

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

2352 d.9

= C.G. 620/10(3)

FRAGMENTA
HISTORICORUM GRÆCORUM.

VOLUMEN TERTIUM.

PARISIIS. — EXCEDEBANT FIRMIN DIDOT FRATRES, VIA JACOB, 56.

FRAGMENTA HISTORICORUM GRÆCORUM

COLLEGIT, DISPOSUIT, NOTIS ET PROLEGOMENIS ILLUSTRAVIT,

INDICIBUS INSTRUXIT

CAROLUS MÜLLERUS.

VOLUMEN TERTIUM.

INSUNT FRAGMENTA :

NEANTHIS CYZICENI.
LYSIMACHI.
NYMPHIDIS HERACLEOTÆ.
PHILINI AGRIGENTINI.
EUPHANTII OLYNTHII.
SPHÆRI BOSPORANI.
ARATI SICYONII.
DINIÆ ARGIVI.
PHILOSTEPHANI CYRENÆI.
HERMIPPI CALLIMACHII.
CALLIXENI RHODII.
PTOLEMÆI MEGALOPOLITANI.
HEGESIANACTIS ALEXANDRINI.
MNESIPTOLEMI.
EUPHORIONIS CHALCIDENSIS.
DIOCLIS PEPARETHII.
Q. FABII PICTORIS.
L. CINCIJ ALIMENTI.
P. CORNELII SCIPIONIS.
C. ACILII GLABRIONIS.
HANNIBALIS CARTHAGINIENSIS.
SOSILI LACEDÆMONII.
CHERÆÆ.
SILENI CALACTINI.
XENOPHONTIS.
EUMACHI NEAPOLITANI.
MENODOTI PERINTHII.
ALEXANDRIDIS DELPHI.
POLEMONIS ILIENSIS.
SATYRI.
HERACLIDIS LEMBI.
POSIDONII OLBIPOLITÆ.
A. POSTUMII ALBINI.
ZENONIS RHODII.
ANTISTHENIS RHODII.
SCYLACIS CARYANDENSIS.
PTOLEMÆI EVERGETÆ II.

DIONYSII THRACIS.
AGATHARCHIDIS CNIDII.
PSAONIS PLATÆENSIS.
CN. AUFIDII.
P. BUTILII RUFI.
PROMATHIDÆ HERACLEOTÆ.
METRODORI SCEPSII.
C. ALEXANDRI POLYHISTORIS.
ALEXANDRI EPHEsii.
POSIDONII RHODII.
L. LUCULLI.
M. T. CICERONIS.
M. POMPONII ATTICI.
ASCLEPIADIS MYRLEANI.
ARISTODEMI NYSÆENSIS.
THEOPHANIS MYTILENÆI.
TIMAGENIS ALEXANDRINI.
ARISTONIS ALEXANDRINI.
SOCRATIS RHODII.
OLYMPI.
EMPYLI.
CÆCILII CALACTINI.
LYSIMACHI ALEXANDRINI.
NICOLAI DAMASCENI.
JUBÆ MAURITANI.
ATHENODORI TARSENSIS.
DIONYSII PERGAMENI.
DIODORI GADARENI.
THEODORI GADARENI.
STRABONIS AMASENSIS.
CHÆREMONIS STOICI.
SELEUCI ALEXANDRINI.
THRASYLLI MENDESII.
POTAMONIS MYTILENÆI.
APIONIS OASITÆ.
PAMPHILÆ EPIDAUROIÆ.
CLAUDII CÆSARIS.

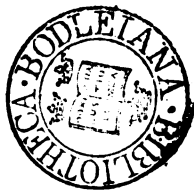
POLYÆNI SARDIANI.
JUSTI TIBERIENSIS.
HERMOGENIS TARSENSIS.
THALLI.
MEMNONIS.
PHILONIS BYBLII.
ASPASII BYBLII.
FAVORINI ARELATENSIS.
HADRIANI CÆSARIS.
ARRIANI NICOMEDENSIS.
PHLEGONTIS TRALLIANI.
CEPHALIONIS.
NICANORIS ALEXANDRINI.
TELEPHI PERGAMENI.
CHARACIS PERGAMENI.
CREPEREII CALPURNIANI.
CALLIMORPHI.
ANTIOCHIANI.
DEMETRII SAGALASSENSIS.
DAMOPHILI BITHYNI.
CHRYSEROTIS.
ATHENÆI NAUCRATITÆ.
SEVERI IMPERATORIS.
ASINII QUADRATI.
NICAGORÆ ATHENIENSIS
LUPERCI BERYTHI.
CALLINICI.
EPHORI CUMANI.
NICOSTRATI TRAPEZUNTII.
NICOMACHI.
CALLICRATIS TYRII.
THEOCLIS.
ZENOBIE.
PORPHYRII TYRII.
DEXIPPI ATHENIENSIS.
EUSEBII.
ONESIMI.

PARISIIS,

EDITORE AMBROSIO FIRMIN DIDOT,

INSTITUTI FRANTIÆ TYPOGRAPHO,

M DCCC XLIX.

LIBER QUINTUS.

A PTOLEMÆO III EVERGETE USQUE AD FINEM PTOLEMÆI VI PHILOMETORIS,
SIVE USQUE AD EVERSIONEM CORINTHI.

247-146 a. C.

NOMINA AUCTORUM.

NEANTHES CYZICENUS.
LYSIMACHUS.
NYMPHIS HERACLEOTA.
PHILINUS AGRIGENTINUS.
EUPHANTUS OLYNTHIUS.
SPHÆRUS BOSPORANUS.
ARATUS SICYONIUS.
[PHYLARCHUS.]
DINIAS ARGIVUS.
[ERATOSTHENES CYRENÆUS.]
PHILOSTEPHANUS CYRENÆUS.
HERMIPPUS CALLIMACHIUS.
[ISTER CALLIMACHIUS.]
CALLIXENUS RHODIUS.
PTOLEMÆUS MEGALOPOLITANUS.
HEGESIANAX ALEXANDRINUS.
MNESIPTOLEMUS.
EUPHORBIO CHALCIDENSIS.
DIOCLES PEPARETIUS.
Q. FABIUS PICTOR.

L. CINCIUS ALIMENTUS.
P. CORNELIUS SCIPIO.
C. ACILIUS GLABRIO.
HANNIBAL CARTHAGINIENSIS.
SOSILUS LACEDÆMONIUS.
CHEREAS.
SILENUS CALACTINUS.
XENOPHON.
EUMACHUS NEAPOLITANUS.
MENODOTUS PERINTHIUS.
ALEXANDRIDES DELPHUS.
POLEMO ILIENSIS.
SATYRUS.
HERACLIDES LEMBUS.
POSIDONIUS OLBIPOLITA.
A. POSTUMIUS ALBINUS.
ZENO RHODIUS.
ANTISTHENES RHODIUS.
SCYLAX CARYANDENSIS.

NEANTHES CYZICENUS.

LYSIMACHUS.

Suidas : Νεάνθης (*), Κυζικηνός, ῥήτωρ, μαθητὴς Φιλίσκου τοῦ Μιλησίου· ἔγραψε Περὶ κακοζηλίας ῥητορικῆς καὶ λόγους πολλοὺς πανηγυρικοὺς. Cf. Eudoc. p. 309.

Philiscus, Isocratis discipulus (v. Suidas v. Φιλίσκος), non solum Neanthis, sed etiam Timæi magister fuisse perhibetur. Verum, quamvis eodem magistro usi sint, æquales tamen Timæum et Neanthen dicere vix licebit. Etenim Timæus circa an. 315 a. C. Athenas profectus paullo post an. 264 diem obiisse debet. Neanthes vero scripsisse dicitur De rebus Attali, qui regnavit inde ab anno 241 usque ad an. 198 a. C. Neanthes igitur juvenis ad Philiscum senem circa an. 280 a. C. accesserit, quum Timæus triginta quinque annis antea eundem sophistam audiisset. Verum vel sic Neanthes, quo tempore Attalus regnum suscepit, fere senex esse debuit : adeo ut valde dubium sit, num αἱ περὶ Ἀττάλων ἱστορίαι usque ad mortem regis deductæ fuerint, an nonnisi partem rerum ab Attalo gestarum comprehenderint.

Ceterum Cyzicenus noster vitæ partem haud dubie debebat in aula principis, cuius res gestas posteritati mandare decreverat, quique Cyzicenam mulierem, celeberrimam istam Apolloniadem,

(*) Νεάνθης corruptum in Νεάνθος fr. 28; in Κλεάνθος fr. 30 (uti patet ex collato fr. 17), fr. 3 ap. schol. Arist. Eq. 84 (uti patet ex Plut. Them. c. 29); fr. 35, ubi de fabula Abydenorum laudatur Κλεάνθος ἐν Μυθικοῖς; in Εὐάνθης fr. 16, ubi v. not.; fr. 31 ex Jovin., ubi Euanthes ἐν Μυθικοῖς laudatur de fabula Cyzicena, quæ Νεάνθι vindicare non dubitavi. Eidem tribui locum Plinii (fr. 34), ubi de fabula Arcadica laudatur *Euanthes*, inter auctores Græciæ non spreus. Ceterum *Euanthes Cyzicenus Olympionica* memoratur ap. Pausan. VI, 13, 7. — *Euanthes Milesius* ap. Diogen. L. I, 29 : Εὐδοξος ὁ Κνίδιος καὶ Εὐάνθης ὁ Μιλήσιος φασὶ τῶν Κροίσου τινὰ φίλων λαβεῖν παρὰ τοῦ βασιλέως ποτήριον χρυσοῦν, ὅπως δὴ τῷ σοφωτάτῳ τῶν Ἑλλήνων. Τὸν δὲ δοῦναι Θάλη κτλ. Fortasse Milesius qui de septem sapientibus egit, non diversus ab *Euanthe Samio*, quem de Solone laudat Hermippus ap. Plutarch. Solon. c. 1 : Οὐ μέντοι στρατηγὸς ἐπὶ τοῦτον ἐπεδείχθη τὸν πόλεμον (ad bellum Cynræum), ὥς λέγειν φασὶν Ἑρμιππος Εὐάνθη τὸν Σάμιον. — *Euanthis* ἐποποιεῖν hymnum in Glaucum commemorat Athen. VII, p. 296, C. — Quod deinde *Cleanthem* attinet, scripsit quidem Assius stoicus nonnulla argumenti mythici, ut ἀρχαιολογίαν περὶ θεῶν, Περὶ γιγάντων (Diogen. L.) s. Θεομαχίαν, cuius tertium librum laudat Plut. De fluv. c. 17, sed opus Μυθικά inscriptum Diogenes non affert, neque ex iis, quæ affert, fragmentum 35 peti potuit. Præterea *Cleanthes* ἐν α' Περὶ ὀρῶν laudatur Plut. De fl. c. 5.

duxerat uxorem (v. Polyb. XXII, 18). Fortasse Neanthes inter magistros regis fuit sicuti *Lysimachus* ille, cuius Athenæus meminit VI, p. 252, C : Ἀττάλου δὲ τοῦ βασιλέως ἐγένετο κόλαξ καὶ διδάσκαλος Λυσίμαχος, ὃν Καλλιμαχος μὲν Θεοδώρειον ἀναγράφει, Ἑρμιππος δ' ἐν τοῖς Θεοφράστου μαθηταῖς καταλέγει. Οὗτος δὲ δάνηρ καὶ Περὶ τῆς Ἀττάλου παιδείας συγγέγραφε βίβλους πᾶσαν χολακείαν ἐμφαινούσας. Aliunde de hoc viro non constat.

Scripta Neanthis :

1. Ἑλληνικά, libris minimum VI, fr. 1—4.
2. Ὀροι Κυζικηνῶν, libris min. II, fr. 5.
3. Αἱ περὶ Ἀττάλων ἱστορίαι, fr. 7.
4. Περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν, fr. 8—16.
5. Περὶ Πυθαγορικῶν, fr. 17—21. Fortasse pars operis antecedentis.
6. Περὶ τελετῶν, libris min. II, fr. 23—27.
7. Τὰ κατὰ πόλιν μυθικά, libris min. V, fr. 28—35.
8. Περὶ κακοζηλίας ῥητορικῆς. Suid. Eudoc.
9. Λόγοι πολλοὶ πανηγυρικοί. (Cf. Westermann. *Gesch. d. gr. Bereds.* § 50, 10).

In *Hellenicis* a mythica ætate exorsus ad sua usque tempora narrationem de rebus Græcorum ratione compendiaria deduxisse videtur; nam libro tertio jam egit de Themistocle. Quæ ex opere *De viris illustribus* supersunt, omnia spectant ad poetas et philosophos, quibus accensendi septem, quos vocant, sapientes (fr. 10). Ab hoc opere Jonsius p. 157, et Menagius ad Diog. L. VIII, 72, distinguendum esse putant librum de Pythagoreis (N. δ καὶ περὶ τῶν Πυθαγορικῶν εἰπῶν, fr. 22 et fr. 19). Nescio an recte. In libris Περὶ τελετῶν (fr. 23. 24; περὶ τελετῆς fr. 25) λόγους μυστικοὺς enarravit, nominaque mystica vel mythice vel allegorice exposuit (fr. 23 et 27). Periegetam egit, locorumque fabulas cum urbium originibus, cum deorum cultu aliisque civitatum institutis conjunctas in opere Κατὰ πόλιν μυθικά inscripto congestit. Deprehendimus fabulas Lydias (fr. 26), Syrias (fr. 30), Atticas (fr. 32), Arcadicas (fr. 33).

Fides Neanthis haud ita magni facienda. Falso multa ab eo tradita esse de rebus antiquariis, vel inde colligas, quod contra eum librum conscripsit Polemo (Πολ. ἐν ταῖς πρὸς Νεάνθη ἀντιγραφαῖς, fr. 24). Plutarchus quoque notat τὴν Νεάνθους ἐν

ἐνίοις εὐχέρεται (fr. 32). Quod quidem vituperium haud redimi dixerim verbis Plinii, cui *Neanthes* est inter auctores Græciæ non spreus (fr. 33). Quæ haud absque ironia dicta esse ex iis, quæ Neanthe duce narrat incredibilia, facile patet. Verum ne opus quidem est hisce testimoniis, quum laudem auctoris ex ipsis fragmentis affatim cognoscere possis. Legas, quæso, fragm. 36 de nomine Capherei promontorii, fr. 11 de Heraclito κυνοβρώτω, fr. 9 de morte Sophoclis, fr. 17 de Pythagora Syro, fr. 20 de Empedoclis λογοκλοπῆ, et si quæ his similia.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

1.

E LIBRO SECUNDO.

Athenæus III, p. 111, D : Θρόνος ἄρτου ὄνομα. Νεάνθης ὁ Κυζικηνός, ἐν δευτέρῳ Ἑλληνικῶν γράφων οὕτως : « Ὁ δὲ Κόδρος τόμον ἄρτου τὸν καλούμενον θρόνον (τοῦ καλουμένου θρόνου Casaub.) λαμβάνει, καὶ κρέας, καὶ τῷ πρεσβυτάτῳ νέμει (νέμει em. Casaub.). Res obscura.

E LIBRIS TERTIO ET QUARTO.

2.

Idem XIII, p. 576, D : Νεάνθης δ' ὁ Κυζικηνός ἐν τῇ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ τῶν Ἑλληνικῶν ἱστοριῶν Εὐτέρπῃ αὐτὸν (sc. τὸν Θεμιστοκλέα) εἶναι φησὶν υἱόν.

Plutarch. Themist. c. 1 : Φανίας... τὴν μητέρα Θεμιστοκλέους... Εὐτέρπῃ ἀναγράφει. Νεάνθης δὲ καὶ πολὺν αὐτῇ τῆς Καρίας Ἀλικαρνασσὸν προστίθῃσι.

3.

Plutarch. Themist. c. 29, 10 : Πόλις δ' αὐτῶν τρεῖς μὲν οἱ πλείστοι δοθῆναι λέγουσιν, εἰς ἄρτον καὶ οἶνον καὶ ὄψον, Μαγνησίαν καὶ Αἰαψακὸν καὶ Μυσοῦντα· δύο δ' ἄλλας προστίθῃσιν ὁ Κυζικηνός Νεάνθης καὶ

Φανίας (fr. 10), Περκώτην καὶ Παλαίσκηψιν εἰς στρωμνὴν καὶ ἀμπερόνην.

Schol. Aristoph. Equit. 84 : Ὁ βασιλεὺς δωρεῖται αὐτῷ (Θεμιστοκλεῖ) τρεῖς πόλεις, Μαγνησίαν εἰς σίτον, Αἰαψακὸν εἰς οἶνον, Μυσοῦντα εἰς ὄψα, ὡς δὲ Κλεάνθης (sc. Νεάνθης) καὶ Περκώτην εἰς στρωμνὴν καὶ Παλαίσκηψιν εἰς στολήν.

E LIBRO SEXTO.

4.

Athenæus VII, p. 311, E : Ὁ δὲ Γαῖσιων, ὃς Ἀρχέστρατος μνημονεύει, ἡ Γαῖσιωνίς λίμνη ἐστὶ, μεταξὺ Πριήνης καὶ Μιλήτου ἡνωμένη τῇ θαλάττῃ, ὡς Νεάνθης ὁ Κυζικηνός ἱστορεῖ ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν Ἑλληνικῶν. Cf. Ephorus fr. 91 (qui Gæsonem fluvium dicit in lacum influentem); Herodot. IX, 97; Gessus ap. Plinium V, 29, 31, Gæsus ap. Melam I, 17, ubi cf. Tzschucke.

ΩΡΟΙ [ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ].

E LIBRO PRIMO.

5.

Athenæus p. IV, 175, D : Τοῦτο δὲ τὸ ὄργανον (sc. τὸ τρίγωνον) Νεάνθης ὁ Κυζικηνός ἐν πρώτῳ Ὁρων εὗρημα εἶναι λέγει Ἰδύκου, τοῦ Ῥηγίνου ποιητοῦ, ὡς καὶ Ἀνακρέοντος τὸ βάρβιτον. Cf. Jubaë fragm. h. 1. laudatum.

6.

Strabo I, p. 45 : Οὐδ' ὁ Σκήψιος δὲ Δημήτριος εὔ, ἀλλὰ καὶ τῷ Ἀπολλοδώρῳ τῶν ἁμαρτιῶν ἐνίων αἴτιος ἐκεῖνος κατέστη. Πρὸς γὰρ Νεάνθῃ τὸν Κυζικηνὸν φιλοτιμοτέρως ἀντιλέγων, εἰπόντα ὅτι οἱ Ἀργοναῦται πλείοντες εἰς Φᾶσιν τὸν ὕψ' Ὀμήρου καὶ τῶν ἄλλων ὁμολογούμενον πλοῦν, ἰδρύσαντο τὰ τῆς Ἰδαίας μητρὸς ἱερὰ περὶ Κύζικον, ἀρχὴν φησὶ μὴ εἰδέναι τὴν εἰς Φᾶσιν ἀποδημίαν τοῦ Ἰάσονος Ὀμηρον. De tem-

HELLENICA.

1.

Thronus, panis nomen, commemorat Neanthes Cyzicenus secundo libro Rerum Græcarum sic scribens : « Et Codrus frustum panis, quem *thronum* vocant, sumit, atque carnem, et natu maximo distribuit. »

2.

Neanthes Cyzicenus Historiarum Græcarum libro tertio et quarto matrem Thomistoclis Euterpen (Halicarnassensem ex Caria) fuisse tradit.

3.

Plerique auctores tradunt datas Themistocli fuisse tres civitates, quarum e rebus panem, vinum et obsonia pararet, Magnesiam, Lampsacum et Myntem : duas addunt ad vestem stragulam et amictum et concessas Neanthes Cyzicenus et Phanias, nimirum Percoten et Palæscapsin.

4.

Gæson, cujus meminit Arcestratus, Gæsonis palus est inter Prienen et Miletum mari conjuncta, ut tradit Neanthes libro sexto Hellenicorum.

ANNALES CYZICENORUM.

5.

Triangulum instrumentum Neanthes Annalium libro primo inventum esse ait Ibyci Rhegini poetæ, quemadmodum Anacreontis sit barbiton.

6.

Non recte etiam Demetrius Scepsius, sed et errorum quorundam causam Apollodoro is præbuit. Nam contra Neanthen Cyzicenum majore contentione disputans, qui dixerat Argonautas, quum navigarent ad Phasin (quæ sit ab Homero et aliis testibus confirmata navigatio) Idææ matris templa, quæ sunt circa Cyzicum, fundavisse :

1.

plo Matris Idææ in Dindymo monte, quod Zenonem imperatorem cultui Christiano dedicasse opinatur Cedrenus p. 119, B, v. Marquardt, *Cyzicus u. sein Gebiet*, p. 148 et p. 95 sqq.

ΑΙ ΠΕΡΙ ΑΤΤΑΛΟΝ ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

E LIBRO PRIMO.

7.

Athenæus XV, p. 699, D : 'Ο δὲ τις ἐλάνας (sc. ἔλεγε), τὰς λαμπάδας οὕτω φάσκων καλεῖσθαι παρὰ τὴν ἑλὴν· οὕτω δ' εἰπεῖν Νεάνθη ἐν πρώτῃ τῶν περὶ Ἀτταλῶν ἱστοριῶν. Eadem Eustathius ad Homer. Od. p. 1571 ed. Rom.

ΠΕΡΙ ΕΝΔΟΞΩΝ ΑΝΑΡΩΝ.

8.

EPIXARMOΣ.

Stephân. Byz. : Κραστός.. ἐκ ταύτης (Κραστοῦ) ἦν Ἐπίχαρμος ὁ κωμικός καὶ Λαῖς ἡ ἑταῖρα, ὡς Νεάνθης ἐν τῇ Περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν. De Laidis patria cf. Polemonis et aliorum sententias ap. Athen. p. 588, C. — Ex eodem De viris illustribus petita esse quæ de Periandro, Heraclito, Sophocle, Platone, Antisthene, Timone traduntur, recte statuit Marquardt. l. l. p. 166.

9.

ΣΟΦΟΚΛΗΣ.

Vita Sophoclis p. 130 Westerm. : Τελευτῆσαι δὲ αὐτὸν Ἰστρός (fr. 51) καὶ Νεάνθης φασὶ τοῦτον τὸν τρόπον. Καλλιπιδὸν ὑποκριτὴν ἀπ' ἐργασίας ἐξ Ὀποῦντος ἤκοντα παρὰ τοὺς Χόας, πέμψαι αὐτῷ στα-

omnino de Iasonis peregrinatione ad Phasin Homero nihil quicquam fuisse cognitum ait.

DE REBUS ATTALI.

7.

Hic (unus e dipnosophistis) *helanas* dixit, lampades aiens sic vocari a splendore (παρὰ τὴν ἑλὴν), usum autem esse eo vocabulo Neanthes libro primo Historiarum de rebus Attali.

DE VIRIS ILLUSTRIBUS.

8.

EPICARMUS.

E Crasto urbe oriundus Epicarmus comicus et Lais meretrix, teste Neanthe in libro De viris illustribus.

9.

• SOPHOCLES.

Obiisse Sophoclem Ister et Neanthes tradunt hoc modo : Callipidem histrionem, quum Opunte venisset ad Choes celebrandos, misisse ei uvam, cujus acinum adhuc immaturum in os injicientem Sophoclem propter summam senectutem suffocatum fuisse ideoque vitam finisse.

φυλὴν· τὸν δὲ Σοφοκλέα λαβόντα εἰς τὸ στόμα ῥᾶγα ἔτι ὁμφακίζουσιν ὑπὸ τοῦ ἄγαν γήρως ἀποπνιγέντα τελευτῆσαι.

10.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Diogenes L. I, 99 : Σωτίων δὲ καὶ Ἡρακλείῃς καὶ Παμφίλῃ ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν Ὑπομνημάτων δύο φασὶ Περιάνδρους γεγενέαι, τὸν μὲν τύραννον, τὸν δὲ σοφὸν καὶ Ἀμβρακιώτην· τοῦτο καὶ Νεάνθης φησὶν ὁ Κυζικηνὸς ἀνεψίους τε εἶναι ἀλλήλοισι. Cf. Aristot. fr. 136; Schneider. ad Aristot. Polit. p. 301; Müller. *Dor.* II, p. 155.

11.

ἩΡΑΚΛΕΙΤΟΣ.

Idem IX, 4 : Ἑρμιππος δὲ φησι λέγειν αὐτὸν (Heraclitum aqua intercute laborantem) τοῖς ἰατροῖς, εἰ τις δύναται τὰ ἐντερα πιάσας ὑγρὸν ἐξεράσαι; ἀπειπόντων δὲ, θείναι αὐτὸν εἰς τὸν ἥλιον καὶ κελεύει τοὺς παῖδας βολβίτοις καταπλάττειν· οὕτω δὲ κατατεινόμενον δευτεραῖον τελευτῆσαι καὶ ταφῆναι ἐν τῇ ἀγορᾷ. Νεάνθης δ' ὁ Κυζικηνὸς φησὶ μὴ δυνηθέντ' αὐτὸν ἀποσπᾶσαι τὰ βολβίτα μείναι καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν ἀγνοηθέντα κυνόβρωτον γενέσθαι.

12.

ΠΛΑΤΩΝ.

Diogenes L. III, 3 : Νεάνθης δὲ φησιν αὐτὸν τετάρτων καὶ ὀγδοήκοντα τελευτῆσαι ἐτῶν. Ex his Plato natus foret Ol. 87, 1. Rectius Hermippus l. l. et Apollodorus natus Ol. 88, 1, vixisse dicunt annis 81. Cf. Clinton. ad an. 429.

10.

PERIANDER.

Sotion et Heraclides et Pamphila in quinto Commentariorum duos aiunt fuisse Periandros, tyrannum alterum, alterum vero sapientem eumque Ambracioten. Idem Neanthes quoque Cyzicenus dicit, addens patruelles sibi invicem fuisse.

11.

HERACLITUS.

Hermippus refert Heraclitum medicis dixisse, num posset quisquam pressis intestinis humorem exhaurire; negantibus autem, se ipsum solis objecisse radiis ac jussisse pueris boium fimo se oblinere; ita vero distentum altero die obiisse sepultumque in foro esse. Neanthes vero Cyzicenus ait illum, fimo bubulo quum se eximere non posset, ita perstitisse atque ob eam mutationem ignotum a canibus discernptum esse.

12.

PLATO.

Neanthes tradit Platonem obiisse annos natum octoginta quattuor.

13.

Idem III, 4 : Ἐνιοὶ δὲ διὰ τὴν πλατύτητα τῆς ἑρμηνείας οὕτως ὀνομασθῆναι (φασὶ τὸν Πλάτωνα). ἢ ὅτι πλατὺς ἦν τὸ μέτωπον, ὡς φησιν Νεάνθης.

14.

Idem III, 25 : Τούτου, φησὶ Νεάνθης ὁ Κυζικηνός, εἰς Ὀλύμπια ἀνιόντος, τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας ἐπιστραφῆναι πρὸς αὐτόν· ὅτε καὶ Δίῳ συνέμιξε μέλλοντι στρατεύειν ἐπὶ Διονύσιον.

15.

ANTISTHENEΣ.

Idem VI, 13 : Καὶ πρῶτος ἐδίπλωσε τὸν τρίβωνα (καθὰ φησὶ Διοκλῆς) καὶ μόνῳ αὐτῷ ἐχρήτο· βάκτρον τε ἀνέλαβε καὶ πῆραν· πρῶτον δὲ καὶ Νεάνθης φησὶ διπλῶσαι θοιμάτιον.

16.

TIMON.

Schol. Arist. Lys. 808 : Τίμων οὗτος ἦν ὁ λεγόμενος μισάνθρωπος, ὃν φησὶ Νεάνθης ἀπὸ ἀγράδος πεσόντα χωλὸν γενέσθαι, μὴ προσιέμενον δὲ ἱατροῖς ἀποθανεῖν σαπέντα. Καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ τὸν τάφον ἄβατον γενέσθαι ὑπὸ θαλάσσης περιρραγόντα, ἐν ᾧ τῇ ἐκ Πειραιῶς εἰς Ζωστήρα καὶ Σούριον φερούσῃ.

Eadem Suidas v. Ἀπορρωγας (cl. Τίμων), ubi Νεάνθης in duobus codd. Par., Εὐάνθης in reliq.—ἀγράδος] ita Suidas; schol. χαράδρας corrupte.

13.

Sunt qui Platonem ob orationis ubertatem et miram latitudinem sic appellatum putent; sive quod ampla fuerit fronte, ut Neanthes scribit.

14.

Refert Neanthes Cyzicenus Platonem, quum ad Olympia aliquando ascendisset, Græcorum in se omnium ora convertisse, eodemque tempore Dionem convenisse, bellum adversus Dionysium parantem.

15.

ANTISTHENES.

Antisthenes primus pallium, ut ait Diocles, duplicavit, ipsoque solo utebatur vestimento; baculumque sumpsit ac peram. Hunc etiam Neanthes primum refert duplicasse pallium.

• 16.

TIMON.

Intelligendus est μισάνθρωπος, quem dicunt. Hunc Neanthes tradit, quum de piro silvestri cecidisset, claudum

ΠΕΡΙ ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ ΚΑΙ ΠΥΘΑΓΟΡΙΚΩΝ.

17.

Clem. Alex. Strom. I, p. 129, 42 Sylb. (p. 352 Pott.) : Pythagoras sec. Aristarchum et Theopompum Tyrrenus fuit, ὡς δὲ Νεάνθης Σύριος ἢ Τύριος.

Eadem Theodoret. Therap. I, p. 468, et Porphy. V. Pyth. init. (v. fr. 30), ubi laudatur Κλεάνθης ἐν πέμπτῳ Μυθικῶν. Eodem etiam Noster locus relegendus erat; sed h. l. posui, quia Neanthes in libris de Pythagoricis mentionem huius rei omittere vix potuit. Contra Menagius ad Diog. L. VIII, 72, p. 383 pro Μυθικῶν legi vult Πυθαγορικῶν. At nonne mirum foret quinto demum libro lectorem de patria Pythagoræ doceri? Cf. not. ad fr. 30.

18

Porphy. V. Pyth. §. 55 p. 90 ed. Kiessl., postquam de causis seditionis Cyloniae dixerat, pergit. Τούντεῦθεν δ' οἱ μὲν φασιν ὅτι τῶν ἐταίρων τοῦ Πυθαγόρου συνηγμένων ἐν τῇ Μίλωνος οἰκίᾳ τοῦ ἀθλητοῦ παρὰ τὴν Πυθαγόρου ἀποδημίαν (ὡς γὰρ Φερεκύδην τὸν Σύριον αὐτοῦ διδάσκαλον γενόμενον εἰς Ἀῆλον ἐπέπορευτο νοσοκομήσων αὐτὸν περιπετῇ γενόμενον τῶν ἰστορουμένων φθειριάσεως πάθει καὶ κηδεύσων), πάντας πανταχῇ ἐνέπρησαν αὐτοῦ τε καὶ κατέλευσαν, δύο ἐκφυγόντων ἐκ τῆς πυρᾶς, Ἀρχίππου τε καὶ Λύσιδος, ὡς φησὶ Νεάνθης, ὧν ὁ Λύσις ἐν Ἑλλάδι ὤκησεν, Ἐπαμινώνδᾳ τε συγγέγονεν, οὗ καὶ διδάσκαλος γέγονε. Δικαίρχος δὲ καὶ οἱ ἀκριβέστεροι καὶ τὸν Πυθαγόραν φασὶ παρεῖναι τῇ ἐπιδουλίᾳ.

factum esse, et quum medicos admittere nollet, putredine consumptum obiisse; porro sepulcrum ejus ad viam, quæ ex Piræo ad Zosterem et Sunium ducit, inaccessum factum esse mari undique circumfuso.

DE PYTHAGORA ET DE PYTHAGOREIS.

17.

Pythagoras secundum Neanthem Syrus vel Tyrius fuit.

18.

Proinde, ut nonnulli referunt, Pythagoræ familiares in Milonis athletæ ædibus congregatos, absente tum Pythagora (nam ad Pherecydem Syrium, quo præceptore olim fuerat usus, in Delum discesserat, ut famoso illo pediculari morbo correpto adesset curamque ejus gereret), omnes igne immisso exuesserunt et lapidibus obruerunt; duobus tantum ex incendio elapsis, Archippo et Lyside, ut Neanthes prodidit. Ex hisce Lysis in Græcia habitavit, et ad Epaminondam se contulit, cujus etiam præceptor fuit. Sed Dicaearchus et accuratiores auctores ipsum quoque Pythagoram adfuisse aiunt, quum insidiæ struerentur.

19.

Theolog. arithm. p. 40, 10 Ast. : 'Ἐπεί δὲ ὁ ἀπὸ τοῦ ζ' κύβος σις' γίνεται, ὁ ἐπὶ ἐπταμήνων γονίμων χρόνος, συναριθμουμένων τοῖς ἐπτά τῶν ἑξ ἡμερῶν, ἐν αἷς ἀφροῦται καὶ διαφύσεις σπέρματος λαμβάνει τὸ σπέρμα, Ἀνδροκύδης δὲ ὁ Πυθαγορικὸς ὁ περὶ τῶν συμβόλων γράφας καὶ Εὐδουλίδης καὶ Νεάνθης, οἱ τὰ κατὰ τὸν ἄνδρα ἀναγράφαντες, σις' ἔτεσι τὰς μετεμψυχώσεις τὰς αὐτῶν συμβεβηκυίας ἔφασαν γηγονεῖναι. *Sequentia lege in fragm. Aristoxeni* 23.

20.

ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ.

Diogen. L. VIII, 54 : 'Ἀκοῦσαι δ' αὐτὸν (τὸν Ἐμπεδοκλέα) Πυθαγόρου Τιμαῖος (fr. 81) διὰ τῆς ἐνάτης ἱστορεῖ, λέγων ὅτι καταγνωθεὶς ἐπὶ λογοκλοπείᾳ τότε (καθὰ καὶ Πλάτων) τῶν λόγων ἐκωλύθη μετέχειν... Φησὶ δὲ Νεάνθης ὅτι μέχρι Φιλολάου καὶ Ἐμπεδοκλέους ἔχοινόνουν οἱ Πυθαγορικοὶ τῶν λόγων· ἐπεὶ δ' αὐτὸς διὰ τῆς ποιήσεως ἐδημοσίωσεν αὐτὰ, νόμον ἔθεντο μηδενὶ μεταδίδωσιν ἐποποιῶν. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Πλάτωνά φασὶ παθεῖν· καὶ γὰρ τοῦτον κωλυθῆναι. Τίνος μέντοι γ' αὐτῶν ἤκουσεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς οὐκ εἴπε· τὴν γὰρ περιφερομένην πρὸς Τηλαυγοῦς ἐπιστολὴν, ὅτι μετέσχεν Ἰππασίου καὶ Βροντίνου, μὴ εἶναι ἀξιόπιστον. *Vix dubium est Timæum et Neanthes Philisci discipulos vel alterum ex altero, vel utrumque ex eodem fonte hausisse. Quare pro Πυθαγόρου Τιμαῖος reponendum puto Πυθαγορικῶν τινὸς Τιμ. Contra ipsum Pythagoram Emp. magistrum dixerat Alcidas ap. Diog. VIII, 56; ad hunc respicit Diog. VIII, 50. Ceterum cf. Karsten. Empedoclis Reliq. p. 4; de λογοκλοπείας fabula idem p. 51.*

19.

Androcydes Pythagoreus, qui de symbolis Pythagoreorum scripsit, et Eubulides et Neanthes, qui vitam Pythagoræ conscripserunt, decentesimo quoque et decimo sexto anno metempsychoses Pythagoræ fuisse tradunt.

20.

Empedoclem audisse Pythagoram Timæus auctor est in nono Historiarum, dicens improbatum, quod doctrinam divulgasset, consortio exclusum fuisse, quemadmodum etiam Platonem... Refert vero Neanthes usque ad Philolaum et Empedoclem ad sermonum communionem admittere omnes solitos, ubi vero ipse poemate disciplinam divulgavit, legum tulerunt, uti nullo cum epico poeta communicare disciplinam liceret. Idem Platoni quoque accidisse narrat ille : quippe et hunc fuisse prohibitum. Quem tamen illorum audiverit Empedocles, non dixit : eam enim quæ Telaugis fertur epistolam, in qua Hippasum et Brontinum audisse dicitur, non esse fide dignam.

21.

Heraclides Serapionis filius tragœdias alterius fuisse me-

21.

Idem VIII, 58, de tragœdiis Empedoclis : 'Ἡρακλείδης δὲ ὁ τοῦ Σεραπίωνος, ἐτέρου φησὶν εἶναι τὰς τραγωδίας, Ἰερόνυμος δὲ τριαὶ καὶ τετραράχοντά φησιν ἐντετυγχέναι. Νεάνθης δὲ νέον ὄντα γεγραφέναι τὰς τραγωδίας καὶ αὐτὸς ἔπειτα αὐταῖς ἐντετυγχέναι. *Heraclidem veriora tradere non dubium. V. Karsten. l. l. p. 64.*

22.

Idem VIII, 72 : Νεάνθης δ' ὁ Κυζικηνὸς ὁ καὶ περὶ τῶν Πυθαγορικῶν εἰπὼν φησὶ Μέτωνος τελευτήσαντος τυραννίδος ἀρχὴν ὑποφύεσθαι· εἶτα τὸν Ἐμπεδοκλέα πείσας τοὺς Ἀκραγαντίνους παύσασθαι μὲν τῶν στάσεων, ἰσότητα δὲ πολιτικὴν ἀσχεῖν. Ἔτι δὲ πολλὰς τῶν πολιτῶν ἀπροίκους ὑπαρχούσας αὐτὸν προικίσαι διὰ τὸν παρόντα πλοῦτον, καὶ στροφίον ἐπιθέσθαι χρυσοῦν, ὡς Φαβωρίνος ἐν Ἀπομνημονευμάτων πρώτῳ· ἐτι τ' ἐμβάδας χαλκῆς καὶ στέμμα Δελφικόν. Κόμη τ' ἦν αὐτῷ βαθεῖα καὶ παῖδες ἀκόλουθοι, καὶ αὐτὸς αἰὶ σκυθρωπὸς ἐφ' ἑνὸς ἦν σχήματος. Τοιοῦτος δὲ προήει, τῶν πολιτῶν ἐντυχόντων, καὶ τοῦτο ἀξιώσαντων οἰοῦν βασιλείας τινὸς παράσημον. Ὑστερον δὲ διὰ τινα πανήγυριν πορευόμενον ἐφ' ἀμάξης ὡς εἰς Μεσσήνην, πεσεῖν, καὶ τὸν μηρὸν κλῆσαι· νοσήσαντα δ' ἐκ τούτου, τελευτήσας ἐτῶν ζ' καὶ ὁ [ὡς φησι Νεάνθης ὁ Κυζικηνός].

Postrema addit Hesychius Miles. (v. Ἐμπεδοκλῆς p. 24 ed. Orelli), qui eadem ad verbum exhibet, nisi quod Neanthis mentionem ab initio articuli ad finem relegavit. Ceterum de re cf. Karsten. l. l. p. 15 sqq.

morat. Hieronymus vero quadraginta tres se vidisse asserit, Neanthes autem hunc juvenem scripserat tragœdias, quas ipse quoque postea viderit.

22.

Neanthes Cyzicenus, qui etiam de Pythagoreis scripsit, refert Metone vita functo tyrannidis pullulare exordia cœpisse; tum vero Empedoclem Agrigentinos induxisse uti seditionibus omissis æqualitatem civilem amplecterentur. Multis itidem civium, quæ sine dote erant, dotem dedisse de copia divitiarum : ideo et purpuram eum induisse et strophium aureum circumdeditisse Favorinus in primo Commentariorum auctor est; crepidas item æreas et Delphicam sumpsisse coronam. Coma item illi proluxa fuit et pueri pedissequi : et ipse gravis semper atque in uno severitatis habitu persistit. Eo habitu igitur prodibat, ut civibus ipsi occurrentibus ac pro magno id munere habentibus, specimen quoddam et insigne regium præ se ferre videretur. Postremo vero quum celebritatis cujusdam causa Messanam curru invectus pergeret, cecidisse coxamque fregisse : quo etiam ex morbo defunctum esse ætatis anno septuagesimo septimo [ut Neanthes Cyzicenus tradit].

22 a.

Iamblich. V. Pyth. c. 31, § 189 : Καὶ ἐξ ὧν Ἰππόδοτος καὶ Νεάνθης περὶ Μυλλίου καὶ Τιμύχας τῶν Πυθαγορείων ἱστοροῦσι μαθεῖν ἐνεστί τὴν ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν σωφροσύνην, καὶ ὅπως αὐτὴν Πυθαγόρας παρέδωκε. Τὸν γὰρ Διονύσιον τὸν τύραννόν φασιν, ὡς πάντα ποιῶν οὐδενὸς αὐτῶν ἐπετύγχανε τῆς φιλίας, φυλαττομένων τὸ μοναρχικὸν αὐτοῦ καὶ παράνομον, λόχον τινὰ τριάκοντα ἀνδρῶν, ἡγουμένου Εὐρυμένου Συρακουσίου, Δίωνος ἀδελφοῦ, ἐπιτέμψαι τοῖς ἀνδράσι λοχῆσόντα τὴν μετὰ βαςιν αὐτῶν ἀπὸ Τάραντος εἰς Μεταπόντιον εἰσθῆναι κατὰ καιρὸν γίνεσθαι· ἡρμόζοντο γὰρ πρὸς τὰς τῶν ὠρῶν μεταβολάς, καὶ τόπους εἰς τὰ τοιαῦτα ἐπελέγοντο ἐπιτηδεύουσιν. Ἐν δὲ Φάλασι (Φάλαι Scalig.), χωρίῳ τῆς Τάραντος παραγγώδει, καθ' ὃ συνδραίνουσιν αὐτοὺς ἀναγκάτως τὴν ὁδοιπορίαν γενήσεσθαι, ἐλόχα κατακρύψας τὸ πλῆθος δ' Εὐρυμένης. Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν προσιδόμενοι ἀφίκοντο οἱ ἄνδρες περὶ μέσον ἡμέρας εἰς τὸν τόπον, ληστρικῶς αὐτοῖς ἐπαλαλάζαντες ἐπέθεντο οἱ στρατιῶται. Οἱ δὲ ἐκταραχθέντες μετ' εὐλαβείας ἅμα τε διὰ τὸ αἰφνίδιον καὶ αὐτὸ τὸ πλῆθος (ἦσαν γὰρ αὐτοὶ σύμπαντες δέκα που τὸν ἀριθμόν), καὶ ὅτι ἀνοπλοὶ πρὸς ποικίλως ὤπλισμένους διαγωνισόμενοι ἐμελλον ἀλίσκεσθαι, δρόμον καὶ φυγὴν διασώζουσιν αὐτοὺς διέγνωσαν, οὐδὲ τοῦτο ἀλλότριον ἀρετῆς τιθέμενοι· τὴν γὰρ ἀνδρείαν ἤδεσαν φευκτέων καὶ ὑπομενετέων ἐπιστήμην, ὡς ἂν δ' ὀρθὸς ὑπαγορεύῃ λόγος· καὶ ἐπετύγχανον δὲ ἤδη τούτου· βαρυνόμενοι γὰρ τοῖς ὅπλοις ἀπελείποντο οἱ σὺν Εὐρυμένει τοῦ

διωγμοῦ· εἰ μὴ περιφεύγοντες ἐνέτυχον πεδίῳ τινὶ κυάμοις ἐσπαρμένῳ καὶ τεθηλότι ἱκανῶς· καὶ μὴ βουλόμενοι δόγμα παραβαίνειν τὸ κελεύον κυάμοις μὴ θιγγάνειν, ἔστησαν, καὶ ὑπ' ἀνάγκης λίθοις καὶ ξύλοις καὶ τοῖς προστυχούσιν ἑκαστος μέχρι τοσοῦτον ἡμύνοντο τοὺς διώκοντας, μέχρι τινὰς αὐτῶν μὲν ἀντηρῆκεναι, πολλοὺς δὲ τετραυματικῆναι, πάντας μὲν ὑπὸ τῶν δορυφόρων ἀναιρεθῆναι, καὶ μηδὲνα τοπαράπαν ζωγρηθῆναι, ἀλλὰ πρὸς τούτων θάνατον ἀσμενίσαι κατὰ τὰς αἰρέσεως ἐντολάς. Ἐν συγχύσει δὲ πολλῇ τὸν μὲν Εὐρυμένην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ καὶ οὐ τῇ τυρούσῃ γενέσθαι, εἰ μὴδὲ ἓνα ζῶντα ἀγάγειεν τῷ πέμψαντι Διονυσίῳ, εἰς αὐτὸ μόνον τοῦτο προτρεψάμεναι αὐτούς. Γῆς οὖν ἐπαμήσαντες τοῖς πεσοῦσι, καὶ ἡρῶν πολυάνδριον ἐπιχώσαντες αὐτοῖσι, ὑπέστρεφον. Ἔστα αὐτοῖς ἀπήντησε Μυλλίας Κροτωνιάτης καὶ Τιμύχα Λακεδαιμονία, γυνὴ αὐτοῦ, ἀπολελειμμένα τοῦ πλῆθους, ὅτι ἔγκυος οὖσα ἡ Τιμύχα τὸν δέκατον ἤδη μῆνα εἶχε καὶ σκολαίως διὰ τοῦτο ἐβόδιζε. Τούτους δὲ ζωγρησάντες ἄσμενοι πρὸς τὸν τύραννον ἤγαγον, μετὰ πάσης κομιδῆς καὶ ἐπιμελείας διασώσαντες. Ὁ δὲ περὶ τῶν γεγονότων διαπυθόμενος καὶ ἀθυμήσας ἔφαινε (ὡς ἐνέφαινε conj. Kiessl.), Ἄλλ' ὑμεῖς γε, εἶπεν, ὑπὲρ πάντων τῆς ἀξίας τεύξεσθε παρ' ἐμοῦ τιμῆς, εἰ μοι συμβουλεύσαι (cod. Ciz. συμβασίλευσαι vgo) δελήσετε. Τοῦ δὲ Μυλλίου καὶ τῆς Τιμύχας πρὸς πάντα ἀἐπηγέλλετο ἀνανεούστων, Ἄλλὰ ἐν γέ με, ἔφη, διδάξαντες μετὰ τῆς ἐπιβαλλούσης προπομπῆς διασώξεσθε. Πυθόμενου δὲ τοῦ Μυλλίου, καὶ τί ποτ' ἐστὶν δ' μαθεῖν προθυμεῖται· Ἐκεῖνο, εἶπεν δ' Διονύσιος, τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν

22 a.

Licebit præterea virorum illorum continentiam, et quomodo illam Pythagoras docuerit, ex illis etiam cognoscere, quæ Hippobotus et Neantes de Myllia et Timycha Pythagoreis memoriæ prodiderunt. Referunt enim Dionysium tyrannum, quum nihil inexpertum omitteret, non potuisse tamen ullius Pythagorei amicitiam sibi conciliare, utpote qui ingenium ejus imperiosum et a legum observatione abhorrens caute declinabant. Turmam itaque triginta militum, duce Eurymene Syracusano, Dionis fratre, viris immisise, ut, quum pro more et temporis ratione Metapontum Tarento commigrarent, iis insidias tenderet: in usu quippe habebant, ut pro diversis anni tempestatibus domicilium mutarent, et loca huic rei apta seligerent. Itaque in agro Tarentino, regione convallibus obsita, quam Phalas nominabant, qua illis necessario transeundum erat, copias suas Eurymenes in insidiis collocaverat: quumque Pythagorei nihil tale metuentes circa meridiem eo pervenissent, milites, clamore edito, latronum more in eos irruerunt. Illi vero re improvisa numeroque insidiantium (nam ipsi non amplius decem erant) in metum terroremque conjecti, ac se facile captum iri rati, quod inermes adversus bene armatos pugnaturi essent, cursu fugaque sibi consulere decreverunt, minime id a virtute alienum existimantes; quippe qui probe noverant fortitudinem fugiendorum et sustinendorum, prout recta ratio dictaverit, scientiam

esse. Nec cesserat infelicitèr consilium; siquidem Eurymenis milites armis graves fugientibus segnius instabant; nisi ad campum fabis consitum affatimque jam florentem pervenissent. Tum enim placitum illud, quod fabas attingere vetabat, violare abnuentes pedem fixerunt, et necessitate compulsi lapidibus, sustibus et aliis, quæcunque præmanibus erant, tamdiu se contra hostes defenderunt, donec quidam ex ipsis cæsi, plures vulnerati, denique omnes a satellitibus interfecti sunt: neque enim nullus eorum vivus capi sustinuit, sed omnes secundum sectæ suæ regulas perire maluerunt. At Eurymenes ejusque satellites valde conturbati erant, quod ne unum quidem ad Dionysium adducere possent, quum tamen in hunc unice finem a tyranno missi essent. Terra itaque cæsis injecta, communique tumulto iis ibidem constructo, domum ire parabant, quum iis forte obviam facti sunt Myllias Crotoniates et Timycha Lacedæmonia, uxor ejus, quos reliqua multitudo a tergo reliquerat, quum Timycha jam decem mensibus gravida tardius incederet. Hos igitur vivos in potestatem redactos ad tyrannum læti deduxerunt, nullo studio curaque omisso, quo illos incolumes conservarent. Dionysius autem cognito quod acciderat more affectus, ubi apparuit, Vos vero, ait, dignos a me honores consequimini, si consiliis vestris præsto adesse mihi volueritis. Quæ promissa quum illi respuissent, At unum saltem si me docueritis, inquit Dionysius, incolumes dato sufficienti præsidio dimittam: Interroganteque Myllia, quid tandem esset, quod tantopere

οἱ ἔταιροί σου ἀποθανεῖν μᾶλλον εἴλοντο ἢ κυάμους πατῆσαι. Καὶ ὁ Μυλλίας εὐθὺς, Ἄλλ' ἔχεινοι μὲν, εἴ-
πεν, ὑπέμειναν, ἵνα μὴ κυάμους πατῆσωσιν, ἀποθανεῖν,
ἐγὼ δὲ αἰρούμαι, ἵνα τούτου σοι τὴν αἰτίαν μὴ ἐξείπω,
κυάμους μᾶλλον πατῆσαι. Καταπλαγέντος δὲ τοῦ Διο-
νυσίου καὶ μεταστῆσαι κελεύσαντος αὐτὸν σὺν βίᾳ,
βασάνους δὲ ἐπιφέρειν τῇ Τιμύχᾳ προστάττοντος· ἐνό-
μιζε γὰρ, ἅτε γυναῖκά τε οὖσαν καὶ ἐπογκον (ἐτι ἐγκυον
Schæfer.), ἐρήμην δὲ τοῦ ἀνδρὸς, βῆδ' ὡς τοῦτο ἐκλα-
λήσειν φόβῳ τῶν βασάνων· ἡ γενναία δὲ συμδρῦσασα
ἐπὶ τῆς γλῶσσης τοὺς ὁδόντας καὶ ἀποκόψασα αὐτὴν
προσέειπεν τῷ τυράνῳ, ἐμφαίνουσα ὅτι, εἰ καὶ ὑπὸ
τῶν βασάνων τὸ θῆλυ αὐτῆς νικῆθην συναναγκασθεῖν
τῶν ἐγχευομένων τι ἀνακαλύψαι, τὸ μὴν ὑπηρετήσον
ἐκποδὼν ὑπ' αὐτῆς περιέκοπται. Οὕτως δυσκατάθετοι
πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς φιλίας ἦσαν, εἰ καὶ βασιλικάι
τυγχάνοιεν.

Eandem historiam respexit S. Ambrosius De
Virginit. II, c. 4. Ceterum de Tymicha v. Me-
nagius in Historia mulier. philosopharum. —
Prima verba Ἰππόδοτος... ἱστοροῦσι habes etiam ap.
Porphyr. V. Pyth. extrem.; cetera ibi perierunt.

ΠΕΡΙ ΤΕΛΕΤΩΝ.

E LIBRO PRIMO.

23.

Favorin. v. Βριτόμαρτις p. 391, 7 Bas. : Νεάνθης
ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ τελετῶν φησι χρῆσθαι Διὶ δοθῆναι,
ὅτι ὁ ἐκ τῆς μήτρας τῆς Ἐκάτης γεννησόμενος μετα-
στήσει τῆς βασιλείας αὐτόν· γεννώσης δὲ τῆς Ἐκά-
της, τὰς συμπαρούσας κόρας τῇ λεχοῖ ἀναδοῦναι βρί-
τον, τοῦτ' ἐστὶν ἰγαθόν· παρὰ τοῦτο δὲ ἐπίφθεγμα
ὠνομάσθαι τὴν θεόν.

Eadem Etym. M. p. 214, 25. « De voce βρίτον

discere averet; Hoc, subiecit tyrannus, cur socii tui mori
maluerint quam fabas calcare? Illi quidem, Myllias statim
respondet, ne fabas calcarent, mori sustinuerunt: at ego
malim fabas calcare quam causam hujus rei tibi prodere.
Quo responso percussus Dionysius Mylliam e conspectu
abripi, Timychæ vero tormenta admoveri jussit, ratus eam,
utpote mulierem et gravidam et a marito destitutam, faci-
lius illud metu tormentorum indicaturam esse: sed mulier
generosa dentibus linguam mordicus correptam abscedit, et
in tyrannum exspuit; eoque illi demonstravit, licet sexus
ejus muliebris tormentis succumbens tacendum aliquid
evulgare adigeretur, ministram tamen loquendi a se e me-
dio sublatam præcisamque esse. Adeo difficulter ad admit-
tendas extraneas, imo regias etiam amicitias adduci se
passi sunt.

DE INITIIS.

23.

Neanthes libro primo De initiis ait accepisse Jovem ora-

v. Bekk. An. p. 567, Müller. *Æginet*. p. 164, *Pro-
legom*. p. 244, Welcker. *zu Schwenks Andeut*.
p. 343. » MARQUARDT. *Cyz*. p. 169.

E LIBRO SECUNDO.

24.

Athenæus XIII, p. 602, B: Διαβόητα δ' ἐστὶ καὶ
τὰ ἐπὶ Κρατίνῳ τῷ Ἀθηναίῳ γενόμενα· δς μειράκιον
[ὄν] εὐμορφον, Ἐπιμενίδου καθαίροντος τὴν Ἀττικὴν
ἀνθρωπεύῃ αἵματι διὰ τινὰ μύση παλαιὰ, ὡς ἱστορεῖ
Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς ἐν δευτέρῳ Περὶ τελετῶν, ἐκὼν
αὐτὸν ἐπέδωκεν ὁ Κρατίνος ὑπὲρ τῆς θρεψαμένης· ὧ καὶ
ἐπαπέθανεν ὁ ἐραστής Ἀριστόδημος, λύσιν τ' ἔλαβε τὸ
δεινόν.

[ὄν] adjecit Dindorf. De re confer Diogen. L. I,
110, qui Aristodemi loco Ctesibium ponit; Hein-
rich. *Epimenid*. p. 94. Bæckh. C. I. I, p. 445.
Ceterum addit Athenæus hæc: Οὐκ ἄγνοῦν δὲ ὅτι τὰ
παρὰ Κρατίνου καὶ Ἀριστοδήμου πεπλάσθαι φησι Πο-
λέμων (fr. 53) ἐν ταῖς Πρὸς Νεάνθη ἄντιγρα-
φῶν.

25.

Athenæus IX, p. 375, F, ex Agathoclis Περὶ Κυ-
ζικοῦ opere fabulam Cretensem narrat de sue Jovis
nutrice, suisque apud Præsios sanctitate; τὰ πα-
ραπλήσια, pergit, ἱστορεῖ καὶ Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς ἐν
δευτέρῳ Περὶ τελετῆς (scr. τελετῶν).

26.

Harpocratio v. Ἄττης: Ὁ Ἄττης παρὰ Φρυγί μᾶ-
λιστα τιμᾶται ὡς πρόσπολος τῆς μητρὸς τῶν θεῶν. Τὰ
δὲ περὶ αὐτὸν δεδήλωκε Νεάνθης· μυστικὸς δὲ ὁ λόγος.
« Dymæorum ἀπόρρητον λόγον de Cybelæ et At-

culum, fore, ut si masculum partum Hecate ederet, ab eo
ipse regno pelleretur. Quum vero puellam Hecate ederet,
puellas lecto ejus adstantes exclamasse βρίτον, id est *donum*,
atque ab acclamatione hac deam Britomartem esse vo-
catam.

24.

Celebratum etiam est Cratini factum Atheniensis; qui
quum formosus esset adolescentulus, quo tempore Epime-
nides Atticam humano sanguine lustravit ob vetusta que-
dam piacula, ut tradit Neanthes Cyzicenus secundo libro
De initiis, ultro se ipsum pro patria obtulit: cujus post
mortem Aristodemus etiam, amator ejus, sponte vitam
finivit, et cessavit malum.

25.

Similia illis, quas Agathocles de sue Jovis nutrice tradit,
leguntur apud Neanthes in libro secundo De initiis.

26.

Attes apud Phryges maxime honoratur utpote minister

tis commercii et luctuoso pueri a sue interempti casu (Pausan. VII, 17, 5) sine dubio enarravit Neanthes eo loco, quo suum facinora memorabilia collegit (Athen. p. 375, F) • Λοβεκκ. Aglaoph. I, p. 151, citante Marquardt. l. 1.

27.

Clem. Al. Strom. V, p. 243, 20 Sylb. (p. 673 Pott.) : Συνομολογος τῆς τοιαύτης δοξῆς καὶ ὁ Κυζικηνὸς Νεάνθης, γράφων τοὺς Μακεδόνων ἱερεῖς ἐν ταῖς κατταυαῖς βέδου κατακαλεῖν ὡς αὐτοῖς τε καὶ τοῖς τέκνοις, ὅπερ ἐρμηνεύουσιν αἴερα.

Antecedit locus Philyllii comici, quo βέδου vocem αἴερα significare probatur. Secundum alios, eodem Clemente testante, βέδου non ἀπὸ sed ὅσῳ Phrygum sermone dicitur. Aliud aquæ nomen sacerdotale vide ap. Ephorum fr. 27. Cf. Lobeck. Aglaoph. p. 883, Müller. Dor. I, 8. — Præter allata ad librum Περὶ τελετῶν referre licet fr. 36.

TA KATA POIN MYΘIKA.

E LIBRO SECUNDÓ.

28.

Parthenius Erot. c. 33, p. 179 Westerm. : Περὶ Ἀσάωνος. (Ἱστορεῖ Ξάνθος Λυδιακοῖς καὶ Νεάνθης (Νεάνθος cod.) β' καὶ Σιμμίαδης ὁ Ῥόδιος.) Διαφόρως δὲ καὶ τοῖς πολλοῖς ἱστορεῖται καὶ τὰ τῆς Νιόβης· οὐ γὰρ Ταντάλου φασὶν αὐτὴν γενέσθαι, ἀλλ' Ἀσάωνος μὲν θυγατέρα, Φιλόττου δὲ γυναῖκα· εἰς ἔριν δὲ ἀφικομένην Ἀητοῖ περὶ καλλιτεκνίας, ἵπποχεῖν τίσιν τοιάνδε· τὸν μὲν Φιλόττον ἐν κυνηγίᾳ διαφθαρῆναι, τὸν δὲ Ἀσάωνα τῆς θυγατρὸς πόθῳ σχόμενον αὐτὴν αὐτῇ γήμασθαι· μὴ ἐνδιδούσης δὲ τῆς Νιόβης, τοὺς παῖδας αὐτῆς εἰς εὐχρίαν καλέσαντα καταπρῆσαι· καὶ

Matris deorum. Exponit de eo Neanthes. Mystica narratio est.

27.

Congruunt cum hac opinione quæ Neanthes Cyzicenus scribit, Macedonum sacerdotes in precibus βέδου invocare, ut propitium sit ipsisque et liberis suis, eamque vocem interpretari *aerem*.

DE SINGULARUM CIVITATUM NARRATIONIBUS FABULOSIS.

28.

De Assaone. (Narrat Xanthus in libro De rebus Lydorum, Neanthes libro secundo, et Simmias Rhodius.) Diverse multis narratur etiam Niobæ historia. Non enim Tantali dicunt sed Assaonis fuisse filiam, uxorem vero Philotti; quæ quia cum Latona de prolis pulchritudine contendere ausa esset, hanc subiisset poenam. Nempe Philottum in venatione dilaceratum esse, Assaonem vero, filia amore

τὴν μὲν διὰ ταύτην τὴν συμφορὰν ἀπὸ πέτρας ὕψηλότητας αὐτὴν ῥίψαι· ἔννοιαν δὲ λαβόντα τῶν σφετέρων ἁμαρτημάτων διαχρήσασθαι τὸν Ἀσάωνα ἑαυτὸν.

E LIBRO TERTIO.

29.

Ammonius p. 33. Valcken. : Ἰδίως δὲ Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς ἐν τρίτῳ τῶν Κατὰ πόλιν βωμοὺς θεῶν φησιν, ἐσχάρας δ' ἡρώων.

Valckenarius p. 49, loci Plutarchei (fr. 32) immemor, scribi voluit ἐν τρίτῳ Τελετῶν καταπολὺ βωμοὺς κτλ. — « De differentia vocum ἐσχάρα et βωμός cf. Eustath. ad Od. ζ', 305, p. 1564, 28 Rom. [ubi eadem ex Neanthe affert] et 1575, 5; Bekk. An. Gr. p. 256, 32; Vales. ad Harpocr. p. 468; Pausan. V, 13, 8. Bergl. ad Alciph. p. 239. » MARQUARDT.

E LIBRO QUINTO.

30.

Porphyrus Vit. Pyth., init. : Οἱ μὲν γὰρ Σάμιον αὐτὸν (Πυθαγόραν) εἶναι φασί· Κλεάνθης (scr. Νεάνθης vid. fr. 17) δὲ ἐν πέμπτῳ τῶν Μυθικῶν, Σύρον ἐκ Τύρου τῆς Συρίας. Σιτοδείας δὲ καταλαβούσης τοὺς Σαμίους, προσπλεύσαντα τὸν Μνήσαρχον κατ' ἐμπορίαν μετὰ σίτου τῇ νήσῳ, καὶ ἀποδόμενον, τιμηθῆναι πολιτείᾳ. Πυθαγόρου δ' ἐκ παίδων εἰς πᾶσαν μάθησιν ὄντος εὐφυοῦς, τὸν Μνήσαρχον ἀπαγαγεῖν αὐτὸν εἰς Τύρον, ἐκεῖ δὲ τοῖς Χαλδαίοις συστάντα μεταστρεῖν τοῦτων ἐπιπλεῖον ποιῆσαι. Ἐπανελθόντα δ' εἰς τὴν Ἰωνίαν ἐντευθεὶν τὸν Πυθαγόραν πρῶτον μὲν Φερεκύδῃ τῷ Συρίῳ ὁμιλῆσαι· δεύτερον δ' Ἐρμούδαμαντι τῷ Κρεοφυλίῳ, ἐν Σάμῳ ἤδη γηράσκοντι. Λέγει δὲ ὁ Κλεάνθης

captum, connubio voluisse eam sibi jungere, et non obtinente Nioba, filios ejus in convivium convocasse atque concremasse. Hanc ob calamitatem Niobam de rupe altissima præcipitem se dedisse, Assaonem vero, scelere suo cognito, manum sibi intulisse.

29.

Peculiari modo Neanthes Cyzicenus libro tertio Narrationum fabularum, quæ in singulis civitatibus obtinent, βωμοὺς ait deorum, ἐσχάρας vero heroum esse.

30.

Neanthes libro quinto Rerum fabularum Pythagoram Syrum fuisse prodit ex Tyro Syriæ urbe. Sed fame magna exorta in Samo, Mnesarchum mercaturæ causa appulisse in insulam et præmii loco civitate donatum esse. Pythagoram autem, cui a pueris ingenium ad omnes disciplinas aptissimum inerat, Tyrum postea fuisse abductum et Chalcidæis ibidem commendatum, quorum doctrina imbui inprimis cupiebat. Reversum autem inde in Ioniam Pythagoram primum Pherecydi Syrio se adjunxisse, deinceps

ἄλλους εἶναι, οἱ τὸν πατέρα αὐτοῦ Τυρρηγνὸν ἀποφαίνονται, τῶν τὴν Ἀἴμον ἀποικησάντων (v. Aristot. fr. 1). Ἐνταῦθεν δὲ κατὰ πράξιν εἰς Σάμον ἐλθόντα καταμεῖναι καὶ ἀσπὸν γενέσθαι. Πλέοντος δὲ τοῦ Μνησάρχου εἰς τὴν Ἰταλίαν, συμπλεύσαντα Πυθαγόραν νέον ὄντα κομιδῇ, σφόδρα οὖσαν εὐδαίμονα* καὶ τότε ὕστερον εἰς αὐτὴν ἀποπλεῦσαι. Καταλείγει δ' αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὺς δύο, Εὐνόστον καὶ Τυρρηγνὸν πρεσβυτέρους.

Πέμπτῳ μυθικῶν] π. Πυθαγορικῶν Menag. (vide not. ad fr. 17); qua conjectura facile caremus. Syrorum fabulas a Neanthe collectas ipse Porphyrius nos docet fragm. 31, ubi de Syris agitur ab esu carniū olim abstinētib. Vel hoc occasionem dare poterat ut de Pythagoræ super hanc rem placitis, deque Pythagora Tyrio Chalæorumque alumno verba faceret. Ceterum num omnia, quæ ex Neanthe h. l. Porph. affert, ex iisdem Mythicis fluxerint, neque nego neque affirmo.

31.

Porphyrius De abstin. IV, 15, p. 345 ed. Ræhr. : Καὶ μὴν καὶ τοὺς Σύρους ἱστοροῦσι τὸ παλαιὸν ἀπέχεσθαι τῶν ζώων, καὶ διὰ τοῦτο μὴδὲ τοῖς θεοῖς θύειν ὕστερον δὲ θῦσαι μὲν εἰς ἀποτροπὴν τινῶν κακῶν, αὐτοὺς δὲ μὴδὲ θλῶς προσίσθαι τὴν σαρκοφαγίαν. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ὥς φησι Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Κύπριος, κατὰ Πυγμαλίωνα, τὸν γένει μὲν Φοίνικα βασιλεύσαντα δὲ Κυπρίων, τὴν σαρκοφαγίαν παραδεχθῆναι ἐκ τῆς τοιαύτης παρανομίας. Λέγει δὲ ὁ Ἀσκληπιάδης ἐν τῷ Περὶ Κύπρου καὶ Φοινίκης ταῦτα : « Τὸ μὲν γὰρ πρῶτον οὐκ ἐθύετο τοῖς θεοῖς οὐδὲν

ἔμφυγον, ἀλλ' οὐδὲ νόμος ἦν περὶ τούτου διὰ τὸ νόμιμον φυσικῶς κεκαλυῦσθαι ὑπὸ δὲ τινος καιροῦ πρῶτον ἱερῶν θῦσαι μυθεύονται ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς αἰτουμένους, εἴτα τούτου γενομένου δλοκαυτίζεν τὸ τυθέν. Ὅστερον δὲ ποτε φλεγόμενου τοῦ ἱεροῦ πεσεῖν σάρκα εἰς γῆν, ἦν ἀνελόντα τὸν ἱερέα καὶ κατακαϊόμενον, ἀβουλήτως προσαγαγεῖν τῷ στόματι τοὺς δακτύλους ἀκούμενον τὴν κατὰ καυσιν· γευσάμενον δὲ τῆς κνίσσης, ἐπιθυμῆσαι καὶ μὴ ἀποσχέσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ γυναικὶ μεταδύναι. Γινόντα δὲ τοῦτο τὸν Πυγμαλίωνα αὐτὸν τε καὶ τὴν γυναῖκα κατὰ κρημνῶν ἀφείναι, ἐτέρῳ δὲ τὴν ἱερωσύνην παραδόναι· ὅς οὐ πολλοῦ χρόνου διαλείποντος τὴν μὲν αὐτὴν θυσίαν ἔτυχεν ποιούμενος, ἐπεὶ δὲ τῶν αὐτῶν κρεῶν ἔφαγε, ταῖς αὐταῖς ἐκαίνῳ συμφοραῖς περιέπιπτεν. Ἐπὶ πλέον δὲ τοῦ πράγματος προβαίνοντος, καὶ τῶν ἀνθρώπων τῇ θυσίᾳ χρωμένων καὶ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν οὐκ ἀπεχομένων, ἀλλὰ τῆς σαρκὸς ἀπομένων, οὐκ (scr. οὕτω δὲ vel tale quid) ἀποστῆναι τοῦ κολάζειν. Τὸ μέντοι τῶν ἰχθύων ἀπέχεσθαι ἄχρι τῶν Μενάνδρου χρόνων τοῦ κομικοῦ διέμεινε. »

Hieronym. Adv. Jovin. II, c. 14 : *Euanthes* (scr. *Neanthes*) *Cyzicenus et Asclepiades Cyprius, ætate qua Pygmalion in Oriente regnabat, scribunt esum carniū non fuisse.*

E LIBRIS INCERTIS.

3a.

Plutarch. Qu. Symp. I, 10, p. 761 ed. Didot : Προεβλήθη δὲ τι τοιοῦτον ὑπὸ Μάρκου τοῦ γραμματικοῦ. Νεάνθη τὸν Κυζικηνὸν ἐφη λέγειν ἐν τοῖς Κατὰ πόλιν μυθικοῖς, ὅτι τῇ Λιαντίδι φυλῇ γέρας ὑπῆρχε τὸ μὴ κρίνεσθαι τὸν [αὐτῆς] χορὸν ἰσχυατον. [ἌΟ] μὲν οὖν

Hermodamanti Creophyllo, qui senex in Samo tum degebat. Nec tamen deesse scribit Neanthes, qui patrem ejus Tyrrenum affirmant, ex illorum genere, qui Lemnum incolabant : quumque negotiorum causa inde in Samum venisset, permansisse istic, civemque factum fuisse. Mnesarcho autem in Italiam navigante, Pythagoram admodum adolescentulum una cum ipso eodem profectum : quumque opibus ea terra maxime floreret, ipsum deinceps navi eam repelliisse. Recenset præterea duos ipsius fratres, Eunostum et Tyrrenum natu majores.

31.

Syros quoque antiquitus ab animalibus abstinuisse atque ideo neque diis ea mactare consuevisse memorie proditum est. Postea vero licet ad quorundam malorum aversionem procurandam ea sacrificaverint, nunquam tamen eo adductos, ut carniū esum admiserint. Processu autem temporis, Neanthes Cyzicenus et Asclepiades Cyprius inquirunt, tempore Pygmalionis, qui quum genere esset Phœnix Cypriorum etiam imperium obtinebat, ex hujusmodi piaculo carniū esum fuisse introductum. Asclepiades enim in libro De Cypro et Phœnice hunc in modum narrat : « Principio sane nullum animalium diis sacrificari consueverat, quin neque ulla de hoc lex erat, propterea quod na-

turali lege esset prohibitum. Quibusdam autem calamitosis temporibus quum anima pro anima repeteretur, priam fabulantur victimam sacrificatam et deinceps totam flammis consumendam traditam esse. Quod quidem sacrificium quum postea fieret ac victima concremaretur, carnis frustulum in terram decidisse, sacerdotem vero id snstulisse, quumque ignita carne digitos adussisset, eos forte ori admovisse, ut adustioni remedium quodammodo ferret; atque ita quum ex assa carne degustasset, edere ex ea mirum in modum appetivisse, neque ea abstinuisse, sed eandem etiam cum uxore communicasse. Pygmalionem autem, re conperta, ipsum una cum uxore e rupe præcipitem dandum jussisse, atque alium præfecisse sacerdotio, qui quum non multo post idem sacrificium faceret, eo quod ex iisdem carniibus comedisset, eodem etiam quo ille supplicio affectus sit. At quum ulterius res progrediretur, cupiditateque inducti a carniibus non abstinere, sed vescerentur iis, penam tandem inferri desiisse. Abstinētia tamen a piscibus usque ad Menandri comici tempora apud Syros permansit.

32.

Proposuit Marcus grammaticus tale quidpiam de quo dispiceretur. Neanthen Cyzicenum in Urbium fabulis narrare dixit hunc. Neantidi tribui honorem quidem habitum

ἔφη * πρὸς ἀποδοῖξιν ἱστορίας ὁ ἀνα * * *. εἰ δὲ τοῦτο γ' οὐ νοθεύετε, προκείσθω τῆς αἰτίας ἐν κοινῷ πᾶσιν ἡ ζήτησις... μηδὲ ἡμεῖς τὴν Νεάνθους ἐν ἐνίοις εὐχέριαν ἀποδράσεια ποιησόμεθα πρόφασιν. Locum lacunosum dedi ex recensione Dübneri. Scripserim: οὐδὲν μὲν οὖν ἔφη πρὸς ἀποδοῖξιν ἱστ. ὁ ἀναγράφας αὐτὴν, id quod in latinis expressi.

33.

Plinius H. N. VIII, 34: *Euanthes (Neanthes), inter auctores Græciæ non spreus, tradit Arcades scribere, ex gente Anthi cujusdam, sorte familie lectum, ad stagnum quoddam regionis ejus duci, vestituque in quercu suspenso transnatare, atque abire in deserta, transfigurarique in lupum, et cum ceteris ejusdem generis congregari per annos novem. Quo in tempore si hominēce abstinerit, reverti ad idem stagnum, et quum transnataverit effugium recipere, ad pristinum habitum addito novem annorum senio. Id quoque Fabius, eandem recipere vestem. Mirum est quo procedat Græca credulitas. Nullum tam impudens mendacium est, ut teste careat.* Conf. Pausan. VIII, 2 sqq. ibique interpr.

(34.)

Schol. Apoll. Rh. I, 1063: 'Ο μὲν Ἀπολλώνιος νόγαμον τὸν Κύζικον [καὶ ἀπαιδα] ἱστορεῖ, Εὐφορίων δὲ ἐν Ἀπολλοδώρῳ μελλόγαμον, τὴν δὲ Κλείτην (τὴν δὲ γαμετὴν conj. Mein.) οὐ Μέρπος λέγει θυγατέρα, Θρῆσσαν (Ἀρίσσαν ex Parthenio Erot. c. 64 scrib. Meinek. ad Euphor. p. 60) δὲ τὴν Πιάτου... Εὐάνθης (Νεάνθης?) δὲ ἐν τοῖς Μυθικοῖς συμφωνεῖ τῷ Ἀπολλωνίῳ.

Verba καὶ ἀπαιδα omittit cod. Parisinus. Neque de hac re Noster cum Apollonio consentit: nam paullo post scholiasta hæc: 'Ιστορεῖ δὲ Ἀπολλώνιος

ἄτεκνον τὸν Κύζικον ἀνηρῆσθαι, Εὐάνθης (Νεάνθης?) δὲ ἐσχηνάει φησὶ παῖδα δμῶνυμον ἑαυτοῦ.

Idem, I, 1065: Εὐάνθης (Νεάνθης) δὲ καὶ Δηίλοχος ἱστοροῦσιν, ὅτι ἀπῆγγατο ἡ Κλείτη, καὶ ὅτι τῆς κρίνης ἐν Κυζίκῳ. Cf. Deiochi fragm. 4 et 7. Meinek. ad Euphor. p. 61 Euanthem scholiastæ poetam epicum esse suspicatur quem laudat Athenæus VII, p. 296. Neanthen agnoscit Marquardt. Quamquam offendere potest fabulas Cyzicenas, quas in Annalibus omittere vix poterat, iterum in hoc libro expositas esse.

35.

Athenæus XIII, p. 572, E: Πόρνης δὲ Ἀφροδίτης ἱερὸν ἔστι παρὰ Ἀβυδωνοῖς, ὃς φησὶ Πάμφιλος. Κατεχομένης γὰρ τῆς πόλεως δουλείᾳ, τοὺς φρουροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ ποτε θύσαντας, ὡς ἱστορεῖ Κλεάνθης (ἢ Νεάνθης) ἐν τοῖς Μυθικοῖς, καὶ μεθυσθέντας ἐταῖρας πλείονας προσλαβεῖν, ὡς μίαν, κατακοιμηθέντας αὐτοὺς ἰδοῦσαν, ἀνελομένην τὰς κλεῖς καὶ τὸ τεῖχος ὑπερβᾶσαν, ἀπαγγεῖλαι τοῖς Ἀβυδωνοῖς. 'Τοὺς δ' αὐτίκα μετ' ὅπλων ἀφικομένους ἀνελεῖν μὲν τοὺς φύλακας, κρατήσαντας δὲ τῶν τευχῶν καὶ γενομένους ἐγκρατεῖς, τῆς ἐλευθερίας χάριστῆρια τῇ πόρνῃ ἀποδιδόντας, Ἀφροδίτης Πόρνης ναὸν ἰδρύσασθαι.

36.

Schol. Vat. et Neapol. in Eurip. Troad. 89: Καφηρεὺς δὲ ἀκρωτήριον Εὐβοίας, μεταξὺ (ἀντικρῶ? Kampmann.) Σκύρου. Νεάνθης δὲ δὲ Κυζικηνὸς Καθηρέα αὐτὸν φησὶ πρότερον κεχλῆσθαι· εἶναι γὰρ ἐκεῖ βωμὸν εἰς δὴ Εὐβοεῖς καθαιρόμενοι ἔθουν. Χρόνου δὲ προΐοντος Καφηρεὺς ἐκλήθη παραφθειράντων τῶν ἐνοικοούντων τὴν λέξιν. Περὶ τοῦτο δὲ οἱ πλείστοι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸν ἀπόπλουον διεφθάρσαν. Quodsi hæc ad libros Περὶ τελετῶν referri mavelis, nihil refragor.

fuisse, ut nunquam choro ipsius ultimus locus assignaretur. [Nihil quidem ad confirmationem historiæ anctor attulit:] sin vero hoc certe, quod posuit, non ut falsum repudiatis, proposita sit in medium omnibus causæ indagatio... neque nos Neanthis in nonnullis rebus levitatem usurpemus pro subterfugendi disputationem occasione.

34.

Apollonius Cyzicum brevi post nuptias, Euphorion vero in Apollodoro mox celebraturum nuptias occubuisse dicit. Item Euphorion desponsam puellam non Cliten neque Meropis filiam, sed Larissam, Piasi filiam dicit... Euanthes (Neanthes) in Mythicis cum Apollodoro facit.

Apollonius ait Cyzicum improlem cecidisse, Euanthes (Neanthes) vero filium ipsi cognominem habuisse narrat. Euanthes (Neanthes) et Deilochus narrant Cliten suspensio vitam finivisse, atque fontem Clites Cyzici esse.

35.

Veneris Meretricis templum est apud Abydenos, ut Pamphilus ait. « Quum enim servitute, inquit, premeretur

Abydus, custodes urbis aliquando, ut narrat Cleantes (Neanthes) in Mythicis, peracto sacrificio vino madidos, meretrices adscivisse. Earum unam, somno sopitos conspicatam, raptis clavibus murum transcendisse et Abydenis rem renuntiassent. Illos igitur protinus advenisse armatos, et occisis custodibus muro politos, restaurata patriæ libertate, gratias ut meretrici redderent, Veneri Meretrici templum statuissse. »

36.

Caphareus, Eubææ promontorium e regione Scyri insitum, Neanthes Cyzicenus prius *Cathareum* dicit vocatum esse; videlicet aram ibi exstare, in qua Eubæenses lustrantes se (καθαίρόμενοι) sacra facere solerent. Progrediente autem tempore vocabulum ab incolis corruptum abiisse in *Caphareum*. Circa hoc promontorium plurimi Cræcorum Troja domum redeuntium, naufragio perierunt.

NYMPHIS HERACLEOTA.

Suidas : Νύμφις, [Νύμφιδος] Ξεναγόρου, Ἡρακλεώτης ἐκ Πόντου, ἱστορικός. Περὶ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Διαδόχων καὶ Ἐπιγόνων βιβλία κδ', Περὶ Ἡρακλείας βιβλία ιγ'. ἔχει δὲ μέχρι τῆς καθαιρέσεως τῶν τυράννων, τὰ μετὰ [κατὰ Clinton. (fortasse fuit καὶ τὰ μετὰ ταῦτα κατὰ τ. ἐ.) τοὺς Ἐπιγόνους [καὶ] μέχρι τοῦ τρίτου Πτολεμαίου (247 a. C.).

Vox Νύμφιδος ab Eudocia p. 309 omittitur, neque patris nomen, sed genitivi formam, ut sæpius fit in verbis, quæ in ις desinunt, denotare videtur.

Nymphis quidam, Clearchi tyranni (365—354) consanguineus, sed animo ab eo alienatus, iisque favens, qui cum Chione evertendæ tyrannidis consilia agitabant (ἡμῖν μὲν φίλος, ἐκείνῳ δὲ καὶ συγγενής ἐστι), memoratur in Chionis Epist. 13, p. 176 ed. Orelli. Is quin avus vel certe ex familia Nostri fuerit, nihil obstat. Caute tamen agendum est, quum fides Epistolarum, quas homo ineptus temporaque temere miscens (vide v. c. Ep. 3) fabricavit, ræne nulla sit.

Annis septuaginta tribus post mortem Clearchi, devicto per Seleucum Lysimacho (281), libertatem tandem Heracleotæ recuperarunt. Tum etiam οἱ περιλειπόμενοι τῶν φυγάδων, Νύμφιδος καὶ αὐτοῦ ἐνὸς ὑπάρχοντος τούτων κάθοδον βουλευσάντος αὐτοῖς, καὶ ραδίαν εἶναι ταύτην ἐπιδεικνύντος, εἰ μὴδὲν ὦν οἱ πρόγονοι ἀπεστέρνοντο αὐτοῖς φανεῖν διοχλοῦντες ἀναλγῆσθαι, ἔπεισέ τε σὺν τῷ ῥάστῳ, καὶ τῆς καθόδου ὅν ἐβούλεuse τρόπον γεγεννημένης, οἱ τε καταχθόντες καὶ ἡ δεξαμένη πόλις ἐν ὁμοίαις ἡδοναῖς καὶ εὐφροσύναις ἀνεστρέφοντο (Memnon. c. 11, 3). Hinc igitur colligimus Nymphidem ex numero fuisse optimatum, quibus, quum a tyrannis exilio mulctati essent, summo opere tamen curandum erat ut a populo suspicioso in patriam reciperentur. Eo autem tempore Nymphis, qui quin noster fuerit historicus non est cur dubitemus, trigesimum ætatis annum vix egressus esse potuit (*).

Quadraginta circiter abhinc annis elapsis (240 a. C. vide Clinton ad h. a.), Mithridatem IV, Ariobarzanis patris in regno Pontico successorem, quum Gallorum bello pressus annonæ penuria summo opere laboraret, Heracleotæ advecto Amisum frumento sustentarunt. Qua re acerbatī Galli εἰς τὴν Ἡρακλεωτὶν ἔπεμψαν στράτευμα, καὶ ταύτην κατέ-

(*) Apud Stob. Eclog. Phys. I, 52, 48, p. 1016 ed. Heeren. laudatur Φίλων ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ πρὸς Νύμφιν Περὶ θαυμασιῶν, ubi Nymphis ille a nostro fortasse non diversus est. Cf. Westermann. Paradox. p. XXXVI et p. 179.

τρεχον, μέχρις ἂν οἱ Ἡρακλεῶται διεπρεσβεύσαντο πρὸς αὐτούς. Νύμφις δὲ ἦν ὁ ἱστορικός, ὁ κορυφαῖος τῶν πρέσβειων· ὃς τὸν μὲν στρατὸν ἐν τῷ κοινῷ χρυσοῖς πεντακισχιλίοις, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἰδίᾳ διακοσίοις ὑποθεραπεύσας τῆς χώρας ἀπαναστῆναι παρεσκευάσεν (Memnon. c. 24). Tum igitur Nymphis ex nostro computo septuagenarius fere esse debuit; ac provectum ætate fuisse vel inde colligas, quod Historias suas non ultra initium regni Ptolemæi Euergetæ (247 a. C.) deduxisse dicitur (*).

E libris viginti quattuor, quos de Alexandro ejusque successoribus successoribusque posteris Nymphis composuit, nihil ad nos pervenit præter unum locum (fr. 20), ubi Nymphis laudatur ἐν θ' πρὸς Πτολεμαίων. Quæ verba ex citandi ratione sæpius illa obvia ita sunt intelligenda, ut totum opus in duas divisum fuisse statuamus partes, quarum altera Alexandri historiam complexa sit, altera fuerit de rebus Diadochorum quos dicunt Epigonorumque. Hujus libro nono enarraverit gesta Ptolemæi Philadelphi. Nam præter successorum Alexandri historiam peculiare de Ptolemæis opus ab eodem Nymphide scriptum esse a vero prorsus abhorreere videtur.

Altero opere auctor res patriæ narravit inde ab antiquissimis temporibus usque ad sublatam tyrannidem (281) atque quæ deinceps secuta sunt usque ad tempora regni Ptolemæi III (247). Libro sexto pervenerat ad tempora Pausaniæ (fr. 15), libro duodecimo (v. fr. 16) exposuit de Dionysio tyranno, cujus filios Clearchum II et Oxathrem

(*) Nymphidem de Heraclea historiam edidisse antequam Apollonius Rhodius scriberet Argonautica sua, statuit Weichert. *Leb. des Apoll. Rhod.* p. 255 sq. Scilicet schol. ad Apoll. Rh. II, 729 dicit (fr. 2) : Παρ' οὗ [sc. Νύμφιδος] Ἀπολλώνιος ἔοικε ταῦτα μεταφέρειν. Jam quum Apollonius juvenis extremis annis Ptolemæi II carmen elaborasset, sequi Heracleæ historiam jam antea in publicum prodire, neque usque ad regnum Ptolemæi III produci potuisse. Quare verba Suidæ μέχρι τοῦ τρίτου Πτολεμαίου perperam a Suida ad Heracleæ historiam referri, quum referenda sint ad alterum opus de Alexandro ejusque successoribus. Sed debilis hæc argumentatio, quum revera Apollonium Nymphidis opere usum esse minime liqueat, nec quidquam probatur eo, quod de nonnullis rebus Apollonius cum Nymphide consentit, quum verisimile sit Nymphidem in plerisque secutum esse Argonautica Herodoti, quæ Apollonium ante oculos habuisse constat. Quare nihil video, cur ad eum quem dicit Suidas terminum Nymphidem Heracleæ historiam deduxisse negemus. Ac omnino non erat cur Suidas explicaret, quo usque pertinisset opus de Alexandro, Diadochis et Epigonis, quum ipse titulus disertus rei index esset.

occidit Iysimachus (286). Reliqua paucis, ut videtur, uno libro absolvit. Nymphidem præ ceteris ducem secutus fuerit Memnon historiam Heracleæ usque ad finem tyrannidis duodecim item libris complexus.

Tertium opus Nymphidis uno loco laudatur Περιπλους Ἀσίας (vide fr. 17). — Ceterum copia rerum et varietate scripta insignia fuisse ex fragmentis licet cognoscere; de fide auctoris iudicium ferre non ausim.

ΠΕΡΙ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ.

LIBER I.

1.

Stephan. Byz. : Φρίξος, πόλις Λυκίας· ἔστι καὶ Φρίξου λιμὴν παρὰ τῷ στόματι τοῦ Πόντου ἐν τῇ Χαλκηδονίᾳ περαιᾷ, περὶ οὗ Νύμφης ἐν α' περὶ Ἡρακλείας τάδε φησί***. Cf. Müller. *Min.* p. 289.

2.

Schol. Apoll. Rh. II, 729 : Ὅτι ἡ περὶ Ἡρακλείαν Ἀχερουσιάς (Ἀχερουσία ἄκρα cod. Paris.) καλουμένη πανταχόθεν ἐκ θαλάσσης ἐστὶν ὑψηλὴ τε καὶ ἀπόκρημνος, καὶ ἀπονέυκεν εἰς δυσμὰς εἰς τὸ πρὸ τῆς Βιθυνίας πέλαγος· καὶ διὰ προσπίπτον αὐτῇ τὸ κύμα σφοδρὸς ἀποτελεῖ ἤχους· καὶ περὶ τῶν ἐπ' ἄκρας αὐτῆς περυκυῶν πλατάνων, καὶ τοῦ ἐπ' αὐτῇ πεδίου, καὶ διὰ δοκεῖ αὐτόθι κατάβασις εἰς ἄδου ὑπάρχειν, Νύμφης ἐν τῷ Περι Ἡρακλείας α' φησί· παρ' οὗ Ἀπολλωνίου εἶκε ταῦτα μεταφέρειν. Cf. Herodorus. fr. 25.

Ex eodem fonte fluxerint sequentia : Οἱ (εἰς) τὴν Ἡράκλειαν κατοικοῦσαντες Μεγαρεῖς, ὅτε εἰς τὴν ἀποικίαν ἐπλεον, χειμασθέντες εἰς τὸν Ἀχέροντα ποταμὸν κατέφυγον, θέν καὶ διασωθέντες οἱ ναῦται Σωωναύτην ἐκάλεσαν αὐτόν. Οὗτοι δὲ οἱ Ἡρακλεῶται Μεγαρέων εἰσὶν ἀποικοὶ καὶ Βοιωτῶν, κατοικοῦσι δὲ ἐν τῇ Μαρνανδυνῶν χώρᾳ.

3.

Idem II, 786 : Phryges et Mysi ab Hercule

HISTORIA HERACLEÆ.

1.

Phrixus, urbs Lyciæ. Est etiam Phrixus portus ad Pontum in Chalcedonica ora, de quo Nymphis libro primo De Heraclea ita habet : ***

2.

Ad Heracleam Acherusium, quod vocant, promontorium altum et abruptum undique e mari prominere, et occasum versus spectare ad mare Bithynicum, magnosque undam illidentem edere strepitus, porro de platanis, quæ nascuntur in summo cacumine, et de planitie in eo, nec non de decensu, qui ibidem ad inferos esse creditur, Nymphis narrat libro primo De Heraclea. Hinc sua mutuatus esse videtur Apollonius.

Dascylo, regi Mariandynorum, subjiuntur. V. Herodorus. fr. 16.

4.

Steph. Byz. : Ὑπιος, ποταμὸς καὶ πόλις ὑπὸ τὴν Ποντικὴν Ἡράκλειαν, ὡς Δομίτιος Καλλίστρατος ἐν ἑκτῷ τῶν Περι Ἡρακλείας... Ἔστι καὶ Ὑπια ὁρη αὐτόθι, ὡς Νύμφης ἐν πρώτῳ [Περὶ] Ἡρακλείας. Καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν τοῖς ὄρεσι τούτοις Μυσούς φασὶ (φησι?).

5.

Schol. Apoll. Rh. II, 752, de Lyco rege Mariandynorum. V. Herodorus fr. 49.

6.

Idem II, 650 : Κολώνη δὲ, οὕτως ἄκρα καλουμένη περὶ τὸν Λύκον ποταμὸν. Μένεται αὐτῆς Νύμφης ὁ Ἡρακλεῶτης ἐν τῷ Περι Ἡρακλείας.

7.

Idem II, 815, Idmon ab apro interfectus apud Mariandynos in Heracleotarum regione. Vide Herodorus fragm. 56.

8.

Idem II, 854. Ibidem etiam Tiphys gubernator diem obiit. Vide Herodorus fragm. 58.

9.

Athenæus XIV, p. 619, F : Νύμφης δ' ἐν πρώτῳ Περι Ἡρακλείας περὶ Μαρνανδυνῶν διηγούμενος φησὶν· « Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν φῶδων ἐνίας κατανοήσειεν ἂν τις, ὅς ἐκείνοι κατὰ τινα ἐπιχωριαζομένην παρ' αὐτοῖς συνήθειαν ἄδοντες ἀνακαλοῦνται τινα τῶν ἀρχαίων, προσαγορεύοντες Βῶρμον. Τοῦτον δὲ λέγουσιν υἱὸν γενέσθαι ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς καὶ πλουσίου, τῷ δὲ κάλλει καὶ τῇ κατὰ τὴν ἀκμὴν ὥρᾳ πολὺ τῶν ἄλλων διενεγκεῖν· ὃν ἐφεστῶτα ἔργοις ἰδίοις, καὶ βουλόμενον τοῖς θερίζουσι δοῦναι πιεῖν, βαδίζοντα ἐφ' ὕδωρ, ἀφα-

4.

Hypius, fluvius et urbs Heracleotis subjecta, ut Domitius Callistratus ait libro sexto De Heraclea... Sunt ibidem etiam montes Hypii, ut Nymphis refert libro primo De Heraclea, quorum incolas Mysos esse dicit.

6.

Colone : sic nominatur promontorium ad Lycum fluvium. Ejus meminit Nymphis Heracleota in Historia Heracleæ.

9.

Nymphis libro primo De Heraclea, de Mariandynis verba faciens ait : « Similiter vero animadvertat aliquis apud eos cantica quædam, quæ illi ex patrio instituto canentes invocant priscum aliquem Bormum, quem vocant. Hunc aiunt filium fuisse viri illustris et opulenti, forma et ætatis

νισθῆναι. Ζητεῖν οὖν αὐτὸν τοὺς ἀπὸ τῆς χώρας μετὰ τινος μεμελωδημένου θρήνου καὶ ἀνακλήσεως, ᾧ καὶ νῦν ἔτι πάντες χρώμενοι διατελοῦσι. » Τοιοῦτος δ' ἔστι καὶ ὁ παρ' Αἰγυπτίους καλούμενος Μάνερος.

Schol. Apoll. Rh. II, 780 : Ἰδίως τὸν θρηνοῦμενον Πριόλαόν φησι (sc. Ἀπολλώνιος)· τῶν ἄλλων Βάρυνον (l. Βῶρμον) λεγόντων τὸν Τιτίου υἱὸν, ὡς Νύμφης καὶ Καλλίστρατος. Patris nomen fluxit e Callistrato (fr. 1, ubi vid. not.). De re cf. Müller. *Min.* p. 393; *Dor.* I, p. 346.

10.

Etym. Magn. p. 221, 23 : Γάργαρος, πόλις τῆς Ἰδῆς ἐν ὑψηλῇ τόπῳ κειμένη· ἦν κατώκουν Ἀελεες. Ἐξ ἧς διὰ τὸ κρυῦδες ὑποκατέβησαν οἱ Γαργαρεῖς, καὶ ᾤκισαν αὐτὴν (l. ἄλλην) ὑπὸ πεδίον Γάργαρον. Ἐκεῖνη δὲ ἐρημωθείσα καλεῖται Παλαιὰ Γάργαρος, ὠνόμασται δὲ ἀπὸ Γαργάρου τοῦ Διὸς, ὡς ὁλοῖ Νυμφίος (l. Νύμφης) ὁ φιλόσοφος. Οὕτως Ἐπαφρόδιτος ἐν Ὑπομνήματι θ' Ἰλιάδος, παρατιθέμενος Κλείταρχον Αἰγινήτην λεξικογράφον. Cf. Steph. Byz. s. v. qui sua ex eodem Epaphrodito habet.

E LIBRO SECUNDO.

11.

Schol. Aristoph. Av. 874 : Οἱ Φρύγες τὸν Σαβάζιον τιμῶσι. Τίς δὲ ἐστὶν οὗτος ὁ θεὸς ὁ Ἡρακλεώτης Περὶ Ἡρακλείας ἐν τῷ β' φησὶν οὕτως· « Φαίνεται γὰρ ἐξ ὧν εὐρίσκομεν συλλογιζόμενοι πολλαχόθεν, ὅτι Διόνυσος καὶ Σαβάζιος εἰς ἐστὶ θεὸς, τυχεῖν δὲ τῆς προσηγορίας ταύτης παρὰ τὸν γινόμενον περὶ αὐτὸν θειασμόν. Τὸ γὰρ εὐάζειν οἱ βάρβαροι σαβάζειν φασίν. Ὅθεν καὶ τῶν Ἑλλήνων τινὲς ἀκολουθοῦντες τὸν εὐασμὸν σαβασμὸν λέγουσιν. » Nymphidis nomen excidit. — β' em. Dindorf. Libri 16'.

Harpocratio v. Σαβοί : Τὸν δὲ αὐτὸν εἶναι Σαβάζιον καὶ Διόνυσόν φασιν ἄλλοι τε καὶ Ἀμφίθεος [l. Νύμφης] β' Περὶ Ἡρακλείας. Pro Ἀμφίθεος alii codd.

flore insignem, et longe aliis omnibus præstantem. Eum rebus suis intentum et opus facientes inspicientem, quum vellet potum dare messoribus, ad aquam profectum evanuisse. Hunc igitur quæsisisse aiunt cunctos illius regionis cum lacrimatione et invocatione musicis modis comprehensa : qua etiam nunc frequenter uti consueverunt. » Ejusdem modi est Ægyptiorum illud canticum, quod Maneros nominatur.

Proprium est Apollonii, quod virum quem cantilenis Mariandyni lugent, Priolaum vocat, quum reliquis, uti Nymphidi et Callistrato, Bormus sit, Titiae filius.

10.

Gargarus, urbs in Idæ loco edito, quam incolebant Leleges. Postea ob nimium frigus descenderunt Gargarenses in planitiem, ibique alteram Gargaram condiderunt. Urbs deserta nominatur Vetus Gargarus. Nomen ei inditum a Gargaro filio Jovis, uti narrat Nymphis philosophus.

ἀμφιέλεος, ἀμφιελείος, ἀμφιελείως. — περὶ Ἡρακλέους codd. tres.

12.

Lex. Rhetor. ad calc. Photii p. 674 ed. Gaisf. : Ὀροσάγγης καὶ σαγγάνδης καὶ παρασάγγης καὶ ἄγγαρος διαφέρει· ὀροσάγγαι μὲν οἱ σωματοφύλακες, ὡς (Σοφοκλῆς ἐν suppl. Meier.) Ἑλένης γάμῳ καὶ Τρωίλῳ. Ἡρόδοτος δέ (VIII, 85)· « Οἱ εὐεργεταὶ τοῦ βασιλέως ὀροσάγγαι καλέονται Περσιστί· » Νύμφης δὲ ὁ Ἡρακλεώτης ἐν δευτέρῳ Περὶ Ἡρακλείας λέγει παρὰ Πέρσαις τὴν μεγίστην ἔχειν προεδρίαν, καλεῖσθαι δὲ κατὰ γλώτταν ξένους βασιλείους. » Σαγγάνδαι δὲ οἱ ἀποστελλόμενοι καλοῦνται. Σοφοκλῆς δὲ ἐν τοῖς Ποιμέσι καὶ Εὐριπίδης ἐν Σκυρίαῖς παρασάγγας αὐτοὺς κεκλήκασιν· ἐχρῆν δὲ εἰπεῖν σαγγάνδας· ὁ γὰρ παρασάγγης μέτρον ἐστίν. Ἀγγαροὶ δὲ οἱ πρεσβευταί, κτλ. — De re v. Brissonius De Reg. Pers. princ. I, 138; Hammer. in *Wiener Jahrb.* tom. LXV, p. 67, qui ὀροσάγγας interpretatur *thronum ornantes* (a vocibus *oreng, sib*). « De voce σαγγάνδης quum collegas conjunctissimos Pottium et Rædigerum consulerem, hic conjecit inesse in ea Persicum *seng*, i. e. lapidem sive intervallum, quod lapidibus significatum sit. Parasangen igitur esse fere i. q. *ad lapidem*, sanganden vero tabellarium regium, qui eo in intervallo fuerit constitutus ad perforandas regis literas : Pottius autem suspicatur in ea latere fortasse Persicum *schahin*, i. e. regium, vel *schahdn*, i. e. regnum; sic fieri ut σαγγάνδης nihil aliud sit quam *regius minister*. » MEIER. in not. ad Fragm. Lexici Rhetorici (Hal. 1844) p. 28.

E LIBRO QUARTO.

13.

Plutarch. De virt. mul. c. 9, p. 248, C : Νύμφης ἐν τῷ τετάρτῳ Περὶ Ἡρακλείας... λέγει, ὅτι σὺν ἄγριον

11.

Phryges Sabazium colunt. Qui sit ille deus *Nymphis* Heracleota libro De Heraclea secundo declarat his verbis : « Apparet ex multis, quæ invenimus colligentes, indicis Sabazium deum eandem esse cum Dionysio, ac nomen ei inditum esse de vocibus quibus invocare deus solet : nam εὐάζειν (*evan clamare*) barbari dicunt σαβάζειν. Quod etiam Græcorum nonnulli imitantes pro εὐασμὸν dicunt σαβασμὸν.

12.

Nymphis Heracleota libro De Heraclea secundo Orosan-gas dicit apud Persas summum tenere locum, nomenque Persicum significare *hospites regios*.

13.

Nymphis quarto De Heraclea libro aprum dicit, qui in agro Xanthio animalia et fructus perderet, esse interemptum

ἐν τῇ Ξανθίων γούρα καὶ ζῶα καὶ καρπούς λυμαινόμε-
νιν ἀνέλων ὁ Βελλεροφόντης, οὐδεμιᾷς ἐτύγχανεν ἀμοι-
βῆς· καταρρασαμένου δὲ τῶν Ξανθίων αὐτοῦ πρὸς τὸν
Ποσειδῶνα, πᾶν τὸ πεδίον ἐξήνθησεν ἀλμυρίδα, καὶ
ὠφθαλμοὶ παντάπασιν, τῆς γῆς πικρᾶς γενομένης· μέχρις
ὡς τὰς γυναῖκας αἰδοσθεὶς δεομένης, εὗξατο τῷ Ποσει-
δῶνι τὴν ὀργὴν ἀφεῖναι. Διὸ καὶ νόμος ἦν τοῖς Ξαν-
θίως, μὴ πατρόθεν, ἀλλ' ἀπὸ μητρῶν χρηματίζειν. De
γυναικοκρατίᾳ apud Lycios cf. Herodot. I, 173, Ni-
colaus Damasc. fr. 129; Welcker. *Trilog* p. 387 sq.
Quæ paullo post Plutarchus de castitate virginum
Cianarum exponit, ex eodem Nymphide petita
esse suspicor.

E LIBRO SEXTO.

14.

Schol. Apoll. Rh. IV, 247 : Νύμφης ἐν τῷ ἔκτῳ
Περὶ Ἡρακλείας Ἑκάτης φησὶν ἱερὸν εἶναι ἐν τῇ Παφλα-
γονίᾳ, Μηδείας ἰδρυσαμένης.

15.

Athenæus XII, p. 536, A : Νύμφης δὲ ὁ Ἡρακλεώτης
ἐν ἑκτῷ τῶν Περὶ τῆς πατρίδος, « Παισανίας (φησὶν)
ὁ περὶ Πλαταιᾶς νικῆσας Μαρδόνιον, τὰ τῆς Σπάρτης
ἐξελθὼν νόμιμα, καὶ εἰς ὑπερφηανίαν ἐπιδούς, περὶ
βυζάντιον διατρίβων, χαλκοῦν τὸν ἀνακείμενον κρατῆρα
τοῖς θεοῖς τοῖς ἐπὶ τοῦ στόματος ἰδρυμένοις, ὃν ἔτι καὶ
νῦν εἶναι συμβαίνει, ἐτόλμησεν ἐπιγράψαι, ὡς αὐτὸς
ἀναθεὶς, ὑποθεὶς τόδε τὸ ἐπιγράμμα, διὰ τὴν τρυφὴν
καὶ ὑπερφηανίαν ἐπιλαθόμενος αὐτοῦ·

Μνάμ' ἀρετᾶς ἀνέθηκε Ποσειδάωνι ἀνακτι
Παισανίας, ἄρχων Ἑλλάδος εὐρυχόρου,
πόντου ἐκ' Εὐξείνου, Λακεδαιμόνιος γένος, υἱὸς
Κλειμερότου, ἀρχαῖας Ἡρακλῆος γενεᾶς. »

a Bellerophonte, neque ei ullam relatam gratiam. Itaque
cum Xanthios esse exsecratum, et a Neptuno impetrasse ut
totum solum salsuginem emitteret, terræque amore indito
omnes fruges corrumpenterentur : idque durasse, donec mu-
lierum victus reverentia deprecantium, Neptunum exora-
verit ut finem iræ faceret. Hinc legem esse apud Xanthios,
ut non a patribus, sed a matribus nomina sumant.

• 14.

Nymphis sexto De Heraclea libro Hecates dicit fanum
esse in Paphlagonia a Medea consecratum.

15.

Nymphis Heracleota, sexto libro Historiæ patriæ, scri-
bit : « Pausanias, is qui ad Platæas Mardonium proelio
superavit, missis factis Spartæ legibus et institutis, totum
se insolentiae tradens, quum circa Byzantium versaretur,
aneum craterem diis consecratum, quorum templum ad
freti est introitum, qui crater hodieque exstat, eum ausus
est ita inscribere quasi ipse dedicasset, ob luxuriam inso-
lantique sui prorsus oblitus, hac incisa scriptura :

E LIBRO DUODECIMO.

16.

Athenæus XII, p. 549, A : Νύμφης γοῦν ὁ Ἡρα-
κλεώτης ἐν τῷ 16ῳ Περὶ Ἡρακλείας, « Διονύσιος (φησὶν)
ὁ Κλεάρχου τοῦ πρώτου τυραννήσαντος ἐν Ἡρακλείᾳ
υἱὸς, καὶ αὐτὸς τῆς πατρίδος τυραννήσας, ὑπὸ τρυφῆς
καὶ τῆς καθ' ἡμέραν ἀδωφραγίας ἔλαθεν ὑπερσαρκήσας,
ὥστε διὰ τὸ πάχος ἐν δυσπνοίᾳ αὐτὸν συσχεθῆναι καὶ
πνιγμῷ. Διὸ συνέταξαν οἱ ἱατροὶ κατασκευάσαι βελό-
νας λεπτάς, τῷ μήκει διαφερούσας, αἷς διὰ τῶν πλευ-
ρῶν καὶ τῆς κοιλίας διωθεῖν, ὅταν εἰς ὕπνον τύχῃ βα-
θύτερον ἐμπεσιόν. Μέχρι μὲν οὖν τινος ὑπὸ τῆς πεπι-
ρωμένης ἐκ τοῦ στάτους σαρκὸς οὐκ ἐνεποίει τὴν αἰσθη-
σιν· εἰ δὲ πρὸς καθαρὸν τόπον ἡ βελὸν διελθοῦσα
ἔθιγε, τότε διεγείρετο. Τοὺς δὲ χρηματισμοὺς ἐποιεῖτο
τοῖς βουλομένοις προτιθέμενος κηϊωτὸν τοῦ σώματος,
ἵνα τὰ μὲν λοιπὰ μέρη κρύπτῃ, τὸ δὲ πρόσωπον μόνον
ὑπέρειχον διαλέγοιτο τοῖς ἀπαντῶσι. » Μνημονεύει
δ' αὐτοῦ καὶ Μένανδρος (v. fragm. Menandr. p. 3 ed.
Dübner.)... Ἀπέθανε δὲ βιώσας ἔτη πέντε πρὸς τοῖς
πεντήκοντα, ὃν ἐτυράννησε τρία καὶ τριάκοντα, ἀπάν-
των τῶν πρὸ αὐτοῦ τυράννων πρᾶσθητι καὶ ἐπεικείᾳ
διεννοχῶς.

Pro ἐν τῷ β', quod libri exhibent, scripsi ἐν τῷ 16',
quod flagitat ordo temporum. De ætate Dionysii
cf. Memnon c. 4, 9, qui de Dionysii historia Nym-
phidem ducem secutus est. Ceterum verba ὁ Κλεάρ-
χου... τυραννήσας non sunt Nymphidis, sed ab Athe-
næo adjecta. — Eundem locum exscripsit Ælian.
V. H. IX, 13 : Διονύσιον τὸν Ἡρακλεώτην, Κλεάρ-
χου τοῦ τυράννου υἱὸν, ἀκούω ἐκ τῆς καθ' ἡμέραν ἀδ-
ωφραγίας καὶ τρυφῆς λαθεῖν αὐτὸν ὑπερσαρκήσαντα καὶ
καταπιανθέντα. Τὰ ἐπιχειρα γοῦν τοῦ κατὰ τὸ σῶμα
μεγέθους καὶ τοῦ περὶ τὰς σάρκας ὄγκου ἐκαρπύωσατο

Virtutis monumentum posuit regi Neptuno
Pausanias, Græciæ princeps late patentis,
Pontunt ad Euxinum, Spartanus genere, filius
Cleombroti, antiqua de Herculis prosepia. »

16.

Nymphis Heracleota secundo De Heraclea libro hæc scri-
bit : « Dionysius, Clearchi primi Heracleæ tyranni filius, qui
et ipse tyrannidem patriæ occupavit, per luxuriam et quoti-
dianam crapulam paulatim ita obesus evasit, ut propter
crassitiem difficultate spiritus et suffocatione laboraret.
Quare præceperunt medici, ut conficerentur acus tenues
prælongæ, quæ per latera et ventrem adigerentur, quando
ille in profundiores somnum incidisset. Aliquantisper
igitur propter callosam ex adipe carnem nullum sensum
ei afferebat adacta acus : quando vero ad puram carnem
perveniebat, illamque tangebat, tunc ille expergicebatur.
Responsa vero petentibus dabat prætendens arcam corpori,
ut tecto reliquo corpore sola facie eminens cum his qui cum
adirent loqueretur. »

δύσπνοιαν. Φάρμακον οὖν αὐτῷ τοῦδε τοῦ πάθους συν-
έταξαν οἱ ἱατροί, φασί, βελόνας λεπτάς κατασκευάσαι
μηκίστας· εἴτα ταύτας διὰ πῶν πλευρῶν καὶ τῆς κοι-
λίας διωθεῖν, ὅταν εἰς ὕπνον τύχῃ βαθύτερον ἐμπεσῶν.
Ἦν δὲ ἄρα τοῦτο ἐπιμελὲς ἐκείνοις ὄρᾳ, ἔστ' ἂν ὅλη
διὰ τῆς πεπωρωμένης καὶ τρόπον τινὰ ἀλλοτρίας αὐτοῦ
σαρκὸς διεῖρπεν ἡ βελὼν· ἀλλ' ἐκεῖνός γε ἔκειτο λίθου
διαφέρων οὐδέν. Εἰ δὲ ἀφίκετο τὸ βέλος ἐνθα λοιπὸν ἦν
αὐτῷ τὸ σῶμα ἐρρωμένον καὶ ἴδιον, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς
ἄγαν πιμελῆς ἀλλότριον, τινικαῦτα καὶ ἐκεῖνος ἡσθά-
νετο καὶ ἡγείρετο ἐκ τοῦ ὕπνου. Τοὺς δὲ χρηματισμοὺς
ἐποιεῖτο τοῖς βουλομένοις αὐτῷ προσέναι κισωτὸν τοῦ
σώματος προβαλλόμενος. Οἱ δὲ οὐδὲ κισωτὸν φασιν,
ἀλλὰ πυργίσκον, ἵνα τὰ μὲν λοιπὰ μέρη αὐτοῦ ἀπο-
κρύπτοιτο, τὸ δὲ πρόσωπον μόνον ὑπερέχον διαλέγεται.

[ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ ΑΣΙΑΣ.]

17.

Athenæus XIII, p. 596, E : Καὶ ἡ ἐξ Ἑρέσου δὲ
τῆς ἐτέρας * Σαπφῶ τοῦ καλοῦ Φάωνος ἐρασθεῖσα
περιβόητος ἦν, ὥς φησι Νύμφις ἐν Περίπλῳ Ἀσίας.

Τῆς ἐτέρας ὁμώνυμος Σ. Casaubonus; ἐξ Ἑρέσου
δὲ τις ἑταῖρα Σ. Meursius, suffragante Wesselingio. — De altera hac Sappho ex commentis nata,
quæ de antiqua poetria circumferebantur, vide
Bode, Hist. Poes. gr. III p. 413, 419 et quos ille
laudat. — Ceterum verba ἐν περίπλῳ ΑΣΙΑΣ cor-
rupta esse ex ἐν (β?) περὶ Ἑρακλεῖας suspicor.
Sin genuinus est titulus libri, referre ad eum licet
sequentia.

18.

Schol. Apoll. Rh. II, 168. Νύμφις (Νύμφαιος
cod. Paris.) μὲν γάρ φησιν ἱστορεῖν Ἀκαρίωνα, ὥς
ἄρα Φρύγες διαπλεῦσαι βουλόμενοι τὸν πορθμὸν, κα-
τεσκευάσαν ναῦν ἔχουσαν ἐγκεχαραγμένην προτομήν

ταύρου· διαπλευσάντων δὲ αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ εἶδους τοῦ
περὶ τὸ σκάφος προσαγορευθῆναι τὸ πέλαιος Βόσπορον.

Cod. Parisin.. ὅτι Φρύγες τὸ παλαιὸν βουλευθέντες
διαπερᾶσαι τὸν πορθμὸν, κατεσκευάσαν ναῦν ταύρου
τύπον ἐπὶ τῆς πῶρας ἔχουσαν, καὶ ὡς εἰπεῖν ταυρο-
πρόσωπον, καὶ ταύτῃ φησιν αὐτοὺς διαπερᾶσαι, καὶ
τὸν πορθμὸν ἀπὸ τῆς νεὸς Βόσπορον κληθῆναι· ὥσπερ
καὶ Φρίξον φασὶν ἐπὶ νεὸς κρισπροσώπου εἰς τὴν Σκυ-
θίαν πλεῦσαι.

Pro Ἀκ. Εὐφορίωνα scr. Reinesius Ep. ad Dau-
mium 85, p. 255. Approbavit Meinek. Fragm.
Euphor. p. 180. Tempora auctorum sententiæ huic
non favent. Natus Euphorion an. 272 vel Nymphide
junior est. Scribendum puto ΑΝΔΡΩΝΑ, quod ad
ductus literarum propius accedit. Andronem vero
intellige Tejum, Periplus auctorem, Alexandri M.
æqualem, de quo v. tom. II, p. 348. De re cf.
Ephorus fr. 79, Phylarchus fr. 70, Apollodor. II,
1, 3, 5, ibique interpp.

19.

Idem II, 672 : Θυνιάδος νήσου... μέμνηται Νύμ-
φης ὁ Ἑρακλεώτης· φησὶ δὲ αὐτὴν ἐπὶ σταδίου ἔχειν
τὴν περίμετρον.

[ΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΔΟΧΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΦΘΩΝ.]

LIBER IX.

20.

Ælian. Hist. Anim. XVII, 3 : Ἐν τῷ ἑνάτῳ τῶν
Περὶ Πτολεμαίων λόγων λέγει Νύμφις ἐν τῇ γῇ
Τρωγλοδυτίδι γίνεσθαι ἔχεις ἀμαχόν τι μέγεθος, εἰ πρὸς
τοὺς ἄλλους ἔχεις ἀντικρίνοιντο· εἶναι γὰρ πηχῶν καὶ
πεντεκαίδεκα· τάς γε μὴν χελώνας εἶναι τοσαύτας τὸ
χελώνειον, ὥς χωρεῖν μεδίμνους Ἀττικοὺς καὶ ἐξ αὐτό.
Cf. Diodorus III, 21, 2, Phylarch. fr. 26. Locus
petitus ex historia Ptolemæi Philadelphæ, venation-
um studiosissimi. V. Diodor. III, 36 et 37.

19.

Thyniadis insulæ mentionem facit Nymphis Heracleota,
qui ambitum ejus esse septem stadiorum dicit.

DE SUCCESSORIBUS ALEXANDRI.

20.

Nymphis libro De Ptolemæis nono ait angues in Troglo-
dytide, si cum aliis conferantur, ingenti nasci magnitudine
ad cubita quindecim quandoque; porro testudinum te-
gmenta reperiri tanta, ut singula senos medimnos Atticos
capiant.

[ASIÆ PERIPLUS.]

17.

Etiam ex Ereso oriunda altera quædam Sappho quæ pul-
crum Phaonem amavit, celebris fuit, ut ait Nymphis in
Asiæ Periplus.

18.

Nymphis ait narrare Andronem, quomodo Phryges olim
fretum trajicere volentes, navem construxerint quæ bovis
effigiem in prora habebat; eaque transecti de insigni navi-
gii mare illud appellarint Bosporum.

PHILINUS AGRIGENTINUS.

EUPHANTUS OLYNTHIUS. SPHÆRUS BOSPORANUS.

PHILINUM (*) Agrigentinum (fr. 3) haud parvæ inter cives auctoritatis virum fuisse colligas ex verbis Polybii : ἐκόντας μὲν οὖν κτλ. (fr. 1, init.). Scripsit bellum Punicum primum ; certe ultra eum narrando descendisse probari nequit. Rebus quas exposuit ipse videtur interfuisse (cf. fr. 3 fin.). De Carthaginiensium studio quod Agrigentino homini exprobrat Polybius, vide fr. 1.

BELLUM PUNICUM PRIMUM.

1.

Polybius I, 14 (de bello Punico I) : Οὐχ ᾔττον δὲ τῶν προειρημένων παρωξύνθη ἐπιστῆσαι τούτῳ τῷ πολέμῳ, καὶ διὰ τὸ τοὺς ἐμπειρότατα δοκοῦντας γράφειν ὑπὲρ αὐτοῦ, Φιλῖνον καὶ Φάβιον, μὴ δεόντως ἡμῖν ἀπηγγελέναι τὴν ἀλήθειαν. Ἐκόντας μὲν οὖν ἐψεῦσθαι τοὺς ἄνδρας οὐχ ὑπολαμβάνω, στοχαζόμενος ἐκ τοῦ βίου καὶ τῆς αἵρέσεως αὐτῶν· δοκοῦσι δέ μοι πεπονθέναι τι παραπλήσιον τοῖς ἐρωσὶ. Διὰ γὰρ τὴν αἵρεσιν καὶ τὴν ὁλὴν εὐνοίαν, Φιλῖνῳ μὲν πάντα δοκοῦ-

(*) De *Philino rhetore* vide quos laudat Westermann. *Gesch. d. gr. Bereds.* p. 99, n. 29 coll. p. 102, n. 12. Boeckh. *Urk. u. d. alt. Seewesen* p. 24. De *Philino Coo medico* v. Plinius H. N. XX, 22, 91 ; Athenæus p. 681, F. 682, B ; Galen. *Eisagogē* c. 4. Alium Philinum Cœm ludis victorem memorat Pausanias VI, 17, 2. *Ph. Pythagoreus* ap. Plutarch. *Symp.* VIII, 7 (Plin. H. N. VIII, 17, 21). *Philinum Corinthium* a Diæo prætore Achæorum virgīs cæsum habes ap. Polybium XL, 5, 6. Alii Philini in C. Inscr. N° 165. 199. 200. 303.

BELLUM PUNICUM PRIMUM.

1.

Me vero, ut huic bello plusculum immorarer, id quoque non minus quam superiora movit, quod, qui plurimam rerum notitiam ad illud scribendum videntur attulisse, Philinus atque Fabius, veritatem qua fide oportuit nequaquam nobis retulerunt. Ac de industria quidem a vero aberrasse, quum vitam ipsorum et studia spectro, non existimo : sed accitit illis quidpiam, opinor, quale amantibus solet. Nam ob studium partium et effusum in Carthaginienses favorem, Philino quidem omnia hi prudenter, recte, fortiter videntur fecisse ; Romani secus : Fabius vero contrarium pronuntiat.

Philinus, gestorum narrationem ac simul librum secundum exordiens, ait, Carthaginienses ac Syracusanos Messaniam obediisse : tum Romanos, postquam mari in urbem venissent, confestim adversus Syracusios prodixisse, et ab

σιν οἱ Καρχηδόνιοι πεπρωχθαι φρονίμως, καλῶς, ἀνδρωδῶς, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τάναντία· Φάβιῳ δὲ τοῦμπαλιν τούτων.

E LIBRO SECUNDO.

Idem I, 15 : Ὁ Φιλῖνος, ἀρχόμενος ἅμα τῶν πραγμάτων καὶ τῆς δευτέρας βίβλου, φησὶ προσκαθῆσθαι τῇ Μεσσήνῃ πολεμοῦντας τοὺς τε Καρχηδονίους καὶ τοὺς Συρακουσίους· παραγενομένους δὲ τοὺς Ῥωμαίους κατὰ θάλατταν εἰς τὴν πόλιν, εὐθὺς ἐξελθεῖν ἐπὶ τοὺς Συρακουσίους· λαβόντας δὲ πολλὰς πληγὰς ἐπανελθεῖν εἰς τὴν Μεσσήνην· αὐτὸς δὲ ἐπὶ τοὺς Καρχηδονίους ἐκπορευθέντας, οὐ μόνον πληγὰς λαβεῖν, ἀλλὰ καὶ ζωγρεῖα τῶν στρατιωτῶν ἱκανοὺς ἀποδαλεῖν. Ταῦτα δ' εἰπὼν, τὸν μὲν Ἰερόναι' φησὶ μετὰ τὴν γενομένην συμπλοκὴν οὕτως ἐξω γενέσθαι τοῦ φρονεῖν, ὥστε μὴ μόνον παρὰ χρεῖμα τὸν χάρακα καὶ τὰς σκηνὰς ἐμπρήσαντα φυγεῖν νυκτὸς εἰς τὰς Συρακούσας, ἀλλὰ καὶ τὰ φρούρια πάντα καταλιπεῖν τὰ κείμενα κατὰ τῆς τῶν Μεσσηνίων χώρας· ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς Καρχηδονίους μετὰ τὴν μάχην εὐθέως ἐκλιπόντας τὸν χάρακα, διελθὲν σφᾶς εἰς τὰς πόλεις, τῶν δ' ὑπαίθρων οὐδ' ἀντιποιεῖσθαι τολμᾶν ἔτι· διὸ καὶ συνθεωρήσαντας τοὺς ἡγουμένους αὐτῶν ἀποδεδειχιακότας τοὺς ὅχλους, βουλεύσασθαι μὴ κρίνειν διὰ μάχης τὰ πράγματα· τοὺς δὲ Ῥωμαίους, ἐπομένους αὐτοῖς, οὐ μόνον τὴν γῶραν πορθεῖν τῶν Καρχηδονίων καὶ Συρακουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰς Συρακούσας αὐτὰς προσκαθίσαντας ἐπιβάλλεσθαι πολιορκεῖν. Ταῦτα δ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τῆς πάσης ἐστὶν

his graviter casos, Messaniam se rursus recepisce. Dein iterum egressos adversus Carthaginienses, non solum fusos esse, sed magnam etiam militum partem vivos in hostium venisse potestatem. Hæc ubi dixit, narrat, Hieronem post pugnam hanc pugnatam adeo mente alienatum fuisse, ut protinus non tantum vallo tentoriisque incensis Syracusas noctu aufugerit, verum etiam castella omnia, quæ ditioni Messaniorum imminabant, deseruerit ; consimiliter et Carthaginienses statim ab hoc prælio, relictis castris, per oppida se dispersisse, tueri amplius quidquid extra munitiones esset, non audentes ; ea de causa eorum duces, qui militum animos metu percussos animadverterent, id cepisse consilii, ut de rerum summa prælio non decernerent : Romanos autem insecutos, non agrum dumtaxat Pænorum et Syracusiorum devastasse, verum etiam Syracusas ipsas obsidere et per vim oppugnare esse aggressos. Hæc autem adeo, ut mea fert sententia, omni absurditate plena sunt, ut ne explicatione quidem sit opus. Quos enim antea Mes-

ἀλογίας πλήρη, καὶ διαστολῆς οὐ προσδεῖται τὸ παράπαν. Οὓς μὲν γὰρ πολιορκοῦντας τὴν Μεσσήνην καὶ νικῶντας ἐν ταῖς συμπλοκαῖς ὑπέθετο, τούτους φεύγοντας καὶ τῶν ὑπαίθρων ἐκχωροῦντας καὶ τέλος πολιορκουμένους καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀποδεδειλιακότας ἀπέφηνεν· οὓς δὲ ἡττωμένους καὶ πολιορκουμένους ὑπεστήσατο, τούτους διώκοντας καὶ παραχρῆμα κρατοῦντας τῶν ὑπαίθρων, καὶ τέλος πολιορκοῦντας τὰς Συρακούσας ἀπέδειξε. Ταῦτα δὲ συνάδειν ἀλλήλοις οὐδαμῶς δύναται. Πῶς γάρ; ἄλλ' ἀναγκαῖον, ἢ τὰς ὑποθέσεις εἶναι τὰς πρώτας ψευδεῖς, ἢ τὰς ὑπὲρ τῶν συμβαινόντων ἀποφάσεις. Εἰσι δ' αὖται μὲν ἀληθεῖς. Καὶ γὰρ ἐξεχώρησαν οἱ Καρχηδόνιοι καὶ Συρακούσιοι τῶν ὑπαίθρων καὶ τὰς Συρακούσας ἐπολέμουν οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ πόδας· ὡς δ' οὗτος φησί, καὶ τὴν Ἐχέτλαν, ἐν μέσῃ κειμένην τῇ τῶν Συρακουσίων καὶ Καρχηδονίων ἐπαρχίᾳ. Λοιπὸν ἀνάγκη συγχωρεῖν, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις εἶναι ψευδεῖς· καὶ, νικῶντων εὐθὺς τῶν Ῥωμαίων ἐν ταῖς περὶ τὴν Μεσσήνην συμπλοκαῖς, ἡττημένους αὐτοὺς ἡμῖν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἀπηγγέλθαι. Φιλίνον μὲν οὖν παρ' ὅλην ἂν τις τὴν πραγματείαν εἶροι τοιοῦτον ὄντα· παραπληγίως δὲ καὶ Φάβιον, ὡς ἐπ' αὐτῶν δειχθήσεται τῶν καιρῶν.

2.

Polybius III, 26 : Τούτων δὲ τοιούτων ὑπαρχόντων, καὶ τηρουμένων τῶν συνθηκῶν ἔτι νῦν ἐν χαλκώμασι παρὰ τὸν Δία τὸν Καπιτώλιον ἐν τῷ τῶν ἀγορανομῶν ταμείῳ· τίς οὐκ ἂν εἰκότως θαυμάσειε Φιλίνου τοῦ συγγραφέως, οὐ διότι ταῦτ' ἡγνόνει (τοῦτο μὲν γὰρ

sanam obsidentes et in acie vincentes fecerat, eosdem fugisse et planis camporum excessisse, ac tandem ex formidine dejectis animis obsidione passos pronuntiat : quos autem victos et obsessos prius fecerat, eos inducit persequentes hostem, omnia, quæ sub dio sunt, subito obtinentes, ac tandem Syracusas ipsas prementes obsidione. Enimvero convenire ista inter se qui possunt? Sane aut falsa sint, quæ prius posuit, oportet, aut quæ deinceps de postea insecutis dicuntur. Sunt autem hæc posteriora vera : nam Carthaginienses et Syracusani intra munitiones suas sunt compulsi : et Syracusas impetebant illico Romani, et Echetlam quoque, ut quidem iste ait, urbem in confinio sitam ditionis Syracusanorum et Carthaginiensium. Restat necessario concedendum, quas principio posuit assertiones esse falsas ; et Romanos ab hoc scriptore victos fuisse proditos, qui jam inde a primis conflictibus ad Messanam habitis superiores exstiterint. Ac Philinum quidem in opere universo talem invenias : sed pariter talem Fabium quoque, ut suis locis ostendetur.

2.

Quum igitur huiusmodi exstent fœdera, serventurque etiam nunc, tabulis æneis inscripta, apud Jovem Capitolinum in Ædilio ærario, quia non jure merito Philinum historiæ scriptorem miretur? non quod hæc ignoraverit (nam id quidem mirum non est ; quandoquidem memoria adhuc nostra et Romanorum et Carthaginiensium maximi

οὐ θαυμαστόν· ἐπεὶ καθ' ἡμᾶς ἔτι καὶ Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων οἱ πρεσβύτατοι καὶ μάλιστα δοκοῦντες περὶ τὰ κοινὰ σπουδάζειν ἡγνούουν)· ἀλλὰ, πόθεν ἢ πῶς ἐθάρρησε γράφαι τάναντία τούτοις· διότι Ῥωμαῖοι καὶ Καρχηδόνιοι ὑπάρχοντες συνθήκαι, καθ' ἃς εἶδε Ῥωμαῖοι μὲν ἀπέχεσθαι Σικελίας ἀπάσης, Καρχηδονίους δ' Ἰταλίας· καὶ διότι ὑπερέβαινον Ῥωμαῖοι τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους, ἐπεὶ ἐποίησαντο τὴν πρώτην εἰς Σικελίαν διάβασιν· μήτε γεγονότος, μήθ' ὑπάρχοντος τὸ παράπαν ἐγγράφου τοιούτου μηδεὶός. Ταῦτα γὰρ ἐν τῇ δευτέρᾳ λέγει βίβλῳ διαρρηθῆναι. Περὶ ὧν ἡμεῖς ἐν τῇ παρασκευῇ τῆς ἰδίας πραγματείας μνησθέντες, εἰς τοῦτον ὑπερεθέμεθα τὸν καιρὸν κατὰ μέρος περὶ αὐτῶν ἐξεργάσασθαι, διὰ τὸ καὶ πλείους διεψεύσασαι τῆς ἀληθείας ἐν τούτοις, πιστεύσαντας τῇ Φιλίνου γραφῇ. Οὐ μὲν ἄλλ' εἰ κατὰ τοῦτο τις ἐπιλαμβάνεται Ῥωμαίων περὶ τῆς εἰς Σικελίαν διαβάσεως, ὅτι καθόλου Μαμερτίνοὺς προσέλαβον εἰς τὴν φιλίαν, καὶ μετὰ ταῦτα δεομένοις ἐβοήθησαν, οἷτινες οὐ μόνον τὴν Μεσσηνίων πολιν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ῥηγίνων παρεσπόνδωσαν, εἰκότως ἂν δόξειε δυσαρεστῆναι. Εἰ δὲ παρὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας ὑπολαμβάνει τις αὐτοὺς πεποιθῆσθαι τὴν διάβασιν, ἄγνοεῖ προφανῶς.

3.

Diodor. XXIII, 8 (Exc. Hæschel. p. 501) : Ὅτι Ἄννων ὁ πρεσβύτερος ἐκ τῆς Λιβύης κατὰ τὴν πολιορκίαν Ἀκράγαντος ἐπέρασε μεγάλην δύναμιν ἐν Σικελίᾳ, πεζῶν μυριάδας πέντε, ἱππεῖς δὲ ἑξακισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ ἐξήκοντα. Φιλίνος δὲ ὁ Ἀκραγαντίνος ἱστορικός

quique natus, et eorum quæ ad remp. spectant omnium iudicio callentissimi, hæc nesciebant) : sed quo auctore quæ ratione sit ausus contraria istis scribere : inter Romanos et Carthaginienses fœdus intercessisse, ex cuius legibus tenerentur Romani universa Sicilia abstinere, Carthaginienses vero Italia : primosque Romanos fœdus illud et iusjurandum violasse, quando in Siciliam trajecerunt : quum neque factum unquam fuerit, neque hodie exstet monumentum ullum talis fœderis. Hoc tamen disertis verbis in secundo Historiarum libro scribit Philinus. Quæ de re quum in præparatione operis nostri mentionem faciebamus, curatiore huius quæstionis tractationem in hunc locum rejecimus : quod multi, fidem illius scriptoris secuti, falsum pro vero sint amplexi. Enimvero, si quis Romanorum tractionem in Siciliam eo nomine reprehendat, quod Mamertinos, quocumque tandem prætextu, in amicitiam suam acceperint ; et mox petentibus opem tulerint ; qui non solum Messaniorum urbem, sed etiam Rheginorum scelestæ fraude interceptant ; merito fortasse factum hoc illorum improbaverit. Sin contra iusjurandum et leges fœderis in Siciliam eos transfretasse existimaverit, in manifesto errore versabitur.

3.

Hanno senior, quo tempore Agrigentum obsidione premebatur, magnum exercitum ex Africa in Siciliam traduxit, peditum quinquaginta, equitum sex millia, elephantēs

ἀνεγράψατο. Ὁ δὲ οὖν Ἄνων ἀναζεύξας μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἐκ τοῦ Λιλυθαίου, παρῆλθεν εἰς τὴν Ἡράκλειαν, καθ' ὃν καιρὸν ἦλθόν τινες ἀπαγγέλλοντες τὸν Ἑρῆσον παραδῶσειν. Ἄνων δὲ πολεμήσας ἐν δυὶ μάχαις ἀπέβαλε στρατιώτας πεζοὺς μὲν τρισχιλίους, ἱππεῖς διακοσίους, ζωγρίας δὲ τετρακισχιλίους· ἐλέφαντας ὀκτὼ θανέιν, τριάκοντα τρεῖς δὲ κατατραυματισθῆναι.

Idem XXIII, 17 (Exc. Hæschel. p. 505): Φίλιστος (scr. Φιλίνος) δὲ ἱστορικὸς ἦν. Quæ antecedunt ad cladem Reguli ducem pertinent. In sequentibus narratur fœdum Romanorum ad Camarinam naufragium, et quomodo Agrigentum captum sit (255 a. C.).

4.

Diodor. XXIV, 11 (Exc. Hæschel. p. 509): Αὐτάτιος δὲ ὁ ὑπατος ναυσι μακραῖς τριακοσίαις καὶ πλοίοις καὶ πορείαις ἑπτακοσίαις ὁμοῦ χιλίοις εἰς Σικελίαν ἐπλευσε, καὶ εἰς τὸ Ἑρκεῖων ἐμπόριον καθωρμίσθη. Ἄνων δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ Καρχηδόνας ναυσὶ διακοσίαις πεντήκοντα μακραῖς καὶ τοῖς φορτηγῶς εἰς τὴν νῆσον τὴν Ἰέραν ἦλθεν. Εἶτα δὲ ἐξ αὐτῆς πρὸς τὸν Ἑρκα ἐρχόμενος, καὶ τῶν Ῥωμαίων ὑπαντησάντων, παρ' ἀμφοτέρων πόλεμος ἐγένετο μέγας. Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν πόλεμον ἀπέβαλον Καρχηδόνιοι ναῦς ἑκατὸν ἑπτακαίδεκα, αὐτάνδρους μὲν τούτων εἰκοσι, Ῥωμαῖοι δὲ ὀγδοήκοντα, τριάκοντα μὲν εἰς τέλος, πεντήκοντα δὲ εἰς ἐπιμερισμὸν*, αἰχμαλώτους δὲ, ὡς Φιλίνος ἀνέγραψε, Καρχηδονίων ἑξακισχιλίους, ὡς δὲ ἕτεροι, τετρακισχιλίους τεσσαράκοντα. Αἱ δὲ ἄλλαι νῆες, πνεύματος ἐπιπνεύσαντος οὐρίου, εἰς Καρχηδόνα ἔφυγον. Locus excerptoris culpa mancus. Wesselingius post Ῥωμαῖοι δὲ inseruit ελαβον; quæ deinde sibi velit v. εἰς τέλος, εἰς ἐπιμερισμὸν nescire se fatetur. Sec. Polybium una cum viris captæ sunt naves 70. Diodorus 80 captas ponit, ita. puto, ut triginta Romani ceperint integras et futuris usibus aptas, quinquaginta autem damno affectas,

sexaginta. Philinus, Agrigentinus historicus, scripsit. Hanno autem, cum omnibus copiis ex Lilybæo movens, Heracleam venit. Sub quod tempus affuere qui Herbessi deditionem offerrent. Hanno igitur, bellum persecutus, duobus prociis amisit tria milia peditum, equites ducentos, et quatuor millia captivorum. Præterea evenit ut octo elephantes oppellerent, ac triginta tres vulnerarentur.

4.

Lutatius autem consul longis navibus trecentis, aliisque navigiis et pontonibus septingentis, quæ simul juncta mille efficiebant, in Siciliam transmisit, et ad Erycinorum emporium naves applicavit. Hanno etiam ex Carthagine ducentis et quinquaginta longis navibus et onerariis in Hieram insulam trajecit. Inde ad Erycem defertur. Ibi occurrentibus Romanis, utrimque ingens existit prælium; in quo Carthaginenses centum et septemdecim naves amiserunt, et inter has viginti cum ipsis viris; Romani vero ceperunt octoginta,

quas discinderent, lignisque earum ad novas construendas uterentur. Sin vero corrupta est vox, ἐπιμερισμὸν, scr. proponerem ἐμπορισμὸν. Apud Cornel. Nepot. Hannibal. c. 13 non Philinus laudatur, ut Vossius autumabat, sed Silenus.

EUPHANTUS OLYNTHIUS.

Diogenes L. II, 110: Εὐβουλίδου δὲ καὶ Εὐφάντος γέγονε (γνώριμος) δ' Ὀλύνθιος, ἱστορίας γεγραφὼς τὰς κατὰ τοὺς χρόνους τοὺς ἑαυτοῦ. Ἐποίησε δὲ καὶ τραγωδίας πλείους, ἐν αἷς εὐδοκίμει κατὰ τοὺς αἰῶνας. Γέγονε δὲ καὶ Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως διδάσκαλος, πρὸς δὲ καὶ λόγον γέγραφε Περὶ βασιλείας, σφόδρα εὐδοκίμουντα. Τὸν βίον δὲ γῆρα κατέστρεφεν.

ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

1.

Diog. L. II, 141, de Menedemo Eretriense: Δοκεῖ δ' ἐμβριθέστατα πρεσβεῦσαι πρὸς Δημήτριον ὑπὲρ τοῦ Ὀρωποῦ, ὡς καὶ Εὐφάντος ἐν Ἱστορίαις μνημονεύει. Cassander Oropum occupaverat 313 a. C., sed mox præsidium ejus abegit dux Antigoni Ptolemæus (Diodor. XIX, 78, 2). Num ad hæc tempora pertineat vel ad posteriora Menedemi legatio, non liquet. Hoc tamen probabilius.

2.

E LIBRO QUARTO.

Athenæus VI, p. 251, D: Εὐφάντος δ' ἐν τετάρτῃ Ἱστοριῶν Πτολεμαίου φησὶ τοῦ τρίτου βασιλεύσαντος Αἰγύπτου κόλακα γενέσθαι Καλλιχράτην, ὃς οὕτω δεινὸς ἦν, ὡς μὴ μόνον Ὀδυσσεὺς εἰκόνα ἐν τῇ σφαγῇ περιφέρειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς τέχναις ὀνόματα θέσθαι Τηλέγονον καὶ Ἀντίκλειαν. Quomodo allatis assentationis documentum insit, nos jam latet.

ita quidem ut triginta ceperint integras, quinquaginta damno affectas, [sec. Polyb. I, 61, 6 Carthaginienses amisere naves 120, quarum demersæ 50, cum viris captæ 70]. Captivos autem Carthaginienses abduxerunt secundum Philinum sex millia, vel secundum alios, quattuor millia et quadraginta. Reliquæ naves secundo vento Carthaginiem refugerunt.

EUPHANTI HISTORIÆ.

1.

Constat Menodennum Eretriensem ad Demetrium pro Oropo gravissime legatione functum, ut Euphantus quoque in Historiis meminit.

2.

Euphantus libro quarto Historiarum, Ptolemæi tertii Egypti regis assentatorem fuisse ait Callicratem: qui tantus fuit in assentando artifex, ut non modo Ulyssis imaginem in sigillo secum ferret, sed et liberorum suorum alteri Telegoni, alteri Anticleæ nomen imponeret.

2.

Ptolemæus Energetes regnavit inde ab an. 247-222 (Ol. 133, 2-139, 3). Antigonus Doson, cujus præceptor Euphantus fuit, natus est a. 262. Itaque natales Euphanti referendæ sunt ad annum circiter 300 a. C., adeo ut Historias sub regno Ptolemæi Energetæ percommode scribere potuerit. Tum vero patet verba Diogenis l. l. Εὐβουλίδου καὶ Εὐφάντος γέγονεν, non de Euphanto discipulo Eubulididis, sed de sectatore Eubulidæ doctrinæ intelligenda esse. Similiter Hieronymus Ἀριστοτέλους μαθητῆς dicitur Athenæo X, p. 424, F, uti monet Clintonus F. Hæd an. 250 et 246.

Laudatur præterea Euphantus apud Porphyrium De abstin. IV, p. 379; sed jam Fabricius pro Euphanto recte reposuit Eephantum, Syracusanum, philosophum Pythagoreum, qui item librum Περὶ βασιλείας scripserat. Ex eo fragmenta uberima exstant in Stobæi Florileg. p. 483 et 492 sqq. (vide Ebert Dissert. Sic., p. 119 sq.). Euphanti De regno opus nusquam memoratur.

SPHÆRUS BOSPORANUS.

Diogenes L. VII, 177 : Τούτου (τοῦ Κλεάνθου), καὶ ὁ ἄλλος προεῖρήκαμεν, ἤκουσε μετὰ Ζήνωνα καὶ Σφαίρου ὁ Βοσποριανὸς, ὃς προκοπὴν ἱκανὴν περιποιησάμενος λόγων εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπῆλθε πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Φιλοπάτορα. Λόγου δὲ ποτε γενομένου περὶ τοῦ δοξάζειν τὸν σοφὸν καὶ τοῦ Σφαίρου εἰπόντος ὡς οὐ δοξάζει, βουλόμενος ὁ βασιλεὺς ἐλέγχει αὐτὸν, κηρίνας βόας ἐκέλευσε παρατεθῆναι· τοῦ δὲ Σφαίρου ἀπατηθέντος ἀνεδόκησεν ὁ βασιλεὺς ψευδεῖ συγκατατεθεῖσθαι αὐτὸν φαντασίᾳ. Πρὸς δὲ ὁ Σφαῖρος εὐστόχως ἀπεκρίνατο, εἰπὼν οὕτως συγκατατεθεῖσθαι, οὐχ ὅτι βόαι εἰσὶν, ἀλλ' ὅτι εὐλογὸν ἔστι βόας αὐτὰς εἶναι· διαφέρειν δὲ τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν τοῦ εὐλόγου. Πρὸς δὲ Μνησίστρατον κατηγοροῦντα αὐτοῦ ὅτι Πτολεμαῖον οὐ φησι βασιλέα εἶναι, « τοιοῦτον δ' ὄντα τὸν Πτολεμαῖον καὶ βασιλέα εἶναι. »

De Sphæro tanquam Zenonis et Cleanthis discipulo cf. Diogen. VII, 37. Historiam de Sphæro et Ptolemæo Philopatore Athenæus quoque (VIII, p. 354, E) narrat. Antequam Alexandriam se conferret Sphærus, diutius Lacedæmone versatus est,

LACEDÆMONIORUM RESPUBLICA.

1.

Duodeviginti gerontum senatus fuit, ut Aristoteles ait, quod Lycurgus quum triginta instruxisset, duo ex his præmetu rem deseruerant. At Sphærus ab initio octo tantum et viginti consilii participes fuisse ait.

2.

Sphærus tertio De Lacedæmoniorum republica scri-

ubi Cleomenes eo magistro et consiliario usus est.

Plutarch. Cleomen. c. 1 : Λέγεται δὲ καὶ λόγων φιλοσόφων τὸν Κλεομένην μετασχεῖν ἔτι μειράκιον ὄντα, Σφαίρου τοῦ Βορυσθενίτου παραβαλόντος εἰς τὴν Λακεδαίμονα καὶ περὶ τοὺς νέους καὶ τοὺς ἐφήβους οὐκ ἀμελῶς-διατρίβοντος. Ὁ δὲ Σφαῖρος ἐν τοῖς πρώτοις ἐγεγόνει τῶν Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως μαθητῶν καὶ τοῦ Κλεομένου εἰκοι τῆς φύσεως τὸ ἀνδρῶδες ἀγαπῆσαι τε καὶ προσεχκαῦσαι τὴν φιλοτιμίαν.

Idem ibid. c. 11 : Ἀναπηλώσας δὲ τὸ πολίτευμα τοῖς χαριεστάτοις τῶν περιοίκων δπλίτας τετρακισχίλους ἐποίησε, καὶ διδάξας αὐτοὺς ἀντὶ δόρατος χρῆσθαι σαρῖσση δι' ἀμφοτέρων καὶ τὴν ἀσπίδα φορεῖν δι' ὀφθαλμοῦ, μὴ διὰ πόρπακος, ἐπὶ τὴν παιδείαν τῶν νέων ἐτρέφει καὶ τὴν λεγομένην ἀγωγὴν, ἥς τὰ πλείστα παρὼν ὁ Σφαῖρος αὐτῷ συγκαθίστη, ταχὺ τὸν προσήκοντα τῶν τε γυμνασίων καὶ τῶν συσσιτίων κόσμον ἀναλαμβανόντων καὶ συστελλομένων ὀλίγων μὲν ὑπ' ἀνάγκης, ἐκουσίως δὲ τῶν πλείστων εἰς τὴν εὐγενῆ καὶ Λακωνικὴν ἐκείνην δαίταν.

Hæc apud Cleomenem commemoratio etiam movisse Sphærum videtur ut Περὶ Λακωνικῆς πολιτείας opus componeret. Præterea scripsit Περὶ Λυκούργου καὶ Σωκράτους βιβλία τρία, aliaque multa argumenti philosophici, quorum indicem præbet Diogenes Laertius VII, 178.

ΛΑΚΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

1.

Plutarch. Lycurg. c. 28 : Τοσοῦτους (sc. ὀκτὼ καὶ εἴκοσι) δὲ φησι κατασταθῆναι τοὺς γέροντας Ἀριστοτέλης (fr. 78), ὅτι τριάκοντα τῶν πρώτων μετὰ Λυκούργου γενομένων, δύο τὴν πρᾶξιν ἐγκατέλειπον ἀποδειλιάσαντες. Ὁ δὲ Σφαῖρος ἐξ ἀρχῆς φησὶ τοσοῦτους γενέσθαι τοὺς τῆς γνώμης μετασχόντας.

2.

E LIBRO TERTIO.

Athenæus IV, p 114, C : Σφαῖρος δ' ἐν τρίτῳ Λακωνικῆς πολιτείας γράφει· « Φέρουσι δὲ καὶ ἐπαίτλια αὐτοῖς οἱ φειδῖται· καὶ τῶν μὲν ἀγρευομένων ὑπ' αὐτῶν ἐνίοτε οἱ πολλοὶ, οὐ μὴν ἄλλ' οἱ γε πλούσιοι καὶ ἄρτον, καὶ ὧν ἂν ὥρα ἐκ τῶν ἀγρῶν, ὅσον εἰς αὐτὴν τὴν συνουσίαν, νομίζοντες καὶ τὸ πλεῖον τῶν ἱκανῶν παρασκευάζειν περιττὸν εἶναι, μὴ μέλλοντά γε προσφέρειν. » Cf. Dicæarchi fr. 23; Persæi fr. 2.

bit : « Afferunt vero Epaicla ipsi Phiditii sodales : et quidem major pars vulgo subinde afferunt, si quid fortasse venando ceperint ; opulentiores autem insuper panem et ex agris quæcumque fert tempestas, quantum ad unum ipsum convivium satis est : nam plura parare quam quod satis sit, superfluum esse existimant, quippe quæ nemo ne comesturus sit quidem.

ARATUS SICYONIUS.

Anonymus in Vit. Arati poetæ : Καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ γεγονασιν Ἄρατοι, ἄνδρες ἑλλόγιοι ἱστοριογράφοι, ὥσπερ ὁ Κνίδιος, οὗ φέρονται Αἰγυπτιακὰ ἱστορικὰ συγγράμματα (aliunde non nota), καὶ τρίτος Σικυώνιος, οὗ ἐστὶν ἡ πολὺ βίβλος ἱστορία ὑπὲρ τὰ Ἄβιβλία ἔχουσα.

Commentarii Arati de fœdere Achaico deque iis maxime rebus quæ ipse gesserat, pertinuerunt usque ad Ol. 139, 4 vel 140, 1 (220 a. C.), quo anno prætor Achæorum ad Caphyas cladem passus est.

Polybius I, 3, 1 : Ἀρξὶ δὲ τῆς πραγµατείας ἡµῖν, τῶν μὲν χρόνων Ὀλυμπιάς ἑκατοστή τε καὶ τετταρακοστή· τῶν δὲ πράξεων, παρὰ μὲν τοῖς Ἑλλήσιν ὁ προσαστορευθεὶς Συµμαχικὸς πόλεμος, ὃν πρῶτον ἐξήνεγκε μετ' Ἀχαιῶν πρὸς Αἰτωλοῦς Φιλίππος, Δημητρίου μὲν υἱός, πατὴρ δὲ Περσέως· παρὰ δὲ τοῖς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦσιν, ὁ περὶ Κοίλης Συρίας, ὃν Ἀντίοχος καὶ Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους· ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Λιβύην τόποις, ὁ συστάς Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις, ὃν οἱ πλείστοι προσαστορεῦσιν Ἀννιδιακόν. Ταῦτα δ' ἐστὶ συνεχῆ τοῖς τελευταίοις τῆς Ἀράτου τοῦ Σικυωνίου συντάξεως.

Idem II, 2, 1 : Καλλίστην ὑπόστασιν ὑπολαµβάνοντες εἶναι ταύτην διὰ τὸ, πρῶτον μὲν τὴν Ἀράτου συντάξιν ἐπὶ τούτους καταστρέφειν τοὺς καιροὺς (Ol. 139, 4), οἷς συνάπτοντες τὴν διήγησιν, τὸν ἀκόλουθον ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἀποδιδόναι προηρήµεθα λόγον.

De indole commentariorum Plutarchus, Arat. c. 3 : Ἐνδεέστερον ἴσως ἡ πολιτικῇ προσήκον ἦν ἀνὺρ περὶ τὸν λόγον ἐσπούδασε (Ἄρατος)· καίτοι γε ἀνέναντι κοµψότερον εἰπεῖν ἢ δοκεῖ τισιν ἐκ τῶν Ὑπομνημάτων κρίνουσιν, ἃ παρέργως καὶ ὑπὸ χεῖρα διὰ τῶν ἐπιτυχόντων ὀνομάτων ἀµιλλησάμενος κατέλιπε.

Polyb. II, 40, 4 : Τῶν μέντοι γε Ἀράτῳ διωκμένων, καὶ νῦν, καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν, ἐπικεφαλαιούμενοι μνησθησόμεθα, διὰ τὸ καὶ λίαν ἀληθινούς καὶ σαφεῖς ἐκείνων περὶ τῶν ἰδίων συντεταχέναι πράξεων ὑπομνηματισμούς.

Idem II, 47 : Οἱ δ' Ἀχαιοὶ τὸ μὲν πρῶτον διὰ τῆς ἰδίας δυνάμεως ὥρμησαν ἀντοφθαλμεῖν τοῖς Ἀχαεδαίμονις· ἅμα μὲν ὑπολαµβάνοντες, καλλίστον εἶναι τὸ μὴ δι' ἐτέρων σφίσι πορίζεσθαι τὴν σωτηρίαν, ἀλλ' αὐτοὺς δι' αὐτῶν σώζειν τὰς πόλεις καὶ τὴν χώραν· ἅμα δὲ βουζόμενοι καὶ τὴν πρὸς Πτολεμαῖον τηρεῖν φιλίαν, διὰ τὰς προγεγενημένας εὐεργεσίας, καὶ μὴ φαίνεσθαι πρὸς ἐτέροις ἐκτεινόντες τὰς χεῖρας. Ἦδὴ δ' ἐπὶ ποσὸν τῷ πολέμῳ προβαίνοντος, καὶ τοῦ μὲν Κλεομένους τό τε πάτριον πολίτευμα καταλύσαντος, καὶ τὴν ἐννομον βασιλείαν εἰς τυραννίδα μεταστήσαντος, χρωμένου δὲ

καὶ τῷ πολέμῳ πρακτικῶς καὶ παραβόλως· προσώμενος Ἄρατος τὸ μέλλον, καὶ δεδιὼς τὴν τε τῶν Αἰτωλῶν ἐπίνοιαν καὶ τόλμαν, ἔκρινε πρὸ πολλοῦ λυµαίνεσθαι τὴν ἐπιβολὴν αὐτῶν. Κατανῶν δὲ τὸν Ἀντίγονον καὶ πράξιν ἔχοντα καὶ σύνεσιν, καὶ πίστewς ἀντιποιοῦµενον· τοὺς δὲ βασιλεῖς σαφῶς εἰδὼς, φύσει μὲν οὐδένα νοµίζοντας οὔτε ἐχθρὸν οὔτε φίλον, ταῖς δὲ τοῦ συμφέροντος ψήφοις αἰετ µετροῦντας τὰς ἐχθρας καὶ τὰς φιλάας· ἐπεβάλετο λαλεῖν πρὸς τὸν εἰρηµένον βασιλέα, καὶ συµπλέκειν τὰς χεῖρας, ὑποδεικνύων αὐτῷ τὸ συµδησόμενον ἐκ τῶν πραγµάτων. Προδήλως μὲν οὖν αὐτὸ πράττειν ἀσύµφορον ἦγειτο διὰ πλείους αἰτίας. Τὸν τε γὰρ Κλεομένην καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἀνταγωνιστὰς παρασκευάζειν ἐμελλε πρὸς τὴν ἐπιβολήν· τοὺς τε πολλοὺς τῶν Ἀχαιῶν διατρέφειν, καταφεύγων ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς, καὶ δοκῶν ὁλοσχερῶς ἀπεγνωσκέαι τὰς ἐν αὐτοῖς ἐλπίδας· ὅπερ ἥκιστα φαίνεσθαι πράττων ἐβούλετο. Διόπερ ἔχων τοιαύτην πρόθεσιν, ἀδύλως αὐτὰ διενoeῖτο χειρίζειν. Ἐξ οὗ πολλὰ παρὰ τὴν ἐαυτοῦ γνώμην ἠναγκάζετο καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν πρὸς τοὺς ἐκτὸς, δι' ὧν ἐμελλε τὴν ἐναντίαν ἔµπρασιν ὑποδεικνύων, ταύτην ἐπικρύψεσθαι τὴν οἰκονομίαν. Ὡν χάριν ἐνια τούτων οὐδ' ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι κατέταξεν.

Hæc quum ipse Polybius fateri se coactum videat, facile apparet cum grano salis intelligenda esse, quæ de λίαν ἀληθινούς Arati commentariis idem Polybius in antecedentibus dixit. Ac vix dubium esse potest, quin historicus Aratus eundem se ostenderit virum, quem ex vita ejus rebusque gestis satis bene novimus. Quemadmodum vero prætor Achæorum in Polybio laudis potius præconem quam judicem ab omni studio vacuum nactus sit, sic etiam historici virtutes a Polybio eodem modo exaggeratæ videntur, quo injustis conviciis adversarium ejus persequitur Phylarchum (Cf. Vit. Phylarch. p. LXXX). Ceterum adeas qui ex professo hunc locum tractarunt, Lucas. *Ueber Polyb. Darstellung der ætolisch. Bundeskriegs. Koenigsberg* 1827, p. 55 sqq. 74; Helwing. *Gesch. d. ach. Bundes. Lemgo* 1829; Merlecker. *Achaicorum libri tres. Darmsdt.* 1827, p. 475; Brandtstæter *Gesch. d. ætol. Bundes, etc. Berlin*, 1844, qui p. 206 laudat Luchtii Programm. schol. *De Arati Sicyon. Commentariis* (Kiel. 1838), quo uti mihi non licuit.

Ap. Phot. Bibl. cod. 160, p. 104, 30 Bekk. Arati Sicyonii Historiæ inter fontes memorantur, quos Sopater ad consarcinandum Ἐκλογῶν librum undecimum adhibuerit.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ.

1.

Plutarch. Agide c. 15, de Agide Arato Achæorum prætori contra Ætolos in Peloponnesum invasuros exercitum adducente:

Συμμίξας δὲ τῷ Ἀράτῳ περὶ Κόρινθον δ' Ἄγις ἐτι βουλευομένῳ περὶ μάχης καὶ παρατάξεως πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπεδείξατο καὶ προθυμίαν πολλὴν καὶ τόλμαν οὐ μανικὴν οὐδὲ ἀλόγιστον. Ἐφη γὰρ αὐτῷ μὲν δοκεῖν διαμάχεσθαι καὶ μὴ παρίεναι τὸν πόλεμον εἰσω τὰς πύλας τῆς Πελοποννήσου προεμένους, ποιήσῃν δὲ τὸ δοκοῦν Ἀράτῳ· καὶ γὰρ προσδύτερόν τε εἶναι καὶ στρατηγεῖν Ἀχαιῶν, οἷς οὐ γὰρ προστάξων οὐδὲ ἡγησόμενος, ἀλλὰ συστρατεύσόμενος ἦκοι καὶ βοηθήσων. Ὁ δὲ Σινωπεὺς Βάτων αὐτὸν οὐκ ἐθέλειν μάχεσθαι φησι τὸν Ἄγιν Ἀράτου κελεύοντος, οὐκ ἐντετυχηκῶς οἷς Ἀρατος γέγραφε περὶ τούτων, ἀπολογιζόμενος ὅτι βέλτιον ἡγεῖτο, τοὺς καρποὺς σχεδὸν ἅπαντας συγκεκομισμένων ἤδη τῶν γεωργῶν, παρελθεῖν τοὺς πολεμίους ἢ μάχῃ διακινδυνεύσαι περὶ τῶν ὧων. Ἐπεὶ δ' οὖν Ἀρατος ἀπέγνω μάχεσθαι καὶ τοὺς συμμάχους ἐπαινέσας διαφῆκε, θαυμασθεὶς δ' Ἄγις ἀνεξεύγνυνεν, ἤδη τῶν ἐνδόν ἐν Σπάρτῃ θόρυβον πολλὸν ἐχόντων καὶ μεταβολήν.

2.

Plutarch. Arat. c. 32, postquam fabulam quandam narravit de ratione, qua Ætoli, qui Pellenensium urbe potiti erant, dum Aratus contra eos proficiscitur, in summam consternationem essent coniecti, addit: Ὁ δ' Ἀρατος οὐδὲν ἐν τοῖς Ὑπομνήμα-

σιν εἶρχε τοιοῦτον, ἀλλὰ φησὶ, τρεψάμενος τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ φεύγουσι συνεισπεσόν ἐς τὴν πόλιν ἐξελάσαι κατὰ κράτος, ἐπτακοσίους δὲ ἀποκτείνειναι.

3.

Plutarch. Arat. c. 33: Τοὺς δὲ Ἀθηναίους σπουδάζων ἐλευθερῶσαι (Ἀρατος) διεβλήθη καὶ κακῶς ἤκουσεν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, ὅτι σπονδὰς πεποιτημένων αὐτῶν πρὸς τοὺς Μακεδόνας καὶ ἀνοχὰς ἀγόντων, ἐπεχείρησε τὸν Πειραιᾶ καταλαβεῖν. Αὐτὸς δὲ ἀρνούμενος ἐν τοῖς Ὑπομνήμασιν οἷς ἀπολέλοιπεν Ἐργῖνον αἰτιᾶται, μεθ' οὗ τὰ περὶ τὸν Ἀκροκόρινθον ἐπραξεν. Ἐκείνον γὰρ ἰδίᾳ τῷ Πειραιεῖ προσβαλόντα καὶ τῆς κλίμακος συντριβείσης διωκόμενον ὀνομάζειν καὶ καλεῖν συνεχῶς Ἀρατον ὥσπερ παρόντα, καὶ διαφυγεῖν οὕτως ἐξαπατήσαντα τοὺς πολεμίους. Οὐ μὴν δοκεῖ πιθανῶς ἀπολογεῖσθαι. Τὸν γὰρ Ἐργῖνον, ἀνδρῶν ἰδιώτην καὶ Σύρον, ἀπ' οὐδενὸς ἦν εἰκότος ἐπὶ νοῦν βαλέσθαι τὴν τηλικαύτην πράξιν, εἰ μὴ τὸν Ἀρατον εἶχεν ἡγεμόνα καὶ παρ' ἐκείνου τὴν δύναμιν καὶ τὸν καιρὸν εἰλήφει πρὸς τὴν ἐπίθεσιν. Ἐδῆλως δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀρατος οὐ δις οὐδὲ τρίς, ἀλλὰ πολλάκις, ὥσπερ οἱ δυσέρωτες, ἐπιχειρήσας τῷ Πειραιεῖ καὶ πρὸς τὰς διαμαρτίας οὐκ ἀποκαμῶν, ἀλλὰ τῷ παρὰ μικρὸν δεῖ καὶ συνέγγυς ἀποσφάλλεσθαι τῶν ἐλπίδων πρὸς τὸ θαρρεῖν ἀνακαλούμενος. Ἀπαξ δὲ καὶ τὸ σκέλος ἐσπασε διὰ τοῦ Θριασίου φεύγων· καὶ τομὰς ἔλαβε πολλὰς θεραπευόμενος καὶ πολλὸν χρόνον ἐν φορῇ κομιζόμενος ἐποιεῖτο τὰς στρατείας.

4.

Plutarchus Cleomen. c. 16: (Ἀρατος) τρέπεται

COMMENTARIUM.

1.

Agis apud Corinthum cum Arato congressus, deliberante adhuc prælium cum hoste decerneret, magnam alacritatem audaciamque nequaquam immodicam aut consilii expertem ostendit. Dicebat enim, videri sibi decertandum pugna, neque hostem intra portas Peloponnesi admittendum, facturum tamen id, quod Arato placuisset, ætate majori et duci Achæorum, quibus non imperaturus aut dux futurus, sed commilitatum et opitulatum ipse advenisset. Bato autem Sinopensis Agidem pugnam detrectasse scribit, jubente pugnare Arato; non legerat nimirum ea, quæ ipse Aratus scripsit, quum omissam pugnam excusans ait, consultius sibi visum fuisse transitum hostibus concedere, fructibus jam prope omnibus ex agris collectis, quam summam rerum in discrimen Martis adducere. Postquam ergo Aratus consilio dimicandi improbatos socios collaudatos dimisit, Agis sui excitata admiratione discessit, jam rebus Spartæ majorem in modum conturbatis atque immutatis.

2.

Nihil tale in suis Commentariis Aratus commemorat, sed ait se Ætolos in fugam coniectos in urbem ipsam Pellenen insecutum, cassis septingentis ex ea profligasse.

3.

Athenienses Aratus liberare cupiens, male audivit apud suos, quod, quum ipsi inducias cum Macedonibus pacti essent, Piræum occupare conatus esset. Id crimen ipse in Commentariis, quos reliquit, a se amolitur, et in Erginum, quo usus erat in Acrocorintho occupando, confert. Enni suo injussu perhibet Piræum tentasse, scalisque attritis quum fugeret et ab hostibus urgeretur, continenter Aratum nominatim inelamasse, tanquam præsentem, atque ita deceptis hostibus effugisse. Verum hæc excusatio probabilis non videtur. Neque enim verisimilitudinem habet hoc, Erginum hominem Syrum atque privatum tantam rem conaturum fuisse, nisi Aratum ducem habuisset, ab eoque auxilium et occasionem rei tentatæ accepisset. Et ostendit hoc ipse Aratus, non bis aut ter, sed sæpius, perinde atque ii quibus res in amore minus secundæ sunt, Piræum aggressus, neque ob infelicem successum defatigatus, sed eo ipso, quod non multum a potiundo eo abfuisse, animum confirmans, aliquando etiam per campum Triasium fugiens crux luxavit, ut multis sectionibus curatus, lectica aliquamdiu vectus expeditiones obiverit.

4.

Aratus rem aggressus est nemini Græcorum convenien-

πρὸς ἔργον οὐδενὶ μὲν τῶν Ἑλλήνων προσήκον, αἰσίστον δ' ἐκείνῳ καὶ τῶν πεπραγμένων ὑπ' αὐτοῦ καὶ πολιτευμένων ἀναζιώτατον, Ἀντίγονον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καλεῖν, καὶ Μακεδόνων ἐμπιπλάναι τὴν Πελοπόννησον, οὓς αὐτὸς ἐκ Πελοποννήσου μειράκιον ὢν ἐξήλασεν, ἐλευθερώσας τὸν Ἀκροκόρινθον, καὶ πᾶσι μὲν τοῖς βασιλεῦσιν ὑποπτος καὶ διάφορος γενόμενος, τουτοὶ δὲ αὐτὸν Ἀντίγονον εἰρηκῶς κακὰ μυρία, δι' ὧν ἀπολέλοιπεν Ὑπομνημάτων. Καίτοι πολλὰ παθεῖν καὶ παραβαλέσθαι φησὶν αὐτὸς ὑπὲρ Ἀθηναίων, ὅπως ἡ πόλις ἀπαλλαγείη φρουρᾶς καὶ Μακεδόνων· εἴτα τούτους ἐπὶ τὴν πατρίδα... εἰσήγαγεν κτλ.

Cf. Plutarch. Arat. c. 38, ubi vituperandum dicit Aratum, quod socios advocasset eos, οὓς αὐτοὺς ἐν ταῖς πράξεσι καταστρατηγῶν καὶ καταπολιτευόμενος, ἐν δὲ τοῖς Ὑπομνήμασι λοιδορῶν διετέλει... Καίτοι πᾶσαν δ' Ἀρατος ἀφίσει φωνῶν ἀπολογιζόμενος τὴν ἀνάγκην.

5.

Plutarch. Cleom. c. 17 : Cleomenes quum solus absque exercitu in Argos urbem, ubi conventus erat Achæorum, venire ab Arato juberetur, injuria se affectum putans, ἀνέκλυξε διὰ ταχέων, καὶ κήρυκα πολεμον προερούντα τοῖς Ἀχαιοῖς ἐπεμψεν οὐκ εἰς Ἀρ-

γος, ἀλλ' εἰς Αἰγίον, ὡς φησιν Ἀρατος, ὅπως φθάσῃ τὴν παρασκευὴν αὐτῶν.

6.

Plutarch. Cleom. c. 19 : Ἐαλωκίτος δὲ Ἀργούς καὶ κατόπιν εὐθὺς προσθεμένων τῷ Κλεομένει Κλεωνῶν καὶ Φλιοῦντος, ἐτύγχανε μὲν ὁ Ἀρατος ἐν Κορίνθῳ ποιούμενός τινα τῶν λεγομένων λακωνίζων ἐξέτασιν· ἀγγελίας δὲ περὶ τούτων προσπεσούσης διαταραχθεὶς καὶ τὴν πόλιν ἀπακλίνουσιν αἰσθόμενος πρὸς τὸν Κλεομένη καὶ τῶν Ἀχαιῶν ἀπαλλαγῆναι βουλομένην, ἐκάλει μὲν εἰς τὸ βουλευτήριον τοὺς πολίτας, ἔλαθε δὲ διολισθὼν ἄχρι τῆς πύλης. Ἐκεῖ δὲ, τοῦ ἵππου προσαχθέντος, ἀναβὰς ἔφυγεν εἰς Σικυῶνα. Τῶν δὲ Κορινθίων ἀμυλλωμένων εἰς Ἀργος πρὸς τὸν Κλεομένη φησὶν ὁ Ἀρατος τοὺς ἵππους πάντας ῥαγῆναι· τὸν δὲ Κλεομένη μέμφεσθαι τοὺς Κορινθίους μὴ συλλαβόντας αὐτὸν, ἀλλ' ἑάσαντας διαφυγεῖν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸν ἔλθειν Μεγιστόνουν παρὰ τοῦ Κλεομένου δεομένου παραλαβεῖν τὸν Ἀκροκόρινθον (εἶχε γὰρ φρουρὰν Ἀχαιῶν) καὶ πολλὰ χρήματα διδόντος· ἀποκρίνασθαι δὲ αὐτὸν, ὡς οὐκ ἔχει τὰ πράγματα, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τῶν πραγμάτων αὐτὸς ἔχεται. Ταῦτα μὲν ὁ Ἀρατος γέγραπεν. Cf. Plutarch. c. 40, 41.

6.

Argis captis quum statim etiam Cleonæ et Pliius Cleomeni se adjunxissent, Aratus, qui tum Corinthi in quosdam, qui ferebantur Laconum partibus studere, inquirebat, nuntio rei allato perturbatus, quum civitatem eam sentiret ad Cleomenem inclinare ac cupere Achæorum principatu liberari, civibus in concilium advocatis, ipse occulte ad portas elapsus est, ibique equum adductum conscendit ac Sicyonem confugit. Idem scribit, Corinthiorum certatim Argos ad Cleomenem contententium tantam fuisse festinationem, ut equi eorum omnes rupti fuerint, increpatosque eos a Cleomene, quod se non comprehendissent, sed effugere passi fuissent. Venisse tamen ad se Megistonum a Cleomene missum, orasseque ut accepta, quam promittebat ingentem, pecunia Acrocorinthum Achæorum præsidio deducto traderet, seque ei respondisse : non habere se res in sua potestate, sed ab iis haberi.

tem, omnium autem maxime ipsi turpem et rebus ante actis indignissimam, nimirum ut Antigonom in Græciam vocaret, Macedonibusque impleter Peloponnesum, quos ipse adolescens liberato Acrocorintho ex Peloponneso eiecérat, et quidem omnibus regibus suspectus ac cum omnibus similitates exercens Aratus Antigono huic mille suorum Commentariorum locis obtreclat. Jam qui multa se passum, multa conatum propter Athenienses ait, dum urbem eorum præsidio Macedonico liberaret, is Macedones armatos in patriam adducit.

Aratus auxilio advocavit eos quos ipse artibus suis et consiliis oppugnaverat inque Commentariis conviciis lacervavit crebris. Quamquam nihil non dicit ut excusationem necessitatis afferat.

5.

Cleomenes celeriter discessit, et præconem qui bellum Achæis indiceret, non Argos, sed Ægium, ut ait Aratus, præveniendi eorum apparatus causa misit.

DINIAS ARGIVUS.

Dinias Argivus, Ἀργολικῶν auctor, Agatharchide antiquior (fr. 4), aut paullo post Aratum vixit aut iisdem quibus ille temporibus (fr. 9). Neque hoc adeo improbabile est. Certe facilis conjectura, Diniam, ex quo de morte Aristippi tyranni aliqua affert Plutarchus, eundem esse cum Dinia, quem idem Plutarchus in antecedentibus dixerat Abantidem Sicyoniorum tyrannum interficiendum curasse. Plutarch. Arat. c. 3 : Ἀβαντίδαν μὲν οἱ περὶ Δεινίαν καὶ Ἀριστοτέλην (Argivum, Arati amicum), τὸν διαλεκτικόν, εἰωθότα τοῖς λόγοις αὐτῶν κατ' ἀγορὰν σχολαζόντων ἐκάστοτε παρῆναι καὶ συμφιλονεικεῖν, ἐμβαλόντες εἰς τοιαύτην διατριβὴν καὶ παρασκευάσαντες ἐπιβουλὴν, ἀνεῖλον. Alios Dinias recenset Dindorfius in Steph. Thes. Gr. s. h. v.

Argolicorum opus peramplum in plures divisum erat partes sive Συναΐξεις, duæque ejus exstistisse videntur recensiones. Etenim in fr. 3 citatur Dinias ἐν θ' τῆς πρώτης συναΐξεως, ἐκδόσεως δὲ δευτέρας. Prima σύνταξις tempora mythica, altera historica fuerit complexa.

ΑΡΓΟΛΙΚΑ.

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΞΙΣ.

E LIBRO PRIMO.

Schol. Apoll. Rhod. II, 789 : Ὅτι δὲ τοὺς Παφλαγῶνας ὑπέταξεν Ἡρακλῆς τοῖς περὶ Λύκον (Marian-dynorum regem), Ἰστορεῖ Δεινίας ἐν πρώτῳ Ἀργολικῶν καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανὸς ἐν δεκάτῳ Βιθυνιακῶν. Alia quædam ex Herculis historia, quæ item ad primum librum pertinuisse videntur, vide in fr. 5 et 6.

ARGOLICA.

1.

Paphlagonες ab Hercule Lyco subjectos esse Dinias narrat libro primo Rerum Argolicarum, et Asclepiades Myrleanus libro decimo Rerum Bithynicarum.

2.

Agamemnonem a Clytemnestra interfectum esse die decimo tertio Gamelionis mensis Argivi scriptores tradunt, inter eosque Dinias in Rerum Argolicarum libro septimo.

3.

Ἀκραν, promontorium, certum quendam locum ita dicit, quem Pronem (promontorium) Argivi vocant, ubi Danaus post interfectos Ægypti filios iudicium subiit. Ipse enim Ægyptus Argos venit, ut cædis illius pœnas repeteret. Quo

E LIBRO SEPTIMO.

2.

Schol. Sophocl. Electr. 281, ad verba poetæ, Εὐρούς (Clytemnestra) ἐκείνην ἡμέραν, ἐν ᾗ τότε Πατέρα τὸν ἄμυν ἐκ δόλου κατέκτανεν, Ταύτη χοροὺς ἴσῃσι καὶ μελοσφαγεῖ Θεοῖσιν ἔμμεν' ἱερὰ τοῖς σωτηρίοις : Οἱ Ἀργολικοὶ συγγραφεῖς γ' εἶναι φασὶ μὴνός Γαμηλιῶνος, ὡς Δεινίας ἐν ζ' Ἀργολικῶν. De die quo Troja capta sit, v. infra fr. 10.

E LIBRO NONO.

3.

Schol. Eur. Orest. 861 : Ἀκραν] τόπος οὕτω καλούμενος· λέγει δὲ τὸν Πρῶνα... ὅπου φασὶ πρῶτον τὸν Δαναὸν μετὰ θάνατον υἱῶν Αἰγύπτου δοῦναι δίκας. Αὐτὸς γὰρ ὁ Αἰγύπτιος ἦκεν εἰς Ἀργὸς τιμωρῆσθαι τῷ φόνῳ. Δαναὸς δὲ μαθὼν ἐξῆγεν εἰς θπλα τοὺς Ἀργεῖους, ἀλλὰ Λυγκεὺς πείθει λόγους λύσαι τὴν ἐχθρὰν. Καὶ καθιστῶσι δικαστὰς αὐτοῖς Αἰγυπτίων καὶ Ἀργείων τοὺς ἀρίστους. Ὁ δὲ τόπος ἐνθα ἡ δίκη συνήχθη, περὶ τὴν μεγίστην ἀκραν, ἐνθα καὶ Ἰναχος ἀλίσας τὸν λαὸν, συνεβούλευσεν οἰκίζειν τὸ πεδῖον. Ὁ δὲ τόπος ἐξ ἐκείνου Ἀλκία καλεῖται ἡ νῦν Ἠλιαία λεγομένη. Ἀλλως. Ἡ πολλὴ δόξα κατέχει μὴ ἐλθεῖν τὸν Αἰγύπτιον εἰς Ἀργὸς, καθάπερ ἄλλοι τέ φασὶ καὶ Ἐκαταῖος γράφων οὕτως· « Ὁ δὲ Αἰγύπτος αὐτὸς μὲν οὐκ ἦλθεν εἰς Ἀργὸς. » [Φρύνιχος δὲ ὁ τραγικὸς φησὶ σὺν Αἰγυπτίοις τὸν Αἰγύπτιον ἦκεν εἰς Ἀργὸς.] Λέγεται δὲ τις ἐν Ἀργεῖ Πρῶν, ὅπου δικάζουσιν Ἀργεῖοι. Ἰστορεῖ δὲ περὶ τοῦ χωρίου Δεινίας [ἐν θ' τῆς πρώτης συναΐξεως, ἐκδόσεως δὲ δευτέρας,] γράφων οὕτως· « Ταχέως δὲ κυριεύσαντες τὸν

comperto Danaus armatum Argivorum exercitum educturus erat, sed Lyncei precibus adducitur ut verbis componere inimicitias mavelit. Constituuntur itaque iis iudices Ægyptiorum Argivorumque primores. Locus vero ubi in iudicium convenerunt, circa summum erat promontorium, ubi Inachus olim populum congregans (ἀλίσας) auctor ei exstitit, ut per planitiem sedes sibi figerent. Atque hinc Halicea nuncupatus, quam nos jam Heliceam vocare solemus. — *Aliter.* Vulgaris opinio est ipsum Ægyptum non venisse in Argolidem, ut præter alios etiam Hecateus dicit; ita enim habet : « Ipse quidem Ægyptus non venit Argos. » Phrynichus vero tragicus Ægyptum cum Ægyptiis Argos venisse dicit. Ceterum celsus quidam in Argolide locus est, quem πρῶν, promontorium. vocant, ubi Argivi iudicia habent. Ejus Dinias meminit in prima parte Argolicorum editionis secundæ ita scribens : « Mox vero potiti Melanchro et Cleometra, lapidibus obruentes eos necarunt.

Μέλαγχρον καὶ τὴν Κλεομήτρην βάλλοντες λίθοις ἀπέκτειναν. Καὶ τὸν τάφον αὐτοῦ δεῖκνύουσιν ἔτι καὶ νῦν ὑπεράνω τοῦ καλουμένου Πρώνος, γῶμα παντελῶς, οὐ συμβαίνει τοὺς Ἀργεῖους δικάζειν. »

Uncinis inclusa addidi ex scholl. cod. Venet. et Vatican. a Cobeto editis. Omisi quæ ibidem post v. δικάζουσιν Ἀργεῖοι leguntur hæc : Ἄλλ' οὐ παρήκει (παρῆκεν correx. Cobet.) ὁ Δάναος Αἰγύπτῳ δικάσασθαι, qui cento est ejus narrationis, quam schol. vulgata indicant verbis : Δάναος δὲ μαθὼν κτλ. Phrynichi mentio pertinet ad fabulam ejus Δαναίδα sive Αἰγυπτίου. — ἐν θ'] ἐνθα codd.; ἐν τῇ πρώτῃ scripsit Cobetus. — Deinde codex Venet. : ἐκδόσις δέυτερον. — Μέλαγχρον], τὸν μὲν λαν, supra scriptis literis χρ, codex Vatican.; Μελάγχριν cod. Ven.; Μελάχριν schol. vg.; Μελάγχρου dedit Cobet.; Argivum nomen esse Μέλαγχρον probat Mytilenarum in Lesbo tyrannus, quem Pittacus interfecit (Diogen. L. I, 74; Suidas v. Πιττακός; Alcæus ap. Hephæst. p. 80 ed. Gaisf.) De Melanchro et Cleometra, qui n. l. memorantur, aliunde nihil constat. Pro ταχέως κυριεύσαντες (κυριεύσαντα schol. vg.) nescio an fuerit ταίχος κυρ. Welckerus *Trilog.* judicio condemnatos esse, ut lapidibus obruerentur, censet. Quodsi recte scripsimus : ἐν θ', patet historiam nostram pertinere ad tempora Posttrojana. Fortasse igitur sermo est de Heraclidis Temenidis Argolidem occupantibus. De iudiciorum loco illo cf. Pausanias II, 20, 5; 21, 6; 19, 6. Müller. *Dor.* II, p. 220.

E LIBRIS INCERTIS.

4.

Agatharchides De mari Rubr. ap. Phot. cod. 250, p. 443, a, 13 ed. Bekk. : Οἱ δὲ περὶ Κλεινίαν (Δεινίαν em. Reineš.) ἱστορικοὶ φασιν, ἀπὸ τῆς ποιητικῆς ἐξουσίας καὶ αὐτοὶ ἄδειαν λαβόντες, ἐξ Ἀργους εἰς Αἰθιο-

Atque sepulcrum ejus monstrant etiam nunc supra Pronem sive promontorium, quod dicunt, tumulum aggestum, ubi iudicia Argivi habere solent. »

4.

Dinias et qui eum sequuntur historici poetica licentia ipsi quoque sidenter utentes Perseum narrant Argis venisse in Æthiopiam (quæ tunc Cephonia nominabatur), ut Cephei filiam liberaret; hinc ad Persas transgressum, nomen hoc a filiorum quopiam cum Persis communicasse, et procreato Erythra filio, nomen hoc mari indidisse. Atque hæc quidem Argolicorum scriptorum de mari Rubro hariolatio est.

5.

Dinias Argivus Hercules e Megara filios esse dicit Therimaclum, Creontiadem, Deicoontem, Deionem.

πίαν (ἐκαλεῖτο δὲ τότε Κηφηνία) παραγεγονότα ἐπὶ λύσει τῆς Κηφῆως θυγατρὸς τὸν Περσέα, ἐκείθεν δὲ εἰς Πέρσας μεταστάντα, Πέρσαις μὲν ἀπὸ τίνος τῶν ἐγγόνων τῆς κλήσεως μεταδόναι, Ἐρύθραν δὲ γεννησάμενον, καὶ ἐξ ἐκείνου τῇ θαλάσῃ τὴν κλῆσιν παρασχέιν. Τοιοῦτος μὲν καὶ ὁ Ἀργολικὸς περὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης σχεδιασμός.

Clinias quidam laudatur apud schol. Apoll. Rh. II, 1085 : Ἐνναίεται : Κατ' ἐξαιρέσειν τοῦ ι, ἐν ᾧ ἔνναιέται. Κλεινίας δὲ φησι καὶ τὸν ναὸν ποτε οὕτως εἰρησθαι ἔνναιον, διὰ τὸ ἐνναίνειν ἐν αὐτῷ τοὺς θεοὺς.

5.

Schol. Pind. Nem. III, 104 : Δεινίας δὲ ὁ Ἀργεῖος (Herculis e Megara filios esse dicit) Θηρίμαχον, Κρεοντιάδην, Δηϊκόωντα, Δηϊτόνα. — Δεινίας pro vulg. Αἰνείας reposuit Valcken. ad schol. Theocrit. p. 304.

6.

Idem Olymp. VII, 49 : Τὸν Ἀλκμήνης νόθον ἀδελφὸν Λικύμνιον βοπάλῳ ἐλαίας τύπτων ἀπέκτεινε ἐν τῇ Τίρυνθι παραγεγόνεμον ἐκ τῆς οἰκίας τῆς αὐτοῦ μητρὸς Μιδέας ὁ Τληπόλεμος ὁ παλαιὸς οἰκιστὴς τῆς χώρας... Αἰτία δὲ τῆς ἀναιρέσεως ἐγένετο περὶ τινῶν τιμῶν. Οἱ δὲ περὶ Δεινίαν καὶ Δερκύλλον φασὶν ἀκούσιον τὸν φόνον γένεσθαι. Cf. Apollodorus II, 8, 2.

7.

Schol. Theocrit. XIV, 48 : Ἰστορεῖ γὰρ Δεινίας, ὅτι οἱ Μεγαρεῖς φρονηματισθέντες ποτὲ, ὅτι κράτιστοι τῶν Ἑλλήνων εἰσιν, ἐπίθοντο τοῦ θεοῦ, τίνες κρείττονες τυγχάνοιεν. Ὁ δὲ ἔφη :

Γαίης μὲν πάσης τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἀμεινον, ἱπποὶ Θρηίκιαι, Λακεδαιμόνιαι δὲ γυναῖκες, ἄνδρες δ' οἱ πίνουσιν ὕδωρ καλῆς Ἀρεθούσης. Ἄλλ' ἔτι καὶ τῶνδ' εἰσιν ἀμείνονες, οἷς μεσηγὺ

6.

Alcmenæ fratrem spurium Licymnium oleæ clavo percutiens Tirynthe occidit e matris suæ Midæ domo progressum Tlepolemus, qui olim hanc regionem incolis frequentavit. Causa cardis fuerat de honoribus quibusdam jurgium. Dinias vero et Dercyllus Licymnium invitum cædem istam commisisse tradunt.

7.

Narrat Dinias Megarenses magnifice aliquando de se sentientes, quasi Græcorum præstantissimi ipsi essent, Apollinem interrogasse, quinam præstantiores essent. Respondit ille :

Inter terras omnes præstat Pelasgicum Argos, Inter equas excellunt Thessalicæ, Lacedæmonia inter mulieres, Inter viros ii qui aquam bibunt pulchræ Arethusæ; [Iliæres; Sed præstantiores etiam hisce sunt qui inter

Τίρυνθος ναίονσι καὶ Ἀρκαδίας πολυμήλου,
Ἀργεῖοι λινοθύρηκες, κέντρα πτολέμοιο.
Ἕμεῖς δ' ὦ Μεγαρεῖς, οὔτε τρίτοι οὔτε τέταρτοι,
οὔτε δυωδέκτοι, οὔτ' ἐν λόγῳ, οὔτ' ἐν ἀριθμῷ.

Cf. de hoc oraculo Ionis fragm. 17, p. 49.

8.

Herodian. Περὶ μὲν. λεξ. p. 8 ed. Dindf.: Μοῖρα.
Οὐδὲν εἰς ῥα λῆγον συνεσταλμένον θηλυκὸν δισύλλαβον
τῇ οἱ διφθόγγῳ παραλήγεται, ἀλλὰ μόνον τὸ μοῖρα
ἀπηνέγκατο τήνδε παραλήξιν. Τὸ γὰρ χοῖρα ἐκτείνε-
ται κατὰ τὸ ἐπώνυμον, ὥσπερ καὶ παρὰ Δεινίαν.

« Λέγεται δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους, καθ' ὃν ἐν Τεγέᾳ
χρόνον ἦσαν αἰχμαλῶτοι, δεδεμένους ἐργάζεσθαι διὰ
τοῦ πεδίου τὸν Ἀγῶν ποταμὸν, Περιμηδᾶς ἐν Τεγέᾳ
δυναστευούσης, ἣν οἱ πλείστοι καλοῦσι Χοῖραν. »

Τεγέα] cod. τῇ γαῖα et mox τῇ γέᾳ. In Crameri
Anecd. Oxon. tom. III, p. 263, 17, ubi eadem
leguntur, est: καθ' ὃν ἐντελέας χρόνον et mox Περι-
μηδᾶς ἐν Τεγαίᾳ. Correx. Dindorfius p. VII :
« Frequentia, ait, fuisse constat inter Lacedæmonios
et Tegeatas dissidia bellaque varia fortuna gesta. Quæ
Dinias narrat, ab aliis tradita non vidi. » Ante τὸν
Ἀγῶν excidisse παρὰ suspicatur Bloch. Perperam.
Ceterum cf. Müller. Dor. II, 418 not.; I, p. 73 sq.

9.

Plutarch. Arat. c. 29 : Aristippus, Argivorum
tyrannus, Cleonas, quæ urbs Achæorum fœderi se
adjunxerat, occupare tentat; sed Arati stratege-
mate circumventus, cum exercitu fugam capessit.
Fugientes persequitur Aratus. Γενομένης δὲ τῆς
διώξεως ἄχρη Μυκηνῶν, ὃ μὲν τύραννος ὑπὸ Κρητός
τινος, ὡς Δεινίας ἱστορεῖ, τοῦνομα Τραγίσκου, κατα-
ληφθεὶς ἀποσφάττεται, τῶν δὲ ἄλλων ἔπεσον ὑπὲρ χι-
λίου πενταχοσίου.

Ex eodem Dinia fluxerit, quæ de vita Aristippi
Plutarchus c. 26 exponit.

Diniæ fragmentis locos subijcio duos, quibus
laudatur Dionysius Argivus. Nempe Diniæ nomen

Tirynthem habitant et Arcadiam ovibus divitem,
Argivi linteis tecti thoracibus, aculei bellorum.
At vos, Megarenses, neque tertii catis neque quarti
Neque duodecimi, nec omnino vestri numerus vel ratio est.

8.

Dinias : « Lacedæmonios aiunt, quo tempore captivi
apud Tegeatas degebant, canale facto per planitiem de-
duxisse Lacham fluvium, regnante tum Tegæa Perimede,
quam plurimi Chæram appellant. »

9.

« Hostis quum usque ad Mycenæ fugientes persequeretur,
Aristippus tyrannus a Cretense quodam, uti Dinias refert,
cui Tragisci nomen erat, correptus jugulatur; ex reliquis
cecidērunt supra mille et quingentos.

ibi reponendum esse censet Valckenarius ad Eurip.
Phœn. p. 729, quamquam in tanta Dionysiorum
copia nihil adeo video, cur a librorum scriptura
discedamus. Argivum quendam Dionysium statu-
rium memorat Pausanias V, 26, 3; 27, 2.

DIONYSIUS ARGIVUS.

10.

Clemens Alex. Strom. I, 21, p. 139, 5 Syll.
(et Euseb. Præp. Ev. X, p. 498, B) : Κατὰ δὲ τὸ
ὀκτωκαιδέκατον ἔτος τῆς Ἀγαμέμνονος βασιλείας Ἰλιον
ἑάλω, Δημοφῶντος τοῦ Θησεύς βασιλεύοντος Ἀθήνησι
τῷ πρώτῳ ἔτει, Θαρρηλιῶνος μηνὸς δευτέρᾳ ἐπὶ δέκα,
ὥς φησι Διονύσιος ὁ Ἀργεῖος. Eodem modo de excidii
die statuit Hellanicus (fr. 143). Vide Bæckh. ad
Marm. Par. ep. 25; Fischer. Tabb. chron. p. 17.
In reliquo computo ceteri chronologi plurimi cum
Dionysio consentiunt; neque erat cur Welckerus
(Cycl. p. 361) increparet Dionysium, ut qui insi-
gne mendacium chronologicum protulisset.

11.

Schol. Pind. Nem. II, 4 : «Θέν περ καὶ Ὀμηρίδαι]
Οἱ δὲ (φασὶν) δτι κατὰ μέρη πρότερον τῆς ποιήσεως
διαδιδομένης, τῶν ἀγωνιστῶν ἕκαστος δ τι βούλοιτο
μέρος ἦδε· τοῦ δὲ ἄλλου τοῖς νικῶσιν ἀνὸς ἀποδεδει-
γμένου, προσαγορευθῆναι τότε μὲν ἀρνηδοῦς, αὐθις δὲ
ἐκατέρας τῆς ποιήσεως εἰσενεχθείσης, τοὺς ἀγωνιστὰς
οἷον ἀκουμένους πρὸς ἄλληλα τὰ μέρη καὶ τὴν σύμπα-
σαν ποίησιν ἐπιόντας βαψυδοῦς προσαγορευθῆναι.
Ταῦτά φησι Διονύσιος ὁ Ἀργεῖος.

Ἀκουμένους] « Vulgo ἀκουόμενους. Male Salmasius
ad Solin. p. 610 A, ἀχειόμενους. » Bæckh. De re
omnia quæ huc pertinent collecta habes ap. Wel-
ckerum Cycl. p. 361 sqq. 406, aliosque quam plu-
rimos. — Quinam titulus fuerit operis unde hæc
petita sint, haud liquet. Potuerunt illa de rhapso-
dis vel in Ἀργολικοῖς memorari, vel in libro Περὶ
ποιητῶν inscripto, qualem Dionysium quendam,

10.

Ilium captum est Agamemnonis regni anno duodevice-
simo, Demophontis Theseo nati anno primo, Thargelionis
mensis die duodecimo ut Dionysius Argivus refert.

11.

Nonnulli dicunt olim quum Homeri carmina per partes
disseminata circumferrentur, cantores in ludis publicis quam
quisque vellet partem eorum cecinisse; et ab agno (ἀγνός)
quod præmium victoribus propositum esset, tum quidem
ἀρνηδοῦς fuisse appellatos. Postea vero ubi sparsæ Iliadis et
Odysseæ partes in unum collectæ essent, certatores eas quasi
consarcientes inter se, totamque Homeri poesin obeuntes,
βαψυδοῦς (α βάπτειν, sarcire) nominatos esse. Narrat hæc
Dionysius Argivus.

non tamen Argivum illum, sed *Phaseliten* (*), et inter *Argivos* scriptores *Lobonem* (**) elaborasse scimus.

(*) DIONYSIUS PHASELITA laudatur in Vit. Nicandri p. 61, 1 ed. Westerm.: Νίκανδρον τὸν ποιητὴν Διονύσιος ὁ Φασηλίτης ἐν τῷ Περὶ τῆς Ἀντιμάχου ποιήσεως Αἰτωλὸν εἶναι φησι τὸ γένος· ἐν δὲ τῷ Περὶ ποιητῶν ἱερέα φησὶν αὐτὸν τοῦ Κλαρίου Ἀπόλλωνος, ἐκ προγόνων δεξάμενον τὴν ἱεροσύνην. Idem, ni fallor, signatur ab auct. Vit. Arati p. 59 ed. Westerm., ubi haec: Τὴν δὲ τῶν Φαινομένων ὑπόθεσιν παρέβαλεν αὐτῷ (Arato) ὁ Ἀντίγονος δούς τῷ Εὐδόξῳ σύγγραμμα καὶ κελύσας ἐπεσθαι αὐτῷ· ὅθεν τινὲς τῶν ἀπαλωτέρας προσερχομένων ταῖς ἐξηγήσεσιν ἔδοξαν μὴ μαθηματικὸν εἶναι τὸν Ἀρατον· ταύτης δὲ τῆς γνώμης ἔχειται καὶ Ἰκπαρχος ὁ Βιθυνός... Συναγορεύει δ' αὐτῷ καὶ Διονύσιος ἐν τῷ περὶ συγκρίσεως Ἀράτου καὶ Ὀμήρου περὶ τῶν μαθηματικῶν, ὅσπερ γέ φησιν· « Οὐ τίθεμεν αὐτὸν ἱατρὸν εἶναι γράψαντα τὰς ἱατρικὰς δυνάμεις, οὐδὲ μαθηματικὸν θέσασμεν οὐδὲν ξένον εἰκόνα τῶν Εὐδόξου. »

(**) LOBON ARGIVUS laudatur ap. Diogenem L. I, 12 de Epimenide: Ἰδρύσατο δὲ καὶ παρ' Ἀθηναίοις τὸ ἱερὸν τῶν σεμνῶν θεῶν, ὡς φησι Λόδων ὁ Ἀργεῖος ἐν τῷ Περὶ ποιητῶν (V. Müller. *Eumenid.* p. 158, 8). — Idem I, 34 de Thalete: Τὰ δὲ γεγραμμένα ὑπ' αὐτοῦ φησι Λόδων ὁ Ἀργεῖος εἰς ἐπη ταίνειν διακόσια. Ἐπιγεγράφθαι δ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς εἰκόνης τάδε·

Τόνδε Θαλῆν Μίλητος Ἰᾶς θρέψας ἀνέδειξεν
ἀστρολόγον πάντων πρεσβύτατον σοφῆν.

Similia epigrammata Diogenes affert I, 39. 62. 73. 79. 85. 93. 96. II, 15, quæ ex eodem Lobone deprompta esse videntur, uti percommode monet De Leutschius in *Philologo* fasc. I, p. 132. Denique Bergkii Lobonis nomen restituendum censet in Vita Sophocli. p. 130, 80 in Biogr. Westerm., ubi libri exhibent: Λόδων δὲ φησιν ἐπέγραψε τῷ τάφῳ αὐτοῦ τάδε· « Κρύπτω τῷδε τάφῳ Σοφοκλῆν κτλ. » Scribendum aut cum Bergkio: Λόδων δὲ φησιν ἐπιγεγράφθαι, aut cum Westermanno: Πολέμων δὲ φησιν ἐπιγεγράφθαι, vel cum Leutschio Ἰοφῶν δὲ, φασὶν, ἐπέγραψε.

PHILOSTEPHANUS CYRENÆUS.

Philostephanus (corrupte Πολυστέφανος fr. 28; Στέφανος fr. 10 not.; Φιλόχορος fr. 9 a) Cyrenæus, discipulus fuit Callimachi (Καλλιμάχου γνώριμος fr. 20). Diem Callimachus obiit sub Ptolemæo Euergete (circa an. 240 sec. Ritschl. *Ueb. d. Chronol. d. Alex. Bibliothek*). Polystephanum librum suum Περὶ εὐρημάτων sub regno Philopatoris (222-206) vel etiam postea conscripsisse patet ex fragm. 29. Opus de urbibus sub initio regni Ptolemæi Philopatoris compositum esse nescio an recte collegerim ex fragm. 8. Opera Philostephani citantur :

1) Περὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ πόλεων (fr. 1).

His altera pars juncta fuerit : Περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ (vel certe τῶν ἐν Ἑλλάδι) πόλεων, cujus capita fuisse puto :

2) Περὶ Κυλλήνης (fr. 9).

3) Ἑπειρωτικά (fr. 9 a).

Tertia pars hujus periegeseos geographicæ et mythologicæ haberi potest opus :

4) Περὶ νήσων (fr. 11. et 16). Caput hujus libri laudatur :

Περὶ Κύπρου (fr. 10. 13). Alia sunt *de Sicilia* (fr. 15-17), *de Calauria* (fr. 18), *de Stryme* ins. (fr. 19).

5. Περὶ ποταμῶν παραδόξων (fr. 20).

[Περὶ λιμνῶν παραδόξων, fr. 17.]

6. Περὶ κρηνῶν (fr. 28).

[Αἵτια, fr. 14.]

7. Περὶ εὐρημάτων (fr. 29).

8. Ὑπομνήματα (fr. 33).

In libris geographicis De urbibus et de insulis Philostephanus præ ceteris secutus fuerit Heraclidem, quem item Περὶ νήσων et Περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι πόλεων scripsisse scimus, quemque Nostro jungit Harpocration fr. 19 (Ἡρακλείδης ἢ Φιλοστέφανος ἐν τῷ Περὶ νήσων φησὶν κτλ.). V. *Introduc.* in Heracl. Pont. p. 198. Libros Περὶ παραδόξων et Περὶ κρηνῶν poeticos fuisse monet Westermannus (*Paradoxogr.* p. XXXII). Nam Tzetzes *Hist.* VII, 670 Philostephanum una cum Zenothemi et Pherenico inter eos recenset, qui γραφαῖς μετροσυνθετοῖς fabulosa et mirabilia tradiderint; deinde vero duo disticha Philostephani (fr. 17) apponit de lacu quodam Sicilia mirabili. Versus hi vel in libro Περὶ ποταμῶν παραδόξων legebantur, vel ex libro Περὶ λιμνῶν π. inscripto peti poterant. Præterea Wester-

mannus, « Quid enim, inquit, si Philostephanum quoque unum τῶν ἐν ἐπιγράμμασι ἐξηγουμένων τὰ παράδοξα τῷ Πτολεμαίῳ fuisse credamus, qualem Archelaum (*) novimus ex Antigono (*Mirab.* v. 19). » Quæ quidem verisimillima sunt. Aliud opus poeticum, quod magistri Callimachi exemplum secutus Philostephanus composuisse videtur, Αἵτια vel Αἵτια ποιητικά inscriptum erat (V. not. ad fr. 14). Trimetros autem de coquo quodam ab Athenæo VII, p. 292, F e Philostephano ἐν Δηλίῳ allatos, a nostro scriptore alienos et comico ejus nominis poetæ vindicandos esse puto. Philostephanum quendam Mantinensem poetam, δὲ ἐκ γενετῆς ἱματιῶν οὐκ ἐχρήσατο, commemorat Ptolemæus Hephæst. *Nov. Hist.* III, p. 187 in *Mythogrr.* Westermanni. — De Cyrenæo nostro restat ut mentionem injiciam loci A. Gellii (*N. A.* IX, 4), ubi libri Philostephani, sicuti Aristæ, Isigoni, Ctesiae, Onesicriti, Hegesiae miraculorum fabularumque pleni esse dicuntur.

(*) Quisnam Ptolemæus intelligendus sit, non satis constat inter viros doctos, quorum sententias exponit Westermannus in *Præfat.* p. XXII sq. Jacobius propter epigramma in Alexandrum (*Anthol.* XIII, p. 857) floruisse Archelaum putat sub Ptolemæo I; Loheckius (*Aglaoph.* p. 749) de Ptolemæo VII sive Euergetæ II (147 sqq. a. Chr.), utpote rerum mirabilium curiosissimo investigatore, cogitari voluit. Westermannus denique Ptolemæum Philadelphum intelligit, propterea quod Archelaus laudatur ab Antigono Carystio. Sed quum Carystius ille Lyconis Vitam (qui mortuus est a. 226) scripsit, satis patet scribi eam non potuisse ante extremos annos Euergetæ, probabiliter vero scriptam esse sub regno Ptolemæi Philopatoris (222-206 a. C.). Fieri itaque potuit, ut Archelaus paradoxa sua metrica dedicaret Euergetæ vel Philopatroy. Dedicasse vero Philopatroy ex hoc conicere licet indicio. Nempe Varro in *R. R.* III, 16, apes interdum nasci ex bubulo corpore putrefacto dicens, testem adducit Archelaum, qui in epigrammate dicit esse apes βοὸς φθιμένης πεποτημένα τέκνα; idemque : ἱππων μὲν σφῆκες γενεά, μόσχων δὲ μέλισσαι. Cur de his ad Ptolemæum scriberet Archelaus, optime intelligitur si meminimus quæ primo Philopatoris regis anno acciderunt. Etenim rex Cleomenis corpus pelli bubulæ insutum cruci affigi jusserat. Paucis diebus post serpens circa caput cadaveris circumvolutus conspicietur. 'Ex δὲ τούτου (Plutarchus Cleom. c. 39 ait) δεισιδαιμονία προσέειπε τῷ βασιλεὶ καὶ φόβος... ὡς ἀνδρὸς ἀνηρημένου θεοφίλου καὶ κρείττονος τὴν φύσιν... ἄχρις οὐ κατέπαυσαν αὐτοὺς οἱ σοφώτεροι διδόντες λόγον, ὡς μελίττας μὲν βόες, σφῆκες δ' ἱπποὶ κατασπαίνοντες ἐξανθοῦσι, κύνθαροι δ' ὄνιον τὸ αὐτὸ παθόντων ζωογονοῦνται, τὰ δ' ἀνθρώπινα σώματα... ὅρεις ἀναδίδωσι. Inter hosce σοφωτέρους igitur Archelaum fuisse puto, quem itaque æqualem habeo Philostephani nostri, qui ipse quoque, nisi conjectura fefellit, Philopatoris in Cleomenem sævitiam commento mythico excusare studuit. Vide not. ad fragm. 8.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΣΙΑ ΠΟΛΕΩΝ.

1.

E LIBRO PRIMO.

Athenæus VII, p. 297, F : Φιλοστέφανος δ' ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεων οὕτως γράφει· « Λάχιον τὸν Ἀργεῖον τῶν σὺν Μόψῳ ἀφικομένων, οὗ τινες μὲν Λίνδιον εἶναι λέγουσιν, ἀδελφὸν δὲ Ἀντιρήμου τοῦ Γέλαν οἰκισαντος, εἰς τὴν Φασήλιδα ὑπὸ Μόψου μετ' ἀνδρῶν πεμφθέντα κατὰ τινὰ λόγον Μαντοῦς, τῆς Μόψου μητρὸς, ὅτε αἱ πρύμναι τῶν ἰδίων νηῶν συνέβαλον καὶ συνεθρυσύθησαν κατὰ Χελιδονίας, τῶν μετὰ τοῦ Λαχίου διὰ τὸ ὑστερεῖν αὐτῶν νυκτὸς προσβαλόντων· ἀγοράσαι δ' αὐτὸν τὴν γῆν λέγεται, οὗ ἡ πόλις νῦν ἐστὶ, καθὰ ἡ Μαντῶ προεῖπε, παρὰ Κυλάβρα τινὸς, δόντα τάρχον· τοῦτον γὰρ ἐλῆσθαι λαβεῖν αὐτὸν ἀφ' ὧν ἦγον. Ὅθεν κατ' ἐνιαυτὸν τοὺς Φασηλίτας τῷ Κυλάβρᾳ θύειν τάρχον, τιμῶντας ὡς ἦρωα. » Cf. fragm. 1 Heropythi; Müller. *Dor.* I, p. 113 sq.

2.

Schol. Apoll. Rh. I, 985 : Δίνδυμον δὲ, ὅρος Κυζίκου, ἱερὸν τῆς Ῥέας· διὰ τὸ διδύμους μαστὸς ἐν αὐτῷ ἀνήκειν, ὥς φησι Φιλοστέφανος, οὕτω προσαγορευθέν. De hoc Dindymo monte Cyziceno v. Plinius V, 40; schol. Nicandri Alexiph. p. 51; Strabo XII, p. 575. Cf. Forbiger. *Geogr.* I, p. 128 et 340.

3.

Idem II, 946 : Πόλις τοῦ Πόντου ἡ Σινώπη, ὠνομασμένη ἀπὸ τῆς Ἀσωποῦ θυγατρὸς Σινώπης· ἦν ἀρπασάς ἑ Ἀπόλλων, κατὰ Φιλοστέφανον, ἀπὸ Βοιω-

τίας ἐκόμισεν εἰς τὸν Πόντον, καὶ μίγεις αὐτῇ, ἔσχε Σύρον, ἀφ' οὗ οἱ Σύροι. Eadem Etym. M. p. 736, 1, ubi Σινώπη. Cf. Andronis Teji fr. 2 et Hecatæi fr. 351 ex h. l. Müller. *Min.* p. 294.

4.

Idem I, 1024, Μακρίων : Ἦσαν δὲ ἀστυγέτονες τῶν Δολιόνων οἱ Μάκρωνες. Οἱ δὲ ἔθνος Βεχίρων φασὶ τοὺς Μάκριας, οἵτινες αἰεὶ πολεμοῦσι τοῖς Κυζικηνοῖς· ἦσαν δὲ τὰ πολεμικὰ ἔργα ἡσυχότες, ὡς ἱστοροῦσι Φιλοστέφανός τε καὶ Ἡρόδωρος (fr. 46), οἱ τὰ περὶ τῶν βίων αὐτῶν γεγραφότες.

5.

Stephan. Byz. : Ἀβιοί, ἔθνος Σκυθικόν... Δίδυμος δὲ Θράκιον ἔθνος φησὶν· Αἰσχύλος τε Γαβίους διὰ τοῦ γ ἐν Λυομένῳ Προμηθεῖ. Ὁμοίως καὶ Φιλοστέφανός φησι καὶ ἄλλοι.

6.

Stephan. Byz. : Ἀτρήνη, πόλις. Φιλοστέφανός φησιν ἀπὸ Δεύσου καὶ Ἀτρώνος καὶ Ἀτρήνης τῶν Ἀργητος τοῦ Κύκλωπος καὶ Φρυγίας νύμφης προσηγορεῖσθαι. Τὸ ἐθνικὸν Ἀτρηνεὺς καὶ Ἀτρηνίτης καὶ Ἀτρηναῖος.

Nomen provinciae excidit. Berkelius de Volsco- rum urbe cogitat vult, quam Livius (IV, 61) transpositis literis *Artenam* vocavit. Quod propter conditorum genealogiam parum probabile est. Ego Phrygiae vel Lydiae urbem intelligo. — Δεύσου] Δέσου cod. Rhedig. Locus prope Sardes, Δευσίου γοναί nominatus memoratur ap. J. Laurent. De mensib. IV, 48. Quid nostro loco Deusi mentio sibi velit, in integriori Stephano legere erat. — Ἀτρήνης τῶν] Salmasius pro vulg. Ἀτρηνηστῶν.

DE ASIÆ CIVITATIBUS.

1.

Philostephanus primo libro De Asiæ civitatibus ita scribit : Lacium Argivum ex eorum numero qui cum Mopso advenerant, quem nonnulli Lindium esse aiunt, fratrem vero Antipheni ejus qui Gelam condidit, in Phaselidem a Mopso cum hominum manu missum esse ex oraculo quodam jussuque Mantōs matris Mopsi, puppibus navium ipsius collisis vulneratisque ad Chelidonias, quum Lacius cum suis, e longinquo tardius sequens, noctu ad eas fuisset appulsus. Hunc igitur emisit aiunt regionem, ubi nunc oppidum est, quemadmodum Manto prædixerat, a Cylabra quodam, datis salsamentis loco pretii : hæc enim ex omnibus quæ vehebant naves, ipse selegerat. Inde factum ut quotannis Phaselitæ salsamenta Cylabræ offerant, quippe quem ut heroem colunt.

2.

Dindymum, Cyzici mons Rhiæ sacer, a gemellis (διδύμοις) monticulis qui mammarum instar in eo prominent, Philostephanus teste, nuncupatus est.

3.

Sinope, Ponti urbs, nomen habet a Sinope Asopi filia, quam Apollo, ut Philostephanus ait, e Bæotia raptam in Pontum transduxit, ibique cum ea Syrum filium genuit, a quo Syrorum populus nominatus est.

4.

Macrones Dolionum sedibus contermini erant. Sunt qui eosdem esse dicant cum Bechirorum populo, qui continuo Cyzicenos bello lacebant. In rebus bellicis exercitissimi erant, uti Philostephanus et Herodorus narrant, qui de vita eorum moribusque exponunt.

5.

Abii, gens Scythica; Didymus vero Thracicam dicit. Æschylus in Prometheus soluto pro Abios dicit Gabios, sicuti etiam Philostephanus et alii.

6.

Atrene, (*Lydiæ vel Phrygiæ*?) urbs. Philostephanus refert eam cognominatam esse a Deuso et Atrone et Atrene, Argeti Cyclopis et Phrygiæ nymphae liberis.

Quemadmodum de *Asiae* urbibus Philostephanus scripsit, sic etiam de *Europæ* regionibus composuisse libros videtur. Huc pertinent ;

7.

Schol. Apoll. Rh. II, 704 : Βίστονες γὰρ ἔθνος Θρακίων. Ὀνομάσθη δὲ ἀπὸ Βίστονος, τοῦ Κίκονος, ὡς Φιλοστέφανος ἱστορεῖ. Βιστονίς, λίμνη Θρακική.

8.

Stephan. Byz. : Ἀνθάνα, πόλις Λακωνική, μία τῶν ἑκατόν· κέκληται δὲ, ὡς Φιλοστέφανος, παρὰ Ἀνθὴν τὸν Ποσειδῶνος, δν Κλεομένης δ Λεωνίδου ἀδελφὸς ἀνελὼν καὶ ἐκδεῖρας ἔγραψεν ἐν τῷ δέρματι τοὺς χρησιμοὺς ὧδε τηρεῖσθαι. Χάραξ Ἀνθὴν αὐτὴν φησιν.

Ἀνθήναν etiam Thucyd. V, c. 41, dicit. Præterea urbem memorat Plinius IV, c. 5. De Anthē ejusque genealogia varia cf. Aristoteles fr. 94. 95, et Pausanias II, 30, 7, ubi Anthiæ conditor fuisse dicitur, et IX, 22, 5; Hyginus fab. 157. Quam de Cleomede fabulam addit Philostephanus, alius nemo memorat. Recentissimam originem prodere mihi videntur nomina Cleomenis et Leonidæ, ac nescio an Cleomenes in hostem sæviens et oracula in pelle ejus consignans accommodatus sit ad ea quæ multis seculis post Cleomeni regi, Leonidæ filio, acciderunt. Etenim ὁ Πτολεμαῖος (Philopator) προσέταξε τὸ μὲν σῶμα τοῦ Κλεομένουσ κρεμάσαι καταδυσώσαντας, ἀποκτεῖναι δὲ τὰ παῖδια καὶ τὴν μητέρα κτλ. Sic Cleomenes pœnas dedit eorum, quæ majores ejus peccaverant. Quale commentum a scriptore in aula Ptolemæi IV degente proficisci facile potuit. Scripsisse vero Philostephanum Philopatoris temporibus etiam ex fr. 30 colligitur.

9.

ΠΕΡΙ ΚΥΛΛΗΝΗΣ.

Schol. Pind. Ol. VI, 144 : Φιλοστέφανος δὲ ἐν τῷ

7.

Bistones, gens Thracica, a Bistone, Ciconis filio, nuncupata, ut Philostephanus tradit.

8.

Athena, una ex centum Laconiae urbibus, nomen habet, ut Philostephanus ait, ab Anthē Neptuni filio, quem Cleomenes, Leonidæ frater, interfecit et in detracta ejus pelle oracula consignavit, ut hoc modo conservarentur.

9.

DE CYLLENE.

Philostephanus in libro De Cyllene ait Cyllenen et Heliēcen enutrivisse Mercurium.

EPIROTICA.

9. a.

Bucheta, Epiri urbs, quam Philostephanus in Epiroticis

Περὶ Κυλλήνης φησὶ Κυλλήνην καὶ Ἑλίχην θρέψαι (sc. Mercurium).

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ.

9 a.

Harpocrat. : Βούχετα... πόλις ἐστὶ τῆς Ἠπείρου, ἣν Φιλοστέφανος ἐν τοῖς Ἠπειρωτικοῖς ὀνομάσθαι φησὶ διὰ τὸ τὴν Θέμιν ἐπὶ βοὸς ὀχουμένην ἐκεῖσε ἐλθεῖν κατὰ τὸν Δευκαλίωνα κατακλυσμὸν.

Φιλοστέφανος] Φιλόχορος (sic) editt. Ald. — Suidas, qui hæc exscripsit, v. Βούχετα et Θέμις, item habet Φιλόχορος, nec non Etym. M. p. 210, 34. Favorinus s. v. Φιλοστέφανος ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς. Nobis in codicibus Harpocrat. acquiescendum est. Philochori fragmentum 186 delendum; neque inde, quod Philochorus de Jove Dodonæo aliqua narravit (fr. 187), sequitur eum Epirotica scripsisse.

ΠΕΡΙ ΝΗΣΩΝ.

ΠΕΡΙ ΚΥΠΡΟΥ.

10.

Tzetz. ad Lyc. 447 : Ἡ Κύπρος πρότερον Σφήκεια ἑκαλεῖτο, ὡς φησὶ Φιλοστέφανος ἐν τῷ Περὶ Κύπρου, ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἐνοικησάντων ἀνδρῶν, οἱ ἐκαλοῦντο Σφήκες. Eadem Etym. Magn. v. Σφήκεια, ubi pro ὡς φησὶ Φιλοστ. corrupte legitur ὡς φησὶ Στέφανος.

11.

Constantin. Porphyrg. Them. I, p. 40, 1 ed. Bonn., de Cypro insula : Ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Κύπρου τῆς θυγατρὸς Κινύρου, ἣ τῆς Βίβλου καὶ Ἀφροδίτης, ὡς Φιλοστέφανος ἐν τῷ Περὶ νήσων καὶ Ἴστρος (fr. 39.) ἐν Ἀποικίαις Αἰγυπτίων ἱστῶρησαν.

inde nominatam esse dicit, quod Themis in bove (ἐπὶ βοὸς) vehentem (ὀχουμένην) Deucalionē diluvii tempore illuc venisset.

DE INSULIS.

DE CYPRO.

10.

Cyprus olim Sphecia appellabatur, ut Philostephanus in libro De Cypro ait, a Sphecibus; sic enim prisci insulae incolæ nominabantur.

11.

Cyprus insula nomen habet a Cypro filia Cinyræ, vel Bibli et Veneris, ut Philostephanus in libro De insulis et Ister in libro De Ægyptiorum coloniis narrat.

12.

Tzetzes ad Lycophr. 586 : Ὁ Κηφεὺς ἐξ Ἀχαΐας, ὁ δὲ Πράξανδρος ἐξ Λακεδαιμονίας παρεγένοντο εἰς Κύπρον, ὥς φησι Φιλοστέφανος.

13.

Clemens Al. Protr. p. 17, 31 : Ὁ Κύπριος ὁ Πυγμαλίῳν ἐκεῖνος ἐλεφαντίνου ἠράσθη ἀγάλματος... Τὸ ἄγαλμα Ἀφροδίτης ἦν καὶ γυμνὴ ἦν... Νικάται ὁ Κύπριος Πυγμαλίῳν τῷ σχήματι καὶ συνέρχεται τῷ ἀγάλματι, καὶ τοῦτο Φιλοστέφανος ἱστορεῖ... ἐν τῷ Περὶ Κύπρου. Eadem Arnobius Adv. gent. VI, 12.

14.

Probus ad Virgil. Georg. X, 18 : *Adonis... regravit in Cypro, ut Philostephanus libro quo quaestionis poeticæ causas reddidit, sine ullius feminæ accubitu procreatus. Hunc venandi studiosum fuisse et ab apro interiisse, atque ita plurimis cognitum.*

Cf. Antimachi fr. 114, Panyasis fr. 23 ed. Dübner. Res quum ad Cyprum pertineat, fragmentum hoc loco attulisse liceat. Pro *quaestionis poeticæ causas*, codex Paris. habet : *quaestiones poeticas*, monente Dübnero meo. Titulus græcus fuerit : Αἴτια ποιητικά, sicuti alii scripserunt Αἴτια φυσικά, ἀστρολογικά, etc. Philostephanus secutus est vestigia Callimachi magistri, notissimi Αἰτίων scriptoris. Fortasse ex Αἰτίῳ Philostephani petitum est fragm. 36, ubi de Dædalo apud Cocalum in Sicilia versante laudantur Φιλοστέφανος καὶ Καλλίμαχος ἐν Αἰτίῳ. Porro apud Plutarchum Moral. p. 315, C, ubi historiæ de tauro Phalaridis subiunguntur verba : ὥς ** ἐν δευτέρῳ Αἰτίῳ, non Callimachi nomen (ut Wyttienbachius et Ebertus in Σικ. p. 89 statuunt), sed Philostephani excidisse statui potest.

ΠΕΡΙ ΣΙΚΕΙΑΣ.

15.

Schol. Odys. μ., 301, p. 413 Buttm. : Νυμφόδω-

12.

Cepheus ex Achaia, Praxander ex Lacedaemonia in Cyprum insulam venerunt, uti Philostephanus ait.

13.

Pygmalion Cyprius statuæ eburnæ amore exarsit; erat signum Veneris nudæ, tantæque formositatis, ut laud composui Pygmalion cum ea congregi tentaret. Narrat hoc Philostephanus in libro De Cypro.

DE SICILIA.

15.

Nymphodorus, qui Siciliæ Periegesin scripsit, Polyarnus et Panyasis custodem bovum Solis fuisse dicunt Phylaciū, quem Philostephanus Ἄεoli nepotem dicit.

ρος ὁ τὴν Σικελίαν περιηγησάμενος καὶ Πολύαινος καὶ Πανύασις (fr. 9) φύλακα τῶν Ἥλιου βοῶν Φυλάκιον (Φυλαίον cod. Vindob.) φησι γενέσθαι, δν Φιλοστέφανος Αἰολιδῶν εἶναι φησι, καὶ ἔχειν ἐν Μύλαις ἡρώον. Cf. Müller Dor. p. 425. Forma Αἰολιδῶν poetam prodere videtur.

16.

Servius ad Virgil. Æn. I, 196 : *Trinacria.*] *Græcum est propter tria ἄκρα, i. e. promontoria, Lilybæum, Pachynum, Pelorum. Latine autem Trinacra dicitur. Sane Philostephanus Περὶ τῶν νήσων sine r littera Trinaciam appellat, ὅτι Τρίνακος αὐτῆς πρῶτος ἐβασίλευσεν. In sequente tamen fragmento poeta habet Τρινακρίδι.*

17.

Tzetz. Histor. VII, 670 :

Καὶ Φιλοστέφανός φησιν ἕτερα μὲν μυρία, Κὰν Σικελῇ γῇ ῥίπτουσιν λίμνην τοὺς λουομένους.

« Γαῖρ δ' ἐν Σικελῶν Τρινακρίδι γεῦμα δεδείται
αἰνότετον, λίμνη, καίπερ τοῦσ' ὀλίγη,
ἰσχυρὸν δίνῃσιν· ὁ πρὶν ποσὶ παῦρα τινάξῃς,
αἰφνιδίως ξηρὴν σ' ἤλασεν ἐς ψάμαθον. »

Libri : λέλειπται... εἰ καὶ οὐκ ὀλίγη.. ἔχρον δίνης τῇσιν.. ὁ πρὶν... τινάξας... ἡ δ' ἰδίως ξηρὴν ἤλασεν. Quas sordes omnes sustulit G. Hermannus ap. Westermann. Paradox. p. 180. Ceterum hæc argumenti causa h. l. adscriptimus, neque enim ex opere Περὶ νήσων petita sunt, quod prosa oratione scriptum erat, uti patet ex fr. 16 coll. fragm. 19.

[ΠΕΡΙ ΚΑΛΑΥΡΙΑΣ.]

18.

Schol. Apoll. Rh. III, 1243 : Καὶ ἡ Καλαύρεια δὲ, νῆσος οὖσα πρὸς τῇ Τροίῃ, ἱερὰ ἐστὶ Ποσειδῶνος, ὥς φησι Φιλοστέφανος. Ἦν δὲ πρότερον μὲν Ἀπολλωνος, ἡ δὲ Πυθῶ Ποσειδῶνος· καὶ ἀντήμειψαν, ἡγουν κατήλλαζαν.

17.

Philostephanus inter alia multa etiam hoc assert de Siculo lacu, qui lavantes se in terram ejiciat :

In Siculorum terra Trinacridi fluentum monstratur
Stupendum ; lacus, qui quantumvis parvulus
Pollet vorticibus. Vix dum pede undam moveris,
Et repente aridam te rejicit in arenam.

[DE CALAURIA.]

18.

Calauria insula ad Trœzenem sita, Neptuno sacra est, ut Philostephanus ait. Olim Calauriam Apollo obtinuerat, Neptunus vero Pytho; deinde vero possessiones has permutarunt.

[ΠΕΡΙ ΣΤΡΥΜΗΣ.]

19.

Harpocrates v. Στρύμη : Ἡρακλείδης ἡ Φιλοστέφανος ἐν τῷ Περὶ νήσων φησὶν· « Ἀποικίαι δὲ εἰσι θασιῶν τῆς Θράκης Γάληψος καὶ Στρύμη ἡ νῆσος. » Ἔστι δὲ ἐμπόριον θασιῶν. Heraclides Ponticus ἐν τῷ Περὶ νήσων laudatur ap. Steph. Byz. v. Ἰλλίαιρος.

ΠΕΡΙ ΠΟΤΑΜΩΝ ΠΑΡΑΔΟΞΩΝ.

20.

Athenæus VIII, p. 331, D: Φιλοστέφανος δὲ ὁ Κυρηναῖος μὲν γένος, Καλλιμάχου δὲ γνώριμος, ἐν τῷ Περὶ τῶν παραδόξων ποταμῶν, ἐν Ἀροανίῳ (vgo Ἀόρνῳ) φησὶ τῷ ποταμῷ, διὰ Φενεοῦ ῥέοντι, ἰχθύς εἶναι φθεγγομένους ὁμοίως κίχλαις· καλεῖσθαι δ' αὐτοὺς ποικιλίας. Cf. Clearchus ibid. p. 332, E.

21.

Herodian. Π. μον. λ. p. 42, 7 : Σῆθος, ποταμὸς Σκυθίας, ὡς Φιλοστέφανος. Num huncce fluvium inter παράδοξους recensuerit, in medio relinquo.

22.

Schol. Dionys. Per. 289 de Eridano : Φησὶ δὲ Φιλοστέφανος ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων τοῦτον τὸν χρόνον Ῥοδανὸν ὠνομάσθαι.

23.

Tzetzes Lyc. 1276 : Τῶν ποταμῶν Ἰταλίας ἐγγὺς Κίρκαιου, ὁ Κίρκαιον ἀπὸ τῆς Κίρκης καλεῖται. Ὁ δὲ Τῶν οὗτος ποταμὸς οὐκ εἰς θάλασσαν ῥεῖ, ἀλλ' ὑπὸ γῆς καταπίνεται, ὡς φησὶ καὶ Φιλοστέφανος.

24.

Etym. M. p. 138, 24 : Ἀρετὰν (Ἀρήτην Sylb.) ποταμὸς Κροτωνιάδος χώρας, παρὰ τὴν Ἀρετὰν τὴν γυ-

ναῖκα Ἀλκίμου (Ἀλκίνου Sylb.), ἥς περιρρεῖ τὸ μνημα, ὡς μαρτυρεῖ Φιλοστέφανος.

25.

Schol. Theocrit. V, 14 : Ἀκτιον... ὡς φησὶ Φιλοστέφανος, ἐστὶ Πανὸς ἱερὸν πλησίον Κράθιδος ποταμοῦ. De Crathidis fluvii virtute mirabili constat.

26.

Chærob. ap. Bekker. Anecd. p. 1185 : Ἑλέας, Ἑλιάντος, παρὰ Φιλοστέφανῳ· ἐστὶ δὲ ὄνομα κύριον. Fortasse fluvii nomen.

Philostephani mentio nescio an lateat ap. Sotion. Π. ποταμ. κ. κρην. c. 34, ubi : Φαέθων φησὶ τὸν ἐν Βοσπόρῳ ποταμὸν οὕτως εἶναι ψυχρὸν, ὥστε μηδὲν τῶν ζώων ὑπομένειν αὐτοῦ τὴν ψυχρότητα.

ΠΕΡΙ ΚΡΗΝΩΝ ΠΑΡΑΔΟΞΩΝ.

27.

Harpocrates s. v. Λουτροφόρος καὶ λουτροφορεῖν. Ἔθος ἦν τοῖς γαμοῦσι λουτρὰ μεταπέμπεσθαι ἑαυτοῖς κατὰ τὴν τοῦ γάμου ἡμέραν· ἐπεμπον δὲ ἐπὶ ταῦτα τὸν ἐγγύτατα γένους παῖδα ἄρρενα, καὶ οὗτοι ἐλουτροφόρου... Ὅτι δὲ τὰ λουτρὰ ἐκόμιζον ἐκ τῆς νῦν μὲν Ἐνεακρούου καλουμένης κρήνης, πρότερον δὲ Καλλιρρόης, Πολυστέφανος (l. Φιλοστέφανος) ἐν τῷ Περὶ κρηνῶν φησί.

ΠΕΡΙ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ.

Inter eos qui Περὶ εὐρημάτων scripserint Philostephanus laudatur apud Clem. Al. Strom. I, p. 133.

28.

Servius, ad Virgil. Georg. I, 19 : *Unci puer monstrator aratri*·] *Alii Triptoleum, alii Osirim*

[DE STRYME.]

19.

Heraclides vel Philostephanus in libro De insulis ait : « Colonia Thasiarum sunt Galepsus Thracica et Strymon insula. »

DE FLUVIIS MIRABILIBUS.

20.

Philostephanus, genere Cyrenæus, Callimachi discipulus, in libro de Fluviiis mirabilibus in Aroanio fluvio, qui Pheneum perfluit, pisces esse ait vocem edentes turdorum voci similem; vocari autem eas *pacilias*.

21.

Sethus, Scythiæ fluvius, teste Philostephano.

22.

Eridanum Philostephanus ait ab indigenis nunc vocari Rhodanum.

23.

Titon Italiæ fluvius ad Circæum, quod a Circe vocatur.

Hic vero Titon fluvius non in mare se exonerat, sed a terra absorbetur, ut Philostephanus ait.

24.

Arete, Crotoniatarum regionis fluvius, nomen habet ab Arete Alcimi (Alcinoi?) uxore, cujus monumentum sepulchrale circumfluit, teste Philostephano.

25.

Actium..., ut Philostephanus ait, Panis fanum est ad Crathidem fluvium.

DE FONTIBUS MIRABILIBUS.

27.

Mos erat ut nuptias celebraturi aquam sibi ad balneum apportari die nuptias antecedente curarent. Mittebant vero ad hoc puerum genere proximum, quem ideo λουτροφόρον vocabant. Aquam vero hauriebant ex fonte, qui nunc Enneacrunos appellatur, prius vocabatur Callirrhoe, uti ait Philostephanus.

wolunt... Osiris significatur, ut Φιλοστέφανος
Περὶ εὐρημάτων, vel Epimenides, qui postea Bu-
zyzes dictus est sec. Aristotelem.

29.

Plinius H. N. VII, 57 (p. 50 Tchn.): *Longa*
navē Iasonem primum navigasse Philostephanus
auctor est, Hegesias Paralum, Ctesias Semiramim,
Archemachus Ægæonem, etc... ad duodecim ordi-
nes Philostephanus Ptolemæum Soterem, ad XXX
Ptolemæum Philadelphum, ad quadraginta Ptole-
mæum Philopatorem, qui Tryphon cognominatus
est.

30.

Plutarchus Lycurg. c. 23 : Φιλοστέφανος δὲ καὶ
τὴν κατ' οὐλαμοὺς τῶν ἱππέων διανομὴν Λυκούργῳ
προστήθισιν.

31.

Hesychius v. Θριπτόρωτος : Οἱ Ἀδωνες σφραγίσιν
ἐγρῶντο, ξύλοις ὑπὸ σιτῶν βεβρωμένοις, κατασημαίνο-
μένοις ὅποτε βούλονται. Φιλοστέφανος δὲ φησι πρῶτον
Ἑρακλῆα χρῆσασθαι. Cf. Suidas et Etym. M. v.
Θριπιδέστατον, Tzetzes ad Lyc. 508, Eustath. ad
Odys. p. 1403 ; Junius De pictur. vet. II, 8, p. 114.

YHOMNHMATA.

32.

Schol. Apoll. Rhod. II, 124 : Τίμιον γὰρ τὸ ζῶον
(sc. ὁ λύκος) παρ' Ἀθηναίοις· ὁ γὰρ ἀποκτείνας λύκον
ἐγείρει αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν ταφὴν· καὶ ἴσως ἐπεὶ ἡ Ἀητὼ
ἔγκυος οὖσα διὰ δώδεκα ἡμερῶν εἰς Δῆλον ἦλθε μετα-
βαλοῦσα εἰς λύκον. Διόπερ κατὰ τινὰ ὠρισμένον χρό-
νον τοῦ ἐνιαυτοῦ τίκεται πᾶσα λύκαινα ἐν δώδεκα ἡμέ-

ραις, ὡς Φιλοστέφανος γῆσιν ἐν τοῖς Ὑπομνήμασιν.
Eadem narrat Aristot. VI, 35 (c. 29, p. 312 ed.
Schneider.).

Sequuntur alia quæ certis libris assignari minus
commode possint. Sunt autem mythologica, quæ
in libris de urbibus deque insulis maximam partem
locum habuisse videntur.

33.

Schol. Pind. Olymp. III, 28 : Ἐκλήθησαν Ὑπερ-
δόρει ἀπὸ Ὑπερβοραίου τινὸς Ἀθηναίου, ὡς Φανόδη-
μος (cod. Φιλόδημος). Φιλοστέφανος δὲ τὸν Ὑπερ-
δόρεον Θεσσαλὸν φησιν εἶναι.

34.

Herodian. p. 11, 25 : Γρύλλος· καθάρας τοὺς
Διοσκούρους, ὡς Φιλοστέφανος.

35.

Schol. II, β, 14 : Αἰακὸς ὁ Διὸς καὶ Αἰγίνης, γή-
μας Ἐνδηίδα τὴν Χείρωνος θυγατέρα, ἔσχε δύο παῖδας,
Πηλέα καὶ Τελαμῶνα· μίγει δὲ καὶ Ψαμάθη τῇ Νη-
ρηίδι γεννᾷ Φῶκον. Τοῦτον Πηλεὺς ἀποκτείνας ἐφυγεν
εἰς Μαγνησίαν τῆς Θεσσαλίας πρὸς Χείρωνα. Τελαμῶν
δὲ ἐν τῷ λόχῳ τοῦ Καλυδωνίου σὺς ἀνέλων ἀκουσίως
καὶ αὐτὸς ἓνα τῶν κυνηγούντων ἐφυγεν εἰς Σαλαμῖνα,
καὶ γήμας Περίβοιαν (Ἐρίβοιαν D.) τὴν Ἀλκάθου
ἐγέννησεν Ἀλαντα. Μενότιος δὲ ἀποκτείνας καὶ αὐτὸς Ἀμφι-
δάμαντος παῖδα Κλησώνυμον καὶ ἐπὶ τοῦτο φυγὼν εἰς
Φθίαν πρὸς Πηλέα κατὰ συγγένειαν, ἐπέμψθη παρ'
αὐτοῦ πρὸς Χείρωνα, ὃς αὐτὸν μετ' Ἀχιλλέως ἔθρε-
ψεν. Ἡ ἱστορία παρὰ Φιλοστεφάνῳ.

Περίβοιαν] sic Apollodor. III, 12, 7; Ἐρίβοιαν
habet Pindarus Isthm. VI, 65.

DE INVENTIS.

30.

Præterea Lycurgo equitatus in turmas divisionem tribuit
Philostephanus.

31.

Lacones sigillorum loco utebantur lignis a vermibus cor-
rosis, et insignitis, si lubebat. Tali sigillo primum usum
fuisse Herculem ait Philostephanus.

COMMENTARIUM.

32.

Lupus apud Athenienses in honore est. Nam qui lupum
occidit, sepulturæ ejus curam gerit; idque fortasse pro-
pterea quod Latona quando uterum gerebat, duodecim die-
rum itinere sub lupæ forma (ex Hyperboreorum terra)
in Delum insulam pervenit. Quare certo quodam anni
tempore omnis lupa intra duodecim dierum spatium parere
solet; ut Philostephanus ait in Commentariis.

FRAGMENTA HISTOR. GR. VOL. III.

33.

Hyperborei nomen habent a Hyperboreo quodam Athe-
niensi, ut Phanodemus ait; Philostephanus vero Hyperbo-
reum Thessalum fuisse dicat.

34.

Gryllus Dioscuros lustravit, ut Philostephanus refert.

35.

Æacus, Jovis et Æginæ filius, ex Endeide uxore, Chi-
ronis filia, duos suscepit liberos, Peleum et Telamonem.
Præterea cum Psamathe Nereide Phocum genuit. Hunc
quum Peleus occidisset, in Magnesiam Thessalicam aufugit;
Telamon vero quum ipse quoque in venatione capri Caly-
donii invitus unum ex venatoribus occidisset, in Sala-
minem fugit, ibique uxore ducta Peribœa (vel Eriboæa),
Alcathoi filia, genuit Æantem. Menœtius (frater Æaci)
Opuntem migrans Patroclum procreavit. Patroclus autem
et ipse occidit Amphidamantis filium Cleonymum. Quam
ob causam Phthiam fugit ad Peleum cognatum, qui eum
ad Chironem misit, a quo una cum Achille educatus est.
Historiam apud Philostephanum legere est.

36.

Schol. II. β, 145 : Μετὰ τὴν τῆς Πασιφάης πρὸς τὸν ταῦρον μίξιν Δαίδαλος εὐλαβούμενος τὴν Μίνως ὀργὴν, πτερωτὸς σὺν Ἰκάρῳ τῷ υἱεῖ ἐφέρετο· καταπεσόντος δὲ τοῦ παιδὸς τὸ ὑποκείμενον πέλαιος Ἰκάριον μετωνομάσθη. Ὁ μὲντοι Δαίδαλος διαπτὰς εἰς Κάμινον τῆς Σικελίας καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκδεχόμενος ἔμεινε παρὰ ταῖς Κωκάλου θυγατράσιν, ὑφ' ὧν ὁ Μίνως, ἔκων ἐπ' ἀναζήτησιν τοῦ Δαιδάλου, ἀποθνήσκει καταχυθέντος αὐτοῦ ἑστού ὕδατος. Ἰστορεῖ Φιλοστέφανος καὶ Καλλίμαχος ἐν Αἰτίοις. Hæc Philostephanus quoque in Αἰτίοις tradere potuit nisi in libro Περὶ νήσων rem narravit.

37.

Schol. II. η, 86 : Ἀθάμας, Αἰόλου παῖς, βασιλεὺς δὲ Θηβῶν, γήμας τὴν Κάδμου παῖδα Ἰνώ, παῖδας ἔσχε δύο, Κλέαρχον καὶ Μελικέρτην. Κατὰ Ἡρας δὲ πρόσταγμα ἀποπειψόμενος τὴν Ἰνὴν καὶ ἐπιγήμες Νεφέλην, ἔσχεν ἐξ αὐτῆς δύο παῖδας, Ἑλλήν τε καὶ Φρίξον. Μιγνύμενον δὲ αὐτὸν λάθρα τῇ Ἰνῷ κατοπτεύσασα ἡ Νεφέλη ἔσχετο. Πάλιν δὲ τῆς οἰκίας ἐπικρατήσασα ἡ Ἰνὴ ἐπεβούλευσε τοῖς τῆς Νεφέλης παισίν. Εὐροῦσα δὲ τινα μηχανὴν ἔφρυγε τὰ σπέρματα. Καὶ δὴ πολλῆς οὐσῆς ἀκαρπίας ἐν τῇ χώρᾳ, ἔπεμπεν ὁ Ἀθάμας εἰς Πυθῶ θεοπρόπους. Ἡ δὲ Ἰνὴ συνέπεισε τούτους τεχνήσασά τινα χρησμέν κατὰ τοῦ Φρίξου, ὥς θυμὰ τῆς αὐτοῦ γονῆς προσενεγκῶν ἀπαλλαγῆσεται τοῦ δεινοῦ. Πυθόμενος οὖν παρὰ τῶν θεοπρόπων ὁ Ἀθάμας τὸ λόγιον, μεταπέμπεται ἐκ τῶν ἀγρῶν τὸν Φρίξον. Πρόφασιν δὲ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἄγειν 8 τι κάλλιστον πρόβατον ἐν τοῖς θρέμμασιν εἰς ἱερουργίαν ὑπάρχει. Μυθολογεῖται δὲ παραγινόμενῳ τῷ Φρίξῳ μετὰ τῆς ἀδελφῆς, κατὰ τινος δαίμονος ἐπιπά-

νειαν, ἀνθρωπίνῃ φωνῇ λαλῆσαι τὸν κριὸν, καὶ πᾶσαν αὐτῷ τὴν ἐπιβουλὴν ἀναγγεῖλαι, κελεῦσαι τε αὐτῷ, μετὰ τῆς ἀδελφῆς ἐπικαθῆσαι τῷ νώτῳ, ὅπως τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον ἐκφυγεῖν δυνηθῶσιν. Οὗ καὶ γενομένου, λέγεται τὸν κριὸν μετὰ πολλῆς βίας διὰ μέσου τοῦ ἀέρος ποιήσασθαι τὴν πορείαν. Τὴν δὲ Ἑλλήν μὴ δυναμένην ἀντέχειν, καταπεσεῖν εἰς τὸ ὑποκείμενον πέλαιος, προσαγορευθῆναι δὲ τοῦτο, διὰ τὴν προειρημένην, Ἑλλήσποντον. Τὸν δὲ κριὸν κομίσαντα εἰς Κόλχους ἐκ τοῦ Πόντου τὸν Φρίξον τελευτῆσαι. Ἐπὶ τοῦτο λέγεται τὸ δέρας καὶ τοὺς Ἀργοναύτας ἀποσταλῆναι μετὰ τοῦ Ἰάσονος. Τὸν δὲ Ἀθάμαντά φασι μαθόντα ἕκαστα τῶν συντεθέντων ὑπὸ τῆς Ἰνῆς, μὴ φείσασθαι μηδὲ τῶν ἐξ αὐτοῦ γενομένων αὐτῇ παίδων, καὶ αὐτοχειρίᾳ μὲν ἀποκτείνει Κλέαρχον, ἐπιδιώξαι δὲ μετὰ ξίφους καὶ τὴν Ἰνῶ. Τὴν δὲ καταλαμβανομένην, σωτηρίαν ἐπιστάσασθαι ἑαυτῇ τε καὶ τῷ υἱεῖ, ῥίψαν ἑαυτὴν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τυχεῖν ἐκ τῶν θεῶν τῶν ἐναλίων τιμῶν. Ὑστερον δὲ καὶ προσαγορευθῆναι αὐτὴν, διὰ τὸν ἐκ τῆς θαλάσσης ἀφρὸν Λευκοθέαν, τὸν δὲ Μελικέρτην Παλαίμονα· εἶναι δὲ αὐτὸν σωτῆρα τῶν τὸ πέλαιος πλεόντων ἀνθρώπων. Ἡ ἱστορία παρὰ τῷ Φιλοστεφάνῳ. Cf. Apollodor. I, 9, 1. Müller. *Min.* p. 169.

38.

Schol. Odys. ο, 16, de Icarii uxore Dorodoche vel Asterodia, et de Penelope, quam Laertes Ulyssi uxorem conciliavit. Ἡ δὲ ἱστορία παρὰ Φιλοστεφάνῳ καὶ Φερεκύδῃ. Vide Pherecydis fragm. 90.

Philostephani comici poetæ ἐν Δηλίῳ fragmentum (Athen. VII, p. 292, F), vid. in Meinek. Com. IV, p. 589.

36.

Postquam Pasiphae Dædali arte cum tauro congressa erat, Minois iram metuens Dædalus, alis ad humeros adaptatis una cum Icaro filio per aerem auferebatur. Sed filius in mare cecidit, quod ab eo vocatur Icarium. Dædalus tamen volando pervenit in Camicum Siciliae urbem, ubi filium suum exspectans apud Cocall filias degebat, a quibus Minos, quum Dædalum quærens eodem advenisset, infusa aqua fervente necatur. Narrat hæc Philostephanus et Callimachus in Ætliis.

37.

Athamas, Æoli filius, Thebarum rex, uxorem duxit Cadmi filiam Inonem, ex qua duos suscepit filios, Clearchum et Melicerten. Deinde quum Junonis jussu Inonem repudiasset, Nephelen superinduxit, quæ duos ei peperit liberos, Hellen et Phrixum. Verum consuescere Athamantem cum Inone clanculum Nephelæ suspicata decessit. Denique igitur domus imperio potita Ino insidias struxit liberis e Nephelæ susceptis. Dolum vero excogitavit ejusmodi. Torrebant triticum in sementem destinatum. Quo facto quum sterilitate agri laborarent, Athamas Delphos misit quideum consulerent. His vero Ino persuasit, ut oraculum ab ipsa contra Phrixum fabricatum referrent, ex quo cessura foret calamitas, si suam ipsius prosapiam sacrificium deo rex

offerret. Audito hoc ex nuntiis responso, Athamas ex agris Phrixum accessit, præ specie imperans ei, ut e grege pulcherrimum arietem ad sacrificium adduceret. Jam fabulatur arietem, ex numinis cujusdam præsentia, ad accedentem cum sorore Phrixum humana voce locutum esse, cique totam insidiarum rationem exposuisse, atque imperasse, ut cum sorore tergo suo insideret, quo imminens periculum possent effugere. Quo facto aries magno impetu per medium aerem profectus esse dicitur. At Hellen, quum sustinere se non posset, in subjacens mare delapsam esse, cui inde sit Hellesponti nomen inditum. Ipsum autem arietem, postquam Colchos Phrixum transvexisset, vitam ibi finisse. Ad vellus ejus reportandum deinde Argonautas sub Iasone duce missos esse. Athamantem vero, compertis singulis, quæ Ino insidiose struxisset, ne filiis quidem ex ea natis pepercisse, sed Clearchum sua ipsius manu occidisse; deinde stricto gladio persecutum esse Inonem. Hanc autem, quum jam comprehenderetur, salutem sibi cum altero filio quærentem in mare se precipitem dedisse, ubi a diis marinis honoribus sit affecta. Postmodum eam etiam Leucotheam, ab spumæ marinæ colore, nuncupatam esse; similique modo Melicerten nominatum esse Palæmonem, eumque salutem præstare mortalibus qui maris subeant pericula. Historia hæc legitur apud Philostephanum.

HERMIPPUS CALLIMACHIUS.

Hermippus, qui de legumlatoribus, de septem sapientibus, vitasque philosophorum rhetoricumque scripsit (*), apud Athenæum (fr. 18. 22 a. 42) appellatur ὁ Καλλιμάχους. Hinc de ætate viri in universoni satis constat. Nam Callimachus vita defunctus est haud ita multo post initium regni Ptolemæi III Euergetæ, circa Ol. 136. 240 (V. Ritschl. *Alex. Bibl.* p. 90). Hermippum igitur consentaneum est floruisse sub Ptolemæis III et IV (— 205 a. C.). Sed ultra etiam vitam deduxisse videtur. Nam in scribendo adhuc post annum 203 occupatum fuisse fragmento 72 (modo recte ad nostrum H. referatur) docemur. Obitus Chry-

sippi (207 a. C.) memoratur fr. 51. De patria viri disertum antiquitatis testimonium non exstat. Lozynski (Hermippi Smyrnæi peripatetici fragm. Bonn. 1832) *Smyrnæum* appellat. Nimirum apud Athenæum (fr. 74) laudatur Ἐρμιππος ὁ Σμυρναῖος ἐν τοῖς Περὶ Ἰππώνακτος. At Smyrnæum hunc eundem cum Callimachi discipulo esse haud liquet, quamvis sit probabile. Præterea de vita Hermippi nihil traditum accepimus, nisi quod *Peripateticus* dicitur ap. Hieronymum De scr. eccl. c. 1. Igitur præter Callimacheam disciplinam præ ceteris studia Peripateticorum coluisse videtur, quæ ipsa magnum illud quod condidit Vitarum opus coarguit. Ceterum verba Hieronymi l. l. hæc sunt : *Hortaris, Dexter, ut Tranquillum sequens, ecclesiasticos scriptores in ordinem digeram, et quod ille in enumerandis gentiliū literarum viris fecit illustribus, id ego in nostris faciam, id est, ut a passione Christi usque ad decimum quartum Theodosii imperatoris annum omnes qui de Scripturis sanctis memorie aliquid prodiderunt, tibi breviter exponam. Fecerunt quidem hoc apud Græcos Hermippus Peripateticus, Antigonus Carystius, Satyrus, doctus vir, et longe omnium doctissimus Aristoxenus musicus; apud Latinos autem Varro, etc.*

(*) Inter reliquos Hermippos, quos Lozynski l. l. recenset, non est qui cum nostro confundi possit præter Hermippum Berytium, de quo ita Suidas : Ἐρμιππος Βηρύτιος, ἀπὸ κάμης μεσογαίου, μαθητὴς Φίλωνος τοῦ Βυβλίου, ὃς οὐ ὡς καὶ ὡς Ἐρμίνης Σενήρω ἐπὶ Ἀδριανοῦ τοῦ βασιλέως ἐκδούλος ὢν γένος, λόγιος ὁρόδρα καὶ ἔγραψε πολλά. Idem : Νικάνωρ, γεγονώς ἐπὶ Ἀδριανοῦ τοῦ Καίσαρος, ὅτε καὶ Ἐρμιππος ὁ Βηρύτιος. Herennius Severus est patronus Romanus, a quo Philo nomen Herennii assumpsit. Prellerus in *Jahns J.* tom. XVII, 2, p. 177 (1836) (seductus iis quæ sub. v. Φίλων ap. Suidam leguntur) putavit Philonem Byblum et Herennium Severum unum esse eundemque. At quam mire tum Suidas s. v. Ἐρμιππος locutus foret! Idem Prellerus utroque Suidæ loco pro ἐπὶ Ἀδριανοῦ scribi voluit ἐπὶ Τραϊανοῦ, ut scilicet Hermippi De magis opus, quod jam Plinius laudat, ad Hermippum Berytium transferri posset. At Philo magister jam scripsit Περὶ τῆς Ἀδριανοῦ βασιλείας. Suidas v. Φίλων. Igitur hoc quoque loco mutandum foret. — Scripsit Philo Berytius Ὁνειροκριτικὰ libris quinque, teste Tertulliano De anima c. 46, et Περὶ ἐβδομάδος. Clemens Al. Strom. VI, p. 291 Sylb. : Καὶ μυρία τοιαῦτα ἀγιάων τὸν ἀριθμὸν παρατίθεται Ἐρμιππος ὁ Βηρύτιος ἐν τῷ Περὶ ἐβδομάδος. Idem Clemens I, p. 132, 11 Sylb. affert hæc : Ὁ δὲ Βηρύτιος Ἐρμιππος Χείρωνα τὸν Κένταυρον σοφὸν καλεῖ. (Eadem leguntur apud Theodoret. Disput. XII, tom. IV, p. 1025 Schulz.) Hunc locum cum schol. ad Arat. 436 comparans Prellerus conjicit τὰ Φαινόμενα, quæ Hermippo cuidam attribuantur, ad Hermippum Berytium pertinere (v. fragm. 82). Laudatur denique H. Berytius apud Stephan. Byz. : Ράβεννα, πόλις Ἰταλίας. Ἐρμιππος ὁ Βηρύτιος Πρῶθεναν αὐτὴν καλεῖ. Etym. M. p. 283, 3 et Zonaras p. 571 de orthographia et etymologia vocis ὁροῖται. Eundem intellige ap. Maeridem Atticist. : Σωδάριον Ἐρμιππος τὸ ὄψ' ὕμῶν σουδάριον. Porro ad Berytium Küsterus et Prellerus recte, ut videtur, retulerunt Hermippi opus Περὶ τῶν διαπρεψάντων ἐν παιδείᾳ δούλων, quod laudat Suidas. v. Ἰστρος, collat. v. Ἀδρων (v. Hermippi fr. 73). Eidem operi vindicaverim quæ leguntur ap. Suidam : Παρθένος Ἡρακλείδου καὶ Εὐδώρας, Ἐρμιππος δὲ Τύδας φησὶ Νικαῖος ἢ Μυρλαειῶς, ἀλεγισιοποιὸς καὶ μέτρων διαπρεψάντων. Οὗτος ἐλήφθη ὑπὸ Κίνας λάφυρον... εἴτα ἡρατὴ διὰ τὴν παιδευσιν κτλ. — Deinde Berytium fortasse intellexit Suidas v. Σίβυλλας, ... ὡς Ἐρμιππος, Θεοδώρου, Ἐρυθραία.

Totius operis titulus fuisse videtur Βίολι (fr. 12 de Thalete; fr. 27 de Anaxagora; fr. 41 de Aristotele). Partes majores Prellerus (in *Jahns J.* 1836, tom. XVII, 2, p. 169 sq.) distinguit tres : Περὶ νομοθετῶν, Περὶ τῶν ἐπτά σοφῶν, Περὶ τῶν ἐν παιδείᾳ διαλαμψάντων. Prima pars, quæ de legumlatoribus est, in causa fuit, cur Hermippi fragmentis locum in hoc volumine concederemus. Ἐρμιππος Περὶ τῶν ἐν παιδείᾳ διαλαμψάντων nonnisi semel citatur apud Etym. M. (v. fr. 72). Suidas v. Ἰστρος laudat Hermippum libro secundo Περὶ τῶν διαπρεψάντων ἐν παιδείᾳ δούλων (v. fr. 73). At dubium vix est quin recte Küsterus (ed. Suid.) et Prellerus l. l. Suidianum istum Hermippum non Callimachi discipulum, sed Hermippum Berytium, Hadriani æqualem, esse censeant. Quæri igitur potest an non idem Berytii opus e titulo decurtato etiam apud Etym. M. l. l. allegetur, ita ut ab Etymologo titulus totius operis, a Suida partis inscriptio laudetur. Nihil enim verbis Etymologi inest, quod cogat ut antiquiorem nostrum scriptorem intelligamus. Si nihilominus Callimachi discipulum apud Etym. M. agnoscere sibi visum est, movit eos quod Callimachus ejusdem tituli opus,

Πίνακας τῶν ἐν πάσῃ παιδείᾳ διαλαμψάντων καὶ ὧν συνέγραψαν ἐν βιβλ. ρκ', conscripsit, et quod consentaneum est Hermippum vestigia magistri pressisse. Ceterum Lozynski titulum Περὶ τῶν (vel Βίῳ τῶν) ἐν π. διαλαμψάντων totius Vitarum operis fuisse putat; Prellerus contra nonnisi partem operis eam, quæ de philosophis, rhetoribus et fortasse etiam grammaticis erat, indicari censet, et vocem παιδείαν arctiore sensu de eruditione in iis artibus, quæ in scholis philosophorum, rhetorum, grammaticorum docentur, intelligendam esse censet laudato Gellio N. A. XIII, 16: *Humanitatem appellarunt id propemodum, quod Græci παιδείαν vocant, nos eruditionem, institutionemque in bonas artes.* Hæc illi. Neutrum mihi probandum esse videtur. Nam si in titulo libri Hermippei agnoscimus imitationem operis Callimachii, consentaneum est verba περὶ τῶν ἐν παιδείᾳ διαπρεψάντων apud Hermippum eodem sensu dici atque apud Callimachum περὶ τῶν ἐν πάσῃ παιδείᾳ διαλαμψάντων, quæ quidem nullo modo ad solos philosophos, rhetores et grammaticos, sed ad omnes illos, quorum opera in Alexandrina Bibliotheca asservabantur, spectasse putanda sunt. Deinde vero opus illud Hermippi, non ad Callimachi, sed, uti dixi, ad Herennii Philonis discipulum pertinere comprobatur fragmento, quod fugit et Lozynskium et Prellerum. Etenim in schol. Oribasii (Class. auctt. tom. IV, p. 11 ed. Maius) de Dionysio medico e Cyro Ægypti urbe oriundo laudantur Herennius Philo ἐν τῷ θ' Περὶ βιβλιοθήκης κτίσεως et Hermippus ἐν τῷ ε' Περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν λατρῶν. Libros Περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν λατρῶν nihil nisi partem fuisse censeo operis Περὶ τῶν ἐν (πάσῃ) παιδείᾳ διαπρεψάντων, cui cum magistri opere *De comparanda bibliotheca* similis interceserit ratio atque Callimachi Πίναξι intercedebat cum ordinanda bibliotheca Alexandrina. Inter reliqua Philonis scripta conferri etiam possunt libri Περὶ πόλεων καὶ οὗς ἐκάστη αὐτῶν ἐνδόξους ἤνεγκεν. Ac nescio an simile De urbibus opus Hermippi Stephanus Byz. v. Πάρις (v. not.) laudaverit.

Inter reliqua, quæ sub *Hermippi* nomine apud veteres passim afferuntur, nihil est quod certo iudicio ad Callimachium nostrum referri possit. Libri Περὶ μάγων et Φαινόμενα dubium vix est

quin ad alium quendam Hermippum, quem ἀστρολόγον Athenæus nominat, pertineant. Vide fragmenta.

Auctoritas Hermippi haud minima fuit apud seniores scriptores, qui sæpissime testimoniis ejus utuntur, uti Plutarchus, Diogenes et auctores Diogenis Sosicrates, Favorinus, Apollodorus ut videtur, et fortasse alii. Apud Josephum (fr. 21) Hermippus laudatur tamquam ἀνὴρ περὶ πᾶσαν ἱστορίαν ἐπιμελής. Τὴν ἀκριβείαν ejus prædicat Dionysius Hal. (fr. 58). Ceterum fontes non ubique adhibuit optimos; multa enim in fragmentis occurrunt, quæ aperte falsa sunt.

BIOI.

ΠΕΡΙ ΝΟΜΟΘΕΤΩΝ.

E LIBRO PRIMO.

1.

Athenæus IV, p. 154, D: Ἑρμιππος δ' ἐν πρώτῳ Περὶ νομοθετῶν τῶν μονομαχοῦντων εὐρετὰς ἀποφαίνει Μαντινεῖς, Δημώνακτος ἐνὸς τῶν πολιτῶν συμβουλευσαντος καὶ ζηλωτὰς τούτου γενέσθαι Κυρηναίους. Ἐφορος δὲ κτλ. Cf. Ephori fr. 97.

2.

Origenes C. Cels. I, p. 13 ed. Spencer.: Λέγεται δὲ καὶ Ἑρμιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ νομοθετῶν ἱστορῆναι, Πυθαγόραν τὴν ἑαυτοῦ φιλοσοφίαν ἀπὸ Ἰουδαίων εἰς Ἑλλήνας ἀγαγεῖν.

Idem Hermippi commentum ex libro primo De Pythagora (v. fr. 20) memorat Josephus C. Apion. I, 22. Hermippus postquam de antiquissimo vitæ Græcorum statu et progressu dixerat, cultiorem vivendi rationem ex Oriente derivaverit, eaque occasione etiam Pythagoræ Judæorum sectatoris mentionem injecisse videtur.

E LIBRO SECUNDO.

3.

Porphyrus De abstin. IV, 22, p. 378 R.: Τῶν τοίνυν Ἀθήνῃσι νομοθετῶν Τριπτόλεμον παλαιότατον παρεilhάμεν περὶ οὗ Ἑρμιππος ἐν δευτέρῳ Περὶ τῶν νομοθετῶν γράφει ταῦτα: « Φασὶ δὲ καὶ Τριπτόλεμον Ἀθηναίους νομοθετῆσαι. »

VITÆ.

DE LEGUMLATORIBUS.

1.

Hermippus libro primo De legumlatoribus singularium certaminum inventores tradit fuisse Mantinenses, suadente iis uno e civibus Demonacte; eumque morem deinde æmulatos esse Cyrenenses.

2.

Hermippus quoque libro De legumlatoribus primo narrasse dicitur Pythagoram philosophiam suam a Judæis ad Græcos transtulisse.

3.

Inter eos, qui Atheniensibus leges tulerunt antiquissimum fuisse accepimus Triptoleum, de quo Hermippus libro secundo De legumlatoribus ita scribit: « Ferunt etiam Triptoleum Atheniensibus leges tulisse. »

• Ex legibus Triptolemi tres Eleusine exstistisse refert apud Porphy. l. l. Xenocrates, medicus Aphrodisiensis, scilicet γονεῖς τιμᾶν, θεοὺς καρποῖς ἐγγαλλῖν, ζῶα μὴ σίνεσθαι. Cf. Brucker. Hist. crit. phil. I, p. 406. • LOZYNSKI.

[E LIBRIS III—V.]

4.

Plutarch. Lycurg. c. 5, 5 : Lycurgus vitiosum reipublicæ statum mutaturus fausta accepit a deo Delphico, quem consuluerat, responsa: Ἐπαρθεὶς δὲ τούτοις προσῆγε τοὺς ἀρίστους καὶ συνεφάπτεσθαι παρεκάλει, κρύφα διαλεγόμενος τοῖς φίλοις πρῶτον, εἴτα οὕτως κατὰ μικρὸν ἀπτόμενος πλειόνων καὶ συνιστὰς ἐπὶ τὴν πρᾶξιν. Ὡς δ' ὁ καιρὸς ἤκε, τριάκοντα τοὺς πρῶτους ἐκέλευσε μετὰ τῶν ὄπλων ἔσθαι εἰς ἀγορὰν προελθεῖν ἐκπληξέως ἔνεκα καὶ φόβου πρὸς τοὺς ἀντιπράττοντας. Ὡν εἴκοσι τοὺς ἐπιφανεστάτους Ἑρμιππος ἀνέγραψε· τὸν δὲ μάλιστα τῶν Λυκούργου ἔργων κοινώσαντα πάντων καὶ συμπραγματευσάμενον τὰ περὶ τῶν νόμων Ἀρθμιάδαν ὀνομάζουσιν.

Totam hanc de Lycurgo narrationem, quam ex Ephoro maxime et Hermippo Plutarchus conflasse videtur, non prisca niti traditione, sed pragmatiorum, quos dicunt, historicorum studiis deberi jure censet Müllerus *Dor.* I, p. 137.

5.

Idem ib. c. 23, 2 : Ἔοικε δὲ καὶ τῆς Ὀλυμπιακῆς ἐκχειρίας ἡ ἐπὶ νόια πράξις καὶ πρὸς εἰρήνην οἰκείως ἵκοντος ἀνδρὸς εἶναι. Καίτοι φασὶ τινες, ὡς Ἑρμιππος μνημονεύει, τὸν Λυκούργον οὐ προσέχειν οὐδὲ κοινωνεῖν ἐν ἀρχῇ τοῖς περὶ τὸν Ἴφριτον, ἀλλὰ τυγχάνειν ἄλλως ἐπιδομῶντα καὶ θεούμενον· ἀκούσαι δὲ φωνῇ ὥσπερ

4.

Pythiæ verbis fretus Lycurgus optimates sibi conciliavit, clandestinoque colloquio primum amicos, deinde plures paulatim aggressus, ad rem suscipiendam auxiliumque ferendum sibi conciliavit. Quum dies negotio destinata venisset, summo mane triginta e primoribus jussit armatos in forum prodire, qui adversariis terrorem incuterent, quorum maxime illustres viginti Hermippus recenset : qui vero præ reliquis omnibus negotiis socius et in ferendis legibus adjutor fuerit, Arthmiadam nominant.

5.

Olympiæ festivitatis excogitatio mansueti et pacis perquam studiosi hominis videtur fuisse. Quamquam est apud Hermippum, esse quosdam, quos Lycurgum tradant initio nullam in ea re cum Iphito societatem habuisse, neque ejus monitu advenisse, sed forte fortuna e peregrinatione ad id spectaculum divertisse : ibi enim audivisse vocem, quasi hominis cuiusdam a tergo adstantis, quæ increparet ipsum, mirarique diceret, quod civibus suis non esset auctor societatis harum feriarum ineunda : ipsum, quum se obvertisset ad vocem, neque usquam appareret qui erat

ἀνθρώπου τινὸς ἐξόπισθεν ἐπιτιμῶντος αὐτῷ καὶ θαυμάζοντος, ὅτι τοὺς πολίτας οὐ προτρέπεται κοινωνεῖν τῆς πανηγύρεως· ὡς δὲ, μεταστραφέντος, οὐδαμοῦ φανερὸς ὁ φθεγζάμενος ἦν, θεῖον ἡγησάμενον, οὕτω πρὸς τὸν Ἴφριτον τραπέσθαι καὶ συνδιακοσμήσαντα τὴν ἑορτὴν ἐνδοξοτέραν καὶ βεβαιωτέραν καταστήσαι.

6.

Athenæus XIII, p. 555, C : Καὶ γὰρ τὰς γαμετὰς δὲ καλὸς ἡμῶν ἐστίατωρ ἐπαινῶν, Ἑρμιππον ἔφη ἐν τῷ (ἐν τοῖς cod. B) Περὶ νομοθετῶν ἱστορεῖν, ὅτι ἐν Λακκαδαίμονι εἰς οἰκημὰ τι σκοτεινὸν πᾶσαι συνεκλείοντο αἱ κόραι, συγκλειομένων καὶ τῶν ἀγάμων νεανίσκων· καὶ ἕκαστος, ἥς ἐπιλάβοιτο, ταύτην ἀπῆγεν ἀπροικον. Διὸ καὶ Λύσανδρον ἐξημίωσαν, ὅτι καταλιπὼν τὴν προτέραν, ἐτέραν ἐβουλεύετο περικαλλεστέραν ἀγαγέσθαι.

Aliter de his exponit Plutarchus Lyc. c. 15. « Hermippos Bericht ist romanhaft entstellt. » MÜLLER. *Dor.* II, p. 282, 5.

E LIBRO SEXTO.

7.

Idem XIV, p. 619, B : Ἦδοντο δὲ Ἀθήνησι καὶ οἱ Χαρῶνδου νόμοι παρ' οἶνον, ὡς Ἑρμιππὸς φησιν ἐν ἑκτῷ Περὶ νομοθετῶν. V. Bentlej. De legg. Charondæ p. 360.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΣΟΦΩΝ.

8.

Diogenes I, 42 : Ἑρμιππος δ' ἐν τῷ Περὶ τῶν [ἐπτὰ] σοφῶν ἐπτακαίδεκά φησιν, ὅν τοὺς ἐπτὰ ἄλλους ἄλλως αἰρεῖσθαι· εἶναι δὲ Σόλιωνα, Θαλῆν, Πιτταχόν, Βίαντα, Χεῖλωνα, [Μύσωνα,] Κλεόβουλον, Περιάνδρον, Ἀνάχαρσιν, Ἀκουσίλαον, Ἐπιμενίδην, Λεώφαντον,

locutus, ratum divinam eam vocem fuisse, ita demum se ad Iphitum adjunxisse, eique in exornanda stabiliendaque ista solemnitate socium præbuisse.

6.

Legitimas uxores laudans præclarus noster convivator, Hermippum, ait, in libro De legumlatoribus tradere, Laodæmone virgines omnes in obscuro quodam conclavi concludi solitas, unaque conclusos fuisse juvenes cœlibes ; quorum quisque quamcumqueprehendisset, illam domum uxorem abduceret indotatam. Itaque etiam Lysandrum mulctatum fuisse, quod relicta priore aliam formosiorē ducere constituisset.

7.

Charondæ quoque leges Athenis ad pocula canebantur, uti Hermippus ait libro sexto De legumlatoribus.

DE SEPTEM SAPIENTIBUS.

8.

Hermippus, in libro De sapientibus, decem et septem fuisse tradit, quorum ex numero septem illos ab aliis aliter eliji ; esse autem hos : Solonem, Thaletem, Pittacum, Biantem, Chilonem, Mysonem, Cleobulum, Periandrum, Anachar-

Φερεικὺδην, Ἀριστόδημον, Πυθαγόραν, Ἀἴσον Χαρμαντίδου ἢ Σισυμβρίνου ἢ, ὡς Ἀριστόξενος, Χαβρίνου, Ἑρμιονίδα, Ἀναξαγόραν.

Περὶ τῶν [ἐπτὰ] σοφῶν scripsit Lozynski; ita enim Athenæus fr. 16. — Μύσωνα Casaubonus interposuit ut septemdecim sapientum numerus expleretur. Ceterum nominum hunc catalogum quasi indicem esse Vitarum, quæ in opere De septem sapientibus ab Hermippo consignatæ sint, statuit Prellerus in *Jahns J.* 1836, tom. XVII, 2 p. 170. Idque confirmari ait simulque aliud doceri fragmento 25, ubi Hermippus ἐν τετάρτῃ Περὶ τῶν ἐπτὰ σοφῶν de Eudoxo Pythagoreo quædam tradidisse narratur. Inde enim colligi posse, in opere De VII sapientibus etiam de Pythagora ejusque sectatoribus fuisse sermonem, librumque quartum egisse de Pythagoreis. Porro ex fragmento 20 liquere complures fuisse Hermippi Περὶ Πυθαγόρου libros, e Diogene (fr. 24) autem intelligi, secundum Περὶ Πυθαγόρου librum de Pythagoreis egisse. Inde igitur probabile fieri librum quartum Περὶ τῶν ἐπτὰ σοφῶν et librum secundum Περὶ Πυθαγόρου unum esse eundemque, ideoque tertium totius operis librum componendum cum primo libro Περὶ Πυθαγόρου; primum vero et secundum totius operis librum complexum esse eorum vitas virorum, qui ante Pythagoram in nominum laterculo recensentur; denique consentaneum esse librum quintum exstitisse de iis viris agentem, qui post Pythagoram nominantur. Hæc Prellerus. At nonne offendit Hermippum, qui peculiaribus libris Vitas philosophorum scripsit, Anaxagoræ et Pythagoræ nec non Pythagoreorum vitas in opere De septem sapientibus enarrasse, propterea quod nonnulli Pythagoram et Anaxagoram septem sapientum collegio adscripserunt? Quodsi Hermippus in libro quarto De VII sapp. narravit Eudoxum civibus suis leges

scripsisse, nemo non largietur hæc perapte data occasione in Solonis vel in alius sapientis vita commemorari potuisse. Quare Pythagoræ et Pythagoreorum et Anaxagoræ vitæ non huic operi, sed sequenti, quod de philosophis est, attribui; Hermippumque statuo in libro De VII sapientibus nonnisi de iis viris disseruisse, qui apud antiquiores scriptores in collegium istud cooptantur.

9. ΣΟΛΩΝ.

Plutarch. Solon. 2, 1 : 'Ο δ' οὖν Σόλων, τὴν οὐσίαν τοῦ πατρὸς ἐλαττώσαντος εἰς φιланθρωπίας τινὰς, ὥς φησιν Ἑρμιππος, καὶ χάριτας οὐκ ἂν ἀπορήσας τῶν βουλομένων ἐπαρκεῖν, αἰδούμενος δὲ λαμβάνειν παρ' ἐτέρων ἐξ οἰκίας γεγονὼς εἰθισμένης ἐτέροις βσηθεῖν, ὥρμησε νέος ὢν ἐτι πρὸς ἐμπορίαν.

10.

Idem ib. 6 : Πρὸς Θαλῆν δ' εἰς Μίλητον ἐλθόντα τὸν Σόλωνα θαυμάζειν, ὅτι γάμου καὶ παιδοποιίας τὸ παράπαν ἡμέληκε. Καὶ τὸν Θαλῆν τότε μὲν σιωπῆσαι, διαλιπόντα δ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνδρα παρασκευάσαι ξένον, ἀρτίως ἤκειν φάσκοντα δεκαταῖον ἐξ Ἀθηναίων. Πυθομένου δὲ τοῦ Σόλωνος, εἰ δὴ τι καινὸν ἐν ταῖς Ἀθήναις, δεδιδαγμένον ἂ χρὴ λέγειν τὸν ἀνθρωπον, « Οὐδὲν, εἰπεῖν, ἕτερον, εἰ μὴ νῆ Δία νεανίσκου τινὸς ἦν ἐκφορά καὶ προὔπεμπεν ἡ πόλις· ἦν γὰρ υἱὸς, ὡς ἔφασαν, ἀνδρὸς ἐνδόξου καὶ πρωτεύοντος ἀρετῇ τῶν πολιτῶν· οὐ παρῆν δὲ, ἀλλ' ἀποδημεῖν ἔφασαν αὐτὸν ἤδη πολὺν χρόνον. » « Ὡς δυστυχὴς ἐκεῖνος, » φάναι τὸν Σόλωνα. « Τίνα δὲ ὠνόμαζον αὐτόν; » « Ἦκουσα, φάναι, τούνομα, τὸν ἀνθρωπον, ἀλλ' οὐ μνημονεύω· πλὴν ἐτι πολλὸς λόγος ἦν αὐτοῦ σοφίας καὶ δικαιοσύνης. » Οὕτω δὲ καθ' ἐκάστην ἀπόκρισιν τῷ φόβῳ προσαγόμενον τὸν Σόλωνα καὶ τέλος ἤδη συντεταραγμένον αὐτὸν ὑποβάλλειν τούνομα τῷ ξένῳ πυνθανόμενον, μὴ Σόλωνος δ' τεθηγκὸς υἱὸς ὠνόμαζετο. Φησάντος δὲ τοῦ ἀνθρώ-

sim, Acusilaum, Epimenidem, Leophantum, Pherecydem, Aristodemon, Pythagoram, Lasum Charmantidæ seu Sisymbrini, sive, ut Aristoxenus tradit, Chabrini filium Hermionensem, Anaxagoram.

9.

Solon, quum pater ipsius, ut Hermippus narrat, aliis gratificando ac benefaciendo rem familiarem imminuisset, etsi non deerant qui eum suis fortunis sublevare vellent; quia tamen puderet ipsum ab aliis accipere, natum ea familia, quæ aliis opitulari consuevisset, juvenis admodum mercaturæ se dedit.

10.

Quum ad Thaletem Solon venisset Miletum, mirum sibi videri ostendit, quod is vir omnino conjugii procreationisque liberorum nullam rationem habuisset. Thales tum quidem tacuit; interjectis vero paucis diebus peregrinum subornavit, qui se proximis decem diebus venisse Athenis simularet. Is percontanti Soloni, eequid novæ rei Athenis

evenisset, nihil aliud, quemadmodum edoctus erat, respondit, quam « funus fuisse eo tempore adolescentis alicujus ductum a civitate : eum enim adolescentem filium fuisse viri illustis ac virtute inter cives primi, qui diu jam peregre abesse diceretur. » « Quam miser, inquit Solon, ille! sed quod ei nomen? » Ibi hospes : « Equidem audiui ex illis, sed memoria excidit : id unum memini de sapientia ejus atque justitia multum fuisse sermonem. » His singulis responsionibus majorem ad metum adductus Solon, jamque perturbatus plane, ipse nomen hospiti subjecit, interrogavitque : « Solonisne ille filius fuisset? » Affirmanteque illo, verbera capiti suo intentavit, statimque ad ea prolapsus est dicenda et facienda, quæ solent qui gravi aliquo dolore sunt percussi. At Thales eum inhibuit ridensque, « Hæc, inquit, o Solon, nuptiis me et liberorum procreatione absterrent, quæ te quoque, etiam firmissimi hominum animi, dejiciunt. Ceterum hujus quidem sermonis causa bono sis animo; est enim confictus. » Tota hæc narratio

που, τὸν μὲν ὀρμῆσαι παίνειν τὴν κεφαλὴν, καὶ τὰλλα ποιεῖν καὶ λέγειν, ἃ συμβαίνει τοῖς περιπαθοῦσι. Τὸν δὲ θαλῶν ἐπιλαβόμενον αὐτοῦ καὶ γελάσαντα, « Ταῦτά τοι, φάναι, ὦ Σόλων, ἐμὲ γάμου καὶ παιδοποιίας ἀφίστησιν, ἃ καὶ σὲ κατερείπει τὸν ἐρρωμένεστατον. Ἀλλὰ θάρρει τῶν λόγων ἕνεκα τούτων· οὐ γὰρ εἰσὶν ἀληθεῖς. » Ταῦτα μὲν οὖν Ἑρμιππος ἱστορεῖν φησὶ Πάταικον, ὃς ἔρασκε τὴν Αἰσώπου ψυχὴν ἔχειν. Patæcum illum fortasse antiquiorem aliquem fabularum poetam fuisse, eumque forsitan indicari Atheniensium traditione illa de Æsopo redivivo (v. Grauert. De Æsopo p. 38), quem pugnae ad Thermopylas pugnatæ interfuisse ferebant, suspicatur Prellerus in Jahnii Ann. 1836. tom. XVII, fasc. II, p. 178.

11.

Plut. ib. c. 11, 2 : Πεισθέντες γὰρ ὑπ' ἐκείνου (Σόλωνος) πρὸς τὸν πόλεμον (contra Cirrhæos) ὤρμησεν οἱ Ἀμφικτύονες, ὡς ἄλλοι τε μαρτυροῦσι καὶ Ἀριστοτέλης (fr. 265) ἐν τῇ τῶν Πυθιονικῶν ἀναγραφῇ, Σόλωνι τὴν γνώμην ἀνατιθεῖς. Οὐ μέντοι στρατηγὸς ἐπὶ τούτῳ ἀπεδείχθη τὸν πόλεμον, ὡς λέγειν φησὶν Ἑρμιππος Εὐάνθη τὸν Σάμιον. Οὔτε γὰρ Αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ τοῦτ' εἶρηκεν, ἐν τε τοῖς Δελφῶν ὑπομνήμασιν Ἀλκαμαίων, οὐ Σόλων, Ἀθηναίων στρατηγὸς ἀναγγελλεται.

Cf. Pausan. X, 37, 6; Suidas v. Σόλων; Polyæn. III, 5. Euanthes Samius idem, puto, est cum Euanthe Milesio, quem de re ad septem sapientum historiam pertinente laudat Diogenes L. I, 29. V. introduct. ad fragm. Neanthis.

12. ΘΑΛΗΣ.

Diogen. L. I, 33 : Ἑρμιππος δ' ἐν τοῖς βίοις εἰς ταῦτον (τὸν Θαλῆα) ἀναφέρει τὸ λεγόμενον ὑπὸ τινων περὶ Σωκράτους. Ἐρασκε γὰρ, φησί, τριῶν τούτων

est, si Hermippo credimus, Patæci, qui animam Æsopi in se transisse dixit.

11.

Solonia auctoritate moti Amphictyones, bellum contra Cirrhæos susceperunt, quod et alii testantur, et Aristoteles in enumeratione eorum, qui Pythia vicerunt, Solonem auctorem huius sententiæ facit. Non tamen, quod Euanthes scripsisse Samium Hermippus ait, dux huic bello præfatus est Solon : nam neque Æschines orator id dicit, et in Delphicis commentariis Alcæon, non Solon, dux Atheniensium scriptus est.

12.

Hermippus in Vitis ad Thaletem refert quod a quibusdam de Socrate dicitur. Aiebat enim, inquit, trium maxime rerum causa gratias se fortunæ agere : primo quod homo, non bellua; deinde quod vir, non mulier; tertio quod Græcus esset natus, non barbarus.

ἕνεκα χάριν ἔχειν τῇ τύχῃ· πρῶτον μὲν ὅτι ἄνθρωπος ἐγενόμην καὶ οὐ θηρίον· εἴτα ὅτι ἀνὴρ καὶ οὐ γυνή· τρίτον ὅτι Ἕλληνα καὶ οὐ βάρβαρος.

13. ΧΙΑΩΝ.

Bekker. Anecd. p. 233, 13 : Ἵνωθι σεαυτόν, ἀπόφθεγμα. Οἱ δὲ Χεῖλωνός φασιν· Ἑρμιππος δὲ Δελφὸν εὐνοῦχόν φησιν εἰρηκέναι τὸ Γνωθὶ σεαυτόν καὶ ἐν τῷ ναῷ ἐπιγράψαι. « Aureis litteris consignata fuisse Chilonis dicta in foribus templi Delphici, refert Plinius Hist. Nat. VII. 32, Pausan. X, 24, 1. Unde autem sua derivaverit Hermippus, Delphicum eunuchum auctorem esse illius sententiæ, non exputo. Cf. Cic. De legib. I, 22 med. » LOZYSKI,

14.

Diogenes L. I, 72 de Chilone : Ἦν δὲ γέροντι πενήτη καὶ δευτέρῳ Ὀλυμπιάδῃ, ὅτε Αἰσωπος ὁ λογοποιὸς ἤμαζεν· ἐτελεύτησε δ', ὡς φησιν Ἑρμιππος, ἐν Πίσῃ, τὸν υἱὸν Ὀλυμπιονίκην ἀσπασάμενος πυγμῆς. Ἐπαθε δὲ τοῦτο ὑπερβολῇ τε χαρᾶς καὶ ἀσθενείᾳ πολυετίας. Καὶ αὐτὸν πάντες οἱ κατὰ τὴν πανηγύρῳ ἐντιμότερα παρέπεμψαν.

Cf. Plinius H. N. VII, 32; Tertullian. De anima 52. « Odofred. Müller. (Dor. P. II. p. 307) Chilonis filium in cæstum certamine prodiisse negat, propterea quod Spartiatæ nunquam cæstum neque pancratiæ participes fuerint, et pueris in pancratio prodire temporibus demum longe ceterioribus licitum fuerit; cf. Propert. III, 12, 8. Mülleri sententiam probat Seneca Benef. V, 2. » LOZYSKI.

15. ΜΥΣΩΝ.

Idem I, 106 : Μύσων Στρώμωνος, ὡς φησὶ Σοσικράτης Ἑρμιππον παρατιθέμενος, τὸ γένος Χηνεύς, ἀπὸ κόμης τινὸς Οἰταϊκῆς ἢ Λακωνικῆς, σὺν τοῖς ἑπτὰ καταριθμεῖται.

13.

Nosce te ipsum, apophthegma, quod Chiloni tribuunt. Hermippus vero Delphum eunuchum id dixisse atque templo Delphico inscripsisse refert.

14.

Senuerat Chilon jam circa quinquagesimam secundam Olympiadem, quo tempore florebat Æsopus fabularum scriptor. Obiit autem, ut Hermippus ait, Pisæ, amplexus atque osculatus filium, quod in ludis Olympicis pugilatus palmam reportasset. Defunctum asserunt immodica lætitia et senili imbecillitate. Omnes autem qui ad celebritatem convenerant, honorificentissime exsequias ejus secuti sunt.

15.

Myson Strymonis filius, ut ait Sosicrates, qui Hermippum auctorem citat, Cheneus genere, ex vico quodam Elæo sive Laconico, numeratur inter septem sapientes.

16. ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Athenæus X, p. 443, A, appposito loco Theopompi (fr. 252), ubi Cleomenes, Methymnæorum tyrannus, lenas saccis insutas in mare demersisse narratur, subjicit Athenæus : "Ερμιππος δὲ ἐν τοῖς Περὶ τῶν ἐπτὰ σοφῶν Περιάνδρον τὸ αὐτὸ ποιῆσαι (φησὶν). Cf. Heraclid. Polit. fr. 5, 2.

17. ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ.

Diogenes I, 101, de Anacharsi : Λέγει δὲ αὐτὸν Σωσικράτης θῆσιν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἐξόδομην Ὀλυμπιάδα ἐπὶ ἄρχοντος Εὐκράτους. "Ερμιππος δὲ πρὸς τὴν Σόλωνος οἰκίαν ἀφικόμενον τῶν θαρσύνων τινὲ καλεῦσαι μηνῦσαι ὅτι παρῆναι πρὸς αὐτὸν Ἀνάχαρσις, καὶ βούλοιο αὐτὸν θεάσασθαι, ξένος τε, εἰ οἶόν τε, γενέσθαι. Καὶ ὁ θαρσύνων εἰσαγγεῖλας ἐκελεύσθη ὑπὸ τοῦ Σόλωνος εἰπεῖν αὐτῷ, ὅτι περ ἐν ταῖς ἰδίαις πατρίσι ξένους ποιοῦνται. "Ενθεν δ' Ἀνάχαρσις ἑλὼν ἔφη νῦν αὐτὸν ἐν τῇ πατρίδι εἶναι καὶ προσχεῖν αὐτῷ ξένους ποιῆσθαι. Ὁ δὲ καταπλαγείς τὴν ἐτοιμότητα εἰσέφρησεν αὐτὸν καὶ μέγιστον φίλον ἐποίησάτο. Cf. Plutarch. Solon. c. 5, Tzetzes Hist. IV, 924 sqq.

18. ΕΠΙΜΕΝΙΔΗΣ.

Proclus in Hesiod. Op. et D. v. 41 : "Ερμιππος ἐν τῷ τῶν ἐπτὰ σοφῶν περὶ τῆς ἀλίμου λέγει· (μέμνηται δὲ τῆς ἀλίμου καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῷ πέμπτῳ τοῦ καὶ Ἡρακλέα λόγου, καὶ Πλάτων ἐν γ' τῶν Νόμων·) "Επιμενίδην φησὶ μικρὸν τι ἐδεσμάτιον προσφερόμενον ὧδε διὰ θλῆν τελεῖν τὴν ἡμέραν· ἦν δ' ἐξ ἀσφοδελου καὶ μαλάχης, ὅπερ αὐτὸν ἀλίμον καὶ ἀδιψον ἐποίησε.

Athenæus II, p. 58, F : "Ερμιππος δ' ὁ Καλλιμάχεις καὶ εἰς τὴν καλουμένην φησὶν ἀλίμον, προσέτι

τε ἀδιψον, ἐμβάλλεσθαι τὴν μαλάχην, οὖσαν χρησιμωτάτην. Cf. Herodori fr. 19 a.

19. ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ.

Diogenes L. I, 117, de Pherecyde : Φησὶ δ' "Ερμιππος, πολέμου ἐφεστὼτος Ἐφεσίοις καὶ Μάγνησι, βουλόμενον τοὺς Ἐφεσίους νικῆσαι πυθέσθαι τινὸς παριόντος πόθεν εἴη· τοῦ δ' εἰπόντος, Ἐξ Ἐρέσου, « Ἐλκυσὸν με τοῖνον, ἔφη, τῶν σκελῶν καὶ θές εἰς τὴν τῶν Μάγνητων χώραν, καὶ ἀπάγγειλόν σου τοῖς πολίταις μετὰ τὸ νικῆσαι αὐτόθι με θάψαι· ἐπεσκηρέναι τε ταῦτα Φερεκύδην. » Ὁ μὲν οὖν ἀπήγγειλεν· οἱ δὲ μετὰ μίαν ἐπελθόντες κρατοῦσι τῶν Μάγνητων, καὶ τὸν τε Φερεκύδην μεταλλάξαντα θάπτουσιν αὐτόθι καὶ μεγαλοπρεπῶς τιμῶσιν.

E LIBRO QUARTO.

20.

Idem VIII, 88 : Ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἐπιφανέστατος ἐγένετο (Εὐδοξος ὁ Κνίδιος), γράψας τοῖς ἰδίοις πολίταις νόμους, ὥς φησιν Ἐρμιππος ἐν τετάρτῃ Περὶ τῶν ἐπτὰ σοφῶν, καὶ ἀστρολογούμενα καὶ γεωμετρούμενα καὶ ἕτερ' ἅτα ἀξιολογὰ. Cf. Plutarch. Adv. Colot. 32; Müller. Dor. II, 173. Hæc oblata occasione in vita sapientis nescio cujus Hermippus memorasse putandus est.

DE PHILOSOPHIS ET RHETORIBUS.

ΕΠΙΤΟΜΗ. I. PHILOSOPHI. Βίβλ. α' Περὶ Πυθαγόρου fr. 21—23; β' Περὶ Πυθαγόρου, De Pythagoreis, Philolao, Diodoro, fr. 24—26. (De Eudoxo cf. fr. 20) — *Alii philosophi Platone antiquiores* : Empedocles fr. 27; Heraclitus fr. 28; Democritus fr. 29; Zeno fr. 30; Anaxagoras fr. 31; Socrates fr. 32. — *Academia* : Plato fr. 33; Arcesilaus fr. 34.

Hermippus Callimachus ait etiam in *alimon*, quam vocant, et *adipson* (id est famis sitisque pellendæ remedium) malvam injici, utpote utilissimam.

19.

Tradit Hermippus Pherecydem, quum inter Ephesios atque Magnesios vigeret bellum, cuperetque Ephesios vincere, quendam ex prætereuntibus interrogasse unde esset, et quum se ille Ephesium dixisset, adjecisse, « Trahe me cruribus et in agro Magnesio pone, civibusque tuis annuntia, ut parta victoria me in eo loco sepeliant : Pherecydemque hæc mandasse adjecito. » Hæc ille civibus renuntiavit, qui postridie commisso proelio Magnesios fundunt, victoresque Pherecydem defunctum ibi sepelientes magnifice honorant.

20.

Apud Græcos quoque Eudoxus clarissimus fuit civibusque suis leges conscripsit, ut Hermippus in quarto De septem sapientibus libro refert : scripsit item De astronomia et De geometria et alia quædam digna memoratu opera.

16.

Idem etiam Periandrum fecisse Hermippus in opere De septem sapientibus narrat.

17.

Anacharsin Sosicrates Athenas concessisse quadragesima septima Olympiade, Eucrate archonte tradit. Porro Hermippus, Solonis ivisse domum, et cuidam ex familia jussisse nuntiaret ei Anacharsim adesse pro foribus, ut illius conspectu et hospitio, si fieri posset, frueretur : servulum intus hæc nuntiasset Soloni, ejusque jussu hoc illi renuntiasset, propriis in regionibus hospites fieri. Hæc Anacharsis statim sic retorsit ut diceret illum nunc esse in patria, atque adeo eum oportere hospites facere. Solon, promptum viri ingenium admiratus ad se continuo admisit et in amicissimis habuit.

18.

Hermippus in opere De septem sapientibus de *alimo* dicit. Epimenidem ait hujus cibarii paullulum quoddam assumentem, sic per totum diem perseverasse. Compositum vero erat ex asphodelo et malva, quo efficiebatur ut neque famem neque sitim sentiret.

— *Socratici minores* : Alexinus fr. 35; Menedemus fr. 36; Stilpo fr. 37; Antisthenes fr. 38; Menippus fr. 39. — Epicurus fr. 40. — *Aristoteles ejusque schola* : βιβλ. α' Περὶ Ἀριστοτέλους fr. 41. 42; βιβλ. β'. γ'... Περὶ Ἀριστοτέλους (*quibus in libris de discipulis Ar. agebatur*) : Theophrastus fr. 43-46; Lycon fr. 47; Heraclides fr. 48; Callisthenes fr. 49; Demetrius Phal. fr. 50. — *Stoa* : Chrysippus fr. 51; Persæus fr. 52. — II. RHETORES. Gorgias fr. 53; Thucydides fr. 54. — α' Περὶ Ἰσοκράτους fr. 55. 56; β' Περὶ Ἰσοκράτους μαθητῶν : Isæus fr. 57. 58; Demosthenes fr. 59-62; Æsion fr. 63. — γ' Περὶ Ἰσοκρ. μαθητῶν : Hyperides fr. 64. 65; Euthias fr. 66-67; Theocritus fr. 68; Theodectes fr. 69; Lacritus fr. 70; Æschines fr. 72.

ΠΕΡΙ ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ ΒΙΒΛ. Α'.

21.

Josephus C. Apion. I, 22 : Αὐτοῦ (τοῦ Πυθαγόρου) μὲν οὐδὲν ὁμολογεῖται σύγγραμμα, πολλοὶ δὲ τὰ περὶ αὐτὸν ἱστορήκασιν, καὶ τούτων ἐπισημωτάτος ἐστὶν Ἑρμιππος, ἀνὴρ περὶ πᾶσαν ἱστορίαν ἐπιμελής. Λέγει τοῖνον ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Περὶ Πυθαγόρου βιβλίῳ ὅτι « Πυθαγόρας, ἐνὸς αὐτοῦ τῶν συνοουσιαστῶν τελευτήσαντος, τοῦνομα Καλλιφῶντος, τὸ γένος Κροτωνιάτου, τὴν ἐκείνου ψυχὴν ἔλεγε συνδιατρίβειν αὐτῷ καὶ νύκτωρ καὶ καθ' ἡμέραν· καὶ ὅτι παρεκελεύετο μὴ διέρχεσθαι τόπον ἐφ' ὃν ἂν ὄνος ὀκλάσῃ, καὶ τῶν διψίων ὑδάτων ἀπέχεσθαι, καὶ πάσης ἀπέχειν βλασφημίας. » Ἔτα προστίθῃσι μετὰ ταῦτα καὶ ταδε· « Ταῦτα δ' ἔπραττε καὶ ἔλεγε, τὰς Ἰουδαίων καὶ Θρακῶν δόξας μιμούμενος καὶ μεταφέρων εἰς ἑαυτόν. » Λέγεται γὰρ ὡς ἀληθῶς δ' ἀνὴρ ἐκείνος πολλὰ τῶν παρὰ Ἰουδαίους νομιμῶν εἰς τὴν αὐτοῦ μετενεγκεῖν φιλοσοφίαν. Cf. fr. 2.

DE PYTHAGORA LIB. I.

21.

Ipsum quidem Pythagoram nihil scriptum reliquisse in confesso est, multi tamen de eo retulere, et ex illis celeberrimus est Hermippus, vir circa omnem historiam indagator diligens. Refert utique in primo De Pythagora libro, quod Pythagoras, uno familiarum suorum defuncto, nomine Calliphonte, genere Crotoniata, illius animam dicebat secum degere die noctuque, et quod præciperet ut non transirent locum ubi asinus lapsus esset, et ab aqua faculenta se avertere, et ab omni maledicto abstinere. Deinde post hæc et ista adjicit : « Hæc autem faciebat dicebatque, Judæorum ac Thracum opiniones imitans et sibi vindicans. » Vere enim dicitur quod vir ille multa Judæorum instituta in suam philosophiam transtulit.

22.

Pythagoras Mnesarchi annulorum sculptoris filius, ut Hermippus ait, Sainius, sive, ut Aristoxenus tradit, Tyr-

22.

Diogenes L. VIII, 1 : Πυθαγόρας Μνησάρχου δακτυλιολόγου, ὃς φησιν Ἑρμιππος, Σάμιος ἢ, ὡς Ἀριστόξενος, Τυρρηνὸς ἀπὸ μιᾶς τῶν νήσων ἃς κατέσχον Ἀθηναῖοι Τυρρηνοὺς ἐκβαλόντες. Cf. Menagius ad h. l.

22 a.

Athenæus V, p. 213, F : Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας τύραννον αὐτὸν ἀναδείξας ὁ φιλόσοφος (Athenio Peripateticus) καὶ τὸ τῶν Πυθαγορικῶν ἀναδείξας δόγμα περὶ τῆς ἐπιβουλῆς καὶ τίς ἠθούλετο αὐτοῖς ἡ φιλοσοφία, ἣν δ' καλῶς Πυθαγόρας εἰσηγήσατο, καθάπερ ἰστόρησε Θεόπομπος ἐν ὀγδοῇ Φιλιππικῶν καὶ Ἑρμιππος ὁ Καλλιμάχῃος.

« Sumpta hæc sunt, interceptis iis, quæ ex Theopompo et Hermippo intersepta sunt, ex Posidonii Historiis, quem se de promptum proficitur Athen. p. 211, E. » LOZINSK. — « Alluditur h. l. ad historiam relatam Diggeni L. in Pythagora VIII, 39. Tradiderunt quidam, affectasse eum philosophum per insidias tyrannidem; Athenionem (is alibi Aristion nominatur; Peripateticæ scholæ sectator et ex servulo Athenarum tyrannus;) illud exemplum Pythagoricorum renovasse atque etiam imitatum esse, haud dubie significare Athenæus voluit. » CASAUSS.

23.

Diog. VIII, 40 : Ἑρμιππος δὲ φησι, πολεμούντων Ἀκραγαντίνων καὶ Συρακοσίων, ἐξελθεῖν τὸν Πυθαγόραν μετὰ τῶν συνήθων καὶ προστῆναι τῶν Ἀκραγαντίνων· τροπῆς δὲ γενομένης περιάκμπτοντα αὐτὸν τὴν τῶν κυάμων χώραν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἀναιρεθῆναι, τοὺς τε λοιποὺς, ὄντας πρὸς τοὺς πέντε καὶ τριάκοντα, ἐν Τάραντι κατακαυθῆναι, θέλοντας ἀντιπολιτεύεσθαι τοῖς προεστώσι. Καὶ ἄλλο τι περὶ Πυθαγόρου φησὶν ὁ Ἑρμιππος· [λέγει γὰρ] ὡς γεγόμενος ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ

rhenus ex una insularum quas ejectis Tyrrenis Athenienses possederunt.

22 a.

Diebus haud multis post tyrannum se ostendit Athenio philosophus et placitum Pythagoreorum de insidiis, quidque ipsis philosophia vellet, quam præclarus Pythagoras, feste Theopompo in Philippicorum libro octavo, et Hermippo Callimachio, introduxit, factis suis comprobavit.

23.

Hermippus ait bello inter Agrigentinis atque Syracusanos exorto Pythagoram exisse cum sociis, Agrigentinis opem laturum; quibus in fugam versis quum agrum fabis constitutum vellet circuire, a Syracusanis occisum esse; reliquos vero ad triginta quinque Tarenti fuisse crematos, quum de administranda republica ab iis, penes quos erat summa rerum, dissentirent. Aliud item quiddam de Pythagora Hermippus refert hujusmodi. Ait enim illum, quum in Italiam venisset, subterraneam fessisse domum matrique mandasse quæ acciderent tabulis inscriberet tempusque adnotaret,

γῆς οἰκίσκον ποιῆσαι καὶ τῇ μητρὶ ἐντεῖλαιτο τὰ γινόμενα εἰς δέλτον γράφειν σημειομένην καὶ τὸν χρόνον, ἔπειτα καθίεναι αὐτῷ ἕστ' ἂν ἀνέλθῃ. Τοῦτο ποιῆσαι τὴν μητέρα. Τὸν δὲ Πυθαγόραν μετὰ χρόνον ἀνελθεῖν ἰσχνὸν καὶ κατεσκελετευμένον· εἰσελθόντα τ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν φάσκειν ὡς ἀφίκεται ἐξ ἄδου· καὶ δὴ καὶ ἀνεγίνωσκεν αὐτοῖς τὰ συμβεβηκότα. Οἱ δὲ σαινόμενοι τοῖς λεγομένοις ἐδάκρυον τε καὶ ὤμωζον καὶ ἐπίστευον εἶναι τὸν Πυθαγόραν θεῖόν τινα, ὥστε καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῷ παραδοῦναι, ὡς καὶ μαθησομένας τι τῶν αὐτοῦ· ἃς καὶ Πυθαγορικάς κληθῆναι. Καὶ ταῦτα μὲν δ' Ἑρμιππος. V. Ritter. *Gesch. d. Pythag. Phil.* p. 55 sqq.

ΠΕΡΙ ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ ΒΙΒΛ. Β'.

De Pythagoreis.

24.

Diog. VIII, 10 : Ἀπείγοντο δὲ (οἱ Πυθαγόρειοι) καὶ σοροῦ κυπαρισσίνης διὰ τὸ τοῦ Διὸς σκήπτρον ἐντεῦθεν πέποιθῆσθαι, ὡς φησιν Ἑρμιππος ἐν δευτέρῳ Περὶ Πυθαγόρου. Cf. Iamblich. *Vit. Pyth.* 155.

25. ΦΙΛΟΛΑΟΣ.

Idem. VIII, 85 : Γέγραφε δὲ (Φιλόλαος) βιβλίον ἐν, 8 φησιν Ἑρμιππος λέγειν τινὰ τῶν συγγραφέων Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον παραγενόμενον εἰς Σικελίαν πρὸς Διονύσιον ὠνήσασθαι παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Φιλόλαου ἀργυρίου Ἀλεξανδρινῶν μνῶν τετταράκοντα καὶ ἐντεῦθεν μεταγεγραφέναι τὸν Τίμαιον. Cf. Satyrus ap. Diog. III, 19. VIII, 15; Tzetzes *Hist. X*, 797. XI, 42; Boeckh. in libro *De Philolao*; Ritter. I. I. p. 71.

deinde sibi demitteret donec supra terram exiret : id matrem fecisse. Post aliquod tempus ascendisse Pythagoram exsiccatum ac macie confectum, advocataque concione dixisse ex inferis se ascendere; quin etiam recitasse quicquid evenisset. Eos vero iis quæ dicebantur affectos in lacrimas ejulatusque prorupisse, Pythagoramque jam divinum quendam existimantes uxores suas illi in disciplinam tradidisse, ut quippiam ex ejus doctrina addicerent; easque Pythagoricas vocatas esse. Hæc Hermippus.

DE PYTHAGORA LIB. II.

24.

Abstinebant Pythagorei ab sandapila cupressina, quod inde sceptrum Jovis factum esset, ut Hermippus ait in secundo *De Pythagora*.

25.

Scriptit Philolaus librum unum, quem Hermippus scriptorem quendam dixisse refert Platonem philosophum, quum in Siciliam ad Dionysium profectus esset, emisit a Philolai consanguineis argenti minis Alexandrinis quadraginta, atque inde transcripsisse Timæum.

26. ΔΙΟΔΩΡΟΣ.

Athenæus IV, p. 163, E : Ἦν δ' ὁ Διόδωρος οὗτος τὸ μὲν γένος Ἀσπένδιος· Πυθαγορικὸς δὲ δόξας εἶναι, ὤμων τῶν κυνικῶν τρόπον ἔζη, κομῶν καὶ ῥυπῶν καὶ ἀνυποδετῶν. Ὅθεν καὶ Πυθαγορικὸν τὸ τῆς κόμης ἔδοξαν εἶναι τινες, ἀπὸ τοῦ Διοδώρου πρῶταχθέν, ὡς φησιν Ἑρμιππος.

27. ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ.

Diogenes VIII, 21 : Ἐμπεδοκλῆς, ὡς φησιν Ἰππόδοτος, Μέτωνος ἦν υἱὸς τοῦ Ἐμπεδοκλέος, Ἀκραγαντίος. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Τίμαιος ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τῶν Ἱστοριῶν, ἐπίσημον ἄνδρα γεγονέναι τὸν Ἐμπεδοκλέα τὸν πάππον τοῦ ποιητοῦ. Ἀλλὰ καὶ Ἑρμιππος τὰ αὐτὰ τούτῳ φησίν. « Similiter Eudocia in Violario p. 169 Villosis : Ὁμοίως δὲ Ἡρακλείδης καὶ Ἑρμιππος τὰ αὐτὰ τούτοις λέγουσι. Cf. Suidas v. Ἐμπεδ. et Hesych. » Lozynski.

Idem VIII, 56 : Ἑρμιππος δ' οὐ Παρμενίδου, Ξενοφάνους δὲ γεγονέναι ζηλωτὴν (sc. Ἐμπεδοκλέα), ἧ καὶ συνδιατρέψαι καὶ μιμήσασθαι τὴν ἐποποιίαν ὥστερον δὲ τοῖς Πυθαγορικοῖς ἐντυχεῖν.

Idem VIII, 69 : Ἑρμιππος δὲ φησὶ Πάνθειάν τινα Ἀκραγαντίνην ἀηλιπσιμένην ὑπὸ τῶν ἱατρῶν θεραπεῦσαι αὐτὸν καὶ διὰ τοῦτο τὴν οὐσίαν ἐπιτελεῖν· τοὺς δὲ κληθέντας εἶναι πρὸς τοὺς ὀγδοσκήκοντα. Cf. Heraclides ap. Diog. VIII, 67.

28. ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ.

Idem IX, 4, de Heraclito aqua intercute laborante : Ἑρμιππος δὲ φησὶ λέγειν αὐτὸν τοῖς ἱατροῖς εἶ τις δύναται τὰ ἔντερα πιέσας τὸ ὑγρὸν ἐξεραῖσαι· ἀπει-

26.

Fuit Diodorus hic genere Aspendius, qui quum Pythagoreus vellet videri, Cynicorum more vixit, capillatus et sordidus et discalceatus : unde etiam ipsum hoc, comam alere, Pythagoricum esse nonnulli arbitrati sunt, quum quidem ab Diodoro illo sit introductum, ut ait Hermippus.

27.

Empedocles, ut ait Hippobotus, Metonis filii Empedoclis filius fuit, Agrigentinus. Idem et Timæus refert in decimo quinto *Historiarum* libro, insignem fuisse virum Empedoclem poetæ avum. Sed et Hermippus eadem cum illo ait.

Hermippus Empedoclem non Parmenidis, verum Xenophanis fuisse imitatore tradidit, quocum diu versatus ejusque carmina imitatus esset; postmodum autem Pythagoreis congressum esse.

Hermippus Empedoclem, quum Pantheam quandam Agrigentinam desperatam a medicis curasset, hostias ob id litasse : qui vero invitati erant, ad octoginta ferme fuisse.

28.

Hermippus refert Heraclitum medicis dixisse, num posset quispiam pressis intestinis humorem exaurire; negan-

πόντων δέ, θεῖναι αὐτὸν εἰς τὸν ἥλιον καὶ κελεύειν τοὺς παῖδας βολίοις καταπλάττειν· οὕτω δὲ κατατεινόμενον δευτεραῖον τελευτῆσαι καὶ ταφῆναι ἐν τῇ ἀγορᾷ. Cf. Dioscor. II, 185; schol. Aristoph. Vesp. 993; M. Antonin. III, 3; Tatian. Or. ad Gr. p. 245 ed. Paris. 1742; Neanthes fr. 11.

29. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ.

Diog. IX, 43: Τελευτῆσαι δὲ τὸν Δημόκριτον φησιν Ἑρμιππος τοῦτον τὸν τρόπον. Ἦδη ὑπὲρ γῆρων ὄντα πρὸς τῶν καταστρέφειν εἶναι. Τὴν οὖν ἀδελφὴν λυπεῖσθαι δτι ἐν τῇ τῶν Θεσμοφορίων ἑορτῇ μέλλοι τεθνήσκειν καὶ τῇ θεῷ τὸ καθόχον αὐτῇ οὐ ποιήσειν· τὸν δὲ θαρρεῖν εἰπεῖν καὶ κελεύσαι αὐτῷ προσφέρειν ἄρτους θερμούς δσημέραι. Τούτους δὲ ταῖς ῥίσι προσφέρων διεκράτησεν αὐτὸν τὴν ἑορτήν· ἐπεὶ δὲ παρῆλθον αἱ ἡμέραι, τρεῖς δ' ἦσαν, ἀλυπτότατα τὸν βίον προήκατο, ὥς φησιν Ἰππάρχος, ἐνέα πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἔτη βιούς. Eadem fere Suidas v. Δημοκρ., et Eudocia p. 135.

30. ΖΗΝΩΝ ΕΛΕΑΤΗΣ.

Idem IX, 27: Ἑρμιππος δὲ φησιν εἰς ὁμίον αὐτὸν βληθῆναι καὶ κατακοπῆναι.

31. ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ.

Idem II, 13: Ἑρμιππος δ' ἐν τοῖς Βίοις φησιν δι καθεύρηθαι ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τεθνήσκοντος. Περικλῆς δὲ παρελθὼν εἶπεν εἰ τι ἔχουσιν ἐγκαλεῖν αὐτῷ κατὰ τὸν βίον· οὐδὲν δὲ εἰπόντων, « Καὶ μὴν ἐγὼ, » ἔφη « τούτου μαθητὴς εἰμι· μὴ οὖν διαβολαῖς ἐπαρθέντες ἀποκτείνητε τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἐμοὶ πεισθέντες ἄρατε. » Καὶ ἀρείθη· οὐκ ἐνεγκὼν δὲ τὴν ὕβριν ἑαυτὸν ἐξήγαγεν.

32. ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

Idem II, 38: Ἀπηνέγκατο μὲν οὖν τὴν γραφὴν 6 Μῆλητος, εἶπε δὲ τὴν δίκην Πολύευκτος, ὥς φησι Φαῶριος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ· συνέγραψε δὲ τὸν λόγον

tibus autem, se ipsnm solis objecisse radiis ac jussisse pueris bonum fimo se oblinere; ita vero distentum altero die obisse sepultumque in foro esse.

29.

Mortuum esse Democritum tradit Hermippus in hunc modum. Quum jam ex senio deficeret et propinquus videretur morti esse, merentem sororem, quod in celebritate Thesmophoriū esset moriturus ipsaque deae (Cerer) vota exsolvere nequiret, bono animo esse jussit, panesque calidos sibi quotidie asferre. Eos igitur naribus quum adnovisset, vivum se, dum ea celebritas transiret, servavit; ubi vero dies illi transierunt (tres autem erant) quietissime ac minimo dolore conclusit vitam, ut Hipparchus ait, centesimo et nono ætatis anno.

30.

Hermippus Zenonem Eleaten in mortarium injectum confusumque fuisse ait.

Πολυκράτης ὁ σοφιστής, ὥς φησιν Ἑρμιππος, ἢ Ἄνυτος, ὥς τινες· προσητοίμασε δὲ πάντα Λύκων ὁ δημαγωγός.

« Lapsus esse Hermippum ipse jam sensit Diogenes. Adstipulatur enim Favorino (ibid.), qui veram esse Polycratis orationem in Socratem negat, propterea quod in ea meminerit murorum, sexto post mortem Socratis anno a Conone instauratorum. — Observavit hoc primus Vales. De critic. lib. I, c. XI, et post hunc Bentl. Diss. de Epist. Socrat. p. 50. Fuit Polycratis oratio in Socratem nonnisi exercitatio sophistica, qualem scripsit pro Clytæmnestra et pro Busiride, uti novimus ex Isocratis oratione Βούσιρις inscripta p. 222 ed. Steph. Facile autem Hermippo evenire potuit, ut, quum illam Polycratis orationem fama tantum cognovisset, legissetve parum attente, dicam pro vera haberet. Quod vitium sagacior et cautior evitavit Favorinus. Ita facillime, et uti rei maxime est consentaneum, illud expedit Bentleius. Verum Luzacius in Lect. Att. II, 6, p. 129 sqq. et p. 152 sqq. malevolum Peripatetici animum, negligentiam et stuporem in hoc errore castigavit; siquidem eo et Socrates et Polycrates infamati fuerint. — Eodem modo, quo Hermippus, ipsius forte auctoritatem secuti, in errorem inducti sunt Themistius Orat. XXIII, Suid. s. v. Πολυκράτης, Quintil. Inst. Orat. II, 17, 4, vol. I, p. 375 sq., et II, 1, 11, vol. I, p. 426 ed. Spalding. (quem consule), Ælian. Var. Hist. XI, 10 (cf. ibi Perizon.). allegati a Menagio ad h. l. Cf. Voss. De Hist. Gr. I. 15. » LOZYNSKI.

33. ΠΛΑΤΩΝ.

Idem III, 2: Τελευτῆ δ' ὥς φησιν Ἑρμιππος, ἐν γάμοις δειπνῶν, τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ὀγδόης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, βιούς ἔτος ἐν πρὸς τοῖς ὀγδοήκοντα.

31.

Hermippus in Vitis Anaxagoram in carcerem conjectum ad supplicium tradit: quo facto Pericles prodiit ad populum quæsitque ecquid haberent in ejus vita quod criminarentur; quum nihil illi respondissent, « Atqui ego, inquit, discipulus istius sum: nolite igitur iniquis calumniis inducti illum perdere, verum mihi illum condonate. » Et absolutus est. Hanc tamen ille injuriam agre tulit, ac sponte decessit.

32.

Et Meletus quidem apud judices Socratem accusavit; peroravit vero accusationem Polyæctus, ut ait Favorinus in Omnigena historia: orationem Polycrates sophista scripsit, ut Hermippus refert, sive, ut quidam volunt, Anytus; præparavit autem omnia Lycon orator.

33.

Moritur Plato, ut Hermippus tradit, primo anno centesimæ octavæ Olympiadis, in nuptiis discumbens, octogesimum et primum ætatis agens annum.

« Senio solo confectum obiisse, narrat Seneca Ep. 58; scribentem, Cicero De senect. V, quem sequitur Heinr. Ritter. *Gesch. der Philos.* P. II, p. 159. Sunt qui eum morbo pediculari, eodem quo Pherecydes, mortuum dicant, Diog. L. III, 40. Cf. Brucker. *Hist. crit. Phil.* vol. I. p. 653. Stanley *Hist. Ph.* P. IV, cap. XII. Ex Senecæ supra laudati verbis « natali suo decessit, annum unum et octogesimum implevit sine ulla deductione, » suspicatur Clinton. in *Fast. Hellen.* anno 347, Hermippi verba aut corrupta aut male reddita esse a Diogene pro ἐν γενεθλίοις δειπνῶν. Sed nihil potest decerni. Simile fertur Theophrasti fatum; quum enim in nuptiis discipulorum cujusdam quandam sibi indulgeret otii veniam, ea mortis ipsius fuit occasio. Suid. s. v. Θεόφρ. Mortem oppetiit Plato Theophilo archonte, uti refert Apollodorus in *Chronicis* (ap. Diog. L. V, 9), cum Hermippo consentiens: τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ὀγδόης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος ἐπὶ Θεοφίλου. Non alterius fide et opera, quam Hermippi Smyrnæi usum esse Apollodorum; contendit Menag. ad nostrum Laertii locum; sed fortasse uterque alius antiquioris scriptoris, nescio an non Demetrii Phal., nititur auctoritate. Quodsi Hermippum et Apollodorum sequamur, natus est Plato Ol. LXXXVIII, 1; a. C. 429. Sed refragantur aliorum testimonia, annum quidem, quo natus sit Plato, haud constituentium, sed variantium numerum, quot vixerit, annorum. Athenæus V, p. 217, eum duo et octoginta annos vixisse asserit; itidem Valer. Max. VIII, 7; secundum quos natus est Ol. LXXXVII, 4, et quidem 21 vel 22 Maii. Vid. Ideler *Handb. der Chronolog.* I, p. 336 sq.; Clinton. *Fasti Hellen.* s. a. 429. Restat denique Neanthes, qui unus dicit, Platonem τετάρων καὶ ὀγδοήκοντα τελευτῆσαι ἔτων: igitur natum Ol. LXXXVII, 1; 432 a. C., cujus auctoritati, observatione nisis Marquardi Gudii, tantum tribuit Menagius l. l., ut ejus testimonium unice verum existimet. » LOZYSKI.

34.

Obiit Arcesilas, ut Hermippus ait, quum merum immo-dice hausisset ac delirasset, septuagesimo et quinto ætatis anno, acceptus Atheniensibus ut nemo alius.

35.

Alexinum ait Hermippus ex Elide Olympiani profectum ibique philosophatum. Discipulis autem rogantibus cur illic moraretur, dixisse velle se sectam instituisse quam Olympicam vocaret. Illos vero, quum rerum necessariorum penuria et præterea insalubri loco affligerentur, ab eo recessisse, jamque Alexinum solum ac desertum uno tantum famulo comite ibi remoratum. Postea dum nataret in Alpheo flumine arundinis cuspidē laesum vita excessisse.

34. ΑΡΚΗΣΙΛΑΕΣ.

Diog. IV, 44: Ἐτελεύτησε δὲ (Ἀρκησιλάης), ὃς φησιν Ἑρμιππος, ἄκρατον ἐμφορηθεὶς πολλὸν καὶ παρὰ κόψας, ἤδη γεγονὸς ἔτος πέμπτον καὶ ἐβδομηκοστὸν, ἀποδεχθεὶς πρὸς Ἀθηναίων ὡς οὐδέας.

Ex Diogene sua Suidas v. Ἀρκησιλ. — « Αἰσχρολογία argumentum in hac Hermippi narratione invenisse sibi visus est Luzac. *Lect. Att.* II, 19, p. 207, et ab Hermippo æque profecta arbitratur, quæ apud Laertium l. l. de luxuria Arcesilai, de ejus consuetudine cum scortis Eliensibus reperiuntur, tum quod fuerit φιλομεναικίος τις καὶ καταφερῆς, ut eum ex Ariston Chii schola Stoici dixerint φθορέα τῶν νέων καὶ κιναιδολόγον. Incidit Arcesilai mors in Ol. 84, 4. » LOZYSKI.

35. ΑΛΕΞΙΝΟΣ.

Idem II, 109: Φησὶ δ' Ἑρμιππος περὶ αὐτοῦ (Ἀλεξίνου) ὡς ἄρα ἀπελθὼν ἐκ τῆς Ἡλίδος εἰς Ὀλυμπίαν αὐτόθι φιλοσοφοῖ. Τῶν δὲ μαθητῶν αὐτοῦ πυνθανομένων διὰ τί τῆδε κατοικεῖ, φάναι βούλεσθαι αἰρεσιν συστήσασθαι ἣν Ὀλυμπικὴν κληθήσεσθαι. Τοῦ δὲ καὶ τοῖς ἐφοδίοις θλιβομένου καὶ τὸ χωρίον νοσερὸν καταγνόντας ἀπελθεῖν, καὶ τοῦ λοιποῦ διατρίβειν ἐρημον τὸν Ἀλεξίνον σὺν οἰκῆτῃ μόνῳ· ἔπειτα μέντοι νηχόμενον ἐν τῷ Ἀλφειῷ νυχθῆναι καλὰ μῶ καὶ οὕτω τελευτῆσαι.

36. ΜΕΝΕΔΗΜΟΣ.

Idem II, 141: Ἠγάπα δὲ αὐτὸν καὶ Ἀντίγονος καὶ μαθητὴν ἀνεκέρυτταν αὐτόν. Καὶ ἦν ἰκα ἐνίκα τοὺς βαρβάρους περὶ Λυσισμαχίαν, γράφει ψήφισμα αὐτῷ Μενέδημος ἀπλοῦν τε καὶ ἀκόλακον, οὗ ἡ ἀρχή· « Οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ πρόδρομοι εἶπον. Ἐπειδὴ βασιλεὺς Ἀντίγονος μάχῃ νικήσας τοὺς βαρβάρους παραγίνεται εἰς τὴν ἰδίαν, καὶ τὰ ἄλλα πάντα πράσσει κατὰ γνώμην· ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. » Διὰ ταῦτα δὴ καὶ τὴν ἄλλην φίλαν ὑποπτευθεὶς προδιδόναι τὴν πόλιν αὐτῷ, διαβάλλοντος Ἀριστοδήμου ὑπεξῆλθε· καὶ διέτριβεν ἐν Ὠρωπῷ ἐν τῷ τοῦ Ἀμφιάρου ἱερῷ· ἐνθα χρυσῶν πο-

36.

Erat Menedemi in primis studiosus Antigonus, seque ipsius discipulum esse prædicabat. Et quum barbaros ludisset circa Lysimachiam, decretum ei scripsit simplex atque ab assentatione alienum, cujus initium est: « Praetores et probuli dixerunt: Quoniam Antigonus rex prælio domitis barbaris advenit in regnum, eique prospere cuncta succedunt, visum est senatui ac plebi. » Horum igitur gratia et præterea propter summam cum illo amicitiam, quod illi civitatem proderet suspectus habitus, insimulante Aristodemus, clam exiit atque Oropi moratus est in Amphiarai delubro. Ibi quum perisset aurei calices, ut Hermippus ait, communi Bæotorum decreto loco migrare jussus est.

τηρίων ἀπολομένων, καθά φησιν Ἑρμιππος, δόγματι κοινῷ τῶν Βοιωτῶν ἐκελεύσθη μεταλθεῖν. Ἐντεῦθεν ἀθυμίας λαθραίως παρεισδύς εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὴν τε γυναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας παραλαβὼν, πρὸς Ἀντίγονον ἐλθὼν ἀθυμία τὸν βίον κατέστρεψε. Aliter de his Heraclides Lembus ap. Diog. II, 143.

37. ΣΤΙΑΠΩΝ.

Diog. II, 120 : Γηραιὸν δὲ (Στίλπωνα) τελευτῆσαι φησιν Ἑρμιππος, οἶνον προσενεγκάμενον ὅπως θάττον ἀποθάνη. Cf. Cicero De fato c. 5.

Suidas : Φιλίσκος Αἰγινήτης, ὁ διδάξας γράμματα Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα· αὐτὸς δ' ἀκουστής ἦν τοῦ κυνὸς Διογέους, κατὰ δ' Ἑρμιππον, Στίλπωνος. Locum hunc omisit Lozynski.

38. ΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣ.

Idem VI, 2 : Φησὶ δ' Ἑρμιππος ὅτι προεἰλετο (Ἀντισθένης) ἐν τῇ τῶν Ἰσθμίων πανηγύρει φέξαι τε καὶ ἐπαίνεσαι Ἀθηναίους, Θηβαίους, Λακεδαιμονίους· εἴτα μέντοι παραιτήσασθαι ἰδόντα πλείους ἐκ τῶν πόλεων ἀφιγμένους.

39. ΜΕΝΙΠΠΟΣ.

Idem VI, 99 : Φησὶ δ' Ἑρμιππος ἡμεροδανειστὴν αὐτὸν (τὸν Μένιππον) γεγονέναι καὶ καλεῖσθαι· καὶ γὰρ ναυτικῇ τόκῳ δανείζειν καὶ ἐξενεχυριάζειν, ὅστε πάμπλειστα χρήματα ἀθροίζειν· τέλος δ' ἐπιβουλευθέντα πάντων στερηθῆναι καὶ ὑπ' ἀθυμίας βρόχῳ τὸν βίον μεταλλάξαι.

Inde profectus mœrens et patriam clanculum ingressus, abductis secum uxore ac filiabus, se ad Antigonum contulit, ibique mœrore absumptus est.

37.

Stilponem senem obiisse Hermippus testis est, hausto prius vino, ut citius moreretur.

38.

Hermippus ait Antisthenem in celebritate Isthmiorum et vituperare et laudibus efferre voluisse Athenienses, Thebanos, Lacedæmonios ; deinde id devitasse, conspecto plurimos ex istis civitatibus confluisse.

39.

Refert Hermippus Menippum pecuniam in diem scœnerari solitum fuisse, atque hinc scœneratorem nominatum esse : etenim fornus nauticum exercuisse et cepisse pignora, unde maximas opes coegisse : tandem dolo omnibus esse expositum ac præ mœrore vitam laqueo finivisse.

40.

Grammaticam Epicurum docuisse primum ac demum lectis Democriti libris philosophiæ dedisse operam Hermippus auctor est ; atque ob id Tinkonem de illo dicere :

40. ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ.

Idem X, 2 : Φησὶ δ' Ἑρμιππος γραμματοδιδασκαλον αὐτὸν (Epicurum) γεγενῆσθαι, ἔπειτα μέντοι περὶ τυγόντα τοῖς Δημοκρίτου βιβλίοις ἐπὶ φιλοσοφίαν ἀτίζει· διὸ καὶ τὸν Τίμωνα φάσκειν περὶ αὐτοῦ·

Ἵστατος αὖ φυσικῶν καὶ κύντατος ἐκ Σάμου ἐλθὼν γραμμαδιδασκαλίδης ἀναγωγότατος ζώντων.

De Epicuro fontibus Democriti hortulos suos irrigante cf. Cicero De nat. deor. I, 43, et I, 26.

Idem X, 15 : Τελευτῆσαι δ' αὐτὸν λίθῳ τῶν οὐρῶν ἐπισχεθέντων, ὥς φησι καὶ Ἑρμαρχος ἐν Ἐπιστολαῖς, ἡμέρας νοστήσαντα τεσσαρεσκαίδεκα. Ὅτε καὶ φησιν Ἑρμιππος ἐμβάντα αὐτὸν εἰς πύελον χαλκῇ κεκραμένην ὕδατι θερμῷ καὶ αἰτήσαντα ἀκρατον βοῦν· τοῖς τε φίλοις παραγγεῖλναι τὸν δογματῶν μεμνησθαι, οὕτω τελευτῆσαι. Hunc locum a Lozynskio omissum indicavit Prellerus.

ΠΕΡΙ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΙΒΑ. Α'.

41.

Idem V, 1 : Ἀριστοτέλης Νικομάχου καὶ Φαιστιᾶδος Σταγειρίτης. Ὁ δὲ Νικόμαχος ἦν ἀπὸ Νικομάχου τοῦ Μαχάονος τοῦ Ἀσκληπιοῦ, καθά φησιν Ἑρμιππος ἐν τῷ Περὶ Ἀριστοτέλους.

Idem V, 2 : Φησὶ δὲ καὶ Ἑρμιππος ἐν τοῖς Βίοις ὅτι πρεσβεύοντος αὐτοῦ πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ Ἀθηναίων σχολάρχης ἐγένετο τῆς ἐν Ἀκαδημίᾳ σχολῆς Ξενοκράτης· ἐλθόντα δὲ αὐτὸν καὶ θεασάμενον ὑπ' ἄλλῳ τῇ σχολῇ, ἐλῆσθαι περίπατον τὸν ἐν Λυκείῳ καὶ μέχρι μὲν ἀλείμματος ἀνακάμπτοντα τοῖς μαθηταῖς συμφολοσοφεῖν· ὅθεν περιπατητικὸν προσαγορευθῆναι.

Ultimus ex physicis et pessimus, cui Samus altrix, grammaticæ doctor, hominumque rudissimus longe.

Obiisse Epicurum calculo urinæ exitum impediante Hermarchus in Epistolis ait, morbo quattuordecim diebus fatigatum. Quo etiam tempore tradit Hermippus descendisse illum in pelvim æream aquis calentibus plenam petiisseque merum sibi ad sorbendum dari, atque hortatum amicos ut ipsius decretorum memores essent, ita defecisse.

DE ARISTOTELE, LIB. I.

41.

Aristoteles, Nicomachi Phæstiadisque filius, Stagiritis fuit. Porro Nicomachus a Nicomachio Machaonis filio Æsculapiique nepote originem duxit, ut Hermippus in eo libro quem de Aristotele scripsit, tradit.

Refert Hermippus in Vitis, quum Atheniensium legatus ad Philippum proficisceretur Aristoteles, Academicæ scholæ præfectum fuisse Xenocratem : quum vero reversus esset scholamque sub alio vidisset, elegisse in Lyceo peripatum (ambulacrum), illicque usque ad unctionem deambulando cum discipulis philosophari solitum, atque inde Peripateticum appellatum esse.

42.

Athenæus XIII, p. 589, C : Ἀριστοτέλης δ' ὁ Σταγειρίτης οὐκ ἐξ Ἑρкулίδος τῆς ἐταίρας ἐπαιδοποίησε Νικόμαχον, καὶ συνῆν ταύτῃ μέχρι θανάτου; ὥς φησιν Ἑρμιππος ἐν τῷ Περὶ Ἀριστοτέλους πρώτῃ, ἐπιμελείας φάσκων τῆς δεούσης τετυχηκέναι ἐν ταῖς τοῦ φιλοσόφου διαθήκαις.

Idem XV, p. 696, F : Παιὶν δ' ἐστὶ καὶ ὁ εἰς Κράτερον τὸν Μακεδόνα γραφεὶς, ὃν ἐτεκτῆνατο Ἀλεξίνο· ὁ διαλεκτικὸς, ὥς φησιν Ἑρμιππος ὁ Καλλιμάχειος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ Ἀριστοτέλους· ἄδεται δὲ καὶ οὗτος ἐν Δελφοῖς, λυρίζοντός γέ τινος παιδός. Ansam hujus rei memorandæ dedit Aristotelis in Hermiam pæan notissimus, monente Lozynskio. Cf. Athenæus XV, p. 701, C.

ΠΕΡΙ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΙΒΑ. Β'. (Γ...)

(De discipulis Aristotelis.)

43. ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ.

Athenæus I, p. 21, A : Ἑρμιππος δὲ φησὶ Θεοφράστον παραγίνεσθαι εἰς τὸν περίπατον καθ' ὥραν λαμπρὸν καὶ ἐξησχημένον, εἴτα καθίσαντα διατίθεσθαι τὸν λόγον, οὐδεμιᾷς ἀπεχόμενον κινήσεως οὐδὲ σχήματος ἑνός· καὶ ποτε, ὀφθαλμὸν μιμούμενον, ἐξείραντα τὴν γλῶσσαν περιλείχειν τὰ χεῖλη.

44.

Diogenes V, 41 : Φαῶρινος δὲ φησὶ γηράσαντα αὐτὸν (τὸν Θεοφράστον) ἐν φορείῳ περιφέρεισθαι· καὶ τοῦτο λέγειν Ἑρμιππον, παρατιθέμενον ἱστορεῖν Ἀρκεσίλαον τὸν Πιταναῖον ἐν ᾧ ἔφασκε πρὸς Λακύνῃ τὸν Κυρηναῖον.

42.

Aristoteles Stagiritæ nonne ex Herpyllide meretrice genuit Nicomachum, cum eaque ad mortem usque cohabitavit? Ita enim Hermippus libro primo De Aristotele tradit, aien philosophum in testamento suo curam, quam par erat, hujus mulieris habuisse.

Est etiam pæan carmen illud quod in Craterum Macedonem scriptum est, auctore Alexino dialectico, ut ait Hermippus Callimachus, primo libro De Aristotele.

DE ARISTOTELE, LIB. II. (III...)

43.

Hermippus ait Theophrastum in Peripato adesse ad horam solitum nitido et exquisito corporis cultu; quumque adesset, orationem ita peregrisse, ut ne ullo quidem corporis motu, nec ulla gesticulatione abstinere. Itaque Callionem quum aliquando imitaretur, exserta lingua circumlinxisse labia.

44.

Refert Favorinus Theophrastum jam senem lectica cir-

45.

Idem II, 55 : Φησὶ δ' Ἀριστοτέλης ὅτι ἐγκώμια καὶ ἐπιτάφιον Γρύλλου μυρία ὅσοι συνέγραψαν, τὸ μέρος καὶ τῷ πατρὶ χαρίζομενοι· ἀλλὰ καὶ Ἑρμιππος ἐν τῷ Περὶ Θεοφράστου καὶ Ἰσοκράτην φησὶ Γρύλλου ἐγκώμιον γεγραμέναι.

46.

Athenæus VI, p. 252, C : Ἀττάλου δὲ τοῦ βασιλέως ἐγένετο κόλαξ καὶ διδάσκαλος Λυσίμαχος, ὃν Καλλιμάχος μὲν Θεοδώρειον ἀναγράφει, Ἑρμιππος δ' ἐν τοῖς Θεοφράστου μαθηταῖς καταλέγει. Callimachi mentio ex ipso fluxerit Hermippo. Nam dubium vix est quin recte statuatur Prellerus, Hermippum hoc maxime egisse, ut ea quæ Callimachus magister in opere Περὶ τῶν ἐν πάσῃ παιδείᾳ διαλαμψάντων καὶ ὧν συνέγραψαν, paucis annotaverat, exponeret fusius, et quæ ininus recte posita erant, definiret accuratius. Ceterum de Lysimacho cf. quæ monui in introduct. ad fragm. Neanthis.

47. ΛΥΚΩΝ.

Diogenes V, 67 : Ἦν δὲ καὶ καθαρώτατος τὴν στήλην (ὁ Λύκων), ὥς ἀνυπερβλήτῳ χρῆσθαι μαλακότητι ἱματίων, καθά φησιν Ἑρμιππος. Cf. Antigonus Caryst. ap. Athen. XII, p. 547, A, D; 548, B; Cicero Tusc. III, 32; De fin. V, 5.

48. ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ.

Idem V, 91 : Ἑρμιππος δὲ λιμοῦ κατασχόντος τὴν χώραν φησὶν αἰτεῖν τοὺς Ἑρακλεώτας τὴν Πυθίαν λύσιν· τὸν δὲ Ἑρακλείδην διαφθεῖραι χρήμασι τοὺς τε θεωροὺς καὶ τὴν προειρημένην, ὥστ' ἀνειπεῖν ἀπαλλαγῆσεσθαι τοῦ κακοῦ, εἰ ζῶν μὲν Ἑρακλείδης ὁ Εὐθύ-

cumferri solitum : idque dicere Hermippum, eumque id ex Arcesilai Pitanæi Historia sumpsisse inter ea verba quæ ad Lacydem Cyrenensem habuit.

45.

Refert Aristoteles Grylli encomia et epitaphia innumeros scripsisse, partem laudum patri gratificantes. Isocratem quoque Grylli encomium conscripsisse Hermippus testis est quo loco de Theophrasto dicit.

46.

Attali regis assentator et magister fuit Lysimachus, quem Callimachus Theodorum in tabulis suis scribit, Hermippum vero inter Theophrasti discipulos recenset.

47.

Erat Lyco mundissimus cultu, adeo ut vestium incredibili molitie ac nitore uteretur, ut Hermippus refert.

48.

Hermippus Heracleotas tradit, quum fames vastaret regionem, liberationem mali ex Pythia quæsisse. Porro Heraclidem et theoros et quam memoravimus Pythiam corrupisse pecuniis, ut dicerent tum demum eos levatum iri

φρονος χρυσῷ στεφάνῳ στεφανωθείη πρὸς αὐτῶν, ἀποθανὼν δὲ ὡς ἥρωος τιμῶτο. Ἐχομίσθη δὲ δῆθεν χρησμός καὶ οὐδὲν ὦναντο οἱ πλάσαντες αὐτόν· αὐτίκα γὰρ ἐν τῇ θεάτρῳ στεφανούμενος δ' Ἡρακλείδης ἀπόπληκτος ἐγένετο, οἱ τε θεωροὶ καταλευσθέντες διεφθάρσαν· ἀλλὰ καὶ ἡ Πυθία τὴν αὐτὴν ὥραν κατιούσα ἐς τὸ ἄδυτον καὶ ἐπιστάσα ἐνὶ τῶν δρακόντων δηχθεῖσα παραγρῆμα ἀπέπνευσε. Καὶ τὰ μὲν περὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ τοσαῦτα.

49. ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗΣ.

Plutarch. Alex. c. 53, 2 : Λέγεται δὲ ποτε πολλῶν παρακεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐπαινέσαι κελευσθεὶς ἐπὶ τοῦ ποτηρίου Μακεδόνας δὲ Καλλισθένης οὕτως εὐροῖσθαι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ὥστε ἀνισταμένους χροτεῖν καὶ βάλλειν τοὺς στεφάνους ἐπ' αὐτόν· εἰπεῖν οὖν τὸν Ἀλέξανδρον, ὅτι, κατ' Εὐριπίδην, τὸν λαβόντα τῶν λόγων

καλὰς ἀφορμὰς οὐ μέγ' ἔργον εὖ λέγειν.

« Ἄλλ' ἐνδειξαι, φάναι, τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἡμῖν κατηγορήσας Μακεδόνων, ἵνα καὶ βελτίους γένωνται μαθόντες ἀπλημελοῦσιν. » Οὕτω δὲ τὸν ἄνδρα πρὸς τὴν παλινωδίαν τραπόμενον πολλὰ παρηρσιάσασθαι κατὰ τῶν Μακεδόνων καὶ τὴν Ἑλληνικὴν στάσιν αἰτίαν ἀποφήναντα τῆς γενομένης περὶ Φίλιππον αὐξήσεως καὶ ἐυνάμεως εἰπεῖν·

Ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ ὁ πάγκακος ἔλλαχε τιμῆς·

ἐφ' ᾧ πικρὸν καὶ βαρὺ ἐγγενέσθαι μῖσος τοῖς Μακεδόσι, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν, ὡς οὐ τῆς δεινότητος ὁ Καλλισθένης, ἀλλὰ τῆς δυσμενείας Μακεδόσιν ἀποδείξειν δέδωκε. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ἑρμιππὸς φησὶ τὸν

ἀναγνώστην τοῦ Καλλισθένους Στροῖβον Ἀριστοτέλει διηγέσθαι, τὸν δὲ Καλλισθένην συνέντα τὴν ἀλλοτριότητα τοῦ βασιλέως δις ἢ τρίς ἀπιδόντα πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν·

Κάθυγε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.

« Uti ex Luzacii disputatione colligere licet (Lect. Att. II, 14, p. 188 sq.), hoc ex Callisthenis Vita fragmentum jam inde a cap. 52 initium capit, siquidem verba : ἰδὲν τινὰ πορευόμενον ἐξ ἀρχῆς ὁδὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ δόξαν εἰληφότα ὑπερφίας καὶ ὀλιγωρίας τῶν συνήθων, quæ sunt in init. capituli, allegata, ut livorem Callisthenis in Anaxarchum denotarent, ex Hermippi mente emanasse Luzacio videntur. Non nego, sed orationis habitu eos mihi tantum fines descriptos existimavi, quos secutus sum in delibandis ex Plutarcho verbis. » ΛΟΖΥΝΣΚΙ. Plura dedimus in Introduct. ad fr. Callisth. p. 3 sqq.

50. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ο ΦΑΛΗΡΕΥΣ.

Diogenes V, 78 : Φησὶ δ' αὐτὸν Ἑρμιππος μετὰ τὸν Κασάνδρου θάνατον φοβηθέντα Ἀντίγονον παρὰ Πτολεμαῖον ἔλθειν τὸν Σωτήρα· καὶ ἐκείνους χρόνους ἱκανὸν διατρίβοντα συμβουλευεῖν τῷ Πτολεμαίῳ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν βασιλείαν τοῖς ἐξ Εὐρυδίκης περιθεῖναι παισὶ. Τοῦ δὲ οὐ πεισθέντος, ἀλλὰ παραδόντος τὸ διάδημα τῷ ἐκ Βερενίκης, μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἀξιώσθηναι πρὸς τούτου παραφυλάττεσθαι ἐν τῇ χώρᾳ μέχρι τι δοῖται περὶ αὐτοῦ. Ἐνταῦθα ἀθυμότερον διῆγε· καὶ πως ὑπνώτων ὑπ' ἀσπίδος τὴν χεῖρα δηχθεὶς τὸν βίον μεθῆκε. Καὶ θάπτεται ἐν τῷ Βουσιρίτῃ νομῷ πλησίον Διοσπόλεως.

incommodis, si et vivum Heraclidem Euthyphronis filium aurea corona honorarent et vita functum ut heroem venerarentur. At ubi istud scilicet oraculum allatum esset, nihil eos qui hanc scenam finxerant, inde esse lucratos. Continuo enim coronatum in theatro Heraclidem tactum apoplexia esse, theoros vero lapidibus obrutos interiisse, Pythiamque ea ipsa hora quum ascendisset in adytum, draconis morsu continuo eflasse animam. Atque ista quidem de ipsius morte.

49.

Traditum est literis, quondam frequenti in convivio jussum inter pocula Macedonum laudes dicere Callisthenem, tanta facundia de proposita re disseruisse, ut assurrexerint, plansque dato sarta in eum conjecerint. Alexandrum vero dixisse : Recte ab Euripide pronuntiatum,

Quum disserendi pulchra datur occasio,
non est magni laboris res, bene dicere :

quia potius ostentandæ facundiae causa vituperaret Macedones, ut, visiorum suorum moniti, ea emendarent. Ibi eum retractantem, quæ prius dixisset, multa libere in Macedones locutum, Græcorumque dissidia causam fuisse

incrementorum et potentie Philippi pronuntiasset, addito carmine,

Pessimus ad summos etiam conscendit honores,
quum res dissidis et seditione laborant.

Eo dicto ingentia Macedonum in se odia concitasse fertur, et Alexandrum dixisse : Non facundie Callisthenes, sed malevolentie suæ documentum Macedonibus præbuit. Hæc Stræbum Callisthenis anagnostam Aristoteli narrasse Hermippus ait, additque Callisthenem, quum animus regis a se abalienatum sentiret, discedentem ei bis terve dixisse,

Te quoque Patroclus præstantior occidit olim.

50.

Hermippus Demetrium Phalereum tradit post Casandri necem Antigoni metu se ad Ptolemæum Soterem contulisse, multumque illic temporis moratum inter cetera suasisse regi ut filiis quos ex Eurydice susceperat, impertiretur regnum. Illo non obtemperante, sed ei quem ex Berenice genuerat diadema tradente, ab hoc ipso post patris mortem fuisse asservatum in provincia, quoad aliquid de illo statuisset. Illic ille maestior vixit : et dum dormit ab aspidē manum morsus ex vita migravit : sepultusque est in Busirite nomoprope Diospolin.

« Examinarunt hæc Jul. Cæs. Scaliger ad Chron. Euseb. an. MDCCIX, Henr. Dodwell. Dissert. de Dicæarcho p. 51 sqq., Voss. De Histor. Gr. I, 12 (qui Hermippum Berytium hanc Demetrii scripsisse Vitam perversissime statuit); Humpredus Hodius Dissert. de LXX interpret. c. hist. Aristæ, cap. 3. p. 46 sqq., Serarii, Gretseri, Usserii aliorumque sententias simul castigans; Wesseling. ad Diodor. Sicul. XX, 45, vol. II, p. 439 not. 96; Interpretes Diogenes Laertii et denique Ludov. Casp. Valckenarius in Diatribæ de Aristobulo Judæo § XVIII, p. 52 sqq. ed. Luzac. — Plerique huic Hermippi narrationi errorem subesse arbitrati sunt. Scaliger plures adeo errores invenisse sibi visus est, quam quos in Hermippi verbis conspici liceat. Verum testem esse Hermippum integrum, utpote Demetrii Phalerei temporibus proximum, recte observavit Valckenarius l. l. Quæ enim de morte Demetrii deque mortis causa et tempore tradidit, omnibus ejus temporis Alexandrinis nota fuisse suspicari licet; eadem autem, quæ sine dubio vera sunt, Hermippus tradidit. Sed falsus esse facile potuit in causa aperiunda, propter quam Demetrius a regia remotus fuerit. Quia enim hac de re, aulicis tantum nota, nonnisi incerti rumores ferebantur, facile in errorem abduci potuit. Sed vide ipsum Valckenarium l. l., qui Scaligerum doctissime refutat. » LOZYSKI.

51. ΧΡΥΣΙΠΠΟΣ.

Diog. VII, 184: Τοῦτον ἐν τῷ ᾧδεῖω σχολάζοντα φησιν Ἑρμιππος ἐπὶ οὐσίαν ὑπὸ τῶν μαθητῶν κληθῆναι· ἐνθα προσενεγκάμενον γλυκὺν ἄκρατον καὶ ἱλιγγιάσαντα πεμπτὰ ἄπελθῆναι ἐξ ἀνθρώπων, τρία καὶ ἑξήδηκοντα βιώσαν· ἔτη, κατὰ τὴν τρίτην καὶ τετταρακοστήν καὶ ἑκατοστήν Ὀλυμπιάδα, καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν Χρονικοῖς. Eadem Suidas v. Χρυσ. et Eudoc. p. 437.

51.

Chrysippum in Odeo philosophantem Hermippus ait a discipulis ad sacrificium vocatum fuisse, ibique quum oblatum dulce merum hausisset, vertigine fatigari cœpisse atque ita quinto die defunctum esse, quum septuaginta et tres vixisset annos, Olympiade, ut ait Apollodorus in Chronicis, centesima quadragesima tertia.

52.

Persæus philosophus, qui hisce rebus unice animo occupabatur, quum ei ab Antigono, ut narrat Hermippus, crederetur arx Corinthii, computationibus dans operam, et arce et urbe excidit, Arati Sicyonii artibus deceptus.

53.

Narrant ipsum etiam Gorgiam, postquam legisset co-

52. ΠΕΡΣΑΙΟΣ.

Athenæus IV, p. 162, C, de Persæo Cittiensis: Φιλόσοφος, ὃς περὶ ταῦτα τὴν διάνοιαν αἰεὶ στρέφειν, πιστευθεὶς, ὥς φησιν Ἑρμιππος, ὑπ' Ἀντιγόνου τὸν Ἀκροκόρινθον, κωθωνιζόμενος ἐξέπεσεν καὶ αὐτῆς τῆς Κορίνθου, καταστρατηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σικωνίου Ἀράτου.

Περὶ ταῦτα] sc. circa ea de quibus in Συμποτικῷ διαλόγῳ Persæi sermo erat.

RHETORES.

53. ΓΟΡΓΙΑΣ.

Athenæus XI, p. 505, D: Λέγεται δὲ ὡς καὶ ὁ Γοργίας αὐτὸς, ἀναγνοὺς τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ διάλογον, πρὸς τοὺς συνήθεις ἔφη, Ὡς καλῶς οἶδε Πλάτων ἰαμβίζειν. Ἑρμιππος δὲ ἐν τῷ Περὶ Γοργίου· « Ὡς ἐπεδήμησε (φησὶ) ταῖς Ἀθήναις Γοργίας μετὰ τὸ ποιήσασθαι τὴν ἀνάθεσιν τῆς ἐν Δελφοῖς ἑαυτοῦ χρυσῆς εἰκόνης, εἰπόντος τοῦ Πλάτωνος, ὅτε εἶδεν αὐτὸν, Ὅκει ἡμῖν ὁ καλὸς τε καὶ χρυσοῦς Γοργίας· ἔφη ὁ Γοργίας, Ὅ καλὸν γὰρ αἱ Ἀθῆναι καὶ νέον τοῦτον Ἀρχίλοχον ἐνηνόχασιν. »

54. ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ.

Marcellinus Vit. Thuc. § 29: Ὁ δὲ Ἑρμιππος καὶ ἀπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν αὐτὸν λέγει τῶν τυράννων ἔλκειν τὸ γένος, διὸ καὶ διαφρονῶν αὐτόν φησιν ἐν τῇ συγγραφῇ τοῖς περὶ Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, λέγοντα ὡς οὐκ ἐγένοντο τυραννοφῶνοι· οὐ γὰρ ἐφόνευσαν τὸν τύραννον, ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν τοῦ τυράννου Ἰππαρχον. Cum Hermippo facit schol. Thuc. I, 20. Cf. Krüger. *Leb. d. Thuc.* p. 4. Apud eundem Marcellinum § 46 Ἑρμιππον πρό Κράτιππον restituendum putat Meierus De Andoc. or. c. Alcib. VI, 13, p. 62. Vide not. ad fr. Cratippi tom. II, p. 78.

gnominem sibi dialogum, dixisse ad familiares, *Quam pulchre iambis uti novit Plato!* Hermippus vero, in libro De Gorgia, scribit: « Quum Athenas reversus esset Gorgias, postquam auream suam statuam Delphis positam dedicasset, Platone ubi primum in conspectum venit dicente, *ecce nobis pulchrum auleumque Gorgiam!* Gorgias ait: *Profecto pulchrum hunc quoque novum Archilochum tulerunt Athenæ!* »

54.

Hermippus et ab ipsis tyrannis Pisistratidis genus Thucydidem trahere dicit; quare etiam illum in sua Historia de Harmodio et Aristogitone invidiose loqui, et tyrannum ab iis casum fuisse negare: nec enim, ut inquit ille, tyrannum, sed Hipparchum tyranni fratrem, interfecerunt.

BIBA. Α'. ΠΕΡΙ ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ.

55.

Athenæus XIII, p. 592, D : Γραπτέον Ναϊς, καὶ οὐ Λαΐς. Ἐρμιππος δ' ἐν τῷ Περὶ Ἰσοκράτους προβαίνοντά φησι τῇ ἡλικίᾳ τὸν Ἰσοκράτη ἀγαλαδεῖν Λαγίσκαν τὴν ἑταίραν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐξ ἧς καὶ γενέσθαι αὐτῷ θυγάτριον. Μνημονεύει δ' αὐτῆς Στράτις. Cf. Harpocrat. v. Λαγίσκα; Vit. Isocr. p. 256 ed. Westerm.

56.

Argum. ad Isocrat. or. ad Philippum : Ἐγράφε δ' ὁ Ἰσοκράτης τὸν λόγον γέρων ὦν, μικρὸν πρὸ τῆς ἑαυτοῦ καὶ Φιλίππου τελευτῆς, ὡς φησιν Ἐρμιππος.

« Testatur idem etiam Cicero Orat. 52, 176 : *Quin etiam se ipse tantum, quantum ætate procedebat, ... relaxarat a nimia necessitudine numerorum; quod declarat in eo libro, quem ad Philippum Macedonem scripsit, quum jam admodum esset senex.* Cf. Fabricius Bibl. Gr. vol. II, p. 785 Harl. — Scripta est oratio πρὸς Φίλιππον ante belli Phocici finem Ol. 108, 3, a. C. 346. Vid. Clinton. Fasti Hellen. s. h. anno ibique Krüger. Mortem obiit Isocrates Ol. 110, 3, a. C. 338; cf. Dionys. Halic. p. 537; Plutarch. Vit. X oratt. p. 837; Cicero De sen. 5. Philippus autem, Macedoniæ rex, occiditur Ol. 111. 1, a. C. 336. » LOZYSKI.

BIBA. Β'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΩΝ.

57. ΙΣΑΙΟΣ.

Harpocrates : Ἰσαῖος, εἷς μὲν ἐστὶ τῶν ἰ' ῥητόρων ὄντος, μαθητῆς δὲ Ἰσοκράτους, διδάσκαλος δὲ Δημοσθένους, Ἀθηναῖος τὸ γένος, καθά φησιν Ἐρμιππος ἐν β' Περὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν. Δημήτριος δ' ἐν τοῖς Περὶ δμωνύμων ποιητῶν Χαλκιδέα φησὶν αὐτὸν

εἶναι. Verba ἐν β' Περὶ Ἰσοκράτους μαθ., ita intelligas : in secundo libro ejus operis quod est de Isocrate ejusque discipulis. Liber primus erat de Isocrate; libri sequentes de ejus discipulis, quorum antiquissimus erat Isæus.

58.

Dionys. Halic. De Isæo c. 1 : Οὐδὲ γὰρ ὁ τοὺς μαθητὰς ἀναγράψας Ἐρμιππος, ἀκριδῆς ἐν τοῖς ἄλλοις γενόμενος, ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ῥήτορος οὐδὲν εἰρηκεν, ἔξω δυοῖν τούτων, οἳ διήκουσε μὲν Ἰσοκράτους, καθηγήσατο δὲ Δημοσθένους, συνεγένετο δὲ τοῖς ἀρίστοις τῶν φιλοσόφων.

59. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ.

Suidas v. Δημοσθένης : Δημοσθένης ... ἐπιμελὴς μᾶλλον ἢ εὐφυής, ὡς Ἐρμιππος ἱστορεῖ, καὶ τὰς ἡδονὰς ἀκόλαστος, ὡς καὶ τοῦτ' φησιν ὁ αὐτός. Cf. Idomeneus fr. 13, tom. II, p. 492; Æschines De f. leg. p. 260.

60.

Plutarch. Demosth. c. 5 : Ἐρμιππος δὲ φησιν ἀδελφοῖς ὑπομνήμασιν ἐντυχεῖν, ἐν οἷς ἐγγράπτο, τὸν Δημοσθένη συνεσχολακῆναι Πλάτωνα καὶ πλεῖστον εἰς τοὺς λόγους ὠφελῆσθαι, Κτησιβίου δὲ μέμνηται λέγοντος παρὰ Καλλίου τοῦ Συρακουσίου καὶ τινων ἄλλων τὰς Ἰσοκράτους τέχνας καὶ τὰς Ἀλκιδάμαντος κρύφα λαβόντα τὸν Δημοσθένη καταμαθεῖν Cf. not. ad Polemon. fr. 9.

61.

Gellius N. A. III, 13 : *Hermippus hoc scriptum reliquit, Demosthenem admodum adolescentem ventitare in Academiæ Platonemque audire solitum. Atque is, inquit, Demosthenes domo egressus, uti ei mos erat, quum ad Platonem pergeret com-*

LIB. I. DE ISOCRATE.

55.

Hermippus in iis quæ de Isocrate scripsit ætate provectum Isocratem ait Lagiscam meretricem domum suam recepisse, ex eaque filiulam ei esse natam.

56.

Orationem ad Philippum Isocrates senex scripsit paullo ante suum ipsius et Philippi obitum, teste Hermippo.

LIB. II. DE ISOCRATIS DISCIPULIS.

57.

Isæus, unus ex decem oratoribus, discipulus Isocratis, magister Demosthenis, Atheniensis genere, uti Hermippus libro secundo De Isocratis discipulis.

58.

Nam qui discipulos Isocratis descripsit, Hermippus, diligens in aliis quum fuerit, de hoc oratore nihil dixit, præter hæc duo, audiisse Isocratem et docuisse Demosthenem, et familiariter usum præstantissimis philosophorum.

59.

Demosthenes diligens magis quam ingenio pollens, teste Hermippo, fuit, et circa voluptates intemperans, testante eodem.

60.

Hermippus scribit, incidisse se in auctoris incerti commentarios, in quibus scriptum sit Demosthenem Platonis fuisse auditorem, plurimumque inde ad eloquentiam adjuvamenti accepisse. Atque idem Ctesibium refert affirmare, Demosthenem artis præcepta, quibus Isocrates et Alcidas utebantur, occulte a Callia Syracusano et aliis quibusdam accepisse atque perdidicisse.

pluresque populos concurrentes videret, percontatur ejus rei causam, cognoscitque currere eos auditum Callistratum. Is Callistratus Athenis orator in re publica fuit; illi δημαγωγούς appellant. Visum est paulum devertere experiri, an ad digna auditu tanto properatum studio foret. Venit, inquit, atque audit Callistratum nobilem illam τὴν περὶ Ὀρωποῦ δίκην dicentem : atque ita motus et demulctus et captus est, ut Callistratum jam inde sectari cœperit, Academiam cum Platone reliquerit.

« Quæ Plutarchus Vit. Demosth. c. 5 narrat, tam sunt similia Gellianis, ut eum Hermippi Vitam Demosthenis hic ob oculos habuisse existimem. Cf. Hegesias Magnes [fr. 5] apud Pseudoplutarchum De X oratt. p. 844, B. » LOZYSKI.

62.

Plutarch. Demosth. c. 30 : Τὸ δὲ φάρμακον Ἀρίστων μὲν ἐκ τοῦ καλὰμου λαβεῖν φησιν αὐτὸν, ὡς εἰρηται· Πάππος δὲ τις, οὗ τὴν ἱστορίαν Ἑρμιππος ἀνέλιψε, φησὶ, πεσόντος αὐτοῦ παρὰ τὸν βωμὸν, ἐν μὲν τῷ βιβλίῳ γεγραμμένην ἐπιστολῆς ἀρχὴν εὐρεθῆναι, « Δημοσθένης Ἀντιπάτρω, » καὶ μηδὲν ἄλλο. Θυμαζομένης δὲ τῆς περὶ τὸν θάνατον δεύτης, διηγείσθαι τοὺς παρὰ ταῖς θύραις Θράκας, ὡς ἐκ τινος βραχίου λαβὼν εἰς τὴν χεῖρα προσθοῖτο τῷ στόματι καὶ καταπίοι τὸ φάρμακον. Αὐτοὶ δ' ἄρα χρυσὸν ᾧήθησαν εἶναι τὸ καταπινόμενον, ἥ δ' ὑπηρετοῦσα παιδίσκη, πυθανομένων τῶν περὶ Ἀρχίαν, φαίη πολὺν εἶναι χρόνον, ἐξ οὗ φοροῇ τὸν ἀπόδεσμον ἐκείνων δὲ Δημοσθένης ὡς φυλακτήριον. « De Pappo, qui historicus videtur fuisse, nihil nisi nomen innotuit. » LOZYSKI.

63. Αἰσιῶν.

Idem ib. c. 11 : Αἰσιῶνα δὲ φησιν Ἑρμιππος

62.

Venenum Demosthenem ex calamo hausisse, ut diximus, Aristo narrat. Pappus autem quidam, cujus historiam Hermippus repetiit, tradit, eo apud aram collapsu, in libello epistolæ scriptum initium inventum, « Demosthenes Antigatro »; neque præterea ullum verbum. Celeritatem vero mortis admirantibus, Thraces qui feribus astiterant narasse, venenum eum ex quodam panniculo in manum sumpsisse, atque ita admotum ori deglutisse; se putasse aurum esse id, quod deglutiret; ancillam vero, quæ ipsi ministrabat, interroganti Archiæ respondisse, multo jam tempore Demosthenem hoc alligatum vestimento amuleti loco circumtulisse.

63.

Æsionem refert Hermippus de suæ ætatis et antiquis oratoribus sententiam interrogatum, respondisse : admiratum sane fuisse, qui hos audivisset, ita decore et magnifice ad populum loquentes, scriptas autem Demosthenis orationes longe plus apparatus habere atque virum.

ἐρωτηθέντα περὶ τῶν πάλαι ρητόρων καὶ τῶν καθ' αὐτὸν εἰπεῖν, ὡς ἀκούων μὲν ἂν τις ἐθαύμασεν ἐκείνους εὐκόσμως καὶ μεγαλοπρεπῶς τῇ δῆμῳ διαλεγομένους, ἀναγινωσκόμενοι δ' οἱ Δημοσθένους λόγοι πολὺ τῇ κατασκευῇ καὶ δυνάμει διαφέρουσιν.

« Fuit Æsion condiscipulus Demosthenis, Atheniensis, teste Suida s. v. (... ᾧ συνεφιλόλογεσε Δημοσθένης). Demosthenem ipsum de se et Callistrato eodem modo judicasse, tradit Ulpianus in Demosth. C. Timocr. p. 822. » LOZYSKI.

BIBA Γ'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΩΝ.

64. ΥΠΕΡΕΙΔΗΣ.

Athenæus VIII, p. 342, C : Καὶ δ' Ἑρμιππος δὲ φησιν ἐν τρίτῳ Περὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν, ἐωθινὸν τὸν Ὑπερείδην ποιῆσθαι νῦν τοὺς περιπάτους ἐν τοῖς Ἰγθύσιν.

65.

Plutarch. Vit. X orator. p. 849, C : Ἑρμιππος δὲ φησιν αὐτὸν (τὸν Ὑπερείδην) γλωττοτομηθῆναι εἰς Μακεδονίαν ἐλθόντα καὶ ῥιφῆναι ἀταφον, Ἀλφειὸν δ' ἀνεψιδὸν ὄντα αὐτῷ, ἧ, ὡς τινες, Γλαυκίππου τινὸς τὸν υἱὸν διὰ Φιλοπεΐθους τινὸς ἱατροῦ λαβόντα ἐξουσίαν τοῦ σώματος καῦσαι αὐτὸν καὶ τὰ ὅσῃ κομίσαι εἰς Ἀθήνας τοῖς προσήκουσι, παρὰ τὰ Ἀθηναίων καὶ Μακεδόνων δόγματα. Οὐ μόνον γὰρ κελεῦσαι αὐτοὺς πυγεῖν, ἀλλὰ μὲδ' ἐν τῇ οἰκίᾳ ταφῆναι.

66. ΕΥΘΙΑΣ.

Athenæus XIII, p. 590, D : Ἦν δὲ ἡ Φρόνη ἐκ Θεσπιῶν. Κρινομένη δὲ ὑπὸ Εὐθύου τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀπέφυγε· διόπερ ὀργισθεὶς δὲ Εὐθίας οὐκ ἔτι εἶπε δίκην, ὡς φησιν Ἑρμιππος.

LIB. III. DE ISOCRATIS DISCIPULIS.

64.

Hermippus in libro tertio De Isocratis discipulis ait, manere nunc Hyperidem scholas suas habere in foro piscario.

65.

Hermippus ait Hyperidem, quum in Macedoniam esset perlatu, lingua fuisse mutilatum, insepultumque abjectum : sed Alphinoum, consobrinum ejus, sive, ut alii, filium Glaucippi, opera Philopithis cujusdam medici, corpore oratoris positum, id cremasse, ossaque Athenas ad cognatos pertulisse, contra et Atheniensium et Macedonum edicta : nam non exilium modo ei imperaverant, sed etiam vetabant ne in patria sepeliretur.

66.

Erat Phryne Thespiis oriunda : quæ quum ab Euthia capitis rea esset acta, absoluta a iudicibus est; quare ita indignatus est Euthias, ut nullam post id tempus causam dixerit; quod tradit Hermippus.

67.

Harpocratio s. v. Εὐθίας· Ὑπερίδης ὑπὲρ Φρύνης. Τῶν ἐπὶ συκοφαντίᾳ διαβεβλημένων ἦν ὁ Εὐθίας. Τὸν μέντοι λόγον αὐτῷ τὸν κατὰ Φρύνης Ἀναξιμένην πεποιτημέναι αὐτῷ φησὶν Ἑρμιππος. Cf. Diodor. Perieg. fr. 5, tom. II, p. 354.

68. ΘΕΟΚΡΙΤΟΣ.

Athenæus I, p. 21, C : Ἑρμιππος δὲ φησι, Θεόκριτον τὸν Χῖον ὡς ἀπαιδεύτον μέμφεσθαι τὴν Ἀναξιμένους περιβολήν.

69. ΘΕΟΔΕΚΤΗΣ.

Athenæus X p. 451, E : Θεοδέκτην δὲ τὸν Φασηλίτην φησὶν Ἑρμιππος ἐν τοῖς Περὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν ἱκανώτατον γεγενῆσθαι ἀνευρεῖν τὸν προβληθέντα γρίφον, καὶ αὐτὸν προβαλεῖν ἑτέροις ἐπιδείξιος· οἷον τὸν περὶ τῆς σκιάς. Ἐφη γὰρ εἶναι τινα φύσιν, ἥ περὶ τὴν γένεσιν καὶ φθίσιν ἐστὶ μεγίστη, περὶ δὲ τὴν ἀκμὴν ὀλίγη. Αἰεὶ δ' οὕτως.

Τίς φύσις, οὐθ' ὅσα γαῖα φέρει τροφός, οὐθ' ὅσα κόντος, οὐτε βροτοῖσιν ἔχει γυῖων αὔξησιν ὁμοίαν. Ἄλλ' ἐν μὲν γενέσει πρωτοπόρῳ ἐστὶ μεγίστη, ἐν δὲ μέσῃ ἀκμαίᾳ μικρά, γίγχα δὲ πρὸς αὐτῷ μαρπῇ καὶ μεγέθει μείζων πάλιν ἐστὶν ἀπάντων.

Κὲν τῷ Οἰδίποδι δὲ τῇ τραγῳδίᾳ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν εἰργκεν αἰνιττόμενος.

Εἰσὶ κασίγνηται διτταί, ὧν ἡ μία τίχεται τὴν ἑτέραν, αὐτὴ δὲ τεκοῦσ' ὑπὸ τῆσδε τεκνοῦται.

70. ΛΑΚΡΙΤΟΣ. ΑΡΧΙΑΣ.

Plutarch. Dem. c. 58 : Ἑρμιππος δὲ τὸν Ἀρχίαν ἐν τοῖς Λακρίτου τοῦ ῥήτορος μαθηταῖς ἀναγράφει. — Lacritus Isocratis disc. fuit. V. Demosthen. In La-

67.

Euthiæ orationem contra Phrynen ab Anaximene ei scriptam esse refert Hermippus.

68.

Hermippus scribit a Theocrito Chio, ut illiberalem, reprehensum fuisse Anaximenem vestitum.

69.

Theodectem Phaselitam ait Hermippus in libris de Isocratis discipulis, ad inveniendam solutionem propositorum griphorum fuisse solertissimum; atque ipsum etiam aliis griphos ingeniose proposuisse: velut illum de umbra. Dicebat enim, esse naturam quandam, quæ circa ortum suum interitumque sit in maxima; tempore vero summi vigoris, minima. Verba illius hæc sunt:

In rerum natura, quotquot terra nutrit fert, quotquot mare, atque adeo nec inter homines aliquid est, quod membrorum habeat incrementum simile huic. Ortus namque principio maxima ea res est; medio vigore parva; senectute autem in ipsa, magnitudine ac specie maxima rursus.

crit. p. 928, § 15, et plura, ap. Westermann. Eloq. Gr. p. 100, n. 36.

71. ΑΙΣΧΙΝΗΣ.

Schol. ad Æschin. De fals. leg. init., de Æschine oratore, vide in Idomenei fr. 15. Fragmentum hoc fugit Lozynskium.

[HERMIPPUS BERYTIUS.]

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΛΑΜΨΑΝΤΩΝ.

(72.)

Etym. M. p. 118, 11 : Ἀπάμεια, πόλις Βιθυνίας, πρότερον Μυρλῆα καλουμένη, ἣν λαδὼν δῶρα παρὰ Φιλίππου τοῦ Δημητρίου Προυσίας ὁ Ζηῖλα μετωνόμασεν Ἀπάμειαν ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Ἀπάμας. Ἑρμιππος ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν παιδείᾳ λαμψάντων λόγῳ. Οὕτως Ὡρος.

Προυσίας ὁ Ζηλίου scripsit Sevin., *Mém. de l'Acad.*, tom. XV, p. 36; ὁ Ζηῖλα Προυσίας dedit Clinton. F. H. tom. III, p. 415. Libri corrupte præbent ὁ Ζηῖλας. De re, quæ pertinet ad an. 203 a. C, vide Strabo XII, p. 563 et quæ exponit Clinton. l. i. Quanam occasione Hermippus hæc protulerit, nescio. Post vocem λαμψάντων verbum elacdisse videtur, quo certum genus virorum literis clarorum indicabatur. Ceterum tum hoc fragmentum tum sequentia duo ad Berytium Hermippum refero.

(73.)

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΕΨΑΝΤΩΝ ΕΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΔΟΥΛΩΝ.

E LIBRO SECUNDO.

Suidas : Ἴστρος, Μενάνδρου (ἢ add. Siebelis.) Ἴστρου, Κυρηναῖος ἢ Μακεδὼν, συγγραφεὺς, Καλλιμάχου

Idem, in CEdipode tragœdia, diem et noctem talis ænigmatibus involucre significavit :

Sorores geminæ, gignit quarum altera semper alteram, et inde parens fit filia nata vicissim.

70.

Hermippus Archiam inter Lacriti discipulos recenset.

DE VIRIS ERUDITIONE CLARIS.

(72.)

Apamea, urbs Bithyniæ, prius Myrlea dicta, quam quum donum a Philippo, Demetrii filio, accepisset Prusias (1) Zeilæ filius, mutato nomine Apameam nuncupavit de Apama uxore, teste Hermippo in opere De viris qui eruditione inclaruerunt. Ita Orus.

(73.)

DE SERVIS ERUDITIONE CLARIS.

Ἴστερ, Menandri (aut) Istri filius, Cyrenæus aut Macedon, historicus, Callimachi servus et discipulus. Hermippus eum Paphium dicit libro secundo De servis eruditione claris.

δοῦλος καὶ γνώριμος. Ἐρμιππος δὲ αὐτόν φησι Πάφιον ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Διαπρεψάντων ἐν παιδείᾳ δούλων.

Callimachio Hermippo hæc tribuit Lozynski. Rectius Küsterus, suffragante Prellero, Hermippum qui de servis eruditione claris scripsit, non Callimachi discipulum, sed Berytium, Hadriani æqualem, qui ipse servus fuerat, intelligendum esse censet. Etenim ap. Suidam v. Ἀδρων leguntur hæc : Ἀδρων, Φρύξ ἢ Ῥόδιος, γραμματικὸς, μαθητὴς Τρύφωνος, σοφιστεύσας ἐν Ῥώμῃ, γεγονώς δ' ἐκ δούλων, ὡς φησιν Ἐρμιππος. Quæ quum H. Callimachii esse nequeant, aptissime tribuuntur servo Berytio; eundemque auctorem etiam sub voce Ἰατρος Suidas intellexerit. Ex eodem fonte fluxerit quæ de Cæcilio rhetore e servis nato leguntur ap. Suidam v. Κκιλιος.

ΠΕΡΙ ΕΝΔΟΞΩΝ ΙΑΤΡΩΝ.

E LIBRO QUINTO.

(73 a.)

Schol. Oribasii in Maji Class. auct. IV, p. 11 : Οἱ περὶ Διονύσιον τὸν κυρτόν] Ὁ Φίλων ἐν τῷ ὅ' Περί βιβλιοθήκης κτήσεως (κτίσεως lib.) καὶ Ἐρμιππος ἐν τῷ ε' Περί ἐνδοξῶν ἀνδρῶν ἱατρῶν καὶ ὁ Σωρανὸς ἐν ταῖς τῶν ἱατρῶν διαδοχαῖς οὗ καὶ δευτόνως λέγεται κυρτός ὡς φοβός διὰ σωματικὴν ἀσθένειαν, βαρυτόνως δὲ ὡς ἵππος πύργος, ἐπεὶ ἐκ μεσογείου πόλεως τῆς Αἰγύπτου λεγομένης Κύρτου ὑπῆρχεν, ἢ ὡς φασι τινες, διὰ τὸ ἀλίσκεσθαι τοὺς ἀντιλέγοντας ὑπ' αὐτοῦ ὥσπερ τοὺς ἰχθύς ὑπὸ τῶν ἀλιευτικῶν κύρτων.

Cf. Stephan. Byz. : Κύρτος, πόλις Αἰγύπτου ἐν τῇ μεσογείῳ. Ἐκ ταύτης Διονύσιος ἦν διάσημος ἱατρός ἀπὸ τῆς πατρίδος, οὐκ ἀπὸ τοῦ σώματος Κυρτὸς ὀνομαζόμενος, οὐ μέμνηται Ἐρένιος Φίλων ἐν τῷ Περί ἱατρικῶν. Ὁ τόνος τοῦ μὲν ἐθνικοῦ δεῦς δμοφώνος τῷ πάθει, τοῦ δὲ κυρίου τῆς πόλεως βαρὺς, ὡς τὸ Πόντος καὶ κόντος. Uterque locus ex eodem fonte fluxisse videtur. Titulus Περί ἱατρικῶν apud Stephanum indicat libri noni Περί βιβλιοθήκης κτήσεως eam

partem in qua de medicis eorumque operibus sermo erat.

Sequuntur fragmenta quæ num ad Callimachium Hermippum, an ad alium quendam Hermippum, sive etiam ad complures ejus nominis scriptores pertineant, affirmare non licet.

(73 b.)

Vit. Euripidis in Bioгр. Westermanni, p. 138 : Λέγει δὲ καὶ Ἐρμιππος Διονύσιον τὸν Σικελίας τύραννον μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ Εὐριπίδου τάλαντον τοῖς κληρονόμοις αὐτοῦ πέμψαντα λαβεῖν τὸ ψαλτήριον καὶ τὴν δέλτον καὶ τὸ γραφεῖον, ἀπερ ἰδόντα κελεύσαι τοὺς φέροντας ἐν τῷ Μουσῶν ἱερῷ ἀναθεῖναι, ἐπιγράψαντα τοῖς αὐτοῦ Εὐριπίδου ὀνόμασιν. Διὸ καὶ ξενοφιλοτάτον κεκληθῆσθαι φησι διὰ τὸ μάλιστα ὑπὸ ξένων φιλεῖσθαι· ὑπὸ γὰρ Ἀθηναίων ἐφθονεῖτο. Cf. similem narrationem de Æschyli pugillaribus a Dionysio emptis apud Lucian. Adv. indoct. c. 15, quam ex Eubuli comœdia derivatam esse suspicatur Meinekius Histor. critica com. p. 362. Ceterum hoc fragmentum fugit Lozynskium. Quæritur denique num statendum sit Hermippum Callimachium uti philosophorum rhetorumque, sic etiam poetarum vitas scripsisse, an locus noster ex peculiari Hermippi nescio cujusnam opere Vitam Euripidis et in fabulas commentarios continente petitus sit.

74.

ΠΕΡΙ ΙΠΠΩΝΑΚΤΟΣ.

Athenæus VII, p. 327, C : Ἐρμιππος δ' ὁ Συρναῖος ἐν τοῖς Περί ἱππωνάκτος ὕκην ἀκούει τὴν βουλὴν εἶναι δ' αὐτὴν δυσθῆρατον· διὸ καὶ Φιλητᾶν φάναι· « Οὐδ' ὕκης ἰχθύς ἐσχατος ἐξέφυγε. » Cf. Ælian. N. A. II, 44, ibiq. interpr. Smyrnæum Hermippum a Callimachio non diversum esse censet Lozynskius.

75.

ΣΥΝΑΓΩΓὴ ΤΩΝ ΚΑΛΩΣ ΑΝΑΦΩΝΗΘΕΝ- ΤΩΝ ΕΞ ΟΜΗΡΟΥ.

Stobæus Floril. V, 59 : Ἐκ τῆς Ἐρμιππου Συνα-

DE CLARIS MEDICIS.

(73 a.)

Philo libro nono De comparanda bibliotheca et Hermippus libro quinto De claris medicis et Soranus in Medicorum successionibus dicunt Dionysium vocari tum κυρτόν (*gibbosum*), oxytone ut φοβός, propter corporis imbecillitatem, tum Κύρτον, paroxytone, ut ἵππος πύργος, quod ex Cyrtō Ægypti interioris urbe oriundus fuit, vel, ut nonnulli tradunt, quod adversarios suos disputando ceperit, sicuti pisces κύρτοις, *nassis*, capiuntur.

(73 b.)

Hermippus quoque narrat Dionysium Siciliæ tyrannum,

post obitum Euripidis, ab heredibus ejus talento emisse psalterium poetæ et pugillares stilumque. Quæ, quum allata conspexisset, jussisse eum in Musarum templo dedicari, inscripto nomine Euripidis. Quapropter etiam Euripidem appellari ait poetam peregrinis dilectissimum.

74.

DE HIPPONACTE.

Hermippus Smyrnæus in libris De Hipponacte *hycam* intelligit iulidem, esse autem piscem venatu difficilem, itaque Philetam dixisse :

Nec hycas piscis postremus effugit.

γωγῆς τῶν καλῶς ἀναφωνηθέντων ἐξ Ὁμήρου. « Δημήτριος δὲ Φαληρεὺς εἰς σωφροσύνην ἔλεγε ταῦτα ποιεῖν·

ἀσπάσιοι λέκτροιο παλαιοὺ θεσμὸν ἔχοντο. »

Ipsa hujus scripti indoles seriorum hominum industriam magis quam Callimachi ævum prodere videtur. Versus citatus legitur in Odyss. 23, 296.

E SCRIPTIS INCERTIS.

76.

Ælianus N. A. VII, 40 : Πέπυσμαί δὲ καὶ Αἰθίοπων εἶναι ἔθνος, ἐν ᾧ βασιλεύει κύων, καὶ τῇ ἐκείνου ὁρμῇ πείθονται· κνωζωμένον τε ἴσασιν, ὅτι μὴ θυμοῦται, καὶ ὑλακτοῦντος τὴν ὁργὴν συνιᾶσιν. Τοῦτο εἰ τῷ ἱκανὸς Ἑρμιππος τεκμηριῶσαι, μάρτυρά οἱ τοῦ λόγου ἐπαγόμενος Ἀριστοκρέωννα πειθέτω· ἐμὲ δὲ μὴ λαθὼν εἶτα ἐν καλῷ τῆς μνήμης ἀφίκετο.

Hæc ex opere Περὶ θαυμασίων, quod Hermippus Callimachum magistrum imitatus composuerit, esse censet Lozynski. Jacobsius ad Æl. fragmentum desumptum suspicatur ex opere Περὶ τῶν νομοθετῶν, ubi historiæ de cane regis locum tenente afferri potuerit. Quod longius petitum. Quum sequente fragm. Hermippus de Nilo fluvio laudetur, nescio an Hermippus librum geographicum de Ægypti et Æthiopiæ regionibus scripserit, sicuti Aristocreon (quod nomen reposuit Schneider. pro vulg. Ἀριστοκλέωννα), quem novimus ex Plinii H. N. V, 10, p. 316 ed. Tchn. et VI, 35, p. 388 et 390, ubi præter ea, quæ disertis verbis tamquam ex Aristocreonte petita Plinius affert, etiam quæ deinceps ponit : *Ptoemphanæ, qui canem pro rege habent, motu ejus imperia augurantes*, ex eodem fonte deprompta fuerint. — Ceterum ex Plinio VI, c. 35, p. 388, patet Aristocreontem juniorem fuisse Dalione, qui primus ultra Meroen longe subvectus est; Dalionem autem vixisse post Timosthenem, classium Philadelphi præfectum. Hinc colligas Aristocreontem Hermippo Callimachio antiquiorem esse vix potuisse, sed vel æqualem vel etiam juniorem fuisse. Quæ vero schol. Apoll. ex Hermippo

affert de Nilo Cyclopiis f., Tantalii nepote, senioris ævi commentum redolent, quod Callimachi discipulo vindicare absque testimonii auctoritate non lueris. Quare Hermippum Æliani et schol. Apoll. a Vitarum scriptore distinguendum esse censeo. Idemque ab Hermippo Berytio diversus fuerit, propterea quod ap. schol. Apoll. laudatur. — De re ap. Ælian. memorata cf. Plutarch. Mor. p. 1064, B.

77.

Schol. Apoll. Rh. IV, 269 : Ὁ δὲ Νεῖλος οὕτω πρότερον ἐκαλεῖτο, Τρίτων· μετωνομάσθη δὲ ἀπὸ Νεῖλου τοῦ Κύκλωπος, τοῦ Ταντάλου, βασιλεύσαντος τῆς χώρας, ὡς Ἑρμιππὸς φησιν.

His subungere liceat pauca illa quæ ex Hermippi libris Περὶ μάγων afferuntur. Non esse a Callimachi discipulo hoc opus profectum statuit Prellerus; recte fortassis; verum Hermippum hunc τὸν ἀστρολογικόν, quem dicit apud Athenæum Nicomachus (v. fr. 81), eundem esse cum Hermippo Berytio, uti Prellero videtur, temporum rationes (v. introduct. not. 1) non admittunt. Nam Berytium laudare non potnit Plinius.

ΠΕΡΙ ΜΑΓΩΝ.

78.

E LIBRO PRIMO.

Diogen. L. I, 8 : Ἀριστοτέλης δ' ἐν πρώτῳ Περὶ φιλοσοφίας καὶ πρεσβυτέρους εἶναι (τοὺς μάγου;) τῶν Αἰγυπτίων· καὶ δύο κατ' αὐτοὺς εἶναι ἀρχὰς, ἀγαθὸν δαίμονα καὶ κακὸν δαίμονα· καὶ τῷ μὲν ὄνομα εἶναι Ζεὺς καὶ Ὀρομάσδης, τῷ δὲ Ἄδης καὶ Ἀραιμάνιος. Φησὶ δὲ τοῦτο καὶ Ἑρμιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ μάγων καὶ Εὐδόξος ἐν τῇ Περίδῳ καὶ Θεόπομπος ἐν τῇ γῆδῳ τῶν Φιλιππικῶν.

79.

Plinius Hist. Nat. lib. XXX, c. 2. : *Hermippus, qui de tota ea arte (sc. magorum) diligentissime scripsit, et vicies centum millia versuum a Zoroa-*

75.

EGREGIE DICTA EX HOMERO COLLECTA.

Ex Hermippi collectione egregie dictorum apud Homerum. « Demetrius Phalerens Homerum ad temperantiam commendandam hunc fecisse versum :

labentes lecti antiqui ritibus accesserunt. »

76.

Nationem Æthiopum esse audivi, quæ canem habet regem et illius arbitrio pareat; si suo quodam modo gannit vel murmurat, eum non iratum esse norunt; si latrat, iram agnoscunt. Hoc, si cui testimonio sufficiens videatur Her-

mippus, testem sibi narrationis adducens Aristocreontem, credat; mihi vero non latens pulchre in memoriam venit.

77.

Nilus olim Triton appellabatur; postea Nili nomen accepit a Nilo Cyclopi filio, Tantalii nepote, qui regioni huic imperavit, teste Hermippo.

DE MAGIS.

78.

Ægyptiis antiquiores esse magos Aristoteles auctor est in primo De philosophia libro, duoque secundum illos esse principia, bonum dæmonem et malum; alterum ex his Jovem et Oromasdem, alterum Plutonium et Arimanium dici. Quod Hermippus quoque in primo De magis et Eudoxus in Periodo et Theopompus Philippicorum libro octavo.

stre condita, indicibus quoque voluminum ejus positis, explanavit, præceptorem, a quo institutum diceret, tradidit Azonacem, ipsum vero quinque millibus annorum ante Trojanum bellum fuisse.

80.

Arnob. I, 52 : *Age nunc veniat quis super igneam zonam, magus interiore ab orbe Zoroastres, Hermippo ut assentiamur auctori. Bactrianus et ille veniat, cujus Ctesias (fr. p. 19) res gestas Historiarum exponit in primo; Armenius Hosthanis nepos et familiaris Pamphylus Cyri.*

81.

Athen. XI, p. 478, A : Νικόμαχος δ' ἐν πρώτῳ Περὶ ἑορτῶν Αἰγυπτίων φησί· « Τὸ δὲ κόνδυ ἐστὶ μὲν Περσικόν, τὴν δὲ ἀρχὴν * Ἑρμιππος [δ] ἀστρολογικὸς ὥς δ' κόσμος ἐξ οὗ τῶν θεῶν τὰ θαύματα καὶ τὰ καρκώσιμα γίνεσθαι ἐπὶ γῆς διδ' ἐκ τούτου σπένδασθαι. »

Locus corruptus. Τὴν δὲ μορφήν εἶχε, ὥς φησιν Ἑρμ. conj. Pursanus. Περσικόν τὴν ἀρχὴν· εἶδος δ' ἔχει, ὥς φησιν Ε. Casaubonus. Cf. not. ad Manethon. fr. 82.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ.

82.

Τὰ Φαινόμενα Hermippo τῷ ἀστρολογικῷ, qui Περὶ μάγων scripsit, vindicanda sunt. Loci veterum qui hac pertinent paucis indicasse habeo satis. Vit. Arat. p. 55 in Βιογρ. Westerm : Καὶ γὰρ Εὐδοξος ὁ Κνίδιος ἔγραψε Φαινόμενα καὶ Αἴσος ὁ Μάγνης, ... καὶ Ἑρμιππος καὶ Ἡγησιάνης καὶ Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος, καὶ ἄλλοι πολλοί, ὧν καὶ Πτολεμαῖος μνῆνται ὁ βασιλεὺς Ἰδιοφύσειν οὕτως·

Πάνθ' Ἡγησιάνης τε καὶ Ἑρμιππος τὰ κατ' αἰθρὴν
τεῖρεα καὶ πολλοὶ ταῦτα τὰ φαινόμενα
βίβλοις ἐγκατέθεντο, ἀποσκοπία δ' ἀφάρματον·
ἄλλὰ τὸ λεπτολόγου σκηπτρον Ἄρατος ἔχει.

Epigramma hoc Jacobsius (Anthol. tom. XIII, p. 944) ad Ptolemæum Evergeten II refert. Buttmannus autem (in Mus. Antiq. tom. II, p. 463 sqq.) Claudio Ptolemæo, astronomo, qui medii ævi scriptoribus Regis nomine interdum ornatus

sit, vindicat. Hoc longius petatum, neque cum medii ævi scriptore nunc nobis res est. Equidem puto Ptolemæum illum, Ἰδιοφύων auctorem, esse regem Philopatorem, cui Archelaus poeta sua Ἰδιοφύῃ (quæ memorantur apud Athen. IX, p. 409, C) dedicassit, siquidem recte statuo Ἰδιοφύῃ hæc non diversa esse ab epigrammatis quæ de rebus mirabilibus Archelaus ad Ptolemæum scripsit (v. not. ad fr. Philostephani p. 28). Quod si est, Hermippus a Ptolemæo laudatus Nostro Callimachio nequit esse junior; quin idem cum Callimachio fuerit nihil adeo obstat, ut nunc quidem mihi videtur. Cf. etiam Droysenius *Hellenism.* tom. II, p. 49 not. — Exstat præterea (in Petavii Doctr. temp. III, p. 147) Catalogus τῶν περὶ τοῦ ποιητοῦ (sc. Ἀράτου) συνταξαμένων, qui Hipparcho vel Eratostheni tribuitur. Recensentur in eo tamquam Arati commentatores : Parmenides, Eratosthenes, Hermippus, Zeno, Thales, Hermippus peripateticus, Callimachus, alii. Auctoritas miselli hujus testimonii plane nulla est. Umbraticus quidam ex scholiis suis ad Aratum auctores ibi allegatos enotasse et tamquam commentatores poetæ composuisse videtur, monente Prellero. Duplicem Hermippi mentionem ita explicat Prel-lerus, ut initio nonnisi Hermippi nomen, uti in schol. ad Arat. laudatur, annotatum fuisse statuatur, huic deinde alium quendam adscripsisse Hermippum peripateticum, cujus mentionem apud Hieronymum vel alibi reperisset. — Ex Phænomenis petita sunt quæ leguntur apud Hygin. Poet. astron. II, 20, et II, 4 (ubi : Hermippus qui De sideribus scripsit); schol. Arat. v. 315 et 436, ubi hæc : Αὐτὸν μὲν οὖν (Centaurum) Ἑρμιππος Χείρωνά φησιν... εἶναι... Αὐτὸς δὲ ὁ Χείρων δ' ἐν τῷ σπηλεῖ κατοικῶν, δικαιοσύνη πάντας ἀνθρώπους υπερβάλλων καὶ παιδεύσας Ἀσκληπιὸν, τὸν υἱὸν Ἀπόλλωνος, καὶ Ἀχιλλέα τὴν ἱατρικὴν, καὶ Ἰάσονα, κατηστερίσθη πρὸς τιμὴν. Quem locum Prellerus componit cum iis, quæ ex Hermippo Berytio refert Clemens Alex. Strom. I, p. 132, 11 Sylb. : Ὁ δὲ Βηρύτιος Ἑρμιππος Χείρωνα τὸν Κένταυρον σοφὸν καλεῖ, indeque colligit ipsum hunc Berytium Hermippum auctorem esse τῶν Φαινόμενων. At consensus ille in re omnium tritissima nihil probat.

81.

Nicomachus libro primo De festis Ægyptiorum ait : • Candy, vas est Persicum; (formam habet), ut Hermippus

astrologus ait, quam mundus, ex quo deorum miracula in terra fiunt. Quare ex eo libationes fundere solent.

CALLIXENUS RHODIUS

ET

PTOLEMÆUS MEGALOPOLITANUS.

Callixenum Rhodium scripsisse sub Ptolemæo Philopatore (222—206), sed virum jam fuisse sub regno Philadelphi (285—247), ex duobus quæ supersunt fragmentis (1 et 2) luculentissimis colligimus; nam quæ fragmento 2 describitur pompa Ptolemæi Philadelphi, ita nobis pingitur ut non potuerit eam auctor suis non vidisse oculis. Condidit Alexandriae Periegesin libris minimum quatuor; quæ nitidissimam et accuratissimam monumentorum urbis et divitiarum imaginem exhibuisse videtur. Ex alio ejusdem scriptoris opere De pictoribus et statuariis nihil tulit ætatem. Cf. Preller. ad Polemon. p. 179.

ΠΕΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.

E LIBRO PRIMO.

I.

Athenæus V, c. 36, p. 203, C: Πολλῶν δ' ὁ Φιλάδελφος βασιλέων πλοῦτον διέφερε, καὶ περὶ πάντα ἰσπουδάκει τὰ κατασκευάσματα φιλοτίμως, ὥστε καὶ πλοίων πληθεῖ πάντας ὑπερέβαλλε. Τὰ γοῦν μέγιστα τῶν πλοίων ἦν παρ' αὐτῷ τριακοντήρεις δύο, εἰκοσθήρεις μία, τέσσαρες τρισκαίδεχρεις, δωδεκθήρεις δύο, ἑνδεκθήρεις τεσσαρεσκαίδεκα, ἑννῆρεις τριάκοντα, ἑπτήρεις τριάκοντα ἑπτὰ, ἐξήρεις πέντε, πεντήρεις ἑπτακαίδεκα.

DE ALEXANDRIA.

1.

Multos reges Philadelphus divitiis antecelluit; idemque singulari studio omnia artis opera prosecutus est, ut etiam navium magnitudine omnes superarit. Igitur maximæ apud eum naves erant, triginta ordinum, duæ; viginti ordinum, una; quattuor, ordinum tredecim; duæ, duodecim ordinum; quattuordecim, ordinum undecim; hepteres, triginta septem; hexeres, quinque; quinquereemes, septemdecim. A quadrimiri vero usque ad hemiolia numerus duplo istis major erat. Quæ vero in insulas emittebantur, et in alias quibus imperavit civitates, et in Africam, super quattuor millia erant. De librorum autem multitudine et de Bibliothecæ apparatu, et de conventu in Museo, quid opus est verba facere, quum in hominum memoria hæc omnia versentur?

Sed quoniam de Navium constructione diximus, age dicamus etiam (nam scitu digna res est) de navigiis a Philopatore rege constructis. De quibus idem Callixe-

τὰ δ' ἀπὸ τετρήρους μέχρι τριηρημιολλίας διπλάσια τούτων. Τὰ δ' εἰς τὰς νήσους πεμπόμενα καὶ τὰς ἄλλας πόλεις, ὧν ἦρχε, καὶ τὴν Λιβύην πλείονα ἦν τῶν τετρακισχιλίων. Περὶ δὲ βιβλίων πλήθους καὶ βιβλιοθηκῶν κατασκευῆς καὶ τῆς εἰς τὸ Μουσεῖον συναγωγῆς, τί δεῖ καὶ λέγειν, πᾶσι τούτων ὄντων κατὰ μνήμην;

37. Ἐπεὶ δὲ περὶ νεῶν κατασκευῆς εἰρήκαμεν, φέρεῖν εἰπωμεν (ἀκοῆς γὰρ ἔστιν ἄξια) καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Φιλοπάτορος βασιλέως κατεσκευασμένα σκάφη. Περὶ ὧν ὁ αὐτὸς Καλλιξένος ἱστορεῖ ἐν τῇ πρώτῃ Περὶ Ἀλεξανδρείας, οὕτως λέγων· «Τὴν τεσσαρακοντήρη ναῦν κατεσκεύασεν ὁ Φιλοπάτωρ, τὸ μήκος ἔχουσαν διακοσίων ὀγδοήκοντα πηγῶν, ὀκτὼ δὲ καὶ τριάκοντα ἀπὸ παρόδου ἐπὶ πάροδον, ὕψος δὲ ζωὸς ἀκροστολίου τεσσαράκοντα ὀκτὼ πηγῶν. Ἀπὸ δὲ τῶν πρυμνητικῶν ἀφλάστων ἐπὶ τὸ πρὸς τῇ θαλάσῃ μέρος αὐτῆς τρεῖς πρὸς τοῖς πεντήκοντα πῆχεις. Πηδάλια δ' εἶχε τέτταρα τριακονταπήχη, κώπας δὲ θραντικὰς, ὀκτὼ καὶ τριάκοντα πηγῶν τὰς μεγίστας, αἷ, διὰ τὸ μολυβδὸν ἔχειν ἐν τοῖς ἐγχειριδίοις, καὶ γεγόνειαι λίαν εἰσω βαρεῖαι κατὰ τὴν ζύγωσιν, εὐθέρως ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς χρεῖας. Δίπρωρος δ' ἐγεγόνει καὶ δίπρυμνος, καὶ ἐμβολα εἶχεν ἑπτὰ· τούτων ἐν μὲν ἡγούμενον, τὰ δ' ὑποστέλλοντα· τινὰ δὲ κατὰ τὰς ἐπιωτίδας. Ὑποζώματα δὲ ἐλάμβανε δώδεκα· ἐξακοσίων δ' ἦν ἕκαστον πηγῶν. Εὐρύθμος δ' ἦν καθ' ὑπερβολήν· θαυμαστός δ' ἦν καὶ ὁ ἄλλος

nus primo De Alexandria libro, his verbis exposuit: «Quadringenta ordinum navem construxit Philopator, longitudinem habentem cubitorum ducentorum et octoginta, octo vero et triginta ab uno latere ad alterum. Altitudo autem, usque ad prorse summitatem, cubitorum erat quadraginta octo: ab aplustri vero in puppi usque ad partem quæ mare attingit, cubiti erant quinquaginta. Gubernacula habebat quattuor, cubitorum triginta: remos superioris ordinis [centum et] triginta octo cubitorum maximos; qui, quod plumbum habent in manubriis et admodum graves essent, intra navem secundum leges æquilibræ, tractatu faciles erant in ipso usu. Habebat autem duas proras, duasque puppes: rostra vero septem, quorum unum longius, reliqua gradatim breviora; nonnulla etiam ex auriculis navis eminebant. Hypozomata [quasi subligacula diceret] habebat duodecim; quorum quodque erat sexcentorum cubitorum. Erat autem mira totius structuræ concinnitas, aptaque dimensionis proportio: et admirabilis reliquas navis ornatus. Habebat enim quum in puppi, tum in prora, figuras haud minores duodecim cubitis: et quilibet ejus

κόσμος τῆς νεώς. Ζῶα μὲν γὰρ εἶπεν οὐκ ἐλάττω δώδεκα πηγῶν κατὰ πρύμναν τε καὶ πρῶραν, καὶ πᾶς τόπος αὐτῆς κηρογραφία κατεπεποίκιλτο, τὸ δ' ἔγκωπον ἅπαν μέχρι τῆς τρόπαιος κισίνην φυλλάδα καὶ θύρους εἶχε περίε. Πολλὸς δ' ἦν καὶ ὁ τῶν ὀπλων κόσμος. Ἀνεπλήρου δὲ τὰ προσδεόμενα τῆς νεὸς μέρη. Γενομένης δὲ ἀναπείρας ἐδέξατο ἑρέτας πλείους τῶν τετρακισχιλίων, εἰς δὲ τὰς ὑπηρεσίας τετρακοσίους· εἰς δὲ τὸ κατάστρωμα ἐπιβάτας τρισχιλίου, ἀποδόντας ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα· καὶ χωρὶς ὑπὸ τὰ ζύγια πλῆθος ἀνθρώπων ἕτερον, ἐπισιτισμούς τε οὐκ ὀλίγον. Καθειλύσθη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ ἐσχαρίου τινός, ὃ φασὶ παγῆναι πεντήκοντα πλοίων πεντηρικῶν ξυλίσια, ὑπὸ δὲ ὄχλου μετὰ βοῆς καὶ σαλπείγων καθήγετο. Ὑστερον δὲ τῶν ἀπὸ Φοινίκης τὴς ἐπενόησε τὴν καθολικὴν, τάφρον ὑποστησάμενος, ἴσθιν τῇ νηὶ κατὰ μῆκος, ἣν πλησίον τοῦ λυμένος ὤρυξε. Ταύτῃ δὲ τοὺς θεμελίου κατωκοδόμησε λίθῳ στερεῷ πρὸς πέντε πῆχεις τὸ βάθος, καὶ διὰ τούτων φάλαγγας ἐπικαρίας κατὰ πλάτος τῆς τάφρου διώσας συνεχεῖς, τετράπηγυν εἰς βάθος τόπον ἀπολιπούσας. Καὶ ποιήσας εἰσρουν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐνέπλησεν αὐτῆς πάντα τὸν ὀρυχθέντα τόπον, εἰς δὲ βადίως ἀπὸ τῶν τυχόντων ἀνδρῶν εἰσήγαγε τὴν ναῦν. *** τὸ ἀναίχθην κατ' ἀρχὰς ἐμφράξαντας μετεξαντλήσαι πάλιν τὴν θάλασσαν ὀργάνοις· τούτου δὲ γενομένου ἐδρασθῆναι τὸ πλοῖον ἀσφαλῶς ἐπὶ τῶν προειρημένων φαλάγγων.

« Κατεσκευάσε δ' ὁ Φιλοπάτωρ καὶ ποτάμιον πλοῖον, τὴν ὁπλαμηγὸν καλουμένην, τὸ μῆκος ἔχουσαν ἡμιστα-

θίου, τὸ δ' εὖρος, ἥ πλατύτατον, τριάκοντα πηγῶν· τὸ δὲ ὕψος σὺν τῷ τῆς σκηνῆς ἀναστήματι μικρὸν ἀπέδει τεσσαράκοντα πηγῶν. Τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς οὐτε ταῖς μακραῖς ναυσὶν οὐτε ταῖς στρογγύλαις ἰσοῦς, ἀλλὰ παραλλαγμένον τε καὶ πρὸς τὴν χρεῖαν τοῦ ποταμοῦ τὸ βάθος. Κάτωθεν μὲν γὰρ ἀλιτενῆς καὶ πλατεῖα, τῷ δ' ὄγκῳ μετέωρος· τὰ δ' ἐπὶ τῶν ἄκρων αὐτῆς μέρη, καὶ μάλιστα τὰ κατὰ πρῶραν, παρέτεινεν ἐφ' ἱκανόν, τῆς ἀνακλάσεως εὐγράμμου φαινομένης. Δίπρυρος δ' ἐγεγόνει καὶ δίπρυμνος, καὶ πρὸς ὕψος ἀνέτεινε, διὰ τὸ μετέωρον ἄγαν ἴστασθαι πολλάκις ἐν τῷ ποταμῷ τὸ κύμα. Κατεσκευάστο δ' αὐτῆς κατὰ μὲν μέσον τὸ κύτος τὰ συμπόσια, καὶ οἱ κοινῶνες, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ πρὸς τὴν διαγωγὴν χρηστήρια. Πέριε δὲ τῆς νεὸς περίπατοι κατὰ τὰς τρεῖς πλευρὰς ἐγεγόνεσαν διπλοῖς ἔλν ἡ μὲν περίμετρος ἦν πέντε πλέθρων οὐκ ἐλάττων, ἡ δὲ διάθεσις τοῦ μὲν καταγείου περιστῶλυ παραπλήσιος, τοῦ δ' ὑπερῶου κρύπτῃ φραγμαῖς καὶ θυρίσι περιεχομένη πάντοθεν. Πρώτῃ δ' εἰσιόντι κατὰ πρύμναν ἐτέτακτο προστάς, ἐξ ἐναντίου μὲν ἀναπεπταμένη, κύκλῳ δὲ περίπετρος· ἥς ἐν τῷ καταντικρῷ τῆς πρῶρας μέρεϊ προπύλαιον κατεσκευάστο, δι' ἐλέφαντος καὶ τῆς πολυτελεστάτης ὕλης γενοῦς. Τοῦτο δὲ διελθοῦσιν ὡσανεὶ προσκῆνιον ἐπεποιήτο τῇ διαθήσει, κατὰστέγον ἄνω. Πάλιν ὁμοίως κατὰ μὲν τὴν μέσσην πλευρὰν προστάς ἑτέρα παρέκειτο ὀπισθεν, καὶ τετράθυρος ἔφερεν εἰς αὐτὴν πυλῶν. Ἐξ ἀριστερῶν δὲ καὶ δεξιῶν θυρίδες ὑπέκειντο, εὐαίαν παρέχουσαι. Συνῆπτο δὲ τοῦτοις

locus cerea pictura variegatus erat : spatium vero totum inter remos interceptum, usque ad carinam, hederacea fronde thyrsisque erat ornatum. Armamentorumque etiam omnium mirus erat ornatus : et cunctæ navis partes abunde rebus omnibus necessariis instructæ. Quum periculum navigii fieret, impositi ei erant remiges super quater mille ; ad ministeria vero nautica homines quadringenti ; classiarii milites in ponte stantes ter mille, detractis centum et quinquaginta ; insuper sub transtris, in medio navis corpore, alia hominum multitudo ; et commeatum copia haud exigua. Deducta autem navis primum fuerat ope craticulæ, quæ compacta dicitur fuisse ex tanto materiæ apparatu, qui quinquaginta navibus quinqueremibus suffecturus fuisset. Deducta est autem ab ingente hominum multitudine, cum clamore et ad tubarum sonitum. Postea vero Phœnix aliquis [aliam subducendæ ac denuo] deducendæ navis rationem excogitavit ; fossam subjiciens, ejusdem cum nave longitudinis, quam prope portum excavavit. Huic fundamenta [et crepidines] substruxit ex solido lapide ad quinque cubitorum profunditatem ; deinde inter istas crepidines impegit continuas series phalangum transversarum pro latitudine fossæ, ita ut quadricubitale spatium in altitudinem infra relinqueretur. Tum immisso mari, totum effossum locum aqua replevit : in quem deinde quorumlibet hominum ope facile subduxit navem : post hæc, obstructa apertura initio facta, machinarum ope rursus exhausit aquam. Ita fiebat ut super prædictis phalangibus tuto ac firmiter navis staret.

• Construxit vero idem Philopator etiam aliam na-

vem, qua in Nilo fluvio navigaret, quæ *Thalamegus* (id est, *thalamum vehens*) vocabatur ; cujus longitudo fuit dimidii stadii ; latitudo, ubi maxima, triginta cubitorum ; altitudo, simul cum erecto tabernaculo, parum a quadraginta cubitis aberat. Forma ejus nec longis navibus, neque rotundis erat similis : sed prorsus singularis, pro usus commoditate et altitudine fluvii. Nam inferne depressa *navis* erat et lata ; corpus autem sublimē eminebat : extremæ vero ejus partes, ac præsertim a prora, multum prominebant, dein sursum reflexæ speciem præbebant eleganter descriptam. Duas autem proras duasque puppes habebat ; et super aquam multum eminebat, quoniam fluctus fluvii sæpe in altum attolluntur. In medio alveo constructa erant *cœnacula* et *cubacula*, et reliquæ ad vitæ usum pertinentes commoditates. Circum navem secundum tria latera *ambulationes* erant binæ, quarum circuitus paulo minus quinque jugerum erat : species vero et structura inferioris, peristylis erat similis ; superioris, cryptoportici parietibus et fenestris undique circumdato. Ingrediendi a puppe primum occurrebat vestibulum (*προστάς* Græcis vocatur) a parte anteriore apertum, circumcirca vero simplici columnarum serie circumdatum. In ea parte, quæ versus proram spectabat, *propylæum* constructum erat, ex ebore et ligno pretiosissimo factum : per quod postquam transieras, constructum erat quasi *proscenium*, superne tectum. Rursus dein similiter in medio latere posteriore adjuncta erat alia *prostas*, in quam intrabatur per portam quadriforem. A dextra et sinistra fenestræ erant, quæ aeris salubritatem præstarent. His contiguus erat maximus *tecus*, columnis circum-

δ μέγιστος οἶκος· περίπτερος δ' ἦν, εἰκοσι κλίνας ἐπιδε-
χόμενος. Κατεσκευάσθη δ' αὐτοῦ τὰ μὲν πλείστα ἀπὸ
κίδρου σχιστῆς καὶ κυπαρίσσου Μιλησίας· αἱ δὲ τῆς
περιστάσεως θύραι, τὸν ἀριθμὸν εἰκοσιν οὔσαι, θυναίς
κατεκαλλήντο σάνισιν, ἐλεφαντίνους ἔχουσαι τοὺς κό-
σμου. Ἡ δ' ἐνήλωσις ἡ κατὰ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ
τὰ ῥόπτρα ἐξ ἐρυθροῦ γεγονότα χαλκοῦ, τὴν χρύσωσιν
ἐκ πυρὸς εἰλήφει. Τῶν δὲ κίωνων τὰ μὲν σώματα ἦν
κυπαρίσσινα, αἱ δὲ κεφαλαὶ Κορινθιουργεῖς, ἐλέφαντι
καὶ χρυσῷ διακεκοσμημένα. Τὸ δὲ ἐπιστύλιον ἐκ χρυ-
σοῦ τὸ ὅλον· ἐφ' οὗ διαζώμα ἐφῆρμυστο, περιφανῶ
ζῳδία ἔχον ἐλεφάντινα, μείζονα πηχυαίων, τῇ μὲν τέχῃ
μέτρια, τῇ χορηγίᾳ δ' ἀξιοθαύμαστα. Ἐπέκειτο δὲ
καὶ στέγη καλὴ τῷ συμποσίῳ τετράγωνος κυπαρισσίνῃ·
γλυπτοὶ δ' αὐτῆς ἦσαν οἱ κόσμοι, χρυσῇ ἔχοντες τὴν
ἐπιφάνειαν. Παρέκειτο δὲ τῷ συμποσίῳ τούτῳ καὶ
κοιτῶν ἐπτάκλινος· ᾧ συνῆπτο στενὴ σῦριγξ, κατὰ
πλάτος τοῦ κύτους χωρίζουσα τὴν γυναικωνίτιν. Ἐν
δὲ ταύτῃ συμπόσιον ἐνεάκλινον ἦν, παραπλήσιον τῇ
πολυτελείᾳ τῷ μεγάλῳ, καὶ κοιτῶν πεντάκλιμος. Καὶ
τὰ μὲν ἄχρη τῆς πρώτης στέγης κατεσκευασμένα τοιαῦτ'
ἦν.

· Ἀναβάντων δὲ τὰς παρακειμένας πλησίον τῷ
ποκερημένῳ κοιτῶνι κλίμακας, οἶκος ἦν ἄλλος πεντά-
κλινος, ὁρόφωμα ῥομβωτὸν ἔχον· καὶ πλησίον αὐτοῦ
ναὸς Ἀφροδίτης θεοειδὴς, ἐν ᾧ μαρμαρίνον ἀγάλμα
τῆς θεοῦ. Κατεναντὶν δὲ τούτου ἄλλο συμπόσιον πολυ-
τελὲς περίπτερον· οἱ γὰρ κίονες αὐτοῦ ἐκ λίθων Ἰνδικῶν
συνέκειντο. Παρὰ δὲ καὶ τούτῳ τῷ συμποσίῳ κοιτῶνες·
ἀκόλουθον τὴν κατὰσκευὴν τοῖς προδεδηλωμένοις ἔχον-

τες. Προάγοντι δὲ ἐπὶ τὴν πρῶταν οἶκος ὑπέκειτο Βακ-
χικός, τρισκαίδεκάκλινος, περίπτερος, ἐπίχρυσον ἔχων
τὸ γείσον ἕως τοῦ περιτρέχοντος ἐπιστυλίου· στέγη δὲ
τῆς τοῦ θεοῦ διαθέσεως οἰκεία. Ἐν δὲ τούτῳ κατὰ μὲν
τὴν δεξιὰν πλευρὰν ἄντρον κατεσκευάστο, οὗ χρῶμα μὲν
ἦν ἔχον τὴν πετροποιίαν ἐκ λίθων ἀλθρινῶν καὶ χρυσοῦ
δεδημιουργημένον· Ἰδρυτο δ' ἐν αὐτῷ τῆς τῶν βασιλέων
συγγενείας ἀγάλματα εἰκονικὰ λίθου λυχνέως. Ἐπιτε-
πές δ' ἱκανῶς καὶ ἄλλο συμπόσιον ἦν, ἐπὶ τῇ τοῦ με-
γίστου οἴκου στέγῃ κείμενον, σκηνηῆς ἔχον τάξιν· ὥστε
τῇ μὲν οὐκ ἐπὶν^α διατόναια δὲ τοξοειδῇ διὰ ποσοῦ
τινος ἐνετέτακτο διαστήματος, ἐφ' ᾧν αὐλαῖαι κατὰ τὸν
ἀνάπλου ἀλουργεῖς ἐνεπετάννυντο. Μετὰ δὲ τοῦτο
αἶθριον ἐξεδέχετο, τὴν ἐπάνω τῆς ὑποκειμένης προ-
στάδος τάξιν κατέχον· ὃι κλιμάξ τε ἑλικτῇ, φέρουσα
πρὸς τὸν κρυπτόν περίπατον, παρέκειτο, καὶ συμπόσιον
ἐνεακλίον, τῇ διαθέσει τῆς κατασκευῆς Αἰγύπτιον.
Οἱ γὰρ γεγονότες αὐτοῦ κίονες ἀνήγγοντο στρογγύλοι,
διαλλάττοντες τοῖς σπονδύλοις, τοῦ μὲν μέλανος, τοῦ δὲ
λευκοῦ, παράλληλα τιθεμένων. Εἰσὶ δ' αὐτῶν καὶ αἱ
κεφαλαὶ τῇ σχήματι περιφερεῖς, ὧν ἡ μὲν ὅλη περιγραφὴ
παραπλησίᾳ ῥόδοις ἐπὶ μικρὸν ἀναπεπταμένοις ἐστίν.
Περὶ δὲ τὸν προσαγορευόμενον κάλαθον οὐχ ἔλικες, καθά-
περ ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν, καὶ φύλλα τραχέα περικείται,
λωτῶν δὲ ποταμίων κάλυκες, καὶ φοινίκων ἀρτιδαστῶν
καρκὸς· ἐστὶ δ' ὅτε καὶ πλειόνων ἄλλων ἀνθῶν γέγλυπται
γένη. Τὸ δ' ὑπὸ τὴν ῥίζαν, ὃ δὴ τῷ συνάπτοντι πρὸς
τὴν κεφαλὴν ἐπείκειται σπονδύλω, κιδωρίων ἀνθεσι καὶ
φύλλοις ὡσανεὶ καταπεπλεγμένοις ὁμοίαν εἶχε τὴν διά-
θεσιν. Τοὺς μὲν οὖν κίονας οὕτως Αἰγύπτιοι κατασκευά-

circa ornatus, triginta lectos capiens. In illo pleraque ex
secta cedro aut Milesia cupresso fabrefacta erant : fores
vero in circuitu, numero viginti, ex citreis tabulis com-
pactae, et multo ebore ornatae. Quidquid in his clavorum
aut ferramentis conspiciabatur, perinde ac annuli sive mar-
culi ex rubro aere conflati, in igne deauratum erat. Colum-
narum scapi ex cypresso erant ; capitula, Corinthii operis,
ebore et auro exornata. Epistylum totum deauratum : cui
adaptata erat praecinctio, ex qua eminebant eburnea signa,
cubito majora ; artificii illa quidem mediocris, sed materiae
pretio admiranda. Impositum etiam elegans tectum caenacu-
lo erat, quadratum, cupressinum ; in quo multa erant
sculpta ornamenta, inaurata in superficie. Caenaculo huic
proximum erat cubiculum septem lectorum : quod attingebat
angustus inaeus, e transverso secundum alvei navis
latitudinem ductus, qui mulierum habitationem separabat.
In gynaecotide caenaculum erat novem lectorum, magni-
ficentia par majori illi, et cubiculum lectorum quinque. Et
ad primum quidem usque tectum, haec ita disposita erant.

· Ubi vero per scalas praedicto cubiculo adjacentes
ascenderas, aliud erat conclave quinque lectorum, tectum
habens rhombi figura : et prope illud aedes Veneris, ad tholi
formam constructa ; in qua erat marmoreum deae signum.
Huic ex adverso aliud erat caenaculum magnificum, co-
lumnis circumcirca ornatum : erant autem columnae ex
iodicis lapidibus constructae. Rursusque huic caenaculo

juncta cubicula, ita instructa ut consentaneum erat his de
quibus jam dictum est. Ad proram pergenti occurrebat
aecus Bacchicus tredecim lectorum, columnis in circuitu
ornatus, auratam habens suggrundam usque ad circumcur-
rens epistylum : tectum vero congruens dei ingenio. In eo
aeco a dextra parte antrum erat constructum, [cujus fornix
(γῶμα) loco saxorum ex veris lapidibus pretiosis et auro
erat confectus] positae autem in eo erant regionum cogna-
torum imagines ad vivum expressae ex lychnite lapide. Erat
etiam alia caenatio, amena admodum, maximi oeci tecto
superstructa, tentorium referens : erat enim partim aperta,
partim vero ex certis intervallis tensi superne circuli erant
arcuati, super quibus, quum navigabatur, expandebantur
aulae purpureae. Caenationem hanc excipiebat area subdia-
lis, locum superiorem tenens ubi infra subjecta prostas
erat : cui areae contigua fuit scala tortilis, ad tectam ambu-
lationem ducens, et caenatio novem lectorum, Aegyptio-
rum more constructa ornataque. Erant enim columnae,
quae ibi teretes erectae cernebantur, vertebis ita variegatae,
ut alternatim altera nigra vertebra, altera alba, aequali
altitudine invicem impositae essent. Sunt autem earundem
capitula forma rotunda, ita ut tota figura similis sit rosae
paululum explicatae. Circa eam vero partem, quae calathus
vocatur, nullae volutae sunt, ut in Graecanicis columnis,
neque aspera folia circumposita ; sed lotorum aquatiliium
calyces, et palmarum recens germinantium fructus ; non-

ζουσι, καὶ τοὺς τοίχους δὲ λευκαῖς τε καὶ μελαίναις διαποικίλλουσι πλινθίσιν· ἐνίοτε δὲ καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς ἀλαβαστίτιδος προσαγορευομένης πέτρας. Πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα κατὰ μέσον τῆς νεῶς τὸ κύτος, ἐν κοίλῃ, καὶ κατὰ πᾶν αὐτῆς μέρος, οἰκήματα ἦν. Ὁ δὲ ἰσθὸς ἦν αὐτῆς ἐβδόμηκοντα πηχῶν, βύσσινον ἔχων ἰστίον, ἀλουργεῖ παρασεῖρψι κεκοσμημένον. » Πᾶς δ' ὁ τοῦ βασιλέως τοῦ Φιλαδέλφου πλοῦτος φυλαχθεὶς κατελύθη ὑπὸ τοῦ τελευταίου Πτολεμαίου, τοῦ καὶ τὸν Γαβινιᾶκον συστήσαντος πόλεμον, οὐκ ἀνδρὸς γενομένου, ἀλλ' αὐλητοῦ καὶ μάγου. Inde a Πᾶς δὲ verba sunt Athenæi.

E LIBRO QUARTO.

2.

Athenæus V, 25, p. 196, A : Θαυμασάντων δὲ τῶν δαιτυμόνων τὴν τε τοῦ βασιλέως διάνοιαν, ὡς οὐκ ἐπιφανῆς, ἀλλ' ὄντως ἐπιμανῆς ὑπῆρχε, προσέθηκεν ὁ Μασούριος περὶ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γεγεννημένης ὑπὸ τοῦ πάντ' ἀρίστου Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου καὶ βασιλέως πομπῆς Καλλιξένον τὸν Ῥόδιον ἱστοροῦντα ἐν τῷ τετάρτῳ Περὶ Ἀλεξανδρείας, 8ς φησι· « Πρὸ δὲ τοῦ ἄρξασθαι τὴν κατασκευασθεῖσαν σκηνὴν ἐν τῇ τῆς ἄκρας περιβολῇ, χωρὶς τῆς τῶν στρατιωτῶν καὶ τεχνιτῶν καὶ παρεπιδήμων ὑποδοχῆς, ἐξηγήσομαι. Καλὴ γὰρ εἰς υπερβολὴν ἀξία τε ἀκοῆς ἐγενήθη. Τὸ μὲν οὖν μέγεθος αὐτῆς ἑκατὸν τριάκοντα κλίνας ἐπιδεχόμενον κύκλῳ, διασκευὴν δ' εἶχε τοιαύτην. Κίονες διεστάθησαν ζύλινοι, πάντε μὲν κατὰ πλευρὰν ἐκάστην τοῦ μήκους,

πεντηκονταπήχεις πρὸς ὕψος, ἐνὶ δὲ ἐλάττους κατὰ πλάτος· ἐφ' ὧν ἐπιστύλιον καθηρμώσθη τετραγώνον, ὑπερεῖδον τὴν σύμπασαν τοῦ συμποσίου στέγην. Αὕτη δ' ἐνεπετάσθη κατὰ μέσον οὐρανίσκῳ κοκκινωδασφεί περιλεύκῳ, καθ' ἑκάτερον δὲ μέρος εἶχε δοκοὺς, μεσολεῦκοις ἐμπετάσμασι πυργωτοῖς κατελιγμέναις, ἐν αἷς φανώματα γραπτὰ κατὰ μέσον ἐτέτατο. Τῶν δὲ κίωνων οἱ μὲν τέσσαρες ὁμοίωοντο φοίνεσιν, οἱ δ' ἀνὰ μέσον θύρων ἔχον φαντασίαν. Τούτων δ' ἐκτὸς περίστυλος ἐπεποιήτο σύριγξ, ταῖς τρισὶ πλευραῖς καμαρωτὴν ἔχουσα στέγην, ἐν ᾗ τὴν τῶν κατακειμένων ἀκολουθίαν ἐστάνα· συνέβαινε. Ἦς τὸ μὲν ἐντὸς αὐλαίαις περιείχετο φοινίκιναις, ἐπὶ δὲ τῶν ἀνὰ μέσον χωρῶν δοραὶ θηρίων, παράδοχοι καὶ τῇ ποικιλίᾳ καὶ τοῖς μεγέθεσιν, ἐκρέμαντο. Τὸ δὲ περιέχον αὐτὴν ὑπαίθρον μυρρίναις καὶ δάφναις ἄλλοις τ' ἐπιτηδεύουσιν ἔρνεσιν ἐγεγονέει συνηρερές. Τὸ δ' ἔδαφος πᾶν ἄνθεσι κατεπέπαστο παντοίοις. Ἦ γὰρ Αἴγυπτος καὶ διὰ τὴν τοῦ περιέχοντος ἀέρος εὐκρασίαν καὶ διὰ τοὺς κηπεύοντας τὰ σπανίως καὶ καθ' ὥραν ἐνεστηκυῖαν ἐν ἐτέροις φυόμενα τόποις ἀφθονα γεννᾷ καὶ διὰ παντός, καὶ οὔτε ῥόδον οὔτε λευκίδιον οὔτ' ἄλλο βραδίως ἄνθος ἐκλιπεῖν οὐδὲν οὐδέποτε· εἴωθεν. Διὸ δὴ καὶ κατὰ μέσον χειμῶνα τῆς ὑποδοχῆς τότε γεννηθείσης, παράδοχος ἡ φαντασία [τότε] τοῖς ξένοις κατέστη. Τὰ γὰρ εἰς μίαν εὐρεθῆναι στεφάνωσιν οὐκ ἂν δυνήθοντα ἐν ἄλλῃ πόλει βραδίως, ταῦτα καὶ τῷ πλήθει τῶν κατακειμένων ἐχορηγεῖτο εἰς τοὺς στεφάνους ἀφθόνως, καὶ εἰς τὸ τῆς σκηνῆς ἔδαφος κατεπέπαστο χύδην, θεοῦ τινὸς ὡς ἀληθῶς ἀποτελοῦντα* λειμῶνος πρόσφιν.

nuncquam vero etiam alia florum genera insculpta sunt. Quod autem radici capituli subest, nempe quod insidet illi vertebrae quae capitulum proxime attingit, figuras referebat florum foliorumque fabarum Ægyptiarum. Columnas igitur hoc modo Ægyptii construant : itemque parietes nigris laterculis albisque variegant, hisque nonnunquam ex lapide quem *alabastitidem* vocant. Erant vero multa etiam alia quum in medio navis alveo, tum qualibet in parte, conclavia. Malus navis cubitorum fuit septuaginta, byssinum habens velum, purpurea ornatum fimbria, cui funes aptarentur. » Universæ vero Ptolemæi Philadelphii divitiæ, ab aliis regibus conservatæ, dilapidatæ profligatæque sunt ad ultimo Ptolemæo, eodem qui bellum etiam Gabinianum conflagavit; qui non vir fuit, sed tibicen et magus.

2.

Mirantibus convivis ingenium regis, quod non tam *illustre* (ἐπιφανές) quam revera *furiosum* (ἐπιμανές) fuisset, Masurius Callixenum Rhodium citavit pompam Alexandriæ celebratam a Ptolemæo Philadelpho, rege undecumque præstantissimo, libro quarto De Alexandria enarrantem. « Priusquam rem aggrediar, inquit ille, exstructum intra arcis ambitum *Tabernaculum*, seorsum a militum et artificum et peregrinorum diversoriis, exponam : supra modum enim pulcrum fuit, et memoratu dignum. Igitur amplitudo ejus tanta erat, ut centum et triginta lectos caperet, in orbem locatos; structura autem hujusmodi. Columnæ dispositæ erant lignæ quique ab utraque parte,

qua in longitudinem patebat tentorium, ad quinquaginta cubitorum altitudinem; quattuor vero in latitudinem. His superne adaptatum erat epistylum quadratum, quod universum cœnaculi tectum sustentaret. Habebat illud in medio velum coccineum albo prætextum, in tholi formam expansum : ab utraque parte trabes erant, lapideis obvolutæ albo distinctis turritis, quarum in medio expansa erant picta lacunaria. Quattuor ex columnis palmarum arborum formam referebant : quæ in medio erant, thyrsorum præbebant speciem. Extra has, tribus lateribus circumducta erat porticus, peristylis ornata, fornicato tecto instructa; in qua staret discumbentium comitatus. Hujus pars interior aulæis erat obducta puniceis : quorum in medio certis ex intervallis suspensæ ferarum pelles, cum varietate coloris, tum magnitudine admirabiles. Latus exterius, libero caelo obversum, myrtis et lauris aliisque idoneis frondibus obumbrabatur. Totum vero solum floribus cujusque generis sparsum erat. Ægyptus enim, quum ob aeris temperiem, tum per eorum industrias qui hortos colunt, quæ parcius etiam suo quæque tempore in aliis regionibus gignantur, ea copiosissima gignit, et qualibet anni tempestate; ut et rosa et leucolum et quodcumque aliud floris genus nunquam non suppetat. Quare, quum media hieme convivii illius solemnitas celebraretur, mira tunc species peregre venientibus accidebat. Nam qui ad unius coronæ contextum in alia urbe vix reperti flores fuissent, ii largissime et ad coronas tantæ multitudinis convivarum suppetebant, et per

26. « Διέκειτο δὲ ἐπὶ μὲν τῶν τῆς σκηνῆς παραστάδων ζωὰ μαρμάρινα τῶν πρώτων τεχνιτῶν ἑκατόν. Ἐν δὲ ταῖς ἀνὰ μέσον χώραις πίνακες τῶν Σικωνικῶν ζωγράφων, ἐναλλάξ δ' ἐπίλεκτοι εἰκασίαι παντοῖαι, καὶ χιτῶνες χρυσοῦφαι, ἐραπίδες τε καλλίσται, τινὲς μὲν εἰκόνας ἔχουσαι τῶν βασιλέων ἐνυφασμένας, αἱ δὲ μυθικὰς διαθέσεις. Ὑπεράνω δὲ τούτων θυρεοὶ περιέκειντο ἐναλλάξ, ἀργυροὶ τε καὶ χρυσοί. Ἐν δὲ ταῖς ἐπάνω τούτων χώραις, οὐσαις ὀκταπῆγεςιν, ἀντρα κατεσκεύαστο, κατὰ μὲν τὸ μήκος τῆς σκηνῆς ἕξ ἐν ἑκατέρᾳ πλευρᾷ, κατὰ πλάτος δὲ τέτταρα· συμπόσιί τε ἀντία ἀλλήλων ἐν αὐτοῖς τραγικῶν τε καὶ κωμικῶν καὶ σατυρικῶν ζῶων (προσώπων Preller.), ἀληθινὸν ἔχόντων ἱματισμὸν, ὅς παρέκειτο καὶ ποτήρια χρυσοῦ. Κατὰ μέσον δὲ τῶν ἀντρων νύμφαι ἐλειφθῆσαν, ἐν αἷς ἕκειντο Δελφικοὶ χρυσοὶ τρίποδες, ὑποστήματ' ἔχοντες. Κατὰ δὲ τὸν ὑψηλότερον τόπον τῆς ὁροφῆς ἀετοὶ κατὰ πρόσωπον ἦσαν ἀλλήλων χρυσοί, πεντεκαίδεκαπῆγες τὸ μέγεθος. Ἐκειντο δὲ κλίναι σφιγγόποδες ἐν ταῖς δυσὶ πλευραῖς ἑκατόν· ἡ γὰρ κατὰ πρόσωπον ὅψις ἀρεῖτ' ἀναπιπταμένη. Ταύταις δ' ἀμφίτατοι ἀλουργεῖς ὑπέστρωνον τῆς πρώτης ἐρέας, καὶ περιστρώματα ποικίλα, διακρηπὴ ταῖς τέχναις, ἐπῆν. Ψίλαι δὲ Περσικαὶ τὴν ἀνὰ μέσον τῶν ποδῶν χώραν ἐκάλυπτον, ἀκριβῆ τὴν εὐγραμμίαν τῶν ἐνυφασμένων ἔχουσαι ζωδιῶν. Παρετίθησαν δὲ καὶ τρίποδες τοῖς κατασκευασμένοις χρυσοῖ, διακόσιοι τὸν ἀριθμὸν, ὥστ' εἶναι δύο κατὰ κλίνην, ἐπ' ἀργυρῶν διέδρων. Ἐκ δὲ τῶν ὀπισθεν πρὸς τὴν ἀποψιν

ἑκατόν ἀργυραὶ λεκάναι, καὶ καταχύσεις ἴσαι, παρέκειντο. Ἐπεπῆγαι δὲ τοῦ συμποσίου καταντικρὺ καὶ ἑτέρα κλίνη πρὸς τὴν τῶν κυλικίων καὶ ποτηρίων τῶν λοιπῶν τῶν πρὸς τὴν χρῆσιν ἀνηκόντων κατασκευασμάτων ἔκθεσιν· ἃ δὴ πάντα χρυσᾷ τε ἦν καὶ διάλιθα, θαυμαστὰ ταῖς τέχναις. Τούτων δὲ τὴν μὲν κατὰ μέρος κατασκευὴν καὶ τὰ γένη μακρὸν ἐπεφαινέτό μοι δηλοῦν· τὸ δὲ τοῦ σταθμοῦ πλῆθος εἰς μύρια τέλαντ' ἀργυρίου τὴν σύμπασαν εἶχε κατασκευὴν.

27. « Ἡμεῖς δὲ, ἐπειδὴ τὰ κατὰ τὴν σκηνὴν διεληλύθαμεν, ποιησόμεθα καὶ τῆς πομπῆς ἐξήγησιν· ἤγετο γὰρ διὰ τοῦ κατὰ τὴν πόλιν σταδίου. Πρώτῃ δ' ἐβάδιζεν Ἐωσφόρου· καὶ γὰρ ἀρχὴν εἶχεν ἡ πομπή, καθ' ὃν ὁ προειρημένος ἀστέρ φαίνεται χρόνον. Ἐπειθ' ἡ τοῖς τῶν βασιλέων γονεῦσι κατωνομασμένη. Μετὰ δὲ ταύτας αἱ τῶν θεῶν ἀπάντων, οἰκίαν ἔχουσαι τῆς περὶ ἑκάστην αὐτῶν ἱστορίας διασκευῆν. Τὴν δὲ τελευταίαν Ἐσπέρου συνέβαινε εἶναι, τῆς ὥρας εἰς τοῦτο συναγοῦσης τὸν καιρὸν. Τὰ δὲ κατὰ μέρος αὐτῶν εἰ τις εἰδέναι βούλεται, τὰς τῶν πεντετηριδίων γραφὰς λαμβάνων ἐπισκοπεῖτω. Τῆς δὲ Διονυσιακῆς πομπῆς πρώτοι μὲν προήεσαν οἱ τὸν ὄχλον ἀνείργοντες Σειληνοί, πορφυρᾶς χλαμύδας, οἱ δὲ φοινικίδας, ἡμφιεσμένοι. Τούτοις δ' ἐπηκολούθουν Σάτυροι, καθ' ἕκαστον τοῦ σταδίου μέρος εἰκοσι, λαμπράδας φέροντες κισσίνας διαχύρους. Μεθ' οὗς Νικαί, χρυσᾶς ἔχουσαι πτέρυγας. Ἐφερον δ' αὐταὶ θυμιατήρια ἐξαπῆχη, κισσίνους χρυσοὺς κλωσὶ διακεκοσμημένα, ζωωτοὺς ἐνδεδυκυῖαι χιτῶνας, αὐταὶ

tabernaculi solum tanta profusione sparsi erant, ut illud vere divini cuiusdam prati speciem præberet.

« Ad postes (sive columellas) circa totum tabernaculum disposita erant marmorea signa centum, primariorum artificum opera: et mediis inter illas spatiis suspensæ tabulæ pictæ operis Sicyonii, alternatimque variegatæ imagines ad vivum expresse, et tunicae auro intextæ, et paludamenta pulcherrima, quorum aliis intextæ erant regum imagines, aliis argumenta e fabulis deprompta. Superne super his scula suspensa erant, alternatim argenteæ et aureæ. Porro locis superioribus, in octo cubitos patentibus, antra constructa erant, sex ab utraque parte in longitudinem tabernaculi, quattuor vero in latitudinem: in eisque convivia, ex adverso alterum alterius, tragicarum et comicarum et satyricarum personarum, vero cultu habitusque vestitarum, quibus aurea apposita erant pocula. Medio spatium, quod inter antra relinquebatur, nymphæa erant, in quibus positi aurei tripodes Delpici, suis basilibus insistentes. In supremo tecti fastigio aquilæ erant aureæ, mutuo sese respicientes, quindecim cubitorum magnitudine. Secundum duo tabernaculi latera positi erant centum lecti aurei, pedibus in sphingum formam effictis: nam latus oppositum fronti relictum erat apertum. His substrata erant tapetia purpurea, utrimque villosa, e lana præstantissima: superstrata autem variegata, eximia arte insignia. Glabri tapetes Persici medium spatium, quod pedibus calcatur, tegebant, accurate delineatas animalium formas aliasque figuras intertextas habentes. Discumbentibus appositæ erant mense tripodes aureæ ducentæ,

ut essent duæ pro quoque lectulo, argenteis repositoriis innixæ. A parte posteriori, quæ e conspectu remota est, centum pelves positæ erant argenteæ, totidemque labra. Fabrefactum vero etiam erat in parte adversa cœnaculi aliud repositorium, in quo calices et pocula, aliaque ad usum idonea, et vasa diversæ fabricæ exponerantur; quæ erant aurea omnia, et gemmis distincta, admirabili arte fabrefacta. Quorum singulorum structuram, et varia genera enarrare, longum mihi visum est. Sed pondus cunctorum illorum vasorum, in unam summam collatum, decem fere millium fuit talentorum argenti.

« Nunc, postquam quæ ad tabernaculum pertinent exposuimus, pompam etiam ipsam enarrabimus. Ducebatur igitur illa per stadium quod est Alexandriæ. Et prima quidem progrediebatur Luciferi pompa: etenim initium tota pompa capiebat, quo tempore stella illa oriebatur. Tum procedebat ea, quæ parentibus regum erat consecrata. Post hanc, deorum omnium dearumque pompæ; quælibet rebus omnibus instructa ornataque, quæ ad uniuscujusque numinis historiam spectant. Postrema pompa Hesperii erat, quoniam anni tempestas ita contrahebat tempus, ut ad seram usque vesperam universa pompa ageretur. Quarum pomparum si quis singularum particulatim rationem cognoscere cupit, is Quinquennialium ludorum descriptionem sumat, et ipse oculis suis lustret. In *Bacchica pompa*, primi incedebant tithram amoventes *Silenti*, purpureas lænas, alii puniceas induti. Hos sequebantur *Satyri*, ab utraque stadii parte viginti, lampadas gestantes hederæ foliis obvolutas auro fulgentibus. Deinde *Victoriæ*, aureas

δὲ πολλὸν κόσμον χρυσῶν περικεῖσθαι. Μετὰ δὲ ταύτας εἶπετο βωμὸς ἐξάπτης διπλοῦς, κισσὴν φυλλάδι διαχρῶσθαι πετυκασμένος, ἔχων ἀμπέλινον χρυσῶν στέφανον, μεσολέουσι μίτραις κατειλημένον. Ἐπηκολούθουν δ' αὐτῷ παῖδες, ἐν χιτῶσι πορφυροῖς λιθανώτων καὶ σμύρνῃ, ἐπὶ δὲ κρόκον, ἐπὶ χρυσῶν μαζονόμων φέροντες, ἐκπτόν εἰκοσι. Μεθ' οὗς Σάτυροι τεσσαράκοντα, ἐστεφανωμένοι κισσίνοις χρυσοῖς στεφάνοις· τὰ δὲ σώματα οἱ μὲν ἐκέχριντο ὀστρεῖς, τινὲς δὲ μιλτῶ καὶ χροῖμασιν ἑτέροις. Ἐφερον δὲ καὶ οὗτοι στέφανον χρυσῶν, ἐξ ἀμπέλου καὶ κισσοῦ εἰργασμένον. Μεθ' οὗς Σειληνοὶ δύο ἐν πορφυραῖς γλαυμοῖς καὶ κρητῖσι λευκαῖς. Ἔτε δ' αὐτῶν ὁ μὲν πέτασον καὶ κηρύκειον χρυσῶν, ὁ δὲ σάλπιγγα. Μέσος δὲ τούτων ἐβάδιζεν ἀνὴρ, μείζων τετραπύχης, ἐν τραγικῇ διαθέσει καὶ προσώπῳ, φέρων χρυσῶν Ἀμαλθείας κέρας· ὅς προσηγορεύετο Ἐνιαυτός. Ὁ γυνὴ περικαλλεστάτη κατὰ τὸ μέγεθος εἶπετο, πολλῶ χρυσῶ καὶ διαπρεπῇ κεκοσμημένη, φέρουσα τῇ μὲν μιᾷ τῶν χειρῶν στέφανον περσείας, τῇ δ' ἑτέρᾳ βράβδον φοίνικος· ἐκαλεῖτο δὲ αὕτη Πεντετηρίς. Ταύτῃ δ' ἐπηκολούθουν Ὁραὶ τέσσαρες διεσκευασμέναι, καὶ ἑκάστη φέρουσα τοὺς ἰδίους καρπούς. Ἐχόμενα τούτων θυμιατήρια δύο κισσῖνα ἐκ χρυσοῦ, ἐξαπύχης, καὶ βωμὸς ἀνὰ μέσον τούτων τετραγώνος χρυσοῦ. Καὶ πάλιν Σάτυροι, στεφάνους ἔχοντες κισσίνους χρυσοῦς, φοινικίδας περιβεβλημένοι· ἔφερον δ' οἱ μὲν οἶνοχόην χρυσῶν, οἱ δὲ καρχήσιον. Μεθ' οὗς ἐπορεύετο Φιλίσκος ὁ ποιητής, ἱερεὺς ὧν Διονύσου, καὶ πάντες οἱ περὶ τὸν

Διόνυσον τεχνίται. Τούτων δ' ἐφεξῆς ἐφέροντο Δελφικοὶ τρίποδες, ἄθλα τοῖς τῶν ἀθλητῶν χορηγίοις· ὁ μὲν παιδίσκων, ἑννέα πηχῶν τὸ ὕψος, ὁ δὲ πηχῶν δώδεκα, ὁ τῶν ἀνδρῶν.

« Μετὰ τούτους τετρακύκλος πηχῶν τεσσαρεσκαίδεκα, ὅκτω δὲ τὸ πλάτος, ἤγετο ὑπὸ ἀνδρῶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν, ἐπὶ δὲ ταύτης ἐπὶν ἄγαλμα Διονύσου δεκάπτης, σπένδον ἐκ καρχησίου χρυσοῦ, χιτῶνα πορφυρῶν ἔχον διάφρον, καὶ ἐπ' αὐτοῦ κροκῶτον διαφανῇ· περιεβέβλητο δὲ ἱμάτιον πορφυρῶν χρυσοποικίλον. Προέκειτο δὲ αὐτοῦ κρατὴρ Ἀσκωνικός χρυσοῦς μετρητῶν πεντεκαίδεκα καὶ τρίπους χρυσοῦς, ἐφ' οὗ θυμιατήριον χρυσῶν καὶ φιάλαι δύο χρυσαῖ, κασσίαι μεσταὶ καὶ κρόκου. Περιέκειτο δ' αὐτῷ καὶ σκιάς ἐκ κισσοῦ καὶ ἀμπέλου καὶ τῆς λοιπῆς ὀπωρίας κεκοσμημένη· προσήρτητο δὲ καὶ στέφανοι, καὶ ταινίαι, καὶ θύρσοι, καὶ τύμπανα, καὶ μίτραι, πρόσωπά τε σατυρικά καὶ κωμικά καὶ τραγικά. Τῇ δὲ τετρακύκλῳ ἱερεῖς καὶ ἱέρειαι, καὶ πέρσεις τελεταὶ (αἱ περὶ τὰς τελετὰς conj. Preller.), καὶ θίασοι παντοδαποὶ, καὶ τὰ λίκνα φέρουσαι. Μετὰ δὲ ταῦτα Μαχέται, αἱ καλούμεναι Μιμαλλόνες, καὶ Βασσάραι καὶ Λυδαί, καταγεχυμέναι τὰς τρίχας, καὶ ἐστεφανωμέναι τινὲς μὲν ὄρεσι, αἱ δὲ μιλαῖ, καὶ ἀμπέλῳ, καὶ κισσῷ· κατεῖχον δὲ ταῖς χειρσὶν αἱ μὲν ἐγχειρίδια, αἱ δὲ ὄρεας. Μετὰ δὲ ταῦτα ἤγετο τετρακύκλος, πηχῶν ὀκτὼ πλάτος, ὑπὸ ἀνδρῶν ἐξήκοντα, ἐφ' ἧς ἄγαλμα Νύσης ὀκτάπτης καθήμενον, ἐνδευκὸς μὲν θάψινον χιτῶνα χρυσοποικίλον, ἱμάτιον

habentes alas. Gestabant autem hae thuribula sex cubitorum, hederæ frondibus aureis ornata : tunicis vestitæ erant auro variegatis, et ipsæ alio multo aureo ornatu nitebant. Has excipiebat ara cubitorum sex, duplex, multa fronde hederacea auro fulgente ornata : imposita ei erat corona pampinea ex auro facta, fasciis obvoluta albo distinctis. Eam sequebantur *pueri* purpureis tunicis amicti, centum et viginti, thus et myrrham et crocum aureis in patinis gestantes. Inde *Satyri* quadraginta, hederaceis aureis coronis redimitti : quorum alii corpus ostro, alii minio, aut aliis coloribus tinctum habebant. Gestabant autem hi etiam coronam (majorem) auream, ex vite et hederâ confectam. Post hos duo *Sileni*, lænis purpureis et crepidis albis : quorum alter petasum gestabat, et aureum caduceum parvum ; alter tubam. Medius autem inter hos incedebat vir majori statura, quattuor cubitorum habitu et persona tragica, aureum tenens Amaltheæ cornu : *Annum* hunc vocabant. Quem sequebatur mulier pulcerrima statura, multo auro eleganter ornata, altera manu coronam ex persæa gestans, altera palmæ virgam : ea *Penteteris* vocabatur, sive *Lustrum*. Hanc excipiebant quattuor *Anni tempora*, [conveniente] ornatu instructa, unumquodque proprios fructus manu tenens. Proxime sequebantur thuribula duo, hederæ foliis ex auro obvoluta ; et ara inter hæc media, quadrata, aurea. Tum rursus *Satyri*, coronis hederaceis aureis cincti, puniceis tunicis induti : gestabantque horum alii trullam auream, alii carchesium. [Poculi id genus est, sic nominatum.] Post hos incedebat *Philiscus* poeta, qui

Bacchi sacerdos erat ; et omnes scenici artifices. Deinde ferebantur *Delphici tripodes*, præmia ducibus athletarum destinata : unus, duci adolescentum, novem cubitorum altitudine ; alter, duci virorum, cubitorum duodecim.

« Hos sequebatur *plaustrum*, quattuordecim cubitos in longitudinem, octo in latitudinem patens, quod trahebant homines centum et octoginta. Huic imposita erat *Bacchi statua* cubitorum decem, vinum fundens ex aureo carchesio, tunicam induta purpuream ad talos demissam, et super ea croceam pellucidam ; circumjectum vero habebat pallium purpureum auro variegatum. Coram eo positus erat crater aureus, metretas capiens quindecim, et mensa tripus aurea, super qua thuribulum, et duæ phialæ cassia et croco repletæ. Superne obductum erat umbraculum, ex hederâ et vite aliarumque arborum frugiferarum frondibus eleganter confectum ; suspensæ autem ex eo erant etiam coronæ et tæniæ et thyrsi et tympana et fasciæ et personæ satyricæ et comicæ tragicæque. Currum sequebantur sacerdotes viri et feminae, et [recens] initia, et omnis generis *chori Bacchici*, et qui mysticam ferebant *vannum*. Sequebantur mulieres bacchantes, quæ *Macetæ* et *Mimallones* vocantur, et *Bassaræ*, et *Lydæ*, passis crinibus, coronatæque aliæ anguibus, aliæ coronis ex taxi frondibus et vite et hederâ : manibus autem tenebant aliæ pugiones, aliæ angues. Post has aliud erat *plaustrum*, octo cubitorum latitudine, ab hominibus tractum sexaginta : super quo erat *Nysæ* signum octo cubitorum, residens, tunicam indutum colore thapsi [buxeo], variegatam auro ;

δὲ ἡμπίεστο Λακωνικόν. Ἀνίστατο δὲ τοῦτο μηχανικῶς, οὐδενὸς τὰς χεῖρας προσάγοντος, καὶ σπείσαν ἐκ χρυσῆς φιάλης γάλα, πάλιν ἐκάθητο. Εἶχε δὲ ἐν τῇ ἀριστερᾷ θύρσῳ ἐστεμμένον μίτραις. Αὕτη δ' ἐστεφάνωτο κισσίνῳ χρυσῷ, καὶ βότρυσι διαλίθοις πολυτέλεισιν. Εἶχε δὲ σιὰδα, καὶ ἐπὶ τῶν γωνῶν τῆς τετρακύκλου κατεπεπῆγσαν λαμπάδες διάχρυσοι τέτταρες. Ἐξῆς εἴλετο ἄλλη τετρακύκλος, μήκος πηγῶν εἴκοσι, πλάτος ἐκκαίδεκα, ὑπὸ ἀνδρῶν τριακοσίων· ἐφ' ἧς κατεσκευάστο ληνὸς, πηγῶν εἴκοσι τεσσαρῶν, πλάτος πεντεκαίδεκα, πλήρης σταφυλῆς. Ἐπάτουν δὲ ἐξήκοντα Σάτυροι, πρὸς αὐλὸν ἄδοντες μέλος ἐπιλήνιον· ἐφειστήκει δ' αὐτοῖς Σειληνός· καὶ δι' ὅλης τῆς ὁδοῦ τὸ γλεῦκος ἔρρει. Ἐξῆς ἐφέρετο τετρακύκλος, μήκος πηγῶν εἴκοσι πέντε, πλάτος τεσσαρεσκαίδεκα· ἦγετο δὲ ὑπὸ ἀνδρῶν ἐξακοσίων· ἐφ' ἧς ἦν ἀσκὸς, τριγυλίου ἔχων μετρητὰς, ἐκ παρδαλῶν δερμάτων ἐραμμένους· ἔρρει δὲ καὶ οὗτος, κατὰ μικρὸν ἀνιέμενος, κατὰ πᾶσαν τὴν ὁδόν. Ἦκολούθουν δ' αὐτῷ Σάτυροι καὶ Σειληνοὶ ἑκατὸν εἴκοσι, ἐστεφανωμένοι, φέροντες οἱ μὲν οἰνοχόας, οἱ δὲ φιάλας, οἱ δὲ θηρικλείους μεγάλας, πάντα χρυσᾷ. (Cf. fr. 3.)

Ἐχομένους ἦγετο κρατῆρ, ἀργυροῦς ἐξακοσίων γωνῶν μετρητὰς, ἐπὶ τετρακύκλου ἐκόμενος ὑπὸ ἀνδρῶν ἐξακοσίων. Εἶχε δὲ ὑπὸ τὰ χεῖλη καὶ τὰ ὦτα καὶ ὑπὸ τὴν βάσιν ζῶα τετορνευμένα, καὶ διὰ μέσου ἐστεφάνωτο στεφάνῳ χρυσῷ διαλίθῳ. Ἐξῆς ἐπέφερετο κυλικεῖα ἀργυρᾷ δωδεκαπῆχη δύο, ὕψος πηγῶν ἑξ. Ταῦτα δ' εἶχεν ἄνω τε ἀκρωτήρια καὶ ἐν ταῖς γάστραις

κύκλω, καὶ ἐπὶ τῶν ποδῶν ζῶα τριημιπῆχη καὶ πηχυαῖα, πλήθει πολλά. Καὶ λουτήρες μεγάλοι δέκα, καὶ κρατῆρες ἐκκαίδεκα, ὧν οἱ μείζους ἐχώρου μετρητὰς τριάκοντα, οἱ δ' ἐλάχιστοι πέντε. Εἶτα λέβητες ἑξ, βανωτοὶ (μόνωτοι Preller.) εἴκοσι τέσσαρες, ἐπ' ἐγγυθῆκαις (cf. fr. 4) πέντε, καὶ ληνοὶ ἀργυραὶ δύο, ἐφ' ὧν ἦσαν βίκοι εἴκοσι τέσσαρες, τράπεζά τε ὀλόργυρος δωδεκαπῆχος, καὶ ἄλλαι ἐξαπῆχεις τριάκοντα. Πρὸς δὲ τούτοις τρίποδες τέσσαρες, ὧν εἷς μὲν εἶχε τὴν περίμετρον πηγῶν ἐκκαίδεκα, κατάργυρος ὧν ὅλος, οἱ δὲ τρεῖς ἐλάττονες ὄντες διάλιθοι κατὰ μέσον ὑπῆρχον. Μετὰ τούτους ἐφέροντο Δελφικοὶ τρίποδες ἀργυροὶ ὀγδοήκοντα τὸν ἀριθμὸν, ἐλάττους τῶν προειρημένων, ὧν αἱ γωνίαι τετράμετροι· ὑδρῖαι εἴκοσι καὶ ἑξ, ἀμφορεῖς Παναθηναῖκοι ἐκκαίδεκα, ψυκτήρες ἑκατὸν ἐξήκοντα· τούτων ὁ μέγιστος ἦν μετροῦν ἑξ, ὁ δὲ ἐλάχιστος δύο. Ταῦτα μὲν οὖν ἦν ἅπαντα ἀργυρᾷ.

Ἐχομένοι δὲ τούτων ἐτόμπευον οἱ τὰ χρυσώματα φέροντες, κρατῆρας Λακωνικοὺς τέτταρας, ἔχοντας στεφάνους ἀμπελίνους. Τετραμέτροι ἕτεροι, Κορινθιουργεῖς δύο (οὗτοι δ' εἶχον ἄνωθεν καθήμενα περιφανῆ τετορνευμένα ζῶα, καὶ ἐν τῷ τραχήλῳ καὶ ἐν ταῖς γάστραις πρόστυπα, ἐπιμελῶς πεποιημένα· ἐχώρει δ' ἕκαστος μετρητὰς ὀκτώ) ἐπ' ἐγγυθῆκαις. Καὶ ληνὸς, ἐν ᾧ ἦσαν βίκοι δέκα· ὀλκεῖα δύο, ἑκάτερον γωροῦν μετρητὰς πέντε· κυθωνες διμέτροι δύο (cf. fr. 5)· ψυκτήρες εἴκοσι δύο, ὧν ὁ μέγιστος ἐχώρει μετρητὰς τριάκοντα, ὁ δὲ ἐλάχιστος μετρητῆν. Ἐτόμπευσαν δὲ τρίποδες χρυσοὶ μεγάλοι τέτταρες· καὶ

pellam autem circumjectam habebat Laconicam. Surgebat hoc simulacrum ex machinatione ingeniose fabrefacta, nemine manum admovente; et, postquam ex aurea phiala lac libasset, rursus residebat. Læva thyrsum tenebat fasciis coronatum; capiti coronam impositam habebat hedereaceam ex auro, cum racemis ex gemmis multi pretii. Umbraculum statuam tegebatur: et in quattuor plaustri angulis defixæ erant lampades quattuor mullo auro fulgentes. Inde rursus aliud plaustrum, longitudine viginti cubitorum, latitudine sedecim, trahebatur ab hominibus trecentis: super quo constructum erat *torcular* viginti quattuor cubitorum in longitudinem, quattuordecim in latitudinem, plenum uvarum. Calcabantur torcular sexaginta Satyri, canticum vindemiale ad tibiam canentes, quibus præerat Silenus, et per totam viam fluebat mustum. Post, aliud transvehebatur plaustrum, longitudine cubitorum viginti quinque, latitudine quattuordecim: quod viri trahebant sexcenti. Super hoc erat *uter*, tria millia continens metretarum, ex *pardalidum pellibus consutus*: fluebat autem et hic per totam viam, paulatim emissio vino. Eum sequebantur Satyri et Sileni centum et viginti, coronati, gestantes alii urceos, phialas alii, alii magna thericlea quæ vocantur pocula, omnia ex auro.

Inde crater sequebatur argenteus, sexcentos metretas capiens, super plastro a viris sexcentis tracto. Habebat ille et sub labiis et sub auribus et in basi figuras animantium aliasque cælatas: medius autem præcinctus erat

aureo serto gemmis distincto. Deinde ferebantur duo *poculorum repositoria* [sive, *pocula*] argentea cubitorum duodecim, altitudine sex cubitorum. Hæc superne habebant figuras eminentes, et in ventre circumcirca; et in pedibus alias, sesquicubitales et cubitales, magno numero. Tum solia ampla decem, et crateres sedecim, quorum majores capiebant metretas triginta, minimi vero metretas quinque. Deinde lebetes sex, monoti viginti quattuor, super repositoriis quinque: et torcularii lacus argentei duo, super quibus urnæ erant viginti quattuor: et mensa tota argentea, duodecim cubitorum, aliasque triginta, cubitorum sex. Ad hæc *tripodes* quattuor: quorum unus, perimetrum sedecim cubitorum, totus argenteus erat; tres reliqui, minores, in medio gemmis erant distincti. Post istos ferebantur *Delphici tripodes* argentei quadrangulares, prædictis minores, numero lxxx: *hydriæ* xvi: *amphoræ* Panathenæicæ xvi: *refrigeratoria* vasa clx; quorum maximum metretas capiebat sex, minimum duo. Hæc igitur omnia *argentea* erant.

Proximi incedebant, qui *aurea vasa* gestabant: crateres Laconicos quattuor, coronis pampineis cinctos, quattuor metretas capientes. Alii duo erant operis Corinthii, super repositoriis: habebantque hi superne sedentes figuras integras luculenter cælatas, aliasque anaglyphas in collo et in ventre; capiebantque singuli metretas octo. Tum lacus torcularius, in quo erant urnæ decem: labra duo, capiens utrumque metretas quinque: cothones duo, metretas binos

χρυσωματοθήκη χρυσῇ διάλιθος, πηχῶν δέκα ὕψος, ἔχουσα βασιμούς ἑξ, ἐν οἷς καὶ ζῶα τετραπάλαιστα, ἐπιμελῶς πεποιημένα, πολλὰ τὸν ἀριθμὸν· καὶ κυλικαία δύο, καὶ ὑάλινα διάχρυσα δύο· ἐγγυθῆκαι χρυσαὶ τετραπῆχεις δύο, ἄλλαι ἐλάττους τρεῖς, ὑδρίαί δέκα, βωμὸς τρίπηχυς, μαζονόμια εἴκοσι πέντε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπορεύοντο παῖδες χίλιοι καὶ ἑξακόσιοι, ἐνδευκότες χιτῶνας λευκοὺς, ἑσπερασθῆναι οἱ μὲν κισσῶ, οἱ δὲ πίτυϊ· ὧν διακόσιοι μὲν καὶ πεντήκοντα χοεῖς εἶχον χρυσοὺς, τετρακόσιοι δὲ ἀργυροὺς, ἑτεροὶ δὲ τριακόσιοι καὶ εἴκοσι ψυκτήρια ἔφερον χρυσᾶ, οἱ δὲ ἀργυρᾶ. Μεθ' οὗς ἄλλοι παῖδες ἔφερον κεράμια πρὸς τὴν τοῦ γλυκισμοῦ χρεῖαν· ὧν εἴκοσι μὲν ἦν χρυσᾶ, πεντήκοντα δὲ ἀργυρᾶ, τριακόσια δὲ κεκηρογραφημένα χροῖμασι παντοίοις. Καὶ κερασθῆναι ἐν ταῖς ὑδρίαις καὶ πίθοις πάντες κοσμίως ἐγλυκάνθησαν οἱ ἐν τῷ σταδίῳ.

Ἐξῆς τούτοις καταλέγει τετραπῆχεις τραπέζας· ἐφ' ὧν πολλὰ θέας ἀξία πολυτελῶς κατεσκευασμένα περιήγετο θαύματα. « Ἐν οἷς καὶ ὁ τῆς Σεμέλης θάλαμος, ἐν ᾧ ἔχουσι χιτῶνας τινὲς διαχρύσους καὶ λιθοκλήτους τῶν πολυτιμῶν. Οὐκ ἄξιον δ' ἦν παρὰλιπεῖν τήνδε τὴν τετρακύκλον, μῆκος οὖσαν πηχῶν εἴκοσι δύο, πλάτος τεσσαρεσκαίδεκα, ὑπὸ ἀνδρῶν ἐλκομένην πεντακοσίῳ· ἐφ' ἧς ἄντρον ἦν βαθὺ καθ' ὑπερβολὴν κισσῶ καὶ μιλτῶ. Ἐκ τούτου περιστέρα καὶ φάσσαι καὶ τρυγόνες καθ' ὅλην ἐξίπταντο τὴν ὁδὸν, λημνίσκοις τοὺς πόδας δεδεμένοι πρὸς τὸ βραδίως ὑπὸ

τῶν θεωμένων ἀρπάζεσθαι. Ἀνέβλυζον δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ κρουνοὶ δύο, ὁ μὲν γάλακτος, ὁ δὲ οἶνου. Πᾶσαι δ' αἱ περὶ αὐτὸν Νύμφαι στεφάνους εἶχον χρυσοὺς· ὁ δὲ Ἑρμῆς καὶ κηρύκειον χρυσοῦν, ἐσθῆτας δὲ πολυτελεῖς. Ἐπὶ δὲ ἄλλης τετρακύκλου, ἣ περιεῖχε τὴν ἐξ Ἰνδῶν καθόδον Διονύσου, Διόνυσος ἦν δωδεκάπηχυς, ἐπ' ἐλέφαντος κατακείμενος, ἡμφιεσμένος πορφυρίδα, καὶ στέφανον κισσοῦ καὶ ἀμπέλου χρυσοῦν ἔχων, εἶχεν ἐν ταῖς χερσὶ θυρσόλογχον χρυσοῦν· ὑπεδέδετο δ' ἐμβάδας χρυσογραφεῖς. Προεκάθητο δ' αὐτοῦ ἐπὶ τῷ τραχήλῳ τοῦ ἐλέφαντος σατυρίσκος πεντάπηχυς, ἐστεφανωμένος πίτους στεφάνῳ χρυσῷ, τῇ δεξιᾷ αἰγείῳ κέρατι χρυσῷ σημαίνων. Ὁ δὲ ἐλέφας σκευὴν εἶχε χρυσῇν, καὶ περὶ τῷ τραχήλῳ κίσσινον χρυσοῦν στέφανον. Ἠκολούθουν δὲ τούτῳ παιδίσκαι πεντακόσiai, κεκοσμημέναι χιτῶσι πορφυροῖς, χρυσῷ διεζωσμέναι. Ἐστεφάνωντο δὲ αἱ μὲν ἡγούμεναι ἑκατὸν εἴκοσι χρυσοῖς πιτυίνους στεφάνους, ἡκολούθουν δὲ αὐταῖς Σάτυροι ἑκατὸν εἴκοσι, πανοπλίας οἱ μὲν ἀργυρᾶς, οἱ δὲ χαλκᾶς ἔχοντες. Μετὰ δὲ τούτους ἐπορεύοντο ὄνων ἑκατὸν πέντε, ἐφ' ὧν ἦσαν Σελιηνοὶ καὶ Σάτυροι ἐστεφανωμένοι. Τῶν δὲ ὄνων οἱ μὲν χρυσᾶς, οἱ δὲ ἀργυρᾶς προμετωπίδας καὶ σκευασίας εἶχον.

« Μετὰ δὲ τούτους ἐλεφάντων ἄρματα ἀφείθη εἴκοσι τέσσαρα, καὶ συνωρίδες τράγων ἐξήκοντα, κώλων δώδεκα, ὀρύγων ἑπτὰ, βουδάλων πεντεκαίδεκα, στρουθῶν συνωρίδες ὀκτὼ, ὄνελάφων ἑπτὰ, καὶ συνωρίδες τέσσαρες ὄνων ἀγρίων, ἄρματα τέσσαρα. Ἐπὶ δὲ

capientes; vasa refrigeratoria viginti duo; quorum maximum capiebat triginta metretas; minimum, metretam. Transferebantur etiam tripodes aurei magni quattuor: et aureæ supellectilis repositorium aureum gemmis distinctum, decem cubitorum altitudine, gradus habens sex, e quibus eminebant magno numero figuræ exstantes in quattuor palmorum altitudinem, solerter fabrefactæ: et poculorum armaria duo aurea, itemque duo vitrea (sive crystallina) auro distincta: scrinia aurea duo, cubitorum quattuor; alia minora tria; hydris decem; ara tricubitalis; lances distribuendis mazis inservientes viginti duæ. Post hæc ingrediebantur pueri mille et sexcenti, albis tunicis vestiti, coronati alii hedera, alii pinea: quorum ducenti et quinquaginta ferebant congios aureos, quadringenti vero argenteos; alii vero trecenti et viginti, ferebant vasa refrigeratoria aurea, reliqui vero argentea. Post hos alii pueri lagenas gestabant ad gustandum mustum, viginti aureas, quinquaginta argenteas, trecentas vero ceris pictas, variis colorum generibus. Et liquoze in has ex hydris et dolis misto, modeste demulsi sunt omnes qui in stadio erant. »

Post hæc commemorat idem auctor mensas quattuor cubitorum, super quibus multa visu digna pretiose elaborata circumferebantur spectacula. « In his erat *Semeles thalamus nuptialis*: in quo conspiciebantur signa tunicas induta auro et gemmis distincta pretiosissimis. Nec vero par erat prætermittere plaustrum illius commemorationem, cujus longitudo cubitorum erat viginti duorum, latitudo cubitorum quattuordecim; trahebatur autem ab hominibus

quingentis. Super quo *antrum* erat mirum in modum hedera et taxo umbratum: e quo columbæ, et palumbi et turtures per totam evolabant viam, fasciolis pedes ligati, quo facilius caperentur a spectatoribus. Ex eodem antro duo scaturiebant fontes; alter lac, vinum alter fundens. Nymphæ autem omnes, quæ deo presto sunt, [sive, quæ circa antrum sunt,] coronas gestabant aureas; Mercurius vero etiam caduceum aureum, et vestes pretiosas. In alio plaustro, quo *reditus Bacchi ex India* continebatur, *Bacchus* erat duodecim cubitorum; elephanto insidens, purpure vestitus, et corona ornatus aurea hederacea et pampinea, manibus thyrsus aureum tenens mucronatum, soleis calceatus auro pictis. Ante ipsum, collo elephantis insidebat *Satyriscus* quinquacubitalis, coronatus corona pinea ex auro, dextra vero caprinum cornu tenens, quasi signum daret. Aureus elephantis ornatus erat; et collum corona hederacea ex auro cinctum. Sequebantur hunc puellæ quingentæ, purpureis ornatæ tunicis, et auro cinctæ: coronatæ autem erant centum et viginti, quæ ceteris præbant, pineis coronis aureis. Has sequebantur *Satyri* centum et viginti, toto corpore armati, argenteis alii armis, alii aneis. Post hos incedebant asinorum turma quinquæ, quibus insidebant *Sileni* *Satyrice* coronati. Asinorum alii frontalia reliquumque ornatum ex auro habebant, alii ex argento.

« Post hos prodierunt *elephantorum* currus viginti quattuor; et caprorum bigæ sexaginta; *colorum* [e cervino genere animans est] duodecim; *orygum* septem; *bubalorum*

πάντων τούτων ἀναβεδήκει παιδάρια, χιτῶνας ἔχοντα ἥνιοχους καὶ πετάσους. Παραναβεδήκει δὲ παιδισκάρια, δισκευασμένα πελταρίους καὶ θυρολόγχους, κεκοσμημένα ἱματίους καὶ χρυσαίους. Ἐστεφάνωτο δὲ τὰ μὲν ἥνιοχῶντα παιδάρια πίτυι, τὰ δὲ παιδισκάρια κισσῷ. Ἐπῆσαν δὲ καὶ συνωρίδες καμηλίων, ἐξ ἑκατέρου μέρους τρεῖς· αἷς ἐπηκολούθουν ἀπῆναι ὑπ' ἡμιόνων ἀγόμεναι. Αὗται δ' εἶχον σκηνὰς βαρβαρικάς, ἐφ' ὧν ἐκάθητο γυναῖκες Ἰνδαὶ καὶ ἑτεραι, κεκοσμημέναι ὡς αἰχμάλωτοι. Κάμηλοι δ' αἱ μὲν ἔφερον λιβανωτοῦ μνῆς τριακοσίας, σμύρνης τριακοσίας, κρόκου καὶ κασσίας καὶ κινναμώμου καὶ ἱριδος καὶ τῶν λοιπῶν ἀρωμάτων διακοσίας. Ἐχόμενοι τούτων ἦσαν Αἰθίοπες δωροφόροι, ὧν οἱ μὲν ἔφερον ὀδόντας ἑξακοσίου, ἑτεροὶ δὲ ἐβένου κορυμνοὺς δισχιλίους, ἄλλοι χρυσοῦς καὶ ἀργυροῦς κρατῆρας ἐξήκοντα, καὶ ψήγματα χρυσαίου. Μεθ' οὗς ἐπομπέυσαν κυνηγοὶ δύο, ἔχοντες σιδύνας ἐπιχρυσούς. Ἦγοντο δὲ καὶ κύνες δισχιλίοι τετρακόσιοι, οἱ μὲν Ἰνδοὶ, οἱ λοιποὶ δὲ Ὑρκανοὶ καὶ Μολοσσοὶ καὶ ἑτέρων γένων. Ἐξῆς ἄνδρες ἑκατὸν πεντήκοντα, φέροντες δένδρα, ἐξ ὧν ἀνήρτητο θηρία παντοδαπά καὶ ὄρνεα. Ἐτ' ἐφέροντο ἐν ἀγγείοις ψιττακοί, καὶ ταῖς, καὶ μελεαγρίδες, καὶ φασιανοὶ ὄρνιθες, καὶ ἄλλοι Αἰθιοπικοὶ, πληθεὶ πολλοί. » (Cf. fr. 6.) Εἰπὼν δὲ καὶ ἄλλα πλείεστα, καὶ καταλέξας ὧρον ἀγέλας, ἐπιφέρει· « Πρόδατα Αἰθιοπικὰ ἑκατὸν τριάκοντα, Ἀράβια τριακόσια, Εὐβοϊκὰ εἴκοσι, ὀλολευκοὶ βόες Ἰνδοὶ εἴκοσι ἕξ, Αἰθιοπικοὶ ὄκτω, ἄρκτος μὲν λευκὴ μεγάλῃ

μία, παρδάλεις τεσσαρεκαίδεκα, πάνθηρες ἑκκαίδεκα, λυγκία τέσσαρα, ἄρκηλοι τρεῖς, καμηλοπάρδαλις μία, ρινόκερος Αἰθιοπικὸς ἕξ.

« Ἐξῆς ἐπὶ τετρακύκλου Διόνυσος περὶ τὸν τῆς Ῥέας βωμὸν καταπεφυγώς, ὅτε ὑπὸ Ἡρας ἐδιώκετο, στέφανον ἔχων χρυσοῦν, Πριάπου αὐτῷ παρεστῶτος, ἐστεφανωμένου χρυσοῦ κισσίνῳ. Τὸ δὲ τῆς Ἡρας ἀγάλμα στεφάνην εἶχε χρυσῇ. Ἀλεξάνδρου δὲ καὶ Πτολεμαίου ἀγάλματα, ἐστεφανωμένα στεφάνοις κισσίνοις ἐκ χρυσοῦ. Τὸ δὲ τῆς Ἀρετῆς ἀγάλμα, τὸ παρεστὸς τῷ Πτολεμαίῳ, στέφανον εἶχεν ἐλαίης χρυσοῦν. Καὶ Πρίαπος δ' αὐτοῖς συμπάρῃν, ἔχων στέφανον κισσίνον ἐκ χρυσοῦ. Κόρινθος δ' ἡ πόλις, παρεστῶσα τῷ Πτολεμαίῳ, ἐστεφάνωτο διαδήματι χρυσοῦ. Παρέκειντο δὲ πᾶσι τούτοις κυλικίον μεστὸν χρυσωμάτων, κρατῆρ τε χρυσοῦς, μετρητῶν πέντε. Τῇ δὲ τετρακύκλῳ ταύτῃ ἠκολούθουν γυναῖκες, ἔχουσαι ἱμάτια πολυτελῆ καὶ κόσμον· προσηγορεύοντο δὲ πόλεις, αἱ τ' ἀπ' Ἰωνίας, καὶ λοιπαὶ Ἑλληνίδες, ὅσαι τὴν Ἀσίαν καὶ τὰς νήσους κατοικοῦσαι ὑπὸ τοῦς Πέρσας ἐτάχθησαν· ἐφόρουσαν δὲ πᾶσαι στεφάνους χρυσοῦς. Ἐφέρετο καὶ ἐπ' ἄλλων τετρακύκλων θύρσος ἐνενηκοντάπηχυς χρυσοῦς, καὶ λόγχι ἀργυρᾷ ἐξηκοντάπηχυς, καὶ ἐν ἄλλῃ φαλλὸς χρυσοῦς, πηχῶν ἑκατὸν εἴκοσι, διαγεγραμμένος, καὶ διαδεδεμένος στέμμασι διαχρυσίοις, ἔχων ἐπ' ἄκρου ἀστέρα χρυσοῦν, οὗ ἦν ἡ περίμετρος πηχῶν ἕξ.

« Πολλῶν οὖν καὶ ποικίλων εἰρημένων ἐν ταῖς πομπαῖς ταύταις, μόνᾳ ἐξελεξάμεθα, ἐν οἷς ἦν χρυσὸς

quindecim; struthionum bigæ octo; onelaphorum septem; et asinorum silvestrium bigæ quattuor, totidemque quadrigæ. Quibus omnibus insidebant pueruli, aurigarum habitu, petasati: juxta illos sedebant puelli minores, pelta armati et thyrsu mucronato, eleganti vestitu, et multo auro ornati: ac coronati quidem erant aurigantes pueri pineis coronis; puelli comites, hederaceis. Sequebantur bigæ camelorum ab utraque parte tres: quas excipiebant carpenta a mulis tracta. His imposita erant tentoria barbarica, in quibus sedebant mulieres Indicæ aliæque, captivarum habitu. Cameli [deinde alii] portabant thuris libras trecentas, myrrhæ trecentas; croci, et cassiæ, et cinnamomi et iridis et aliorum aromatum, ducentas. Proxime sequebantur Æthiopes dona ferentes: quorum alii gestabant dentes elephantorum sexcentas; alii, stipitum ebeni duo millia; alii, aureos et argenteos crateras sexaginta, et ramenta auri. Tum procedebant venatores duo [forte, his mille,] venabula gestantes inaurata. Ducebantur vero etiam canes bis mille quadringenti: alii Indici, ceteri Hyrcani, Molossi, et aliorum generum. Deinde viri centum et quinquaginta gestabant arbores, quibus alligatæ erant feræ omnis generis et aves. Tum ferebantur, in cavæis, psittaci, et pavones, et meleagrides, et phasiani, et aliæ aves Æthiopicæ, ingenti copia. » Alia insuper plurima postquam enarravit idem auctor, gregesque multos commemoravit animalium, hæc subjungit: « Oves Æthiopicæ centum et triginta, Arabicæ trecentas, Euboicæ viginti, albi boves Indici viginti sex, Æthiopiici octo, ursus

albus ingentis stature unus, pardales quattuordecim, pantheræ sedecim, lynces quattuor, arcels [ex pardalium genere] tres, camelopardalis una, rhinoceros Æthiopicus unus.

« Deinde super plaustro cernebatur Bacchus ad Rhearam confugiens, quum eum Juno persequeretur: aurea corona cinctus erat, adstabatque ei Priapus, hederacea corona ex auro coronatus. Junonis vero simulacrum limbum habebat aureum. Alexandri vero et Ptolemæi signa coronis hederaceis ex auro erant redimita: Virtutis signum vero, adstans Ptolemæo, coronam habebat oleagineam ex auro. Et cum his quoque Priapus aderat, corona hederacea ex auro cinctus. Corinthus vero civitas, Ptolemæo adstans, diademate aureo redimita erat. In eodem cum his omnibus vehiculo locatum erat poculorum repositorium, vasis aureis onustum; et crater aureus, quinque capiens metretas. Hoc vehiculum sequebantur mulieres, pretiosis vestibus reliquoque cultu ornata: his nomina erant civitatum, partim Ionicarum, partim aliarum Græcarum, quotquot vel Asiam vel insulas incolentes Persis paruerant: erant autem omnes aureis coronis redimitæ. Transvehiebantur porro aliis vehiculis Thyrsus aureus nonaginta cubitorum, et lancea argentea cubitorum sexaginta. Et in alio, Phallus aureus cubitorum centum et viginti, varie pictus, et sertis revinctus auro distinctis: in vertice stellam habebat, cujus circumferentia sex cubitorum.

« Tam multa igitur, tamque varia quum in his pompis commemoraverimus, ea sola selegimus in quibus aurum

καὶ ἀργυρος. Καὶ γὰρ διαθέσεις πολλαὶ ἀκοῆς ἦσαν ἄξιαί, καὶ θηρίων πλήθη, καὶ ἵππων, καὶ λέοντες παμμεγέθεις εἴκοσι καὶ τέσσαρες. Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι τετρακύκλοι, οὐ μόνον εἰκόνας βασιλέων φέρουσai, ἀλλὰ καὶ θεῶν πολλὰ. Μεθ' ὧς χορὸς ἐπόμεπυσεν ἀνδρῶν ἑξακοσίῳ· ἐν οἷς κιθαρίσται συνεφώνουν τριακόσιοι, ἐπιχρύσους ἔχοντες διὰς κιθάρας καὶ στεφάνους χρυσοῦς. Μεθ' οὗς ταῦροι διήλθον δισχιλιοὶ ὁμοιοχρώματοι, χρυσοκέρω, προμετωπίδας χρυσᾶς καὶ ἀνὰ μέσον στεφάνους ὄρους τε καὶ αἰγίδας πρὸ τῶν στηθῶν ἔχοντες· ἦν δ' ἅπαντα ταῦτα χρυσᾶ.

« Καὶ μετὰ ταῦτα Διὸς ἤγετο πομπὴ καὶ ἄλλων παμπούλων θεῶν, καὶ ἐπὶ πᾶσιν Ἀλεξάνδρου, δς ἐφ' ἄρματος ἐλεφάντων ἀληθινῶν ἐφέρετο χρυσοῦς, Νίκη καὶ Ἀθηνᾶν ἐξ ἑκατέρου μέρους ἔχων. Ἐπόμεπυσαν δὲ καὶ θρόνοι πολλοί, ἐξ ἐλεφαντος καὶ χρυσοῦ κατασκευασμένοι· ὧν ἐφ' ἑνὸς ἔκειτο στεφάνη χρυσῇ, ἐπ' ἄλλου δίκερας χρυσοῦν, ἐπ' ἄλλου δὲ ἦν στέφανος χρυσοῦς, καὶ ἐπ' ἄλλου δὲ κέρας δλόχρυσον. Ἐπὶ δὲ τὸν Πτολεμαίου τοῦ Σωτήρος θρόνον στέφανος ἐπέκειτο ἐκ μυρίων κατασκευασμένος χρυσοῦν. Ἐπόμεπυσε δὲ καὶ θυμιατήρια χρυσᾶ τριακόσια καὶ πεντήκοντα, καὶ βωμοὶ δὲ ἐπίχρυστοι, ἐστεφανωμένοι χρυσοῖς στεφάνοις· ὧν ἐνὶ παρεπὴγεςαν δᾶδες χρυσᾶι δεκαπῆχαις τέσσαρες. Ἐπόμεπυσαν δὲ καὶ ἐσχάται ἐπίχρυστοι δώδεκα· ὧν ἡ μὲν δωδεκάπηχς τῇ περιμέτρῳ, τεσσαρακοντάπηχς ὕψει, ἡ δὲ πηχῶν πεντεκαίδεκα. Ἐπόμεπυσαν δὲ καὶ Δελφι-

κοὶ τρίποδες χρυσοῖ ἐννέα, ἐκ πηχῶν τεσσαρῶν· ἄλλοι ὀκτὼ, πηχῶν ἑξ· ἄλλος πηχῶν τριάκοντα, ἐφ' οὗ ἦν ζῶια χρυσᾶ πενταπῆχη, καὶ στέφανος κύκλῳ χρυσοῦς ἀμπελίνος. Παρῆλθον δὲ καὶ φοῖνικες ἐπίχρυστοι ὀκταπῆχαις ἐπτά, καὶ κηρύκειον ἐπίχρυσον πηχῶν τεσσαράκοντα πέντε, καὶ κεραυνὸς ἐπίχρυστος πηχῶν τεσσαράκοντα, ναὸς τε ἐπίχρυστος, οὗ ἡ περίμετρος πηχῶν τεσσαράκοντα· δίκερας πρὸς τούτοις ὀκταπῆχη. Πολὺ δὲ καὶ ζῶων πλήθος ἐπιχρύσων συνεπόμεπυσεν, ὧν ἦν τὰ πολλὰ δωδεκάπῆχη· καὶ θηρία ὑπεράγοντα τοῖς μεγέθεσι, καὶ ἀετοὶ πηχῶν εἴκοσι. Στέφανοι τ' ἐπίχρυστοι ἐπόμεπυσαν τρισχιλιοὶ διακόσιοι, ἑτεροὶ τε μουσικῶς χρυσοῦς, λίθοι πολυτελεῖαι κεκοσμημένοι, ὀγδοηκοντάπηχς· οὗτος δὲ περιετίθετο τῷ τοῦ Βερενικείου θυρώματι, αἰγίς τε ὁμοίως χρυσῇ. Ἐπόμεπυσαν δὲ καὶ στεφάναι χρυσᾶί πάνυ πολλὰι, δς ἔφερον παιδίσκαι πολυτελεῶς κεκοσμημέναι· ὧν μία διπῆχς εἰς ὕψος, τὴν δὲ περίμετρον ἔχουσα ἑκαίδεκα πηχῶν. Ἐπόμεπυσε δὲ καὶ θώραξ χρυσοῦς πηχῶν δώδεκα, καὶ ἑτερος ἀργυροῦς πηχῶν ὀκτωκαίδεκα, * * * ἐννέα, ἔχων ἐφ' ἑαυτὸν κεραυνοῦς χρυσοῦς δεκαπῆχαις δύο, καὶ στέφανον δρυὸς διάλιθον· ἀσπίδες χρυσᾶί εἴκοσι, πανοπλίαι χρυσᾶί ἐξήκοντα τέσσαρες, κνημίδες χρυσᾶί τριπῆχαις δύο, λεκάναι χρυσᾶί δώδεκα, φιάλαι πολλὰι πάνυ τὸν ἀριθμὸν, οἰνοχοαὶ τριάκοντα, ἐξάλειπτρα μεγάλα δέκα, ὕδραι δώδεκα, μαζονόμια πεντήκοντα, τράπεζαι διάφοροι, κυλικεῖα χρυσομαζῶν πέντε, κέρας δλόχρυσον πηχῶν τριάκοντα. Ταῦτα δὲ

erat aut argentum. Erant enim etiam alii multi apparatus memoratu digni, et animalium multitudo, et equorum, et leones eximiae staturae viginti quattuor. Erant vero et alia plaustra, non modo regum imagines, sed et deorum videntia, bene multa. Post quae chorus progrediebatur viroreum sexcentorum : in quibus citharistae trecenti concinebant, totas inauratas habentes citharas, et coronas aureas. Post hos transiere tauri his mille, colore similes, cornibus inauratis, cum frontalibus aureis, et coronis inter cornua, et torquibus, et aegidibus ante pectora, cunctis aureis.

« Post ista ducebatur Jovis pompa, aliorumque plurimorum deorum : et postrema omnium Alexandri, qui in auro transvehebatur curru, quem verl. [Indici?] trahebant elephantii : a latere utrimque adstabant ei Victoria et Minerva. Transvehebantur etiam sellae multae ex ebore et auro fabrefactae : quarum super una positus erat aureus limbus ; super alia, duplex cornu aureum ; super alia, corona aurea ; super alia, cornu ex solido auro totum. Super Ptolemæi vero Soteris sella posita corona erat ex aureis decies mille fabrefacta. Delata sunt quoque thuribula aurea trecenta et quinquaginta ; et arae auro obductae, impositis aureis coronis : in earum ararum una firmatae erant faces quattuor aureae, cubitorum decem. Producti sunt etiam foci auro obducti duodecim : quorum unus perimetrum habebat cubitorum duodecim, altitudinem quadraginta cubitorum : alius, quindecim cubitos in ambitu habebat. Transferebantur porro Delphici tripodes aurei novem, quilibet quattuor cubitorum ; alii octo, cubitorum sex ;

unus, triginta cubitorum, super quo exstabant figurae aureae quinquacubitales, et cingebat eum corona pampinea ex auro. Prætervehebantur porro palmæ arbores octocubitales inauratae septem ; et caduceus inauratus, cubitorum quadraginta quinque ; fulmen inauratum, quadraginta cubitorum ; et edicula auro obducta, quadraginta cubitorum in circuitu ; ad hæc, duplex cornu octo cubitorum. Ferebatur præterea simulacrorum auro obductorum magna multitudo, quorum pleraque duodecim cubitorum ; et animalia immanis magnitudinis, et aquilæ viginti cubitorum. Tum coronæ aureæ deferebantur ter mille ducentæ : et alia mystica corona aurea, pretiosis lapidibus ornata, octoginta cubitorum (hæc fuit, qua cincta erat porta ædis Berenicæ ;) et ægis, pariter aurea. Deferebantur item limbi aurei magno admodum numero, quos gestabant puellæ pretiose ornatae : eorum unus erat, cujus altitudo duorum cubitorum, ambitus cubitorum sedecim. Lorica etiam cernebatur aurea, duodecim cubitorum : et alia argentea, cubitorum octodecim, * * * novem, super qua erant fulmina aurea duo decemcubitalia, et corona querna gemmis distincta. Tum clypei aurei viginti ; totius corporis armaturæ aureæ sexaginta quattuor ; ocreæ aureæ trium cubitorum duæ ; pelves aureæ duodecim ; phialarum ingens multitudo ; gutti vinarii triginta sex ; unguentaria vasa magna decem ; hydriæ duodecim ; mazonomia quinquaginta ; mensæ diversi generis ; calicum aureorum repositoria quinque ; cornu, totum ex auro, cubitorum triginta. Erant autem aurea ista vasa præter illa, quæ in Bacchi pompa delata sunt. Deinde sequebantur adhuc plaustra

τὰ χρυσώματα ἐκτὸς ἦν τῶν ἐν τῇ τοῦ Διονύσου πομπῇ δινεσθέντων. Εἴτ' ἀργυρωμάτων ἄμαζαι τετρακόσιαι, καὶ χρυσωμάτων εἴκοσι, ἀρωμάτων δὲ ὀκτακόσιαι.

« Ἐπὶ δὲ πᾶσιν ἐπόμπευσαν αἱ δυνάμεις αἱ ἱππικαὶ καὶ πεζικαί, πᾶσαι καθοπλισμέναι θαυμαστικῶς. Πεζοὶ μὲν ἐς πέντε μυριάδας καὶ ἑπτακισχιλίου καὶ ἑξακοσίους, ἱππεῖς δὲ δισμύριοι τρισχιλιοὶ διακόσιοι. Πάντες δ' οὗτοι ἐπόμπευσαν, τὴν ἀρμόζουσαν ἐκάστῳ ἡμεισμένοι στολὴν, καὶ τὰς προσηκούσας ἔχοντες πανοπλίας. Ἐκτὸς δ' ὦν πάντες οὗτοι εἶχον πανοπλιῶν, καὶ ἄλλαι πλείσται ἦσαν ἀποκείμεναι, ὧν οὐδὲ τὸν ἀριθμὸν ἀναγράψαι βράδιον. » Κατέλεξε δ' αὐτὸν ὁ Καλλιξένος. « Ἐστεφανώθησαν δ' ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ στεφάνοις χρυσοῖς εἴκοσι. Πτολεμαῖος δὲ ὁ πρῶτος καὶ Βερενίκη εἴκοσι τρισὶν ἐφ' ἀρμάτων χρυσῶν καὶ τεμένεσιν ἐν Δωδώνῃ. Καὶ ἐγένετο τὸ δαπάνημα τοῦ νομίσματος τάλαντα δισχιλία διακόσια τριάκοντα ἑννέα, μναῖ πεντήκοντα καὶ ταῦτ' ἠριθμήθη πάντα παρὰ τοῖς οἰκονομοῖς, διὰ τὴν τῶν στεφανούντων προθυμίαν, πρὸ τοῦ τὰς θεάς παρελθεῖν. Ὁ δὲ Φιλάδελφος Πτολεμαῖος, υἱὸς αὐτῶν, εἴκοσι χρυσαῖς, δυσὶ μὲν ἐφ' ἀρμάτων χρυσῶν, ἐπὶ δὲ κίωνων ἐξαπῆχει μῖξ, πενταπῆχεσι πέντε, τετραπῆχεσιν ἕξ. » Multa in his obscura sunt. Adi interpretes.

3.

Ad hanc pompæ descriptionem sæpius respicit Athenæus locis hisce : XI, p. 474, E : Καρχήσιον. Καλλιξένος ὁ Ῥόδιος ἐν τοῖς Περὶ Ἀλεξανδρείας φησὶν, ὅτι ποτήριόν ἐστιν ἐπίμηκας, συνηγμένον εἰς μέσον ἐπιεικῶς, ὥτα ἔχον μέχρι τοῦ πυθμένος καθήκοντα.

Idem XI, p. 472, A : Ἀδαῖος δ' ἐν τοῖς Περὶ διαθέσεως, τὸ πύτο ὑπολαμβάνει θηρίκλειον εἶναι καὶ καρχήσιον. Ὅτι δὲ διαφέρει, σαφῶς παρίστυσι Καλλιξένος, ἐν τοῖς Περὶ Ἀλεξανδρείας φάσκον, τινὰς ἔχοντας θηρικλείους πομπεύειν, τοὺς δὲ καρχήσια. Ὅποιον δ' ἐστὶ τὸ καρχήσιον, ἐν τοῖς ἐξῆς λεχθήσεται.

Idem V, p. 210, A : Ἐν τούτοις ὁ Λυσίας εἰπὼν ὅτι καὶ χαλκῇ ἦν ἡ ἐγγυθήκη, σαφῶς παρίστυσιν, ὥς καὶ ὁ Καλλιξένος εἰρηκε, λεβήτων αὐτὰς υποθήματα εἶναι. Οὗτως γὰρ καὶ Πολέμων κ. τ. λ. (v. fr. 58.) Cf. Hæroclætion v. ἐγγυθήκη : Εἴη δ' ἂν σκευὸς τι πρὸς τὸ κρατῆρας ἢ λεβήτας ἢ τι τοιούτων οὐκ ἄλλότριον

vasorum argenteorum quadringenta, et aureorum vasorum viginti, aromatum vero octingenta.

« Post ista omnia in pompa procedebant copiæ et equestres et pedestres, admirabilem in modum omnes armatæ. Erat autem peditum numerus centum quinquaginta septem millium et sexcentorum : equitum vero numerus viginti trium millium et ducentorum. Hi igitur omnes prodibant, congruente cuique generi veste induti, et conveniente totius corporis armatura lecti. Præter armaturas vero, quibus omnes induti erant, plurimæ aliæ in horreis erant repositæ, quarum difficile est numerum inire. » (Init tamen

ἐπικεῖσθαι ἐπιτήδειον εἶναι, ὥς Καλλιξένος τε ἐν δ' Περὶ Ἀλεξανδρείας υποσημαίνει, καὶ Δαίμαχος ὁ Πλαταιεὺς ἐν β' Περὶ Ἰνδικῆς (fr. 4).

XI, p. 483, F : Καλλιξένος δ' ἐν τετάρτῳ Περὶ Ἀλεξανδρείας, ἀναγράφων τὴν τοῦ Φιλαδέλφου πομπήν, καὶ καταλέγων πολλὰ ἐκπώματα, γράφει καὶ τάδε : « Κώθωνες διμέτρητοι δύο. »

IX, p. 387, C : Καλλιξένος δ' ὁ Ῥόδιος ἐν τετάρτῳ Περὶ Ἀλεξανδρείας, διαγράφων τὴν γενομένην πομπήν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου καλουμένου βασιλέως, ὥς μέγα θαῦμα περὶ τῶν ὀρνίθων τούτων οὕτως γράφει : « Εἴτα ἐφέροντο ἐν ἀγγείοις ψιττακοὶ καὶ τῶν καὶ μελεαγρίδες καὶ φασιανοὶ καὶ ὀρνίθες Αἰθιοπικοὶ πλήθει πολλοί. »

Adde XV, p. 677, D : Σειληνὸς δ' ἐν ταῖς Γλώσσαις φησὶν : « Ἰσθμὸν στέφανον. » Φιλητᾶς δὲ φησι : « Στέφανος. Ἦγουν δμωνομία ἀμφοτέρωθι, οἷον τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ πρώτου κόσμου. Λέγω δὲ τὸ ἐπὶ τοῦ φρέατος καὶ τοῦ ἐγγειριδίου Ἰσθμίου. » Τιμαχίδας δὲ καὶ Σιμίας, οἱ Ῥόδιοι, ἀποδοῖδασιν ἐν ἀνθ' ἑνὸς « Ἰσθμίου, στέφανον, » οὗ μνημονεύει καὶ Καλλιξένος, ὁ Ῥόδιος καὶ αὐτὸς γένος, ἐν τοῖς Περὶ Ἀλεξανδρείας γράφων οὕτως. * * * *

4.

Plinius H. N. XXXVI, 9, 14 : *Alexandriæ statuit unum (obeliscum) octoginta cubitorum Ptolemæus Philadelphus, quem exciderat Nectabis rex purum : majusque opus fuit in devehendo statuendo multo, quam in excindendo, et Satyro architecto aliqui delectum tradunt rate : Callixenus a Phœnice, fossa perducta usque jacentem obeliscum e Nilo. Navesque duas in latitudinem patulas, pedaliibus ex eodem lapide ad rationem geminati per duplicem mensuram ponderis oneratas, ita ut subirent obeliscum pendente extremitatibus suis in ripis utrinque : postea ejectis laterculis allevatas naves excessisse onus statutum. Excisos autem sex tales in monte eodem, et artificem donatum talentis quinquaginta. Hic fuit in Arsinoe positus a rege supra dicto, munus amoris in conjugem eandemque sororem, Arsinoen. Pro Callixenus Harduinus edidit Callisthenes. Perperam.*

eum Callixenus.) « Coronati vero sunt in certamine etiam coronis aureis viginti : Ptolemæus vero primus et Berenice viginti tribus, super curribus aureis, et delubris Dodonæ (?). Et fuit impensa pecuniæ, talenta bis mille ducenta triginta novem, minæ quinquaginta : et hæc omnia numerata sunt apud administratores fisci, propter coronantium studium, priusquam finita essent spectacula. Philadelphus vero Ptolemæus, filius illorum, viginti aureis coronis : duabus quidem super curribus aureis ; in columinis vero, sexcubitali una, quincubitalibus quinque, quatricubitalibus sex. »

ΖΩΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΠΟΙΩΝ ΑΝΑΓΡΑΦΗ.

Photius cod. 161 de Sopatri Eclogis : 'Ο δὲ δωδέκατος αὐτῷ λόγος συνήθροισται ἐξ ἄλλων τε διαφόρων καὶ ἐκ τῆς τοῦ Καλλιξένου ζωγραφῶν καὶ ἀνδριαντοποιῶν ἀναγραφῆς.

PTOLEMÆUS MEGALOPOLITANUS.

" Ptolemæi Euergetæ et Philopatoris temporibus floruisse videtur Ptolemæus, Agesarchi filius, Megalopolitanus, qui historiam scripsit Ptolemæi Philopatoris, quarti regis Ægyptii. Nec cur homo Megalopolitanus res ejus gestas scriberet, caussa nulla erat. Nam Cleomenes, rex Spartanus, Megalopolim frustra obsistente Philopæmene ceperat, diripuerat, incenderat. Paulo post vero ab Antigono, qui Achæis venerat auxilio, devictus in Ægyptum fugerat ad Ptolemæum Euergetem, qui opem ei promisit adversus Achæos. Sed altero post anno moritur Euergetes, succedit vero Philopator, qui Cleomenem in carcerem compegit. Ita Achæi, quibus et se junxerant Megalopolitani, Philopatoris beneficio liberati fuerunt gravissimi belli metu, quod a Cleomene et Ægyptiis impendebat. Nec indignus plane erat Philopator, cujus res gestæ proderentur : nam imperium quidem auspicatus fuit a parricidio, homo impius; sed multa tamen strenue gessit, præsertim adversus Antiochum M. Nam ereptam ei Cœlesyriam iterum Ægyptio addidit regno. Ista igitur aliaque hic Agesarchi filius persequabatur. " Hæc Vossius noster De Hist. gr. p. 157.

Ceterum dubitari vix potest quin noster Ptolemæus intelligendus sit apud Polybium XVIII, 38, 8, ubi hæc : 'Ο γὰρ προεირημένος ἀνὴρ (sc. Polycrates Argivus) καὶ κατὰ τὸν πατέρα μὲν (sc. Ptolemæi Epiphanis), ἔτι νέος ὢν, οὐδενὸς δοκεῖ τῶν περὶ τὴν αὐλὴν δευτερεύειν, οὔτε κατὰ τὴν πίστιν, οὔτε κατὰ τὰς πράξεις· ὁμοίως δὲ κατὰ τὸν ἐνεστώτα βασιλέα. Πιστευθεὶς γὰρ τῆς Κύπρου καὶ τῶν ἐν ταύτῃ προσόδων ἐν καιροῖς ἐπισφαλέσι καὶ ποικίλοις, οὐ μόνον διεφύλαξε τῷ παιδὶ τὴν νῆσον, ἀλλὰ καὶ πλῆθος ἱκανὸν ἔθροισε χρημάτων, ἃ τότε παρεγγόνει κομίζων τῷ βασιλεῖ, παραδεδωκώς τὴν ἀρχὴν τῆς Κύπρου Πτολεμαίῳ τῷ Μεγαλοπολίτῃ (Ol. 145, 4. 197). Τυχὼν δὲ διὰ ταῦτα μεγάλης ἀποδοχῆς καὶ περιουσίας ἐν τοῖς

ἐξῆς χρόνοις, μετὰ ταῦτα, προβαίνουσας τῆς ἡλικίας, δλοσχερῶς εἰς ἀσέλγειαν ἐξώκειλε καὶ βίον ἀσυρῆ. Παραπλησίαν δὲ τινα τούτῳ φήμην ἐκληρονόμησεν ἐπὶ γῆρας καὶ Πτολεμαῖος ὁ Ἀγησάρχου (Ἀγησάρχου sc.). Περί ὧν, ὅταν ἐπὶ τοὺς καιροὺς ἐλθωμεν, οὐκ ὀκνήσομεν διασαφεῖν τὰ παρακολούθησαντα ταῖς ἐξουσίαις αὐτῶν ἀπρεπῆ.

Idem XXVII, 12 (Ol. 152, 1. 172 a. C.) : Πτολεμαῖος, δστρατηγὸς ὁ κατὰ Κύπρον, οὐδαμῶς Αἰγυπτιακὸς γέγονεν, ἀλλὰ νουνεχὴς καὶ πρακτικὸς. Παραλαβὼν γὰρ τὴν νῆσον, ἔτι νηπίου τοῦ βασιλέως (sc. Πτολ. Φιλομήτορος) ὄντος, ἐγίνετο μὲν ἐπιμελῶς περὶ συναγωγὴν χρημάτων, ἐδίδου δ' ἀπλῶς οὐδὲν οὐδενί, καίπερ αἰτούμενος πολλάκις ὑπὸ τῶν βασιλικῶν διοικητῶν καὶ καταλαλούμενος πικρῶς ἐπὶ τῷ μηδὲν προίεσθαι. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰς ἡλικίαν παραγεγονότος, συνθείς πλῆθος ἱκανὸν χρημάτων ἐξαπέστειλεν· ὥστε καὶ τὸν Πτολεμαῖον αὐτὸν καὶ τοὺς περὶ τὴν αὐλὴν εὐδοκῆσαι τῇ πρότερον αὐτοῦ συστολῇ καὶ τῷ μηδὲν προίεσθαι.

Utroque Polybii loco eundem Ptolemæum intelligendum esse censet Schweighæuserus. Quod ad dubito. Nam Ptolemæo Agesarchi filio Cyprum Polycrates tradidit an. 197 a. C.; altero autem Polybii loco Ptolemæus Cypri administrationem suscepisse dicitur puerulo rege Ptolemæo Philometore, id est, post an. 181 a. C. Igitur duos Ptolemæos Cypri administratores distinxerim. Juniorem indicaverit auct. Maccab. II, 10, 12 : Πτολεμαῖος γὰρ ὁ καλούμενος Μάκρων... κατηγορούμενος ὑπὸ τῶν φίλων πρὸς τὸν Εὐπάτορα (sc. Ἀντίοχον), καὶ προδότης παρέκαστα ἀκούων διὰ τὸ τὴν Κύπρον ἐμπιστευθέντα ὑπὸ τοῦ Φιλομήτορος ἐλιπεῖν, καὶ πρὸς Ἀντίοχον τὸν Ἐπιφανῆ ἀναχωρῆσαι, μήτ' εὐγενῆ τὴν ἐξουσίαν ἔχων, ὅπ' ἀθυμίας φαρμακεύσας ἑαυτὸν ἐξέλιπε τὸν βίον. — Contra nostri Ptolemæi Ἀγησάρχου (sic, recte, codex) mentio fit in Polybii Exc. De insid. (v. tom. II, præfat.) Num idem est, qui eo tempore quo Cleomenes periit, Alexandria præfectus erat (Polyb. V, 39, 3) ?

ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

1.

F. LIBRO PRIMO.

Clemens Alex. Protr. c. 3, p. 13 Syllb. : Πτολεμαῖος δὲ ὁ τοῦ Ἀγησάρχου ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Περὶ τὸν Φιλοπάτορα ἐν Πάφῳ λέγει ἐν τῷ τῆς Ἀφροδίτης ἱερῷ Κινύραν τε καὶ τοὺς Κινύρου ἀπογόνους κεκνηδεύσθαι.

Arnobius VI, 4 : *Agesarchi Ptolemæus de Philopatore quem edidit primo Cinyram regem Paphi cum familia omni sua, imo cum omni prosapia in Veneris templo situm esse literarum auctoritate declarat.*

2.

E. LIBRO SECUNDO.

Athenæus VI, p. 246, C : Πτολεμαῖος δ' ὁ τοῦ Ἀγησάρχου, Μεγαλοπολίτης γένος, ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Περὶ τὸν Φιλοπάτορα ἱστοριῶν συμπύτας φησὶ τῷ βασιλεῖ συνάγεσθαι ἐξ ἀπάσης τῆς πόλεως, οὓς προσαγορεύεσθαι γελοιαστάς.

3.

E. LIBRO TERTIO.

Idem X, p. 425, F : Κλεινοῦς δὲ τῆς οἰνοχόου Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως, ἐπὶ κλην δὲ Φιλαδέλφου,

μνημονεύει Πτολεμαῖος ὁ τοῦ Ἀγησάρχου, ἐν τῇ τρίτῃ τῶν περὶ Φιλοπάτορα ἱστοριῶν.

4.

Idem XI, p. 578, A : Πτολεμαῖος δ' ὁ τοῦ Ἀγησάρχου ἐν ταῖς περὶ τὸν Φιλοπάτορα ἱστορίαις βασιλέων ἐρωμένας ἀναγράφων, φησὶ· « Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα αὐξήσαντος Φιλίππου τὴν ὀρχηστρίδα, ἐξ ἧς καὶ γεννησάμενος Ἀριδαῖον, τὸν μετὰ Ἀλέξανδρον βασιλεύσαντα· Δημητρίου δὲ τοῦ Πολιορκητοῦ μετὰ τὰς προειρημένας Μανίαν, Ἀντιγόνου δὲ Δημῶ, ἐξ ἧς Ἀλκυονέα γεννηθῆναι, Σελεύκου δὲ τοῦ νεωτέρου Μύσταν καὶ Νῦσαν. » Cf. Heraclidæ Lembi fr. 4.

HISTORIA (PTOLEMÆI IV) PHILOPATORIS.

-2.

Ptolemæus, Agesarchi filius, genere Megalopolitanus, secundo libro De rebus Philopatoris, compotores ait regi ex tota urbe cogi solitos, eosque jocatores fuisse appellatos.

3.

Clinòs puellæ, quæ apud Ptolemæum regem cognomine Philadelphum pincernæ munere fungi solita erat, meminit

Ptolemæus Agesarchi filius in tertio libro De rebus Philopatoris.

4.

Ptolemæus Agesarchi filius in Philopatoris historia regum amasias recensens hæc scribit : « Philippus Macedo Philinam saltatricem in dignitatem evexit, ex qua etiam Ariadæum genuit, qui post Alexandrum regnavit : Demetrius vero Poliorcetes, post prædictas, Maniam : Antigonus Demo, e qua natus est Alcioneus : Seleucus vero junior Mystem et Nysam. »

HEGESIANAX. MNESIPTOLEMUS. EUPHORIO.

HEGESIANAX ALEXANDRINUS E TROADE. (CEPHALON GERGITHIUS.)

Strabo XIII, p. 589 : 'Εν δὲ τῇ Λαμψακηνῇ τόπος εὐάμπελος Γεργίθιον· ἦν δὲ καὶ πόλις Γέργιθα, ἐκ τῶν ἐν Κυμαίᾳ Γεργίθων· ἦν γὰρ καὶ αὐτὴ πόλις πληθυντικῶς καὶ θηλυτικῶς λεγομένη αἱ Γεργίθες· θθενπερ ὁ Γεργίθιος ἦν Κεφάλων.

Dionysius Hal. A. R. I, 72, p. 180 R. : Κεφάλων μὲν γὰρ ὁ Γεργίθιος συγγραφεὺς παλαιὸς πάνυ κτλ. (fr. 8).

Athenæus IX, p. 393, D : 'Ο δὲ τὰ Κεφαλίωνος ἐπιγραφόμενα Τρωικὰ συνθεῖς 'Ηγησιάνας δ' Ἀλεξανδρεὺς κτλ. (v. fr. 3).

Idem III, p. 80, B. : Δημήτριος δ' ὁ Σκήψιος ἐν τῷ πεντεκαίδεκάτῳ τοῦ Τρωικοῦ διακόσμου, εὐφώνους φησὶ γίνεσθαι τοὺς μὴ σύκων ἐσθίουσας. 'Ηγησιάνακτα γοῦν τὸν Ἀλεξανδρέα, τὸν τὰς 'Ιστορίας γράψαντα, κατ' ἀρχὰς ὄντα ταπεινέον (ὄντα πένητα vgo) καὶ τραγῳδῶν φησὶ γενέσθαι καὶ υποκριτικὸν καὶ εὐχρον, ὅκτω-καίδεκα ἐτῶν σύκων μὴ γευσάμενον.

Idem IV, p. 155, B. : Δημήτριος δ' ὁ Σκήψιος ἐν τῷ δωδεκάτῳ τοῦ Τρωικοῦ διακόσμου· « Παρ' Ἀντιόχῳ (φησὶ) τῷ βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ προσαγορευθέντι, ἐν τῷ δεῖπνῳ πρὸς ὅπλα ὠρχοῦντο οὐ μόνον οἱ βασιλέως φίλοι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς. Ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς 'Ηγησιάνακτα, τὸν Ἀλεξανδρέα ἀπὸ Τρωάδος, τὸν τὰς 'Ιστορίας γράψαντα, ἡ τῆς ὀρχήσεως τάξις ἐγένετο, ἀναστὰς εἶπε· Πότερον, ὦ βασιλεῦ, κακῶς ὀρχούμενον με θεάσασθαι βούλει, ἢ καλῶς ἐπαγγέλλοντός μου ἴδια ποιήματα θέλεις ἀκροάσασθαι; Καλευσθεὶς οὖν λέγειν, οὕτως ἦσε τὸν βασιλέα, ὥστ' ἐράνου τε ἀξιωμαθῆναι, καὶ τῶν φίλων εἰς γενέσθαι. »

Hegesianactem cum Lysia et Menippo Antiochi Magni legatum Corinthum missum esse ad T. Quintium et ad decem legatos Romanos discimus ex Polybio XXX, 30, 4. 33, 3; Appian. Syr. c. 6.

Steph. Byz. : Τρωιάς, ἡ χώρα τοῦ 'Ιλίου, ἡ ἐκαλεῖτο Τευκρίς καὶ Δαρδανία καὶ Ξάνθη. Τὸ ἔθνη δὲ Τρωαδεῖς. Ἐντεῦθεν ἦν καὶ 'Ηγησιάνας γραμματικὸς, γράψας περὶ τῆς Δημοκρίτου λέξεως βιβλίον ἐν καὶ περὶ ποιητικῶν λέξεων, ἦν δὲ Τρωαδεῖς.

Igitur Hegesianax ex Troade Alexandrinus, familiaris Antiochi Magni, ab eoque legati munere honorifico ornatus, in literis artibusque se ostendit et historicum et poetam et tragædum, necnon grammaticum. Historica opera condidisse videtur

duo, *Troica* sive *Historiæ* et (si fides habenda Pseudo-Plutarcho) *Libyca* (fr. 11). Verum *Troicorum* opus in fronte gerebat nomen *Cephalionis Gergithii*, sive fraus hæc ipsius fuerit Hegesianactis, sive senioris cujusdam. Illud probabilius. Testis rei nobis est Demetrius Scepsius, vir eruditissimus, qui in *Troico Diacosmo* sæpius Hegesianactis mentionem injecisse videtur.

Cephalon ille vel, ut in Athenæi libris est, Cephalion (1), apud Dionysium vocatur συγγραφεὺς παλαιὸς πάνυ. Quod quam verum sit nescio, neque is est Dionysius, in cuius verba de ejusmodi rebus possis jurare. Si quidem ea quæ Strabo de Gallis Ilium occupantibus (c. 278 a. C.) ex Hegesianacte refert, ad *Troica* Pseudo-Cephalionis referenda sunt, sequitur Cephalionem non ita multo antiquiorem Hegesianacte fuisse. Quod Strabo Hegesianactem, non vero Cephalionem laudat, nullius est momenti, quum fraudis historiam ex Demetrio Scepsio haud dubie compertam haberet. Quamquam statui potest Cephalionem postrema Trojanæ ditio- nis fata suo nomine exposuisse, eamque partem, tamquam continuationem historiæ, adjunxisse per-antiquo, quod dicebat, operi Cephalionis.

Alter Cephalion, Hadriani æqualis, in octavo Musarum libro Alexandri historiam conflaverat ex auctoribus triginta, ἐν οἷς καὶ ἡ Κεφαλίωνος ἱστορία (Photius cod. 68). Quod ita intelligit Sainte-Croix (*Exam. crit.* p. 60), ut Cephalionem hunc juniorem Alexandri res peculiari opere tractasse, atque hoc in Musis suis citasse statuatur. Id verum esse potest, quamvis putaveris Photium, si expressis verbis hoc indicatum reperisset, locuturum fuisse paullo distinctius. Ut nunc verba se habent, Photius ipse nescivisse videtur, num auctor se ipse an alium citaverit. Nihil itaque obstat quin Alexandri res a Gergithio nostro descriptas esse censeas. Quodsi est, sequeretur, quod etiam Strabonis locus innuere videtur, Cephalionem nostrum Alexandro vel æqualem ætate vel posteriorem fuisse.

Poetica et grammatica Hegesianactis scripta ad nos nihil pertinent.

(1) Distinguendus est ab Cephalione, historico, qui sub Hadriano floruit, quemque Suidas Γεργίθιον dicens cum Nostro videtur confudisse. — Κεφαλίων miles in inscript. Attica memoratur ap. Bæckh. C. I. I, p. 296, 5. Cf. Dümml. in St. Thes. tom. IV, p. 1501 B.

ΤΡΩΙΚΑ.

1.

Parthenius Erot. c. 4 : Περὶ Οἰνώνης. (Ἱστορεῖ Νίκανδρος ἐν τῷ Περὶ ποιητῶν καὶ Κεφαλῶν ὁ Γεργίθιος ἐν Τρωικοῖς.) Ἀλέξανδρος ὁ Πριάμου βουκολῶν κατὰ τὴν Ἰδὴν ἠράσθη τῆς Κεβρήνης θυγατρὸς Οἰνώνης· λέγεται δὲ ταύτην ἔλαιον τοῦ θεῶν κατεχομένην θεσπίζειν περὶ τῶν μελλόντων, καὶ ἄλλως δὲ ἐπὶ συνέσει φρενῶν ἐπὶ μέγα διαβεβοῦσθαι. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος αὐτὴν ἀγαγόμενος παρὰ τοῦ πατρὸς εἰς τὴν Ἰδὴν, ὅπου αὐτῷ οἱ σταθμοὶ ἦσαν, εἴς γε γυναῖκα καὶ αὐτῇ φιλοτρονόμενος μεθ' αὐτῆς ** προλείπειν, ἐν περισσοτέρᾳ τε τιμῇ αἶσιν· ἢ δὲ συνιέναι μὲν ἔφασκεν, εἰς τὸ παρὸν ὡς δὴ πάνυ αὐτῆς ἐρώη, χρόνον μέντοι τινὰ γενήσεσθαι, ἐν ᾧ ἀπαλλάξας αὐτὴν εἰς τὴν Εὐρώπην παραιωθήσεται καὶ ἐπὶ ποταμῶν ἐπὶ γυναικὶ ξένην πόλεμον ἐπάξεται τοῖς οἰκείοις. Ἐξηγεῖτο δὲ ὡς δεῖ αὐτὸν ἐν τῷ πολέμῳ τραπῆναι, καὶ ὅτι οὐδεὶς αὐτὸν οἶδός τε ἔσται ἱγῆ ποιῆσαι ἢ αὐτῇ. Ἐκαστοτὲ δὲ ἐπιλεγόμενης αὐτῆς ἐκείνους οὐκ εἶα μεμνήσθαι. Χρόνου δὲ προϊόντος, ἐπειδὴ Ἑλένην ἔγχευεν, ἡ μὲν Οἰνὼν μεμφομένη τῶν πραγμάτων τὸν Ἀλέξανδρον εἰς Κεβρήνα, θέν περ ἦν γένος, ἀπεχώρησεν, ὃ δὲ παρήκοντος ἡδὴ τοῦ πολέμου διατοξευόμενος Φιλοκτήτη τιτρώσκειται. Ἐν νῶ δὲ λαβὼν τὸ τῆς Οἰνώνης ἔπος, ὅτε ἔφατο αὐτὸν πρὸς αὐτῆς μόνης οἶδόν τε εἶναι ἱαθῆναι, κήρυκα πέμπει δεησόμενον, ὅπως ἐπειχθεῖσα ἀχέσῃται τε αὐτὸν καὶ τῶν παροισμένων λήθην ποιήσῃται, ὅτε δὲ κατὰ θεῶν βούλησιν γε ἀφικόμενον· ἢ δὲ αὐθαδέστερον ἀπεκρίνατο, ὡς χρῆ

παρ' Ἑλένην αὐτὸν ἰέναι κακέινους δεῖσθαι, αὐτῇ δὲ μάλιστα ἡπείγετο, ἔνθα δὲ ἐπέπυστο κείσθαι αὐτόν. Τοῦ δὲ κήρυκος τὰ λεχθέντα παρὰ τῆς Οἰνώνης θάπτον ἀπαγγέλλαντος ἀθυμήσας ὁ Ἀλέξανδρος ἐξέπνευσεν, Οἰνὼν δὲ, ἐπεὶ νέκυν ἦδη κατὰ γῆς κείμενον ἐλθοῦσα ἶδεν, ἀνῳμώξεν τε καὶ πολλὰ κατολοφυραμένη διεμῆρσεν αὐτήν. Historiam Apollodorus quoque narrat in Bibl. III, 12, 6. Cf. Conon c. 23.

2.

Parthenii Erotic. c. 34 : Περὶ Κορύθου. (Ἱστορεῖ Ἑλλάνικος (fr. 126) Τρωικῶν * καὶ Κεφαλῶν ὁ Γεργίθιος.) Ἐκ δὲ Οἰνώνης καὶ Ἀλεξάνδρου παῖς ἐγένετο Κόρυθος. Οὗτος ἐπὶ Κούρος ἀφικόμενος εἰς Ἴλιον Ἑλένης ἠράσθη καὶ αὐτὸν ἐκείνη μάλα φιλοφρόνως ὑπεδέχετο· ἦν δὲ τὴν ἰδέαν κράτιστος· φωράσας δὲ αὐτὸν ὁ πατὴρ ἀνείλεν. Νίκανδρος μέντοι τὸν Κόρυθον οὐκ Οἰνώνης, ἀλλὰ Ἑλένης καὶ Ἀλεξάνδρου φησὶν γενέσθαι. Ueberius hæc narrat Conon Narrat. 23.

3.

Athenæus IX, p. 393, D : Ὁ δὲ τὰ Κεφαλῶν ἐπιγραφόμενα Τρωικὰ συνθεῖς Ἡγησιάνης ὁ Ἀλεξάνδρου καὶ τὸν Ἀχιλλεῖ μονομαχήσαντα Κύκλον φησὶ τραπῆναι ἐν Λευκόφρυνι πρὸς τοῦ διμωνίου ὄρνιθος. Cf. de Cycni historia Aristot. Rhetor. II, 22; Ovid. Metam. XII, 140; Diodor. V, 83; Strabo p. 604; schol. Theocrit. XVI, 49; Tzetz. Lyc. 233.

4.

Dionys. Hal. A. R. I, 49, p. 122 R., de Ænea

ΤΡΩΙΚΑ.

1.

De Cœnone. (Narrat Nicander in libro De poetis et Cephalon Gergithius in Troicis.) Alexander Priami filius in Ida boves pascens Cebrenem filiam amabat Cœnonem. Dicitur autem hanc numine correptam futura prædicere solitam, atque alioqui etiam ob singularem animi prudentiam ubique magni nominis fuisse. Alexander igitur abductam eam a parente in Idam, ubi stativa sua posuerat, uxorem habebat et amanter ei [pollicitus est] se nunquam ipsam deserturam, sed in summo honore habiturum esse. Illa vero dixit intelligere se nunc quidem ipsam ab eo vehementer amari, at tempus futurum esse, quo, ipsa neglecta, in Europam esset trajecturus, ubi amore peregrinæ mulieris implicitus, bellum propriæ patriæ inducturus esset. Exposuitque amplius quomodo futurum esset, ut in bello sauciatur et a nemine sanari possit nisi ab ipsa. Hæc etsi quavis occasione mulier repeteret, ille tamen animum non animadvertens neque sinebat ejus rei meminisse. Temporis autem progressu quum Helenam uxorem duxisset, Cœnone indignata ob ea quæ fecerat Alexander, ad Cebrenem, unde genus ducebat, reversa est. Ille vero, quum bellum jam supervenisset, jaculo a Philocteta petitus, vulneratur. Tum in animum revocatis Cœnone verbis, quibus dixerat ab ipsa sola eum posse sanari, præconem mittit oraturum, ut accurrat ac

medeatur, præteritorumque obliviscatur, utpote quæ aeorum ex voluntate accidissent. Cœnone autem contumeliosius respondit, debere eum Helenam adire atque hanæ precari; nihilominus tamen ipsa festinanter accurrit ubi decumbere Alexandrum perceperat. At quum præco responsum Cœnone citius retulisset, animum despondens Alexander expiravit. Cœnone autem superveniens quum mortuum jam in terra jacentem conspiceret, gemitu edito magnoque ejulatu, se ipsam interemit.

2.

De Corytho. (Narrat Hellanicus in Troicorum libris et Cephalon Gergithius.) Ex Cœnone et Alexandro puer natus est Corythus. Is auxiliarius Ilium profectus Helenæ amore captus est; illa vero valde amanter ipsum vicissim amplectebatur: erat enim forma pulcherrimus. Deprehensum autem ipsum pater occidit. Nicander tamen Corythum non Cœnone, sed Helenæ et Alexandri filium fuisse dicit.

3.

Hegesianax Alexandrinus, auctor libri qui Cephalonius Troica inscribitur, Cycnum illum, qui cum Achille singulari certamine pugnavit, ait a cognomine avi enutritum fuisse in Leucophrye (i. e. Tenedo) insula.

4.

Quæ post Æneæ discessum sunt secuta, plerisque dubitationem longe majorem afferunt. Quidam eum in Thra-

Τὰ δὲ μετὰ τὴν ἔξοδον ἔτι πλείω παρέχει τοῖς πολλοῖς ἀπορίαν. Οἱ μὲν γὰρ ἕως Θράκης ἀγαγόντες αὐτὸν, ἐκεῖ λέγουσι τελευτῆσαι τὸν βίον, ὃν ἔστι Κεφάλων τε Γεργίθιος καὶ Ἡγήσιππος ὁ Περὶ Παλλήνης γράψας, ἄνδρες ἀρχαῖοι καὶ λόγου ἀξιοί.

Ex eodem Cephalione secundum Lobeckium (Aglaoph. p. 1223) hausit Dionys. l. l. c. 61 : Ἰάσος ἐν τῇ νήσῳ (Σαμοθράκη) κεραυνῷ πληχθεὶς τελευτᾷ. Δημητρός εὐνὴν ὀργινώμενός οἱ ἔχειν.

5.

Steph. Byz. : Ἀρίσθη, πόλις τῆς Τρωάδος, Μυτιληναίων ἀποικος, ἧς οἰκιστὰι Σκαμάνδριος καὶ Ἀσκάνιος υἱὸς Αἰνείου. Κεῖται μεταξὺ Περικώτης καὶ Ἀδύδου. Κεφάλων δὲ φησιν, οἱ Δάρδανος ἀπὸ Σαμοθράκης ἔλθων εἰς τὴν Τρωάδα τὴν Τεύκρου τοῦ Κρητὸς τὴν θυγατέρα γαμῆι Ἀρίσθην. Ἑλλάνικος δὲ Βάτειαν (Ἄτειαν vulgo ; Ἄντειαν cod. Rhedig.) αὐτὴν φησι. Cf. Hellenicus fr. 130 ; Ephorus fr. 21.

6.

Stephan. Byz. : Γραικός, ὁ Ἕλλην, δξυτόνως, ὁ Θεσσαλοῦ υἱός, ἀφ' οὗ Γραικοὶ οἱ Ἕλληνες. Κεφάλων δὲ καὶ τὸν Γράνικον ποταμὸν ἐντεύθεν κληθῆναι.

7.

Festus p. 266 ed. Müller : *Romam appellatam esse Cephalon Gergithius (qui de adventu Aeneae in Italiam videtur conscripsisse) ait ab homine quodam comite Aeneae; eum enim occupato monte, qui nunc Palatius [Palatinus] dicitur, urbem condidisse, atque eam Rhomam nominasse.*

8.

• Dionys. Hal. A. R. I, 72, p. 180 R. : Κεφάλων

ciam usque deducunt, et ibi vitam finisse dicunt, quorum in numero sunt Cephalon Gergithius et Hegesippus, qui res Pallenes scripsit, viri prisci, celebres et fide digni.

5.

Arisbe, urbs Troadis, Mytilenæorum colonia, cujus conditores Scamandrius et Ascanius Aeneae filius. Sita est inter Percoten et Abydum. Cephalon vero dicit Dardanum e Samothracia in Troadem profectum Teucri Cretensis filiam Arisbam uxorem duxisse. Hellenicus eam Batiam nominat.

6.

Græcus, Thessali filius, a quo Hellenes dicti sunt Græci. Cephalon vero etiam Granicum fluvium ab eo nomen habere ait.

8.

Cephalon Gergithius, scriptor antiquissimus, generatione post Troicū bellum secunda urbem fuisse conditam ait ab illis qui cum Aeneae ex Illo incolumes profugerant; ejusque conditorem fuisse affirmat Romum, coloniae ducem; hunc autem fuisse unum ex Aeneae filiis : Aeneam

μὲν γὰρ ὁ Γεργίθιος συγγραφεὺς παλαιὸς πάνυ, δευτέρα γενεᾷ μετὰ τὸν Ἰλιακὸν πόλεμον ἐκτίσθαι φησὶ τὴν πόλιν ὑπὸ τῶν ἐξ Ἰλίου διασωθέντων σὺν Αἰνείᾳ οἰκιστὴν δὲ αὐτῆς ἀποφαίνει τὸν ἡγησάμενον τῆς ἀποικίας Ῥώμον· τοῦτον δ' εἶναι τῶν Αἰνείου παίδων ἕνα· τέτταρας δὲ φησιν Αἰνείᾳ γενέσθαι παῖδας, Ἀσκάνιον, Εὐρύλεοντα, Ῥωμύλον, Ῥώμον. Εἰρηται δὲ Δημαγόρα καὶ Ἀγαθύλλῳ καὶ ἄλλοις συγχοῖς ὅ τε χρόνος καὶ ὁ τῆς ἀποικίας ἡγεμὼν ὁ αὐτός. Eadem ex Dionysio Euseb. Chr. p. 45, et Syncell. p. 192, B, ubi pro Γεργίθιος est Γεργησαῖος. Cf. Niebuhr. I, p. 188. Agathyllus (Agathymus Syncell. et Euseb.) poemate res Arcadiæ scripsit; vid. Dionys. p. 123 R.

9.

Etym. M. p. 490, 1 : Καπύη, πόλις Ἰταλίας, ἣν Ῥώμος καὶ Ῥωμύλος υἱοὶ Ἀρεως ἐκτίσαν, ὡς φησι Κεφάλων ὁ Γεργίθιος. Οὕτως Ὄρος· ἄλλοι δὲ ἀπὸ Κάπυος τοῦ Τρωικοῦ. Martem patrem aliunde intuit grammaticus.

10.

Strabo XIII, p. 594 : Ἡγησιάνᾳ δὲ τοὺς Γαλάτας περαιωθέντας ἐκ τῆς Εὐρώπης ἀναδῆναι μὲν εἰς τὴν πόλιν (sc. τὸ Ἰλίον) δεομένου ἐρύματος· παραχρῆμα δ' ἐκλιπεῖν διὰ τὸ ἀτείχιστον. Hæc ex Demetrio Scepsio, ex quo antecedentia, Strabo hausit.

AIBYKA.

E. LIBRO TERTIO.

11.

Plutarch. Par. min. c. 23, p. 351, D : Καπυόργιος Κράσσοις, ἀνὴρ τῶν ἐπισήμων, Ῥηγούλῳ συστρατευόμενος, ἐπέμφθη εἰς Μασσύλους, πορθήσων φρούριόν τι δυσάλωτον, τοῦνομα Γαραίτιον. Αἰχμαλώτος

enim quattuor habuisse filios, Ascanium, Euryleontem, Romulum et Romum. Demagoras etiam et Agathyllus et multi alii et idem tempus et eundem coloniae ducem fuisse testantur.

9.

Capua, urbs Italiae, quam Romus et Romulus, Martis filii, condiderunt, ut Cephalon Gergithius dicit, testante Horo.

10.

Hegesianax scribit Gallos, quum ex Europa in Asiam trajecissent et munito loco opus habuissent, in eam adscendisse urbem; quia vero muris careret, statim eam deseruisse.

LIBYCA.

11.

Calpurnius Crassus, vir illustris, Reguli legatus, in Massylos missus ut Garætium castellum superatu difficile oppugnaret, captus est. Quumque esset Saturno immolandum, Bisaltia, regis filia, adamans eum victorem prodito patre fecit, ac se ipsam ob ipsius discessum jugulavit. Hegesianax tertio libro rerum Libycarum.

δὲ ληφθεὶς, ἐμελλε θύεσθαι τῷ Κρόνῳ. Βισαλτία δὲ, τοῦ βασιλέως θυγάτηρ, ἐραστειῶσα προέδωκε τὸν πατέρα, καὶ νικηφόρον ἐκείνον ἐποίησεν. Ἀναστρέψαντος δ' αὐτοῦ, ἡ κόρη κατέσφαξεν ἑαυτήν· ὡς Ἑσιάνναξ (scr. Ἡγήσιάνναξ) ἐν τρίτῳ Λιβυκῶν.

Φαινόμενα carmine ab Hegesianacte scripta esse discimus ex Arati Vita p. 55, 92 et p. 56, 11 ed. Westerm. Inde deprompta sunt quæ citantur ap. Hygin. Poet. astron. II, 26, 29 (p. 370. 381. 404 Munck.); apud Plutarch. De facie in orbe lunæ c. 3, p. 920, E (p. 1127 ed. Did.), et 921 B, ubi nomen scriptoris est Ἀγησιάνναξ (de qua scripturæ varietate in similibus nominibus obvia vide Welcker. Cycl. p. 278, not. 448). De libris Hegesianactis Περὶ τῆς Δημοκρίτου λέξεως βιβλίον ἔν, et Περὶ ποιητικῶν λέξεων, vide Stephan. Byz., v. Τρωιάς, quem locum supra apposuimus.

MNESIPTOLEMUS.

Quemadmodum Hegesianax, sic etiam Mnesiptolemus et Euphorion in aula Antiochi Magni degabant. Mnesiptolemus Syriæ regum historiam scripsisse ex loco Athenæi colligitur. Fragmenta non supersunt. Testimonia vero Athenæi exstant duo hæcce :

Athenæus XV, p. 697, D : 'Ο δὲ αὐτὸς οὗτος συγγραφεὺς (sc. Δημήτριος Σχῆψιος) κἀν τῷ ἑννεακαιδεκάτῳ τῆς αὐτῆς πραγματείας (sc. τοῦ Τρωικοῦ διακόσμου) Μνησιπτολέμου φησὶ ποτε τοῦ ἱστοριογράφου, τοῦ παρὰ τῷ Ἀντίοχῳ τῷ προσαγορευθέντι μεγάλῳ πλεῖστον ἰσχύσαντος, υἱὸν γενέσθαι Σέλευκον τὸν τῶν ἱλαρῶν ᾠσμάτων ποιητὴν· οὐπερ συνεχῶς ᾄδειν εἰώθασιν·

Κἀνὼ καὶδοφιλῆσω· πολὺ μοι κἀλλιον ἢ γαμεῖν.

Παῖς μὲν γὰρ παρεὼν κῆν πολέμῳ μάλλον ἐπωφελεῖ.

Idem X, p. 432, B : 'Ἐπινον οἱ πολλοὶ καὶ ἄλφιστα ἐπιβαλλόντες τῷ οἴνῳ, ὡς δὲ Δελφὸς Ἡγήσανδρός φησιν. Ἐπίνικος γοῦν, Μνησιπτολέμου ἀνάγνωσιν ποιησαμένου τῶν ἱστοριῶν, ἐν αἷς ἐγέγραπτο ὡς Σέλευκος ἐπηλφρίτισε, γράψας δρᾶμα Μνησιπτολέμου καὶ κωμωδῶν αὐτὸν καὶ περὶ τῆς πόσεως ταῖς ἐκείνου χρώμενος φωναῖς, ἐποίησε λέγοντα·

'Ἐπ' ἀλφίτου πίνοντα τοῦ θεοῦς ποτὲ
ἰδὼν Σέλευκον ἰδέως τὸν βασιλέα,
ἔγραψα καὶ παρέδειξα τοῖς πολλοῖς, ὅτι,
κἀν τὸ τυχόν τ' πραγμάτων ἢ σφόδρ' εὐτελες,
σημὸν δύναται τοῦθ' ἢ δύναμις ἢ μὴ ποιεῖν.
'Εἶποντα θάσσον τὸν τε γῆς ἀπ' Ἀθίδος
ἱσμὸν μελίσσης τῆς ἀρχαίου γλυκύν,
συγκυρκανήσας ἐν σκύφῳ χυτῆς λίθου,
Δήμητρος ἀκτὴ κἀν γεφυρώσας ὑγρὸν,
καττομήμεκα πῶμα, καύματος λύσιν. »

Cf. Meinek. Fragm. Com. tom. IV, p. 505.

Subjicere liceat mentionem Simonidis ex *Magnesia ad Sipyrium urbe oriundi*, poetæ epici, qui pugnam, qua Galatarum equitatum fudit Antiochus primus, carmine cecinisse videtur. Memoria hujus viri universa unico, quantum sciam, Suidæ loco continetur satis illo corrupto : Σιμωνίδης, Μάγνης Σιπύλου, ἐποποιός. Γέγονεν ἐπὶ Ἀντιόχῳ τοῦ Μεγάλου· καὶ γέγραφε τὰς Ἀντιόχου [τοῦ Μεγάλου] πράξεις καὶ (κατὰ conj. Bernhardy) τὴν πρὸς Γαλάτας μάχην, ὅτε μετὰ τῶν ἐλεφάντων τὴν ἔππον αὐτοῦ (αὐτῶν correx. viri docti) ἔφθιρες (ἐφθειραν nonnulli libri). Verba τοῦ μεγάλου uncinis inclusit Bernhardys; τοῦ Σωτῆρος conj. Meinek. ad Euphor. p. 16.

EUPHORION CHALCIDENSIS.

Suidas : Εὐφορίων, Πολυμνήστου, Χαλκιδεὺς ἀπὸ Εὐβοίας, μαθητὴς ἐν τοῖς φιλοσόφοις Λακύνου καὶ Πρυτανίδος, καὶ ἐν τοῖς ποιητικοῖς Ἀρχεβούλου τοῦ Θηραίου ποιητοῦ, οὗ καὶ ἐρώμενος λέγεται γενέσθαι. Ἐγεννήθη δὲ ἐν τῇ ρκς' Ὀλυμπιάδι, ὅτε καὶ Πύρρος ἡττήθη ὑπὸ Ῥωμαίων, καὶ ἐγένετο τὴν ἰδέαν μελίσχους, πολὺσαρκος, κακοσκελής. Τῆς Ἀλεξάνδρου, τοῦ βασιλεύσαντος Εὐβοίας, υἱοῦ δὲ Κρατέρου, γυναικὸς Νικαίας στερεάσας αὐτὸν, εὐπορος σφόδρα γεγωνὸς ἦλθε πρὸς Ἀντίοχον τὸν Μέγαν ἐν Συρίᾳ βασιλεύοντα, καὶ προέστη ὑπ' αὐτοῦ τῆς ἐκείσε δημοσίας βιβλιοθήκης· καὶ τελευταῖσας ἐκαὶ τέμπαι ἐν Ἀπαμείᾳ, ὡς δὲ τινες ἐν Ἀντιοχίᾳ.

Fuse docteqe de his disputavit Aug. Meinek. (De Euphorionis vita et scriptis, etc. Gedani 1823, et in *Analectis Alexandrinis*) ad quem lectorem relegamus. Cf. Clinton. ad Ol. 126, 3 et p. 511.

Præter carmina varii generis, quæ recensere ab instituto nostro alienum, Euphorion etiam prosa oratione nonnulla, quæ ad historiam pertinent, composuit. Sunt vero hæc :

1. Περὶ τῶν Ἀλευσιδῶν (fr. 1-3). Quem librum temere Suidas tribuit Ephoro juniore : Ἐφορος, ἱστορικὸς, δὲ νεώτερος· ἔγραψε δὲ τὰς Ἰαλινοῦ πράξεις ἐν βιβλίοις κς'. Κορινθιακά. Περὶ τῶν Ἀλευσιδῶν καὶ ἄλλα. • Mirum sane, Meinek. ait, videri debet, quod tertii vel quarti post Christum sæculi scriptor in tali argumento versatus esse dicitur, quod ab illius ætatis ingenio maxime alienum putandum est. Itaque in eam incidi suspicionem, ut Suidam, aut suo ipsius aut aliorum errore deceptum, Ephoro tribuisse censerem, quæ rectius Euphorioni tribuisset. Ephori nomen quum sæpenumero in Euphorum depravatam sit, hoc ipsum rursus quum proclivi errore cum Euphorione permutari potuerit, in promptu est. Nec minore dubitatio-

nem alterum opus Ephoro juniore tributum, Κορινθιακά, injicit, quod ipsam quoque si quis, eodem argumento ductus, Euphorioni vindicare voluerit, ego certe non repugnabo; nisi forte utriusque scripti celebrem illum, quem omnes novimus, Ephorum auctorem fuisse conjicias. » De Ephoro noli cogitare. Κορινθιακά ejusdem haud dubie sunt auctoris qui citatur ἐν τῷ Περὶ Ἰσθμίων, de quibus in ipsis Corinthiacis egerit. Similiter Theopseus Κορινθιακά et Περὶ Ἰσθμίων scripsisse dicitur.

2. Ὑπομνήματα ἱστορικὰ (fr. 4 sqq.), rerum mirabilium maximam partem farrago, uti videtur. His subjectimus fragmenta librorum :

3. Περὶ Ἰσθμίων.

4. Περὶ μελοποιῶν (μελοποιῶν?).

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΛΕΥΑΔΩΝ.

1.

Clemens Alex. Strom. I, p. 389 ed. Sylb. : Εὐφορίων δὲ ἐν τῷ Περὶ Ἀλευαδῶν (vgo Ἀλιάδων) κατὰ Γύγην αὐτὸν (sc. τὸν Ὀμηρον) τίθῃσι γεγονέναι, ὃς βασιλεύειν ἤρξατο ἀπὸ τῆς ὀκτωκαιδεκάτης Ὀλυμπιάδος· ὃν καὶ φησι πρῶτον ὠνομάσθαι τύραννον. Cf. Ebert. Diss. Sic. p. 159; Hippias fr. 2.

2.

Schol. Theocrit. XVI, 34 : Τὰ δὲ περὶ Ἀλεύαν τοῦ Σίμου (libri Σιμίου) πάντα ἀνέλεκτο (libri ἀνέλετο) Εὐφορίων. Cf. Boeckh. ad Pindar. p. 331.

3.

Quintilian. X, 2, de carmine Simonidis Dioscurorum ope servati : *Est autem magna inter auctores dissensio Glaucōne Carystio an Leocrati an Agatharcho an Scopae scriptum sit id carmen, et Pharsali fuerit hæc domus, ut ipse quodam loco significare Simonides videtur, atque Apollodorus et*

DE ALEUADIS.

1.

Euphorion in libro De Aleuadis Homerum vixisse ait Gygis temporibus, qui regnavit inde ab Olympiade duodevicesima, quemque primum tyrannum nominatum esse tradit.

2.

Aleuæ, Simo nati, res omnes exposuit Euphorion.

COMMENTARII HISTORICI.

4.

Euphorion Chalcidensis in Commentariis historicis sic scribit : « Apud Romanos quinque minas his proponi, qui sibi caput amputari ultro palliantur ea conditione, ut hæredes ipsorum pretium illud accipiant : fierique interdum,

Eratosthenes et Euphorio, an Crannone, ut Apollas et Callimachus.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ.

4.

Athenæus IV, p. 154, C : Εὐφορίων δὲ ὁ Χαλκιδεὺς ἐν Ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν οὕτω γράφει : « Παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις προτίθεσθαι πέντε μνᾶς τοῖς ὑπομένειν βουλομένοις τὴν κεφαλὴν ἀποκοπῆναι πελέκει, ὥστε τοὺς κληρονόμους κομίσασθαι τὸ ἄθλον· καὶ πολλάκις ἀπογραφομένους πλείους, δικαιολογεῖσθαι καθ' ὃ δικαιώτας ἐστὶν ἕκαστος αὐτὸς ἀποτυμπανισθῆναι. » Ex Athenæo profecit Eustathius ad Odys. p. 1837. Cf. Roberti Titii Assert. V, 14, p. 120. » Meinek.

5.

Idem XV, p. 700, D : Εὐφορίων δ' ἐν Ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι Διονυσίαν φησι τὸν νεώτερον Σικελίας τύραννον Ταραντίνους εἰς τὸ Πρυτανεῖον ἀναθεῖναι λυχνεῖον δυνάμενον κατεῖν τοσοῦτους λύχνους, ὅσος ὁ τῶν ἡμερῶν ἐστὶν ἀριθμὸς εἰς τὸν ἐνιαυτόν. Cf. Polycriti Mendæi fr. 7.

6.

Ælianus H. A. XVII, 28 : Εὐφορίων δὲ ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι λέγει τὴν Σάμον ἐν τοῖς παλαιότατοις τοῦ χρόνου ἐρήμην, γενέσθαι τε ἐν αὐτῇ θηρία μεγέθει μὲν μέγιστα, ἀγρία δὲ καὶ προσπελάσαι τῷ θεινᾷ, καλεῖσθαι δὲ μὴν νηάδας, ἀπερ οὖν καὶ μόνῃ τῇ βοῇ ῥηγύναι τὴν γῆν. Παροιμίαν οὖν ἐν τῇ Σάμῳ διαρρεῖν τὴν λέγουσαν· Μείζον βοᾷ τῶν νηάδων. Ὅσα δὲ ἐτι καὶ νῦν αὐτῶν δείκνυσθαι μεγάλα ὁ αὐτὸς φησι. Cf. Eugeonis fr. 1, tom. II, p. 16.

Ex iisdem Ὑπομνήμασι fluxerint quæ Ælianus l. l. VII, 43 ex Euphorione narrat de cultu Samio Διονύσου κεχρηγός (fr. 122 ed. Meinek.). Locus Æliani corruptissimus, nec sine codicum auxilio sanandus. Uberius eandem rem exponit

ut, quum plures nomen suum sint professi, veluti jure disceptent illi inter se, unoquoque contentente æquam esse, ut ipse præ ceteris supplicio afficiatur. »

5.

Euphorion in Commentariis historicis ait juniorem Dionysium, Siciliæ tyrannum, Tarentinis in prytaneum dedicasse candelabrum, in quo tot ardere possent lucernæ, quot numero dies sunt totius anni.

6.

Euphorion in Commentariis scriptum reliquit Samum quum olim desertissimam fuisse, tum in ea bestias feras et infestas obviis maxima magnitudine, nomine Neades fuisse, quarum sola voce terra discederet; indeque profectum esse id proverbium quod vulgo Samii dicunt : *Magis clamat quam Neades*. Idemque refert ossa earum maxima vel sua ipsius ætate exstistisse.

Elpis Samius ap. Plinium H. N. VIII, 26. Cf. Preller. ad Polemon. p. 109. — His adde locum Clementis Alex. Protrept. p. 11 Sylb. : Πρόβατον, ὡς φησιν Εὐφορίων, σέβουσι Σάμιοι. Cf. Aristoteles ap. Elian. H. A. XII, 40.

7.

Athenæus II, p. 44, F : Εὐφορίων δὲ ὁ Χαλκιδεὺς οὕτω που γράφει· « Λασύρτας Λασιώνιος οὐδὲν προσεδεῖτο ποτῶ, καθάπερ οἱ ἄλλοι, οὔρου δὲ προΐετο, καθάπερ πάντες ἄνθρωποι. Καὶ πολλοὶ διὰ φιλοτιμίαν ἐπεχείρησαν παρατηρῆσαι· καὶ ἀπέστησαν πρὸ τοῦ εὐρεῖν τὸ πραττόμενον. Θέρους γὰρ ὥρα καὶ τριακονθήμερον προσεδρεύοντες καὶ οὐδενὸς μὲν ὀρώντες ἀπεχόμενον ἄλμυρῶ, τὴν κύστιν δ' αὐτοῦ ἔχοντα, συνεπέστησαν ἀληθεύειν. Ἐχρῆτο δὲ καὶ τῷ ποτῶ, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον οὐ προσεδεῖτο τούτου. Hæc ex Ὑπομνήμασι deprompta esse non dubito. Similis generis rem memorabilem ex Euphotione affert Helladius Chrestom. p. 971, b : Εὐφορίων ἱστορεῖ τινὰ ἐνύπνια μηδέπου (μηδέποτε conj. Meinek.) ἱωρακίαναι. — Fortasse etiam quæ de vite prodigiosa apud Ægas Achaicas ex Euphotione prodit schol. Venet. ad Il. XIII, 21 (fr. 132 M. Eadem ex cod. Reg. 3060 fol. 7 exscripsit Miller. in *Journal. d. sav.* 1839, p. 715) nec non alia nonnulla libro, de quo agimus, vindicanda sunt; quanquam ea est Euphotionis operum indoles, ut de his iudicium magnopere fluctet.

ΠΕΡΙ ΙΣΘΜΙΩΝ.

8.

Athenæus IV, p. 182, E : Εὐφορίων δὲ ὁ ἐποποιὸς ἐν τῷ Περὶ Ἰσθμίων, « Οἱ νῦν, φησί, κηλούμενοι ναβλίσται καὶ πανδουρίσται καὶ σαμβυκίσται καὶ κινῶ μὲν οὐδὲν ἢ ῥῶνται ὀργάνῳ· τὸν γὰρ βάρυμον καὶ βάρβιτον, ὧν

7.

Euphotion Chalcidensis alicubi sic scribit : « Lasyras Lasionius non quemadmodum ceteri homines potu opus habebat, at urinam tamen emittebat, sicuti alii omnes. Et multi cognoscendæ rei cupidi, observare eum aggressi sunt, sed priusquam id quod res esset reperissent destiterunt. Nam quum ætatis tempore per triginta dies ei adsessent, vidissentque eum nullius quidem salsi cibi abstinenter, et suam (non alienam, ut præstigiatores) vesicam habentem : persuasi sunt vera eum dicere. Utebatur quidem etiam interdum potione, sed ea nihilominus opus non habebat. »

DE ISTHMIIS.

8.

Euphorio, poeta epicus, in libro de Isthmiis : « Qui nunc sunt, ait, qui Nablistæ, Panduristæ, Sambucistæ vocantur, nullo novo utuntur instrumento : nam *baronium* ac *barbiton*, quorum Sappho et Anacreon meminerunt,

Σαπφὼ καὶ Ἀνακρέων μνημονεύουσι, καὶ τὴν μάγαδιν καὶ τὰ τρίγωνα καὶ τὰς σαμβύκας ἀρχαῖα εἶναι· ἐν γοῦν Μυτιλήνῃ μίαν τῶν Μουσῶν πεποιῆσθαι ὑπὸ Λεσβοθέμιδος ἔχουσιν σαμβύκην.

Idem XIV, p. 635, A : Εὐφορίων δ' ἐν τῷ Περὶ Ἰσθμίων, παλαιὸν μὲν φησιν ὄργανον εἶναι τὴν μάγαδιν, μετασκευασθῆναι δ' ὅψι ποτε, καὶ σαμβύκην μετονομασθῆναι. Πλείστον δ' εἶναι τούτῳ τὸ ὄργανον ἐν Μυτιλήνῃ, ὡς καὶ μίαν τῶν Μουσῶν ἔχουσιν αὐτὸ ὑπὸ Λεσβοθέμιδος ποιηθῆναι, ἀρχαίου ἀγαλματοποιῶ.

Idem XIV, p. 635, F : Εὐφορίων τε ἐν τῷ Περὶ Ἰσθμίων, τὰ πολύχορδὰ φησι τῶν ὀργάνων ὀνόμασι μόνον παρηλλάχθαι· παμπάλαιον δ' αὐτῶν εἶναι τὴν χρῆσιν.

9.

Idem XIV, p. 633, F : Περὶ σαμβύκης, ἔφη ὁ Μασσούριος, ὀξύφθογγον εἶναι μουσικὸν ὄργανον τὴν σαμβύκην, διειλέχθαι τε περὶ αὐτοῦ Εὐφορίωνα τὸν [αὐτὸν] ἐποποιὸν ἐν τῷ Περὶ Ἰσθμίων, χρῆσθαι φήσας αὐτῷ Πάρβους καὶ Τρωγλοδύτας τετραχόρδῳ ὄντι· ἱστορεῖν δὲ τούτῳ καὶ Πυθαγόραν ἐν τῷ Περὶ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

ΠΕΡΙ ΜΕΛΟΠΟΙΩΝ.

10.

Idem IV, p. 184, A : Εὐφορίων δ' ὁ ἐποποιὸς ἐν τῷ Περὶ μελοποιῶν (μελοποιῶν Dalech.) τὴν μὲν μονοκάλαμον σύριγγα Ἑρμῆν εὐρεῖν, τινὰς δ' ἱστορεῖν Σεύθην καὶ Ῥωνάκην τοὺς Μήδους (l. Μαίδους), τὴν δὲ πολυκάλαμον Σιληνὸν, Μαρσύαν δὲ τὴν κηρόδετον (τὴν δὲ πολ. Σιληνὸν Μαρσύαν, τὴν κηρόδετον Salmasius probante Meinekio).

itemque *magadin* et *triangula* et *sambucas* antiqua ait esse instrumenta. Mytilenæ sane unam ex Musis, Lesbos- themidis opus, sambucam manu tenentem conspici.

9.

De *sambuca* dixit Masurius, esse eam musicum instrumentum acutum sonum edens, de eoque verba fecisse Euphotionem eundem qui epicorum quoque carminum auctor est, in libro De Isthmiis; quo instrumento usos esse ait Parthios et Troglodytas, quattuor fidibus tenso; tradere autem hæc etiam Pythagoram in libro De mari Erythreo.

DE CARMINUM MODULATIONIBUS.

10.

Euphotion, epicus poeta, in libro De carminum modulationibus, fistulam uno calamo constantem ait Mercurium invenisse; a nonnullis vero inventores ejus memorari Seuthen et Ronacem Mædos (i. e. *Thracas*); pluribus vero calamis constantem, cera compactam, invenisse Silenum Marsyam.

DIOCLES PEPARETHIUS.

Athenæus II, p. 44, E : Διοκλῆ τὸν Πεπαρήθειον φησι Δημήτριος ὁ Σκῆψιος μέχρι τέλους ψυχρὸν ὕδωρ πεπωκέναι. Hic Diocles a Τρωικοῦ διακόσμου auctore (de cuius ætate v. Clinton. ad an. 190) commemoratus nescio an idem sit cum Diocle Peparethio, incertæ ætatis scriptore, qui Romanorum a Trojanis oriundorum antiquissimam exposuit historiam, idque ita quidem, ut primus summis lineis eam adumbraret narrationem, quam deinde Fabius Pictor aliique in plerisque adoptarunt. Refert rem Plutarchus (fr. 2 init.). Cujus testimonium cur in dubium nonnulli vocaverint, atque Dioclem potius sua ex Fabio hausisse autument, causam idoneam protulerunt nullam (*). Quamquam recte fortasse Niebuhrius contendit Plutarchum non ipsum Dioclem ante oculos habuisse, sed juniorem quendam scriptorem, qui priorum sententias auctorum simul attulerit. Certe Dioclem, græcum hominem, tam prolixa et tam accurate ad antiquitates Romanas accommodata narratione, qualis est Fabiana, origines urbis tradidisse, non admodum verisimile est. Contra totus ex Diocle Fabius in iis pependerit, quibus Romanæ fabulæ cum Græcis vel Trojanis conjunguntur. In his vero num Hellenici potissimum vestigia Diocles legerit, ut censet Dahlmannus (*Forschungen*, II, p. 139), an alius scriptoris, nescimus. Ceterum titulum operis fuisse suspicor Κτίσεις vel fortassis Ἀποικίαι (v. fr. 3). Præterea laudantur Dioclis Περσικά et Περὶ ἡρώων opus, quod cujusnam Dioclis fuerit ignoro. Neque magis liquet de Αἰτωλικῶν libris Dioclis Rhodii (**).

(*) De Diocle præter Niebuhrium cf. Schlegel. in *Heidelberg. Jahrb.* tom. IX, p. 878; Blum., *Einleitg in Roms alt. Gesch.* p. 94; Wachsmuth. *D. æltere Gesch. d. ræm. Staats* p. 25; Heeren. *De font. Plut.* p. 138, p. 68. 73; Ulrici. *Charact. d. alt. Historiogr.* p. 94 sq.; Krause, *Vit. histor. rom.* p. 33; Hertz. *De Lucii Cincii* (Berolin. 1842) p. 15; Klausen. *Æneas u. d. Penaten* p. 595. Westermann. in *Paulys Realenc.* s. v.

(**) Notandi præterea : Diocles nescio qui, Homeri interpretes, ap. schol. Hom. Od. ξ, 132; τ, 457. — Diocles Magnes, cujus Ἐπιδρομήν τῶν φιλοσόφων laudat Diog. L. I, 8, 162; X, 11. Idem est auctor Βίων φιλοσόφων sæpenumero ap. Diog. L. citatus. Ad Dioclem quendam libros nonnullos

(ΚΤΙΣΕΙΣ.)

1.

Festus p. 269 ed. Müller. : « Diocles Peparethius ait Iliam, Numitoris Albani regis filiam, gemellos edidisse, quos in ima Tiberis ripa, jussu Amulii tyranni, expositos, cum juxta ficum postea appellatam a Romulo Ruminalem jacerent, a lupa lactatos et a pico Martio nutritos esse : post repertos a Faustulo Accam Larentiam, ejus uxorem, educasse. Plerique tamen conscio et alimenta præbente Numitore nutritos aiunt, quod Ilia ex Marte se peperisse eos asseverabat, ac secreto literis, omni denique liberali disciplina Gabis institutos atque excultos esse : ac cum in exercendo corpore primam pueritiam transigerent et inter æquales omnes præstarent robore, Romulum et Rhomum nominatos esse. »

In codice Festi ea tantum leguntur, quæ literis italicis exaravimus. Reliqua ex Plutarcho (Rom. c. 3 sqq.) suppleverunt Ursinus et Müllerus, quem vide.

2.

Plutarch. Rom. c. 3 : Τοῦ δὲ πῶστιν ἔχοντος λόγου μάλιστα καὶ πλείστους μάρτυρας, τὰ μὲν κυριώτατα πρῶτος εἰς τοὺς Ἑλληνας ἐξέδωκε Διοκλῆς ὁ Πεπαρήθειος, ὃ καὶ Φάβιος Πικτωρ ἐν τοῖς πλείστοις ἐπηκολούθησε. Γεγόνασι δὲ καὶ περὶ τοῦτον ἕτεροι διαφοραὶ· τύπω δὲ εἰπεῖν τοιοῦτός ἐστι. Τῶν ἀπ' Αἰνείου γεγονότων ἐν Ἀλφειῇ βασιλέων εἰς ἀδελφούς δύο, Νομήτορα καὶ Ἀμούλιον, ἡ διαδοχὴ καθῆκεν.

scripsit Chrysippus D. L. VII, 200. — Diocles duo Pythagorei ap. Iamblich. V. P. c. 35. 36. D. Elaita, musicus, ap. Suid. — D. Philiastius, vel Atheniensis, comicus (v. Meinek. Com. I, p. 153). — Diocles, auctor ὁψαρτικῶν ap. Athen. p. 516 C. — Diocles Carystius, medicus sæpissime a plurimis laudatus. — Alius Diocles Carystius, rhetor Augusti temporibus, ap. Senecam in Controv. sapius. — Alius ejusdem nominis viros v. ap. Theocrit. XII, 29, Aristophan. Acharn. 774, Plutarch. Thes. 10, Polybium V, 17, V, 69, 5, Plutarch. Moral. p. 1037 Didot; Appian. Mithrid. c. 78, Plutarch. Arat. c. 18, Euseb. in Olympion. Ol. 13 et 178. Cf. etiam Steph. Thes. Gr. s. h. v.

DE URBIUM ORIGINIBUS.

2.

Receptissimæ historiæ et a plurimis approbatæ Peparethius Diocles præcipua quæque primus apud Græcos edidit, quem in plerisque secutus est Fabius Pictor. Et quamquam de his quoque aliæ habentur narrandi varietates, lineamenta hujus relationis sunt hujusmodi. Ex Æneæ posteris, qui

Albæ regnabant, ad duos fratres regnum devenit, Numitorem et Amulium. Universo patrimonio ab Amulio in sortes diviso duas, ita ut ab altera parte regnum, ab altera opes et advectum Troja aurum poneret, sumpsit regnum Numitor. Amulii igitur quum esset ex divitiis quam Numitoris potentia amplior, facile eum regno exiit : ejusque filiam, ne prolem haberet veritus, Vestæ sacerdotem constituit, ut perpetuo cælebs et virgo viveret : quam Iliam alii vocant,

Ἀμουλίου δὲ νείμαντος τὰ πάντα δίχα τῇ τε βασιλείᾳ τὰ χρήματα καὶ τὸν ἐκ Τροίας κομισθέντα χρυσὸν ἀντιθέντος, εἴλετο τὴν βασιλείαν ὁ Νομήτωρ. ἔχων οὖν ὁ Ἀμούλιος τὰ χρήματα καὶ πλεόν ἂν αὐτῶν δυνάμενος τοῦ Νομήτορος τὴν τε βασιλείαν ἀφείλετο βραδίᾳ, καὶ φοβούμενος ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ γενέσθαι παῖδας ἰέρειαν τῆς Ἑστίας ἀπέδειξεν, ἀγαμὼν καὶ παρθένον αἰεὶ βιωσομένην. Ταύτην οἱ μὲν Ὀλίαν, οἱ δὲ Ῥέαν, οἱ δὲ Σιλουίαν ὀνομάζουσι. Φωρᾶται δὲ μετ' αὐτὸν πολλὸν χρόνον κυοῦσα παρὰ τὸν καθεστῶτα ταῖς Ἑστίας νόμον. Καὶ τὸ μὲν ἀνήκαστα μὴ παθεῖν αὐτὴν, ἢ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ Ἀνθῶ παρητήσατο, δευθεῖσα τοῦ πατρὸς· εἰρήνη δὲ, καὶ δαίταν εἶχεν ἀνεπίμικτον, ὅπως μὴ λάθῃ τεκοῦσα τὸν Ἀμούλιον. Ἔτεκε δὲ δύο παῖδας ὑπερφυεῖς μεγέθει καὶ κάλλει. Δι' ὃ καὶ μᾶλλον ὁ Ἀμούλιος φοβηθεὶς ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἰππρέτην λαβόντα ῥῖψαι. Τοῦτον ἐνιοὶ Φαυστύλον ὀνομάζεσθαι λέγουσιν, οἱ δ' αὖ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν ἀνελόμενον. Ἐνθάδε οὖν εἰς σκάφην τὰ βρέφη κατέβη μὲν ἐπὶ τὸν ποταμὸν ὡς ῥίφων· ἰδὼν δὲ κατιόντα πολλῶν ῥέματι καὶ τραχυνόμενον ἔδωκε προσελθεῖν· ἐγγὺς δὲ τῆς ὀχθῆς καταθεὶς ἀπηλλάσσεται. Τοῦ δὲ ποταμοῦ κατακλύζοντος ἡ πλήμμυρα τὴν σκάφην ὑπολαβοῦσα καὶ μεταωρίσασα πρῶτος κατήγεγενε εἰς χωρίον ἐπιεικῶς μελαγχρόν, ὃ νῦν Κερμαλὸν καλοῦσι, πάλαι δὲ Γερμανὸν, ὡς ἔοικεν, ὅτι καὶ τοὺς ἀδελφοὺς γερμανοὺς ὀνομάζουσιν.

Ἦν δὲ πλησίον ἐρινεὸς, ὃν Ῥωμινάδιον ἐκάλεον, ἡ δὲ διὰ τὸν Ῥωμύλον, ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ἡ οὐκ τὰ μεμνημένα τῶν ἡρεμάτων ἐκεῖ διὰ τὴν σκίαν ἐνδιᾶζειν, ἡ μάλιστα διὰ τὸν τῶν βρεφῶν θηλασμόν· ὅτι τὴν τε θηλὴν ῥοῦμαν ὀνόμαζον οἱ παλαιοί,

καὶ θεὸν τινὰ τῆς ἐκτροφῆς τῶν νηπίων ἐπιμελεῖσθαι δοκοῦσαν ὀνομάζουσι Ῥουμυλίαν, καὶ θύουσιν αὐτῇ νηφάλια καὶ γάλα τοῖς ἱεροῖς ἐπισπένδουσιν. Ἐνταῦθα δὲ τοῖς βρέφεσι κεκλιμένοι τὴν τε λύκαιναν ἱστοροῦσι θηλαζομένην καὶ ὄρουσιν ἐκ τῆς πύλης παραίειν συνεκτρέφοντα καὶ φυλάττοντα. Νομίζεται δ' Ἄρεος ἱερὰ τὰ ζῶα· τὸν δὲ ὄρουσιν καὶ διαφερόντως Λατῖνοι σέβονται καὶ τιμῶσιν· ὅθεν οὐχ ἥκιστα πίστιν ἔσχεν ἡ τεκοῦσα τὰ βρέφη τεκεῖν ἐξ Ἄρεος φάσκουσα. Καίτοι τοῦτο παθεῖν αὐτὴν ἐξαπατηθεῖσαν λέγουσιν ὑπὸ τοῦ Ἀμουλίου διαπαρνευθεῖσαν ἐν ὄπλοις ἐπιφανέντος αὐτῇ καὶ συναρπάσαντος. Οἱ δὲ, τοῦνομα τῆς τροφῆς δι' ἀμφιβολίαν ἐπὶ τὸ μυθώδες ἐκτροπὴν τῇ φήμῃ παρασχέειν. Λούπας γὰρ ἐκάλεον οἱ Λατῖνοι τῶν τε θηρίων τὰς λύκαινας καὶ τῶν γυναικῶν τὰς ἑταιρούσας· εἶναι δὲ τοιαύτην τὴν Φαυστύλου γυναῖκα τοῦ τὰ βρέφη θρέψαντος, Ἀκκαν Λαρεντίαν ὄνομα. Ταύτη δὲ καὶ θύουσι Ῥωμαῖοι, καὶ χοὰς ἐπιφέρει τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς αὐτῇ ὁ τοῦ Ἄρεος ἱερεὺς, καὶ Λαρεντίαν καλοῦσι τὴν ἑορτήν.

Ἐτέραν δὲ τιμῶσι Λαρεντίαν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Ὁ νεωκόρος τοῦ Ἡρακλέους ἀλῶν, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ σχολῆς προὔθετο πρὸς τὸν θεὸν διακυβεῖν, ὑπειπὼν ὅτι νικήσας μὲν αὐτὸς ἔξει τι παρὰ τοῦ θεοῦ χρηστόν· ἡττηθεὶς δὲ τῷ θεῷ τράπεζαν ἀφρονος παρέξει καὶ γυναῖκα καλὴν συναναπαυσομένην. Ἐπὶ τούτοις, τὰς μὲν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ τιθεὶς, τὰς δ' ὑπὲρ αὐτοῦ ψήφους, ἀνεφάνη νικῶμενος. Εὐσυνθετεῖν δὲ βουλόμενος, καὶ δικαίων ἐμμένειν τοῖς δριστεῖσι, δεῖπνόν τε τῷ θεῷ παρεσκεύασε, καὶ τὴν Λαρεντίαν οὔσαν ὥραιαν, οὕτω δὲ ἐπιφανῇ, μισθωσάμενος, εἰστίσας ἐν τῷ ἱερῷ κλίνῃ ὑποστορέσας· καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον συνεῖρξεν, ὡς δὲ τοῦ θεοῦ ἐξόντος

alii Rheam; sunt et qui Silviam. Non multo autem post tempore deprehenditur prægnaans, præter legem Vestalibus virginibus constitutam. Quæ ne ultimo supplicio afficeretur, regis filia Antho a patre precibus obtinuit: in custodiam tamen, ne inacio Amulio pareret, data est, et remota ab hominum consortio. Illa gemellos edidit mira corporis proceritate et specie. Qua re magis Amulius commotus imperat ministro, ut ablatis exponat. Huic Faustulo quidam nomen, alii autem non huic, verum ei, qui hos sustulit, fuisse tradunt. Minister igitur infantes imposuit alveo, ac velut expositurus eos descendit ad fluvium: quem inflatum quum cerneret et rapidum, non est ausus accedere; sed ad proxima ripæ expositis, recessit. Fluvio evagato, suscipiens alveum alluvies et leniter subvehens in locum detulit satis mollem; Cermalum vocant nunc, quondam, ut videtur, Germanum, quoniam fratres appellant germanos.

Erat juxta fons, quam Ruminalem dicebant; ut vulgi est opinio, a Romulo; vel quia pecora ruminantia illic propter umbram meridianur; vel, quod maxime probatur, propter puerorum lactationem, mammam enim vocabant rumam prisci, et deam quandam infantium educationis presidem Rumiliam dicunt, eique sacrificium faciunt absque vino, lac invergentes sacris. Ibi vero jacuisse pueros, ad quos lupam tradunt lactantem comessasse, et

picum Martium nutriendis et servandis præsto fuisse. Marti ea animalia sacra habentur; et picum Martium præcipuo honore venerantur Latini; unde puerperæ major habita fides ex Marte peperisse se asseverant. Quamvis in eam opinionem venisse dicatur decepta fraude Amulii, qui armatus ad eam accessisset et raptam virginitate privasset. Sunt qui ferant, nutricis nomen ob vocabuli ambiguitatem gestæ rei famam in fabulositatem extulisse. Lupas enim Latini, præter notam significationem, etiam vocabant eas quæ corpus vulgabant: cujusmodi Faustuli uxorem puerorum nutritii fuisse Accam Larentiam nomine. Huic etiam sacra Romani faciunt, et mense Aprili sâmen Martialis libat, et Larentalia vocant festum.

Alteram item colunt Larentiam ex causa hujusmodi. Herculis ædituus forte otii fallendi gratia, ut fertur, cum deo talis ludere statuit hac lege, si vicisset, ut ille quippiam sibi conferret boni; victus, ut deo ipse lautum epulum et concubitus præberet formosæ mulieris. In hanc legem talos jactit pro deo; inde pro se, quibus victus apparuit. Hinc quum stare pactis et conditioni vellet conventæ satisfacere, cenam deo instruxit, Larentiamque formosam puellam, nondum famosam, mercede conductam lecto strato convivio excepit in templo; ubi post cenam conclusit eam, tanquam fruituro ipsa deo. Ac fama tenet Her-

αὐτήν. Καί μέντοι καί τὸν θεὸν ἐντυχεῖν λέγεται τῇ γυναικί, καὶ κελεύσαι βαδίζειν ἔωθεν ἐπὶ τὴν ἀγοράν, καὶ τὸν ἀπαντήσαντα πρῶτον ἀσπασαμένην ποιεῖσθαι φίλον. Ἀπῆντησεν οὖν αὐτῇ τῶν πολιτῶν ἀνὴρ ἡλικίας τε πόρρω ἤκων, καὶ συνειλογώως οὐσίαν ἱκανήν· ἀπαις δὲ καὶ βεδιωκῶς ἀνευ γυναικός, ὄνομα Ταρρούτιος. Οὗτος ἔγνω τὴν Λαρεντίαν, καὶ ἡγάπησε, καὶ τελευτῶν ἀπέλιπε κληρονόμον ἐπὶ πολλοῖς καὶ καλοῖς κτήμασιν, ὧν ἐκείνη τὰ πλείστα τῇ δῆμῳ κατὰ διαθήκας ἔδωκε. Λέγεται δὲ αὐτὴν ἐνδοξον οὔσαν ἤδη, καὶ θεοφιλῇ νομιζομένην, ἀφανῇ γενέσθαι περὶ τοῦτον τὸν τόπον, ἐν ᾧ καὶ τὴν προτέραν ἐκείνην Λαρεντίαν κτεῖσθαι. Καλεῖται δὲ νῦν ὁ τόπος Βήλαυρον, ὅτι τοῦ ποταμοῦ πολλάκις ὑπερχεομένου, διεπεραιούντο πορθμεῖοις κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον εἰς ἀγοράν. Τὴν δὲ πορθμεῖαν, βηλατοῦραν καλοῦσιν. Ἐνιοὶ δὲ ἄγορας τὴν εἰς τὸν ἱππόδρομον φέρουσαν ἐξ ἀγορᾶς πάροδον ἰστίοις καταπετανύναι τοὺς τὴν θέαν παρέχοντας, ἐντεῦθεν ἀρχομένους. Ῥωμαῖσι δὲ τὸ ἱστίον βῆλον ὀνομάζουσι. Διὰ ταῦτα μὲν ἔχει τιμὰς ἡ δευτέρα Λαρεντία παρὰ Ῥωμαῖσι.

Τὰ δὲ βρέφη Φαυστύλος Ἀμουλίου συφορβὸς ἀνέλετο λαθὼν ἀπαντας· ὥς δ' ἔνιοι φασὶ τῶν εἰκότων ἐχόμενοι μᾶλλον, εἰδότος τοῦ Νομήτορος καὶ συγχρηγούντος τροφὰς κρύφα τοῖς τρέφουσι. Καὶ γράμματα λέγονται καὶ τᾶλλα μανθάνειν οἱ παῖδες εἰς Γαβίους κομισθέντες, ὅσα χρὴ τοὺς εὖ γεγονότας. Κληθῆναι δὲ καὶ τούτους ἀπὸ τῆς θηλῆς ἱστοροῦσι Ῥωμύλον καὶ Ῥῶμον, ὅτι θηλάζοντες ὤφθησαν τὸ θηρίον. Ἡ μὲν οὖν ἐν τοῖς σώμασιν εὐγένεια, καὶ νηπίων ὄντων, εὐθύς ἐξέβαινε μεγέθει καὶ ἰδέα τὴν φύσιν. Αὐξόμενοι

δὲ, θυμοειδεῖς ἦσαν ἀμφοτέροι, καὶ φρονήματα πρὸς τὰ φαινόμενα δεινὰ, καὶ τόλμαν ὅλως ἀνέκπληκτον ἔχοντες· ὁ δὲ Ῥωμύλος γνώμῃ τε χρῆσθαι μᾶλλον ἔδωκε, καὶ πολιτικὴν ἔχειν σύνεσιν, ἐν ταῖς περὶ νομᾶς καὶ κυνηγίας πρὸς τοὺς γειτνιῶντας ἐπιμιξίαις πολλὴν ἑαυτοῦ παρέχων κατανόησιν ἡγεμονικοῦ μᾶλλον ἢ πειθαρχικοῦ φύσει γεγονότος. Διὰ τοῖς μὲν ὁμοφύλοις καὶ ταπεινότεροις προσφιλεῖς ἦσαν, ἐπιστάτας δὲ καὶ διόπους βασιλικούς καὶ ἀγελάρχας, ὥς μηδὲν αὐτῶν ἀρετῇ διαφέροντας, ὑπερφρονούντες, οὐτ' ἀπειλῆς ἐφρόντιζον οὔτε ὀργῆς. Ἐχρῶντο δὲ διατριβαῖς καὶ διαίταις ἐλευθερίοις, οὐ τὴν σχολὴν ἐλευθέρῳ ἡγούμενοι καὶ τὴν ἀπονίαν, ἀλλὰ γυμνάσια καὶ θήρας καὶ δρόμους, καὶ τὸ ληστὰς ἀλέξασθαι, καὶ κλώπας ἐλεῖν, καὶ βίαις ἐξελέσθαι τοὺς ἀδικουμένους. Ἦσαν δὲ διὰ ταῦτα περιβόητοι.

Γενομένης δὲ τιнос πρὸς τοὺς Νομήτορος βουκόλους τοῖς Ἀμουλίου διαφορᾶς καὶ βοσκημάτων ἐλάσεως, οὐκ ἀνασχόμενοι, συγκόπτουσι μὲν αὐτοὺς καὶ τρέπονται, ἀποτέμνονται δὲ τῆς λείας συκῆν. Ἀγανακτοῦντος δὲ τοῦ Νομήτορος, ὠλιγώρουν· συνήγον δὲ καὶ προσεδέχοντο πολλοὺς μὲν ἀπόρους, πολλοὺς δὲ δούλους, θράσους ἀποστατικοῦ καὶ φρονήματος ἀρχῆς ἐνδιδόντες. Τοῦ δὲ Ῥωμύλου πρὸς τινα θυσίαν ἀποτραπομένου (καὶ ἦν γὰρ φιλοθύτης καὶ μαντικός), οἱ τοῦ Νομήτορος βοτῆρες τῇ Ῥώμῳ μετ' ὀλίγων βαδίζοντι, προστυχόντες ἐμάχοντο. Καὶ γενομένων πληγῶν καὶ τραυμάτων ἐν ἀμφοτέροις, ἐκράτησαν οἱ τοῦ Νομήτορος, καὶ συνέλαβον ζῶντα τὸν Ῥῶμον. Ἀναχθέντος οὖν αὐτοῦ πρὸς τὸν Νομήτορα, καὶ κατηγορηθέντος, αὐτὸς μὲν οὐκ ἐκόλασε, χαλεπὸν ὄντα δεδιώς τὸν ἀδελ-

culem revera cum puella congressum, jussisse eam ad forum mane se conferre, et in quem incidisset primum, eum osculo dato amicitia sibi jungere. Occurrit ei quidam ex civibus magno natu et satis opulentus, liberis quidem orbus, qui hactenus aetatem in coelibatu egerat, nomine Tarrutius. Hic Larentiam complexus est ac dilexit, multorumque et lautorum praediorum reliquit moriens haereditem; quae illa plerique populo per testamentum legavit. Hac quum jam celebri nomine esset, atque a deo dilecta haberetur, traditur ex hominum ablata conspectu circa eundem locum, in quo prior illa Larentia humata est. Eum nunc vocant Velabrum ex eo, quod in crebris fluvii exundationibus tractus eo loco in forum esset: trajectum autem velaturam vocant. Nonnulli dicunt eos, qui munus populo exhibent, viam a foro in Circum maximum ferentem velis obumbrare ab illo ipso loco incipientes. Hac de causa Larentia altera apud Romanos colitur.

Faustulus infantes, Amulii subulcus, clam omnibus sustulit; vel, ut nonnulli narrant, verisimilitudini propinquiores, conscio Numitore et alimenta suppeditante secreto nutritiis. Etiam literis omnique liberali disciplinam instituti dicuntur pueri, Gabios translati. Narrant autem vocalos esse Romulum et Remum a ruma, quia sugentes visui essent lupam. Horum illico in prima etiam aetate corporis praestantia indolem ex proceritate et forma ostendit: et quum

adolescerent, acres ambo et fortes, atque ad objecta pericula magnanimi fuerunt, planeque intrepidi. Romulus tamen praecellentior consilio, et civili prudentia praeditus habebatur, vicinis, quibuscum inter pascua et venationes haberet commercium, magnam de se opinionem praebens, ad imperandum se, quam ad parendum, natum potius esse. Itaque popularibus vel humilioribus grati esse, villicos, regios procuratores et pecoris magistros, ut nihilo se praestantiores, contemnere, nec minis eorum moveri, neque ira: in exercitiis et studiis liberalibus frequentes esse, ab otio et inertia, ut re sordida, abhorrentes; amplecti autem labores, venationem et cursus, latrones propulsare, fures prehendere, et afflictos ab injuria vindicare. Hinc adolescentibus magnum nomen.

Exorta aliquando inter Numitoris et Amulii bubulcos contentione, armentisque abactis de suis, non tulit eam injuriam, sed caedunt illos et in fugam vertunt, exiuntque magna ex parte praeda, nihil Numitoris morati indignationem. Copiam inde inopum et servorum cogunt recipiantque, ut res iis auctoribus spectare ad defectionem et audax facinus videretur. Quum esset autem sacrificandi et augurandi Romulus studiosus, eo forte in sacrificio occupato, invadunt Numitoris pastores iter cum parvo comitatu facientem Remum. Dum ictus et vulnera utrimque inferuntur, vincunt Numitoris pastores, ac Remum capiunt. Rapta

ζόν, ἑλθὼν δὲ πρὸς ἐκεῖνον, εἶετο τυχεῖν δίκης, ἀδελφὸς ὢν καὶ καθυδρισμένος ὑπ' οἰκετῶν ἐκείνου βασιλείως ὄντος. Συναγανακτούτων δὲ τῶν ἐν Ἀλθῇ, καὶ δεινὰ πάσχειν οἰομένων τὸν ἄνδρα παρ' ἀξίαν, κινήθει δ' ἡμιούλιος αὐτῷ παραδίδωσι τῷ Νομήτορι τὸν Ῥώμον δ', τὴν βούλοιοτο χρῆσασθαι. Παραλαβὼν δ' ἐκείνος, ὡς ἔχεν οἰκαδε, θαυμάζων μὲν ἀπὸ τοῦ σώματος τὸν νεανίσκον, υπερφέροντα μεγέθει καὶ ῥώμῃ πάντας, ἐνορῶν δὲ τῷ προσώπῳ τὸ θαρραλέον καὶ ἱταμὸν τῆς ψυχῆς, ἀδούλωτον καὶ ἀπαθὲς ὑπὸ τῶν παρόντων, ἔργα δὲ αὐτοῦ καὶ πράξεις ὅμοια τοῖς βλεπομένοις ἀκούων, τὸ δὲ μέγιστον, ὡς ἔοικε, θεοῦ συμπάροντος καὶ συνεπυθύνοντος ἀρχῆς μεγάλων πραγμάτων, ἀπτόμενος ὑπονοῖα καὶ τύχῃ τῆς ἀληθείας, ἀνέκρινεν, ὅστις εἴη καὶ ὅπως γένοιτο, φωνῇ τε πράειά καὶ φιλανθρωπῶν βλέμματι πίστιν αὐτῷ μετ' ἐλπίδος ἐνδοδούς. Ὁ δὲ θαρρῶν διεγεν· « Ἀλλ' οὐδὲν ἀποκρύψομαί σε· καὶ γὰρ εἶναι δοκεῖς Ἀμουλίου βασιλικώτερος. Ἀκούεις γὰρ καὶ ἀνακρίνεις, πρὶν ἢ καλᾶζειν· δ' ἀκρίτους ἐκδίδωσι. Πρότερον μὲν ἑαυτοῦς οἰκετῶν βασιλέως Φαυστύλου καὶ Λαρεντίας ἡπιστάμεθα παῖδας. Ἔσμεν δὲ δίδυμοι. Γενόμενοι δὲ ἐν αἰτίᾳ πρὸς σε, καὶ διαβολαῖς καὶ τοῖς περὶ ψυχῆς ἀγῶσιν, ἀκούομεν μεγάλα περὶ ἑαυτῶν· εἰ δὲ πιστὰ, κρίνειν ἔοικε νῦν ὁ κίνδυνος. Γοναὶ μὲν γὰρ ἡμῶν ἀπόρρητοι λέγονται, τροφαὶ δὲ καὶ τιθνησείς ἀποκώτεραι νεογνῶν, οἷς ἐρρίφημεν οἰωνοῖς καὶ θηρίοις, ὑπὸ τούτων τρεφόμενοι, μαστῶν λυκαίνης καὶ ὀρυκολάπτου φωμίσμασιν, ἐν σκάφῃ τινὶ κείμενοι παρὰ τὸν μέγαν ποταμόν. Ἔστι δ' ἡ σκάφη, καὶ σώζεται,

χαλκοῖς ὑποζώσμασι γραμμάτων ἀμυδρῶν ἐγκεχαργμένων· ἃ γένοιτ' ἂν ὕστερον ἴσως ἀνωφελῇ γνωρίσματα τοῖς τοκεῦσιν ἡμῶν ἀπολομένοις. » Ὁ μὲν οὖν Νομήτωρ, ἐκ τε τῶν λόγων τούτων, καὶ πρὸς τὴν ὄψιν εἰκάζων τὸν χρόνον, οὐκ ἐφυγε τὴν ἐλπίδα σαίνουσαν, ἀλλ' ἐφρόντιζεν, ὅπως τῇ θυγατρὶ περὶ τούτων κρύφα συγγενόμενος φράσειεν· ἐφρουρεῖτο γὰρ ἔτι καρτερώς.

Ὁ δὲ Φαυστύλος, ἀκούσας τήν τε σύλληψιν τοῦ Ῥώμου καὶ τὴν παράδοσιν, τὸν μὲν Ῥωμύλον ἤξίου βοηθεῖν, τότε σαφῶς διδάξας περὶ τῆς γενέσεως πρότερον δὲ ὑπηνίττετο, καὶ παρεδῆλου τοσοῦτον, ὅσον προσέχοντας μὴ μικρὸν φρονεῖν. Αὐτὸς δὲ τὴν σκάφην κομίζων ἔχωρει πρὸς τὸν Νομήτορα, σπουδῆς καὶ δέους μεστός ὢν διὰ τὸν καιρὸν. Ὑπόψιν οὖν τοῖς περὶ τὰς πύλας φρουροῖς τοῦ βασιλείως παρέχων, καὶ ὑφορώμενος ὑπ' αὐτῶν, καὶ ταραττόμενος πρὸς τὰς ἀνακρίσεις, οὐκ ἔλαθε τὴν σκάφην τῷ γλαυμίδῳ περικαλύπτων. Ἦν δὲ τις ἐν αὐταῖς ἀπὸ τύχης τῶν τὰ παιδιάρια ρῖψαι λαβόντων καὶ γεγονότων περὶ τὴν ἔχθειση. Οὗτος ἰδὼν τὴν σκάφην τότε καὶ γνωρίσας τῇ κατασκευῇ καὶ τοῖς γράμμασιν ἔτυχεν ὑπονοῖα τοῦ ὄντος· καὶ οὐ παρημέλησεν, ἀλλὰ φράσας τὸ πρᾶγμα τῷ βασιλεῖ κατέστησεν εἰς ἐλεγχον. Ἐν δὲ πολλαῖς καὶ μεγάλας ἀνάγκαις ὁ Φαυστύλος οὐτ' αἴτητον ἑαυτὸν διεφύλαξεν, οὔτε παντάπασιν ἐκθιασθεὶς σώζεσθαι μὲν ὠμολόγησε τοὺς παῖδας, εἶναι δ' ἀποθελ τῆς Ἀλθῆς ἐφ' ἐνέμοντας· αὐτὸς δὲ τοῦτο πρὸς τὴν ἱλίαν φέρων βαδίζεν πολλάκις ἰδεῖν καὶ θιγεῖν ἐπ' ἐλπίδι βεβαιωτέρᾳ τῶν τέκνων ποθήσασαν. Ὅπερ οὖν οἱ ταραττόμενοι καὶ μετὰ δέους

ad se et accusatum Numitor, quia iram verebatur fratris, ipse non punivit, sed profectus ad illum, satisfactionem postulavit, qui frater esset regis et violatus ab ipsius famulis. Quum vero Albani etiam indignarentur et injuria virum affici manifestaria crederent, adductus est Amulius ut Remum Numitori ad supplicium quodvis dederet. Domum reversus ille, adolescentem adduci jussit, et corporis examinationem præter ceteros speciem et robur miratus simul, animadvertens in vultu audacia et confidentia animi, imperterrita et invicta præsentī periculo; facta deinde et gesta ejus audiens, quæ congrua essent iis quæ videret; præcipue vero, deo, ut fertur, præsentē et moderante magnarum rerum origines, tam sagacitate quam fortuna veritatem assequens interrogat quisnam sit, quæve ejus origo, comique alloquio et humano intuitu spem cum fiducia dat. Ille intrepide, « Nihil, inquit, te celabo; namque regio animo magis mihi videris, quam Amullus, esse; qui ante audias et quæras, quam damnes; ille vero tradit inauditos. Primum regis ministrorum Faustuli et Larentiæ esse filios nos opinamur: gemini autem sumus. Verum ut accusati apud te somus et calomniæ circumventi, de vita ut periclitemur, mira de nobis accipimus: certane sint, præsens videtur periculum decreturum. Partus enim nostros secretos esse dicunt, incubacula et lactationem infantium etiam maxime insolitam: aves enim et fæcæ, quibus obiecti eramus, hæc nos nutrierunt, lupa uberibus, et picus Martius minutis cibariis, ad magnum fluvium in alveo abjectos. Exstat etiam

alvens et salvus est, æneis vinculis circumductus, literis inscriptus exolescentibus, futura fortasse parentibus olim interitus nostri inutilia indicia. » Numitoris ad verba hæc et ætatem ex facie elucemtem tempus reputantis blanda spes animum tetigit, subiitque cura, quemadmodum cum filia, quæ in arcta alluc delinebatur custodia, remotis arbitris de his ageret.

At Faustulus, ut captum Remum et deditum accepit, Romuli implorat opem, eique tandem veram originem ipsius aperit, quam obscure ante et obiter hactenus indicaverat, quatenus illis, si animum adverterent, animos facere posset. Simul ipse temporis necessitate festinabundus et percussus, cum alveo contendit ad Numitorem. Venit autem in suspicionem regiæ ad portam stationi; et quum oculos in eum intenderent, atque ille trepidaret ad interrogata, detectus est, quem pallio operuerat, alveus. Erat forte inter eos quidam ex illis, qui projiciendos acceperant pueros, et exponendis interfuerant. Hic ut alveum aspexit, agnovit eum ex forma et literis, remque suspicionem attigit; quam non neglexit sed aperuit regi, et ad questionem vocavit. Tantis et tam multis circumventus periculis Faustulus non omnino quidem infractus stetit, neque omnia tamen expressa ei sunt: pueros enim fatetur esse superstitēs, sed procul Alba pascere: alveum se ad lliam latum ire, quæ ob certiore de liberis spem videre et contractare eum sæpe cupierat. Igitur id quod usu venire perplexis solet, et illis qui metum vel iram in consilium adhibent,

ἢ πρὸς ὀργὴν πράττοντες διότι ἐπιεικῶς πάσχουσι, συνέπεσε παθεῖν τὸν Ἀμούλιον. Ἄνδρα γὰρ ἄλλῃ τε χρηστὸν καὶ τοῦ Νομήτορος φίλον ὑπὸ σπουδῆς ἐπεμψε διαπυθέσθαι τοῦ Νομήτορος κελεύσας, εἴ τις ἦκοι λόγος εἰς αὐτὸν ὑπὲρ τῶν παίδων ὡς περιγενομένων. Ἀφικόμενος οὖν ὁ ἄνθρωπος καὶ θασάμενος ὅσον οὕτω τὸν Ῥῶμον ἐν περιβολαῖς καὶ φιλοφροσύναις τοῦ Νομήτορος, τήν τε πίστιν ἰσχυρὰν ἐποίησε τῆς ἐλπίδος, καὶ παρεκλεύσατο τῶν πραγμάτων ὀξέως ἀντιλαμβάνεσθαι· καὶ συνῆν αὐτοῖς ἤδη καὶ συνέπραττεν. Ὁ δὲ καιρὸς οὐδὲ βουλομένοις ὀκνεῖν παρεῖχεν. Ὁ γὰρ Ῥωμύλος ἔγγυς ἦν ᾗδῃ, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐξέθεν οὐκ ὀλίγοι τῶν πολιτῶν μίσει καὶ φόβῳ τοῦ Ἀμούλιου. Πολλὴν δὲ καὶ σὺν αὐτῷ δύναμιν ἤγε συλλελοχισμένην εἰς ἑκατοστάς· ἐκάστης δὲ ἀνὴρ ἀφηγέϊτο χόρτου καὶ ἑλγος ἀγκαλίδας κοντῷ περικειμένην ἀνέχων. Μανίπλα ταύτας Λατίνους καλοῦσιν. Ἀπ' ἐκείνου δὲ καὶ νῦν ἐν τοῖς στρατεύμασι τούτους μανίπλους ὀνομάζουσιν. Ἄμα δὲ τοῦ μὲν Ῥώμου τοὺς ἐντὸς ἀφιστάντος, τοῦ δὲ Ῥωμύλου προσάγοντος ἔξωθεν, οὔτε πράξας οὐδὲν ὁ τύραννος οὔτε βουλευσας σωτήριον ἑαυτῷ διὰ τὸ ἀπορεῖν καὶ ταράττεσθαι καταληφθεὶς ἀπέθανεν. Ὡν τὰ πλεῖστα καὶ Φαβίου λέγοντος καὶ τοῦ Πεπαρηθίου Διοκλέους, δεδοκεῖ πρῶτος ἐκδοῦναι Ῥώμῃς κτίσιν, ὑποπτον μὲν ἐνίοις ἐστὶ τὸ δραματικὸν καὶ πλασματικόν· οὐ δεῖ δὲ ἀπιστεῖν, τὴν τύχην ὀρῶντας, οἷον ποιημάτων δημιουργός ἐστι, καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα λογιζόμενους, ὥς οὐκ ἂν ἐνταῦθα προὔδῃ δυνάμει, μὴ θεῖαν τινὰ ἀρχὴν λαβόντα, καὶ μηδὲν μέγα μηδὲ παράδοξον ἔχουσαν.

3.

Josephus Ant. Jud. X, II, 1 : Μεγασθένης (fr. 24)

tum accidit Amulio. Virum enim et ceteroqui probum et Numitoris amicum festinato ad eum misit quæsitum eequid de incolumitate puerorum intellexisset. Ille accedens, ut pæne hærentem jam Remum in complexibus et oculis Numitoris vidit, et spei fiduciam addidit, et ut rem gnæviter aggrediretur, auctor fuit; simulque se illis adjunxit eosque adjuvit. Nec tempus ullam concedebat vel volentibus prolationem: nam Romulus jam aderat, ad quem odio et metu Amulii copia se effuderat civium. Manum etiam non contemnendam secum ipse adducebat in centurias distributam. Singulas unus ducebat, graminis et fruticum manipulum conto alligatum sursum tenens. Manipulos Latini vocant: atque inde manet in hodiernum diem, ut in exercitibus hos manipulares appellant. Simul igitur Remus quum eos, qui intus erant, ad se traheret, Romulus vero adoriretur foris, trepidus tyrannus et attonitus, nihil est contra molitus, nec quicquam salubris consilii cepit: itaque deprehensus obtruncatur. Horum pleraque quanquam et Fabius refert et Peparethius Diocles, qui de condita Roma primus memorie mandasse videtur, suspecta quidam habent ob speciem dramaticam et commenti similem: sed quum cernamus quantarum rerum opifex sit fortuna, non debemus ei fidem derogare, reputantes animo, rem Roma-

ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ἰνδικῶν ... ἀποφαίνειν πειρᾶται τοῦτον τὸν βασιλέα (sc. Ναβουχοδονόσορον) τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῷ μεγέθει τῶν πράξεων ὑπερβεβηκότα τὸν Ἡρακλέα· καταστρέψασθαι γὰρ αὐτὸν φησι Λιβύης τὴν πολλὴν καὶ Ἰβηρίαν. Καὶ Διοκλῆς δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Περσικῶν (Ἀποικιῶν) μνημονεύει τούτου τοῦ βασιλέως.

Περσικῶν] Juxta Epiphanium ἐν β' τῶν ἀποικιῶν, Haverkamp. « Apud Rufinum Diocles in secundo coloniarum, quomodo non solum in editis reperio, sed etiam in Rufino meo msto. » Voss. Hist. Gr. p. 429. Insolentioris operis titulum Ἀποικίαι abiisse dixeris in notissimam multorum librorum inscriptionem, Περσικά. Quodsi est, suspiceris hunc Dioclem esse Peparethium, atque ea quæ de Romæ originibus ex eo produntur, ex eodem Ἀποικιῶν sive Κτίσεων opere fuisse deprompta. Ceterum si altera lectio genuina est, quæritur an non Diocles hic idem sit cum Diogene Περσικῶν auctore, cujus meminit Clem. Alex. Protr. p. 19, 21 Sylb. (v. Diogen. Cyz. fr. 4).

4.

ΠΕΡΙ ΗΡΩΩΝ.

Plutarch. Qu. Gr. c. 40: « Τίς Εὐνόστος ἦρος ἐν Τανάγρα; καὶ διὰ τίνα αἰτίαν τὸ ἄλσος αὐτοῦ γυναιξὶν ἀνέμβατόν ἐστιν; » Ἐλιέως τοῦ Κηφισοῦ καὶ Σκιαδὸς Εὐνόστος ἦν υἱὸς, ᾧ φασιν ὑπὸ νύμφης Εὐνόστας ἐκτραφέντι τοῦτο γενέσθαι τούνομα. Καλὸς δὲ ὢν καὶ δίκαιος, οὐχ ἤττον ἢ σώφρων καὶ αὐστηρὸς· ἐραστὴν δὲ αὐτοῦ λέγουσιν Ὅγναν, μίαν τῶν Κολωνοῦ θυγατέρων ἀνεψίαν οὔσαν. Ἐπεὶ δὲ πειρώσαν ὁ Εὐνόστος ἀπετρέψατο, καὶ λοιδορήσας ἀπ᾽ ἄλλοις εἰς τοὺς

nam sine divino aliquo auspicio et magno miraculo non fuisse eo potentie progressuram.

3.

Megasthenes in libro quarto rerum Indicarum... ostendere conatur quod hic rex (Nabuchodonosorus) fortitudine et rerum gestarum magnitudine longe Herculem superarit: eum enim vastasse dicit magnam Libyæ partem et Iberiam. Porro Diocles in secundo De rebus Persicis (De coloniis) hujus regis mentionem fecit.

DE SACELLIS.

4.

Quis est Eunostus heros Tanagræ, et cur lucum ejus intrare mulieribus nefas est? Eliæ Cephisi et Sciadis filius pater Eunosti fuit, cui nomen impositum ab Eunosta nymphe quæ eum enutriverat, aiunt. Hic Eunostus, ut honestus et justus, ita pudicus etiam fuit atque austerus. Ejus amore captam ferunt Ochnam unam de Coloni filiabus, consobrinam suam: a qua sollicitatus ad concubitum, aversatus mulierem et convicio insectatus, ad fratres ejus abiit querelam de ipsa propositurus: sed Ochna Eunostum occupavit apud fratres accusare, vique se ab eo compressam mentiri: obtinuitque ut Echmus, Leo, Bucolus (hi enim

ἀδελφούς κατηγορήσων, ἔφθασεν ἡ παρθένος τοῦτο πρά-
 ζασα κατ' ἐκείνου, καὶ παρούσιν τοὺς ἀδελφούς Ἑχε-
 μον καὶ Λέοντα καὶ Βουκόλον, ἀποκτείνει τὸν Εὐνόστον,
 ὡς πρὸς βίαν αὐτῇ συγγεγεννημένον. Ἐκείνους μὲν οὖν
 ἐνεδρεύσαντες ἀπέκτειναν τὸν νεανίσκον. Ὁ δ' Ἑλίου
 ἐκείνους ἔδωκεν· ἡ δ' Ὀχνη μεταμελομένη καὶ γέμουσα
 τεραχῆς, ἅμα μὲν αὐτὴ ἀπαλλάξαι θέλουσα τῆς διὰ
 τὸν ἔρωτα λύπης, ἅμα δ' οἰκτείρουσα τοὺς ἀδελφούς,
 εἰσήγγειλε πρὸς τὸν Ἑλίου πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, ἐκείνους
 δὲ Κολωνῷ. Κολωνῷ δὲ δικάσαντος, οἱ μὲν ἀδελφοὶ
 τῆς Ὀχνης ἔφυγον, αὐτὴ δὲ κατεκρήμνισεν ἑαυτὴν, ὡς
 Μυρτίς ἢ Ἀνθηδονία ποιήτρια μελῶν ἱστορήκε. Τοῦ δὲ
 Εὐνόστου τὸ ἔρῳον καὶ τὸ ἄλσος οὕτως ἀνέμεβατον ἐτη-
 ρεῖτο καὶ ἀπροσπέλαστον γυναιξίν, ὥστε πολλάκις,
 σεισμῶν ἢ αὐχμῶν ἢ διοσημῶν ἄλλων γενομένων,
 ἐναζτεῖν καὶ πολυπραγμονεῖν ἐπιμελῶς τοὺς Τανα-
 γραίους, μὴ λελθῆαι γυνὴ τῷ τόπῳ πλησιάσασα, καὶ
 λέγειν ἐνίοις, ὧν ὁ Κλειδάμος ἦν, ἀνὴρ ἐπιφανής,
 ἀπηντηκέναι αὐτοῖς τὸν Εὐνόστον ἐπὶ θάλατταν βαδί-
 ζοντα λουσόμενον, ὡς γυναικὸς ἐμδεσχεύας εἰς τὸ τέ-
 μενος. Ἀναφέρει [δὲ] καὶ Διοκλῆς ἐν τῷ Περὶ ἡρώων
 συντάγματι δόγμα Ταναγραίων, περὶ ὧν ὁ Κλειδάμος
 ἀπήγγειλεν. Cujusnam Dioclis hæc sint nescio.
 Idem valet de sequentibus.

5.

Schol. Theocrit., VIII, 112 : Διοκλῆς δὲ καταφέ-
 ρεσθαι αὐτὸν (τὸν Ἑβρον ποταμὸν) ἀπὸ Ῥεδόπης καὶ
 ἐξερεύεσθαι κατὰ πόλιν Ἄϊνον.

DIOCLES RHODIUS.

6.

Αἴτωλικά.

Plutarch. De fluv. XXII, 2, de Acheloo : Εὐρί-
 σκεται δὲ καὶ λίθος πελιδνός τῇ χρώματι, Αἰνουργὸς
 καλούμενος ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος· ἐὰν γὰρ βάλης
 αὐτὸν εἰς ὀθόνιον, δι' ἔρωτος ἔνωσιν, τὸ σχῆμα λαμβά-
 νει, καὶ ἄργιον γίνεται· καθὼς ἱστορεῖ Ἀντισθένης ἐν
 γ' Μελεαγρίδος. Μέννηται δὲ τούτων ἀκριβέστερον
 Διοκλῆς ὁ Ῥόδιος ἐν τοῖς Αἰτωλικοῖς.

Hunc Dioclem Brücknerus (in *Ztschrift f. Al-
 terthumsin.* 1842 p. 254) eundem esse conjicit cum
 Dioclides Abderita, de quo Moschion ap. Athen.
 V, p. 206, E : Διοκλείδης μὲν δ' Ἀβδηρίτης θαυμα-
 ζέτω ἐπὶ τῇ πρὸς τὴν Ῥοδίων πόλιν ὑπὸ Δημητρίου
 προσαχθείσῃ τοῖς τεύχεσιν ἐλεπόλει.

erant fratres ejus) adolescentem per insidias exceptum in-
 terficere. Percussoribus filii Elieus in vincula condidit.
 Ochna autem poenitentia facti animique perturbationibus
 compulsa, simul ut se molestia ob amorem concepta exo-
 neraret, simul fratrum miseratione ducta, rem ut erat
 Elieo vera narratione, isque porro Colono, exposuit. Co-
 lono iudice sententiam ferente, fratres Ochnæ solum vertere,
 Ochna precipitem sese dedit; sic refert Myrtis Anthedonia
 poetria. Eunosti autem sacrarii et luci ingressu atque etiam
 accessu ita diligenter arcebantur mulieres, ut si quando
 terræ motus, siccitates, aliæ ostenta accidissent (quod
 factum est sæpe), Tanagraei studiose atque adeo curiose
 inquisiverint, numnam mulier aliqua fefellisset loco isti
 propinquans: et fuerint qui dicerent, e quibus est Clidamus
 vir illustris, obviam sibi factum esse Eunostum, lavandi
 gratia ad mare accedentem, quod lucum ipsius mulier quæ-

dam intravisset. Sane Diocles in commentario de sacellis
 edictum refert Tanagræorum de iis quæ Clidamus renun-
 tiasset.

5.

Diocles Hebrum fluvium deferri ait a Rhodope et ad Ænum
 urbem in mare effundi.

6.

ÆTOLICA.

Invenitur etiam in Acheloo lapis colore lividus, Linur-
 gus ab eventu dictus; eum enim si in linteolum projeceri,
 ob similitudinem et consensum, formam recipit et figuram
 linteæ, albusque fit, ut narrat Antisthenes tertio Meleagri-
 dis. Horum etiam diligentius meminit Diocles Rhodius in
 Ætolicis.

QUINTUS FABIUS PICTOR

ET

NUMERIUS FABIUS PICTOR.

A. KRAUSE (*Vitæ et Fragmenta vett. Historico-um Roman.* Berolin. 1833) p. 38 : « Quintus Fabius Pictor appellatur a Livio I, 4¼ (fr. 6) *scriptorum antiquissimus*, et II, 40 (fr. 12) *longe antiquissimus auctor*; a Dionysio (fr. 11) *παλαιότατος ἀνὴρ τῶν τὰ Ῥωμαϊκὰ συνταξάμενων*, et (fr. 1) *auctor Lucii Cincii dicitur*. Intelligendus est etiam ap. Livium VIII, 30 *apud antiquissimos scriptores*, ubi mox (fr. 13) *nominatim affertur*; IV, 7 extr. *in annalibus priscis*; VII, 9 *in vetustioribus annalibus*; III, 23 extr. *apud vetustiores scriptores*; VIII, 26 extr. *auctoribus dedi, quibus dignius credi est*. Etiam III, 4 init. *laudatur secundum quorundam codicum auctoritatem*. Videtur autem mihi extra dubitationem positum, neminem, qui pedestri oratione scripserit, historicum ante Quintum hunc Fabium inter Romanos floruisse. Deinde ita refert Dionysius Halicarnassensis in A. R. I, 6 : Ὅμοίαις δὲ τοῦτοις καὶ οὐδὲν διαφόρου ἐξέδωκαν ἱστορίας καὶ Ῥωμαίων ἔσσι τὰ παλαιὰ ἔργα τῆς πόλεως Ἑλληνικῇ διαλέκτῳ συνέγραψαν· ὧν εἰσι πρεσβύτατοι Κοῖντος Φάβιος, Λεύκιος Κίλικιος, ἀμφοτέρωι κατὰ τοὺς Φοινικικοὺς ἀκμασάντας πολέμους. Ab hoc nostro Quinto Fabio Pictore sejungendi sunt *Servius Fabius Pictor* et *Numerius Fabius Pictor*, uterque a Cicerone laudatus. Ac de illo quidem ita narrat in Bruto cap. 21 init. : *Sed vivo Catone minores natu multi uno tempore oratores floruerunt. Nam et A. Albinus is, qui græce scripsit historiam, qui consul cum L. Lucullo fuit, et literatus et disertus fuit : et tenuit cum hoc locum quandam etiam Servius Fulvius, et una Servius Fabius Pictor, et juris et literarum et antiquitatis bene peritus*. De altero autem M. Tullius De div. I, 21 : *Hisque adjungatur etiam Aeneæ somnium, quod in Numerii Fabii Pictoris annalibus ejusmodi est*, etc. (v. fr. 20). Quinti autem Fabii nostri avus est *Gaius Fabius*, Marci filius, primus Pictor cognominatus, de quo C. Plinius in H. N. XXXV, 4 hæc memoriæ prodidit : *Apud Romanos quoque honos mature huic (sc. pingendi) arti contigit. Siquidem cognomina ex ea Pictorum traxerunt Fabii clarissimæ gentis : princepsque ejus cognominis ipse ædem Salutis*

pinxit anno urbis conditæ CCCCL, quæ pictura duravit ad nostram memoriam, æde Claudii principatu exusta. Huic Gaio Fabio, M. F., Pictori, duo filii erant : unus *C. Fabius*, C. F. M. N., Pictor, quæstor militaris a. u. c. 475; ædilis curulis a. 480; prætor a. 483; consul a. 485 cum Q. Ogulnio Gallo, annis 35 postquam Salutis ædem pater pinxerat : alter *C. Fabii filius* (cf. Valer. Max. IV, 3) erat *Numerius Fabius Pictor*, C. F. M. N., quæstor militaris a. 478, ædilis curulis a. 483; quæstor a. 486; consul a. 488 cum Decio Junio Pera : qui filium habuit *Numerium Fabium Pictorem*, anno 510 quæstorem provincialem. Horum alterum, fortasse filium, Cicero De divin. I, 21 significasse putandus est. In Pictorum autem familia literarum studium vixit, ut in Nobiliorum et aliarum complurium (Cic. Brut. c. 20, § 79.) De Fabiorum genere et nomine v. Plutarchum in Fabio Maximo init.

« Quintus igitur Fabius, C. F. C. N., gentilis et amicus Cunctatoris, interfuit bello Gallico (fr. 17) et Punico secundo (fr. 18. 19). Proquæstor fuit a. 535; Polybio teste III, 9, 4 (fr. 18), τῷ συνεδρῷ μετεῖχε τῶν Ῥωμαίων. Quando mortuus sit, ignotum est. Nam qui prætor fuit in bello, quod cum Antiocho gestum est (cf. Liv. XXXVII, 40. 50. 51), quique obiit a. u. c. 587, Q. Ælio Pæto, M. Junio Penno coss., duobus annis post Q. Ennii mortem (Liv. XLV, 44), a T. Livio flamen quirinalis dictus, ille, inquam, etsi fuerunt (*) qui antiquissimum historicum putarent, tamen mihi cum Vossio videtur esse pater Servii Fabii Q. F. Q. N. Pictoris, a Cicerone in Bruto (c. 21) laudati. Apertum est autem, quanto in honore apud æquales noster fuerit, de quo testimonium hoc addi potest, quod Livio teste (XXII, 57) post pugnam Cannensem a. u. c. 538 *Delphos ad oraculum missus est sciscitatum, quibus precibus supplicisque deos possent placare, et quænam futura finis tan-*

(*) Intellige Lachmannum De fontibus Livii II, p. 15; ejus opinionem improbat etiam Dewhitte De Q. Fabio Pictore (Hafniæ 1832), p. 6.

tis cladibus foret. Eadem de re Appianus De bello Hannib. c. 27 : 'Ἢ δὲ βουλὴ Κόιντον μὲν Φάβιον, τὸν συγγραφεὰ τῶνδε τῶν ἔργων, ἐς Δελφοὺς ἔπεμπε χρῆσόμενον περὶ τῶν παρόντων. Et Livius XXIII, 11 : *Dum hæc geruntur, Q. Fabius Pictor legatus a Delphis Romam rediit, responsumque ex scripto recitavit* sqq. Pari modo de honore et auctoritate, qua inter æquales floruerit, testantur Polybiani loci I, 14, 2 et III, 9, 4 (Vide fr. 15 et 18).

• Perscripsit noster res gestas populi Romani inde ab Æneæ adventu, urbeque condita, usque ad suam ætatem; sed in quo anno desierit, dici nequit; auctor tamen assertur a Livio XXII, 7 (fr. 19) de prælio ad Trasimenum pugnato (a. u. c. 537), videturque etiam mox insecuta tempora enarrasse. Dionysius autem Hal. A. R. I, 6 de Q. Fabio et L. Cincio ait : Τούτων δὲ τῶν ἀνδρῶν ἑκάτερος, ὅς μὲν αὐτὸς ἔργους παρεγίνετο, διὰ τῇν ἐμπειρίαν ἀκριβῶς ἀνέγραψε, τὰ δὲ ἀρχαῖα τὰ μετὰ τὴν κτίσιν τῆς πόλεως γεγόμενα κεφαλαιωδῶς ἐπέδραμα. Atque hoc in universum non solum de Fabio Cincioque, sed etiam de omnibus veteribus historicis sine dubio vere dictum est; sed tamen fatendum est, id quod neutiquam Dionysii sententiæ obstat, in Fabii fragmentis fabulas multo copiosius explicatas esse, quam Livium aliosque historicos exposuisse videmus. Cf. Dionys. I, 79 (fr. 1). Ceteri loci, quos possis laudare (fr. 24, 21, 26, 27), num ad *Quintum* Fabium Pictorem pertineant, mihi quidem non satis videtur exploratum esse. Speciem annalium ita etiam servavit, ut in antiquioribus rebus annorum numeros adderet, quemadmodum Sabinas quarto urbis mense raptas narravit (fr. 3). Æra autem urbis conditæ, qua usus est, a Catoniana quinque ferme annis discrepat.

• Jam ut plenius dicatur de sermone, quo sit in conficiendis annalibus usus, ex Ciceronis locis De orat. II, 12 (ubi est *Pictor*) et De legg. I, 2 (*) (quo loco *Fabius* nominatur) Latine *Fabium Pictorem* scripsisse satis elucet. De eodem, hoc est de *Fabio Pictore*, rem conficit Quintilianus, qui in Inst. Orat. I, 6, 12 ita scribit : *Lupus masculinum, quamquam Varro in libro, qui initia urbis Romæ enarrat, Lupum feminam dicit, Enniam Pictoremque Fabium secutus.* Tum latina verba ex Fabii Pictoris rerum gestarum libris assertit Nonius s. v. *Picumnus*. Denique Gellius in N. A. V, 4 ex *Fabii*, quem vocat, annalibus aliqua la-

tine scripta ad verbum rettulit. En Dionysius difficultatem movet qui I, 6 sic dicat : *δμοίως δὲ τούτοις κτλ.* (v. supra). Scisse *Quintum Fabium* græce scribere, quis est qui dubitet, præsertim quum Olympiadas (Solin. fr. 2) et talenta (Liv. I, 55, fr. 10) noverit, legatusque Delphos ad oraculum missus sit? Quod Dionysius quidem (fr. 1) et Olympiadas et stadia auctore Fabio affert, videri forsitan possit numerum ad suam computandi rationem vertisse. Græco eum sermone scripsisse præter Dionysium nemo ait, ne Cicero quidem, qui id plerumque accurate animadvertat, ut ei res, si non mira, at notatu digna fuisse videatur. Nec vero quisquam veterum utraque eum lingua annalium libros de iisdem rebus gestis composuisse testatur, quod si fecisset, meo quidem iudicio, sine ulla dubitatione unus et alter rem plane novam et inauditam memoriæ prodidisset. Nova autem res fuit, quum qui modo secuti sunt, Græce scripserint, Cincius, Numerius Fabius, Scipio, Acilius Glabrio : latine demum ceteri, de quibus constat, inde a Catone. Deinde veterum historicorum alii latine, græce alii scriptitarunt; at quis unquam audivit scriptorem ullum easdem res tractasse duobus voluminibus diversis, uno latine, altero græce confecto? Publius quidem Rutilius Rufus, nec alius quisquam veterum, vitam suam latine, historiam Romanam græce composuit : at vero diversa ea res est, præsertim quum historiam, quantum videtur, ab urbe condita inceperit, in eaque de suo tempore talia necessario narravit, quæ in Vita ne tangenda quidem erant. Noli autem A. Postumium Albinum objicere, de cujus historiis magna obscuritas est : græce enim A. Postumium historiam scripsisse, luculenti testes tradiderunt, quæque ex Postumii Annalibus latina verba laudantur, ea videntur ad alium scriptorem referenda esse. De antiquissimo igitur historico, cujus a veteribus non ita rara facta mentio est, inaudita ejusmodi res, quæ nullis nititur firmis argumentis, proponi nequit. Nec vero possis contendere *Quintum Fabium* scripsisse et *Annales antiquiorum temporum* et suæ ætatis historias vel potius commentarios (βίβλους ὑπομνήσεως Polyb. III, 9, 3) eorumque librorum unum græce, latine alterum conscriptum fuisse. Hoc qui de *Quinto Fabio Pictore* suspicantur (*) (suspiciantur, inquam, nam plane certum testimonium non exstat), in rem suam vertunt diversorum Fabiorum Annalium diversas inscriptiones, imprimisque eam quam exhi-

(*) Cic. De legg. I, 2 : *Abest enim historia literis nostris... Nam post annales pontificum maximorum, aut ad Fabium aut ad eum, qui tibi semper in ore est, Catonem... venias... quid tam exile quam isti omnes?*

(*) Intelligit, puto, Zumptium in censura libri Blumiani *Einleitung in Roms alte Gesch. in Berlin. Jahrb. f. wiss. Kritik.* 1829, tom. II, p. 93 b.

bet Polybius. Deinde etiam Dionysium torquent, qui Quintum Fabium vetusta tempora *κεφαλαιωδῶς*, i. e. summatim vel capitulatim, sua vero (in Commentariis, aiunt, sive ἐν βίβλοις ὑπομνήσεως a Polybio citatis) ἀκριδῶς scripsisse dicat. At id non dixit de uno Quinto Fabio, dicit etiam de Lucio Cincio. Neque illud *κεφαλαιωδῶς* quadrare putant in Q. Fabii annales de antiquis temporibus scriptos, quoniam Livio, Dionysio ceterisque testibus, vetustas res copiosius exposuerit quam ceteri Annalium confectores, nunc quidem superstites. Quam ob rem Q. Fabium aut bis Annales inde ab urbe condita composuisse et græce et latine, aut latine tantum contra Dionysii testimonium, aut duorum librorum (Annalium et Commentariorum) unum græce, alterum latine. Sed de his sententiis partim dictum est, partim post dicitur: nunc vero agamus de Annalium et Commentariorum ista diversitate. Dionysius, ut ipse ait, græcum Quinti Fabii de antiquis temporibus librum adhibuit, unde, si urgeres titulum βίβλων ὑπομνήσεως, nihil sequi posse videretur (quamquam vero ne illud ipsum quidem), nisi suæ ætatis commentarios Fabium latine fortasse scripsisse. En Quintilianus, Gellius, Nonius obstant, qui ipsius Fabii Pictoris (non Quinti Fab. P.) latina verba exhibent de historia temporum antiquissimorum. An antiquas res latine scripsit, Commentarios græce? Diserte recteque obloquitur Dionysius. Sed meo iudicio Dionysianum illud *κεφαλαιωδῶς* nihil est nisi Græculi verborum, quum exceptis orationibus et ratiocinationibus, vix quicquam vel perpauca copiosius quam Q. Fabius aut exposuerit aut exponere etiam potuerit. Ac nihil, opinor, Dionysius sensit, nisi in uno et eodem libro Quintum Fabium antiquas res brevius narrasse quam quibus gestis ipse interfuerit. Tum si ex Dionysii verbis (*κεφαλαιωδῶς* et ἀκριδῶς) in duos Q. Fabii libros conjectura facienda est, quæ fieri alioquin etiam nequit, jure mirari mihi videor, quid sit, cur diversos libros non nominaverit. Deinde etiam Cincium videri Dionysio teste duos libros scripsisse oportet vel potius necesse est, quum non de Quinto solum Fabio, sed etiam de L. Cincio ita statuerit. Verum, ut dicam quomodo res se habeat, Polybius ipsos Q. Fabii Annales intellexit, ac minus accurate, quod solet fieri a scriptoribus, βίβλους ὑπομνήσεως appellavit. Si non est ita, fingamus Fabium etiam tertium librum, Hannibalicam, scripsisse, quæ pars fuerit Annalium, testemque afferamus Appianum in Hann. c. 27. Nihil dico de *Fabii Annalibus* Gellianis (V, 4), nihil de *Fabii Pictoris gestorum libris* a Nonio s. v. *Picumnus* citatis, quos possis

eodem jure quantum quintumque Q. Fabii opus historicum dicere. Porro etiam, quod videtur non minus certum, de translatione Annalium Fabianorum, sive græca sive latina, cogitari nequit, quum et testimonia plane desint, et ejusmodi opinione res difficultate non tam liberetur quam implicetur. Certe Claudium quendam Annales Acilianos ex græco in latinum sermonem vertisse Livius XXV, 39, et XXXV, 14 diligenter animadvertit, eaque videtur historiarum græce conscriptorum omnino prima translatio esse. Denique, etiamsi Q. Fabius (id quod nullo ego modo concedo) utraque lingua diversis nimirum temporibus annales confecerit: tamen nulla inde causa enascitur, cur apud Ciceronem De div. I, 21 *Quinti*, non *Numerii Fabii*, quem vocat Tullius, Græcos annales intelligamus, ut pingui Minerva cum Dionysio Cicero consentire cogatur. Immo vero sic αἰνῆμα augetur, non solvitur; nec vero ullum huius lectionis vestigium in codicibus inest. Utinam adessent, qui litem dirimerent, emunctæ mehercule naris homines! (Cic. Ep. ad div. IX, 16, 6). Sed fortasse sine illorum sagacitate, testimoniis veterum accuratius examinatis, res ita expediri potest. *Quintum Fabium* græce scripsisse Dionysius testatur, qui quum auctorem eum habuerit, errasse putandus non est: testimonia vero, quæ dicuntur latine eum scripsisse arguere, Ciceronis, Quintilianus, Gellii et Nonii dico in quibus non diserte *Quintus Fabius Pictor*, nec *Quintus Fabius*, sed *Fabius* tantum, vel *Pictor*, vel *Fabius Pictor* laudatur, referri fortasse possunt vel debent potius ad Fabium Pictorem eum, qui Nonio teste et rerum gestarum libros latine scripsit, et de jure pontificio libros composuit, quod quidem alterum *Quinti* Fabii ætate, ut de L. Cincio Alimento disputantes quidam recte viderunt, nemo nec voluit nec etiam potuit. Nonius autem s. v. *Picumnus* ita scripsit: *Fabius Pictor rerum gestarum libro primo: «Etsimul videbant Picum Martium.» Idem libro juris pontificii tertio: «Pilumno et Picumno.»* Intellego autem in Nonii loco Servium Fabium Pictorem a Cicerone in Bruto c. 21 laudatum. Accedit ad sententiam nostram, quod Dionysius latine Quintum Fabium scripsisse nullo loco nec testatur nec significat, quodque Cicero bis (De orat. II, 12, 51 et 53: non tamen De legg. I, 2, nimirum quod est æqualis Catonis) *Pictorem*, quem dicit, post Catonem posuit, ut æqualis M. Porcii, non longe antiquissimus auctor, ut ait Livius, intelligendus esse videatur. Atque huic ipsi rei, quamvis minoris momenti videri possit, certe dandum est aliquid, quum in nominandis pluribus historicis veteres temporum ordinem

justum plerumque secuti sint... Deinde si Quintus noster Fabius græce scripsit, facile perspicitur, cur per talenta (Liv. I, 55) pecuniam numerarit, afferatque annos Olympiadum. Porro Dionysius I, 6 auctores suos nominans, sed eos solummodo, qui latine scripserant, auctorem dicit Fabium Maximum, non Quintum Fabium Pictorem semi-græcum. Recentiores vero Fabii, vel Pictoris vel Fabii Pictoris fragmenta ad Quintum Fabium Pictorem omnia retulerunt, non ulla de causa alia nisi quod sine dubio nobilissimus ille historicus intelligendus esset. Ita vero ratiocinati varias et inter sese diversas conjecturas protulerunt, unum alterumve testimonium veterum ut ineptum rejicientes, vel mirabilia etiam in lucem proferentes. At quis quæso veterum Quintum Fabium Fabiorum nobilissimum scriptorem dixit? Utinam nobilitatis hujus argumenta attulissent! Scilicet omnia ad hunc unum referentibus videbatur esse pernobilis. Nec vero Gellius, qui V, 4 Fabii annales bonæ atque sinceræ vetustatis libros vocet, movere nos poterit, ut Quintum Fabium antiquissimum scriptorem intelligamus, clarissimumque putemus, quum eodem ferme nomine ab eodem auctore collaudentur Quintus Claudius (IX, 13) Luciusque Piso (XI, 14). Similiter autem recentiores de fragmentis quæ Cincii nomen habent, judicarunt. Denique hæc de Fabiis sententia nostra valde se ideo commendat, quod posita ea nulli veterum testimonio fides derogatur, nec novæ et inauditæ res proferuntur. Omnisque omnino hoc modo dilabitur difficultas, nisi quibus Fabiis pauca quædam fragmenta recte tribuamus. Dubium tamen mihi non est, quin *Quinto Fabio Pictori* ea sint vindicanda, quæ exhibent Polybius, Livius, Dionysius, Plutarchus, Eutropius, Orosius, Solinus et Syncellus de anno urbis conditæ disputans. Ad *Servium Fabium Pictorem* refero, quæ laudantur a Quintiliano, Gellio, Macrobio, Festo, Nonio, Servio ad Georg. I, 21. Hunc significat etiam Cicero De oratore II, 12 bis, et De legg. I, 2. Quanquam quæ Gellius (V, 4) exhibet ex Annalibus, quum Fabium simpliciter auctorem nominet, facile etiam ad Fabium Maximum referre possis. Tum quæ afferunt Strabo, Diodorus, Nicolaus Damascenus, Plinius, Servius in Æn. XII, 603, Arnobius, Suidas, Syncellus altero loco, auctorque libri De origine gentis Romanæ, cui tribuenda sint, nolo discernere, quamvis si non omnibus illis, at plerisque locis Quintum Fabium intelligendum suspicer. *Numerio Fabio Pictori* unum locum Ciceronianum tribuo De legg. I, 21. Quarto loco *Quinto Fabio Maximo Serviliano* pontifex a Servio,

Macrobio, Prisciano satis diserte citatur. Denique *Fabium grammaticum* (?) intelligo apud Victorinum (fr. 31)... Restat ut dicendum sit de historici nostri auctoritate. Livius eum ita interdum auctorem exhibet, ut permagni facere videatur (cf. fr. 16. 19). Dionysio teste plures illum antiqui historici secuti sunt, qui fidei nomine ab ipsis veteribus sæpius celebrantur (v. fr. 1). Ipse vero Dionysius interdum ejus fidem exprobrat, ut fr. 8 et 7, ubi reprehendit τὸ ῥάθυμον αὐτοῦ περὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν γράνων. Aliis tamen in locis summis laudibus effert, ut fr. 11. Contra Polybius (fr. 15. 16. 18) valde in eum invehitur. Recentiores vero modo Fabio modo Polybio longis disputationibus fidem derogantes, videntur mihi fluctus, quod aiunt, in simpulo excitasse. Ab errore enim se alienum esse nemo contendet; Polybius autem ut in aliis rebus, ita etiam in scriptorum auctoritate ponderanda et examinanda nimis severus judex est, omninoque non sine aliquo lectorum fastidio in tritis ac vulgaribus ratiocinationibus et auctoribus reprehendendis commorari solet. Sed tamen omnium, quos fidei nomine reprehendit, Fabio maxime pepercit. Nam fr. 15 de Fabio et Philino fatetur: ἐκόντας μὲν οὖν ἐψεύσθαι τοὺς ἄνδρας οὐχ ὑπολαμβάνω. Tum Fabium ait de bello Punico primo videri ἐμπευρότατα scripsisse, sæpeque etsi non fatetur, ejus potissimum auctoritate nisus est. Negandum tamen non est, id quod Romano homini eique patricio non magnopere imputari velim, amore eum in populares ductum cum ceteris historicis Romani populi facta gentemque Fabiam satis celebrasse; verum ne in ejusmodi quidem laudibus injustiorem eum fuisse, fidem faciunt ea, quæ Livio teste (fr. 13) de Fabio Rulliano narraverat. Inculentum vero fidei et auctoritatis testimonium est, quod plurimi scriptores hunc sibi maxime auctorem elegerunt, inter quos est etiam, quem nondum nominavimus, Plutarchus, qui ad auctoritatem ejus provocat in Romulo c. 14 (fr. 3.), dicitque duobus locis prioribus (Rom. c. 3 et 8; v. Dioclis fr. 2) auctorem nostro fuisse Dioclem Peparethium. Hæc KRAUSIUS. Cf. Baumgart. De Q. Fabio Pict. Vratislav. 1842, quo scripto uti non licuit.

Q. FABII PICTORIS ANNALES.

I.

Dionysius Hal. Ant. Rom. I, 79, p. 201 R.: Περὶ δὲ τῶν ἐκ τῶν Ἰλίας γενομένων Κοίντος μὲν Φάβιος ὁ Πίκτηρ λεγόμενος, ὃ Λεύκιος τε Κίγκιος καὶ Κάτων Πρόρκιος καὶ Πείσων Καλπούρσιος καὶ τῶν ἄλ-

1.

Quod attinet ad filios ex Ilia natos, Quintus Fabius qui

Pictor vocatur (quem Lucius Cincius, Porcius Cato et Calpurnius Piso et reliquorum scriptorum plerique sunt se-

λων συγγραφεύων οἱ πλείους ἠκολούθησαν, τῇδε γράφει· «Ὡς κελεύσαντος Ἀμουλίου τὰ βρέφη λαβόντες ἐν σκάφῃ κείμενα τῶν ὑπηρετῶν τινες ἔφερον ἐμβαλοῦντες εἰς τὸν ποταμὸν ἀπέχοντα ἀπὸ τῆς πόλεως ἀμφὶ ἑκατὸν εἰκοσι σταδίους. Ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἐγένοντο καὶ εἶδον ἔξω τοῦ γνησίου βεῖθρου τὸν Τίβεριν ὑπὸ χειμῶνων συνεγῶν ἐκτετραμμένον εἰς τὰ πεδία, καταβάντες ἀπὸ τοῦ Παλαντίου τῆς κορυφῆς ἐπὶ τὸ προσεχέστατον ὕδωρ· οὐ γὰρ ἐπὶ προσωτέρω χωρεῖν οἷοι τ' ἦσαν· ἐνθα πρῶτον ἡ τοῦ ποταμοῦ πλῆξιμῃ τῆς ὑπωρείας ἤπτετο, τίθενται τὴν σκάφην ἐπὶ τοῦ ὕδατος· ἡ δὲ μέχρι μὲν τινος ἐνήχετο, ἔπειτα τοῦ βεῖθρου κατὰ μικρὸν ὑποχωροῦντος ἐκ τῶν περὶ ἔργατα, λίθου προσπίπτει περιτραπίεσα ἐκβάλλει τὰ βρέφη. Ἐὰ μὲν δὴ κλυζόμενα κατὰ τοῦ τέλματος ἐκυλινδοῦντο. Λύκαινα δὲ τις ἐπιφανείσα, νεοτόκους σπαργῶσα τοὺς μαστοὺς ὑπὸ γάλακτος, ἐδίδου τὰς θηλάς τοῖς στόμασιν αὐτῶν, καὶ τῇ γλώττῃ τὸν πηλὸν, οὐ κατὰ πλεῖω ἦσαν, ἀπελίζμα. Ἐν δὲ τούτῳ τυγχάνουσιν οἱ νομεῖς ἐξελαύνοντες τὰς ἀγέλας ἐπὶ νομὴν· ἥδη γὰρ ἐμβατὸν ἦν τὸ χωρίον· καὶ τις αὐτῶν ἰδὼν τὴν λύκαιναν, ὡς ἡσπάζετο τὰ βρέφη, τέως μὲν ἀχανὲς ἦν ὑπὸ θάμβους καὶ ἀπιστίας τῶν θεωρουμένων· ἔπειτα ἐλθὼν καὶ συλλέξας οὓς ἐδύνατο πλείστους τῶν ἀγγλῶν νεμόντων (οὐ γὰρ ἐπιστεύετο λέγων), ἀγεί τοῦργον αὐτοὺς θεασομένους. Ὡς δὲ κάκεινοι πλησίον ἐλθόντες ἐραθον τὴν μὲν ὥσπερ τέκνα περισπῶσαν, τὰ δ' ὡς μητρὸς ἐξεγόμενα, δαιμόνιον τι χρῆμα ὄραν ὑπολαβόντες, ἐγγυτέρω προσήεσαν ἀθρόοι, δειδιττόμενοι βοῇ τὸ θηρίον. Ἡ δὲ λύκαινα οὐ μάλα ἀγριαίνουσα τῶν ἀνθρώπων τῇ προσόδῳ, ἀλλ' ὥσπερ ἂν χειρσῆθης, ἀπο-

στάσα τῶν βρεφῶν ἤρεμα καὶ κατὰ πολλὴν ἀλογίαν τοῦ ποιμενικοῦ ὁμίλου ἀπῆει. Καὶ ἦν γάρ τις οὐ πολὺ ἀπέχων ἱερὸς γῆρος ὕλη βαθεῖα συνηρεφῆς, καὶ πέτρα κοίλῃ πηγὰς ἀνείσα· ἐλέγετο δὲ Πανὸς εἶναι τὸ νάπος, καὶ βωμὸς ἦν αὐτοῦ τοῦ θεοῦ· εἰς τοῦτο τὸ χωρίον ἐλθοῦσα ἀποκρύπτεται. Τὸ μὲν οὖν ἄλσος οὐκέτι διαμένει· τὸ δὲ ἄντρον ἐξ οὗ ἡ λιθὰς ἐκδίδεται, τῷ Παλαντίῳ προσωκοδομημένον δεικνύται κατὰ τὴν ἐπὶ τὸν ἱππόδρομον φέρουσαν ὁδὸν· καὶ τέμενός ἐστιν αὐτοῦ πλησίον, ἐνθα εἰκὼν κεῖται τοῦ πάθους, λύκαινα παιδίῳ δυσὶ τοὺς μαστοὺς ἐπέχουσα, γάλκεια ποιήματα παλαιᾶς ἐργασίας. Ἦν δὲ τὸ χωρίον τῶν σὺν Εὐάνδρῳ ποτε οἰκισάντων αὐτὸ Ἀρκάδων ἱερὸν, ὡς λέγεται. Ὡς δὲ ἀπέστη τὸ θηρίον, αἶρουν οἱ νομεῖς τὰ βρέφη, σπουδῶν ποιούμενοι τρέφειν, ὡς θεῶν αὐτὰ σῶζεσθαι βουλομένων. Ἦν δὲ τις ἐν αὐτοῖς συφορβίων βασιλικῶν ἐπιμελούμενος, ἐπιεικὲς ἀνὴρ, Φαυστύλος ὄνομα, δὲ ἐν τῇ πόλει κατὰ δῆ τι ἀναγκαῖον ἐγεγόνει καθ' ὃν χρόνον ἡ φορὰ τῆς Ἰλίας καὶ ὁ τόκος ἡλέγχετο· καὶ μετὰ ταῦτα κομιζομένων ἐπὶ τὸν ποταμὸν τῶν βρεφῶν, τοῖς φέρουσιν αὐτὰ κατὰ θείαν τύχην ἅμα διεληλύθει τὴν αὐτὴν ὁδὸν, εἰς τὸ Παλαντίον ἰὼν· δὲ ἥιστα τοῖς ἄλλοις καταφανὲς γενόμενος ὡς ἐπίσταται τὶ τοῦ πράγματος, ἀξιώσας αὐτῷ συγχωρηθῆναι τὰ βρέφη, λαμβάνει τε αὐτὰ παρὰ τοῦ κοινοῦ καὶ φέρων ὡς τὴν γυναῖκα ἔρχεται. Τετοκυῖαν δὲ καταλαβὼν καὶ ἀγθομένην δτι νεχρὸν αὐτῇ τὸ βρέφος ἦν, παραμυθεῖται καὶ εἰδῶσιν ὑποβάλλουσιν τὰ παιδία, πᾶσαν ἐξ ἀρχῆς διηγησάμενος τὴν κατασχούσαν αὐτὰ τύχην. Αὐξομένους δὲ αὐτοῖς ὄνομα τίθεται, τῷ μὲν Ῥομίλον, τῷ δὲ Ῥῶμον. Οἱ

cuti) ita scribit : « Amulii jussu ministri quidam infantes in alveo collocatos acceperunt et asportarunt, ut eos in fluvium circiter centum viginti stadia ab urbe distantem projicerent. Quum autem eo accessissent, et animadvertissent Tiberim ob continuos imbres extra naturalem alveum egressum in campos, de Palatii vertice ad aquam proximam descenderunt (neque enim ulterius progredi poterant), ubi fluvii exundatio collis radices alluebat, et ibi ipsum alveum in aquis posuerunt. Qui aliquandiu quidem fluitavit; sed postea, aquis paulatim ex ripa extrema recedentibus, saxo impactus et eversus infantes ejecit, qui vagientes in corno volutabantur. Quum autem lupa quaedam apparuisset, uberibus recenti partu lacte turgentibus, eorum ori mammas præbuit, et lingua cenum, quo pleni erant, lambendo abstersit. Interea vero forte pastores greges pastum agebant (locus enim jam pervius erat) et ex his quidam, conspecta lupa quæ infantes fovebat, aliquandiu spectaculi novitate attonitus et vix satis oculis suis credens hæsit : deinde quum abiisset et convocasset e proximo loco quotquot potuit pastores (neque enim ejus verbis fides habebatur), eos ad ipsum spectaculum adduxit. Quum autem et illi propius accedentes hanc tanquam filios foveantem, illos tanquam e matre pendentes animadvertissent, divinam quandam rem se videre ratī, frequentes, clamore feram terribantes, propius accesserunt. At lupa eorum adventu non velle efferata, sed ut mansueta, sensim ab infantibus

recessit, et cum magna turbæ pastoralis contemptione abiit. Et enim non procul inde aberat lucus quidam arborum densitate opacus et rupes cava fontes emittens. Ille autem locus Pani sacer dicebatur, ibique erat dei ara : quo quum illa venisset, se occultavit. Iste tamen lucus non exstat amplius : sed antrum unde fons fluebat, Palatii ædificiis adjunctione visitur in via illa quæ fert ad Circum. Et sacellum est juxta ipsum, ubi est statua hujus casus index, lupa duobus infantibus mammas præbens : opus antiquum, ex ære factum. Is autem locus (ut fertur) olim ab Arcadibus, qui cum Evandro ædificia ibi condiderant, consecratos fuerat. Quum igitur fera recessisset, pastores sustulerunt infantes illos ; existimantes eos accurate alendos, quos dii salvos voluissent. Inter eos autem erat quidam regii pecoris magister, vir probus nomine Faustulus, qui cujusdam urgentis negotii causa in urbe aderat, quo tempore de Ilie stupro partuque compertum est : et postea, dum infantes ad fluvium deportarentur, cum ministris qui eos ferebant, divino quodam casu Palatium petens eadem via ivit. Qui quum ceteris non declarasset sibi ullo modo eam rem esse notam, postulavit ut sibi infantes concederentur : quos communi sociorum consensu traditos accepit et ad uxorem suam contulit. Quam quum invenisset jam enixam, et morientem ob infantem, quem mortuum eliderat, eam consolari cepit et infantes ei supponendos dedit, omnibus eorum casibus ab initio ante narratis. Illis autem crescentibus, huic quidem

δὲ ἀνδρουθέντες γίνονται κατὰ τὰ ἀξίωσιν μορφῆς καὶ φρονήματος ὄγκον οὐ συφορβοῖς καὶ βουκόλοις ὀϊκότες, ἀλλ' οἷους ἂν τις ἀξιώσειε τοὺς ἐκ βασιλείου τὰ φύνας γίνους, καὶ ἀπὸ δαιμόνων σπορᾶς γενέσθαι νομιζομένους, ὡς ἐν τοῖς πατρίοις ὕμνοις ὑπὸ 'Ρωμίων ἐστὶ καὶ νῦν ᾄδεται. Βίος δ' αὐτοῖς ἦν βουκολικὸς καὶ δίαίτα αὐτοῦργος, ἐν ὅρεσι τὰ πολλὰ πηξαμένους διὰ ξύλων καὶ καλάμων σκηνάς αὐτωρόρους· ὧν ἐστὶ καὶ εἰς ἐμὲ ἦν τις ἐκ τοῦ Παλαντίου ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν ἱππόδρομον στρεφούσης λαγόνος, 'Ρωμύλου λεγομένη, ἣν φυλάττουσιν ἱερὰν οἷς τοῦτος ἐπιμελὲς, οὐδὲν ἐπὶ τὸ σεμνότερον ἐξάγοντες· εἰ δέ τι πονήσειεν ὑπὸ χειμῶνος ἢ χροῦ, τὸ λείπον ἐξακούμενοι, καὶ τῷ πρόσθεν ἐξομοιοῦντες εἰς δύναμιν. Ἐπεὶ δὲ ἄμφι τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη γεγονότες ἦσαν, ἀμφιλόγον τι περὶ τῆς νομῆς αὐτοῖς γίνεται πρὸς τοὺς Νομίτορος βουκόλους, οἱ περὶ τὸ Αὐέντιον ὄρος ἀγτικρὺ τοῦ Παλαντίου κείμενον εἶχον τὰς βουστάσεις. Ἡτιῶντο δὲ ἀλλήλους θάτεροι θαμινὰ ἢ τὴν μὴ προσήκουσαν ὀργὰδα κατανέμειν, ἢ τὴν κοινήν μόνους διακρατεῖν ἢ δ τι δῆποτε τύχοι. Ἐκ δὲ τῆς ἀψυμχίας ταύτης ἐγένοντο πληγαὶ ποτε διὰ χειρῶν, εἴτα δι' ὀπλῶν. Τραύματα δὲ πολλὰ πρὸς τῶν μεираκίων λαμβάνοντες οἱ τοῦ Νομίτορος καὶ τινὰς ἀπολέσαντες τῶν σφετέρων καὶ τῶν χωρίων κατὰ κράτος ἐξειργόμενοι, παρασκευάζονται δόλον τινὰ ἐπ' αὐτοῦς. Προλοχίσαντες γὰρ τῆς φάραγγος τὸ ἀφανές, καὶ συνθέμενοι τῷ λοχῶσι τὰ μεираκία τὸν τῆς ἐπιθέσεως καιρὸν, οἱ λοιποὶ κατὰ πληθὸς ἐπὶ τὰ μανδρεύματα αὐτῶν νύκτωρ ἐπέβαλον. 'Ρωμύλος μὲν οὖν τὸν χρόνον τοῦτον τυγχάνει ἅμα τοῖς ἐπιτρανεστάτοις τῶν κωμητῶν πεπο-

ρευμένος εἰς τι χωρίον Καϊνινᾶν ὀνομαζόμενον, ἱερὰ ποιήσων ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ πάτρια· 'Ρῶμος δὲ τὴν ἐρῶν αὐτῶν αἰσθόμενος ἐξεβόθη, τὰ δπλα λαβὼν διὰ ταχέων, ὀλίγους τῶν ἐκ τῆς κώμης φθασάντων καθ' ἐν γενέσθαι παραλαβών. Κάκεινιο οὐ δέχονται αὐτὸν, ἀλλὰ φεύγουσιν ὑπαγόμενοι ἐνθα ἔμελλον ἐν καλῷ ὑποστρέψαντες ἐπιθήσεσθαι. 'Ο δὲ 'Ρῶμος κατ' ἄνοιαν τοῦ μηχανήματος, ὡς ἄχρι πολλοῦ διώκων αὐτοὺς, παραλλάττει τὸ λελοχισμένον χωρίον, καὶ ἐν τούτῳ δ τε λόγος ἀνίσταται καὶ οἱ φεύγοντες ὑποστρέφουσι. Κυκλωσάμενοι δὲ αὐτοὺς καὶ πολλοὺς ἀράττοντες λίθους, λαμβάνουσιν ὑποχειρίους. Ταύτην γὰρ εἶχον ἐκ τῶν δεσποτῶν τὴν παραχέλευσιν, ζῶντας αὐτοῖς τοὺς νεανίσκους ἀποκομῖσαι. Οὕτω μὲν δὴ χειρωθεὶς δ 'Ρῶμος ἀπήγετο.

Interponitur Ælii Tuberonis de eadem hac re narratio. Deinde pergit Dionysius hunc in modum : so. 'Ο μὲν οὖν 'Ρῶμος ἐπὶ τοῖς πολεμίοις γεγόμενος οὕτως εἶθ' ὡς ὁ Φάβιος παραδέδωκε, δέσμιος εἰς τὴν Ἄλβαν ἀπήγετο. 'Ρωμύλος δ' ἐπεὶ τὸ περὶ τὸν ἀδελφὸν ἔγνω πάθος, διώκειν εὐθὺς ᾤετο δεῖν τοὺς ἀχμαιοτάτους ἔχων τῶν νομέων, ὡς ἐστὶ κατὰ τὴν ὁδὸν ὄντα καταληψόμενος τὸν 'Ρῶμον. Ἀποτρέπεται δ' ὑπὸ τοῦ Φαυστύλου ὁρῶντος αὐτοῦ τὴν σπουδὴν μανικωτέραν οὔσαν. Νομισθεὶς γὰρ πατὴρ, τὸν ἐμπροσθεν χρόνον ἀπόρρητα ποιοῦμενος τοῖς μεираκίοις διετέλεσεν, ὡς μὴ θάττον ὁρμησῶσι παρακινδυνεύσαι τι πρὶν ἐν τῷ κρατίστῳ τῆς ἀκμῆς γενέσθαι· τότε δὲ πρὸς τῆς ἀνάγκης βιασθεὶς μονωθέντι τῷ 'Ρωμύλῳ λέγει. Μαθόντι δὲ τῷ νεανίσκῳ πᾶσαν ἐξ ἀρχῆς τὴν κατασχούσαν αὐτοῦς τύχην, τῆς τε μητρὸς

Romuli, illi vero Remi nomen dedit. Qui quum adoleverunt, erant et dignitate formæ et animi celsitudine non subulcis aut bebullcis similes, sed iis quos quivis stirpe regia ortos judicasset, et iis qui ex deorum semine creduntur nati : quemadmodum in patris Romanorum carminibus nunc quoque canitur. Vitam autem debebant pastoriciam, et victum sibi manibus parabant, in montibus percompingentes ex lignis et arundine sine ulla contignatione casulas. Quorum una ad mea usque tempora exstabat, ad latus quod a Palatio ad Circum ducit, quæ Romuli vocatur : quam sacram servant ii quibus ea cura est mandata, nihil ei ornatus gratia addentes. Quodsi qua ejus pars vel tempestatis vel temporis injuria laborarit, quod reliquum est sarciant, et quantum fieri potest ad pristinam formam instaurant. Quum autem annum circiter duodevicesimum agerent, controversiam quandam de pascuis habuerunt cum Numitoris pastoribus, qui in Aventino colle e regione Palatii sito sua stabula habebant. Frequenter autem de se mutuo riuoquerebantur, vel quod agros alienos alteri depascerebatur, vel quod communes alteri soli tenerent, vel alias ob causas quascumque. Ex ista autem altercatione interdum ad manus et ad arma est ventum. Quum autem Numitoris pastores multa vulnera ab illis adolescentibus accepissent et nonnullos de suis amississent et ab illis locis per vim arcerentur, dolum quandam illis struxerunt. Quum autem insidias in occulta vallis parte ante posuissent, et cum illis qui

adolescentibus insidiabantur adoriendi tempus constituissent, reliqui conferto agmine eorum stabula noctu invaserunt. Tunc autem forte Romulus cum paganorum præcipuis in urbem quandam nomine Cæninam pro publica salute sacra patria facturus iverat. Sed quum Remus eorum adventum hostilem cognovisset, ad opem ferendam accurrit, armis celeriter correptis, et paucis quibusdam paganis, qui eo mature convenerant, secum ductis. At illi eum non exspectarunt, sed fuga se receperunt hostes allicientes in eum locum, ubi commodè conversi eos aggressuri erant. Remus vero doli ignarus, longius eos persecutus, locum in quo insidiæ positæ erant præteriiit. Interea et insidiarum manus surrexit, et qui fugiebant se converterunt, eosque circumventos multisque lapidibus contusos in suam potestatem redegerunt. Hoc enim ipsis domini mandant ut illos adolescentes vivos ad se adducerent. Remus igitur hoc modo captus abductus est. » (Interponitur de eadem re narratio Ælii Tuberonis.)

80. Remus igitur, quum vel hoc modo, vel quemadmodum Fabius tradit, in potestatem hostium venisset, victus Albani est deductus. Romulus vero quum fratris infortunium cognovisset, cum fortissimorum pastorum manu illos sibi persequendos putavit, sperans fore ut eos adhuc in ipso itinere nancisceretur. Sed a Faustulo, qui ejus insanum impetum videbat, cohibitus est. Hactenus enim pater exstimatus adolescentes totam rem celaverat, ne quod peri-

οἶκος εἰσέρχεται καὶ Νομίτορος φροντίς· καὶ πολλὰ βουλευσαμένῳ μετὰ τοῦ Φαυστύλου, τῆς μὲν αὐτίκα ὁρμῆς ἐπισχεῖν ἐδόκει, πλείονι δὲ παρασκευῇ δυνάμει χρησάμενον ὅλον ἀπαλλάξαι τὸν οἶκον τῆς Ἀμουλίου παρανομίας, κίνδυνόν τε τὸν ἔσχατον ὑπὲρ τῶν μεγίστων ἄλλων ἀναρρῖψαι, πράττειν δὲ μετὰ τοῦ μητροπάτορος ὅτι ἂν ἐκείνῳ δοκῇ.

81. Ὡς δὲ ταῦτα κράτιστα εἶναι ἔδοξε, συγκαλέσας τοὺς κωμήτας ἅπαντας ὁ Ῥωμύλος καὶ δεηθεὶς εἰς τὴν Ἄλβαν ἐπείγεσθαι διὰ ταχέων, μὴ κατὰ τὰς αὐτὰς πύλας ἅπαντας, μῆδ' ἀθρόους εἰσιόντας, μὴ τις ὑπόνοια πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει γένηται, καὶ περὶ τὴν ἀγορὰν ὑπομένοντας ἐτόιμους εἶναι ὄραν τὸ κελεύόμενον, ἀπῆει πρῶτος εἰς τὴν πόλιν. Οἱ δὲ τὸν Ῥώμον ἄγοντες ἐπειδὴ κατέστησαν ἐπὶ τὸν βασιλέα, τὰς τε ὕβρεις ἀπάσας, ὅσας ἦσαν ὑβρισμένοι πρὸς τὴν μεираκίων, κατηγοροῦν, καὶ τοὺς τραυματίας σφῶν ἐπεδείκνυσαν, τιμωρίας εἰ μὴ τεύχονται καταλείψιν προλέγοντες τὰ συμφόρια. Ἀμούλιος δὲ τοῖς χωρίταις κατὰ πλῆθος ἐληλυθόσι χαρίζεσθαι βουλόμενος καὶ τῇ Νομίτορι (παρὼν γὰρ ἐτύγχανε συναγανακτῶν τοῖς πελάταις), εἰρήνην τε ἀνὰ τὴν χώραν σπεύδων εἶναι, καὶ ἅμα τὸ αὐθαδὲς τοῦ μεираκίου, ὡς ἀκατάπληκτον ἦν ἐν τοῖς λόγοις, δι' ὑποφίας λαμβάνων, καταφθιζέται τὴν δίκην· τῆς δὲ τιμωρίας τὸν Νομίτορα ποιεῖ κύριον, εἰπὼν ὡς τῷ δρᾶσαντι δεινὰ τὸ ἀντιπαθεῖν οὐ πρὸς ἄλλου τινὸς μᾶλλον ἢ τοῦ πεπονθότος ὀφείλεται. Ἐν ὅσῳ δὲ ὁ Ῥώμος ὑπὸ τῶν τοῦ Νομίτορος βουκόλων ἤγετο, δεδεμένος τε ὅπισω

τῷ χεῖρι καὶ πρὸς τῶν ἀγόντων ἐπικερτομούμενος, ἀκολουθῶν δὲ Νομίτωρ τοῦ τε σώματος τὴν εὐπρέπειαν ἀπεθαύμαζεν, ὡς πολλὸ τὸ βασιλικὸν εἶχε, καὶ τοῦ φρονήματος τὴν εὐγένειαν ἐνεθυμαιοτο, ἦν παρὰ τὰ δεινὰ διέσωσεν, οὐ πρὸς οἶκτον ἢ λιπαρήσεις, ὡς ἅπαντες ἐν ταῖς τοιαῖσδε ποιῶσι τύχαις, τραπόμενος, ἀλλὰ σὺν εὐκόσμῳ σιωπῇ ἐπὶ τὸν μόρον ἀπίων. Ὡς δ' εἰς τὴν οἶκον ἀφίκοντο, μεταστῆσαι τοὺς ἄλλους κελεύσας, μονωθέντα τὸν Ῥώμον εἴρετο τίς εἴη, καὶ τίνων· ὡς οὐκ ἂν ἐκ τῶν τυχόντων γε ἀνδρᾶ τοιοῦτον γενόμενον. Εἰπόντος δὲ τοῦ Ῥώμου τοσοῦτον εἰδέναι μόνον κατὰ πίστιν τοῦ τρέφοντος, ὅτι σὺν ἀδελφῷ διδύμῳ ἐκτεθεὶς βρέφος εἰς νάπην εὐθὺς ἀπὸ γονῆς, καὶ πρὸς τῶν νομέων ἀναιρεθεὶς ἐκτραφεῖν, βραγὺν ἐπισχῶν χρόνον, εἴτε ὑποτυπωθεὶς τι τῶν ἀληθῶν εἴτε τοῦ δαίμονος ἄγοντος εἰς τοῦμωφανες τὸ πρᾶγμα, λέγει πρὸς αὐτόν· «Ὅτι μὲν ἐπ' ἐμοὶ γέγονας, ὧ Ῥώμε, παθεῖν ὅτι ἂν δικαίωσω, καὶ ὡς περὶ πολλοῦ ποιῆταιντο ἂν εἰ κομισάντες σε δεῦρο, πολλὰ καὶ δεινὰ παθόντες, ἀποθανεῖν, οὐδὲν οὖν πρὸς εἰδότα λέγειν. Εἰ δέ σε θανάτου τε καὶ ἄλλου παντὸς ἐλευσάμην κακοῦ, ἅρα ἂν εἰδῆίς μοι χάριν καὶ δεομένην ὑπουργήσεις δ κοινὸν ἀμφοῖν ἔσται ἀγαθόν; » Ἀποκρινάμενός δὲ τοῦ μεираκίου ὁπῶσα τοὺς ἐν ἀπογνώσει βίου χειμῆνους ἢ τοῦ σωθῆναι ἑλπίς τοῖς κυρίοις τούτου λέγειν καὶ ὑπισχεῖσθαι ἀπαίρει, λύσει κελεύσας αὐτόν δὲ Νομίτωρ καὶ ἅπαντας ἐκποδῶν ἀπλθεῖν, φράζει τὰς αὐτοῦ τύχας, ὡς δ' Ἀμούλιος αὐτὸν ἀδελφὸς ὢν ἀπεστέρησε τῆς βασιλείας, ὀργανὸν δὲ τέ-

culum adirent antequam ad firmissimum ætatis robur pervenissent. Tum vero necessitate compulsus, semotis arbitris, soli Romulo rem declaravit. At juvenem, quum ab ipso initio omnem suam fortunam intellexisset, matris miseralio et Numitoris cura subiti, et post longam consultationem cum Faustulo habitam decrevit a præsentī conatu desistere, et majore copiarum apparatu totam familiam ab Amulii injuriis vindicare, et quodvis extremum periculum pro maximis præmiis subire, et cum avo materno agere quicquid ipsi visum fuisset.

81. Ut hæc autem optima esse visa sunt, Romulus, convocatis omnibus paganis, rogatisque ut Albam ocius properarent (non tamen per eandem portam omnes, neque conferta manu ingredienti, ne qua oppidanis suspicio oriretur) seque in foro exspectarent ad imperata faciendum parati, ipse primum urbem petiit. Interea qui Remum adduxerant, postquam eum ad regis tribunal stiterunt, omnes injurias quas ab illis adolescentibus acceperant, eos accusando declararunt; suorumque vulnera ostenderunt, minitantes se, nisi de illis sumeretur supplicium, omne pecus deserturos. Tum Amulius, agrestibus, qui magno numero convenerant, et ipsi Numitori gratificari volens (forte enim aderat eum rem aque ac clientis moleste ferens) et regionis tranquillitati studens, simul adolescentis arrogantiam et tam intrepidam orationem suspectam habens, injuriarum condemnnavit, et pœnae modum arbitrio Numitoris permisit, dicens æquum esse ut is qui injuriam fecit, a nullo alio potius quam ab eo, qui illam accepit, plectatur. Dum

autem Remus a Numitoris pastoribus revinctis post tergum manibus duceretur, et ab iis qui eum deducebant conviciis jactatis illuderetur, Numitor sequens, et corporis decus plane regium demirabatur, et considerabat generosum et constantem in rebus duris animum: quod nec ad misericordiam captandam, nec ad preces (sicut omnes in tali fortuna constituti solent facere) se converteret; sed cum modesto silentio ad supplicium pergeret. Postquam vero domum venerunt, reliquis jussis secedere, ipsum Remum solum interrogavit, quisnam esset et quibus ortus: quod talis vir e vulgaribus natus non videretur. Quum autem Remus respondisset, se illud tantum scire ex nutricia fide, se infantem cum fratre eodem parlū edito recens natum in silva expositum, et a pastoribus susceptum et educatum fuisse: Numitor post interpositam brevem moram, sive aliquod verisimile suspicatus, sive deo rem in lucem profertente, sic juvenem alloquitur: «Te, Reme, in mea potestate esse, ita ut te quocumque supplicio afficere possim, et eos qui te huc adduxerunt, multas et atrocibus injuriis acceptis, mortem tuam vehementissime expetere quum ipse noris, non est quod te doceam. Quodsi te a morte et a quovis alio malo liberaro, an gratiam mihi habebis, et roganti operam tuam in re utrique nostram commoda navabis?» Quum autem juvenis respondisset quæ homines in vitæ desperatione, salutis spe impulsī, vitæ necisque arbitris et dicere et polliceri solent, Numitor ejus vincula solvi jussit, et omnibus qui aderat ablegatis, suam fortunam ei narravit: ut Amulius frater regno ipsum fraudatū or-

κων ἔθιχε, τὸν μὲν ἐπὶ θήρα κρύφα διαχειρισάμενος, τὴν δὲ θυγατέρα εἰρκτῇ δεδεμένην φυλάττων, τὰ τε ἄλλα ὅσα δεσποτῆς γρώμενος δούλω.

82. Ταῦτ' εἰπὼν καὶ πολλὴν ὀργὴν ἄμα τοῖς λόγοις καταχέμενος ἡξίου τιμωρὸν τοῖς κατοικοῖς αὐτοῦ τὸν Ῥώμιον γενέσθαι. Ἀσμένως δὲ ὑποδεξαμένου τὸν λόγον τοῦ μεираκίου, καὶ πάλοι τάττειν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἔργον αἰνούντος, ἐπαινέσας ὁ Νομίτωρ τὴν προθυμίαν, « Ἰὼς μὲν πράξεις, ἔφη, τὸν καιρὸν ἐγὼ ταμείεσμαι, σὺ δὲ τίως πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀπόρρητον τοῖς ἄλλοις ἄσας ἀγγελίαν πέμψον, ὅτι σώξῃ τε δηλῶν καὶ διὰ ταχέων αὐτὸν ἡξίειν ἀξίων. » Ἐκ δὲ τούτου πέμπεται τις ἐξευρεθεὶς, ὃς ἐδόκει ὑπηρετήσιν, καὶ περιτυχὼν οὐ πρόσω τῆς πόλεως ὄντι Ῥωμίῳ, διασαφεῖ τὰς ἀγγελίας. Ὁ δὲ περιχαρὴς γενομένος ἔρχεται σπουδῇ πρὸς Νομίτορα, καὶ περιπλαχεὶς ἀμφοῖν ἀσπάζεται μὲν πρῶτον, ἔπειτα φράζει τὴν ἔκθεσιν σφῶν καὶ τροφὴν καὶ ἄλλα ὅσα παρὰ τοῦ σωματοφύλακος ἐπύθετο. Τοῖς δὲ βουλομένοις τε καὶ οὐ πολλῶν ἵνα πιστεύουσι τακμηρίων δεομένοις καθ' ἡδονὰς τὸ λεγόμενον ἦν. Ἐπεὶ δὲ ἀνέγνωσαν ἀλλήλους, αὐτίκα συνετάττοντο καὶ διεσκόπουν ὅστις ἔσται τρόπος ἢ καιρὸς εἰς τὴν ἐπίθεσιν ἐπιτήδειος. Ἐν ᾧ δὲ ὅστωι περὶ ταῦτα ἦσαν, ὁ Φαυστύλος ἀπάγεται πρὸς Ἀμουλίον· δεδοικώς γὰρ μὴ οὐ πιστὰ δοῇ τῷ Νομίτωρι λέγειν ὁ Φαυστύλος ἀνευ σημείων ἐμφανῶν μεγάλου πράγματος μηνυτῆς γενομένος, τὸ γινώρισμα τῆς ἐκθέσεως τῶν βρεφῶν τὴν σκάφην ἀναλαβὼν, ὀλίγου ὕστερον ἰδῶκεν εἰς τὴν πόλιν. Διερχόμενον δ' αὐτὸν τὰς πύλας ταρπαγῶδώς πάνυ καὶ περὶ πολλοῦ ποιούμενον

μηδενὶ ποιῆσαι καταφανὲς τὸ λεγόμενον, τῶν φυλάκων τις καταμαθὼν (ἦν δὲ πολεμίων ἐφόδου δέος, καὶ τὰς πύλας οἱ μάλιστα πιστεύμενοι πρὸς τοῦ βασιλέως ἐφρούρου) συλλαμβάνει τε καὶ τὸ κρυπτὸν δὲ τὴν διήποτ' ἦν καταμαθεῖν ἀξίων ἀποκαλύπτει βίᾳ τὴν περιβολήν. Ὡς δὲ τὴν σκάφην ἐθεάσατο καὶ τὸν ἄνθρωπον ἔμαθεν ἀπορούμενον, ἡξίου λέγειν τίς ἡ ταρχή καὶ τί τὸ βούλημα τοῦ μὴ φανερώς ἐκφέρειν σκεῦος οὐδὲν δεόμενον ἀπορρήτου φορᾶς. Ἐν δὲ τούτῳ πλείους τῶν φυλάκων συνέρρεον καὶ τις αὐτῶν γνωρίζει τὴν σκάφην, αὐτὸς ἐν ἐκείνῃ τὰ παιδία κομίσας ἐπὶ τὸν ποταμὸν, καὶ φράζει πρὸς τοὺς παρόντας. Οἱ δὲ συλλαβόντες τὸν Φαυστύλον ἀγούσιν ἐπὶ τὸν βασιλέα. Ἀμουλίου δὲ ἀπειλῇ βασάνων καταπληξάμενος τὸν ἄνθρωπον, εἰ μὴ λείψῃ τὰς ἀληθείας ἐκὼν, πρῶτον μὲν εἰ ζῶσιν οἱ παῖδες ἤρετο· ὡς δὲ τοῦτ' ἔμαθεν, ὅστις αὐτοῖς ὁ τρόπος τῆς σωτηρίας ἐγένετο, διηγισαμένου αὐτοῦ πάντα ὡς ἐπράχθη, « Ἄγε δὴ, φησὶν ὁ βασιλεὺς, ἐπειδὴ ταῦτα ἀληθεύσας ἔχεις, φράσον ὅπου ἂν νῦν εὑρεθῇεν· οὐ γὰρ ἔτι δίκαιοι εἰσιν ἐν βουκολοῖς καὶ ἀδοξῶ βίῳ ζῇ, ἐμοίγε ὄντες συγγενεῖς, ἄλλως τε καὶ θεῶν προνοίᾳ σωζόμενοι. »

83. Φαυστύλος δὲ τῆς ἀλόγου πραότητος ὑποβία κινηθεὶς μὴ φρονεῖν αὐτὸν ὁμοίᾳ τοῖς λόγοις, ἀποκρίνεται ὥδε· « Οἱ μὲν παῖδες εἰσιν ἐν τοῖς ὄρεσι βουκολοῦντες, ὥσπερ ἐκείνων βίος· ἐγὼ δ' ἐπέμψην ὑπ' αὐτῶν τῇ μητρὶ δηλώσων ἐν αἷς εἰσι τύχαις· ταύτην δὲ παρὰ σοι φυλάττεσθαι ἀκώων, δεήσεσθαι τῆς θυγατρὸς τῆς σῆς ἐμελλον, ἵνα με πρὸς αὐτὴν ἀγάγοι. Ἰὼν δὲ σκάφην ἔφερον, ἵν' ἔχω δεικνύουσι τεκμήριον ἐμφανὲς ἄμα τοῖς

latumque liberis reddiderat, alterum inter venandum occulte interimens, alteram vinctam in carcere custodiens, ceteraque se ut dominus servo utebatur.

82. Ita locutus et multis lacrimis inter loquendum fuis, oravit Remum ut suas domesticas iniurias ulcisci vellet. Cujus orationem quum juvenis libenter excepisset, et jam se ad opus aggrediendum duci postulare, Numitor, ejus animi alacritate collaudata, inquit: « Tempus rei gerendae ego dispensaturus sum; tu interim, re cum nullis aliis communicata, fluntium ad fratrem mittas, per quem significes te salvum esse et rogare ut ille quam primum veniat. » Postea vero inventus missusque est quidam qui ad hoc ministerium idoneus videbatur, qui non procul ab urbe Romulum nactus mandata renuntiavit. Ille vero valde laetus ad Numitorem properavit: et primum utrumque amplexus salutavit, deinde narravit ut et expositi et educati fuissent, et alia quaecumque ex satellite acceperat. Illis autem audire gestibus nec multis ut crederent argumentis egentibus, voluptati erat quod referebat. Ut vero se mutuo agnoverunt, statim consilia ineunt, et de rei aggrediendi modo et opportunitate consultare coeperunt. Dum autem haec ab istis geruntur, Faustulus ad Amulium adducitur. Veritus enim ne in magae rei indicio a se delato fidem Numitori absque manifestis signis non faceret, ut facilius infantes agnoscerentur, una cum alveo, in quo expositi fuerant, paullo post ad urbem contendit. Eum autem valde terrore portam transcurrentem et quod ferebat diligentissime

occultantem, quum quidam ex custodibus animadvertisset (erat enim hostilis incursionis metus, et portae a fidelissimis regi custodiebantur), comprehendit, et quidam celaret cognoscere cupiens, amictum ei per vim detraxit. Quum autem alveum conspexisset hominemque hinc inde vidisset, quassivit ex eo cur ita trepidaret, quoque consilio vas illud celaret, quod ei ferre propalam liceret. Interea vero plures custodes confluebant, inter quos unus alveum agnovit, quippe qui infantes in eo ad fluvium deportarat, et iis qui tunc aderant rem indicavit. Illi vero Faustulum comprehensum ad regem adduxerunt. Amulius tormentorum iniis homini intentatis nisi sponte vera dixisset, primum quidem an pueri viverent quassivit; deinde vero, quum hoc cognovisset, quassivit, quonam modo illi incolumes evasisent. Quum autem ille omnia ut gesta erant narrasset: « Age igitur, inquit rex, quando hactenus vera dixisti, dic ubinam nunc inveniri possint; non enim arquiū est ut inter bubulcos vitam ingloriam degant, quum mei sint cognati, praesertimque quum divina providentia servati fuerint. »

83. At Faustulus, novam regis clementiam suspectari habens, et existimans ejus mentem a verbis discrepare, ita respondet: « Juvenes sunt in montibus ubi armenta pascunt, ut eorum vitae genus fert; ego vero missus sum ad ipsos, ut quo in statu res ipsorum sint, matri significarem: quam quum apud te servari audissem, filiam tuam rogaturus eram ut me ad eam duceret. Alveum autem ferebam

λόγοις. Νῦν οὖν ἐπειδὴ δέδοκται σοι τοὺς νεανίσκους δαῦρο κομίσαι, χαίρω τε καὶ πέμψον οὐστίνας βούλει σὺν ἐμοί. Δεῖξω μὲν οὖν τοῖς ἑλλοῦσι τοὺς παῖδας ἐγὼ, φράσσουσι δ' αὐτοῖς ἐκείνοι τὰ παρὰ σοῦ. » Ὁ μὲν δὲ ταῦτ' ἔλεγεν, ἀναβολὴν εὐρέσθαι βουλόμενος τοῖς παισὶ τοῦ θανάτου, καὶ ἅμα αὐτὸς ἀποδρᾶσαι τοὺς ἄγοντας, ἐπειδὴν ἐν τοῖς ὄρεσι γένηται, ἑλπίσας. Ἀμούλιος δὲ τοῖς πιστοτάτοις τῶν ὀπλοφόρων ἐπιστείλας κρύφα, οὓς ἂν ὁ συφορβὸς αὐτοῖς δεῖξῃ συλλαβόντας ὡς αὐτὸν ἄγειν, ἀποστέλλει διὰ ταχέων. Ταῦτα δὲ διαπραζάμενος αὐτίκα γνώμην ἐποίειτο καλέσας τὸν ἀδελφὸν ἐν φυλακῇ ἀδέσμιον ἔχειν, ἕως ἂν εὖ ᾔτῃται τὰ παρόντα· καὶ αὐτὸν ὡς ἐπ' ἄλλῳ δὴ τινι ἐκάλει. Ὁ δὲ ἀποσταλείς ἄγγελος εὐνοία τε τοῦ κινδυνεύοντος καὶ ἑλέω τῆς τύχης ἐπιτρέψας, κατήγορος γίνεται τῇ Νομίτῳ τῆς Ἀμουλίου γνῶμης. Ὁ δὲ τοῖς παισὶ ὀγλώσας τὸν κατειληφότα κίνδυνον αὐτοῦς, καὶ παρακελεύσάμενος ἄνδρας ἀγαθοὺς γενέσθαι, παρῆν ἄγων ὀπλισμένους ἐπὶ τὰ βασιλεία τῶν τε ἄλλων πελατῶν καὶ ἑταίρων καὶ θεραπείας πιστῆς χεῖρα οὐκ ὀλίγην. Ἦγον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῶν ἀγρῶν συνελθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἐκλείποντες τὴν ἀγορὰν, ἔχοντες ὑπὸ ταῖς περιβολαῖς ἑαυτῶν ξίφη κεκρυμμένα, στίφος κρατερῶν. Βιασάμενοι δὲ τὴν εἰσοδὸν ἀθροᾶ ὁρμῇ πάντες, οὐ πολλοῖς ὀπλίταις φρουρουμένην, ἀποσφάττουσιν εὐπετῶς τὸν Ἀμούλιον καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ἄκραν καταλαμβάνονται. Ταῦτα μὲν οὖν τοῖς περὶ τὸν Φάβιον εἴρηται. Cf. Dioclis Peparethii fr. 2.

2.

Dionys. Hal. I, c. 74, p. 187 R. : Κόιντος δὲ Φάβιος κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ὀγδῆς ὀλυμπιάδος (Romam conditam ait).

Eadem ex Dion. Euseb. Chr. p. 208 Mai., Syn-

cell. p. 193, D. Solin. Polyh. c. 2 : *Cincio Romam duodecima olympiade placet conditam, Pictori octava.*

3.

Plutarch. Romul. c. 14 : Τετάρτῳ δὲ μηνὶ μετὰ τὴν κτίσιν, ὡς Φάβιος ἱστορεῖ, τὸ περὶ τὴν ἀρπαγὴν ἐτολήθη τῶν γυναικῶν (Sabinarum).

4.

Dionys. II, 38 : Tarpeia Sabinos Tatío duce Capitolium aggressuros conspicit, καὶ αὐτὴν, ὡς μὲν Φηβίος τε καὶ Κίγκιος γράφουσιν, ἔρως εἰσέρχεται τῶν ψαλίων, ἀ περὶ τοῖς ἀριστεροῖς βραχίουσιν ἀφόρουν καὶ τῶν δακτύλων. In sequentibus (c. 39) ex Pisone Dionysius refert Tarpeiam initam cum Tatío prodictionem per nuntium Romulo indicaturam fuisse, nuntium vero ad regem Sabinorum transfugisse et illi consilia Tarpeiae indicasse. Deinde subicit : Οἱ δὲ περὶ τὸν Φάβιον τε καὶ Κίγκιον οὐδὲν τοιοῦτον λέγουσι γεγονέναι, ἀλλὰ φυλάττει τὴν κόρην διαβεβαιῶνται τὰς περὶ τὴν προδοσίαν συνθήκας· τὰ δὲ ἑξῆς ἅπαντες πάλιν ὁμοίως γράφουσιν. Mox tamen iterum ex Pisone notat narrationis discrepantiam c. 40 : Ὁ μὲν Πείσων φησὶ τῶν Σαβίνων τὸν χρυσὸν ἐτοίμων ὄντων δίδοναι τῇ κόρῃ τὸν περὶ τοῖς ἀριστεροῖς βραχίους, τὴν Τάρπειαν οὐ τὸν κόσμον, ἀλλὰ τοὺς θυρεοὺς παρ' αὐτῶν αἰτεῖν κτλ... Οἱ δὲ περὶ τὸν Φάβιον ἐπὶ τοῖς Σαβίνοις ποιοῦσι τὴν τῶν ὁμολογιῶν ἀπάτην. Δέον γὰρ αὐτοὺς τὸν χρυσὸν, ὥσπερ ἡ Τάρπεια ἤϊου, κατὰ τὰς ὁμολογίας ἀποδίδοναι, χαλεπαίνοντα ἐπὶ τῷ μεγέθει τοῦ μισθοῦ τὰ σκεπαστήρια κατ' αὐτῆς βάλλειν, ὡς ταῦτα, ὅτε ὁμνυσαν, αὐτῇ δώσειν ὑποσχομένους.

ut praeter verba manifestum etiam rei argumentum possem ostendere. Nunc igitur, quando tibi visum est juvenes huc arcessere, gaudeo : proinde mecum quoscunque volueris mitte. Ego enim iis qui venerint pueros ostendam : illi vero tua mandata ipsis exponent. » Haec autem ille dicebat, quaerens rationem qua necem juvenum differret ; simulque sperans, se, ubi in montes ventum esset, illis a quibus ducebatur evasurum. Amulius vero satellitum fidelissimos cum occultis mandatis, ut quos subulcus ipsis indicasset comprehensos ad se ducerent, ocium dimisit. Quo facto mox decrevit accitum ad se fratrem in libera custodia asservare, donec praesentem rerum statum bene composuisset : quare illum quasi alia de causa arcessivit. At nuntius qui missus fuerat, tum periclitantis benevolentia tum etiam miseratione fortunae commotus, Numitori mentem Amulii indicat. Ille vero quum juvenibus periculum impendens declarasset, eosque hortatus fuisset ut se fortiter gererent, quum aliorum clientum et amicorum armatorum tum etiam fidelissimorum famulorum non exigua manu stipatus ad regiam venit. Quin et validissima agrestium manus, sub vestibus abscondentes, eo venit, foro relicto, gladios sub vestibus abscondentes. Omnesque conglobati, aditu, qui a paucis militibus servabatur, per vim occupato, Amulium sine ullo negotio obtrun-

cant, atque ita arcem occupant. Haec sunt quae Fabius scribit.

2.

Q. Fabius Romam conditam ait Olympiadis octavae anno primo.

3.

Mense quarto post urbem conditam, ut Fabius narrat, mulieres Sabinas rapere ausi sunt.

4.

Tarpeiam, ut Fabius et Cincius scribunt, cupido cepit armillarum, quas in sinistris brachiis Sabini gestabant, et annulorum quos ferebant.

Fabius vero et Cincius nihil tale accidisse dicunt, sed puellam pacta prodictionis servasse affirmant. At in iis quae sequuntur omnes scriptores consentiunt.

Piso ait Sabinis paratis aurum puellae tradere quod in sinistris brachiis gestabant, Tarpeiam non ornatum illum, sed eorum scuta petiisse etc. Fabius vero hanc fraudem Sabinis attribuit : ait enim eos, quum aurum, ut Tarpeia postularat, ex pactis tradere deberent, indignatos mercedis magnitudine, arma quibus se tuebant in eam jecisse, quod haec, quo tempore jurassent, illi promississent.

5.

Dionys. H. IV, c. 15, p. 673 R. de Servio Tullio : Διὶ δὲ καὶ τὴν γῶραν ἄπασαν, ὡς μὲν Φάβιος φησιν, εἰς μοίρας ἕξ καὶ εἴκοσιν, ἅς καὶ αὐτὰς καλεῖ φυλάς, καὶ τὰς ἀστυκὰς προστιθεῖς αὐταῖς τέτταρας, τριάκοντα πεποίηκε φυλάς ἀμφοτέρων.

6.

Livius I, 44, de Servio Tullio : *Censu perfecto, quem maturaverat metu legis de incensis latæ cum vinculorum minis mortisque, edixit, ut omnes cives Romani, equites peditesque, in suis quisque centuriis, in campo Martio cum prima luce adessent. Ibi instructum exercitum omnem suovetaurilibus lustravit : idque conditum lustrum appellatum, quia censendo finis factus est. Millia octoginta eo lustrum civium censa dicuntur. Adjicit scriptorum antiquissimus Fabius Pictor, eorum, qui ferre arma possent, eum numerum fuisse.*

7.

Dionys. H. IV, c. 6, p. 647 R. : Βούλομαι δ' ἐπιστήσας τὸν ἕξῃς λόγον ἀποδοῦναι τὰς αἰτίας δι' ἃς οὔτε Φάβιος συγκατεθέμεν οὔτε τοῖς ἄλλοις ἱστορικοῖς ὅσοι γράζουσιν υἱὸς εἶναι τοὺς καταλειφθέντας παῖδας ὑπὸ Ταρκυνίου, ἵνα μὴ τινες τῶν ἐκείναις ἐντυχόντων ἱστορίας σχεδιάζωσιν ὑπολάβωσιν, οὐχ υἱὸς ἀλλ' υἱονοῦς αὐτοὺς γράφοντα τοὺς παῖδας· παντάπασιν γὰρ ἀπερισκεπτός καὶ ῥαθυμῶς οἱ συγγραφεῖς αὐτῶν ταύτην ἔξηγησάν τιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ, οὐδὲν ἐζητηκότες τῶν ἀναίρουσιν αὐτὴν ἀδυνάτων καὶ ἀτόπων.

8.

Dionys. H. IV, c. 30, p. 717 R. : Ἐνταῦθα πάλιν ἀναγκάζομαι μεμνησθαι Φαβίου, καὶ τὸ ῥάθυμον αὐτοῦ περὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν χρόνων ἐλέγχειν. Ἐπὶ γὰρ τῆς Ἀρουντα τελευταῖης γενομένης, οὐ καθ' ἑν ἁμαρτάνει μόνον, ὁ καὶ πρότερον ἔφη, ὅτι γέγραphen υἱὸν εἶναι Ταρκυνίου τὸν Ἀρουνταν, ἀλλὰ καὶ καθ' ἕτερον, ὅτι φησιν

5.

Divisit Servius Tullius totum agrum, ut Fabius ait, in partes viginti sex, quas et ipsas tribus appellat, et quattuor urbanas iis addit, ita ut omnes efficiant numerum triginta tribuum.

7.

Sequentis narrationis cursum sistens rationes reddere volo, cur neque Fabio assentiar neque reliquis historicis qui scribunt illos pueros qui a Tarquinio relictos fuerant, ejus filios fuisse : ne qui eorum, qui illorum historias legerunt, me hæc comminaci arbitrentur, quod illos pueros non filios, sed nepotes Tarquinii fuisse dixerim. Omnino enim negligentes scriptores hanc historiam ediderunt in lucem, non examinatis iis, quæ quum nullo pacto fieri potuerint et absurda sint, fidem ejus tollunt.

8.

Hoc loco rursus cogor Fabii mentionem facere et ejus ne-

ἀποθνήσκοντα ὑπὸ τῆς μητρὸς Τανακυλίδος τεθῆσθαι, ἣν ἀμύχανον ἔτι κατ' ἐκείνους περιεῖναι τοὺς χρόνους.

9.

Dionys. IV, c. 64, de L. Tarquinio Collatino : Τούτου τὸν ἄνδρα Φάβιος μὲν υἱὸν φησιν Ἡγερίου.

10.

Livius I, 55, de Jovis templo, quam in Tarpeio monte Tarquinius Superbus ædificavit : *Caput humanum integra facie aperientibus fundamenta templi dicitur apparuisse. Quæ visa species haud per ambages arcem eum imperii caputque rerum fore portendebat : idque ita cecinere vates, quique in urbe erant quosque ad eam rem consultandam ex Etruria acciverant. Augebatur ad impensas regis animus. Itaque Pomeltianæ manubiæ, quæ peritucendo ad culmen operi destinatæ erant, viæ in fundamenta suppeditavere. Eo magis Fabio, præterquam quod antiquior est, crediderim, quadraginta ea sola talenta fuisse, quam Pisoni, qui quadraginta millia pondo argenti seposita in eam rem scribit, summam pecuniæ neque ex unius tum urbis præda sperandam, et nullius, ne horum quidem magnificentie operum, fundamenta non exsuperaturam.*

11.

Dionysius VII, c. 71, p. 1483 R. (de ludis Romanorum expositurus est eum in finem ut hinc quoque appareat gentes quæ ad condendam Romanam convenerint, Græcas fuisse, non vero barbaras) : Ἐτερος μὲν οὖν ἀπορχῶν ἂν ὑπέλαβε καὶ αὐτὰ τὰ νῦν πραττόμενα ἐπὶ τῇ πόλει μηνύματα οὐ μικρὰ τῶν παλαιῶν ἐπιτηδευμάτων ὑπολαβεῖν· ἐγὼ δὲ, ἵνα μὴ τις ἀσθενῇ τὴν πίστιν εἶναι ταύτην ὑπολάβῃ, [εἴτε] κατ' ἐκείνην τὴν ἀπθανον ὑπόληψιν, ὅτι παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ κρατήσαντες, ἀσμένως ἂν τὰ κρείττω μετέμαθον ἔθνη, τῶν ἐπιχωρίων ὑπεριδόντες, ἕξ ἐκείνου ποιή-

gligentiam in temporum supputatione redarguere. Quum enim ad eam suæ Historiæ partem venit ubi describit Aruntis interitum, non semel tantum peccat (sicuti antea jam dixi) quod scribit Aruntem Tarquinii filium esse; sed etiam iterum, quia ait illum defunctum a matre Tanaquilide sepultum fuisse, quæ ut illis temporibus adhuc fuerit superstes, nullo modo fieri potest.

9.

Tarquinius Collatinum Fabius Egerii filium fuisse tradit.

11.

Alius fortasse satis esse putaret vel ex iis ipsis quæ nunc Romæ fiunt, veterum institutorum non levia argumenta sumere : sed ego, ne quis absurda illa opinione motus hoc argumentum invalidum putet, Romanos videlicet, tota Græcia devicta, lubenter, patris ritibus neglectis, alios meliores didicisse, ex illo tempore conjecturam ducam, quo nondum Græciæ principatum neque ullam aliam transmarinam pro-

σμαι τοῦ χρόνου τὴν τέκμαρσιν, ὅτε οὕτω τὴν τῆς Ἑλλάδος εἶχον ἡγεμονίαν, οὐδὲ ἄλλην διαπόντιον οὐδεμίαν ἀρχὴν, Κοίντῳ Φαβίῳ βεβαιωτῇ χρώμενος, καὶ οὐδαμῶς ἐτι δεόμενος πίστεως ἑτέρας· παλαιότατος γὰρ ἀνὴρ τῶν τὰ Ῥωμαϊκὰ συνταξαμένων, καὶ πίστιν οὐκ ἐξ ὧν ἤκουσε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν αὐτὸς ἔγνω, παρεχόμενος. Ipsam ludorum descriptionem, cui suas argumentationes Dionysius immiscet, exscribere longum sit. Dionysium tu adeas.

12.

Livius II, 40, de Coriolano : *Abductis deinde legionibus ex agro Romano, invidia rei oppressum peritisse tradunt; alii alio leto. Apud Fabium, longe antiquissimum auctorem, usque ad senectutem vixisse eundem invenio. Refert certe hanc saepe eum exacta aetate usurpasse vocem : Multo miserius seni exilium esse.*

13.

Livius VIII, 30, postquam de fausto praelio dixerat quod Fabius, absente Papirio dictatore, contra quam jussum erat, cum Samnitis commisit (322 a. C.), pergit :

Auctores habeo, bis cum hoste signa collata, dictatore absente, bis rem egregie gestam. Apud antiquissimos scriptores una haec pugna invenitur; in quibusdam annalibus tota res praetermissa est. Magister equitum, ut ex tanta caede, multis potitus spoliis, congesta in ingentem acervum hostilia arma subdito igne concremavit : seu votum id deorum cuiquam fuit, seu credere libet Fabio auctori, eo factum, ne suae gloriae fructum dictator caperet, nomenque ibi scriberet, aut spolia in triumpho ferret.

14.

Livius X, 37, de anno 460 a. u., 294 a. C. L. Postumio Megillo et M. Atilio Regulo coss. : *Et hujus anni parum constans memoria est. Postumium, auctor est Claudius, in Samnio captis aliquot urbibus, in Apulia fusum fugatumque, saucium ipsum cum paucis Luceriam compulsus : ab Atilio in Etruria res gestas, eumque triumphasse. Fabius,*

vinciam habebant; et Quintum Fabium auctorem sequar, cujus unius fides et auctoritas mihi sufficiet, nec ulla alia praeterea opus est mihi : nam Romanorum scriptorum antiquissimus est, fidemque meretur non ex iis modo quae audiendi accepit, sed ex iis etiam quae ipse vidit et cognovit.

16.

Jam Amilcar Erycinorum urbem, inter ipsum verticem et eos qui in imo monte consederant sitam, occupat. Inde eveniebat, ut Romani, qui summum fastigium tenebant, ab hoste obsessi, mirabili constantia quaevis aspera tolerarent, et pericula omnia subirent; Carthaginienses vero supra hominum fidem ipsi quoque hostibus undique prementibus resisterent; quamquam et comineatuum accedebat difficultas,

ambo consules in Samnio et ad Luceriam res gessisse scribit, traductumque in Etruriam exercitum (sed ab utro consule, non adjecit), et ad Luceriam utrimque multos occisos : inque ea pugna Jovis Statris aedem votam, ut Romulus ante voverat : sed fanum tantum, id est locus templo effatus, sacratum fuerat. Ceterum hoc demum anno ut aedem etiam fieri senatus juberet, bis ejusdem voti damnata republica, in religionem venit.

15.

Polybius I, 14, 3 et 15, 12, de Fabii in enarando bello Punico primo auctoritate. Vide Philini fr. 1.

16.

Polyb. I, 58 : Ὁ γὰρ Ἀμίλκας, τῶν Ῥωμαίων τὸν Ἐρυκα τηρούντων ἐπὶ τε τῆς κορυφῆς καὶ παρὰ τὴν ῥίζαν, καθάπερ εἶπομεν, κατελάβετο τὴν πόλιν τῶν Ἐρυκινῶν, ἥτις ἦν μεταξὺ τῆς τε κορυφῆς καὶ τῶν πρὸς τῇ ῥίζῃ στρατοπεδευσάντων. Ἐξ οὗ συνέβαινε παρὰ τοὺς μὲν ὑπομένειν καὶ διακινδυνεύειν πολιορκουμένους τοὺς τὴν κορυφὴν κατέχοντας τῶν Ῥωμαίων· ἀπίστως δὲ τοὺς Καρχηδονίους ἀντέχειν, τῶν τε πολέμων πανταχόθεν προσκειμένων, καὶ τῶν χορηγιῶν οὐ βραδίως αὐτοῖς παρακομιζομένων, ὥς ἂν τῆς θαλάττης καθ' ἓνα τόπον καὶ μίαν πρόσσodon ἀντεχομένοις. Οὐ μὴν ἀλλὰ πάλιν ἐνταῦθα πάσαις μὲν ἀμφοτέροις ταῖς πολιορκητικαῖς ἐπινοαῖς καὶ βίαις χρῆσάμενοι κατ' ἀλλήλων, πᾶν δὲ γένος ἐνδείξας ἀνασχομένοι, πάσης δ' ἐπιθέσεως καὶ μάχης πείραν λαβόντες· τέλος, οὐχ, ὥς Φάβιος φησὶν, ἐξάδυνατοῦντες καὶ περιχακοῦντες, ἀλλ' ὥς ἂν ἀπαθείς καὶ ἀήττητοὶ τινες ἄνδρες, ἱερὸν ἐποιήσαντο στέφανον. Πρῶτερον γὰρ ἐκείνους ἀλλήλων ἐπικρατῆσαι, καίπερ δύο ἔτη πάλιν ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ διαγωνισαμένους, δι' ἄλλου τρόπου συνέβη λαβεῖν τὸν πόλεμον τὴν κρίσιν.

17.

Eutrop. III, 2 : *L. Aemilio consule (529 a. u. 225 a. C.) ingentes Gallorum copiae Alpes transie-*

quod uno dumtaxat loco et unico aditu usum maris retinerent. Verum hic quoque postquam omnibus rationibus, quae vel ab arte vel a vi atque robore ad expugnandos hostes petuntur, utrique essent usi, et inopias nullum non tolerassent genus, omnis denique invasionis et pugnae periculum fecissent : tandem, non, ut Fabius ait, exhaustis viribus et victi malis, sed ut viri quidam nullo malorum sensu praediti atque invicti, hieram fecerunt. Prius enim quam alii alios vincerent (etsi per biennium rursus continuum eodem hoc loco ab eisdem certatum est), accidit, ut alia quadam ratione finis bello imponeretur. Igitur, quod ad Eryceam, et copias terrestres, hic status rerum erat.

runt. Sed pro Romanis tota Italia consensit: traditumque est a Fabio historico, qui ei bello interfuit, DCCC millia hominum parata ad id bellum fuisse.

Orosius IV, 13, de eodem anno: Consules totius Italiae ad praesidium imperii contrahere vires. Quo facto in utriusque consulis exercitu octingenta millia armatorum fuisse referuntur, sicut Fabius historicus, qui eidem bello interfuit, scripsit.

18.

Polyb. III, 8: Φάβιος δὲ φησιν, ὁ Ῥωμαϊκὸς συγγραφεὺς, ἅμα τῷ κατὰ Ζακανθαίους ἀδικήματι, καὶ τὴν Ἀσδρούβου πλεονεξίαν καὶ φιλαρχίαν, αἰτίαν γίνεσθαι τοῦ κατ' Ἀννίβαν πολέμου. Ἐκεῖνον γάρ, μεγάλην ἀνελιγνύοντα τὴν δυναστείαν ἐν τοῖς κατ' Ἰβηρίαν τόποις, μετὰ ταῦτα παραγενόμενον ἐπὶ Λιβύην, ἐπιβαλίσθαι, καταλύσαντα τοὺς νόμους, εἰς μοναρχίαν περιστῆσαι τὸ πολίτευμα τῶν Καρχηδονίων· τοὺς δὲ πρώτους ἄνδρας ἐπὶ τοῦ πολιτεύματος, προειδομένους αὐτοῦ τὴν ἐπιβολὴν, συμφρονῆσαι καὶ διαστῆναι πρὸς αὐτόν· τὸν δ' Ἀσδρούβαν, ὑπειδόμενον, ἀναγκάσαντα ἐκ τῆς Λιβύης, τὸ λοιπὸν ἤδη τὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν χειρίζειν κατὰ τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν, οὐ προσέχοντα τῷ συνεδρίῳ τῶν Καρχηδονίων· Ἀννίβαν δὲ, κοινωνὸν καὶ ζηλωτὴν ἐκ μεираκίου γεγονότα τῆς ἐκείνου προαιρέσεως, καὶ τότε διαβεβήμενον τὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν Ἀσδρούβῳ ποιῆσθαι τῶν πραγμάτων. Διὸ καὶ νῦν τὸν πόλεμον τοῦτον ἐξεργαζόμενον κατὰ τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν Ῥωμαῖοις, παρὰ τὴν Καρχηδονίων γνώμην. Οὐδένα γὰρ εὐδοκεῖν τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν ἐν Καρχηδόνι τοῖς ὑπ' Ἀννίβου περὶ τὴν Ζακανθαίων πόλιν πράγχεσι. Ταῦτα δ' εἰπὼν φησι μετὰ τὴν τῆς προει-

ρημένης πόλεως ἄλωσιν παραγενέσθαι τοὺς Ῥωμαίους, οἰομένους δεῖν ἢ τὸν Ἀννίβαν ἐκδιδόναι σφίσι τοὺς Καρχηδονίους, ἢ τὸν πόλεμον ἀναλαμβάνειν. Εἰ δέ τις ἔροιτο τὸν συγγραφέα, ποῖος ἦν καιρὸς οἰκειότερον τοῖς Καρχηδονίοις, ἢ ποῖον πρᾶγμα τούτου δικαιοτέρον ἢ συμφορώτερον, ἑπεὶ περ ἐξ ἀρχῆς δυσηραστοῦντο, καθάπερ οὗτός φησι, τοῖς ὑπ' Ἀννίβου πραττομένοις, τοῦ, πεισθέντος τότε τοῖς ὑπὸ Ῥωμαίων παρακαλούμενοις, ἐκδοῦναι μὲν τὸν αἴτιον τῶν ἀδικημάτων, ἐπανελέσθαι δ' εὐλόγως δι' ἑτέρων τὸν κοινὸν ἐχθρὸν τῆς πόλεως, περιποιήσασθαι δὲ τῇ χώρᾳ τὴν ἀσφάλειαν, ἀποτριψαμένους τὸν ἐπιφερόμενον πόλεμον, δόγματι μόνον τὴν ἐκδίκησιν ποιησαμένους; τί ἂν εἰπεῖν ἔχοι πρὸς αὐτά; ὅπλον γάρ, ὡς οὐδέν. Οἱ γὰρ τοσοῦτον ἀπέσχον τοῦ πρᾶξαι τι τῶν προειρημένων, ὡς ἑπτακαίδεκα ἔτη συνεχῶς πολεμήσαντες κατὰ τὴν Ἀννίβου προαίρεσιν, οὐ πρότερον κατελύσαντο τὸν πόλεμον, ἕως οὗ πάσας ἐξελέγξαντες τὰς ἐλπίδας, τελευταῖον εἰς τὸν περὶ τῆς πατρίδος καὶ τῶν ἐν αὐτῇ σωματίων παρεγγόντο κίνδυνον.

Τίνος δὲ χάριν ἐμνήσθην Φαβίου καὶ τῶν ὑπ' ἐκείνου γεγραμμένων; Οὐχ ἕνεκα τῆς πιθανότητος τῶν εἰρημένων ἀγωνιῶν, μὴ πιστευθῇ παρὰ τισιν· ἡ μὲν γὰρ παρὰ τούτων ἀλογία, καὶ χωρὶς τῆς ἐμῆς ἐξηγήσεως, αὐτὴ δι' αὐτῆς δύναται θεωρεῖσθαι παρὰ τοῖς ἐντυγχάνουσιν· ἀλλὰ τῆς τῶν ἀναλαμβάνοντων τὰς ἐκείνου βίβλους ὑπομνήσεως· ἵνα μὴ πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν, ἀλλὰ πρὸς τὰ πράγματα βλέπωσιν. Ἔνιοι γὰρ οὐκ ἐπὶ τὰ λεγόμενα συνεπιστήσαντες, ἀλλ' ἐπ' αὐτὸν τὸν λέγοντα, καὶ λαβόντες ἐν νῷ, διότι κατὰ τοὺς καιροὺς ὁ γράφων γέγονε, καὶ τοῦ συνεδρίου μετείχε τῶν Ῥωμαίων, πᾶν εὐθὺς ἡγοῦνται τὸ λεγόμενον ὑπὸ του-

18.

Fabius, historiarum scriptor Romanus, causam bello Hannibali praebuisse, ait, praeter injuriam Saguntinis illatam, Asdrubalis etiam avaritiam et dominandi cupiditatem. Illum enim, postquam magnam in Hispania potentiam sibi peperisset, in Africam deinde rediisse, et antiquare patrias leges esse aggressum, ac formam reipublicae Carthaginensium in principatum unius mutare. Sed primores civitatis viros, consilio illius animadverso, magno consensu se ab illo sejunxerunt. Quod suspicatum Asdrubalem, ex Africa excessisse, atque Hispaniam ex illo tempore pro libidine sua administrasse, nulla posthac senatus Carthaginensis ratione habita. Hannibalem vero, qui ab adolescentia particeps et amicus consiliorum illius fuisset, quum eo tempore in provincia Hispania ei successisset, in administratione rerum idem cum Asdrubale tenuisse institutum. Itaque hoc quoque bellum nunc ab eo Romanis fuisse illatum proprio ipsius consilio, praeter Carthaginensium sententiam: neminem enim Carthagine, qui quidem aliquo loco esset in republica, ea approbasse quae adversus Saguntinorum civitatem fecit Hannibal. Hic expositis, addit deinde: capta Saguntinorum urbe, advenisse Romanos, qui aut dedi sibi Hannibalem a Praenis postularent, aut bellum suscipi. Hic si quis quaerat ex Fabio: equam meliorem Carthaginenses

expectare occasionem quiverint, quodve iniure justus aut sibi utilis consilium potuerint, siquidem semper ipsis, ut hic quidem ait, facta Hannibalis displicuerant, quum ut, Romanorum postulatis morem gerentes, auctorem injuriae dederent, communem patriae hostem probabili ratione per alios tollerent, publicam ditioni suae tranquillitatem affirmarent, bellum imminens a suis cervicibus depellerent, unius denique decreti ope ab illo homine se vindicarent? quid habeat, quod ad haec respondeat? Palam est, responderi nihil posse. Nam Carthaginenses quidem tantum ab eo abfuerunt, ut quidquam facerent illorum quae diximus, ut bellum ex Hannibalis sententia susceptum per annos septemdecim continuos gesserint, neque prius incepto destiterint, quam, tentata quavis belli spe, de patria ipsa tandem et sua omnium salute carperunt periclitari.

Quorsum vero Fabii, et eorum quae ab illo scripta sunt, mentionem feci? Non, quod adeo similia veri putem ista quae commemoravi, ut verear, ne fidem apud nonnullos inveniant. Etenim, quam sint haec a ratione aliena, vel me tacente, facile in oculos legentium incurrit. Verum ut eos admonerem, in quorum manus historiae illius venerint, ne titulum libri, sed res ipsas attendant. Reperiuntur enim, qui ad narrantem potius, quam ad illa quae narrantur, animum advertentes, quum eisdem temporibus auctorem vixisse co-

του πιστόν. Ἐγὼ δὲ φημί μὲν δεῖν οὐκ ἐν μικρῷ προσλαμβάνεσθαι τὴν τοῦ συγγραφέως πίστιν, οὐκ αὐτοτελῇ δὲ κρίνειν· τὸ δὲ πλεῖον ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ποιεῖσθαι τοὺς ἀναγινώσκοντας τὰς δοκιμασίας. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ γε Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων πολέμου (τὴν γὰρ παρέχουσιν ἐντεῦθεν ἐποησάμεθα) νομιστέον πρώτῃ μὲν αἰτίαν γεγενέσθαι τὸν Ἀμιλίου θυμὸν, τοῦ Βάρκα μὲν ἐπικαλουμένου, πατὴρ δὲ κατὰ φύσιν Ἀννίου γεγονότος. Ἐκεῖνος γάρ, οὐχ ἡττηθεὶς τῷ περὶ Σικελίας πολέμῳ τῇ ψυχῇ, τῷ δοκεῖν αὐτὸς μὲν ἀκέραια διατετηρημέναι τὰ περὶ τὸν Ἑρκα στρατόπεδα ταῖς ὁρμαῖς ἐφ' ὧν αὐτὸς ἦν, διὰ δὲ τὴν ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τῶν Καρχηδονίων ἦσαν τοῖς καιροῖς εἰκων, πεποιῆσθαι τὰς συνθήκας, ἔμενεν ἐπὶ τῆς ὀργῆς, τηρῶν αἰεὶ πρὸς ἐπίθεσιν. Εἰ μὲν οὖν μὴ τὸ περὶ τοὺς ξένους ἐγένετο κίνημα τοῖς Καρχηδονίοις, εὐθέως ἂν ἄλλην ἀρχὴν ἐποιεῖτο καὶ παρασκευὴν πραγμάτων, ὅσον ἐπ' ἐκείνῳ. Προκαταληφθεὶς δὲ ταῖς ἐμπυλίοις ταραχαῖς, ἐν τούτοις καὶ περὶ ταύτας διέτριβε τὰς πράξεις.

19.

I. iuvius XXII, 7 : *Hæc est nobilis ad Trasimenum pugna atque inter paucas memorata populi Romani cludes. Quindecim millia Romanorum in acie cæsa sunt; decem millia sparsu fuga per omnem Etruriam diversis itineribus urbem petiere. Mille quingenti hostium in acie, multi postea utrimque ex vulnere periire. Multiplex cædes utrimque facta traditur ab aliis. Ego præterquam quod nihil haustum ex vano velim, quo nimis inclinant ferme scribentium animi, Fabium, æqualem temporibus hujusce belli, potissimum auctorem habui.*

gitant, et Romanum senatorem fuisse, quidquid ab eo dictum est, pro fide digno protinus arripiunt. Ego vero fidem ejus scriptoris, sicut minime aspernandam censeo, ita non tanti certe faciendam, ut judicium lectoris unice velim inde pendere : sed ex rebus potius ipsis, quæ narrantur, faciendum judicium dico. Enimvero belli hujus Romanorum et Carthaginiensium (nam inde sumus digressi) prima causa censei debet, ira Amilcaris, qui Barca est cognominatus, fuitque Hannibalis pater naturalis. Hic enim, post bellum de Sicilia invictum animum retinens, quod copias, quibus ad Erycem præfuerat, integras illasque conservaverat, eadem secum agitanter consilia : utut propter cladem maritimo prælio acceptam a Carthaginiensibus, temporibus cedens, pacem fecerat ; iram tamen coquebat, occasione ad bellum inferendum semper intentus. Itaque, nisi motu mercenariorum impediti Carthaginienses fuissent, nulla interposita mora novum bellum denuo esset exorsus, quantum

NUMERII FABII PICTORIS ANNALES.

20.

Cicero De divin. I, 21 extr. : *Sint hæc somnia fabularum : hisque adjungatur etiam Æneæ somnium, quod in Numerii Fabii Pictoris Annalibus ejusmodi est, ut omnia quæ ab Ænea gesta sunt quæque illi acciderunt ea fuerint, quæ ei secundum quietem visa sunt.*

Ex Numerio igitur sua habet Diodorus.

21.

Diodor. VII, 3, 3 (ap. Syncell. p. 194, Euseb. p. 210) : Τὴν δ' ἀρχὴν διαδεξάμενος Ἀσκάnios υἱὸς ἔκτισεν Ἄλβαν τὴν νῦν καλουμένην Λόγγαν, ἣν ὠνόμασεν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ τότε μὲν Ἄλβη καλουμένου, νῦν δὲ Τιβέρεως ὀνομαζομένου. Περὶ δὲ τῆς προσηγορίας ταύτης Φάβιος ὁ τὰς Ῥωμαίων πράξεις ἀναγράφας ἄλλως μεμυολόγηκεν. Φησὶ γὰρ Αἰνεΐα γενέσθαι λόγιον, τετράπουον αὐτῷ καθηγῆσθαι πρὸς κτίσιν πόλεως· μέλλοντος δ' αὐτοῦ θύειν ὅν ἔγκυον τῷ χρώματι λευκῇ, ἐκφυγεῖν ἐκ τῶν χειρῶν, καὶ διωχθῆναι πρὸς τινὰ λόφον, πρὸς δὲ κοιμισθεῖσαν τεκεῖν λ' γοῖρους. Τὸν δὲ Αἰνεΐαν τό τε παράδοξον θαυμάσαντα καὶ τὸ λόγιον ἀνανεούμενον ἐπιχειρῆσαι μὲν οἰκίσαι τὸν τόπον, ἰδόντα δὲ κατὰ τὸν ὕπνον ὅψιν ἐναργῶς διακωλύουσιν καὶ συμβουλεύουσιν μετὰ λ' ἔτη κτίζειν, ὅσοι περὶ τῶν τεχθέντων ἀριθμὸς ἦν, ἀποστῆναι τῆς προθέσεως.

Cf. Dionys. Hal. I, 56, ubi Numerius inter eos intelligendus, quos verbis ἔτεροι δὲ introducit, monente Klausenio *Æneas u. die Penaten*, 1840, tom. II, p. 596, not. 1021.

quidem in ipso foret. Nunc, intestina seditione præventus, in rebus patriæ componendis coactus est se occupare.

21.

Successit filius Ascanius, urbemque condidit Albam, Longam nunc dictam, cui de Alba flumine, qui nunc Tiberis vocatur, nomen indidit. De hujusmodi vero appellatione Fabius, qui res a Romanis gestas literis consignavit, fabulam allam prodidit. Datum videlicet Æneæ oraculum fuisse de animante quadrupede, quæ condendæ urbis dux foret. Jam quum sacra facturus fuisset, fetam suam albo colore manibus sacrificantis elapsam in collem quandam se recepisse, ibique peperisse triginta porcellos. Æneam portentum id miratum, et oraculi responsum mente volentem, urbem ibidem loci exstruere molitum esse : vidisse vero per quietem somnium, quo clarissime velabatur, monebaturque post annos triginta, quot numero porcelli erant, urbem condere, atque ita ab incepto destitisse.

FRAGMENTA

QUÆ AD CERTUM ALIQUEM FABIORUM REFERRI
NEQUEUNT.

22.

De Origin. gent. Rom. c. 20 : *Fabius Pictor libro primo et Vennonius solito institutoque egressam virginem in usum sacrorum aquam petitem ex eo fonte, qui erat in luco Martis, subito imbris tonitribusque, quæ cum illa erant, disiectis, a Marte compressam. Conturbatamque mox recreant consolatione dei nomen suum indicantis, affirmantisque, ex ea natos dignos patre evasuros.*

23.

Servius ad Virg. Æn. XII, 603, de Amata Latini uxore : *Alii dicunt (al. Fabius Pictor dicit), quod inedia se interemerit.*

24.

Cicero De divin. I, 26 : *Omnes hoc historici, Fabii, Gellii, sed proxime Cælius : Quum bello Latino ludii votivi maximi primum fierent, civitas ad arma repente est excitata. Itaque ludis intermissis instaurativi constituti sunt. Qui antequam fierent, quumque jam populus consedisset, servus per circum, quum virgis cæderetur, furcam ferens ductus est. Exin cuidam rustico Romano dormienti visus est venire qui diceret, præsulem sibi non placuisse ludis, idque ab eodem jussum esse eum senatui nuntiare : illum non ausum. Iterum esse idem jussum, et monitum ne vim suam experiri vellet : ne tum quidem esse ausum. Exin filium ejus esse mortuum : eandem in somnis admonitionem fuisse tertiam. Tum illum etiam debilem factum, rem ad amicos detulisse, quorum de sententia lexicula in curiam esse delatum; quumque senatui somnium enarravisset, pedibus suis saluum revertisse. Itaque somnio comprobato a senatu, ludos illos iterum instauratos memorie proditum est.*

28.

Fabius Pictor, Romanus historicus, nulli Romanorum magistratui permitti ait ut ex bonis publicis aliquid in suos usus convertat.

25.

Arnobius Adv. gent. VI, 7 : *Quod si planum fieri testimoniis postulatis auctorum, Sammonicus, Granius, Valerianus vobis et Fabius indicabunt, cujus Olus fuerit filius, gentis et nationis cujus, ut a germani servulis vita fuerit spoliatus et lumine : quid de suis commeruerit civibus, ut ei sit abnegata telluris patriæ sepultura. Condiscetis etiam, quamvis nolle istud publicare se fingant, quid sit capite resecto factum, vel in parte qua rei curiosa fuerit obscuritate conclusum; ut immobilis videlicet atque fixa obsignati ominis perpetuitas staret.*

26.

Plinius H. N. XIV, c. 13 : *Fabius Pictor in Annalibus scripsit, matronam, quod loculos, in quibus erant claves vinariæ cellæ, resignavisset, a suis inedia mori coactam.*

27.

Plinius H. N. X, c. 24 : *Tradit et Fabius Pictor in Annalibus suis, quum obsideretur præsidium Romanum a Ligustinis, hirundinem a pullis ad se allatam : ut lino ad pedem ejus alligato nodis significaret, quoto die adveniente auxilio eruptio fieri deberet.*

28.

Suidas : Φάβιος Πίκτηρ, συγγραφεὺς Ῥωμαίων. Οὗτος λέγει ἄρχοντι Ῥωμαίων μὴ ἐξείναι μηδὲν σφετερίζεσθαι ἐκ τοῦ δημοσίου ὁτιοῦν.

29.

Strabo V, p. 228, de Sabinis : Φησὶ δ' ὁ συγγραφεὺς Φάβιος Ῥωμαίους αἰσθέσθαι τοῦ πλούτου τότε πρῶτον, ὅτε τοῦ ἔθνους τούτου κατέστησαν κύριοι.

Fabium grammaticum memorat Marius Victorinus. Art. gramm. I, p. 2468 ed. Putsch. : *Repertores literarum Cadmus ex Phœnice in Græciam, et Evander ad nos transtulerunt... Grammatici præterea Demetrius Phalereus, ex nostris autem Cincius, Fabius, Gellius tradiderunt, etc.*

29.

Fabius historicus inquit tunc demum Romanos sensisse divitias, quum Sabinorum gentem sibi subiecissent.

L. CINCIUS ALIMENTUS.

P. CORNELIUS SCIPIO. C. ACILIUS GLABRIO.

L. CINCIUS ALIMENTUS.

M. HERTZ. *De Lucii Cincii* (Berolin. 1842)
p. 3 : « Quum neque in consularibus neque in triumphalibus fastis ullius Cincii fiat mentio, neque quisquam eorum præter nostrum ac M. Cincium Alimentum, tr. pl. a. u. 530, legis Cinciæ de donis ac muneribus latorem, ad rempublicam gerendam accessisse videatur, minus nobilem hanc gentem plebeiam fuisse censeo quam antiquam et numerosam. Hoc vero Festus p. 262 Müll. prodere videtur : *Romanam portam vulgus appellat ubi ex epistyllo defluit aqua. Qui locus ab antiquis appellari solitus est statuæ Cinciæ, quod in eo fuit sepulcrum ejus familiæ.* Conf. Paul. Diacon. p. 57 M. : *Cincia locus Romæ, ubi Cinciorum monumentum fuit.* Eodem in loco antiquas Cinciorum ædes fuisse inde conjicias, quod antiquissimis temporibus in sua quisque domo sepultus esse traditur a Servio et Isidoro (cf. Creuzer. *Abriss* p. 455 edit. alt.; Klausen. *Æneas u. d. Penaten* p. 1016; Herzberg. *De diis Rom. patriis*, Hal. 1840, p. 10 sq.). »

Secundum Pighium (in Ann. tom. II, p. 142, 171, 178) L. Cincius Alimentus quæstor fuit a. u. c. 533, tribunus plebis a. u. c. 539, ædilis pl. a. u. c. 541. Quæ quam firmo nitantur fundamento, nos jam non quærimus. Certiora tradit Livius, ex quo prætor L. Cincius creatus est a. u. c. 544 (210 a. C.) M. Claudio Marcello IV et M. Valerio Lævino II coss. Ita enim Livius XXVI, 23 : *Prætoria inde comitia habita. P. Manlius Vulso et L. Manlius Acidinus et C. Lætorius et L. Cincius Alimentus creati sunt.* Provinciam obtinuit Siciliam. Livius l. l. c. 28 : *Decrevit Patres, ut alteri consulum Italia bellumque cum Hannibale provincia esset : alter classem, cui T. Otacilius præfisset, Siciliamque provinciam cum L. Cincio obtineret; et paucis interjectis : L. Cincio prætori ad obtinendam Siciliam Cannenses milites dati, duarum instar legionum.* « Agrigenti deinde (Hertzii verba sunt) multarumque aliarum urbium vel deditioni vel expugnationi videtur affuisse (Liv. c. 40) cum Lævino, cui ea provincia obtigerat (c. 29), donec ille autumnino jam instante ad comitia consularia habenda Romam literis accitus insulam a se pacatam atque exercitum prætori

mandavit (XXVII, 5). Quam provinciam haud diu obtinuit Cincius, quum Lævinius, ne dictator, quem ex senatus decreto plebs jussisset, invito sibi esset dicendus, clam nocte in Siciliam rediret, ubi et ei et Cincio in annum insequentem prorogatum est imperium cum exercitu Cannensi, quem ex militibus, qui ex Cn. Fulvii superessent legionibus, jussi sunt supplere : Lævini enim legiones Q. Fulvio cos. erant decretæ, quamobrem Q. Maximus Q. Fabii consulis filius a patre missus amplius tria millia militum ex Fulviani exercitus reliquiis adduxit, referens inde duas illas legiones et triginta quinquereimes, quas Tarentum ad patrem duceret, dum cetera classe prædatum in Africam trajicere aut ipse Lævinius jubetur aut mittere eo vel L. Cincium vel Valerium Messalam. Lævini tamen copiæ per Numidas quoque transfugas Siculorumque aliquem delectum auctæ inde non minutæ sunt, ut duorum exercituum speciem posset servare, quorum altero cum dimidia classe L. Cincium eam partem insulæ, qua Hieronis fuerat regnum, tueri jussit, altero ipse ceteram tuebatur insulam (XXVII, c. 7 sq.). In annum deinde insequentem L. Julio Cæsari prætori cum milite Cannensi provincia data est Sicilia, Lævino imperium prorogatum et classis septuaginta navium relicta, ut cum ea triginta navibus Tarento arcescitis aucta tunc demum, si ipsi videretur, prædatum in Africam trajiceret (XXVII, 22) : Cincius vero (c. 26) consulum literis ad Magonem Locris oppugnandum ex Sicilia cum classe excitus est, cujus imperium ei relictum esse videtur; quam ad rem summa vi, operibus tormentorumque omni genere ex Sicilia advecto, accessit. Mago, quum Hannibalem consulibus devictis, Marcello occiso, auxilio venire ipsi nuntiatum esset, ferox in hostes erupit. Primo anceps erat certamen. Deinde ut Numidarum equitatus ab Hannibale præmissus supervenit, tantus pavor est Romanis injectus, ut passim ad mare et naves fugerent, relictis operibus machinisque, quibus muros quatiebant (c. 28). Locrorum obsidione sic soluta Romam rediit Cincius; unde tamen paucis diebus post cum Sexto Julio Cæsare (cf. Klausen l. l. p. 1062 sq.) et L. Licinio Pollione Capuam ad Crispinum consulem missus est, qui gravi vulnere oppressus literas Romam scripserat, *se comitiorum causa non*

posse Romam venire... legatos opus esse ad se mitti, viros prulentes, cum quibus quæ vellet de republica loqueretur. Legati hi nuntiare jussi consuli, ut si ad comitia ipse Romam venire non posset, dictatorem in agro Romano diceret comitiorum causa. Si consul Tarentum profectus esset, Q. Claudium prætorem placere in eam regionem inde abducere legiones, in qua plurimas sociorum urbes tueri posset (c. 29). Dictatorem dictum esse a Quinctio T. Manlium Torquatum capite deinde tricesimo tertio nobis tradit Livius, de legatis vero ipsis nihil memoriæ habemus consignatum, neque in libris sequentibus ulla Cincii injicitur mentio. At libro XXI, c. 38 hæc legimus: *L. Cincius Alimentus qui captum se ab Hannibale scribit maxime auctor me moveret*, etc. (v. fr. 7). Eum enim nostrum Cincium esse vix est cur dubitaverit Pighius (*), qui tom. II, p. 142 ad a. u. 534, ubi quæstorem L. Cincium Alimentum ponit, hunc filium potius sibi historici quam ipsum historicum videri monet. Is enim ab Hannibale captus ei videtur initio belli, cujus postea historiam accuratius prodiderit. Hæc vero captivitas cum prætura novem annis post gesta nullo modo conciliari posse ei videtur, quod senatus Romanus et censores, ut ipsis utar verbis, eo tempore omnes, qui arma hostibus tradidissent, in Siciliam, quamdiu Pœni in Italia essent, relegatos variis ignominiiis et gravi insuper malitia proculcabant. At Vossius assensum nactus Longolii (Notitia Hermundorum etc., ed. Ernesti. 1794. II, p. 4), et Liebaltdius (Histor. Rom. Reliq. Hal. 1833, p. 6 sqq. coll. Lachmann. De fontt. Liv. II, p. 16) hanc dubitationem vanam esse ostenderunt. Historicum ipsum rebus a se narratis affuisse narrat Dionysius Hal. A. R. I, c. 6, commode a Vossio allatus. Quomodo vero pater illius viri senex certe illo tempore depontanus bello potuit adesse? Quomodo Fabio, qui harum rerum auctor vocatur antiquissimus, dici subæqualis? Num porro credibile est de viro, quem senatorem fuisse dicit Dionysius Hal. I, 74, ut eum ex gente plebeia oriundum ad rem publicam accessisse necesse sit, neque id sine laude, si ex insigni cum Hannibale familiaritate, qua captus gaudebat, colligere aliquid licet, nihil omnino memoriæ proditum esse nisi historiam eum scripsisse? Quid

denique movere nos debet ut initio belli captum dicamus Cincium nulla temporis notione a Livio tradita? Nihil igitur obstat, quin cum Vossio, Lachmanno, Liebaltdio, Blumio (*Einleitg in Roms alt. Gesch.* p. 66) unum eundemque statuas Cincium prætorem et historicum, eumque post illam legationem anno u. 546 susceptam dicas captum; si enim eundem quidem utrumque hominem Pighianum censes, initio vero belli captum, id quod post Meierottonem (Diss. Livian. II, p. 7) fecit Niebuhrius (tom. I, p. 287 ed. quart.) his verbis: « Er war Senator u. im Hannibalischen Kriege Prætor, obgleich er am Anfang desselben das Unglück gehabt hatte Gefangener der Pœner zu werden » — in nodum illo contortiore implicaberis: nam, id quod acute monet Liebaltdius p. 7, si revera Cincius bello Punico secundo ineunte in Hannibalis potestatem venisset, quum Romani captivos aut redimere nollent (Liv. XXII, 57 et 61. XXXIV, 50. Appian. De bell. Hann. 27 et 28. Macrobr. Sat. I, 11), aut certe eos qui fugerant ignominia notarent (Liv. XXIII, 31. XXV, 5. 7. XXVII, 7. 11. XXIX, 24), nonne propius ad verum accederet Pighii quam Niebuhrii sententia, quippe quorum hic Cincium redemptum ad præturam pervenisse censeret, ille ab eo postea ullum magistratum obitum esse prorsus negaret? Cui id quoque adjicio, Hannibalem hominem callidissimum primo belli tempore ne captivo quidem tam accurate numerum militum, quem quum maxime amisisset et reliquum haberet, expositurum fuisse. Per captivitatis igitur tempus ab ipso Hannibale multa videtur comperisse, quæ ad bellum hoc facerent, et vel ibi, fortasse ut ἀντίδωρον Hannibali offerret, quo de Romanorum et antiquitate et de novissimi belli quibus interfuerat rebus gestis certior eum faceret, vel post redemptus per vitæ privatæ otium opus suum historicum composuisse. » Hæc de vitâ Cincii Hertzius.

Historiam populi Romani a Cincio sermone græco traditam atque ita quidem, ut antiquiora tempora παραλωδῶς enarraret, sui vero ipsius ævi res διὰ τὴν ἐμπειρίαν ἀκριδῶς exponeret, testatur Dionysius Hal. A. R. I, 5 (v. fr. Fabii Pictoris), cujus fidem qui subvertere studuerunt, nihil illi quidem protulerunt, quod notari h. l. mereatur. Narrationem auctor ad finem usque belli Punici secundi deduxerit. Ex fragmentis numero paucissimis hoc certe patet, Cincium de priscis temporibus plerumque consensisse cum Fabio, cujus opus, etsi æqualis viri, ante oculos habuisse videtur. A Livio (fr. 6) Cincius dicitur *diligens monumentorum auctor*.

(*) = Eandem dubitationem miror proferre Clintonem F. II. ad a. 218, quod Dionysius A. R. I, p. 187 tantum senatorem eum fuisse mandet, quam causam eo jam irritam esse censuerim, quod Cincius homo plebeius ne senator quidem fieri poterat, nisi quæstura minimum functus: jam igitur ad rempublicam accessisse Dionysianum quoque Cincium oportet. Cf. de Cincio Clintonem ad an. 225 et 190 »

1.

De origine gentis Rom. c. 17 : *Ascanius completis in Lavinio triginta annis recordatus novæ urbis condendæ tempus advenisse ex numero porcorum, quos pepererat sus alba, circumspicis diligenter finitimis regionibus speculatus montem editum, qui nunc ab ea urbe, quæ in eo condita est, Albanus nuncupatur, civitatem communit : eamque ex forma, quod ita in longum porrecta est, Longam, ex colore suis Albam cognominavit. Quumque illuc simulacra deorum Penatium transtulisset, postridie apud Lavinium apparuerunt : rursusque relata Albam, appositisque custodibus nescio quantis, se Lavinium in pristinam sedem identidem receperunt. Itaque tertio nemo ausus est amovere ea, ut scriptum est in Annali Pontificum IV (?) lib., Cincii et Cæsaris II, Tuberonis I. Cf. Klausen. Æneas. p. 623.*

2.

Ibid. c. 18 : *Post eum (Silvium Postumum) regravit Tiberius Silvius Silvii filius. Qui quum adversus finitimos bellum inferentes copias eduxisset, inter præliantes depulsus in Albulam flumen deperit mutandique nominis exstitit causa, ut scribunt Lucius Cincius lib. I, Lutatius lib. III.*

Duo hæc fragmenta num vere sint L. Cincii propter fidem auctoris libri De gent. Rom. merito suspectam dubitari potest. Apud Strabonem V, p. 230 D, ubi Κεκίλιος δ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεὺς laudatur, non intelligendum esse Cincium nostrum, ut Heynius ad Virgil. Æn. exc. ad lib. VII conjiciebat, sed Coelium Antipatrum, recte monet Lachmann. De fontt. Liv. I, p. 30. Cf. Hertz. l. I. p. 21.

3.

Dionys. Hal. I, 74, c. 187 R. : *Λεύκιος δὲ Κίχκιος, ἀνὴρ τῶν ἐκ τοῦ βουλευτικοῦ συνεδρίου, περὶ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς δωδεκάτης ὀλυμπιάδος (Romam conditam statuit).*

Eadem Solin. c. 2, Euseb. Chron. p. 208 ed. Mai., Syncell. p. 193, D. Quæ de hujus computatione disputat Niebuhr. I, 299. 286, vereor ne acutiora sint quam veriora.

4.

Idem. I, 79, p. 201 R. de Iliæ sobole. Vide Q. Fabii Pictoris fr. 1.

5.

Idem II, 38 et 39 de Tarpeia urbem Sabinis prodente. Vide fragm. 4 Fabii Pictoris.

6.

Idem in Exc. Escorial. De insid. c. 1, ubi Spurii Mælii historia sec. Cincium et Calpurnium Pisonem exponitur. Vide Dionysii Exc. Escor. in tom. II, p. xxviii.

7.

Livius VII, 3 : *Lex vetusta est priscis literis verbisque scripta, ut qui prætor maximus sit, Idibus septembribus clavum pungat. Fixus fuit dextro lateri ædis Jovis optimi maximi ex qua parte Minervæ templum est. Eum clavum, quia raræ per ea tempora literæ erant, notam numeri annorum fuisse ferunt : eoque Minervæ templo dicatam legem quia numerus Minervæ inventum sit. Volsiniis quoque clavos indices numeri annorum fixos in templo Nortie Etruscæ deæ comparere diligens talium monumentorum auctor Cincius affirmat. Cf. Müller. Etrusc. p. 329 sq. Klausen Æneas p. 1010.*

8.

Livius XXI, 38 : *Quantæ copię transgresso in Italiam Hannibali fuerint, nequaquam inter auctores constat. Qui plurimum, centum millia peditum, viginta equitum fuisse scribunt, qui minimum, viginti millia peditum, sex equitum. L. Cincius Alimentus, qui captum se ab Hannibale scribit, maxime auctor me moveret, nisi confunderet numerum, Gallis Liguribusque additis : cum his octoginta millia peditum, decem equitum adducta in Italiam : (magis affluxisse verisimile est, et ita quidam auctores sunt) : ex ipso autem audisse Hannibale, postquam Rhodanum transierit, triginta sex millia hominum, ingentemque numerum equorum et aliorum jumentorum amisisse, in Taurinis, quæ Gallis proxima gens erat, in Italiam degressum.*

« Vel consulto vel ab Hannibale deceptum falsi ibi tradere Cincium in animum sibi induxit summus Gibbon. (*Miscellaneous works*, tom. II, p. 186 sqq.), laudatus a Lachmanno l. I. II, p. 16, qui contra ingeniosissima disputatione evincit p. 81, non Cincium hic errasse, sed Livium græcæ linguæ imperitia Polybii verba inconsultius nonnunquam vertentem, in Cincii quoque sententia interpretanda lapsum esse. Quos enim Cincius ipsi tabulæ Lacinien si ab Hannibale conscriptæ (Polyb. III, 33) consentiens ex Hispania in Italiam profectos dixe-

1.

Lucius Cincius, vir ex ordine senatorio, circa annum quar-

tum Olympiadis duodecimæ Romam urbem conditam esse statuit.

rit, eos Livium revera eo pervenisse putasse, ita vero hanc rem explicaturum fuisse, ut Gallos et Ligures, qui postea affluerint neque unquam tantum numerum effecerint, a Cincio errante adjectos esse scripserit. » HERTZ p. 24.

Subjicio notitiam ceterorum fragmentorum, quæ ex Cincii nescimus cujus, vel etiam Cinciorum juniorum, operibus laudantur.

1. DE FASTIS. Macrobi. Saturn. I, 12. Joh. Laurent. Lydus De mens. IV, 44, p. 216 ed. Ræth. (abi Κίχχιος δ' Ὁρμαῖος σοφιστής). Idem IV, 92, p. 290 (Κίχχιος ἐν τῷ Περὶ τῶν ἑορτῶν).

2. DE COMITIIS. Festus v. *Patricios*.

3. DE CONSULUM POTESTATE. Festus v. *Prætor*.

4. DE OFFICIO JURISCONSULTI (libri min. II). Festus v. *Nuncupata pecunia*, *Sanates*, *Subjici*.

5. MYTHAGOGICON LIBRI (min. II). Festus v. *Tridentem*.

6. DE RE MILITARI (libri min. VI). Gellius N. A. XVI, 4.

7. DE VERBIS PRISCIS. Festus v. *scenam* p. 330; *peremere* p. 214; *reconductæ* p. 277; *rodus* p. 285; *Tuditantes* p. 352; *gentilis* p. 94; *natio* p. 166; *naccæ* p. 166; *naucum* ibid.; *nuptias* p. 170; *no-va-lem agrum* p. 174; *obstitum* p. 193; *præcidanea porca* p. 218; *refriva fabra* p. 277; *Salias virgines* p. 329; *sinistræ aves* p. 339; *vindicæ* p. 376. Fulgentius De prisc. serm. v. *silicernios*.

Adde INCERTÆ SEDIS FRAGMENTA ap. Servium ad Virg. Æn. II, 225. Georg. I, 10; Arnob. Adv. Gent. III, 38. 39. Charisii Instit. gramm. I, 21, 124 p. 76 ed. Lindem. Mar. Victorin. I, 4, § 95 et 96. Fragmenta exscripta habes ap. Hertz. I. I. p. 32 — 60.

P. CORNELIUS SCIPIO.

P. Cornelium Scipionem Africanum, Africani majoris f., patrem adoptivum Scipionis Æmilianii, græcam quandam historiam scripsisse testatur Cicerone in Brut. c. 20 : *Ipsum Scipionem accepimus non infantem fuisse. Filius quidem ejus, is, qui hunc minorem Scipionem a Paulo adoptavit, si corpore valuisset, in primis habitus esset disertus. Indicant quædam oratiunculæ, tum historia quædam græca, scripta dulcissime.* Cf. Vell. Paterc. I, 10, 3.

C. ACILIUS GLABRIO.

KRAUSE (*Vit. et Fragm. histor. rom.* p. 84) : « A. u. c. 551, belli secundi Punici sexto decimo; Cn. Servilio Cæpione, C. Servilio Gemino consulibus, Acilius noster quæstor provincialis fuit; tribunus plebis a. 557 C. Cornelio Cethego, Q. Minucio Rufo consulibus. Fuit etiam senator, ut Gellius testis est, apud quem hæc verba legimus (VII, 14, 9) : *Erant isti philosophi Carneades ex Academia, Diogenes Stoicus, Critolaus Peripateticus : et in senatum quidem introducti interprete usi sunt C. Acilio senatore.* Cf. Plutarch. Cat. c. 22; Macrobi. Sat. I, 5; Cic. Academ. II, 45, 137. Accidit autem res a. u. 599, P. Scipione et M. Marcello consulibus, quum C. Acilius jam ad summam senectutem pervenisset. Scripsit græce historiam Romanam ab urbis primis temporibus usque ad suam ætatem, quod testantur, qui eum auctorem exhibent, Cicero, Livius, Plutarchus, alii. Quibus in rebus tradendis desierit, etsi affirmare non licet, tamen auctore Livio XXXV, 14 res anno 560 gestas exposuit. Græcos ejus annales, quos vocat Livius XXV, 39 et XXXV, 14, Claudius quidam (nam qui sit ignotum est) in Latinum sermonem vertit, eamque Claudii translationem, historiarum græce scriptarum quantum constat omnino primam, adhibuit Livius, ut ipse fatetur duobus locis, quorum primo (XXV, 39) majorem etiam hostium numerum tradidit quam Piso et qui augendis numeris famosus est factus Valerius Antias. Ipsius autem Acilii græcis Annalibus usi sunt Cicerone, Dionysius, Plutarchus scriptorque libelli De origine gentis Romanæ. Sed tamen non est cum Vossio existimandum, fecisse eum peculiarem librum de bello Hannibalico, a Cicerone adhibitum, sed ea in ipsis erant annalibus comprehensa. Denique Vossius, id quod in medio relinquo, eundem Acilium Glabrium intellexit apud Atilium Fortunatianum, qui in libro De arte metrica p. 2680 ed. Putsch. de versu Saturnio locutus ita rettulit : *In Acilii Glabrioris tabula : Fundit fugat posternit maximas legiones.* » Cf. Lachmann. De fontt. Livii I, p. 23 sq.

I.

De origin. gent. Rom. c. 10, 2 : *Et postquam ad classem rediit, repperitque mortuam (Prochytam), in insula proxima sepelisse, quæ nunc quoque eodem est nomine, ut scribunt Fulcatius Acilius et Piso (vulgo : Acilius Piso).*

2.

Plutarchus Romul. c. 21 : Γάιος δὲ Ἀχιλῖος ἱστορεῖ, πρὸ τῆς κτίσεως τὰ θρέμματα τῶν περὶ τὸν Ρω-

7

μύλον ἀφανῆ γενέσθαι· τοὺς δὲ τῷ Φαύνῳ προσευξαμένους ἐκδραμεῖν γυμνοὺς ἐπὶ τὴν ζήτησιν, ὅπως ὑπὸ τοῦ ἰδρωτός μὴ ἐνοχλοῖντο, καὶ διὰ τοῦτο γυμνοὺς περιτρέχειν τοὺς Λουπέρκους.

3.

Dionysius Hal. A R. III, 67, p. 582 R. : "Ἐγὼ" οὖν ἐν τρισὶ τοῖς μεγαλοπρεπεστάτοις κατασκευάσμασι τῆς Ῥώμης, ἐξ ὧν μάλιστα τὸ τῆς ἡγεμονίας ἐμφαίνεται μέγιστον, τὰς τε τῶν ὑδάτων ἀγωγὰς τίθεμαι καὶ τὰς τῶν δόων στρώσεις καὶ τὰς τῶν ὑπονόμων ἐργασίας, οὐ μόνον εἰς τὸ χρῆσιμον τῆς κατασκευῆς τὴν διανοίαν φέρων· ὑπὲρ οὗ κατὰ τὸν οἰκεῖον καιρὸν ἐρῶ· ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τῶν ἀναλωμάτων πολυτέλειαν, ἣν ἐξ ἑνὸς ἔργου τεκμήρῃται· ἂν τις, Γάϊον Ἀκύλιον· ποιησάμενος τοῦ μέλλοντος λέγεσθαι βεβαιωτὴν, ὅς φησιν ἀμεληθεῖσιν ποτε τῶν τάφρων καὶ μηκέτι διαρροεμένων, τοὺς τιμητὰς τὴν ἀνακάθαρσιν αὐτῶν καὶ τὴν ἐπισκευὴν χιλίων μισθῶσαι ταλάντων.

4.

Cicero De off. III, 32 : *Ut laudandus Regulus in conservando jurejurando, sic decem illi, quos post Cannensem pugnam juratos ad senatum misit Hannibal, se in castra redituros ea, quorum erant positi Poeni, nisi de redimendis captivis impetravissent, si non redierunt, vituperandi. De quibus non omnes uno modo. Nam Polybius (IV, 56) etc.... Acilius autem, qui graece scripsit historiam, plures ait fuisse, qui in castra revertissent eadem fraude, ut jurejurando liberarentur, eosque a censoribus omnibus ignominie notatos.*

E CLAUDIO TRANSLATORE.

5.

Livius XXV, 39, de L. Marcii in Hispania rebus gestis (a. u. 542. 212 a. C.) : *Ita nocte ac die bina castra hostium expugnata ductu L. Marcii. Ad triginta septem millia hostium caesa, auctor est Claudius, qui annales Acilianos ex Graeco in Latinum sermonem vertit, captos ad mille octingenta triginta : praedam ingentem partam : in ea fuisse clipeum argenteum pondo centum triginta octo, cum imagine Barcini Hasdrubalis. Valerius Antias una castra Magonis capta tradit, septem millia caesa hostium : altero praelio, eruptione pugnatum cum Hasdrubale : decem millia occisa, quattuor millia*

2.

Caius Acilius tradit ante conditam urbem Romuleorum pecus amissum fuisse : quos votis Fauno factis nudos, ne molestus ipsis sudor esset, ad requirendum id excurrisse : hinc nudos discurrere Lupercos.

3.

Ego certe in tribus magnificentissimis Romae operibus,

trecentos triginta captos. Piso quinque millia hominum, quum Mago cedentes nostros effuse sequeretur, caesa ex insidiis scribit. Apud omnes magnum nomen Marcii ducis est.

6.

Livius XXXV, 14 (193 a. C.) : *Villius, quum Pisiidae bello occupatum esse regem (Antiochum) audisset, Ephesum profectus, dum paucos ibi moratur dies, dedit operam, ut cum Hannibale, qui tum ibi forte erat, saepe congrediretur; ut animum ejus et tentaret, si qua posset, et metum demeret periculi ei quicquam ab Romanis esse. His colloquiis aliud quidem actum nihil est; secutum tamen sua sponte est, velut consilio petiitum esset, ut vi-
lior ob ea regi Hannibal et suspectior ad omnia fieret. Claudius, secutus Graecos Acilianos libros, P. Africanum in ea fuisse legatione tradit, eumque Ephesi collocutum cum Hannibale. Et sermonem etiam unum refert, quo quaerenti Africano, quem fuisse maximum imperatorem Hannibal crederet, respondisse, Alexandrum Macedonum regem; quod parva manu innumerabiles exercitus fudisset, quodque ultimas oras, quas visere supra spem humanam esset, peragrasset. Quaerenti deinde, quem secundum poneret, Pyrrhum dixisse. Castra metari primum docuisse : ad hoc neminem elegantius loca cepisse, praesidia disposuisse; artem quoque conciliandi sibi homines eam habuisse, ut Italicae gentes regis externi, quam populi Romani, tam diu principis in ea terra, imperium esse mallent. Exsequenti, quem tertium duceret, haud dubie senet ipsum dixisse. Tum risum subortum Scipioni et subjecisse : Quidnam tu diceres, si me vicisses? Tum me vero, inquit, et ante Alexandrum et ante Pyrrhum et ante omnes alios imperatores esse. Et perplexum Punico astu responsum et improvisum assentationis genus Scipionem movisse, quod e grege se imperatorum velut inestimabilem secrevisset.*

(7.)

Livii Epitom. lib. LIII : *A Q. Fabio proconsole (a. u. c. 613. 141 a. C.) pars magna Lustitiae, expugnatis aliquot urbibus, recepta est. C. Julius senator Graece res Romanas scribit. C. Julius aliunde non notus. Acilius scribendum proponit Hertz. De Lucii Cincii p. 12.*

unde maxime imperii magnitudo appareat, aqueductus pono et vias stratas et cloacas, non solum utilitatem operis considerans (de qua suo loco dicam), sed etiam impensarum magnitudinem, quam vel ex hac una re quis colligere potest, quod teste C. Acilio asfirmare licet neglectas aliquando cloacas nec amplius aquam transmittentes, a censoribus purgandas et reficiendas mille talentis locatas fuisse.

HANNIBAL. SOSILUS. CHÆREAS. SILENUS. XENOPHON. EUMACHUS.

HANNIBAL.

Cornelius Nep. Hannibal. c. 13 : *Atque hic tantus vir tantisque bellis districtus nonnihil temporis tribuit literis. Namque aliquot ejus libri sunt Græco sermone confecti, in his ad Rhodios de Cn. Manlii Vulsonis in Asia rebus gestis. De Cn. Manlii rebus gestis vide Livii lib. XXXVIII.*

SOSILUS LACEDÆMONIUS ET CHÆREAS.

Cornelius Nep. Hannib. c. 13 : *Hujus (Hannibalis) bella gesta multi memorie prodiderunt : sed ex his duo, qui cum eo in castris fuerunt simulque vixerunt, quamdiu fortuna passa est, Silenus et Sosilus Lacedæmonius. Atque hoc Sosilo Hannibal litterarum Græcorum usus est doctore.*

Diodorus XXVI, 4 (Exc. Hoeschel. p. 513), ad annum 217 : Μηνόδοτος δὲ Περνίσιος τὰς Ἑλληνικὰς πραγματείας ἔγραψεν ἐν βιβλίοις πεντακαίδεκα, Σώσιλος δὲ Ἰλιεύς τὰ περὶ Ἀννίβαν ἔγραψεν ἐν βιβλίοις ἑκτά. Inter Sosilum Lacedæmonium et Iliensem distinguit Kraus. Fragm. histor. Rom. p. 88; perperam procul dubio, etsi ratio duplicis patriæ nos latet.

1.

Polyb. III, 20 : Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, προσπεπωκυίας αὐτοῖς ἤδη τῆς τῶν Ζακανθαίων ἀλώσεως, οὐ μὰ Δία περὶ τοῦ πολέμου τότε διαβούλιον ᾔγον, καθάπερ ἔνοι-

1.

Romani, postquam de capto Sagunto auntium acceperunt, nequaquam illi quidem de bello suscipiendo tunc deliberationem instituerunt, sicut a nonnullis scriptoribus memorie est proditum; qui etiam sententias ab utraque parte dictas libris suis inseruerunt: quo sibi ne fingi quidem absurdius queat. Nam qui fieri potuit, ut Romani, qui superiori anno bellum Carthaginiensibus indixerant, si ditto-rem Saguntinorum infesti ingrederentur, iidem, capta per vim urbe ipsa, tum demum ad deliberandum convenirent, si ne suscipiendum bellum, annon? Quam absurdum vero illud, quod incredibile senatus morositiam comme-

τῶν συγγραφῶν φασί, προσκατατάττοντες ἔτι καὶ τοὺς εἰς ἑκάτερα βηθέντας λόγους· πάντων ἀτοπώτατον πρᾶγμα ποιοῦντες. Πῶς γὰρ ὁδὸν τ' ἦν, Ῥωμαίους, τοὺς ἐν αὐτῷ πρότερον ἐπηγγελκότας πόλεμον Καρχηδονίοις, ἐὰν ἐπιβαίνωσι τῆς Ζακανθαίων χώρας, τούτους, κατὰ κράτος ἐκλωκυίας αὐτῆς τῆς πόλεως, τότε βουλευέσθαι συνελθόντας, πότερα πολεμητέον, ἢ τοῦναντίον· πῶς δὲ καὶ τίνα τρόπον, ἅμα μὲν τὴν στυγνότητα τοῦ συνεδρίου παρεισάγουσι θαυμάσιον, ἅμα δὲ τοὺς υἱοὺς ἀπὸ δώδεκα ἑτῶν ἄγειν φασί τοὺς πατέρας εἰς τὸ συνέδριον, οὓς μετέχοντας τῶν διαβουλιῶν, οὐδὲ τῶν ἀναγκαίων οὐδενὶ προῖσθαι τῶν ἀπορρήτων οὐδέν; Ὡς οὐτ' εἰκὸς οὔτε ἀληθές ἐστι τὸ παράπαν οὐδέν, εἰ μὴ, νῆ Δία, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἡ τύχη καὶ τοῦτο προσέειπε Ῥωμαίοις, τὸ φρονεῖν αὐτοὺς εὐθέως ἐκ γενετῆς. Πρὸς μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα τῶν συγγραμμάτων, ὅσα γράφει Χαιρέας καὶ Σώσιλος, οὐδὲν ἂν δέοι πλέον λέγειν· οὐ γὰρ ἱστορίας, ἀλλὰ κουρεακῆς καὶ πανδήμου λαλιᾶς ἡμοί γε δοκοῦσι τάξιν ἔχειν καὶ δύναμιν.

De Chærea, qui idem argumentum atque Sosilus tractasse iisdemque temporibus vixisse videtur, aliunde non constat. De alio Chærea medico vel de re rustica scriptore vide Plin. H. N. XX, 23 et sæpius in Indice auctor. ad lib. VIII, X, XII — XVIII. Auctor. lat. R. R. p. 54, 164, cl. Athen. I, p. 32, B. Alios ejus nominis v. ap. Vitruv. X, 19 et Pausaniam. Chæream, Antiochi M. ducem, Hannibalis æqualem, vide ap. Polyb. V, 70, 10. 71, 11.

morantes, simul adjiunt, filios duodecim dumtaxat annis majores, a parentibus in senatum introductos; qui publicorum consiliorum facti participes, nemini ne propinquorum quidem quidquam illorum, quæ enuntiari nefas, prodiderint? Quæ sunt omnia a vero aliena et palam falsa: nisi profecto hoc quoque præter cetera Romanis fortuna, si diis placet, est largita, ut inde a pueris statim saperent. Verum de talibus scriptis, qualia sunt Chæreæ et Sosili, hæc sufficiat dixisse: neque enim pro historicis, meo quidem judicio, merentur haberi; sed pro fabulis ex alicujus tonsoris officina, aut vulgi fece profectis.

SILENUS CALACTINUS.

Silenus (Σιληνός, Σειληνός, Σιλανός) Calactinus (fr. 8) sub Hannibale militavit atque res ab eo gestas literis tradidit diligentissime. Cornel. Nep. Hannib. c. 13, coll. Cic. De divin. I, 21 (fr. 1). Præterea condidit Σικελικά, quorum sæpius fit mentio. In utroque opere varia sese obtulit occasio Romanas attingendi antiquitates. Attigit vero sicuti Timæus, Antigonius, Polybius, alii, ὧν ἕκαστος ὀλίγα καὶ οὐδὲ ταῦτα διεσπυδασμένους οὐδὲ ἀκριβῶς, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπιτυχόντων ἀκουσμάτων συνθεὶς ἀνέγραψεν, Dionys. Hal. A. R. I, 6. Ceterum quinam Silenus, num noster an alius Περὶ γλωσσῶν libros (*) composuerit, dubitatum est, quamquam juniorem aliquem grammaticum intelligendum esse suadet Ἀthenæus XI, p. 483, A, ubi hæc : Σειληνός δὲ φησι : « Κύπελλα, ἐκπώματα σκύροις ὅμοια, ὡς καὶ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος· Κύπελλα δ' ἐνεῖμε συδῶτης. » Nicander enim Attali, postremi Pergamenorum regis, temporibus floruit. Vide Voss. p. 173.

DE BELLO HANNIBALICO.

I.

Cicero De divin. I. 24 : *Hannibalem Cælius scribit, quum columnam auream, quæ esset in fano Junonis Laciniae, auferre vellet, dubitaretque utrum ea solida esset an extrinsecus inaurata, perterebravisse : quumque solidam invenisset statuissetque tollere, ei secundum quietem visam esse Junonem prædicere, ne id faceret, minarique, si id fecisset, se curaturam, ut eum quoque oculum, quo bene*

(*) Silenus ἐν Γλώσσαις laudatur ap. Athenæum XI, p. 468 A, 475 D, 478 E, 482 F, 644 F, 677 C, 699 E, 783 B; schol. Ap. Rhod. I, 1299.; Eustath. ad Odys. VII, 102, p. 1571,5. — Idem vel alius est *Silenus Chius*, de quo Tzetzes ad Lyc. 786 : Σειληνός δὲ ὁ Χῖος ἐν δευτέρῳ τῶν Μυθικῶν ἱστοριῶν (δύο δὲ γέγραφε βιβλία) φησὶν Ἀντίκλειαν εἶναι τὴν Ὀδυσσεὺς μητέρα· ἐγκύμονα δὲ διοδεύουσιν τὸ Νήριτον τῆς Ἰθάκης ὅρος, ὕσαντος πολὺ τοῦ Διὸς, ὑπ' ἀγωνίας καὶ φόβου καταπεσοῦσαν τεκεῖν Ὀδυσσεά, ὅθεν ἄρα καὶ Ὀδυσσεὺς ἐκλήθη. Eandem narrationem e Sileno afferunt schol. ad Odys. I, 75, Eudocia p. 312. 394. Conf. etiam de hoc Sileno Eustath. ad Od. XIX, 407, p. 1871. Comes Natal. I, 6 et p. 940. Ad eundem fortasse pertinet locus Diogen. L. II, 11, quem inter Calactini fragm. (6) exhibuimus. Cf. fr. 4. — *Sileni* De symmetriis Doricorum volumen laudat Vitruv. Præfat. lib VII.

5.

Polybius scribit esse Gadibus in templo Herculis fontem ad cujus aquas potui aptas paucorum sit graduum descensus, qui ad æstus maris contrario plane afficiatur modo, quum sub exundationem maris deficiat, et defluente eo implea-

videret, amitteret : idque ab homine acuto non esse neglectum. Itaque ex eo auro, quod exterebratum esset, buculam curasse faciendam, et eam in summa columna collocavisse. Hoc idem in Sileni, quem sequitur Cælius, græca historia est : is autem diligentissime res Hannibalis persecutus est.

Fortasse etiam quæ sequuntur de alio Hannibalis somnio ex eodem fluxerunt Sileno.

2.

Livius XXVI, 49, de Nova Carthagine a P. Scipione capta (210 a. C.) : *Capta alibi decem millia capitum, alibi supra quinque et viginti inænnias. Scorpiones majores minoresque ad sexaginta captos scripserim, si auctorem græcum sequar Silenum : si Valerium Antiatem, majorum scorpionum sex millia, minorum tredecim : adeo nullus mentendi modus est.*

3.

Plinius H. N. IV, s. 36 : *Ab eo latere, quo Hispaniam spectat, passibus fere centum altera insula est longa, III M. pass. lata, in qua prius oppidum Gadium fuit. Vocatur ab Ephoro (fr. 40) et Philistide Erythia, a Timæo et Sileno Aphrodisias.*

(4.)

Solinus Pol. c. 2 : *Palatium nemo dubitat quin Arcadas habeat auctores, a quibus primum Pallateum oppidum. Sunt qui velint a balatibus ovium mutata litera, vel a Pale pastoralis dea, aut, ut Silenus probat, a Palantho Hyperborei filia, quam Hercules ibi compressisse visus est, nomen monti adaptatum. Hæc fortasse ad alium Silenum pertinent.*

5.

Strabo III, p. 172 : Φησὶ δὲ ὁ Πολύβιος (34,9,5) κρήνην ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδείροις εἶναι, βαθμῶν ὀλίγων κατάδασιν ἔχουσαν εἰς τὸ ὕδωρ, πότιμον δὲ εἶναι· ἦν ταῖς παλιρροίαις τῆς θαλάσσης ἀντιπαθεῖν, κατὰ μὲν τὰς πλήμας ἐκλείπουσαν, κατὰ δὲ τὰς ἀμπώτεις πληρουμένην. Deinde postquam appositum quomodo Polybius explicare hanc rem studuerit (v. Posidonii fr. 95), pergit : Ἀρτιμίδωρος δὲ ἀντικατὰ τούτῳ, καὶ ἅμα παρ' αὐτοῦ τινα θείας αἰτίας, μνησθεὶς δὲ καὶ τῆς Σιλανοῦ δόξης τοῦ συγγραφέως, οὐ μοι δοκεῖ μνήμης ἄξια εἰπεῖν, ὡς ἂν ἰδιώτης περὶ ταῦτα, καὶ αὐτὸς καὶ Σιλανός.

tur.... Artemidorus autem dum Polybii sententiam vult refellere, aliamque a se causam profert, facta simul sententiæ Silani historici mentione, indigna relatu mihi videtur dicere : quippe quum et ipse et Silanus harum fuerint rerum rudes.

ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

E LIBRO PRIMO.

6.

Diogenis L. II, 11 : Φησὶ δὲ Σειληνὸς ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Ἱστοριῶν, ἐπὶ ἀρχοντος Λυσ* μύλου (vgo Διμύλου) λίθον ἐξ οὐρανοῦ πεσεῖν· τὸν δὲ Ἀναξαγόραν εἰπεῖν, ὡς ὁλος ὁ οὐρανὸς ἐκ λίθων συγκείμετο· τῇ σφοδρᾷ δὲ περιδινήσει συνεστάναι, καὶ ἀνεθέντα κατενεχθήσεσθαι.

Λυσ*] suppleendum erit Λυσιστράτου, qui archon fuit Ol. 78, 2. 467; quo anno lapidem illum ad Ægospotamos cecidisse refert Plinius H. N. II, 58. Possis etiam supplere Λυσίθου, qui archon fuit Ol. 78, 4, cui anno rem assignat Eusebius. In Marmore Par. ep. 57 notatur Theagenides archon (Ol. 78, 1). Rem multi referunt (v. not. ad Marm. Par. l. 1). Plutarchus in Lysandro c. 12 de clade Atheniensium ad Ægospotamos accepta loquens inter alia ait : Οἱ δὲ καὶ τὴν τοῦ λίθου πτώσιν ἐπὶ τῷ πύθῃ τούτῳ σημειῖόν φασι γενέσθαι. Fortasse eadem occasione rei huius meminit Silenus, siquidem Hellenicæ ejus historiæ fuerunt, neque in Siculis historiis rei commemorandæ opportunitas oblata est.

ΣΙΚΕΑΙΚΑ.

E LIBRO SECUNDO.

7.

Stephan. Byz. : Παλική, πόλις Σικελίας. Θεόφιλος ὃ ἐν ἐνδεκάτῃ Περιγησίῳ Σικελίας Παλικίνην κρήνην φησὶ εἶναι. Πλησίον δὲ αὐτῆς ἱερὸν Παλικῶν, ὃ εἰσι θαίμονες τινες, ὅς Αἰσχύλος ἐν Αἰτνεαίῃς γενεαλογεῖ Διὸς καὶ Θαλείας τῆς Ἡραΐστου, Σειληνὸς δὲ ἐν δευτέρῳ, Αἴτης τῆς Ὀπεανοῦ καὶ Ἡραΐστου, κληθῆναι δὲ αὐτὸς Παλικὸς διὰ τὸ ἀποθανόντας πάλιν εἰς ἀνθρώπους μεταστῆναι. De parentibus Palicorum cum Sileno facit Servius ad Virgil. Æn. IX, 584. Aliter Plutarch. Timol. c. 12; autochthones sunt Polemoni fr. 33, ubi vide.

HISTORIÆ.

6.

Silenus in primo libro Historiarum auctor est archonte Lysistrato molarem de cælo cecidisse lapidem, Anaxagoramque tum dixisse, cælum omne ex lapidibus esse compositum, sed veloci circumrotatione constare, quæ si remittat, ruiturum.

SICULA.

7.

Palice, urbs Siciliæ. Theophilus libro undecimo Periegesis Siciliæ Palicinen fontem esse dicit, et prope eum sanum Palicorum, geniorum quorundam, quos Æschylus in Æi-

8.

E LIBRO TERTIO.

Athenæus XII, p. 542, A : Σειληνὸς δ' ὁ Καλλατιανὸς (scr. Καλακτινός) ἐν τρίτῳ Σικελικῶν περὶ Συρακούσας φησὶ κῆπον εἶναι πολυτελῶς κατεσκευασμένον, ὃν καλεῖσθαι Μῦθον, ἐν ᾧ χρηματίζειν Ἰέρωνα τὸν βασιλέα.

Καλλατιανός] corruptum. Eadem confusione Sículus rhetor Cæcilius, cui Καλὴ ἀκτὴ patria (Athen. p. 272 T.), apud Suidam dicitur Καλλατιανὸς vel Καλλαντιανός.

E LIBRO QUARTO.

9.

Photius Lex. : Σαρδόνιος γέλως... Σειληνὸς δὲ ἐν δ' τῶν Περί Συρακούσας (Συρακούσας Suidas), λάχανον εἶναι παρὰ Σαρδωνίοις ἡδύ, σελίνῳ ἐμπερές· οὗ τοὺς γευσσάμενους τὰς τε σιαγόνας καὶ τὰς σάρκας αὐτῶν ἀποδάκναι.

Eadem Suidas s. v., nisi quod pro ἐν δ' in nonnullis libris est ἐν δευτέρῳ. De re cf. Pausanias X, 17, Servius ad Virgil. Eccl. VII, 41, Pacatus in Paneg. Theodos. 25, Tzetzes ad Lyc. 796. Aliorum de proverbii origine sententias v. ap. Suidam. l. 1, et in Timæi fr. 28.

XENOPHON.

Xenophontem Hannibalis historiæ scriptorem memorat Diogenes Laertius II, 59, ubi inter septem quos recenset Xenophontes quarto loco ponitur Ξ. ὁ ἱστορίαν Ἀντιδαϊκὴν γεγραφώς. Hæud magis constat de eo, qui secundus ponitur Ἀθηναῖος, ἀδελφὸς Πυθοστράτου, τοῦ τὴν Θησιῶδα ποιηκότος, γεγραφώς ἄλλα τε καὶ Βίον Ἐπαμινώνδου καὶ Πελοπίδου. Quintus est ὁ μυθώβη τερατεῖαν πεπραγματευμένος. — Addo alios Xenophontes, quos Suidas memorat hosce : Ξενοφῶν

næis Jovis et Thalæ Vulcano natæ filios esse dicit. Silenus vero parentes eorum Ætnam Oceani filiam et Vulcanum esse, atque Palicos propterea nominari refert, quod mortui iterum (πάλιν) ad homines redierint.

8.

Silenus Calactinus libro tertio De rebus Siculis in Syracusarum vicinia hortum ait esse magnifice exstructum, quem *Mythum* appellant : in eo responsa dare Hieronem regem solitum esse.

9.

Silenus libro quarto Rerum Syracusanarum ait apud Sarcos esse herbam quandam dulcem, aprio similem, quam qui gustarint, et maxillas et carnes suas præmordere.

Ἀντιοχεύς, ἱστορικός. Βαβυλωνιακά· ἔστι δ' ἐρωτικά. — Ξενοφῶν Ἐφέσιος, ἱστορικός. Ἐφεσιακά (ἔστι δ' ἐρωτικά βιβλία ἱ' περὶ Ἀδρόκμου καὶ Ἀνθίας) καὶ Περὶ τῆς πόλεως Ἐφεσίων καὶ ἄλλα. — Ξενοφῶν Κύπριος, ἱστορικός. Κυπριακά· ἔστι δὲ καὶ αὐτὰ ἐρωτικῶν ὑποθέσεων ἱστορία περὶ τοὺς Κινύραν καὶ Μύρραν καὶ Ἀδωνιν. — De *Xenophonte Lampsa-ceno geographo* vide quæ notavimus in introd. ad fragm. Alexandri Polyhistoris.

EUMACHUS NEAPOLITANUS.

ΤΑ ΠΕΡΙ ΑΝΝΙΒΑΝ.

E LIBRO SECUNDO.

1.

Athen. XII, p. 577, A : Εὐμαχος δ' ὁ Νεαπολίτης ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Περὶ Ἀννίβαν ἱστοριῶν Ἱερώνυμόν φησι τὸν τυραννίσαντα Συρακοσίων ἀγαγέσθαι γυναῖκα τῶν ἐπ' οἰκίματος προσεστηκυῶν, Πειθῶ ὄνομα, καὶ ἀποδείξαι βασιλίδα.

DE REBUS HANNIBALIS.

1.

Eumachus Neapolitanus secundo libro Historiarum Hannibalis, Hieronymum ait, Syracusanorum tyrannum, uxorem duxisse ex mulieribus quæ in cella meretricia prostabant, nominae Pitho eamque reginam pronuntiasset.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ.

2.

Phlegon. Mirab. c. 18 : Εὐμαχος δὲ φησιν ἐν Περιηγῇ, Καρχηδονίους περιταφρεύοντας τὴν ἰδίαν ἱπαρχίαν εἰρεῖν ὀρύσσοντας δύο σκαλατοὺς ἐν σοφοῖς κεμένους, ὧν τοῦ μὲν εἰκοσιτέσσαρας εἶναι πῆχεις τὴν σύνθεσιν, τοῦ δὲ ἑτέρου εἰκοσιτρεῖς.

« Hic fortasse idem est Eumachus Neapolitanus, quem res gestas Hannibalis consignasse dicebamus; nisi verisimile magis sit intelligi Eumachum Siculum musicum, quem Plinius reponit inter scriptores, ex quibus librum IV et VI Hist. N. concinnavit. Dicat aliquis hunc musicum vocari; sed hoc leve est, quando Plinius iis libris non de musicis, sed de variis gentibus tractat, et Aristoxenus Tarentinus quoque musicus fuit, qui tamen illustrium scriptorum vitas et præterea historiam variam reliquit. » *Vossius*. Alius Eumachus, Corcyraeus, qui Πιζοτομικὸν scripsit, laudatur ap. Athen. XV, p. 681, E.

PERIEGESIS.

2.

Eumachus in Periegesi ait Carthaginienses provinciam suam fossa munientes inter fodiendum reperisse duorum ossa cadaverum, in loculis jacentia; quibus rite compositis, longitudinem alterius cadaveris fuisse cubitum viginti quattuor, alterius cubitum viginti tres.

MENODOTUS PERINTHIUS VEL SAMIUS.

Μενόδοτος ὁ Περίνθιος τὰς Ἑλληνικὰς πραγματείας
 γραφέν ἐν βιβλίοις πεντακαταέκα. Verba sunt Diodori
 (XXVI, 4. Exc. Henschel. p. 513), qui ad an.
 218 vel 217 a. C. Menodotum memorat una cum
 Sosilo, quem Hannibalis coævum fuisse ejusque
 res gestas literis mandasse supra vidimus. Verisi-
 millimum igitur est Menodotum Sosili æqualem vel
 supparem fuisse atque Græcam historiam usque ad
 ea fere tempora deduxisse, quæ loco laudato tractat
 Diodorus. Quamquam, ne quid dissimulem,
 fieri etiam potuit ut hinc demum initium historia-
 rum suarum sumpserit. Illud tamen probabilius est.
 Ceterum ex Ἑλληνικῶν opere nihil tulit ætatem.
 Nullus vero dubito quin Perinthus hic sit idem cum
 Samio Menodoto, qui, testante Athenæo, res me-
 morabiles Sami insulæ et præ ceteris, ut videtur,
 quæ ad Junonis Samiæ cultum templumque per-
 tinebant, doctorum more periegetarum descripsit.
 — Quomodo auctor aliis Perinthus, aliis Samius
 fuerit, facile intelligitur, quum Perinthus Samio-
 rum esse coloniam constet. Aut igitur Sami oriun-
 dus postea Perinthus se contulerit, vel Perinthus
 natus partem vitæ in metropoli exegerit.

ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΑΜΟΝ ΕΝΔΟΞΩΝ ΑΝΑΓΡΑΦΗ.

I.

Athenæus XV, p. 671, F : Ἐπεὶ περὶ στεφάνων
 κηρύσεις ἤδη γεγόνασιν, εἰπέ ἡμῖν, τίς ἐστὶν ὁ παρὰ τῶν
 χαρίεντι Ἀνακρέοντι Ναυκρατίτης στέφανος, ὃς Οὐλί-
 πανί. Φησὶ γὰρ οὕτως ὁ μελιχρὸς ποιητής :

BERUM IN SAMO MEMORABILIMUM RECENSUS.

I.

Quoniam de coronis jam motæ sunt quæstiones, dic
 nobis, o Ulpiane, quænam est illa apud venustum Ana-
 cropatem *Naueralica corona* ? Sic enim ait mellifluus hic
 poeta :

Coronas vero vir quisque tres habebat ;
 duas ex roseis, tertiam Naucraticam.

Et cur apud eundem poetam *vitice* (sive *Amerina salice*)
 nonnulli coronantur ? Dicit enim secundo Carminum libro :

Megisthes vero ille comis, decem jam menses sunt, ex quo
 coronatur vitice et uisatum bibit dulce.

Absurda est enim corona e vitice : nam ad vincula solum
 et ad crates idonea est vitex. Dic igitur nobis ad hæc ali-
 quid quod scitu dignum sit, amice, nec vocabula solum-
 modo venare.

Στεφάνους ὁ δ' ἄνθρωπος τρεῖς ἑκαστος εἶχεν,
 τοὺς μὲν βοδίνους, τὸν δὲ Ναυκρατίτην.

Καὶ διὰ τὴν παρὰ τῷ αὐτῷ ποιητῇ λύγῳ τινὲς στεφα-
 νοῦνται ; φησὶ γὰρ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Μελῶν :

Μεγίσθης δ' ὁ φιλόφρων δέκα δὴ μῆνας ἐπειδὴ
 στεφανοῦται τε λύγῳ καὶ τρύφᾳ πίνει μελιγέα.

Ὁ γὰρ τῆς λύγου στέφανος ἄτοπος· πρὸς δεσμούς γὰρ
 καὶ πλέγματα ἡ λύγος ἐπιτήδειος. Εἰπέ οὖν ἡμῖν τι
 περὶ τούτων ζητήσεως ἀξίων ὄντων καὶ μὴ ὀνόματα
 θήρα, φιλότης.

12. Σιωπῶντος δ' αὐτοῦ καὶ ἀναζητεῖν προσποιουμέ-
 νου, ὁ Δημόκριτος ἔφη, Ἀρίσταρχος ὁ γρ μαθητικωτά-
 τος, ἑταῖρε, ἐξηγούμενος τὸ χωρίον ἔφη, ὅτι καὶ λόγοις
 ἐστεφανοῦντο οἱ ἀρχαῖοι. Τέναρρος δὲ ἀγροίκων εἶναι
 λέγει στεφάνωμα τὴν λύγον. Καὶ οἱ ἄλλοι γε ἐξηγῆται
 ἀπροσδιόνυσά τινα εἰρήκασιν περὶ τοῦ προκειμένου. Ἐγὼ
 δ' ἐντυχὼν τῷ Μηνόδοτῳ, τοῦ Σαμίου, συγγράμματι,
 ὅπερ ἐπιγράφεται Τῶν κατὰ τὴν Σάμον ἐνδόξων ἀνα-
 γραφῇ, εὗρον τὸ ζητούμενον. Ἄδμητην γὰρ φησὶ, τὴν
 Εὐρυσθέως, ἐξ Ἀργους φυγεῖσαν ἔλθεῖν εἰς Σάμον, θεα-
 σαμένην δὲ τὴν τῆς Ἥρας ἐπιφάνειαν καὶ τῆς οἰκοθεν
 σωτηρίας χαριστήριον βουλομένην ἀποδοῦναι, ἐπιμελη-
 θῆναι τοῦ ἱεροῦ τοῦ καὶ νῦν υπάρχοντος, πρότερον δὲ
 ὑπὸ Αἰλέγων καὶ Νυμφῶν καθιδρυμένου· τοὺς δ' Ἀρ-
 γείους πυθομένους καὶ γαλαπαίνοντας πείσαι χρημάτων
 ὑποσχέσει Τυρρηνούς, ληστροικῶν βίῳ χρωμένους, ἀρ-
 πάσαι τὸ βρέτας, πεπεισμένους τοὺς Ἀργείους, ὥς, εἰ
 τοῦτο γένοιτο, πάντως τι κακὸν πρὸς τῶν τὴν Σάμον
 κατοικούντων ἢ Ἀδμήτῃ πείσεται. Τοὺς δὲ Τυρρηνούς
 ἔλθοντας εἰς τὸν Ἑρμῆϊνον ὄρμον καὶ διαβάτας, εὐθέως
 ἔχθραι τῆς πράξεως. Ἀθύρου δὲ ὄντος τότε τοῦ νεῶς,

12. Illo tacente, et quid diceret anquirere simulante,
 Democritus ait : Aristarchus, grammaticorum summus,
 amice, interpretans hunc locum, ait vitice coronari so-
 litos esse veteres. Tenarus vero rusticorum corona-
 mentum esse viticem scribit. Alii item interpretes absurda
 quædam et aliena super proposita quæstione dixerunt.
 Ego vero postquam in *Menodoti Samii* librum incidi, qui
 inscribitur *Rerum in Samo insula memorabilium Recen-*
sus, inveni id quod quærebam. Ait enim : « Admetam
 Eurysthei filiam, quum Argis profugisset, venisse Samum :
 ibi quum ei apparuisset Junonis species, Admetam gratias
 relaturam, quod domo incolumis in ea loca pervenisset,
 curam suscepisse templi, quod hodieque exstat, olim vero
 a Lelegibus et Nymphis conditum fuerat. Argivos vero, re
 cognita indignatos, pacta pecunia persuasisse Tyrrenis
 piraticam facientibus, ut deæ raperent simulacrum, ratos
 scilicet, id si fieret, haud dubie male mulcatum iri Adm-
 etam a Sami incolis. Tyrrenos igitur, ad Junonis portum
 appulsa navi, excensione facta, continuo aggressos esse

ταχέως ἀνελέσθαι τὸ βρέτας, καὶ διακομίσαντας ἐπὶ θάλασσαν εἰς τὸ σκάφος ἐμβαλέσθαι· λυσάμενους δ' αὐτοὺς τὰ πρυμνήσια καὶ τὰς ἀγκύρας ἀνελόμενους εἰρεσῖα ἐκ πάσῃ χρωμένους ἀπαίρειν οὐ δύνασθαι. Ἥγησάμενους οὖν θεῖον τοῦτ' εἶναι, πάλιν ἐξενεγκάμενους τῆς νεὸς τὸ βρέτας ἀποθέσθαι παρὰ τὸν αἰγιαλόν· καὶ ψαίστά αὐτῷ ποιήσαντας περιδεεῖς ἀπαλλάττεσθαι. Τῆς δὲ Ἀδμήτης ἔωθεν δηλωσάσης, ὅτι τὸ βρέτας ἠφανίσθη, καὶ ζητήσεως γενομένης, εὐρεῖν μὲν αὐτὸ τοὺς ζητοῦντας ἐπὶ τῆς ἡϊόνας, ὡς δ' ἂν βρῇ βράβους Κἄρας, ὑπονοήσαντας αὐτόματον ἀποδεδρακέναι, πρὸς τι λύγου θωράκιον ἀπερίεσθαι καὶ τοὺς εὐμηχεστάτους τῶν κλάδων ἑκατέρωθεν ἐπιπασαμένους περιειλῆσαι πάντοθεν. Τὴν δὲ Ἀδμήτην λύσαντες αὐτὸ ἀγνίσαι καὶ στήσαι πάλιν ἐπὶ τοῦ βάθρου, καθάπερ πρότερον ἴδρυτο. Διόπερ ἐξ ἐκείνου καθ' ἕκαστον ἔτος ἀποκομίζεσθαι τὸ βρέτας εἰς τὴν ἡϊόνα καὶ ἀφανίζεσθαι, ψαίστά τε αὐτῷ παρατίθεσθαι καὶ καλεῖσθαι Τόνα τὴν ἑορτὴν, ὅτι συντόνως συνέβη περιειληθῆναι τὸ βρέτας ὑπὸ τῶν τὴν πρώτην αὐτοῦ ζήτησιν ποιησαμένων.

13. « Ἰστορεῖται δ' ὑπ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν χρόνον τῶν Καρῶν δεισιδαιμονία περισχεθέντων, ἐπὶ τὸ μαντεῖον τοῦ θεοῦ παραγενομένων εἰς Ὑβλαν καὶ πυνθανομένων περὶ τῶν ἀπηντημένων, θεσπίσαι τὸν Ἀπόλλωνα ποιήναι αὐτοὺς ἀποδοῦναι τῇ θεῷ δι' ἑαυτῶν ἑκούσιον καὶ χωρὶς δυσχεροῦς συμφορᾶς, ἣν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἀφώρισεν ὁ Ζεὺς τῷ Προμηθεῖ χάριν τῆς κλοπῆς τοῦ πυρὸς, λύσας αὐτὸν ἐκ τῶν χαλεπωτάτων δεσμῶν· καὶ τίσιν ἑκούσιον ἐν ἀλυσίᾳ κειμένην δοῦναι θελήσαντος,

ταύτην ἔχειν ἐπιτάξει τὸν καθηγούμενον τῶν θεῶν. Ὅθεν ἀπ' ἐκείνου τὸν δεδηλωμένον στέφανον τῷ Προμηθεῖ περιγενέσθαι, καὶ μετ' οὐ πολὺ τοῖς εὐεργετηθεῖσιν ἀνθρώποις ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν τοῦ πυρὸς δωρεάν. Διόπερ καὶ τοῖς Καρσὶ κατὰ τὸ παραπλήσιον ἔθος παρεκελεύετο, στεφανώματι χρωμένους τῇ λύγῳ καταδεῖν τὴν ἑαυτῶν κεφαλὴν τοῖς κλάδοις, οἷς αὐτοὶ κατέλαβον τὴν θεόν. Καταλῦσαι δὲ καὶ τάλλα γένη τῶν στεφάνων ἐπέταξε, χωρὶς τῆς δάφνης· τὴν δ' αὐτὸς ἔφη τοῖς τὴν θεὸν θεραπεύουσιν μόνους ἀπονέμειν δῶρον. Τοῖς τε χρηθεῖσιν ἐκ τῆς μαντείας κατακολουθήσαντας αὐτοὺς ἀδελφείας ἔσεσθαι, καὶ δίκην ἐν εὐωχίαις ἀποδιδόντας τῇ θεῷ τὴν προσήκουσαν. Ὅθεν τοὺς Κἄρας, ὑπακούσαι βουλομένους τοῖς ἐκ τοῦ χρηστηρίου, καταλῦσαι τὰς ἔμπροσθεν εἰθισμένας στεφανώσεις, αὐτοὺς τε κατὰ πληθος χρῆσθαι μὲν τῇ λύγῳ, τοῖς δὲ θεραπεύουσιν τὴν θεὸν ἐπιτρέψαι φορεῖν τὸν καὶ νῦν ἔτι διαμένοντα τῆς δάφνης στέφανον.

13. « Μνημονεύειν δ' ἔοικεν ἐπὶ ποσόν τι τῆς κατὰ τὴν λύγον στεφανώσεως καὶ Νικαινέτος, ὁ ἐποποιός, ἐν τοῖς ἐπιγράμμασι, ποιητῆς ὑπάρχων ἐπιχώριος καὶ τὴν ἐπιχώριον ἱστορίαν ἡγαπητικῶς ἐν πλείοσι. Λέγει δ' οὕτως·

Οὐκ ἔδλω, Φιλόθρη, κατὰ πόλιν, ἀλλὰ παρ' Ἡρῇ
δαίνυσθαι ζεφύρου πνεύμασι τερπόμενος.
Ἀρκαί μοι λιτὴ μὲν ὑπὸ πλεуроῖσι χαμένην
ἐγγυθὶ γὰρ προμάλου δέμνιον ἐνδοπίης
καὶ λύγος, ἀρχαῖον Καρῶν στέφος. Ἀλλὰ φερέσθω
οἶνος καὶ Μουσῶν ἡ χαρίεσσα λύρη,
θυμῆρες πίνοντες, ὅπως Διὸς εὐκλεία νύμφην
μέλπωμεν, νήσου δεσπότην ἡμετέρης.

opus; quumque porta clausum non esset ea aetate templum, protinus abstulisse simulacrum, et ad mare transportatum navigio imposuisse. Sed solutis rudentibus levatisque ancoris, remorum summo conatu abire non potuisse. Itaque ratos divino numine hoc fieri, simulacrum e navigio rursus extulisse, in littoreque deposuisse; oblatisque ei libis, metu percussos abiisse. Postredie mane quum indicasset Admetas evanuisse simulacrum, facta perquisitione, repertum esse in litore a quaerentibus: hos autem, utpote barbaros Cares, ultro aufugisse simulacrum opinantes, ad salicis truncum illud alligasse, et attractis utrimque longissimis ramis undique illud circumvolvisse. Admetam vero expeditum vinculis purificasse, et in basi, in qua ante locatum fuerat, rursus constituisse. Quare ab illo inde tempore quotannis e conspectu tolli simulacrum, et in litus deferri, libaque ei apponi; et *Tonea* vocari illud festum, quia intentis vinculis (συντόνως) constrictum fuisset simulacrum ab eis, qui primum illud investigatum iverant.

13. « Narrant vero, sub idem tempus Cares, oblata animis religione, oraculum dei adiisse Hyblam: et consulentibus de his quæ acciderant respondisse Apollinem, poenam deos illos dare debere sponte per se, et citra graviolem calamitatem. qualem poenam superioribus temporibus Juppiter Prometheo statuisset propter ignem furto ablatum, quum gravissimis cum vinculis solvisset. Quum enim voluisset ille ultro leviolem aliquam suscipere poenam, hanc ei imposuisse ferunt supremum deum. Atque inde

usum coronæ, qui Prometheo fuerat ostensus, ab illo haud multo post ad alios etiam homines, donati ignis beneficio ab eodem affectos, manasse. Itaque etiam Caribus simili instituto mandavit deus, ut vitice pro coronamento uterentur, et capita sua ramis eiusdem obstringerent, quibus ipsi deam revinxissent. Aliis autem omnibus coronarum generibus abstinere eos jussit, excepta laurea. Hanc se ipsum dixit solis his qui deos ministrarent tanquam donum tribuere. Qui paruisset oraculi responso, et in conviviis convenientem poenam deos daturi essent, hos salvos et noxæ expertes fore. Itaque Caras, morem gerere volentes oraculo, omissis aliis coronamentorum generibus, quæ ante in usu fuissent, vitice vulgo omnes uti, deos ministris permittentes lauream gestare coronam, cæcis gestandi mos etiamnum durat.

14. « Videtur autem coronamenti ex vitice meminisse aliquatenus etiam Nicænetus, epicus poeta, patria Samius, in Epigrammatibus, et affectum suum adversus patriam historiam frequenter declarans. Cujus hi sunt versus:

Nolo, Philothere, in urbe, sed in agro
epulari: Zephyri aura delector.
Sufficit mihi humi stratus sub lateribus torus;
in promptu est enim indigena ex tamari lectus,
et vitex, pricuum Carum coronamentum. At afferatur
vinum, et Musarum amabilis lyra:
læti potantes ut Jovis inclytam sponsum
canamus, insulæ dominam nostræ.

Ἐν τούτοις γὰρ ἀμφιβόλως εἰρηκῶς ὁ Νικαινέτος, πότερον στρωμένῃς ἔνεκεν ἢ στεφανώσεως ἀρκεῖται τῇ λόγῳ, τῷ λέγειν αὐτὴν τῶν Καρῶν ἀρχαῖον στέφος πρόδηλον καθίστησι τὸ ζητούμενον. Συνέβη δὲ τὴν τῆς λύγου στεφάνωσιν καὶ μέχρι τῶν κατὰ Πολυκράτην χρόνων, ὡς ἂν τις εἰκάσειε, τῇ νήσῳ συνθηστέραν ὑπάρχειν. Ὁ γοῦν Ἀνακρέων φησί·

Μαγίστης, ὁ φιλόφρων, δέκα δὴ μῆνας ἐπειδὴ στεφανοῦται τε λύγῳ καὶ τρύγῃ πίνει μελιδέα. »

18. Ταῦτα ἴσασιν οἱ θεοὶ ὡς πρῶτος αὐτὸς ἐν τῇ καλῇ Ἀλεξανδρείᾳ εὖρον, κτησάμενος τὸ τοῦ Μηνοδότου συγγραμμάτιον, καὶ ἐπιδείξας πολλοῖς ἐξ αὐτοῦ τὸ παρὰ τῷ Ἀνακρέοντι ζητούμενον. Λαβὼν δὲ παρ' ἐμοῦ ὁ πᾶσι κλοπῇ δνειδίζων Ἡφαιστίων ἐξειδοιοποίησατο τὴν λύσιν, καὶ σύγγραμμα ἐξέδωκεν, ἐπιγράφας Περὶ τοῦ παρ' Ἀνακρέοντι λυγίνου στεφάνου· ὅπερ νῦν ἐν τῇ Ῥώμῃ εὕρομεν παρὰ τῷ Ἀντικοττύρᾳ (?) Δημητρίῳ.... Μόνον γὰρ τοῦτ' ἴδιον εἰρηκεν, ὅτι Φύλαρχος ἐν τῇ ἰδέομῃ τῶν Ἱστοριῶν οἶδε τὴν κατὰ λύγον ἱστορίαν, καὶ ὅτι οὕτε τὰ Νικαινέτου οἶδεν, οὕτε τὰ Ἀνακρέοντος ὁ συγγραφεὺς· ἀπέδειξέ τε καὶ διαφωνοῦντα αὐτὸν κατ' ἐνὶ τῶν ἱστορηθέντων παρὰ τῷ Μηνοδότῳ.

2.

Athenæus XIV, p. 655, A : Μηνόδοτος δὲ ὁ Σάμιος ἐν τῷ Περὶ τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν τῆς Σαμίας Ἡρας φησὶν· « Οἱ τοὶ ἱεροὶ εἰσι τῆς Ἡρας, καὶ μήποτε πρῶτιστοι καὶ ἐγένοντο καὶ ἐτρέφθησαν ἐν Σάμῳ, καὶ ἐντεῦθεν εἰς τοὺς ἔξω τόπους διεδόθησαν, ὡς καὶ οἱ ἀλεκτρονέες ἐν τῇ

Περσίδι, καὶ αἱ καλούμεναι μελεαγρίδες ἐν τῇ Αἰτωλίᾳ. Διὸ καὶ Ἀντιφάνης ἐν τοῖς Ὀμοπατρίοις φησὶν·

Ἐν Ἠλίου μὲν φασὶ γίνεσθαι πόλει φοίνικας, ἐν Ἀθήναις δὲ γλαῦκας. Ἡ Κύπρος ἔχει πελείας διαφόρους· ἡ δ' ἐν Σάμῳ Ἡρα τὸ χρυσοῦν, φασὶν, ὀρνίθων γένος, τοὺς καλλιμόρφους καὶ περιδλέτους ταῶς.

Διόπερ καὶ ἐπὶ τοῦ νομίσματος τῶν Σαμίων ταῶς ἐστίν. »

E Menodoto vel alio Samiorum rerum scriptore fluxerit quod legitur apud Hesychium : Βάστα Κάρας· δύο ταῦτα ὀνόματα· ἐπιγέγραπται δὲ ἐπὶ ἀναθήματος ἐν Σάμῳ ἐν τῷ τῆς Ἡρας ἱερῷ οὕτω· « Βάστα Κάρας Σάμιος Ἡρῇ τήνδε θήρην ἀνέθηκα. » Cf. grammaticus a Bastio ad Gregor. Corinth. p. 125 ex cod. S. Germ. 177 citatus : Βάτα Κάρας· ἐπὶ τῶν παχέων καὶ δυνατῶν (scr. ἀδυνάτων, uti est ap. Apostol. V, 39) ἢ ἐπὶ τῶν ἀναισθητῶν· εἰρηται δὲ ἀπὸ ἐπιγραφῆς οὗσης ἐν Σάμῳ ἐν τῷ Ἡραίῳ, καταπλανησάσης ὑπ' ἀγνοίας τοὺς ἀναγνόντας. Ἐπέγραφον γὰρ πατρόθεν προτάσσοντες τὸν πατέρα, καὶ ἐστὶ τὸ μὲν Βάτα γενικῇ πτώσει, τὸ δὲ Κάρας ὀρθῇ, ἵνα ᾗ Κάρας ὁ Βάτα υἱὸς κτλ. Eadem alii, quos vide in Steph. Thes. tom II, p. 184 sq. et in Leutschii Paremiogr. p. 386. Ceterum v. Boeckh. Corp. Inscr. II, p. 212, qui pluribus de hac inscriptione exponit.

3.

Diogenes Laert. II, 104, varios recensens Theodoros : Τρισκαδέκατος, ζωγράφος, Ἀθηναῖος, ὑπὲρ οὗ γράφει Μηνόδοτος.

In his enim ambigue quidem loquitur Nicænetus, ut nescias utrum in strati usum, an coronamenti, sufficiat illi vitex : sed, quum illum nominet *priscum Carum coronamentum*, satis in aperto ponit id quod quaerimus. Conjectare autem licet, coronamenti ex vitice usum in illa insula usque ad Polycratis ætatem durasse. Anacreon certe dixit :

Μεγίστης vero ille comis, decem jam menses sunt, ex quo coronatur vitice et mustum bibit dulce. »

15. Hæc diu norunt a me primo in pulchra Alexandria esso reperta, quum nactus ibi esseni Menodoti libellum ; ex quo etiam multis hominibus hoc, quod apud Anacreontem quaeritur, demonstravi. Cujus quaestionis solutionem a me acceptam Hephæstion, is qui aliis omnibus furta exprobat, sibi vindicavit, scriptumque edidit hoc titulo, *De corona ex vitice apud Anacreontem* : quod scriptum nunc Romæ reperimus apud antiquarium (ἄντικουαρίῳ) Demetrium. Unum hoc de suo dixit, Phylarchum septimo Historiarum libro meminisse illius de vitice historiae, sed nec Nicæneti

nec Anacreontis meminisse hunc scriptorem ; quem etiam dissentire in nonnullis ostendit ab his quæ a Menodoto tradita sunt.

2.

Menodotus Samius in libro quo de iis quæ in templo Junonis Samiæ visuntur, exponit : « Pavones, ait, Junoni sacri sunt. Ac fortasse etiam primi omnium et nati et educati sunt in Samo, indeque in alias regiones divecti : quemadmodum primi galli gallinacei in Perside ; et meleagrides quæ vocantur, in Ætolia. Quare etiam Antiphanes in Germanis fratribus ait :

In Solis aiunt urbe nasci phœnices, Athenis vero noctuas. Cyprus columbas habet eximias : Samiam vero Junonem aureum habere aiunt avium genus, formosos et spectabiles pavones.

Quare etiam in moneta Samiorum pavo excusus est. »

3.

De Theodoro pictore Atheniensi scripsit Menodotus.

ALEXANDRIDES DELPHUS.

Alexandrides Delphus res Delphicas periegetarum more explicavit. *Ætate vel æqualis erat Polemoni, vel paullo quam ille antiquior* (v. not. ad fr. 3). Nomen auctoris cum Hemsterhusio (ad schol. Arist. Plut. 529. V. fr. 3) fuisse puto 'Αλεξανδρίδης, uti est ap. Plutarchum, schol. Aristoph. et Eurip. Orest. (v. fr. 3 et 4). Quod fr. 1 (coll. fr. 2 et 7) abiit in 'Αλέξανδρος, ex nota primitivorum et patronymicorum nominum permutatione. Fr. 2, 5, 6 libri exhibent 'Αναξανδρίδης, quod quidem nomen propter comicum Anaxandridem notius erat grammaticis.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΔΕΛΦΟΙΣ ΧΡΗΣΤΗΡΙΟΥ.

E LIBRO PRIMO.

1.

Stephan. Byz. : Παρνασσός, ὄρος Δελφῶν... 'Ενιοί δέ φασιν ἀπὸ Παρνασσοῦ Παρνασσὸν τοῦνομα λαβεῖν, ὃν καὶ μαντεύσασθαι Πυθοὶ πρῶτον, ὡς 'Αλέξανδρος (scr. 'Αλεξανδρίδης) φησὶν ἐν πρώτῳ Περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς χρηστηρίου.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΛΛΗΘΕΝΤΩΝ ΕΝ ΔΕΛΦΟΙΣ ΑΝΑΘΗΜΑΤΩΝ.

E LIBRO PRIMO.

2.

Zenob. I, 57 (N° 207 in cod. Bodlej.) : 'Αχρον λάβε καὶ μέσον ἔξεις.] 'Απελλαῖοι (Πελληναῖοι?) περισυνθέντες ἀπὸ τοῦ περὶ Κλεισθένην πολέμου ἐπυνθάνοντο τοῦ θεοῦ πότερον τὴν προτέραν αὐτῶν ἀνοικήσειαν πόλιν ἢ ἑτέραν ποιήσουσιν. 'Απεκρίντο δὲ ἡ Πυθία· Πείθου ἐμοῖσι λόγοισιν· ἄχρον λάβε καὶ μέσον ἔξεις. » Καὶ ἄχραν (ἄχρον Leutsch.) ἔχουσιν τὴν πόλιν ὥκησαν καταλαβόμενοι. 'Η ἱστορία παρὰ 'Αλεξάνδρῳ (sic cod. A; 'Αναξανδρίδῃ codd. B. V.; lege

'Αλεξανδρίδῃ) ἐν πρώτῃ Περὶ τῶν συληθέντων ἐν Δελφοῖς ἀναθημάτων.

Alii proverbii originem ad Æginetas referunt : Οἱ γὰρ τὴν Αἰγίναν οἰκήσαντες πολέμῳ ἐκπεσόντες τῆς πατρίδος, ἐγρήσαντο τῷ θεῷ· ὁ δὲ τὸ εἰρημένον αὐτοῖς ἀνείλεν· οἱ δὲ συμβαλόντες τὸν χρησμὸν, ἀκρωτήριόν τι κατασχόντες κατὰ μέσον ὥκησαν. 'Απὸ δὲ ταύτης τῆς αἰτίας, ὅταν τι δυσνόητον θέλωμεν ἀνιτίτessθαι, χρώμεθα τῷ προειρημένῳ. Cf. Apostol. II, 26; Arsen. 35. Suidas u. 'Αχρον λάβε; Müller. Æginet. p. 185. Leutsch. ad Zenob. I. 1.

3.

Plutarch. Lysandr. c. 12, de prælio ad Ægosopotamos : 'Ἦσαν δὲ τινες οἱ τοὺς Διοσκόρους ἐπὶ τῆς Λυσάνδρου νεῶς ἐκατέρωθεν, ὅτε τοῦ λιμένος ἐξέπλει πρῶτον ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἄστρα τοῖς οἰαζίν ἐπιλάμψαι λέγοντες. — Cap. 18 : 'Ο δὲ Λυσάνδρος ἐστῆσεν ἀπὸ τῶν λαφύρων ἐν Δελφοῖς αὐτοῦ χαλκῇν εἰκόνα καὶ τῶν ναυάρχων ἐκάστου καὶ χρυσοῦς ἀστέρας τῶν Διοσκόρων, οἱ πρὸ τῶν Λευκτρικῶν ἠφανίσθησαν. 'Εν δὲ τῷ Βρασίδου καὶ Ἀκωνθίων θησαυρῷ τριτῆρης ἔκειτο διὰ χρυσοῦ πεποιημένη καὶ ἐλέφαντος δουρὶν πηγῶν, ἣν Κύρος αὐτῷ νικητήριον ἐπέμψεν. 'Αλεξανδρίδης δὲ ὁ Δελφὸς ἱστορεῖ καὶ παρακαταθήκην ἐνταῦθα Λυσάνδρου κείσθαι τάλαντον ἀργυρίου καὶ μνᾶς πεντήκοντα δύο καὶ πρὸς τούτοις ἔνδεκα στατήρας, οὐχ ὁμολογούμενα γράφων τοῖς περὶ τῆς πενίας τοῦ ἀνδρὸς ὁμολογούμενοις.

Fortasse ad hunc ipsum locum plura de Dioscuris Alexandrides exposuerat. Contra quæ disputasse videtur Polemo ἐν τῷ Πρὸς 'Αλεξανδρίδῃν ap. schol. Eur. Orest. 1632 (v. Polem. fr. 76 a).

4.

Schol. Arist. Plut. 925 : Σίλφιον βοτάνῃ πολυτί-

DE DELPHICO ORACULO.

1.

Parnassum, Delphorum montem, nonnulli nomen accepisse dicunt a Parnasso, qui etiam primus in Pytho loco oracula ediderit, ut Alexandrides ait libro primo De Delphico oraculo.

DE DIREPTIS TEMPLI DELPHICI DONARIIS.

2.

Summum cape et medium habebis. Apellæi (?) ex bello Clistheneo superstites deum interrogarunt, utrum prior ipsorum urbs restauranda ipsis, an alia ædificanda esset. Respondit Pythia : *Pare verbis meis, summum cape et habebis medium.* Igitur urbem, quæ arcem habebat me-

diam, occupantes inhabitaverunt. Historia apud Alexandridem libro primo De direptis templi Delphici thesauris.

3.

Lysander ex manubiis æream sui statuam Delphis posuit et uniuscujusque præfectorum navibus, et stellas Castorum aureas, quæ ante Leuctricam pugnam de medio sublatae sunt. In Brasidæ et Acanthiorum thesauro triremis sita fuit bicubitalis, ex auro et ebore confecta, quam Cyrus Lysandro ob partam victoriam gratulans misit. Anaxandrides Delphicus scriptum reliquit, depositum etiam ibi Lysandri fuisse, talentum scilicet argenti et minas quinquaginta duas, undecimque stateres : quæ cum iis, quæ de paupertate viri in confesso sunt, non conveniunt.

4.

Silphium planta permagni aestimatur, hanc ob causam

μητος· ἡ δὲ αἰτία τοιαύτη ἐστὶ. Βάττος, ὃ καὶ Ἀριστο-
τέλης, πόλιν ἐν Λιθύῃ Κυρήνην [λεγομένην] ἔκτισε
κατὰ τὸν δοθέντα αὐτῷ παρὰ τοῦ Ἀπολλωνος χρησμόν·
καὶ οἱ πολῖται οἱ Κυρηναῖοι ἀνταπόδοσιν τῆς εὐεργεσίας
βουλόμενοι χάρισασθαι τῷ βασιλεῖ, ἐποίησαν δακτύλιον,
ἐν ᾧ ἡ πόλις αὐτῶν προσφέρει τῷ βασιλεῖ τὸ σιλφιον.
Καὶ τὸ φύλλον δὲ αὐτοῦ καὶ ὁ καρπὸς καὶ ὁ καυλὸς καὶ
ὁ ὅπλος καὶ ἅπλως τὸ πᾶν αὐτοῦ πολλῆς τιμῆς ἀξίον
ἐστίν. Καὶ οἱ Ἀμπελιῶται δὲ ἔθνος Λιθύης, εἰς Δελ-
φὸς ἀνέβησαν καυλὸν σιλφίου, ὥς φησιν Ἀλεξανδρίδης.
Cf. Pemsterhus, ad h. l. (p. 592 ed. Paris.).

5.

Schol. Eur. Alcest. 1 : Ἀλεξανδρίδης (libri Ἀνα-
ξανδρίδης) ὁ Δελφὸς φησὶ θητεῦσαι αὐτὸν (τὸν Ἀπολ-
λώνα) διότι τὸν Πυθοὶ δράκοντα ἀνείλεν. V. Müller.
Dor. I, p. 322.

6.

Plutarch. Qu. Gr. c. 9 : Τίς δὲ παρὰ Δελφοῖς Ὀσιω-
τῆρ καὶ διὰ τί Βύσιον ἓνα τῶν μνηνῶν καλοῦσιν; Ὀσιω-
τῆρα μὲν καλοῦσι τὸ θυόμενον ἱερεῖον, ἔταν Ὀσιος
ἀποδεχθῆ. Πέντε δὲ εἰσιν Ὀσιοι διὰ βίου, καὶ τὰ
πᾶλλα μετὰ τῶν προφητῶν δρῶσιν οὗτοι, καὶ συνιε-
ρουργῶσιν, ὅτε γεγενῆσθαι δοκοῦντες ἀπὸ Δευκαλίωνος.
Ὁ δὲ Βύσιος μὴν, ὡς μὲν οἱ πολλοὶ νομίζουσι, φύσιός
ἐστίν· ἕαρος γὰρ ἄρχει, καὶ τὰ πολλὰ φύεται τηνικαῦτα
καὶ διαβλαστάνει· τὸ δ' ἀληθές οὐκ ἔχει οὕτως. Οὐ γὰρ
ἐντὶ τοῦ φ τῷ β χρώνται Δελφοί, καθάπερ Μακεδόνας,
Βῆλιππον καὶ Βαλακρὸν καὶ Βερωνίαν λέγοντες· ἀλλ'
ἐντὶ τοῦ π· καὶ γὰρ τὸ πατεῖν, βατεῖν, καὶ τὸ πικρὸν,
βακρὸν ἐπισκωῶς καλοῦσιν. Ἔστιν οὖν Πύσιος ὁ Βύσιος,
ἐν ᾧ πιστεύονται καὶ πυνθάνονται τοῦ θεοῦ. Τὸ γὰρ
ἐκπελεῖν καὶ κάρειον. Ἐν τῷ μηνὶ γὰρ τούτῳ χρηστή-
ριον ἐγγίγνεται, καὶ ἐβδόμην ταύτην νομίζουσι τοῦ θεοῦ
γενέσθαι, καὶ πολὺφθοον ὀνομάζουσιν, οὐ διὰ τὸ πέτ-

Battus, quem etiam Aristotelem vocant, in Libya Cyrenen
urbem condidit jussu oraculi, quod ab Apolline acceperat.
Cujus beneficii gratiam referre regi volentes Cyrenæi cives
annulum faciendum curarunt, in quo urbs silphium regi
offerens viscebatur. Folia hujus plantæ et fructus et stirps
et succus et omnino tota planta in magno pretio est. Ampe-
liotæ vero Libyæ gens silphii stirpem Delphos miserunt
donarium, ut Alexandrides narrat.

5.

Alexandrides Delphus Apollinem pro mancipio servisse
ait propterea quod draconem Pythicum interfecisset.

6.

Quis est apud Delphos Hosioter, et cur unum de
mensibus appellant Bysium? Hosioter est victima quæ
immolatur quum creatur Hosius (vox sanctum notat).
Quinque autem sunt Hosii per omnem vitam, multisque in
rebus adsunt vatibus, atque una etiam sacrificant: quippe
a Deucalione genus crediti trahere. Bysius mensis, ut ple-
rique putant, Physis est, a nascendo sic dictus: est enim
veris initio, quo tempore pleraque nascuntur et germinant:

τασθαι φθοῖς, ἀλλὰ πολυπευθῇ καὶ πολυμάντευτον
οὔσαν. Ὅψὲ γὰρ ἀνέβησαν αἱ κατὰ μῆνα μαντεῖαι τοῖς
δεομένοις· πρότερον δὲ ἀπαξ ἐθεμίστευεν ἡ Πυθία τοῦ
ἐνιαυτοῦ κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, ὡς Καλλισθένης
(fr. 4) καὶ Ἀλεξανδρίδης (vgo Ἀναξανδρίδης) ἱστο-
ρήκασιν.

ΠΕΡΙ ΛΥΚΩΡΕΙΑΣ.

E LIBRO SECUNDO.

7.

Stephan. Byz. : Λυκώρεια, κώμη ἐν Δελφοῖς. Καλ-
λίμαχος τρίτῳ. Ἀπὸ Λυκωρέως τοῦ βασιλέως. Ὁ πολί-
της Λυκωρεὺς καὶ Λυκώριος καὶ Λυκωρείτης. Ἔστι καὶ
Λυκώρειος Ζεὺς καὶ Λυκώρειον διὰ διφθόγγου.

Αὐλῇ, πόλις Ἀρκαδίας. Ἀλέξανδρος δευτέρῳ Περὶ
Λυκωρείας.

Si recte sese habent ista περὶ Λυκωρείας, proba-
bilitur loco suo mota sunt, neque Alexander ab
nostro Alexandride diversus. Neque improbabile
Alexandridem de Lycorea, quæ ad priscam Del-
phici oraculi historiam permagni momenti est,
peculiare opus composuisse.

Fortasse Alexandridæ nomen reponendum in
Proverb. Append. IV, 77 (p. 453 ed. Leutsch.) :
Συμβαλοῦμενος· κατ' ἔλλειψιν καὶ αὐτῇ. Ἐνδεῖ
γὰρ εἰς ἔρωτα. Μέμνηται ταύτης (τῆς παροιμίας) Ἀλέ-
ξανδρος. Ibi Ἀναξανδρίδης proposuit Bernhardt in
Jahrb. f. wiss. Kritik 1837 p. 178, notante Leut-
schio. Porro *Alexandrides* reponendus esse videtur
ap. Athen. p. 210, B, ubi de re Delphica postquam
laudatus erat Ἡγήσανδρος ὁ Δελφὸς ἐν τῷ ἐπιγραφο-
μένῳ ὑπομνήματι ἀνδριάντων καὶ ἀγαλμάτων, subji-
citur καὶ ὁ Ἡγήσανδρος ταυτὰ λέγει (v. Hegesandri
fr. 45).

sed res ita non habet. Non enim Delphi B littera pro Ph
utuntur, ut Macedones, qui *Philippum*, *Balacrum*, *Bero-
nicam* dicunt (quæ sunt *Philippus*, *Phalacrus*, *Phe-
ronice*), sed loco litteræ P, soliti *batein* dicere et *bicron*, quæ
sunt *patein* et *picron*. Est ergo *Bysius* dictum pro *Pystius*,
quod eo mense deum scilantur. Atque hæc sententia con-
venit cum antiquis Delphorum observationibus. Mense enim
isto oraculum primo exstitit, et septimanam istam deo na-
talitiam putant, *polyphthoumque* nominant, non a coquen-
dis *phthoibus*, quod est placentæ genus, sed quod multa
tum responsa deus edat. Sero enim coepit singulis mensibus
oracula requirentibus respondere: antiquitus semel dun-
taxat in anno vaticinabatur Pythia, idque ista die, ut Cal-
listhenes et Alexandridas tradiderunt.

DE LYCOREA.

7.

Lycorea, vicus Delphicus. Callimachus libro tertio. A
Lycoreo rege nomen habet. Civis Lycorensis et Lycorinus
et Lycorites. Est etiam Juppiter Lycoreus, et Lycoreum,
teste Alexandro in secundo De Lycorea.

POLEMO ILIENSIS.

Suidas : Πολέμων Εὐηγέτου, Ἰλιεύς (*); κώμης Γλυκείας ὄνομα, Ἀθήνησι δὲ πολιτογραφηθείς, [διὸ ἐπεγράφετο Ἑλλαδικός,] ὁ κληθεὶς περιηγητής, ἱστορικός. Γέγονε κατὰ τὸν Πτολεμαῖον τὸν Ἐπιφανῆ· κατὰ δὲ Ἀσκληπιάδην τὸν Μυρλεανὸν συνεχρόνισεν Ἀριστοφάνη τῷ γραμματικῷ καὶ διήκουσε (?) καὶ τοῦ Ῥοδίου Παναιτίου. Ἐγραψε Περιήγησιν Ἰλίου ἐν βιβλίοις γ', Κτίσεις τῶν ἐν Φωκίδι πόλεων καὶ περὶ τῆς πρὸς Ἀθηναίους συγγενείας αὐτῶν, Κτίσεις τῶν ἐν Πόντῳ πόλεων, Περὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι [πόλεων], καὶ ἄλλα πλεῖστα, ἐν οἷς καὶ Κοσμικὴν περιήγησιν ἤτοι γεωγραφίαν. Cf. Eudocia p. 362.

Γλυκείας] sic ABVE, ceteri Γλυκίας. PRELLERUS (*Polemonis Periegetæ Fragmenta collegit etc. L. Preller, Lips. 1838*), vir doctissimus et de Polemone eximie meritis, nomen vico fuisse putat a γλυκεία κρήνη, collato inter alia Pausania VII, 27, 1 : τὸ δὲ χωρίον (sub Pellene urbe), ἐνθα αἱ πηγαί, Γλυκείας ὀνομάζουσι. — Eudociap. 362 habet Λυκίας, cui scripturæ vix quisquam patrocinauit propterea, quod Zelea urbs Troadis antiquitus Λυκία appellata fuisse a nonnullis dicitur. V. schol. II. V, 105 coll. schol. II. VI, 172, schol. Æschyl. Pers. Sept. c. Th. v. 132. « Similis scrib. discrepantia reperitur in Soph. Philoct. 1461 (Λύκιον πότον et γλύκιον πότον). » Bernhardt. Γλαυκίαν, Ἰωνίας πολέχων, memorat Stephanus Byz. Fortasse idem nomen fuit Polemonis patriæ. — διὸ ἐπερ. Ἑλλ.] Hæc uncis inclusit Prellerus. Scilicet Ἑλλαδικός libri inscriptio erat, ut infra videbimus. Potuit tamen nomen istud a libro etiam ad scriptorem transferri. Refingere licet : διὸ καὶ Ἀθηναῖος ἐπεγράφετο· περιηγητής ὁ κληθεὶς Ἑλλαδικός. Vocem ἱστορικός omittit Eudocia. — διήκουσε καὶ] Corrupta.

(*) Alii auctores, quibus Polemonis nomen, a Prellero recensentur hi : 1. *Polemon Ponticus*, cujus epigrammata tria in Antholog. I, p. 103; III, p. 254, 330. Num sit Polemo, quem primum Ponti regem Antonius constituit, an filius ejus et successor, parum liquet. Cf. Jacobs Animadv. ad Anthol. III, 3, p. 940. — 2. *Polemo sophista Laodiceus*, Trajani ætate florens. Ex scriptis ejus duæ supersunt laudationes funebres, quas ed. Orelli. Lips. 1819. — 3. *P. physiognomicus*. V. Fabric. B. Gr. III, p. 323 H. — 4. *P. Atheniensis*, Philostrati f., Xenocratis successor. V. Diogen. L. IV, 16 sqq.; Ritter. *Gesch. d. Phil.* II, p. 544 ed. 2. — 5. *P. sophista junior*, sub Commodio imperatore. Suidas v. Πολέμων. — 6. *Polemo quidam grammaticus* in Lucanum commentarios scripsit, quorum librum quintum laudat Lydus De magistr. III, 46. — 7. *P. Neoplatonicus*. et *P. hæreticus*. V. Fabric. B. Gr. III, p. 188. — Inter pictores floruit *Polemon Alexandrinus*. Plinius H. N. XXXV, 40, 33.

Intercidisse aliqua censet Bernhardt. Conjici possit διῆκε μέχρι τοῦ Ῥ. Παν. — Ἐγραψε Περιήγησιν] « In parietinis variæ doctrinæ nos versari demonstrat* V, post περιήγησιν inserens τὰ πρὸς Ἀδαῖον καὶ (adde Ἀντίγονον) : quæ res indicium facit apparatus tumultuarii, quem Byzantini homines ad breviter redegerint. » Bernhardt. — Ἰλίου] Ἡλίου Ven. « Hujus auctoritas non magis est confessa quam ejus libri, qui inscriptus fuisse fertur Κτίσεις τῶν ἐν Πόντῳ πόλεων. » Bernhardt. Neque tamen etiam est cur fidem Suidæ in dubium vocemus. — Κτίσεις τ. ἐ. II. π.] sic ex Mss. Paris. Küster.; priores edit. et Eudocia συγγενείας τῶν ἐν Πόντῳ πόλεων. — Λακεδ. πόλεων] in V. vox πόλεων omissa; πινάκων legendum censet Reinesius.

Quæ de Euergete periegetæ nostri parente, deque Glyceâ Iliensi vico, in quo lucem Polemo aspexerit, a Suida traduntur, aliunde non licet confirmare. Ac de patria quidem rem satis incertam esse, inde aliquis collegerit, quod Athenæus VI, p. 234, D (fr. 78) mentionem Polemonis injiciens, Πολέμων γὰρ, αἶτ, ὁ εἶπε Σάμιος ἢ Σικυωνίος εἶτ' Ἀθηναῖος ὀνομαζόμενος χαίρει, ὥς ὁ Μοφεάτης Ἡρακλείδης λέγει καταριθμούμενος αὐτὸν καὶ ἀπ' ἄλλων πόλεων. Verum fidem testimonii Suidiani ipsa tueretur Iliensis vici obscuritas juxta urbes posita clarissimas, quas periegeta non potuit non adire et per tempus aliquod inhabitare. Unde Atheniensis dici potuerit ab ipso Suida docemur. Nempe civitate Polemonem ab Atheniensibus donatum esse dicit. De reliquis vero nominibus recte sine dubio statuit Prellerus l. I. p. 12 : « Videtur Polemo, inquit, quum modo hanc modo illam urbem incoletet, etiam libros suos modo ex hac modo ex illa civitate in lucem emisisse, idque in titulis librorum diversis gentilibus, ut quamque urbem incolebat, nomini suo adjectis significasse. Ex qua domiciliorum diversitate si gloriolam sibi quærebat meus, id non tam huic homini quam universæ, qua is vixit, ætati imputandum est, quæ pridem desiderat patriæ amorem censere ex caritate ejus loci, ubi quisque natus esset, et in qua litteratis potissimum hominibus, si itinera longinqua fecerant, magnæ id laudi habebatur. »

Floruit Polemo, ut Suidas ait, sub Ptolemæo Epiphane (qui regnavit an. 204—180 a. C.), et sicuti ex Asclepiadis Περὶ γραμματικῶν opere refertur, æqualis erat Aristophanis grammatici, qui ex computo Ritschlii (*Alex. Bibl.* p. 90) natus est

circa an. 260, mortuus an. 185 a. C. Hæc inter se optime concinunt; at vehementer iis refragatur quod deinceps ponit Suidas : καὶ διήκουσε καὶ τοῦ Ποδίου Πανακτίου : nam ex antecedentibus Polemo senex esse debuit quo tempore primum florere cœpit Panætius. Quare aut aliena miscentur, aut verba corrupta sunt. Auctor Suidæ dixerit pervenisse Polemonem usque ad Panætii tempora, qui eum inter γωφίμους habuisset, id quod Suidas perperam de *discipulo* Polemone intelligere potuit. (*) — De magistris Polemonis nihil traditur. Quid recentiores finxerint, modo Aristarchi, modo Aristophanis discipulum, modo ex Pergameno- rum schola profectum esse dicunt, post Prellerum denuo exponere supersedeo. Ipse autem Prellerus : « Mihi renuntiandum potius, inquit, quam obsequendum improbo illi grammaticorum suo quemque doctore, suæ successioni assignandi studio, gaudeoque meo, ut quem dixeris αὐτοδίδακτον fuisse. Verum si spectes universam studiorum rationem, quantum de iis ex fragmentis existimari potest, duabus potissimum in urbibus aliquamdiu disciplinis eum fuisse eruditum crediderim, Alexandriæ et Athenis. Alexandriæ per illam ætatem eæ artes maxime colebantur, quibus Polemo conspicuus erat, historicæ et grammaticæ; quas qui studiose ediscere, qui penitus haurire volebat, non poterat quin Alexandrinis doctoribus temporis operæque aliquantum impenderet. Adde quod constat (?) vidisse nostrum aulam Ptolemæi Evergetæ ex Athen. XII, p. 552, A (fr. 84), et quod libri ejus inter posteriores grammaticos maxime ab Alexandrinis usurpabantur, inprimis ab Didymo. Si certa nomina exprimi velis, potuit ille audire Callimachum, potuit etiam Eratosthenem audire, qui Polemone adolescente summis illarum artium laudibus excelebat. De Eratosthene noli contra monere quod Polemo scripsit adversus Eratosthenem; scripsit etiam Aristophanes adversus (πρὸς) Callimachi præceptoris Πύνακα. Ad Athenas quod attinet, Polemonem huic urbi multum temporis tribuisse vel inde patet, quod traditur Ἀθήνησι πολιτογραφῆσαι fuisse, unde Ἀθηναῖος vocatur Heraclidi Mopseati ap. Athen. VI. p. 234, D, et Plutarcho Sympos. Quæstt. V, 2. Quæritur quonam

ætatis spatio Athenis versatus fuerit, utrum senex, quod existimavit Lydenus, qui Polemonem senem scholas Athenis habuisse statuit, quibus interfuerit Panætius, an juvenis. Mihi de scholis istis valde dubium videtur; contra hoc videor mihi pro certo exploratoque ponere posse, primam urbem, quo juvenis ab Alexandrinis rudimenta litterarum edoctus advolaverit, studiosissimus ille monimentorum omnisque antiquitatis ex artis operibus documentisque publicis illustrandæ, hanc igitur urbem fuisse Athenas, quippe non modo qualicunque monumentorum suppellectile refertissimas, sed etiam iis maxime tunc frequentatas, qui periegetarum studia colerent, in monumentorum cognitione posita atque ab Atheniensibus primum, ut videtur, ad certam artem et rationem revocata. Efflorescebat nimirum tunc apud Athenienses illa, quam peripatetici inchoaverant, antiquitatum disciplina ex sedula singulorum locorum inspectione et pertractatione explicandarum. Vigebant laudes Philochori et Timæi Siculi (quem maximam vitæ partem apud Athenienses degisse constat ex Polybio Exc. Vat. XII, 13), qui hæc studia insigni cum fructu ad historiam applicaverant. Florebant nomina Cratetis Atheniensis, Eratosthenis, Aristophanis, aliorum, qui comœdiam Atticam ex antiquitatibus Atticis illustrabant. Vivebat, ni fallor, eadem ætate Diodorus Atheniensis qui Periegetæ nomen tanquam propriæ professionis appellationem, inter historicam atque grammaticam artem mediæ, primus sibi adscivisse et ad peculiare litterarum genus vindicasse videtur. Hos Polemo sequutus est, tantumque mox de antiquitatibus Atticis ex monumentis et inscriptionibus collustrandis meruit, ut Athenienses eum inter cives adoptarent; cui tamen rei cavendum ne nimium tribuamus, quum constet eum honorem per ista tempora facillimi negotii fuisse. — Athenis Polemonem ad ceteras Græciæ et reliqui orbis terrarum civitates obeundas perrexisse et quod vitæ reliquum erat inter peregrinandum fere consumsisse crediderim, idque ita eum instituisse, ut ex urbibus nobilioribus, præcipue ex iis quæ monumentorum, donariorum, tabularum pictarum, inscriptionum abundantia insigniores erant, modo hanc modo illam diutius incoleret domiciliumque ibi aliquantis pergeret. Certe, si quanta cura de singulis disputaverit ex ipsius fragmentis cognoveris, facile mecum consenties eum minime, ut solent homines peregrinabundi, inspexisse duntaxat urbes videri, sed habitare in iis et tam bene cognitatas habere, quam solent cives aut inquilini. Neque hoc de solis Athenis valet, verum sicuti in his versatissimus erat, ita Argos etiam, Sicyonem, Spartam,

(*) Panætium quendam seniore intelligi voluit Fabricius B. Gr. III, p. 572. Jonsius (Hist. Scr. ph. p. 213) vel de alio Polemone, vel de nostro Polemone non discipulo, sed magistro Panætii cogitandum esse suspicabatur. Jonsio suffragatur Lydenus. De Panætio p. 6 sq. « Mihi, Prellerus ait, mittenda potius ista Suidæ hallucinatio videtur, qui sive ipsum Asclepiadem seu alium qui hoc usus erat, excerpserit, adeo hoc oscitanter fecit, ut quid sibi velit Panætii ista Rhodii commemoratio nunc expediti omnino nequeat. »

Olympiam, Delphos, Dodonam, Syracusas ad extremum usque angulum perquisivisse eum dixeris. — Ab arte sua et Περὶ γῆτης nominabatur et Στῆλοκόπας, quorum illud peculiare id scribendi genus significat, quod a Diōdoro Atheniensi inchoatum a nostro ad summum, quod in hoc genere præstari poterat, perductum esse videtur. Alterum cognomen peculiarem quandam, quæ maximè inter ceteros periegetas eminebat, laudem Polemonis indicat, ut qui esset unicus inscriptionum scrutator ex monumentis publicis colligendum et ex antiquitatum scientia aperiendarum. Περὶ γῆτης appellatur apud Strab. IX, p. 240, Athen. IX, p. 372, A; 387, F; XII, p. 602, F; XV, p. 696, F; V, p. 210, A; Plutarch. vit. Arat. c. 13, Steph. B. v. Δωδώνη, Suid. v. Πολέμων. Videtur sibi ipse in titulis librorum hoc nomen attribuisse, quo quarum artium professio, quæ studia comprehendantur explicatissime demonstrabitur capite tertio. Στῆλοκόπας appellatur ab Herodico Crateteo ap. Athen. VI, p. 234, D: ἐπεκαλεῖτο δὲ καὶ Στῆλοκόπας, ὡς Ἡρόδικος ὁ Κρατήτειος. De Herodico Babylonio, Cratetis discipulo, plenissime disputavit Wegener. De aul. Att. p. 155 sq. Vocem Στῆλοκόπας Dalecampius ad Athen. l. c. revocandam putavit ad verbum στήλιτεῦν, στήλο-κόπας esse quasi ἐσθλῆλιτευμένον sive ἐσθλῆλοκοπημένον (cf. Pollux VII, 73, Hesych. v. Στήλιταῖσαι, Dio Cass. XLII, 9), ut cujus nomen ob desertum vadium vadium videatur columnæ inscriptum et infamatum fuisse, qui mos obtinebat Athenis. Alia interpretatio Valesii est ad Harpocr. v. Ἄξονες, Polemonem Στῆλοκόπας dictum esse ob maledicentiam, qua in eos qui ab se dissentirent sævisset et « quod omnes scriptores quasi prosciberet, ἐσθλῆτεῦς, ἐσθλῆλοκόπης. » Dissensit ab hoc Casaubonus, rectum haud dubie videns in hoc, quod nomen repetiit ab studio Polemonis in inscriptionibus posito: « Qui tanta diligentia græcarum urbium inscriptiones de columnis, pilis, statuis et omne genus donariis descripsisset, Στῆλοκόπας joculari quidem, sed aptissimo nomine est dictus, παρὰ τὸν κόπον τὸν περὶ τὰς στήλας. Sic δοξοκόπους dixerunt, qui industriam et laborem omnem suum ad gloriæ aucupium referrent. Sic etiam δημοκόπους appellabant, qui in demerendo populo assidue occupabantur. » Et assentiuntur Casaubono Jacobsius Animadverss. Anthol. Prolegg. p. XXXV. et Bæckhius OEcon. Civit. II. p. 281, Corp. Inscr. vol. I. præf. p. VIII. Mihi de re exploratum videtur, originatione ipsa, quam proposuit Casaubonus, vereor ut recte habeat. Nam repetierim vocem στήλοκόπας non ἀκόπος, sed ἀκόπτειν, unde κοπίς, ut στήλοκόπας sit lapicida, is qui inscriptionem

aliquam in columnam incidit. Aliæ ejusdem vocabuli formæ sunt στήλοκόπος et στήλοκόπης, quam forma στήλοκόπας dorismis adnumeranda videatur in vulgarem dialectum haud raro receptis; cf. Lobeck ad Phryn. p. 638, ad Ajac. v. 604, p. 292 sq. coll. p. 460. Recte vero Casaubonus etiam in hoc, quod joculari hoc nomen appellat, de qua re secus judicavit Wegener. De aul. Att. p. 204, nimium ille opinanionibus suis de academia, quam dicit, Pergamena indulgens: « Stelocopæ cognomen nescio an Polemonis fuerit in academia Attica ob insignem in inscriptionibus colligendis et explicandis collocatam operam gloriosa et honorifica appellatio: » qui videat ne academicis suis tribuerit facetias subrusticas, quibus placuerit hominem litteratissimum nominare lapicidam. Omnino talia, quæ doctis viris apud Græcos indebantur, cognomina jocularia plerumque sunt et habent aculeum. Sic Nicanor Aristarcheus Στιγματίας dictus, hoc est proprie servus κατεστιγµένος, quia doctrinam interpungendi multis libris persequutus erat (cf. Schol. Dionys. Thr. ap. Bekk. Anecd. p. 758 sq. 763 sqq., Warton. ap. Gaisf. Poett. min. IV, p. 3), διότι ἐπολυλόγησε περὶ στιγµῶν, ut ait Eustath. p. 20, 12. Simili cavillatione Satyrus Ζῆτα dictus διὰ τὸ ζητητικὸν αὐτοῦ, Phot. Bibl. p. 151. b. Bekk., Dionysius Ἀσκάλαφος, aut propter lucubraciones assiduas aut ἐπειδὴ μακρὸς καὶ λεπτὸς ἦν καὶ ὠχρὸς, ut ait Etym. M. p. 278; cf. Fronto p. 94 Nieb., unde cognoscitur hunc Dionysium, quem nominat tenuiorem, magistrum Frontonis fuisse. Quamquam talibus originationibus nihil tribuendum esse censet Lehrsius Quæst. epic. p. 19 sqq. »

DE SCRIPTIS POLEMONIS.

Tituli laudantur supra triginta. Quibus non omnibus peculiaria opera indicari nemo non concesserit; sed quinam tituli tamquam partes majoris operis componendi sint, ex arbitrio magis pendet quam certis argumentis demonstrari potest. Prellerus opera Polemonis in quattuor classes digessit, quarum prima inscribitur Περὶ γῆτης κοσµική, altera Ἀντιγραφαί, tertia Ἐπιστολαί, quarta *Commentationes variae*. Singulos deinde titulos hunc in modum disponendos esse statuit [Titulos latine scriptos ipse Prellerus, ut tenorem aliquem materiarum efficeret, supplevit]:

I. ΠΕΡΙΓΗΓΗΣΙΣ ΚΟΣΜΙΚΗ.

1. ΕΛΛΗΝΑΙΚΟΣ.

a. Attica.

α'. Περὶ τῆς Ἀθηνῆσιν ἀρχοπόλεως, libris IV fr. 1—5.

β'. Περ. τῶν ἐν τοῖς Προπυλαίοις πινάκων, fr. 6.
 γ'. Ἀναγραφὴ τῶν ἐπωνύμων τῶν δῆμων καὶ φυ-
 λῶν, fr. 7—10.

δ'. Περὶ τῆς ἐρῆς ὁδοῦ βιβλίον.

b. *Argolica*, fr. 11—13.

c. *Sicyonica*.

α'. Περὶ τῆς Ποικίλης στοᾶς τῆς ἐν Σικυῶνι, fr.
 14—15.

β'. Περὶ τῶν ἐν Σικυῶνι πινάκων, fr. 16—17.

d. *Laconica*.

α'. Περὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι ἀναθημάτων, fr.
 18—20.

β'. Περὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι πόλεων.

e. *Eliaca*, fr. 21—23.

f. *Arcadica*, fr. 24.

g. *Bæotica*, fr. 25.

α'. Περὶ τῶν Θήβων Ἡρακλείων, fr. 26.

h. *Phocica*.

α'. Κτίσεις τῶν ἐν Φωκίδι πόλεων καὶ περὶ τῆς
 πρὸς Ἀθηναίους συγγενείας αὐτῶν.

β'. Περὶ τῶν ἐν Δελφοῖς θησαυρῶν, fr. 27—29.

i. *Epirotica*.

α'. Περὶ Δωδώνης, fr. 30

2. ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΙΑΙΟΥ ἐν βιβλ. γ', fr. 31—33.

3. DE URBIBUS PONTICIS, DE CARIA, INSULIS

α'. Κτίσεις τῶν ἐν Πόντῳ πόλεων.

β'. *Carica*, fr. 34, 35.

γ'. Περὶ Σαμοθράκης, fr. 36.

4. DE CIVITATIBUS ITALIÆ ET SICILIÆ.

α'. Κτίσεις Ἰταλικῶν καὶ Σικελικῶν, fr. 37, 38.

II. ANTIGRAΦΑΙ.

1. Τὰ πρὸς Τίμαιον, lib. min. XII, fr. 39—46.

2. Περὶ τῆς Ἀθήνησιν Ἐρατοσθένους ἐπιδημίας,
 lib. min. II, fr. 47—52.

3. Πρὸς Νεάνθη ἀντιγραφαί, fr. 53.

4. *Adversus Istrum*, fr. 54, 55.

5. Πρὸς Ἀζαῖον καὶ Ἀντίγονον, lib. min. VI,
 fr. 56—69.

III. ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

1. Πρὸς Ἀτταλον ἐπιστολή, fr. 70—72.

2. Πρὸς Διοφύλον περὶ τοῦ Μορύχου, fr. 73—75.

3. Πρὸς Ἀράνθιον, fr. 86.

4. Πρὸς Ἀλεξανδρίδην, fr. 86 a.

5. Περὶ δόξων ὀνομάτων, fr. 87, 88.

IV. COMMENTATIONES VARIE.

1. Περὶ τῶν κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων, fr. 79, 80.

2. Περὶ ποταμῶν. Περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ ποταμῶν.
 Περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ θαυμαζομένων ποταμῶν, fr.
 81—83.

3. Περὶ θαυμασίων, fr. 84.

4. Περὶ τῶν ἐν Καρχηδόνι πέπλων, fr. 85.

5. Περὶ τοῦ παρὰ Ξενοφῶντι καννάθρου, fr. 86.

6. Περὶ τοῦ Διὸς κφίδου, fr. 87, 88.

7. Περὶ Ἄρτου, fr. 89.

8. *Varia incertæ sedis*, fr. 90—102.

Inter titulos modo recensitos duo maxime sunt qui in disceptationem veniant : Περιήγησις κοσμικὴ et Ἑλλαδικός. Priorem nonnisi e Suida novimus, qui postquam singula quædam Polemonis scripta attulit, subjicit : Καὶ ἄλλα πλεῖστα (ἔγραψε), ἐν οἷς καὶ Κοσμικὴν περιήγησιν ἦτοι γεωγραφίαν. De his ita statuit Prellerus p. 22 : « Quod additur ἦτοι γεωγραφίαν, patet nihil esse nisi glossema Suidæ, qui ex suæ ætatis more confunderet περιήγησιν antiquariam et geographicam. Nam ipse Polemo quamquam multas terras obiit multasque gentes vidit, tamen ad excolendam geographicam non plus consultasse videtur quam qui et ipse periegesin composuit, Pausanias. Scripserunt illi de fluminibus singulis, montibus, urbibus ; geographicam tamen, quæ proprie vocabatur, minime attigerunt. Deinde similem usurpationem adjectivi κοσμικός, ut περιήγησις κοσμικὴ dicatur universalis, equidem legere non memini nisi apud Byzantinos, velut apud Photium Bibl. cod. 69 : Ἀνεγνώσθη μοι βιβλίον ἱστορικὸν ὡς ἐν συνόψει κοσμικῆς ἱστορίας, ὃ δὲ συγγραφεὺς Ἡσύχιος ὁ Ἰλλούστριος. Propter similes, credo, rationes Bernhardt ad Dionys. Perieg. p. 519 : « Tantum addo, inquit, Suidæ quadam narratione, qui reliquisse eum Κοσμικὴν περιήγησιν ἦτοι γεωγραφίαν nulla profecto cum fide prodidit, Ukertum, quod mireris, in errorem esse inductum Geogr. I, 1, p. 141. » Neque tamen prorsus mihi de hac inscriptione desperandum videtur, sed crediderim subesse aliam, velut eam, quæ antiquioribus idem significabat, περιήγησιν οἰκουμένης, quam ad suæ ætatis sermonem græce refinxerit Suidas, latine in alio scriptore reddidit is qui scripsit *Expositionem totius mundi* ab Hudsono in Geographis minoribus tom. III editam. Certe etiamsi Polemo non omnes illos, quos ad primam classem retuli, tractatus una eademque editione publicaverit (separatim editos maxime eos dixeris, qui habent divisionem librorum, velut quattuor libros Περὶ τῆς Ἀθήνησιν ἀροπόλεως, libros tres Περιήγησις Ἰλίου,

tamen potuit vel ipse vel posteriorum grammaticorum aliquis ex diversis istis commentariis unum corpus efficere; idque nominare Περιήγησιν οἰκουμένης. » Hæc Prellerus. Quibus subjungo quæ ad Suidæ ista ἐν ὅς καὶ Κοσμηκὴν περιήγ. notavit Bernhardus: « Habet ista conclusio scriptoris ad finem properantis, quod in dubitationem adduci possit. Nam ut ipsam inscriptionis causam ac materiam a studiis doctæ antiquitatis abhorruisse constat, nec Polemonis in litteris qualiacunque ejus rei vestigia deprehenduntur: ita disciplinam ætatis Byzantinæ haud leviter ornavit Περιήγησις οἰκουμένης, auctore Dionysio, cujus ad similitudinem illa solet diversissimos de rebus historicis geographicisque commentarios exigere. Huc accessit præconium periegetæ, quod sua sponte videbatur ad totius orbis descriptionem spectare. Nos igitur quum titulum commentitium in Dionys. p. 519 repudiasset, Prellero tamen non plane persuasimus: is enim Περιήγησιν οἰκουμένης non solum agnoscit, sed primam etiam classem Polemoniorum voluminum constituit, quam vel ipse vel posteriorum grammaticorum aliquis ex variis libris in unum corpus redactam evulgarit. Nimirum finxit vir doctissimus Polemonem in enarrandis regionibus quamplurimis operam eruditam consumpsisse. Equidem industriam illius opinor in finibus Græcorum monumentorum ac donariorum sese continuisse; quibus comites, si libet, addas libellos de Dodone et de Samothrace. Nam Κτίσεις Ἰταλικῶν καὶ Σικελικῶν (ut de suspectis titulis unum et eum incredibilem attingam) cave colligas e schol. Apoll. IV, 324 (fr. 38): οὗ μνημονεύει Πολέμων ἐν κτίσει Ἰταλικῶν καὶ Σικελικῶν. quæ si corrigantur sic ut par est, ἐν κτίσει Παλαιῶν τῶν Σικελικῶν, nemo non ea cepsebit ad locum Macrobiani V, 19 referenda [v. fr. 83]. » Hæc Bernhardus, qui quam in postremis conjecturam protulit, eam argumentum fragmenti fr. 38 minime commendat, neque quidquam inde lucratur, nisi forte etiam librum De Ponti urbibus Polemoni abjudicandum esse censuerit. Ceterum rectissime Bernhardus monuisse mihi videtur, nihil subesse ut κοσμηκὴν περιήγησιν a Suida commemoratam detorqueamus ad inscriptionem operis, quo comprehenderentur scripta omnia, quæ de singulis regionibus Polemo singillatim emiserat, et in suos quodque libros distribuerat. Et ne dicam nullum ejus rei indicium in fragmentis occurrere, omnino non verisimile est quod in describendis Græciæ regionibus præcipuis atque de Ilio patria et Dodona et Samothracia, antiquariorum deliciis, præstitit Polemon, idem vel simile quid etiam de reliquis terris Græco homini tum patentibus, ab eo præstitum esse vel præstari potuisse. Præter nominatos autem libros,

in quibus antiquariam periegesin auctor instituerit, nonnisi duo memorantur, Κτίσεις τῶν ἐν Πόντῳ πόλεων et Κτίσεις Ἰταλικῶν καὶ Σικελικῶν (πόλεων), qui ipsis titulis diversum a ceteris argumentum ostendunt, quod quamvis cum antiquaria monumentorum descriptione multis nominibus conjunctum sit, tamen peculiare quoddam scripti-
 num genus constituit. Libris de Ponti, Italiæ et Siciliæ civitatibus addas Κτίσεις τῶν ἐν Φωκίδι πόλεων καὶ περὶ τῆς πρὸς Ἀθηναίων συγγενείας αὐτῶν, et libri Περί τῶν ἐν Λακεδαιμονίᾳ πόλεων. Titulos illos jungendos esse et classem quandam scriptorum Polemoniorum constituisse, etiam inde colligas, quod omnes præter unum de Italicis urbibus (quem scholiastæ Apollonii debemus) a Suida conjunctim exhibentur, nimirum Suidas ex catalogo scriptorum, quem ante oculos habebat, unum quendam locum excerpisse satis habuit.

Ceterum Κοσμηκὴν illam περιήγησιν ἥτοι γεωγραφίαν merum grammatici Byzantini commentum esse, pro explorato non posuerim. Certe non omitti silentio debet locus Athenæi (fr. 92), ubi laudatur Σκύλαξ ἢ Πολέμων. Verba ionica, quæ (ex Indiæ περίπλῳ) ibi afferuntur, Scylacem arguunt. Quare Prellerus illud ἢ Πολέμων ita intelligit ut sit Σκύλαξ ὃν Πολέμων παρατίθεται. Quod verum esse potest; sed certum non est. Quemadmodum eodem loco Athenæus (vel potius Didymus, ex quo totum illud caput fluxit) Hecatæi Milesii periegesin non genuinam sed ab Hecatæo Eretriensi interpolatam esse significat, sic similis de auctore operis dubitatio inesse potest verbis Σκύλαξ ἢ Πολέμων, sive is noster Polemo an alius fuerit. — Suidas Indiæ περίπλῳ tribuit Scylaci Polybii æquali, Panætii familiari; id aperte falsum est; nam laudat hunc Periplus Aristoteles Polit. VII, 14. Fieri vero potuit ut Scylacis junioris ætate ab eo Polemone (sive nostro sive alio), quem ejusdem Panætii sodalem Suidas dicit, et qui fortasse cum Scylace juniore in Caria per tempus aliquod degit (certe de Cariæ urbibus duo fragmenta (34. 35) Polemonis habemus), novam antiqui operis recensionem institueret. At nimis hæc incerta sunt, ut diutius iis iminorari velim.

Sequitur altera inscriptio, Ἑλλαδικός, quam Suidas ita memorat, ut etiam in cognomen scriptoris abisse videri possit. Laudatur titulus duobus locis Athenæi (fr. 22 et 28), sed ita ut de auctoris nomine injiciatur dubitatio. Nam utroque loco Athenæus ait: Πολέμων ἢ ὅστις ἐστὶν ὁ ποιήσας τὸν ἐπιγραφόμενον Ἑλλαδικόν. Idem opus, titulo in vulgariorem formam male mutato, laudant Jul. Africanus (fr. 13) et scholiasta Aristidis, quorum ille Πολέμων ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Ἑλληνικῶν ἱστοριῶν (de Apide rege Argivo, sub quo pars Ægyptiorum in Syriam

nigraverit); hic vero : Πολέμων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ (de Neptuno et Junone de agro Argolico contententibus). De argumento operis ita habet PRELLERUS : « Si Athenæi locos, ubi citat Helladium, comparamus, etiam hoc in opere Polemonem sibi constituisse et ut periegetam verum se gessisse videmus; altero enim loco disputat de donariis Olympiæ asservatis, altero de donariis Delphicis. Quo si addis fragmenta illa a Julio Africano et scholiasta Aristidis servata, qui eundem librum, quem ipsi dicunt ἱστορίαν Ἑλληνικὴν, de antiquitatibus Argorum adhibent, apte, ut mihi quidem videtur, collegeris Ἑλλαδικὸν Polemonis non de solis Delphis, Olympia, Argis fuisse, nedum, quod Welckerus (*) opinatus erat, de sola Sicyone, sed de omni Græcia, ut argumentum fere idem fuisse arbitrer atque id, quod Pausanias complexus est in descriptione περιήγησις Ἑλλάδος : quamquam Polemo etiam de Dodona peculiari sectione commentatus erat, quod Pausanias non fecit. Hanc igitur περιήγησιν Ἑλλάδος partem fuisse suspicor περιήγησις illius οἰκουμένης, eique propterea ceteros titulos, qui ad singularum civitatum Græcarum periegesin pertinere viderentur, subjiciendos putavi. Secus iudicavit Groddeckius Initt. Histor. Græc. Litt. vol. II, p. 95 : « Polemo —, qui splendidissima quæque donaria in celeberrimarum urbium templis reposita sub iunctis inscriptionibus in pluribus libris descripserat et Græcorum historiam, λόγον Ἑλληνικόν, XI libris cum temporum notatione exposuerat, » qui nimium tribuit mutationi isti tituli Ἑλλαδικόν, quam admisit Julius Africanus, et de undecima libris historiæ Græcorum quod scribit, Helladicum cum opere adversus Timæum edito confudisse videtur. Quamquam apud Julium Afr. l. I. si legitur Πολέμων ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Ἑλληνικῶν ἱστοριῶν, conjicias inde etiam Helladicum in plures libros partitum fuisse, fortasse similiter atque Pausaniæ περιήγησιν Ἑλλάδος, ut primi libri fuerint de antiquitatibus Atticis et sic porro. Sed historicos noli putare hos libros fuisse : nam attigit quidem Polemo historiam tam in Helladico quam in ceteris scriptionibus, verum facit hoc non nisi in transcurso et longe parcius quam Pausanias, ut minore etiam quam hic jure inter

(*) Etenim Welckerus *Cycl.* p. 56, Suidæ testimonio fidens, Polemonem *Helladicum* cognominatum esse censet sicuti ab aliis Sicyonius dictus sit; causam vero hujus cognominis in eo invenire sibi videtur, quod Polemo librum scriptum de pictoribus Sicyoniis, quorum secta Helladica appellari solet. « Quam sententia, Prellerus ait, etiamsi de homine ad librum eum transtuleris, tamen angustior est, quam secta Helladica dicretur, non quia Sicyone florebat, sed quia opposita erat Asiaticæ, ut ὁ Ἑλλαδικὸς sc. λόγος minime sit idem quod ὁ Σικυώνιος. »

historicos apud Suidam numeretur. De temporum notatione quod scribit Groddeckius, cernis ex fr. 13 Polemonem tempora regularum Argivorum distinxisse, sed erant tales quæstiones illi ætati satis usitatæ, neque propterea de opere chronologico cogitandum. Hæc hactenus de argumento Helladici. Ad scrupulum Athenæi quod attinet, tenendum hanc formulam Πολέμων ἡ ὅστις ὁ ποιήσας κτλ. non tam id significare, Polemonem hunc librum non scripsisse, quam dubium fuisse Polemo scripserit an alius; cf. quæ de similibus formulis de carminibus posthomerice usurpatis disseruit Nitzschius Meletem. De hist. Hom. fasc. II, p. IV. Kil. 1837, p. 19; cf. *Hall. A. L.* 1838, *Ergänzungsbl.* N° 18. Et patet talem dubitationem facile suboriri potuisse de libro, quem maxime in manibus peregrinantium fuisse credibile est, sicuti fieri solet in libris diuturno popularique usu tritis, ut abs quo primi editi sint minus principio quæretur, deinde dubium fiat. Quamquam Helladicum Polemonis opus esse literatis saltem hominibus satis exploratum fuisse videtur, quum ab Julio Africano et scholiasta Aristidis idem ei sine ulla cautione adscribatur, dummodo recte iudicem Ἑλληνικὴν ἱστορίαν idem opus esse quod Ἑλλαδικόν. — Ego quidem Julio Africano et Scholiastæ, in tradito auctoris nomine bona fide acquiescentibus haud multum tribuerim. Mirum autem est Athenæum vel potius ejus auctorem, dum de Helladici auctore dubius hæreat, ne semel quidem ejusmodi cautione uti in plurimis illis locis, ubi singula Polemonis opera vel singulos libros de arce Atheniensi, de Sicyoniorum pæcile, de Lacedæmoniorum ἀναθήμασι etc. excitat. Nonne hæc in eam potius ducunt sententiam, ut statuamus Helladicum non fuisse collectionem librorum, quam de singulis Græciæ regionibus singillatim ediderat (ita enim Prellerus sentire videtur), sed diversum plane opus, illorum quasi epitomen, in peregrinantium usus compositam, atque dubitatum esse num eam ipse Polemo an alius quidam elaboraverit, sicuti eadem dubitatio de Atthidis Philochoræ compendio apud nos invaluit. Porro ex Africano liquet primum Helladici librum fuisse de Argolide, non vero de Attica; statuendum igitur ex Prelleri sententia foret Athenæum, primum De acropoli Attica librum laudantem, non continuam librorum operis seriem, sed singulorum capitum, quorum nonnulla, sicut illud De arce, item in plures libros totius dispersita fuerint, divisiones afferre maluisse. Quod etsi fieri interdum solet, in eo tamen qui nunc est rerum statu, ubi omnia ex levissimis indicibus construenda sunt, sententiæ Prelleri (modo recte virum doctissimum intellexerim) parum favere videtur.

PRELLERI DE DOCTRINA ET FIDE
POLEMONIS DISPUTATIO.

« Satis quæsitum de libris Polemonis : reliquum est ut dicam de doctrina ejus ac fide, deque dicendi genere. Doctrina quanta fuerit et quam multiplex ipse cognoris, si placuerit fragmenta percurrere. Est autem ratio ejus potissimum duplex, quum et in litteris esset doctissimus, inque poetarum, historicorum, grammaticorum lectione versatissimus, et hanc ipsam doctrinam mirifice auxisset peregrinando monumentaque et inscriptiones usque sectando. De litterarum quantis excelluerit studiis velim adeas fr. 45, quod est de scriptoribus parodiarum, in quo ferme omnis nunc de hoc litterarum genere quæstio innititur; et fr. 88, de parasitorum denominatione, quam non solum ex inscriptionibus, verum etiam ex comicis historicisque sanequam egregia doctrina illustravit. Adde quæ disputavit adversus Timæum, Eratosthenem, Neanthen, Istrum, Adæum et Antigonum, et quæ commentatus est de loco Xenophontis in Agesilao (fr. 86) et de alio Thucydidis (fr. 89), et quod Aristotelis etiam testimoniis identidem utitur (cf. fr. 88. 59. 85), summi in rerum naturalium atque civilium disciplina auctoris. Ex quibus omnibus intimam eum cum litteris quibuscunque contraxisse familiaritatem intelligitur. Sed inprimis coluisse videtur comicos, ad quos ea ætate omne ferme antiquitatum Atticarum studium revocari solebat; velut in fr. 86 citantur Cratinus ἐν Πλούτοις, Eupolis ἐν Ἐλῶσι, Epicharmus ἐν Ἑλπίδι, ἐν Περιβάλλῳ, et quæ exquisitissimæ in hoc genere doctrinæ specimina exstant in aliis fragmentis alia. Neque dubium quin multorum comicorum testimonia, quibus nunc gloriatur Athenæus, ex Polemonis ad hunc commentariis transierint, velut in dissertatione de parasitis (fr. 87). Itinera quot fecerit et quam dissitas terras studiis suis obsequens peragraverit, et ex titulorum indice et ex cognominibus quæ habuit gentilibus existimari potest. Optime procul dubio versatus erat in Græciæ urbibus, maxime Athenis Atticaque, cujus antiquitates præter libros Περὶ τῆς Ἀθήνησιν ἀκροπόλεως, Περὶ τῶν ἐν τοῖς Προπυλαίοις πινάκων etc. inprimis etiam opus adversus Eratosthenem editum tractabat; v. quæ in præfatione hujus libri disputantur. Porro visit Argos, Sicyonem, Spartam, quam suis oculis eum lustrasse patet ex fr. 17, Phliuntem, cf. fr. 58; Olympiam, Thebas, Delphos, Thessaliam, cf. fr. 44, Dodonam. Deinde eos campos sedulo perquisivit, in quibus ipse natus erat et juvenis adleverat, celebratissimos illos tot epicorum lumini-

bus, de quibus exposuit tribus libris Περιηγήσεις Ἰλίου; itemque Bithyniæ et Cariæ urbes obiit, cf. fr. 34 sqq. Etiam ad insulas trajecit et Samothracen, nobilem illam prisca Cabiromum religione, propria scriptione circumvectavit; cf. fr. 36. Neque Chium Erythrasque vicinas et Rhodum non visitavit, v. fr. 80, atque Sami adeo versatus erat, ut Σάμιος æqualibus appellaretur; v. Athen. VI, p. 234, D. In cujus insulæ descriptione ea explicatissime a Polemone tractata esse puto, ad quæ paucis verbis alludit Strabo XIV, p. 169: Τὸ Ἡραῖον, ἀρχαῖον ἱερὸν, καὶ νεὸς μέγας, δὲ νῦν πινακοθήκη ἐστὶ χωρὶς δὲ τοῦ πλῆθους τῶν ἐνταῦθα καμμένων πινάκων ἄλλαι πινακοθήκαι καὶ ναῖσχοι τινὲς εἰσι, πλῆραι τῶν ἀρχαίων τεχνῶν· τό τε ὑπαιθρον ὁμοίως μαστόν ἐστι τῶν ἀρίστων ἀνδριάντων κτλ. — Perrexit etiam in Italian Siciliamque, cf. fr. 37 sqq.; et inprimis Syracusis multam curam tribuit, quippe signis, fabulis, omnis denique generis ornamentis maxime tunc abundantibus; quæ cura exstat in fragmentis operis adversus Timæum Siculum editi, cf. fr. 39. 44. 45. 46, et in fragmentis epistolæ ad Diophilum scriptæ; fr. 73 sqq. Carthagine quoque Polemonem aliquantisper commoratum esse patet (?) ex fr. 85, neque hoc mirum, quum splendidissimum illud Africæ caput Græcis illis temporibus frequentissimum fuisse satis constet. Alexandriam denique nostrum æque bene atque patriam et Athenas novisse crediderim; per omnia itinera autem et ubicunque versaretur uni eidemque studio eum intentum fuisse tenendum, ut monumenta locorum, ut signa, tabulas pictas (v. præf. operis adversus Adæum et Antigonnem inscripti), ut inscriptiones investigaret et litteris antiquariaque illa, qua solebant ista tractari, doctrina explicaret; unde egregii rursus ad omnia litterarum antiquitatumque studia fructus redundarunt. Neque tamen mortuis tantummodo illis fontium documentis usus est, sed vivos etiam consultabat, populares singularum regionum narrationes ac fabulas consecratus et incolæ de moribus ritibusque locorum percontatus; de qua re constat ex Athenæo IV, p. 138, F, fr. 86, ubi verba οὐ μόνον τοὺς ἐκ τῆς ἡμετέρας πατρὸς ἀναγενομένους κτλ. referenda sunt ad Spartanum, cujus mentio excidit, quem de sua patria sibi narrantem induxerat scilicet Polemo; quod fugit Casaubonum, qui inde colligi statuit, Polemonem natione Spartanum fuisse. Eodem pertinet quod religionum etiam festorumque et cærimoniarum per singulas civitates solennium sedulam curam habuit; unde multæ ab hoc de talibus rebus notationes gravissimæ exstant, cf. fr. 41 sq. 49. 86.

« Tanta doctrina tantaque diligentia effecit, ut insigni eum et æquales et posteriores prosequeren-

tur æstimatione; quæ laus florentissima erat temporibus Didymi, Strabonis, Plutarchi, Athenæi, qui testimonia ejus sæpissime adhibent. Inferioribus temporibus opera Polemonis non amplius curæ fuisse videntur, ut mox interciderint. Nam quod in ceterorum quoque ejusdem ætatis scriptorum permultos cadit, de quibus nunc nonnisi ex fragmentis judicatur, idem valet de Polemone. Accuratissime hi et doctissime ut sua ætate quas quisque tractaverat res explicaverant, verum succrevit alia soboles, quæ eadem studia coluit partim ad usum accommodatius, partim etiam doctius ac melius. Ita factum arbitror, ut Polemonis scripta primum a litteratis, deinde a librariis neglecta sint, denique oblivioni objicerentur. Antiquiores vero quanti eum fecerint tum ex disertis nonnullorum testimoniis, tum inde intelligitur, quod doctissimus quisque ejus scriptis usus est. Testimonia præsto sunt primum Plutarchi, optimi talium rerum æstimatoris, qui in *Sympos. Quæstt.* V, 2 (fr. 27), *Τοῖς δὲ Πολέμωνος*, inquit, *τοῦ Ἀθηναίου περὶ τῶν ἐν Δελφοῖς θησαυρῶν οἶμαι ὅτι πολλοῖς ὁμῶν ἐντυγχάνειν ἐπιμελές ἐστι, καὶ γὰρ, πολυμαθοῦς καὶ οὐ νυστάζοντος ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς πράγμασιν ἀνδρός*. Similiter judicat Stephanus Byzantius, qui eo loco sequitur Aristidem Milesium, de quo scriptore dixi ad fr. 30; v. Steph. B. v. *Δωδώνη*. — *προσθετόν οὐ τῷ περιηγητῇ Πολέμωνι ἀκριβῶς τὴν ἐν Δωδώνῃ ἐπισταμένον*. — Si eos quæris, qui Polemone usi sint ejusque reliquias ad nostram ætatem propagaverint, mittenda sunt nomina illorum, quibus nunc plurima fragmentorum pars debetur, lexicographorum, scholiastarum, Athenæi: qui rivalos suos duxerunt ex læta ubertate antiquiorum commentariorum, lectissima olim doctrina refertissimorum, nunc præter pauculas reliquias extinctorum. Inter quos cumprimis nominandus Didymus Alexandrinus, Aristarchi discipulus. Is toties nostrum adhibuisse videtur, ut plurimam, quotquot nunc exstant, fragmentorum partem ex hujus commentariis, quibus omnes ferme scriptores adornaverat, repetendam putem; saltem in permultis certa Didymi vestigia deprehenduntur, v. fr. 2. 4. 22. 36. 86. 92. 99. 101. Ac semel quidem Didymus dissidet a Polemone et adversus eum disputat (cf. fr. 86); plurimis tamen locis in testimoniis nostri ita acquiescit, ut optimum ejus de Polemonis fide ac doctrina judicium fuisse oporteat. Didymo adde Aristonicum, qui illi suppar erat, cui debemus fr. 26. Hos autem constat ex Aristarchi schola fuisse, quo argumento supra usus sum contra Wegenerum. Verum talis noster erat, ut ejus doctrina et Aristarchei et Cratetei juxta egerent, sicuti etiam Herodicum Crateteum

ejus mentionem injicere vidimus. Nominandi præter hos Diodorus Magnes (v. fr. 5. 67 sqq.), Ammonius δ *Λαμπρεύς*, qui scripserat *Περὶ βωμῶν καὶ θυσίων* (fr. 88), Heraclides Mopseates et Asclepiades Myrleanus; quorum omnium ætas in idem illud sæculum incidisse videtur, ante Christum natum proximum, quo laudes Polemonis summe florebant. De quibus potissimum rebus hi scriptores eum consuluerint quum ex fragmentis patet, tum ex omni earum litterarum, in quibus Polemo excelluit, ratione existimari potest. Easdem videlicet res hic illis viris suppeditabat, de quibus nos adhibere solemus Pausaniam. — Inter eos scriptores quorum opera etiam nunc exstant, Strabo et Plutarchus nostrum et nominant plus semel neque non aliis locis, ubi nomen ejus siletur, eum usurpasse videntur. De Strabone cf. not. ad fr. 30. 81, de Plutarcho fr. 17. 38. 66, et ubi de statu donariisque Delphicis memorat quæ periegetam redolent, De aud. poet. 3, Quæstt. Symp. V, 1, De Pyth. orac. 2. Plurima tamen fragmenta servavit Athenæus Naucratis, qui et ipse forsitan Polemonis libros inspexit, sed maximam partem, quæ ejus consuetudo est, ex antiquiorum operibus transcripsisse videtur. Idem cadit in Clementem Alexandrinum, cujus doctrina antiquaria, quam ostendit inprimis Protrepticus, bonam partem ex nostro deducta videtur; v. præf. epistolæ ad Attalum scriptæ; itemque in Harpocrationem, Hesychium, ceteros.

« Denique pauca adjicere juvabit de dicendi ac disserendi genere, quod sequitur Polemo. Erat illa ætas omnino rebus quam orationi intentior; quo accedit quod argumentum nostri frigidum plerumque ac minime capax facundiæ erat. Insolentior fuisset, si nitorem et elegantiam elocutionis captasset. Præterea reputandum quod commentarii ejus ex impeditissima adnotationum, quas sibi peregrinabundus undecunque constipaverat, suppellectile elaborandi erant. Quocirca res in libris ejus magis ad instar adversariorum congestas quam ad artis rationem digestas fuisse crediderim; certe talis fragmentorum indoles est. Plerumque opus suum ita aggreditur, ut quod viderat audieratque breviter ac nude enarret (fr. 85), donaria potissimum (fr. 22) et picturarum argumenta (fr. 60. 63) ad indicis siccitatem adumbret; parique modo defungitur enarratione statuarum, monumentorum omnium, inscriptionum, ut solent rerum plenissimi verborum parcissimi esse. Multus est in aliorum testimoniis apponendis, qua in re sequitur suæ ætatis morem, quo ad tædium usque legentium jam Chrysippus abusus erat. Suum ipsius judicium raro et paucis admodum verbis interpo-

nere solet. Vituperaveris quod brevitati adeo nonnunquam studet, ut obscurior fiat, cf. fr. 56. 86. Denique in junctura propositionum exilior est, quæ negligentia maxime comparet in fr. 85, quamquam ibi infinitum illud δὲ—δὲ—δὲ non tam Polemoni dixeris tribuendum, quam Macrobio, qui illum amputaverit. »

ΑΤΤΙΚΑ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ.

Strabo IX, p. 396 : Πολέμων δὲ ὁ περιηγητὴς τέσσαρα βιβλία συνέγραψε Περὶ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει. Idem argumentum multo etiam uberius postea tractavit Heliodorus.

1.

E LIBRO PRIMO.

Athenæus XI, p. 472, C : Πολέμων δ' ἐν πρώτῃ Περὶ τῆς Ἀθήνησιν ἀκροπόλεως οὐδετέρως ὠνόμασεν (τὰ θηρίκλεια) εἰπὼν· « Τὰ χρυσᾶ θηρίκλεια ὑπόζυλα Νεοπίτολεμος ἀνέθηκεν. » V. Steph. Thes. s. v.

2.

Idem XI, p. 486, C : Λυκιουργεῖς· φιάλαι τινὲς οὕτω καλοῦνται ὑπὸ Λυκίου τινὸς τοῦ κατασκευασάμενου... Μνημονεύει Δημοσθένης (C. Timoth. § 31)... λέγων οὕτως· « φιάλας Λυκιουργεῖς δύο »... Ὅπερ ἐξηγούμενος Δίδυμος ὁ γραμματικὸς, τὰς ὑπὸ Λυκίου (vg. Λύκωνος) φησὶ κατασκευασμένας. Ἦν δὲ οὗτος τὸ γένος Βοιωτίος ἐξ Ἐλευθερίων, υἱὸς Μύρωνος τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ, ὡς Πολέμων φησὶν ἐν πρώτῳ Περὶ ἀκροπόλεως. Locum excerptit Harpocratio, ex quo sua habent Phot. et Suidas v. Λυκιουργεῖς. Cf. Lex.

[ATTICA.]

DE ATHENARUM ACROPOLI.

1.

Polemo primo libro De Athenarum arce, neutro genere *thericleum* nominavit, ubi ait : « Aurea thericlea intus lignea dedicavit Neoptolemus. »

2.

Lyciurgæi. Phialæ quædam sic vocantur ab fabricatore Lycio. Meminit Demosthenes dicens *phialas lyciurgæi* duas. Quod vocabulum exponens Didymus grammaticus ait sic dici phialas a Lycio confectas. Erat autem hic genere Beotius, ex oppido Eleutheris, Myronis filius statuarii, ut ait Polemo primo libro De arce Athenarum.

3.

Nemææ tibicinæ meminit Hyperides Contra Patroclum oratione, si genuina est. Polemo vero in libris De acro-

Rhet. in Bekk. Anecd. p. 277, 5, ubi pro Λυκιουργεῖς et Λυκίου vitiose scribitur Λυκουργεῖους et Λυκούργου (v. Steph. Thes. s. v.). De Lycio v. Sillig. C. A. p. 249, 281; Thiersch. *Epoch. d. gr. Kunst* p. 64; Müller. *Archæol.* § 112, 1. 122, 5. Cf. interpr. ad Herodot. VII, 76.

3.

Harpocratio v. Νεμέας Χαράδρα· Νεμέας αὐλητρίδος μνημονεύει Ὑπερίδης ἐν τῷ Κατὰ Πατροκλέους, εἰ γνήσιος. Ὁ δὲ Πολέμων ἐν τοῖς Περὶ ἀκροπόλεως παρατίθεται ψήφισμα καθ' ὃ ἀπείρητο Ἀθήνησιν ὄνομα πεντετηρίδος τίθεσθαι δούλην ἢ ἀπελευθέρᾳ ἢ πόρνην ἢ αὐλητρίδι. Ἄξιον οὖν ἀπορῆσαι πῶς οὕτως ὠνομάζετο ἡ αὐλητρίς.

Athenæus XIII, p. 587, C : Καὶ Νεμεάδος δὲ τῆς αὐλητρίδος Ὑπερίδης μνημονεύει ἐν τῷ Κατὰ Πατροκλέους. Περὶ τῆς ἀξίον θαυμάζειν, πῶς περιεῖδον Ἀθηναῖοι οὕτω προσαγορευομένην τὴν πόρνην, πανηγύρεως ἐνδοξοτάτης ὀνόματι κεχρημένην· κεκώλυτο γὰρ τὰ τοιαῦτα τίθεσθαι ὀνόματα οὐ μόνον ταῖς ἐταιρούσαις, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄλλαις δούλαις, ὥς φησι Πολέμων ἐν τοῖς Περὶ ἀκροπόλεως.

Lex vel non observata, vel sero demum lata. Cf. *Isthmias* meretrix ap. Athen. XIII, p. 587, E; 593, F. Pythionice notissima illa, XIII, p. 586, E; 594, E sqq. et alibi.

4.

Marcellin. Vit. Thuc. § 16, p. 189 Westerm. : « Ὅτι γὰρ Ὀλορός (non vero Ὀρολος) ἐστὶν (sc. δ πατὴρ τοῦ Θουκυδίδου) ἡ στήλη δηλοῖ ἡ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ κειμένη, ἐνθα κεχάραται· « Θουκυδίδης Ὀλόρου Ἀλιμουσίου ». Πρὸς γὰρ ταῖς Μελιτίαις πύλαις καλούμεναις ἐστὶν ἐν Κόλλῃ τὰ καλούμενα Κιμώνια μνήματα, ἐνθα δέκνυνται Ἡροδότου καὶ Θου-

poli decretum affert, quo vetitum est Athenis ne quis nomen pentaeteridis imponat servæ vel libertæ vel meretrici vel tibicinæ. Merito igitur quæras quo pacto Nemea tibicina sic nominari potuerit.

Meminit Hyperides etiam Nemeadis tibicinæ, in oratione Contra Patroclum. Ubi laud immerito mireris, passos esse Athenienses meretricem ita appellari nomine a celeberrima solennitate desumpto; quum non modo meretricibus, verum etiam aliis servis mulieribus talia imponi nomina legibus vetitum fuisset, ut ait Polemo in libris De arce Athenarum.

4.

Nomen patris Thucydidis *Olorum* (non vero *Orolum*) esse, columna ejus monumento imposita aperte testatur, ubi hæc sunt insculpta : *Thucydides Olori filius Halimusius*. Etenim ad portas quæ Melitides vocantur, in Carla sunt quæ appellantur Cimonia monumenta, ubi visitur Herodoti et Thucydidis sepulcrum. Hinc manifeste patet eos ex Miltiadi genere esse; nullus enim ab illa familia alienus

κυδίδου τάφος. Εὐρίσκονται δὴλον ὅτι τοῦ Μιλτιάδου γένους ὄντες ἕξος γὰρ οὐδεὶς ἐκεῖ θάπτεται. Καὶ Πολέμων δ' ἐν τῷ Περὶ ἀκροπόλεως τούτοις μαρτυρεῖ, ἐνθα καὶ [Τιμό]θεο[v] υἱὸν αὐτῷ γεγενῆσθαι προσιστορεῖ.

Ὀλορος] Ὀρολος vgo. « Sed verum nomen esse Ὀλορος docet etiam inscriptio Athenis nuper reperta. V. Walz. ad Pausan. I, 23, 9. » *Westermann*. V. Krüger *Leb. d. Thuc.* p. 3. — De Μελίτισι πόλεις v. Krüger. l. I. p. 85 sqq. — *Timothei* nomen ex Suida v. Θουκυδίδης supplevit Casaubonus. — « De Polemone, Prellerus ait, dubium est quid testatus sit præter id quod Timotheum Thucydidis f. nominaverat. Credo eum de sepulcris Cimoniis deque inscriptione illa sepulchrali auctorem ceteris fuisse. De quibus eadem opportunitate ab eo disputatum esse iudico, qua Thucydidis meminit Pausanias I, 23, 11 : Οἰνοβίῳ δὲ ἔργον ἴσθιν ἐς Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου χρηστόν. Ostendebatur enim in arce statua OEnobii, epigrammate ut opinor ornata, quo Thucydidem per hunc OEnobium ex exsilio reducem factum esse spectantibus narrabatur. »

5.

Idem § 28, p. 191 *Westerm.* : Ἐγένοντο Θουκυδίδαι πολλοί... τρίτος δὲ γένει Φαρσάλιος, οὗ μέμνηται Πολέμων ἐν τοῖς Περὶ ἀκροπόλεως, φάσκων αὐτὸν εἶναι πατρὸς Μένωνος. De Th. Pharsalio cf. Thucyd. VIII, 92, schol. Aristoph. Vesp. 941, Acharn. 703.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΡΟΠΥΛΑΙΟΙΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.

Vide Pausan. I, 22, 6, de quo loco cf. quos Prellerus laudat, Bœttigerum *Archæol. d. Malerei* p. 290, Sillig. *Cat. Art.* p. 374 sq., O. Müller. De Phidia I, 3, G. Hermann De pictur. pariet. in *Opusc.* V, p. 226 sqq.

6.

Harpocrat. v. Λαμπάς : Τρεῖς ἄγουσιν Ἀθηναῖοι

ἑορτὰς λαμπάδας, Παναθηναίους καὶ Ἑφαιστεῖους καὶ Προμηθεῖους, ὡς Πολέμων φησὶν ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν τοῖς Προπυλαίοις πινάκων. Excerpsit Photius et Suidas. Conferri Prellerus jubet Bæckh. *Staatsk.* I, p. 496 sq., Welcker. *Trilog.* p. 121; Brænsted. *Iter et Quæst. Hellen.* II, p. 290; Bæhr. et Creuzer. ad Herodot. VI, 106, VIII, 98; Meier. De gentil. Att. p. 13.

ἈΝΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΠΩΝΥΜΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΦΥΛΩΝ.

7.

Schol. Aristophan. Av. 645 : Κριὸς δῆμος τῆς Ἀντιοχίδος φυλῆς, ἀπὸ Κριοῦ τινος ὀνομασμένος. Ἀναγράφει δὲ τοὺς ἐπωνύμους τῶν δήμων καὶ φυλῶν Πολέμων.

Κριὸς] debebat Κριῶς, ut Harpocrat., Hesych., Phot., Steph. Byz. s. v.

8.

Harpocrat. v. Ἐνθα καὶ νέα : Τὴν ὑφ' ἡμῶν τριακάδα καλουμένην ἔνθα καὶ νέα καλοῦσιν Ἀθηναῖοι ἀπὸ τοῦ τὴν τελευταίαν ἔχειν τοῦ προτέρου μηνὸς καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ὑστέρου. Πολέμων δὲ φησὶν ὅτι ἐκάλεσάν ποτε αὐτὴν Δημητριάδα ἐπὶ τιμῇ Δημητρίου τοῦ Μακεδόνης. Eadem ex Harpocrate Suidas s. v.

Fortasse Polemo, sicuti Philochorus (fr. 176 sqq.), Περὶ ἡμερῶν scripsit; sed quum probare rem non liceat, acquiescimus ea fragmentorum adnotatione, quam dedit Prellerus, huc fragmentum referens propter Demetriadem phylam. De re cf. Plutarch. Dem. c. 12; schol. Arist. Nubb. 1125.

9.

Diogen. L. III, 46 : Ἐνιοὶ δὲ καὶ Θεόφραστος ἀκοῦσαι φασὶν αὐτοῦ (τοῦ Πλάτωνος)... ὁμοίως Πολέμων ἱστορεῖ καὶ Δημοσθένην.

Eadem narrant Hermippus apud Plutarch. Demosth. 5, Cicero Orat. c. 4, Brut. c. 31, Plu-

ibi sepeliebatur. Idem testatur etiam Polemo in libro De arce Athenarum, ubi etiam hoc scribit, Thucydidi filium fuisse Timotheum.

5.

Plures fuerunt Thucydides... Tertius est Thucydides genere Pharsalius, cujus mentionem facit Polemo in libro De arce, patrem ei fuisse dicens Menonem.

DE PROPYLÆORUM TABULIS PICTIS.

6.

Athenienses festa lampadophoria celebrant tria : Panathæna, Hephæstia et Promethea, teste Polemone in libro De tabulis pictis quæ in Propylæis visuntur.

DE EPONYMIS PHYLARUM ET DEMORUM.

7.

Crius (*Crioia*), demus Antiochidis phylæ, a Crio quodam sic nominatus. Eponymos demorum phylarumque recensuit Polemo.

8.

Ἐνθα καὶ νέα Athenienses vocant diem illum, quem nos τριακάδα appellamus : quod dies ille finis est mensis præcedentis et initium sequentis. Polemo auctor est diem hunc quondam appellatum fuisse Demetriadem in honorem Demetrii Macedonis.

9.

Polemo Demosthenem audisse Platonem dicit.

tarch. Vit. X Or. p. 844, B. « Cf. Funkhænel De Demosthene Platonis discipulo in Act. Gr. Lips. vol. I, fasc. II, p. 289—306. Fragmentum huc retuli, quia Pausaniam I, 8, 4, Demosthenis vitam persequi video, ubi disserit de ejus statua prope statuas eponymorum posita. » PRELLERUS.

10.

Schol. Venet. et Didymi ad Hom. II. III, 242 : Ἑλένη ἀρπασθεῖσα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, ἀγνοῦσα τὸ συμβεβηκὸς μεταξὺ τοῖς ἀδελφοῖς Διοσκουροῖς κακὸν, ὑπολαμβάνει δι' αἰσχύνῃς αὐτῆς μὴ πεπορευῆσθαι τοὺς εἰς Ἴλιον, ἐπειδὴ προτέρως ὑπὸ Θησέως ἡρπάσθη, καθὼς προεῖρηται· διὰ γὰρ τὴν τότε γενομένην ἀρπαγὴν Ἀφιδνα πόλις Ἀττικῆς πορθεῖται, καὶ τιτρώσκειται Κάστωρ ὑπὸ Ἀφιδνῶ τοῦ τότε βασιλέως κατὰ τὸν δεξιὸν μηρόν. Οἱ δὲ Διοσκουροὶ Θησέως μὴ τυγχόντες λαφυραγωγούσι τὰς Ἀθήνας (Ἀφιδνας Didym.). Ἡ ἱστορία παρὰ Πολέμωνι ἢ τοῖς κυκλικοῖς καὶ ἀπὸ μέρους παρὰ Ἀλκυᾶνι τῷ λυρικῷ (p. 19 ed. Welck.).

PRELLER. p. 15 : ἡ ἱστορία παρὰ τοῖς Πολεμωνίοις ἢ τοῖς κυκλικοῖς καὶ ἀπὸ μέρους παρὰ Ἀλκυᾶνι τῷ λυρικῷ. Sic est in cod. Veneto. Didymi quæ vocantur scholia habent Πολεμωνίους ἦτοι κυκλικούς. In codice Leidensi nil nisi hæc leguntur : ἡ ἱστορία παρὰ κυκλικοῖς, testibus Grævio ap. Fabric. B. G. I, p. 442, et Valckenario Opusc. II, p. 123. Jam mirum quanto opere in his verbis sudatum est ab iis, qui disputaverunt de cyclo epico; quorum quum alteri corrigendum esse existimarent, alteri cyclicorum hinc sectam vel Polemonis quoddam opus, scilicet quod ad cycli epici historiam gravissimum esset, expiscati sunt. Horum est Grævius, qui, Πολεμωνίους ἦτοι κυκλικούς si vera lectio sit, rationem nullam se ait posse comminisci, nisi quod a Polemone quodam in unum corpus fuerint collecti cyclici, Polemone forte Euegeti filio; similiterque judicaverunt Casaubonus, Dodwellus, alii, cf. Wüllner de Cycl. Ep. p. 11 sq. Contrariam sententiam prævit Fabricius l. l., qui legendum esse conjicit παρὰ Πολέμωνι ἦτοι κυκλικούς. Huic calculum adjecit Valckenarius l. l. sic scribens : « Non ignoro quæ de illo loco viri magni scripserint; verum eo hæc adfero, ut adnotem in Ms. Leidensi tantummodo legi ἡ ἱστορία παρὰ τοῖς κυκλικοῖς. Credibile est in alio exemplari lectum ἡ ἱστορία παρὰ Πολέμωνι, atque ea in unum coaluisse. » Valckenarium sequuntur Heyne ad II. III, 243, Wüllner l. c., Müller De cyclo p. 30.

10.

Helena ab Alexandro rapta quum ignoraret quod interea Dioscuris fratribus acciderat infortunium, præ pudore ipsius putabat eos contra Ilium non profectos esse, quoniam jam antea a Theseo rapta esset, uti supra diximus. Propter

Et ipse Welckerus olim in hanc partem ivit, v. Alcm. fragm. p. 20, legendum esse ratus παρὰ Πολέμωνι καὶ τοῖς κυκλικοῖς. Nunc rejecta hac emendatione duas conjecturas tam ambiguo testimonio probare conatur, exstitisse cyclum grammaticum a Polemone Periegeta editum, et fuisse sectam Polemoniorum a Polemone repetendam, eandemque Cyclicorum dictam. Persuasit hanc sententiam censoribus suis, C. O. Müllero et Ulricio, itemque ei, qui nuper disputavit de cyclicis, Langio Ueb. d. kykl. Dicht. p. 58. Nobis summam repetere liceat quæ contra monuimus in Ephem. Litt. Hal. a. 1837, p. 121 sqq. Ubi demonstravi primum, etiamsi illa verba recte haberent, Πολεμωνίοις ἢ τοῖς κυκλικοῖς, tamen minime inde colligi posse eosdem fuisse qui Polemonii dicuntur et qui cyclici, verum particulam ἢ in titulis allegandis plerumque disjunctive poni, velut ap. Athen. III, p. 95, F : μαρτυρεῖ Καλλιμαχὸς ἢ Ζηνόδοτος. XV, p. 682, E : μέμνηται δὲ τὰ Κύπρια ἔπη πεπονηκώς, Ἠγησίας ἢ Στασίνο, similia. Accedit quod quæ præter nostrum locum deprehendisse sibi videtur Welckerus vestigia Polemoniorum s. cyclicorum, hæc adeo ambigua sunt, ut nonnisi detorquendo verba et ad suam sententiam violenter aptando aliquam sibi veritatis speciem conciliare potuerit. Velut si apud Hesychium leguntur s. v. Παλαμῆς, τεχνίτης, παρὰ τοῖς παλαμνίοις, Welckerus scribendum esse autuinaut παρὰ τοῖς Πολεμωνίοις, quum coll. Etym. M. p. 647, 40, Apollon. Lex. Hom.

. 127, 7, cett. apertum sit scribendum esse παρὰ τὸ παλάμαι. Deinde magnam opinioni suæ auctoritatem fecisse putat hoc loco Eustathii p. 1494, 55, ad Odys. IV, 248 : δέκτην δὲ Ἀρίσταρχος μὲν τὸν ἐπαίτην λέγει, παρὰ τὸ δέχεσθαι, ὁ δὲ κυκλικὸς φασιν ἦγουν δὲ τὸν κυκλίον ποιητῆς ὀνοματικῶς ἀκούει τὴν λέξιν κτλ, ubi scribendum ὁ δὲ κυκλικὸς, φασιν (sc. οἱ παλαιοί), ἦγουν κτλ. Hausit enim hæc ex scholiis vetustis, quæ ex cod. Ambros. Q. sic enotavit Majus : οὐ κυκλικῶς τὸ δέκτη ὀνοματικῶς δ' ἀκούει, παρ' οὗ φησι τὸν Ὀδυσσεῖα τὰ βράχια μετῃμφιάσθαι· δὲ οὐκ ἦν ἐν ταῖς ναυσὶ τοιοῦτος, οἷος δ' Ὀδυσσεὺς ἀχρεῖος. Ἀρίσταρχος δὲ δέκτη μὲν ἐπαίτη κτλ., qui locus ex Didymi, quem scripserat de lectionibus Aristarchi, commentario fluxisse videtur, quum sit de lectione Aristarchi contra Zenodotum puta proposita. Inde mihi quidem non dubium Eustathium refutandum esse, sive hæc scholia in minus bono exemplo legerit, sive ei offensioni fuit illud οὐ κυκλικῶς, quæ

hunc raptum Aphidna, Atticæ urbs, vastata et Castor ab Aphidno rege in femore dextro vulneratus est, et quum Theseum ipsum non deprehenderent Dioscuri, Athenas diripuerunt. Historia apud Polemonem vel etiam apud Cyclicos et ex parte apud Alcmæanem lyricum exstat.

est antiquiorum grammaticorum locutio, cf. Heinrich. et Buttm. Schol. Odys. p. 574 sq., Wüllner. De cycl. ep. p. 30 sq., nos in Ephem. Hal. l. c. p. 124. Certe non intellexisse Eustathium quid scriberet ostendit monstrum illud, δ κυκλικὸς ἤγουν δ τῶν κυκλίων ποιητῆς, quæ in suam opinionem attrahens Welckerus, « de poeta cyclicorum, inquit, erravit Thessalonicensis, de cyclico non erravit; nempe Polemonem docte indicavit. » Sed mittantur hæc et reliqua, quæ magis etiam lubrica sunt et accessita. Nam postquam ex Eustathio Polemonis cyclici jam satis videlicet certam effigiem condidit, pergit cæca cyclici vel cyclicorum vestigia per omne scholiarum Homerorum corpus indagare, ut ubicunque citantur δ κυκλικὸς vel οἱ κυκλικοί, Polemonem sibi et Polemonios deprehendere videatur. De his disputatum est in Eph. Hal. l. l. p. 125 sqq. De unico illo, ubi Polemonii vere nominantur, loco equidem sic statuo ut in Fabricii et Valckenarii iudicio acquiescendum putem, id scholium ex diversis commentariis conflatum esse; quorum alter de fabula Helenæ citaverat τοὺς κυκλικούς, i. e. cyculum epicum, alter Alcmanem et Polemonem Periegetam.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΟΔΟΥ.

Harpocrat : 'Ιερὰ ὁδὸς ἐστὶν ἣν οἱ μύσται πορεύονται ἀπὸ τοῦ ἁγίου εἰς Ἐλευσίνα. Βιβλίον οὖν ὅλον Πόλεμονι γέγραπται Περὶ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ. Vide Pausan. I, 36 sqq.

[ARGOLICA.]

11.

Schol. Aristid. Panath. p. 188, 3, vol. III, p. 322 ed. Ddf. : Λέγει δὲ δ Πολέμων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ ὅτι ἤρισαν καὶ περὶ τοῦ Ἀργους Ποσειδῶν καὶ Ἥρα, καὶ ἡττήθη καὶ κεῖ (sc. Ποσειδῶν). Σύμβολα μάλιστα οὐκ ἔδειξαν οἱ *** ἐν Ἀθήναις. Cf. Pausan. II. 15,5; 22,5. I, 26,6.

[ARGOLICA.]

11.

Polemo in Græca historia tradit etiam de Argorum possessione Neptunum cum Junone contendisse, et ibi quoque (sicuti Athenis a Minerva) Neptunum victum esse. Argumenta tamen hujus contentione ostendere non habebant Argivi, (dum trienam Neptuni ostendunt) Athenienses.

12.

Quemadmodum Argivi Græcorum se antiquissimos esse censent.] Hoc de Argivis apponit Aristides bene gna-

12.

Idem ib. p. 321 ad verba : ὅσον Ἀργεῖοι παλαιότατοι τῶν Ἑλλήνων ἀξιοῦσιν εἶναι : Τοῦτο ἐπὶ τῶν Ἀργείων εἰσήγαγεν, ἐπειδὴ καὶ Ἀργείους οἶδε [μέγα add. Preller.] φρονούντας, ὡς ἐν τῇ Ἀργείᾳ σπαρέντος τῶν πυρῶν σπέρματος, ἐκ Λιβύης Ἀργου μεταπεμφθέντος· διὸ καὶ Δήμητρος Λιβύσσης (sic Wytenb.; Λιβύης libri) ἱερὸν ἱδρύσεν ἐν τῷ Ἀργεῖ, ἐν Χαράδρᾳ οὕτω καλούμενῳ τόπῳ, ὡς φησι Πολέμων.

Ἀργου] cf. Etym. M. p. 409, 28; Tzetz. ad Hesiod. Opp. 32. Pausan. II, 20,7. III, 4,1. — ἐν Χαράδρᾳ] de Charadro fluvio v. Pausan. II, 25,2. — Ex Polemone, ut videtur, Festus p. 90 Lindem. : *Libycus campus in agro Argeo appellatur quod eo primum fruges ex Libya allatæ sunt; quam ob causam etiam Ceres ab Argis Libyssa vocata est.* Ceterum v. Preller. *Demeter u. Proserpina* p. 300 sqq.

13.

Jul. Africanus ap. Euseb. P. E. X, 10, p. 490 : Καὶ Ἑλλήνων δὲ τινες ἱστοροῦσι κατὰ τοὺς αὐτοὺς (sc. τοῦ Ὀγύγου) χρόνους γενέσθαι Μωυσέα· Πολέμων γὰρ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Ἑλληνικῶν ἱστοριῶν λέγει· « Ἐπὶ Ἀπίδος τοῦ Φορωνέως μοῖρα τοῦ Αἰγυπτίου στρατοῦ ἐξέπεσεν Αἰγύπτου, οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ καλούμενῃ Συρίᾳ οὐ πόρρω Ἀραβίας ὤκησαν, » οὗτοι δηλονότι οἱ μετὰ Μωυσέως.

« Eadem paucis mutatis Justin. Martyr Cohort. ad Gent. p. 9 Paris., Cyrill. C. Jul. I, p. 15 Spanh., Syncell. p. 63,70, 148 ed. Paris., ex quo adjeci λέγει post ἱστοριῶν, et οὗτοι dedi pro vulg. αὐτοί. » PRELLER. Adde Joh. Antioch. in Cram. Anecd. Paris. II, p. 183. Cf. Castor. fr. 15—17. Ceterum si Ἑλληνικά hæc et Ἑλλαδικὰ unum idemque opus designant, ac quæ de ambitu ejus et adoratione statuit Prellerus recte se habent, fragmentum nostrum e libro primo repetitum, aut ad Attica relegandum, aut potius Argolica ante Attica ponenda forent.

rus Argivos quòque magnifice de se sentire, quippe apud quos tritici semen, e Libya ab Argo allatum, primum satum sit. Quare Argus etiam Cereris Libyssæ fanum Argis condidit in loco quem Charadram dicunt, uti Polemo tradit.

13.

Etiam inter Græcos nonnulli narrant Mosen Ogygis temporibus vixisse. Nam Polemo libro primo Historiarum græcarum ita habet : Απίdis, Φορωνέο nati, temporibus pars Ægyptiorum populi Ægypto ejecta est. Qui in Syriæ parte ea quæ Palæstina vocatur, haud procul ab Arabia sedes fixerunt. « Hi nempe sunt qui cum Mose erant.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΟΙΚΙΑΝΗΣ ΣΤΟΑΣ ΤΗΣ ΕΝ
ΣΙΚΥΩΝΙ.

14.

Athenæus XIII, p. 577, C: Δημήτριος δ' ὁ Πολιορκητῆς οὐ δαιμονίως ἦρα Λαμίας τῆς αὐλητρίδος, ἐξ ἧς ἔσχε καὶ θυγατέρα Φίλαν; Τὴν δὲ Λάμειαν Πολέμων φησὶν ἐν τῷ Περὶ τῆς ἐν Σικυῶνι ποικίλης στοᾶς θυγατέρα μὲν εἶναι Κλεάνορος Ἀθηναίου, κατασκευάσαι δὲ Σικυωνίοις τὴν προκειμένην στοάν.

« De Lamia cf. Plutarch. Demetr. c. 24, Ælian. V. H. XII, 17. Amabatur eadem a Demetrio Phalereo, v. Diog. Laert. V, 76, Diogenian. ap. Chærob. in Anecd. Bekk. p. 1395, Anecd. Cram. II, p. 239. Pœcile Sicyonia circiter Olymp. 120 ædificata est, credo ad similitudinem Atheniensis et eodem tempore, quo Demetrius totam fere Sicyoniorum urbem inferiorem, terræ motibus dirutam, denuo exædificavit, v. Pausan. II, 7, 1, Plutarch. Demetr. c. 25, Strabo VIII, p. 382, Gomp. Sicyon. p. 60 sq. 68 sqq. » PRÆLLER.

15.

Athenæus VI, p. 253, B: Καὶ Θηβαῖοι δὲ κολακεύοντες τὸν Δημήτριον, ὡς φησὶ Πολέμων ἐν τῷ Περὶ τῆς Ποικίλης ἐν Σικυῶνι, ἰδρύσαντο ναὸν Ἀφροδίτης Λαμίας. Ἐρωμένη δ' ἦν αὕτη τοῦ Δημητρίου, καθάπερ καὶ ἡ Λέαινα.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΣΙΚΥΩΝΙ ΠΙΝΑΚΩΝ.

« De schola Helladica satis notum. Ea multis præclarissimisque tabulis pictis templa, porticus, ædes privatas Sicyoniorum nobilitaverat, fautoribus tyrannis, in primis Aristrato, de quo frgm. 17. Pulcherrimus ille tabularum thesaurus postea ali-

DE PŒCILE PORTICU IN SICYONE URBE.

14.

Demetrius Poliorcetes nonne perditissime amavit Lamiam tibicinam, ex qua etiam filiam habuit Philam? Lamiam vero Polemo ait in libro De Pœcile porticu quæ Sicyone est, filiam fuisse Cleanoris Atheniensis, et ædificandam Sicyoniis curasse illam porticum.

15.

Thebani quoque adulantes Demetrio, ut ait Polemo in libro, quem de Pœcile porticu quæ Sicyone est edidit, templum Veneri Lamie dedicarunt: erat autem hæc amasia Demetrii, quemadmodum et Leæna.

DE PICTURIS SICYONIIS.

16.

Haud peccaverit qui *pornographum* te nominaverit, quemadmodum Aristidem et Pausaniam et Nicophanem

quantum imminutus est per Aratum, libertatis quam artium amantiorem. Is alias tabulas (velut Nealcis, cf. frgm. 17), si favebant memorie tyrannorum, partim delevit partim corruptit, alias Alexandriam vendidit, ubi Ptolemæi his picturis utebantur ad ædificia sua et tabernacula exornanda; cf. Callixen. Rhod. ap. Athen. V, cap. 25 sqq., ubi inter alia (p. 196, E): ἐν δὲ ταῖς ἀνὰ μέσον χώραις πίνακες τῶν Σικυωνικῶν ζωγράφων κτλ., cf. Plutarch. Arat. c. 12 sqq., Beck. Histor. tradendæ præparatio vol. III, p. 94. Vidit igitur Polemo nonnisi quæ reliqua erant. » PRÆLLER.

16.

Athenæus XIII, p. 567, B: Οὐκ ἂν ἀμάρτοι δέ τις σὲ καὶ πορνογράφον καλῶν, ὡς Ἀριστείδην καὶ Πausanίαν, ἔτι δὲ Νικεφάνην, τοὺς ζωγράφους. Μνημονεύει δὲ αὐτῶν ὡς ταῦτα καλῶς γραφόντων Πολέμων ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν Σικυῶνι πινάκων. V. Müller. *Archæol.* § 163,3.

17.

Plutarch. Arat. c. 12. extr.: Ἐκ δὲ Καρίας (Ἀρατος) χρόνῳ πολλῷ περαιωθεὶς εἰς Αἴγυπτον, αὐτόθεν τε τῷ βασιλεῖ διαχειμένῳ πρὸς αὐτὸν οἰκείως ἐνέτυχε καὶ τεθεραπευμένῳ γραφαῖς καὶ πίναξιν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, ἐν οἷς κρίσιν ἔχων οὐκ ἄμουςον ὁ Ἀρατος αἰεὶ τι τῶν τεχνικῶν καὶ περιττῶν, μάλιστα δὲ Παμφίλου καὶ Μελάνθου, συνάγων καὶ κτῶμενος ἀπείστελλον. Ἦνθαι γὰρ ἔτι δόξα τῆς Σικυωνίας μούσης καὶ χρηστογραφίας, ὡς μόνης ἀδιάφθορον ἐχούσης τὸ καλὸν, ὥστε καὶ Ἀπελλῆν ἐκείνον ἤδη θαυμαζόμενον ἀφικέσθαι καὶ συγγενέσθαι τοῖς ἀνδράσιν ἐπὶ ταλάντῳ, τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τῆς τέχνης δεόμενον μεταλαβεῖν. Διὸ τὰς μὲν ἄλλας εἰκόνας τῶν τυράννων ἀνείλεν εὐθὺς ὁ Ἀρατος, ὅτε τὴν πόλιν ἡλευθέρωσε, περὶ δὲ τῆς Ἀριστράτου τοῦ κατὰ Φίλιππον ἀκμάσαντος ἐβουλεύσατο πολὺν

pictores: quorum ut talia scite pingentium meminit Polemo in libro De tabulis quæ Sicyone fuerunt.

17.

E Carla Aratus in Ægyptum multo tempore pervenit, regemque et ultro bene erga se affectum adiit, quem jam ante missis e Græcia tabulis atque picturis demeruerat Aratus. Quum enim ipse ejus artis haud ineptus esset judex, subinde aliquid artificiosi accuratque operis ad eum miserat, Pamphili maxime et Melanthi picturas eum in finem comparans. Florebat enim adhuc gloria Sicyoniæ in pingendo elegantie, quæ sola pulchritudinem incorruptam habere judicabatur; itaque Apelles etiam, quum jam admirationi esset, eo se contulit, et talentum pictoribus discendæ artis causa pependit, gloriæ magis quam artis eorum societatem captans. Quapropter Aratus, quo tempore Sicyonem liberavit, omnes tyrannorum imagines statim sustulit, de Aristrati autem, qui Philippi tempore floruit, imagine diu deliberauit. Pictus enim erat curru victori insistsens Aristratus a

χρόνον. Ἐγράφη μὲν γὰρ ὑπὸ πάντων τῶν περὶ τὸν Μελανθὸν ἄρματι νικηφόρῳ παραστῶς ὁ Ἀρίστρατος, Ἀπελλοῦ συναφαφαιμένου τῆς γραφῆς, ὡς Πολέμων ὁ περιηγητὴς ἱστέηκεν. Ἦν δὲ τὸ ἔργον ἀξιοθέατον, ὥστε γνάμπεσθαι τὸν Ἄρατον ὑπὸ τῆς τέχνης, αὐθὶς τε μίσει τῷ πρὸς τοὺς τυράννους ἐξαγόμενον κελεύειν καθαιρεῖν. Τὸν οὖν ζωγράφον Νεάλλη φίλον ὄντα τοῦ Ἀράτου παραιτεῖσθαι φασὶ καὶ δακρύειν, ὡς δ' οὐκ ἐπειθεν, εἰπεῖν, ὅτι τοῖς τυράννοις πολεμητέον, οὐ τοῖς τῶν τυράννων. « Ἐάσωμεν οὖν τὸ ἄρμα καὶ τὴν Νίκην, αὐτὸν δέ σοι παρέξω τὸν Ἀρίστρατον ἐγὼ παραχωρῶντα τοῦ πίνακος. » Ἐπιτρέψαντος οὖν τοῦ Ἀράτου διήλειψεν ὁ Νεάλλης τὸν Ἀρίστρατον, εἰς δὲ τὴν χώραν φοῖνικα μόνον ἐνέγραψεν, ἄλλο δὲ οὐδὲν ἐτόλμησε παραβαλεῖν. Τοὺς δὲ πόδας ἐξαλειφομένου τοῦ Ἀρίστρατου διαλαθεῖν ὑπὸ τὸ ἄρμα λέγουσιν.

« De Polemone dubium utrum Sicyone hanc tabulam an Alexandriæ viderit, et poterat hoc fragm. etiam ad opus Adversus Adæum et Antigonom revocari. » PRÆLLER.

[ΛΑΚΩΝΙΚΑ.]

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙ ΑΝΑΘΗΜΑΤΩΝ.

18.

Athenæus XIII, p. 574, C : Ἐν δὲ Λακεδαίμονι, ὥς φησι Πολέμων ὁ περιηγητὴς ἐν τῇ Περὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι ἀναθημάτων, εἰκὼν ἐστὶ τῆς διαδοῆτος ἑταίρας Κοττίνας, ἣν φησὶ καὶ βοῦν ἀναθεῖναι χαλκῇν, γράφων οὕτως· « Καὶ τὸ Κοττίνας δὲ τῆς ἑταίρας εἰκόνα, ἥς διὰ τὴν ἐπιφάνειαν εἰκηνία τι λέγεται καὶ

νῦν, ἐγγυτάτω τῆς Κολώνης, ἵνα τὸ Διονυσίου ἐστίν, ἐπιφανὲς καὶ πολλοὶ ἐγνωσμένοι τῶν ἐν τῇ πόλει. Ἀνάθημα δ' αὐτῆς ἐστὶν ὑπὲρ τὸ τῆς Χαλκιοίκου, βοιδίον τι χαλκοῦν, καὶ τὸ προειρημένον εἰκόδιον. »

De situ templi Διονυσίου v. Pausan. III, 13, 5.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙ ΠΟΛΕΩΝ.

Titulum hunc servavit Suidas. V. Introduct.

[ΗΑΙΑΚΑ.]

19.

Schol. vet. ad Pind. Ol. I, 28 : Περὶ δὲ τῆς Πίσσης, ὅτι ὁ τόπος ἐν Ἡλίδι ὑπὸ ὑψηλῶν ὄχθων περιγόμενος, Πολέμων φησὶν. Cf. Strabo. VIII, p. 356 : Τὴν δὲ πόλιν (Πίσαν) ἰδρυμένην ἐφ' ὕψους δεικνύουσι μεταξὺ δυοῖν ὄροιν, Ὅσσης καὶ Ὀλύμπου, ὁμωνύμων τοῖς ἐν Θετταλίᾳ.

20.

Athenæus XI, p. 479, F : Κρατάνιον. Μήποτε τὸ νῦν καλούμενον κράνειον ἐκπωμα οὕτως ὠνόμαζον οἱ ἀρχαῖοι. Πολέμων γοῦν, ἢ ὅστις ἐστὶν ὁ ποιήσας τὸν ἐπιγραφόμενον Ἑλλαδικόν, περὶ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ λέγων Μεταποντίνων ναοῦ, γράφει καὶ ταῦτα· « Ναὸς Μεταποντίνων, ἐν ᾧ φιάλαι ἀργυραὶ ἑκατὸν τριάκοντα δύο, οἰνοχοαὶ ἀργυραὶ δύο, ἀποθυστάνιον ἀργυροῦν, φιάλαι τρεῖς ἐπίχρυστοι. Ναὸς Βυζαντίων, ἐν ᾧ Τρίτων κυπαρίσσιος, ἔχων κρατάνιον ἀργυροῦν, Σειρὴν ἀργυρᾶ, καρχήσια δύο ἀργυρᾶ, κύλιξ ἀργυρᾶ, οἰνοχόη χρυσῇ, κέρατα δύο. Ἐν δὲ τῷ ναῷ τῆς Ἥρας τῷ παλαιῷ φιάλαι τριάκοντα, κρατάνια ἀργυρᾶ δύο, χύτρος ἀργυροῦς, ἀποθυστάνιον χρυσοῦν, κρατὴρ χρυσοῦς, Κυρηναίων ἀνάθημα, βατιάκιον ἀργυροῦν. »

Melantho omnibusque ejus sociis, et Apelles quoque operam suam eo contulerat, ut quidem Polemo Periegetes narrat. Opus erat spectatu dignissimum, ita ut artificium animum Arati inflecteret, rursusque tamen odium tyrannorum incitaret, ut deleri mandaret. Nealcem tum ferunt pictorem, Arati amicum, cum lacrimis deprecatum, et quum non obtineret, dixisse : tyrannis, non eorum bonis bellum esse indictum ; itaque Victoriam et currum relinquendum, se Aristratum de tabula sublaturum. Id quum concessisset Aratus, delevit Aristratum Nealces, et palmam, nihil aliud ausus ei operi asfingere, in locum ejus appinxit. Ferunt tamen deletio Aristrato pedes ejus infra currum demissos superfuisse.

[LACONICA.]

DE DONARIIS QUÆ SUNT LACEDÆMONE.

18.

Lacedæmone, ut ait Polemo Periegetes in libro De donariis quæ Lacedæmone conspiciuntur, imago est famosæ meretricis Cottinæ, a qua etiam bovem æneam dedicatam esse ait. Verba Polemonis hæc sunt : « Atque etiam Cottinæ meretricis imaguncula, cujus ob celebritatem ad hunc usque diem ganea quædam ab eadem nomen habet, proxima Co-

lonæ ubi Bacchi templum est, insignis illa et multis Spartiis incolentibus satis cognita. Est autem donarium illius super fanum Chalcioecæ Minervæ, bucula ærea et prædicta imaguncula. »

[ELIACA.]

19.

Locus in quo Pisa Eliidis urbs sita est altis montibus circumcirca includitur, ut Polemo ait.

20.

Cratanion. Sic fortasse nominarunt veteres poculum illud, quod craneum nostra ætate vocatur. Polemon quidem, aut quisquis auctor est libri qui Hælladicus inscribitur, de Metapontinorum ædicula quæ Olympiæ est loquens, hæc scribit : « Ædicula Metapontinorum : in qua phialæ argenteæ centum triginta duæ, gutti argentei duo, apothystanium argenteum, tres phialæ inauratæ. Ædicula Byzantinorum : in qua Triton e cupresso, argenteum cratanium habens ; Siren argentea ; carchesia duo argentea ; calix argenteus ; guttus aureus ; cornua duo. In Junonis vero vetere ædicula : phialæ argenteæ triginta ; argentea cratania duo, olla argentea, apothystanium aureum ; crater aureus, Cyrenensium donarium ; batiacium argenteum. »

Κράνειον] sic libri; κρουεῖον conj. Casaub.; Preller. κρανίον, « quod fuerit deminutivum vocis κρᾶνον, ut κρατάνιον derivandum videatur a voce κρᾶς, κρᾶτα, quæ nomina vasis illis imposita fuerint ἀπὸ τοῦ σχήματος, ut ad cerebri formam efficta dixeris. » Idem Prellerus thesaurum Byzantium, quippe cuius non meminerit Pausanias (VI, 9), suspicatur unum eundemque fuisse cum Megarensi. Non credo. Idem Prellerus non integra Polemonis verba sed pauca hinc inde ab Athenæo exscripta esse censet. Ego ipsissima *Helladici* operis verba agnosco, atque hac narrationis indole firmo sententiam meam, ex qua *Helladicus* erat succincta Græciæ descriptio antiquaria, e Polemonis maxime libris congesta, ipsique Polemoni a vulgo attributa.

21.

Schol. vet. Pind. Ol. V argum. : Περὶ δὲ τῆς ἀπῆνης Πολέμων φησὶν. « Ἦγετο δὲ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀπῆνης ἀγών, καὶ εἰσιν οἱ ἀγωνισάμενοι ἡμίονοι. » Καταλυθῆναι δὲ τοῦτο τὸ ἀγώνισμα κατὰ τὴν ὀδοηκοστήν τετάρτην Ὀλυμπιάδα, καὶ εἶναι τρισκαίδεκα νίκας. Τὴν δὲ ἀπῆνην λέγεσθαι ὑπὸ Τεγεατῶν φησιν ὁ Πολέμων, οἱ δὲ Θετταλῶν εἶναι τὴν λέξιν.

« De ludis ἀπῆνης studiose Bentley. Diss. Phalar. p. 238 sq. ed. Lips.; ἀπῆνην in Olympiis adscitam esse Ol. 70, et Ol. 84 præconio facto abolitam docet Pausan. V, 9, 1, primo tum victore Thersia Thessalo. Noster docet tredecim fuisse victorias, quippe ab Ol. 71 usque ad Ol. 83. » ΒΟΕΣΚΗ.

22.

Schol. Eurip. Hippolyt. v. 230 : πῶλους Ἐνέταις Ταῦτα ἀναχερόνισται· οὐδέπω γὰρ Ἑλλήνες Ἐνέταις ἐχρῶντο ἵπποις· οἱ γὰρ Ἐνέται Παφλαγονίαν πρότερον οἰκοῦντες ὕστερον ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν διέβησαν, Λέων δὲ πρῶτος Λακεδαιμόνιος πῦ' (πέ' Eustath.) Ὀλυμπιάδι

21.

De apene (*rheda mulari*) Polemo dicit : « Agebatur vero in Olympia apenes certamen, certantesque sunt muli. » Antiquatum autem hoc certaminis genus esse Olympiade octogesima quarta, victoriasque eo reportatas esse tredecim. Vocabulum autem ἀπῆνην esse Tegeaticum Polemo ait, alii vero Thessalicum esse volunt.

22.

Pullos Venetos] In his contra temporum rationes pecavit Euripides. Nam Hippolyti temporibus nondum usi Græci Venetis equis sunt. Veneti olim Paphlagoniam incolentes postea in Adriam transmigrarunt; primus vero Venetis equis vicit Olympiade octogesima nona Leo Lacedæmonius, ut Polemo narrat; signo autem Leontis inscriptum legitur : « *Leo Lacedæmonius equis victor Venetis, Anticlidæ pater.* »

23.

Ad Adriam est Diomedea insula sacra, in qua Diomedes

ἐνίκησεν Ἐνέταις ἵπποις, ὡς Πολέμων ἱστορεῖ, καὶ ἐπέγραψε τῇ εἰκόνι. « Λέων Λακεδαιμόνιος ἵπποισι νικῶν Ἐνέταις, Ἀντικλιδᾶ πατὴρ (πατρός? Prell.). » Scholion ante oculos habuit Eustath. ad Il. II, 851, p. 361, 10. In Λακωνικοῖς fragmentum collocare maluit Preller.

23.

Schol. vet. Pind. Nem. X. 12 : Καὶ ἐστὶ περὶ τὸν Ἀδρίαν Διομήδεια νῆσος ἱερὰ, ἐν ᾗ τιμᾶται ὡς θεός (sc. Διομήδης)... Καὶ Πολέμων ἱστορεῖ. « Ἐν μὲν γὰρ Ἀργυρίπποις ἀγὼν ἐστὶν αὐτοῦ ἱερόν, » καὶ ἐν Μεταποντίῳ δὲ διὰ πολλῆς αὐτὸν αἵρεσθαι τιμῆς ὡς θεόν, καὶ ἐν Θουρίοις εἰκόνας αὐτοῦ καθιδρῦσθαι ὡς θεοῦ. « Adjecimus hunc locum quia Venetorum equorum commemoratio cum Diomedæ religionis conjuncta esse solet. Cf. Strabo V, p. 212. » ΠΑΥΣΑΝ.

[ΑΡΚΑΔΙΚΑ.]

24.

Clem. Alex. Protrept. p. 31 : Πολέμων δὲ καὶ τὴν Ἀθηνᾶν ὑπὸ Ὀρνύτου τρωθῆναι λέγει. Fabulam v. in Arcadicis Pausaniæ VIII, 28, 3.

[ΒΟΙΩΤΙΚΑ.]

25

Athenæus I, 19, p. C : Ἐν δὲ Θήβαις Πινδάρου μὲν οὐκ ἐστὶν εἰκὼν, Κλέωνος δὲ τοῦ ὠδοῦ, ἐφ' ᾗ ἐπιγέγραπται.

Πυθία υἱὸς δδ' ἐστὶ, Κλέων, Θηβαῖος ἀοιδός,
ὃς πλείστους θνητῶν ἀμφέθετο στεφάνους
κρατὸς ἐπὶ σφετέρων, καὶ οἱ κλέος οὐρανόμηχας.
Χαῖρε, Κλέων Θήβας πατρίδ' ἐπευκλείσας.

Ἵπὸ τούτου τὸν ἀνδριάντα, ὅτε Ἀλέξανδρος τὰς Θήβας κατέσκαπτε, φησὶ Πολέμων φεύγοντά τινα χρυσίον εἰ τὸ ἱμάτιον κοῖλον ὃν ἐνέσθαι, καὶ συνοικιζομένης τῆς

ut deus colitur... Polemo dicit : « Argyrippi sacrum ejus templum est, » et Metaponti quoque magnopere eum utpote dedm honorari, Thurisque ei tamquam deo statuas positas esse.

[ARCADICA.]

24.

Polemo Minervam quoque ab Ornyto vulneratam esse dicit.

[BOEOTICA.]

25.

Thebis nulla Pindari exstat statua, sed Cleonis cantoris exstat, hoc epigrammate ;

Pythæ filius hic est, Cleon Thebanus cantor,
qui plurimas mortalium imposuit coronas
capiti suo; cujus gloria tangit Olympum.
Salve, Cleon : Thebas patriam tu nobilitasti.

Sub hac statua, quum Alexander Thebas everteret, quen-

πολεως ἐπανελθόντα εὐρεῖν τὸ χρυσίον μετὰ ἑτῇ τριάκοντα.

Cf. Plin. H. N. XXXIV, 19, 4 : *Fecit* (Pythagoras Rheginus. V. Müller. *Archæol.* § 112.) *citharedum, qui Δίκαρος appellatus est, quoniam quum Thebæ ab Alexandro caperentur, aurum a fugiente conditum sinu ejus celatum esset.* — τριάκοντα] Ad constituendam Thebarum chronologiam numero usi sunt Casaubonus et Clintonus F. H. ad an. 305. Res lubrica. « Mihi, Prellerus ait, probatior sententia Schweighæuseri, qui monet Polemonem non loqui de instauratione Thebarum, verum de reditu hominis istius, qui aurum suum absconderat, ut de illa solum Diodorum (XIX, 54) audiendum putem. » Cf. Droysen. *Hellen.* I, p. 328.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΘΗΒΗΣΙΝ ΗΡΑΚΛΕΙΩΝ.

26.

Schol. vet. Pind. Ol. VIII, 153 : Πολέμων ἐν τῷ Περὶ τῶν Θήβησιν Ἡρακλείων φησὶ χαλκὸν τὸ ἄθλον εἶναι τοῖς ἐν Ἀρχαδίᾳ Λυκαίοις, ὥστε ἀπὸ κοινοῦ τὰ ἔργα καὶ τὸ χαλκὸν ληπτέον, ὅτε φησὶν ὁ Πίνδαρος. « Οὔτ' ἐν Ἀργεὶ χαλκὸς ἔγνω μιν τὰ τ' ἐν Ἀρχαδίᾳ ἔργα καὶ Θήβαις. » διδοται γὰρ ἐν ταύταις τρίπους χαλκοῦς. Πολλοὶ δ' ἄγονται ἀγῶνες ἐν Ἀρχαδίᾳ, Λύκαια, Κόρεια, Ἀλαιοῖα, Ἑρμαιοῖα. ἐν δὲ Θήβαις τὰ Ἡράκλεια. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ Ἰολαῖα καλεῖται... Ταῦτα Ἀριστόνικος. Cf. Bæckh. Expl. Pind. p. 175.

[ΦΩΚΙΚΑ.]

ΚΤΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΦΩΚΙΑΙ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ ΑΥΤΩΝ.

« Titulum affert Suidas. Videtur hæc operis pars inter ceterorum Phocidis oppidorum origines etiam Stridus primordia explicasse, de qua cf. Paus.

dam, ait Polemo, priusquam profugeret, aurum in pallii cavo abdidisse; dein, quum instauraretur civitas, reversum eandem reperisse aurum post annos triginta.

DE HERACLEIS THEBANIS.

26.

Polemo de Heracleis Thebanis loquens dicit in Lycæis Arcadiæ ludis æs præmium dari, adeo ut in Pindari verbis : « Οὔτ' ἐν Ἀργεὶ χαλκὸς ἔγνω μιν τὰ τ' ἐν Ἀρχαδίᾳ ἔργα καὶ Θήβαις, illud χαλκὸς; et ἔργα etsi semel positum, etiam ad reliqua subintelligendum sit. Nam datur in ludis hisce tripus æneus. Multi autem ludi sunt in Arcadia, Lycæa, Coreia, Aleæa, Hermæa. Thebis vero Heraclea, quæ eadem etiam Iolæa vocantur. Hæc Aristonicus.

X, 35, 5 : Οἱ δὲ ἐνταῦθα φασιν οὐ Φωκεῖς, Ἀθηναῖοι δὲ εἶναι τὰ ἄνωθεν καὶ ἐκ τῆς Ἀττικῆς ὁμοῦ Πετεῶ τῷ Ὀρνέως ἀφικέσθαι διωγθέντι ὑπὸ Αἰγέως ἐξ Ἀθηνῶν. ὅτι δὲ τῷ Πετεῶ πολὺ ἐκ τοῦ δήμου τῶν Στειριέων ἠκολούθησεν, ἐπὶ τούτῳ κληθῆναι τὴν πόλιν Στίριν. Eadem sed copiosius a Polemone tractata esse credibile est, adjecta fortasse monumentorum, quæ haud dubie in hujus fabulæ fidem a Stiritis ostendebantur, tractatione. Atticæ originis esse gloriabatur etiam Lebadea, Bœotica illa quidem urbs, sed prope fines Phocensium sita, cf. Paus. IX, 39, 1. » PRELLER.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΔΕΛΦΟΙΣ ΘΗΣΑΥΡΩΝ.

27.

Plutarch. Qu. Conv. V, 2, p. 675, B : Καὶ τοῦτο μὲν τὸ ἀνάγνωσμα (Acesandri Περὶ Λιθύης opus) τῶν οὐκ ἐν μέσῳ ἐστί· τοῖς δὲ Πολέμωνος τοῦ Ἀθηναίου Περὶ τῶν ἐν Δελφοῖς θησαυρῶν οἶμαι ὅτι πολλοῖς ὁμῶν ἐντυγχάνειν ἐπιμελὲς ἐστί, καὶ χρῆ, πολυμαθοῦς καὶ οὐ νυστάζοντος ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς πράγμασιν ἀνδρός· ἐκεῖ τοίνυν εὐρήσετε γεγραμμένον, ὡς ἐν τῷ Σικωνίῳ (Σικωνίων Preller.) θησαυρῷ χρυσοῦν ἀνέκειτο βιβλίον Ἀριστομάχης ἀνάθημα τῆς Ἑρμιοῦρας] ποιητρίας, Ἰσθμία νενικηκυίας.

« De Aristomache poetria aliunde non constat. Adnumeranda est illustribus illis, quibus Doricæ civitates inclaruerunt, feminis, de quibus in universum dixit Müllerus *Dor.* II, p. 374 sq. Neque musici certaminis cum Isthmiis conjuncti meminisse alium scriptorem puto. » PRELLER.

28.

Athen. XIII, p. 606, A, B : Πολέμων δὲ, ἢ ὁ ποιήσας τὸν ἐπιγραφόμενον Ἑλλαδικόν. « Ἐν Δελφοῖς, φησὶν, ἐν τῷ πινάκῳ θησαυρῷ παῖδές εἰσι λίθινο δύο, ὃν τοῦ ἐτέρου Δελφοὶ φασὶ τῶν θεωρῶν ἐπιθυμήσαντά τινα

DE THESAURIS DELPHICIS.

27.

Hujus quidem (Acesandri De Libya operis) lectio non est omnibus in promptu : Polemonis autem Atheniensis De thesauris Delphicis scriptum existimo plerisque vestrum curæ fuisse ut legerent, itaque oportet, hominis varie docti et non oscitanter in rebus Græcis versati. Ibi ergo legetis in Sicyoniorum thesauro repositum libellum aureum (*volumen poetriæ carmina continens, aureis ornamentis indutum, vel, ut Prellero videtur, literas auro pictas habens*), dedicatum ab Aristomacha Erythraea poetria, quum Isthmia vicisset.

28.

Polemo sive quisquis est auctor libri qui Helladius inscribitur : « Delphis, ait, in tabularum pictarum thesauro duo sunt pueri lapidei : quorum unus cupidine incensus attingis

συγκαταλεισθῆναι, καὶ τῆς διελίας καταλιπεῖν στέφανον. Φωραθέντος δ' αὐτοῦ, τὸν θεὸν χρωμένους τοῖς Δελφοῖς συντάξαι, ἀφεῖναι τὸν ἄνθρωπον· δεδοκέναι γὰρ αὐτῷ μισθόν. »

29.

Ælian. H. A. XII, 40, de sacro lupo Delphico. Vide Aristotelis fr. 177.

[ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ.]

30.

Steph. Byz. v. Δωδώνη. Ἔστι δὲ καὶ Δωδωναιὸν χαλκεῖον παροιμία ἐπὶ τῶν πολλὰ λαλούντων. Sequitur locus Demonis (fr. 17), cujus sententiam auctor improbat. Deinde pergit: Προσθετέον οὖν τῷ περιγητῇ Πολέμῳ ἀκριβῶς τὴν Δωδώνην ἐπιστάμεν καὶ Ἀριστείδῃ τὰ τούτου μεταγεγραφοῖ, λέγοντι κατὰ τὴν δευτέραν. « Ἐν τῇ Δωδώνῃ στῦλοι δύο παράλληλοι καὶ παρεγγὺς ἀλλήλων, καὶ ἐπὶ μὲν θατέρου χαλκεῖόν ἐστιν οὐ μέγα, τοῖς δὲ νῦν παραπλήσιον λέβησι· ἐπὶ δὲ θατέρου παιδάριον ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ μαστίγιον ἔχον, οὗ κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος ὁ τὸ λεβήτηιον ἔχων κίων ἕστηκεν. Ὅταν οὖν ἀνεμὸν συμβῇ πνεῖν, τοὺς τῆς μαστίγος ἱμάντας χαλκοῦς ὄντας ὁμοίως τοῖς ἀληθινοῖς ἱμᾶσιν αἰωρουμένους ὑπὸ τοῦ πνεύματος συνέβαινε ψάυειν τοῦ χαλκείου καὶ τοῦτο ἀδιαλείπτως ποιεῖν ἕως ἂν ὁ ἀνεμὸς διαμῇ. »

Polemone usus fuerit etiam Strabo VII, p. 329: Ἡ παροιμία τὸ ἐν Δωδώνῃ χαλκεῖον ἐντεῦθεν ὠνομάσθη· χαλκεῖον ἦν ἐν τῷ ἱερῷ ἔχον ὑπερκείμενον ἀνδριάντα κρατοῦντα μαστίγα χαλκῇ, ἀνάθημα Κορυραίων· ἡ δὲ μαστίξ ἦν τριπλῇ ἀλυσιδωτῇ, ἀπηρτημένους ἔχουσα ἐξ αὐτῆς ἀστραγάλους, οἱ πλήττοντες τὸ χαλκεῖον συνεχῶς, ὅποτε αἰωροῖντο ὑπὸ τῶν ἀνέμων, μακροὺς ἤχους ἀπειργάζοντο, ἕως ὅτε μετρωῖν τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἤχου μέχρι τελους καὶ ἐπὶ ὑ' προσελθεῖν. Ὅθεν καὶ ἡ παροιμία ἐλέχθη, ἡ Κορυραίων μάστιξ.

Cf. Lucium Tarrhæum ap. Stephan. Byz. l. 1., ex cujus opere De proverb. omnia sua Steph. pe-

qui spectatum venerat, sese cum eo inclusit, et congressus præmium reliquit coronam. Qui quum facti esset convictus, consultantibus Delphis præcepisse aiunt deum, liberum dimitterent hominem, quippe qui mercedem sibi dedisset.

[EPIROTICA.]

Faciendum est cum Polemone periegeta Dodonæ res bene cognitæ habenti et cum Aristide qui Polemonis verba exscribens ita ait libro secundo: « In Dodona duæ sunt stelæ parallelae nec multum inter se distantes, quarum in altera est vas æneum laud ita magnum, lebetibus, quales nunc nos usurpamus, simile; in altera autem stela stat puerulus dextra manu flagellum tenens, ejusque ad dextram etiam columna est, quæ vasculum istud habet. Jam igitur si-

tiisse videtur; Suidas v. Δωδ. χαλκ. (Demonis fr. 18); Eustath. ad Hom. p. 335, 46; 1760, 55; ad Dionys. v. 428. Schol. ad Hom. II. XVI, 233; Callimachus Del. 285 et fr. 306; Eudoc. p. 127; Zenob. VI, 5. Schneidewin. præfat. in Paræmiogr. p. XIV. — Ceterum Demonis fidem tueri studeat Welckerus ad Philostr. p. 566. « Conjicere licet, inquit, circularem lebetum apparatus Polemonis ætate collapsum fuisse et alterum minus artificiosum in locum ejus successisse. » Rectius, puto, Prellerus: « Mihi quidem unus Polemo audiendus videtur, quem cernis ut oculatum testem loqui. Nam Demo et qui sequuntur Demonem (in quibus præter Creuzerum *Diorys.* p. 47 coll. Welcker. l. 1.) est etiam O. Müllerus ap. Böttiger. *Amalth.* I, p. 133, quem sequitur Stühr. *Die Religionssysteme d. Hellenen* p. 35) ante omnia velim mihi hoc approbent, quod affirmant pelves istas delubro Jovis Dodonæi pro mœnibus fuisse, quod equidem confiteor, quo pacto ad certam ædificii speciem templorumque Græcorum consuetudinem revocari possit non video. »

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΙΑΙΟΥ.

Ἐν βιβλίοις γ'.

Ad hunc titulum a Suida servatum sequentes locos tres cum Prellero referre licet.

31.

Scholl. Venet. et Did. in II. I, 39: Σμινθεῦ ἐπίθετον Ἀπόλλωνος. Σμίνθος γὰρ τόπος τῆς Τρωάδος, ἐν ᾧ ἱερὸν Ἀπόλλωνος Σμινθίου ἀπὸ αἰτίας τῆςδε. Ἐν Χρυσῇ, πόλει τῆς Μυσίας, Κρῖνις τις ἱερεὺς ἦν τοῦ κείῃ Ἀπόλλωνος· τοῦτο ὄργισθεὶς ὁ θεὸς ἐπέμψεν αὐτῷ τοὺς ἀγροὺς μῦας, ὅτινες τοὺς καρποὺς ἐλυμαίνοντο. Βουλῆθεὶς δὲ ποτε ὁ θεὸς αὐτῷ καταλαγῆναι πρὸς Ὀρδὴν τὸν ἀρχιουκόλον αὐτοῦ παρεγένετο, παρ' ᾧ ξενισθεὶς ὁ θεὸς ὑπέσχετο τῶν κακῶν ἀπαλλάξαι, καὶ δὴ παραχρῆμα τοξεύσας τοὺς μῦς διέφθειρεν. Ἀπαλλασσόμενος οὖν ἐνετείλατο τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ δη-

mulatque ventus spiraverit, flagelli lori ænei, similiter ac coriacei, vento agitati in vas æneum illiduntur, idque continuo fit tandiu quam ventus perdurat. »

ILII PERIEGESIS.

31.

Sminthus, locus Troadis, in quo sanum habet Apollo Sminthius hanc ab causam. Scilicet in Chryse urbe Mysæ Crinis quidam sacerdos erat Apollinis, quem ibi colunt. Huic succensens deus mures agris ejus immisit, qui fruges arrodentes corrumpebant. Tandem quum reconciliare deus se ei vellet, ad Orden, bubulcis a sacerdote præfectum, accessit, ab eoque hospitio exceptus malorum promisit liberationem, ac continuo mures telis confixos deleuit. Abiturus deinde

λῶσαι τῷ Κρίνιδι. Ὁ γενομένου ὁ Κρίνις ἱερὸν ἰδρύσατο τῷ θεῷ, Σμινθέα αὐτὸν προσαγορεύσας, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐγγώριον αὐτῶν διαλεκτὸν οἱ μῦς σμίνθου καλοῦνται. Ἡ ἱστορία παρὰ Πολέμωνι.

• Poterant hæc etiam ad epistolam ad Attalum scriptam revocari. — Cf. Clem. Alex. Protrept. p. 34 Pott. : Πολέμων δὲ τοὺς ἀμφὶ τὴν Ἑρῶαδα κατοικοῦντας ἱστορεῖ τοὺς ἐπιχωρίους μῦς, οὓς σμίνθους καλοῦσι, (sc. θρησκειῶν,) ὅτι νευρὰς τῶν πολεμίων διέτρωνον τῶν τόξων· καὶ Σμίνθιον Ἀπόλλωνα ἀπὸ τῶν μυῶν ἐκείνων ἐπεφήμισαν. Qui confundit testimonia Polemonis et alius grammatici, quæ diserte distinguuntur ap. schol. II. Præterea cf. Strabo XIII, p. 604; Eustath. p. 34, 10—35, 8; schol. Aristot. Rhet. II, 24, et qui plenissime de his fabulis egit Hæck. *Creta* II, p. 265—285. • PRELLER. De Smintheis cf. etiam Müller. *Dor.* I, 218. 263, 5. Cf. Dionysii Chalcid. fr. 4; Heraclides Pont. fr. 42.

32.

Eustathius ad II. II, p. 228 : Καὶνὸν δὲ οὐδὲν καὶ τοῦτον ἀνατεθεῖσθαι λίθον ἐν τοῖς ἐκεί· ἐπεὶ τοι καὶ Παλαμήδους ἐπινοησαμένου κυβέαν καὶ πεττεῖαν ἐν ἴλις εἰς παραμύθιον λιμοῦ κατασχόντος τὴν στρατιὰν λίθος ἐκεῖ ἐδείκνυτο, καθὰ Πολέμων ἱστορεῖ, ἐφ' οὗ ἐπίσσειον. De his adi V. Jahn. *Palamed.* p. 27 sq.; Bähr. ad Herodot. I, 94; Welcker. *Zeitschr. f. Alterthumsw.* 1834, p. 54 sq.

33.

Steph. Byz. : Μυρμισσός· πόλις περὶ Λάμφακον, ὡς Πολέμων.

• Eadem urbs dicitur Μερμησσός, St. B. s. v. Μερμησσός, Suid. v. Σίβυλλα, Μαρπησσός, Pausan. X, 12, 1 sq; cf. Siebelis ad h. l. et Salmas. ad Solin. p. 79. Ferebatur unius ex Sibyllis patria esse, unde haud raro nominatur, velut Tibull. II, 5, 67, ubi codd. habent *Marpesia*, et ap. Lactant. Inst. I, 6, 12, ubi codd. variant inter *Marpeusus* et *Mar-*

Crinidem de apparitione ipsius certiore reddi jussit. Quo facto, Crinis templum dedicavit Apollini Smintheo. Nimirum ita deum cognominavit, quod mures regionis hujus dialecto *sminthi* vocantur. Historiam narrat Polemo.

32.

Palamedes cuborum et talorum ludum ad Ilium excogitavit, ut ærumnas exercitus inedia laborantis propulsaret, atque lapidem, Polemone teste, ibi monstrabant, in quo temeris lusisse Græci dicuntur.

33.

Myrmissus, urbs prope Lampsacum, uti Polemo.

[CARICA.]

34.

Euthene, urbs Carie. Givæ Polemo Euthenitas dicit.

mesus. Ad agrum Trojanum hoc oppidum pertinuisse cernitur ex Suida et ex Pausania. • PRELLER.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΠΟΝΤῳ ΠΟΛΕΩΝ.

Titulum servavit Suidas. Fragmenta non exstant.

[ΚΑΡΙΚΑ.]

34.

Steph. Byz. : Εὐθηναί· πόλις Καρίας. Τὸ ἐθνικὸν καθ' ἡμᾶς Εὐθηναῖος, κατ' ἐκείνους δὲ Εὐθηνεύς. Πολέμων δὲ καὶ Εὐθηνήτας φησίν.

• Holstenius in nummis et Εὐθηναίων et Εὐθηνητῶν inveniri monet. Oppidum Euthane haud procul ab Halicarnasso situm memoratur etiam a Pompr. Mel. I, 16; Plin. H. N. Y, 29. • PRELLER.

35.

Etym. M. p. 751, 27 : Τελμισσεῖς· οἰκοῦσιν ἐν Καρίᾳ, ἀπέχοντες ἐξήχοντα στάδια Ἀλικαρνασσοῦ, ὡς Πολέμων. Τελμισσός δὲ πόλις ἐν Λυκίᾳ κ. τ. λ. Eadem Suidas et Photius s. v., Apostol. XVIII, 25. Cf. Dionysii Chalcidensis fr. 4.

ΠΕΡΙ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ.

36.

Athenæus IX, p. 372, A : Πολέμων δ' ὁ περιηγητὴς ἐν τῷ Περὶ Σαμοθράκης καὶ κιττήσαι φησι τῆς γηθυλλίδος τὴν Λητῶν, γράφων οὕτως· « Διατέτακται παρὰ Δελφοῖς τῇ θυσίᾳ τῶν θεογενέων, ὃς ἂν κομίσῃ γηθυλλίδα μεγίστην τῇ Λητοί, λαμβάνειν μοῖραν ἀπὸ τῆς τραπέζης. Ἐώρακά τε καὶ αὐτὸς οὐκ ἐλάττω γηθυλλίδα γογγυλίδος καὶ τῆς στρογγύλης βαφανίδος. Ἱστοροῦσι δὲ τὴν Λητῶν κύουσαν τὸν Ἀπόλλωνα κιττήσαι γηθυλλίδος· διὸ δὴ τῆς τιμῆς ταυτοχρῆναι ταύτης. »

Λαμβάνειν μοῖραν] Cf. quæ de Pindaro et Pindaridis narrat Plutarch. De Ser. N. V. c. 13 et Eustath. in proœm. ad Pind. carm. p. 17 ed. Schnei-

35.

Telmissenses in Caria habitant ab Halicarnasso distantes stadiis sexaginta, ut Polemo ait.

DE SAMOTHRACE.

36.

Polemo periegeta in libro De Samothracia scribit etiam, Latonam pica laborantem appetivisse gethyllidem. Cujus verba hæc sunt : « Apud Delphos, in sacrificio quod *Theoxenia* vocant, sancitum est, ut, qui Latonæ maximam gethyllidem obtulerit, is de sacra mensa portionem accipiat. Et vidi ipse ego gethyllidem haud minorem rapa aut rutundo raphano. Narrant autem, Latonam, Apollinem utero gerentem, quum ciborum aliorum fastidio laboraret, appetivisse gethyllidem : et ea de causa hunc honorem ei esse tributum. »

dew. De Theoxeniis exponit Bæckh. Expl. Pind. Ol. III, p. 194. Apud Delphos et Pellenenses festum agebatur in honorem Apollinis, apud Agrigentinos celebrabatur Dioscuris. Iisdem diis fortasse in Samothracia Theoxenia dedicata erant. De Dioscuris et Cabiris Polemo egit in opere quod Alexandridæ inscripserat (fr. 76 a).

37.

Festus Epit. p. 328 ed. Müller: *Salios a saliendo et saltando dictos esse quamvis dubitari non debeat, tamen Polemo ait Arcada quendam fuisse nomine Salium, quem Æneas a Mantinea in Italiam deduxerit, qui juvenes Italicos ἐνόπλιον saltationem docuerit.*

Ad librum II. Σαμοθράκης pertinere statuit Lobeck. Aglaoph. p. 1206, recte fortassis. « *Æneas*] nempe quum Nasos in agro Cophyensi incoluisset, qui Mantineensi proximus est. V. Dion. Hal. I, 49, Strabo XIII, p. 608, coll. Pausan. VIII, 23, 2. 25, 2. — *a Mantinea*] de eadem re Plutarch. Num. 13, Servius in Virg. Æn. VIII, 285. Causa ejus fabulæ hæc est, quod Mantinæ cum artificiiis hoplomachiae (v. Athen. IV, p. 154, D) etiam pyrrhica saltatio eximie colebatur. » MÜLLER.

ΚΤΙΣΕΙΣ ΙΤΑΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΙΚΕΛΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ.

38.

Schol. Apoll. Rh. V, 324: Ὁ δὲ Καυλιακὸς σκόπελος τῆς Σκυθίας, πλησίον τοῦ Ἰστρου· οὗ μνημονεύει Πολέμων ἐν Κτίσεσιν (sic cod. Paris.; κτίσει vulg.) Ἰταλικῶν καὶ Σικελικῶν. « Hæc si corrigantur, sicut par est, ἐν κτίσει Παλικῶν τῶν Σικελικῶν, nemo non ea censebit ad locum Macrobiani V, 19 (v. fr. 83) referenda. » Hæc ingeniose Bernhardt ad Suid. v. Πολέμων; quamquam conjecturæ parum favet loci argumentum, de quo hæc Prellerus: « Rupes Cauliacæ ad eam Danubii partem quærendæ sunt, ubi Dravus cum eo conjungitur. Quod cernitur

partim ex fragmento Hecatæi (60): Καυλικὸς, ἔθνος κατὰ τὸν Ἰόνιον κόλπον· κέλεται δὲ ἀπὸ δρους· partim ex eo, quod Apollonius prope montem Cauliacum et Angurum, qui illi vicinus erat (flumen Ἄγγρος ejusdem regionis memoratur ab Herodoto IV, 49), τὸν Ἰστρον narrat, ut scholiastæ verbis utar, δισχίζόμενον τῇ μὲν εἰς τὸν Ἀδρίαν, τῇ δὲ εἰς τὸν Εὐξείνιον εἰσβάλλειν, ubi patet indicari Dravum disjuncto a Danubio flumine occidentem petentem. » — Ceterum ad hunc Polemonis librum referendum fuerit fr. 102 et fortasse fr. 89.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΑΙ.

ΤΑ ΠΡΟΣ ΤΙΜΑΙΟΝ.

39.

E LIBRO PRIMO.

Athenæus X, p. 416, B: Πολέμων δ' ἐν πρώτῳ (ἐννάτῳ libri; corr. Schweigh.) τῶν πρὸς Τίμαιον, παρὰ Σικελιώταις φησὶν Ἀθηναγίας ἱερὸν εἶναι, καὶ Σιτοῦς Δήμητρος ἀγάλμα, οὗ πλησίον ἰδρῦσθαι καὶ Ἰμαλίδος, καθάπερ ἐν Δελφοῖς Ἐρμούχου, ἐν δὲ Σκύλῳ τῷ Βοιωτικῷ Μεγαλάρτου καὶ Μεγαλομάζου.

Idem III, p. 109, A: Οὐ τοῦτου οὖν τοῦ Ἄρτον δ' νῦν καιρὸς ἔν, ἀλλὰ τῶν εὐρημένων ὑπὸ τῆς Σιτοῦς καλουμένης Δήμητρος καὶ Ἰμαλίδος· οὕτως γὰρ ἡ θεὸς παρὰ Συρακοσίοις τιμᾶται, ὡς ὁ αὐτὸς Πολέμων ἱστορεῖ ἐν τῷ Περὶ Μορύχου (fr. 74)· ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς Τίμαιον ἐν Σκύλῳ φησὶ τῷ Βοιωτικῷ Μεγαλάρτου καὶ Μεγαλομάζου ἀγάλματα ἰδρῦσθαι. Hinc sua Ælian. V. H. I, 27, Eustath. p. 265, 28 sqq. Cf. Timæi fr. 4. De re v. Heffter. Rhodus III, p. 25, Preller. Demeter u. Persephon. p. 316 sqq. De Scolo oppido cf. Müller. Min. p. 489. In simili argumento versatur locus, quem jam subijcimus.

40.

Athenæus II, p. 39, C: Πολέμων φησὶν ἐν Μουνυχίᾳ ἤρωα Ἀκρατοπότην τιμᾶσθαι, παρὰ δὲ Σπαρτιάταις Μάτωνα καὶ Κεράωνα ἤρωας ὑπὸ τινῶν μαγέτρων

ITALICARUM ET SICULARUM URBium ORIGINES.

38.

Cauliaci scopuli Scythiæ prope Istrum fluvium siti meminit Polemo in opere De originibus urbium Italicarum et Sicularum.

RESCRIPTA.

CONTRA TIMÆUM.

39.

Polemo primo libro eorum quæ Contra Timæum scripsit,

apud Siculos ait templum esse Voracitatis, et Sitas (Frumentariæ) Cereris statum, et prope eam Himallidis (Farrinacæ) stare imaginem, quemadmodum Delphis Herminichii, et in Scolo Boeotico Megalarti et Megalomazi statuas.

Non ille Panis est, quem nunc desideramus, sed de eo genere qui a Cerere inventus est, quæ Sito et Himallis cognominatur. Hac enim appellatione colitur dea apud Syracusanos, ut tradit idem Polemo in libro De Morycho. Primo vero Adversus Timæum libro ait Scoli in Boeotia consecratas esse Megalarti et Megalomazi statuas.

40.

Polemo scribit, Munychiam religiose coli heroem Acra-topoten (id est, Meribibum), apud Spartanos vero a co-

ἰδρῶσαι ἐν τοῖς φειδιτίοις. Τιμάται δὲ καὶ ἐν Ἀχαΐᾳ Δαϊκνῆς, ἀπὸ τῶν δαῖκνων σῶν τὴν προσηγορίαν.

« Eorundem numinum, Spartæ a coquis dedicatorum, rursus meminit Athen. IV, p. 173, F sqq., ubi pro ὑπὸ τινων μαγείρων ἐστὶ ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς φειδιτίοις ποιούντων τὰς μάζας καὶ κεραννύντων τὸν οἶνον διακόνων, quibus verbis simul ratio significatur nominum numinibus illis impositorum. Nempe ἀπὸ τοῦ μᾶζαν μάττειν alterum Μάττωνα vocarunt, pro quo nomine opportune hic posito minus commodè Δαίτωνα ἐστὶ IV, p. 173, F. Contra ibi recte ἀπὸ τοῦ κεραννύνειν vel κερᾶν τὸν οἶνον alterius nomen Κεράωνα scriptum exhibent libri omnes et Eustath. p. 1413, 21 sq., quod ipsum hic pro Κέρδωνα monente etiam Meursio Miscell. Lacon. I, 6 reponere non dubitavi. » SCHWIGKEHEUSER.

41.

E LIBRO QUARTO.

Clem. Alex. Protrept. p. 41 Pott. : Τῶν Σεμῶν Ἀθήνησιν καλουμένων θεῶν τὰς μὲν δύο Σκοπᾶς ἐποίησιν ἐκ τοῦ καλουμένου Λυχνῆος λίθου, Κάλαμιν δὲ ἦν μέσση αὐταῖν ἱστοροῦντα λέγουσι Πολέμωνα δεικνύναι ἐν τῇ τετάρτῃ Πρὸς Τίμαιον.

Schol. Soph. OEd. C. 39 : Φύλαρχός φησι δύο αὐτὰς εἶναι, τὰ δὲ Ἀθήνησιν ἀγάλματα δύο. Πολέμωνα δὲ τρεῖς αὐτάς φησιν.

Cf. Schol. Æschin. Adv. Timarch. p. 747 Rsk. : Τρεῖς ἦσαν αὐταὶ αἱ λεγόμεναι Σεμναὶ θεαὶ ἢ Εὐμενίδες ἢ Ἑριννῆς· ὧν τὰς μὲν δύο τὰς ἐκατέρωθεν Σκοπᾶς ὁ Πάριος ἐποίησεν ἐκ τοῦ Λυχνίτου λίθου, τὴν δὲ μέσσην Κάλαμιν.

« Apud Clem. Alex. libri : Κάλως δὲ ἦν μέσση αὐταῖν ἱστοροῦνται ἔχουσαι, Πολέμωνα. Κάλαμιν scribendum esse viderunt Osann. in *Annali dell' Instit. di corr. arch.* 1830, p. 149; O. Müller. in *Æschyl. Eum.* p. 179, Creuzer. *Symb.* I, 1, p. 150. edit.

quis nonnullis statuas in phiditiis fuisse positas Mattoni et Ceroni heroibus. Colitur vero etiam in Achaia Deipneus (quasi *Cæneus*), a cænis nomen habens.

41.

Semnarum quæ Athenis appellantur dearum duas Scopas et Lychnite lapide elaboravit. Calamidis vero esse eam, quæ duæ illæ mediam habere dicuntur, Polemonem monstrare aiunt libro quarto Adversus Timæum.

Phylarchus duas, duoque earum Athenis signa esse dicit. Polemo vero tres deas esse narrat.

Tres erant deæ quæ vocantur Semnæ vel Eumenides vel Furie; duas earum, ad utrumque latus positas, Scopas Parius ex Lychnite lapide fecit, mediam vero Calamidis.

42.

Non libatur Furiis vino, sed aqua, atque nephaliæ (so-phriæ) vocantur libationes iis oblatae. Polemo in scripto Adversus Timæum etiam aliis diis nephalia sacra offerri ait

tertiae. Cetera ego emendavi ex conjectura. » PRELLER. Ita potius scribendum puto : Καλαμίδος δ' εἶναι, ἣν μέσση αὐταῖν ἱστοροῦνται ἔχουσαι, [λέγουσι] Πολέμωνα δεικνύναι.

42.

Schol. Soph. OEd. Col. 100 : Οὐ γὰρ σπένδεται οἶνος αὐταῖς (Furiis), ἀλλ' ὕδωρ, καὶ νηφάλια καλοῦνται αἱ σπονδαὶ αὐτῶν. Πολέμων δὲ ἐν τῷ Πρὸς Τίμαιον καὶ ἄλλοις τισὶ θεοῖς νηφάλους φησὶ θυσίας γενέσθαι, γράφων οὕτως· « Ἀθηναῖοί τε γὰρ ἐν τοῖς τοιούτοις ἐπιμαλεῖς ὄντες καὶ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς δοιοὶ νηφάλια μὲν ἱερὰ θύουσι Μνημοσύνη Μούσῃ, Ἡοί, Ἥλῳ, Σελήνῃ, Νύμφαις, Ἀφροδίτῃ Οὐρανίᾳ. »

Suidas : Νηφάλιος θυσία παρὰ Ἀθηναίοις ἐτελεῖτο Μνημοσύνῃ, Ἡοί, Ἥλῳ, Σελήνῃ, Νύμφαις, Ἀφροδίτῃ Οὐρανίᾳ, ὥς φησι Πολέμων.

Apud schol. est Μνημοσύναις, Μούσαις, quod e Suida corr. Preller.

43.

E LIBRO QUINTO.

Athen. III, p. 81, F : Ἐρμῶν δ' ἐν Κρητικαῖς γλώσσαις κοδύμαλα καλεῖσθαι φησι τὰ κυδῶνια μῆλα. Πολέμων δ' ἐν πέμπτῳ τῶν Πρὸς Τίμαιον ἀνθους γένος τὸ κοδύμαλον εἶναι τινὰς ἱστορεῖν.

44.

E LIBRO SEXTO.

Athenæus XIII, p. 588, C : Ἐξ Ὑκκάρων... αἰχμάλωτος γενομένη (sc. ἡ Λαΐς) ἦκεν εἰς Κόρινθον, ὥς ἱστορεῖ Πολέμων ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν Πρὸς Τίμαιον.

Idem p. 589, A : Τίμαιος (fr. 105) δ' ἐν τῇ τρισκαίδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν, ἐξ Ὑκκάρων (sc. εἶναι φησι τὴν Λαΐδα), καθὰ καὶ Πολέμων εἰρηκεν, ἀνακρεθῆναι φάσκων αὐτὴν ὑπὸ τινων γυναικῶν ἐν Θερταλίᾳ, ἐρα-

ita scribens : « Athenienses enim in hisce rebus magnam diligentiam adhibentes et in deorum cultu religiosi, nephalia sacra faciunt Mnemosynæ Musæ, Auroræ, Soli, Lunæ, Nymphis, Veneri Cælesti. »

43.

Hermion (*Hermonax*?) in Glossis Creticis dicit *codymala* vocari mala Cydonia. Polemon vero quinto libro Adversus Timæum tradere nonnullos ait, floris genus esse quod *codymalum* dicatur.

44.

Ex Hyocaris (urbe Sicula) Laïs bello capta Corinthum venerat, ut tradit Polemo sexto librorum Contra Timæum.

Timæus decimo tertio libro Historiarum, Hyccaris ortam esse Laidem ait, quemadmodum etiam Polemo dixit, occisam fuisse tradens a mulieribus nonnullis in Thessalia, quum amore capta esset Pausaniæ cuiusdam Thessali, per invidiam et zelotypiam lignis scabellis oppressam in Veneris

σθεϊσάν τινος Παισανίου Θετταλοῦ, κατὰ φθόνον καὶ δυσζηλίαν ταῖς ξυλλίαις χελώναις τυπτομένην ἐν Ἀφροδίτῃς ἱερῶν. Διὸ καὶ τὸ τέμενος κληθῆναι ἀνοσίας Ἀφροδίτης. Δείκνυσθαι δ' αὐτῆς τάφον παρὰ τῷ Πηνειῷ, σημειῶν ἔχοντα ὑδρίαν λιθίνην, καὶ ἐπιγράμμα τοδε·

Τῆσδε ποθ' ἡ μεγάλαυχος ἀνίκητός τε πρὸς ἄλκην
Ἑλλάς ἐδουλώθη κάλλεος ἰσοθείου,
Λαίδος· ἦν ἐτέκνωσεν Ἔρως, θρέψεν δὲ Κόρινθος·
κεῖται δ' ἐν κλεινοῖς Θετταλικοῖς πεδίοις.

Αὐτοσχεδιάζουσιν οὖν οἱ λέγοντες αὐτὴν ἐν Κορίνθῳ τεθάφθαι πρὸς τῷ Κρανεῖω.

Stephan. Byz. v. Κραστός, πόλις Σικελίας. Ἐκ ταύτης ἦν.. Λαῖς ἡ ἑταῖρα, ὡς Νεάνθης... Ἀπίων δὲ, ὅτι μόνος Πολέμων ἔφη τὴν Λαίδα Κορίνθιαν. Hæc excerptoris culpa corrupta. — Cum Polemone de morte Laidis faciunt schol. Aristoph. Pl. 179 et Plutarch. Amator. c. 21, ex quibus narrationem Polemonis supplere licet. Cf. Pausan. II, 2, 4, et in universum Jacobs. Mus. Att. III, 2, p. 173 sqq. 221 sqq. — αὐτοσχεδιάζουσιν] Inter eos, ut videtur, Timæus.

45.

E LIBRO DUODECIMO.

Athenæus XV, p. 698, A ; Πολλοὶ τινες παρωδιῶν ποιηταὶ γεγονόσιν... ἐνδοξότατος δ' ἦν Εὐβοῖος ὁ Πάριος, γενόμενος τοῖς χρόνοις κατὰ Φίλιππον. Οὗτός ἐστιν ὁ καὶ Ἀθηναίους λοιδορησάμενος, καὶ σώζεται αὐτοῦ τῶν παρωδιῶν βιβλία τέσσαρα. Μνημονεύει δ' αὐτοῦ Τίμων ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Σίλλων. Πολέμων δ' ἐν τῷ δωδεκάτῳ τῶν Πρὸς Τίμαιον περὶ τῶν τὰς

παρωδίας γεγραπτόν ἱστορῶν τάδε γράφει· « Καὶ τὸν Βοιωτὸν δὲ καὶ τὸν Εὐβοῖον τοὺς τὰς παρωδίας γράψαντας λογίους ἂν φήσαιμι διὰ τὸ παίζειν ἀμφιδείως καὶ τῶν προγενεστέρων ποιητῶν ὑπερέχειν ἐπιγεγονότας. Εὐρετὴν μὲν οὖν γένους Ἰππώνακτα φατέον τὸν ἱαμβοποιόν. Λέγει γὰρ οὗτος ἐν ταῖς ἐξαμέτροις·

Μοῦσά μοι Εὐρυμεδοντιάδεα τὴν ποντοχάρυδαν
τὴν ἐγαστριμάχαιραν, ὅς ἐσθίει οὐ κατὰ κόσμον,
ἐνερπ' ὅπως ψηφίδι κακῇ κακὸν οἶτον δληται,
βουλῇ δημοσίῃ παρὰ θέν' ἄλλος ἀτρυγέτοιο.

Κέχρηται δὲ καὶ ὁ Ἐπίχαρμος ὁ Συρακόσιος ἐν τινὶ τῶν δραμάτων ἐπ' ὀλίγον καὶ Κρατῖνος ὁ τῆς ἀρχαίας κωμωδίας ποιητὴς ἐν Εὐνείδαις, καὶ τῶν κατ' αὐτὸν Ἡγήμων ὁ Θάσιος, δν ἐκάλουν Φακτῆν. Λέγει γὰρ οὕτως·

Ἐς δὲ Θάσον μ' ἔλθοντα μετεωρίζοντες ἐβαλλον
πολλοῖσι σπेलέθοισι, καὶ ὧδε τις εἶπε παραστάς·
Ἵ πάντων ἀνδρῶν βδελυρώτατε, τίς σ' ἀνέπεισεν
ἐς καλὴν κρηπίδα ποσὶν τοιοῖσδ' ἀναβῆναι;
Τοιοὶ δ' ἐγὼ πᾶσι σμικρὸν μετὰ τοῦτ' ἔπος εἶπον·
Ἀλλ' ἡμ' ἀνέπεισε γέροντα καὶ οὐκ ἐθέλοντ' ἀναβῆναι
καὶ σπάνις, ἡ πολλοὺς Θασίων εἰς ὀλκάδα βάλλει
εὐκούρων βδελυρῶν, δλλύντων τ' ὀλλυμένων τε
ἀνδρῶν, οἱ νῦν κεῖθι κακῶς κακὰ βαψφοῦσιν·
οἷς καὶ ἐγὼ μετὰ τοῖς σίτου χρῆξιν ἐπίθησα.
Αὐδὺς δ' οὐκ ἐπὶ κέρδους ἀποίσουμαι, εἰς Θασίους δὲ
μηδὲν πημαίνων κλυτὸν ἄγρυον ἐγγυαλίξω.

Μή τις μοι κατὰ οἶκον Ἀχαιάδων νημεσίση
πεσομένης ἀλόχου τὸν ἀχῆρμιον ἄρτον ἐν οἴκῳ,
καὶ ποτὲ τις εἶπη σμικρὸν τυροῦντ' εἰσοῦσα·
ὡς Φιλίων Ὀρμῆν παρ' Ἀθηναίοισιν ἀείσας
πεντήκοντ' ἔλαβε δραχμάς, σὺ δὲ μικρὸν ἐπέμψω.

templo : inde templo nomen impositum esse *Impiæ Veneris*. Monstrari autem ait sepulcrum ejus juxta Penem, signum habens hydriam lapideam, cum hac inscriptione :

Hujus pulcritudine deabus æquiparandæ in servitute olim
redacta est invicta fortitudine glorians Græcia,
Laidis ; quam genuit Amor, nutritiveque Corinthus :
jacetque nunc in campis nobilibus Thessaliæ.

Quare nugantur qui Corinthi eam prope Craneum sepultam dicunt.

45.

Parodiarum poetæ multi fuerunt ; nobilissimus vero Eubæus Parius, qui Philippi vixit ætate. Idem hic est, qui Athenienses etiam maledictis exagitavit : et supersunt ejus Parodiarum libri quattuor. Mentionem hujus fecit Timon, primo Sillorum. Polemo vero, duodecimo libro *Adversus Timeum*, de Parodiarum scriptoribus verba faciens, hæc scribit : « Etiam Bæotum et Eubæum, qui Parodias scripserunt, laudem meruisse dicam eo, quod ingeniosa dexteritate ludunt, et superiores poetas posteriores ipsi antecellunt. Inventor quidem hujus generis Hipponax dicendus est, iamborum poeta. Dicit enim hic in Hexametris :

Musa, mihi Eurymedontis filium cane Pontocharybdin,
gladium in ventre habentem, qui immodice vorat.
Dic mihi quo pacto malis suffragiis mala morte perierit,
populi judicio maris ad litus infructuosi !

Eodem genere etiam Epicharmus Syracusius aliquantisper usus est suorum in dramatum aliquo : item Cratinus, veteris comædiæ poeta, in Eunidis ; et qui eadem ætate vixit Hegemon Thasius, quem *Lenticulam* vocabant. Sic enim ille scribit :

Thasum me venientem sublati conjecerunt
multis stercoreibus, et adstant aliquis ita me compellavit :
O omnium hominum scelestissime, quis tibi persuasit
pulcræ ut crepidæ talibus insisteres pedibus ?
Quibus ego omnibus hoc verbum respondi :
Quæstus me impullit senem et invitum adscendere.
Et inopia, multos quæ Thasios in navem compellit,
scelestos juvenes, et perdescentes pereuntesque
viros ; qui nunc illic prave prava cantillant.
Ad idem genus cum his et ego inopia adductus me applicui.
Iterum vero quæstus causa non abibo : sed apud Thasios
innocius nobile deponam argentum.

Ne qua mihi Achivarum popularium succenseat
uxorem domi acerosum panem subgentem,
et me parvum caseum fermento admiscens conspexerit,
« Philion apud Athenienses Impetum canens, [dicat :
« centum accepit drachmas : tu vero parum domum misisti. »

Ταῦτά μοι ὀρμαίνοντι παρίστατο Παλλὰς Ἀθήνη
χρυσὴν ῥάβδον ἔχουσα καὶ ἤλασεν εἰπέ τε φωνή·
Δεινὰ παθοῦσα Φακὴ βδελυρὴ χῶρ' εἰς τὸν ἀγῶνα.
Καὶ τότε δὴ θάρσθη καὶ ἤειδον πολὺ μᾶλλον.

Πεποίηκε δὲ παρωδίας καὶ Ἑρμῖππος δ' τῆς ἀρχαίας
κωμωδίας ποιητής. Τούτων δὲ πρῶτος εἰσῆλθεν εἰς τοὺς
ἀγῶνας τοὺς θυμειλικούς Ἡγήμων καὶ παρ' Ἀθηναίους
ἐνίκησεν ἄλλαις τε παρωδίαις καὶ τῇ Γίγαντομαχίᾳ.
Γέγραφε δὲ καὶ κωμωδίαν εἰς τὸν ἀρχαῖον τρόπον, ἣν
ἐπιγράφουσι Φιλίνην. Ὁ δὲ Εὐβοῖος πολλὰ μὲν εἴρηκεν
ἐν τοῖς ποιήμασι χαρίεντα· περὶ μὲν τῆς τῶν βαλανεῶν
μάγης·

βάλλον δ' ἀλλήλους χαλκῆρεσιν ἐγχείτουν (f. ἀγγείουσιν
[Schw.]).

Περὶ δὲ τοῦ λοιδορουμένου κουρέως τῷ κεραμεῖ τῆς γυ-
ναϊκὸς χάριν·

μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθὸς περ ἔων ἀποαίρεο κουρεῦ,
μήτε σὺ Πηλείδῃ.

Ὅτι δὲ ἦν τις περὶ αὐτοὺς δόξα παρὰ τοῖς Σικελιώ-
ταις, Ἀλέξανδρος δ' Αἰτωλὸς δ' τραγωδιοδιδάσκαλος
ποιήσας ἔλεγείον τρόπον τοῦτον δηλοῖ·

Ὡς Ἀγαθοκλῆος λάσαι φρένες ἤλασαν ἔξω
πατρίδος. Ἀρχαῖον ἦν δὲ ἀνὴρ προγόνων,
εἰδὼς ἐκ νεότητος ἀεὶ ξεινοῖσιν ὀμιλεῖν
ξείνος· Μιμνέρμιον δ' εἰς ἔπος ἄκρον ἰὼν
παιδομανεῖ σὺν ἔρωτι πότ' ἦν ἴσον· ἔγραψε δ' ὠνὴρ
εὖ, παρ' Ὀμηρίην ἀγαθήν ἑπέων,
πασύγγυτος ἦ φῶρας ἀναιδέας ἢ τινα χλοῦνῃν,
φύλων ἀνθρῆ σὺν κακοδαιμονίῃ,
τοῖα Συρηκοσίους καὶ ἔχων χάριν· ὃς δὲ Βοιωτοῦ
ἔλκεν, Εὐβοίῃ τέρφεται οὐδ' ὀλίγον. »

Disputatio profecta videtur ab iis, quæ de Bæoto
et Eubæo Timæus in Agathoclis historia fortasse
dixerat. — De poetis istis præ ceteris v. Weland.
• De præcipuis Parodiarum Hom. scriptoribus. »

Hæc mihi mente agitant adstitit Pallas Athene,
auream virgam tenens, qua me feriens dixit :
• Gravia passa, Lenticula scelestâ, abi in certamen !
Tunc ego recepi animum, et multo magis cecini.

Etiam Hermippus Parodias composuit, veteris comæ-
diæ poeta. Sed primus ex Parodis in scenica certamina
descendit Hegemon, et apud Athenienses victoriam repor-
tavit, quum aliis parodiis, tum Gigantomachia. Scripsit idem
etiam comædiam prisco more, quam Philinnam inscribunt.
Eubæus vero multa in suis carminibus festiva dixit; veluti
de balnearum pugna :

Feriebant se invicem æneis vasculis (lanceis Hom. Il. 18,
[534.)

Tum de tonsore (περὶ κουρέως) qui mulieris causa convi-
ciabatur figulo (qui τὸν πηλὸν, lutum, tractat) :

Neque tu, quamvis fortis sis, (eam) huic aufer, κουρεῦ (κού-
[ρην. Hom. Il 1, 273.)

ne tu Pelide ! (figule !)

FRAGMENTA HISTOR. GR. — VOL. III.

Goetting. 1833. De Alexandri Ætoli versibus v.
Capellemann (Alex. Ætol. fr. p. 15) et N. Bach.
in Zeitschrift f. A. 1837. n. 41.

46.

E LIBRO INCERTO.

Athenæus XIV, p. 659, C : Τὸν δὲ Μαίσιωνα Πολέ-
μων ἐν τοῖς Πρὸς Τίμαιον ἐκ τῶν ἐν Σικελίᾳ φησὶν εἶναι
Μεγαρέων, καὶ οὐκ ἐκ τῶν Νισαίων.

V. Meinek. Com. vol. I, p. 22 sq. et quos Pre-
lerus laudat Grysar. Doriens. com. p. 247, Baguet.
De Chrysippo p. 236 sqq., Schneidewin. Exercit.
crit. cap. IX et in Goetting. Anz. 1837, p. 847 sqq.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΠΙΔΗΜΙΑΣ.

PRELLEUS : « Ita schol. Aristoph. Av. 11. Bre-
vius Hesych. v. Βίηφι, ὡς Πολέμων ἐν Ἐρατοσθένους
ἐπιδημίᾳ. Schol. Soph. OEd. Col. 481, et Harpocr.
p. 24, 5 : Πολ. ἐν τοῖς πρὸς Ἐρατοσθένην, unde
Bernhardy. Eratosth. p. 5 τὰ πρὸς Ἐρατοσθένην
pluribus libris comprehensa fuisse censet, eorum-
que partem fuisse scriptionem Περὶ τῆς Ἀθήνησι
Ἐρατοσθένους ἐπιδημίας. Mihi formula τὰ πρὸς
Ἐρατ. nihil nisi compendium plenioris, quem
ceteri afferunt, tituli esse videtur. Certe quam-
quam Polemonis opus non solum ad geographica
Eratosthenis opera, sed etiam ad chronologica
(frgm. 52) et inprimis ad opus de antiqua comæ-
dia (frgm. 47. 48) respexisse constat, tamen omnia
quæ nunc exstant fragmenta eo redeunt, ut eas po-
tissimum res, quæ antiquitates Atticas attingerent,
hisce libris contra Eratosthenem editis (minimum

Fuisse autem hos homines (Bæotum et Eubæum) in existi-
matione quadam apud Siculos, Alexander Ætolus, is qui
tragedias docuit, in Elegia quadam his verbis declarat :

Quem (Bæotum) Agathoclis ferox animus expulerat
patria : nobili hic vir genere fuit,
adsuetus ab adolescentia cum exteris conversari
hospes : Mimnerni vero præcepta ad amussin tenens,
pærorum amore olim, sicut ille, insanierat. Descripsit autem
pulcre, ad illustrium Homeri versuum imitationem,
sutores, aut fures impudentes, aut grassatorem quendam
jocans floridis cum petulantibus :
ita gratus apud Syracusios erat. Quisquis vero Bæotum
andivit, is Eubæo ne parum quidem delectabitur. »

46.

Mæsonem Polemo in libris adversus Timæum ait Me-
garensē quidem fuisse, sed ex iis qui in Sicilia sunt, non
ex Nisæis.

duos fuisse cernitur ex schol. Arist. l. c.) tractatas fuisse putemus. Et quadrat in eandem sententiam locus Strahonis I, p. 15 : Ἔστι δ' ὁ Ἐρατοσθένης οὐχ οὕτως εὐκατατρόχαστος, ὥστε μὴδ' Ἀθήνας αὐτὸν ἰδεῖν φάσκειν, ὅπερ Πολέμων ἐπιχειρεῖ δεικνύναι, οὐτ' ἐπὶ τοσοῦτον πιστός, ἐφ' ὅσον παρεδῆξαντό τινες κτλ. Id enim egisse videtur noster, ut quicquid ab Eratosthene parum recte vel parum accurate de rebus Atticis traditum erat, id enotaret, accuratius perquireret, et postremum illud inde ratiocinaretur, Eratosthenem nunquam vidisse Athenas. Quod cave serio Polemonem affirmasse putes, quum constet ex Suida v. Ἐρατοσθένης, aliis, Eratosthenem ex ipsis Athenis a tertio Ptolemæo Alexandriam arcesitum esse. Sed videtur mihi id joculariter posuisse, ac si dixeris de eo quem urbem aliquam festinantius percurrisse deprehendas : dubito an nunquam viderit illam urbem. Et poteris etiam ipsam tituli formulam ad hanc sententiam applicare, Περὶ τῆς Ἀθήνησιν Ἐρατοσθένους ἐπιδημίας, hoc est, de Eratosthenis quam per opera sua proficitur Athenis commoratione : quibus ipsis inquam verbis Athenis eum fuisse concedit, num diligens fuerit per hanc operis partem inquisitor dubium reddit. Neque mihi ideo verendum esse videtur ne officiat fidei et auctoritati Eratosthenis, quippe cujus laus maxime in ea geographia posita erat quæ peculiariter appellatur, qua mathematica et astronomia cum terræ cognitione conjungitur, ut de universis orbis terrarum conditionibus atque rationibus certa via inquiratur. Hæc quum maximo opere agerent geographi qui proprie vocabantur, minutiora ista, quæ ad singulorum locorum inspectionem et tractationem pertinebant, vel concedere aliis scriptoribus vel ab his depromere solebant, sicuti etiam Strabo in multis, qui ad accuratorem singularum regionum descriptionem pertinent, locis non suus esse, sed ab aliis pendere deprehenditur. Neque Eratosthenem in talibus optimam per omnia fidem habuisse identidem significat idem Strabo. Jam vero hic proprius periegetarum campus, hæc propria laus erat quod in minoribus istis diligentissimi erant maximoque in singulis quibusque urbium et terrarum proprietatibus et monumentis studio versabantur. — Ita vellem de

hoc Polemonis opere judicasset etiam Bernhardy Eratosth. p. 3 sqq., qui quum revera ac serio Polemonem negasse putaret Eratosthenem fuisse Athenis, non potuit quin parum bene de nostro sentiret. Quamquam et ipse Eratosthenem concedit fugitivo tantum oculo Athenas perlustrasse videri. Idem recte maximam argumenti, quod Polemo tractaverit, partem in antiquitatibus Atticis positam fuisse dicit. Dubitari tamen potest de eo quod adjicit, etiam de rebus grammaticis, velut de terminationibus poeticis, a Polemone disputatum esse (fr. 51). »

E LIBRÒ SECUNDO.

47.

Schol. Aristoph. Av. 11 : Ἐξηκεστίδης... Μέννηται δὲ αὐτοῦ καὶ Πολέμων ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ τῆς Ἀθήνησιν Ἐρατοσθένους ἐπιδημίας (ἀποδημίας cod. Ven.), λέγων· « Ὁ δὲ Ἐξηκεστίδης, κιθαριστὴς Πυθιονίκης, νικᾷ δὲ καὶ τὸν τῶν Καρνείων ἀγῶνα τὸν ἐν Λακεδαιμονίᾳ, καὶ Παναθήναια εἰς. »

De Excecidie Eratosthenes dixerat in opere de antiqua comœdia vel in chronographia.

E LIBRIS INCERTIS.

48.

Harpocratio v. Ἀζονι· Οἱ Σόλωνος νόμοι ἐν ξυλίνας ἦσαν ἄζοσι γεγραμμένοι... ἦσαν δὲ, ὡς φησι Πολέμων ἐν τοῖς Πρὸς Ἐρατοσθένην, τετράγωνοι τὸ σχῆμα διασώζονται δὲ ἐν τῷ πρυτανείῳ, γεγραμμένοι κατὰ πάντα τὰ μέρη· ποιοῦσι δ' ἐνίοτε φαντασίαν τρίγωνον, ὅταν ἐπὶ τὸ σπινθὸν κλιθῶσι τῆς γωνίας.

Cf. schol. Apollon. Rh. IV, 280 : Κύρβεις λέγουσιν, ὡς Ἐρατοσθένης φησί, καὶ τοὺς ἄζονας καλουμένους Ἀθήνησιν, ἐν οἷς οἱ νόμοι περιέχονται. Οἱ δὲ ἀκριβέστεροι ἄζονας μὲν τετραγώνους... κύρβεις δὲ τρίγώνους. Num ipse Polemo inter κύρβεις et ἄζονας distinxerit, ex loco Harpocratiōis erui nequit; unde hoc tantum colligis Eratosthenem (De antiq. com. p. 211 Bernh.) τρίγώνους dixisse, quos τετραγώνους esse Polemo ostendit. Cf. Aristotelis fr. 11.

49.

Schol. Soph. OEd. Col. v. 489, ἄπυστα φωνῶν :

48.

Solonis leges in ligneis erant axibus scriptæ;... hi vero, ut Polemo ait in libris Adversus Eratosthenem, quadranguli forma erant. Servantur adhuc in prytaneo, in omnibus lateribus inscripti. Quamquam interdum triangulorum speciem præbent, quando ita jacent, ut unus angulus in terram defixus sit.

49.

Furiis sacra faciunt solenne observantes sikritium sive

DE ERATOSTHENIS IN ATHENARUM
URBE COMMORATIONE.

47.

Excecidie Polemo quoque meminit in libro secundo De Eratosthenis in Athenarum urbe commoratione ita loquens : « Excecidies, citharædus Pythionica, etiam in Carneorum certamine Lacedæmonio, et his Panathenæis vicit. »

Τούτο ἀπὸ τῆς δρωμένης θυσίας ταῖς Εὐμενίαι φησί·
ματὰ γὰρ ἡσυχίας τὰ ἱερὰ θρῶσι, καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀπὸ
Ἑσυχίου θύουσιν αὐταῖς, καθάπερ Πολέμων ἐν τοῖς
Πρὸς Ἐρατοσθένην φησιν, οὕτω· « Τὸ δὲ τῶν Εὐπα-
τρίδων γένος, ὃ μετέχει τῆς θυσίας ταύτης. » Ἔτι
ἔτι· « Τῆς δὲ πομπῆς ταύτης Ἑσυχ(δαι, ὃ δὲ γένος
ἐστὶ περὶ τὰς Σεμνὰς θεάς, καὶ τὴν ἡγεμονίαν ἔχει.
Καὶ προθύονται πρὸ τῆς θυσίας κριδὸν Ἑσυχῶ ἱερὸν
ἔρω, τοῦτον οὕτω καλοῦντες διὰ τὴν εὐφημίαν· οὗ τὸ
ἱερὸν ἐστὶ παρὰ τὸ Κολώνειον, ἐκτὸς τῶν Ἑννέα πυ-
λῶν. »

« Οἱ ἀπὸ Ἑσυχίου] vulgo additur καταγόμενοι,
quod deest in edit. Emsl. — γένος, ὃ μετέχει] vulgo
γ. οὐ μετέχει; corr. Herm. Opuscul. VI, 2, p. 118.
[De Æsch. Eum. ed. Müller. p. 180.] Idem com-
mate post θεάς posito genitivum πομπῆς pendere
putat a voce ἡγεμονίαν ἔχει. Mihi genitivus pendere
videtur a verbo aliquo cum proxime antecedenti-
bus omisso, velut ἐπιμαλῶνται. — Ἑσυχῶ ἱερὸν
ἔρω] Emsl. malebat ἔρω, Hermannus Ἑσυχῶ, ἔρω,
omisso ἱερὸν propter subsequens οὗ τὸ ἱερὸν. — Κο-
λώνειον] vulgo Κυδωνίων; corr. Müller. Addit. ad
Leake Topogr. Aik. p. 455 ed. Hal. — De Hesy-
chidarum gente cf. Bossler. Desacr. Att. fam. p. 17. »
PRELLER. Cf. Apollodor. fr. 9.

50.

Hesych. v. Δευτερόποτμος, ὃ ὑπὸ τινων ὑστερό-
ποτμος· οὕτω δὲ λέγον ὁπόταν τινι ὡς τεθνήσκῃ τὰ
καλῶμενα ἐγένετο καὶ ὑστερον ἀνεφάνη ζῶν. Ὁ δὲ
Πολέμων καὶ ἀπειρήσθαι τοῖς τοιούτοις εἰσιέναι εἰς τὸ
ἱερὸν τῶν Σεμνῶν φησι θεῶν.

De re cf. Plutarch. Qu. R. c. 5. Fragmentum
huc Prellerus revocavit propter Semnarum men-
tionem.

51.

Hesych. : Βήρη (βίρη ed. Hack.), δύναμις, βία,

ἡσυχίαν. Quapropter etiam qui ab Hesychio genus ducunt
sacris eorum præsunt, uti Polemo in iis quæ contra Erato-
sthenem scripsit his refert verbis : « Eupatridarum gens,
cui omnia in sacris his partes sunt, » et paulo post : « Pompæ
quæ ducunt Hesychidas, cui genti Semnarum dearum sacer-
dotium et pompæ ducendæ cura sunt demandata. Ante-
quam vero ipsis deabus sacra offerant, arietem mactant
Hesychio heroi, qui ob ἡσυχίαν sive εὐφημίαν sic nominatus
est. Sacellum ejus situm est prope Cyloneum ante Novem
portas (Ἑννέφυλον τὸ Πελασγικόν. Clitodem. fr. 22.) »

50.

Δευτερόποτμος, is qui nonnullis dicitur ὑστερόποτμος : sic
eum appellabant qui quum mortuus putaretur ideoque ju-
stis et inferis honoratus esset, deinde vivus fuisse apparuit.
Ejusmodi hominibus, ut Polemo dicit, in templum Semna-
rum dearum ingredi non licebat.

51.

Βίρη, vis, ut Polemo in Eratosthenis commemoratione
in Athenarum urbe).

ὡς Πολέμων ἐν Ἐρατοσθένους ἐπιδημίᾳ. Vulgo ἀπο-
δημιά; correxit Bernhardt ad Eratosth. p. 4, cui
Polemo de poetæ loco egisse videtur, qui βήρη
adhibuerit nominativum significans. At vide
Kühner. Gr. I, p. 298 sq. — Ruhnken. in Auctuar.
ad Hes. verba ὡς Πολέμων κτλ. ad aliam glossam
pertinuisse putat; Ruhnkenio suffragatur Prellerus.

52.

Hesych. : Ἐρωδίων. Ἐρατοσθένης διὰ τοῦ τ Ἐρω-
τίων ἀναγράφει, Μαινάλιον, περιοδονίην, παγκρα-
τίαςτῃν· ὃ δὲ Πολέμων διὰ τοῦ δ. Cf. Eratosthen.
Fragm. chron. fr. 24, p. 204 ed. nostr.

ΠΡΟΣ ΝΕΑΝΘΗΝ ΑΝΤΙΓΡΑΦΑΙ.

53.

Athenæus XIII, p. 602, C : Διαδόχτα δ' ἐστὶ καὶ
τὰ ἐπὶ Κρατίνῳ τῷ Ἀθηναίῳ γενόμενα, κ. τ. λ. (Vide
Neanthis fr. 24.) Οὐκ ἄγνοοι δὲ, ὅτι τὰ περὶ Κρα-
τίνου καὶ Ἀριστοδήμου πεπλάσθαι φησὶ Πολέμων
ὃ περιηγητὴς ἐν ταῖς Πρὸς τὸν Νεάνθη ἀντιγραφαῖς.

[ΠΡΟΣ ΙΣΤΡΟΝ?]

« De peculiari scripto adversus Istrum com-
posito non constat; sed sunt duo fragmenta, ex
quibus tale opus constitisse collegeris. Quamquam
non diffiteor etiam aliis locis hæc tractari po-
tuisse. » PRELLER.

54.

Athenæus IX, p. 387, F : Σὺ δὲ κατὰ τὰς συνθή-
κας ἂν μὴ αὐρίον ἀποδῷς τὰ ὁμολογημένα, οὐκ ἔξα-
πατήσεως δημοσίᾳ σε γράφομαι, ἀλλὰ τὸν Φᾶσιν οἰ-
κήσοντα ἀποπέμψω, ὡς Πολέμων ὃ περιηγητὴς Ἰστρὸν,
τὸν Καλλιμάχιον συγγραφέα, εἰς τὸν βιόωντιον κα-
τεπόντου ποταμόν.

52.

Eratosthenes per τ litteram scribit Ἐρωτίων, Μαινάλιον
dicens periodonicam πανcratio. Polemo vero nomen istum
per δ litteram scribit.

ADVERSUS NEANTHEM RESCRIPTIONES.

53.

Non sum nescius, quæ de Cratino et Aristodemo narran-
tur, ea ficta esse contendere Polemonem in Rescriptionibus
adversus Neanthem.

ADVERSUS ISTRUM.

54.

Tu nisi cras mihi ex pacto reddideris quæ pollicitus es,
non equidem doli mali te publice reum agam, sed ad Phasiam
relegabo, vitam ubi trahas; quemadmodum Polemo pe-
riegeta Istrum Callimachi discipulum, historiarum scri-
ptorem, in cognomine fluvio demersum voluit.

9.

Schol. Pind. Nem. V, 89 : 'Εν Ἀθήναις φασὶν εὐρησθαι τὴν παλαιστρικὴν ὑπὸ Φόρβαντος τοῦ παιδοτρίβου Θησεῦς. Φερεκύδης δὲ (fr. 108) ἐνίοχον τὸν Φόρβαντὰ φησι Θησεῦς, σὺν ᾧ καὶ τὴν Ἀμαζόνα ἀρπάζει. Καὶ Πολέμων δὲ ἱστορεῖ πάλιν εὐρηκέναι Φόρβαντα Ἀθηναῖον, ὅτι δὲ Θησεὺς παρ' Ἀθηνᾶς ἔμαθε πάλιν Ἴστρος (fr. 23) ἱστορεῖ.

« Cf. Hesych. Φόρβας, Ἀττικὸς ἥρωες et Eurip. Suppl. 680, ubi dux equitatus Attici vocatur. Palæstrices inventorem Theseum fuisse tradit Pausan. I, 39, 3. » Siebelis ad Istrum p. 55. De alio Phorbante item insigni luctatore, v. schol. Hom. II. XXIII, 660. Welcker. *Cycl.* p. 64.

ΠΡΟΣ ΑΔΑΙΟΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΓΟΝΟΝ.

PRÆLLERUS : « Semel (fr. 63) laudatur Πολέμων ἐν τοῖς Πρὸς Ἀντίγονον περὶ ζωγράφων, h. e. adversus Antigonum, qui scripserat περὶ ζωγράφων. Sæpius citantur τὰ πρὸς Ἀδαῖον καὶ Ἀντίγονον, v. fr. 56, 58, all. Sex ad minimum libris hoc opus constabat, v. fr. 62. Schweighæuser. Animadv. ad Athen. vol. IX, p. 179, dubitat de voce πρὸς, utrum hi libri scripti fuerint ad Adæum et Antigonum an adversus eos : mihi credibilis etiam hoc opus in contentione positum fuisse. De argumento constat ex fragmentis, partim ex nominibus adversariorum. Ex illis cf. inprimis fr. 58. 60. 63, quæ tota sunt in picturarum argumentis expromendis. Quod ad Antigonum et Adæum attinet, illum modo vidimus περὶ ζωγράφων scripsisse, cf. Athen. XI, p. 474, C. Idem inter scriptores περὶ πινάκων nominatur a Diog. L. VII, 188, qui picturæ ejusdam mentionem inveniri negat παρὰ τοῖς περὶ πινάκων γράψασιν, deinde pergit μήτε γὰρ παρὰ Πολέμῳ μήτε παρ' Ὑψικράτῳ, ἀλλὰ μηδὲ παρ' Ἀντιγόνῳ εἶναι, unde Antigonum vel plenissime suam materiam tractasse existimaveris, hujusque et Polemonis (cf. 57-59) scriptorum similem in artium historia apud veteres usum fuisse atque Callimachi et Aristophanis tabularum quæ vocabantur in historia literarum; nam Polemonis apud Diog. L. I. c. haud dubie hoc ipsum, de quo nunc dicimus, quo Antigoni thesauros compleverat, opus intelligitur. Nominat etiam Plinius Antigonum, H. N. XXXV, 36, 5 : *Hanc ei (Parrhasio) gloriam concessere Antigonus et Xenocrates* (nonnulli voluerunt Hypsicrates), *qui de pictura scripsere.* »

55. Athenis artem palastræ a Phorbante Thesei alipta inventam esse aiunt. Pherecydes Phorbantem aurigam fuisse Thesei, cum quo etiam Amazonem rapuisset, narrat. Po-

De Adæo cf. Jacobs. *Animadv.* Anthol. vol. III, 3, p. 832. Distinguendum inter Adæum Mitylenæum, ad quem pertinebat scriptio Polegonis, et Adæum Macedonem; utrumque confudit Müllerus *Archæol.* § 315, 2. Mitylenæus scripsit περὶ ἀγαλματοποιῶν, Athen. III, p. 606, A, et sunt etiam inter Polemonis, quæ ex hoc opere supersunt, fragmenta, quæ statuariorum historiam attingant, v. fr. 59, 60 : ut plenum operis titulum fuisse crediderim : Πολέμωνος πρὸς Ἀδαῖον περὶ ἀγαλματοποιῶν καὶ Ἀντίγονον περὶ ζωγράφων. Sed Adæus citatur etiam ἐν τοῖς περὶ διαθέσεως, ap. Athenæum XI, p. 471, F. Hunc Schneiderus Attali primi temporibus vixisse statuit, discedens a Reiskio, qui eundem ad Alexandri Magni tempora retulit, quod Jacobsius de Adæo Macedone statuere malit. Ratum est eum et Antigonum ante Polemonem h. e. ante Ptolemæum Epiphanem floruisse; et crediderim per hos inchoatum esse antiquarium illud scribendi genus, quo tabularum per templa, porticus, pinacothecas dispersarum argumenta describebantur, magis ut antiquitates inde illustrarentur quam ut artis pingendi leges atque historia. Ejusdem generis fuisse commentarios Polemonis cernitur ex fragmentis omnibus; et tractabatur omnis περὶ πινάκων locus a veteribus simili ratione atque nostrates ante Winckelmannum in artium historia versati sunt. Casu factum ut plurima fragmentorum pars de poculorum generibus sint; talia maxime curabat is qui ea servavit. »

Loci duo Athenæi, ubi Adæus laudatur, hi sunt : XI, p. 471, F : Ἀδαῖος δ' ἐν τοῖς περὶ διαθέσεως (i. e. de dispositione rerum et personarum in picturis) τὸ αὐτὸ ὑπολαμβάνει θηρίκλειον εἶναι, καὶ καρχήσιον. XIII, p. 606, A : Κτησικλέους δὲ εἶστιν ἔργον τὸ ἀγαλμα, ὅς φησιν Ἀδαῖος ὁ Μυτιληναῖος ἐν τῷ περὶ ἀγαλματοποιῶν. Puellam saxeam dicit in Samiæ Junonis templo repositam, cujus amore flagravat Clisophon. V. Clearchi fr. 36.

Præter Adæum Macedonem, cujus epigramma in Anthol. exstat, alium Adæum Macedonem, Persei legatum ad Gentium memorat Polybius XXVIII, 5; Adæum Bubasti præfectum habes ibid. XV, 27, 6. — Quod ad Antigonum attinet, addo locum Plinii, ex quo ætatem scriptoris et probabiliter etiam urbem, ubi degebat (Pergami) definire licet. Ita enim Plinius XXXIV, s. 19, 24 : *Plures artifices fecere Attali et Eumenis adversus Gallos prælia : Isigonus, Pyromachus, Stratoniscus, Antigonus qui condidit volumina de arte sua.*

Item quoque Phorbantem Atheniensem luctandi artem invenisse tradit, Theseum vero a Minerva luctari edoctum esse Isler dicit.

E LIBRO PRIMO.

56.

Athenæus XI, p. 462, A : Πολέμων δ' ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Πρὸς Ἀδαῖον καὶ Ἀντίγονον φησιν οὕτως : « Τῆς δ' Ἡρακλείας τῆς ὑπὸ τὴν Οἶτην καὶ Τραχίνα τῶν οἰκητόρων μεθ' Ἡρακλέους τινὲς ἀφικόμενοι ἐκ Λυδίας Κυλικράνες, οἱ δ' Ἀθαμᾶνες, ἀφ' ὧν οἱ τόποι διαμένουσιν· οἷς οὐδὲ τῆς πολιτείας μετέδοσαν οἱ Ἡρακλεῶται, συνοίκους ἀλλοφύλους ὑπολαβόντες. Κυλικράνες δὲ λέγονται, ὅτι τοὺς ὥμους κεχαραγμένοι κύλικας ἦσαν. »

Hesych. v. Κυλικράνης : Πολέμων φησὶν ὅτι τοὺς ὥμους κεχαραγμένοι ἦσαν κύλικας· οἱ δὲ τοὺς ὑπὸ τῇ Οἶτῃ Ἡρακλεῶτας ἀπὸ τινος οὕτως ὀνομάσθαι.

De Cylicranibus servis plurā v. ap. Müller. *Dor. I*, p. 427, *Min.* p. 253, 8. Wachsmuth. *Hell. Alterthumsk.* I, 1, p. 169.

57.

Athenæus XI, p. 497, F : Σελευκίς. Ὅτι ἀπὸ Σελεύκου τοῦ βασιλέως τὴν προσηγορίαν ἔσχε τὸ ἔκπωμα, προεῖρηται, ἱστοροῦντος τοῦτο καὶ Ἀπολλοδώρου τοῦ Ἀθηναίου. Πολέμων δ' ἐν πρώτῳ τῶν Πρὸς Ἀδαῖον. Ποτήρια (φησὶ) παραπλήσια Σελευκίς, Ῥοδιάς, Ἀντιγονίς. » Cf. Athen. p. 783, E. Pollux VI, 96. Clem. Alex. *Pæd.* II, p. 188 Pott.

E LIBRO TERTIO.

58.

Athenæus V, p. 210, A : Ἐν τούτοις ὁ Λυσίας εἰπὼν ὅτι καὶ χαλκῇ ἦν ἡ ἐγγυθήκη, σαφῶς παρίστησιν ὅς καὶ ὁ Καλλιξένος εἰρηκα λεβήτων αὐτὰς ὑποθήματα εἶναι· οὕτως γὰρ καὶ Πολέμων ὁ περικτητὴς εἶπεν ἐν τρίτῳ τῶν Πρὸς Ἀδαῖον καὶ Ἀντίγονον, ἐξηγουόμενος διὰ τί ἐν Φλιούντι κατὰ τὴν Πολεμάρχειον στοὰν γεγραμμένην ὑπὸ Σίλλακος τοῦ Ῥηγίνου, οὗ μνημο-

νεύουσιν Ἐπίχαρμος καὶ Σιμωνίδης, λέγων οὕτως : « Ἐγγυθήκη καὶ ἐπ' αὐτῆς κύπελλον. » De stoa πολ. et de Sillace aliunde non constat. De ἐγγυθήκη ad Steph. Thes. vol. II, p. 37.

E LIBRO QUINTO.

59.

Athenæus IX, p. 388, C : Πολέμων δ' ἐν πέμπτῳ τῶν Πρὸς Ἀντίγονον καὶ Ἀδαῖον πορφυρίωνά φησι τὸν ὄρνιν, διαιτώμενον κατὰ τὰς οἰκίας τὰς ὑπ' ἀνδρῶν τῶν γυναικῶν τηρεῖν πικρῶς, καὶ τοιαύτην ἔχειν αἰσθήσιν ἐπὶ τῆς μοιχευομένης, ὥσθ', ὅταν τοῦθ' ὑπονοήσῃ, προσημαίνει τῷ δεσπότη, ἀγγλὸν τὸ ζῆν περιγράψας. « Οὐ πρότερόν τε, » φησὶ, « τροφῆς μεταλαμβάνει, εἰ μὴ περιπατήσῃ τόπον τινὰ ἐξευρῶν ἑαυτῷ ἐπιτήδειον· μεθ' ὁκονισάμενος λούεται, εἴτα τρέφεται. » Hinc sua Eustath. p. 1467, 5 et Elian. H. A. III, 42, ubi v. Schneider. Cf. quæ sequuntur ap. Athenæum ex Aristotele et Antigono Carystio.

60.

Athenæus XI, p. 484, C : Πολέμων δ' ἐν πέμπτῳ τῶν Πρὸς Ἀδαῖον καὶ Ἀντίγονον φησὶ· « Διόνυσος τέλειος, καθήμενος ἐπὶ πέτρας· ἐξ εὐωνύμων δ' αὐτοῦ σάτυρος φαλακρὸς, ἐν τῇ δεξιᾷ κώδωνα μόνωντον βαδδύτων κρατῶν. »

« Μόνωντον] μόνῳ τόν et μόνον τόν libri ; corr. Valcken. Diatrib. Eurip. p. 279. — « Apparet hunc locum ex descriptione picturæ depromptum esse ; Athenæus laudat eum propter vocem κώδων. Satyrum Baccho poculum ministrantem pinxit Praxiteles, Pausan. I, 20, 1, atque erat hæc usitatissima representatio, v. Müller. *Archæol.* § 383 not. 8. » PRELLER.

61.

Athenæus XI, p. 483, C : Καὶ Πολέμων δ' ἐν τῇ *

ADVERSUS ADÆUM ET ANTIGONUM.

56.

Polemo primo libro Adversus Adæum et Antigonum ita scribit : « Heracleæ incolæ, quæ sub Ceta et Trachine est, partim Cylicranes sunt quidam, qui cum Hercule ex Lydia advenerant, alii Athamanes a quibus habitata supersunt loca : cum quibus jus administrandæ civitalis non communicarunt Heracleotæ, pro peregrinis habentes qui cum ipsis habitarent. Cylicranes autem dicuntur, quod calicis formam humeris inestam habent. »

57.

Seleucis. A Seleuco rege nomen invenisse hoc poculum, supra dictum est : quod etiam Apollodorus docuit Atheniensis. Polemo vero, primo librorum Adversus Adæum, scribit : « Pocula similia, Seleucis, Rhodias, Antigonis. »

58.

His verbis postquam Lysias dixit aneam esse engythecam, clare docet, quemadmodum et Callixenus indicaverat, esse vasa quæ lebetibus supponantur. Nam sic Polemo et Periegeta dicit tertio libro Adv. Adæum et Antigonum,

ubi argumentum et dispositionem picturæ explicat, quæ Philiunte est in Polemarchorum porticu, Sillacis Rhegini opus, cujus et Epicharmus et Simonides meminerunt. Ait enim : « Engytheca et super ea cupellum. »

59.

Polemon quinto librorum Adversus Antigonum et Adæum, porphyriionem avem, ait, quum domi alitur, mulieres virosas tanta severitate observare, et tam graviter affici si qua admittat adulterium, ut, id ubi sensit, domino significet vitam strangulatione finiens. Cibus, ait, non capit prius quam per certum quoddam spatium, quod sibi commodum reperit, deambulaverit : dein volutatus in pulvere lavatur, ac tum demum pascitur.

60.

Polemo quinto Adversus Adæum et Antigonum ait : « Bacchus adultus sedens in rupe ; a sinistra ejus satyrus calvus, dextra tenens cothonem striatum et una ansa instructum. »

61.

Fictilibus vasis usos esse Lacedæmonios, Polemo scribit libro [quinto] Adversus Adæum et Antigonum, his verbis :

τῶν Πρὸς Ἀδαίον καὶ Ἀντίγονον, ὅτι κεραμεῖς ἄγγεῖοις ἐχρῶντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, γράφει οὕτως· « Ἀλλὰ μὴν ὅτι ἀρχαῖκόν ἦν τὸ τοιοῦτον τῆς ἀγωγῆς γένος· » δ καὶ νῦν δρᾶται παρὰ τισι τῶν Ἑλλήνων, ἐν Ἀργεῖ μὲν ἐν ταῖς δημοσίαις θοῖναις, ἐν Λακεδαίμονι δὲ κατὰ τὰς ἑορτάς· ἐν τε τοῖς ἐπινικίοις καὶ τοῖς γάμοις τῶν παρθένων, πίνουσιν ἐκ κεραμῶν ποτηρίων· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις συμποσίοις καὶ φειδιτοῖς ἐκ πιθακνῶν. » Afferitur hic locus in eadem de vocabulo κῶθων quaestione, quapropter subjungendum eum antecedenti putavi, quamquam de libri numero non constat. PRÆLLER, De re cf. Müller Dor. II, p. 273, 2.

E LIBRO SEXTO.

62.

Athenæus IX, p. 410, C : Πολέμων δ' ἐν ἑκτῷ τῶν Πρὸς Ἀντίγονον καὶ Ἀδαίον περὶ τῆς διαφορᾶς λέγει τοῦ κατὰ χειρὸς πρὸς τὸ νίφασθαι. Multus de his Athenæus inde a pag. 408, B.

E LIBRIS INCERTIS.

63.

Athenæus XI, p. 474, C : Πολέμων δ' ἐν τοῖς Πρὸς Ἀντίγονον περὶ ζωγράφων φησὶν· « Ἀθήνησιν ἐν τῷ τοῦ Πειρίθου γάμῳ πεποίηκεν Ἰππίους τὴν μὲν οἰνοχόην καὶ τὸ κύπελλον λίθινον, χρυσῷ τὰ χεῖλη περιτετραμνίσας, τὰς δὲ κλισίας ἐλατίννας, χαμᾶζε ποικίλοις στρώμασι κακοσμημένας, ἐκπίσματα δὲ κεραμεύς κανθάρους, καὶ τὸν λύχνον ὁμοίως ἐκ τῆς δροφῆς ἐξηρητημένον, ἀναχευμένον ἔχοντα τὰς φλόγας. »

Ἰππίους probabiliter idem est cum Hippia sive Hippys picture, cuius meminit Plin. H. N. XXXV, 40, 35; atque scribendum aut Ἰππίας aut Ἰππυς (cf. Hippys Rheg. fr. 7). Hippiam statuarium habes ap. Pausan. VI, 13, 3. Argumentum picturæ sæpius tractatum; v. Müller. *Archæol.* § 389, not. 3. Prellero tamen « non tam de tabula picta quam de opere statuarii sermo esse videtur, de simulacris scilicet separatim et certo ordine dispo-

« Sed antiquum est hoc genus instituti, quod etiam nunc obtinet apud Græcorum nonnullos: Argis quidem, in publicis epulis; Lacedæmone vero, diebus festis, et in conviviis victoriae causa celebratis, et in nuptiis virginum, bibunt e fictilibus poculis: in ceteris vero conviviis et in phiditiis, doliolis utuntur. »

62.

Polemo, sexto librorum Adv. Antigonum et Adæum, de eo disputat, quod differt inter κατὰ χειρὸς et νίφασθαι.

63.

Polemo in iis quæ Adversus Antigonem De pictoribus opus scripsit, ait: « Athenis in Pirithoi nuptiis Hippias guttum et pocillum lapidea fecit, labia auro superne præcings; lectos vero humi stratos, variegatis stragulis ornatos; pocula autem, fictiles cantharos: lucernam pariter

itis addita mensa ceteraque suppellectile, ut γάμος et convivium repræsentaretur. » Quod parum veri simile est. Putat enim vir doctiss. τὰς κλισίας undique ita stromatis ad humum usque operas fuisse, ut Polemo, si de pictura loqueretur, eas ligneas fuisse dicere non potuisset. Mitto quod κλισία istæ ἐλατίνναι artis statuariæ operi vix conveniunt. Accedit quod Athenæus nonnisi τὰ πρὸς Ἀντίγονον π. ζωγράφων laudet, misso Adæo Περὶ ἀγαματοποιῶν scriptore.

64.

Athenæus XV, p. 690, E : Πολέμων δ' ἐν τοῖς Πρὸς Ἀδαίον παρὰ Ἡλείοις φησὶ, μύρον τι πλαγγόνιον καλεῖσθαι, εὐρεθὲν ὑπὸ τινος Πλαγγόνος. Ὁμοίως ἱστορεῖται καὶ Σωσίβιος ἐν Ὁμοιότησιν. Cf. Hellad. ap. Phot. p. 532, 6 Bekk. : Πλαγγόνιον, ὅπερ εὗρε γυνὴ Ἡλεία, καλουμένη Πλαγγών. Pollux VI, 104; schol. Clem. Alex. p. 124 Klotz.

65.

Suidas v. Ἀζηνιεύς : Ἀζηνία δῆμός ἐστι φυλῆς τῆς Ἰπποκωνντιδός, ἀφ' ἧς ὁ φυλῆτης Ἀζηνιεύς. Καὶ Ἀζηνιεύς καὶ Ἐρχιεύς καὶ Ἀλιεύς (Ἀλ. libri) καὶ πάντα τὰ ὅμοια δασείως φασὶ φθίγγεσθαι τοὺς Ἀττικοὺς τοὺς πελαίους. Πολέμων ἐν τοῖς Πρὸς Ἀδαίον καὶ Ἀντίγονον.

Vereor ne verba Πολέμωνος κτλ. huc irrepserint ex sequentibus, ubi : Ἀζησία, ἡ Κόρη Ἀμαῖα δὲ ἡ Δημήτηρ. Καὶ παροιμία· Ἡ Ἀμαῖα τὴν Ἀζησίαν μετέλθεν· ἐπὶ τῶν πολυχρονίους ζητήσεσι χρωμένων, ad quem locum v. Bernhardt. — Quæ jam sequuntur fragmenta, num recte superioribus adjungantur, definiri nequit.

66.

Athenæus VIII, p. 341, A : Καὶ Ἀνδροκύδης δ' ὁ Κυζικηνὸς ζωγράφος, φιλιχθὺς ὢν, ὡς ἱστορεῖ Πολέμων, ἐπὶ τοσοῦτον ἦλθεν ἡδυπαθείας, ὡς καὶ τοὺς περὶ τὴν Σκύλλαν ἰχθὺς κατὰ σπουδὴν γράφαι.

Cf. Plutarch. Qu. Conv. IV, 2, 3 : Ἐκεῖνος γὰρ (Ἀνδροκύδης) ὢν ἐποίησε πάντων ἐναργέστατα καὶ καλ-

(tictilem), e laqueari suspensam, sparsas emittentem flammæ. »

64.

Polemo in libris Adversus Adæum apud Eleos, ait, unguentum aliquod vocari *plangonium*, a *Plangone* quadam iuventum. Eadem tradit Sosibius in *Similitudinibus*.

65.

Azenia pagus est tribus Hippothoontidis, cuius tribulis vocatur Ἀζηνιεύς. Veteres autem Atticos nomina Ἀζηνεῖς, Ἐρχιεύς, Ἀλιεύς et similia quævis aspero spiritu pronuntiare ferunt. De quo Polemo libris iis, quos Adversus Adæum et Antigonem scripsit.

66.

Androcydes, Cysiceus pictor, quum piscium esse animo-

λιστα, τοὺς περὶ τὴν Σκύλλαν ἰχθύς ζωγραφήσας ἔδοξε τῷ πάθει μᾶλλον ἢ τέχνῃ κεκρῆσθαι· φύσει γὰρ ἦν φιλόφρος. Cf. ibid. IV, 4, 2. « Andocydes Zeuxidis æqualis pinxit etiam prælium Platæense, v. Sillig. C. A. p. 43 sq. Ejus, quam Polemo dicit, picture argumentum sumpsit ex Odys. XII, 95. » PRELLER.

67.

Diog. L. II, 104 : Θεόδωροι δὲ γεγόνασι εἰκοσι... δωδέκατος ζωγράφος, οὗ μέμνηται Πολέμων. Cf. Sillig. l. I. p. 443.

68.

Idem IV, 58 : Γεγόνασι δὲ βίωνας δέκα... ὁγδοὺς Μῶσιος ἀνδριαντοποιὸς, οὗ μέμνηται καὶ Πολέμων. Cf. Eudocia p. 94. Sillig. p. 107.

69.

Idem V, 85 : Γεγόνασι δὲ Δημήτριον ἀξιολογοὶ εἴκοσι... πέμπτος ἀνδριαντοποιὸς, οὗ μέμνηται Πολέμων. Cf. Sillig. p. 180.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

ΠΡΟΣ ΑΤΤΑΛΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Attalum Wegenerus De aul. Attal. intelligit regem Attalum II, qui regnavit annis 159-138. Idem etiam Prellero verisimillimum esse videtur, etsi etiam ad alium Attalum quandam literatum hominem scripta esse epistola posset. Non video quidni de Attalo primo [regn. 242-197] cogitemus. Tempora non obstant. Hunc vero regem de Troade et vicinis regionibus geographica quædam scripsisse luculento fragmento docemur, quod e Demetrio Scepsio affert Strabo ubi de Troade agit (XIII, p. 603). Idem etiam periegetica protulerit; de quibus Polemo Iliensis ad eum scripserit. — « Argumentum epistolæ, Prellerus ait, veram artis periegeticæ indolem habet; est enim de insolentioribus quibusdam deorum cognominibus atque a communi usu et notitia remotioribus, velut Apollinis ὀφράγου (frgm. 70), κεχηνός (frgm. 71), Διονύσου χοιροφάλου (frgm. 72), qualia ex monumentis locorum eruerat atque ad causas mythicas

revocaverat scriptor. Similem disquisitionem habes apud Clementem Alexandrinum Protrept. cap. 2, § 38. 39, ex diversis scriptoribus compilatam, inter quos identidem comparet nomen Polemonis; abs quo quum unum exemplum, Διονύσου χοιροφάλου (frgm. 72), sumptum constet non nominatè, pronum est suspicari etiam ceterorum partem aliquam ex nostro tacite descriptam esse. Et disputatur eodem contextu etiam de Minerva ab Ornyto vulnerata (p. 31 Potter.), deque Apolline Sminthio (p. 34 Potter.), addito nomine Polemonis; unde putaveris hæc quoque exempla, a me supra in Periegesi (frgm. 24. 31) tractata, satius esse ad epistolam ad Attalum scriptam referre. »

70.

Athenæus VIII, p. 346, B : Πρὸς τούτοις τοῖς ὀφράγοις οἶδα καὶ τὸν παρ' Ἡλείοις τιμώμενον ὀφράγον Ἀπόλλωνα. Μνημονεύει δὲ αὐτοῦ Πολέμων ἐν τῇ Πρὸς Ἀτταλὸν ἐπιστολῇ.

71.

Clem. Al. Protrept. p. 32 Pott : Πολέμων δὲ κεχηνός Ἀπόλλωνος οἶδεν ἄγαλμα, καὶ ὀφράγου πάλιν Ἀπόλλωνος ἄλλο ἐν Ἡλίδι τιμώμενον.

« Suspicio patrem hæc, ut solebant isti in litteris profanis versari, festinantius excerpisse et hiantem Apollinem finxisse ex Libero hiantem, apud Samios culto, de quo constat ex Eliano H. A. VII, 48 et Plin. H. A. VIII. » PRELLER.

72.

Idem p. 33 : Διόνυσον ᾗδ' σιωπῇ τὸν χοιροφάλον· Σικυώνιοι τοῦτον προσηκουῦσιν, ἐπὶ τῶν γυναικείων τάξαντες τὸν Διόνυσον μορίων. Schol. ad h. l. p. 108 Klotz : Χοιροφάλας Διόνυσος ἐν Σικυῶνι [τῆς Βοιωτίας] τιμᾶται, ὡς Πολέμων ἐν τῇ Πρὸς Ἀτταλὸν ἐπιστολῇ. Ἔστι δὲ μεταλαμβανόμενος ὁ τὸν χοῖρον φάλλον τοῦτ' ἐστὶ τίλλων. Χοῖρος δὲ γυναικείον αἰδοῖον.

Cf. schol. Æsch. Pers. 1054 : Λέγεται καὶ Χοιροφάλας Διόνυσος, ὁ τίλλων τὰ μόρια τῶν γυναικῶν. Schol. Arist. Vesp. 1318, Suidas v. Χοιρόβλιψ. — Verba τῆς Βοιωτίας in schol. Clem. Al. Prellerus omisit, nescio an de industria. Attamen Sicyonem Bæotiæ memorat etiam schol. Pindar. Ol. XIII,

AD ATTALUM EPISTOLA.

70.

Præter istos obsoniorum helvones memini etiam apud Eleos coli Apollinem *opsophagum*, cujus mentionem facit Polemo in Epistola ad Attalum.

71.

Polemo novit hiantis Apollinis signum, nec non aliud Apollinis opsophagi in Elide honoratum.

72.

Bacchus pudendum muliehre vellens Sicyone (in Bæotia) colitur, ut Polemo in Epistola ad Attalum dicit.

dum delectaretur, ut ait Polemo, voluptati quam ex iis capiebat ita indulgit, ut etiam illos circa Scyllam pisces summo studio depingeret.

67.

Theodori pictoris mentionem facit Polemo.

68.

Bionis Milesii statuarii meminit Polemo.

69.

Demetrius statuarium commemorat Polemo.

148, ubi : Ἡ Σικυών, ἐνθα ἤγετο τὰ Πύθια· τῆς Βοιωτίας δὲ ἦν αὕτη πόλις, et 158 : ἡ δὲ Σικυών Βοιωτίας. Quæ laudat Ungerus Theban. Paradox. p. 363. Addi fortasse possit Festus p. 266 ed. Müller., ubi : *Hyperochus historię Cumanę compositor Athenis quosdam profectos Sicyonem Thespiasque, etc.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΟΡΥΧΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΦΙΛΟΝ.

73.

Zenob. V, 13 : Μωρότερος εἶ Μορύχου· αὕτη ἡ παροιμία λέγεται παρὰ τοῖς Σικελιώταις ἐπὶ τῶν εὐθιῆς τι διαπρασσομένων, ὡς φησι Πολέμων ἐν τῇ Πρὸς Διόφιλον ἐπιστολῇ. Λέγεται δὲ οὕτως· μωρότερος εἶ Μορύχου, ὅς τάνδον ἀφελὲς ἔξω τῆς οἰκίας κάθηται. Μορύχος δὲ Διονύσου ἐπίθετον, ἀπὸ τοῦ τὸ πρόσσωπον μολύνεσθαι ἐπειδὴν τρυγῶσι τῷ ἀπὸ τῶν βοτρυῶν γλεύκει καὶ τοῖς γλωροῖς σύκοις· μορῶζει γὰρ τὸ μολῦναι· καταγνώσθηναι δὲ αὐτοῦ εὐθιῆσαν, παρόσον ἔξω τοῦ νεῶ τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἐστὶ, παρὰ τῇ εἰσόδῳ, ἐν ὑπαίθρῳ. Κατεσκευάζεται δὲ ἀπὸ Φελλάτα (Ψέλλα libri) καλομένου λίθου ὑπὸ Σιμμίου τοῦ Εὐπαλάμου.

Cf. Suidas (et Photius) : Μωρότερος Μορύχου (Μωρ. Phot.) παροιμία. Πολέμων φησὶ λέγεσθαι ταύτην παρὰ Σικελιώταις οὕτως· Μωρότερος εἶ (εἰμὶ Phot.) Μορύχου, ὅς τάνδον ἀφελὲς ἔξω τῆς οἰκίας κάθηται. Μορύχος δὲ παρ' αὐτοῖς δὲ Διονύσου κατ' ἐπίθετον (κατεπίθετο Phot.), διὰ τὸ μολύνεσθαι αὐτοῦ τὸ πρόσσωπον ἐν τῇ τρυγῇ γλεύκει τε καὶ σύκοις. Μορῶζει δὲ τὸ μολῦναι. Ὅμηρος (Odys. v, 435) γοῦν τὸ μεμολυσμένος (μελομυμένος cod. V.) μεμορυγμένος (μεμορυγμένος Phot., μεμορυχημένος Suid.) φησὶν. Εὐθιῆσαν δὲ τούτου καταγνώσθηναι, παρόσον ἔξω τοῦ νεῶ ἐν ὑπαίθρῳ αὐτοῦ τὸ ἄγαλμα καθίδρυται παρὰ τῇ εἰσόδῳ. Τάττεται δὲ ἐπὶ τῶν εὐθιῆς τι διαπραττομένων. Cf. Suidas v. Μορύχος.

Clem. Alex. Protrept. p. 42 Pott. : Παραθήσομαι τοῦ Μορύχου Διονύσου τὸ ἄγαλμα Ἀθήνησι γεγενῆναι μὲν ἐκ τοῦ Φελλάτα (Φελλεῖτα ante Sylb.) καλούμενου λίθου, ἔργον δὲ εἶναι Σίκωνος (Σίμωνος corr. Sylb.) τοῦ Εὐπαλάμου, ὡς φησι Πολέμων ἐν τινὶ ἐπιστολῇ.

Ad hæc Prellerus : « Clemens confundit Sici-

lum Morychum et Atheniensem, de quo v. Ruhn. ad Tim. p. 183. De proverbio cf. etiam Apostol. XIII, 50; Proverb. Alexandr. 40. — Verbis & τάνδον κτλ. versum comici subesse suspicor, quem hac epistola eodem modo tractaverit Polemo, quo libro Περὶ τοῦ παρὰ Ξενοφῶντι καννάθρου tractavit locum Xenophontis, libro Περὶ ἄρτου locum Thucydidis. Is comicus erat, ni fallor, Epicharmus, cui noster multum operæ navasse videtur, et quem indicant verba παρὰ τοῖς Σικελιώταις, quæ notandum a Snida et Photio ita cum pleniori proverbii formula conjungi, quasi voluerit Polemo lectorem ad certum scriptoris Siculi locum ablegare; namque populariter planum est breviorem formam obtinuisse. — De nomine artificis quæsierunt Sylburg. ad Clem. l. c., Thiersch. *Epoch. d. K.* II, p. 33, O. Müller. *Æginet.* p. 104, Sillig. C. A. p. 420 sqq. Hic tuetur lectionem Zenobii, Σιμμίον, ceteri Simonem *Æginetam* dici existimant, quem memorat Plin. H. N. XXXIV, 8, 19, Diog. L. II, 123, Pausan. V, 27, 5. Lapis Phellates dicebatur a monte Attico, cui nomen Φελλεύς, cf. Müller. Attica p. 218, Leake *Northern Greece* II, p. 437. Cf. H. Steph. Thes. s. v.

74.

Athenæus III, p. 109, A. Vide fragm. 39.

75.

Athenæus XI, p. 462, B : Καὶ Πολέμων δὲ ἐν τῷ Περὶ τοῦ Μορύχου ἐν Συρακούσαις φησὶν ἐπ' ἄκρα τῇ Νήσῳ πρὸς τῇ τῆς Ὀλυμπίας ἱερῷ, ἐκτὸς τοῦ τεύχους, ἐσχάραν τινὰ εἶναι, « ἀρ' ἥς, φησὶ, τὴν κύλικα ναυστολοῦσιν ἀναπλέοντες μέχρι τοῦ γενέσθαι τὴν ἐπὶ τοῦ νεῶ τῆς Ἀθηνᾶς ἀόρατον ἀσπίδα· καὶ οὕτως ἀφιῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν κεραμεῖαν κύλικα, καθέντες εἰς αὐτὴν ἄνθεα καὶ κηρία καὶ λιβανωτὸν ἄτμητον, καὶ ἄλλ' ἄττα μετὰ τούτων ἀρώματα. »

Comparat Casaubonus. morem populi Veneti, qui tradito more a majoribus mare quotannis despondent. « Simile quid, ait, factitatum esse olim a Syracusanis videmur posse colligere ex Athenæi verbis. » Calix Baccho Morycho sacer fuerit, Similiter natandi ac remigandi certamine apud Hermio-

DE MORYCHO AD DIOPHILUM.

73.

Morycho es stultior. Hoc proverbium apud Siculos usurpatur de iis, qui stulte aliquid faciunt, uti Polemo ait in epistola quam ad Diophilum scripsit. Verba sunt : « *Morycho stultior es* : qui domo relicta pro foribus sedet. Μορύχος vero Bacchi epitheton est, quod facies ejus in vindemia mulso et recentibus ficibus illinitur : μορῶζει enim significat inquinare. Ea vero de causa stultus judicatus est, quod statua ejus extra templum sub dio ad vestibulum collocata

est. Facta autem est e lapide, quem Phellaten vocant, a Simmia Eupalami filio.

75.

Polemo in libro De Morycho scribit Syracusis in extrema Insula (*Ortygia*) ad Olympiæ templum extra murum focum quendam esse, unde calicem navi deducunt in altum proficiscentes usque dum clypeus templo Minervæ superimpositus non amplius cerni potest : ibi tum in mare illum demittunt fictilem calicem, floribus et favis et thuris granis integris aliisque quibusdam aromatibus repletum.

nenses Bacchum Melanægin celebrari solitum esse (Pausan. II, 35, 1) monet Prellerus; idem alia nonnulla quæ comparari possint affert. Sacrum illud ob apparatus viliorē non publicum, sed privatum nautarum vel piscatorum collegii fuisse censet.

ΠΡΟΣ ΑΡΑΝΘΙΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

76.

Athenæus XV, p. 696, F: Καὶ ὁ εἰς Ἀγήμονα δὲ τὸν Κορίνθιον, Ἀλκυόνης πατέρα, ὃν ἄδουσι Κορίνθιοι, ἔχει τὸ παιανικὸν ἐπίφθεγμα. Παρέθετο δὲ αὐτὸν Πολέμων ὁ περιηγητὴς ἐν τῇ Πρὸς Ἀράνθιον ἐπιστολῇ. De Aranthio aliunde non constat.

ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑΝ [ΕΠΙΣΤΟΛΗ].

76 a.

Schol. Eur. Or. 1632: ὅτι ἡ Ἑλένη [τὸ τῆς Ἑλένης ἄστρον, ἣν ἰδιωτικῶς φασὶ Τραμουντάναν vs. 1626] τοῖς χειμαζομένοις κατὰ θαλάτταν ἐπήκοός ἐστι, κατὰ Εὐριπίδην σεσημείωται· ὁ μέντοι Σωσίβιος ἐμπαλιν οἰεταὶ οὐκ εὐμενῶς αὐτὴν ἐπιφαίνεσθαι. His addit cod. Flor. 33: Πολέμων δὲ καὶ ἐν [τῷδε] τῇ πρὸς Ἀλεξανδρίδην τὴν μὲν τοῖν δυοῖν ἀστέροις ἐπιφάνειαν τῶν Διοσκούρων ἀνωμολογῆσθαι, τὴν δὲ τῶν λεγομένων Ζοβαίρων (l. Καβαίρων) * *

Locus hic, qui fugit Prellerum, pannus lacer uberioris disputationis, in quo demonstrasse Polemo videtur Dioscuros, qui nautis per tempestatem periclitantibus apparent, probe distinguendos esse a Cabiris, qui sæpissime cum iis confunduntur. (V. Welcker. *Trilog.* p. 228 sqq. et sqq.) Alexandrides intelligendus est Delphus, qui qua occasione de hac re sermonem fecerit, colligi potest ex Alexandridæ fragm. 3, ubi vide. Pro ἐν τῷδε τῷ aut ἐν τῷ sive ἐν τῇ legendum, aut latet ἐν ἀντιγραφῇ.

ΠΕΡΙ ΑΔΟΞΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

PRELLER.: « Epistolam fuisse intelligitur ex fragm. 77. De nomine ejus, ad quem hæc epistola scripta erat, nihil memoratur. Quid sit ὄνομα ἄδο-

ξων planum est ex eo, quod de parasitis in hac descriptione quæsit, nomine initio honorato, deinde ignobili et famoso; cf. fragm. 78: Τὸ τοῦ παρασίτου ὄνομα νῦν μὲν ἄδοξόν ἐστι κτλ. Crates De dial. Att. ap. Athen. p. 235, B: Καὶ ὁ παρασίτος νῦν ἐπ' ἄδοξον μὲν κεῖται πρᾶγμα. Similiter apud rhetores dicebantur ἄδοξοι ὑποθέσεις. Cf. Gell. N. A. XVII. 12: *infames materias, sive quis mavult dicere inopinabiles, quas Græci ἀδόξους ὑποθέσεις appellant: ... sicuti quum Thersitæ laudes quæsit* (Favorinus) *et quum febrim quartis diebus recurrentem laudavit.* Cf. Philostr. I, 7, 1. Sed nomina ista infamia ita tractavit Polemo, ut primum quæ fuerit antiquior significatio, deinde quæ causa immutata existinationis, explicaret; saltem ita quæstionem suam instituit in ea, quæ sola exstat, disputatione de nomine παρασίτου. » Ceterum similis disputationis vestigia deprehendas in hisce apud schol. Æschyl. Prom. v. 10: Σημειῶσαι ὅτι τὸ τύραννος ὄνομα βασιλικὸν ἦν τοῖς παλαιοῖς, νῦν δὲ βλασφημεῖται, ὥσπερ καὶ τὸ χυδαῖοι ἀντὶ τοῦ πεπληθυσμένοι πάλα λεγόμενον, νῦν δὲ ἀντὶ τοῦ οὐδαμινοῖ, πολλοστὸς οὐχ ὡς πάλα ὁ πολὺς, ὁ ἐνδοξός, ἀλλ' ὁ μηδὲν ὢν, ὡμὸς οὐχ ὁ στερεός, ἀλλ' ὁ φαυλότατος νῦν, ἐξάισιον τὸ ἔξω τοῦ δικαίου, νῦν δὲ ἀντὶ τοῦ μέγα καὶ ξένον· quæ ferme putaverim ex commentariis Polemonis derivata esse. Quamquam in similibus rebus versabantur commentarius Dorothei Περὶ τῶν ξένων εἰρημένων λέξεων, Phot. Bibl. cod. 156, et Suetonii Tranquilli Περὶ δυσφήμων λέξεων ἥτοι βλασφημιῶν καὶ πόθεν ἐκάστη, Suid. v. Τράγκυλλος, cf. Etym. M. p. 151, 36. »

77.

Athenæus IX, p. 409, D: Ἐπὶ δὲ καὶ εὐώδεσι τὰς χεῖρας κατεγρίοντο, τὰς ἀπομαγαδάλιας ἀτιμάσαντες, ἃς Λακεδαιμόνιοι ἐκάλουν κυνάδας, ὡς φησι Πολέμων ἐν τῇ Περὶ ὀνομάτων ἄδοξων ἐπιστολῇ. V. Stephan. Thes. v. Κυνάδες.

78.

Idem VI, p. 234, D: Τὸ δὲ τοῦ παρασίτου ὄνομα

AD ARANTHIUM EPISTOLA.

76.

Etiam pæan in Agemonem Corinthium, Alecyonæ patrem, quem canunt Corinthii, panicam habet acclamationem. Apposuit illum Polemo Periegeta in Epistola ad Aranthium.

AD ALEXANDRIDEM [EPISTOLA].

76 a.

Polemo in [Epistola] ad Alexandridem de apparitione starum stellarum, qui Dioscuri sint, se assentiri ait, apparitionem vero Cabirorum, qui vocantur, ab illa diversam esse.

DE NOMINIBUS INFAMIBUS EPISTOLA.

77.

Præterea etiam odoramentis ungebant manus, spretis magdaliis (panis mica manibus abstergendis) quas cynadas Lacedæmonii vocabant, ut ait Polemo De nominibus infamibus.

78.

Parasiti nomen olim quidem honorificum et sanctum erat. Polemo quidem, sive Samius is fuit, sive Sicyonius, sive Atheniensis nominari gaudet, ut Mopseates Heraclides ait, qui eundem ab aliis etiam civitatibus nominatum recenset,

πάσαι μὲν ἦν σεμνὸν καὶ ἱερὸν. Πολέμων γοῦν — δ' εἶπε Σάμιος ἢ Σικυώνιος εἶτ' Ἀθηναῖος ὀνομαζόμενος χαίρει, ὥς δ' Μωφέατης Ἡρακλείδης λέγει καταριθμούμενος αὐτὸν καὶ ἀπ' ἄλλων πόλεων· ἐπεκαλεῖτο δὲ καὶ Στυλοκόπας, ὥς Ἡρόδικος δ' Κρατῆτις εἰρηχε — γράψας περὶ παρασίτων φησὶν οὕτως· « Τὸ τοῦ παρασίτου ὄνομα νῦν μὲν ἄδοξόν ἐστι, παρὰ δὲ τοῖς ἀρχαίοις εὐρίσκομεν τὸν παρασίτον ἱερὸν τι χρῆμα καὶ τῷ συνδοίῳ παρόμιον. Ἐν Κυνοσάργει μὲν οὖν ἐν τῷ Ἡρακλεῖ στήλη τίς ἐστιν, ἐν ᾗ ψήφισμα μὲν Ἀλκιβιάδου, γραμματεὺς δὲ Στέφανος Θουκυδίδου· λέγεται δ' ἐν αὐτῷ περὶ τῆς προσηγορίας οὕτως· « Τὰ δὲ ἐπιμήνια θυέτω δ' ἱερὰς μετὰ τῶν παρασίτων. Οἱ δὲ παρασίτοι ἔστων ἐκ τῶν νόθων καὶ τῶν τούτων παίδων κατὰ τὰ πάτρια. Ὅς δ' ἂν μὴ θέλῃ παρασιτεῖν, εἰσαγέτω καὶ περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον. » Ἐν δὲ τοῖς κύρδεσι τοῖς περὶ τῶν Δηλιαστῶν οὕτως γέγραπται· « Καὶ τῷ κήρυκε ἐκ τοῦ γένους τῶν κηρύκων τοῦ τῆς μυστηριώτιδος. Τούτους δὲ παρασιτεῖν ἐν τῷ Δηλίῳ ἐνιαυτόν. » Ἐν δὲ Παλληνίδι τοῖς ἀναθήμασιν ἐπιγέγραπται τὰδε· « Ἀρχόντες καὶ παρασίτοι ἀνέθεσαν οἱ ἐπὶ Πυθοδώρου ἀρχόντος στεφανωθέντες χρυσῷ στεφάνῳ ἐπὶ Διφίλης ἱερείας. ** Παρασίτοι Ἐπίλυκος Στραττίου Γαργήτιος, Περικλῆς Περικλείου Πιτθεύς, Χαρίνος Δημοχάρους Γαργήτιος. » Κάν τοῖς τοῦ βασιλέως δὲ νόμοις γέγραπται· « Θύειν τῷ Ἀπόλλωνι τοὺς Ἀχαρνέων παρασίτους. »

Παρασίτοι ἔστων ἐκ τῶν] codices π. ἕνα τῶν ἐκ τῶν; correxit Meier. De bonis damn. p. 75, ubi vide. — De Deliasis v. Meier. De gentil. Att. p. 51. « Ipsa verba legis, Prellerus ait, videntur particula esse catalogi eorum, qui in epulis sacris in Delio habitis publicis sumptibus cœnabant, inter quos erant etiam Ceryces Eleusinii. Epulæ autem illæ sacræ conjunctæ erant, opinor, cum sacrificiis in Delio Marathonio, quum theoria Delum mitteretur, rite peractis. Cf. Philochor. (fr. 158) ap. schol. OEd. Col. 1047, quem locum emendavit Meier. De theoriis p. X. » ἐπὶ Διφίλης] Meier. de gentil. p. 43 et Preller.; ἐπὶ δὲ φυλῆς codd.; ἐπὶ δ' Ἐπιφύλης Casaubon. — Ἐπίλυκος Στραττίου] Preller., Ἐπ. Λυκοστράτου Meier. l. 1.; ἐπὶ Λυκοστράτου codd. — Quæ deinceps afferuntur e legi-

bus βασιλέως sive regis sacrorum paullo infra demum apponuntur ex Cratete ἐν δευτέρῳ Ἀττικῆς διαλέκτου. Etenim post allata apud Athenæum sequuntur: locus Clearchi (fr. 1), Attidisi Clidemi (fr. 11), Themisonis ἐν Παλληνίδι, Inscriptio stelæ in Anaceo, locus Cratetis modo laudatus, Philochori (fr. 156), Aristotelis in Atheniens. Rep. (fr. 47b). Quæ omnia Polemonis esse Prellerus censet; idemque etiam quæ deinceps leguntur de parasiti notionem mutata maximam partem e Polemone fluxisse suspicatur. Quod quatenus verum sit, difficile dictu. At non video cur ipse Polemo Cratetis locum bis apposuerit. Neque est cur Clearchum, quem quavis occasione Dipnosophista laudat, hoc loco ab ipso Athenæo citatum esse negetur.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΠΟΛΕΙΣ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

PRELLERUS: « Ἐπιγράμματα plerumque dicebantur quæ versibus conceptæ erant inscriptiones, neque tamen non quæ pedestri oratione, v. Suid. v. Ἐπίγραμμα· πάντα ἐπιγραφόμενά τισι, καὶ μὴ ἐν μέτροις εἰρημένα, ἐπιγράμματα λέγεται· deinde non solum inscriptiones, verum quicquid versibus vel prosa oratione conceptum erat, cf. Bekk. Anecd. p. 260, 7: οἱ πεζοὶ καὶ ἔμμετροι λόγοι ἐπιγράμματα καλοῦνται, coll. Plutarch. Adv. Stoicos c. 14: ὥσπερ γὰρ αἱ κομῳδίαί, φησὶν (Chrysippus), ἐπιγράμματα γελοῖα φέρουσιν, ἃ καθ' ἑαυτὰ μὲν ἐστὶ φαῦλα, τῷ δὲ ὅλῳ ποιήματι χάριν τινὰ προστίθῃσιν κτλ., inprimis illud poesis genus, quod nunc peculiariter vocamus epigrammata. Jam Polemo procul dubio de inscriptionibus egit; sed posset, si solus titulus exstaret, dubitari utrasque inscriptiones dixerit, utrum titulos publicos an versus sepulcrales aliis vitæ privatæ monumentis insculptos. Et videtur Bœckhius quidem non solum Ἀττικὰ ἐπιγράμματα Philochori, sed etiam hæc nostri pro titulis publicis habuisse, v. Corp. Inscr. vol. I, præf. p. VII, Ueber den Plan der Attis des Philoch. p. 3; sed exstant fragmenta, unde satis recta conjectura cognoscatur, ἔμμετρα tantum ἐπιγράμματα, eaque pe-

cognominatus vero etiam Stelocopas erat, ut Herodicus Cratetius tradit: Polemo igitur, ubi de Parasitis scribit, hæc dicit: « Parasiti nomen nunc quidem ignobile est, apud veteres vero reperimus parasitum, sacrum aliquid, ac fere idem cum conviva. In Cynosarge quidem, in Herculis templo, est columna quædam, cui inscriptum decretum Alcibiadis, scriba Stephano Thucydidis (Melesiae f.) filio; quo in decreto de ista denominatione hæc leguntur: *Mensura sacra facito sacerdos cum parasitis. Parasiti vero ex nothis et ex horum filijs eligantur more patrio. Si quis parasiti officio fungi recusaverit, referat* [sacerdos] *etiam de hoc ad iudicium concilium.* In Cyribus vero

sive in tabulis legum de Deliasis (de theoris qui Delum mittebantur) latarum, in hunc modum scribitur: *Et duo Ceryces* (præcones sacri) *ex genere Cerycum, ex ea familia quæ mysterium sacris operatur. Hos oportet parasitorum munere fungi in Deliaco templo per annum.* In Pallenide (in templo Minervæ Pallenensis — v. Herodot. I, 62, Eurip. Heraclid. 549 — ut videtur) donariis inscripta leguntur hæc: *Archontes sacrorum et parastii dedicarunt, qui sub Pythodoro archonte corona aurea coronati sunt, sacerdotio fungente Diphila: [archontes] ** et parastii Epilycus Strattii f. Gargettius, Pericles Pericleti f. Pitthenis, Charinus Democharis f.*

culiariter dicta et sepulcralia maxime in hanc collectionem recepta fuisse; et cogitavit de talibus epigrammatis etiam Jacobs. Animadv. in Anthol. præf. init. Excitaverat ea Polemo singulas urbes obeundo, et videtur etiam in ipso opere κατὰ πόλεις ea tractasse, quod indicatur tum ipso titulo, tum iis quæ fragmento 80 præfatur Athenæus: Πολέμων ἐν τῷ Περὶ τῶν κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων περὶ Ἡλείων λέγων παρατίθεται τὸδε τὸ ἐπίγραμμα, h. e. in ea parte operis, quæ erat περὶ τῶν κατ' Ἡλίδας ἐπιγραμμάτων. De argumento eorum, quæ ex hac collectione exstant, epigrammatum mirum omnia versari in laudibus potatorum, quas affectare gloriosum ea ætate videbatur non tam ipsis Græcis (nam erant hi et ingeniosiores quam qui ex potando gloriam sibi quærerent, et ipsa educatione moderatores, v. Welcker. ad Theogn. p. 16 sq., Bach. ad Crit. p. 40 sq.) quam Macedonibus aliisque, quæ cum Græcis mixtæ erant dominiumque penes eos habebant, nationibus semibarbaris.

79.

Athenæus X, p. 436, D: Ἐπινε δὲ πλεῖστον καὶ Ἀρκαδίον (ἄδελον δ' εἰ δὲ Φιλίππῳ διεχθρεύσας), ὡς τὸ ἐπίγραμμα δηλοῖ, ὅπερ ἀνέγραψε Πολέμων ἐν τῷ Περὶ τῶν κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων.

Τοῦ πολυκέθωνος τοῦτ' ἔριον Ἀρκαδίανος
ἀστεος ὤρθωσαν τῆδε παρ' ἀτραπιτῷ
ὤψες Δόρκων καὶ Χαμύλος. Ἐφθιτο δ' ὠνὴρ,
ἄνθρωπ', ἐκ χανόης; ζωροπῶν κύλικος.

Ἐρασιζέον δὲ τινὰ πεπωκέναι πλεῖστόν φησι τὸ ἐπ' αὐτῷ ἐπίγραμμα.

Τὸν βαθὺν νοικοπότην Ἐρασιζέον ἡ δις ἐφεξῆς
ἀκρήτου προποθεῖς ὤχετ' ἔχουσα κύλιξ.

Ἐπινε δὲ πλεῖστον καὶ Ἀλκείας δὲ Μακεδῶν, ὡς φησιν Ἄριστος δὲ Σαλαμίνιος, καὶ Διότιμος δὲ Ἀθηναῖος. Οὗτος δὲ καὶ Χώνη ἐπεκαλεῖτο· ἐντιθέμενος γὰρ τῷ στόματι

χώνην ἀπαύστως ἐπινεν ἐπιχειρομένου οἴνου, ὅθεν καὶ Χώνη ἐπεκλήθη, ὡς φησι Πολέμων.

Postremum epigramma in Anthol. Palatina I, p. 444 tribuitur Callimacho; de altero v. Jacobs. in Append. Antholog. vol. II, p. 874.

80.

Idem X, p. 442, E: Πολέμων δὲ ἐν τῷ Περὶ τῶν κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων περὶ Ἡλατῶν λέγων παρατίθεται τὸδε τὸ ἐπίγραμμα.

Ἥλις καὶ μεθύει καὶ ψεύδεται· οἷος ἐκίστου
οἶκος, τοίη δὴ καὶ συνάπασα πόλις.

Cf. Append. Anthol. II, p. 820; vol. III, p. 931. Ceterum colligi ex h. l. possit, titulo scripti Polemonii significari epigrammata in singulas civitates, quæ indolem earum moresque facietis salsisque verbis complectebantur. Elis vinosa occasionem dederit, de aliis claris potatoribus poetica quædam congerendi.

ΠΕΡΙ ΠΟΤΑΜΩΝ.

Pars hujus operis laudatur: Περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ ποταμῶν (fr. 82), et plenius (fr. 83): Περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ θαυματομένων ποταμῶν. Continuasse se Polemonem in iis recensendis fluviis, qui memorabile aliquid aut mirabile haberent, recte monere videtur Prellerus.

81.

Schol. Eurip. Med. 827. : Νῦν τοῦ ἐν Ἀττικῇ (sc. Κηφισσοῦ) μνημονεύει. Ἔστι γὰρ καὶ ἕτερος ὁμώνυμος ἐν Βοιωτίᾳ. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι, καθὰ φησι Πολέμων ἐν τῷ Περὶ ποταμῶν, γράφων οὕτως· « Ἐν Ἀθήνῃσι τε Κηφισσοὺς καὶ ἐν Σικυῶνι καὶ ἐν Ἀργεῖ* ».

Cf. Strabo IX, p. 424: Ἔστι δὲ Κηφισσοὺς δὲ τε Φωκικὸς καὶ δὲ Ἀθήνῃσι καὶ δὲ ἐν Σαλαμῖνι· τέταρτος

Gergellius. » Porro in regis sacrorum legibus scriptum est: sacrificare Apollini Acharnensium parasitos.

DE EPIGRAMMATIS SINGULARUM CIVITATUM.

79.

Vino etiam deditus fuerat Arcadion (incertum an is qui præcipuo odio Philippum persecutus erat), ut epigramma declarat, quod Polemo consignavit in libro De inscriptionibus quæ passim in civitatibus exstant:

Compotoris hoc monumentum Arcadionis
hic ad urbis erexerunt viam
ἔστι Dorcon et Charmylus. Oblit autem ille,
o viator, capaciore merum hauriens ex calice.

Item Erasixenum quendam plurimi potus fuisse indicat epigramma, quod in illum exstat:

Profundum vini-potorem Erasixenum bis deinceps
hæstam meri poculum propalam abripuit.

Plurimum etiam hibeat Alcetas Macedo, ut ait Aristus Salaminius: itemque Diotimus Atheniensis, qui *Infundibulum* est cognominatus; inserto enim ori infundibulo assidue hibeat infusum vinum: unde ei Infundibuli cognomen impositum, ut ait Polemo.

80.

Polemo in libro De inscriptionibus quæ in singulis civitatibus reperiuntur, de Eleis hocce apposuit Epigramma:

Elis mentitur et bibit: qualis cujusque
domus, talis nempe et tota civitas.

DE FLUVIIS (MIRABILIBUS).

81.

Nunc ejus Cephissi, qui in Attica est, poeta meminit: Nam est etiam in Boetia Cephissus, alique sunt ejusdem

δὲ καὶ πέμπτος ὁ ἐν Σικυῶνι καὶ ὁ ἐν Σκύρῳ· ἔκτος δὲ ὁ ἐν Ἀργεῖ, τὰς πηγὰς ἔχων ἐκ Λυρκείου· ἐν Ἀπολλωνίᾳ δὲ τῇ πρὸς Ἐπιδάμνῳ πηγῇ ἐστὶ κατὰ τὸ γυμνάσιον, ἣν καλοῦσι Κηφισσον.

82.

Athenæus VII, p. 307, B : Καλοῦνται δὲ οἱ κστρεῖς ὑπὸ τιγῶν πλωτές, ὡς φησι Πολέμων ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ ποταμῶν. Καὶ Ἐπίχαρμος δ' ἐν Μούσαις οὕτως αὐτοὺς ὀνομάζει·

Αἰολία πλωτῆς τε κυνόγλωσσοί τ', ἐνῆν δὲ σκιαθίδες.

83.

Macrobius Saturn. V, 19 : Polemon vero in libro qui inscribitur Περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ θαυμαζομένων ποταμῶν, sic ait : Οἱ δὲ Παλικοὶ προσαγορευόμενοι παρὰ τοῖς ἐγγυρίοις αὐτόχθονες θεοὶ νομίζονται. Ὑπάρχουσι δὲ τούτων * ἀδελφοὶ κρατῆρες χαμῆζηλοι. Προσιέναι δὲ ἀγιστεύοντας χρή πρὸς αὐτοὺς ἀπὸ τε παντὸς ἀγους καὶ συνουσίας, ἔτι δὲ καὶ τιγῶν ἐδεσμάτων. Φέρεται δὲ ἀπ' αὐτῶν ὁσμὴ βαρεῖα θεῶν καὶ τοῖς πλησίον ἱσταμένοις καρηθάρσιν ἐμποιοῦσα δεινὴν. Τὸ δὲ ὕδωρ ἐστὶ θολερὸν αὐτῶν καὶ τὴν χροᾶν ὁμοίωτατον χαμαὶ ῥύπῳ λευκῇ· φέρεται δὲ κολπούμενόν τε καὶ παφλάζον, οἷα εἰσὶν αἱ διναι τῶν ζεόντων ἀναβολάδην ὑδάτων. Φασὶ δ' εἶναι καὶ τὸ βάθος ἀπέραντον τῶν κρατῆρων τούτων, ὥστε καὶ βοῦς εἰσπесόντας ἤρπαισθαι καὶ ζεῦγος ὀρικὸν εἰσελαυνόμενον, ἔτι δὲ φορβάδας ἐναλλομένας. Ὅρκος δὲ ἐστὶ τοῖς Σικελιώταις μέγιστος καθηραμένων τῶν προκληθέντων· οἱ δὲ ὀρκωταὶ γραμμάτιον ἔχοντες ἀγορεύουσι τοῖς ὀρκουμένοις περὶ ὧν ἂν χρήζωσι τοὺς ὀρκους· ὁ δὲ ὀρκούμενος θαλλὸν κραδαίνειν, ἑσπεόμενος, ἄζωστος καὶ μονοχίτων, ἐφαπτόμενος τοῦ κρατῆρος, ἐξ ὑποβολῆς δίδεισι τὸν ὀρκον. Καὶ ἂν μὲν ἐμπεδώσῃ τοὺς ῥηθέντας ὀρκους, ἀσινὴς ἀπεισιν οἶκαδε· παραβάτης δὲ γεγόμενος τῶν θεῶν ἐμποδῶν τελευτᾷ. Τούτων δὲ γινομένων, ἐγγυητὰς ὑπισχνοῦνται καταστήσειν τοῖς ἱερεῦσιν, [οἷς] ἐάν τι νεαρὸν γένηται κάθαρσιν ὀρλισκάνουσι τοῦ τεμένου. Περὶ δὲ τὸν τόπον τούτων

ἔκτισαν Παλικηνοὶ πόλιν ἐπώνυμον τούτων τῶν δαιμόνων Παλικῆν.

Τούτων ἀδελφοί] « Editio Camerarii a. 1535, quæ prima habet hæc Græca, relicto vacuo spatio sic : ὑπάρχουσι δὲ τούτων... Ἀδελφοί, unde ego lacunam indicandum putavi. G. Hermannus edidit τούτων δύο ἀδελφοί. Ad sensum nihil deest. » PRELLER, Codex Parisin. 6371 sæc. XI inter voces τούτων et ἀδελφοί præbet literas ΟΔΕCΜΑΡῶ. Quibus situm craterum indicari putat Schneidewinus (*Æschylus' Ætina u. die Paliken in Rhein. Mus.* 1843, p. 77), conferens verba Macrobi : *Nec longe inde* (sc. a loco quo nati sunt Palici) *lacus breves sunt, sed immensum profundum, aquarum scaturigine semper ebullientes, quos incolæ crateres vocant et nomine Dellos appellant fratresque eos Palicorum æstimant et habentur in cultu maximo.* Itaque legendum proponit, dubitans tamen : ὑπάρχουσι δὲ τούτων οὐ πάνυ vel οὐ μάλ᾽ πόρρω vel οὐ πόρρω οἱ Δέλλοι. Saupprius in *Rhein. Mus.* 1845, p. 153 legendum potius censet : ὑπάρχουσι δὲ τούτων οἱ λεγόμενοι ἀδελφοὶ δύο κρατῆρες. Quod cum cum codicis literis aliquatenus componi possit, quero. Malim : τούτων τῶν δαιμόνων, sicuti in fine fragm. — Ἔτι δὲ καὶ τιγῶν ἐδεσμάτων] sic ms. Thuani et cod. Parisin. ; vulgo : ἐν τε καινῶν ἐνδύματων, unde ἐν τε καινῶ ἐνδύματι scripsit Hermannus, alteram lectionem putans docti cujusdam emendationem esse. — εἰσελαυνόμενον] e conj. Schneidewini ; ἔλαυν. vgo. — περὶ ὧν ἂν χρήζωσι τοὺς ὀρκους] e conj. C. F. Hermannii apud eos Siculi juramentum præstant. Postquam provocati ad jusjurandum lustrati sunt, ii qui jusjurandum exigunt, tabellam manu tenentes formulam sacramenti præeunt, illi vero ramulum vibrantes, coronati, discincti, sola tunica induti crateremque attingentes suggesta verba juramenti pronuntiant. Jam qui fidem juratus diis ratam dederit, is domum ab incolumis ; qui vero pejerarit, statim coram præsentibus expirat. Quæ quum ita fieri soleant, juraturi vades se daturos promittunt sacerdotibus, quibus, si piaculum acciderit, templi nece polluti lustrationem debent. Ad hunc locum Paliceni olim cognominem daemonebus urbem Palicen inhabitabant.

nomini, ut Polemo in libro De fluviis ait sic scribens : « Et Athenis Cephalissus est et Sicyone et Argis...

82.

Noninatur mugiles a nonnullis *plotes*, ut scribit Polemo in libro De fluminibus Siciliæ. Sic vero etiam nominat eos Epicharmus in Musis :

Æoliæ plotes et cynoglossi : aderant porro sciathides.

83.

Polemo, in libro qui inscribitur De Siciliæ fluviis mirabilibus, sic ait : « Palici quos vocant ab indigenis dei autochthonos esse creduntur. Horum sunt fratres duo crateres haud alte se attollentes. Qui accedere ad eos volunt, puri ab omni piaculo et venereo congressu, nec non a cibis quibusdam esse debent. Surgit ex fontibus sulphuris odor gravis, qui prope adstantes capitis gravedine afflicti vehemen-

ter. Aqua turbida est et colore simillima luto albo. Effertur bulliens æstnansque ad instar aquarum quæ igni fervoris vi subsultant. Profunditatem craterum immensam dicunt, adeo ut boves incidentes et jugum mulare invehens et equæ insilientes evanuerint. Sanctissimum apud eos Siculi juramentum præstant. Postquam provocati ad jusjurandum lustrati sunt, ii qui jusjurandum exigunt, tabellam manu tenentes formulam sacramenti præeunt, illi vero ramulum vibrantes, coronati, discincti, sola tunica induti crateremque attingentes suggesta verba juramenti pronuntiant. Jam qui fidem juratus diis ratam dederit, is domum ab incolumis ; qui vero pejerarit, statim coram præsentibus expirat. Quæ quum ita fieri soleant, juraturi vades se daturos promittunt sacerdotibus, quibus, si piaculum acciderit, templi nece polluti lustrationem debent. Ad hunc locum Paliceni olim cognominem daemonebus urbem Palicen inhabitabant.

set, qui reliqua quoque depravata esse putans totum locum in hanc sententiam refingi posse dicit : τελευτῇ. Τῶν δὲ κρινόμενων (earum rerum de quibus disceptatur) ἐγγυηταὶ γίνονται, οἱ ὑπισχυνοῦνται καταστήσειν (sc. τὰ κρινόμενα) τοῖς ἱερεῦσιν ἐπὶ δ' (vel καὶ ἐπὶ) ἄρα τι γένεται, καθάρσιν ὁφλ. τοῦ τεμένου. Priora horum nituntur verbis Macrobiani : *accepto prius fidei jussore a persona quæ juratura est de solvendo eo quod petere-tur, si addixisset eventus*. Sed nihil cogit ut hæc nostro loco inferamus. Cum Polemonis verbis conferendus Pseudo-Aristot. Mir. 57 : ἐὰν δὲ μὴ εὐορ-κῇ, ... τὸν ἄνθρωπον πίμπρασθαι· διὸ δὴ λαμβάνειν τὸν ἱερέα παρ' αὐτοῦ ἐγγύας ὑπὲρ τοῦ καθάρειν τιτὰ τὸ ἱερόν. Quod denique dicit ὑπισχυνοῦνται κατα-στήσειν, non vero καθιστάσι, non video quod adeo offendant. Sequentia ἐπὶ δ' ἄρα τι γένεται eruenda censet ex codicis literis ΕΠΗΝΕΑΡΟΠΓΕΝΗΤΑΙ. Ceterum de Palicis cf. Callias (fr. 1) et Xenagoras (fr. 3) apud Macrob. l. 1.; Silenus (fr. 7) ap. Stephan. Byz. v. Παλικοί; Isigonius (fr. 7) ap. Sotion. in Westerm. Parad. p. 184; Servius ad Virgil. Æn. IX, 584; Plutarch. Timol. c. 12; Diodor. XI, 89; Aristot. Mirab. 57; Antigonus Caryst. Mirab. 133. 175; Strabo VI, p. 275; Hesychius et Favorinus v. Παλικοί; Theognost. in Cramer. An. Ox. II, p. 60, et qui his testimoniis innitentes de Palicis disserne-runt, Heyn. ad Virgil. Æn. IX, 585; Welcker. An-nal. Instituti Archæol. II, fasc. 2. 3; G. Hermann. Diss. de Æschyli Ætnæis p. 6 sqq.; Preller, ad h. l.; Schneidewin. l. 1. Polemo in libro Περὶ τῶν ἐν Σκ. θαυμαζομένων ποταμῶν probabiliter etiam περὶ λιμνῶν καὶ κρηνῶν sermonem fecit; sin minus, cum Schneidewino putandum occasionem de Palicorum fontibus disserendi dedisse Symæthum fluvium, ad cuius ripas Thalia, mater Palicorum, absorpta est, nti Marcellinus narrat l. 1.

84.

Athenæus XII, p. 552, B : Πολέμων δ' ὁ πε-ριηγητὴς ἐν τῷ Περὶ θαυμασίων Ἀρχέστρατόν φησι τὸν μάντιν ἄλόντα ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ ἐπὶ ζυγὸν ἀναβληθέντα ὁβολοῦ ὅλκην εὐρέθηνα ἔχοντα· οὕτως ᾗν

ισχνός. Ὁ δ' αὐτὸς ἱστορεῖ ὡς καὶ Πανάρετος ἱατρῷ μὲν οὐδὲν ὠμίλησεν, Ἀρχεσιλάου δὲ ἡχροῦτο τοῦ φιλοσό-φου, καὶ ὅτι συνεγένετο Πτολεμαίῳ τῷ Εὐεργέτῃ, τά-λαντα δώδεκα τὸν ἐνιαυτὸν λαμβάνων. Ἦν δὲ ἰσχνότα-τος, ἀνοσος διατελέσας.

• De iisdem homuncionibus Ælian. Var. Hist. X, 6, et Eustath. p. 1288, 44, qui discrepat hisce : Πολέμων οὖν φησιν ἐκείνων ἄλόντα ὑπὸ Πτολεμαίου καὶ ἐπὶ ζυγὸν ἐπιβληθέντα· sed Athenæi lectioni ὑπὸ τῶν πολεμίων favet Ælianus, apud quem pro ὑπὸ ζυγὸν ἀναβληθείς ex ceteris reponendum ἐπὶ ζυγόν. • PRELLER.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΚΑΡΧΗΔΟΝΙ ΠΕΠΛΩΝ.

85.

Athenæus XII, p. 541, A : Ἀλκισθένης δὲ τὸν Συ-βαρίτην φησιν Ἀριστοτέλῃς ἐν τοῖς Θαυμασίοις (c. 96) ὑπὸ τρυφῆς ἱμάτιον τοιοῦτον κατασκευάσασθαι τῇ πο-λυτελείᾳ, ὡς προτίθεσθαι αὐτὸ ἐπὶ Λακινίου ἐν τῇ πα-νηγύρει τῆς Ἑρας, εἰς ἣν συμπορεύονται πάντες Ἱτα-λιῶται, καὶ τῶν δεικνυμένων μάλιστα πάντων ἐκείνο θαυμάζεσθαι· οὗ φασι κυριεύσαντα Διονύσιον τὸν πρ-σβύτερον ἀποδόσθαι Καρχηδονίους ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ταλάντων. Ἰστορεῖ δὲ καὶ Πολέμων περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Περὶ τῶν ἐν Καρχηδόνι πέπλων.

Ἀλκισθένης] Apud Aristot. Mir. Ausc. c. 96 Beck-mann. et Westermann. exhibent nomen Ἀλκίμενης, tamquam variam lectionem notantes : Ἀντιμένη et Ἀλκισθένης. — ἐπὶ Λακινίῳ] ἐπὶ Λακινίῳ τῇ παν-ηγύρει τῆς Ἑρας, Aristot. V. de Junone Lacinia Li-vius XXIV, 3, Strabo p. 261, Cic. Divin. I, 24, alii. Ipsius vestis descriptionem v. ap. Aristot. l. 1. Ceterum titulo Περὶ τῶν ἐν Καρχηδόνι πέπλων for- tasse partem operis Περὶ θαυμασίων, in quo Aristo- telem maxime ante oculos Polemo habuerit, signi- ficari suspicatur Prellerus.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑ ΞΕΝΟΦΩΝΤΙ ΚΑΝΝΑ-ΘΡΟΥ.

Xenophontis locus, de quo Polemo egit, legi- tur in Agesilao c. 8, 7, ubi de Agesilao priscam sim-

DE MIRABILIBUS.

84.

Polemo Periegetes in libro De mirabilibus scribit, Arche- stratum valem, ab ho-tibus captum, quum libræ impone- retur, compertum esse oboli (?) pondus habere : adeo tenui corpusculo fuit. Idem narrat, Panaretum nullum unquam medicum consuluisse; fuisse vero auditorem Arcesilai phi- losophi, vixisseque apud Ptolemæum Evergeten, ab eoque quotannis duodecim accepisse talenta. Fuit is corpore te- nuissimo, et nullo unquam morbo affectus est.

DE PEPLIS IN CARTHAGINE URBE.

85.

Alcisthenem Sybaritam, ait Aristoteles in Mirabilibus, luxuriæ deditum, vestem confecisse adeo sumptuosam, ut illam in Lacinio exponeret in Junonis celebritate, ad quam omnes Itali conveniunt; utque ex omnibus rebus, quæ ibi ostendebantur, eam maxime admirarentur spectatores. In cuius possessionem quum venisset Dionysius senior, vendi- disse eam dicitur Carthaginiensibus centum et viginti talentis. Eandem rem narrat Polemo in libro De peplis Carthaginiensium.

plicatem in vita domestica et publica præ se ferente loquens inter alia dicit : Ἐννοσάτω δὲ ὡς ἐθόιναζεν ἐν ταῖς θυσίαις· ἀκουσάτω δὲ ὡς ἐπὶ πολιτικοῦ καννάθρου κατήκει [ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ suppl. Casaub. ad Athen. l. 1.] ἐς Ἀμύκλας. Eundem locum spectat Plutarchus Agesil. c. 19 : Καὶ τὸ καννάθρον φησιν ὁ Ξενοφῶν οὐδὲν τι σεμνότερον εἶναι τῆς ἐκείνου θυγατρὸς ἢ τῶν ἄλλων. Κάνναθρα δὲ καλοῦσιν [ἀμάξας ἐχούσας vel tale quid supplet Preller.] εἰδῶλα γρυπῶν ξύλινα καὶ τραγέλαφων, ἐν οἷς κομίζουσι τὰς παῖδας ἐν ταῖς πομπαῖς. Ὁ δὲ Ξενοφῶν ὄνομα τῆς Ἀγησιλάου θυγατρὸς οὐ γέγραφε, ὁ δὲ Δικαίταρχος (fr. 17) κτλ. — De καννάθρῳ vide Polycratem ap. Athen. l. 1.; Etym. M. p. 489, 5; Eustath. p. 1344, 44; schol. Hom. Il. 24, 190; Apollon. Lex. Hom. p. 128 Bekk. Quæ testimonia comprehendens Prel-lerus, « Est igitur, ait, Κάνναθρον ἀμάξα ξυλίνη καμαρωτὴ b. e. καμάραν ψαθώδη ἐχουσα, εἰδῶλους γρυπῶν καὶ τραγέλαφων κεκοσμημένη. Καμάρα illa ψαθώδης proprie καννάθρον dicebatur : deinde partis nomen transiit ad totum. Utebantur talibus vehiculis virgines Lacenæ in pompis Hyacinthiorum. Quare quum Polemo locum illum Xenophontis, quo τὸ καννάθρον filiæ Agesilai memorabatur, illustrandum sibi proposuisset, non potuit quin etiam ad ipsius festi Hyacinthiorum descriptionem deferretur, cujus disputationis pars servata est per Didymum de copide Lacedæmonia disputantem. »

86.

Athenæus IV, p. 138, E : Πολέμων δ' ἐν τῷ Παρὰ Ξενοφῶντος καννάθρῳ τοῦ παρὰ Λάκῳσι καλουμένου δείπνου κοπίδος μνημονεύοντα Κρατίνου (φησὶ) ἐν Πλού-τοις λέγειν·

DE CANNATHRO APUD XENOPHONTEM.

86.

Polemo in commentario De Cannathro apud Xenophontem sic scribit : « Cœnæ ejus, quæ copis apud Lacedæmonios vocatur, mentionem faciens Cratinus in Plutis ait :

Reverane hospitibus, ut aiunt, licet ibi omnibus, quicumque veniunt, in Copide epulari laute? in Leschis vero hiliæ clavis affixæ pendent, quas seives dentibus mordeant?

Et Eupolis in Helotibus : « Et paretur hisce hodie Copis ». Est autem peculiare cœnæ genus *copis*, quemadmodum et *aiclon* quod vocant. *** Quum igitur copidem celebrant, primum quidem tentoria erigunt juxta dei sanum; tum in his stramenta sternunt ex fronde, eaque tapetibus tegunt, quibus discumbentes hospitio excipiunt non modo qui nostra e terra adveniunt, sed et peregrinos Spartæ agentes. Immolant vero in copidibus capras, et nullam aliam præterea victimam. Distribuunt vero carnum portiones omnibus, et quem vocant physicillum, qui est exiguus

Ἄρ' ἀλθῶς τοῖς ξένοισιν ἐστίν, ὡς λέγουσ', καὶ πᾶσι τοῖς ἐλθοῦσιν ἐν τῇ κοπίδι θοινᾶσθαι καλῶς; ἐν δὲ ταῖς λέσχαισι φύσκει προσπεπταταλευμένοι κατακρίμενται, τοῖσι πρεσβύταισι ἀποδοκίμειν ὁδᾶ;

Καὶ Εὐπολὶς ἐν Εὐλωσι· « καὶ γένηται τοῖσδε σάμπερον κοπίς. » Δείπνον δ' ἐστὶν ἰδίως ἔχον ἡ κοπίς· καθάπερ καὶ τὸ καλούμενον αἰκλον. *** Ἐπὴν δὲ κοπίῳσι, πρῶτον μὲν δὴ σκηνὰς ποιοῦνται παρὰ τὸν θεόν, ἐν δὲ ταῖς στιβάδας ἐξ ὕλης· ἐπὶ δὲ τούτων δάπιδας ὑποστρωννύουσιν, ἐφ' αἷς τοὺς κατακλιθέντας εὐωχοῦσιν, οὐ μόνον τοὺς ἐκ τῆς ἡμεδαπῆς ἀφικνουμένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιδημήσαντας τῶν ξένων. Θύουσι δ' ἐν ταῖς κοπίσιν αἶγας, ἄλλο δ' οὐδὲν ἱερεῖον· καὶ τῶν κρεῶν διδῶσιν μοίρας πᾶσι καὶ τὸν καλούμενον φυσίκιλλον, ὅς ἐστιν ἀρτίσχος ἐγκρίδι παραπλήσιος, γογγυλώτερος δὲ τὴν ἰδέαν· διδῶσιν τῶν συνιόντων ἐκάστω τυρὸν χλωρὸν καὶ γαστρός καὶ φύσκης τόμον καὶ τραγήματα σὺχά τε ξηρά καὶ κυάμους καὶ φασήλους χλωρούς. Κοπίζει δὲ καὶ τῶν ἄλλων Σπαρτιατῶν ὁ βουλούμενος. Ἐν δὲ τῇ πόλει κοπίδας ἄγουσι καὶ τοῖς Τιθηνιδίοις καλουμένοις ὑπὲρ τῶν παίδων· κομίζουσι γὰρ αἱ τιτθαὶ τὰ ἄρρενα παιδία κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον εἰς ἄγρον καὶ πρὸς τὴν Κορυθαλλίαν καλουμένην Ἀρτεμιν, ἧς τὸ ἱερὸν παρὰ τὴν καλουμένην Τίασσάν ἐστιν ἐν ταῖς πρὸς τὴν Κλήτην μέρεσι· τὰς δὲ κοπίδας παραπλησίως ταῖς λελεγεμέναις ἐπιτελοῦσι. Θύουσι δὲ καὶ τοὺς γαλαθηνούς ὀρθαγορίσκους καὶ παρατιθέασιν ἐν τῇ θοῇνι τοὺς ἰπνίτας ἄρτους. Τὸ δὲ αἰκλον ὑπὸ μὲν τῶν ἄλλων Δωριέων καλεῖται δείπνον. Ἐπιτάχαρος γοῦν ἐν Ἐλπίδι φησὶν· « Ἐκάλισσε γὰρ τὴν ἐπ' αἰκλον ἐκὼν, τὴν δὲ ἐκὼν ὥχαιο τρέχων. » Τὰ αὐτὰ εἶρηκε καὶ ἐν Περιάλλῳ. Ἐν δὲ τῇ Λακεδαιμονίᾳ τοῖς εἰσιούσιν εἰς τὸ φειδίτιον μετὰ δείπνον τὸ καλούμενον αἰκλον εἰσφέρουσιν ἄρτους ἐν ἀρριγίδι καὶ χρέας ἐκάστω· καὶ τῷ νέμοντι τὰς μοίρας ἀκολουθῶν ὁ δαίμονος κηρύττει τὸ αἰκλον προστιθεὶς τοῦ πέμψαντος τὴν

panis, encridi similis, forma vero rotundiore. Distribuunt etiam convenientium unicuique caseum recentem, et ventris et hiliæ frustum; et pro bellariis ficos siccas et fabas et phaseolos recentes. Copidem vero celebrat et reliquorum Spartanorum quicumque vult. In urbe vero copidas etiam celebrant *Tithenidiorum* quæ vocantur (i. e. Nutriciorum) festis diebus, pro puerorum salute. Tunc enim parvulus in agrum exportant nutrices, et prope Corythalliam quam vocant Dianam (cujus templum est ad Thiasiam fontem qui vocatur, qua parte Cletræ sanum est) copidas celebrant simili modo atque eas de quibus dictum est : sacrificant autem lactantes porcellos (*orthagoriscos*), et in epulis panes apponunt furnaceos. Αἰκλον vero a reliquis Doribus *cœna* vocatur. Epicharmus certe, in Spe, ait : « Vocavit te aliquis ad αἰκλον ultro. Tu vero ultro abiisti currens. » Eademque dixit etiam in Periallo. Lacedæmonæ vero eis, qui in Phiditium convenerunt, post cœnam afferunt hoc quod αἰκλον vocant, panes in corbícula et carnem unicuique : et eum, qui portiones distribuit, comitatur famulus, αἰκλον proclamans, et nomen edens ejus qui illud misit. » Hæc Polemon.

ὀνομασίαν. » Ταῦτα μὲν δὲ Πολέμων. Πρὸς δὲ ἀντιλέγων Δίδυμος ὁ γραμματικὸς κτλ.

Ἐν τῇ παρὰ Ξεν. κ.] titulus contractus, ut Πολέμων ἐν τῇ Ἐρατοσθένους ἐπιδημία. — « Ante ἐπὶ τὴν δὲ κοπίῳσι exciderunt multa. Excidit mentio ejus festi, de quo narratur in sequentibus, Hyacinthiorum opinor, quæ quum maximam partem in agris et apud Amyclæos celebraretur (cf. Manso *Sparta* I, 2, p. 205 sqq., Müller. *Dor.* II, p. 281 sq.), deinde sic pergit : ἐν δὲ τῇ πόλει κτλ. Excidit etiam mentio ejus, qui loquitur in sequentibus, Spartani alicujus, si quid video, quem de his rebus consulerat Polemo : οὐ μόνον τοὺς ἐκ τῆς ἡμεδαπῆς ἐφικνουμένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιδημήσαντας τῶν ἱών. Excidit denique pompæ quæ Amyclas deducebatur et in qua cannathris vehebantur virgines Spartanorum, descriptio, quam suppleveris ex Polyeratis loco per Didymum servato ap. Athen. p. 139, E, ex quo constat, copidem illam, de qua narrat Polemo, post pompam Amyclas deductam habitam esse, quum cives multas victimas sacrificarent lautæque epulas appararent et familiaribus omnibus et ipsorum servis. » PRELLER. — παρὰ τὸν θεόν] Preller. dedit παρὰ τὴν θέαν, dum durabat ἡ θία. — τραγῆματα οὐκὰ τε... χλωρούς] Hæc iterum ex Polemone affert Athenæus II, p. 56, A. — τὰς δὲ κοπίδας παραπλησίως] δὲ particulam adjecit Preller. ; « opponuntur, ait, eæ copides quæ habebantur Tithenidiis, ταῖς λελεγεμέναις, i. e. iis quæ habebantur in Hyacinthiis. »

In ea quæ sequitur apud Athenæum Didymi disputatione, diserta mentio Polemonis fit p. 140, B : Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὀρθαγορίσκοι λέγονται, ὡς φησιν ὁ Πολέμων, οἱ γαλαθνοὶ χοίροι, ἀλλ' ὀρθαγορίσκοι, ἐπεὶ πρὸς τὸν ὄρθρον πιπράσκονται, ὡς Περσαῖος ἱστορεῖ ἐν τῇ Λακωνικῇ πολιτείᾳ καὶ Διοσκουρίδης ἐν δευτέρῃ πολιτείᾳ, καὶ Ἀριστοκλῆς ἐν τῷ προτέρῳ καὶ ὅτις τῆς Λακωνικῆς πολιτείας. Ἐπεὶ φησὶν ὁ Πολέμων, καὶ τὸ δαίπνον ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων αἵκλον προσαγορεύεσθαι, παραπλησίως ἀπάντων Δωριέων οὕτως αὐτὸ καλούντων. Quibus quæ subjecit Didymus Alcmæanis aliorumque testimonia, apud ipsum legas Athenæum. Apparet vero multa eorum quæ huc pertinent a Polemone prætermissa esse, non vero propter negligentiam auctoris, ut videri possit, sed propterea haud dubie (uti Prellerus monet), quod omnino non ex professo hanc materiam pertractandam sibi sumpserat.

DE JOVIS VELLERE.

87.

Jovis vellus vocabant vellus victimæ Jovi sacrificatæ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΟΥ ΚΩΔΙΟΥ.

87.

Hesychius : Διὸς κώδιον· οὕτως ἔλεγον οὗ τὸ ἱερεῖον Διὶ τέθυται, ἐφ' οὗ οἱ καθαιρόμενοι ἐστήκεισαν τῇ ἀρισταρῶν ποδί· τινὲς δὲ τὸ μέγα καὶ τέλειον· ὁ δὲ Πολέμων τὸ ἐκ τοῦ Διὶ τεθυμένου ἱερεῖου.

Ad hæc PRELLERUS : « Διὸς κώδιον retinendum erat propter ordinem elementarem. Cod. Διοσκωλίον· οὕτως ἔλεγον οὗτοι ἱερεῖον ἐτίθετο. — ὁ δὲ Π. τῷ ἐκ τ. Δ. τ. ἱερείῳ. Musur. τὸ ἐκ τ. Δ. τ. ἱερεῖον. Inserviebat hoc vellus a Jovis victima detractum iis ritibus sacris, qui dicebantur ἀποδιοπομπήσεις, v. Phrynich. ap. Bekk. Anecd. p. 7, 15 : ἀποδιοπομπεῖσθαι καὶ διοπομπεῖσθαι· σημαίνει μὲν τὸ ἀποπέμπεσθαι καὶ ἀπακαθαίρεσθαι μύση, σύγχεται δὲ τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ διου (dicebatur igitur etiam nude τὸ διον), ὁ ἐστὶ δέρμα τοῦ ἱερεῖου τοῦ θυομένου τῷ Διὶ, ἐφ' οὗ ἐστῶτες ἐκθαίροντο, καὶ τοῦ πέμπεσθαι· μετὰ γοῦν τῆς ἀπὸ προθέσεως ἀττικώτατόν ἐστιν· cf. Piersson. Mær. p. 41, Ruhnck. Tim. p. 40 sq. De re similiter Lex. rh. ap. Bekk. Anecd. p. 242, 26 : Διὸν κώδιον· ἐπὶ τῶν καθαιρομένων λέγεται, ἐπειδὴ περ Διὶ θύουσι καθαίροντες τοὺς μύσει κατεχομένους. In quam potissimum Jovis religione et quibus occasionibus adhibitum sit cernitur ex his locis : Eustath. p. 1935, 8 : Καὶ οἱ τὸ διοπομπεῖν (scribendum erat διοπομπεῖσθαι) ἐρμηνεύοντές φασιν εἶναι διὸν ἐκάλουν κώδιον ἱερείου τυθέντος (editur τιθέντος) Διὶ μελιχίῳ ἐν τοῖς καθαρμοῖς φθίνοντος Μαίμακτηριῶνος μηνός, ὅτε ἤγοντο τὰ πομπαῖα (cf. *Demet. et Perseph.* p. 248) καὶ καθαρμῶν ἐκβολαὶ εἰς τὰς τριόδους ἐγίνοντο. Ἐῖχον δὲ μετὰ χεῖρας πομπαῖον (vulgo πομπόν, correxit Lobeck. : ceterum quæ sequuntur de insigni Mercurii, ea de suo interpolaverit Thessalonicensis, quum cetera ex iis, quos de talibus consulere solet, Pausania et Ælio Dionysio sumpsisse videatur), ὅπερ ἦν, φασί, κηρύχιον σέβας Ἐρμού, καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου πομπαίου (ed. πομποῦ) καὶ τοῦ ῥηθέντος διου τὸ διοπομπεῖν. Καὶ τοῦτο μὲν οὕτως ἐξ ἱστορίας· ἄλλως δὲ κοινότερον διοπομπεῖν καὶ ἀποδιοπομπεῖν ἐφαίνετο τὸ Διὸς ἀλεξικάκου (Jovem ἀποτρόπαιον et προστρόπαιον nominant scholl. Plat. Legg. IX, p. 120, 14, Cratyl. p. 29, 11) ἐπικλήσει ἐκπέμπειν τὰ φαῦλα. Cum Eustathio comparandus Suidas s. v. Διὸς κώδιον et Apostol. Proverb. VII, 10 : Διὸς κώδιον· οὗ τὸ ἱερεῖον Διὶ τέθυται· θύουσί τε τῇ τε μελιχίῳ καὶ τῇ κτησίῳ (Suid. codd. V. C. κτησιδίῳ. Lobeck. Agl. p. 183 ἱεσιδί. Müller. *Æsch. Eum.* p. 188 tuetur vulgatam ; mihi κτησίῳ

detractum, in quo ii qui lustrabantur pedem ponebant sinistrum. Nonnulli dicunt significari vellus magnum et perfectum ; Polemo autem esse dicit vellus Jovis victimæ detractum.

omnino rejiciendum ac restituendum καθαρίῳ videtur διὰ τὰ δὲ κώδια τούτων φυλάσσουνσι διὰ (v. Phrynich. supra cit.; sine causa Gaisf. Διός) προσγορεύοντες· χρώνται δ' αὐτοῖς οἱ τε Σκιροπορίων (cf. *Demet. et Perseph.* p. 124, 147) τὴν πομπὴν στέλλοντες καὶ δὲ δαδούχος ἐν Ἐλευσίνι καὶ ἄλλοι τινὲς πρὸς τοὺς καθαρμούς, ὑποστορνύντες αὐτὰ τοῖς ποσὶ τῶν ἐναγῶν. Hæc ex Polemone ferme ducta videntur. De simili re memorat Dicæarchus in fragmento de monte Pelio p. 27 sq. Buttm. et Pausanias, ubi narrat de lustrationibus ante oracula ab Amphiarao edita solennibus, I, 34, 3 : Ἔστι δὲ καθάρσιον τῷ θεῷ θύειν. Θύουσι δὲ καὶ αὐτῷ καὶ πᾶσιν ὅσοις ἐστὶν ἐπὶ ταῦτ' ὀνόματα (i. e. et Jovi καθαρσίῳ et ceteris diis, οἷς ἐστὶ τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ καθαίρεσθαι. *Parum recte Siebel. in eodem loco, et novissimi editores quorum in eadem ara inscripta sunt nomina*). προεξεργασμένων δὲ τούτων κριὸν θύσαντες αὐτῷ καὶ τὸ δέρμα ὑποστρωσάμενοι καθέδουσιν ἀναμένοντες δῆλῳσιν ἐνείρατος. Alia ejusdem religionis documenta ex antiquitatibus Ægyptiorum, Romanorum excitavit Lobeck. Agl. p. 185 sq. In universum duplex Joviorum similiumque pellium usus erat. Etenim aut in pompis lustralibus, quibus tota civitas publice februebatur, a sacerdotibus illa coria rite circumferebantur; hoc si quid video est ἄγειν τὰ πομπαῖα, ubi τὰ πομπαῖα sunt ipsa Jovia, cf. Eustath. l. c., qui tale πομπαῖον confudit cum baculo Mercurii : aut corpora eorum qui lustrabantur talibus pellibus afficiebantur, quod fiebat diversis modis; modo enim capitum indumenta ex illis pellibus parabantur, velut quibus utebantur sacerdotes Ægyptiorum et Romanorum, modo Jovis tanquam vestibus amiciebantur lustrandi, ut in lustrationibus Jovis Actæi et in Lupercalibus Romanorum, modo pedibus eorum qui februebantur hæc coria substernebantur, velut in Scirophoriis et Eleusiniis Atticis, modo etiam iis qui dormiendo oracula divinitus sibi immissum iri putabant substernebantur, velut in sacris Amphiarai, cf. Strabo VI, p. 284 : ἐναγίζουσι δὲ αὐτῷ (Κάλχαντι) μέλανα κριὸν οἱ μαντευόμενοι, ἐγκοιμώμενοι ἐν τῷ δέρματι. Quod de Scirophoriorum et Eleusiniolorum lustrationibus scribit Müllerus Æsch. Eum. p. 146, eos qui in Jovis steterint sanguine suillo superfundi solitos esse, deque sanguine pellibus collecto indeque effuso τὸ ἀποδιοπομπαῖσθαι dictum esse (« das abgewaschene Blut sammelte man dann in Felle und schüttete es damit aus : dies heisst offenbar

ἀποδιοπομπαῖσθαι »), in hoc vereor ne confuderit duo καθάρσεις genera, quæ mihi quidem diversa fuisse videntur, id quod fiebat sanguine suillo hominibus vel rebus (velut in ecclesia Atheniensium, *Demet. et Pers.* p. 358) asperso et id quod appellabatur ἀποδιοπομπαῖσθαι, de quo dictum est in antecedentibus et quocum comparare juvabit suovetaurilia Romanorum, cf. Cato R. R. § 141, in quibus tamen non vellera hostiarum, sed ipsæ hostiæ circum id quod lustrandum erat circumferebantur. *

88.

Athenæus XI, p. 478, C : Πολέμων δ' ἐν τῷ Περὶ τοῦ οἴου κωδίου φησί· « Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τελετὴν ποιεῖ, καὶ αἱρεῖται ἐκ τῆς θαλάμης καὶ νέμει » * ὅσοι ἄνω τὸ κέρνος περιενηνοχότες. Τοῦτο δ' ἐστὶν ἀγγεῖον κεραμεοῦν, ἔχον ἐν αὐτῷ πολλοὺς κοτυλίσκους κεκολλημένους· ἐνὶ δ' ἐν αὐτοῖς θρῖνοι, μήκωνες λευκοί, πυροί, κριθαί, λάθυροι, ὄξυροι, φικοί, κύαμοι, ζεαί, βρόμος, παλάθιον, μέλι, ἐλαιον, οἶνος, γάλα, ὅσον ἔριον ἀπλυτον. Ὅ δὲ τοῦτο βαστάσας, ὅσον λιχνορρήσας, τούτων γέυεται. *

Illustrat hæc PRELLERUS : « Idem locus, ait, allegatur Athen. XI, p. 476, F : κέρνος· ἀγγεῖον κεραμεοῦν... τούτων γέυεται, sed subjecto nomine Ammonii Lamptrensis, ὡς ἱστορεῖ Ἀμμώνιος ἐν τρίτῃ Περὶ βωμῶν καὶ θυσιῶν. Hic ni fallor sua sumpserat ex Polemone, Athenæus autem illius testimonium ex hujus commentariis depromperit. De re maxime dolendum quod locus tam lacer a principio ad nos pervenerit; nam describitur actio mystica, quam si accuratius cognitam haberemus, omnis mysticorum sacrorum descriptio aliquantum expeditior foret. Locum hæc actio habuisse videtur in mysteriis Matris Magnæ; nam his proprium erat τὸ κέρνος, v. Lobeck. Agl. p. 26 sq. Videtur Polemo in iis quæ ab initio omissa sunt eandem cærimoniam descripsisse, de qua pauca et obscura eaque confuse commemorat Clem. Alex. Protrept. p. 13 Pott. ubi hæc voces apponuntur : Ἐκ τυμπάνου ἐραγον, ἐκ κυμβάλου ἐπιον, ἐκερνοφόρησα, ὑπὸ τὸν παστὸν ὑπέδυν (vulgo ὑπέδυσον; illud prævit vir doctus in Zimmerm. *Zeitsch. f. A.* 1835, p. 84), quæ pronuntiabantur a mystis. Saltem hinc aliquid lucis adspersi dixeris iis quæ apud nostrum extrema sunt, δ δὲ τοῦτο (sc. τὸ κέρνος) βαστάσας, ὅσον λιχνορρήσας (i. e. velut is qui gestavit τὸ λίχνον, scilicet in aliis sacris), τούτων γέυεται, h. e. de iis gustat

88.

Polemo in libro De Jovis vellere scribit : « Post hæc initiationis mysteria celebrat, et sumit * e sacello, distribuitque eis qui cernum gestaverant. Est autem cernus vas fictile, multos continens cotyliscos agglutinatos, in qui-

bus sunt hominum, papaver candidum, triticum, hordeum, pisum, cicer, ervilia, lens, faba, zea, avena, ficum massa, mel, oleum, vinum, lac, ovina lana illota : idque vas qui gestavit, sicut qui vannum gestavit, his rebus vescitur.

quæ insunt in cavernulis τοῦ κέρνους, quæ plerumque dicuntur τὰ ἄρρητα sive etiam τὰ μυστικά, τὰ μυστήρια, cf. Lobeck. Agl. p. 56. Hæc labiis vel manibus attractabantur a mystis (τῶν μυστηρίων ἀπεισθαί, γεύεσθαι), eaque actio particularis erat earum caerimoniarum, quæ cunctæ appellabantur τελετὴ sive μυστήρια. Jam hinc interpretanda hæc apud nostrum : μετὰ ταῦτα τὴν τελετὴν ποιεῖ scil. ὁ ἱερεὺς vel ὁ ἱεροφάντης, δαδούχος. Hic ποιεῖ τὴν τελετὴν h. e. δείκνυσσι, φαίνει, παρέχει, νέμει τὰ ἄρρητα i. e. varia illa liborum genera, quæ adspiciantur, labiisque et manibus attingantur a mystis.

— Sequuntur hæc : καὶ αἰρεῖται (sc. ὁ ἱεροφάντης) ἐκ τῆς θαλάμης (aut supplendum τὸ κέρνος, ut θαλάμη sit receptaculum aliquod sacrum ubi asservabatur τὸ κέρνος, aut θαλάμη est ipsum κέρνος, ut ex huius cavernulis hierophanta sumpserit τὰ ἄρρητα) καὶ νέμει ὅσοι ἄνω τὸ κέρνος περιενηνοχότες. Hæc carent sensu. Casaub. scribendum putabat ὅσοι ἂν ὦσι : ego interposui lacunæ sigilla ; nam omissa esse nonnulla arguit et connexus sententiarum, et solent in talibus quæ propter unam vocem excerpuntur locis ea plerumque omitti, quæ officiebant ad illam vocem festinantibus. Omissa videntur fere hæc : καὶ νέμει τοῖς μύστασι, καὶ γεύονται αὐτῶν (sc. τῶν ἄρρητων) ὅσοι ἄνω (sc. εἰσί), τὸ κέρνος περιενηνοχότες. Hæc dici suspicor de iis qui κερνορορήσαντες, ἐκ τυμπάνου φαγόντες etc. in sublimiorem aliquem locum, ubi stabat hierophantes, adscenderant, ab hoc qui jam faciebat τὴν τελετὴν sacra illa abditæ accepturi et gustaturi : ὁ τὸ κέρνος βασιτάσας τούτων γίνεσθαι. Jam sequitur ipsa descriptio τοῦ κέρνους, quæ est et accuratissima et expedita. Primum ipsum vas quale fuerit enarratur. Κέρνος erat vas fictile (tum hoc tum figura et iis quæ intus erant differebat a χίτῳ, quæ erat deabus Eleusiniis et Libero sacra : quæ erat πλακτὴ vel lignea, v. Ammon. De diff. verb. v. κίωτός, Münter Dissertatt. antiq. p. 204), multas intus cavernulas habens, in quibus erant κολλίσκοι sive κρατῆρες, v. Pollux IV, 103, et qui laudantur a Casaub. ad Athen. p. 476, F, Schneid. ad Nicandr. Alexiph. p. 145, Lobeck. Agl. p. 26. In cotyliscis istis discreta asservabantur quæ a nostro enumerantur, δρυνοὶ, μήκωνες etc., quæ partim beneficiorum ab ea, quæ his sacris colebatur, dea hominibus tributorum monimenta fuisse videntur, partim ipsorum sacrorum, quibus hæc dea

colebatur et quæ ab ipsa haud dubie instituta esse narrabantur, tanquam insignia, velut μέλι, ἔλαιον, οἶνος, γάλα, quibus constabant αἱ νηφάλια θυσαίαι, in quibus rite faciendis etiam οἶον ἔριον ἄπλυτον adhiberi solebat, cf. Paus. VIII, 42, 5, qui Cereri Nigræ apud Phigalenses cultæ rite sacrificata esse narrat inter alia ἔριον τὰ μὴ ἐς ἐργασίαν πω θύοντα, ἀλλὰ ἔτι ἀνάπλεα τοῦ οἰσύπου i. e. οἶον ἔριον ἄπλυτον.

ΗΕΡΙ ΑΡΤΟΥ.

89.

Athenæus III, p. 108, F : Ἄρτου δεῖ, καὶ οὗ τῶν Μεσσαπίων βασιλέως, λέγω τῶν ἐν Ἰαπυγίᾳ, περὶ οὗ καὶ σύγγραμμά ἐστι Πολέμωνι. Μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Θουκυδίδης ἐν ἐβδόμῃ καὶ Δημήτριος ὁ κωμωδοποιὸς ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ δράματι Σικελίᾳ διὰ τούτων.

Κάκειθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀνέμψ νότψ
διεβάλομεν τὸ πέλαγος εἰς Μεσσαπίους·
Ἄρτος δ' ἀναλαβὼν ἐξένισεν ἡμᾶς καλῶ·
ξένος γε χάρις ἦν ἐκείνος καὶ μέγας
καὶ λαμπρός.

Suid. v. Ἄρτος... ἐστὶ δὲ καὶ ὄνομα τυράννου Μεσσαπίων, ὃν καὶ πρόξενον Ἀθηναίους ποιήσασθαι φησι Πολέμων.

De Arto regulo Thucydides VII, 33, 4 : Καὶ δρυμνέστες αὐτόθεν (sc. Δημοσθένους καὶ Εὐρυμέδων) κατίσχουσιν ἐς τὰς Χοιράδας νήσους Ἰαπυγίας, καὶ ἀκοντιστάς τε τινὰς τῶν Ἰαπύγων πενήτηκοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ Μεσσαπίου ἔθνους ἀναδιδάζονται ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τῷ Ἄρτῳ, ὅσπερ καὶ τοὺς ἀκοντιστάς δυνάστης ὧν παρέσχεν αὐτοῖς, ἀνανεωσάμενοί τινα παλαιὰν φιλίαν ἀφικνοῦνται Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας. Παλαιὰ illa φιλία, quæ Messapiis cum Atheniensibus intercessisse dicitur, explicanda est ex iis, quæ de Theseo ex Creta in Italiam profectoarrantur apud Plutarch. Qu. Gr. c. 35 et Strabon. VI, p. 282. Uberius hæc exposuisse Polemonem, consentaneum est. Idem num Thucydidis maxime locum illustrandum sibi proposuerit, quæ Prelleri suspicio est, in medio relinquo. Ceterum potuit hæc περὶ Ἄρτου scriptio, ut Prellerus monet, etiam pars fuisse ejus operis quod inscribatur Κτίσεις Ἰταλικῶν καὶ Σικελικῶν. Cf. de Arto Hesych.

DE ARTO.

89.

Arto (pane) nobis opus est. Nec vero illum Artum dico, Messapiorum in Apulia regem, de quo etiam exstat Polemonis commentarius. Ejusdemque et Thucydides meminit,

FRAGMENTA HISTOR. GR. — VOL. III.

et Demetrius comicus in fabula, cui Sicilia titulus, his verbis :

Et inde in Italiam vento austro
trajecimus pelagum in Messapios.
Artus autem nos hospitio benigne excepit :
hospes liberalis ibi, magnus et splendidus erat.

Artus, nomen reguli Messapiorum, quem proximum Athenienses sibi constituisse Polemo narrat.

10

v. Ἄρτας et Ἄρτος; Bekk. An. p. 448, 9; Eustath. p. 265, 31.

VARIA INCERTÆ SEDIS.

90.

Schol. Pind. Ol. VII, 95 : Πολέμων γάρ φησι παρὰ Χίοις μὲν τὸν Διόνυσον δεδέσθαι καὶ παρ' Ἐρυθραίοις δὲ τὸ ἔδος τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ ὅπως πολὺν κατεσπάρθαι λόγον περὶ τῶν ἀγαλμάτων ὡς μὴ μενόντων, ἀλλὰ πορευομένων ἄλλοσε πολλάκις. Cf. Lobeck. Aglaoph. p. 275 sq.

91.

Athenæus II, p. 55, E : Πολέμων δέ φησι τοὺς Λακεδαιμονίους τοὺς θέρμους λυσιλαΐδας καλεῖν. « Villebrunius ait λυσιάδας in mss. legi quod e neutro ex nostris enotatum. In Natalis quidem versione Lysias h. l. scriptum video, quod et Dalecampius in ora adnotaverat; sed poterat is error vel interpretis esse vel operarum. » SCHWEIGH.

92.

Idem II, p. 70, C : Καὶ περὶ τὸν Ἰνδὸν δέ φησι ποταμὸν γίνεσθαι τὴν κυνάραν. Καὶ Σκύλαξ δὲ ἡ Πολέμων γράφει. « εἶναι μὲν τὴν γῆν ὑδρηλὴν κρήνησι καὶ ὀχετοῖσιν, ἐν δὲ τοῖς οὖρεσι πέφυκε κυνάρα καὶ βοτάνη ἄλλη, » καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς. « ἐντεῦθεν δὲ ὅρος παρέτεινε τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ ἐνθεν καὶ ἐνθεν βῆλην τε καὶ δασὺ ἀγρίῃ ὕλῃ καὶ ἀκάνθῃ κυνάρᾳ. »

« Patet illa Scylacis esse, non Polemonis. Puto Polemonem (cujus nomen hic quoque per Didymum exstare videtur) de voce κυνάρᾳ disputasse deque ea inter alia Scylacis illa testimonia apponuisse; certe ego hoc mihi interdum observasse videor, si idem locus a grammaticis sub duobus nominibus particula ἢ disjunctis laudatur, velut Σκύλαξ ἢ Πολέμων, et fr. 10 παρὰ Πολέμωνι ἢ Ἀλκυωνί et similia, tunc recentiore scriptorem eum

esse, apud quem is qui citat utrumque antiquioris testimonium appositum invenerit. » PRELLER. Cf. introduct.

93.

Hesych. s. v. Ἠλύσιον· μακάρων νῆσος... Ἄλλοι, κεκραυνομένον χωρίον ἢ πεδίον. Τὰ δὲ τοιαῦτά ἐστιν ὄβαρα, καλεῖται δὲ καὶ ἐνηλύσια. Πολέμων δὲ Ἀθηναίους φησὶ καὶ ἄλλοι τινὲς (ἄλλους τινὰς conj. Küster.) τὸ κατασκηρθὲν (κατασκαφὲν cod.) χωρίον ἢ ἱερόν.

Suidas : Ἠλύσιον... οἱ δὲ τὸ κεκραυνομένον χωρίον ἢ πεδίον· τὰ δὲ τοιαῦτά ἐστιν ὄβαρα. Καλεῖται δὲ καὶ ἐνηλύσια. Πολέμων δὲ Ἀθηναίους φησὶ τὸ κατασκηρθὲν (sic Leopard., κατασκαφὲν codd.) χωρίον καλεῖν. « Polemonis observationem etsi lexicographi parum perspicue consignarunt, apparet tamen hanc fere sententiam effici : καλεῖται δὲ καὶ ἐνηλύσια, ὅ καὶ Πολέμων Ἀθηναίους φησὶ... καλεῖν. » Bernhardt. Cf. Hesych. v. Ἐνηλύσια, τὰ κατασκηρθέντα χωρία ἐνηλύσια λέγονται; idem v. Ἐνηλύσιος, ἐμβρόντητος, κεραυνόβλητος; Etym. M. p. 428, 30 et 341, 8; Pollux IX, 41; Artemidor. Onirocr. II, 8; Pausan. V, 14, 5 et 8. Festus v. Bidental, ibiq. interpr. Müller. Etrusk. II, p. 170 sqq., Hartung. Religion de Rœmer II, p. 13 sqq. Laudat hæc Prellerus.

94.

Idem v. Προσωποῦττα· Πολέμων (sic Valisius; codex : πολε, supra scripto μ'), ἀγγεῖον χαλκοῦν, ἔχον ἐπὶ τοῖς χεῖλεσι πρόσωπα, ἐν ᾧ τὰ ἱερὰ ἐπεμπον. Cf. Poll. II, 48 : Προσωποῦττα δὲ τὰ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ὀνομάζετο χαλκοῦν ἀγγεῖον, ἐχίον παραπελήσιον, περὶ τὸ στόμα ἔχον πρόσωπα λεόντων ἢ καὶ βοῶν, ἀφ' ὧν καὶ ὀνομασται.

95.

Idem v. Συσπαστόν· τῶν τραγικῶν τι ἐγχειρίδιον ἐκαλεῖτο, ὡς Πολέμων φησὶ, τὸ συντρέχον ἐν Αἴαντος ὑποκρίσει.

Lobeck. ad Soph. Ajac. p. 360 ed. 2. : « So-

VARIA INCERTÆ SEDIS.

90.

Polemo dicit apud Chios Bacchum et apud Erythræos Dianæ statuum vinciri, ac omnino multum circumferri sermonem de deorum statu quoque non maneat in loco suo, sed alio sæpe transmigrent.

91.

Polemo dicit apud Lacedæmonios lupinos *lysilaidas* vocari.

92.

Scylax aut Polemo scribit, esse terram fontibus et canatibus irriguam : « in montibus vero nascuntur, inquit, cynara aliæque herbe. » Tum in sequentibus : « Inde ab utra-

que Indi fluminis ripa porrectus erat mons altus, et spinas silvestribus arboribus et spina cynara. »

93.

Elysium, Beatorum insula... Alii dicunt locum vel campum fulmine tactum ita vocari. Hujusmodi autem loca sunt inaccessa; et appellantur etiam *enelysia*. Sic Polemon et alii nonnulli apud Athenienses loca de cælo tacta nominari dicunt.

94.

Prosoputta, vas æneum ad labra imagine habens, in quo sacra mittebant.

95.

Syspastum, pugio quidam contractilis tragicorum, quo utitur histrio Ajacem agens.

phocles scenam ita instruxit, ut spectatores Ajacem viderent quidem gladio incumbentem, sed e longinquo et quasi per transennam, quippe silvulae contextum margine. Sed quo facilius fallerentur spectatorum oculi, Sophocles ut videtur dolonis scenici fraudem adjunxit, quo histriones πρὸς τὰς κιβδηλους σφαγὰς, uti tradit Achilles Tat. III, 20, p. 77 Jacobs., repertum in choragio histrionico gladium describens οὗ δὲ σίδηρος εἰς τὴν κάπην ἀνατρέχει. Atque hoc mortis mimicae, ut dicitur Petronio c. 94, instrumento histriones, qui Ajacem agerent, esse usos apparet ex Hesychio v. συσπαστόν, ejusque idem duo alia nomina tradit, οὐπι ἀνδρομήτόν, συσπαστόν ἑγχειρίδιον παρὰ τραγικοῖς, i. e. quod Achilles dicit ἀνατρέχον, alterum minus expeditum ἄηκτον [ἄήτητον cod.], συσπαστόν ἑγχειρίδιον παρὰ Ταραντίνους [τραγικοῖς?]. Eundem ad usum comparatum fuisse cludinem mimorum Lipsii opinio est Elect. I, 18, et Carpzovii Parad. Arist. I, 7, p. 121, idemque clunaculum dici putant, quo potius παραμήριον significari videtur, v. Spanhem. ad Julian. Or. I, p. 252, Oudendorp. ad Appul. Apol. p. 560. Ad Polemonis testimonium gravissimum accedit quod schol. ad v. 864 perhibet Timotheum histrionem σφαγία cognominatum esse, quod Ajacem agens speciem occidentis pulcerrime assimularet. »

96.

Idem v. Σχυδικαί· Πολέμων παρὰ Ἑρμοδώρῳ γεγράφαι φησί· « ὑποδήματα δὲ φορεῖν τὴν ἐλευθέρην Σχυδικὰς λευκάς καὶ μασθλητίνας. »

« Videtur vir diligentissimus, quum ageret de Scythicis, notasse sibi scripturam rariorem; nam vulgo et recte scribitur Σχυδικαί, v. Harpocr., Phot., Suid. s. v. Σχυδικαί· εἰδὸς τι ὑποδήματος εἰσιν, ὡς Ἀλκαῖος ἐν ἡ· Σχυδικὰς ὑποδησάμενος; cf. Steph. B. v. Σχύθαι, Moschopol. II. σχεδὼν p. 253 ed. Vindob. : Σχυδικαί, εἰδὸς ὑποδήματος Σχυθῶν, ὥσπερ αἱ Ἀργεῖαι Ἀργείων κτλ., quæ ducta sunt ex Poll. VII, 88. — Hermodorus videtur esse Platonius, qui scripsit Περὶ μαθημάτων, Diog. L. I, 2, 8. II, 106. III, 6, et Περὶ Πλάτωνος, v. Simplic. in Aristot. Phys. fol. 54 a, et qui propter suorum

96.

Polemo apud Hermodorum scribi ait : « calceamenta ingenuam gestare Scydicas (*Scythicas*) albas et coriaceas. »

97.

Ἡδύκνου, agnus recens natus, tener, subrumus, qui herbas nondum gustavit. Polemo sic ait (*aut* : Ἡδύχρου αἶμα) a Pytho esse vocatum.

98.

Equus Nisæus. Inter Sogdianam et Bactrianam locus est Catastigona qui Græca lingua Nisus vocatur. Hic equi

ipsius librorum mercaturam, quam faciebat in Sicilia, abiit in proverbium, v. Zenob. Proverb. V, 6, Append. Vat. II, 63, Suid. v. Λόγοισιν Ἑρμούδωρος ἐμπορεύεται. » PRELLER.

97.

Idem v. Ἡδύκνου, νεογνὸν καὶ ἀπαλὸν πρόβατον, γαλαθηνὸν, τὸ μήπω πόας γευσάμενον. Πολέμων φησὶν ὑπὸ τοῦ Πυθίου κληθῆναι.

« Musurus ἡ δὲ βέμων, ex ipso codice, ut videtur; nam nihil de hoc adnotat Schowius. Sopingius refingendum censuit Ἀρτέμων vel Ἑρμώναξ, qui appellatur Ἑρμων, de quo cogitavit etiam Küsterus. Is. Vossius Πολέμων, quod ad scripturam codicis (HOPEMΩN) proxime accedere videtur. Ὁ Πύθιος est Apollo Pythius. Ceterum cf. Phot. v. Ἡδύχρους, τὸ ἐν γάλακτι ὑπάρχον ἄρνιον καὶ μήπω γεγευμένον πόας, δὲ καὶ Ἡδύκνου λέγουσιν. » PRELLER. E Photio probabile fieri apud Hesychium Ἡδύχρου addendum esse ante κληθῆναι monet G. Dindorf. in Steph. Thes. v. Ἡδύκνου. Fortasse erat .. γευσάμενον Ἡδύχρου φασὶ ὁ τ. Π. κλ.

98.

Suidas v. Ἰππος Νισαῖος. Μεταξὺ τῆς Σουσιανῆς καὶ τῆς Βακτριανῆς τόπος ἐστὶ Καταστιγώνα, ὅπερ Ἑλλάδι γλώσσῃ Νισὸς καλεῖται· ἐνταῦθα ἵπποι διάφοροι γίνονται. Οἱ δὲ, ἀπὸ Ἑρυθρᾶς θαλάσσης, εἶναι δὲ ξανθὰς πάσας. Ὁ δὲ Ἡρόδοτος τῆς Μηδίας εἶναι τὸν τόπον Νισαῖον. Ὁ δὲ Πολέμων κακῶς φησὶ λευκὸν ἵππον Νισαῖον. Cf. interpr. ad Herodot. VII, 40; III, 106; IX, 20.

99.

Ammonius De diff. verb. v. Χλαμύς de differentia vocum χλαμύς καὶ χλαῖνα disputans : Προάγεται (Δίδυμος) Ἀριστοτέλην, Φύλαρχον, Πολέμωνα, οἱ πολὺ διαφέρουσι.

100.

Zenobius IV, 21 : Ἡ λιθιώτερος Πραξιλλῆς Ἀδωνίδος. Πράξιλλα Σικωνία μελοποιὸς ἐγένετο, ὡς

nascuntur excellentes. Alii vero referunt ad mare Rubrum, traduntque omnes illos equos esse rufos. Herodotus tamen auctor est Nisum esse locum in Media. Polemo vero fallitur, dicens equum Nisæum esse album.

99.

Multum inter se differre chlenam et chlamydem Didymus comprobatur adductis testimoniis Aristotelis, Phylarchi, Polemonis.

100.

Stupidior Praxilla Adonide. Praxilla Sicyonia poetria

10.

φησι Πολέμων. Αὕτη δὲ Πράξιλλα τὸν Ἀδωνιν ἐν τοῖς μέλεσιν εἰσάγει ἐρωτώμενον ὑπὸ τῶν κάτω, τί κάλλι-
στον καταλιπὼν ἦκει; ἀποκρίνασθαι· ἥλιον καὶ σελήνην
καὶ σικύους καὶ μήλα. Ὅθεν εἰς παροιμίαν παρήχθη
ὁ λόγος· ἥλιθιον γὰρ τὸ τῷ ἡλίῳ παραβάλλειν τοὺς
σικύους. Cf. Diogenian. V, 12; Apostol. IX, 81;
Suidas v. Ἡλιθιάζω; Tatian. Or. ad Gr. § 52.
Ipsos versus Praxillæ v. ap. Bergk. Corp. lyric.
p. 818.

101.

Hellad. Chrestomath. apud Phot. Bibl. cod. 279,
p. 533, 19 Bekk : Ὅτι παροιμίαν εἶναί φησι τὸν δε-
ξιὸν ὑποδεῖσθαι πόδα, τὸν δ' ἀριστερὸν νῖζειν· φησὶ γὰρ
ὁ Πολέμων, ὡς μαρτυρεῖ Δίδυμος· « δεξιὸν εἰς ὑπόδημα,

lyrica erat, ut ait Polemo. Hæc Adonidem in canticis suis
introducitur interrogatum ab inferis, « quidnam pulcerrimum
relinquens veniat, » respondentem vero, « solem et lunam
atque cucumeres et poma piraque. »

101.

Proverbium esse Helladius dicit *calceare pedem dexte-
rum, sinistrum vero lavare*. Nam Didymo teste Polemo

ἀριστερὸν εἰς ποδάνιπτρα. » Cf. Zenobius III, 36 et
Suidas v. Δεξιὸν εἰς ὑπόδημα κτλ. Helladii locum
male Photius excerpit.

102.

Jo. Lydi frgm. De mensibus p. 274, B ed.
Hase : Καὶ βασιλεῦσαι δὲ αὐτὸν (sc. τὸν Κρόνον)
ἡ ἱστορία παραδίδωσι... κατὰ τε τὴν Λιβύην καὶ
Σικελίαν, [οἰκίσαι τε τοὺς τόπους καὶ [πόλιν] κτίσαι,
ὡς ὁ Χάραξ φησὶ, τ[ὴν τότε μὲν λεγ]ομένην Κρονίαν,
νῦν δὲ Ἱερὰν πόλιν, ὡς [Ἱ]σίδωρος περὶ Ἑλληνικῶν
θεῶν καὶ Πολέμων καὶ Αἰσχύλος ἐν τῇ Αἴτνῃ π[αραδι-
δόασιν]. Cf. Diodorus III, 61; XV, 16; G. Hermann.
De Æschyli Ætnæis p. 4. Fragmentum ad κτίσεις
Ἱταλικῶν καὶ Σικελικῶν referre licet, monente Prel-
lero.

dicit : *Dextrum pedem in calceum, sinistrum in pellu-
vium.*

102.

Cronum... in Libya et Sicilia regnasse, in iisque regionibus
tum alia loca incolis frequentasse tum urbem condidisse
quam, uti Charax ait, olim Croniam nominarunt, nunc
Hieram polin, *sacram urbem*, vocant, ut Isigonus De
Græcis diis et Polemon et Æschylus in Ætnæis tradunt.

MNASEAS PATRENSIS.

Mnaseas Patrensis (*) (vel secundum alios Patarsis), cujus fragmenta exhibemus, inter varios ejus nominis viros is esse videtur, quem Eratosthenis discipulum dicit Suidas v. Ἐρατοσθένης · μαθηταὶ δὲ αὐτοῦ καὶ Μνασίας καὶ Μένανδρος καὶ Ἀριστὶς (?). Condidit Περίηγησιν (fr. 13) sive Περίπλου (fr. 6. 39 etc.), cujus partes inscriptae erant Εὐρώπη (v. fr. 1. 2. 7. 11. 14. 16. 17; adde 12 et 15 ubi Εὐρωπαϊκά); Ἀσία (fr. 25. 31), Λιβύη (fr. 36). Eo opere terras mari mediterraneo adjacentes ita videtur perlustrasse, ut quaecunque ad origines urbium, ad locorum mirabilia fabulasque, ad mores populorum, deorumque cultum spectant, sedule colligeret. Nam antiquariis potius quam geographis (**) Mnaseam accensendum esse tum ex Peripli fragmentis liquet, tum alterum ejusdem scriptoris opus, quo Delphica oracula collegit (fr. 42 sqq.), subindicat.

Ceterum scriptorem nostrum hominem levissimum esse quum alii viri docti saepius monuerunt,

(*) Πατρῆς (Πάτραι, πόλις Ἀχαΐας · ὁ πολίτης Πατρῆς Steph. Byz.) nominatur ab Athenaeo et Photio et Parremiographis (fr. 6. 15. 32. 33. 39. 35), quod abisse videtur in Παταρῆς (Πάταρα, πόλις Λυκίας · ὁ πολίτης Παταρεὺς St. B.) ap. schol. Pindari, Luciani, Hesiodi (fr. 5. 9. 32 a. 42). — Mnaseas Berytius, qui scripsit Τέχνην ῥητορικὴν καὶ περὶ ὀνομάτων Ἀττικῶν, memoratur Suidae s. h. v. Add. Mnaseas Locrus vel Colophonius, παιγνίων poeta. Athen. VII, p. 321, F. Bæckh. Exp. Pind. p. 197. Bode Dor. Lyrick p. 44. Ulrici Gesch. d. hell. Poes. II, p. 137. 473. — Mnaseas Corcyraeus, astronomus, geometra, grammaticus. Bæckh. C. I. n. 1907. W. Müller. De Corcyr. Rep. p. 52. — M. medicus, Galen. IV, 42. Plinius XII. XIII. XXI. Aetius p. 508, 694, 761, 767, 822; Soranus De arte obetetr. c. 8, p. 21. 23 ed. Boisson. — M. Phocensis. Aristot. Pol. V, 3, 4. Diodor. XVI, 38. — M. Argivus. Demosthen. p. 324, 10. Polyb. XVII, 14, 3. — M. Atheniensis, Mionet. Descript. II, p. 125 Cf. id. IV, p. 122 in numis Sardium, et III, p. 167 ubi Μνησίας in numo Mileti. — M. Halicarnassensis. Bæckh. C. I. n. 2666. — M. Cyrenaeus, cursor, Pausan. VI, 13, 7. 18, 1. — M. Cilliensis, pater Zenonis. Pausan. I, 29, 15. II, 8, 4. Plutarch. Mor. p. 1069 Didot. — M. Arali pater, sec. nonnullos. Vit. Arat. II. — M. Rhodiorum navarchus. Appian. B. C. IV, 66. 71. — M. Hesiodi filius, quem finxerunt. Tzet. ad Hes. Op. 269. De varietate scripturae (Μνασίας, Μνασίος, Μνασίος, Μνησίας, Μνεσίας) v. L. Dindorf in St. Thes. gr. v. Μνασίας.

(**) Inter geographos Mnaseam siculi Polemonem recenset Forbiger (Handb. d. alt. Geogr. p. 239), praeeunte Uckerto.

tum nuper Prellerus declaravit (ad Polemon. p. 180) verbis hisce : « Pessimi generis est, unus ex insolenti ista et fastidiosa, qui Euhemerum profitebantur, historicorum secta, ridicule credulus, aniliter loquax. Quamquam habet etiam sic talium scriptorum tractatio aliquem fructum, videlicet ut graecas literas cum multis praecclaris etiam multa vulgaria et sane quam vilia tulisse moneamur; quo accedit quod in Mnasea veluti vivo exemplo judicare liceat pestem illam Euhemerismi, quae tot Graecorum ingenia affecit inprimisque iis literis quae versantur in fabulis antiquitatibusque examinandis, mirabile quantum nocuit. » V. fragm. 1. 2. 4. 8. 16. 31. 38. 42.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ sive ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ.

α'. ΕΥΡΩΠΗ.

E LIBRO PRIMO.

I.

Germanicus ad Arat. Phæn. p. 196 ed. Bas. : *Endymionem vero (Diana) amasse dicitur..., quod primus hominum Endymion cursum lunæ invenerit, unde et triginta annos dormisse dicitur, quia nihil aliud in vita sua, nisi huic reptitioni studuit, sicut Mnaseas in primo libro de Europa scribens tradit.*

Eadem e Germanico Fulgentius Myth. II, 19. Cf. Plinius H. N. II, 6 : *Quæ singula in ea (luna) deprehendit hominum primus Endymion, et ob id amore ejus captus fama traditur.* Cf. schol. Apoll. Rhod. IV, 264 : *Τινὲς δὲ φασιν Ἐνδυμίωνα εὐρηκέναι τὰς περιόδους καὶ τοὺς ἀριθμοὺς τῆς Σελήνης, ὅθεν καὶ προσελήγους τοὺς Ἀρκάδας κληθῆναι. Ἀρκὰς γὰρ δ' Ἐνδυμίων.* Aliter de Proselenorum nominis origine Mnaseas (fr. 4). Vulgo Endymion ex Elide oriundus dicitur. Ad eandem regionem revocari potest alterum quod e primo libro fragmentum superstes. Probabile itaque Mnaseam initium periegeseos fecisse a Peloponneso.

2.

Harpocratio : Ἰππία Ἀθηναῖα. Ἰσαῖος ἐν τῷ πρὸς Καλυδῶνα. Μνασίας ἐν α' Εὐρώπης τὴν Ἰππίαν Ἀθηναῖαν Ποσειδῶνος εἶναι φησι θυγατέρα καὶ Κορύφης τῆς Ὀκεανοῦ, ἄρμα δὲ πρώτην κατασκευάσαν διὰ τοῦτο Ἰππίαν κακλῆσθαι.

PERIEGESIS SIVE PERIPLUS.

EUROPA.

Mnaseas libro primo De Europa Minervam equestrem

Neptuni et Coryphae Oceano natæ filiam esse dicit, quæ quum prima equos currui junxisset, inde Equestris cognomen tulisset.

Mνασαίας A. — Εὐρώπης om. B C. — Κορύφης Vales. Πολύφης ABCD. νόμφης N. λύφης margo N. Bekker. Cf. Næke Clærilus p. 143.

Bekker. Anecd. p. 350, 25 : Ἀθηνᾶ ἱππία · ἡ δὲ ἐκ τοῦ Διὸς κεφαλῆς, ὡς δὲ μῦθος, μεθ' ἱππου ἀνήλατο, ἡ δὲ, ὡς Μνασείας, ἡ Ποσειδῶνος καὶ Κόρης (sc. Κορύφης) τῆς Ὀκεανοῦ θυγάτηρ Ἀθηνᾶ τὸ ἄρμα τῶν ἱππων ἐξεῦρεν. Ἄλλοι δὲ φασιν, ὡς Ἀδραστον φεύγοντα καὶ ἐπὶ Κολώνου στήσαντα τοὺς ἱππους Ποσειδῶνα καὶ Ἀθηνᾶν ἱππίους προσχωρεῦσθαι. Cf. Cicero De N. D. 3, 23, ubi Coryphe, Oceani f., ex Jove mater est Minervæ quartæ. Minerva ἱππία colebatur Athenis, Tegeæ, Olympiæ (Pausan. I, I, 30, 4; V, 15, 14; VIII, 41, 4). Peloponnesi dea h. l. disputandi ansam Mnaseæ dedisse videtur. V. fragm. 1.

3.

Zenobius II, 67 : Βούνας δι·κάζει· αὕτη λέγεται ἐπὶ τῶν τὰς κρίσεις ἀναβαλλομένων ἀεὶ καὶ ὑπεριθεμένων. Βούνας γὰρ Ἀθηναῖος ἐγένετο, ὡς φησι Μνασείας· τοῦτο δὲ Ἥλειοι πρὸς Καλυδωνίους διαφερόμενοι ἐπέτρεψαν τὴν δίκην, νομίσαντες ἀναμένειν ἕως ἂν ἀπορήνηται. Ἰνὸς δὲ ὁ Βούνας τοῦτο, ἤκουσε μὲν ἀμφοτέρων, ἀνεβάλλετο δὲ ἐὼς τελευτῆς τὴν ἀπόφασιν.

Eadem brevius Zenobius II, 86, pro Βούνας δι·κάζει ponens Βουλᾶς δι·κάζει. Scilicet « quum reperisset dittoγραφίαν et Βούνας et Βουλίας, idem proverbium bis posuit. Verum est Βουλίας. v. Nitzsch. Meletem. I, p. 157. Demetrius De eloc. § 153 : Ὁ παρὰ Σώφρονι βητορεύων Βουλίας οὐδὲν ἀκολουθοῦν ἐκ τῷ λέγει. » Leutsch. Paræmiogr. I, p. 50. Fragmentum h. l. posui propter mentionem Eleorum. Sequuntur reliqua quæ spectant ad Peloponnesum.

4.

Schol. Apoll. Rhod. IV, 264, variorum senten-

3.

Bunas (Bullas) judex est. Hoc proverbium de iis dicitur qui judicia in longum proferunt atque ampliant. Bunas enim Atheniensis fuit, ut Mnaseas refert, cui Elei cum Calydoniis litigantes causam controversiæ commiserant. Convenerant autem ab injuria ut temperarent, dum sententiam ille pronuntiasset. Qua re cognita, Bunas audivit quidem contententes utrosque, pronuntiare autem ad extremum usque spiritum distulit.

4.

Mnaseas Proselenum Arcadium regem fuisse narrat.

5.

Nymphæ quoque sacrorum antistites Melissæ vocabantur, ut Mnaseas Patrensis (Patrensis) exponit, dicens persuasisse eas hominibus, ut a carnium esu abstinentes fructibus arborum vescerentur; eoque tempore unam eorum, Melissam nomine, apum favis, quas reperisset, primum pro

tias afferens, unde Arcades Proseleni vocentur : Μνασείας δὲ φησι Προσέληνον Ἀρχάδων βασιλεῦσαι. Sic recte Musurus in schol. Aldin. ad Aristoph. Nub. 397, p. 431 ed. Didot. Vulgo : πρὸ σαλήνης Ἀρχάδας βασιλεῦσαι. Cf. Eudoc. p. 438.

5.

Schol. Pindar. P. IV, 104 : Ὅτι δὲ καὶ τὰς περὶ τὰ ἱερὰ διατελούσας Νύμφας Μελίσσας ὠλεγον, Μνασείας ὁ Παταρεὺς ἀφηγεῖται λέγων, ὡς αὐταὶ κατέπαυσαν σαρχοφαγοῦντας τοὺς ἀνθρώπους πείσασαι τῇ ἀπὸ τῶν δένδρων χρῆσθαι τροφῇ, καθ' ὃν καιρὸν καὶ μὲς τῆς αὐτῶν Μελίσσα κηρία μελισσῶν εὐρούσας πρώτη ἔφαγε καὶ ὕδατι μίξασα ἔπιε, καὶ τὰς ἄλλας δὲ ἐδίδαξε, καὶ τὰ ζωὰ μελίσσας ἐξ ἑαυτῆς ἐκάλει, καὶ φυλακὴν πλείστην ἐποίησας· ταῦτα δὲ φησιν ἐν Πελοποννήσῳ γενέσθαι· ἀνευ γὰρ Νυμφῶν οὔτε Δήμητρος ἱερὸν τιμᾶται, διὰ τὸ ταύτας πρώτας καρπὸν ἀποδοῖναι καὶ τὴν ἀλληλοφαγίαν παῦσαι καὶ περιβλήματα χάριν αἰδῶς ἐξ ὕλης ἐκπονήσαι· οὔτε γάμος οὐδὲς ἀνευ Νυμφῶν συντελεῖται, ἀλλὰ ταύτας πρώτων τιμῶμεν μνήμης χάριν, ὅτι εὐσεβείας τε καὶ δσιότητος ἀρχηγοὶ ἐγένοντο. Cf. Steph. Thes. v. Μελίσσα.

6.

Athenæus VIII, p. 331, E : Μνασείας δ' ὁ Πατρεὺς ἐν τῷ Περίπλῳ τοὺς ἐν τῷ Κλείτορι ποταμῷ φησιν ἰχθὺς φθέγγεσθαι, καίτοι μόνους εἰρηκτότος Ἀριστοτέλους φθέγγεσθαι σκάρων καὶ τὸν ποταμὸν χοῖρων.

7.

Schol. Theocrit. I, 64 : Μνασείας δὲ ἐν τῷ Περὶ Εὐρώπης Πανὸς υἱὸν φησι Βουκολίωνα, ἀφ' οὗ καὶ τὸ βουκολεῖν. Apud Apollod. II, 1, 5, 7 Bucolion est filius Lycaonis. Schol. Vatican. in Eurip. Rhes. 36 : Κρονίου πανός] Μνασείας δὲ ξενικώτερον ἀφηγεῖται

cibo, fisdemque aquæ mixtis pro potu usam esse, idque reliquas docuisse, apesque de suo nomine μελίσσας vocasse, magnamque earum curam gessisse. Hoc vero in Peloponneso factum esse. Absque Nymphis enim neque Cereri sacrificatur, quod primæ illæ fructuum usum ostendentes inhiabissent homines, ne invicem se vorarent, et quod pudicitia causa amictum invenissent; neque nuptiæ ullæ absque Nymphis celebrantur, sed has primum honoramus memoriæ causa, quod pietatis et religiositatis auctores fuerunt.

6.

Mnaseas Patrensis in Periplo pisces in Clitore (Arcadiæ) fluvio ait esse vocales; quum solos scaros et fluviatiles porcos vocem edere scripserit Aristoteles.

7.

Mnaseas in Europa Panis filium Bucolionem esse ait. Saturnius Pan.] Mnaseas minus scite de Pane exponens, eum Saturnium appellari dicit vel quod Saturni filius sit;

τὰ περὶ Πανός, ἢ ὅτι Κρόνου παῖς ἢ ὅτι παλαιός ἐστιν, Αἰθέρος γενεαλογούμενος (Κρόνους γὰρ καὶ Κρονίου τοὺς πάνυ ἀρχαίους ἔλεγον) ἢ παππωνυμικῶς, ὅτι Διός, ὡς τὸν Ἀχλλέα Αἰακίδην [λέγουσιν].

8.

Schol. Apoll. Rhod. II, 1053 : Στυμφαλίδες δὲ λέγονται αἱ περὶ αὐτὴν (sc. τὴν Στυμφαλίδα λίμνην) ὄρνιθες... Ἰδίως δὲ Μνασείας φησὶ Στυμφάλου τινὸς ἥρωος καὶ Ὀρνίθος γυναικὸς γενέσθαι Στυμφαλίδας θυγατέρας· ὅς ἀνελαῖν τὸν Ἡρακλέα, ὅτι οὐ προσεδέξαντο αὐτόν, καὶ ἐξένισαν τοὺς Μολίονας. V. Siebelis ad Pausan. VIII, 23, 4, p. 264.

9.

Schol. Pind. Ol. XI, 39 : Ὅτι ἐν τῷ πρὸς Αὐγείαν πολέμῳ ὁ Ἡρακλῆς ὑπὸ τῶν Μολιονιδῶν ἀλούς ἔφυγε, εἰς μνηστὰς αὐτοῖς τὸν περὶ Κλειωνᾶς συνεστήσατο λόχον, φησὶ Μνασείας ὁ Παταρεύς. Subjungimus reliqua quæ de Hercule traduntur.

10.

Schol. Apoll. Rhod. I, 131 : Ὑλας· οὗτος Ἡρακλέους ἱρώμενος, υἱὸς δὲ Θειοδάμαντος τοῦ Δρύοπος. Οὕτω Μνασείας· Ἑλλάνικος δὲ (fr. 39) κτλ. Cf. Argum. Theocrit. Id. XVIII. Fortasse de Hyla in Asiaticis dixerat.

11.

Ælianus H. A. XVIII, 47 : Λέγει Μνασείας ἐν τῇ Εὐρώπῃ [Διός] Ἡρακλέους ἱερὸν εἶναι καὶ τῆς τούτου γαμετῆς, ἣν ἄδουσιν οἱ ποιηταὶ τῆς Ἥρας θυγατέρα. Οὐκοῦν ἐν τῷ τοῦ νεῶ περιβολῇ τιθαστοὺς ὄρνιθας τρέφεσθαι πολλοὺς φησι, καὶ τοῦτο δὲ εἶναι ἀλεκτρούνας τε καὶ ἀλεκτορίδας τούσδε τοὺς ὄρνις. Νέμονται δὲ καὶ συναγελίζονται σφίσι κατὰ γένος, καὶ δημοσίαις ἔχουσι τροφάς, καὶ τῶν θεῶν ἀναθήματά εἰσι τῶν προειρημέ-

vel quod sit perantiquus, ab Æthere originem ducens (nimis Saturnos et Saturnios pervetustos appellari), vel quod, quum Jovis filius sit, ab avo illud nomen habeat, sicut Achillem Æacidam vocant.

8.

Stymphalides dicuntur aves quæ circa lacum Stymphalidem degunt. Contra Mnaseas mirum in modum Stymphalides cujusdam herois et Ornithis (Avis) mulieris filias esse Stymphalides, easque ab Hercule interfectas esse ait, quod ipsum non admisissent, sed Molionides hospitio exceperissent.

9.

In bello contra Augeam Hercules a Molionidis victus fugam arripuit, ac propterea succensens illis prope Cleonas insidias struxit, ut Mnaseas Patarensis (Patrensis) ait.

10.

Hylas Hercules amatus et filius Thiodamantis Dryope nati fuit, teste Mnasea.

11.

Mnaseas in Europa scribit esse templum quoddam Hercu-

λων. Αἱ μὲν οὖν ἀλεκτορίδες ἐν τῇ τῆς Ἥρας codd.) νέμονται νεῶ, οἱ δὲ ἐν Ἡρακλέους οἱ τῶνδε γαμέται. Ὅγετος δὲ ἄρα ἀενάου τε καὶ καθαρῷ ὕδατος διαρρεῖ μέσος. Θῆλος μὲν οὖν οὐδὲ εἰς εἰς Ἡρακλέους πάρεσιν, οἱ δὲ ἄρρενες, ὅταν ἢ καιρὸς υποθόρνυσθαι, υπερπέτονται τὸν ὀχετόν· εἴτα διηλθάντες ταῖς θηλείαις ἐπανίσκιν εἰς τὰ σφέτερα αὐθις περὶ τὸν θεὸν ὃ λατρεύουσιν, καθηράμενοι τῷ διειργόντι τὰ γένη τῶν ὄρνιθων ὕδατι. Τίκτεται οὖν, ὅα εἰκὸς, πρῶτα ἐκ τῆς διηλίας ὥα· εἴτα δταν αὐτὰ θάλψωσι καὶ ἐκλέψωσι τοὺς νεοττοὺς αἱ μητέρες, τοὺς υἱεῖς οἱ ἄρρενες παρ' ἐαυτοῦς ἄγουσι καὶ ἐκτρέφουσιν, αἱ δὲ ὄρνις κἀκείναις ἐστὶ τρέφειν τὰς θυγατέρας.

Ἐν τῇ Εὐρώπῃ Διός]. « Depravata; ἐν τῆς ἐρώπης Διός Ἡρακλέους ed. Gesn., qui in marg. conjecit ἐν

π

τοῖς ἐρωτικαῖς Ἡρακλέους. ἐν τῇ ἐρώ. m. ἐν τῇ Εὐρώπῃ διὸς Ἡρακλέους M., quod recepit Gronovius, qui ἐν τοῖς Εὐρώπης δευτέρῳ malit. » Jacobs. ἐν τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς Reines. in Var. Lect. — Unger. in Theban. Parad. p. 428 conj. ἐν τῇ Εὐρώπῃ πεδίον Ἡρακλ. vel ἐν Εὐρώπῃς πεδίῳ vel ἐν τῆς Εὐρωπίας Δίῳ (Macedoniae urbe). Fortasse Διὸς vox huc irrepsit ex sequentibus, ubi fuerit οἱ ποιηταὶ Διὸς καὶ Ἥρας θυγατέρα.

E LIBRO TERTIO.

12.

Athenæus VII, p. 296, B : Μνασείας δ' ἐν τρίτῃ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἀθηθόνος καὶ Ἀλκυόνης αὐτόν (τὸν Ἰαλύκον) γενεαλογεῖ. Ναυτικὸν δὲ αὐτόν καὶ κολυμβητὴν ἀγαθὸν γενόμενον Πόντιον καλεῖσθαι· ἀρπάσαντα δὲ Σύμην, τὴν Ἰαλύσου καὶ Δωτιδὸς θυγατέρα, ἀποπλεῦσαι εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ τὴν ἐγγὺς τῆς Καρίας νῆσον ἔρημον κατοικήσαντα ἀπὸ τῆς γυναικὸς Σύμην αὐτὴν προσαγορεῦσαι. Cf. Müller. Min. p. 195.

lis et uxoris ejus, quam (Jovis et) Junonis filiam poetæ celebrant. In hujus templi concepto cicures aves multas nutriti ait, nempe gallos et gallinas. Compascuntur autem, et gregatim pro sui generis sexu degunt, et sumptu aluntur publico, diis quos diximus consecrati. Gallinæ in æde Hebes, gallinæ in Herculis pascuntur. Fluit autem in medio rivus perennis et limpidæ aquæ. Gallinarum igitur nulla ad Herculis templum accedit; at suo tempore mares stimulati libidine rivum transvolant, et postquam impleverint feminas, ad deum suum et suas redeunt sedes, lustrati purgatique interfluente rivo, quo sexus uterque dispescitur. Natis igitur, ut consentaneum est, ovis gallinæ incubant, pullosque excludunt; ac mares genitoribus, feminæ novellæ matribus accedunt et aluntur.

12.

Mnaseas tertio Europæicorum Glaucum Anthedonis et Alcyones filium fuisse ait : appellari autem Pontium (marinum) eo quod navigandi urinandique fuisset peritissimus ;

13.

Stephan. Byz. : Ἐγγεῖανες, ἔθνος Ἰλλυρίας, οἱ αὐτοὶ τοῖς Ἐγγελαῖς, ὡς Μνασεῖας ἐν γ' τῶν Περιηγήσεων. Quum ex fragm. 12 colligas Mnaseam libro tertio, Bæotiz περιήγησιν instituisse, Enchelensium mentio haud dubie pertinet ad historiam Cadmi et Harmoniz. V. Apollodor. III, 5, 4, 1.

14.

Athenæus XII, p. 530, C : Οὐ μόνος δὲ ὁ Σαρδανάπαλλος διετέθρυπτο, ἀλλὰ καὶ Ἀνδρόκοττος ὁ Φρύξ. Καὶ γὰρ οὗτος ἐνεδύσατο ἀνθινὴν ἐσθῆτα καὶ γυναικὸς εὐπρεπέστερον ἐκοσμίετο, ὡς Μνασεῖας φησὶν ἐν τρίτῳ Εὐρώπης. Hæc fortasse attulit de Hercule Thebano loquens; quem apud Omphalen Sardanapalli (Her- culis Sandonis) more vixisse narrabant (Lyds De Mag. III, 64 p. 262; Lucian. D. D. XIII, 2), cuiusque festis sacerdos muliebri veste ornatus conspiciebatur (Plutarch. Qu. gr. 58. Müller. Dor. I, 450 sq.).

15.

Idem IV, p. 158, C : Οἶδα δὲ καὶ τὴν Ὀδυσσεύς τοῦ φρονιμωτάτου καὶ συνετωτάτου ἀδελφῆν Φακῆν καλουμένην, ἣν ἄλλοι τινὲς Καλλιστὴν ὀνομάζουσιν, ὡς ἱστορεῖν Μνασεῖαν τὸν Πατρέα ἐν τρίτῳ Εὐρωπαϊκῶν φησὶ Λυσίμαχος ἐν τρίτῳ Νόστων. Cf. Eustath. p. 1572, 52. Hæc quoque ad Bæotiz periegesin revocare licet, siquidem in Bæotia natus Ulysses dicitur apud Istrum fr. 52.

16.

Fulgentius Exp. serm. ant. p. 168 : *Mnaseas III Europæ libro scripsit Apollinem postquam a Jove ictus et interfectus est, a vispillonibus ad sepulcrum elatum esse.*

eundem rapta Syme Ialysi et Dotidis filia, in Asiam navigasse, insulamque desertam prope Cariam frequentasse, eamque ab uxoris nomine Symen vocasse.

13.

Enchelanes, gens Illyriæ, iidem cum Enchelensibus, ut Mnaseas ait tertio Periegeseo.

14.

Non unus Sardanapallus voluptatibus diffluxit, verum etiam Androcottus Phryx. Nam et hic floridam gestabat vestem, et quavis muliere venustius sese ornabat, ut ait Mnaseas libro tertio Europæ.

15.

Scio etiam Ulyssi prudentissimo intelligentissimoque sororem fuisse, cui Phace (*Lenticula*) fuerit nomen; quam nonnulli Callisto vocant, ut Mnaseam Patrensem tertio Europæicorum libro tradere ait Lysimachus in tertio Notorum.

III Europæ libro] Leid. cod. in Europæ libro.

Vett. edd. in Cecropæ libro. Munck. Nescio num numeri signum in libris quibusdam Munckerus invenerit, an ipse eruerit e voce in, quam codd. præbent. Ex eodem libro tertio fluxisse puto sequentia.

17.

Photius Lex. : Πραξιδικὴ θεὸς ἥς κεφαλὴν μόνον ἰδρύοντο. Μνασεῖας δὲ ἐν τῷ Περί Εὐρώπης, Σωτήρος καὶ τῆς ἀδελφῆς Πραξιδικῆς γενέσθαι Κτήσιον υἱὸν, καὶ θυγατέρας Ὀμόνοϊαν καὶ Ἀρετὴν ἅς ἀπὸ τῆς μητρὸς Πραξιδικῆς κληθῆναι. Διονύσιος δὲ ἐν Κτίσειν Ὠγύγου θυγατέρας, Ἀλακομείναν (Ἀλκομείναν Phot.), Θελξίνειαν (Θελξινίαν Phot.), Αὐλίδαν, ἃς ὕστερον Πραξιδικῆς ὀνομασθῆναι. Eadem Suidas. Cf. Hesychius : Πραξιδικὴ δαίμονά τινά φασιν, τὴν ὥσπερ τέλος ἐπιτιθεῖσαν τοῖς τε λεγομένοις καὶ πραττομένοις. Διὸ καὶ τὰ ἀγάλματα κεφαλὰς γίνεσθαι, καὶ τὰ θύματα ὁμοίως. Orpheus Hymn. in Proserp. 5 : Πραξιδικὴ ἐρατοπλόκαμε, Διοῦς θάλας ἄγνων. Idem Argon. 30 : Ὅργια Πραξιδικῆς καὶ ἀρείης νύκτας Ἀθήνης. De Praxidicis Haliarti v. Pausanias IX, 33, 2. 4. Cf. etiam Steph. Byz. v. Τρεμίλῃ; Meursius Regn. Athen. I, 9 p. 24; Müller. Min. p. 128.

18.

Schol. Eur. Phœn. 651 : Βρόμιον ἔνθα τέκετο μάτηρ Διὸς γάμοις, κισσὸς δὲ περιστεφῆς εὐκτοῦς εὐδοῦς ἔτι βρέφος χλοηφόροιςιν ἔρνεσιν κατασκίοισιν ὀλβίσαα ἐνώτισεν, βάκχιον χόρευμα παρβένοισι Θεβαῖαισι καὶ γυναιξίν εὐδοῖς.] ἱστορεῖ γὰρ Μνασεῖας, ὅτι τῶν Καδμείων βασιλείων κεραυνωθέντων, κισσὸς περὶ τοὺς κίβνας φρεῖς ἐκάλυψεν αὐτὸν, μὴ αὐθυμερὸν καὶ ἐν μηδενὶ τὸ βρέφος διαφραθῇ καλυφθῆναι. Διὸ καὶ περικύβητος ὁ θεὸς ἐκλήθη παρὰ Θεβαῖοις.

Codex Guelfh., omissis vv. ἱστορεῖ γὰρ Μνασεῖας, ita habet : Τῶν Κ. βασιλείων κερ., ἐξήμβλωσεν αὐ-

17.

Praxidice, dea, cujus caput solum consecrare solebant. Mnaseas autem in libris De Europa ait Soteris et sororis Praxidices filium fuisse Concordiam et Virtutem; easque de matre Praxidicas esse vocatas. Dionysius contra in Origini-bus perhibuit Ogygis filias, Alalcomeniam, Thelxiniam, Aulidem, quæ postea Praxidices vocatæ sint.

18.

Bacchum ubi peperit mater Jovis connubio, quem hedera circumdata flexuosa statim adhuc infantem vi- rentibus frondibus umbrosis beans textit, bacchicis cho- reis celebrandam rem virginibus Thebanis et mulieribus Evtis] Narrat enim Mnaseas, dum Cadmea regia Jovis fulmine incensa flagraret, [Semelen abortu Bacchum enīxam esse,] hederamque columnis se circumvolvmentem texisse in- fantem, ne quidquam flammis laderetur. Quare etiam πε- ρικύβητος Bacchus a Thebanis appellatus est.

τὸν ἢ μήτηρ καταφλεγεῖσα, κισσὸς δὲ περὶ τοὺς κίονας
φύς ἐτι βρέφος ὄντα κατὰ τοῦ νώτου περιεβίβεν, ὅπως
μὴ κτλ.

E LIBRO OCTAVO.

19.

Schol. II. O, 336 : Ὁμοίως τῷ ποιητῇ καὶ Ἑλλά-
νικος τὴν Ἑριώπην μητέρα Αἰαντός (Ajacis Locri,
Oilei f.) φησι. Φερεκύδης δὲ ἐν εὖ (i. e. ἐν πέμπτῳ)
καὶ Μνασέας ἐν ἡ' Ἀλκιμάχῃ· ὁ δὲ τῶν Ναυπακτικῶν
ποιητῆς διώνυμον αὐτὴν φησι· « Τὴν δὲ μεθ' ὀπλοτά-
την Ἑριώπην ἐξονόμαζεν, Ἀλκιμάχῃ δὲ πατὴρ τε καὶ
Ἀδμητος καλέεσκεν. »

E LIBRIS INCERTIS.

20.

Stephan. Byz. v. Δωδώνη· Διτταὶ δ' εἰς Δωδῶναι,
αὕτη καὶ ἡ ἐν Ἰταλίᾳ, καθάπερ ἄλλοι καὶ Μνασέας.
Italica Dodona aliunde non nota. « Fortassis inci-
dit noster in depravatum Mnaseæ codicem, in quo
pro *Bobonia* sive *Bononia*, *Dodone* vel *Dodonia*,
vel simile mendum obrepserat. » BERKELIUS.

21.

Stephan. Byz. : Δώτιον, πόλις Θεσσαλίας, ὅπου
μετάφησαν οἱ Κνίδιοι; ὣν ἡ γῶρα Κνιδία.. Ἐκλήθη
δὲ ἀπὸ Δωτίας τῆς Ἑλάτου. Φερεκύδης δὲ ἀπὸ Δώτιος
τοῦ Ἀστερίου καὶ Ἀμφικτυόνος τῆς Φθίου· ὡς δὲ Ἀρχί-
νος, ἀπὸ Δώτου τοῦ Νεώνου τοῦ Ἑλλήνος· Μνασέας δὲ
ἀπὸ Δώτου τοῦ Πελαγοῦ. Cf. Müller. *Min.* p. 192.

22.

Stephan. Byz. : Ἀχανθος, πόλις Θράκης ἀκάνθαις

19.

Cum Homero consentiens Hellenicus quoque Eriopen ma-
trem Ajacis dicit. Pherecydes vero libro quinto et Mnaseas
octavo Alcimachen ponunt.

20.

Dux sunt Dodonæ, Epirotica hæc atque alia in Italia, uti
tum alii tum Mnaseas testantur.

21.

Dotium urbs Thessaliæ, quo commigrarunt Cnidii, quo-
rum regio Cnidia. Denominata est a Dotia Elati filia; se-
cundum Pherecyden vero a Dotide, Asterii et Amphictyo-
nes, quæ ex Phthio nata est; secundum Archinum a Doto
Neoni filio, Hellenis nepote; secundum Mnaseam, a Doto
Pelasgi filio.

22.

Acanthus, urbs Thraciæ, super Athonem sita, spuiisque
circumsepta, unde etiam nomen habet, vel ab Acantho
quodam, ut Mnaseas tradit.

23.

Mnaseas apud Getas Saturnum coli ac Zamolxin vocari.

πεπραγμένη ὑπὲρ τὸν Ἄθω, ὅθεν κέκληται, ἢ ἀπὸ
τινος Ἀκάνθου, ὡς Μνασέας.

23.

Photius Lex. : Ζάμολξις... Μνασέας δὲ παρὰ Γέ-
ταις τὸν Κρόνον (χρόνον Et. M.) τιμᾶσθαι καὶ καλεῖ-
σθαι Ζάμολξιν.

24.

Schol. Apoll. Rh. II, 675 : Μνασέας δὲ φησι νῦν
τοὺς Ὑπερβορείους Δελφούς λέγεσθαι.

25.

Schol. Odys. XVIII, 86 : Ἐχετος ἦν μὲν υἱὸς
Βουχέτου, ἀφ' οὗ καὶ ἐν Σικελίᾳ πόλις Βούχετος κα-
λεῖται. Σικελῶν δὲ τύραννος λέγεται. Τοῦτον τοὺς μὲν
ἐγγωρίους κατὰ πάντα τρόπον σίνεσθαι, τοὺς δὲ ξένους
ἀναιρῖν λωδῶμενον· τσαούτην δὲ κακίαν ἔχειν, ὡς καὶ
τοὺς μακρὰν οἰκοῦντας, ὅτε θέλοιεν σφόδρα πινὰ τιμω-
ρῆσαι καὶ ξένῳ περιβαλεῖν θανάτῳ, ἐκπέμπειν αὐτῷ·
πολλὰς γὰρ μηχανὰς ἐξευρεῖν τοῦτον κακίας· ὅθεν τὸν
λαὸν οὐχ ὑπομένειν τὴν πικρὰν αὐτὴν τυραννίδα,
λίθοις δὲ αὐτὸν ἀνελεῖν. Ἡ ἱστορία παρὰ Μνασέα καὶ
Μαρσύα. Cf. not. ad fr. 10 Marsyæ Philippensis.
Pro Μνασέα καὶ Μαρσύα, olim fuerit M. ἡ M.; male
exaratum nomen dubitationem movit scribæ.

25 a.

Schol. in Hom. II. B, 671 ap. Cramer. Anecd.
I, p. 277 : Ἀπὸ μιᾶς αἰ πᾶσαι [Μοῦσαι] λέγονται.
Μνασέας δὲ φησιν, ὅτι αἱ πᾶσαι τρεῖς εἰσὶν· Μοῦσα,
Θεά, Ὑμνώ. Ἐν μὲν οὖν Ἰλιάδι μεμνησθαι τῆς Θεᾶς·
« Μῆνιν ἄειδε Θεά »· ἐν δὲ Ὀδυσσεΐ τῆς Μοῦσας·
« Ἀνδρά μοι ἔννεπε Μοῦσα »· ἐν δὲ τῇ Παλαμυδείᾳ
τῆς Ὑμνοῦς.

24.

Mnaseas Hyperboreos nunc Delphos vocari ait.

25.

Echetus filius erat Bucheti, a quo Sicula urbs Buchetus
nomen habet. Nimirum Siculorum tyrannus fuisse dicitur.
Hunc aiunt indigenas omni modo vexasse, peregrinos autem
contumeliosis suppliciis affecisse, tantamque ejus pravita-
tem fuisse, ut etiam longe remoti a Sicilia, si quem eximio
modo punire et exquisito supplicii genere necare vellent, ad
Echetum mitterent, ut qui multa sævitiae instrumenta ex-
cogitasset. Quare populum sævæ tyrannidis impatientem la-
pidibus eum obruisse. Historia legitur apud Mnaseam et
Marsyam.

(25 a)

Ab una Musa omnes nominantur Musæ. Mnaseas dicit
tres esse, quorum nomina, Musa, Thea, Hymno. In Iliade
Homerum meminisse Theas, verbis : Μῆνιν ἄειδε, Θεά : in
Odyssea vero Musæ : ἀνδρά μοι ἔννεπε, Μοῦσα ; in Palame-
dea autem Hymnōs.

Non concinit cum his Arnobius Adv. gent. III, 16 p. 121 : *Musas Mnaseas auctor est filias esse Telluris et Coeli... Ephorus has igitur numero esse tres effert, Mnaseas quem diximus quattuor, Myrsilus inducit septem, octo asseverat Crates.*

25 b.

Ammonius : Νηρείδες τῶν τοῦ Νηρέως θυγατέρων διαφέρει, Δίδυμος ἐν Ὑπομνήματι Βακχυλίδου ἐπινικίων. Φησὶ γὰρ κατὰ λέξιν· « Εἰσὶ τοίνυν ὅφασι διαφέρειν τὰς Νηρείδας τῶν τοῦ Νηρέως θυγατέρων· καὶ τὰς μὲν ἐκ Δωρίδος γνησίας αὐτοῦ θυγατέρας νομίζεσθαι, τὰς δὲ ἐξ ἄλλων ἤδη κοινότερον Νηρείδας καλεῖσθαι· καὶ τὰς μὴ γνησίας καὶ τὸν ἀριθμὸν [ν'] εἶναι τὸν ἀρ. correx. Vulcanius), πλείους δὲ τὰς ἄλλας. Ταῦτα φησὶ Μνασίας ἐν τοῖς Περὶ τῆς Εὐρώπης τὸν τρόπον τοῦτον. »

β'. ΑΣΙΑ.

E LIBRO PRIMO.

26.

Schol. Apoll. Rhod. I, 1129 : Ὡς δὲ Μνασίας ἐν πρώτῳ Περὶ Ἀσίας, Ἰδαῖοι Δάκτυλοι λέγονται ἀπὸ τοῦ πατρὸς Δακτύλου καὶ τῆς μητρὸς Ἰδῆς. Cf. Welcker. *Trilog.* p. 179 not.

27.

Schol. Apoll. Rhod. I, 917 : Μοῦνται δὲ ἐν τῇ Σαμοθράκῃ τοῖς Καβείροις, ὧν Μνασίας φησὶ καὶ τὰ ὀνόματα. Τέσσαρες δ' εἰσὶ τὸν ἀριθμὸν· Ἀξίερος, Ἀξιώκερσα, Ἀξιώκερσος. Ἀξίερος μὲν οὖν ἔστιν ἡ Δημήτηρ, Ἀξιώκερσα δὲ ἡ Περσεφόνη, Ἀξιώκερσος δὲ ὁ Ἄδης· ὁ δὲ προστιθέμενος τέταρτος, Κάσμιλος, ὁ Ἑρμῆς ἔστιν, ὡς ἱστορεῖ Διονυσόδωρος.

(25 b.)

Nereides a filiabus Nerei differunt. Didymus in Commentario ad Bacchylidis Epinicia sic ait verbotenus : « Sunt qui differre dicant Nereidas a Nerei filiabus. Et has quidem e Dorige susceptas legitimas ejus filias haberi, illas vero ex aliis mulieribus natas vulgo Nereidas appellari; easque illegitimas numero esse quinquaginta, illarum autem majorem esse numerum. Hunc in modum de his Mnaseas in libris De Europa tradit. »

ΑΣΙΑ.

26.

Mnaseas libro primo De Asia Idæos Dactylos a Dactylo patre et ab Ida matre nominari tradit.

27.

Initiantur in Samothraciae sacris Cabirorum, quorum nomina Mnaseas apponit. Quattuor (tres) numero sunt : Axieros, Axiocersa, Axiocersus; ex quibus Axierus est Ceres, Axiocersa vero Persephone, Axiocersus autem Pluton. Qui his additur quartus, Casmilus, Mercurius est, ut Dionysodorus tradit.

Codex Parisinus : Τὸς δὲ μοῦντας ἐν Σαμοθράκῃ Καβείρους εἶναι φησὶ Μνασίας τρεῖς ὄντας τὸν ἀριθμὸν, Ἀξίερον, etc... Ἄδην. Οἱ δὲ προστιθέασιν καὶ τέταρτον, Κάσμιλον. Ἔστι δὲ οὗτος ὁ Ἑρμῆς, ὡς ἱστορεῖ Διονυσόδωρος. De re vid. Welcker. *Trilog.* p. 236. 241. Müller. *Min.* p. 455. Movers. *Phœniz.* p. 23.

28.

Stephan. Byz. : Δάρδανος, πόλις Τρωάδος, ἡ πρότερον Τευκρίς. Μνασίας δὲ φησιν, ὅτι Δάρδανος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ νεῶ τῆς Ἀθηνᾶς τὸ Παλλάδιον ἀράμενος ἀφίκατο εἰς Σαμοθράκην μετὰ Ἀρμονίας καὶ Ἰασίου, τῶν ἀδελφῶν· κακῇ διάγοντα Κάδμος ὁ Ἀγῆνορος ἐπιλοποιήσατο· καὶ ἀποθανούσης Τηλεφᾶς (1. Τηλεφάσσης) γαμῇ τὴν Ἀρμονίαν ὁ Κάδμος καὶ ἀποστέλλει τὸν Δάρδανον εἰς τὴν Ἀσίαν μετὰ τῶν ἐταίρων πρὸς Τεύκρον τὸν Τρῶα· ὁ δὲ Τρῶας ἀναγνωρίσας τὸν Δάρδανον δίδωσιν αὐτῷ τὴν θυγατέρα Βάτειαν καὶ ἀποδνήσκων τὴν βασιλείαν. Καὶ πόλιν ὠκισε Δάρδανον, καὶ Δαρδανίαν τὴν χώραν ὠνόμασεν, ἡ Τευκρίς πρότερον ἐκαλεῖτο.

29.

Schol. Il. T, 291 : Κατὰ Μνασίαν Βρισιῶς υἱὸς ἦν Ἡετίων. Brises, Pedasi et Lyrnessi rex et sacerdos. Homer. Il. A, 392; I, 132, 274.

30.

Schol. Il. Y, 234 : Μνασίας δὲ φησιν ὑπὸ Ταντάλου ἡρπᾶσθαι (Γανυμήδην) καὶ ἐν κυνηγασίῳ ἀναireθῆναι· πεσσόντα ταφῆναι ἐν τῇ Μυσίᾳ Ὀλύμπῳ κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Cf. Dosiadis fr. 3 a.

31.

Schol. Theorit. XIII, 75 : Μνασίας δὲ Κόλχους φησὶ κληθῆναι ἀπὸ Κόλχου τοῦ Φάσιδος.

28.

Dardanus, Troadis urbs, quæ prius Teucris. Mnaseas narrat Dardanum e templo Minervæ egredientem Palladium abstulisse, et in Samothraciam cum Harmonia et Iasione fratre pervenisse. Cum eo ibi degente Cadmus Agenoris filius amicitiam junxit, et mortua Telephassa Harmoniam in uxorem duxit, et Dardanum cum suis sociis contra Teucrum Trojanum in Asiam misit. Verum Tros Dardanum agnoscens, dedit ei uxorem filiam suam Bateam et moriens regnum. Ille vero urbem condidit Dardanum, et Dardaniam regionem appellavit, quæ prius Teucris vocabatur.

29.

Secundum Mnaseam Brisei filius erat Etion.

30.

Mnaseas dicit a Tantalō raptum Ganymedem et in venatione occisum esse. Sepultum vero in Olympo Mysie monte ad templum Jovis Olympii.

31.

Mnaseas Colchos a Colcho Phasidis filio nominatos esse dicit.

32.

E LIBRO SECUNDO.

Athenæus VIII, p. 346, D : Μνασείας δὲ ἐν δευτέρῳ Περὶ Ἀσίας φησὶν οὕτως· « Ἐμοὶ μὲν ἡ Ἀτεργάτις δοκεῖ χαλεπὴ βασίλισσα γεγονέναι, καὶ τῶν λαῶν σκληρῶς ἐπιστατηχέναι, ὥστε καὶ ἀπονομίσαι αὐτοῖς ἰχθὺν μὴ ἐσθλὴν, ἀλλὰ πρὸς αὐτὴν ἀναφέρειν, διὰ τὸ ἀρῆσαι αὐτῇ τὸ βρῶμα. Καὶ διὰ τὸδε νόμιμον ἔτι διαμένειν, ἐπὶν εὐζώνται τῇ θεῇ, ἰχθύς ἀργυροῦς ἢ χρυσοῦς ἀνατιθέναι· τοὺς δὲ ἱερεῖς πᾶσαν ἡμέραν τῇ θεῇ ἄλθινοὺς ἰχθύς ἐπὶ τὴν τράπεζαν ὀψοποιησάμενους παρὰτιθέναι, ἐφθούς τε ὁμοίως καὶ ὀπτούς, οὓς δὲ αὐτοὶ καταναλίσκουσιν οἱ τῆς θεοῦ ἱερεῖς. » Καὶ μικρὸν προελθὼν πάλιν φησὶν· « Ἡ δὲ γὰρ Ἀτεργάτις, ὥσπερ Ξάνθος λέγει ὁ Λυδὸς, ὑπὸ Μόφου (ἢ Μόξου) τοῦ Λυδοῦ ἐλοῦσα κατεποντίσθη μετὰ Ἰχθύος τοῦ υἱοῦ ἐν τῇ περὶ Ἀσκάδωνα λίμνῃ διὰ τὴν ὕβριν, καὶ ὑπὸ τῶν ἰχθύων κατεβρώθη. » Cf. Nicolai Dam. fr. 25, et quæ proxime antecedunt ap. Athenæum ex Antipatri Tarsensis Stoici libro quarto Περὶ δεισιδαιμονίας, quod testimonium probabiliter ab ipso Mnasea erat appositum.

33.

Idem VII, p. 301, D : Μνασείας δ' ὁ Πατρεύς φησιν· « Ἰχθύς δὲ γίνεταί καὶ Ἡσυγίας τῆς ἀδελφῆς Γαλήνης καὶ Μύρατινα καὶ Ἡλακατῆνης. »

34

Josephus C. Apion. I, 23, Mnaseam inter scriptores recenset, qui de Judæis aliqua tradiderint. Idem in Ant. Jud. I, 3, 6, postquam de diluvio et de arca quædam e Beroso apposuit, subjicit : Μίμνεται δὲ τούτων καὶ Ἰερώνυμος ὁ τὴν ἀρχαιολογίαν τὴν Φοινικικὴν συγγραψάμενος, καὶ Μνασείας δὲ καὶ ἄλλοι πλείους.

32.

Mnaseas secundo libro De Asia ita scribit : « Mihi quidem videtur Atergatis dura fuisse regina, et inclementer imperasse populo; ut quæ etiam piscibus eos vesci vetuerit, sed ad se perferri captos jussert, quum cibo en delectaretur. Alique inde etiam nunc morem servari ait, ut quum vota faciunt deæ, argenteos aureosve pisces ei consecrent : utque sacerdotes quotidie veros pisces deæ paratos apponant, elixos pariter assosque; quos nempe ipsi deinde consumunt deæ sacerdotes. » Dein, paucis interjectis, sic pergit scribere Mnaseas : « Ipsa quidem Atergatis, ut Xanthus tradit Lydus, a Moxo Lydo capta cum Ichthyæ filio, in lacu qui est prope Ascalonem demersa est ob contumeliosa injustaque facinora, et a piscibus vorata. »

33.

Mnaseas Patrensis ait : « Ex Ichthyæ (Pisce) ejusque sorore Hesychia (Quiete) gignuntur Galene et Muræna et Eucatenes.

35.

Schol. Luc. Dial. deor. 23, p. 61 ed. Jacobitz. : Μνασείας δὲ ὁ Παταρεὺς ἐρμαφρόδιτον τὸν Πριάπον λέγει. Idem repetitur in schol. ad Jov. trag. c. 6.

36.

Harpocratio : Σαβοί· Δημοσθένης Ὑπὲρ Κτησιφῶντος (§ 260). Οἱ μὲν Σαβούς λέγεσθαι τοὺς τελοῦ- μένους τῷ Σαθαζίῳ, τούτέστι τῷ Διονύσῳ, καθάπερ τοὺς τῷ Βάχῳ Βάχχους. Τὸν δὲ αὐτὸν εἶναι Σαθάσιον καὶ Διονύσον φασιν ἄλλοι τε καὶ Ἀμφίθεος β' Περὶ Ἡρακλείας. Οὕτω δὲ φασὶ καὶ τοὺς Ἑλληνάς τινες (τῶν Ἑλλήνων τινὰς Suid.) τοὺς Βάχχους Σαβούς καλεῖν. Μνασείας δὲ ὁ Πατρεὺς υἱὸν εἶναι φησὶ τοῦ Διονύσου Σαθάσιον.

Eadem Suidas et Photius, missa Amphitheï (i. e. Nymphidis) mentione; Etym. M. Pro Μνασείας, tres Harpocr. libri Μνασείας; pro Πατρεὺς unus liber Παταρεὺς.

37.

Plutarchus De Is. et Os. c. 37 : Ἐὼ δὲ Μνασίαν τῷ Ἐπάφῳ προστιθέντα τὸν Διονύσον καὶ τὸν Ὀσίριν καὶ τὸν Σάραπιν.

γ'. ΛΙΒΥΗ.

38.

Parce miogr. Append. III, 91, p. 433 ed. Leutsch. : Μὴ ἐνὶ δούλων πόλιν· πόλις ἐστὶν ἐν Λιβύῃ Δούλων πόλις καλουμένη, ὥς Μνασείας ἱστορεῖ ὁ Πατρεὺς (Παταρεὺς cod. Vat.) ** καὶ τὸν εἰς ἐλευθερίαν * ἀναδωῶντα λέγειν.

Οὐκ ἐστὶ δούλων οὐδ' ἐλευθέρων πόλις

** ἐν ᾗ μόνος ἐλευθερὸς ἐστὶν ὁ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερεύς.

« Lacunosam esse nostram explicationem nemo,

35.

Mnaseas Patrensis Priapum esse hermaphroditum dicit.

36.

Sabai. Demosthenes in Oratone pro Ctesiphonte. Nonnulli Sabos aiunt vocari eos, qui sacris Sabazii sive Bacchi initiuntur; quemadmodum Bacchos, qui Bacchi sacris initiati sint. Sabazium autem et Bacchum eundem esse tum alii tum Amphitheus (?) secundo De Heraclea tradunt. Sic etiam a Græcorum nonnullis Bacchos vocari Sabos. Mnaseas autem Patrensis Sabazium ait esse Bacchi filium.

37.

Mitto Mnaseam qui cum Epapho componit Bacchum et Osirin et Sarapin.

LIBYA.

38.

In Libya urbs est, quæ Servorum urbs vocatur, ut Mnaseas Patrensis dicit.

opinor, infitabitur, si cum nostro loco contulerit Stephan. Byz. v. Δούλων πόλις, Suidam s. v., Apostolium VII, 37, Arsen. 184. Itaque posse Πατρεὺς excidisse putaverim id, quod sic legitur in Stephano (Hecat. fr. 318) : καὶ ἐὰν δούλος εἰς τὴν πόλιν ταύτην λίθον προσενέγκῃ, ἐλεύθερος γίγνεται, καὶ ξένος ᾗ : tum ante ἐν ᾗ κτλ. ex eodem Stephano inserenda : ἐστὶ καὶ ἑτέρα ἱεροδούλων. Denique moneo ante v. ἀναδοῶντα inserendam videri v. ἀφελόμενον vel simile quid. » LEUTSCH. Cf. Ephor. fr. 96, Theopomp. fr. 122.

39.

Schol. Apoll. Rh. II, 498 : Μνασέας δὲ φησι κατ' ἰδίαν αὐτὴν (sc. τὴν Κυρήνην) προαίρεσιν ἐς Λιθύην ἐληλυθέναι, οὐκ ἀπ' Ἀπόλλωνος διαχθεῖσαν.

40.

Hesychius : Βαρκαίος ὄχιος· Λιθυκοῖς. Οὗτοι γὰρ ἐσπούδαζον περὶ ἱπποτροφίαν. Φασὶ δὲ αὐτοὺς καὶ πρώτους ἄρμα ζευῆσαι διδασθέντας ὑπὸ Ποσειδῶνος· τὸ δὲ ἥνιοχέιν ὑπὸ Ἀθηνᾶς, ὡς Μνασέας ἐν τοῖς Περὶ Λιθύης. Cf. schol. ad Sophocl. Electr. 729.

41.

Plinius H. N. VII, 2, 11 : *Mnaseas Africæ locum Sicyonem appellat, et Crathin amnem in Oceanum effluentem e lacu, in quo aves, quas Melengridas et Penelopas vocat : et vere ibi nasci (electrum), ratione eadem, qua supra dictum est de Electride lacu.*

42.

Hyginus Fab. astr. II, 21 p. 395 Munck. : *Pleiades autem appellatæ sunt, ut ait Mnaseas, quod ex Atlante et Pleione Oceani filia sint quindecim filia procreatæ, quarum quinque Hyadas appellatas demonstrat, quod earum Hyas fuerit frater a sororibus plurimum dilectus : qui quum venians a leone esset interfectus, quinque, de quibus supra diximus, lamentationibus assiduis permotæ dicuntur interiisse : quare eas, quod plurimum de ejus morte laborarent, Hyadas appella-*

39. Mnaseas dicit Cyrenen suo consilio in Libyam profectam, non vero ab Apolline eo transportatam esse.

40.

Barcæis curribus, i. e. Libycis. Hi enim equis alendis eximiam navabant operam. Eosque a Neptuno doctos primos equos curribus junxisse, regere autem currus a Minerva edoctos esse testatur Mnaseas in libris De Libya.

43.

Percontare Chelidonem. Proverbium ductum a quodam

tas. Reliquas vero decem sorores deliberasse de sororum morte, et earum septem sibi mortem conscisse : quare quod plures idem senserunt, Pleiadas dictas. Cf. Timæus fr. 25, qui proxime ad Mnaseæ narrationem accedit.

Mnaseas] in Veneta aliisque antiq. edd. *Musæus*. Fortasse *Mnaseas* pro *Musæus* reponendum erat etiam cap. XIII, ubi : *Musæus* (al. *Mnaseas* Munck.) *autem dicit Jovem nutritum a Themide et Amalthea nympha, quibus eum mater Ops tradidisse existimatur. Amaltheam autem habuisse capram quandam in deliciis, quæ Jovem dicitur aluisse. Quæ quidem Mnaseæ ingenio optime conveniunt.*

INCERTÆ SEDIS.

43.

Photius Lex. : Πύθου χελιδόνος· παροιμία ἀπὸ τινος Χελιδόνος θεολόγου ἀνδρὸς καὶ τερατοσκόπου καὶ περὶ τελετῶν διελεγμένου, ὡς Μνασέας ὁ Πατρεὺς ἐν τῷ Περιπλῶ· οἱ δὲ στι θρηνητικὸν τὸ ζῶον· οἱ δ' ἐπὶ τὸ ἐὰρ προσημαίνει. Eadem Suidas, Apostol. XVII, 2, Arsen. p. 416. Hesych. De posteriore proverbii explicatione vide quæ laudat Leutsch. in Paræmiogr. I, p. 448, de altera idem ib. : « Chelidonem χρησµολογόν τινα τῶν πάλαι nominat Suidas v. Χελιδόνας : adde Herodian. Π. μον. λέξ. p. 9, 6 : χελιδὼν... εἶτε τὸ ὄρνεν εἶτε ὁ περὶ τελευτώντος γράψας, ubi τελετῶν corrigat Lobeckius Aglaoph. II, p. 1352 : idem ibid. I, p. 304 vatem e falsa proverbii nostri explicatione natum esse conjecit. » Verba οἱ δὲ στι θρ. τὸ ζῶον om. Suidas.

44.

Bekker. Anecd. p. 783, 15 : Στῆσίχορος ἐν δευτέρῳ Ὁρεστείας τὸν Παλαμήδην φησὶν εὐρηχέναι (τὰ γράμματα), Μνασέας δὲ Ἑρμῆν, ἄλλοι δὲ ἄλλον. Πιθανὸν δὲ κατὰ τόπον εὐρετὰς γεγενῆσθαι, διὸ καὶ ἄλλοι παρ' ἄλλοις εἰσι χαρακτῆρες τῶν στοιχείων.

Eadem ibid. p. 786 ita : Στῆς. Παλαμήδην εὐρετὴν αὐτῶν ποιεῖται, ὃ συμφωνεῖ Εὐριπίδης· Μνασέας δὲ κατὰ πάντα τόπον εὐρετὰς γεγενῆσθαι τῶν στοιχείων.

Chelidone, theologo et ostentorum interprete, qui de deorum initis disseruerat, ut Mnaseas Patrensis in Periplo tradit.

44.

Stesichorus in secundo Orestæ Palamedem literarum inventorem dicit, Mnaseas Mercurium, alii alios ; ac probabile est plurimis locis earum inventores fuisse, quare etiam apud alios alia sunt signa literarum.

45.

Herodian. p. 13, 25 ed. Df. : Ἰουρα· μέμνηται Μνασείας.

ΔΕΛΦΙΚΩΝ ΧΡΗΣΜΩΝ ΣΥΝΑΓΩΓΗ.

46.

Schol. Hesiod. Theog. 117 : Μνασείας δ Πατρεὺς (Παταρεὺς cod.) ἐν τῇ τῶν Δελφικῶν χρησμῶν συνηγῇ Εὐρυστερνας ἱερὸν φησιν ἀναστήσαι.

47.

Schol. Pindar. Ol. II, 70 : Ἐν δὲ τοῖς Παϊᾶσιν (Πινδάρου) εἰρηται περὶ τοῦ χρησμοῦ τοῦ ἐκπεσόντος Αἰῶ, καθὰ καὶ Μνασείας ἐν τῇ Περὶ χρησμῶν γράφει.

Αἰῶ Λαδδακίδη, ἀνδρῶν περιώνυμε πάντων·

• Aliud hoc carmen ac vulgatum, cujus initium : Αἰῶ Λαδδακίδη, παίδων γένος ὄλβιον αἰτεῖς. » *Bæckh.*

Ex eodem Mnasea fluxisse videtur oraculum Cadmo sororem frustra investiganti datum, quod servavit schol. Eurip. Phœniss. 608 (unde migravit in schol. Ald. Aristoph. Ran. 1225; cf. Tzetz. Exeg. in Il. p. 16, Chil. V, 819. X, 454. XII, 112) :

Φράζω δὲ μοι μῦθον, Ἀγῆνορος ἔκγονε Κάδμε·
 τοῦς ἐγγόμενος προλιπὼν Ἰθὶ Πυθῶ διαν,
 ἡδὰδ' ἔχων ἐσθῆτα καὶ αἰγανέην μετὰ χερσὶ,
 τὴν δ' αὖτε Φλεγύων καὶ Φωκίδος, ἔστ' ἂν ἱγῆαι
 βουκίλον ἡδὲ βόας κητριπρέας Πελάγοντος.
 Ἐνθάδε προσπελάσας ἐκλάμβανε βούην ἐρίμυκον
 τὴν, ἥ κεν νῶτοισιν ἐπ' ἀμφοτέροισιν ἐχρησι
 λαπὼν σῆμ' ἐκάτερθε περίτροχον ἦτε μῆνης·
 τῆνδε σὺ ἡγεμόνα σὺ περιτρίπτοιο κελεύθου.
 Σῆμα δέ τοι ἐρίω μάλ' ἀριφραδὲς οὐδέ σε λήσει·
 Ἐνθα κέ τοι πρώτιστα βοὸς κέρας ἀγραυλοῖο
 κηται κλίνῃ τε πέδῳ γόνυ ποιήνῃτι,
 καὶ τότε τὴν μὲν ἔπειτα μελαμφύλλῳ χθονὶ ῥέζειν
 ἔγνωσ καὶ καθαρῶς, γαῖῃ δ' ὅταν ἱερὰ ῥέξῃς,
 ὅχθῳ ἐπ' ἀκροτάτῳ κτίξῃν πόλιν εὐρύγυιαν,
 δεινὸν Ἐνυαλίου πέμψας φύλακ' Αἰδοῦ εἰσω.
 Καὶ σὺ γ' ἔπ' ἀνθρώπους ὀνομάκλυτος ἔσσαι αὖθις
 ἀθανάτων Λαχίων ἀντήσας, ὄλβιος Κάδμε.

Cf. Ungerus in Thebanis Paradoxis p. 2 sq.

48.

Eurip. Phœniss. 410 : Ἐχρησ' Ἀδράστῳ

Λοξίας χρησμὸν τινα. — Ποῖον; — Κάπρω
 λείοντί θ' ἀρμόσαι παίδων γάμους.] Ad hæc
 scholiasta : Ὁ χρησμός ὑπὸ Μνασείου οὕτως ἀναγέ-
 γραπται·

Κουράων δὲ γάμους ζεύξον κάπρῳ ἡδὲ λέοντι,
 οὓς κεν ἰδῃς προθύροισι τεοῦ δόμου ἐξ ἱεροῦ
 ἀμοῦ στείχοντας, μὴδὲ φρεσὶ σῇσι πλανηθῇς.

Καὶ οἱ μὲν λέγουσιν, ὡς ἀπὸ τῶν ἐπιστήμων τῶν ἀσπί-
 δων συνέβαλλεν Ἀδραστος· ὁ μὲν γὰρ εἶχε Καλυδιώ-
 νιον σὺν, ὁ δὲ τὴν λεοντοπόρσωπον Σφίγγα· οἱ δ', ὡς
 κρύους γενομένου ἀφίκοντο εἰς τὸ Ἀπόλλωνος ἱερὸν,
 καὶ δορὰς εὐρόντες λέοντος καὶ σὺδος, ἀναθήματα κυνη-
 γετῶν, ἐφιλονεῖχσάν τε καὶ περὶ τῆς στάσεως εἰς κρί-
 σιν ἀχθόντες τῷ βασιλεῖ τῶν γάμων ἔτυχον· ἀπέεικας
 γὰρ τὸν μὲν λέοντι, τὸν δὲ Τυδεά κάπρῳ, δὲ ἐγῆμε
 Διήϊυλιν, ὁ δὲ Πολυνείκης Ἀργεῖαν. — Δύο δέρματα
 ἔκειντο εἰς τὰ οἰκήματα τοῦ Ἀδράστου εἰς ἀνάγκασιν
 τῶν ξένων, τὸ μὲν ἐν λέοντος, τὸ δὲ ἕτερον κάπρου.
 Καὶ ἔλθόντες εἰς τὰ προλεχθέντα οἰκήματα τοῦ Ἀδρά-
 στου ὁ Τυδεὺς τε καὶ Πολυνείκης φιλονεϊκίαν ἐποιή-
 σαντο ἀμφω, ἵνα αὐτὰ ἐπάρωσιν. Τοῦτο δὲ νοήσας
 ὁ Ἀδραστος κατὰ τὸν χρησμὸν ἔδωκε τὰς αὐτοῦ θυγα-
 τέρας τοῖς δυσὶ τούτοις.

Ἐφιλονεῖχσαν κτλ.] Pro his cod. Barocc. habet
 ita : Τυδεὺς μὲν τὴν κάπρου, Πολυνείκης δὲ τὴν
 λέοντος εἰληφότες ἀνεδύθησαν. Καὶ εἰς Ἀργος ἔπειτ'
 ἔλθόντες τοῦ κήδους τοῦ Ἀδράστου ἔτυχον.

49.

Zenobius V, 74 : Πᾶσα γῆ πατρὶς. Τοῦτο
 μέρος ἐστὶ χρησμοῦ, δν ἀνείλεν ὁ θεὸς Μελεῶ τῷ Πε-
 λασγῷ περὶ οἰκήσεως μαντευομένου. Μέννηται τοῦ
 χρησμοῦ καὶ Μνασείας καὶ Διονύσιος δ' Χαλκιδεύς (fr. 5).

Μελεῶ] « Servavi codd. scripturam, quum in
 Lutatio forma Μέλεος videatur exstare; a Pausa-
 nia, aliis Μάλεος, Μάλης homo nominatur. V. O.
 Müllerus Etrusc. I, p. 83; II, p. 208. coll. G.
 Hermann De Græca Minerva dissert. p. 6. »
 LEUTSCH.

50.

Suidas et Photius v. Ὑμεῖς, ὧ Μεγαρεῖς, οὔτε
 τρίτοι οὔτε τέταρτοι. Vide Ionis fragm. 12.

45.

Iura; hujus nominis Mnaseas meminit.

ORACULORUM DELPHICORUM COLLECTIO.

46.

Mnaseas Patrensis in Delphicorum oraculorum collectione
 Eurysteras fanum dicit condidisse.

47.

In Præanibus Pindari exponitur De oraculo Laio dato, sic-
 uti Mnaseas quoque in libro De oraculis scribit :

Lai, Labdacida, virorum celeberrime cunctorum.

48.

Oraculum Adrasto datum a Mnasea consignatum est hunc
 in modum :

Filiarum nuptias junge apro et leoni,
 quos videbis ad vestibula domus tuæ e fano
 meo venientes, neque animo tuo fallaris.

49.

Omnis terra patria] Particula est oraculi, quod deus
 Meleo Pelasgo de sede figenda interroganti dedit. Meminit
 ejus oraculi Mnaseas et Dionysius Chalcidensis.

Nescio an Mnaseæ nomen corruptum sit ap. Plutarch. De Pyth. orac. c. 19, ubi Ἀλυρίου (Μνασίου?) τοῖνον καὶ Ἡροδότου καὶ Φιλοχόρου καὶ Ἰστρου, τῶν μάλιστα τὰς ἐμμέτρους μαντείας φιλοτιμηθέντων συναγαγεῖν, ἀνευ μέτρου χρησμούς γεγραφότων, Θεόπομπος κτλ. (v. Philochor. fr. 195). De Alyrio nihil constat. — Porro ap. Plutarch. Qu. Gr. c. 19, ubi quaeritur de Pythiae versibus :

Πῖν' οἶνον τρυγίαν, ἐπεὶ οὐκ Ἀνθηδόνα ναίεις,
οὐδ' ἱερὰν ὑπέραν, ὅθι γ' ἄτρυγον οἶνον ἐπίνεις,

postquam Aristotelis narratio apposita, pergitur : Ὁ δὲ Μνασιγείτων φησὶν, Ὑπέρητος ἀδελφὸν ὄντα τὸν Ἄνθον ἔτι νήπιον ἀπολέσθαι, καὶ τὸν Ὑπέρην κατὰ ζήτησιν αὐτοῦ πλανώμενον εἰς Φεράς πρὸς Ἀχαστον (ἢ Ἀδραστον) εἰλθεῖν ὅπου κατὰ τύχην ὁ Ἄνθος ἐδούλευεν οἶνοχοεῖν τεταγμένος. Ὡς οὖν εἰσιτῶντο, τὸν παῖδα προσφέροντα τῷ ἀδελφῷ τὸ ποτήριον, ἐπιγινῶναι, καὶ εἰπεῖν πρὸς αὐτὸν ἡσυχῇ· Πῖν' οἶνον τρυγίαν, ἐπεὶ οὐκ Ἀνθηδόνα ναίεις. Hic quoque Mnaseæ nomen corruptum esse possit videri. Sed impedit Plinii locus (VII, s. 56) ubi : *Quadriremem Aristoteles Carthaginienses, quinqueremem Mnesigiton Salaminios (primos fecisse dicunt).. ab ea ad decemremem Mnesigiton Alexandrum Magnum ferunt instituisse.*

Schol. Theocrit. XIII, 46 laudatur Ὀνατος ἐν

τοῖς Ἀμαζονικοῖς, de Hyla, quippe qui non a nymphis tractus, sed pede lapsus in fontem inciderit. Eandem rem narrat schol. Apoll. Rh. I, 1236 et 1207, ubi citatur Ὀνατος ἐν πρώτῳ Ἀμαζονίδων (scr. Ἀμαζονικῶν, cf. Welck. Cycl. p. 320). Onasus quum aliunde non notus sit, Reinesius (v. Westermann. ad Voss. p. 420, n. 42) corrigendum putavit Μνασίας ἐν α' Ἀμ. Quod in medio relinquo. Si quid mutandum, reponi malim Διονύσιος (sc. Mytilenæus. Apud utrumque scholiasten ante Ὀνατος legitur verbum γενέσθαι. Scriptum in cod. dixeris : γενέσθ. ΔΙΟΝΥΣΟΣ). Idem Reinesius l. l. nomen Mnaseæ restituendum censet ap. schol. Apollon. Rh. IV, 264, ubi Κνωσσὸς in primo Γεωγραφικῶν τῆς Ἀσίας Ἐgyptios omnium antiquissimos dixisse traditur. Verum nemo unquam Periplus Mnaseæ Γεωγραφικά nominavit, nec nominare recte potuit. Deinde autem ex fragmentis liquet Mnaseam libro primo Ἀσίας egisse de septentrionali Asiæ minoris parte, secundo libro de Syria; ita ut tertio demum libro ad Ἐgyptum pervenisse videatur. Fortasse apud schol. Apoll. nomen scriptoris ex Cnoso Cretæ urbe oriundi excidit. Quodsi vero corruptum est illud Κνωσσός, reposuerim Εὐδοξός.

SATYRUS.

Satyrus *peripateticus* (fr. 2. 4.) scripsit *Vitas virorum illustrium*, tum philosophorum, oratorum, poetarum, tum vero etiam regum et imperatorum. Certe Vita Philippi bis laudatur verbis disertis (fr. 3. 4). Quare ex iis quæ de Alcibiade et Dionysio jun. traduntur, colligo horum quoque virorum, et aliorum haud dubie, vitas a Satyro perscriptas esse. Cf. Hieronymus in præf. libri De vir. illustribus: *Quod Tranquillus in enumerandis gentilium literarum viris fecit illustribus, id ego in nostris faciam... Fecerunt quidem hoc idem apud Græcos Hermippus peripateticus, Antigonus Carystius, Satyrus, doctus vir, et longe omnium doctissimus Aristoxenus musicus*. Ejus operis compendium fecit Heraclides Lembus, quem sub Ptolemæo Philometore (181-146) floruisse scimus. Eidem biographo vindicandum esse librum *Περὶ χαρακτήρων* (fr. 20.) argumenti ratio suadet quammaxime.

Præterea Satyro tribuuntur liber, quo *demos Alexandriæ* recensuerat (fr. 21), atque opus, quo collegerat *μύθους ἀρχαίους* (fr. 22). Quibus accedit, ut videtur, liber *De lapidibus pretiosis* (*). Mittam scriptum istud De gemmis (fr. 25), quippe quod ad nos parum pertineat; quærendum autem est, num periegetica illa et mythologica ab eadem manu profecta sint, quæ historica et philosophica scripsi t. Ex fragmentis hoc tantum liquet, eum, qui in *demos Alexandriæ* inquisiverat, non ante regnum Philopatoris opus suum composuisse. Neque dubito auctorem tum hujus libri, tum alterius De vetustis fabulis ejus esse Satyri, cujus Ptolemæus Hephæstion meminit lib. V (p. 194 in *Mythogr. Westermanni*): Σάτυρος, αἰτ. δ' Ἀριστάρχου γνώριμος, Ζῆτα ἐκαλεῖτο διὰ τὸ ζητητικὸν αὐτοῦ. Quod epitheton bene cadit in laboriosam istam periegetarum de locis earumque fabulis diligentiam (cf. Polemo *στηλοκόπας*, Nicanor Aristarchus *Στιγματίας* dictus, διότι ἐπολυλόγησε περὶ στιγμῶν ap. Eustath. p. 20, 12. Dionysius Ἀσκάλαρος ap. Etym. M. p. 278). Jam quum Aristarchus sub Ptolemæo Philometore maxime florue-

rit, Satyrus, ejus *discipulus* (nam hoc sensu γνώριμος vox, ubi de viris literatis sermo est, adhiberi solet), non esse potest Satyrus peripateticus, cujus Vitas in compendium redegit Heraclides Lembus, qui et ipse sub Ptolemæo Philometore floruit. — Sin cum Clintono (F. H. ad an. 160) statuas γνώριμον vocabulum h. l. non *discipulum*, sed *familiarem* significare, atque Satyrum initio, Heraclidem vero versus finem regni Philometoris scripsisse, fieri sane potest ut alter alterius libro usus sit. Quamquam paullo artificiosior ratio hæc esse mihi videtur, præsertim quum scriptorum, quæ recensuimus, tam diversa sit indoles, ut inter duos potius auctores ea distribuere, quam ad eundem referre omnia animus inclinet. Nescio an Satyrus peripateticus, qui fragm. 15 cum Hieronymo Rhodio componitur, et ipse in Rhodo insula, peripateticorum tum seminario, docuerit, idemque sit cum *Satyro Rhodio*, qui anno 172 (sicuti postea Posidonius Rhodius) legationis princeps ad senatum Rom. a civibus missus est (Livius XLII, 14) (*).

(*) Alium Satyrum, qui eodem tempore vixit, *Ilienstium legatum* pro Lyciis apud Romanos intercedentem habes ap. Polybium XXIII, 3, 3. — Satyrus *Achæorum legatus* ap. Polyb. XXXI, 6, 1. Addantur: *Satyrus Olynthius*, histrio, ap. Plutarch. Moral. p. 543, E; Athenæum p. 591, E, ibique Schwgh., Diodor. XVI, 55, 3, ibique Wesseling. — *S. Theogitonis, Marathonius, tragædus* ap. Lucian. Necyom. 16, p. 126, et Jup. trag. 41, p. 487 Didot. — *S. Heracleæ tyrannus* ap. Memnonem. — *S. duo Bospori reges* ap. Diodor. XIV, 93, 1. XX, 22, 1 sqq. — *S. dux servorum in Sicilia* ap. Diodor. XXXVI, 10. — *S. unus ex triginta viris* ap. Xenophont. H. Gr. III, 54 et alibi. — *S. sophista* ap. Athen. p. 350, F. — *S. quidam*, quem ex Aristot. memorat Plutarch. Mor. p. 459, A. — *Satyrus Timoleonis amicus*, Theopomp. fr. 215. — *S. Dionysii jun. assentator*, Timæi fr. 127. — *S. Galeni præceptor*, Galen. V, p. 172 et passim. — *S. Eleus, olympionica*, Pausan. VI, 4, 5, etc.

(*) Satyri *De Mausoleo* librum, quem Vitruv. VIII præfat. memorat, architecti fuerit. Atque Satyrum architectum, qui sub Ptolemæo Philadelpho vixit, novimus ex Callixeno ap. Plin. XXXVI, s. 14, § 3.

BIOI

[ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ].
[ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ.]

I.

Athenæus XII, p. 534, B: Περὶ δὲ τοῦ καλοῦ Ἀλκιβιάδου Σάτυρος ἱστορῶν « λέγεται (φησὶν), ὅτι ἐν Ἰωνίᾳ μὲν ὦν, Ἰώνων ἐφαίνετο τρυφερώτερος, ἐν Θήβαις δὲ σωμασκῶν καὶ γυμναζόμενος, τῶν Θηβαίων αὐτῶν μᾶλλον Βοιωτίας, ἐν Θετταλίᾳ δὲ ἱπποτροφῶν καὶ ἥνιοχῶν, τῶν Ἀλευαδῶν ἱππικώτερος, ἐν Σπάρτῃ δὲ καρτερίαν καὶ ἀφέλειαν ἐπιτηδεύων, ἐνίκᾳ τοὺς Λάκωνας, ὑπερῆρε δὲ καὶ τὴν τῶν Θρακῶν ἀκρατοποίησαν. Τὴν δὲ αὐτοῦ γυναῖκα περὶ τῶν ἑτέρων, ὡς ἕτερος, ἐπεμψεν αὐτῇ χιλίους Δαρεικούς. Κάλλιστος δὲ ὦν τὴν μορφήν, κομὴν τε ἐτρέφεν ἐπὶ πολὺ τῆς ἡλικίας, καὶ ὑποδήματα παρηλλαγμένα ἐφόρει, ἃ ἀπ' αὐτοῦ Ἀλκιβιάδης καλεῖται. Ὅτε δὲ χορηγοίη πομπέων ἐν πορφυρίδι, εἰσὼν εἰς τὸ θέατρον ἐθαυμάζετο οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν γυναικῶν. Διὸ καὶ Ἀντισθένης ὁ Σωκρατικός, ὡς ἂν αὐτὸς αὐτόπτης γεγονὼς τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἰσχυρὸν αὐτὸν καὶ ἀνδρώδη καὶ ἀπαίδευτον καὶ τολμηρὸν καὶ ὥραϊον ἐφ' ἡλικίας γενέσθαι φησὶν. Εἰς δὲ τὰς ἀποδημίας ὅποτε στέλλοιτο, τέσσαρσι τῶν συμμαχιδῶν πόλεων ὥσπερ θεραπαίνας ἐχρῆτο. Σκηνὴν μὲν γὰρ αὐτῷ Περσικὴν ἐψησσον Ἐφέσιοι, τροφήν δὲ τοῖς ἵπποις αὐτοῦ Χίοι παρείχον, ἱερεῖα δὲ παρίστασαν εἰς τὰς θυσίας καὶ χρεανομίας

Κυζικηνοὶ, Λέσβιοι δὲ οἶνον παρείχον καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν δαίταν. Ἀφικόμενος δ' Ἀθηναῖον ἐξ Ὀλυμπίας, δύο πίνακας ἀνέθηκεν, Ἀγλαοφώντος γραφήν. ὧν ὁ μὲν εἶχεν Ὀλυμπιάδα καὶ Πυθιάδα στεφανούσας αὐτὸν, ἐν δὲ θατέρῳ Νεμέα ἦν καθημένη, καὶ ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς Ἀλκιβιάδης, καλλίων φαινόμενος τῶν γυναικείων προσώπων. Καὶ στρατηγῶν δὲ ἔτι καλὸς εἶναι ἤθελεν. ἀσπίδα γοῦν εἶχεν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος πεποιημένην, ἐφ' ἧς ἦν ἐπίσημον ἔρωσ κεραυνὸν ἠγκυλημένος. Ἐπικωμάσας δὲ ποτε ὡς Ἄνυτον, ἐραστὴν ὄντα καὶ πλούσιον, συνεπικωμάζοντος αὐτῷ τῶν ἐταίρων ἐνὸς Θρασύλλου (τῶν πενήτων δ' οὗτος ἦν), προπιὼν τῷ Θρασύλλῳ τὰ ἥμισυ τῶν ποτηρίων τῶν ἐπὶ τῷ κυλικίῳ προκειμένων ἐκέλευσε τοὺς ἀκούλουθους ἀποφέρειν πρὸς τὸν Θρασύλλον· εἴθ' οὕτω φιλοφρονησάμενος τὸν Ἄνυτον ἀπηλλάσσετο. Ὁ δὲ Ἄνυτος πάνυ ἐλευθερίως καὶ ἐρωτικῶς, λεγόντων τινῶν, ὡς ἀγνώμονα εἶη πεποιηκὼς δ' Ἀλκιβιάδης, Οὐ μὲν Δί', ἔφη, ἀλλ' εὐγνώμονα· ἔχων ἔξουσίαν ἅπαντα λαβεῖν, τὰ ἥμισυ κατέλιπεν. »

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ.

2.

Idem XII, p. 541, C: Περὶ δὲ τῆς Διονυσίου τοῦ νεωτέρου Σικελίας τυράννου τρυφῆς Σάτυρος ὁ περιπατητικὸς ἱστορῶν ἐν τοῖς Βίοις, πληροῦσθαί φησι παρ' αὐτῷ τριακοντακλίνους οἴκους ὑπὸ τῶν εὐνοχουμένων.

VITÆ

[REGUM ET IMPERATORUM].
[ALCIBIADIS.]

1.

De formoso Alcibiade narrans Satyrus sic ait: « Dicunt, quum in Ionia esset, luxuriosiore fuisse Ionibus; quum Thebis exercitationibus corporis daret operam, magis Bæotum quam ipsi Thebani; in Thessalia vero quum alendis equis et aurigationi vacaret, peritiorum illius artis fuisse quam Aleuada. Spartæ vero patientiæ et tenuitati victus cultusque studens, Spartanus superavit; in Thracia rursus Thraces meri potu antecelluit. Idem propriæ uxori (*Philaretæ*), quo eam tentaret, alieno nomine mille misit Daricos. Quum autem pulcherrima esset corporis forma, in magnam ætatis partem comam aluit, et insolitum genus calceorum gestabat, qui ab illo *Alcibiades* (cf. Pollux VII, 89) nominantur. Quoties ludos publicos suo sumptu ederet, purpura amictus in pompa procedens, atque ita theatrum ingrediens, admiratione percellerat non viros modo, verum mulieres quoque. Quare Antisthenes Socraticus, qui ipse etiam viderat Alcibiadem, ait, robustum eum et fortem et disciplinæ aspernantem et audacem et formosum tota fuisse ætate. Quoties peregre abiret, quattuor sociis civitatibus veluti famulis utebatur: nam tentorium ei Persicum figebant Ephesii; equis ipsius pabulum præbebant

Chii; victimas ad sacrificia et ad viscerationes Cyziceni suppeditabant; Lesbii vero vinum et alia ad quotidianum victum necessaria. Athenas reversus ex Olympia, duas tabulas dedicavit, Aglaophontis pictoris opera: quarum altera Olympiadem exhibebat et Pythiadem coronantes illum; in altera erat Nemea sedens, et super ejus genibus Alcibiades, pulchriore forma faciei quam erant muliebres formæ. Jam dux quum esset exercitus, adhuc formosus esse volebat; itaque scutum habuit, ex auro et ebore confectum, in quo pro insigni erat Amor fulmen vibrans. Comessatum aliquando quum visset ad Anytum, a quo amabatur, divitem hominem, comite Thrasylo uno e suis familiaribus (cui res erat angusta domi), propinans Thrasylo dimidiam partem poculorum in abaco expositorum pedissequos auferre jussit et ad Thrasyllum asportare: deinde comiter valere jussu Anyto, discessit. Et liberaliter admodum amanterque Anytus, quibusdam dicentibus inique egisse Alcibiadem: « Imo vero, per Jovem, inquit, ex æquo et bono: quum enim potestatem habuisset omnia auferendi, dimidium reliquit. »

DIONYSII JUNIORIS.

2.

De Dionysii junioris luxuria, Siciliæ tyranni, verba faciens Satyrus Peripateticus in Vitiis, « apud eum, ait, (*quætidie*) triginta lectos convivis laute epulantibus impleri solitos. »

ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

3.

Athenæus VI, p. 248, F : Σάτυρος δ' ἐν τῷ τοῦ Φιλίππου βίῳ = "Ὅτε (φησί) Φιλίππος τὸν ὀφθαλμὸν ἐξέκοπη, συμπεροῆλθεν αὐτῷ καὶ ὁ Κλείσοφος, τελευτώνισθαι τὸν αὐτὸν ὀφθαλμὸν. Καὶ πάλιν, ὅτε τὸ σκίος ἐκηρώθη, σκάζων συνεζώδευσεν τῷ βασιλεῖ. Καὶ εἰ ποτε ὀριμὸς προσφέροίτο τῶν ἐδεσμάτων ὁ Φιλίππος, αὐτὸς συνέστρεφε τὴν ὄψιν, ὥς συνδαινύμενος. Ἐν δὲ τῇ Ἀρέθων χώρᾳ οὐχ ὥς ἐν Κολακείᾳ τοῦτ' ἐποίουν, ἀλλὰ κατέ τι νόμιμον, βασιλεῶς παθόντος τι τῶν μελῶν, συνυποκρίνεσθαι τὸ ὁμοιον πάθος, ἐπεὶ καὶ γελοῖον νομίζουσιν, ἀποθανόντι μὲν αὐτῷ σπουδάζειν συγκαταρτύνεσθαι, πηρωθέντι δὲ μὴ χαρίζεσθαι τὴν ἴσιν δόξαν τοῦ πάθους."

Eadem Eustath. ad II. ξ' p. 990, 34, post ἐξεκότη addens ὅστις βλήθεις ἐν πολέμῳ ὑπὸ Ἀστέρος. Res nota. De altero vulnere v. Justin. IX, 3.

4.

Athenæus p. 248, D, e Lynceo quædam afferens de Clisopho, interponit hæc : Ἀθηναῖος δ' ἦν γένος, ὃς φησι Σάτυρος δὲ περιπατητικὸς ἐν τῷ Φιλίππου Βίῳ.

5.

Idem XII, p. 557, B : "Ὁ δὲ Φιλίππος αἰεὶ κατὰ πόλεμον ἐγάμει. Ἐν ἔτεσι γοῦν εἴκοσι καὶ δυσὶν, οἷς ἱβασίλευσεν, ὥς φησι Σάτυρος ἐν τῷ Περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ, Αὐδάταν Ἰλλυρίδα γήμας, ἔσχεν ἐξ αὐτῆς θυ-

γάτερα Κύνναν· ἔγημε δὲ καὶ Φίλιαν, ἀδελφὴν Δέρδα καὶ Μαγάτα. Οἰκειώσασθαι δὲ θέλων καὶ τὸ τῶν Θεταλῶν ἔθνος, ἐπαιδοποίησάτο ἐκ δύο Θεταλίδων γυναικῶν, ὧν ἡ μὲν ἦν Φεραία Νικησίπολις, ἥτις αὐτῷ ἐγέννησε Θετταλονάκην, ἡ δὲ Λαρισσαία Φίλινα, ἐξ ἧς Ἀριδαῖον ἐτέκνωσε. Προσεκτῆσάτο δὲ καὶ τὴν Μολοττῶν βασιλείαν, γήμας Ὀλυμπιάδα, ἐξ ἧς ἔσχεν Ἀλέξανδρον καὶ Κλεοπάτραν. Καὶ τὴν Θράκην δὲ ὅτε εἶλεν, ἤκε πρὸς αὐτὸν Κοθήλας ὁ τῶν Θρακῶν βασιλεὺς, ἄγων Μήδαν τὴν θυγάτερα καὶ δῶρα πολλά. Γήμας δὲ καὶ ταύτην ἐπεισήγαγε τῇ Ὀλυμπιάδι. Ἐπὶ πάσαις δὲ ἔγημε Κλεοπάτραν ἑρασθεῖς, τὴν Ἱπποστράτου μὲν ἀδελφὴν, Ἀττάλου δὲ ἀδελφιδῆν· καὶ ταύτην ἐπεισάγων τῇ Ὀλυμπιάδι, ἅπαντα τὸν βίον τὸν ἑαυτοῦ συνέχεν. Εὐθέως γὰρ ἐν αὐτοῖς τοῖς γάμοις ὁ μὲν Ἀτταλος, Νῦν μέντοι γνήσιοι, ἔφη, καὶ οὐ νόθοι βασιλεῖς γεννηθήσονται. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἀκούσας ἔβαλεν ἢ μετὰ χεῖρας εἶχε κύλικι τὸν Ἀτταλον, ἔπειτα κακείνος αὐτὸν τῷ ποτηρίῳ. Καὶ μετὰ ταῦτα Ὀλυμπιάς μὲν εἰς Μολοττοὺς ἔφυγεν, Ἀλέξανδρος δ' εἰς Ἰλλυριοὺς. Καὶ ἡ Κλεοπάτρα δὲ ἐγέννησε τῷ Φιλίππῳ θυγάτερα, τὴν κληθεῖσαν Εὐρώπην."

Εἴκοσι δυσὶ] Alii aliter, de quibus v. disputationem Clintoni in F. H. tom. II, p. 227.

ΠΟΙΗΤΩΝ.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ.

6.

Vita Sophocl. p. 128 Westerm. : Σάτυρος δὲ

PHILIPPI.

3.

Satyrus in Vita Philippi scribit : "Quum oculus excussus esset Philippo, prædibat cum illo Clisophus fasciis obligato eodem suo oculo : rursusque quum contuso crure claudicaret rex, una cum illo claudicans incedebat. Si quem cibum acriorem ori admoveret rex, ipse vultum contorquebat quasi simul eodem cibo vinceretur. In Arabum vero regione non ex adulatione hoc facere consueverunt, sed publico quodam instituto : ut, quum membro quodam doleat rex, eodem malo se affectos simulent. Quippe absurdum ducunt, mortuo rege studiose poscere homines, ut cum eo sepehantur; quum autem aliqua corporis parte æger est, non in ejus gratiam ejusdem mali participationem præ se ferre."

4.

Clisophus Atheniensis erat, ut S. peripateticus in Vita Philippi tradit.

5.

"Philippus semper, quoties bellum gereret, uxorem dedit. Viginti duobus quidem annis quos regnavit, ut ait Satyrus in libro De ejus vita, primum Audatam duxit Illyriam, quæ filiam ei peperit Cynniam : duxitque porro Philam, Dardæ et Machatæ sororem : tum, conciliaturus sibi Thessalorum gentem, ex duabus Thessalicis mulieribus

liberos procreavit; quarum altera Pheræa erat, nomine Nicesipolis, quæ ei peperit Thessalonicam; altera Larissæa, Philinna, ex qua Aridæum suscepit. Molossorum vero regnum dotem accepit quum Olympiadem duceret, e qua ei natus est Alexander et Cleopatra. Dein Thraciam postquam cepit, venit ad eum Cothelas rex Thracum, Medam filiam ei adducens cum multis muneribus : quam et ipsam uxorem duxit secundum Olympiadem. Post istas omnes rursus Cleopatram duxit amore captus, Hippostrati sororem, Attali vero ex fratre neptem : qua juxta Olympiadem domum deducta, omnem reliquam vitam suam turbavit. Statim enim in ipsis nuptiis Attalus dixit : *Nunc quidem legitimi reges, non nothi, nascentur* : qua voce audita Alexander, quem in manibus habebat calicem, impigrit Attalo, et hic rursus illi poculum. Et post hæc Olympias in Molossorum terram profugit, Alexander vero ad Illyrios. Cleopatra autem Philippo filiam peperit, cui Europæ nomen inditum."

POETARUM.

SOPHOCLES.

6.

Satyrus dicit Sophoclem etiam baculum incurvum in usum scenicum primum adhibuisse.

φῃσιν ὅτι καὶ τὴν καμπύλῃν βακτηρίαν αὐτὸς ἐπέ-
νόησε.

Ibid. p. 129 : Σάτυρος δὲ φῃσιν αὐτὸν εἰπεῖν (sc. Sophoclem ab Iophonē tamquam ὑπὸ γήρας πα-
ρῥηρονόοντα accusatum), « Εἰ μὲν εἰμὶ Σοφοκλῆς,
οὐ παραφρονῶ· εἰ δὲ παραφρονῶ, οὐκ εἰμὶ Σοφοκλῆς », καὶ τότε τὸν Οἰδίποδα παραναγνῶναι.

Eadem Musurus transcripsit in schol. Arist. Ran. 73. De re inter alios v. C. Hermann. Qu. OEdip. p. 51. 52, F. Ritter. in *Rhein. Mus.*, 1843, p. 195.

Ibid. p. 130 : Σάτυρος δὲ φῃσι τὴν Ἀντιγόνην ἀναγινώσκοντα, καὶ ἐμπεσόντα περὶ τὰ τέλη νοήματι μακρῷ καὶ μέσῃν ἢ ὑποστιγμῇ πρὸς ἀνάπαυσιν μὴ ἔχοντι, ἄγαν ἀποτεινάντα τὴν φωνὴν σὺν τῇ φωνῇ καὶ τὴν ψυχὴν ἀφείναι.

ΡΗΤΟΡΩΝ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

7.

Plutarch. V. X Oratt. p. 847, A, de Demosthene : Ἀποθανεῖν δ' αὐτὸν Φιλόχορος (fr. 138) μὲν φῃσι φάρμακον πίνοντα· Σάτυρος δὲ ὁ συγγραφεὺς, τὸν κά-
λῃμον πεφαρμάχθαι, ᾧ γράφειν ἤρξατο τὴν ἐπιστολὴν, οὐ γευσάμενον ἀποθανεῖν. Cf. Eratosthen. fr. 15 et Westermann. Qu. Dem. IV, 32.

ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΣΟΦΩΝ.

8.

Diog. L. I, 68 : Καὶ πρῶτος (sc. Χείλων Λα-
κεδαιμόνιος) εἰσηγγάσας ἐφόρους τοῖς βασιλεῦσι παρα-
ζευγύναι, Σάτυρος δὲ Λυκοῦργον.

Satyrus narrat Sophoclem dementiae accusatum dixisse : « Si sum Sophocles, non deliro ; sin deliro, non sum Sophocles, » et deinde eum OEdipum fabulam recitasse.

Satyrus narrat Sophoclem Antigonam fab. recitantem, quum circa finem in perlongum comma, quod subdistinctionem ad respirationem non haberet, adeo vocem intensionem, ut una cum voce etiam animam amisisset.

ORATORUM.

DEMOSTHENIS.

7.

Mortuum Demosthenem esse tradit Philochorus epoto veneno ; Satyrus autem historiarum scriptor, veneno imbutum fuisse calamum, quo scribere epistolam coepit, eoque gustato ipsum periisse.

SEPTEM SAPIENTIUM.

8.

Chilo primus instituit, ut ephori regibus adjungerentur. Satyrus tamen non Chilonem, sed Lycurgum hoc fecisse dicit.

Num hæc in Chilonis Vita monuerit Satyrus, an etiam Lycurgi aliorumque fortasse νομοθετῶν Vitas (sicuti Hermippus) condiderit, nescio. De re v. Müller. *Dor.* II, p. 112.

9.

Diog. L. I, 82 : Βίας Ταυτάμου, Πριηνεὺς, προκεκριμένος τῶν ἐπὶ τὰ ὑπὸ Σατύρου.

Idem ib. : Ἐν ταῖς Ἀθήναις.. τοῦ τρίποδος εὐρεθέν-
τος ὑπὸ τῶν ἀλιέων, τοῦ χαλκοῦ, ἐπιγρᾶφην ἔχοντος, Τῷ σοφῷ, Σάτυρος μὲν φῃσι παρελθεῖν τὰς κόρας (sc. Messenias, quas paullo ante captivas redemerat et dote instructas parentibus reddiderat Bion) ... οἱ δὲ τὸν πατέρα αὐτῶν, ὡς καὶ Φανόδικος... εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰπεῖν τὸν Βίαντα σοφὸν, διηγ-
σαμένης τὰ καθ' ἑαυτάς.

ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ.

10.

Diog. L. VIII, 40, de Pythagora : Ἡρακλείδης δὲ φῃσιν ἐν τῇ τῶν Σατύρου Βίων ἐπιτομῇ, κτλ. V. Heraclid. fr. 6.

11.

Diog. L. VIII, 53, de Empedocle : Σάτυρος δὲ ἐν τοῖς Βίοις φῃσιν ὅτι Ἐμπεδοκλῆς υἱὸς μὲν ἦν Ἐξαίνετου, κατέλιπε δὲ καὶ αὐτὸς υἱὸν Ἐξαίνετον. Ἐπὶ δὲ τῆς αὐτῆς Ὀλυμπιάδος (Ol. 70 sec. Aristot.) τὸν μὲν ἵππῳ κέλῃτι νενικηκέναι, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ πάλῃ, ἢ (ὡς Ἡρακλείδης ἐν τῇ Ἐπιτομῇ [Sotionis, uti videtur]) δρόμῳ.

12.

Idem VIII, 58, de eodem : Φῃσι δὲ Σάτυρος ἐν τοῖς Βίοις ὅτι καὶ ἱατρός ἦν καὶ ῥήτωρ ἀριστος. Γοργίαν

9.

Bias Teutami filius Priensis, quem Satyrus reliquis septem sapientibus prætulit.

Invento Athenis a piscatoribus tripode æneo, cui erat inscriptum : *sapienti*, Satyrus quidem puellas, alii vero, ex quibus Phanodius est, illarum patrem in concionem venisse tradunt, Biantemque, expositis quæ in se egisset, appellasse sapientem.

PHILOSOPHORUM.

11.

Satyrus in Vitis Empedoclem ait filium fuisse Exæneti, reliquisse autem et filium Exænetum, eademque Olympiade ipsum quidem equestri certamine vicisse, filium vero illius lucta, sive, ut Heraclides in Epitome, cursu.

12.

Satyrus in Vitis refert et medicum illum fuisse oratoremque optimum. Gorgiam enim Leontinum ipsius fuisse discipulum, virum in oratoria insignem, qui et artem rhetoricam scripserit : quem tradit Apollodorus in Chronicis centum et novem ætatis impleisse annos. Hunc ait Satyrus

γοῦν τὸν Λεοντῖνον αὐτοῦ γενέσθαι μαθητὴν, ἄνδρα ὑπερέχοντα ἐν ῥητορικῇ καὶ τέχνῃν ἀπολελοιπότα· ὃν φησιν Ἀπολλόδορος ἐν Χρονικοῖς ἐννέα πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἔτη βῖωσαι. Τοῦτόν φησιν ὁ Σάτυρος λέγειν ὡς αὐτὸς παρῆναι τῷ Ἐμπεδοκλεῖ γοητεύοντι. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸν διὰ τῶν ποιημάτων ἐπαγγέλλεσθαι τοῦτό τε καὶ ἄλλα πλείω, δι' ὧν φησι·

Φάρμακα δ' ὅσα γεῖσι κακῶν καὶ γήραος ἄλκαρ
πεύσῃ, ἐπεὶ μούνη σοὶ ἐγὼ κρανέω τάδε πάντα.
Παῖσι δ' ἀκαμάτων ἀνέμων μένος, οἳ τ' ἐπὶ γαστρί
ἀνύμενοι πνοιᾶσι καταφθινύθουσιν ἄρουραν·
καὶ πάλιν, ἣν ἐβέλθῃ, παλίντιτα πνεύματ' ἐπάξει
θήσεις δ' ἐξ ὀμβροῦ κελαϊνοῦ καίριον αὐχμὸν
ἀνθρώποις, θήσεις δὲ καὶ ἐξ αὐχμοῦ θερείου
ρέυματα δονδρεόθρεπτα, τὰ δ' ἐν θέρει ἀήσαντα·
ἄξις δ' ἐξ Ἀἰῶος καταφθινόμενος μένος ἀνδρός.

Φησὶ δὲ καὶ Τίμαιος (fr. 94) κτλ.... Ἡρακλείδης δ' ἐν τῷ Περὶ νόσων φησὶ καὶ Πausanίᾳ ὑφηγήσασθαι αὐτὸν τὰ περὶ τὴν ἄπνοον. Ἦν δ' ὁ Πausanίας, ὡς φησιν Ἀρίστιππος καὶ Σάτυρος, ἐρώμενος αὐτοῦ, ὃ δὴ καὶ τὰ Περὶ φύσεως προσπεφώνηκεν οὕτως,

Πausanίᾳ, σὺ δὲ κλύθι, θαῖφρονος Ἀγχίτου υἱέ.

Ἀλλὰ καὶ ἐπίγραμμα εἰς αὐτὸν ἐποίησε·

Πausanίᾳ ἱερὸν ἐπώνυμον Ἀγχίτεω υἱόν
φῶν' Ἀσκληπιάδην πατρίς ἔθρεψε Γέλα,
ὃς πολλοῖς μογεροῖσι μαραινόμενος καμάτοισι
φῶντας ἀπέστρεψεν Φερσεφόνης αὐτῶν.

13.

Diog. L. IX, 26, de Zenone Eleata, vide Heraclidem fr. 7 ἐν τῇ Σατύρου Ἐπιτομῇ.

dicere solitum affuisse se Empedocli magiam exercenti. Ipsamque in poematibus id profiteri et complura alia, quum dicat :

Pharmaca quæ pellas morbos relevesque senectam,
percipies, quæ cuncta tibi communico soli :
compeasque truces ventorum rite procellas,
exorti insanis qui vastant flatibus agros ;
rursus, si libeat, mox flamina plura ciebis,
atque atra induces e tempestate serenum ;
induces media pluvias æstate salubres
et flatus sicca qui perflect omnia messe ;
extinctumque hominem nigro revocabis ab Orco.

Heraclides quoque in libro De morbis ait eum Pausaniæ dictasse quæ de femina exanimi ille scripsit. Erat autem Pausanias, ut ait Satyrus et Aristippus, amasus ejus, cui et De natura libros compositos ita dedicavit,

Pausania Anchiti sapientis, percipe, fili.

Sed et epigramma in eum fecit :

Pausaniam Anchiti natum unum Asclepiadarum,
clarum aluit medicum patria clara Gela :
qui multos diris homines languoribus ægros
eripuit farvis Persephones adytis.

14.

De accusatione Anaxagoræ varia fama est. Nam in Suc-

14.

Idem II, 12, de Anaxagora : Περὶ δὲ τῆς δίκης αὐτοῦ διάφορα λέγεται. Σωτῖων μὲν γάρ φησιν ἐν τῇ Διαδοχῇ τῶν φιλοσόφων ὑπὸ Κλέωνος αὐτὸν ἀσεβείας κριθῆναι, διότι τὸν ἥλιον μύδρον ἔλεγε διάπυρον· ἀπολογισαμένου δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ Περικλέους τοῦ μαθητοῦ, πέντε ταλάντοις ζημιωθῆναι καὶ φυγαδευθῆναι. Σάτυρος δ' ἐν τοῖς Βίοις ὑπὸ Θουκυδίδου φησὶν εἰσαχθῆναι τὴν δίκην, ἀντιπολιτευομένου τῷ Περικλεῖ· καὶ οὐ μόνον ἀσεβείας, ἀλλὰ καὶ μηδισμοῦ· καὶ ἀπόντα καταδικασθῆναι θανάτου. Ὅτε καὶ ἀμφοτέρων αὐτῷ προσαγγελθέντων, τῆς τε καταδίκης καὶ τῆς τῶν παίδων τελευτῆς, εἰπεῖν περὶ μὲν τῆς καταδίκης, ὅτι ἄρα « κάκεινον κάμου πάλαι ἢ φύσις κατεψηφίσαστο » περὶ δὲ τῶν παίδων, ὅτι « ἤδεν αὐτοὺς θνητοὺς γεννήσας. » Cf. *Sin-tenis ad Plutarch. Pericl.* p. 119.

15.

Diog. L. II, 26, de Socratis uxoris Xanthippe et Myrto : Ἐνιοὶ δὲ καὶ ἀμφοτέρας ἔχειν ἑμῶν (φασίν)· ὧν ἔστι Σάτυρος τε καὶ Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος. Φασὶ γὰρ βουλευθέντας Ἀθηναίους διὰ τὸ λειπανδρεῖν συναυξῆσαι τὸ πλῆθος, ψηφίσασθαι, γαμεῖν μὲν ἀστὴν μίαν, παιδοποιεῖσθαι δὲ καὶ ἐξ ἑτέρας· ὅθεν τοῦτο ποιῆσαι καὶ Σωκράτην. Eadem, *Satyri mentione facta*, narrat Athenæus XIII, p. 556, A. V. Aristoxeni fr. 30.

16.

Diog. L. III, 9, de Platone : Λέγουσι δὲ τινες (ὧν ἔστι καὶ Σάτυρος) ὅτι Δίων ἐπέστειλεν εἰς Σικελίαν, ὠνήσασθαι τρία βιβλία Πυθαγορικὰ παρὰ Φιλόλαου

cessionem philosophorum tradit Sotion a Cleone impietatis accusatum, quod solem dixerit esse massam ignis candentis; defensum autem a Pericle discipulo, quinque talentis mulctatum exilioque damnatum fuisse. Sed Satyrus in *Vitis*, a Thucydide accusatum, qui contraria Pericli in reipublicæ administratione sentiebat; neque impietatis modo, verum et proditiōis : absentemque capitis damnatum. Et quum illi renuntiata esset et damnatio sua et filiorum mors, de condemnatione dixit : Olim natura et illos (*judices*) et me mortis damnavit : de filiis, Sciebam me genuisse mortales.

15.

Nonnulli Socratem utramque uxorem, non alteram post alteram, sed simul habuisse tradunt; ex quibus et Satyrus est et Hieronymus Rhodius. Nam Athenienses, quum bellis ac lue civibus exhaustam civitatem reparare sobolemque excitare vellent, decrevisse ferunt, ut urbanam quidem unam uxorem cives ducerent, liceret autem et ex altera procreare liberos : id igitur et Socratem fecisse.

16.

Aiunt quidam, ex quibus Satyrus est, Dioni Platonem scripsisse in Siciliam, uti tres libros Pythagoricos sibi emeret a Philolao centum minis. Erat enim, ut aiunt, satis opulentus, acceptis a Dionysio plus quam octoginta talen-

μῶν ἑκατόν. Καὶ γὰρ ἐν εὐπορίᾳ, φασὶν, ἦν, παρὰ Διονυσίου λαβὼν ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα τάλαντα, ὥς καὶ Ὀνήτωρ φησὶν ἐν τῇ ἐπιγραφομένῳ· Εἰ χρηματιεῖται ὁ σοφός.

17.

E LIBRO QUARTO.

Idem VI, 80, postquam titulos scriptorum quæ *Diogenis* esse feruntur recensuerat : Σωσικράτης δ' ἐν τῇ πρώτῃ τῆς Διαδοχῆς, καὶ Σάτυρος ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Βίων, οὐδὲν εἶναι Διογένους φασί. Τὰ δὲ τραγυδάριά φησιν ὁ Σάτυρος Φιλίσκου εἶναι τοῦ Αἰγινήτου, γυνωρίμου τοῦ Διογένους.

18.

Athenæus VI, p. 250, F, de *Anaxarcho* : Σάτυρος δ' ἐν τοῖς Βίοις Ἀναρχὸν φησι, τὸν Εὐδαιμονικὸν φιλόσοφον, ἕνα τῶν Ἀλεξάνδρου γενέσθαι κολάκων, καὶ συνοδεύοντα τῷ βασιλεῖ, ἐπεὶ ἐγένετό ποτε βροντὴ ἰσχυρὰ καὶ ἐξάίσιος, ὥς πάντας πτῆξαι, εἰπεῖν, Μῆ τι σὺ τοιοῦτον ἐποίησας, Ἀλέξανδρε, ὁ τοῦ Διὸς; Τὸν δὲ γελᾶσαντα εἰπεῖν, Οὐ γὰρ φοβερός βούλομαι εἶναι, καθάπερ σὺ με διδάσχεις, ὁ τὰς τῶν σατραπῶν καὶ βασιλέων κελεύων με δειπνοῦντα προσφέρεισθαι κεφαλὰς. Fortasse etiam Vitam Alexandri Satyrus scripsit, ad quam hæc referre liceret,

19.

Athenæus XIII, p. 584, A de *Stilpone* : Κατηγοροῦντος γοῦν ποτὲ Στίλπωνος Γλυκέρας παρὰ πότον, ὥς διαφθειρούσης τοὺς νέους, ὥς φησι Σάτυρος ἐν τοῖς Βίοις, ὑποτυχοῦσα ἡ Γλυκέρα, « Τὴν αὐτὴν, ἔφη,

tis, sicut et Onetor scribit in libro cuius est titulus, An quæstum facturus sit sapiens.

17.

Sosicrates in primo Successionis et Satyrus in quarto Vitarum nihil illorum scriptorum esse Diogenis affirmant : tragœdiolas autem ait Satyrus Philisci Æginetæ esse, Diogenis discipuli.

18.

Satyrus in Vitis Anaxarchum Eudæmonicum philosophum in assentatorum numero ait fuisse Alexandri : ad cuius latus aliquando ambulans, quum valido ac terribili fragore intonaret cælum : « An tu hoc fecisti, inquit, Alexander, Jovis fili? » Et ille ridens : « Non ego, respondit : nec enim volo formidabilis esse, quemadmodum tu me doces, monens ut satraparum et regum capita inter cœnandum mihi afferri jubeam. »

19.

Quum Stilpo aliquando in computatione accusaret Glyceram, quod adolescentes corrumperet, ut Satyrus narrat in Vitis, respondens illa, « At idem crimen, inquit, utrique nostrum obicitur. Nam et te aiunt corrumperere eos qui te conveniunt, inutilia et amatoria sophismata docentem, similiterque me : nihil igitur referre eorum qui corrumpan-

ἔχομεν αἰτίαν, ὃ Στίλπων. Σέ τε γὰρ λέγουσι διαφθεῖρειν τοὺς ἐντυχάνοντάς σοι, ἀνωφελεῖ καὶ ἐρωτικὰ σοφίσματα διδάσκοντα, ἐμέ τε ὡσαύτως. Μηδὲν οὖν διαφέρειν ἐπιτριβομένους καὶ κακῶς πάσχουσιν ἢ μετὰ φιλοσόφου ζῆν, ἢ ἐταίρας. »

20.

ΠΕΡΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ.

Athenæus IV, p. 168, E : Οἱ δὲ μὴ οὕτως (sc. ut Democritus, de quo in antecedentibus sermo) ἀσωτοὶ κατὰ τὸν Ἀμφιν· « Πίνουσ' ἑκάστης ἡμέρας δι' ἡμέρας, » διασειόμενοι τοὺς κροτάφους ὑπὸ τοῦ ἀκράτου, καὶ κατὰ τὸν Δίφιλον· « Κεφαλὰς ἔχοντες τρεῖς, ὥσπερ Ἀρτεμίσιον, » πολέμοι τῆς οὐσίας ὑπάρχοντες, ὥς Σάτυρος ἐν τοῖς Περὶ χαρακτήρων εἰρηκε, κατατρέχοντες τὸν ἀγρὸν, διαρπαζόντες τὴν οἰκίαν, λαφυροπωλοῦντες τὰ ὑπάρχοντα, σκοποῦντες οὐ τί δαδανῆται, ἀλλὰ τί δαπανηθήσεται, οὐδὲ τί περιέσται, ἀλλὰ τί οὐ περιέσται· ἐν τῇ νεότητι τὰ τοῦ γήρως ἐρόδια προκαταναλίσκοντες, χαίροντες τῇ ἐταίρᾳ, οὐ τοῖς ἐταίροις, καὶ τῷ οἴνῳ, οὐ τοῖς συμπόταις. »

ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ.

21.

Theophilus Ad Autolyc. II, p. 94 : Ἀλλὰ καὶ Σάτυρος, ἱστορῶν τοὺς δῆμους Ἀλεξανδρέων, ἀρξάμενος ἀπὸ Φιλοπάτορος τοῦ καὶ Πτολεμαίου προσαγορευθέντος, τούτου μηνύει Διόνυσον ἀρχηγέτην γεγονέναι. Διὸ καὶ [suppl. τὴν Διονυσίαν] φυλὴν ὁ Πτολεμαῖος πρώτην κατέστησεν. Λέγει οὖν ὁ Σάτυρος οὕτως· « Διο-

ter et miseri reddantur, utrum cum philosopho vivant, an cum meretrice. »

DE CHARACTERIBUS.

20.

At isti non sic luxuriosi, secundum Amphim « Bibunt quovis die per totum diem, concussis meri potione temporibus », et secundum Diphilum « Tricipites sunt, veluti Dianæ imago » ; « Rei suæ familiaris hostes, ut ait Satyrus in libris De characteribus, agrum incursatione vastantes, domum diripientes, bona sua veluti spolia bello parta dividendes ; spectantes, non quid expensum fuerit, sed quid expensuri sint ; non quid superfuturum sit, sed quid non sit superfuturum : in juventute senectutis vialica ante absumentes ; gaudentes meretrice, non amicis ; et vino, non computatoribus. »

DE DEMIS ALEXANDRINORUM.

21.

Satyrus, demos Alexandrinorum enarrans, a Ptolemæo Philopatore sermonis exordium faciens Bacchum familiæ auctorem ei fuisse declarat. Quare etiam Dionysiam tribum Ptolemæus primam constituit. Ceterum verba Satyri hæc sunt : « Bacchi, ait, et Althææ Thestio natæ fuisse

ώσου καὶ Ἀλθαίας τῆς Θεοτίου γεγενῆσθαι Δηιάνειραν· τῆς δὲ καὶ Ἡρακλείους τοῦ Διὸς, οἶμαι, Ὑλλον, τοῦ δὲ Κλεόδημον (l. Κλεοδαῖον), τοῦ δὲ Ἀριστομάχον, τοῦ δὲ Τήμενον, τοῦ δὲ Κείσον, τοῦ δὲ Μάρωνα, τοῦ δὲ Θετίου, τοῦ δὲ Ἀκοῦν, τοῦ δὲ Ἀριστοδαμίδα, τοῦ δὲ Κάρανον, τοῦ δὲ Κοινόν, τοῦ δὲ Τυρίμμιαν, τοῦ δὲ Περδίκκαν, τοῦ δὲ Φιλίππον, τοῦ δὲ Ἀέροπον, τοῦ δὲ Ἀλκίταν, τοῦ δὲ Ἀμύνταν, ** τοῦ δὲ Βόκρον (Βάλακρον?), τοῦ δὲ Μελέαγρον, τοῦ δὲ Ἀρσινόην, τῆς δὲ καὶ Λάγου Πτολεμαίων τὸν καὶ Σωτήρα, τοῦ δὲ καὶ Βερενίκης Πτολεμαίων τὸν Φιλάδελφον, τοῦ δὲ καὶ Ἀρσινόης Πτολεμαίων τὸν Εὐεργέτην, τοῦ δὲ καὶ Βερενίκης τῆς Μάγα τοῦ ἐν Κυρήνῃ βασιλεύοντος Πτολεμαίων τὸν Φιλάδελφον (ingo recte Φιλοπάτορα). Ἡ μὲν οὖν πρὸς Διόνυσον τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βασιλεύσασσι συγγένεια οὕτως περιέχει. Ὅθεν καὶ ἐν τῇ Διονυσίᾳ φυλῇ δῆμοι εἰσιν καταχωρισμένοι· Ἀλλῆς (Ἀλθῆς libri) ἀπὸ τῆς γενομένης γυναικὸς Διονύσου, θυγατρὸς δὲ Θεοτίου, Ἀλθαίας· Δημιανίς (Δημιανίς libri), ἀπὸ [Δημιανίρας] τῆς θυγατρὸς Διονύσου καὶ Ἀλθαίας, γυναικὸς δὲ Ἡρακλείους. [Ὅθεν καὶ τὰς προσωνυμίας ἔχουσιν οἱ κατ' αὐτοὺς δῆμοι.] Ἀριάδνης (Ἀριάδνης libri) ἀπὸ τῆς θυγατρὸς Μίνω, γυναικὸς δὲ Διονύσου, παιδὸς πατροφίλης τῆς μιγθείσης Διονύσῳ ἐν μορφῇ πρυμνίδι· Θεστὶς ἀπὸ Θεοτίου τοῦ Ἀλθαίας πατρὸς· Θοαντίς ἀπὸ Θόαντος παιδὸς Διονύσου· Σταφύλις ἀπὸ Σταφύλου υἱοῦ Διονύσου· Εὐάνθις (Εὐανίς libri) ἀπὸ Εὐάνθεος (Εὐνόος libri) υἱοῦ Διονύσου· Μαρωνίς ἀπὸ Μάρωνος υἱοῦ Ἀριάδνης καὶ Διονύσου. Οὗτοι γὰρ πάντες υἱοὶ Διονύσου.

Ἀκοῦν] nomen vix genuinum. Sec. Theopompum (fr. 30) et Diodorum (VII, 14) post Cisum sequuntur: Thestius, Merops, Aristodamidas, Phido, Caranus. Alia series apud Syncellum p. 262 hæc est: Temenus, Lachares, Deballus, Eurybides, Cleodæus, Cræsus, Pæas, Caranus. Alia denique statuisset videtur Marsyas Pellæus (fr. 2), ubi Carani pater Καράρων vel Κιράρων nominatur (fortasse fuit Μάρων, quem Satyrus inter majores Carani recenset). — Post Amyntæ mentionem laeunam notavi. Duo minimum nomina exciderint. Nam quum a morte Amyntæ I usque ad mortem Alexandri sec. Eusebium supra centum et sexaginta annos numerentur, spatium hoc nequit ex-

pleri tribus generationibus. Probabiliter Amyntæ nomen in seqq. repetebatur; scribaque a primo ad alterum transiit. Balacrus (sic enim scribendum conjicio pro Βόκρος) Amyntæ filius, non noster tamen, memoratur in Arrian. Anab. I, 29, 3. III, 5, 5. — πατροφίλης... πρυμνίδι] Quid hæc sibi velit, non assequor. In Wolfii editione vertitur: *filia patrem amante, quæ forma obversa cum Baccho concubuit*. Fortasse in πατροφίλης latet Πασιφῆς, quæ cum tauro consuevit sub forma bovis lignea. Probabilius tamen est verba corrupta ad alium demum pertinere, cujus mentio excidit. — In postremis scripsi Εὐάνθις et Εὐάνθεος pro Εὐανίς et Εὐνόος. Primum cogitaveram de Οἰνοπίονε Bacchi filio.

[APXAIΩN MYΘΩN ΣΥΝΑΙΩΓΗ.]

22.

Dionysius Hal. A. R. I, 68, ubi de Palladii historia deque Samothraciis mysteriis laudatur Καλλίστρατος τε δὲ Περὶ Σαμοθράκης συνταξάμενος ἱστορίαν, καὶ Σάτυρος δὲ τοὺς ἀρχαίους μύθους συναγαγών. Locum exscripsimus in fragm. Callistrati, ubi vide. — Ad mythica hæc fortasse referenda sunt quæ leguntur in schol. Odys. θ', 288 et schol. Il. ε', 216): Διὰ τὰ ἐρωτικά ἐν ἱμάντι (sc. Veneris) φησὶν Ὀμηρος κατεστῆχαι; Σάτυρος μὲν οὖν φησι, ἐπεὶ πληγῶν ἄξια δρῶσιν οἱ ἐρωτες· Ἀπίων δὲ κτλ. Sed fieri etiam potest, ut data opera Satyrus in Homerum commentarios scripserit.

[DE GEMMIS.]

23.

Plinius XXXVII, s. 24: *Satyrus carnosas esse Indicas* (sc. onyches dicit), *parte carbunculi parte chrysolithi et amethysti, totumque id genus abdicat. Veram autem onychem plurimas variasque cum lacteis zonis habere venas, omnium in transitu colore inenarrabili, et in unum redeunte conventum, suavitate grata.*

24.

Idem XXXVII, s. 25: *Satyrus Indicos* (car-

Deianiram, hujus et Herculis Jove nati Hyllum, hujus Cleodæum, hujus Aristomachum, hujus Temenum, hujus Cisum, hujus Maronem, hujus Thestium, hujus Acoum, hujus Aristodamidam, hujus Caranum, hujus Cœnum, hujus Tyrimmam, hujus Perdiccam, hujus Philippum, hujus Aeropam, hujus Alcetam, hujus Amyntam, ** hujus Bocrum (Balacrum?), hujus Meleagrum, hujus Arsinoen, hujus et Lagi Ptolemæum quem et Soterem cognominant, hujus et Berenices Ptolemæum Philadelphum, hujus et Arsinoes Ptolemæum Evergetem, hujus et Berenices Magæ

Cyrenarum regis filiæ Ptolemæum Philopatore. Igitur cognatio quæ Alexandriæ regnantibus cum Baccho intercedit, ita se habet. Unde etiam in Dionysia tribu hi sunt separati demi: Altheis, ab uxore Bacchi et Thestii filia Althææ; Deianiris, a Deianira Bacchi et Althææ filia, Herculis uxore; Ariadnis, ab Ariadne Minois filia, Bacchi uxore; ***; Thestis, a Thestio Althææ patre; Thoantis, a Thoante Bacchi filio; Euanthis, ab Euanthe Bacchi filio; Maronis, a Marone Ariadnes et Bacchi filio. Hi enim omnes Bacchi filii sunt.

bunculos) non esse claros dicit, ac plerumque sordidos ac semper fulgoris horridi: Æthiopicos pingues, lucemque non emittentes, aut fundentes, sed convolutos igne flagrare.

25.

Idem XXXVII, s. 11: *Phaethontis fulmine icti sorores fletu mutatas in arbores populos, lacrimis*

electrum omnibus annis fundere juxta Eridanum amnem, quem Padum vocamus: et electrum appellatum, quoniam sol vocatus sit Elector, plurimi poetæ dixerunt, primique, ut arbitror, Æschylus, Philoxenus, Nicander, Euripides, Satyrus. Igitur vineta oratione Satyrus hic, quicumque sit, de lapidibus scripsit.

HERACLIDES LEMBUS.

Suidas : Ἡρακλείδης, Ὁξύρυγχιτης (*), φιλόσοφος, δ τοῦ Σεραπίωνος, δς ἐπεκλήθη Λέμβος, γεγωνὶς ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ ἔκτου (i. e. Φιλομήτορος, 181-147)· δς τὰς πρὸς Ἀντίοχον ἔθετο συνθήκας. Ἐγράψε φιλόσοφα καὶ ἄλλα.

Diog. L. V, 94, Heraclides varios recensens : Πέμπτος (Ἡρακλείδης), Καλατιανὸς ἢ Ἀλεξανδρεὺς, γεγραμὸς τὴν Διαδοχὴν ἐν ἑξ βιβλίοις, καὶ Λεμβευτικὸν λόγον, ὅθεν καὶ Λέμβος ἐκαλεῖτο.

Oxyrynchos nomus est et oppidum Aegypti (v. Strabo p. 812. Forbiger. *Geogr.* II, p. 787); *Cal-latis* ad Ponti oram oppidulum, colonia Heracleensium. Utra urbs Heraclidæ nostri patria recte dicatur, nescio. Fortasse in Ponti urbe natus, Alexandriæ educatus et deinceps muneribus fungens, postremam vitæ partem, in qua historiis scribendis operam dederit, Oxyrynchi habitavit. Quemnam Λέμβον Athenienses nominare consueverint, hisce verbis docet Anaxandrides comicus apud Athenæum VI, p. 243, E : Ἀκολουθεῖ κόλαξ τῷ; Λέμβος ἐπικέκληται. At noster non a moribus id cognomen tulisse sed scripto quodam meruisse dicitur. Scilicet λόγον, Diogene teste, composuerat Λεμβευτικόν. Is quid sibi voluerit quum Hemsterhusius (in Steph. Thes. s. v.) enucleare non potuerit, ego haud quæro. Ceterum cum Heraclide τῷ Λέμβῳ contulerim Theodotum τὸν Ἡμιόλιον, Antiochi Magni

(*) Ex reliquis Heraclidis ad nos pertinent :

1. *Heraclides Cumanus*, cuius fragm. vide p. 95.

2. *Heraclides Odessita*, quem commemorat Steph. Byz. : Ὁδισσὸς, πόλις ἐν τῷ Πόντῳ .. Ὁ πολίτης Ὁδισσίτης καὶ Ὁδισσεύς. Ἐργημάτιον δὲ Ἡρακλείδης ἱστοριογράφος καὶ Δημήτριος ὁ περὶ τῆς πατρίδος γράψας.

3. *Heraclides Magnesius*, Μιθριδατικά γεγραμὸς. Diog. L. V, 94. — Ceteros Heraclides recensent Jonsius p. 203 sq., Meursius in Gronov. Thes. tom. X, p. 607 sqq. et ad Chalcid. p. 10 sq.; Fabricius B. Gr. tom. X, p. 119 sqq. Roulez. De Heracl. Pontico p. 106 sqq.

De Serapione patre Heraclidis aliunde non constat, quantum sciam. Suppar ei ætate fuisse videtur Serapio Antiochenus, quem in libris Geographicis contextendis (II. IV. V.) adhibuit Plinius. Idem memoratur ap. Ciceron. Ad Att. II, 6 et II, 4, ubi : *Eratosthenes... a Serapione et Hipparcho reprehenditur*. Fragmentum in schedulis reperio unicum ex Cram. An. Parisin. I, p. 373, 25 : Ὁ μὲν γοῦν Σεραπίων ὅπως καὶ δεκαπλασίονα εἶναι τῆς γῆς τὸν ἥλιον ἔφη. Ἐρατοσθένης δὲ ἑκατονταπλασίονα μὲν τὸν ἥλιον τῆς γῆς, τριακονταεναπλασίονα δὲ τὴν σελήνην. Alium Serapionem mathematicum et astrologum tempore Caracallæ florentem v. ap. Glycam p. 243, Clement. Alex. p. 131, 25 ed. Sylb. Reliquos Serapiones recenset Fabricius.

ducem, qui inter alia contra duces Ptolemæi Philopatoris de Coelesyria pugnavit, et post prælium ad Raphiam legatus de pacis conditionibus ad Pt. Philopatorem missus est (Polyb. V, 42, 43, 59, 68, 79, 83, 87). Hunc Schweighæuserus in Indice ad Polyb. cognomen tulisse suspicatur a corporis proceritate, quasi statura viri cum dimidio. Ego nominatum malim a ἡμιόλοις, navigiis prædatoriis sive myoparonibus, sicuti Heraclides Lembus dictus est a λέμβοις navigiis. Qua vero occasione id nominis meruerint duces illi vel ministri, quorum uterque fortasse classis quondam præfectus erat, dicere non habeo. Memorant Heraclidem *Lembum* præter Suidam et Diogenem etiam Festus et Athenæus (v. fr. 1 sqq.), nec non Photius in Bibl. cod. 213, p. 171, 7 Bekk. : Τούτῳ (τῷ Ἀγαθαρχίδῃ) πατρὶς μὲν ἡ Κνίδος ἦν... Ὑπογραφία δὲ καὶ ἀναγνώστην ἡ τοῦ λέμβρου (δ Λέμβος em. Casaub.) Ἡρακλείδης, δ' ὃν αὐτῷ ἐξοπηρετεῖτο, παρέσχε γνωρίζεσθαι. Unde præterea colligimus summi loci virum magnæque auctoritatis Heraclidem fuisse. Idque Suidas confirmat verbis : δς τὰς πρὸς Ἀντίοχον ἔθετο συνθήκας. Nam ad Heraclidem hæc referenda, atque ad controversias spectare mihi videntur, quæ Ptolemæo Philometori cum Antiocho Epiphane intercesserunt.

Operis historici, quod Heraclides composuit amplissimum, fragmenta numero et ambitu tenuissima tantum non omnia uni debemus Athenæo. Exorsus narrationem auctor ab antiquissimis temporibus, et ad suam fere usque ætate deduxisse videtur. Libro XXXVII, eorum qui laudantur postremo, inter alia sermo erat de Cassandri filio Alexarcho. Cur tantæ molis intermortua pæne memoria sit, causam indicaverit Dionysius Hal. (De comp. verb. c. 4, tom. V, p. 30 R.), qui Heraclidem sicuti Hieronymum et Hegesiam, inter eos recenset, qui concinnam verborum compositionem adeo neglexerint, ut operum ab iis scriptorum lectionem ad finem perducere haud facile quisquam sustinuerit. Nullus enim dubito, quin ad Nostrum neque ad alium quemvis Heraclidem verba Dionysii referenda esse recte statuerint Santo-Crucius (*Exam. d. hist. d'Alex.* p. 20) et Roulez. (De *Heraclid. Pont.* p. 50), merito hic reprehendens Kœlerum, qui de Pontico Heraclide cogitaverat. Compendium historiarum Heraclidis (nostri, puto) concinnavit Hero Atheniensis (Suidas v. Ἡρώη)

Prætereā Heraclides, Serapionis Sotionis f., opus (*) Περὶ φιλοσόφων διαδόχων in compendium redegit. Minus testata res est ad eundem Heraclidem pertinere Ἐπιτομὴν τῶν Σατύρου βίων. Veri tamen simillimum est, nec tempora repugnant.

ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

1.

Festus p. 269 ed. Müller. : *Lembos qui appellatur Heraclides existimat revertentibus ab Illo Achivis quendam [quosdam Ursin.] tempestate defectos in Italiae regiones secutos Tiberis decursum pervenisse, ubi nunc sit Roma, ibique propter tedium navigationis impulsas captivas auctoritate virginis cujusdam tempestivæ nomine Rhomes, incendisse classem, atque ab ea necessitate ibi manendi urbem conditam ab is, et potissimum ejus nomine eam appellatam, a cujus consilio eas sedes sibi firmavissent.*

« Eadem Servius in Virg. Æn. I, 273, Solin. c. 1. Dionys. Hal. autem (I, 72) et Plutarch. Qu. Rom.

(*) Sotionis διαδόχων opus XXIII nimirum libris constituisse apparet ex Diog. L. I, 1. Prætereā scripsit πρὸς τῶν Τίμωνος φίλων et Διοκλείους διέγχεις. Vide Voss. p. 233; Jonsius II, 10, 1; Clinton. III, p. 526. — Alius Sotion est philosophus, præceptor Senecæ. Hieronym. ad Ol. 198, 1; Senec. Ep. 108. Cf. Stobæus Floril. XIV, 10; XX, 53; LXXXIV, 6-8, 17, 18; CVIII, 59; CXIII, 15; S.-Maxim. II, p. 567. 353; Anton. Meliss. I, c. 52. Per ætatem eundem intelligere licet ap. Plutarch. Alex. 61, quo referente Sotion ex Potamone Lesbio (Tiberii æquali) audivit Alexandrum in India struxisse urbem. Noli tamen hinc colligere opus historicum de gestis Alexandri. Sumpta illa procul dubio ex opere in quo varia παράδοξα et Memorabilia acervaverat. Sat multa habemus fragmenta τῶν Σωτῖωνος Περὶ ποταμῶν καὶ κρηνῶν καὶ λιμνῶν παραδοξολογουμένων. (Vide Westerm. Paradoxogr. p. 188 sqq.) Aliud ejusdem generis opus multæ varietatis hæc sane ignobilis vir, inscripserat Κέρως Ἀμαλθίας, ex quo de Demosthene et Laide historiunculam narrat Gellius N. A. I, 8. Alia vide ap. Theophylact. Qu. Phys. 22, Cramer. Anecd. Paris. I, p. 395, 3. Cf. Sotionem in Geoponicis sæpe laudatum (Fabric. B. Gr. VI, p. 509.) Jonsius II, 10, 1, p. 197.

HISTORIÆ.

2.

Heraclides Lembus tradit, apud Lacedæmonios maxima in admiratione fuisse pulcherrimum virum et feminam pulcherrimam, quum pulcherrimas omnium mulieres Sparta ferret. Quare etiam de Archidamo rege narrant, quum, proposita ei uxore pulcra, alia vero deformi et divite, ad divitem ille declinasset, multam ei irrogatam esse ab ephoris, dictentibus, regulos illum, non reges, generare velle Spartanis.

3.

Heraclides Lembus primo et vicesimo libro Historiarum scribit : « In Pannonia et Dardania ranis pluebat cælum :

6, p. 314 H. simillimam huic narrationem ex Aristotele afferunt. Cf. Mulier. Virt. p. 265 Hut. » Μυῖα ΛΕΒ. — *tempestiva* « i. e. ὥραίας, quanquam miror hoc sic a Verrio transferri potuisse. » IDEM. — *ab is* ab his Ursin.

2.

Athenæus XIII, p. 566, A : Ἡρακλείδης δὲ δ Λέμβος ἱστορεῖ, ὅτι κατὰ τὴν Σπάρτην θαυμάζεται μᾶλλον ὁ καλλίστος, καὶ γυνὴ ἡ καλλίστη, καλλίστας γεννῶσης τῆς Σπάρτης τὰς γυναῖκας. Διὸ καὶ φασὶν Ἀργιδάμου τοῦ βασιλέως, γυναικὸς αὐτῷ καλῆς φαινομένης, ἑτέρας δὲ αἰσχρᾶς καὶ πλουσίας, ὡς ἀπέκλινεν ἐπὶ τὴν πλουσίαν, ζημιῶσαι τοὺς ἐφόρους αὐτὸν, ἐπιλέγοντας, ὅτι βασιλίσκος ἀντὶ βασιλέων τοῖς Σπαρτιάταις γενεὴν προαίρειται. Cf. Müller. Dor. II, p. 120. 282.

3.

E LIBRO VICESIMO PRIMO.

Idem VIII, p. 333 A : Ἡρακλείδης γοῦν δ Λέμβος ἐν τῇ εἰκοστῇ πρώτῃ τῶν Ἱστοριῶν « Περὶ τὴν Παιονίαν καὶ Δαρδανίαν βατραχῶς (φρσίν) ὕσαν δ θεὸς, καὶ τοσοῦτον αὐτῶν ἐγένετο τὸ πλῆθος, ὡς τὰς οἰκίας καὶ τὰς δόους πλήρεις εἶναι. Τὰς μὲν οὖν πρώτας ἡμέρας κτείνοντες τοὺς καὶ συγκλείοντες τὰς οἰκίας διεκαρτέρουν ὥς δ' οὐδὲν ἤνυσον, ἀλλὰ τὰ τε σκεύη ἐπληροῦτο, καὶ μετὰ τῶν ἐδεσμάτων εὐρίσκοντο συνεφόμενοι καὶ συνοπτόμενοι οἱ βάτραχοι, καὶ πρὸς τοῦτοις οὔτε τοῖς ὕδασι νῆν χρῆσθαι, οὔτε τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν γῆν θείναι, συσσεσθωμένων αὐτῶν, ἐνοχλούμενοι δὲ καὶ ὑπὸ τῆς τῶν τετελευτηκῶτων ὁσμῆς, ἔφυγον τὴν χώραν. » Autariatas maxime hac ranarum peste afflictos esse refert Appianus Illyr. c. 4; poenas has numen sumpsisse ait de Autariatis, ut qui Celtis in expeditione Delphica se adjunxissent.

4.

E LIBRO TRICESIMO SEXTO.

Idem XIII, p. 578, A : Ἡρακλείδης δὲ δ Λέμβος ἐν τῇ ἑκτῇ καὶ τριακοστῇ τῶν Ἱστοριῶν Δρυμῶ φησιν ἐρωμένην γενέσθαι τοῦ Δημητρίου ἡ ἐπιμανῆναι καὶ

ac tanta earum exstitit multitudo, ut publicas vias privatasque domos implerent. Primis igitur diebus interficientes eas, et domos occludentes, durarunt incolæ : sed quum nihil proficerent, verum vasa omnia complerentur, et una cum cibis elixæ assæque ranæ reperirentur, adhæc quum nec aquis uti possent homines, nec pedes in terram ponere præ ranarum ubique coacervatarum copia, denique etiam mortuorum odore vexati, e patria profugerunt. »

4.

Heraclides Lembus sexto et tricesimo Historiarum libro ait, amasiam fuisse Demo Demetrii, cujus amore insanisse etiam patrem ipsius Antigonom, et Oxythemidem occidisse,

τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀντίγονον, καὶ ἀποκτείνει· Ὁξυθέμιν ὥς καὶ πολλὰ συνεξαμαρτάνοντα τῷ Δημητρίῳ, καὶ οἷτι ἀπέκτεινε τὰς τῆς Δημοῦς θεραπαίνας στρεβλῶν. Cf. Ptolemæi Megalopolit. fr. 4.

5.

E LIBRO TRICESIMO SEPTIMO.

Athenæus III, p. 98, D, postquam de Dionysio novorum verborum architecto locutus est, pergit : Τοιοῦτος ἦν καὶ Ἀλέξανδρος, ὁ Κασάνδρου τοῦ Μακεδονίας βασιλεύσαντος ἀδελφός, ὁ τὴν Οὐρανόπολιν καλουμένην κτίσας. Ἰστορεῖ δὲ περὶ αὐτοῦ Ἡρακλείδης ὁ Λέμβος ἐν τῇ τριακοστῇ ἐβδόμῃ τῶν Ἱστοριῶν, λέγων οὕτως· « Ἀλέξανδρος, ὁ τὴν Οὐρανόπολιν κτίσας, διαλέκτους ἰδίας εἰσήνεγκεν· ὀρθοδόξαν μὲν τὸν ἀλεκτρυόνα καλῶν καὶ βροτοκέρτην τὸν κουρέα, καὶ τὴν δραχμὴν ἀργυρίδα, τὴν δὲ χοίνικα ἡμεροτροφίδα, καὶ τὸν κήρυκα ἀπίτην. Καὶ τοῖς Κασανδρείων δὲ ἀρχοῦσι τοιαῦτά ποτ' ἐπίσπειλεν. » Ἀλέξανδρος ὁ μάρμων πρόμοις γαστρί. Τοὺς ἡλιοκρεῖς οἶων, οἷσα λιποῦσα θεωτῶν (λιπουσθεωτῶν Ep.) ἔργων κρατήτορας μορσίμῳ τύχῃ κεκυρωμένας θεῶ πόγαις (θεοπογαῖς Ep.) χυτλώσαντας αὐτοὺς καὶ φύλακας ὀργενεῖς. » Τί δὲ ἡ ἐπιστολὴ αὐτῇ δηλοῖ, νομίζω ἐγὼ μηδὲ τὸν Πύθιον διαγινῶναι. Epistolam vertere ausi sunt Villebrunius et Dalecampius; quorum hariolationes mittendas esse duxi. De Uranopoli in Alho monte ab Alexandro condita v. Droysen. *Hellenism*. II, p. 255, qui p. 740 ad nostrum Alexarchum refert locum Clementis Al. Protr. c. 4, p. 10 Sylb. : Τί με δεῖ καταλέγειν Ἀλέξανδρον; γραμματικὸς οὗτος τὴν ἐπιστήμην γεγενηὸς, ὥς ἱστορεῖ Ἀριστοῦς ὁ Σαλαμίνιος, αὐτὸν κατεσχηματίσεν εἰς Ἥλιον.

5.

Talis etiam fuit Alexarchus, Cassandri Macedoniæ regis frater, qui oppidum, cui Uranopolis nomen, condidit : de quo narrat Heraclides Lembus septimo et tricesimo Historiarum libro, sic scribens : « Alexarchus, qui Uranopolim condidit, peculiare loquendi formas invenit : gallum gallinaceum vocans *diluculi-proclamatores*; *tonsorem*, (quem Græci *κουρέα* dicunt,) *hominum-tonsorem* (nempe, non *pecudum*); *drachmam*, *argyridem* [quod alias *argenteam phialam* denotat]; *semimodium*, *in diem-nutrimens*; *præconem*, *vociferatorem*. Idem aliquando Cassandrensem magistratibus epistolam scripsit huiusmodi : Ἀλέξανδρος ὁ μάρμων κτλ. » Cujus epistolæ quisnam sensus sit, ne Pythium quidem dignoscere equidem arbitror.

SATYRI VITARUM EPITOME.

6.

Heraclides in Epitome vitarum Satyri Pythagoram tradit, postquam in Delo Pherecydi iusta persolverat, rediisse in Italiam et ** quum reperisset... Cylonis Crotoniatæ Meta-

ΤΩΝ ΣΑΤΥΡΟΥ ΒΙΩΝ ΕΠΙΤΟΜΗ.

6.

Diogen. VIII, 40, de Pythagora : Ἡρακλείδης δὲ φησιν ἐν τῇ τῶν Σατύρου βίων ἐπιτομῇ μετὰ τὸ θάψαι Φερεκύδην ἐν Δῇλῳ ἐπανελθεῖν εἰς Ἰταλίαν, καὶ ** πανδαισίαν εὐρόντα Κύλωνος τοῦ Κροτωνιάτου εἰς Μεταπόντιον ἐξελθεῖν, χάκει τὸν βίον καταστρέψαι ἀσιτία, μὴ βουλόμενον περαιτέρω ζῆν.

Idem VIII, 44 : Ὁ δ' οὖν Πυθαγόρας, ὥς μὲν Ἡρακλείδης φησιν ὁ τοῦ Σαραπίωνος, ὀγδοηκοντούτης ἐτελεύτα, κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπογραφὴν τῶν ἡλικιῶν· ὥς δ' οἱ πλείους, ἔτη βιοῦς ἐνανήκοντα.

Idem VIII, 53 : Σάτυρος δ' ἐν τοῖς Βίοις φησὶν οἷτι Ἐμπεδοκλῆς υἱὸς μὲν ἦν Ἐξαινέτου, κατέλιπε δὲ καὶ αὐτὸς υἱὸν Ἐξαινέτον· ἐπὶ τε τῆς αὐτῆς Ὀλυμπιάδος τὸν μὲν ἵππῳ κελῆτι νενικηκέναι, τὸν δ' υἱὸν αὐτοῦ πάλῃ ἢ, ὥς Ἡρακλείδης ἐν τῇ Ἐπιτομῇ, ὁρόμῳ.

Ibid. : Ἀριστοτέλης γὰρ αὐτὸν, ἔτι δ' Ἡρακλείδης ἐξήκοντα ἐτῶν φησὶ τετελευτηκέναι.

Idem VIII, 58, de Empedocle : Ἡρακλείδης δὲ ὁ Σαραπίωνος ἐτέρου φησὶ εἶναι τὰς τραγωδίας.

7.

Idem IX, 26, de Zenone Eleata : Καθελεῖν δὲ θελήσας Νέαρχον τὸν τύραννον (οἱ δὲ, Διομέδοντα) συνελήχθη, καθὰ φησιν Ἡρακλείδης ἐν τῇ Σατύρου Ἐπιτομῇ.

ΤΩΝ ΣΩΤΙΩΝΟΣ ΔΙΑΔΟΧΩΝ ΕΠΙΤΟΜΗ

ἐν βιβλίοις ΕΞ.

9.

Idem VIII, 7 : Γέγραπται δὲ τῷ Πυθαγόρᾳ συγ-

pontum se recepiisse, ibique vitæ pertæsum inedia obiisse.

Pythagoras secundum Heraclidem Serapionis filium octogesimo ætatis anno mortuus est, secundum propriam ætatum descriptionem; secundum plurimos autem nonagesimo.

Satyrus in Vitis Empedoclem ait filium fuisse Exæneti, reliquisse autem et illum filium Exænetum, eademque Olympiade ipsum quidem equestri certamine vicisse, filium vero illius lucta sive, ut ait Heraclides in Epitome, cursu.

Heraclides, Serapionis f., tragœdias (quæ Empedocli adscribuntur) alius esse dicit.

7.

Zeno Eleates quum Nearchum tyrannum seu, ut alii volunt, Diomedontem, imperio exuere voluisset, comprehensus est, ut in Satyri Epitome ait Heraclides.

SOTIONIS DE DIADOCHIS OPERIS
EPITOME.

8.

Scripsit Pythagoras tria volumina, De instructione, De civitate, De natura; quod autem nomine Pythagoræ legitur, Lysidis Tarentini Pythagorici est : qui quum

γράμματα τρία, παιδευτικόν, πολιτικόν, φυσικόν· τὸ δὲ φερόμενον ὡς Πυθαγόρου Λύσιδος ἐστὶ τοῦ Ταραντίνου Πυθαγορίκου, φυγόντος εἰς Θήβας καὶ Ἐπαμεινώνδα καθηγησαμένου. Φησὶ δ' Ἑρακλείδης ὁ τοῦ Σαραπίωνος ἐν τῇ Σωτίωνος ἐπιτομῇ γεγραφέναι αὐτὸν καὶ περὶ τοῦ ὄλου ἐνέπει· δεύτερον τὸν ἱερὸν λόγον, οὗ ἡ ἀρχή,

Ὡ νέοι, ἀλλὰ σέβασθε μεθ' ἡσυχίης τάδε πάντα·

τρίτον περὶ ψυχῆς, τέταρτον περὶ εὐσεβείας, πέμπτον Ἠλοθαλῇ τὸν Ἐπιγάρμου τοῦ Κῶου πατέρα, ἕκτον Κρότωνα καὶ ἄλλους· τὸν δὲ μυστικὸν λόγον Ἰππασίου φασὶν εἶναι, γεγραμμένον ἐπὶ διαβολῇ Πυθαγόρου· πολλοὺς δὲ καὶ ὑπὸ Ἀστωνος τοῦ Κροτωνιάτου γραφέντας ἀνατεθῆναι Πυθαγόρῃ.

9.

Idem X, 1, de Epicuro : Τοῦτόν φασιν ἄλλοι τε καὶ Ἑρακλείδης ἐν τῇ Σωτίωνος ἐπιτομῇ, κληρουχισάντων Ἀθηναίων τὴν Σάμον, ἐκεῖ τραφῆναι, ὀκτωκαιδεκέτη δ' ἔλθεῖν εἰς Ἀθήνας, Ξενοκράτους μὲν ἐν Ἀκαδημίᾳ, Ἀριστοτέλους δ' ἐν Χαλκίδι διατρίβοντος. Τελευτήσαντος δ' Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνης καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐκπεσόντων ὑπὸ Περδίκκου, μετελθεῖν εἰς Κολοφῶνα πρὸς τὸν πατέρα· χρόνον δὲ τινα διατρίψαντ' αὐτόθι καὶ μαθητάς ἀθροίσαντα πάλιν ἐπανελθεῖν εἰς Ἀθήνας ἐπ' Ἀναξικράτους, καὶ μέχρι μὲν τινος κατ' ἐπιμίσξαν τοῖς ἄλλοις φιλοσοφεῖν, ἔπειτ' ἰδίᾳ πικρὰ τὴν ἀπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν αἵρεσιν συστήσασθαι.

10.

Idem V, 79, de Demetrio Phalereo : Ἑρακλείδης δ' ἐν τῇ Ἐπιτομῇ τῶν Σωτίωνος διαδοχῶν, τῷ

Thebas per fugisset, Epaminonda præceptor fuit. Refert Heraclides Sarapionis filius in Sotionis epitome scripsisse illum versibus et de toto; secundum item sacrum sermonem, cujus hoc initium,

O Juvenes, cuncta hæc animo colitote quieto;

tertium de anima; quartum de pietate; quintum Helothalem, Epicharmi Coi patrem; sextum Crotonem et alios. Porro mysticum sermonem aiunt Hippasi fuisse, conscriptum ad diffamandum Pythagoram; plura item ab Astone Crotoniate scripta Pythagoræ inscripta esse.

9.

Hunc (Epicurum) tum alii dicunt, tum imprimis Heraclides in Sotionis epitome, quum Athenienses Samum colonos misissent, illic nutritum esse, atque octavum et decimum agentis ætatis annum Athenas concessisse, quo tempore Xenocrates in Academia, Aristoteles vero Chalcide scholam habebant. Defuncto autem Alexandro Macedonum rege, quum Athenienses a Perdica subacti essent, Colophonem se ad patrem contulisse : ubi quum aliquamdiu commoratus esset congregassetque discipulos, Athenas iterum rediisse archonte Anaxicrate, ibique ad aliquod tempus cum ceteris in commune philosophatum esse, deinde seorsum sectam a se vocatam constituisse.

Φιλαδέλφῳ τὴν βασιλείαν θέλειν ἐκχωρῆσαι τὸν Πτολεμαῖον· τὸν δ' (Demetrium) ἀποτρέπειν, φάσκοντα « Ἄν ἄλλῳ δῶς, σὺ οὐχ ἔξεις. »

Sequuntur fragmenta, ubi libri diserta mentio non injicitur.

11.

Idem I, 25, de Thalete : Κλύτος δὲ φησιν, ὡς Ἑρακλείδης ἱστορεῖ, μονήρῃ αὐτὸν γεγονέναι καὶ ἰδιαστήν.

12.

Idem I, 98 : Σωτίων δὲ καὶ Ἑρακλείδης καὶ Παμφίλῃ ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν Ὑπομνημάτων, δύο φασὶ Περιάνδρους γεγονέναι, τὸν μὲν τύραννον, τὸν δὲ σοφὸν καὶ Ἀμβρακιώτην.

13.

Idem II, 43, postquam de Socratis condemnatione locutus est, addit : Οὐ μόνον δ' ἐπὶ Σωκράτους Ἀθηναῖοι πεπόνθασι τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλείστον ὄσων. Καὶ γὰρ Ὀμηρον, καθά φησιν Ἑρακλείδης, πεντήκοντα δραχμαῖς ὡς μαινόμενον ἐτίμησαν, καὶ Τυρταῖον παρακόπτειν ἔλεγον, καὶ Ἀστυδάμαντα πρότερον τῶν περὶ Αἰσχύλου ἐτίμησαν εἰκόνι χαλκῇ.

14.

Idem II, 113 : Στίλπων Μεγαρεὺς τῆς Ἑλλάδος διήκουσε μὲν τῶν ἀπ' Εὐκλείδου τινῶν· οἱ δὲ καὶ αὐτοῦ Εὐκλείδου ἀκούσαι φασιν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ Θρασυμάχου τοῦ Κορινθίου, ὃς ἦν Ἰγθύᾳ γνώριμος, καθά φησιν Ἑρακλείδης.

Idem II, 120 : Τούτου (τοῦ Στίλπωνος) καὶ Ἑρα-

10.

Heraclides in Epitome Successionum Sotionis Ptolemæum ait Philadelpho concedere voluisse regnum, Demetrium vero prohibuisse dicendo, Si alteri dederis, ipse non habebis.

11.

Clytus asserit, ut tradit Heraclides, Thaletem solitariū fuisse ac privatam vitam adamasse.

12.

Sotion et Heraclides et Pamphila in quinto Commentariorum duos aiunt fuisse Periandros, tyrannum alterum, alterum vero sapientem, eumque Ambraciote.

13.

Idem Atheniensibus non modo in Socrate, verum et in aliis viris illustribus permultis accidit. Namque, ut ait Heraclides, Homerum veluti insanientem drachmis quinquaginta mulctarunt, Tyrtaeum delirare dixerunt, Astydamanem prius quam Æschylum honorarunt imagine ærea.

14.

Stilpo Megarensis, ejus oppidi quod in Græcia est, audivit quosdam ex Euclidis familia : alii et ipsius Euclidis fuisse auditorem tradunt; Thrasymachi etiam Corinthii illius, qui Ichthyæ familiaris erat, ut ait Heraclides.

κλειδης φησὶ τὸν Ζήνωνα ἀκεῦσαι τὸν τῆς στοᾶς κτίστην.

15.

Diog. II, 138, de Menedemo : Ἦσαν δὲ τρεῖς (θυγατέρες), καθά φησιν Ἡρακλείδης, ἐξ Ὀρωπίας αὐτῷ γυναικὸς γεγεννημέναι.

Idem II, 143, de eodem : Φησὶ δ' Ἡρακλείδης αὐτὸν πᾶν τοῦναντίον, πρόβουλον γενόμενον τῶν Ἐρετριέων πολλάκις ἐλευθερῶσαι τὴν πόλιν ἀπὸ τῶν τυράννων ἐπαγόμενον Δημήτριον· οὐκ ἂν δὲ οὖν προδοῦναι αὐτὸν Ἀντιγόνῳ τὴν πόλιν, ἀλλὰ διαβολὴν ἀναλαβεῖν ψευδῆ· φοιτᾷν τε πρὸς τὸν Ἀντίγονον καὶ βούλεσθαι ἐλευθερῶσαι τὴν πατρίδα· τοῦ δὲ μὴ εἰκοντος ὑπ' ἀθυμίας δαιτήσαντα ἐπὶ τὰς ἡμέρας τὸν βίον μεταλλάξαι. Τὰ

δμοια τοῦτω καὶ Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος ἱστορεῖ. In antecedentibus Diogenes Hermippi narrationem attulerat.

16.

Idem III, 26, de Platone : Φησὶ δ' Ἡρακλείδης, ὅτι νέος ὢν οὕτως ἦν αἰδήμων καὶ κόσμιος, ὥστε μηδέποτε ὀφθῆναι γελῶν ὑπεράγαν.

17.

Eutocius in Archimedes De circul. dimens. p. 49 ed. Basil. : Ἄλλ' ἐστὶ μὲν τοῦτο τὸ βιβλίον (sc. περὶ τῆς τοῦ κύκλου μετρήσεως), ὥς φησιν Ἡρακλείδης ἐν τῷ Ἀρχιμήδους βίῳ, πρὸς τὰς τοῦ βίου χρείας ἀναγκαῖον.

Stilponis auditorem fuisse etiam Zenonem Stoicorum principem Heraclides refert.

15.

Menedemus ex Oropia uxore tres habuit filias, teste Heracleide.

Refert Heraclides his omnino contraria : nam Menedemum senatus principem Eretriam sæpe arcessito Demetrio liberatus ab eis, qui tyrannidem affectarent : non igitur Antigono prodidisse civitatem, sed falsam subisse calumniam, profectumque ad Antigonom, quum, ut patriam e servitute

eriperet, illum inducere non posset, ex animi dolore septem dies totos cibo abstinuisse atque vita excessisse.

16.

Tradit Heraclides juvenem Platonem adeo fuisse verendum atque compositum, ut nemo unquam viderit effuse ridentem.

17.

Archimedis de circuli mensuratione liber ad vitæ usus perutilis est, uti Heraclides in Vita Archimedis ait.

POSIDONIUS. STRATO. POSTUMIUS. ZENO ET ANTISTHENES RHODII.

Posidonium quendam Persei Macedonis temporibus vixisse ejusque historiam pluribus libris ita exposuisse, ut famæ regis quam narrationis veritati magis inservisse videatur, ex solo novimus Plutarcho (fr. 1). Si unus est ex variis Posidoniis, quorum aliunde notitia ad nos pervenit, cum Bakio (De Posidon. Rhod. p. 254) intellexerim Posidonium Olbiopolitam, de quo ita Suidas :

Ποσειδώνιος Ὀλβιοπολίτης, σοφιστὴς καὶ ἱστορικός. [Περὶ τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῶν κατ' αὐτόν.] Περὶ τῆς Τυρικής καλουμένης χώρας· Ἀττικὰς ἱστορίας ἐν βιβλίοις δ'. Λιθυκὰ ἐν βιβλίοις ια' καὶ ἄλλα τινά.

Olbiopolita est civis Olbiæ, urbis Ponticæ. Pro Τυρικής Bernhardys vel Τυριακής vel Τυριγετικῆς scribi vult. Cum vulgata cf. Τανικὸν στόμα, ap. Scylac. Peripl. p. 104. Si quid mutandum, malim Τυριτικῆς (gentile est : Τυρίτης: V. Steph. B. s. v.). Scilicet opus erat de regionibus quæ a Tyra (Dniestr) fluvio et urbe nomen habent, vel quæ habitantur a Tyrigetis (Tyrasgetis, Eichwald. in Annal. Dorpat. III, 1, p. 6). Liber de Oceano pertinet ad Posidonium Rhodium. E reliquis Olbiopolitæ scriptis quæ Suidas l. 1. recenset, nihil tulit ætatem. Præterea Suidas s. v. Ποσειδώνιος Ἀλεξανδρεὺς, commemorat Historiarum opus libris LII constans et Μελέτας ῥητορικός et Ὑποθέσεις εἰς Δημοσθένη, quæ ab aliis Posidonio Alexandrino philosopho, ab aliis probabilius Olbiopolitæ Nostro vindicarentur. In his quoque aliena miscet. Nam magnum istud Historiarum opus procul dubio est Rhodii philosophi. Rhetorica quæ deinceps ponuntur, quominus Olbiopolitæ sint, nihil adeo obstat.

ΠΕΡΙ ΠΕΡΣΕΩΣ.

1.

Plutarchus Paul. Æmil. c. 19, 3 (de pugna loquens, qua Persei exercitum Paullus devicit) : Ὁ δὲ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς, ὥς φησι Πολύβιος, τῆς μάχης ἀρχὴν λαμβανούσης ἀποδειλιάσας εἰς πόλιν ἀφιππάσατο σκηψάμενος Ἡρακλεῖ θύειν, δευλὰ παρὰ δειλῶν ἱερὰ μὴ δεχομένη μὴδ' εὐχὰς ἀθεμίτους ἐπιτελοῦντι. Θεμιτὸν γὰρ οὐκ ἔστιν οὔτε τὸν μὴ βάλλοντα κατευστοχεῖν οὔτε τὸν μὴ μένοντα κρατεῖν οὔθ' ὅλως τὸν ἀπρακτὸν εὐπραγεῖν οὔτε τὸν κακὸν εὐδαιμονεῖν. Ἀλλὰ ταῖς Αἰμιλίου παρῆν εὐχαῖς ὁ θεός· εὐχετο γὰρ κράτος πολέμου καὶ νίκην δόρυ κρατῶν καὶ μαχόμενος παρεκάλει σύμμαχον τὸν θεόν. Οὐ μὲν ἀλλὰ Ποσειδωνίος τις ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις καὶ ταῖς πράξεσι γεγονέναι λέγων, ἱστορίαν δὲ γεγραφώς περὶ Περσέως ἐν πλείοσι βιβλίοις, φησὶν αὐτὸν οὐχ ὑπὸ δειλίας οὐδὲ τὴν θυσίαν ποιησάμενον αἰτίαν ἀπελθεῖν, ἀλλὰ τῇ προτέρᾳ τῆς μάχης τυχεῖν λελακτισμένον ὑφ' ἱπποῦ τὸ σκέλος· ἐν δὲ τῇ μάχῃ, καίπερ ἔχοντα δυσχρήστως καὶ καλυπόμενον ὑπὸ τῶν φίλων, ἱππον αὐτῷ κελεύσαι τῶν φορέων προσαγαγεῖν καὶ περιδάντα συμμίζειν τοῖς ἐπὶ τῆς φάλαγγος ἀθωράκιστον· φερομένων δὲ παντοδαπῶν ἐκατέρωθεν βελῶν, παλὸν ἐμπσεῖν ὀλοσίδηρον αὐτῷ καὶ τῇ μὲν ἀκμῇ μὴ θιγεῖν, ἀλλὰ πλάγιον παρὰ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν παραδραμεῖν, ῥύμη δὲ τῆς παρόδου τὸν τε χιτῶνα διακόψαι καὶ τὴν σάρκα φοινίξαι τυφλῷ μῶλωπι πολλὸν χρόνον διαφυλάξαντι τὸν τύπον. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ποσειδώνιος ὑπὲρ τοῦ Περσέως ἀπολογεῖται.

DE REBUS PERSEI.

1.

Rex Macedonum, ut Polybius refert, commisso proelio metum non ferens in urbem equo avectus est, sacram se Herculi rem facere simulans, qui tamen deus trepida a trepido non accipit sacra, neque voti illiciti damnat; atqui fas non est, vel eum qui non jaculetur, scopum tangere, vel eum qui fugiat, victoria potiri, et omnino neque bene agere qui nihil agit, neque malus homo felix esse potest. Æmilii vero votum deus probabat; is enim hastam tenens robur in bello et victoriam flagitabat, pugnansque dei auxilium posebat. Verum Posidonius quidam, qui se eo

tempore vixisse rebusque his interfuisse scribit atque historiam Persei pluribus libris composuit, Perseum non timoris causa neque sacrificii prætextu discessisse, sed quod pridie equus ei calce crus feriisset, auctor est, in pugna quoque eum, quanquam esset male affecto corpore et amici dehortarentur, jussisse equum sibi, quo extra bellum veli consuevisset, adduci, eoque consensu nudum thorace ad phalangem equitasse: ibi volitantibus utrinque omnis generis telis, jaculum ei ferreum adactum, quod muncrone quidem eum non attigerit, sed obliquum juxta latus ejus sinistram transvolaverit, impetu tamen motus tunicam disciderit, carnemque ita perstrinxerit, ut obscuram sugillationis notam reliquerit, quæ ictum multo tempore testata sit. Hoc modo Perseum Posidonius excusat.

2.

Idem ibid. c. 20 : Romani phalangem Macedonicam aggressi primo impetu nihil profecerunt, magnoque damno affecti sunt. Καὶ φυγὴ μὲν οὐκ ἦν, ἀναχώρησις δὲ πρὸς ὅρος τὸ καλούμενον Ὀλόκρον, ὥστε καὶ τὸν Αἰμιλιον ἰδόντα φησὶν ὁ Ποσειδώνιος καταρρήξασθαι τὸν χιτῶνα, τούτων μὲν ἐνδιδόντων, τῶν δ' ἄλλων Ῥωμαίων διατρεπομένων τὴν φάλαγγα προσβολὴν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ὥσπερ χαρακώματι τοῦ πυκνώματι τῶν σαρισσῶν ὑπαντιάζουσιν πάντοθεν ἀπρόσμαχον.

3.

Idem ibid. c. 21 : In pugna modo memorata λέγονται ὑπὲρ δισμυρίου πενταχιλίου ἀποθανεῖν. Τῶν δ' Ῥωμαίων ἔπεσον, ὥς μὲν Ποσειδώνιος φησιν, ἑκατὸν, ὥς δὲ Νασικῆς, ὀγδοήκοντα.

STRATO.

Diogenes Laert. V, 61 : Γεγόνασι δὲ Στράτωνες ἀπὸ.... Τέταρτος, ἱστορικὸς, Φιλίππου καὶ Περσέως τῶν Ῥωμαίων πολεμησάντων γεγραφὼς πράξεις. Nihil superstes.

A. POSTUMIUS ALBINUS.

KRAUSE (*Vitt. et fragm. hist. lat.* p. 127) : A. Postumius Albinus vivo Catone Censorio sed minor floruit, fuitque homo literatus et disertus, censor cum Q. Fulvio Q. F. Flacco a. U. c. 580 (*Liv.* XLI, 27. XLII, 10. XLIII, 16), consul denique cum L. Licinio Lucullo anno 603, quod Cicero in Brut. c. 21 init., Gellius in N. A. XI, 8, et Macrobius in Saturnalium præfatione iisdem pæne verbis referunt. Idem cum Plutarcho in Catone (c. 12) auctores sunt, Græce eum historiam scripsisse, de qua tamen nihil præterea constat. Polybius laudat ejus ποίημα et πραγματικὴν ἱστορίαν ita scribens lib. XL, 6 (coll. Plut. l. l.) : Ἀὐλὸς Ποστούμιος ἀξίως γέγονεν ἐπισημασίας ἀπ' ἐν-τεῦθεν. Οἰκίας μὲν γὰρ ἦν καὶ γένους πρώτου, κατὰ δὲ τὴν ἰδίαν φύσιν στωμύλος καὶ λάλος καὶ πέρπερος διαφερόντως. Ἐπιθυμίας δὲ εὐθὺς ἐκ παιδῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς καὶ διαλέκτου, πολὺς μὲν ἦν ἐν τοῦτοις καὶ κατακορῆς· ὥστε δι' ἐκείνων καὶ τὴν αἵρε-

σιν τὴν Ἑλληνικὴν προσκόψαι τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς ἀξιολογωτάτοις τῶν Ῥωμαίων. Τέλος δὲ καὶ ποίημα γράφειν καὶ πραγματικὴν ἱστορίαν ἐνεχείρη-σεν, ἐν ᾗ διὰ τοῦ προοιμίου παρακάλει τοὺς ἐντυχά-νοντας συγγνώμην ἔχειν, εἰ Ῥωμαῖος ὢν μὴ δύναται κατακρατεῖν τῆς Ἑλληνικῆς διαλέκτου καὶ τῆς κατὰ τὸν χειρισμὸν οἰκονομίας. Πρὸς δὲ οἰκείως ἀπηνηχέναι δοκεῖ Μάρκος Πόρκιος Κάτων· θαυμάζειν γὰρ ἔφη, πρὸς τίνα λόγον ποιεῖται τοιαύτην παραίτησιν. Εἰ μὲν γὰρ αὐτῷ τὸ τῶν Ἀμφικτυόνων συνέδριον συνέταττε γράφειν ἱστορίαν, ἴσως ἔδει προφέρεισθαι ταῦτα καὶ παραιτεῖσθαι· μηδεμιᾶς δ' ἀνάγκης οὐσης, ἐβελοντὴν ἀπογράφασθαι, κάπειτα παραιτεῖσθαι συγγνώμην ἔχειν, ἐὰν βαρβαρίζῃ, τῆς ἀπάσης ἀτοπίας εἶναι ση-μεῖον· καὶ παραπλήσιον, ὥς ἂν εἴ τις, εἰς τοὺς γυμνι-κοὺς ἀγῶνας ἀπογραφάμενος πυγμὴν ἢ παγκράτιον, παρελθὼν εἰς τὸ στάδιον, ὅτε δέοι μάχεσθαι, παραι-τοῖτο τοὺς θεωμένους συγγνώμην ἔχειν, ἐὰν μὴ δύνη-ται μήτε τὸν πόνον ὑπομένειν μήτε τὰς πληγὰς. Δῆλον γὰρ, ὥς εἰκὸς, γέλωτα τὸν τοιοῦτον ὄφλειν, καὶ τὴν δίκην ἐκ χειρὸς λαμβάνειν, ὅπερ ἔδει καὶ τοὺς τοιούτους ἱστο-ριογράφους, ἵνα μὴ κατατόλμων τοῦ καλῶς ἔχοντος. Παραπλησίως δὲ καὶ κατὰ τὸν λοιπὸν βίον ἐξηλώκει τὰ χεῖριστα τῶν Ἑλληνικῶν. Καὶ γὰρ φιλήθορος ἦν καὶ φυγόπονος. Τοῦτο δ' ἔσται ὅλον ἐξ αὐτῶν τῶν ἐνεστῶ-των. Ὁς πρῶτος, παρὼν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις, καθ' ὃν καιρὸν συνέβαινε γίγνεσθαι τὴν ἐν Φω-κίδι μάχην, σκηψάμενος ἀσθένειαν εἰς Θήβας ἀνεχώ-ρησε, χάριν τοῦ μὴ μετασχεῖν τοῦ κινδύνου· συντε-λεσθείσης δὲ τῆς μάχης, πρῶτος ἔγραψε τῇ συγκλήτῳ περὶ τοῦ κατορθώματος, προδιασαφῶν τὰ κατὰ μέρος, ὥς μετεσχηκῶς αὐτὸς ἀγώνων. Gellius N. A. XI, 8, ex libro Cornelii Nepotis De illustribus viris ita hæc rettulit : *Albinus, qui cum L. Lucullo consul fuit, res Romanas oratione Græca scriptitavit. In ejus Historiæ principio scriptum est ad hanc sententiam : Neminem succensere sibi convenire, si quid in his libris parum composite aut minus eleganter scriptum foret. Nam sum, inquit, homo Romanus, natus in Latio : Græca oratio a nobis alienissima est. Ideoque veniam gratiamque malæ existimationis, si quid esset erratum, postulavit. Eam quum legisset M. Cato : Næ tu, inquit, Aule, nimium nugator es, quum maluisti culpam deprecari quam culpa vacare. Nam petere veniam solemus, aut quum imprudentes erravimus aut quum compulsi peccavimus. Tibi, inquit, oro te, quis perpulit ut id committeres, quod priusquam face-*

2.

Fugam quidem nondum dabant, pedem modo ad Olorum montem referebant : adeo ut id cernens Æmilius præ dolore tunicam suam disciderit (si Posidonio credimus), quum, cedentibus prioribus ordinibus, reliqui Romani phalangem inaccessam videntes densisque sarissis

tāquam vallo præmunitam et ab oppugnatione tutam aversarentur.

3.

Cæsa Macedonum plus quam viginti quinque millia perhibentur : de Romanis autem, ut Posidonius tradit, centum, ut Nasica, octoginta desiderati sunt.

res, peteres ut ignosceretur? Iisdem pæne verbis, ut solet, rem narravit Macrobius in Saturnal. præfatione : cf. etiam Suidas s. v. Ποστούμιος, qui tamen nihil habet de ejus scriptis. Sed ut ad ipsam Albini Historiam revertar, quod Macrobius II, 16 ex Postumii Albini Annali primo affert (*Postumius Albinus Annali primo de Bruto* : « *Ea causa sese stultum brutumque faciebat; grossulos ex melle edebat* »), videtur hæc latino sermone confecta historia ad alium quendam Albinum referenda esse. Nam quum Cicero, Gellius, Macrobius, Plutarchus accurate animadvertant, Græce nostrum scripsisse Historiam, quumque Plutarcho excepto addant etiam consulem cum L. Lucullo fuisse : nihil sane videtur probabilius, quam voluisse eos Albinum illum ab alio ejusdem nominis, qui Latine annales scripserat, distinguere. Pari modo, qui Lucium Calpurnium Pisonem, cognominatum Frugi, auctorem exhibent, ut ab altero Pisone discernant, appellant etiam censorium. Neque ego adduci possum, ut aut cogitem de translatione latina, aut assentiar Vossio De hist. lat. I, 6, nostrum Albinum et Græcam Historiam et Annales latinos reliquisse statuenti : utriusque enim rei satis diserta testimonia desidero, neque Albini prænomen Macrobius addidit. Deinde Auli Postumii liber De adventu Æneæ citatur a Servio et auctore libelli De origine gentis Romanæ. Sed quum yeteres in laudandis librorum indicibus minus accurati esse soleant, ambiguum esse arbitrator, num nostri scriptoris Græca historia significetur, an alius homo intelligendus sit. Illud denique recte vidit Vossius De hist. Gr. I, 20, non nostro tribuendus versus esse, quos lib. VII Priscianus (p. 711 ed. Putsch.) affert ex Albini lib. I rerum Romanarum :

*Ille cui ternis Capitolia celsa triumphis
sponte dedam patuere; cui freta nulla repostos
abscondere sinus, non tutæ mœnibus urbes.*

Nimirum triplex Pompeii triumphus designatur ex tribus orbis partibus reportatus, unus ex Africa de Hiarba, alter ex Hispania de Sertorio, tertius ex Asia de Mithridate ac piratis. Cf. Putschii annot. in Indice et Marium Victorinum p. 1959. »

AULI POSTUMII

LIBER DE ADVENTU ÆNEÆ.

De orig. gent. Rom. c. 15 : *Itaque vino et omni vindemia Jovi publice voto consecratoque, Latini urbe eruperunt, fusoque præsidio, infectoque Lauso, Mezentium fugam facere coegerunt. Is postea per legatos amicitiam societatem-*

que Latinorum impetravit, ut docet Julius Cæsar lib. I, itemque Aulus Postumius in eo volumine, quod De adventu Æneæ conscripsit atque edidit.

Servius ad Virg. Æn. IX, 710 : *Postumius De adventu Æneæ et Lutatius Communium historia-rum, Baiam Euzimi (Oxyntii?) comitis Æneæ nutricem et ab ejus nomine Baias vocatas dicunt.*

ZENO ET ANTISTHENES RHODII.

Diogenes Laertius VII, 35 : Γεγόνασι δὲ Ζήνωνες δὲ τῶν... Τρίτος, Ὁδῖος, τὴν ἐν τῷ πῶν γεγραφὼς ἱστορίαν ἐν ἰαία ν. Τέταρτος, ἱστορικὸς, τὴν Πύρρου γεγραφὼς στρατεῖαν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπιτομὴν τῶν πεπραγμένων Ῥωμαίοις τε καὶ Καρχηδονίοις.

De Zenone qui Pyrrhi in Italia et Sicilia res gestas scripsit nec non bellorum Punicorum historiam compendiarium confecit, aliunde non constat. Neque magis liquet de Σιδωνιακῶν opere, quod Suidas tribuit Zenoni Sidonio : Ζήνων, Μουσίου, Σιδωνίου (*), φιλόσοφος Στωικός (Ἐριστικός conj. Menag.). μαθητὴς Διοδώρου τοῦ κληθέντος Κρόνου, διδάσκαλος δὲ καὶ αὐτὸς Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως. Ἐγραψεν Ἀπολογίαν ἐπὲρ Σωκράτους καὶ Σιδωνιακά. Denique in nullum ex tribus his Zenonibus quadrare videtur quod apud Syncellum p. 167, A, ex Cephalionis Musis narratur, Babylonem a Semiramide muris cinctam esse, ὡς πολλοῖσι λέλεκται, Κτησίᾳ, Ζήνωνι, Ἡροδότῃ. In mentem venit Zeno ille Cretensis qui una cum Ctesia in aula Artaxerxis Memnonis degebat, et sicuti Polycritus Mendæus quamplurimum apud regem valebat (Plutarch. Artox. c. 21; Athenæus I, p. 22, A. Cf. Ctesia fragm. 46 et 47) : verum quo magis ille saltandi arte excelluisse dicitur, tanto alienior a scribendis historiis fuerit. Quare nescio an recte conjecerim pro Ζήνωνι rependum esse Δείνωνι, ita ut notissimi tres rerum Persicarum scriptores apud Syncellum componantur.

Quod Rhodium Zenonem, patriæ historiæ scriptorem, Polybii æqualem, attinet, omnia quæ de vita ejus, scribendi genere, fide et auctoritate comperta habemus, apud unum leguntur Polybium XVI, 14 sqq. (infra fr. 2), ubi tu videas. Verba Diogenis τὴν ἐν τῷ πῶν γεγραφὼς ἱστορίαν ἐν ἰαίαν, quum aperte corrupta sint, Casaubonus scribendum proposuit ἐν ἰαίαν, « i. e. μοναδικὴν seu singularem, hoc est singulari volumine con-

(*) Alius est Zeno Sidonius, Epicureus, de quo v. Diog. L. I. I. ibique Menagius.

tentam. « Quod parum mihi probatur : nam satis amplum fuisse historiarum opus ex reliquiis colligitur. Magis arridet Menagii conjectura. « Legi posset, inquit, ἐν ια', i. e. in undecim libris. » Ego, ne ἀσύμβολος discedam, reponendum proposuerim : ἐνιαυσιαίαν. Ἐνιαυσίοι dicuntur *Annales* (v. Steph. Thes. s. v.); adjectiva vero ἐνιαύσιος et ἐνιαυσιαίος usurpantur promiscue. Igitur narratio-nem suam ita Zeno digesserit, ut, quantum ejus fieri posset, comprehenderet res quæ uno eodemque anno evenerant. Eodem modo Diodorus rem instituit, quem Zenonis historia usum esse novimus.

[ΡΟΔΙΑΚΑ.]

ΕΝΤΟΠΙΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ [ΕΝΙΑΥΣΙΑΙΑ].

Diodorus V, 55 : Τὴν δὲ νῆσον τὴν ὀνομαζομένην Ῥόδον πρῶτοι κατώκησαν οἱ προσαγορευόμενοι Τελχίνες· οὗτοι δ' ἦσαν υἱοὶ μὲν Θαλάττης, ὡς δὲ μῦθος παραδέδωκε, μυθολογῶνται δὲ μετὰ Καφείρας τῆς Ξικανῶν θυγατρὸς ἐκτρέφειν Ποσειδῶνα, Ῥέας αὐτοῖς παρακαταθεμένην τὸ βρέφος. Γενέσθαι δ' αὐτοὺς καὶ τεχνῶν τινων εὐρετὰς καὶ ἄλλα τῶν εἰς τὸν βίον χρησίμων τοῖς ἀνθρώποις ἐισηγήσασθαι. Ἀγάλματά τε θεῶν πρῶτοι κατασκευάσαι λέγονται, καὶ τινα τῶν ἀρχαίων ἀφιδρυμάτων ἀπ' ἐκείνων ἐπωνομάσθαι· παρὰ μὲν γὰρ Λινδίοις Ἀπολλῶνα Τελχίνιον προσαγορευθῆναι, παρὰ δὲ Ἰαλυσίοις Ἦραν καὶ νύμφας Τελχινίας, παρὰ δὲ Καμειρεῦσιν Ἦραν Τελχινίαν. Λέγονται δ' οὗτοι καὶ γόστεις γεγονέναι καὶ παράγειν δευτέρου γένους καὶ ὁμοῦς καὶ χαλάζας, ὁμοίους δὲ καὶ χιόνια ἐρέλκεσθαι. Ταῦτα δὲ καθάπερ καὶ τοὺς μάγους ποιεῖν ἱστοροῦσιν. Ἀλλὰ τῶν δὲ καὶ τὰς ἰδίους μορφὰς, καὶ εἶναι φθονερούς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν τεχνῶν. Ποσειδῶνα δὲ ἀνδρωθέντα ἐρασθῆναι τῆς τῶν Τελχίνων ἀδελφῆς

Ἀλίας, καὶ μιχθέντα ταύτῃ γεννῆσαι παῖδας ἐξ μὲν ἀρρενας, μίαν δὲ θυγατέρα Ῥόδον, ἀπ' ἧς τὴν νῆσον ὀνομασθῆναι. Γενέσθαι δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν τοῖς πρὸς ἑω μέρεσι τῆς νήσου τοὺς κληθέντας γίγαντας· δευτέρου δὲ καὶ Ζεὺς λέγεται καταπεπολημηνῶς Τιτᾶνας ἐρασθῆναι μίαν τῶν νυμφῶν Ἰμαλίαν ὀνομαζομένην, καὶ τρεῖς ἐξ αὐτῆς τεκνῶσαι παῖδας, Σπαρταῖον, Κρόνιον, Κῦτον. Κατὰ δὲ τὴν τούτων ἡλικίαν φασὶν Ἀφροδίτῃ ἐκ Κυθήρων κομιζομένην εἰς Κύπρον καὶ προσορμιζομένην τῇ νήσῳ κωλυθῆναι ὑπὸ τῶν Ποσειδῶνος υἱῶν, ὧν τῶν ὑπερηφάνων καὶ ὑβριστῶν· τῆς δὲ θεοῦ διὰ τὴν ὀργὴν ἐμβαλούσης αὐτοῖς μανίαν, μιγῆναι αὐτοὺς βίᾳ τῇ μητρὶ καὶ πολλὰ κακὰ δρᾶν τοὺς ἐγγχωρίους. Ποσειδῶνα δὲ τὸ γεγονὸς αἰσθόμενον τοὺς υἱοὺς κρύψαι κατὰ γῆς διὰ τὴν κεπραγμένην αἰσχύνην, οὓς κληθῆναι προσηγίους δαίμονας· Ἀλλίαν δὲ βίψασαν ἑαυτὴν εἰς τὴν θάλατταν Λευκοθέαν ὀνομασθῆναι καὶ τιμῆς ἀθανάτου τυχεῖν παρὰ τοῖς ἐγγχωρίαις.

LVI. Χρόνῳ δ' ὕστερον προαισθημένους τοὺς Τελχίνες τὸν μέλλοντα γίνεσθαι κατακλυσμὸν, ἐκλιπεῖν τὴν νῆσον καὶ διασπαρῆναι. Λύκον δ' ἐκ τούτων παραγενόμενον εἰς τὴν Λυκίαν, Ἀπόλλωνος Λυκίου ἱερὸν ἱδρύσασθαι παρὰ τὸν Ξάνθου ποταμόν. Τοῦ δὲ κατακλυσμοῦ γενομένου, τοὺς μὲν ἄλλους διασπαρῆναι, τῆς δὲ νήσου διὰ τὴν ἐπομβρίαν ἐπιπολασάντων τῶν ὑγρῶν λιμνᾶσαι τοὺς ἐπιπέδους τόπους· ὀλίγους δ' εἰς τὰ μετέωρα τῆς νήσου συμφυγόντας διασωθῆναι, ἐν οἷς ὑπάρχειν καὶ τοὺς Διὸς παῖδας. Ἥλιον δὲ κατὰ μὲν τὸν μῦθον ἐρασθέντα τῆς Ῥόδου τὴν τε νῆσον ἀπ' αὐτῆς ὀνομάσαι Ῥόδον καὶ τὸ ἐπιπολάζον ὕδωρ ἀρανίσαι· ὁ δ' ἀληθὴς λόγος οὗτος κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς σύστασιν τῆς νήσου πηλιδόου οὐσῆς ἐτι καὶ μαλακῆς, τὸν Ἥλιον ἀναζητᾶν τὴν πολλὴν ὑγρότητα ζωογονῆσαι τὴν γῆν, καὶ γενέσθαι τοὺς κληθέντας ἀπ' αὐτοῦ Ἠλιάδας ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν καὶ τοὺς λαοὺς ὁμοίους αὐτόχθονας. Ἀκολουθῶς

1.

Rhodus insula Telchinum olim sedes erat. Hos Thallasæ progenitos cum Caphira, Oceani filia, Neptunum a Rheæ ipsorum fidei commissum educasse fabula tradit. Artes etiam nonnullas invenisse, aliæque vitæ hominum in usum deduxisse, nec non primas deorum imagines elaborasse dicuntur, unde quedam simulacrorum veterum nominibus eorum insignita essent. Nam apud Lindios Apollinem Telchinium vocari, apud Ialysios Junonem et Nymphas Telchinas, apud Camirenses Junonem Telchiniam. Præstigiatores tamen etiam fuisse perhibentur, qui, quando vellet, nubes grandinemque et nives, quod magos alioqui faciliæ prædicant, inducerent, formasque immutarent, et doctrinam artium inviderent aliis. Neptunus autem, ut porro memorant, jam adultus, Haliæ sororem Telchinum amavit, eamque ea commixtus liberos genuit, sex quidem mares, unamque filiam nomine Rhodum. Hinc nomen insulæ datum. Fuerunt tempestate illa, in ea insulæ parte, quæ occidentem spectat, Gigantes. Tunc etiam Juppiter, Titanibus debellatis, nymphæ cujusdam (Himaliæ ei nomen) amore

tenebatur, et ex ea tres filios, Spartæum, Cronium et Cyttum, procreavit. Horum ætate Venus, e Cytheris Cyprum petens, ad insulam appulit. Sed quum aditu a Neptuni filiis superbis et injuriis prohiberetur, ira percita furorem illis iniecit, quo acti vi matrem constuprarunt, et multa popularibus nocumenta intulerunt. Quo Neptunus cognito, filios ob rei turpitudinem terra occultuit; unde Dæmones seu Genii Orientales appellati sunt. Halia vero, postquam in mare se projecerat, cum Leucothææ nomine divinos honores apud incolæ adeptæ est.

LVI. Post hæc quum venturum Telchines diluvium præ-sagirent, ex insula egressi huc illuc dispersi sunt. Quorum e numero Lycus in Lyciam profectus, Lycii Apollinis sanum ad Xanthum fluvium exstruxit. Diluvio tandem ingruente, plurimi quidem interibant, quod depressa et plana insulæ loca continua imbrium præcipitatione longe lateque stagnarent; pauci vero, qui ad editiora perfugerant, salvi remanebant. Inter quos Jovis etiam nati fuerunt. Ceterum Sol, ut fabula quidem refert, Rhodî amore captus, insulam ejus nomine dignatus est, et aquarum redundantiam abolevit. Rei

δὲ τούτοις νομισθῆναι τὴν νῆσον ἱερὰν Ἥλιου καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα γενομένους Ῥοδίου διαταλάσαι περιτόττον τῶν ἄλλων θεῶν τιμῶντας τὸν Ἥλιον ὡς ἀρχηγὸν τοῦ γένους αὐτῶν. Εἶναι δὲ τοὺς ἐπτά υἱοὺς Ὀχιμον, Κέρκαπον, Μάκαρα, Ἀκτίνα, Τενάγη, Τριόπαν, Κάνδαλον, θυγατέρα δὲ μίαν, Ἥλεκτρουήνην, ἣν ἔτι παρθένον οὖσαν μεταλλάξαι τὸν βίον καὶ τιμῶν τυχεῖν παρὰ Ῥοδίοις ἡρωικῶν. Ἀνδρωθεῖσι δὲ τοῖς Ἡλιάδαις εἰπεῖν τὸν Ἥλιον, οἵτινες ἀν' Ἀθηναῖς θύσωσι πρῶτοι, παρ' ἑαυτοῖς ἔξουσι τὴν θεόν· τὸ δ' αὐτὸ διασαφῆσαι λέγεται τοῖς τὴν Ἀττικὴν κατοικοῦσι. Διὸ καὶ φασὶ τοὺς μὲν Ἡλιάδας διὰ τὴν σπουδὴν ἐπιλαθομένους ἐνεγκεῖν πῦρ [καὶ] ἐπιθεῖναι [τότε] τὰ θύματα, τὸν δὲ τότε βασιλεύοντα τῶν Ἀθηναίων Κέρκοπα ἐπὶ τοῦ πυρὸς θῆσαι ὕστερον. Διόπερ φασὶ διαμένειν μέχρι τοῦ νῦν τὸ κατὰ τὴν θυσίαν ἴδιον ἐν τῇ Ῥόδῳ καὶ τὴν θεὸν ἐν αὐτῇ καθιδρῶσθαι. Περὶ μὲν οὖν τῶν ἀρχαιολογουμένων παρὰ Ῥοδίοις οὕτω τινὲς μυθολογοῦσιν· ἐν οἷς ἐστὶ καὶ Ζήνων δὲ καὶ περὶ ταύτης συνταξάμενος.

Quæ deinde de antiquiore Rhodi insulæ historia apud Diodorum (cap. 57-59) leguntur, quum arcte antecedentibus juncta sint et patriæ rerum scriptorem prodant manifesto, dubitari nequit quin ex eodem potissimum Zenone hausta sint.

2.

Idem V, 57 : Οἱ δ' Ἡλιάδαι διάφοροι γεννηθέντες τῶν ἄλλων ἐν παιδείᾳ διήνεγκαν καὶ μάλιστα ἐν ἀστρολογίᾳ. Εἰσηγήσαντο δὲ καὶ περὶ τῆς ναυτιλίας πολλὰ καὶ τὰ περὶ τὰς ὥρας διέταξαν. Εὐφύεστατος δὲ γενό-

μενος Τενάγης διὰ τῶν ἀδελφῶν διὰ φόβον ἀνηρέθη· γνωσθείσης δὲ τῆς ἐπιβουλῆς, οἱ μετασχόντες τοῦ φόβου πάντες ἔφυγον. Τούτων δὲ Μάκαρ μὲν εἰς Λέσβον ἀφίκετο, Κάνδαλος δὲ εἰς τὴν Κῷ· Ἀκτίς δ' εἰς Αἴγυπτον ἀπάρας ἔκτισε τὴν Ἡλιούπολιν ὀνομαζομένην, ἀπὸ τοῦ πατρὸς θέμενος τὴν προσηγορίαν· οἱ δ' Αἰγύπτιοι ἔμαθον παρ' αὐτοῦ τὰ περὶ τὴν ἀστρολογίαν θεωρήματα. Ὑστερον δὲ παρὰ τοῖς Ἑλλήσι γενομένου κατακλυσμοῦ, καὶ διὰ τὴν ἐπομβρίαν τῶν πλείστων ἀνθρώπων ἀπολομένων, ὁμοίως τούτοις καὶ τὰ διὰ τῶν γραμμάτων ὑπομνήματα συνέβη φθαρῆναι. Ἦν αἰτίαν οἱ Αἰγύπτιοι καιρὸν εὐθετον λαβόντες ἐξιδιοποιήσαντο τὰ περὶ τὴν ἀστρολογίαν, καὶ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν ἀγνοίαν μηκέτι τῶν γραμμάτων ἀντιποιοῦμένων, ἐνίσχυσε ὡς αὐτοὶ πρῶτοι τὴν τῶν ἀστέρων εὕρεσιν ἐποιήσαντο. Ὁμοίως δὲ καὶ Ἀθηναῖοι κτίσαντες ἐν Αἰγύπτῳ πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Σαῖν, τῆς ὁμοίας ἔτυγον ἀγνοίας διὰ τὸν κατακλυσμὸν. Δι' αἰτίας πολλαῖς ὕστερον γενεαῖς Κάδομος δ' Ἀγρήγορος ἐκ τῆς Φοινίκης πρῶτος ὑπελήφθη κομισαὶ γράμματα εἰς τὴν Ἑλλάδα· καὶ ἀπ' ἐκείνου τὸ λοιπὸν οἱ Ἕλληνες ἔδοξαν αἰεὶ τι προσευρίσκειν περὶ τῶν γραμμάτων, κοινῆς τινος ἀγνοίας κατεχούσης τοὺς Ἕλληνας. Τριόπας δὲ, πλεῖστας εἰς τὴν Κариαν, κατέσχεν ἀκρωτήριον τὸ ἀπ' ἐκείνου Τριόπιον κληθέν. Οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ Ἥλιου παῖδες διὰ τὸ μὴ μετασχεῖν τοῦ φόβου κατέμειναν ἐν τῇ Ῥόδῳ, καὶ κατῴκησαν ἐν τῇ Ἰαλυσίᾳ κτίσαντες πόλιν Ἀχαίαν. Ὡν δὲ πρεσβύτερος Ὀχιμος βασιλεύων ἔγχε μίαν τῶν ἐγγχωρίων νυμφῶν Ἥγητορίαν, ἐξ ἧς ἐγέννησε θυγατέρα Κυδίππην τὴν μετὰ ταῦτα Κυρβίαν μετονομασθεῖσαν·

autem veritas hæc est : sub primam rerum omnium constitutionem, quum insula cæmæsa esset et mollis, Sol humore desiccato terram fecundavit. Unde exorti qui Heliadæ ab ipso denominantur septem numero, et populus hominum æque atque illi terrigenarum. His convenienter insulam Soli consecratam existimant, et nati exinde Rhodii perpetuo Solem præ ceteris diis, tanquam generis sui antectorem, impensius colunt. Nomina septem ejus filiorum sunt Ochlumus, Cercaphus, Macar, Actis, Tenages, Triopas et Candalus. Filia autem unica Electryone nomen erat ; quæ adhuc virgo defuncta, heroica a Rhodiis honores sibi tributos habet. Heliadis ergo virilem ætatem adeptis, Sol prædixit, fore ut qui principes Minervæ sacra facerent, hi perpetuo deæ præsentia fruerentur. Id quod Attici etiam vaticinatus dicitur. Accidit igitur ut Heliadæ præ festinatione obliuiscerentur ignem prius focis admovere, quam victimas imponerent ; Cecrops autem, tunc temporis Atheniensium rex, licet posterior immolaret, flammis tamen prior hostias adoleret. Ob id peculiaris quidam ritus sacrorum adhuc in Rhodo observatur, deæque simulacrum in hac fixum est. De antiquitatibus ergo Rhodiorum hæc quidam literis prodiderunt, inter quos etiam Zeno est, qui Rhodi historiam contextuit.

2.

Heliadæ autem, quum aliis hominibus præstarent, in disciplinis et maxime astrologicis excellere. Ab his navigandi

quoque scientia exulta, horæque in certas vices distributæ sunt. Accerrimo inter eos ingenio Tenages erat ; ideoque fratrum invidia sublatus est. Detectis vero insidiis, cordis auctores et conscii solum verterunt omnes. Atque ita Macar in Lesbum, Candalus in Co pervenit. Actis vero in Ægyptum profectus Heliopolim condidit, parentis nomen illi imponens. Et ab hoc Ægyptii astrologiæ scientiam acceperunt. Post quum in Græcia diluvio oppressa maxima pars hominum periisset, literarum monumentis simul deletis, hanc Ægyptii occasionem adepti, studium astrologiæ sibi manciparunt : quumque Græci per ignorantiam literarum culturam non amplius sibi vindicarent, ipsos omnium primos astrorum notitiam reperisse rumor invaluit. Sic etiam Athenienses, licet Sain in Ægypto urbem condidissent, tamen eidem oblivionis errori diluvium obnoxios fecit. Quam ob causam post multa inde secula Cadmus Agenoris ex Phœnicia in Græciam literas attulisse creditur : et post hunc Græci literis inventis subinde adjecisse aliquid putantur, quum communis Græcos ignorantia teneret. Triopas autem in Cariam trajecit, ubique promontorium, quod Triopium ab eo dicitur, occupavit. Reliqui Solis nati, a culpa credis alieni, in Rhodo permanserunt, et condita Achaia urbe (quæ postea Cyrbe denominata est), in Ialysia deinceps habitaverunt. Regia autem potestas erat penes Ochlumum, ætate maximum : qui ducta in matrimonium Hegetoria, Nympharum nas, filiam ex ea suscepit Cydippen, quæ Cyrbæ nomen deinde

ἦν γήμας Κέρκαφος ὁ ἀδελφὸς διεδέξατο τὴν βασιλείαν. Μετὰ δὲ τὴν τοῦτου τελευτὴν διεδέξαντο τὴν ἀρχὴν [οἱ] υἱοὶ τρεῖς, Αἰνδος, Ἰάλυσος, Κάμειρος. Ἐπὶ δὲ τούτων γενομένης μεγάλης πλημμυρίδος, ἐπικλυθεῖσα ἡ Κύρβη ἱρῆμος ἐγένετο, αὐτοὶ δὲ διεκλοντο τὴν χώραν, καὶ ἕκαστος ἐαυτοῦ πόλιν ὀνόνημον ἔκτισε.

LVIII. Κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Δαναὸς ἐφυγεν ἐξ Αἰγύπτου μετὰ τῶν θυγατέρων· καταπλεύσας δὲ τῆς Ῥοδίας εἰς Αἰνδον καὶ προσδεχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, ἰδρύσατο τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν καὶ τὸ ἀγαλμα τῆς θεοῦ καθιέρωσε. Τῶν δὲ τοῦ Δαναοῦ θυγατέρων τρεῖς ἐτελεύτησεν κατὰ τὴν ἐπιδημίαν τὴν ἐν τῇ Αἰνῳ, αἱ δ' ἄλλαι μετὰ τοῦ πατρὸς Δαναοῦ εἰς Ἄργος ἐξέπλευσαν. Μικρὸν δ' ὕστερον τούτων τῶν χρόνων Κάδμος ὁ Ἀθήνορος ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατὰ ζήτησιν τῆς Εὐρώπης, κατέπλευσεν εἰς τὴν Ῥοδίαν· χειμασμένος δ' ἰσχυρῶς κατὰ τὸν πλοῦν καὶ πεποιημένος εὐχὰς ἰδρύσασθαι Ποσειδῶνος ἱερὸν, διασθεὶς ἰδρύσατο κατὰ τὴν νῆσον τοῦ θεοῦ τούτου τέμενος καὶ τῶν Φοινικῶν ἀπέλιπέ τινας τοὺς ἐπιμαχομένους. Οὗτοι δὲ καταμιγνέτες Ἰαλυσίοις διετέλεσαν συμπολιτεύμενοι τοῦτοις· ἐξ ὧν φασὶ τοὺς ἱερεῖς κατὰ γένος διαδέχεσθαι τὰς ἱερωσύνας. Ὁ δ' οὖν Κάδμος καὶ τὴν Αἰνδίαν Ἀθηναῖν ἐτίμησεν ἀνθηήμασιν, ἐν οἷς ἦν χαλκοὺς λέβης ἀξιολόγος κατεσκευασμένος εἰς τὸν ἀρχαῖον ρυθμόν· οὗτος δ' εἶχεν ἐπιγραφὴν Φοινικικοῖς γράμμασιν, ἃ φασὶ πρῶτον ἐκ Φοινίκης εἰς τὴν Ἑλλάδα κομισθῆναι. Μετὰ δὲ ταῦτα τῆς Ῥοδίας γῆς ἀνείσης ὄρεϊς ὑπερμεγέθεις, συνέβη πολλοὺς τῶν ἐγχωρίων ὑπὸ τῶν ὄρεων διαφθάρῃναι. Διόπερ οἱ περιλειφθέντες ἔπεμψαν εἰς Δῆλον τοὺς ἐπερωτήσαντας τὸν θεὸν περὶ τῆς τῶν κακῶν ἀπαλ-

λαγῆς. Τοῦ δ' Ἀπόλλωνος προστάξαντος αὐτοῖς παραλβεῖν Φρόβαντα μετὰ τῶν συνακολουθούντων αὐτῷ, καὶ μετὰ τούτων κατοικεῖν τὴν Ῥόδον· οὗτος δ' ἦν υἱὸς μὲν Λαπίθου, διέτριβε δὲ περὶ Θετταλίαν μετὰ πλειόνων ζητῶν χώραν εἰς κατοικῆσιν· τῶν δὲ Ῥοδίων μεταπεμψαμένων αὐτὸν κατὰ τὴν μαντείαν καὶ μεταδόντων τῆς χώρας, ὁ μὲν Φόρβας ἀνείλε τοὺς ὄρεις, καὶ τὴν νῆσον ἐλευθερώσας τοῦ φόβου, κατώκησεν ἐν τῇ Ῥοδίᾳ· γενόμενος δὲ καὶ τὰλλα ἀνὴρ ἀγαθός, ἔσχε τιμὰς ἡρωικὰς μετὰ τὴν τελευτήν.

LIX. Ὑστερον δὲ τούτων Ἀλθαίμενης ὁ Κατρέως υἱὸς τοῦ Κρητῶν βασιλέως περὶ τινων χρηστηριαζόμενος ἔλαβε χρησμὸν ὅτι πεπρωμένος ἐστὶν αὐτῷ τοῦ πατρὸς αὐτοχείρα γενέσθαι. Βουλόμενος οὖν τοῦτο τὸ μῦθος ἐκφυγεῖν, ἐκουσῶς ἐφυγεν ἐκ τῆς Κρήτης μετὰ τῶν βουλευμένων συναπᾶραι, πλειόνων ὄντων. Οὗτος μὲν οὖν κατέπλευσε τῆς Ῥοδίας εἰς Κάμειρον· ἐπὶ δ' ὅρους Ἀταβύρου Διὸς ἱερὸν ἰδρύσατο τοῦ προσαγορευομένου Ἀταβυρίου, ὅπερ ἐτι καὶ νῦν τιμᾶται διαφερόντως, καίμενον ἐπὶ τινος ὑψηλῆς ἀκρᾶς, ἃφ' ἧς ἐστὶν ἀφορὰν τὴν Κρήτην. Ὁ μὲν οὖν Ἀλθαίμενης μετὰ τῶν συνακολουθησάντων κατώκησεν ἐν τῇ Καμείρῳ, τιμώμενος ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων· ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ Κατρέως, ἐρημος ὢν ἀρρένων παιδῶν καὶ διαφερόντως ἀγαπῶν τὸν Ἀλθαίμενην, ἐπλευσεν εἰς Ῥόδον, φιλοτιμούμενος εὐρεῖν τὸν υἱὸν καὶ ἀπαγαγεῖν εἰς Κρήτην. Τῆς δὲ κατὰ τὸ πεπρωμένον ἀνάγκης ἐπισχυολύσης, ὁ μὲν Κατρέως ἀπέβη μετὰ τινων ἐπὶ τὴν Ῥοδίαν νυκτὸς, καὶ γενομένης συμπλοκῆς καὶ μάχης πρὸς τοὺς ἐγχωρίους, ὁ Ἀλθαίμενης ἐκδοθηὼν ἤχοντισε λόγῃ καὶ δι' ἀγνοίαν παῖσας ἀπέκτεινε τὸν πατέρα. Γνωσθεῖσθαι δὲ τῆς

usurpavit; per cujus nuptias Cercaphus illius frater ad regnum pervenit. Post obitum hujus tres in principatum filii successerunt, Lindus, Ialysus, Camirus. Quorum temporibus ingens exorta inundatio Cyrbem vastam et desertam fecit. Ipsi vero regionem inter se partiti sunt, et unusquisque sui nominis urbem aedificavit.

LVIII. Eo tempore Danaus, ex Aegypto cum filiarum agmine profugus, in Rhodum trajecit, et ab indigenis exceptus templum Minervæ statuit, eique delubrum consecravit. In hac Danai peregrinatione tres ei filiae in Lindo fate concesserunt; ceteræ cum patre Argos profectæ sunt. Non ita longe post Cadmus Agenoris, ad investigationem Europæ a rege amandatus, et ipse Rhodum petebat. Dum autem vehementi jactatur tempestate, ad templum Neptuno condendum voto sese obligat. Superatis ergo periculis, in hac insula fanum dedicat, et nonnullos ex Phœnicibus sacrorum curatores relinquit. Ii in ejusdem cum Ialysiis civitatis societatem coaluere, atque ex horum familiis sacerdotum fieri successionem aiunt. Tum Lindiam etiam Minervam donariis Cadmus honoravit, inter quæ fuit æneus lebes, opus memorabile, antiqua concinnitate fabrefactum. Phœnicias hic literas insculptas habebat, quas ex Phœnice primum in Græciam allatas autumat. Rhodiorum inde terra serpentes produxit immanes, qui plurimis incolarum perniciem afferebant. Superstites ergo, missis in Delum legatis,

FRAGMENTA HISTOR. GR. — VOL. III.

de averruncatione præsentis mali deum consuluerunt. Jussit autem Apollo ut cum Phorbante ejusque sociis possessionem insulæ participant. Erat is Lapithæ filius, et tum in Thessalia cum pluribus aliis subsistebat, commodam habitationi terram quaerens. Arcessitus igitur a Rhodiis, et in communionem terræ susceptus Phorbas, serpentibus delictis, insulam ex metu illo exemit, inque Rhodo deinceps permansit. Tandem, quod in aliis quoque hominum se virum præstitisset, heroici post mortem honoris præmia tulit.

LIX. Post illud tempus Althæmenes, Catrei Cretensium regis filius, oraculum de quibusdam sciscitans, responsum accepit, fato constitutum esse ut sua manu patrem occidat. Hoc nefas ut effugeret, sponte cum aliis quamplurimis, qui ultro se adjungebant, in exilium abiit, et in Rhodi urbem Camirum trajecit. Illic in Atabyro monte Jovis Atabyrii templum fundavit, quod magna honorum solemnitate etiam hodie frequentatur. In cacumine excelsi positum est, unde ad Cretam usque prospectus excurrit. Althæmenes ergo cum aliis eum secutis Camiri habitationem adeptus, honoribus eximiis a civibus afficiebatur. At pater ejus Catreus, cui nulla soboles mascula superesset, amore eximio Althæmenis impulsus, in Rhodum iter suscepit, hoc unice expetens, ut natum alicubi repertum in Cretam postliminio reduceret. Et jam insuperabilis eum fati necessitas urgebat. Nocturno igitur cum aliquot suorum in Rhodum exscendit. Inter quos et

πράξεως, ὃ μὲν Ἀλθαϊμένης οὐ δυνάμενος φέρειν τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, τὰς μὲν ἀπαντήσεις καὶ ὁμιλίας τῶν ἀνθρώπων παρέκαμπε, διδούς δ' ἑαυτὸν εἰς τὰς ἐρημίας ἤλατο μόνος καὶ διὰ τὴν λύπην ἐτελεύτησεν· ὕστερον δὲ κατὰ τινα χρησμὸν τιμὰς ἔσχε παρὰ Ῥοδίοις ἡρωικάς. Βραχὺ δὲ πρὸ τῶν Τρωικῶν Ἰλῆπολεμος ὁ Ἡρακλέους φεύγων διὰ τὸν Λικουμνίου θάνατον, δν ἀκουσίως ἦν ἀνηρηκώς, ἔφυγεν ἐξ Ἀργεῶς ἐκουσίως· χρησμὸν δὲ λαβὼν ὑπὲρ ἀποικίας μετὰ τινων λαῶν κατέπλευσεν εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ προσδεχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐγγυρίων αὐτοῦ κατώκησε. Γενόμενος δὲ βασιλεὺς πάσης τῆς νήσου τὴν τε χῶραν ἐπ' ἰσῆς κατεκληρούχησε καὶ τᾶλλα διετέλεσεν ἄρχων ἐπιεικῶς. Τὸ δὲ τελευταῖον μετ' Ἀγαμέμνονος στρατεύων εἰς Ἰλίον, τῆς μὲν Ῥόδου τὴν ἡγεμονίαν παρέδωκε Βούτᾳ τῷ ἐξ Ἀργεῶς αὐτῷ μετασφόντι τῆς φυγῆς, αὐτὸς δ' ἐπιφανὴς ἐν τῇ πολέμῳ γενόμενος ἐτελεύτησεν ἐν τῇ Τρωάδι.

Præterea Diodorus ex Zenone petivisse mihi videtur narrationem uberrimam (lib. XX, 81-100) de bello quod contra Antigonom et Deme- trium Poliorceten Rhodii sustinuerunt. Nam color narrationis scriptorem res patrias tractantem coarguit. Porro quod Diodorus XX, 81 in glori- am Rhodiorum civitatis monet, testamentum Alexandri apud Rhodios depositum fuisse, mirum in modum concinit cum iis quæ leguntur apud Pseudocallisthenem p. 147 sq., ubi ipsius testa- menti apographum (ex eodem, puto, Zenone) ex- hibetur. V. Præfat. in Pseudocall., p. XXIII. — Denique Zenonis Rhodii nomen supplendum esse in titulo Priensi (Corp. Inscr. II, n. 2905)

conjecimus ad Mæandrii Milesii fragm. 3, p. 337, ubi vide.

3.

Polybius (Exc. Vales.) XVI, cap. 14: Ἐπει δὲ τινες τῶν τὰς κατὰ μέρος γραφόντων πράξεις γεγρά- φασι καὶ περὶ τούτων τῶν καιρῶν, ἐν οἷς τὰ τε κατὰ Μεσσηνίους καὶ τὰ κατὰ τὰς προειρημένas ναυμαχίας συνετελέσθη, βούλομαι βραχέα περὶ αὐτῶν διαλεχθῆ- ναι. Ποιήσομαι δὲ οὐ πρὸς ἀπαντας, ἀλλ' ὅσους ὑπο- λαμβάνω μνήμης ἀξίους εἶναι καὶ διαστολῆς· εἰσὶ δ' οὗτοι Ζήνων καὶ Ἀντισθένης οἱ Ῥόδιοι. Τούτους δὲ ἀξίους εἶναι κρίνω διὰ πλείους αἰτίας. Καὶ γὰρ κατὰ τοὺς καιροὺς γεγονῆαι, καὶ πατρίδι πεπολίτευται, καὶ καθόλου πεποίηται τὴν πραγματείαν οὐκ ὠφελείας χάριν, ἀλλὰ δόξης καὶ τοῦ καθήκοντος ἀνδράσι πολι- τικαῖς. Τῷ δὲ τὰς αὐτὰς γράφειν ἡμῖν πράξεις, ἀναγ- καῖον ἐστὶ μὴ παρασιωπᾶν, ἵνα μὴ τῷ τῆς πατρίδος ὀνόματι καὶ τῷ δοκεῖν οἰκειοτάτας εἶναι Ῥοδίοις τὰς κατὰ θάλατταν πράξεις, ἡμῶν ἀντιδοξούντων πρὸς αὐ- τοὺς, ἐνίοι μᾶλλον ἐπακολουθήσωσιν ἐκείνοις, ἢ περ ἡμῖν, οἱ φιλομαθοῦντες. Οὗτοι τοιγαροῦν ἀμφοτέροι πρῶτον μὲν τὴν περὶ Λαδὴν ναυμαχίαν οὐχ ἦττω τῆς περὶ Χίον, ἀλλ' ἐνεργεστέραν καὶ παραβολωτέραν ἀποφαίνουσι, καὶ τῇ κατὰ μέρος τοῦ κινδύνου χρεῖα καὶ συντελεία, καὶ καθόλου, φασί, τὸ νίκημα γεγονέ- ναι κατὰ τοὺς Ῥοδίους. Ἐγὼ δὲ δίδωμι μὲν δεῖ βοᾶς διδόναι ταῖς αὐτῶν πατρίσι τοὺς συγγραφέας συγγω- ρήσιμ' ἂν, οὐ μὴν τὰς ἐναντίας τοῖς συμβεβηκόσι ἀποφάσεις ποιεῖσθαι περὶ αὐτῶν. Ἰκανὰ γὰρ τὰ κατ' ἀγνοίαν γιγνόμενα τοῖς γράφουσιν, ἃ διαφυγεῖν ἄνθρω-

insulanos oborto statim conflictu, Althæmenes ad opem suis ferendam excurrans, hastæ jactu ignarus patrem occidit. Qui casus ubi innotuit, magnitudinem calamitatis Althæ- menes non sustinens, omnem deinceps hominum occursum et consuetudinem aversabatur, solusque in desertis oberrans locis, mœrore tandem extinctus est. Heroici tamen ei post oraculi jussu honores a Rhodiis delati sunt. Hinc paullo ante bellum Trojanum Tlepolemus, Herculis filius, ob Licymnii cædem, quam invitus cominiserat, sponte Argos exilio mutaverat, et postquam super colonia responsum acceperat, cum aliquanta populi manu in Rhodum transmisit, ubi ab incolis receptus consedit. Rex deinde totius insulæ creatus, agrum sortito in æquas partes divisit, et cetera etiam ad æquitatis normam administravit. Tandem cum Agame- mnone contra Ilium expeditionem factururus imperium Butæ, qui Argis cum ipso profugerat, tradidit; ipse vero illustrem eo bello meritis gloriam in Troade occubuit.

3.

Sed quoniam nonnulli ex iis qui particulares Hi- storias condiderunt, de his quoque temporibus scripsere, quibus et ista Messeniis acciderunt, et pugnatæ sunt navales illæ pugnæ, quæ a nobis expositæ sunt, fert animus, pauca de ipsis illis scriptoribus disserere. Dicam autem non de omnibus, sed de iis dumtaxat, qui memoratu maxime

digni atque illustres mihi videntur. Hi sunt Zeno atque Antisthenes, Rhodii: quos multis ex causis nobilissimos esse existimo. Nam et illis ipsis temporibus vixerunt, et rempublicam in patria sua administrarunt, atque postremo non utilitatis propriæ causa, sed gloriæ studio, ac prout viros decet in republica versatos, ad scribendum se contulerunt. Quoniam vero easdem res ac nos ipsi historiæ man- darunt, non sunt silentio prætereundi; ne historiæ studiosi, patriæ celebritate eaque opinione inducti, quod rei navalis gloria Rhodiorum propria esse videtur, si quando ab illis scriptoribus dissentiamus, illorum sententiæ libentius quam nostræ accedant. Igitur ambo illi primum quidem aiunt, prælium navale ad Laden non inferius fuisse pugna ad Chium (201 a. C. vid. Polyb. XVI, c. 1-9), sed longe acrius ac formidolosius: et quum particulatim in singulis pugnæ momentis atque rebus gestis, tum in summa rei penes Rhodios stetisse victoriam affirmant. Ego vero scri- ptiores paululum in patriæ suæ gratiam inclinare debere non diffitear: sed ita tamen, ut ne talia de ea prædicent, quæ sunt rebus gestis contraria. Etenim sunt alia sat multa peccata, in quæ ex veri ignorance scriptores incurrunt; quæ quidem, quum homines nati sinus, vitare difficile est. Quodsi etiam de industria falsum scientes scribamus, sive in patriæ, sive in amicorum gratiam, quid interest inter nos atque eos qui ejusmodi instituto victum sibi compa-

πον δυσχερές. Ἐάν δὲ κατὰ προαίρεσιν ψευδογραφώμεν, ἢ πατρίδος ἔνεκον, ἢ φίλων, ἢ χάριτος, τί διοίσωμεν τῶν ἀπὸ τούτου τὸν βίον ποριζομένων; Ὡς περ γὰρ ἐκείνοι, τῷ λυσitelεί μετροῦντες, ἀδοκίμους ποιοῦσι τὰς αὐτῶν συντάξεις· οὕτως οἱ πολιτικοί, τῷ μισεῖν ἢ τῷ φιλεῖν ἐλκόμενοι, πολλάκις εἰς τὸ αὐτὸ τέλος ἐμπίπτουσι τοῖς προειρημένοις. Δι' ὃ δεῖ καὶ τοῦτο τὸ μέρος ἐπιμαλῶς τοὺς μὲν ἀναγινώσκοντας παρατρεῖν, τοὺς δὲ γράφοντας αὐτοὺς παραφυλάττεσθαι.

XV. Δῆλον δ' ἐστὶ τὸ λεγόμενον ἐκ τῶν ἐνεστώτων. Ὁμολογοῦντες γὰρ οἱ προειρημένοι, διὰ τῶν κατὰ μέρος, ἐν τῇ περὶ Λάδων ναυμαχίᾳ δύο μὲν αὐτάνδρους πεντήρεις τῶν Ῥοδίων ὑποχειρίους γενέσθαι τοῖς πολεμίοις· ἐκ δὲ τοῦ κινδύνου μίᾳς νῆος ἐπαρμένης τὸν δόλωνα διὰ τὸ τετραμμένην αὐτὴν θαλαττοῦσθαι, πολλοὺς καὶ τῶν ἐγγύς τὸ παραπλήσιον ποιοῦντας ἀποχωρεῖν πρὸς τὸ πέλαγος· τέλος δὲ μετ' ὀλίγων καταλειφθέντα τὸν ναύαρχον ἀναγκασθῆναι ταυτὸ τοῖς προειρημένοις πράττειν· καὶ τότε μὲν εἰς τὴν Μυνδίαν ἀπυρρῶσαντας καθορμισθῆναι, τῇ δ' ἐπαύριον ἀναχθέντας εἰς Κῶ διαῖραι· τοὺς δὲ πολεμίους τὰς πεντήρεις ἐνάψασθαι, καὶ καθορμισθέντας ἐπὶ τὴν Λάδων, ἐπὶ τῇ ἐκείνων στρατοπέδῳ ποιήσασθαι τὴν ἑπαυλίαν· ἐτι δὲ τοὺς Μιλησίους, καταπλαγέντας τὸ γεγονός, οὐ μόνον τὸν Φίλιππον, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἡρακλείδην στεφανῶσαι διὰ τὴν ἐφοδόν. Ταῦτα δ' εἰρηκότες, ἃ προφανῶς ἐστὶν ἴδια τῶν ἡττημένων, ὅμως καὶ διὰ τῶν κατὰ μέρος, καὶ διὰ τῆς καθολικῆς ἀποφάσεως, νικῶντας ἀποφαίνουσι τοὺς Ῥοδίους· καὶ ταῦτα, τῆς ἐπιστολῆς ἐτι μενόντες ἐν τῷ πρυτανείῳ, τῆς ὑπ' αὐτοὺς τοὺς καιροὺς ὑπὸ τοῦ ναυάρχου πεμφθείσης περὶ τούτων τῇ τε

βουλῇ καὶ τοῖς πρυτάνεσιν, οὗ ταῖς Ἀντισθένης καὶ Ζήνωνος ἀποφάσσειν *, ἀλλὰ ταῖς ἡμετέραις.

XVI. Ἐξῆς δὲ τοῖς προειρημένοις γράψουσι περὶ τοῦ κατὰ Μεσσηνίους παρασπονδήματος. Ἐν ᾧ φησιν ὁ Ζήνων, ὁρμήσαντα τὸν Νάβιν ἐκ τῆς Λακεδαιμόνους, καὶ διαβάνατα τὸν Εὐρώταν ποταμὸν, παρὰ τὸν Ὀπλίτην προσαγορευόμενον πορεύεσθαι διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς στενῆς παρὰ τὸ Πολιάσιον, ἔως ἐπὶ τοὺς κατὰ Σελλάσιαν ἀφίκετο τόπους· ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ Θαλάμας ἐπιβαλόντα κατὰ Φαρὰς παραγενέσθαι πρὸς τὴν Πάμισον ποταμὸν. Ὑπὲρ ὧν οὐκ οἶδα πῶς γρῆ λέγειν. Τοιαύτην γὰρ φύσιν ἔχει τὰ προειρημένα πάντα συλλέξθην, ὥστε μὴδὲν διαφέρει τοῦ λέγειν, ὅτι ποιησάμενός τις ἐκ Κορίνθου τὴν ὁρμὴν, καὶ διαπορευθεὶς τὸν Ἰσθμόν, καὶ συνάψας ταῖς Σκιρονίαις, εὐθὺς ἐπὶ τὴν Κοντοπορίαν ἐπεβάλετο, καὶ παρὰ τὰς Μυκήνας ἐποιεῖτο τὴν πορείαν εἰς Ἄργος. Ταῦτα γὰρ οὐχ ὅσον παρὰ μικρὸν ἐστὶν, ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν διάθεσιν ἔχει πρὸς ἄλληλα. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Ἰσθμόν ἐστὶ καὶ τὰς Σκιράδας πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κορίνθου, τὰ δὲ κατὰ τὴν Κοντοπορίαν καὶ Μυκήνας, ἐγγιστα πρὸς δύσεις χειμερινάς. Ὡς τ' εἶναι τελείως ἀδύνατον, ἀπὸ τῶν προηγουμένων ἐπιβαλεῖν τοῖς προειρημένοις τόποις. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ τοὺς κατὰ τὴν Λακεδαιμόνα συμβέβηκεν. Ὁ μὲν γὰρ Εὐρώτας καὶ τὰ περὶ τὴν Σελλάσιαν κείται τῆς Σπάρτης ὡς πρὸς τὰς θερινὰς ἀνατολάς· τὰ δὲ κατὰ Θαλάμας καὶ Φαρὰς καὶ Πάμισον, ὡς πρὸς τὰς χειμερινὰς δύσεις. Ὅθεν οὐχ ὅσον ἐπὶ τὴν Σελλάσιαν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν Εὐρώταν δεόν ἐστὶ διαβαίνειν τὸν προτιθέμενον παρὰ Θαλάμας ποιείσθαι τὴν πορείαν εἰς τὴν Μεσσηνίαν.

rant? Nam quemadmodum illi, veritatem utilitate sua mectiendo, scriptis suis auctoritatem detrahunt: sic viri in republica exercitati, saepenumero odio aut amore attracti, in idem atque isti vitium incidere solent. Proinde et lectores diligenter ad hoc attendere oportet, et scriptores ipsos sedulo sibi ab hac parte cavere.

XV. Atque hoc ex iis quae in manibus nunc habemus, perspicuum est. Nam quum auctores illi superius nominati in rerum singularum expositione fateantur, in pugna navali ad Laden duas Rhodiorum quinqueremes cum ipsis viris ab hoste esse captas; et in ipso discrimine, quum navis una vulnerata, jamjamque submergenda, dolorem sustulisset, multos ex proximis navibus exemplum secutos, in altum refugisse, tandemque praefectum classis, cum paucis relictis, idem invitum fecisse; ac tum quidem in Myndiam tempestate ejectos, postridie inde profectos in insulam Contrajecisse; hostes vero et quinqueremes captas ad naves suas religasse, et, appulsiis navibus ad insulam Laden, in ipsis Rhodiorum castris stationem fecisse; praeterea Milesios, rei eventum terribis, non Philippo solum, sed etiam Heraclidi urbem ingressis coronas obtulisse: haec quum illi fateantur, quae victos manifesto arguunt, nihilominus quum in singulis partibus, tum in generali sententia, quam de summa rei ferunt, Rhodios victores pronunciant: idque, quum etiam nunc in prytaneo exstant literae, his de rebus

per id ipsum tempus a navarcho scriptae ad senatum magistratusque Rhodiorum, quae literae non Antisthenis ac Zenonis narrationi, sed nostrae, consentiunt.

XVI. Postea iidem auctores de injuria scribunt, contra foederis leges Messeniam illata. Quo loco Zeno ait: Nabim, Lacedaemone profectum, trajecto Eurota fluvio, juxta rivum, qui Hoplites vocatur, via, quam Sthenen seu angustam vocant, iter fecisse praeter Poliasium, donec ad Sellasiam agrum pervenit. Inde Thalamas delatum per oppidum Pharas ad Pamisum fluvium venisse. De quibus equidem quid dicam, nescio. Prorsus enim idem est, ac si diceret, Corintho profectum quempiam, trajecto Isthmum, postquam Scironidas ad petras accessit, recta Contoporiam venisse, ac praeter Mycenae iter Argos fecisse. Haec enim haudquam levi differentia, sed plane contrario situ sibi invicem sunt opposita: quippe Isthmus et Scironia saxa ad ortum sunt Corintho; Contoporia autem ac Mycenae proxime a l' occasum hibernum. Proinde fieri nullo modo potest, ut, qui iter illud teneat, ad loca superius memorata unquam arcedat. Eadem vero ratio est illorum Laconiae locorum. Namque Eurotas et ager Sellasiorum ad orientem aetivum Spartae siti sunt; Thalamae vero et Pharae ac Pamisus amnis proxime ad occasum hibernum. Quo fit, non modo ut Sellasiam pervenire, sed ne Eurotam quidem trajicere debeat is, qui per Thalamas in Messeniam iter instituerit.

XVII. Πρὸς δὲ τούτοις φησί, τὴν ἐπάνοδον ἐκ τῆς Μεσσηνίας πεποιθῆσθαι τὸν Νάβιν κατὰ τὴν πύλιν τὴν φέρουσαν ἐπὶ Τέγεαν. Τούτο δ' ἐστὶν ἄλογον. Πρόκειται γὰρ τῆς Τεγέας ἡ Μεγάλη Πόλις ὡς πρὸς τὴν Μεσσηνίαν, ὥστ' ἀδύνατον εἶναι, καλεῖσθαι τινὰ πύλιν παρὰ τοῖς Μεσσηνίοις ἐπὶ Τέγεαν. Ἄλλ' ἐστὶ παρ' αὐτοῖς πύλη Τεγεατῆς προσαγορευομένη, καθ' ἣν ἐποίησε τὴν ἐπάνοδον Νάβις· ὃ πλανηθεὶς, ἔγγιον ὑπέλαβε τὴν Τέγεαν εἶναι Μεσσηνίων. Τὸ δ' ἐστὶν οὐ τοιοῦτον, ἀλλ' ἡ Λακωνικὴ καὶ ἡ Μεγαλοπολίτις χώρα μεταξὺ κεῖται τῆς Μεσσηνίας καὶ Τεγεατίδος. Τὸ δὲ τελευταῖον· φησὶ γὰρ τὸν Ἀλφειὸν, ἐκ τῆς πηγῆς εὐθέως κρυφθέντα, καὶ πολλὸν ἐνεχθέντα τόπον ὑπὸ γῆς, ἐκβάλλειν περὶ Λυκῶαν τῆς Ἀρκαδίας. Ὁ δὲ ποταμὸς, οὐ πολλὸν τόπον ἀποσχὼν τῆς πηγῆς, καὶ κρυφθεὶς ἐπὶ δέκα στάδια, πάλιν ἐκπύπτει· καὶ τὸ λοιπὸν φερόμενος διὰ τῆς Μεγαλοπολίτιδος, τὰς μὲν ἀρχὰς ἑκφρὸς, εἴτα λαμβάνων αὐξήσιν, καὶ διανύσας ἐπιφανῶς πᾶσαν τὴν προειρημένην χώραν ἐπὶ σ' σταδίοις, γίγνεται πρὸς Λυκῶαν, ἥδη προσειληφὸς καὶ τὸ τοῦ Λουσίου βεῦμα, καὶ παντελῶς ἄβιατος ὢν καὶ βαρὺς. *** Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάντα μοι δοκεῖ τὰ προειρημένα, διαπτώματα μὲν εἶναι, πρόφασις δὲ ἐπιδέχσθαι καὶ παραίτησιν· τὰ μὲν γὰρ δι' ἄγνοιαν γέγονε, τὸ δὲ περὶ τὴν ναυμαχίαν διὰ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα φιλοστοργίαν. Εἴτα, τίς οὐκ εἰκότως ἂν Ζήνωνι μέμψαιτο, διότι τὸ πλεῖον οὐ περὶ τὴν τῶν πραγμάτων ζήτησιν, οὐδὲ περὶ τὸν χειρισμὸν τῆς υποθέσεως, ἀλλὰ περὶ τὴν τῆς λέξεως κατασκευὴν ἐσπούδακε, καὶ ὁλόθ' ἐστὶ πολλὰκις ἐπὶ τούτῳ σεμνυνόμενος, καθάπερ καὶ πλείους ἑτεροὶ τῶν ἐπιφανῶν συγγραφέων;

Ἐγὼ δὲ φημί μὲν, δεῖν πρόνοιαν ποιεῖσθαι καὶ σπουδάζειν ὑπὲρ τοῦ δεόντως ἐξαγγέλλειν τὰς πράξεις· ὅτλην γὰρ, ὡς οὐ μικρὰ, μεγάλα δὲ συμβάλλεται τοῦτο πρὸς τὴν ἱστορίαν· οὐ μὴν ἡγεμονικώτατον γε καὶ πρῶτον αὐτὸ παρὰ τοῖς μετριοῖς ἀνδράσι τίθεσθαι. Πολλοῦ γε δεῖ· ἄλλα γὰρ ἂν εἴη καλλίω μέρη τῆς ἱστορίας, ἐφ' οἷς ἂν μάλλον σεμνυνθεῖ πολιτικὸς ἀνὴρ.

XVIII. Ὁ δὲ λέγειν βούλομαι, γένοιτ' ἂν οὕτω μάλιστα καταφανές. Ἐξηγούμενος γὰρ δὲ προειρημένος συγγραφεὺς τὴν τε Γάζης πολιτορχίαν καὶ τὴν γενομένην παράταξιν Ἀντιόχου πρὸς Σκόπαν ἐν Κοίλῃ Συρίᾳ περὶ τὸ Πάνιον, περὶ μὲν τῆς λέξεως κατασκευὴν ὁλόθ' ἐστὶν ἐπὶ τοσοῦτον ἐσπουδακῶς, ὡς ὑπερβολὴν τερατείας μὴ καταλιπεῖν τοῖς τὰς ἐπιδεικτικὰς καὶ πρὸς ἐκπληξίν τῶν πολλῶν συντάξεις ποιουμένοις· τῶν γε μὴν πραγμάτων ἐπὶ τοσοῦτον ὠλιγόωρκεν, ὥστε πάλιν ἀνυπέροβλητον εἶναι τὴν εὐχέρειαν καὶ τὴν ἀπειρίαν τοῦ συγγραφέως. Προθέμενος γὰρ πρώτην διασφαίνει τὴν τῶν περὶ τὸν Σκόπαν ἐκταξίν, τῷ μὲν δεξιῷ κέρατι φησὶ τῆς ὑπαρείας ἔχεσθαι τὴν φάλαγγα μετ' ὀλίγων ἱππέων· τὸ δ' εὐώνυμον αὐτῆς, καὶ τοὺς ἱππεῖς πάντας τοὺς ἐπὶ τούτου τεταγμένους, ἐν τοῖς ἐπιπέδοις κεῖσθαι. Τὸν δ' Ἀντίοχον ἔτι μὲν τῆς ἐωθινῆς ἐκπέμψαι φησὶ τὸν πρεσβύτερον υἱὸν Ἀντίοχον, ἔχοντα μέρος τι τῆς δυνάμεως, ἵνα προκαταλάβῃ τῆς ὀρεινῆς τοὺς ὑπερκειμένους τῶν πολεμίων τόπους· τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἅμα τῷ φωτὶ διαδιβάσαντα τὸν ποταμὸν, μεταξὺ τῶν στρατοπέδων ἐν τοῖς ἐπιπέδοις ἐκτάττειν, τιθέντα τῶν μὲν φαλαγγίτας ἐπὶ μίαν εὐθεῖαν κατὰ μέσσην τὴν τῶν πολεμίων τάξιν, τῶν δ' ἱππέων τοὺς μὲν ἐπὶ τὸ λαῖον

XVII. Insuper scribit, Nabidem Messena reversum esse per portam, qua iter est Tegeam. Quod est absurdum. Namque ante Tegeam, versus ipsam Messenam, sita est Megalopolis; ut nulla porta apud Messenios ita vocari possit, ad Tegeam. Est quidem apud eos porta, quæ Tegeatis appellatur, qua Nabis domum reversus est: qua re in errorem inductus Zeno, proximam Messenæ Tegeam esse existimavit. Atqui aliter res habet: nam Laconicus ac Megalopolitani ager Messeniam inter ac Tegeatidem interjacet. Postremo idem Zeno affirmat Alpheum ab ipso statim fonte occultatum, postquam per longinqua terræ spatia subterraneus fluxit, circa Lycoam Arcadiæ oppidum sese egerere. At hic fluvius non procul a suis fontibus infra terram subiens, ac per decem stadia occultus, rursus erumpit: ac deinceps per Megalopolitanum agrum fluens, initio quidem modicus, postea incremento accepto, celebris universam illam regionem permeat per ducenta stadia, et sic demum Lycoam attingit, adscito jam flumine Lusio validus omnino, nec vado permeabilis. *** Enimvero cuicunque huiusmodi mihi quidem peccata esse videntur, sed quæ excusationem ac veniam admittant: hæc enim ex ignorantie veri profecta sunt; illud vero, de pugna navali, ex innato erga patriam amore fluxit. Deinde equis non merito Zenonem accuset, quod non in ipsa rerum inquisitione, neque in argumenti sui tractatione, sed in dictionis elegantia plurimum studii posuit, atque in eo sæpiusculum se jactat? quod

quidem et plerique alii scriptores celeberrimi nominis fecere. Ego vero curam quidem ac studium in eo collocandum esse censeo, ut res gestæ eleganter atque ornate proferantur; neque enim exigua, sed maxima inde utilitas historiæ accedit: ita tamen, ut ne prima ac potissima ea pars a viris moderatis habeatur. Multum profecto abest: aliæ enim sunt præstantiores historiæ partes, in quibus vir rerum civilium gnarus justius sese ostentet.

XVIII. Hoc, quod dico, ex sequenti exemplo manifestum fiet. Idem hic scriptor, ubi Gazæ obsidionem atque illud proelium narrat, quo Antiochus in Cœle Syria ad Pannium cum Scopis conflixit, in sermonis ornatu tantum studium posuisse deprehenditur, ut illos etiam, qui ex professo ad ostentationem ac plausum scripta sua componunt, longum intervallo superarit. In rebus autem ipsis adeo negligens fuit, ut hac levitate illius atque imperitia nulla major esse possit. Ordinem enim instructæ a Scopis aciei primum exponere exorsus, in dextro quidem cornu phalangem cum modica parte equitatus ad pedem montis constituisse scribit; cornu vero ejusdem sinistrum, atque omnes in eo cornu ordinatos equites, planitiem tenuisse. Ceterum Antiochum prima etiamnum luce partem copiarum, præfecto majore et filiis Antiochio, præmisisse, ut editiora montium loca, quæ hostibus imminabant, occuparet: dein sole illucescente, trajecto cum reliquis copiis fluvio, inter utraque castra in planitie aciem instruxisse; ac phalangem quidem

κέρας τῆς φάλαγγος, τοὺς δ' ἐπὶ τὸ δεξιὸν, ἐν οἷς εἶναι καὶ τὴν κατάφρακτον ἵππον, ἥς ἡγεῖτο πάσης ὁ νεώτερος Ἀντίοχος τῶν υἱῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα, φησί, τὰ θηρία προτάξει τῆς φάλαγγος ἐν διαστήματι, καὶ τοὺς μετ' Ἀντιπάτρου Ταραντίνους, τὰ δὲ μεταξὺ τῶν θηρίων πληρῶσαι τοῖς τοξόταις καὶ σφενδονήταις, αὐτὸν δὲ μετὰ τῆς ἐταιρικῆς ἵππου καὶ τῶν ὑπασιτιστῶν κατόπιν ἐπιστῆναι τοῖς θηρίοις. Ταῦτα δὲ ὑποθέμενος, τὸν μὲν νεώτερον Ἀντίοχον, φησὶν, ὃν ἐν τοῖς ἐπιπέδοις ἔθηκε κατὰ τὸ λαῖον τῶν πολεμίων, ἔχοντα τὴν κατάφρακτον ἵππον, τοῦτον ἐκ τῆς ὀρεινῆς ἐπενεχθέντα τρέψασθαι τοὺς ἱπκέας τοὺς περὶ τὸν Πτολεμαῖον τὸν Ἀερόπου, καὶ κατὰ δὲ τῶν Αἰτωλῶν, οἱ δὲ ἐτύγγαντο τοῖς Αἰτωλοῖς ἐπιτεταγμένους ἐν τοῖς ἐπιπέδοις ἐπὶ τῶν εὐωνύμων· τὰς δὲ φάλαγγας, ἐπεὶ συνέβαλον ἀλλήλαις, μάχην ποιεῖν ἰσχυράν. Ὅτι δὲ συμβαλεῖν ἀδύνατον ἦν, τῶν θηρίων καὶ τῶν ἱππέων καὶ τῶν εὐζώνων προτεταγμένων, τοῦτο οὐκέτι συνορᾷ.

XIX. Μετὰ δὲ ταῦτα, φησί, καταπροτερουμένην τὴν φάλαγγα ταῖς εὐχερείαις καὶ πιεζομένην ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν, ἀναχωρεῖν ἐπὶ πόδα· τὰ δὲ θηρία, τοὺς ἐγκλίοντας ἐκδεχόμενα, καὶ συμπίπτοντα τοῖς πολεμίοις, μεγάλην παρέχεσθαι χρεῖαν. Πῶς δὲ ταῦτα γέγονεν ὀπίσω τῆς φάλαγγος, οὐ βῆδιον καταμαθεῖν, ἢ πῶς, γεγνημένα, παρίεχτο χρεῖαν μεγάλην. Ὅτε γὰρ ἀπὸ αἱ φάλαγγες συνέπεσον ἀλλήλαις, οὐκέτι δυνατόν ἦν, κρίναι τὰ θηρία, τίς τῶν ὑποπιπτόντων φίλιος ἢ πολέμιός ἐστι. Πρὸς δὲ τούτοις φησί, τοὺς Αἰτωλῶν ἱπκέας δυσγρηστέσθαι κατὰ τὸν κίνδυνον διὰ τὴν ἀσυν-

ῆθειαν τῆς τῶν θηρίων φαντασίας. Ἄλλ' οἱ μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ταχθέντες ἐξαρχῆς ἀκέραιοι διέμενον, ὡς αὐτός φησι· τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος τῶν ἱππέων, τὸ μερισθὲν ἐπὶ τὸ λαῖον, ὑποφύγει πᾶν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀντίοχον ἡττημένων. Ποῖον οὖν μέρος τῶν ἱππέων ἦν κατὰ μέσσην τὴν φάλαγγα τὸ τοὺς ἐλέφαντας ἐκπληττόμενον; ποῦ δὲ ὁ βασιλεὺς γέγονε; καὶ τίνα παρέσχηται χρεῖαν ἐν τῇ μάχῃ, τὸ κάλλιστον σύστημα περὶ αὐτὸν ἰσχυρῶς καὶ τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἱππέων; ἀπλῶς γὰρ οὐδὲν εἴρηται περὶ τούτων. Ποῦ δὲ ὁ πρεσβύτερος τῶν υἱῶν Ἀντίοχος, ὁ μετὰ μέρος τινὸς τῆς δυνάμεως προκαταλαβόμενος τοὺς υπερδεξίους τόπους; Οὗτος μὲν γὰρ οὐδὲ εἰς τὴν στρατοπεδείαν ἀνακεχώρηκεν αὐτῷ μετὰ τὴν μάχην. Εἰκότως· δύο γὰρ Ἀντιόχους ὑπέθετο τοῦ βασιλέως υἱοὺς, ὄντος ἑνὸς τοῦ τότε συνεστρατευμένου. Πῶς δὲ ὁ Σκόπας ἅμα μὲν ἀνὰ πρῶτος, ἅμα δ' ἔσχατος ἀναέλευκεν ἐκ τοῦ κινδύνου; Φησὶ γὰρ αὐτὸν ἰδόντα τοὺς περὶ τὸν νεώτερον Ἀντίοχον ἐκ τοῦ διώγματος ἐπιφαινομένους κατὰ νώτου τοῖς φαλαγγίταις, καὶ διὰ τοῦτο τὰς τοῦ νικᾶν ἐλπίδας ἀπογνόντα, ποιῆσθαι τὴν ἀποχώρησιν· μετὰ δὲ ταῦτα συστῆναι τὸν μέγιστον κίνδυνον, κυκλωθείσης τῆς φάλαγγος ὑπὸ τε τῶν θηρίων καὶ τῶν ἱππέων, καὶ τελευταῖον ἀποχωρῆσαι τὸν Σκόπαν ἀπὸ τοῦ κινδύνου.

XX. Ταῦτα δὲ μοι δοκεῖ, καὶ καθόλου τὰ τοιαῦτα τῶν ἀλογημάτων, πολλὴν ἐπιφέρειν αἰσχύνην τοῖς συγγραφεῦσι. Διὸ δὲ μάλιστα μὲν πειρᾶσθαι πάντων κρατεῖν τῶν τῆς ἱστορίας μερῶν· καλὸν γὰρ· εἰ δὲ μὴ τοῦτο

uno ordine mediae hostium aciei opposuisse; equitatus vero partem ad sinistram phalangis cornu constituisse, partem ad dextrum, in quo et cataphracti erant equites, quibus Antiochus, filiorum junior, erat praefectus. Deinde subdit, elephantos ante ipsam phalangem in prima acie certis intervallis ordinatos fuisse cum equitibus Tarentinis, quibus praerat Antipater; intervalla autem belluarum sagittaria ac funditoribus Antiochum complevisse; ipsum, cum Amicorum ala et corporis custodibus, post belluas stelsisse. Atque his ita praemissis, mox juniorem Antiochum, quem in planitie e regione sinistri hostium cornu cataphractis equitibus praefectum posuerat, eundem, ait, subito ex collibus coortum, equites, quibus Ptolemaeus Aeropi filius praerat, in fugam vertisse, ac diu persecutum esse; qui quidem Ptolemaeus Aetolos in planitie ad laevam positis ducebat: ipsas autem phalanges, postquam congressae invicem sunt, acre praelium fecisse. Atqui non animadvertit, morsus fieri non potuisse, ut, in prima acie consistentibus elephantis et equitibus levique armatura, phalanges inter se congrederentur.

XIX. Postea subjicit, Macedonum phalangem, agilitati cedentem incumbentium Aetolorum, pede presso se recepit; elephantos vero, quum cedentes reciperent, atque in hostem ferrentur, magno adjumento fuisse. Qua ratione autem elephantis a tergo phalangis fuerint, aut, si ibi fuerant, quo pacto magnum attulerint commodum, intelligere difficile est. Simul enim ac phalanges inter se concurrerunt, discernere bellum: amplius non potuerunt, ut r cedentium

amicus, uter hostis esset. Praeterea, equitatum, ait; Aetolorum inusitata belluarum specie inter pugnandum territum esse. Atqui in dextro locali cornu equites incolumes atque integri persistere, ut idem refert: ceteri vero, in sinistro cornu distributi, ab juniore Antiocho superati, terga velerunt. Quinam igitur sunt equites illi, in media phalange positi, qui belluarum aspectu collioruerunt? ubinam vero rex ipse adfuit? et quem sui usum in pugna praebuit, quum lectissimum et peditum et equitum agmen circa se haberet? neque enim de his quidquam omnino dicit. Ubinam vero gentium est major filiorum, Antiochus, qui cum parte exercitus praemissus superiora loca occupaverat? Hic enim ne confecto quidem praelio in castra reversus ab illo memoratur. Atque id merito: duos enim Antiochi filios posuit, quum non nisi unus tunc ad bellum cum patre esset profectus. Denique quonam pacto Scopas, apud hunc scriptorem, primus simul ac postremus ex pugna discessit? Etenim Scopam scribit, quum juniorem Antiochum, a persequendo reversum, a tergo phalangitis instare cerneret, tum penitus de victoria desperantem se recepit: postea vero maximum in discrimen adductam rem esse, inclusa hinc ab elephantis, inde ab equitibus phalange; Scopamque postremum cecisse ex discrimine.

XX. Haec vero atque omnino huiusmodi errata magno pudori scriptoribus esse existimo. Proinde maxime quidem enitendum est, ut omnes historiae partes ac numeros expleamus; id enim imprimis laudabile est: sin vero illud consequi non possumus, maxime in praecipuis ac summe

δυνατὸν, τῶν ἀναγκαιοτάτων καὶ τῶν μεγίστων ἐν αὐτῇ πλείστην ποιῆσθαι πρόνοιαν. Ταῦτα μὲν οὖν προτρεχόντων εἰπεῖν, θεωρῶν νῦν, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων, τὸ μὲν ἀληθινὸν καὶ πρὸς τὴν χρεῖαν ἀνῆκον ἐν ἐκάστοις ἐπισσευμένον· τὸ δὲ πρὸς ἀλαζονείαν καὶ φαντασίαν ἐπαινούμενον καὶ ζηλούμενον, ὡς μέγα τι καὶ θαυμάσιον, ὃ καὶ τὴν κατασκευὴν ἔχει βραδυστέραν, καὶ τὴν εὐδόκησιν ὀλιγοδεστέραν, καθάπερ αἱ λοιπαὶ τῶν γραφῶν. Περὶ δὲ τῆς τῶν τόπων ἀγνοίας τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν, διὰ τὸ μεγάλην εἶναι τὴν παράπτωσιν, οὐκ ὤκνησα γράφειν καὶ πρὸς αὐτὸν Ζήνωναν· κρίνων, καλὸν εἶναι τὸ μὴ τὰς τῶν πέλας ἀμαρτίας ἰδία προτερήματα νομίζειν, καθάπερ ἔνιοι ποιεῖν εἰώθασιν· ἀλλὰ μὴ μόνον τῶν ἰδίων ὑπομνημάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλλοτρίων, καθόσον οἱοί τε ἔσμεν, ποιεῖσθαι πρόνοιαν καὶ διόρθωσιν χάριν τῆς κοινῆς ὠφελείας. Ὁ δὲ λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν, καὶ γνοὺς ἀδύνατον οὔσαν τὴν μετάθεσιν, διὰ τὸ προεκδεδωκέναι τὰς συντάξεις, ἐλυπήθη μὲν ὡς ἐνὶ μάλιστα, ποιεῖν δ' οὐδὲν εἶχε· τὴν γε μὴν ἡμετέραν αἴρεσιν ἀπεδέξατο φιλοφρόνως.

ANTISTHENES RHODIUS.

Antisthenem Rhodium Zenonis et Polybii æqualem, auctoremque fuisse operis historici, in quo de sui temporis rebus gestis exponebatur, docemur loco Polybii (XVI, 14 sqq.), quem in Zenonis fragmentis (p. 177) exhibuimus. Qui titulus, qui ambitus operis fuerit, haud constat; nam nemo ullus præter Polybium, historiarum Antisthenis disertam facit mentionem. Nomen tamen servavit Diogenes Laertius VI, 19, qui postquam de Antisthene Atheniense dixerat, subjicit hæc: Γεγόνασι καὶ ἄλλοι Ἀντισθένης τρεῖς, Ἡρακλείτειος εἷς, ἕτερος Ἐρέσιος, καὶ Ῥόδιος τις ἱστορικός. — De Heracliteo non magis liquet quam de Ephesio. Quare difficillimum est dijudicare, ad quos Antisthenes referenda sint quæ leguntur apud Phlegontem, Diogenem Laertium, Plinium, Plutarchum. Etenim Philego in Mirab. c. 3 ex Antisthene *philosopho peripatetico* mira quædam narrat de Buplago Syro

et Publio duce Romano, quæ contigisse ait post pugnam, qua Romani prope Thermopylas Antiochum vicerunt. Vossius quidem (p. 393) ex Rhodio ea desumpta esse suspicatur; verum quamvis tempora rei narratæ atque scriptoris faveant huic sententiæ, nihilominus vereor ne alius quidam sequioris ævi scriptor intelligendus sit. Fieri enim vix potuit ut Antisthenes Rhodius rem sua ætate in regione omnibus notissima gestam ineptissimis fabellis deformare conatus sit. — Diogenes vero Laertius sæpissime laudat Antisthenis τῶν φιλοσόφων διαδοχάς (*). Quas eidem Vossius vindica-

(*) Diog. L. I, 40 : Τὸ Γνωθὶ σεαυτὸν.. Ἀντισθένης ἐν ταῖς Διαδοχαῖς Φημονόης εἶναι φησιν, ἐξειδιοποιήσασθαι δὲ αὐτὸ Χεῖλωνα.

Idem II, 29 : Ἀντισθένης δ' ἐν ταῖς τῶν Φιλοσόφων Διαδοχαῖς καὶ Πλάτων ἐν Ἀπολογία, τρεῖς αὐτοῦ (Σωκράτους) κατηγορησάι φασιν, Ἄνυτον καὶ Λύκωνα καὶ Μέλητον· τὸν μὲν Ἄνυτον περὶ τῶν δημιουργῶν καὶ τῶν πολιτικῶν ὀργίζεμενον· τὸν δὲ Λύκωνα ὑπὲρ τῶν ῥητόρων, καὶ τὸν Μέλητον ὑπὲρ τῶν ποιητῶν· οὓς ἅπαντας ὁ Σωκράτης διέσυρε.

Idem II, 98 : Ἦκουσε δὲ καὶ Ἀνικερίδης ὁ Θεόδωρος (Atheniensis) καὶ Διονυσίου τοῦ διαλεκτικοῦ, καθά φησιν Ἀντισθένης ἐν Φιλοσόφων διαδοχαῖς.

Idem VI, 77, de morte Diogenis : Οἱ μέντοι γνώριμοι αὐτοῦ (καθὰ φησιν Ἀντισθένης ἐν Διαδοχαῖς) εἰλαζον τὴν τοῦ πνεύματος ἐγκράτησιν. Ἐτύγχανε μὲν γὰρ διάγων ἐν τῷ Κρατείῳ τῷ πρὸ τῆς Κορίνθου γυμνασίῳ. Κατὰ δὲ τὸ ἔθος ἦσαν οἱ γνώριμοι, καὶ αὐτὸν καταλαμβάνουσιν ἐγκεκαλυμμένον, οὐδ' εἰκασαν αὐτὸν κοιμώμενον. Οὐδὲ γὰρ ἦν τις νυκταλὸς καὶ ὑπνολός. Ὅθεν ἀποπετάσαντες τὸν τρίβωνα, ἔκπνουν αὐτὸν καταλαμβάνουσι. Καὶ ὑπέλαβον τοῦτο πράξαι βουλόμενον λοιπὸν ὑπερβαλεῖν τὸ βίον.

Idem VI, 87, de Cratele Thebano : Τοῦτόν φησιν Ἀντισθένης ἐν Διαδοχαῖς θεασάμενον ἐν τινι τραγωδίᾳ Τήλεφον σπυρίδιον ἔχοντα καὶ τάλλα λυπρὸν, αἰεὶ ἐπὶ τὴν Κυνικὴν φιλοσοφίαν. Ἐξαργυρισάμενόν τε τὴν οὐσίαν (καὶ γὰρ ἦν τῶν ἐπιφανῶν) ἀθροίσαντα πρὸς τὰ ἑκατὸν καὶ διακόσια τάλαντα, τοῖς πολιταῖς ἀνέειναι ταῦτα· αὐτὸν δὲ καρτερῶς οὕτω φιλοσοφεῖν, ὥστε καὶ Φιλήμονα τὸν κομικὸν αὐτοῦ μεμνησθαι.

Idem VII, 168 : Κλεάνθης Φανίου, Ἀσσιος. Οὗτος πρῶτον ἦν πύκτης, ὡς φησιν Ἀντισθένης ἐν Διαδοχαῖς.

Idem IX, 6, de Heraclito Ephesio : Σημαῖον δ' αὐτοῦ τῆς μεγαλοφροσύνης Ἀντισθένης φησιν ἐν Διαδοχαῖς· ἐκχωρῆσαι γὰρ τὰ δέλεα τῆς βασιλείας.

Idem IX, 27, de Zenone Eleata : Ἀντισθένης δὲ ἐν ταῖς Διαδοχαῖς φησὶ μετὰ τὸ μνηῦσαι τοὺς φίλους ἐρωτηθῆναι πρὸς τὸ τυράννου (sc. Νεάρχου), εἰ τις ἄλλος εἶη· τὸν δὲ εἰπεῖν, Σὺ δ' οἷός τις πόλεως ἀλιτήριος. Ἠρὸς δὲ τοὺς παρεστῶτας φάναι, Θαυμάζω ὑμῶν τὴν δειλίαν, εἰ τούτων ἐνεκεν ὧν νῦν ἐγὼ ὑπομένω, δουλεύετε τῷ τυράννῳ, καὶ τέλος ἀποτρα-

necessariis ejus partibus est elaborandum. Atque hæc ut nunc dicerem, eo sum adductus, quod, perinde ut in ceteris quibusque artibus ac studiis, sic etiam in historia, veram rationem, atque id quod ad usum pertinet, plerumque negligi videam; quod vero ad ostentationem et ad pompam compositum est, laudari ac probari tamquam magnum aliquid atque mirabile; quum tamen id ipsum in historia perinde ac in reliquis scribendi generibus, et elaboratu facilius sit, et ad placendum multo minoribus indigeat adjumentis. Ceterum de illa locorum agri Laconici ignorance, eo quod

gravis esse is error videretur, ad ipsum Zenonem literas scribere non dubitavi; hominis ingenui esse arbitratus, non ex alienis erratis gloriam captare, quod nonnulli solent, sed quum nostris, tum etiam alienis commentariis, utilitatis publicæ gratia, quantum in nobis est, curam atque emendationem adhibere. Ille autem, accepta epistola, quum exemplaria emendari non posse cerneret, quia jam in vulgus edita essent, doluit quidem quam maxime; sed facere nihil potuit: ceterum consilium nostrum benevole probavit.

Rhodio. Verum num Diogenes hunc Antisthenem designasset verbis 'Ρόδιός τις ἱστορικός, si is ipse fuisset, cujus opus manibus terebat? Non ego crediderim. Probabilius est libros de philosophorum successionibus ad peripateticum quem Phlegon excitat, esse referendos. — Deinde apud Plinium (H. N. XXXVI, 12) auctores, qui de pyramidibus scripserint, recensentur hi: *Herodotus, Eumerus, Duris Samius, Aristagoras, Dionysius, Artemidorus, Alexander Polyhistor, Butorides, Antisthenes, Demetrius, Demoteles, Apion*. In qua nominum serie, quum Herodotus, Eumerus, Duris, Artemidorus, Alexander, Apion, ordine se excipiant chronologico, idem si de reliquis statuere volueris, sequeretur Antisthenem illum vel posteriorem Alexandro vel æqualem ejus fuisse, ideoque a Rhodio nostro, contra quam Vossius censet, esse distinguendum. — Plutarchus denique (De fluv. XXII, 3) de lapide quodam in Acheloo fluvio passimobvio excitat Antisthenem ἐν γ' Μελεαγρίδος. « Hunc, Vossius ait, si quis Ephesium putet, non quidem repugno, sed quid pro ea sententia certi afferri possit, plane non video. » — Neque magis constat de Antisthene scholii Apoll. Rh. II, 569, ubi: βομβύλη, εἶδος μελίσσης, καὶ ποτηρίου δὲ εἶδος, ὡς Ἀντισθένης. Quæ quidem grammaticum sapiunt. Errorem Menagii ad Diog. L. I. I., Antisthenem, qui Diodoro XIII, 84 memoratur, cum Rhodio

historico confundentis, tetigisse sufficit. Antisthenes Aristophanis (Eccles. 387) ad nos nihil pertinet.

SCYLAX CARYANDENSIS.

Suidas: Σκύλαξ Καρυανδαῖος (πόλις ἐστὶ τῆς Καρίας πλησίον Ἀλικαρνασσοῦ τὰ Καρύανδα), μαθηματικός καὶ μουσικός. Περίπλουν τῶν ἐκτὸς (τῶν ἐντὸς leg. videtur; τῶν ἐκτὸς καὶ ἐντὸς voluit Voss.) τῶν Ἑρακλέους στηλῶν, τὰ κατὰ τὸν Ἑρακλεῖδην τὸν Μυλασῶν βασιλέα. Γῆς περίοδον. Ἀντιγραφὴν πρὸς τὴν Πολυβίου ἱστορίαν.

De scriptis historicis aliunde non constat. De geographieis non est cur h. l. dicamus. Ceterum offendit Periplus et Periodi mentionem interposito opere historico male divelli. Arguit hoc titulos e compluribus auctoribus corrasos esse. Qua in re sæpius Suidæ accidit ut diversas unius ejusdemque operis inscriptiones tamquam operum diversorum titulos ponat. Fortasse igitur nostro quoque loco Periplus non distinguendus a Périodo. Similiter τὰ κατὰ τὸν Ἑρακλεῖδην κτλ. argumentum indicare possint τῆς ἀντιγραφῆς. Quamquam in nostris Polybianis Heraclidæ hujus nulla fit mentio. Per tinere regulus videtur ad illa tempora, quibus senatus Caribus et Lyciis, quos post confectum bellum Antiochicum Rhodiis attribuerat, liberis ique juris esse concessit. Mylasenses vero jam ante hoc senatusconsultum a Rhodiis desciverant (Polyb. XXX, 5, 12). — Nihil adeo refragari, quominus Periplus noster Scylacis Polybii demum ætate vel etiam postea ex auctoribus sat antiquis concinnatus sit, pluribus docet Letronnius in *Fragments des poëmes géogr. de Scymnos de Chios, etc.*, p. 246 (varias aliorum sententias v. ap. Clausen ad Scyl. Peripl. p. 273); nihilominus inhæret dubitatio num recte opus hoc, quale nos jam habemus ἀμουσότατον, referatur ad Scylacem musicum et mathematicum. Eundem vero vel æqualem ejus commemorat Cicero Divin. II, 42: *Scylax Halicarnasæus, familiaris Panætii, excellens in astrologia, idemque in regenda sua civitate princeps, totum hoc Chaldaicum prædicendi genus repudiavit.*

γοντα τὴν γλῶττιν προσπίττει αὐτῷ. Τοὺς δὲ πολίτας παρορμηθέντας αὐτίκα τὸν τύραννον καταλεῦσαι.

Idem IX, 35, de Democrito: Φησὶ δὲ Δημήτριος ἐν Ὀμω-νύροις καὶ Ἀντισθένης ἐν Διαδοχαῖς ἀποδημῆσαι αὐτὸν καὶ εἰς Αἰγυπτὸν πρὸς τοὺς Ιερέας γεωμετρίαν μαθησόμενον, καὶ πρὸς Χαλδαίους εἰς τὴν Περσίδα, καὶ εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν γενέσθαι.

Idem IX, 38, de Democrito: Ἦσκει δὲ (φησὶν ὁ Ἀντισθένης) καὶ ποικίλως δοκιμᾷ τὰς φαντασίας, ἐρημῶν ἐνίοτε καὶ τοῖς τάφοις ἐνδιατρίβων. Ἐλθόντα δὲ φησὶν αὐτὸν ἐκ τῆς ἀποδημίας, ταπεινότατα διαίειν, ἅτε πᾶσαν τὴν οὐσίαν καταναλώκοντα· τρέφεσθαι τε διὰ τὴν ἀπορίαν ὑπὸ τὰδελφοῦ Δαμάσου. Ὡς δὲ προειπῶν τινα τῶν μελλόντων εὐδοκίμησε, λοιπὸν ἐνθέου δόξης παρὰ τοῖς πλείστοις ἡξιώθη. Νόμου δὲ ὄντος τὸν ἀναλώσαντα τὴν πατρῶαν οὐσίαν βῆ ἀξιοῦσθαι ταρχῆς ἐν τῇ πατρίδι, φησὶν ὁ Ἀντισθένης, συνέντα, μὴ ὑπεύθυνος γενεῖν πρὸς τινων φθορῶντων καὶ συκοφαντούντων, ἀγνωῶναι αὐτοῖς τὸν μέγαν Διάσκομον, δὲ ἀπάντων τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων πρόχει· καὶ πεντακοσίοις ταλάντοις τιμηθῆναι· μὴ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χαλκαῖς εἰκόσι. Καὶ τελευτήσαντα αὐτὸν, δημοσίᾳ ταφῆναι, βιώσαντα ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη.

LIBER SEXTUS.

AB EVERSIONE CORINTHI USQUE AD CÆSAREM AUGUSTUM.

146-27 a. C.

NOMINA AUCTORUM.

PTOLEMÆUS EVERGETES II.
[APOLLODORUS ATHENIENSIS.]
DIONYSIUS THRAX.
AGATHARCHIDES CNIDIUS.
PSAON PLATÆENSIS.
CN. AUFIDIUS.
P. RUTILIUS RUFUS.
PROMATHIDAS HERACLEOTA.
METRODORUS SCEPSIUS.
CORNELIUS ALEXANDER POLYHISTOR.
ALEXANDER EPHESIUS.
POSIDONIUS RHODIUS.
L. LUCULLUS.

M. T. CICERO.
M. POMONIUS ATTICUS.
ASCLEPIADES MYRLEANUS.
ATISTODEMUS NYSÆENSIS.
[CASTOR RHODIUS.]
ARTAVASDES REX ARMENIÆ.
THEOPHANES MYTILENÆUS.
TIMAGENES ALEXANDRINUS.
ARISTO ALEXANDRINUS.
SOCRATES RHODIUS.
OLYMPUS.
EMPYLUS.

PTOLEMÆUS EVERGETES II.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

ἐν βιβλίοις κδ'.

1.

E LIBRIS PRIMO ET QUINTO.

Athenæus X, p. 438, D : Πολυπότῃς δὲ ἦν καὶ Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς, ὁ κληθεὶς Ἐπιφανής, ὁ δημεύσας παρὰ Ῥωμαίοις, ὃν ἱστορεῖ Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ὑπομνημάτων καὶ τῷ πέμπτῳ, φάσκων αὐτὸν εἰς τοὺς Ἰνδικοὺς κώμους καὶ μέθας τραπέντα πολλὰ ἀναλίσκειν. Καὶ τὰ περιλειπόμενα δὲ τῶν χρημάτων μεθ' ἡμέραν κωμάζων δὲ μὲν ἐξέχει, ἄλλοτε δὲ ἐν ταῖς δημοσίαις ὁδοῖς ἱστάμενος ἔλεγε· Τίτι ἡ τύχη δίδωσι, λαβέτω. Καὶ βίψας τὸ ἀργύριον, ὦχετο. Πολλάκις δὲ καὶ πλεκτὸν στέφανον ῥόδων ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ χρυσοῦν τήβεννον φορῶν μόνος ἐρέμβετο, λίθους ὑπὸ μάλης ἔχων, οἷς ἐβαλλε τῶν ἰδίων τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ. Ἐλούετό τε καὶ εἰς τοὺς κοινούς λουτρῶνας, μύροις ἀλειφόμενος. Ὡς τε καὶ ποτε συνιδὼν τις αὐτὸν ἰδιώτης ἔφη, Μακάριος εἶ, ὦ βασιλεῦ, πολυτελὲς ὄξεις. Καὶ δὲ ἡσθεῖς, Ἐγὼ σε, φησὶν, ὑπέρκροτον τοῦτο ποιήσω. Καὶ κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὑδρίσκη, ὑπὲρ δύο χόας ἔχουσιν παχείος μύρου, καταχυθῆναι ἐκέλευσεν, ὥς καὶ τὸ πληθος τῶν ἀγορασιτέρων εἰς τὸ ἐκχυθῆναι συγκυλισθῆναι. Ὅλισθου τε γενομένου, αὐτός τε ὁ Ἀντίοχος ἔπεσε καγχάζων, καὶ οἱ πλείστοι τῶν λουομένων τὸ αὐτὸ ἐπασχον. Quæ in postremis narrantur inde a verbis Ἐλούετό τε, eadem e Polybio affert Athenæus V, p. 194, B.

1.

Insignis etiam potator ille rex Antiochus fuit, qui Epiphanes est cognominatus; is qui Romæ obses fuerat. De quo scribens Ptolemæus Evergetes primo et quinto Commentariorum libro, ait : « Indicis comessionibus et comotationibus sese tradentem, ingentes sumptus fecisse. Quod vero reliquum erat pecuniæ, id partim in diurnas (ait) comessiones profundebat, partim subinde stans in viis publicis edicebat. Cui fortuna dat, is capiat! atque ita projecta pecunia discedebat. Subinde vero etiam coronam e rosis plexam in capite gestans, togamque indutus auro textam, solus obambulabat, sub alis saxa tenens, quæ in suos qui eum sequerentur conjiceret. Lavatum ibat in publica balnea, et unguentis ungebatur. Ibi quum conspiciens eum aliquando quidam de plebe dixisset, Quam beatus es, rex! quam pretiose oles! delectatus ille, Ego, inquit, faciam ut tu horum habeas satietatem : et urnulam ultra duo congiOS capientem spissi unguenti in caput hominis jussit effundi. Quo quum continuo se præcipitaret tenuiorum hominum turba, lubrico in vestigio et ipse rex prolapsus

2.

E LIBRO SECUNDO.

Idem II, p. 71, B : Πτολεμαῖος δ' ὁ Εὐεργέτης, βασιλεὺς Αἰγύπτου, εἰς ὧν τῶν Ἀριστάρχου τοῦ γραμματικοῦ μαθητῶν, ἐν δευτέρῳ Ὑπομνημάτων γράφει οὕτως· « Περὶ Βερενίκην τῆς Αἰθύης Ἀθῶν ποταμός, ἐν ᾧ γίνεται ἰχθὺς λάβραξ καὶ χρύσοφρος καὶ ἔγγλεων πλήθος καὶ τῶν καλουμένων βασιλικῶν, αἱ τῶν τε ἐκ Μακεδονίας καὶ τῆς Κωπαίδος λίμνης τὸ μέγεθος εἰσὶν ἡμιόλιαι, πᾶν τε τὸ βρεῖθρον αὐτοῦ ἰχθύων ποικίλων ἐστὶ πλήρες. Πολλῆς δ' ἐν τοῖς τόποις κινάρας φουμένης, οἱ τε συνακολουθοῦντες ἡμῖν στρατιῶται πάντες δρεπόμενοι συνεχρῶντο καὶ ἡμῖν προσέφερον ψιλῶντες τῶν ἀκανθῶν. »

3.

Idem IX, p. 387, E : Πτολεμαῖος δ' ὁ Εὐεργέτης ἐν δευτέρῳ Ὑπομνημάτων τέταρτον φησὶν ὀνομάζεσθαι τὸν φασιανὸν ὄρνιν. Nominari avem τατύραν ait Pampylus ap. Athen. l. l. Pro ἐν β' legendum suspicor ἐν ιβ', collato fragmento 10.

4.

E LIBRO TERTIO.

Idem XIII, p. 576, E : Καὶ ὁ δεύτερος δὲ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς, Φιλάδελφος δ' ἐπὶ κλην, ὡς ἱστορεῖ ὁ Εὐεργέτης Πτολεμαῖος ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Ὑπομνημάτων, πλείστας ἔσχεν ἐρωμένης· Διδύμην μὲν, μίην

est cachinnans, et plerisque lavantium idem accidit. »

2.

Ptolemæus Evergetes, Ægypti rex, qui fuit unus ex Aristarchi grammatici discipulis, in secundo Commentariorum sic scribit : « Circa Berenicen in Libya est flumen Lethon, in quo nascitur lupus piscis et aurata et angillarum magna copia, et in his earum quæ regiæ vocantur, quæ sescuplo majores sunt quam quæ in Macedonia capiuntur et in Copaide lacu; atque adeo in universo suo cursu piscibus variis plenus est. Eo præterea tractu multa nascitur cinara; quam milites omnes, qui nos sequebantur, demessam, spinisque purgatam, et ipsi comedebant et nobis offerebant. »

3.

Ptolemæus Evergetes libro secundo Commentariorum telaron nominari ait phasianum.

4.

Secundus Ægypti rex, Philadelphus cognomine, ut tradit Ptolemæus Evergetes tertio Commentariorum, plurimas habuit amasias : primum Didymen, unam ex indige-

τῶν ἐπιχωρίων γυναικῶν, μάλ' εὐπρεπεστάτην τὴν ὄψιν, καὶ Βιλιστήγην, ἔτι δὲ Ἀγαθόκλειαν καὶ Στρατονίκην, ἥς τὸ μέγα μνημεῖον ὑπῆρχεν ἐπὶ τῇ πρὸς Ἐλευσίνι θαλάσῃ, καὶ Μύρτιον καὶ ἄλλας δὲ πλείστας, ἐπιπρεπέστερος ὢν πρὸς ἀφροδίτα.

Διδύμην] Eadem, opinor, memoratur ap. Callimachum Epigr. 13. — Βιλιστήγην] De hac cf. Plutarch. Amator. c. 9, 9, p. 753, F: Ἡ δὲ Βελεστήγη, (vgo Βελεστήη), πρὸς Διὸς, οὐ βάρβαρον ἐξ ἀγορᾶς γυναῖκα; ἥς ἱερὰ καὶ ναοὺς Ἀλεξανδρεῖς ἔχουσιν, ἐπιγράφαντος δι' ἔρωτα τοῦ βασιλέως, Ἀφροδίτης Βελεστήγης; Glossam Βελεστήγη habet etiam Suidas; idemque v. Σωτάδης carmen Sotadis eis Βελεστήγην memorat. Βλίστιγιν παλλακίδα habet Clemens Al. Cohortat. p. 42 ed. Pott., quam veram esse nominis formam censet Valckenarius ad Callimach. p. 116. Eandem mulierem notat Pausanias V, 8, 11, ubi Βελεστήγην ἐκ Μακεδονίας τῆς ἐπὶ θαλάσῃ γυναῖκα bigis in Olympia vicisse ait (Olymp. 129. 264 a. C.). Eadem Euseb. Chron. p. 153, nisi quod in græcis res adscribitur Olympiadi 128, in latinis vero corrupte legitur: *vicit Philistachus Macedii*. Non diversa ab Macedonia hac fuerit Bilistiche, quæ (ab aulicis Ptolemæi) dicebatur genus ab Atridis ducere. Athenæus XIII, p. 576, E: Βιλιστήγη δὲ ἡ Ἀργεῖα, ἑταῖρα καὶ αὕτη ἑνδοξος, τὸ γένος ἀπὸ τῶν Ἀτρεϊδῶν σώζουσα, ὡς οἱ τὰ Ἀργολικὰ γράψαντες ἱστοροῦσιν.

Fragmentum e libro quinto vide in fragm. 1.

5.

E LIBRO SEPTIMO.

Idem II, p. 43, E: Πτολεμαῖος δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν ἐβδόμῳ Ὑπομνημάτων, ἐπὶ Κορίνθου προάγουσι, φησὶν, ἡμῖν διὰ τῆς Κοντοπορίας καλουμένης, κατὰ τὴν ἀκρώρεϊαν προσβαίνουσιν, εἶναι κρήνην νῆμα ἀνείσαν χιό-

nis mulieribus, eximia forma; tum Bilistischen: porro vero Agathocleam, et Stratoniceam, cuius fuit ingens illud monumentum ad mare prope Eleusin: item Myrtium, et alias pluriimas: erat enim ad Venerem inprimis proclivis.

5.

Ptolemæus rex, libro septimo Commentariorum, ait, Corinthum versus progredientibus nobis per viam quæ Contoporia dicitur, ubi ad jugum montis adscenditur, fontem esse, qui aquam emittat nive frigidiorē; e quo multi non bibant, metuentes ne gelu rigescant; ipse vero se bilisse ait.

6.

Non fuisse a luxuria alienum hunc regem, ipse etiam de se testatum fecit, octavo Commentariorum libro narrans quo pacto Cyrenis sacerdos fuerit Apollinis, et coronam exhibuerit iis qui ante eum fuerant sacerdotes; ubi ita scribit: « Artemilia (sive Artemisia) maximum apud Cyrenenses festum: quo sacerdos Apollinis (annuum est zutem id sacerdotium) cœna excipit eos qui ante illum

vos ψυχρότερον· ἐξ ἧς πολλοὺς μὴ πίνειν, ἀποπαγήσασθαι προσδοκῶντας, αὐτὸς δὲ λέγει πεπωκέναι.

E LIBRO OCTAVO.

6.

Idem XII, p. 549, E: Ὅτι δὲ τρυφῆς οὐκ ἦν ἀλλότριος ὁ βασιλεὺς οὗτος (Ptol. VII), αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ μαρτυρεῖ, ἐν τῷ ὀγδόῳ τῶν Ὑπομνημάτων διηγούμενος, ὅπως τε ἱερεὺς ἐγένετο τοῦ ἐν Κυρήνῃ Ἀπόλλωνος, καὶ ὅπως δειπνον παρεσκεύασε τοῖς πρὸ αὐτοῦ γενομένοις ἱερεῦσι, γράφων οὕτως: « Ἀρτεμίτια, μεγίστη ἑορτὴ ἐν Κυρήνῃ· ἐν ἧ ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος (ἐνιαύσιος δὲ ἐστὶ) δειπνίζει τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἱερευσαμένους, καὶ παρατίθῃσιν ἐκάστῳ τρυβλία· τοῦτο δὲ ἐστὶ κεραμεοῦν ἄγγος, ἐπιδεχόμενον ὡς εἰκοσιν ἀρτάβας· ἐν ᾧ πολλὰ μὲν τῶν ἀγριμαίων ἐγκριταὶ πεπονημένα, πολλὰ δὲ σῖτα, καὶ τῶν ἡμέρων ὀρνίθων, ἔτι δὲ θαλαττίων ἰχθύων, ταρίχους τε ξενικοῦ πλείονα γένη· πολλάκις δὲ τινες καὶ καθάριον (sic Casaub. pro vgtā: κιθάριον) ἀκολουθίσκον προσδίδουσι. Ἡμεῖς δὲ περιεβόλμεθα τὰ τοιαῦτα· φιάλας δ' ὀλαργύρους κατασκευάσαντες, τὸ τίμημα ἔχουσιν ἐκάστην ἥς προεῖρηκαμεν δαπάνης, ἵππον τε κατεσκευασμένον σὺν ἱπποκόμῳ καὶ φαλάροις διαχρύσοις ἐδώκαμεν, καὶ παρεκαλέσαμεν ἕκαστον ἐπὶ αὐτοῦ καθεσθέντα οἰκαδ' ἀπιέναι. »

7.

Idem VI, p. 229, D: Πτολεμαῖος δ' ὁ βασιλεὺς ἐν ὀγδόῳ Ὑπομνημάτων, περὶ Μασσανάσσου τὸν λόγον ποιούμενος, τοῦ Λιβύου βασιλέως, φησὶ τὰδε: « Δεῖπνα Ῥωμαϊκῶς ἦν κατεσκευασμένα, κεράμῳ παντὶ χορηγούμενα ἀργυρῷ. Τὰς δὲ τῶν δευτέρων τραπέζας ἐκόσμηι τοῖς Ἱταλικῶς ἔθισμοις· τὰ δὲ κανίσκια ἦν ἅπαντα χρυσᾷ, γεγονότα πρὸς τὰ πλεκόμενα ταῖς σχοίνοις· μουσικοῖς τε ἔχρητο Ἑλληνικοῖς. »

sacerdotio functi sunt, apponitque singulis catinos: vas fictile hoc est, artabas fere capiens viginti; in quo positæ multæ carnes ferinæ diligenter paratæ, panificia multa, et domesticarum avium, marinorum piscium et peregrini salsamenti plura genera: subinde etiam nonnulli insuper dant elegantem puerum pedisequum. Nos vero, omisiss his talibus, phialas conficiendas curavimus ex solido argento, unamquamque tanti pretii quanti constabat totus quem prædiximus apparatus; et præter phialam equum instructum phaleris inauratis cum equisone dedimus cuique, et suum quemque consendere domumque abire iussimus. »

7.

Ptolemæus rex, octavo Commentariorum de Masinissa verba faciens, Libyæ rege, hæc scribit: « Cœnæ Romano more instructæ erant: omne fictile, quod apponebatur, argenteum erat. Secundas vero mensas Italico ornabat more: sportulæ vero omnes aurææ erant, ad earum similitudinem factæ quæ ex juncis plectuntur: musicisque utebatur Græcis. »

8.

Idem XII, p. 518, E: Ἔθος δὲ παρ' αὐτοῖς (τοῖς Συβαρίταις) καὶ τοὺς παῖδας μέχρι τῆς τῶν ἐφήβων ἡλικίας ἀλουργίδας τε φορεῖν καὶ πλοκαμίδας ἀναδεμένους χρυσοφορεῖν. Ἐπιχωριάζειν δὲ παρ' αὐτοῖς διὰ τὴν τρυφὴν ἀνθρωπάρια μικρά, καὶ τοὺς σκωπαίους, ὡς φησὶ ὁ Τίμων, τοὺς καλουμένους παρὰ τισὶ στίλπωνας, καὶ κυνάρια Μελιταῖα, ἅπερ αὐτοῖς καὶ ἐπεσθαι εἰς τὰ γυμνάσια. Πρὸς οὓς καὶ τοὺς ὁμοίους τούτοις Μασανάσσης ὁ τῶν Μαυρουσίων βασιλεὺς ἀπεκρίνατο, ὡς φησὶ Πτολεμαῖος ἐν ὁγδόῳ Ὑπομνημάτων, ζητοῦσι συνωνεῖσθαι πιθήκους. « Παρ' ὁμῖν, ὦ οὔτοι, αἱ γυναῖκες οὐ τίκτουσι παιδία; » Παιδίους γὰρ ἔχαιραν ὁ Μασανάσσης, καὶ εἶχε παρ' αὐτῷ τρεφόμενα τῶν υἱῶν (πολλοὶ δὲ ἦσαν) τὰ τέκνα, καὶ τῶν θυγατέρων ὁμοίως. Καὶ πάντα ταῦτα αὐτὸς ἔτρεφε μέχρι τριῶν ἐτῶν· μεθ' ἃ ἀπέπεμπε πρὸς τοὺς γεγεννηκότας, παρκαγινόμενων ἄλλων.

E LIBRO NONO.

9.

Idem IX, p. 375, D: Πτολεμαῖος δ' ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς ἐν τῷ ἐνάτῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων. « Εἰς Ἄσπον (φησὶν) ἐπιδημήσαντί μοι, οἱ Ἄσσιοι παρέστησαν χοῖρον, ἔχοντα τὸ μὲν ὕψος δύο καὶ ἡμίσεους πήχεων, δλον δ' ἄρτιον πρὸς τὸ μήκος, τῇ χροίᾳ χιόνινον. Ἐφάσάν τε τὸν βασιλεῖα Εὐμένη τὰ τοιαῦτα ἐπιμελῶς ὠνεῖσθαι παρ' αὐτῶν, διδόντα τοῦ ἐνὸς δραχμὰς τετρακισχίλιας. »

8.

Apud eosdem Sybaritas moris erat etiam, ut pueri usque ad adultam ætatem purpura induerentur, et obtortos capillorum cinninos auro illigarent. Consuetum etiam illis, voluptatis causa pumilos domi alere, et scopæos illos (*noctuis similes*), ut ait Timon, quos *stilpones* nonnulli vocant: item catellos Melitenses, qui eos etiam in gymnasia sequebantur. Quibus hominibus horumque similibus Masinissa, rex Mauritanie, (ut tradit Ptolemæus, octavo libro *Commentariorum*) simios emendos conquiritibus, respondit: *Apud vos igitur, qui talia queritis, mulieres nonne pariunt infantes?* Parvulis enim delectabatur Masinissa, et apud se filiorum suorum (quorum magnus numerus erat) filiarumque natos natasque alebat educabatque omnes, donec tertium ætatis annum complerent: quo tempore exacto parentibus eos remittebat, aliis in illorum locum succedentibus.

9.

Ptolemæus, Ægypti rex, nono libro *Commentariorum*, sic scribit: « Quum Assi versaremur, obtulerunt nobis Assi porcum, cui erat altitudo duorum cubitorum cum dimidio, et totum corpus congruens illi staturæ, color autem niveus. Narrabantque, Eumenei hæc talia animantia stu-

E LIBRO DUODECIMO.

10.

Idem XIV, p. 654, C: Φασιανικός. Πτολεμαῖος ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ δυοκαίδεκάτῳ τῶν Ὑπομνημάτων περὶ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βασιλείων λέγων καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ζώων τρεφομένων φησὶ. « Τὰ τε τῶν φασιανῶν, οὓς τετάρους ὀνομάζουσιν, οὓς οὐ μόνον ἐκ Μηδίας μετεπέμποντο, ἀλλὰ καὶ νομάδας ὄρνιθας ὑποβαλὼν, ἐποίησε πλῆθος, ὥστε καὶ σιτεῖσθαι. Τὸ γὰρ βρῶμα πολυτελὲς ἀποφαίνουσιν. » Αὕτη τοῦ λαμπροτάτου βασιλέως φωνή, ὅς οὐδὲ φασιανικοῦ ὄρνιθος ποτε γούσασθαι ὠμολόγησεν, ἀλλ' ὥσπερ τι κειμήλιον ἀνακείμενον εἶχε τοῖςδε τοὺς ὄρνιθας. Εἰ δὲ ἐοράκει, ὡς ἡμῶν ἐκάστῳ εἰς ἐστὶ παρακείμενος χωρὶς τῶν ἤδη κατηναλωμένων, προσαναπετεληρώκει ἂν ταῖς πολυθρυλήτοις ἱστορίαις τῶν Ὑπομνημάτων τοῦτων τῶν εἰκοσιτεσσάρων καὶ ἄλλῃν μίαν.

11.

Stephanus Byz.: Ἀγχιάλη, πόλις Κιλικίας... Ἔστι δὲ κτίσμα Ἀγχιάλης τῆς Ἰαπετοῦ θυγατρὸς, ὡς Ἀθηνόδωρος περὶ τῆς αὐτοῦ πατρίδος γράφων, καὶ παρατιθεὶς Διόδωρον τὸν γραμματικὸν συμφωνοῦντα Πτολεμαίῳ βασιλεῖ.

12.

Athenæus II, p. 61, C: Σπεύσιππος ἐν δευτέρῳ Ὅμοιων φησὶ, σὶν ἐν ὕδατι γίνεσθαι, σελίνῳ ἐλείπει τὸ φύλλον εἰκόξ. Διὸ καὶ Πτολεμαῖος, ὁ δευτέρως

diose apud ipsos emere, et quater mille drachmas pro unoquoque solvere. »

10.

Phasiana avis. Ptolemæus rex, duodecimo libro *Commentariorum*, de regia loquens, quæ est Alexandria, et de animalibus quæ in illa aluntur, ait: « Et ad phasianos quod attinet, quos *tetaros* appellant, non modo ex Media eos arcessebant; verum etiam altiles gallinas illis submittebat, multiplicavit genus, ita ut iis etiam vesceretur. Nam cibum magnificum esse affirmat. » Ecce splendidissimi regis vocem, qui se ne gustasse quidem de phasiano profitebatur; sed tanquam cimelium aliquid repositas has aves habebat. Qui si vidisset, quo pacto, præter eas quæ jam assumptæ sunt, cuique nostrum una apposita est, famosas suas historias, his viginti quattuor *Commentariorum* libris comprehensas, una insuper aucturus erat.

11.

Anchiale, urbs Cilicie, condita est ab Anchiale Iapeti filia, uti ait Athenodorus de patria sua scribens laudansque Diodorum grammaticum Ptolemæi regis sententiæ adstipulantem.

12.

Speusippus, secundo *Similium*, *sion*, inquit, in aqua nasci, apio palustri folium simile habens. Itaque Ptole-

Εὐεργέτης, Αἰγύπτου βασιλεύσας, παρ' Ὀμήρῳ (Od. ε', 72) ἀξιότ' γράφειν·

Ἄμφι δὲ λειμῶνες μαλακοὶ σίου, ἤδ' ἐσλίνου.

Σία γὰρ μετὰ σελίνου φύεσθαι, ἀλλὰ μὴ ἴα. Hæc num ex Ὑπομνημάτων libris an alio ex scripto fluxerint, in medio relinquimus.

DIONYSIUS THRAX.

Suidas : Διονύσιος Ἀλεξανδρεὺς, Θράξ δ' ἀπὸ τοῦ πατρὸς Τήρου τούνομα κληθεὶς, Ἀριστάρχου μαθητὴς, γραμματικὸς, δὲ ἐσοφίστευσεν ἐν Ῥόδῳ (vg. Ῥώμη) ἐπὶ Πομπηίου τοῦ Μεγάλου, καὶ ἐξηγήσατο Τυραννίωνι τῷ προτέρῳ (legi jubet Clintonus : γραμματικὸς, καὶ ἐξηγήσατο Τυραννίωνι τῷ προτέρῳ, δὲ ἐσοφίστευσεν ἐν Ῥώμῃ, ἐπὶ Πομπηίου). Συνέταξε δὲ πλεῖστα γραμματικὰ τε καὶ συνταγματικὰ καὶ ὑπομνήματα.

De temporibus Dionysii errasse Suidam in aperto est. Nam Aristarchus sec. Eusebium, quem sequitur Clintonus, floruit 156 a. C., sec. Ritschelii

computum, *Alexandr. Bibl.* p. 90, moritur circa 152 a. C.; Tyrannio vero captivus Romam venit anno 71 (v. Plutarch. Lucull. c. 19, et plura ap. Clinton. F. H. ad an. 71.). Itaque floruit Dionysius circa an. 110 a. C. — Præter grammatica, quæ ad nos nihil pertinent, Dionysius etiam historicum vel periegeticum de Rhodo insula opus composuisse ex uno discimus Stephano Byzantio.

ΠΕΡΙ ΡΟΔΟΥ.

Steph. Byz. : Ταρσὸς, ἐπισημοτάτη πόλις Κιλικίας.. (Nomen urbs nacta est, uti ait) Διονύσιος δ' Θράξ ἐν τῇ Περὶ Ῥόδου, ἀπὸ τῆς τοῦ Βελλεροφόντου πτώσεως μέρος γάρ τι τοῦ ποδὸς ταρσὸν καλεῖσθαι, τῆς ἐκείνου χωλείας ὑπόμνημα ποιουμένων τῶν ἀρχαίων. Cf. Eustath. ad Dionys. Per. 869 : Ἄλλοι μέντοι τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ὑπόμνημα τῆς τοῦ Βελλεροφόντου χωλείας εἶναι φασιν, ὡς τὸν τοῦ ποδὸς ταρσὸν ἐκεῖ χωλανθέντος, δτε τοῦ Πηγάσου κατέπεσεν.

De MENEGRATE NYSAENSE, item Aristarchi discipulo, vide fragm. Menecratis Elaitæ, tom. II, p. 344.

mans, Evergetes alter, Ægypti rex, apud Homerum sic scribi vult :

Circumcirca vero prata mollia virebant σίου ἤδ' ἐσλίνου.

Sia enim, ait, cum apio nasci; non ἴα, id est, violas.

DE RHODO.

Tarsus, celeberrima urbs Ciliciæ, nomen nacta est, secundum Dionysium Thracem in libro De Rhodo, a lapsu Bellerophonis. Partem enim quandam pedis tarsum (*plantam*) vocari, atque hoc nomine urbi indito veteres claudicationis ejus fecisse memoriam.

AGATHARCHIDES CNIDIUS.

TESTIMONIA. Strabo XIV, p. 656 : Ἄνδρες ἀξιόλογοι Κνίδιοι πρῶτον μὲν Εὐδοξος... εἶτ' Ἀγαθαρχίδης ὁ ἐκ τῶν περιπάτων, ἀνὴρ συγγραφεύς.

Photius Bibl. cod. 213 : Ἀνεγνώσθη Ἀγαθαρχίδου ἱστορικόν· ἐνιοι δὲ αὐτὸν Ἀγαθάρχον ὀνομάζουσι. Τούτῳ πατρίς μὲν ἡ Κνίδος ἦν, ἡ δὲ τέχνη γραμματικὸν ἐπεδείκνυτο· ὑπογραφέα δὲ καὶ ἀναγνώστην ὁ τοῦ λέμβρου (ὁ Λέμβος Casaub.) Ἡρακλείδης, δι' ὃν αὐτῷ ἐξυπηρετεῖτο, παρέσχε γνωρίζεσθαι. Ἦν δὲ καὶ θρηπτός Κιναίου.

Γράφει δὲ τὸν ἄνδρα τοῦτον τὰ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐγνωμένον ἐν βιβλίοις· καὶ τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην δὲ εἰς θ' καὶ μ' παρατείνεται αὐτῷ ἡ ἱστορία· ἀλλὰ καὶ ἐ' βιβλία τὴν Ἐρυθρὰν αὐτῷ πᾶσαν καὶ τὰ περὶ ταύτης ἐξιστοροῦσι. Τὴν οὖν εἰρημένην ἄπασαν συγγραφὴν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τέλει τοῦ ἐ' λόγου εἰς μνήμην ἀνάγει· ἐν ᾧ καὶ πεπαῦσθαι τοῦ γράφειν διὰ τινὰς τε αἰτίας ἄλλας, καὶ ὅτι τὰ τῆς ἡλικίας ἀποκλίνει πρὸς τὸ ἔξωρον. Πλὴν γε εἰσὶν οἱ φασιν αὐτὸν καὶ ἑτέρας συγγεγραφεῖν πραγματείας, ὃν ἡμεῖς οὐδένα (οὐδεμίαν;) οὐδέπω ἴσμεν. Ἐπιτομὴν δὲ αὐτὸν φασὶ τῶν περὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἀναγεγραμμένων ἐν ἐνὶ συντάξει βιβλίου, καὶ μὴ καὶ περὶ τρωγλοδυτῶν βιβλία ἐ', ἀλλὰ καὶ ἐπιτομὴν τῆς Ἀντιμάχου Λύδης, καὶ πάλιν ἄλλην ἐπιτομὴν τῶν συγγεγραφότων περὶ συναγωγῆς θαυμασίων ἀνέμων, ἐκλογὰς τε ἱστοριῶν αὐτὸν συντάξει, καὶ περὶ τῆς προσφιλοῦς διμιλίας.

Ἔστι δὲ, ἐξ ὧν τὸν ἄνδρα τοὺς λόγους αὐτοῦ διελοθόντες ἐπέγνωμεν, μεγαλοπρεπὴς τε καὶ γνωμολογικός, καὶ τῷ μὲν τοῦ λόγου μεγέθει καὶ ἀξιώματι τῶν ἄλλων μάλλον χαίρων, λέξει μὲντοι λογάσιν οὐ πάνυ προστεθειμένος, οὐδὲ διὰ τῶν ἐθίμων δὲ διὰ παντός πορευόμενος, γεννῶν δὲ αὐτὸς οὐ λέξεις, ἀλλ' εἴ τις ἄλλος δημιουργὸς τῆς περὶ τὰς λέξεις χρήσεως, καινὴν τινα μὴ καιναῖς κεκρημένους λέξεσι φαντασίαν πέμπουσιν ἀποτελεῖ τὴν φράσιν· οὕτω δὲ προσφυῶς ὑποβάλλεται τὴν πρᾶξιν, ὡς τὴν τε καινοτομίαν μὴ δοκεῖν εἶναι καινοτομίαν, καὶ τὸ σαφὲς οὐκ ἔλαττον τῶν ἐξ ἔθους λέξεων παρέχειν. Κέχρηται δὲ καὶ γνώμαις τὸ νονεγὲς καὶ δραστήριον ἐπιδηλοῦσαι. Τροπὰς δὲ ὑπελθεῖν, εἴ τις ἄλλος, ἄριστα παρεσκευασμένος τὸ μὲν ἡδὺ καὶ κηλοῦν καὶ τὴν ψυχὴν διαχέον λεληθότως δι' ὅλου διασπείρει τοῦ γράμματος, εἰς τροπὴν δὲ ὅτι παρενήνεκται, οὐδεμίαν λύπην δηλοῦσαν ἀφίση. Ποιεῖ δὲ αὐτῷ τοῦτο μάλιστα οὐχὶ ἡ τῶν λέξεων αὐτῇ καθ' ἑαυτὴν μεταβολή, ἀλλ' ἡ ἀπὸ πραγμάτων ἑτέρων εἰς ἕτερα μετὰ τινος σοφῆς καὶ ἡρμαίας μεταχειρίσεως μετάβασις τε καὶ μετατροπή. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ἀντιλαβεῖν μὲν ὄνομα βήματος, ἀμειψαὶ δὲ τὸ βῆμα εἰς ὄνομα, καὶ λῦσαι μὲν λέ-

ξεις εἰς λόγους, συναγαγεῖν δὲ λόγονεῖς τύπον ὀνόματος οὐδενὸς ἀνεπιτηδείωτερος ὢν ἴσμεν. Καὶ ζηλωτὴς μὲν ἐστὶ Θουκυδίδου ἐν τε τῇ τῶν δημογγοῖων δαψιλείᾳ τε καὶ διασκευῇ, τῷ μεγαλείῳ δὲ μὴ δευτερεύων τοῦ λόγου τῷ σαφεῖ παρελαύνει τὸν ἄνδρα. Ἀλλὰ γὰρ ὁ μὲν ἀνὴρ τοιοῦτος, καὶ τὸ ἀπὸ τῆς γραμματικῆς ἔχων κλέος· εἰ δὲ καὶ τὸ τῆς ρητορικῆς ἐπώνυμον αὐτῷ ἡ μὴ νήρουσα ψῆφος οὐκ ἐπέθετο, ἀλλὰ γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ οὐδὲν ἔλαττον τῶν γραμματικῶν οὐ δευτερός ἢ τῶν ρητόρων, δι' ὧν καὶ γράφει καὶ διδάσκει, καταφαίνεσθαι.

(Agatharchidis de Hegesiae scribendi genere iudicium, quod ex praefatione ad librum quintum De mari Rubro servavit Photius (cod. 250), vide in fragm. Hegesiae in Scriptor. rerum Alexandri M. p. 139.)

Agatharchides De mar. Rubr. ap. Phot. cod. 250, p. 445 a 33 Bekk. : Ἐγὼ δ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἡ τύχη με κατέστησεν ἐπίτροπον τοῦ σώματος τοῦ σοῦ, νέου παντελῶς ὄντος, καὶ τῆς δλης βασιλείας, ἀπ' ἐκείνης εὐθὺς μέγαν ἑμαυτῷ πόνον ἐπέβαλον. Τίνα τούτων; τοῖς πρὸς ἡδονὴν διμολοῦσιν ἐναντιοῦσθαι καὶ δυσχεραίνειν, σοῦ πρῶτον αὐτοῦ περιαιρούμενος οὐ τὴν ἐξουσίαν ἀλλὰ τὴν ἄγνοιαν, ἵνα τῶν τοσοῦτων ἀγαθῶν φρονῶν ἀπολαύσῃς, μὴ διαμαρτάνῃς. Τοῦτο γὰρ ἐξήτουν πατὴρ ἔχων εὐνοίαν χρόνου στοχαζομένην, οὐ κόλακος εἰρωνεῖαν καιρῷ προσομιλοῦσαν. Οἶδα γὰρ, πρὸς ὑμῶν ὢν καὶ πολλῶν ἐμπειρὸς γεγονώς πραγμάτων, διὰ τοὺς θεωπεύειν ἐπιβελημένους τοὺς ἐν ταῖς ὑπεροχαῖς καὶ τὰς μεγίστας βασιλείας ἄρδην ἀνηρημένας, τὴν Κασσάνδρου, τὴν Λυσιμάχου, τὴν Ἀλεξάνδρου τληκαύτην οὖσαν, τὴν Μήδων, τὴν Σύρων, τὴν Περσῶν, ὥστε μηδὲ σπέρμα καταλελεῖσθαι τοῦ γένους κτλ. Lege etiam antecedentia, quae ad eundem principem puerum directa sunt.

Idem ibid. p. 460 b 3 Bekk. : Τὰ μὲν οὖν ὑπὲρ τῶν ἐθνῶν τῶν ἐκκειμένων πρὸς μεσημβρίαν, ὡς ἦν ἐφ' ἡμῖν, ἐν πέντε βιβλίοις ἐπιμελῶς ἱστορήκαμεν· ὑπὲρ δὲ τῶν ἐν πελάγει νήσων ὑστερον τεθεωρημένων καὶ τῶν εὐωδῶν, ὅσα φέρειν συμβαίνει τὴν Τρωγλοδύτιν χώραν, ἡμεῖς μὲν παραιτησάμενοι τὴν ἐξήγησιν ἄρδην ἀπολελοίπαμεν, οὔτε τὸν πόνον τῆς ἡλικίας ὁμοίως ὑποφέρειν δυναμένης, πολλῶν ἡμῖν ὑπὲρ τε τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας ἀναγεγραμμένων, οὔτε τῶν Ἰπομνημάτων διὰ τὰς κατ' Αἴγυπτον ἀποστάσεις ἀκριβῆ παρδιδόντων σκέψιν. Cf. H. Dodwell. Dissert. De aetat. Agath. in Geogr. Hudson. tom. II, p. 67 sqq. J. G. Hager. De Agath., Chemnitz. 1766, 4.

Testimoniis hisce pauca quaedam, quae ad nos proxime spectant, subiecisce satis habeo. Ac primum quidem quod aetatem Agatharchidis attinet,

hoc certe patet, vixisse cum temporibus Ptolemæi VI (175 — 146), sub quo floruit Heraclides Lembus, cujus anagnosten fuisse Agatharchidem modo legimus. Educatus esse dicitur a Cinnæo. Homo ignotus mihi, alterumque ejus nominis exemplum desidero. Fortasse apud Photium pro Κινναίου manu leni rescribendum Κινέου. Quo concesso, cogitare liceret de Cineâ Ptolemæi Philometoris ministro, quem Polybius (XXVIII, 16) in re ad an. 171 pertinente commemorat. — Præterea ex ipso Agatharchide novimus eum, quo tempore libros De mari Rubro scribebat, proventæ jam ætatis virum multaque expertum, tutelam gessisse regis juvenis vel pueri. Indicari Ptolemæum aliquem non liquet quidem, attamen veri simillimum est. « Henricus Dodwellus (Diss. De æt Agath. p. 70) regem qui in Agatharchidis fuit tutela, Ptolemæum esse censuit Alexandrum, editumque librum anno ab U. C. Varroniano 649 vel 650 (Ol. 168, 4 vel 169, 1. 105 v. 104 a. C., anno tertio vel quarto Alexandri); quo eodem tempore Artemidorus Ephesius, quippe Olymp. 169, uti Marcianus Heracleota (p. 115 ed. Mill.) docuit, florens, Geographiam suam in vulgus emisit. Quod tamen ego in animum inducere non possum. Videor enim mihi animadvertisse ex Strabone, et ostendam opportuniore loco, Artemidorum Agatharchidis scrinia compilasse, et de Troglodytis Arabicque sinus accolis omnia iisdem pæne verbis esse executum; unde conclusione quadam conficio, non unius, quæ viri doctissimi sententia, anni, sed plurium interval- lum inter utriusque publicata scripta intercessisse: tantoque magis, quod eadem in Ægypto et Ptolemæorum gratia uterque egerit, nec fieri potuisse videatur, ut intra unius anni spatium Artemidorus tantum opus absolverit. Forte itaque Ptolemæus, cujus tutelam Agatharchides administravit, is est, quem Soterem Porphyrius, Physconem II alii appellant. [Regnavit Ptol. Soter II an. 117—107.] Quo modo et justam temporis intercapedinem Agatharchidem inter et Artemidorum habebimus, et illis satis fiet, quæ de Agatharchide prodita novimus. » Verba sunt WESSELINGII (ad Diodor. III, 11, 1), cui astipulatur Clintonus (F. H. tom. III, p. 535 sq. (*)) et ad an. 213).

(*) Verba Clintonis hæc sunt: « The arguments by which he establishes (Dodwellus) this, are not convincing; and Wesseling with better reason thinks that the elder brother was the pupil. Dodwell objects to Soter that he reigned jointly with his mother. But Alexander himself reigned jointly with his mother: so that this objection would apply to both. The expression, ἐπίτροπον τοῦ σώματος τοῦ σου... καὶ τῆς ὁλης βασιλείας, could only apply to Alexander in B. C. 107. But, as Physcon the father had married their mother Ceopatra more than twenty-three years before

Opera Agatharchidis quæ viderit Photius recenset tria: τὰ περὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τὰ κατὰ τὴν Ἀσίαν, τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην. Et ipse Agatharchides in Epilogo operis De mari Rubro non nisi multa illa, quæ ὑπὲρ τε τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας conscripserit, memorat. Alterutrum horum operum Photius verbis: ἀνεγνώσθη Ἀγαθαρχίδου ἱστορικόν, signasse putandus est. Nam mirum foret Photium opera Agatharchidis recensentem non attulisse eorum argumentum librorum, quos ipse legerat. Reliquiæ omnes ex tribus illis operibus petitiæ sunt. Excerpta et fragmenta ex libris De mari Rubro jam nihil curamus; nam geographica sunt. Contra ad historias pertinent opera de rebus Asiæ et Europæ. Argumentum τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν (fr. 14. 18; τῶν Ἀσιατικῶν fr. 16; τῶν περὶ τῆς Ἀσίας ἱστοριῶν fr. 17) quæ decem libris auctor absolvit, definire videtur Josephus A. J. XII, 1 (fr. 19), ubi de re ad Seleucum Nicatorem spectante laudatur Agatharchides ὁ τὰς τῶν διαδόχων ἱστορίας συγγραψάμενος. Nec ultra τῶν διαδόχων tempora auctorem descendisse vel inde colligas quod e libro nono (fr. 17) exstat locus de Hieronymo Cardiano, et quod libri octavi et decimi fragmenta item sunt de comitibus Alexandri. — Alia ratio fuit τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ἐν βιβλ. μθ', quæ ex uno Athenæo novimus, modo laudato titulo Εὐρωπαϊκῶν (fr. 1. 3. 4. 5. 7. 10 — 12), modo simpliciter citato Agatharchide ἐν ιβ', ἐν λ' Ἱστοριῶν (fr. 2. 8), vel ἐν κζ', ἐν λα' (fr. 6. 9), tituli mentione omissa. In hisce libris quadraginta novem res eorum qui in Europa Alexandro successerunt, ad suam fere ipsius usque ætatem Ag. persecutus esse videtur. In libris 31. 34. 35. 38 dubium vix est quin versatus sit in narrandis rebus Philippi ejus qui pater erat Persei. Unde suspiceris reliquis libris undecim (ex quibus nihil superstes) usque ad finem regni Macedonici (168 a. C.) auctorem devenisse. — De indole harum historiarum quum certius judicium reliquiarum tenuitas non admittat, in præconio quo Photius Agatharchidem ornat, acquiescimus.

Inter reliquos libros, quos Agatharchidi tribui apud nonnullos Photius legerat, offendunt libri quinque Περὶ Τρωγλοδυτῶν. Neque erraverim aiens alium esse titulum operis De mari Rubro. Quæ deinde ponitur inscriptio Ἐπιτομὴ τῶν συγγραμμάτων περὶ συναγωγῆς θαυμασίων ἀνέμων, in voce ultima mendam traxerit. Doctus quidam scribendum propo-

(v. p. 388), it is far more probable that Soter II should have been in minority at his accession in B. C. 117, than that Alexander should have been still a minor in B. C. 107, ten years after the father's death. To this we may add the observation of Wesseling, that the date of Dodwell brings Agatharchides too near the time of Artemidorus. »

suit ἀνδρῶν, quod merito respuit Jonsius (Scr. II. Phil. p. 207), fuisse suspicans : Περὶ ἀνέμων, adeo ut duo memorentur scripta, alterum De mirabilibus, De ventis alterum. Præstat, puto, Westermanni (Paradox. p. XVII) sententia, qui vocem ἀνέμων ex alius vocabuli, velut ἀκουσμάτων vel ἀναγνωσμάτων, compendio ortam esse censet. Fortasse legendum ἔθων, comparato libro Nicolai Dam., cui titulus : συναγωγή παραδόξων ἔθων. — De Ἐκλογαῖς ἱστοριῶν dicere nihil habeo. De Epitome τῆς Ἀντιμάχου Λύδης cf. Osann. in *Hermes*, XXXI, p. 199.

ΕΥΡΩΠΙΑΚΑ.

Ἐν βιβλίοις μθ'.

1.

E LIBRO SEXTO.

Athenæus VII, p. 297, D : Φησὶ γοῦν Ἀγαθαρχίδης ἐν ἑκτῇ Εὐρωπαϊκῶν τὰς ὑπερφυεῖς τῶν Κωπαίδων ἐγγελέων ἱερείων τρόπον στεφανοῦντας, καὶ κατευχομένους οὐλὰς τ' ἐπιβάλλοντας θύειν τοῖς θεοῖς τοὺς Βοιωτοὺς· καὶ πρὸς τὸν ζέον τὸν διαποροῦντα τὸ τοῦ ἔθους παράδοξον καὶ πυνθανόμενον, ἐν μόνον εἰδέναι φῆσαι τὸν Βοιωτὸν, φάσκειν τε ὅτι δεῖ τηρεῖν τὰ προγονικὰ νόμιμα, καὶ ὅτι μὴ καθήκει τοῖς ἄλλοις ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογίζεσθαι.

2.

E LIBRO DUODECIMO.

Idem XII, p. 527, B : Ἀγαθαρχίδης δ' ἐν δωδεκάτῃ Ἱστοριῶν « Αἰτωλοὶ (φησὶ) τοσούτοι τῶν λοιπῶν ἐτοιμότερον ἔχουσι πρὸς θάνατον, ὅσῳ περ καὶ ζῆν πολυτελοῖς καὶ ἐκτενέστερον ζητοῦσι τῶν ἄλλων. » Cf. Droysen. *Hellenism*. II, p. 87.

3.

E LIBRO DECIMO SEXTO.

Idem XII, p. 550, B : Ἀγαθαρχίδης δ' ἐν τῇ ἑκκαίδεκάτῃ Εὐρωπαϊκῶν, Μάγαν φησὶ, τὸν Κυρήνης βασι-

λεύσαντα ἑτὴ πεντήκοντα, ἀπολέμητον γενόμενον, καὶ τρυφῶντα, κατάσαρκον γενέσθαι ἑκτόπως τοῖς ὄγκοις κατὰ τὸν ἐσχατὸν καιρὸν, καὶ ὑπὸ τοῦ πάχους ἀποκινῆναι, δι' ἀργίαν σώματος καὶ τὸ προσφέρεσθαι πληθὺς τροφῆς.

Mortem Magæ Cyrenarum regis Agatharchides in Εὐρωπαϊκοῖς narravit, quoniam quæ subsecuta Cyrenis sunt, ad regiæ in Macedonia familiæ historiam pertinent. Quæ de his comperta habemus, leguntur ap. Justinum XXVI, 3 : *Per idem tempus (circa 250 a. C.) rex Cyrenarum Magas decedit : qui ante infirmitatem Beronice, unicam filiam, ad finiendam cum Ptolemæo fratre certamina filio ejus (Ptolemæo III Evergetæ) desponderat. Sed post mortem regis, mater virginis Arsinoe, ut invita se contractum matrimonium solveret, misit qui ad nuptias virginis, regnumque Cyrenarum, Demetrium, fratrem regis Antigoni (Gonatæ, et patrem Antigoni Dosonis sec. Euseb. Chron. p. 181 ed. Mai.), a Macedonia arcesserent : qui et ipse ex filia Ptolemæi procreatus erat. Sed nec Demetrius moram fecit. Itaque quum secundante vento celeriter Cyrenas advolasset, fiducia pulchritudinis, qua nimis placere socruī cæperat, statim a principio superbus, regiæ familiæ militibusque impotens erat, studiumque placendi a virgine in matrem contulerat. Quæ res suspecta primo virgini, dein popularibus militibusque invisa fuit. Itaque versis omnium animis in Ptolemæi filium, insidiæ Demetrio comparantur : cui quum in lectum socrus concessisset, percussores immittuntur, etc.*

4.

E LIBRO DECIMO NONO.

Idem XIV, p. 650, F : Σίδας δὲ ὅτι τὰς βοιάς καλοῦσι Βοιωτοὶ, Ἀγαθαρχίδης ἐν τῇ ἑνεακαίδεκάτῃ τῶν Εὐρωπαϊκῶν οὕτως γράφει : « Ἀμφισθετούντων Ἀθηναίων πρὸς Βοιωτοὺς περὶ τῆς χώρας, ἣν καλοῦσι Σίδας, Ἐπαμινώνδας δικαιολογούμενος, ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἀριστερᾶς μεταλαβὼν κεκρυμμένην ρόαν, καὶ δεῖξας, ἤρετο

DE REBUS EUROPÆIS LIBRI XLIX.

1.

Scribit Agatharchides sexto Europiacorum, Bæotos ex anguillis Copaidibus eas quæ sint eximiae magnitudinis, in victimarum modum coronatas, inspersa mola, inter preces diis immolare : et peregrino homini, miranti insolitum sacrificii genus, ejusque causam sciscitanti, respondisse Bæotum, nonnisi unum se scire dicereque, servanda esse instituta patria, neque decere rationem eorum reddere aliis.

2.

Agatharchides, duodecimo Historiarum libro, ait : « Ἄετι aliis hominibus tanto paratiores sunt ad mortem, quo magis et impensius, quam alii, sumptuose vivere solent. »

3.

Agatharchides libro decimo sexto Rerum Europæarum scribit Magam, qui Cyrenis per annos quinquaginta regnavit, quum bellis non occuparetur et luxu diffueret, immensa carnis mole auctum fuisse sub extremum ætatis tempus; tandemque, quum corpus nunquam exercitaret, et ciborum copia oneraret ventrem, ipsa pinguedine esse suffocatum.

4.

Sidas a Bæotis nominata esse mala Punica Agatharchides docet, libro decimo nono De rebus Europæis, ita scribens : « Disceptantibus Atheniensibus cum Bæotis de agro quem Sidas vocant, Epaminondas jura Bæotorum defendens, subito malum Punicum, quod sinistra manu ocul-

αὐτοὺς, τί καλοῦσι τοῦτο. Τῶν δ' εἰπόντων ῥόαν, Ἄλλ' ἡμεῖς, εἶπε, σίδαν. Ὁ δὲ τόπος τοῦτ' ἔχει τὸ φυτὸν ἐν αὐτῷ πλείστον, ἀφ' οὗ τὴν ἐξ ἀρχῆς εἰληψε προσηγορίαν, καὶ ἐνίκησε. » De Sida Boeotiae regione aliunde non constat, quantum sciam. De alia quadam planta, punico malo simili, quæ item *sida* nominatur et in palude circa Orchomenum nascitur, v. Theophrast. ap. Athen. l. l. ibique interpretes. *Sidam* Laconiae oppidulum memorat Pausanias III, 22. Ceterum Agatharchides rem ad Epaminondæ tempora pertinentem data occasione attulisse putandus est. Sermo fortasse erat de Oropi regione, de qua toties inter Boeotos et Athenienses disceptatum est.

5.

E LIBRO VICESIMO SECUNDO.

Idem VI, p. 246, E: Ἀγαθαρχίδης δ' ὁ Κνίδιος ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῶν Εὐρωπιακῶν, Ἀριστομάχου τοῦ Ἀργεῖων τυράννου παράσιτον γενέσθαι φησὶν Ἀνθεμόκριτον τὸν παγκρατιαστὴν.

Duo fuerunt Aristomachi, Argivorum tyranni. Post Aristomachum I (v. Plutarch. Arat. c. 25) tyrannide potitur Aristippus, et mox post hujus obitum Aristomachus II (v. Plut. l. l. 29), qui deinde (a. 226) Achæorum fœderi se adjunxit (id. ib. 35 sqq.). Cf. de hoc Polyb. II. 44. 59. 60, Pausanias II, 8, 6. Quemnam Noster intellexerit, non liquet.

6.

E LIBRO VICESIMO SEPTIMO.

Idem XII, p. 550, B : Παρὰ δὲ Λακεδαιμονίοις ὁ αὐτὸς (Ἀγαθαρχίδης) ἱστορεῖ διὰ τῆς ἐβδόμης καὶ εἰκοστῆς οὗ τῆς τυχούσης ἀδοξίας νομίζεσθαι, εἰ τις ἦ τὸ

tum tenerat, sumens ostendensque, quævit ex Atheniensibus, quo nomine hoc vocarent? Quumque illi respondissent ῥόαν: « At nos, inquit, σίδαν. » Habet autem is locus plurimas id genus arborum, unde principio nomen ei est imditum. Atque ita causam Epaminondas obtinuit. »

5.

Agatharchides Cnidius, libro vicesimo secundo Rerum Europæarum, Anthemocritum pancratiasten Aristomachi Argivorum tyranni parasitum fuisse refert.

6.

Apud Lacedæmonios, ut idem Agatharchides libro vicesimo septimo tradit, insigne probrum habebatur, si quis aut habitu corporis parum virili, aut mole ventris nimium prominente deprehenderetur, quum decimo quoque die nudos se juvenes ephoris inspicandos præberent. Observabant etiam quotidie ephori quum vestitum tum cubilia juvenum; et merito quidem: nam et coqui apud Lacedæmonios nulli erant, nisi carni apparandæ; nec ullis in cu-

FRAGMENTA HISTOR. GR. — VOL. III.

σχῆμα ἀνανδρότερον ἔχων, ἢ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος προπετῆς ἐφαίνετο, γυμνῶν κατὰ δέκα ἡμέρας παρασταμένων τοῖς ἐφόροις τῶν νέων. Καθεῶρων δὲ οἱ ἐφοροὶ καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ τὰ περὶ τὴν ἐνδυσιν καὶ τὴν στρωμνὴν τῶν νέων· εἰκότως. Καὶ γὰρ ὀφιοποιοὶ ἦσαν παρὰ Λακεδαιμονίοις κρέως σκευασίας, ἀλλοὺ δ' οὐδενός. Κὰν τῇ δ' ἐβδόμῃ εἰκοστῇ ὁ Ἀγαθαρχίδης ἐφη, Λακεδαιμόνιοι Ναυκλείδην τὸν Πολυβιάδου, παντελῶς ὑπερσαρκοῦντα τῷ σώματι, καὶ παχὺν διὰ τρυφὴν γενόμενον, καταβιβάσαντες εἰς μέσσην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ Λυσάνδρου πολλὰ δνειδίσαντος ἐν τῇ κοινῇ, ὡς τρυφῶντι, παρ' ὀλίγον ἐξέβαλον ἐκ τῆς πόλεως, ἀπειλῆσαντες τοῦτο ποιῆσιν, εἰ μὴ τὸν βίον ἐπανορθώσαιοτο. Εἰπόντος τοῦ Λυσάνδρου, εἰ καὶ Ἀγιστρίας, δτε διέτριβε περὶ τὸν Ἑλλησπόντον πολεμῶν τοῖς βαρβάροις, δρῶν τοὺς Ἀσιαγενεῖς ταῖς μὲν στολαῖς πολυτελῶς ἡσκημένους, τοῖς σώμασι δ' οὕτως ἀχρεῖους ὄντας, γυμνοὺς πάντας ἐκέλευσε τοὺς ἀλίσκομένους ἐπὶ τὸν κήρυκα ἀγεῖν, καὶ χωρὶς πωλεῖν τὸν τούτων ἱματισμὸν, ὅπως οἱ σύμμαχοι γινώσκοντες, διότι πρὸς μὲν ἄλλα μεγάλα, πρὸς δ' ἀνδρας εὐτελεῖς ὁ ἀγὼν συνέστηκε, προθυμότερον ταῖς ψυχαῖς δρμῶσιν ἐπὶ τοὺς ἐναντίους. In altero libri numero erratum esse videtur; fortasse scr. κὰν τῇ δ' ὀγδόῃ εἰκ.; certe e libro 28 ejusdem plane argumenti locus affertur. Agebat in his libris Agatharchides de iis temporibus, quibus veterem Lycurgi rempublicam Agis et Cleomenes restituere tentarunt.

7.

E LIBRO VICESIMO OCTAVO.

Idem IV, p. 168, D: Ἀγαθαρχίδης δ' ὁ Κνίδιος ἐν τῇ ὀγδόῃ πρὸς ταῖς εἰκοσι τῶν Εὐρωπιακῶν, « Γνωσίππον (φησὶν) ἄσωτον γενόμενον ἐν τῇ Σπάρτῃ ἐκώλυον οἱ ἐφοροὶ συναναστρέφειν τοῖς νέοις. » De Gnosippo, si-

pediis ars eorum versabatur. Porro in vicesimo septimo [octavo?] libro idem Agatharchides ait, Nauclicidem Polybiadis filium, quum ob vitæ mollietatem supra modum corpulentus obesusque esset, a Lacedæmoniiis in mediam concionem fuisse productum; et publice a Lysandro acerbè objugatum ut mollem et voluptarium, propemodum ex urbe fuisse ejectum; idque futurum minitatos ei esse cives, ni vitam corrigeret. Qua occasione commemoravit Lysander, Agesilaum, quum barbaris bellum faceret ad Hellespontum, videretque Asiaticos homines sumptuosius stolis excultos, corporibus vero adeo imbelles et inutiles esse, captivos omnes ad præconem nudos duci jussisse, et vestimenta eorum separatim vendi: quo socii intelligentes prætorum ampla spe adversus viles homines bellum geri, alacrioribus animis cum hostibus pugnarent.

7.

Agatharchides Cnidius, vicesimo octavo Rerum Europæarum: « Gnosippum Spartæ, ait, quum luxuriosus esset, vetere ephori cum juvenibus conversari.

13

cuti de Hæresippo, qui fr. 8 memoratur, aliunde mihi non constat.

8.

E LIBRO TRICESIMO.

Idem VI, p. 251, F: Ἀγαθαρχίδης δ' ἐν τῇ τριακοστῇ τῶν Ἱστοριῶν, « Αἰρήσιππος (φησὶν) ὁ Σπαρτιάτης, ἄνθρωπος οὐ μετρίως φαῦλος, οὐδὲ δοκῶν χρηστὸς εἶναι, πιθανὸν δ' ἔχων ἐν κολακείᾳ λόγον, καὶ θεραπεύσαι τοὺς εὐπόρους μέχρι τῆς τύχης δεινός. »

9.

E LIBRO TRICESIMO PRIMO.

Idem XII, p. 527, F: Ἐν δὲ τῇ τριακοστῇ πρώτῃ Ζακυνθίους φησὶν (sc. Ἀγαθαρχίδης) ἀπείρους εἶναι πολέμου, διὰ τὸ ἐν εὐπορίᾳ καὶ πλούτῳ τρυφῶντας ἐθίζεσθαι. Temporum, quæ in antecedentibus libris tractantur, ratione habita, probabile mihi esse videtur, sermonem h. l. fuisse de Philippo rege, qui (an. 217) classe Zacynthum profectus res insulæ ex sua auctoritate constituit. Polyb. V, 102, 10. De Philippo Cephalleniam oppugnante v. idem V, 3 sq.

10.

E LIBRO TRICESIMO QUARTO.

Idem IX, p. 387, C: Ἀγαθαρχίδης δὲ ὁ Κνίδιος ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν Εὐρωπιακῶν, περὶ τοῦ Φάσιδος ποταμοῦ τὸν λόγον ποιούμενος, γράφει καὶ ταῦτα: « Πλήθος δ' ὀρνίθων τῶν καλουμένων φασιανῶν φοιτᾷ τροφῆς χάριν πρὸς τὰς ἐμβολὰς τῶν στομάτων. »

De his Ag. exposuerit ubi de Philippi rebus in Asia gestis sermo erat. Prusiæ genero auxilians Philippus Cium et Myrleam expugnavit, an. 203 a. C. Sequenti anno Attali ditionem invasit, uti constat.

8.

Agatharchides tricesimo Historiarum libro: « Hæresippus Spartanus, inquit, homo erat non mediocriter improbus, et ne spem quidem ullam boni viri habens, singulari vero in assentando vi persuadendi valebat; in colendis divitiis, dum fortuna floreret, mirus artifex. »

9.

Libro tricesimo primo Agatharchides ait Zacynthios esse belli imperitos, quod divitiis et omnium rerum copia abundantes, deliciis sint assueti.

10.

Agatharchides Cnidius quarto et tricesimo Rerum Europæarum, de Phaside verba faciens, hæc scribit: « Multitudo vero Phasianarum quæ vocantur avium peluli causa eo convolant, ubi fluminis ostia mare influunt. »

I.

E LIBRO TRICESIMO QUINTO.

Idem XII, p. 527, F: Ἀγαθαρχίδης δ' ἐν τῇ τριακοστῇ πέμπτῃ τῶν Εὐρωπιακῶν, « Ἀρυκανδεῖς (φησὶ) Λυκίας, δημοροὶ ὄντες Λιμυρεῦσι, διὰ τὴν περὶ τὸν βίον ἀσωτίαν καὶ πολυτέλειαν κατὰ χρεοὶ γενόμενοι, καὶ διὰ τὴν ἀργίαν καὶ φιληδονίαν ἀδυνατοῦντες ἀποδοῦναι τὰ δάνεια, προσέκλιναν ταῖς Μιθριδάτου ἐλπίσιν, ἄθλον ἔχειν νομίσαντες χρεῶν ἀποκοπὰς. »

Mithridates esse debet quartus hujus nominis rex Ponticus, qui (sec. Clinton. F. H. III, p. 424 sq.) regnasse videtur an. 240-190 a. C. Qua occasione hæc narravit Ag., nescio. Consentaneum vero est desumpta esse ex narratione de rebus Philippi in Asia gestis.

E LIBRO TRICESIMO OCTAVO.

Idem VI, p. 272, D: Ἀγαθαρχίδης δ' ὁ Κνίδιος ἐν τῇ ὀγδόῃ καὶ τριακοστῇ τῶν Εὐρωπιακῶν Δαρδανεῖς φησὶ δούλους κακίσθαι τὸν μὲν γιλιούς, τὸν δὲ καὶ πλείους. Τούτων δ' ἕκαστον ἐν μὲν εἰρήνῃ γεωργεῖν, ἐν πολέμῳ δὲ λοχίζεσθαι, ἡγεμόνα νέμοντας τὸν ἴδιον δεσπότην. Hæc pertinuisse videntur ad historiam bellorum, quæ Philippus contra Thraciæ gentes gessit.

13.

E LIBRO INCERTO.

Idem I, p. 28, D: Ἐν δὲ Ἰσση τῇ κατὰ τὸν Ἀδρίαν νήσῳ, Ἀγαθαρχίδης φησὶν ὄντων γίνεσθαι, ὃν πᾶσι συγκρινόμενον καλλίω εὐρίσχεσθαι.

11.

Agatharchides libro tricesimo quinto Rerum Europæarum scribit: « Arycandenses Lyciæ, Limyrensiū vicini, quoniam propter luxuriam et sumptuosam vitam ingens æs aliorum conflasset, et ob inertiam et voluptatis studium usura non possent persolvere, Mithridatis partibus se adjuvant, sperantes mercedem se ab eo novas tabulas relaturæ. »

12.

Agatharchides Cnidius octavo et tricesimo libro Rerum Europæarum Dardanos ait possidere servos, alium mille, alium etiam plures. Horum quemque pacis tempore colere agros; in bello vero centuriari et arma ferre duce domino.

13.

In Issa, Adriatici maris insula, vinum nasci Agatharchides ait, quod cum aliis omnibus colatum, antecellere bonitate comperit sit.

ΑΣΙΑΤΙΚΑ

ἐν βιβλ. ι'.

14.

E LIBRO SECUNDO.

Diodorus III, 11, 1: Περὶ δὲ τῶν συγγραφένων ἡμῖν διοριστέον, ὅτι πολλοὶ συγγεγράφασι περὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Αἰθιοπίας, ὧν οἱ μὲν ψευδεὶς φήμη πεπιστευκότες, οἱ δὲ παρ' ἐαυτῶν πολλὰ τῆς ψυχᾶς ἄνεκα πεπλασκότες, δικαίως ἂν ἀπιστοῖντο. Ἀγαθαρχίδης μὲν γὰρ ὁ Κνίδιος ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ τῶν περὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ δὲ τὰς Γεωγραφίας συνταξάμενος Ἀρτεμίδωρος δ' Ἐφέσιος κατὰ τὴν ὁδόσιν βίβλον, καὶ τινες ἕτεροι τῶν ἐν Αἰγύπτῳ κατοικοῦντων ἱστορηκότες τὰ πλεῖστα τῶν προειρημένων ἐν πᾶσι σχεδὸν ἐπιτυχάνουσι.

Colligitur hinc Agatharchidem in Historiis Asiaticis haud pauca exposuisse eorum, quæ fusiùs postea in libris V De mari Rubro tractavit. Illis vero non acquievisse Diodorum, sed pleraque eorum, quæ lib. III, 2—48 de Æthiopicis habet, e majiori illo opere descripsisse Excerpta Photiana docent. Quare quæ sunt apud Diodorum aliosque de istis populis et regionibus fragmenta Agatharchidis, non hoc loco exhibenda, sed cum Photianis Exc. componenda esse duximus. Expressis verbis Agatharchides laudatur apud Diodor. III, 8, 4 (cf. Ag. De m. Rubro p. 57 sq. ed. Hudson.) et III, 48 (cf. id. p. 66), et I, 41 de Nili increpensis, quem locum dabimus fr. 15, quamvis et ipse fortasse ex libris De m. Rubro petitus fuerit. Denique citatur Noster apud Strabon. XVI, p. 778 (de nomine maris Rubri), Plutarch. Sympos. VIII,

9, Ælian. V, 27 (de bestiis Æthiopiæ); Plin. H. N. VII, 2, p. 8 ed. Tauchn. (coll. Agath. p. 43 Huds.).

15.

Idem I, 41, 4, de Nili incrementis: Ἐγγιστα δὲ τῇ ἀληθείᾳ προσεληλυθεν Ἀγαθαρχίδης ὁ Κνίδιος· φησὶ γὰρ κατ' ἐνιαυτὸν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν ὄρεσι γίνεσθαι συνεχεῖς ὄμβρους ἀπὸ θερινῶν τροπῶν μέχρι τῆς μετοπωρινῆς ἰσημερίας· εὐλόγως οὖν τὸν Νεῖλον ἐν μὲν τῷ χειμῶνι συστέλλεσθαι, τὴν κατὰ φύσιν ἔχοντα βύσιν ἀπὸ μόνων τῶν πηγῶν, κατὰ δὲ τὸ θέρος διὰ τοὺς ἐκχεομένους ὄμβρους λαμβάνειν τὴν αὐξησιν. Εἰ δὲ τὰς αἰτίας μηδεὶς ἀποδοῦναι δύναται μέχρι τοῦ νῦν τῆς τῶν ὑδάτων γενέσεως, οὐ προσήκειν ἀθετεῖσθαι τὴν ἰδίαν ἀπόφασιν· πολλὰ γὰρ τὴν φύσιν ἐναντίως φέρειν, ὧν τὰς αἰτίας οὐκ ἐφικτὸν ἀνθρώποις ἀκριβῶς ἐξευρεῖν· μαρτυρεῖν δὲ τοῖς ὑφ' ἐαυτοῦ λεγομένοις καὶ τὸ γινόμενον περὶ τινος τόπου τῆς Ἀσίας. Πρὸς μὲν γὰρ τοῖς ὄρεσι τῆς Σκυθίας καὶ πρὸς τὸ Καυκάσιον ὄρος συνάπτουσι, παρεληλυθότος ἤδη τοῦ χειμῶνος, καθ' ἕκαστον ἔτος νιφετοῦς ἐξαισίους γίνεσθαι συνεχῶς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐν δὲ τοῖς πρὸς βορρᾶν ἐστραμμένοις μέρεσι τῆς Ἰνδικῆς ὀρισμένοις καιροῖς καὶ χελαζαν ἀπιστον τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλῆθος καταράττειν, καὶ περὶ μὲν τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν ἀρχομένου θέρους συνεχεῖς ὄμβρους γίνεσθαι, κατὰ δὲ τὴν Αἰθιοπίαν μεθ' ἡμέρας τιναὶ ταῦτο συμβαίνειν, καὶ ταύτην τὴν περίστασιν κυκλομένην αἰετὸς συνεχεῖς τόπους χειμάζειν. Οὐδὲν οὖν εἶναι παράδοξον· εἰ καὶ κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν τὴν χειμῶνιν ὑπὲρ Αἰγύπτου συνεχεῖς ἐν τοῖς ὄρεσιν ὄμβροι καταράττοντες ἐν τῷ θέρει πληροῦσι τὸν ποταμὸν, ἄλλως τε καὶ τῆς ἐναργείας αὐτῆς μαρτυρομένης ὑπὸ τῶν περὶ τοὺς τόπους οἰκούντων βαρβάρων. Εἰ δὲ τοῖς παρ' ἡμῖν γινόμενοις ἐναντίον ἔχει τὰ λεγόμενα φύσιν, οὐ διὰ τοῦτ' ἀπιστητέον· καὶ γὰρ τὸν

DE REBUS ASIATICIS LIBRI X.

14.

Nunc de scriptoribus aliquid definiendum est. Multi enim de Ægypto et Æthiopia narrationes contexuere; quibus, quod vel mendaci famæ crediderint, vel ex ingenio suo voluptatis causa multa finxerint, merito fides deroganda est. Agatharchides autem Cnidiis, libro secundo Rerum Asiaticarum, et Artemidorus Ephesius Geographiarum auctor, libro octavo, et quidam alii ex Ægypti incolis, qui historias de rebus a nobis supra recensitis ediderunt, veritatem prope in omnibus assequuntur.

15.

Quam proxime ad verum accessit Agatharchides Cnidius. Is enim memorat, quotannis in Æthiopiæ montibus pluvias exsistere continentes, a retrogressionem solis æstivaque ad diem et noctis exaurationem autumnalem. Constataneum esse igitur rationi, Nilum hieme contrahi, ubi pro naturæ suæ modo a solis fontibus procurreret, et per æstatem ab imbris effusus increscere. Etsi autem nemo

hactenus generationis aquarum rationes reddere potuerit, suæ tamen sententiæ expositionem idcirco non repudiam esse docet. Multa enim naturam ferre contra solitum, quorum causas homines accurate invenire non possent. Dictis a se testimonium id afferre, quod in aliquibus Asiæ locis accideret. Nam in finibus Scythiæ Caucasum montem attingentibus, jam hieme exacta, singulis annis per dies continue multos vim nivium immanem decidere. In Indiæ quoque partibus ad Boream conversis grandinem magnitudine et copia incredibili certis temporibus præcipitare; et circa Hydaspin fluvium ineunte æstate continenter pluere. Id ipsum in Æthiopia quoque aliquot diebus post contingere. Et hanc aeris intemperiem perpetuo circumactam locis contiguas tempestates inducere. Non igitur mirum, si et Æthiopiæ, supra Ægyptum sitæ, montana assidue obruerentur imbris, unde per æstatem fluvius auctior factus insurgeret; præsertim quum rem ita se habere barbari locorum accolæ testarentur. Quodsi hæc jam memorata contrariam habeant naturam iis, quæ apud nos fiunt, non propterea fidem esse derogandam. Nam austrum apud nos turbidum

13.

νότον παρ' ἡμῖν μὲν εἶναι χειμέριον, περὶ δὲ τὴν Αἰθιοπίαν αἰθριον ὑπάρχειν, καὶ τὰς βορείους πνοὰς περὶ μὲν τὴν Εὐρώπην εὐτόνους εἶναι, κατ' ἐκείνην δὲ τὴν γῶραν βληχρὰς καὶ ἀτόνους [καὶ παντελῶς ἀσθενεῖς]. Eadem brevius ex Agatharchide narrat Theophylactus Hist. lib. VII ap. Phot. cod. 65, p. 32, a, 4 ed. Bekker.

16.

E LIBRO OCTAVO.

Athenæus IV, p. 155, C : Ἀγαθαρχίδης δ' ὁ Κνίδιος ἐν ὁγδόῃ Ἀσιατικῶν ἱστορεῖ, ὡς οἱ ἐπιτιῶντες Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου τῶν φίλων τὸ μέλλον παρατεθήσασθαι τῶν τραγημάτων περιεγρύσουσιν· ὅτε δὲ θέλοιεν ἀναλίσκειν, περιελόντες τὸν χρυσὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἐξέβαλλον, ἵνα τῆς μὲν πολυτελείας οἱ φίλοι θεαταὶ γένοιτο, οἱ δ' οἰκίται χύριοι.

17.

E LIBRO NONO.

Lucianus Macrob. c. 22 : Ἰερώνυμος (Cardianus) δὲ ἐν πολέμοις γενόμενος καὶ πολλοὺς καμάτους ὑπομείνας καὶ τραύματα ἔζησεν ἑπτὰ τέτταρα καὶ ἑκατὸν, ὡς Ἀγαθαρχίδης ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν Περὶ τῆς Ἀσίας ἱστοριῶν λέγει, καὶ θαυμάζει γὰρ τὸν ἄνδρα ὡς μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας ἄρτιον ὄντα ἐν ταῖς συνουσίαις καὶ πᾶσι τοῖς αἰσθητηρίοις, μηδεὲν γενόμενον τῶν πρὸς ὑγιάν ἑλλίπτῃ.

18.

E LIBRO DECIMO.

Athen. XII, p. 539, B : Φύλαρχος δ' ἐν τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν, καὶ Ἀγαθαρχίδης ὁ Κνίδιος

esse et nimbosum, in Æthiopia vero serenum, et boreales ventos in Europa esse concitatos et vehementes, in illis regionibus remissos [prorsusque infirmos].

16.

Agatharchides Cnidius, Asiaticarum Historiarum libro octavo, narrat « Alexandri amicos, Philippi filii, epulis excipientes regem, deaurasse bellaria mensis imponenda : quoties vero comedere aliquid ex his voluissent, detrahentes aurum, simul cum ceteris rebus (ad comedendum inutilibus) abjecisse; ut magnificentiae spectatores essent familiares, fructus autem illius ad servos rediret. »

17.

Hieronimus (Cardianus), in bellis versatus, multos labores perpressus et vulnera, annos vixit quattuor supra centum, ut ait Agatharchides in nono Historiarum Asiae libro, atque admiratur virum, qui ad ultimum vitæ diem aptus fuerit consuetudini hominum, nec in ullius sensus usu aut sanitate quidquam desideraverit.

18.

Phylarchus libro Historiarum vicesimo tertio et Agatharchides Cnidius decimo De Asia, etiam amicos Alexandri im-

ἐν τῷ δεκάτῳ Περὶ Ἀσίας, καὶ τοὺς ἐταίρους φησὶ τοὺς Ἀλεξάνδρου ὑπερβαλοῦσιν τρυφῇ χρῆσασθαι. Ὡς εἰς ὧν καὶ Ἀγων χρυσοῦς ἦλous ἐν ταῖς κρηπίσι καὶ τοῖς ὑποδήμασιν ἐφόρει. Κλείτος δὲ, ὁ Λευκὸς καλούμενος, κ. τ. λ. Sequentia exscripsimus in fragm. 43 Phylarchi, ubi vide.

E LIBRIS INCERTIS.

19.

Josephus C. Apion. I, c. 22 : Οὐκ ἀννήσω δὲ καὶ τὸν ἐπ' εὐθελείας διασυρμῶν, καθάπερ αὐτοὺς οἶεται, μνημὴν πεπονημένον ἡμῶν Ἀγαθαρχίδην ὀνομάσαι. Διηγουμένου γὰρ τὰ περὶ Στρατονίκην, ὃν τρόπον ἦλθε μὲν εἰς Συρίαν ἐκ Μακεδονίας, καταλιπούσα τὸν αὐτῆς ἄνδρα Δημήτριον, Σελεύκου δὲ γαμῖν αὐτὴν οὐ θελήσαντος, ὅπερ ἐκείνη προσεδόκησε, ποιουμένου δὲ τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος στρατιάν αὐτοῦ, τὰ περὶ τὴν Ἀντιόχειαν ἐνωτέρησεν. Εἴθ' ὡς ἀνέστρεψεν ὁ βασιλεὺς, ἀλίσκομένης τῆς Ἀντιοχείας, εἰς Σελεύκειαν φυγοῦσα, παρὸν αὐτῇ ταχέως ἀποπλεῖν, ἐνυπνίῳ κωλύοντι πεισθεῖσα ἐλήφθη καὶ ἀπέθανεν. Ταῦτα προειπὼν ὁ Ἀγαθαρχίδης, καὶ ἐπισκώπτων τῇ Στρατονίκῃ τὴν δεισιδαιμονίαν, παραδείγματι χρῆται τῷ περὶ ἡμῶν λόγῳ καὶ γέγραφεν οὕτως· « Οἱ καλούμενοι Ἰουδαῖοι πόλιν οἰκοῦντες ὀχυρωτάτην πασῶν, ἣν καλεῖν Ἱεροσόλυμα συμβαίνει τοὺς ἐγγυρίους, ἀργεῖν εἰθισμένοι δι' ἐβδόμης ἡμέρας, καὶ μὴ δὲ τὰ ὄπλα βαστάζειν ἐν τοῖς εἰρημνοῖς χρόνοις, μήτε γεωργίας ἀπτεσθαι, μήτε ἄλλης ἐπιμελεῖσθαι λειτουργίας μηδεμιᾶς, ἀλλ' ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐκτεταχότες τὰς χεῖρας εὐχεσθαι μέχρι τῆς ἐσπέρας, εἰσιόντος εἰς τὴν πόλιν Πτολεμαίου τοῦ Λάγου μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀντὶ τοῦ φυλάττειν τὴν πόλιν διατηρούντων τὴν ἀνοιαν, ἥ μὲν πατρὶς εἰλήφει

mani luxuria esse scribunt. Quorum unus fuit Agnon, qui aureis clavis confixas crepidas calceosque gestabat.

19.

Non me pigebit nominare Agatharchidem, cum irrisione simplicitatis, ut ipsi visum est, nostrum mentionem facientem. Is enim narrans de Stratonice, quemadmodum in Syriam quidem et Macedonia venerit, viro suo Demetrio derelicto; Seleuco autem uxorem eam ducere nolente, id quod ipsa exspectaverat, exercitum vero apud Babylonem illo colligente, res novas circa Antiochiam molita sit. Deinde, post regis reversionem capta Antiochia, in Seleuciam fugerit : quumque liceret ipsi statim navi discedere, somnio id facere prohibenti parendo capta sit et interierit. Ista praefatus Agatharchides, et cum dicteris Stratonice exprobrans superstitionem, in exemplum adhibet quod de genere nostro dicitur, et in hunc modum scripsit : « li qui appellantur Iudaei, quum urbem habeant firmissimam, quam ab indigenis Hierosolyma vocari accidit, soliti otiosi diebus septimis, ita ut eo tempore nec arma ferant, nec agrum colant, nec alius omnino cujusquam ministerii curam habeant, sed in templo extensis manibus preces faciant ad vesperam usque,

δυσκότην πικρὸν, ὃ δὲ νόμος ἐξηλέγχθη φαῦλον ἔχων ἐπισμόν. Ἐὸ δὲ συμβᾶν πλὴν ἐλείπων τοὺς ἄλλους πάντας δεδίδαχε τηνικαῦτα φυγεῖν ἐνύπνια καὶ τὴν περὶ τοῦ νόμου παραδεδομένην ὑπόνοιαν, ἥνικ' ἂν τοῖς ἀνθρωπίνους λογισμοῖς περὶ τῶν διαπορουμένων ἐξασθενήσωσιν. »

Eadem brevius narrantur in Ant. Jud. XII, 1 : Μαρτυρεῖ δὲ λόγῳ τούτῳ καὶ Ἀγαθαρχίδης ὁ Κνίδιος, δς τὰς τῶν διαδόχων πράξεις συγγραψάμενος, δνειδίζων ἡμῖν δεισιδαιμονίαν, ὥς δι' αὐτὴν ἀποβαλοῦσι τὴν ἐλευθερίαν, λέγει οὕτως : « Ἔστιν ἔθνος Ἰουδαίων λεγόμενον, οἱ πόλιν ὀχυρὰν καὶ μεγάλην ἔχοντες Ἱεροσόλυμα, ταύτην ὑπεριδὸν ὑπὸ Πτολεμαίῳ γενομένην, δπλα λαβεῖν οὐ θελήσαντες, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀκαιρον δεσιδαιμονίαν χαλεπὸν ὑπέμειναν ἔχειν δεσπότην. »

EX INCERTIS OPERIBUS.

20.

Plinius H. N. VII, 2, p. 4. Techn. : *Similis et in Africa gens Psyllorum fuit, ut Agatharchides scribit, a Psyllo rege dicta, cujus sepulcrum in parte Syrtium majorum est. Horum corpori ingentium fuit virus exitiale serpentibus, et cujus odore sopirent eas. Mos vero liberos genitos protinus obijciendi saevissimis earum, eoque genere pudicitiam conjugum experiendi, non profugientibus adulterino sanguine natos serpentibus. Hæc gens ipsa quidem prope internecione sublata est a Nasamonibus, qui nunc eas tenent sedes : genus tamen hominum ex iis, qui profugerant, aut, quum pugnatum est, abfuerant, hodieque remanet in paucis.*

Eadem Ælian. H. A. XVI, 27 : Ἀγαθαρχίδης φησὶν εἶναι γένος ἐν τῇ Λιβύῃ τινῶν ἀνθρώπων, καὶ μέντοι καὶ καλεῖσθαι αὐτοὺς Ψύλλους· καὶ ὅσα μὲν κατὰ τὸν ἄλλον βίον τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων διαφέρειν οὐδὲ ἐν, τὸ δὲ σῶμα ἔχειν ξένον τε καὶ παράδοξον ὥς πρὸς τοὺς ἑτεροπόλους ἀντικρινόμενον· τὰ γὰρ τοι ζῶα τὰ δάκτα καὶ τὰ ἐγγρῖμποντα πάμπολλα ὄντα, μηδὲν αὐτοὺς μόνους ἀδικεῖν· οὔτε γοῦν ὄφως δακόντος ἐπαύουσιν, οὔτε φαλαγγίου νύξαντος ὥς τοὺς ἄλλους εἰς θάνατον, οὔτε μὴν σκορπίου κέντρον ἀπερείσαντος. Ἐπὶ δὲ ἄρα τούτων προσπλάσθη τι ἅμα καὶ παραψαύση τοῦ σώματος, καὶ ἅμα τι καὶ [τῆς] ὁσμῆς τῆς ἐκείνων

[ψαύση ἢ] σπάση, ὥσπερ οὖν φαρμάκου γευσάμενον ὑπνοποιῶν, κάρωσιν τινα ἐλκτικὴν εἰς ἀναισθησίαν ἐμποιοῦντος, ἐξασθενεῖ καὶ παρέρται, ἔστ' ἂν παραδράμῃ ὁ ἄνθρωπος. Ὅπως δὲ ἐλέγχουσι τὰ ἑαυτῶν βρέφη, εἴτε ἐστὶ γνήσια, εἴτε καὶ νόθα, ἐν τοῖς ἐρικτεοῖς βασανίζοντες, ὥς ἐν τῷ πυρὶ τὸν χρυσὸν οἱ βάνησοι χρυσοῦργοι, ἀνωτέρω εἶπον (I, 57). Fortasse hæc quoque in libris De mari Rubro narrata.

Subjicimus quæ e Persicis *Agatharchidis Samii* affert Plutarchus in Parall. minoribus. Ad eundem auctorem revocandos puto *Agatharchidis libros De rebus Phrygiis et De lapidibus*, qui ab eodem Plutarcho in libro *De fluviis* commemorantur. Ceterum fuere qui Samium eundem cum Cnidio auctore esse opinarentur.

AGATHARCHIDES SAMIUS.

ΠΕΡΣΙΚΑ.

E LIBRO SECUNDO.

Plutarch. Par. min. c. 2 : Ξέρξης μετὰ πεντακοσίων μυριάδων Ἀρτεμισίῳ προσορμίσας, πόλεμον τοῖς ἐγγχωρίοις κατήγγειλεν. Ἀθηναῖοι δὲ συγκεχυμένοι, κατὰ σκοπον ἔπειψαν Ἀγησίλαον, τὸν Θεμιστοκλέους ἀδελφόν, καίπερ Νεοκλέους, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, (καὶ) κατ' ὄναρ ἰωρακὸς ἀμφοτέρως ἀποδεβληκὸς τὰς χεῖρας. Παραγενόμενος δὲ εἰς τοὺς βαρβάρους ἐν σχήματι Περσικῷ, Μαρδόνιον ἕνα τῶν σωματοφυλάκων ἀνείλεν, ὑπολαμβάνων Ξέρξην εἶναι. Συλληρηθεὶς δὲ πρὸς τῶν πέριξ, δέσμιος ἦρθη πρὸς τὸν βασιλέα. Βουθετεῖν δὲ τοῦ προειρημένου μέλλοντος ἐπὶ τῷ τοῦ ἡλίου βωμῷ, τὴν δεξιὰν ἀπέθηκε χεῖρα, καὶ ἀστενάκτως ὑπομείνας τὴν ἀνάγκην τῶν βασάνων, ἡλευθερώθη τῶν δεσμῶν εἰπών· « Πάντες μὲν τοιοῦτοι Ἀθηναῖοι· εἰ δ' ἀπιστεῖς, καὶ τὴν ἀριστερὰν ἐπιθήσω. » Φοβηθεὶς δὲ ὁ Ξέρξης φρουρεῖσθαι αὐτὸν προσέταξε, καθάπερ ἱστορεῖ Ἀγαθαρχίδης Σάμιος ἐν δευτέρᾳ τῶν Περσικῶν. Eadem Stobæus Floril. VII, 63, nisi quod pro ἐν δευτέρᾳ τῶν Π. est ἐν δ' τῶν Π.

quum illam urbem intraret Ptolemæus Lagi filius cum exercitu, et hominibus, qui urbem custodire debebant, stultitiam observantibus, patria quidem ipsorum acerbum accepit dominum; lex vero convicta est stultam habere consuetudinem. Docuit autem alios omnes, præter ipsos, eventus ille, ut tunc somnia fugerent et a concepta per legem opinione desisterent, ubi in rebus ambiguis humana eos consilia destituunt. »

PERSICA.

1.

Xerxes quingentorum millium exercitu instructus ad Ar-

temisium appulit, ejusque regionis incolae tum hostilia abs se exspectare jussit. Athenienses conturbatis animis, Agesilaum Themistoclis fratrem miserunt exploratum, quanquam pater ejus Neocles in somnis vidisset illum ambabus truncatum manibus. Is Agesilaus ubi pervenit habitu Persico ad barbaros, Mardonium quandam de regis stipatoribus, Xerxem ratus esse, interfecit : comprehensusque a circumstantibus, vinctus ad regem est adductus. Bove tum litaturus erat rex ad aram Solis. Ibi Agesilaus igni in ara excitato dextram imposuit manum, cruciatumque absque ullo pertulit gemitu; vinculis proinde solutus, dixit : « Tales sunt omnes Athenienses : quod si non credis, etiam sini-

ΦΡΥΓΙΑΚΑ.

2.

Plutarchus De fluv. 10, 5 : Γενᾶται δ' ἐν αὐτῷ (τῷ Μαρσῷ ποταμῷ) λίθος καλούμενος Μάγαιρα· ἔστι γὰρ σιδήρου παραπλήσιος· ὃν ἐὰν εὕρη τις τῶν μυστηρίων ἐπιτελουμένων τῆς θεᾶς, ἐμμανὴς γίνεται· καθὼς ἱστορεῖ Ἀγαθαρχίδης ἐν τοῖς Φρυγιακοῖς.

ΠΕΡΙ ΛΙΘΩΝ.

E LIBRO QUARTO.

3.

Id. ib. 9, 5 : Γενᾶται δ' ἐν αὐτῷ (τῷ Μαίανδρῳ) λίθος παρόμοιος κυλίνδρῳ. Ὅν οἱ εὐσεβεῖς υἱοὶ ὅταν εὕρωσιν, ἐν τῷ τεμένει τῆς μητρὸς τῶν θεῶν τιθέασιν, καὶ οὐδέποτε χάριν ἀσεβείας ἀμάρτουσιν, ἀλλὰ φιλοκάτορες ὑπάρχουσι, καὶ πρὸς τοὺς προσήκοντα συμπαθοῦσιν, ὡς ἱστορεῖ Ἀγαθαρχίδης ὁ Σάμιος ἐν δ' Περὶ λίθων. Μέμνηται δὲ τούτων ἀκριδέστερον Δημόκρατος ἐν δ' Φρυγίας.

stram imposuero. » Xerxes metu concepto in custodia eum jussit asservari. Narratio est Agatharchidæ Samii, libro Persicarum rerum secundo (*al.* quarto).

PHRYGIACA.

2.

Nascitur in Marsya fluvio lapis, qui *machæra* dicitur; nam ferro similis est; quem si quis in deæ mysteria initia-

PSAON PLATÆENSIS.

Diodorus XXI, 5 (Exc. Hæsch.) : Ὅτι Διῶλλος Ἀθηναῖος συγγραφεὺς τὰς κοινὰς πράξεις συντάξας ἔγραψε βιβλία εἴκοσιν ἕξ· Ψάων δὲ ὁ Πλαταιεὺς τὰς ἀπὸ τούτου διαδεξάμενος πράξεις ἔγραψε βιβλία τριάκοντα.

Diylli historias pertinuisse usque ad annum 295 supra posuimus (tom. II, p. 360). Hinc suam narrationem exordiens Psaon quantum temporis spatium libris triginta sit complexus, accuratius dici nequit. Probabile est eum ad suam usque ætatem res deduxisse. Suspicio autem Psaonem, Dionysio Halicarnasseuse antiquiorem, Polybio fuisse paullo juniorem. Certe apud Dionysium De comp. verb. (tom. V, p. 30 ed. R.) Psaonem (vgo Σάωνα) καὶ Polybium inter eos poni videmus, qui aptam verborum compositionem neglexerint. Idem Dionysius De Dinarch. c. 8 (tom. V, p. 646) de Psaonis oratione notat hæc : Οἱ δὲ Ἰσοκράτην καὶ τὰ Ἰσοκράτους ἀποτυπώσασθαι θελήσαντες, ὕπτιοι καὶ ψυχροὶ καὶ ἀσύστροφοι καὶ ἀναλθεῖς· οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ περὶ Τιμαῖον καὶ Ψάωνα (sic Ruhnck. pro vg. Πλάτωνα) καὶ Σωσιγένην. — De Sosigene, qui item historicus fuisse videtur, aliunde mihi non constat.

tus reperit, in insaniam incidit, ut narrat Agatharchides in Phrygiacis.

DE LAPIDIBUS.

3.

Generatur in Mæandro lapis cylindro similis, quem ubi pii filii invenere, in templo Matris deorum ipsum recondunt nec unquam impie peccant, imo parentes diligunt, et cognatis suis morigeri sunt, ut scribit Agatharchides Samius quarto De lapidibus.

CN. AUFIDIUS ET P. RUTILIUS RUFUS.

CN. AUFIDIUS.

Cicero Tuscul. V, 38 : *Pueris nobis Cn. Aufidius prætorius et in senatu sententiam dicebat, nec amicis deliberantibus deerat, et Græcam scribebat historiam, et videbat in literis.* « Ubi videbat retineo, etsi et *vivebat* legere possis; sed prius malo, quia cæcorum tantum exempla referuntur. Unde et Steph. Pighius Annal. tom. III a. an. U. c. 634 censet, post prætorius deesse verba illa, *licet cæcus*. Fortasse est Cn. Aufidius, qui quæstor fuit a. U. c. 635, Cæcilio Metello et Cotta coss., quique a. 640, Balbo et Catone coss., fuit tribunus plebis, et a quo lex Aufidia lata, ut liceret Africanas advehere in Italiam Circensium gratia (Plin. H. N. VIII, 17). Nec diffidendum tamen, duos fuisse Cn. Aufidios, unum prætorium, ut eum Cicero vocat l. l., alterum consularem, quem prior ille adoptarat (Cic. Or. pro dom. 13). » Vossius.

EPITOMÆ.

1.

De orig. gent. Rom. c. 18, 4 : *Aufidius sane in Epitomis et Domitius lib. I (Arenulum Silvium) non fulmine ictum, sed terræ motu prolapsus, simul cum eo regiam, in Albanum lacum tradunt.*

2.

Plinius H. N. VI, c. 9, 10 : *Universæ (Armenię) magnitudinem Aufidius centena millia prodidit.*

P. RUTILIUS RUFUS.

KRAUSE (*Vit. et fragm. hist. Rom.* p. 227) : « P. Rutilius Rufus M. Emilio Scauro paullo minor natu, Sisennæ æqualis (Vellei. II, 9), est P. Rutilius Sp. F. Sp. N. Rufus. Alii P. Rutilii sunt P. F. P. N. et P. F. L. N. Sed noster natus est patre prætorio; quæstor fuit anno 633; tribunus plebis cum C. Flavio Fimbria a. 639; prætor a. 643; consul cum Cn. Mallio Marcio a. 649. De morte denique non constat. Notus est autem vitæ probitate et calamine animique constantia et magnitudine, quam præ ceteris prædicat Seneca. A Velleio (II, 13) appellatur *vir non sæculi sui, sed omnis ævi optimus*. Etsi plura de viro tam præstanti commemorari possunt, tamen mittimus hoc loco imperatorem,

oratorem, philosophum, jurisconsultum, dicimusque tantum de Rutilio historico. Latine scripsit de vita sua, et minimum quidem quinque libris, cuius operis raro meminit Charisius, rarius etiam et minus accurate Diomedes et Isidorus. Eosdem libros designat Tacitus in Agric. c. 1. Deinde græce condidit Historiam Romanam, ut testis est Athenæus IV, p. 168, D : Οὗτος δ' ἐστὶν Ἀπείκις δ καὶ τῆς φυγῆς αἰτίας γενόμενος Ῥουτίλιω τῷ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν ἐκδεδωκότι τῇ Ἑλλήνων φωνῇ. Cf. VI, p. 274, C : Μούκιος Σκευόλας τρίτος ἐν Ῥώμῃ τὸν Φάννιον ἐτῆρει νόμον καὶ Ἀίλιος Τουδέρων καὶ Ῥουτίλιος Ῥούφος, δ τὴν πάτριον ἱστορίαν γεγραψώς. Quum de antiquissimo tempore auctor non satis diserte laudetur, sunt quibus in Græca historia sua tantum tempora descripsisse videatur. Qui enim exstat locus apud Macrobius Sat. I, 16, ubi explicat Rutilius, cur Romani nundinas instituerint, non cogit nos, ut ab U. c. res gestas eum narrasse arbitremur. At vero quum ejusmodi fragmentum de antiquissimis temporibus supersit, quumque non perspiciatur, cur sui temporis historia confecta etiam vitam suam narrarit, in tanta testimoniorum penuria nihil impedit quominus eodem jure historias ab Urbis origine incepisse putemus. Scripsit autem historiam quum Smyrne in exilio esset: saltem eum literarum studiis ibi intentum consensuisse tradit Orosius lib. V, c. 17 extr. Hannibalis autem vel Nunantini belli historia, quæ quidem vulgo enumerantur, non est diversus liber, sed eadem historia, quam Athenæus aliique laudant. Suidas v. Ῥουτίλιος ita : Ῥούφος, ἐπὶ Σκιπίωνος ἦν, ὃς αὐτῷ συνεστράτευσεν, συγγράψας τὰ τότε φθάσαντα γενέσθαι· ὃς τὴν καὶ χιλιάρχος ἐγεγόνει, ὡς φησὶν Ἀππιανὸς ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ἱστορίᾳ. Appianus vero (De bell. Hannib. c. 88) : Ὁ δὲ (Scipio) Ῥουτίλιον Ῥούφον συγγραφέα τῶν ἔργων τότε χιλιάρχοντα ἐκέλευσε τέτταρας ἡπείλων ἱλας λαβόντα, ἀναστῆλαι τοὺς ἐνοχλοῦντας. Quod pertinet ad ejus auctoritatem, Livius (XXXIX, 52) ei Polybioque fidem derogat, parum firmo argumento usus; Plutarchus vero in Mario (c. 28), quamquam ipse non optimus judex, si in universum judices, non injuria eum res vere scripsisse dixerit. Sed quamvis res, quibus ipse interfuit, perscripserit, tamen in æstimanda ejus auctoritate obliviscendum non est, vitam eum valde ærumnosam degisse. Denique de stilo Cicero in Brut. c. 30 contendit Rutilium in quodam tristi et severo genere dicendi

versatum esse, id quod etiam sine testimonio suspicari facile possumus, quum dicendi genus a moribus ac vitæ ratione discrepare non queat. In Bruto autem cap. 31 Rutilio non magnam eloquentiam tribuit, et cap. 30 orationes appellat jejunas. Cf. Vossius p. 184 ed. Westerm.; Lachmann. de font. Liv. II, p. 27. De Rutilio oratore v. Westermann. *Gesch. d. röm. Bereds.* § 42 et 33, 11. 75, 8. Cf. Bähr. *Gesch. d. röm. Lit.* p. 350. 483. 742.

ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

1.

Macrob. Sat. I, 16 : *Rutilius scribit Romanos instituisse nundinas, ut octo quidem diebus in agris rustici opus facerent, nono autem die, intermisso rure, ad mercatum legesque accipiendas Romam venirent, et ut scita atque consulta frequentiore populo referrentur, quæ trinundino die proposita a singulis atque universis facile noscebantur.* Ceterum num hæc ex historia petita sint an alio ex opere, haud liquet.

2.

Gellius N. A. VII, 14, 10 : *Admiratiōi fuisse aiunt Rutilius et Polybius philosophorum trium cuiusque generis facundiam. Violenta, inquit, et rapida Carneades dicebat, scita et teretia Critolaus, modesta Diogenes et sobria.* Cf. Macrob. I, 5; Plinius H. N. VII, 30; Lact. XV, 17.

3.

Livius XXXIX, 52 : *Scipionem et Polybius et Rutilius hoc anno (570 anno U.) mortuum scribunt. Ego neque his neque Valerio assentior, etc.*

4.

Plutarch. Marius c. 28 : Ὡς δὲ Ῥουτίλιος ἱστορεῖ, τὰ μὲν ἄλλα φιλαλήθης ἀνὴρ καὶ χρηστὸς, ἰδίᾳ δὲ τῷ Μαρίῳ προσκεχρουνῶς, καὶ τῆς ἑκτῆς ἔτυχεν ὑπατείας, ἀργύριον εἰς τὰς φυλάς καταβαλὼν πολὺ, καὶ πριάμενος τὸν Μέτελλον ἐκκροῦσαι τῆς ἀρχῆς, Οὐαλέριον δὲ Φλάκκον ὑπερέτῃν μᾶλλον ἢ συνάροντα τῆς ὑπατείας λαβεῖν.

5.

Idem Pompei. c. 37 : Πομπήιον, οὗ τὸν πατέρα παμπόνηρον ἀπέδειξεν ὁ Ῥουτίλιος ἐν ταῖς ἱστορίαις. Quare Theophranes (fr. 1) in historia sua calumniis Rutilium persecutus esse videtur. Lege antecedentia ap. Plutarch. Locus a Krausio omissus.

4.

Rutilius, bonus alioqui vir et verax, sed cui privatim cum Mario offensæ intercesserint, auctor est divisa tributim pecunia Marium sextum consulatum obtinuisse : simulque id, ut Metello repulso Valerius Flaccus sibi administrator magis quam collega daretur.

6.

Athenæus XII, p. 543, A : Διαβόητος δ' ἦν παρὰ Ῥωμαίοις καὶ Σίτιος ἐπὶ τρυφῇ καὶ μαλακίᾳ, ὥς φησι Ῥουτίλιος.

DE VITA SUA.

7.

E LIBRO I.

Charisius II, p. 176 ed. Putsch. : *P. Rutilius Rufus De vita sua libro primo : Pompeius elaboravit, uti populum Romanum nosset, eumque artificiose saluaret.*

E LIBRO II.

Idem I, p. 100 : *P. Rutilius de vita sua libro secundo : Animo, inquit, constante.*

E LIBRO III.

Idem I, 105 : *Familia recte P. Rutilius De vita sua libro tertio : Pro L. familiare veniebam.*

E LIBRO IV.

Idem I, p. 119 : *P. quoque Rutilius De vita sua libro quarto, Scaurus libro tertio : Vectigalium se minus fructos.*

E LIBRO V.

Idem I, p. 112 : *P. Rutilius De vita sua V. Ex orbi terrarum.*

Idem p. 96 : *Ædile, ab hoc ædile, non ædili. P. Rutilius De vita sua quinto.*

E LIBRIS INCERTIS.

Diomedes I, p. 371 ed. Putsch. : *Sino, sini, ut P. Rutilius De vita sua : Quodsi me invitum abire sinisset.*

Idem p. 372 : *P. Rutilius De vita sua : Uni una ostentura est.*

Isidorus Hispal. Orig. XX, 11 : *Lecticæ sive plutei lecti, de quibus Rutilius (vg. Satilius) Rufus De vita sua : Primum, inquit, contra consuetudinem imperatorum ipse pro lectis lecticis utebatur.*

ORATIONES.

De modo ædificiorum. Sueton. Aug. c. 89.

Pro L. Cærucio. Diomedes I, p. 372 ed. P.

Pro se contra Publicanos. Livius epit. 70; Cicero Deorat. I, 53. Cf. Meyer. Oratt. Rom. fragm. p. 132.

5.

Pompeii patrem Rutilius in Historiis pessimum fuisse hominem demonstravit.

6.

Sittius quoque ob luxuriam et mollietatem apud Romanos famosus erat, ut Rutilius dicit.

PROMATHIDAS HERACLEOTA.

Promathidas Apollonio Rhodio antiquior vel certe æqualis fuit, siquidem recte scholiasta (fr. 4) Apollonium quædam e Promathida mutuatum esse dicit. Contra erravit scholiasta atque junior fuit Promathidas, si verum est, uti est verisimile, Heracleensis historiæ auctorem eundem esse cum Promathida *Heracleota*, cujus *ἡμίμδους* atque aliud scriptum quoddam laudat Athenæus (fr. 6 et 7). Eum paullo ante tempora Augustea vixisse statuit Passovius in Schedis criticis (v. Præfat. ad Stephani Byz. edit. Lips. p. LXII). Quod accuratius definiam. Viderat et descripserat Promathidas poculum quod Dionysius Thrax argento a discipulis collato confici sibi curaverat ad imitationem celebrati istius poculi, quod Nestori tribuit Homerus. Narrat hæc Athenæus (fr. 7); neque tamen ipse Promathidæ scriptum inspexerat, sed sua sumpserat ex Asclepiade Myrleano, qui peculiari opere De Nestoride exponens, antequam suam sententiam afferret, aliorum judicia recensuit. Colligitur hoc ex verbis Athenæi, qui post memoratum locum Promathidæ pergit : ἐγὼ δὲ (φησὶν ὁ Μυρλεανός) τάδε λέγω, κτλ. Jam vero Asclepiades Myrleanus Romæ floruisse dicitur Pompeii temporibus (Suidas s. v.). Dionysius Thrax floruit circa 110 a. C. Igitur medius ponendus est Promathidas, qui (discipulus, opinor, Dionysii) florere cœperit inde ab an. 80 a. C. Laudatur jam ab Alexandro Polyhistore (fr. 5), qui ætate suppar erat.

Quod historiam Heracleæ attinet, eam fortasse provector jam ætate Promathidas paullo post annum 69 a. C. composuit. Eo enim anno Heraclea a Romanis eversa est. Fatum vero hoc tristissimum patriæ celeberrimæ, idoneam suppedabat causam cur post Herodorum et Nymphidem res Heracleensium denuo enarranda Noster sibi sumpserit.

ΠΕΡΙ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ.

1.

Schol. Apoll. Rhod. I, 1126 : Καὶ Προμαθίδας

HISTORIA HERACLEÆ.

1.

Etiam Promathidas in iis, quæ de Heraclea scripsit, quibus fuerit Titius exponit.

3.

Hic est Idmon, quem ut placarent et pro urbis patrono colerent oraculo dei jussi sunt Megarenses et Bæoti Hera-

(vg. Προμαθίδας) δὲ ἐν τοῖς Περὶ Ἡρακλείας λέγει περὶ Τιτίου ὅστις ἦν, καὶ Θεοφάνης. Vide Callistratus Περὶ Ἡρακλείας fr. 2.

2.

Idem II, 815, de Idmone apud Mariandynos mortuo Promathidam (Προμηθίδας libri) et Herodorum citat, V. Herodorus. fr. 56, tom. II, p. 40.

3.

Idem II, 845 : Οὗτός ἐστιν ὁ Ἰδμων, ὃν ἐχρησώθησεν ὁ θεὸς ἐξιλιάσκεσθαι Μεγαρεῦσι καὶ Βοιωτοῖς, ὅτε τὴν Ἡράκλειαν ἐμελλον κτίζειν. Τοῦτο δὲ ἔφη ὁ Ἀπολλώνιος, ὡς μὴ εἰδότες τῶν Ἡρακλεωτῶν, τίς εἴη ὁ τεθαμμένος παρ' αὐτοῖς, καὶ χρησμοῦς θείης εἶναι πολιοῦχος ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Λέγει δὲ καὶ Προμαθίδας, ὅτι διὰ τὸ ἀγνοεῖν, ὅστις εἴη, ἐπιχώριον ἥρωα καλοῦσιν οἱ Ἡρακλεῶται.

Cod. Paris. sic habet : Οὗτός ἐστιν ὁ Ἰδμων, ὃν ἐχρησεν ἡ Πυθία Μεγαρεῦσι καὶ Βοιωτοῖς ὡς πολιοῦχον ἱλάσκεσθαι, ὅτε Ἡράκλειαν κτίζειν ἐμελλον. Τοῦτο δὲ λέγει, ἐπειδὴ οἱ Ἡρακλεῶται ἡγνοοῦν τὸν δηλωθέντα πολιοῦχον ὑπὸ Ἀπολλωνος διὰ χρησμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἀντ' ἐκείνου Ἀγαπήστορα (l. Ἀγαμήστορα) τινὰ, ἐγχώριον ἥρωα, ἐτίμων. Τοῦτο δὲ Προμαθίδας φησὶν. Conf. Herodorus. fr. 57. Verba Apollonii hæc sunt : Εἰ δέ με καὶ τὸ Χρεῖω ἀπηλεγέως Μουσέων ὑπο γηρύσασθαι, Τόνδε πολιτισσοῦχον διεπέφραδε Βοιωτοῖσιν Νισαίοισι τε Φοῖβος ἐπιρρήδην ἱλάσθαι, Ἀμφὶ δὲ τὴν γε φάλαγγα παλαιγένης κοτίνιο Ἄστρῳ βαλεῖν· οἱ δ' ἀντίθεοι δόξας Αἰολίδαο Ἰδμονος εἰσέτι νῦν Ἀγαμήστορα κυδαίνουσιν.

4.

Idem II, 911 : Ἐν τῇ Παφλαγονίᾳ Σθενέλου τάφος ἐστὶ τοῦ Ἀκτορος· ὃς συστρατεύσας Ἡρακλεῖ ἐπ' Ἀμαζόνας, τρωθεὶς ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπέθανε καθ' ὁδὸν περὶ τὴν Παφλαγονίαν. Τὴν δὲ περὶ [τοῦ] Σθενέλου [τάφου] ἱστορίαν εἶλετο παρὰ Προμαθίδα, τὰ δὲ περὶ τοῦ εἰδώλου αὐτοῦς ἐπλασαν.

Prope tumulum Stheneli Argonautæ aram ex-

cleam condituri. Ita vero dixit Apollonius, quod nesciebant Heraclienses quisnam esset ille apud ipsos sepultus et pro patrono urbis secundum oraculum dei colendus; adeo ut illius loco Agamestorem quendam heroem indigenam colerent, sicuti Promathidas narrat.

4.

In Paphlagonia Stheneli est sepulcrum Actoridæ, qui Herculis in expeditione contra Amazones socius, quum vul-

struunt Apollini, in qua Orpheus dedicavit lyram : unde Lyræ nomen est loco. Ad hæc schol. II, 929 : Οὗτος μὲν φησιν ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀπόλλωνος βωμῷ τὴν λύραν ἀνατεθεῖσθαι ὑπὸ Ὀρφῆως, ὃ δὲ Προμαθίδας, ἐπὶ στήλης τινός.

5.

Steph. Byz. : Γάλλος, ποταμὸς Φρυγίας. Οἱ περίοικοι κατὰ μὲν Τιμόθεον Ποταμογαλλῖται, κατὰ δὲ Προμαθίδαν Ποταμογαλλήνοι, οὗς παρατίθεται ὁ Πολυίστωρ ἐν τῇ Περὶ Φρυγίας τρίτῳ· καὶ ὅτι τὸν Γάλλον καὶ τὸν Ἀττὶν ἀποκόψαι τὰ αἰδοῖα· καὶ τὸν μὲν Γάλλον ἐλθεῖν ἐπὶ τὸν Τύραν ποταμὸν καὶ οἰκῆσαι καὶ τὸν ποταμὸν Γάλλον καλεῖσαι. Ἀπ' ἐκείνου γὰρ τοὺς τεμνομένους τὰ αἰδοῖα Γάλλους καλοῦσι.

Οἱ περίοικοι... Ποταμογαλλήνοι] sic cod. Rhed.; vulg. οἱ περίοικοι Προμαθίδαν Ποταμογαλλήνοι. — Τύραν] Holstenius; vulg. Τυρίαν; Τηρίαν Rhedig. — De Gallis nominatis a Gallo fluvio, quippe ad quem initiarentur, v. Ftym. p. 220, 23. Plinio 5, 32, 42, tamquam Galatiæ fluvius memoratur *Gallus*, a quo nomen traxere Matris deum sacerdotes. Cf. Forbiger. Geogr. II, p. 378. Timotheum Passovius intelligi vult Milesium citharædum (de quo laudat sua Melet. crit. in Æschyl. Pers. p. 44, Harles. ad Fabric. B. Gr. III, p. 478; Ast. ad Platon. Resp. 4, 3, p. 483, Goerenz. ad Cic. Legg. II, 15, Jacobs ad. Anthol. Palat. App. 295, tom. III, p. 948. Alia v. ap. Bode. *Gesch. d. dor. Lyrik* p. 324 sqq). Quod ut credam longe absum. Cogitandum potius de Timotheo theologo, ex quo plura de Phrygum diis, ut de Attye, Berecynthia, affert Arnobius V, 6. Cf. Macrob. Sat. I, 17. Idemque est qui laudatur ap. Plutarch. De Osir. et Is. p. 442, ex quo loco de ætate ejus constat (vid. Manethon. fr. 62). Vixit sub Ptolemæo I. Ceterum fragmentum de Gallo Phrygiæ et Bithyniæ fl. ad

nus accepisset, reversus est, sed iter faciens in Paphlagonia diem obiit. Hanc de Stheneli sepulcro historiam Apollonius sumpsit e Promathida; quæ vero de simulacro *Stheneli Argonautis* apparente adjicit, ipse finxit.

Apollonius in ara, Promathidas vero in columna lyram Apollini dedicatam ab Orpheo esse dicit.

5.

Gallus, Phrygiæ fluvius. Accolæ secundum Timotheum Potamogallitæ, secundum Promathidam Potamogalleni; quos anctores apponit Alexander Polyhistor De Phrygia libro tertio; narratque Gallum et Attyn pudenda abscidisse; atque Gallum ad Tyram fluvium venisse ibique consedisse, fluviumque de suo nomine Gallum appellasse. Hic est a quo castratos vocitant Gallos.

HEMIAMBI.

6.

Promathidas Heracleiæ in Hemiambis Glaucumi dicit,

Heracleæ historiam apte referre licet; etsi etiam in Hemiambis mythica tractavit Promathidas.

6.

HMIAMBOI.

Athenæus VII, p. 296, B : Προμαθίδας ὁ Ἡρακλεώτης ἐν Ἡμιάμβοις, Πολύβου, τοῦ Ἑρμοῦ καὶ Εὐβοίας, τῆς Λαρυμνοῦ, γενεαλογεῖ τὸν Γλαῦκον.

E SCRIPTO INCERTO.

7.

Athenæus XI, p. 489, A : Διονύσιος δὲ ὁ Θραξ ἐν Ῥόδῳ λέγεται τὴν Νεστορίδα κατασκευάσαι τῶν μαθητῶν αὐτῇ συνεγκάντων τὰργύριον. Ὅπερ Προμαθίδας ὁ Ἡρακλεώτης, ἐξηγουμένως τὴν κατὰ τὸν Διονύσιον διάταξιν, φησὶ σκύφον εἶναι, παρακειμένως ἔχοντα τὰ ὅτα καθάπερ αἱ δίπρωροι τῶν νεῶν, περὶ δὲ τὰ ὅτα τὰς περιστεράς· ὥσπερ δὲ τινὰ βοπάλια δύο υποκείσθαι τῇ ποτηρίῳ πλάγια διὰ μήκους· ταῦτα δ' εἶναι τοὺς δύο πυθμένας. Ὅποιόν τι καὶ νῦν ἐστὶν ἰδεῖν ἐν Καπύῃ πόλει τῆς Καμπανίας ἀνακειμένον τῇ Ἀρτέμιδι ποτήριον, ὅπερ λέγουσιν ἐκείνοι Νέστορος γεγονέναι· ἐστὶ δὲ ἀργύρεον, χρυσοῖς γράμμασιν ἐντετυπωμένα ἔχον τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη. Ἐγὼ δὲ (φησὶν ὁ Μυρλεανὸς) τάδε λέγω περὶ τοῦ ποτηρίου κτλ.

PROMATHION.

Promathiones tres habes Chalcedonios (Προμαθίων Θεοδότου et Προμαθίων Προμαθίωνος) in inscript. Chalced. ap. Boeckh. C. I. II, n. 3794. Quartum præbet inscript. Cyzicena (n. 3660), ubi Δίων Προμαθίωνος. De historico Promathione, quem Plutarchus memorat, aliunde non constat,

filium Polybi, qui parentes habuerit Mercurium et Eubæam Larymno natam.

7.

Dionysius Thrax perhibetur Rhodi Nestoridem concificendam curasse, argentum ei conferentibus discipulis. Quam Promathidas Heracleota, exponens structuram ex Dionysii ratione, ait esse scyphum ansas habentem similiter formatas atque puppes earum navium, quibus duplex puppis est; circaque ansas sedere columbas : subjectas autem esse poculo e transverso, secundum latitudinem, duas veluti minutas clavas aut baculos; atque hos esse duos illos fundos, quos dixit poeta. Quale etiam nunc videre est Capuæ in Campania poculum quoddam Dianæ dicatum, quod aiunt illi fuisse Nestoris : est autem argentum, aureis literis insculptos habens versus Homericos.

nisi forte Promathionem corrupte pro Promathida laudari statueris.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΙΤΑΛΙΚΗ.

Plutarch. Rom. c. 27 : Οἱ δὲ μυθώδη παντάπασιν περὶ τῆς γενέσεως διεξίασιν. Ταρχετίῳ γὰρ Ἀλθανῶν βασιλεῖ παρανομιώτατ' οὐκ ὡμοτάτῳ φάσμα δαιμόνιον οἶκον γενέσθαι· φαλλὸν γὰρ ἐκ τῆς ἐστίας ἀνασχεῖν, καὶ διζμένειν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· εἶναι δὲ Τηθύος ἐν Ὑρρηγίᾳ χορηγίον, ἀφ' οὗ κομισθῆναι τῷ Ταρχετίῳ χρησμὸν, ὥστε συμμίζειν τῷ φάσματι παρθένον· ἐσεσθαι γὰρ ἐξ αὐτῆς παιδα κλεινότατον, ἀρετῇ καὶ τύχῃ καὶ βίῃ διαφέροντα. Φράσαντος οὖν τὸ μάντευμα τοῦ Ταρχετίου μίᾳ τῶν θυγατέρων, καὶ συγγενέσθαι τῷ φαλλῷ προστάξαντος, αὐτὴν μὲν ἀπαξιώσκει, θεράπειν δὲ εἰσπέμψαι. Τὸν δὲ Ταρχετίον, ὡς ἔγνω, χαλεπῶς φέροντα, συλλαβεῖν μὲν ἀμφοτέρας ἐπὶ θανάτῳ· τὴν δ' Ἑστίαν ἰδόντα κατὰ τοὺς ὕπνους ἀπαγορεύουσιν αὐτῷ τὸν φόνον, ἰστών τινα παρεγγυῆσαι ταῖς κόραις ὑφαίνειν δεδεμέναις, ὡς δταν διεξυρῇσιν, τότε δοθησομένης πρὸς γάμον. Ἐκεῖνας μὲν οὖν δι' ἡμέρας ὑφαίνειν, ἑτέρας δὲ νύκτωρ, τοῦ Ταρχετίου κελεύοντος, ἀναλύειν τὸν ἰστόν. Ἐκ δὲ τοῦ φαλλοῦ τῆς θεραπαίνιδος τεκούσης δίδυμα, δοῦναι τινὶ Τερατίῳ τὸν Ταρχετίον ἀνελεῖν κελεύσαντα. Τὸν δὲ θεῖναι φέροντα τοῦ ποταμοῦ πλησίον· εἶτα λύκαιναν μὲν ἐπιφοιτᾶν μαστὸν διδοῦσαν, ὄρνιθας δὲ παντοδαπούς, ψωμίσματα κομίζοντας, ἐντιθέναι τοῖς βρέφεσιν· ἄγρις οὖν βουκόλον ἰδόντα καὶ θαυμάσαντα, τολμῆσαι προσελθεῖν, καὶ ἀνελεῖσθαι τὰ παιδία. Τοιαύτης δὲ τῆς σωτηρίας αὐτοῖς γενομένης, ἐκτραφέντας ἐπιθέσθαι τῷ Ταρχετίῳ καὶ κρατῆσαι. Ταῦτα μὲν οὖν Προμαθίων τις ἱστορίαν Ἱταλικὴν συντεταγμένος εἴρηκε.

METRODORUS SCEPSIUS.

Diogenes L. V, 84 : Δημήτριος Σκῆψιος, πλούσιος καὶ εὐγενὴς ἄνθρωπος, καὶ φιλόλογος ἄκρως. Οὗτος καὶ Μητρόδωρον προεβίβασε τὸν πολέτην.

Nonnulli fabulosa plane de ejus ortu referunt : spectrum Tarchetio Albanorum regi, homini teterrimo et saevissimo, divinum domi esse oblatum : genitale enim ex foco ejus masculini sexus exstitisse, per multosque dies comparuisse : ab oraculo autem, quod in Etruria fuerit, Tethydis allatum esse Tarchetio responsum, ut virgo cum spectro coiret, ex qua filium nasciturum clarissimum, virtute, fortuna, robore insignem. Hoc responsum Tarchetius quum uni ex filiabus exposuisset, jussissetque cum genitili illo ut jungeret se ; eam, quod aspernaretur, summissee ancillam : Tarchetium vero, ut resciverit, graviter offensum ambas in vincula conjecisse, morte vindicaturum ; sed quum Vesta

Demetrius μετράχιον erat quo tempore primum Romani in Asiam transgressi sunt (Strabo XIII, p. 594), i. e. 190 a. Chr. Natum igitur Clinton. (F. H. tom. III, p. 65) ponit circa an. 214. Metrodorum autem supplicia a Mithridate affectum scimus an. 70. Unde sequitur Demetrio jam senescente Metrodorum fuisse adhuc juvenem. Natus ejus ad annum circiter 145 referendas esse censet Clinton. l. l. p. 143. Quae de vita ejus produntur haec sunt :

Strabo XIII, p. 609 : Ἐκ δὲ τῆς Σκῆψεως καὶ ὁ Δημήτριος ἐστίν, οὗ μεμνήμεθα πολλάκις, ὁ τὸν Τρωϊκὸν διάκοσμον ἐξηγησάμενος γραμματικὸς, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον γεγονὼς Κράττη καὶ Ἀριστάρχῳ· καὶ μετὰ τοῦτον Μητρόδωρος, ἀνὴρ ἐκ τοῦ φιλοσόφου μεταβεβληκὼς ἐπὶ τὸν πολιτικὸν βίον, καὶ ῥητορεύων τὸ πλέον ἐν τοῖς συγγράμμασιν· ἐχρήσατο δὲ φράσεώς τινι χαρακτῆρι καὶνῷ, καὶ κατεπλήξατο πολλούς· διὰ δὲ τὴν δόξαν ἐν Χαλκηδόνι γάμου λαμπροῦ πένης ὦν ἔτυχε, καὶ ἐχρημάτιζε Χαλκηδόνιος· Μιθριδάτην δὲ θεραπεύσας τὸν Εὐπάτορα, συναπῆρεν εἰς τὸν Πόντον ἐκείνῳ μετὰ τῆς γυναῖκος, καὶ ἐτιμῆθη διαφερόντως, ταχθεὶς ἐπὶ τῆς δικαιοδοσίας, ἐφ' ἧς οὐκ ἦν τῷ κριθέντι βουλή (?) τῆς δίκης ἐπὶ τὸν βασιλεῖα. Οὐ μέντοι διητύχησεν, ἀλλ' ἐμπεσὼν εἰς ἔχθραν ἀδικωτέρων ἀνθρώπων, ἀπέστη τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν πρὸς Τιγράνην τὸν Ἀρμένιον πρεσβείαν· ὁ δ' ἄκοντα ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Εὐπάτορι, φεύγοντι ἤδη τὴν προγονικὴν βασιλείαν· κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν κατέστρεψε τὸν βίον, εἴθ' ὑπὸ τοῦ βασιλέως, εἴθ' ὑπὸ νόσου· λέγεται γὰρ ἀμφότερα. Περὶ μὲν τῶν Σκῆψίων ταῦτα.

Plutarch. Lucull. 22 : Τιγράνης δὲ Μιθριδάτην πρότερον μὲν οὐδ' ἰδεῖν ἤξισεν, οὐδὲ προσεπειν, οἰκεῖον ἄνδρα, βασιλείας ἐκπεπτωκότα τηλικαύτης, ἀλλ' ἀτίμως καὶ ὑπερηφάνως ἀπωτάτω περιεῖδεν αὐτὸν τροπὸν τινὰ φρουρούμενον ἐν χωρίοις ἐλώδεσι καὶ νοστροῖς· τότε δὲ σὺν τιμῇ καὶ φιλοφροσύνῃ μετεπέμψατο αὐτόν. Καὶ δὴ λόγων εἰς τὰ βασιλεία γενομένων ἀπορρήτων, τὰς πρὸς ἀλλήλους ἐθεράπευον ὑποψίας ἐπὶ κακῷ τῶν φίλων, εἰς ἐκείνους τὰς αἰτίας τρέποντας. Ὡς ἦν καὶ Μητρόδωρος ὁ Σκῆψιος, ἀνὴρ εἰπεῖν οὐκ ἀγῶς, καὶ πολυμαθὴς, ἀκμῇ δὲ φιλίας τοσαύτῃ χρησάμενος, ὥστε πατὴρ προσαγορεύεσθαι τοῦ βασιλέως. Τοῦτον,

illi in somnis oblata deterrisset eum a corde, telam vinculas texere puellas jussisse, ea lege, ut ea detexta in nuptias darentur : atque illas texuisse intordiu, at alias per noctem mandato Tarchetii retexuisse telam. Deinde quum ancilla ex genitili illo geminos esset enixa, Tethio cuidam Tarchetium necandos tradidisse. Illum ad fluvii ripam eos exposuisse ; lupam inde commeasse eo et ubera prae buisse, aves autem varii generis alimenta illis minuta ori indidisse : bubulcum tandem, re cum admiratione conspecta, accedere ausum, infantes sustulisse. Ad hunc modum salvos educos invasisse in Tarchetium, et superasse. Haec Promathion quidam in historia, quam scripsit de rebus Italicis, retulit.

ὡς εἴκειν, ὁ Τιγράνης, πεμφθέντα πρεσβευτὴν ὑπὸ τοῦ Μιθριδάτου πρὸς αὐτὸν, δεομένου βοηθεῖν ἐπὶ Ῥωμαίους, ἤρετο· « Σὺ δ' αὐτὸς, ὦ Μητρόδωρε, τί μοι περὶ τούτων παραινεῖς; » Κάκεινος, εἴτε πρὸς τὸ Τιγράνου συμφέρον, εἴτε Μιθριδάτην σώζεσθαι μὴ βουλόμενος, ὡς μὲν πρεσβευτῆς, ἔφη, κελεύειν, ὡς δὲ σύμβουλος, ἀπαγορεύειν. Ταῦτ' ἐξήνεγκεν ὁ Τιγράνης τῷ Μιθριδάτῃ, καὶ κατέπειν, ὡς οὐδὲν ἐργασομένῳ τὸν Μητρόδωρον ἀνέχεσθαι. Ὁ δ' εὐθὺς ἀνήρητο· καὶ μετάνοια τὸν Τιγράνην εἶχεν, οὐ παντελῶς ὄντα τῷ Μητροδώρῳ τῆς συμφορᾶς αἴτιον, ἀλλὰ ῥοπὴν τινα τῷ πρὸς αὐτὸν ἔχει τοῦ Μιθριδάτου προσθέντα. Πάλαι γὰρ ὑπούλως εἶχε πρὸς τὸν ἄνδρα· καὶ τοῦτ' ἐφωράθη, τῶν ἀπορρητῶν αὐτοῦ γραμμάτων ἀλόντων, ἐν οἷς ἦν καὶ Μητρόδωρον ἀπολέσθαι διατεταγμένον. Ἐθαπεν οὖν ὁ Τιγράνης λαμπρῶς τὸ σῶμα, μηδεμιᾶς πολυτελείας φεισάμενος εἰς νεκρὸν, ὃν ζῶντα προῦδωκεν (70 a. Chr.). De cognomine Μισορωμαίου vid. Plin. H. N. XXXIV, 16 (fr. g).

Cicero De orat. II, 88 : *Vidi ego summos homines et divina prope memoria, Athenis Charmadam, in Asia quem vivere hodie aiunt* (sc. consule Philippo, 91 a. C. cf. Cic. I, 7) *Scepsium Metrodorum, quorum uterque tamquam literis in cera, sic se aiebat imaginibus in iis locis, quos haberet, quæ meminisse vellet, perscribere* (*).

Id. ib. III, 20 : *Quæstor in Asia quum essem, æqualem fere meum ex Academia rhetorem nactus Metrodorum*. Id. ib. II, 90 : *Audiui et Athenis quum essem doctissimos viros et in Asia istum ipsum Metrodorum Scepsium*. De oratore M. cf. Seneca Contr. V. 34. Westermann. G. d. gr. Bereds. p. 188.

Id. Tusc. Qu. I, 24 : *Quanta* (sc. memoria fuisse dicitur), *qui nuper fuit, Scepsius Metrodorus*. (Quæ scripta sunt a. 45.)

(*) Cf. Quintil. I. O. X, 6, 4 et XI, 2, 22, ubi hæc : *Miror quomodo Metrodorus in XII signis, per quæ sol meat, treceos et sexagenos invenerit locos. Vanitas nimirum fuit atque jactatio circa memoriam suam potius arte quam natura gloriantis*. Plinius H. N. VII, 24 : *Ars (mnemonica) inventa est a Simonide melico, consummata a Metrodoro Scepsio*.

ΤΑ ΠΕΡΙ ΤΙΓΡΑΝΗΝ.

E LIBRO PRIMO.

1.

Schol. Apoll. Rh. IV, 133 : Μητρόδωρος ἐν πρώτῳ τῶν Περὶ Τιγράνην τὸν Θερμώδοντα Ἀράξην φησὶ λέγεσθαι. Hunc esse M. Scepsium dubium esse vix potest. Plura de Ponticis locis in seqq. fragmentis occurrunt, quæ ad easdem historias referre licet.

2.

ΠΕΡΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

Schol. Apoll. Rhod. IV, 834 : Περὶ τὸν πορθμὸν (Siculum) ἐν τῇ θαλάσῃ πυρὸς ἀναρυσήματα γίνεται, ὥστε καὶ τὴν θάλασσαν θερμαίνεσθαι, ὥς φησι καὶ Μητρόδωρος ἐν πρώτῳ Περὶ Ιστορίας. Titulus libri vereor ne mancus vel corruptus sit.

Subjicio reliqua, quæ partim ex historiis partim ex opere geographico vel periegetico fluxisse videntur.

c 3.

Stephan. Byz. : Ὑπανις, ποταμὸς καὶ πόλις μεταξὺ τοῦ Πόντου καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης... Μητρόδωρος δ' ἐν τετάρτῳ καὶ κρήνην τινα πικρὰν ἐς αὐτὸν ἐγγχεῖσθαι καὶ ἀποτὸν ποιεῖν τὸν ποταμόν.

4.

Strabo XI, p. 504 : Ὁ Σκήψιος Μητρόδωρος καὶ Ὑψικράτης, οὐδὲ αὐτοὶ ἀπειροὶ τῶν τόπων γεγονότες Γαργαρεῦσιν θυόρους αὐτάς (sc. τὰς Ἀμαζόνας) φασὶν οἰκεῖν ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις ταῖς πρὸς ἄρκτον τῶν Καυκασίων ὄρων, ἃ καλεῖται Κεραύνια.

5.

Plinius XXVIII, 23 : *Quocunque autem alio menstruo, si nudatæ segetem ambient* (mulieres). *erucas ac vermiculos scarabæosque ac noxia alia decidere. Metrodorus Scepsius in Cappadocia inventum prodit, ob multitudinem cantharidum. Ire ergo per media arva, relectis super clunes vestibus*.

3.

Hispanis, fluvius et urbs inter Pontum et paludem Maeotidem. Metrodorus libro quarto etiam fontem quendam anarum in eum influere dicit, indeque fieri ut aqua fluvii non sit potabilis.

4.

Metrodorus Scepsius et Hypsicrates, qui et ipsi non ignari horum locorum sunt, Amazones Gargarensibus finitimas habitasse asserunt in radicibus Caucasiorum montium septemtrioni obversorum, qui Ceraunia dicuntur.

DE REBUS TIGRANIS.

1.

Metrodorus libro primo De rebus Tigranis Thermodontem Araxen dici ait.

2.

DE HISTORIA.

Ad fretum Siculum ignis sunt in mari efflaciones, adeo ut iis mare calefiat, teste Metrodoro libro primo De historia.

6.

Plin. VIII, 14 : *Metrodorus circa Rhyndacum amnem in Ponto (serpentes tantæ magnitudinis esse dicit), ut supervolantes quamvis alte perneciter alites haustu raptas absorbeant.*

7.

Idem V, 38 : *Chlos... quam Æthaliani Ephorus prisco nomine appellat; Metrodorus et Cleobulus, Chiam, a Chione nymphe.*

7 a

Lactant. ad Statii Theb. III, 478 : *Branchus Thessalus fuit dilectus Apollini, ut Hyacinthus, quem acriter interfectum dolens templo et sepulcro consecravit. Illic Branchiades Apollo dicitur; hic Zoamacon (?) opinione Metrodori Periegetici condidit.*

8.

Idem III, 20 : *Metrodorus tamen Scepsius dicit, quoniam circa fontem (Padi fluvii) arbor multa sit picea, quales Gallice vocentur Padi, hoc nomen accepisse. Ligurum quidem lingua amnem ipsum Bodincum vocari, quod significet fundo carentem.*

9.

Idem XXXIV, 16 : *Signa quoque Tuscanica per terras dispersa, quæ in Etruria fucitata non est dubium. Deorum tantum putarem ea fuisse, ni Metrodorus Scepsius, cui cognomen a Romani nominis odio inditum est, propter duo millia statuarum Folsinius expagnatos objiceret.*

10.

Tzetzes ad Lyc. 697 : *Κύμη καὶ Ὅσσα, ὅρη Ἰταλίας μέγιστα, ὧς φησι Μητροδωρος.*

11.

Plinius XXXVII : *Metrodorus Scepsius (adaman-tem) in eadem Germania et Basilia insula nasci,*

10.

Cyme et Ossa, Italiæ montes maximi, ut Metrodorus.

DE CONSUETUDINE.

12.

Crocota (vel crocota) ex cane et lupo hybrida est, ut Artemidorus ait. Quæ vero Metrodorus Scepsius in libro De consuetudine dicit, fabulosa sunt et nullius momenti.

13.

Metrodorus in libro De consuetudine scribit, capi scopos ex adverso aucupum saltantium saltantes.

in qua et succinum, quod equidem legerim, solus dicit, et præfert Arabicis, quod falsum esse quis dubitet?

12.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΗΘΕΙΑΣ.

Strabo XVI, p. 775 : Κροκούττας (in Arabia) δ' ἐστὶ μίγμα λύκου καὶ κυνός, ὧς φησιν οὗτος (δ' Ἀρτεμίδωρος). Ἄ δ' ὁ Σκῆψιος λέγει Μητροδωρος ἐν τῷ Περὶ συνηθείας μύθοις ἔοικε, καὶ οὐ φροντιστέον αὐτῶν. De crocota vel crocotta v. Plinius VII, 45, 30, Schneider. ad Ælian. N. A. VII, 22.

13.

Athenæus IX, p. 391, D : Καὶ Μητροδωρος δ' ἐν τῷ Περὶ συνηθείας ἀντορχουμένους φησὶν ἀλίσκεσθαι τοὺς σκώπας.

ΠΕΡΙ ΑΛΕΙΠΤΙΚΗΣ.

14.

Athenæus XII, p. 552, C : Μητροδωρος ὁ Σκῆψιος ἐν β' Περὶ ἀλειπτικῆς ἱππώνακτα τὸν ποιητὴν οὐ μόνον μικρὸν γενέσθαι τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ λεπτόν· ἀκρότονον δ' οὕτως, ὧς πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ κενὴν λήκυθον βάλλειν μέγιστόν τι διάστημα, τῶν ἐλαφρῶν σωματίων διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὸν ἀέρα τέμνειν, οὐκ ἐχόντων βίαιαν τὴν φορὰν.

De reliquis Metrodoris v. Voss. H. Gr. p. 475 sq. 54. 180. Jonsius I, 20, 4. — Metrodori Chii laudantur Τρωϊκὰ ap. Athen. IV, p. 184, A (Μητροδ. ὁ Χίος ἐν Τρωικοῖς σύριγγα μὲν φησιν εὐρεῖν Μαρσύαν καὶ αὐλὸν ἐν Κελαιναῖς, τῶν πρότερον ἐνὶ καλάμῳ συριζόντων), et ejusdem, ut videtur, Ἰωνικὰ ap. Plutarch. Qu. Conv. VI, 2, p. 694, B : Τὸ δὲ τεκμήριον ἐλαμβάνομεν ἐκ τῶν Μητροδώρου Ἰωνικῶν· ἱστορεῖ γὰρ δεῖ Σμυρναῖοι τὸ παλαιὸν Αἰολεῖς ὄντας θύουσι Βουβρώστει ταῦρον μέλανα, καὶ κατακόψαντες, αὐτόδορον δλοχαυστοῦσιν. Ceterum num is sit philosophus Metrodorus Chius, Anaxarchi magister, an alius, tu videas.

DE ALIPTICA.

14.

Metrodorus Scepsius secundo libro De aliptica ait, Hipponactem poetam non modo pusillo fuisse corpore, sed et gracili : at tam validis lacertis, ut, præter alia, vacuum olei ampullam ad longissimum intervallum projiceret; quum levia corpora, quoniam minus facile aerem findunt, non violento impetu ferantur.

CORNELIUS ALEXANDER POLYHISTOR.

Suidas : Ἀλέξανδρος ὁ Μιλήσιος, ὃς Πολυίστωρ ἐπεκλήθη, καὶ Κορνήλιος, διότι Κορνηλίῳ Λεντούλῳ αἰχμαλωτισθεὶς ἐπράθη καὶ αὐτῷ παιδαγωγὸς ἐγένετο· εἶτα ἡλευθερώθη· ἦν δὲ ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ τῶν Σύλλα χρόνων καὶ ἐπὶ τὰδε (*). Ἀγηρέθης δὲ ἐν Λαυρενταῖς, ὑπὸ πυρὸς τῆς οἰκίας φθαρείσης. Καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἑλένη μαθοῦσα τὸ συμβᾶν ἀπήγατο. Ἦν δὲ γραμματικὸς τῶν Κράττηος μαθητῶν. Οὗτος συνέγραψε βιβλία ἀριθμοῦ κρείττω, καὶ Περὶ Ῥώμης βιβλία πέντε. Ἐν τούτοις λέγει ὡς γυνὴ γέγονεν Ἑβραία Μωσῶ, ἧς ἐστὶ σύγγραμμα ὁ παρ' Ἑβραίοις νόμος. Cf. Eudocia p. 62, ubi eadem brevius. Schol. Apoll. Rh. I, 925 : Ἔστι καὶ.. Χερσονήσος Καρίας, ἔνθεν ἦν Ἀλέξανδρος ὁ Περὶ Καρίας γράψας, qui a Milesio non diversus, Chersonesi natus, Mileti educatus fuerit.

Servius in Virgil. *Æn.* X, 388 (vid. fr. 28) : *Alexander Polyhistor, .. quem (Lucius) Sylla civitate donavit.*

Suetonius De illustr. gram. c. 20 : *C. Julius Hyginus, Augusti libertus, ... studiose et audivit et imitatus est Cornelium Alexandrum, grammaticum Græcum, quem propter antiquitatis notitiam Polyhistorum multi, quidam Historiam vocant.*

Hæc sunt quæ de vita Alexandri tradita accepimus. Difficultatem movet, quod Alexander discipulus Cratetis et magister Hygini fuisse dicitur. Nam Crates e Wegeneri (De aula Attal.) calculis moritur circa an. 142 a. C., adeo ut Alexandri natales minimum referendi sint ad an. 160 a. C. Hyginus vero Augusti libertus vix potuit nasci ante 70 a. C., adeo ut Alexander etiam post an. 60 centenarius et amplius docendo occupatus fuerit. Hæc a vero abhorrent. Solvere nodum vel secare tentavit Rumpf. (Commentat. De Alex. Pol. p. 5. Heidelbg. 1845). « Errorem, ait, in Suetonii verbis subesse liquet. Mihi verba et *audiit* omnino ejicienda e textu videntur. Ea primus probavit Casaubonus; receperunt Oudendorpius ex Mss., ut ait, Ernestius ex editione Florentina, retinuerunt F. A. Wolfius et Baumgarten-Crusius. Antea legebatur *et avide*; quæ quidem verba quum manifesto sint corrupta, a docto quodam librario in *et audiit* correctæ esse videntur. Igitur neutra vera est lectio; illam tamen speciosam quidem maximeque aridentem Suetonii editores receperunt, quod Polyhistoris ætatem non satis cognitam habebant. »

(*) Καὶ ἐπὶ τὰδε] hæc non intellexit Rumpf. vertens usque ad illius facinora.

— Clintonus F. H. ad an. 83 in Suetonii loco exhibet *studiose et avide imitatus est*, nihil monens de lectionis diversitate. Vel sic tamen statuendum putat Cratetem vixisse usque ad annum 123 a. C., quo tempore Alexander viginti fere annos natus fuisset, adeo ut Sullæ dictatoris temporibus, quibus civitate donatus est, sexagenarius fuerit. Hæc si admittis, admitti fortasse etiam potest Hyginum puerulum audisse senem nostrum octogenerium. Sed parum hoc probabile (*). Rumpfii vero sententia omnino rejicienda. Etenim Alexander (fr. 47) laudat Promathidam. Is Dionysio Thrace est junior ejusque, ut videtur, discipulus. Dionysius est discipulus Aristarchi. Cum Aristarcho componendus Crates; adeo ut Alexander cum Dionysio componi deberet, si Alexander reapse Cratetem audisset. Jam vero Alexander laudat auctorem ipso Dionysio juniorem. Hinc igitur colligas Alexandrum componendum potius esse cum Dionysii discipulis, qui Pompeii ætate florebant. Eademque tempora postulant verba Suetonii, uti ex conjectura et deinde e Mss. constituta nunc legi solent. Itaque bene habet Suetonius; perperam Suidas, quem tamen defendere quodammodo possis aliis locis, ubi μαθηταὶ laxiori sensu dicuntur, non auditores,

(*) Quæ præterea Clintonus l. l. notat erronea sunt. Polyhistor, ait, though called a Milesian by Suidas, was born in Phrygia. Stephan. Byz. : Κοτιάειον, πόλις Φρυγίας, ... ἔθα ἦν Ἀλέξανδρος ὁ Ἀσκληπιάδου, γραμματικὸς πολυμαθέστατος χρηματίζων, ὃς Περὶ παντοδαπῆς ὕλης τεσσαράκοντα δύο ἔγραψε λόγους [in cod. Rhediger. καὶ ἔγραψε βίους (sueta vocum βίος et βίλος commutatione)]. Similiter ante Clintonem statuerant Vossius H. Gr. p. 187 sq., Kuster. ad Suid. l. I, Jonsius Scr. H. phil. II, 16 p. 235, Schœll. in Hist. lit. Gr. tom. II, p. 723 (ed. Berlin. 1830): Quibus adde Forbigerum *Geogr.* I, 251, quem hæc opinio in alium etiam induxit errorem. Al luce clarius est Al. Asclepiadis filium M. Antonini imperatoris fuisse magistrum, cui λόγον ἐκτάξιον scripsit Aristides, Orat. XII, tom. I, p. 134 sqq. Dindf., uti monuerunt post Meursium (notæ ad Chalcid. p. 7), Fabricium (B. Gr. IV, p. 379), Burretium (Mém. de l'Acad. X, p. 253), Wegenerus (De aula Attal. p. 199), J. Rumpf. (Commentat. de Alexandri Polyh. vita et script. Heidelbg. 1845, p. 6), Lehrsius (Quæst. Epic. p. 8-16), qui fuse docteque quæ ad Cotyæensem grammaticum pertinent exposuit. Wegeneri sententiam, ex qua Alexander Milesius idem foret cum Alexandro Ephesio et Alexandro Myndio, memorasse sufficiat. Vide Rumpf. l. l. p. 7 sq. — De Alexandro Ephesio vide infra. Ceteros Alexandros recensent Meursius, Voss. l. l., Fabricius B. Gr. tom. II, p. 232 sqq. ed. pr. — Apud Stephan. Byz. v. Παρκεσός et Ἀύλη pro Ἀλέξανδρος legendum Ἀλεξανδρίδης. V. fragm. Alexandridæ Delphi.

sed disciplinæ alicujus addicti. Secundum hæc Alexander libertus Romæ floruerit inter an. 82-60. Quando natus, quando captus, quando mortuus sit, in medio debet relinqui.

SCRIPTA ALEXANDRI.

HISTORICA.

1. Χαλδαϊκά et Ἀσσυριακά (fr. 1-2).
2. Περὶ Ἰουδαίων (fr. 3-24).
3. Ἰταλικά (Περὶ Ῥώμης) βιβλ. ε' (fr. 25-29).

GEOGRAPHICA VEL PERIEGETICA.

4. *De Illyrico tractu* (fr. 30).
5. Κρητικά, libris minimum II (fr. 32).
6. Περὶ Εὐξείνου πόντου (fr. 33-38).
7. Περὶ Βιθυνίας (fr. 39-41).
8. Περὶ Παφλαγονίας (fr. 42-44).
9. Περὶ Φρυγίας, libris min. III (fr. 45-53).
10. Περὶ Καρίας, libris min. II (fr. 54-64).
11. Λυκικά (Περὶ πλοῦς Λυκίας), lib. m. II (fr. 66-88).
12. Περὶ Κιλικίας (fr. 89-93).
13. Περὶ Κύπρου (fr. 94).
14. Ἰνδικά (fr. 95-97).
15. Περὶ Συρίας (fr. 98-102).
16. Αἰγυπτιακά, libris III (fr. 104-116).
17. Αἰθιοκά, libris min. III (fr. 117-135).
- [Περὶ πλοῦς τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης? fr. 135 a].

GRAMMATICA.

18. Περὶ τῶν παρ' Ἀλκμᾶν· τοπικῶς εἰρημένων (fr. 136, 137).

PHILOSOPHICA.

20. Περὶ Πυθαγορικῶν συμβόλων (fr. 138).

Opera quæ ex conjectura Al. Polyhistori vindicavimus.

21. Φιλοσόφων διαδοχαί (fr. 139-146).
22. Θαυμασίων συναγωγή.

Fragmenta operum incertorum (fr. 147-152).

Tituli geographici num ad unum opus totius orbis terrarum descriptionem complexum referendi sint, an singula opuscula singillatim prodierint, non liquet. Hoc tamen probabilius est. Rerum tractatio, quatenus e Stephani ἀποσπασματίοις judicari potest, eadem prorsus erat, quam apud plurimos Κτίσεων, Περὶ πλοῦς, Περιηγήσεων scriptores ætatis sequioris obtinuisse novimus. Propria laus Alexandri in eo maxime posita fuisse videtur, ut non unum alterumve scriptorem, prouti optimum quemque judicaret, tacite sequeretur et pro

suis aliena venderet; sed varias variorum de eadem re sententias et narrationes undique congestas componeret. An sit ulterius progressus, ac diligentia coacervandi et copia eruditionis acumen etiam judicis sociaverit, ex reliquiis dignosci nequit; ceterum negare quam affirmare malueris. Quam modo diximus indolem scriptoris vel tenuissima illa quæ apud Stephanum leguntur fragmenta comprobant. Nam in libro De Ponto Euxino *Diophantum* laudat (fr. 33); in libro De Paphlagonia *Nicostratum* (fr. 42); in libro De Phrygia *Promathidam* et *Timotheum* (fr. 47.); in libro De Cilicia *Zopyrum* (fr. 89); in libro De Syria *Xenophontem* ἐν ταῖς ἀναμνηρίσει τῶν ὁρῶν τῆς Συρίας (fr. 99); in Libycis denique *Demosthenem* nescio quem (fr. 131). Similiter etiam in opere De mirabilibus Alexander ἄλλους τῶν οὐκ ἀφανῶν εἰσάγει ταῦτα προῖστορήσαντας, uti testatur Photius. Omnium autem luculentissime sedulitatem excerptoris ostendit liber *De Judeis*, qui totus, ut videtur, ex centonibus auctorum diversissimorum consarcinatus erat. In nostris exscribuntur:

HISTORICI.

1. *Aristeas* ἐν τῷ Περὶ Ἰουδαίων, fr. 12.
2. *Artapanus*, ἐν τοῖς Ἰουδαϊκοῖς, fr. 4. 10. 14.
3. *Cleodemus s. Malchus*, ὁ ἱστορῶν τὰ Περὶ Ἰουδαίων, fr. 7.
4. *Demetrius*, fr. 8, 16.
5. *Eupolemus*, ἐν τῷ Περὶ Ἰουδαίων sive Περὶ τῶν ἐν Ἰουδαίᾳ βασιλέων, fr. 3. 13. 18. 20. 24.
6. *Molo*, ὁ τὴν συσκευὴν τὴν κατὰ Ἰουδαίων γράψας, fr. 5.
7. *Timochares* ἐν τοῖς Περὶ Ἀντιόχου, fr. 21.
8. *Theophilus*, fr. 19.

GEOGRAPHI.

1. Ὁ τῆς Συρίας σχοινομέτρησιν γράψας, fr. 22.

POETE.

1. *Philo*, ἐν τῷ Περὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, fr. 6. 11. 23.
2. *Theodotus*, ἐν τῷ Περὶ Ἰουδαίων, fr. 9.
3. *Ezekiel*, ὁ τῶν τραγωδιῶν ποιητής, in dramatic Ἐξαγωγή inscripto, fr. 15 et 16.

Historicos Aristeam, Artapanum, Cleodemum, Demetrium et Eupolemum, non Græcos, sed Judæos Græcienses fuisse nemo qui fragmenta nostra perlegerit non intelligit, ac de Demetrio quidem et Eupolemo rem testatur Eusebius in Hist. Eccles. VI, 13 (et ex eo Hieronym. De vir. ill. tom. II, p. 865 ed. Veron.), ubi Clemens Alex. meminisse dicitur Φίλωνος καὶ Ἀριστοδοῦλου Ἰωσήπου τε καὶ Δημητρίου καὶ Εὐπολέμου Ἰουδαίων συγγραφέων. Plura in hanc sententiam disputat Valckenarius.

De Aristobulo c. 6. p. 17 sqq. (in Euseb. Pr. Ev. tom. IV, p. 357 ed. Gsfd.).

De *Aristeæ* Ptolemæi Philadelphii æqualis historia Judaica aliunde, quantum sciam, non constat; num genuina hæc historia fuerit, an sicuti notus ille De septuaginta interpretibus liber a seriore Judæo sub Aristæi nomine editus sit, nescitur (v. Rosenmüller. *Handb. d. bibl. Krit.* II, p. 358 sqq.). Vide etiam quos laudat Schæll. in *Gesch. d. Gr. Lit.* tom. II, p. 288.

Artapani præter Eusebium mentionem faciunt Clemens Alex. I, c. 23, p. 149, 1, Chron. Pasch. et Anonym. Chron. in Cram. Anecd. Parisin. tom. II, p. 176; neque tamen novi quidquam, et quod de tempore scriptoris certiores nos reddere possit, afferunt (v. not. ad fr. 14).

De *Cleodemo* aliunde non constat.

Demetrium sub Ptolemæo Philopatore (222-205) Chronica sua composuisse indicare videtur locus Clementis, Strom. I, 21, p. 146 ed. Sylb., ubi hæc :

Δημήτριος δὲ φησιν ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ βασιλέων τὴν Ἰούδα φυλὴν καὶ Βενιαμὴν καὶ Λευὶ μὴ αἰχμαλωτισθῆναι ὑπὸ τοῦ Σαναχρήϊμ, ἀλλ' εἶναι ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ταύτης εἰς τὴν ἐσχάτην ἦν ἐποιήσατο Ναβουχοδονόσορ ἐξ Ἱερουσόλυμων ἔτη ἑκατὸν εἰκοσι ὀκτὼ μῆνας ἑξ· ἀφ' οὗ δὲ αἱ φυλαὶ αἱ δέκα ἐκ Σαμαρίας αἰχμαλωτοὶ γεγόνασιν ἕως Πτολεμαίου τετάρτου ἔτη πενταχόσια [τετρακόσια em. Reinesius] ἑβδομήκοντα τρία μῆνας ἐννέα, ἀφ' οὗ δὲ ἐξ Ἱερουσόλυμων ἔτη τριακόσια τριακόντα ὀκτὼ μῆνας τρεῖς.

Fortasse idem est Demetrius, quem Περὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον scripsisse dicit Athenæus XV, p. 68p, B. Demetrium eundem esse cum Damocrito, qui de Judæis scripsisse dicitur a Suida voce Δαμόκριτος, statuit Jonsius Scr. Hist. ph. I, 4, 2. Quod minime probabile. Nam quæ Suidas e Damocriti libro affert, hominem ostendunt rerum Judaicarum ignarum, alterumque Apionem, infestum Judæorum detractorem.

Eupolemus una generatione quam Alexander antiquior floruisse videtur inter 140-100 a. C. Scilicet ex eo Clemens Alex. Strom. I, 21, p. 146, 16, hæc : Εὐπόλεμος ἐν τῇ ὁμοίᾳ πραγματείᾳ (sc. Περὶ Ἰουδαίων) τὰ πάντα ἔτη φησὶν ἀπὸ Ἀδάμ ἄχρι τοῦ πέμπτου ἔτους Δημητρίου βασιλείας, Πτολεμαίου (Euerg. II) τὸ δωδέκατον (l. τότε τὸ ἕκτον) βασιλεύοντος Αἰγύπτου συνάγεσθαι ἔτη εἰρημῶν, i. e. 5149 (*). Innuit vero Demetrium Nicatorem, qui

(*) Igitur mundi annus primus secundum Eupolemum erat 5290 (5149+141) a. Chr. Vellem hoc mihi innotuisset eo loco ubi de ratione qua Syncelli auctor Panodorus Ægyptiam chronologiam adornaverit, verba feci pag. 537. Suspensus ibi sum auctorem Syncelli Ægyptiorum regibus

regnum suscepit a. 146 exeunte. Ejus anno quinto (142 exeunt. — 141 a. C.) quum libertatem Judæis rex concesserit, vides cur ad hunc terminum Eupolemus numeros suos direxerit. Cf. Huet. Demonstr. Ev. Prop. IV, c. 2, qui hunc Eupolemum filium fuisse censet Johannis quem Judas Maccabæus Romam misit legatum. Præter eos scriptores, quos nominavimus ad fr. 13 et 18, Eupolemi meminit Josephus C. Apionem I, 23 : Ὁ μὲντοι Φαληρεὺς Δημήτριος (i. e. Pseudo-Dem.) καὶ Φῶων δ' πρεσβύτερος (poeta, ab Alexandro Polyh. citatus) καὶ Εὐπόλεμος οὐ πολλὴ τῆς ἀληθείας διήμαρτον· οἷς συγγνώσκαι ἄξιον· οὐ γὰρ ἐντὶν αὐτοῖς μετὰ πάσης ἀκριβείας τοῖς ἡμετέροις γράμματασι παρακολουθεῖν. Igitur Josephus Eupolemum non Judæum, sed Græcum scriptorem esse opinatus est (*).

Molo (plerique Eus. codices exhibent Μῆλων) est *Apollonius* Molo Alabandensis, Alexandri Polyhistoris æqualis fere, rhetor celeberrimus, quem Cicero primum Romæ (a. 88), deinde in Rhodo (a. 78) insula audivit (**). Quæ contra Judæos Molo scripsit, eorum complura affert Josephus (**).

mortalibus dedisse annos 3755 (γψε'), non vero 3555 (γψε'); quorum primus incideret in 4106 a. C. Jam vero diis et semideis ex Panodori calculis dantur anni 1184 (vel accuratius 1183 1/2). Igitur deorum regni initium cadit in an. 5290 a. C., qui ex Eupolemi computo mundi annus primus est. Jam quum simili modo Eusebii auctorem dynastiarum mortalium initium cum initio mundi ex alia æra composuisse probabili ratione demonstrasse mihi videar, ac ejusmodi rerum adornatio Judæis chronologis sponte fere in mentem venire deberet, vix dubito quin de annis istis 3755 recte conjecerim, atque calculis his eadem mundi æra subsit, quam Eupolemus noster sequitur.

(*) Fragmenta nostra Eupolemi separatim edidit et commentario instruxit Kuhlmeier. Berlin. 1840, notante Rompf. I. 1. p. 20.

(**) Cicero Brut. c. 89 : Eodem anno (sc. Sulla et Pompeio coss. a. 88) etiam Moloni Rhodio Romæ dedimus operam et actori summo causarum et magistro. Id. ib. c. 91 : Post a me tota Asia peragrata est et cum summis quidem oratoribus, etc. Quibus non contentus, Rhodum venit, neque ad eundem, quem Romæ audiveram, Molonem applicavi. Cf. Plutarch. Cic. c. 4. Strabo XIV, p. 615, Molonem inter illustres Alabandenses recenset, et p. 660 inter eos, qui Rhodi ἰσοφίστησαν. Molonem audivit etiam Lucceius (Cic. Ep. ad Att. II, 1) et Cæsar (Plut. Cæs. c. 3; Sueton. Cæs. c. 4). Cf. præterea Cic. De orat. I, 17, 28, De divin. I, 56; Quintil. XII, 6. III, 1, 16; Walz. Rhet. Gr. tom. VIII, p. 494; Phebammon p. 89; Porphyry. Qu. Hom. 4. Schol. Arist. Nuf. 144, ubi : Τοῦτον (sc. τὸν χρησμὸν) Pythiæ versibus trimetris conceptum de Socrate omnium hominum sapientissimo) Ἀπολλώνιος ὁ Μόλων ἐν τῷ Κατὰ φιλοσόφων ἐφέσθαι φησὶ· τοὺς γὰρ Πυθικοὺς χρησμοὺς ἐξαμέτρους εἶναι. Inter eos qui de rebus Ægyptiorum scripserint, nominatur ap. Cosmam Topograph. Christ. XII, p. 341. Cf. Clinton. F. H. ad an. 88 et 78. Westermann. Gesch. d. gr. Bereds. p. 177, n. 9.

(***) Josephus C. Ap. II, 14 : Καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Μόλων καὶ Λυσίμαχος καὶ τινες ἄλλοι τὰ μὲν ὑπ' ἀγνοίας, τὸ πλεῖστον

Timochares, qui De rebus Antiochi scripsit, aliunde mihi non notus est. Diversus haud dubie fuit ab Timochare astronomo (schol. Arat. Phæn. 269), de quo vide Schœll. *Gesch. d. Gr. Lit.*, II, p. 244.

Theophrastus num sit qui Ἰταλικά, Πελοποννησιακά, Συκελλίας περιήγησιν, alia scripsit (vide auctores ætatis incertæ), non dijudico.

Syriæ mensorem intelligo *Xenophontem*, quem ipse Alexander (Περὶ Συρίας) laudat fr. 97. Eundem esse statuo cum Xenophonte Lampsaceno et Peripli auctore, cujus meminit Plinius (*).

Ceterum sunt qui Judæorum Historiam Alexandro adjudicandam esse censeant. Argumentum rei idoneum non protulerunt, nisi forte argumenti speciem habere pntes quæ Rumpsius assertit p. 25 : « Ejusmodi commentarios de rebus Ju-

δα κατὰ δυσμένειαν περὶ τε τοῦ νομοθετήσαντος ἡμῖν Μωϋσέως καὶ περὶ τῶν νόμων πεποιήναι λόγους οὔτε δικαίους οὔτε ἀληθεῖς, τὸν μὲν ὡς γόνητα καὶ ἀπατεῶνα διαβάλλοντες, τοὺς νόμους δὲ κακίας ἡμῖν καὶ οὐδεμιᾶς ἀρετῆς φάσκοντες εἶναι διδασκαλούς... Τὴν κατηγορίαν δ' Ἀπολλώνιος οὐκ ἀδρόαν, ὥσπερ δ' Ἀπίων, ἔταξεν ἀλλὰ σποράδην καὶ διὰ πάσης τῆς συγγραφῆς. Ποτὶ μὲν ὡς ἀθέους καὶ μισανθρώπους λοιδορεῖ, ποτὶ δ' αὖ διελίαν ἡμῖν οὐκ εὐδίζει· καὶ τοῦμπαιν ἔστιν ὅπου τόλμαν κατηγορεῖ καὶ ἀπόνειαν. Λέγει δὲ καὶ ἀρυστάτους εἶναι τῶν βαρβάρων· καὶ διὰ τοῦτο μὴδὲν εἰς τὸν βίον εὐρύμα συμβεβαῖσθαι μόνους. Quæ longa disputatione Josephus refellere sinit. — II, 7 : Admiror autem etiam eos, qui ei (Apioni) hujusmodi (Judæos accusandi) fomitem præbuerunt, Posidonium et Apollonium Molonem : quoniam accusant quidem nos, quare nos eosdem deos cum aliis non velimus. Mentientes autem pariter, et de nostro templo blasphemias componentes incongruas, non se putant impie agere. (Sequitur ex Apione historia de asini capite in templo Hieros.) — II, 2 : Μόλων δὲ καὶ ἄλλοι τινὲς, ὡς αὐτοῖς ἔδοξεν, de tempore exitus Jud. statuerunt.

(*) Plinius H. N. VII, s. 49 : *Xenophon in Periplo Tyriorum insulæ regem DC, atque, ut parce mentitus, flium ejus DCCC* (sc. annis vixisse ait). Antecedunt similia quædam ex Alexandro Polyhistore deprompta (v. fr. 39). Cf. Valer. Max. VIII, 13, 7 : ... *Xenophon, cujus Περιπλους legitur; is enim Latimiorum(?) regem octingentis vitæ annis donavit. Ac ne pater ejus parum benigne acceptus videretur, ei quoque sexcentos assignavit annos.*

Plinius IV, s. 27 : *Xenophon Lampsacenus a litore Scytharum tridui navigatione insulam esse immensæ magnitudinis, Baltiam, tradit. Eandem Pytheas Basileam vocat.* Eadem Solinus c. 22.

Plinius VI, s. 36 : *Contra hoc quoque promontorium* (sc. Hesperion ceras) *Gorgades insulæ narratur, Gorgonium quondam domus, bidui navigatione distantes a continente, ut tradit Xenophon Lampsacenus. Penetravit in eas Hanno Pænorum imperator, prodiditque, etc.* Quæ sequuntur ex Hanno petita, ea tamquam Xenophontis narrationem affert Solinus c. 60, sueta negligentia Plinium exscribens. — Præterea hujus Xenophontis nomen legis inter auctores ad Plin. lib. III et V. Cf. Salmasius in Solin. p. 17. — Ad Lampsacenum Xenoph. Reinsius referenda esse putat quæ leguntur ap. Tzetzem ad Lyc. 702 : Καὶ Ἐνωπῶν καὶ ἑτέροι μυρίαὶ περὶ τε τοῦ Ἄργονου στομίου καὶ τῆς Ἀραλτικίδος λίμνης ἱστῶρησαν.

dæorum in unum redigere, id quod libro nomen Polyhistoris præ se ferente factum, Judæi neque Græci hominis est. Neque mirum, compilantem istum hominem historiæ suæ Alexandri Polyhistoris nomen inscripsisse, quippe qui diligentissimus antiquitatis mythorumque Asiæ minoris et Syriæ investigator eo tempore haberetur. Quum vero Christiani scriptores posterioris ætatis rem suam paganorum testimoniis confirmandam esse putarent eoque in studio criticam artem prorsus negligerent, nec Eusebius illam fraudem detexisse videtur. » Hæc ille. Videlicet constat scriptores Græcos usque ad Alexandri tempora Judæorum vix nomen protulisse, historiam omnino non curasse. Hoc ad omnes sequentis ævi historicos, qui Græci natione fuerint, transferunt. Si quæ ob stare huic sententiæ videntur, ea indicta causa condemnant et verbo remouent, figmenta dicentes ævi infimi virosumque obscurorum, qui Græcis nominibus abusi suis suorumque commodis consulere voluissent. Quod quo firmius animis multorum inhæret, tanto est absurdum et in literarum historiam recte intelligendam perniciosius. Quod fusius exponere non hic est locus.

In *Babyloniis* sive *Chaldæis* historiis Alexander præ ceteris *Berosum* exscripsit, cujus ampla fragmenta eidem debemus Eusebio, qui Judaica servavit. Ceterum videri possit Alexander non ipsum Berosum ob oculos habuisse, sed sua ex Apollodori libro nescio quo exscripsisse. Etenim in Eusebio Armen. p. 5 (fr. 5 Berosi) legitur ita : *Hæc vero ratione narrationem exorditur* (Berosus), *ut Apollodorus ait.* At laborare ambiguitate h. l. textum Armeniacum annotavit Majus. Rumpf. probabiliter statuit in græcis fuisse ὡς καὶ Ἀπολλόδωρος λέγει. Idemque recte monet Syncellum p. 39, B (Berosi fr. 6) iis quæ Polyhistor et Berosus notaverit opponere ea quæ de eadem re ex eodem Beroso notaverit Apollodorus, adeo ut Polyhistor sua non possit ex Apollodoro mutuatus esse. Nisi fallor, ista καθὼς καὶ Ἀπολλόδωρος λέγει ex glossa ad marginem Eusebii adscripta in textum deinde illata sunt. Ceterum de Babyloniacis hisce Apollodori idem plane valet quod de Ægyptiacis ejusdem auctoris ad Manethonem notavimus.

ΧΑΛΔΑΙΚΑ.

Excerptis Alexander libros Berōsi, atque aliorum quorundam, ut videtur. Hæc exscriptimus in fragmentis Berōsi, ubi vide. Sequentia duo fragmenta Ἀσσυριακά inscribimus, quamquam peculiare de rebus Assyriorum opus disertis verbis Alexandro non tribuitur.

[ΑΣΣΥΡΙΑΚΑ.]

1.

SynceLL. p. 359, C : Ἐβασίλευσαν Ἀσσύριοι ἀπὸ Νίνου καὶ Σεμιράμεως μέχρι Βελεοῦν τοῦ Δελκετάδου· εἰς τοῦτον γὰρ τοῦ Σεμιράμεως γένους λήξαντος, Βελιταρᾶν κηπουργὸς ἔβασίλευσε καὶ τὸ ἐκείνου γένος ἐξῆς μέχρι Σαρδαναπάλλου, καθὰ Βίωνι δοκεῖ καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Πολυῖστορι.

2.

Agathias II, 25, p. 119 ed. Bonn. : Πρῶτοι μὲν γὰρ, ὃν ἀκοῇ ἴσμεν, Ἀσσύριοι λέγονται ἄπασαν τὴν Ἀσίαν χειρώσασθαι, πλὴν Ἰνδῶν τῶν ὑπὲρ Γάγγην ποταμὸν ἰδρυμένων. Νίνος τε πρότερον φαίνεται καὶ βασιλεῖαν ἐνταῦθα βεβαίαν καταστησάμενος, Σεμιράμεις τε αὐτὴ μετ' ἐκείνων, καὶ ἐξῆς ἅπαντες οἱ τούτων ἀπόγονοι μέχρι καὶ ἐς Βελεοῦν τὸν Δελκετάδου· ἐς τοῦτον γὰρ δὴ τὸν Βελεοῦν τῆς τοῦ Σεμιραμείου φύλου διαδοχῆς παυσχμένης, Βελιταράς τις ὄνομα, φυτουργὸς ἀνὴρ καὶ τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις κήπων μελεδωνὸς καὶ ἐπιστάτης, ἐκαρπώσατο παραλόγως τὴν βασιλείαν, καὶ τῷ οἰκίῳ ἐνεφύτευσε γένει, ὥς που Βίωνι γέγρα-

πται καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Πολυῖστορι, ἕως ἐς Σαρδανάπαλλον, [ἐφ' οὗ] ὡς ἐκείνοι φασί, τῆς ἀρχῆς ἀπομαρυνθείσης, Ἀρβάκης ὁ Μῆδος καὶ Βελεσὺς ὁ Βαβυλωνίος ἀνήρηνται αὐτὴν τοὺς Ἀσσυρίους, καθελόντες τὸν βασιλεῖα, καὶ ἐς τὸ Μηδικὸν μετέστησαν ἔθνος, ἐξ ἧς καὶ τριακοσίων ἤδη πρὸς τοῖς χιλίοις καὶ ὀλίγῳ πλείονων ἔτων παρφηχότων, ἐξ οὗ τὰ πρῶτα ὁ Νίνος τῶν ἐκείνη κατέσχε πραγμάτων. Οὗτω γὰρ Κτησία τῷ Κνιδίῳ τοὺς χρόνους ἀναγραφάμεναι καὶ Διόδωρος ξυμφησιν ὁ Σικελιώτης. Μῆδοι τοίνυν αὖθις ἐκράτουν, καὶ ἅπαντα τοῖς ἐκείνων ἐτάττοντο νόμοις. Ἐτη δὲ καὶ τούτων ἐν τῇ ἀρχῇ διανυσάντων οὐ μείον ἢ τριακόσια Κῦρος ὁ Καμβύσου τὸν Ἀστυάγην καταπολεμήσας, ἐπὶ Πέρσας τὴν ἡγεμονίαν μετήγαγε. Πῶς δὲ οὐκ ἤμελλαν, Πέρσης τε ὧν αὐτὸς ἰθαγενής, καὶ ἅμα χαλιπαίων τοῖς Μῆδοις διὰ τὰς σὺν Ἀστυάγει παρατάξεις; Κρατήσαντες δὲ καὶ οἱ Περσικοὶ βασιλεῖς ὀκτώ τε καὶ εἴκοσι καὶ διακόσια ἔτη, καὶ μέντοι καὶ τούτων ἀρχὴ τελευτώτα διερρῆν, στρατῷ ἐπηλύτῃ καὶ βασιλεῖ ἄλλοτρίῳ καταλυθεῖσα. Ἀλέξανδρος γὰρ ὁ Φιλίππου Δαρείον ἀποκτείναν τὸν Ἀρσάμου τὸν βασιλεῖα, καὶ ἄπασαν τὴν Περσίδα παραστησάμενος ἐς Μακεδονικὴν τὰ πράγματα μετέθηκε πολιτείαν. Οὗτω γὰρ ἦν μεγαλουργὸς ἐς τὰ μέγιστα καὶ ἀμαχώτατος, ὥς, ἐπειδὴ αὐτὸν καὶ ἀποδιῶναι ξυνέβη, δημοῖς τοὺς ἐκείνου διαδόχους, Μακεδόνας γε ὄντας, κατασχεῖν ἐπιπλείστον τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ ὀθνεῖας, καὶ ἐπὶ μέγα δυνάμειος ἀφικέσθαι. Καὶ οἶμαι ἄχρι καὶ ἐς τὸδε τοῦ καιροῦ ἤρχον ἂν καὶ ἐπεκράτουν, τῇ τοῦ οἰκιστοῦ κρατυνόμενοι δόξῃ, εἰ μὴ ἐς ἀλλήλους στασιάζαντες, καὶ θαμὰ κατὰ τε σφῶν αὐτῶν καὶ πρὸς Ῥωμαίους παραταζάμενοι, τοῦ πλείονος ἕκατι, διέλυσαν τὰς οἰκείας δυνάμεις, καὶ οὐκέτι ἀνάλωτοι τοῖς πέλας

[DE REBUS ASSYRIORUM.]

1.

Regnarunt Assyrii inde a Nino et Semiramide usque ad Belem Dercetadæ filium : in hoc enim quum Semiramidis genus defecisset, Belitaran hortulanus ejusque posterior deinceps regnarunt usque ad Sardanapallum, uti Bioni et Alexandro Polyhistori videtur.

2.

Primi omnium, de quibus auditu aliquid accepimus, Assyrii dicuntur totam subegisse Asiam præter Indos, qui ultra Gangem fluvium sedes habent. Ninus ibi primum regiam potestatem constituisse dicitur, et post hunc Semiramis, et deinde omnes horum posteriori usque ad Belem Dercetadæ filium. In hunc enim Belem successio stirpis Semiramidæ desiit, et Belitaras quidam nomine, vir insitor, regionum hortorum prefectus et inspector, inopinato regnum sibi vindicavit, et suæ generi inievit, ut apud Bionem alicubi scribitur et apud Alexandrum Polyhistorum, usque ad Sardanapallum, cujus temporibus quum emarcuisset, ut illi dicunt, regia potestas, Arbaces Medus et Beleys Babylonius, rege interfecto, Assyriis eam ademerunt et in Medicam gentem transtulerunt, annis mille trecentis et paulo amplius jam præterlapsis, inde a quo

primum Ninus in his regionibus rerum potitus erat. Ita enim Ctesiae Cnidio tempora describenti Diodorus etiam Siculus assentitur. Medi itaque rursum imperium sunt adepti, omniaque ipsorum legibus constituebantur. Quum vero etiam hi annis non minus trecentis imperio essent potiti, Cyrus Cambyse filius Astyage debellato ad Persas imperium traduxit. Quo pacto enim id non erat facturum, quum et Persa ipse esset indigena, simulque Medis infensus ob prælia cum Astyage habita? Quum vero etiam Persici reges annis octo et viginti supra ducentos imporassent, etiam horum imperium penitus est collapsum, ab externo exercitu et rege alienigena dissipatum. Alexander enim Philippi filius interfecto Dario rege, Arsami filio, totaque Perside subacta, ad Macedonicum imperium res transtulit. Ita enim rerum gestarum magnitudine exiffie clarus erat belloque insuperabilis, ut etiam postea, quum e vivis excessisset, successores tamen ipsius, Macedones quum essent, alienam exteramque regionem quam diutissime in potestate retinuerint, et ad summam potentiam evaserint. Et sane arbitror eos etiam in hunc usque diem regnatores imperiumque obtenturos fuisse, Alexandri gloria suffultis, nisi inter se dissidentes frequentibusque præliis tum adversus se mutuo tum adversus Romanos habitis, plura habendi studio suas ipsorum vires potentiamque fregissent,

ἰδοῦν. Τοιγάρτοι ἄρξαντες οὐ λίαν ἐλάττωνα χρόνον τῶν Μήδων εἶμι μὴ ἐπτά ἔτεσι δέοντα (πειστέον γὰρ καὶ νταῦθα τῷ Πολυίστορι), ἐς τοσοῦτον δὲ οὐν κρατήσαντες, Παρθυαῖοι γε αὐτοὺς, ἔθνος κατήκουν καὶ ἥμισα ἐν τῷ πρὸ τοῦ ὀνομαστότατον, παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς τοὺς Μακεδόνας. Καὶ εἴτα ἐκείνοι τῶν θλῶν κλῆν Αἰγύπτου ἤγοντο, Ἀρσάκου μὲν πρότερον τῆς ἀποστάσεως ἄρξαμένοι, ὡς καὶ Ἀρσακίδας τοὺς μετ' αὐτὸν ὀνομάζεσθαι, Μιθριδάτου δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον ἐς μέγα τι κλέος τὸ Παρθυαίων ὄνομα ἐξενεγκότος. Ἐβδομήκοντα δὲ ἐτῶν ἤδη ἐπὶ διακοσίοις περὶ ἡρώτων ἀπὸ Ἀρσάκου τοῦ προτέρου ἐς Ἀρτάβανον τὸν ἔσχατον βασιλεῖα, ἥνικα τὰ Ῥωμαίων πράγματα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τῷ Μαμαίᾳ παιδὶ ἐτετάχτο, κατ' ἐκείνο δὲ τοῦ καιροῦ τὸ Χοσρόου τοῦ καθ' ἡμᾶς βασιλεύειν ἤρξατο γένος.

In hoc loco quam maxime offendunt verba : πειστέον γὰρ καὶ νταῦθα τῷ Πολυίστορι κτλ. Statuerat igitur Alexander Polyhistor successores Alexandri M. (i. e. reges Syriæ) Asiam tenuisse septem tantum annis minus quam Medos olim. Medis in antec. tribuuntur anni circiter cententi. Secundum hæc Macedones regnassent an. 293 (331-39 a. C.). Ac revera ita computasse Agathiam liquet ex seqq., ubi Parthi deinceps principatum Asiæ tenuisse dicuntur per annos 270, i. e. usque ad an. 229 p. Chr.; quamquam is quoque computus non est accuratissimus; quum Parthorum imperium eversum sit an. 226 p. C. Sed hoc utut est, satis patet quæ de Macedonum regno inepta produntur, non dicta esse ex mente Alexandri Polyhistoris. Temere hujus auctoris testimonium adduci censuit Niebuhrius ad h. l. Ne longus sim, Alexander hæc tradidisse mihi videtur. « Post Medos, dixerit, in Asia regnarunt Persæ per annos 228 (559-331 a. C.); deinde Alexander ejusque successores, Syriæ reges, per annos 345 (231-87) ad illud usque tempus quo Syriam occupavit Tigranes. Hinc Asiæ principatus penes Parthos erat, qui olim (an. 250 vel 256) sub Arsace a Syris defecerant. Igitur Macedonicæ stirpis reges septem tantum annis minus

quam Medi olim regnarunt. Nam Medi regnarunt annis 252 (252 — 245 = 7). » Sic, puto, Alexander. Agathias eo peccavit quod in calculis subducendis profectus est ab annis 300, quos in antec. Medis assignaverat. Alexander si ita statuisset, perineptus homo foret, et quam erat junior. Deinde quum Macedonum regnum ad annum exputet, jure postulamus etiam Medorum tempora, ex quibus pendet alter computus, accurate fuisse tradita, non vero indicata esse ore rotundo vagisque illis : ἔτη οὐ μείον ἢ τριακόσια (quibus Ctesianus computus, annorum 315, inest). Probabile igitur, Alexandrum pro more suo diversas de Medorum regno sententias protulisse, eam vero, qua Alexandri de Macedonum in Asia temporibus supputatio nititur, ab Agathia confusam esse cum altera. Ceterum annos 252 Medis assignat æqualis Polyhistoris Castor Rhodius (v. fragm. Chron. p. 160); Tigranem vero anno 87 a. C. Seleucidarum regnum occupasse cum Nostro statuit Justinus XL, 1 (Cf. Clinton. F. H. tom. III, p. 340).

ΠΕΡΙ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

Eusebius Pr. Ev. IX, 17 p. 418 sqq. (tom. II, p. 370 sqq. ed. Gaisfd.)

3.

ΕΥΠΟΛΕΜΟΥ

περὶ Ἀβραάμ,

ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Πολυίστορος
Περὶ Ἰουδαίων γραφῆς.

Cap. 17 : Συνάξει δὲ τούτοις καὶ ὁ Πολυίστωρ Ἀλέξανδρος, πολύνους ὢν καὶ πολυμαθὴς ἀνὴρ, τοῖς τε μὴ πάρεργον τὸν ἀπὸ παιδείας καρπὸν πεποιημένοις Ἑλλησι γνωριμώτατος, ὃς ἐν τῇ Περὶ Ἰουδαίων συντάξει τὰ κατὰ τὸν Ἀβραάμ τοῦτον ἱστορεῖ κατὰ λέξιν τὸν τρόπον.

« Εὐπόλεμος δὲ ἐν τῷ Περὶ Ἰουδαίων, τῆς Ἀσσυρίας φησὶ πόλιν Βαβυλῶνα πρῶτον μὲν κτισθῆναι ὑπὸ

3.

EUPOLEMI NARRATIO.

De Abrahamo ex Alexandri Polyhistoris opere
De Judæis.

Hisce Polybistor Alexander plane suffragatur, vir summi ingenii multæque eruditionis idemque Græcis hominibus, qui non leviter et defunctorie doctrinæ fructum degustarunt, longe notissimus. Is igitur in ea quam de Judæis texuit historia res Abrahami sic ad verbum exsequitur.

« Eupolemus, inquit, in ea quam de Judæis Assyriis habet disputatione auctor est primum quidem Babylonem urbem

effecissentque ut non amplius finitimis insuperabiles viderentur, quum alioquin imperassent non minore temporis spatio quam Medi, septem videlicet annis minus; nam etiam hac in re credendum est Polyhistori. Quum itaque tanto tempore imperassent, a Parthis, gente aliis subdita minimeque antea celebri, imperio sunt exuti; qui deinceps eo universo, Ægypto excepta, sunt potiti, Arsace quidem primum defectionis auctore, adeo ut Arsacidae, qui cum secuti sunt, dicti fuerint. Mithridates vero non mollo post ad magnam gloriam Parthorum nomen evexit. Annis autem septuaginta supra ducentos ab Arsace primo ad Artabanum ultimum regem usque elapsis, quum Romanorum res sub Alexandro Mameæ filio essent constitutæ, sub id tempus Chosrois progenies apud nos regnare cepit.

τῶν διασωθέντων ἐκ τοῦ κατακλισμοῦ· εἶναι δὲ αὐτοὺς Γίγαντας· οἰκοδομεῖν δὲ τὸν ἱστορούμενον πύργον. Περὶ τούτου ὑπὸ τῆς τοῦ θεοῦ ἐνεργείας, τοὺς Γίγαντας διασπαρῆναι καθ' ὅλην τὴν γῆν. Δεκάτῃ δὲ γενεᾷ, φησὶν, ἐν πόλει τῆς Βαβυλωνίας Καμαρίνη (ἢ νῦν λεγέιν πόλιν Οὐρίνη, εἶναι δὲ μεθερμηνευομένην Χαλδαίων πόλιν) ἐν τρισκαίδεκάτῃ [fort. ἐν τοίνυν δ.] γενέσθαι Ἀβραάμ γενεᾷ, εὐγενεῖα καὶ σοφίᾳ πάντας ὑπερβεβηκότα, ὃν δὴ καὶ τὴν ἀστρολογίαν καὶ Χαλδαϊκὴν εὐρεῖν, ἐπὶ τε τὴν εὐσέβειαν ὀρμήσαντα εὐαρεστήσαι τῷ θεῷ. Τοῦτον δὲ διὰ τὰ προστάγματα τοῦ θεοῦ εἰς Φοινίκην ἐλθόντα κατοικῆσαι, καὶ τροπὰς ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τὰ ἄλλα πάντα διδάξαντα τοὺς Φοινίκας εὐαρεστήσαι τῷ βασιλεῖ αὐτῶν. Ὑστερον δὲ Ἀρμενίου ἐπιστρατεῦσαι τοῖς Φοινίξιν· νικησάντων δὲ καὶ αἰχμαλωτισαμένων τὸν ἀδελφίδου αὐτοῦ, τὸν Ἀβραάμ μετὰ οἰκετῶν βοθησάντα ἐγκρατῇ γενέσθαι τῶν αἰχμαλωτισαμένων, καὶ τῶν πολεμίων αἰχμαλωτίσαι τέκνα καὶ γυναῖκας. Πρέσβειον δὲ παραγενομένων πρὸς αὐτόν, ὅπως χρήματα λαβὼν ἀπολυτρώσῃ ταῦτα, μὴ προελέσθαι τοῖς δυστυχούσιν ἐπεμβαίνειν, ἀλλὰ τὰς τροπὰς λαβόντα τῶν νεανίσκων ἀποδοῦναι τὰ αἰχμάλωτα, ξενισθῆναι τε αὐτὸν ὑπὸ πόλεως ἱερὸν Ἀργαριζίν, ὃ εἶναι μεθερμηνευόμενον ὄρος Ὑψίστου· παρὰ δὲ τοῦ Μελχισεδὲκ ἱερέως ὄντος τοῦ Θεοῦ καὶ βασιλεύοντος λαβεῖν δῶρα. Αἰμοῦ δὲ γενομένου, τὸν Ἀβραάμ ἀπαλλαγῆναι εἰς Αἴγυπτον πανοικίᾳ χάρεϊ κατοικεῖν, τὴν τε γυναῖκα αὐτοῦ τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων γῆμαι, φάντος αὐ-

τοῦ ἀδελφῆν· εἶναι. Περισσότερον δὲ ἱστορήσεν ὅτι οὐκ ἡδύνατο αὐτῇ συγγενέσθαι, καὶ ὅτι συνέβη φθιρέσθαι αὐτοῦ τὸν λαὸν καὶ τὸν οἶκον· μάντις δὲ, αὐτοῦ καλέσαντος, τοῦτο φάναι, μὴ εἶναι χήραν τὴν γυναῖκα· τὸν δὲ βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων οὕτως ἐπιγνῶναι, ὅτι γυνὴ ἦν τοῦ Ἀβραάμ, καὶ ἀποδοῦναι αὐτὴν τῷ ἀνδρί. Συζήσαντα δὲ τὸν Ἀβραάμ ἐν Ἠλιουπόλει τοῖς Αἰγυπτίων ἱερεῦσι πολλὰ μεταδιδάξαι αὐτοὺς, καὶ τὴν ἀστρολογίαν καὶ τὰ λοιπὰ τούτου αὐτοῖς εἰσηγήσασθαι, φάμενον Βαβυλωνίους ταῦτα καὶ αὐτὸν εὐρηκέναι, τὴν δὲ εὐρησιν αὐτῶν εἰς Ἐνῶχ ἀναπέμπειν, καὶ τούτου εὐρηκέναι πρῶτον τὴν ἀστρολογίαν, οὐκ Αἰγυπτίους. Βαβυλωνίους γὰρ λέγειν πρῶτον γενέσθαι Βῆλον, ὃν εἶναι Κρόνον· ἐκ τούτου δὲ γενέσθαι Βῆλον καὶ Χαναάν, τούτου δὲ τὸν Χαναάν γενῆσαι τὸν πατέρα τῶν Φοινίκων, τούτου δὲ Χοῦμ υἱὸν γενέσθαι, ὃν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων λέγεσθαι Ἀσβολον, πατέρα δὲ Αἰθιοπῶν, ἀδελφὸν δὲ τοῦ Μεστράτη, πατέρα Αἰγυπτίων. Ἑλλήνας δὲ λέγειν τὸν Ἀτλαντα εὐρηκέναι ἀστρολογίαν· εἶναι δὲ τὸν Ἀτλαντα τὸν αὐτὸν καὶ Ἐνῶχ· τοῦ δὲ Ἐνῶχ γενέσθαι υἱὸν Μαθουσάλαν, ὃν πάντα δι' ἀγγελῶν Θεοῦ γνῶναι, καὶ ἡμᾶς οὕτως ἐπιγνῶναι.

4.

ΑΡΤΑΠΑΝΟΥ

Περὶ τοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς αὐτῆς γραφῆς
τοῦ Πολυτίστορος.

Cap. 18 : Ἀρτάπανος δὲ φησιν ἐν τοῖς Ἰουδαϊκοῖς

ac postmodo turrin illam historicorum omnium ore jactatam ab iis qui diluvium effugissent (Gigantes illi erant) excitatam, eaque deinde summa numinis potestate disiecta, toto passim orbe distractas ac dissipatas Gigantes. Idem ætate decima Camarinæ, quæ Babylonis civitas est, quamque Urien nonnulli vocant, Græci Chaldæopolin interpretantur, Abrahamum natum esse tradit, qui quum nobilitate et sapientia omnes antiret, tum vero astrologiam pariter et Chaldaicam invenerit, et singulari studio pietatis divinam sibi gratiam conciliarit. Hunc porro divino jussu, colloca loco rerum suarum in Phœnicia domicilio, solis lunæque conversiones ac reliqua id genus omnia Phœnices docuisse, quæ res summe gratiosum eum apud regem effecerit. Postea vero quum appetitos bello Phœnices Armenii superassent, ipsumque Abrahami nepotem captivum abducerent, Abrahamum servorum manu stipatum auxilium ei tulisse, victores suam in potestate redegit, eorumque liberos et uxores belli jure captos abegisse. Verum legatis ad ipsum ab hoste missis, qui captivos pecunia redimerent, victis cum insultare ferocibus noluisse, sed militum suorum stipendio contentum captivos liberaliter reddidisse. Addit insuper eum in sacro urbis Argarizin, hoc est Altissimi monte, susceptum hospitio, dona simul a Melchisedeco dei sacerdote, qui ibidem regnabat, accepisse. Postmodum urgente fame Abrahamum in Ægyptum cum universa familia secessisse, ibique fixa sede, cum ejus uxore, quam sororem ille suam vocaret, Ægyptiorum regem matrimonium iniisse. Hic vero fusus exsequitur, quemadmodum nec

illius congressu rex frui potuerit, et populum ejus universum regiamque adeo familiam gravissima pestis invaserit: tandemque rex, consultis vatibus minime viduam esse mulierem respondentibus, ubi eam Abrahami uxorem esse comperisset, viro suo reddiderit. Ceterum quum apud Heliopolim Abrahamus Ægyptiorum sacerdotum consuetudine plurimum uteretur, multa ipsos necnon astrologiam quæque ad eam pertinent omnia, illo docente didicisse tradit, sic tamen eorum inventionem Babylonis atque Abrahamo ipsi attribuens, ut principem illorum auctorem Enochum fuisse statuat, quippe qui primus omnium astrologiam invenerit, non autem Ægyptii. Enimvero Babylonios dicere solitos, primum exstitisse Belum, qui Saturnus vulgo nominetur, quique Belum alterum cum Chanaanæ suscepit: hunc vero Chanaanem Phœnicem parentem genuisse, cujus filius Chumus exstiterit, quem Asbolum Græci nominant: eum Mestrami fratrem, Æthiopumque simul et Ægyptiorum parentem fuisse: tametsi Atlantem Græci astrologiæ inventorem esse velint; sed nimirum Atlantem eundem esse quem Enochum, qui Methusalamum filium habuerit, huncque ab angelis dei omnia didicisse, quæ tandem ad nos cognitionemque nostram permanarint.

4.

ARTAPANI NARRATIO.

De eodem, ex eodem Polyhistoris opere.

Artapanus in rerum Judaicarum historia Judeos scribit Ermiuth nominari, quæ vox, si græce loqui velis, Judæos

τοὺς μὲν Ἰουδαίους ὀνομάζεσθαι Ἑρμιούθ', δ εἶναι μεθερμηνευθέν κατὰ τὴν Ἑλλάδα φωνήν, Ἰουδαῖοι καλεῖσθαι δὲ αὐτοὺς Ἑβραῖους ἀπὸ Ἀβραάμου. Τοῦτον δὲ φησι πανοικία ἔλθεῖν εἰς Αἴγυπτον πρὸς τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα Φαρεθώνην, καὶ τὴν ἀστρολογίαν αὐτὸν διδάξει· μέιναντα δὲ ἐτὶ ἐκεῖ εἴκοσι πάλιν εἰς τοὺς κατὰ Συρίαν ἀπαλλαγῆναι τόπους· τῶν δὲ τούτῳ συνελόντων πολλοὺς ἐν Αἰγύπτῳ καταμεῖναι διὰ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς χώρας. Ἐν δὲ ἀδεσπότοις εὗρομεν τὸν Ἀβραάμ ἀναφέροντα εἰς τοὺς Γίγαντας, τούτους δὲ οἰκούντας ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ, διὰ τὴν ἀσέβειαν ὑπὸ τῶν θεῶν ἀναιρεθῆναι, ὧν ἕνα Βῆλον ἐκφρεύοντα τὸν θάνατον ἐν Βαβυλῶνι κατοικῆσαι, πύργον τε κατασκευάσαντα ἐν αὐτῷ διαιτᾶσθαι, ὃν δὴ ἀπὸ τοῦ κατασκευάσαντος Βῆλου Βῆλον ὀνομασθῆναι. Τὸν δὲ Ἀβραμὸν τὴν ἀστρολογικὴν ἐπιστήμην παιδευθέντα πρῶτον μὲν ἔλθεῖν εἰς Φοινίκην, καὶ τοὺς Φοινίκας ἀστρολογίαν διδάξει, ὕστερον δὲ εἰς Αἴγυπτον παραγενέσθαι.

5.

ΜΟΛΩΝΟΣ

Περὶ τοῦ αὐτοῦ

ἀπὸ τῆς αὐτῆς γραφῆς.

Cap. 19 : Ὁ δὲ τὴν συσκευὴν τὴν κατὰ Ἰουδαίων γράφας Μόλων, κατὰ τὸν καταχλισμὸν φησιν ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ἀπελθεῖν τὸν περιλειθθέντα ἄνθρωπον μετὰ τῶν υἱῶν, ἐκ τῶν ἰδίων ἐξελαυνόμενον ὑπὸ τῶν ἐγγυρίων· διανύσαντα δὲ τὴν μεταξὺ χώραν ἔλθεῖν εἰς τὴν ὀρεινὴν τῆς Συρίας οὖσαν ἔρημον. Μετὰ δὲ τρεῖς γενεάς Ἀβραάμ γενέσθαι, ὃν δὴ μεθερμηνεύεσθαι Πατὴρ φιλίων.

sonet; eodem vero Abrahami ex nomine Hebraeos nuncupari. Abrahamum autem in Aegyptum cum universa familia ad Pharethonem Aegyptiorum regem sese contulisse, quem quum astrologiae praeceptis instituisset, atque viginti continentes annos ibidem degisset, in Syriam denuo remigrasse, plerisque suorum ob regionis ubertatem in Aegypto residentibus. Quamquam in libris quibusdam, quorum auctores incerti sunt, Abrahamum invenimus ad Gigantes ferri; hos porro quum Babyloniam incoherent a diis propter impietatem extinctos ac sublato fuisse, uno tantum Belo superstite, qui exitio subductus Babylonem tenuerit, sedemque sibi in ea turri, quam ipsemet excitaverat, quamque Belum conditoris ex nomine appellavit, delegerit. Abrahamum autem astrologiam apprime callentem, primum in Phoeniciam, ubi Phoenices eadem scientia imbuerit, ac deinde in Aegyptum migrasse.

5.

MOLONIS NARRATIO

De eodem, ex eodem Alexandri opere.

Molo, qui adversus Judaeos opus integrum edidit, virum quendam, qui cum filiis diluvium effugerat, ab indigenis ex Armenia petum, acibusque ac possessionibus ejectum suis,

λον, ὃν δὴ σοφὸν γενόμενον τὴν ἐρημίαν μεταδιώκειν· λαβόντα δὲ δύο γυναῖκας, τὴν μὲν ἐντοπίαν συγγενῆ, τὴν δὲ Αἰγυπτίαν θεράπειναν, ἐκ μὲν τῆς Αἰγυπτίας γεννησάι υἱοὺς ἑβ', οὓς δὴ εἰς Ἀραβίαν ἀπαλλαγέντας διελέσθαι τὴν χώραν, καὶ πρώτους βασιλεῦσαι τῶν ἐγγυρίων· ὅθεν ἔως καθ' ἡμᾶς δώδεκα εἶναι βασιλεῖς Ἀράβων ὁμωνύμους ἐκείνους. Ἐκ δὲ τῆς γαμετῆς υἱὸν αὐτῷ γενέσθαι ἕνα, ὃν Ἑλληνιστὶ Γέλωτα ὀνομασθῆναι. Καὶ τὸν μὲν Ἀβραάμ γῆρα τελευτῆσαι· Γέλωτος δὲ καὶ γυναῖκος ἐγγυρίου υἱοὺς ἑνδεκα γενέσθαι, καὶ δωδέκατον Ἰωσήφ, καὶ ἀπὸ τούτου τρίτον Μωσῆν. »

Τοσαῦτα δὲ Πολύστρω, οἷς μετ' ἕτερα ἐπιφέρει λέγων·

« Μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον τὸν θεὸν τῷ Ἀβραάμ προστάζει, Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν ὀλοκαρπῶσαι αὐτῷ· τὸν δὲ ἀναγαγόντα τὸν παῖδα ἐπὶ τὸ ὄρος πυρὰν νῆσαι καὶ ἐπιθεῖναι τὸν Ἰσαὰκ. Σφάζειν δὲ μέλλοντα κωλυθῆναι ὑπὸ ἀγγέλου, κριὸν αὐτῷ πρὸς τὴν κάρπωσιν παραστήσαντος. Τὸν δὲ Ἀβραάμ τὸν μὲν παῖδα καθελεῖν ἀπὸ τῆς πυρᾶς, τὸν δὲ κριὸν καρπῶσαι.

6.

ΦΙΛΩΝΟΣ

Περὶ τοῦ αὐτοῦ.

Cap. 20 : Φησὶ δὲ περὶ τούτου καὶ Φίλων ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Περὶ Ἱεροσόλυμα·

Ἐκλυον ἀρχηγόνους τὸ μυρίον ὥς ποτε θεσμοὶ Ἀβραάμ κλυτοῦς ὑπέρτερον ἄμμιτι δεσμῶν Παμφαῖς, πλήμυρε, μεγαυχτοῖσι λογιμοῖς οἰοφίλῃ θέλγητρα. Λιπόντι γὰρ ἀγλαὸν ἔρχος αἰνοφύτων, ἔκκαυμα βροτήπου αἰνετὸς ἰσχυων.

intermedia regione peragata in desertis Syriam montes cessasse commemorat. Abrahamum vero post tertiam aetatem natum esse, cujus nomen Patris amicum significet. Eundem, quum sapientiae laude praestaret, solitudinem percurrisse ac perlustrasse universam : tum duabus ductis uxoribus, altera quidem indigena et affini, Aegyptia vero altera, quae servitutem ante serviebat ; ex Aegyptia liberos duodecim genuisse, qui in Arabiam profecti eam inter se dividerint, locique hominibus principes imperaverint : ex quo factum sit ut reges Arabum duodecim primis illis cognomines ad nostra usque tempora numerentur. Ex legitima autem uxore filium unicum suscepisse, cujus nomen apud Graecos γέλωτα, i. e. risum, sonet, quique Abrahamo seniore jam defuncto, liberos ex conjugē indigena duodecim procreavit, quorum postremo Josepho nomen fuit, a quo Moses tertius numeretur. » Haec Polyhistor, qui nonnullis interjectis, rursus ita subdit : « Paullo post jussu a deo Abrahamum fuisse ait, ut Isaacum filium ipsi in holocaustum immolaret, eundem adolescente secum in montem abducto, succensisse pyram, eique simul Isaacum imposuisse. Verum ipsi, quum jam filium jugulaturus esset, ab angelo facinus inhibente arietem ad sacrificium oblatum esse, quem ille, subducto pyrae filio, immolavit. »

Ἀθάνατον ποίησεν ἔην φάτιν, ἐξ ἧτ' ἐκείνου
ἐκγονος αἰνογόνοιο πολύμνιον ἔλλαχε κῦδος.
Ἀρτίχερος θεκτοῖο ξιφηφόρον ἐντύνοντος
λήμματα, καὶ σφαράγιοι παρακλιδὸν ἀδροισθέντας,
ἀλλ' ὁ μὲν ἐν χεῖραςσι κερασφόρον ὥπασε κριόν·

καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα. »

Ταῦτα μὲν δὴ ἀπὸ τῆς προειρημένης τοῦ Πολυίστο-
ρος γραφῆς.

Φίλωνος] « Is credo est, quem Josephus In
Apion. I, p. 1051 Demetrio et Eupolemo annume-
rat, ac πρεσβύτερον Φίλωνα vocat : fortassis ut eum
a Philone Judæo et Philone Byblio distinguat, qui
ambo juniores. At sequentes vetustioris hujus
poetæ versus, mihi quidem tenebræ καὶ μηδὲν ὕγιες.
Nec manuscripti codices hilum juvant. Saltu igitur
hæc superare malui, quam in singulis fere verbis
offendere. » VICER.

7.

ΚΛΕΟΔΗΜΟΥ ΤΟΥ ΚΑΙ ΜΑΛΧΟΥ.

Josephus Ant. Jud. I, 15 init. (et Euseb. P. E.
IX, 20, p. 422, B) : Ἰαμεῖδ' αὐτὸς Χετούραν ὕστερον,
ἐξ ἧς αὐτῷ παῖδες ἐξ γίνονται, πρὸς τε πόνους καρτε-
ροὶ καὶ δεινοὶ συνίεναι· Ζαμβράνης, Ἰαζάρης, Μαδά-
νης, Μαδιάνης, Ἰωσοῦθακος, Σούος. Φύονται δὲ καὶ
τούτοις παῖδες· καὶ Σούου μὲν Σαβαθάνης γίνεται καὶ
Δαδάνης. Τούτου δὲ Λατούσιμος, Ἀσσυρις, Λουό-
μης· Μαδιάνου δὲ Ἐφᾶς, Ὠφρήν, Ἀνωχος, Ἐβιδᾶς,
Ἐλδᾶς. Τούτοις ἅπασι τοῖς παισὶ καὶ υἱοῖσις Ἀβρα-
μὸς ἀποικίων στόλους μηχανᾶται, καὶ τὴν τε Τρωγλο-
δίτιν καταλαμβάνουσι, καὶ τὴν τῆς Εὐδαίμονος Ἀρα-
βίας, ὅσον ἐπὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καθήκει. Λέγει-
ται δὲ ὡς οὗτος ὁ Ὠφρήν (Ἀφρήν Eus.) στρατεύσας

7.

Duxit ille (*Abrahamus*) Cheturam, ex qua nati sunt
ei sex filii, viribus ad labores et acri ingenio præditi : Zam-
branes, Jazares, Madanes, Madianes, Josubacus, Suus.
Ipsis vero etiam liberi nascuntur : et Suo quidem Sabatha-
nes atque Dadanes. Huic autem Latuismus, Assuris, Luom-
es; Madiane vero Ephas, Ophren, Anochus, Ebidas,
Eldas. Filiis his omnibus ac nepotibus Abrahamus deducendi
colonias auctor fuit, terramque occupaverunt Troglodyti-
cam et regionem Arabiæ Feliciæ, quatenus ad Rubrum mare
profenditur. Dicitur autem Ophrenem expeditione in
Libyam suscepta ipsam occupasse, ejusque nepotes, collo-
catis in ea sedibus, terram ex illius nominæ Africam duncupasse.
Hujus autem sermonis testem habeo etiam Alexandrum Polyhistorum,
qui sic loquitur : « Cleodemus vates, qui et Malchus vocatur, rerum
Judaicarum historiam contexens, sicuti etiam Moyses Judæorum
legislator narravit, Abrahamo natus esse dicit plures ex Chetura liberos. »
Refert autem illorum etiam nomina, tres recensens, Apheram,
Surim, Japhram. A Suri quidem Assyriam appellatam : a
duobus vero, Apher et Japhra, urbem Aphram et regionem
Africam nomen accepisse. Hos porro Herculi

ἐπὶ τὴν Λιβύην κατέσχευεν αὐτὴν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ,
κατοικήσαντες ἐν αὐτῇ, τὴν γῆν ἀπὸ τοῦ ἐκείνου ὀνό-
ματος Ἀφρικὴν προσηγόρευσαν. Μαρτυρεῖ δέ μου τῷ
λόγῳ καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Πολυίστωρ, λέγων οὕτως·
« Κλεόδημος δὲ φησὶν ὁ προφήτης, ὁ καὶ Μάλχος,
ὁ ἱστορῶν τὰ περὶ Ἰουδαίων, καθὼς καὶ Μωϋσῆς ἱστό-
ρησεν ὁ νομοθέτης αὐτῶν, ὅτι ἐκ τῆς Χετούρας Ἀβράμῳ
ἐγένοντο παῖδες ἱκανοί. » Λέγει δὲ αὐτῶν καὶ τὰ ὀνό-
ματα, ὀνομάζων τρεῖς, Ἀφέραν, Σουρεῖμ, Ἰάφραν
(Ἀφέρ, Ἀσοῦρ, Ἀφράν Eus.). Ἀπὸ Σουρεῖμ μὲν τὴν
Ἀσσυρίαν κεκληῖσθαι, ἀπὸ δὲ τῶν δύο, Ἀφέρα τε καὶ
Ἰάφρα, πόλιν τε Ἀφραν καὶ τὴν χώραν Ἀφρικὴν ὀνο-
μασθῆναι. Τούτους γὰρ Ἡρακλεῖ συστρατεύουσι ἐπὶ
Λιβύην καὶ Ἀνταῖον, γήμαντά τε τὴν Ἀφρα θυγατέρα
Ἡρακλέα γεννηῖσθαι υἱὸν ἐξ αὐτῆς Διδωρον (Διόδωρον
E.), τούτου δὲ γενέσθαι Σοφῶνα (Σοφωναῖν Eus.),
ἀφ' οὗ τοὺς βαρβάρους Σόφακας (Σοφᾶς Eus.) λέ-
γεται.

8.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Περὶ τοῦ Ἰακώβ.

Euseb. l. I. cap. 21 : Ἀπίωμιν δὲ πάλιν ἐπὶ τὸν
Πολυίστορα.

« Δημήτριός φησι τὸν Ἰακώβ γεγόμενον ἐτῶν ἐβδο-
μήκοντα πέντε φυγεῖν εἰς Χαρρὰν τῆς Μεσοποταμίας,
ἀποσταλέντα ὑπὸ τῶν γονέων διὰ τῆς πρὸς ἀδελφὸν
κρυφίαν ἔχθραν Ἡσαῦ, διὰ τὸ εὐλογῆσαι αὐτὸν πατέρα
δοκοῦντα εἶναι τὸν Ἡσαῦ, καὶ ὅπως λάθῃ ἐκείθεν γυ-
ναῖκα. Ἀφορμῆσαι οὖν τὸν Ἰακώβ εἰς Χαρρὰν τῆς
Μεσοποταμίας, τὸν δὲ πατέρα καταλιπόντα Ἰσαὰκ
ἐτῶν ἑκατὸν τριάκοντα ἑπτὰ, αὐτὸν δὲ ὄντα ἐτῶν ἐβδο-

contra Libyam et Antæum militanti auxilium tulisse ait;
Herculem etiam, quum Aphræ filiam uxorem duxisset, ex
illa genuisse Didorum; ex hoc vero Sophonem progeneratum,
a quo Sophaces inter Barbaros nomen habent.

8.

E DEMETRIO.

De Jacobo.

Deinceps ad Polyhistorum redeamus. « Demetrius, in-
quit, auctor est Jacobum annos quinque et septuaginta
natum, Charram Mesopotamiæ civitatem confugisse, idque
parentum suorum voluntatem seculum, partim ut occubito
Esau fratris odio subduceret, paternam jactura benedi-
ctionis, quam sibi ipse furtim simulata Esau specie Jaco-
bus expresserat, concitato; partim ut inde uxorem duceret.
Sic igitur eum, relicto Isaaco parente septimum ac
trigesimum supra centesimum annum agente, hanc in ur-
bem pervenisse, ubi jam ipse annum septimum ac septua-
gesimum attigisset. Eundem post septem annos quos ibi
versatus erat, filias Labani materni avunculi duas, Lia-
m et Rachelem, duxisse, circa annum ætatis quartum et octo-

μήκοντα ἐπτά. Διατρίψαντα οὖν αὐτὸν ἐκεῖ ἐπτά ἔτη
 Λάβαν τοῦ μητρώου δύο θυγατέρας γῆμαι, Λείαν καὶ
 Ῥαχὴλ, ὄντα ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων· καὶ γενέ-
 σθαι ἐν ἐπτά ἔτεσιν ἄλλοις αὐτῷ παιδία ἰδ'· ὀγδόῃ μὲν
 ἔτει, μηνὶ δεκάτῳ, Ῥουβὶν· καὶ τῷ ἔτει τῷ ἐννάτῳ, μηνὶ
 ἑκτῷ, Λευὶν· τῷ δὲ ἐνδεκάτῳ ἔτει, μηνὶ τετάρτῳ,
 Ἰούδαν. Ῥαχὴλ τε μὴ τέκτουσαν ζηλωσαὶ τὴν ἀδελ-
 φήν, καὶ παρακοιμίσαι τῷ Ἰακώβ τὴν ἑαυτῆς παιδί-
 σκην Ζελαφάν, τῷ αὐτῷ χρόνῳ ᾧ καὶ Βάλλαν συλλα-
 βεῖν τὸν Νεφθαλεμ, τῷ ἐνδεκάτῳ ἔτει, μηνὶ πέμπτῳ,
 καὶ τεκεῖν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει μηνὶ δευτέρῳ υἱόν, ὃν
 ὑπὸ Λείας Γὰδ (vg. Γὰδ) ὀνομασθήναι· καὶ ἐκ τῆς
 αὐτῆς τοῦ αὐτοῦ ἔτους καὶ μηνὸς δωδεκάτου ἑτερον τε-
 κεῖν, ὃν καὶ αὐτὸν προσαγορευθῆναι ὑπὸ Λείας Ἀσήρ.
 Καὶ Λείαν πάλιν ἀντὶ τῶν μήλων τῶν μανδραγόρου,
 ἃ Ῥουβὶν εἰσενεγκεῖν παρὰ Ῥαχὴλ, συλλαβεῖν ἐν
 γαστρὶ, καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τὴν παιδίσκην αὐτῆς Ζελ-
 φάν, τῷ δωδεκάτῳ ἔτει, μηνὶ τρίτῳ, καὶ τεκεῖν τοῦ
 αὐτοῦ ἔτους μηνὸς δωδεκάτου υἱόν, καὶ ὄνομα αὐτῷ
 θέσθαι Ἰσαχάρ. Καὶ πάλιν Λείαν τῷ τρισκαίδεκάτῳ
 ἔτει, μηνὶ δεκάτῳ υἱὸν ἄλλον τεκεῖν ᾧ ὄνομα Ζαβου-
 λών, καὶ τὴν αὐτὴν τῷ τεσσαρεσκαίδεκάτῳ ἔτει μηνὶ
 ὀγδόῳ τεκεῖν υἱὸν ὀνόμα Δάν. Ἐν ᾧ καὶ Ῥαχὴλ λα-
 βεῖν ἐν γαστρὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ, ᾧ καὶ Λείαν τεκεῖν θυ-
 γατέρα Δείναν, καὶ τεκεῖν τῷ τεσσαρεσκαίδεκάτῳ ἔτει

μηνὶ ὀγδόῳ υἱόν, ὃν ὀνομασθήναι Ἰωσήφ, ὥστε γεγο-
 νέναι ἐν τοῖς ἐπτά ἔτεσι τοῖς παρὰ Λάβαν δώδεκα παι-
 δία. Θέλοντα δὲ τὸν Ἰακώβ πρὸς τὸν πατέρα εἰς Χα-
 ναὰν ἀπιέναι, ἀξιωθέντα ὑπὸ Λάβαν ἄλλα ἔτη ἐξ μεῖ-
 ναι, ὥστε τὰ πάντα αὐτὸν μεῖναι ἐν Χαρρὰν παρὰ
 Λάβαν ἔτη εἴκοσι. Πορευομένου δὲ αὐτοῦ εἰς Χαναὰν
 ἄγγελον τοῦ Θεοῦ παλαῖσαι, καὶ ἀψαθαι τοῦ πλάτους
 τοῦ μηροῦ τοῦ Ἰακώβ· τὸν δὲ ναρκήσαντα ἐπισκάζειν·
 ὁθεν οὐκ ἐσθίεσθαι τῶν κτηνῶν τὸ ἐν τοῖς μηροῖς νεῦ-
 ρον. Καὶ φάναι αὐτῷ τὸν ἄγγελον, ἀπὸ τοῦδε μηκέτι
 Ἰακώβ, ἀλλ' Ἰσραὴλ ὀνομασθήσεσθαι. Καὶ ἔλθειν
 αὐτὸν τῆς Χαναὰν γῆς εἰς ἑτέραν πόλιν Σικίμων,
 ἔχοντα παιδία Ῥουβὶν ἐτῶν ἰδ' μηνῶν δυοῖν, Συμεῶνα
 ἐτῶν ἰδ' (ἰα' C. F. G.) μηνῶν τεσσάρων, Λευὶν ἐτῶν
 ἰδ' (ἰ' C. F. G.) μηνῶν ἑξ, Ἰουδάν ἐτῶν θ' μηνῶν
 ὀκτῶ, Νεφθαλεμ ἐτῶν ὀκτῶ μηνῶν δέκα (τρίων C.
 F. G.), Γὰδ ἐτῶν ὀκτῶ μηνῶν δέκα, Ἀσήρ ἐτῶν ὀκτῶ,
 Ἰσαχάρ ἐτῶν ὀκτῶ, Ζαβουλὼν ἐτῶν ἐπτά μηνῶν
 δυοῖν, Δείναν ἐτῶν ἑξ μηνῶν τεσσάρων, Ἰωσήφ ἐτῶν
 ἑξ μηνῶν τεσσάρων. Παροικῆσαι δὲ Ἰσραὴλ παρὰ
 Ἐμμώρ ἔτη δέκα, καὶ φθαρῆναι τὴν Ἰσραὴλ θυγατέρα
 Δείναν ὑπὸ Συχέμ τοῦ Ἐμμώρ υἱοῦ, ἐτῶν οὖσαν δεκα-
 ἑξ μηνῶν τεσσάρων. Ἐξאלλομένου δὲ τοῦ Ἰσραὴλ
 υἱοῦ, Συμεῶνα μὲν ὄντα ἐτῶν εἰκοσιενὸς μηνῶν τεσ-
 σάρων, Λευὶν δὲ ἐτῶν εἴκοσι μηνῶν ἑξ, ἀποκτείναι τὸν
 τε Ἐμμώρ, καὶ Συχέμ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ πάντας

genitum, aliorumque septem annorum spatio liberos omnino
 suscepisse duodecim. Quippe octavi anni mense decimo Ru-
 benum genuisse, noni octavo Simeonem, decimi sexto Le-
 vinum, undecimi quarto Judam. Tum vero a Rachele,
 quod sterilis esset, muliebri adversus sororem invidia fla-
 grante, Zelpham ancillam in Jacobi lectum eodem tempore
 submissam esse, quo etiam Balla Nephthalimum concepi-
 rit, anni scilicet undecimi mense quinto, ac duodecimi
 secundo filium peperisse, quem Gadum Lia nominaverit;
 alterumque deinceps ejusdem anni mense duodecimo, cui
 Aseris nomen eadem Lia dederit. Rursus vero Liam pro
 mandragoræ pomis, quæ Rubenus ad Rachelem attulerat,
 eodemque tempore Zelpham ancillam, hoc est anni duode-
 cimi mense tertio, filium concepisse, ejusdemque anni
 duodecimo genuisse, quem Issacharem nuncupavit. Atque
 iterum Liam decimi tertii decimo alterum suscepisse nomine
 Zabulonem, iterumque decimi quarti octavo Danum pepe-
 risse. Rachelem vero quum eodem fere tempore, quo Lia
 Dinam filiam susceperat, uterum gestare cepisset, anni
 decimi quarti mense octavo filium procreasse, quem Jose-
 phum appellavit; atque ita liberos omnino duodecim Ja-
 cobo, septem annis quibus apud Labanum vixerat, natos
 fuisse. Jam vero, ad patrem licet in terram Chanaanem
 redire cupientem, Labani tamen precibus victum alios sex
 annos ibidem commoratum esse, itaque Charrae apud La-
 banum totos et continentes viginti annos egisse. Quibus
 exactis, patriam repulenti obvium Dei angelum, postquam
 aliquamdiu cum eo luctatus esset, femur ejus qua parte
 laetius est, percussisse, Jacobumque simul eo membro tor-
 porentem claudicare cepisse. Quo factum deinceps, ut ex

pecudibus femoris nervum Judæorum attingat nemo. Ab
 angelo autem futurum audiisse, ut in posterum non Jaco-
 bus, sed Israel vocaretur. Itaque in eam terræ Chanaan
 successisse partem, quæ Sicimis adversa esset, liberorum
 suorum comitatu stipatum. E quibus Rubenus annos duo-
 decim mensesque duos natus erat, Simeon annos totidem
 ac menses quattuor, Levinus annos duodecim mensesque
 sex, Judas annos novem ac menses octo, Nephthalinus
 annos octo mensesque decem, Gadus totidem, Aser et Is-
 sachar annos octo, Zabulon annos septem mensesque duos,
 Dina et Josephus annos sex et menses quattuor. Ceterum
 Israelem annis sibi decem juxta Emmorein domicilium de-
 legisse; cujus filiaæ Dinæ annos natæ sedecim mensesque
 quattuor, quum Sychemus Emmoris filius stuprum obtu-
 lisset, Symeonem, qui mensem quartum supra annum vi-
 gesimum primum, et Levinum, qui mensem sextum supra
 annum vigesimum ageret, Israelis filios, sororis injuria
 graviter commotos, Emmonem ac Sychemum ejus filium,
 maresque universos impetu facto cecidisse, quo tempore
 annorum septem supra centum Jacobus esset. Eum porro,
 quum Lusam Bethelis urbem venisset, a Deo jussum, re-
 lictio Jacobi nomine, Israelem nuncupari cepisse. Tum
 Caphratham, indeque Ephratham, quam Bethlehem vocant,
 petiisse, ubi Rachel, suscepto Benjamin, diem su-
 premum obierit, postquam annos tres et viginti cum ea Ja-
 cobus vixisset; inde rursus Mambren Clebronis oppidum
 ad Isaacum patrem venisse. At Josephum eo tempore quum
 esset annorum septendecim, Ægyptiis venditum, totos tre-
 decim annos in vinculis fuisse, donec ipse quidem tricesi-
 mum, Jacobus vero decimum supra centesimum ætatis an-

τοὺς ἄρσενας, διὰ τῆς Δείνης τὴν φθοράν· Ἰακώβ δὲ τότε εἶναι ἑτῶν ἑκατὸν ἑπτὰ. Ἐλθόντα δὲ οὖν αὐτὸν εἰς Λουζὰ τῆς Βαιθλ, φάναι τὸν Θεὸν μηκέτι Ἰακώβ ἀλλ' Ἰσραὴλ ὀνομάζεσθαι. Ἐκεῖθεν δὲ ἔλθειν εἰς Χαφραθὰ, ἔσθην παραγενέσθαι εἰς Ἐφραθὰ, ἣν εἶναι Βηθλεὲμ, καὶ γεννῆσαι αὐτὸν ἐκεῖ Βενιαμὴν, καὶ τελευτῆσαι Ῥαχὴλ, τεκοῦσαν τὸν Βενιαμὴν, συμβιώσαι δ' αὐτῇ τὸν Ἰακώβ ἑτῆ εἰκοσιτρία. Αὐτόθεν δὲ ἔλθειν τὸν Ἰακώβ εἰς Μαμβρὶ τῆς Χεβρών, πρὸς Ἰσαὰκ τὸν πατέρα. Εἶναι δὲ τότε τὸν Ἰωσήφ ἑτῶν δεκαεπτὰ, καὶ πρᾶθῆναι αὐτὸν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ μείναι ἑτῆ δεκατρία, ὥστ' εἶναι αὐτὸν ἑτῶν τριάκοντα. Ἰακώβ δὲ ἑτῶν ἑκατὸν δέκα, ἐν ᾧ καὶ τελευτῆσαι τὸν Ἰσαὰκ ἔτει ἐνὶ ἔμπροσθεν, ἑτῶν ὄντα ἑκατὸν ὀγδοήκοντα. Κρίνοντα δὲ τῷ βασιλεῖ τὸν Ἰωσήφ τὰ ἐνύπνια, ἄρξει Αἰγύπτου ἑτῆ ἑπτὰ, ἐν ὅς καὶ συνοικῆσαι Ἀσενέθ, Πεντεφρὶ τοῦ Ἡλιοπολείως ἱερέως θυγατρὶ, καὶ γεννῆσαι Μανασσῆν καὶ Ἐφραΐμ· καὶ τοῦ λιμοῦ ἐπιγενέσθαι ἑτῆ β'. Τὸν δὲ Ἰωσήφ ἑτῆ ἑννέα εὐτυχήσαντα, πρὸς τὸν πατέρα μὴ πέμψαι, διὰ τὸ ποιμένα αὐτόν τε καὶ τοὺς ἀδελφούς εἶναι· ἐπονείδιστον δὲ Αἰγυπτίους εἶναι τὸ ποιμαίνειν. Ὅτι δὲ διὰ τοῦτο οὐκ ἐπέμψεν αὐτὸν δεδηλωκέναι. Ἐλθόντων γὰρ αὐτοῦ τῶν συγγενῶν, φάναι αὐτοῖς, ἐὰν κληθῶσιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐρωτῶνται τί διαπράσσονται, λέγειν κτηνοτρόφους αὐτοὺς εἶναι. Διαπορεῖσθαι δὲ, διὰ τί ποτε ὁ Ἰωσήφ Βενιαμὴν ἐπὶ τοῦ ἀρίστου πενταπλασίονα μερίδα ἔδωκε, μὴ δυναμένου αὐτοῦ τοσαῦτα καταναλῶσαι κρέα. Τοῦτο οὖν αὐτὸν πεποιθήναι διὰ τὸ ἐκ τῆς Λείας τῇ πατρὶ αὐτοῦ γεγονέναι υἱοὺς ἑπτὰ, ἐκ δὲ Ῥαχὴλ τῆς

μητρὸς αὐτοῦ δύο· διὰ τοῦτο τῷ Βενιαμὴν πάντα μερίδας παραθεῖναι, καὶ αὐτὸν λαβεῖν μίαν· γενέσθαι οὖν ἑπτὰ, ὅσας καὶ τοὺς ἐκ τῆς Λείας υἱούς λαβεῖν. Ὡσπύτως καὶ ἐπὶ τοῦ τὰς στολὰς δῶναι ἑκάστῳ διπλᾶς, τῷ δὲ Βενιαμὴν πάντα καὶ τριακοσίους χρυσοῦς, καὶ τῷ πατρὶ ἀποστεῖλαι κατὰ ταῦτα, ὥστε τὸν οἶκον αὐτοῦ τῆς μητρὸς εἶναι ἴσον. Οἰκῆσαι δὲ αὐτοὺς ἐν γῇ Χαναν, ἀφ' οὗ ἐκλεγῆναι Ἀβραὰμ ἐκ τῶν ἐθνῶν καὶ μετελθεῖν εἰς Χαναν, Ἀβραὰμ ἑτῶν εἰκοσι πάντε, Ἰσαὰκ ἑτῶν ἐξήκοντα, Ἰακώβ ἑτῶν ἑκατὸν τριάκοντα, γίνεσθαι τὰ πάντα ἑτῆ ἐν γῇ Χαναν σι'. Καὶ τῷ τρίτῳ ἔτει λιμοῦ οὐσης ἐν Αἰγύπτῳ, ἔλθειν εἰς Αἴγυπτον τὸν Ἰακώβ, ὄντα ἑτῶν ἑκατὸν τριάκοντα, Ῥουβὴν ἑτῶν μ', Συμεῶνα ἑτῶν μδ', Λευὶν ἑτῶν μγ', Ιούδαν ἑτῶν μδ' μηνῶν τριῶν, Ἀσὴρ ἑτῶν μ' μηνῶν ὀκτώ, Νεφθαλεὶμ ἑτῶν μα' μηνῶν ζ', Γὰδ ἑτῶν μα' μηνῶν γ', Ζαβουλὼν ἑτῶν μ', Δείναν ἑτῶν λθ', Βενιαμὴν ἑτῶν κη'. Τὸν δὲ Ἰωσήφ φησὶ γενέσθαι ἐν Αἰγύπτῳ ἑτῆ λθ'. Εἶναι δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἕως τοῦ ἐσελθεῖν εἰς Αἴγυπτον τοὺς τοῦ Ἰωσήφ συγγενεῖς ἑτῆ γχχδ'. ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τῆς Ἰακώβ παρουσίας εἰς Αἴγυπτον ἑτῆ ατ'. ἀφ' οὗ δὲ ἐκλεγῆναι Ἀβραὰμ ἐκ τῶν ἐθνῶν καὶ ἔλθειν ἐκ Χαρρὰν εἰς Χαναν ἕως εἰς Αἴγυπτον τοὺς περὶ Ἰακώβ ἔλθειν ἑτῆ σι'. Ἰακώβ δὲ ἐκ Χαρρὰν πρὸς Λάβαν ἔλθειν, ἑτῶν ὄντα π', καὶ γεννῆσαι Λευὶν· Λευὶν δὲ ἐν Αἰγύπτῳ ἐπιγενέσθαι ἑτῆ ιζ', ἀφ' οὗ ἐκ Χαναν αὐτὸν ἔλθειν εἰς Αἴγυπτον, ὥστε εἶναι αὐτὸν ἑτῶν ξ', καὶ γεννῆσαι Κλάθ· τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει ᾧ γενέσθαι Κλάθ, τελευτῆσαι Ἰακώβ ἐν Αἰγύπτῳ, εὐλογήσαντα τοὺς Ἰωσήφ υἱούς, ὄντα

num confecisset, Isaaco jam anno superiore, hoc est ætatis octogesimosupra centesimum, vita functo. Ac Josephum quidem post felicem regis somniorum explicationem, toti Ægypto annis septem præfuisse, quo tempore Asenethem Pentephrae Heliopolios sacerdotis filiam conjugem duxerit, atque ex ea Manassem Ephraimumque suscepit. Tum annis duobus fame laborari ceptum. Eundem vero novem annorum spatio, quibus fortunate admodum vixerit, patrem accersere noluisse, quod tam ipse quam fratres pascendis ovibus operam darent, quæ vitæ ratio apud Ægyptios probro duceretur. Atque hanc ei cur patrem non acciret causam fuisse, ab eo re ipsa declaratum. Fratribus enim suis, quum ad eum aliquando venissent, hoc in mandatis ipsum dedisse, ut, si forte a rege accerserentur, rogati quod vitæ genus profiterentur, equis alendis sese vacare responderent. Benjaminum quod attinet, quæsitum a plerisque, quamobrem Josephus inter pranderendum partem ei quintuplo singulis majorem apponi voluerit, quum tot ci-bis adolescens par esse non posset. Cujus rei hanc ille rationem afferbat, quod Jacobo patri septem ex Lia, ex Rachele vero matre sua duo tantum liberi nati essent; eoque Benjamin partes quinque, sibi autem duas tribuisse, ut cum septenario Lia filiorum numero partium numerus æquaretur. Similiter stolas singulis quidem geminas, at Benjaminum quinque cum aureis trecentis dedisse, totidemque ad patrem misisse, ne qua in re materna familia alteri

concederet. Ceterum ex quo Abrahamus universis et gentibus divina voluntate selectus, in terram Chananæam primus concesserat, ipsum quidem annos viginti quinque, Isaacum vero sexaginta, Jacobum denique triginta supra centum ibidem degisse, qui omnes annorum quindecim supra ducentos summam efficiant. Atque hoc ipso, qui famis apud Ægyptios tertius erat, cunctas eorum familias in Ægyptum migrasse, quum Rubenus annos quinque supra quadraginta natus esset, Simeon quattuor et quadraginta, Levinus tres et quadraginta cum tribus Insuper mensibus, Aser quadraginta et menses octo, Nephtalimus unum et quadraginta mensesque septem, Gadus totidem mensesque tres, Zabulon quadraginta, Dina novem ac triginta, Benjaminus octo et viginti. Josephum autem in Ægypto annis novem ac tria vixisse. Itaque ab Adamo ad illud usque tempus, quo Josephi cognatio in Ægyptum migravit, annos sexcentos et viginti quattuor supra tres mille numerari: a diluvio usque ad eundem Jacobi in Ægyptum adventum, trecentos et sexaginta supra mille: ex quo autem Abrahamus et gentium medio segregatus, Charrâ in terram Chananæam venerat, quindecim supra ducentos. Porro Jacobum ad Labanum Charra venisse circiter octogonarium, ibique Levinum genuisse, qui anno decimo septimo quam in Ægyptum venerat, hoc est ætatis sexagesimo, Clathum procreavit; eoque ipso anno Jacobum in Ægypto, postquam Josephi liberis bene precatus esset, annosque quadraginta

ἑτῶν ρμζ', καταλιπόντα Ἰωσήφ ἑτῶν νς'. Αεὺν δὲ γενόμενον ἑτῶν ρλζ' τελευτῆσαι, Κλάθ δὲ ὄντα ἑτῶν μ' γεννῆσαι Ἀμράμ, ὃν ἑτῶν εἶναι ιδ' ἐν ᾧ τελευτῆσαι Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ ὄντα ρί' ἑτῶν. Κλάθ δὲ γενόμενον ἑτῶν ἑκατὸν λγ' τελευτῆσαι. Ἀμράμ λαθεῖν γυναῖκα τὴν τοῦ θείου θυγατέρα Ἰωχαβὲτ, καὶ ὄντα ἐνιαυτῶν ος' γεννῆσαι Ἀαρὼν καὶ Μωσῆν· γεννῆσαι δὲ Μωσῆν τὸν Ἀμράμ ὄντα ἑτῶν σή', καὶ γενόμενον Ἀμράμ ἑτῶν ρλς' τελευτῆσαι. »

Ταῦτά μοι· κείσθω ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Πολύστορος γραφῆς. Ἐξῆς [1. ἐξ ἥς] ἐπισυνήφθω καὶ τάδε. *Postrema hæc nonnullos induxerunt, ut quod sequitur Theodoti fragmentum Eusebium non ex Alexandro sed aliunde assumpsisse putarent. Sed quum reliqua omnia ex eodem Polyhistore fluxerint, et fr. 10 Eusebius pergat : Τούτοις καὶ τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐκ τῆς αὐτῆς Πολυίστορος γραφῆς ἐπισυνήφθω, quæ parum apte dicta forent, si proxime antecedentia aliunde deprompta essent : nullus dubito quin Theodoti quoque narratio ex Alexandro petita sit. Quare scribi velim ἐξ ἥς (pro ἐξῆς) ἐπισ. καὶ τάδε.*

9.

ΘΕΟΔΟΤΟΥ

περὶ τοῦ αὐτοῦ.

Cap. 22 : Τὰ δὲ Σίχιμά φησι Θεόδοτος ἐν τῷ Περὶ Ἰουδαίων ἀπὸ Σιχιμίου τοῦ Ἑρμοῦ λαθεῖν τὴν ὀνομασίαν· τοῦτον γὰρ καὶ κτίσαι τὴν πόλιν· κείσθαι δ' αὐτὴν φησιν ἐν τῇ Περὶ Ἰουδαίων οὕτως·

septem supra centum exegisset, diem obiisse, relicto Josepho annorum sex et quinquaginta. Addit Levinum anno ætatis trigesimo septimo supra centesimum vita excessisse; Clathum vero annorum quadraginta quum esset, Abrahamum genuisse, cuius anno decimo quarto Josephus circa annum ætatis decimum supra centesimum obierit : supremum autem Clathi diem anno illius tricesimo tertio supra centesimum contigisse. Rursus Abrahamum cum avunculi sui filia, quam Jochabaren vocabant, matrimonium iniisse, ex eaque anno ætatis suæ quinto ac septuagesimo Aaronem, tertioque post anno Mosem suscepisse; ac tandem annos natum sex et triginta supra centum ex hac vita migrasse. Atque hæc omnia ex Alexandri Polyhistoris scripto, ex quo etiam sequentia atteximus.

EX THEODOTO

de eodem.

Ille enim eo quem de Judæis scripsit libro, Sicima a Sicimo quodam Mercurii filio, ejus urbis conditore, nomen accepisse auctor est, cuius situm his expressit versibus :

*Quippe hæc terra ferax, tenerisque aptissima capris,
irriguæque soli; brevis unde excursus in urbem.
At nulli fœcos molli lanigine saltus
hic recreant. Tecti juncto prope vertice montes*

Ἡ δ' ἀρ' ἐπὶ ἀγαθὴ τε καὶ αἰγινόμος καὶ ὑδρῆλη, οὐδὲ μὲν ἔσκεν ὁδὸς δολιχὴ πόλιν εἰσαφικέσθαι [v. 1.] ἀγρόθεν· οὐδέ ποτε δριά· λαχνήντα πονεῦσιν (πονέουσιν) (δριά λαχνήντ' ἀπόερσεν tentavit H. Grot. ad Ev. Job. ἐξ αὐτῆς δὲ μάλ' ἀγχι· δύ' οὐρεα φαίνεται ἐρυμνά. [IV, 5] ποίης τε πλήθοντα καὶ ὕλη· τῶν δὲ μεσηγυ ἀτραπιτὸς τέτμηται, ἀραΐη [αὐλώπις]· ἐν δ' ἐτέρωθι (τέτμητ' ἀραΐη αὐλώπις· ἐνερθεν Ἡ ἱερὴ Σίχιμον conj. ἡδ' ἱερὴ Σιχιμὼν καταφαίνεται, ἱερὸν ἄστν, [Grotius] νέρθεν ὑπὸ ρίζῃ δεδιμμένον, ἀμφὶ δὲ τεῖχος λισσὴν ὑπώρειαν, ὑπὸ δ' ἔδραμιν αἰπύθεν (αἰπύεν Scal.) (ὑποδεδράμεν αἰπύον ἔρκος conj. Grot.) [ἔρκος

Ὑστερον δὲ φησιν αὐτὴν ὑπὸ Ἑβραίων κατασχεθῆναι, δυνασταύοντος Ἑμμώρ· τὸν γὰρ Ἑμμώρ υἱὸν γεννῆσαι Συχέμ. Φησὶ δέ·

Ἐνθὲνδε, ξένη, ποιμένιοι πόλιν ἤλυθ' Ἰακώβ, εὐρεῖαν Σιχιμὼν· ἐπὶ δ' ἀνδράσι τοῖσιν ἔτρω ἀρχὸς Ἑμώρ σὺν παιδί Συχέμ, μάλ' ἀτειρέε φῶτε.

Εἴτα περὶ Ἰακώβ καὶ τὴν εἰς Μεσσοποταμίαν αὐτοῦ παρουσίαν, καὶ τῶν δύο γυναικῶν γάμον, καὶ τὴν τῶν τέκνων γένεσιν, καὶ τὴν παρουσίαν τὴν ἐκ Μεσσοποταμίας εἰς τὰ Σίχιμα,

(Ἐπεὶ δ') Ἰακώβ Συρίην κτηνοτρόφον ἔκτο, καὶ εὐρὺ βεῖθρον Ἐυφράταο λίπεν ποταμοῦ κελάδοντος· ἤλυθε γὰρ κάκειυθι λιπὼν δριμύειαν ἐνὶ πηλὴν αὐτοκασιγνήτοιο· πρόφρων ὑπέδεκτο δομονδε Λάβαν, ὃς οἱ ἐπὶ μὲν ἀνεψιὸς, ἀλλὰ τότε οἷος ἦνασεν· Συρίης, νειηγενὲς αἷμα λελογγῶς. Τῷ δὲ γάμον κοῦρης μὲν ὑπέσχετο καὶ κατένευσεν ὀπλοτάτης· οὐ μὴν τελέθειν ἐπεμαίετο κάμπαν, ἀλλὰ δόλον τολύπευσεν, καὶ ἐς λέχος ἀνέρι πέμπε Λείαν, ἥ οἱ ἐπὶ προγενεστέρῃ. Οὐδὲ μιν ἐμπης ἔλλαθεν, ἀλλ' ἐνόησε κακορραφίην, καὶ ἔδεκτο

hinc gemini excipiant, herbasque nemusque ministrant. Quos inter raro angustus discrimine callis rumpit iter. Parte adversa se tollit in auras urbs ingens Sicimūm, radicem extructa sub imam : quæ circum lævi consurgunt moenia saxo, atque infra supraque urbem munimine cingunt.

Eandem ab Hebraeis regnante Emmore occupatam fuisse, postmodum affirmat. Emmorem enim Sychemum genuisse. Sic autem cecinit :

Illinc, o hospes, tandem vaga liquit Iacob pascua, et immensam Siclum successit in urbem dum socios Emmor populos, atque Emmore natum imperio premeret Sychemus, patri æmula pestis.

Tum Jacobi partim in Mesopotamiam adventum, partim nuptias duabus cum mulieribus initas, partim liberorum ex utraque susceptos, partim denique hanc ipsam ex Mesopotamiæ finibus Sicimorum in urbem migrationem exsequitur :

At pecorum altricem in Syriam concedit Iacob, atque sonante vagos volventem gurgite fluctus deserit Euphratem : irati simul aspera fratris jurgia declinat. Blando pia tecta nepoti pectore Labanus, Syriæ tum, stirpe recenti, scepra tenens, pandit. Cui niox promissa minoris (sic male certa fides) natæ conubia mutat, majoremque viro thalami in penetralia furtim

καὶδ' ἐτέρην, ἀμφὶν δ' ἐμίγη σὺν ὁμαίμοσιν ἦτι
τῷ δ' υἱεὶ ἐγένοντο νέφρ πεπνυμένοι αἰῶας
ἐνδεκα, καὶ κόρη Δείνα περικαλλὲς ἔχουσα
εἶδος, ἐπίτρεπτον δὲ δέμας, καὶ ἀμύμονα θυμόν.

Ἀπὸ δὲ Εὐφράτου φησὶ τὸν Ἰακῶβ ἐλθεῖν εἰς τὰ
Σίκιμα πρὸς Ἐμμώρ· τὸν δ' ὑποδέξασθαι αὐτόν, καὶ
μέρος τι τῆς χώρας δοῦναι.

Καὶ αὐτὸν μὲν τὸν Ἰακῶβ γεωμορεῖν, τοὺς δὲ υἱοὺς
αὐτοῦ ἐνδεκα τὸν ἀριθμὸν ὄντας ποιμαίνειν, τὴν δὲ θυ-
γατέρα Δείναν καὶ τὰς γυναῖκας ἐριουργεῖν· καὶ τὴν
Δείναν παρθένον οὖσαν εἰς τὰ Σίκιμα ἐλθεῖν πανηγύ-
ρεως οὕσης, βουλομένην θεάσασθαι τὴν πόλιν· Συχέμ
δὲ τὸν τοῦ Ἐμμώρ υἱὸν ἰδόντα ἐρασθῆναι αὐτῆς, καὶ
ἀρπάσαντα ὡς ἑαυτὸν διακομίσει καὶ φθεῖραι αὐτήν.
Αὐτὸς δὲ σὺν τῷ πατρὶ ἐλθόντα πρὸς τὸν Ἰακῶβ, αἰ-
τεῖν αὐτὴν πρὸς γάμου κοινωνίαν· τὸν δὲ οὐ φάναι δώ-
σειν πρὶν ἢ πάντας τοὺς οἰκοῦντας τὰ Σίκιμα περι-
τεμνομένους ἰουδαῖσαι· τὸν δὲ Ἐμμώρ φάναι πείσειν
αὐτούς. Φησὶ δὲ περὶ τοῦ δεῖν περιτέμνεσθαι αὐτοὺς
ὁ Ἰακῶβ,

Οὐ μὲν γὰρ θεμτόν γε τόδ' Ἑβραίοισι τέτυκται,
γαμβροὺς ἄλλοθεν εἰς γε νοῦος ἀγέμεν ποτὶ δῶμα,
ἀλλ' ὅστις γενεῆς ἐξοίχεται εἶναι ὁμοίος.

Εἴτα ὑποβάς περὶ τῆς περιτομῆς,

Ὅς ποτ' εἴς πάτρης ἐξήγαγε Διὸν Ἀβραάμ,
αὐτὸς ἂν οὐρανὸθεν κέλει· ἀνέρα παντὶ σὺν οἴκῳ
σάφ' ἀποσυλῆσαι πόσθης ἀπο, καὶ ῥ' ἐτέλεσεν·
ἀστεμφές δὲ τέτυκται, ἐπεὶ θεὸς αὐτὸς εἶπε.

summittit Liam genitor : sed fraude relecta,
(sensit enim coniux) natuque minore potius,
esse utramque dedit solerti prole parentem.
Unden maribus pulchro spectabilis ore
addit et molli præstans in corpore Dina
exerit ingenium.

Ab Euphrate vero Jacobum scribit quum ad Emmorem in
Sicima venisset, exceptum ab eo humaniter, agrique parte
donatum fuisse : ubi quum agricultura operam ipse daret,
tum vero undecim filii in pastionem, Dinaque filia cum ce-
teris mulieribus in lanificium incumberet. Verum quo die
solennis forte conventus Sicimis ageretur, Dinam tametsi
adhuc virginem, in urbem tamen visendi studio penetrasse,
ac Sychemum Emmoris filium, ejus simulac vidisset amore
captum, ipsi per vim raptæ ac domum abductæ stuprum
quum obtulisset, paullo post una cum patre ad Jacobum
venisse, ab eoque filia nuptias expetivisse : quas ille quum
negaret, priusquam incolæ Sicimorum universi et circum-
cisionem et ritus Judaicos acceperint : Emmorem futurum
spopondisse, ut eos hanc ad conditionem adducere cona-
retur. Et eos quidem circumcidi omnes oportere, Jacobus
ita declarat :

Hebræam divina vetant oracula gentem
externos sponsæ generos in tecta vocare :
hæc patrius tantum novit commercia sanguis.

Et mox de circumcissione :

Qui magnum patriis Abrahamum eduxit ab oris
cæditus hunc tota jussit cum stirpe recurvo,
glande sub extrema, præputia demere ferro.
Paruit, atque Dei verbis immotus inhæsit.

Πορευθέντος οὖν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἐμμώρ, καὶ τοὺς
ὑποτασσομένους παρακαλοῦντος περιτέμνεσθαι, ἐνα τῶν
Ἰακῶβ υἱὸν τὸ ὄνομα Συμεῶνα διαγνῶναι τὸν τε Ἐμ-
μώρ καὶ τὸν Συχέμ ἀνελεῖν, τὴν ὕβριν τῆς ἀδελφῆς
μὴ βουληθέντα πολιτικῶς ἐνεγκεῖν· ταῦτα δὲ διαγνόντα
Λευὶν τῷ ἀδελφῷ κοινώσασθαι· λαβόντα δ' αὐτὸν συγχε-
ταινον ἐπὶ τὴν πρᾶξιν παρορμηθεῖν, λόγιον προφερόμε-
νον τὸν Θεὸν ἀνελεῖν φάμενον τοῖς Ἀβραάμ ἀπογόνους
δέκα ἔθνη δώσειν. Φησὶ δὲ οὕτως ὁ Συμεὼν πρὸς τὸν
Λευὶν,

Εὐ γὰρ ἐγὼ μῦθόν γε πεπυσμένος εἰμι θεοῖο·
δώσειν γὰρ ποτ' ἔφησε δέκα· ἔθνηα καίσιιν Ἀβραάμ.

Τὸν δὲ θεὸν αὐτοὺς τοῦτον τὸν νοῦν ἐμβαλεῖν διὰ τὸ
τοὺς ἐν Σικίμοις ἀσεβεῖς εἶναι. Φησὶ δὲ,

Βλάπτει θεὸς Σικίμων οἰκήτορας, οὐ γὰρ ἔτιον
εἰς αὐτοὺς ὅστις κε μόλη κακός, οὐδὲ μὲν ἐσθλός·
οὐδὲ δίκας ἐδίκαζον ἀνά πόλιν οὐδὲ θέμιστας·
λοιγία δ' ὥρῳρει τοῖσιν μεμλημένα ἔργα.

Τὸν οὖν Λευὶν καὶ τὸν Συμεῶνα εἰς τὴν πόλιν καθε-
πισμένους ἐλθεῖν, καὶ πρῶτα μὲν τοὺς ἐντυγχάνοντας
ἀναιρεῖν, ἔπειτα δὲ καὶ τὸν Ἐμμώρ καὶ τὸν Συχέμ
φονεῦσαι. Λέγει δὲ περὶ τῆς ἀναίρεσεως αὐτῶν οὕτως·

Ὡς τότε δὴ Συμεὼν μὲν Ἐμώρ ὥρυσεν ἐπ' αὐτόν,
πλήξτε τε οἱ κεφαλὴν, δεῖρην δ' ἔλεν ἐν χερὶ λεῖη,
λεῖψε δ' ἐπὶ σπαίρουσαν, ἐπεὶ πόνος ἄλλος ὁρώρει
τόρρα δὲ καὶ Λευὶν ἀσχετος ἔλλαβε χαίτης
γούνων ἀπτόμενον Συχέμ, ἀσπετα μαργήναντα.
Ἦλασε δὲ κληῖδα μέσθην· οὐ δὲ ἕξρος οὐδὲ
σπλάγχνα διὰ στέρνων, λίπε δὲ φυγῇ δέμας εὐθύς.

Emmor itaque in civitatem reversus, quum suos ad capes-
sendum circumcisionis ritum hortatus esset, unum ex Ja-
cobi filiis Symeonem, quod sororis injuriam iniquius gra-
viusque ferret, Emmorem ac Sychemum interficere sta-
tuisse; communicatoque cum Levino fratre consilio, socium
eum comitemque facinoris adhibuisse, quum decem ille
gentes Abrahami posteris divino promissas oraculo esse ja-
claret. Sic autem Levinum alloquitur Symeon :

Verba Dei penitus medio sub pectore servo,
quem denas Abraz natis promittere gentes
commemini.

Ac Deum quidem propter Sicimitarum impietatem hanc
iis mentem injecisse testatur his verbis :

Ardenti vindex Sicimos Deus obruit ira,
quo virtutis amans nemo involutus adiret ;
hic ubi nulla æqui tenuit reverentia cives,
sed tantum infandi sceleris vesana libido.

Ergo Levinum ac Symeonem armatos in urbem venisse,
oblivisque primum cæsis, Emmorem ac Sychemum pere-
misse, quam ille cædem ita describit :

Tunc Emori vasto Symeon caput arduus ictu
amputat, ac læva truncam suspendere gessit
cervicem : donec, quod pugna atrocior instet,
linquat humi singulantem. At violentior ardet
Levinus frustraquo solo pedibusque volutum,
ausum immane nefas Sychemum, pendentibus hærens
crinibus invadit. Jugulum delatus in altum,
mox toto gladius sublit in præcordia ferro,
exturbatque animam.

Πυθόμενους δὲ καὶ τοὺς ἑτέρους ἀδελφοὺς τὴν πρᾶξιν αὐτῶν ἐπιδοθῆναι, καὶ τὴν πόλιν ἐκπορθῆσαι, καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀναρρυσσάμενους μετὰ τῶν αἰχμαλώτων εἰς τὴν πατρίαν ἔκαυλιν διακομίσαι. »

10.

ΑΡΤΑΠΑΝΟΥ

περὶ Ἰωσήφ.

Cap. 23 : Τούτοις καὶ τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐκ τῆς αὐτῆς Πολυίστορος γραφῆς ἐπισυνήχθη.

« Ἀρτάπανος δὲ φησιν ἐν τῷ Περὶ Ἰουδαίων τῷ Ἀβραάμ Ἰωσήφ ἀπόγονον γενέσθαι, υἱὸν δὲ Ἰακώβου· συνέσει δὲ καὶ φρονήσει παρὰ τοὺς ἄλλους διενεγκόντα ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἐπιβουλεύθηναι· προειδόμενον δὲ τὴν ἐπισύστασιν δεσθῆναι τῶν ἀστυγαιτῶν Ἀράβων εἰς τὴν Αἴγυπτον αὐτὸν διακομίσαι· τοὺς δὲ τὸ ἐπιτυχαιόμενον ποιῆσαι· εἶναι γὰρ τοὺς τῶν Ἀράβων βασιλεῖς ἀπογόνους Ἰσραὴλ, υἱοὺς δὲ Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ δὲ ἀδελφοὺς. Ἐλθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ συσταθέντα τῷ βασιλεὶ διοικητὴν τῆς ὅλης γενέσθαι χώρας. Καὶ πρότερον ἀτάκτως τῶν Αἰγυπτίων γεωμορούντων, διὰ τὸ τὴν χώραν ἀδιαίρετον εἶναι καὶ τῶν ἐλασσόνων ὑπὸ τῶν κρείσσωνων ἀδικουμένων, τοῦτον πρῶτον τῇ τε γῇ διελθεῖν καὶ ὁροὺς διασημῆναι, καὶ πολλὴν γερασυμένην γεωργήσιμον ἀποτελέσαι, καὶ τινὰς τῶν ἀρουρῶν τοῖς ἱερεῦσιν ἀποκληρῶσαι. Τοῦτον δὲ καὶ

μέτρα εὐρεῖν, καὶ μεγάλως αὐτὸν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων διὰ ταῦτα ἀγαπηθῆναι. Γῆμαι δὲ αὐτὸν Ἡλιουπολίτου ἱερέως Ἀσενὲθ θυγατέρα, ἐξ ἧς γεννῆσαι παῖδας. Μετὰ δὲ ταῦτα παραγενέσθαι πρὸς αὐτὸν τὸν τε πατέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς κομίζοντας πολλὴν ὑπαρξιν, καὶ κατοικισθῆναι ἐν τῇ πόλει Καισάν, καὶ τοὺς Σύρους πλεονάσαι ἐν τῇ Αἰγύπτῳ. Τούτους δὲ φησὶ καὶ τὸ ἐν Ἀθῶς καὶ τὸ ἐν Ἡλιουπόλει ἱερὸν κατασκευάσαι τοὺς Ἑρμιοῦθ ὀνομαζομένους. Μετὰ δὲ ταῦτα τελευτῆσαι τὸν τε Ἰωσήφ καὶ τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων. Τὸν οὖν Ἰωσήφ κρατοῦντα τῆς Αἰγύπτου τὸν τῶν ἐτῶν ἑπτὰ σῖτον, γενόμενον κατὰ τὴν φορὰν ἀπλετον, παραθέσθαι, καὶ τῆς Αἰγύπτου δεσπότην γενέσθαι.

II.

ΦΙΛΩΝΟΣ

ἀπὸ τῆς αὐτῆς γραφῆς περὶ τοῦ Ἰωσήφ.

Cap. 24 : Μαρτυρεῖ δὲ ταῖς ἱεραῖς βίβλοις καὶ Φίλων ἐν τῇ ιδ' τῶν Περὶ Ἱεροσολύμα, λέγων οὕτως·

Τοῖσιν ἔδοξεν μακαριστὸν ὅλης μέγας ἔκτισεν ἄκτορ ὤφιστος, καὶ πρόσθεν ἀπ' Ἀβραάμοιο καὶ Ἰσαὰκ, Ἰακώβ εὐτέκνοιο τόκος Ἰωσήφ, ὃς ὄνειρων θεσπιστῆς, σκηπτούχος ἐν Αἰγύπτῳ θρόνοισι, δινεύσας λαβραῖα χρόνου πλημυρίδι μοίρης,

καὶ τὰ ἐξῆς. » Ταῦτα δὲ καὶ περὶ τοῦ Ἰωσήφ.

Postmodum vero fratres ceteros, ubi rem inaudiissent, conjunctis viribus civitatem diripuisse, ac sororem cum ipsa captivorum manu paternam in villam transtulisse. »

10.

EX ARTAPANO

de Josepho.

Quibus deinceps Alexander Josephi rerum commemorationem adjungit, hunc in modum. « Artapanus autem in suo De Judæis commentario Josephum ait Abrahami nepotem, Jacobi filium, quum reliquis fratribus ingenio sapientiaque præstaret, eorum insidiis appetitum esse; quorum ipse conjuratione prospecta, vicinos Arabes, uti se in Egyptum abducerent, obsecravit, ejusque precibus illos annuissse. Arabum enim reges Israelis nepotes, Abrahami filios et Isaac fratres esse. Ergo Josephum, paullo post quam Egyptum attigisset, eo regis studio ac benevolentia exceptum esse ut præfectus ab eo totius regni constitueretur. Eundem vero, quum Egyptii terram eatenus magna perturbatione coluissent, quod neque divisa regni esset, ac tenioris fortunæ homines a potentioribus iniquius haberentur, agros ante omnia divisisse, certis passim finibus terminisque descriptos, adeoque magnam soli partem in cultum prius atque silvescentem, cultura opportuna commodamque reddidisse, suosque sacerdotibus agros singulares atque proprios assignasse. Mensuras præterea inve-

nisse, quibus ille officiis Egyptiorum sibi voluntatem majorem in modum devinxerit. Ceterum Asenethen Heliopolitani sacerdotis filiam uxorem duxisse, ac liberos ex ea suscepisse. Postea vero patrem cunctosque fratres multis cum opibus ac facultatibus ad eum venisse, fixisque in urbe Cæsana domiciliis, Syrorum in Egypto auctam admodum ac propagatam sobolem fuisse. Eodem insuper tum quod apud Athon, tum quod apud Heliopolin est templum condidisse Hermiuth vulgo nominatos. Postremo Josephum Egyptiorumque regem obiisse. Ac Josephum quidem quum Egypto præseset, immensam frumenti vim, quæ toto septennio provenerat, in mediam contulisse, ac totius Egypti dominum fuisse.

11.

E PHILONE

Ex eodem scripto de Josepho.

Quin etiam Philonis testimonium divinis literis suffragatur. Is enim in libro De Hierosolymis decimo quarto ita scribit :

Ollis ampla potens ultro dat jugera princeps, facundoque solo locat incorruptus Ioseph, Abramî Isaacque nepos, quemque alius Iacob sustulit, obsecra cui pervia somnia noctis, qui solio incumbens Egyptia regna tuetur, ambiguo fati varie jactatus ab æstu. »

12.

ΑΡΙΣΤΕΟΥ

περὶ τοῦ Ἰώβ.

Cap. 25 : Ἄκουε δὲ οἷα καὶ περὶ τοῦ Ἰώβ ὁ αὐτὸς ἱστορεῖ.

« Ἀριστεύς δὲ φησὶ ἐν τῷ Περὶ Ἰουδαίων τὸν Ἡσαῦ γήμαντα Βασσάραν ἐν Ἐδὼμ, γεννησάιναι Ἰώβ· κατοικεῖν δὲ τοῦτον ἐν τῇ Αὐσιτίδι χώρᾳ, ἐπὶ τοῖς ὅροις τῆς Ἰδουμαίας καὶ Ἀραβίας. Γενέσθαι δ' αὐτὸν δίκαιον καὶ πολύκτηνον· κτήσασθαι γὰρ αὐτὸν πρόβατα μὲν ἑπτακισχίλια, καμήλους δὲ τρισχιλίας, ζεύγη βοῶν πεντακόσια, ὄνους θηλείας νομάδας πεντακοσίας· εἶχε δὲ καὶ γεωργίας ἱκανάς. Τοῦτον δὲ τὸν Ἰώβ πρότερον Ἰωδάθ ὀνομάζεσθαι. Πειράζοντα δ' αὐτὸν τὸν Θεὸν ἐμμεῖναι, μεγάλας δὲ περιβαλεῖν αὐτὸν ἀτυχίας. Πρῶτον μὲν γὰρ αὐτοῦ τοὺς τε ὄνους καὶ βοὺς ὑπὸ ληστῶν ἀπελαθῆναι, εἶτα τὰ πρόβατα ὑπὸ πυρὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντος κατακαῆναι σὺν τοῖς ποιμέσι· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ τὰς καμήλους ὑπὸ ληστῶν ἀπελαθῆναι· εἶτα τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀποθανεῖν, πεσοῦσης τῆς οἰκίας· αὐθιμερὸν δὲ αὐτοῦ καὶ τὸ σῶμα ἐλκῶσαι. Φαύλως δὲ αὐτοῦ διακειμένου, ἔλθειν εἰς ἐπίσκεψιν Ἐλίφαν τὸν Θαιμανιτῶν βασιλέα, καὶ Βαλδὰδ τῶν Σαυχαίων τύραννον, καὶ Σωφάρ τὸν Μινναίων βασιλέα, ἔλθειν δὲ καὶ Ἐλιοῦν τὸν Βαραχιῆλ τὸν Ζωβίτην. Παρακαλούμενον δὲ φάναι καὶ χωρὶς παρακλήσεως ἐμμενεῖν αὐτὸν ἐν τῇ εὐσεβείᾳ καὶ τοῖς δεινοῖς. Τὸν δὲ Θεὸν ἀγα-

σθέντα τὴν εὐφυλίαν αὐτοῦ, τῆς τε νόσου αὐτὸν ἀπολύσαι, καὶ πολλῶν κύριον ὑπάρξεων ποιῆσαι. »

Τοσαῦτα καὶ περὶ τούτων ὁ Πολυίστωρ.

13.

ΕΥΠΟΛΕΜΟΥ

περὶ Μωσέως.

Cap. 26 : Καὶ περὶ Μωσέως δὲ ὁ αὐτὸς πάλιν πλείστα παρατίθεται, ὃν καὶ αὐτῶν ἐπακοῦσαι ἄξιον.

« Εὐπόλεμος δὲ φησὶ τὸν Μωσῆν πρῶτον σοφὸν γενέσθαι καὶ γράμματα παραδοῦναι τοῖς Ἰουδαίοις πρῶτον, παρὰ δὲ Ἰουδαίων Φοίνικας παραλαβεῖν, Ἑλλήνας δὲ παρὰ Φοινίκων, νόμους τε πρῶτον γράψαι Μωσῆν τοῖς Ἰουδαίοις. » Eadem ex Eupolemo ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ βασιλέων narrat Clem. Alex. Strom. I, 23, p. 148, 47 Sylb. et Chron. Alexand. p. 148, Cyrill. Adv. Jul. p. 231, D, et Georg. Hamartol. Chron. in Cramer. Anecd. tom. IV, p. 245.

14.

ΑΡΤΑΠΑΝΟΥ

περὶ Μωσέως.

Cap. 27 : « Ἀρτάπανος δὲ φησιν ἐν τῇ Περὶ Ἰουδαίων, Ἀβραάμ τελευτήσαντος, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Μεμφασθενῶθ, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων, τὴν δυναστείαν παραλαβεῖν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Παλμανώθην. Τοῦτον δὲ τοῖς Ἰουδαίοις φαύλως προσφέρεσθαι·

12.

EX ARISTÆO

de Jobo.

Nunc autem audi quæ de Jobo idem commemorat. « Aristæus, inquit, in sua De Judæis historia auctor est Esauum Bassara conjuge Jobum in Idumæa filium genuisse, sedemque sibi in Ausitide regione apud ipsum Idumææ et Arabiæ confinium delegisse. Eundem æquitate præstantem, ac pecore in primis abundantem fuisse: ovium enim septem, camelorum tria millia, paria bovum quingenta, gregalesque asinas totidem numerasse. Copiam agrorum non absimilem. Ac Jobum quidem Jobathum antea nominatum esse. Porro deum explorandæ hominis probandæque virtutis gratia, diuturnis eum grandibusque calamitatibus exercuisse. Primum enim asinarum bovumque armenta a latronibus per vim abacta esse, tum oves simul atque pastores igne cœlitus immisso conflagrasse, mox camelos quoque a latronibus similiter abductos, filiosque omnes ædium ruina oppressos fuisse; postremo illum etiam eo ipso die fœdissimo totius corporis ulcere laborasse. Quibus in angustiis positus quum esset, ad eum invisendi causa Elipham Thæmanitarum regi, Baldadem Sauchæorum tyrannum, Sopharem Minnæorum regem, et Elium Barachielis filium Zobitem convenisse. Qui quum eum alloquio solarentur, ipsum, tametsi consolatione omni careret, futurum

tamen respondisse, uti pietatis suæ laudem hac in tanta malorum acerbitate perpetuam retineret. Deum vero hæc ejus integritatis et constantiæ vi majorem in modum probata, non ipsum tantum morbo liberasse, verum etiam ingentibus deinceps opibus ac fortunis cumulasse. » Hæc omnia Polyhistor.

13.

EX EUPOLEMO

de Mose.

Idem quoque plurima de Mose habet auditu digna. « Mosen, inquit, narrat Eupolemus, primum sapientem fuisse, Judæisque primum literas tradidisse, a quibus eas Phœnices, ut a Phœnicibus Græci accepissent, eundemque Judæis leges principem condidisse. »

EX ARTAPANO

de Mose.

14.

« Artapanus autem in suo De Judæis opere scribit Abrahamum cum Mempasathenothæ filio, ipsoque Ægyptiorum regi, vita functo, Palmanothen alterum ejusdem filium Ægypti imperium cepisse, Judæamque populum durius habuisse. Ab hoc primum Cessam conditam, in eaque delubrum,

καὶ πρῶτον μὲν τὴν Κεσάν οἰκοδομῆσαι, τότε ἐπ' αὐτῇ ἱερὸν καθιδρύσασθαι, εἴτα τὸν ἐν Ἥλιουπόλει ναὸν κατασκευάσαι. Τοῦτον δὲ γεννησάι θυγατέρα Μέρριν, ἣν Χεφερρῇ, τινὶ κατεγγυῆσαι, τῶν ὑπὲρ Μέμφριν τόπων βασιλεύοντι· πολλοὺς γὰρ τότε τῆς Αἰγύπτου βασιλεύειν· ταύτην δὲ στείραν ὑπάρχουσιν ὑποβαλέσθαι τινὸς τῶν Ἰουδαίων παιδίων, τοῦτο δὲ Μῶυσον ὀνομάσαι· ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων αὐτὸν ἀνδρωθέντα Μουσαῖον προσαγορευθῆναι. Γενέσθαι δὲ τὸν Μῶυσον τοῦτον Ὀρφέως διδάσκαλον· ἀνδρωθέντα δ' αὐτὸν πολλὰ τοῖς ἀνθρώποις εὐχρηστα παραδοῦναι· καὶ γὰρ πλοῖα καὶ μηχανὰς πρὸς τὰς λιθοθεσίας καὶ τὰ Αἰγύπτια ὅπλα καὶ τὰ ὄργανα τὰ ὑδρευτικά καὶ καὶ πολεμικά καὶ τὴν φιλοσοφίαν ἐκτερεῖν· ἔτι δὲ τὴν πόλιν εἰς λς' νομοὺς διελεῖν, καὶ ἐκάστου τῶν νομῶν ἀποτάξαι τὸν Θεὸν σεφθῆσθαι, τὰ τε ἱερὰ γράμματα τοῖς ἱερεῦσιν· εἶναι δὲ καὶ αἰλούρων καὶ κύνας καὶ ἴβεις· ἀπονεῖμαι δὲ καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἐξαιρετὸν χώραν. Ταῦτα δὲ πάντα ποιῆσαι χάριν τοῦ τὴν μοναρχίαν βεβαίαν τῷ Χεφερρῇ διαφυλάξαι. Πρότερον γὰρ ἀδιατάκτους ὄντας τοὺς ὄχλους ποτὲ μὲν ἐκβάλλειν ποτὲ δὲ καθιστάνειν βασιλεῖς, καὶ πολλάκις μὲν τοὺς αὐτοὺς, ἐνιαχὶς δὲ ἄλλους. Διὰ ταῦτα οὖν τὸν Μῶυσον ὑπὸ τῶν ὄχλων ἀγαπηθῆναι, καὶ ὑπὸ τῶν ἱερέων ἰσοθέου τιμῆς καταξιωθῆναι προσαγορευθῆναι Ἑρμῆν διὰ τὴν τῶν ἱερῶν γραμμάτων ἑρμηνεῖαν. Τὸν δὲ Χεφερρῇ ὄρωντα τὴν ἀρετὴν Μωῦσου φθονῆσαι αὐτῷ, καὶ ζητεῖν αὐτὸν ἐπ' εὐλόγῳ αἰτία τινὶ ἀνελεῖν. Καὶ δὴ ποτε τῶν Αἰθιοπίων ἐπιστρατευσαμένων τῇ Αἰγύπτῳ, τὸν Χεφερρῇ ὑπολαβόντα εὐρχέναι καιρὸν

εὐθετον πέμψαι τὸν Μῶυσον ἐπ' αὐτοὺς στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως, τὸ δὲ τῶν γεωργῶν αὐτῷ συστήσαι πλῆθος, ὑπολαβόντα βραδίως αὐτὸν διὰ τὴν τῶν στρατιωτῶν ἀσθένειαν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρεθῆσθαι. Τὸν δὲ Μῶυσον ἐλθόντα ἐπὶ τὸν Ἑρμοπολίτην ὀνομαζόμενον νομὸν, ἔχοντα περὶ δέκα μυριάδας γεωργῶν, αὐτοῦ καταστρατοπεδεῦσαι· πέμψαι δὲ στρατηγούς τοὺς προκαθεδουμένους τῆς χώρας, οὓς δὲ πλεονεκτεῖν ἐπιφανῶς κατὰ τὰς μάχας· λέγειν δέ φησιν τοὺς Ἥλιουπόλτας γενέσθαι τὸν πόλεμον τοῦτον ἔτη δέκα. Τοὺς οὖν περὶ τὸν Μῶυσον διὰ τὸ μέγεθος τῆς στρατιᾶς πόλιν ἐν τούτῳ κτίσαι τῷ τόπῳ, καὶ τὴν ἴβιν ἐν αὐτῇ καθιερωσάι διὰ τὴν ταύτην τὰ βλάπτοντα ζῶα τοὺς ἀνθρώπους ἀναιρεῖν. Προσαγορευοῦσαι δὲ αὐτὴν Ἑρμοῦ πόλιν. Οὕτω δὲ τοὺς Αἰθιοπας, καίπερ ὄντας πολέμιους, στέρξει τὸν Μῶυσον, ὥστε καὶ τὴν περιτομὴν τῶν αἰδολῶν παρ' ἐκείνου μαθεῖν· οὐ μόνον δὲ τούτους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἱερεῖς ἅπαντας. Τὸν δὲ Χεφερρῇ, λυθέντος τοῦ πολέμου, λόγῳ μὲν αὐτὸν ἀποδέξασθαι, ἔργῳ δὲ ἐπιβουλεύειν. Παρελόμενον γοῦν αὐτοῦ τοὺς ὄχλους, τοὺς μὲν ἐπὶ τὰ ὄρια τῆς Αἰθιοπίας πέμψαι, προφυλάχης χάριν· τοῖς δὲ προστάξαι τὸν ἐν Διὸς πόλει ναὸν ἐξ ὀπτῆς πλίνθου κατεσκευασμένον καθαιρεῖν, ἕτερον δὲ λίθινον κατασκευάσαι τὸ πηλίσιον ὅρος λατομήσαντας· τάξαι δὲ ἐπὶ τῆς οἰκοδομίας ἐπιστάτην Ναχέρωτα. Τὸν δὲ ἐλθόντα μετὰ Μωῦσου εἰς Μέμφριν πυθέσθαι παρ' αὐτοῦ, εἴ τι ἄλλο ἐστὶν εὐχρηστον τοῖς ἀνθρώποις· τὸν δὲ φάναι γένος τῶν βοῶν διὰ τὸ τὴν γῆν ὑπὸ τούτων ἀροῦσθαι· τὸν δὲ Χεφερρῇ, προσαγορευόμενα ταῦρον

mox Memphis apud Heliopolim excitatum esse. Ab eodem Merhri filiam susceptam, ac Chenephre cuidam regioni supra Memphim sitae imperanti desponsam fuisse. Tum enim plures Egyptum regulos tenuisse. Hanc porro, sterillis quædam esset, Judææ mulieris infantem supposuisse, quem Moysum ipsa primum, deinde vero Græci, quum ad virilem ætatem pervenisset, Musæum nominarint. Atque hunc Orphi magistrum fuisse memorant, ac permulta humano generi utilisima tradidisse. Illi enim et navigiorum et machinarum, quibus adducti sursum lapides inter sese postea congmententur, et armorum Egyptiacorum, et instrumentorum partim hauriendæ vel deducendæ aquæ, partim bello necessariorum, ipsiusque adeo philosophiæ inventionem acceptam ferunt. Ad hæc civitatem ab eo in sex et triginta præfecturas divisam, suosque singulis numini colendo ritus assignatos, literasque sacras, puta felium, canum, ibium figuras, sacerdotibus cum singulari ac propria regione attributas esse. Quæ omnia eo consilio perfecit, ut summum Chenephre imperium stabiliret, quum nullo distincta ordine multitudo reges antea modo ejiceret, modo crearet, ac sæpe quidem eodem, interdum etiam alios. Quibus ipse rebus non modo populum sibi amorem conciliavit, verum etiam patrem superis honorem a sacerdotibus, qui Hermen illum, i.e. interpretem, ob sacrarum literarum ἐρμηνείαν sive interpretationem appellarent, facile impetravit. At vero Chenephren Moysi virtutibus invidentem, perinendi hominis colorem aliquem honestamque speciem quæsisisse. Itaque

quum in Egyptum armati Æthiopes invasissent, commodam sibi facinoris occasionem esse oblatam ratum, Moysum imperatorem adversus eos cum exercitu ex agricolis maximam partem conflato misisse, quod eum propter militum imbecillitatem ab hoste nullo negotio conficiendum putaret. Moysum autem ad præfecturam quandam, cui Hermopolitæ nomen, quæque colonorum ad centum millia numerabat, profectum castra ibi posuisse, legatorum suorum fortissimis et strenuissimis quibusque præmissis, qui locum ac sedem occuparent. Quod bellum toto decennio gestum esse, ab Heliopolitanis sese accepisse testatur. Porro Moysum copiarum magnitudine instructum, eodem in loco urbem condidisse, Hermopolin nomine, in qua primum ibim, quod noxias hominibus animantes perimat, consecravit. Æthiopes autem ipsos, tametsi hostes, tam propenso tamen in Moysum animo fuisse, ut ipsius quoque circumcisionis ab eo ritum acciperent. Id quod a sacerdotibus etiam omnibus præstitum fuerit. Ceterum Chenephren, confecto bello, tametsi benevolentiam ore simularet, clam tamen ei insidiari re ipsa perrexisset. Itaque Moysi copias ita distraxisse, ut partim ad Æthiopie confinia per causam præsidii ablegaret, partim Diospoleos templum operis latericii diruere, aliudque, lapidibus e vicino monte cæsis, lapideum ædificare juberet. Huic operi Nacherotem quandam ab eo præfectum esse, qui Memphim una cum Moysoprofectus, quæsierit ex eo, num quid præterea humano generi commodum utileque nosset. Cui Moses,

Ἄπιν, κελεύσαι ἱερὸν αὐτοῦ τοὺς ὄχλους καθιδρύσασθαι, καὶ τὰ ζῶα τὰ καθιερωθέντα ὑπὸ τοῦ Μωϋσοῦ κελεύειν ἐκεῖ φέροντας θάπτειν, κατακρύπτειν θέλοντα τὰ τοῦ Μωϋσοῦ ἐπινοήματα. Ἀποξενωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν Αἰγυπτίων, ὀρκωμοτῆσαι τοὺς φίλους μὴ ἐξαγγεῖλαι τῷ Μωϋσῳ τὴν ἐπισυνισταμένην αὐτῷ ἐπιβουλὴν, καὶ προβαλέσθαι τὸν ἀναιρήσοντα αὐτόν. Μηδὲν δ' ὑπακούσαντος, ὀνειδίζει τὸν Χενεφρῆν Χανεθώθην, τὸν μάλιστα προσαγορευόμενον ὑπ' αὐτοῦ· τὸν δὲ ὀνειδισθέντα ὑποσχέσθαι τὴν ἐπίθεσιν, λαβόντα καιρόν. Ὑπὸ δὲ τούτων τὸν καιρὸν τῆς Μερρίδος τελευτήσας, ὑποσχέσθαι τὸν Χενεφρῆν τῷ τε Μωϋσῳ καὶ τῷ Χανεθώθῃ τὸ σῶμα διακομισάστας εἰς τοὺς ὑπὲρ Αἴγυπτον τόπους θάψαι, ἠκολαβόντα τὸν Μωϋσον ὑπὸ τοῦ Χανεθώθ ἀναιρεθῆσθαι. Πορευομένων δὲ αὐτῶν τὴν ἐπιβουλὴν τῷ Μωϋσῳ τῶν συνειδῶτων ἐξαγγεῖλαι πιν· τὸν δὲ φυλάσσοντα αὐτὸν τὴν μὲν Μέρριν θάψαι, τὸν δὲ ποταμὸν καὶ τὴν ἐν ἐκείνῳ πόλιν Μερρόην προσαγορεύσαι. Τιμῆσθαι δὲ τὴν Μέρριν ταύτην ὑπὸ τῶν ἐγγυωρίων οὐκ ἔλαττον ἢ τὴν Ἰσιν. Ἀαρῶνα δὲ τὸν τοῦ Μωϋσοῦ ἀδελφὸν τὰ περὶ τὴν ἐπιβουλὴν ἐπιγνόντα, συμβουλεύσαι τὸν ἀδελφὸν φυγεῖν εἰς τὴν Ἀραβίαν· τὸν δὲ πεισθέντα ἀπὸ Μέμφεως τὸν Νεῖλον διαπλεύσαντα ἀπαλλάσσεσθαι εἰς τὴν Ἀραβίαν. Τὸν δὲ Χανεθώθην πυθόμενον τοῦ Μωϋσοῦ τὴν φυγὴν ἐνεδραύειν ὡς ἀναιρήσοντα· ἰδόντα δὲ ἐρχόμενον σπᾶσασθαι τὴν μάχαιραν ἐπ' αὐτόν, τὸν δὲ Μωϋσον προκατατάχσαντα, τὴν τε χεῖρα κατασχεῖν αὐτοῦ, καὶ σπασάμενον τὸ ξίφος φονεῦσαι τὸν Χανεθώθην· διεκδρᾶναι δὲ εἰς τὴν Ἀραβίαν, καὶ Παγούηλφ

τῷ τῶν τόπων ἄρχοντι συμβιῶν, λαβόντα τὴν ἐκείνου θυγατέρα· τὸν δὲ Παγούηλον βούλεσθαι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους, κατάγειν βουλούμενον τὸν Μωϋσον, καὶ τὴν δυναστείαν τῇ τε θυγατρὶ καὶ τῷ γαμβρῷ κατασκευάσαι· τὸν δὲ Μωϋσον ἀποκωλύσαι, στοχαζόμενον τῶν ὁμοφύλων· τὸν δὲ Παγούηλον διακωλύοντα στρατεύειν τοῖς Ἀραφί προστάζει ληστρεύειν τὴν Αἴγυπτον. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ τὸν Χενεφρῆν πρῶτον ἀπάντων ἀνθρώπων ἐλεφαντιάσαντα μεταλλάξαι· τούτῳ δὲ τῷ πάθει περιπεσεῖν διὰ τὸ τοὺς Ἰουδαίους προστάζει σινδόνας ἀμφιένυσθαι, ἐρεῖν δ' ἐσθῆτα μὴ ἀμπίχεσθαι, ὅπως ὄντες ἐπίσημοι κολᾶσονται ὑπ' αὐτοῦ. Τὸν δὲ Μωϋσον εὐχεσθαι τῷ Θεῷ ᾗδῃ ποτὲ τοὺς λαοὺς παῦσαι τῶν κακοπαθειῶν. Ἰλασσομένην δ' αὐτοῦ, εἰφνιδίως φησὶν ἐκ τῆς γῆς πῦρ ἀναρθῆναι, καὶ τοῦτο κάεσθαι, μήτε ὕλης μήτε ἄλλης τιτὸς ξυλείας οὐσῃς ἐν τῷ τόπῳ. Τὸν δὲ Μωϋσον δεισάντα τὸ γεγονός φεύγειν φωνὴν δ' αὐτῷ θείαν εἰπεῖν, στρατεύειν ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ τοὺς Ἰουδαίους διασώσαντα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀγαγεῖν πατρίδα. Τὸν δὲ θαρρήσαντα δύναμιν πολεμίαν ἐπάγειν διαγνῶναι τοῖς Αἰγυπτίοις. Πρῶτον δὲ πρὸς Ἀαρῶνα τὸν ἀδελφὸν εἰπεῖν· τὸν δὲ βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων πυθόμενον τὴν τοῦ Μωϋσοῦ παρουσίαν καλέσαι πρὸς αὐτόν, καὶ πυθάνεσθαι ἐφ' ὃ τι ἔχοι· τὸν δὲ φάναι, διότι προστάσειν αὐτῷ τὸν τῆς οἰκουμένης δεσπότην ἀπολύσαι τοὺς Ἰουδαίους. Τὸν δὲ πυθόμενον εἰς φυλακὴν αὐτὸν καθεῖρχει. Νυχτὸς δὲ ἐπιγενομένης, τὰς τε θυρὰς πάσας αὐτομάτως ἀνοιχθῆναι τοῦ δεσμοτηρίου, καὶ τῶν φυλάκων οὐκ μὲν τελευτῆσαι, τινὰς δὲ

se vero nosse, boves nimirum, quibus in aranda terra uti liceret. At Chenephren, ubi tauro Apidis nomen indidisset, ei continuo templum a multitudine poni, eodemque translatus animantes a Moysē prius consecratas sepeliri voluisse, nil rerum ab eo institutarum memoriam una sepeliret. Verum abalienatos a se propterea quum Ægyptiorum animos intelligeret, clam iurejurando amicorum suorum fidem obstrinxisse, uti ne quis Moysa paratas insidias aperiret, simulque futuros cædis auctores designasse. Reclamantibus omnibus, Chanethothen, quem ex omnibus præcipuum nominant, acerbius increpasse, qui regis tandem offensione permotus, commodo se tempore facinus obitutum receperit. Ergo quum in eos forte dies Merrhis obitus incidisset, Chenephren transferendi ultra Ægypti fines corporis, ibidemque sepeliendi Moysa et Chanethothæ potestatem fecisse, quum interfectum iri ab isto Moysum putaret. Verum insidiis a conscio quodam in itinere sibi patefactis, Moysum salutis suæ diligentius caviisse: cui post sepultam Merrhin, Meroesque nomen fluvio atque urbi ad fluvium ædificatæ impositum, (quam quidem Merrhin indigenæ haud minori quam Ism ipsam religione venerantur,) Aaron frater, qui et ipse conjurationem resciverat, auctor fuerit ut fugam in Arabiam capesseret. Illum ergo consilium fratris secutum Memphi solvisse, Niloque tracto in Arabiam contendisse. Chanethothem vero, fuga intellecta, insidias ei tendidisse, quibus exceptum opprimeret; adeoque venienti stricto gladio occurrisse: at Moysum hominem occupasse, nec ejus

tantum inhibuisse manum, sed etiam illum educto ense confodisse. E vestigio elapsum in Arabiam, ad Raguelum ejus tum regionis principem adhæsisse, ab eoque filiam in uxorem accepisse. Porro quum in Ægyptio movere Raguel vehementer optaret, ut Moysum eo deduceret, filique simul ac genero imperium assereret: Moysum, quod gentilibus suis metueret, ab ea ipsum mente amovere constans esse; Raguelum vero, missa expeditione, Arabes junctis ex Ægypto prædâs agere. Interea Chenephren elephantias morbo mortalium omnium principem obisse, quum in eum incidisset, quod Judæos, laneæ vestis usa prohibito, sindones jussisset induere, quo facilius in eos hoc a ceteris cultu distinctos sævire posset. At Moysum gentis suæ miseras apud Deum assidue deprecantem, eo demum tempore numen propitium habuisse, ac repente succensum a terra ignem erupisse ait, qui, tametsi locus ab omni ligno aliaque materia igni pascendo apta vacuus esset, ardere tamen non desideret. Quo prodigio Moysum, quum exterritus sugeret, voce divinitus immissa admonitum esse, ut in Ægyptum expeditione suscepta Judæos liberaret, ac pristinam in patriam aliquando reduceret. Itaque confirmato animo bellum Ægyptiis inferre statuisse, sic tamen ut Aaronem fratrem ante omnia conveniret. Cujus adventu nuntiatio, Ægyptium regem ex eo, quem ad se confestim evocaverat, quæsiisse, quorsum illec venisset: ipsum autem, orbis universi moderatoris jussu ac nomine regi nuntiassse, ut Judæos liberos securosque dimitteret.

ὑπὸ τοῦ ὕπνου παρεθῆναι, τὰ τε δπλα κατεαγῆναι. Ἐξελθόντα δὲ τὸν Μῶυσον ἐπὶ τὰ βασιλεία ἐλθεῖν· ἐρόντα δὲ ἀνεφρμμένας τὰς θύρας εἰσελθεῖν, καὶ ἐνθάδε τῶν φυλάκων παρειμένων τὸν βασιλέα ἐξεγεῖραι. Τὸν δὲ ἐκπλαγέντα ἐπὶ τῷ γεγονότι καλεῦσαι τῷ Μῶυσῳ τὸ τοῦ πέμψαντος αὐτὸν θεοῦ εἰπεῖν ὄνομα, διαγλευάσαντα αὐτόν· τὸν δὲ προσκύψαντα πρὸς τὸ οὐς εἰπεῖν, ἀκούσαντα δὲ τὸν βασιλέα πεσεῖν ἄφρων, διακρατηθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ Μῶυσου πάλιν ἀναβῶσαι· γράψαντα δὲ τοῦνομα εἰς ὄλετον κατασφραγίσασθαι· τῶν δὲ ἱερέων τὸν ἐκφαιλίσαντα ἐν τῇ πινακίδι τὰ γεγραμμένα μετὰ σπαρμοῦ τὸν βίον ἐκλιμπάνειν· εἰπεῖν δὲ τὸν βασιλέα σημειόν τι αὐτῷ ποιῆσαι· τὸν δὲ Μῶυσον ἦν εἶγε βάρβδον ἐκβαλόντα ὄρει ποιεῖσαι· πτοηθέντων δὲ πάντων, ἐπιλαβόμενον τῆς οὐράς ἀνελῆσαι, καὶ πάλιν βάρβδον ποιῆσαι. Προελθόντα δὲ μικρὸν, τὸν Νεῖλον τῇ βάρβδῳ πατάξαι· τὸν δὲ ποταμὸν πολύχουν γενομένον κατακλύζειν ὅλην τὴν Αἴγυπτον· ἀπὸ τότε δὲ καὶ τὴν κατάδασιν αὐτοῦ γίνεσθαι· συναγαγὼν δὲ τὸ ὕδωρ ἀπολείσαι, καὶ τὰ ποτάμια διαφθεῖραι ζῶα, τοὺς τε λαοὺς διὰ τὴν δίψαν φθείρεσθαι. Τὸν δὲ βασιλέα, τούτων γενομένων τὸν τεράτων, φάναι μετὰ μῆνα τῶν λαοὺς ἀπολύσειν, ἔαν ἀποκαταστήσῃ τὸν ποταμὸν· τὸν δὲ Μῶυσον πάλιν τῇ βάρβδῳ πατάξαντα τὸ ὕδωρ συστεῖλαι τὸ ῥεῦμα. Τούτου δὲ γενομένου, τὸν βασιλέα τοὺς ἱερεῖς τοὺς ὑπὲρ Μέμφιν καλέσαι, καὶ φάναι αὐτοὺς ἀναιρήσειν καὶ τὰ ἱερὰ κατασχάσειν, ἔαν μὴ καὶ αὐτοὶ τερατουργή-

ωσσί τι. Τοὺς δὲ τότε διὰ τινων μαγγάνων καὶ ἐπαοιδῶν ὀράκοντα ποιῆσαι, καὶ τὸν ποταμὸν μεταχρῶσαι. Τὸν δὲ βασιλέα φρονηματισθέντα ἐπὶ τῷ γεγονότι, πάσῃ τιμωρίᾳ καὶ κολάσει κατακίχζειν τοὺς Ἰουδαίους. Τὸν δὲ Μῶυσον ταῦτα ὁρῶντα ἄλλα τε σημεία ποιῆσαι καὶ πατάξαντα τὴν γῆν τῇ βάρβδῳ ζῶων τι πτηνὸν ἀνείναι λυμαίνεσθαι τοὺς Αἰγυπτίους, πάντα τε ἐξελεγκθῆναι τὰ σώματα. Τῶν δὲ ἱατρῶν μὴ δυναμένων ἱᾶσθαι τοὺς κάμνοντας, οὕτως πάλιν ἀνέσεως τυχεῖν τοὺς Ἰουδαίους. Πάλιν δὲ τὸν Μῶυσον βάτραχον διὰ τῆς βάρβδου ἀνείναι, πρὸς δὲ τούτοις ἀκρίδας καὶ σκνίφας. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τοὺς Αἰγυπτίους τὴν βάρβδον ἀνατιθέναι εἰς πᾶν ἱερὸν, ὁμοίως δὲ καὶ τῇ Ἰσιδι, διὰ τὸ τὴν γῆν εἶναι Ἰσιν, παιομένην δὲ τῇ βάρβδῳ τὰ τέρατα ἀνείναι. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐτι ἀπρονουμένου, τὸν Μῶυσον χάλαζαν τε καὶ σεισμους διὰ νυκτὸς ἀποτελέσαι, ὥστε τοὺς τὸν σεισμὸν φεύγοντας ἀπὸ τῆς χαλάζης ἀναιρεῖσθαι, τοὺς τε τὴν χάλαζαν ἐκκλίνοντας ὑπὸ τῶν σεισμῶν διαφθεῖρεσθαι. Συμπιεσῖν δὲ τότε τὰς μὲν οἰκίας πάσας, τῶν δὲ ναῶν τοὺς πλείστους. Τελευταῖον τοσαύταις συμφοραῖς περιτεσσόντα τὸν βασιλέα τοὺς Ἰουδαίους ἀπολύσαι· τοὺς δὲ χρησαμένους παρὰ τῶν Αἰγυπτίων πολλὰ μὲν ἐκπώματα, οὐκ ὀλίγον δὲ ἱματισμὸν, ἄλλην τε παμπληθῆ γάζαν, διαβάντας ἱκανὸν τόπον ἐπὶ τὴν Ἐρυθρὰν θριταίους ἐλθεῖν θάλασσαν. Μεμφίτας μὲν οὖν λέγειν, ἔμπερον ὄντα τὸν Μῶυσον τῆς χώρας τὴν ἀμπωτὴν τηρήσαντα διὰ ξηρᾶς τῆς θαλάσσης τὸ πλῆθος περαιώ-

Quam ob rem quum in carcerem ab eo conjectus esset, noctu omnes portas carceris sponte patuisse, custodesque partim repentino sublatis interitu, partim alto somno solutos fractis passim armis jacuisse. Moysum e vestigio sese in regiam, patefactis etiam ultro januis, intulisse, ac praesidiis militibus profundo quoque somno sepultis, regem excitasse: qui facti novitatem primum quidem obstupuerit, mox tamen, quasi ludos Moysum faceret, Dei, a quo missus esset, nomen aperire jussert. Quod ubi Moysum in aurem inmisisset, regem illico mutam concidisse, donec ab eodem arreptus sibi ac vitae redderetur. Et illum quidem indicatum nomen tabellis inscripsisse, quas postmodum obsignavit: quendam vero sacerdotem, qui scripti nominis maiestatem elevaret, repentino spasmo correptum perisse. Præterea quum rex a Moyso prodigium aliquod expeteret, eum quam manu virgam tenebat in serpentem subito convertisse; omnibusque stupentibus, arrepta cauda priorem ei rursus virgæ formam reddidisse. Paulo post Nilum eadem virga percussam, intumescensque undis Ægyptum universam protulisse; ex eoque tempore statis deinceps vicibus in agros sese Nilum effudisse. Mox collectas et stagnantes passim aquas efforbuisset, nec piscibus modo interitum, sed exitalem hominibus sitim attulisse. Itaque regem tot prodigiis territum, sese post mensem Judæos dimissurum spondidisse, si pristinus fluminis status a Moyso redderetur. Eius aquæ demum virga tetigisse, eodemque momento insolentem ejus impetum cohibuisse. Hic vero regem, evocatis qui trans Memphim habitant sacerdotibus necem omnibus interminatum, nisi similia ipsi quoque prodigia ostenderent.

Eos præstigiis et incantationibus quibusdam repente draconis speciem objecisse ac fluminis colorem immutasse; quo facto elatiorem ac tumidiorem quam antea regem, omni poenarum ac suppliciorum genere postmodum Judæos vexasse. Quod ubi Moysum videret, quum alla pleraque ab eo miracula edita esse, tum ex terra quam virga percussisset, genus quoddam alati animalis exstitisse, quod Ægyptios pessimo vexaret, omniumque corporibus sædum moribus punctionibusque suis vulnus inureret. Cui morbo quum nullum medici remedium invenirent, Judæos aliquantulum demum respirasse, Moysum vero ejusdem virgæ contactu ranas præterea, locustas ac culices excitasse: quæ quidem in causa fuerint, quomobrem singulis in templis virgam Ægyptii consecrarent, eademque omnino qua ipsam et Isim religione voluerint: Isim quippe terram esse rati, quæ virga percussa tot miraculorum formas exclusisset. At furente nihilominus rege, Moysum ad grandinis calamitatem nocturnos terræ motus addidisse, ut qui se motui subducere conarentur, grandine afflicti et contusi perirent; qui autem grandinis impetum declinarent, terræ quassatione interirent. Ac domos quidem universas sanæque tum plurima corruisse, regem vero tot malis cladibusque fractum, Judæos, sero licet, aliquando tamen dimisisse. Qui multis ab Ægyptiorum poculis tum vestibus corrugatis, aliaque multiplici gaza, magno confecto itinere ad mare Rubrum tertio denique die pervenerint. Atque a Memphis quidem ita narrari, Moysum totius regionis scientissimum, observato reciprocantis aestus tempore, sicco mari universam multitudinem transmisisse: ab Heliopolitania vero secus;

σαι· Ἡλιοπολίτας δὲ λέγειν, ἐπικαταδραμεῖν τὸν βασιλέα μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἅμα καὶ τοῖς καθιερωμένοις ζώοις, διὰ τὸ τὴν ὑπαρξίν τοὺς Ἰουδαίους τῶν Αἰγυπτίων χρησαμένους διακομίζειν. Τῷ δὲ Μώσῳ θείαν φωνὴν γενέσθαι, πατάξει τὴν θάλασσαν τῇ ῥάβδῳ καὶ διαστήναι· τὸν δὲ Μώυσον ἀκούσαντα, ἐπιθιγείν τῇ ῥάβδῳ τοῦ ὕδατος, καὶ οὕτω τὸ μὲν νῆμα διαστήναι, τὴν δὲ δύναμιν διὰ ξηρᾶς ὁδοῦ πορεύεσθαι. Συνεμβάντων δὲ τῶν Αἰγυπτίων καὶ διωκόντων, φησὶ πῦρ αὐτοῖς ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἐκλάμψαι, τὴν δὲ θάλασσαν πάλιν τὴν ὁδὸν ἐπικλύσαι· τοὺς δὲ Αἰγυπτίους ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τῆς πλημμυρίδος πάντες διαφθαρεῖναι· τοὺς δὲ Ἰουδαίους διαφυγόντας τὸν κίνδυνον τεσσαράκοντα ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ διατρίψαι, βρέχοντος αὐτοῖς τοῦ Θεοῦ κρίνον, ὅμοιον ἑλῶμῳ, χιόνι παραπλήσιον τὴν χροάν. Γεγονέαι δὲ φησὶ τὸν Μώυσον μακρὸν, πυρραχῇ, πολὺν, κομήτην, ἀξιωματικόν. Ταῦτα δὲ πρᾶξι περὶ ἑτῆ ὄντα ὁδοῦχοντα ἐννέα, »

Quæ de Mose h. l. narratur, eadem ex Artapano paucis memorant Clemens Alex. Strom. I, p. 149, i Sylb., Chron. Paschale p. 64, et Chron. in Cramerii Anecd. Parisin. II, p. 176.

15.

Sequitur apud Euseb. c. 28 de Mose narratio ex EZECHIELIS tragædia, quæ Ἐξαγωγή, *Judeorum exitus*, inscribitur, deprompta. Quam quum Dübnerus meus ediderit ad calcem voluminis, quod Euripidis et reliquorum tragicorum fragmenta continet, denuo eam h. l. exhibere supersedeo.

quippe regem abeuntes Judæos, quæque ab Ægyptiis mutuo acceperant auferentes, ingenti exercitu cum animantibus consecratis persecutum esse. At Moysum uti mare virga percuteret, divinitus admonitum, aquam virga tetigisse, ac discedentibus illico fluctibus, copias sicco tramite deduxisse. Eandem porro viam tentantibus ac fugientium terga prementibus Ægyptiis, quum adversum repente ignem coruscasse, tum ipsum quoque mare patentem semitam refluentibus undis obruisse, itaque partim igni partim aestu maritimo Ægyptios ad unum omnes periisse. Judæos vero ab imminenti periculo liberatos, per solitudinem annos quadraginta continenter vagatos esse, ac farina, quam cœlitus iis Deus pluerit, panicum figura, candore nivem referente, vitam sustentasse. Ceterum idem Moysum statura prociorem, colore subrufum, promissa cesarie canum, totoque corpore augustiorem fuisse, hæcque omnia circa annum ætatis nonum et octogesimum perfecisse tradit. »

16.

E DEMETRIO

de eodem.

Demetrius autem et hominis Ægyptii cædem et susceptam a Mose cum eo, a quo facti suggillatus est, altercationis exi-

16.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

περὶ Μωσέως.

Cap. 29 : Δημήτριος δὲ περὶ τῆς ἀναιρέσεως τοῦ Αἰγυπτίου καὶ τῆς διαφορᾶς τῆς πρὸς τὸν μνηστῆρα τὸν τελευτήσαντα, ὁμοίως τῷ τὴν ἱερὰν βίβλον γράψαντι ἱστορήσει· φυγεῖν μέντοι γε τὸν Μωσὴν εἰς Μαδιάμ, καὶ συνοικῆσαι ἐκεῖ τῇ Ἰοθὺρ θυγατρὶ Σεπφώρα, ἣν εἶναι, ὅσα στοιχάζεσθαι ἀπὸ τῶν ὀνομάτων, τῶν γενομένων ἐκ Χεττούρας, τοῦ Ἀβραάμ γένους, ἐκ τοῦ Ἰεζάν τοῦ γενομένου Ἀβραάμ ἐκ Χεττούρας· ἐκ δὲ τοῦ Ἰεζάν γενέσθαι Δαδάν· ἐκ δὲ τοῦ Δαδάν Ῥαγουήλ· ἐκ δὲ τοῦ Ῥαγουήλ Ἰοθὺρ καὶ Ἀδὰβ (καὶ Ἰοδὰβ in Cram. An. Par. II, p. 256, ubi eadem)· ἐκ δὲ τοῦ Ἰοθὺρ Σεπφώραν, ἣν γῆμαι Μωσὴν. Καὶ τὰς γενεὰς δὲ συμφωνεῖν τὸν γὰρ Μωσὴν εἶναι ἀπὸ Ἀβραάμ ἔβδομον, τὴν δὲ Σεπφώραν ἕκτην. Συνοικοῦντος γὰρ ἤδη τοῦ Ἰσαὰκ, ἅψ' ὃ Μωσὴν εἶναι, γῆμαι Ἀβραάμ τὴν Χεττούραν ὄντα ἐτῶν ῥμ', καὶ γεννησάι Ἰσαὰκ ἐξ αὐτῆς δευτέρον· τὸν δὲ Ἰσαὰκ ὄντα ἐτῶν ἑκατὸν γεννησάι. Ὡστε μὲ' ἔτιον ὕστερον γεγονέναι τὸν Ἰσαὰκ ἅψ' ὃ τὴν Σεπφώραν γεγενεαλογῆσθαι. Οὐδὲν οὖν ἀντιπίπτει τὸν Μωσὴν καὶ τὴν Σεπφώραν κατὰ τοὺς αὐτοὺς γεγονέναι χρόνους. Κατοικεῖν δ' αὐτοὺς Μαδιάμ πόλιν, ἣν ἀπὸ ἐνὸς τῶν Ἀβραάμ παίδων ὀνομασθῆναι. Φησὶ γὰρ τὸν Ἀβραάμ τοὺς παῖδας πρὸς ἀνατολὰς ἐπὶ κατοικίαν πέμψαι· διὰ τοῦτο δὲ καὶ Ἀαρὼν καὶ Μαριάμ εἰπεῖν ἐν Ἀσπραὶ Μωσὴν Αἰθιοπίδα γῆμαι γυναῖκα.

tum eundem in modum quo Sacra historia commemorat. Quippe Moysen quum se ad Madianitas fuga recepisset, Jothoris filiam uxorem duxisset, nomine Sepphoram, quo ex nomine eam ex Chetturæ nepotibus et Abrahami genere satam esse conjiciat : Abrahamum enim Jejanem ex Chettura suscepisse, ab Jezane vero Dadanem, ab hoc Raguelem, a Raguele Jothorem atque Ababum procreatos esse; postremo Jothoris filiam Sepphoram hanc exstitisse, quam secum matrimonio Moses copularit. Et vero statum seriem hand inepte huic suspicioni quadrare. Nam Moysen quidem septimam, Sepphoram vero sextam post Abrahamum numerari. Isaaco enim, ex quo Moses originem duxerit, jam secum habitante, Abrahamum annos natum quadraginta supra centum Chetturam duxisset, et Isaacum ex ea secundo loco suscepisse, quum Isaacum anno centesimo genuisset, sicut annis circiter duobus et quadraginta serius Isaacum illum esse natum, cujus ex stirpe Sepphora prodiiisset. Causæ igitur nihil esse, quamobrem Moses et Sepphora eodem tempore vivere non potuerint. Ceterum eos Mediam urbem incoluisse, quæ ab uno ex Abrahami liberis nomen acceperit. Liberos enim suos orientem versus domicilii querendi causa Abrahamum dimisisse, ac propterea Mosi deinceps ad Aserothem exprobratum ab Aarone ac Maria fuisse, quod Æthiopiassam mulierem uxorem duxisset.

17.

Sequitur ap. Euseb. c. 29 alterum fragmentum peramplum ex Ezechielis Ἐξαγωγῇ, petitum. Vide fr. 15.

18.

ΕΥΠΟΛΕΜΟΥ,

περὶ Δαβὶδ καὶ Σολομῶνος.

Cap. 30 : Εὐπόλεμος δὲ φησιν ἐν τινι περὶ τῆς Ἰλίου προφητείας, Μωσῆν προφητεύσαι ἐτη μ'· εἴτα Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ναυῆ υἱὸν ἐτη λ', βιώσαι δ' αὐτὸν ἐτη ρί', πῆξαι τε τὴν ἱερὰν σκηνὴν ἐν Σηλοῖ. Μετὰ δὲ ταῦτα προφήτην γενέσθαι Σαμουὴλ. Εἴτα δὲ τοῦ Θεοῦ βουλὴσαι ὑπὸ Σαμουὴλ Σαούλον βασιλεῖα αἰρεθῆναι, ἄρξαντα δὲ ἐτη κα' τελευτῆσαι. Εἴτα Δαβὶδ τὸν τούτου υἱὸν δυναστεύσαι, ὃν καταστρέψασθαι Σύρους τοὺς παρὰ τὸν Εὐφράτην οἰκόντας ποταμὸν, καὶ τὴν Κομμαγενήν, καὶ τοὺς ἐν Γαλαθηῇ Ἀσσυρίους καὶ Φοίνικας. Στρατεύσαι δ' αὐτὸν καὶ ἐπὶ Ἰδουμαίους καὶ Ἀμμανίτας καὶ Μωαβίτας καὶ Ἰτουραίους καὶ Ναβαταίους καὶ Ναδδαίους, αὐτοὺς δὲ ἐπιστρατεύσαι ἐπὶ Σούρωνα βασιλέα Τύρου καὶ Φοινίκης, οὗς καὶ ἀναγκάσαι φόρους Ἰουδαίοις ὑποτελεῖν· πρὸς τε Οὐαφρὴν τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα φύλιαν συνθέσθαι. Βουλόμενόν τε Δαβὶδ οἰκοδομῆσαι ἱερὸν τῷ Θεῷ, ἀξιοῦν τὸν Θεὸν τόπον αὐτῷ δεῖξαι τοῦ θυσιαστηρίου· ἐνθα δὲ ἀγγελοῦ αὐτῷ ὁφθῆναι ἐστῶτα ἐπάνω τοῦ τόπου, οὗ τὸν βωμὸν ἰδρῦσθαι ἐν Ἱερουσολύμοις, καὶ κελεύειν αὐτὸν μὴ ἰδρῦσθαι τὸ ἱερὸν διὰ τὸ αἵματι ἀνθρωπίνῳ πεφῦρθαι καὶ πολλὰ ἐτη πε-

πολεμηκέναι. Εἶναι δ' αὐτῷ ὄνομα Διαναδάν· προστάξαι δὲ αὐτῷ τοῦτον, ὅπως τῷ υἱῷ ἐπιτρέψῃ τὴν οἰκοδομίαν· αὐτὸν δὲ εὐτρέπῃ τὰ πρὸς τὴν κατασκευὴν ἀνήκοντα, ἀργύριον, χαλκὸν, λίθους, ξύλα κυπαρίσσινα καὶ κέδρινα. Ἀκούσαντα δὲ τὸν Δαβὶδ πλοῖα ναυπηγῆσασθαι ἐν Ἀτλάνοις πόλει τῆς Ἀραβίας, καὶ πέμψαι μεταλλευτάς εἰς τὴν Οὐρφῇ νῆσον, κειμένην ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ, μέταλλα χρυσικά ἔχουσιν· καὶ τὸ χρυσίον ἐκείθεν μετακομίσαι τοὺς μεταλλευτάς εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Βασιλεύσαντα δὲ τὸν Δαβὶδ ἐτη μ' Σαλομῶνι τῷ υἱῷ τὴν ἀρχὴν παραδόναι, ὅτι ἐτῶν ἑξήκοντα ἦν· αὐτὸν δὲ ἀρχιερέως καὶ τῶν ἑξήκοντα φύλαρχον, καὶ παραδόναι αὐτῷ τὸν τε χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν καὶ χαλκὸν καὶ λίθον καὶ ξύλα κυπαρίσσινα καὶ κέδρινα. Καὶ αὐτὸν μὲν τελευτῆσαι, Σαλομῶνα δὲ βασιλεύειν, καὶ γράψαι πρὸς Οὐαφρὴν τὸν Αἰγύπτου βασιλέα τὴν υπογεγραμμένην ἐπιστολήν.

Cap. 31 : Βασιλεὺς Σαλομῶν Οὐαφρῇ βασιλεῖ Αἰγύπτου φίλῳ πατρικῷ χαίρειν.

Γίνωσκέ με παρειληφότα τὴν βασιλείαν παρὰ Δαβὶδ τοῦ πατρὸς διὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ μεγίστου, καὶ ἐπιτεταχότος μοι οἰκοδομῆσαι ἱερὸν τῷ Θεῷ, ὃς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἔκτισεν· ἅμα δέ σοι γράψαι, ἀποστείλαι μοι τῶν παρὰ σου λαῶν, οἱ παραστήσονται μοι μέχρι τοῦ ἐπιτελεῖσαι πάντα κατὰ τὴν χρείαν, καθότι ἐπιτέτακται.

Cap. 32 : Βασιλεὺς Οὐαφρῆς Σαλομῶνι βασιλεῖ μεγάλῳ χαίρειν.

Ἄμα τῷ ἀναγνώνατῃ παρὰ σου ἐπιστολήν σφόδρα ἐχάρην, καὶ λαμπρὰν ἡμέραν ἤγαγον ἐγὼ τε καὶ ἡ δύναμίς μου πᾶσα ἐπὶ τῷ παρειληφέναι σε τὴν βασιλείαν

18.

EX EUPOLEMO

de Davide, Salomone et Hierosolymis.

Eupolemus, in libro ubi de Eliæ prophetia agit, auctor est Moesem annos quadraginta prophetæ munus obisse, cui Jesus Nause filius successerit, eodem annos triginta perfunctus, vita ad annum decimum supra centesimum propagata. Ab hoc sacrum præterea tabernaculum in Silo fixum esse. Postea Samuelem prophetam exstitisse, ab eoque postmodum Saulem regem Dei jussu creatum fuisse, qui circa annum regni vicesimum primum obierit. Eidem vero Davidem ipsius filium successisse, qui Syros ad Eufratem incolebant et Commagenen cum iis qui Galadenen tenebant Assyriis ac Phœnicibus debellavit. Eundem adversus Idumæos, Ammonitas, Moabitas, Ituræos, Nabatæos et Nabatæos, itemque contra Sironem Tyri Phœniciæque regem movisse, quos ille omnes Judæis in posterum tributa pendere coegerit. At cum Uaphre Ægyptiorum rege fedus percussisse. Porro quum Deo templum excitare perciperet, vehementius a Deo contendisse, uti sibi statuendo altari locum indicaret : simulque repente oblatum ei angelum esse, qui supra locum eum, ubi Hierosolymæ ara posita est, consideret ; a quo tamen ejusmodi templum ædificari

prohibitus fuerit, quod sese humano sanguine polluisset, annosque plurimos bello gerendo occupatus fuisset. Angeli nomen Dianadanum esse refert, jussumque ab eo Davidem, relicta filio ædificationis molientiæ cura, quæ futuri operis substructio postulare, aurum, argentum, æs, lapides, ligna, tam cupressina quam cedrina, diligenter ante comparare. Ergo Davidem, his auditis navibusque apud Ailana Arabiæ civitatem ædificatis, effodiendi metalli artifices in Urphen, Rubri maris insulam auri fodinis abundantem, misisse, qui auri plurimum in Judæam inde retulerint. Davidem autem postquam annos quadraginta regnasset, imperium Salomoni filio annos duodecim nato, coram Helio sacerdotum principe ac tribunis duodecim, cum auro, argento, ære, lapidibus lignisque omnibus cupressinis ac cedrinis tradidisse. Salomonem vero quum defuncto patre regnum capessisset, ad Uaphrem Ægypti regem eam quæ sequitur epistolam scripsisse.

Salomon rex Uaphræ Ægypti regi, amico paterno, salutem.

Noveris me summi numinis beneficio regnum a Davide patre accepisse, a quo templum Deo cœli terrarumque molitori ædificare jussus fuerim, simulque abs te literis petere, ut ad me ex regni tui hominibus fabrisque mittas, qui snam

παρὰ χρηστοῦ ἀνδρὸς καὶ δεδοκιμασμένου ὑπὸ τηλικούτου θεοῦ. Περὶ δὲ ὧν γράφεις μοι περὶ τῶν κατὰ τοὺς λαοὺς τοὺς παρ' ἡμῖν, ἀπέσταλκά σοι μυριάδας ὀκτὼ, ὧν καὶ τὰ πλήθη, ἐξ ὧν εἰσι, διασεσάφηκά σοι. Ἐκ μὲν τοῦ Σεβριθίτου νομοῦ, μυρίους· ἐκ δὲ τοῦ Μενδισίου καὶ Σεβεννύτου, διςμυρίους· [ἐκ δὲ τοῦ] Βουσιρίτου, Λεοντοπολίτου καὶ Βαθριθίτου (Ἀθριθίτου Holsten. ad St. B. p. 12), ἀνὰ μυρίους. Φρόντισον δὲ καὶ τὰ δέοντα αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλλα, ὅπως εὐτακτῇ, καὶ ἵνα ἀποκατασταθῶσιν εἰς τὴν ἰδίαν, ὥς ἂν ἀπὸ τῆς χρείας γενομένης (sic). Eadem tangit Chronic. Alexandrin. p. 214.

Cap. 33 : Βασιλεὺς Σαλομῶν Σούρωνι τῷ βασιλεῖ Τύρου καὶ Σιδῶνος καὶ Φοινίκης, φίλῳ πατρικῷ, χαίρειν.

Γίνωσκέ με παρειληθότα τὴν βασιλείαν παρὰ Δαβὶδ τοῦ πατρὸς διὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ μεγίστου, ἐπιτεταχότος μοι οἰκοδομῆσαι ἱερὸν τῷ Θεῷ, ὃς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἔκτισεν· ἅμα δὲ καὶ σοι γράψαι, ἀποστείλαί μοι τῶν παρὰ σου λαῶν, οἱ συμπαραστήσονται ἡμῖν μέχρι τοῦ ἐπιτελεῖσαι τὴν τοῦ Θεοῦ χρείαν, καθότι μοι ἐπιτέτακται. Γέγραφα δὲ καὶ εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ Σαμαρεῖτιν καὶ Μωαβίτιν καὶ Ἀμμανίτιν καὶ Γαλαδίτιν χορηγεῖσθαι αὐτοῖς τὰ δέοντα ἐκ τῆς χώρας κατὰ μῆνα, κόρους σίτου μυρίους· ὁ δὲ κόρος ἐστὶν ἀρταβῶν ἑξ· καὶ οἶνου κόρους μυρίους· ὁ δὲ κόρος τοῦ οἶνου ἐστὶ μέτρα δέκα. Τὸ δὲ ἔλαιον καὶ τὰ ἄλλα χορηγηθήσεται αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἰουδαίας, ἱερεῖα δὲ εἰς κρεοφαγίαν ἐκ τῆς Ἀραβίας.

mihi operam navent, donec, uti par est, cuncta, prout jussus ego sum, accurate perfecero.

Uaphres rex Salomoni regi magno salutem.

Literas tuas simulatque perlegi, quum ingentem animo cepi lætitiā, tum genialem cum universo exercitu populoque meo diem egi, quod a viro optimo tantoque numini probatissimo regnum acceperis. Quod autem a nobis homines fabrosque postulas, eorum octoginta ad te millia misi, quorum etiam natale tibi solum indicare juvat. E Sebrithide præfectura decem millia, ex Mendesia et Sebennytide viginti millia, e Busiritide, Leontopolitide et Athribitide circiter triginta millia numerantur. Superest ut iis quæcunque opus fuerint, abunde suppeditari cures, partim ne quid inter eos turbarum excitetur, partim ut ædificatione perfecta, salvi ad suos incolumesque revertantur.

Salomon rex Suroni Tyri, Sidonis ac Phanicæ regi, amico paterno, salutem.

Noveris me summi numinis beneficio regnum a Davide patre accepisse, a quo templum Deo cæli terrarumque molitori ædificare jussus fuerim, simulque abs te per literas petere, ut ad me ex regni tui hominibus fabrisque mittas, qui suam nobis operam navent, donec divinum illud opus, prout jussus sum, accurate perfecero. Ceterum in Galilæam, Samariam, Moabitidem, Amanitidem et Galaditidem scripsi, ut ex regionibus illis quæcunque opus fuerint, iis aflatum

Cap. 34 : Σούρων Σαλομῶνι βασιλεῖ μεγάλῳ χαίρειν.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς, ὃς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἔκτισεν, ὃς εἴλετο ἄνθρωπον χρηστὸν ἐκ χρηστοῦ ἀνδρός. Ἄμα τῷ ἀναγνῶναι τὴν παρὰ σου ἐπιστολὴν σφόδρα ἐχάρην, καὶ εὐλόγησα τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ παρειληθῆναι σε τὴν βασιλείαν. Περὶ δὲ ὧν γράφεις μοι περὶ τῶν κατὰ τοὺς λαοὺς τοὺς παρ' ἡμῖν, ἀπέσταλκά σοι Τυρίων καὶ Φοινίκων ὀκτακισμυρίους, καὶ ἀρχιτέκτονά σοι ἀπέσταλκα ἄνθρωπον Τύριον, ἐκ μητρὸς Ἰουδαίας ἐκ τῆς φυλῆς τῆς Δαβίδ. Ὑπὲρ ὧν ἂν αὐτὸν ἐρωτήσης τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν πάντων [τῶν κατὰ] ἀρχιτεκτονίαν, ὑφηγησεται σοι καὶ ποιήσει. Περὶ δὲ τῶν δέοντων σοι ἀποσταλλομένων σοι παίδων καλῶς ποιήσεις ἐπιτείλας τοῖς κατὰ τόπον ἐπάρχοις, ὅπως χορηγῇται τὰ δέοντα. (Harum epistolarum ex Alexandro Polyhistore obiter meminit etiam Clem. Alex. p. 143,45 Syllb.)

Διελθὼν δὲ Σαλομῶν, ἔχων τοὺς πατρικοὺς φίλους, ἐπὶ τὸ ὄρος τοῦ Λιβάνου, μετὰ τῶν Σιδωνίων καὶ Τυρίων, μετήνεγκε τὰ ξύλα τὰ προκεκομμένα ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ διὰ τῆς θαλάττης εἰς Ἴσππην, ἐκεῖθεν δὲ πεζῇ εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἀρξασθαι οἰκοδομῆν το ἱερὸν τοῦ Θεοῦ, ὄντα ἐτῶν ἑγ'· ἐργάζεσθαι δὲ τὰ ἔθνη τὰ προειρημένα καὶ φυλὰς ἑβ' τῶν Ἰουδαίων, καὶ παρέχειν ταῖς ἐκκαίδεκα μυριάσι τὰ δέοντα πάντα κατὰ μῆνα φυλὴν μίαν, θεμελιῶσαι τε τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, μῆκος πηχῶν ἑ', πλάτος πηχῶν ἑ', τὸ δὲ πλάτος τῆς οἰκοδομῆς καὶ τῶν θεμελίων, πηχῶν ἰ'· οὕτω γὰρ αὐτῷ

suppetant; nempe in singulos menses, cororum tritica decem millia, qui singuli attabas sex continent; itemque cororum vini decem millia, qui singuli metra decem efficiunt, oleum autem et cetera ex Judæa, hostias vero, quarum carnibus vescantur, ex Arabia suppeditari jussi.

Suron Salomoni regi magno salutem.

Benedictus Deus, terræ ac cæli conditor, qui virum optimum ac parentis optimi filium elegerit. Literas tuas simulatque perlegi, summam animo voluptatem cepi, Deoque gratias egi, quod regnum capessisses. Quod autem a nobis homines operasque postulas, Tyriorum ac Phœnicum octoginta millia ad te misi, et inter ceteros architectum, patrâ Tyrium, sed matre Judæa eademque ex Davidis tribu natum, qui tibi quæcunque ex eo quæsieris, quæ cæli hujus ambitu continentur, si modo ad architecturam pertinent, ea scienter edisseret omnia facileque perficiet. Quod superest, partium tuarum erit, ad locorum præfectos scribere, ut huic tantæ hominum multitudini quæcunque necessaria fuerint, diligenter et abundanter provideant.

Salomon igitur, his lectis, paternorum amicorum auxilio fretus et Tyriorum et Sidoniorum manu stipatus, Instrato monte Libano, quidquid lignorum a parente cæsuum olim fuerat, per mare Joppen usque transvexit, indeque pedestri ductu Hierosolyma comportavit. Protinus ad templi Deo voti se ædificationem accingit, anno ætatis decimo tertio. Quod in opus dum universa illa diversorum populorum mul-

προστάζει Νάθαν τὸν προφῆτην τοῦ Θεοῦ. Οἰκοδομεῖν δὲ ἐναλλὰξ δόμον λίθινον καὶ ἐνδεσμον κυπαρίσσινον, πελεκίνοις χαλκοῖς ταλαντιαίοις καταλαβάνοντας τοὺς β' δόμους. Οὕτω δ' αὐτὸν οἰκοδομήσαντα ξυλῶσαι ἐξωθεν καδρίνοις ξυλοῖς καὶ κυπαρίσσινοις, ὥστε τὴν λιθίνην οἰκοδομήν μὴ φαίνεσθαι· χρυσῶσαι τε τὸν ναὸν ἔσωθεν ῥωννύντα πλινθία χρυσᾷ πενταπῆχη, καὶ προστιθέναι προσηλοῦντα ἥλοις ἀργυροῖς, ταλαντιαίοις τὴν ὀλκὴν, μαστοειδέει τὸν βυθμόν, τέτταρσι δὲ τὸν ἀριθμόν. Οὕτω δ' αὐτὸν χρυσῶσαι ἀπὸ ἐδάφους ἕως τῆς ὀροφῆς, τὸ τε ὀρόφωμα ποιῆσαι ἐκ φατνωμάτων χρυσῶν, τὸ δὲ δῶμα ποιῆσαι χαλκοῦν ἀπὸ κεραμίδων χαλκῶν, γαλκὸν ῥωνεύσαντα, καὶ τοῦτον καταγέαντα. Ποιῆσαι δὲ δύο στύλους χαλκοῦς, καὶ καταχρυσῶσαι αὐτοὺς χρυσῷ ἀδόλῳ, ἑακτύλῳ τὸ πάχος. Εἶναι δὲ τοὺς στύλους τῷ ναῷ ἰσομεγέθει, τὸ δὲ πλάτος, κύκλῳ ἑκάστον κίονα πηγῶν δέκα· στήναι δὲ αὐτοὺς τοῦ οἴκου ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ εὐωνύμων. Ποιῆσαι δὲ καὶ λυχνίας χρυσᾶς, δέκα τάλαντα ἑκάστην ὀλκὴν ἀγούσας, ὑπόδειγμα λαβόντα τὴν ὑπὸ Μωσέως ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου τεθείσαν. Στήσαι δ' ἐξ ἑκατέρου μέρους τοῦ σκηοῦ τὰς μὲν ἐκ δεξιῶν, τὰς δὲ ἐξ εὐωνύμων. Ποιῆσαι δ' αὐτὸν καὶ λύχνους χρυσοῦς ὅ, ὥστε καίεσθαι ἐφ' ἑκάστη λυχνία ἐπτά. Οἰκοδομήσαι δὲ τὰς πύλας τοῦ ἱεροῦ, καὶ κατακοσμήσαι χρυσῷ καὶ ἀργυρίῳ· καὶ καταστεγᾶσαι φατνώμασι καδρίνοις καὶ κυπαρίσσινοις. Ποιῆσαι δὲ καὶ κατὰ τὸ πρὸς βορρᾶν μέρος τοῦ

ἱεροῦ στοᾶν, καὶ στύλους αὐτῇ ὑποστήσαι χαλκοῦς μῆ'. Κατασκευάσαι δὲ καὶ λουτήρα χαλκοῦν, μῆκος πηγῶν κ', καὶ πλάτος πηγῶν κ', τὸ δὲ ὕψος πηγῶν ε'. Ποιῆσαι δὲ ἐπ' αὐτῷ στεφάνην πρὸς τὴν βάσιν ἐξω ὑπερέχουσαν πῆγυν ἓνα πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς τε πόδας προκλύζεσθαι καὶ τὰς χεῖρας νίπτεσθαι ἐπιβαίνοντας· ποιῆσαι δὲ καὶ τὰς βάσεις τοῦ λουτήρος τορευτάς, ῥωνευτάς δώδεκα, καὶ τῷ ὕψει ἀνδρομήκαις, καὶ στήσαι ἐξ ὑστέρου μέρους ὑπὸ τὸν λουτήρα, ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου. Ποιῆσαι δὲ καὶ βάσιν γαλκῇ τῷ ὕψει πηγῶν δυοῖν, κατὰ τὸν λουτήρα, ἣν' ἐξεστήκη ἐπ' αὐτῆς ὁ βασιλεὺς, ὅταν προσεύχεται, ὅπως ὀπάνηται τῷ λαῷ τῶν Ἰουδαίων. Οἰκοδομήσαι δὲ καὶ τὸ θυσιαστήριον πηγῶν κε' ἐπὶ πῆγεις κ', τὸ δὲ ὕψος πηγῶν ἰβ'. Ποιῆσαι δὲ καὶ δακτυλίους δύο χαλκοῦς ἀλυσιδωτοὺς, καὶ στήσαι αὐτοὺς ἐπὶ μηχανημάτων ὑπερεχόντων τῷ ὕψει τὸν ναὸν πῆγεις κ', καὶ σκιάζειν ἐπάνω παντὸς τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσκρεμάσαι ἑκάστη δικτύϊ κώδωνας χαλκοῦς ταλαντιαίους τετρακχοσίους· καὶ ποιῆσαι ὄλας τὰς δικτύας πρὸς τὸ ψοφεῖν τοὺς κώδωνας, καὶ ἀποσοβεῖν τὰ ὄρνεα, ὅπως μὴ καθίῃ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ, μήτε νοσέσῃ ἐπὶ τοῖς φατνώμασι τῶν πυλῶν καὶ στοῶν, καὶ μολύνῃ τοῖς ἀποπατήμασι τὸ ἱερόν. Περιβαλεῖν δὲ καὶ τὰ ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν τεῖχεισι καὶ πύργοις καὶ τάφροις· οἰκοδομήσαι δὲ καὶ βασιλεία ἐαυτῷ. Προσάγρευθῆναι δὲ τὸ ἀνάκτορον πρῶτον μὲν Ἱερὸν Σαλομῶνος, ὕστερον δὲ παρεφθαρμένως τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ

titudo incumberet, tribus Judæorum res necessarias centum et sexaginta hominum millibus ita suppedabant, ut suum singulæ mensem huic curæ ac provisioni assignatum et descriptum haberent. Ergo templi fundamenta jacta, quod sexaginta cubitorum longitudine totidemque latitudine spatium occupabat, fundamenta vero latitudinis ipsa per se decem omnino cubitos obtinebant. Sic enim a Nathan dei propheta jussus Salomon fuerat. Ac structuram universam ita compingi voluit, ut alterutri sese lapidum et cupressinarum trabium ordines exciperent, quod utrumque corium æneis quibusdam, iisque talenti pondo, securium instar vinculis adstringeretur. Jam stante universi ædificii mole, cedrinis cupressinisque tabulis exteriorem lapidum faciem, ne oralum offenderet, undequaque vestivit, interiorem vero sic inanravit, ut conflatos ex auro lateres cubitorum quinque, clavis argenteis quattuor, talenti pondo, atque uberrum in similitudinem collocatis ad parietes affigeret. Sicque a pavimento ad summum usque tectum ædes tota auro colucebat: Ipsiisque adeo laquearis aureum tabulatum, exterius vero culmen æreum totum erat, hoc est æreis tegulis fuso ære conflatis instratum. Columnas præterea duas in templo statuit, æreas quidem illas, sed auro purissimo ad digitum unius crassitudinem inductas, a dextris unam, alteram a sinistris; ambas autem ejusmodi, quæ longitudine tectum ipsum attingerent, ambitu cubitos singulæ decem impleverent. Aurea etiam candelabra fieri curavit, pondo singula talentum decem, quæ ad illius quod in tabernaculo testimonii collocatum a Mose fuerat, exemplar expressit. Hæc utraque similiter ædis parte constituta, ad dextram altera,

altera ad sinistram, additæque aureæ lucernæ septuaginta, ut septem accensas candelabra singula sustinerent. Templi valvas quoque auro argentoque textit, fornicemque desuper cedrinis ac cupressinis ex tabulis sinuavit. Jam ad septentrionalem ædis partem ingentem porticum aperuit, columnis æreis octo ac quadraginta suffultam. Labrum item adjunxit aureum, longitudinis ac latitudinis viginti, altitudinis vero quinque duntaxat cubitos habens. Hoc limbus quidam exterius ad cubitum unum emineus, ac versus basin circumductus ambiebat, quo facilius consensu labro, sacerdotes pedum manuumque sordes eluerent. Eidem gradus tornatiles fusilesque duodecim, cum justa hominis unius magnitudine adæquati, ad partem illius posteriorem, altaris vero dextram suppositi. Addita insuper basis ænea, e regione labri, altitudinem cubitos duos obtinens, cui rex oraturus insisteret, quo facilius a circumstante Judæo populo cerneretur. Ad hæc altare crexit, cujus ambitus cubitorum quinque et quadraginta, altitudo vero duodecim tantum esset. Postremo annulos ex ære geminos catenis implicitos, machinis quibusdam supra templi fastigium viginti cubitis exstantibus imposuit, quorum umbra in totum desuper culmen incumberet: eque singulis retibus seu catenis ænea tintinnabula, talenti pondo, quadringenta suspendit, quæ catenis commotis impulsa, tinnitu ac strepitu volucres abigerent, ne vel insiderent templo, vel nidos in valvarum aut porticum tabulatis construerent, ædemque sacram sordibus inquinarent. Porro ipsam quoque Hierosolymæ urbem muris, turribus fossisque vallavit, et augustam sibi ipsi regiam excitavit. At primum quidem sacra illa ædes Ierὸν Σα-

ἱεροῦ Ἱερουσαλὴμ ὀνομασθῆναι, ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων φερωνύμως Ἱεροσόλυμα λέγεσθαι. Συντελέσαντα δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν πόλιν τειχίσαντα ἐλθεῖν εἰς Σηλὼμ, καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὀλοκάρπωσιν προσαγαγεῖν βούς χιλίους. Λαβόντα δὲ τὴν σκηνὴν καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τὰ σκεύη, ἃ ἐποίησε Μωσῆς, εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνεγκεῖν, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ θεῖναι. Καὶ τὴν κιβωτὸν δὲ καὶ τὸν βωμὸν τὸν χρυσοῦν καὶ τὴν λυχνίαν καὶ τὴν τράπεζαν καὶ τὰ ἄλλα σκεύη ἐκεῖ κατατίθεσθαι, καθὼς προστάζει αὐτῷ τὸν προφήτην. Προσαγαγεῖν δὲ τῷ Θεῷ θυσίαν μυρίαν, πρόβατα δισχίλια, μόσχους τρισχίλιους πεντακοσίους. Τὸ δὲ σύμπαν χρυσίον, τὸ εἰς τοὺς δύο στύλους καὶ τὸν ναὸν καταχρησθέν, εἶναι τάλαντα μυριάδων [μυρία καὶ ?] ὡς· εἰς δὲ τοὺς ἥλους καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν, ἀργυρίου τάλαντα χίλια διακόσια τριακονταδύο· χαλκοῦ δὲ εἰς τοὺς κίονας καὶ τὸν λουτήρα καὶ τὴν στοάν, τάλαντα μυρία ὀκτακισχίλια πεντήκοντα. Ἀποπέμψαι δὲ τὸν Σαλομῶνα καὶ τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τοὺς Φοινίκας, ἐκάστους εἰς τὴν ἑαυτῶν, ἐκάστῳ χρυσοῦ σίκλους δόντα δέκα· τὸ δὲ τάλαντον εἶναι σίκλον. Καὶ τῷ μὲν Αἰγύπτου βασιλεῖ Οὐαφρῇ ἐλαίου μετρητὰς μυρίους, φοινικοδαλάνων ἀράδας χιλίας, μέλιτος δὲ ἀγγεῖα ἑκατὸν, καὶ ἀρώματα πέμψαι. Τῷ δὲ Σούρωνι εἰς Τύρον πέμψαι τὸν χρυσοῦν κίονα, τὸν ἐν Τύρῳ ἀνακείμενον ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διός.

19.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

Θεόφιλος δὲ φησι τὸν περισσεύσαντα χρυσὸν τὸν

λομῶνος, *Salomonis templum*, nominata est; deinde vero, urbs ipsa *Hierusalem* corrupto vitiatoque templi nomine appellata, quam Græci *Hierosolyma* affini geminoque vocabulo nuncuparunt. Rex autem post templum ædificatum urbemque munivit, *Selomum* profectus, Deo mille bovum holocaustum obtulit; idemque postmodum et *tabernaculum* et *aram* et quidquid sacræ suppellectilis comparatum a Mose fuerat, altare aureum, candelabrum, mensam, et quidquid aliud fuit, *Hierosolymam* comportatum, sacra in acde prophetæ jussu reposuit, simulque immensum Deo sacrificium fecit, ovibus ad duo, juveneis ad tria millia et quingenta mactatis. Ceterum vis auri cuncta in columnas duas ac templum universum expensa talentôm fuit decies mille quadragies sexagies; argenti vero in clavos ac reliquum apparatus, ducentorum ac triginta duôm supra mille; æris denique in columnas, labrum et porticum, quinquaginta supra octodecim millia. Porro *Ægyptios* ac *Phœnices*, divisos in singulos decem auri siclis (siclus talentum erat), suam in patriam *Salomo* remisit. Ad *Uaphren* *Ægypti* regem olei metretas ad decem millia, dactylorum *Ægyptiarum* artabas mille, mellis vasa centum cum aromatibus; ad *Suronem* vero columnam auream *Tyrum* misit, quam ipse *Jovis* in templo consecravit.

19.

E THEOPHILO.

Theophilus vero ait quidquid reliquum ex auro fuerit,

Σαλομῶνα τῷ Τυρίῳ βασιλεῖ πέμψαι· τὸν δὲ εἰκόνα τῆς θυγατρὸς ζῶον ὀλοσώματος κατασκευάσαι, καὶ ἔλυτρον τῷ ἀνδριάντῃ τὸν χρυσοῦν κίονα περιθεῖναι.

20.

ΕΥΠΟΛΕΜΟΥ.

Ποιῆσαι δὲ φησιν ὁ Εὐπόλεμος τὸν Σαλομῶνα καὶ ἀσπίδας χρυσᾶς χιλίας, ὧν ἑκάστην πεντακοσίαν εἶναι χρυσοῦν. Βιώσαι δὲ αὐτὸν ἔτη πεντήκοντα δύο, ὧν ἐν εἰρήνῃ βασιλεῦσαι ἔτη μ'.

21.

ΤΙΜΟΧΑΡΟΥΣ.

Cap. 35 : Τιμοχάρης δὲ φησιν ἐν τοῖς Περί Ἀντιόχου τὰ Ἱεροσόλυμα τὴν μὲν περίμετρον ἔχειν σταδίων μ'· εἶναι δ' αὐτὴν δυσάλωτον, πάντοθεν ἀπορρῶζι περικλειομένην φάραγγιν. Ὅλην δὲ τὴν πόλιν ὕδασι καταρρεῖσθαι, ὥστε καὶ τοὺς κήπους ἐκ τῶν ἀπορρῶντων ὕδατων ἐκ τῆς πόλεως ἀρδεσθαι. Τὴν δὲ μεταξὺ ἀπὸ τῆς πόλεως ἄγχι τεσσαράκοντα σταδίων ἀνδρὸν εἶναι· ἀπὸ δὲ τῶν μ' σταδίων πάλιν κάθυδρον ὑπάρχειν.

22.

[ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ]

Τοῦ τῆς Συρίας σχοινομέτρησιν γράψαντος.

Cap. 36 : Ὁ δὲ τῆς Συρίας σχοινομέτρησιν γράψας ἐν τῇ πρώτῃ φησὶ κείσθαι Ἱεροσόλυμα ἐπὶ μετεώρου τε καὶ τραχέος τόπου· ὠκοδομηθῆαι δὲ τινα μὲν μέρη

Tyrio regi a Salomone missum esse : illum vero filias simulacrum integrum ex eo conflavisse, ipsamque aurea columna quasi theca et involucrio quodam inclusisse.

20.

EX EUPOLEMO.

Eupolemus autem aureos præterea clypeos mille a Salomone elaboratos esse tradit, quadringentorum singulos aureorum; eundemque vixisse annos quinquaginta duos, ex quibus quadraginta summa in pace regnaverit.

21.

E TIMOCHARE.

Timochares in Antiochi historia Hierosolymorum ambitum quadraginta stadiorum esse docet; eandemque expugnatu perdifficilem, quippe quæ præruptis undique vallibus cingatur. Ad hæc urbem universam aquis perlui, quarum de fluxu borti quoque irrigentur : per quadraginta ab urbe stadia summa aquæ penuria laborari, inde tamen riguum denuo solum apparere.

22.

[E XENOPHONTE] SYRIÆ MENSORE.

Præterea is qui Syriam totam mensus est, libro primo sui operis, Hierosolymorum urbem in arduo quodam aspero-

τοῦ τεύχους ἀπὸ λίθου ξεστοῦ, τὰ δὲ πλείονα ἀπὸ χαλκός· καὶ ἔχειν μὲν περίμετρον τὴν πόλιν σταδίων κζ'. ὑπάρχειν δὲ καὶ πηγὴν ἐν τῷ χωρίῳ ὕδωρ θαψιδὲς ἀναβλύζουσαν.

23.

ΦΙΛΩΝΟΣ.

Cap. 37 : Φησὶ δὲ ὁ Φίλων ἐν τοῖς Περὶ Ἱεροσολύμων κρήνην εἶναι, ταύτην δὲ ἐν μὲν τῷ χειμῶνι ξηραίνεσθαι, ἐν δὲ τῷ θέρει πληροῦσθαι. Λέγει δὲ ἐν τῇ πρώτῃ οὕτως·

Νηγόμενος δ' ἐφύπερθε, τὸ θαμνέστατον ἄλλο
δάκηθρον σὺν ἀοιδῇ [σοὶ ἀεῖδω?] μειστούχοιο (μειστο-
[τοχόσιο Scal.) λοετροῖς
(δάκηθρον σὺν ἀοιδῇ μειστούχοιο λοετροῖς Vossii margo)
βαύματος ἐμπύμπλησι βαθὺν ῥόον ἐξανείσης,

καὶ τὰ ἐξῆς. Οὐκ ἄνιν ὑποβάς περὶ τῆς πληρώσεως ἐπιλέγει·

Ῥεύμα γὰρ ὑψιπέσσον, ἐν ὑετοῖς νηρετοῖσιν
ιέμενον, πολυγηθὲς, ὑπὲρ πύργοισιν ὄροισι
στρωφάται, καὶ ξηρὰ πέδω κεκονιμένα, κρήνης
τῆσφαι δεικνύνειν ὑπέρτατα θάμνεια λαῶν,

Καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα. Εἴτα πάλιν περὶ τῆς τοῦ ἀρχιερέως κρήνης καὶ τῆς ἀποχετεύσεως διεῖξιν οὕτως·

Αἰπὺ δ' ἄρ' ἐκπύουσι διὰ χθονὸς ὕδροχόοισι
σωλῆνες

que jugo sitam fuisse tradit, partemque murorum aliquam
posita e lapide, maximam vero ex silice constituisse : item-
que urbis ambitum stadia septem et viginti obtinere : ad
extremum eodem in loco fontem magna vi aquae scatur-
ientem existere.

23.

E PHILONE.

Ejusdem scaturiginis Philo etiam meminit, in iis quos de Hierosolymis conscripsit libris, quam hieme arescere, ac rursum aestate ubertim fluere, libro primo hunc in modum cecinit :

Desuper allabens nova tum miracula vidi
qui fons uberrimas undas
egcit, atque sicut implet ductusque profundos,

et quae sequuntur; quibus de fluxu ejus pleniore subiungit :

Scilicet ex alto decurrens vertice fluctus,
et pluvius crescens nivibus, sub turribus altis
volvitur, et sicco languentia pulvere circum
arva rigans, viridis miracula pandit amictus,

et reliqua. Idemque rursus de summi sacerdotis tum fonte tum aqueductu :

Soluer humanum lymphas multus sublime canalis
eggit,

καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἔπεται. Τοσαῦτα μὲν δὲ τὰ ἀπὸ τῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Πολύστορος.

Cap. 38 sequitur de aquis Hierosolymorum locus Pseudo-Aristae (Περὶ τῆς ἑρμηνείας τοῦ τῶν Ἰουδαίων νόμου. Vide Arist. ed. Hody. p. 9), qui fortasse ex eodem Polyhistore fluxit. Deinde Eusebius pergit :

24.

ΕΥΠΟΛΕΜΟΥ

περὶ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.

Cap. 39 : Ἐπὶ τούτοις καὶ τῆς Ἱερεμίου προφητείας τοῦ Πολύστορος μνήμην πεποιημένου, ἡμᾶς ἀποσωπῆσαι ταύτην πάντως ἂν εἴη παραλογώτατον. Κεῖσθαι τοίνυν καὶ αὕτη.

« Εἴτα Ἰωναχεῖμ· ἐπὶ τούτου προφητεύσαι Ἱερεμῖον τὸν προφήτην. Τοῦτον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποσταλέντα καταλαβεῖν τοὺς Ἰουδαίους θυσιάζοντας εἰδῶλες χρυσῷ, ᾧ εἶναι ὄνομα Βαάλ. Τοῦτον δὲ αὐτοῖς τὴν μέλλουσαν ἀτυχίαν δηλῶσαι. Τὸν δὲ Ἰωναχεῖμ ζῶντα αὐτὸν ἐπιβαλίσθαι κατακαΐσαι· τὸν δὲ φάναι τοῖς ξύλοις τούτοις Βαβυλωνίους ὀφιοποιήσιν, καὶ σκάψιν τὰς τοῦ Τίγριδος καὶ Εὐφράτου διώρυγας αἰχμαλωτισθέντας. Τὸν δὲ Βαβυλωνίων βασιλεῖα ἀκούσαντα Ναβουχοδονόσορ (scr. Ναβ. ἀκ.) τὰ ὑπὸ τοῦ Ἱερεμίου προμαντευθέντα, παρακαλέσαι Ἀσιτιδάρην τὸν Μήδων βασιλεῖα συστρατεύειν αὐτῷ. Παραλαβόντα δὲ Βαβυλωνίους καὶ Μήδους, καὶ

et cetera, quae fusiis ille persequitur. Verum ex Alexandro Polyhistore hactenus.

24.

EX EUPOLEMO

de Hieremia propheta.

At enim quum laudatus supra Polyhistor Hieremiae quoque prophetiae meminerit, ineptissimum utique foret, hanc a nobis praeteriri. Eam igitur hoc loco subiungamus. « Tum Joachimum, inquit, regnum capessisse, cujus tempore Hieremias propheta oracula sua ediderit. Quippe hunc a deo missum Judaeos, interim dum idolo cuidam aureo, Baalem vocabant, sacrificium facerent, deprehendisse, quibus independentem calamitatem praedixerit. Ac Joachimum quidem vivum illum ac spirantem concremare voluisse : at contra denuntiassse prophetam, hoc eos lignorum genere Babylonis obsonia curaturos, et canales ad derivandas Tigris et Eufratis undas fossuros esse, posteaquam eorum in manus ac potestatem venissent. Itaque Nabuchodonosorem, Babyloniorum regem, ubi rem quomodo ab Hieremia praenuntiata fuerat rescivisset, Astibaren, Medorum regem, uti hujus expeditionis socius esse vellet, obsecrassse; conjunctoque Babyloniorum et Medorum exercitu, qui praeter decem curruum millia, peditum octoginta supra centum, equitum vero centum ac viginti millibus constaret, primum quidem Samariam, Galilaeam, Scythopolim et Judaeos Ga-

συναγαγόντα πεζῶν μὲν ὀκτωκαίδεκα, ἱππέων δὲ μυριάδας δώδεκα, καὶ [πεζῶν] ἄρματα μυρία, πρῶτον μὲν τὴν Σαμαρείτιν καταστρέψασθαι, καὶ Γαλιλαίαν καὶ Συκοπόλιν καὶ τοὺς ἐν τῇ Γαλαδίτιδι οἰκοῦντας Ἰουδαίους· αὐτοὶ δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα παραλαβεῖν, καὶ τὸν Ἰουδαίων βασιλέα Ἰωναχεῖμ ζωγῆσαι· τὸν δὲ χρυσὸν τὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ ἀργυρον καὶ χαλκὸν ἐκλέξαντας εἰς Βαβυλῶνα ἀποστεῖλαι, χωρὶς τῆς κιβωτοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πλακῶν· ταύτην δὲ τὸν Ἱερεμίαν κατασχεῖν. »

24 a.

Eusebius P. E. X, 10, p. 489, ex Africani Chronographiae libro III : Ἀπὸ Ὠγύγου, ἐφ' οὗ γέγονεν ὁ μέγας καὶ πρῶτος ἐν τῇ Ἀττικῇ κατακλυσμὸς, Φορωνέως Ἀργαίων βασιλευόντος, ὡς Ἀκουσίλαος ἱστορεῖ, μέχρι πρώτης Ὀλυμπιάδος ἔτη συναίεται ἑξήκοντα. Ταῦτα γὰρ οἱ τὰ Ἀθηναίων ἱστοροῦντες Ἑλλάνικὸς τε καὶ Φιλόχορος οἱ τὰς Ἀθίδας, οἱ τε τὰ Σύρια Κάστωρ καὶ Θάλλος καὶ Διόδωρος, Ἀλέξανδρός τε ὁ Πολύτωρ, καὶ τινες τῶν καθ' ἡμᾶς ἀκριβέστερον ἐμνήσθησαν καὶ τῶν Ἀττικῶν ἀπάντων.

Justin. Martyr. Cohortat. ad Græcos p. 10, A ed. Paris. 1615 fol. : Καὶ οἱ τὰ Ἀθηναίων ἱστοροῦντες, Ἑλλάνικὸς τε καὶ Φιλόχορος, οἱ τὰς Ἀθίδας, Κάστωρ δὲ καὶ Θάλλος καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Πολύτωρ... ὡς σφόδρα ἀρχαῖοι καὶ παλαιοὶ τῶν Ἰουδαίων ἄρχοντες Μωυσέως μέμνηνται.

Num recte h. l. Polyhistoris nostri nientio fiat, dubitari potest, propterea quod aliunde probabile fit temere h. l. cumulari notissimorum nomina scriptorum, qui de Ogygis ætate minime inter se consentiant. Cf. not. ad Castoris fr. 15.

ΙΤΑΛΙΚΑ [ΠΕΡΙ ΡΩΜΗΣ]

ἐν βιβλίοις πέντε.

25.

Suidas v. Ἀλέξανδρος. Συνέγραψε... καὶ Περὶ Ρώ-

laditidem incolentes delevisse; mox vero ipsa quoque Hierosolyma, Joachimumque regem vivum cepisse, et quidquid in templo auri, argenti ærisque fuit, detractum Babylonem misisse, præter arcam et inclusas in ea tabulas : hanc enim penes Hieremiam remansisse. »

24 a.

Ab Ogyge, sub quo magnum illud et primum accidit diluvium (Phoroneo apud Argivos regnante, ut Acusilaus narrat), usque ad primam Olympiadem anni colliguntur mille et viginti. Sic enim statuunt qui res Atheniensium narrant Hellenicus et Philochorus Atthidum auctores, et qui Assyriaca composuere Castor et Thallus, Diodorus et Alexander Polyhistor, et alii quidam nostra ætate viventes, qui rem vel Atticis omnibus accuratius definierunt.

Qui Atheniensium historiam scripturunt Hellenicus et Philochorus, Atthidum auctores, et præterea Castor et Alexander Polyhistor. . ut pervetusti et antiquissimi meminere Mosis ducis Judæorum.

μης βιβλία πέντε. Ἐν τούτοις λέγει ὡς γυνὴ γέγονεν Ἑβραία, Μωσῷ, ἥς ἐστὶ σύγγραμμα δ' παρ' Ἑβραίοις νόμος. Eadem repetit Suidas, v. Μωσῷ.

Nisi fallor, Moso mulier legifera originem debet Sibyllæ Judaicæ (Sabbo vel Sabbethen vocant), quam quum eandem cum Babylonia (Berosi f.) esse, hanc vero Cumam in Italiam venisse dicant et cum Cumana Sibylla confudisse videantur (Justin. Martyr. Adv. Gr. c. 38, Suidas v. Σίβυλλα. Vid. Berosi fr. introduct.), intelligitur quomodo in Italicis (nam hæc significavit Suidas verbis Περὶ Ῥώμης) Alexander mentionem ejus facere potuerit. Quem de his auctorem exhibuerit scriptor variorum sententias cōgerere solitus non liquet. Mira quædam disserit Cruice *De Josephi fide* etc. p. 28. Rumpf. in Commentatione De Alex. putavit apud Suidam ante v. ἐν τούτοις excidisse mentionem operis *De rebus Judæorum*. Non credo. Sententia illa de Moso muliere mira foret in Historia Judæorum, quam e Judæis maxime scriptoribus etsi græcissantibus Alexander conflagavit; minus offendit in Italicorum auctore, qui data occasione eam attulerit.

26.

Plutarch. Parall. min. c. 40 : Ἄννιος δὲ, Τούσκων βασιλεὺς, ἔχων θυγατέρα εὐμορφον, τούνομα Σαλίαν, παρθένον ἐτήρει. Κάθητος δ' ἐκ τῶν ἐπιστήμων ἰδὼν τὴν παρθένον παίζουσαν, ἡράσθη, καὶ μὴ στέγων τὸν ἔρωτα, ἤρπασε καὶ ἤγεν εἰς Ῥώμην. Ὁ δὲ πατὴρ ἐπιδιώξας καὶ μὴ συλλαβὼν ἤλατο εἰς τὸν Παρεοῦσιον ποταμὸν, δὲ Ἄννιον μετωνομάσθη· τῇ δὲ Σαλίᾳ συγγενόμενος Κάθητος, ἐποιήσατο Ἀτίνον καὶ Σάλιον, ἀφ' ὧν οἱ εὐγενέστατοι κατήγον τὸ γένος, ὡς Ἀριστέδης Μιλήσιος καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Πολύτωρ ἐν τρίτῳ Ἱταλικῶν.

27.

Servius ad Virgil. Æn. VIII, 430 : Quod Livius

DE REBUS ITALICIS.

25.

Alexander scripsit etiam De Roma libros quinque, in quibus dicit Hebræam fuisse mulierem, Moso nomine, cujus scriptio sit Lex Hebræorum.

26.

Annius, Etruscorum rex, quum haberet filiam elegantem forma Saliam, virginem eam custodivit. Cathetus autem primi nominis homo quum ludentem eam vidisset, amore captus atque victus rapuit, Romamque abduxit. Pater insecutus quum non consequeretur, in Pareusium fluvium se conjecit, qui ab eo dictus est Anio. Cathetus e Salia Latinum ac Salium procreavit, nobilissimarum auctores prosapiarum. Hæc Aristides Milesius et Alexander Polyhistor tertio Italicorum.

dicit ab Albano rege Tyberino Tybrin dictum, non procedit, ideo quod etiam ante Albam Tybris dictus invenitur. Sed hic Alexandrum sequitur, qui dixit Tyberinum Capeti filium venantem in hunc fluvium incidisse. Nam et a pontificibus indigitari solet. Alia plurima de Albanorum regibus Livium e Polyhistore petiisse suspicatur Niebuhr. I, p. 207.

28.

Idem ibid. X, 388: Rhœti de gente vetusta Anchemolum.] *Hæc fabula in Latinis nusquam invenitur auctoribus. Avienus tamen qui totum Virgilium et Livium iambis scripsit, hanc commemorat dicens Græcam esse. Rhætus ergo Marrubiorum rex fuerat in Italia, qui Anchemolo filio Casperiam superinduxit novercam: hanc privignus stupravit. Quo cognito, quum eum pater persequeretur et ad pœnam vocaret, fugiens se ille ad Daunum (al. Turnum) contulit. Merito ergo in bello Turni, Dauni filio Anchemolus gratiam reddit. Gente autem vetusta, ideo quod a Phorco deo marino originem ducere legitur. Hoc totum Alexander Polyhistor tradit, quem Lucius Sylla civitate donavit.*

29.

Plinius H. N. III, c. 16, s. 21: *Orobiorum stirpis esse Comum atque Bergomum et Liciniforum et aliquot circa populos auctor est Cato, sed originem gentis ignorare se fatetur, quam docet Cornelius Alexander ortam a Græcia, interpretatione etiam nominis, vitam in montibus degentibus.*

DE ILLYRICO TRACTU.

30.

Valerius Maxim. VIII, 13, 7: *Alexander vero, in eo volumine quod de Illyrico tractu composuit, affirmat Danthona quendam ad quingentesimum usque annum nulla ex parte senescentem processisse.*

Plinius H. N. VII, s. 49: *Alexander Cornelius Dandonem quendam in Illyrico D vixisse (ait).*

31.

Gadira (Gades). Civis Gadirensis. Dicitur etiam Gadirites, ut Alexander Polyhistor.

31 a.

Hellas regio appellationem accepit ab Hellene Deucalionis filio; qui quum dominaretur Phthiotidi, subditos sibi incolas pro Græciis Hellenes nuncupavit; ac tunc primum Hellas nominata fuit. Hoc vero nomen haud antiquum fuit gentis, sed Græcanicæ vocis proprietas, ut Alexander historicus ait, ac compertum habere Helladis vocem recentiore esse. Quin etiam opinor universam regionem id nominis non obtinuisse. Neque Homerus Hellenum hoc sensu meminit,

31.

[Iberia.]

Steph. Byz.: Γάδεира... ο πολίτης Γ'αδειρεύς... λέγεται καὶ Γ'αδειρίτης, ὡς Ἀλέξανδρος ὁ Πολυίστωρ.

31 a.

[Græcia.]

Constantin. Porphy. De them. II, 5: Ἑλλάς ἡ χώρα ἐκλήθη ἀπὸ Ἑλλήνος τοῦ Δευκαλίωνος, δὲ δυναστεύσας τῆς Φθιώτιδος τοὺς ὑπηκόους ἐαυτῷ γενόμενους ἀντὶ Γραικῶν Ἑλληνας ἐκάλεσε· καὶ τότε πρῶτον Ἑλλάς ὠνομάσθη. Οὐκ ἦν δὲ τοῦτο παλαιὸν ὄνομα ἔθνους, ἀλλὰ φωνῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἰδίωμα, ὡς ὁ συγγραφεὺς Ἀλέξανδρος φησι, τὴν ὀνομασίαν νεωτερικὴν εἰδώς. Δοκεῖν δέ μοι οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦτο σύμπασά πως εἶχεν ἡ χώρα. Οὐδ' ὁ ποιητὴς ἐμνήσθη Ἑλλήνων, Ἀργείους αὐτοὺς ἀποκαλῶν, ἀλλὰ Θεσσαλοὺς μόνον ἀποκαλῶν, καὶ Ἑλλάδα τὴν ὑπ' Ἀχιλλεῖ πόλιν, ὡς Ἀλέξανδρος φησιν ὁ Πολυίστωρ, οὐδαμοῦ τοὺς σύμπαντας ὠνόμασεν Ἑλληνας, οὐδ' ἄλλους ἢ τοὺς μετὰ Ἀχιλλέως ἐκ τῆς Φθιώτιδος πρὸς τὴν Ἴλιον ἐκπεύσαντας.

ΚΡΗΤΙΚΑ.

E LIBRO PRIMO.

32.

Schol. Apoll. Rh. IV, 1491: Ἀλέξανδρος δὲ ἐν πρώτῳ Κρητικῶν τῇ Ἀκακαλλίδι συναθεῖν φησὶ τὸν Ἑρμῆν καὶ τὸν Ἀπόλλωνα· καὶ ἐκ μὲν Ἀπόλλωνος γενέσθαι Νάξον, ἐκ δὲ Ἑρμοῦ Κύδωνα, ἀπ' οὗ ἡ πόλις Κυδωνία καλεῖται ἐν Κρήτῃ. Τὸν δὲ Ἀκακαλλίδος υἱὸν Ἀμφίθεμιν καὶ Γαράμαντα κληθῆναί φησιν. Ἄδηλον δὲ, πότερον ἀπὸ τοῦ Γαράμαντος τούτου οἱ ἐν τῇ Λιβύῃ Γαράμαντες ὠνομάσθησαν, ἢ οὗτος ἀπὸ τοῦ ἔθνους. Postrema τὸν δὲ Ἀχ. υἱὸν Ἀμφίθεμιν κτλ. non pertinent ad Alexandrum, sed ad Apollonium, qui Acacallidis et Apollinis filium Amphithemin sive Garamantem appellat. Sin minus, scribendum foret: Καὶ Ἄμφ.

[Steph. Byz.: Ἀλλάρια, πόλις τῆς Κρήτης. Πολυ-

Argivos eos appellans, sed Thessalos solos sic vocans, et Helladem nominans civitatem Achilli subditam, ut Alexander dicit Polyhistor, nusquam universos Græcos Hellenes nuncupavit, neque alios præter eos qui cum Achille e Phthiotide Ilium navigarunt.

CRETICA.

32.

Alexander Creticorum libro primo cum Acacallide concubuisse dicit Mercurium et Apollinem; et ex Apolline eam peperisse Naxum, e Mercurio Cydonem, a quo Cydonia urbs Cretensis nominatur.

στωρ τρισκαιδεκάτη. Sic olim ; nunc e cod. Rhedig. Πολύδιος τρισκ.].

ΠΕΡΙ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΠΟΝΤΟΥ.

33-38.

Stephan. Byz : Ἀβιοι, ἔθνος Σκυθικόν.. Ἀλέξανδρος δὲ ἐν τῷ Περὶ Εὐξείνου Πόντου φησὶν, ὡς Διόφαντος εἶπεν, οὕτω λέγεσθαι αὐτοὺς διὰ τὸ τὸν Ἀδιανὸν ποταμὸν κατοικεῖν.

Ἰάμοι, Σκυθίας ἔθνος, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν τῷ Περὶ Εὐξείνου Πόντου μυθολογεῖ.

Υἷα, χώρα Ποντική, Ἀβικὴ λεγομένη, τούτέστιν Ὑλαία. Ἄλ. ἐν τῷ Περὶ Πόντου.

Τύρας, πόλις καὶ ποταμὸς ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ. Ὁ δὲ Πολύστωρ τὸν ποταμὸν καὶ τὴν πόλιν Τύραν, τοὺς δὲ πολίτας Τυράνους (φησί).

Υπανίς, ποταμὸς καὶ πόλις μεταξὺ τοῦ Πόντου καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Πολύστωρ φησὶν, ὅτι ὁ Ὑπανίς διχῇ σχιζόμενος τὸ μὲν ἐν μέρος εἰς τὴν Μαιώτιν λίμνην βάλλει, τὸ δὲ ἕτερον εἰς τὸν Πόντον.

Τανάϊς, πόλις ὁμώνυμος τῷ ποταμῷ. Στράβων ἐβδόμῃ (p. 310), ὡς Ἀλέξανδρος ὁ Πολύστωρ : « Κατὰ δὲ τὰς εἰς τὴν λίμνην τὴν Μαιώτιν ἐκβολὰς τοῦ Τανάϊδος πόλις Ἑλληνικὴ ἔκτισται Ταναίς, ἥτις καὶ Ἐμπορίον ὀνομάζεται. »

Allata verba sunt Alexandri. Strabo l. l. ita : Ἔστι καὶ πόλις ὁμώνυμος τῷ ποταμῷ μέγιστον τῶν βαρβάρων ἔμπορειον μετὰ τὸ Παντικᾶπαιον. Pro ὡς scribendum καὶ vel ὡς καί.

Ἀγιον, τόπος Σκυθίας, ἐν ᾧ Ἀσκληπιὸς ἐτιμᾶτο, ὡς Πολύστωρ.

ΠΕΡΙ ΒΙΘΥΝΙΑΣ.

39-41.

Etym. M. p. 542, 55 : Κύβελον, ὄρος ἐν Φρυγίᾳ, ἐνθα τῆς μητρὸς τῆς Κυβέλης ἱερὸν ἄγιόν ἐστιν. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Πολύστωρ ἐν τῷ Περὶ Βιθυνίας : « Ἔοικεν οὖν Κυβέλῃ ἀπὸ τοῦ ὄρους κληθῆναι. »

Stephan. B. : Καλλιπολὶς, πόλινιον Ἀμφάκου, ἐν τῇ περαιοῖ τῆς Χερρονήσου ἐπ' ἀκτῆς κειμένη, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν τῷ Περὶ Βιθυνίας.

Λιβύσσα, φρούριον Βιθυνίας ἐπιθαλάσσιον, ὡς Πολύστωρ Ἀλέξανδρος.

ΠΕΡΙ ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑΣ.

42-44.

Idem : Γάγγρα, πόλις, θηλυκῶς ἦν Ἀλέξανδρος ἐν τῷ Περὶ Παφλαγονίας ἀναγράφει λέγων οὕτως, ὅτι Νικόστρατός φησιν αἰπόλον νεμεῖν περὶ τοὺς τόπους αἶγας : μίαν δὲ χωριζομένην, ἀπορῶν δ' αἰπόλος, ὅτι ἐν μὲν τῷ οἴκῳ ἐνδεᾶ ἡύρισκεν, ἐπὶ τῆς νομῆς δὲ πλήρη, ὠμολόγησε τῷ δεσπότῃ. Ὁ δὲ ἔφη ἐπιτηρῆσαι τὴν χωριζομένην. Ἐπιτηρήσας οὖν εἶδεν ἐπὶ τινὰ ὑψηλὸν ὄχθον ἀναβαίνουσαν καὶ πρὸς τινὰ πρόσβατον (ἀπρ.?) πέτρων πορευομένην, καὶ κάτωθεν ἐρίφων βληχὴν ἤκουσεν : ἐκεῖ συμβέβηκεν ἐντετοκίαι τὴν αἶγα. Ἰδὼν οὖν ἐπιτήδειον τόπον πόλιν ἔκτισε καὶ Γάγγραν ὠνόμασεν, ὅτι τοῦτο ἦν ὄνομα τῇ αἰγί.

Ἀγκυρα : Γὰ Γάγγρα... ἀλλὰ καὶ θηλυκῶς λέγεται ἡ Γάγγρα, ὡς Πολύστωρ φησὶν, αἰπόλον φάναι περὶ τὸν τόπον αἶγας νέμοντα, κτίσαντα οὖν πόλιν οὕτως ὀνομάσαι. Οὕτω γὰρ ὄνομα τῇ αἰγί.

DE PONTO EUXINO.

33 — 38.

Abios, gentem Scythicam, Alexander in libro De Ponto Euxino dicit secundum Diophantum nomen inde habere, quod Abiani fluvii accolae sint.

Iami, gens Scythica, ut Alexander in libro De Ponto Euxino fabulatur.

Hylea, i. e. *Hylaea* (*silvosa*), regio Pontica, Abica dicta. Al. De Ponto.

Tyras, urbs et fluvius in Ponto Euxino. Polyhistor fluvium et urbem Tyram, incolas Tyranos appellat.

Hypanis, fluvius et urbs inter Pontum et paludem Mæotidem. Alexander Polyhistor ait Hypanim in duos scindi alveos, quorum alter in Mæotidem paludem, alter in Pontum influat.

Tanais, urbs fluvio cognominis. Strabo in septimo, sicuti etiam Alexander Polyhistor : « Ad Tanais in Mæotidem paludem se eructantis ostia Græca urbs Tanais sita est, quæ etiam Emporium vocatur. »

Hagium, locus Scythiæ, in quo Æsculapius colitur, teste Polyhistore.

DE BITHYNIA.

39 — 41.

Cybelum, mons Phrygiæ, ubi Cybeles Matris sanum sanctum est. Alexander Polyhistor De Bithynia : « Videtur itaque Cybele a monte nomen habere. »

Callipolis, oppidum Lampsaci, in Peræa Chersonesi in promontorio sita, ut Alexander in libro De Bithynia.

Libysa, castellum Bithyniæ maritimum, ut Alexander Polyhistor.

E PAPHLAGONIA.

42 — 44.

Gangra, urbs, generis feminini, quam Alexander in libro De Paphlagonia commemorat narrans hæc : « Nicostratus dicit caprarium pavisse in hac regione capras. Qui quoniam unam caprarum, quæ sæpius a grege discedebat, domi deficientem, at in pascuo plenam lactis esse animal advertisset, consilii inops rem domino suo confessus est. Ille respondit discedentem observandam esse. Igitur observans, eam vidit collem excelsum ascendentem et ulterius ad rupem adscensum facilem pergentem, unde ab infimo loco capellarum halatum percepit ; ibi enim capra pepererat. Videns igitur locum

Δάριδνα, πόλις Παφλαγονίας, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν τῷ περὶ αὐτῆς.

ΠΕΡΙ ΦΡΥΓΙΑΣ.

E LIBRO TERTIO.

45-47.

Idem : Ἀκμόνια, πόλις Φρυγίας ὡς Ἀλ. ὁ Πολύστωρ ἐν τρίτῳ Περὶ Φρυγίας. Κτίσαι δ' αὐτὴν Ἀκμονα τὸν Μανένω.

Φαρνακία, χώρα καὶ πόλις Ποντικῇ... Ἔστι καὶ Φρυγίας Φαρνάκιον, ὡς Ἀλ. Περὶ Φρυγίας τρίτῳ.

Γάλλος, ποταμὸς Φρυγίας. Οἱ περίοικοι κατὰ μὲν Τιμόθεον Ποταμογαλλῖται, κατὰ δὲ Προμαθίδαν Ποταμογαλλῖται, οὓς παρατίθεται ὁ Πολύστωρ ἐν τῷ Περὶ Φρυγίας τρίτῳ· καὶ ὅτι τὸν Γάλλον καὶ τὸν Ἀττιν ἀποκόβει τὰ αἰδοῖα, καὶ τὸν μὲν Γάλλον ἐλθεῖν ἐπὶ τὸν Τύραν ποταμὸν καὶ οἰκῆσαι καὶ τὸν ποταμὸν Γάλλον καλεῖσαι· ἀπὸ ἐκείνου γὰρ (1. καὶ) τοὺς τεμνομένους τὰ αἰδοῖα Γάλλους καλοῦσι.

48.

Plutarchus De fluvi. c. 10, 1 : Μαρσύας ποταμὸς ἐστὶ τῆς Φρυγίας, κατὰ πόλιν Κελαινὰς κείμενος· κατηγορεῖτο δὲ πρότερον πηγῇ Μίδου, δι' αἰτίαν τοιαύτην· Μίδας, βασιλεὺς Φρυγῶν, ἐρχόμενος τὰ ἐρημότερα τῆς χώρας, καὶ ἀνυδρία συνεχόμενος, ἤψατο τῆς γῆς, καὶ χρυσὴν ἀνέδωκε πηγὴν, τοῦ ὕδατος χρυσοῦ γενομένου· καὶ ὑπόδιψος ὦν, καὶ τῶν ὑποτεταγμένων θλιβομένων, ἀνεκαλέσατο τὸν Διόνυσον. Γενόμενος δ' ἐπ' αὐ-

τοὺς ὁ θεὸς, δαψιλὲς ὕδωρ ἀνέτειλε. Κορεσθέντων δὲ τῶν Φρυγῶν, Μίδας τὸν ἐκ τῆς κρήνης καταρρέοντα ποταμὸν Μίδου πηγὴν ἐκάλεσε. Μετωνομάσθη δὲ Μαρσύας διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Νικηθέντος ὑπ' Ἀπολλωνος Μαρσίου καὶ ἐκδαρέντος, ἐκ τοῦ βρυσσαντος αἵματος ἐγεννήθησαν Σάτυροί τε καὶ ποταμὸς δμώνυμος, Μαρσύας καλούμενος· καθὼς ἱστορεῖ Ἀλέξανδρος Κορνήλιος ἐν γ' Φρυγιακῶν.

E LIBRIS INCERTIS.

49-51.

Steph. B : Ἀμβασον, μητρόπολις τῶν Φρυγῶν. Ὁ πολίτης Ἀμβασίτης, ὡς Πολύστωρ Ἀλέξανδρος.

Μητρόπολις, πόλις Φρυγίας, ἀπὸ τῆς μητρὸς τῶν θεῶν οἰκισθεῖσα, ὡς Ἀλ. ἐν τῷ Περὶ Φρυγίας. Ἔστι καὶ ἄλλῃ Φρυγίας.

Μανήσιον, πόλις Φρυγίας· Ἀλέξανδρος· ἀπὸ Μάνου, σφόδρα εὐπόρου κτίστου.

Μάνταλος, πόλις Φρυγίας, ὡς ὁ Πολύστωρ Ἀλέξανδρος, ἀπὸ Μαντάλου κτίστου αὐτῆς.

52.

Plutarch. De mus. c. 5 p. 1132, F : Ἀλέξανδρος δ' ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν Περὶ Φρυγίας, κρούματα Ὀλυμπον ἔφη πρῶτον εἰς τοὺς Ἑλλήνας κομίσαι, ἔτι δὲ καὶ τοὺς Ἰδαίους Δακτύλους. Ὑαγνιν δὲ πρῶτον αὐλῆσαι, εἴτα τὸν τούτου υἱὸν Μαρσύαν, εἴτ' Ὀλυμπον, ἐζηλωκένας δὲ τὸν Τέρπανδρον Ὀμήρου μὲν τὰ ἔπη, Ὀρφέως δὲ τὰ μέλη.

opportunitatem, urbem condidit, et Gangram appellavit, quod hoc nomen erat caprae.

Davidna, urbs Paphlagoniae, ut Alexander in libro de Paphlagonia.

DE PHRYGIA.

45 — 47.

Acmonia, urbs Phrygiae, ut Alex. Pol. De Phrygia libro tertio. Condidisse eam dicit Acmonem Manei filium.

Pharnacia, regio et urbs Pontica... Est etiam Phrygiae Pharnacium, ut Al. De Phrygia libro tertio.

Gallus, fluvius Phrygiae. Accolae secundum Timotheum Potamogallitae, secundum Promathidam Potamogalleni nominantur; auctores illos citat Polyhistor libro tertio De Phrygia. Idem narrat Gallum et Attin pudenda praecidisse, ac Gallum venisse ad Tyram fluvium, ibique sedes fixisse flumenque Gallum nominasse. Ab eodem etiam castratos Gallos vocant.

48.

Marsyas, fluvius est Phrygiae, juxta civitatem Celenas fluens, quem prius fontem Midæ dicebant hanc ob causam. Midas, Phrygum rex, quum in desertiora regionis loca venisset, et aquae penuria laboraret, pulsavit terram, e qua

exortus est aureus latex. Verum quum aurea fluere aqua, et siti premeretur, afflictis militibus, Bacchum invocavit, qui, exauditis ejus precibus, aquae copiam profluere effecit. Saturatis autem Phrygibus, Midas fluvium, qui ex hoc fonte profluebat, Midæ fontem vocavit. Postea mutato nomine Marsyas appellatus est. Scilicet victo et excoriato Marsya, e profluente sanguine orti sunt Satyri, et fluvius cognominis Marsyas, ut narrat Alexander Cornelius libro tertio De rebus Phrygiae.

49 — 51

Ambasum, metropolis Phrygum, a Matre deorum condita ut Al. De Phrygia. Est etiam alia ejusdem nominis urbs Phrygiae.

Metropolis, urbs Phrygiae, a Mane conditore admodum divite condita. Alexander.

Mantalus, urbs Phrygiae, a Mantalo condita. Alexander.

52.

Alexander in Collectaneis De Phrygia primum Olympum asserit in Graeciam pulsationem fidium intulisse, nec non Idæos Dactylos : Hyagnidem primum tibia cecinisse; post eum Marsyam hujus filium, inde Olympum : Terpantrum porro æmulatum esse Homeri epicus versus, Orphei cantilenas.

ΠΕΡΙ ΚΑΡΙΑΣ.
E LIBRO PRIMO.

53.

Schol. Apollon. Rhod. I, 551 : Ἀρμενίδας ἐν τοῖς Θηβαϊκοῖς Ἀμφικτύονος υἱὸν Ἰτωνὸν ἐν Θεσσαλίᾳ γεννηθῆναι, ἀπ' οὗ Ἰτων πόλις, καὶ Ἰωνίς Ἀθηναῖ. Μέμνηται καὶ Ἀλέξανδρος ἐν πρώτῳ Καρικῶν ὑπομνημάτων.

54-55.

Steph. Byz : Καρόπολις, πόλις Καρίας. Ἄλ. Καρικῶν πρώτῳ.

Ναξία, πόλις Καρίας. Ἄλ. ἐν πρώτῳ Περὶ Καρίας.

E LIBRO SECUNDO.

56-63.

Idem : Ἄμος, πόλις Καρίας, ὡς Ἄλ. ἐν τῷ Περὶ Καρίας δευτέρῳ.

Ἀργίλα, πόλις Καρίας. Τὸ ἔθνικόν Ἀργιλίτης, ὡς Ἄλ. ἐν τῷ Περὶ Καρίας β'.

Δύνδασον, πόλις Καρίας. Ἀλέξανδρος ἐν τῷ Περὶ Καρίας β' : « Αὐθὺς δ' ἐπὶ Δύνδασον καὶ Κάλυνδα ὁρμησάτι. »

Ἀλινδα, πόλις Καρίας, ὡς Πολύτωρ.

Ἀβάρα, πόλις Καρίας. Ἄλ. δευτέρῳ Περὶ Καρίας.

Μούμαστος, ὡς Βούδαςτος, πόλις Καρίας. Ἄλ. δευτέρῳ Καρικῶν.

Τύμνος, πόλις Καρίας. Ὁ πολίτης Τύμνιος. Ἄλ. ἐν τῷ Περὶ Καρίας δευτέρῳ.

64.

Idem : Καβαλὶς, πόλις πλησίον Κιθύρας πρὸς νότον

DE CARIA.

53.

Armenidas in libro De rebus Thebanis, Amphictyonis filium Itonum in Thessalia natum esse dicit, a quo Iton urbs, et Itonis Minerva. Meminit ejus etiam Alexandro libro primo Commentariorum Caricorum.

54, 55.

Caropolis et Naxia, Cariae urbes. Al. Caricorum libro primo.

Naxia, urbs Cariae. Al. primo De Caria.

56 — 63.

Amus, urbs Cariae, ut Al. De Caria lib. secundo.

Argila, urbs Cariae; gentile Argilites, ut Al. ibid.

Dyndasum, urbs Cariae, Alexander De Caria libro II : « Denuo versus Dyndasum et Calyuda tendere. »

Alinda, Labara, Mumastus, Tymnus, urbes Cariae, ut Al. ibid.

64.

Cabalus, urbs prope Cibyrum, ad australem Maandri partem, auctore Strabone libro XIII. In genitivo Cabalidis.

Μαϊάνδρου. Στράβων τρισκαίδεκάτῃ (p. 629). Ἡ γενικὴ Καβαλίδος. Ὁ πολίτης Καβαλεύς. Ἐκαταίος Ἀσία. Καὶ θηλυκῶς, ὡς Στράβων ἐν τῇ εἰρημένῃ. Ἀπόγονοι δὲ Λυδῶν οἱ Κιθυράται τῶν κατασχόντων τὴν Καβαλίδα. Ὁ δὲ Πολύτωρ Ἀλέξανδρος Καβάλισαν φησὶ τὸ θηλυκόν· εἶναι δὲ τὸ γένος αὐτὴν Ὀλβίαν.

[Schol. Apoll. Rh. I, 925 : Ἔστι καὶ ἑτέρα Χερσόνησος Καρίας, ἔθεν ἦν Ἀλέξανδρος ὁ Περὶ Καρίας γράψας.]

ΠΕΡΙ ΛΥΚΙΑΣ.

(Λυκιακά. Περίπλους Λυκίας.)

E LIBRO PRIMO.

65-72.

Steph. Byz. : Γάγαι, πόλις Λυκίας, ἣν καὶ Παλαιὸν τεῖχος καὶ χώραν φησὶν Ἄλ. ἐν πρώτῃ Λυκιακῶν. Fortasse ex Alexandro fluxerunt quae leguntur ap. Etyim. M. v. Γάγαι.

Ἐρυμναί, πόλις Λυκίας. Ἀλεξ. ἐν πρώτῃ Λυκιακῶν.

Ἀάμος, ποταμὸς Κιλικίας, καὶ ἡ παρ' αὐτὸν χώρα Λαμουσία, ὡς Ἄλ. ὁ Πολ. ἐν πρώτῳ Λυκιακῶν.

Μολύνδεια, πόλις Λυκίας, ἀπὸ Μολυνδαίου. Ἄλ. ἐν τῷ Περὶ Λυκίας πρώτῳ.

Οἰνόανδα, πόλις Λυκίας, Ἄλ. ἐν πρώτῳ Λυκιακῶν.

Σίδυμα, πόλις Λυκίας, ἥς Ἄλ. μέμνηται ἐν πρώτῳ Λυκιακῶν.

Τήλανδρος, πόλις Καρίας, καὶ Τηλανδρία ἄκρα. Ἄλ. δ' ὁ Πολύτωρ οὐδετέρως τὴν πόλιν Τήλανδρον καλεῖ ἐν πρώτῳ Λυκιακῶν, καὶ Τηλανδρίαν τὴν αὐτήν.

Τυμνισσός, πόλις Καρίας, ἀπὸ τυμνισσοῦ βράβδου.

Civis Cabalensis, apud Hecataeum in Asia. Et genere feminino apud Strabonem libro jam allegato. Cybaritae a Lydis sunt prognati, qui Cabalidem obtinuerunt. Alexander Cabalissam dicit, femininum; originem vero trahere ex Olbia (Solyomorum).

DE LYCIA.

PERIPLUS LYCIAE.

65—72.

Gagae, urbs Lyciae, quam Alexander libro primo Rerum Lyciarum Antiquum murum et Antiquum locum appellat.

Erymnæ, urbs Lyciae; Alex. primo De rebus Lyciis.

Lamus, fluvius Ciliciae; quæ ad eum sita est regio Lamusia vocatur, ut Al. libro primo De rebus Lyciis.

Molyndea, urbs Lyciae, a Molyndæo appellata. Al. ibid.

Oenoanda, urbs Lyciae, Al. ibid.

Sidyma, urbs Lyciae, cujus meminit Al. ibid.

Telandrus, urbs Cariae, et Telandrium promontorium. Alexander Polyh. libro primo rerum Lyciarum urbem Telandrium neutro genere, eandemque etiam Telandriam vocat.

Ξένιοι γὰρ τὴν βᾶδον τυμνίαν λέγουσιν. Ὁ πολίτης
Τυμνισσεύς, ὡς Ἄλ. ἐν πρώτῳ Λυκιακῶν.

E LIBRO SECUNDO.

73-77.

Idem : Ἀραξα, πόλις Λυκίας, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν
δευτέρῳ Περὶ Λυκίας.

Κοχλιοῦσα, νῆσος πρὸς τῇ Λυκίᾳ, Ἄλ. δευτέρῳ
Περὶ Λυκίας, διὰ τὸ κοχλίους ἐν αὐτῇ εὐρίσκεισθαι.

Κρηγός, ὄρος Λυκίας. Ἄλ. δευτέρῳ Λυκιακῶν. Ἀπὸ
Κράγου τοῦ Τρεμιλοῦ υἱοῦ, μητρὸς δὲ Πραξιδικῆς νύμ-
φης. Ἐνταῦθα δ' εἶναι καὶ τὰ ἐπονομαζόμενα θεῶν
ἀγρίων ἄντρα. Ἀπαθανατισθῆναι γὰρ φασι τοὺς περὶ
τὸν Κρηγον.

Λυρνατία, χερρόνησος καὶ χωρίον Λυκίας. Ἄλ.
ἐν δευτέρῳ Περὶ Λυκίας.

Ῥαμοί, πόλις Λυκίας, ὡς Ἄλ. ὁ Πολύστωρ ἐν
δευτέρῳ Περὶ Λυκίας.

E LIBRIS INCERTIS.

78-80.

Idem : Δαίδαλα, πόλις τῆς Ῥοδίας ἢ χωρίον.
Στράβων id' (p. 651. 664). Ἔστι καὶ ὄρος τῆς Λυ-
κίας τὰ Δαίδαλα. Ἡ δὲ πόλις ἀπὸ Δαιδάλου τοῦ Ἰκά-
ρου ἢ ἐν Λυκίᾳ. Διὰ τινος γὰρ ἔλους ἐπορεύετο [διὰ]
τοῦ Νίνου ποταμοῦ, καὶ ὑπὸ χερσὺδρου δηχθέντα τε-
λευτῆσαι καὶ ἐκεῖ ταφῆναι καὶ κτισθῆναι πόλιν φησὶν
Ἄλ. ἐν Λυκιακοῖς.

Μέλαιναι, πόλις Ἀρχαδίας... εἰσὶ δὲ καὶ Λυκίας
Μέλαιναι πόλις, ὡς Ἄλ. ἐν Λυκιακοῖς.

Φελλός, πόλις Παμφυλίας, Ἑκαταῖος Ἀσίᾳ. Ἀλέξ.
ὁ Πολύστωρ ἐν τῷ Περὶ Λυκίας Φέλλον καὶ Ἀντίφελ-
λον Λυκίας εἶναι λέγει. Ὁ πολίτης Φελλίτης καὶ Ἀντι-
φελλίτης, ὡς Ἄλ. ἐν τῇ εἰρημένῃ καὶ Πολύχαρμος.

81.

Idem : Πάταρα, πόλις Λυκίας... ἐκλήθη δὲ ἀπὸ
Πατάρου τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Λυκίας τῆς Ξάνθου. Ἀλέ-
ξανδρος Σαλακίαν κόρην ἐξ Ὀριονίδος φησὶ φέρειν ἱερὰ
τῷ Ἀπόλλωνι ἐν πατάρᾳ· ἔστι δὲ ταῦτα πέμματα λύραι
τε καὶ τόξα καὶ βέλη, οἷς παίζειν νηπίους ὄντας. Θεῖ-
σαν δὲ τὸ ἄγγος ἀναπαύεσθαι κατὰ τὴν δόδον· ἀνεμον
δ' ἐπιπνεύσαντα εἰς τὴν θάλασσαν βαλεῖν τὴν πατάραν·
κλαίουσιν δὲ τὴν παῖδα εἰς τὸν οἶκον ἐλθεῖν, τὴν δὲ πα-
τάραν τῇ Λυκίῳν χερρονήσῳ κατενεχθῆναι περιτυχόντα
ἐν τινι τῶν ἐκ τῆς Σαλακίας φυγόντων τῇ πατάρᾳ τὰ
ἐν αὐτῇ πέμματα πάντα κατακαῦσαι, καὶ τὴν χερρόνη-
σον ἱερὰν Ἀπόλλωνι εἶναι· ὀνομάσθαι δὲ τὴν χώραν ἀπὸ
τοῦ ἄγγους τῆς πατάρας Πάταρα· μεθερμηνεύεσθαι δὲ
τὴν πατάραν ἑλληνιστὶ κίστην.

82-83.

Idem : Μεγίστη, πόλις καὶ νῆσος τῆς Λυκίας, ὡς
ὁ Πολύστωρ, ἀπὸ Μεγιστέως τινός.

Γλαύκου δῆμος, ἐν Λυκίᾳ, ὡς Ἀλέξανδρός φησιν,
ἀπὸ Γλαύκου τοῦ ἥρωος.

Tymnissus, urbs Cariae, a *tymnissio* virga. Xanthi enim
virgam *tymniam* vocant. Civis *Tymnissensis*, ut Alex.
ibid.

73-77.

Araza, urbs Lyciae, ut Alexander *Rerum Lyciarum* li-
bro secundo.

Cochliusa, insula juxta Lyciam; Alex. libro secundo *De*
Lycia. Nomen habet a cochleis quae ibi reperiuntur.

Cragus, mons Lyciae. Alexander libro secundo *Rerum*
Lyciarum. Appellata est a Crago, Tremilli filio et Praxidicae
symphae. Ibi exstare perhibent antra deorum ferocium,
quae vocantur. Tradunt enim Cragum cum fratribus im-
mortalem esse redditum.

Lyrnatia, peninsula et castellum Lyciae. Alexander li-
bro secundo *De Lycia*.

Hyami, urbs Lyciae, ut Alex. Polyhistor secundo *De*
Lycia.

78-80.

Daedala, est etiam mons Lyciae. Urbs vero Lyciae nomen
habet a Daedalo Icarī patre. Is enim per paludem quandam
Nisi sinui transiens a chelydro morsus est, ibique mortuus
et sepultus, et urbs eo loco condita est, ut ait Alexander
De rebus Lyciorum.

Melane, est etiam Lyciae urbs, ut Alex. *De rebus*
Lyciae.

Phellus, urbs Pamphyliæ. Hecataeus in Asia. Alex. Po-
lyhistor in libris *De Lycia* *Phellum* et *Antiphellum* Lyciæ
esse ait. Civis *Phellites* et *Antiphellites*, ut Alexander in
libro laudato et *Polycharmus*.

81.

Patara, urbs Lyciæ. Nomen habet a Pataro Apollinis
filio et Lyciæ Xantho natæ. Alexander Salaciam puellam ex
Ophionide dicit sacra ferentem Apollini in patara (ea vero
esse solent bellaria, quæ lyras et arcus et sagittas repræ-
sentant, quibus ludere solent pueri), in itinere vas deposuisse,
ut requiesceret. Tum venti flatu pataram in mare esse de-
jectam, ac puellam flentem domum rediisse; pataram vero
ad Lyciorum Chersonesum delatam esse, ubi unus eorum
qui e Sallacia fugerant, reperisset eam atque bellaria, quæ
continebat, omnia cremasset; atque ita Chersonesum
Apollini sacram esse, atque regionem Patara a vase isto
nuncupatam; nam *patara* græca lingua significare cistam.

82-83.

Megiste, urbs et insula Lyciæ, ut Polyhistor ait, a Me-
gisteo quodam.

Glaucomus in Lycia, ut Alexander dicit, a Glauco
heroe.

(84?)

Idem : Τρεμίλη· ἡ Λυκία ἐκαλεῖτο οὕτως· οἱ κατοικοῦντες Τρεμίλεις, ἀπὸ Τρεμίλου, ὡς Πανύσιος (fr. 17 ed. Dübner.) :

Ἐνθα δ' ἔναίε μέγας Τρέμιλος, καὶ ἔγχευ θύγατρα νόμφην Ὀγγίην, ἣν Πραξιδίκην καλεῖσαι, Σίδρω ἐπ' ἀργυρέῳ, ποταμῷ παρὰ δινήεντι· τῆς δ' ὅλοιο παῖδες, Τλώος, Ξάνθος, Πίναρός τε καὶ Κράγος, δς κρατίων πάσας λήϊζετ' ἀρούρας.

Ἀλέξανδρος * τελευτήσας τὰς δὲ τοὺς (sic codex Rhed., τελ. τοὺτους δὲ vgo. Num τελευτησάντων δὲ τούτων, τοὺς?) Τρεμιλέας Λυκίους Βελλεροφόντης μετωνόμασε.

85.

Suidas : Ὡλὴν, Δυμαῖος ἢ Ὑπερβόρειος ἡ Λύκιος, ἐποποιός· μᾶλλον δὲ Λύκιος ἀπὸ Ξάνθου, ὡς δηλοῖ Καλλίμαχος καὶ ὁ Πολύστωρ ἐν τοῖς Περὶ Λυκίας. V. Bernhardt. *Gesch. d. gr. L. I*, p. 248. Callimachi locus in H. Del. 3o5.

86-88.

Steph. B. : Δολιχὴ, νῆσος πρὸς τῇ Λυκίᾳ, ὡς Καλλίμαχος. Ἀλέξανδρος ἐν τῷ Λυκίας Περίπλῳ Δολιχίστην αὐτὴν φησιν.

Μάκρα, νῆσος Λυκίας, ὡς Ἄλ. ἐν Περίπλῳ αὐτῆς. Σέθεδα, λιμὴν Λυκίας, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν Περίπλῳ.

ΠΕΡΙ ΚΙΛΙΚΙΑΣ.

89-93.

Idem : Ἀφροδισιάς, πόλις Κιλικίας, περὶ ἧς Ἄλ.

(84.)

Tremile, sic Lycia vocabatur. Incolæ Tremilenses, a Tremilo, ut Panyasis :

Hic vero habitabat magnus Tremilus, uxoremque duxit filiam nympham Ogygiam, quam Praxidicam vocant, ad Sibrum argenteum, juxta vorticosum fluvium, ex qua exitiales filii, Tlous, Xanthus et Pinarus et Cragus, qui potens omnes prædabatur terras.

Alexander ** dicit stirpe Tremili exstincta (?) Tremilenses esse Lycios a Bellerophonte denominatos.

85.

Olen, Dymæus vel Hyperboreus vel Lycius, poeta epicus. Probabilis est Lycium fuisse Xantho oriundum, ut declarat Callimachus et Polyhistor in libris De Lycia.

86-88.

Doliche, insula prope Lyciam, ut Callimachus. Alexand. in Lyciæ Periplo Dolichisten eam vocat.

Macra, insula Lyciæ, ut Alex. in Lyciæ Periplo.

Sebeda, portus Lyciæ, ut Alexander in Periplo.

DE CILICIA.

89-93.

Aphrodisias, urbs Ciliciæ, de qua Alexander in libro

ὁ Πολύστωρ ἐν τῷ Περὶ Κιλικίας φησιν, ὅτι Ζώπυρος φησιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἀφροδίτης κεκληθῆναι, γράφων καὶ ἱστορίας.

Λαέρτης, Κιλικίας χωρίον. Στράβων ιδ' (p. 669). Ἀλέξανδρος δὲ καὶ ὁρος καὶ πόλιν φησί.

Σελεύχεια, πόλις ἐπὶ Κιλικίᾳ, τραχεῖα λεγομένη, ὠνόμασε δὲ Σελεύκειαν αὐτὴν Σέλευκος ὁ Νικάτωρ, ὡς Ἀλέξανδρός φησι. Πρώτερον δὲ Ὀλβία ἐκαλεῖτο καὶ Ὑρία.

Ταρσός, ἐπισημοτάτη πόλις Κιλικίας... Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Πολύστωρ (sc. Ταρσὸν καλεῖσθαι φησι) διὰ τὸ τὸν Πήγασον ἔππον ἐκεῖ τὸν ταρσὸν κλάσαντα καὶ Βελλεροφόντην ἐν τῷ Ἀλφίῳ πεδίῳ πλανηθῆναι.

Χρυσόπολις... ἔστι καὶ ἄλλη Κιλικίας, ὡς ὁ Πολύστωρ.

ΠΕΡΙ ΚΥΠΡΟΥ.

94.

Idem : Χυτριοί, Κύπρου πόλις... Ἀλέξανδρος ἐν τῷ Περὶ Κύπρου· « Τὴν δὲ Γορδίαν ἀποδοῦναι Χυτριοῖς » καὶ πάλιν· « Εὐρυνοῆν τῶν Χυτρίων βασιλεὺς ἔγχευεν. »

ΙΝΔΙΚΑ.

95.

Clemens Alex. Strom. III, 7, p. 194, i Syb. (II, 246 Kl.) : Βραχμῆνα γούν οὔτε ἐμψυχον ἐσθίουσιν οὔτε οἶνον πίνουσιν, ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν καθ' ἐκάστην ἡμέραν ὡς ἡμεῖς τὴν τροφὴν προσέενται· ἔπειτα δ' αὐτῶν διὰ τριῶν ἡμερῶν, ὡς φησιν Ἀλέξανδρος ὁ Πολύστωρ ἐν τοῖς Ἰνδικαῖς.

De Cilicia dicit Zopyrum, qui etiam historias scripsit, tradere eam a Venere nomen habere.

Laertes, Ciliciæ castellum. Strabo libro XIV. Alexander vero et urbem et montem dicit.

Seleucia aspera quæ dicitur, Ciliciæ urbs, cui nomen dedit Seleucus Nicator, teste Alexandro; antea Olbia vocabatur et Hyria.

Tarsus, celeberrima urbs Ciliciæ. Alexander Polyhistor nominatam esse ex eo, quod illic Pegasus ταρσὸν, plantam pedis, fregerit et Bellerophontes in Aleio campo erraverit.

Chrysopolis urbs etiam in Cilicia est, teste Polyhistore.

DE CYPRO.

94.

Chytri, Cypri urbs. Alexander libro De Cypro : « Gordiam reddere Chytriis »; et iterum : « Eurynoen Chytriorum rex uxorem duxit. »

INDICA.

95.

Brachmanes neque animata edunt, neque vinum bibunt; nonnulli eorum singulis diebus uti nos, cibum sumunt, nonnulli vero tertio quoque die, ut Alexander Polyhistor in Indicis dicit.

96-97.

Stephan. Byz. : Τοπάσιος, νῆσος Ἰνδική. Ἀλέξανδρος ὁ Πολύστωρ φησὶν, ὡς εὐρίσκεισθαι καὶ ἐν τῇ τῶν Τοπαζίων νήσῳ λίθον ὁμώνυμον τῇ νήσῳ [δν] ὅμοιον εἶναι τῇ χροιᾷ τῇ τοῦ νέου ἐλαίου.

Γεδρωσία... Ἐν δὲ τοῖς τοῦ Πολύστορος διὰ τοῦ κ εὐρέθη ἡ πρώτη συλλαβή, ἀλλ' ἦν ἀδιόρθωτον τὸ βι-
βλίον. Inter eos qui de Indiæ miraculis scripserunt
Alexander recensetur ap. Tzetzem Chil. VII, 605.

ΠΕΡΙ ΣΥΡΙΑΣ.

98-102.

Idem : Τάβαι, πόλις Λυδίας... ἔστι καὶ ἄλλη
πόλις Καρίας Τάβαι· καὶ τρίτη τῆς Παρσίας, ἣν Ἀλέ-
ξανδρος ἐν τῇ Περὶ Συρίας ἐρμηνεύει ἀγαθὴν.

Ὠρωπός, πόλις Μακεδονίας..., Εὐβοίας..., ἔστι
καὶ τρίτη ἐν Συρίᾳ, κτισθεῖσα ὑπὸ Νικάτορος, περὶ ἧς
ὁ Πολύστωρ ἐν τῇ Περὶ Συρίας φησὶν οὕτω· « Ξενο-
φῶν ἐν ταῖς Ἀναμνηρίσεσι τῶν ὁρῶν περὶ Ἀμφίπολιν
κεῖσθαι Ὠρωπὸν, ἣν πρότερον Τελμισσοῦν καλεῖσθαι
ὑπὸ τῶν κτισάντων· ταύτην δ' ἔρασαν ὑπὸ Σελεύκου
τοῦ Νικάτορος ἐκικτισθεῖσαν Ὠρωπὸν καλεῖσθαι ὑπὸ
τῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι Ὠρωπού. »

Γάζα, πόλις Φοινίκης... ὁ πολίτης Γαζαῖος... λέ-
γονται καὶ Γαζῖται· παρὰ τοῖς ἐγγυρίοις... λέγονται
καὶ διὰ τοῦ α Γαζῖται, ὡς Πολύστωρ.

Μαρσύα, πόλις Φοινίκης, ὡς Ἀλέξανδρος καὶ Φί-
λων, ἀπὸ Μαρσίου.

Ἰουδαία. Ἀλέξανδρος ὁ Πολύστωρ ἀπὸ τῶν παλ-
δων Σεμιράμιδος Ἰούδα καὶ Ἰδουμαία, ὡς δὲ Κλαύ-
διος Ἰόλαος ἀπὸ Ἰουδαίου Σπάρτωνος ἐκ Θῆβης μετὰ
Διονύσου ἐστρατευκότος. Possis hæc ad librum Περὶ
Ἰουδαίων referre.

96-97.

Topazius, insula Indica. Alexander Polyhistor dicit
reperiri in Topaziorum insula gemmam insulæ cognomi-
nem, quæ colorem habeat recentis olei similem.

Gedrosia. In libris Polyhistoris scriptum invenio Cedrosia;
at exemplar libri non erat correctum.

DE SYRIA.

98-102.

Tabe, urbs Persæ, quam Alexander in libro De Syria
interpretatur bonam.

Oropus, urbs Syriæ, condita a Seleuco Nicatore, de
qua Polyhistor in libro De Syria dicit ita : « Xenophon in
Montium dimensionibus ait prope Amphipolin sitam esse
Oropam, quæ prius dicta sit Telmissus de conditoribus,
deinde novis colonis a Seleuco Nicatore frequentata Oropus
de Græciæ Oropo denominata sit.

Gaza, urbs Phœnices. Civis Gazæus. Dicuntur etiam
Gazitæ apud indigenas, vel etiam Gazatæ per a litteram,
ut Polyhistor ait.

(ΠΕΡΙ ΑΡΑΒΙΑΣ?)

103.

Idem : Τάμνα, πόλις Ἀραβική, ὡς Ἀλ. ὁ Πο-
λύστωρ.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ.

E LIBRO PRIMO.

104-109.

Idem : Εὐωνυμίται, ἔθνος Αἰγύπτιον πρὸς τῇ
Αἰθιοπία. Ἀλ. Αἰγυπτιακῶν πρώτῳ.

Θίς, πόλις Αἰγυπτία πλησίον Ἀβύδου. Ὁ πολίτης
Θινίτης. Ἀλ. Αἰγυπτιακῶν πρώτῳ.

Ναπάται, πόλις Λιβύης πρὸς τῇ Αἰθιοπία. Τὸ
ἐθνικὸν ἔδει Ναπατίτης, ἔστι δὲ Ναπαταῖος, ὡς Ἀλ.
ἐν πρώτῳ Αἰγυπτιακῶν.

Ὀμβοί, πόλις Αἰγύπτου πρὸς τῇ Λιβύῃ. Ἀλ. ἐν
πρώτῳ Αἰγυπτιακῶν.

Χηνοβοσκία, πόλις Αἰγύπτου. Ἀλέξανδρος ἐν
πρώτῳ Αἰγυπτιακῶν· « Ἀντικρὺ δὲ τοῦ Διοσπολίτου
Χηνοβοσκία, μηδὲν εἰς τὴν προσηγορίαν ἐμφέρουσα·
νομὰς γὰρ χηνῶν οὐκ ἂν ἴδοι τις οὐσας, ὑπερβάλλου-
σαν δὲ τὴν περὶ κροκοδείλους σπουδὴν. »

Φαγρώριον, πόλις, ὡς Ἀλ. ὁ Πολύστωρ ἐν Αἰ-
γυπτιακοῖς. Ἐξ οὗ σύνθετον Φαγρωρίοπις καὶ Φα-
γρωριοπολίτης.

E LIBRO SECUNDO.

110.

Idem : Ψίναφος, Αἰγύπτου πολίχινον, ὡς Ἀλ.
ἐν Αἰγυπτιακῶν δευτέρῳ.

Marsya, urbs Phœnices, uti tradunt Alexander et Phi-
lon, a Marsya.

Judæam Alexander Polyhistor dictam ait a liberis Se-
miramidis Juda et Idumæa, uti vero Claudius Iolaus re-
fert, a Judæo Sparto, qui Thebis cum Bacchi exercitu pro-
fectus est.

DE ARABIA.

103.

Tamna, urbs Arabica, ut Alex. Polyhistor.

DE ÆGYPTO.

104-109.

Eὐωνυμίται, populus Ægyptius prope Æthiopiam. Alex.
De Ægypto libro I.

This, urbs Ægypti. Civis Thinites. Alex. ibid.

Napatæ, urbs Ægypti prope Æthiopiam. Gentile esse
debebat Napatites, est vero Napatæus, ut Alex. ibid.

Ombi, urbs Ægypti Libyam versus sita. Alex. ibid.

Chenoboscia, urbs Ægypti. Alexander libro primo De
rebus Ægyptiis : « E regione vero Diospolitæ Chenobosciam

III.

Plinius H. N. XXXVI, 12, 17, Alexandrum Polyhistorum inter eos recenset, qui de pyramidibus scripserint. Præterea nomen Alexandri legis in indicibus auctorum ad lib. IV, V. VI. XII, XXXVII.

Steph. B. : Μέμονες, ἔθνος Αἰθιοπικόν, δ' ἐρμηνεύεται, ὡς δ' Πολύστωρ φησὶν, ἀγρίους τινὰς ἢ μάχιμους καὶ χαλεπούς.

E LIBRŌ TERTIO.

112-116.

Idem : Ἀγκυρῶν πόλις, [πόλις] Αἰγύπτου, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν ιγ' (leg. γ') Αἰγυπτιακῶν. Ὠνόμασται δὲ οὕτως, ἐπειδὴ λιθίνας ἐκεῖ ἔτεμονον, αἷς κατεχρῶντο, ἀγκύρας ἐκ τῆς παρακειμένης λατομίας.

Λητοῦς πόλις, πόλις Αἰγύπτου· ἔστι δὲ μοῖρα Μέμφιδος, καὶ ἦν αἱ πυραμίδες, Λητοῦς ἱερὸν. Ἄλ. ἐν τρίτῳ Περὶ Αἰγύπτου.

Σεθρόη, πόλις Αἰγύπτου. Ὁ πολῖτης Σεθροΐτης, ὡς Ἀρσινόης. Ἄλ. τρίτῳ Αἰγυπτιακῶν.

Τέντυρις, πόλις Αἰγύπτου καθαρτικὴ τῶν κροκοδείλων. Ὁ πολῖτης Τέντυριτης. Λέγεται καὶ Τέντυρα ἢ πόλις, ὡς Ἄλ. ἐν τρίτῳ Αἰγυπτιακῶν.

AIBYKA.

E LIBRO PRIMO.

117. 118.

Idem : Λιβύη, χώρα πολυώνυμος, ὡς Πολύστωρ· Γῆ Ὀλυμπία, Ὠκεανία, Ἐσχατιά, Κορυφή, Ἑσπερία, Ὀρτυγία, Ἀμμωνίς, Αἰθιοπία, Κυρήνη, Ὀφιοῦσα, Λιβύη, Κρηνηία, Ἀερία.

(i. e. Anserum pascuum), nihil simile habens nomini. Anserum enim pascua nemo illic viderit, sed eximiam circa crocodilos curam.

Phagrorium urbs; Alexander Polyhistor in Ægyptiacis. Ex quo compositum Phagroriopolis et Phagroriopolites.

110—111.

Psinaphus, Ægypti oppidulum, teste Alexandro in secundo De rebus Ægyptiis.

Memnones, gens Æthiopica. Nomen, Polyhistore teste, significat feroces vel bellicosos et molestos.

112—116.

Ancyropolis (Ancorarum urbs), Ægypti urbs, ut Alexander libro tertio De rebus Ægyptiis. Nomen inde habet, quod ex propinquis lapidinis saxeas ancoras, quibus utebantur, excidebant.

Letupolis (Latonæ urbs), in Ægypto, pars Memphidis, in qua pyramides; Latonæ templum habet. Alexander libro tertio De Ægypto.

Sethroe, urbs Ægypti. Civis Sethroites, ut Arsinoites. Alexander tertio De rebus Ægypti.

Λίξα, πόλις Λιβύης, ὡς Ἄλ. ἐν πρώτῳ Λιβυκῶν, ἀπὸ Λίξου ποταμοῦ.

E LIBRO TERTIO.

119-132.

Idem : Ἀρσινόη, πόλις Λιβύης, ἀπὸ τῆς τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου ἀδελφῆς καὶ γυναικός· δευτέρα πόλις· Παραιτονίου Λιβύης..... τὸ ἔθνικόν... Ἀρσινοεύς, ὡς Ἄλ. ἐν Λιβυκῶν τρίτῳ.

Αὐτομάλακα, χωρίον Λιβύης. Ὁ Πολύστωρ ἐν τρίτῳ. Ἀπολλόδωρος δὲ Αὐτόμαλά φησι.

Ἀφάκη, πόλις Λιβύης, ὡς Πολύστωρ ἐν Λιβυκῶν τρίτῳ.

Γάργη, πόλις Λιβύης, ὡς Πολύστωρ ἐν τρίτῳ Λιβυκῶν.

Γίλδα, πόλις Λιβύης. Τὸ ἔθνικόν Γιλδίτης, ὡς Ἄλ. ἐν τρίτῳ Λιβυκῶν.

Δράκοντος νῆσος, Λιβύης, ὡς Πολύστωρ ἐν τρίτῳ Λιβυκῶν.

Εὐφραντα, πόλις Λιβυκή. Ἄλ. ἐν τρίτῳ Λιβυκῶν.

Ζάγυστις, χωρίον Λιβύης. Ἄλ. ἐν τρίτῳ Λιβυκῶν.

Κοραχόνησος. Ἄλ. τρίτῳ Λιβυκῶν.

Κυνῶν νῆσος, Λιβυκὴ νῆσος. Ἄλ. τρίτῳ Λιβυκῶν.

Μάγνα, νῆσος Λιβυκή. Ἀλέξανδρος ἐν τρίτῳ Λιβυκῶν· ἢ κατὰ τὴν τῶν Λιβύων φωνὴν Σαμαθῶ, ὃ ἐστὶ μεγάλη.

Ξίλ(α), πόλις Λιβύης. Ἄλ. ἐν τρίτῳ Λιβυκῶν.

Σκυθόπολις, πόλις Λιβύης, περὶ ἧς ὁ Πολύστωρ ἐν Λιβυκῶν τρίτῳ.

Χαλκεῖα, πόλις Λιβύης. Ὁ Πολύστωρ ἐν Λιβυκῶν

Tentyris, urbs Ægypti, fugatrix crocodilorum (incola egregii crocodilorum venatores erant). Civis Tentirites. Urbs etiam Tentyra vocatur, ut Alexander tertio Rerum Ægyptiarum.

DE LIBYA.

117—118.

Libya, regio multis nominibus gaudens, teste Polyhistore. Dicitur enim : Terra Olympia, Oceania, Eschatia, Coryphe, Hesperia, Ortygia, Ammonis, Æthiopia, Cyrene, Ophiusa, Libya, Cephena, Aeria.

Lixa, urbs Libyæ, teste Alexandro in primo De Libya.

119—132.

Arsinoe, urbs Libyæ, nominata est ab Arsinoe Ptolemæi Philadelphi sorore et uxore. Secunda ejus nominis urbs est Parætonii in Libya. Gentile Arsinoensis, ut Alexander Libycorum libro tertio.

Automalaca castellum; Aphae urbs; Garze urbs; Gilda urbs; Draconis insula; Euphranta urbs; Zagystis urbs; Coraconesus insula; Cynonesus insula; Magna insula, quæ Libyca lingua Samatho audit; Xilia urbs,

τρίτῳ, ὡς Δημοσθένης· ὃ μεμφόμενος Πολύβιος ἐν τῷ δωδεκάτῳ οὕτως γράφει· « Ἀγνοεῖ δὲ μεγάλως καὶ περὶ τῶν Χαλκείων· οὐτὲ γὰρ πόλις ἐστίν, ἀλλὰ χαλκουργεῖα. »

Χερρόνησος... ἐστὶ πέμπτη πόλις Λιβύης Χέρρουρα καλούμενη, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν Λιβυκῶν τρίτῳ· « Ἐγχετα Χερρόνησος ὄνομα Χέρρουρα. »

E LIBRIS INCERTIS.

133-134.

Idem : Ἀνητοῦσσα, πόλις Λιβύης. Ὁ πολίτης Ἀνιτουσσαῖος, ὡς Σκωτουσσαῖος, ὡς δὲ Πολυτίστωρ φησίν. Θύνη, πόλις Λιβύης, ὡς δὲ Πολυτίστωρ Ἀλέξανδρος.

135.

Schol. Apoll. Rh. IV, 1515 : Ἄλλοι δὲ φασὶ τὸν Περσίαν κατατομήσαντα τὴν Γοργόνα, ὑπὲρ τῆς Λιβύης πετασθῆναι· ἐκ δὲ τῶν κατενεχθέντων (κατενεχθεῖσων γ. Paris.) σταγόνων τοῦ αἵματος γενέσθαι θηρία. Διὸ καὶ Λιβύην πολύθηρον εἶπε. Τὸ αὐτὸ φησὶ καὶ Ἀλέξανδρος.

[ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΡΙΘΡΑΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ]

[135 a.]

Ælian. N. A. XVII, I : Ἀλέξανδρος ἐν τῷ Περὶ πλῶν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης λέγει οὕτως· ὅφεις ἑωρακείαν τετραράκοντα πηγῶν μῆκος, πλάτος δὲ καὶ πᾶχος κατὰ τὸ μῆκος ὁλονότι· καὶ γένος καρκίνων, οἷς τὸ μὲν ὄστρακον τὴν περιφέρειαν εἶχε πανταχόθεν πόδα, καὶ χηλαὶ δὲ ἥρτημέναι μένισται προείχοντο· ἐπιβουλεύεσθαι δὲ ὑπ' οὐδενὸς αὐτοῦς· τὸ δὲ αἵτιον, ἱεροὶ λέγονται Ποσειδῶνος, καὶ ἀφίερονται τῷ θεῷ, οἷον ἐναθῆματα εἶναι ἐκείνου ἁνιῇ τε καὶ ἀνεπιβούλευτα,

Scythopolis urbs, teste Alexandro in Libycorum libro tertio.

Chalcea, urbs Libyæ, ut ait Polyhistor in Libycorum libro tertio, secundum Demosthenem, quem reprehendens Polybius libro duodecimo ita scribit : « Prorsus ignorat Demosthenes etiam ea quæ ad Chalcea pertinent ; neque enim urbs est, sed æris officinæ sunt. »

Cherronesus. Quinta ejus nominis urbs Libyæ est Cherrura nominata, sicuti Alexander tertio Libycorum : « Sequitur Cherronesus, cui Cherrura nomen. »

133—134.

Anetussa, urbs Libyæ. Civis Anetussæus, ut Scotussæus, teste Polyhistore.

Thyne, urbs Libyæ, ut Alexander Polyhistor.

135.

Alii dicunt Perseum, postquam caput Gorgoni abscidisset, cum eo per auras supra Libyam volasse. Ex guttis vero sanguinis quæ in terram decidissent belluas ortas esse. Atque propterea Libyam poeta belluis abundanter dixit. Eadem etiam Alexander dicit.

[PERIPLUS MARIS RUBRI.]

[135 a.]

In Periplo maris Rubri Alexander dicit se serpentes vidisse longitudine quadraginta cubitorum et crassitudine

οἱ καρκίνοι. Alexander hujus loci ipse navigationem per mare Rubrum instituisse videtur. Quare dubito ad Polyhistorum hæc referenda esse. Jacobsius Al. Myndium Naturalis historiæ scriptorem intelligit. Mihi idem esse videtur, quem de longitudine sinus Arabici ex Eratosthene laudat Strabo XVI, p. 768, ubi : οἱ περὶ Ἀλέξανδρον καὶ Ἀναξικράτη. (V. Anaxicrat. fr. 3). Quod Bernhardyus ad Eratosth. p. 104 mutari voluit in οἱ περὶ Ἀλ. καὶ Ἀναξικράτη, Alexandri Magni comites et Anaxierates, quoniam de Alexandro geographo, ad quæ Eratosthenis locus referri posset, non constaret.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΡ' ΑΛΚΜΑΝΙ ΤΟΠΙΚΩΣ ΕΙΡΗΜΕΝΩΝ.

136-137.

Steph. Byz. : Ἀραξία ἢ Ἀραξοί, ἔθνος Ἰλλυρίας, ὡς Ἀλ. Κορνήλιος ἐν τῷ Περὶ τῶν παρ' Ἀλκμάνι τοπικῶς εἰρημένων.

Ἀσσος... Ἀλέξανδρος δ' ὁ Κορνήλιος ἐν τῷ Περὶ τῶν παρ' Ἀλκμάνι τοπικῶς ἱστορημένων, Μυτιληναίων ἀποικὸν ἐν τῇ Μυσίᾳ φησίν Ἀσσον, ὅπου δὲ σαρκοφάγος γίγνεται λίθος.

ΠΕΡΙ ΠΥΘΑΓΟΡΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ.

138.

Clem. Al. Strom. I, 15, p. 131, 18 Sylb. : Ἀλέξανδρος δὲ ἐν τῷ Περὶ Πυθαγορικῶν συμβόλων Ναζαράτῳ τῷ Ἀσσυρίῳ μαθητεῦσαι ἱστορεῖ τὸν Πυθαγόραν (Ἰεζεκιήλ τοῦτον ἡγοῦνται τινες, οὐκ ἐστὶ δὲ, ὡς ἔπειτα δηλωθήσεται), ἀκηκοέναι τε πρὸς τούτοις Γαλατῶν καὶ Βραχμῶνων τὸν Πυθαγόραν βούλεται. —

pro rata longitudinis portione : item genus cancrorum, quorum testæ circumferentia undique pedis mensuram implebat ; et chelæ maxime prominebant ; neminem vero iis insidiari, quia sacri habentur Neptuno, et deo consecrantur et quasi donaria sint ejus ab omni noxa et omnibus insidiis tuta.

DE LOCIS ET REGIONIBUS APUD ALCMANEM MEMORATIS.

136—137.

Araææ sive Araxi, Illyriæ gens, ut Cornelius Alexander in libro De locis et regionibus, quorum in Alcmanis carminibus mentio fit.

Assus. Alexander Cornelius in libro De locis apud Alcmanem commemoratis dicit Assum in Mysia Mytilenæorum coloniam esse, ubi lapis sarcophagus reperitur.

DE PYTHAGORICIS SYMBOLIS.

138.

Alexander ubi de symbolis Pythagoricis agit Pythagoram discipulum fuisse tradit Nazaratæ Assyrii (quem nonnulli Ezechielem esse censent, falso illi quidem, ut in sequentibus demonstrabitur) ; ac præterea etiam Galatas et Braclmanes auduisse Pythagoram vult.

Cyrrill. Adv. Julian. IX, p. 133 : 'Ιστορεῖ γοῦν Ἀλέξανδρος ἐπὶ κλην Πολυῖστωρ ἐν τῷ περὶ Πυθαγορικῶν συμβολῶν Ἀσσυρίῳ τὸ γένος ὄντι τῷ Ζάρᾳ φοιτῆσαι τὸν Πυθαγόραν. Fortasse hæc partem constituerunt operis sequentis.

ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΔΙΑΔΟΧΑΙ.

Polyhistori opus tribuit Jonsius, p. 238; recte, puto. Vossius incertus hæret num Milesio nostro an Ephesio sit vindicandum; Reinesius assignat Alex. Ægiensi, peripatetico, præceptoris Neronis (v. Suid. v. Ἀλέξανδρος Αἰγῆος). Brandis. quoque *Gesch. d. Phil.* I, p. 31, et Rumpf. p. 17, Alexandrum Polyhistorum intelligunt.

139.

Diog. L. I, 116 : Φερεκύδης, Βάβυς, Σύριος, καθὰ φησιν Ἀλέξανδρος ἐν Διαδοχαῖς, Πιττακοῦ διακῆκος.

140.

Idem VIII, 22 : Λέγεται παρεγγυᾶν αὐτὸν (Πυθαγόραν) ἐκάστοτε τοῖς μαθηταῖς τάδε λέγειν εἰς τὸν οἶκον εἰσιούσιν,

Πῃ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτέλεσθῃ;

Σφάγιά τε θεοῖς προσφέρειν κωλύειν, μόνον δὲ τὸν ἀνάιμακτον βωμὸν προσκυνεῖν. Μηδ' ὀμνύειν θεούς· ἀσκεῖν γὰρ αὐτὸν δαῖν ἀξιώσιπτον παρέχειν. Τούς τε προσκυτέρους τιμᾶν, τὸ προσηγούμενον τῷ χρόνῳ τιμώτερον ἡγουμένους· ὡς ἐν κόσμῳ μὲν ἀνατολὴν δύ-

σεως, ἐν βίῳ δ' ἀρχὴν τελευτῆς, ἐν ζωῇ δὲ γένεσιν φθορᾶς. (23) Καὶ θεοὺς μὲν δαϊμόνων προτιμᾶν, ἡρώας δ' ἀνθρώπων, ἀνθρώπων δὲ μάλιστα τοὺς γονεάς. Ἀλλήλοισι θ' ὀμιλεῖν, ὡς τοὺς μὲν φίλους ἐχθροὺς μὴ ποιῆσαι, τοὺς δ' ἐχθροὺς φίλους ἐργάσασθαι. Ἰδίῳ τε μηδὲν ἡγεῖσθαι. Νόμῳ βοηθεῖν, ἀνομία πολεμεῖν· φυτὸν ἡμέρον μῆτε φθίνειν μῆτε σίνεσθαι, ἀλλὰ μὴδὲ ζῆσθαι δὲ μὴ βλάπτει ἀνθρώπους. Αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν εἶναι μῆτε γέλῳτι κατέχεσθαι μῆτε σκυθρωπάζειν. Φεύγειν σαρκῶν πλεονασμὸν, ὁδοιπορίης ἀνεσιν καὶ ἐπίτασιν ποιεῖσθαι, μνήμην ἀσκεῖν, ἐν ὁργῇ μῆτε τι λέγειν μῆτε πράσσειν, μαντικὴν (οὐ) πᾶσαν τιμᾶν, (24) ὥδαίς χρῆσθαι πρὸς λύραν ὕμνον τε θεῶν καὶ ἀνδρῶν ἀγαθῶν εὐλογον χάριν ἔχειν. Τῶν δὲ κυάμων ἀπέχεσθαι διὰ τὸ πνευματώδεις ὄντας μάλιστα μετέχειν τοῦ ψυχικοῦ· καὶ ἄλλως κοσμιωτέρας ἀπεργάζεσθαι τὰς γαστέρας, μὴ παραληφθέντας. Καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰς καθ' ὕπνου φαντασίας λείας καὶ ἀταράχους ἀποτελεῖν. Φησὶ δ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων Διαδοχαῖς καὶ ταῦτα εὐρηνεῖν ἐν Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασιν. (25) Ἀρχὴν μὲν ἀπάντων μονάδα· ἐκ δὲ τῆς μονάδος ἀόριστον δυάδα ὡς ἂν ὕλην τῇ μονάδι αἰτίῳ ὄντι ὑποστῆναι· ἐκ δὲ τῆς μονάδος καὶ τῆς ἀόριστου δυάδος τοὺς ἀριθμούς· ἐκ δὲ τῶν ἀριθμῶν τὰ σημεῖα· ἐκ δὲ τούτων τὰς γραμμάς, ἐξ ὧν τὰ ἐπίπεδα σχήματα· ἐκ δὲ τῶν ἐπιπέδων τὰ στερεὰ σχήματα· ἐκ δὲ τούτων τὰ αἰσθητὰ σώματα, ὧν καὶ τὰ στοιχεῖα εἶναι τέτταρα, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα· μεταβάλλειν δὲ καὶ τρέπεσθαι δι' ὧν, καὶ γίνεσθαι ἐξ αὐτῶν κόσμον ἔμφυχον, νοερὸν, σφαιροειδῆ, μέσσην περιέχοντα τὴν

Alexander cui Polyhistoris cognomen in libro de Pythagoricis symbolis ait Pythagoram Zara, Assyrio genere, magistro usum esse.

PHILOSOPHORUM SUCCESSIONES.

139.

Pherecydes, Babyis filius, Syrius, ut ait Alexander in Successionibus, Pittaci auditor fuit.

140.

Fertur Pythagoras discipulos admonere solitus ut ista quotidie quum domum ingrederentur, dicerent,

Quæ lapsus? quæ perfecti? quæ debita omisi?

Cruentis hostias diis offerri prohibebat, solamque aram quæ esset sine sanguine adorandam. Dejerare itidem per deos vetabat : quemque enim id studiose curare oportere ut se ipsum fide dignum præstet. Majores honorandos, quod tempore præcederet honorabilibus existimantibus : quemadmodum in mundo occasu ortum, in vita principium sine, in vivendo generationem interitu. (23) Deos quidem semideis in honore præferendos, hominibus autem beroas, parentes vero hominibus ceteris. Invicem ea ratione conversandum, uti ne ex amicis inimicos, verum ex inimicis amicos faciamus. Propriiisque nihil arbitrandum. Legi opitulandum : insectandum quidquid legibus adversatur. Mitem arborem non corrumpendam nec lædendam; ac ne

animal quidem quod hominibus non noceat. Pudorem et verecundiam in eo consistere, ut neque effusus rideas neque severiore sis vultu. Fugendam carnis superfluitatis piguedinem; itinerum contentionem remissione temperandam, exercendam memoriam, irato animo nihil aut dicendum aut faciendum; divinationem (non) quancunque honorandam; (24) cantibus ad lyram utendum laudeque deorum virorumque præstantium habendam veram gratiam. Porro fabarum usu interdicebat, quia flatu repletæ maxime animatam naturam continerent, ac præterea ventres fieri modestiores (i. e. *crepitis non fieri*), si ab iis abstineretur : atque eo etiam quæ in somnis contingunt imagines leves ac perturbatione vacuas perfici. Refert autem Alexander in Successionibus philosophorum et ista se in Pythagoricis Commentariis reperisse. (25) Principium omnium esse unitatem; porro ex unitate infinitam dualitatem veluti materiam auctori unitati subjectam esse; ex unitate vero et infinita dualitate numeros gigni, ex numeris puncta, ex punctis lineas, ex quibus planities figuræ constant; ex planis autem solidas figuras, ex quibus item sub sensum cadentia consistere corpora, quorum et quattuor elementa esse, ignem, aquam, terram, aerem, quæ per omnia se mutant ac vertant, ex quibus fieri mundum animatum, intelligibilem, rotundum, medium terram continentem, quam et ipsam rotundam esse et globosam ac circum habitari. (26) Esse vero etiam antipodas, quibus summa esse quæ

γῆν καὶ αὐτὴν σφαιροειδῆ καὶ περιοικουμένην. (26) Εἶναι δὲ καὶ ἀντίποδας καὶ τὰ ἡμῖν κάτω ἐκείνοις ἄνω. Ἰσόμαρά τ' εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ φῶς καὶ σκότος, καὶ θερμὸν καὶ ψυχρὸν, καὶ ξηρὸν καὶ ὑγρὸν· ὧν κατ' ἐπικράτειαν θερμοῦ μὲν θέρος γίνεσθαι, ψυχροῦ δὲ χειμῶνα, ξηροῦ δ' ἔαρ, καὶ ὑγροῦ φθινόπωρον. Ἐὰν δὲ ἰσομοιρῇ, τὰ κάλλιστα εἶναι τοῦ ἔτους, οὐ τὸ μὲν θάλλον ἔαρ ὑγεινόν, τὸ δὲ φθίνον φθινόπωρον νοσερόν. Ἀλλὰ καὶ τῆς ἡμέρας θάλλειν μὲν τὴν ἑω, φθίνειν δὲ τὴν ἑσπέραν· ὅθεν καὶ νοσερωτέραν εἶναι. Τὸν τε περὶ τὴν γῆν αέρα ἀσειστον καὶ νοσερόν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα θνητά· τὸν δὲ ἀνωτάτω ἀεικίνητόν τ' εἶναι καὶ καθαρὸν καὶ ὑγιᾶ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ ἀθάνατα καὶ διὰ τοῦτο θεῖα. (27) Ἡλίον τε καὶ σελήνην καὶ τοὺς ἄλλους ἀστέρας εἶναι θεοῦς· ἐπικρατεῖν γὰρ τὸ θερμὸν ἐν αὐτοῖς, ὅπερ ἐστὶ ζωῆς αἴτιον. Τὴν τε σελήνην λάμπεσθαι ὑφ' ἡλίου. Καὶ ἀνθρώποις εἶναι πρὸς θεοὺς συγγένειαν, κατὰ τὸ μετέχειν ἀνθρωπίνου θερμοῦ· διὸ καὶ προνοεῖσθαι τὸν θεὸν ἡμῶν. Εἰμαρμένην τε τῶν ὄλων καὶ κατὰ μέρος αἰτίαν εἶναι τῆς διοικήσεως. Διτῆκεν τ' ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀκτίνα διὰ τοῦ αἰθέρος τοῦ τε ψυχροῦ καὶ παχέος. Καλοῦσι δὲ τὸν μὲν αέρα ψυχρὸν αἰθέρα, τὴν δὲ θάλασσαν καὶ τὸ ὑγρὸν παχὺν αἰθέρα. Ταύτην δὲ τὴν ἀκτίνα καὶ εἰς τὰ βένθη δύεσθαι καὶ διὰ τοῦτο ζωοποιεῖν πάντα. (28) Καὶ ζῆν μὲν πάντ' ὅσα μετέχει τοῦ θερμοῦ· διὸ καὶ τὰ φυτὰ ζῶα εἶναι· ψυχὴν μέντοι μὴ ἔχειν πάντα. Εἶναι δὲ τὴν ψυχὴν ἀπόσπασμα αἰθέρος καὶ τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, τῷ συμμετέχειν ψυχροῦ αἰθέρος. Διαφέρειν τε ψυχὴν

ζωῆς· ἀθάνατόν τ' εἶναι αὐτὴν, ἐπειδὴ περ καὶ τὸ ἀφ' οὗ ἀπέσπασται ἀθάνατόν ἐστι. Τὰ δὲ ζῶα γεννᾶσθαι ἐξ ἀλλήλων ἀπὸ σπερμάτων, τὴν δ' ἐκ γῆς γένεσιν ἀδύνατον ὑφίστασθαι. Τὸ δὲ σπέρμα εἶναι σταγόνα ἐγκεφάλου περιέχουσαν ἐν ἑαυτῇ θερμὸν ἀτμόν· ταύτην δὲ προσφερομένην τῇ μήτρᾳ ἀπὸ μὲν τοῦ ἐγκεφάλου ἰχθύα καὶ ὑγρὸν καὶ αἷμα προίεσθαι, ἐξ ὧν σάρκα τε καὶ νεῦρα καὶ ὅσα τὰ τρίχας καὶ τὸ ὅλον συνίστασθαι σῶμα· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀτμοῦ ψυχὴν καὶ αἴσθησιν. (29) Μορφοῦσθαι δὲ τὸ μὲν πρῶτον παγὲν ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα, κατὰ δὲ τοὺς τῆς ἁρμονίας λόγους ἐν ἑπτὰ ἢ ἐννέα ἢ δέκα τὸ πλείστον μῆσι τελεσθὲν ἀποκρίσκεισθαι τὸ βρέφος· ἔχειν δ' ἐν αὐτῷ πάντα τοὺς λόγους τῆς ζωῆς, ὧν εἰρομένων συνεχέσθαι κατὰ τοὺς τῆς ἁρμονίας λόγους, ἐκάστων ἐν τεταγμένοις καιροῖς ἐπιγινωμένων. Τὴν τ' αἴσθησιν κοινῶς καὶ κατ' εἶδος τὴν δράσιν ἀτμόν τιν' εἶναι ἄγαν θερμόν. Καὶ διὰ τοῦτο λέγεται δι' αἶρος ὄραν καὶ δι' ὕδατος· ἀντρεῖδυσθαι γὰρ τὸ θερμὸν ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ. Ἐπεὶ τοι εἰ ψυχρὸς ἦν ὁ ἐν τοῖς ὀμμασιν ἀτμός, διεισθίηκεν ἂν πρὸς τὸν ὁμοῖον αέρα· νῦν δὲ ** ἐστὶν ἐν ὅς ἡλίου πύλας καλεῖ τοὺς ὀφθαλμούς. Τὰ δ' αὐτὰ καὶ περὶ τῆς ἀκοῆς καὶ τῶν λοιπῶν αἰσθησέων δογματίζει. (30) Τὴν δ' ἀνθρώπου ψυχὴν διαιρεῖσθαι τριχῇ, εἰς τε νοῦν καὶ φρένας καὶ θυμόν. Νοῦν μὲν οὖν καὶ θυμόν εἶναι καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις, φρένας δὲ μόνον ἐν ἀνθρώπῳ. Εἶναι δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ψυχῆς ἀπὸ καρδίας μέχρις ἐγκεφάλου· καὶ τὸ μὲν ἐν τῇ καρδίᾳ μέρος αὐτῆς ὑπάρχειν θυμόν, φρένας δὲ καὶ νοῦν τὰ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ·

potius infima sunt. Aquis etiam partibus mundo inesse lucem ac tenebras, calidumque et frigidum, et siccum et humidum : ex iis dum calor superat, aestatem ; dum frigus, hiemem ; dum humor, brumam fieri. Ea dum aequis partibus sunt, optima anni tempora confici : namque virescens est veris grata salubrisque temperies ; occidens vero autumnus tempestas morbosus. Diei quoque virescere auroram, vesperam occidere : quocirca insalubriorem esse. Eum item qui terram complectitur aera immotum ac morbosum, et quæ in illo sunt omnia esse mortalia. Summum vero æthera semper moveri et esse liquidissimum ac saluberrimum et quæ in eo sunt immortalia omnia atque idcirco divina. (27) Solem item et lunam et reliqua sidera deos esse : quippe in illis superare calorem, qui sit vitæ auctor. Lunam autem a sole illustrari. Hominibusque esse cum diis cognationem, quod homo quoque caloris particeps sit : unde et deum nostri providentiam gerere. Fatumque universorum et singulorum administrandorum causam esse. Penetrare item a sole radium per æthera frigidum et concretum. Vocant autem aerem quidem frigidum æthera ; mare autem et humorem, concretum æthera. Hunc vero radium etiam profunda penetrare atque ideo vivificare omnia. (28) Vivere item omnia quæ caloris participia sunt, atque ideo et plantas esse animantes : animam tamen non habere omnes. Animam esse particulam ex æthere avulsam et calido et frigido, eo quod sit simul particeps frigidi ætheris. Differre autem a vita animam,

eamque esse immortalem, quandoquidem et id a quo avulsa est immortale sit. Porro animalia ex se invicem nasci ex seminibus ; quæ vero e terra fiat generationem non posse subsistere. Semen autem esse cerebri stillam, quæ in se calidum contineat vaporem : hæc vero dum infunditur vulvæ, ex cerebro quidem saniem et humorem sanguinemque profluere, ex quibus caro, nervi, ossa, pili totumque consistat corpus ; e vapore autem animam atque sensum. (29) Formari autem primo quidem concretum et compactum intra dies quadraginta, secundum vero rationem harmoniæ intra septem aut novem aut decem uti plurimum menses consummatum atque perfectum infantem edi in lucem. Habere autem in se omnes vitæ rationes, quibus sua serie connexis contineri secundum congruentiæ rationes, quum singula statutis temporibus accedant. Sensum communiter quidem omnem ac speciatim visum vaporem esse quandam valde calidum. Atque ideo per aerem aquamque videre dicitur : affligi enim calidum a frigido. Nam si esset frigidus ille in oculis vapor, distaret profecto adversus aerem similem : nunc vero ** alicubi oculos solis portas appellat. Eadem et de auditu statuit ac sensibus reliquis. (30) Porro mentem et animam humanam trifariam dividere, in intellectum et mentem et animum. Intellectum autem atque animum inesse etiam reliquis animalibus, sed mentem in solo homine. Esse autem principatum animæ a corde usque ad cerebrum, et eam quidem quæ sit in corde ipsius partem animum esse, mentem vero et intellectum quæ sunt in ce-

σταγόνας δ' εἶναι ἀπὸ τούτων τὰς αἰσθήσεις. Καὶ τὸ μὲν φρόνιμον ἀθάνατον, τὰ δὲ λοιπὰ θνητά. Τρέφονται τε τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ αἵματος· τοὺς δὲ λόγους ψυχῆς ἀνέμους εἶναι. Ἀόρατον τ' εἶναι αὐτὴν καὶ τοὺς λόγους, ἐπεὶ καὶ ὁ αἰθὴρ ἀόρατος. (31) Δεσμὰ τ' εἶναι τῆς ψυχῆς τὰς φάλας καὶ τὰς ἀρτηρίας καὶ τὰ νεῦρα· ὅταν δ' ἰσχύη καὶ κατ' αὐτὴν γενομένη ἡρεμῇ, δεσμὰ γίνεσθαι αὐτῆς τοὺς λόγους καὶ τὰ ἔργα. Ἐκριφοῖσαν δ' αὐτὴν ἐπὶ γῆς πλάζεσθαι ἐν τῷ ἀέρι δομοῖαν τῷ σώματι. Τὸν δ' Ἑρμῆν ταμίαν εἶναι τῶν ψυχῶν καὶ διὰ τοῦτο πομπῶν λέγεσθαι καὶ ἐμπολαῖον καὶ χθόνιον, ἐπειδὴ περ οὗτος εἰσπέμπει ἀπὸ τῶν σωμάτων τὰς ψυχὰς ἀπὸ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάττης· καὶ ἀγεσθαι τὰς μὲν καθαρὰς ἐπὶ τὸν ὕψιστον, τὰς δ' ἀκαθάρτους μὲν τ' ἐκείναις πελάζειν μὴτ' ἀλλήλαις, δεῖσθαι δ' ἐν ἀρρήτοις δεσμοῖς ὑπὸ Ἑρινύων. (32) Εἶναι τε πάντα τὸν ἀέρα ψυχῶν ἐμπλεῖν· καὶ τούτους δαίμονας τε καὶ ἥρωας ὀνομάζεσθαι· καὶ ὑπὸ τούτων πέμπεσθαι ἀνθρώποις τοὺς τ' ὀνείρους καὶ τὰ σημεῖα νόσου τε καὶ ὑγείας, καὶ οὐ μόνον ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ προβάτοις καὶ τοῖς ἄλλοις κτήνεσιν· εἰς τε τούτους γίνεσθαι τοὺς τε καθαροὺς καὶ ἀποτροπιασμοὺς μαντικὴν τε πᾶσαν καὶ κληρώνας καὶ τὰ ὅμοια. Μέγιστον δὲ φησὶν εἶναι τῶν ἐν ἀνθρώποις τὸ τὴν ψυχὴν πείσαι ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν ἢ ἐπὶ τὸ κακόν. Εὐδαίμονεσιν τ' ἀνθρώπους ὅταν ἀγαθὴ ψυχὴ προσγένηται, μηδέποτε δ' ἡρεμῇ μηδὲ τὸν αὐτὸν ῥόον κρατεῖν. (33) Ὅρκιον τ' εἶναι τὸ δίκαιον καὶ διὰ τοῦτο Δίᾳ ὄρκιον λέγεσθαι. Τὴν τ' ἀρετὴν ἀρμονίαν εἶναι καὶ τὴν ὑγίειαν καὶ τὸ ἀγαθὸν ἅπαν καὶ τὸν θεόν· εἰδὲ καὶ κατ' ἀρμονίαν συνεστάναι τὰ ὅλα. Φιλίαν τ' εἶναι ἐναρμόνιον ἰσότητα. Τιμὰς θεοῖς δεῖν νομίζειν καὶ ἥρωσι μὴ τὰς ἴσας, ἀλλὰ θεοῖς αἰετ' εὐφημίας λευγεμονούντας· καὶ ἀγνεύοντας, ἥρωσι δ' ἀπὸ μέσου ἡμέρας. Τὴν δ' ἀγνεῖαν εἶναι εἰδὲ καθαρυῶν καὶ λουτρῶν καὶ

περιρραντηρίων καὶ διὰ τοῦ καθαρεύειν ἀπὸ τε κήδους καὶ λεγούς καὶ μιάσματος παντὸς καὶ ἀπέχεσθαι βροτῶν θνησιδίων τε κρεῶν καὶ τριχλῶν καὶ μελανούρων καὶ ὧν καὶ τῶν ὠστόκων ζώων καὶ κυάμων καὶ τῶν ἄλλων ὧν παρακελεύονται καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπιτελοῦντες. (34) Φησὶ δ' Ἀριστοτέλης περὶ τῶν κυάμων παραγγέλλειν αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν κυάμων, κτλ... (35) Καὶ ταῦτα μὲν φησὶ δ' Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασιν εὐρηκέναι καὶ τὰ ἐκείνων ἐχόμενα δ' Ἀριστοτέλης.

(140 a.)

Chalcidius in Platon. Timæum p. 155 ed. Meurs: *Positionem vero atque ordinem collocationis globorum vel etiam orbium, quibus collocati feruntur planetes, quidam ex Pythagoreis hanc esse dixerunt. Citimum quidem terræ præcipue esse Lunæ globum, post quem Mercurii secundo loco, supra quos Luciferi, superque eum Solis, ultra quos globum Martium, ulterius Jovium, ultimum vero et vicinum aplani, stellisque adhærentibus ei, Saturnium sidus. Scilicet ut inter planetas Sol medius locatus, cordis, immo vitalium omnium, præstantiam obtinere intelligatur. Consentit his Alexander Milesius ita dicens:*

Sortitos celsis replicant anfractibus orbes :
vicinum terris circumvolat aurea Luna :
Quam super invohitur Cyllenius : alma superne
nectareum ridens late splendet Cytherea.
Quadrigris invecus equis Sol igneus ambit
quartus et æthereas metas, quem deinde superne
despicit Armipotens : sextus Phaethontis ardor
suspicit excelsum brumali frigore sidus,
plectricæ citharæ septem discriminibus quos
adsimilans genitor concordie examine junxit.

rebro : quasi guttas ab his manare sensus. Ac rationem quidem esse immortalem, cetera vero mortalia. Nutririque ex sanguine animam : ejus autem rationes ventos esse. Ipsam vero una cum suis rationibus esse invisibilem, quod æther quoque sit invisibilis. (31) Ceterum animarum vincula venas esse et arterias et nervos : ubi vero invaluerit et in se fuerit quæta, vincula ipsius fieri rationes atque opera. Eandem expulsam et projectam in terra per aerem vagari corpori similem. Porro Mercurium animarum custodem esse atque ideo ductorem dici, animarum mercatorem ac terrenum, quod is adducit animas a corporibus, a terra marique ; et puras quidem atque purgas in altissimum locum duci, impuras vero illis ne appropinquare quidem neque invicem sibi ipsis, ceterum a Furis astringi vinculis, quæ nullo modo perfringi possint. (32) Cunctum item æra plenum esse animarum, easque esse quæ et dæmones et heroes appellantur : porro ab his multi hominibus et somnia et signa morbi ac valetudinis, nec modo hominibus, verum et pecudibus ac videntis reliquis : item ad hos referri lustrationes et expiationes divinationemque omnem et vaticinia et cetera id genus. Maximum vero eorum quæ in ho-

minibus sunt dixit esse animam sive ad bonum inducere sive ad malum. Felicesque ac beatos esse homines, quibus bona anima contigerit : neque vero unquam quiescere neque eundem fluxum obtinere. (33) Justum item vinum habere juramenti atque ideo Jovem jurisjurandi vindicem dici. Virtutem et sanitatem bonumque omne atque denique esse harmoniam : ideo etiam harmonia constare omnia. Amicitiam itidem esse æqualitatem harmonia temperatam. Honores diis exhibendos et heroibus non æquales, sed diis quidem semper et cum laudibus amictuque candido et casto corpore honores adhibendos, heroibus vero a meridie. Puritatem vero expiationibus lavacrisque atque aspersionibus fieri, vacando a funere et puerpera et inquinamento omni, item abstinendo ab arrosis morticinisque carnibus trigisque ac melanuriis ovisque et quæ ova pariunt animalibus, fabis quoque et ceteris quæ monent qui in templis mysteria ritusque consummant. (34) At autem Aristoteles de fabis, admonuisse istam fabis abstinendum, etc. (35) Hæc sunt quæ Alexander in Pythagoricis reperisse se commentarius tradit, et his affinia, Aristoteles.

Dubium maxime est recte hæc Alexandro Milesio nostro vindicari, quandoquidem Fabricius (Bibl. Gr. III, p. 56) versus illos in Mss. adscribi dicit Alexandro Ætolo, ex cuius Musis petitos esse suspicatur tom. II, p. 283. Argumentum fragmenti optime caderet in Alexandrum Ephesium, qui carmine De rebus cœlestibus scripsit. Sin *Milesius* ille vulgatæ recte habet, statuendum foret apposuisse Alexandrum versus nescio cuius auctoris.

141.

Diogenes L. II, 19, de Socrate : Ἀκούσας δὲ Ἀναξαγόρου κατὰ τινας, ἀλλὰ καὶ Δάμωνος, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν Διαδοχαῖς, μετὰ τὴν ἐκείνου καταδίκην διήκουσεν Ἀρχελαίου τοῦ φυσικοῦ.

142.

Idem II, 106 : Εὐκλείδης ἀπὸ Μεγάρων τῶν πρὸ Ἰσθμοῦ, ἢ Γελῶος κατ' ἐνίους, ὡς φησιν Ἀλέξανδρος ἐν Διαδοχαῖς.

143.

Idem III, 4, de Platone : Καὶ ἐπαιδεύθη μὲν γράμματα παρὰ Διονυσίῳ, οὗ καὶ μνημονεύει ἐν τοῖς Ἀντερασταῖς· ἐγυμνάσατο δὲ παρ' Ἀρίστωνι τῷ Ἀργεῖῳ παλαιστῇ· ἀφ' οὗ καὶ Πλάτων διὰ τὴν εὐεξίαν μετωνομάσθη, πρότερον Ἀριστοκλῆς ἀπὸ τοῦ πάππου καλούμενος [ὄνομα], καθά φησιν Ἀλέξανδρος ἐν Διαδοχαῖς.

Idem III, 5 : Ἐφιλοσόφει δὲ τὴν ἀρχὴν ἐν Ἀκαδημαῖα, εἴτα ἐν τῇ κήπῳ τῇ παρὰ τὸν Κολωνόν, ὡς φησιν Ἀλέξανδρος ἐν Διαδοχαῖς καθ' Ἡράκλειτον.

144.

Idem IV, 62 : Καρνεάδης, Ἐπικώμου ἢ Φιλοκώμου, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν Διαδοχαῖς, Κυρηναῖος.

145.

Idem VII, 179 : Χρύσιππος, Ἀπολλωνίου, Σο-

λεύς ἢ Ταρσεύς, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν Διαδοχαῖς, μαθητὴς Κλεάνθους.

146.

Idem IX, 61, de Pyrrhone : Ἦκουσε Βρύσεινος τοῦ Στίλπιοιτος, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν Διαδοχαῖς, εἴτ' Ἀναξάρχῳ ξυνακολουθῶν πανταχοῦ, ὡς καὶ τοῖς Γυμνοσφισταῖς ἐν Ἰνδία συμμῖξαι καὶ τοῖς Μάγοις.

ΘΑΥΜΑΣΙΩΝ ΣΥΝΑΓΩΓΗ.

Testimonium de hoc libro exstat apud Photium in. Bibl. cod. 158 :

Ἀνεγνώσθη Ἀλεξάνδρου Θαυμασιῶν συναγωγή. Λέγει μὲν ἐν τῷ βιβλίῳ πολλὰ τερατῶν καὶ ἄπιστα, πλὴν ἄλλους τῶν οὐκ ἀφανῶν εἰσάγει ταῦτα προϊστορήσαντας. Λέγει δὲ περὶ τε ζώων καὶ φυτῶν καὶ χερῶν τινῶν καὶ ποταμῶν καὶ κρηνῶν καὶ βοτανῶν καὶ τῶν τοιούτων. Σαφὲς δὲ τὴν φράσιν καὶ κεφαλαῖωδης ἐστὶ καὶ οὐδὲ τοῦ ἡδέος ἀπεστερημένος.

Cf. cod. 189, p. 146, a. — Eundem Alexandrum intellexerit Tetztes Hist. VII, 647, ubi eum inter scriptores recenset rerum mirabilium amantissimos, Ctesiam, Iambulum, Isigonum, Rheginum, Sotionem, alios.

E SCRIPTIS INCERTIS.

147.

Plinius H. N. XIII, 39 : *Alexander Cornelius arborem eonem appellavit, ex qua facta esset Argo, similem robori viscum ferenti, quæ nec aqua nec igne posset corrumpi, sicuti nec viscum : nulli alii cognitum, quod equidem sciam.*

148.

Idem XVI, 6 : *Dulcissima omnium (sc. glans) fagi, ut qua obsessos etiam homines durasse in opido Chio tradat Cornelius Alexander.*

149.

Idem IX, 56 : *Nec in Acarnania autem laudati*

141.

Socrates quum Anaxagoræ secundum quosdam auditor fuisset, et Damonis quoque, ut Alexander in Successionibus ait, post illius condemnationem ad Archelaum se physicum contulit.

142.

Euclides natus Megaris apud Isthmum, sive secundum quosdam Gelous, ut in Successionibus tradit Alexander.

143.

Literas Plato didicit apud Dionysium, cuius et in Anterastis meminit. Exercitatusque est apud Aristonem Argivum luctationis magistrum, a quo et Plato propter egre-gium corporis habitum cognominatus est, quum prius Aristocles ex avi nomine vocatus esset, ut in Successionibus tradit Alexander.

Philosophari Plato cœpit in Academia; inde se in hortum qui juxta Colonom est contulit, ut Alexander in Successionibus scripsit, Heraclitum adducens testem.

144.

Carneades Epicomi sive, ut Alexander in Successionibus tradit, Philocomi filius, Cyrenæus.

145.

Chrysippus Apollonii filius Solensis seu Tarsensis, ut Alexander in Successionibus ait, discipulus Cleanthis.

146.

Pyrrho, ut Alexander in Successionibus scribit, Brysonem Stilponis filium audivit, deinde Anaxarchum, illi ubique adhærens, ita ut cum eo Gymnosophistas quoque in India adierit, Magisque congressus sit.

16.

non reperiuntur (sc. uniones). *Meliores circa Actium, sed et hi parvi; et in Mauritaniae maritimis. Alexander Polyhistor et Sudines senescere eos putant, coloremque exspirare.*

Plinii loci e libro ad historiam naturalem pertinente fluxerint. Rumpsius l. I. in indice Fragmentorum p. 36 hæc ad libros Mirabilium retulit.

150.

Plutarch. Qu. Rom. c. 104, p. 289, A : Διὰ τί τὸν Διόνυσον Λίβερουμ πάτρεμ καλοῦσι; . . . ἢ, ὡς Ἀλέξανδρός φησιν, ἀπὸ τοῦ παρ' Ἑλευθεράς τῆς Βοιωτίας Ἑλευθερέως Διονύσου προσαγορευομένου;

151.

Macrobius Saturn. I, 18 : *Item in Thracia eundem haberi Solem atque Liberum accipimus, quem illi Sabadium nuncupantes, magnifica religione celebrant, ut Alexander scribit : eique deo in colle Zilmisso ædes dedicata est specie rotunda; cujus in medium interpatet tectum.*

Tzetzes ad Lycophr. 177 (p. 455 ed. Müller.) in fabulis narrandis et explicandis sese dicit esse ιστορικώτερον Alexandro Polyhistore, Artemone, Cassandro Salaminio, reliquis omnibus.

Quæ apud Tertullianum De pallio c. 9 leguntur : *Cedo jam de vestro, quod Ægyptii narrant, et Alexander digerit et mater legit, de tempestate Osiridis, qua ad illum ex Libya Ammon facit, ovium dives; ea non pertinent ad Alex. Polyhistorem, uti putarunt. Intelligendus Alexander Magnus De diis Ægyptiis ad Olympiadem matrem scribens. Vide Pseudocallisth. præf. p. XIX, not., coll. Leonis Pellæi fragm. 6, tom. II, p. 332.*

E LIBRO ARGUMENTI RHETORICI.

152.

Schol. in Hermogen. Στάσεις c. 17 codd. Mon. et Paris. in Rh. Gr. tom. VII, 1, p. 245 Walz. :

150.

Cur Baccho Liberi Patris nomen imposuerunt? Num,

Ὁ τοίνυν Ἀλέξανδρος οἱ Πολύῃστωρ ὄνομα ἔχων οὕτως ὀρίζεται· Διαίρεσις, φησὶν, ἐστὶ τιμὴ τοῦ περιέχοντος ζητήματος εἰς τὰ περιεχόμενα ζητήματα, ἢ τομὴ συν-εζευγμένου ζητήματος εἰς τὰ συνεζευγμένα ζητήματα.

ALEXANDER EPHESIUS.

Strabo XIV, p. 642 : Ἄνδρες δ' ἀξιόλογοι γεγόνασιν ἐν αὐτῇ (τῇ Ἐφέσῳ) . . . τῶν δὲ νεωτέρων Ἀλέξανδρος ῥήτωρ, ὁ Λύγνος προσαγορευθεὶς, ὃς καὶ ἐπολιτεύσατο, καὶ συνέγραψεν ἱστορίαν, καὶ ἐπη κατέλιπεν ἐν ὅς τὰ τε οὐράνια διατίθεται καὶ τὰς ἡπείρους γεωγραφεῖ, καθ' ἑκάστην ἐκδοὺς ποιήματα.

Scripsit Alexander historiam belli Marsici. Bellum illud ipse viderit. Carmina ejus geographica et astronomica, quæ sæpius laudantur, jam nihil curo. Probabiliter ad nostrum referenda sunt verba Ciceronis in Ep. ad Att. II, 22 : *Libros Alexandri, negligentis hominis et non boni poetæ, sed tamen non inutilis, tibi remisi.*

BELLUM MARSICUM.

E LIBRO PRIMO.

Aurelius Victor De orig. gent. Rom. p. 9 ed. Lugd. 1670 : *Post Faunum Latino ejus filio regnante, Æneas, Ilio Achivis prodito ab Antenore aliisque principibus, quum præ se deos penates patremque Anchisen humeris gestans, nec non parvulum filium manu trahens, noctu excederet : orta luce cognitus ab hostibus, eo quod tanta onustus pietatis sarcina erat, non modo a nullo interpellatus, sed etiam a rege Agamemnone quo vellet ire permissus Idam petit ; ibique navibus fabricatis cum multis diversi sexus, oraculi admonitu Italiam petit, ut docet Alexander Ephesius libro I belli Marsici.*

ut Alexander tradit, ab eo, quod Bacchus ab Eleutheris Ææotie urbe Eleutherius, i. e. liber dictus fuit?

POSIDONIUS APAMENSIS.

Suidas : Ποσειδώνιος Ἀπαμείας ἐκ Συρίας ἢ Ῥόδου, φιλόσοφος στωικός, ὃς ἐπεκλήθη Ἀθλητής. Σχολὴν δ' ἴσχειν ἐν Ῥόδῳ, διάδοχος γερονῶς καὶ μαθητὴς Παναητίου. Ἦλθε δὲ καὶ ἐς Ῥώμην ἐπὶ Μάρκου Μαρκελλοῦ. Ἐγγράφη πολλά. Cf. Eudoc. p. 365. Strabo XVI, p. 753 : Ἐντεῦθεν (ἐξ Ἀπαμείας) δ' ἔστι Ποσειδώνιος ὁ στωικός, ἀνὴρ τῶν καθ' ἡμᾶς φιλοσόφων πολυμαθέστατος. Idem XIV, p. 655 : Ποσειδώνιος ἐπολιτεύσατο μὲν ἐν Ῥόδῳ καὶ ἰσοφίστευσεν. Ἦν δὲ Ἀπαμείας ἐκ τῆς Συρίας. Cf. Athenæus VI, p. 252, E. Lucian. Macrobi. c. 20, p. 643 ed. Didot. : Ποσειδώνιος ὁ Ἀπαμείας τῆς Συρίας, νόμῳ δὲ Ῥόδιος, φιλόσοφος τε ἅμα καὶ ἱστορίας συγγραφεὺς τέτταρα καὶ ὀγδοήκοντα (sc. ἔτη ἐβίωσεν).

De ætate Posidonii JANUS BAKE (*Posidonii Rhodii Reliquæ doctrinæ. Lugd. Bat.* 1810, 8.) p. 8 ita statuit : « Panætius, ait, quem audivit Posidonius (Suidas; Cic. Offic. III, 2; Divin. I, 3.) mortuus est circiter a. u. 642 [Ol. 167, 1; 112 a. C.] secundum rationes Lydeni (*De Panætio* I, 3), ut hic annus in ejus adolescentiam incidere videatur. Porro deinceps eum Rhodi Cicero audivit, eo ipso anno quo Sylla mortuus est, qui est a. u. 678 (78 a. C.), teste Plutarcho in Cicerone c. 4 (cf. Cicero Brut. 91) : et reliqua quæ de eo nobis innotuerunt, in idem fere temporis spatium incidunt, quum ante tum post eum annum. Restat Suidas qui tradit Romam venisse Posidonium ἐπὶ Μάρκου Μαρκελλοῦ, sub M. Marcello consule, id est a. u. 703, Ol. 182, 2 (51 a. C.) : qui annus Posidonio vitæ ultimus fuit, ut nostra sententia est; siquidem quattuor et octoginta annos implevit, teste Luciano l. 1. : unde conficitur eum natum esse a. u. 619, Ol. 161, 2 (135 a. C.), Panætium audire potuisse usque ad annum vicesimum tertium ætatis. » Post hæc perstringit Bakius errorem Athenæi, qui libro XII, p. 549, E ita habet : Ποσειδώνιος ὁ στωικός συναποδημήσας Σκιπίωνι τῷ Ἀφρικανῷ κληθέντι εἰς Ἀλεξάνδρειαν κτλ. (v. fr. 11). « Nam Panætium Africano in hoc itinere socium fuisse [Ol. 159, 2; 143 a. C., ut vgo statuunt sec. Cic. Acad. IV, 2] aliunde manifesto constat, ut minime ad hanc ætatem referendus sit Posidonius, sed potius ipsum hæc a Panætio accepta in Historiis prodidisse, neque hoc satis attendisse Athenæum æstimandum sit. Ita recte monuit elegantissimus Lydenus (*De Panætio* p. 45). » BAKE. Certe ne putemus librariorum culpa verba Athenæi depravata esse,

auctoremque scripsisse Ποσειδώνιος ὁ στωικός, Παναητίου μαθητὴς τοῦ συναποδημήσαντος, impedimur altero loco, ubi eundem Athenæus errorem repetit. Etenim libro XIV, p. 657, leguntur hæc : Μνημονεύει δὲ αὐτῶν (sc. τῶν κέρνων) Στράβων ἐν τρίτῃ Γεωγραφουμένων, ἀνὴρ οὐ πᾶν νεώτερος· λέγει γὰρ αὐτὸν ἐν τῇ ἐβδόμῃ τῆς αὐτῆς πραγματείας (in perditâ libri parte) ἔγνωσέναι Ποσειδώνιον τὸν ἀπὸ τῆς στοᾶς φιλόσοπον, οὗ πολλάκις μεμνήμεθα, συγγενομένου Σκιπίωνι τῷ τὴν Καρχηδόνα ἐλόντι. Ceterum ex hoc loco discimus pueritiâ Strabonis attigisse senectutem Posidonii. Nam longe sane petiitum est quod post Schweighæuserum statuit Bakius, scilicet verba λέγει.. ἔγνωσέναι Ποσειδώνιον, quæ e Strabonis libro *septimo* citantur, spectare librum *decimum sextum* (p. 753), ubi Posidonium Strabo dicit τῶν καθ' ἡμᾶς φιλοσόφων πολυμαθέστατον, eo autem loco istud καθ' ἡμᾶς laxiore sensu dictum videri de viro, qui paullulum nostram ætatem antecesserit. At liberio rem istum verborum καθ' ἡμᾶς usum a Strabone alienum esse, congestis exemplis Clintonus (III, p. 553) de natalibus Strabonis disputans bene demonstravit. Jam igitur quum Strabo natus sit circa annum 54 a. C., dicere non potuit se novisse Posidonium, si vere is defunctus esset anno 51 a. Chr. Ego quidem decem fere annis juniorem fuisse Posidonium suspicor. Quæ fr. 45 de M. Bruto leguntur arguere mihi videntur eum post mortem Cæsaris (44 a. C.) scribendo adhuc occupatum fuisse. Quod denique attinet Lydeni sententiam de Panætii anno fatali (a. 112), a quo Bakius in calculis subducendis proficiscitur, eam scito nullo testimonio, sed mera niti conjectura. Clintonus annum quo mortuus sit Panætius definiri omnino non posse fatetur ad an. 144 et 143, p. 108, probabiliter tamen statui ait defunctum esse paullo ante 100 a. C. Quod in nostros calculos caderet optime. Annum quo Panætius Scipionem in legatione comitatus sit, ex Cicerone, Acad. IV, 2, ita definiunt, ut pertineat ad an. 143 a. C. vel ad proximè antecedentem. At octo fere annis posteriorem fuisse e Posidonio et Diodoro demonstrare studui ad Diodori Exc. De insidiis, c. 25.

Quæ de fati Posidonii tradita accepimus, haud multa sunt. Quare « ne vacuum hanc partem relinquere cogere mur, Bakius ait, adsumpsimus nobis id, ut partim veterum scriptorum fidentes testimoniis, plurimum nostra ipsi ducti conjectura, pro-

habiliter quidem Posidonii vitam exponeremus. » Quibus præmissis, pergit hunc in modum : « Hic enim, ut primum patriam Syriam reliquit, Athenas se, ubi tum Panætius erat, contulit, et cum summo doctore ita vixisse videtur, non ut disciplinæ tantum scholæque inter eos esset, sed et vitæ haud exigua communitas atque consuetudo, in eaque consuetudine socium ac sodalem habuit Mnesarchum, alterum Panætii discipulum ejusque in schola Atheniensi successorem. Mortuo Panætio, a. u. 642 vel paullo post, alias item regiones lustrare decrevit (1), nobilissimorum philosophorum secutus exemplum, Aristotelis, Zenonis, Chrysippi, aliorum, qui semel patria egressi nunquam domum redierunt (Cic. Tusc. V, 37)... Nam primum Athenis profectus Hispaniam adiit, cujus ora Phœnicum jam antiquitus, postea Carthaginiensium frequentata coloniis, postremo universa a Romanis devicta inque provinciæ formam redacta, incredibiles easque hucusque absconditas naturæ opes continebat : ut M. Cato, qui consul Hispaniam Citeriorem obtinuerat, multa inde admiranda in Origines retulerit, auctore Nepote in Catone c. 3. Gadibus, præter reliquum tempus, quod ibi degit, triginta dies fuit, ut aniles Hispanorum de sole occidente fabulas et commenta argueret, et rem ipsam diligentissime cognosceret (Strabo p. 138), tum ut maris æstus explicaret, sidera quæ in eo climate per maritimam Hispaniæ oram viderentur, observaret. Regionem ipsam item ulterius ingressus, multa quæ vel ad geographiam vel ad historiam naturalem pertinerent, animadvertit. Inde in Italiam navigavit (Strabo p. 144. 827), ita quidem, ut neque in ipsa quidem navigatione diligentiam ejus requireres : nam aut ventos servabat, vel oræ quam prætervehebatur naturam indagabat. Siciliam quoque visit vicinasque insulas, tum regiones ad mare Superum, Dalmatiam, Illyricum, plurimorum locorum proprietates et terræ indolem investigans (Vitruv. De arch. VIII. 4).

• Hinc, a. u. circiter 650 (104 a. C.) repulso Cimbrorum ac Teutonum impetu, Massiliam profectus, Narbonensem Galliam indeque Ligures adiit : ita, ut in omni itinere et physici et geographi et historici munere fungeretur; unde factum est ut triplici hoc eoque diverso conjuncto officio, alterum ad alterius conferret vel illustrationem vel ornamentum.

(1) Hæc itinera num recte in hanc Posidonii vitam transtulerit Bakius, in dubium vocaveris. Serius instituta a philosopho Romanorum potentium amicitia jam gaudere putaverim. Certe illud tempus, quo Cimbrorum bello Romani premebantur (a. 641 sqq.) itineribus istis parum accommodatum.

« Cum hoc uberrimo peregrinationis fructu Rhodum se contulit, quum ut multiplicem scientiæ varietatem digereret, tum vero ut eam vel institutione vel scriptione earum rerum studiosis traderet. Scholam quidem Stoicam, a Panætio Rhodi relictam, suscepisse dicitur Posidonius, ut Suidas testatur : neque hanc minori cum rei publicæ quam philosophiæ emolumento tenuit. Nam et ad rempublicam accessit, teste Strabone p. 655, in eaque quum alios honores tum Prytanis munus gessit (ibid. p. 316), qui summus erat Rhodi magistratus. Quibus honoribus quum ornatus esset, legatus Romanus ad Marium VII consulem, missus est, a. u. 668 (86 a. C.), ætatis fere 50; quum Mithridatico bello cuncta prope Græcia a barbaro occupata, una Rhodus in Romanorum mansisset fide atque amicitia, seque contra hostium impetum tutata esset. In ea igitur legatione Marium vidit, afflictum fortunæ validitudinisque calamitate, ut ex ejus Historiis refert Plutarchus in Mario (fr. 41). Nec quidquam amplius de hac Rhodiorum legatione invenire potui : diversa enim fuit a nobili illa de Rhodiorum præmiis ad senatum, Sylla dictatore, tribus postea annis; in qua Molon, celeberrimus rhetor, fuit, quem tum Romæ audivit Cicero, ut ipse testatur in Bruto, c. 90. Igitur insecutum est illud tempus, quo Sylla rempublicam summo imperio tenens, eam tyrannide, crudelitate et proscriptionibus vexavit : ut Cicero, istius videlicet metuens insolentiam, in Græciam abiret, seque Athenas conferret : ubi tum Ascalonitam Antiochum audiens, qui, relicta Carneadis et Philonis ratione, propius ad Stoam accesserat, ejus argumentis plurimum delectabatur. Mortuo Sylla, a. u. 676 (78 a. C.), Cicero ad rempublicam accedere constituens, ejusque rei veluti ὄργανον arbitratus eloquentiam forensis illam, continuo Asiam primum, deinde Rhodum adiit, ibique multum Molone rhetore, tum etiam Posidonio usus est (Plutarch. Cicero, c. 4; Cicero De N. D. I, 3; De fin. I, 3; De fato c. 3; Brut. 91), sive commotus viri celebritate, sive quod esset ejus ratio magis cum Antiochea, quam ante audiverat, conjuncta. Ex qua disciplina plurimum in libros Ciceronis, quos præstantissimos de philosophia reliquit, pervenisse, quis dubitabit? siquidem hunc unum in primis legebat (Fin. I, 2). Hinc Cicero Romam redux ad res publicas tractandas, insigni philosophiæ scientia instructus atque eloquentiæ facultate, se contulit. Posidonius, Rhodi manens, præclara institutione bonarum artium studia in ea civitate frequentavit, quum alumni ex ejus disciplina prodirent, quum alii multi tum qui ad posteritatis notitiam pervenerunt,

potissimum tres, Pharias (Diog. L. VII, 41), Asclepiodotus (Senec. Qu. Nat. II, 26; VI, 17; II, 30; V, 15; VI, 22), Iason (Suidas v. Ἰάσον, Μενεχράτους, Νουαεύς); quem postremum, nepotem et filia, successorem in schola reliquit. Quid? quod ejus nominis celebritas non scholæ umbra arctisque finibus continebatur, sed late abundeque quasi fluebat ac dimanabat; id quod clarissimi in Romana civitate viri testantur, Vellejus, Balbus, Cotta (Cicero N. D. I, 44): quos Posidonii familiaritas et eruditio et nobilitavit. Maxime denique celebrata est consuetudo quæ ipsi cum Cn. Pompeio erat: quem quum rerum publicarum usus atque tractatio bellique strepitus paullo ab his mansuetis studiis abalienasse viderentur, eas disciplinas nihilominus tanti putavit, ut earum vel admirationem laudis aliquantum habituram existimaret. Nam Posidonio, quoties Rhodi fuit Pompeius, ita semper utebatur, ut præ ceteris vel sapientiæ vel eloquentiæ doctoribus plurimum hujus disputationibus delectaretur. Quam summorum virorum consuetudinem significavit Strabo XI, p. 401 extr. Quum enim a. u. 687 ad Piraticum bellum proficisceretur Pompeius, in eoque itinere Rhodi consisteret, disserentem Posidonium audit: quumque proficiscens nobilissimum philosophum, *Numquid vellet*, rogaret, hic maximum imperatorem Homericum illo versu ad fortitudinem persequendam hortatus fertur:

Αἰὲν ἀρστέειν, καὶ ὑπεύροχον ἔμμεναι ἄλλων.

• Quattuor postea annis, quum belli Mithridatici incendium restinxisset, Syriam, Judæam, Armeniam, multas alias Asiæ partes Romanorum subjecisset imperio, Italiani rediens, Mytilenæ, Rhodi, Athenis ita fuit, ut dubium esset magisne bello potens, an pacem pacisque artes fovens conspiceretur. Plutarchus in Pompeio c. 42: Ἐν δὲ Ῥόδῳ γενόμενος (Πομπήϊος) πάντων μὲν ἡκροάσατο τῶν σοφιστῶν, καὶ ὥρεῖν ἐκάστην τέλαντον ἔδωκε. Ποσειδωνίου δὲ καὶ τὴν ἀκρόασιν ἀνέγραψεν ἣν ἔσχεν ἐπ' αὐτοῦ πρὸς Ἑρμαγόραν τὸν ῥήτορα περὶ τῆς καθ' ὅλου ζητήσεως ἀντιτάξιμενος. « Posidonius etiam disputationem • eam enotavit quam Pompeio audiente, adversus • Hermagoram rhetorem habuit de generali quæstione. » De quo loco insequentibus plura dicemus. Nunc quidem sufficiat monere de errore Jo. Jonsii (Script. Hist. Phil. II, 16), qui hanc disputationem cum alio ejus sermone confundit. Nam quum præclara et in primis illustris esset hæc Stoicorum sententia, non esse malum dolorem, tum sine dubio maxime laudabiles sunt ii qui eandem non solum disserendo ac definiendo, sed fortitu-

dine in contemnendo dolore probant atque confirmant: contra nihil turpius istis qui, quam ante in schola probaverant sententiam, ab ea in ipsa vita desciscunt eamque flagitiose deserunt. Quo nomine Dionysium Heracleoten criminatur Cicero Fin. V, 31 et Tusc. II, 25, quod quum a Zenone fortis esse didicisset, a dolore deductus est. *At non noster*, inquit, *Posidonius: quem et ipse sæpe vidi, et id dicam, quod solebat narrare Pompeius: se, quum Rhodum venisset decedens ex Syria, audire voluisse Posidonium: sed quum audivisset eum graviter esse ægrum, quod vehementer ejus artus laborarent, voluisse tamen nobilissimum philosophum visere: quem ut vidisset et salutavisset honorificisque verbis prosecutus esset molestoque se dixisset ferre, quod eum non posset audire; at ille, Tu vero, inquit, potes; nec committam, ut dolor corporis efficiat, ut frustra tantus vir ad me venerit. Itaque narrabat eum graviter et copiose de hoc ipso cubantem disputavisse: quumque quasi faces ei doloris adinoverentur, sæpe dixisse: Nihil agis, dolor; quamvis sis molestus, numquam te esse confitebor malum.* Hunc sermonem diversum esse ab illa disputatione adversus Hermagoram, non opus est ut demonstremus: de tempore autem ita nobis videtur, hunc Ciceronis locum referendum esse ad annum Piratici belli, a. u. 687; quo brevissimo tempore confecto, Asiam obiiisse Pompeium constat, et ἐπὶ ῥεσθαι τὰς πόλεις, ut est apud Plutarchum in ejus Vita. Ad illud iter, quod supra significavimus, confecto Mithridatico bello, pertinet locus Plinii H. N. VII, s. 31: *Cn. Pompeius, confecto Mithridatico bello, intraturus Posidonii sapientiæ professione clari domum, fores percuti de more a lictore vetuit: et fasces litterarum januæ submisit* is, cui se Oriens Occidentemque submiserat. Quod iisdem verbis repetiit Solinus Polyhist. c. 1. Jam hæc familiaritas, ut Pompeio laudem, ita Posidonio fructum attulit atque utilitatem: qui, prout Aristoteles Magni discipuli opera adjutus, ita ipse e Pompeii itineribus, mirifice geographiæ scientiam naturæque cognitionem auxerit: quod Strabo significavit XI, p. 491 extr., Posidonum erroris arguens in definienda isthmi latitudine qui est Colchidem inter et Paludem Mæotin: καὶ ταῦτα, inquit, φίλος Πομπήϊω γεγονώς, τῷ στρατεύσαντι ἐπὶ τοὺς Ἰβήρας καὶ Ἀλθανούς μέχρι τῆς ἐφ' ἑκάτερῃ θαλάττης, τῆς τε Κασπίας καὶ τῆς Κολχικῆς. Ceterum hæc omnia eo valuerunt, ut Pompeii res gestas peculiari volumine explicaret (Strabo p. 492 init.), doctissimorum virorum exemplo, qui vel multifariam doctrinam, cognitionemque singulorum indolis populorum, hominum, tum regionum ipsarum, illustri historiæ argumento illustrarunt, vel ipsius

virī factorumque præstantiam, ornatē, magnificē, luculentis quum verbis tum sententiis exposuerunt; ut dubitares magis laude dignum esset facere scribenda, an scribere legenda.

« Hanc eruditionis scribendique laudem ad extrema tempora ætatis retinuit, ut in hoc item studiorum agitatio vitæ æqualis fuerit. Et de eruditione quidem, qualis quantaque exstiterit, quamque longinquam vitam et laboriosam desideraverit, infra videbimus: de scribendi facultate, hoc unum in primis memorabile, quod eum Cicero rogavit, ut consulatum suum, quem ipse splendidissimum existimavit, eloquentiæ splendore non dicam æquaret scribendo, sed etiam ornaret: ut ipse Cicero prodit in Epp. ad Att. II, 1; quam epistolam scriptam esse constat a. u. 694: *Quamquam ad me rescripsit jam Rhodo Posidonius, se, nostrum illud ὑπόμνημα quum legeret, quod ego ad eum, ut ornatiore de iisdem rebus scriberet, miseram, non modo excitatum esse ad scribendum, sed etiam plene deterritum. Quid quæris? conturbavi Græcam rationem. Ita vulgo qui instabant, ut darem viui, quod ornarent, jam exhibere mihi molestiam destiterunt.*

« Venimus ad a. u. 703, Posidonii quartum et octogesimum, qui ipsi extremus fuit, secuundum nostram supputationem, quam supra exposuimus. Hoc igitur anno Romam venit Posidonius, M. Marcello consule. siquidem fides habenda est Suidæ testimonio.

« Tantum de Posidonii vita: quam et bene actam, et vero doctrinæ fama, honoribus, amicitiiis floruisse, e paucissimis indiciis, abunde intelligatur oportet. (1) » Hactenus BAKIUS.

Opera Posidonii tum physica et philosophica et

(1) Præter Rhodium Posidonium memorantur: 1. *Posidonius Alexandrinus*, stoicus, Zenonis discipulus. Suidas s. v.; Diog. L. VII, 38. — 2. *Posidonius, Anniceridis discipulus*. Suidas v. Ἀννικερῆς. — 3. *Posidonius Olbiopolita*, sophista et historicus. Suidas s. v. — 4. *Ποσειδώνιος*, ὄνομα κύριον, δὲ συνέγραψε τὸ παλμικὸν οὐρανισμῶν (de ratione omnis e palpitatione captandi), ὅτι, ἐὰν πᾶν δειξιὸς ἀρθαλμὸς τὸδε σημαίνει. Quod opus Meursius partem fuisse putavit librorum, quos Rhodius De divinatione scripsit. Improbante Bakio p. 255. — 5. *Posidonius Aristarchi anagnosta*, Eustath. ad Hom. p. 659, 16. 1096, 13. Fortasse grammaticus, cujus Περὶ συνδεσμῶν opus laudatur in Bekk. Anecd. p. 480. — 6. *P. Corinthius*, Ἀλιευτικῶν poematis auctor. Athenæus, I, p. 13, B. — 7. *P. Ephesius*, cælator et statuarius, Plinius H. N. XXXIII, 55. XXXIV, 19. — 8. *P. medicus*, sub Valente imperatore, scripsit Περὶ μελαγχολίας. Galen. tom. X, p. 500 sqq. — 9. *Posidonius* ad quem Apsyrtus in Hippatrici scripsit p. 134 ed. Bas. — 10. *P. Spartiata* in pugna ad Plateas. Herodot. IX, 71. 85. — 11. *P. lecticarius Lyconis* peripatetici. Diog. L. V, 73. — 11. *Posidonius*, « unus e legatis Nicænoris, quem Demetrius I Soter miserat ad Judæo-

mathematica et rhetorica sunt, tum historica et geographica.

Illa quum ad nos nihil pertineant, titulos eorum in veterum scriptis obvios apposuisse habebimus satis. Sunt vero hi:

1. Φυσικὸς λόγος, libris minimum XV (1).
2. Περὶ κόσμου, libris min. II (2).
3. Περὶ μετεώρων libris min. XVII. Μετεωρολογικὴ στοιχειώσις s. Μετεωρολογικὴ (3).
4. Περὶ ὠκεανοῦ (4).
5. Περὶ κenoῦ, libris min. II (5).
6. Περὶ ψυχῆς (6).

rum dimensiones inspicendas, ut e libris Maccabæorum refert Valliantus De Imper. Seleuc. » Bakio p. 255. — *Posidonius*, pater Apionis grammatici. Suidas v. Ἀπίων.

(1) Diog. L. VII, 143 (βίβλ. α'). 134 et 140 (β'). 143 (γ'). 153 (η'). 149 (δ'). 140 (ι'). Eodem pertinent Diog. L. VII, 41; Stobæus Ecl. Phys. I, 16, p. 31; I, 14, p. 30 ed. Cant. Plutarch. Mor. p. 951, F.

(2) Diog. L. VII, 142 (α'). Huc refer Plilon. Jud. De æternit. mund. tom. II, p. 497; Stobæus E. Ph. I, 21, p. 37; Cicero De nat. deor. II, 34.

(3) Diog. L. VII, 135 (π. μετεώρων γ'); VII, 144 (ιζ'); VII, 138 (μετεωρολογικὴ στοιχειώσις); VII, 153 (μετεωρολογικὴ; quem titulum Bak. reponi etiam VII, 154 vult. Huic loco junge Senecæ Qu. Nat. I, 5). Epitomen operis confecit Geminius Rhodius, cujus partem servavit Simplicius ad Phys. Aristot. p. 64 sq.

(4) De hoc opere, quod Suidas et Strabo laudant, dicemus infra. Hic ei locum dedimus, quia plurima continebat ad physicam pertinentia. — Ceterum ad libros lucusque laudatos referenda sunt etiam hæc: Stobæus Ecl. Ph. I, 23, p. 54; Achill. Tat. in Phæn. Arat. c. 12 et 13 (quid sit ἄστρον). Macrobi. Saturn. I, 23; Somn. Scip. I, 20; Cleomed. Cycl. theor. p. 424. 452 (coll. Strabon. p. 138); Plinius H. N. II, 21 (de sole). Stobæus Ecl. Ph. I, p. 59; Cleomed. I. I. p. 500; Plutarch. Mor. p. 929 D. 932 B; Diog. L. VII, 146 (de luna). Cleomed. I, p. 396; Proclus in Timæum p. 277 ed. Bas. coll. Strab. II, p. 119 (de Canobastro). Schol. Arat. 148 (de parheliis). Alex. Aphrodis. in Aristot. Meteor. III, p. 116 ed. Ven. (de area). Stobæus Ecl. Ph. I, p. 62; Macrobi. Somn. Scip. I, 15 (de lacteo orbe). Seneca Qu. Nat. VII, 20; Schol. Arat. 249 (de cometis). Seneca I. II, 26. 54 (de fulmine et tonitru). Idem ib. VI, 22. 24 coll. Strabon. p. 102 et 57 (de terræ motu). Diog. L. VII, 153 (de nive). Seneca Qu. Nat. IV, 3 (de grandine). Ceterum cf. etiam fragmenta operis De oceano, quæ Historiarum reliquiis subiunximus.

(5) Librum primum citant Plutarchus Mor. p. 888, A et Euseb. Pr. Ev. p. 844, D. Adde Stob. Ecl. Ph. I, p. 39. Posidonii de tempore sententiam habes apud eundem Stobæum p. 20.

(6) Unus laudat Eustathius in II. p. 910, 40 Rom. Animæ definitionem et partes e Posidonio docent Diog. L. VII, 157; Tertullian. De an. c. 14; Plutarch. p. 1013, C. D; Theon Smyrnæus in Mathem. Platon. p. 162; Schol. in Platon. Phædon. p. 344, D. ed. Lugd. Ad eandem disputationem pertinet locus Sexti Empir. Adv. math. VII, 93, ubi quum legantur verba: Ποσειδώνιος τὸν Πλάτωνος Τίμαιον ἐξηγούμενος, Bak. Fabricius secutus putat peculiare opus Τιμαίου Πλ. ἐξηγήσεις inscriptum a Posidonio compositum esse. Quod non persuasit.

7. Περὶ θεῶν, libris min. XIII (1).
8. Περὶ ἡρώων καὶ δαιμόνων (2).
9. Περὶ εἰσαρμένης, libris min. II (3).
10. Περὶ μαντικῆς, libris V (4).
11. Ἱθυκὸς λόγος, libris min. II (5).
12. Περὶ καθήκοντος, libris min. II (6).
13. Περὶ ἀρετῶν (7).
14. Περὶ παθῶν, libris min. II (8).
15. Περὶ κριτηρίου (9).
16. Προτρεπτικά (10).
17. Πρὸς Ἑρμαγόραν περὶ τῆς καθόλου ζητήσεως (11).

(1) Diog. L. VII, 148 (α'); Cicero De nat. deor. I, 44 (ε'); Diog. L. VII, 138 (17); 139; Lactant. De ira c. 4. Pertinet huc Stobaeus Ecl. Ph. I, p. 2. Adde Joh. Lydum De mens. IV, 48 p. 224 ed. Ræth. : Ποσειδώνιος τὸν Δία τὸν πάντα διοικούντα esse ait.

(2) Macrobi. Sat. I, 23.

(3) Diog. L. VII, 149 (β'). Cf. Cicero De div. I, 55, De fate c. 3; Plutarch. Mor. p. 685, B.

(4) Cicero De div. I, 3 (quique noster Posidonius sc. de divinatione libros edidit), 57, 30. II, 15. 21. Diog. L. VII, 149 (ε'). Adde Fragm. Boethii De diis et praesensionibus p. 355 ed. Hase : « Qui stellae putant hanc habere potestatem, ut volentes nociva decernant, magnam caelo faciunt injuriam, in cuius velut clarissimo senatu ac splendidissima curia opinantur scelera facienda decerni, qualia si aliqua civilis terrena decrevisset, genere humano decernente, fuerit evertenda. In huiusmodi vero tractatu Posidonii atque Iulii Firmici sive reliquorum regnat oratio. »

(5) Diog. L. VII, 91 (α'). Eodem pertinent VII, 84. 87. 92. 103. 128. Seneca Ep. 87. Clemens Al. Strom. II, p. 416, B.

(6) Diog. L. VII, 124 et 129 (α'); Cicero De off. I, 45, III, 1; Seneca Ep. 78. 83. 94. 95. 113. 121. Cf. Cicero ad Att. XVI, 11.

(7) « Locum de virtutibus ex animi facultatibus esse explicandum peculiari volumine demonstravit, auctore Galieno De placit. Hippocr. et Platon. VIII, p. 319, 33 : Τὸν περὶ τῶν ἀρετῶν λόγον ἐπὶ ταύταις ταῖς ἀρχαῖς ὀρθῶς ᾗσιν (ὁ Ποσειδώνιος) κεκρίσθαι, καὶ δεικνύναι αὐτὸ διὰ μεγάλης πραγματείας ἰδὲ γεγραμμένης αὐτῷ. » Bake.

(8) Librum primum citat Galenus I. I. V, p. 291, 8 et 40. Ex eodem opere fluxerunt quae leguntur apud eundem IV, p. 277, 41; 279, 35; 280, 40 et 48; 281, 3. 21; 283, 30; 284, 15. 18. 20. 42. 44. 53; V, p. 285, 22. 48; 290, 16. 33. 40; 291, 5. 29. 32. 44. 53; 292, 15. 55; 293, 12; 295, 9; 296, 33; 298, 30; VII, p. 309, 39; 319, 20. Plutarch. Moral. p. 700, A; Lactant. De ira c. 17. « Haud scio an huc pertineat illud quod Hieronymus ait in Epitaphio Nepotiani Iom. I, p. 52 ed. Bañ. Posidonium librum reliquisse ad secundos luctus. » Bake p. 247.

(9) Diog. L. VII, 54. Cf. Sext. Empir. C. math. VII, 93.

(10) Diog. L. VII, 91. 129. Inde petita quae habet Seneca in Epist. 90. — Alia quaedam de philosophiae partitione, nescio e quo libro petita, leguntur apud Diog. L. VII, 19, et Sext. Empir. Adv. math. VII, 19.

(11) Est haec oratio, quam coram Pompeio habitam deinde literis consignavit, teste Plutarcho in Vit. Pomp. Vide Vitam Posidonii p. 247. « Posidonii disputatio περὶ τῆς καθόλου ζητήσεως ad similem Hermagorae reprehensionem pertinuisse videtur, atque ea quae a Cicerone proponitur Invent. I, 6 : Nam Hermagoras quidem nec quid dici attendere,

18. Εἰσαγωγή περὶ λέξεως (1).

19. Geometrica (2).

20. Πρὸς Ζήνωνα τὸν Σιδώνιον (3).

21. Τέχνη τακτική (4).

22. Ἐπιστολαί (5).

Restant opera duo, de quibus accuratius nobis dicendum est. *Historias* dico et tractatum Περὶ ὁκεανοῦ. Hunc Posidonius Olbiopolitæ, illas vel eidem vel Alexandrino Posidonio solennia errans tribuit Suidas :

Ποσειδώνιος Ἀλεξανδρεὺς, φιλόσοφος Στωϊκὸς, μαθητὴς Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως. Ἐγραψεν Ἱστορίαν τὴν μετὰ Πολύβιον ἐν βιβλίοις νβ', εἰς τοῦ πολέμου τοῦ Κυρηναίκοῦ καὶ Πτολεμαίου· καὶ Μελέτας ῥητορικὰς. Ὑποθέσεις εἰς Δημοσθένην. Καὶ οἷμαι ταῦτα μᾶλλον Ποσειδωνίου τοῦ σοφιστοῦ εἶναι τοῦ Ὀλβιολίτου. Cf. Eudoc. p. 365, ubi postrema : Ταῦτά τινες εἰς Ποσειδώνιον τὸν σοφιστὴν τὸν Ὀλβιολίτην ἀναφέρουσιν.

nec quid polliceatur intelligere videtur : qui oratori, materiam in causam et in questionem dividit : causam esse dicat rem, quae habeat in se controversiam in dicendo positam cum personarum certarum interpositione, quam nos quoque oratori dicimus attributam. — Quæstionem autem eam appellat, quae habeat in se controversiam in dicendo positam sine certarum personarum interpositione, ad hunc modum : ecquid sit bonum præter honestatem; Verine sint sensus; Quæ sit mundi forma; Quæ solis magnitudo Quæ quæstiones procul ab oratoris officio remotas facile omnes intelligere existimamus. Igitur vel de huiusmodi quæstione infiniti generis disputasse Posidonius videtur, vel de tota hæ ratione, utrum oratoris propria sit an philosophi. » Bake p. 232 sq.

(1) Diogen. L. VII, 60. Cf. VII, 62. Quintilian. III, 6. — Posidonius opus Περὶ συνδέσμων, quod citat Apollon. Alexandr. in Bekk. Anecd. Gr. p. 480, retulerim ad P. grammaticum Aristarchum. Ad eundem pertinere videtur schol. Apoll. Rh. II, 106 (de voce λάζ), et Etym. M. v. ἄψις.

(2) Proclus in Euclid. p. 23. 40. 47. 49. 55. 59 ed. Bas. Titulus operis nusquam memoratur.

(3) Proclus in Euclid. p. 55 : Τοῦτον γὰρ τὸν τόπον τῆς ἀντερήσεως μετῴθε Ζήνων ὁ Σιδώνιος μὲν, τῆς δὲ Ἐπικούρου μετέχων αἰρέσεως· πρὸς δὲ καὶ ὁ Ποσειδώνιος διὸν γέγραφε βιβλίον, δεικνὺς σαθρὰν αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἐπίνοιαν. « Est argumenti mathematici. Neque tamen affirmari, Bakius ait p. 244, hoc titulo, πρὸς Ζήνωναν τὸν Σιδώνιον opus exstitisse : potest enim hic liber pars fuisse maioris operis, quod nobis quidem verisimilius videtur. Zeno Sidonius Epicureus intelligitur non ita multis annis Posidonio maior; quippe quem senem Athenis Cicero et Atticus audiverunt : v. Cic. De fin. I, 5; Tusc. III, 17, ubi Epicureorum acutissimus dicitur : idem Carneadem præ ceteris mirabatur, Acad. I, 12. Sed in Stoicos nonnunquam acrius invehebatur (cf. Jonsius Scr. h. phil. II, 15). Posidonii studium refellendi Epicuri et exagitandi aliquoties apparet et manifesto significatur a Diog. L. X, 4. »

(4) Allan. Tact. I : ὁ δὲ Στωϊκὸς Ποσειδώνιος καὶ τέχνην τακτικὴν ἔγραψεν. Arr'an. Tact. init. : Ποσειδώνιος ὁ Ῥόδιος καὶ τέχνην τινὰ τακτικὴν συγγράψας κατέλιπεν.

(5) Cicero De off. III, 2; ad Attic. II, 1. — De schola Posidoniana scripsit Phanius quidem Diog. Laertio VII, 41.

Ποσειδώνιος Ὀλβιοπολίτης, σοφιστὴς καὶ ἱστορικός. Περὶ τοῦ ὤκεανου καὶ τῶν κατ' αὐτόν. Περὶ τῆς Τυρκικῆς καλουμένης χώρας. Ἀττικὰς ἱστορίας ἐν βιβλίοις δ'. Λιβυκὰ ἐν βιβλίοις ια', καὶ ἄλλα τινά.

Jam quod HISTORIAS attinet, earum opus amplissimum a Posidonio Rhodio compositum esse ex Athenæi locis quam plurimis constat luculentissime, ut operæ vix pretium sit addere testimonium Luciani l. l., qui philosophum nostrum simul etiam ἱστορίας συγγραφεὰ fuisse dicit. Contra quam inepte Alexandrinus iste Zenonis alumnus historias Polybii continuasse perhibeatur, nemo non intelligit. Optime vero ejusmodi consilium cadit in Rhodium Posidonium, et studiis, quæ ad historiam scribendam attulit, Megalopolitano simillimum, iisque viventem temporibus, quæ continuando cæpto Polybiano erant accommodatissima. Porro numerus librorum LII, quem historiis Suidas assignat, apte referri potest ad Nostri opus, quippe cujus librum quadragesimum nonum ab Athenæo (IV, p. 168, D) laudatum videmus. Quæ vero deinceps apud Suidam leguntur verba : ἕως τοῦ πολέμου τοῦ Κυρηναϊκοῦ καὶ Πτολεμαίου, vel aliunde huc irrepsisse vel libratorum culpa corrupta esse videntur. Neque enim nos novimus bellum Cyrenaicum, ad quod finem narrationis direxisse Posidonius dici queat. Notissimum omnium bellum est, quo Ptolemæus Lagi Cyrenæos sibi subiecit; neque aliud Suidæ auctor, modo recte se verba ejus habeant, intellexerit. Hoc si est, ac si revera Posidonius Alexandrinus opus quoddam historicum composuit, hujus auctoris historias ad hunc usque terminum pertinuisse, ideoque Rhodii et Alexandrini historici memoriam temere misceri aliquis suspicetur. Quamquam tale commentum artificiosius quam verisimilius esse duco, præsertim quum de Alexandrino Posidonio aliunde omnino nihil constet, nisi quod Zenonis discipulus fuerit, uti Diogenes Laertius (VII, 38) tradit, ex quo sua Suidam hausisse haud improbabiliiter conjecit Bernhardius. Huc accedit ipsius Suidæ dubitatio : Ὅµασι, αἰτ, ταῦτα μᾶλλον Ποσειδωνίου τοῦ σοφιστοῦ εἶναι τοῦ Ὀλβιοπολίτου. Quæ quidem non modo ad Μελέτας ῥητορικὰς et Ὑποθέσεις εἰς Δημοσθένην, sed ad ipsas etiam Historias referenda sunt. Nam apud Suidam v. Πολύβιος vetus appendix apponit : Ἰστέον δὲ ὅτι διαδέχεται τὴν Πολυβίου ἱστορίαν Ποσειδώνιος Ὀλβιοπολίτης σοφιστὴς. Sed partim contra Olbiopolitam faciunt eadem quæ de Alexandrino loquentes supra monuimus, partim facile patet etiam de hujus scriptis fallaces dūces Suidam secutum esse, quippe qui Olbiopolite tribuat etiam Περὶ ὤκεανου librum, quem Rhodii esse certum est.

Nam quæ Strabo (p. 102) ex iis assert, discrete tribuuntur celebri philosopho Περὶ πρωτείων ἀγορευομένων. Contra Suidæ auctor historica hæc et geographica, quum a philosopho aliena putaret, ad Olbiopolitam retulit haud graviore, ut videtur, de causa quam quod hunc historica et periegetica argumenta tractasse compertum haberet.

Igitur ut revertamur unde digressi sumus, persuasum nobis est verba ista ἕως τοῦ πολέμου τοῦ Κυρηναϊκοῦ καὶ Πτολεμαίου traxisse mendam. Pro πολέμου reponendum puto Πτολεμαίου; verba καὶ Πτολεμαίου, quæ sic posita nihil definiunt, ejicienda sunt, opinor. Etenim lectionem corruptam πολέμου quidam emendaverat in margine scribens Πτολεμαίου; glossa hæc deinde in textum illata et particula καὶ cum reliquis juncta est. Atque hoc quidem simplicissimum esse mihi videtur. Sin servare velis voces καὶ Πτολεμαίου, scribendum propono : ἕως Ἀπίωνος τοῦ Κυρηναϊκοῦ τοῦ καὶ Πτολεμαίου. Ut ut statuas, extra dubitationis aleam est, quin Ptolemæus ille sit Ptolemæus Apion, rex Cyrenarum, de quo ita Livii Epit. 70 : *Ptolemæus Cyrenarum rex, cui cognomentum Apioni fuit, mortuus heredem P. R. reliquit, et ejus regni civitates senatus liberæ esse jussit.* Justinus XL, 5 : *Dum hæc aguntur, frater ejus (Alexandri) ex pellice susceptus cui pater Cyrenæorum regnum reliquerat, herede populo Romano instituto decedit. Jam enim fortuna Romana porrigere se ad orientalia regna... ceperrat. Itaque et ea pars Libyæ provincia facta est.* Res pertinet ad Ol. 171, 1; 658 a. u. c.; 96 a. C., Cn. Domitio Ahenobarbo et C. Cassio Longino coss., ut recte tradunt Euseb. Chron. Ol. 171, 1; Obsequens c. 109 et Cassiodorus. Vide Clinton. ad an. 96 et tom. III, p. 389 not. Ipsum hunc annum Posidonius terminum Historiarum operis posuisse putandus est (1). Quemadmodum Polybius finem

(1) Quæ Bakius p. 219 sq. de Historiarum opere disserit, pleraque erronea sunt. Postquam recensuit argumenta fragmentorum, « Hinc, ait, quod ad temporis spatium, illud fere historiis complexus Posidonius videtur, quod est inde ab Alexandro Magno usque ad suam aetatem : argumentum præcipue illud, ut regnorum Græcorum ab Alexandro per Asiam conditorum historiam exponeret, tum de Romanis deque finitimis gentibus præcipua adjiceret. Hac si teneamus, facile nobis cavebimus, ne tā μετὰ Πολύβιον, quod fuit opus LII libris constans, Posidonio nostro tribuamus... » Quod Vossius hujus Historiæ post Polybium, Posidonium nostrum auctorem facit, nostro quidem judicio minus recte statuit : quippe cujus consilii ne levissimum quidem vestigium in iis deprehendimus, quæ nobis e Posidonii historiis servata sunt ; ne dicam a Polybio res multo recentiores traditas quibusdam Historiarum partibus [eos locos intelligit ubi data occasione ad antiquiora Posidonius excurrit] ; cujus rei quum alia exstant exempla, tum hoc apud Athenæum p. 139, E, ubi e Posidonio citatur locus de Antiocho Deo [quod vel si verum esset, nihil probaret] Fortasse rectius LII libros...

Historiarum fecit annum quo Carthago in Romanorum potestatem venit (146), sic in locum ejus succedens Posidonius narrationem ad eum usque annum continuavit quo orientalis quoque Libyæ pars in provinciæ formam redacta est, sive usque ad illud tempus, quo fortuna Romana porrigere se ad orientalia regna cœperat, uti Justinus ait, qui in tota hac historiæ parte Posidonii nostri premit vestigia. Eodem anno 96 a. C. fato defunctus est Antiochus Grypus, Syriæ rex (125-96). Ad res vero Syriæ præ ceteris Syrum auctorem attendisse putaveris, ad easque major fragmentorum pars pertinet.

Jam quærendum est num quod Suidæ verbis insistentes modo posuimus, Historiarum reliquiis possit confirmari. Quæ e libro II narrantur (fr. 1) temporis definitionem non admittunt. Libri III fragmentum ad tempora pertinet Demetrii Nicatoris, qui per paucos annos regnavit inde ab anno 146 a. C. Eodem tempore in Ægypto regnum suscepit Ptolemæus Euergetes II sive Physcon, de cujus adulate, Hierace Antiochense, sermo est fragmento (7) libri IV. Libro V quum de Parthorum institutis regiis plura referantur, aperte illud indicatur tempus quo Demetrius Nicator prælio victus in Arsacis venit captivitatem (138 a. C.). Quæ libro VII de Ptolemæo Physcone leguntur, spectant annum 136, quo celebrem istam legationem Scipio Africanus obiit (fr. 11). E libro VIII quæ supersunt (fr. 15) pertinent ad initia servorum belli Siculorum, cujus historiam Diodorus ad verbum fere e Posidonio descripsit. Ortum bellum jam inde ab anno 141 (v. Diodor. XXXIV, 2, 1), verum anno 134 demum, quum opprimi ab urbium præfectis non potuisset, Fulvio consuli demandatum est. Atque in hujus anni historia Diodorus altius rem repetens originem et progressum seditionis exposuit. Eodem modo etiam Livius rem instituit (v. Epit. lib. 56). Uterque secutus est fontem communem, Posidonium. Libro XI quum item de servis exponatur (fr. 16), haud dubie desumpta hæc sunt e rebus anni 132, quo bellum servile compositum est. Libro XIV (fr. 17) agebatur de expeditione Parthica Antiochi Sidetæ (129 a. C.), qui post magnos successus clade affectus cecidit (128 init.). Mortem regis et sepulturam auctor exposuit libro XVI (fr. 19. 20). Unde patet narrationem hujus belli fuisse uberri-

mam. Hucusque igitur Historiæ ita fere distributæ, ut unusquisque liber unius circiter anni res gestas contineret. Quam rationem si ad sequentia transferimus, libro XXIII, ubi de Bituito sermo erat, ad annum devenimus 121 a. C., quo Bituitum hunc, Arvernorum regem, insigni prælio devicit consul Q. Fabius Maximus. Hæc sicuti reliqua quæ de moribus Gallorum ex eodem libro referuntur, ex narratione petita sunt de bello quod contra Ligures, Salluvios, Allobroges, Arvernos, alios Galliæ meridionalis populos, Romani sustinuerunt (125-118 a. C.). Quæ libro XXVII (fr. 29) de plantis Dalmatiæ leguntur, sponte nos ducunt ad annum 117, quo Metellus consul Dalmatas debellavit. Eodem modo fragmentum libri XXX de moribus Germanorum annum 113 indicat, quo in Italiam invasimus. Igitur quum prioribus libris triginta historia contineatur annorum triginta trium, narratio vero tanto prolixior fuisse putanda sit quo propius auctor ad suam ipsius ætatem accederet, nihil mirum est sequentes libros viginti duos (XXXI-LII) nonnisi septemdecim annorum res gestas continuisse usque ad annum 96, quo mortuus est Ptolemæus Apion. Quæ e libro quadragesimo nono citantur de luxuria Apicii (quem an. 93 Rutilio auctorem exilii fuisse scimus) explanationem chronologicam non admittunt.

Jam vero e Strabone (XI, p. 491, fr. 89) constat descripsisse Posidonium res a Pompeio gestas, quæ libris illis LII comprehendi nullo pacto poterant. Porro Athenarum fata postrema (a. 86) fuisse admodum a Nostro exposita esse fragmento (40 cl. fr. 41) probatur luculentissime. Hinc igitur jure colligimus alteram fuisse Historiarum partem nova librorum serie distinctam et fortasse etiam reliqua adoratione ab altera diversam, cujus nullam Suidas mentionem injecerit. In ea Pompeii res præ ceteris auctorem extulisse consentaneum est. Quominus omnem ejus viri historiam prosegueretur, morte impeditus foret, siquidem ex Bakii calculis diem Posidonius obiit a. 51, quo ipso Romam venisse a Suida perhibetur. Sed parum hoc probabile esse supra diximus. Immo quæ fr. 45 de M. Bruto a J. Bruto Tarquinii interfectore oriundo leguntur, haud obscure indicant vel usque ad mortem Cæsaris (44 a. C.) narrationem pertinuisse, vel certe post id tempus Posidonium in scribendo occupatum adhuc fuisse. Nam ista de M. Bruti genere opinio quum gravissimis argumentis a Dionysio Hal. (V, 3) et a Dione (XLIV, 14) impugnetur, aperte ex ipso M. Bruti facinore duxit originem. Ceterum quum præter ea quæ ad hujus temporis historiam spectant, multa in fr. legantur de celebri isto Marcello belli Punici II,

μετὰ Πολύβιον Ολβιopolitæ Posidonii existimat Is. Casaubonus Comment. in Polyb. I, p. 41. — Heynium quoque miror, qui in Comment. De fontib. Diodori p. 89: « Posidonius historias post Polybium libris LII persecutus, usque ad bellum Cyrenaicum, quod illud esse necesse est, quod a Ptolemæo Physcone gestum est sub Ol. 154, 4. 161 a. C. »

ejus Marcelli, quo consule Romam venit Posidonius, proavo, nescio an peculiari scripto vitam ejus narraverit. Quamquam illa etiam Historiis inserta legi poterant.

Historiis subjunximus Τὰ περὶ ὠκεανοῦ sive τὴν περὶ ὠκεανοῦ πραγματείαν. Quod opus quamvis propter principale argumentum physicis scriptis annumerandum, ideoque a nobis alienum sit, apponenda tamen curavimus quæ ex eo servantur vel servari videntur. Nam quum multa in eo Posidonium non modo μαθηματικῶς sed etiam οἰκείως γεωγραφῆσαι Strabo (1) testetur, sæpenumero judicari vix potest num fragmentum aliquod ex Historiis an ex opere Περί ὠκεανοῦ desumptum sit.

Quæ de indole Historiarum certiora dici queant haud admodum multa sunt. Fragmentorum pars longe major quum Athenæo et Straboni debeatur, factum est ut ad ipsam rerum gestarum personarumque historiam perpauca, plurima vero pertineant vel ad mores et instituta populorum vel ad descriptionem regionum locorumque. Utrisque Posidonium in paucis insignem fuisse non est quod dubitemus. Nam quanta congerendi diligentia, quantoque causas rerum investigandi studio (2) geographica tractaverit, e fragmentis patet satis abunde (3). Contra obvium quemque disputare, Strabo ait (p. 14), non est operæ pretium; contra Eratosthenem, Polybium, Hipparchum, Posidonium, id vero καλόν est (Cf. id. p. 2). Ipse Posidonius de Polybio similiter sensisse videtur (4), atque operis sui argumento sæpissime adduci debuit, ut Polybiana retractaret accuratiusque con-

stitueret. Qua in re non solum temporum conditione adjutus est, sed eo etiam, quod majorem quam alius quivis historicus physices et mathematicas cognitionem ad ejusmodi res tractandas attulit (1). In iis vero, quæ ad describenda populorum instituta moresque pertinent, vulgus scriptorum superasse censendus est eo, quod philosophicæ doctrinæ condimentis nudæ eruditionis jejunitatem temperaverit. Quamquam ex reliquiis id minus apparet. Accedit denique dictio elegans, vivida, ornata (2), eo magis illa laudanda, quo minus curare eam Stoici solebant. Neque minimum etiam hæc orationis jucunditas contulisse videtur, ut superiores historici Posidonium ducem sibi sumerent. Certe Diodorum tum in Geographicis suis (lib. V) tum in Historiarum parte quæ tempora a Nostro exposita continet, Posidonio se addixisse liquet. Porro Trogum Pompeium eundem auctorem ante oculos habuisse e Justino colligimus. Idem, puto, de Athenæo dicendum foret, si quam composuit regum Syrorum historia ad nos perdurasset. Nicolaum denique Damascenum tum in magno suo Historiarum opere, tum in iis quæ De gentium moribus congessit, non neglexisse Syrum nostrum historicum, eo lubentius largieris, quo apertius est plurima eum ex aliorum libris corrasisse.

ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

1.

F. LIBRO SECUNDO.

Athenæus IV, p. 153, C: Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ (sc. Ποσειδωνίως) α' Ἐν τῇ Ῥωμαίων, φησὶ, πόλει, ἔτι εὐχώνεται ἐν τῷ τοῦ Ἡρακλέους ἱερῷ, δειπνίζοντος τοῦ κατὰ καιρὸν θριαμβεύοντος, καὶ ἡ παρασκευὴ τῆς εὐσχίας Ἡρακλεωτικῆ ἔστι. Διοινοχοεῖται μὲν γὰρ οἰνόμελι, τὰ δὲ βρώματα ἄρτοι μεγάλοι, καὶ καπνιστὰ ἐφθὰ κρέα, καὶ τῶν προσφάτως καθιερωθέντων ὅπτα δαψιλῇ. Παρὰ δὲ Τυρρηνοῖς οἷς τῆς ἡμέρας τράπεζαι πολυτελεῖς παρασκευάζονται, ἀνθινὰ τε στρωματὰ καὶ ἐκπώματα ἀργυρὰ παντοδαπά, καὶ δούλων πλῆθος εὐπρεπῶν παρέστηκεν, ἐσθήσεσι πολυτελεῖσι κεκοσμη-

(1) Cf. Galenus De placit. Plat. et Hippocr. VIII, p. 319. 21: Ποσειδώνιος ὁ ἐπιστημονικώτατος τῶν στωικῶν διὰ τὸ γεγυμνάσθαι κατὰ γεωμετρίαν.

(2) Cf. Strabo III, p. 147 (fr. 46 init.) Τὸ πλῆθος τῶν μετὰ τὸν ἐπαινὸν καὶ τὴν ἀρετὴν οὐκ ἀπέχεται τῆς συνήθους ῥητορείας, ἀλλὰ συνενοουσι καὶ ταῖς ὑπερβολαῖς. Præter hoc fragmentum lege fr. 40 ex Athenæo V, p. 211 sq.

(1) Vide fr. 68 init. Cf. Strabo VIII, p. 332: Οἱ δ' ἐν τῇ κοινῇ τῆς ἱστορίας γραφῇ χωρὶς ἀποδείξαντες τὴν τῶν ἡπείρων τοπογραφίαν, καθάπερ Ἐφορὸς τε ἐποίησε καὶ Πολύβιος· ἄλλοι δὲ εἰς τὸν φυσικὸν τόπον καὶ τὸν μαθηματικὸν προσέλαβόν τινα τῶν τοιούτων, καθάπερ Ποσειδώνιος καὶ Ἱππαρχος.

(2) Cf. Vitruvius Archit. VIII, 4: Theophrastus, Timæus, Posidonius, Hegesias, Aristides, Metrodorus, qui magna vigilantia et infinito studio locorum proprietates, aquarum virtutes ab inclinatione calis ita distributas esse scriptis declararunt.

(3) Strabo II (fr. 69 extr.): Πολὺ γὰρ ἐστὶ τὸ αἰτιολογικὸν παρ' αὐτῷ (Ποσειδωνίῳ) καὶ τὸ ἀριστοτελεῖον, ὅπερ ἐκκλίνουσιν οἱ ἡμέτεροι διὰ τὴν ἐπικρυψιν τῶν αἰτιῶν.

(4) Cf. Strabo X, p. 465: Σύγχε, ὦ Πολύβιε, ὁ τὰς λαοδογματικὰς ἀποφάσεις περὶ τῶν διαστημάτων εἰσάγων, οὐκ ἐν τοῖς ἔξω τῆς Ἑλλάδος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς, διδως εὐθύναι τὰς μὲν Ποσειδωνίῳ, τὰς δὲ Ἀρτεμιδιῶρι, τὰς δὲ ἄλλοις πλείοσι.

HISTORIÆ.

1.

Libro secundo Posidonius ait: « In Romanorum urbe, quum in Herculis templo epulantur, carnem præbente eo qui per id tempus triumphum agit, apparatus etiam epularum Herculeus est. Tota enim carna mulsum pro vino infunditur;

cibi vero sunt panes magni, et fumo durata caro elixa, et assæ carnis larga e victimis modo carsis larga copia. Præter Etruscos vero bis per diem mensæ struuntur sumptuosæ; et stragula sunt floribus distincta, pocula autem argentea varii generis: et servorum adstat multitudo formosorum, pretiosis vestibus ornatorum.

μένων. • Subjicimus alia quædam de moribus Romanorum, quæ idem Athenæus e Posidonio affert.

2.

Idem VI, p. 274, A : Πάτριος μὲν γὰρ ἦν αὐτοῖς, ὅς φησι Ποσειδώνιος, καρτερία καὶ λιτὴ διαίτα, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὑπὸ τὴν κτῆσιν ἀφελῆς καὶ ἀπερίεργος χρῆσις, ἔτι δὲ εὐσέβεια θαυμαστὴ περὶ τὸ δαιμόνιον, δικαιοσύνη τε καὶ πολλὰ τοῦ πλημμελεῖν εὐλάβεια πρὸς πάντας ἀνθρώπους, μετὰ τῆς κατὰ γεωργίαν ἀσκήσεως. Cf. etiam fr. 12.

3.

Idem VI, p. 275, A : Πρότερον δὲ οὕτως ὀλιγοδαεῖς ἦσαν οἱ τὴν Ἰταλίαν κατοικοῦντες, ὥστε καὶ καθ' ἡμᾶς ἔτι, φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, οἱ σφόδρα εὐκαιρούμενοι τοῖς βίοις ἦγον τοὺς υἱοὺς ὕδωρ μὲν ὡς τὸ πολὺ πίνοντας, ἐσθλόντας δ' ὁ δὲ τὴν τύχην. Καὶ πολλάκις, φησὶ, πατὴρ ἢ μήτηρ υἱὸν ἡρώτα, πότερον ἀπίους ἢ κάρνα βούλεται δειπνῆσαι· καὶ τούτων τι φαγὼν, ἡρκεῖτο καὶ ἐκοιμᾶτο. Ex eodem loco ubi de continentia Romanorum (οἱ ἀντεῖχοντο τῶν ἐκ τῆς Στοᾶς δογμάτων, Athen. p. 274, E) sermo erat, fortasse fluxerunt quæ mox opponuntur de Græcorum quorundam luxuria.

4.

Idem VII, p. 279, D : Ἀσπάζονται δὲ οὐ μόνον οἱ Ἑπικουρίοι τὴν ἡδονήν, ἀλλὰ καὶ οἱ Κυρηναῖοι καὶ Μνησιστράταιοι δὲ καλούμενοι. Καὶ γὰρ οὗτοι ζῆν μὲν ἡδέως χαίρουσιν, ὥς φησι Ποσειδώνιος.

5.

E LIBRO TERTIO.

Idem IV, p. 176, D : Ποσειδώνιος δ' ὁ ἀπὸ τῆς

2.

Patriæ Romanis erant hæc virtutes, ut ait Posidonius, tolerantia laborum et tenuitas victus et in omnibus rebus, quas possiderent, in earumque usu simplicitas quædam, ab omni nimia aut curiosiore diligentia abhorrens. Ad hæc mira adversus deos pietas et justitia, et ne quid adversus homines quocumque peccarent diligens cautio, cum agriculturæ studio et labore.

3.

Præcis temporibus ita parçæ vivebant Italiæ incolæ, ut nostra etiam ætate, ait Posidonius, homines admodum opulenti filios suos assuefecerint aquam ut plurimum bibere et cibo uti vilissimo. Sæpe enim, inquit, pater aut mater interrogabat filium, utrum pyris aut nucibus vellet vesci? Et hæc ille cæna contentus cubitum ibat.

4.

Non modo Epicurei amplebantur voluptatem, verum etiam qui Cyrenæi et Menestratei vocantur. Nam hi quocumque, ut Posidonius ait, vita gaudent voluptuaria.

Στοᾶς φιλόσοφος ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Ἱστοριῶν διηγούμενος περὶ τοῦ Ἀπαμέων πρὸς Λαρισαίους πολέμου, γράφει τάδε· « Παραζωνιῶτα καὶ λογχάρι' ἀνειληφότες ἰὼ καὶ ῥύπῳ κεκρυμμένα, πετάσια δ' ἐπιτεθειμένοι καὶ προσκόπια, σκιάν μὲν ποιοῦντα, καταπνεῖσθαι δ' οὐ κωλύοντα τοὺς τραχήλους, ὄνους ἐφελκόμενοι, γέμοντας οἶνου καὶ βρωμάτων παντοδαπῶν, οἷς παρέχειτο φωτίγγια καὶ μοναύλια, κώμων, οὐ πολέμων ὄργανα. »

Hinc sua Eustathius p. 1157, 44. « Ad quam ætatem hoc bellum pertineat, certo definiri nequit, propterea quod de peculiaribus Apamensium rebus nihil proditum est, nisi eos una cum Antiocheis ceterisque Syriæ civitatibus a Demetrio II defecisse, dum hic in Ægypto abesset. V. Justin. XXXIX, 1. » BAKE. Ceterum ad tempora Demetrii II Nicatoris (qui regnavit inde ab 146 a. C.) et ad annum 143 vel 142 Posidonii locum referendum esse ex libri numero colligere licet. Magnis variisque turbis sub initium regni Demetrii Nicatoris civitates Syriæ dilaceratas esse satis constat. Vide v. c. Diodor. XXXIII, 5 de bello inter Aradios et Marathenos. De Larissæis, quos Diodorus Apamensis a Demetrio Nicatore deficienti sibi adjunxit, v. Diodor. Exc. De insidiis fr. 20. Diodorum inde ab an. 146 Posidonium maxime secutum esse dubitari nequit.

6.

Idem XIV, p. 649, D : Καὶ Ποσειδώνιος δὲ ὁ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Ἱστοριῶν γράφει οὕτως· « Φέρει δὲ καὶ τὸ πέρσειον ἡ Ἀραβία καὶ ἡ Συρία, καὶ τὸ καλούμενον βιστάχιον· ὁ δὲ καὶ βοτρυώδη τὸν καρπὸν ἀφίησι, λευκόφλοιοι ὄντα καὶ μακρὸν, παρεμφερῆ τοῖς δακρυόεις, ἃ δὲ ῥαγῶν τρόπον ἀλλήλοις ἐπιβάλλει· τὰ δ' ἐνδόν ἐγγλωρον, καὶ τοῦ κωνίου τῶν στροβίλων ἦττον μὲν εὐχυμον, εὐώδη δὲ μάλλον. »

5.

Posidonius e Stoa philosophus tertio Historiarum exponens Apamensium bellum cum Larissæis, hæc scribit : « Pungiculos illi et parvulas lanceas sumpserunt, æragine et sordibus obsitas : petasunculis caput, personis faciem tectam habebant, quibus præstaretur umbra, nec vero ventus prohiberetur quominus cervices perflaret : asellos [vasis id genus est] circumferebant vino et variis ciborum generibus repletos, adjunctis photingiis et monaulis, comessationum instrumentis, non bellorum. »

6.

Posidonius quoque Stoicus tertio libro Historiarum ita scribit : « Gignit autem Arabia atque Syria etiam Persicum malum et bistacium quod dicitur, sive bistacium arborem, quæ fructum fert racemosum, ex fusco albatem, oblongum, lacrimis similem, quæ nimirum ad acinorum instar aliæ aliis incumbunt; intrinsecus subviridem, et non tam boni quidem succi quam nuclei pinearum nucum, sed fragrantior. »

7.

E LIBRO QUARTO.

Idem VI, p. 252, E : Ποσειδώνιος δ' ὁ Ἀπαμεύς, ὕστερον δὲ Ῥόδιος χρηματίσας, ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ἱστοριῶν ἱεράκα φησι τὸν Ἀντιόχεια, πρότερον λυσισυδοῖς ὑπαυλοῦντα, ὕστερον γενέσθαι κόλακα δεινὸν Πτολεμαίου τοῦ ἐβδόμου βασιλέως, τοῦ καὶ Εὐεργέτου ἐπικληθέντος, καὶ τὰ μέγιστα δυνήθέντα παρ' αὐτοῦ, καθάπερ καὶ παρὰ τῷ Φιλομήτορι, ὕστερον ὑπ' αὐτοῦ διαφθαρῆναι. Hunc Hieracem novimus ex loco Diodori XXXIII, 23, ubi postquam de tetra Ptolemæi Energetæ indole dixerat, pergit : Ὁ δὲ στρατηγός ἱεράξ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις θαυμαστός ὢν κτλ. Conf. Diodori Exc. De insidiis fr. 23 not.

8.

E LIBRO QUINTO.

Idem IV, p. 152, F : Ἐν δὲ τῇ πέμπτῃ Περὶ Πάρθων διηγούμενος (Ποσειδώνιος) φησιν : « Ὁ δὲ καλούμενος φίλος τραπέζης μὲν οὐ κοινωνεῖ, χαμαὶ δ' ὑποκαθήμενος ἐφ' ὑψηλῆς κλίνης κατακειμένῳ τῷ βασιλεῖ, τὸ παραβληθὲν ὑπ' αὐτοῦ κυνιστὶ σιτεῖται, καὶ πολυλάκις διὰ τὴν τυχοῦσαν αἰτίαν ἀποσπασθεὶς τοῦ χαμαιπετοῦς δέπνου, ῥάβδοις καὶ ἱμάσιν ἀστραγαλωτοῖς μαστιγοῦται, καὶ γενόμενος αἰμόφυρτος, τὸν τιμωρησάμενον, ὡς εὐεργέτην, ἐπὶ τὸ ἔδαφος πρηνῆς προσπεσὼν προσκυνεῖ. » Hæc ex narratione de bello, quod Demetrius Nicator contra Parthos gessit (Ol. 159, 4; 140 a. C.), in quo victus prælio vivus venit in manus hostium (138). V. Justin. XXXVI, 1; XXXVIII, 9. Josephus XIII, 5, 11. Eodem pertinent sequentia.

9.

Strabo XI, p. 515 : Εἰρηκότες δὲ πολλὰ περὶ τῶν Παρθικῶν νομίζων ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν Ἱστορικῶν ὑπο-

7.

Posidonius Apamensis, is qui Rhodius postea cognominatus est, quarto Historiarum libro, Hieracem Antiochenum, ait, quum prius tibia succinere consuevisset lysiōdis, solertissimum postea assentatorem factum Ptolemæi septimi regis, illius qui Evergetes etiam cognominatus est : apud quem quum plurimum posset, quemadmodum etiam apud Philometorem, ad extremum ab eo interfectus est.

8.

Libro quinto Posidonius De Parthis disserens ait : « Qui amicus vocatur, is mensæ non est particeps; verum humi subsidens infra regem in sublimi lecto recumbentem, quod ab illo projicitur, id canis instar comedit : ac sæpe quamlibet leviculam ob causam ab humili illa cæna abreptus, flagris lorisque cæditur nodosis; et cruore foedatus, eum a quo est supplicio affectus, veluti accepto beneficio, in terram procumbens veneratur. »

9.

Quum multa de legibus et institutis Parthorum dixerimus in sexto Historicorum commentariorum libro, qui secundus

μνημάτων βίβλῳ, δευτέρῃ δὲ τῶν μετὰ Πολύβιον, παραλείφμεν ἐνταῦθα, μὴ ταυτολογεῖν ὁρῶμεν, τοσούτων εἰπόντες μόνον, ὅτι τῶν Παρθυαίων συνέδριόν φησι εἶναι Ποσειδώνιος διττόν, τὸ μὲν συγγενῶν, τὸ δὲ σφῶν καὶ μάγων, ἐξ ὧν ἀμφοῖν τοὺς βασιλεῖς καθίστασθαι. Pro syngenōn Corayus dedit εὐγενῶν, improbante Cramero, merito. V. Brissonius De imper. Persarum p. 132, Freinshemius ad Curt. III, 3. Ex eodem hoc Posidonii libro peti potuit, quæ de Rhagis, Parthorum regia, terræ motu nomen adeptis, c. Posidonio affert Strabo p. 514 (v. fr. 77).

10.

Dum Demetrius Nicanor apud Parthos captivus degit, Syriæ regnum occupat Diodotus Apamensis sive Tryphon, de quo Posidonii locum servavit :

Athenæus VIII, p. 333, B : Οἶδα δὲ καὶ Ποσειδώνιον, τὸν ἀπὸ τῆς Στοᾶς, εἰπόντα περὶ πλῆθους ἰχθύων τάδε : « Ὅτε Τρύφων δ' Ἀπαμεύς, ὁ τὴν τῶν Σύρων βασιλείαν ἀρπάσας, ἐπολεμεῖτο ὑπὸ Σαρπηδόνα, τοῦ Δημητρίου στρατηγοῦ, περὶ Πτολεμαῖδα πόλιν, καὶ ὡς δ' Σαρπηδὸν λειφθεὶς ἀνεχώρησεν εἰς τὴν μεσόγειον μετὰ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν, οἱ δὲ τοῦ Τρύφωνος ὄντων κατὰ τὸ πηλίσιαλον, νικήσαντες τὴν μάχην, ἐξαιτίας πελάγιον κύμα, ἐξαρθὲν μετέωρον εἰς ὕψος ἐξαίσιον, ἐπῆλθε τῇ γῇ, καὶ πάντας αὐτοὺς ἐπέκλυσε, διέφαιρέ τε ὑποβρυχίους, ἰχθύων τε πολλὴν σωρὸν ἀναχωρῶν τὸ κύμα μετὰ τῶν νεκρῶν κατέλιπε. Καὶ οἱ περὶ τὸν Σαρπηδόνα, ἀκούσαντες τὴν συμφορὰν, ἐκελθόντες τοῖς μὲν τῶν πολεμίων σώμασιν ἐφήσθησαν, ἰχθύων δὲ ἀφθονίαν ἀπηνέγκαντο, καὶ ἔθυσαν Ποσειδῶνι τροπαιῶν πρὸς τοῖς προαστείοις τῆς πόλεως. » Quodsi Athenæus ipsissima verba Posidonii apposuit, locus noster non ex Historiis, sed ex alio scripto fluxerit.

est eorum quibus Post-Polybiana enarrantur, nunc ea prætermitemus, ne bis eadem dicere videamur. Id unum dicamus, Posidonio teste duplex esse concilium Parthorum, unum cognatorum, alterum sapientium et magorum : res ex utroque deligat.

10.

Scio etiam Stoicum Posidonium de mira quadam piscium multitudine hæc scripsisse : « Quum Tryphoni Apamensi, ei qui Syriæ regnum ad se rapuerat, bellum intulisset Sarpedon, copiarum dux Demetrii, circa urbem Ptolemaidem, prælioque victus Sarpedon cum suis militibus in mediterranea se recepisset, Tryphonis autem victrices copias secundum mare facerent iter : subito exortus e mari fluctus, et in miram altitudinem sublati, in terram ingruit, cunctosque illos obrutos interemit in undis; rursusque inde recedens fluctus piscium ingentem acervum simul cum cadaveribus in litore reliquit. Qua cognita calamitate, Sarpedon cum suis regressus, lætatus est hostilium adspectu cadaverum, piscium vero ingentem copiam abelutit, et Neptuno Tropæo prope suburbia Ptolemaidis sacra fecit. »

De hoc Sarpedone, quem Tryphon post interfectum Antiochum bello aggressus est, cf. Diodor. Exc. De insid. fr. 24 (ex Posidonio). Porro Posidonium ante oculos habuisse videtur Strabo XVI, p. 758 : Ἰστορεῖται δὲ παράδοξον πάθος τῶν πάντων σπανίων κατὰ τὸν αἰγιαλὸν τούτου τὸν μεταξὺ τῆς τοῦ Ὑδρου καὶ τῆς Πτολεμαίδος. Καθ' ὃν γὰρ καιρὸν οἱ Πτολεμαεῖς μάχην συνάψαντες πρὸς Σαρπηδόνα τὸν στρατηγὸν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, τροπῆς γενομένης λαμπρᾶς, ἐπέκλυσεν ἐκ τοῦ πελάγους κύμα τοὺς φεύγοντας ὄχλοιον πλημμυρίδι· καὶ τοὺς μὲν εἰς τὸ πέλαγος ἀφῆρπασε καὶ διέφθιρεν· οἱ δ' ἐν τοῖς κοίλοις τόποις ἐμειναν νεκροί· διαδεξαμένη δὲ ἡ ἄμπωτις πάλιν ἀνεκάλυψε, καὶ ἔδειξε τὰ σώματα τῶν κειμένων ἀναμῖξ ἐν νεκροῖς ἰχθύσι.

11.

E LIBRO SEPTIMO.

Athenaeus XII, p. 549, D : Τοιοῦτος ἐγεγόνει καὶ Πτολεμαῖος ὁ ἑβδομὸς Αἰγύπτου βασιλεύσας, ὁ αὐτὸν μὲν Εὐεργέτην ἀνακηρύττειν, ὑπὸ δὲ Ἀλεξανδρέων βασιλεῖς ὀνομαζόμενος. Ποσειδώνιος γοῦν ὁ Στοιχικός, συναποδημήσας Σκιπίωνι τῷ Ἀφρικανῷ κληθέντι εἰς Ἀλεξανδρείαν, καὶ θεασάμενος αὐτὸν, γράφει ἐν ἐξόμῃ τῶν ἱστορῶν οὕτως· « Διὰ δὲ τρυφὴν διέφθαρτο τὸ σῶμα ὑπὸ παχυτέρας καὶ γαστρὸς μεγέθους, ἣν δυσπερίληπτον εἶναι συνέβαιεν· ἐφ' ἧς χιτωνίσκον ἐνδεύσας ποδήρη, μέχρι τῶν καρπῶν χειρῶς ἔχοντα, προΐει μηδέποτε πέζος, εἰ μὴ διὰ Σκιπίωνα. »

Συναποδημήσας] De his diximus in Vita Posidonii. Legatio ista referenda est ad an. 136 v. 135.

12.

Idem VI, p. 273, A : Σώφρονες δ' ἦσαν καὶ πάντ' ἄριστοι οἱ ἄρχαῖοι Ῥωμαῖοι. Σκιπίων γοῦν ὁ Ἀφρικανὸς ἐπὶ κλην ἐκπεμπόμενος ὑπὸ τῆς συγκλη-

11.

Talis erat etiam Ptolemaeus septimus Aegypti rex, se ipse Benefactorem proclamans, Alexandrini vero Malefactorum appellabant. Posidonius igitur Stoicus, qui cum Scipione Africano Alexandriam profectus illum viderat, septimo Historiarum libro ita scribit : « Ob luxuriosam vitam monstruosum et iners erat ei corpus obesitate et ventris mole tanta, ut vix ulnis complecti quis posset : quem tenebat ille tunica ad talos usque descendente et manicata usque ad manuum cum brachio juncturam : neque unquam pedibus e regia prodibat, nisi tunc Scipionis causa. »

12.

Moderati et omni virtutis genere excellentes fuerant veteres Romani. Scipio certe, cui Africano cognomen erat, quum a senatu esset missus ad constituenda orbis terrarum regna, ut his traderentur ad quos jure pertinerent, non nisi quinque servos secum habebat, ut narrat Polybius et Posidonius. E quibus quum unus in itinere esset mortuus, literis

του ἐπὶ τὸ καταστήσασθαι τὰς κατὰ τὴν οἰκουμένην βασιλείας, ἔνθα τοῖς προσήκουσιν ἐγγχειρισθῶσι, πέντε μόνους ἐπήγετο οἰκέτας, ὡς ἱστορεῖ Πολύβιος καὶ Ποσειδώνιος. Καὶ ἐνὸς ἀποθανόντος κατὰ τὴν ὁδοπορίαν, ἐπέστειλε τοῖς οἰκέτοις, ἄλλον αὐτ' ἐκείνου πριεμένοιο πέμψαι αὐτῷ. Scipionis reliquorumque, qui socii hujus legationis erant, victum sobrium et continentiam etiam Diodorus XXXIII, 18 effert ex eodem, puta, Posidonio. Polybius (fragm. histor. 63, tom. II, p. 159 ed. Didot.) data occasione hoc commemorasse debet.

13.

Plutarch. Moral. p. 777, A : Καὶ Σκιπίων μετεπέμψατο Παναίτιον, ὅτε αὐτὸν ἡ σύγκλητος ἐξέπεμψεν

Ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντα,

ὡς φησι Ποσειδώνιος.

Idem ibid. p. 200, E : Ἐκπεμφθέντα δ' αὐτὸν ὑπὸ τῆς βουλῆς τρίτον, ὡς φησι Κλειτόμαχος,

Ἀνθρώπων πόλεων (1. ὕβριν) τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντα,

πόλεων, ἐθνῶν, βασιλείων ἐπίσκοπον, ὡς εἰς Ἀλεξανδρείαν ἦκε, καὶ τῆς νεῶς ἀποβάς, ἐβάδιζε κατὰ τῆς κεφαλῆς ἔχων τὸ ἱμάτιον, ἡζίου ἀποκαλύψασθαι περιθέοντες οἱ Ἀλεξανδρεῖς, καὶ δεῖξαι ποθοῦσιν αὐτοῖς τὸ πρόσωπον. Ἀποκαλυψάμενος, κραυγὴν καὶ κρότον ἐποίησαν. Τοῦ δὲ βασιλέως μῶλις ἀμιλλωμένου βαδίζουσιν αὐτοῖς, δι' ἄργιαν καὶ τρυφὴν τοῦ σώματος, ὁ Σκιπίων ἀτρέμα πρὸς τὸν Παναίτιον ψιθυρίσας εἶπεν, Ἦδὴ τι τῆς ἐπιδημίας ἡμῶν Ἀλεξανδρεῖς ἀπολελάκασι· δι' ἡμᾶς γὰρ ἐωράκασι τὸν βασιλέα περιπατοῦντα.

Συναποδημῆται δὲ αὐτῷ φίλος μὲν εἰς φιλόσοφος Παναίτιος, οἰκέται δὲ πέντε· καὶ τοῦ ἐνὸς ἀποθανόντος ἐπὶ

dati mandavit familiaribus, ut illius loco alium sibi emerent mitterentque.

13.

Scipio quoque Panætium arcessivit, quum esset legatus a senatu, ut, quemadmodum Posidonius ait,

Inspiceret mores hominum pravosque bonosque.

Scipio missus a senatu tertium, ut ait Clitomachus,

Ut mores hominum ac jura inspiceret,

urbesque, gentes et reges inviseret : ut Alexandriam pervenit, egressus est navi, processitque cooperto capite : circum vero cursitantes Alexandrini rogaverunt ut retegret faciem, desiderioque ejus videndi captis spectandam praeberet : vocemque et plausum eo impetrato sustulerunt ; quorum ambulationem quum rex obgnaviam et mollitiem corporis agere magno nisu aequaret, Scipio Panætio in aurem insurrexit : « Jam nunc Alexandrini fructum nostrae peregrinationis ceperunt, qui propter nos regem viderint deambulantem »

τῆς ξένης, ἄλλον μὴ βουλόμενος πρίσθαι, ἀπὸ τῆς Ῥώμης μετεπέμψατο.

Pro Κλειτόμαχος Lyndenius De Panætio p. 45, probante Bakio p. 156, reponi jubet Ποσειδώνιος. Quæ quidem correctio violentior est. E Posidonio narrationem petitam esse largior; probabile vero est verum istum esse Clitomachi, quem ipse Posidonium laudaverit. Versus quosdam Clitomachi laudat Stobæus Florileg. CV, 29. Nescio an sit Clitomachus Carthaginiensis, Scipionis æqualis, Carneadis successor.

Cf. Justinus XXXVIII, 8 : *Obvius legatis Romanorum, Scipioni Africano et Spurio Mumio et L. Metello, qui ad inspicienda sociorum regna veniebant, procedit. Sed quam cruentus civibus, tam ridiculus Romanis fuit. Erat enim et cultu deformis, et statura brevis, et sagina ventris non homini sed belluæ similis. Quam fœditatem nimia subtilitas pellucidæ vestis augebat*, etc. Quæ ex Posidonio fluxisse putanda sunt.

14.

Josephus C. Apion. II, 7, ubi verba facit de iis quæ Apion contra mores Judæorum et religionem protulerat : *Admiror autem etiam eos qui ei (Apioni) ejusmodi fomitem præbuere, id est Posidonium et Apollonium Molonem : quoniam accusant quidem nos, quare nos eosdem deos cum aliis non colimus. Mentientes autem pariter, et de nostro templo blasphemias componentes incongruas, non se putant impie agere : quum sit valde turpissimum liberis qualibet ratione mentiri, multo magis de templo apud cunctos homines nominato, tanta sanctitate pollente. In hoc enim sacrario Apion præsumpsit edicere asini caput collocasse Judæos, et id colere et dignum facere tanta religione : et hoc affirmat fuisse depalatum, dum Antiochus Epiphanes et exspoliasset templum et illud caput invenisset ex auro compositum multis pecuniis dignum.*

Deinde cap. 8 : *Alteram vero fabulam (Apion) derogatione nostra plenam de Græcis (ex Posidonio et Apollonio Molone) apposuit : Antiochum in templo invenisse lectum et hominem in eo jacentem* etc. (v. fragm. Apionis).

Huncce Posidonii locum (qui fugit Bakium) Apion petivit ex ea Historiarum parte, ubi de Antiocho Sidete Judæam invadente (134 a. C.) et Hierosolyma oppugnante, sermo erat. Nam Diodorus quum in reliquis hujus ætatis rebus Posidonium potissimum sequatur, libro XXXIV, 1 (ex Exc. De virtut.) de Antiocho Sidete Judæos bello pe-

tente loquens ejusdem plane argumenti excursus narrationi intexit. Ita tamen Posidonius rem instituit, ut quæ contra Judæos protulit, non ex sua persona afferret. Quod ut intelligatur locum Diodori apponere liceat : Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς ἐπολιόρκει τὰ Ἱεροσόλυμα, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι μέχρι μὲν πινος ἀντέσχον, ἐξανκλωθέντων δὲ τῶν ἐπιτηδεύων πάντων, ἡναγκάσθησαν περὶ διαλύσεως διαπρεσβεύεσθαι. Οἱ δὲ πλείους αὐτῷ τῶν φίλων συνεβούλευον κατὰ κράτος αἰρήσειν τὴν πόλιν καὶ τὸ γένος ἄρδην ἀνελεῖν τῶν Ἰουδαίων· μόνους γὰρ πάντων ἐθνῶν ἀκοινωνήτους εἶναι τῆς πρὸς ἄλλο ἔθνος ἐπιμειξίας καὶ πολεμίους ὑπολαμβάνειν πάντας. Ἀπεδείκνυνον δὲ καὶ τοὺς προγόνους αὐτῶν ὡς ἀσεβεῖς καὶ μισοῦμένους ὑπὸ τῶν θεῶν ἐξ ἀπάσης τῆς Αἰγύπτου πεφυγαδευμένους. Τοὺς γὰρ ἀλφούς ἢ λέπρας ἔχοντας ἐν τοῖς σώμασι καθαρμοῦ χάριν ὡς ἐναγείς συναθροισθέντας ὑπερορίου ἐκδεῖξασθαι· τοὺς δὲ ἐξορισθέντας καταλαθέσθαι μὲν τοὺς περὶ τὰ Ἱεροσόλυμα τόπους, συστήσαντάς τε τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος παραδόσιμον ποιῆσαι τὸ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους· διὰ τοῦτο δὲ καὶ νόμιμα παντελῶς ἐξηλλαγμένα καταδείξει, τὸ μὴ ἐνὶ ἄλλῳ ἔθνει τραπέξῃ κοινωνεῖν μὴδ' εὐνοεῖν τὸ παράπαν. Ὑπέμνησαν δὲ αὐτὸν καὶ περὶ τοῦ προγενομένου μίσους τοῖς προγόνοις πρὸς τοῦτο τὸ ἔθνος. Ἀντίοχος γὰρ ὁ προσαγορευθεὶς Ἐπιφανὴς καταπολεμήσας τοὺς Ἰουδαίους, εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἄδυτον τοῦ θεοῦ σηκόν, οὗ νόμιμον εἰσεῖναι μόνον τὸν ἱερέα· εὐρών δὲ ἐν αὐτῷ λίθινον ἄγαλμα ἀνδρὸς βαθυπώγωνος καθήμενον ἐκ ὄνου μετὰ χειρὰς ἔχον βιβλίον, τοῦτο μὲν ὑπέλαβε Μωυσέως εἶναι τοῦ κτίσαντος τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ συστήσαντος τὸ ἔθνος, πρὸς δὲ τούτοις νομοθετήσαντος τὰ μισάνθρωπα καὶ παράνομα ἔθη τοῖς Ἰουδαίοις· αὐτὸς δὲ συγγῆσας τὴν μισανθρωπίαν πάντων ἐθνῶν, ἐπιλοτιμήθη καταλῦσαι τὰ νόμιμα. Διὸ τῷ ἀγάλματι τοῦ κτίστου καὶ τῷ ὑπαίθρῳ βωμῷ τοῦ θεοῦ μεγάλῃ ὤν θύσας, τό τε αἷμα προσέχεον αὐτοῖς, καὶ τὰ κρέα σκευάσας, προσέταξε τῇ μὲν ἀπὸ τούτων ζωμῷ τὰς ἱεράς αὐτῶν βίβλους καὶ περιεχούσας τὰ μισοῦσα νόμιμα καταρρῆναι, τὸν δὲ ἀθάνατον λεγόμενον παρ' αὐτοῖς λύχον καὶ καιόμενον ἀδιαλείπτως ἐν τῇ ναῷ κατασβέσαι, τῶν τε κρεῶν ἀναγκάσας προσενέχασθαι τὸν ἀρχιερέα καὶ τοὺς ἄλλους Ἰουδαίους. Ταῦτα δὲ διεξιόντες οἱ φίλοι τὸν Ἀντίοχον παρακάλουν μάλιστα μὲν ἄρδην ἀνελεῖν τὸ ἔθνος, εἰ δὲ μὴ, καταλῦσαι τὰ νόμιμα καὶ συναναγκάσαι τὰς ἀγωγὰς μεταθέσθαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς μεγαλόψυχος ὦν καὶ τὸ ἥθος ἡμερος, λαβὼν δημήρους, ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων τοὺς Ἰουδαίους, φόρους τε τοὺς ὀφειλομένους πραξάμενος καὶ τὰ τείχη περιελὼν τῶν Ἱεροσολύμων.

Dubium non est quin fragmentum ex septimo

Unum omnino ea in legatione habuit de amicis comitem Panatium philosophum, servos quinque : de his uno in

peregrinatione mortuo, quum alium nollet emere, Roma accivit.

vel ex octavo libro petatum sit. Nam sequens fragmentum 15, qui libro octavo adscribitur, eadem continet, quæ Diodorus in Exc. De virtut. (XXXIV, 2° loco modo laudato subiungit.

15.

E LIBRO OCTAVO.

Athenæus XII, p. 542, B : Ποσειδώνιος δὲ ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν Ἱστοριῶν, περὶ Δαμοφίλου λέγων τοῦ Σικελιώτου, δι' ὃν δ δουλικὸς ἐκινήθη πόλεμος, ὅτι τρυφῆς ἦν οἰκίος, γράφει καὶ ταῦτα· « Τρυφῆς οὖν δοῦλος ἦν καὶ κακουργίας, διὰ μὲν τῆς χώρας τετρακύκλους ἀπήνας περιηγόμενος, καὶ ἵππους, καὶ θεράποντας ὠραίους, καὶ παραδρομὴν ἀνάγων κολάων τε καὶ παίδων στρατιωτικῶν. Ὑστερον δὲ πανοικίᾳ ἐφυδρίστως κατέστρεψε τὸν βίον, ὑπὸ τῶν οἰκετῶν περιουδρισθείς. »

Diodorus, etsi Siculus, nihilominus tamen bellorum Siculorum historiam e Posidonio sumpsit, cujus ipsa fere verba reddidit. Ita enim habet in Exc. De virtut. p. 600 (XXXIV, 2) : Ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς χώρας ἵππους τε πολυτελεῖς καὶ τετρακύκλους ἀπήνας μετ' οἰκετῶν στρατιωτικῶν περιήγετο· πρὸς δὲ τούτοις εὐπρεπῶν παίδων πλῆθος, εἰ δὲ κολάων ἀνάγων παραδρομὴν εἶχειν ἐφιλοτιμεῖτο. Cf. Exc. Photii ibid. c. 2, 10 : Ἀρχὴ δὲ τῆς βλῆς ἀποστάσεως ἐγένετο τοιαύτη. Δαμόφιλος τις ἦν κτλ.

16.

E LIBRO UNDECIMO.

Idem VI, p. 263, C : Ποσειδώνιος δὲ φησιν, ὃ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ἐν τῇ τῶν Ἱστοριῶν ἑνδεκάτῃ· « Πολλοὺς τινας, ἑαυτῶν οὐ δυνάμενους προϊστασθαι διὰ τὸ τῆς διανοίας ἀσθενεῖς, ἐπιδοῦναι ἑαυτοὺς εἰς τὴν τῶν συνετατέρων ὑπηρεσίαν, ὅπως, παρ' ἐκείνων τυγχάνοντες τῆς εἰς τὰ ἀναγκαῖα ἐπιμελείας, αὐτοὶ πάλιν ἀποδιδῶ-

15.

Posidonius octavo Historiarum libro, de Damophilo loquens Siculo, a quo concitatum est bellum Servile, eumque voluptatibus dicens fuisse deditum, hæc scribit : « Voluptatis igitur mancipium erat et improbitatis. Per regionem rhedis circumvehebatur, equites et pulcros famulos secum trahens, petulantemque turbam adulatorum et puerorum militarium circa eum discurrentium. Ad extremum vero cum tota domo contumeliose perii, a domesticis omni contumeliæ genere affectus. »

16.

Posidonius Stoicus, Historiarum libro undecimo, ait : « repertos esse multos, qui, quod se ipsi gubernare non possent propter ingenii tarditatem, prudentioribus se ministros traderent, ut illi curam sui haberent rebusque sibi necessariis prospicerent, ipsi vicissim illis operam suam, quibuscumque rebus possent, præstarent. Eaque ratione Mariandyni subjecti sunt Heracleotis, perpetuo se illis

σιν ἐκείνοις δι' αὐτῶν, ἅπερ ἂν ὧσιν ὑπηρετεῖν δυνατοί. Καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ Μαρριανδυνοὶ μὲν Ἑρακλεώταις ὑπετάγησαν, διὰ τέλους ὑποσχόμενοι θητεύσειν παρέχουσιν αὐτοῖς τὰ δέοντα, προσδιαστελλάμενοι, μηδενὸς αὐτῶν ἐσεσθαι πρᾶξιν ἔξω τῆς Ἑρακλεωτῶν χώρας, ἀλλ' ἐν αὐτῇ μόνον τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ. » Cf. reliquos auctores ab Athenæo laudatos. Nostra ex narratione de bellis servorum fluxerunt. Eodem pertinere videntur quæ sequuntur fragmenta de servis Atticis et Chiis.

17.

E LIBRO DECIMO QUARTO.

Idem XII, p. 540, B : Ἐν δὲ τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ, περὶ τοῦ ἡμιονύμου αὐτοῦ Ἀντιόχου λέγων (sc. Ποσειδώνιος), τοῦ ἐπ' Ἀρσάκην εἰς Μηδίαν στρατεύσαντος, φησὶν, ὅτι « ὑποδοχὰς ἐποιεῖτο καθ' ἡμέραν ὀχλικὰς· ἐν αἷς χωρὶς τῶν ἀναλισκομένων καὶ ἐκφατιζομένων σωρευμάτων ἕκαστος ἀπέφερε τῶν ἐστιάτορων ὀλομελῆ κρέα χερσαίων τε καὶ πτηνῶν καὶ θαλαττίων ζώων ἀδιαίρετα ἐσκευασμένα, ἄμαξαν πληρῶσαι δυνάμενα· καὶ μετὰ ταῦτα μελιπῆκτων, καὶ στεφάνων ἐκ σμύρνης καὶ λιθανωτοῦ σὺν ἀνδρομήχεσι λημνίσκων χρυσῶν πιλῆμασι πλήθη. »

Quæ antecedunt apud Athenæum de Antiocho Grypo vide in lib. XXVIII. Nostrum locum iterum affert Athenæus V, p. 210, C : Εἰπόντες οὖν περὶ ἐγγυθῆκης ἐξῆς, πάλιν μνησθῆσόμεθα φιλοδείπνων βασιλέων. Ὁ γὰρ τῷ προειρημένῳ Ἀντιόχῳ ἡμιονύμος βασιλεὺς, Δημητρίου δ' υἱός, ὡς ἱστορεῖ Ποσειδώνιος, ὑποδοχὰς ποιούμενος καθ' ἡμέραν ὀχλικὰς, χωρὶς τῶν ἀναλισκομένων, σωρευμάτα ἕκαστῳ ἀποφέρειν εἰδίδου τῶν ἐστιάτορων ὀλομελῆ κρέα χερσαίων τε καὶ πτηνῶν καὶ θαλαττίων ζώων ἀδιαίρετα ἐσκευασμένα, ἄμαξαν πληρῶσαι δυνάμενα· καὶ μετὰ ταῦτα μελιπῆκτων καὶ στεφάνων ἐκ σμύρνης καὶ λιθανωτοῦ σὺν ἀνδρομήχεσι

ministeria facturos polliciti, si, quæ ad vitam necessaria sunt, sibi illi suppeditarent; diserte quidem insuper et hoc pacti, ne unquam extra Heracleotarum fines venderentur, sed in sola propria terra servirent. »

17.

Libro decimo quarto Posidonius cognominem ejus (Antiochi Grypi) Antiochum (i. e. Antiochum Sidelen, Demetrii I Soteris filium, Demetrii II Nicanoris fratrem), qui contra Arsacem in Mediam expeditionem suscepit, narrat epulis quotidie ingentem hominum turbam excepiisse : in quibus præter ea quæ consumeabantur, et præter reliquiarum cumulos, convivarum quisque auferebat integras carnes animantium terrestrium et volucrum et marinorum paratas et intactas, quæ plaustrum implere possent; et post hæc bellariorum et coronarum ex myrrha et thure multitudinem, cum mitris longitudine hominis ex aureis fasciis.

λημνίσκων πηλήμασι χρυσοῖς πλήθη. A vero aberravit Bakius p. 145, qui duobus hisce locis repugnantia sibi inesse opinatur; etenim p. 540, B signari Antiochum II Θεόν, p. 210, C, falso idem referri de Antiocho Grypo, Demetrii Nicanoris filio statuit. Verum ipsa librorum series docet sermonem esse de Antiocho Sidete, Demetrii Soteris filio. Athenæus, et hic et fr. 19, Parthorum regem *Arsacen* dicit quum apud Justinum dicatur *Phraates*. Arsacen simpliciter dicit etiam Diodorus XXXIV, 15 sqq. E Posidonio, ut puto, sua hausit Trognus Pompeius. Ex quo ita Justinus XXXIX, 10: *His auditis, Antiochus, occupandum bellum ratus, exercitum, quem multis finitimorum bellis induraverat, adversus Parthos ducit* (129 a. C. v. Clinton. p. 346). *Sed luxuriæ non minor apparatus quam militiæ fuit: quippe LXXX millia armatorum secuta sunt, CCC millia lixarum, ex quibus coquorum, pistorum, aenicorumque major numerus fuit. Argenti certe aurique tantum, ut etiam gregarii milites caligas auro figerent, proculcarentque materiam, cujus amore populi ferro dimicant. Culinarum quoque argentea instrumenta fuere, prorsus quasi ad epulas, non ad bella pergerent*, etc.

18.

E LIBRO DECIMO SEXTO.

Idem XII, p. 527, E: Ποσειδώνιος δὲ ἐν ἑκαταῇ ἱστορίῳν περὶ τῶν κατὰ τὴν Συρίαν πόλεων λέγων ὡς ἐτύρῳν, γράφει καὶ ταῦτα· « Τῶν γοῦν ἐν ταῖς πόλεσιν ἀνθρώπων διὰ τὴν εὐδοσίαν τῆς χώρας ἀπὸ (ἀπούσης conj. Bak.) τῆς περὶ τὰ ἀναγκαῖα κακοπαθείας συνόδους νεμόντων πλείονας, ἐν αἷς εὐνοχοῦντο συνεχῶς, τοῖς μὲν γυμνασίοις ὡς βαλανεῖοις χρώμενοι, ἀλειφόμενοι δ' ἐλαίῳ πολυτελεῖ καὶ μύροις, τοῖς δὲ γραμματέσι (οὕτως γὰρ ἐκάλουν τὰ κοινὰ τῶν συνδεῖσιν), ὡς ἐν οἰκητηρίοις διατρώμενοι, καὶ τὸ πλεῖον τῆς ἡμέρας γαστριζόμενοι ἐν αὐτοῖς οἴνοις καὶ βρώμα-

18.

Posidonius sexto decimo libro Historiarum, de Syriæ civitatibus earumque luxuria loquens, hæc scribit: « Oppidorum incolæ, ob agri fertilitatem res ad vitam necessarias absque labore comparantes, frequentes conventus celebrabant, in quibus assidue epulabantur, gymnasiis pro balneis utentes, pretiosoque oleo et unguentis sese inungentes: in *grammateis* vero, sive scholis (sic enim appellabant publica cœnacula), tanquam domibus suis vitam agentes, in illisque majorem diei partem vino et epulis indulgentes, sic ut multa etiam insuper domum auferrent; denique aures oblectantes tumultuoso testudinis impetu, ita ut tota oppida talibus strepitibus personarent. »

19

Libro decimo sexto ubi de Seleuco (deb. Demetrio) rege,

σιν, ὥστε καὶ προσapoφέρειν πολλὰ καὶ καταυλούμενους πρὸς χελωνίδος πολυκρότου φόρον, ὥστε τὰς πόλεις διας τοιούτοις κελεύδοις συνηγεῖσθαι. » Eadem non indicato libro leguntur V, p. 210, F.

19.

Idem IV, p. 153, A: 'Εν δὲ τῇ ἑκαταῇ περὶ Σελεύκου διηγούμενος (Ποσειδώνιος) τοῦ βασιλέως, ὡς εἰς Μηδίαν ἀνελθὼν καὶ πολεμῶν Ἀρσάκει, ἤχμα-λωτίσθη ὑπὸ τοῦ βαρβάρου, καὶ ὡς πολλὸν χρόνον παρὰ τῷ Ἀρσάκει διέτριψεν, ἀγόμενος βασιλικῶς, γράφει καὶ ταῦτα· « Παρὰ Πάρθοις ἐν τοῖς δέσποινις ὁ βασιλεὺς τὴν τε κλίνην, ἐφ' ἧς ὁ μόνος κατέκειτο, μετεωροτέρην τῶν ἄλλων καὶ κεχωρισμένην εἶχε, καὶ τὴν τράπεζαν μόνῳ, καθάπερ ἥρωι, πλήρη βαρβαρικῶν βοινημάτων παρακειμένην. »

Sequente libri XVI fragmento narratur quomodo Antiochus Sidetes ab Arsace captus perierit (Ol. 162, 4. 128 vere). Paulo ante (162, 4. 129 auctumno) Demetrius Nicator e captivitate dimissus erat. (Justin. XXXVIII, 10: *Phraates Demetrium in Syriam ad occupandum regnum cum Parthico præsidio mittit, ut eo pacto Antiochus ad sua tuenda e Parthia revocaretur.*) Quæ quum ita sint, exspectamus sane h. l. non de Seleuci captivitate, sed de Demetrii sermonem fuisse, in quem optime quadrant verba πολλὸν χρόνον παρὰ τῷ Ἀρσάκει διέτριψεν (scil. per annos decem). Seleuci Callinici expeditio Parthica memoratur quidem apud Justin. XLI, 4: *Nec multo post (Arsaces) cum Seleuco rege, ad defectores persequendos veniente, congressus victor fuit. Verum non captus rex est, sed in Syriam statim post cladem reversus, ut ex iis quæ sequuntur apud Justinum patet. Quæ quum ita sint, Froelichius (Annal. Regum Syr. Prolegg. p. 66) et Clintonus (III, p. 313) duas Seleuci expeditiones distinguunt, quarum altera ex Athenæi loco eruenda sit. Igitur Posidonius dicendus foret ad antiquiora tempora data*

refert, quo pacto expeditione in Mediam suscepta adversus Arsacen, captus a Barbaro et diu apud Arsacen commoratus, regie apud eum habitus esset, præter alia hæc scribit: « Apud Parthos rex, quum cenabat, altiore ceteris lectum habebat, et separatim ab aliis, in quo solus recumbebat: et mensam sibi soli, veluti heroi, appositam, barbaricis ferculis refertam. »

20.

Bibax vero etiam fuit ejusdem cum hoc (sc. Antiocho Epiphane) nominis, Antiochus Sidetes ille qui in Media cum Arsace bellum gessit; ut refert Posidonius Apamensis decimo sexto Historiarum libro. Quem occisum Arsaces quum sepeliendum curaret, dixit: « Evertit te, Antioche, confidentia et vinolentia: speraveras enim, te majoribus poculis regnum Arsacis epotaturum. »

occasione aberrasse. Equidem Athenæum quæ in antecedentibus Posidonius narrasset indicaturum errasse, et Seleucum posuisse statuo pro Demetrio, in quem et reliqua Athenæi verba, et series librorum cadunt optime. Quod rem narratam attinet, cf. fr. 8.

20.

Athenæus X, p. 439, D : Φιλοπότης δ' ἦν καὶ ὁ δμώνυμος αὐτῷ Ἀντίοχος ἐν Μηδείᾳ πρὸς Ἀρσάκην πελεμήσας, ὥς ἱστορεῖ Ποσειδώνιος ὁ Ἀπαμεύς ἐν τῇ ἐκκαίδεκάτῃ τῶν Ἱστοριῶν. Ἀναιρεθέντος γοῦν αὐτοῦ, τὸν Ἀρσάκην θάπτοντα αὐτὸν λέγειν. « Ἐσφηλέ σε, Ἀντίοχε, θάρσος καὶ μέθη· ἤλπιζες γὰρ ἐν μεγάλοις ποτηρίοις τὴν Ἀρσάκου βασιλείαν ἐκπιεῖν. » Interfectus Antiochus Sidetes est Ol. 162, 4. 128 vere. Cf. Diodor. XXXIV, 15; Clinton. F. H. III, p. 332; Justin. XXXIII, 10.

21.

Athenæus XI, p. 466, B : Ποσειδώνιος δ' ἐν τῇ εἰκοστῇ ἔκτῃ (scr. δεκάτῃ ἔκτῃ) τῶν Ἱστοριῶν Λυσίμαχόν φησι τὸν Βαβυλωνίον, καλίσαντα ἐπὶ δαίπνον Ἰμερον, τὸν τυραννήσαντα οὐ μόνον Βαβυλωνίων, ἀλλὰ καὶ Σελευκίων, μετὰ τριακοσίων, μετὰ τὰς τραπέζας ἀρθῆναι, τετράμουνον ἑκάστῳ τῶν τριακοσίων ἐκπωμα δοῦναι ἀργυροῦν, καὶ σπονδοποιησάμενον προπιεῖν ἅμα πᾶσι, καὶ ἀποφέρεισθαι ἔδωκε τὰ ποτήρια.

Cf. Justinus XLII, 1 : *Phraates quum adversus eos (sc. Scythas quos in auxilium adversus Antiochum Sidetem advocaverat, sed, quum confecto jam bello supervenissent, negata mercede dimiserat) proficisceretur, ad tutelam regni reliquit Himeram quendam, pueritire sibi flore conciliatum : qui tyrannica crudelitate, oblitus et vitæ præteritæ et vicarii officii, Babylonios multasque alias civitates importune vexavit.* Trogi Pompeii prolog. ad lib. XLII : *Ut præfexus Parthis a Phraate Mese-nis bellum intulit et in Babylonios et Seleucenses sævit.* Hæc igitur quum statim post ea acciderint, quæ libro XVI Posidonius narrat, atque Diodorus

21.

Posidonius decimo sexto Historiarum refert Lysimachum Babylonium, quum Himerum, qui non modo Babyloniorum, sed etiam Seleucensium erat tyrannus, ad cenam vocasset cum trecentis, sublati mensis unicuique trecentorum poculum argenteum quattuor minarum pondo dedisse, factaque libatione, simul omnibus propinasse, et quemque suum poculum secum auferre jussisse.

22.

Harpalus Macedo, is qui Alexandrum ingenti pecunie summa spoliavit, Athenasque confugit, Pythionice amore captus, multa in eam insuperast, quum scortum ipsius esset; post cuius obitum multorum talentorum monumentum ei posuit : quomque ad sepulturam efferret, ut ait Posidonius libro vicesimo secundo Historiarum, cum in-

quoque (XXXIV, 21, in Exc. Virtut.) de ejusdem Himeri (cod. Εὐήμερου) sævitia statim post cladem Antiochi loquatur, dubium vix est, hæc non XXVI, verum XVI^{mo} Posidonii libro exposita esse. Ceterum quæ apud Diodorum leguntur : Εὐήμερος ὁ τῶν Πάρθων βασιλεὺς, Ὑγκάνιος ὢν τὸ γένος, excerptoris culpa corrupta sunt. Dixit Diodorus Ἰμερος ὁ τοῦ Π. βασιλέως σατράπης vel tale quid, notante Valesio.

22.

E LIBRO VICESIMO SECUNDO.

Idem XIII, p. 594, E : Ἀρπαλος δὲ ὁ Μακεδὼν, ὁ τῶν Ἀλεξάνδρου πολλὰ χρημάτων συλῆσας καὶ καταφυγὼν εἰς Ἀθήνας, ἐράσθεις Πυθιονίκης, πολλὰ εἰς αὐτὴν κατανόησεν ἐπαίρων οὖσαν· καὶ ἀποθανούσῃ πολυτάλαντον μνημεῖον κατεσκεύασεν· ἐκφέρων τε αὐτὴν ἐπὶ τὰς ταφάς, ὥς φησι Ποσειδώνιος ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῶν Ἱστοριῶν, τεχνιτῶν τῶν ἐπισημοτάτων χορῶν μεγάλῳ καὶ παντοίοις ὀργάνοις καὶ εὐφωνίαις θεωπέεμπε τὸ σῶμα. Cf. Diodor. XVII, 108, Theopomp. fr. 277 et quos ibi laudavimus. Quanam occasione ad hæc excurrerit Posidonius nescimus.

23.

E LIBRO VICESIMO TERTIO.

Idem VI, p. 246, C : Ποσειδώνιος δ' ὁ Ἀπαμεύς ἐν τῇ εἰκοστῇ καὶ τρίτῃ τῶν Ἱστοριῶν, « Κελτοὶ (φησί) περιάγονται μεθ' αὐτῶν καὶ πολεμοῦντες συμδιωτὰς, οὓς καλοῦσι παρασίτους. Οὗτοι δὲ ἐγκώμια αὐτῶν καὶ πρὸς ἀθρόους λέγουσιν ἀνθρώπους συνεστῶτας, καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν κατὰ μέρος ἐκείνων ἀκρουμένων. Τὰ δὲ ἀκούσματα αὐτῶν εἰσιν οἱ καλούμενοι Βάρδοι· ποιηταὶ δὲ οὗτοι τυγχάνουσι μετ' ᾧδῆς ἐπαίνους λέγοντες. »

24.

Idem IV, p. 154, A : Ποσειδώνιος δ' ἐν τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν Ἱστοριῶν « Κελτοὶ, φησὶν, ἐνίστε παρὰ

genti celeberrimorum artificum choro, et omnifariam musicorum instrumentorum et carminum cantibus cadaver est prosecutus.

23.

Posidonius Apamensis Historiarum libro vicesimo tertio : « Galli, ait, secum circumducunt, etiam quum in bellum proficiscuntur, convivtores, quos parasitos vocant. Hi, quum in frequentibus hominum circulis, tum apud singulos privatim qui audire velint, laudes illorum celebrant. Acroamata eorum sunt qui *Bardi* vocantur : hi poetæ sunt, qui cum cantu laudes celebrant. »

24.

Posidonius tertio et vicesimo Historiarum : « Cellæ, ait, nonnumquam inter cœnam gladiatorio certamine congregiuntur. Quum enim armati convenient, umbra-

17.

τὸ δὲ ἴππον μονομαχοῦσιν· ἐν γὰρ τοῖς ἔπλοις ἀγερθέντες σκιαμαχοῦσι καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀπορροφίζονται, ποτὲ δὲ καὶ μέχρι τραύματος προΐασι, καὶ ἐκ τούτου ἐρεθισθέντες, ἐὰν μὴ ἐπισχῶσιν οἱ παρόντες, καὶ ἕως ἀναιρέσεως ἔρχονται. Τὸ δὲ παλαιὸν φησιν ὅτι παρατεθέντων κωλήων τὸ μῆριον ὁ κράτιστος ἐλάμβανεν· εἰ δὲ τις ἕτερος ἀντιποιήσαιο, συνίσταντο μονομαχούντες μέχρι θανάτου. Ἄλλοι δ' ἐν θεάτρῳ λαβόντες ἀργύριον ἢ χρυσίον, οἱ δὲ οἶνου κεραμίῳ ἀριθμὸν τινα, καὶ πιστωσάμενοι τὴν δόσιν, καὶ τοῖς ἀναγκαίοις ἢ φίλοις διαδωρησάμενοι, ὑπτιοὶ ἐκταθέντες ἐπὶ θυρεῶν κείνται, καὶ παραστάς τις ἕξει τὸν λαϊκὸν ἀποκόπτει. » Cf. Diodor. V, 28. Ex Athenæo hausit Eustath. p. 1606, 14.

25.

Athenæus IV, p. 151, E : Ποσειδώνιος δὲ ὁ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐν ταῖς Ἱστορίαις αἰς συνέθηκεν οὐκ ἄλλοτριῶς ἢ προήρητο φιλοσοφίας, πολλὰ παρὰ πολλοῖς ἔθιμα καὶ νόμιμα ἀναγράφων, « Κελτοὶ (φησὶ) τὰς τροφὰς προτίθενται, γόρτον υποβάλλοντες, καὶ ἐπὶ τραπέζῳ ξύλινον, μικρὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπηρμένον. Ἡ τροφή δ' ἐστὶν ἄρτοι μὲν ὀλίγοι, κρέα δὲ πολλὰ ἐν ὕδατι, καὶ ὅπτα ἐπ' ἀνθράκων ἢ ὀδελίσκων. Προσφέρονται δὲ ταῦτα καθαρείως μὲν, λεοντωδῶς δὲ, ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις αἵροντες διὰ μέλη, καὶ ἀποδάκνοντες· ἐὰν δὲ ᾗ τι δυσάποσπαστον, μαχαίρῳ μικρῷ παρατέμνοντες, ὁ τοῖς κολεοῖς ἐν ἰδίᾳ θήκῃ παράκειται. Προσφέ-

ρονται δὲ καὶ ἰχθύς οἱ τε παρὰ τοὺς ποταμούς οἰκοῦντες καὶ παρὰ τὴν ἐντὸς καὶ τὴν ἔξω θάλασσαν, καὶ τούτους δὲ ὅπτους μετὰ ἄλῳν καὶ ὄξους καὶ κυμίνου. Τούτο δὲ καὶ εἰς τὸ ποτὸν ἐμβάλλουσιν. Ἐλαίῳ δ' οὐ χρῶνται διὰ σπάνιν, καὶ διὰ τὸ ἀσύνθηες ἀηδὲς αὐτοῖς φαίνεται. Ὅταν δὲ πλείονες συνδειπνώσι, κάθηνται μὲν ἐν κύλῳ, μέσος δ' ὁ κράτιστος, ὡς ἂν κορυφαῖος χοροῦ, διαφέρων τῶν ἄλλων ἢ κατὰ τὴν πολεμικὴν εὐχέρειαν, ἢ κατὰ τὸ γένος, ἢ κατὰ πλοῦτον· ὁ δ' ὑποδεχόμενος παρ' αὐτὸν, ἐφεξῆς δ' ἐκατέρωθε κατ' ἀξίαν ἢς ἔχουσιν ὑπεροχῆς. Καὶ οἱ μὲν τοὺς θυρεοὺς ὀπλοφοροῦντες ἐκ τῶν ὀπίσω παρεστᾶσιν, οἱ δὲ δορυφόροι κατὰ τὴν ἀντικρὺ καθήμενοι κύλῳ, καθάπερ οἱ δεσπόται, συνευωχῶνται. Τὸ δὲ ποτὸν οἱ διακονοῦντες ἐν ἀγγείῃς περιφέρουσιν ἐοικὸς μὲν ἀμβίκους ἢ κεραμείους ἢ ἀργυροῖς· καὶ γὰρ τοὺς πίνοντας, ἐφ' ὧν τὰς τροφὰς προτίθενται, τοιούτους ἔχουσιν· οἱ δὲ χαλκοῦς, οἱ δὲ κρέα ξύλινα καὶ πλεκτά. Τὸ δὲ πινόμενον ἐστὶ παρὰ μὲν τοῖς πλουτοῦσιν οἶνος, ἐξ Ἰταλίας καὶ τῆς Μασσαλιτῶν χώρας παρακομιζόμενος, ἀκρατος δ' οὗτος· ἐνίοτε δὲ καὶ ὀλίγον ὕδωρ παραμείγνεται· παρὰ δὲ τοῖς ὑποδεεστέροις ζύθος πύρινον μετὰ μέλιτος ἔσχευασμένον· παρὰ δὲ τοῖς πολλοῖς καθ' αὐτό· καλεῖται δὲ κόρμα. Ἀπορροφῶσι δὲ ἐκ τοῦ ποτηρίου κατὰ μικρὸν, οὐ πλεῖον κυάθου· πυκνότερον δὲ τούτου ποιοῦσι. Περιφέρει δὲ ὁ παῖς ἐπὶ τὰ δεξιὰ καὶ τὰ λαία. Οὗτος διακονοῦνται· καὶ τοὺς θεοὺς προσκυνοῦσιν, ἐπὶ τὰ δεξιὰ στρεφόμενοι. »

Ἔτι δὲ ὁ Ποσειδώνιος διηγούμενος καὶ τὸν Λουερ-

tilem quandam pugnam instituunt, et exercitii causa inter se conflictantur : interdum vero etiam usque ad vulnera procedunt ; et inde irritati, nisi alii præsentes inhiabant, ad caedem usque progrediuntur. Priscus vero temporibus, inquit, moris apud eosdem fuerat, ut appositis in cæna pernis, quicumque fortissimus esset, femur acciperet : sin alius quispiam id sibi vindicaret, singulari certamine congressi ad mortem depugnabant. Alii in theatro, stipulata auri vel argenti summa, aut doliolorum vini numero aliquo, captis de præstando promisso pignoribus, inique ratione ut merces lata inter necessarios ipsorum, quos maxime caros habent, dividatur, supinos sese super clypeis humi jacentibus extendunt : et adstans aliquis guttur eis gladio præcidit. »

25.

Posidonius Stoicus in Historiis quas composuit ratione minime aliena ab ea quam secutus est philosophia, variâ variorum populorum instituta moresque recensens : « Celtæ, inquit, [sive, Galli Galliam incolentes] convivis substrato freno insidentibus cibos apponunt super mensis ligneis, parum supra terram elatis. Sunt autem cibi : parum quidem panis, sed caro multa, partim elixa, partim assa sive super prunis sive in verutis. Comedunt autem illa satis quidem munde illata, sed leonino more ambabus manibus integros artus capientes, et morsu dilanantes : quodsi quid agrius divellitur, cultello præcidunt, qui vagina tectus peculiari in loco adjacet. Vescuntur autem etiam piscibus hi qui fluvios accolunt, aut maris

sive interioris sive exterioris litora ; eisque assis, cum sale et aceto et cumino : hoc autem etiam potioni injiciunt. Oleo vero non utuntur, ob raritatem ; et, quoniam insolitum, ingratum illis videtur. Ubi plures una cenant, in orbem sedent : in medio quidem præstantissimus, velut chorum ducens ; nempe qui ceteris vel bellica dexteritate vel nobilitate vel divitiis antecellit. Huic adsidet convivor : et reliqui deinde utrimque ordine, prout quisque dignitate alterum præsit. Et armigeri quidem, qui scuta gestant, pone stant : satellites vero, e regione opposita in orbem sedentes, epulantur et ipsi haud secus quam heri. Potum vero famuli in vasis circumferunt, quæ cadis illis, quos *ambicos* Græci vocant, similia sunt, ceterum vel fictilia vel argentea : nam et lances, in quibus cibos apponunt, argenteas nonnulli habent ; alii vero arceas ; alii canistra lignea aut vimine texta. Est vero potus, apud divites quidem, vinum ex Italia aut ex Massiliensium regione advectum ; et id quidem merum : interdum vero parum aquæ mixtum habet : apud paulo tenuiores, cerevisia triticea, cum melle parata ; apud plerosque autem vulgo, cerevisia absque melle : *corma* eum potum vocant. Sorbulant autem ex eodem poculo paulatim non amplius cyatho ; sed id sæpius faciunt. Circumfert autem puer a dextra versus sinistram. Ita ministrant : atque etiam deos adorant, ad dextram conversi. »

Idem Posidonius, divitias enarrans Luernii [Luerni sec. Strabon.] patris Bituitis illius, qui a Romanis sublatu est, ait : « popularem gratiam aucupantem, quum

νίου, τοῦ Βιτιύτιος πατρὸς, πλοῦτον, τοῦ ὑπὸ Ῥωμαίων λαθαιρεθέντος, φησὶ «δημαγωγοῦντα αὐτὸν τοὺς ὄχλους ἐν ἄρματι φέρεσθαι διὰ τῶν πεδίων, καὶ σπείρειν χρυσὸν καὶ ἄργυρον ταῖς ἀκολουθοῦσαις τῶν Κελτῶν μυριάσι, φράγμα τε ποιεῖν δωδεκάσταιον, τετράγωνον, ἐν ᾧ πληρωμένους ληνοὺς πολυτελοῦς πόματος, παρασκευάζειν τε τοσούτο βρωμάτων πλῆθος, ὥστε ἐφ' ἡμέρας πλείονας ἐξεῖναι τοῖς βουλομένοις εἰσερχομένοις τῶν παρασκευασθέντων ἀπολαύειν, ἀδιαλείπτως διακονουμένους. Ἀφορίσαντος δ' αὐτοῦ προθεσμίαν ποτὲ τῆς θοίνης, ἀφυστερήσαντά τινα τῶν βαρβάρων ποιητὴν ἀφικέσθαι, καὶ συναντήσαντα μετὰ φθῆς ὑμνεῖν αὐτοῦ τὴν ὑπεροχὴν, ἑαυτὸν δ' ἀποθρηνεῖν οἷτις ὑστέρηκε, τὸν δὲ τερφθέντα θυλάχιον αἰτῆσαι χρυσοῦ, καὶ ρίψαι αὐτῷ παρατρέχοντι, ἀνελόμενον δ' ἐκείνον πάλιν ὑμνεῖν, λέγοντα, οἷοσι τὰ ἔχνη τῆς γῆς, ἐφ' ἧς ἄρματι καταεῖ, χρυσὸν καὶ εὐεργεσίας ἀνθρώποις φέρει. » Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ ἱστορήσεν. Cf. Strabo IV, p. 191.

De Bituito, Arvernorum rege, contra quem feliciter pugnavit consul Q. Fabius Maximus, Paulli nepos (a. 121 a. Chr.; 633 a. u. c.), vid. Florus III, 2, Epitom. Liv. LXI, 44, Oros. V, 14, Entrop. IV, 22. — Aliud fragm. libro XXIII in codd. nonnullis adscriptum vide sub N° 32. Subjungimus reliqua quæ de Gallis Galliaque e Posidonio traduntur.

26.

Strabo IV, p. 197, de Gallorum moribus loquens: Πρόσσεισι δὲ τῇ ἀνοίᾳ καὶ τὸν βάρβαρον καὶ τὸ ἐκφυλόν, ὃ τοῖς προσδόχοις ἔθνεσι παρακολουθεῖ πλεῖστον, τὸ ἀπὸ τῆς μάχης ἀπίνοντας τὰς κεφαλὰς τῶν πολεμίων ἐξάπτειν ἐκ τῶν αὐθένων τῶν ἱππῶν, κομι-

σαντας δὲ προσπατταλεύειν τὴν θῆαν τοῖς προφυλαίοις. Φησὶ γοῦν Ποσειδώνιος αὐτὰς ἰδεῖν ταύτην πολλὰ χροῦ καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀθηθίζεσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα φέρειν πρῶτως διὰ τὴν συνήθειαν. Cf. Diodorus, V, 29, 4. Reliqua quæ Strabo et Diodorus de Gallorum moribus narrant, ex eodem Posidonio maximam partem petita fuerint.

27.

Strabo IV, p. 188, postquam de auro Tolosano Timagenis narrationem exposuit, pergit: Ἰθιανώτερος δ' ἐστὶν ὁ Ποσειδωνίου λόγος· τὰ μὲν γὰρ εὐρέοντα (sc. ὑπὸ Καίπλων τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων) ἐν τῇ Τολώσῃ χρήματα μυρίων πού καὶ πεντακισχιλίων ταλάντων γενέσθαι φησὶ, τὰ μὲν ἐν σηκοῖς ἀποκείμενα, τὰ δ' ἐν λίμναις ἱεραῖς, οὐδεμίαν κατασκευὴν ἔχοντα, ἀλλ' ἄργον χρυσὸν καὶ ἄργυρον· τὸ δ' ἐν Δελφοῖς ἱερὸν κατ' ἐκείνους ἤδη τοὺς χρόνους ὑπάρχει κενὸν τῶν τοιούτων, σεσυλημένον ὑπὸ τῶν Φωκίων κατὰ τὸν ἱερὸν πόλεμον· εἰ δὲ καὶ τὴν ἐλείφθη, διανεύμασθαι πολλούς· οὐδὲ σωθῆναι δὲ αὐτοὺς εἰδὸς εἰς τὴν οἰκίαν, ἀθλίως ἀπαλλάξαντας μετὰ τὴν ἐκ Δελφῶν ἀποχώρησιν καὶ σκεδασθέντας ἄλλους ἐπ' ἄλλα μέρη κατὰ διχαστάσιαν· ἀλλ', ὥσπερ ἐκείνους τε εἴρηκε καὶ ἄλλοι πλείους, ἡ χώρα πολύχρυσος οὔσα καὶ δεισιδαίμων καὶ οὐ πολυτελῶν τοῖς βίοις πολλὰ χροῦ (τῆς Κελτικῆς) ἔσχε ὀνησαυρούς· μάλιστα δ' αὐτοῖς αἱ λίμναι τὴν ἀσυλίαν παρεῖχον, εἰς ἃς καθίσταν ἄργυρου ἡ καὶ χρυσοῦ βάρη. Οἱ γοῦν Ῥωμαῖοι κρατήσαντες τῶν τόπων ἀπέδοντα τὰς λίμνας δημοσίᾳ, καὶ τῶν ὠνησαμένων πολλοὶ μύλους εὖρον σφυρηλάτους ἄργυροῦς. Ἐν δὲ τῇ Τολώσῃ καὶ τὸ ἱερὸν ἦν ἅγιον, τιμώμενον σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, καὶ τὰ χρήματα ἐπλεόνασε διὰ τοῦτο, πολλῶν ἀνατιθέντων, καὶ μηδενὸς προσάπτεσθαι θαρ-

per agros curru veheretur, aurum argentumque sparsisse prosequendibus eum Gallorum myriadibus: et septem duodecim stadiorum cinxisse quadratum, in quo plures essent lacus, sumptuosa potione repletos, et cibariorum tantam copiam paratam, ut per complures dies, quicumque voluisset, potestatem intrandi haberet, et rebus paratis fruendi, ministrantibus indesinenter famulis. Eidem, quum epularum diem aliquando constituisset, barbarum quendam poetam, sero nec ad ipsum diem adventantem, occurrisset in via, hymnumque cecinisse, quo et illius laudes prædicabat, et suam sortem, quod sero venisset, lamentabatur: quo carmine delectatum illum, sacculum auri poposcisse, et cantori a latere currenti projecisse: quo sublato poetam, de novo laudes ejus canentem, dixisse, *vestigia terræ, in qua ille curru vehatur, aurum et beneficia mortalibus ferre*. » Hæc igitur tertio et vicesimo libro ille memorie prodidit.

26.

Stoliditati accedit etiam barbaricum quippiam et inusitatum, quod plerumque septentrionalibus gentibus comitatur, quod quum a pugna redeunt, capita hostium de collis equorum suspendunt, et reportata spectaculi gratia vestibulis ædium affigunt; id se multis in Galliæ locis vi-

disse ait Posidonius, quumque initio rem insolentem aversaretur, consuetudine eam sibi minus molestatam redditam.

27.

Probabilior autem est Posidonii narratio. Is inventas Tolosæ pecunias ait quindecim circiter fuisse millium talentum, partim in sacrariis repositas, partim in sacris lacubus, artificis manus non expertas, sed aurum argentumque infectum fuisse: at templum Delphicum illo jam tempore vacuum fuisse hujusmodi rerum, utpote in Sacro bello a Phocensibus spoliatum; quodsi autem quid fuerit ibi repertum, fuisse id inter multos divisum. Neque verisimile esse, Tectosages in patriam rediisse salvos, qui post discessum a Delphis miseriis pressi, ob dimensionem alii alio dispersi abierint. Ergo, quod hic cum aliis pluribus tradit, regio illa auri dives quum esset, hominesque eam tenerent superstitiosi, ac in vitam eam thesauros habere; maxime autem paludes eos tutos præstabant, in quas argenti aut etiam auri pondera demittebant. Romani itaque potiti ea ditione, paludes publice vendiderunt; multique eorum qui emerunt, molas ex argento ductas repperunt. Tolosæ porro templum fuit sacrosanctum, quod valde venerabantur vicini, ideo-

ρουντος. Ἰδρυται δ' ἡ Τολῶσσα κατὰ τὸ στενότερον τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ διείργοντος ἀπὸ τῆς κατὰ Νάρβωνα θαλάττης τὸν ὠκεανόν, ὃν φησι Ποσειδώνιος ἐλάττω τῶν τρισχιλίων σταδίων.

Antecedentia vide in fragm. 10 Timagenis. De auro in fanis deorum disseminato cf. Diodor. V, 27, 4. Ceterum hæc petita non ex libro 23, sed ex uno librorum sequentium. Nam res pertinet ad an. 106, quo consul fuit Q. Servilius Cæpio. Cf. Justin. XXXII, 3 : *Tectosagi autem, quum (Delphis) in antiquam patriam Tolosam venissent, comprehensique pestifera lue essent, non prius sanitatem recuperare, quam haruspicum responsis moniti, aurum argentumque bellis sacrilegiisque quæsitum in Tolosense lacum mergerent : quod omne magno post tempore Cæpio Romanus consul abstulit. Fuere autem argenti pondo centum decem millia, auri pondo quinquies decies centum millia. Quod sacrilegium causa excidii Cæpioni exercituique postea (105 a. C.) fuit. Quæ Timagenis potius quam Posidonii sunt. Cf. etiam Cicero De orat. II, 47, De nat. deor. II, 30.*

28.

Strabo IV, p. 182 : Μεταξὺ γὰρ τῆς Μασσαλίας καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ πεδῖον ἐστὶ τῆς θαλάττης διέχον εἰς ἑκατὸν σταδίους, τοσοῦτον δὲ καὶ τὴν διαμέτρον, κυκλωτέρως τὸ σχῆμα· καλεῖται δὲ Λιθῶδες ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. Μεστὸν γὰρ ἐστὶ λίθων χειροπληθῶν, ὑποπεφυκυῖαν ἔχοντων αὐτοῖς ἀγρωστίν, ἀφ' ἧς ἀφθοοὶ νομαὶ βοσκήμασί εἰσιν· ἐν μέσῳ δ' ὕδατα καὶ ἀλυκίδες ἐνίστανται καὶ ἄλλες. Ἄπαντα μὲν οὖν καὶ ἡ ὑπερκειμένη χώρα προσήνεμός ἐστι, διαφερόντως

δ' εἰς τὸ πεδῖον τοῦτο [τὸ] μελαμβόρειον καταιγίζει πνεῦμα βίαιον καὶ φρικῶδες· φασὶ γοῦν σύρεσθαι καὶ κυλινδεῖσθαι τῶν λίθων ἐνίους, κατακλῆσθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῶν ὀχημάτων καὶ γυμνοῦσθαι καὶ ὀλυν καὶ ἐσθῆτος ἀπὸ τῆς ἐμπνοῆς. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν φησιν ὑπὸ σεισμῶν, τῶν καλουμένων βραστῶν, ἐκπεσόντας τοὺς λίθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν συνολισθεῖν εἰς τὰ κοῖλα τῶν χωρίων. Ποσειδώνιος δὲ λίμνην οὖσαν παγῆναι μετὰ κλυδασμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο εἰς πλείονας μερισθῆναι λίθους, καθάπερ τοὺς ποταμίους ἀρχληκας καὶ τὰς ψήφους τὰς αἰγιαλίτιδας, ὁμοίως δὲ καὶ λείους καὶ ἰσομεγέθεις τῇ ὁμοιότητι· καὶ τὴν αἰτίαν ἀποδεδῶκασιν ἀμφοτέρω. Πιθανὸς μὲν οὖν ὁ παρ' ἀμφοῖν λόγος· ἀνάγκη γὰρ τοὺς οὕτω συνεστώτας λίθους, οὐ καθ' ἑαυτοὺς ἢ ἐξ ὑγροῦ παγέντας μεταβαλεῖν, [ἢ] ἐκ πετρῶν μεγάλων βήγματα συνεχθῆ, λαβουσῶν ἀποκριθῆναι. Τὸ μόνον δυσαπολόγητον Αἰσχύλος καταμαθὼν, ἢ παρ' ἄλλου λαβὼν εἰς μῦθον ἐξετόπισε. Φησὶ γοῦν Προμηθεὺς παρ' αὐτῷ, καθηγούμενος Ἑρακλεῖ τῶν ὁδῶν τῶν ἀπὸ Καυκάσου πρὸς τὰς Ἑσπερίδας·

Ἦξει δὲ Αἰγύων εἰς ἀτάρβητον στρατόν,
ἐνθ' οὐ μάχης, σάφ' οἶδα, καὶ θυοῦρας περ ὧν
μέμψαι· πέπρωται γὰρ σε καὶ βέλῃ λιπεῖν
ἐνταῦθ' ἐλέσθαι θ' οὐ τιν' ἐκ γαίης λίθων
ἔξει, ἐπεὶ πᾶς χώρος ἐστὶ μαλθακός.
Ἰδὼν δ' ἀμχανοῦντά σ' ὁ Ζεὺς οἰκτερεῖ,
νεφέλην δ' ὑποσχὼν νιφάδι γογγύλων πέτρων
ὑπόσκιον θήσει γόνον, οἷς ἐπειτα σύ
βαλὼν διώσει βρόδιος Αἴγυν στρατόν·

ὥσπερ οὐ κρεῖττον ὢν, φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, εἰς αὐτοὺς τοὺς Αἴγυας ἐμβαλεῖν τοὺς λίθους καὶ καταγῶσαι πάντας, ἢ τοσοῦτων δεόμενον ποιήσαι λίθων τὸν Ἑρακλέα. Τὸ μὲν οὖν τοσοῦτων, ἀναγκαῖον ἦν, εἴπερ καὶ πρὸς ὄλον

que abundabat thesauris, multis donaria dedicantibus, et uemine attingere auso. Sita est Tolosa quo loco arctissimus est isthmus, qui a Narbonensi mari Oceanum distinguit, quem isthmum Posidonius ait minorem esse tribus stadiorum millibus.

28.

Inter Massiliam et ostia Rhodani campus est a mari centum circiter dissitus stadiis, diametro ejusdem quantitatis, forma circulari : is Lapidosus seu Saxosus ab eventu dicitur ; est enim plenus lapidum qui manum implere possint, inter quos grauen nascitur, abunde pascuis pecoris suppeditans ; in medio autem aquæ et salinæ sunt et sales. Tota quidem ea quæ superius adjacet regio ventis est exposita ; in hunc autem maxime campum ventus incumbit ac defertur melamboreus (quasi ater septentrionalis), violentus ac horribilis, quo ferunt et lapides agitari atque volvi, et homines de vehiculis deturbari, ac vi status armis vestibusque nudari. Aristoteles ergo ait a terræ motibus, quibus ob ejiciendi vim Brastôn nomen est, lapides in superficiem egestos, in cava loca confertim delapsos esse. Posidonius lacum fuisse dicit, qui quum fluctuatione quadam exaruerit, ideoque in plures dissipatus sit lapides, sicut fluminum lapillos, et littorum scrupulos, similes inter se

ut lævitate, ita magnitudine. Sane uterque probabilem rei rationem exposuit. Necesse est enim lapides qui sic constituantur, non per se [esse ortos, sed] aut humidi alicujus concreione hanc formam accepisse, aut ex magnis saxis frequentes rupturas expertis esse avulsos. Æschylus quidem aut intelligens difficulter causas rei exponi posse, aut ab alio accipiens, hoc in fabulam detorsit. Nam apud eum Prometheus Herculi exponens iter a Caucaso ad Hesperidas, in hanc loquitur sententiam :

Venies et impavida ad Ligurum copias.
Ibi, bellicosus etsi sis, tamen (hoc scio)
satis arduo tibi conflictabere prelio,
fato jubente destitui te spiculis :
mollique saxa nec poteris avellere
tellure. Sed tuas miserabitur pater
angustias : plenam rotundorum nive
lapidum polo subtenet nubem, umbra solam
teget : hisce tu lapidibus armatus ferum
facile Ligusticum fundes exercitum.

Quasi vero, inquit Posidonius, non præstasset saxa in ipsos injicere Ligures potius, iisque hos obruere, quam tot flagere lapidibus eguisse Herculem. At vero tot lapidibus opus erat contra tam ingentem multitudinem : ut hac quidem in parte fabulæ auctor probabiliora dixerit quam fabulæ

παμπληθῆ· ὥστε ταύτη γε πιθανώτερος ὁ μυθογράφος τοῦ ἀνασκευάζοντος τὸν μῦθον. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα πε-
πρωσθαι φήσας ὁ ποιητὴς οὐκ ἔξ μέμφεσθαι φιλαίτιως.
Καὶ γὰρ ἐν τοῖς περὶ τῆς προνοίας καὶ τῆς εἰμαρμένης
λόγοις εὐροὶ τις ἂν πολλὰ τοιαῦτα τῶν ἀνθρωπίνων καὶ
τῶν φύσει γινόμενων, ὥστ' ἐπ' αὐτῶν φάναι πολλὸν χρει-
τον εἶναι τόδε ἢ τόδε γενέσθαι, οἷον εὐομβρον εἶναι τὴν
Αἴγυπτον, ἀλλὰ μὴ τὴν Αἰθιοπίαν ποτίζειν τὴν γῆν·
καὶ τὸν Πάριν εἰς Σπάρτην πλέοντα ναυαγίῳ περιπε-
σεῖν, ἀλλὰ μὴ τὴν Ἑλένην ἀρπάσαντα δίκας τίσαι τοῖς
ἀδικηθεῖσιν ὕστερον, ἤνικα τοσοῦτον ἀπειργάσατο φθό-
ρον Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων· ὅπερ Εὐριπίδης ἀνήνεγκεν
εἰς τὸν Δία·

Ζεὺς γὰρ κακὸν μὲν Τρωσὶ, κῆμα δ' Ἑλλάδι
θέλων γενέσθαι, ταῦτ' ἐβούλευσεν πατήρ.

Cf. Pompon. Mela II, 5; Plinius H. N. III, 4.

29.

E LIBRO VICESIMO SEPTIMO.

Athenæus IX, p. 369, C : Ποσειδώνιος δ' ὁ ἀπὸ
τῆς Στοᾶς ἐν τῇ εἰκοστῇ ἐδόξη τῶν Ἱστοριῶν, περὶ τὴν
Δαλματίαν φησὶ γίνεσθαι γογγυλίδας ἀκηπεύτους, καὶ
ἀγρίους σταφυλίνους.

Δαλματίαν | ἀλματίαν editt. vett. Dalmatas debel-
lavit L. Cæcilius Metellus consul, a. 117 a. C. 637
a. u. (V. Liv. epitom. LXII; Appian. Illyr. c. 11;
Eutrop. IV, 23). Ad hunc annum Posidonii fragm.
refero.

30.

F. LIBRO VICESIMO OCTAVO.

Idem XV, p. 662, C : Ὡδιστον δὲ, ἄνδρες φίλοι,
ἀναγινώσκων τὴν ὀγδόην καὶ εἰκοστὴν τῶν Ποσειδι-

νίου Ἱστοριῶν, περὶ μύρων τι λεγόμενον ἐτήρησα οὐκ
ἀλλότριον ἡμῶν τοῦ συμποσίου. Φησὶ γὰρ ὁ φιλόσοφος·
« Ἐν Συρίᾳ ἐν τοῖς βασιλικοῖς συμποσίοις, ὅταν τοῖς
ἐὼχουμένοις δοθῶσιν οἱ στέφανοι, εἰσάσι τινες μύρων
Βαβυλωνίων ἔχοντες ἀσκήδια καὶ πόρρωθεν ἐκ τούτων
περιπορευόμενοι τοὺς μὲν στεφάνους τῶν κατακειμένων
δρυσίζουσι τοῖς μύροις, ἄλλο μὴδὲν ἔξωθεν παραρραί-
νοντες. »

31.

Idem XII, p. 540, A : Ἀντίοχον δὲ τὸν Ἰρυνὸν
ἐπικαλούμενον βασιλέα, φησὶ Ποσειδώνιος ἐν τῇ ὀγδόῃ
καὶ εἰκοστῇ τῶν Ἱστοριῶν, τὰς ἐπὶ Δάφνῃ πανηγύρεις
ἐπιτελοῦντα, ὑποδοχὰς λαμπρὰς ἐπιτελεῖν. Ἐν αἷς τὸ
μὲν πρῶτον ἀναδόσεις ἐγίγοντο ὀλομελῶν βρωμάτων,
εἰτ' ἡδὴ καὶ ζώντων χηνῶν καὶ λαγῶν καὶ δορκάδων.
Ἀνεδίδοντο δὲ, φησὶ, καὶ χρυσοὶ στέφανοι τοῖς δει-
πνοῦσι, καὶ ἀργυρωμάτων πλήθος, καὶ θεραπόντων καὶ
ἵππων καὶ καμήλων. Ἔδει τε ἀναδάντα ἐπὶ τὴν κά-
μηλον ἕκαστον πιεῖν, καὶ λαβεῖν τε τὴν κάμηλον καὶ
τὰ ἐπὶ τῆς καμήλου, καὶ τὸν παρεστῶτα παῖδα. »
Cf. f. 17.

Idem V, p. 210, E : Καὶ ἄλλος δ' Ἀντίοχος βα-
σιλεὺς, ἐπιτελῶν τοὺς ἐν Δάφνῃ ἀγῶνας, ἐποίησατο καὶ
αὐτὸς ὑποδοχὰς λαμπρὰς, ὡς δ' αὐτὸς φησὶ Ποσειδώνιος.
Τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἀναδόσεις ἐποίησατο κατ' ἄνδρα
ὀλομελῶν βρωμάτων· μετὰ δὲ καὶ ζώντων χηνῶν, λα-
γῶν καὶ δορκάδων. Ἀνεδίδοντο δὲ καὶ χρυσοὶ στέφα-
νοι τοῖς δειπνοῦσι, καὶ ἀργυρωμάτων πλήθος, καὶ θε-
ραπόντων καὶ ἵππων καὶ καμήλων. Καὶ ἔδει ἀναδάντα
ἐπὶ τὴν κάμηλον πιεῖν ἕκαστον, καὶ λαβεῖν τὴν κάμη-
λον, καὶ τὸν παρεστῶτα παῖδα.

Antiochus Grypus regnavit inde ab anno 123 a.
Chr. Quæ h. l. narrantur, ad annum 116 vel 115
pertinere ex serie librorum collegeris.

reprehensor. Sed alias quoque poeta, hæc ita in fatiis esse
dicens, non patitur in ea culpandi studio inquiri. Nam ubi
de providentia et fato disputatur, multa inveneris alioqui
in rebus humanis ac naturalibus, de quibus diceres, præ-
stitisse alio quam hoc modo ea fieri : ut verbi gratia, im-
bribus potius irriguam Ægyptum debuisset esse quam ab
Æthiopia humorem accipere, et Paridem, quum Spartam
peteret, debuisset potius naufragium facere, quam rapta
Hælena pœnas postmodo dare læsis, quando auctor exstite-
rat tantæ cladis Græcorum ac barbarorum; quam Euripides
Jovi imputat :

Jupiter malum quum Trois, et Græciæ
inferre cladem vult, ea decrevit pater.

29.

Posidonius Stoicus septimo et vicesimo libro Historiarum
circa Dalmatiam rapas nasci sine cultura et silvestres pas-
sinæas.

30.

Historiarum Posidonii librum vicesimum octavum perle-

gens, jucundissimum quidpiam, amici, observavi de un-
guentis ibi traditum, non alienum a nostro convivio. Ait
enim philosophus : « In Syria in regis conviviiis, postquam
convivantibus distributæ sunt coronæ, intrant nonnulli
utriculos habentes unguentorum Babyloniorum : qui cir-
cumeuntes ex illis utriculis coronas adcumbentium irrorant
unguentis, aliud nihil præterea conspergentes. »

31.

Antiochum regem, eum qui Grypus est cognominatus,
scribit Posidonius vigesimo octavo Historiarum libro,
quum ludos ad Daphnen celebraret, splendida epula exhi-
buisset. In quibus primum viritum distribuebantur integra
fercula parata; tum deinde vivi etiam anseres, lepores, et
dorcades. Distribuebantur vero etiam, ait, convivis aureæ
coronæ, et argenteorum vasorum multitudo, et servorum
et equorum et camelorum : et quemque, ut camelum ab-
scenderat, sic bibere oportebat, et camelum abducere, et
quæ imposita camelo erant, et abstantem puerum. »

32.

E LIBRO TRICESIMO.

Athen. IV, 153, E: Ἰερμανοὶ δὲ, ὥς ἱστορεῖ Ποσειδώνιος ἐν τῇ τριακοστῇ, ἄριστον προσφέρονται κρέα μεληδὸν ὠπτημένα καὶ ἐπιπίνουσι γάλα καὶ τὸν οἶνον ἀκρατον.

τριακοστῇ] in nonnullis codd. τρίτη καὶ εἰκοστῇ. Libro 23 vidimus sermonem fuisse de moribus Gallorum; ibidem nostra quoque locum nascisci poterant. Sed alter numerus, quem cum Dindorfio exhibuimus, faciliorem etiam explicationem habet. Nam series librorum nos ducit ad annum 113 a. C., quo Cimbri et Teutoni in Italiam transierunt. — μεληδὸν] num ἀμεληδὸν? Diodorus V, 28, 4 de Gallis: πλησίον αὐτῶν ἐσχάται κεῖνται ἔχουσαι... ὀβελοῦς πλήρεις κρεῶν ὀλομερῶν.

33.

E LIBRO TRICESIMO QUARTO.

Idem VI, p. 246, D: Ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ δ' αὐτὸς συγγραφεὺς (sc. Ποσειδώνιος) Ἀπολλωνίῳ τινα ἀναγράφει, παράσιτον γεγόνота Ἀντιόχου τοῦ Γρυποῦ ἐπικαλουμένου, τοῦ τῆς Συρίας βασιλέως.

34.

E LIBRO TRICESIMO SEXTO.

Idem XI, p. 494, F: Παναθηναϊκόν. Ποσειδώνιος ὁ φιλόσοφος ἐν ἕκτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν Ἱστοριῶν ὥς οὕτω καλουμένων τινῶν ποτηρίων μνημονεύει, γράφων οὕτως: « Ἦσαν δὲ καὶ ὀνύχιοι σκύφοι, καὶ συνδέσεις τούτων μέχρι διχοτύλων· καὶ Παναθηναϊκά μέγιστα, τὰ μὲν δίγχα, τὰ δὲ καὶ μετ' ὄνα. »

32.

Germani, uti narrat Posidonius libro trigesimo, in prandio vescuntur carne membratim assata, bibuntque lac et vinum inerum.

33.

Idem scriptor, libro trigesimo tertio, Apollonium aliquem commemorat, quem parasitum fuisse ait Antiochi Syriæ regis, illius qui Grypus cognominatus est.

34.

Panathenaicum. Horum meminit Posidonius philosophus, sexto et trigesimo Historiarum libro, tanquam poculorum sic nominatorum, his verbis: « Erant vero etiam scyphi ex onyche, et compactiones horum, usque ad duarum cotylarum capacitatem; et Panathenaica maxima, duorum congiurum alia, alia vero etiam maiora. »

24 a.

Chersonesus prius libera suique juris erat; deinde a barbaris infestata patronum sibi sumere coacta est Mithridatem

E LIBRIS INCERTIS.

34 a.

Strabo VII, p. 309, de Chersoneso: Αὕτη δ' ἦν πρότερον αὐτόνομος, πορθομένη δὲ ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἠναγκάσθη προστατῇν ἔλθαι Μιθριδάτην τὸν Εὐπάτορα, στρατηγῶντα ἐπὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἰσθμοῦ μέχρι Βορυσθένους βαρβάρους καὶ τοῦ Ἀδρίου· ταῦτα δ' ἦν ἐπὶ Ῥωμαίους παρασκευή. Ἐκεῖνος μὲν οὖν κατὰ ταύτας τὰς ἐλπίδας ἄσμενος πέμψας εἰς τὴν Χερρόνησον στρατιάν, ἅμα πρὸς τε τοὺς Σκύθας ἐπολέμει, Σκίλουρον τε καὶ τοὺς Σκιλοῦρου παῖδας τοὺς περὶ Πάλακον οὓς Ποσειδώνιος μὲν πεντήκοντα φησιν, Ἀπολλωνίῳ δ' ὀγδοήκοντα· ἅμα δὲ τούτους τε ἐχειρώσατο βίᾳ, καὶ Βοσπόρου κατέστη κύριος παρ' ἐκόντος λαδῶν Παρισάδου τοῦ κατέχοντος. Ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου τοῖς τοῦ Βοσπόρου δυνάταις ἢ τῶν Χερροννησιτῶν πόλις ὑπέκοος μέχρι νῦν ἐστί.

Res pertinet ad priora tempora Mithridatis, qui regnavit inde ab a. 120 a. C. Accuratus rem definire vix licet.

35.

Athen. VI, p. 272, E: Ποσειδώνιος γοῦν, οὗ συνεχῶς μέμνησαι, ὁ φιλόσοφος, καὶ ἀποστάντας φησὶν αὐτοὺς (servos Atticos) καταφρονεῖν μὲν τοὺς ἐπὶ τῶν μετὰ τῶν φύλακας, καταλαβέσθαι δὲ τὴν ἐπὶ Σουνίᾳ ἀκρόπολιν, καὶ ἐπὶ πολλὸν χρόνον πορθῆσαι τὴν Ἀττικὴν. Οὗτος δ' ἦν ὁ καιρὸς, ὅτε καὶ ἐν Σικελίᾳ ἡ δευτέρα τῶν δούλων ἐπανάστασις ἐγένετο· πολλοὶ δὲ αὐταὶ ἐγένοντο καὶ ἀπώλοντο οἰκετῶν ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν μυριάδας.

Cf. Diodor. XXXVI, 1 sqq. Bellum servile alterum gestum a. 102-99 a. C.

Eupatora, ducis munus ambientem contra barbaros qui supra isthmum ad Borysthenem usque et Adriam habitabant. Idque contra Romanos preparabat. Hac igitur ductus spe libenter misso in Chersonesum exercitu, simul contra Scythas hellabat, et contra Scilurum ejusque liberos, quorum princeps Palacus erat, quosque numero quinquaginta Posidonius, octoginta Apollonides fuisse dicunt. Atque tum hos vi subegit, tum Bosporo potitus est, quem sponte ei tradidit Parisades (*Parisades*) regulus. Inde ab hoc tempore Bospori principibus urbs Chersonitarum ad hunc usque diem subjecta est.

35.

Posidonius philosophus, quem tu adeo frequenter commemoras, tradit rebellantes eos (servos Atticos), interfectis metallorum prefectis, Sunii arcem occupasse, et multo tempore devastasse Atticam. Accidit id per idem tempus, quo in Sicilia altera servorum defectio concitata est. Multa vero eorum seditiones tumultusque fuisse, in quibus perierunt servorum ultra decies centena millia.

[E LIBRO QUADRAGESIMO QUARTO.]

36.

Idem IV, p. 153, B : Ἱστορῶν δὲ (sc. Ποσειδώνιος) καὶ περὶ Ἡρακλέωνος τοῦ Βεροιαίου, ὃς ὑπὸ τοῦ Γρυπτοῦ καλουμένου Ἀντιόχου τοῦ βασιλέως προαχθεὶς μικροῦ δαῖν τῆς βασιλείας ἐξέβαλε τὸν εὐεργέτην, γράφει ἐν τῇ τετάρτῃ [καὶ τετταρακοστῇ] τῶν Ἱστοριῶν τὰς α· « Ἐποιεῖτό τε τῶν στρατιωτῶν τὰς κατακλίσεις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐν ὑπαίθρῳ, ἀνὰ χιλιούς δειπνίζων. Τὸ δὲ δαῖπνον ἦν ἄρτος μέγας καὶ κρέας, τὸ δὲ ποτὸν κεκραμένος οἶνος οἷος δῆποτε ὕδατι ψυχρῷ. Διηκόνουν δὲ ἄνδρες μαχαίροφόροι, καὶ σιωπῇ ἦν εὐτακτοί. »

« Heracleonem post Antiochi Grypi mortem regnum occupasse cognovimus e prologo libri XXXIX Pompeii Trogi. Vaillantus dubito an recte eum Antiochi Epiphanis ætati adscripserit, qui quinquaginta amplius annis ante floruit (De imper. Seleuc. p. 205). Neque id prætermittendum est in citando libro Posidonii vitium esse commissum et pro τετάρτῃ restituendum τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ, ut superiore loco (sc. fr. 33), qui ad eandem ætatem pertinet. » BAKK p. 148. Ego retuli ad librum XLIV, quia hæc videbatur facilius emendatio, atque libri numerus melius convenit temporibus, quæ indicat Trogius Pompeius et Josephus A. J. XIII, 13, 4 : Ἀντιόχος ὁ Γρυπὸς ἐπικληθεὶς ἀποθνήσκει ὑπὸ Ἡρακλέωνος ἐπιβουληθεὶς βιώσας μὲν ἑτη τεσσαράκοντα καὶ πέντε, βασιλεύσας δ' ἑννέα καὶ εἴκοσι (125-96). Antiochus Grypus mortuus est Ol. 170, 4. a. 96 a. C. Noster tamen locus non ad hunc mortis annum, sed ad superiores (circ. 100 a. C.) pertinere putandus est.

37.

E LIBRO QUADRAGESIMO SEPTIMO.

Idem XII, p. 550, B : Εἰς πάχος δ' ἐπεδεδώκει καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, ὃ τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ἀπο-

36.

Idem Posidonius, ubi de Heracleone exponit Beroense, qui, quum ab Antiocho rege, cui cognomen Grypus erat, ad dignitatem esset promotus, parum abfuit quin regno ejiceret benefactorem, hæc scribit, Historiarum quarto (?) : « Cœnam exhibens militibus, discumbere eos lumi sub dio jussit, per millenos distributos. Erat autem cœna, panis magnus et caro; potus autem, vinum quaecumque, frigida temperatum. Ministrabant autem viri gladii cincti, et silentium erat modestum. »

37.

Ejusdem filius etiam, Alexander, sagina multa factus est obesior; is qui matrem suam, quum esset regni particeps, necavit. De quo scribit idem Posidonius, septimo et quadragesimo Historiarum libro, in hunc modum : « Ægypti dominus, exosus multitudini, sed assentationibus familia-

κτείνας συμβασιλεύουσιν αὐτῷ. Φησὶ γοῦν περὶ αὐτοῦ Ποσειδώνιος ἐν τῇ ἑβδόμῃ καὶ τεσσαρακοστῇ τῶν Ἱστοριῶν οὕτως : « Ὁ δὲ τῆς Αἰγύπτου δυναστείας, μισούμενος μὲν ὑπὸ τῶν ὀχλῶν, κολακευόμενος δὲ ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν, ἐν πολλῇ δὲ τρυφῇ ζῶν, οὐδὲ πατεῖν οἶός τε ἦν, εἰ μὴ δυσὶν ἐπαπεριδόμενος ἐπορεύετο. Εἰς δὲ τὰς ἐν τοῖς συμποσίοις ὀρχήσεις ἀπὸ μετεώρων κλινῶν καθαλόμενος ἀνυπόδητος συντονωτέρως αὐτὰς τῶν ἡσκηότων ἐποιεῖτο. »

ὁ υἱὸς αὐτοῦ] sc. Ptolemæi VII Euergetæ II filius junior Ptolemæus IX Alexander I, qui post fratrem Ptolemæum Soterem II una cum Cleopatra matre regnavit 107-89 a. C. V. Letrom., *Inscr. de l'Égypte*, tom. I, 73 sqq. Matrem occidit anno 90. Ceterum hoc de suo addidit Athenæus.

38.

E LIBRO QUADRAGESIMO NONO.

Idem IV, p. 168, D : Παρὰ δὲ Ῥωμαίοις μνημονεύεται, ὡς φησὶ Ποσειδώνιος ἐν τῇ ἐνάτῃ καὶ τεσσαρακοστῇ τῶν Ἱστοριῶν, Ἀπικίον τινα ἐπὶ ἀσωτίᾳ πάντας ἀνθρώπους ὑπερηκοντικῆναι. Οὗτος δ' ἐστὶν Ἀπίκιος δ καὶ τῆς φυγῆς αἰτίος γεγόμενος Ῥουτιλίῳ, τῷ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν ἐκδεδωκότι τῇ Ἑλλήνων φωνῇ. Posidonius tamen de prioribus temporibus loquutus est, quum historiæ ejus nonnisi ad 96 a. C. descendant. Rutilius Rufus in exilium profectus est a. 93. a. u. c. 649 (v. Liv. Epit. 70; Vellej. II, 13; Cicero Brut. c. 30).

PARS ALTERA.

39.

Idem VI, p. 266, E : Νικόλαος (fr. 79) δ' ὁ περιπατητικὸς καὶ Ποσειδώνιος ὁ στωικὸς ἐν ταῖς Ἱστορίαις ἑκάτερος τοὺς Χίους φησὶν, ἔξανδραποδισθέντας ὑπὸ Μιθριδάτου τοῦ Καππάδοκος, παραδοθῆναι τοῖς

rium circumventus, multa in luxuria mollitieque vivebat, nec ambulare poterat, nisi duobus ministris suffultus incederet. At saltationes inter epulas idem, nudis pedibus e sublimibus lectulis prosiiliens, acriori contentione peragebat, quam qui ad eas ex professo erant exercitati. »

38.

Apud Romanos, ut ait Posidonius quadragesimo nono Historiarum libro, Apicius quidam traditur homines omnes luxuria superasse. Est autem hic Apicius, quo auctore exilio damnatus est Rutilius, qui Romanam historiam Græco sermone scripsit.

39.

Nicolaus Peripateticus et Posidonius Stoicus suis in Historiis tradunt uterque Chios subjugatos a Mithridate Capadoce propriis servis vinctos esse traditos, ut in Colchorum terram deportarentur. Ita vero illis succensuit deus, quod

ἰδίοις δούλοις δεδεμένους, ἔν' εἰς τὴν Κόλχων γῆν κατοικισθῶσι. Οὕτως αὐτοῖς ἀληθῶς τὸ δαιμόνιον ἐμήνισε, πρῶτοις ἔχρησάμενοις ὧν τοῖς ἀνδραπόδοις, τῶν πολλῶν αὐτοῦργων ὄντων κατὰ τὰς διακονίας. Μήποτ' οὖν διὰ ταῦτα καὶ ἡ παροιμία, Χίος δεσπότην ὠνήσατο, ἥ κέχρηται Εὐπολὶς ἐν Φίλοις. Res pertinet ad annum 86. Plura de his vide apud Appian. Bell. Mithrid. c. 47.

40.

Plutarch. Mario c. 45, 3 : Ὑπατος μὲν οὖν ἀπεδείχθη τὸ ἔθδομον Μάριος καὶ προελθὼν αὐταῖς Καλάνδαις Ἰανουαρίας, ἔτους ἀρχῇ, Σέξτον τινὰ Λικίνιον κατεκρήμανισεν · ὁ κάκιστος καὶ τῇ πόλει τῶν αὐθις ἐδόκει κακῶν γεγονέναι σημεῖον μέγιστον. Αὐτὸς δὲ ἤδη τοῖς τε πόνοις ἀπειρηκῶς καὶ ταῖς φροντίσιν ὅσον ὑπεραντλὸς ὢν καὶ κατὰ πόνον τὴν ψυχὴν πρὸς τοσαύτην αὐθις ἐπίνοιαν νέου πολέμου καὶ καινῶν ἀγώνων καὶ φόβων ὑπ' ἐμπειρίας δεινῶν καὶ καμάρτου τρέμουσαν οὐκ ἀνέφερε, λογίζομενος ὡς οὐ πρὸς Ὀκτάδιον οὐδὲ Μερουλᾶν σύγκλυδος ὁμίλου καὶ στασιωδῶν ὄχλου στρατηγούς ὁ κίνδυνος ἔσοιτο, Σύλλας δὲ ἐκεῖνος ἔπεισιν ὁ τῆς πατρίδος αὐτὸν ἐξελάσας πάλαι, νῦν δὲ Μιθριδάτην συνεσταλκῶς εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Ὑπὸ τοιούτων θραυόμενος λογισμῶν καὶ τὴν μακρὰν ἀλὴν αὐτοῦ καὶ φυγὰς καὶ κινδύνους διὰ γῆς καὶ θαλάττης ἐλαυνόμενος λαμβάνων πρὸ ὀφθαλμῶν εἰς ἀπορίας ἐνέπιπτε δεινὰς καὶ νυκτερινὰ δαίματα καὶ ταραχώδεις ὄνειρους, αἷ τινας ἀκούειν φεγγαγομένου δοκῶν,

Δεῖναι γὰρ κοῖται καὶ ἀποικομένοιο λένοντος.

primi servis usi essent pretio emptis, quum tamen plurimi praesto fuissent liberi homines, qui, quo victum sibi parent, suam illis operam erant locaturi. Fortasse igitur inde etiam obtinuit proverbium, *Chius sibi dominum emit, quo usus est Eupolis in fabula Amicis.*

40.

Marius septimum consul est creatus : progressusque ipse Januarii Kalendis, quendam Sext. Licinium de saxo praecipitavit; id quod Romanis urbiq; malorum, quae post paulo evenerunt, evidens videbatur signum. At vero Marius jam et laboribus confectus curisque animo quasi oppresso et fatigato, erigere mentem ad tantas de novo bello recentibusque certaminibus et periculis atque laboribus (quorum omnium, jam ante ea expertus, molem noverat) cogitationes trepidantem, non valuit : veniebatque ei in animum non se cum Octavio aut Merula, promiscuae turbae factionisque catervae ducibus congressurum, sed Syllam adesse qui ipsum ante Roma eiecisset, et nunc compulso ad Euxinum Pontum Mithridate adduceret exercitum. His fractus cogitationibus longumque suum errorem, fugas et pericula, quae mari terraeque pulsus pertulerat, ante oculos sibi fingens, in anxietates incidit graves nocturnosque terrores et turbulenta somnia, semper aliquem audire putans, qui diceret :

Terribile absentis adeo esse cubile leonis.

Μάλιστα δὲ πάντων φοβούμενος τὰς ἀγρυπνίας ἐνέβαλεν εἰς πότους ἑαυτὸν καὶ μέθας ἀώρους καὶ παρ' ἡλικίαν, ὥστερ' ἀπόδρασιν τῶν φροντίδων τὸν ὕπνον μηχανώμενος. Τέλος δὲ ὡς ἤκέ τις ἀπαγγέλλων ἀπὸ θαλάσσης, νέοι προσπίπτοντες αὐτῇ φόβῳ, τὰ μὲν δέει τεῦ μέλλοντος, τὰ δὲ ὥστερ' ἀχθεῖ καὶ κόρη τῶν παρόντων, ῥοπῆς βραχείας ἐπιγενομένης εἰς νόσον κατήνεχθη πλευρίτιν, ὡς ἱστορεῖ Ποσειδώνιος ὁ φιλόσοφος, αὐτὸς εἰσελθεῖν καὶ διαλεχθῆναι περὶ ὧν ἐπρέσβευεν ἤδη νοσοῦντι φάσκων αὐτῷ. Moritur Marius d. XIII Januar. an. 86 a. C. sec. Livium Erit. 80; die XVII Januar. sec. Plutarch. Mar. c. 46.

41.

Athenæus V, p. 211, D : Ὁ δ' Ἀλέξανδρος (sc. Bala) προσηγῆς ἦν ἐν πᾶσι, καὶ φιλόλογος ἐν ταῖς ὁμιλίαις, καὶ οὐχ ὁμοῖος Ἀθηνίωνι τῷ περιπατητικῷ φιλοσόφῳ, τῷ καὶ διατριβῆς προστάντι φιλοσόφῳ Ἀθήνησιν τε καὶ ἐν Μεσσήνῃ, ἔτι δὲ καὶ ἐν Λαρίσσει τῇ Θετταλίᾳ, καὶ μετὰ ταῦτα τῆς Ἀθηναίων πόλεως τυραννήσαντι. Περὶ οὗ καθ' ἑκάστα ἱστορεῖ Ποσειδώνιος ὁ Ἀπαμεύς. Ἄπερ εἰ καὶ μακρότερά ἐστιν, ἐκθήσομαι, ἔν' ἐπιμελῶς πάντας ἐξετάζωμεν τοὺς φάσκοντας εἶναι φιλοσόφους, καὶ μὴ ταῖς τριδωνίαις καὶ ταῖς ἀκάρτοις πώγωσι πιστεύωμεν. Κατὰ γὰρ τὸν Ἀγάθωνα,

Εἰ μὲν φράσω τάλῃθες, οὐχί σ' εὐφρανῶ ·
εἰ δ' εὐφρανῶ τί σ', οὐχί τάλῃθες φράσω.

Ἀλλὰ φίλη, φασίν, ἡ ἀλήθεια · ἐκθήσομαι τὰ περὶ τὸν ἄνδρα, ὡς ἐγένετο.

« Ἐν τῇ Ἐρυμνείῳ τοῦ περιπατητικοῦ σχολῇ διέ-

Maxime quoque insomnium metuens, potationibus se dedit, ebrietatique ab ætate sua aliena: indulsit, somnum veluti effugium sollicitudinum alliciens. Tandem a mari allato nuncio et novis insuper terroribus accidentibus, partim metu futurorum, partim praesentium fastidio atque molestia levi addito momento, in morbum laterum incidit: ita enim Posidonius narrat, qui se ad eum jam decumbentem intrasse, et legationem suam obivisse ait.

41.

Alexander (Antiochi Epiphani f.) adversus omnes mitis ac lenis erat et in congressibus disputare de rebus ad literarum studia pertinentibus amabat, minime similis Athenioni philosopho Peripatetico; qui postquam scholae quoque philosophicae praefuerat Athenis, et Messenae, atque etiam Larissae in Thessalia, postremo tyrannus civitatis Atheniensium; de quo accurate et particulatim omnia scripsit Posidonius Apamensis. Quae ego quamquam longiora sunt, exponam; quo diligentius cunctos explorare discamus, qui se philosophos esse profitentur, neque detritis palliis aut intonsis barbis temere fidem habeamus. Nam quod ait Agathon :

Si vera dicam, gaudio tibi non ero :
si gaudio sum, vera non dicam tibi.

Sed amica, ut in proverbio aiunt, *sit veritas* : exponam equidem huius hominis historiam, uti res habet.

τριβέ τις Ἀθηναίων, προσκατερῶν τοῖς λόγοις· ὅστις λίγυρτιαν ὠνησάμενος θαράπειαν, ἐπεπλέκετο αὐτῇ. Ταύτης οὖν, εἴτ' ἐξ αὐτοῦ τελευτήσῃ, εἴτ' ἐξ ἄλλου τινός, δυνάμειμος Ἀθηναίων τῷ δεσπότη παρεπρέφετο. Γράμματα δὲ μαθὼν, καὶ πρεσβύτην γενόμενον τὸν δεσπότην μετὰ τῆς μητρὸς ἔχειραγῶγει, καὶ ἀποθανόντα κληρονομίας, παρὲγγραφος Ἀθηναίων πολίτης ἐγένετο. Γήμας τε παιδισκάριον εὐμορφον, μετὰ τούτου πρὸς τὸ σοφιστεύειν ὥρμησε, μεираία σχολαστικά θηρεύων. Καὶ σοφιστεύσας ἐν Μεσσήνῃ κὰν Λαρίσῃ τῇ Θεταλικῇ, καὶ πολλὰ ἐργασάμενος χρήματα, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πρεσβευτῆς, ὅτε εἰς Μιθριδάτην τὰ πράγματα μετέρρει, ὑποδραμῶν τὸν βασιλέα, τῶν φίλων εἰς ἐγένετο, μεγίστης τυχὼν προσηγορῆς. Διόπερ μετεώριζε τοὺς Ἀθηναίους δι' ἐπιστολῶν, ὥς τὰ μέγιστα παρὰ τῷ Καππαδόκῃ δυνάμειμος, ὥστε μὴ μόνον τῶν ἐπιφερομένων ὀφλημάτων ἀπολυθέντας ἐν ὁμοιοῖς ζῆν, ἀλλὰ καὶ τὴν δεσποκρατίαν ἀνακτησάμενους καὶ δωρεῶν μεγάλων τυχεῖν ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. Ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι διακόμπουν, τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν καταλελύσθαι πεπιστευκότες.

« Ἡδὲ οὖν τῆς Ἀσίας μεταδεβλημένης, ἡ Ἀθηναίων ἐπανῆγεν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ὑπὸ χειμῶνος ἐνοχληθεὶς εἰς τὴν Καρυστίαν κατηνέχθη. Τοῦτο μαθόντες οἱ Κερκοπίδαι ἐπειψάν ἐπὶ τὴν ἀνακομιδὴν αὐτοῦ ναῦς μακρὰς καὶ φορεῖον ἀργυρόπουν. Ἀλλ' εἰσεῖσιν ἤδη καὶ σχεδὸν τὰ πλείστον μέρος τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν ἐκδοχὴν

αὐτοῦ ἐξεκένχον· συνέτρεχον δὲ πολλοὶ καὶ ἄλλοι θεαταί, τὸ παράδοξον τῆς τύχης θαυμάζοντες, εἰ δὲ παρὲγγραφος Ἀθηναίων εἰς Ἀθήνας ἐπ' ἀργυρόποδος κατακομίζεται φορεῖον καὶ πορφυρῶν στρωμάτων δὲ μηδέποτε ἐπὶ τοῦ τρίβωνος ἑωρακῶς πορφυράν πρότερον, οὐδενὸς οὐδὲ Ῥωμαίων ἐν τοσαύτῃ φαντασίᾳ καταχλιδῶντος τῆς Ἀττικῆς. Συνέτρεχον οὖν πρὸς τὴν θέαν ταύτην ἄνδρες, γυναῖκες, παῖδες, τὰ κάλλιστα προσδοκῶντες παρὰ Μιθριδάτου, ὅποτε Ἀθηναίων δὲ πένης καὶ τὰς ἐραυκάς ποιησάμενος ἀκροάσεις διὰ τὸν βασιλέα σιληπορῶν διὰ τῆς χώρας καὶ πόλεως πομπεύει. Συνήντησαν δ' αὐτῷ καὶ οἱ περὶ τὸν Διόνυσον τεχνῖται, τὸν ἀγγελὸν τοῦ νέου Διονύσου καλοῦντες ἐπὶ τὴν κοινὴν ἐστίαν καὶ τὰς περὶ ταύτην εὐχὰς τε καὶ σπονδὰς. Ὁ δὲ πρότερον ἐκ μισθωτῆς οἰκίας ἐξῶν εἰς τὴν Δι... οἰκίαν, τοῦ τότε πλουτοῦντος ἀνθρώπου ταῖς ἐκ Δήλου προσδοκίαις, εἰσηνέχθη κακοσημημένην στρωματῆς τε καὶ γραφαῖς καὶ ἀνδριᾶσι καὶ ἀργυρωμάτων ἐκθέσει. Ἀφ' ἧς ἐξῆλθε χλαμύδα λαμπρὰν ἐκσύρων, καὶ περικείμενος δακτύλιον χρυσεῖον, ἐγγεγλυμμένην ἔχοντα τὴν Μιθριδάτου εἰκόνα· προσκόμπευσεν δ' αὐτοῦ καὶ εἰσέποντο θεράποντες πολλοί. Ἐν δὲ τῷ ταμείῳ τῶν τεχνιτῶν θυσίαι τ' ἐπατελοῦντο ἐπὶ τῇ Ἀθηναίων παρυσίᾳ, καὶ μετὰ κήρυκος προαναφωνήσεως σπονδαί. Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ πολλοὶ μὲν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἔλθοντες ἀνέμενον αὐτοῦ τὴν πρόδον· πλήρης δ' ἦν καὶ ὁ Κερραμικὸς ἀστών καὶ ξένων, καὶ αὐτόκλητος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ὄχλων συνδρομή. Ὁ δὲ μόλις προῆλθε

• In Erymnei Peripatetici schola versabatur quidam Athenio, doctrinae sedulam dans operam. Is postquam Aegyptiam emisset famulam, cum ea consuetudinem habebat. Ex hac igitur, sive ex ipsius complexu, sive ex nec scio cujus, patris ejusdem cum Athenione nominis servulus, in ejus domo educabatur. Qui quum didicisset literas, et senem jam dominum cum matre manu ducere solitus esset, mortuo illi haeres successit, et adscriptilius civis Atheniensis factus est. Deinde in matrimonium ducta formosa puella, simul cum ea ad docendas literas se contulit, adulescentes venans qui scholam ipsius frequentarent. Igitur literarum doctrinam professus quum Messenae, tum Larissae in Thessalia, multa comparata pecunia, Athenas rediit. Ibi populi suffragiis nominatus legatus ad Mithridatem, cujus tunc maxime eminebat potentia, ita se insinuat in regis benevolentiam, ut in amicorum numerum ab eo receptus, summo in honore apud eum haberetur. Itaque ad rerum novarum speciem animos erexit Atheniensium, crebris missis epistolis; quibus, pro summa qua apud Cappadocem ipse valeret auctoritate, fore pollicebatur, ut non modo multis irrogatis liberati in pace et concordia viverent, sed et restituta populi potestate magna insuper munera et privatum et publice essent nacturi. Quibus promissis fastuose gloriabantur Athenienses, jamjam eversam esse Romanorum potentiam sibi persuadentes.

• Quum jam Asia omnis ad regem defecisset, Athenas reversus est Athenio: sed tempestate jactatus, Carysium delatus est. Id ubi resciverunt Cecropidae, mittunt ad eum

deducendum naves longas, et lecticam argenteis pedibus fultam. Sed jam ille urbem intrat: et plurima fere civium pars ad eum excipendum effusa erat: confluebatque simul aliorum multitudo spectatorum, inopinatum mirantium fortunae lusus, adscriptitium Athenionem Athenas intrantem, lectica gestatum argenteis ornata pedibus, et purpureis stragulis stratum; eum qui trito pallio vestitus purpuram nunquam antea vidisset; quum nullus ne Romanus quidem tanto fastu Atticae terrae insultasset. Confluebant igitur ad id spectaculum viri, mulieres, pueri, laetissima quaque a Mithridate exspectantes: interea dum Athenio, quondam inopae, et opera quaestuarium ludimagister, regis favore nixus per regionem et urbem cum insolenti lascivia pompam ducit. Obviam ei processerant etiam artifices Bacchi (scenici), nuncium novi Bacchi ad communem focum et preces libationesque ibi peragendas vocantes. Et qui olim ex aedibus mercede conductis egreus erat, nunc in Di... domum, hominis Deli redivitibus omnium ditissimi, deductus est, stragulis, picturis, statuæ et argenteorum vasorum expositione splendens: e qua exibat nitens chlamydem trabens, et aureum anulum gestans, cui Mithridatis insculpta effigies erat: et comitabatur eum sequebaturque famulorum multitudo. In delubro vero (scenicorum) artificum sacrificia peragebantur, et libationes praecanis voce proclamatae, adventus causa Athenionis. Et postero die hominum multitudo ad aedes conveniebat, egressum ejus exspectantes: et repletus erat Ceramicus civibus et peregrinis; eratque spontaneus, nemine indicente, ad concionem

δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν εὐδοκίμειν παρὰ τῇ δήμῳ θελόντων, ἐκάστου σπύδοντος κἂν προσάψασθαι τῆς ἐσθῆτος.

« Ἀναβάς οὖν ἐπὶ τὸ βῆμα τὸ πρὸ τῆς Ἀττάλου στοᾶς ὠκοδομημένον τοῖς Ῥωμαίων στρατηγοῖς, στὰς ἐπὶ τούτου καὶ περιδύψας κυκλῶν τὸ πλῆθος, ἔπειτ' ἀναβλέψας, « Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔφη, τὰ πράγματά με βιάζεται καὶ τὸ τῆς πατρίδος συμφέρον, ἀπαγγέλλειν ἃ οἶδα. Τὸ δὲ μέγεθος τῶν μελλόντων λέγεσθαι, διὰ τὸ παράδοξον τῆς περιστάσεως, ἐμποδίζει με. » Ἀθρόως δ' ἐπιβοσάντων αὐτῷ τῶν περιεστώτων, θαρρεῖν καὶ λέγειν, « Λέγω τοῖνυν, ἔφη, τὰ μηδέποτε ἐλπίσθέντα, μὴδ' ἐν δνείρῳ φαντασθέντα. Βασίλειος Μιθριδάτης κρατεῖ μὲν Βιθυνίας καὶ τῆς ἄνω Καππαδοκίας, κρατεῖ δὲ τῆς συνεχῆς Ἀσίας ἀπάσης ἄχρι Παμφυλίας καὶ Κιλικίας. Καὶ βασιλεῖς μὲν αὐτὸν Ἀρμενίων καὶ Περσῶν δορυφοροῦσι· δυναστεύει δὲ τῶν περὶ τὴν Μαίωτιν καὶ τὸν Ἰλιν Πόντον κατοικισμένων ἐθνῶν ἐν περιμέτρῳ τρισμυρίων σταδίων. Ῥωμαίων δὲ στρατηγὸς μὲν Παμφυλίας Κόιντος Ὀππιος παραδοθεὶς ἀκολουθεῖ δέσμιος, Μάνιος δὲ Ἀκύλλιος, ὁ ὑπατευκὼς, ὁ τὸν ἀπὸ Σικελίας καταγαγὼν θρίαμβον, συνδέτην ἔχων ἀλύσει μακροῦ Βαστάρην πεντάτηχυν, πεζὸς ὑπὸ ἱππέως ἔλκεται. Τῶν δ' ἄλλων Ῥωμαίων οἱ μὲν θεῶν ἀγάλμασι προσπεπτώκασιν, οἱ δὲ λοιποὶ μεταμφιεσμένοι τετράγωνα ἱμάτια, τὰς ἐξ ἀρχῆς πατρίδας πάλιν ὀνομάζουσι. Πᾶσα δὲ πόλις ταῖς ὑπὲρ ἀνθρώπων τιμαῖς ὑπαντίσας κατακαλεῖται τὸν θεὸν βασιλέα· χρησμοί

δὲ πάντοθεν τὸ κράτος τῆς οἰκουμένης θεσπιζοῦσι. Διὸ καὶ πρὸς τὴν Θράκην καὶ τὴν Μακεδονίαν μεγάλα πέμπεται στρατόπεδα, καὶ τὰ τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέρη ἀθρόα εἰς αὐτὸν μεταδίβληται. Πάρεσι γὰρ πρὸς αὐτὸν πρέσβεις οὐ μόνον ἐκ τῶν Ἰταλικῶν ἐθνῶν, ἀλλὰ καὶ παρὰ Καρχηδονίων, συμμαχεῖν ἀξιούντες ἐπὶ τῇ τῆς Ῥώμης ἀναίρεσιν. »

« Μικρὸν δ' ἐπισχὼν ἐπὶ τούτοις, καὶ ἑάσας τοὺς πολλοὺς συλλαλῆσαι περὶ τῶν παραδόξως προηγγελμένων, τρίψας τὸ μέτωπον, « Τί οὖν, εἶπε, συμβουλεύω; μὴ ἀνέχεσθαι τῆς ἀναρχίας, ἣν ἡ Ῥωμίων σύγκλητος ἐπισχεθῆναι πεποιήκεν, ἕως αὐτῇ δοκιμασθῇ περὶ τοῦ πῶς ἡμᾶς πολιτεύεσθαι δεῖ. Καὶ μὴ περιδωμεν τὰ ἱερὰ κεκλεισμένα, αὐχμῶντα δὲ τὰ γυμνάσια, τὸ θέατρον ἀνεκκλησίαστον, ἄφωνα δὲ τὰ δικαστήρια, καὶ τὴν θεῶν χρησμοῖς καθωσσωμένην πύκν' ἀφηρημένην τοῦ δήμου. Μὴ περιδωμεν δὲ, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἱερὰν τοῦ Ἰάχχου φωνὴν κατασεσιγασμένην, καὶ τὸ σεμνὸν ἀνάκτορον τοῖν θεοῖν κεκλεισμένον, καὶ τῶν φιλοσόφων τὰς διατριβὰς ἀφώνοος. » Πολλῶν οὖν καὶ ἄλλων τοιούτων λεγθέντων ὑπὸ τοῦ οἰκότριδος, συλλαλῆσαντες αὐτοῖς οἱ ὄχλοι, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ θέατρον, εἶλοντο τὸν Ἀθηναῖον στρατηγὸν ἐπὶ τῶν δπλων. Καὶ παρελθὼν δὲ περιπατητικὸς εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ, εὐχάριστήσέ τε τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἔφη διότι « Νῦν ὑμεῖς ἑαυτῶν στρατηγεῖτε, πρόσσκηθε δ' ἐγώ. Καὶ ἂν συνεπισχύσητε, τοσοῦτον δυνίσσομαι, ὅσον κοινῇ πάντες ὑμεῖς. » Ταῦτ' εἰπόντων συγκατέστησαν

concursum. Ille vero ad extremum egressus est, stipatus ab iis qui populi favorem captabant : et magni faciebat quisque, si vel vestimenta hominis contrectare posset.

« Jam postquam tribunal conscenderat, quod ante Attali porticum praetoribus Romanis fuerat exstructum; in eo stans, primum in orbem circumtulit oculos in praesentem multitudinem; deinde sursum spectans, sic exorsus est : « Res ipsa me cogit, Athenienses, et patriae utilitas, ut quae comperta habeo, ea enunciem. Sed eorum, quae dicenda sunt, magnitudo, quum prorsus incredibilis sit haec rerum conversio, me retinet. » Tum vero una voce cunctis qui circumstabant, « fidenter proloqueretur, » clamantibus, in hunc modum perrexit : « Dicam igitur, inquit, quae praeter omnium acciderunt opinionem, quaeque nemo ne per somnium quidem sibi fingere poterat. Rex Mithridates Bithyniam obtinet et superiorem Cappadociam; obtinetque continentem omnem Asiam, ad Pamphyliam usque et Ciliciam. Armeniorum reges Persarumque pro custodibus corporis habet; dominaturque populis omnibus qui circa Maotim solumque Pontum in tricies mille stadiorum circuitu habitant. Romanus vero Pamphyliæ praetor, Quintus Oppius, traditus vinculusque sequitur eum. Manius Aquilius, vir consularis, is qui de Sicilia triumphum egit, pedes ab equite trahitur, cum Bastarna, quinque cubitorum homine, longa catena colligatus. Ceterorum Romanorum civium alii ad deorum simulacra procubuerunt; reliqui, sumpta denuo quadrata veste, priorem quisque patriam rursus fatentur. Cunctae autem civitates augustiore honore quam pro mor-

talium sorte regem prosequentes, deum illum invocant; et oracula undique imperium orbis eidem vaticinantur. Igñar numerosi exercitus adversus Thraciam Macedoniamque ab eo mittuntur; et omnes Europæ partes certatim ad ejusdem partes transierunt. Sunt enim apud eum legati, non modo ab Italicis populis missi, verum etiam a Carthaginiensibus, ad societatem armorum eum invitantes in Romanorum exitium. »

« His dictis, nonnihil interquievit, spatiumque dedit multitudini de rebus praeter opinionem expositis inter se disserendi. Tum frontem perficans, resumpto sermone, « Quid ergo vobis consulam? inquit. Nempe, ne diutius feratis hunc rerum statum, quo sine certo imperio respublica est : qui status ut duraret effecit Romanus senatus, donec ipse statuisset quam reipublicæ forma uteremini! Nec vero diutius patiamur clausa templa, squalentia gymnasia, theatrum desertum, muta tribunalia, ademptum populo Pnycem deorum oraculis consecratam! Ne patiamur amplius, Athenienses, ad silentium redactam sanctam Iacchi vocem, et clausam Castorum augustam ardem, et multas scholas philosophorum! » Haec et id genus alia quum verba iste dixisset, multitudo tumultuaria collatis inter se sermonibus in theatrum concurret, et praetorem ad bellum gerendum Athenionem nominant. Et progressus in orchestram Peripateticus noster, Pythocleo (molli) quodam incesso, gratias egit Atheniensibus, his verbis concludens orationem : « Nunc vos ipsi duces estis vestrum : ego vero praesum. Quem si vestri viribus vos adjuveritis, tantumdem ego potero quam-

ἑαυτῶ τοὺς ἄλλους ἄρχοντας, ὧν ἠβούλετο ὑποβαλὼν τὰ ὀνόματα.

• Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας τύραννον αὐτὸν ἀναδείξας ὁ φιλόσοφος, καὶ τὸ τῶν Πυθαγορικῶν ἀναδείξας δόγμα περὶ τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ τί ἠβούλετο αὐτοῖς ἡ φιλοσοφία, ἣν ὁ καλὸς Πυθαγόρας εἰσηγήσατο, καθάπερ ἱστορήσει Θεόπομπος ἐν ὀγδόῃ Φιλιππικῶν καὶ Ἑρμιππος ὁ Καλλιμάχειος· εὐθέως καὶ οὗτος τοὺς μὲν εὖ φρονούντας τῶν πολιτῶν (παρὰ τὰ Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου δόγματα· ὡς ἀληθῆ εἶναι τὴν παρομιάν τὴν λέγουσαν, μὴ παιδί μάχαιραν) ἐκποδὼν εὐθέως ἐποίησατο, φύλακας δ' ἐπὶ τὰς πύλας κατέστησεν, ὡς νύκτωρ πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων, εὐλαβουμένους τὸ μέλλον, διὰ τῶν τειγῶν αὐτοὺς καυχήσαντας φεύγειν. Καὶ ὁ Ἀθηνίων ἱππείας ἐπαποστείλας, οὓς μὲν ἐφρόνευσεν, οὓς δὲ καὶ δεδεμένους κατήγαγε, δορυφόρους ἔχων πολλοὺς τῶν φρακτικῶν καλουμένων. Συνάγων δὲ καὶ ἐκκλησίας πολλάκις, τὰ Ῥωμαίων φρονεῖν προσποιεῖτο· καὶ πολλοῖς αἰτίας ἐπιτέρων, ὡς διαπεμπομένοις πρὸς τοὺς φυγάδας, καὶ νεωτερίζουσιν, ἐφρόνευεν αὐτούς· καὶ τὰς πύλας, τριάκοντα καταστήσας ἐφ' ἑκάστης, οὐτ' εἰστίναί τὸν βουλούμενον, οὐτ' ἐξίναί αἶα. Ἀνελάμβανε δὲ καὶ τὰς οὐσίας πολλῶν, καὶ τοσαῦτα χρήματα συνίθρουσεν, ὡς καὶ φρέατα πληρῶσαι πλεῖονα. Ἐξάπεσται δὲ καὶ ἐπὶ τὴν χώραν ὡς περ ὁδοιδόκους τῶν ἀποχωρούντων, οἵτινες αὐτοὺς ἀνῆγον ὡς αὐτόν· καὶ ἀκρίτους ἀπώλλυε, προσδασανίσας καὶ στρεβλώσας. Παλλοὺς δὲ καὶ προδοσίας δίκαε ἐπήγην, ὡς τοῖς φυγάσι

περὶ καθόδου συνεργῶσιν· ὧν οἱ μὲν διὰ τὸν φόβον πρὸ τῆς κρίσεως ἐφευγον, οἱ δ' ἐν τοῖς δικαστηρίοις κατεδικάζοντο, αὐτοῦ τὰς ψήφους φέροντος. Ἐνεργάσατο δ' ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων ἐνδειαν, κριθῖδια καὶ πυροὺς ὀλίγους διαμετρῶν. Ἐξέπεμπε δὲ καὶ ἐπὶ τῆς χώρας ὀπλίτας, τοὺς θηρεύουστας, εἴ τις τῶν ἀνακεχωρηκότων ἐντός ἐστι τῶν ὄρων ἢ τῶν Ἀθηναίων τις εἰς τὴν ὑπερίοριον ἀποδημεῖ· καὶ τὸν ληφθέντ' ἀπετυμπάνιζεν, ὧν ἐνίου καὶ προκατανάλισκε ταῖς βασάνοις. Ἐκέρυσσε τε, δύντος τοῦ ἡλίου πάντας οἰκουρεῖν, καὶ μετὰ λυχνοφόρου μηδὲνα φοιτᾶν.

Καὶ οὐ μόνον τὰ τῶν πολιτῶν διήρπαξεν, ἀλλ' ἤδη καὶ τὰ τῶν ξένων, ἐκτείνας τὰς χεῖρας καὶ ἐπὶ τὰ εἰς Δῆλον τοῦ θεοῦ χρήματα. Ἐκπέμφας γοῦν εἰς τὴν νῆσον Ἀπελλικῶντα τὸν Ἰγίον, πολίτην δὲ Ἀθηναίων γενόμενον, ποικιλώτατόν τινα καὶ ἀψίχορον ζῆσαντ' ἐβίον· ὅτε μὲν γὰρ ἐφιλοσόφει, καὶ τὰ περιπατητικὰ καὶ τὴν Ἀριστοτέλους βιβλιοθήκην καὶ ἄλλας συνηγόραζε συγνάς· ἦν γὰρ πολυχρήματος· τὰ τ' ἐκ τοῦ Μητρώου τῶν παλαιῶν αὐτόγραφα ψηφίσματα ὑφαίρουμένους ἐκτᾶτο, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων, εἴ τι παλαιὸν εἴη καὶ ἀπόθετον. Ἐφ' οἷς φωραθεὶς ἐν ταῖς Ἀθήναις ἐκινδύνευσεν ἂν, εἰ μὴ ἔφυγεν. Καὶ μετ' οὐ πολὺ πάλιν κατήλθε, θεραπεύσας πολλοὺς· καὶ συναπεγράφετο τῷ Ἀθηνίῳ, ὡς ἂν ἀπὸ τῆς αὐτῆς δὴ αἰρέσεως ὦντι. Ἀθηνίων δ' ἐπιλαθόμενος τῶν δογμάτων τῶν τοῦ περιπάτου, χοίνικα κριθῶν εἰς τέσσαρας ἡμέρας διεμέτρει τοῖς ἀνόστοις Ἀθηναίοις, ἀλεκτοριδῶν τροφήν, καὶ οὐκ ἀν-

tum vos simul omnes. » Hæc locutus, alios sibi magistratus cooptavit, propositis eorum quos voluerat nominibus.

Et paucis post diebus tyrannidem occupans philosophus, et quorsum tendenderit illis philosophia ea, quam præclarus introduxerat Pythagoras; quemadmodum Theopompus docuit octavo libro Rerum Philippicarum, et Hermippus Callimachi discipulus; continuo hic quoque, quicumque bene animati erant ex civibus (contra Aristotelis et Theophrasti præcepta; ex quo veritatem agnoscas proverbii, Ne gladium puero!) recta e medio sustulit, custodes vero ad portas locavit. Quo factum, ut Atheniensium multi, imminens metuentes periculum, noctu per muros loris sese demittentes profugerent: quos Athenio missis equitibus persecutus, partim occidit, partim victos retraxit: multos enim habebat satellites ex eorum genere, qui *cataphracti* (id est, undique armati) appellantur. Nonnumquam etiam convocatis concionibus, simulabat studium partium Romanarum [quo cognosceret aliorum voluntatem?]; multosque, crimine impacto quod ad profugos missarent, novisque rebus stunderent, morte afflicto; et, ad quamque portam triginta locatis satellitibus, neminem intrare portas aut egredi patiebatur. Multorum vero etiam facultates rapiebat, et tantam pecunie collegit vim, ut plures etiam puteos impleret. Emittebat quoque in circumiectam regionem obsessores viarum, et profugientium exploratores, qui eos ad ipsum retraherent: quos, indicta causa, inter tormenta et cruciatus necabat. Multos etiam

proditionis crimine in iudicium postulavit, quod exilibus reditum procurare stunderent: quorum alii timore ante iudicium profugerunt, alii in iudiciali foro, ipso suffragia rogante, condemnati sunt. Rerum etiam ad vitam necessariarum in urbe inopiam innox, vile hordeum et paululum tritici distribuens. Mittebat etiam in agros milites, pervestigaturos si quis vel eorum, qui profugissent, intra fines reperiretur, aut si quis Atheniensium extra fines proficisceretur: et qui deprehensus esset, is fustibus cæsus securi percutiebatur, ac nonnulli etiam ante in ipsis tormentis vitam finiebant. Denique per præconem edicebat, ut sub solis occasum quisque domi se teneret, et nemo ne cum lucerna quidem foras egrediretur.

Nec vero civium solum fortunas diripiebat, verum etiam peregrinorum; thesauris quoque Delii dei manum injiciens. Misit quippe in illam insulam Apellicontem, Teium genere, sed in civium numerum Atheniensium receptum; hominem qui vitam inconstantissimam et novi semper aliquid sectantem agebat. Fuit enim tempus quum philosopharetur, et Peripatetica omnia et Aristotelis bibliothecam aliasque multas coemeret: erat enim a pecunia abunde instructus. Tum vero et ex Magnæ Matris templo autographa veterum plebsicia et senatusconsulta surrepta, et ex aliis civitatibus, quidquid priscum et rarum ac reconditum esset, corraserat. Quo in furto deprehensus Athenis, capitis adiisset periculum, ni fuga evasisset. Sed non multo post, officiis et obsequiis demeritis multos, Athenas rediit; ibique consiliis cooptisque suffragatus est

ορώπων, αὐτοῖς διδοῦς. Ἀπελλικῶν δὲ, μετὰ δυνάμεισι
ἐξορμήσας εἰς Δῆλον, καὶ πανηγυρικῶς μάλλον ἢ στρα-
τιωτικῶς ἀναστρεφόμενος, καὶ προφυλακὴν ἀμελεστέ-
ραν πρὸς τὴν Δῆλον μερίσας, μάλιστα δὲ τὰ ἐξόπισθε
τῆς νήσου ἐάσας ἀφύλακτα, καὶ οὐδὲ χάρακα βαλλόμενος
ἐκοιμήσθαι. Τοῦτο δὲ ἐπὶ γνοῦς ὁ Ὀρόβιος, στρατηγὸς
Ῥωμαίων φυλάσσωσιν τὴν Δῆλον, φυλάξας ἀσέλγητον
νύκτα καὶ ἐκδιβάσας τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας, κοιμω-
μένους καὶ μεθύουσιν ἐπιπεσὼν, κατέκοψε τοὺς Ἀθη-
ναίους, καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν συστρατευμένους, ὡς βο-
σκήματα, ἐξακοσίους τὸν ἀριθμὸν, ἐζώργησε δὲ καὶ περὶ
τετρακοσίους. Καὶ ὁ καλὸς στρατηγὸς Ἀπελλικῶν ἔλαθε
φυγὼν ἐκ Δήλου. Πολλοὺς δὲ καὶ συμφυγόντας κατιδὼν
ὁ Ὀρόβιος εἰς ἐπαύλει, συγκατέφλεξεν αὐταῖς οἰκίαις,
καὶ πάντ' αὐτῶν τὰ πολιορκητικὰ ὄργανα σὺν τῇ ἑλε-
πόλει, ἣν εἰς Δῆλον ἐλθὼν κατεσκευάσει. Στήσας οὖν
τρόπαιον ἐπὶ τῶν τόπων ὁ Ὀρόβιος, καὶ βωμὸν, ἐπέ-
γραψε.

Τούτους θανόντας ἔχει ξείνους τάφος, οἱ περὶ Δῆλον
μαρτυρούμενοι ψυχὰς ὥλεσαν ἐν πελάγει,
τὴν ἱερὰν ὅτε νῆσον Ἀθηναῖοι κεράζον,
κοινὸν Ἀρῇ βασιλεῖ Καππαδόκων θέμενοι.

De Athenione vel potius Aristione, vid. Plu-
tarch. Sulla c. 12. 13. 23, Moral. p. 809, E; Ap-
pianus Mithrid. c. 28 (qui Posidonium inspexisse
videtur); Pausanias I, 20, 3; Strabo IX, 398;
Eutrop. V. 3. Res pertinet ad a. 87 et 86.

FRAGMENTA SEDIS INCERTÆ.

42.

Plutarch. Marius c. 1 : Γαίου Μαρίου τρίτον οὐκ
ἔχοντα εἰπεῖν ὄνομα, καθάπερ οὐδὲ Κοίντου Σεργίου
τοῦ κατασχόντος Ἰβηρίαν οὐδὲ Λευκίου Μομφίου τοῦ
Κόρινθον ἐλόντος. Ὁ γὰρ Ἀχαϊκὸς τούτω γε τῆς πρᾶ-

Athenionis, ob sectæ societatem. At Athenio, Lycei præ-
cepta obitus, chenicem hordei in quattuor dies dimetieba-
tur stolidis Atheniensibus, gallinarum eis dans pabulum,
non alimentum hominum. Apellicon vero, postquam cum
exercitu Delum trajecit, tanquam ludos et festa celebrans
magis, quam ut belli dux, ibi agebat : stationibus adversus
urbem negligentius collocatis; ea maxime insulæ parte,
quæ a tergo erat, prorsus sine custodia relicta; ne castris
quidem vallo munitis, secure dormiebat. Quo cognito,
Orbitus, prætor Romanorum [Orobium scriptor Græcus
vocat], qui Delum urbem præsidio tenebat, observata
nocte illeni, eductis suis militibus dormientes ebriosque
adortus, pecudum more Athenienses et qui cum illis arma
sociaverant trucidavit, sexcentos numero; ad quadringen-
tos vero vivos cepit. Præclarus dux Apellico clam fuga ex
insula se eripuit. Orbitus vero, quem multos in villas con-
fugisse intellexisset, simul cum ædificiis eos cremavit;
cunctasque machinas ad oppugnandam urbem paratas,
cum helepoli quam Delum profectus Apellico construxerat,
igne absumpsit. Igltur erecto eisdem in locis tropæo et ara,
hos versiculos Orbitus aræ inscripsit :

Defunctos hoc sepulcrum habet, qui Del

ἔσας ἐπώνυμον γέγονεν, ὡς ὁ Ἀφρικανὸς Σχηπτίων καὶ
ὁ Μακεδονικὸς Μετέλλω. Ἐξ οὗ καὶ μάλιστα Πο-
σειδώνιος ἐλέγγειν οἰεῖται τοὺς τὸ τρίτον ὄνομα Ῥω-
μαίοις κύριον εἶναι νομίζοντας, οἷον τὸν Κάμειλλον καὶ
τὸν Μάρκελλον καὶ τὸν Κάτωνα· γίνεσθαι γὰρ ἀν-
ωνύμους τοὺς ἀπὸ μόνων τῶν δυνεῖν προσαγορευομένους.
Λανθάνει δὲ αὐτὸν, ὅτι τούτω τῷ λόγῳ πάλιν αὐτὸς
ἀνωνύμους ποιεῖται τὰς γυναῖκας· οὐδεμίᾳ γὰρ γυναῖ-
κί τίθεται τῶν ὀνομάτων τὸ πρῶτον, ὅπερ οἰεῖται κυρίως
ὄνομα Ῥωμαίοις ὑπάρχειν ὁ Ποσειδώνιος.

43.

Id. Marcell. c. 1 : Μάρκον δὲ Κλαύδιον τὸν πεντά-
κισ ὑπατεύσαντα Ῥωμαίων Μάρκου μὲν υἱὸν γενέσθαι
λέγουσι, κληθῆναι δὲ τῶν ἀπὸ τῆς οἰκίας πρῶτον Μάρ-
κελλον, ὅπερ ἐστὶν Ἀρήμιον, ὡς φησι Ποσειδώνιος. Ἦν
γὰρ τῇ μὲν ἐμπειρίᾳ πολεμικὸς, τῷ δὲ σώματι ῥωμα-
λέος, τῇ δὲ χειρὶ πλήκτης, τῇ δὲ φύσει φιλοπόλεμος καὶ
τούτω δὴ πολὺ τὸ γαῦρον ἀγέρωχον ἐπιφαίνων ἐν ταῖς
ἀγῶσι, τῷ δὲ ἄλλῳ τρόπῳ σώφρων, φιλόανθρωπος, ἑλ-
ληνικῆς παιδείας καὶ λόγων ἄχρι τοῦ τιμᾶν καὶ θαυμά-
ζειν τοὺς κατορθοῦντας ἐραστής, αὐτὸς δὲ ὑπ' ἀσχολιῶν
ἐφ' ὅσον ἦν πρόθυμος ἀσχέσαι καὶ μαθεῖν οὐκ ἐξικόμενος
πρῶτον] hoc falsum. Vide interpretes ad h. l.
Ceterum quæ de hoc Marcello e Posidonio asse-
runtur, ea per excursum exposita fuerint iis locis,
ubi de M. Marcello, Posidonii patrono, sermo
erat, nisi forte statuas peculiari scriptione Posido-
nium de celeberrimo patroni proavō egisse.

44.

Idem Fab. Max. c. 19, Fabium Maximum et
Marcellum, contra Hannibalem duces, hunc manu
promptum, illum lentum et cunctatorem, inter se

pugnantes, vitam ad mare amiserunt :
sanctam quum insulam Athenienses vastarent,
Marte cum Cappadocum rege communicato.

42.

Caii Marii tertium nomen non exstat, sicuti neque
Q. Sertorii, ejus qui Hispaniam obtinuit, neque L. Mammi,
a quo Corinthus deleta est. Quod enim hic Achaicus dicitur,
id a re gesta cognomentum ei est factum, sicut Africani
Scipioni et Macedonici Metello. Hoc argumento Posidonius
potissimum refutari eos censet, qui tertium nomen Romanis
proprium esse putant, Camillum verbi causa, Marcellum,
Catonem : nempe ea ratione effici ait, ut quibus duo tan-
tum nomina essent, si nomine vero carerent. Atqui is non
sensit hac ratione simul et illud astrui, nullam mulierem
habere nomen : quandoquidem inter genera ista nomen
primum quod Posidonius nomen proprium Romanis esse
arbitratur, nulli mulieri imponitur.

43.

M. Claudium, qui consul Romanorum quinquies fuit,
Marci filium fuisse perhibent : primoque ei ex ea familia
Marcelli cognomen fuisse, quod, auctore Posidonio, a Marte
deductum, bellicosum significat. Erat enim et peritus et

componens, ait : Διὸ τοῦτον μὲν ὁ Ποσειδώνιος φησι θυρεὸν, τὸν δὲ Μάρκελλον ξίφος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλεῖσθαι, κίρναμένῃ δὲ τὴν Φαβίου βεβαίωτητα καὶ ἀσφάλειαν τῇ Μαρκελλοῦ συνθηγαί σωτήριον γενέσθαι τοῖς Ῥωμαίοις.

Idem Marcell. c. 9 : Ἐπὶ τὸν Μάρκελλον ἀφείρων καὶ τὸ θαρραλέον αὐτοῦ καὶ δραστήριον πρὸς τὴν ἐκείνου (Φαβίου) κεραυνόντες καὶ ἀρμόττοντες εὐλάβειαν καὶ πρόνοιαν ποτὲ μὲν ἀμφοτέρους ἅμα χειροτονοῦντες ὑπάτους, ποτὲ δὲ ἐν μέρει τὸν μὲν ὑπατον, τὸν δὲ ἀνθύπατον ἐξέπεμπον. Ὁ δὲ Ποσειδώνιος φησι τὸν μὲν Φάβιον θυρεὸν καλεῖσθαι, τὸν δὲ Μάρκελλον ξίφος.

45.

Idem Marcell. c. 19 : Ὅτι μέντοι Μάρκελλος ἔλατσε καὶ τὸν αὐτῆρα τοῦ ἀνδρὸς (Ἀρχιμήδους) ἀκυστράφη καθάπερ ἑναγῇ, τοὺς δὲ οἰκείους ἀνευρών ἐτίμησεν, ὁμολογεῖται.

C. 20. Τῶν δὲ Ῥωμαίων τοῖς ἐκτὸς ἀνθρώποις δεινῶν μὲν εἶναι πόλεμον μεταχειρίσασθαι καὶ φοβερῶν εἰς χεῖρας εἶθ' ἐλθεῖν νομιζομένων, εὐγνωμοσύνης δὲ καὶ φιλανθρωπίας καὶ ὁλως πολιτικῆς ἀρετῆς ὑποδείγματα μὴ δεδωκότων, πρῶτος δοκεῖ τότε Μάρκελλος ὑποδείξει τοῖς Ἕλλησι δικαιοτέρους Ῥωμαίους. Οὕτω γὰρ ἐχρήτο τοῖς συμβάλλουσι καὶ τοσαύτας πόλεις καὶ ἰδιώτας αὐεργέτησαν, ὥστε εἰ τι περὶ Ἐνναν ἢ Μεγαρεῖς ἢ Συρακοσίους ἔργον ἦν εἰργασμένον οὐκ ἐπιεικὲς αὐτοῖς, τοῦτο τῶν πεπονηθέντων αἰτία μάλλον ἢ τῶν πεποιηκότων δοκεῖν γεγονέναι. Μνησθήσομαι δὲ ἐνὸς ἀπὸ πολλῶν. Πόλις ἐστὶ τῆς Σικελίας Ἐγγύιον οὐ μεγάλη, ἀρχαία δὲ πᾶν καὶ διὰ θεῶν ἐπιφάνειαν ἐνδοξος, ἃς καλοῦσι

Ματέρας. Ἰδρυμα λέγεται Κρητῶν γενέσθαι τὸ ἱερόν· καὶ λόγος τινὰς ἐδείκνυσαν καὶ κράνη χαλκᾶ, τὰ μὲν ἔχοντα Μηριόνην, τὰ δὲ Οὐλίξου, τοῦτέστιν Ὀδυσσεύς, ἐπιγραφὰς, ἀναταθεικότων ταῖς θεαῖς. Ταύτην προθυμότητα καρχηδονίζουσαν Νικίας, ἀνὴρ πρῶτος τῶν πολιτῶν, ἐπειθε μεταθέσθαι πρὸς Ῥωμαίους, ἀναφανδὸν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις παρρησιαζόμενος καὶ κακῶς φρονούντας ἐξελέγχων τοὺς ὑπεναντίους. Οἱ δὲ φοβούμενοι τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὴν δόξαν ἐβουλεύσαντο συναρπάσαι καὶ παραδοῦναι τοῖς Φοίνιξιν. Αἰσθόμενος οὖν ὁ Νικίας ἤδη καὶ παραφυλαττόμενος ἀδήλως ἑαυτὸν ἐξέφερον ἐν φανερῷ λόγους περὶ τῶν Ματέρων ἀνεπιτηδείους καὶ πολλὰ πρὸς τὴν νομιζομένην ἐπιφάνειαν καὶ δόξαν ὡς ἀπιστῶν καὶ καταφρονῶν ἔπραττεν, ἡδομένων τῶν ἐχθρῶν, ὅτι τὴν μεγίστην αἰτίαν αὐτὸς ἐφ' ἑαυτὸν ὧν πείσεται παρείχε. Γεγονότων δὲ τῶν πρὸς τὴν σύλληψιν ἐτοίμων, ἦν μὲν ἐκκλησία τῶν πολιτῶν, ὁ δὲ Νικίας μεταξύ τι λέγων καὶ συμβουλευόμενος πρὸς τὸν δῆμον ἐξαίφνης ἀφῆκεν εἰς τὴν γῆν τὸ σῶμα καὶ μικρὸν διαλιπὼν, ὅσον εἰδὸς, ἡσυχίας σὺν ἐκπλήξει γενομένης, τὴν κεφαλὴν ἐπάρας καὶ περιενεγχὼν ὑποτρόμῳ φωνῇ καὶ βαρεῖα κατὰ μικρὸν συντείνων καὶ παροξύνων τὸν ἦχον, ὡς εὖρα φρίκη καὶ σιωπῇ κατεχόμενον τὸ θέατρον, ἀπορρίψας τὸ ἱμάτιον καὶ περιρρηξάμενος τὸν χιτωνίσκον ἡμίγυμνος ἀναπηδήσας ἔθεε πρὸς τὴν ἐξοδὸν τοῦ θεάτρου βοῶν ὑπὸ τῶν Ματέρων ἐλαύνεσθαι. Μηδενὸς δὲ τολμῶντος ἀψάσθαι μηδὲ ἀπαντήσαι διὰ δεισιδαιμονίαν, ἀλλ' ἔκτροπομένων, ἐπὶ τῇς πύλας ἐξέδραμεν οὔτε φωνῆς τινας οὔτε κινήσεως πρεπούσης δαιμονῶντι καὶ παραφρονούντι φεισάμενος. Ἡ δὲ γυνὴ συνειδυῖα καὶ συντεχνάζουσα τῷ ἀνδρὶ λα-

belliæ, et corpore robusto et manu promptus, et natura belli cupidus, ideoque in certaminibus alacrem se et ferocem ostendebat : moribus fuit honestis et humanus; Græcam disciplinam ac litteras eo usque colebat, ut qui in his excellerent in admiratione et honore haberet, ipse negotiis impeditus, ne tantum, quantum cupiebat, studii et exercitationis illis impenderet.

44.

Itaque Fabio scripti, Marcello gladii nomen tribui a Romanis solum Posidonius tradit : ac Fabii in tutis consiliis constantiam, Marcelli consuetudine temperatam, salutarem Romanis fuisse.

45.

Id quidem in confesso est, indoluisse ea re (cæde Archimedis) Marcellum, percussoremque ut sceleratum hominem fuisse abominatum, compertosque Archimedis necessarios honoribus affecisse. Enimvero quum Romani exteris adhuc bello tantum gerendo strenui pugnaque terribiles viderentur, nequedum æquifatis, humanitatis, civiliumque omnino virtutum specimina aliquot exhibuissent : primus Marcellus videtur Græcis ostendisse, esse justiores, quam crederentur, Romanos. Ita enim eos, quibuscum res ipsa erat, tractavit totque ejus in civitates et privatos homines existerunt beneficia, ut, si quid durius Ennensibus, Megarensibus, Syracusanisve acciderit, non magis hoc iis qui

fecissent, quam qui passi essent, ascribi potuerit. De multis unum proferam. Oppidum est Siciliae non magnum, nomine Engyium, perantiquum tamen et ob deas, quas Matres vocant, ibi visas celebre. Templum ibi a Cretensibus positum ferunt : ostentabanturque hastæ et galeæ æneæ, Merionis et Ulixæ, id est Ulyssis, inscriptione, qui eas deas dedicassent. Ejus cives quum impense rebus Carthaginiensium faverent, Nicias, primi inter eos ordinis, suavit ut Romanis accederent, libere in concionibus adversarios male sentire coarguens : at hi gloriam viri et potentiam timentes, statuerunt correptum eum Poenis tradere. Nicias ubi jam occulte se custodiri sensit, de Matribus sermones in publicum extulit illicitos, multa in eorum numinum contemptum egit, tanquam diffidens et contemnens quæ de eorum præsentia et majestate ferebantur. Gratum id inimicis fuit, quod ille maximam sui male tractandi causam ultro præberet. Jam ergo omnibus ita comparatis, ut ei manus injicerent, convocatisque in concionem tum civibus, Nicias ad populum verba faciens, subito ad terram corpus dimisit, parumque moratus, ut par est, silentio cum stupore facto, inde levato capite ac circumactio, tremula voce ac gravi primum, deinde sensim eam intendens atque exacuens, ut vidit horrore et silentio occupatam concionem, projecta toga ac dilacerata tunica, seminudus exsiluit et ad exitum theatri se proripuit, agitari se a Matribus clamans.

βοῦσα τὰ παῖδια πρῶτον μὲν ἐκείνους προεκυλινδεῖτο τοῖς μεγάρους τῶν θεῶν, ἔπειτα πλανώμενον ἐκείνων προσποιουμένην ζητεῖν κυλούστος οὐδενὸς ἀσφαλῶς ἀπῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως. Καὶ διεσώθησαν μὲν οὕτως εἰς Συρακούσας πρὸς Μάρκελλον· ἐπεὶ δὲ πολλὰ τοὺς ἑγγυίους ὑβρίσαντας καὶ πλημμελήσαντας ἐλθὼν Μάρκελλος ἔδωκε πάντας ὡς τιμωρησόμενος, ὃ δὲ Νικίας ἐδάκρυσε παρестῶς, τέλος δὲ χειρῶν καὶ γονάτων ἀπτόμενος παρητεῖτο τοὺς πολίτας ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀρξάμενος, ἐπικλασθεὶς ἀφῆκε πάντας καὶ τὴν πόλιν οὐδὲν ἡδίκησε, τῷ δὲ Νικίᾳ χώραν τε πολλὴν καὶ δωρεὰς πολλὰς ἔδωκε. Ταῦτα μὲν οὖν Ποσειδώνιος ὁ φιλόσοφος ἰστόρησε.

46.

Plutarch. ibid. c. 30 : Ἦν δὲ ἀνάθημα Μαρκελλοῦ δῖχα τῶν ἐν Ῥώμῃ γυμνάσιον μὲν ἐν Κατάνῃ τῆς Σικελίας, ἀνδριάντες δὲ καὶ πίνακες τῶν ἐκ Συρακουσῶν ἐν τε Σαμοθράκῃ παρὰ τοῖς θεοῖς, οὓς Καθεύρους ὠνόμαζον, καὶ περὶ Αἰνῶν ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς. Ἐκεῖ δὲ αὐτοῦ τῷ ἀνδριάντι τοῦτ' ἦν ἐπιγεγραμμένον, ὡς Ποσειδώνιος φησι, τὸ ἐπίγραμμα·

Οὗτος τοι Ῥώμης ὁ μέγας, ἔξενε, πατρίδος ἀστήρ,
Μάρκελλος κλεινῶν Κλαύδιος ἐκ πατέρων,
ἐπτάκι τὰν ὑπάταν ἀρχὴν ἐν Ἀρῇ φυλάξας,
καὶ πολὺν ἀντιπάλων ἐγκατέχευε φόνον.

Τὴν γὰρ ἀνθύπατον ἀρχὴν, ἣν δις ἤρξε, ταῖς πέντε προσκατ' ἰθὺς ὑπατείαις ὃ τὸ ἐπίγραμμα ποιήσας.

Ita quum attingere eum aut occurrere religioni omnes ducerent ac de via decederent, ad portas urbis procurrit, neque voci neque motui, quales divino furore concitum edere par est, pepercit. Atque uxor rei conscia, maritique artibus subserviens, liberis secum acceptis, primum supplicem se ad dædum ædem devolvit: deinde errantem maritum quærere se simulans, nemine obstante, tuto urbe excessit. Hac arte usi, Syracusas ad Marcellum salvi pervenerunt. Marcellus autem Engyinos, multis eorum injuriis et delictis lacessitus, superveniens omnes sumendi causa supplicii quum vinxisset, Nicias assistens flevit, ac tandem manus et genua Marcelli tangens pro civibus, ac primo quidem loco pro inimicis suis, deprecatus est: cuius precibus fractus Marcellus omnes dimisit, neque quicquam mali civitati fecit; Niciam vero agro multo donisque splendidis honoravit. Hæc Posidonius philosophus memorie prodidit.

46.

Præter ea, quæ Romæ dedicarat, Marcelli monumenta erant gymnasium Catanæ in Sicilia, statuæ et tabulæ de Syracusanis in Samothrace apud deos, quos Cabiros nuncupant, et in Minervæ templo apud Lindum. Ibi hoc epigramma statuæ ejus fuisse ascriptum, Posidonius refert;

Ille, hospes, patriæ sidus memorabile Romæ,
Marcellus clavis Claudius a proavis,
Terque quaterque tulit bella in Mavortii fasces
Consulis, hostili cæde mædelaens.

Hujus enim carminis auctor duos proconsulatus quinque annumeravit consulatibus.

47.

Plutarch. Brut. c. 1: Τὸ δὲ πατρῶον γένος (Μάρκου Βρούτου) οἱ διὰ τὸν Καίσαρος φόνον ἐχθραν τινὰ καὶ δυσμένειαν ἀποδεικνύμενοι πρὸς Βρούτον οὐ φασιν εἰς τὸν ἐκβαλόντα Ταρκυνίους ἀντίκειν· οὐδὲν γὰρ ἐκείνῳ λειψθῆναι γένος ἀνελόντι τοὺς υἱούς, ἀλλὰ ὁμότην τοῦτον, οἰκονόμου υἱὸν ὄντα Βρούτου, ἄρτι καὶ πρῶτον εἰς ἀρχοντα προελθεῖν. Ποσειδώνιος δ' ὁ φιλόσοφος τοὺς μὲν ἐνηλικίους φησὶν ἀπολέσθαι τοῦ Βρούτου παῖδας, ὡς ἰστόρηται· τρίτον δὲ λειψθῆναι νήπιον, ἀφ' οὗ τὸ γένος ὠρμήσθαι· καὶ τῶν γε καθ' αὐτὸν ἐκ τῆς οἰκίας γεγονότων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἀναφέρειν ἐνίους πρὸς τὸν ἀνδριάντα τοῦ Βρούτου τὴν ὁμοιότητα τῆς ἰδέας. Eadem leguntur in Crameri Anecd. Parisin. II, p. 20.

Sequuntur fragmenta geographici ut plurimum argumenti.

48.

Strabo III, p. 147, postquam de metallorum in Turditaniam copia et præstantia dixerat, pergit ita: Ποσειδώνιος δὲ, τὸ πλῆθος τῶν μεταλλῶν ἐπαίων καὶ τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἀπέχεται τῆς συνθήκης ῥητορείας, ἀλλὰ συνενθουσιᾷ ταῖς ὑπερβολαῖς. Οὐ γὰρ ἀπιστεῖν τῷ μύθῳ φησὶν, ὅτι τῶν δρυμῶν ποτε ἐμπρησθέντων ἢ γῇ ταχέως, ἅτε ἀργυρίτις καὶ χρυσίτις, εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξέζεσε διὰ τὸ πᾶν ὄρος καὶ πάντα βουνὸν ὑπὲρ εἶναι νομίσματος ὑπὸ τινος ἀφρόνου τύχης σπενρευμέ-

47.

Paternum genus nonnulli, qui cum Bruto ob interemptum Cæsarem inimicitias habuerunt eumque oderunt, negant ad eum Brutum pertinere, qui reges ejecerit, quippe ei necatis filiis nullam relictam prolem, sed hunc Brutum cujusdam filium Bruti dispensatoris plebeium non ita pridem ad magistratus dignitatem se extulisse. Posidonius autem adultos jam Bruti filios, ita ut narratur, a patre occisos affirmat, relictum autem tertium adhuc infantem, et ab eo Brutorum genus propagatum, et vero quosdam qui eo genere orti essent viros illustres suoque vixissent tempore, similitudinem formæ in statua prisci Bruti expressam facie sua retulisse.

48.

Posidonius multitudinem metallorum laudans et præstantiam, non abstinere solita sibi sermonis exornatione, sed nimis amplificationibus quasi instinctu quodam poetico rapitur. Ait enim se fidem huic fabulæ non derogare, quod nemoribus aliquando inflammatis, terra argento auroque abundans liquefacta in superficiem ea metalla effervescente ejecerit; quia omnis mons et omnis collis locupletissimæ cujusdam fortunæ dono sit numismatis materia cumulat: omninoque, ait, videns aliquis ista loca, dixerit thesauros esse perennes naturam, aut principatus ærarium perpetuum: non enim dives modo, inquit, terra illa est, sed et infra se opes habet conditas: et revera apud istos homines infra terram non Hades, sed Pluto (sive Dis quasi dives) habitat. Sic ille oratione omnibus rhetorices numeris absoluta

νην. Καθόλου δ' ἂν εἶπε, φησὶν, ἰδὼν τις τοὺς τόπους, θησαυροὺς εἶναι φύσεως ἀνάσους ἢ ταμείων ἡγεμονίας ἀνέκλειπτον· οὐ γὰρ πλουσία μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπόπλουτος ἦν, φησὶν, ἡ χώρα, καὶ παρ' ἐκείνοις ὡς ἀληθῶς τὸν ὑποχθόνιον τόπον οὐχ ὁ Ἄδης, ἀλλ' ὁ Πλούτων κατοικεῖ. Τοιαῦτα μὲν οὖν ἐν ὥραίῳ σχήματι εἶρηκε περὶ τούτων, ὡς ἂν ἐκ μετάλλου καὶ αὐτὸς πολλῶν χρώμενος τῷ λόγῳ. Τὴν δ' ἐπιμέλειαν φράζων τὴν τῶν μεταλλευόντων παρατίθεται τὸ τοῦ Φαληρέως, ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν ἀργυρείων οὕτω συντόνως ὀρύττειν τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἂν προσδοκῶντας αὐτὸν ἀνάξειν τὸν Πλούτωνα· καὶ τούτων οὖν ἐμφανίζει παραπλησίαν τὴν σπουδὴν καὶ τὴν φιλεργίαν, σχολιάς τεμνόντων καὶ βαθείας τὰς σύριγγας, καὶ πρὸς τοὺς ἐν αὐταῖς ἀπαντῶντας ποταμοὺς πολλὰκις τοῖς Αἰγυπτίοις ἀντιτιλούντων κοχλίας· τὸν δόλον (τὸ δὲ λοιπὸν;) οὐ ταῦτ' εἶναι τούτους που καὶ τοῖς Ἀττικοῖς, ἀλλ' ἐκείνοις μὲν αἰνίγματι ἰοικέται τὴν μεταλλείαν ὅσα μὲν γὰρ ἀνέλαβον, φησὶν, οὐκ ἔλαβον, ὅσα δὲ εἶχον, ἀπέβαλον· τούτοις δ' ὑπεράγαν λυσιστελῆ, τοῖς μὲν χαλουργοῖς τέταρτον μέρος ἐξάγουσι τῆς γῆς τὸν χαλκόν, τοῖς δὲ ἀργυρεούσι τῶν ἰδιωτῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις Εὐδοικὸν τάλαντον ἐξαίρουσι. Τὸν δὲ καττιτέρον οὐκ ἐπιπολῆς εὕρισκεσθαι φησὶν, ὡς τοὺς ἱστορικοὺς ὀρυλεῖν, ἀλλ' ὀρύττεσθαι· γεννᾶσθαι δ' ἐν τε τοῖς ὑπὲρ τοὺς Λυσιστανούς βαρβάρους καὶ ἐν ταῖς Καττιτερίσι νήσοις, καὶ ἐκ τῶν Βρεττανικῶν δὲ εἰς τὴν Μασσαλίαν κομίζεσθαι. Ἐν δὲ τοῖς Ἀρτάβοις, οἱ τῆς Λυσιστανίας ὕστατοι πρὸς ἄρκτον καὶ ὅσιν εἰσὶν, ἐξανθεῖν φησὶ τὴν γῆν ἀργυρίῳ, καττιτέρῳ, χρυσίῳ λευκῷ· ἀργυρομιγὲς γὰρ ἐστὶ· τὴν δὲ γῆν ταύτην φέρειν τοὺς ποταμούς· τὴν δὲ σκαλίσι τὰς γυναικᾶς διαμύσας πλύνειν ἐν ἡθητηρίοις πλεκτοῖς ἐπὶ χίστην. Οὗτος μὲν περὶ τῶν μετάλλων τοιαῦτ' εἶρηκε.

Ex Posidonio suam de Iberiæ metallis narrationem mutuatus est Diodorus V, 37 sqq. iisdem fere quibus Strabo interdum verbis usus : e. g. cap. 37 init. : Μεγάλην δ' ἔχει παραλλαγὴν τὰ μέταλλα ταῦτα συγκρινόμενα τοῖς κατὰ τὴν Ἀττικὴν. Ἐκεῖνα μὲν γὰρ οἱ μεταλλεύοντες καὶ τῆς ἐργασίας μεγάλας προϊέμενοι δαπάνας ἢ μὲν ἤλπισαν ἐνίοτε λαβεῖν οὐκ ἔλαβον, ἢ δ'

εἶχον ἀπέβαλον, ὥστε δοκεῖν αὐτοὺς ὥσπερ αἰνίγματος τρόπον ἀτυχεῖν. (De ænigmate isto v. Homer. Vit. c. 35.) Idem cap. 38, 4 : Γίνεται δὲ καὶ καττιτέρος ἐν πολλοῖς τόποις τῆς Ἰβηρίας, οὐκ ἐξ ἐπιτολῆς εὕρισκόμενος, ὡς ἐν ταῖς ἱστορίαις τινὲς τεθρυλήκασιν, ἀλλ' ὀρυττόμενος κτλ.

Ad verba Strabonis δτι τῶν δρυμῶν κτλ. cf. Seneca Epist. 90 : *In hoc quoque dissentio (a Posidonio), sapientes fuisse, qui ferri metalla et æris invenerunt, quum incendio silvarum adusta tellus in summo venas jacentes liquefacta fudisset*. Hæc sicuti reliqua quæ Seneca l. l. e Posidonio affert, ex capite de philosophia omnium rerum inventrice desumpta sunt. Quem locum Posidonius in opere Προσπρεπτικᾷ inscripto tractasse videtur.

Historiarum locum, quem Strabo mettigit, Athenæus quoque ante oculos habuit lib. VI, p. 233, D; ubi, postquam Zenonis sententiam de divitiis exposuisset, quo essent loco habendæ, ut neque expetendæ neque fugiendæ, sed in numero τῶν ἀδιαφόρων essent, subjicit : Οὐδὲν γὰρ ἡ φύσις ἐκέδληκεν ἐκ τοῦ κόσμου τῶν εἰρημένων, ἀλλ' ἐποίησεν ὑπογείους αὐτῶν φλέβας, πολὺπονον καὶ χαλεπὴν ἐχούσας ἐργασίαν, ὅπως οἱ περὶ ταῦτα σπουδάζοντες ὀδυνώμενοι μετίωσι τὴν κτῆσιν, καὶ οὐχ οἱ μεταλλεύοντες μόνοι, ἀλλὰ καὶ οἱ τὰ μεταλλευθέντα συναγείροντες μυρίοις μόθοις θηρεύωσι τὴν περιδλεπτον ταύτην πολυκτησίαν. Δείγματος μὲν οὖν χάριν *** ἐπεὶ περ ἐπιπόλαιον αὐτῶν ἐστὶ τὸ γένος, εἴ γ' ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς οἰκουμένης καὶ ποτάμια τὰ τυχόντα ψήγματα χρυσοῦ καταφέρει, καὶ ταῦτα γυναῖκες καὶ ἀνδράζοντες ὀδυνώμενοι σὺν ταῖς ἡμμοῖς ὑποψήχοντες διιστάσιν, καὶ πλύναντες ἀγούσιν ἐπὶ τὴν χώνην, ὡς παρὰ τοῖς Ἑλλοιτοῖς φησὶν ὁ ἐμὸς Ποσειδώνιος, καὶ ἄλλοις τοῖς τῶν Κελτῶν. Καὶ τὰ τε πάσαι μὲν Ῥιπαῖα καλούμενα ὄρη, εἴθ' ὕστερον Ὀλβια προσαγορευθέντα, νῦν δὲ Ἀλπια (ἐστὶ δὲ τῆς Γαλατίας) αὐτομάτως ὕλης ἐμπρησθείσας ἀργύρῳ διερρῦν. Τὸ μὲντοι γε πολὺ τοῦτο βαθείαις καὶ κακοπάθοις μεταλλείαις εὕρισκται κατὰ τὸν Φαληρέα Δημήτριον, ἐλπιζούσης τῆς πλεονεξίας ἀνάξειν ἐκ τῶν μυθῶν τῆς γῆς αὐτὸν τὸν Πλούτωνα. Χαριεντιζόμενος γοῦν

de his rebus loquitur, quasi ex metallis et ipse copiosa verba extulerit. Diligentiam porro fodientium indicans Phalerei (Demetrii) illud dictum adducit, qui de Atticis metallis dixerat tanta assiduitate homines ibi fodere, ac si sperarent se ipsum Plutonium (sive Ditem) eruturos; atque nunc Turdetanorum similem demonstrat industriam laborandique studium, qui profundos obliquosque agant cuniculos, et fluvios, qui sæpe in istis occurrunt, exhauriant Ægyptiis cochleis. Ceterum non idem evenire his atque Atticis : nam apud hos metallica opera simile quippiam habere ænigmati illius : quæ enim adepti fuerint, inquit, Athenienses, ea non percepissent, quæ autem habuissent, amisissent. Turdetanis vero illa incredibile in modum prosunt : nimirum

æris opificibus æs, quod quadrans est glebæ effossæ, eruentibus; qui autem argentifodinas possident, triduo Euboicum talentum efferentibus. Addit porro stannum non, ut historici divulgaverunt, in superficie terræ inveniri, sed effodi; nasci autem apud barbaros qui supra Lusitaniam degunt, et in Cassiteridibus insulis; ex Britannicis quoque Massiliam afferri. Apud Artabros autem, qui Lusitaniam versus occasum et septentrionem ultima habent, efflorescere ait terram argento, stanno, auro albo : est enim hoc permixtum argento : hanc terram fluvii deferri, et a mulieribus sarculis exhauriri, lavarique in colis textis in modum cistæ. Hæc ille de his metallis retulit.

φῆσιν ὅτι « Πολλὰκις καταναλώσαντες τὰ φανερά τῶν ἀδελῶν ἕνεκα, ἃ μὲν ἐμελλον, οὐκ ἔλαβον, ἃ δ' εἶχον, ἀπέβαλον, ὥσπερ αἰνίγματος τρόπον ἀτυχοῦντες. » Λακεδαιμόνιοι δ' ὑπὸ τῶν ἐθνῶν κωλυόμενοι εἰσφέρειν εἰς τὴν Σπάρτην, ὡς ὁ αὐτὸς ἱστορεῖ Ποσειδώνιος, καὶ πᾶσθαι ἄργυρον καὶ χρυσόν, ἐκτῶντο μὲν οὐδὲν ἤττον, παρακατετίθεντο δὲ τοῖς ὁμόροις Ἀρκάσιν· εἴτα πολεμίους αὐτοὺς ἔσχον ἀντὶ φίλων, ὅπως ἀνυπεύθυνον τὸ ἀπίστον διὰ τὴν ἔχθραν γένηται. Τῷ μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνι τὸν πρότερον ἐν τῇ Λακεδαίμονι χρυσόν καὶ ἄργυρον ἱστοροῦσιν ἀνατεθῆναι, δημοσίᾳ δὲ εἰς τὴν πόλιν Λυσάνδρῳ εἰσαγαγόντα πολλῶν κακῶν αἴτιον γενέσθαι. Γύλιππον γοῦν, τὸν Συρακοσίους ἐλευθερώσαντα, ἀποθανεῖν ἀποκατερήσαντα λόγος, καταγινωσθέντα ὑπὸ τῶν ἐφόρων νοσησάμενον ἐκ τοῦ Λυσανδρείου χρήματος. Τοῦ δὲ ἀνατιθεμένου θεῷ καὶ συγχωρουμένου δήμῳ, καθάπερ κοσμημάτων καὶ κτήματος, οὐ βῆδιον ἦν τὸν θνητὸν ὀλίγων γενέσθαι.

Quæ deinceps apud Athenæum de Gallis Cordistis similia traduntur, ea item Posidonio debere statuit Bakius p. 169. Quod addubitaverim, quum non conveniant iis quæ Strabo e Posidonio refert IV, p. 188. Ex Athenæi loco nonnulla excerpit Eustathius p. 1485, 63 sqq.

49.

Strabo III, p. 157 : Μετὰ ταύτην (τὴν τῶν Ἐξιτανῶν πόλιν) Ἀδδῆρα, Φοινίκων κτίσμα καὶ αὐτή. Ὑπὲρ δὲ τῶν τόπων ἐν τῇ θρενῇ δέικνυται Ὀδύσσεια καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἐν αὐτῇ, ὡς Ποσειδωνίος τε εἶρηκε καὶ Ἀρτεμίδωρος καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός, ἀνὴρ ἐν τῇ Τουρδητανίᾳ παιδεύσας τὰ γραμματικὰ καὶ περιήγησιν τινὰ τῶν ἐθνῶν ἐκδεδωκώς.

50.

Strabo III, p. 162 : Φησι δὲ Ποσειδώνιος, Μάρκων

49.

Post hanc Abdera, Phœnicum opus hæc quoque. Supra hæc loca in montanis monstratur Odyssea (Ulyssæa), et in ea fanum Minervæ, ut Posidonius tradit, et Artemidorus, et Asclepiades Myrleanus, qui in Turdetania grammaticum docuit, et descriptionem gentium in istis regionibus agentium edidit.

50.

Narrat Posidonius, Marcum Marcellum exegisse e Celtiberia tributum talentum sexcentorum, quod argumento est Celtiberos et populosam fuisse gentem, et pecuniosam, quanquam solum colerent utcumque incommodum. Quod autem dixit Polybius, Tiberium Gracchum trecentas urbes Celtiberiæ deiecisse, id ridet, et Polybius dicit in Gracchi gratiam turres urbium nomine appellasse, ut sit in pompis triumphalibus. Ac fortasse fide non indigna profert : nam et bellorum duces et scriptores rerum gestarum proclives sunt ad hoc mendacii, ut actiones exornent : quando ille etiam qui plures quam mille fuisse urbes Hispaniæ dicunt,

Μάρκελλον πράξασθαι φόρον ἐκ τῆς Κελτιβηρίας τάλαντα ἑξακόσια· ἐξ οὗ τεκμαίρεσθαι πάρεστιν ὅτι καὶ πολλοὶ ἦσαν οἱ Κελτιβηρες καὶ χρημάτων εὐποροῦντες, καθάπερ οἰκοῦντες χώραν παράλυπρον. Πολυβίου δ' εἰπόντος τριακοσίας αὐτῶν καταλῦσαι πόλεις Τιθέριον Γράρχον, κωμωδῶν φησι τοῦτο τῷ Γράρχῳ χαρίσασθαι τὸν ἄνδρα, τοὺς πύργους καλοῦντα πόλεις, ὥσπερ ἐν ταῖς θριαμβικαῖς πομπαῖς. Καὶ ἴσως οὐκ ἀπίστον τοῦτο λέγει· καὶ γὰρ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ συγγραφεῖς βραδύως ἐπὶ τοῦτο φέρονται τὸ ψεῦσμα, καλλωπίζοντες τὰς πράξεις, ἐπεὶ καὶ οἱ φάσκοντες πλείους ἢ χιλίας τὰς τῶν Ἰβηρῶν ὑπάρχειν πόλεις ἐπὶ τοῦτο φέρεσθαι μοι δοκοῦσι, τὰς μεγάλας κόμας πόλεις ὀνομάζοντες.

51.

Strabo III, p. 163, de Iberiæ proventibus loquens : Κάστορας φέρουσι μὲν οἱ ποταμοί· τὸ δὲ Κάστωριον οὐκ ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν τῷ Ποντικῷ· ἴδιον γὰρ τῷ Ποντικῷ πάρεστι τὸ φαρμακῶδες, καθάπερ ἄλλοις πολλοῖς. Ἐπεὶ, φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, καὶ ὁ Κύπριος χαλκὸς μόνος φέρει τὴν καδμείαν λίθον καὶ τὸ χαλκωνῆς καὶ τὸ σπώδιον. Ἴδιον δ' εἶρχεν ἐν Ἰβηρίᾳ ὁ Ποσειδώνιος καὶ τὸ τὰς κορώνας [μὴ] μελαίνας εἶναι, καὶ τὸ τοὺς ἵππους τῶν Κελτιβηρῶν ὑποφάρους ὄντας, ἐπειδὴν εἰς τὴν ἔξω μεταγῶδυσιν Ἰβηρίαν μεταβάλλειν τὴν χροάν· εὐκέναι δὲ τοῖς Παρθυκοῖς· καὶ γὰρ ταχεῖς εἶναι καὶ εὐδρόμους μᾶλλον τῶν ἄλλων.

52.

Strabo XIII, p. 614 sq. : Φασὶ δ' ἐν τῇ Πιτανίᾳ τὰς πλίνθους ἐπιπολάζειν ἐν τοῖς ὕδασι, καθάπερ καὶ ἐν τῇ Τυρρηνίᾳ γῇ τις [τοῦτο] πέπονθε· κουροτέρα γὰρ ἢ γῇ τοῦ ἐπίσου ὄγκου ὕδατος ἐστίν, ὥστ' ἐποχεῖσθαι. Ἐν Ἰβηρίᾳ δὲ φησὶν ἰδεῖν Ποσειδώνιος ἐκ τινος γῆς ἀργιλώδους, ἥ τὰ ἀργυρώματα ἐκμάττεται, πλίνθους πηγνυμένας καὶ ἐπιπλεούσας.

eo adducti videntur, quod magnos pagos urbium loco censerent.

51.

Fibros seu castores producant fluvii; sed Hispanicum castorium non easdem habet cum Pontico vires : huic enim vis medica peculiaris est, quemadmodum in aliis quoque rebus multis id videre est. Nam et Posidonius refert, solum Cyprium æs ferre Cadmiam lapidem, et vitriolum, et spodium. Idemque hoc Hispaniæ tradit peculiare esse, quod cornices non nigrescunt; et quod Celtiberorum equi, quæ sint subvariegati, ubi in exteriorem Hispaniam pervenerunt, colorem mutant : esse autem eos Parthiorum similes, celeritate et cursus dexteritate ceteris præstantiores.

52.

Aliunt apud Pitnam lateres coclos in aqua non subsidere; sicuti in Etruria quoque terra quædam ejusmodi est : levior enim est terra quam aquæ copia æqualis, ideoque ei innatat. Posidonius se in Hispania vidisse affirmat e quadam terra argillacea, qua argentea detergent vasa, lateres concretos et aquæ innatantes.

53.

Strabo III, p. 165 : Iberis tum alia communia sunt cum Celtis, Thracibus, Scythis, tum fortitudo non virorum modo, sed etiam mulierum : Γεωργοῦσιν αὐται, τεκοῦσαι τε διακονοῦσι τοῖς ἀνδράσιν, ἐκείνους ἀν' ἐαυτῶν κατακλίνασαι· ἐν τε τοῖς ἔργοις πολλάκις τίκτουςι καὶ λούουσι καὶ σπαργανοῦσιν, ἀποκλίνασαι πρὸς τι βεῖθρον. Ἐν δὲ τῇ Αἰγυπτίῃ φησιν ὁ Ποσειδώνιος διηγήσασθαι τὸν ξένον ἐαυτῷ Χαρμοῖεων, Μασσαλιώτην ἄνδρα, ὅτι μισθώσασαιτο ἄνδρας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας ἐπὶ σκαφητόν, ὠδίνασα δὲ μία τῶν γυναικῶν ἀπέλθοι ἀπὸ τοῦ ἔργου πλησίον, τακοῦσα δ' ἐπανέλθοι ἐπὶ τοῦργον αὐτίκα, ὅπως μὴ ἀπολέσσει τὸν μισθόν· αὐτὸς δὲ ἐπιπόνως ἰδὼν ἐργαζομένην, οὐκ εἰδὼς τὴν αἰτίαν πρότερον ὅψε μάθοι καὶ ἀφείη, δούς τὸν μισθόν· ἡ δ' ἐκχομίσασα τὸ νήπιον πρὸς τι κρηνίον, λούσασα καὶ σπαργανώσασα οἷς εἶχε διασώσσειεν οἶκαδε.

Eandem historiam narrat Diodorus IV, 20, fontem celans.

54.

Strabo V, p. 218 : Δευτέρα δὲ λεγέσθω ἡ Αἰγυπτίχῃ ἡ ἐν αὐτοῖς τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, μεταξὺ ἰδρυμένη τῆς νῦν λεγθείσης Κελτικῆς καὶ τῆς Τυρρηνίας, οὐδὲν ἔχουσα περιηγήσεως ἄξιον, πλην ὅτι κομητὸν ζῶσι, τραχείαν γῆν ἀροῦντες καὶ σκάπτοντες, μάλλον δὲ λατομοῦντες, ὥς φησι Ποσειδώνιος.

Posidonii verba premit Diodorus V, 29 : Τὴν γῆν ἐργαζόμενοι τὸ πλεῖον πέτρας λατομοῦσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς τραχύτητος.

55.

Mulieres Iherorum agros colunt, et quum peperere, suo loco viros decumbere iubent, iisque ministrant : interque operandum saepenumero pariunt, et infantes lavant et involvunt ad alveum alicujus amnis acclinantes. Posidonius scriptum reliquit, sibi in Liguria hospitem suum Charmolaeum narrasse Massiliensem : fuisse a se ad fossionem conductos viros simul et mulieres ; inter has quandam doloribus partus correptam non longe ab opere digressam, edito fetu ad opus rediisse, ne mercedem amitteret : quam ipse quum videret agere opus facere, primoque causam ignoraret, tandem re cognita mercede data dimiserit : mulierem ad fonticulum quandam extulisse infantem, lotumque et quibus habebat pannis involutum, incoleum domum pertulisse.

54.

Secunda pars explicetur Liguria [græce Ligystice], in ipsis Apenninis montibus inter Galliam nunc dictam sita et Etruriam : quæ nihil relatu dignum habet, nisi quod per pagos dissipati vivunt Ligures, asperam terrain arantes ac fodientes, aut potius saxa cedentes, ut ait Posidonius.

55.

In ipso intimo sinus Adriatici recessu Timavum est,

55

Idem V, p. 215 : Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ μυλῷ τοῦ Ἀδρίου καὶ ἱερὸν τοῦ Διομήδους ἐστὶν ἄξιον μνήμης, τὸ Τίμαυον· λιμένα γὰρ ἔχει καὶ ἄλλος ἐκπρεπὲς καὶ πηγὰς ἑπτὰ ποταμίου ὕδατος εὐθὺς εἰς τὴν θάλασσαν ἐκπίπτοντος, πλατεῖ καὶ βαθεῖ ποταμῷ. Πολύβιος δ' εἶρηκε πλὴν μιᾶς τὰς ἄλλας ἄλμυροῦ ὕδατος, καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐπιχωρίους πηγὴν καὶ μητέρα τῆς θαλάττης ὀνομάζειν τὸν τόπον. Ποσειδώνιος δὲ φησι ποταμὸν τὸν Τίμαυον ἐκ τῶν ὀρῶν φερόμενον καταπίπτειν εἰς βέρεθρον, εἴθ' ὑπὸ γῆς ἐνεγθέντα περὶ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα σταδίου ἐπὶ τῇ θαλάττῃ τὴν ἐκβολὴν ποιῆσθαι.

56.

Athenæus IX, p. 401, A : Πολύβιος δ' ἐν τῇ δωδεκῇ τῶν Ἱστοριῶν γίνεσθαι φησι παρόμοιον τῷ λαγῷ ζῶον, τὸν κούνικλον καλούμενον, γράφων οὕτως· « Ὁ δὲ κούνικλος καλούμενος, πόρρωθεν μὲν ὀρώμενος, εἶναι δοκεῖ λαγῶς μικρός· ὅταν δ' εἰς τὰς χεῖρας λάβῃ τις, μεγάλην ἔχει διαφορὰν, καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ κατὰ τὴν βρωσίαν. Γίνεται δὲ τὸ πλεῖον κατὰ γῆς. » Μνημονεύει δὲ αὐτῶν καὶ Ποσειδώνιος ὁ φιλόσοφος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ. De Corsicæ insulæ cuniculis contra Timæum disputat Polybius XII, 3.

57.

Athenæus II, p. 45, F : Οὐ δὲ δὲ προπίνειν, καθὰ τοὺς Καρμάνους φησὶ Ποσειδώνιος· τούτους γὰρ, φιλοφρονουμένους ἐν τοῖς συμπόσις, λύειν τὰς ἐπὶ τῷ προσώπῳ φλέβας, καὶ τὸ καταρρέον αἷμα μινύντας τῷ πώματι προσπέρεσθαι, τέλος φιλίας νομίζοντας τὸ

Diomedis templum memorabile; habet enim portum, et splendidum lucum, et septem fluvialis aquæ fontes, qui uno eoque lato ac profundo alveo statim in mare effunduntur. Polybius contra affirmat omnes uno excepto esse salso, et propterea incolas hunc locum fontem matremque maris appellare. Posidonius vero tradit flumen Timavum e montibus delatum voragine terræ absorberi, sub qua, ubi per centum et triginta stadia decurrerit, eum in mare sibi ostium parare.

56.

Polybius duodecimo libro Historiarum esse ait simile lepori animal quod cuniculum vocant. De quo ita scribit : « Cuniculus qui vocatur, procul intuentibus parvus lepus esse videtur : ubi vero in manum acceperis, multum sane discrepat, tum specie tum in cibo. Vivit autem plerumque sub terra. » Meminit horum etiam Posidonius in Historia.

57.

Nec vero ita propinandum est, ut Carmanos facere Posidonius ait : hi enim, in conviviis mutæ benevolentiae documentum sibi invicem dantur, sectis in fronte venis defluentem sanguinem potui miscent, bibuntque; summum hoc et extremum in amicitia existimantes, si suum invicem.

γεύεσθαι τοῦ ἀλλήλων αἵματος. Μετὰ δὲ τὴν προσφορὰν ταύτῃ συγχρίεσθαι τὴν κεφαλὴν μύρῳ, μάλιστα μὲν ῥοδίνῳ, εἰ δὲ μὴ, μηλίνῳ, εἰς τὸ ἀποκρούεσθαι τι ἀπὸ τοῦ τόπου, καὶ μὴ βλάπτεσθαι ἀπὸ τῆς τῶν οἴνων ἀναθυμιάσεως· εἰ δὲ μὴ, ἱρίνῳ ἢ ναρδίνῳ.

58.

Strabo I, p. 28 : Ὅτι ὁ Περσῶν βασιλεὺς τὸν Χαλυδώνιον μόνον οἶνον ἐπινεν· ὃν φησι Ποσειδώνιος καὶ Δαμασκῷ τῆς Συρίας γίνεσθαι, Περσῶν αὐτόθι καταφτευσάντων τὰς ἀμπέλους.

59.

Idem XVI, p. 749 : Ἡ δὲ Σελευκίς ἀρίστη μὲν ἐστὶ τῶν λεχθεισῶν μερίδων, καλεῖται δὲ Τετράπολις, καὶ ἐστὶ κατὰ τὰς ἐξεχούσας ἐν αὐτῇ πόλεις, ἐπὶ πλείους γέ εἰσι· μέγιστα δὲ τέτταρες, Ἀντιόχεια ἡ ἐπὶ Δάφνῃ καὶ Σελεύχεια ἡ ἐν Πιερίᾳ καὶ Ἀπάμεια καὶ Λαοδίκεια· αἵ περ καὶ ἐλέγοντο ἀλλήλων ἀδελφαὶ διὰ τὴν ὁμόνοιαν, Σελεύκου τοῦ Νικάτορος κτίσματα... Οἰκίαις δὲ τῇ Τετράπολει, καὶ εἰς σατραπείας διήρητο τέτταρας ἡ Σελευκίς, ὥς φησι Ποσειδώνιος, εἰς ὅσας καὶ ἡ Κοίλῃ Συρία, εἰς μίαν δ' ἡ Μεσοποταμία.

60.

Idem XVI, p. 755 : Τῶν δὲ πεδίων (Coesyriæ) τὸ μὲν πρῶτον, τὸ ἀπὸ τῆς θαλάττης, Μάκρας καλεῖται, καὶ Μάκρα πεδίον· ἐν τούτῳ δὲ Ποσειδώνιος ἱστορεῖ τὸν δράκοντα πεπτωκότα ὁραθῆναι νεκρὸν, μῆκος μὲν σχεδόν τι * καὶ * πλεθριαῖον, πάχος δ', ὥσθ' ἱππέας ἑκατέρωθεν παραστάντας ἀλλήλους μὴ καθορᾶν, χάσμα δὲ, ὥστ' ἐφίππον δέξασθαι· τῆς δὲ φολίδος λεπίδα ἐκάστην ὑπεραίρουσαν θυρεοῦ.

sanguinem degustassent. Post istam potationem unguento caput illinunt, rosaceo maxime, aut, si id non suppetit, melino, ad prohibendum potus effectum, et ne vini vapore ledantur : si melinum non adest, liliaceo aut nardino utuntur.

58.

Persarum rex Chalybonium solum vinum bibebat, quod Posidonius ait Damasci in Syria quoque nasci, transplantatis eo loci vitibus a Persis.

59.

Seleucis portionum quas diximus optima est : vocatur autem Tetrapolis a quattuor ante ceteras (sunt enim plures etiam) illustribus urbibus istius regionis, Antiochia apud Daphnen, Seleucia in Pieria, Apamea et Laodicea : quæ propter concordiam sorores dicebantur. Porro sicuti in quattuor urbes, sic etiam, Posidonio teste, in quattuor satrapias, quemadmodum etiam Cava Syria, Seleucis divisa est, dum Mesopotamia nonnisi unam satrapiam constituit.

60.

Pars camporum prima a mari Macras vocatur, et Macra campus, in quo Posidonius scribit visum fuisse serpentem mortuum jugeri longitudine, crassitudine tanta, ut equites ex utraque parte adstantes, alter alterum videre nequiret ; rictu eo, qui hominem equo insidentem reciperet, exuvii equamam quamlibet clypeo majorem.

61.

Strabo XVI, p. 757 (de Phœnicum inventis loquitur) : Εἰ δὲ δεῖ Ποσειδώνιῳ πιστεῦσαι, καὶ τὸ περὶ τῶν ἀτόμων δόγμα παλαιοῦ ἐστὶν ἀνδρὸς Σιδονίου, Μώχου, πρὸ τῶν Τρωϊκῶν χρόνων γεγονότος.

62.

Idem XIV, p. 743 : Ποσειδώνιος δὲ φησι τοῦ ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ νάφθα τὰς πηγὰς, τὰς μὲν εἶναι λευκοῦ, τὰς δὲ μέλανος· τούτων δὲ τὰς μὲν εἶναι θείου ὑγροῦ, λέγω δὴ τὰς τοῦ λευκοῦ· ταύτας δ' εἶναι τὰς ἐπισπώσας τὰς φλόγας· τὰς δὲ τοῦ μέλανος, ἀσφάλτου ὑγρᾶς, ὧς ἀντ' ἐλαίου τοὺς λύχνους καίουσι.

63.

Idem XVI, p. 764 (de ratione loquitur quæ asphaltum e Serbonide lacu Syri educant) : Γόττας δὲ ὄντας σκήπτεσθαι φησιν ἐπιρῶδες ὁ Ποσειδώνιος τοὺς ἀνθρώπους, καὶ οὖρα καὶ ἄλλα δυσώδη ὑγρὰ, ἀ κατασχέαντας καὶ ἐκπιάσαντας πῆττειν τὴν ἀσφαλτον, εἴτα τέμνειν· εἰ μὴ τις ἐστὶν ἐπιτηδεύτης τῶν οὐρῶν τοιαύτη, καθάπερ καὶ ἐν ταῖς κύστεσι τῶν λιθιῶντων καὶ ἐκ τῶν παιδικῶν οὐρῶν ἡ χρυσοκόλλα συνίσταται. Ἐν μέσῃ δὲ τῇ λίμνῃ τὸ πάθος συμβαίνειν εὐλογον, ὅτι καὶ ἡ πηγὴ τοῦ πυρὸς καὶ τῆς ἀσφάλτου κατὰ μέσον ἐστὶ, καὶ τὸ πλῆθος ἀτακτος ἐξ ἡ ἀναφύσεως, ὅτι καὶ ἡ τοῦ πυρὸς κίνησις οὐκ ἔχει τάξιν ἡμῖν φανεράν, ὥσπερ καὶ ἄλλων πνευματῶν πολλῶν. Τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ ἐν Ἀπολλωνίᾳ τῇ Ἠπειρώτιδι.

Quæ antecedunt apud Strabonem et quæ se-

61.

Si Posidonio credimus, etiam antiquum de atomis dogma est hominis Sidonii, Moschi, qui ante Trojani belli tempus vixit.

62.

Posidonius scribit e fontibus naphthæ Babylonis quosdam nigrum naphtha, quosdam album producere : atque ex iis alios esse liquidi sulphuris, eos scilicet, qui album naphtha habent, quod et flammæ arripiant : eos vero, qui nigrum habent, bituminis liquidi esse quod pro oleo in lucernis usurpant.

63.

Posidonius narrat accolas, præstigiis deditos homines, incantationibus quibusdam uti, et lotia et alios ejusmodi fetidos humores inspergere atque exprimere, quibus bitumen coaguletur ; postea incidere : nisi forte aliqua lotii vis est, qualis in vesica eorum, qui calculo laborant, et ut ex pueri lotio chrysocolla conficitur. In medio autem lacus ista evenire consentaneum rationi est. Ignis enim ac bituminis fons et copia in medio est : quod autem non statim efflatur tempore, causa est, quia ignis motus ordinem non habet nobis manifestum, quemadmodum et multorum aliorum flatuum. Talia etiam apud Apolloniam Epiroticam eveniunt.

quantur ex eodem fonte fluxerunt procul dubio. Τὰ ἐν Ἀπολλωνίᾳ quænam sint, e Posidonio docet Strabo libro septimo.

64.

Strabo VII, p. 316 : Ἐν δὲ τῇ χώρᾳ τῶν Ἀπολλωνιατῶν καλεῖται τι Νυμφαῖον· πέτρα δ' ἐστὶ πῦρ ἀναδιδούσα· ὑπ' αὐτῇ δὲ κρῆναι βέουσι χλιαροῦ καὶ ἀσφάλτου, καιομένης, ὡς εἰκὸς, τῆς βώλου τῆς ἀσφαλτίτιδος· μέταλλον δ' αὐτῆς ἐστὶν πλησίον ἐπὶ λόφου· τὸ δὲ τμηθὲν ἐκπληροῦται πάλιν τῷ χρόνῳ, τῆς ἐγ-
χωννυμένης εἰς τὰ δρύγματα γῆς μεταβαλλούσης εἰς ἀσφαλτον, ὡς φησι Ποσειδώνιος. Λέγει δ' ἐκεῖνος καὶ τὴν ἀμπελίτιν γῆν ἀσφαλτώδη, τὴν ἐν Σελευκείᾳ τῇ Πισιρίᾳ μεταλλουμένην, ἅκος τῆς φθειρώσης ἀμπέλου· χρυσθεῖσαν γὰρ μετ' ἐλαίου, φθειρεῖν τὸ θηρίον, πρὶν ἐπὶ τοὺς βλαστοὺς τῆς ῥίζης ἀναθῆναι· τοιαύτην δ' εὐ-
ρεθῆναι καὶ ἐν Ῥόδῳ, πρυτανεύοντος αὐτοῦ, πλείονος δ' ἐλαίου δεῖσθαι.

65.

Idem XVI, p. 780 : Εἰσι δὲ ἅλεις εὐώδεις ἐν Ἀραφίν, ὡς φησι Ποσειδώνιος.

66.

Strabo XVII, p. 827 : Mauritania tum alias bestias quam plurimas nutrit, tum πιθήκων πάμ-
πολου πλῆθος. Περὶ ὧν καὶ Ποσειδώνιος εἴρηκεν, ὅτι πλείων ἐκ Γαδεῖρων εἰς τὴν Ἰταλίαν προσενεχθεῖν τῇ Λιβυκῇ παραλίᾳ καὶ ἴδοι τῶν θηρίων μεστόν τινα τούτων ἄλιτενῇ ὀρυμὸν, τῶν μὲν ἐν τοῖς δένδροις, τῶν δ' ἐπὶ γῆς, ἐχόντων ἐνίων καὶ σκύμνους καὶ ἐπεχόντων μαστόν· καὶ γελαῖν οὖν ὀρῶν βαρυμάστους, ἐνίους δὲ φαλακροὺς καὶ κηλῆτας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐπιφαίνοντας σίνη.

65.

Sunt apud Arabes etiam sales odorati, ut Posidonius refert.

66.

Simiarum quoque maximam multitudinem Mauritania habet. Posidonius narrat se, quum e Gadibus in Italiam navigaret, in Libyæ oram delatum, ac silvam quandam iuari contiguam vidisse, simiis plenam, quarum aliæ super arboribus, aliæ in terra sederent, nonnullæ catulos haberent, et ubera præberent, nec sine risu vidisse alias uberibus graves, nonnullas etiam calvas, nonnullas herniosas et alia quædam id genus vitia ostendentes.

67.

Quærent vero nonnulli, quo pacto, quum Anacreontis actæ non existierit magadis (nam sero demum conspecta esse instrumenta multis fidibus tensa), mentionem ejus faciens Anacreon dixerit : *Cano, viginti chordis tensam pulsans magadin, o Leucaspî*. Ac Posidonius quidem ait, trium melodiarum in illis verbis meminisse poetam, Phrygiæ, Dorici et Lydiæ : his enim solis usum esse Anacreon-

67.

Athenæus XIV, p. 635, C, D : Διαπορούσι δὲ ἔνιοι, ὅπως, τῆς μαγάδος οὐκ οὔσης κατὰ Ἀνακρέοντα (ὅψε γάρ ποτε τὰ πολυχόρδα ὀρθῆναι), μνημονεύουν αὐτῆς ὁ Ἀνακρέων λέγει· « Ψάλλω δ' εἰκοσι χορδαῖσι μά-
γαδιν ἔχων, ὦ Λεύκασπι. » Καὶ ὁ μὲν Ποσειδώνιος φησι, τριῶν μελωδιῶν αὐτὸν μνημονεύειν, Φρυγίου τε, καὶ Δωρίου, καὶ Αὐδίου· ταύταις γὰρ μόναίς τὸν Ἀνακρέοντα κεχρηθῆναι. ὧν ἐπτά χορδαῖς ἐκάστης περαινομένης, εἰκότως φάναι, ψάλλειν αὐτὸν εἰκοσι χορδαῖς, τῷ ἀρτίῳ χρησάμενον ἀριθμῷ, τὴν μίαν ἀφελόντα. Ἄγνοεῖ δὲ ὁ Ποσειδώνιος, ὅτι ἀρχαῖόν ἐστιν ὄργανον ἢ μάγαδις, σαφῶς Πινδάρου λέγοντος τὸν Τέρπανδρον ἀντίφθογγον εὐρεῖν τῇ παρὰ Αὐδοῖς πηκτίδι τὸν βάρ-
βιτον. Argumentum loci non suadet hæc ex Historiis desumpta esse; adjeci tamen, quod reliqua omnia quæ Athenæus habet ex Historiis deprompta sunt.

ΠΕΡΙ ΩΚΕΑΝΟΥ.

68.

Strabo II, p. 94 : Ἰδωμεν δὲ καὶ Ποσειδώνιον, ὃ φησιν ἐν τοῖς Περὶ ὠκεανοῦ· δοκεῖ γὰρ ἐν αὐτοῖς τὰ πολλὰ γεωγραφεῖν, τὰ μὲν οἰκείως, τὰ δὲ μαθηματικώτερον. Οὐκ ἀτοπον οὖν ἕνια καὶ τῶν ὑπὸ τούτου λεγομένων διαιτῆσαι, τὰ μὲν νῦν, τὰ δ' ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, ὡς ἂν ὑποπίπτῃ, μέτρου τινὸς ἐχομένους. Ἔστιν οὖν τι τῶν πρὸς γεωγραφίαν οἰκείων τὸ τὴν γῆν δὴν ὑποθέσθαι σφαιροειδῇ (cf. fr. 69), καθάπερ καὶ τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἄλλα παραδέξασθαι τὰ ἀκόλουθα τῇ ὑποθέσει ταύτῃ· τούτων δ' ἐστὶ καὶ τὸ πεντάζωνον αὐτὴν εἶναι.

(a) Φησὶ δὲ ὁ Ποσειδώνιος τῆς εἰς πέντε ζώνας

tem : quarum quum quæque septem peragatur chordis, recte illum dixisse, *viginti se chordis psallere*, dempta una rotundo numero utentem. At ignorat Posidonius, antiquum instrumentum esse magadin; quandoquidem clare Pindarus dixit, Terpandrum ex adverso respondentem Lydiæ pectidi invenisse *barbitum*.

DE OCEANO.

68.

Videamus jam nunc quæ Posidonius dicat in opere De Oceano, in quo videtur multa geographica tradere, partim instituto proprie, partim magis mathematice. Haud abs re igitur fuerit etiam quædam ab ipso dicta perpendere, partim nunc, partim ut suis singula locis sese offerent, justis modi memores. Ex iis igitur quæ ad geographiam proprie pertinent, hoc est quod ponitur, totam terram æque globi forma esse ac mundum, et quod quæ ad hanc consequuntur positionem admittuntur : inter quæ et hoc est, quinque zonis terram distingui.

(2) Posidonius primum hujus divisionis auctorem Parme-

διαίρεσεως ἀρχηγὸν γενέσθαι Παρμενίδην· ἀλλ' ἐκείνον μὲν σχεδὸν τι διπλασίαν ἀποφαίνειν τὸ πλάτος τὴν διακεκαυμένην (τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν), ὑπερπίπτουσιν ἑκατέρων τῶν τροπικῶν εἰς τὸ ἐκτὸς καὶ πρὸς ταῖς εὐκράτους· Ἀριστοτέλῃ δὲ αὐτὴν καλεῖν τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν, [τὰς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν] καὶ τῶν ἀρκτικῶν εὐκράτους. Ἀμφοτέροις δ' ἐπιτιμᾷ δικαίως. Διακεκαυμένην γὰρ λέγεσθαι τὸ ἀοίκητον διὰ καύμα· τῆς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν πλέον ἢ τὸ ἡμισυ τοῦ πλάτους [οὐκ] οἰκήσιμόν ἐστιν ἐκ τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου στοχαζομένοις Αἰθιοπῶν, εἴπερ τὸ μὲν ἡμισυ τοῦ παντὸς πλάτους ἐστίν, ὃ διαίρει ἐφ' ἑκάτερα ὁ ἰσημερινός. Τοῦτου δὲ τὸ μὲν ἀπὸ τῆς Σὺννης, ἥπερ ἐστὶν ὄριον τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, εἰς Μερὸν εἰσι πενταχίλιοι· τὸ δ' ἐνθάδε ἕως [τοῦ] τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλου, ὅσπερ ἐστὶν ἀρχὴ τῆς διακεκαυμένης, τρισχίλιοι. Τοῦτο μὲν οὖν τὸ διάστημα πᾶν ἐστὶ μετροπτόν, πλεῖται τε γὰρ καὶ ὀδεύεται· τὸ δ' ἐξῆς, μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ λέγω, δείκνυται κατὰ τὴν ὑπ' Ἐρατοσθένους γενομένην ἀναμέτρῃσιν τῆς γῆς, ὅτι ἐστὶ σταδίων ὀκτακισχιλίων ὀκτακόσιον· ὃν δὲ λόγον ἔχει τὰ μύρια ἐξακισχίλια [ὀκτακόσια] πρὸς τὰ ὀκτακισχίλια ὀκτακόσια, τοῦτον ἂν ἔχοι τὸ μεταξὺ τῶν τροπικῶν διάστημα πρὸς τὸ τῆς διακεκαυμένης πλάτος. Κἂν τῶν νεωτέρων δὲ ἀναμετρήσεων εἰσαγῇται ἡ ἐλαχίστην ποιούσα τὴν γῆν, ὅταν ὁ Ποσειδώνιος ἐγκρίνει περὶ ὀκτωκαίδεκα μυριάδας οὖσαν, περὶ ἡμισὺ που ἀποφαίνει τὴν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ἢ μικρῶ τοῦ ἡμίσους μείζονα· ἴσην δὲ καὶ τὴν αὐτὴν οὐδαμῶς. Τοῖς τε

ἀρκτικοῖς, οὔτε παρὰ πᾶσιν οὖσιν, οὔτε τοῖς αὐταῖς πανταχοῦ, τίς ἂν διορίζει τὰς εὐκράτους, αἴπερ εἶναι ἀμετάπτοιτοι; Τὸ μὲν οὖν μὴ παρὰ πᾶσιν εἶναι τοὺς ἀρκτικούς, οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὸν ἐλεγχον· δεῖ γὰρ παρὰ τοῖς τὴν εὐκρατον οἰκοῦσιν εἶναι πᾶσι, πρὸς οὐσπερ καὶ λέγεται μόνους εὐκράτους. Τὸ δὲ μὴ πανταχοῦ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ μεταπίπτειν, καλῶς εἰληπται.

(3) Αὐτὸς δὲ διαίρων εἰς τὰς ζώνας (cf. fr. 71-74) πέντε μὲν φησιν εἶναι χρησίμους πρὸς τὰ οὐράνα. Τούτων δὲ περισχίους δύο τὰς ὑπὸ τοῖς πόλοις μέχρι τῶν ἐχόντων τοὺς τροπικοὺς ἀρκτικούς, ἑτεροσχίους δὲ τὰς ἐφεξῆς ταύταις δύο μέχρι τῶν ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς οἰκούντων, ἀμφίσχιον δὲ τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν. Πρὸς δὲ τὰ ἀνθρώπεια ταύτας τε καὶ δύο ἄλλας στενάς τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς, καθ' ἃς ἡμισὺ πως μῆνης κατὰ κορυφὴν ἐστὶν ὁ ἥλιος, δίχα διαιρουμένας ὑπὸ τῶν τροπικῶν. Ἐχειν γάρ τι ἴδιον τὰς ζώνας ταύτας, αὐχμηράς τε ἰδίως καὶ ἀμμώδεις ὑπαρχούσας καὶ ἀφόρους πλὴν σιλφίου καὶ πυρῶδων τινων καρπῶν συγκεκαυμένων. Ὅρη γὰρ μὴ εἶναι πλησίον, ὥστε τὰ νέφη προσπίπτοντα ὁμβροὺς ποιεῖν, μῆδὲ δὴ ποταμοὶς διαρρεῖσθαι· διόπερ οὐλόστριχας καὶ οὐλόκερκας καὶ προχειλοὺς καὶ πλατύρρινας γεννᾶσθαι· τὰ γὰρ ἄκρα αὐτῶν συστρέφεσθαι· καὶ τοὺς ἰχθυοφάγους δὲ κατὰ ταύτας τὰς ζώνας οἰκεῖν. Ὅτι δὲ ταῦτ' ἴδια τῶν ζωνῶν τούτων ἐγλοῦν φησὶ τὸ τοὺς νοτιωτέρους αὐτῶν ἔχειν τὸ περιέχον εὐκρατότερον καὶ τὴν γῆν καρπιμωτέραν καὶ εὐερότεραν.

In sequentibus (p. 96 et 97) Strabo rationem

nidem fuisse ait; sed hunc adustam zonam duplo fere latiore quam oportebat statuere, quum eam extra tropicos producat utrinque usque ad temperatas zonas: Aristotelem autem vocare torridam eam quæ inter tropicos est, eas autem quæ inter tropicos et arcticos circulos intercipiuntur, temperatas. Horum utrumque merito reprehendit. Torrida nempe zona (inquit) ea dicitur quæ habitari ob æstum non potest: at amplius dimidio ejus latitudinis quæ tropicis includitur non posse habitari, argumento sunt supra Ægyptum incolentes Æthiopes. Nimirum enim dimidium totius latitudinis est, quod utrinque ab æquatore ad tropicos pertinet. In ea latitudine a Syena, qui est limes æstivi tropici, ad Meroen stadia sunt quinquies mille: atque inde ad Cinnamomiferæ regionis parallelum, qui initium est zonæ torridæ, tria stadiorum millia: totiusque hujus intervalli dimensio haberi potest, quum et navigetur et peragretur. Quod autem restat, usque ad æquatorem inquam, id ex dimensione terræ ab Eratosthene tradita cognoscitur stadiorum esse octies mille et octingentorum. Quæ igitur ratio est sex millium et octingentorum ad octo millia et octingenta, ea erit spatii inter tropicos intercepti ad latitudinem torridæ. Quodsi recentiorum dimensionum ea introducat, quæ minimam facit terram, qualem Posidonius refert centum et octoginta millium, ea torridam zonam spatii ejus quod est inter tropicos aut semissem circiter, aut semissem non multo majorem ostendet, æqualem et eandem minime. Jam quum arcti circuli neque sint apud omnes, neque ubi

sunt, iidem omnibus sint, quomodo iis poterunt zonæ temperatæ distingui, quæ quidem sunt immutabiles? Id quidem ad refellendum nihil facit, quod arctici non sunt ubique: nam apud eos existant omnes necesse est qui temperatis zonis inhabitant, de quibus quidem solis temperata zona dicitur. Id autem recte ad refellendum adhibetur, quod sunt hi non iidem ubique, sed variantur.

(3) Ipse zonas dividens, quinque ait utiles esse ad res cœlestes: ex his duas perisicos, sub polis usque ad eos quibus tropicus est pro arctico: inde duas heteroscos, quæ ab his sunt usque ad habitantes sub ipsis tropicis: tum unam amphiscion, quæ est spatium tropicis inclusum habitantium. Ad humanas autem res adhiberi vult quum has, tum alias duas arctas sub tropicis, et ab his per medium diversas, secundum quas semissem mensis sol vertici incolarum imminet. Has enim zonas habere quippiam peculiare, quod et singulariter siccae et arenosæ sint, et nullius rei feraces præterquam silphii et frugum quarundam tritico similium, sed adustarum: nam neque montes esse in propinquo, ut nubium concursu imbres fieri possint, neque annibus eas rigari. Itaque villosa ibi, admodum cornuta, labiis promissis et latis nasis animalia nasci; extrema enim eorum contorqueri: et Ichthyophagos iis in zonis habitare. Atque hæc propria esse istarum zonarum inde liquere, quod qui vicinior austro habitant, aerem habent melius temperatum, solumque fertilius et magis irriguum.

Quodsi (ut ait Eratosthenes) plaga quadam temperata

exponit, qua Polybius non quinque verum sex zonas distinxerit. Eam disputationem hisce concludit verbis : Εἰ δ' ὥσπερ Ἐρατοσθένης φησὶν, ἡ ὑποπλευσασα τῇ ἰσημερινῷ ἐστὶν εὐκρατος, καθάπερ καὶ Πολύβιος δημοδοεῖ (προστίθησι δ' οὗτος καὶ διότι ὑψηλοτάτη ἐστὶ· διόπερ καὶ κατομβρεῖται, τῶν βορείων νερῶν κατὰ τοὺς ἐτησίας ἐκαὶ τοῖς ἀναστήμασι προσπιπτόντων πλείστων), πολὺ κρείττον τρίτην (τὴν) εὐκρατον ταύτην ποιεῖν στενὴν τινα, ἡ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς εἰσάγειν. Συνηγορεῖ δὲ τούτοις καὶ τὰ τοιαῦτα, ὧν μέμνηται καὶ Ποσειδώνιος, τὸ ἐκαὶ τὰς μεταστάσεις δευτέρας εἶναι τὰς εἰς τὰ πλάγια, ὥς δ' αὐτὴς καὶ τὰς ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν τοῦ ἡλίου· δεύεται γὰρ αἱ κατὰ μεγίστου κύκλου τῶν ὁμοταχῶν κινήσεων.

(α) Ἐνίσταται δ' ὁ Ποσειδώνιος τῇ Πολυδίῳ, διότι φησὶ τὴν ὑπὸ τῇ ἰσημερινῷ οἰκῆσιν ὑψηλοτάτην· οὐδὲν γὰρ εἶναι κατὰ τὴν σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν ὕψος διὰ τὴν ὁμαλοτητα, οὐδὲ δὴ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῇ ἰσημερινῷ, ἀλλὰ μᾶλλον πεδιάδα ἰσοπέδον πως τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς θαλάττης· τοὺς δὲ πληροῦντας τὸν Νεῖλον ὁμβρους ἐκ τῶν Αἰθιοπικῶν ὀρῶν συμβαίνειν. Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐνταῦθα ἐν ἄλλοις συγχωρεῖ, φήσας ὑπονοεῖν ὀρη εἶναι τὰ ὑπὸ τῇ ἰσημερινῷ, πρὸς ἃ ἐκπτερῶσθαι ἀπὸ τῶν εὐκρατων ἀμφοῖν προσπιπτόντα τὰ νέφη ποιεῖν τοὺς ὁμβρους. Αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀνομολογία φανερά· ἀλλὰ καὶ δοθέντος τοῦ ὀρεινῆν εἶναι τὴν ὑπὸ τῇ ἰσημερινῷ, ἄλλη τις ἀνακύπτει ἂν δοξείη. Οἱ γὰρ αὐτοὶ σύρρουν φασὶν εἶναι τὸν ὠκεανόν· πῶς οὖν ὀρη κατὰ μέσον ἰδρύουσιν

αὐτόν; πλὴν εἰ νήσους τινὰς βούλονται λέγειν. Ὅπως δὲ [δὴ] ποτε τοῦτ' ἔχει, τῆς γεωγραφικῆς μερίδος ἔξω πίπτει· δοτέον δ' ἴσως τῷ προθεμένῳ τὴν περὶ ὠκεανοῦ πραγματείαν ταύτ' ἐξετάζειν.

(β) Μνησθεὶς δὲ τῶν περιπλεῦσαι λεγομένων τὴν Λιβύην, Ἡρόδοτον μὲν οἰσθαλὴν φησιν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντας τινὰς τελέσαι τὸν περίπλουν· Ἡρακλείδην δὲ τὸν Ποντικὸν ἐν διαλόγῳ ποιεῖν ἀφιγμένον παρὰ Γέλωνι μάγον τινὰ περιπλεῦσαι φάσκοντα. Ἀμάρτυρα δὲ ταῦτ' εἶναι φήσας καὶ Εὐδοξόν τινα Κυζικηνὸν θεωρὸν καὶ σπονδοφόρον τοῦ τῶν Κορείων (Κορινθίων ν. 1.) ἀγῶνος· ἔλθειν εἰς Αἴγυπτον ἱστορεῖ κατὰ τὸν δεύτερον Εὐεργέτην· συσταθῆναι δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς ἀνάπλους τοῦ Νεῖλου, θαυμαστικὸν ὄντα τῶν τοπικῶν ἰδιωμάτων ἅμα καὶ οὐκ ἀπαίδευτον. Τυχεῖν δὴ τινα Ἰνδὸν χομισθέντα ὥς τὸν βασιλέα ὑπὸ τῶν φυλάκων τοῦ Ἀραβίου μυχοῦ, λεγόντων εὐρεῖν ἡμιθανῆ καταχθέντα μόνον ἐν νηὶ, τίς δ' εἴη καὶ πόθεν, ἀγοσεῖν, μὴ συνιέντας τὴν διάλεκτον· τὸν δὲ παραδοῦναι τοῖς διδάξουσιν ἑλληνίζειν. Ἐκμαθόντα δὲ διηγήσασθαι, διότι ἐκ τῆς Ἰνδικῆς πλέων περιπέσοι πλάνη καὶ σωθεῖν δεῦρο, τοὺς σύμπλους ἀποβαλὼν λιμῷ· ὑποληφθέντα δὲ ὑποσχέσθαι τὸν εἰς Ἰνδοὺς πλοῦν ἡγήσασθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως προχειριθεῖσι· τούτων δὲ γενέσθαι τὸν Εὐδοξόν. Πλεύσαντα δὲ μετὰ δούρων ἐπανελθεῖν ἀντιπορτισάμενον ἀρώματα καὶ λίθους πολυτελεῖς, ὧν τοὺς μὲν καταφέρουσιν οἱ ποταμοὶ μετὰ τῶν ψήφων, τοὺς δ' ὄρυκτοὺς εὐρίσκουσι, πεπηγότας ἐξ ἕγροῦ, καθάπερ τὰ κρυστάλλινα παρ' ἡμῖν· διαψευσθῆναι δὲ

aequatori subjecta est (in quod etiam Polybius consentit, et addit quod, quum sit sublimissima, imbribus rigatur, quando flantibus Etesis nubes a borea plurimae eminentibus locis appellantur), multo rectius esset tertiam hanc angustam zonam temperatam constituere quam tropicis subjectas admittere. His adstipulantur ista quoque, etiam a Posidonio commemorata, quod illic solis progressionis celeriores sunt, in obliquum factae itemque ab ortu in occasum : nam motionum ejusdem ordinis celerrimae sunt quae sunt maximo circulo.

(4) Reprehendit porro Posidonius Polybium, qui habitationem sub aequatore dixerit esse editissimam, quum neque in globosa superficie, utpote aequabili, altitudo locum habeat, neque montosa sit terra aequinoctiali subdita, sed campestris potius ac fere eadem cum mari planitie ; quibus Nilus impletur imbribus, eos ex Aethiopicis decurrere montibus. Haec ille hoc fatus loco, alibi concedit, inquiens se arbitrari montes esse id quod sub aequatore jacet, ad quos utraque a temperatis plagis concurrant nubes, et imbres generent. Atque haec quidem a se ipso dissensio est evidens. Praeterea autem etiam hoc concessio, montosam esse regionem quae substrata est aequatori, alia videtur emergere. Iidem enim in sese confluere oceanum affirmant : quomodo ergo in medio montes ponunt ? nisi si insulas aliquas intelligi volunt. Utut res ea habet, extra geographiae ea professionem cadit, sed ei fortasse qui de oceano tractationem instituerit, fuerit committenda.

(5) Facta deinde mentione eorum qui navigando Libyam ambiverint, scribit Herodotum in ea fuisse opinionem, quosdam a Dario [dicendum erat Necone] missos ambitum istum confecisse ; Heraclidem vero Ponticum in dialogo perhibere, magum quendam ad Gelonem venisse, qui se navigio circumvisisse diceret : sed ea testibus carere ait, et narrat Eudoxum quendam Cyzicenum, sacrum legatum et inducias nunciantem caduceatorem in ludis solennibus Proserpinae [alii in ludis Corinthiorum Isthmiis], in Aegyptum venisse, quo tempore Energetes secundus regnum tenuit : eumque cum rege et ejus familiaribus sermones contulisse, maxime de sursum navigando Nilo, utpote hominem et admiratione eorum quae singulis locis propria sunt praeditum, neque ineruditum. Forte tum a custodibus Arabici sinus Indum quendam ad regem fuisse allatum, dicentibus eum semimortuum ab ipsis inventum fuisse in navi solum deprehensum, neque se scire quis aut cuius esset, quod sermonem ejus non intelligerent. Eum a rege mandatum fuit qui Graecam eum linguam docerent : qua percepta hominem narrasse ex India se navigantem recto cursu excidisse, atque huc evasisse, sociis fame amissis : simulque pollicitum se navigationis ad Indos monstratorem fore iis quibus eam rem rex demandaret, quos inter et Eudoxus fuerit. Hunc ad Indos cum donis navigasse, et eorum loco reportasse aromata ac lapides pretiosos, quorum alios fluvii cum scrupis devehunt, alii effodiuntur concreti ex humore, ut apud nos crystalli. Ceterum Eudoxum sua fuisse spe

τῶν ἐλπίδων· ἀφελῆσθαι γὰρ αὐτὸν ἅπαντα τὸν φόρτον τὸν Εὐεργέτην. Τελευτήσαντος δ' ἐκείνου τὸν βίον, Κλεοπάτραν τὴν γυναῖκα διαδέξασθαι τὴν ἀρχήν· πάλιν οὖν καὶ ὑπὸ ταύτης πεμφθῆναι τὸν Εὐδοξὸν μετὰ μείζονος παρασκευῆς. Ἐπανιόντα δ' ἀνέμοις παρενεχθῆναι ὑπὲρ τὴν Αἰθιοπίαν· προσφερόμενον δέ τισι τόποις ἐξοικειοῦσθαι τοὺς ἀνθρώπους μεταδόσει σιτίων τε καὶ οἶνου καὶ παλαθίδων, ὧν ἐκείνοις οὐ μετῆν, ἀντὶ δὲ τούτων ὕδρεϊας τε τυγχάνειν καὶ καθοδηγίας, ἀπογράφεσθαι δὲ τῶν ῥημάτων ἔνια. Εὐρόντα δ' ἀκρόπρῳρον ξύλινον ἐκ ναυαγίου ἵππον ἔχον ἐγγεγλυμμένον, πευθόμενον ὥς ἀπὸ τῆς ἐσπέρας πλεόντων τινῶν εἴη τὸ νευαγίον τοῦτο, κομίζειν αὐτὸ ἀναστρέψαντα πρὸς τὸν οἰκεῖον πλοῦν. Σωθέντα δ' εἰς Αἴγυπτον, οὐκέτι τῆς Κλεοπάτρας ἡγουμένης, ἀλλὰ τοῦ παιδὸς, ἀφαιρεθῆναι πάλιν πάντα· φωραθῆναι γὰρ νενοσφισμένον πολλά. Τὸ δ' ἀκρόπρῳρον προφέροντα ἐς τὸ ἐμπόριον, δεικνύναι τοῖς ναυκλήροις, γνῶναι δὲ Ἰαδειριτῶν ὄν. Τούτων γὰρ τῶν μὲν ἐμπόρους μεγάλα στέλλειν πλοῖα, τοὺς δὲ πέντητας μισρά, ἃ καλεῖν ἵππους, ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς πύρραις ἐπισήμων· τούτους δὲ πλεῖν μέχρι τοῦ Αἰζου ποταμοῦ περὶ τὴν Μαυρουσίαν ἀλιευομένους· ἀλλὰ τῶν δὴ ναυκλήρων τινὰς γνωρίσαι τὸ ἀκρόπρῳρον ἐνὸς τῶν ἀπὸ τοῦ Αἰζου ποταμοῦ πορρώτερον πλευσάντων καὶ μὴ σωθέντων ὑπάρξαν. Ἐκ δὲ τούτου συμβαλόντα τὸν Εὐδοξόν, μὲν δυνατὸς εἶη ὁ περιπλοῦς ὁ Λιθυκὸς, πορευθέντα οἰκαδε τὴν οὐσίαν ἐνθήμενον πᾶσαν ἐξορμήσαι. Καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δικαιαρχίαν, εἴτ' εἰς Μασσαλίαν ἔλθειν, καὶ τὴν ἐξῆς παραλίαν μέχρι Γαδείρων, παν-

ταχοῦ δὲ διακωδωνίζοντα ταῦτα καὶ χρηματιζόμενον κατασκευάσασθαι πλοῖον μέγα καὶ ἐφόλκια δύο λέμβους ληστρικοῖς ὅμοια, [οἷς] ἐμυιδάσασθαι μουσικὰ παιδικάρια καὶ ἱατροῦς καὶ ἄλλους τεχνίτας, ἔπειτα πλεῖν ἐπὶ τὴν Ἰνδοκὴν μετέωρον ζεφύρους συνεχέει. Καμνόντων δὲ τῷ πλῶ τῶν συνόντων, ἄκοντα ἐπουρίσαι πρὸς γῆν, δεδοικότες τὰς πλημμυρίδας καὶ τὰς ἀμπώτεις. Καὶ δὴ καὶ συμβῆναι ὅπερ ἐδεῖε· καθῆσαι γὰρ τὸ πλοῖον, ἡσυχῇ δὲ, ὥστε μὴδ' ἄθροῦν διαλυθῆναι, ἀλλὰ φθῆναι τὰ φορτία σωθέντα εἰς γῆν καὶ τῶν ξύλων τὰ πλείεστα· ἐξ ὧν τρίτον λέμβον συμπηξάμενον πεντηκοντόρω πᾶρισον πλεῖν, ἕως ἀνθρώποις συνέμιξε τὰ αὐτὰ ῥήματα φθεγγομένοις, ἅπερ πρότερον ἀπογέγραπται· ἅμα δὲ τοῦτο γε γνῶναι, ὅτι τε οἱ ἐνταῦθα ἄνθρωποι ὁμοθεοὶς εἰεν τοῖς Αἰθίοφιν ἐκείνοις, καὶ ὅτι ὁμοροῖεν τῇ Βόγῳ βασιλείᾳ. Ἀφέντα δὴ τὸν ἐπὶ Ἰνδοῦς πλοῦν ἀναστρέφειν· ἐν δὲ τῷ παράπλῳ νῆσον εὐδρόν καὶ εὐδενδρόν ἐρήμην ἰδόντα σημειώσασθαι. Σωθέντα δὲ εἰς τὴν Μαυρουσίαν, διαθήμενον τοὺς λέμβους πεζῇ κομισθῆναι πρὸς τὸν Βόγον καὶ συμβουλευεῖν αὐτῷ τὴν ναυστολίαν ἐπανελέσθαι ταύτην, ἰσχύσαι δ' εἰς τἀναντία τοὺς φίλους ὑποτείνοντας φόβον, μὴ συμβῇ τὴν χώραν εὐεπιβούλευτον γενέσθαι, δειχθείσας παρόδου τοῖς ἔξωθεν ἐπιστρατεύειν ἐθέλουσιν. Ὡς ὁ ἐπύθετο λόγῳ μὲν πεμπόμενον ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν ἀναδειχθεῖσαν ναυστολίαν, ἔργῳ δ' ἐκτεθησόμενον εἰς ἐρήμην τινὰ νῆσον, φυγεῖν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν, κακεῖθεν εἰς τὴν Ἰθρίαν διαβῆναι. Πάλιν δὲ κατασκευασάμενον στρόγγυλον πλοῖον καὶ μακρὸν πεντη-

falsum, Euergeta quiddam navi advexerat adimente. Mortuo Euergeta, uxorem ejus Cleopatram regnum tenuisse, rursumque ab hac missum Eudoxum majore cum apparatu, in reditu ventis supra Æthiopiam fuisse delatum: ubi quum ad quædam loca appulisset, animos incolentium sibi conciliasse frumenti, vini et caricarum largitione, quibus illi carebant, ab iisque contra aquam et navigationis duces accepisse, et vocabula quædam descripsisse. Quumque invenisset ligneam summitatem proræ e naufragio superstitem, equoque inculpato insignem, idque cujusdam navis ab occasu advecti naufragium esse inaudivisset, secum in reditu detulisse, salvumque in Ægyptum rediisse: ubi filio jam Cleopatraræ suffecto in regnum, denuo omnibus spoliatum fuisse, comperto multa ipsum intervertisse. Proræ autem summitatem ab ipso in emporium delatam, naucleis exhibitam, fuisseque ab his edoctum, Gaditanæ esse id navis: nam Gaditanorum mercatores ingentibus uti navibus, pauperes parvis, quas equos appellant e proræ insignibus, iisque eos piscandi gratia usque ad Lixum annum circa Maurusiam navigare: atque adeo quosdam nauclerorum agnovisse lignum illud unius eorum fuisse, qui ulterius a Lixo fluvio navigarant, neque reversi fuerant. Ex his Eudoxum collegiasse, posse Libyam navigio circumiri: ita domum revertisse, omnibusque suis facultatibus impositis navigationem instituisse, et primum Dicæarchiam, inde Massiliam, ac reliqua deinde ora maritima navigata Gades pervenisse. Ubique autem divulgato instituto, rem fecisse,

magnaque navi comparata, et duabus scaphis lemborum piraticorum similibus, impositis pueris symphoniacis, medicis, aliisque artificibus, Indiam versus per altum navigasse, subvectum continentibus Favoniis. Iis autem qui una vehebantur ex navigatione defessis, invitum ad terram secundo vento appulisse, metuentem sibi a maris æstuum vicibus; et evenisse id quod metuerat: subeodisse enim navim, sensim tamen, neque subito fuisse solutam, sed et merces prius, et lignorum deinde majorem partem in terram fuisse egestam. Quibus eum e lignis tertium confecisse lembum, assimilem quinquaginta remorum navi, et navigasse usque ad eos homines, qui sermone uterentur qualem ante litteris ab eo fuisse consignatum retulimus: quod simul senserit, simul etiam certiorum se factum, hos ejusdem cum illis Æthiopibus gentis esse, et esse vicinos Bogi regno. Inde omissa ad Indos navigatione eum revertisse, interque navigandum annotasse insulam desertam, quam aqua et arboribus bene instructam vidisset. Hinc quum in Maurusiam incolumis pervenisset, dividentis lembis, terrestri itinere ad Bogum ivisse, eique suscipiendæ hujus navigationis auctorem fuisse: vicisse tamen sententiam familiarium, qui monebant metuendum esse ne ditio hæc ita insidiis aliorum opportuna reddatur, commonstrato aditu iis qui extrinsecus bellum inferre vellent. Itaque se, quum audiret verbis se ad eam destinari navigationem, futurum autem ut in desertam aliquam exponeretur insulam, in Romanorum efugisse provinciam, indeque in Iberiam navigasse. Tum

κόντορον, ὥστε τῷ μὲν πελαγίζειν, τῷ δὲ πειρᾶσθαι τῆς γῆς, ἐνθήμερον γεωργικά ἐργαλεῖα καὶ σπέρματα καὶ οἰκοδόμους ὁρμῆσαι πρὸς τὸν αὐτὸν περίπλουν· διανοοῦμενον, εἰ βραδύνοιτο ὁ πλοῦς, ἐνδιαχειμάσαι τῇ προσκεμεμένη νήσῳ, καὶ σπείραντα καὶ ἀνελόμενον τοὺς καρποὺς τελέσαι τὸν ἐγνωσμένον ἐξ ἀρχῆς πλοῦν.

Ἐγὼ μὲν οὖν, φησί, μέχρι [τῆσδε] τῆς περὶ τὸν Εὐδοξον ἱστορίας ἤκω· τί δ' ὕστερον συνέβη, τοὺς ἐκ Γαδείρων καὶ τῆς Ἰθρηίας εἰκὸς εἰδέναι. Ἐκ πάντων δὲ τούτων φησὶ δεικνυσθαι, διότι ἡ οἰκουμένη κύκλῳ περιρρεῖται τῷ ὠκεανῷ·

Οὐ γάρ μιν δεσμὸς περιβάλλεται ἡπείροιο, ἀλλ' ἐς ἀπειρεσίην κέχεται· τό μιν οὐτὶ μαιίνει.

Θαυμαστὸς δὲ κατὰ πάντα ἔστιν ὁ Ποσειδῶνιος, τὸν μὲν τοῦ μάγου περίπλουν, ὃν Ἑρακλείδης εἶπεν, ἀμάρτυρον νομίσας, καὶ αὐτὸν τῶν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντων, ὃν Ἡρόδοτος ἱστορεῖ, τὸ δὲ Βεργαῖον διήγημα τοῦτο ἐν πίστει μέρει τιθεῖς, εἰθ' ὅπ' αὐτοῦ πεπλασμένον, εἴτ' ἄλλων πλασάντων πιστευθέν. (Quæ in hac narratione de temporibus regum Ægypti memorantur, primus explicuit et aliunde qua solet sagacitate confirmavit Letronnius, *Inscr. de l'Ég.* I, p. 58 sqq.)

Pluribus deinde narrationis hujus falsitatem postquam Strabo probavit, subjicit: Οὐ πολὺ οὖν ἀπολείπεται ταῦτα τῶν Πυθίου καὶ Εὐημέρου καὶ Ἀντιφάνους ψευσμάτων. Ἄλλ' ἐκείνοις μὲν συγγνώμη, τοῦτ' αὐτὸ ἐπιτηδεύουσιν, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς· τῷ δ' ἀποδεικτικῷ καὶ φιλοσόφῳ, σχεδὸν δέ τι περὶ πρω-

τείων ἀγωνιζομένῳ, τίς ἂν συγγνοή; Ταῦτα μὲν οὖν οὐκ εὔ.

Post hæc pergit: (ε) Τὸ δὲ ἐξαίρεσθαι τὴν γῆν ποτε καὶ ἰζήματα λαμβάνειν καὶ μεταβολὰς τὰς ἐκ τῶν σεισμῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν παραπλησίων, ὅσα διηριθμησάμεθα καὶ ἡμεῖς, ὁρθῶς κείμεναι παρ' αὐτῷ· πρὸς δὲ καὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος εὖ παρατίθηναι, ὅτι ἐνδέχεται καὶ μὴ πλάσμα εἶναι τὸ περὶ τῆς νήσου τῆς Ἀτλαντίδος, περὶ ἧς ἐκεῖνος ἱστορῆσαι Σόλωνα φησὶ πεπυσμένον παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων, ὡς ὑπάρχουσα ποτε ἀφανισθεῖν τὸ μέγεθος οὐκ ἐλάττων ἡπείρου· καὶ τοῦτο οἶεται βέλτιον εἶναι λέγειν ἢ διότι δὲ πλάσας αὐτὴν ἠφάνισεν, ὡς δὲ ποιητῆς τὸ τῶν Ἀχαιῶν τεῖχος (cf. Strabo p. 598). Εἰκάζει δὲ καὶ τὴν τῶν Κίμβρων (cf. fr. 75) καὶ τῶν συγγενῶν ἐξανάστασιν ἐκ τῆς οἰκείας ** γενέσθαι κατὰ θαλάττης ἐφοδόν, οὐκ ἀθρόαν συμβᾶσαν.

(γ) Ὑπονοεῖ δὲ τὸ τῆς οἰκουμένης μῆκος ἑπτὰ πού μυριάδων σταδίων ὑπάρχον ἥμισυ εἶναι τοῦ ὅλου κύκλου, καθ' ὃν ἐληπτὰι, ὥστε, φησὶν, ἀπὸ τῆς δύσεως εὐρὴ πλέων ἐν τοσαύταις μυριάσιν ἔλθοι ἂν εἰς Ἰνδοῦς.

(ε) Ἐπιχειρήσας δὲ αἰτιάσθαι τοὺς οὕτω τὰς ἡπείρους διορίσαντας, ἀλλὰ μὴ παραλλήλοις τισὶ τῷ Ἰσημερινῷ, δι' ὧν ἐμμελλον ἐξαλλάξεις δεικνυσθαι ζῶων τε καὶ φυτῶν καὶ ἀέρων, τῶν μὲν τῇ κατεφυγμένη συναπτόντων, τῶν δὲ τῇ διακεκαυμένη, ὥστε οἰοεῖ ζῶνας εἶναι τὰς ἡπείρους, ἀνασχευάζει πάλιν καὶ ἐν ἀναλύσει δίκης γίνεσθαι, ἐπαινῶν πάλιν τὴν οὖσαν διαίρεσιν, θετικὴν ποιούμενος τὴν ζήτησιν πρὸς οὐδὲν χρησίμως. Αἱ γὰρ τοιαῦται διατάξεις οὐκ ἐκ προνοίας γίνονται, καθάπερ

rursum constructa rotunda navi, et longa quinquaginta remorum alia, ut per altum veheretur illa, hac pone terram, impositis instrumentis rusticis, seminibus et ædificandi peritis, ad eandem circumnavigationem se contulisse, eo consilio, ut, si tardius hæc succederet, in antea observata insula hiemaret, consitiisque agris et perceptis fructibus, latio propositam absolveret navigationem.

Hactenus mihi quidem (inquit) cognita est historia Eudoxi: quid vero postea illi acciderit, par est Gaditanos scire et Hispanos. Ex his ergo omnibus demonstrari ait, oceanum terrarum orbi circuli in morem esse circumfusum:

Non etenim terræ vinclo circumdatur ille:

Ipse in immensum est, ne quicquam polluat ipsum.

Enimvero mirum se in his omnibus præbet Posidonius, qui quom Magi circumnavigationem ab Heraclide expositam testimonio destitui censeat, itemque eorum qui a Dario (imo Necone) missi fuerant ab Herodoto narratam, fidem adhibet huic Bergæo commento, sive ipse confinxerit, sive ab alio confectum pro vero habuerit.

Hæc igitur non multum absunt a Pythææ, Euhemeri et Antiplanis mendaciis. Verum hi quidem digni sunt venia, quibus idem fuit quod præstigatoribus propositum; demonstratori autem, philosopho, ac nonnihil etiam de palma certanti quis ignoscat? Hæc itaque male.

(6) Recte autem apud eum exposita sunt, terram aliquando affolli, aliquando subsidere, mutarique terræ motibus, et

alia id genus, etiam a nobis enumerata; quibus etiam Platonis sententiam commodè apponit, fieri nempe posse ut non sit figmentum id quod de Atlantide insula fertur, de qua is ait tradidisse Solonem, qui ita ab Ægyptiis didicisset sacerdotibus, deletam eam esse, quum fuerit aliquando continente tota non minor insula, existimatumque hoc rectius dici, quam id, deletam fuisse ab eo ipso qui eam commentus fuerit, sicut apud Homerum accidit muro Achæorum. Conjectura etiam colligit Cimbrorum illisque cognatorum populorum migrationem e patria factam esse [prædandi causa, non] ob maris incursiones subito obortas.

7. Suspiciatur etiam habitatae terræ longitudinem septuaginta circiter millibus stadiorum constare, dimidiumque esse totius in quo sumitur circuli: itaque (inquit) ab occasu Euro spirante navigans tantum spatium, ad Indos pervenias. (8) Aggressus deinde eos reprehendere qui continentis partes hoc modo distinxerunt, non lineis quibusdam respectu æquatoris parallelis, quibus ductis diversitates animalium, plantarum et aeris demonstrari potuissent, quatenus alia ad frigidam, alia ad torridam pertinent plagam, retractat et insolventa accusatione versatur, laudans eam quæ obtinet divisionem et disputationem in utramque partem instituens, nulla sane cum utilitate. Hujusmodi enim dispositiones non magis dedita opera institutæ sunt, quam gentium et linguarum differentia, sed casu quodam et fortuna; quin etiam artes, facultates, et studia, si ab uno

οὐδὲ αἱ κατὰ τὰ ἔθνη διαφοραὶ, οὐδὲ [αἱ] διαλεκτοί, ἀλλὰ κατὰ ἐπίπτωσιν καὶ συντυχίαν· καὶ τέχνην τε καὶ δυνάμεις καὶ ἐπιτηδεύσεις, ἀρξάντων τινῶν, κρατοῦσιν αἱ πλείους ἐν ὅποιον κλίματι, ἔστι δέ τι καὶ παρὰ τὰ κλίματα, ὥστε τὰ μὲν φύσει ἐστὶν ἐπιχώριά τισι, τὰ δ' ἔθει καὶ ἀσκήσει. Οὐ γὰρ φύσει Ἀθηναῖοι μὲν φιλόλογοι, Λακεδαιμόνιοι δ' οὐ, καὶ οἱ ἔτι ἐγγυτέρω Θηβαῖοι, ἀλλὰ μάλλον ἔθει· οὕτως οὐδὲ Βαβυλώνιοι φιλόσοφοι φύσει καὶ Αἰγύπτιοι, ἀλλ' ἀσκήσει καὶ ἔθει· καὶ ἵππων τε καὶ βοῶν ἀρετὰς καὶ ἄλλων ζώων, οὐ τόποι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσκήσεις ποιοῦσιν· ὁ δὲ συγγεῖ ταῦτα. Ἐπαινῶν δὲ τήντοι αὐτὴν διαίρεισιν τῶν ἡπείρων, οἳ νῦν ἐστί, παραδείγματι χρῆται τῷ τοῦ Ἰνδοῦ τῶν Αἰθίοπων διαφέρει τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ· εὐερεστερόν γὰρ εἶναι καὶ ἥττον ἐφθεσθαὶ τῇ ξηρασίᾳ τοῦ περιέχοντος· διὸ καὶ Ὅμηρον πάντας λέγοντα Αἰθίοπας δίχα διελεῖν,

οἱ μὲν δυσομένον Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀπόντος·

* * καὶ εἰσάγοντα τὴν ἑτέραν οἰκουμένην, ἣν οὐκ οἶδεν Ὅμηρος, δουλεύειν ὑποθέσει· καὶ ἔδει, φησί, μεταγράφειν οὕτως·

ἡμὲν ἀπερχομένου Ὑπερίονος,

οἷον ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ περικλίνοντος.

β. Πρῶτον μὲν οὖν οἱ πρὸς Αἰγύπτῳ Αἰθίοπες καὶ αὐτοὶ δίχα διαιροῦνται· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ εἰσιν, οἱ δ' ἐν τῇ Λιβύῃ, οὐδὲν διαφέροντες ἀλλήλων. Ἐπειθ' Ὅμηρος οὐ διὰ τοῦτο διαιρεῖ τοὺς Αἰθίοπας, (3) ὅτι

fiat initium, plerumque inualescunt in quocunque terræ situ : quanquam et climati aliquid tribuendum est : itaque alia domestica fiunt natura, alia institutione et exercitio. Non enim natura fit quod Athenienses studiosi sunt litterarum, Lacedæmonii non item, ac ne Thebani quidem illis viciniore, sed institutione potius. Ita neque Babylonios natura philosophos facit, aut Ægyptios, sed exercitatio et consuetudo. Quin et equorum, boum, aliorumque animalium præstantia non locis tantum, sed et assuefactioni debetur. Hæc iste confundit. Porro laudans talem continentis regionum distinctionem, qualis nunc est, exemplo utitur, Indos Æthiopiibus qui sunt in Africa præstare, quia robustiores sint, minusque aeris siccitate adusti : ideo Homerum quoque de universis loquentem Æthiopiibus, sic eos divisisse (Od. A, 24) :

Illi qua sol cadit, et qua nascitur illi :

** [et Cratetem] qui alterius habitatz terræ, quam Homerus ignoravit, mentionem hoc in loco invenire voluit, opinionis suæ tenacem esse, dum ait, ita potius scribendum esse :

Aut qua sol abit,

utpote declinante eo a meridiano.

8. Primum quidem Æthiopes Ægypto contermini, ipsi quoque bifariam dividuntur, quum in Asia partim eorum sit, partim in Africa, nihique a se invicem differant. Deinde

τοὺς Ἰνδοὺς ἥδει τοιοῦτους τινὰς τοῖς σώμασιν (οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν εἶδέναι τοὺς Ἰνδοὺς εἰκὸς Ὅμηρον, ἔπου γε οὐδ' ὁ Εὐεργέτης κατὰ τὸν Εὐδόξειον μῦθον ἥδει τὰ κατὰ τὴν Ἰνδικήν, οὐδὲ τὸν πλοῦν τὸν ἐπ' αὐτήν), ἀλλὰ μάλλον κατὰ τὴν λεγθεῖσαν ὑφ' ἡμῶν πρότερον διαίρεισιν. Ἐκεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς γραφῆς τῆς Κρατητείου διηγήσαμεν, ὅτι οὐδὲν διαφέρει, οὕτως ἢ ἐκείνως γράφειν· ὁ δὲ τοῦτο μὲν διαφέρειν φησί, κρεῖττον δ' οὕτως εἶναι μεταθεῖναι « ἡμὲν ἀπερχομένου. » Τί οὖν διαφέρει τοῦτο τοῦ « ἡμὲν δυσομένου; » πᾶν γὰρ τὸ τμήμα τὸ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ ἐπὶ δύσιν δύσις καλεῖται, καθάπερ καὶ τὸ τοῦ ὀρίζοντος ἡμικύκλιον· ὅπερ καὶ Ἀρατος ἐπιστημαίνεται,

ἥχι περ ἄκραι

μίσγονται δύσις τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλησιν.

Εἰ δ' ἐπὶ τῆς Κρατητείου γραφῆς οὕτω βέλτιον, φησί τις καὶ ἐπὶ τῆς Ἀρισταρχείου δεῖν. Τσαῦτα καὶ πρὸς Ποσειδώνιον. Πολλὰ γὰρ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τυγχάνει τῆς προσηκούσης διαίτης, ὅσα γεωγραφικά· ὅσα δὲ φυσικώτερα, ἐπισκεπτόν ἐν ἄλλοις, ἢ οὐδὲ φροντιστέον· πολλὴ γὰρ ἐστὶ τὸ αἰτιολογικὸν παρὰ αὐτῷ καὶ τὸ Ἀριστοτελεῖζον, ὅπερ ἐκκλίνουσιν οἱ ἡμέτεροι διὰ τὴν ἐπικρύψιν τῶν αἰτιῶν.

Jam reliqua subjecimus quæ ex hoc libro petita sunt vel petita esse videntur. Ordinem rerum observabimus eundem, quem Strabo l. l. secutus est. — Ac primum quidem de forma terræ conferatur :

69.

Agathemerus in Hudson. Geogr. Min. tom. II,

Homerus non ideo dividit Æthiopas, quod tales fere corporibus Indos nosset (quos ei plane ignotos fuisse probabile est, quum secundum Eudoxeam fabulam ne Euergetes quidem Indiam navigationemque ad eam cognitam habuerit), sed respexit Homerus potius ad supra dictam a nobis divisionem. Atque ibi etiam de Cratetis lectione pronunciamus, nihil ad rem interesse utro modo legatur. Posidonius tamen interesse aliquid sentit, sed ita potius corrigendum :

Hi qua sol abit.

Quid autem interest inter *abit* et *cadit*? nam tota quidem portio quæ a meridie versus occasum est, occasus dicitur, sicut et horizontalis ille semicirculus : quod et Aratus indicat (Phæn. 61) :

supremus

Ortus ubi atque Obitus parte admiscetur in una.

Quodsi quis rectius hoc habere in Cratetis scriptura dicat, etiam in Aristarchea eandem id dicit obtinere rationem. Atque hæc adversus Posidonium. Multa enim quæ ad geographiam pertinent in ipsa tractatione singularim sub censuram vocabimus; quæ autem ad naturæ contemplationem pertinent, ea alibi sunt excutienda, aut potius nihil curanda. Multas enim habet de causis disputationes, in multis Aristotelem imitatur, quæ nostri declinant ob causarum obscuritatem.

69.

Posidonius Stoicus formam terræ esse fundæ similes,

p. 2 : Ποσειδώνιος δὲ ὁ Στωϊκὸς σφενδονοεῖδῃ καὶ με-
σοπλατον ἀπὸ νότου εἰς βορρᾶν, στενὴν πρὸς ἑω καὶ
ὀσίν· τὰ πρὸς εὐρον δ' ὅμως πλατύτερα πρὸς Ἰνδικήν.

Eustathius in Il. p. 690, 43 : Τὴν δὲ οἰκουμένην
γῆν Ποσειδώνιος ὁ Στωϊκὸς καὶ Διονύσιος σφενδονοεῖδῃ
φασί. Eadem notat Eustath. ad Dionys. Perieg. v. I.

70.

Strabo I, p. 145 : Τρανότερα δ' ἐστὶ καὶ τὰ περὶ
τῶν περισκίων καὶ ἀμφισκίων καὶ ἑτεροσκίων, ἃ φησὶ
Ποσειδώνιος. Ὅμως γὰρ καὶ τούτων τό γε τοσοῦτον ἐπι-
μνηστέον, ὥστε τὴν ἐπίνοιαν διασαφῆσαι, καὶ πῇ χρή-
σιμον πρὸς τὴν γεωγραφίαν, καὶ πῇ ἄχρηστον. Ἐπεὶ δὲ
περὶ τῶν ἀπ' ἡλίου σκίων ὁ λόγος ἐστίν, ὁ δ' ἥλιος πρὸς
αἰσθησιν κατὰ παραλλήλου φέρεται, καθ' οὗ καὶ ὁ κό-
σμος· παρ' οἷς κατ' ἐκάστην κόσμου περιστροφὴν ἡμέρα
γίνεται καὶ νύξ, ὅτε μὲν ὑπὲρ γῆς τοῦ ἡλίου φερομένου,
ὅτε δ' ὑπὸ γῆν, παρὰ τούτοις οἱ τε ἀμφίσκιοι ἐπινούσονται
καὶ οἱ ἑτερόσκιοι. Ἀμφίσκιοι μὲν, ὅσοι κατὰ μέσον ἡμέ-
ρας τότε μὲν ἐπὶ τὰδε πιπτούσας ἔχουσι τὰς σκιάς, ὅταν
ὁ ἥλιος ἀπὸ μεσημβρίας τῷ γνώμονι προσπίπτῃ τῷ
ὀρθῷ πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐπίπεδον, τότε δ' εἰς τὸν-
αντίον ὅταν ὁ ἥλιος εἰς τὸναντίον περιστῇ· τοῦτο δὲ
συμβέβηκε μόνους τοῖς μεταξὺ τῶν τροπικῶν οἰκοῦσιν.
Ἑτερόσκιοι δ' ὅσοις ἢ ἐπὶ τὴν ἀρκτον αἰεὶ πίπτουσιν,
ὥσπερ ἡμῖν, ἢ ἐπὶ τὰ νότια, ὥσπερ τοῖς ἐν τῇ ἑτέρᾳ
εὐκράτῃ ζώνῃ, οἰκοῦσι· τοῦτο δὲ συμβαίνει πᾶσι τοῖς
ἐλάττω ἐχούσι τοῦ τροπικοῦ τὸν ἀρκτικόν. Ὅταν δὲ
τὸν αὐτὸν ἢ μείζονα, ἀρχὴ τῶν περισκίων ἐστὶ μέχρι
τῶν οἰκούντων ὑπὸ τῷ πόλῳ. Τοῦ γὰρ ἡλίου κατ' ὅλην
τὴν τοῦ κόσμου περιστροφὴν ὑπὲρ γῆς φερομένου, δη-

λονότι καὶ ἡ σκιά κύκλῳ περινεχθήσεται περὶ τὸν γνώ-
μονα. Καθ' ὃ δὲ καὶ περισκίους αὐτοὺς ἐκάλεσεν, οὐδὲν
ὄντας πρὸς τὴν γεωγραφίαν· οὐ γάρ ἐστιν οἰκήσιμα
ταῦτα τὰ μέρη διὰ ψυχός, ὥσπερ ἐν τοῖς πρὸς Πυθίαν
λόγοις εἰρήκαμεν.

71.

Sequitur locus qui de zonis est. Achilles Tatius
c. 12 : Οἱ μὲν γὰρ ἐξ αὐτὰς (τὰς ζώνας) εἶπον, ὡς Πο-
λύβιος καὶ Ποσειδώνιος, τὴν διακεκαυμένην εἰς δύο
διαιροῦντες. In his perperam Polybio sociari Posi-
donium patet.

72.

Cleomedes Cycl. Theor. I, c. 6, p. 40 ed. Bak. :
Σχολαιότερον δὲ... τοῦ ἡλίου προσιόντος τοῖς τροπικοῖς
καὶ ἀποχωροῦντος, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ πλέον περὶ αὐτοὺς
ἐγγρονίζοντος, καὶ οὐκ ὄντων ἀοικήτων τῶν ὑπ' αὐτοῖς,
οὐδὲ τῶν ἐτι ἐνδοτέρῳ (ἢ γὰρ Συήνη ὑπὸ τῷ θερινῷ
κεῖται κύκλῳ, ἢ δὲ Αἰθιοπία ἐτι ταύτης ἐνδοτέρῳ),
ἀπὸ τούτων ὁ Ποσειδώνιος τὸ ἐνδόσιμον λαβὼν, καὶ
πᾶν τὸ ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν κλίμα εὐκρατον εἶναι ὑπέ-
λαβε. Καὶ πέντε ζώνας εἶναι τῆς γῆς τῶν εὐδοκίμων
φυσικῶν ἀποφηνάμενων, αὐτὸς τὴν ὑπ' ἐκαίων διακε-
καῦσθαι λεγομένην, οἰκουμένην καὶ εὐκρατον εἶναι ἀπε-
φῆνατο. Ὅπου γὰρ, φησί, πλέον τοῦ ἡλίου περὶ τοὺς
τροπικοὺς διατρίβοντος, οὐκ ἐστὶν ἀοίκητα τὰ ὑπ' αὐ-
τοῖς, οὐδὲ τὰ ἐτι τούτων ἐνδοτέρῳ, πῶς οὐκ ἂν πολὺ
πλέον τὰ ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ εὐκράτα εἴη, ταχέως τῷ
κύκλῳ τούτῳ καὶ προσιόντος τοῦ ἡλίου καὶ πάλιν ἴσῳ
τάχει ἀφισταμένου αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐγγρονίζοντος περὶ
τὸ κλίμα, καὶ μὴν διὰ παντὸς, φησὶν, ἴσης τῆς νυκτὸς

ita ut media pars latior sit a meridie versus septentrionem,
angustiora sint orientem et occidentem versus, ita tamen
ut orientalis pars Indica sit occidentali latior.

70.

Magis sunt luculenta quæ de Periscis, Amphiscis et He-
teroscis Posidonius prodidit. Attamen horum quoque eo
usque mentio facienda, ut explicemus quatenus vel utilia
sint ea, vel inutilia geographo. Quoniam autem verba
sunt de solis umbris, et sol, quantum sensu deprehendi po-
test, eodem circulo ad eum quo mundus versatur, parallelo
convertitur, itaque apud quos in mundi conversione dies
sunt eo supra terram, nox infra terram vehente, apud hos
Amphiscii intelliguntur et Heteroscii : amphiscii sunt quo-
rum gnomoni sub meridiem erecto sol affluens in supposita
planitie umbram modo in hanc, alias in diversam partem
proicit, sole in oppositam priori regionem delato : hoc au-
tem his tantummodo contingit, qui inter tropicos habitant.
Heteroscii sunt, quibus id genus umbræ aut semper ver-
sus septentrionem cadunt, ut nobis; aut versus meridiem,
ut his qui in altera temperata zona degunt : usu venit hoc
omnibus, qui arcticum tropico minorem habent. Peri-
sciorum principium est, ubi vel aequalis tropico arcticus
est, vel major ; usque ad eos qui sub polo habitant. Quum
enim sol secundum totam cæli conversionem supra terram

feratur, nimirum et umbra in orbem ambiet gnomonem :
unde et periscios (quasi circumumbros) eos nuncupavit,
nihil ad geographiam attinentes, quippe partes istæ ob fri-
gus habitari non possunt, uti in refutatione Pythææ osten-
dimus.

71.

Nonnulli sex zonas esse statuunt, ut Polybius et Posido-
nius, qui torridam in duas dirimunt.

72.

Quum autem ægnius et accedat ad tropicos sol et rece-
dat, ac propterea diutius circa eos commoretur, atque eo
minus plagæ quæ his subjectæ sunt habitentur, quin et eæ
quæ illis interiores sunt (Syene enim æstivo tropico subest,
et Æthiopia interior etiam) : hinc ansan nactus Posido-
nius, totam etiam illam plagam quæ sub æquinoctiali est,
temperatam esse suspicatus est. Et quum quinque zonas
terræ esse nobiles physici demonstrassent, ipse eam, quam
illi torridam appellabant, habitata et temperatam esse
ostendit. Quum enim, inquit, ea quæ tropicis subjecta
sunt, in quibus sol diutius immoratur, habitentur, atque
etiam quæ interiora sunt, quidni multo magis ea quæ
æquinoctiali subsunt, temperata sint, siquidem ad eum cir-
culum et accedat sol, et rursus pari celeritate recedat,
neque in eo climate commoretur, quum præsertim perpetuo,

τῇ ἡμέρᾳ οὕτως ἐγκαυθα, καὶ διὰ τοῦτα σύμμετρον ἐχούσης πρὸς ἀνάψυξιν τὸ διάστημα. Καὶ τοῦ ἀέρος τοῦτου ἐν τῷ μεσαιτάτῳ καὶ βαθυτάτῳ τῆς σκιάς ὄντος, καὶ ὁμβροὶ γενήσονται, καὶ πνεύματα γενήσονται, δυνάμενα ἀναψύχειν τὸν ἀέρα· ἐπεὶ καὶ περὶ τὴν Αἰθιοπίαν ὁμβροὺς συνεχεῖς καταφέρεισθαι ἱστοροῦσι περὶ τὸ θέρους καὶ μάλιστα τὴν ἀκμὴν αὐτοῦ, ἀφ' ὧν καὶ ὁ Νεῖλος πληθύνειν τοῦ θέρους ὑπονυεῖται. Ὁ μὲν οὖν Ποσειδώνιος οὕτω φέρεται.

73.

Strabo XVII, p. 830 : Ποσειδώνιος δ' οὐκ οἶδ' εἰ ἀληθῆ ἔφη ὄλγους καὶ μικροὺς διαρρεῖσθαι ποταμοὺς τὴν Λιβύην· αὐτοὺς γὰρ οὐς [πολλοὺς γὰρ αὐτοὺς?] Ἀρτεμίδωρος εἰρηκε καὶ μεγάλους. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ ταῦτ' ἀληθέστερον εἰπεῖν· εἰρηκε δὲ τοῦτου τὴν αἰτίαν αὐτός· μὴ γὰρ κατομβρεῖσθαι τοῖς ἀρκτικοῖς μέρεσι, καθάπερ οὐδὲ τὴν Αἰθιοπίαν φασί· διὸ πολλάκις λοιμικὰ ἐμπίπτειν ὑπὸ αὐχμῶν καὶ τὰς λίμνας τελμάτων πίμπλασθαι, καὶ τὴν ἀκρίδα ἐπιπολάζειν. Ἐτι φησὶ τὰ μὲν ἀνατολικά ὑγρὰ εἶναι· τὸν γὰρ ἥλιον ἀνίσχοντα ταχὺ παραλλάττειν, τὰ δ' ἐσπέρια ξηρὰ· ἐκεῖ γὰρ καταστρέφειν· ὑγρὰ γὰρ καὶ ξηρὰ τὰ μὲν παρ' ὑδάτων ἀφρονίαν ἢ σπάνιν λέγεται, τὰ δὲ παρὰ τὴν τῶν ἡλίων. Sequitur disputatio Strabonis.

74.

Strabo XVII, p. 790 : Nili incrementorum causas si inquisitione dignas habuissent Aegyptii antiquiores, non cogeremur talibus testibus uti, οἷους Ποσειδώνιος εἰρηκε. Φησὶ γὰρ Καλλισθένης λέγειν τὴν ἐκ τῶν ὁμβρῶν αἰτίαν τῶν θερινῶν, παρὰ Ἀριστοτέλους

inquit, nox æqualis ibi sit dici, itaque justum habeat ad refrigerandum intervallum? Quum aer ille in media et profundissima umbra sit, et imbres erunt et venti et flatus, qui aerem poterunt refrigerare. Siquidem et in Æthiopia continui imbres decidere traduntur, æstalis tempore, maximeque circa vim ejus : e quibus Nilus etiam augescere æstivo tempore existimatur. Posidonius igitur sic disputat.

75.

Posidonius scribit (nescio quam vere) raris parvisque fluminibus Libyam irrigari; nam multos eos esse magnosque Artemidorus dicit. De mediterraneis tamen non absque verisimilitudine illud dici potest. Ipse enim Posidonius causam rei affert. Scilicet ea non complui in partibus septentrionalibus; sicuti neque Æthiopiam dicunt; atque hinc sæpe propter siccitatem pestem incidere et lacus cœnosos fieri, locustarumque existere copiam. Addit orientalia humida esse, quod sol exoriens cito prætereat; occidua vero sicca, quod sol ibi decumbat. Humida vero et sicca alia ob aquarum copiam vel inopiam, alia ob solis radiorum diurnam brevemve dicuntur præsentiam.

74.

Ait Posidonius Callisthenem tradere æstivos imbres causam esse (incrementorum Nili fluvii), idque hunc ab Aristotele sumpsisse, Aristotelem vero a Thrasyale Thasio

λαβόντα· ἐκείνων δὲ παρὰ Θρασύαλου τοῦ Θασιῶ (τῶν ἀρχαίων δὲ φυσικῶν εἰς οὗτος)· ἐκείνων δὲ παρ' ἄλλου· τὸν δὲ παρ' Ὁμήρου διιπετέα φάσκοντος τὸν Νεῖλον·

ἀφ' ὧν εἰς Αἰγυπτίῳ διιπετέος ποταμοῖο.

De mutationibus, quæ terræ motibus et inundationibus, etc., factæ sint (vide fr. 68 § 6):

75.

Strabo VII, p. 293 : Περὶ δὲ Κίμβρων τὰ μὲν οὐκ εὖ λέγεται, τὰ δ' ἔχει πιθανότητος οὐ μετρίας. Οὐτε γὰρ τὴν τοιαύτην αἰτίαν τοῦ πλάνητας γενέσθαι καὶ ληστρικοὺς ἀποδέχαιτ' ἂν τις, ὅτι χειρόνησον οἰκούντες μεγάλη πλημμυρίδι ἐξελασθεῖεν ἐκ τῶν τόπων· καὶ γὰρ νῦν ἔχουσι τὴν χώραν, ἣν εἶχον πρότερον... Γελοῖον δὲ τῷ φυσικῷ καὶ αἰωνίῳ πάδει, εἰς ἐκάστης ἡμέρας συμβαίνοντι, προσοργισθέντας ἀπελθεῖν ἐκ τοῦ τόπου. Ἔοικε δὲ πλάσματι τὸ συμβῆναι ποτε ἑκπεβάλλουσιν πλημμυρίδα· ἐπιτάσεις μὲν γὰρ καὶ ἀνέσεις δέχεται, τεταγμένως δὲ καὶ περιορίζουσας ὁ ὠκεανὸς ἐν τοῖς τοιούτοις πάθεσιν. Οὐκ εὖ δ' οὐδ' ὁ φῆσας ὅλα αἰρεσθαι πρὸς τὰς πλημμυρίδας τοὺς Κίμβρους, οὐδ' ὅτι ἀφροβίαν οἱ Κέλται ἀσκοῦντες, κατακλύζεσθαι τὰς οἰκίας ὑπομένουσιν, εἴτ' ἀνοικοδομοῦσι, καὶ ὅτι πλείων αὐτοῖς συμβαίνει φθόρος ἐξ ὕδατος ἢ πολέμου, ὅπερ Ἐφορὸς φησιν. Ἡ γὰρ τάξις ἡ τῶν πλημμυρίδων, καὶ τὸ τὴν ἐπικλυζομένην χώραν εἶναι γνῶριμον οὐκ ἐμῶν ταύτας τὰς ἀτοπίας παρέξει. Δις γὰρ ἐκάστης ἡμέρας τοῦτου συμβαίνοντος, τὸ μὴδ' ἀπαξ αἰσθάνεσθαι φυσικὴν οὖσαν τὴν παλirroian καὶ ἀδλαβῇ, καὶ οὐ μόνως τοῦτοις συμβαίνουσιν, ἀλλὰ τὰς παρωικεανταίς πᾶσι,

(qui unus fuit ex antiquis physicis), Thrasyalcem autem ab alio, atque illum ab Homero, qui Nilum cœlitus delapsum ait :

Rursus ad Aegypti cœlo delapsa fluente.

75.

De Cimbris quedam minus recte dicuntur, quedam probabiliter habent non mediocrem. Non enim hac de causa eos, ut incertis vagarentur sedibus et latrocinii victimæ quærent, compulsos crediderim, quod e peninsula, quam inhabitabant, diluvio fuerint ejecti; quoniam etiamnum antiquas sedes incolant. Et ridiculum sit eos naturali et sempiterno æstui, quotidie his contingent, iratos solum vertisse. Quin et figmentum videtur eluvium aliquando immodicam accidisse: quum id genus oceani accidentia intenduntur quidem ea et remittantur, sed ordine tamen suo atque modo. Non recte etiam is qui arma adversus exundationem capere Cimbricos ait: nec magis, ut exercitatione intrepidi fiant, Celtas pati domos suas aquis obrui, rursumque ædificare, pluresque eorum aquis quam bello perire; quod quidem Ephorus tradit. Nam hæc absurda non admittit quum ordo æstuum, tum notitia regionis illuvium passæ. Quum enim his quotidie æstus accideret, qui credibile sit tandem, nunquam eos sensisse, naturalem esse hanc maris reciprocationem et innoxiam, nec non sibi cum

πῶς οὐκ ἀπίθανον. Οὐδὲ Κλείταρχος εὖ· φησὶ γὰρ τοὺς ἱππέας ἰδόντας τὴν ἔφοδον τοῦ πελάγους ἀφιππάσασθαι, καὶ φεύγοντας ἐγγὺς γενέσθαι τοῦ περικαταληφθῆναι. Οὐτε δὲ τοσούτῳ τάχει τὴν ἐπίδασιν ὁρμωμένην ἱστοροῦμεν, ἀλλὰ λεληθότως προσοῦσαν τὴν θάλατταν· οὐτε τὸ καθ' ἡμέραν γιγνόμενον καὶ πᾶσιν ἑναυλον ᾗδῃ ὃν τοῖς κλησιάζειν μέλλουσι, πρὶν ἢ θεάσασθαι, τοσούτον ἡμέλλε παρῆξαι φόβον, ὥστε φεύγειν, ὡς ἂν εἰ ἐξ ἀδοκῆτου προσέπεισι.

Ταῦτα δὲ δικαίως ἐπιτιμᾷ τοῖς συγγραφεῦσι Ποσειδώνιος, καὶ οὐ κακῶς εἰκάζει, ὅτι ληστρικοὶ ὄντες καὶ πλάνητες οἱ Κίμβροι, καὶ μέχρι τῶν περὶ τὴν Μαυώτιν ποιήσαντο στρατείας· ἀπ' ἐκείνων δὲ καὶ ὁ Κιμμέριος κληθεῖς βόσπορος, ὅσον Κιμβρικός, Κιμμερίους τοὺς Κίμβρους ὀνομασάντων τῶν Ἑλλήνων. Φησὶ δὲ καὶ Βοῖον τὸν Ἐρχύνιον ὁρυμὸν οἰκεῖν πρότερον· τοὺς δὲ Κίμβρους ὁρμήσαντας ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, ἀποκρουσθέντας ὑπὸ τῶν Βοίων ἐπὶ τὸν Ἴστρον, καὶ τοὺς Σκορδίσκους Γαλάτας καταβῆναι· εἴτ' ἐπὶ Τευριστάς καὶ (ἢ?) Ταυρίσκους, καὶ τούτους Γαλάτας· εἴτ' ἐπὶ Ἐλουηττίους, πολυχρύσους μὲν ἄνδρας, εἰρηναίους δὲ ὄντας δὲ τὸν ἐκ τῶν ληστηρίων πλοῦτον, ὑπερβάλοντα τοῦ παρ' αὐτοῖς, τοὺς Ἐλουηττίους ἐπαρῆναι, μάλιστα δ' αὐτῶν Ἱγυρηνοὺς τε καὶ Τωυγενοὺς, ὥστε καὶ συνεζορμῆσαι.

76.

Strabo I, p. 58 : Ἐν δὲ τῇ Φοινίκῃ φησὶ Ποσειδώνιος γενομένου σεισμοῦ καταποθῆναι πόλιν ἰδρυμένην ὑπὲρ Σιδόνης, καὶ αὐτῆς δὲ Σιδόνης σχεδὸν τι τὰ δύο μέρη πεσεῖν, ἀλλ' οὐκ ἀθρόως, ὥστε μὴ πολὺν φθόρον ἀνθρώπων γενέσθαι. Τὸ δ' αὐτὸ πάθος καὶ ἐπὶ τὴν Συρίαν ὀλην διέτεινε, μετρίως δὲ πως· διέβη δὲ καὶ ἐπὶ τινὰς νήσους τὰς τε Κυκλάδας καὶ τὴν Εὐβοίαν,

ὥστε τῆς Ἀρεθούσης (ἔστι δ' ἐν Χαλκίδι κρήνη) τὰς πηγὰς ἀποτυφλωθῆναι, συχναῖς δ' ἡμέραις ὕστερον ἀναβλῦσαι κατ' ἄλλο στόμιον, μὴ παύεσθαι δὲ σειομένην τὴν νῆσον κατὰ μέρη, πρὶν ἢ χάσμα γῆς ἀνοιχθῆν ἐν τῷ Ἀηλάντῳ πεδίῳ πηλοῦ διαπύρου ποταμὸν ἐξήμασε.

Rem tangit Seneca in Qu. Nat. VI, 24 verbis : *Idem Sidonii accidisse, crede Posidonio. Cf. Nicolaus fragm. 80. Justin. XI, 1.*

77.

Strabo XI, p. 514 : Τοῦνομα δὲ ταῖς Ῥάγαις ἀπὸ τῶν γενομένων σεισμῶν γενέσθαι φασὶν, ὅφ' ὧν πόλεις δὲ συχναὶ καὶ κῶμαι δισχίλαι, ὡς φησὶ Ποσειδώνιος, ἀνετράπησαν. Cf. not. ad. fr. 9.

Cf. Seneca Qu. Nat. VI, 21 : *Duo genera sunt, ut Posidonio placet, quibus movetur terra : utriusque nomen est proprium. Altera succussio est, quum terra quatitur, et sursum et deorsum movetur : altera inclinatio, quæ in latera nutat, navigii more. Illas βράστας, has ἐπικλίντας Græci dicunt. Ceterum Seneca sua haud dubie petivit e Meteorologicis. Cf. Diog. Laert. VII, 154.*

78.

Strabo VI, p. 276, de insulis Liparæis : Πολλὰς δὲ καὶ φλόγας εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πελάγους τοῦ περὶ τὰς νήσους ὤφθησαν ἐπιδραμεῖν, τῶν κατὰ βάθους κοιλιῶν ἀναστομαθέντος πόρου τινός, καὶ τοῦ πυρός βιασαμένου πρὸς τὸ ἐκτός. Ποσειδώνιος δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ μνήμην φησὶ περὶ τροπὰς θερινὰς ἔμα ἢ ἑω μεταξὺ τῆς Ἰερᾶς καὶ τῆς Εὐωνύμου πρὸς ὕψος ἀρθεῖσαν ἐξαίσιον τὴν θάλατταν δραβῆναι, καὶ συμμεινᾶν

76.

omnibus ad oceanum accolentibus communem? Male etiam Clitarhus, equites narrans occursum maris spectantes citatis equis refugisse et pæne fuisse affluxu obrutos. Neque enim tanta celeritate accedere mare deprehendimus, sed sensim et latenter : neque id quod fieret quotidie, et si qui accessissent, antequam cerneretur, aures personaret, tantum potuit obicere his terrorem, ut quasi de improvviso oblata re fugam facerent.

Hæc Posidonius jure in scriptoribus reprehendit. Idem non inepta conjectura colligit, Cimbro homines fuisse prædones et vagos armisque ad Mæotim usque lacum progressos, et fuisse ab iis Cimmericum Bosporum denominatum, quasi Cimbricum, quum Græci Cimbro Cimmericum nomine afficiant. Idem perhibet, Bojos quondam Hercyniam incoluisse silvam, ac Cimbro quum ad ea loca se contulissent, ab iis repulsos ad Istrum et Scordiscos Gallos descendisse : inde ad Teuristas ac (sive?) Tauriscos, ipsos quoque Gallos, tum ad Helvetios, viros auri divites, attamen pacem tum colentes. Hos, quum viderent suis majores opes latrocinii Cimbrorum partas, maxime Tigurinos ac Tugenos, animum ad prædas adjecisse, ac Cimbris Italiam petentibus socios se adjunxisse.

In Phœnice scribit Posidonius terræ motu facto urhem absorptam fuisse supra Sidonem sitam, ipsiusque Sidonis corruisse fere bessem, non confertim tamen, eoque non magnam hominum cladem accidisse. Id autem mali totam Syriam, mediocriter tamen, pervasit, et attigit insulas quasdam de Cycladibus : et in Eubœa ita se exseruit, ut fontes Arethusæ, quæ in Chalcide est, obturati fuerint, qui fons multis post diebus alia erupit scaturigine : neque ante desiit insula per partes concuti, quam hiatus terræ in Lelanto campo apertus fluvium luti igniti evomit.

77.

Nomen Rhagis (*Rupturas* diceret) a terræ motibus factum aiunt, quibus urbes complures et pagos bis mille subversos esse Posidonius scribit.

78.

Sæpenumero etiam in superficie maris, quod est circa insulas istas, discurrere flammæ animadversum est, quum cavernarum, quibus ignis in profundo continetur, meatu aliquo recluso foras vi prorupit. Posidonius scriptum reliquit, sua ætate circa solstitium æstivum, prima luce inter Hieram et Euonymum maræ conspectum fuisse ad non-

τινα χρόνον ἀναφυσωμένην συνεχῶς, εἴτα παύσασθαι· τοὺς δὲ τολμήσαντας προσπλεῖν, ἰδόντας νεκροὺς ἰγθύας ἐλαυνομένους ὑπὸ ῥοῦ (τοὺς δὲ) καὶ θέρη καὶ δυσωδίᾳ πληγέντας φυγεῖν, ἐν δὲ τῶν πλοιαρίων τὸ μᾶλλον πλησιάζαν τοὺς μὲν τῶν ἐνόντων ἀποβαλεῖν, τοὺς δ' εἰς Λιπάραν μολὶς σῶσαι, τότε μὲν ἔκφρονας γινόμενους ὁμοίως τοῖς ἐπιληπτικοῖς, τότε δὲ ἀνατρέχοντας εἰς τοὺς οἰκίους λογισμούς· πολλαῖς δ' ἡμέραις ὕστερον δρᾶσθαι πηλὸν ἐπανθοῦντα τῇ θαλάττῃ, πολλαχοῦ δὲ καὶ φλόγας ἐκπιπτούσας καὶ λιγνύας, ὕστερον δὲ παγῆναι καὶ γενέσθαι τοῖς μυλῖταις λίθοις ἐοικότα τὸν πάγον· τὸν δὲ τῆς Σικελίας στρατηγόν, Τίτον Φλαμίνιον, δηλώσας τῇ συγκλήτῳ, τὴν δὲ πέμψασαν ἐκθύσασθαι ἐν τε τῇ νησιδῷ καὶ ἐν Λιπάραις τοῖς τε καταχθονίοις θεοῖς καὶ τοῖς θαλαττίοις.

Fortasse hæc ex Historiis petita. Ad easdem si sequentia referre malis, nihil ego refragor.

79.

Strabo VI, p. 269. *Ὅταν, [φησὶ] Ποσειδώνιος, γίνηται τὰ περὶ τὸ ὄρος, κατατεφροῦνται πολλῶ βάθει τὰ Καταναίων χωρία· ἡ μὲν οὖν σποδὸς, λυπήσασα πρὸς καιρὸν, εὐεργετῇ τὴν χώραν χρόνοις ὕστερον· εὐάμπελον γὰρ παρέχεται καὶ χρηστόκαρπον, τῆς ἀλλῆς οὐχ ὁμοίως οὕσης εὐόινου· τὰς τε βίβας, [ἄς] ἐκφέρει τὰ κατατεφρωθέντα χωρία, πιαίνειν (δ') ἐπὶ τοσοῦτον τὰ πρόβατά φασιν, ὥστε πνίγεσθαι· διόπερ ἐκ τῶν ὧτων ἀφαιροῦσιν αἷμα δι' ἡμερῶν τεσσάρων ἢ πέντε, καθάπερ τοῦτο καὶ κατὰ τὴν Ἐρύθειαν συμβαίνειν εἰρήκαμεν.

His quæ ad physicam maxime spectant, absolutis, Strabo (fr. 68, § 7) Posidonii de terræ longitudine sententiam affert. Reliqua quæ ad terræ

mensuras et locorum situm et distantias pertinent hæc sunt :

80.

Cleomedes Cycl. Theor. I, c. 10, p. 62 ed. Bak. : Περὶ δὲ τοῦ μεγέθους τῆς γῆς πλείους μὲν γέγονασι δοῦναι παρὰ τοῖς φυσικοῖς, βελτίους δὲ τῶν ἄλλων εἰσιν ἡ τε τοῦ Ποσειδωνίου καὶ ἡ Ἐρατοσθένους. Αὕτη μὲν διὰ γεωμετρικῆς ἐξόδου δεικνύουσα τὸ μέγεθος αὐτῆς, ἡ δὲ τοῦ Ποσειδωνίου ἐστὶν ἀπλουστερά· ἑκάτερος δὲ αὐτῶν ὑποθέσεις τινὰς λαμβάνων, διὰ τῶν ἀκολουθῶν ταῖς ὑποθέσεσιν ἐπὶ τὰς ἀποδείξεις παραγίνεται. Ἐροῦμεν δὲ περὶ προτέρας τοῦ Ποσειδωνίου. Φησὶν ὑπὸ τῷ αὐτῷ μεσημβρινῷ κεῖσθαι Ῥόδον καὶ Ἀλεξάνδρειαν. Μεσημβρινοὶ δὲ κύκλοι εἰσὶν οἱ διὰ τε τῶν πόλεων γραφόμενοι τοῦ κόσμου καὶ διὰ σημείου, ὃ ἐκάστοις τῶν ἐπὶ τῆς γῆς βεβηκότων τῆς κορυφῆς ὑπέρκειται. Πόλοι μὲν οὖν οἱ αὐτοὶ πάντων, τὸ δὲ κατὰ κορυφὴν σημεῖον ἄλλο ἄλλων· ὅθεν ἅπτεροι δύνανται γράφεσθαι μεσημβρινοί. Ἡ οὖν Ῥόδος καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια ὑπὸ τῷ αὐτῷ κείνται μεσημβρινῷ καὶ τὸ διάστημα τὸ μεταξὺ τῶν πόλεων, πεντακισχιλίων σταδίων εἶναι δοκεῖ. Καὶ ὑποκείσθω οὕτως ἔχειν. Εἰσὶ δὲ καὶ πάντες οἱ μεσημβρινοὶ τῶν μεγίστων ἐν κόσμῳ κύκλων, εἰς δύο ἴσα τέμνοντες αὐτὸν, καὶ διὰ τῶν πόλεων αὐτοῦ γραφόμενοι. Τούτων τοίνυν οὕτως ἔχειν ὑποκειμένων, ἐξῆς δὲ Ποσειδωνίους ἴσον ὄντα τὸν ζωδιακὸν τοῖς μεσημβρινοῖς, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς εἰς δύο ἴσα τέμνει τὸν κόσμον, εἰς ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα μέρη διαιρεῖ, ἕκαστον τῶν δωδεκατημορίων αὐτοῦ εἰς τέσσαρα τέμνει. Ἄν τοίνυν καὶ ὃ διὰ Ῥόδου καὶ Ἀλεξανδρείας μεσημβρινὸς εἰς τὰ αὐτὰ τῷ ζωδιακῷ τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ

stroom elatum altitudinem, atque continenti flatu exaltatum aliquamdiu sic constitisse, tandem subeuisse : eos autem qui navigiis accedere ausi fuerant, quum viderent aquæ fluxu impelli pisces mortuos, calore et fetore percussos fugisse ; atque navigiorum unum quod propius accesserat, vectoribus quibusdam amissis, ægre cum reliquis Liparam pervenisse, qui aliquando in morem comitali morbo correptorum mente abalienarentur, aliquando ad se redirent. Multis post diebus limum apparuisse, qui superficiæ aquæ innataret, multis quoque locis flammæ erupisse, et fumos, et fulgines : limum eum tandem concrevisse, et molaribus lapidebus similes fulsæ concretas istas massas. Qua de re senatum, quum esset a Tito Flaminio [Flaminio] Siciliam prætorē certior factus, missis legatis rem sacram diis manibus et marinis procurasse, quum in Hiera, tum Liparæ.

79.

Quando, inquit Posidonius, evenit Ætnæ incendium, Catinensis tum ager profundo oblegitur cinere, qui tempore quidem eo molestus, postea regioni beneficio est : reddit enim eam vinetis lætam, ac bonæ frugis feracem, quum reliquum agri non ita præstet vini productione ; radiceque efferunt loca cinere sic oppleta, quibus oves adeo pingues fieri perhibent, ut suffocentur ; ideoque quarto aut quinto

circter die sanguinem illis ex auribus detrahunt, quod etiam apud Erythæam fieri declaravimus.

80.

De magnitudine terræ complures fuerunt physicorum opiniones : reliquis meliores sunt Posidonii et Eratosthenis : quarum hæc geometrica ratione magnitudinem ejus ostendit ; illa Posidonii simplicior est. Uterque eorum hypotheses quasdam sumens, per ea quæ hypothesis connectaria sunt ad demonstrationes procedit. Prius autem de Posidonii opinione dicemus. Sub eodem meridiano Rhodum et Alexandriam esse ait. Sunt autem meridiani circuli, qui scribuntur per mundi polos, et per punctum quod cujuscumque eorum qui in terra gradiuntur, vertici imminet. Poli igitur iidem sunt omnium : punctum autem vertici imminens, aliud aliorum. Rhodus igitur et Alexandria sub eodem meridiano sunt ; et distantia inter eas urbes quinque millium stadiorum esse videtur. Et sic ita esse : sunt porro omnes meridiani e maximis, qui in mundo sunt, circuli, in duas partes eum secantes, perque polos descripti. Quæ quum ita se habere ponuntur, deinceps Posidonius signiferum æqualem meridianis, quippe qui et ipse in duas æquales partes mundum secet, in octo et quadraginta partes dividit, unumquodque e dodecatemoriis in quattuor secans. Si igitur etiam ille meridianus per Rhodum et Alexan-

μέρη διαιρεθῇ, ἴσα γίνεται αὐτοῦ τὰ τμήματα τοῖς προσηρημένοις τοῦ ζωδιακοῦ τμήμασιν. Ὅταν γάρ ἴσα μεγέθη εἰς ἴσα διαιρεθῇ, ἀνάγκη καὶ τὰ μέρη τοῖς μέρασιν τῶν διαιρεθέντων ἴσα γίνεσθαι. Τούτων τοίνυν οὕτως ἔχειν προὑποκειμένων, ἔξῃς φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, ὅτι Κάνωθος καλούμενος ἀστήρ λαμπρότατός ἐστιν πρὸς μεσημβρίαν, ὡς ἐπὶ τῷ πηδαλίῳ τῆς Ἀργούς. Οὗτος ἐν Ἑλλάδι οὐδ' ὅλως ὁρᾶται· ὅθεν οὐδ' ὁ Ἄρατος ἐν τοῖς Φαινομένοις μινῃσκεται αὐτοῦ· ἀπὸ δὲ τῶν ἀρκτικῶν ὡς πρὸς μεσημβρίαν ἰοῦσιν, ἀρχὴν τοῦ ὁρᾶσθαι ἐν τῷ Ῥόδῳ λαμβάνει, καὶ ὁρθεὶς ἐπὶ τοῦ δριζόντος, εὐθείως κατὰ τὴν στροφὴν τοῦ κόσμου καταδύεται. Ὅποταν δὲ τοὺς ἀπὸ Ῥόδου πεντακισχιλίους σταδίους διαπλεύσαντες ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γενώμεθα, εὐρίσκεται ὁ ἀστήρ οὗτος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὕψος ἀπέχων τοῦ δριζόντος, ἐπειδὴν ἀκριβοὺς μεσουρανήση, τέταρτον ζωδίου, ὃ ἐστὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ ζωδιακοῦ. Ἀνάγκη τοίνυν καὶ τὸ ὑπερκείμενον τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ τμήμα, τοῦ διαστήματος τοῦ μεταξὺ Ῥόδου καὶ Ἀλεξανδρείας, τεσσαρακοστὸν ὄγδοον μέρος αὐτοῦ εἶναι, διὰ τὸ καὶ τὸν δριζόντα τῶν Ῥοδίων τοῦ δριζόντος τῶν Ἀλεξανδρείων ἀφίστασθαι τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου. Ἐπεὶ οὖν τὸ τούτῳ τῷ τμήματι ὑποκείμενον τῆς γῆς μέρος, πεντακισχιλίων σταδίων εἶναι δοκεῖ, καὶ τὰ τοῖς ἄλλοις τμήμασιν ὑποκείμενα ἐκ πεντακισχιλίων σταδίων ἐστὶ· καὶ οὕτως ὁ μέγιστος κύκλος τῆς γῆς εὐρίσκεται μυριάδων τεσσάρων καὶ εἰκοσιν, ἐάν ᾧσιν οἱ ἀπὸ Ῥόδου πεντακισχιλιοὶ· εἰ δὲ μὴ, πρὸς λόγον τοῦ διαστήμα-

τος. Καὶ ἡ μὲν τοῦ Ποσειδωνίου ἔφοδος περὶ τοῦ κατὰ τὴν γῆν μεγέθους τοιαύτη.

81.

Strabo II, p. 119 : Δυσμικυάτατον μὲν γὰρ σημεῖον τῆς οἰκουμένης τὸ τῶν Ἰδηρῶν ἀκρωτήριον, ὃ καλοῦσιν Ἰερόν· κεῖται δὲ κατὰ τὴν γραμμὴν πως (πρὸς) τὴν διὰ Γαδεῖρων τε καὶ Στηλῶν καὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ καὶ τῆς Ῥοδίας. Συμφανεῖν γὰρ καὶ τὰ ὠροσκοπεῖα καὶ τοὺς ἀνέμους φασὶ τοὺς ἐκατέρωστε φοροῦς καὶ τὰ μήκη τῶν μεγίστων ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν· ἐστὶ γὰρ τεσσαρεσκαίδεκα ὥρῳ ἰσημερινῶν [καὶ ἡμίσεος ἡ μεγίστη τῶν ἡμερῶν] τε καὶ νυκτῶν. Ἐν τε τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ Γάδειρα καὶ Ἰδηράς ποτε ὁρᾶσθαι ** Ποσειδώνιος δ' ἐκ τινος ὑψηλῆς οἰκίας ἐν πόλει διεχούσῃ τῶν πόων τούτων ὅσον τετρακοσίους σταδίους, ἐρησὶν ἰδεῖν ἀστέρα, ὃν τεκμαίρεσθαι τὸν Κάνωθον αὐτὸν ἐκ τοῦ τε μικρὸν ἐκ τῆς Ἰδηρίας προελθόντας ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ὁμολογεῖν ἀφορᾷν αὐτὸν, καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Κνίδῳ· τὴν γὰρ Εὐδόξου σκοπὴν οὐ πολὺ τῶν οἰκήσεων ὑψηλοτέραν εἶναι, λέγεσθαι δ' ὅτι ἐντεῦθεν ἐκεῖνος ἀπεώρα τὸν Κάνωθον ἀστέρα, εἶναι δ' ἐπὶ τοῦ Ῥοδιακοῦ κλίματος τὴν Κνίδον, ἐφ' οὗ καὶ τὰ Γάδειρα καὶ ἡ ταύτη παραλία.

82.

Strabo VI, p. 266 : Τῶν πλευρῶν (Σικελίας), ἃς ἀφορίζουσιν αἱ τρεῖς ἄκραι, δύο μὲν εἰσι κοῖλαι μετρίως, ἡ δὲ τρίτη κυρτή, ἡ ἀπὸ τοῦ Αἰλυθαίου καθήκουσα πρὸς τὴν Πελωριάδα, ἥπερ μεγίστη ἐστὶ,

81.

Terræ habitatae punctum maxime occidentale est promontorium Hispaniæ quod Sacrum dicitur, situm fere in ea linea, quæ per Gades, Columnas, fretum Siculum et Rhodiam transit: nam et horologia alunt convenire, et eosdem utrimque ventos ferri, et eandem esse utrobique longissimæ diei et noctis quantitatem: est enim maxima et dies et nox quattuordecim horarum æquinoctialium ac dimidiæ: et in ora maritima ad Gades atque Hispaniam [Columnas?] aliquando observari [astra Canobo proxima]. Posidonius refert se de excelsa quadam domo in urbe ab iis locis ad quadringenta stadia distante, stellam vidisse, quam existimaverit esse Canobum: nam et qui inde versus meridiem ex Hispania paululum progressi sint, fateri se eum cernere; et observationes astronomicas in Cnido institutas idem testari. Esse enim in Cnido Eudoxi speculam, non multo domibus sublimiorem, ex qua is fertur Canobum spectasse: esse autem Cnidum in Rhodiaco climate, in quo et Gades sunt et ora maritima ejus regionis.

82.

Laterum (Siciliæ) quæ his tribus promontoriis includuntur, duo sunt concava mediocriter, tertium a Lilybæo ad Pelorum curvum est, idemque longissimum, stadiorum mille et septingentorum; ut Posidonius dixit, qui et viginti adjecit. De reliquis, id quod a Lilybæo ad Pachynum pertinet, altero majus est (et mille quingentorum et quinquaginta stadium): minimum omnium id, quod Fretum

driam in eadem cum signifero quadraginta octo partes divisus sit, æqualia sunt ejus segmenta illis signiferi segmentis. Quum enim magnitudines æquales æqualiter dividuntur, æquales etiam divisorum partes inter se esse necesse est. His igitur ita ante constitutis, deinde ait Posidonius stellam Canobum appellatam splendidissimam esse ad meridiem in temone Argus. Eadem in Græcia prorsus non conspicitur: unde nec Aratus ejus in Phænomenis meminit. Quum autem a septentrione versus meridiem procedimus, primum Rhodi conspicitur, et postquam ad finientem visa est, statim mundi conversione occidit. Quum vero illa quinque millia stadiorum a Rhodo navigando trajecimus et Alexandriam venimus, eadem stella, ubi in medio plane cælo est, reperitur quarta parte signi super finientem attolli, quæ est quadagesima octava pars signiferi. Hinc necesse est eam partem meridiani, quæ intervallo Rhodum inter et Alexandriam imminet, quadagesimam octavam ejus esse: propterea quod finiens etiam Rhodiorum a finiente Alexandrinorum quadagesima octava parte signiferi distat. Quum igitur ea pars terræ, quæ isti segmento subjecta est, quinque millium stadiorum esse videatur; eæ item quæ reliquis segmentis subjiciuntur, totidem stadiorum sunt: atque ita maximus circulus terræ viginti quattuor myriadum esse reperitur, si a Rhodo ad Alexandriam sunt quinque millia; sin secus, pro ratione intervalli. Talis quidem est Posidonii ratio de magnitudine terræ.

σταδίων χιλίων καὶ ἑπτακοσίων, ὡς Ποσειδώνιος εἰρηκε προσθεῖς καὶ εἴκοσι. Τῶν δ' ἄλλων ἡ ἐπὶ Πάχυνον ἀπὸ τοῦ Λιλυθαίου μετίζων τῆς ἐτέρας· ἐλαχίστη δὲ ἡ τῷ Πορθμῷ καὶ τῇ Ἰταλίᾳ προσεχῆς, ἡ ἀπὸ τῆς Πελωριάδος ἐπὶ τὸν Πάχυνον, σταδίων ὅσον χιλίων καὶ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. Τὸν δὲ περίπλου δὲ Ποσειδώνιος σταδίων τεσσαρακοσίων ἐπὶ τοῖς τετρακισχιλίοις ἀποφαίνει. Ἐν δὲ τῇ χωρογραφίᾳ μετίζω λέγεται τὰ διαστήματα, κατὰ μέρος διηρημένα μιλιασμῶν..., Ποσειδώνιος τε τοῖς κλίμασιν ἀφορίζων τὴν νῆσον (καὶ) πρὸς ἄρκτον μὲν τὴν Πελωριάδα, πρὸς νότον δὲ Λιλυθαίον, πρὸς ἑὼ δὲ τὸν Πάχυνον τίθησιν.

83.

Strabo VI, p. 273 : Φησὶ δ' ὁ Ποσειδώνιος ὅλον ἀκροπόλει ἐπὶ θαλάττης δύο τὰς Συρακούσας ἰδρῦσθαι καὶ τὸν Ἐρυκα, μέσσην δὲ ἀμφοῖν ὑπερκεῖσθαι τῶν κύκλῳ πεδίων τὴν Ἐνναν. Hæc quoque fortasse ad Historias referre præstat.

84.

Cum iis quæ fr. 68 § 8 disputantur, conferenda hæc apud Galenum De placit. Hippocr. et Platonis V, p. 290, 41 : Συνάπτει δ' εἰκότως τοῖς λόγοις τούτοις ὁ Ποσειδώνιος τὰ κατὰ τὸν φυσιογνώμονα φαινόμενα. Καὶ γὰρ τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅσα μὲν εὐρύστερνα τε καὶ θερμότερα, θυμικώτερα πάντ' ὑπάρχει φύσει, ὅσα δὲ πλατυσχιά τε καὶ ψυχρότερα, δειλότερα· καὶ κατὰ τὰς χώρας οὐ σμικρῶ τινι διενηνοχέται τοῖς ἥθεσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς δειλίαν καὶ τολμάν, ἢ τὸ φιλήδονόν τε καὶ φιλόπονον, ὡς τῶν παθητικῶν κινήσεων τῆς ψυχῆς ἐπομένων αἰετῇ διαθέσει τοῦ

et Italiæ adjacet, a Peloro ad Pachynum tendens, stadium circiter mille centum et triginta. Ambitum insulæ Posidonius pronunciat, stadium quater millium et quadringentorum. At in chorographia majora hæc intervalla ponuntur, distincta per partes in miliaria. Posidonius climatibus definiens insulam, Pelorum septentrioni, Lilybæum austro, Pachynum ortui solis opponit.

83.

Posidonius ait Siciliam veluti arces duas ad mare constructas habere Syracusas et Erycem, ac mediam inter utramque Ennam imminere circumjacentibus campis.

84.

Apte cum his comparat Posidonius quæ a physiognomone observantur. Nam inter animalia quoque hominesque quot sunt lato pectore et calidiora, ea omnia etiam animosiora esse solent; quot vero latis coxendicibus instructa ac frigidiora sunt, ea etiam ignaviora esse solent. Porro secundum terrarum situm haud paullum differunt incolæ vel ad ignaviam vel ad audaciam propensiores, vel voluptati vel laboribus addictiores, quoniam animi affectus pendent ex corporum indole, quæ ex ambientis aeris temperatura multum variatur.

σώματος, ἣν ἐκ τῆς κατὰ τὸ περιέχον κράσεως οὐ κατ' ὄλγον ἀλλοιοῦσθαι κτλ.

85.

Strabo I, p. 41 (Quæritur quinam sint Eremitæ, quorum Menelaus meminit ap. Hom. Od. IV, 84 : Αἰθιοπὰς θ' ἰκόμεν καὶ Σιδόνιους καὶ Ἐρεμβούς) : Πιθανώτατοι δ' εἰσὶν οἱ νομίζοντες τοὺς Ἀραβας λέγεσθαι. Ζήνων δ' ὁ ἡμέτερος καὶ γράφει οὕτως·

Αἰθιοπὰς θ' ἰκόμεν καὶ Σιδόνιους Ἀραβὰς τε.

Τὴν μὲν οὖν γραφὴν οὐκ ἀνάγκη κινεῖν, παλαιὰν οὖσαν· αἰτιάσθαι δὲ βέλτιον τὴν τοῦ ὀνόματος μετάπτωσιν, πολλὴν καὶ ἐπιπολαίαν οὖσαν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. Ἀμφεῖ δὲ καὶ ποιοῦσι τινες παραγγραμματοῖτες. Ἄριστα δ' ἂν δοξείεν εἰπεῖν ὁ Ποσειδώνιος, κἀνταῦθα ἀπὸ τῆς τῶν ἐθνῶν συγγενείας καὶ κοινότητος ἐτυμολογῶν. Τὸ γὰρ τῶν Ἀρμενίων ἔθνος καὶ τὸ τῶν Σύρων καὶ Ἀραβῶν πολλὴν ὁμοφυλίαν ἐμφαίνει κατὰ τε τὴν διάλεκτον καὶ τοὺς βίους καὶ τοὺς τῶν σωμάτων χαρακτῆρας, καὶ μάλιστα καθὼς πλησιόχωροί εἰσι. Δηλοῖ δ' ἡ Μεσοποταμία ἐκ τῶν τριῶν συνεστῶσα τούτων ἐθνῶν μάλιστα γὰρ ἐν τούτοις ἡ ὁμοιότης διαφαίνεται. Εἰ δέ τις παρὰ τὰ κλίματα γίνεται διαφορὰ τοῖς προσδόχοις ἐπὶ πλεον πρὸς τοὺς μεσημβρινούς καὶ τούτοις πρὸς μέσους τοὺς ὅρους, ἀλλ' ἐπικρατεῖ γὰρ τὸ κοινόν. Καὶ οἱ Ἀσσύριοι δὲ καὶ οἱ Ἀριανοὶ παραπλησίως πως ἔχουσι καὶ πρὸς τούτους καὶ πρὸς ἀλλήλους. Εἰκάζει γὰρ δὴ καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν τούτων κατονομασίας ἐμπερεῖς ἀλλήλαις εἶναι. Τούτῳ γὰρ ὅφ' ἡμῶν Σύρους καλουμένους ὑπ' αὐτῶν τῶν Σύρων (Ἀρμενίους, καὶ) Ἀραμμαίους καλεῖσθαι· τούτῳ δ' εἰκέναι τοὺς Ἀρμενίους καὶ τοὺς Ἀραβας καὶ Ἐρεμβούς, τάχα τῶν παλαιοῦν Ἑλλήνων οὕτω κα-

85.

Omnium hi vero simillima statuunt, qui Arabes significari putant. Et Zeno quidem noster ita scribit Homericum versum :

Æthiopes adii, tum Sidonios, Arabesque.

Sed scripturam mutare, quum sit vetusta, non est necesse. Culpanda est potius nominis mutatio, quæ frequens est et usitata omnibus gentibus : quod et quidam faciunt, qui literas nominum inter se comparant. Optime autem omnium existimo Posidonium hic quoque a gentium cognatione et communitate originem vocum ducere. Nam Armeniorum, Syrorum et Arabum multum cognationis præ se ferunt nationes, sermone, vita, corporum forma, maxime ubi degunt in vicinia : idque ostendit Mesopotamia ex tribus his conflata populis ; maxime enim in his similitudo est illustis. Quodsi qua est varietas pro eo quod aliae partes aliis magis ad septentrionem aut meridiem vergunt, aut in meridie sunt sitæ : nihilominus tamen communis affectio obtinet. Atque Assyrii et Ariani inter se atque istorum suam assimiles. Conjicit exinde Posidonius, harum gentium nomina quoque esse affinia : qui enim a nobis Syri dicuntur, ab ipsis Syris Aramæos vocari ; idque Armeniis, Arabibus,

λάντων τοὺς Ἀραβας, ἅμα καὶ τοῦ ἐτύμου συνεργούν-
τος πρὸς τοῦτο. Ἀπὸ γὰρ τοῦ εἰς τὴν ἔραν ἐμβαίνειν
τοὺς Ἑρεμβοὺς ἐτυμολογοῦσιν οὕτως οἱ πολλοί, ὅς
μεταλαβόντες οἱ ἕστερον ἐπὶ τὸ σαφέστερον Τρωγλοδύ-
τας ἐκάλεσαν· οὗτοι δὲ εἰσιν Ἀράβων οἱ ἐπὶ θάτερον
μέρος τοῦ Ἀραβίου κόλπου κακλιμένοι, τὸ πρὸς Αἰγύπτῳ
καὶ Αἰθιοπία. Τούτων δ' εἰκὸς μεμνησθαι τὸν ποιητὴν
καὶ πρὸς τούτοις ἀφῆχθαι λέγειν τὸν Μενέλαον, καθ' ὃν
πρόπον εἴρηται καὶ πρὸς τοὺς Αἰθίοπας· τῇ γὰρ Θη-
βαΐδι καὶ οὗτοι πλησιάζουσιν· ὁμοίως οὐκ ἐργασίας οὐδὲ
χρηματισμοῦ χάριν τούτων ὀνομαζομένων (οὐ πολὺ
γὰρ ἦν τοῦτο), ἀλλὰ τοῦ μήκους τῆς ἀποδημίας καὶ
τοῦ ἐνδόξου.

86.

Strabo XVII, p. 784 : (Sermo est de versu Ho-
mérico : Αἰθίοπας δ' ἰκόμεν καὶ Σιδονίους καὶ Ἑρεμ-
βοὺς) : Ἀλλὰ μᾶλλον περὶ τῶν Ἑρεμβῶν ἢ ζήτησις,
εἴτε τοὺς Τρωγλοδύτας ὑπονοητέον λέγεσθαι, καθά-
περ οἱ τὴν ἐτυμολογίαν βιαζόμενοι ἀπὸ τοῦ εἰς τὴν
ἔραν ἐμβαίνειν, ὅθρ' ἐστὶν εἰς τὴν γῆν, εἴτε τοὺς
Ἀραβας. Ὁ μὲν οὖν Ζήνων ὁ ἡμέτερος μεταγράφει
οὕτως,

καὶ Σιδονίους Ἀραβὰς τε.

Πιθανώτερον δὲ Ποσειδώνιος γράφει, τῷ παρὰ μικρὸν
ἀλλάξει·

καὶ Σιδονίους καὶ Ἀρεμβούς,

ὥς τοῦ Ποιητοῦ τοὺς νῦν Ἀραβας οὕτω καλέσαντας,
καθάπερ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ὀνομαζόντο κατ' αὐτόν.
Φησὶ δὲ ταῦτα τὰ τρία ἔθνη συνεχῇ ἀλλήλοις ἰδρυμένα
ὁμογενεῖαν τινα ἐμφαίνειν πρὸς ἀλλήλα καὶ διὰ τὸ

παρακειμένοις ὀνόμασι κεκλησθαι, τοὺς μὲν Ἀρμενίους,
τοὺς δὲ Ἀραβας, τοὺς δὲ Ἀρεμβοὺς· ὥσπερ δὲ ἀπὸ
ἔθνους [ἑνὸς] ὑπολαμβάνειν ἔστιν εἰς τρία διηρησθαι
κατὰ τὰς τῶν κλιμάτων διαφορὰς αἰ καὶ μᾶλλον ἐξα-
λαττομένων, οὕτω καὶ τοῖς ὀνόμασι χρῆσασθαι πλείο-
σιν ἀνθ' ἑνός. Οὐδ' οἱ Ἑρεμνοὺς γράφοντες (uti Cra-
tes, vid. Eustath. p. 1485) πιθανοί· τῶν γὰρ Αἰ-
θιοπῶν μᾶλλον ἰδιον. Λέγει δὲ καὶ τοὺς Ἀρίμους ὁ Ποιη-
τής, οὓς φησι Ποσειδώνιος δέχεσθαι δεῖν μὴ τόπον τινα
Συρίας ἢ τῆς Κιλικίας ἢ ἄλλης τινὸς γῆς, ἀλλὰ τὴν
Συρίαν αὐτήν. Ἀραμαῖοι γὰρ οἱ ἐν αὐτῇ· τάχα δ' οἱ
Ἕλληνες Ἀριμαίους ἐκάλουν ἢ Ἀρίμους. Αἱ δὲ τῶν
ὀνομάτων μεταπτώσεις, καὶ μάλιστα τῶν βαρβαρικῶν,
πολλαί· καθάπερ τὸν Δαριήκην (Δαριαύην?) Δαρείον
ἐκάλεσαν, τὴν δὲ Φάρζριν Παρύσατιν, Ἀταργάτιν δὲ
τὴν Ἀθάραν (Ἀσθάραν?)· Δερκετῷ δ' αὐτὴν Κτησίας
καλεῖ.

87.

Plinius H. N. VI, 21 : *Posidonius ab aestivo solis
ortu ad hibernum exortum metatus est eam (In-
diam), adversam Galliae statuens, quam ab occi-
dente aestivo ad occidentem hibernum metabatur
totam a Favonio. Itaque adversam ejus venti afflatu
juvari Indiam salubremque fieri haud dubia ratione
docuit. Hinc sua Solinus Polyb. c. 52.*

88.

Strabo II, p. 104 : Ἐρατοσθένους δὲ εἴρηται ἢ
περὶ τὰ ἱσπερία καὶ τὰ ἀρκτικά τῆς Εὐρώπης ἀγνοία.
Ἄλλ' ἐκείνῳ μὲν καὶ Δικαιάρχῳ συγγνώμη, τοῖς μὴ
κατιδοῦσι τοὺς τόπους ἐκείνους· Πολυβίῳ δὲ καὶ Ποσει-
δωνίῳ τίς ἀν συγγνώη;

et Erembis convenire, quo forte nomine veteres Graeci
Arabas vocasse videantur, ipsa nominis originatione juvante.
Nam Eremborum nomen multi ab ἔραν ἐμβαίνειν (id est
terram subire) deducunt; quos posteriores apertiore vo-
cabulo Troglodytas appellaverunt. Sunt autem ii Arabes
qui ad alterum latus sinus Arabici vergunt, quod est ad
Aegyptum et Aethiopiam. Horum meminisse poetam pro-
babile est, et dixisse, ad eos Menelaum pervenisse, quo-
modo etiam ad Aethiopes (nam hi quoque Thebaidi sunt
vicini), non negotiationis aut quaestus causa nominatos, qui
multius esse non potuit, sed ob longitudinem peregrinationis
et gloriationem.

86.

Sed major quaestio de Erembis est, an Troglodytes intel-
ligi debeant (quod vi originis vocabuli quidam pervincere
volunt, inde Erembis dici autumnantes, quod ἔραν ἐμβαί-
νουσι, terram subeant), an Arabes. Ac noster Zeno sic
scripturam mutat :

καὶ Σιδονίους Ἀραβὰς τε

Probabilius vero Posidonius lenissima mutatione scribit :

καὶ Σιδονίους καὶ Ἀρεμβούς,

ita ut poeta qui nunc Arabes dicuntur appellet Arembos,

FRAGMENTA HISTOR. GR. — VOL. III.

quemadmodum etiam ab aliis ex ejus sententia appellantur.
Dicit autem has tres nationes continenter inter se positas
suam invicem cognationem ostendere etiam eo, quod
affinia habeant nomina : Armenios scilicet, Arabes et Arem-
bos. Et quemadmodum existimandum sit, unam gentem in
tres esse divisam, pro climatum diversitatibus magis ma-
gisque immutatam, sic et nominibus pluribus uti pro uno.
Neque vero audiendi sunt qui Ἑρεμνοὺς (nigros) scribunt;
id enim magis Aethiopibus convenit. Nominat etiam Ari-
mos Homerus; quos Posidonius docet esse accipiendos,
non locum aliquem Syriae vel Ciliciae vel alius terrae, sed
Syriam ipsam. Aramæi enim sunt, qui in ea habitant, quos
facile Graeci Arimæos vel Arimos vocare poterant. Nomina
enim permutationes permultae sunt, praesertim barbarorum,
quemadmodum Dariacen Darium, Phazirir Parysatim,
Atargatam Atharam dixerunt, quam posteriorem Ctesias
Dercetam vocavit.

88.

Dictum est quam fuerit Eratosthenes ignarus occiduarum
et septentrionalium Europae partium. Verum huic quidem
et Dicæarcho danda est venia, qui loca ista non inspece-
runt; sed Polybio et Posidonio quis ignoret?

14

89.

Strabo XI, p. 491 sq. (Strabo Asiae partem eam quæ περί τὸν Τάναϊν ἐστὶ, ita descripsit, ut eam peninsulam efformaret, quæ Tanai fluvio, Palude Mæotica et Ponto Euxino, mari Caspio et Oceano circumdaretur: adeo ut pars meridionalis isthmi instar esset, Colchicum inter et Caspium mare):

Ποσειδώνιος δὲ χιλίων πεντακοσίων εἴρηκε τὸν ἰσθμὸν, ὅσον καὶ τὸν ἀπὸ Πηλουσίου ἰσθμὸν ἐς τὴν Ἐρυθράν. « Δοκῶ δὲ, φησί, μὴ πολὺ διαφέρειν μηδὲ τὸν ἀπὸ τῆς Μαιώτιδος εἰς τὸν Ὠκεανόν. » Οὐκ οἶδα δὲ πῶς ἂν τις περὶ τῶν ἀδελῶν αὐτῶ πιστεύσειε, μηδὲν εἰκὸς ἔχοντι εἰπεῖν περὶ αὐτῶν, ὅταν περὶ τῶν φανερῶν οὕτω παραλόγως λέγῃ· καὶ ταῦτα φίλος Πομπηίου γεγονώς τῷ στρατεύσαντι ἐπὶ τοὺς Ἰθέραις καὶ τοὺς Ἀλβανούς μέχρι τῆς ἐφ' ἑκάτερα θαλάττης, τῆς τε Κασπίας καὶ τῆς Κολχικῆς. Φασὶ γοῦν ἐν Ῥόδῳ γενόμενον τὸν Πομπήιον, ἡνίκα ἐπὶ τὸν ληστρικὸν πόλεμον ἐξῆλθεν (αὐθις δ' ἔμελλε καὶ ἐπὶ Μιθριδάτῃν ὁρμήσειν καὶ τὰ μέχρι τῆς Κασπίας ἔθνη), παρατυχεῖν διαλεγόμενῳ τῷ Ποσειδωνίῳ· ἀπίνοντα δ' ἐρέσθαι, εἰ τι προστάττοι· τὸν δ' εἰπεῖν,

Αἶν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον εἶμμεναι ἄλλων.

Προστίθει δὲ τούτοις, ὅτι καὶ τὴν ἱστορίαν συνέγραψεν τὴν περὶ αὐτόν.

Cf. Strabo XVII, p. 803: « Ὁ δὲ μεταξύ ἰσθμὸς τοῦ Πηλουσίου καὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ καθ' Ἡρώων πόλιν, ἐννακοσίων μὲν ἐστὶ σταδίων, ὥς δὲ Ποσειδωνίος φησιν, ἐλάττων ἢ χιλίων καὶ πεντακοσίων.

89.

Posidonius isthnum stadia mille quingenta latum facit, quantum hunc quoque, qui a Pelusio ad Rubrum est mare. « Neque multum puto (ait) ab his differre eum quia Mæotide est ad Oceanum usque. » Ceterum haud scio, quomodo ei fidem quisquam possit habere de rebus obscuris dicenti, ubi nullam habet quam sequatur probabilitatem, quando tam aliena a ratione pronuntiat de rebus manifestis, quum Pompeii amicus fuerit, qui exercitum in Iberos Albanosque duxit, ad utrumque usque mare, Caspium ac Colchicum. Etenim Pompeium aiunt Rhodum venisse, quo tempore ad bellum Piraticum proficiscebatur, mox adversus Mithridatem ducturus et gentes ad Caspium usque mare sitas, ibique Posidonium disserentem compellasse, inque suo discessu interrogasse, ecquid mandaret; illum autem jussisse:

Rem gerere excelsæ atque aliis præstare memento.

Adde his, quod etiam historiam rerum ejus gestarum conscripsit. Itaque oportebat eum veri majorem habere rationem.

90.

Hyperboreos omnino non esse Herodotus ait, Posidonius autem revera esse eos et ad Alpes Italiae habitare dicit.

90.

Schol. Apoll. Rhod. II, 677: Ὑπερβορείους μὴ εἶναι τελῶς φησὶν. Ἡρόδοτος... Ποσειδώνιος δ' εἰναί φησι τοὺς Ὑπερβορείους, κατοικεῖν δὲ περὶ τὰς Ἀλπεὺς τῆς Ἰταλίας. Cf. Müller. Dor. I, p. 277.

91.

Strabo VII, p. 295: Καὶ Ὅμηρον δὲ ὀρθῶς ἐλάττειν μοι δοκᾷ Ποσειδώνιος τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ Μυσοὺς κατονομάζειν (λέγω δὲ τοὺς ἐν τῇ Θράκῃ) ὅταν φῇ·

αὐτοὺς δὲ ἄλιν τρέπεν ὅσοις φαεῖται, νόσφιν ἐφ' ἱπποπόλων ὀρηκῶν καθορώμενος αἶαν Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων.

Ἐπεὶ εἰ γὰρ τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Μυσοὺς δέχοιτο τι, ἀπρητημένος ἂν εἴη ὁ λόγος. Τὸ γὰρ ἀπὸ τῶν Τρώων τρέψαντα τὴν θρᾶσιν ἐπὶ τὴν Θρακῶν γῆν, συγκαταλέγειν ταύτῃ τὴν τῶν Μυσῶν, τῶν οὐ νόσφιν ὄντων, ἀλλ' ὁμόρων τῇ Τρωάδι, καὶ ὅπισθεν αὐτῆς ἰδρυμένων, καὶ ἑκατέρωθεν, διειργομένων δ' ἀπὸ τῆς Θράκης πλατεῖ Ἑλλησπόντῳ, συγγέοντος ἂν εἴη τὰς ἡπείρους, καὶ ἅμα τῆς φράσεως οὐκ ἀκούοντος. Τὸ γὰρ ἄλιν τρέπεν, μάλιστα μὲν ἐστὶν εἰς τοῦτίσω· ὁ δ' ἀπὸ τῶν Τρώων μεταφέρων τὴν ὄψιν, ἐπὶ τοῦς ἢ ὅπισθεν αὐτῶν ἢ ἐκ πλαγίων ὄντας, προσωτέρω μὲν μεταφέρει, εἰς τοῦτίσω δ' οὐ πάνυ. Καὶ τὸ ἐπιφερόμενον δ' αὐτοῦ μαρτύριον, ὅτι τοὺς Ἰππημολογούς καὶ Γαλακτοφάγους καὶ Ἀβίους συνῆψεν αὐτοῖς, ὅπερ εἰσὶν οἱ ἀμάρζοικοι Σκύθαι καὶ Σαρμάται. Καὶ γὰρ νῦν ἀναμέμικται ταῦτα τὰ ἔθνη τοῖς Θραξὶ καὶ τὰ Βασταρνικά, μᾶλλον μὲν τοῖς ἐκτὸς Ἰστρου, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐντός. Τούτοις δὲ καὶ

91.

Posidonii comprobo conjecturam, qui *Europæos*, id est *Thracæ Mysos* ab Homero (II. 13, 5) nominari judicat his verbis:

Partem in diversam rursum sua lumina torsit,
Thracæ equūm domitores, dominus atque potentes
pugna respiciens Mysos.

Nam si quis Asiae populum Mysos intelligat, incongruus erit sermo. Qui enim dicens Jovem a Troja visum avertentem in Thracum terram, cum his comprehendat Mysos non in remota parte sitos, sed confines Troadi, et post eam incolentes atque ab utroque latere, a Thracia autem toto divisos Hellesponto: is et terræ continentes partes diversas confuderit, neque Homeri verba intellexerit. Nam *rursum* oculos convertere, id maxime est retrorsum avertere: qui autem a Trojanis visum transferret in eos qui vel post eos vel a latere siti sunt, is proferret quidem, non autem retro visum averteret. Huc facit et ipsum testimonium quod adducitur, quod Mysis adjungit Hippomolgos, Galatophagos et Abios, qui sunt in vehiculis habitantes Scythæ et Sarmatæ. Nam etiamnum permixtæ sunt istæ et Bastarnicæ gentes Thracibus, magis quidem iis qui extra sed et iis qui intra Istrum accolunt; iisdemque etiam Cel-

τὰ Κελτικά, οἱ τε Βόιοι καὶ Σκορδίσκοι καὶ Ταυρίσκοι. Τοὺς δὲ Σκορδίσκους ἔνιοι Σκορδίστας καλοῦσι· καὶ τοὺς Ταυρίσκους δὲ Λιγυρίσκους (? Ταυρίσκους pro cod. A.) καὶ Ταυρίστας φασί.

Λέγει δὲ τοὺς Μυσοὺς ὁ Ποσειδώνιος καὶ ἐμψύχων ἐπέχουσιν κατ' εὐσέδειαν, διὰ δὲ τοῦτο καὶ θραυμάτων· μέλειτι δὲ χρῆσθαι καὶ γάλακτι καὶ τυρῷ, ζῶντας κατ' ἡσυχίαν· διὰ δὲ τοῦτο καλεῖσθαι θεοσεβεῖς τε καὶ καπνοβάτας· εἶναι δὲ τινὰς τῶν Θρακῶν, οἱ χωρὶς γυναικὸς ζῶσιν, οὐδ' ἑκτίστας καλεῖσθαι, ἀνιερωσθαι τε δεξιὰ τιμῆν καὶ μετὰ ἀδείας ζῆν· τούτους δὲ συλλήδδην ἐπαντας τὸν ποιητὴν εἰπεῖν

ἀγαστοὺς ἱππημαλγούς,
Γλαυτοράγους Ἀβίους τε, δικαιοτάτους ἀνθρώπους.

Ἀβίους δὲ προσαγορεύειν μάλιστα, ὅτι χωρὶς γυναικῶν ἔχουσιν ἡμιτελῆ τινα βίον τὸν χῆρον, καθάπερ καὶ τὸν οἶκον ἡμιτελῆ τὸν Πρωτεσιλάου, διότι χῆρος· ἀγχεμάχους δὲ τοὺς Μυσοὺς, ὅτι ἀπόρρητοι, καθὰ οἱ ἀγαθοὶ πολεμισταί· δεῖν δὲ ἐν τῷ δεκάτῳ (1. ἐν τῷ γ') ἔγγραφε ἐντὶ τοῦ Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων [Μοισῶν τ' ἀγχεμάχων]. Cf. Strabo VII, p. 300, ubi iterum de his Posidonii mentionem injicit.

Jam denique ea subjicimus, quæ quamvis Strabo fragm. 68 non attigerit, tamen propter rerum narratarum argumenta libris De Oceano vindicanda esse apparet.

93.

Strabo I, p. 6: Ἰππαρχος δ' οὐ πιθανός ἐστιν ἀντιλέγων τῇ δόξῃ ταύτῃ, ὡς οὐδ' ὁμοιοπαθοῦντος τοῦ

tice, Boii, Scordisci, Taurisci. Scordiscus quidam Scordistas appellat, Tauriscis Liguriscorum et Tauristarum nomen tribuit.

Idem Posidonius ait, Mysos pietatis ergo quum animatis, tum capropter etiam pecudibus abstinere; vitam degere otiosam, melle et lacte et caseo nutritos; ideoque eos et deum cultores nominari et Capnobatas (?); esse etiam quosdam Thraces, qui absque mulieribus vivant, eosque Ctisias (Conditores) vocari, et sacros honoris causa haberi, securosque vivere. Hos universos Homerum summam sic extulisse:

maiores claros respexit equorum,
Lactivos Abiosque: hominum gens justior illis
nulla alia est.

Abios autem dicere præcipue, quia uxoribus careant, viduam vitam quasi dimidia sui dumtaxat parte constantem censens, ut et Protesila domum, eo extincto viduatam, *semiperfectam* vocat; et cominus pugnantes Mysos, quod boni sint bellatores, neque agi ac ferri sua patiantur. Idemque in Iliadis libro decimo tertio pro Μοισῶν τ' ἀγχεμάχων scribi vult Μοισῶν τ' ἀγχεμάχων.

93.

Neque fidem meretur Hipparchus, qui eo hanc senten-

ωκεανοῦ παντελῶς, οὐτ', εἰ δοθείη τοῦτο, ἀκολουθοῦντος αὐτῷ τοῦ σύρρου ἐῖναι πᾶν τὸ κύκλῳ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικόν, πρὸς τὸ μὴ ὁμοιοπαθεῖν μάρτυρι γρώμενος Σελεύκῳ τῷ Βαβυλωνίῳ. Ἡμεῖς δὲ τὸν μὲν πλείω λόγον περὶ τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῶν πλημμυρίδων εἰς Ποσειδώνιον ἀναβαλλόμεθα καὶ Ἀθηνόδιωρον, ἱκανῶς διακρατήσαντας* τὸν περὶ τούτων λόγον· πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπὶ τοσούτον λέγομεν, ὅτι πρὸς τε τὴν ὁμοιοπάθειαν οὕτω βέλτιον νομίσαι· τὰ τε οὐράνια συνέχοι· ἂν κρεῖττον ταῖς ἐντεῦθεν ἀναθυμιάσεσιν, εἰ πλείον εἴη τὸ ὑγρὸν περιεχυμένον.

Idem I, p. 55: Περὶ μὲν οὖν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων εἰρήκασιν ἱκανῶς Ποσειδώνιος καὶ Ἀθηνόδιωρος.

94.

Strabo I, p. 4 (Maris accessus et recessus Homero cognitos fuisse demonstratur) : Ποσειδώνιος δὲ καὶ ἐκ τοῦ σκοπέλους λέγειν (sc. Ὁμηρον) τότε μὲν καλυπτομένους, τότε δὲ γυμνουμένους, καὶ ἐκ τοῦ ποταμὸν φάναι τὸν ὠκεανὸν εἰκάζει τὸ ῥοῦδες αὐτοῦ τὸ περὶ τὰς πλημμυρίδας ἐμφανίζεσθαι. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον εὖ, τὸ δὲ δεύτερον οὐκ ἔχει λόγον· οὔτε γὰρ ποταμὸν ῥέυματι ἔοικεν ἢ τῆς πλημμυρίδος ἐπίβασιν· πολὺ δὲ μᾶλλον ἢ ἀναχώρησις οὐ τοιαύτη. Vid. Hom. Od. μ, 237 sqq.; II. ε, 245 sqq.

95.

Strabo I, p. 172: Φησὶ δὲ ὁ Πολύβιος κορήνῃ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Ἰαδείροις εἶναι, βαθμῶν ὀλίγων κατάβασιν ἔχουσαν εἰς τὸ ὕδωρ πότιμον, ἣν ταῖς παλιν-

tiam impugnat, quod neque ubique eadem prorsus Oceano accidunt, neque, si hoc detur, inde efficiatur Atlanticum mare in se refluxere atque in orbem redire, et qui Selenci Babylonii testimonio probare studeat, non eadem Oceano ubique accidere. Nos vero majorem quaestionis partem de Oceano et aestu ad Posidonium atque Athenodorum rejicimus, qui de his satis copiose disputaverunt. In praesentia id modo dicimus: et accidentium similitudini nostram sententiam melius respondere et caelestia evaporationibus inde surgentibus melius fere ali, si humor copiosior circumfundatur.

94.

Posidonius vehementiorem affluxum augescantis maris eo etiam innuisse Homerum putat, quod scopulos memoravit modo occultatos, modo detectos, et quod fluvii nomine Oceanum affecit (II. ε, 245 al.): quorum prius rectum est, posterius nihil habet rationis. Nam neque incremento maris aqua ita accedit, ut cursui fluminis ea accessio sit similis: et recessio adhuc etiam magis ei dissimilis est.

95.

Scribit Polybius esse Gadibus in templo Herculis fontem ad cujus aquas potui aptas paucorum sit graduum descensus, qui ad aestus maris contrario plane affi-

θερινῶν τροπῶν. Τῶν δὲ περιόδων τούτων οὐσῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα, τὸν συνάμνω χρόνον δις μὲν ἐπιβαινούσης τῆς θαλάττης, δις δὲ ἀναχωρούσης, τεταγμένους δὲ καὶ τῷ ἡμερησίῳ χρόνῳ καὶ τῷ νυκτερινῷ, πῶς οἶόντε πολλάκις μὲν συμβαίνειν κατὰ τὰς ἀμώπειας τὴν πλήρωσιν τοῦ φρέατος, μὴ πολλάκις δὲ τὴν λειψυδρίαν; ἢ πολλάκις μὲν, μὴ ἰσάκις δέ; ἢ καὶ ἰσάκις δὲ, τοὺς δὲ Γαδείριτας ταῦτα μὲν μὴ ἱκανοὺς γενέσθαι τηρῆσαι τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα, τὰς δ' ἐνιαισίους περιόδους ἐκ τῶν ἀπαξ συμβαινόντων κατ' ἔτος τηρῆσαι; (τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα). Ἄλλὰ μὴν ὅτι γε πιστεύει αὐτοῖς, ὅλον ἐξ ὧν καὶ προσεῖκαζει γίνεσθαι τὰς μεωύσεις καὶ πάλιν αὐξήσεις ἀπὸ τροπῶν ἐπὶ τροπὰς τε ἐτέρας κακέειθεν πάλιν ἐπανόδους. Καὶ μὴν οὐδὲ ἐκείνο εἰκὸς, ὅτι τηρητικοὶ ὄντες τὰ μὲν συμβαίνοντα οὐκ ἴδον, τοῖς δὲ μὴ συμβαίνουσιν ἐπίστευσαν.

Φησὶ δ' οἷον Σίλευκον τὸν ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης καὶ ἀνωμαλίαν τινὰ ἐν τούτοις καὶ θυαλόττητα λέγειν κατὰ τὰς τῶν ζωδίων διαφοράς· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἱσημερινοῖς ζωδίοις τῆς σελήνης οὐσῆς θυαλίζειν τὰ πάθη, ἐν δὲ τοῖς τροπικοῖς ἀνωμαλίαν εἶναι καὶ πληθεῖν καὶ τάχει, τῶν δ' ἄλλων ἑκάστου κατὰ τοὺς συνεγγισμοὺς εἶναι τὴν ἀναλογίαν. Αὐτοὺς δὲ κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς περὶ τὴν πανσελήνην φησιν ἐν τῷ Ἡρακλείῳ γινόμενος τῷ ἐν Γαδεύροις πλείους ἡμέρας μὴ δύνασθαι οὐδεὶν τὰς ἐνιαισίους διαφοράς. Περὶ μέντοι τὴν σύνθετον ἐκείνου τοῦ μηνὸς τηρῆσαι μεγάλην παραλλαγήν ἐν Ἰλίπῃ τῆς τοῦ Βαίτιος ἀνακοπῆς παρὰ τὰς ἐμπρο-

σθεν, ἐν αἷς οὐδὲ ἕως ἡμίσεος τὰς ὀχθὰς ἔδρεχε· τότε δ' ὑπερχεισθαι τὸ ὕδωρ, ὥστ' ὑδρεύεσθαι τοὺς στρατιώτας αὐτοῖσι (διέχει δ' Ἰλίπα τῆς θαλάττης περὶ ἑπτακοσίους σταδίους)· τῶν δ' ἐπὶ θαλάττῃ πεδίων καὶ ἐπὶ τριάκοντα σταδίου εἰς βάθος καλυπτομένων ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος, ὥστε καὶ νήσους ἀπολαμβάνεσθαι, τὸ τῆς κρηπίδος ὕψος τῆς τε τοῦ νεῦ τοῦ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ καὶ τῆς τοῦ χρώματος, ὃ τοῦ λιμένος πρόκειται τοῦ ἐν Γαδεύροις, οὐδ' ἐπὶ δέκα πήγεις καλυπτόμενον ἀναμετρῆσαι φησιν· καὶν προσθῇ δὲ τις τὸ διπλασίον τούτου κατὰ τὰς γενομένας ποτὲ παρὰυξήσεις, [οὐδ'] οὕτω παρασχέιν ἂν τὴν ἔμφασιν, ἣν ἐν τοῖς πεδίοις παρέχεται τὸ μέγεθος τῆς πλημμυρίδος. Τοῦτο μὲν δὲ τὸ πάθος κοινὸν ἱστορεῖται κατὰ πᾶσαν τὴν κύκλῳ παρωκεανίτιν, τὸ δὲ τοῦ Ἰθῆρος ποταμοῦ καινὸν καὶ ἰδίον φησιν οὗτος· πλημμυρεῖν γὰρ ἔσθ' ὅπου (τε) καὶ χωρὶς θυβρῶν καὶ χιόνων, ἐπειδὴν τὰ βόρεια πνεύματα πλεονάσῃ, αἰτίαν δ' εἶναι τὴν λίμνην, δι' ἧς βρεῖ· συνεχῶς ἄλυσθαι γὰρ τὸ λιμναῖον ὑπὸ τῶν ἀνέμων.

Ἱστορεῖ δὲ καὶ δένδρον ἐν Γαδεύροις ὄζους ἔχον καμυπομένους εἰς ἔδαφος, πολλάκις δὲ φύλλα ξηροειδῆ πηχυαῖα τὸ μῆκος, πλάτος δὲ τετραδάκτυλα. Περὶ δὲ Νέαν Καρχηδόνα δένδρον ἐξ ἀκάνθης φλοῖον ἀριεῖναι, ἐξ οὗ ὑράσματα γίνεται κάλλιστα. Τῷ μὲν οὖν ἐν Γαδεύροις καὶ ἡμεῖς οἶδαμεν ὁμοῖον ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν τῶν κλάδων κατάκαμψιν, τοῖς δὲ φύλλοις ἀνόμοιον, οὐδὲ καρπὸν ἔχον· τοῦτο δ' ἔχειν φησί. Τὰ δ' ἀκάνθινα ὑφαίνεται καὶ ἐν Καππαδοκίᾳ, φέρει δ' οὐ(δὲν) δέν-

a solstitio illo ad æquinocmium usque diminui, rursumque ad brumam usque accrescere; ab hac usque ad vernum æquinocmium decrescere, porroque augescere usque ad æstivum solstitium. Hæc maris vices quum quovis die et nocte quavis eveniant, his per utrumque tempus mari se efferente, et his subsidente, idque certo ordine et interdiu et noctu: quomodo fieri potest ut impletio putei sæpe eveniat sub refluxum maris, non sæpe autem exinanitio? aut sæpe quidem, sed non toties? vel etiam toties quidem, Gaditanos autem non satis valere mente, ut observent quæ fiant quotidie, nihilominus tamen annuas vicissitudines ex eo deprehendere, quod semel fit toto anno? Atqui fidem eum ipsis adlibere ex eo constat, quod ipse conjecturam addit de decrementis et sequentibus incrementis fluxuum a solstitiis ad solstitia, et de recursu qui hic fiat eadem via. At ne hoc quidem consentaneum est, homines istos observandi studiosos ea quæ eveniunt non animadvertisse, credidisse his quæ non fierent.

Refert etiam Seleucum eum qui a Rubro mari oriundus fuit, in his æqualitatem inæqualitatemque statuere aliquam pro signorum cælestium ratione: nam luna in æquinotialibus signis hærente, æqualiter illos æstus fieri; in solstitialibus autem et quantitate et celeritate inæquali; eamque inæqualitatem in reliquis signis locum habere pro eo atque utrumque quodvis eorum ad dicta propius accedit. Ipse autem se memorat Gadibus in Herculis templo fuisse sub ipsum æstivum solstitium, in plenilunio per aliquam multos dies, quæ tamen anniversarias istas mutationes potuisse depre-

hendere; sed circa ejus mensis novilunium magnam se in Bætis fluvii apud Ilipam repercussione notasse diversitatem: qui quum ante ne ad dimidium quidem usque ripam madefaceret, tunc ita fuerit effusus, ut ibi aquarentur milites (abest autem Ilipa a mari circiter septingenta stadia); et dum campestria mari propinqua etiam usque triginta stadia in altum fuerint aquarum exæstuatione tecta, ita ut insularum modo mari quædam ambientur, altitudinem fundamenti, cui fanum Hercules insistit et ipse agger qui portui Gaditano præpositus est, ne ad decem quidem cubitos fuisse occultatam, quos ipse sit permensus: quodsi quis etiam duplum hujus addat, secundum incrementa tunc facta, ne sic quidem posse indicium præberi ejus magnitudinis, quam in campis exundatio facit. Atque hoc quidem traditur evenire communiter toti oræ oceano adjacentis circulo: novum autem et peculiare hoc ille de Ibero fluvio refert, eum aliquando exundare nullis imbribus aut nivibus causam præbentibus, quum boreæ frequentes fiant: in causa esse paludem, per quam fluit: nam a ventis aquam palustrem una extorqueri.

Narrat etiam arborem esse Gadibus, cujus rami ad solum sint deflexi, folia frequenter cubitalia longitudine, quattuor lata digitos, forma gladii: et apud Novam Carthaginem arborem esse quæ e spina corticem emittat, unde telæ putcherimæ conficiantur. Nos sane, quod ad ramorum deorsum inflexionem attinet, Gaditanæ arboris similem in Ægypto novimus, foliis tamen dissimilem et fructu (facit enim illæ suam frugiferam) carentem. E spinis autem textura fiunt

δρον τὴν ἄκανθαν, ἐξ ἧς ὁ φλοιός, ἀλλὰ χαμαιζήλος ἢ βοτάνη. Τῷ δὲ δένδρῳ τῷ ἐν Γαδείροις καὶ τοῦτο προσιστόρηται, ὅτι κλάδου μὲν ἀποκλωμένου γάλα βεῖ, βρίζης δὲ τεμνομένης μιλτῶδες ὑγρὸν ἀναφέρεται.

96.

Strabo III, p. 170 : De Herculis Columnis alii statuunt aliter. Δικαίταρχος δὲ καὶ Ἐρατοσθένης καὶ Πολύβιος καὶ οἱ πλείστοι τῶν Ἑλλήνων περὶ τὸν πορθμὸν ἀποφαίνουσι τὰς Στήλας. Οἱ δὲ Ἰβήρες καὶ Αἰθῦες ἐν Γαδείροις εἶναι φασιν· οὐδὲν γὰρ εἰσὶν ἐν στήλαις τὰ περὶ τὸν πορθμὸν. Οἱ δὲ τὰς ἐν τῷ Ἑρακλεῖ τῷ ἐν Γαδείροις χαλκᾶς ὀκταπῆχεις, ἐν αἷς ἀναγράφεται τὸ ἀνάλωμα τῆς κατασκευῆς τοῦ ἱεροῦ, ταύτας λέγεσθαι φασιν· ἐφ' ἃς ἐρχόμενοι οἱ τελέσαντες τὸν πλοῦν καὶ θύοντες τῷ Ἑρακλεῖ, διαβοηθῆναι παρεσκέυασαν, ὥς τοῦτ' εἶναι καὶ γῆς καὶ θαλάττης τὸ πέρας. Τοῦτον δ' εἶναι πιθανώτατον καὶ Ποσειδώνιος ἡγεῖται τὸν λόγον· τὸν δὲ χρησμὸν καὶ τοὺς πολλοὺς ἀποστόλους, ψεῦσμα Φοινικικόν. Intellige oraculum, quod Tyrios jusserit ad Herculis columnas deducere coloniam. Verba τοὺς πολλοὺς ἀποστόλους ad narrationem referenda, ex qua ter colonos Tyrii emisierint, antequam Gades urbem et fanum Herculis conditingerit. Vid. Strabo p. 169 sq.

97.

Strabo III, p. 138 : Quæ contra Ephorum, ut qui de Herculis ara in Sacro Iberiæ promontorio exstructa mendacia retulerit, Artemidorus disputat, ea quidem recte se habere videntur : Ἄ δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ χυδαίοις ὁμοίως εἶρηκεν, οὐ πάνυ. Λέγειν γὰρ δὴ φησι Ποσειδώνιος τοὺς πολλοὺς, μείζω δύνειν τὸν ἥλιον ἐν τῇ παρωικαντίδι [καὶ] μετὰ ψόφου

παραπλησίως ὥσανεὶ αἴζοντας τοῦ πελάγους κατὰ σέβειν αὐτοῦ διὰ τὸ ἐμπίπτειν εἰς τὸν βυθόν. Ψεῦδος δ' εἶναι καὶ τοῦτο καὶ τὸ παραχρῆμα νύκτα ἀκολουθεῖν μετὰ τὴν δύσιν· οὐ γὰρ παραχρῆμα, μικρὸν δ' ὕστερον, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πελάγεσι τοῖς μεγάλοις. Ὅπου μὲν γὰρ εἰς ὄρη δύεται, πλείω τὸν μετὰ δύσιν χρόνον τῆς ἡμέρας συμβαίνειν ἐκ τοῦ παραφωτισμοῦ, ἐκεῖ δὲ πλείω μὲν οὐκ ἐπακολουθεῖν, μὴ μέντοι μηδὲ παραχρῆμα συνάπτειν τὸ σκότος, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις πεδίοις. Τὴν δὲ τοῦ μεγέθους φαντασίαν αἰεσθαι μὲν ὁμοίως κατὰ τὰς δύσεις καὶ τὰς ἀνατολάς ἐν τοῖς πελάγεσι διὰ τὸ τὰς ἀναθυμιάσεις πλείους ἐκ τῶν ὑγρῶν ἀναφέρεσθαι· διὰ δὲ τούτων ὥς δι' αὐλῶν (?) κλωμένων τὴν ὄψιν πλατυτέρας δέχεσθαι τὰς φαντασίας, καθάπερ καὶ διὰ νέφους ξηροῦ καὶ λεπτοῦ βλέπουσιν δυόμενον ἢ ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον ἢ τὴν σελήνην, ἡνίκα καὶ ἐνερευθὲς φαίνεται τὸ ἄστρον. Τὸ δὲ ψεῦδος ἐλέγξει φησὶ τριάκονθ' ἡμέρας διατρίψας ἐν Γαδείροις καὶ τηρήσας τὰς δύσεις. Ὅ δέ γε Ἀρτεμίδωρος ἑκατονταπλασίονά φησι δύεσθαι τὸν ἥλιον, καὶ αὐτίκα νύκτα καταλαμβάνειν.

Qui fiat ut sol oriens et occidens major esse videatur, Strabone accuratius etiam exponit Cleomedes Cycl. Theor. II, p. 427 sqq., quem sua hausisse e Posidonio produunt verba capitis postrema p. 730, ubi hæc : Διὰ μὲν γὰρ νοτεροῦ καὶ πυρρῶν ἀέρος δρῶμενος, μείζων ἡμῖν καὶ πλεόν ἄφαιστος φαίνεται· διὰ δὲ καθαροῦ, ἐλάττω τῷ μεγέθει καὶ ἔγγιν· διὰ δὲ διάστημα. Ὅστε εἰ δυνατόν ἦν ἡμῖν, φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, διὰ τε τοίχων στερεῶν καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων δρῶν, ὥς ὁ Λυγκεὺς, μείζων ἂν ἐπατάζετο ἡμῖν ὁ ἥλιος διὰ τούτων δρῶμενος, καὶ πλεόν μείζων διάστημα ἀφαιστώς. Cf. idem p. 471 de sole, quum Oceanum subeat, stridorem edente. Ceterum Cleomedes ante oculos habuisse videtur Posidonii

etiam in Cappadocia; sed non arbor spinam fert unde cortex, sed stirps est humilis. De Gaditana autem arbore id præterea narratur, eam ramo effracto lac, radice incisa humorem minii colore emittere.

96.

Dicaearchus et Eratosthenes et Polybius et plurimi Græcorum Columnas ad fretum esse (Columnas Herculis) asserunt. At Hispani et Afri Gadibus eas vindicant : nihil enim columnarum simile habere ea quæ sunt ad fretum. Alii Columnas intelligi volunt æreas octo cubitorum columnas quæ sunt Gadibus in Herculis delubro, quibus inscriptus est sumptus in templi factus exædificationem : nam ad has qui navigatione absoluta pervenissent et sacra Herculi facerent, hos eam famam curavisse divulgari, ibi maris esse terræque finem : atque hanc maxime omnium opinionum probabilem esse etiam Posidonius censet, oraculum autem et multos legatos commentum Phœnicum.

97.

Neque vero credendum est Artemidoro de iis, quæ plebei et vulgaris homunculi in morem dixit. Vulgo enim per-

hiberi ait Posidonius, solem ibi ad Oceani litus occidere majorem, editoque strepitu, quasi si mare strideret sibilaretque eo quia in fundum deferatur extincto : quin præter hoc vanum esse etiam illud quod aiunt statim ab occasu noctem insequi : non enim statim id fieri, sed non multo post, ut et in aliis sit magnis maribus; ubi enim sol in montes occumbit, ex luminis per latera diffusionem diutius ab occasu diem perdurare, in mari autem non item, neque tamen illico tenebras statim oboriri, atque idem etiam in magnis usu venire campis. Magnitudinem autem solis id eo augeri sub ortum et occasum in maribus altis, quod plures vapores ab humido in altum sese attollunt : quibus tanquam fistulis [vitris?] infractos radios visus diffundi et majorem vera quantitatem fingere, quemadmodum quum solem lunamve orientem aut occidentem per aridam tenuemque nubem intuemur, rubere putamus. Hoc mendacium ait deprehendisse, quum Gadibus per triginta dies commoratus occasum solis observasset. At Artemidorus centumpli quam sit alias majorem occidere solem dicit, confestimque noctem ingruere.

vel Φυσικὸν λόγον vel libros Περὶ μετεώρων, in quibus fusius egit de solis natura, forma, magnitudine, et quæ huc pertinent alia, teste Diogene Laert. VII, 144 : Εἶναι δὲ τὸν μὲν ἥλιον εἰλικρινὲς πῦρ, καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῷ 1^ῳ Περὶ μετεώρων· καὶ μείζονα τῆς γῆς, ὥς δ' αὐτὸς ἐν τῷ 1^ῳ τοῦ Φυσικοῦ λόγου· ἀλλὰ καὶ σφαιροειδῆ, ὥς οἱ περὶ αὐτὸν τοῦτον φασί, ἀναλόγως τῷ κόσμῳ· πῦρ μὲν οὖν εἶναι, ὅτι τὰ πυρὸς πάντα κοίει· μέλλω δὲ τῆς γῆς, τῷ πᾶσαν ὑπ' αὐτοῦ φωτίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν· καὶ τὸ τὴν γῆν δὲ κωνοειδῆ σκιὰν ἀποτελεῖν, τὸ μείζονα εἶναι σημαίνει· πάντοθεν δὲ βλέπεσθαι διὰ τὸ μέγεθος. Cf. Macrobi. Saturn. I, 23 : *Sicut et Posidonius et Cleantes affirmant, solis meatus a plaga quæ usta dicitur non recedit, quia sub ipsa currit oceanus, qui terram ambit et dividit. Omnium autem physicorum assertione constat calorem humore nutiri.* Idem in Somn. Scip. I, 20 : *Eratosthenes in libris Dimensionum sic ait : Mensura terræ septies et vicies multiplicata mensuram solis efficiet. Posidonius dicit multo multoque sæpius multiplicatam solis spatium efficere. Et uterque lunaris defectus argumentum pro se advocat. Ita quum solem volunt terra majorem probare, testimonio lunæ deficientis utuntur : quum defectum lunæ conantur asserere, probationem de solis magnitudine mutuuntur.* Cleomedes I. I. p. 452 : 'Ἡ τοιαύτη δὲ ἔφοδος μάλιστα ἐμφαίνει τὸ ἀξίωμα τοῦ κατ' αὐτὸν μεγέθους. Ἡ Συήνη ὑπὸ τῷ Καρκίνῳ καίται· ὁπότεν οὖν ὁ ἥλιος ἐν τούτῳ γενόμενος τῷ ζωδίῳ κατ' ἀτρακτὴν μεσημβρίαν στῇ, ἄσκια γίνεται τὰ φωτιζόμενα ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ, ἐπὶ σταδίους τετρακοσίους τὴν διάμετρον. Ὡς οὕτως ἐν τοῖς φαινομένοις ἔχόντων, ὁ Ποσειδώνιος ὑποθέμενος μυριοπλασίονα εἶναι τὸν ἥλιακόν κύκλον τοῦ τῆς γῆς κύκλου, ἀπὸ τούτου ὁρμώμενος, δείκνυσιν, ὅτι μυριάδων τετρακοσίων εἶναι δεῖ τὴν τοῦ ἡλίου διάμετρον. Εἰ γὰρ ὁ κύκλος τοῦ κύκλου μυριοπλασίων, καὶ τὸ τμήμα τοῦ ἥλιακοῦ κύκλου, ὅπερ ἔχει τὸ τοῦ ἡλίου μέγεθος, μυριοπλάσιον εἶναι δεῖ τούτου τοῦ τμήματος τῆς γῆς, ὅπερ ὁ ἥλιος κατὰ κορυφὴν ὑπερκεῖμενος ἄσκιον παρέχεται. Ἐπεὶ οὖν τοῦτο ἐπὶ τετρακοσίους τὴν διάμετρον ἐκτέ-

ταται σταδίους, τετρακοσίων εἶναι μυριάδων δεῖ, ὅπερ ἐπέχει ἐκάστοτε ὁ ἥλιος τοῦ οἰκείου κύκλου.

98.

Strabo III, p. 153 : 'Υψηλὸν δ' ἐστὶ τὸ ἐνωθινόν (τῆς Λυσιτανίας) καὶ τραχύ. Ἡ δὲ ὑποκειμένη χώρα, πεδιάς πᾶσα, καὶ μέχρι θαλάττης, πλὴν ὀλίγων ὄρων οὐ μεγάλων· ἥ δὲ καὶ τὸν Ἀριστοτέλη φησὶν ὁ Ποσειδώνιος οὐκ ὀρθῶς αἰτιάσθαι τὴν παραλίαν τὴν κατὰ τὴν Μαυρουσίαν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων· παλιρροεῖν γὰρ φάναι τὴν θάλατταν διὰ τὸ τὰς ἄκρας ὑψηλὰς τε καὶ τραχεῖας εἶναι, δεχομένας τε τὸ κύμα σκληρῶς, καὶ ἀνταποδιδούσας τῇ Ἰβηρίᾳ· τάναντία γὰρ θινώδεις εἶναι καὶ ταπεινὰς τὰς πλείστας, ὀρθῶς λέγων.

In seqq. (p. 153) Strabo fluvios Lusitaniz recensens post alios nominat Lethen sive Limæam sive Belionem. Καὶ οὗτος δὲ, pergit, ἐκ Κελτιβήρων καὶ Οὐακκαίων βεῖ· καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Βαῖνις (οἱ δὲ Μίνιόν φασί), πολὺ μέγιστος τῶν ἐν Λυσιτανίᾳ ποταμῶν, ἐπὶ ὀκτακοσίους καὶ αὐτὸς ἀναπλεόμενος σταδίους. Ποσειδώνιος δὲ ἐκ Καντάβρων καὶ αὐτὸν βεῖν φησί· πρόκειται δὲ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ νῆσος, καὶ γηλαὶ δύο ὄρμους ἔχουσαι. Ἐπαινεῖν δ' ἄξιον τὴν φύσιν, ὅτι τὰς ὄχθας ὑψηλὰς ἔχουσιν οἱ ποταμοὶ καὶ ἱκανὰς δέχεσθαι τοῖς βέθροις τὴν θάλατταν πλημμυροῦσαν, ὥστε μὴ ὑπερχεῖσθαι, μηδ' ἐπιπολάζειν ἐν τοῖς πεδίοις.

Postrema adjeci utpote quæ item petita fuerint e Posidonio de maris accessu et recessu fusius disputante.

99.

Strabo I, p. 54 init. : (Τὸ Σαρδώνιον πέλαγος) λέγεται τῶν ἀναμετρηθέντων βαθύτατόν που χιλίων ὀργυῶν, ὥς Ποσειδώνιος φησι.

Hæc Posidonius protulerit de eadem re loquens de qua Strabo agit, quem vide.

100.

Strabo III, p. 144 : Ἴδιον δὲ τί φησι Ποσειδώνιος τηρῆσαι κατὰ τὸν ἀνάπλουον τὸν ἐκ τῆς Ἰβηρίας, ὅτι

98.

Latus illud ortivum sublime est et asperum : infra eam tota regio est plana usque ad mare, exceptis paucis non magnis montibus. Quare Aristotelem Posidonius ait æstum marinorum qui sunt in Hispania causas non recte ascribere litori et Mauritaniz [litoribus Hispaniz et Mauritaniz?], dicentem mare ideo reciprocare, quia extrema terrarum sublimia sint et aspera, quæ fluctum et duriter excipiant et repercutiant : quum e contrario pleraque litora sint humilia et arenæ tumulis constant. Recte hic quidem disserit.

Post hunc Bænis [Nabis?], alii Minium nominant, fluviorum Lusitaniz longe maximus, ipse quoque adversus

navigatur ad octingenta stadia. Hunc quoque e Cantabris delabi auctor est Posidonius : ante ostia ejus sita est insula, et duæ crepidines portubus præditæ. Natura autem loci laudem meretur, quod ripas habent flumina sublimes, et quæ sufficiant ad exeiendum alveis mare exundans, ita ut non effundantur neque in campos dimanent.

99.

Sardoum mare, ubi profundissimum est, mille ulnarum altitudine præditum inventum esse mensura Posidonius perhibet.

100.

Peculiare aliquid se in navigatione ex Hispania observasse scribit Posidonius, nimirum in illo mari usque ad

οἱ εὖροι κατ' ἐκεῖνο τὸ πέλαιος ἕως τοῦ Σαρδῶου κόλπου πνέουσιν ἐτήσιοι· διὸ καὶ τρισὶ μηνσὶν εἰς Ἰταλίαν κατ᾿ᾱραι μολίς, παραδιενεχθεὶς περὶ τὰς Γυμνησίας νήσους καὶ περὶ Σαρδόνα καὶ τᾶλλα ἀπαντικρὺ τούτων μέρη τῆς Λιβύης. Cf. interpretes ad h. l.

101.

Strabo I, p. 29 : Εἰσὶ δὲ τινες, οἳ φασιν εἶναι δύο τοὺς κυριωτάτους ἀνέμους, Βορέαν καὶ Νότον, τοὺς δὲ ἄλλους κατὰ μικρὰν ἔγκλισιν διαφέρειν· τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν Εὖρον, χειμερινῶν δὲ Ἀπηνιώτην· δύσεων δὲ θερινῶν μὲν Ζέφυρον, χειμερινῶν δὲ Ἀργέστην. Τοῦ δὲ δύο εἶναι τοὺς ἀνέμους ποιοῦνται μάρτυρας Θρασύαλκην τε καὶ τὸν ποιητὴν αὐτὸν [τῷ] τὸν μὲν Ἀργέστην τῷ Νότῳ προσνέμειν·

ἀργεστᾶο Νότοιο·

τὸν δὲ Ζέφυρον τῷ Βορέᾳ·

Βορέης καὶ Ζέφυρος, τῷ τε Θρήκηθεν ἄητον.

sinum Sardoum Euros stato anni tempore spirare : itaque se tribus vix mensibus in Italiam pervenisse, jactatum et circa Gymnesias et juxta Sardiniam aliaque e regione horum loca Africæ.

101.

Sunt etiam qui duos præcipuos ventos faciant, Boream ac Austrum, a quibus reliqui parva differant inclinatione, Eurus ab æstivo ortu, Subsolanus ab hiberno; Favonius ab occasu æstivo, ab hiberno Caurus. Atque duos esse ventos confirmant quum Thrasylcis testimonio, tum ipsius poetæ, qui Caurum Austro adscribat (II. A, 306) :

Argestæ Austri :

Favonium autem Boreæ (II. I, 5) :

Cum Zephyro Boreas Thracum de finibus acer spirantes.

Ceterum Posidonius ait neminem de ventis hoc modo disce-

Φησὶ δὲ Ποσειδώνιος, μηδὲνα οὕτως παραδεδοκᾶναι τοὺς ἀνέμους τῶν γνωρίμων περὶ ταῦτα, οἷον Ἀριστοτέλη, Τιμοσθένη, Βίωνα τὸν ἀστρολόγον· ἀλλὰ τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν Καϊκίαν, τὸν δὲ τούτῳ κατὰ διάμετρον ἐναντίον Λίβα, ἀπὸ δύσεως ὄντα χειμερινῆς· πάλιν δὲ τὸν μὲν ἀπὸ χειμερινῆς ἀνατολῆς Εὖρον, τὸν δ' ἐναντίον Ἀργέστην· τοὺς δὲ μέσους Ἀπηνιώτην καὶ Ζέφυρον. Τὸν δὲ ποιητὴν δυσασὶ μὲν Ζέφυρον λέγειν τὸν ὑφ' ἡμῶν καλούμενον Ἀργέστην, λίγα δὲ πνέοντα Ζέφυρον τὸν ὑφ' ἡμῶν Ζέφυρον, ἀργέστην δὲ Νότον τὸν Λευκόντοτον· οὗτος γὰρ ὀλίγα τὰ νέφη ποιεῖ, τοῦ λοιποῦ Νότου * δλου Εὖρου πως ὄντος·

ὥς ὁπότε Ζέφυρος νέρεα στυφαλίζη,
ἀργεστᾶο Νότοιο βαθεῖη λαίλαπι τύπτων.

Τὸν γὰρ δυσασὶ Ζέφυρον νῦν λέγει, δς εἴθετε διασχιδῆναι τὰ ὑπὸ τοῦ Λευκονότου συναγόμενα ἀσθενῆ ὄντα, ἐπιθέτως τοῦ Νότου νῦν ἀργέστου λεγομένου.

ruisse eorum qui his rebus claruerunt, Aristotelem nimium, Timosthenem, Bionem astrologum : sed eos ventum qui ab ortu flat æstivo, Cæciam perhibere ; qui ei e regione est oppositus et ab occasu flat hiberno, Africum ; qui ab ortu hiberno, Eurum, et ei oppositum Caurum ; medios Subsolanum et Favonium. A poeta autem Favonium violentem spirantem vocari eum, qui nobis est Caurus ; argute spirantem Favonium, eum qui nobis est Favonius ; Austrum Caurum, Leuconotum (sive album Austrum), quippe qui paucas faciat nubes, quum reliquus Auster turbidus fere sit Eurus (II. A, 306) :

Ac veluti nubes Zephyrus quum dissipat acer,
Argestæ pulsans violentis flatibus Austri.

Nam Zephyrum violentem spirantem hic dicit, qui solet dissipare imbecilles nubes a Leuconoto coactas, atque hinc tanquam epitheto Auster appellatur Argestes.

L. LUCULLUS. M. T. CICERO.

T. POMPONIUS ATTICUS.

L. Lucullum de bello Marsico græce scripsisse testis est Plutarchus Lucull. c. 1 : Περὶ μὲν οὖν τῆς φιλολογίας αὐτοῦ πρὸς τοὺς εἰρημένους καὶ ταῦτα λέγεται· νέον ὄντα πρὸς Ὀρτήσιον τὸν δίκολόγον καὶ Σισεννῶν τὸν ἱστορικὸν ἐκ παιδιᾶς τινος εἰς σπουδὴν προελθούσης ὁμολογῆσαι, προθεμένων ποίημα καὶ λόγον Ἑλληνικὸν τε καὶ Ῥωμαϊκόν, εἰς ὃ τι ἂν λάχῃ τούτων, τὸν Μαρσικὸν ἐντενεῖν πόλεμον. Καί πως ἔοικεν εἰς λόγον Ἑλληνικὸν ὁ κληρὸς ἀφικέσθαι· διασώζεται γὰρ Ἑλληνικὴ τις ἱστορία τοῦ Μαρσικοῦ πολέμου. Cf. Cicero Ad Attic. I, 19.

M. T. Cicero græcos De consulatu suo commentarios composuit. Cic. Ep. ad Attic. I, 19 : *Commentarium consulatus mei græce compositum misi ad te. In quo si quid erit, quod homini Attico minus græcum eruditumque videatur, non dicam, quod tibi, ut opinor, Panormi Lucullus de suis historiis dixerat, se, quod facilius illas probaret Romani hominis esse, idcirco barbara quædam et scôλουα dispersisse : apud me si quid erit ejusmodi, me imprudente erit et invito. Latinum si perfecero, ad te mittam.*

Idem ibid. II, 1 : *Kal. Jun. (an. 694 a. u.) cuncti mihi Antium et gladiatores M. Metelli cupide relinquenti, venit obviam tuus puer : is mihi literas abs te et commentarium consulatus mei græce scriptum reddidit : in quo lætatus sum, aliquanto ante de iisdem rebus græce item scriptum librum L. Cossinio ad te perferendum dedisse. Nam si ego tuum ante legissem, furatum me abs te esse diceres : quamquam tua illa (legi enim libenter) horridula mihi atque incompta visa sunt : sed tamen erant ornata hoc ipso, quod ornamenta neglexerant, et, ut mulieres, ideo bene olere, quod nihil olebant, videbantur. Meus autem liber totum Isocratis μυροθήκιον, atque omnes ejus discipulorum arculas ac non nihil etiam Aristotelii pigmenta consumpsit : quem tu Corcyræ, ut mihi aliis literis significas,*

strictim attigisti ; post autem, ut arbitror, a Cossinio accepisti ; quem tibi ego non essem ausus mittere, nisi eum lente ac fastidiose probavissen. Quamquam ad me rescripsit jam Rhodo Posidonius, se nostrum illud ὑπόμνημα quum legeret, quod ego ad eum, ut ornatus de iisdem rebus scriberet, miseram, non modo non excitatum esse ad scribendum, sed etiam plane deterritum. Quid quæris ? conturbavi Græcam nationem. Ita vulgo qui instabant, ut darem sibi quod ornarent, jam exhibere mihi molestiam destiterunt. Tu si tibi placuerit liber, curabis ut et Athenis sit et in ceteris oppidis Græciæ. Videtur enim posse aliquid nostris rebus lucis afferre.

Mentionem hujus commentarii facit Plutarchus Cæs. c. 8 : Καίσαρι, inquit, (sc. quum Lentulum et Cethegum Catilinæ socios defendere conatus esset) τῆς βουλῆς ἐξίοντι πολλοὶ τῶν Κικέρωνα φρουρούντων τότε νέων γυμνὰ τὰ ἔσφη συνδραμόντες ἐπέσχον. Ἀλλὰ Κουρίων τότε λέγεται τῇ τηθέντῃ περιβαλὼν ὑπεξαγαγεῖν, αὐτὸς τε ὁ Κικέρων, ὡς οἱ νεανίσκοι προσέβλεψαν, ἀνανεῦσαι, φοβηθεὶς τὸν δῆμον, ἢ τὸν φόνον δλως ἄδικον καὶ παράνομον ἡγούμενος. Τοῦτο μὲν οὖν οὐκ οἶδα ὅπως ὁ Κικέρων, εἴπαρ ἦν ἀληθές, ἐν τῷ Περὶ τῆς ὑπατείας οὐκ ἔγραψεν.

T. Pomponium Atticum item de Ciceronis consulatu græce scripsisse ex Cic. Ep. II, 1 modo vidimus. Adde locum Cornelli Nepotis in Vit. Att. c. 18 : *Est etiam unus liber (Attici) græce confectus, de consulatu Ciceronis.*

Præterea inter Romanos, qui græco sermone scripserint historiam, Vossius p. 202 recenset *L. Aurunculeium Cottam*, quem laudat Athenæus VI, p. 273, B, ἐν τῷ Περὶ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας, addens scripsisse eum ἐν τῇ πατρίῳ ἡμῶν φωνῇ. At non animadvertit Vossius verba illa esse *Larensii, Romani hominis.*

ASCLEPIADES MYRLEANUS.

Inter scriptores quibus Asclepiadis nomen, antiquissimus est ASCLEPIADES TRAGILENSIS, Τραγωδουμένων auctor (Steph. Byz. v. Τράγυλος), quem inter Isocratis discipulos recensent Plutarchus De X oratt. p. 838 et Photius Bibl. cod. 262. « Ætas igitur ejus referenda erit ad Olymp. 104 (364), quo tempore inter viros rerum civilium studiosos floruit Epaminondas. » Ita WERFERUS (*Asclepiadis Tragilensis Tragodumendōn reliquiæ*, in *Actis Philol. Monac.* tom. II, p. 491 sqq.). Mihi aliter videtur. Circa annum 364 vix natus fuerit, nedum floruerit Asclepiades. Etenim junioribus Isocratis discipulis accensendum esse, adeo ut quo tempore mortuus est magister (338 a. C.), inter vicesimum et trigesimum ætatis annum Asclepiades versaretur, inde fit probabile, quod in schol. Marcian. ad Eurip. Hecub. 1 (ed. Cobet.) laudatur Φιλόχορος ἐν τῇ πρὸς Ἀσκληπιάδην ἐπιστολῇ (de Hecubæ parente). Philochorus vero post annum 262 in scribendo adhuc occupatus erat. Unde sequitur natales Asclepiadis non multum ultra annum 362 posse probabili modo removeri, quum vel sic senex demum Asclepiades Philochori juvenis coætaneus fuerit. — Τὰ τραγωδούμενα, sive opus de historiis, unde fabularum scenicarum argumenta tragici poetæ repetierunt, sex complectebantur libros, teste Stephano Byz. l. l. Fragmenta collegit Werferus. Nos eadem magnopere aucta appendicis instar subjecimus, quod antiqui et docti sunt scriptoris, et quod facile fieri potest ut unum vel alterum Tragilensi a nobis adscriptum ad alium Asclepiadem pertineat.

Propius ad nos pertinet ASCLEPIADES MYRLEANUS, qui De rebus Bithyniæ et De Turditana Iberiæ regione scripsit. Myrleani autem Asclepiadæ fuerunt duo, quos Suidas male confundit.

Suidas : Ἀσκληπιάδης, Διοτίμου, Μυρλεανός (πόλις δ' ἐστὶ Βιθυνίας, ἢ νῦν Ἀπάμεια καλουμένη)· τὸ δ' ἀνωθεν γένος ἦν Νικαεύς, γραμματικὸς, μαθητὴς Ἀπολλωνίου. Γέγονε δ' ἐπὶ τοῦ Ἀττάλου καὶ Εὐμένους τῶν ἐν Περγάμῳ βασιλέων. Ἐγραψε φιλοσόφων βιβλία διορθωτικά. [Ἐπαίδευσεν δὲ καὶ εἰς Ῥώμην ἐπὶ Πομπηίου τοῦ μεγάλου.] Καὶ ἐν Ἀλεξάνδρῃ ἐπὶ τοῦ δ' Πτολεμαίου νέος διέτριψεν. Ἐγραψε πολλά. Cf. Eudoc. p. 64. Steph. Byz. : Μύρλεια... Ὁ πόλις Μυρλεανός, ὡς Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός ἀναγράφεται. Idem : Νίκαία, πόλις Βιθυνίας... ὁ πόλις Νι-

καεύς καὶ Νικαεύς διχῶς. Ἐξ αὐτῆς Ἰσίδωρος καὶ Ἀσκληπιάδης καὶ Παρθένιος καὶ Ἀπολλόδωρος καὶ Ἐπιθέρης γραμματικὸς. (Parthenius quoque apud Suidam dicitur Νικαεύς ἢ Μυρλεανός.)

Strabo III, p. 157 : Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός, ἀνὴρ ἐν τῇ Τουρδτανίᾳ παιδεύσας τὰ γραμματικά, καὶ περιήγησιν τινα τῶν ἐθνῶν ἐκδεδωκώς τῶν ταύτῃ.

Patet apud Suidam duos misceri homines, quorum alter alterum seculo fere superavit. Prior juvenis vixit Alexandriæ sub Ptolemæo quarto, qui regnavit inde ab anno 205 a. C. (Ol. 143, 4). Paullo ante hæc tempora Apollonio Asclepiadis magistro bibliothecarii munus Alexandriæ demandatum erat; quo tamen per paucos tantum annos functus est, si quidem recte circa Olymp. 145 (200) diem obiisse statuitur (v. Ritsch. *Die Alex. Bibl.* p. 90). Igitur anno 205 a. C. Asclepiades antiquior ille viginti fere annos natus fuerit. Floruit sub Attalo I et Eumene II, quorum ille usque ad an. 197, hic ad an. 159 regnavit. Quodsi igitur apud Suidam legitur : Ἀπολλόδωρος, Ἀσκληπιάδου, γραμματικὸς, temporum certe ratio nihil obstat quin Asclepiades, Apollodori pater, (vel magister, ut nonnulli verba intelligi malunt,) idem fuerit Asclepiades Myrleanus. — Verba Ἐπαίδευσεν δὲ καὶ εἰς Ῥώμην ἐπὶ Πομπηίου indicant alterum Asclepiadem juniorem, ad cuius tempora etiam sequentia accommodare Reinesius voluit, scribendo ἐπὶ τοῦ θ' Πτολεμαίου.

Jam quod opera attinet quæ Myrleanis hisce attribuantur, nullus dubito quin Periegesis regionis Turditanæ ad Pompeji æqualem pertineat, quoniam Attali et Eumenis temporibus Græcum grammaticum in Hispania scholam aperuisse a vero abhorreat. Contra Bithyniæ historiæ auctor qui sit, utrum senior an junior Myrleanus, parum liquet. Laudatur opus a Parthenio, qui junioris fere coætaneus erat. — Τὰ φιλοσόφων βιβλία διορθωτικά cum Myrleani scriptis, quot eorum novimus, minus congrua esse videntur; quare vereor ne Asclepiadis philosophi sint, v. c. Philiassi illius, cuius Cicero Tuscul. V, 39 meminit. Reliqua quæ apud veteres Myrleano Ascl. tribuuntur, grammatici maxime argumenti sunt. Primum huc pertinet scriptum Περὶ τῆς Νεστορίδος sive *De Nestoris poculo Homérico* (II. XI, 632), quod pæne totum exscripsisse videtur Athenæus p. 477, B; 488-494;

498, F; 503, E. Ex eodemque opere petita sunt quæ leguntur p. 474, B, de *carchesio* poculo (quod idem habet Macrob. Sat. V, 21), et p. 501, B, de *phiale*. Laudantur in his ab Asclepiade *Crates grammaticus*, p. 490, E, *Dionysius Thrax*, p. 492, A, *Promathidas* Dionysio junior p. 489, A. Unde sal liqueat auctorem Pompeji demum et subsequentibus temporibus vixisse. — Eandem ætatem arguit opus *Περὶ γραμματικῆς*, in quo Dionysium Thracem reprehensum esse testatur Sextus Empiricus p. 231, § 72 : Ἀσκληπιάδης τοίνυν μέμνεται τὸν Θράκα Διονύσιον, ἐμπειρίαν λέγοντα τὴν γραμματικὴν. Idem p. 269, § 252 : Ἀσκληπιάδης ἐν τῷ *Περὶ γραμματικῆς* τρία φήσας εἶναι τὰ πρῶτα τῆς γραμματικῆς μέρη κτλ. Cf. idem p. 225, § 47, et passim. Denique huc traho quæ ex Ascl. *Σηγηρῶ*, uti libri habent, afferuntur apud Bekker. Anecd. p. 784, 8 : Διὰ τοῦτο δὲ καὶ οὐκ ἄλλοις χαρακτηρῶσι χρῶμαθα τῶν στοιχείων, ἀλλὰ τοῖς Ἰωνικοῖς, ὡς μὲν Ἀσκληπιάδης ὁ Σμυρναῖος (lege Μυρλεανός) λέγει, διὰ τὸ κάλλος καὶ ὅτι πλεῖστα τῶν συγγραμμάτων τούτοις ἐγγράπτο τοῖς χαρακτηρῶσιν· ὡς δὲ Διόδωρος καὶ Ἀπίων ἐν τῷ *Περὶ τῶν στοιχείων*, ὅτι πλεῖστοι συγγραφεῖς καὶ οἱ ποιηταὶ ἀπὸ τῆς Ἰωνίας τούτοις τοῖς τύποις ἐχρήσαντο. — Diversum, opinor, ab his fuit opus *Περὶ γραμματικῶν*, cuius librum undecimum laudat auctor Vitæ Arati p. 53 in Biogr. Westerm. : Ἀσκληπιάδης δ' ὁ Μυρλεανός ἐν τῷ ια' *Περὶ γραμματικῶν* Ταρσία φησὶν αὐτὸν (Ἀρατον) γερονταί, ὡς Σολέα. Liber sextus citatur apud Suidam : Ὁρφεύς, Κροτωνιάτης, ἐποποιός, δὲ Παισιστράτω συνεῖναι τῷ τυράννῳ Ἀσκληπιάδης φησὶν ἐν τῷ ζ' βιβλίῳ τῶν *Γραμματικῶν*. Δεκαετηρίδα, Ἀργοναυτικὰ καὶ ἄλλα τινά. His adde quæ idem Suidas v. Πολέμων, de Polemone Aristarchi grammatici æquali ex Asclep. Myrleano affert (v. Polemon fr. p. 108). Referenda ad idem opus videri possint quæ leguntur ap. Marcellin. Vit. Thucyd. § 57 : Ἰστοίων δ' ἐπὶ τὴν πραγματείαν αὐτοῦ οἱ μὲν κατένεμον εἰς ἑξήκοντα, ἄλλοι δὲ ἄλλως· ὁ μὲν δ' ἡ πλεῖστη καὶ ἡ κοινὴ κεράτῃ, μέχρι τῶν ἡ' διηρῶσθαι τὴν πραγματείαν, ὡς καὶ ἐπέκρινεν ὁ Ἀσκληπιάδης (Ἀσκληπίος codd.). Verum hæc ex *Commentariis in Thucydidis historias* deprompta esse coarguit schol. Thucyd. VI, 56 : ἐπὶ δημοιουργοῦς] Ὁ Ἀσκληπιάδης τὴν ἐπὶ πρόθεσιν περιττὴν εἶναι λέγει. Opus num ad seniores nam ad juniorem Asclepiadem referendum sit, nescimus. De Attali et Eumenis æquali cogitat Krüger. *Leben d. Thucyd.* p. 83. — Præterea memoratur ὁ Μυρλεανός Ἀσκληπ. ἐν τοῖς *Περὶ Κρατίνου*, in *Commentariis ad Cratinum*, apud Athenæum XI, p. 501, E, qui quum per easdem paginas de Asclepiadis junioris scripto *Περὶ τῆς Νεστορίδος* agat, haud dubie Cratini interpretem ab

eo distincturum fuisse videbitur, si distinguendum esse credidisset. Attamen nihil his dirimitur. Imo probabilius est ad antiquiorem Asclepiadem hæc referenda esse. Eundem in *alios comicos* poetas commentarios scripsisse colligitur ex Hesychio : Κολακοφοροκλείδης, Ἰεροκλείδης, δὲ ἐπὶ πονηρίᾳ κωμικοῦσιν, Ἑρμιππος μὲν ἐν Κέρκωψι, Φρόνιχος δὲ ἐν Κωμασταῖς. Ὁ δὲ Ἀσκληπιάδης Κλεώνυμον εἶναι ὑπέλαθεν, οὐδὲ τὸ τέλειον τοῦ ὀνόματος ἐπιστήσας. Præ ceteris vero novimus ejus *Commentarios in Aristophanem*, quos indicant schol. in Aristoph. Ran. 1270. 1276. 1331. 1344; Av. 348. 567, ubi simpliciter laudatur Ἀσκληπιάδης; in schol. Arist. Nub. 37, de significatione vocis δῆμαρχος, post Aristotelem citatur *Asclepiades Alexandrinus* : καὶ Ἀσκληπιάδης δ' Ἀλεξανδρεὺς τοὺς κατὰ δῆμον ἀρχοντας (δημάρχους κληθῆναι) φησὶν. Verisimillimum est hunc eundem esse cum eo qui reliquis scholiastæ locis laudatur, adeoque Myrleano seniore significari, qui quum Alexandriæ Apollonii disciplina formatus sit, Alexandrinus dici potuit. — Idem, opinor, etiam *Commentarios in Pindarum* scripsit (v. schol. Pindar. Olymp. VII, 24. VIII, 10. 28; Pyth. III, 114. IV, 18. 35. 61; Nem. I. 19. VI, 1) et τὰ τῶν δέξωνων ἐξηγητικὰ, quæ laudantur apud Etym. Gudian. et Etym. M. v. Κύρβεις (v. Phaniz fragm. 4 tom. II, p. 294). — Homero quoque operam dedisse videtur, ut colligas ex Etym. M. p. 158, 31 v. Ἀσκληπιάδης : Ἀπολλόδορος (discipulus Asclepiadis) δὲ φησὶν Ἀσκληπιάδην οὕτω λέγειν· « Σπληδόνα τ' ἡ γὰ θέην (II. II, 511). Eodem pertinet Etym. M. p. 159, 14, ubi Ἀσκληπ. ὁ Μυρλεανός laudatur de etymologia vocis Ἀστυάναξ. Cf. Ammonius p. 14 ed. Valcken. de vv. Ἄμα et Ὀμοῦ : Ἐσθ' ἐπὶ δ' ὁ ποιητὴς τὸ δμοῦ καὶ ἐπὶ χρονικοῦ τάσσει ἐπιρρήματος, ὡς φησὶν Ἀσκληπιάδης. Cf. Werfer. l. l. p. 548. — Porro Myrleanus Ascl. in *Theocritum commentarios* scripsit : ut ex scholiis Theocr. satis liquet, et fortasse in *Aratum* (schol. Arati Phenom. 7 : Βῶλος οὐκ ἀροτὶ, ὡς Ἀσκληπιάδης). Denique in *Apollonii Argonautica* scripsisse videtur discipulus ejus Asclepiades, uti colligas e schol. Apollon. Rh. I, 624 : Σίκι-νος δὲ ἐστὶ νῆσός τις πρὸ τῆς Εὐβοίας... Ὅτι δὲ ἐνθάδε θόας ἐσώθη καὶ Κλέων ὁ Κουρτεὺς ἱστορεῖ καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός δεικνύς ἐστι παρὰ Κλέωνος τὰ πάντα μετῆνεγκεν Ἀπολλώνιος. Simili modo Charon, αὐτοῦ τοῦ Ἀπολλωνίου γνώριμος, scripsit *Περὶ ἱστοριῶν τοῦ Ἀπολλωνίου*, testante schol. ad II, 454.

Ex reliquis Asclepiadis ad nos pertinent Asclepiades Cyprius, qui de Cipro et Phœnice scripsit, et Asclepiades Arei f., libri *Περὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως* auctor, et Ascl. Ægyptius, qui Αἰγυπτιακὰ θεολογούμενα collegit.

ΒΙΘΥΝΙΑΚΑ.

1.

E LIBRO PRIMO.

Parthenius Erot. 35 : Περὶ Εὐλιμένης. Ἰστορεῖ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανὸς Βιθυνιακῶν α'. Ἐν δὲ Κρήτῃ ἡράσθη Λύκαστος τῆς Κύδωνος θυγατρὸς Εὐλιμένης, ἣν ὁ πατὴρ Ἀπτέρῳ (Ἀπτέρα sec. Syncell.) καθωμολόγητο, πρωτεύοντι τότε Κρητῶν ταύτην κρύψας συνὸν ἐλελήθει. Ὡς δὲ τῶν Κρητικῶν τινες πόλεων ἐπισυνέστησαν Κύδωνι καὶ πολὺ περιῆσαν, πέμπει τοὺς πεισομένους εἰς θεοῦ, ὃ τι ἂν ποιῶν κρατήσῃεν τῶν πολέμιων. Καὶ αὐτῷ θεοπίζεται τοῖς ἐγχωρίοις ἥρωσι σφαγιάσαι παρθένον. Ἀκούσας δὲ τοῦ χρηστηρίου Κύδων ἐκλήρου τὰς παρθένας πάσας, καὶ κατὰ αἶμονα ἢ θυγάτηρ ταγῆάνει. Λύκαστος δὲ δέσας περὶ αὐτῆς, μηνύει τὴν φθορὰν καὶ ὥς ἐκ πολλοῦ χρόνου συνεῖη αὐτῇ· ὃ δὲ πολλὸς ὁμιλος πολὺ μᾶλλον ἐδικαίου αὐτὴν τεθνάναι. Ἐπειδὴ δὲ ἐσφαγιάσθη, ὁ Κύδων τὸν ἱερέα κελεύει αὐτῆς διατεμεῖν τὸ ἐπομῆλαιον, καὶ οὕτως εὐρέθῃ ἐγκυος. Ἀπτερος δὲ δοξας ὑπὸ Λυκάστου δεῖνὰ πεπονθέναι, λοχίσσας αὐτὸν ἀνείλε καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐφυγε πρὸς Ξάνθον εἰς Τέρμερα.

Hujus narrandæ historiæ ansam dederint fabulæ quæ cum Lycasto Pontico fluvio et urbe conjuncta erant. De Aptera cf. Syncell. p. 157, A : Κρήτης ἐδασίλευσε Λάπις. Κρήτης ἐδασίλευσε Ἀπτέρας, δε καὶ τὴν πόλιν ἐκτίσιν. Eadem Euseb. Chron. ad Abr. an. 514. Ceterum dubium vix est, quin ex endem Asclepiade fluxerit quæ sequitur apud Parthenium de Arganthoe Bithyna narratio : Περὶ Ἀργανθῶνης. Λέγεται δὲ καὶ Ῥῆσον, πρὶν εἰς Τροίαν ἐπίκουρον ἔλθειν, ἐπὶ πολλὴν γῆν ἰέναι προσαγόμενόν τε καὶ δασμὸν ἐπιτιθέντα· ἐνθα δὲ καὶ εἰς Κίον ἀφικέσθαι κατὰ κλέος γυναικὸς καλῆς· Ἀργανθῶνη αὐτῇ ὄνομα. Αὕτη τὴν μὲν κατ' οἶκον διαίταν καὶ μονὴν ἀπέστειγεν, ἀθροισαμένη δὲ κύνας πολλοὺς ἐθήρρευεν, οὐ μάλα τινὰ

προσιεμένη. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ῥῆσος εἰς τόνδε τὸν χώρον βίβη μὲν αὐτὴν οὐκ ἦγεν, ἔφη δὲ θέλει αὐτῇ συγκαταγεῖν· καὶ αὐτὸν γὰρ ὁμοίως ἐκείνη τὴν πρὸς ἀνθρώπου· ὁμιλίαν ἐχθαίρειν. Ἡ δὲ ταῦτα λέξαντος ἐκείνου κατήνεσε, πειθομένη αὐτὸν ἀληθῆ λέγειν. Χρόνου δὲ πολλοῦ διαγενομένου εἰς πολὺν ἔρωτα παραγίνεται τοῦ Ῥῆσου. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχάζει αἰδοῖ κατεχομένη· ἐπειδὴ δὲ σφοδρότερον ἐγίνετο τὸ πάθος, ἀπετολμήσεν εἰς λόγους ἔλθειν αὐτῷ, καὶ οὕτως ἐθέλων αὐτὴν ἐκείνος ἡγάγετο γυναῖκα. Ὑστερον δὲ πολέμου γενομένου τοῖς Τρωσὶ μετήσσαν αὐτὸν οἱ βασιλεῖς ἐπικούρου· ἡ δὲ Ἀργανθῶνη, εἴτε καὶ δι' ἔρωτα, δε πολλὸς ὑπῆν αὐτῇ, εἴτε καὶ ἄλλως καταμαντευομένη τὸ μέλλον, βαδίζειν αὐτὸν οὐκ εἶα. Ῥῆσος δὲ μαλακχιζόμενος ἐπὶ μονῇ οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλὰ ἦλθεν εἰς Τροίαν, καὶ μαχόμενος ἐπὶ ποταμῷ τῷ νῦν ἀπ' ἐκείνου Ῥῆσῳ καλούμενῳ, πληγὴν ὑπὸ Διομήδους ἀποθνήσκει. Ἡ δὲ ὥς ἤσθετο τεθνηκότος αὐτοῦ, αὐτὴ ἀπεχώρησεν εἰς τὸν τόπον, ἐνθα ἐμίγη πρῶτον αὐτῷ, καὶ περὶ αὐτὸν ἀλωμένη θαμὰ ἐδόξα τοῦ νομα τοῦ Ῥῆσου· τέλος δὲ καὶ ποταμῷ προσιεμένη διὰ λύπην ἐξ ἀνθρώπων ἀπῆλλάγη.

2.

E LIBRO DECIMO.

Schol. Apoll. Rh. II, 789 : Ὅτι δὲ τοὺς Παφλαγόνας ὑπέταξεν Ἡρακλῆς τοῖς περὶ Λύκον, Ἰστορεῖ Δεινίας ἐν πρώτῳ Ἀργολικῶν καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανὸς ἐν δεκάτῳ (?) Βιθυνιακῶν.

3.

Idem II, 722 : Σαγγάριος, ποταμὸς Φρυγίας. Ὁ δὲ Μυρλεανὸς Σάγγαρον αὐτὸν λέγεσθαι φησιν.

4.

Athenæus II, p. 50, D : Ἀσκληπιάδης δὲ ὁ Μυρλεανὸς, χαμαικέραςόν τινα καλῶν δένδρον, ἔφη οὕτως· « Ἐν τῇ Βιθυνῶν γῇ γίνεται ἡ χαμαικέραςος, ἥς ἡ μὲν ρίζα ἐστὶν οὐ μεγάλη, ἀλλ' οὐδὲ τὸ δένδρον, ἀλλὰ

DE REBUS BITHYNIÆ.

1.

Narrat Asclepiades libro primo De rebus Bithyniæ. — In Creta Lycastus deperibat Eulimenen, quam Cydon pater Aptero Cretensium principi desponsaverat : cum hac igitur clam rem habebat Lycastus. Quum autem quædam ex Cretensibus urbibus contra Cydonem insurgerent eumque vehementer urgerent, mittit ad deum legatos, qui percunctentur quid faciendum sit, ut hostibus superior evaderet. Et responsum accepit, immolandam esse virginem heroibus patriis. Accepto ergo oraculo sortiebatur de virginibus omnibus, et fortuna sic ferente, exit filia. Lycastus autem illi timens, indicat ejus corruptionem, et quod multo jam tempore cum ea coiverit. Tum vero populi multitudo multo justius censebat eam mori. Postquam ergo mactata est, jubet Cydon discindere eam circa umbilicum; atque

ita inventa est prægnans. Quare Apterus Lycastum grave facinus in se commisisse ratus, ex insidiis eum adortus occidit, eamque ob causam ad Xanthum in Termera confugit.

2.

Paphlagoniam ab Hercule Lyco (Mariandynorum regi subjectam esse Dinias primo De rebus Argolicis et Asclepiades decimo Rerum Bithyniæ narrat.

3.

Sangarius, Phrygiæ fluvius. (Asclepiades) Myrleanus eum Sangarum dici ait.

4.

Asclepiades vero Myrleanus, *chamæcerasum* quandam arborem vocans, sic scribit : « In Bithynorum regione gignitur chamæcerasus arbor, quæ non altam radicem agit; nec ipsa arbor magna, sed rosæ frutici magnitudine : fructus

τῇ βοῶν ἴσον, ὁ δὲ καρπὸς τὰ μὲν ἄλλα πάντα ὁμοίος, τοὺς δὲ πλείονι χρησαμένους, καθότι οἶνος, βαρύνει τε καὶ ἀλγεῖν τὴν κεφαλὴν τίθησι. * Ταῦτα δ' Ἀσκληπιάδης, φησὶ, μοι δοκεῖ λέγειν περὶ τῶν μιμαικύλων. Τότε γὰρ φέρον αὐτὰ δένδρον τοιοῦτον, καὶ ὁ πλεόν τῶν ἐπὶ τοῦ καρποῦ φαγὼν κεφαλαλγῆς γίνεται.

(ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ ΤΩΝ ΕΝ Τῇ
ΤΟΥΡΑΙΤΑΝΙΑ.)

5.

Strabo III, p. 157 : Μετὰ ταύτην Ἀδόθρα, Φοινίκων κτίσμα καὶ αὕτη. Ὑπὲρ δὲ τῶν τόπων ἐν τῇ ὀρεινῇ δεικνύνται Ὀδύσεια καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἐν αὐτῇ, ὡς Ποσειδωνίως τε εἶρκε καὶ Ἀρτεμίδωρος, καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός, ἀνὴρ ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ παιδεύσας τὰ γραμματικὰ, καὶ περιήγησιν τινα τῶν ἐθνῶν ἐκδεδωκὼς τῶν ταύτη. Οὗτος δὲ φησιν ὑπομνήματα τῆς πλάνης τῆς Ὀδυσσεύς ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἀσπίδος προσπεπατταλεῦσθαι καὶ ἀκροστόλια. Ἐν Καλλαϊκοῖς δὲ τῶν μετὰ Τεύχρου στρατευσάντων τινὰς οἰκῆσαι, καὶ ὑπάρχει πόλεις αὐτοῖσι, τὴν μὲν καλουμένην Ἑλλήνες, τὴν δὲ Ἀμφιλόχοι, ὡς καὶ τοῦ Ἀμφιλόχου τελευτήσαντος δεῦρο καὶ τῶν συνόντων πλανηθέντων μέχρι τῆς μεσογαίας. Καὶ τῶν μεθ' Ἡρακλείους δὲ τινὰς καὶ τῶν ἀπὸ Μεσσηνίας ἱστορησθαι φησιν ἐποικῆσαι τὴν Ἰβηρίαν, τῆς δὲ Κανταβρίας μέρος τι κατασχεῖν Λάκωνας καὶ οὗτος φησὶ καὶ ἄλλοι. Ἐνταῦθα δὲ καὶ Ὠψικέλλαν πόλιν Ὀκέλα κτίσμα λέγουσι τοῦ μετὰ Ἀντήνορος καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ διαβάντος εἰς τὴν Ἰταλίαν.

6.

Strabo III, p. 166 : Ἐπεὶ καὶ Ἰβηρίαν ὑπὸ μὲν τῶν προτέρων καλεῖσθαι πᾶσαν τὴν ἔξω τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ ὑπὸ τῶν Γαλατικῶν κόλπων σφιγ-

vero ceteris omnibus rebus ceraso similis; sed qui largiori copia eo vescitur, hunc non secus ac vinum gravat, et dolorem capiti affert. * Hæc (ait Athenæus) dicere mihi videtur Asclepiades de *arbutis*: nam, quæ arbuta fert arbor, talis est: qui plus septem de ejus fructibus comedit, ei caput dolet.

DESCRIPTIO GENTIUM TURDITANIÆ.

5.

Post hanc urbem Abdera, Phœnicum opus hæc quoque, Supra hæc loca in montanis monstratur Odysea (Ulyssa) et in ea sanum Minervæ, ut Posidonius tradit et Artemidorus et Asclepiades Myrleanus, qui in Turditaniam grammaticam docuit et descriptionem gentium in istis regionibus gentium edidit. Is tradit monumenta errorum Ulyssis in templo illo Minervæ affixa esse, aspides et navium rostra. Apud Callaicis autem consedisæ quosdam qui Teucrum in bellum fuerant secuti; ibique fuisse urbes, quarum una *Hellenes* diceretur, altera Amphilocho: mortuo scilicet ibi

γομένου, οἱ δὲ νῦν ὄριον αὐτῆς τίθενται τὴν Πυρήνην, συνωνύμως τε τὴν αὐτὴν Ἰβηρίαν λέγουσι καὶ Ἰσπανίαν. ** μόνην ἐκάλουν τὴν ἐντὸς τοῦ Ἰβήρος· οἱ δ' ἔτι πρότερον αὐτοὺς τούτους Ἰγλήτας, οὐ πολλὴν χώραν νεμομένους, ὡς φησιν Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός. Ῥωμαῖοι δὲ τὴν σύμπασαν καλέσαντες ὁμωνύμως Ἰβηρίαν τε καὶ Ἰσπανίαν τὸ μὲν αὐτῆς μέρος εἶπον τὴν ἐκτὸς, τὸ δὲ ἕτερον τὴν ἐντός· ἄλλοι δ' ἄλλως διαιροῦσι, πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτευόμενοι.

ASCLEPIADES TRAGILENSIS.

Steph. Byz.: Τράγιλος, πόλις μία τῶν ἐπὶ Θράκης πρὸς τῇ Χερρονήσῳ καὶ Μακεδονίᾳ. Ἐκ ταύτης ἦν Ἀσκληπιάδης ὁ τὰ Τραγωδούμενα γράψας ἐν ἑξ βιβλίοις. Ὁ πολίτης Τραγίλος.

Plutarchus X Orat. p. 838 : Ἐμαθήτευσεν δ' αὐτῷ (sc. τῷ Ἰσοκράτει) καὶ Θεόπομπος ὁ Χίος καὶ Ἐφορος ὁ Κυμαῖος καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ τὰ Τραγωδούμενα συγγράψας καὶ Θεοδόκτης ὁ Φασελίτης.

Photius Bibl. cod. 262 : Isocratis discipuli erant Xenophon, Theopompus, Ephorus; ἐπὶ τούτοις καὶ Ἀσκληπιάδης, ὁς τὰ Τραγωδούμενα συνεγράφατο.

ΤΡΑΓΩΔΟΥΜΕΝΑ.

1.

E LIBRO PRIMO.

Probus ad Virgil. Georg. III, 255 : *Potnia urbs est Bæotiæ, ubi Glaucus, Sisyphi filius et Mero-pes, ut Asclepiades in Tragodumenon lib. I ait, habuit equas quas assueverat humana carne alere, quo cupidius in hostem irruerent et perniciosius.*

Amphilocho, et sociis usque ad mediterranea vagatis: quin et id ait se comperisse, quosdam Herculis sociorum, et Messeniorum inhabitasse Hispaniam; partem autem Cantabriæ a Laconibus occupatam fuisse et is et alii perhibent; ibique Opsicellam [Ocelam?] urbem conditam ab Ocela, qui cum Antenore ejusque liberis in Italiam trajecit.

6.

Quum prius Iberiæ nomine intellectum fuerit quicquid est extra Rhodanum et isthmum qui a Gallicis coarctatur sinibus; nunc eam Pyrena terminant, vocantque eandem et Iberiam et Hispaniam, nominibus idem significantibus: [prioribus autem Hispaniam] solam vocabant eam quæ est intra Iberum. His quoque qui sunt priores, eosdem Igletas vocabant, regionis cultores non amplius, ut ait Asclepiades Myrleanus. Romani totam regionem promiscue Iberiam et Hispaniam nominantes in Interiorem seu Citeriorem, et Exteriorem seu Ulteriorem dividunt: sed tamen accommodata temporum rationibus administratione alias aliter distinguunt.

Ipsum autem, quum alimenta defecissent, devoraverunt in ludis funebribus Peliae. Cf. G. Hermann. De Aeschyli Glaucis p. 4.

2.

E LIBRO SECUNDO.

Schol. Apoll. Rh. II, 562 : Προέηκε πελιδάδα : "Οτι διὰ πειλειάδος ἐπέειραν οἱ Ἀργοναῦται τὰς Συμπληγάδας, καὶ Ἀσκληπιάδης ἱστορεῖ ἐν δευτέρῳ Τραγωδομένου.

Ib. v. 328 : Πειλειὰς δὲ εἶδος περιστερᾶς, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης φησίν. "Οτι δὲ ἐχρήσαντο περιστερᾷ πλεῖν μέλλοντες, καὶ Ἀσκληπιάδης ἐν Τραγωδομένοις φησίν.

3.

Schol. in Hom. Odys. μ, 69 : Τυρὼ ἡ Σαλμωνέως ἔχουσα δύο παῖδας ἐκ Ποσειδῶνος, Νηλέα τε καὶ Πελίαν, ἔγγημε Κρηθέα, καὶ ἴσχει παῖδας ἐξ αὐτοῦ τρεῖς, Αἴσωνα καὶ Φέρητα καὶ Ἀμυθάονα. Αἴσωνος δὲ καὶ Πολυμήλας καθ' Ἡσίοδον γίνεται Ἰάσων, κατὰ δὲ Φερεκύδην ἐξ Ἀλκιμέδης. Τελευτῶν δὲ οὗτος καταλείπει τοῦ παιδὸς ἐπίτροπον τὸν ἀδελφὸν Πελίαν, ἔγγειρσας αὐτῷ καὶ τὴν βασιλείαν, ἵνα αὐθιγένητι τῷ υἱῷ παράσχῃ. Ἡ δὲ τοῦ Ἰάσωνος μήτηρ Ἀλκιμέδῃ δέισα διδῶσιν αὐτὸν τρέφεσθαι Χείρωνι τῷ Κενταύρῳ. Τραφεὶς δὲ καὶ ἡδύσας ἔρχεται εἰς Ἰωλκὸν ἀπαιτῶν τὴν πατρῴαν ἀρχὴν τὸν Πελίαν. Ὁ δὲ ἐφασκεν χρῆναι αὐτὸν πρότερον διακομίσαι τὸ χρυσὸν δέρας ἀπὸ Κόλχων, καὶ τοὺς πυριπνούς ἀνελεῖν ταύρους. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰάσων λέγει τῷ Χείρωνι. Καὶ αὐτῷ ὁ Χείρων συνεκπέμπει τοὺς ἡθέους. Κατασκευάζει δὲ ἡ Ἀθηναία τὴν Ἀργῶ. Πλέοντες δὲ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὴν τῶν Βιθυνῶν χώραν. Καὶ ὁρῶσι τὸν Φινέα πηρὸν διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. Ἐχων γὰρ παῖδας ἐκ Κλειοπάτρας τῆς Βορέου καὶ ἐπιγίγμιας Εὐρύτιαν δίδωσιν αὐτοὺς τῇ μητρὶ διαβληθέντας πρὸς ἀναιρέσειν. Ζεὺς δὲ χαλεπήνας λέγει αὐτῷ πότερον βούλεται ἀποθανεῖν ἢ τυφλὸς γενέσθαι. Ὁ δὲ αἰρεῖται μὴ ὄραν τὸν ἥλιον. Ἀγανακτήσας δὲ ὁ Ἥλιος Ἀρπυίας ἐπιπέμπει αὐτῷ, αἵτινες εἴποτε μέλλοι ἐσθίειν, αὐτοῦ [τὰ βρώματα] διήρπαζον ἐμβάλλουσαι φθοράν τινα. Καὶ οὕτω Φινεὺς ἐτιμωρεῖτο. Τοῦτον οὖν τὸν Φινέα θεωρήσαντες οἱ περὶ τὸν Ἰάσωνα παρεκάλουν ὑποθέσθαι πῶς δεῖ διαπλεῦσαι τὰς Πλαγκτὰς λεγομένας πέτρας. Ὁ δὲ εἶπεν, ἔάν τὰς Ἀρπυίας ἀπαλλάξωσι τῆς πρὸς αὐτὸν ὁρμῆς. Θέντες δὲ συνθήκας ἐπαγγέλλονται αὐτῷ τοῦτο ὁρᾶσαι. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, πόσον δύναται ἔχειν τάχος ἡ Ἀργῶ; φάντων δὲ πειλειάδος, ἐκέλευσεν ἀφῆναι περιστερὰν κατὰ τὴν συμβολὴν τῶν πετρῶν, κὰν μὲν μεσολαβηθῇ, μὴ πλεῖν, ἔάν δὲ σωθῇ, τότε περάναι τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες ποιοῦσι, κατασχεθεῖσθαι δὲ τῆς περιστερᾶς διὰ τῆς οὐρᾶς, προσβάλλουσι τῇ Ἀργαὶ δυοῖν **** [Συμπληγάδες πέτραι συνελθοῦσαι τῆς νεῶς συμμύουσιν, αὐτοὶ

δὲ σῶχονται. Οἱ δὲ Βορεάδαί Ζήτηρ καὶ Κάλαις ἀποδιώκουσι τὰς Ἀρπυίας ἀπὸ τῶν Φινέως δειπνῶν. Καὶ οὕτω παραγίνονται εἰς Κόλχους. Ἡ δὲ ἱστορία παρὰ Ἀσκληπιάδῃ.

In fine narrationis locum lacunosum Buttmannus in hanc sententiam explendum esse censet : *Argonautas addidisse navi aplustre δυοῖν ὀργυῶν, idque a Symplegadibus commissis abscissum fuisse.* Eustathius ita habet : Ἀπολυθείσης οὖν τῆς περιστερᾶς καὶ συσχεθείσης, οὐ πάσης, ἀλλὰ κατὰ τὸ οὐραῖον, εἰσβάλλουσι τοῦ λοιποῦ διὰ τῶν συμπληγάδων. Αἱ δὲ συμμύσασαι τὴν ἄκραν πρῶμναν τῆς Ἀργοῦς ἔκλασαν κατὰ τὸ ἐν τῇ περιστερᾷ σύμβολον.

4.

Schol. Apoll. Rhod. II, 178 : Ἀγνηορίδης] Ἀγνηορος γὰρ παῖς ἐστίν (Φινεὺς), ὡς Ἑλλάνικος. Ὡς δὲ Ἡσίοδος φησιν, Φοίνικος τοῦ Ἀγνηορος καὶ Κασσιεπείας. Ὁμοίως δὲ καὶ Ἀσκληπιάδης καὶ Ἀντίμαχος καὶ Φερεκύδης φασίν. Ἐκ γὰρ Κασσιεπείας τῆς Ἀράβου Φοίνικι γίνεται ΚΩΙΞ καὶ Φινεὺς καὶ Διόρυκλος. Ὁ δὲ Ἀτύμιος κατὰ μὲν ἐπὶ κλησιν καὶ αὐτὰς τοῦ Φοίνικος, ταῖς δὲ ἀληθείαις τοῦ Διός. Ἐνιοὶ δὲ αὐτὸν ἐν τῇ Παφλαγονίᾳ βασιλεύσαι ἱστοροῦσιν [τὸν Φινέα], ἥτις ἐστὶ τῆς Ἀσίας, ὡς φησιν Ἑλλάνικος.

5.

E LIBRO TERTIO.

Schol. Pindar. Pyth. II, 39 : Ἀσκληπιάδης δὲ ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Τραγωδομένων οὕτω γράφει : « Προῖστοροῦσι δὲ ἔνιοι ὡς καὶ μανεῖη ὁ Ἰξίων, ὡς καὶ Φερεκύδης (fr. 103), καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ τρόχου δὲ κόλασιν αὐτῷ παρεγκεχειρήκασιν. ὑπὸ γὰρ δίνης καὶ θυέλλης αὐτὸν ἑκπαρθέντα φθορῆναι φασιν. » De Ixione fabulae sunt v. Aeschyli fr. p. 248; Euripidis fr. p. 719. Timesitheus fr. in Tragg. Reliqq. p. 144.

6.

E LIBRO QUARTO.

Harpocration : Δυσαύλης .. Ἀσκληπιάδης δ' ἐν ὃ Τραγωδομένῳ τὸν Δυσαύλην αὐτόχθονα εἶναι φησι, συνοικήσαντα δὲ Βαυβοὶ σχεῖν παῖδας Πρωτονόην τε καὶ Νίσαν (Μίσαν?). Vide not. ad Palaeophati fr. 3 (tom. II, p. 338). Pertinent haec ad Triptoleum fab. vel ad Iamben. V. Sophoclis fragm. p. 311.

7.

E LIBRO SEXTO.

Suidas : Πησιάρχος, ὃς ἐρέει τὰ θέσφατα, παρ' Ἐπιγάρμῳ ἦτοι παρὰ τὴν ῥῆσιν εἰρκεν, ἢ, ὡς Ἀσκληπιάδης ἐν ἔκτῳ Τραγωδομένῳ, ἀριστον αὐτὸν γινώσκειν ἀλήθειαν εἰπεῖν. Ἐγένετο δὲ καὶ ἑτερος. Eadem

Hesychius; nec non Photius, ubi ms. 'Ῥησός· ἀρχός δὲ αἰρῶσι. « Non solum illud ἔρπει manifestum est corruptionis, sed obscurum etiam quo spectent αὐτὸν et ἕτερος. Fuerunt igitur qui ῥησίαρχος animi causa ab Epicharmo inventum de fatidico interpretarentur; alii qui nomen hominis agnoscerent. » Bernhardt. Apud Asclepiadem aperte nomen fuit personæ (dramatis satyrici).

8.

Schol. Pindar. Pyth. IV, 313 : Ἀσκληπιάδης ἐν ἔκτῳ Τραγωδομένῳ ἱστορεῖ Ἀπόλλωνος καὶ Καλλιόπης Ὑμέναιον, Ἰάλεμον, Ὀρφέα.

Schol. Apoll. Rh. I, 23 : Εἶναι δὲ Ὀρφέα, κατὰ μὲν Ἀσκληπιάδην, Ἀπόλλωνος καὶ Καλλιόπης, κατὰ δὲ Ἰνίου Οἰάγρου καὶ Πολυμνίας. Hinc sua Tzetzes ad Hesiod Opp. et D. init. Cf. Apollodor. I, 3, 3, 1.

Schol. Vatican. Eurip. Rhes. 892 : Καὶ Ἀσκληπιάδης ἐν τῷ ἔκτῳ Τραγωδομένῳ πλείους τῆς Καλλιόπης λέγει παῖδας ἐν τούτοις· « Καλλιόπη γὰρ τὸν Ἀπόλλωνα μιχθέντα γεν[νῆσαι φασιν] Δίν[ον] τὸν πρεσβύτατον, καὶ τρεῖς μετ' ἐκείνων, Ὑμέναιον, [Ἰάλεμον,] Ὀρφέα· τῷ δὲ νεωτάτῳ τὴν μὲν ἐπιθυμίαν..... εὐμάτων ἐμπεσεῖν, καὶ περὶ τὴν μουσικὴν..... πάντων. Οὐ μὴν τοιοῦτό γε πάθος..... γενέσθαι. »

ἐν τῷ ἔκτῳ κτλ.] sic ex schol. Pindari supplēvi. ἐν τ'.... περὶ δου..... codex, ut videtur. G. Hermannus finxit : ἐν τοῖς Περὶ δουλείας θεῶν. Reliqua supplementa sec. Hermannum exhibui, qui in postremis ita fere reponi vult : Τὴν μὲν ἐπιθυμίαν ἀλεθρίαν ἀποδῆναι, ἣν αὐτῷ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐμπεσεῖν, οὐ μὴν τοιοῦτό γε, οἷον λέγουσι τινες γενέσθαι. Quomodo Ialemi historiam tristemque vitæ exitum fabulæ adornaverint, non constat. In fragmento Pindari apud schol. Eurip. I. l. legitur : Ἄ δὲ (sc. αὐτῇ ἡμεῖς) Ἰάλεμον ὠμοβόλῳ νόσῳ ἐτι παῖδα θέντοι (νόσῳ κεδαθέντα conj. Hermann.; num νόσῳ ἐτι παῖδα δαμασθέντα?) σθένος, υἱὸν Οἰάγρου.

E LIBRIS INCERTIS.

9.

Schol. Pindar. Nem. VII, 62 : Ἀσκληπιάδης διὰ (f. δ' vel δὲ α') τῶν Τραγωδομένων φησὶν οὕτως· « Περὶ μὲν οὖν τοῦ θανάτου (sc. τοῦ Νεοπολέμου) σγᾶδὸν ἅπαντες οἱ ποιηταὶ συμφωνοῦσι, τελευτῆσαι μὲν αὐτὸν ὑπὸ Μαχαιρέως, ταφῆναι δὲ τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ τὸν οὐδὸν τοῦ νεῶ, μετὰ δὲ ταῦτα Μενέλαον ἔλθοντα ἀνελεῖν, καὶ τὸν τάφον ποιῆσαι ἐν τῷ τεμένει. » Τὸν Μαχαιρέα φησὶν υἱὸν εἶναι τοῦ Δαΐτα.

10.

Harpocration : Μελανίππειον. Λυκοῦργος ἐν τῷ Κατὰ Λυκόφρονος. Μελανίππου τοῦ Θησεῖος ἡρώων

ἔστιν, ὥς φησιν Ἀσκληπιάδης Τραγωδομένοις. Κλείδημος δὲ κτλ. (V. Clitodemi fr. 4). Probabiliter hæc memorata in historia De Septem adv. Thebas; quo bello Melanippus periit.

11.

Schol. Hom. Π. γ, 325 : Πορφύριος φησιν ἱστορεῖν τὸν γράψαντα τὰ Τραγωδομένα ἐτι δ' ἠρέψας τὸν Πάριν νομεὺς Ἀρχιάλος (Ἀρχέλαος Heyn. ad Apollod. III, 12; lege Ἀγχ(άλος) ἐκαλεῖτο. Cf. Sophocl. fragm. p. 249.

12.

Schol. Il. ζ, 155 : Βελλεροφόντην.] Οὗτος πρότερον ἐκαλεῖτο Ἰππόνους· ἀνελὼν δὲ Βέλλερων τὸν Κορινθίων δυνάστην Βελλεροφόντης ἐκλήθη. Ἦν δὲ φύσει μὲν καὶ Ποσειδῶνος, ἐπὶ κλησὶν δὲ Γλαύκου. Λαβὼν δὲ παρὰ Ποσειδῶνος τὸν Μεδούσης τῆς Γοργόνης Πήγασον πτερωτὸν ἵππον (διὰ γὰρ τοῦτο ἔσχε καὶ τὴν προσηγορίαν, ἐτι ἐκπεπληγμένοι ἐκ τοῦ τῆς Γοργόνης τραχήλου), τούτῳ ἐπωχεῖτο. Δράσας δὲ ἐμφύλιον φόνον, Βέλλερων γὰρ τινα, ὥς ἔφη, τῶν πολιτῶν ἀποκτείνας, φεύγει εἰς Ἄργος. Τυχὼν δὲ καθαρώσων παρὰ Προΐτου τοῦ βασιλέως, μετ' αὐτοῦ διέτριβεν. Ἀντεία δὲ ἡ τοῦ Προΐτου γυνή, ἐρασθεῖσα τοῦ Βελλεροφόντου, ἰδεῖτο ὅπως αὐτῇ συνευνασθῇ· ὁ δὲ δεξιούμενος τὸ ὅσον ἀντέλεγεν. Ἡ δὲ Ἀντεία δέισασα μὴ τῷ Προΐτῳ προλαβὼν ἐξεῖποι τοὺς αὐτῆς ἔρωτας, ἐφθασε τὸν Βελλεροφόντην κατεῖπουσα, ὥς ἄρα εἴη βεβιασμένη πρὸς αὐτοῦ. Ὁ δὲ Προΐτος αὐτόχειρ μὲν οὐκ ἠβουλήθη τὸν Βελλεροφόντην ἀποκτείνειν, πέμπει δὲ αὐτὸν εἰς Λυκίαν πρὸς τὸν πενθερὸν Ἰοδάντην, ἀδοκίμως καθ' ἑαυτοῦ κομίζοντα γράμματα. Ὁ δὲ πολλοῖς αὐτὸν ἐγγυμνάσας ἀθλοῖς, ὥς οὐχ ἑώρα φθειρόμενον, ὑπετόπησε τὴν κατ' αὐτοῦ στρατηγηθεῖσαν δεινὴν καταβουλὴν· τοσοῦτον γὰρ κακῶν ὄχλον τῇ δυνάμει κατηγωνίσαστο. Ἐδωκε δὲ αὐτῷ πρὸς γάμον τὴν ἰδίαν θυγατέρα Κασάνδραν καὶ τῆς βασιλείας μοῖραν τινα. Λέγεται δὲ αὐτὸν ἐπαρθέντα ἐφ' οἷς ἐπραξε θελῆσαι μετὰ τοῦ Πηγάσου τὸν οὐρανὸν κατοπεῦσαι· τὰ γὰρ νῦτα, ὥς ἔφημεν, πτερωτὰ εἶχεν ὁ ἵππος· τὸν δὲ Δία μηνίσαντα οἷστρον ἐμβαλεῖν τῷ Πηγάσῳ, ὥστε ἐκπεσεῖν μὲν τὸν Βελλεροφόντην καὶ κατανεχθῆναι εἰς τὸ τῆς Λυκίας πεδὸν τὸ ἀπ' αὐτοῦ καλούμενον Ἀλήιον πεδῖον, ἀλᾶσθαι δὲ κατὰ τοῦτο πηρωθέντα, τὸν δὲ ἵππον λαβεῖν τὴν Ἠῶν δεηθεῖσαν ὑπὸ Διὸς δῶρον πρὸς τὸ ἀκόπως περιεῖναι τὰς τοῦ κόσμου περιόδους. Ἡ δὲ ἱστορία παρὰ Ἀσκληπιάδην ἐν Τραγωδομένοις.

13.

Schol. Ven. Hom. Il. η, 467 (Apostol. XI, 98) : Ἀθήνιοι τὰς ἐξ ἔθους τῇ Ἀφροδίτῃ θυσίας μὴ ἀποδιδόντες καθ' αὐτῶν θάνατον ἐνομοθέτησαν. Τὴν γὰρ θεὸν λέγεται ὀργισθεῖσαν τοῖς μὲν ἀνδράσιν ἡμερὸν τινα τῶν Θρακίων ἐμβαλεῖν γυναικῶν, τῶν δὲ ἰδῶν ἀμε-

λῆσαι καὶ καθέζεσθαι ἐφ' ἡσυχίας. Διέβαινον οὖν εἰς τὴν Θράκην περιέποντες καὶ συμμιγνύμενοι ταῖς ἐνταῦθα. Ταῖς δὲ γυναῖξιν τῶν Ἀθηναίων ἔκτοπον λύσαν ἐμπεσεῖν ὥστε ψηφισασθαι πάσας ἀνδροκτονεῖν, καὶ μὴ τῆς ἐπιβουλῆς ταύτης ἀποτυγεῖν. Γενομένου δὲ τούτου τοῦ ἀτυχήματος περὶ τοὺς ἀνδρας, λέγεται τὸν Ἰάσονα μετὰ τῆς Ἀργούς ἐξοκεῖλαντα τῇ κρατίστῃ πασῶν Ὑψιπύλῃ μιγῆναι· ἐξ ἧς φασὶ γενέσθαι Εὐνηον. Ἡ δὲ ἱστορία παρὰ Ἀσκληπιάδῃ ἐν τοῖς Τραγωδομένοις.

14.

Schol. Hesiod. Theog. 223 : Ἀσκληπιάδης δὲ ἐν τοῖς Τραγωδομένοις φησὶν, εἰς κύκλον μεταβληθέντα τὸν Δία Νεμέσει μιγῆναι. Cf. Apollodor. II, 10. Ad fabulas de Helenæ historia pertinet.

15.

Schol. Venet. ad Eurip. Orest. 1640 : Ὁ δὲ Ἀσκληπιάδης ἱστορεῖ ὑπὸ ὄψεως δηγθέντα αὐτὸν (τὸν Ὀρέστην) ἐκεῖ (ἐν Ἀρχαδίᾳ) τελευτῆσαι [ἐβδομήκοντα ἔτων add. vulg. sch.].

16.

Schol. Eurip. Alc. 1 : Ἡ δὲ ἀπὸ στόματος καὶ δημῶδης ἱστορία περὶ τῆς Ἀπόλλωνος θητείας παρ' Ἀδμήτῳ αὕτη ἐστίν, ἥ κέχρηται νῦν Εὐριπίδης. Οὕτω δὲ φησὶ καὶ Ἡσίοδος καὶ Ἀσκληπιάδης ἐν Τραγωδομένοις.

Præter allata expressam Τραγωδομένων mentionem habes in Indice auctorum ad Plinii H. N. lib. VII, ubi inter alios recensentur : *Heraclides Ponticus, Asclepiades qui Τραγωδοῦμένα, Philostephanus, Hegesias.*

Valckenarius Diatr. Eurip. p. 182, Asclepiadem Tragilensem intelligi voluit apud schol. in Demosth. De fals. leg. § 445 (p. 151 ed. Dobson.) : Λέγει δὲ τὰς θεατρικὰς ἱστορίας συγγράψας διὰ τοῦτο τοῖς τριταγωνισταῖς τὰς ὑποκρίσεις τῶν δυναστευόντων παρέχεσθαι, ἐπειδὴ ἥττον ἐστὶ παθητικὰ καὶ ὑπέρογκα. Verum ejusmodi argumenta a Tragilensi tractata esse nullo docemur indicio. Contra vero de his elaborasse Jubam scimus in opere quod Θεατρικὰ ἱστορία inscribitur. Quare hic potius intelligendus est. — Sequuntur reliqua fragmenta, quæ ad Τραγωδοῦμένα Ascl. referenda esse videntur.

17.

Apollodor. II, 1, 3, 3 : Ἀργὸν τὸν πανόπτην... Ἀσκληπιάδης μὲν Ἀρέστορος λέγει, Φερεκύδης δὲ Ἰνάχου (leg. vid. Φ. μὲν Ἀρ. λέγει, Ἀσκληπ. δὲ Ἰνάχου), Κέρκυλ δὲ Ἀργὸν καὶ Ἰσμήνης τῆς Ἀσωποῦ θυγατρὸς, Ἀκουσίλαος δὲ γηγενὴ αὐτὸν λέγει.

18.

Idem III, 1 : Μίνως δὲ... γήμας Πασιφάνην τὴν

Ἥλιου καὶ Περσηίδος, ὡς δ' Ἀσκληπιάδης φησὶ, Κρήτην τὴν Ἀστερίου θυγατέρα, παῖδας μὲν ἐτέκνωσε Κατρέα κτλ.

19.

Schol. Apoll. Rh. I, 156 : Νηλεὺς ἔσχε παῖδας ἐκ μὲν Χλωρίδος Νέστορα, Περικλύμενον, Χρόμιον· ἐκ δὲ διαφόρων γυναικῶν Ταῦρον, Ἀστέριον, Πυλάωνα, Δητίμαχον, Εὐρύδιον, Ἐπιλέοντα, Φράσιν, Ἀντιμένη, [Εὐαγόραν], ὡς δὲ Ἀσκληπιάδης φησὶ, (καὶ) Ἀλάστορα.

διαφόρων] ἐκ δὲ Φάρης cod. Paris. et Eudocia p. 333, quæ schol. exscripsit. Cum nostris confer schol. Hom. Od. λ, 286 : Οἱ δώδεκα παῖδες Νηλεὺς ἐκ διαφόρων ἦσαν... ἐκ Χλωρίδος δὲ τρεῖς. — Ταῦρον] Σκύρον P. et Eudoc.; Ταῦρον etiam Apollodor. I, 9,9. — Πυλάωνα] sic Apollodor.; Λυκάωνα edit. princ., unde deinde factum Λυκάωνα. — Δητίμαχον] Δόμαχον Paris. Idem Λυσίμαχος dici videtur ap. schol. II. XI, 691, ubi duodecim Nelei e Chloride et ex Tyro filii recensentur : Περικλύμενος, Πεισίστρατος, Ἀλκιμος, Ὑψήνωρ, Πυλαιμένης, Λυσίμαχος, Ἰπποκῶων, Πεισῆνωρ, Ἰππόλοχος, Ἀγχισίλαος, Λύσιππος καὶ Νέστωρ. — Ἐπιλέοντα] Ἐπιμένης Paris.; Ἐπίδαας Apollodor. — Φράσιν] Ράδιος corrupte Apollodor.; forte Φράσιος ap. nostr. scribendum monet Heyn. — Ἀντιμένη] Εὐρυμένης Apollodor. — Εὐαγόραν] hunc cod. Paris. habet, nec non apud Apollodorum item nominantur Εὐαγόρας, Ἀλάστωρ. Itaque quum Euagoræ nomen recte se habere videatur, Asclepiades præter constantem traditionem, non duodecim filios Neleo, sed tredecim dedisset. Quod non probabile est. Nam Apollodorus quamvis et Euagoram et Alastorem recenset, non nisi duodecim nomina recenset; omittit enim Chromium, quem jam Homerus l. 1. nominat. Haud dubie igitur ita statuendum est, ut pro Euagora alii posuerint Alastorem. Quare vocem καὶ ante Ἀλάστορα ejiciendam puto. Cur cum Werfero statuamus hæc non ex Tragodumenis, sed ex commentario quodam quem Asclepiades Myrleanus in Homerum scripserit, desumpta esse nihil video.

19.

Hyginus Poet. Astron. c. 21, de Hyadibus : *Hæ autem Pherecydes Atheniensis Liberi nutrices esse demonstrat numero septem, quas etiam ante nymphas Dodonidas appellatas. Harum nomina sunt hæc, Ambrosia, Eudora, Phæsyale, Coronis, Polyxo Phæon, Thyone. Hæ dicuntur a Lycurgo fugatæ, et præter Ambrosiam omnes ad Thetym profugisse, ut ait Asclepiades.* Asclepiades de eadem re una cum Pherecyde (fr. 45) laudatur etiam in Mythogr. tom. I, p. 49 ed. Bode. — De Lycurgia Æschyli fab. v. Fragm. Æschyli p. 177 sqq.

20.

Schol. Homer. Odys. λ, 582 : Τάνταλος Διὸς καὶ Πλουτοῦς συνδιατρίβων τοῖς θεοῖς καὶ συνεστιώμενος αὐτοῖς ἀπληστώως διετίθη. Κλέψας γὰρ τὸ νέκταρ καὶ τὴν ἀμβροσίαν, οὐκ ἔξον αὐτῷ, ἔδωκε τοῖς δοῦλοι. Ἐφ' οἷς ἀγανακτήσαντα τὸν Δία ἐκβαλεῖν αὐτὸν τῆς ἐν οὐρανῷ διαίτης καὶ ἐξαρτῆσαι ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ ἐκδομένον τῶν χειρῶν, καὶ τὴν Σίπυλον, ἔνθα ἐκεκήμεστο, ἀνατρέψαι. Ἡ ἱστορία παρὰ Ἀσκληπιάδῃ.

21.

Schol. Eurip. Phoen. 45 : Ἀσκληπιάδης δὲ λέγει τοὺς Θεβαίους εἰς ἐκκλησίαν καθ' ἑκάστην ἀθροίζεσθαι διὰ τὸ δυσαινίγμα τῆς Σφιγγός. Λόγιον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἀπαλλαγέσθαι τῶν κακῶν, πρὶν ἂν τοὺς τῆς Σφιγγὸς λύσειαν χρησμούς, ὅποτε δὲ μὴ συνίεναι, ἀρπάζειν αὐτὴν ὅτινα ἂν τῶν πολιτῶν βούλοιτο.

Athenæus X, p. 456, B : Καὶ τὸ τῆς Σφιγγὸς δὲ αἶνγμα Ἀσκληπιάδης ἐν τοῖς Τραγωιδουμένοις τοιοῦτον εἶναι φησιν ··

Ἔστι δῖκον ἐπὶ γῆς καὶ τετράπον, οὐ μία φωνή, καὶ τρίπον, ἄλλασσι δὲ φύσιν μόνον, ὅσο' ἐπὶ γαῖαν ἑρπετὰ γίνονται, καὶ ἂν αἰθέρα καὶ κατὰ πόντον. Ἄλλ' ὅποτε κλειστοῖσιν ἑρπιδόμενον ποσὶ βαίνει, ἔνθα τάχος γυίοισιν ἀπαυρότατον πέλει αὐτοῦ.

Eadem schol. Eur. Phoen. 50 et Argum. ad Phoen. tom. I ed. Matthiæ, ubi vide de lectionis varietate.

22.

Schol. Hom. Od. λ, 269 : Γημαμένη (sc. Μεγάρα) Ἡρακλεῖ παῖδας ἴσχει Θεριόμαχον καὶ Κρεοντιάδην. Βαδίζοντας δὲ αὐτοῦ εἰς ἄδου ἐπὶ τὸν τοῦ κυνὸς ἄλλον, Λύκος δὲ τῶν Θεῶν βασιλεὺς πεισθεὶς Ἡρὰ κατεστέρπει τοὺς Ἡρακλέους παῖδας ἵνα ὁσση· οὐ γὰρ αὐτὸν ἐπανήξειν ὦστο. Παραγενόμενος δὲ Ἡρακλῆς ἀναίρει αὐτὸν καὶ τοὺς ἐκείνου παῖδας. Μανεῖς δὲ διὰ τὴν Ἡραν κτείνει τοὺς ἰδίους. Ἐμελλε δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἰφικλέα, εἰ μὴ ἔφθασεν Ἀθηνᾶ κωλύουσα. Ἡ δὲ ἱστορία παρὰ Ἀσκληπιάδῃ.

23.

Schol. Homer. Odys. λ, 326 : Ἀμφιάραος δ' Ἰοκλῆος (= sic alibi quoque pro Οἰκλέους; cod. Ἰοκλέους. V. Heyn. Apoll. I, 8, 2. = Buttm.) γήμας Ἐριφύλην τὴν Ταλαίου καὶ διενεχθεὶς ὑπὲρ τινων πρὸς Ἀδραστον, καὶ πάλιν διαλυθεὶς ὀρκούμενος ὠμολόγησεν ὑπὲρ ὧν ἂν διαφέρονται πρὸς ἀλλήλους αὐτὸς τε καὶ Ἀδραστος ἐπιτρέψαι Ἐριφύλην κρίνειν καὶ πεισθῆναι αὐτῇ. Μετὰ δὲ ταῦτα γινομένης τῆς ἐπὶ Θήβας στρατείας, δὲ μὲν Ἀμφιάραος ἀπέτρεπε τοὺς Ἀργεῖους καὶ τὸν ἐσόμενον ὠλεθρον προεμαντεύετο. Λαβοῦσα δὲ ἡ Ἐριφύλη τὸν ὄρμον παρὰ τοῦ Πολυνείκους τὸν τῆς Ἀρμονίας, προσέειπε τοῖς περὶ τὸν Ἀδραστον βιαζομένοις τὸν Ἀμφιά-

ραον [συστρατεύειν αὐτοῖς. Τὸν δὲ Ἀμφιάραον] ἰδόντα τὴν τῶν δώρων ὑποδοχὴν καὶ πολλὰ τὴν Ἐριφύλην αἰτιασάμενον, αὐτὸν μὲν ἐξορμήσαι πρὸς τὴν στρατείαν, Ἀλκμαίωνα δὲ προστάξαι μὴ πρότερον μετὰ τῶν ἐπιγόνων ἐπὶ Θήβας πορεύεσθαι πρὶν ἀποκτεῖναι τὴν μητέρα. Ταῦτα δὲ πάντα δρᾶσαι λέγεται τὸν Ἀλκμαίωνα, καὶ διὰ τὴν μητροκτονίαν μανῆναι. Τοὺς δὲ θεοὺς ἀπολύσαι τῆς νόσου αὐτὸν διὰ τὸ δσιῶς ἐπαμύνοντα τῷ πατρὶ τὴν μητέρα κατακτείνει. Ἡ ἱστορία παρὰ Ἀσκληπιάδῃ.

24.

Schol. Homer. Odys. λ, 321 : Θεσεὺς δ' Αἰγέως ἔχων παῖδα Ἰππόλυτον ἐξ Ἀμαζόνος Ἀντιόπης ἔφημα Φαίδραν τὴν Μίνως θυγατέρα τοῦ τῶν Κρητῶν βασιλέως. Εὐλαβούμενος δὲ μητρικῆς ἐπιβουλῆν πέμπει ἐξ Ἀθηνῶν τὸν υἱὸν Ἰππόλυτον Τροϊζηνίων ἀρχεῖν. Ἦν γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν Πιθιώως Αἰθραν μητρῴα τις ἀρχὴ δέυρο. Φαίδρα δὲ ἐρωτικῶς διατεθείσα τοῦ Ἰππολύτου, σφοδρῶς ἐπ' αὐτῷ τηκομένη τὸ μὲν πρῶτον ἱερὸν Ἀφροδίτης ἐν Ἀθῆναις ἰδρύσατο τὸ νῦν Ἰππολύτειον καλούμενον. Εἰς Τροϊζῆνα δὲ ὕστερον παραγενομένη διενεοῖτο πείθειν τὸν νεανίσκον ὅπως αὐτῇ μιγείη. Χαλεπῶς δ' ἐκείνου προσδεξαμένου τὸν λόγον, λέγεται φοβηθεῖσαν αὐτὴν ἀντιστρέψαι τὴν αἰτίαν, καὶ πρὸς Θεσεία διαβάλλειν ὡς Ἰππολύτου πείθοντος αὐτήν. Ὁ δὲ τριῶν ὡς φασιν αὐτῷ παρὰ τοῦ Ποσειδῶντος εὐχῶν εἶναι ὠμολόγησεν (= sensus requirit αὐτῶν, ὁμολογήσαντος. = Buttm.) δὲ τι ἂν εὕξηται συντελέσειν, πιστεύσας τῇ Φαίδρᾳ μίαν τούτων ἡτήσατο παρ' αὐτοῦ τὸν τοῦ παιδὸς ὄλεθρον. Ἐκείνου μὲν οὖν ὁμολογοῦσι τὸ ἄρμα γυμνάζοντα, παραφανέντος ἐξαίφνης ἀπὸ τῆς θαλάσσης ταύρου καὶ ταραχθέντων τῶν ἵππων, ἐλχόμενον ἀποθαιεῖν. Τὴν δὲ Φαίδραν φανερώς γενομένης τῆς διαβολῆς ἀπάγχεσθαι. Ἡ δὲ ἱστορία παρὰ Ἀσκληπιάδῃ.

25.

Schol. Eurip. Hecub. 1249 (1273), de Hecubæ sepulcro : Κυνὸς ταλαίνης σῆμα, ναυτίλοις τέκεμα ρ] Περί τοῦ κυνὸς σήματος καὶ Ἀσκληπιάδης φησιν, ὅτι κυνὸς καλοῦσι δυσμόρου σῆμα.

Tzetzes Lyc. 315 : Σκύλακα τὴν Ἐκάβην λέγει (Lycophron), ὅτι κύων ἐγένετο, ὡς φησι μυθικῶς Εὐριπίδης (Hec. 1265) : « Κύων γενέσθι πύρρ' ἔχουσα δέρματα. » Καὶ Ἀσκληπιάδης περὶ τοῦ τόπου, οὐ ἀνηρέθη· « Ὁ καὶ κυνὸς καλοῦσι δυσμόρου σῆμα. » Apud Tzetzen quum verba Asclepiadis versus scazontem efficiant, Werferus p. 511 hæc non e Tragodumenis Ascl. Tragilensis, sed ex poemate alius Asclepiadis, Samii v. c., deprompta esse censet. — Equidem putaverim de eodem Tragilensi, qui reliquis locis in schol. Eurip. laudatur, etiam h. l. intelligendum esse, nec aliunde sua petivisse Tzetzen, apud quem pro δ καὶ reponendum est ὅτι, ut in schol. Eurip.

26.

Schol. Homer. Od. x, 2 : Τρεῖς γὰρ Αἰόλους φασὶ γενεῇσθαι, πρῶτον τὸν τοῦ Ἑλλήνος, δεύτερον τὸν ἐξ Ἰππότου καὶ Μελαμπέπης, τρίτον τὸν ἐκ Ποσειδῶνος καὶ Ἀρνης. Πρὸς τοῦτον δέ φησιν ὁ Ἀσκληπιάδης, τὸν ἐκ Ποσειδῶνος (ἐλθεῖν τὸν Ὀδυσσεύα).

27.

Asclepiades de Thessalicis mulieribus, qui lunæ eclipses prænoscentes eam se de cælo detrahære cum suo damno profiteantur, laudatur Proverb. Bodlej. 374 (v. Duridis fr. 81, p. 487).

28.

Probus ad Virgil. Georg. II, 84 : *Idæis Cyparissis. Cyparissum dicit cupressum. Quidam dicunt a Cyparisso, qui in insula Cea quum haberet cervum mansuetum quem unice diligebat, et errantem in silvis ignarus jaculo trajecisset, inedia se necavit. Quem quia nec consilio a morte nec viribus medicinæ Apollo qui eum immoderate diligebat revocare poterat, convertit in cupressum, arborem luctuosam. Quidam putant, ut Asclepiades ait, Boream fuisse Celtarum regem, qui filiam Cyparissam amiserat et novum arboris hujus genus primum in tumulo ejus severit, ob eamque causam esse luctuosam cupressum.* Fragmentum hoc edidit Dübnerus meus in *Revue de philologie* vol. II, p. 56. Num hæc e Tragodumenis fluxerint, in medio relinquo.

ASCLEPIADES CYPRIUS.

Περὶ Κύπρου καὶ Φοινίκης.

Vide Neanthis fr. 31. Hic fortasse idem est cum Asclepiade Alexandri rerum scriptore, quem cum Aristo Salaminio (fr. 3) jungit Arrianus Exp. Al.

ASCLEPIADES AREI FILIUS.

ΠΕΡΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΥ ΦΑΛΗΡΕΩΣ.

Athenæus XIII, p. 567, D : Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ δράματα ἀπὸ ἑταιρῶν ἔσχε τὰς ἐπιγραφὰς, Θάλαττα Διοκλέους, Φερεκράτους Κοριανῶ, Εὐνίκου ἢ Φιλυλίου Ἀντεία, Μενάνδρου δὲ Θάες καὶ Φάνιον, Ἀλέξιδος Ὀπώρα, Εὐδούλου Κλεψύδρα. Οὕτω δ' ἐκλήθη αὕτη ἡ ἑταῖρα, ἐπεὶ δὴ πρὸς κλεψύδραν συνουσίαζεν, ἕως κενούῃ, ὡς Ἀσκληπιάδης εἶρηκεν ὁ τοῦ Ἀρείου ἐν τῷ Περὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως συγγράμματι, τὸ κύριον αὐτῆς ὄνομα φάσκων εἶναι Μητρίην.

ASCLEPIADES MENDESIUS.

Asclepiades Mendesium, primo post Christum sæculo, fortasse non multo post regnum Augusti, scripsit (fr. 2). Diodorum Asclepiadis theologumenis usum esse, uti Heynius suspicabatur (De fontt. Diod. p. 43), propter temporum rationes parum verisimile est. De alio Asclepiade, e Procli disciplina profecto, homine perquam inepto, qui multa tradidit de superstitionibus Ægyptiacis, vide Damascium in Exc. Photii cod. 242 coll. Suida v. Ἡράτσκος.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ [ΘΕΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ].

1.

Athen. III, p. 83, C : Τὰ δὲ τῶν Ἑσπερίδων λεγόμενα μῆλα ὅτι ἐς τοὺς Διὸς καὶ Ἥρας λεγομένους γάμους ἀνῆκεν ἡ γῆ, Ἀσκληπιάδης εἶρηκεν ἐν ἐξηκοστῷ (?) Αἰγυπτιακῶν.

2.

Suetonius Octav. c. 94 : *In Asclepiadis Mendetis Θεολογουμένων libris lego, Atiani, quum ad solemne Apollinis sacrum media nocte venisset, posita in templo lectica, dum ceteræ matronæ dormirent, obdormisse; draconem repente irrepsisse ad eam, paulloque post egressum; illamque expergefactam, quasi a concubitu mariti purificasse se, et statim in corpore ejus exstittisse maculam, veluti depicti draconis, nec potuisse unquam exigi; adeo ut mox publicis balneis perpetuo abstineret; Augustum natum mense decimo, et ob hoc Apollinis filium existimatum.*

Mendetis, corrupte, ut videtur, pro *Mendius* (Μένδης, πόλις Αἰγύπτου. Ὁ πολίτης Μενδησίης... καὶ Μενδιότης St. B.), ut jam Vossius suspicatus est, quamquam dubitans. Fortasse enim *Mendetis Theologumena* accipienda esse ait de opere, quo Mendesium deorum cultum exposuerit auctor. « Sane irreligiosa religio Mendetica pessime audiebat ob femineos cum hirco concubitus. Quare Asclepiades excusaturus illud hoc opere aiebat etiam summos Græci Romanique imperii heroes ex dracone conceptos esse, velut Alexandrum Magnum, Scipionem Africanum et Cæsarem Augustum. »

ASCLEPIADES ANAZARBENSIS.

Stephan. Byz. : Ἀναζαρβᾶ, πόλις Κιλικίας, ἀρ' ἔξ Ἀσκληπιάδης, ὁ πολλὰ τε καὶ ἄλλα καὶ Περὶ ποταμῶν γράψας βιβλίον.

ARISTODEMI NYSÆNSIS, ELEUS, THEBANUS.

Strabo XIV, p. 650 : Ἄνδρες δὲ γεγόνασιν ἑνδοξοὶ Νυσαῖς Ἀπολλωνίος τε δὲ στωικὸς φιλόσοφος, τῶν Παναθηναίων γνωρίμων ἀριστος, καὶ Μενεχράτης Ἀριστάρχου μαθητὴς, καὶ Ἀριστόδημος, ἐκείνου υἱὸς, οὗ ἀκούσαμεν ἡμεῖς ἐσχατογῆρῳ νέοι παντελῶς ἐν τῇ Νύσῃ, καὶ Σώστρατος δὲ δὲ ἀδελφὸς τοῦ Ἀριστοδήμου, καὶ ἄλλος Ἀριστόδημος ἀνέσιος αὐτοῦ, δὲ παιδεύσας Μάγρον τὸν Πομπήσιον, ἀξιόλογοι γεγονάσι γραμματικοί· δὲ ἡμέτερος καὶ ἐρρητόρευε καὶ ἐν τῇ Ῥόδῳ καὶ ἐν τῇ πατρίδι δύο σχολὰς συνεῖχε, πρῶτὴ μὲν τὴν ῥητορικὴν, δευτέρη δὲ τὴν γραμματικὴν σχολὴν· ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τῶν Μάγρου παίδων ἐπιστατῶν ἤρχετο τῇ γραμματικῇ σχολῇ. Romæ Aristodemus, Strabonis magister, secundum Clintonis computum (F. H. tom. III, p. 554), docuit circa 60-40 a. Chr. Hunc rhetorem simul et grammaticum laudat schol. Hom. II. IX, 453 : Ἀριστόδημος δὲ Νυσαῖς, ῥήτωρ τε ἀλλὰ (ἄμα Clint.) καὶ γραμματικὸς, ἐπενόησε γραφὴν τὴν τῇ οὐ πιθόμην οὐδὲ ἔρεξα... Πρὸ δὲ αὐτοῦ Σωσιφάνης τὴν τοιαύτην εὔρε γραφὴν. Adde Vit. Hom. Iriart. p. 233 : Ἀριστόδημος δὲ δὲ Νυσαῖς Ῥωμαῖον αὐτὸν (τὸν Ὀμηρον) ἀποδείκνυσιν ἐκ τινων ἡδὼν Ῥωμαϊκῶν (cf. Welck. Cycl. p. 196). De Aristodemi Ῥητορικῇ κολακευτικῇ cf. Walz. Rhett. Gr. VI, p. 25. Grammaticum Aristodemum una cum Aristocle obiter commemorat Varro De ling. lat. X, 74, p. 201 ed. Müller. Alterutrius Aristodemi fuerint *Historiæ*, quarum primum librum laudat Parthenius.

ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

F. LIBRO PRIMO.

1.

Parthenius Erot. c. 8 : Περὶ Ἡρίππης. (Ἱστορεῖ

De Herippe. (Scribit Aristodemus Nysænsis in primo Historiarum eadem, præterquam quod nomina commutat, pro Herippe Gythymiam nominans, barbarum vero Cavarum vocat.) — Quam Galli incursionem facerent in Ioniam, civitatesque depopularentur, in Mileto forte Cereris sacra Themophoria celebrabantur, et mulieres congregatas in templo erant, quod non longe aberat a civitate. Tum pars quædam barbarici agminis a reliquis avulsa in Milesium agrum pervenit, et improvise incursu facto mulieres rapuit. Quarum partem multo auro et argento dato Milesii liberaunt; uxoribus autem a barbaris qui consuetudine eas sibi adiunxerant, abductæ sunt. In quarum numero Herippe

Ἀριστόδημος δὲ Νυσαῖς ἐν α' Ἱστοριῶν περὶ τούτων, πλὴν ὅτι τὰ ὀνόματα ὑπαλλάττει, ἀντὶ Ἡρίππης καλῶν Γυθυμίων, τὸν δὲ βάρβαρον Καυάραν.) — Ὅτε δὲ οἱ Γαλάται κατέδραμον τὴν Ἰωνίαν καὶ τὰς πόλεις ἐπόρθουν, ἐν Μιλήτῳ Θεσμοφορίων ὄντων καὶ συνηθροισμένων γυναικῶν ἐν τῷ ἱερῷ, δὲ βραχὺ τῆς πόλεως ἀπέχει, ἀποσπασθέν τι μέρος τοῦ βαρβαρικοῦ διήλθεν εἰς τὴν Μιλησίαν καὶ ἐξαπιναιῶς ἐπιδραμὸν ἀνέειλεν τὰς γυναῖκας. Ἐνθα δὲ τὰς μὲν ἐρρύσαντο, πολλὸ ἀργυρίον τε καὶ χρυσίον ἀντιδόντες, τινὲς δὲ, τῶν βαρβάρων αὐταῖς οἰκειωθέντων, ἀπήχθησαν, ἐν δὲ αὐταῖς καὶ Ἡρίππη, γυνὴ Ξάνθου, ἄνδρος ἐν Μιλήτῳ πάνυ δοκίμου γένους τε τοῦ πρώτου, παιδίον ἀπολιποῦσα διετέε. Ταύτης πολλὸν πόθον ἔχων δὲ Ξάνθος ἐξηργυρίσατο μέρος τῶν ὑπαργμάτων, καὶ κατασκευασάμενος χρυσοῦς δισχίλιους τὸ μὲν πρῶτον εἰς Ἰταλίαν ἐπεραιώθη· ἐντεύθεν δὲ ὑπὸ ἰδιοξένων τινῶν κομιζόμενος εἰς Μασσαλίαν ἀφικνεῖται, ἀκαχεῖθαι εἰς τὴν Κελτικὴν· καὶ προσελθὼν τῇ οἰκίᾳ, ἔνθα αὐτοῦ συνῆν ἡ γυνὴ ἀνδρὶ τῶν μάλιστα παρὰ Κελτοῖς δοξαζόμενον, ὑποδοχῆς ἔδειτο τυχεῖν. Τῶν δὲ διὰ φιλοξενίαν ἐτοίμως αὐτὸν ὑποδεξαμένων, εἰσελθὼν ὁρᾷ τὴν γυναῖκα, καὶ αὐτὸν ἐκείνη, τῷ χεῖρ ἀμφιβαλοῦσα, μάλα φιλοφρόνως προσηγάγετο. Παραχρῆμα δὲ τοῦ Κελτοῦ παραγενομένου, διεξῆλθεν αὐτῇ τὴν τε ἄλην τάνδρος ἡ Ἡρίππη, καὶ ὡς αὐτῆς ἔνεκα ἦκοι λύτρα καταθησόμενος· δὲ ἡγάσθη τῆς ψυχῆς τὸν Ξάνθον, καὶ αὐτίκα συνουσίαν ποιησάμενος τῶν μάλιστα προσηκόντων, ἐξένιζεν αὐτὸν· παρατείνοντος δὲ τοῦ πότου, τὴν γυναῖκα συγκατακλίνει αὐτῷ καὶ δι' ἐρμηγνέως ἐπυνθάνετο, πηλίκην οὐσίαν εἴη κεκτημένος τὴν σύμπασαν· τοῦ δὲ εἰς ἀριθμὸν χιλίων χρυσῶν φήσαντος, δὲ βάρβαρος εἰς τέσσαρα μέρη κατανέμειν αὐτὸν ἐκέλευε, καὶ τὰ μὲν τρία ὑπεξαιρεῖσθαι, αὐτῇ, γυναικὶ, παιδίῳ, τὸ δὲ τέταρτον ἀπολείπειν ἀποτίνα τῆς γυναι-

quoque fuit, uxor Xanthi, hominis magnæ auctoritatis ac primi generis in Mileto, relicto domi puero bienni. Hujus igitur vehementi deslerio ardens Xanthus magnam bonorum suorum partem argento commutavit, ac comparatis aureis bis mille, primum in Italiam transiit, inde ab hospitibus quibusdam deductus, Massiliam pervenit, atque inde in regionem Celtarum. Quumque ad domum accessisset, in qua uxor ejus degebat cum viro apud Celtas reputatione maxima, ut hospitio exciperetur, rogabat. Illis autem prompte (quæ eorum hospitalitas est) eum excipientibus, ingressus domum vidit uxorem, atque illa eum vicissim ulnis amplexa, multa gratia prosecuta est. Mox vero ubi Celta

κός. Ὡς δὲ ἐς κοῖτόν ποτε ἀπετράπετο, πολλὰ κατε-
μέμετο τὸν Ξάνθον ἢ γυνὴ διὰ τὸ μὴ ἔχοντα τοσούτου
χρυσίου ὑποσχέσθαι τῷ βαρβάρῳ, κινδυνεύειν τε αὐτὸν,
εἰ μὴ ἐμπεδώσειε τὴν ἐπαγγελίαν· τοῦ δὲ φήσαντος, ἐν
ταῖς κρηπίσι τῶν παίδων καὶ ἄλλους τινὰς χιλίους χρυ-
σοὺς κεκρύφθαι διὰ τὸ μὴ ἑλπίζειν ἐπεικῇ τινα βάρ-
βαρον καταλήψεσθαι, δεήσειν δὲ πολλῶν λύτρων, ἢ γυνὴ
τῇ ὑστεραίᾳ τῷ Κελτῷ καταμηνύει τὸ πλῆθος τοῦ χρυ-
σοῦ καὶ παρεκελεύετο κτείνειν τὸν Ξάνθον, φάσκουσα
πολλὸν μᾶλλον αἰρεῖσθαι αὐτὸν τῆς τε πατρίδος καὶ τοῦ
παιδίου, τὸν μὲν γὰρ Ξάνθον παντάπασιν ἀποστυγεῖν.
Τῷ δὲ ἄρα οὐ πρὸς ἡδονῆς ἦν τὰ λεχθέντα, ἐν νῷ δὲ
εἶχεν αὐτὴν τίσασθαι. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ξάνθος ἐσπούδαζεν
ἀπιέναι, μάλα φιλοφρόνως προὔπεμπεν ὁ Κελτὸς, ἐπα-
γόμενος καὶ τὴν Ἡρίππην· ὥς δὲ ἐπὶ τοὺς ὄρους τῆς
Κελτῶν χώρας ἀφίκετο, θυσίαν ὁ βάρβαρος ἔφη τελέ-
σαι βούλεσθαι πρὶν αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων χωρισθῆναι,
καὶ κομισθέντος ἱερείου, τὴν Ἡρίππην ἐκέλευεν ἀντι-
λαβέσθαι· τῆς δὲ κατασχούσης, ὥς καὶ ἄλλοτε σύνθηες
αὐτῇ, ἐπανατεινόμενος τὸ ξίφος καθικνεῖται καὶ τὴν
κεφαλὴν αὐτῆς ἀφαιρεῖ, τῷ τε Ξάνθῳ παρεκελεύετο μὴ
δυσφορεῖν, ἐξαγγελίας τὴν ἐπιβουλήν αὐτῆς, ἐπέτρεπέ
τε τὸ χρυσίον ἅπαν κομίζειν αὐτῷ.

[Ἡρίππη] sic cod. Ἡρίππη Passov. Quæ forma
verior sit, incertum. Καυάρας Galatarum rex est ap.
Polyb. IV, 46, 3. VIII, 24. — δισχίλους] spreta
cod. lectione χιλίους, ex conj. Passovius et Wes-
termannus, quum infra Xanthus confiteatur, attu-
lisse se altera aureorum millia in calceis servorum.

Præter Nysæum memorandi nobis sunt *Aristode-
mus Eleus* et *Aristodemus Thebanus*.

ARISTODEMI ELEI meminit Eusebius in Chron.
p. 141 ed. Mai. (et Cramer. Anecd. Paris. II,
p. 141) et Syncellus p. 196 : Ἱστοροῦσι δὲ οἱ περὶ
Ἀριστόδημον τὸν Ἡλείον ὡς ἀπὸ εἰκοστῆς καὶ ἑξῆδος
Ὀλυμπιάδος ἤρξαντο οἱ ἀθληταὶ ἀναγράφεσθαι, ὅσοι δη-
λαδὴ νικηφόροι· πρὸ τοῦ γὰρ οὐδεὶς ἀνεγράφει, ἀμελη-
σάντων τῶν προτέρων. Τῇ δὲ εἰκοστῇ ὀγδόῃ τὸ στάδιον
νικῶν Κόροιβος Ἡλείος ἀνεγράφει πρῶτος, καὶ ἡ Ὀλυμ-

πιάς αὕτη πρώτη, ἐτάχθη, ἀφ' ἧς Ἑλληνες ἀριθμοῦσι
τοὺς χρόνους. Τὰ δὲ αὐτὰ τῷ Ἀριστοδήμῳ καὶ Πολύ-
βιος ἱστορεῖ. Hæc aut ex Olympionicarum Ἀναγραφῇ
aut ex iisdem commentariis petita, ad quos perti-
nent sequentia.

Harpocrates : Ἑλλανοδίκαι... Ἀριστοτέλης Ἡλείων
πολιτεία (fr. 92) τὸ μὲν πρῶτον φησιν ἕνα καταστῆσαι
τοὺς Ἡλείους Ἑλλανοδίκην, χρόνου δὲ διελθόντος β', τὸ
δὲ τελευταῖον θ'. Ἀριστόδημος δ' ὁ Ἡλείος φησι τοὺς
τελευταίους τιθέντας τὸν ἀγῶνα Ἑλλανοδίκας εἶναι ι',
ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἕνα.

Eadem habet schol. Pind. Ol. III, 22 (cf.
Boeckh. ad h. l.), ubi Aristodemus citatur non ad-
dita notitia patriæ. Non igitur dubium est quin
Eleus sit Aristodemus, quem tanquam Pindari in-
terpretem novimus ex schol. Pind. Ol. VI, 23. XI,
55. Pyth. III, 137. Nem. I, 79. 85. VII, 1. 56.
70. 151, et ex Athenæo XI, p. 495, F, qui Aristo-
demi laudat librum tertium Περὶ Πινῶδρου. Quod
ap. schol. ad Pind. Isth. I, 11, *Alexandrinus*
dicitur, nihil impedit quominus ex Elide oriun-
dus (*) fuerit. Ætatem grammatici prodit schol. ad
Nem. VII, 1, ubi Aristarchi fuisse discipulus per-
hibetur.

ARISTODEMUS THEBANUS (fr. 2, modo recte ha-
beat vox Θεβαῖος), Thebaicorum auctor, quando
floruit nescimus.

ΘΗΒΑΪΚΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ.

Cf. similes libros Philochori Ἐπιγράμματα Ἀ-
τικά (Suidas v. Φιλόχορος, Vid. Prolegg. ad Fragm.
Hist. tom. I, p. LXXXIX), et Polemonis Περὶ τῶν
κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων (v. Polemonis fr. p. 138).

(*) Cf. Aristodemus Eleus, olympionica Ol. 98 ap. Euse-
bium Chron. p. 151, et Pausaniam VI, 3, 4. Ceteros Aristo-
demos enumerare haud vacat.

supervenerat, exponit ei Herippe viri errores, et quod
ipsum gratia venerit, liberationis præmia exsoluturus. Celta
itaque animum Xanthi laudavit, convocatisque statim ami-
cis maxime cognatis, hospitaliter eum tractavit, et pro-
grediente convivio, uxorem juxta eum decumbere jussit,
et per interpretem interrogavit, quanti æstimet univer-
sam rerum suarum summam. Xantho vero in numerum
mille aureorum respondente, barbarus eum summam in
quattuor partes dividere jussit, ita ut tres sibi, uxori et
filio tolleret, quartam vero relinqueret pretium redem-
ptionis uxoris. Quum vero in cubile pervenissent, plu-
rimum increpavit Xanthum uxor, propterea quod tantam
auri non haberet, quantum barbaro esset pollicitus, pe-
riclitaturum ob id ipsum iniquis, nisi promissis satisfac-
iat. Xanthus autem respondit, adhuc alios mille aureos
in servorum crepidis sibi occultatos esse, quod non speras-

set tam æquum aliquem barbarum se reperturum fuisse.
sed longe eum majora pretia expostulaturum. Sequenti ergo
die uxor Celtæ indicat multitudinem auri, jussisque ob id
occidi debere Xanthum, confitens se ipsum amore plus
quam et patriæ et pueri teneri; Xantho vero se penitus
esse infestam. At nulla voluptate ea dicta Celta accepit,
in animoque habuit ipsam occidere. Quum autem discensum
pararet Xanthus, eum valde amanter a se dimisit Celta,
deducens simul cum eo Herippen. Deinde quum pervenisset
jam ad fines regionis Celticæ, barbarus se sacrum factu-
rum dixit, antequam discederent. Victima itaque adornata,
Herippen jussit attingere: quæ quum, ut alias consueve-
rat, apprehendisset, extenso gladio eam ferit, caputque ei
amputat, consolatus Xanthum ne ægre ferat, revelans
simul insidias illi ab ea paratas, permisitque omne aurum
illi abspartare.

E LIBRO PRIMO.

1.

Schol. Apoll. Rhod. II, 904 : 'Οτι κατεπολέμη-
σεν Ἰνδούς ὁ Διώνυσος, Διονύσιος φησὶ καὶ Ἀριστόδη-
μος ἐν πρώτῳ Θηβαϊκῶν ἐπιγραμμάτων. Eundem
Aristodemum citaverit Etym. M. p. 277, 44 : Διό-
νυσος... ἀπὸ τοῦ Διὸς ἱετοῖς κεράνυσθαι, ὃ ἐστὶ ὕδα-
σιν, ὡς πιθανεύεται Ἀριστόδημος. Cf. Suidas v. Ὑγς.

ΘΗΒΑΙΚΑ.

2.

E LIBRO SECUNDO.

Schol. Theocrit. VII, 103 : 'Ομόλος δὲ Θετταλίας
ἄρος, ὡς Ἐφορος καὶ Ἀριστόδημος ὁ Θηβαῖος, ἐν οἷς
ἱστορεῖ περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Ὀμολωίων. Fortasse il-
lud δὲ Θηβαῖος a scholiasta fictum, nec diversum
Thebanum A. ab Eleo opinatur Boeckh. ad schol.
Pind. p. XIV. De re vide Müller. *Min.* p. 233 sq.

Schol. Eur. Phæn. 1119 : 'Ομολώσι. Πύλαι Θη-
βῶν αὗται οὕτως ἐκλήθησαν ἀπὸ Ὀμολωῆος τοῦ Ἀμ-
φίονος. Τούς γὰρ περὶ Ἀμφιόνά φασιν σὺν τοῖς παισὶν
ἕμα Κάδμῳ τειχίσαι τὴν πόλιν. Ἀριστόδημος δ' αὐτάς
φησιν οὕτω κληθῆναι διὰ τὸ πλησίον εἶναι τοῦ Ὀμο-
λωῦ. Ἄλλοι δὲ ἀπὸ μιᾶς τῶν Νιόβης θυγατέρων,
'Ομολωίδος καλουμένης. De re cf. Unger. *Parad. The-
ban* p. 323 sq.

Photius Lex. : Ὀμολώϊος Ζεὺς, ἐν Θήβαις καὶ ἐν
Ἀλκαῖς πόλεσι Βουωτίας, καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ ἀπὸ Ὀμο-
λώας ('Ομολωίας, Ὀμολόας, Ὀμολαίας cod. ap. Sui-
dam) προφήτιδος τῆς Ἐνυεύς· ἦν προφῆτις εἰς Δελ-
φούς πεμφθῆναι ὁ (ὡς Suid.) Ἀριστοφάνης ἐν δευτέρῳ
Θηβαϊκῶν· Ἴστρος δὲ x. τ. λ. Eadem Suidas et Eudo-
cia s. v. Apostol. XIV, 40. Arsen. Violar. p. 381 et
Favorinus, qui pro Ἀριστοφάνης exhibet Ἀριστό-
δημος, quod reponi jubet Valckenarius ad schol.

THEBANÆ INSCRIPTIONES.

1.

Bacchum Indos debellasse Dionysius ait et Aristodemus
primo libro Thebanarum inscriptionum.

2.

Homolus, Thessaliæ mons, ut Ephorus ait et Aristode-
mus Thebanus eo loco, ubi de Homoloiourum festo exponit.

Homoloides portæ Thebarum nomen habent ab Homo-
loeo, Amphionis filio. Nam Amphionem ejusque filios una
cum Cadmo muris cinxisse urbem perhibent. Contra Ari-
stodemus inde eas nominatas esse dicit, quod Homoloiourum
versus sitæ sint. Alii ab Homoloide, una Niobes filiarum,
appellatas volunt.

Homolous Jupiter Thebis colitur et in aliis Bæotiae
urbibus et in Thessalia : dictus ab Homoloia fatidica, Enyei
filia, quam vatem Delphos inissam fuisse Aristodemus nar-
rat libro secundo.

Eur. I. I. Fuit tamen etiam Aristophanes quidam,
qui de rebus Bæoticis atque Thebanis scripsit. De re
vide Boeckh. *Expl. Pindar.* p. 604; Müller. *Min.*
p. 233; Creuzer. *Symbol.* III, p. 98; Preller. *De-
meter* p. 352, citante Hermann in *Gottesd. At-
terth.* § 63, 21.

2 α.

Schol. Eurip. Phæn. 1113 : Ὠγύγια δ' εἰς πυ-
λώμα 0'] Ὠγύγια προσηγορεύθη, φησὶν Ἀριστόδημος,
διὰ τὸ τοὺς περὶ Ἀμφίονα καὶ Ζῆθον, τειχίζοντας τὰς
Θήβας, παρὰ τὸν Ὠγύγου τοῦ βασιλέως τάφον αὐτὰς
τάξαι.

3.

Schol. Eur. Phæn. 159 : ἐπὶ τὰ παρθένων] Ὁ Ἀρι-
στόδημος οὐδαμῶς ἐν ταῖς Θήβαις φησὶ τῶν Νιοβιδῶν
εἶναι τάφον, ὅπερ ἐστὶν ἀληθές· ὡς αὐτοσχεδιάζειν οὖν
ἔοικεν Εὐριπίδης.

4.

Schol. Eur. Phæn. 1156 : Πρὸς ταῖς Κρηναίαις
πύλαις φησὶ τὸν Παρθενοπαῖον ὑπὸ τοῦ Περικλυμενοῦ
λιθοβοληθῆναι Ἀριστόδημος.

« Cod. Aug. Ἀριστόβουλος male, vide Valcken. »
Matthiæ.

5.

Photius Lex. : Τευμησίαι. Περὶ τῆς Τευμησίας
ἀλώπεκος αἱ τὰ Θηβαῖκα γεγραφοῦτες ἱκανῶς ἱστορήκα-
σι, καθάπερ Ἀριστόδημος. Ἐπιτεμθῆναι μὲν γὰρ ὑπὸ
θεῶν τὸ θηρίον τοῦτο τοῖς Καδμείοις, διότι τῆς βασιλείας
ἐξέκλειον τοὺς ἀπὸ Κάδμου γεγονότας· Κέφαλον δέ
φασιν τὸν Δημόν, Ἀθηναῖον ὄντα καὶ κύνα κεκτημένον,
ὃν οὐδὲν διέφευγε τῶν θηρίων· ὃς ἀπέκτεινεν ἄκων
τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Πρόκριν, καθηράντων αὐτὸν τῶν
Καδμείων· διώκειν τὴν ἀλώπεκα μετὰ τοῦ κυνός· κα-

2 α.

Ogygiæ portæ, Aristodemus ait, inde nomen habent,
quod Amphion et Zethus muris Thebarum urbem cingentes
prope Ogygis regis sepulcrum eas collocaverunt.

3.

Aristodemus nusquam Thebis esse Niobidarum sepulcrum
dicit; idque verum est, adeo ut hariolari Euripides vi-
deatur.

4.

Ad Crenæas portas Parthenopæum a Periclymeno jactis
lapidibus interfectum esse Aristodemus dicit.

5.

De Teumesia vulpe Thebanarum rerum scriptores, uti
Aristodemus, fuse exponunt. Immissam hanc bestiam a diis
dicunt Cadmeis propterea quod Cadmi prosapiam a regno
excluderent. Cephalum vero aiunt, Deionis filium, Athe-
niensem, cui canis erat, quem nulla fera poterat effugere,

ταλαμβανομένους δὲ περὶ τὸν Τευμησὸν, λίθους γενέσθαι τὸν τε κύνα καὶ τὴν ἀλώπεκα. Εἰλήφασιν δ' οὗτοι τὸν μῦθον ἐκ τοῦ Ἐπικούου κύκλου. Eadem Suidas, Apostol. XVIII, 42, ubi pro Ἀριστόδημος corrupte Χρηστόδημος. Cf. Hesych. p. 1376, et quæ conguessit Unger. in Theban. Paradox. p. 400 sq.; Welcker. *Cycl.* p. 70 sq. Bode *Gesch. d. gr. Poes.* II, p. 398.

6.

Schol. in Hom. II. ξ, 1 cod. Paris. 2679 in Cram. An. Par. III, p. 18 : Μετὰ δὲ τὴν Ἰλίου πόρθησιν Ἔκτωρ ὁ Πριάμου καὶ μετὰ τὸν θάνατον τὴν τῶν θεῶν ἡτύχησε τιμὴν. Οἱ γὰρ ἐν Βοιωτίᾳ Θηβαῖοι, πιεζόμενοι κακοῖς, ἐμαντεύσαντο περὶ ἀπαλλαγῆς. Χρησμός δὲ αὐτοῖς ἐδόθη παύσασθαι τὰ δεινὰ, ἐὰν ἐξ Ὀφρυνίου τῆς Τρωάδος τὰ Ἔκτορος ὁσᾶ διακομισθῶσιν εἰς τὸν παρ' αὐτοῖς καλούμενον Διὸς γονὰς τόπον. Οἱ δὲ τοῦτο ποιήσαντες καὶ τῶν κακῶν ἀπαλλαγέντες, διὰ τιμῆς ἔσχον Ἔκτορα, κατὰ τε τοὺς ἐπείγοντας καιροὺς ἐπικαλοῦνται τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Ἡ ἱστορία παρὰ Ἀριστοδήμῳ.

Sequuntur fragmenta, quæ cuiusnam sint Aristodemi non constat.

ΓΕΛΟΙΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ.

E LIBRO SECUNDO.

7.

Athenæus VI, p. 244, F : Ἀριστόδημος δ' ἐν δευτέρῳ Γελοίων ἀπομνημονευμάτων παρασίτους ἀναγράφει, Ἀντιόχῳ μὲν τοῦ βασιλέως Σώστρατον, Δημητρίῳ δὲ τοῦ Πολιορκητοῦ Εὐάγοραν τὸν κυρτὸν, Σελεύκῳ δὲ Φορμίωνα.

a caede Procridis uxoris, quam invitus commiserat, apud Cadmeos purgatum, cum cane suo vulpem istam persecutum esse. At quum ad Teumesum concurrerent, canem et vulpem in lapidem mutatos esse. Fabulam hanc sumpserunt e Cyclo epico.

6.

Ilio everso, Hector Priami filius post mortem etiam divinos nactus est honores. Etenim in Bœotia Thebani calamitate pressi deum de remedio interrogarunt, oraculumque iis datum est cessura esse mala, si Hectoris ossa ex Ophrynio Troadis in eum qui apud ipsos *Jovis natales* vocatur, locum transportarent. Quo facto quum malo liberarentur, Hector in honore apud eos erat, et quando tempora urgent, præsens ejus auxilium implorare solent. Historia legitur apud Aristodemum.

RIDICULE DICTA.

7.

Aristodemus secundo libro De ridiculis Memorabilium, parasitos recenset : Antiochi quidem regis, Sostratum; Demetrii vero Poliorcetæ, Euagoram gibbum; Seleuci vero, Phormionem.

8.

Aristodemus secundo libro Ridicule dictorum, scribit :

8.

Idem VIII, p. 338, A : Ἀριστόδημος δ' ἐν δευτέρῳ Γελοίων ἀπομνημονευμάτων φησί : « Δωριῶνος τῷ κρουματοποιῷ, κυλλόποδος ὄντος, ἀπώλετο ἐν συμποσίῳ τοῦ χαλοῦ ποδὸς τὸ βλαυτίον. Καὶ δε, Οὐδὲν, ἔφη, πλεῖον καταράσσομαι τῷ κλέψαντι, ἢ ἀρμόσαι αὐτῷ τὸ σανδάλιον. » Cf. Hegesander ap. Athen. I. I.

9.

Idem XIII, p. 585, A : Ἀριστόδημος δ' ἐν δευτέρῳ Γελοίων ἀπομνημονευμάτων, « Γνάθαιναν, φησί, δύο ἐμισθώσαντο, στρατιώτης καὶ μαστιγίης· ἀναγωγῆτον οὖν τοῦ στρατιώτου λάκκον αὐτὴν εἰπόντος, Πῶς, ἔφησεν, ἢ εἴ τι δύο ποταμοὶ ἐμβάλλετέ μοι, Λύκος καὶ Ἐλεύθερος; Ἐπὶ δὲ τὴν θυγατέρα τῆς Γνάθαινης πτωχῶν ἐραστῶν κυμαζόντων, καὶ ἀπειλούντων κατασκάψειν τὴν οἰκίαν, ἐνηγοῦναι γὰρ δικέλλας καὶ ἄμεις, Εἰ ταῦτ' εἴθεθ' ὑμεῖς, εἶπεν ἡ Γνάθαινα, ἐνέχυρα θέντες τὸ μίσθωμα ἂν ἀπεστείλατε. » Ex eodem fonte fluxerint quæ sequuntur apud Athenæum similes historiunculæ.

E LIBRIS INCERTIS.

10.

Idem VIII, p. 345, B : Ἀριστόδημος δ' ἐν τοῖς Γελοίοις ἀπομνημονευμασιν Εὐφράνορά φησι τὸν ὀφθαλμὸν, ἀκούσαντα ὅτι ἄλλος ἰχθυοφάγος ἀπέθανε θερμὸν ἰχθύος τέμαχος καταπιὼν, ἀναφωνῆσαι, Ἰερόσυλος ὁ θάνατος.

11.

Idem VI, p. 246, D : Ἀριστόδημος δ' ἱστορεῖ, Βίθυν, τὸν Λυσιμάχου τοῦ βασιλέως παρασίτον, ἐπεὶ αὐ-

« Altero pede claudus quum esset Dorion fidicen, amisit in convivio soleam claudo pede aptam. Tum ille : Nihil amplius, inquit, precor huic qui eam surripuit, quam ut ejus sit pedi apta. »

9.

Aristodemus secundo libro Dictorum ridiculorum ait : « Gnathæna a duobus erat conductâ, altero milite, altero verberone. Quam quum protervius *lacum* appellaret miles : « Qui sic? inquit illa : an quod duo amnes in me influitis, Lycus et Eleutherus? » Ad Gnathæna filiam quum pauperes nonnulli amatores comessatum venissent, minitantes, se (ni intro admitterentur) ades diruturos; attulisse enim ea caussa ligones et rutra. : « At hæc si haberetis, ait Gnathæna, pignori opposuissetis, mercedemque misissetis. »

10.

Aristodemus in Ridicule dictis scribit : Euphranorem, piscium helluonem, quum alium helluonem rescivisset mortuum esse deglutito fervido piscis pulpamento, *O sacrilegam mortem!* exclamasse.

11.

Aristodemus narrat, Bithyn, Lysimachi regis para-

τοῦ εἰς τὸ ἱμάτιον ὁ Λυσίμαχος ἐνέβαλε ξύλινον σκορπίον, ἐκταρχθέντα ἀναπηδῆσαι, εἴτα γνόντα τὸ γεγενημένον, Κἀγὼ σὲ, φησὶν, ἐκροβήσω, βασιλεῦ· δὲς μὲν τάλαντον. Ἦν δ' ὁ Λυσίμαχος μικρολογιώτατος.

ΜΥΘΙΚΩΝ ΣΥΝΑΓΩΓΗ.

E LIBRO TERTIO.

12.

Plutarch. Par. min. c. 35 : Λοιμοῦ κατασχόντος Λακεδαιμόνα, ἔχρησεν ὁ θεὸς παύσασθαι, ἐὰν παρθένον εὐγενῆ κατὰ ἔτος θύσωσιν. Ἐλένης δὲ ποτε κληρωθείσης, καὶ προαχθείσης κεκοσμημένης, ἀετὸς καταπτὰς ἤρπασε τὸ ξίφος, καὶ ἐς τὰ βουκόλια κομίσας ἐπὶ δάμαλιν κατέθηκεν· ὅθεν ἀπέσχοντο τῆς παρθενοκτονίας· ὡς Ἀριστόδημος ἐν τρίτῃ Μυθικῇ συναγωγῇ. Eandem historiam habes in fragmento lacero Joh. Lydi De mens. init., ubi pro Aristodemo laudatur Aristides; sed probabiliter pro verbis Ἀριστείδης δες reponendum Ἀριστόδημος. V. Aristidis fragm. 25.

13.

ΠΕΡΙ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ.

Clem. Alex. Strom. I, p. 133 (et Euseb. P. E. p. 476) inter eos qui Περὶ εὐρημάτων scripserunt, etiam *Aristodemum* recenset.

14.

Inter scriptores qui Aristodemi scriptoris men-

sium, quum in ejus vestem rex ligneum scorpionem iniecisset, perturbatum exsilisse : deinde, re cognita, dixisse : *Ego te quoque, rex, terrefaciam : da mihi talentum!* Fuit enim Lysimachus supra modum avarus.

12.

Pestilentia Lacedæmonem urgente, divinitus significatum

tionem faciant, Vossius citat Tertullianum De anima c. 46, ubi hæc : *Philippus Macedo, nondum pater, Olympiadis uxoris naturam obsignasse [se] viderat annulo. Leo erat signum. Crediderat præclusam genituram. Opinor quia leo semel pater est. Aristodemus vel Aristophon conjectans, imo nihil vacuum obsignari; filium et quidem maximi impetus portendi. Alexandrum qui sciunt, leonem annuli recognoscunt.* Verum in his illa : *Aristodemus vel Aristophon*, non scriptorem denotant, sed somnii interpretem; quanquam Tertullianum fefellit memoria; nam nomen vatis est Aristander. V. Plutarch. Alex. c. 2 : Ἀρίστανδρος ὁ Τελεμησεὺς κύειν ἔφη τὴν ἀνθρωπον· οὐδὲν γὰρ ἀποσφραγίζεσθαι τῶν κενῶν, καὶ κύειν παῖδα θυμοειδῆ καὶ λεοντωδῆ τὴν φύσιν. Cf. Pseudocallisth. I, c. 8.

ARTAVASDES

ARMENIÆ REX.

Plutarch. Crassus c. 33 : Ἦν γὰρ οὕτε γραμμάτων Ὑρώδης (Parthorum rex) Ἑλληνικῶν ἀπειρος, δὲ Ἀρταουάδης (Armeniz rex) καὶ τραγωδίας ἐποίει καὶ λόγους ἔγραψε καὶ ἱστορίας, ὧν ἐνίαι διασώζονται. Artavasdes ab Antomio captus an. 34, moritur an. 30 a. C.

est cessaturam læm, si quotannis generosam immolarent virginem. Helena autem quum esset aliquando sorte ducta, et ornata produceretur, aquila devolans gladium abripuit, et in armentum deferens hubulæ imposuit : quo factum est ut ræde virginis abstinereetur. Aristodemus tertia Congerie fabularum.

THEOPHANES MYTILENÆUS.

De Theophane Mytilenæo, qui familiaritate pollebat Pompeii, ejusque res gestas literis tradidit, locus principalis exstat apud Strabonem XIII, p. 617, qui claros Mytilenæos recensens scribit hæc : "Υστερον δ' ἐγένετο χρόνοις πολλοῖς Διοφάνης ὁ ῥήτωρ (*); καθ' ἡμᾶς δὲ Ποτάμων καὶ Λεσβοκλῆς καὶ Κριναγόρας καὶ ὁ συγγραφεὺς Θεοφάνης. Οὗτος δὲ καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ ὑπῆρξε, καὶ Πομπηίῳ τῷ Μάγνῳ κατέστη φίλος, μάλιστα διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῆν, καὶ πάσας συγκατέρωθωσεν αὐτῷ τὰς πράξεις· ἀφ' ὧν τὴν τε πατρίδα ἐκόσμησε, τὰ μὲν δι' ἐκείνου, τὰ δὲ δι' ἑαυτοῦ· καὶ ἑαυτὸν πάντων Ἑλλήνων ἐπιφανέστατον ἀνέδειξεν· υἱὸν τε ἀπέλιπε Μάρκον Πομπήιον, ὃν τῆς Ἀσίας ἐπιτροπὸν κατέστησέ ποτε Καῖσαρ ὁ Σεβαστός· καὶ νῦν ἐν τοῖς πρώτοις ἐξετάζεται τῶν Τίθεριου φίλων.

Quando ad Pompeium et quomodo Theophanes accesserit, non constat (*). Civitate a Pompeio do-

(*) De Diophane rhetore, Tib. Gracchi magistro, v. Cicerone Brut. c. 27; Plutarch. Gracch. 8, 20; Walz. Rhett. Gr. IV, p. 525; Porphy. Vit. Plotin. c. 25. Alius est Diophanes Nicænus, Παπαδόξων et Γεωργικῶν auctor, de quo v. Photius cod. 163 (cf. Westermann. Paradox. p. XLII); Plin. H. N. VIII, X, XIV, XV, XVII, XVIII; auctor. lat. R. R. p. 54, 66, 164; Geopon. I, p. 7 ed. Nicl. Hunc intelligerem citari ap. schol. Apoll. Rh. III, 242, si recte ibi nomen se haberet (v. fragm. Diophanti). — De variis Theophanibus vide Fabric. Bibl. Gr. vol. XI, p. 218 ed. Harl. Apud Slob. Floril. p. 358 Theophanes in nonnullis codd. corrupte laudatur pro Theophrasto.

(**) Sevinus (*Recherches sur la vie et sur les ouvrages de Théophraste*, in *Mém. de l'Acad.* tom. XIV, p. 143) : « Je serais tenté de croire que Théophraste vint s'établir à Rome jeune encore, et dans les commencements de la guerre de Mithridate. Les Mytiléniens, éblouis par le succès des armes de ce prince, lui avaient livré Mn. Aquilius, l'un des généraux de la république [Vellej. Pat. II, 18; Diodor. XXXVII, 27, 2; Appian. Mithrid. c. 21, cll. Plehn. Lesbic. p. 81]. En vain les plus sages s'opposèrent à une si lâche résolution, la multitude obligea les chefs du parti contraire à sortir de la ville. Il y a bien de l'apparence que Théophraste et son père furent du nombre des exilés. Les partisans de Mithridate avaient tout à craindre des personnes qui, à la faveur de la considération que donne ordinairement une haute naissance, auraient peut-être déconcertés leurs projets, et ramené l'esprit des peuples... Il est à présumer que la plupart des exilés allèrent implorer la protection de Sylla, lorsqu'il entra en Grèce à la tête des légions romaines; que Théophraste en fut reçu avec tous les égards dus à son rang; que, la guerre finie, ce grand capitaine le conduisit en Italie; qu'il y vit Pompée, et que dès-lors se forma entre eux l'amitié la plus étroite et la plus constante. Car on ne saurait presque douter qu'elle n'ait commencé de très-bonne heure. C'est du moins l'idée que semblent présenter les paroles de Strabon que voici... *il a beaucoup contribué au succès de toutes ses entreprises*. Qui dit toutes, n'en excepte aucune, et rien dès-lors de plus naturel que de conclure du texte de ce géographe, que Théophraste avait accompagné Pompée dans ses premières expéditions. »

natus est ante an. 61 a. Chr., ut patet ex Cicerone, qui in oratione Pro Archia (c. 10), quam eo anno habuit, *Noster hic Magnus*, ait, *qui cum virtute fortunam æquavit, nonne Theophanem Mytilenæum scriptorem rerum suarum in concione militum civitate donavit?* Cf. Valerius Maximus VIII, 14, 3 : *Pompeius... Theophanem Mytilenæum, scriptorem rerum suarum, in concione militum civitate donavit, beneficium per se amplum accurata etiam et testata oratione prosecutus. Quo effectum est ut ne quis dubitaret, quin referret potius gratiam quam inchoaret.* Ejusdem rei meminit Julius Capitolinus (in Maximo et Balbino c. 7), ita tamen ut cum Theophane nostro confundat filium ejus adoptivum, Cornelium Balbum Gaditanum. *Familia*, dicit, *Balbinus antiquissimæ, ut ipse dicebat, a Balbo Cornelio Theophane originem ducens, qui per Cn. Pompeium civitatem meruerat, quum esset suæ patriæ nobilissimus, idemque historiæ scriptor.*

Anno 62 a. C., ubi post mortem Mithridatis ex Asia rediit Pompeius, εἰς Μυτιλήνην ἀφικόμενος τὴν πόλιν ἡλευθέρωσε διὰ Θεοφάνη καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν πάτριον ἐθεάσατο τῶν ποιητῶν, ἐπόθεσιν μίαν ἔχοντα τὰς ἐκείνου πράξεις, Plutarch. Pomp. c. 42. Cf. Velleius Pat. II, 18 : (Rhodiorum) *fidem Mytilenæorum perfidia illuminavit, qui Mn. Aquilius alioque Mithridati victos tradiderant; quibus libertas in unius Theophanis gratiam postea a Pompeio restituta est.* Propterea defuncto Theophani cælestes honores græca adulatio tribuit, uti ait Tacitus Ann. VI, 18. Idem testantur nummi, de quibus hæc assert Plehnus in Lesbic. p. 212 : « Nummus Mytilenæus Musei Theup. ant. numism. æri incisus ap. Visc. tab. XXVII, n. 4 in adversa parte exhibet caput Theophanis nudum cum inscriptione ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΘΕΟΣ ΜΥ, in adversa caput mulieris velatum cum literis ΑΡΧΕΔΑΜ, pro quo alii legerunt ΑΡΧΕΛΑΟΣ. Cf. Viscont. Icon. Gr. I, p. 236; Mionnet. De Græcorum Romanorumque nummis tom. III, p. 47, nr. 108. Nummus ei quem descripsimus similis servatur Viennæ in Mus. Cæs. Cf. Eckhel. Doctr. numm. part. I, vol. 2, p. 504; Viscont. l. l. p. 235. In parte aversa imaginem uxoris expressam esse vix dubitari potest, quum in tertio ejusmodi nummo, cujus l. l. p. 236 meminit Viscontus, perspicue appareant verba : ΑΡΧΕΔΑΜΙΣ ΘΕΑ. »

Anno 59 a. C. Cicero quum legatus ad Ptolemaum Auleten Alexandriam se conferre cuperet, de ea re ad Atticum (Ep. II, 5) scribit : *Si quid Theophanes tecum forte contulerit, ne omnino repudiariis*. Verum non Cicero, sed ipse Theophanes legationem istam obiit, ita autem munere functus est ut non tam reipublicæ quam rebus Pompeii sui consulere, si quidem fides habenda Timageni ap. Plutarchum in Pomp. c. 49, ubi hæc : Ἦν δὲ γράμμασιν ἐντυχεῖν διερριμένους κατ' ἀγορὰν καὶ παρὰ τὸ βουλευτήριον, ὥς δὴ Πτολεμαίου δεομένου Πομπηίου αὐτῶν στρατηγὸν ἀντὶ τοῦ Σπινθῆρος δοθῆναι. Τιμαγένης δὲ καὶ ἄλλως τὸν Πτολεμαῖον οὐκ οὕσης ἀνάγκης ἀπέλθεῖν φησι, καὶ καταλιπεῖν Αἴγυπτον ὑπὸ Θεοφάνους πεισθέντα, πράττοντος Πομπηίῳ χρηματισμοῦς καὶ στρατηγίας καινῆς ὑπόθεσιν. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐκ οὕτως ἢ Θεοφάνους μοχθηρία πεποίηκε πιθανόν, ὥς ἀπίστον ἢ Πομπηίου φύσις, οὐκ ἔχουσα κακότητες, οὐδ' ἐνελεύθερον οὕτω τὸ φιλότιμον.

Iisdem temporibus scriptæ sunt Ciceron. ad Atticum epistolæ II, 12 et 17 : in illa : *Vidi, inquit, ex tuis literis... quid ageretur; de ruminatione quotidiana, de literis βοώπιδος, de signifero Atheniense, de literis missis ad Cnæum, de Theophanis Memmiique sermone*. In altera : *A Theophane expiscere quonam in me animo sit Alabarches* (i. e. Pompeius).

Anno 51 Cicero ad Attic. V, 11 scribit : *Pompeius mihi quoque videbatur, quod scribis Varronem dicere, in Hispaniam certe iturus; id ego minime probabam, qui quidem Theophani facile persuasi, nihil esse melius quam nusquam illum discedere. Ergo Græcus incumbet; valet autem ejus auctoritas apud illum plurimum*.

Anno 50 a. C., ut videtur, Theophanes adoptavit Cornelium Balbum, equitem Gaditanum. Cicero Pro Balbo c. 25 (quæ oratio non ante 55 a. C. habita est) : *Adoptatio Theophani agitata est, per quam Cornelius nihil est præterquam propinquorum suorum hæreditates assecutus*. Idem Ep. ad Att. VII, 7 (50 a. C.) : *Placet igitur etiam me expulsum et agrum Campanum periisse, et adoptatum patricium a plebeio, Gaditanum a Mytilenæo*.

Sequitur tempus calamitosum. Cicero ad Att. IX, 1 (46 a. C.) : *Cedamus igitur, et ut boni cives simus, bellum Italiæ marique inferamus, et odia improborum rursus in nos, quæ jam extincta erant, incendamus, et Lucceii consilia ac Theophanis persequamur... Dabimus hoc Pompeio, quod debemus; nam me quidem alius nemo movet*.

Cæsar Bell. civ. III, 18 (initio an. 48 post mortem Bibuli) : *Vibullius, sedato tumultu, quem repentinus adventus Cæsaris concitaverat, ubi pri-*

um, rursus adhibito Libone et Lucceio et Theophane, quibuscum communicare de maximis rebus Pompeius consueverat, de mandatis Cæsaris agere instituit, eum ingressum in sermonem Pompeius interpellavit et loqui plura prohibuit. Sublata itaque spe reconciliationis, ad arma res devenit apud Pharsaliam. Ibi Theophanem in Pompeii exercitu τεκτόνων ἑπαρχον fuisse discimus ex Plutarcho in Cic. c. 38. Cicero, ait, castra perambulabat φλαυρίζων τοῦ Πομπηίου τὴν παρασκευὴν... καὶ τοῦ παρασκώπτειν τι καὶ λέγειν χαρίεν εἰς τοὺς συμμάχους οὐκ ἀπεχόμενος. Tum inter alia ejus dicta etiam hoc refert : Ἐπαινούντων τινῶν Θεοφάνην τὸν Λέσβιον, ὃς ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τεκτόνων ἑπαρχος, ὥς εὖ παραμυθήσαιο Ῥοδίους τὸν στόλον ἀποβαλόντας, « Ἠλίκον, εἶπεν, ἀγαθὸν ἐστὶ τὸ Γραικὸν ἔχειν ἑπαρχον. »

Devictus Pompeius cum amicis securum circumspiciens refugium, τῶν βασιλείων αὐτὸς μὲν ἀπέβαινε τὴν Πάρθων ἱκανωτάτην οὖσαν ἐν τε τῷ παρόντι δέξασθαι καὶ περιβαλεῖν σφῆς ἀσθενεῖς ὄντας, αὐθὺς τε βῶσαι καὶ προπέμψαι μετὰ πλείστης δυνάμεως τῶν δ' ἄλλων οἱ μὲν εἰς Αἰθῶν καὶ Ἰόβαν ἔτρεπον τὴν γνώμην· Θεοφάνει δὲ τῷ Λεσβίῳ μανικὸν ἐδόκει τριῶν ἡμερῶν πλοῦν ἀπέχουσαν Αἴγυπτον ἀπολιπόντας καὶ Πτολεμαῖον, ἡλικίαν μὲν ἀντίπαιδα, φιλίας δὲ καὶ χάριτος πατρῷας ὑπόχρεων, Πάρθοις ὑποβαλεῖν ἑαυτὸν, ἀπιστοτάτῳ γένει· καὶ Ῥωμαίῳ μὲν ἀνδρὶ, κηδεστῇ γενομένῳ, τὰ δεύτερα λέγοντα, πρῶτον εἶναι τῶν ἄλλων μὴ θέλειν, μηδὲ πειρᾶσθαι τῆς ἐκείνου μετριότητος· Ἀρσάκην δὲ ποιεῖσθαι κύριον ἑαυτοῦ, τὸν μηδὲ Κράσσου δυνηθέντα ζώντος· καὶ γυναῖκα νέαν, οἴκου τοῦ Σκιπίωνος, εἰς βαρβάρους κομίζειν ὕβρει καὶ ἀκολασίᾳ τὴν ἐξουσίαν μετροῦντας· ἥ, καὶ μὴ πάθῃ, δοῖται γε παθεῖν δεινὸν ἐστὶν ἐπὶ τοῖς ποιῆσαι δυναμένοις γενομένη. Τοῦτο μόνον, ὥς φασι, ἀπέτρεψε τῆς ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ὁδοῦ Πομπηίου· εἰ δὴ τίς ἐτι Πομπηίου λογισμὸς, ἀλλ' οὐχὶ δαίμων ἐκείνην ὑψηλεῖτο τὴν ὁδόν. Plutarch. Pomp. 76. Quantopere sententia Theophanem fefellerit, rerum docuit eventus. Post mortem Pompeii ad quemnam patronum se Græcus converterit, divinari facile posse videtur, confirmari veterum testimonio non potest.

Paucis annis post quum Cæsar quoque cecidisset, Cicero ad Atticum XV, 19 (44 a. C.) : *Fugiamus igitur... Theophanes quid velit nescio. Scriperat enim ad me : cui rescripti, ut potui : mihi autem scribit, venire ad me se velle, ut et de suis rebus et quædam quæ ad me pertineant : tuas literas exspecto : vide, quæso, ne quid temere fiat*. Post hæc altum de Theophane silentium.

Filium reliquit M. Pompeium Macrum, illustrem equitem Romanum, qui sub Augusto bibliothecis ordinandis præfectus Asiæque procurator, et deinde Tiberio sub initio ejus regni gratissimus.

Strabo l. I. Sueton. Cæs. c. 56; Ovid. Amor. II, 18. At gratia imperatoris caduca. Filia Pompeii in exilium acta : pater cum filio se interemit. Ecce Tacitum in Ann. VI, 18 (33 a. C.) : *Etiam in Pompeiam Macrinam exilium statuitur, cujus maritum Argolicum, socerum Laconem, e primoribus Achæorum, Cæsar afflixerat. Pater quoque illustris eques Romanus ac frater prætorius, quum damnatio instaret, se ipsi interficere. Datum erat crimini, quod Theophanem Mytilenæum proavum (deb. avum) eorum Cn. Magnus inter intimos habuisset, quodque defuncto Theophani cælestes honores Græca adulatio tribuerat.*

Descripsisse Theophanem res Pompeii ex allatis testimoniis patet. Num vero omnia Cneii gesta exposuerit an minus, nescitur. Reliquiæ ad unum pertinent bellum Mithridaticum; auctoremque produnt qui in regionum ubi res gerebantur, quasque ipse pede triverat, accurata descriptione multum operæ posuerit. Nec parva ex hac parte fuisse videtur ejus auctoritas. Ne eadem in reliquis quoque fidem ei tribuamus impedimur. Etenim perverso Pompeii ejusque familiæ studio abreptus, facilemque rumoribus aurem præbens, virum integerrimum crimine onerasse dicitur atrocissimo (fr. 1). Quodsi recte se habet, non dubito quin vera etiam de Theophane narraverit Timagenes (v. supra); quod etsi negare Plutarchus in honorem Pompeii susceperit, id ita tamen facit, ut a μοχηρίας nota Theophanem non velit liberari. Ceterum quum de eodem homine tam magnifice sentiat Strabo, vir sane gravis, suspicio fere nascitur omnia quæ de Theophane Plutarchus narrat fluxisse ex historiis Timagenis, qui propter maledicendi libidinem male famosus, narrationem Theophanis prave detruncans, in suæ malitiæ consilia detorsit, conviciisque mores auctoris adspargere studuerit.

[DE BELLO MITHRIDATICO.]

1.

In castro quod dicitur Cænon (*Novum*) in secretas quasdam Mithridatis literas incidit, easque non sine oblectatione percurrit, quod ingenium illius præclare indicarent. Deprehendit enim eum veneno substulisse quum alios multos, tum filium suum Ariarthem et Alcæum Sardanum, quod is eum equestrium certaminum gloria superasset. Erant et conscripta insomnorum judicia, quæ partim ipsi, partim mulieribus evenissent. Repertæ etiam Monimæ et Mithridatis litteræ lascivæ, mutuo scriptæ. Theophanes orationem quoque Rutilii inventam ait, qua ad cædem Romanorum per Asiam cohortatus is Mithridatem fuisset. Quod recte plerique malitiose fictum a Theophane conjiciunt, quod Rutilium ipsius plane dissimilem odisset; probabile etiam est Pompeii causa, cujus patrem Rutilius in Historiis pessimum fuisse hominem demonstraverat.

Epigrammata Theophanis duo vide in Anthologia.

[ΜΙΘΡΙΔΑΤΙΚΑ.]

1.

Plutarch. Pompei. c. 37 : Ἐν δὲ τῷ Καινῷ φρουρίῳ καὶ γράμμασιν ἀπορρήτοις ὁ Πομπήϊος ἐνέτυχε τοῦ Μιθριδάτου καὶ διήλθεν οὐκ ἀηδῶς αὐτὰ πολλὰν ἔχοντα τοῦ ἥθους κατανόησιν. Ὑπομνήματα γὰρ ἦν, ἐξ ὧν ἐφωράθη φαρμάκοις ἄλλους τε πολλοὺς καὶ τὸν υἱὸν Ἀριαράθην ἀνηρηκῶς καὶ τὸν Σαρδιανὸν Ἀλκαῖον, ὅτι παρευδοκίμησεν αὐτὸν ἱπποὺς ἀγωνιστὰς ἐλαύνων. Ἦσαν δὲ ἀναγεγραμμέναι καὶ κρίσεις ἐνυπνίων, ὧν τὰ μὲν αὐτὸς ἐωράκει, τὰ δὲ εἶναι τῶν γυναικῶν, ἐπιστολαὶ τε Μονίμης πρὸς αὐτὸν ἀκόλαστοι καὶ πάλιν ἐκείνου πρὸς αὐτήν. Θεοφάνης δὲ καὶ Ῥουτίλιον λόγον εὐρεθῆναι φησι παροξυντικὸν ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ῥωμαίων· ὃ καλῶς εἰκάζουσιν οἱ πλείστοι κακοῦθνευμα τοῦ Θεοφάνους εἶναι, τάχα μὲν οὐδὲν αὐτῷ τὸν Ῥουτίλιον εἰκοτά μισοῦντος, εἰκὸς δὲ καὶ διὰ Πομπήϊον, οὗ τὸν πατέρα καμπόνηρον ἀπέδειξεν ὁ Ῥουτίλιος ἐν ταῖς Ἱστορίαις.

2.

Strabo XI, p. 493 : Τοῦ δὲ Ταναΐδος τὰς μὲν ἐκβολὰς ἴσμεν (δύο δ' εἰσὶν εἰς τὰ ἀρκτικώτατα μέρη τῆς Μαιώτιδος, ἐξήκοντα σταδίου ἀλλήλων διέχουσαι), τὸ δ' ὑπὲρ τῶν ἐκβολῶν ἄλγιον τὸ γινώριμόν ἐστι, διὰ τὰ ψύγῃ καὶ τὰς ἀπορίας τῆς γῶρας, ὅς οἱ μὲν αὐτόχθονες δυνάμνται φέρειν, σαρξὶ καὶ γάλακτι τρεφόμενοι νομαδικῶς, οἱ δ' ἄλλοθενεῖς οὐκ ὑπομένουσιν. Ἄλλως δὲ οἱ Νομάδες δυσεπιμυκτοὶ τοῖς ἄλλοις ὄντες καὶ πλήθει καὶ βίᾳ διαφέροντες ἀποκεκλείκασιν, εἰ καὶ τι πορεύσιμον τῆς χώρας ἐστίν, ἢ εἰ τινὰς τετύχηκεν ἀνέπλους ἔχων ὁ ποταμός. Ἀπὸ δὲ τῆς αἰτίας ταύτης οἱ μὲν ὑπέλαβον, τὰς πηγὰς ἔχειν αὐτὸν ἐν τοῖς Καυκάσις ὄρεσι, πολλὸν δ' ἐνεχθέντα ἐπὶ τὰς ἄρκτους, εἰ' ἀναστρέψαντα ἐκβάλλειν ἐς τὴν Μαιώτιν· τοῦτο δὲ ὁμοδοξεῖ καὶ Θεοφάνης ὁ Μυτιληναῖος.

2.

Tanaïdis ostia quidem novimus (duo autem sunt, quibus is in partes Mæotidis maxime septentrionales sese exonerat, stadiis sexaginta inter sese distantia); quod vero supra ostia est, ejus pars exigua est cognita. Fit hoc ob frigoris et incommoditates regionis, quas indigenæ possunt tolerare, carnibus et lacte viventes Nomadum more; exteri sustineri non possunt. Alias etiam Nomades isti, a commerciis aliarum nationum alieni, multitudine ac viribus præpotentes, occluserunt itinera regionum, etiam iis partibus quæ pervia sunt vel ubi subvectiones aliquas fluvius habet. Hoc de causa quidam censuerunt, eum e Caucasii montibus ortum magno alveo adversus septentriones ferri, indeque retro labentem in Mæotim exire. His Theophanes quoque Mytilenæus assentitur.

' Eundem potissimum Theophanem Strabo intellexerit p. 497, ubi τοὺς τὰ Μιθριδατικά γράψαντας laudat : Ἀπὸ δὲ τῶν Βατῶν ὁ μὲν Ἀρτεμίδωρος τὴν Κερκετῶν λέγει παραλίαν, ὑφόρους ἔχουσιν καὶ κώμας, ὅσον ἐπὶ σταδίους ὀκτακοσίους καὶ πενήκοντα· εἴτα τὴν τῶν Ἀχαιῶν σταδίων πεντακοσίων· εἴτα τὴν τῶν Ἠνιόχων χιλίων· εἴτα τὸν Πιτυοῦντα τὸν μέγαν, τριακοσίων ἐξήκοντα μέχρι Διοσκουριάδος. Οἱ δὲ τὰ Μιθριδατικά συγγράψαντες, οἷς μᾶλλον προσεκτέον, Ἀχαιοὺς λέγουσι πρώτους, εἴτα Ζυγοὺς, εἴτα Ἠνιόχους, εἴτα Κερκέτας καὶ Μόσχους καὶ Κολχοὺς καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων Φθειροπάγους καὶ Σοάνας καὶ ἄλλα μικρὰ ἔθνη τὰ περὶ τὸν Καύκασον.

3.

Idem XI, p. 503 : Ἐν δὲ τοῖς ὑπὲρ τῆς Ἀλβανίας ὁρεσι καὶ τὰς Ἀμαζόνας οἰκεῖν φασί. Θεοφάνης μὲν οὖν, ὁ συστρατεύσας τῷ Πομπηίῳ, καὶ γενόμενος ἐν τοῖς Ἀλβανοῖς, μεταξὺ τῶν Ἀμαζόνων καὶ τῶν Ἀλβανῶν φησὶ Γήλας οἰκεῖν καὶ Αἰήτας Σκύθας· καὶ ρεῖν ἐνταῦθα τὸν Μερμάδαλιν ποταμὸν τούτων τε καὶ τῶν Ἀμαζόνων ἀνὰ μέσον. [Ἄλλοι δὲ, ὧν καὶ ὁ Σκῆψιος Μητροδόωρος καὶ Ὑψικράτης, οὐδὲ αὐτοὶ ἄπειροι τῶν τόπων γεγονότες, Γαργαρεῦσιν ὁμόρους αὐτὰς οἰκεῖν φασιν ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις ταῖς πρὸς ἄρκτον τῶν Καυκασίων ὄρων, ἃ καλεῖται Κεραύνια.]

4.

Idem XI, p. 528 : Ἡ δὲ Χορζηνή καὶ Καμβυστηνὴ προσδορώταται εἰσι καὶ νιφόβολοι μάλιστα, συνάπτουσαι τοῖς Καυκασίοις ὄρεσι καὶ τῇ Ἰθρηρίᾳ καὶ τῇ Κολχίδι· ὅπου φασὶ κατὰ τὰς ὑπερβολὰς τῶν ὄρων πολλάκις καὶ συνοδίας θλας [τῶν ὄρων] ἐν τῇ χιόνι καταπίνεσθαι, νιφετῶν γινομένων ἐπὶ πλεόν· ἔχειν δὲ

3.

In montibus qui supra Albaniam sunt siti, Amazonibus quoque sedes fuisse perhibent. Sane Theophanes, qui Pompeii castra secutus in Albania fuit, inter Amazonas et Albanos ait habitasse Gelas et Legas, Scythicos populos, indeque Mermedalim amnem profluere inter hos et Amazonas medio spatio.

4.

Chorzene et Cambyseae maxime sunt sitae versus septentrionem, ideoque etiam nivosisissimae, pertinentes ad Cascaei montana, Iberiam et Colchidem. Ferunt ibi in trajectu montium totos comitatus interdum nivibus montanis absorberi, si quando nixit vehementius : et ad haec pericula sustinenda viatores habere baculos, quos in superficie erigant, ut et respirare possint, et suum casum adventantibus significare, adeoque auxilium nacti effodiantur et serventur. Tradunt etiam in nive glebas coire cavas intus, aquam utilem tanquam in tunica continentes; et animalcula quoque in iis nasci; vermes Apollonides, cosmos Theophanes vocat; in iisque bonam aquam contineri, quae scissis circum tunicis bibatur; ortum vero ani-

καὶ βακτηρίας πρὸς τοὺς τοιοῦτους κινδύνους παρεμβαίνοντας εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἀναπνοῆς τε χάριν, καὶ τοῦ διαμηνύειν τοῖς ἐπιούσιν, ὥστε βοηθείας τυγχάνειν, ἀνορύττεσθαι καὶ σώζεσθαι. Ἐν δὲ τῇ χιόνι βώλους πηγνυσθαί φασι κοίλας, περιεχοῦσας χρηστὸν ὕδωρ, ὡς ἐν χιτῶνι, καὶ ζῶα δὲ ἐν αὐτῇ γεννᾶσθαι· καλεῖ δὲ σκώληκας Ἀπολλωνίδης, Θεοφάνης δὲ θρίπας· καὶ τούτοις ἀπολαμβάνεσθαι χρηστὸν ὕδωρ, περισχισθέντων δὲ τῶν χιτῶνων πίνεσθαι· τὴν δὲ γένεσιν τῶν ζώων τοιαύτην εἰκάζουσιν, ὅταν τὴν τῶν κωνώπων ἐκ τῆς ἐν τοῖς μετάλλοις φλογὸς καὶ τοῦ φεψάλου.

5.

Idem XI, p. 530, de Armenia : Μέγεθος δὲ τῆς χώρας Θεοφάνης ἀποδίδωσιν, εὖρος μὲν σχοίνων ἑκατόν, μήκος δὲ διπλάσιον, τιθείς τὴν σχοῖνον τετραράκοντα σταδίων· πρὸς ὑπερβολὴν δ' εἰρκεν· ἐγγυτέρω δ' ἐστὶ τῆς ἀληθείας, μήκος μὲν θέσθαι τὸ ἕπ' ἐκείνου λεχθὲν, εὖρος δὲ τὸ ἡμισυ ἢ μικρῷ πλεῖον.

6.

Idem XII, p. 555 : Ὑπὲρ μὲν δὴ τῶν περὶ Φαρνακίαν καὶ Τραπεζοῦντα τόπων οἱ Τιβερηνοὶ καὶ Χαλδαῖοι μέχρι τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας εἰσιν. Αὕτη δ' ἐστὶν εὐδαίμων ἱκανὴ χώρα· δυνάσται δ' αὐτὴν κατεῖχον αἰ, καθάπερ τὴν Σωφηνήν, τότε μὲν φίλοι τοῖς ἄλλοις Ἀρμενίοις ὄντες, τότε δὲ ἰδιοπραγοῦντες· ὑπηκόους δ' εἶχον καὶ τοὺς Χαλδαίους καὶ Τιβερηνοὺς, ὥστε μέχρι Τραπεζοῦντος καὶ Φαρνακίας διατείνειν τὴν ἀρχὴν αὐτῶν. Αὐξηθείς δὲ Μιθριδάτης ὁ Εὐπάτωρ καὶ τῆς Κολχίδος κατέστη κύριος καὶ τούτων ἀπάντων, Ἀντιπάτρου τοῦ Σίσιδος παραχωρήσαντος αὐτῷ. Ἐπεμελήθη δὲ οὕτω τῶν τόπων τούτων, ὥστε πέντε καὶ ἑβδομήκοντα φρούρια ἐν αὐτοῖς κατεσκευάσαστο, οἷσπερ

malculorum talem conjiciunt, qualis est culicum in metallis e flamma et favilla.

5.

Magnitudo Armeniae a Theoplane sic describitur. Longitudo schœnorum centum, latitudo dupla, schœno stadia quadraginta continente. At modum excedit. Vero propius est, si longitudinem esse ponas, quam ille latitudinem esse dicit, latitudinem vero longitudinis dimidiam et paullo plus.

6.

Supra Pharnaciam et Trapezuntem sunt Tibareni et Chaldæi usque ad parvam Armeniam. Ea est satis felix regio, quam, sicuti Sophenam quoque, reguli tenuerunt, aliquando federe Armeniis juncti, aliquando rem suam privatim administrantes : paruerunt iis etiam Tibareni et Chaldæi, ita ut Trapezuntem usque et Pharnaciam ipsorum imperium proferrent. Mithridates vero potentia auctus quum Colchidem sibi subiecit, tum istæc omnia, Antipatro Sisis filius dominium ei cedente. Eam autem curam istorum locorum gessit, ut septuaginta quinque castella in iis exstruxit.

τὴν πλείστην γάζαν ἐνεχείρισε. Τούτων δ' ἦν ἀξιολογώτατα ταῦτα· Ὑδαρα καὶ Βασγοιδάριζα καὶ Σινωρία, ἐπιπεφυκὸς τοῖς ὀρίοις τῆς μεγάλης Ἀρμενίας χωρίον· διόπερ Θεοφάνης Σινωρίαν (Σινωρίαν. Σινωρίαν v. l.) παρωνόμασεν. Quæ deinceps apud Strabonem sequuntur de Mithridate et Pompeio ex eodem Theophane fluxisse nullus dubito.

THEOPHANES.
ΠΕΡΙ ΓΡΑΦΙΚΗΣ.

7.

Diog. L. II, 104, varios Aristippos recensens: Τεσσαρεσκαίδεκατος, Ἐφέσιος, ζωγράφος, ὃ μένηται Θεοφάνης ἐν τῷ Περὶ γραφικῆς. Num ad nostrum an alium hæc Theophanem pertineant, haud liquet. Ad alium referri malim.

rit, in iisque maximam gazam recondiderit; de quibus principua sunt Hydara, Basgædariza, et Sinoria, sinibus majoris Armeniæ inhærens castellum, ut et Synoriam Theophanes appellaverit.

DE PICTURA.

7.

Aristippum Ephesium, pictorem, memorat Theophanes in libro De pictura.

TIMAGENES ALEXANDRINUS.

Suidas : Τιμαγένης, βασιλικῷ ἀργυραμοιβοῦ υἱός, Ἀλεξανδρεὺς, ῥήτωρ, ὡς δέ τινες Αἰγύπτιος, δεῖ ἐπὶ Πομπηίου τοῦ μεγάλου αἰχμάλωτος (a. 55) ἄρχθεις ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τοῦ Γαβινίου ἐξωνήθη ὑπὸ Φαύστου, τοῦ υἱοῦ Σύλλου, καὶ ἐσοφίστευσεν ἐν Ῥώμῃ, ἐπὶ τ' αὐτοῦ Πομπηίου καὶ μετ' αὐτὸν, ἐπὶ τε Καίσαρος τοῦ Αὐγούστου καὶ μετέπειτα [ἐπὶ τε Καίσαρος Γαίου Ἰουλίου καὶ μετέπειτα Αὐγούστου Reinesius] ἅμα Καικιλίῳ. Ἐκπεσὼν δὲ τῆς σχολῆς διὰ τὸ παρρασιαστὴς εἶναι, ἐν ἄρῳ διῆγε Τουσκλάνῳ λεγομένῳ. Καὶ ἐτελεύτησε δ' ἐν Ἀλβάνῳ (sic vv. dd. pro vlg. Δαδάνῳ) ἐμέσαι βουλευθεὶς μετὰ δεῖπνον καὶ σφηνωθείς. Βιβλία δ' ἔγραψε πολλά. Cf. v. Σφηνωθείς.

Τιμαγένης, ἱστορικός. Περιπλουν πάσης θαλάσσης ἐν βιβλίοις ε' (γ' codd. ABE).

Τιμαγένης ἢ Τιμογένης, Μιλήσιος, ἱστορικός καὶ ῥήτωρ. Περί Ἡρακλείας τῆς ἐν τῷ Πόντῳ καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς λογίων ἀνδρῶν βιβλία γ' καὶ ἐπιστολάς.

Num recte an secus grammaticus inter tres Timagenes distinxerit, certis argumentis demonstrari quidem nequit; haud improbable tamen est Timagenem historicum, Peripli auctorem, non aliam propter causam separatim poni, quam quod patriam scriptoris non notatam in fontibus suis reperiens Suidas nesciret ipse, Milesiusne Timagenes an Alexandrinus an denique tertius quidam intelligendus esset. Neque equidem repugno, si quis cum Bonamy (*Recherches sur la vie, etc. de Timagènes, in Mém. de l'Acad. tom. 13, p. 1 sqq.*) statuatur Peripli scriptorem eundem esse cum rhetore Milesio (*). Quæri etiam possit, num Milesius ab Alexandrino sit diversus, quandoquidem Alexandrinus sæpenumero dicunt non natos Alexandriæ, sed versatos ibi vel discipulos vel magistros. Verum duos hosce Timagenes recte distineri censeo. Nullius quidem in hanc rem momenti est, quod ambigit Suidas utrum Τιμαγένης an Τιμογένης Milesius ap-

pellandus sit. Verum quum de claris Heracleensibus scripsisse dicatur, jure statuimus diutius eum in ea urbe degisse, idque largieris eo facilius, quo arctius Heracleenses cum Milesiis conjuncti fuerint (*). Scilicet Miletum Heracleæ alteram quasi metropolim fuisse constat. Jam ne quis existimet Timagenem Milesium primum Heracleæ diutius versatum, deinde Alexandriam se contulisse, temporum ratio impedit. Nam quum Timagenes noster Augusti res gestas conscripsisse dicatur, fieri non potuit, quin juvenis fere adhuc esset anno 55 a. C. (Pompeio et Crasso coss. v. Dio. Cass. 39, 55), quo Gabinius Syriæ proconsul a Pompeio adjutus Alexandriam cepit, Ptolemæum Anleten in regnum restituit, Romam captivum abduci jussit Timagenem.

Hactenus de Suidæ loco, ubi duo certe Timagenes recte distinguuntur. Apud reliquos scriptores unus tantum locus exstat, quo Timagenes addita notæ patriæ commemoratur. Scilicet Pseudo-Plutarchus (De fluviis c. 6) de Arare fluvio ad Gallatica provocans Callisthenis Sybaritæ, ejus scriptoris opere usum esse ait *Timagenem Syrum*. Hunc autem Sy-

(*) Ebert. Diss. Sic. p. 134 confert Suidæ illud : Φανίας ἢ Φανίας, quibus, ut n. l., indicarit utramque nominis formam inveniri. Addit Ebertus : « Super hæc magis fere analogiæ convenit Τιμογένης, uti Τιμοφάνης, Τιμοσθένης et centum alia, quibus ipsis unus atque alter sciens imprudens ut Τιμογένης scriberet, adduci potuit. Certe si Villosionius ap. Apollonium (Lex. Hom. v. Ἀρπυια) pro Τιμογένης ἐν ταῖς Παραφράσεσι legere mavult Τιμαγένης, ut eum intelligere possit, qui Suidæ simpliciter Τιμαγένης dicitur, vehementer errat; nam nominis dittographia ut a lexicographo in uno Milesio notaretur, forte, credo, accidit; grammaticam rationem si sequaris, formarum utraque, et Τιμογένης et Τιμαγένης, cadit in omnes, qui unquam id nominis habuerunt. Cf. Lobeck. ad Phryn. p. 653. » Similis fluctuatio est in nomine Θεογένης vel Θεαγένης. Ceterum qui fuerit iste Timagenes Παραφράσεων auctor non constat. Nisi conjectura fallit, idem est cum *Demagelo Heracleota*, cujus opus aliquod Demosthenes Thrax, *Paraphraseôn auctor*, in compendium redegit. Suidas : Δημοσθένης Θράξ· οὗτος ἔγραψε Μετάφρασιν (ipse vero Dem. opus hoc inscripsit Μεταβολαί) Ἰλιάδος περὶ λόγῳ, Ἐπιτομὴν τῶν Δημαγίτου Ἡρακλεώτου, περὶ διδυραμβοποιῶν (fort. interpunctio post v. Ἡρακλ. tollenda), Μετάφρασιν εἰς τὴν Ἡσιόδου Θεογονίαν. (De confusione nominum Δημάγγτος Τιμάγγτος, Τιμαγένης cf. not. antecedentem). Hoc si recte conjecimus, ultro adducimur, ut hunc *Heracleotam* eundem esse statuamus cum Timagene, quem Suidas *De Heraclea clariſque Heracleolis* scripsisse dicit. Verum nomen fuerit Τιμάγγτος, sicuti in antecedente glossa. Si ulterius progredi vellem, ap. Suidam pro καὶ ἐπιστολάς proponerem καὶ μεταβολάς.

(*) Ceterum quom Τιμαγέτου opus Περί λιμένων laudetur ap. schol. Apoll. Rh. IV, 259 (ἐν α'). 306. 325, ibidemque (IV, 284) Timagetis citetur de Areliada insula, et (IV, 284) de Istri fontibus cursuque, quæ vel ex eodem Περί λιμένων opere vel ex alio scripto geographico fluxerunt : gravis mihi suspicio est *Timagetum* hunc apud Suidam vel ejus auctorem abiisse in *Timagenem* Peripli auctorem, quem nemo alius commemorat. Fortasse etiam pro περίπλουν πάσης θαλάσσης olim fuit περί λιμένων π. θ. — Idem Τιμάγγτος in schol. Apoll. Rh. II, 1031 (de Argonautis) et ap. Steph. Byz. v. ἄκτῃ abiisse mihi videtur in Δημάγγτος, sicuti allis locis confunduntur Δημοσθένης et Τιμοσθένης, Δημαγίρας et Τιμαγίρας. Cf. notam sequentem.

rum cum Alexandrino eundem esse statuit Bonamy l. 1., quem sequitur Santo-Crucius (*Exam. d. hist. d'Alex.* p. 55). Argumentum sententiæ inde petivit, quod Suidas Timagenem diem obiisse prodit ἐν Δάβανῳ (ita enim codd.). Quem locum cum Vossio (Hist. gr. p. 197) assignat Osroenæ regioni Mesopotamiæ. Huc igitur quum Timagenes relicta Italia se recepisset, accidisse ut Syrus a Plutarcho dici posset (*). At parvum istud Osroenes castellum a seri demum ævi scriptoribus memoratum, non audit Δάβανον vel Δάβανος, sed (τὰ) Δάβανα vel Δαδάνα ap. Procop. De æd. II, 4 et Notit. imper. Orient. c. 33, coll. Ammian. Marcell. XIII, 2. Forbiger. *Alt. Geogr.* tom. II, p. 635. Deinde autem quum Timagenes in contubernio Asinii Pollionis consenuisse perhibeatur (v. infra), nec causa adsit cur senem decrepitam ad ultimas terrarum orbis plagas relegatum putemus, imo vero quum quæ de mortis genere accurate (ab Asinio Pollione?) traduntur, virum inter amicos potius expirantem arguere videantur: dubitari vix potest, quin in Italia Timagenes vita functus sit, apud Suidam vero Rubenius (ad Senec. De ira III, 23) et Hemsterhusius pro ΔΑβάνῳ rectissime reposuerint ΑΛδά-νῳ (**). Cf. Toup. Emend. II, p. 294. Nihilosecius Syrum Timagenem non sejungendum esse suspicor ab eo, qui captus est Alexandriæ. Syriæ historiam a Timagene accurate tractatam esse vel peculiari scripto vel in maiori aliquo historiarum opere patet ex fragmentis 4. 5. 6 (ex Josepho). Eodem referre licet quæ fr. 2 leguntur de Milyensium regione, per longum tempus Syrorum regum imperio subjecta. Hunc vero Timagenem esse qui Pompeii et insequentibus temporibus vixit, innuit fr. 3, ubi Castori jungitur et Nicolao Damasceno. Porro fr. 4 Timagenis mentio de re ad Syriam pertinente fit ex Strabonis opere nunc deperdito. Strabonem vero unum tantum Timagenem in libris suis laudasse inde colligas, quod in Geographicis Strabonis (v. fr. 9) simpliciter citatur Timagenes, nullo addito indicio, quo hunc ab alio ejusdem nominis scriptore alias laudato possis discernere. Hic vero locus, quum de rebus sit Gallorum, Timagenes ibi citatus procul dubio idem est atque Syrus ille, quem de Galliæ fluvio loquens memorat Plutarchus.

(*) Bonamy. l. l. p. 41: « Nous ne savons pas précisément le temps qu'il resta à Tusculum, et encore moins la raison qui lui fit prendre le parti de quitter cette retraite pour se retirer à Dabanum, ville de l'Osroène dans la Mésopotamie; c'est, si, je ne me trompe, du lieu de cette retraite que l'auteur du livre Des fleuves a donné à Timagènes le surnom de Syrien. Il y mourut d'une indigestion. »

(**) Similiter ap. Ptolem. V, 2 coll. Ἀπολλωνία πρὸς Δαμ-ζίνω, quum esse debeat πρ. ΑΛδάνω.

Igitur Timagenes, regii argentarii filius, natus fuerit (80-75 a. C.?) in Syriæ oppido. Hinc studiorum causa se contulerit Alexandriam. Expugnata urbe captivus venit Romam (55 a. C.). Quæ deinceps de fatis ejus moribusque Suidas subjungit, ea egregie supplentur narratione Senecæ tum patris tum filii. Est vero hæc :

Seneca Controv. 34 : *Sæpe solebat (Asinius Pollio) apud Cæsarem cum Timagene confligere, homine acidæ linguæ et qui nimis liber erat: puto quia diu non fuerat ex captivo coquus, ex coquo lecticarius, ex lecticario usque ad amicitiam Cæsaris felix. Usque eo utramque fortunam contempsit, et in qua erut et in qua fuerat, ut, quum illi multis de causis iratus Cæsar interdixisset domo, combureret historiam rerum ab illo gestarum, quasi et ipse illi ingenio suo interdiceret, disortus homo et dicax, a quo multa improbe, sed venuste dicta.*

Seneca De ira III, 23 : *Multa et diuus Augustus digna memoria fecit dixitque, ex quibus appareat illi iram non imperasse. Timagenes historiarum scriptor quædam in ipsum, quædam in uxorem ejus et in totam domum dixerat, nec perdidit dicta; magis enim circumfertur et in ore hominum est temeraria urbanitas. Sæpe illum Cæsar monuit ut moderatius lingua uteretur: perseveranti domo sua interdixit. Postea Timagenes in contubernio Pollionis Asinii consenuit, ac tota civitate dilectus est: nullum illi limen præclusa Cæsaris domus abstulit. Historias postea quas scripserat, recitavit et combussit, et libros acta Cæsaris continentes in ignem posuit. Inimicitias gessit cum Cæsare; nemo amicitiam ejus extimuit, nemo quasi fulgure ictum refugit: fuit qui præberet tam alte cadenti sinum. Tuli hoc, ut dixi, Cæsar patienter, ne eo quidem motus, quod laudibus suis rebusque gestis manus attulerat. Nunquam cum hospite inimici questus est: hoc duntaxat Pollioni Asinio dixit, θνητορροφῆς. Paranti deinde excusationem obstitit, et « fraere, » inquit, « mi Pollio, frueri. » Et quum Pollio diceret: Si jubes, Cæsar, statim illi domo mea interdica, « Hoc me, » inquit, « putas facturum, quum ego vos in gratiam reduxerim? » Fuerat enim aliquando Timageni Pollio iratus, nec ullam aliam habuerat causam desinendi, quam quod Cæsar cæperat (*).*

(*) De Asinio Pollione apponere liceat locum Plinii in Ep. VII, 12: *Vir est optimus et inter præcipua seculi ornamenta numerandus: colit studia, studiosos amat, fovet, provehit, multorumque, qui aliqua componunt, portus, sinus, præmium; omnium exemplum; ipsarum denique literarum jam senescentium reductor ac reformator. Domum suam recitantibus præbet; auditoria, non apud se tantum, benignitate mira frequental. Plura vide ap. Thorbeckium De C. Asinii Pollionis vita et studiis doct. (Lugd. Bat. 1820) p. 100 sqq.*

In schola Timagenis successit Asinius Pollio Trallianus (libertus haud dubie C. Asinii Pollionis consularis). Suidas : Πωλλίων, ὁ Ἀσίνιος χρηματίας, Τραλλιανὸς, σοφιστὴς καὶ φιλόσοφος, σοφιστεύσας ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Πομπηίου τοῦ μεγάλου, καὶ διαδεξάμενος τὴν σχολὴν Τιμαγένους (*). Vitam Timagenis enar-

(*) Eundem hunc esse Timagenem cum Alexandrino ap. Suidam, contra Vossium rectissime monet Bonamy. Nam et Suidas et Seneca captivum Romam venisse atque parvasse fuisse dicunt. Porro villam Pollio habuit Tusculanum, in qua a. u. 755 mortuus est, teste Hieronymo in Chron. Euseb. ad h. a. coll. Thorbeck. De Asinio Pollione (Lugd. Bat. 1820) p. 47. 101. Neque offendit nihil apud Senecam dici de *rhetore ejusque schola*. Nam quisque perspicit cur grammaticus hanc memoraverit, omiserit philosophus Augusti celebrans clementiam. Ceterum Timagenes schola non tam excidisse, quam sponte cessisse videtur Thorbeckio p. 102 : « Verosimile est scholæ præfectum esse a C. Asinio libertum suum, postquam Timagenes, contubernio Pollionis exceptus, otium quaerens (quippe qui jam senior ad Pollionem accessit) magisterio se abdicasset. Videntur enim hæc scholæ, quemadmodum magistri, in quadam tutela fuisse ac patrocinio principum e civitate vitorum. »

Ceterum pergit Suidas : ἔγραψεν Ἐπιτομὴν τῆς Φιλοχόρου Ἀτθίδος (vid. Philoch. p. LXXXVIII sq.), Ἀπομνημονεύματα Μουσωνίου τοῦ φιλοσόφου, Ἐπιτομὴν τῶν Διοφάντους Γεωργικῶν ἐν βιβλίοις β', πρὸς Ἀριστοτέλην περὶ ζώων βίβια ι', Περὶ τοῦ ἐμφυλίου τῆς Ῥώμης πολέμου, ὃν ἐπολέμησαν Καῖσαρ τε καὶ Πομπήιος. Epitomen Attidis Philochoræ, quam Pollio confecit, eandem esse cum ea quæ ipsi Philochoro ab eodem Suida tribuitur, censet Bernhardt. Ἀπομνημονεύματα Μουσωνίου, qui sub Nerone floruit, junioris Claudii Pollionis Alexandrini, qui Hadriani temp. vixit, esse debent. Idem de Epitome Diophanis valet. Quod denique historiam belli civilis attinet, cum Pollione Græco confundi videtur Asinius Pollio Romanus, quem sui temporis historiam latine scripsisse compertum habemus. Vide Thorbeck. l. l. p. 108 sqq., atque ipse Suidas : Ἀσίνιος Πωλλίων Ῥωμαῖος, ἱστορίας Ῥωμαϊκὰς συνέταξεν ἐν βιβλίοις ιζ'. Οὗτος πρῶτος Ἑλληνικὴν ἱστορίαν Ῥωμαϊκῶς συνεγράψατο. Quamquam putari possit et Romanum et Asinium Pollionem easdem historias, illum latine scripsisse, hunc græce tractasse aut vertisse. Scilicet ap. Plutarch. Cæs. c. 46 legitur hæc : « Οὗ δὲ Καῖσαρ, ὡς ἐν τῷ χάρακι τοῦ Πομπηίου γινόμενος τοὺς τε καίμενους νεκροὺς ἦδη τῶν πολεμίων εἶδε, καὶ τοὺς ἐπιτεκνωμένους, εἶπεν ἄρα στενάξας · « Τοῦτ' ἐβουλήθησαν, εἰς τοῦτο με ἀνάγκης ὑπηγάγοντο, ἵνα Γάιος Καῖσαρ, ὁ μεγίστους πολέμους κατορθώσας, εἰ προηγάμην τὰ στρατεύματα, πᾶν κατεδικάσθην. » Ταῦτά φησι Πωλλίων Ἀσίνιος τὰ βήματα Ῥωμαιστῶν μὲν ἀναφύεσθαι τὸν Καῖσαρα παρὰ τὸν τότε καιρὸν, Ἑλλήνιστί δ' ὑπ' αὐτοῦ γεγράφθαι. Quibus græcum Pollionis opus laudari possit videri. At dixerit potius Pollio Cæsarem hæc verba postea in epistola græce reddidisse. De græca historia latine a Pollione sive Romano sive Tralliano scripta non constat. Pertinere autem ad hoc argumentum videtur (cf. Bernhardt ap. Suid. l. l.) liber, quem Pollio (Trallianus haud dubie) Περὶ τῆς Κτησίου καὶ Ἡρόδοτου κλοπῆς scripsisse dicitur (a Porphyrio ap. Euseb. P. E. p. 467, D). Similiter iisdem fere temporibus Lysimachus scripsit De furtis Ephori. Præterea epistolas, quæ sub Arati et Euripidis nomine circumferebantur, ab Asinio Pollione confectas esse tradit Apollonides Nicænis in Vit. Arati p. 56 ed. West. Ceterum variorum Pollionum catalogum composuit Thorbeck. l. l.

ravit Euagoras Lindius. Suidas : Εὐάγορας, Αἰνίδιος, ἱστορικός, ἔγραψε βίον Τιμαγένους καὶ ἐτέρων λογίων.

Restat ut apponamus, quæ de παρρησίᾳ Nostri traduntur.

Plutarch. De adulat. c. 27 : Τιμαγένης ἐξέπεσε τῆς Καῖσαρος φιλίας ἐλευθέρα μὲν οὐδέποτε φωνῇ χρῆσάμενος, ἐν δὲ τοῖς συμποσίοις καὶ τοῖς περιπάτοις ἐκαστοτε πρὸς οὐδ' ἡντιοῦν σπουδῆν,

— ἀλλ' ὅτι οἱ εἰσαίτο γελοῖον Ἀργείοισιν, αἰτίαν φιλίας ὥσπερ σόφισμα λοιδορίας προσπερόμενος. Seneca Epist. 91 : *Timagenes, felicitati urbis inimicus, aiebat, Romæ sibi incendia ob hoc unum dolori esse, quod sciret meliora resurrectura quam arsisset*. Cf. Sueton. Octav. c. 29.

Plutarch. Qu. conv. I, 13, 3 p. 634, F : Ἐπιβουλῇ καὶ ὕβρει προσέοικεν... τὸ Τιμαγένους πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς ἐμετικῆς.

Κακῶν γὰρ ἀρχαίς τήνδε μοῦσαν (sc. τήνδ' ἐμοῦσαν) εἰσάγων καὶ πρὸς Ἀθηνόδωρον τὸν φιλόσοφον, εἰ φυσικῇ ἢ πρὸς τὰ [ἐκγονα] φιλοστοργία.

Horatius Epist. I, 19, 15 :

Rupit Iarbitam Timagenis æmula lingua dum studet urbanus tenditque disertus haberi.

Ad quæ scholiasta : *Hic Iarbita, Maurus regione, fuit Cordus, qui dum Timagenem post convivium et inter pocula declamantem vellet imitari, nec posset, invidia quodammodo ruptus est*. Cf. interpretes.

Scripsit Timagenes permulta, uti Suidas ait. Inter ea fuisse *Historiam rerum Augusti* supra vidimus. Sed hanc iratus auctor combussit, referente Seneca patre, a quo sua accepit filius, qui tamen ita rem tradit, ut ceteras quoque historias Timagenes simul flammis tradidisse videri possit. Etenim verba sunt : *Historias postea quas scripserat, recitavit et combussit, et libros acta Cæsaris continentes in ignem posuit*. Sed hæc nihil nisi figura rhetorica, qua bis effertur res eadem.

Stephanus Byzantius Milyas olim Solymos dictos esse refert ex Timagene in α' Β' αἰσίων. De quo opere Bonamy mira iudicii confidentia : *C'était, inquit, une histoire d'Alexandre le Grand et des rois qui divisèrent sa monarchie*. Quæ repetit Santocrucius l. l. p. 55. Parum hæc sententia se commendat, etsi de Alexandro quoque egisse Timagenem jure colligas ex fragmento primo. Nam Alexander, ut præeunte Salmasio (ad Solin. p. 1108, E) recte monet Ebertus (Diss. Sic. p. 135), aut nunquam aut perraro βασιλεὺς breviter et absolute a Græcis dictus est, et successores Alexandri in titulis talium librorum διάδοχοι et ἐπίγονοι vel οἱ διαδεξάμενοι nominantur. Igitur, nisi forte decurtatus apud Stephanum titulus est (v. c. ex. ἐν α' Περὶ ἀρχαίων βασιλέων, vel ἐν α' Συρίας βασιλ. etc.), de

tali fere opere cogitaverim, qualis umbram ostendit Corneli Nepotis libellus *De regibus* inscriptus, in quo dixit auctor de regibus Persarum, Spartanorum, Siculorum, Macedonum, de Alexandro ejusque successoribus, non ita tamen ut continuum quandam historiam efficere studeret, sed eo maxime consilio, ut personarum rebus gestis, animi ingeniique magnitudine et fatorum varietate conspicuarum adumbraret imagines. Quale quidem argumentum rhetoris studiis est accommodatissimum. Ex eo autem *De regibus* opere petita esse, quæ de Aristobulo et Alexandro, Hyrcani filiis, deque Ptolemæo Aulete in fragmentis leguntur, minime equidem contenderim. Hæc enim quum ad ipsius auctoris tempora pertineant, non absurde quæras, an non ex multis istis scriptis Timagenes unum etiam sui ævi historiæ destinaverit, Pollionis patroni secutus exemplum. Ad ejusmodi opus commode etiam referre possis quæ *de Gallis* ex Timagene traduntur, quippe quæ narrationi de Cæsaris rebus in Gallia gestis intexta fuerint. Bonamyus et Santo-Crucius peculiari de Gallia opus a Timagene compositum esse sibi persuaserunt.

Ceterum haud infimus locus inter historicos Timageni nostro assignatur. Certe Quintilianus (X, 1, 75) clarissimos historiarum scriptores recensens, postquam dixerat de Herodoto, Thucydide, Philisto, Theopompo, Ephoro, pergit ita : *Clitarchi probatur ingenium, fides infamatur. Longo post intervallo temporis natus Timagenes hoc est vel ipso probabilis, quod intermissam historiam scribendi industriam nova laude reparavit.*

Clitarchum quantopere Ciceronis temporibus Romani dilexerint, suo loco demonstravimus. Sane quidem fidem historici minimam esse bene norunt, sed hoc nihil tum ad rem. Nonne dictionis elegantia luminibusque omnes longe post se reliquisset Clitarchus videbatur? Quis ad animos lectorum commovendos pernuclendosque instructior unquam et paratior? Hujus igitur premenda vestigia erant, si quis Romanis probari volebat. Neque male rem cessisse Timageni testimonio rhetoris declaratur, quippe qui, etsi post Clitarchum alios multos rhetorice historiam tractasse constat, hos tamen mentione non dignos habens Timageni demum contigisse censeat, ut historiam scribendi artem, inde a Clitarcho jacentem quasi et intermortuam, ad vitam denuo revocaret. (*) Atque ex-

(*) Ita enim verba Quintiliani intelligenda esse patet. Contra Bonamyus, quum Senecæ locum de combustis a Timagene historiis prave accepisset : « Je ne sais, inquit, si la manière, dont parle Sénèque de la combustion des écrits de Timagènes, ne demande pas quelque restriction, et s'il n'avait pas fait grâce à quelques-uns. Ce qu'il y a de

celluisse Timagenem eloquentiæ venustate ex iis, quæ supra attulimus, perspicitur. Eruditione etiam non caruerit : *Timagenes et diligentia Græcus et sermone hæc quæ diu sunt ignorata collegit ex multiplicibus libris* (fr. 7). Fidem vero narrationis neque exspectamus neque reperimus. Sic fragm. 5 numerum cæsorum auct in immensum : et fragm. 1 Clitarchum secutus insigne profert mendacium. Atque hæc quidem imputanda sunt rhetori. Haud minorem in historias vim exercuerit scriptoris *lingua acida, nimis libera, improbe dicax*. Huc, opinor, pertinent, quæ parum honesta narravit de Theophane, Pompeii familiari consiliorumque adjutore. Omnino enim probabile est uti Asinium Pollionem, sic etiam Timagenem Pompeianorum adversarium fuisse (de Asinio P. v. Thorbeck. p. 40. 55). Perplacet denique Schwabii (De Livio et Timagene, historiarum scriptoribus, æmulis. Program. schol. Stuttgart. 1834) conjectura, ex qua Livius (IX, 19) verbis *levissimi ex Græcis* unum Timagenem nostrum notare voluerit (*).

certain, est que, s'il les brûla tous, il s'occupa lorsque sa colère fut passée, à réparer cette perte. Quinctilien, qui le met au nombre des plus fameux historiens, le loue de s'être encore appliqué à écrire l'histoire, après avoir cessé quelque temps de le faire. » Recte vero Santo-Crucius l. l. p. 55 : *Timagène... que Quintilien regarde comme le restaurateur de l'histoire*. Cf. Ulrici *Charact. d. alt. Historiogr.* p. 65. Clintonus in F. H. tom. III, p. 624 in Bonamyi explicatione, quod miror, acquievit. Unde factum est, ut Timagenem sophistam, qui Augusti gratia excidit, diversum esse opinetur a Timagene historico cujus supersunt fragmenta.

(*) Livius IX, c. 16 extr. laudationem Papirii Corsoris hisce claudit verbis : *Quin eum parem destinant animis Magno Alexandro ducem, si arma, Asia perdomita, in Europam vertisset*. Deinde vero cap. 17 excusans se quod contra morem a rerum ordine declinaret, quærere instituit, *quinam eventus Romanis rebus, si cum Alexandro foret bellatum, futurus fuerit*. « Et exordium quidem hujus quæstionis, Schwabius inquit, satis lene et moderatum videri potest, donec ex improvviso prorumpit ardor et perturbatio quedam mentis, a tranquillitate animi, dignissima rerum scriptore... prorsus abhorrens. Neque alias Livius neque narrans neque judicans, nisi ubi verba ex aliorum ore atque animo proferenda sunt, tam se commotum et sui parum compotem ostendit. Deinde postquam Alexandrum omnibus modis deprimere et vilem facere conatus est, plane tanquam æmulum aliquem ejusdem regis principem, cui ipse favebat Livius, oculis suis subjectum intueatur, ne a conviciis quidem sibi temperat in iis verbis, quæ .. pæne integra apponimus : (C. 17) *Militaria, ait, opera pugnando obeunti Alexandro.. cessisset videlicet in acie oblatu par Mn. Torquatus.. cessissent Decii.. cessisset Papirius Cursor, illo corporis robore, illo animi : victus esset consiliis juvenis unus senatus ille etc...* (C. 18.) *Referre in tanto rege piget superbam mutationem vestis, etc...* Quid si vini amor in dies acrior?... Id vero periculum erat quod levissimi ex Græcis, qui Parthorum quoque contra nomen Romanum gloria fa-

I.

Curtius IX, 5, 21 : *Ptolemæum, qui postea regnavit, huic pugnae (Mallensi) adfuisse auctor est*

vent, dictitare solent, ne majestatem nominis Alexandri, quem ne fama quidem illis notum arbitror fuisse, sustinere non potuerit populus Romanus, et, adversus quem Athenis, in civitate fracta Macedonum armis, cernente tum maxime prope fumantes Thebarum ruinas, concionari libere ausi sunt homines (id quod ex monumentis orationum patet), adversus eum nemo ex tot proceribus Romanis vocem liberam missurus fuerit... Idem fere totius orationis tenor, quamdiu in eadem materia scriptor versatur; et vehementior allocutio, qua mox utitur, vix dubium relinquit, quin certum quandam adversarium hisce telis petierit. Sed priusquam explicare aggredimur, quid sibi voluerit illa levissimorum Græcorum compellatio, præmittenda nonnulla sunt... Scilicet haud incredibile nobis videtur ad mentionem Alexandri M. declinasse historicum nostrum, non quia *libuerit*, sed quia potentioris voluntas illum impulerit. Cæsar Augustus, cujus in aula atque amicitia T. Livium vixisse satis constat, tres potissimum laudes affectabat.... Voluit enim haberi religionum restitutor, Romanorum finium ac imperii propagator, morum ac disciplinae corrector emendatorque. De ea gloria gratulantium principi scriptorum choro miscet vocem suam Livius.... Ut ad Augustum redeamus, illi ante omnia cordi fuisse videtur, abolere dedecus, quod a Parthis Romani non semel passi erant, ac devincere populum penes quem tum temporis Orientis imperium erat. Et credere licet, novo populi Romani ductori inde a juvenia familiarem fuisse istam curam, quin quasi tralatitiam et a patre J. Cæsare hereditariam acceptam. Et sane quum alia bella... vel lentissime procederent., vel spem et ostentationem non egrederentur, unum etiam... infelicissimum exitum habuerit : successus Parthici conatus expectatione major effectit, ut omnis bellica laus Imperatoris Romani, quam et ipse sibi jure tribuere posse videbatur, et a præconibus gloriæ suæ rerum scriptoribus poetisque tulit, intra ejus victoriæ famam steterit. Quin etiam immoratur fuisse Cæsarem Augustum cogitationi, qua ipse se *Persarum victorem* et *æmulum Alexandri Magni* sibi representabat, ex indicis nonnullis colligi potest; et poetarum quoque quæstissimis laudibus, qua Parthos modo *Persas* vocant, modo *Medos*, et Augusti expeditionem ulteriorem ad *Indas* denuntiant, vel etiam devictam ab eodem Indiam gloriantur, in his omnibus *tacitam Cæsaris Augusti cum Alexandro Magno* comparisonem inesse, quis negaverit? Eam quum minus disertis verbis declararent, et nomen ipsum Alexandri proferrent, obstitisse videtur pudor et metus quidam, ne irrisui objicerent virum neque militaris rei insigni notitia excellentem neque manu fortem, componendo eum cum incomparabili et summo totius antiquitatis bellatore. Aliqua tamen ejus comparisonis vestigia occurrunt in itinere Augusti, quo quasi adversus Parthos profecturus in Græcia substitit. Nam illic unus ex legatione Indica, quæ Cæsari obviam venerat, gymnosophista vitæ genere, *Calanus alter coram altero Alexandro*, flammis se dedit, Orientis victori spectaculum (Strabo XV init.). — Jam vero, quid si in medio isto laudum et hyperbolarum consensu exaudita est dissensio subita, diasona, protervi cavilloris, qui insolenti audacia contenderet puerilem esse Augusti cum Alexandro M. comparisonem, et Romanos illos, qui ne Parthos quidem in ordinem redigere sufficiant (nam ne nunc quidem cum hisce armis dimicatum, neque victoriam, quam nequidquam jactent, reportatam) et qui certe

Clitarchus et Timagenes. Sed ipse, scilicet gloriæ suæ non refragatus, afuisse missum in expeditionem memoriæ tradidit. Cf. Clitarch. fr. 11.

multo minus antiquis illis Persis, terrarum quondam dominis, sufficissent, — eos scilicet *Alexandri* potentiae atque virtuti pares futuros fuisse! Operæ sane pretium erat, tanto crimini, præsertim si ex ore *scriptoris rerum cujusdam* profectum erat, obviam ire, et ejus viri calamum, quem nostratum sermone historiographum imperii Romani apposite appellaveris, T. Livii dico, advocare. Prolatum autem fuisse ejusmodi crimen atque in publicum editam objurcationem, id certe e Liviano nostro loco apertissime patet. — Deinde nonnullis interpositis Schwabius veterum de Timagene ejusque dicacitate testimonia recenset. Post hæc pergit : « Hic igitur *Timagenes* quam omnibus partibus ei personæ conveniat, ad quam T. Livii convicia referenda sint, vix est quod moneam. Græcus erat, æmulus Livii Romani non solum in historiarum scribendarum arte, sed etiam in amicitia Cæsaris; libertinus erat, ad aulam et summorum virorum familiaritatem ex turpissimo quæstu productus, non leve in oculis Livii opprobrium, qui ipse Pompeianus, id est optimatum partium assecra erat, cujus universum historiarum opus prodiisse manifestum est e consilio condecorandi Romani nominis, quare ei Græculus ille (et omnino oderat Livius Græcos) cum importuno suo in Romanos odio intestabilis esse debebat. Denique, postquam gratia Augusti exciderat æmulus, in *C. Asinii Pollionis* domum confugerat, qui apertus erat T. Livii inimicus. Nam Pollio, alias fautor et amicus virorum doctorum et idem rerum egregius scriptor, etiam propter partium studium Livio nostro favere non poterat. Ipse posteriore tempore clam, mox publice Antonii sectator, prius Pompeianarum partium vehementissimus hostis fuerat, præcipue acerbis adversus Patavinos, Livii municipes, quod cum Pompeio faciebant. Qui quum *Patavinitalatem* Livii exagitaret, non solum de quibusdam linguæ et orationis solecismis... sed potissimum de *politica* quadam sentiendi ratione questus fuisse censendus est, eadem, propter quam Pompeianus a Cæsare Augusto per jocum nominatus est Livius. Huic Pollioni, quem, etiam quum ab Antonio transisset ad Augustum, universæ reip. principem factum, ferociam et popularitatis studium minime deposuisse verisimile est, sane gratum esse non potuit, quod Augustus regiam quasi aulam instituebat, Pompeianam nobilitatem alliciens circa se cum affectatione collocabat, denique T. Livium, Patavinum, Pompeianum, inter amicos habitum, sciebat scribere historiam optimatum laudibus refertam. Contra illi non poterat non acceptissimus esse Timagenes, tam propter originem et vitæ casus quam propter sentiendi de republica rationem et ingenium mordax a Pollionis ingenio haud absimile; nam Asinius etiam Octaviano Cæsari, qui triumphatûs tempore Fescenninos in ipsum scripserat, per contumeliam rescribere aiebat, et modo prudentiorem se, quam Timagenes, Pollio gessit quum diceret : *At ego laceo; non est enim facile in eum scribere qui potest proscribere* (Macrob. II, 4). Quodsi iratus aliquando Timageni Pollio fuerat, ipsa narratio ejus rei docet, neque gravem fuisse illam iram neque durabilem. — Hæc sane omnia, quæ hucusque attulimus, in unum collecta confessionem legiori eliciant necesse est, vix quemquam esse præter Timagenem, cui tam primum, cujus naturæ quasi et genio tam consentaneum fuerit, ita potissimum de Alexandro M., de Romanis, de Parthis loqui, vix cum quoquam, præter Timagenem, tanta verborum vehementia, tam hostili ira altercari potuisse Livium, connivente Cæsare Augusto, si non jubente. Nam quod numero plurali Livius utitur, loquitur de

2.

Stephan. Byz. : Μιλύαι, οἱ πρότερον Σόλυμοι, ὡς Τιμαγένης πρῶτον Βασιλείον. Καὶ ἡ χώρα Μιλύας, ὡς Μινυάς. Λέγονται καὶ Μίλυες, ἀπὸ Μιλύης τῆς γυναικὸς Σολύμου καὶ ἀδελφῆς, ὕστερον δὲ Κράγου γυναικός. Τὸ ἔθνηκον Μιλυεύς καὶ Μιλυίτης.

Cf. Forbiger. *Alt. Geogr.* II, p. 248. 323. 330.

3.

Josephus C. Apion. II, 7 : *Nicolaus Damascenus, Timagenes et Castor chronographus et Apollodorus... omnes dicunt pecuniis indigentem Antiochum (Epiphanem) transgressum fœdera Judæorum et spoliassse templum auro et argento plenum.* Cf. Castor. fr. 22.

4.

Josephus Ant. Jud. XIII, 11, 3 : Aristobulus, Hyrcani f., rex Judæorum, moritur βασιλεύσας ἐνιαυτὸν, χρηματίσας μὲν Φιλέλλην, πολλὰ δ' εὐεργετήσας τὴν πατρίδα, πολεμήσας Ἰουραίαν, καὶ πολλὰν αὐτῶν τῆς χώρας τῇ Ἰουδαίᾳ προσκτησάμενος, ἀναγκάσας τε τοὺς ἐνοικοῦντας εἰ βούλοιντο μένειν ἐν τῇ χώρᾳ περιτέμεσθαι καὶ κατὰ τοὺς Ἰουδαίων νόμους ζῆν. Φύσει δ' ἐπικρατὴς κέχρηται, καὶ σφόδρα ἦν αἰδοῦς ἥττων, ὡς μαρτυρεῖ τοῦτο καὶ Στράβων ἐκ τοῦ Τιμαγένους ὀνόματος λέγων οὕτως : « Ἐπικρατὴς τε ἐγένετο

levissimis ex Græciis, id vero opinionem nostram de uno Livii adversario, Timagene, non labefactaverit. Notissimus enim est inter grammaticos usus numeri pluralis quum de uno tantum sermo est. » — Subjicit Schwab. in eodem libro hæc a Timagene prolata videri, in quo de Alexandro sermonem fecit (fr. 1). Quibus addo Timagenem, quum in iis quæ Curtius narrat Clitarcho ducem habuerit, cum eodem Clitarcho dixisse videri de Romanorum ad Alexandrum legatione, idque ipsum Livium indigitare verbis : *Quem (Alexandrum) ne fama quidem illis (Romanis) notum arbitror fuisse.* Quod si verum est, aptissimam hic locus in Romanos invehendi præbuit occasionem.

2.

Milyæ, qui prius Solymi, ut Timagenes ait libro primo Regum. Et regio vocatur Milyas, uti Mynias. Appellatur etiam Milyes, a Milya uxore Solymi et sorore, quæ postea Cragi conjux fuit. Gentile Milyensis et Milyita.

4.

Aristobulus moritur postquam per unum annum regnaverat, Græcorum amator dictus, patria ab eo multis beneficiis aucta, Ituræa debellata, et multa ejus regionis parte Judææ addita, coactisque incolis, si in sua regione manere vellent, circumcidi et ad Judæorum leges vivere. Natura autem æquus erat et admodum verecundus, ita attestante Strabone ex auctoritate Timagenis hisce verbis : « Æquum etiam sese ostendebat hic vir valdeque Judæis utilem, quippe qui et ditionem eorum ampliasset, et partem gentis Ituræorum circumcisionis fœdere devinctam, illis adjunxisset. »

οὗτος δ' ἀνὴρ, καὶ πολλὰ τοῖς Ἰουδαίοις χρήσιμος· ἤσαν τε γὰρ αὐτοῖς προσεκτῆσται, καὶ τὸ μέρος τοῦ τῶν Ἰουραίων ἔθνους ὠκειώσατο, δεσμῷ συνάψας τῇ τῶν αἰδοίων περιτομῇ. « Strabo hæc dixisse videtur in Commentariis historicis ; in Geographicis, quæ exstant, locus a Josepho laudatus non reperitur.

5.

Idem ibid. XIII, 12, 5 : Alexander, Hyrcani f., post Aristobulum fratrem rex Judæorum, cum Ptolemæo Lathuro, Cleopatraz f., ad Jordanem fluvium prope Asophum locum prælium committit. Victus Alexander, ingensque edita strages Judæorum. Τρισυμρίους γοῦν ἔφασαν ἀνδρῶν ἀποθανῆναι· Τιμαγένης δὲ πεντακισμυρίους εἰρήκε· τῶν δὲ ἄλλων τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ληρῶσθαι, τοὺς δ' εἰς τὰ οἰκία διαφεύγειν χωρία.

6.

Plutarch. Pompei. 49, 6 : Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Κανίδιος εἰσήνεγκε δημαρχῶν νόμον, ἀνευ στρατιᾶς Πομπήιον ἔχοντα βαδούχους δύο διαλλάττειν Ἀλεξανδρεῦσι τὸν βασιλεῖα. Καὶ Πομπήιος μὲν ἐδόκει τῷ νόμῳ μὴ δυσχεραίνειν, ἡ δὲ σύγκλητος ἐξέβαλεν, εὐπρεπῶς σκηψαμένη δεδοῖναι περὶ τάνδρος. Ἦν δὲ γράμμασιν ἐντυγεῖν διερριμμένοις κατ' ἀγορὰν καὶ παρὰ τὸ βουλευτήριον, ὡς δὴ Πτολεμαίου δεομένου Πομπήιον αὐτῷ στρατηγὸν ἀντὶ τοῦ Σπινθήρος δοθῆναι. Τιμαγένης δὲ καὶ ἄλλως τὸν Πτολεμαῖον οὐκ οὕσης ἀνάγκης ἀπελθεῖν φησι καὶ καταλιπεῖν Αἴγυπτον ὑπὸ Θεοφάνους πεσθέντα πράττοντος Πομπείῳ χρηματισμοῦς καὶ στρατηγίας καινῆς ὑπόθεσιν. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐχ οὕτως ἡ Θεοφάνους μοχθηρία πεποιήκη πιθανόν, ὡς ἀπίστον ἡ Πομπήιου φύσις οὐκ ἔχουσα κακότητος οὐδ' ἀνελέσθαι οὕτω τὸ φιλότιμον.

7.

Ammian. Marcellin. XV, 9 : *Ambigentes super origine prima Gallorum scriptores veteres notitiam*

5.

Triginta hominum milia occisa retulerant, vel ut Timagenes dixit, quinquaginta milia ; reliquos partim captos esse, partim domum fuga dilapsos.

6.

Canidius tribunus plebis rogationem promulgavit, uti Pompeius cum duobus lictoribus et absque omni exercitu Ptolemæum (Auleten) Alexandrinis reconciliaret. Quod quum non inique pati Pompeius videretur, senatus tamen honesta præscriptione metuere se ei viro, irritum fecit. Repertæ etiam sparsim in foro et pone curiam literæ, Ptolemæum pro Spithere Pompeium poscere asserentes. Timagenes Ptolemæum nulla coactum necessitate Egypto cecisse, sed a Theophane persuasum narrat, qui Pompeio pecunie faciendæ novorumque imperiorum materiam procuraret. Id non tam probabile Theophanis malitia facit, quam incredibile Pompei natura, nequaquam ita malitiose et illiberaliter ambitioni.

reliquere negotii semiplenam : sed postea Timagenes, et diligentia Græcus et sermone, hæc quæ diu sunt ignorata, collegit ex multiplicibus libris; cuius fidem secuti, obscuritate dimota, eadem distincte docebimus et aperte. Aborigine primos in his regionibus quidam visos esse firmarunt, Celtas nomine regis amabilis, et matris ejus vocabulo Galatas dictos : ita enim Gallos sermo appellat. Alii Dorienses, antiquiorem secutos Herculem, Oceani locos inhabitasse confines. Drysidæ memorant revera fuisse populi partem indigenam : sed alios quoque ab insulis extimis confluisse et tractibus transrhenanis, crebritate bellorum et alluvione fervidi maris sedibus suis expulsos. Aiunt quidam, paucos post excidium Trojæ, fugitantes Græcos ubique dispersos, loca hæc occupasse tunc vacua. Regionum autem incolæ id magis omnibus adseverant, quod etiam nos legimus in monumentis eorum incisum, Amphitruonis filium Herculem ad Geryonis et Taurisci sævium tyrannorum perniciem festinasse, quorum alter Hispanias, alter Gallias infestabat : superatisque ambobus coisse cum generosis feminis, suscepisseque liberos plures, et eos partes quibus imperitabant, suis nominibus adpellasse. A Phocæa vero Asiaticus populus Harpali [deb. Harpagi] inclementiam vitans, Cyri regis præfecti, Italiæ navigio petiit. Cujus pars in Lucania Velium, alia condidit in Viennensi Massiliam : dein sequitis ætatibus oppida aucta virium copia instituere non pauca : sed declinanda varietas, sæpe satietati conjuncta. Per hæc loca hominibus paullatim excultis, vigneret studia laudabilium doctrinarum, inchoata per Bardos et Euhages [Ὀδύτης Strabo] et Druidas. Et Bardi quidem sortia virorum illustrium facta heroicis composita versibus cum dulcibus lyre modulis concitarunt : Euhages vero scrutantes seriem et sublimia naturæ pandere conabantur. Inter hos Druidæ ingeniis celsiores, ut auctoritas Pythagoræ decrevit, sodaliis adstricti consortiis, quæstionibus occultarum rerum altarumque erecti sunt, et despectantes humana pronuntiarunt animas immortales. Cum postremis cf. Strabo IV, p. 198, qui eundem Timagenem ante oculos habuisse videtur. Ceterum cf.

9.

Tectosages quidem traditum est interfuisse Delphicæ expeditioni, et thesauros, quos Tolosæ Scipio [imo (Q. Servilios) Cæpio] Romanorum dux invenit, partem fuisse pecuniarum Delphis ablaturum, quibus illi de suis facultatibus

quæ ad h. l. congresserunt interpretes in edit. Wagnariana.

8.

Plutarch. De fluv. 6, de Arare Galliæ fluvio, qui olim Brigulus dictus sit, teste Callisthene Sybarita in Galiticorum lib. 13, παρ' οὗ τὴν ὑπόθεσιν εἰληφε Τιμαγένης ὁ Σύρος. Vide Callisthen. fr. 47.

9.

Strabo IV, p. 188 : Καὶ τοὺς Τεκτοσάγας δὲ φασὶ μετασχεῖν τῆς ἐπὶ Δελφῶν στρατείας, (καὶ) τοὺς τε θησαυροὺς τοὺς εὐρεθέντας παρ' αὐτοῖς ὑπὸ Σκιπίωνος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων ἐν πόλει Τολώσση τῶν ἐκεῖθεν χρημάτων μέρος εἶναι φασὶ, προσθεῖναι δὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐκ τῶν ἰδίων οἰκῶν ἀνιερῶντας καὶ ἐξίλασκομένους τὸν θεόν· προσαψάμενον δ' αὐτῶν τὸν Σκιπίωνα διὰ τοῦτο ἐν δυστυχίμασι καταστρέφει τὸν βίον, ὡς ἱεροσὺλον ἐκβληθέντα (ὑπὸ) τῆς πατρίδος, διαδόχους δ' ἀπολιπόντα παῖδας, ἃς συνέβη καταπορευθεῖσας, ὡς εἶρηκε Τιμαγένης, αἰσχροῦς ἀπολέσθαι.

10.

Plinius H. N. III, 19, 23 : *Alpes in longitudinem decies centena millia pass. patere a superno mari ad inferum Cœlius tradit, Timagenes XXII M. pass. deductis, in latitudinem autem Cornelius Nepos C M., T. Livius tria M. stadiorum, uterque diversis locis.*

11. a.

Strabo XV, p. 711, de India : Μῦθος δὲ καὶ τὸ ὑπὸ Τιμαγένης λεχθὲν, ὡς ὅτε χαλκὸς ὕιοι σταλαγμοῖς χαλκοῖς, καὶ σύροιτο. Ἐγγυτέρω δὲ πίστει φησὶν ὁ Μεγασθένης (fr. 11).

11.

Plinius H. N. XXXIII, 7, 40 : *Juba minium nasci et in Carmania tradit, Timagenes et in Æthiopia. Sed neutro ex loco invehitur ad nos, nec fere aliunde quam ex Hispania.*

12.

Quintilian. I, 10, 10 : *Timagenes auctor est, omnium in literis studiorum antiquissimam musicen exstitisse : et testimonio sunt clarissimi poetæ, apud quos inter regalia convivia laudes heroum ac deorum ad citharam caneantur.*

additione facta, eas placandi numinis gratia consecraverint : itaque Scipionem [Cæpionem], qui contrectasset eas, vitam in calamitatibus finivisse, tanquam sacrilegum, patria ejectum, relictis hæredibus filiabus, quas Timagenes scribit constupratos turpiter periisse.

ARISTO ALEXANDRINUS.

Aristo peripateticus (*) qui Strabonis fere ætate vixit (καὶ ἡμᾶς fr. 1) librum *De Nilo* scripsit. Peripateticos vero Aristones novimus duos, quorum alter, Ceus, Lyconi in schola successit (206 a. C.), ipse autem successorum habuit Critolaum. Inter Critolai discipulos alter memoratur Aristo apud Quinctilian. II, 15, 14 (*Ariston Critolai peripatetici discipulus, cujus hic finis est, sc. rhetorices* : *Scientia videndi et agendi in quæstionibus civilibus per orationem popularis persuasionis* ») et Sextus Empir. p. 301 (Ἀρίστων ὁ Κριτολάου γνώριμος σκοπὸν μὲν ἐκκρίσθαι φησιν αὐτῇ (τῇ ῥητορικῇ) τὴν πειθὸν, τέλος δὲ τὸ τυχεῖν τῆς πειθοῦς. Idem laudatur ap. Apulei. De doctr. Platon. III, p. 659 ed. Paris. 1688. Hic Critolai discipulus ad Strabonis juvenis ætatem vixisse potest. — Apud Diogenem Laertium (VII, 164) peripateticus junior *Alexandrinus* dicitur. Natus fortasse in *Chio* insula. Nam Aristonem *Chium de Nili incrementis* laudat scholiasta Apoll. Rh. IV, 269. Argumentum hujus loci suadet hunc eundem esse cum Straboniano. Ne quis de Aristone Chio, Zenonis discipulo, cogitet, vel eo impedimur, quod Stoicus ille præter Epistolas ad Cleanthem nulla omnino scripta reliquit, uti Pannætius et Sosicrates ap. Diog. L. l. l. testantur. Ceterum quum solennis sit Aristonis Chii et Cei confusio, fortasse etiam apud schol. Apollonii *Chius* laudatur pro *Ceo*. Auctor libri *Περὶ Νείλου* idem fuerit (ut recte Vossius statuere videtur) cum Aristone τῷ Ἀθηναίῳ ἀποικίαν γεγραφότι. Unicus qui ex eo scripto servatur locus, de Baccho Isidis filio est. Simili modo etiam Minervam cum *Neith* dea

(*) De Aristonibus e *Ceo* et *Chio* philosophis vide Kriesche *Ueber d. Leben u. d. Schriften d. beiden Aristonen* in Bibl. phil. Götting. tom. II, 1, p. 1 sqq.; 2, p. 469 sqq. Sententia ad Plutarch. Them. c. 3, p. 21 sqq. De *Chio* Ar. Bernhardt Fr. Eratosth. p. 189 sqq.; de *Ceo* J. G. Hubmann in Jahnii Annal. suppl. 1835. 1, p. 102 sqq., ubi reliquos quoque Aristones triginta enumeratos habes.

DE NILO.

1.

Verum istæc multo quum a multis sint tractata, de quibus satis sit duos afferre, qui nostra ætate *De Nilo* scripserunt, Eudorum et Aristonem Peripateticos. Hi, dempto ordine, cetera omnia et stylo et argumentis iisdem fere uterque posuerunt. Itaque libros inter se collaturus quum exemplarium copia nulla fieret, alterum cum altero comparavi : uter autem alterius compilaverit scriptum, fortasse Ammonis oraculo doceri aliquis possit. Eudorus quidem Aristonem eo nomine incusat : sed ipsum dicendi genus magis est Aristonem.

Ægyptia composuerit, et scripto illo quæstionem agitaverit, utrum Athenæ Saitarum, an Sais Atheniensium colonia fuerit (v. Theopomp. fr. 172. Müller. *Min.* p. 102 sqq.). Denique idem Aristo etiam de aliarum urbium originibus scripsisse videtur, siquidem vix dubium est quum recte Rutgerius apud schol. Apoll. Rhod. IV, 264, ἐν ταῖς Κρήσσι pro ἐν ταῖς Θέσσι reposuerit.

ΠΕΡΙ ΝΕΙΑΟΥ.

1.

Strabo XVII, p. 790 : Postquam de Nili incrementorum causis scriptorum antiquiorum sententias commemoravit, pergit : Ἀλλ' ἐγὼ ταῦτα πολλῶν εἰρηκότων, ὧν ἀρχέσει δύο μνηῦσαι τοὺς ποιήσαντας καθ' ἡμᾶς τὸ Περὶ τοῦ Νείλου βιβλίον, Εὐδωρὸν τε καὶ Ἀρίστωνα τὸν ἐκ τῶν περιπάτων· πλὴν γὰρ τῆς τάξεως τὰ τε ἄλλα καὶ τῇ φράσει καὶ τῇ ἐπιχειρήσει ταῦτά ἐστι καίμενα παρ' ἀμφοτέρους. Ἐγὼ οὖν ἀπορούμενος ἀντιγράφων εἰς τὴν ἀντιβολὴν, ἐκ θατέρου θάτερον ἀντέβαλον· πότερος δ' ἦν ὁ τὰλλότρια ὑποβαλλόμενος, ἐν Ἀμμωνίῳ εὗροι τις ἀν. Εὐδωρὸς δ' ἦτις τὸ τὸν Ἀρίστων· ἡ μὲντοι φράσις Ἀριστώνειος μᾶλλον ἐστίν.

2.

Schol. Apoll. Rhod. IV, 269, de causis incrementorum Nili fluvii : Ἀρίστων δὲ ὁ Χῖος (φησὶν) ὅτι χειμῶνος ὧν ὑπὸ γῆν ὁ ἥλιος εἰσπέμπει τὸ ὕδωρ· τοῦ δὲ θέρους γινόμενος ὑπὲρ γῆν, οὐκ ἔτι, διὰ τὸ μᾶλλον θερμαίνεσθαι αὐτὴν· διὸ καὶ χαλωμένη ἡ γῆ πλέον ὕδωρ ἀναεῖδωσιν.

(ΚΤΙΣΕΙΣ.)

ΠΕΡΙ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΑΠΟΙΚΙΑΣ.

3.

Plutarch. De Is. et Os. c. 37 : Ἐτι τε τὸν κειτὼν Ἑλληνέες τε καθιεροῦσι τῷ Διονύσῳ, καὶ παρ' Αἰγυ-

2.

Aristo Chius dicit, hieme quum subter terram sol versetur, aquam in eam restringi; æstate autem quum supra terram sit, haud amplius id fieri, terra magis calecente, quæ ideo relaxata jam emittat aquam.

URBIUM ORIGINES.

DE COLONIA ATHENAS MISSA.

3.

Præterea et hederam Græci Baccho consecrant, et hæc ab Ægyptiis dicitur nominari *Chenosiris*, quod significat

πίσις λέγεται χενόσιρις ονομάζεσθαι, σημαίνοντος τοῦ ὀνόματος, ὥς φασι, φυτὸν Ὀσίριδος. Ἀρίστων τοίνυν ὁ γεγραφὼς Ἀθηναίων ἀποικίαν ἐπιστολῇ τινι Ἀλεξάρχου περιέπεσεν, ἐν ᾗ Διὸς ἱστορεῖται καὶ Ἰσιδος υἱὸς ὢν ὁ Διόνυσος ὑπὸ Αἰγυπτίων, οὐκ Ὀσίρις, ἀλλὰ Ἀρσαφίς (ἐν τῷ ἄλφα γράμματι) λέγεσθαι, δηλοῦντος τὸ ἀνδρείον τοῦ ὀνόματος. Ἐμφαίνει δὲ τοῦτο καὶ ὁ Ἑρμῆς, ἐν τῇ πρώτῃ Περὶ τῶν Αἰγυπτίων. Ὁμῆριμον γὰρ φησι μεθερμηνεύμενον εἶναι τὸν Ὀσίριν.

4.

Schol. Apoll. Rh. IV, 264 : Οἱ Ἀρκάδες δοκοῦσι πρὸ τῆς σελήνης γεγενῆσθαι, ὥς καὶ Εὐδόξος ἐν τῇ Περιόδῳ. Θεόδωρος δὲ ἐν εἰκοστῇ ἐνάτῃ (ἐν τῇ εἰκοστῇ δευτέρᾳ Musur.) ὀλίγω πρότερον φησι τοῦ πρὸς τοὺς γίγαντας πολέμου Ἡρακλέους τὴν σελήνην φανῆναι. Καὶ Ἀρίστων (Ἀριστίας M.) ὁ Χίος ἐν ταῖς Θέσεσι (Κτίσεσι corr. Rutgersius) καὶ Διονύσιος ὁ Χαλκιδεὺς ἐν πρώτῳ Κτίσεως (l. Κτίσεων) τὰ αὐτὰ φασι· καὶ ἔθνος δὲ Ἀρκαδίας Σεληνίτας εἶναι.

Eadem Musurus in schol. Ald. ad Aristoph. Nub. 397, nisi quod omittit verba : τὰ αὐτὰ φασι.

plantam Osiridis. Proinde Aristo, qui Coloniam Athenien-
siam scripsit, in epistolam quamdam Alexarchi incidit, in qua
perhibebatur Bacchus Jovis et Isidis filius ab Aegyptiis ha-
beri, qui non Osiris, sed Arsaphes nomen gerat, quo fortis
significatur. Indicat hoc etiam Hermaeus primo de Aegyptiis
libro, *validum* esse, si interpretetur, Osirin inquitens.

4.

Arcades ante lunam fuisse videntur, ut Eudoxus ait in
Periodo. Theoderus vero libro vicesimo nono paullo ante
Herculis contra Gigantes bellum lunam apparuisse dicit.
Aristo Chius quoque in Originibus et Dionysius Chalciden-
sis primo Originum eadem dicunt, atque populum Arcadiae
Selenitas fuisse dicunt.

(ΠΕΡΙ ΚΡΗΝΩΝ?)

5.

Sotion. Paradox. c. 25, p. 187 in Paradox.
Westerm. : Ἀρίστων δὲ ὁ Περιπατητικὸς φιλόσοφος
ἐν τῇ Κεῖῳ (Κίῳ vgo) πηγὴν φησιν ὕδατος εἶναι, ἀφ' ἧς
τοὺς πίνοντας ἀναισθητοὺς γίνεσθαι ταῖς ψυχαῖς· εἶναι
δὲ καὶ ἐπὶ ταύτης ἐπίγραμμα τοιόνδε·

Ἦδεῖα ψυχροῖο ποτοῦ λιθὰς, ἦν ἀναβάλλει
πηγὴ, ἀλλὰ νόψ πέτρος ὁ τῆσδε πιών.

Cf. Plinius XXXI, 2, 12 : *In Cea insula fontem
esse, quo hebetes fiant*. Vitruv. VIII, 3 : *In insula
Chio (sic) fons, e quo qui imprudenter biberint,
fiunt insipientes*. Hæc fortasse ex Aristonis Cei
Ἀπομνημονεύμασι petita esse suspicatur Hubman-
nus l. l.

6.

Schol. Pindar. Nem. I, 1 : Ἀρίστων καὶ ἐν Ἐφέσῳ
φησὶν εἶναι Ὀρτυγίαν, ἐφ' ἧς ἐδόκει γεγενῆσθαι ἡ Ἀρ-
τεμις· ὁ μὲν γὰρ Ἀπόλλων ἐν Δήλῳ, αὐτὴ δὲ δοκεῖ ἐν
τῇ Ἀσιατικῇ Ὀρτυγίᾳ. Vide Dissen. ad h. l. in
edit. Bœckhiana.

(DE FONTIBUS?)

5.

Aristo peripateticus philosophus in Ceo fontem esse dicit,
e quo qui biberint animis hebetes fiant. Esse ad eum etiam
hocce epigramma :

Dulcis frigidi potus latex, quem emittit
fons; at mente saxum fit qui ex eo biberit.

6.

Aristo Ephesi quoque Ortygiam fontem esse dicit, ad quam
Diana nata esse videatur. Nam Apollo in Delo natus, Diana
autem ad Asiaticam Ortygiam videtur.

SOCRATES RHODIUS.

Socratem rebus quas narravit æqualem vixisse probabiliter statuit Vossius p. 227. — De Socrate Argivo et Coo vide in Scriptoribus ætatis incertæ.

ΠΕΡΙ ΕΜΦΥΛΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

E LIBRO TERTIO.

Athenæus IV, p. 147, E : Σωκράτης δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τρίτῳ Ἐμφυλίου πολέμου τὸ Κλεοπάτρας ἀναγράφων συμπόσιον, τῆς τελευταίας Αἰγύπτου βασιλευσάσης, γημαμένης δ' Ἀντωνίῳ τῷ Ῥωμαίων στρατηγῷ ἐν Κιλικίᾳ, φησὶν οὕτως· « Ἀπαντήσασα τῷ Ἀντωνίῳ ἡ Κλεοπάτρα ἐν Κιλικίᾳ, παρεσκεύασεν αὐτῷ βασιλικὸν συμπόσιον, ἐν ᾧ πάντα χρύσεια καὶ λιθοκόλλητα περιττωῖς ἐξεργασμένα ταῖς τέχναις ἦσαν δὲ, φησί, καὶ οἱ τοῖχοι ἀλουργεῖσι καὶ διαχρύσοις ἐμπεπετασμένοι ὕφεισι. Καὶ δώδεκα τρίκλινα διαστρώσασα, ἐκάλεσε τὸν Ἀντώνιον, μετ' ὧν ἐβούλετο, ἡ Κλεοπάτρα. Ταῦ δὲ τῇ πολυτελείᾳ τῆς ὀψευς ἐκπλαγέντος, ὑπομειδιάσασα, ταῦτ' ἔφη πάντα θωρεῖσθαι αὐτῷ, καὶ εἰς αὐρίον παρεκάλει συνδειπνῆσαι πάλιν, ἔχοντα μετὰ τῶν φίλων καὶ τῶν ἡγεμόνων· ὅτε καὶ πολλῶν κρείττον διακοσμήσασα τὸ συμπόσιον, ἐποίησε φανῆναι τὰ πρῶτα μικρὰ, καὶ πάλιν καὶ ταῦτα ἐδωρήσατο. Τῶν δ' ἡγεμόνων ἐφ' ᾗ ἕκαστος κατέκειτο κλίνη, καὶ τὰ κυλικεῖα, καθὼς ταῖς στρωμαῖς ἐμεμέριστο, ἕκαστῳ φέρειν ἐπέτρεψε. Καὶ κατὰ τὴν ἀφροδὸν τοῖς μὲν ἐν ἀξιώμασι φορεῖα σὺν τοῖς κομιζουσι, τοῖς πλείοσι δὲ καταργύροις σκευαῖς κεκοσμημένους ἵππους, πᾶσι δὲ λαμπηροφόρους παῖδας Αἰθιοπας παρέσθησε. Τῇ δὲ τετάρτῃ τῶν ἡμερῶν ταλαντιαίους εἰς ῥόδα μισθοὺς δέδωκε, καὶ κατεστρώθη

ἐπὶ πηχυαῖα βάθῃ τὰ ἐδάφη τῶν δένδρων (ἀνδρώνων em. Cas.) ἐμπεπετασμένων δικτύων τοῖς ἑλίσιν (κάλυξι em. Cas.). » Ἰστορεῖ δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Ἀντώνιον, ἐν Ἀθήναις μετὰ ταῦτα διατρίψαντα, περίοπτον ὑπὲρ τὸ θέατρον κατασκευάσαντα σχεδῖαν, χλωρᾷ πεπυκασμένην ὕλῃ, ὥσπερ ἐπὶ τῶν Βαχικῶν ἀντρῶν γίνεται, ταύτης τύμπανα καὶ νεβρίδας καὶ παντοδᾶπ' ἄλλ' ἀθύρματα Διονυσιακὰ ἐξαρτήσαντα, μετὰ τῶν φίλων ἐξ ἑωθινοῦ κατακλινόμενον μεθύσκεσθαι, λειτουργούντων αὐτῷ τῶν ἐξ Ἰταλίας μεταπεμφθέντων ἀκροσμάτων, συνηθροισμένων ἐπὶ τὴν θέαν τῶν Πανελλήνων. « Μετέβαινε δ' ἐνίοτε, φησί, καὶ ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, ἀπὸ τῶν τεγῶν λαμπάσι δαδουχομένης πάσης τῆς Ἀθηναίων πόλεως. Καὶ ἔκτοτ' ἐκέλευεν ἑαυτὸν Διόνυσον ἀνακηρύττεσθαι κατὰ τὰς πόλεις ἀπάσας. »

Ex Socratis Rhodii scripto nescio quo fluxerit locus, ab eodem servatus Athenæo XI, p. 784, D : Βομβυλιδὸς· θηρίκειον Ῥοδιακόν, οὗ περὶ τῆς ιδέας Σωκράτης φησὶν· « Οἱ μὲν ἐκ φιλέτης πίνοντες ὅσον θέλουσι τάχιστ' ἀπαλλαγῇσονται, οἱ δὲ ἐκ βομβυλίου κατὰ μικρὸν στᾶζοντες. » Fortasse ejusdem auctoris est opus Περὶ ὀρῶν καὶ τόπων καὶ πυρὸς καὶ λίθων, cujus meminit Athenæus IX, p. 388, D. Vide fragm. 18 Socratis Argivi et Coi.

OLYMPUS.

(ΠΕΡΙ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ.)

Plutarch. Anton. c. 82, 2, de Cleopatra post mortem Antonii vitæ pertæsa : Ἐξ δὲ λύτης ἄμυ

DE BELLO CIVILI.

Socrates Rhodius, tertio libro De bello civili, Cleopatras convivium describens, ultimæ Ægypti reginæ, quæ Antonio Romanorum imperatori nupsit in Cilicia, sic ait : « Postquam Antonio obviam venit Cleopatra in Cilicia, regium ei convivium instruxit ; in quo vasa omnia aurea et gemmis distincta erant, exquisitæque arte elaborata. Erant vero etiam parietes, inquit, tapetibus purpura et auro distinctis obducti. Tum stratis tricliniis duodecim, ad cœnam Antonium, cum quibuscunque vellet, vocavit Cleopatra. Illo igitur magnificentia adspectus stupefacto, subridens regina, ista omnia se ei donare ait : et in posterum diem rursus invitavit ut cœnatum ad se veniret cum amicis et copiarum ducibus. Tum vero multo splendidius instructo convivio effecit, ut exigua viderentur priora : ac rursus hæc quoque donò ei dedit. Ducum vero unicuique et lectulum, super quo quisque cubuerat, et vasa potoria, prouti per singulos lectulos distributa fuerant, secum auferenda permisit. Et digressuris qui dignitate excellabant, lecticas cum

lecticariis bajulis ; ceteris equos argenteis phaleris ornatos ; omnibus Æthiopicos pueros, qui facies præferrent, exhibuit. Quarto vero die talenti sumptu convendas rosas curavit : et ad cubiti altitudinem strata erant pavimenta coraculorum, expansis retibus super floribus. » Narrat etiam ipsum Antonium post hæc, quum Athenis versaretur, super theatro temporarium pegma exstruxisse omnium oculis expositum, viridi fronde tectum, ut sit in Bacchicis antris, suspensis ex eo tympanis et hinnulorum pellibus aliisque multifariis Bacchicorum ludorum crepundiis : ibi cum amicis a primo mane recubantem compositasse, ministrantibus ei mimis scurrisque, quos ex Italia acciverat, confluentibus ad id spectaculum Græcis universis. « Transibat etiam, inquit, subinde in arcem, tota Atheniensium urbe facibus et tectis prælucente. Et ex eo tempore per omnes civitates *Bacchum* se prieconis voce jussit proclamari. »

(DE CLEOPATRA.)

Cleopatra quum ex luctu tanto et doloribus (nam pectus

τοσαύτης καὶ δόνης (ἀνεφλέγμηνε γὰρ αὐτῆς τὰ στέρνα τυπτομένης καὶ ῥακωτο) πυρετῶν ἐπιλαβόντων, ἡγάπησε τὴν πρόφασιν, ὡς ἀφεξομένη τροφῆς διὰ τοῦτο, καὶ παραλύσουσα τοῦ ζῆν ἀκωλύτως ἑαυτήν. Ἦν δὲ ἰατρὸς αὐτῇ συνήθης Ὀλυμπος, ᾧ φράσασα τὰληθές, ἔχρητο συμβούλῃ καὶ συνεργῷ τῆς καθαιρέσεως, ὡς αὐτὸς δὲ Ὀλυμπος εἶρηκεν, Ἱστορίαν τινὰ τῶν πραγμάτων τούτων ἐκδεδωκώς.

EMPYLUS RHODIUS.

Empylus, rhetor Græcus, M. Bruti familiaris, librum de nece Cæsaris reliquit, teste Plutarcho in Brut. c. 2. Ὁ δὲ Ἐμπυλος, οὗ καὶ αὐτὸς (δὲ Βροῦτος) ἐν τοῖς Ἐπιστολαῖς καὶ οἱ φίλοι μέμνηνται πολλάκις, ὡς συμβιούontos αὐτῷ, ῥήτωρ μὲν ἦν, καὶ καταλέλοιπε μικρὸν μὲν, οὐ φαῦλον δὲ σύγγραμμα περὶ τῆς Καίσαρος ἀναιρέσεως, δὲ Βροῦτος ἐπιγέγραπται.

De Empylo cf. Quinctilian. X, 6 : *Cicero certe Græcorum Metrodorum Scepsium et Empylum* (al. *Eriphylum*) *Rhodium, nostrorumque Hortensium tradidit, quæ cogitaverant, ad verbum in agendo retulisse.*

Qui post Empylum a Vossio De hist. Gr. p. 206 memoratur *Canusius* (Plut. Cæs. c. 22), is est *Tanusius Geminus*, Ciceronis amicus, quem græce scripsisse nullum est indicium. Cf. Voss. De hist. Lat. I, c. 12. Neque magis ad nos pertinere videtur *Q. Dellius*, Antonii amicus, qui Parthicam triumviri expeditionem scripsit. Certe græco eum sermone usum esse nullo constat testimonio. V. de eo Strabo XI, p. 523 (ubi codd. Ἀδελφίος); Plutarch. Anton. c. 59; Dion. 49, 39 et 50, 13 et 23; Zonaras X, 29; Vellej. II, 84; Josephus Antiq. Jud. XV, 2, 6; M. Seneca Suas. I, 6; L. Seneca De clem. I, 10; interpr. ad Horat. Od. II, 3.

ob ictus intumuerat et exulcerabatur) in febrim incidisset, gressa est eo se prætextu cibo abstinendi et vita se nemine obstante privandi facultatem nactam. Olympo medico fa-

miliari suo re indicata, eum consultorem et adiutorem in consumendo corpore suo habuit, ut ipse Olympus edita harum rerum historia testatur.

LIBER SEPTIMUS.

AB AUGUSTO USQUE AD TRAJANUM.

27 a. C.—98 p. C.

CÆCILIUS CALACTINUS.
LYSIMACHUS ALEXANDRINUS.
NICOLAUS DAMASCENUS.
JUBA MAURITANUS.
ATHENODORUS TARSENSIS.
DIONYSIUS PERGAMENUS.
DIODORUS GADARENUS.
THEODORUS GADARENUS.
STRABO AMASENSIS.
CHÆREMON STOICUS.

SELEUCUS ALEXANDRINUS.
THRASYLLUS MENDESIUS.
POTAMO MYTILENÆUS.
APION OASITA.
PAMPHILA EPIDAURIA.
CLAUDIUS CÆSAR.
POLYÆNUS SARDIANUS.
JUSTUS TIBERIENSIS.
HERMOGENES TARSENSIS.
THALLUS. MEMNON.

CÆCILIUS CALACTINUS.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΟΥΛΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ.

1.

Athenæus VI, p. 272, F : Οὗτος δ' ἦν ὁ καιρὸς, ὅτε καὶ ἐν Σικελίᾳ ἡ δευτέρα τῶν δούλων ἐπανάστασις ἐγένετο (102-99 a. C.). πολλὰ δὲ αὐταὶ ἐγένοντο, καὶ ἀπώλοντο οἰκετῶν ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν μυριάδας. Σύγγραμμά τε ἐκδέδωκε περὶ τῶν δουλικῶν πολέμων Καίκιλιος ὁ ῥήτωρ ὁ ἀπὸ Καλῆς ἀκτῆς.

ΠΕΡΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

2.

Idem XI, p. 466, A : Καίκιλιος δ' ὁ ῥήτωρ, ὁ ἀπὸ Καλῆς ἀκτῆς, ἐν τῷ Περὶ Ἱστορίας Ἀγαθοκλέα φησὶ τὸν τύραννον, ἐκπώματα χρυσᾶ ἐπιδεικνύντα, τοῖς ἐταίροις φάσκειν, ἐξ ὧν ἑκεράμευσε κατεσκευακέναι ταῦτα.

De Ag. figlinam olim artem exercente v. Polyb. XII, 15, 6; XV, 35, 2. Diodor. XIX, 2, et XX, 63, 4 : 'Ο δ' οὖν Ἀγαθοκλῆς παρὰ τὸν πότον λαβὼν ῥυτὸν μέγαν χρυσοῦν, εἶπεν ὡς οὐ πρότερον ἀπέστη τῆς κεραμευτικῆς τέχνης, ἕως τοιαῦτα ἐκπωμάτων πλάσματα φιλοτεχνῶν ἑκεραμεύσατο.

Apud Strabonem V, p. 230, ubi vulgo legebatur : Καὶ ὁ Κεκίλιος ὁ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεὺς (ὁ τῶν Ῥωμαίων συγγρ. conj. Toup. ad Longin. I, 1, de nostro Cæcilio cogitans), τοῦτο τίθεται σημεῖον τοῦ Ἑλληνικὸν εἶναι κτίσμα τὴν Ῥώμην τὸ παρ' αὐτῇ τὴν πατριὸν θυσίαν Ἑλληνικὴν εἶναι τῷ Ἡρακλεῖ, Cramerius recte reposuit ὅ γε Κόλιος (Κύλιος codd.).

Reliqua scripta Cæcili Calactini rhetorica sunt, quorum partem recenset Suidas, qui ita habet :

Κεκίλιος, Σικελιώτης, Καλαντιανός· Κάλαντις (deb. Καλακτίνος· Καλάκτη) δὲ πόλις Σικελίας· ῥήτωρ, σοφιστεύσας ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος [καὶ ἕως Ἀδριανοῦ], καὶ ἀπὸ δούλων, ὡς τινες ἱστορήκασιν, καὶ πρότερον μὲν καλούμενος Ἀρχάγαθος, τὴν δὲ δόξαν Ἰουδαῖος. Βιβλία δὲ αὐτοῦ πολλὰ.

Κατὰ Φρυγῶν, δύο [Ἔστι δὲ κατὰ στοιχείων. Recte hæc om. Eudocia].

Ἀπόδειξις τοῦ εἰρῆσθαι πᾶσαν λέξιν καλλιρρημοσύ-

νης. Ἔστι δὲ ἐκλογὴ λέξεων κατὰ στοιχείον (Ἀποδείξεις τοῦ εἰρῆσθαι πᾶσαν λ. καλλ., ἔστι δὲ κατὰ στοιχείον Eudocia; Ἀπόδειξις καλορρημοσύνης τοῦ εἰρ. πᾶσαν λέξιν. Ἔστι δὲ ἐκλογὴ κτλ., *Demonstratio, elegantiam dicendi publicis vocibus, non innovatis contineri*, Hermannus; Ἐκλογὴ λέξεων ἔστι δὲ ἀπόδειξις τοῦ ** πᾶσαν λέξιν καλλιρρημοσύνης, κατὰ στοιχείον Bernhardyus.)

Σύγκρισις Δημοσθένους καὶ Κικέρωνος.

Τίτι διαφέρει ὁ Ἀττικὸς ζῆλος τοῦ Ἀσιανοῦ.

Περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν δέκα ῥητόρων.

Σύγκρισις Δημοσθένους καὶ Αἰσχίνου.

Περὶ Δημοσθένους, ποῖοι αὐτοῦ γνήσιοι λόγοι καὶ ποῖοι νόθοι.

Περὶ τῶν καθ' ἱστορίαν ἢ παρ' ἱστορίαν εἰρημένων τοῖς ῥήτορσι καὶ ἄλλα πλείστα.

[Πῶς δὲ Ἰουδαῖος ταῦτα θαυμάζω.] [Ἰουδαῖος σοφὸς τὰ Ἑλληνικά.]

Κεκίλιος] Sic codices optimi, eodemque modo etiam apud reliquos scriptores, quibus Cæcilius mentio fit, nomen Romanum in codd. longe plurimis exarari solet. De Καλῇ ἀκτῇ, Siciliæ regione, deque urbe cognomine, quam Ducetius ibi condiderat, vide Herodotum VI, 22, et Diodorum XII, 8. Gentile Καλακτίνος quod apud Suidam, monentibus viris doctis, pro corrupto Καλλαντιανός (Καλατιανός codd. quidam) reposuimus, nunc legitur apud Diodorum XII, 29, 1 (libri pro Καλλακτίωνων perperam præbent Καλλατίνων), et apud Cicron, in Verr. III, 43 (ubi libri item *Calatinis*), et in nummo ap. Eckhel. D. N. vol. I, p. 199. Apud Phæbammomonem Περὶ σχημ. (in Rhett. Gr. tom. VIII, p. 494 Walz.) laudatur Κέκιλιος ὁ Κάλανδῆτης, quod corrigendum in Καλακτῆτης, quam gentilis formam inter alias, quas analogia admittit, apponit Stephanus Byz. v. Καλὴ ἀκτὴ. — A parentibus appellatus est Archagathus, quod nomen etiam Agathoclis Siculi filio et nepoti fuisse constat (Diodor. XX, 57; XXI, 3. 16). Itaque scriptorem nostrum appellare licet Cæcilium Archagathum, sicuti Cæcilium Bionem laudat Plinius H. N. XXVIII,

DE SERVORUM BELLIS.

1.

Hoc tempore secunda erat in Sicilia servorum seditio; sæpius enim rebellarunt, perieruntque servorum supra centum millia. Librum de his servorum bellis conscripsit Cæcilius rhetor a Calacte urbe oriundus

DE HISTORIA.

2

Cæcilius rhetor Callactinus in libro De historia Agathoclem regem scribit pocula aurea ostendentem sodalibus dicere solitum, ex iis quæ olim fictilia finxisset, se hæc fabricasse.

57. Nonnulli (Hermippus Berytius ἐν τῷ Περὶ τῶν διαπρεφάντων ἐν παιδείᾳ δούλων?) e servis natum esse tradiderunt. Quod si verum est, majores ejus e Syria oriundi fuerint. Magnus hinc venit in Siciliam servorum numerus, adeo ut rebellantes sub Euno duce Syrorum nomen assumpserint. Cæcilii vero patrem e Syria Judæum fuisse arguunt Suidiana illa: Τὴν δόξαν Ἰουδαῖος. Addubitavit hoc ipse Suidas vel potius is qui verbis Suidæ appinxit glossam illam: Πῶς δὲ Ἰουδαῖος ταῦτα θαυμάζω. Itemque Vossius (H. Gr. p. 223) et Toupius (ad. Longin. I, assentiente Bernhadyo ad Suid.), qui cum rhetore nostro confundi suspicantur Q. Cæcilium Nigrum, Verris in Sicilia quæstorem, de quo Cicero notum illud: Quid Judæo cum Ferre (cf. Plutarch. Cicero c. 7). Contra Krügerus (Leb. des Thucyd. p. 34 not. 1) idoneam huic sententiæ causam subesse negat. Mihi quoque quæ de Judæo Cæcilio traduntur, ex eodem fonte fluxisse videntur ex quo servile genus ejusdem memoratur. Et si hoc concesseris, nihil adeo est, cur alterum recusemus. — Quando natus Cæcilius sit, exputare non licet. Fortasse puerulus a Cæcilio Metello, qui prætor Siciliae fuit anno 68 a. C., in Italiam transductus, ibique a posteris Metelli deinde manumissus est. Floruit una cum Dionysio Halicarnassense, familiari suo (ἐμοὶ καὶ τῷ φιλάτῳ Καικίλῳ, Dionys. Ep. ad Cn. Pomp. c. 3, p. 77 i R.), quo paullo grandior natu fuerit, sub Augusto (circa 28 - 1 a. C.). Quod apud Suidam legitur, ἕως Ἀδριανοῦ, errori deberi in aprico est sæpiusque monuerunt viri docti. Toupio l. l. Suidas duos Cæcilios, unum sub Augusto, alterum sub Hadriano viventem confudisse videtur. Bernhadyus, « In memoria Hadriani, inquit, cujus temporibus Cæcilium nullum videas adscribi, hæremus, istamque narrationem non magis integram quam emendatam esse suspicamur. Nimirum etiam continua Κατὰ Φρυγῶν, cujusmodi locus ab argumento rhetorico fuit sejunctissimus, labem apparet traxisse. » Mihi recte Toupius conjecisse videtur. Etenim, ni fallor, Suidas vel auctor ejus cum nostro Cæcilio confudit Sextum Cæcilium (*), cujus de duodecim tabulis

cum Favorino philosopho disputationem affert A. Gellius XX, 1: Sextus Cæcilius in disciplina juris atque legibus populi Romani noscendis interpretandisque, scientia, usu auctoritateque illustri fuit. Ad eum forte in area Palatina, quum salutationem Cæsaris (sc. Hadriani) opperiremur, philosophus Favorinus accessit, etc. Ceterum iste de temporibus Cæcilii Siculi error etiam alium proceas errorum mihi videtur. Nimirum sub voce Τιμαγένης dicit Timagenem Romæ σοφιστῆυσαι sub Pompeio, καὶ μετ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ Καίσαρος τοῦ Αὐγούστου καὶ μετέπειτα ἅμα Κεκίλῳ. Igitur hic quoque Cæcilium habemus post Augustum florentem; sed ne putemus hunc esse alterum quendam a Nostro diversum, impediunt quæ de Timagenis temporibus comperta habemus. Is enim quum anno 55 a. C. captivus Romam venit, nonagenarius fere esse debuit, quo tempore Augustus obiit, neque post Augustum floruisse potest cum Cæcilio, cujus sub Augusto et antea æmulus erat. Igitur utroque loco idem subesse error videtur, adeo ut in dubium vocaverim Reinesii emendationem, qui altero loco scribi jussit: Ἐπὶ τοῦ Καίσαρος Γαίου Ἰουλίου καὶ μετέπειτα Αὐγούστου. Vacat his impedimentis tertius Suidæ locus, ubi sic: Ἐρμαγόρας Τήμνου τῆς Αἰολίδου, ὁ ἐπικληθεὶς Καρίων, ῥήτωρ... Ἐπαίδευσεν δ' αὐτὸς μετὰ Κεκίλιου ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Καίσαρος Αὐγούστου καὶ τελευταῖα πόρρω τῆς ἡλικίας.

Quod scripta attinet a Suida recensita, libros duos Κατὰ Φρυγῶν ad Calactinum nostrum pertinere dubitat Bernhadyus, quoniam ab argumento rhetorico sint sejunctissimi. Quamquam de argumento eorum omnino nihil liquet. Fieri potuit ut scriptum opus esset contra Asianos rhetores.

Secundum opus, Ἀπόδειξις κτλ., recensetur in indice auctorum ex quibus Suidianum lexicon conflatum sit: Κεκίλιος Σικελιώτης, Ἐκλογὴν λείων κατὰ στοιχείον.

Σύγκρισις Δημοσθένους καὶ Κικέρωνος.

scripsisse dicitur apud Eudociam: Κεκίλιος, Ἀργεῖος, ἑποποιός, Ἀλιευτικὰ γεγραμῶς· καὶ Περιήγησιν Ἑλλάδος καὶ ἄλλα. Verba Κεκίλιος... γεγραμῶς eadem habet Suidas, qui deinde reliquos Ἀλιευτικῶν poetas subjungit, quos recenset Athenæus I, p. 13, B, ubi codd. Καίλιος; quod Casaubonus, collato Suida, mutavit in Καικίλιος. — Cæcilium Pythagoreum memoratur apud Joh. Lydum De mens. p. 56 ed. Roether: Φησὶν ὁ Πυθαγόρειος Κεκίλιος· ἡ τριάς πρώτη συνέστησεν ἀρχήν, μεσότητά καὶ τελευτήν. Ubi Ὁκαλλον reponi jubet Roether. Recte fortassis; quamquam Κεκίλιον exhibent etiam Cramerii Anecd. Paris. tom. 1, p. 317, 29: Ὡς φησι Κεκίλιος ὁ Πυθαγόρειος ῥήμασι τοῦτοις· « Ἡ γὰρ τριάς πρώτη συνέστησιν κτλ. » — Alius Cæcilius quidam qui Hadriani temporibus assignari potest, nescio an lateat apud Suidam v. Ἀλέξανδρος Αἰγῆος, ubi Alexander hic peripateticus, Neronis præceptor, filium habuisse dicitur, Καίλιον (Καίλιον cod. A) ὄνομα. Quod fortasse fuit Καικίλιον.

(*) Alter Cæcilius est Epirota, Siculi nostri æqualis. Suetonius De illustr. gramm. c. 16: Q. Cæcilius Epirota Tusculi natus, libertus Attici Satrui equitis Romani, ad quem sunt Ciceronis epistolæ, quum filiam patroni nuplam M. Agrippæ doceret, suspectus in ea et ab hoc remotus ad Cornelium Gallum se contulit, vixitque una familiarissime; quod ipsi Gallo inter gravissima crimina ab Augusto obijcitur. Post deinde damnationem mortemque Galli scholam aperuit; sed ita ut paucis et tantum adolescentibus præciperet, prætextato nemini, nisi si cujus parenti hoc officium negare non posset. — Cæcilius Argivus, poeta, Halieutica [et Periegesin Græciæ]

Plutarch. Demosth. c. 3, 1, postquam dixerat non satis se callere linguam latinam, ut audeat Orationes Demosthenis et Ciceronis inter se contendere καὶ ἀποφαίνεσθαι πότερος ἡδίων ἢ δεινότερος εἰπεῖν, addit : Κάκῃ γάρ, ὡς φησιν δ' Ἴων, δελφῖνος ἐν χέρσῳ βίᾳ, ἣν δὲ περιττὸς ἐν ἀπασὶ Κεκίλιος ἀγνοήσας ἐνεανιεύσατο σύγκρισιν τοῦ Δημοσθένους καὶ Κικέρωνος ἐξενεγκεῖν. Ἀλλὰ γὰρ ἴσως, εἰ παντὸς ᾗν τὸ Γνωθὶ σεαυτὸν ἔχειν πρόχειρον, οὐκ ἂν ἐδόκει πρόσταγμα θεῖον εἶναι. Ex Cæcilio fortasse ductam esse Ciceronis et Demosthenis comparisonem quæ legitur apud Longinum Π. ὕψους c. 12, 4, censet Toupus.

Σύγκρισις Δημοσθένους καὶ Αἰσχίνου. Nupiam citatur.

Περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν δέκα ῥητόρων. Contra hunc librum scripsit Lysimachides, teste Ammonio v. Θεωρῶς (v. Lysimachi fragm.). De indole *Antiphontæ orationis* locus peramplius exstat in Photii Bibl. cod. 259, p. 485 sq. Bekk. Præterea de Antiphonte Cæcilius laudatur apud Plutarch. Vit. X Or. p. 832, E : Κεκίλιος δ' ἐν τῷ περὶ αὐτοῦ συντάγματι Θουκυδίδου τοῦ συγγραφέως καθηγητὴν τέχμαίρεται γεγονέναι ἐξ ὧν ἐπαινεῖται παρ' αὐτῷ δ' Ἀντιφῶν (v. Thucyd. VIII, 68). Vocem καθηγητὴν dederunt Wytenbach. et Grauert. Mus. Rhen. I, p. 182, pro vulgata μαθητὴν, quam exhibet etiam Photius cod. 259, p. 486, 6. In tribus Plut. codd. est : διδάσκαλον. — Idem p. 833, C : Φέρονται δὲ τοῦ ῥήτορος (Ἀντιφῶντος) λόγοι ξ', ὧν κατεψευσμένους φησὶ Κεκίλιος εἶναι τοὺς κε'. — Idem p. 833, E : Ψήφισμα ἐπὶ Θεοπόμπου ἀρχοντος, ἐφ' οὗ οἱ τριάκοντα κατελύθησαν, καὶ δ' ἔδοξεν Ἀντιφῶντα κριθῆναι, δὲ Κεκίλιος παρατίθεται : « Ἐδοξε τῇ βουλῇ κτλ. » — De *Lysia* hæc habet Longinus Περὶ ὕψ. XXXII, 8 : Ὁ Κεκίλιος ἐν τοῖς ὑπὲρ Λυσίου συγγράμμασιν ἀπεθάρρῃσε τῷ παντὶ Λυσίαν ἀμείνω Πλάτωνος ἀποφύνασθαι, δυσὶ πάθεσι χρησάμενος ἀκρίτοις· φιλῶν γὰρ τὸν Λυσίαν, ὡς οὐδ' αὐτὸς αὐτόν, ὅμως μᾶλλον μισεῖ τῷ παντὶ Πλάτωνα ἢ Λυσίαν φιλεῖ. — Photius cod. 262, p. 489, b, 13 : Καίκελιος δὲ ἀμαρτάνει εὐρετικὸν μὲν τὸν ἄνδρα (Λυσίαν), εἰπερ ἄλλον τινὰ, συνομολογῶν, οἰκονομεῖσαι δὲ τὰ εὐρεθέντα οὐχ οὕτως ἱκανόν. Cum Cæcilio facit Dionys. De Lys. § 15. — Plutarch. X Or. p. 836, A : Φέρονται αὐτοῦ (τοῦ Λυσίου) λόγοι κκε'. Τούτων γνησίους φασὶν οἱ περὶ Διονύσιον καὶ Κεκίλιον εἶναι σλγ', ἐν οἷς δὲ μόνον ἡττῆσθαι λέγεται. — De *Isocrate*, Plutarch. X Or. p. 838, D : Φέρονται δ' αὐτοῦ (Ἰσοκράτους) λόγοι ξ', ὧν εἰσι γνήσιοι κατὰ μὲν Διονύσιον κε', κατὰ δὲ Κεκίλιον κη', οἱ δ' ἄλλοι κατεψευσμένοι. Eadem Photius cod. 260, p. 486, 6. — De *Æschine* : Plutarch. X Or. p. 840, A : Ἀκροατὴς δὲ γενόμενος, ὡς μὲν τινες λέγουσιν, Ἰσοκράτους καὶ Πλάτωνος, ὡς δὲ Κεκίλιος, Λεωδάμαντος. — Photius cod. 61,

p. 20 a. 10 : Φέρεται δὲ αὐτοῦ (Αἰσχίνου) καὶ ἄλλος λόγος, δὲ Δηλιακὸς νόμος· οὐκ ἐγκρίνει δὲ αὐτὸν δὲ Καίκελιος (Κικίλλος A. Κικίλιος v.g.), ἀλλ' Αἰσχίνην ἄλλον σύγχρονον τοῦδε Ἀθηναῖον τὸν πατέρα εἶναι τοῦ λόγου φησὶν. — De *Demosthene*. Dionys. Halic. Ep. ad Cn. Pomp. c. 3, p. 777, R : Ἡρόδοτος ἀκριβοὶ μᾶλλον ἢ Θουκυδίδης· δημοσιδὴς γὰρ οὗτος ἐν πᾶσι, κἀν ταῖς δημηγορίαις μᾶλλον ἢ ταῖς διηγήσεσιν. Ἐμοὶ μέντοι καὶ τῷ φιλτάτῳ Καίκελῳ δοκεῖ τὰ ἐνθυμήματα αὐτοῦ μάλιστα γε καὶ ζηλῶσαι Δημοσθένους.

Præterea de *Demetrii Phalerei* eloquentia Cæcilius iudicium legitur in schol. ad *Æschin.* De fals. legat. init. (Vide locum in Idomeni Lampsaceni fr. 15, tom. II, p. 493.)

Περὶ ῥητορικῆς. Quintilian. III, 1 : *Theophrastus quoque Aristotelis discipulus de rhetorice diligenter scripsit; atque hinc vel studiosius philosophi quam rhetores, præcipueque Stoicorum ac Peripateticorum principes. Fecit deinde velut propriam Hermagoras viam, quam plurimi sunt secuti; cui maxime par atque æmulus videtur Athenæus fuisse. Multa post Apollonius Molon, multa Areus, multa Cæcilius et Halicarnassensis Dionysius.* — Schol. in Hermogen. Στάσεις (Rh. Gr. tom. IV, p. 59 Walz.) : Ἐπειδὴ δὲ τὸ τῆς διαιρίσεως ὄνομα πολλαῖς ῥητορικαῖς ἀρμόττει τέχναις ταῖς περὶ τῶν εἰδῶν τῆς ῥητορικῆς διαλαμβάνουσας καὶ ταῖς περὶ τῶν μερῶν τοῦ πολιτικοῦ λόγου, καὶ ταῖς περὶ τῶν μεθεόδων, αἱ γυμνάσουσιν ἡμᾶς εἰς τὰ μέρη τοῦ πολιτικοῦ λόγου, οἷας δὲ γεγράφασιν Ἀριστοτέλης καὶ Ἀψίνης καὶ Κεκίλιος καὶ μυρίοι ἕτεροι διδασκαλικάς πάνυ, διαστέλλει τὴν ὁμωνυμίαν κτλ.

Περὶ σχημάτων. Quintil. IX, 3 : *Hæc omnia (de figuris) copiosius sunt exsecuti, qui non ut partem operis transcurrerunt, sed proprie libros huic operi dedicarunt, sicut Cæcilius.* Sæpius de singulis figuris, ut de ὑπερβάτῳ, μεταβολῇ, πλεονασμῷ, περιφράσει, Cæcilius laudatur ibid. § 38, 46, 97 etc. Porro in Alexandri, Phœbæammonis et Tiberii libris Περὶ σχημάτων ap. Walz. Rhett. Gr. tom. VIII, p. 462, 494, 554, 571, 573, 576. —

Περὶ ὕψους. Longinus Π. ὕψ. init : Τὸ μὲν τοῦ Καίκελῳ συγγραμμάτων 8 Περὶ ὕψους συνετάξατο, ἀνασκοπούμενοις ἡμῖν, ὡς οἶσθα, κοινῇ... ταπεινότερον ἐφάνη τῆς ὅλης ὑποθέσεως, καὶ ἥκιστα τῶν καιρίων ἐφαπτόμενον, οὐ πολλὴν τε ὠφέλειαν... περιποιῶν τοῖς ἐντυχάνουσιν. Idem opus deinde laudatur c. 4, 2. 8, 1. 31, 1. 32, 1.

E *lexico Rhetorico* petita fuerint quæ e Cæcilio affert Harpocration v. Ἐξούλης : Ὅτι δὲ ἐπὶ παντὸς τοῦ ἐκ τῶν ἰδίων ἐκβαλλομένου τάττεται τούνομα, καὶ οὐχ, ὡς οἶεται Κεκίλιος, μόνων τῶν ἐκ καταδίκης ὀρειδόντων, καὶ Φρύνιχος ἐν Ποαστρίαις δῆλον

ποιῆ. Lex. Rhet. ad calc. Photii p. 676, 24 :
 Προβολή μὲν φανεροῦ τινος [ἀδικήματος, φάσις
 δὲ] λανθάνοντος μήνυσις. Κεκίλιος (Κεκήλιος cod.)
 δὲ [φάσιν] φησὶν εἶναι, ἣν κατὰ τῶν [τὰ] δημόσια μέ-
 ταλλα ὑπορυπτόντων ἀποφέρουσι, καὶ καθόλου [κατὰ]
 τῶν τὰ κοινὰ κλεπτόντων. Locum in cod. corruptum
 dedi ex recensione Meieri. Inclusa sunt supple-
 menta. Initio codex habet προβολή· φανεροῦ μὲν
 τινος, λανθάνοντος δὲ μήνυσις. — Idem p. 667,
 12, quid sit εἰσαγγελία. Vide locum in Crateri

fr. 5, tom. II, p. 619. Pro Κεκίλιου vel Κακι-
 λίου codex præbet Κικίνου. — Denique in schol.
 Plautino codicis Vaticani, quod edidit Ritschl. in
Alexandrin. Biblioth. p. 3 sq., *Cæcius in commento*
comædiarum Aristophanis, Cramero (qui græca
 ejus scholii edidit, in quibus Cæcii istius mentio
 omittitur) in *Anecd. Paris.* I, p. 13 *Cæcilius* no-
 ster esse videtur. Quam conjecturam palæographicæ
 rationes commendant; reliqua vero refragantur ei.
 Tzetzen dici statuit Dindorfius.

LYSIMACHUS ALEXANDRINUS.

Lysimachus (*), Νόστων auctor, *Alexandrinus* vocatur ap. schol. Rh. I, 558 (fr. 11). Tzetzes ad Hesiod. p. 30 (fr. 26) laudat Lysimachum Cyrenæum ἐν α' Περί ποιητῶν. Igitur Cyrenis natum vixisse Alexandriae putaveris. At magnopere veremur, ne Lysimachum Tzetzes confundat cum *Lysania Cyrenæo*, quem De poetis scripsisse constat. Vixit Lysimachus post Mnaseam Patrensem (v. fr. 16) et ante Apionem (fr. 2). E fragm. 3 conjicias Lysimachum scripsisse post Apollonium Molonem, magistrum Ciceronis. Porro si recte conjicimus Lysimachum non diversum esse a Lysimachide, cujus opus Περί τῶν Ἀθήνησι μηνῶν καὶ ἐορτῶν laudat Harpocration (fr. 21 sqq.), et cujus librum πρὸς Καίκλιον Περί τῶν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ῥητόρων Ammonius (fr. 25) commemorat : ratione satis probabili supparem fuisse Cæcili et Dionysii Halicarnassensis Lysimachum dixeris. Opera laudantur hæc :

1. Αἰγυπτιακά.
2. Θεβαϊκά vel Θεβαϊκά παράδοξα.
3. Νόστοι.
4. [Περὶ τῶν Ἀθήνησι μηνῶν καὶ ἐορτῶν.]
5. [Περὶ τῶν παρ' Ἀττικοῖς ῥητόρων.]
6. [Περὶ ποιητῶν.]
7. Περὶ Ἐφέρου κλοπῆς βιβλίου β'.

Fragmenta longe plurima ad Thebaica et Nostos pertinent. Ex quibus apparet maximam operam in eo posuisse auctorem, ut antiquiorum scriptorum

(*) De Lysimacho qui Περί Ἀττῶν παιδείας scripsit, vide Introd. in Fragm. Neanthis Cyziceni. *Lysimachum Coum*, Hippocraticum (Erotian. p. 10; schol. Nicandri Alex. p. 376 Schn.), sicuti reliquos ejus nominis viros h. l. enumerare longum est. Lysimachum quendam qui De agricultura scripsit laudant Varro R. R. I, 1, Plinius in Ind. auct. ad lib. VIII, IX, X, XIV, XVII, XVIII, XXVIII et XXV, 7. Hunc vocasse eundem cum Alexandrino nostro esse opinatur. — Quod tom. II, p. 370 not. suspicatus sum Lycum, operis Περί Θεῶν auctorem, qui ap. Tzetz. ad Lyc. 526 laudatur, eundem esse cum Lysimacho, id falsum est. Vide addenda ad Lycum Rheginum.

DE REBUS ÆGYPTIORUM.

1.

His addam Lysimachum, idem quidem habentem cum prædictis mendacii argumentum, illorum vero incredulitatem figmentorum enormitate superantem. Unde constat eum ex magno in nos odio sua confinxisse. Dicit enim sub Bocchori rege Ægyptiorum populum Judæorum, quod essent lepra, scabie et aliis quibusdam morbis infecti, ad templa confugisse et victum mendicasse. Multis autem hominibus morbo correptis, sterilitatem in Ægypto accidisse. Bocchorim vero, Ægyptiorum regem, ad Am-

narrationes congereret, de singulis quibusque inter se contenderet, mirumque earum dissensum eo modo declararet. Num ulterius progressus sit, ac judicii acumen cum colligendi industria junxerit, nescio.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ.

Lysimachum inter eos qui de rebus Ægyptiorum scripserint recenset Cosmas Topogr. Christ. XII, p. 241.

1.

Josephus C. Apionem I, 34 : Ἐπιτάξω δὲ τοῖς (Manethoni et Chæremoni) Λυσίμαχον, εὐτ-φότα μὲν τὴν αὐτὴν τοῖς προειρημένοις ὑπόθεσιν τοῦ ψεύσματος, ὑπερπεπαιχότα δὲ τὴν ἐκείνων ἀπιθανότητα τοῖς πλάσμασι. Δι' ὃ καὶ ὁ λόγος ἐστὶ συντεθεικὸς κατὰ πολλὴν ἀπέχθειαν. Λέγει γὰρ ἐπὶ Βοχχόρεως τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως τὸν λαὸν τῶν Ἰουδαίων λεπρούς ὄντας καὶ ψωρούς, καὶ ἄλλα νοσήματά τινα ἔχοντας, εἰς τὰ ἱερὰ καταφεύγοντας μεταίτεῖν τροφήν. Παμπόλλων δὲ ἀνθρώπων νοσήλια περιπεσόντων, ἀκαρπία ἐν τῇ Αἰγύπτῳ γενέσθαι. Βόχχοριν δὲ, τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα, εἰς Ἀμμωνος πέμψαι περὶ τῆς ἀκαρπίας τοῦς μαντευσομένους· τὸν θεὸν δὲ εἰπεῖν τὰ ἱερὰ καθάραι ἀπ' ἀνθρώπων ἀνάγων καὶ δυσσεβῶν, ἐκβαλόντα αὐτοὺς ἐκ τῶν ἱερῶν εἰς τόπους ἐρήμους, τοὺς δὲ ψωρούς καὶ λεπρούς βυθίσαι, ὥς τοῦ ἡλίου ἀγανακτοῦντος ἐπὶ τῇ τούτων ζωῇ, καὶ τὰ ἱερὰ ἀγνίσαι, καὶ οὕτω τὴν γῆν καρποφορήσειν. Τὸν δὲ Βόχχοριν τοὺς χρησμούς λαβόντα τοὺς τε ἱερεῖς καὶ ἐπιθωμίτας προσκαλεσάμενον καλεῦσαι ἐπιλογὴν ποιησαμένους τῶν ἀκαθάρτων τοῖς στρατιώταις τούτους παραδοῦναι κατὰ ξειν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐρήμον, τοὺς δὲ λεπρούς εἰς μολιβδίνους χάρτας ἐνέψαντας, ἵνα καθῶσιν εἰς τὸ πέλαγος. Βυθισθέντων δὲ τῶν λεπρῶν καὶ ψωρῶν, τοὺς ἄλλους συναθροισθέντας εἰς τόπους ἐκτεθῆναι ἐπ' ἀπωλείᾳ· συναχθέντας δὲ βουλευσασθαι περὶ αὐτῶν, νυκτὸς δ' ἐπιγενομένης πῦρ καὶ

monem scitatum oracula de sterilitate misisse : responsumque a deo, repurganda esse templa ab hominibus impuris et impiis, ejiciendo eos e templis in loca deserta; ceterum scabiosos ac leprosos mergendos, tanquam sole ut isti viverent ægre ferente; et templa expianda, atque ita fore ut terra fructum ferat. Bocchorim autem, accepto oraculo, accersitisque sacerdotibus et sacrificiis, jussisse ut impuri collecti militibus traderentur deportandi in desertum; utque leprosi plumbeis laminis involuti in pelagus dejicerentur. Submersis autem leprosis ac impetiginosis, reliquos congregatos in loca deserta expositos esse ut perirent : eos autem habito concilio de se ipsis consultasse et nocte super-

λύγους καύσαντας φυλάττειν ἑαυτούς, τὴν τ' ἐπιούσαν
νύκτα νηστεύσαντας ἱλάσκειν τοὺς θεοὺς, περὶ τοῦ
σῶσαι αὐτούς. Τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Μωϋσὴν τινα συμ-
βουλευσάμενον αὐτοῖς παραβαλλομένους μίαν ὁδὸν τέμνειν,
ἀχρις ἂν ἔλθωσιν εἰς τόπους οἰκουμένους, παρακελεύ-
σασθαι τε αὐτοῖς μὴτε ἀνθρώπων τινὲ εὐνοήσῃν μὴτε
ἄριστα συμβουλευέσῃν, ἀλλὰ τὰ χεῖρονα, θεῶν τε ναοὺς
καὶ βωμοὺς, οἷς ἂν περιτύχωσιν, ἀνατρέπειν. Συναι-
νεσάντων δὲ τῶν ἄλλων, τὰ δοθέντα ποιοῦντας διὰ τῆς
ἐρήμου πορεύεσθαι, ἱκανῶς δὲ ὀκλήθέντας ἔλθειν εἰς τὴν
οἰκουμένην χώραν, καὶ τοὺς τε ἀνθρώπους ὑβρίζοντας
καὶ τὰ ἱερὰ συλῶντας καὶ ἐμπρησάντας ἔλθειν εἰς τὴν
νῦν Ἰουδαίαν προσαγορευομένην, κτίσαντας δὲ πόλιν
ἐνταῦθα κατοικεῖν. Τὸ δὲ ἄστυ τοῦτο Ἰερόσυλα ἀπὸ
τῆς ἐκείνων διαθέσεως ὠνομάσθαι· ὕστερον δ' αὐτοὺς
ἐπικρατήσαντας χρόνῳ διαλλάξαι τὴν ὀνομασίαν πρὸς
τὸ μὴ οἰνεῖσθαι, καὶ τὴν τε πόλιν Ἰεροσόλυμα, καὶ
αὐτοὺς Ἰεροσολύμους προσαγορεύεσθαι.

Hæc in sequentibus Josephus refellit. — Cum initio
hujus fragmenti cf. Joseph. C. Ap. II, c. 2 : Λυσί-
μαχος δὲ κατὰ Βόκχοριν τὸν βασιλέα, τοῦτέστι πρὸ ἐτῶν
χιλίων ἑπτακοσίων (sc. ἀπαλλαγῆναι φησι τοὺς Ἰου-
δαίους ἐξ Αἰγύπτου). Μόλων δὲ καὶ ἄλλοι τινὲς ὡς αὐτοῖς
ἔδοξεν. In his num recte sese habeat istud πρὸ ἐτῶν
χιλίων ἑπτακοσίων addubitavit Bœckhius *Manetho*
p. 325. Nam Bocchoris est rex dynastiae XXIV, qui
secundum Manethonem Africanum regnavit an. 725-
720, secundum Eusebium in Canone an. 778-735.
Quare Bœckhius scribi jubet πρὸ ἐτῶν ἑπτακοσίων,
eisque haud dubie inde a Lysimachi ætate exputan-
dos esse censet. Idque eo verisimilius esse putaveris,
quod Apion, quem Lysimachum ante oculos ha-
buisset ex ipso Josepho discimus, Judæorum exitum
assignat Olympiadis septimæ anno primo (752 a.
C.). Ceterum Josephus l. 1. Apionis calculos cum
Lysimachi computo non tam componit, quam opo-
nit iis. Quare nescio an ita potius statuendum sit.
Diodorus memorat Bocchorim regem peranti-
quum, qui successor erat Mycerini; sub hoc Boc-

chori Judæos exiisse Ægypto Lysimachus annis
1700 ante suam ætatem memoraverit, haud ita mul-
tum a Manethone aliisque discedens. Jam vero
Apion helluo hunc Bocchorim dixerit esse eum,
qui circa primam Olympiadem regnare coepit,
ideoque ad hæc tempora nescio num ineptius an
malignius exitum Judæorum retulit. Cf. Tacitus
Hist. V, 3 : *Plurimi auctores consentiant, orta per
Ægyptum tabe quæ corpora fœdaret, regem Boc-
chorim, adito Hammonis oraculo remedium peten-
tem, purgare regnum et id genus hominum ut
invisum deis alias in terras avehere jussum. Sic
conquisitum collectumque vulgus, postquam vastis
locis relictum sit, ceteris per lacrimas torpentibus,
Moysen unum exulum monuisse, ne quam deorum
hominumve opum exspectarent, sed sibi ut duci
cælesti crederent, primo cujus auxilio præsentis
miserias pepulissent, etc.* Quæ aperte ex Lysimacho,
Chæremone, Apione similibusve auctoribus pe-
tita sunt.

Cum initio hujus fragmenti cf. etiam Bekk.
Anecd. p. 380, 30 : Ἀλφά. . Καὶ Μωυσῆς ὁ νομο-
θέτης ὑπὸ Ἰουδαίων διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν ἀλφους ἐν τῷ
σώματι οὕτως ἐκαλεῖτο. Ἀλλὰ τοῦτο Νίκαρχος ὁ τοῦ
Ἀμμωνίου (Aristarchei?) ἐν τῷ Περὶ Ἰουδαίων
φλυαρεῖ. De hoc Nicarcho, modo recte se nomen
habeat, aliunde non constat.

2.

Josephus C. Apion. II, 2 : Τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν
ἐλπισθέντων (sc. Ἰουδαίων) τὸν αὐτὸν Λυσίμαχον σχε-
διάσας (sc. Ἀπίων) — ἔνδεκα γὰρ αὐτοῖς εἶναι φησὶ
μυριάδας — κτλ. Vid. Apion. fr. 4.

3.

Idem ibid. II, 14 : Καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Μόλων καὶ
Λυσίμαχος καὶ τινες ἄλλοι τὰ μὲν ὑπ' ἀγνοίας, τὸ πλεῖ-
στον δὲ κατὰ δυσμένειαν περὶ τοῦ νομοθετήσαντος
ἡμῖν Μωυσέως καὶ περὶ τῶν νόμων πεποιήναι λόγους
οὔτε δικαίους οὔτε ἀληθεῖς, τὸν μὲν ὡς γόητα καὶ ἀπα-

veniente, accensis ignibus ac lucernis custodias agitas-
se; sequenti nocte jejunasse, ut deos salutis suæ propitios ha-
berent. Insequenti vero luce a Moyse quodam ipsis consilium
datum, ut irent intrepidi una via, usquedum ad loca culta
perveniretur : tum præcepisse ne cui hominum in posterum
benevoli essent, neque optima suggererent, sed deteriora ;
utque deorum templa et altaria, prout in ea inciderent,
everterent. Quum autem ceteri ista comprobassent, decreta
peragentes iter fecisse per desertum, et post multa incom-
moda tandem ad loca culta pervenisse : dein et hominibus
injuriose tractatis, et fanis compilatis ac incensis, venisse
in regionem quæ nunc Judæa dicitur, conditaque civitate
illic habitare. Istam autem urbem Ἰερόσυλα (id est Sacri-
λεζα) ab ipsorum dispositione nominatam esse : postea autem
auctos viribus nomen mutasse, ut probro non afficerentur,
et urbem Hierosolyma, et se ipsos Hierosolymos vocasse.

Lysimachus tempore Bocchoris regis, hoc est ante annos
mille septingentos, Judæos ex Ægypto discessisse ait; Mo-
lon autem atque alii, ut cuique visum est.

2.

Numerum pulsorum ex Ægypto Judæorum Apion eundem
quem Lysimachus commentus est. Scilicet centum et decem
millia fuisse dicit.

3.

Apollonius Molo quoque et Lysimachus et alii quidem
nonnulli, partim quidem per ignorantiam, maxima vero ex
parte per malevolentiam, de legislatore nostro Moyse et le-
gibus ejus verba fecerunt nec justa nec vera, hunc quidem
ut præstigiatores et deceptores calumniantes, leges autem
malitiæ apud nos nulliusque virtutis magistras esse affir-
mantes.

τεῶνα διαβάλλοντες, τοὺς νόμους δὲ κακίας ἡμῖν καὶ οὐδεμιᾶς ἀρετῆς φάσκοντες εἶναι διδασκάλους. Quodsi et Lysimachus et Apollonius de legibus Judæorum nullius virtutis magistri verba fecerunt, probabile est alterum sua habere ex altero, antiquiorem vero auctorem fuisse, qui primo loco ponitur, Apollonium Molonem.

Præterea Lysimachus, si Jonsium Scriptt. hist. phil. p. 12 audias, etiam de rebus Assyriorum scripsit. Etenim Agathias II, 24 inter auctores τὰ ἀρχαιότατα τῶν Ἀσσυρίων τε καὶ Μηδῶν ἀναγραφαιμένων præter Berosum (fr. 2) memorat Athenoclem et Σίμαχον (sic cod. Lugd.; Σείμαχον cod. Rhed.; *Symmachum* interpr.); quod posterius nomen mutari Jonsius vult in Αυσίμαχον. Nescio an recte. Similiter Σύμμαχος pro Αυσίμαχος legebatur ap. Tzetz. ad Lyc. 874 (v. fr. 9). Ceterum putari possit Σίμαχον illum eundem esse, quem Tzetz. Hist. III, 100 Σιμόκαττον dicit, ac una cum Ctesia (fr. 3), Diodoro, aliis, testem historiæ de Sesostri Assyriorum domino excitat. De Simocatto tanquam Ἀσσυριακῶν vel Αἰγυπτιακῶν auctore aliunde non constat.

ΘΗΒΑΪΚΑ ΠΑΡΑΔΟΞΑ.

E LIBRO PRIMO.

4.

Schol. Ap. Rhod. III, 1179: Περὶ δὲ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Κάδμου εἰς Θήβας παρουσίας Αυσίμαχος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Θηβαϊκῶν παραδόξων (παραδόξως vlg.) συνεῖλον πολλὴν τὴν ἕλην διαφωνοῦσαν (al. sch. Αυσίμαχος ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν Θηβαϊκῶν παραδόξως ἱστορεῖ).

Probabile est ex Lysimacho petita esse quæ sequuntur testimonia Hellanici ἐν ᾧ Φωρωνίδος, Musæi in Titanomachia, Hippie Delii ἐν Ἑθνῶν ὀνομασίαις, Atrometi, Pherecydis.

5.

Schol. Eur. Phœn. 26: Οἱ δὲ τὴν Σφίγγα Μακάρως μὲν γενέσθαι γυναῖκα, θυγατέρα δὲ Οὐκαλέγοντος,

ἐνὸς τῶν ἐγγυρίων· οὗ τελευτήσαντος κατασχεῖν τὴν Σφίγγα, ἐπαναιρεθῆναι ὑπὸ τινος Οἰδίποδος συνελθόντος αὐτῇ. Τινὲς δὲ καὶ Λαίου τὴν Σφίγγα παραδίδασιν, ὡς Αυσίμαχος.

Οὐκαλ.] « Cod. Aug. θυγατέρα Εὐκαλέτονος, Taur. θυγ. δὲ οὐκ ἂν λέγοντος, quo egregie firmatur emendatio Valcken. Οὐκαλέγοντος » Matthiz. Nomen Οὐκαλέων, tamquam viri Trojani, habes apud Homer. Il. γ, 148. — ἐπαναιρεθῆναι] « Scribendum arbitror εἴτ' ἀναιρεθῆναι. Sed ne sic quidem ista sana præstarem. » Valcken. Plura exciderunt, puto. Possis: κατασχεῖν τὴν γῆν Σφίγγα, εἴτ' ἀναιρ. etc., vel κατασχεῖν αὐτὴν τὸ Φίκιον (vel Σφίκιον), ἐνθ' ἀναιρεθῆναι κτλ. Ut ut est, indicatur eadem fere narratio, quam Suidas servavit v. Οἰδίπους ubi sic: Γεγονὼς δὲ ἀνδρείος (Οἰδίπους) ἀλῆστευε. Καθ' ὃν καιρὸν καὶ ἡ λεγομένη Σφίγξ ἀνεφάνη, γυνὴ δυσείδης καὶ θηριώδης τὴν φύσιν· ἀποβαλοῦσα γὰρ τὸν ἄνδρα, καὶ συναγαγοῦσα χεῖρα καὶ τόπον καταλαβοῦσα δύσβατον τοὺς παριόντας ἐφόνευε. Ὁ οὖν Οἰδίπους, δεινὸν τι βουλευσάμενος, δίδωσιν ἑαυτὸν μετ' αὐτῆς ληστεύειν· καὶ ἐπιτηρήσας καιρὸν, ὃν ἐβούλετο, λόγχῃ ἀναιρεῖ αὐτὴν καὶ τοὺς μετ' αὐτῆς. Ceterum non solum variæ de Sphinge sententiæ, sed etiam quæ antecedit ap. schol. de Oedipo variarum fabularum farrago ex Lysimacho fluxerit.

E LIBRO DECIMO TERTIO.

6.

Schol. Sophocl. Œd. C. 91: Εἰσὶ γὰρ οἱ φασὶ τὸ μνημα τοῦ Οἰδίποδος ἐν ἱερῷ Δήμητρος εἶναι ἐν Ἑτεωνῶν, μεταγαγόντων αὐτὸν ἐκ Κεοῦ τινὸς ἀσήμεου χωρίου, καθάπερ ἱστορεῖν φησὶν Ἀρίζηλον Αυσίμαχος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν ἱγ' [ἐν γ' ?] τῶν Θηβαϊκῶν, γράφων οὕτως « Οἰδίπου δὲ τελευτήσαντος, καὶ τῶν φίλων ἐν Θήβαις θάπτειν αὐτὸν διανοομένων, ἐκώλυον οἱ Θηβαῖοι διὰ τὰς προγεγεννημένας συμφορὰς, ὡς ὄντος ἀσεβοῦς. Οἱ δὲ κομίσαντες αὐτὸν εἰς τινὰ τόπον τῆς Βοιωτίας καλούμενον Κεὸν ἐθαψαν αὐτόν. Γινόμενων δὲ τοῖς ἐν τῇ κώμῃ κατοικοῦσιν ἀτυχημάτων τινῶν, οἰηθέντες αἰτίαν εἶναι τὴν Οἰδίπου ταφὴν, ἐκέλευον τοὺς φίλους ἀναιρεῖν αὐτὸν

THEBAICA PARADOXA.

4.

De Europa et Cadmo Thebis commorantibus Lysimachus libro primo Paradoxorum Thebanorum multam testimoniorum discrepantium silvam congegavit.

5.

Nonnulli Sphingem Macarei uxorem, filiam vero Ucalegontis, unius ex indigenis, fuisse tradunt. Mortuo marito, Sphingem (occupato Phicio loco munito latrociniis Boeotiam vexasse, tandem vero) interfectam esse ab Œdipo quodam, qui rem cum eo habuerat. Nonnulli Sphingem Laii filiam fuisse perhibent, ut Lysimachus ait.

6.

Sunt qui dicant monumentum Œdipodis in fano Cereris esse Eteoni, quo eum deportassent e Ceo, ignoto quodam loco, ut tradere Arizelum dicit Lysimachus Alexandrinus libro decimo tertio De rebus Thebanis, ubi ita scribit: « Œdipum defunctum quum amici Thebis sepelire vellent, obstitere Thebani, quod Œdipus propter priores casus pro impio habendus esset. Illi igitur in vicum quendam Brotiæ, quæm Ceum nominant, deportarunt ibique sepeliverunt. Quum vero incolæ hujus vici calamitatibus quibusdam afficerentur causamque eorum sepulcrum Œdipi esse putarent, jussurunt amicos eum e regione sua auferre. Illi propter hæc consilii inopia laborantes sublatum corpus Eteonum portarunt.

ἐκ τῆς χώρας. Οἱ δὲ ἀπορούμενοι τοῖς συμβαίνουσιν, ἀνελόντες ἐκόμισαν εἰς Ἑτεινόν. Βουλόμενοι δὲ λάθρα τὴν ταφὴν ποιήσασθαι, καταθάπτουσιν νυκτὸς ἐν ἱερῷ Διμήτρος, ἀγνοήσαντες τὸν τόπον. Καταφανοῦς δὲ γενομένου, πέμψαντες οἱ τὸν Ἑτεινὸν κατεκοῦντες, τὸν θεὸν ἐπηρώτων, τί ποιῶσιν. Ὁ δὲ θεὸς εἶπεν, μὴ κινεῖν τὸν ἱεῖτην τῆς θεοῦ. Διόπερ αὐτοῦ τέθαπται. Τὸ δὲ ἱερὸν Οἰδιπόδειον κληθῆναι. » Cf. Wunder. ad OEd. Col. p. 10; Müller. *Min.* p. 228 et 212, 4; C. Hermann. *Quaest. OEdip.* p. 69. Ἀρίζηλος aliunde non notus.

7.

Schol. Pind. Isthm. IV, 104 : Περὶ τῶν Ἡρακλέος παίδων Αὐσιμαχὸς φησὶ τινὰς ἱστορεῖν, μὴ ὑπὸ Ἡρακλέος, ἀλλ' ὑπὸ τινων δολοφονηθῆναι ξένων.

Fortasse *Lysimachi* nomen latet apud schol. Eur. Phoen. 13, ubi hæc : Αἰγύπτιος (Αἰγύστιος cod. Taur., Αἰγυστος cod. Aug.) δὲ φησιν, ὡς ἐκ χρησμοῦ τῶς παιδὸς ἀκούσας (sc. Οἰδίπους) ἀλληλοκτονήσιν, ἐξέθηκε τὸν Πολυνεῖκην, Μήστωρ δὲ ἀμφοτέρους ἐκτεθῆναι. Ad quæ Matthiæ : « Verum hujus grammatici vel historici nomen, puto etiam *Mestoris*, ipsum Valckenarium latebat. Fabricius B. Gr. II, p. 274 pro Αἰγύπτιος legendum suspicabatur *Ægis* vel *Ægias* [deb. Agias]. Pro Μήστωρ Taurin. μυστήρων. Vere! » Agias scripsit Argolica, et propterea minus h. l. aptus homo. Ad traditas literas propius accedi potest scribendo Αύσιππος. Lysippus Epirota scripsit Ἀσεδῶν κατάλογον (schol. Apoll. IV, 1093. Cf. Ebert. Diss. Sic. p. 107 sq.), in quo OEdipi mentio non inepta. Pro Μήστωρ reponendus, nisi fallor, Νίστωρ, auctor Θεατρικῶν ὑπομνημάτων (v. Voss. p. 200).

8.

Schol. Eurip. Hippol. 545 : Αὐσίμαχος δὲ φησιν ἐν τοῖς Θεηραϊκοῖς παραδόξοις, τριάκοντα ἀργυρίου τά-

λαντα ἀπαιτούντων (τῶν Οἰχαλίων sc.) ποινὴν ἐπὶ Ἰφίτῳ, οὕτως ἐπ' αὐτοὺς Ἡρακλέα στρατεῦσαι.

παραδόξοις] παραδόξως Welck. *Cycl.* p. 217, n. 330. Cf. Herodor. fr. 33.

(8 a.)

(ΚΤΙΣΕΙΣ)

Plutarch. Parall. min. c. 6 : Τῶν ἄμα Πολυνεῖκει εὐνοουμένων λογαγῶν, αἰετὸς καταπτάς τὸ Ἀμφιάρεω ἐβάστασε δόρυ εἰς ὕψος καὶ εἶασε· τὸ δὲ παγὲν ἐν γῇ δάφνη ἐγένετο. Ἐπὶ δ' ὕστεραία πολεμοῦντων, κατ' ἐκεῖνον κατεπόθη ὁ Ἀμφιάρεως τῷ ἄρματι, ἐνθα νῦν πόλις Ἄρμα καλεῖται· ὡς Τρισίμαχος (num Αὐσίμαχος?) ἐν τρίτῳ Κτίσεων.

ΝΟΣΤΟΙ.

E LIBRO PRIMO.

9.

Schol. Pind. Pyth. V, 108 : Περὶ τῆς εἰς Κυρήνην ἀφίξεως τῶν Ἀθηνοριδῶν Αὐσίμαχος ἐν πρώτῳ τῶν Νόστων ἱστορεῖ, παρ' Ἀμνακί (Ἀκαμνάκει?) βασιλεῖ Λιθύων αὐτοὺς ὤκχεναι, μὴ βουλομένους συνοικεῖν τοῖς τὸ Ἴλιον πεπορθήκοσι, καὶ οἱ ἐκτισαν (ἐκτισεν cod.) μεθ' ἱκανὸν χρόνον τὸν μεταξὺ Κυρήνης καὶ τῆς θαλάσσης καίμενον λόφον Ἀθηνοριδῶν ἐπικεκλημένον.

Tzetzes ad Lyc. 874 : Αὐσίμαχος ἐν πρώτῳ τῶν Νόστων οὕτω πως λέγει· « Γλαῦκος, Ἀκάμας, Ἰππόλοχος, οἱ Ἀθηνοριδαί, παρ' Ἀκαμνάκει βασιλεῖ Λιθύων ὤκχσαν, μὴ βουλόμενοι συνοικεῖν τοῖς τὸ Ἴλιον πορθήσασιν, οἱ μεθ' ἱκανὸν χρόνον τὸν μεταξὺ Κυρήνης καὶ τῆς θαλάσσης Ἀθηνοριδῶν λόφον ἐκτισαν καὶ ὤκχσαν. — Ἀκαμνάκει Müller. e codd. Viteb. pro vgtā ἀμνάκει. — Αὐσίμαχος] sic Müller. e codd. Viteb.; olim Σύμμαχος.

Ei quam clanculum sepulcro condere vellent, noctu in Cereris fano, ignorantes loci sanctitatem, sepeliverunt. Quod ubi detexerant incolæ Eleoni, dei oraculum adierunt, quaerentes quid faciendum esset. Ille vero respondit, ne loco moverent deæ supplicem. Itaque illo loco sepultus jacet. » Fano vero Oedipodeum vocari addit.

7.

Quod liberos Herculis attinet, eos nonnulli, Lysimacho teste, non ab Hercule occisos, sed a peregrinis quibusdam dolo necatos esse narrant.

8.

Lysimachus in Thebanis Paradoxis ait Herculem contra Thebenses expeditionem suscepisse, quod hi triginta argenti talenta Iphiti cædis multam postulassent.

(8 a.)

URBIUM ORIGINES.

Ducibus qui cum Polynice erant convivantibus, aquila devolans hastam Amphiarai raptam in sublime evexit, inde

FRAGMENTA HISTOR. GR. — VOL. III.

demisit. Ea terræ infixā in laurum est mutata. Postridie praelium quum committeretur, eo loco Amphiarus una cum curru terra haustus est, ubi Harma (*Currus*) urbs nunc est. Sic *Lysimachus* tertio De urbium originibus.

REVERSIONES.

9.

Antenoridas Cyrenen advenientes Lysimachus Reversionum libro primo narrat apud Amnaceum (*Acamnacem*) Libyæ regem habitasse, nolentes commorari cum iis qui illum evertissent, ac post aliquanto temporis colonia frequentasse collem inter Cyrenen atque mare situm, qui de ipsis Antenoridarum collis appellatur.

Lysimachus libro primo Reversionum ita scribit : Glauco, Acamas, Hippolochus, Antenoridæ, apud Amnaceum regem habitarunt, quod nolent una habitare cum iis qui illum evertissent, eosque aliquanto post inter Cyrenen atque mare situm collem Antenoridarum exædificasse ibique sedes fixisse.

22

E LIBRO SECUNDO.

10.

Plutarch. De flux. c. 18, 12 : Ἀθηναῖον δ' ὄρος ἔλαβε τὴν προσηγορίαν ἀπ' Ἀθηνᾶς. Μετὰ γὰρ τὴν τοῦ Ἰλίου πόρῃσιν Διομήδης, εἰς Ἄργος ὑποστρέψας, εἰς τὸν Κεραύνιον ἀνέβη λόφον, καὶ τέμενος Ἀθηνᾶς κατασκευάσας, τὸ ὄρος ἀπὸ τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς μετωνόμασε. Γεννᾶται δ' ἐν τῇ ἀκρωρεῖα ῥίζα παρόμοιος πηγάνῳ· ἦν ἐὰν γυνὴ φάγῃ τις κατ' ἄγνοιαν, ἐμμανὴς γίνεται· καλεῖται δ' Ἀδράστεια· καθὼς ἱστορεῖ Πηλσίμαχος (scg. Λυσίμαχος) ἐν β' Νόστων.

11.

Schol. Apoll. Rh. I, 558, de Achille : Διαπεφωνήκασι δὲ καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ μητρός... Λυσίμαχος δ' Ἀλεξανδρεὺς ἐν τῇ δευτέρῳ τῶν Νόστων κατὰ λέξιν λέγων· « Σουίδα γὰρ καὶ Ἀριστοτέλης, οἱ περὶ Εὐβοίας πεπραγματευμένοι, καὶ ὁ τοὺς Φρυγίους λόγους γράψας καὶ Δαίμαχος καὶ Διονύσιος ὁ Χαλκιδεὺς οὐ τὴν περὶ Ἀχιλλέως διεσπαρμένην ἀφῆκαν ἡμῖν ἐπὶ χώρας δοῶσαν· ἀλλὰ τοὐναντίον οἱ μὲν ἐκ Θέτιδος αὐτὸν νομίζουσι γεγενῆσθαι τῆς Χείρωνος, Δηίμαχος δὲ ἐκ Φιλομήλης τῆς Ἀκτορος· ἄλλοι δὲ ἄλλως περὶ αὐτοῦ ἀποφαινοῦται. »

12.

Fortasse ex Achillis historia fluxit glossā Hesychii : Σκύρος, πόλις ἢ νῆσος ἢ λατύπη. Σκύρος, ἀργιλώδης· Λυσίμαχος, τὴν λατύπην. Cf. Elym. M. Σκύρος, ἢ νῆσος, ἐπειδὴ ἀργιλώδης ἐστὶ καὶ λευκόγεις· Σκύρος γὰρ ἢ λατύπη.

13.

Schol. Venet. Eurip. Androm. 24 : Ἰδίως ἓνα φησὶ παῖδα γενέσθαι τῷ Νεοπολέμῳ, ἄλλων τρεῖς λε-

10.

Mons Athenæus a Minerva nomen accepit. Post Ilii namque excidium Diomedes Argos reversus in Ceraunium collem ascendit, et ibi ædificato Minervæ sacrario, montem a dea Athenæum nominavit. Crescit in ejus cacumine radix, rutæ similis, quam si per ignorantiam forte mulier quæpiam comederit, evadit furiosa : nomen autem illi radici est Adiaestia, ut narrat Lysimachus secundo Reversionum.

11.

De matre quoque Achillis dissentiunt. Lysimachus Reversionum libro secundo ad verbum ita habet : « Suidas et Aristoteles, qui De Euboea scripserunt, et auctor historiarum Phrygiarum, et Daimachus et Dionysius Chalcidensis non vulgatam illam quæ apud nos circumfertur famam sequuntur, sed illi Thetide Chironis filia, Deimachus vero e Philonele Actoris filia, alii denique alia matre natum perhibent.

12.

Σκύρος, urbs vel insula vel terra figlina. Scyrus enim in-

γόντων, Πύρρον, Μολοσσόν, Αἰακίδην [καὶ Τρωάδα]. Λυσίμαχος δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Νόστων φησὶ Πρόξενον καὶ τὸν Ἀκαῖον Νικομήδην ἐν τοῖς Λακεδαιμονικοῖς ἱστορεῖν μὲν ἐκ τῆς Ἀνδρομάχης γενέσθαι τοὺς προειρημένους, ἐκ δὲ Λεωνάσσης τῆς Κλεωδαίου Ἀργον, Πέργαμον, Πάνδαρον, Δωριέα, Ἑραον, Δανάην, Εὐρύμαχον. Φασὶ δὲ Πύρρῳ μὲν ἐγγχειρίσαι τὴν βασιλείαν τὸν πατέρα, Μολοσσῷ δὲ τὴν ἐκ τῆς προσηγορίας τιμὴν προστάξαντα τὴν χώραν Μολοσσίαν ὀνομάζειν. Διὸ (sic Cobet. ; δι' ᾧ codex) τὸν Αἰακίδην ὑπ' αὐτῆς ὑπεκτεθῆναι (sic Cobet., ἐκτεθῆναι codex) Ἀνδρομάχης, πρὸς τὸ, εἰ (εἴτι cod.) διὰ τὴν ἀπαίδειαν Ἑρμιόνης καὶ τὴν ἐαυτῆς ἀσθένειαν γένοιτό τι τοῖς τέκνοις δυσχερὲς, μὴ ὑποχειρίους πάντας ληφθῆναι.

Πύρρον] Πίελλον, Μολοσσὸν et Πέργαμον memorat Pausanias, I, 11, 1. Noster Pergamum memorat inter libros e Lanassa susceptos. *Æacidem* alius nemo exhibet. *Pielum* habes etiam in Alexandriade apud Pseudocallisth. I, 42 in Latinis, et apud Justinum XVII, 3, ubi perperam legitur *Pialis*. Hyginus fab. 123 Andromachæ filium ponit *Amphialum*, quod ejusdem nominis corruptio est, aut componi debet cum *Anchialo*, cujus fr. 14 mentio fit. — Καὶ Τρωάδα] Hæc uncis inclusi, utpote abundantia. Ac desunt in schol. vulgatis, quæ hucusque eadem præbent. — Νικομήδην] sic scripsi pro Λυκομήδην, quod codex præbet. Nicomedem Acauthium de Perdiccæ et Archelai regum temporibus laudat Athenæus V, p. 217, D. Quod fragmentum quum librum De rebus Macedonum arguat, fortasse etiam deinceps Μακεδονικοῖς pro Λακεδαιμονικοῖς reponendum est. Quarum vocum confusionis exempla vide in not. ad Duridis fr. 28. Proxeni locus addendus est tom. II, p. 462. — Λεωνάσσης] Cobet. nomen mutavit in Κλεονάσσης, sicuti codex habet in fragmento sequente. At illo potius loco corrigi debet, non nostro. Cf. Justinus XVII, 3 : *Sed*

sula argillosa est ; et Lysimachus nomen ejus voce λατώης, terra figlina, interpretatur.

13.

Proprium est Euripidis, quod Neoptolemo ex Andromache unum tantum filium fuisse dicit, dum reliqui tres filios perhibeant, Pyrrhum, Molossus, *Æacidem*. Lysimachus vero libro secundo Reversionum dicit Proxenum (Epirotam) et Nicomedem Acanthium in Rebus Lacedæmoniorum narrare Neoptolemo ex Andromache natos esse tres filios quos modo recensuimus, ex Leonasse autem, Cleodæi filia, Argum, Pergamum, Pandarum, Dorieum, Eraum, Danaen, Eurymachum et Troadem. Referunt Pyrrho patrem tradidisse regnum, Molosso autem hunc tribuisse honorem, ut regionem de ejus nomine Molossiam appellari jussent ; *Æacidem* vero ab ipsa Andromache securitatis causa aliquo abductum esse, ne, si quid mali propter Hermionæ orbitatem et suam ipsius imbecillitatem filius acciderit, omnes simul sub manus Hermiones venirent.

Pyrrhus (i. e. Neoptolemus) *quum in templum Dodonæi Jovis ad consulendum venisset, ibi Lanassum, neptem Herculis, rapuit : ex cujus matrimonio octo liberos sustulit. Ex his nonnullas virgines nuptum finitimis regibus tradidit, opesque affinitatum auxilio magnus paravit.* Fortasse illa Lanassa in regum Epirotarum stirpem ab ipso Proxeno demum Pyrrhi regis æquali illata est in honorem Lanassæ Siculæ, Agathoclis filiæ, quam Pyrrhus uxorem duxerat (v. Plutarch. Pyrrh. c. 10; Diodor. XXI, 4. XXII, 6, 2). Ceterum quoniam Justinus octo Neoptolemi liberos ponit, inter eosque duæ minimum filiæ fuisse debent, nostro autem loco septem tantum nomina, inter eaque unum tantum femininum, recensentur, facile hæc conciliari possunt, si verba καὶ Τρωάδα ex antecedentibus, ubi abundant, in seriem liberorum Lanassæ transponimus.

14.

Idem ibid. 33 : 'Ο μὲν Εὐριπίδης ἀπὸ Νεοπτολέμου φησὶν εἶναι τὴν Ἑρμιόνην, ὃ δὲ Λυσίμαχος ταύτην παραινείου, ὃς γράφει· « Γήμας... (ἴημαντι πρῶτον?) Ἑρμιόνην τὴν Μενέλειω καὶ Ἑλένης, μετὰ ταῦτα Λεώνασσαν τὴν Κλεοδαίου τοῦ [Ἡρακλέους], ἐξ ἐκείνης μὲν γενέσθαι Μολοσσὸν δμῶνυμον τῇ χώρᾳ καὶ [ταύτην ἀπ' αὐτοῦ] κληθῆναι· ἐκ δὲ τῆς Λεωνάσσης... γενον, Λωρέα, Πέργαμον, χωρον. » Ταῦτα μὲν Λυσίμαχος... δὲ ὁ τραγωδιοποιὸς... ὕστερον δὲ Διομήδει συνακῆσαι..... [Νεοπτο]λέμῳ Ἀγχ(α)λον γενέσθαι..... δὲ ἐν μὲν Ἀνδρομάχῃ... δὲ καὶ Ἀπολλόδωρος.....

« Minutissima codicis scriptura hic passim situ et madore deleta est. » COBET. — Initio fragmenti Cobetus scripsit παρὰ Νεοπτολέμῳ... παρ' Αἰνείᾳ. Verum hæc nihil pertinerent neque ad locum Euripidis neque ad ea quæ sequuntur in scholio, neque ex ipsa mythologia explicationem admitterent. Sensus aperte hic esse debet : Euripides ait Hermionen nullos Neptolemo liberos peperisse; contra Lysimachus (vel auctor quem Lysimachus pro more suo adducit) filium novit Hermiones, Molossus scilicet. At græcis corruptissimis inderi absque multo arbitrio non poteris. Verti quasi

14.

[Euripides dicit a Neoptolemo nullos Hermionæ liberos fuisse; Lysimachus vero dicit eam filium peperisse, secundum Cineam, qui scribat : ducta Hermione Menelai et Helenæ filia, et deinde Leonassa Cleodæi filia Herculisque neptide, ex illa Neoptolemu suscepisse Molossus regioi, ab ipso nomen adeptæ, cognominem, ex Leonassa autem... genus, Dorieum, Pergamum, ... chorum. » Hæc Lysimachus affert.

15.

Alii Samiorum populum multiliteratum dici putant, eo quod Athenienses Samios bello captos signo noctuæ no-

scholiasta hunc fere in modum scripsisset : 'Ο μὲν Εὐρ. ἀπαιδα ἀπὸ Νεοπτολέμου φησὶν εἶναι τὴν Ἑρμιόνην, ὃ δὲ Λυσίμαχος τεκεῖν αὐτὴν [φησὶ λέγεσθαι] παρὰ Κινέα, ὃς γράφει κατ. Cineas (Κινέας, Κεινέας) Epirotica tractasse ex fragmentis (tom. II, p. 463) intelligitur. Lysimachus vero in congerendis antiquiorum scriptorum testimoniis operam posuisse præcipuam ex reliquiis satis liquet. — Λεώνασσαν] Κλεόνασσαν et mox Κλεονάσσης codex. Vid. not. ad fr. 13. Deinde supplevi inclusa cancellis. De nominibus liberorum Cineas vel quicumque demum sit, aliter statuit atque Proxenus et Nicomedes, siquidem recte se habent literæ superstites.

15.

Photius : Σαμίων ὁ δῆμός ἐστιν· ὡς πολυγράμματος].... Οἱ δὲ δτι Ἀθηναῖοι μὲν τοὺς ληφθέντας ἐν πολέμῳ Σαμίους ἐστιζον γλαυκί, Σάμιοι δὲ (sc. τοὺς ληφθέντας ἐν πολέμῳ Ἀθηναίους) σαμαῖνι· ὁ ἐστὶ πλοῖον δίκροτον, ὑπὸ Πολυκράτους πρῶτον κατασκευασθὲν τοῦ Σαμίων τυράννου, ὡς Λυσίμαχος ἐν δευτέρῳ Νόστων. Τὸ δὲ πλάσμα Δούριδος. Vide Duridis fragm. 59 not., tom. II, p. 483. — Quodsi Lysimachus, ad exemplum aliorum qui Νόστους scripserunt, etiam eas Reversiones, quæ temporibus historiæ luce claris factæ sunt, recensuit, ideoque etiam de Samiis insula sua pulsas ac postea in patriam reversis locutus est, ad eamque narrationem noster locus pertinet (id quod veri simillimum est) : consequitur illud ἐν β' Νόστων corruptum esse, reponendum vero vel ἐν ιδ' vel ἐν η'. Cf. not. ad Anticlid. fr. 8.

E. LIBRO TERTIO.

16.

Athenæus IV, p. 158, D : Οἶδα δὲ καὶ τὴν Ὀδυσσεύς... ἀδελφὴν Φακτῆν καλουμένην, ἣν ἄλλοι τινὲς Καλλιστῶ ὀνομάζουσιν, ὡς ἱστορεῖν Μνασέαν τὸν Πατρέα ἐν τρίτῳ Εὐρωπαϊκῶν φησὶ Λυσίμαχος ἐν τρίτῳ Νόστων.

17.

Eustath. ad Od. p. 1796, 10 : Κατὰ δὲ Λυσίμαχον αὐτῶ (τῷ Ὀδυσσεῖ) ἐξ Εὐίππης Θεσπρωτίδος Ἀεον-

tarint, Samii vero captos Athenienses samænæ. Est autem samæna navigium bireme a Polycrate Samiorum tyranno primum fabricatum, ut ait Lysimachus libro secundo Reversionum. Quod quidem Duridis est commentum.

16.

Novi etiam Ulyssis sororem Phacen nomine, quam alii quidam Callisto appellant, uti Mnaseam Patrensem narrare libro tertio De Europa tradit Lysimachus in Reversionum tertio.

17.

Secundum Lysimachum Ulyssi ex Euppie Thesprotia filius erat Leontophron, quem alii Doryclum vocant.

22.

τόφρων, ὃν ἄλλοι Δόρυκλόν φασιν. Eadem Eudocia p. 74 et 394. Cf. Sophocl. fr. p. 300 ed. Paris.

17 a

Servius ad Virgil. *Æn.* II, 211: *Hos dracones Lysimachus Curifin et Peribœam* (Porcen et Charibœam?) dicit; *filios vero Laocoontis Ethronem et Melanthum Thessandrus (?) dicit.* Cf. Tzetz. ad Lyc. 347; schol. Pind. N. V, 85. Hæc e Nóstων opere fluxisse probabile, sicuti ea quæ in seqq. apponimus.

18.

Schol. Venet. et Vatican. in Eurip. *Androm.* 888: "Ὡν περ μόνην (sc. Ἐρμιόνην) γε Τυνδαρίς τίχτει κόρη Ἑλένη κατ' οἴκους πατρὶ (Μενελάω)] Λυσίμαχος καὶ ἄλλοι τινὲς ἱστοροῦσι γενέσθαι ἐξ Ἑλένης καὶ Νικοστράτον. Ὁ δὲ τὰς Κυπριακὰς ἱστορίας συντάξας (συνάψας schol. vg.) Πλεισθένην φησὶ, μεθ' οὗ εἰς Κύπρον ἀφίχθαι τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα Ἀλεξάνδρῳ Ἀγανόν.

In postremis schol. vulg.: Μεθ' οὗ εἰς Κύπρον ἀφίχθαι τὸν Ἀλεξάνδρον. De Nicostrato Helenes f. cf. Hesiod. (fr. 93 ed. Didot.) ap. schol. Soph. Electr. 539; Apollodor. III, 11, 1. Sec. Pausaniam (II, 18, 6; cf. III, 18, 13. 19, 9.) Nicostratus, sicuti Megapenthes, Menelai ex serva filius erat. Pro Ἀγανόν (sic cod. Venet., Ἀγανον cod. Vatican.) Cobetus scripsit Ἀγανόν; sine causa. Aganum (Ἀγάνω) cum aliis tribus Helenæ et Alexandri filiis, Bunico, Corytho et Idæo, memorat Tzetzes Homer. 442 et Natalis Com. VI, 23. Plisthenes noster alibi non videtur occurrere. In seqq. non historicum De rebus Cyprii opus, sed carminis epici auctor, qui in iisdem scholl. ad Hecub. 41 ὁ τὰ Κυπριακὰ ποιήσας dicitur, intelligendus esse videtur (cf. Cycli epici fragm. 21, p. 595 ad calcem Homeri ed. Didot.). Κυπρίων mentio ex ipso Lysimacho fluxerit, sicut ex eodem Ἰλίου πέρις in fr. 19 citatur.

19.

Schol. Vat. et Neapol. in Eurip. *Troad.* 31:

18.

Lysimachus et alii quidam Helenam Menelao peperisse præter Hermionem etiam Nicostratum narrant. Is vero, qui Cypria composuit, Plisthenem vocat, cum quo Aganus, Helenæ et Alexandri filius, in Cyprum venisset.

19.

Captivarum Trojanarum alias Arcas, alias Thessalus populus sortito accepit et Thesidæ Atheniensium duces. Nonnulli hoc in gratiam Atheniensium ab Euripide dictum esse censent; nam Acamantem et Demophontem ex præda Trojana nihil, sed solam accepisse Æthram, cuius repetendæ causa sub Menestheo duce Trojam venerant. Lysimachus tamen eum, qui illi Eversionem poema fecit, scribere ait hunc in modum:

Αἰχμαλωτῖδων (Trojanarum)... τὰς μὲν Ἀρκὰς, τὰς δὲ Θεσσαλὸς λεῶς εἰληχ' Ἀθηναίων τε Θησεῖδαι πρόμοι] Ἐνιοὶ ταῦτά φασι κατὰ (πρὸς in schol. ad v. 16, ubi eadem) χάριν εἰρῆσθαι· μηδὲν γὰρ εἰληφέναι τοὺς περὶ Ἀκάμαντα καὶ Δημοφῶντα ἐκ τῶν λαφύρων, ἀλλὰ μόνην τὴν Αἴθραν, δι' ἣν καὶ ἀφίχοντο εἰς Ἴλιον Μενεσθέως ἡγουμένου. Λυσίμαχος δὲ τὸν τὴν Περσίδα (1. Πέρσιν Ἰλίου; Cobet. scr. Περσίδα) πεποιηκότα φησὶ γράφειν οὕτως·

Θησεΐδαις δ' ἔπορεν δῶρα κρείων Ἀγαμέμνων
ἥδε Μενεσθῆϊ μεγαλήτορι ποιμένι λαῶν.

20.

Schol. Eur. *Hecub.* 892: Λυσίμαχος δὲ φησὶ Δημοφῶντος Ἀθήνησι βασιλεύοντος ἔτους τετάρτου Θηρηγλιῶνος [Ἰσταμένου] δωδεκάτῃ (sc. τὴν τῆς Τροίας ἄλῳσιν συμβῆναι). Vocem Ἰσταμένου uncis inclusi, ut ex antecedentibus, ubi aliorum de eadem re sententiæ afferuntur, male repetitam. Ne scribamus Ἰσταμένου τῇ δεκάτῃ, obstant Hellanicus et Dionysius Argivus, qui eandem duodecimam diem exhibent. Cf. not. ad Marm. Parium p. 568. Ceterum num recte fragmentum ad Nostos referatur, admodum dubium est. Quodsi *Lysimachus* idem est, ut equidem putaverim, cum eo quem solenni confusione *Lysimachidem*, operis *De mensibus Atticis* auctorem, Harpocration dicit, ad hocce opus etiam nostra pertinebunt.

(ΛΥΣΙΜΑΧΙΔΟΥ?)

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΗΣΙ ΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΟΡ-
ΤΩΝ.

21.

Harpocration: Μεταγεινίων... ὁ β' μὴν παρ' Ἀθηναίους οὕτω καλεῖται· ἐν δὲ τούτῳ Ἀπολλωνί Μεταγεινίῳ θύουσιν, ὡς Λυσίμαχίδης ἐν τῷ Περὶ τῶν Ἀθηνῶν μηνῶν. V. C. Hermann. *Gottesdienstl. Alterth.* § 55.

Thesidis vero præbuit dona rex Agamemnon
et Menestheo, magnanimo pastori virorum.

20.

Lysimachus dicit Trojam captam esse Demophontis Atheniensium regis anno quarto, Thargelionis mensis die duodecimo.

DE ATHENIENSIIUM MENSIBUS
FESTISQUE.

21.

Metagitnion secundus apud Athenienses mensis, quo Apollini Metagitnio, sacra faciunt, ut Lysimachides in libro De mensibus Atheniensibus.

22.

Idem : Μαιμακτηριών, δ' ε' μὴν παρ' Ἀθηναίους... ἀνόμαστοι δὲ ἀπὸ Διὸς μαιμάκτου· μαιμάκτης δ' ἐστὶν ὁ ἐνθουσιώδης καὶ παρακτικὸς, ὡς φησὶ Λυσισμαχίδης (Λυσισμάχης cod. Venet.) ἐν τῷ Περὶ τῶν Ἀθηνῆσι μηνῶν· ἀρχὴν δὲ λαβόντος τοῦ χειμῶνος ἐν τούτῳ τῷ μηνὶ ὁ ἀὴρ ταράττεται καὶ μεταβολὴν ἔχει. Cf. Hermann. l. l. § 57.

23.

Harpocratio : Σκίρα ἑορτὴ παρ' Ἀθηναίους, ἀφ' ἧς καὶ ὁ μὴν Σκίροφοριῶν. Φασὶ δὲ οἱ γράψαντες Περὶ τῆς ἑορτῆς καὶ μηνῶν Ἀθηνῆσι, ὧν ἐστὶ καὶ Λυσισμαχίδης, ὡς τὸ σκίρον σκιάδιόν ἐστι μέγα, ὅφ' ὃ φερόμεν ἐξ ἀκροπόλεως εἰς τινὰ τόπον καλούμενον Σκίρον πορεύονται ἥ τε τῆς Ἀθηνᾶς ἱέρακα καὶ ὁ τοῦ Ποσειδῶνος ἱεραὺς καὶ ὁ τοῦ Ἥλλου· κομίζουσι δὲ τοῦτο Ἑτεροβουτάδαι. Σύμβολον δὲ τοῦτο γίνεται τοῦ δεῖν οἰκοδομῆν καὶ σκέπας ποιῆν, ὡς τούτου τοῦ χρόνου ἀρίστου ἵστος πρὸς οἰκοδομίαν. Καὶ Ἀθηνᾶν δὲ Σκίραδα τιμῶσιν Ἀθηναῖοι, ἣν Φιλόχορος μὲν ἐν β' Ἀθίδος ἀπὸ Σκίρου πρὸς Ἐλευσινίου μάντεως κεκλήσθαι, Πραξίων δὲ ἐν β' Μεγαρικῶν ἀπὸ Σκίρωνος. Cf. schol. Aristoph. Eccles. 18; Pausanias I, 36, 3; Bekker. Anecd. p. 304. C. Hermann. l. l. § 61, 14.

24.

Schol. Soph. OEd. C. 56 : Περὶ τοῦ τὸν Προμηθεᾶ περὶ τὴν Ἀκαδημειαν καὶ τὸν Κολωνὸν ἰδρῦσθαι Ἀπολλόδωρος γράφει οὕτως· « Συντιμᾶται δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῇ Ἀθηνᾷ, καθάπερ ὁ Ἡραίστος. Καὶ ἐστὶν

22.

Mæmacteron, quintus apud Athenienses mensis, nomen habet a Jove Mæmacte. Mæmactes vero est furore corripiens et perturbans, ut Lysimachides libro De mensibus Atheniensibus ait. Scilicet quum hiems eo mense incipiat, aeris turbatio et commutatio fit.

23.

Scira, festum apud Athenienses, a quo Scirophorion mensis nominatur. Narrat vero qui de festis ac mensibus Atheniensium scripserunt, inter quos est Lysimachides, scirum esse magnam umbellam, sub quo ex arce in Scirum quendam locum proficiscantur Minervæ, Neptuni et Solis sacerdotes: gestari eam ab Eteobutadis; significari autem eo, jam ædificia et tegumenta facienda esse, quod illud anni tempus ad ædificandum sit accommodatissimum.

24.

De Promethei juxta Academiam et Colonom consecratione Apollodorus ita scribit : « Colitur Prometheus in Academia una cum Minerva, sicuti Vulcanus. Atque est ei vetus significatio fascesque ad templum dei. » Monstratur etiam basis antiqua in aditu; in qua Promethei signum et Vulcani. Primum vero et antiquius, ut Lysimachides quoque dicit,

αὐτοῦ παλαιὸν ἱδρυμα καὶ βωμὸς ἐν τῷ τεμένει τῆς θεοῦ. • Δείκνυται δὲ καὶ βάσις ἀρχαία κατὰ τὴν εἰσοδὸν, ἐν ἧ τοῦ τε Προμηθεῶς ἐστὶ τύπος καὶ τοῦ Ἡραίστου. Πειπνιέται δὲ, ὡς καὶ Λυσισμαχίδης φησὶν, ὁ μὲν Προμηθεὺς πρῶτος καὶ πρεσβύτερος, ἐν δεξιᾷ στήπτρον ἔχων, ὁ δὲ Ἡραίστος νέος καὶ δεύτερος. Καὶ βωμὸς ἀμφοῖν κοινός ἐστιν ἐν τῇ βάσει ἀποτετυπωμένος.

Cf. Pausanias I, 30, 2 : 'Εν Ἀκαδημίᾳ δὲ ἐστὶ Προμηθεῶς βωμός· καὶ θέουσιν ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν πόλιν, ἔχοντες καιομένας λαμπάδας. Harpocratio v. Λαμπάς : Τρεῖς ἄγουσιν Ἀθηναῖοι ἑορτὰς λαμπάδας, Παναθηναίους καὶ Ἡραίστειους καὶ Προμηθεῖους. Cf. Welcker. *Trilog.* p. 121; Hermann. l. l. § 62, 25.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΡ' ΑΤΤΙΚΟΙΣ ΡΗΤΟΡΩΝ.

Πρὸς Καίχιλιον.

25.

Animonius : Θεωρὸς καὶ θεατὴς διαφέρει. Θεωρὸς μὲν γάρ ἐστιν ὁ εἰς θεοὺς πεμπομένος, θεατὴς δὲ ὁ ἀγώνων καὶ θεάτρων. [Εὐριπίδης ἐν Ἰωνί·]

πότερον θεατὴς ἢ χάριν μαντευμάτων;

καὶ Αἰσχύλος·

βοῆς τοιοῦδε πράγματος θεωρὸς ὢν.

Ἀμαρτάνουσιν οὖν οἱ λέγοντες θεωρῆσαι με δεῖ τὸν ἀγῶνα, δεόν εἰπεῖν θεάσασθαι. Διαστέλλει οὖν τοῦτα ἐπιμελῶς Λυσισμαχίδης ἐν τῷ πρὸς Καίχιλιον περὶ τῶν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ῥητόρων, καὶ πολλῶν παραθέσεις ποιεῖται. Καὶ ἐστὶ τὸ θεάσασθαι, ὥσπερ προκείται, παρὰ τὴν θῆαν, τὸ δὲ θεωρεῖν, φησὶν, οὐκ ἄλλο τι ἢ τὸ τῶν θεῶν ὥρεῖν, τοῦτο δὲ τὸ φροντίζειν. Διὸ καὶ τοὺς τῶν

illud est Promethei dextra septum tenentis, secundum vero ac recentius Vulcani. Et ara est utriusque communis in basi efficta.

DE ATTICIS RHETORIBUS.

Contra Cæcilium.

25.

Verba θεωρὸς et θεατὴς differunt. Θεωρὸς namque est qui ad deorum templa mittitur, θεατὴς vero spectator est certaminum ac ludorum scenicorum. (Euripides in Ione v. 301 :)

Num spectator venis an oraculorum causa?

et Æschylus (fr. 409) :

Vociferaria talis rei spectator.

Peccant igitur qui dicunt θεωρῆσαι με δεῖ τὸν ἀγῶνα, quum dicendum sit θεάσασθαι. Accurate hæc distinguendo definiuit Lysimachides in scripto contra Cæcilium De oratoribus Atticis et appositis multorum scriptorum locis rem confirmat : videlicet θεάσασθαι, uti diximus, de spectaculis dicitur, θεωρεῖν autem, ille ait, nihil aliud significat nisi τὸ τῶν θεῶν,

θεαμάτων [μὲν] ἔνεκα πεμπομένων σὺν θυσίαις δὲ καὶ εὐσιδείᾳ, πάντας ὠνόμαζον θεωρούς. Καὶ τὸ τοῖς Ἀθηναίοις διδόμενον θεωρικόν, οὐχὶ διὰ τὰς θέας (ὡς Καίχιλος ὑπέλαβεν), ἀλλὰ διὰ τὸ ἐν ταῖς ἑορταῖς εἰς τοὺς θεοὺς εὐσεβεῖν καὶ ἐπιθεῖν (ἐπιθύειν Valck.) καὶ εὐφραίνεσθαι.

Post vocem *θεαμάτων* inserui particulam μὲν, suadente re ipsa et quæ sequitur particula δὲ, pro quo Valckenar. scribi voluit : *θυσίαις τε καὶ εὐσ.* — Ceterum de titulo libri ita Valckenaerius disse- rit : « Ego certe nullus adsequor, qui in hujusmodi argumenti libro hæc materia commode pertractari potuerit. Modo a Cæciliæ cogitatione animus sit liber, non dubitabis mecum reponere : περὶ τῶν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ἑορτῶν. Levissimam mutationem suadet Harpocration, qui in v. Σχίρον testes citat τοὺς γράψαντας περὶ τὰ ἑορτῶν καὶ μηνῶν Ἀθήνησιν, ὧν ἔστι καὶ Λυσίμαχιδης.... Idem Lysimachides testis adducitur in schol. Soph. OEd. C. 56, quæque ibi de Prometheo et Vulcano Athenis uno in loco cultis sub ejus nomine producuntur, ex eodem libro videntur desumpta. Hæc quidem specie sua non carent; at Cæciliæ nomen conjecturæ meæ dubium obmovet, cui non sim solvendo. Cæcilium quendam sub Augusto inprimis clarum in oratoribus antiquis illustrandis operam suam collocasse liquido constat, deque eo notant commentatores ad Longinum. Ea res Vossium et Joannem etiam Jonsium hominem eruditissimum in Hist. Ph. Scriptt. III, 1, 5 permovit, ut super recepta in Ammonio scriptura nulli dubitaverint. Suspicionem quam posui nondum tamen repudio, nec horum me auctoritas de priori sententia dimovit. De rhetoribus scripserat Cæcilius; idem de Lysimachide nemo tradidit. Ac propterea eo devenit Jonsius, ut hac ratione in Ammonio vertendum censuerit : *L. libro adversus*

Cæcilium de iis quæ apud rhetores Athenienses ac- currunt; quæ quam sint a Græcis aliena vel tyro viderit. » Ceterum ex fragmentis similium operum satis abunde liquet non in eo scriptores acquiesse, ut vitam et studia rhetorum, poetarum, philosophorum enarrarent, sed in ipsa etiam opera commentarios scripsisse. Quam aptam vero rhetores (v. c. Demosthenes locis plurimis) de θεωροῖς disputandi materiam suppeditare potuerint, satis li- quet.

ΠΕΡΙ ΕΦΟΡΟΥ ΚΛΟΠΗΣ.

Porphyrius ap. Eusebium in Pr. Ev. p. 467, D : Λυσίμαχου μὲν ἔστι δύο (Βιβλία) Περὶ τῆς Ἐφοροῦ κλοπῆς.

[ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΤΩΝ.]

(26.)

E LIBRO PRIMO.

Prolegg. ad Hes. Op. p. 30 ed. Gaisf. : Ἐλικῶν τε καὶ Κιθαιρῶν ἀπὸ Ἐλικῶνος καὶ Κιθαιρῶνος τῶν ἀδελφῶν ἐκλήθησαν, οἵτινες πρὸς ἀλλήλους ἐπολέμη- σαν, καθὼς δὲ Κυρηναῖος Λυσίμαχος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ποιητῶν ἱστορεῖ. Eadem ex Lysimacho narrat in Chil. VI, v. 917 sqq., ubi addit καὶ ἀλλήλους ἐκτεῖναν, ὡς οἱ Οἰδίπου παῖδες.

Vehemens est suspicio confundi Lysimachum cum *Lysania Cyrenæo*, Eratosthenis magistro (v. Suidas v. Ἐρατοσθένης), quem De poetis scripsisse constat ex Athenæo p. 304, B; 504, B; 620, D; schol. Venet. et Vatican. ad Eurip. Androm. 10. Cf. de Lysania grammatico Eustath. p. 1071, C; Etym. M. v. Ὑπερικταίνοντο. Alius fortasse est *Lysanias* δὲ Ἀσκληπῶνος ap. Diog. L. VII, 23.

ᾧρεῖν, eorum quæ ad deos pertinent curam agere. Quare etiam eos qui spectaculorum quidem causa, attamen cum sacrificiis ac religiosa cum solennitate mittuntur, omnes θεωροὺς vocabant. Porro quod civibus Atheniensibus solvi-

tur θεωρικόν, non, ut Cæcilius putavit, propter spectacula sic nominatur, verum propterea quod festis in deos πῖι sacrificant, in eorumque honorem latentur.

NICOLAUS DAMASCENUS.

Suidas : Νικόλαος Δαμασκηνός, γινώριμος Ἡρώδου τοῦ τῶν Ἰουδαίων βασιλέως, καὶ Αὐγούστου Καίσαρος, φιλόσοφος Περιπατητικὸς ἢ [καὶ Coray.] Πλατωνικός, ἔγραψεν Ἱστορίαν καθολικὴν ἐν βιβλίοις ὀγδοήκοντα (1), καὶ τοῦ [βίου (2)] Καίσαρος ἀγωγὴν. Οὕτως δ' ἠσπάσατο αὐτὸν Καίσαρ, ὡς τοὺς ὑπ' ἐκείνου πεμπεμένους πλακοῦντας (3) Νικολάους αὐτὸν καλεῖν. Καὶ

(1) Ὁγδοήκοντα] Hoc falsum est. Vide infra — (2) Vocem βίου tollendam, sive per interpretationem sive per librorum fraudem invecam, censet Bernhardyus. Assentior. Scripsit sane Nicolaus non modo de institutione Caesaris (ἀγωγῇ), sed etiam de rebus quas regno potitus Caesar in toga ac sago gesserit (v. fr. 101 cap. XIX). Porro fragmento 101 subscribitur : Τίλος τοῦ βίου Καίσαρος. Hinc igitur colligi possit scripsisse Suidam : Καὶ τὸν βίον Καίσαρος καὶ τὴν ἀγωγὴν, sicuti paullo post scribit : Περὶ τοῦ ἰδίου βίου καὶ τῆς αὐτοῦ ἀγωγῆς. Sed longius hoc a traditis recedit. Imo Suidas titulum libri ponens Καίσαρος ἀγωγῇ, pro Καίσαρος βίος, commisit quod est sæpiissime commissum; nempe primæ partis inscriptionem pro inscriptione totius operis attulit. Utramque inscriptionem conflatam habes in altero titulo : Περὶ τοῦ ἰδίου βίου κτλ. — Post v. ἀγωγὴν Eudocia p. 308 : Φίλιππος Καίσαρι Αὐγούστῳ. — (3) Πλακοῦντας] vulgo adduntur : τῷ Καίσαρι, ἵππον μελιτοῦντας. Glossema hoc deest in optimo codice A. Ceterum eadem habet Hesychius Miles. p. 40. Cf. Photius Bibl. cod. 189 : Ἐξ οὗ (Νικολάου) καὶ πλακοῦντων τι εἶδος, ἃ δέκεται Καίσαρι, εἰς τιμὴν τοῦ δεξιουμένου Νικολάους ἢ Καίσαρ ἐκάλεσεν. Palladius in Vit. Abbatis Apollon. *Nicolaus pames maximus* vocat, citante Casaub. ad Athen. p. 62, A. Cf. Isidor. Orig. XVII, 7, 1 et Glossar med. latin. s. v. *Panis Nicolaus*. Eustathius ad Od. σ, p. 1834, 40 : Καὶ τοὺς Νικολάους τὰ μηλίπικτα ἐκ τινος ὁμωνύμου ἀνδρός τῆροντος παρακαλοῦσι τινες ἀπὸ Ναυκρατίτου σοφιστοῦ ἔχοντες ἀπόρησιν. At de placentis Nicolais nihil est in Athenæo, qui Nicolai nomen non placentis, sed palmularum fructibus indulum dicit, XIV, p. 652, A : Περὶ δὲ τῶν Νικολάων καλουμένων κοινῶν τοσοῦτον ὅμιν ἐπεινέχω, τὸν ἀπὸ τῆς Συρίας καταγομένων, ὅτι ταύτης τῆς προσηγορίας ἠξιώθησαν ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ αὐτοκράτορος σφόδρα χαίροντες τῷ βρώματι, Νικολάου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἑταῖρου ὄντος αὐτῶ, καὶ πέμποντος φοινίκας συνεχῶς. Τῶν ἀπὸ τοῦ περιπάτου δ' ὡν ὁ Νικόλαος καὶ ἱστορίαν συνέγραψε πολλήν. Plutarchus Symp. VIII, 4 : Εἰ γὰρ, ὡς περ ἐν Συρίᾳ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ παρῆχε (palma Græciæ) τὴν βάλανον ὁμει τε θεαμάτων καὶ γλυκύντη τραγημάτων πάντων ἕλκιστον, οὐκ ἂν ἦν ἕτερον αὐτῷ παραβάλλειν. Ὁ γοῦν βασιλεὺς, ὡς φασιν, ἀγαπήσας διαφερόντως τὸν Περιπατητικὸν φιλόσοπον Νικόλαον γλυκύν ὄντα τῷ ἔθει, βαδινὸν δὲ τῷ μῆκει τοῦ σώματος, διάπλεων δὲ τὸ πρόσωπον ἐπιφρονίσσοντος ἐρυθρίματος, τὰς μεγίστας καὶ καλλίστας τῶν φοινικοβαλάνων Νικολάους ὠνόμασε· καὶ μέχρι νῦν οὕτως ὀνομάζονται. Hæc per jocum. Plinius H. N. XIII, 14, 9 : *Sicciores in hoc genere Nicolai, sed amplitudine præcipuæ*. Plura v. ap. Meursium ad Hesych. l. I. et Exercitat. crit. II, 12; Spanhemium De usu numism. Dissert. IV; Fabricium B. Gr. III, p. 500 ed. Harl. Corayus in not. ad Nicol. p. 222, 4 ad Suidæ vocem πλακοῦντας annotat hæc : Ἔστι φάσμα ὅτι παλάβαι φοινίκων ἦσαν τὰ πεμπόμενα σχῆμα ἔχουσαι πλακοῦντων, οἳ καὶ παρ' ἡμῖν εἰσι νῦν αἱ τῶν ἱσχυάων παλάβαι, προσεμμερεῖς τοῖς πλακοῦσιν ὑπὸ τῶν χωρικῶν κατασκευαζόμεναι,

διαμένει τοῦτο ἀχρι τῆς σήμερον. Ἐγραψε καὶ Περὶ τοῦ ἰδίου βίου καὶ τῆς αὐτοῦ ἀγωγῆς.

Quem Nicolaus De vita sua librum conscripsisse dicitur, ejus fragmenta satis ampla præbent Constantiniana Excerpta De virtutibus et De insidiis, quorum illa Valesius olim edidit, hæc nuperrime Firminus Didot e codice Escorialense describenda curavit. Quorum narrationem excerptorum paucis comprehendentes addemus reliqua, quæ aliunde de auctore nostro comperta habemus.

Nicolaus Damascenus, frater Ptolemæi, parentes habuit Stratonicen et Antipatrum, virum opibus et auctoritate inter cives insignem. Natus est circa an. 64 a. C. (*). Nam quo tempore cum Archelao Herodis filio Romam profectus est (an. 4 a. C.), ἦν περὶ 7 ἔτη (fr. 5 not. 22). Puer egregia indole præditus postquam grammaticam et poetice didicerat, mox se convertit ad rhetoricam, musicam, disciplinas mathematicas, philosophiam. Hanc etsi universam complexus est, præ ceteris tamen Aristotelis se doctrinæ addixit. Quare apud Athenæum appellari solet ὁ περιπατητικὸς (fr. 77. 78. 79. 83) vel εἰς ἀπὸ τοῦ περιπάτου φιλοσόφων (fr. 84. 89). Eruditionem variam ornavunt magna vis eloquentiæ, ingenium amœnum, mores elegantes. Quæ quum accommodatissima sint ad consuetudinem potentium instrumenta, haud minimum contulisse videntur, ut Herodis regis (**) et Augusti imperatoris favorem et amicitiam conciliaret sibi et ad mortem usque conservaret. Quando accesserit ad Herodem, cujus ὑπογραφεὺς fuisse a Constantino Porphy. (De them. I, 3; fr. 71) dicitur, non constat. Fortasse in amicitiam ejus jam illo venit tempore, quo Herodes, Galilææ præfectus, a Judæis accusatus, Damascus, suadente Hyrcano, confugerat (Joseph. A. J. XIV, 9, 5). Anno 20 a. C. versabatur Antiochiæ, ubi vidisse se ait Indorum legatos ad Augustum proficiscentes (fr. 91). Quadriennio post (16 a. C.), quum jam filios habebat Rhodi (studiorum causa, ut videtur) commorantes, Herodem regem, ad Agrippam in Pantum se conferentem, comitatus est. Quo in itinere de Iliensibus

καὶ οἷας τὸ πάλαι, καθὰ φησι Θεόφραστος (Περὶ φυτῶν, Δ, γ), κατεσκευάζον οἱ περὶ τὴν Θηβαῖδα κατοικοῦντες, τὸν τῆς κοκκυμηλέας καρπὸν ἑρπαιόντες καὶ τὸν πυρῆνα ἐξαιροῦντες.

(*) Sevinus (*Recherches sur l'histoire de la vie et des ouvrages de Nicolas de Damas* in *Mém. de l'Acad.* VI, p. 486) Nicolaum an. 74 a. C. natum esse conjecit, haud ita longe a vero aberrans.

(**) Josephus A. J. XVII, 6, 4 : Φίλος ὢν τοῦ βασιλέως καὶ τὰ πάντα συνδιαιτώμενος αὐτῷ. Idem XVI, 7, 1 : Ζῶν γὰρ ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ συνίων αὐτῷ (τῷ Ἡρώδῃ).

egregie meruit (fr. 3). Ex Ponto in Ioniam rediit Judæorum causam coram Agrippa defendit (fr. 92). Deinde cum Herode Roman ad Cæsarem profectus est. Paulo antea, rege hortante, historias scribendi cepit consilium. Mox quum Herodes a Syllæo apud Cæsarem accusatus de rebus suis vehementer periclitaretur, Nicolaus, iterum Romam profectus, industria sua et prudentia effecit ut rex in amicitiam Augusti restitueretur (an. 8 a. C.; fr. 94). In Syriam reversus Herodem, de Alexandro et Aristobulo filiis, quos Antipater frater conjurationis insinulaverat, iudicium instituentem, admonuit ut moderate se gereret, caveretque ne in immedicabile malum incideret (fr. 5). Quod salutare consilium ira regis neglexit. Haud multo post, scelere Antipatri detecto, Nicolaus accusatoris partes sustinuit (fr. 5. 95). Defuncto Herode (4 a. C.), Archelaum, quem iterum iterumque mutato testamento moriens pater heredem regni instituerat, contra Antipam et Judæorum legatos apud Augustum defendit. Quæ deinceps fata ejus fuerint, haud liquet. In postrema Excerptorum parte (fr. 6) Nicolaus traditur, quamvis a ditissimis potentissimisque Romanis etiam atque etiam rogaretur ut domus eorum frequentaret, maluisse tamen plebeiorum hominum convictu uti, totosque dies philosophiæ studiis impendere. Unde collegeris Romæ senem ultimum vitæ tempus exegisse. Verum quum (fr. 101 init.) de Octavio studiorum causa Apolloniam profecto dicat: 'Ο νέος Καίσαρ. ἐν ταυτοῖ ἐπεδήμει, Apolloniæ potius degisse, certe Vitam Augusti scripsisse in hac urbe videtur, quæ literis tunc eximie florens a Romanis quam plurimis frequentabatur. Ceterum si Vitæ scriptorem audias, nullis noster non ornatus erat virtutibus. Quas recensere supersedeo (*).

Scripsit Nicolaus et poetica et philosophica et historica. Tragœdias et comœdias non sine laude ab eo compositas esse discimus ex Vitæ fragm. 3. Quæ quidem juvenilia conamina fuisse videntur, quorum certior memoria interiit. Nam quod Eustathius (ad Dionys. Per. 976) dicit: Ἀρριανὸς διὰ τοῦ δ κλίνει Τίγριδος, κατὰ καὶ ὁ γράψας τὸ δράμα τῆς Σωσάννης, οἴμαι ὁ Δαμασκηνός, id ad nos vix pertinet. Quamquam *Nicolai* Damasceni tragœdiam notari putarunt Valesius, Vossius, Sevinus, Orellius, alii; rectius tamen procul dubio Holstenius et Bernhardus ad Dionys. l. l. *Johannem* Damascenum, hymnorum ecclesiasticorum auctorem, intelligi jusserunt. Ex comœdia Nicolai versus

quadraginta quattuor affert Stobæus in *Florilegio* (XIV, 7), quos Nicolao Damasceno vindicant Fabricius, Orellius, Corayus, alii. Verum hanc quoque sententiam parum probabilem esse censet *Jedharum* rerum peritissimus, Meinekius in *Histor. crit. comicorum* p. 495. « Totius enim orationis, ait, et argumenti is color est, ut non dubitandum videatur, quin illius fragmenti auctor vel mediæ vel novæ comœdiæ poeta fuerit. Neque id fugisse videtur Valckenarium, qui quum Nicolaum comicum nusquam præterea memoratum vidisset, Nicostriati nomen substituit. Ac fateor me ipsum aliquando Nicolai nomen suspectum habuisse, ejusque in locum Nicomachum substituendum conjecisse; quam quidem opinionem non mediocriter mihi insignis quædam orationis similitudo, quæ illi apud Stobæum fragmento cum Nicomachi ecloga apud Athenæum VI, p. 290, E, servata intercedit, confirmare videbatur. Sed dubitationem iniecit Photius *Bibl. cod.* 167 p. 115, in recensenda poetarum, quibus Stobæus in concinnando *Florilegio* usus est, diserte Nicolaum memorans. Itaque Nicolaus obtineat suum inter comicos poetas locum, donec graviore argumentis de possessione deplatur. »

Quod philosophica attinet, Nicolai Περὶ τῶν ἐν τοῖς πρακτικοῖς καλῶν πραγμάτων laudat Simplicius ad Epictet. c. 37, p. 194 ed. Didot. Libros De philosophia Aristotelis, De diis, De philosophia prima, Paraphrasin in Aristotelis *Metaphysica*, in libros De cœlo et De anima idem memorat Simplicius in Aristot. p. 6, 6^b, 1^b, 32, 97 etc. Inter eos qui Epicuri doctrinam impugnarint, Nicolaus recensetur apud Diogenem L. X, 4. Vid. Patricius *Diaguss. Peripatet. lib. X*, p. 136; Fabricius *B. Gr. IX*, p. 683 Harl.; Buhl. ad Aristot. tom. I, p. 308; Rœper. Nicolai Dam. de Aristotelis philosophia reliquiæ in *Lectionibus Abulpharagianis* (*Danzig*, 1844, 4) p. 35-43. Quem librum inspicere non licebat. Præterea libros duos *De plantis*, qui sub Aristotelis nomine circumferuntur, Nicolao Damasceno vindicandos esse putavit, sub ejusque nomine edidit C. Meyerus (Lips. 1841).

Historica opera novimus quattuor:

1. Ἱστορίαι (Ἱστορία καθολική Suid.) βιβλ. ρμδ'.

2. Βίος Καίσαρος.

3. Περὶ τοῦ ἰδίου βίου.

4. Παραδόξων ἐθνῶν συναγωγή.

I. HISTORIÆ. In Vita Nicolai (fr. 4) Herodes dicitur post alia studia repente historiæ cognoscendæ amore correptum esse, ἐπαινέσαντος Νικολάου τὸ πρᾶγμα καὶ πολιτικώτατον εἶναι λέγοντος, γρήσιμον δὲ καὶ βασιλεῖ, ὡς τὰ τῶν προτέρων ἔργα

(*) Cf. etiam Julian. in *Epist. ad Themist.* p. 480: Νικόλαος δὲ πράξεων μὲν οὖν μεγάλων αὐτοῦργος ἦν· γινώσκων δ' ἐστὶ μᾶλλον διὰ τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν λόγους.

καὶ πράξεις ἱστοροῖη. Καὶ ἐπὶ τοῦτο δρμήσας προὔτρεψε καὶ Νικόλαον πραγματευθῆναι τὰ περὶ ἱστορίαν. Ὁ δὲ μάλιστα ἐφάσει ὥρμησεν ἐπὶ τὸ πρᾶγμα, πᾶσαν ἀθροίσας τὴν ἱστορίαν, μέγαν τε πόνον ὑποστάς καὶ οἶον οὐκ ἄλλος· ἐν πολλῷ δὲ χρόνῳ φιλοπονήσας ἐξετέλεσεν αὐτήν, ὡς γὰρ ἐπὶ τοῦτον τὸν ἄθλον Εὐρυστάθης εἰ προὔτεινεν Ἡρακλεῖ, σφόδρα ἂν αὐτὸν ἀπέτρυσεν. — Opus hoc Suidas ἱστορίαν καθολικὴν appellat, argumenti magis ratione (*) quam inscriptionis habita. Nicolaus ex more veterum opus inscripserit Ἱστορίαι, quo titulo apud scriptores laudari solet. Libros complectebatur centum quadraginta quattuor, teste Athenæo (fr. 89). Citantur libri 2. 4. 5. 6. 7. (8.) 96. 103. 104. 107. 108. 110. 114. 123. 124. Suidas octoginta tantum afferens aperte erravit, sive quod literas PMA male exaratas vel exesas reperiens legerit ΟΓΔ (i. e. ὀγδοήκοντα), sive quod auctor Suidæ nonnisi octoginta libros noverat. Magnæ molis opera sæpenumero per partes circumferebantur. Excerptores Constantiniani nonnisi priores libros septem usurpasse videntur. Nam ultra librū septimum non progrediuntur. Porro Vir-tutum scriptor fragmento ultimo subscripsit : Τῶς λόγῳ ἐξδόμου... Ζήτει τὰ λείποντα περὶ Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Quibus significatur, puto, reliquos operis libros desiderari. Nam titulum Constantiniū περὶ Ἑλληνικῆς ἱστορίας exstitisse, ad quem lector relegetur, minime probabile, si reliquorum titulorum rationes reputes, esse videtur (**). Denique hoc si voluisset auctor, dicendum certe erat : Ζήτει ἐν τῷ περὶ Ἑλ. ἱστορ. Sane quidem ipse Constantinus Porphyry. De them. (fr. 71) in nostris libris laudat Nicolaum ἐν τῷ 17, sed ne dicam numerum illum haud dubie corruptum esse, pleraque quæ in Thematis ex antiquioribus auctoribus citantur, e Stephano Byzantino de prompta sunt.

Exorsus narrationem Nicolaus est a rebus Assyriorum. De prima hac operis πολυβίβλου parte intelligenda sunt verba Photii in Bibl. cod. 189, p. 145 ed. Bekk. : Οὗτος (Νικόλαος) καὶ Ἀσσυριακὴν

(*) Argumenti ratione habita, opus Nicolai *Historia universalis* majore etiam jure dici poterat quam Ephori et Polybii opera. Mirum videatur in prioribus libris septem nullum esse Egyptiorum historię vestigium. Suspicio auctorem octavo demum libro, de Cambysi temporibus agentem, ad Egyptiaca accessisse, ac tum superiora narratione succincta præmisisse. Is enim mos est Nicolai. Ceterum miror Utriciū (*Charakteristik d. alt. Hist.* p. 187), qui Nicolaum nonnisi Asiaticorum regnorum historias ex professo tractasse putat, adeo ut reliqua fragmenta, quæ ad eas referri non possunt, ad excursus principali argumento in-textos pertinere deberent.

(**) Componendum potius illud Ζήτει τὰ λείποντα κτλ. cum ejusmodi notulis, cujusmodi est in Exc. De virt. ad Polyb. XIV, 12 : Ζήτει· ἐνδεικπε γὰρ φύλλα μὴ, ἐν οἷς περὶ τοῦ ἱστορεῖσθαι καὶ Ἀρσινόης.

ἱστορίαν ἐν πολυστίχῳ βιβλίῳ, ὅσον παλαιὰν μνήμην ἀναγνωσμάτων ἔχομεν, καταλείπειν. Quæ ex libris 123 et 124 (fr. 92) afferuntur, pertinent ad annum 16 a. C. Relinquuntur libri viginti. Quousque his narratio deductio sit, accuratius dici nequit. Exposuisse Nicolaum quomodo Mariannen uxorem atque Alexandrum et Aristobulum Herodes supplicio affecerit (a. 10 a. C.), ex fragmento 93 intelligitur. Minime vero probabile est adulatorem Herodis et præconem finem Historiarum facinus fecisse, quod apud plurimos summam regi contraxit invidiam. Imo quum scelus in filios commissum Herodes paucis ante mortem diebus (4 a. C.) redemerit quodammodo justissima condemnatione Antipatri, in qua ipsius Nicolai partes erant præcipuæ : dubitari vix potest quin hæc quoque auctor noster narraverit. Porro quoniam Nicolai maxime opera factum est ut post obitum Herodis Archelaus filius, superatis adversariis, regnum ab Augusto acciperet : minime hoc omittere in Historiarum monumentis Nicolaus voluerit. Sane quidem de iisdem rebus in Vita sua dixit, verum non exponit eas, sed leviter tangit, ut eo ipso ad ampliora volumina relegare nos videatur.

Quænam distributio totius operis fuerit nescimus. In prioribus libris septem, de quibus solis judicari potest, fragmenta hunc fere præbent ordinem narrationis :

LIBER I ET II. HISTORIA ASSYRIORUM ET MEDORUM, usque ad Astyagem [Eversio regni Medorum narratur libro septimo (*).] — Lib. I : Semiramis, fr. 7* ; Sardanapallus, fr. 8 ; Arbaces et Belesysis de evertendo regno Assyriorum conspiratio, fr. 9*. — Lib. II : Parsondas Medus sub Artæo rege, fr. 10 ; Stryangæus sub Astybare rege, fr. 12 ; Achæmenidarum origo, fr. 13.

LIBER III. GRÆCIE HISTORIA MYTHICA USQUE AD TEMPORA TROJANA. (In hoc libro nonnisi celeberrimas fabulas tractasse auctor videtur. Reliquas in sequentibus libris attulit, ubi ab historicis temporibus profectus subinde altius rem repetit.) Amphion et Zethus, fr. 14* ; Laius, OEdipus, fr. 15* ; Bellerophon, fr. 16* ; Pelops, OEnomaus, Hippodamia, fr. 17* ; Argonautæ, fr. 18*, 19* ; Hercules, fr. 20* ; Troica, fr. 21.

LIBER IV. LYDORUM HISTORIA ANTIQUISSIMA (usque ad reges Heraclidas), fr. 22-29. — **DAMASCI HISTORIA PRISCA**, fr. 30, 31. Hoc σύνταγμα ἐπιχώριον Damascenus noster intexuisse videtur eo loco, ubi de lyborum in Syriam expeditionibus, urbibusque ibi conditis (cf. fr. 24-26) sermo erat. —

(*) In seqq. asterisco distinximus fragmenta nova codicis Escorialensis.

RES PELOPONNESI (exceptis rebus Arcadiæ). REDITUS HERACLIDARUM. De priscis Peloponnesi nominibus, fr. 32. Amythaonidarum fama, fr. 33; Orestes, fr. 34*. — *Reditus Heraclidarum*: *Lacedæmon*, fr. 36, 37. *Argos*, fr. 38*. *Messene*, fr. 39*, 40. *Corinthus*, fr. 41. Antequam de Corintho a Doriensibus occupata exponeret, antiquiorem civitatis historiam præmisit.

LIBER V. RES ARCADIÆ, quæ solæ motu Dorico inconcussæ manserant, inde ab Lycaone repetuntur, fr. 42-44. — INSULÆ MARIS ÆGÆI, quæ post Heraclidarum descensum novas incolas e Peloponneso accepisse videntur, aliarumque urbium origines ex iisdem causis repetendæ (fr. 45-48).

LIBER VI. HISTORIA LYDORUM. Reges Heraclidæ usque ad Candaulem, fr. 49*. — ATHENIENSIS HISTORIA, usque ad institutionem archontum annuorum, uti videtur. Initium auctor sumpserit vel inde a Troicis temporibus, vel etiam inde a Cætrope. Ex fragmentis quæ huc pertinent, alterum est de Demophonte rege ejusque successoribus (fr. 50*), alterum de Hippomene archonte decennali (fr. 51). COLONIÆ: MINYARUM migratio in Theram insulam, deinde in Libyam, ubi *Cyrenæ* a Batto conduntur. Qua occasione reliquam omnem Battiadarum historiam auctor subjunxit. Hinc servatum fr. 52 de Arcesilao II. — IONUM migratio in Asiam. Minyæ Ionibus se adjunxerunt. *Cymarum* historia, fr. 53*. *Mileti* historia usque ad finem Nelidarum, fr. 54. — RES THESSALORUM. Historiæ de Heraclidis aliisque regulis, qui tunc in Thessaliæ civitatibus regnabant, fabularem memoriam præmisit. Quo pertinent quæ sola servata sunt de Pelia, Iasone, Acasto, Peleo (fr. 55, 56). — RES PELOPONNESI, usque ad tempora belli Messeniaci I, uti suspicor. Superstes fragmentum de Lycurgo.

LIBER VII. CORINTHIORUM TYRANNI. Cypselus, Periander, Psammetichus, fr. 58*, 59, 60*. — SICYONIORUM TYRANNI. Myron, Isodemus, Clisthenes, fr. 61*. — LYDORUM HISTORIA. Reges Merminadæ: Gyges, Sadyattes, Alyattes, Cræsus, fr. 62-65. — MEDORUM REGNI EVERSIO, PERSARUM IMPERII INITIA. Cyrus, fr. 66*, 67. Cræsus a Cyro victus, fr. 68. — ROMANORUM HISTORIA, quam a primis initiis exorsus auctor usque ad expulsos reges exposuerit. Supersunt fragm. 69 et 70, de Amulio, Numitore, Romulo et Remo.

Inde a libro octavo usque ad nonagesimum sextum præter quattuor minoris momenti fragmenta nihil tulit ætatem. Quæ e libris 96-124 citantur, fere omnia pertinent ad Mithridatica atque Syriæ historiam. Libro 110 narratur triumphus Luculli (an. 63 a. C.). Igitur libris centum et tribus

(8-110) historia continebatur annorum circiter quadingentorum quinquaginta. Reliqui libri triginta quattuor (111-144) sexaginta circiter annorum spatium complectebantur. Narratio eo prolixior erat, quo propius auctor ad sua ipsius tempora accedebat.

Fides Nicolai in majore operis parte pendet ex auctoribus quos duces sibi selegit. In rebus Assyriorum et Medorum Ctesiam sequitur. Lydorum historiam mutuatus est e Xantho vel potius e Dionysio Mytilenæo. In Græcis fabulis, ubi multa a vulgari narratione recedunt, quemnam fontem habuerit, minus liquet. Ego quidem Hellenicum agnoscere in iis mihi videor. Inde ab reditu Heraclidarum in Græcorum rebus Ephoro potissimum se addixit. In rebus Mithridaticis componitur cum Posidonio (fr. 79), ex quo plurima in hac historiæ parte desumpserit. Cæsaris De bello Gallico commentarios excerpisse statuitur fr. 89. Quæ de Romuli historia affert (fr. 69, 70), ad verbum transcripsit ex Dionysio Halicarnassense. Quod indigne ferentes nonnulli statuerunt fragmenta illa librariorum culpa temere esse Nicolai reliquiis admixta. Id vero per se parum probabile est, nec quidquam video cur ad ejusmodi sententiam confugiamus. Nam quum Nicolaus sero deinceps ad historias scribendas se conferret, idque iis temporibus, quibus alia multa pro Herode negotia subiisse eum compertum habemus, consentaneum sane est, aulicum nostrum et πολυίστορα, πᾶν ἀθροίσαντα τὴν ἱστορίαν, satis habuisse de antiquioribus temporibus historicos, quos narrationis fide et elegantia præstare ceteris putaret, pressis sequi vestigiis (*), sæpe etiam locos eorum ad verbum integros operi suo inserere. Neque est cur idcirco plagiarium notam Nicolao inuramus. Nihil enim impedit, quominus eum, si non ubique, iis certe locis, quibus ipsissima verba aliorum apposuit, nomina auctorum suorum prodidisse statuamus.

In posteriore operis parte, ubi suo Marte rem Nicolaus agebat, præ ceteris Herodis regis historiam omnium uberrime tractasse videtur. Hinc sua longe plurima hauserit Josephus (Ant. J. lib. XIV-XVI). Quamquam haud latebat eum, caute admodum Nicolai narratione utendum esse, quippe qui in majorem fautoris et amici gloriam scelera ejus vel diminuisset vel celasset, recte gesta laude immodica prosecutus esset (v. fr. 93 et 85).

II. ΒΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ. « Opus vere non historicum, sed declamatorium, quo cuncta in illum contulit,

(*) Ejusmodi excerptorem vel inde agnosces, quod in iis quæ e Ctesia hausit, ne formas quidem verborum Ionicas ubique delevit.

quæ de recte formandis adolescentibus excogitari possint, quæque valent exprimerè felicem indolem. Quo minus mirari convenit, si eorum quæ memorat (Nicolaus), apud Suetonium, tantæ diligentiae scriptorem, et alios nihil pæne aut minimum exstat. Ita tamen sibi temperavit, ut nihil diceret, quod rebus cognitis repugnaret, aut persona temporibusque discongrueret. » Hæc de Vales. Vitæ Excerptis Hugo Grotius (Epist. 264 ed. Amstel.). Eandem sententiam proficitur Eggerus (*Sur les historiens d'Auguste*), qui Nicolai opus cum *Cyropædia* Xenophontea componit. Contra Orellius (Nicol. D. præf. p. XI) : « Verum enimvero, ait, qui reputaverit scelera Augusti ex immodica ambitione fluentia, quam primum evectus fuerit ad populi Romani principatum, penitus fuisse abolita, immo locum dedisse contrariis virtutibus, mansuetudini et clementiæ eximiae, adeo ut nomen honorificentissimum patris patriæ meruerit, is facile condonabit Nicolao bona fide Augustum laudanti, ut scilicet in illo veri honoris in virtute positi cupiditatem accenderet, eumque impediret, ne iterum ad vitæ anteacta scelera reverteretur. Neque etiam hoc obliviscendum est, extremam hujus opusculi partem, quæ famosissimi illius triumviratus historiam continuisse videtur, intercidisse. Quæ si superesset, tum demum judicare possemus, utrum Augusto adulatus fuerit Nicolaus crudelia ejus facinora vel reticendo vel excusando adeo laudandoque, an res ejus gestas vere sincereque, prouti fuerant, commemoraverit. » At ex ungue leonem. Herodis adulator quo tandem pacto severum se Cæsaris triumviri judicem præstiterit! Ceterum tutius de his judicare jam licet ex Excerptis novis, quibus narratur tum Bruti Cassique conjuratio atque nex Cæsaris, tum vero Augusti historia inde a fine Cæsaris usque ad ea tempora, quibus contra Antonium legiones veteranorum in Campania convocavit. Unde patet omnia quibus labes aliqua memoriæ Cæsaris posset adspergi, Nicolaum aut tacuisse aut ita narrasse, ut criminatione dictator eximeretur. Simili modo Augustus ubique representatur tamquam imperii, quo Cæsar sævierat, heres legitimus, idemque vir moderatus et modestus admodum, nusquam non sincere atque probe se gerens erga Antonium, qui nefandum crimen ei scelesto consilio affinxerit. Omnino in Nicolaum eadem cadunt, quibus accusari, quibus excusari inter Romanos scriptores solet æqualis Damasceni, Velleius Paterculus. Verum quantuncunque sint, quæ severior historia in Vita ista, grati erga Augustum animi monumento, reprehendere debeat, nihilominus reliquiæ ejus permagni in tanta meliorum scriptorum penuria faciendæ

sunt. Nam multa suppeditant quæ aliunde comperta non habemus, quorumque fidem nihil est cur suspectemus; alia, quæ a Suetonio, Appiano, Plutarcho, Dione, Velleio paucis tanguntur, uberior narrant, alia alio exponunt ordine.

III. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΒΙΟΥ. Quemadmodum libris modo recensitis Herodis et Augusti præconem Nicolaus egit, sic hoc scripto suæ ipsius famæ prospiciendum ratus, non minore quam Theopompus olim jactantia virtutes suas effert. Nonnulli tamen nescio quod modestiæ exemplum in Nicolao intueri sibi visi sunt, ideoque librum, de quo agimus, auctori suo abjudicandum esse censuerunt (v. not. ad fr. 1). At color orationis idem prorsus est quem in Vita Augusti agnoscis. Quare nihil video cur præjudicata de moribus Nicolai opinione nitentes in dubium vocemus disertum antiquitatis testimonium.

IV. ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΝ ΕΘΩΝ ΣΥΝΑΓΩΓΗ. De hoc opere apposuisse sufficit verba Photii (Bibl. cod. 189), qui postquam de Alexandro, Protagora, Sotione, rerum mirabilium scriptoribus, dixerat, subjicit hæc: Ἐν ταύτῳ δὲ (sc. in eodem volumine quod continebat Sotionis Περὶ ποταμῶν καὶ κρηνῶν παραδόξολογούμενα) συνανενγνώσθη καὶ Νικολάου λόγος, Ἡρώδῃ τῶν Ἰουδαίων βασιλεῖ προσπεφωνημένος, ἐν ᾧ παραδόξων ἐθνῶν ἐστὶ συναγωγή. Συμβαίνει μὲν εἰς ταῦτον ἐνίοις τῶν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου παραδόξων συνεileγμένων, καὶ περὶ ὧν δὲ Κόνων συνέταξεν, οὐκ ὀλίγα προσέγραψε· πλὴν ἐν τισὶ παραλλάσσει ταῖς ἱστορίαις, ἑτεροτρόπως αὐτὰ διεξιών. Τῇν δὲ φράσιν ἐστὶ μὲν καὶ αὐτὸς κεφαλαϊώδης, οὐ μὴν οὐδὲ τοῦ σαφοῦς ἀναχωρηκῶς, μετέχων δὲ πως καὶ τῶν προειρημένων μᾶλλον συστροφῆς τινος καὶ δεινότητος. Λέγει δ' ἕνια μὲν πολλοῖς, εἰ καὶ ξενίζοντα εἶη, ὅμως ὁμολογούμενα· τινὰ δ' ἀγνοούμενα μὲν, οὐ μὴν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς πρὸς μάχην τῷ πιθανῷ καθιστάμενα· ἔθῃ γὰρ ἐθνῶν ἰδιότροπα τὰ πολλὰ περιαιγγέλλει· εὐρεῖν δ' ἐστὶν ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ ἀπίθανον προῖσχύμενα. Ὁ ἐκ Δαμασκοῦ ἐστὶν οὗτος, οἶμαι, Νικολαός, ὁ ἐπὶ τῶν Αὐγούστου χρόνων ἀκμάσας, καὶ φίλος αὐτῷ χρηματίας· ἐξ οὗ καὶ πλακούντων τι εἶδος, ἃ διέπεμπε Καίσαρι, εἰς τιμὴν τοῦ δεξιουμένου Νικολάου ὁ Καῖσαρ ἐκάλεσεν. Οὗτος καὶ Ἀσσυριακὴν ἱστορίαν ἐν πολυστίχῳ βιβλίῳ, ὅσα παλαιὰν μνήμην ἀναγνωσμάτων ἔχομεν, καταέλοιπεν.

In sequentibus, ubi sermo de Accestoridæ libris quattuor tῶν κατὰ πόλιν μυθικῶν, leguntur hæc : Πολλὰ μὲν οὖν ἐστὶν ἐν τούτοις (Ἀχεστορίδου) εὐρεῖν, ἃ τε συνεileκται Κόνωνι, καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ αὐτοῦ εἰπε Βιβλιοθήκῃ, καὶ Ἀλέξανδρος ἤβροιαι καὶ Νικόλαος προσεφώνησε καὶ Πρωταγόρας προδιέλαβεν. Fragmenta hujus libri unus servavit Stobæus in Florilegio.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΒΙΟΥ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΑΥΤΟΥ ΑΓΩΓΗΣ (*).

I.

Suidas v. Ἀντίπατρος : Ἀντίπατρος ἦν Νικόλαος τοῦ Δαμασκηνοῦ πατὴρ τοῦ ἱστορικοῦ, δὲ ἔσχε Στρατονίκην γυναῖκα, τὴν μητέρα Νικολάου, οἱ διαφανεῖς ἦσαν ἐν Δαμασκῷ κατὰ τὰ σωφροσύνην καὶ ἀλλὴν λαμπρότητα· πλούτῳ τε γὰρ πολλῷ διαφέροντες, ἥκιστα ἐπ' αὐτῷ ἐμεγαλύνοντο, εὐδοξίας τε οὐ τὰ δεύτερα φερόμενοι, βραχὺ τοῦτο ἐλογίζοντο. Ὁ δὲ δὴ Ἀντίπατρος καὶ λόγου δεινότητι προὔχων ἐβλαψε μὲν οὐδοντινοῦν, ὥνησε δὲ μυρία τούτῳ, οὐ τὸ κοινὸν (1) μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀστῶν συγχούς· δικαιοσύνην γὰρ ἀσκήσας, εἴπερ τις ἕτερος, πλείστα μὲν διήτησε νέικη τοῖς πολίταις πρὸς ἀλλήλους, πλείστα δὲ τῇ πατρίδι πρὸς τοὺς ἐν κύκλῳ δυνάστας, καὶ ἐτιμᾶτο ὑπὸ πάντων διὰ τοῦτο· πλείστας δὲ ἐπιστεύθη πρεσβείας καὶ ἐπιτροπὰς, ἀρχάς τε πάσας διεξῆλθε τὰς ἐγγυρίους· τελευτῶν δὲ τὸν βίον οὐκ ἔστιν ὅτι (2) ἐπέσκηψε Νικόλαον τῷ υἱεὶ καὶ Πτολεμαίῳ (3) τῷ τούτου ἀδελφῷ, ἃ τῷ Διὶ θυμιατήριον, ὅπερ ἔφθη αὐτὸς προὔπεισχημένος τῷ θεῷ, κατασκευάσαι ἐπειδὴν τελευτήσῃ, δηλῶν,

DE VITA SUA.

DE EDUCATIONE SUA.

1.

Antipater, Nicolai Damasceni historici pater, uxorem habuit Stratonicem, Nicolai matrem : qui tum ob modestiam tum propter alia honestamenta Damasci clari fuerunt ; nam quum magnis eminere divitiis, minime ideo efferebantur ; quumque claritate nulli secundi essent, parvi id faciebant. Porro Antipater insigni etiam dicendi vi polleat, tantum absuit ut ea lederet quempiam, ut non communem solum rempublicam sed singulorum etiam civium quamplurimos adjuvaret. Etenim quum justitiam coleret si quis alius, cives privatim inter se dissidentes conciliavit acerbissime, et patriæ cum finitimis regulis controversias composuit plurimas ; quam ob causam ab omnibus honorabatur. Permultas idem fidei ipsius commissas legationes et curationes obivit, atque magistratibus patriæ perfunctus est omnibus. Tandem moriturus Nicolao filio ejusque fratri Ptolemaeo nihil aliud mandavit, quam ut thuribulum, quod Jovi ante voverat, se defuncto confici curarent : significans, puto, pietatem

(*) De titulo Περὶ τοῦ ἰδίου βίου κτλ. ita VALESIIUS p. 414 : « Hunc titulum cum tribus primis capitibus ex Suidæ Lexico (v. Ἀντίπατρος et Νικόλαος) supplēvi, quum in nostro codice aliquot paginæ deessent. Ac titulum quidem ipsum, quem apposui, hic optime convenire, ex reliquiis, quæ in Ms. nostro saltem conservatæ sunt, satis apparet. Videtur autem Nicolaus hunc De vita sua librum Historiis suis præfixisse exemplo Hecataei atque Herodoti ac Thucydidi, qui de se ipsis initio operis quamquam longe brevius atque modestius præfati sunt, quorum exemplum ceteri fere Græci historici scriptores secuti sunt. Ceterum hæc fragmenta tria ipsius Nicolai esse, phrasis ipsa satis per se indicat. » — Contra ORELLIUS : « Equidem nullo modo mihi possum persuadere, hanc De vita sua commentationem, ut nos illam habemus, ab ipso esse Nicolao profectam. Etenim quotus quisque vel arrogantissimus homo ac impudentissimus laudum suarum præco ita de se loqui fuisset ausurus, ut hic Nicolaus? Credo potius amicum quendam vel discipulum Nicolai vitam hanc e commentariis, quos ipse forsitan Nicolaus de vita sua reliquit, concinnavisse, insertis amplissimis magistri laudibus. » Orellio assentitur Corayus p. 362 : Κακῶς ὑπέλαβεν ὁ πρῶτος ἐκδοὺς αὐτοῦ Νικολάου εἶναι (sc. excerpta nostra De vita N.), τούτῳ μόνῳ χρησάμενος τεκμηρίῳ τῷ ὑπὸ τοῦ Σουΐδα λεγθέντι, ὅτι Νικόλαος ἔγραψε καὶ περὶ τοῦ ἰδίου βίου καὶ τῆς αὐτοῦ ἀγωγῆς. Εἰκὸς γὰρ τὸν μὲν ὑπὸ Νικολάου γραφέντα βίον αὐτοῦ, χρόνου παρανάλωμα γεγονέναι, καθὰ καὶ τὰ πλείστα τῶν Νικολάου· τὰ δὲ περὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ παρόντος σωζόμενα ταῦτα, ἥπερ ὀρθῶς ἐσημειώσατο ὁ πρὸ ἡμῶν ἐκδοτής (Orellius), τῶν Νικολάου φίλων ἢ μαθητῶν τινι συγγραφῇ. At per se parum probabile est Vitæ, quam ipse Nicolaus scripsit, substitutam ab Eclogariis nostris esse aliam, quam amicus vel discipulus composuerit. Ac omnino pondere caret sententia quæ unice nititur præjudicata de moribus Nicolai opinione ; quasi is, quem Herodis et Augusti adulatorum fuisse constat, de se ipso nonnisi modeste admodum locuti debuissent. — Ceterum libri titulum Suidianum, Περὶ τῆς ἰδίου βίου καὶ τῆς αὐτοῦ ἀγωγῆς, in titulum libri generalem, et in inscriptionem primæ libri parti præfixam distinximus.

I. 1. τὸ κοινόν] Portus ; τῶν κοινῶν libri. Possis statuere κοινούς dici consanguineos, sed hoc a vulgari loquendi usu remotius et ad sensum minus aptum. — 2. οὐκ ἔστιν ὅτι] οὐκ ἔστι ὅτι οὐκ codex A. et edit. Mediol. « Possis ὅτι οὐκ. » Bernhardt. — 3. Πτολεμαίῳ] Ptolemæi hujus mentio fit apud Josephum A. J. XVII, 9, 4 : Ἐπήγετο δὲ οὗτος (sc. Antipas, Herodis f., Romam proficiscens, ut apud Cæsarem de regno contenderet cum Archelao fratre majori, quem Herodes moriens, immutato testamento, regni successorem constituerat) τὴν τε μητέρα καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν Νικολάου Πτολεμαῖον, φίλων τε Ἡρώδῃ τιμωτάτον γεγενημένον καὶ αὐτῷ προσκαίμενον. Idem B. J. II, 2, 3 : Ἐπήγετο δὲ (sc. Ἀντίπας) τὴν μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν Νικολάου Πτολεμαῖον, ῥοπήν εἶναι δοκοῦντα διὰ τὴν παρ' Ἡρώδῃ πίστιν· ἐγγόνει γὰρ δὴ τῶν φίλων τιμωτάτος ἔκειτο. Contra ab Archelai partibus tunc stetit, ejusque causam Romæ defendit Nicolaus. Nescio an hic sit Ptolemæus, quem ἐν α' Περὶ Ἡρώδῃ βασιλείας laudat Ammonius De diff. verb. : Ἰουδαῖοι καὶ Ἰουδαῖοι διαφέρουσιν, ὥς φησι Πτολεμαῖος ἐν πρώτῳ Περὶ Ἡρώδου τοῦ βασιλέως. Ἰουδαῖοι μὲν γὰρ εἰσιν οἱ ἐξ ἀρχῆς φυσικοὶ Ἰουδαῖοι· δὲ τὸ μὲν ἀρχῆθεν οὐκ Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ Φοίνικες καὶ Σύροι, κρατηθέντες ἐξ ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἀναγκασθέντες περιτέμνεσθαι καὶ συντελεῖν εἰς τὸ ἔθνος καὶ τὰ αὐτὰ νόμιμα ἡγεῖσθαι, ἐκλήθησαν Ἰουδαῖοι. Quamquam fieri etiam potest, ut intelligendus sit Ptolemæus regis Herodis procurator, de quo Josephus A. J. XVI, 7, 2. 8, 3. XVII, 8, 2, 3 ; B. Jud. I, 24, 2. 33, 8. II, 2, 1.

οἶμαι, ὅτι τὸ πρὸς θεοὺς ὄσιον δεῖ καὶ τελευτῶντας φυλάττειν, καὶ μὴ δὲν εἶναι τοῦ βίου ἀπολαύσεσθαι μέλλοντας.

2.

Idem v. Νικόλαος : Οὗτος (1) ἐν τῇ δλῃ (2) παιδείᾳ διατετραμμένος, διὰ τὸ καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ περὶ ταῦτα μάλιστα σπουδοῦσαι, ἐπειδὴ ἀπ' αὐτῆς αὐτῷ δ' ἐκ τοῦ πλοῦτος καὶ ἡ δοξὰ ὑπαγένοτο (3), εἴτι μᾶλλον ἡύξησε ταύτην, ἔρωτά τινα ἀδιήγητον αὐτῆς σχῶν, ἄλλως τε καὶ φύσεως οὐ φαύλης λαβόμενος· ὥστε πρὶν γενεῖσθαι εὐδοκίμος εἶναι ἐν τῇ πατρίδι, καὶ τῶν ἡλίκων διαφέρειν. Γραμματικῆς τε γὰρ οὐδενὸς χεῖρον ἐπεμελέθητο, καὶ δὲ αὐτὴν (4) ποιητικῆς πάσης· αὐτὸς τε τραγῳδίας ἐποίησε καὶ κωμωδίας εὐδοκίμους· εἴτι δὲ (5) μᾶλλον ὕστερον αὐξηθεὶς, ὥστε καὶ τὴν δύναμιν συναυξῆσαι, ῥητορικῆς τε καὶ μουσικῆς καὶ τῆς περὶ τὰ μαθήματα θεωρίας καὶ φιλοσοφίας πάσης (6) ἐπεμελείτο· ζηλωτῆς γὰρ Ἀριστοτέλους γενόμενος καὶ τὸν ποικίλον τῆς περὶ τὸν ἀνδρα παιδείας ἀγαπήσας, χάριν εἰδέναι πᾶσιν ἔλεγεν αἰετὶ τοῖς μαθήμασι, πολὺ μὲν ἔχουσι τὸ ἐλευθέριον, πολὺ δὲ τὸ χρήσιμον εἰς τὸν βίον, πάντων δὲ μάλιστα τὸ εὐδιάγωγον πρὸς τε νεότητα καὶ γῆρας. Ἐλεγε δὲ καὶ τὰς Μουσὰς διὰ τοῦτο ἄρα (7) πολλὰς ὑπὸ τῶν θεολόγων παραδεξόσθαι, ὅτι πολὺ τὸ ποικίλον ἔχει τὰ παιδεύματα, καὶ πρὸς πᾶσαν βίον χρῆσιν οἰκείον, καὶ οὐτε τὴν ἐμπειρίαν αὐτῶν, οὐτε τὴν ἀπόλειψιν ὁμοίως (8) ὑπελάμβανεν εἶναι τῇ τῶν βαναύσων τεχνῶν, ἀλλὰ τὸναντίον ἐπονείδιστον τοῖς μετρίως ζῶσι τὴν τε τούτων ἀγνοίαν καὶ τὴν τῶν βαναύσων ἐπιστήμην. Οὗτος μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ὅπως τῶν παιδευμάτων πρὸς ἀργυρισμὸν ἐχρήσατο οὐδὲ ἐκατήλευσεν.

Ἐφη δὲ Νικόλαος ὁμοίαν εἶναι τὴν δλῃν παιδείαν ἀποδημίᾳ. Ὡς γὰρ ἐν ταύτῃ προσσυμβαίνει (9) τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ μακρὰν δδὸν διεξιῶσιν, ὅπου μὲν ἐγκατάγεσθαι τε καὶ ἐναυλιζεσθαι μόνον, ὅπου δὲ ἐναρστῆν, ὅπου δὲ πλείους ἐνδημεῖν ἡμέρας, ἐνίοις δὲ τόπους ἐκ παρόδου θεωρεῖν, ἐπανελθόντας μέντοι ταῖς αὐτῶν ἐνοικεῖν ἐστίασι· οὕτω καὶ διὰ τῆς δλῆς παιδείας διερχομένους δεῖν ἐν οἷς μὲν ἐπιτηδεύμασιν ἐπὶ πλέον ἐνδιατρίβειν, ἐν οἷς δ' ἐπ' ἑλαττον, καὶ τὰ μὲν ὅλα, τὰ δὲ ἐκ μέρους, τὰ δὲ ἄχρι στοιχειώσεως παραλαμβάνειν, καὶ τὸ ἐκείνων χρήσιμον κατασχόντας ἐπὶ τὴν ὡς ἀληθεῶς πατρῴαν ἐστίαν ἀνελθόντας φιλοσοφεῖν.

3.

Exc. De virt. *** καὶ παρακαλέσας οἷα δὴ φιλόσοφον καὶ ἀμνησίσκαχον ἐν πολὺ πλείονι ἦγε τιμῇ καὶ εὐνοίᾳ (2).

2. Οὗτος] sic ex optimis libris Bernhardy. pro vulgata : οὗτος Νικόλαος Δαμασκηνός. — 2. δλῃ] vv. dd. pro vulg. δλῃ. Μοι μάλιστα omittit cod. A. — 3. ὑπαγένοτο] A B V E; ἐπεγένοτο ceteri. — 4. δὲ αὐτὴν] BVE; δὲ αὐτῆς cett. — 5. εἴτι δὲ] δὲ om. A V. — 6. πάσης] A V.; ἀπάσης cett. Vocem ἐπεμελείτο cum codd. B E omisit Bernhardy., nonnulla a Suida h. l. deformata esse statuens verisimiliter. — 7. διὰ τοῦτο ἄρα] Bernh. e cod. V. pro vulg. ἄρα διὰ τ. 8. — ὁμοίως... τεχνῶν] « Hæc quoque sapientis brevis manum. » Bernh. — 9. προσσυμβ.] A B E et edit.; præpositionem deleuit Kusterus; verbum notabile reposuit Bernhardy.

3. Codicis Turenensis fol. 224, 1 — 26 r. Aliquot folia codicis interciderunt. Ad verba "Οτι ἐπράχθη κτλ. in margine

erga deos etiam a morientibus, quibus nulla spes vitæ supersit, servandam esse.

2.

Hic (Nicolaus) omnibus literis a puero innutritus, quod patrem habebat magnopere iis deditum, qui opes et famam doctrinæ causa fuerat adeptus, ipse paternam laudem augens incredibili quodam studio literis incubuit. Qui quum etiam ingenio non malo præditus esset, imberbis adhuc singularem in civitate sua laudem retulit, atque inter æquales excelsit. Grammaticæ enim atque hujus ope poeticæ omnis haud vulgarem notitiam sibi comparaverat, adeo ut tragœdias comediasque haudquaquam spernendas scriberet. Postea vero quum majorem progressum doctrinæ fecisset, ad rhetoricam ac musicam et mathematicas disciplinas atque universam philosophiam animum applicuit. Et quum Aristoteli maxime studeret et multiplicem ejus viri doctrinam miraretur, sæpenumero professus est omnibus se disciplinis maximam gratiam habere, quum propter honestatem liberalem, tum imprimis propter utilitates quas in hanc vitam conferant, et oblectationem quam juventuti æque ac senectæ præbeant.

Idem aiebat fortasse hanc ob causam multas numero Musas a veteribus theologis introductas esse, quod in disciplinis mira varietas et ad omnes vitæ usus apta diversitas reperiretur. Earum vero peritiam vel imperitiam longe ab illiberalibus artibus differre existimabat : quippe homini idoneis opibus instructo imperitiam artium humaniorum atque illiberalium peritiam juxta turpem esse. Quo quum esset animo, nulla unquam disciplina ad quæstum captandum abusus est, neque lucro eam prostituit.

Idem Nicolaus dicere solebat omnem disciplinarum orbem similem esse peregrinationi. Nam quemadmodum iis, qui longam peregrinationem susceperunt, usu venit, ut quibusdam in locis divertant tantum et pernocent, in aliis etiam prandeant, in nonnullis quidem plusculos dies consistent, alios vero prætergredientes tantum inspiciant, tandem autem reversi in suis penatibus degant : ita etiam eos qui studia humanitatis universa percurrant, oportere aliis immorari diutius, aliis minus, alia tota, alia ex parte discere, quorundam solis elementis contentos esse, atque percepta singulorum utilitate ad philosophiam tamquam ad patriam et lares reverti.

3.

** Portatus eum (Nicolaum) ut philosophum et immemorem injuriarum majori posthac observantia atque amore prosecutus est.

“Ὅτι ἐπράχθη τι φιλανθρωπίας πολλῆς ἐχόμενον Νικολάω. Ἰλιεῖς γάρ (2), ἀφικνουμένης νύκτωρ ὡς αὐτοῦς Ἰουλίας τῆς Καίσαρος μὲν θυγατρὸς, γυναικὸς δὲ Ἀγρίππας, καὶ τοῦ Σκαμάνδρου μεγάλου βυέντος ὑπὸ χειμάρρων πολλῶν, κινδυνευούσης περὶ τὴν διάβασιν ἀπολέσθαι σὺν τοῖς κομιζουσιν αὐτὴν οἰκέταις, οὐκ ἦσθοντο. Ἐφ’ οἷς ἀγανακτῆσας δ’ Ἀγρίππας, ὅτι οὐ παρεβόηθησαν οἱ Ἰλιεῖς, δέκα μυριάσιν αὐτοὺς ἐξήμισυν ἀργυρίου. Οἱ δὲ ἀπόρως ἔχοντες, καὶ ἅμα οὐ προϋπειδόμενοι τὸν χειμῶνα, οὐδὲ δτι ἐξιοὶ ἡ παῖς (3), Ἀγρίππας μὲν οὐδοτιοῦν εἰπεῖν ἐτόλμησαν, ἥκοντα δὲ τὸν Νικόλαον *δεόμενοι (4) παρασχεῖν αὐτοῖς Ἡρώδην βοηθὸν καὶ προστατὴν. Καὶ δς μάλα προθύμως ὑπέστη διὰ τὴν τῆς πόλεως δόξαν, καὶ ἐδεήθη τοῦ βασιλέως, διηγῆσά τοι αὐτῷ τὸ πρῶγμα, ὡς οὐ δικαίως αὐτοῖς ὀργίζεται, οὔτε προειπὼν ὅτι πέμποι τὴν γυναῖκα ὡς αὐτοὺς, οὐδ’ ὅλως ἐκείνων προσησθημένων διὰ τὸ νυκτὸς ἔλναι. Τέλος δ’ οὐδ’ ἀναδεξάμενος ὁ ἀνὴρ τὴν προστασίαν εὐρίσκειται αὐτοῖς τὴν ἄφρσιν τῆς ζημίας, καὶ τὴν ὑπὲρ ταύτης ἐπιστολὴν, ἃτε δὴ ἀπεληλυθόντων ἤδη διὰ τὸ ἀπογυῖναι τὴν ἀπολυσιν, Νικολάω δίδωσι πλείον τι ἐπὶ Χίου καὶ Ῥόδου, ἐνθα ἦσαν αὐτῷ οἱ υἱεῖς· αὐτὸς γὰρ ἐπὶ Παφλαγονίας ἦει σὺν Ἀγρίππᾳ. Νικόλαος δὲ ἐκ τῆς Ἀμισοῦ πλεύσας ἐπὶ Βυζάντιον, κάκειθεν εἰς τὴν Τρωάδα γῆν, ἀνέβη εἰς Ἴλιον, καὶ τὴν τῆς ἀπολύσεως τοῦ χρέους ἐπιστολὴν ἀποδοὺς, σφόδρα ὑπὸ τῶν Ἰλιέων (5) αὐτὸς τε καὶ ἔτι μᾶλλον ὁ βασιλεὺς ἐτιμήθη.

4.

Ibidem : “Ὅτι Ἡρώδης πάλιν (1) διαμεθεῖς τὸν φιλοσοφίας ἔρωτα, δὲ φιλεῖ (2) τοῖς ἐν ὑπεροχῇ οὔσι συμβαίνειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐξαλλακτόνων αὐτοὺς ἀγαθῶν, ἐπεθύμησε πάλιν ῥητορικῆς, καὶ Νικόλαον ἡνάγκαζε συρρητορεύειν αὐτῷ, καὶ κοινῇ ἐρρητόρευον. Αὐθις

Fecit Nicolaus quod magnam viri prodiit humanitatem. Nam quum Julia, Caesaris Augusti filia, conjux M. Agrippae, noctu Ilium peteret, forte accidit, ut, effusis torrentibus Scamandro supra modum aucto, Julia cum famulis, qui ad lecticam erant, in traficiendo fluvio periclitata tantum non mortem oppeteret, Iliensibus adventus illius prorsus ignaria. Quamobrem indignatus Agrippa, quod Ilienses nullam opem tulissent, drachmarum argenti milibus centum eos multavit. Qui quum magna in difficultate versarentur, neque tempestatem neque adventum Juliae potuissent prospicere, Agrippae quidem obloqui minime ausi quiddam, Nicolaum vero adeuntes orarunt, ut Herodem regem sibi suffragatorem adiutoremque conciliaret.

Quod quidem ille ob veterem civitatis gloriam libentissime suscepit, regique supplex exposuit, immerito Agrippam Iliensibus succensere, quod ipse eos non praemonuerit de adventu uxoris, illi vero ob nocturnum ejus adventum praesentire quiddam non potuerint. Tandem quum Herodes causam Iliensium suscepisset, veniam multae impetravit, atque Agrippae ea de re epistolam, jam reversis in patriam Iliensibus, eo quod de venia impetranda prorsus desperavissent, Nicolaus tradit, qui Chium ac Rhodum, ubi ejus filii morabantur, petiturus erat; quippe ipse una cum M. Agrippa iter in Paphlagoniam parabat. Igitur Nicolaus Amisi solvens Byzantii portum tenuit, inde in Troadem navigans Ilium ascendit, literisque de multae liberatione traditis, quum ipse tum maxime Herodes rex summos honores ab Iliensibus consecutus est.

4.

Herodes intermisso mox philosophiae studio (quod usu venire solet hominibus in principatu positos ob affluentiam bonorum, quae mutant animos, neque sibi constare permittunt), artem rhetoricam adamare cepit Nicolaumque declamare secum jussit. Sed quum aliquamdiu rhetorice

adscriptum nomen auctoris : Νικόλαου. — 1. Probabiliter haec ad Herodem, qui Nicolaum sibi adjunxerit, referenda sunt. Quae in antecedentibus narrata fuerint, ne conjectura quidem assequi licet. — 2. Rem h. l. narratam tangit Josephus A. J. XVI, 2, 2 : Πολλοὶ μὲν οὖν καὶ καθ’ ἐκάστην πόλιν εὐεργεσίαι τῷ βασιλεῖ (Ἡρώδῃ) κατὰ τὰς χρεῖας τῶν ἐντυγχάνοντων ἐγένοντο. Καὶ γὰρ αὐτὸς ὅσα διὰ χρημάτων ἦν ἡ δεξιώσεως οὐ παρέλειπεν, ἐξ αὐτοῦ τὰς δαπάνας ποιοῦμενος, καὶ τῶν καθ’ Ἀγρίππας τινῶν ἐπιχρυσωμένων μεσίστης ἦν, καὶ διεπράττετο μηδενὸς ἀτυχῆσαι τοὺς δεομένους... Ἰλιεῖσι μὲν γὰρ αὐτὸν δι᾿ ἄλλαν ὀργιζόμενον, διέλυσε δὲ Χίους τὰ πρὸς τοὺς Καίσαρος ἐπιτρόπους χρημᾶτα, καὶ τῶν εἰσφορῶν διήλλαξε. Ilienses multa affecti sunt exeunte anno 737 a. u., 17 a. C.; Nicolai opera liberali multa sunt vere vel astate anni sequentis. Etenim Agrippa in Asiam contra Bosporanos, qui Scribonio duce res novas moliebantur, missus est L. Domitio Ahenobarba et P. Cornelio Scipione coss., uti testatur Dio Cassius LIV, 19. Accuratus tempora constituere licet e Josepho A. J. XVI, 2, 1, a quo docemur Agrippam in Asiam profectum ex Ionia venisse in Syriam, ubi ab Herode omne genus honoribus affectus sit. Verum per paucos tantum dies ibi commoratus est. Nam διὰ τὸν καιρὸν ἠπειγέτο· τὸν γὰρ πλοῦν ἐπιβαίνοντος τοῦ χειμῶνος οὐκ ἐνόμιζεν ἀσφαλὴ κομιζομένην πάλιν ἐξ ἀνάγκης εἰς Ἰωνίαν. Ἐκείνος μὲν οὖν ἀπέκλεισε... Ὁ δὲ βασιλεὺς χειμῶνας ἐν τοῖς οἰκείοις, ἕαρος ἠπειγέτο συντυχεῖν αὐτῷ, τὴν εἰς Βόσπορον εἰδὼς στρατείαν προσηρμένον. In itinere Herodes cum Nicolao nostro Rhodum, Con et Lesbum praetervectus tandem Sinopen pervenit, ubi tunc Agrippa versabatur. Herodem non mari, sed terra, cum Agrippa per Paphlagoniam, Cappadociam, Phrygiam majorem, Ephesum contendisse, inde Samum transvectum esse pluribus exponit Josephus I. l. Alia via rediit Nicolaus, ut e nostro I. constat. Neque tamen statim post allatam Trojanis epistolam Rhodum abiit, vel si abiit, mox in Ioniam reversus est, ubi eum coram Agrippa pro Judaeis orationem habuisse constat ex Josepho (XII, 2, 3), qui de hac re laudat Nicolai Hist. lib. 123 et 124. — 3. ἡ παῖς] Julia tum vitae annum agebat vicesimum tertium; nam nata est 715 a. u., 39 a. C. Vide Dion. Cass. XLVIII, 34. — 4. ἥκοντα.. δεόμενοι] « Οὐκ ἔρωται τὰ τῆς συντάξεως, ἵνα διὰ γραφικὸν ἀμάρτημα· ὥρπει γὰρ εἶναι· ἥκοντος δὲ τοῦ Νικόλαου ἐδεήθησαν. » Coray. Orellius proponit : ἔκοντο δὲ τὸν Ν. δεόμενοι, vel, quum hoc poeticum sit, ἔκοντο δὲ, Νικόλαον δεόμενοι. Quod claudicat. Excidisse verbum pulo. Possis : Νικόλαον ἐπεκαλοῦντο, δεόμενοι κτλ. — 5. Ἰλιέων] Ἰλιέων codex.

4. Cod. Tur. fol. 224, 26 r. — 224, 8 vso. — 1. πάλιν.. πάλιν] alterum πάλιν deleri vult Coray. Fortassis recte. — 2. δ φιλῶς] Valesius; ἃ ὀρεῖλη codex.

ἡ ἱστορίας αὐτὸν [ἔρω] (3) ἔλαβεν, ἐπαινέσαντος Νικολάου τὸ πρᾶγμα καὶ πολιτικώτατον εἶναι λέγοντος, χρησίμῳ δὲ καὶ βασιλεῖ, ὡς τὰ τῶν προτέρων ἔργα καὶ πράξεις ἱστοροῖ. Καὶ ἐπὶ τοῦτο δρμήσας, προὔτρεψε καὶ Νικόλαον πραγματευθῆναι τὰ περὶ ἱστορίαν. Ὁ δὲ μεῖζονι ἐφέσει (4) ὥρμησεν ἐπὶ τὸ πρᾶγμα, πᾶσαν ἀθροίσας τὴν ἱστορίαν, μέγαν τε πόνον ὑποστὰς καὶ οὐκ ἄλλος· ἐν πολλῷ δὲ χρόνῳ φιλοπονήσας ἐξετέλεσεν αὐτὴν, ἔλεγέ τε, ὡς τοῦτον τὸν ἄθλον Εὐρυσθεὺς εἰ προὔτεινεν Ἡρακλεῖ, σφόδρα ἂν αὐτὸν ἀπέτρυσεν. Ἐκ τούτου πλεὺν εἰς Ῥώμην ὡς Καίσαρα Ἡρώδης, ἐπήγετο τὸν Νικόλαον δημοῦ (5) ἐπὶ τῆς αὐτῆς νηὸς, καὶ κοιτῇ ἐφιλοσόφουν.

5.

Ὅτι ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν Ἡρώδης (1), οὐ συνδοκοῦν Καίσαρι, ἐφ' οἷς ἐκεῖνος ἠφίει φωνάς, καὶ ὀργὴν εἶχε χαλεπὴν εἰς τὸν Ἡρώδην, ἐπέσειλε τε αὐτῷ πικρότατα, καὶ τοὺς ἥκοντας παρ' αὐτοῦ πρέσβεις οὐ κατὰ κόσμον ἀπέλυσεν· ἀφικόμενος δ' ὡς Καίσαρα Νικόλαος οὐ μόνον τῶν ἐγκλημάτων ἐρρύσατο Ἡρώδην, ἀλλὰ καὶ τὴν ὀργὴν ἀπέστρεψεν ἐπὶ τοὺς κατηγορούς. Ὁ μὲν οὖν Ἀραβὴ ἤδη ἐτεθνῆκει, τοῦ δὲ διοικητοῦ ἡδὴ κατέγνω πεισθεὶς (2) τῇ Νικολάου κατηγορίᾳ, καὶ ὑπερὶον εὐρὼν χάριστον ἀπέχεσθαι.

Ἐν τούτῳ δὲ Ἡρώδου δ' οἶκος ἐταράχθη (3), τοῦ πρεσβυτάτου τῶν υἱῶν τοὺς μετ' αὐτὸν δύο διαβαλόντος ὡς (4) ἐπιβουλεύοντος τῷ πατρὶ, οἱ τῇ μὲν ἡλικίᾳ μετ' αὐτὸν ἦσαν, ἀξιώματι δὲ πρότεροι διὰ τὸ ἐκ βασιλίδος γεγενῆσθαι, τὸν δὲ ἐξ ἰδιωτίδος γυναικὸς (5). Πρὶν δὲ ἔλθειν ἐκ Ῥώμης Νικόλαον, ἐν συνε-

operam dedissent, repente cum percipiendae historiae cupidino incessit, Nicolaus hoc studiorum genus collaudante, atque quum ad regendas civitates tum ad formandum principem utilissimum affirmante fata resque gestas majorum cognoscere. Ipse igitur ad hoc se accinxit, simulque Nicolaum excitavit, ut historiam tractandam susciperet. Is vero majore impetu rem aggressus omnemque undique historiam colligens, immensi laboris opus suscepit, tandemque incredibili assiduitate absolvit, confessus Eurystheum, si hoc certamen proposuisset Herculi, illum tantum non fuisse enecatutum. Post haec Herodes visendi Caesaris causa Romam navigans Nicolaum secum eadem navi duxit et cum illo philosophatus est.

5.

Expeditionem in Arabiam Herodes susceperat absque venia Caesaris, qui propterea voces mittebat et vehementer Herodi irascebatur, adeo ut literis acerbissima ei significaret ejusque legatos secus quam decebat dimitteret. Tum vero Nicolaus Romam profectus non modo criminibus Herodem liberavit, sed iram Caesaris etiam in accusatores avertit. Arabs (Oboda) quidem tunc jam mortuus plecti non poterat, verum procuratorem ejus (Syllaeum) Caesar, accusatione Nicolai persuasus, jam condemnavit, et postea quum virum sceleratissimum deprehendisset, supplicio affecit.

Interea res domesticae Herodis turbatae sunt. Etenim filius natus maximus (Antipater) fratres juniores duos (Alexandrum et Aristobulum), qui quamvis aetate inferiores, superiores tamen honore erant (nam illi e regina suscepti, ipse e plebeja muliere natus), calumniabatur, ut qui insidias patri pararent. Et Nicolao Roma nondum reverso, ju-

— 3. ἔρω] tacite supplevit vocem Valesius. — 4. μεῖζονι ἐφέσει] μεῖζονος ἐτι editiones, et sic primitus scriptum erat in codice; deinde vero hoc correctum sic: μεῖζώφεσι. Patet haec in codice prototypo male exarata scribam legere non potuisse. — 5. ἐπήγετ' ο] Coray, ἐπήγε codex. — 6. δημοῦ] Valesius; δημοίως codex. — Romam profectus est Herodes, ut filius e Mariamne susceptus apud Caesarem accusaret. Nullis rem exponit Josephus A. J. XVI, 4, 1—5, fort. ex ipso Nicolao.

5. Codicis Escorialensis (Arm. Q, plut. 1, no. 11.) fol. 74, 1 r. — 75, 20 r. — Titulus excerptis praemissus legitur: Ἐκ τῆς ἱστορίας Νικολάου Διαμασκηνοῦ. Περὶ ἐπιβουλῶν κατὰ βασιλέων γεγενημένων. — 1. De expeditione Arabica vide Joseph. A. J. XVI, 9, 1 sq. Syllaus Arabs, Oboda regis procurator (διοικητής n. 1; πάντα, τὰ πολλὰ αὐτῷ διοικῶν, Joseph. c. 8, 6, 9, 1), Salmonen sororem Herodis in matrimonium poscens repulsam tulerat. Hinc simulatas. Itaque latrones, quos e Trachonitide Herodes ejecerat, Syllaus in Arabiam recipit, eosque tradere Herodi recusat; denique pecuniam, quam Herodes per manus Syllae mutuam Obodae dederat, non reddit. Igitur Herodes in Arabiam proficiscitur, locum in quem latrones se receperant capit, atque Arabes iis opitulantes, viginti circiter, occidit. Syllaus eo tempore Romae versabatur. Allato clavis nuntio, apud Augustum Herodem accusat, bis mille quingentos a rege male fide interfectos esse dicens. Qua re iratus Caesar γράφει πρὸς τὸν Ἡρώδην τὰ τε ἄλλα χαλεπῶς καὶ τοῦτο τῆς ἐπιστολῆς τὸ κεφάλαιον, ὅτι πάλα χρώμενος αὐτῷ φίλῳ, νῦν ὑπὸ καὶ χρήσεται (c. 9, 3)... Οὐδὲ πέμψαντος αὐτοῦ (Ἡρώδου) πρεσβεῖαν ἀπολογησομένην ὁ Καίσαρ ἠνέσχετο, πάλιν δὲ τοὺς συνελθόντας ἀπράκτους ἀπέπεμψεν (c. 9, 4). Tum trepidans Herodes mittit Nicolaum; qui quomodo regi exprobrata diluerit, ipsumque Syllaum accusaverit, exponit Josephus c. 10, 8 (v. infra Nicolai fragm.). Inter alia Nicolaus Syllaum objecit, quod Obodam regem veneno interficiendum curasset (10, 8, coll. 9, 4). Ad hoc referenda sunt nostra: Ὁ μὲν οὖν Ἀραβὴ ἤδη ἐτεθνῆκει, qui pannus est narrationis male contractae. Dixisse videtur Nicolaus Caesarem in ipsam Obodam animadversurum fuisse, nisi iste jam Syllae insidiis periisset. Audita defensione, eis tunc πατρίστῃ Καίσαρ, ὡς τοῦ μὲν Συλλαιοῦ καταγινώμαι θάνατον, Ἡρώδῃ δὲ διαλλάττεσθαι, μετάνοιαν ἐφ' οἷς ἐκ διαβολῆς κυριότατον ἔγραψεν αὐτῷ (cf. n. 1: ἐπέσειλεν αὐτῷ πικρότατα) πεπονηώς, καὶ τι τοιοῦτον εἰπεῖν εἰς τὸν Συλλαῖον ὡς ἀναγκαῖον αὐτὸν ψευδεῖ λόγῳ πρὸς ἄνδρα φίλον ἀγνωμονῆσαι. Τὸ δὲ σύμπαν, ὁ μὲν Συλλαῖος ἀνεπέμπετο, τὰς δίκας καὶ τὰ χρεῖα τοῖς δεύονσι ἀποδώσων, εἰτ' οὕτω κολασθόσμενος (c. 10, 9). At Syllaus nihil fecit eorum quae Caesar imperaverat, et postea etiam novis criminibus ab Areta et Antipatro apud Augustum accusatus est (A. J. XVII, 3, 2; B. J. I, 29, 3). Id nostro loco indicatur verbis: καὶ ὑπερὶον εὐρὼν χάριστον. Denique supplicio Syllaum affectum esse, id e nostro demum fragmento discimus. — 2. κατέγνω πεισθεὶς] κατεγινώτεσθαι codex. — 3. Cf. Josephus A. J. XVI, 10, 1: Ἐξέταράχθη δὲ τὰ περὶ τὴν οἰκίαν καὶ τοὺς παῖδας αὐτῷ πολὺ χεῖρον ἐσχηκότα κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον. Rei expositionem apud ipsum legas Josephum. — 4. ὡς] vocem supplevi. In antec. codex δύο. — 5. ἰδιωτίδος] sc. e Doride. Joseph. XIV, 12, 1:

δρίω (c) κατεδικάσθησαν οἱ νεανίσκοι, [καί] παρωξυ-
σμένοι εὐ μάλα δ πατήρ ἔμελλεν αὐτοὺς ἀναιρήσειν·
καταπλεύσαντι δὲ Νικολάω· (7) περὶ τῶν γεγονότων
ἀπήγγελλε, καὶ σύμβουλον ἐποίειτο. Ὁ δὲ αὐτῷ πα-
ρήνευσεν ἀποδέσθαι αὐτοὺς ἐν τινι τῶν ἐρυμάτων, ἄχρις
ἂν ἐν τῷ πλέονι χρόνῳ βουλευσαιοτο περὶ αὐτῶν ἀμει-
νον, μὴ δοκοῖν ὑπ' ὀργῆς προαχθεῖς ἀνήκαστόν (*) τι
γινῶναι περὶ τῶν ἀναγκαίων. Αἰσθόμενος δὲ τοῦτο
Ἀντίπατρος τὸν τε Νικόλαον ὑπέβλεπε καὶ ἄλλους ἐπ'
ἄλλοις αὐτὸς καθιεῖς τὸν πατέρα ἐφόβει, ὥς αὐτίκα
μάλα ἀναιρεθώμενον ὑπὸ τῶν νεανίσκων διεφθαρκότων
καὶ τὸ στρατιωτικὸν ἄπαν, ὥς ἔφη, καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς
θεραπείας, εἰ μὴ διαταχέων ἐκποδῶν αὐτοὺς ποιήσαιτο.
Καὶ δὲ δέσας περὶ αὐτοῦ θάπτον ἢ κάλλιον ἐβουλεύ-
σατο, οὐδὲν ἔτι μεταδούς (8) Νικολάω, ἀλλὰ νύ-
κτωρ τοὺς ἀναιρήσαντας ὑποπέμψας. Καὶ οἱ μὲν ἀπέθα-
νον, Ἡρώδης (9) δὲ τὸν συμπαύτων ἡδὴ γίνεται κακῶν
ἀργῇ, τὰ πρὸ τούτων εὐ ἐστῶτων αὐτῶν πρᾶγματων.

Ἐχθρὸν δ' ἡγήτο Ἀντίπατρος Νικόλαον, ἀνελὼν
τοὺς ἀδελφοὺς, ἐμισεῖτό γε μὴν δεινόν τι μῖσος οὐχ
ὑπὸ τῆς βασιλείας μόνον ἀλλὰ καὶ τῆς Συρίας καὶ τῶν
πέραν οἰκούντων. Ἐχώρει δὲ ὁ λόγος καὶ εἰς Ῥώμην,
καὶ οὐδεὶς ἦν, οὔτε μέγας οὔτε μικρὸς, δὲ οὐκ ἐμίσει
τὸν ἀνθρωπινὸν δι' ἀμφοτέρω, καὶ οἱ πολλοὶ χρεῖττους
αὐτοῦ ἀδελφούς ἀπέκτεινε, καὶ οἱ τὸν πατέρα ἐπεισε
τοιούτου προσάψασθαι μύσους καὶ τὴν προὔπουσαν (10)
εὐνοίαν αἰσχυῖναι. Ἐπεὶ δ' οὖν τὰ ἀκόλουθα ὁρῶν
τοῖς προτέροις ἄνθρωποις (11) καὶ ἐπὶ τὸν πατέρα ὥρμησε,
θάπτον ἐπιειγόμενος τὴν βασιλείαν λαβεῖν, καὶ τὸ φάρ-
μακον ἐώνητο ἐξ Αἰγύπτου (12), ὅπερ ἐμήνυσεν εἰς τῶν
κοινωνούντων τῆς πράξεως, ἐδασάνειζέ τε (13) τοὺς οἰκέ-
τας αὐτοῦ δ πατήρ, οἱ δὲ τὸ σύμπαν φανερόν ἐποίησαν,
ὥς καὶ τὴν τηρίδα ἔμελλεν ἀναιρῆσαι, καὶ τοὺς ἄλλους
ἀδελφούς ὄντας τοὺς τε τῶν ἀνηρημένων παῖδας, ὥς
μηδεὶς λείποιτο κληρονόμος. Ἐτύρυσεν δὲ τι μιᾶρον (14)
καὶ εἰς τὸν οἶκον Καίσαρος, πολλοὺς μείζον τῶν εἰς τὸ
γένος παρανομημάτων. Ἦκε μὲν δὲ τῆς Συρίας στρατη-
γὸς Οὐζρος καὶ οἱ ἄλλοι ἐπιμεληταί· καθίζει δὲ συνέ-
δριον δ πατήρ αὐτοῦ· παρηγέσθη δὲ εἰς μέσον τὸ φάρ-
μακον, καὶ αἱ τῶν οἰκετῶν βάσανοι τὰ τε ἐκ Ῥώμης
γράμματα (15)· Νικολάω δὲ τὸν ἀγῶνα ἐπέτρεψεν
ὁ βασιλεὺς (16). Κατηγορεῖ μὲν οὗτος, ἀπελογεῖτο δὲ

venes in concilio condemnatos pater irae impatiens occi-
sus erat. Mox reducem Nicolaum Herodes de actis certiorum
fecit, et de rebus faciendis consuluit. Ille vero regem hor-
tatus est, ut juvenes in castello aliquo detineret, usque
dum tempore doctus meliora decernere posset, eoque pacto
caveret, ne ira abreptus immedicabile aliquid de neces-
sariis statuisset videretur. Quod ubi comperit Antipater, Ni-
colaum suspectabat, et subornatos alios super aliis immit-
tens, metum patri injiciebat, quasi jamjam perituro juvenum
insidiis, quos exercitum universum et palatii ministros cor-
rupisse dicebat, nisi quam celerrime de medio eos tolleret.
Itaque Herodes, prae metu citius agens quam consultus,
neque consilia amplius cum Nicolao communicans, nocte
submitit qui juvenes interficerent. Ac illi quidem occubue-
runt, Herodi autem caedes haec omnium jam malorum ex-
stitit initium: nam hujusque satis bene res ejus se habue-
rant.

Nicolaum igitur inimici loco Antipater habebat, quum
ipsum satricidam non in Judaea modo, sed in Syria etiam et
in ulteriore regione vehementissimo odio omnes prosequen-
rentur. Romam quoque fama facinoris pervenit, ibique nemo
ullus non execrabatur hominem, qui tum fratres ipso longe
meliores necasset, tum patrem induxisset ut abominando
isto se piaculo pollueret, pristinaeque benevolentiae pudorem
ipsis faceret. Quum vero prouti coeperat sic etiam pergens
Antipater patrem quoque appeteret, quo citius ei in regno
succederet, et jam venenum ex Aegypto emisisset, idque
unus ex sociis conjurationis detulisset: pater servos ejus
in questionem dedit, qui totam rem aperuerunt, quomodo
scilicet et amitam et fratres superstites et filios caesorum
de medio tollere instituisset, ut haeres regni nullus reli-
queretur. Quid, quod etiam in Caesaris familiam nefandum
aliquid iisque quae in suam gentem perpetravit gravis
machinatus erat. Advenere igitur Syriae praefectus (Quia-
tilius) Varus ceterique procuratores, quos Herodes pater
in concilium convocavit. In medium proferuntur venenum
et testimonia servorum, qui tormentis subjecti fuerant, et
litterae quas Roma Antipater miserat. Nicolao rex accusato-
ris partes detulit. Hic igitur accusabat, Antipater defen-
sionem dicebat, iudex sedebat Varus cum amicis. Con-

*Ἦκτο δὲ καὶ πρότερον (antequam Alexandri filiam, Aristobuli regis neptidem, duceret) γυναῖκα δημότιν, Δορίν ὀνομα, ἐκ τοῦ ἔθνους, ἐξ ἧς αὐτῷ προσβύτατος γίνεται παῖς Ἀντίπατρος. — 6. σ υ ν ε δ ρ (ω) in Beryti urbe. V. Joseph. XVI, 11, 1. Mox de meo addidi vocem καὶ uncis inclusam. — 7. Postquam Beryti synedrion capitis pueros damnaverāt, ἐκείθεν εὐδὺς Ἡρώδης ἤκεν ἄγων αὐτοὺς εἰς Τύρον, καὶ τοῦ γε Νικολάου πλεύσαντος ὡς αὐτὸν ἐκ τῆς Ῥώμης ἐκπυθάνετο, προδιηρησάμενος τὰ ἐν Βηρυτῶν, ἦντινα ἔχον γνώμην περὶ τῶν παίδων αὐτοῦ καὶ οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ αὐτοῦ φίλοι. Κάκεινος εἶπεν ὅτι «δοσεῖ μὲν ἀποθῆ εἶναι τὰ ἐκείνοις περὶ σὲ ἐγνωσμένα, χρῆναι μὲντοι αὐτοὺς καθεῖραντα δεσμώτας φυλάττειν. Καὶ εἰ μὲν ἑτέρως σοι δοκεῖ, καλέσεις αὐτούς, μὴ φαίνοιο ὀργῇ τὸ πλεον ἢ γνώμῃ καχερῆσθαι· εἰ δὲ τάναντία, ἀπολύειν, μὴ ἀνεπαρόρθωτον εἰη σοὶ τὸ ἐν-
χρημα. Τὰ αὐτὰ δὲ δοσεῖ καὶ ἐν Ῥώμῃ τοῖς πλείστοις τῶν σὺν φίλων. » Καὶ δὲ σωπήσας ἐν πολλῇ ἐγένετο συννοία, κακῶν ἐκείλους συμπλεῖν αὐτῶν. (XVI, 11, 3). — 8. ἀνηκέστατόν codex. — 8. μετὰ δὲ οὐκ] μετὰ δὲ codex. Cf. Joseph. XVI, 27, 7: Πάν ἐξερρημένος τὸ δυνάμενον αὐτῶν ὑπόνοιαν ἀμείμονος λογιζομένου παρασχέιν, ἐπευσεν ἡδὴ τέλος ἐπιθεῖναι τῇ προαίρει. — 9. Ἡρώδης] Ἡρώδης codex. — 10. προὔπουσαν] fortasse scribae negligentia, pro προὔπαρχουσαν. — 11. ἀν ἡρ] ἀνὴρ codex. — 12. ἐξ Αἰγύπτου] opera Antiphili cujusdam. V. Joseph. A. J. XVII, 4, 2; B. J. I, 30, 5. 32, 6. — 13. τε] particula haec abundat excerptoris, puto, culpa, qui in sequentibus aliquid omisit. — 14. μιᾶρόν τι] Quodnam fuerit istud μιᾶρόν, dicere non habeo. — 15. ἐκ Ῥώμης γράμματα] V. Joseph. XVII, 4, 3. — 16. Secundum Josephum XVII, 5, 4 primus

Ἀντίπατρος, ἔκρινεν δὲ Οὐάρος μετὰ τῶν φίλων. Καταδικάζεται δ' οὖν Ἀντίπατρος καὶ τὴν ἐπὶ θανάτῳ παραδίδοται (17). Νικόλαος δὲ καὶ τότε παρήγει πέμπειν αὐτὸν ἐπὶ Καίσαρα, ἔπει καὶ εἰς αὐτὸν ἤδίκησεν, καὶ ὁ τι ἂν ἐκείνος γῶν, τοῦτο πράττειν. Ἐρθη δὲ τὰ παρὰ Καίσαρος γράμματα ἤκοντα καὶ τῷ πατρὶ κολάζειν αὐτὸν ἐπιτροπεύοντα (18). Καὶ ὁ μὲν ἐκολάσθη. Ἀπίκτεινε δὲ καὶ ὁ Καῖσαρ τὴν συγκαουρήσασαν αὐτῷ ἀπαλευθέραν. Οὐδεὶς δὲ ἦν ἑς οὐχὶ Νικόλαον * καλλίστα κατηγορήσαντα τοῦ πατραλοῦ τοῦ καὶ ἀδελφοκτόνου (19).

Μετὰ δὲ ταῦτα ὀλίγου χρόνου διαλθόντος, τελευτᾷ καὶ ὁ βασιλεὺς (20)· καὶ τὸ ἔθνος ἐπανάσταται τοῖς τέκνοις αὐτοῦ καὶ τοῖς Ἕλλησιν. Ἦσαν δὲ πλείους μυρίων. Γενομένης δὲ μάχης, νικᾷ τὸ Ἕλληνικόν· καὶ ὁ διάδοχος Ἀρχέλαος εἰς Ῥώμην πλείον ἔνεκα τῆς θαλασσοπόρευσης, μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν (21) παρακαλεῖ συμπλεῦσαι Νικόλαον, ἀναχωρεῖν ἥδη ὡς ἑαυτὸν ἐγνωχότα· καὶ γὰρ ἦν περὶ 7 ἔτη (22). Συνέπλευσεν οὖν· καὶ ἔβρεν πάντα κατηγορῶν πλεῖστα ἐπὶ τὸν Ἀρχέλαον. Χωρὶς μὲν γὰρ δὲ νεώτερος ἀδελφὸς τῆς βασιλείας ἀντεποιεῖτο, χωρὶς δ' οἱ συγγενεῖς ἅπαντες κατηγοροῦν αὐτοῦ, οὐ τῷ νεωτέρῳ συναγωνιζόμενοι (23)· ἐπρεσβεύ-

demnatus Antipater traditur ducendus ad supplicium. Nicolaus vero etiam tunc regem hortabatur, ut filium ad Caesarem ablegaret, siquidem in hunc quoque crimen commisisset, utque quod ille decerneret id faceret. Sed antevertit eum epistola a Caesare allata, qua patri filium puniendi arbitrium est permissum. Ille igitur supplicio affectus pœnam dedit. Cæsar quoque libertam (*Acmen*), quæ conjurationis conscia operam suam Antipatro præstiterat, iussit occidi. Ceterum nemo tunc erat qui non *collaudasset* Nicolaum ob præclaram accusationem, quam in fratricidam patris quoque necem molitum instituisset.

Non ita multo post rex quoque diem obiit. Quo vita defuncto populus contra filios ejus atque Græcos conurgit. Numero supra decem erant millia. Commisso prælio vincunt Græci. Post hæc Archelaus successor Romam navigaturus ut de toto regno contenderet, Nicolaum, qui quum jam sexagenarius fere esset, ad suos se recipere volebat, rogat ut cum reliquis *amicis* sibi socius sit itineris. Igitur una cum illo Romam navigavit. Omnia ibi plena reperit accusatorum Archelai. Nam seorsum frater junior sibi regnum vindicare studebat, seorsum item, neque fratri juniiori opitulantes, cognati ejus omnes accusationem instituebant. Porro

ipse Herodes accusationem suscepit, deinde vero quum dolore oppressus persequi eam non posset, Nicolao mandavit, ut reliqua quibus crimen probaretur, exponeret. Istam Nicolai orationem vide ap. Joseph. XVI, c. 5, 5. — 17. τὴν ἐπὶ θανάτῳ παραδίδοται] dictum est ut apud Herodot. V, 72 : τοὺς μὲν ἄλλους κατέδησαν τὴν ἐπὶ θανάτῳ, et similia. Cf. Steph. Thes. v. θάνατος p. 249 A. — 18. ἐπιτροπεύοντα] ἐπιτροπον ὄντα codex. Vulgaris loquendi usus postularet ἐπιτρέποντα; sed illud scripsi, quod proxime ad literas codicis accedit. ἐπιτροπεύειν vero pro ἐπιτρέπειν usurpat apud Isæum De Dicaeog. her. § 31, ubi δαίταν ἐπιτροπεύειν pro noto δαίταν ἐπιτρέπειν. Quamquam alterum ejus usus exemplum non novi. Magis constat de ἐπιτροπέω verbo pro ἐπιτρέπω posito. V. Steph. Thes. s. h. v. Ceterum quod rem attinet, aliter narrat Josephus (XVII, 5, 7, 7, 1). Scilicet Varus de pœna sumenda in synedrio certius quiddam non protulit. Herodes vero Antipatrum in vincula conjecit, et ad Caesarem de probato filii scelere dedit litteras. Deinde nova criminis argumenta deteguntur. Tum Herodes filium pœnas daturum ad Caesarem mittere voluit; mox mulavit consilium, metuens ne fuga reus elabatur. Denique quum advenissent litteræ, quibus Cæsar pro lubitu puniendi potestatem faciebat, Archelaum, vel in carcere res novas molientem, occidi jussit. Idque factum est quinque diebus ante mortem Herodis. Secundum Nostrium Augustus sponte sua et antequam judicio de culpa Antipatri constaret, litteras istas misisset. Josephi narratio verisimilior est. Ac mireris quomodo Josephus sic singula omnia et levissima quæque exponere ausus sit, si aliter prorsus de his tradidisset Nicolaus, qui oculatus testis rebus interfuerat, quemque hoc certe loco Josephus non poterat suspicere, quasi Herodis studio falsa tradidisset; imo quo magis ex Josephi narratione elucet vasa Antipatri nequitia, tanto aptior erat ad elevanda ea, quæ dolo circumventus in Alexandrum et Aristobulum pater commiserat. Verearis igitur ne excerptor narrationem Nicolai truncaverit. Sunt sane etiam in seqq. nonnulla, quibus Josephus cum nostris excerptis non prorsus concinit; sed levioris hæc momenti. — 19. Excidit verbum ἐκθύσετο vel simile quid. — 20. Mortuus est Herodes anno 750 a. u.; 4 a. C. mense Martio, paucis diebus post lunæ eclipsin (Joseph. XVII, 6, 4), quæ accidit Martii die decimo tertio. V. Freret *Éclaircissement sur l'année et le temps précis de la mort d'Hérode le grand in Mém. de l'Acad.* tom. XXI, p. 278. Ideler. *Handb. d. mathem. Chronol.* II, p. 389 sqq.; Clinton. F. H. tom. III, p. 254. — De Judæorum seditione, in qua ter mille viri ab Archelai militibus prope templum inter festi solennitatem interfecti sunt, vide Joseph. XVII, 11, 1 sqq. — 21. μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν] Hæc recte habere non possunt. Duo superstites erant fratres Archelai, Antipas et Philippus. Horum alter, Antipas, Romam profectus est, at de regni successione contra Archelaum contenderet; unde sponte intelligitur non eadem nave una cum fratre, sed seorsum suis stipatum amicis iter ingressum esse, uti testatur Josephus. Philippum vero in Judæa Archelaus reliquit ut regiam tueretur. Verba Josephi hæc sunt A. J. XVII, 9, 3 : Ἀρχέλαος δ' ἐπὶ θαλάσσης κατέβη μετὰ τῆς μητρὸς Νικόλαον καὶ Ἰππολέαν (Herodis ministrum) καὶ πολλοὺς τῶν φίλων ἐπαγόμενος, Φιλίππῳ τ' ἀδελφῷ τὰ πάντα ἐπέειλε καθίστασθαι τοῦ οἴκου καὶ τῆς ἀρχῆς. Συνέβη δ' αὐτῷ καὶ Σαλμωναίῳ Ἡρώδου ἀδελφῇ τὴν γενεὰν ἀγομένην τὴν αὐτῆς, πολλοὶ δὲ τῶν συγγενῶν, λόγῳ μὲν ὡς συναγωνιζόμενοι τῷ Ἀρχέλῳ ἐπὶ κτήσει τῆς βασιλείας κτλ. Eadem B. J. II, 2 : Συνέβη δὲ ἅμα τοῖς τέκνοις Σαλμῶν καὶ οἱ τοῦ βασιλείου (Herodis) ἀδελφοὶ τε καὶ γαμβροὶ, τὸ μὲν δοκεῖν, συναγωνιζόμενοι περὶ τῆς διαδοχῆς Ἀρχέλῳ, τὸ δ' ἀληθές, κατηγοροῦντες περὶ τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν παρανομηθέντων. Licet igitur n. l. refingere : μετὰ τῶν τοῦ βασιλείου ἀδελφῶν. Sed facilius, opinor, aptiusque reponas : μ. τ. ἄλλων φίλων. Fortasse tu majus ulcus latere putaveris, adeo ut codicis interpunctio post v. ἀρχῆς tollenda, deinde μετὰ τοῦ ἄλλου τῶν ἀδελφῶν scribendum sit, postremo participationem exciderit, sensusque sit : de toto regno cum fratre disceptaturus. — 22. Igitur natus est Nicolaus circa a. n. 64 a. C., et Herode, qui septuagenarius (ἑτῶν σελὸν ἑβδομήκοντα Bell. Jud. I, 38, 1) diem obiit, decem fere annis junior erat. — 23. οὐ τῷ νεωτέρῳ συναγωνιζόμενοι] Aliter Josephus XVII, 9, 4 : Ἐπεὶ δ' εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο

σαντο δὲ καὶ αἱ ὕψ' Ἡρώδης Ἑλληνίδες πόλεις (24) αἰτούμεναι τὴν ἐλευθερίαν παρὰ Καίσαρος· καὶ θλον δὲ τὸ Ἰουδαίων ἔθνος (24*) ἐπεκάλουν φόνον τρισχιλίων ἀνδρῶν τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων· καὶ ἤξιουν (25) μάλιστα μὲν ὑπὸ Καίσαρι εἶναι, εἰ δὲ μὴ, ὑπὸ γε οὖν τῷ νεωτέρῳ ἀδελφῷ. Τοσούτων δὲ δικῶν ἐπηγγελμένον, ἀγωνισάμενος ὑπὲρ Ἀρχελαίου Νικόλαος τὸν πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἀγῶνα πρῶτος κατώρθωσεν (26), ἔπειτα δὲ τὸν πρὸς τοὺς ὑπηκόους Ἰουδαίους· τὸν μὲντοι πρὸς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις οὐκ ἤξιον, ἀλλὰ καὶ Ἀρχελαῷ παρήγει μὴ (27) ἐναντιοῦσθαι αὐταῖς ἐλευθερίας γλιχομέναις· ἀρκεῖν γὰρ αὐτῷ τὴν ἄλλην δυναστείαν. Ὁμοίως δ' οὐδὲ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἡξίου ἀγωνίσασθαι (28) διὰ τὴν πρὸς τὸν κοινὸν αὐτῶν πατέρα φιλίαν. Διήτησε δὲ Καίσαρ (29) τὸ θλον, ἐκάστῳ τῶν παίδων μέρος ἀποδοὺς τῆς ἀρχῆς, τὸν δ' ἡμίσειαν μοῖραν Ἀρχελαῷ. Καὶ Νικόλαον μὲν ἐτίμησεν ὁ Καίσαρ, Ἀρχελαον δὲ ἐθνάρχην κατέστησεν· ὑπέσχετο δὲ, εἰ αὐτὸν (30) ἄξιον παρασκευάσειε, καὶ βασιλεῖα ταχὺ ποιήσειν· τοὺς δὲ μετ' αὐτὸν ἀδελφοὺς, Φίλιππον καὶ Ἀντίπαν (31), τετράρχας ἀπέδειξεν.

6.

Exc. De virt. : Ὅτι πάντῳ ὅσα παρήγγελλεν, ἐπὶ τῶν ἔργων διεξήκει αὐτῶν, καὶ ἀπεδείκνυτο χρημάτων μὲν ὧν κρείττων, θάττον (1) δὲ λαμπρότατα ἐφιλοτιμήθη, οὐδὲν τε ὧν μὴ δεῖ ἐφάνη χρημάτων ἕνεκα πεποιηκώς. Ἡδονῆς δὲ (ὁ τάχα τὴν θαυμαστὸν ἂν εἴη) ἡστίνοσούν (2) κατεφρόνει, καὶ ταῦτα βασιλεῦσι τε καὶ ἡγεμόσι συνὼν πολλάκις· ἦν γὰρ αὐστηρὸς φύσει, καὶ ἐναντίος πρὸς αὐτὴν, καὶ ἀνδραποδώδεις νομίζων τοὺς τῶν ἀπολαύσεων τῶν τοιούτων ἥτους· ἐπαινετῆς τε αὐταρχείας ἀεὶ καὶ ἀπλότητος (3), καίτοι γ' ἐν οἷς δεῖ

urbes Græcienses, quæ sub Herodis potestate fuerant, legatos miserunt, qui libertatem a Cæsare peterent. Denique Judæorum populus universus accusabat eum ob cædem ter mille virorum qui in prælio illo occubuissent, rogabantque ut sub Cæsaris, sin minus, sub junioris certe fratris potestate esse concederetur. Tot causis indictis, Nicolaus pro Archelao verba faciens primum contra cognatos, deinde contra subditos Judæos rem egit feliciter, verum contra urbes Græcienses dicere inopportunist duxit, imo suavit Archelao, ut libertatem affectantibus non refragaretur, quoniam reliquum regnum sufficeret. Simili modo etiam contra fratrem Archelai causam suscipere recusabat, quum communi utriusque patri amicitia junctus fuisset. Cæsar vero totam litem arbitrio suo ita diremit, ut singulis filiis partem regni, Archelao autem dimidiam tribueret; Nicolaum honoribus affecit; Archelaum ethnarchen constituit, pollicitus, si dignam rego virtutem præstaret, fore ut mox etiam regii nominis honore ornaretur; fratres juniores, Philippum et Antipam, tetrarchas designavit.

6.

Neque vero a sermonibus præceptisque vita dissentiebat, facileque apparebat quo animo pecunias contemneret, quanta potius liberalitate impenderet, nunquam pecunie causa turpe quid sibi permittens. Voluptates quod attinet, mirum forsitan alicui videri possit, si quas vilipenderit, præsertim cum regibus principibusque viris versatus. Verum enimvero natura erat austerior et voluptatem omnem aversatus, ut qui ejusmodi delectationibus ebnoxio pro mancipiis duceret, frugalitatem vero vitæque simplicitatem summopere commendaret; verumtamen ubi magnificientia

(Ἀντίπας), πάντων τῶν συγγενῶν ἀπόστασις ἦν πρὸς αὐτὸν, οὐκ εὐνοία τῇ ἐκείνων, μίσει δὲ τῷ πρὸς Ἀρχελαον, μέλιστα μὲν ἐπιθυμοῦντες ἐλευθερίας καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων στρατηγῷ τετάχθαι· εἰ δ' ἄρα τι ἀντισταίη, λυσιτελέστερον Ἀρχελαῖον τὸν Ἀντίπαν λογιζόμενοι, συνέπρασον τὴν βασιλείαν. Ceterum hac conciliare cum nostris potuerint. Initio sane seorsum causam suam cognati agere voluerint, innox perspexerint, nihil se contra Archelaum prefecturos nisi fratris adversarii paribus se adjunxerint. — 24. Ἑλλήνιδες πόλεις κτλ. De hac legatione apud Josephum nihil legitur. Verum componenda cum nostris sunt ea quæ exstant apud Josephum A. J. XVII, 9, 4, ubi de Herodis regno inter filios ejus distributa verba faciens dicit hæc : Καὶ ἦσαν πόλεις αἱ Ἀρχελαῷ ὑπετέλουν, Στράτωνος τε πύργος καὶ Σεβαστὴ καὶ Ἰσση. Γάζα γὰρ καὶ Γάζαρα καὶ Ἰππος Ἑλληνίδες εἰσὶ πόλεις, ἃς ἀπορρήξας (Καίσαρ) αὐτοῦ τῆς διοικήσεως Συρίας προσθήκην ποιεῖται. — 25. Secundum Josephum legati Judæorum nondum erant Romæ, quo tempore Nicolaus eo venit, sed aliquanto post, quum Nicolaus Archelaum contra cognatorum accusationem jam defenderat, advenerunt (XVII, 11, 3). — 25. ἤξιουν ἀξιούν codex. — 26. Nicolai contra cognatos orationem vide ap. Joseph. A. J. XVII, 9, 6, coll. B. J. II, 2, 6; contra Judæos quæ dixerit v. XVII, 11, 3. — 27. μὴ] μὲν codex; mox pro ἐλευθερίας codex ἐλευθερίας. — 28. Hæc non prorsus quadrant cum oratione quam Josephus c. 9, 6 Nicolao tribuit, in qua pluribus exponit testamentum, quo Archelaus regis successor designetur, a patre factum esse mentis bene compote, et posteriores tabulas potiores esse prioribus. Ceterum hæc narrationis diversitas sequitur ex altera illa, qua cognati Herodis adjunxerunt se Antipæ paribus, dum in nostro fragmento seorsum causam suam egisse dicuntur. Verum res ita componi potest, ut dicas initio Nicolaum contra Antipam causam agere noluisse; verum quum contra cognatos defendere Archelaum promississet, hi vero Romæ se junxissent Antipæ, ejusque rem in accusatione tuerentur; Nicolaum etiam hæc in oratione contra cognatos habita tenuisse. — 29. Καίσαρ] Καίσαρ καὶ τὸ codex. Cf. Joseph. XVII, 11, 4 : Καίσαρ δὲ ἀκούσας διαλύει τὸ συνέδριον, οἵσιν δὲ ἡμεῶν ὑπερὸν Ἀρχελαον βασιλεῖα μὲν οὐκ ἀπορραίνεται, τοῦ δὲ ἡμίσεως τῆς χώρας ἥπερ Ἡρώδης ὑπέταίει ἐθνάρχην καθίσταται, τιμῆσιν ἀξιῶματι βασιλείας ὑποσχομένους εἰπερ τὴν εἰς αὐτὴν ἀρετὴν προσφέροιο. Τὴν δὲ ἐτέραν ἡμίσειαν νείμας διχῇ διδοὶν Ἡρώδου πατρὶν ἐτέροις παρεδίδου, Φίλιππῳ καὶ Ἀντίπῳ τῷ πρὸς Ἀρχελαον τὸν ἀδελφὸν ἀμφισβητήσαντι περὶ τῆς ὅλης ἀρχῆς. — 30. αὐτὸν codex spiritus sæpiissime confundens. Mox παρασκευάσειεν codex, expunctis literis εν. — 31. Ἀντίπαν] ἀντίπατρον cod.

6. Cod. Tur. fol. 224, 9 verso—225, 2 verso. — θάττον δὲ κτλ.] « Ὁ μὲν νοῦς πρόδηλος, ἡ δὲ λέξις οὐκ ἔρωται, διὰ τὴν γράψαντα; ἴσως. » Coray. πάντων δὲ proponit Orelli. Θάττον, *potius*, satis defenditur loco Isæi De Astypheii hæred. § 16. — 2. Ἡδονῆς... κατεφρόνει] Coray.; codex : ἡδ. δὲ τάχα το (sic) θαυμαστὸν ἢ ἐτινος οὖν κατεφρόνει. — 3. ἀπλότης

λαμπρύνεσθαι μεγαλοπρεπῆς, οὐ γλίσχρος, ἦν, ὥς μὴ δοξᾷ ἀνελευθερίας λάβοι. Πρὸς γε μὴν πόνους καὶ καρτερίαν, εἴ ποτε δέοι, πάντων ἀσκήνοτατος, οὐκ ἐν νεότητι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν γῆρᾳ, καὶ ὅτῃ κινδύνος καταλάβοι ἐκ πολεμίων ἢ ληστών, ἡ διὰ νόσον, ἢ χειμῶνα κατὰ θάλατταν, ἢ ἄλλως πως, αὐτῷ δὴ σφόδρα εὐφυχὸς ἦν, ὅστε καὶ τοῖς ἄλλοις αἰεὶ θαρρεῖν παρῆχεν, ὅσοοι κοινωνοὶ ἦσαν αὐτῷ τοῦ κινδύνου. Πρὸς γε μὴν τὸ δίκαιον ἀκλινὴς οὕτως καὶ ἀθώπευτος, ὥστε καὶ ἀπειλὰς ἐνεργεῖν τινῶν ἡγεμόνων ποτὲ δικαίων ὑπὲρ τοῦ μὴ τοῦτο παραδεῖναι. Πολλοὶ (α) γὰρ αὐτὸν ἡρώοντο καὶ δικαστὴν καὶ διαιτητὴν, φανερὰς εἰς πάντας αὐτοῦ τῆς δικαιοσύνης γενομένης, ἐν τε συμβολαίοις καὶ (β) ταῖς πρὸς τοὺς ἰδιώτας κοινωναῖς οὐδεὶς πώποτε αὐτὸν ἐμέμψατο, οὐδ' εἴ τις πονηρὸς εἴη, διὰ τὴν ἐπιστάειαν· οὐδὲ γὰρ μαρτυρῶν ἔδει πρὸς αὐτὸν ἢ συμβολαίων, ἀλλ' ὅτι ἂν ἡμολογήσειε (β), βέβαιον ἦν. Ἐκσμητότητα δὲ (γ) καὶ σωφροσύνην οὐδεὶς αὐχρῆσει πλεῖον κατὰ τὸ ἥθος, ἐν τε ἀγοραῖς καὶ ὁδοῖς **

[Δείκνυσσι δύο σελίδας.]

** καὶ διατριβῶν παρακολουθεῖν εὐδοξίαν τε καὶ τιμὴν τῷ φιλοσόφῳ καὶ ἄλλας χάριτας καὶ ὠφελείας παρὰ τῶν δυνατῶν, οὐκ εἶναι δὲ (α) πόνου ἀλλότριον. Τίτι γὰρ ἂν μὲλλον ἀρμόττοι ταῦτα καρποῦσθαι ἀπὸ τοῦ βελτίστου καὶ σπουδαιότατου γιγνόμενα ἢ τῷ τοιούτῳ; οὐ γὰρ δὴ τῷ φαύλῳ καὶ οὐδενὸς ἀξίῳ. Χρήσεται γὰρ αὐτοῖς ἀφόρως τε καὶ ἐμμελῶς, καθὼς Νικόλαος τῷ γνώριμος εἶναι καὶ εὐπορος εἰς οὐδὲν ἀποπον (α) ἐχρήσατο, ἀλλ' εἰς μετριοτήτᾳ τε καὶ δημοτικὴν φιλανθρωπίαν· πολέως μὲν οὐποτ' ἀπ' ἐτέρας οἰόμενος δεῖν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς αὐτοῦ προσαγορεύεσθαι· κατεγέλα δὲ καὶ τῶν καθ' αὐτὸν σοφιστῶν, οἱ μεγάλας τιμῆμασιν ἐκινούντο Ἀθηναῖοι ἢ Ῥόδιοι καλεῖσθαι, βαρυνόμενοι τὴν ἀδοξίαν τῶν πατριδῶν (ἐνιοὶ δὲ καὶ συνέγραψαν περὶ τοῦ μὴ εἶναι ἀπ' ἧς πολέως ἦσαν, ἀλλ' ἀπὸ τίνος τῶν δι' ὀνόματος Ἑλληνίδων), ὁμοίους τε ἀπέφαινε τοῖς τοὺς ἐαυτῶν γονέας βαρυνόμενοις.

Ὅτι ἡττωντό τινες τὸν Νικόλαον πλεῖστα χρήματα παρὰ φίλων λαβόντα, οὐ πύχειν (ιο) αὐτὰ, καὶ ὅτι τὰς πλείους διατριβὰς ἐποιεῖτο μετὰ τῶν δημοτικῶν, ἐκκλίνων τοὺς μεγάλους καὶ ὑπερπλούτους τῶν ἐν Ῥώμῃ, [εἰς ὧν] (ιι) οὐδαμῶς ἦει, πολλῶν καὶ ἐνδόξων αὐτὸν βιαζομένων, ἀλλὰ δι' ὅλης ἡμέρας ἐν ταῖς φιλοσόφους θεωρίαις ἦν. Ὅ δὲ ἐπελογεῖτο περὶ μὲν τῶν χρημάτων, ὅτι ἢ κτήσης, ὥσπερ λύρας ἢ αὐλῶν, οὐδενὸς ἂν (ις) εἴη ἀξία, ἢ χρῆσις δὲ τὸ κυριώτατόν ἐστιν, ἣν εἰ μὲν τις

erat opus, liberalis erat maximopere, neque ullatenus parcus, ne sordidi ac illiberalis animi notam subiret; labore autem et assiduitate si qua opus erat, omnium fuit impigerrimus, idque non solum in juventutis flore, sed etiam in senectute; et si quando periculum ingrueret sive ab hostibus sive a latronibus, sive morbi vis aut tempestas in mari, aut aliud quod discrimen incideret, tanta erat fortitudine animique praesentia, ut et alios in eodem periculo versantes confirmaret. Idem in iustitia colenda constantissimus neque adulatione corrumpi, neque, quum iudex esset, minis quorundam magistratum potuit terri, ut a iustitiae norma declinaret. Itaque quum omnibus comperta esset ejus aequitas, multi illum et iudicem et arbitrum delegerunt. In rebus contrahendis aliisque hujusmodi civilibus negotiis nemo unquam quantumvis improbus homo de illo, omnium scilicet aequissimo viro, conquestus est; neque enim adversus eum testibus opus erat aut syngrapha, sed quidquid voce tantum promississet, id firmum ratumque erat. Ceterum modestia ac morum gravitas tanta nunquam in ullo homine fuit, in foris viisque publicis **

[Excidit folium.]

** ex disputationibus famam ac gloriam aliaque grata et commoda philosopho obtingere a potentibus, haud vero rem esse laboris expertem. Enimvero quem his bonis frui, honestissimis artibus assidueque labore comparatis, aequius veriusque sit, quam ejusmodi virum? improbum certe et nullius pretii hominem nullo modo. Ille enim iis recte et sapienter utitur; quemadmodum Nicolaus quoque opibus suis et gratia non ad malas artes, sed ad modestiam, comitatem affabilitatemque usus est; qui nunquam alius civitatis quam patriae suae civem se appellare voluit, siue temporis sophistas deridere solebat, qui obscuritatem oppidorum suorum gravati titulum civis Atheniensis aut Rhodii ingenti pretio emebant, nonnullique adeo libros scripsere, quibus probarent, haudquaquam se ex illa civitate esse, ex qua revera erant oriundi, sed ex alia clarioris nominis urbe Graeca: eos vero similes aiebat esse illorum, quos parentum suorum puderet.

Erant qui Nicolao objicerent quod, quum magnam pecuniae vim ab amicis dono accepisset, eam tamen minime custodiret, quodque plebeiorum maxime hominum cohiunctu frueretur, primarios opulentissimosque urbis Romae viros declinans, neque unquam, tametsi a multis et maxime dignitatis viris summopere fuisset rogatus, domos eorum adiret, philosophiae studio totos dies vacans. Verum Nicolaus sic respondere iis solebat, quod quidem pecuniam attinet, ejus possessionem solam haud secus ac lyrae vel tibiarum nullius pretii esse, caput rei in usu consistere; qua

Vales., κασιότης codex. In seqq. pro ληστών in cod. est, λιστών. — 4. πολλοί] πολλὸν codex. — 5. καὶ] Coray., codex ἢ, ἕτερα sigla vocis καὶ simillima. — 6. ὁμολογήσειε] Coray., ὁμολογήση codex. — 7. κοσμ. δὲ] Vales.; κοσμητότητα codex. — 8. εἶναι δὲ π. ἀλ.] Bremi.; δ. οὐκ εἶναι, πόνου δ' ἄλλ. codex. Locus mutilus. — 9. οὐδὲν ἀποπον] Valesius, οὐδένα τρόπον codex. Coray. proponit: εἰς οὐδὲν πρότερον ἄλλ' ἢ εἰς. Mox ad verba: τῶν καθ' αὐτὸν σοφιστῶν Valesius notat haec: « Posidonium Stoicum intelligit, qui quum esset oriundus Apamea Syriae, postea Rhodium se vocavit, ut testis est Athenaeus et Strabo. » Cogitari etiam de aliis possit, v. c. de aequali Nicolai Theodoro Gadareno, qui se dicit *maius Rhodium* (Quinct. III, 1, 17). — 10. σώζειν] Val., σώζει cod. — 11. εἰς ὧν] sic supplavit Coray.; ὧν εἰς τὰς οἰκίας dederat Valesius. — 12. ἂν] vocem a Valesio omisam e codice protuli. In anteced. pro λύρας in cod. est αὐρας. —

εις ἄστων τῇ ἀμετάδοτον τῇ ὁλως ἄφρονα τῇ φαῦλον κατα-
δαπανᾷ [βίον] (13), ἐπίμεμπτος ἂν εἴη, εἰ δέ τις εἰς
σύφρονά τε καὶ κόσμιον καὶ κοινωνικὸν καὶ φιλόφρων-
πον, δεχόμενος καὶ ὅτε δεῖ ταῦτα καὶ παρ' ὧν δεῖ, καὶ
προϊέμενος καὶ τοῖς τέκνοις ἀπολείπων (14), ἀμείνων ἂν
εἴη. Ὅρον δὲ ἓνα ἔφη ποιεῖσθαι τὸν ἄνδρα τὸν ἀγαθὸν τοῖς
ἐπεικεστέροις ἐθέλειν αἰετὶ συνεῖναι, τοιοῦτους δ' ἐν τοῖς
δημοτικοῖς ὄρεσιν πλείους ἢ ἐν τοῖς βαρυνπλούτοις φυομέ-
νους (15). Πολλῆς γὰρ ἀγαθῆς τύχης δέεται πλοῦτος,
ὥστε εἰς ἐπείκειαν φέρειν· ἐκτρέπει γὰρ τοὺς πλείους
εἰς φιληδονίαν τε καὶ ὑπερφρανίαν.

Ὅτι τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας ἐκπαιδεύσας, καὶ ἐκ τοῦ
συζῆν αἰετὶ πολλὴν ὁμοφθειαν αὐτοῖς (16) ἐμποιήσας,
ἐχρήτο οὐδὲν χεῖροσιν ἢ φίλοις.

ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

[BIB. A', B'.]

7.

Exc. De ins.: Ὅτι μετὰ τὸν Ἰνδικὸν πόλεμον Σε-
μίραιμις ἐπεὶ ὁδοιποροῦσα ἐγένετο ἐν Μήδοις, ἀναβᾷσα
ἐπὶ τι ὑψηλὸν ὄρος, πάντοθεν πλὴν καθ' ἓν μέρος πε-
ριεργωγὸς καὶ ἄβατον λισσάδι καὶ ἀποτόμῳ πέτρῃ,
ἐθεᾶτο τὴν στρατιάν (1) ἀπὸ τινος ἐξέδρας, ἣν παρα-
χρῆμα ὠκοδομήσατο. Ἐνταῦθα δὲ στρατοπεδευσασμένη
Σατιθάρας δ' εὐνούχους ἐπεβούλευσε μετὰ τῶν Ὀννεω (2)
παίδων, αὐτὸς δὲ πᾶν συστήσας, καὶ πρὸς τοὺς νεα-
νίσκους λέγων, ὅτι κίνδυνος αὐτοῖς εἴη ἐκ Νινύου βασι-
λεύσαντος ἀποθανεῖσθαι· δεῖν οὖν ὑποθβάσαντας ἐκεῖ-
νὸν τε καὶ τὴν μητέρα κτείναντας βασιλεύειν. Καὶ
ἄλλως δὲ αὐτοῖς ἔφη αἰσχιστον εἶναι περιορᾶν ἀκόλα-
στον μητέρα (3) ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ δσήμεραι λιχνευομέ-

si quis ad intemperantiam aut avaritiam aliasve malas artes
abutatur, hunc merito esse vituperandum; qui vero ad
modestiam, honestatem liberalitatemque ea utatur, qui
opportune oblatam a quibus oportet accipiat, et tum ipse
largiatur benigne, tum liberis suis consulat, hunc demum
optimum virum esse. In consuetudine porro ac familiaritate
unam hanc se regulam tenere: virum bonum cum homi-
nibus bene moratis maxime versari, cujusmodi plures in
plebe quam inter prædites illos repererit. Ut enim opu-
lentus æquitatem ac modestiam colat, præcipuo quodam
deorum auxilio opus esse, quum divitiæ semper fere vo-
luptatibus aut superbis animos hominum corrumpant.

Nicolaus maximam in erudiendis famulis suis curam po-
suit, quos ex quotidiana consuetudine ad similitudinem
morum vitæque formatos nihil deterioribus amicis expet-
tus est.

HISTORIÆ.

[LIB. I ET II.]

7.

Finito bello Indico, Semiramis per Medorum regionem
iter faciens in montem quendam ascendit per altum, uno
latere excepto undique præruptum et absciso lævique saxo
inaccessum: unde exercitum prospiciebat ex exedra, quam
confestim exstruendam curaverat. Ibi castra metatæ Sal-
baras eunuchus insidias struxit cum Onnis filiis; quamquam
ipse totius machinationis erat auctor. Dicebat enim juveni-
bus periculum fore, ne, si Ninys regno potiretur, ab eo
interficerentur. Hoc igitur prævertentes ipsos debere, Ninys
ejusque matre de medio sublatis, regnum capessere. Præ-
terea magno, aiebat, iis dedecori esse, si patreantur
matrem libidinosam, quum tam provecæ jam ætatis esset,
quotidie inter obvios quosque inhiare in amplexus eorum,

13. βίον] suppl. Valesius; in cod. vox deest. — 14. ἀπολείπων] Coray., ἀπολιπὼν cod. — 15. φυομένων] Vales. et Co-
ray. φυομένοις cod. — 16. αὐτοῖς] αὐτοὺς cod.

7. *Codex Escuriat. fol. 75, 21 v.* — 75, 19 *uso*. Quæ hoc fragmento narrantur aliunde non nota sunt. Diodorus
post narratum bellum Indicum reliquam Semiramidis historiam paucis verbis comprehendit (II, 20, 1): Μετὰ δὲ τὴν
χρόνον ὑπὸ Νινύου τοῦ υἱοῦ δι' εὐνούχου τινὸς ἐπιβουλευθεῖσα καὶ τὸ παρ' Ἀμμωνος λόγιον (v. II, 14, 3) ἀνακωσασμένη,
τὸν ἐπιβουλεύσαντα κακὸν οὐδὲν εἰργάσατο, τούναντίον δὲ τὴν βασιλείαν αὐτῇ παραδούσα καὶ τοῖς ὑπάρχουσιν ἀκούειν αὐτοῦ
προστάξασα ταχέως ἠράνισεν ἑαυτήν, ὡς εἰς θεοὺς κατὰ τὸν χρησμὸν μετασχημασμένη. Cf. Ctesias fr. 15, p. 33. Ceterum cum
nostris comparanda sunt quæ ex Assyriacis Cephalionis narrat Moses Chorenensis I, 16, p. 47, scilicet Semira-
midem filios suos excepto Ninys (i. e., ut cum Nicolao loquar, filios quos Oanni pepererat) interfecisse, quod matrem
ob vitam libidinosam criminatam esset. Porro necem filiorum post bellum Indicum apud Cephalionem narratam esse
colligitur ex Syncell. p. 147, ubi: Εἰτ' ἐπάγει (sc. Κεφαλίων) γένεσιν Σεμιράμιδος... στρατεῖν τε αὐτῆς κατὰ τῶν Ἰνδῶν καὶ
ἦσαν, καὶ ὅτι τοὺς ἰδίους ἀνεῖλεν παῖδας, καὶ ὑπὸ Νινύου.. ἀνῆρέθη. Auctores vero in Assyriacis Cephalio se secutum
esse dicit (ap. Sync. l. 1) Κτησίαν, Ζήνωνα, Ἡρόδοτον. Quorum Zeno ignotus plane homo est; neque dubito reponendum
esse Δείωννα, qui Assyriacōn scriptor post Ctesiam longe notissimus est. E Ctesia aut ex Dinone etiam Nicolaus harsiese
putandus est. Illud verisimilius est, quandoquidem sæpius Ctesiam et Nicolaum componere licet. Ac omnino quæ
apud Nicolaum de rebus Assyriorum Medorumque leguntur, eundem plane narrationis colorem habent, quem ea pro-
dunt, quæ Plutarchus in Vit. Artaxerxis e Ctesia excerpavit. — 1. ἐθεᾶτο τὴν στρατιάν] Cf. Diodor. I, 13, 3, ubi
Semiramis post res Babylonis constitutas in Media paradisis condidisse narratur circa Bagistanum rupem aliamque
petram, καθ' ἣν οἰκοδομήματα πολυτελῆ πρὸς τρυφὴν ἐποίησεν, ἐξ ὧν τὰ κατὰ τὸν παράδεισον ἀπεθεώρει φυτουργεῖν καὶ
πᾶσαν τὴν στρατιάν παρεμβόλην ἐν τῷ πεδίῳ. Idem c. 14, 2: Εἰώθει δὲ καὶ κατὰ τὰς στρατοπεδείας μικρὰ χώματα
κατασκευάζειν, ἐφ' ὧν καθιστάσα τὴν ἰδίαν σκηνὴν ἀπασαν κατώπτευσεν τὴν παρεμβολήν. — 2. Ὀννεω] Ὀννεων cod. l. 1.
Forma ionica Ctesiam, non vero Dinonem, auctorem prodit. Filios e Semiramide Onnes suscepit duos, Ἰακάρην
et Ἰδασπην, teste Ctesia ap. Diodor. II, 6, 1. Mox cod. ἀποθβάσαντας. — 3. ἀκόλαστον μητέρα] Cf. Diodor. II,

νην ἐφ' ὧν ἐτύγγανεν ἀνθρώπων τοὺς γε νεανίας (4) δυνατας. Πυνθανομένων δ' ἐκείνων καὶ τίς γενήσεται τρόπος, εἶπεν ὡς οὐδὲν χρὴ κάμνειν, ἀλλ' ἀναβάντας πρὸς αὐτὴν ἐπὶ κορυφὴν τοῦ ὄρους, ἐπειδὴ αὐτὸς κελεύσῃ, (εἶχε δὲ ταύτην τὴν ἐπιμελείαν) ὥθειν αὐτὴν ἀπ' ἄκρου εἰς τὰ κάτω. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα συνέθεντο καὶ πίστευς (5) ἔδωσαν ἀλλήλοις ἐπὶ τινος ἱεροῦ. Ἐτυχε δὲ κατόπισθε τοῦ βομοῦ ἐνθα συνετίθεντο ἀνὴρ Μῆδος ἀναπτωκῶς καὶ πάντα ἀκούων, δς ἐπεὶ ᾔσθετο, γράψας ἔπην εἰς διφθέραν Σεμιράμει πέμπει διὰ τινος. Ἡ δὲ ἀναγνοῦσα τῇ ὑστεραίᾳ ἐπ' ἄκρου τοῦ ὄρους ἀναβιδασμένη καλεῖ τοὺς ὄντων παῖδας καὶ κελεύει ὅ τι δῆποιτ' ἐννοουμένη (6) ἔλκειν ὥπλισμένους. Καὶ ὁ Σατιβάρας χαίρων τοὺς νεανίσκους μετῇ, ὡς (7) ὑπὸ θεοῦ ὀρουμένης σφίσιν τῆς πράξεως, ἐπειδὴ ὥπλισμένους αὐτοὺς ἡ μήτηρ ἐκάλει. Ἀφικομένων δὲ, μεταστῆναι τὸν εὐνοῦχον κελεύσασα Σεμίραμις (8) λέγει πρὸς τοὺς νεανίσκους· « Ὡ καλοῦ καγαθοῦ πατρός κακοὶ παῖδες, οἳ πεισθέντες ὑπὸ κακοῦ δούλου μητρὶ τῇ ἐαυτῶν θάνατον ἐβουλεύσασθε, ὡς ἐμὲ (9) ἐνθένδε ὥστετε παρὰ θεῶν τὰ κράτη ἔχουσιν· ἀλλ' ἡδ' (10) ὑμῖν ἐγὼ· καί με κατὰ κρημονοῦ (11) τοῦδε ὠθεῖτε, ἵνα δὴ κλέος ἔχοιτε πρὸς ἀνθρώπων, καὶ βασιλεύοιτε κτείναντες τὴν τε μητέρα Σεμίραμιν καὶ Νινύαν τὸν ἀδελφόν (12). » Ἐδημηγόρησε πρὸς Ἀσσυρίους. Ζήτει ἐν τῷ Περὶ δημηγοριῶν.

8.

Exc. De virt. Ὅτι Σαρδανάπαλλος (1) Ἀσσυρίων ἰδασλευσεν, ἀπὸ τε Νίνου καὶ Σεμιράμει τὴν βασιλείαν παραδεξιόμενος, οἰκῆσιν ἔχων ἐν Νίνῳ, ἐνδον τὸ σῦμπαν ἐν τοῖς βασιλείοις διατρίβων, δπλων μὲν οὐχ ἀπότμενος, οὐδ' ἐπὶ θήραν (2) ἐξίων, ὥσπερ οἱ πάλαι βασιλεῖς, ἐγγυώμενος δὲ τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπογράφόμενος, πρὸς τε τὰς παλλακίδας ἀμιλλώμενος περὶ κάλλους καὶ ἐμπλοκῆς, τό τε σῦμπαν γυναικίῳ ᾔθει χρώμενος. Κατὰ δὲ τὰ πρότερον συντεταγμένα, ἐπὶ τὰς θύρας αὐτῶν παρῆσαν οἱ τε ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν σατράπαι, ἄγοντες τὰς (3) εἰρημένας δυνάμεις, καὶ δὴ Ἀρθάκης ὁ Μήδων ὑπαρχος, ἀνὴρ τὸν τε βίον σῶφρων, καὶ πραγμάτων, εἰ δὴ τις ἄλλος, ἐμπειρος, τετριμμένος τε ἐν κυνηγεσίῳ καὶ πολέμοις, καὶ πολλὰ μὲν πάλαι γενναῖα ἐξεργασμένος, πλείω

qui juventutis flore praestarent. Quae rentibus illis, quænam ratio negotii futura esset, nihil magnopere laborandum esse respondit, sed quando ad matrem in cacumen montis, ipso arcescente (hanc enim curam sibi mandaverat), adscenderint, eam de summa rupe in profundum detrudere jussit. De his igitur inter eos convenit, fidemque sibi mutuam dederunt ad fanum quoddam. Accidit autem ut pone aram, ubi conjurabant, vir Medus recumbens omnia audisset. Quæ ille in membranam inscripta per nuntium ad Semiramidem perferenda curavit. Hac vero, lectis literis, postridie in cacumen montis egressa, filios Onnis advocari eosque pro suo ipsius consilio quodam armatos accedere jubet. Gaudens juvenes arcessivit Satibaras, quasi numine inceptum adjuvante, quoniam armatos mater adesce vellet. Ubi advenierant, Semiramis eunuchum facessere jubet, et ad juvenes se convertens, « O patris optimi, inquit, filii pessimi, qui a misero servo persuaderi vobis passi estis, ut matri vestrae necem ex insidiis parantes hinc me deiceretis, quæ deorum gratia nacta sum imperium. Agite, jam ecce me! de rupe hac date præcipitem, ut gloriam sic apud homines vobis comparetis atque Semiramidis matris Ninysque fratris cæde regnum obtineatis. » Deinde ad Assyrios verba fecit. Vide excerpta De concionibus.

8.

Sardanapallus Assyriorum rex, qui a Nino et Semiramide per seriem successionum regnum accepit, assidue intra palatium in urbe Nino degebat, neque arma tractans unquam, nec venatum egrediens more superiorum regum, sed faciem liniens, atque oculos pingens et cum pellicibus de forma et comæ compositione contendens, prorsusque muliebri diffluens mollitie. Jam ex more institutoque majorum ad portas palatii aderant provinciarum omnium satrapie copias illas, quas diximus, adducentes; quos inter Arbaces Medie præfectus, vir singulari temperantia, rerumque usu ac dexteritate haud vulgari præditus, atque in venatibus belisque exercitatus: qui quum multa antehac strenue fecisset, tum vero adhuc majora animo agitabat. Hic quum

13, 4 : Ἐπιλεγομένη δὲ τῶν στρατιωτῶν τοὺς εὐπρεπεῖα διαφέροντας, τούτοις ἐμίσητο, καὶ πάντας τοὺς αὐτῇ πλησιάζοντας ἤρπασε. Syncell. p. 64, B; Justin. I, 2. Vide Ctesiae fr. p. 25. — 4. ἐφ' ὧν... τοὺς γε νεανίας] ὅφ' ὧν... τοὺς νεανίας codex. Quodsi codicis verba recte habent, statuendum foret post τοὺς δὲ νεανίας, plura excidisse; et λιχνεῖν μένιν sensu passivo deberi intelligi. Quamquam non tam appetita esse quam appetivisse Semiramis anus dicitur. — 5. πίστευς] πίστις codex. — 6. Armatos adesce juserit, eo consilio ut coram Assyriis diceret armis instructos ad eandem ipsius huc ascendisse. — 7. μετῇ ὡς] μετῆώς cod. — 8. καλ. Σεμ.] κελεύσασεμίραμις cod. — 9. ἐμὲ] μὲν cod. — 10. ἡδ' ἰδ'] ἰδ', absque accentu, codex. Subintellige πάρεμι vel tale quid. Cf. v. c. Herodot. I, 115 : Εἰ ὧν ἀξίως τιν κακοῦ εἰμι, ὅδε τοι πάρεμι. — 11. κρημονοῦ] κρημονοῦ τοῦ δεωθεῖτε codex. — 12. τὸν ἀδελφόν] τὸν δ' αὐτὸν ἐδῆμ. καλ. codex. Locus mutilus.

8. Cod. Turonens. fol. 225, 2 — 18 vso. Quæ h. l. et fragmento 9 fuse exponuntur, paucis indicat Diodor. II, 24, 1-4. — 1. Σαρδανάπαλλος codex h. l. — 2. θήραν] θύραν codex. — 3. τὰς εἰρημένας] τὰς τε εἰρ. codex. Possis, τάδε. Orel-

δ' ἔτι καὶ μείζω τότε διανοούμενος. Οὗτος ἀκηχοῦς τὸν τε βίον καὶ τὰ ῥῆθι, οἷς χρῆται ὁ βασιλεὺς, εἰς νοῦν ἐνεθάλετο καὶ ἐνεθυμήθη ἄρα, ὅτι ἀπορία γενναίου ἀνδρὸς οὗτος ἔχει τὰ τῆς Ἀσίας (α) κράτη· καὶ βουλὴν συντίθεται περὶ τῆς ὅλης ἀρχῆς.

9.

Exc. De insid. : « Ὅτι ἐπὶ Σαρδαναπάλλου, τοῦ βασιλείως Ἀσσυρίων, Ἀρβάκης ὁ Μῆδος ἀκηχοῦς τὸν βίον καὶ τὰ ῥῆθι οἷς χρῆται ὁ βασιλεὺς, εἰς νοῦν ἐνεθάλετο καὶ ἐνεθυμήθη ἄρα, ὅτι ἀπορία γενναίου ἀνδρὸς οὗτος ἔχει τὰ τῆς Ἀσσυρίας κράτη. Ἀνδρειώτατον (1) δὲ φῦλον τὸ Μηδικὸν ἐδόκει τότε μετὰ τὸ Ἀσσύριον εἶναι. Οὗτος οὖν ὁ Ἀρβάκης ἐν ὁμιλίᾳ γενόμενος Βελέσσι τῆς Βαβυλωνίων ἀρχοντι, ἅτε συνεδρίτης (2) ὧν αὐτῷ πρὸ τῶν βασιλείων θυρῶν, ἀνδρὶ τοῦ Χαλδαίων γένους, (ἱερεῖς δ' οὗτοι ἦσαν καὶ πρώτην ἔφερον τιμὴν,) συντίθεται αὐτῷ, καὶ κοινῇ βουλευούσιν ἐπιθέσθαι τῇ ὅλῃ ἀρχῇ, τὰ τε Ἀσσυρίων κράτη μεταστῆσαι εἰς Μῆδους. Ἀστρονομώτατοι δὲ πάντων ἦσαν Βαβυλωνίους, καὶ σοφία καὶ μαντικῇ, τῇ τε δι' ὀνειράτων καὶ τεράτων, προύχοντες, πάσῃ τε, ὡς εἰπείν, τῇ (3) ἀμφὶ τὰ θεῖα ἐπιστήμη. Καὶ ὁ καὶ τότε ὁ Βελέσους τῷ Ἀρβάκῃ διαλεγόμενος πρὸ τῶν θυρῶν πλησίον τινὸς φάνης, ἐν ᾗ δύο ἵπποι ἐξεφατνίζοντο· καὶ πῶς ἐν μεσημβρίᾳ κατέδαρθεν αὐτόθι, καὶ ἐν τῷ ὑπνῷ ἔδοξεν ὄρεῖν τὸν ἕτερον τῶν ἵππων ἐπιφορεῖν τῷ στόματι ἐπὶ τὸν Ἀρβάκην καθεύδοντα καὶ αὐτὸν ἄχρυα, τὸν δὲ ἕτερον ἐρέσθαι· « Τί τοῦτο ποιεῖς, ὦ δαιμόνιε (4), καὶ τὰ ἄχρυα τῷ ἀνθρώπῳ ἐπιφέρεις; » Τὸν δὲ ἀποκρίνασθαι· « Φθονῶ (5) αὐτῷ· μέλλει γὰρ βασιλεύειν ἀπάντων ὧν νῦν ἄρχει Σαρδανάπαλλος. » Ταῦτ' ἰδὼν πᾶς καὶ ἀκούσας ὁ Βαβυλωνίους τὸν Μῆδον ἐγείρει καθεύδοντα, καὶ δὴ (6) τι πλέον τὰ θεῖα εἰδὼς, συμβάλλει τὴν τοῦ ὀνείρου φήμην, καὶ κελεύει τὸν Ἀρβάκην ἵνα παρὰ τὸν Τίγριν ποταμὸν ῥέοντα πλησίον τῆς Νίνου καὶ προσκλύζοντα τὸ τεῖχος. Ἰόντων δὲ καὶ πολλὰ λεσχηνεομένων, ὡς ἂν ἐταίρων, λέγει ὁ Βελέσους· « Ἄγε δὴ, ὦ Ἀρβάκη, εἰ σὲ θεῖη σατράπην Κιλικίας (7) Σαρδανάπαλλος ὁ δεσπότης, τί ἂν μοι· δοίης τῷ εὐαγγελιζομένῳ; » Ὁ δ' ἀποκρίνεται· « Τί μου, ὦ δαιμόνιε, καταγελάς; διὰ τί δ' ἂν (8) με σατράπην Κιλικίας θεῖτο, ἄλλους ἐμοῦ κρείττους παρελθόν; » Καὶ ὅς· « Ἄλλ' εἰ γε δοίῃ, πλέον (9) γάρ τι εἰδὼς λέγω, τίς ἐμοὶ κείσεται χάρις παρὰ σοί (10); » Κάχεϊνος· « Οὐτὶ μέμψῃ, ἔφη, μεθέξεις γὰρ τῆς ἀρχῆς οὐκ ἐλάχιστον μέρος. » Ὁ δὲ εἶπεν· « Εἰ δὲ Βαβυλωνίους

interiorem' regis vitam moresque auditu accepisset, ita secum reputare cepit, penuria viri cuiuspiam strenui penes Sardanapallum regnum Asiae stare. Itaque de rerum cum consilio inlit.

9.

Imperante Assyriis Sardanapallo, Arbaces Medus quum vitam ac mores, quibus rex uteretur, audiendo accepisset, in animum induxit menteque agitans sibi persuasit, ob penuriam viri strenui fieri, ut iste regnum Assyriae obtineret. Medorum gens tunc post Assyrios omnium fortissima esse existimabatur. Ille igitur Arbaces, quum consuetudine uteretur Belesyis Balbyloniorum ducis, quippe qui iuxta ipsum ad portas regiae excubias ageret, vir ex Chaldaeorum genere oriundus (qui sacerdotes erant et praeter ceteris honorabantur) : consilia huic communicat. Atque convenit inter eos, ut insidiis summum imperium invadant, regnumque ab Assyriis ad Medos transferre studeant. Erant vero Babylonii astronomi omnium peritissimi, et sapientia et divinatione e somniis et prodigiis instituenda et, ut verbo dicam, universa rerum divinarum scientia excellabant. Ac tunc quoque Belesys cum Arbace colloquebatur ante portas palatii prope praesepe aliquod, e quo paleas equi duo efficebant; et forte accidit ut ibi etiam meridiaretur. Tum per quietem cernere sibi visus est alterum equorum paleas ex ore in Arbacen, qui et ipse ibi dormiebat, jacere, alterum autem quaerere : « Cur hoc tu facis, o lepidum caput, paleasque homini isti immittis? » illum vero respondere : « Invideo ei; mox enim rex erit eorum omnium, quibus nunc Sardanapallus imperat. » Haec ubi vidit et audit Sardanapallus imperat. « Haec ubi vidit et audit Sardanapallus imperat, et somno Medum excitat, et pro ea qua pollebat rerum divinarum scientia, conjectando assequitur quidnam somnium istud ominaretur. Hortatur deinde Arbace, ut ad Tigrin fluvium, qui Ninum praeterfluebat ipsa moenia lambens, obambulant. Inter ambulandum quum familiariter multa, uti fit, confabularentur, inter alia Belesys, « Agedum, Arbace, inquit, si Sardanapallus rex satrapam te Ciliciae statuet, quid dares mihi laeta haec nuntianti? » Respondet ille : « Cur irrides me, o bone? Quam ob rem, quaeso, me Ciliciae satrapam constitueret praeter aliis multis me praestantioribus? » Alter vero : « Sed fac eum hoc tibi largiri (et bene scio quid dicam); quamnam tunc mihi gratiam haberes? » Ad haec Arbaces : « Haud tu quaeris, inquit : muneris partem haud minimam tecum comminabo. » Tum Belesys : « Sin te totius Babyloniae satrapam

lius coniecit τὰς εἰρημνέας, distributas inter ipsos. Oechnerus ap. Orellium : τὰς εἰρημνέας, regis jussu imperatelas, novo vocabuli sensu. Possis τὰς ὀρισμνέας, quo verbo Diodorus utitur II, 21, 3 : κατ' ἐνιαυτὸν (Σαρδαν.) μεταπέμπετο στρατιωτῶν ἀριθμὸν ὀρισμένον. At bene habet εἰρημνέας. Nam Diodorus (II, 21 sqq.), antequam de Arbaceis rebellionem agat, de militari isto instituto fusius exponit; sic etiam Nicolaus, eodem Ctesia duce, fecisse putandus est. — 4. Ἀσίαν] Ἀσσυρίαν; est initio fragmenti sequentis, ubi eadem habes.

9. Cod. Escorial. fol. 75, 20 vso. — 76, 15 vso. — 1. ἀνδρειώτατον] ἀνδριώτατον cod. — 2. συνεδρίτης] Νότα vocabulum. — 3. τῇ] τὰ cod. Mox pro Ἀρβάκῃ codex ἀρβάκι. — 4. δαιμόνιε] δαίμονι el cod. — 5. φθονῶ] φθόνῳ cod. — 6. καὶ δὴ] καὶ εἰ δὴ cod. Deinde πλέον pro πλέον, sed infra bis codex πλέον. — 7. Κιλικίας] εἰ σε θέλωσι τρέψῃ κλικίας cod. — 8. ἀν] codex αὐ. — 9. σοί] σοὶ cod.

σε πάσης σατράπην ποιήσεις, πῶς ἐμοὶ χρήσῃ; » Καὶ δς, « Πάσαι πρὸς τοῦ Διὸς, ἔφη, σφόδρα μου κατακερτομῶν· οὐ γὰρ οἶμαι ἐπιτήδειος εἶναι, Μῆδος ὢν, ὑπὸ Βαβυλωνίου καταγελασθαι. » Κάκεινος· « Ἄλλ' οὐ μὰ τὸν μέγαν Βῆλον ἔγωγέ σου καταγελῶν φαῦτα λέγω, ἀλλὰ πλέον τι τεκμαιρόμενος (10). » Καὶ δς ἔφη· « Ἄλλ' ἐάν γε Βαβυλῶνος σατραπεύσω, σέ ὑπαρχον (11) καταστήσω τῆς ὅλης σατραπείας. » Καὶ ὁ Βαβυλώνιος· « Ἄλλ' ἔγωγέ σοι οὐκ ἀπιστῶ· τότε μοι λέξον· εἰ βασιλεὺς εἴης ἀπάσης ὁπόσῃς νῦν Σαρδανάπαλλος ἄρχει, τί ἐμέ ποιήσεις; » « Ὁ δ' Ἀρβάκης εἶπεν· « Εἰ σοῦ, ὦ τλήμων, ταῦτα ἀκούσεις Σαρδανάπαλλος, εὖ ἴσθ' ὅτι καὶ σὺ κατὰ κακούς ἀπολούμεθα. Ἄλλὰ τί σοι ἐπῆλθε ταῦτα ληρεῖν; οὐ παύη φλυαρῶν; » Καὶ δς τῆς χειρὸς αὐτοῦ λαβόμενος εὐτόνας· « Ἄλλὰ μὰ τήνδε τὴν δεξιάν τὴν ἐμοὶ τιμίαν καὶ τὸν μέγαν Βῆλον, οὐ παίζων λέγω, ἀλλὰ τὰ θεῖα κάλλιστα εἰδώς. » Καὶ ὁ Ἀρβάκης εἶπεν· « Δώσω σοι Βαβυλῶνα ἔχειν καὶ ταῦτα ὑπὸ σεαυτῶ (12) ἀτελῇ. » Καὶ ἐπὶ τούτοις δεξιάν αἰτοῦντος, μάλα προθύμως δίδωσι. Καὶ δς εἶπε· « Βασιλεύσεις τοίνυν, εὖ ἴσθι, ἀψευδοίς. » Καὶ ἐπεὶ ταῦτα συνέθεντο, ἐπὶ θύρας ὄχοντο ὁπίσω θεραπεύσοντες τὰ εἰωθότα. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ὁμιλίᾳ γενόμενος ἐνὶ τῶν πιστοτάτων εὐνούχων ὁ Ἀρβάκης ἐδεήθη αὐτοῦ δεῖξαι οἱ τὸν βασιλέα· σφόδρα γὰρ ἐπιθυμῶν τὸν δεσπότην ὅστις εἴη θεάσασθαι. Τοῦ δὲ εἰπόντος ἀδύνατον αὐτὸν ὁρᾶν (13), μηδὲνα γὰρ πώποτε τυχεῖν τούτου, τότε μὲν ἡσύχασεν. Αὐθις δὲ μικρὸν διαλείπων λιπαρότερον αὐτοῦ ἐδεῖτο, φάσκων ἀντὶ πολλοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ταύτην ἀλλάττεσθαι τὴν χάριν. Ὁ δὲ εὐνούχος νικώμενος (14) ὑπ' αὐτοῦ, ἦν γὰρ ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτήδειος, καὶ οὐ βουλόμενος αὐτῷ ἀχαριστεῖν, ὑπέσχετο εἰ καιρὸς εἴη μνησθῆσθαι τῷ δεσπότη ὥκει· ** ἐνθα ἐτελεύτησεν (15).

10.

Exc. De virt. : Ὅτι ἐπὶ Ἀρταίου (1) τοῦ βασιλέως Μῆδων, τοῦ διαδόχου Σαρδαναπάλλου τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως, ἦν ἐν Μῆδοις τότε κατὰ τε ἀνδρείαν καὶ ῥώμην δοκιμώτατος Παρσώνδης, παρά τε βασιλεῖ μάλιστα ἐπαινούμενος καὶ ἐν Πέρσαις, ὅθεν ἦν γένος, ἐπὶ τε εὐδουλία καὶ κάλλει σώματος. Δεινὸς δὲ καὶ θήρας αἰρεῖν, ἐν σταδίᾳ τε μάχῃ καὶ ἀπὸ ἄρματος καὶ ἵππου μάχε-

crearet, quid mihi prestares! » « Per Jovem, ait alter, desine conviciis tuis me prosciudere Nam Medus ego non is, opinor, sum quem Babylonius vir irrisum habeat. » Et Belesys : « At per Belum maximum, non ut te irrideam hæc ego dico, sed quid futurum sit ex indicii coniectans. » Tum alter, « Age, inquit, si Babylonie ero satrapa, procuratorem totius satrapiae te constituam. » Et Babylonius : « Non ego certe tibi diffido. Jam hoc mihi dicas. Si tu rex esses regionis universæ quam nunc Sardanapallus obtinet, quid mihi faceres? » Tum Arbaces : « Quodsi, inquit, Sardanapallus hæc, o miser, te loquentem audiret, et tu et ego, bene teneas, male periremur. Sed quid in mentem tibi venit, ut ista blateres? Nonne finem facies nugarum? » At ille manum ejus prehensans firmiter : « Per carissimam hanc mihi dextram et per Beli numen maximum, non ludens hæc dico, sed quid deus significet optime habens perspectum. » Ad hæc Arbaces : « Dabo tibi, inquit, Babylonem, idque, quoad tu vixeris, a tributis pensione immunem. » Et ad fidem promissi dextram postulanti dat libenter. Tum Babylonius : « Regnabis igitur, bene scito; citra mendacium res est. » Hæc inter se depecti ad fores palatii redierunt suetis functuri ministeriis. Non multo post Arbaces ex eunucho fidelissimo, cujus consuetudine utebatur, petivit, ut regem sibi ostenderet; nam magno se teneri desiderio dominum, qualis esset, conspiciendi. Ille autem dicente non posse hoc fieri, nec unquam ulli permissum esse, tunc quidem quievit. Sed paucis diebus interjectis, denuoadiens cum enixius precabatur, diclitans magna vi auri et argenti hanc se gratiam redempturum esse. Quibus subactus tandem eunuchus (benevolus enim erat quamaxime) ac nolens ingratus videri, pollicitus est se, quando tempus esset, hujus rei se velle memorem esse, ut domino... ** Ibi finivit.

10.

Regnante apud Medos Artæo, [qui post Sardanapallum Assyrium Medis imperavit,] fuisse quidam dicitur in Media Parsondas, vir robore et fortitudine singulari, qui et apud regem et inter Persas, a quibus originem ducebat, ob prudentiam ac pulcritudinem summo in honore erat. Ad hæc in venatu feras interficere, equestri pedestrique pugna ac de curru dimicare promptissimum habebatur. Hic quum

10. τεκμαίρ. τεκμαιρόμενος cod. — 11. ὑπαρχον] ὑπαρ cod. — 12. ὑπὸ σεαυτῷ] ὑπὸ ταύτῃ codex. Sive melius ἔχειν ὑπὸ σεαυτῷ καὶ ταῦτα ἀτ. De re cf. Diodor. II, 28, 4 : τὴν Βαβυλῶνα ἔχειν ἀτελῇ συνεχώρησεν. — 13. ἀδύνατον.. ὁρᾶν] ἀδυνάτω.. ὁρᾶν cod. — 14. νικώμενος cod. — 15. ὥκει] corruptum. Quid lateat, nescio. Folium in codice prototypo excidisse videtur. Quod ipsum fortasse significatur verbis ἐνθα ἐτελεύτησεν quæ ab ipso scriba profecta esse putari possit. Ceterum tu videas.

10. Cod. Tyromensis. fol. 225, 19 vso — 227, 27 r. — 1. Ἀρταίου]. Valesius; Ἀρβάχου codex, aperto errore, ut ex seq. apparet. Quamquam errorem non scribæ, sed ipsius excerptoris fuisse indicare videntur verba : τοῦ διαδόχου Σαρδαναπάλλου τ. Ἀσσυρ. βασιλέως, quæ in Arbacen cadunt, non item in Artæum, qui Arbianæ successor, Medorumque rex sextus fuit (731-692 a. C.), uti ex Ctesia refert Diodorus II, 32, 6. Ceterum quæ nostro fragmento narrantur, causa et origo fuerunt belli ingentis, quo Cadusii, Medis hucusque subjecti, in libertatem se vindicarunt. De ipso bello fusius exponit Diodorus II, 23; causam ejus verbo indicat. Ita habet : Ἐπὶ δὲ τούτου (sc. τοῦ Ἀρταίου) συστῆναι μέγαν πόλεμον (Κτησίας λέγει) τοῖς Μῆδοις πρὸς Καδουσίους διὰ τοιαύτας αἰτίας. Παρσώνδην τὸν Πέρσῃν, θαυμαζόμενον ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ συνέσει καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, φίλον τε ὑπάρχειν τῷ βασιλεῖ καὶ μέγιστον ἰσχύσαι τῶν μετεχόντων τοῦ βασιλικοῦ συνεδρίου. Τούτων δ' ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐν τινὶ κρίσει λυπηθέντα φυγεῖν μετὰ πεζῶν μὲν τρισχιλίων, ἱππέων δὲ χιλίων εἰς Καδουσίους,

σθαι. Οὗτος ὁρῶν Νάναρον (2) τὸν Βαβυλώνιον διαπρε-
πει κόσμῳ χρωμένον ἀμφὶ τὸ σῶμα, καὶ ἑλλόβια ἔχοντα,
καὶ κατεξηρημένον εὖ μάλα, γυναικωδῆ τε καὶ ἀναλ-
κιν, ἔπειθεν Ἀρταῖον ἀφελῆσθαι αὐτὸν τὴν ἀρχὴν καὶ
ἐαυτῷ δοῦναι, δυσχεραίνων σφόδρα τὸν ἄνθρωπον. Ὁ δὲ
ὥκνει συγγέας τὰ συγκαίμενα ὑπ' Ἀρβάκω (3) ἀδικεῖν
τὸν Βαβυλώνιον. Ἐπεὶ δὲ δις καὶ τρίς ὁ Παρσώνδης
ἐνέτυχεν (4) Ἀρταίῳ, καὶ ταῦτ' ἤκουσεν, ἡσύχαζεν·
οὐ μὲν τὸν Νάναρον ἔλαθεν. Αἰσθόμενος δ' ἐκείνος τὴν
γνώμην τάνδρως, μεγάλα δῶρα τοῖς ἑαυτοῦ (5) ἐπέσχετο
καπῆλοις, εἴ τις αὐτῷ Παρσώνδην συλλαβὼν ἄγοι (6).
ἔπονται δ' οὗτοι πολλοὶ τῷ βασιλέως στρατῷ. Καί
ποτε κατὰ δαίμονα κυνηγετῶν ὁ Παρσώνδης ἐλαύνει
πόρρω ἀπὸ τοῦ (7) βασιλέως εἰς τι πεδῖον οὐχ ἑκάς Βα-
βυλῶνος. Τούς δὲ θεράποντας εἰς τὴν πλησίον ὕλην
τρέψας, ἐκέλευσε βοῇ τε καὶ (8) ἀλαλητῷ χρῆσθαι, ὥς
δὴ τὰ θηρία σοθήσων (9) εἰς τὰ πεδία· καὶ πολλοὺς
μὲν ὡς ἀγρίους, πολλοὺς δ' ἐλάφους αἰρεῖ. Τέλος δ', ὄνον
ἄγριον διώκων, ἐπὶ πλείστον ἀποσπᾶται τῶν ἑαυτοῦ,
καὶ μόνος ἐλαύνων ἔκκειν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, ἔνθα ἦσαν
οἱ κάπηλοι ἀγορὰς εὐτρεπίζοντες τῷ βασιλεῖ· οὗς θα-
σάμενος ὑπὸ δίφῳ πιεῖν ἤτει. Οἱ δ' ἄσμενοι ἰδόντες
Παρσώνδην, προσίσιν αὐτῷ, πιεῖν τε ἐνέχεον, καὶ τὸν
ἵππον δεξάμενοι, ἀριστᾶν ἐκέλευσαν. Ὁ δὲ, οἷα πα-
νημέριος θηρῶν, οὐκ ἀηδῶς ἤκουσεν, ἐκέλευσέ τε ἀπο-
πέμψαι βασιλεῖ τὸν ὄνον (10), ὃν κατέλαβε, καὶ τοῖς
ἀνὰ τὸν δρυμὸν οἰκέτεις φράσαι, ἔνθα εἴη. Οἱ δὲ,
πάντα ποιήσιν ὑποσχόμενοι, κατακλίνουσι τὸν Παρ-
σώνδην. Καὶ δαῖτα παρέθεσαν παντοίαν, οἶνον τε ἡδι-
στον πίνειν ἐπέχεον (11), ἀκρατέστερον ἐπιτήδες, ὥς
μεθυθεῖη. Καὶ ἐπεὶ ἄδην εἶχεν, ὁ μὲν ἤτει τὸν ἵππον,
ὥς ἀπῖοι ἐπὶ τὸ βασιλέως στράτευμα· οἱ δὲ γυναῖκας
εὐπρεπεῖς παραγαγόντες, ἐδείκνυν τε αὐτῷ καὶ ἐκέ-
λευον κοιμηθῆντα αὐτόθι, καὶ εἰς νύκτα χρησάμενον
αὐταῖς, ἔωθεν ἀπέναι. Ὁ δὲ, εὐπρεπεῖς γυναῖκας
ὁρῶν, ἔμεινέ τε καὶ ὑπὸ λίσσας. Καὶ τὰ μὲν διὰ τὴν συν-
ουσίαν, τὰ δὲ διὰ τὸν κόπον, ὕπνος αὐτὸν ἔλαθεν. Οἱ
δ', ἀναστήσαντες τὴν παρακοιμημένην γυναῖκα, πολ-
λοὶ ἅμα ἐπιπεσόντες, συνέδησαν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπὶ
Νάναρον ἐκόμισαν. Ὁ δ', ὥς εἶδεν αὐτὸν (ἦδη δὲ ἀνέ-
νηψεν ἐκ τοῦ οἴνου, καὶ ἔγνω ἵνα ἦν κακοῦ), ἤρε-
το (12), « Ἄρα, ὦ Παρσώνδη, κακὸν τι ὑπ' ἐμοῦ πάσαι
ἔπαθες, ἢ αὐτὸς ἡ τῶν σῶν τις; » Ὁ δ' οὐκ ἔφη. « Τί δὲ,
πείσειςθαι προσεδόκῃσας; » Ὁὐκ ἔγωγε, εἶπεν. « Τί οὖν
αὐτὸς ἀδικίας ἤρξας εἰς ἐμέ, ἀνδρογόνον τε καλῶν, καὶ
βασιλείαν τὴν ἐμὴν αἰτῶν παρὰ Ἀρταίῳ, ὥς δῆτα οὐ-
θενὸς ἀξίου αὐτὸς γενναῖος ὢν; Πολλὴ δὲ χάρις Ἀρταίῳ
οὐ πεισθέντι τὴν ὑπ' Ἀρβάκω (13) δεδομένην ἡμῖν ἀρ-

Nanarum Babylonium, insigni corporis cultu conspicuum,
inaures gestantem ac belle rasum prorsusque effeminatum
atque imbellem conspexisset, ægre admodum id ferens pe-
tiit ab Artæo, ut regnum Nanaro ademptum sibi concede-
ret. Sed Artæus nequaquam induci poterat, ut contra leges
ab Arbace constitutas ejusmodi injuriam Nanaro faceret.
Parsondas autem postquam iterum ac tertio Artæum hac
de re interpellans idem semper responsum tulisset, in
posterum tacuit. At Nanarus, de Parsondæ consiliis cer-
tior factus, laxis, quorum maxima multitudo regis castra
sectari solet, ingentia præmia pollicitus est, si Parsondam
comprehensum ad se adduceret. Forte Parsondas pro-
cul a regis comitatu inter venandum cursu abreptus in
planitiem haud procul Babylone sitam pervenit, servosque
circa proximam silvam dispositos clamore contentissimo
resonare jussit, quo terræ feræ in campos profugerent.
Ita quum apros cervosque haud paucos cepisset, tandem
asinum silvestrem persecutus, procul a suis aberravit, de-
venitque ad eum Babylonis locum, in quo forte fortuna
lixæ regii alimenta ac pabula regi præparabant. Quos con-
spicatus, quum siti euicaretur, vinum petiit. At illi, qui
Parsondam agnoscerent, læti ac libentes ei vinum propi-
nant, retentoque equo orant, ut prandium sumere velit.
Parsondæ, quippe qui per totum diem venando fatiga-
tus esset, haud ingratus is sermo fuit. Itaque onagram,
quem ceperat, ut regi mitterent, jussit, utque famulis suis
per silvam dispersis, quoniam in loco esset, renuntiaret.
Illi cuncta, quæ imperaret, facturos se polliciti, Parson-
dam discumbere jubent, omnis generis dapes ei appo-
nunt, vinum suavissimum merumque de industria mini-
strant, quo facilius inebrietur. Postquam Parsondam vini
atque ciborum satietas cepit, extemplo equum sibi adduci
petiit, quo ad regis castra pervolaret; sed lixæ mulieres
formasas introducere atque ostentare ei cœperunt, oran-
tes, ut pernoctare illic ac mulierum contubernio uti vellet,
crastino sub ortum lucis commodius abiturum. Ille quum
mulieres haudquaquam spernendæ formæ videret, noctem
eo loco degere statuit. Tandem vero, quum partim ex vene-
nere, partim ex labore diurno in somnum esset solutus,
lixæ facto simul impetu in cubiculum irruunt, detractaque
ex lecto muliere Parsondam vinciunt et ad Nanarum per-
ducunt. Quem quum Nanarus vidisset (jam enim crapu-
lam edormierat Parsondas, quantoque in discrimine esset,
intelligebat): » Ecquando, inquit, aut tu aut tuorum quis-
piam aliquam a me injuriam passi estis? » « Nunquam pro-
fecto, » ait Parsondas. « An vero, ne forte patereris, timuisti? »
« Minime vero. » « Cur igitur tu prior injuriam mihi intulisti,
quum semivivum me appellans, regnum meum tanquam
nullius pretii hominis tu fortis ac generosus ab Artæo pe-
teres? Cui certe maximas debeo grates, quod concessum ab

παρ' οἷς ἦν ἐκδεδομένος τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν τῷ μάλιστα δυναστεύοντι κατὰ τούτους τοὺς τόπους, κτλ. — 2. Νάναρον] Νάν-
βρον codex h. l. Nanarus idem est, puto, quem Athenæus XII, p. 530, B, dicit Ἀνναρον, laudato Ctesia (fr. 52; quod frag-
itaque jungendum foret Ctes. fr. 25). — 3. Ἀρβάκω] Ἀρβάκω codex; forma ionica, uti Ὀννεω fr. 7. — 4. ἐνέτυχεν]
Val. ἐνέτοιχεν cod. — 5. ἑαυτοῦ] Val. ἑαυτῶν cod. — 6. ἄγοι] Coray; ἄγει cod.; ἀγῖ vgo. — 7. τοῦ] addidit Vales.
— 8. καὶ] addidit Coray; codex nonnisi te habet. — 9. σοθήσων] Coray., σοθήσιν cod. — 10. ὄνον] Val., οἶνον cod.
— 11. ἐπέχεον] Coray., ὑπέχεον cod. Paullo ante cod. Παρσώνδην. — 12. ἤρετο] Vales., εἴρετο cod. — 13. Ἀρβάκω]

χὴν ἀφελίσθαι. Διὰ τί δὴ (14) ταῦτ' ἐποίεις, ὦ κακὴ κεφαλὴ; » Ὁ δὲ, οὐδὲν ὑποθωπεύσας, εἶπεν· « ἤμην αὐτὸς ἀξιώτερος εἶναι τοῦτο τὸ γέρας ἔχειν, ἀνδρείοτερός τε καὶ ὠφελιμώτερος βασιλεῖ ἢ σὺ δ' κατεξυρηνμένος τε καὶ καθυπεστιμιμνισμένος (15) τῷ ὀφθαλμῷ, ψιμυθίῳ δὲ τὸ χρῶμα ἐναλειφόμενος. » Καὶ δς, « Εἴτ' οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, σὺ δ' τηλικούτος ὑπὸ τοῦ χείρονος συνειλημμένος, ἐπειδὴ γαστρός ἦττων καὶ αἰδοίων ἐγένου; Ἄλλ' ἐγώ σε, ἔφη, θήσω γυναικῶν ἀπαλώτερον καὶ λευκότερον τὴν χροιάου πολλοῦ χρόνου. » Καὶ ἐπώμοσε τὸν τε Βῆλον καὶ τὴν Μύλιττα (16)· οὕτως γὰρ τὴν Ἀφροδίτην καλοῦσι Βαβυλώνιοι. Καὶ ἅμα καλέσας τὸν εὐνούχον, τὸν τὰς μουσουργοῦς πεπιστευμένον, « Τούτον, ἔφη, ἀπαγε, καὶ ἑρῆσας τὸ θλον σῶμα, καὶ κιστηρίδας πλὴν κεφαλῆς, δις τῆς ἡμέρας λοῦε, καὶ σμῆχε ἀπὸ λεκίθου, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπογραφέςθω, καὶ τὰς κόμας ἐμπλεκίεσθω, ὥσπερ αἱ γυναῖκες· μανθανέτω δὲ ἀδεῖν καὶ κιθαρίζειν καὶ ψάλλειν, ἵνα μοι μετὰ τῶν μουσουργῶν λειτουργῇ, γυναικὶ ὁμοιωμένος, μεθ' ὧν καὶ δάιταιν ἔξει, λείος ὢν τὸ σῶμα, καὶ τὴν ἐσθῆτα τὴν αὐτὴν καὶ τὴν τέχνην ἔχων. » Ταῦτα εἰπόντος, δ' εὐνούχος παραδεξάμενος τὸν Παρσώνδην, κατεξύρησέ τε θλον πλὴν κεφαλῆς, καὶ τὰ προσταχθέντα ἐδίδασκε, καὶ ἐσκιατράφει, λούων ἑκάστης ἡμέρας δις, καὶ λεαίνων, ὁμοδοιῶν τε ποιῶν ταῖς γυναῖξιν, ὥσπερ ὁ δεσπότης προσέταξεν. Καὶ οὐ πολλοῦ χρόνου γίνεται ἀνθρωπός τε λευκὸς καὶ ἀπαλὸς καὶ γυναικώδης, ἥδε τε καὶ ἐκισθάριζε πολὺ κάλλιον τῶν μουσουργῶν· οὐδεὶς τε ἂν ἰδὼν αὐτὸν λειτουργοῦντα ἐν συμποσίῳ Νανάρῳ (17) οὐχὶ γυναῖκα ὑπέλαβε, καὶ πολὺ γε ἐκείνων εὐπρεπέστερον, μεθ' ὧν ἑκάστοτε ἐλειτούργει. Βασιλεὺς δὲ ὁ Μήδων Ἀρταῖος, ἐπειδὴ πάντη μαστεύων Παρσώνδην ἐξέκαμνε, καὶ δῶρα προτείνων, εἰ τις αὐτὸν ἀνέυροι ἢ ζῶντα ἢ τεθνεῶτα, ὑπελάμβανε πού (18) ἐν κυνηγεσίῳ ὑπὸ λέοντος ἢ ἄλλου τοῦ θηρίου καταβερῶσθαι, καὶ μεγάλως ἐπ' αὐτῷ ἠνίατο, ἅτε ἀνδρείοτάτῳ ὄντι. Ὡς δ' ἐπὶ ἐτὶ ἐγένετο αὐτῷ τοιαύτην δάιταιν ἔχοντι ἐν Βαβυλῶνι, τῶν εὐνούχων τινὰ δ' Νάναρος μασιτιοῖ τε χαλεπῶς καὶ τὸ σῶμα αἰκίζεταί. Καὶ αὐτὸν ὁ Παρσώνδης, μεγάλας ἐλπῖσιν ἐπάρας, ἀναπαίθει παρὰ τὸν Ἀρταῖον εἰς Μήδους ἀποδρᾶναι, καὶ πάντα φράσαι τὰ περὶ αὐτὸν βασιλεῖ, ὥς ζῇ τε καὶ λελώθηται, μετὰ μουσουργῶν δάιταιν ἔχων, Παρσώνδης δ' σὺς φίλος ἐκείνος ὁ πολεμιστήριος. Καὶ ἐπειδὴ ταῦτ' ἔφρασεν ὁ εὐνούχος βασιλεῖ, ἥσθη τε ἅμα καὶ μέγα στενάξας εἶπε, « Φεῦ λώδης ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, πῶς ἠνέσχετο ὁ Παρσώνδης, ὃν ἐγὼ οἶδα, θηλυόμενος τὸ σῶμα ὑπὸ ἐλθροῦ; » Καὶ ἅμα πέμπει τινὰ τῶν πιστοτάτων ἄγγαρον (18) παρὰ τὸν Βαβυλώνιον (οὕτω γὰρ ἐκάλουν τοὺς βασιλέως ἀγγέλους). Ὁ δὲ Νάναρος ἀρτικομένῳ τῷ ἄγγάρῳ, καὶ ἀπαιτοῦντι Παρσώνδην,

Arbace majoribus meis imperium mihi eripere laudquam sustinuit. Cur ergo hæc agebas, pessimum caput? » At Parsondas absque ulla tergiversatione, « Memet, inquit, hoc digniorem præmio existimabam, quum regi utilior, et fortitudine atque industria essem majore quam tu, qui quotidie raderis, oculos stibio, vultum cerussa depingis. » Tum Nanarus, « Te vero, inquit, non pudet, qui talis tantusque ab infirmiore captus sis, postquam gulæ atque veneri succubuisti? At ego te saxo mulieribus molliorem candidioremque brevi spatio reddam. » Hæc locutus, quum per Belum ac Mylittam (sic Assyrii Venerem appellant) juravisset, accersito eunuchō psalteriis præfecto, « Hunc, inquit, mihi rasum ac pumicatum toto corpore, præterquam capite, quotidie lava ac vitello ovi deterge: sed et oculos pictos, comam instar mulieris compositam habeat, discat ad citharam et psalterium canere, ut inter psalterias posthac moliebri habitu mihi ministret, cum quibus lævigata cute degat in posterum eadem veste, eidemque mancipatus arti. » Igitur eunuchus acceptum mox Parsondam toto corpore, præterquam capite, radit, eumque in umbra educans eodem cultu ac ceteras regias psalterias, ac quotidie bis lavans atque lævigans, prout imperatum a rege erat, psallere docuit. Ita Parsondas brevi admodum tempore mollis et candidus prorsusque effeminatus evasit; canebatque ac citharam pulsabat multo elegantius quam reliquæ artifices: adeo ut, quicumque illum in convivio regis ludentem vidisset, nunquam dubitaturus fuerit, mulierem esse, et quidem omnium, inter quas ministrabat, formosissimam. Interim Artæus Medorum rex in conquiendo undique Parsonda defatigatus, propositis præmiis ei qui vivum illum aut mortuum invenisset, postquam nihil de eo comperit, maximo mœrore est affectus ob eximiam viri fortitudinem, quem inter venandum a leone aut hujusmodi bestia devoratum esse existimabat. Tandem quum jam septennio eo cultu Babylone vixisset Parsondas, forte accidit ut eunuchus quidam flagris a Nanaro cederetur. Quem crudeliter tractatum Parsondas maximis sollicitationibus eo impulit, ut in Mediam ad Artæum fugeret, remque omnem regi nuntiaret in Parsondam, regis Artæi amicum, fortissimum illum virum, vivere quidem, sed turpiter notatum inter psalterias degere. Quæ postquam eunuchus regi narravit, simul gaudio et dolore affectus Artæus, « O facinus, inquit, indignum! Itane Parsondas is, quem ego novi, corpus suum ab inimico effeminari passus est! Statimque fidelissimum quendam angarum (sic tabellarii regii vocantur) ad Nanarum misit. Sed Nanarus, quum ad eum angarus venisset, ac Parsondam sibi reddi postulasset, negavit illum a se uspiam visum, ex quo comparere desierat. Quo responso ad Artæum perlato, alterum mox priore longe ampliorem angarum majori cum

πισθέντι. Ἀρβάσιος codex. — 14. δὴ] sic cod., δῆτα editt. — 15. καθυπεστιμιμνισμένος] Orelli, ... δισμένος Vales., καθυπεστιμνισμένος codex; dein ψιμυθίῳ Orellius pro ψιμυθίῳ codicis, qui mox: ἐναπειλόμενος. Καὶ δσιν εἰτ'. — 16. Μύλιττα] Vales. Coray., Μόλιν cod., deinde Ἀφροδίτην et Βαβυλώνιοι cod. — 17. Νανάρῳ] Ναυέρῳ cod. — 18. ὑπέλαβε πού editt. — 18. ἄγγαρον] ἀγγάρων mavult Coray., quamquam Suidas quoque v. ἄγγαρος hunc locum exscriben.

ἄξαρνος γενόμενος, οὐδαμοῦ (19) ἔφη ἐκείνον ἐωραχέναι, ἐξ οὗτο ἑφανής ἐγένετο. Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσεν Ἀρταῖος, ἕτερον ἐπεμψεν ἀγγαρον πολὺ μείζω τοῦ προτέρου καὶ δυνατώτερον ἐπέστελλέ τε ἐν διφθέρᾳ, ῥίψαντα τὴν Βαβυλωνίαν ἀπάτην, ὅπως ἀποπέμψει τὸν ἄνδρα παρ' αὐτὸν, ὃν ταῖς μουσουργοῖς τε καὶ εὐνούχοις παρέδωκεν, ἢ ὅτι τὴν κεφαλὴν αὐτὸς οὐχ ἔξει. Ταῦτα ἔγραψε, καὶ ἅμα ἐκέλευσε τῷ ἀνδρὶ, εἰ μὴ παραδῶ Νάναρὸς τὸν Παρσώνδην, λαβόμενον τῆς ζώνης ἀγειν αὐτὸν ἐπὶ θανάτῳ. Ἀφικομένου δὲ τοῦ δευτέρου ἀγγάρου εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ταῦτα ἀπαγγέλλαντος, ὁ Νάναρὸς, δέσας περὶ τῆς ψυχῆς, παραδόμεναι τε ὑπέσχετο τὸν ἄνθρωπον, καὶ προσέτι, ἀπολογούμενος τῷ ἀγγάρῳ, πείσειν ἔφη βασιλέα, ὡς δικαίως μετῆλθεν ἄνδρα ἄρξαντα μεγάλης (20) ἀδικίας εἰς αὐτόν· πεπονθέναι γὰρ ἂν αὐτὸς ὑπ' ἐκείνου χαλεπώτερα, εἰ μὴ βασιλεὺς ὁ δεσπότης αὐτοῦ ὑπερέσχε (21) τὴν δεξιάν. Ἐκ τούτου ἐπὶ πότον ἐτρέπετο καὶ συνουσίαν, ἐστιῶν τὸν ἀγγαρον. Καὶ τοῦ δειπνοῦ παρακειμένου, εἰσεληλύθεσαν αἱ μουσουργοί, ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα γυναῖκες (22), μεθ' ὧν ἦν καὶ Παρσώνδης. Καὶ αἱ μὲν ἐκισθίζον, αἱ δ' ἠύλουν, αἱ δὲ ἐφαλλον, ἐν πάσαις δὲ διέπρεπε μάλιστα Παρσώνδης καὶ κάλλει καὶ τέχνῃ, γυνὴ καὶ αὐτὸς νομιζόμενος. Καὶ ἐπειδὴ δειπνοὺς ἄδην εἶχον, ἤρετο (23) ὁ Νάναρὸς τὸν ἀγγαρον, ἥτις αὐτῷ δοκεῖ πασῶν προφέρειν εὐμορφίαν τε καὶ εὐμουσίαν. Ὁ δ', οὐδὲν μελλήσας, ἔφη ἐκείνην, Παρσώνδην δεικνύς. Καὶ ὁ Νάναρὸς, κροτήσας τῷ χεῖρει, ἐγέλα ἐπὶ πολλὸν χρόνον, καὶ εἶπε, « Τούτην ἄρα καὶ βούλει ἔχων εἰς νύκτα ἀναπαύεσθαι; » Ὁ δὲ, « Πάνυ μὲν οὖν, » ἔφη. « Ἀλλ' οὐ δώσω, » εἶπεν ὁ Νάναρὸς. « Τί οὖν, » ἔφη ὁ ἀγγαρὸς, ἐμοῦ πυθάνη; » Μικρὸν δὲ διαλιπὼν, « Οὗτός ἐστιν, » ἔφη, Παρσώνδης, ἐφ' ὃν ἤκει. « Ἀπιστοῦντος δ' ἐκείνου (24), ὥμοσεν. Καὶ ὁ ἀγγαρὸς, « Θαυμά μ' ἔχει, » ἔφη, ὅπως ζῇν ὑπέμεινε γυναικίζόμενος ἀνὴρ ἄλκιμος, καὶ οὐ διεχρήσατο αὐτόν, εἰ μὴ καὶ ἄλλους εἰδὼτο· πῶς δὲ ταῦτ' ἀνέχεται ὁ δεσπότης ἀκούσας; » Ὁ δὲ Νάναρὸς εἶπεν, « Ἐγὼ θαδύως αὐτὸν ἀναδιδάξω, ὡς οὐδὲν ἀδικῶ. » Τότε μὲν δὴ τοιαῦτα διελέγοντο, καὶ ἐκοιμήθησαν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἐνθεὶς ὁ Βαβυλώνιος εἰς ἀρμάμαξαν Παρσώνδην ἀποπέμπεται σὺν τῷ ἀγγάρῳ. Ἐπεὶ δ' ἦγον εἰς Σοῦσα, ἐνθα ἦν ὁ βασιλεὺς, δείκνυσιν αὐτῷ ὁ ἀγγαρὸς (25) τὸν ἄνδρα. Καὶ ἐπὶ πολλὸν χρόνον ὁ Ἀρταῖος ἐν ἀγνείᾳ (26) γενόμενος, ἐπειδὴ ἑώρα ἀντ' ἀνδρὸς γυναικα γεινόμενος, « Ὡς ταλαίπωρε, » ἔφη, πῶς ὑπέμεινας ὧδε λωβηθῆναι, καὶ οὐ πρότερον ἀπέθανες; » Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, « Ἡ τοι ἀνάγκη, ὧς δέσποτα, καὶ θεῶν λέγεται χρεῖστων ὑπάρχειν. Ἐγὼ δὲ ἔτλην καὶ ἐκ τοιῶνδε παθημάτων ζῇν (27), ἵνα ἅμα μὲν σε ἐγγένειτό

potestate misit cum literis in membrana scriptis, quibus mandabat Nanaro, ut abjectis cavillationibus atque praetigiis Babylonicis, Parsondam, quem inter psaltrias atque eunuchos haberet, sibi quamprimum redderet, secus sciret, caput sibi demptum iri. Simulque angaro imperavit, si forte Nanarus Parsondam reddere detractaret, ut arrepta et detracta zona eum ad supplicium abduceret. Igitur quum hic alter angarus Babylonem venisset, et cuncta, quae in mandatis habebat, exposuisset, de aliste sua metuens Nanarus, traditurum se hominem promissit, eoque amplius persuasurum se regi affirmavit, recte atque ordine fecisse se, qui hominem, a quo gravissima iniuria laceratus esset, ultus fuerit: quippe multo graviora ab illo se passurum fuisse, nisi rex praesidio sibi adjuisset. Inde ad epulas conversus angarum convivio excepit. Ac simul appositis dapibus introgressae psaltriae centum et quinquaginta mulieres (inter quas et Parsondas erat), aliae cithara, aliae tibia, aliae psalterio ludere coepere; sed formae venustate et praestantia artis ceteras longe antecibat Parsondas, quem cuncti pro muliere habebant. Post finitas epulas Nanarus angarum interrogavit, quanam ex omnibus venustate ac psallendi arte excellere ei videretur. Qui, nihil cunctatus, Haec, inquit, Parsondam demonstrans. Tum Nanarus manibus plaudere ac ridere diutissime: « Num etiam, inquit, tecum eam habere hac nocte velles? » Qui angarus, « Maxime, ait, cuperem. » « At tibi id non comedam, » inquit Nanarus. Quumque angarus subiecisset, « Car ergo me, an vellem, interrogabas? » Nanarus, postquam paululum interquievit, « Hic, inquit, est Parsondas, quem petis. » Quod quum angarus credere baudquaquam vellet, jurejurando Nanarus affirmavit. Tum angarus, « Valde, ait, miror, quo pacto ut fortissimus se in muliebrem cultum emolliri sustinuit, nec sibi ipse, siquidem aliis non potuit, mortem conscivit. Quo autem modo dominus res, id quum acceperit, laturus est? » « Ego vero, ait Nanarus, hoc meum factum non difficulter ei approbabo. » His tum dictis, uterque cubitum ivit. Postridie Parsondam carui impositum Nanarus cum angaro dimisit. Qui quum Susa pervenissent, qua in urbe rex degabat, angarus Parsondam regi ostendit. Sed Artaxus, quum aliquando praestupore obmutuisset (quippe pro viro mulierem videbat) tandem, « Qui, inquit, hominum miserrime, quomodi infamiam sustinuisti, nec te prius ex hac luce subduxisti? » Cui Parsondas, « Necessitati, ait, domine, deus etiam ipsos cedere aiunt. Ego vero tantis calamitatibus idcirco superesse sustinui, primum, ut te praesentem intueri, deinde, ut Nanarum tua ope ulcisci mihi liceret, quae profecto nequaquam mihi mortuo contigissent. Proinde

habet accusativum ἀγγαρον. — 19. οὐδαμοῦ] Coray; καὶ οὐδαμοῦ cod. — 20. μεγάλης] Vales. μεγάλῃ; cod., μοι particulam ἀν post γὰρ inseruit Coray. — 21. ὑπερέσχε] Coray; ὑπερέχει cod. — 22. ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα] Hinc quoque Ctesiam agnoscis qui ita ap. Athenaeum XII, p. 530, B: Κτησίας ἱστορεῖ Ἀναγρον τὸν βασιλέως ὑπαρχον καὶ ἐκ Βαβυλωνίας δυναστεύοντα στολῇ χρῆσθαι γυναικεῖα καὶ κόσμῳ· καὶ ὅτι βασιλέως δοῦλῳ ὄντι αὐτῷ εἰς τὸ δειπνον εἰσέσθαι πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ψάλλουσαι καὶ φθόουσαι γυναῖκες. Ἐφαλλον δὲ αὐταὶ καὶ ἥδον ἐκείνου δειπνοῦντος. — 23. ἤρετο] Vales.; εἶρετο codex; μοι τὰ χεῖρε idem. — 24. δ' ἐκείνου] editt., part. δὲ deest in cod. — 25. ὁ βασιλεὺς... ὁ ἀγγαρὸς] utrumque artic. addidit Coray; ἢν βασιλεὺς δείκνυσιν αὐτῷ ἀγγαρὸς cod. — 26. ἀγνείᾳ] Vales.; ἀνοίᾳ cod. — 27.

μοι θεωρῆσαι, ἔπειτα δὲ Νάναρον τιμωρήσασθαι διὰ
 σοῦ, ἔπερ ἐμοὶ οὐκ ἂν ὑπῆρξε τελευτηκόσι· ἀλλὰ μή
 με, ἔφη, δέσποτα, ψεύση τῆς ἐτέρας ἐλπίδος, ἀλλὰ μοι
 τὴν δίκην ἀπόδος παρ' ἀνδρὸς κακοῦ. » Καὶ ὁ Ἀρταῖος
 ὑπέσχετο, ἔπειδ' ἐν εἰς Βαβυλῶνα ἀφίχεται. Οὐ πολλοὶ
 δὲ χρόνου δὲ τε Παρσώνδης ἀπέλαβεν τὴν ἀνδρείαν φύ-
 σιν, καὶ ὁ βασιλεὺς (28) ἀφίκετο εἰς Βαβυλῶνα· κατε-
 βοῶτό τε δοσιμέραι ὑπ' αὐτοῦ, ὅπως τιμωρήσεται τὸν
 Νάναρον. Καὶ δὲ ἦκε παρὰ βασιλέα, καὶ ἔφη δίκαια
 ποιῆσαι. « Πρῶτερος γὰρ ἐκεῖνος, οὐδὲν κακὸν παθὼν,
 ἐμὲ διέβαλεν, ἔφη, παρὰ σοι, ὡς με κτείνειάς τε καὶ τὴν
 Βαβυλῶνος ἀρχὴν αὐτῷ δόεις. » Ἀρταῖος δὲ ἔφη δικαιο-
 τερα Παρσώνδην αἰτεῖσθαι· χρῆναι (29) γὰρ μὴ αὐτοῦ
 δικάζειν, μηδὲ τοιαύτας ἐξευρίσκειν δίκας, ἀλλὰ ἐμοὶ
 ἐπιτρέπειν τὴν κρίσιν· τέλος δὲ σοι ἐς δεκάτην ἐξοίσω
 ἡμέραν τό σοι πρέπον. Ὁ δὲ Νάναρος, ταῦτα ἀκούσας,
 ἐν δεινῷ φόβῳ ἦν καὶ ἐπὶ Μιτραφέρνην (30) καταφεύγει,
 ὅς ἦν τῶν εὐνούχων δυνατώτατος, καὶ ὑπισχεῖτο αὐτῷ
 χρυσοῦ τάλαντα δέκα, καὶ φιάλας χρυσᾶς δέκα, καὶ
 ἄργυρ' διακοσίας, καὶ [Παρσώνδῃ] ἄργυρου (31) νο-
 μίσματος τάλαντα ἑκατὸν, καὶ ἄλλας ἐσθῆτας πολυτε-
 λείς, βασιλεὺς δὲ χρυσοῦ μὲν τάλαντα ἑκατὸν, καὶ φιάλας
 χρυσᾶς ἑκατὸν, ἄργυρ' δὲ τριακοσίας, ἄργυροῦ δὲ νο-
 μίσματος τάλαντα χίλια, ἐσθῆτάς τε παμπληθεῖς, καὶ
 ἄλλα πολλὰ [καὶ] καλὰ δῶρα, εἰ τὴν ψυχὴν αὐτῷ ἐξαι-
 τήσειεν καὶ τὴν Βαβυλῶνος βασιλείαν παρὰ Ἀρταίου.
 Καὶ ὁ εὐνούχος ὤχετο παρὰ βασιλέα, καὶ πολλὰ δεηθεὶς,
 ἅτε ὢν τιμῆς τῆς πρώτης, εἶπεν ὅτι οὐκ εἴη θανάτου
 ἔξω· ὁ ἀνὴρ· οὐ γὰρ κτείνειε Παρσώνδην, ἀλλὰ ὑβρι-
 σθεὶς καὶ διὰ τὴν παθὼν ἀνθυβερίσειεν. « Εἰ δὲ καὶ θανάτου
 εἴη ἄξιός, ἐμοὶ, ὦ δέσποτα, δὸς, ἔφη, τὴν χάριν ταύ-
 την καὶ τὴν παραίτησιν ὑπὲρ αὐτοῦ. Δώσει δὲ ὁ ἀνὴρ
 σοὶ μὲν τῷ δεσπότη πολὺν (32) χρυσόν τε καὶ ἄργυρον,
 Παρσώνδῃ δὲ, ποινὴν ὧν ἔδρασεν, ἑκατὸν τάλαντα ἄρ-
 γυρίου. » Πιεθεταὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς, καὶ τοῦτο τὸ τέ-
 λος ἐκπέμπει Νανάρῳ. Καὶ ὁ μὲν προσεκύνησεν· Παρ-
 σώνδης δὲ, κινὼν τὴν κεφαλὴν, « Ὁλοίτο, ἔφη, ὁ πρῶτος
 χρυσὸν ἔξευρὼν εἰς ἀνθρώπων γένος· διὰ τοῦτο γὰρ ἐγὼ
 νῦν γέλωσ γέγονα ἀνδρὶ Βαβυλωνίῳ. » Καὶ ὁ εὐνούχος,
 αἰσθόμενος αὐτὸν βαρέως φέροντα, « ὦ γὰρ, ἔφη, παῦ-
 σαι ὀργιζόμενος, καὶ μοι πειθού, φίλος τε γίνου Νανάρῳ,
 ταῦτα γὰρ ὁ δεσπότης βούλεται. » Ὁ δὲ Παρσώνδης και-
 ρὸν ἀτήρει ἀμύνασθαι, εἰ δύναίτο, τὸν τε εὐνούχον καὶ
 Νάναρον, καὶ εὗρεν, καὶ ἡμίνατο. Ζήτει ἐν τῷ Περι-
 στρατηγημάτων.

II.

Suidas. v. ἐξεκεκλήκει, ἐκ τοῦ δειπνοῦ ἀνίστη·
 « Νυκτὸς δὲ γενομένης τοὺς οἰκέτας ἐξεκεκλήκει τοὺς
 Νανάρου. »

noli me altera spe frustrari, sed injuriæ mihi illat ab ho-
 mine improbiissimo pœnas repete. » Artæus, quum pri-
 mum Babylonem venisset, sibi id caræ fore spondit. Nec
 multo post et Parsondas pristinam fortitudinem recupera-
 vit et Babylonem Artæus venit. Obstreperere igitur Parson-
 das ac quotidie regem interpellare, ut de Nanaro supplicium
 sumeret. Sed Nanarus regem quum adisset, jure optimo
 a se id factum defendit. « Quippe ille nulla a me injuria la-
 cessitus, inquit, gratuita apud te calumnia me appetit
 prior, utque, me sublato, regnum Babylonis sibi donaretur,
 petivit. » Verum Artæus Parsondam nihil injusti petisse
 dixit, illum vero in suamet ipsius causa arbitrum esse at-
 que ejusmodi pœnas sumere minime debuisse, sed potius
 judicium regi permittere; porro se decimo die eam quam
 commeritis sit sententiam in eum laturum. His non
 mediocriter territus Nanarus ad Mitraphernem confugit,
 qui ex eunuchis summa apud regem gratia valebat, et illi
 quidem auri decem, argenti centum talenta, ad hæc phialas
 aureas decem, argenteas ducentas, ac [Parsondæ] centum
 argenti talenta et plurimam pretiosam vestem pollicetur;
 regi vero auri centum, argenti mille talenta, phialas au-
 reas centum, argenteas trecentas cum pretiosa veste innu-
 mera aliisque quamplurimis muneribus daturum se spon-
 det, dummodo salutem sibi ac Babylonis regnum incolume
 ab Artæo deprecetur. Igitur eunuchus recta ad regis cubi-
 culum vadit, ac rege multum exorato (quippe maximo
 honore apud Artæum erat), docet nihil ultimo supplicio
 dignum a Nanaro admissum esse; neque enim Parsondam
 neci dedisse, sed gravissima adfectum injuria par pari red-
 didisse. « Quodsi vero etiam extremum supplicium com-
 meritis est, rogo, domine, inquit, mihi ut veniam et absolu-
 tionem illius gratificari velis; dabit enim tibi quidem, do-
 mine, maxiam auri argentique vim, Parsondæ vero
 pœnæ nomine argenti centum talenta. » His eunuchi
 sermonibus inductus rex, eam mulctam Nanaro dixit.
 Qua sententia ad se perlata, Nanarus regem venera-
 tus est; at Parsondas renuens, « Male, inquit, pereat, qui
 primus aurum induxit in hominum commercium, quippe
 hujus metalli causa nunc homini Babylonio ludum ac
 jocum præbeo. » Eunuchus autem, ubi Parsondam graviter
 id ferre animadverteret, « Parsonda, inquit, suaserim tibi,
 ut iram omnem abjicias et cum Nanaro in gratiam redeas;
 ita enim dominus jubet. » Exinde Parsondas ulciscendi eu-
 nuchi ac Nanari opportunum tempus circumspicere atque
 observare cepit, tandemque oblata opportunitate utrum-
 que est ultus. *Cœtera pœle ex Strategematum excerptis.*

11.

Ἐξεκεκλήκει, a cœna evocavit: « Quum autem nox in-
 gruisset, Nanari famulos evocavit. »

ζην] Coray.; ζῶν cod. Mox Corayus mavult: ἔπειτα δὲ καὶ Νάναρον. — 28. ὁ βασις.] ὁ add. Coray. — 29. χρῆναι.]
 χρῆν γερῶναι vult Bremius ap. Orelli. At sæpe sic cum directa indirecta oratio miscetur. — 30. Μιτραφ.] Orelli et Coray.;
 Μητραφ. vgo. — 31. ἄργυριον] ἄργυροῦ edit. Παρσώνδῃ vocem in cod. excidisse ex seqq. colligitur, monente Corayo.
 Mox αἰσθόμενος codex. — 32. πολὺν] πολὺν μὲν cod.

11. Suidæ locus duos ex Excerptis Illeri στρατηγημάτων quæ in fr. antecedente laudantur petitos esse monuit Valesius.

Σφοδρού, λαμπρού, πολυδαπάνου. « Σφοδρού τε πότου γενομένου, ἐνεδρεύον ὁ Παρσώνδης αὐτὸς μὲν ὀλίγον ἔπινεν, ἐκείνοις δὲ πολλὸν ἔρχειν τῷ θεράποντι ἐκέλευε. »

12.

Exc. De virt. : Ὅτι δ Στρυαγγαῖος (1) μετὰ τὴν ἀναίρεσιν Μαρμάρου (2) τοῦ Σακῶν βασιλέως εἶχετο ἔρωτι Ζαριναίας (3) σιγῇ πάλαι· κάκειν δὲ αὐτοῦ. Καὶ ἐπεὶ πλησίον γίνεται ὁ ἀνὴρ Ῥωξανάκης (4) τῆς πόλεως, ἐνθα Σάκαις τὸ βασίλειον ἦν, ὑπήντησεν αὐτῷ Ζαριναία, καὶ θαυσαμένη σὺν πολλῇ χαρᾷ ἐδεξιοῦτό τε αὐτὸν, καὶ ἐφίλησε πάντων ὀρίωντων, εἰς τε τὸ ἄρμα αὐτοῦ μετενέβη (5), καὶ διαλεγόμενοι ἦγον εἰς τὸ βασίλειον. Ὑποδέχεται δὲ ἡ Ζαριναία καὶ τὴν ἐπομένην αὐτῷ στρατιάν λαμπρότατα. Ἐκ τούτου ἐπὶ (6) τὴν αὐτοῦ καταγωγὴν Στρυαγγαῖος ἀπελύετο, ὑποστενάζων διὰ τὴν Ζαριναίαν ἔρωτα. Οὐ καρτερῶν δὲ κοινοῦται τῷ πιστοτάτῳ τῶν εὐνούχων, οἱ συνείποντο οἱ. Ὁ δὲ (7) θαρρύνας αὐτὸν, παρήγει τὴν πολλὴν ἀτολμίαν ῥίψαντα, αὐτῇ εἰπεῖν Ζαριναία. Καὶ δς, πεισθεὶς, ἀναπυθόμενος ὤχετο παρ' αὐτὴν· ἀσμένως δὲ ἐκείνης παραδεξιμένης αὐτὸν, πολλὰ διαμελλήσας καὶ στενάξας καὶ μεταβαλὼν τὸ χρῶμα, ἐτόλμησεν ὁμῶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν, ὥς δι' ἔρωτος εἴη σφοδρὸς καὶ ὀϊνός τῳ πάθῳ αὐτῆς. Ἡ δὲ πρῶτος μάλα ἀναινομένη, καὶ ἑαυτῇ ἔφη τὸ πρᾶγμα ἐπαισχέειν καὶ βλαβερὸν, καὶ κείνῳ πολὺ αἰσχρὸν καὶ βλαβερώτερον, γυναῖκα ἔχοντι Ῥοιταίαν τὴν Ἀστιβάρα θυγατέρα, ἣν ἀκούειν (8) πολὺ καλλίως καὶ αὐτῆς εἶναι καὶ ἄλλων πολλῶν γυναικῶν. Δεῖν οὖν αὐτὸν μὴ πρὸς πολέμιους μόνον ἀνδρίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ τοιαῦτα, ἐπειδὴν τι προσέσῃ τῇ ψυχῇ· καὶ μὴ βραχείας τέρψεως χάριν, ἣν καὶ ἐκ παλακίδων οἶόντ' ἔχειν, τὸν πολλὸν ἀνίστασθαι χρόνον, εἰ αἰσθοῖτο Ῥοιταία. Τοῦτ' οὖν μεθέντι ἔφη ἄλλο τι αἰτεῖσθαι· οὐδενὸς γὰρ ἀτυχῆσειν παρ' αὐτῆς. Ὁ μὲν δὴ, τοιαῦτα εἰπούσης, ἐπὶ πολλὸν ἡσύχος ἦν, αὐτὴς δ' ἀσπασάμενος αὐτὴν ἀπέρχεται, καὶ ἐν πλέονι (9) ἀθυμία ἦν, πρὸς τε τὸν εὐνούχον ὠδύρετο. Τέλος δὲ γράφας εἰς διφθέραν ἐξώρκασε τὸν εὐνούχον, ἐπειδὴν

Σφοδρού, vehementis, sumptuosi. « Quam autem vellemus esset potatio, Parsondas convivis insidians ipse quidem paulum bibebat, illis vero multum ab famulo infundi jubebat. »

12.

Post Marmaris Sacarum regis cædem Stryangæus, qui jam pridem Zarinae amore secretius flagrabat, tunc multo magis exarsit, neque secius Zarinae Stryangæi amore capta erat. Igitur quum Stryangæus haud procul ab urbe Roxanace esset, in qua Sacarum regia erat, Zarinae obviam progressa eum maxima hilaritate excepit, atque in conspectu omnium exosculata in currum illius transcendit. Ita ambo inter se colloquentes palatium introierunt. Sed et cunctas Stryangæi copias Zarinae excepit splendidissime. Inde in aedes sibi paratas Stryangæus ob Zarinae amorem identidem suspirans se recepit. Qui quum amoris impotentia vinceretur, eunucho cuidam, omnium, quos secum habebat, fidelissimo, rem aperit. Ille confirmato Stryangæo suadet, abjecta ut omni verecundia ipsi Zarinae amoris vim fateatur. Itaque Stryangæus eunuchi hortatu extemplo ad Zarinae se contulit; a qua benigne exceptus, post multas cunctationes ac suspiria, colore vultus subinde commutato, tandem confirmatus Zarinae exponit, se illius amore ac cupidine penitus deperire. Sed Zarinae leni quadam ac miti repulsa quum sibi damnosum id ac turpe facinus fore respondit, tum longe ipsi probrosius ac periculosius, qui Rheetæam Astibaræ filiam in matrimonio haberet, mulierem, ut auditu acceperit, multo omnium pulcherrimam; porro ipsum non in bello solum adversus hostem, sed etiam contra ejusmodi cupiditates obfirmato animo esse debere, neque voluptatis brevissima causa, quæ vel ex pellicibus percipi posset, in diuturnas ruere calamitates, si quidem id senserit Rheetæa; proinde orare, ut hoc seposito, quidvis aliud posceret, nullius enim rei repulsam laturum. Hoc Stryangæus responso accepto quum diu tacitus mansisset, tandem reginam osculatus discessit et longe majori, quam antea, ægritudine percussus, coram eunucho gemitus edere cœpit. Postremo literis ad Zarinae in membrana exaratis, eunuchum sacramento adegit, post-

« Sumpta autem de Nanaro ultione (Valesius ait) Parsondas ad Cadusios confugit, a quibus dux creatus bellum grave et diuturnum intulit Artæo regi Medorum, ut ex Ctesia scribit Diodorus Siculus II, 23. »

12. *Cod. Turon. fol. 228, 28 r.* — 228, 32 *uso*. Post Artæum, de quo in fr. antecedente sermo erat, apud Medos regnavit per annos viginti duos Artynas, cui deinde successit Astibaras. Sub hoc quum a Medis Parthi ad Sacas defecissent, bellum inter Sacas Medosque conflatum est. Committitur prælium. Inter præliantes eminet Sacis mulier, Marmaræ regis uxor, venustissima. Vulneratam Stryangæus, Medorum regis gener, insequitur, attingit, de equo deturbat, at precibus ejus motus incolumem dimittit. Paulo post Stryangæus a Marmara captus destinatur supplicio. Deprecatur pro eo Zarina. Non obtemperante Marmara, cæde mariti redimit salutem servatoris sui; cum Medis pangit fœdus amicitiae, regnumque iis tradit. Sequuntur quæ nostro loco legimus. Antecedentia delibavi e Diodoro II, 34; Anonymo De claris mulierib. c. 2, Demetrio De elocut. § 218, Tzetze Hist. XII, 824. Qui omnes laudant Ctesiam (fr. 25-28), quem Nicolaus quoque sequitur. — 1. Στρυαγγαῖος] sic etiam Anonym. De mul. l. I.; nisi quod codex ibi pro Στρυαγγαίου exhibet τοῦ ἀγγαίου; Demetrius l. I.: Στρυγγίος, Tzetzes l. I.: Στρυγγίος. — 2. Μαρμάρου] Μερμάρου Anonymus. Deinde Σακῶν Valesius scripsit pro Θρακῶν, quod codex præbet. — 3. Ζαριναίας] sic etiam Anonymus; Zarinam dicit Diodorus. — 4. Ῥωξανάκης] Cf. Stephan. Byz.: Ῥοξονοαία, πόλις τὸ ἐθνικὸν Ῥοξονοαίας καὶ Ῥοξονοαίας καὶ Ῥοξονοαϊανός. Aliunde de urbe non constat. Articulus ante ἀνὴρ addidit Coray. — 5. μετενέβη] Malim cum Bremio μετανέβη. — 6. ἐπὶ] sic cod.; eis editt. — 7. συνείποντο οἱ. Ὁ δὲ θάρρ.] σ. οἱ δὲ θ. codex; ὁ δὲ οἱ δὲ editt.; οἱ δὲ εἰς οἱ voluit Coray. — 8. ἀκούειν] Val.; ἀκούει cod. — 9. πλέονι] cod., πλείον editt. —

αὐτὸν διακρήσῃται, μηδὲν προκατεπόντα, τὴν διφθέραν ἀποδοῦναι Ζαριναίᾳ. Ἐγγράπτο δὲ, « Στρυαγγαῖος Ζαριναίᾳ λέγει τάδε· Ἐγὼ μὲν σε ἔσωσα τε καὶ τῶν νῦν παρόντων ἀγαθῶν αἰτίας γέγονα· σὺ δὲ με ἀπέκτεινας καὶ πάντων ἀνόνητον πεποίηκας. Εἰ μὲν οὖν σοι ταῦτα πέπρακται δικαίως, σὺ τε (10) πάντων τύχης τῶν ἀγαθῶν καὶ εἰς μακαρία· εἰ δὲ ἀδίκως, σὺ τε τοῦ αὐτοῦ πάθους ἐμοὶ πείραν λάβοις· σὺ γάρ (11) μοι παρήνεσας τοιοῦτον γενέσθαι. » Ταῦτα γράψας ὑπὸ τῷ προσκεραλαίῳ τίθῃσι, καὶ εἰς ἄδου ἀπῶν ἀνδρείως τὸ ξίφος ἔτει. Ὁ δὲ εὐνοῦχος ****.

[Λείπουντι δύο σελίδες.]

Suidas v. ὦμή· « Δέδοικα μὴ δόξης ὦμή τις εἶναι διωκῶς οὕτω τιμωρουμένη, » Νικόλαος Δαμ. φησι.

13.

Etym. M. p. 180, 43 : Ἀχαιμίνης, ὁ ἦρωκ, ἀφ' οὗ καὶ οἱ Πέρσαι Ἀχαιμενίδαι· γέγονεν υἱὸς Περσέως· ὠνόμασται δὲ ἀπὸ τοῦ εἶναι τὸν προπάτορα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ἀχαιας. Οὕτω Νικόλαος ἐν δευτέρῳ τῶν Ἱστοριῶν.

[EK TOY BIBAIΟΥ Γ.]

14.

Exc. De insid. : Ὅτι Ἀμφίων καὶ Ζῆθος οἱ τῆς

quam se interfecerit, extemplo Zarinæ literas redditurum, priusquam de ejus morte palam faciat. Nimirum literæ erant ejusmodi : « Stryangæus Zarinæ S. Ego te quum servaverim ac præsentis felicitatis tuæ auctor fuerim, a te sum neci datus, nec collata in te beneficia quicquam mihi profuere. Quodsi id tuum facinus ab omni culpa abest, in summa felicitate ævum degas; sin culpa haud vacas, opto, eundem ut affectum, quem ego, experire; quandoquidem tu me, ut ejusmodi essem, cohortata es. » His literis sub pulvino collocatis, Stryangæus forti animo e vita discessurus gladium poposcit. Sed eunuchus***

[Excidit folium.]

« Vereor ne videaris crudelis esse, quæ tam atrox supplicium sumas. » Verba sunt Nicolai Damasceni.

13.

Achæmenes heros a quo Persæ Achæmenidæ dicti, filius fuit Persei (Persæ). Nomen vero inde accepit, quod (Persæus) avus Achæmenis ex Achæa oriundus erat. Ita Nicolaus Historiarum libro secundo.

[E LIBRO III.]

14.

Amphion et Zethus, quos in itinere Antiope pepererat,

10. σὺ τε] Coray; σὺ δὲ cod. Mox εἰς Coray. pro lect. cod. ἤ. Cf. Demetrius De elocut. l. 1. : Ἐρασθεὶς τῆς γυναικὸς, ἀπατήσαντι ἐδεδόκτο μὲν αὐτῷ ἀποκατερεῖν· γράφει δὲ πρότερον ἐπιστολὴν τῇ γυναικὶ μεμφόμενος τοιαύτη· « Ἐγὼ μὲν σὲ ἔσωσα, καὶ σὺ μὲν δὲ ἐμὲ ἔσωθης· ἐγὼ δὲ διὰ σὲ ἀπώλουν. » — 11. σὺ γάρ κτλ.] Sic locum adornavit Coray. Codex : ἀλλὰ γάρ μοι παρήνεσας τοιοῦτον γενέσθαι. Ταῦτα γράψας ὑπὸ τῷ προσκ. τίθῃσι, εἰς ἄδου ἀπῶν ἀνδρείως, σὺ γάρ μοι παρήνεσας τοιοῦτον γενέσθαι, καὶ τὸ ξίφος ἔτει. — Quæ e Suida subjectimus eunuchi verba sunt ad Zarinæ, monente Valesio.

13. Quæ h. l. leguntur Nicolaus in Medorum historiis, nescio quo ejus loco, attulisse putandus est. Ex Ctesia vix fluxerint, sed ex græcissante logographo, ex Hellanico, suspicor, assumpta sunt. Achæiam, Persei Acrisio nati patriam, intellige Ἀργεὺς Ἀχαιῶν. Ceterum Persei filius apud reliquos scriptores (Herodot. VII, 61, Apollodor. II, 4, 5; Tætzæ ad Lycophr. 838 etc.) non Περσὺς, sed Πέρσης dicitur, excepto loco Hellanici apud Stephan. Byz., ubi : Ἀρταῖα, Περσικὴ χώρα, ἣν ἐπόλισε Περσεύς, ὁ Περσέως καὶ Ἀνδρομέδας. Sed fortasse utroque loco scriba peccavit. De Achæmene ut Cypri avo regiæque Persarum stirpis auctore, ex Herodoto VII, 11. I, 122 constat; de Achæmene Persæ filio nihil reperi præter locum memorabilem schol. ad Dionys. Perieg. 1053 : Πέρση (l. Περσεί) ἐξ Ἀνδρομέδας γίνεται υἱὸς, ὃν ὁ πάππος Κηφεύς παρ' ἐαυτῷ τρέφει Πέρσην ὠνόμασε, καὶ τελευταῖον αὐτῷ κατέλιπε τὴν τῶν Κηφηνῶν ἀρχήν. Χαλδαῖοι δὲ ἐπιθέμενοι αὐτῷ ἐξήλασαν τῆς χώρας. Ὁ δὲ τῶν Κηφηνῶν οὐκ ὀλίγους ἐπαγόμενος ἀπῆλθεν εἰς τὸ Ἀργεῖον ἔθνος, καὶ στασιάζοντας εὐρὺν προσθέμενός τε πατέρας κρατεῖ, καὶ Πέρσας ἀφ' ἐαυτοῦ ὀνομάζει. Καὶ ἔσχεν υἱὸν Ἀχαιμενέα, ἀφ' οὗ Ἀχαιμενίδαι οἱ Πέρσαι ἐκλήθησαν. In his vox Ἀργεῖον ferri nequit. Reponendum censeo Ἀρταίων. Nam Artæorum regionem Perseum urbibus frequentasse ex Hellanico modo vidimus. Hellanici autem esse ea quæ scholiasta affert colligo ex loco Stephani Byz. : Χαλδαῖοι οἱ πρότερον Κηφῆνες... Ἑλλάνικοι δὲ φησιν ἐν πρώτῳ Περσικῶν οὕτω (sic cod. Vat.; vg. ὅτι)· « Κηφεύς οὐκ εἴ τι ζῶντος, στρατευόμενος ἐκ Βαβυλῶνος ἀνέστησαν ἐκ τῆς χώρας, καὶ τὴν Χογὴν ἔσχον (ἔχον cod. Vat.). » ** οὐκ εἴ τι ἡ χώρα Κηφηνὴν καλεῖται οὐδὲ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐνοικοῦντες Κηφῆνες, ἀλλ' Χαλδαῖοι. » De re aliunde non constat. Ceterum Stephani locus mutilus. Pro Χογὴν Salmasius ad Solin. p. 1226, B reponi jussit Κωχὴν. Etenim Κωχὴν vicum ad Tigridem prope Seleuciam situm memorat Stephanus ex Arriani libro decimo (sc. τῶν Παρθικῶν). Postea e vico facta urbs est, quæ apud ceterioris ævi scriptores (Greg. Nazianz. or. 2 in Jul. p. 203, Ammian. 24, 8. cf. Eutrop. 9, 18) Κωχὴ nominatur. Cauchios campus in his regionibus memorat Plinius H. N. VI, 31. At num nomen istius vici in Hellanici narrationem inferendum sit, magnopere dubito. Malim scribere : τὴν Κηφηνήν, vel τὴν Κηρ. γῆν. Nam mentionem Cepheniæ factam esse arguunt quæ sequuntur : [Ἐκ τούτου δὲ vel tale quid] οὐκ εἴ τι ἡ χώρα Κηφηνὴν καλεῖται. Igitur secundum Hellanicum Κηφῆνες et Ἀρταῖοι non erant ejusdem populi nomina diversa (ut ap. Herodot. VII, 61 : ἐκαλέοντο, sc. οἱ Πέρσαι, ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων Κηφῆνες, ὑπὸ μὲντοι σφέων αὐτῶν καὶ τῶν περιούκων Ἀρταῖοι), sed ita inter se juncti erant, ut Cephenes victores essent ordo optumatus et principum in Artæorum populo. [Artæos vero eosdem esse atque Arias (i. e. Medos, teste Herodoto VII, 62) censent viri rerum harum peritissimi Lassenius, Benfeyus, Müllerus, quos vide ap. Forbiger. Geogr. II, p. 575 not.]

14. Cod. Escorial. fol. 76, 16 vso. — 77, 1 r. De re præ ceteris v. Apollodor. III, 5, 5; Pausan. II, 6, 4; IX, 5, 6; Hygin. fab. 7, 8; schol. Apoll. IV, 1090; Palaphatus ap. Malalam p. 45 sqq. ed. Bonn. Nullus horum cum altero pror-

Ἀντιόπης υἱοί, γεννηθέντες καθ' ὁδὸν (1) ἐξετέθησαν. Λύκου δὲ τῆς βασιλείας ἐκπεσόντος, καὶ Λαίου ἡδὴ βασιλείᾳ καταστάντος ὑπὸ Καδμείων, Ζήθος καὶ Ἀμφίων ἐφοίτων ἐκ τοῦ Κιθαιρώνας εἰς Θήβας πρὸς τὸν Λύκον καὶ τὴν μητέρα· καὶ ἤδεσαν ὅσα πάσχει καὶ ἤτις εἴη, οὐ μέντοι μόνοι ἐδύναντο ἀφικέσθαι εἰς λόγους· εἰργετο (2) γὰρ τὰ πολλὰ ὑπὸ τῆς Δίρκης. Λαίου δὲ βασιλεύοντος, ἀφικόμενοι εἰς τὸν Λύκον κῆπον ἡ μήτηρ αὐτῶν Ἀντιόπη ὑδρευομένη διψῶσι τὸν γαυλὸν προσσχούσα πιεῖν ἔδωκεν καὶ μονωθεῖσα ὠδύρετο τὰς πάθας, προπετυσμένη ὅτι παῖδες εἰσιν αὐτῆς, ἰκέτευε τε ἀμφιπύπτουσα τὴν μητέρα κακῶν ἐξελεῖσθαι, ἐδήλωσέ τε ὅτι ταῦτα πάσχοι διὰ τὸν ἐκείνων τόκον. Οἱ δ' ἐπεὶ πάντα ἔγνωσαν, ἀχθόμενοι τοῖς κακοῖς τῆς μητρὸς, Λύκον ἐθέως ἀπέκτειναν, καὶ Δίρκην καταλεύσαντες εἰς ποταμὸν ἔρριψαν, ὃς ἀπὸ τοῦ πάθους Δίρκη καλεῖται. Λαῖος δ' αὐτοῖς συνέγνω ταῦτα δράσασαι, καὶ τὸν Λύκον καὶ Νυκτέως οἶκον ἔδωκεν ἀνὸ ὧν ἡδίκητο. Καὶ οὕτω μητέρα ἔρρύσαντο.

15.

Ibid. : Ὅτι βασιλεύοντι τῷ Λαίῳ καὶ γήμαντι Ἐπικάστην παῖδες οὐκ ἐγένοντο. Τούτων ἕνεκα εἰς Δελφὸς χρησόμενος τῷ μαντείῳ ἀφίκετο. Ὁ θεὸς δὲ αὐτῷ ἔχρησε παῖδα ποιήσεσθαι (1) ὅστις αὐτὸν ἀποκτείνας τὴν μητέρα γυναῖκα ἔξει. Μετὰ δὲ τὸν χρησμὸν γίνεται τῷ Λαίῳ κόρος, ὅτινα εὐθὺς γενόμενον ἀπέθετο ἐν Κιθαιρώνι, ὅπως ἂν φθαρείη. Βουκόλοι δὲ Πολύδου τοῦτον ἀνείλοντο· λέγεται δὲ ὁ Πόλυκος Ἐρμοῦ εἶναι· ὃν ἐφευρόντας ἀπαχόμισαν τῷ δεσπότῃ. Ὁ δὲ λαβὼν ἔτρεφεν ὥς ἂν αὐτοῦ γενόμενον, Οἰδίπουν ὀνομάσας· ὥδαι γὰρ τοὺς πόδας ὑπὸ σπαργάνων (2). Περιόντι δὲ τῷ χρόνῳ ἐπαὶ ἀνὴρ ἐγένετο, ἐπὶ ζήτησιν ἵππων εἰς Ὀρχομενὸν ἀφικνεῖται τῆς Βοιωτίας, καὶ πῶς αὐτῷ Λαῖος ἀπαντᾷ, θεωρὸς εἰς Δελφούς βαδίζων μετὰ τῆς γυναίκος

expositi sunt. Postea ubi Lycus regno exciderat et Laium Cadmei regem jam constituerant, Zethus et Amphion e Cithaerone itabant ad Lyci domum, ut matrem viserent. Noverant enim quae illa esset et quae pateretur; attamen in colloquium soli cum sola venire lucusque non poterant, quoniam inclusa ut plurimum mater a Dirce detinebatur. Regnante autem Laio quum ad hortum Lyci quodam veniasent, Antiope mater aquam bauriens sitellam ad bibendum ori sitientium admovet, et quum sola esset, de aernunis suis conqueritur. Nam ipsa quoque illos filios suos esse jam compererat. Atque supplex eos amplexa precabatur, ut malis istis se eximerent, et haec se perdurare dicebat, quod ipsos perisset. Illi, re omni cognita, sortem matris aegre ferentes, Lycum confestim occidunt, atque Dircen lapidibus obrutam in fluvium conjiciunt, cui Dirces nomen a casu isto inditum. Laius vero facinus hoc condonavit, et domum Lyci Nycteiue iis dedit, injurias quas passi essent dono hoc compensaturus. Atque sic illi matrem liberarunt.

15.

Laiο regi ex Epicaste uxore non nascebantur liberi. Propterea Delphos ut oraculum consuleret est profectus. Respondit vero deus fore ei filium, qui ipsum interfecturus deinde et matrem suam uxorem habiturus sit. Atque post dei responsum nascitur Laiο puer, quem vix editum exposuit in Cithaerone monte, ut ibi periret. At bubulci Polyhi, quem Mercurii filium perhibent, sustulerunt eum et repertum infantem attulerunt ad dominum, qui, quasi ipso genitus esset, eum nutritiv, Oedipumque vocavit quod pedes fasciarum involucris tumentes habebat. Labente tempore ubi vir evaserat, ad equos quarendos Orchomenum, quae in Boeotia urbs est, profectus est; ac forte obrutum ei sit Laius, qui ad Delphicum oraculum una cum Epicaste

sas concinit. Nicolaus propius accedit ad Apollodorum. Propria habet haec: primum quod Laium jam regnasse ait, pulso Lyco. Apud Apollodorum Lycus regni anno vicesimo a Zetho et Amphione interfectus est. Deinde de ratione qua Antiope cum filiis in colloquium venerit, aliter plane narrat Apollodorus. Denique quae de nece Dirces leguntur a vulgari traditione recedunt. — 1. καθ' ὁδὸν] καθοδὸς codex. Scripsi ex usu loquendi. Quamquam erunt, qui tueantur genitum. De re cf. Pausan. VI, 6, 6: ὡς ἐς Θήβας (Sicyone) ἦγετο τὴν ἀπ'. Ἐλευθερῶν, ἐνταῦθα καθ' ὁδὸν τίχεται. Apollodor. l. l.; Πασθίαν vicum affert Palaeophatus. Ceterum primam narrationis partem ab excerptore in breve contractam esse patet. — 2. εἰργετο] εἴρητο codex.

15. Cod. Escorial. fol. 77, 1-23 R. Quo notior est Oedipus tragicorum, tanto pauciora de priscis fabularum rationibus comperta habemus. Quare nostra narratio, quae a decantata illa longe recedit, admodum memorabilis est. Equidem et haec sicuti alia plurima, quae de mythicis Graeciae temporibus apud Nicolaum leguntur, ex Hellanico, quem in multis narrationes usu sanctitas deseruisse novimus, petita esse suspicor. Logographus sua hausit vel ex Minyade poesi, vel ex Chersiae Orchomenii carminibus, vel e Callippi Corinthii De Orchomeniis libro. Certe Minyarum fabulam nostra narratione exprimi dubium non est. Spondet hoc tum loci mentio, quo Laium Oedipus occidit. Etenim quum vulgo in Σχιστῇ, quae Daulidem inter et Delphos est, vel uti Aeschylus dixerat, apud Potnias (v. schol. ad Sophocel. O. R. 733. Müller. Min. 37) res accidisse perhibeatur, Noster Oedipum Laiο obviam factum esse dicit ad Laphystium montem, qui inter Orchomenum et Lebadeam est paucis stadiis a Lebadea distans. Ibi vero locorum est Hercyna, fons Cereris Orclinae et ad inferos descensus Trophonius et cultus Jovis Laphystii, qui quasi cardo est fabularum praecipuarum, quas apud Minyas viguisse scimus (v. Müller. Min. passim et Eumenid. p. 139. 144). Sponte intelligitur quam praeclare haec scena facinorae Oedipi sit accommodata. Verbo etiam moneo uxorem Laii dici Epicasten, uti apud Homerum est (Od. XI, 271). Idem nomen etiam in Lebadeusium cultu occurrit. Nam Epicasten matrem Τροφωνίου σκοτίου fuisse Charax refert ap. schol. Arist. Nub. 508. — 1. ποιήσεσθαι] ποιήσασθαι codex. Mox pro ἀπέθετο codex: ἀπέθοντο, et pro γενόμενον habet γενομένου. — 2. σπαργάνων] Cf. schol. ad Eur. Phoen. 26: Οἱ δὲ ἀπὸ τῶν σπαργάνων

Ἐπικάστης. Ὁ δὲ κήρυξ, ὅστις συνῆν αὐτοῖς, ἐκέλευσε προῖον τὸν Οἰδίπουν εἶσαι τῷ βασιλεὶ τῆς ὁδοῦ. Ὁ δὲ ὑπὸ μεγαλορροσύνης τῷ ξίφει πλήξας αὐτὸν καὶ Λαῖον ἐπιδοθοῦντα ἀπέκτεινε, τῆς δὲ γυναῖκος οὐχ ἤφατο. Ταῦτα δὲ πράξας ἀνέρπυεν εἰς τὸ ὄρος καὶ ἐν τῇ ὕλῃ ἀφανὴς ἐγένετο. Ἐπικάστη δὲ ὀλίγον ὕστερον, ἀρικομένων τῶν θεραπόντων, ἐζήτει τὸν φονέα τοῦ Λαίου· ἐπεὶ δὲ οὐχ εὐρίσκετο, θάψασα αὐτόθι ἐν Λαφυστίῳ Λαῖον τε καὶ τὸν κήρυκα, ἵνα περ καὶ ἀπέθανον, ἐπανῆλθεν εἰς Θήβας. Ὁ δὲ Οἰδίπους ἐκ τοῦ Ὀρχομενοῦ εἰς Κόρινθον παρὰ Πολύβου ἀφίκετο, καὶ τὰς ἡμιόνους τοῦ Λαίου, ἤλαυνε γὰρ καὶ ταύτας, ἀγαγὼν Πολύβω ἰδοῦναι, καὶ λευκαδί (α) συνῆν, καὶ ὡς πάλαι πατέρα αὐτὸν ἐνόμιζεν.

16.

Exc. De virt. : ** εἴτε Βελλεροφόντης, εἴτε τὸ θηρίον ἀποθάνοι. Κταίνει δ' οὖν τὴν Χίμαιραν ὁ Βελλεροφόντης, καὶ τὴν Λυκίαν ἐλευθεροῖ τῶν φόβων. Ἀγασθεὶς δ' αὐτοῦ τὸ γενναῖον Ἀμφιάνας, τὴν τε θυγατέρα ἔδωκε καὶ [τὴν] βασιλείαν ἔχειν. Μετὰ δὲ ταῦτα, Σθενεβοῖας ἀπαγαγμένης, ἀνάπυστος ὁ ἔρως ἐγένετο, καὶ ἡ Βελλεροφόντου δικαιοσύνη· καὶ ὁ Προῖτος αὐτῷ ὑπέχρινε δίκας ἱετομὸς ᾗ.

17.

Exc. De insid. : "Ὅτι ἐπὶ Περσέως (1) ταῦτα ἐγένετο. Τάνταλος ὁ Τμώλου, ἀφ' οὗ τὸ ὄρος ὁ Τμῶλος ἐν Λυδία καλεῖται, πόλεμον ἔχων πρὸς Ἴλον τὸν Τρῶα Φρυγῶν βασιλέα, ἡττηθεὶς μάχῃ ἐκλείπει τὴν χώραν (2)· μέλλων δὲ εἰς Πελοπόννησον ἐξοικλῆσθαι, αὐτὸς μὲν ὑπὸ γήραος ἐν Λυδίᾳ ἔμεινε, τὸν υἱὸν δὲ Πέλοπα σὺν στρατῷ ἐπαμφεν εἰς τὴν γῆν. Ὁ δὲ ἐπεὶ ἀφίκετο [ὑπὸ] πολλῷ (3) πλούτῳ τὴν ἀδελφὴν Νιόβην ἄγων, ὁρμηθεὶς τὸ τελευταῖον ἐκ Σιπύλου, ταύτην μὲν ἔδωκεν Ἀμφιονί τῷ Θηβαίῳ, αὐτὸς δὲ τῆς Πελοποννήσου ἦλθεν εἰς Πίσαν, ἐνθα ἐβασίλευσεν Οἰνόμαος θυγατέρα ἔχων Ἴπποδάμειαν, ἣν ἄλλοι τε ἐμύνοντο καὶ δὴ καὶ Μυρτίλος ὁ Ὑπεροχίδου (4), συγγενὴς Οἰνομάου. Ταύτης δὲ πατὴρ ἔρῳν οὐδενὶ ἤθελε καταναεῖν πρὸς γάμον· ἢ δ' ἀναινομένην ἔφρευε (5) τὸν πατέρα. Ὡς δὲ ἦλθεν εἰς

uxore contendebat. Praeco, qui cum iis erat, progrediens Oedipum de via cedere iubet. Ille vero qua erat animi superbia, gladio feriens praekonem et auxilientem ei Laium occidit, a muliere autem manum abstinuit. Quibus peractis in montem aufugit, ubi silva absconditus conspici amplius non poterat. Epicaste vero paullo post, ubi amuli adveniant, quaeri iubet Laii percussorem, et quum ille reperiri non posset, Laium et praekonem eo ipso loco quo ceciderant in Laphystio sepelivit Thebasque est reversa. Oedipus vero Orchomemo Corinthum rediit atque mulas Laii (nam has quoque agebat) Polybo tradidit et cum Leucade versabatur et sicuti antea Polybum patrem suum esse opinabatur.

16.

.. seu Bellerophon, seu Chimæra intreat, lucro cessurum ratus. Sed quum Bellerophon Chimæram confecisset, ac maximo metu Lyciam liberasset, fortitudinem juvenis miratus Amphianax, et filiam et regnum dotis nomine ei tradidit. Nec multo post, quum Sthenobea laqueo sibi fauces fregisset, et nefarius amor mulieris et Bellerophontis innocentia detecta est; quin etiam Proetus ipsi satisfacere erat paratus.

17.

Sub Perseo evenerunt hæc. Tantalus, Tmoli, a quo Tmolus mons Lydiæ nomen habet, filius, ab Ilo Trojano Phrygum rege prælio victus, relicta patria in Peloponnesum sedes transferre instituit; et quum ipse senio manere in Lydia cogeretur, Pelopem filium cum exercitu illuc ablegavit, is vero cum multis opibus Nioben sororem secum ducens, ubi demum a Sipylo profectus esset, hanc quidem Amphioni Thebano elocavit, ipse autem in Pisee regionem Peloponnesiacam venit, ubi CEnomaus regnabat, pater Hippodamiae, cujus nuptias ambiebant tum alii tum vero etiam Myrtilus, Hyperochidæ filius, CEnomai cognatus. At quum ipse pater filiam deperiret, nemini eam in matrimonium despondere volebat. Quamquam Hippodamia aversata patris

φασὶν αὐτὸν ἐξωδηκέναι ἐκ ταυτομάτου τὸ πόδε. — 3. λευκαδί] sic codex. Num Λευκάδι? id nomen muliebre e Caylo in *Recessell*, vol. II, tab. 52, 2 affertur in Steph. Thes. An καὶ τὰ σκεῦη ἀ συνῆν, seu τὰ ποικίλα ἀ συνῆν ἄρματα? An καὶ διετίλει συνῆν, coniecit doctissimus noster Piccolo.

16. *Cod. Turon.* fol. 229, 1-6 r. Primam narrationis partem supplere licet e Diodori Exc. De insid. fr. 1, nisi quod ibi *Iobates* dicitur, qui nostro fragm. dicit *Amphianax*. Quæ nominis diversitas etiam apud alios occurrit.

17. *Cod. Escorial.* fol. 77, 33 r. — 77, 22 vso. Hæc quoque a vulgo fabularum differunt. — 1. Ἐπὶ Περσέως τ. 1.] Hinc colligit auctorem tempora rerum Peloponnesiacarum ad seriem regum Argivorum revocasse, vel Pelei historiam n. 1. narratam propterea afferri, ut historiam de Argivo Pelopidarum regno introduceret. Pro Τρῶα fort. scr. Τρώος. — 2. *Alter Pausanias* II, 22, 2 : οὐδὲ ἀνάγκη συνέκρινεν ἐκ τῆς Σιπύλου φυγὴν αὐτὸν (Τάνταλον), ὡς Πέλοπα ἐπύλαθεν ἵστερον, *Δακύντος* 'Που τοῦ Φρυγῆς ἐκ' αὐτὸν στρατῷ. Cf. tamen V, 13, 7. — 3. ὑπὸ] vocem supplavi. — 4. Ὑπεροχίδου] *ὑπερχίδου* codex. Vulgo Myrtilus filius est Mercarii. Jove natum dicit schol. Eur. Or. 1002. Quod reposui nomen *οσκατῆ* inter Elenses heroes ap. Homer. II. λ, 672, ubi Ὑπεροχίδης dicitur Itymoneus Elensis a Nestore occisus. Celestem cum nostris componendus est Tzetzes ad Lycophr. 149, ubi CEnomaus *Hyperochi* et Steropes filius dicitur. Myrtili nomen in codice scribitur bis Μυρτίλος sicuti debet, semel Μύρτιλος, ter Μυρτίλος. — 5. ἔφρευε] *ἔφρυε* codex. De CEnomao filiam deperiente cum Nostro faciunt Tzetzes ad Lyc. 156, Hygin. fab. 253, Lucian. Charidem. c. 19.

Πίσαν δ Πέλοψ ὑπὸ πολλῶν στρατῶν, πέμψας Μυρτίλον Οινόμαος (8) πρὸς αὐτὸν, ἐπυνθάνετο, δτου χάριν ἀφίκοιτο· προσεδόκα δὲ μνηστῆρα αὐτὸν γενέσθαι τῆς θυγατρὸς. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν Μυρτίλον, ὅτι τὴν χώραν οἰκῶσιν. Καὶ ὁ Μυρτίλος εἶπεν ὅτι οὐκ εὐπετέες εἰη ἀκοντος Οἰνομάου· αὐτὸς μέντοι δύνασθαι ἀντ' ἐκείνου πράξαι, εἰ ὑπόσχοιτο Οἰνομάου κρατήσας δώσειν αὐτῷ πρὸς γάμον τὴν ἐκείνου θυγατέρα. Ὁ δ' ὑπέσχετο καὶ ὥμοσε ταῦτα ποιήσιν. Μετὰ ταῦτα ἔρχεται πρὸς Οἰνόμαον ὁ Μυρτίλος, καὶ τὰ παρὰ Πέλοπος διηγῆσατο· ὁ δὲ τὸν στρατὸν ἀλίσας καὶ αὐτὸς ὁπλισθεὶς ἐξῆλθεν εἰς μάχην ἐκβαλεῖν Πέλοπα χρήζων ἀπὸ τῆς χώρας. Ὁ δὲ αὐτῷ ὑπαντιάζει μετὰ τῶν ἐπομένων, καὶ ἀρχομένης τῆς μάχης, ὁ Μυρτίλος παραιβότης ὢν ἐπὶ τοῦ ἄρματος, πλήξας ξίφει τὸν Οἰνόμαον ἀπὸ τοῦ ὀφρου (7) κατέβαλε, καὶ ταῦτα πράξας πρὸς Πέλοπα ἀπεχώρησεν. Πεσόντος δὲ Οἰνομάου, ὁ στρατὸς διεσκεδάσθη, καὶ ἄλλοι ἄλλῃ ἐφευγον. Ὁ δὲ Πέλοψ, καὶ ἡσυχίαν εἰς Πίσαν ἐλάσας, ἐκείνην κατέσχε καὶ τὴν Οἰνομάου πᾶσαν ἀρχήν. Ὑστερον δὲ Ἰπποδάμειαν γῆμαι θέλων, τὸν Μυρτίλον, διὰ τε τοῦτο καὶ Ἰπποδάμεια χαριζόμενος δεομένη τιμωρήσασθαι τὸν φονέα τοῦ πατρὸς, ἀγαγὼν εἰς πέλαγος ἐπόντωσεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἔγχε (8) τὴν Ἰπποδάμειαν.

18.

Exc. De virt. : Ὅτι οἱ Ἀργοναῦται πλέοντες ἐπὶ Κόλχους, ἐπεὶ ἐγένοντο ἐν Ἀθήνῃ ὑπὸ γυναικῶν τότε οἰκουμένη, ἥς Ὑψιπύλη ἐβασίλευεν (οἱ δὲ ἄνδρες (1) ἤδη κατέλιπον τὰς γυναῖκας ὑπὸ ζήλοτυπίας, ὅτι ταῖς ὀρήσσαις ἐμίνυντο καταλιμπάνοντες ταύτας), ἔρχεται εἰς λόγους Ἰάσωνι Ὑψιπύλῃ· καὶ δῶρα δοῦσα ἔπεισεν αὐτῇ (2) συγκοιμηθῆναι, καὶ τοὺς ἄλλους πείσαι ταῖς λοιπαῖς συνευνᾶσθαι, ὥς ἂν ἐγγενήσωναι παῖδας ἐξ αὐτῶν. Ὁ δὲ ἐπεισθὴ, καὶ συγγίνονται ταῖς Ἀημιναῖς οἱ Ἀργοναῦται· καὶ ἡ Ὑψιπύλη παῖδα ἔσχεν Εὐνεον (3). Καὶ μέιναντες ὀλίγον χρόνον, πάλιν ὤχοντο.

19.

Exc. De insid. : Ὅτι Λαρίσσα ὑπὸ Πιάσου τοῦ

amore defugiebat. Jam ubi ad Pisam Pelops magno cum exercitu accessit, misso Myrtilo CEnomao ex eo quaesivit quonam veniret consilio; expectabat eum nuptias ambiturum filiae. Verum Pelops respondit adesse se ut terram hanc inhabitaret. Tum Myrtilus haud facile hoc fieri posse invito CEnomao, ipsum tamen pro Pelope rem effecturum esse dicit, siquidem polliceretur se, victo CEnomao, filiam ejus in matrimonium ipsi daturum. Promisit ille et juravit ita se facturum esse. Post haec Myrtilus ad CEnomao reversus de consilio Pelopis certiorum facit. Rex, collecto exercitu, armis se instruxit et ad praelium exit, quo Pelopem regione expelleret. Ille, sua stipatus caterva, contra progreditur. Sed vix ad manus ventum est, quum Myrtilus ex eodem cum CEnomao curru pugnans, gladio hunc ferit, de sede deturbat, et ad Pelopem transit. Sic caeso CEnomao, exercitus universus dissipari, et alii alio aufugere. Pelops igitur nemine prohibente Pisam ingressus et reliqua CEnomai ditione potitus est. Postea autem quum Hippodamiam uxorem ducere cuperet, tum hanc ob causam tum ut gratificaretur Hippodamiae caedem patris ulturae, Myrtilum ad mare abductum demersit, et deinde connubio sibi junxit Hippodamiam.

18.

Quum Argonautae, qui Colchos navigabant, ad insulam Lemnum venissent, quam tum mulieres habitabant, (nam que viri tum jam interfecti erant ab uxoribus praeevidia, quod spretis illis cum Thressis rem haberent), Hypsipyla, Lemniarum regina, oblati Iasoni muneribus persuasit, ac cum ut concumberet, sociosque hortaretur, ut cum ceteris cubare quoque vellent, quo ex eorum satu soboles nasceretur. Quod quum Iason praestitisset, Argonautae cum Lemniis mulieribus rem habuere, et aliquamdiu in insula commorati, postea vela fecere. Hypsipyla vero puerum peperit, nomine Euneum.

19

Larissae Piasus pater, amore ejus flagrans, vim intule-

— 6. Οἰνόμαος] οἰνόμενος codex; idem paullo ante Πέλωψ, et mox προσέδωκα pro προσεδόκα. — 7. ὀφρου] ὀφρου cod. — 8. ἔγχε] ἔγχε codex.

18. Cod. Turon. fol. 229, 7 — 14 r. — 1. οἱ δὲ ἄνδρες... ταύτας] Verba hiulca et corrupta sunt. Corayus : « Οὐ συνδέει τὰ λεγόμενα τοῖς παρὰ τῷ Ἀπολλοδώρῳ (Α', Β') μεμβολογημένοις περὶ τῶν Ἀημινίων γυναικῶν. Ἐνδέχεται τῶν ἐξ ἑτέρων μυθογράφων αὐτὰ παραλαβεῖν τὸν Νικόλαον... ἐνδέχεται δὲ καὶ τὴν γραφὴν ἡμαρτήσθαι τοῖς ὕστερον, ὡς πικ ἐχουσιν τῶς. Τοὺς δὲ ἄνδρας ἤδη κατέκτειναν (ἡ κατέλυσαν) αἱ γυναῖκες ὑπὸ ζήλοτυπίας. » — 2. αὐτῇ] Val.; αὐτῇ cod. — 3. Εὐνεον] Val., εὐναον codex. V. II. η', 468, et plura apud Müller. Min. 304.

19. Cod. Escorial. fol. 77, 23 — 25 vso. Codex : Λαρίσα. Eandem rem sic narrat Strabo XIII, p. 621 : Ἐν δὲ τῇ Φρικωνίδι Λαρίσῃ (quae a Cume distat stadiis 70) τετιμῆσθαι λέγεται Πιάσος, ὃν φασιν ἀρχόντα Πελασγῶν ἐρασθῆναι τῆς θυγατρὸς Λαρίσσης· βιασάμενον δ' αὐτὴν, τίσαι τῆς ὕβρεως δίκην· κύψαντα γὰρ εἰς πῖθον οἶνου καταμαθεύσαν, τῶν σκελῶν λαβομένην ἐξάρι, καὶ καθέιναι αὐτὸν εἰς τὸν πῖθον. Ex his igitur videtur liquere de eadem Larissa etiam apud Nicolaum sermonem esse. Nihilominus Thessalicam potius Larissam intelligendam esse puto. Etenim apud Suidam legitur haec : Ἀθέμισσα, ἀδελφὴ ἀθέμιστος, ἀνομος. Λέγεται δὲ καὶ ἀθεσμος, ὁ παράνομος. « Ἡράσθη Πιάσος θεῖα τοῦ Λαρίσσης τῆς ἑαυτοῦ θυγατρὸς ἑρωτα ἀθεσμὸν τε καὶ δυστυχή. » Quae uti alia multa Suidas ex Nicolao excerpisse, atque ipsissima ejus verba exhibere videtur. Cf. etiam Parthenius Amat. 38 : Διαφόρους δὲ ἱστορεῖται περὶ Κυζίκου τοῦ Αἰνέου· οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐρασάμενον Λαρίσσαν τὴν Πιάσου, ἣ ὁ πατὴρ ἐμίγη πρὸ γάμου, μαχόμενον ἀποθανεῖν, τινὲς δὲ προσάγειν

πατὴρς ἐρασθεῖσα καὶ βιασθεῖσα καὶ βαρέως φέρουσα τὸ πάθος, τῶν τινὰς οἰκετῶν προσποιησάμενη, τὸν πατέρα κεχυφῶτα εἰς πίθον οἴνου ὥσασα ἐπὶ κεφαλῆς ἀπέκτεινεν.

20.

Exc. De virt. : Ὅτι μετὰ τοὺς γάμους Ἡρακλῆς, εἴτε γολῆς ζεσάσης, εἴτε ἄλλῳ τρόπῳ παραφρονήσας καὶ μανείς, κτείνει μὲν δύο τῶν Ἰφικλέους παίδων· τὸν γὰρ πρεσβύτατον Ἰόλαον ὁ πατὴρ ἐξήρπασε· κτείνει δὲ τοὺς Μεγάρους υἱεῖς, ὧν τὸν νεώτατον, ἐπιμαστίδιον ὄντα, ἀποσπᾶσας βίᾳ τῆς μητρός, ὀλίγου ἐδέχσε Μεγάραν ἀποκτείνει ἀντεγομένην τοῦ παιδός, εἰ μὴ καὶ ταύτην ἐρρύσατο ἐπελθὼν Ἰφικλῆς. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ταῦτα δράσας, ἔννοος ἐγένετο καὶ ἐσωφρόνισεν, ἐκλιπαῖν τε διανοεῖτο τὰς Θῆδας, ἀγθόμενος ἐπὶ τῇ συμφορᾷ. Ἰφικλῆς δὲ καὶ Λεικύμνιος παρεκάλουν αὐτὸν ἀπειναστίσαντα, ὡς νόμος ἐστίν, ἔξω, καὶ καθηράμενον ἐπανελθεῖν εἰς Θῆδας, καὶ οἰκεῖν. Ὡς δ' οὐκ ἐπειθον, καὶ αὐτοὶ συνεζώρμησαν. Μεγάρᾳ δὲ καὶ αὐτῇ συνεζώρμησε, τῆς μητρός κοιλουούσης (1), τοῦ δὲ πατρὸς συνεπαινοῦντος Κρέοντος. Εὐρυσθεὺς δὲ ὁ Σθενέλου τοῦ Περσέως, αἰσθόμενος τὰ καταλαβόντα Ἡρακλέα, μετεπέμπετο αὐτὸν εἰς Τίρυνθα· ὁ δὲ, εἰς νοῦν βαλόμενος τὸ Ἀμφιτρυῶνι χρῆσθαι, ὅτι χρεῶν εἴη πείθεσθαι Εὐρυσθεῖ, καὶ ἐσαυθὶς μέγα ἔξιν κλέος, ἐναγόντων (2) ἅμα Λεικυμνίου καὶ Ἀλκμήνης κατὰ τὴν συγγίνειαν, ὥρμησεν εἰς Τίρυνθα μετὰ πάντων. Καὶ ἐπεὶ ἀφίκοντο, Εὐρυσθεὺς Λεικυμνίῳ μὲν καὶ Ἰφικλεῖ εὐθέως φίλος ἦν, Ἡρακλέα δὲ ὑπερωρᾶτο, καὶ οὐδαμῶς ὦκειοῦτο, προσέταττε τε αὐτῷ τοὺς πόνους ἐκτελεῖν, οὕστινας ἄλλως καλοῦμεν. Ὁ δὲ ἐπειθετο, τῷ μαντικῷ ἐπόμενος.

Ζήτει ἐν τῷ Περί ἀνδραγαθημάτων.

21.

Ibid. : Ὅτι Σκάμανδρος ὁ βασιλεύσας (1) πρῶτος τῶν Τρώων, Σάμῳνι χρησάμενος συνεργῷ, τοὺς ἐν τῇ

rat. Illa casum ægre ferens, assumptis famulis nonnullis, patrem, dum in dolium vini plenum pronus spectat, in caput ejus trudens injectit atque sic interfecit.

20.

Peractis nuptiis, Hercules, sive inflammata bile, sive alia qua ex causa amens ac in furorem versus, duos Iphiclis filios necavit; namque maximum natu Iolaum pater e periculo subduxerat. Ad hæc communes liberos, quos e Megara sustulerat, interfecit: quorum quidem minimum natu adhuc lactentem quum a matre per vim abriperet, minimum abfuit quin et Megaram ipsam contra renitentem perimeret; sed eam superveniens Iphicles liberavit. Haud multo post Hercules, quum ad saniolem mentem reversus facinus suum agnovisset, gravi dolore affectus, Thebis excedere statuit. Cui quum Iphicles ac Licymnius suaderent, ut post anni (magni) exilium ex more institutoque Græciæ lustratus, Thebas reverti ibique considere vellet, nihilque admodum suasionibus suis proficerent, ipsi quoque eum Thebis abeuntem secuti sunt. Quin et Megara, multum licet reclamante matre, patre tamen Creonte minime invito, virum comitata est. At Eurystheus, Stheneli filius, Persei nepos, comperto Herculis casu, Tiryntem eum accersivit. Igitur Hercules, recordatus oraculum illud Amphitryoni redditum, quo prædictum erat in satis esse, ut ipse Eurystheo pareret, exinde se maximam gloriam consecuturum; simulque Alcmena ac Licymnio adhortantibus illum ob cognationis necessitudinem, quæ ipsis cum Eurystheo intercedebat: Tiryntem cum omni comitatu est profectus. Quo quum pervenissent, Eurystheus Licymnium quidem atque Iphicliem statim benevolentia complexi cæpit, Herculem vero aversabatur suspectumque habebat, eique labores, quos vulgo vocant, imperavit. Hercules vero, oraculo morem gerens, haudquaquam imperata facere detrectavit.

Cetera pete ex excerptis De fortiter factis.

21.

Scamander, qui primus Trojanis imperavit, Samonis opera usus, barbaros, qui Troadem incolebant, subegit.

γίμνατα Κλείτην συμβαλεῖν δι' ἀγνοίαν τοῖς μετὰ Ἰάσονος ἐπὶ τῆς Ἀργουζ πλέουσι. Schol. Apollon. Rh. I, 1063: Ὁ μὲν Ἀπολλώνιος νεόγαμος τὸν Κύκικον καὶ ἀπαιδα (τεθνηκέναι) ἱστορεῖ· τὴν δὲ Κλείτην (γαμετὴν em. Meinek. Euphor. p. 60) οὐ Μίροπος λέγει θυγατέρα, Θρησσαν (Λάρισσαν em. M.) δὲ τὴν Πιάτου· οὐδὲ παθεῖν τι ἐπὶ τῷ τῷ ἀνδρὶ θανάτῳ, ἀπαχθῆναι δὲ οἰκᾶτε ὑπὸ τοῦ πατρὸς. Ex his de patria quidem Larisse nihil docemur; verum probabili admodum ratione inde colligimus, Nicolaum de Larissa Thessala in narratione de Argonautis dixisse, unumque fuisse eorum, qui uxorem Cyzici ab Argonautis interfecti non Clyten, sed Larissam fuisse tradiderunt. Clyte suspensio vitam finisse dicitur (v. Apollon. Rh. I, 1065). Idem etiam de Larissa narratum esse suspicor, quamquam aliter statuit Euphorio. Certe ejusmodi fabulam facillime suppeditabat Thessalia: Λάρισσα Κρεμαστή, ὑπὸ τινῶν δὲ Πελασγία λεγομένη, urbs regionis εὐδρόου καὶ ἀμπελοφύτου (Strabo IX, p. 440). Quod denique Piasum (i. e. παρὸν) attinet, heros ille optime cadit in quamvis Larissam, quæ pingui fertilique planitie immineret. Hanc enim pinguis agri notionem Pias nomine innui optime monet Müller. Min. p. 126, idque ipse etiam Strabo sensisse videri possit, qui iis quæ de Piaso modo adscripsimus, præmittit hæcce: Ἰδὼν δὲ τοὺς Λαρισσαίους συνέδη, τοῖς Καδστρινῶσι καὶ τοῖς Φρικωνεῦσι καὶ τρίτοις τοῖς ἐν Θετταλίᾳ ἅπαντες γὰρ ποταμὸς ὥστων τὴν χώραν ἔσχον, οἱ μὲν ὑπὸ τοῦ Καύστριου, οἱ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἑρμού, οἱ δ' ὑπὸ τοῦ Πηνειοῦ.

20. Cod. Turon. fol. 229, 16 r. — 229, 6 vso. — 1. κωλυούσης] Coray., καλούσης codex, ἀνακαλούσης; Valesius. Mox verba δὲ ὁ post v. Εὐρυσθεὺς supplevit Valesius. — 2. ἐναγόντων] Val., ξαναγόντων codex. Deinde codex λεκυμνίου.

21. Cod. Turon. fol. 229, 7—14 vso. — 1. βασιλεύσας] Coray. βασιλεὺς cod. « Scamander Cretensis, quum Creta frugum inopia laboraret, cum parte tertia populi ad externas sedes quaerendas profectus est, ab Apolline monitus, ibi eum habiturum sedes, ubi a terrigenis esset oppugnatus. Delatus ergo in Phrygiam, quum castra ad Idam posuisset, mures arcum nervos et lora scutorum arroseunt, quos Scamander hostes terrigenas interpretatus, ibi urbem condidit et cum finitimis bella gessit, ut ex Trogo Pompejo refert Servius ad Æn. III, 104 et Eustath. ad Il. α' [p. 35, 4] quam-

Τρωάδι ἐνίκησεν· ἀποθανόντος δὲ Σάμωνος (2) κατὰ τὴν μάχην, τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Δάδαν, μητέρα τῶν νεανίσκων, εἰς τὸ Πόλιον (3) ἐξέπεμψε διὰ κήρυκος, ὡς ἂν ἐκεῖ συνοικήσειεν ὅτω βούληται. Ὁ δὲ κήρυξ κατὰ τὴν ὁδὸν βιασάμενος αὐτὴν ἤσχυνεν. Ἡ δὲ τὸ ξίφος ἔχουσα τὸ τοῦ ἀνδρός, αὐτὴν διεχρήσατο. Αἰσθόμενοι δὲ οἱ Κρήτες τὸν κήρυκα κατέλευσαν, ἔνθα ὁ χῶρος Ἀναιδείας (4) ὠνομάσθη.

21 a.

Schol. Hom. Odys. α, 21 : Ἐγὼ δὲ καὶ Νικόλαος λέγει ὅτι Ὀδυσσεὺς λέγεται παρὰ τοῦ ὀδυσσεύω, τὸ μισῶ. Οὕτω γὰρ ἐκλήθη διὰ τὸ συμβεβηκός, ὡς καὶ ἐκ τῶν ῥαψωδιῶν ἔξεστι μαθεῖν.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ Δ'.

22.

Steph. B. : Τόρρηθος, πόλις Λυδίας, ἀπὸ Τόρρηθου τοῦ Ἄτιος. Τὸ ἐθνικὸν Τόρρηθιοι, καὶ θηλυκὸν Τόρρηθις. Ἐν δὲ τῇ Τόρρηθιδι ἐστὶν ὄρος Κάριος καλεόμενον (1) καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Καρίου ἐκεῖ. Κάριος δὲ Διὸς παῖς καὶ Τόρρηθίας, ὡς Νικόλαος τετάρτῳ· δὲ πλαζόμενος περὶ τινὰ λίμνην, ἤτις ἀπ' αὐτοῦ Τόρρηθια ἐκλήθη, φθογγῇ Νυμφῶν ἀκούσας, ἃς καὶ Μούσας Λυδοὶ καλοῦσι, καὶ μουσικὴν ἐδιδάχθη, καὶ αὐτὸς [τοὺς] 2)

Samone autem in pugna interfecto, uxorem illius Dadam, matrem adolescentum, una cum caduceatore Polium misit, uti eo loco nuberet cui vellet. Sed quum caduceator in itinere eam vi illata constuprasset, mulier gladio mariti, quem secum habebat, se ipsam transfixit. Quod quum Cretenses comperere, caduceatorem eo ipso loco, qui vulgo Impudentia appellatur, lapidibus obruerunt.

21 a.

Ego vero cum Nicolao puto Odysseum (Ulysses) dici a verbo ὀδυσσεύω, odi. Hoc enim nomine vocatus est propter ea quae evenerunt, uti ex Homericis rhapsodiis licet discere.

E LIBRO IV.

22.

Torrhebus urbs est Lydiae sic dicta a Torrhebo Atys filio. Gentile *Torrhebi*, et feminino genere *Torrhebis* dicitur. In agro autem Torrhebiorum mons est Carius, in quo Carifanum visitur. Carius vero filius fuit Jovis ac Torrhebiae, teste Nicolao Damasceno libro quarto, qui quum circa paldem quandam, quae ex matris nomine Torrebria dicta est, vagaretur, audiisse dicitur vocem Nympharum, quas Lydi Musas vocant, a quibus musicam edoctus, ipse Lydos canere postea

quam Isaacus Tzetzes in Lycophr. [1302] non Scamandro sed Teucro filio id accidisse scribit. » *Valesius*. — 2. Σάμωνος] « Samon hic Cretensis fuit, una cum Scamandro profectus e Creta, a quo Samonium Cretae promontorium apud Ptolemaeum dictum esse existimo, quamquam Apollonius Argon. IV, 1693, et Eustathius ad Dionys. 83, Σαλμωνίδα ἄγαν appellant. Sed Strabo, Mela et Plinius Samonicum defendunt. » *Valesius*. Uxor Sami vocatur Δάδα; legendum puto Δάδα. — 3. Πόλιον] « Πόληον in exemplari erat. Oppidum Trojani agri significari opinor, quod Astypalaenses ad Simoentem considerant, quod Πόλιον initio dictum est, postea Πόλισμα, teste Strabone XIII, p. 601. » *Valesius*. « Sed temporis ratio admittere non videtur hanc sententiam. Oppidum enim illud, cujus Strabo meminit, post Trojae ὤωσιν ab Astypalaensibus conditum est et mox dirutum. Videtur potius illud Polium intelligi, cujus Stephanus meminit : Πόλιον.. ἐν Διόσῳ τόπος, ὅπου τὸ ἱερόν Ταντάλου. » *Holstenius* ad Steph. Byz. I. I. At Dadam in Lesbum insulam a praecone transvectam esse vix credo. Polium ab Astypalaensibus conditum veteris oppidi memoriam renovaverit, sicuti Novum Ilium. — 4. Ἀναιδείας] in textu codicis omisum notatur in margine. Cf. Ἄτης collis, in quo postea Ilius Ilium condidit. Apollodor. III, 12, 3; Tzet. ad Lyc. 29. — Ceterum praeas illas Trojanorum res Nicolaus praemisisse putandus historiae belli Trojani, quam subjunxit narrationi de Argonautis et de Herculis rebus gestis. Usque ad finem belli Trojani librum tertium Historiarum pertinuisse probabile est.

Ex Constantinianis excerptis Nicolai deprompta esse Hemsterhusius probabiliter statuit ea, quae apud Suidam leguntur v. Μίνως. Haec sunt : Μίνως. Οὗτος ἐθαλαττοκράτει, καὶ πανταχόσε ἐπλεῖ, ξενίας τε πολλοῖς ἐπήγγελλεν. Ἀφικόμενος δὲ ἐς τὴν Ἀσίαν, καὶ ἀκούων κλέος μέγα ἐν Φρυγίᾳ τοῦ τε Τρώος τῆς Τροίας βασιλείως, καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς πόλιν Δάρδανον, ἐν ᾗ ἦκε ὁ Τρώς. Ἦσαν δ' αὐτῷ τρεῖς παῖδες, Ἴλος, Ἀσάρακος, Γανυμήδης, οὗ δὴ μέγιστον ἦν ὄνομα κάλλος περὶ. Ξενίζόμενος οὖν παρὰ τὸν Τρώα ὁ Μίνως, καὶ δῶρα διδούς τε καὶ δεχόμενος ἐκέλευσε τῷ Τρώϊ καλεῖν τοὺς παῖδας, ἵν' αὐτοὺς ἴδοι τε καὶ δῶρα δοίη. Ὁ δὲ ἔρη ἐς κυνηγέσιον ἐστάλθαι. Ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ἤβηλε ευγκυνηγεῖν αὐτοῖς. Πρώτων δὲ θεοσπόντων ἐνυπέμφε τινὰ εἰς τὸν χῶρον, ἵνα οἱ παῖδες ἐκυνήγουν, περὶ τὸν Γρανικὸν ποταμόν. Ὁ δὲ Μίνως τὰ πλοῖα προσκείμενος ἐς τὸν ποταμὸν ὀλίγον ὕστερον ἦλθε πρὸς τοὺς παῖδας, καὶ τὸν Γανυμήδην θεασάμενος ἐρωτῇ αὐτοῦ ἔσχετο· ἐγκυλευσάμενος δὲ τοῖς Κρησίν, ἀρπάσας τὸν παῖδα, ἐνέθετο εἰς τὴν ναῦν καὶ ἀπέπλει. Ὁ δὲ τόπος ἐκλήθη Ἀρπάρια. Ὁ δὲ Μίνως ἔχων τὸν παῖδα ἦλθεν ἐς Κρήτην. Ὁ δὲ παῖς κατ' εὐπέτειαν ὑπὸ λύπης αὐτὸν εἶπει διεργάσατο· καὶ αὐτὸν ὁ Μίνως ἐν τῷ ναυῷ ἔβαλεν. Ἐξ οὗ δὴ καὶ λέγεται Γανυμήδην μετὰ Διὸς ὑπάρχειν.

22. Postquam libro tertio Nicolaus historiam usque ad Trojanum παράπηγμα, uti consentaneum est, deduxerat, librum quartum a Lydorum historia exorsus esse videtur (fr. 22—29). Lydi secundum Diodorum ap. Euseb. Chron. p. 169 Mai. per 92 annos inde a Trojana epocha maris imperium tenuisse perhibentur. Quibus illud significatur temporis intervallum quod inter Trojanum bellum et motus Heraclidarum descensum subsecutos interjectum est (cf. Castoris fragm. p. 180). Illud ipsum temporis spatium, quo Lydorum res floruisse debent, praeter ceteris in hoc libro tractandum sibi Nicolaus sumpsisse putandus est. Praemisit pro more suo quae de antiquissima Lydorum memoria tradita reperit. Ceterum quae libro III de Attyadis, libro sexto de Heraclidis et libro septimo de Mermnadis Lydorum regibus leguntur, omnia hausta esse e Xanthi Lydiacis, saepius viri docti monuerunt. Neque vero genuinum logographi opus, sed tale quale postea Dionysius Mytilenaeus ediderat, Nicolaus ante oculos habuit. — 1. καλέμενος] sic cod. Vratislav.; καλούμενον vgo. Illud fontem Ionicum arguere dixeris. Ex eodem cod. Vratisl. articulum τὸ addidit ante v. ἱερὸν. — 2. αὐ-

Λυδοὺς ἐξίδαξε, καὶ τὰ μέλη διὰ τοῦτο Τορρήβια
ἐκαλεῖτο.

23.

Idem : Λυκοσθένη, πόλις Λυδίας· Ξάνθος πρῶτη
Λυδιακῶν· ἦν καὶ Λυκοσθενεῖαν Νικόλαος φησιν. Ὁ πολ-
λίτης Λυκοσθενεύς, ὡς Βερενικεύς· παρὰ δὲ Λυδοῖς
Λυκοσθενίτης, ὡς Δικαιαρχίτης.

24.

Exc. De virt. : Ὅτι Μόξος ὁ Λυδός, πολλὰ καὶ
καλὰ ἐργασάμενος, καὶ τὸν Μῆλην (1) τῆς τυραννίδος
καθελών, τοῖς Λυδοῖς παρεκελεύσατο τὴν δεκάτην ἀπο-
δοῦναι, καθά (2) ἠϋέατο, τοῖς θεοῖς. Οἱ δὲ ἐπειθοντο,
καὶ ἀπαριθμοῦντες τὰ κτήματα ἐξήρουν τὴν δεκάτην
ἀπάντων, καὶ κατέβουν. Ἐκ τούτου μέγιστος αὐχμὸς (3)
καταλαμβάνει Λυδίαν, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ μαν-
τείαν (4) κατέφευγον. ** Πολλὰς δὲ στρατείας λέγεται
πεποιῆσθαι οὗτος ὁ ἀνὴρ, καὶ ἦν αὐτοῦ κλῆρος μέγιστος
ἐν Λυδοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνδρείαι καὶ δικαιοσύνη. Ταῦτα δὲ
πράξας αὐθις ἐπὶ τὴν Κράβον (5) ἐστάλη, καὶ πολλὴν
χρόνον αὐτὴν πολιορκήσας εἶλε (6) καὶ ἐπόρθησε, τοὺς

docuit, atque cantilenæ illæ propterea solebant Torrhebia
vocari.

23.

Lycosthene, urbs Lydiæ; Xanthus De rebus Lydorum
libro primo; eandem Lycostheniam dicit Nicolaus. Civis
Lycosthenensis, quemadmodum Berenicensis; apud Lydos
tamen Lycosthenites appellatur, sicuti Dicæarchites.

24.

Moxus Lydus quum post multa egregiaque facinora etiam
Melem tyrannide expulisset, Lydis auctor fuit, ut decimam
omnium bonorum, prout ipse voverat, diis offerrent. Cu-
jus dictis obtemperantes Lydi, pecorum numerum insti-
tuentes, decimam omnium sepositam diis consecrarunt.
Posthæc quum gravis siccitas Lydiæ incubuisset, Lydi ora-
culum consulere. ** Hic idem vir sæpius exercitus du-
ctasse dicitur, maximaque ejus tum ob fortitudinem tum
ob justitiam fama apud Lydos erat. Porro his peractis, con-
tra urbem Crabum demum profectus, post diuturnam obel-

τὸς [τοὺς]; sic Westermannus edidit. αὐτὸς Λυδοῦς cod. Vrat.; αὐτοὺς Λυδοῦς ceteri. Deinde vulgo legitur : ἐξίδαξε μέλη.
διὰ τοῦτο Τορρήβια ἐκαλεῖτο. Postrema sensu laborant. Itaque e cod. Vratisl. recepi καὶ ante v. μέλη, et deinde scripsi
Τορρήβια. — Quod rem attinet, de Lydo et Torrhebo Atys filius constat e Xantho (fr. 1) ap. Dionysium Hal. A. R. I,
20. Apud Herodotum I, genealogia est : *Manes; Atys; Tyrrhenus*. Nihil de Tyrrheno apud Xanthum dictum fuisse
expresse testatur Dionysius. Patrem Atys Xanthus quoque *Manem* posuerit. Certe nomen proprium Μάνης (Μάνης
cod. Barocc.) e Xanthi Lydiacis affert Hephæstio De metr. p. 13 ed. Gaisf. Eadem forma, Μάνεω (vgo Μάνεω), est
apud Dionys. Hal. I, 27 in cod. Vaticano. Creuzerus (*Wiener. Jhrb.* tom. 106 p. 41) Hephæstionis loco fluvium signifi-
ficari putat; nam *Mases fluvius* memoratur ap. Etym. M. v. Δάσκληρα. Sed hoc rem non dirimit, quum omnia fere
regum antiquorum nomina simul sint fluviorum, lacuum, regionum. — Aliam genealogiam Dionysius I. l. ex mythologis
affert hanc : *Juppiter; Manes; Cotys et hujus filii Lydus et Tyrrhenus*. Denique ap. schol. Platon. p. 207 series hæc est :
Lydus; Atys; Agron; Tyrrhenus. Mitto alia stemmata, in quibus nomina a Xantho memorata omnino non occurrunt.
Vide Bæhr. *Excurs.* ad Herodot. I, 94. — Κάριος Διός est Carius filius Jovis Καρίου, cujus cultus Lydis Mysisque
cum Caribus communis erat, teste Herodoto I, 171 : Ἀποδεικνύσι δὲ ἐν Μυλάσαισι Διὸς Καρίου ἱερὸν ἀρχαῖον, τοῦ Μυσοῖσι
μὴν καὶ Λυδοῖσι μέτασι, ὡς κασιγνητοῖσι εἶναι τοῖσι Κάροι· τὸν γὰρ Λυδὸν καὶ τὸν Μυδὸν λέγουσι εἶναι Κάρος ἀδελφεοῦς.
Cf. Idem V, 66; Strabo XIV, p. 659. Hunc Jovem Carium eundem esse atque Στράτιον monet Ælianus N. A. XII,
30. Quod si est, proxime ad nos pertinet locus Eustathii Dionys. Per. 793 : Καὶ δημιουργὸν τινα ἱστορεῖ (Ἀρριανὸς) παρὰ
Ἱνδοῖς Δαιδαλον καλούμενον, οὗ ἔργον ἐν Νικομηδεῖα γενέσθαι θαυμαστὸν ἄγαλμα Στράτιου Διός. De Jove Καρίῳ The-
salorum et Boeotorum v. Hesych. et Photius v. καρίος. Quod τὰ μέλη Τορρήβια attinet, non ad omnem hæc Lydorum
musicam et poesin, sed ad certum quoddam cantilenarum genus pertinere puto.

23. Lycosthenes urbis nusquam mentio sit. Holstenius quidem ad Stephan. I. l. affert nomen Goltzianum in quo
scriptum sit : Λυκοσθενέων μητροπόλεων : at Goltzianus istos *manes* maximam partem confictos esse docet Eckhel.
Doctr. Num. Prolegg. p. 145, monente Creuzero ad Xanthi fr. p. 193.

24. Cod. Tur. fol. 229, 14—24 vso. Eadem habet Suidas v. Μόξος. Moxus hic idem est quem *Mopsam* dicit Mnaseas
ap. Athen. V. infra. Falsum esse Sevimum (*Mém. de l'Acad.* X, p. 250), qui Moxum eundem esse putavit cum Myrso,
cui Candaules, Herodoto teste, successit, vel ex serie Excerptorum patet. De Myrso illo Nicolaus libro sexto demum
loquitur. — 1. Μῆλην] Meles ὁ πρότερον Σαρδίων βασιλεὺς, cui pellex leonem peperit, quem circa Sardium muros
rex circumtulit, memoratur apud Herodotum I, 84. Is num idem sit cum nostro, haud liquet. Nam duo saltem hujus
nominis reges Lydorum erant, is qui hoc loco memoratur, et alter, qui post Ardyn Heraclidam regnavit, de quo vide-
bimus infra ad fr. 49. Posteriorem apud Herodotum intelligi malim — 2. καθά] καθ' ὃ Suidas. — 3. αὐχμὸς] ἀγών
Suidæ codices plurimi, sed αὐχμὸς recte habet cod. A. — Mox verba καὶ οἱ ἄνθρωποι... κατέφευγον omisit Suidas.
Contra in nostris plura omissa sunt post vocem κατέφευγον. Nam narrandum erat, quidnam deus de mali remedio re-
sponderit, etc — 4. μαντείαν] μαντίαν cod. Idem mox στρατίας et ἀνδρίας. Lectionem ἀνδρίας ap. Suidam e codd. non-
nullis recepit Bernhady. — 5. Κράβον] sic etiam Suidas in optimo codice A; in reliquis κράβον. Urbs ignota. Fortasse
Crambusam Lyciæ (Strabo XIV, p. 666.) indicari censet Orellius. Ceterum cum nostra narratione conferendus Xan-
thus apud Mnaseam, cuius meminit Athenæus VIII, p. 346, E : Ἡ δὲ Ἀπεργάτις, ὥσπερ Ξάνθος λέγει ὁ Λυδός, ὑπὸ Μόφου
(I. Μόξου) τοῦ Λυδοῦ ἀλώσθια κατεποντίσθη μετὰ Ἰχθύος τοῦ υἱοῦ ἐν τῇ κατὰ Ἀσκάλωνα λίμνῃ διὰ τὴν ὕδριν, καὶ ὑπὸ τῶν
ἰχθύων κατεβρώθη. De Ascalone a Lydis condita vide fr. 26. Jam consentaneum est etiam τὴν Κράβον esse urbem
Syriæ. Facillime hoc nomen corruptum potuit ex τὴν Νήρζον. Nerabum vero Syriæ urbem ex Nicolao (fr. 25) affert
Stephanus Byz. Quamquam etiam de Nerabo urbe aliunde non constat. — 6. καί... εἰλε] Brevius Suidas : καὶ ταύ-
24.

δὲ ἀνθρώπους εἰς τὴν πλησίον λίμνην ἀγαγὼν ὅα ἀθέ-
ους (7) ἐπόντωσεν.

25.

Steph. Byz. : Νήραβος, πόλις Συρίας. Νικόλαος
τετάρτη. Τὸ ἐθνικὸν Νηράβιος, ὡς τοῦ Τόρρηβος Τορ-
ρήβιος.

26.

Steph. Byz. : Ἀσκαλὼν, πόλις Συρίας πρὸς τῇ
Ἰουδαίᾳ. Ξάνθος ἐν τετάρτῃ Λυδιακῶν φησὶν, ὅτι
Τάνταλος καὶ Ἀσκαλος παῖδες Ὑμεναίου· τὸν δὲ Ἀσκα-
λον ὑπὸ Ἀκίανοι τοῦ Λυδῶν βασιλεῖος αἰρεθέντα στρα-
τηγὸν εἰς Συρίαν στρατεῦσαι, καχεῖ παρθένο ἔρασθέντα
πόλιν κτίσαι, ἣν ἀφ' αὐτοῦ οὕτως ὠνόμασε. Τὰ αὐτὰ
καὶ Νικόλαος ἐν τετάρτῃ ιστορίᾳ.

27.

Exc. De virt. : Ὅτι Σαλμωνέως (1) θυγάτηρ ἐγέν-
ετο, ἥτις ἐρασθεῖσα τοῦ πατρὸς ὑπ' ἀμνηστίας αὐτὴν
διειργάσατο (2), πρὶν γάμου κυρῆσαι. Ὁ πατὴρ δὲ
αὐτῇ τιμὴν ἔταξεν ἀνὰ πᾶν ἔτος πανήγυριν ἀγεσθαι.

28.

Ibid. : Ὅτι Καμβλίτας (1) βασιλεὺς Λυδίας. Τοῦ-
τον λέγεται οὕτω γαστρίμαργον σφόδρα γενέσθαι, ὥστε
καὶ τὴν αὐτοῦ γυναῖκα ἐπιθύσαντα (2) καταφαγεῖν.
Αὐτὸς γε μὴν, (3) αὐτὸν δόξας ὑπὸ φαρμακῶν βεβλά-
φθαι, περιβοήτου τοῦ πράγματος γενομένου, ξίφος
ἔχων, πληθούσης ἀγορᾶς ἐν μέσῳ στάς· εἶπεν· « ὦ Ζεῦ,
εἰ μὲν ἀπ' ἐμαυτοῦ δέδρακα ταῦτα ἃ δέδρακα, τί-
σαιμι ἐν ἐμαυτῷ τὰς δίκας· εἰ δὲ ὑπὸ φαρμακῶν δια-
φθαρεῖς, οἱ ἐμὲ φαρμάξαντες πάθοιεν. » Ταῦτα εἶπε,
καὶ, δρώντων πάντων, αὐτὸν ἀπέσφαξε. Καὶ οἱ μὲν
τοῦτον ἐκροτόμουν ὡς γαστρίμαργον, οἱ δὲ ὀκτεῖρον ὡς
φρενοβλαβῆ ὑπὸ φαρμακῶν. Ἐδόξαζον δὲ τὸν Ἰάρδα-
νον (4) ταῦτα πεποικηκέναι διὰ τὸ ἔχθος.

dionem oppidum cepit ac diruit, incolas vero, utpote
deorum contemptores, vicino in lacu submersit.

25.

Nerabus, urbs Syriæ, ut Nicolaus testatur libro quarto.
Nomen gentile Nerabius, sicuti a Torrhebo formatur Tor-
rhebius.

26.

Ascalon, urbs Syriæ juxta Judæam posita, condita est ab
Ascalo, ut refert Xanthus De rebus Lydorum libro quarto.
Fuit autem Ascalus Hymenæi filius, frater Tantali, qui
quum ab Aciamo rege Lydorum dux constitutus esset,
exercitum in Syriam duxit, ubi virginis cujusdam amore
captus urbem condidit de suo nomine appellatam. Eadem
Nicolaus quoque narrat Historiarum libro quarto.

27.

Salmonei filia, quum amore patris capta esset, præ anxie-
tate animi adhuc virgo sibi mortem conscivit. Sed pater
in honorem filię solenne quotannis festum celebrari
instituit.

28.

Camblitas rex Lydiæ tantæ voracitatis fuisse perhibetur,
ut suam quoque uxorem in sacrificio manderit. Cujus rei
fama quum ubique divulgata esset, ipse a veneficis appeti-
tum se credens, nudato gladio stans in cōfertifissimo foro :
« Juppiter, inquit, si quidem mea sponte id facinus suscep-
dem ipse sceleris mei pœnas : sin veneficis quorundam ho-
minum in furem versus, tum in maleficos, qui me malis
artibus appetierunt, sceleris prena recidat. » His dictis, semet
in conspectu omnium interfecit. Quem alii conviciis onera-
runt, ut voracem alii, partim ut furiosum nec mentis
compotem miserati sunt. Porro Iardanum hujus malefici
auctorem fuisse suspicabantur, ob inimicitias quas cum
Camblita exercebat.

την εὐδε. — 7. « [α ἀθέους] omisit Suidas; deinde pro ἐπόντωσε habet κατεπόντωσε, quod etiam nostro l. reponi velim.

26. Hanc expeditionem coherere aliquo modo cum altera fr. 24 memorata probabiliter statuit Sevinus l. l. p. 240. Alcimius rex non confundendus cum Alcimo rege, cujus Xanthus (fr. 10) meminit ap. Suidam v. Ξάνθος; et ipse Nicolaus fragm. 49. Tantalus non est ille Niobes pater; nam hunc Xanthus (fr. 13) Assaonem appellavit.

27. Cod. Tur. fol. 229, 25—27 vso. — 1. Salmoneus non est notissimus ille Græcus, sed Lydus aliquis. Modo recte se nomen habeat. In mentem venit pro Σαλμωνέως; fortasse fuisse Κολαμώνος, fabulamque pertinere ad Κολαμῖνον (Κολών Strabo) λίμνην nymphis sacram, ad quam festum quotannis Lydi celebrabant (v. Plinius II, 96. Sotion Mir. 43 ed. Westerm.; Varro R. R. III, 17, 4 et plura ap. Forbiger. Geogr. II, p. 177). Sed hæc nimis incerta. Probabilis est fabulam Lydicam componendam esse cum ea quæ de Smyrna, Thiantis vel Phcenicis vel Cinyre patris amoris capta circumferebatur, festumque illud simile fuisse Adoniis. — 2. διειργάσατο] διεργάσατο codex; διεχρήσατο editt.

28. Cod. Tur. fol. 229, 28—32 vso. et fol. 154, 1—6 r. Scilicet ordo foliorum turbatus est. Folium 229 desinit in verba εἰ μὲν ἀπ' ἐ —, fol. 154 incipit : αὐτοῦ δέδρακα κτλ. Historiam nostram e Xantho brevis narrat Athenæus X, p. 415, D. — 1. Καμβλίτας] Κάμβλιτα τὸν βασιλεύοντα Λυδῶν, Athenæus. Corrupte Alianus V. H. I, 27 inter ἀδόξ-
φαγούς recenset Κάμβλιτα τὸν Λυδόν. Ex Athenæo sua hausit Eustathius in Hom. p. 356, 49, ubi nomen regis corrupte Καμβύσις scribitur. — 2. ἐπιθύσαντα] Coray; ἐπιθυμήσαντα codex; κατακρουρηγῆσαντα Xanthus ap. Athenæum. — 3. αὐτὸς γε μὴν κτλ.] Athenæus sic habet : Ἐπειτα πρὸς εὐρόντα τὴν χεῖρα τῆς γυναίκας ἐνοῦσαν ἐν τῷ στόματι, αὐτὴν ἀποσφάξαι περιβοήτου τῆς πράξεως γενομένης. Quæ narratio rudiorem antiquitatem redolet, et ex antiquo logographi opere manavit, dum nostra e Xantho Dionysii Mytilenæi deprompta fuerint. — 4. Ἰάρδανον] His admonemur Camblitem ex postremis fuisse regibus Atyadis, quos subsecuti sunt Heraclidæ. Etenim Herodotus I, 7 : Παρὰ τοῦτον (sc. τὸν πρότερον Ἀγρώνος βασιλευσάντων τῆς Λυδίας) Ἡρακλεῖδαι ἐπιτραπέντες ἔσχον τὴν ἀρχὴν ἐκ θεοπροπίου, ἐκ ζούλη-

29.

Steph. Byz. : Ἀσκανία, πόλις Τρωική. Νικόλαος τετάρτη Ἱστορία· « Σκαμάνδριος Ἑκτορος καὶ Ἀνδρομάχης ἐκ τῆς Ἰδης καὶ τοῦ Δασκυλείου καὶ τῆς Ἀσκανίας καλουμένης, ἣν ἔκτισεν ὁ Αἰνείου Ἀσκανίος **. »

30.

Josephus Ant. Jud. I, 7, 2 : Νικόλαος δὲ ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ἱστοριῶν λέγει οὕτως· « Ἀβραάμης ἐβασίλευσε Δαμασκού, ἐπηλύς σὺν στρατῷ ἀφίγμενος ἐκ τῆς γῆς τῆς ὑπὲρ Βαβυλωνίως Χαλδαίων λεγομένης. Μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον μεταναστὰς καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς χώρας σὺν τῷ σφετέρῳ λαῷ εἰς τὴν τότε μὲν Χαναναίαν λεγομένην, νῦν δὲ Ἰουδαίαν, μετώκησε, καὶ οἱ ἀπ' ἐκείνου πληθύναντες, περὶ οὗν ἐν ἐτέρῳ λόγῳ δι᾿ ἐμοῦ τὰ ἱστορούμενα. Τοῦ δὲ Ἀβράμου ἔτι καὶ νῦν ἐν τῇ Δαμασκήνῃ τὸ ὄνομα δοξάζεται, καὶ κώμη ἀπ' αὐτοῦ δαίκνυται Ἀβράμου οἰκήσις λεγομένη. »

31.

Idem ibid. VII, 5, 2 : Μέννηται δὲ τούτου τοῦ βασιλέως (Ἀδάδου) καὶ Νικόλαος ἐν τῇ τετάρτῃ (1) τῶν Ἱστοριῶν, λέγων οὕτως· « Μετὰ δὲ ταῦτα πολλῶν χρόνων ὑστέρων τῶν ἐγγχωρίων τις, Ἀδαδὸς ὄνομα (2), πλείον

29.

Ascania, urbs Troica. Nicolaus Historiarum libro quarto. « Scamander, Hectoris et Andromaches filius, ex Ida et Dascylio et Ascania, quam vocant ab conditore ejus Ascanio, Æneæ filio, **. »

30.

Nicolaus Damascenus in quarto Historiarum libro sic scribit : « Abrahamus regnavit apud Damascus advena. utpote qui cum exercitu venerit e regione supra Babylo-nem sita, quæ Chaldaeorum dicitur. Nec multo post, hinc quoque cum populo migrans sedes transtulit in regionem quæ tum quidem Chananæa dicebatur, nunc Judæa. ibique habitavit et ipse et qui ab eo sunt orti plurimi; quorum historiam alio loco persequar. Ceterum Abrahami nomen etiamnum Damasci percelebre est, et vicus ostenditur quem vocant Abrahami sedem. »

31.

Adadi regis meminit etiam Nicolaus Historiarum libro quarto in hæc verba : « Multo post hæc tempore indigenarum quidam nomine Adadus, præpollens factus, et Damascus et Syriæ, præter Phœnicen, cetera regno

τε τῆς Τρωίδος γεγονότες καὶ Ἡρακλῆος. Herculis e serva filius sec. Herodotum est *Alcæus*, hujus *Belus*, hujus *Ninus*, Nini filius *Agroon*, ὃς πρῶτος Ἡρακλειδῶν βασιλεὺς ἐγένετο Σάρδεων. Hellenicus (fr. 102) Acelum, Aceles urbis in Lycia conditorem, filium fuisse dicit τοῦ Ἡρακλείου καὶ Μαλίδος παιδός, δούλης τῆς Ὀμφαλίδος (quod non est cur cum Salmasio mutetur in Ὀμφάλῃς Λύδης. V. Unger. Theb. Paradox. p. 360). Num eadem Malis Alcæi Herodotei mater fuerit in medio relinquo. Conferre vero cum Malide licet Δάμωλιν, ex qua Sandon Hercules filius (i. e. Hercules Sandon) Daliandum genuisse dicitur ap. S. Basil. Miracul. S. Theclæ 2, 10, citante Wesselingio ad Hieroclem p. 516 ed. Bonn. Ad Malidem Omphalææ servam retulerim versus poetæ Æolici, quem laudat Hephæstion (v. Dindorf in Steph. Thes. v. μόρις) : Μάλῃς μὲν ἔννῃ λείποντο ἔχουσ' ἐπ' ἀτράκτω λίνον. Μηλεύς τε *Maleus* Hercules et Omphalæ f. memoratur ap. schol. Hom. II. 18, 219, Statium Theb. 4, 224 (pro quo *Lamum* ponit Diodor. 4, 31, 7). *Meles* inter Lydorum reges Hecleidas occurrit.

29. Anaxicrates libro secundo Ἀργολικῶν (in corruptissimo schol. Venet. ad Eurip. Med. 222 ed. Cobet) dicit Σκαμάνδριος ἔξ (post Trojæ excidium) ἀρίκετο εἰς Ταυατῆα. Hæc vel simillima quædam supplenda sunt apud Stephanum, qui ea tantum attulit, quæ ad rem suam pertinerent. Dascylii regionem (cujus regem post Trojæ eversionem per tempus aliquod fuisse Ascanium refert Dionys. Hal. I, 47, 53) Æoles sub Archelao Argivo, Penthili filio, occupasse narrat Strabo VII, p. 582. Et de hac migratione Æolica loquens Anaxicrates in Argolicis de Scamandrio reliquisque Trojanis, quorum alii in alias regiones abierint, exposuisse videtur. Similiter Nicolai fragmentum in historia de rebus Græcorum locum habere poterat. Ego ad Lydica hæc retuli, iisque jungo Xanthi testimonium ap. Strabon. XIV, p. 680 : Ὁ μὲν γὰρ Ξάνθος ὁ Λυδὸς μετὰ τὰ Τρωικὰ φησιν ἔλθειν τοὺς Φρύγας ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν ἀριστέρων τοῦ Πόντου ἀγαγεῖν δ' αὐτοὺς Σκαμάνδριον ἐκ Βερεκύντων καὶ Ἀσκανίας. Utrunque ita conjungendum, ut statuamus, Scamandrium post Trojæ excidium ex Dascylio et Ascania Lydia populum eduxisse in Europæa Ponti Euxini, deinde cum Europæis Phrygiis ex Ascania (quam Scamandrium ad similitudinem relictæ ab ipso Ascaniæ Asiaticæ denominasse narratum fuerit) in Asiam esse reversum. De Phrygiis in Asiam ex Europa advenis cf. Herodot. VII, 173; Strabo V, p. 295. X, p. 471; Plinius H. N. V, 41; Stephan. v. Βρύγες; Conon Narr. 1. De Ascania regione v. Strabo XIV, p. 681; Plinius V, 40. 43. Dascylium urbem Lydiæ esse originis dubitari vix potest, quum nomen Dascyli in Lydorum stirpe regia frequentissimum sit, uti suo loco videbimus. Cf. Marquardt. *Cyzicus* p. 51; Grotefend. in *Paulys Realenc.* v. Dascylium; Forbiger. *Geogr.* II, p. 388. — Verbo moneo nihil esse cur illa : ἐν τετάρτῃ Ἱστορίᾳ, jubente viro docto ap. Orellium, mutemus in ἐν τ. Ἱστοριῶν. Hoc sane usitatus, illud vero haud infrequens.

30. Quæ fr. 30 et 31 de Damasci historia leguntur, eorum exponendorum opportunitatem Damasceno dederit narratio de Lydorum in Syriam expeditionibus. Cf. Eusebius P. E. p. 427; Justinus XXXVI, 2.

31. Vide Scaliger. De emend. temp. Append. p. 47. — 1. ἐν τῇ τετάρτῃ] ἔ. τ. πέμπτῃ Rufinus — 2. Ἀδαδός δνομα] « Omnes reges Damasci ita vocabantur, ut illis mox significatur, ἐκαστον παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ τούνομα τοῦ ἐκλεγομένου. Hinc accepit Hieronymus id, quod de regibus Damasci scribit : « Hazaeli in regnum successit filius ejus Benhadad, a quo omnes postea reges Aram, i. e. Syriæ et Damasci, Benhadad vocabulum possederunt. » Hoc nomen scribendum ٧٧٦, quomodo vocabatur adversarius Salomonis, homo regis stirpis Idumæorum, Regg. I, 9, 44. Hinc etiam Benadad rex Syriæ dictus fuit, filius Tabremon, nepos Hezion, Regg. I, 15, 18, ut hinc sciamus, nomina qui-

ισχύσας, Δαμασκού τε καὶ τῆς ἄλλης Συρίας, ἔξω Φοινίκης, ἐβασίλευσε. Πόλεμον δὲ ἐξενέγκας πρὸς Δαυίδην (3) βασιλέα τῆς Ἰουδαίας καὶ πολλαῖς μάχαις κριθεὶς, ὑστάτῃ τῇ παρὰ τὸν Εὐφράτην, ἐν ᾗ ἤττητο, ἄριστος ἔδοξεν εἶναι βασιλέων ῥώμῃ καὶ ἀνδρείᾳ. » Πρὸς τούτοις δὲ καὶ περὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ φησιν, ὡς μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἐξεδέχοντο παρ' ἀλλήλων καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὸ ὄνομα, λέγων οὕτως. « Τελευτήσαντος δ' ἐκείνου οἱ ἀπόγονοι ἐπὶ δέκα γενεὰς ἐβασίλευον, ἐκάστου παρὰ τοῦ πατρὸς ἕκαστος τῇ ἀρχῇ καὶ τοῦνομα τοῦτο ἐκδεχομένου, ὥσπερ οἱ Πτολεμαῖοι ἐν Αἰγύπτῳ. Μέγιστον δὲ πάντων δυναθεὶς ὁ τρίτος, ἀναμαρτέσθαι βουλόμενος τὴν τοῦ προπάτορος ἦτταν, στρατεύσας ἐπὶ Ἰουδαίους ἐπόρθησε τὴν νῦν Σαμαρεῖτιν καλουμένην. » Οὐ διήμαρτε δὲ τῆς ἀληθείας· οὗτος γάρ ἐστι Ἀδαδὸς ὁ στρατευσάμενος ἐπὶ Σαμαριάν, Ἀχάβου βασιλεύοντος τῶν Ἰσραηλιτῶν.

32.

Const. Porph. De them. II, 6, p. 52 Bonn. : Ἡ δὲ Πελοπόννησος τρεῖς ἔχει ἐπωνυμίας, ὡς Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς γράφει ἐν τετάρτῃ Ἱστορίᾳ. « Μέγιστον οὖν τῶν τότε ἰσχυρὸν οἱ Πελοπίδαι, καὶ ἡ Πελοπόννησος εἰς αὐτοὺς ἀφεώρα, καὶ αὐτὸ τοῦνομα ἔχουσα ἀπ' ἐκείνων, τρεῖς ἤδη πρότερον ἀλλάξασα τὰς ἐπωνυμίας. Ἐπὶ μὲν γὰρ Ἀπεως τοῦ Φωρωνέως ἐκαλεῖτο Ἀπίη, ἐπὶ δὲ Πελασγοῦ τοῦ αὐτόχθονος Πελασγία, ἐπὶ δὲ Ἀργου καὶ αὐτῇ δημωνύμως ἐκαλεῖτο Ἀργος, ἐπὶ δὲ Πέλοπος τοῦ τὸν Οἰνόμαον νικήσαντος Πελοπόννησος ἔσχε τοῦτο τὸ κύριον ὄνομα. »

33.

Exc. De virt. : Ὅτι ἐδόκει φρονήσει τὸ τῶν Ἀμυθαιονιδῶν (1) γένος τὸ παλαιὸν ἐν τοῖς Ἑλλήσι πρωτεύειν· ὥσπερ καὶ Ἡσιόδος φησιν ἐν τούτοις·

Ἀλκὴν μὲν γὰρ ἔδωκεν Ὀλύμπιος Αἰακίδῃσι,
νῦν δ' Ἀμυθαιονιδῆσι, πλοῦτον δ' ἔπορ' (2) Ἀτρεΐδῃσι.

34.

Exc. De insid. : Ὅτι Αἰγισθος Ἀγαμέμνονα κτείναν τὸν βασιλέα συμβουλῇ τῆς γυναικὸς Κλυταιμνή-

tenuit. Suscepto autem in Davidem Judææ regem bello, quum multis præliis decertasset, postremo ad Euphratem commisso, in quo victus est, præstantissimus regum esse quum robore tum fortitudine visus est. » Ad hæc autem et de posteris ejus narrat quod post illius obitum alius ab alio regnum simul et nomen acceperunt, hisce verbis : « Eo mortuo, posteri ejus in decem ætates regnarunt, unoquoque a patre simul cum imperio hoc etiam nomen accipiente, ut Ptolemæi in Ægypto. Horum vero tertius, quum multum invaluisset, avi cladem bello instaurare volens, regionem, quæ nunc Samaritis dicitur, populatus est. » In hoc autem a veritate non aberravit. Hic enim est Adadus qui, Achabo apud Israelitas regnante, Samariam invasit.

32.

Peloponnesus trifariam appellata est, ut scribit Nicolaus Damascenus libro quarto Historiarum his verbis : « Qua tempestate super ceteros potestate longe eminebant Pelopidae, totaque eis Peloponnesus parebat, ab iis quoque illud nomen sortita, quum antea tribus diversis nominibus appellata jam fuisset. Api enim regnante (qui Phoronei filius fuit) Apia vocitata est. Pelasgo autem indigena res tenente Pelasgia est vocata. Argo deinde imperante, ex ejus nomine dicta Argos est. Postremo sub Pelope, qui CEnomaum vicerat, Peloponnesus cognominata in eo nomine acquievit. »

33.

Amythaonidae olim apud Græcos præ ceteris prudentia valuisse videntur, quemadmodum Hesiodus quoque testatur his versibus :

Juppiter Æacidis robur donavit, opeaque
Atridis, mentem vobis, Amythaone nati.

34.

Ægisthus postquam Agamemnonem regem consilio Clytemnestræ uxoris interfecerat, Orestem quoque aliam

dem propria illis Damascenis regibus fuisse, sed communi cognomine Adadi. Nam cui melius de hac re creditur quam Nicolao, qui Damascenus erat et ex Damascenorum tabularibus ista depromserat. » SCALIGER. — 3. πὸ λ ε μ ο ν . πρὸς Δ α υ ῖ δ η ν] Cf. Samuel. II, 8, 5; Chron. I, 18.

32. RES PELOPONNESI. Nicolaus libro quarto Peloponnesi historiam inde a Trojanis temporibus, et præ ceteris rerum conversiones, quæ Heraclidarum descensum secutæ sunt, exposuit. Antiquiorem Peloponnesi historiam, certe fabulis ejus celeberrimas, jam narraverat libro tertio. Verum denuo ad antiqua illa in hoc libro adscendit, sive quod nunc deum singularum Græciæ civitatum historiam ex professo sibi tractandam sumpsit, sive quod priscas rerum conversiones paucis comprehendere voluit, antequam ad magnum istum Heraclidarum motum accederet. Idque non tam suo Marte Nicolaus fecit, quam quod sic fecerat Ephorus, qui initium suæ historiæ reditum Heraclidarum posuerat, quemque in hac Historiarum parte Nicolaus ducem sibi selegit. — Quod rem attinet h. l. narratam, cum nostris componere licet Apollodor. II, 1. Alii aliter rem adornarunt.

33. Cod. Tur. fol. 154, 7-10 r. 1. Ἀ μ υ θ .] Ἀ μα θ . cod. — 2. δ' ἔ πορ'] correx. viri dd.; δὲ παρ' codex; δὲ παρ Suidas v. ἀλκή, ubi ex nostris Exc. versus hi afferuntur. V. Hesiod. fr. 163, p. 64 ed. Didot. De Amythaonidis (Bianche, Melampyo, Amphiarao) v. Apollodor. I, 9, 10 ibique Heyn.; Eckermann. Melampus u. sein Geschlecht. Götting. 1810

στρας, καὶ τὸν Ὀρέστην τὸν τοῦ Ἀγαμέμνονος υἱὸν ἐμάλθεν ἀνελεῖν. Τοῦτον δὲ ἐρρύσατο Ταλθύβιος (1) ἐξαρκάσας, καὶ ἐκθέμενος εἰς τὴν Φωκίδα παρὰ Στρόφιον. Δεκάτῳ (2) δ' ἔπειτα ἐκ Φωκίων ἐλθὼν μετὰ Πυλάδου τοῦ Στροφίου, Αἰγισθὸν καὶ τὴν μητέρα κτείνας, τῶν Μυκηναίων ἐδασόλευεν. Ἐλαυνόμενος δὲ ὑπὸ τῶν Αἰγισθοῦ φίλων, κατὰ δὲ τὸν πλείστον λόγον ὑπὸ Ἑρινύων, ὡς ἐναγῆς, θεοῦ κελεύσαντος, εἰς Ἀθήνας ἀφίκετο, καὶ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ κριθεὶς ἀπέφυγεν. Αὕτη ἡ δίκη φόνου τετάρτῃ (3) ἐν Ἀθήναις ἐκρίθη.

35.

Steph. B. : Καρνία, πόλις Ἰωνίας. Νικόλαος τετάρτῳ.

36.

Exc. De virt. : Ὅτι τὸν Ἀμυκλαῖον νομὸν κατὰ τὰς βιολογίας τῷ προδότη Φιλονόμῳ ἐξελόντες οἱ Ἡρακλεῖδαι ἀνέμψον ἀφῆκαν. Ὁ δὲ αἰσχυρόμενος ἐπὶ τῇ προδοσίᾳ, οὐδαμοῦ ἐφαίνετο. Οἱ δὲ Ἡρακλεῖδαι ἀναδασάμενοι καὶ τοῦτον ἐνέμοντο. Ὑστερόν γε μὴν ἀφικομένῳ ἐκ Αἰγίου σὺν λαῷ, ὅντινα ἐπὶ τῇ ἰσῇ καὶ ὁμοίᾳ [συνεπήγετο], πάλιν ἀπέδωσαν. Καὶ δὲ τοῖς ἤκουσι διελὼν τὴν γῆν, ὅκῃα ἅμα αὐτοῖς βασιλεύων Ἀμυκλῶν.

37.

Steph. B. : Θόρναξ, ὄρος τῆς Λακωνικῆς. Νικόλαος τετάρτῳ.

Agamemnonis occidere volebat. Hunc vero servavit Talthybius caedi surreptum, et in Phocidem ad Strophium portandum curavit. Unde decimo anno post reversus cum Pylade Strophii filio Aegisthum et matrem interfecit regnoque Mycenarum potitus est. Verum quum ab amicis Aegisthi vel, ut plurimi narrant, a Furis, utpote caede pollutus, exagitaretur, dei jussu Athenas venit ibique in Areopago judicium subiens absolutus est. Atque hoc quartum fuit de caede judicium, quod Athenis in Areopago institutum est.

35.

Carnia, urbs Ioniae, ut Nicolaus refert libro quarto.

36.

Quum Heraclidæ Amyclæum agrum Philonomo proditori, ut convenerat, extra sortem reservassent, isque præ pudore admissæ proditiōis nullibi compareret, Heraclidæ instituta iterum divisione eum agrum sorte distribuerunt. Sed postmodum reverso Philonomo cum haud exigua manu, quos, pari et a quo honore et jure proposito, e Lemno adduxerat, Heraclidæ ei Amyclæum agrum concessere. Igitur Philonomus quum agros colonis divisisset, Amyclarum regnum obtinuit.

37.

Thornax mons Laconiae est, ut Nicolaus refert libro quarto.

34. Cod. Escor. fol. 77, 26 vso — 78, 4 r. — 1. ἐρρύσατο Ταλθύβιος] Sic etiam Dictys Cret. VI, 2. Pro Talthybio Pindarus Pyth. XI, 25 Arsinoen, Pherecydes (fr. 96) Laodamiam, Aeschylus Coeph. 721 Cilissam nutricem, Sophocles Electram sororem, Euripides pædagogum ponunt. — 2. δεκάτῳ] ὀγδοάτῳ sec. Homer. Odys. 3, 306. — 3. τετάρτῳ] Fluxisse hæc puto ex Hellanico (fr. 82), qui de Orestis judicio agens simul priora judicia in Areopago habita recenset ap. schol. Eur. Orest. 1643. Loci corrupti neque Sturzium neque ego olim neque Prellerus (De Hellanico p. 24) medelam attulerunt. Emendandum censeo hunc in modum : Οἱ Ἀθηναῖοι τὴν δίκην (sc. de Oreste) ἔστασαν ἐν δεκά (ἐνία vulgo) γενεαῖς ὕστερον ἢ (δὲ vgo) Ἀρης καὶ Ποσειδῶν περὶ Ἀλirroθίου δίκην (supple ἐφυγον vel simile quid.). Εἰτα Κίραλος ὁ Διονέως, ὅστις Πρόκριν τὴν Ἐρεχθέως ἔχων γυναῖκα καὶ ἀποκτείνας ἐξ Ἀρείουπάγου δίκην ὡς δικασθεὶς ἐφυγεν ἐξ γενεαῖς ὕστερον. Μετὰ δὲ τὴν Δαιδάλου δίκην, ἀδελφίδου τὸν Τάλων ἀποκτείναντος δολόντι θανάτῳ καὶ φυγόντος δίκην τρεῖς γενεαῖς ὕστερον, αὕτη ἡ Τυνδαρίς Κλυταμνήστρα, Ἀγαμέμνονα ἀποκτείνασα καὶ ὑπὸ Ὀρέστου ἀποκτανθεῖσα, [supple τρεῖς γενεαῖς ὕστερον] συγκροτηθῆναι δίκην τῷ Ὀρέστῃ ὑπὸ Εὐμενίδων παρεσκευάσεν. Videlicet quum quattuor judicia memorentur, et duo tantum temporis intervalla indicentur, aperte desideratur intervallum tertium, ideoque, si recte se habent illæ ἐξ γενεαῖ et τρεῖς γενεαῖ, quæ in vulgatis apponuntur, falsa esse debet summa γενεαῖ ἐνία. Undecim vero γενεαῖ, quas reposuimus, optime quadrant. Nam inde a Cecrope usque ad Demophontem, sub cuius initio de Oreste judicatum est, ut præter alios ipse Nicolaus (fr. 34) docet, undecim fuerunt reges sive generationes. Usque ad Cephali judicium sex fuisse dicuntur γενεαῖ. Judicatum vero esse constat sub Erechtheo II, qui rex est sextus.

35. Urbs aliunde non nota. Recte vero, puto, Holstenius ad Steph. l. l. Carniam, quam Nicolaus dicit, non diversam esse censet a Carne, cujus Stephanus meminit v. Κάρνη. Ἔστι δὲ ἄλλη Αἰολίδος, ἥς τὸ ἐθνικὸν Καρναῖος, τὸ κτητικὸν Κάρνιος, τρεγενίς. Mentionem hujus urbis Nicolaus injecerit de migrationibus Aëolicis loquens, quæ Orestis tempore et deinceps in Asiam factæ sunt. Nomen urbis in mentem revocat Apollinem Carneum, cujus cultum jam ante Heraclidarum adventum in Peloponneso viguisse inter doctos satis constat.

36. Cod. Tur. fol. 154, 10-17 r. 1. συνεπήγετο] vocem supplavit Corayus; μεθ' αὐτοῦ ἦγς suppl. Valesius. Hæc ei Ephoro petita esse sæpius viri docti monuerunt. Etenim Strabo VIII, p. 364 ex Ephoro (fr. 18) narrat Eurystheum et Procleum Laconicam διελθὲν εἰς ἐξ μέρη, καὶ πόλιν αὐτὴν χώραν· μίαν μὲν οὖν τῶν-μερίδων, τὰς Ἀμύκλας, ἐξάρετον δοῖναι τῷ προδότη αὐτοῖς τὴν Λακωνικὴν κτλ. V. Müller. Dor. p. 48 sqq. Nomen Philonomi, quod hoc loco multis lacunis mutilo excidisse videtur, Strabo memorat paullo post p. 365 Ex Lemno colonos Amyclas a Philonomo ductos esse præter Nicolaum tradit Conon Narr. 31 : Φιλονόμος ὁ Σπαρτιάτης προδοῦς Δωριεῦσι δῶρον ἔχει Ἀμύκλας, καὶ συνοικίζει ταύτην ἐξ Ἰμβρου καὶ Αἰγίου· τρίτῃ δὲ γενεᾷ σπασιάσαντες πρὸς Δωριέας μεταπίστανται Ἀμυκλῶν κτλ. Cf. Narr. 47; Pausanias III, 2, 60; Servius ad Aen. X, 364.

37. Thornax mons (postea Κοκκύγιος, Pausan. II, 36, 1) clarus erat statua Apollinis, ἀγάλματι Πυθαῖος; Ἀπόλλωνος κατὰ τὰ πύττα τῷ ἐν Ἀμύκλαις πεποιημένῳ. Pausan. III, 10, 8. De habitu Apollinis illius Amyclæi v. Pausan. III,

Exc. De ins.: Ὅτι Τήμενος ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ παίδων ἀπέθανε δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἦσαν αὐτῷ τέτταρες υἱεῖς, Κεῖσος (1) καὶ Φάλλης καὶ Κερύνης (2) καὶ Ἀγαῖος (3), θυγάτηρ δὲ τοῦνομα Ὑρνηθῶ (4), ἥντινα ἔδωκε γυναῖκα Δηιφόντῃ τῷ Ἀντιμάχου τοῦ Θρασύανου τοῦ Κτησίπου τοῦ Ἡρακλέους. Στέργων οὖν ταύτην καὶ τὸν γαμβρὸν πολὺ μᾶλλον ἢ (5) τοὺς υἱεῖς καὶ εἰς ἅπαντα χρώμενος διετέλει. Ἐπὶ τούτῳ (6) οἱ νεανίσκοι βαρέως φέροντες, ἐξεύρον κακούργους ἀνθρώπους οὓς (7) ἐπὶ μισθῷ ἔπεισαν τὸν Τήμενον ἀνελεῖν. Ἀγαῖος δὲ ὁ νεώτατος οὐ μετέῃχε τοῦ βουλευμάτος. Καὶ οἱ μὲν τὸν ἀνθρωπον λουόμενον παρὰ τὸν ποταμὸν ἐν ἐρημίᾳ ἐπιπεσόντες καὶ κατατρώσαντες, ἐκποδὸν ἐγένοντο, ἔτι ζῶντα ὑπὸ θορύβου λιπόντες. Ὁ δὲ κομισθεὶς εἰς τὸ στράτευμα, ἀγνοῶν τοὺς φονεὰς θνήσκει, τὴν ἀρχὴν Ὑρνηθῶ καὶ Δηιφόντῃ καταλιπὼν, καὶ τὰ λόγια φράσας ἀπερῆκε τοῦ πολέμου περί. Μετὰ ταῦτα δὲ ζητούμενου τοῦ φόνου, τὸ σύμπαν ἐγνώσθη, ὅτι ὑπὸ τῶν περὶ Κεῖσον ἐπεβουλεύθη (8), καὶ ἅμα διὰ τὴν Τημένου ἐπίσκηψιν (9) ἐξεώσθησαν ἐκ τῆς ἀρχῆς, Δηιφόντης δὲ καὶ (10) Ὑρνηθῶ ἐβασίλευον διὰ τε ταῦτα καὶ ὅτι τὰ λόγια ἤδεσαν, ἐν οἷς τῆς καόδου ἡ ἐλπίς ἦν. Οἱ γὰρ μὴν παῖδες ἔξαρνοι ἦσαν τὸν φόνον κοῦκ ἄρα (11) ἐμελλον τῆς ἀρχῆς περί ἀτρεμῆσαι. Τούνηθεν Δηιφόντης πρῶτον μὲν ὑποπέμψας πρέσβεις κρύφα Τροιζηνίους καὶ Ἀσινάιους καὶ Ἑρμιονεῖς καὶ πάντας ὅσοι τῇδε Δρύοπες ὄκουν, ἀφίστησι τῶν Ἀργείων ἐθελοντὰς καὶ αὐτοὺς, μὴ τῷ χρόνῳ ἑαυτοῦ κείνοις ὑπὸ Δωριέων (12) ἐξανασταῖεν.

Ibidem: Ὅτι Κρεσφόντης (1) πάντων ἐβασίλευσεν τῶν στρατιωτῶν (2)· ὃς ἐπειδὴ διένεμε τὴν γῆν εἰς

Temenus a filiis suis interfectus est ob causam huiusmodi. Quattuor ei filii erant, Cisus, Phalces, Cerynes et Agæus; filia autem Hyrnethe, quam in matrimonium dederat Deiphonti, Antimachi, Thrasyanoris, Ctesippi, Herculis. Hanc igitur atque generum quum filiis suis anteferet, iisque ad omnia sociis et consiliariis uti soleret, graviter id ferentes juvenes invenerunt homines quosdam perditos, quos pretio adduxerunt, ut Temenum de medio tollerent. Itaque Temenum lavantem ad fluvium in regione deserta adorti sunt, vulnusque inflixere, sed strepitu territi vivum adhuc relinquentes aufugerunt. Ille vero in castra deportatus, auctores cædis ignorans expiravit, postquam Hyrnetheonem et Deiphontem regni successores designaverat et oracula dixerat, quæ de bello comperta habebat. Post hæc vero quum de cæde inquirentibus tota res patefacta esset, propter insidias patri a Ciso ejusque sociis structas et propter Temeni morientis mandata illi pulsati sunt regno, quod Hyrnetheoni et Deiphonti traditum est et ob hæc et quod sciebant oraculum spem redivit faciens. Sed filii cædem a se commissam infitias ibant et de regno nequaquam quiescebant. Dehinc Deiphontes primum quidem missi clanculum legatis Troezenios et Asinaeos et Hermionenses et reliquos qui illic habitabant Dryopes adduxit, ut ab Argivis deficerent, idque haud invito, metuentes scilicet ne aliquando una cum illis sedibus suis a Doriensibus expellerentur.

Cresphontes omnibus imperans Messeniis, quum regionem in quinque divisisset civitates, mox pœnitebat eum et

19. Repræsentasse Apollinem Carneum censet Müller. Dor. I, p. 358. De Apoll. in Thornace v. Herodot. I, 69. Hesych. v. Θόρναξ. Cf. idem: Θοράτης (?), Ἀπόλλων παρὰ Λάκωσι, quæ nescio an huc pertineant.

38. Cod. Escor. fol. 73, 5-25 r. Rem eandem ex eodem fonte (Ephoro) brevius narrat Diodorus in Exc. De insid. (fr. 4. V. tom. II, p. VIII). — 1. Κεῖσος] Κράσος codex. De variis huius nominis formis vid. not. ad Diodor. I. I. — 2. Κερύνης] sic Diodor. et Pausanias; κορύνης codex. — 3. Ἀγαῖος] sic etiam Strabo VIII, p. 389 ex Ephoro (fr. 16). De diversa huius nominis scriptura v. Diodor. fr. 4 not. 6. — 4. Ὑρνηθῶ] ὄρν. cod.; mox δηιφόντι cod. Genealogiam Deiphontis eodem modo tradit Pausanias II, 19, 1, cujus narratio omnino cum nostra comparanda est, coll. II, 28, 3. — 5. ἢ] supplevi. — 6. τούτῳ] τοῦτο codex. Agæus, qui non particeps conjurationis fuisse dicitur, una cum Deiphonte Acten sive septemtrionalem Argolidis oram (Epidaurum, Troezenem) obtinebat. Vid. Strabo VIII, p. 389; Ephor. fr. 16. — 7. οὓς] supplevi. — 8. ὑπὸ... ἐπεβουλεύθη] ὑπὸ τὸν περικισσον ἐβουλεύθη codex. Cisus filiorum erat natu maximus. Pausan. II, 19, 2. — 9. ἐπίσκηψιν] ἐπισκίασιν codex. De re cf. Apollodor. II, 8, 5: Γενόμενον δὲ τοῦ φόνου (sc. Τημένου) τὴν βασιλείαν ὁ στρατὸς ἔχειν ἐδικαίωσεν Ὑρνηθῶ καὶ Δηιφόντῃ. Bellum deinde inter Temenidas et Deiphontem conflatum esse, nisi Ephorus tradidit, Euripides certe finxisse videtur, si quid colligere licet ex fragmentis p. 793 sq. ed. Didot. — 10. καὶ] addidit. Mox ἐξαρνήσαν codex. — 11. κορυκάρα codex. — 12. Δωριέων] Δωριέων vel Δωριέων codex. Asine et Hermione incolebantur a Dryopibus qui meridionalem Argolidis partem tenebant. Terminos ditionis Dryopice notat Pausanias II, 28, 2. 36, 5. Vides ex nostro loco Dryopes illos sec. Ephorum jam Temeni temporibus subiectos Doriensibus fuisse. In universum de ratione parum probabili, qua de his omnibus Ephorus exposuit, v. Müller. Dor. I, p. 63 sqq.

39. Cod. Escorial. fol. 78, 26 r — 78, 21 vso. — 1. Κρεσφόντης] κρεφόντης cod. — 2. στρατιωτῶν] Vot procul dubio corrupta. In prima fragmenti parte narratio Nicolai pessime contracta est. Pauca illa, quibus nostra hæc illustrare possumus, apponam. Sequitur Nicolaus Ephorum (fr. 20), ex quo hæc affert Strabo VIII, p. 361: Ἐφορος δὲ τὸν Κρεσφόντην, ἐπειδὴ εἶδε Μεσσηνίην, διελθὼν φησιν εἰς πέντε πόλεις αὐτὴν, ὥστε Στενούκλαρον μὲν ἐν τῇ μέσῳ τῆς χλῆρας ταύτης] κειμένην, ἀποδείξαι βασιλείαν αὐτῇ, [εἰς δὲ τὰς ἄλλας] τῆς βασιλείας πέμψαι, ἐς Πύλον καὶ Ῥίον [καὶ Μεσολάν καὶ] Ὑαμεῖν, ποιήσαντα ἰσονόμους πάντας τοῖς Δωριεῦσι τοὺς Μεσσηνίους. Ἀγανακτοῦντων δὲ τῶν

ε' (3) *, μετεμέλχεσε δ' αὐτῷ ἐξ Ἰσού διελόντι εἰς δ συνε-
τλουν οἱ λοιποί. Ταῦτα δὲ μεταβουλευσάμενος κινεῖν τὰ
πράγματα ἐπειράτο, ἐκ μὲν τοῦ εὐπρεποῦς λέγων ἄπερ
καὶ οἱ ἐν Λακεδαιμόνι, ὅτι οὐ δίκαιον εἴη τῶν Ἰσων μετέ-
χειν τοὺς ἐγγωρίους τοῖς Δωριεῦσι. Συνέβη δ' αὐτῷ πρὸς
τ' ἐκείνους διαβεβλήσθαι καὶ πρὸς τοὺς Δωριέας, οἱ καὶ
τότε (4) αὐτοῦ ἤχθοντο τῇ βίᾳ αὐτῶν ἀνεχομένου τὸ ἰσό-
μορον καὶ πάλαι δ' αὐτῷ (5) προσεκεχερούκεσαν ἀνευ
σφῶν συμβαίνοντι τοῖς ἐγγωρίοις καὶ μετὰ ταῦτα τῶν
Ἰσων αὐτοῖς μεταδιδόντι· πάντων δὲ μάλιστα [οἱ ἐγ-
χώριοι] ὑπερωρῶντο τὴν μετακόσμησιν τῶν τότε καθε-
στῶτων, πρὸς (6) ἧς ἀμεινον ἡγήσαντο εἶναι ἀνελόντες
αὐτὸν κατὰ χώραν ἀτρεμεῖν. Καὶ ἐποίησαν ταῦτα, καὶ
Κρεσφόντην (7) μὲν δι' ἐπιβουλῆς ἀπέκτειναν. Ταχὺ δὲ
καὶ τοὺς υἱεῖς ἤθελον, οὓς τότε δ' μητροπάτωρ ἅμα τῇ
θυγατρὶ κυρῶσθαι θύειν μέλλων Διὶ Ἀρκαίῳ (8) εἰς Ἑρα-
πειζόντα μετεπέμψατο· καὶ παρ' αὐτῷ ἔτεκεν ἡ θυγάτηρ
Αἰπυτος τὸν τρίτον (9). Ἐτεχνάσαντο οὖν οἱ φονεῖς ἀφι-
κόμενοι παρὰ Κύπελον, ὡς ἂν παραλαβόντες τοὺς Κρε-
σφόντου παῖδας ἀνέλαιεν, λέγοντες ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοὺς
εἰς Μεσσήνην (10) μετέειπεν ἱερὰ θύειν μέλλων εὐχταῖα.
Ὁ δὲ Κύπελος τοὺς μὲν δύο ἐξέπεμψε σὺν αὐτοῖς ἐξάπα-
τθεις, οὓς ἐκείνοι κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπέκτειναν, τὸν δὲ
τρίτον ἄτε νεογενῇ οὐκ ἔδωκε φήσας ἐν σπαργάνοις
εἶναι· καὶ οὗτος μὲν παρὰ τῇ μητροπάτορι ἐτρέφετο.

Ὅτι Αἰπυτος (11) δ' υἱὸς Κρεσφόντου ἐπεβουλεύθη
παρὰ τῶν ἐμπρησάντων τὴν αὐτοῦ οἰκίαν, καὶ τῆς ἐπι-
βουλῆς ἀνώτερος γέγονεν. Αἰθὶς δὲ πάλιν ἐπεβουλεύετο
ὕπῳ τοῦ δήμου καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἀπόγονοι, καὶ οὐ διέ-

aequo inter Dorienses et indigenarum optimates distribuisset
regnum, in quod reliquus populus tributa conferebat. Igi-
tur mutata sententia innovare reipublicae formam tentabat,
speciosa ratione dictitans eadem quae Lacedaemonii quoque
dicebant, videlicet iniquum esse indigenas pari cum Do-
riensibus frui jure. Verum accidit ut eo non apud Messe-
nios modo invidiam sibi contraheret, sed apud ipsos etiam
Dorienses, qui et tunc ejus exprobrabant violentiam, qua
concessam semel juris aequalitatem non sustineret, et jam
olim in eum offenderant, quod invitis ipsis pacta cum in-
digenis iniisset ac deinde sui aequale iis dedisset. Omnium
vero maxime *indigenae* status reipublicae commutationem
suspectabant, qua potius duxerunt fore, si, Cresphonte
interfecto, loco suo manerent immoti. Consiliumque ex-
sequentes, Cresphontem ex insidiis occiderunt. Mox vero
etiam filios ejus *e medio tollere* volebant, quos avus ma-
ternus (*Cypselus*) una cum filia sua (*Merope*) tunc ute-
rum gerente, sacra Jovi Actaeo facturus, Trapezuntem ar-
cersiverat. Apud hunc filia peperit *Aepyrum* tertium. Dolui
igitur percussores ad Cypselum profecti excogitarunt, quo
liberorum corporibus potiti occidere eos possent. Nuntia-
runt patrem eos in Messeniam advocare, ut sacra iotiva
offerret. His deceptus Cypselus duos filiorum cum iis ableg-
avit, quos illi in itinere trucidarunt; tertium vero recens
natum non tradidit, aiens eum in fasciis adhuc esse. Atque
hic quidem apud avum maternum educatus est.

Aepyus Cresphontis filius insidiis appetitus est ab iis qui
domum ejus incenderunt. Sed salvus tunc evasit. Postea
vero iterum insidiae paratae sunt tum ipsi tum prosapiæ ejus;
ac omnino continuæ inter eos discordiæ obtinebant, us-

Δωριέων, μεταγνόντα μόνην τὸν Στενύκλαρον νομίσαι πόλιν· εἰς τοῦτον δὲ καὶ τοὺς Δωριέας συναγαγεῖν πάντας. Apollodor.
II, 8, 5, 5 : Κρεσφόντης· δὲ οὐ πολὺν Μεσσήνης βασιλεύσας χρόνον μετὰ δύο παῖδων φονεῦσις ἀπέθανε. Pausanias IV, 3, 7 :
Κρεσφόντης δὲ ἐν Στενυκλήρῳ τὸν βασιλεῖα οἰκεῖν κατεστήσατο. Διοικούμενον δὲ αὐτὸν τὰ πολλὰ ἐς χάριν τοῦ δήμου μάλλον,
οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες αὐτὸν τε Κρεσφόντην ἐπαναστάσαντες καὶ τοὺς υἱοὺς ἀποκτείνουσι τοὺς λοιποὺς (sc. reliquos, ex cetero
Apylo). Quae eatenus inter se differunt, quatenus Pausanias nimio plebis studio, Ephorus sive Nicolaus Doriensium
studio ab optimatibus Messeniae interfectum Cresphontem perhibent. — 3. ἐς πέντε] ex voce sequente μετεμέλχεσε sa-
cillime elisimus vocem μέρη h. l. supplendam. Significantius Strabo dicit : πέντε πόλεις. Quarum quattuor exhibent
libri mss. Strabonis, qui l. l. mutili omnes sunt. Quintam civitatem e Nicolao (v. fr. 40) supplevit Müllerus *Dor.* I,
p. 95. Plura deinceps ab excerptore ommissa sunt. Hinc illud δὲ post μετεμέλχεσε. — 4. καὶ τότε] καὶ ποτε codex. —
5. αὐτῷ] αὐτὸ cod. In seqq. supplevi : οἱ ἐγγώριοι. — 6. πρὸς] fortasse πρὸ; sed vel sic inusitata foret locutio. —
7. Κρεσφόντης] Κρεσφόντης codex. Cardis auctor secundum Hyginum fab. 137 et 184 et Apollodorum l. l. Polyphontes
fuit, qui deinde regno politus est, et Meropen, occisi uxorem, in matrimonium duxit. Hygini narratio ex Euripidis
Cresphonte fabula (vide Eurip. fr. p. 726 ed. Didot) manaverit. Secundum Nicolaum Merope una cum *Apyto* apud Cypse-
lum versabatur. Igitur eam non duxerit Polyphontes. Apollodorus Meropen Cypselo *Apytum* educandum tradidisse narrat.
Apud Hyginum pro *Apyto* nominatur Telephontes (fortasse leg. *Cresphontes*; certe apud Euripidem nomen filio erat
Cresphonti), quem mater abscondit ad hospitium in Etoliam mandavit. — 8. ἀρκάιος] Ζεὺς ἀρκάιος; in numo ap. Eckhel.
D. N. II, p. 502, citante B. Hase in Steph. Thes. s. v. Idem nomen pro ἀρκάιος ap. Dicæarch. fr. 60, p. 263, restitui
vult Osannus. Frequens aliorum numinum epitheton. — 9. τὸν τρίτον] num filium tertium? at tum dixisset auctor
τρίτον ἔτεκεν. Αἰπυτος, ut ap. Apollodor. l. l. : τρίτον γὰρ ἔχουσα παῖδα Μερόπῃ καλούμενον Αἰπυτον. Intellige *Apytum*, qui
hujus nominis tertius est. Stemina dat Pausanias VIII, 5, 4 : Elatus; *Apyfus* (I) et *Stymphalus*; Agamedes *Stymphali* f.;
Cercyon; Hippothous; *Apytus* (II); Cypselus; Merope; *Apytus* (III). — 10. αὐτοῖς εἰς Μεσσήνην ἐν μετέπειτα codex.
— 11. Αἰπυτος] *Apytum* hunc patris eadem ultimum esse tradit ap. Apollodorum, Hyginum (coll. fragm. Eurip.
pid. l. l.), Pausaniam IV, 3, 8, ubi haec : Ὁ δὲ Αἰπυτος... ὡς ἀνὴρ ἐγένετο, οἱ Ἀρκάδες (duce Holoero, Cypseli filio, VIII,
5, 7) κατέγονον αὐτὸν εἰς Μεσσήνην. Συγκατήγαγον δὲ καὶ οἱ λοιποὶ βασιλεῖς τῶν Δωριέων, οἱ τε Ἀριστοδότῃ παῖδας καὶ
Ἰσθμῖος (l. Κίσσος vel Κίσσιος) ὁ Τημέων. Αἰπυτος δὲ ὡς ἑλασίουσεν, ἐτιμωρήσατο μὲν τοῦ πατρὸς τοὺς φονεῖς, ἐτιμωρήσατο
δὲ καὶ ὅσοι τοῦ φόνου παραιτοὶ καθεστῆσαν· προσαγόμενος δὲ τοὺς ἐν τέλει τῶν Μεσσηνίων θεραπεύας, ὅσοι δὲ ἦσαν τοῦ
δήμου, ζωεραῖς, ἐς τοσοῦτον προῖδεν ὡς καὶ τοὺς ἀπογόνους Αἰπυτίδας ἀντὶ Ἡρακλειδῶν καλεῖσθαι. *Apyti* filius Glaucus, item
vir optimus ac piissimus fuit; successores ejus Isthmias, Dotades, Sybotas, Phintias, sacrorum institutione structisque
templis sunt clarissimi. Sic Pausanias; quem Messeniorum sacerdotum narrationem reddere vix dubium esse potest. Con-
tra Ephorus sive Nicolaus contraria plane (de quibus aliunde non constat) tradens, ex Lacedaemoniorum narratione
pendere videtur. Conferri possit Isocratis commentum in Archidamo § 23 et 31 p. 78 ed. Didot. ubi Cresphontis liberi,

λιπον ἀλλήλοις διαστασιάζοντες, ἄχρις οὗτο ὑπὸ Λακεδαιμονίων (12) ἠνδραποδίσθησαν.

40.

Stephan. Byz. : Μεσόλα, πόλις Μεσσήνης, μία τῶν πέντε. Νικόλαος τετάρτῳ.

Ἰάμεια, πόλις Μεσσήνης, τῶν πέντε μία.

Νηρίς, πόλις Μεσσήνης. Νικόλαος τετάρτῳ.

41.

Exc. De insid. : Ὅτι Φεῖδων κατὰ φίλῳν στασιάζουσι Κορινθίοις βοηθῶν, ἐπιθέσεως (1) ἐκ τῶν ἐταίρων γενομένης, ἀπέθανεν.

Ὅτι Κορίνθῳ, ἐξ οὗ Κόρινθος ἡ πόλις, ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ἐξ ἐπιβουλῆς σφαγέντι, Σίσυφος ἀμύνων τοὺς τε αὐτόχειρας ἐτιμωρήσατο, καὶ ἀντὶ τούτου βασιλεὺς γίνεται (2).

EK BIBA. E'.

42.

Stephan. Byz. : Ἀρκαδία· ἐκαλεῖτο δὲ Πελασγίη, ὡς Νικόλαος πέμπτῳ.

43.

Exc. De virt. : Ὅτι Λυκάων ὁ Πελασγοῦ υἱὸς, βασιλεὺς Ἀρκάδων, ἐφύλαττε τὰ τοῦ πατρὸς εἰσηγήματα ἐν δικαιοσύνῃ. Ἀποστῆσαι δὲ (1) βουλόμενος καὶ αὐτὸς τῆς ἀδικίας τοὺς ἀρχομένους, ἔφη τὸν Δία ἐκάστοτε φοιτᾶν παρ' αὐτὸν, ἀνδρὶ ξένῳ δημοφύμενον εἰς ἔποιν τῶν δικαίων τε καὶ ἀδίκων. Καὶ ποθ', ὡς αὐτὸς ἔφη, μέλλων ὑποδέεσθαι τὸν θεόν, θυσιᾶν ἐπιτελεῖν (2). Τῶν δὲ υἱῶν αὐτοῦ (3) πεντήκοντα, ὡς φασιν, ὄντων ἐκ πολλῶν γυναικῶν, βουλόμενοι γυνῶναι τινες οἱ τῇ θυσίᾳ παρόντες, εἰ τῷ ὄντι θεὸν μέλλουσι ξενοδοχεῖν, θύσαντές τινα παῖδα, ἐγκρατέμειξαν τοῖς τοῦ ἱερείου (4) κρέασιν, ὡς οὐ λήσοντες, εἴπερ ὄντως θεὸς ἔπεισιν. Ὑπὸ δὲ τοῦ δαιμονίου χειμῶνων μεγάλων καὶ κεραυνῶν βραγύντων, φασὶ τοὺς αὐτόχειρας ἀπαντας τοῦ παιδὸς ἀπολέσθαι (5).

quedum a Lacedaemoniis oppressi in servitorem redigerentur.

40.

Mesola, urbs Messeniorum, una ex quinque. Nicolaus libro quarto.

Hyamia, urbs Messeniae, ex quinque una.

Neris, urbs Messeniae. Nicolaus quarto.

41.

Phidon propter amicitiam Corinthiis seditione laborantibus auxilians, aggressionem a factionis sociis facta, occubuit.

Corinthum, a quo Corinthus urbs nomen habet, ab indigenis per insidias occisus ulciscens Sisyphus percussores puniuit, et pro eo rex creatus est.

E LIBRO V.

42.

Arcadia olim Pelasgia vocabatur, ut Nicolaus refert libro quinto.

43.

Lycaon Pelasgi filius, Arcadum rex, patris praeceptis obtemperans, iustitiam colebat; quumque subditos ab omni flagitio avertere vellet, affirmavit Jovem peregrini hominis specie quotidie domum suam ventitare, ut recte aut secus facta inspiceret. Ac semel deum, ut aiebat, hospitio excepturus quum sacrificium appararet, ex filiis, quos quinquaginta ex variis susceptos mulieribus habebat, ii, qui sacrificio intererant, quum certo scire vellent an vere praesentem deum hospitio essent excepturi, pueri cuiusdam membra carnibus victimae miscuere, rati, ita deprehensam iri, an revera deus adsit. Verum subito immissis coelitus procellis ac fulminibus, cunctos, qui puerum jugulaverant, interiisse aiunt.

occiso patre, Spartam aufugiunt ἀξιούντες βοηθεῖν τῷ τεθνεῶτι καὶ τὴν χώραν διδόντες ἡμῖν κτλ. — 12. Λακεδαιμονίῳ cod.

40. Cf. fr. 39, not. 2. Hyamiae mentio ex eodem Nicolao manare putanda est. — Neris Messeniae urbem etiam Suidas (e Stephano) memorat; aliunde non nota est. Vicum quendam Νῆριν ad Paronem montem in confiniis Lacedaemoniae et Argolidis affert Pausanias II, 38, 6.

41. Cod. Escor. fol. 78, 21-26 vso. — 1. Ἐπιθέσεως] ἐπιθέσεως codex. Phidon noster num est Φεῖδων ὁ Κορίνθος, ὃν νομοθέτης τῶν ἀρχαιοτάτων, ut Aristoteles (Polit. II, 4, 6) tradit? — 2. Aliter de his tradit Eumelus apud Pausan. II, 3, 11, ubi regum series haec est : Aetes Solis f.; Buno Mercurii f., Epopeus Aloe f., Marathon Epopei f., Corinthus Marathonis filius. Corintho, a quo Ephrya deinceps Corinthus nominata est (II, 1, 1; cf. Heraclid. Pont. fr. 5, p. 212), absque liberis mortuo, Medea ex Ioico in regnum vocatur, quae Iasoni regia negotia committit, et postea cum Iasone Colchis rediens Sisypho imperium tradit.

42. Cf. Charax ap. Stephan. Byz. v. Παρρασία.

43. Cod. Tur. fol. 154, 17-29 r. Eadem Suidas v. Λυκάων. — 1. δὲ] Suidas; in cod. deest. — 2. ἐπιτελεῖν] sic codex; Valesius tacite posuit ἐπιτελεῖ. Suidae codd. A B V E item ἐπιτελεῖν pro vulgata ἐπιτελεῖ exhibent « Ratio structurae, Bernhardus ait, minime recondita (v. nostra De Syntaxi gr. p. 464 sq.), sed quae peritissimis hominibus fraudi fuerit, ut Reiskio in Dion. Chrysostom. tom. I, p. 325. » — 3. αὐτοῦ] vocem hanc et codex et Suidas praebent; Valesius omisit. — 4. ἱερείου] sic Suidas; ἱεροῦ codex. — 5. Apollodor. III, 3, 2, 1 : Ἐνίοι φασὶ διὰ τὴν τῶν Λυκάωνος παίδων δυσσεβείαν γεγενῆσθαι τὸν κατακλυσμόν. Cf. Hygin. fab. 176; Tzetzes ad Lycophr. 488; schol. Eurip. Or. 1646. Facinus istud ad ipsum Lycaonem transferunt Ovid. Met. I, 198, Eratosth. Cataster. c. 8, alii. Cf. Pausanias VIII, 2, 1.

44.

Steph. Byz. : Βωταχίδα (1), τόπος Ἀρκαδίας, ἀπὸ Βωτάχου. Νικόλαος πέμπτη· « Ἰοκρίτου δὲ τοῦ Λυκούργου Βωτάχος, ἀφ' οὗ ὁ τόπος Βωταχίδα ἐν τῇ Τεγεά ἐκλήθη. »

Idem : Παρώρεα, πόλις Ἀρκαδίας. Λέγεται δὲ καὶ Παρωρεία. Οἱ πολῖται Παωρεῖς. Νικόλαος Παρωρεάτας (2) φησίν.

45.

Idem : Μεσημβρία, πόλις Ποντικῆς. Νικόλαος πέμπτη. Ἐκλήθη ἀπὸ Μέλσου. Βρίαν γὰρ τὴν πόλιν φασὶ Ὁρῆες. Ὡς οὖν Σηλυμβρία ἡ τοῦ Σήλυος πόλις, Πολυμβρία ἡ Πόλυτος, οὕτω Μελομβρία ἡ Μέλσου πόλις, καὶ διὰ τὸ εὐφωνότερον λέγεται Μεσημβρία.

46.

Socrates Hist. Eccles. VII, 25 : Χρυσόπολις ἐπίων ἀρχαῖον ἐστίν, ὃ καίται μὲν ἐν ἀρχῇ τοῦ Βοσπόρου, μέμνηται δὲ αὐτοῦ πολλοὶ τῶν παλαιῶν συγγραφέων, καὶ Στράβων τε καὶ ὁ Δαμασκηνὸς Νικόλαος καὶ ἐν λόγοις δὲ θαυμαστὸς Ξενοφῶν ἐν τῇ ἑκτῇ τῆς Κύρου ἀναβάσεως.

47.

Steph. Byz. : Σίφνος, περὶ τὴν Κρήτην νῆσος ἀπὸ Σίφνου τοῦ Σουνίου, ὡς Νικόλαος πέμπτη. Ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Μερόπη (1).

Idem : Σκύρος νῆσος, περὶ ἧς Νικόλαος ἐν πέμπτῃ· « Σκύρον δὲ τὸ μὲν παλαιὸν φέουν Πελαγοὶ τε καὶ Κάρες. »

Idem : Ἀμοργός, νῆσος μία τῶν Κυκλάδων, ἔχουσα πόλεις τρεῖς, Ἀρκεσίην, Μινώαν, Αἰγιάδην. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Παγκάλη καὶ Ψυχία... Νικόλαος δ' Ἀμόργην αὐτὴν καλεῖ, φησὶν Καρχήσιος, ἀνὴρ Νάξιος, ὅστις, καὶ Καρχησίαν ὠνόμασε.

48.

Idem : Ἀγαμέδη, τόπος περὶ Πύρραν τῆς Λέσβου ἀπὸ Ἀγαμέδης τῆς Μακαρίας τῆς καὶ Πύρρας ἐπικληθείσης. Ἔστι καὶ κρήνη Ἀγαμέδης, ὡς Νικόλαος α' (1).

44.

Botachidæ locus est in Arcadia ita dictus a Botachio, ut scribit Nicolaus Damascenus libro quinto : « Iocriti Lycurgo nati filius Botachus, a quo Botachidæ locus in Tegeatica ditione nomen habet. »

Parorea oppidum est Arcadiæ, quod etiam Paroreæ dicitur. Incolæ ejus Parorenses dicuntur. Nicolaus vero eos Paroreatas dicit.

45.

Mesembria urbs est Thraciæ a Melse sic nominata. Nicolaus quinto. Thraces enim urbem appellant βρία. Itaque ut Selymbria dicta est urbs a Selye condita, itemque Polymbria a Poltye, sic a Melse Melsembria primum vocata est, post euphoniæ causa Mesembria.

46.

Chrysopolis, navale antiquum, quod situm est ad ostium Ponti. Meminerunt ejus complures veterum auctores, inter eosque etiam Strabo, nec non Nicolaus Damascenus atque scriptis suis admirabilis ille Xenophon in Cyri expeditionis libro sexto (cap. 3, 15, et 6, 38).

47.

Siphnus insula est circa Cretam sic dicta a Siphno Sunii filio, sicut narrat Nicolaus libro quinto. Prius insula Merope appellabatur.

Scyrus insula est, de qua Nicolaus libro quinto hæc scribit : « Scyrum vero, inquit, olim quidam Pelægi tenere et Cares. »

Amorgus insula una est e Cycladibus : urbes habet tres, Arcesinen, Minoam, Ægialen : prius Pancale et Psychia appellata. Eam Nicolaus Amorgen vocat, quam a Carcesio quodam Naxio colonis frequentatam vocatamque Carcesiam prodit.

48.

Agamede locus est juxta Pyrrham oppidum Lesbiorum, cui ab Agamede Macariæ (quæ et Pyrrha dicta est) filia nomen inditum est. Est etiam fons Agamede dictus, ut scribit Nicolaus libro quinto.

44. 1. Βωταχίδα] demus Tegeaticus, quem Βωταχιδας dicit Pausan. VIII, 45, 1. « Verior scriptura si est Βωταχίδα, nomen non dubitem forma tantum, non origine differre cum Βωταχίδης, quod v. » L. Dindorf. in Steph. Thes. v. Βωταχ. De Iocriti Lycurgi Arcadis f. aliunde non constat. — 2. Παρωρεάτας] sic etiam Herodotus IV, 148, 4 (Παρωρεήτας).

45. Cf. Strabo VII, p. 319 : Μεσημβρία, Μεγαρίων ἀποικος, πρότερον Μεγεθρία, ὅλον Μενάπολις, τοῦ κτίσαντος Μίνα καλουμένου, τῆς δὲ πόλεως βρία (cf. Hesych. v. βρία) καλουμένης Ὁρακιστί· ὡς καὶ ἡ τοῦ Σήλυος πόλις Σηλυμβρία προσηγόρευται, ἥ τε Αἶνος Πολυμβρία ποτὶ ὠνομάζετο. Mesembria a Megarensibus et Chalcedoniis Darii Hystaspis tempore condita dicitur ap. Anonym. Periopl. Pont. Euxin. p. 14 et Herodot. VII, 108. Ex Stephani loco atque inde quod quinto libro Nicolai eam memoratam videmus, colligimus Mesembriam multo ante conditam, Darii vero temporibus Megarensium colonia frequentatam esse.

46. Cf. Xenophon Exp. VI, 3, 16; Strabo XII, p. 563; Plinius V, 32, Ammian. Marcellin. XXII, 12. Ephorus, Theopompus et Dionysius Byzantius ap. Steph. Byz. v. Χρυσόπολις, ubi secundum plurimos urbs nominata esse dicitur a Chrysi filia Chryseide.

47. 1. Cf. Plinius IV, c. 12 : Siphnus ante Meropia et Acis appellata. Cf. Eustath. et schol. ad Dionys. 525.

48. ε'] sic codd. Palatin. et Perusin. pro vulgata ἐνάτω, idque recte haud dubie, quum ex reliquis hujus libri frag-

Idem : Ὑπερδέξιον, χώριον Λέσθου, ἐν ᾧ Ζεὺς ὑπερδέξιος καὶ ὑπερδέξια Ἀθηνᾶ. Ἐθνικὸν Ὑπερδέξιος... Νικόλαος δὲ πληθυντικῶς Ὑπερδέξιους φησίν.

[EK BIBA. Γ.]

49.

Exc. De ins. : Ὅτι Ἀδυάττεω τοῦ Λυδῶν βασιλέως παῖδες δίδυμοι, Καδὺς καὶ Ἀρδὺς· τοῖτοις κατέλιπε τὴν ἀρχὴν, καὶ ἑαυτὸν ἐβασίλευον ἀμφοτέροι στέργοντες ἀλλήλους καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ πλήθους στεργόμενοι. Καὶ πῶς ἡ τοῦ Καδύος (1) γυνή, Δαμονὴν (2) λεγομένην, ὑπὸ τινος ἀνεψίου τοῦ ἀνδρός, Σπέρμου (3) ὄνομα, μοιχευθεῖσα, σὺν ἐκείνῳ θάνατον ἐβουλεύετο τῷ ἀνδρὶ· δοῦσα δὲ αὐτῷ φάρμακον ἔκτεινε μὲν οὐ, εἰς νόσον δ' ἐνέβαλεν. Θεραπευθεὶς δ' ὑπὸ ἱατροῦ ὁ Καδὺς ῥᾶον ἔσχεν. Ἐκ τούτου τὸν ἱατρὸν ἀνελεῖν βουλομένη ἡ γυνή, φάρμακα μὲν αὐτῷ οὐκ ἔκρινε διδοῖναι διὰ τὴν τέχνην, βόθρον δ' ἐν τῇ οἰκίᾳ ὀρύξασα καὶ ἐπιπολῆς αὐτὸν ἀδελφον ποιήσασα (4), κλίνην καθύπερθεν ἔστρωσεν καὶ ἄλλας (5) ἐφεξῆς. Καλέσασα δ' αὐτὸν ἐπὶ δεῖπνον, ἐλθόντα κατέκλινεν ἵνα περ ὁ βόθρος ᾔην. Οἰχομένου δὲ κάτω, ἐπαμησαμένη τὴν γῆν ἀδελφον ἐποίησεν.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ Καδὺς ἀπέθανεν· αὐτὴ δὲ σὺν τῷ μοιχῷ πρῶτον μὲν ἐξελαύνει τὸν ἐκείνου ἀδελφὸν Ἀρδύν, πολλοὺς Λυδῶν χρήμασι θεραπεύσασα (6), ἔπειτα συνώκησεν αὐτῷ καὶ βασιλεία ἀπέδειξεν. Ὁ δὲ Ἀρδὺς ἐξαπινάως (7) φυγὼν ἑαυτῇ γυναίκεϊ τε καὶ θυγατρὶ (8), οὕτω σφόδρα ἐπενήτευσεν, ὥστε ἐν Κύμῃ ἀμαξοπηγῶν (9) διέζη, ὕστερον δὲ πανδοχεύων. Φασὶ δ' αὐτὸν τοὺς ἐγκαταγομένους (10) Λυδῶν φιλοφρονεούμενον, φίλους πάντας ἀποπέμπεσθαι. Τῷ δὲ μοιχῷ Σπέρμῳ οὐκ ἤρκεσε ταῦτα δράσαντι, ἀλλὰ καὶ ἐς Κύμην πέμψας τινὰ ληστήν, Κέρσην ὄνομα, κτείνει τὸν ἄνδρα παρεκλεύετο. Ὁ δὲ ὑπέστη τὸ ἔργον ἐπὶ τῷ γῆμαι τοῦ Σπέρμου τὴν θυγατέρα καὶ χιλίους στατήρας λαβεῖν δωρεάν.

Ἀφικόμενος δ' ὁ Κέρσης εἰς Κύμην κατήγετο ἐν τῷ Ἀρδύου πανδοχείῳ· ὁ δὲ αὐτὸν ὁμοίως (11) ἐθεράπευε, καὶ τοῖς τε ἄλλοις ἡρέσκετο Κέρσης καὶ ὁ καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ διακονούσης (12) ἡράσθη· καὶ πῶς αὐτὸν (13) εἰς γάμον αἰτεῖται τὴν κόρην ἐπὶ τῷ τὰ μέγιστα ὑπ'

Hyperdexion locus est in insula Lesbo, in quo Jupiter Hyperdexus et Minerva eodem cognomine coluntur. Nicolaus plurali numero Hyperdexios vocat incolas loci.

[E LIBRO VI.]

49.

Adyattes Lydorum rex duos habuit filios, Cadyn et Ardyn, quibus regnum reliquit; et simul ambo regnabant mutuo se amore prosequentes et a multitudine dilecti. Uxor autem Cadyis Damonno, ab affini mariti, Spermo nomen erat, adulterata, cum illo necem marito parabat. Dedit itaque potum venenatum, quo tamen non necavit virum, sed nonnisi in morbum conjecit. Et a medico curatus Cadys mox commodior erat. Quare medicum tollere mulier molis, venenum quidem ei dare ob artis scientiam inconsultius fore duxit, verum scrobem in domo effodit eique desuper occultata lectum superimposuit aliosque lectulos collocavit deinceps. Et advocatum ad convivium decumbere iussit eo loco quo scrobis erat, in quam quum ille incidisset, aggesta desuper terrā mulier rei vestigia delevit.

Non multo post ubi Cadys quoque vita decesserat, ipsa cum adultero primum quidem fratrem illius Ardyn, multis Lydorum pecunia demulsis, regno expulit; deinde cum mœcho cohabitavit eumque regem declaravit. Ardys autem quum repentina fuga se cum uxore et filia subduxisset, tanta inopia premebatur, ut Cumis curru fabricando vitam sustentaret, deinde vero cauponem ageret. Feruntque eum Lydos, qui in cauponam ejus devertebant, humanitate ita sibi conciliasse, ut omnes eos dimitteret amicos. Ceterum Spermus mœchus iis quæ patraverat non contentus, Cersen quandam latronem Cumas misit, qui Ardyn interficeret. Is vero facinus ea suscepit conditione, ut Spermi filiam uxorem ac præterea mille stateres dono acciperet.

Ubi Cumas Ceres venerat, in cauponam Ardyis devertit. A quo quum pari atque reliqui comitate exciperetur, tum ceteris Ceres delectatur, tum filiae cauponis, quæ ministrabat, amore corripitur. Tandem a patre petivit ut eam in matrimonium acciperet, si maximum in

mentis appareat egisse h. l. Nicolaum de insulis maris Ægæi aliisque locis, a Pelasgis, Caribus, Lelegibus maximam partem inessis et post reditum Heraclidarum Peloponnesi colonis frequentatis. — De Agamede cf. Plinius V, 39.

49. Cod. Escor. fol. 78, 2 vso. — 82, 13 r. — 1. Καδύος] κάδυο codex. Reliquis locis nomen hoc semper scribitur καδύς. — 2. Δαμοννὴ] alterum v in cod. superscriptum est, et recte quidem, quum Æolica vocis forma in his præferenda sit. Sic æolice Γυρινὼν pro Γυρινῶ, Μελινὼν pro Μελινῶ. In margine codicis adscriptum est Δαμόνω. Pro λεγομένη codex: γενομένη. Aliunde de his ampli hujus fragmenti, sicuti de reliquis, non constat. — 3. Σπέρμου] εὐκαλίου codex h. l.; sed in sqq. semper Σπέρμου. — 4. ποιήσασα] ποιήσαντα cod. — 5. ἄλλας] ἄλλος cod. — 6. θεραπεύσασα] θεραπεύσας cod. — 7. ἐξαπινάως] ἐξαπινάιας cod. — 8. θυγατρὶ] Quum sola filia h. l. memoraretur, colligas filium ejus Adyattē tum nondum natum fuisse. — 9. ἀμαξοπ.] ἀμαξοπ. cod. Ex hoc loco discimus, quo pertineant verba in Heraclidis Polit. 15, p. 216: Λυδοὶ δὲ χαλεπῶς δεσποζόμενοι πρὸς τινος (i. e. πρὸς Σπέρμου), πνύμενοι ἐν Κύμῃ εἶναι τινα (i. e. Ἀρδύν), ἐπέμψαν εἰς βασιλείαν καλοῦντες. Οὗτος δὲ ἐτύγχανεν ἐν ἀμαξοπηγῷ δουλείῳ κτλ. Ceterum Heraclidis narratio ab nostra differt. — 10. ἐγκαταγομένους] ἐγκατατομένους codex. Eodem verbo Nicolaus utitur fragm. 2 extr. — 11. ὁμοίως] Fortasse excidit quod nunc mente supplendum est. Κέρσης δὲ caput abscindendum (κέρρω, κείρω) missus, ab ipsa re nomen habere videtur. — 12. τῆς θυγατρὸς.. διακονούσης] τὴν θυγατέρα. δια-

αὐτοῦ εὖ πείσασθαι. Ὁ δ' ἄλλως οὐκ ἂν διδοὺς (14) διὰ τὴν φαυλότητα τάνθρώπου, ἐπ' εὐγενείᾳ μέγα φρονῶν, ὁμως διὰ τὴν ὑπόσχεσιν δώσειν ὡμολόγησεν. Ὡς δὲ ταῦτα συνέθετο, πᾶσαν αὐτῷ κατεῖπεν ὁ Κέρσης τὴν ἀλήθειαν, ὅτι οἰκοὶ ἀναπεισθεὶς ὑπὸ Σπέρμου ἐπὶ τῷ γάμῳ τῆς ἐκείνου θυγατρὸς ἀνελεῖν τὸν Ἀρδύν, ἐτοιμος δὲ νῦν εἶναι τὴν (16) Σπέρμου κεφαλὴν κοίμασας, ἐπὶ τούτοις τὴν Ἀρδους γῆμαι θυγατέρα. Ὡς δὲ συνεπένευσεν (17), ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀποκείρασθαι τῶς κομῶντα, κατασκευάσας δὲ ξυλίνην κεφαλὴν εἰσχυῖαν τῇ (18) Ἀρδους, καὶ τὰς κόμας αὐτῇ προσπλάσας, ἵστο εἰς Λυδίαν. Ἀφικόμενος δὲ τῷ Σπέρμῳ πυνθανομένῳ περὶ ὧν αὐτὸν ἐπεμψεν, ἔφη· « Πάντα διατέπρακται, » καταθείς πρότερον τὴν κεφαλὴν ἐν οἰκίᾳ. Κελεύσαντος δὲ τοῦ Σπέρμου δεῖξαι τὴν κεφαλὴν ἣν ἐκόμισεν, ἔφη ἄποπον εἶναι πολλῶν ὁρώντων (19) δεῖκνύναι, ἀλλὰ παρελθόντα αὐτὸν εἰς τὸ οἶκον ἐκέλευσεν δρᾶν μόνον μετὰ μόνου. Καὶ ὅς ἐπίσθη, καὶ (20) δεῖξαντος αὐτῷ χαμαὶ κειμένην, ἐπέκρυπτεν ὡς καταμάθει· ἐν τῷδε ἕξει αὐτὸν παίσας κατέβαλεν, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμνὼν διεξέπασε διὰ τῆς θύρας, καὶ ἔξω πρὸς τὸν Ἀρδύν ἠπαίετο. Οἱ δὲ πρὸς ταῖς θύραις Λυδοὶ τῶς μὲν, εἰσελθόντος τοῦ Σπέρμου, προσέμενον· ὡς δ' οὐκ ἔζηει πολλοῦ χρόνου διαγενομένου, εἰσελθόντες ὁρῶσι χαμαὶ νεκρὸν καίμενον, κεφαλὴν οὐκ ἔχοντα. Γινόντες δὲ τὸ γεγονός ἡσυχίαν ἔγον, ἐπιχρίροντες αὐτῷ· ἦν γὰρ δὴ κακίστος, καὶ ἄλλως βασιλεύοντος αὐτοῦ τῷ χυμῳ ἦν γῆ. Σπέρμος (21) μὲν οὕτως ἐτελεύτησεν βασιλεύσας ἑτῆς δύω· ἐν δὲ τοῖς βασιλείοις (22) οὐκ ἀναγράφεται.

Κέρσης δὲ φεύγων εἰς τι καπηλεῖον ἀφίκετο· ἐγκαταθείς δὲ, ὅτε περιχαρὲς τῷ ἔργῳ, εἰς μέθην ὄρμησε, καὶ τῷ καπλίῳ πάντα διηγήσατο, καὶ τὴν κεφαλὴν ἔδειξε τοῦ Σπέρμου. Ὁ δὲ συμμνησθεὶς ὅτι ἐκ τούτων Ἀρδὺς βασιλεύσει, τὸν Κέρσην μεθύσας πολλῶν οἶνῳ ἀπέκρυπτεν, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Σπέρμου λαβὼν, εἰς Κύμην ἦλθε παρὰ (23) τὸν Ἀρδύν. Ἐν φροντίδι δ' αὐτῷ ὄντι περὶ τούτων ἔλεξεν ὅτι ἀγαθὰ μέγιστα ἔχοι κομίζων. Ὁ δὲ, « Πῶς; Σπέρμον (24) ἄρα τεθνηκέναι καὶ Κέρσην οὐκ εἶσεσθαι μοι γαμβρόν; ἐμοὶ γὰρ ταῦτα μέγιστα ἐστίν. » Ἀποκρίνεται Θεσσός (25), τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ καπλίῳ, « Ἀλλὰ ταῦτα δὴ ταῦτα φέρω » καὶ ἄμα δείκνυσιν ἀμφοτέρως τὰς κεφαλὰς. Ὁ δὲ ἡσθεὶς (26) ἐκέλευεν αἰτεῖν αὐτὸν ὅ τι θέλοι ἀντὶ τούτων. Θεσσὸς δ' εἶπεν· « Οὔτε (27) σὲ οὔτε τὴν θυγατέρα οὔτε χρυσὸν αἰτῶ, ἀλλὰ μοι τὸ καπηλεῖον τοῦμὸν ἀτελὲς εἶπεν δὸς, ὅταν βασιλεὺς γένῃ. » Καὶ ὅς ἔδωκεν αὐτῷ. Καὶ Θεσσὸς ἀνὰ χρόνον ἐκ τοῦ καπηλείου ἐπλούτη-

ipsum contulisset beneficium. Ardys etsi alias tale quid ob hominis vilitatem ipse nobilitate sua superbiens minime cessisset, tamen ob promissum illud daturum se professus est. Quibus compositis, totam rem aperiens Cerses domi se a Spermo adductum esse dixit, ut filiae ejus nuptias carde Ardyis mereretur; nunc vero paratum esse Spermi caput apportare et pro his Ardyis filiam uxorem ducere. Collaudante illo consilium, jussit eum comam tondere, quam hucusque aluerat; ac capite ligneo ad Ardyis similitudinem confecto, comaque ei agghutinata, in Lydiam contendit. Postquam advenerat, Spermo de re mandata interroganti, « Omnia, respondit, sunt peracta. » Caput antea in cubiculo quodam deposuerat. Quod quum ostendere a Spermo juberetur, non convenire hoc dixit multis coram spectatori- bus, verum ut in cubiculum digressus solus cum solo illud spectet hortatus est. Quibus Spermus obtemperans, monstrante illo caput humi jacens, pronus se inclinavit, ut agnosceret. Ibi Cerses gladio eum feriens prostravit, capiteque abscisso per fores se proripuit, ac urbe relicta ad Ardyn properavit. Lydi qui ad fores erant, aliquantisper quidem exitum Spermi exspectabant, sed quum multo jam tempore praeterlapso non exiret rex, ingrediuntur ac humi jacentem et capite privatum conspiciunt. Ceterum re cognita, quietem agebant casu regis laetati. Nam vir fuerat improbissimus, sub cujus regno praeter alias calamitates etiam siccitate terra laboraverat. Hoc igitur modo Spermus vitam finivit per duos annos regno potitus. Attamen in regis annalibus non recensetur.

Interea fugiens Cerses in cauponam aliquam venit, ubi devertens, quum praegeraudio rei peractae mero se ingurgitasset, omnia cauponi narravit, eique caput Spermi monstravit. Ille intelligens jam ad Ardyn regnum perventurum, Cersen multo vino inebriatum occidit, et caput ejus sicuti Spermi secum auferens Cumas ad Ardyn profectus est. Quem quum magnopere sollicitatum offenderet, maxima se bona afferre dixit. Tum ille, « Quid? ait, Spermu occidisse et Cersen non mihi generum fore? Nam haec mihi maxima sunt. » Respondit Thyessus (nam hoc cauponi nomen erat): « Ecce, haec ipsa ego tibi afferro, » et simul ambo capita ostendit. Quibus ille gaudio exsultans cauponem jubet, quid vellet pro his sibi expeteret. Thyessus vero: « Neque filiam tuam neque aurum ex te peto, sed cauponam mihi a tributis pensione immunem esse, quando rex fueris, concedas. » Idque Ardys ei concessit. Et Thyessus postea

κομῶν codex. — 13. αὐτὸν] αὐτὴν codex; fortasse erat Ἀρδύν. — 14. ἂν διδοὺς] ἀνδιδούς cod. — 16. τὴν] τῆς cod. — 17. συνεπένευσεν vel συνεπήνευσεν] συνεπένευσεν cod. — 18. τῇ] εἰσχυῖαν τῆς cod. — 19. ὁρώντων] ὁρῶν cod. — 20. καὶ] Particulam καὶ huc transposui. In codice legitur ante ἐπέκρυπτεν. Deinde codex καταμάθει· τῷ δὲ ἕξει praebet. — 21. Σπέρμος] Σπέρμης h. l. codex. Supra duobus locis legitur latinum Σπέρμω. — 22. ἐν τοῖς βασιλείοις] i. e. in tabulis regis in palatio asservatis, ἐν διφθέραις sive ἀναγραφαῖς βασιλικαῖς, uti v. c. Ctesias dicit ap. Dio- dor. II, 22. 32. — 23. παρὰ] ita margo; textus πρὸς. — 24. πῶς; Σπέρμον] πῶς; πέρμων codex — 25. Θεσσός] ὡσού codex h. l. et infra. Correxī e Stephano Byz. Vide not. 28. — 26. ἡσθεὶς] ἡσθεις cod. — 27. οὔτε] οὔτε cod. —

σεν· καὶ ἀπὸ τούτου ἀγορὰν πλησίον αὐτοῦ καὶ Ἑρμαῖον εἰσατο (28), Θυεσσὸν λεγόμενον. Λυδοὶ δὲ Ἄρδυν ἐπὶ βασιλείαν καλοῦσιν ἀγγέλους τε ἄλλους πέμψαντες καὶ τῶν Ἡρακλειδῶν τινάς. Κατελθὼν δὲ ὁ Ἄρδης ἔδασιλευσε μετὰ Ἀλκίμιον (29) πάντων ἀρίστα, καὶ σφόδρα γίνεται Λυδοῖς καταθύμιος καὶ φιλοδίκαιος. Συνήρθησεν δὲ καὶ τὸν Λυδίων στρατὸν ὁ Ἄρδης· ἦν δ' ἱππάρχης ὁ πλεῖστος, καὶ εὗρεν, ὥς φασι, μυριάδας γ' ἱππέων.

Ἄρδῳ δὲ γηράσκοντι ἤδη προσφιλέστατος ἦν Δάσκυλος Ἰύγεω γένος Μερμνάδης. Οὗτος ἅπασαν ὥς εἰπεῖν τὴν Λυδῶν ἀρχὴν διὰ χειρὸς εἶχε. Δείσας οὖν Ἀδυάτιης ὁ Ἄρδης, μὴ, τοῦ πατρὸς τελευτήσαντος, ἐκείνος (μὲν) πάνθ' ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσαιοτο, ἀποκτείνει (31) κρύφα τὸν Δάσκυλον. Ἡ δ' ἐκείνου γυνὴ κύουσα ἔφυγεν εἰς Φρυγίαν, ὅθεν καὶ ἦν, δείσασα τοὺς φονέας τοῦ ἀνδρός. Ὡς δὲ ταῦτα ἤσθητο ὁ Ἄρδης, σφόδρα ἠχθέσθη (32), καὶ Λυδοὺς ἐκάλεσεν εἰς ἐκκλησίαν· καὶ αὐτὸς εἰς τοὺτους κοιμισθεὶς (δεμνιοπετής (33) γὰρ ἦν ὑπὸ γήρω) κατηγόρει τῶν αἰτίων, οὐδὲν εἰδὼς ὅτινες ἦσαν, καὶ Λυδοὺς παρεκάλει ζητεῖν τὸν Δασκύλου φόνον, ἐπηρᾶτό τε (34) μυρία τοῖς φονεῦσι καὶ τέλος ἀνείπεν ἐξείναι τῷ χρήζοντι κτείνειν αὐτοὺς εἰ ἀνέυροι. Ἄρδης μὲν οὖν βασιλεύσας ὁ ἔτη (35) θνήσκει.

Ἐπὶ Μήλεω (36) δὲ βασιλεύσαντος Λυδῶν σφόδρα ἐλίμνηε Λυδία· καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ μαντείας ἐτράποντο (37). Τοῖς δ' ἐσήμεναι τὸ δαιμόνιον δίκας πράττεσθαι τοῦ Δασκύλου φόνου παρὰ τῶν βασιλέων. Ταῦτα ἀκούσας παρὰ τῶν χρησμοδόγων, καὶ ὅτι δεῖ φεύγοντα ἐπὶ γ' ἔτη καθήρσασθαι τὸν φόνον, ἔφυγεν ἐθελουσίως εἰς Βαβυλῶνα. Ἐπεμψε δὲ καὶ εἰς Φρυγίαν παρὰ τὸν Δασκύλου παῖδα, Δάσκυλον καὶ αὐτὸν ὄνομα, ὅντινα ἢ μήτηρ ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἔφυγε, κελεύων εἰς Σάρδεας ἀφικνεῖσθαι καὶ δίκας δέχεσθαι τοῦ πατρὸς φόνου παρ' αὐτῶν· οὕτως γὰρ ἐθέσπιζον οἱ μάντιες. Ὁ δὲ

dives factus cauponando, prope domum suam forum cum fano Mercurii consecravit, quod Thyessi vocatur. Lydi autem missis nuntiis inter eosque etiam Heraclidis nonnullis, Ardyn ad regnum arcessunt. Et reversus Ardys regnavit post Alcimum omnium optime, Lydisque gratus erat admodum et iustitiae amantissimus. Recensuit Ardys etiam exercitum Lydorum; in quo maximus erat equitum numerus, quorum triginta millia reperisse dicitur.

Ardys jam senescens in deliciis habebat Dascylum Gygi filium, e genere Mermnadum; penes quem omnis fere Lydorum regni erat administratio. Quare metuens Adyattes, Ardys filius, ne post obitum patris ille summa rerum poliretur, clandestino Dascylum interfecit. Uxor Dascyli, tunc gravida, in Phrygiam, unde oriunda erat, percussores mariti metuens, aufugit. Haec ubi cognoverat Ardys, vehementer iratus Lydos ad concionem vocavit, in quam ipse lectica deportatus (nam lecto tenebatur praesens), actores facinorosi, nescius quanam essent, incusavit, Lydosque hortatus est ut in caedem Dascyli inquirerent; ac diris plurimis interfectores devovens postremo edixit licere unicuique invenienti eos occidere. Ardys igitur post regnum annorum septuaginta vita defunctus est.

Sub Mele Lydorum rege famae Lydiam oppressit. Quare quum oraculum incolae adiissent, numen iis significavit poenas esse pro caede Dascyli a regibus repetendas. Haec ex vatibus rex audiens et trium annorum auxilio caedem expiandam esse, fuga voluntaria Babylonem se contulit. Porro in Phrygiam misit ad Dascyli filium, cui et ipsi Dascyli nomen erat, quemque fugiens mater in utero gestaverat, iussitque eum Sardes profectum poenas caedis paternae ab ipsis exigere, prout vatum effata praescriberent.

28. Ἑρμαῖον] Forum hoc in eoque dedicatum e cauponum fanum Mercurii, nomen dedit, ni fallor, oppido Ἑρμοκαπηλία, cuius mentio fit in Hieroclis Synecdemo p. 394, 20 Bonn., ubi in Lydiae eparchia inter alias urbes recensentur: Ἀττάλια, Ἑρμοκαπηλία, Ἀκρασός. Praeterea Wesselingius l. l. affert haec: « Theopistus Ἑρμοκαπηλίας est in Nicæno secundo p. 51, qui p. 591 Ἑρμοκαπηλὸν dicitur. *Hermocapellitas* novit et Plinius H. N. V, 30, 33. » Cf. Notit. episcop. ap. Pasin. cod. Taurin. vol. I, p. 205, A, citante L. Dindorfio in Steph. Thes. v. Ἑρμοκαπηλία. Eckhel. Num. V, 1, 3, 101, qui perperam notat Harduinum, uti ex nostro loco intelligitur. Ceterum Ἑρμοκαπηλίαν alii Θυεσσακαπηλίαν vel simpliciter Θυεσσὸν nominasse videntur. Nam Stephanus Byz. ita habet: Θυεσσός, πόλις Λυδίας, ὁντόνως (cf. Arcad. p. 76, 25), ἀπὸ Θυεσσὸς καπλήλου. Ἔστι καὶ Πισιδίας, ἧς τὸ ἔθνικόν Θυεσσέως. Nomen Θυεσσός, si mittas historiunculum nostram, Mercurii epithet. fuisse puto. — 29. Ἀλκίμιος] Ἀλκίμῳ hunc regem εὐσεβέστατον καὶ πρῶτατον dicit Xanthus (fr. 10) apud Suidam v. Ἐάνθος. — 31. ἀποκτείνει] ἀποκτείνει δὲ x. codex. Particulam δὲ transposui scribens ἦ δ' ἐκείνου pro ἦ ἐκείνου codicis. — 32. ἠχθέσθη] ἠσχέθη codex. — 33. δεμνιοπετής] δεμνιοπέτης codex. Vox nova lexicis addenda, nisi propter accentum suspiceris fuisse δεμνιοτήρης. Mox codex: οἵτινες. — 34. ἐπηρᾶτό τε] ἐπῆρα τότε codex. — 35. β. α. σ. ο' ἔτη] Secundum Eusebium in Chron. cod. Armen. p. 41 ed. Mai. *Ardysus* (sic), *Alyattes filius*, regnat annis 36; post hunc *Alyattes* annis 14; deinceps *Meles* annis 12; demum *Candaules* annis 17. Quod Ardys annos septuaginta attinet, nescio an non regi sed vitae anni fuerint, adeo ut βιώσας ἐν βασιλεύσας abierit. — 36. ἐπὶ Μήλεω] Apud Eusebium l. l. post Ardyn regnat Sadyattes, et post hunc demum Meles. Num aliter statuit Nicolaus? An dicamus Alyattes Eusebii eundem esse cum Sadyatte Tylonio illo Nicolai, qui per triennium pro Mele exule regnum administravit? Neutrum est probabile. Imo, quemadmodum ex sequentibus patebit Excerptorem non integram reddere Nicolai narrationem, sed ea quae consilio suo inservirent debuisse, sic hoc quoque loco omisisse mihi videtur, quae de Sadyatte (quem infra Adyatten dicit, not. 41) rege narrata erant. Ad hunc Sadyattem successionis jure post Ardys patris obitum regnum pertinuisse, ex iis quae de Dascyli caede supra legimus, colligitur. — 37. iisdem verbis Nicolaus utitur fr. 24.

οὐκ ἐπισθῆ, λέγων μὴ ἑωρακέναι τὸν πατέρα· κυεῖσθαι γὰρ εἶτι δτε ἀνήρητο· οὐκ οὖν προσήκειν αὐτῷ ταῦτα πολυπραγμαίνειν. Μήτης δὲ φεύγων τὴν ἀρχὴν ἐπίστευσε Σαδυάττη, τῇ Κάδου, γένος ὅτι τὸ ἀνέκαθεν ἀπὸ Τύλωνος, ὅστις (38) φεύγοντα ἐπετρόπευσε, καὶ κατιόντα ἐκ Βαβυλωνος ἐδέξατο μετὰ τρία ἔτη, καὶ τὴν βασιλείαν οἱ ἀπέδωκε πιστῶς.

Βασιλεύοντος δὲ (39) Μύρσου (40), Δάσκυλος ὁ Δάσκυλος τοῦ σφαγέντος ὑπὸ Σαδυάττει (41), μὴ τὴν ἐπιβουλὴν εἰς αὐτὸν ἐπισπάσθαι ὑπὸ τῶν Ἡρακλειδῶν φοβηθεὶς, ἐκ Φρυγίας φεύγων ὄχητο εἰς Σύρους τοὺς ἐν τῇ Πόντῳ ὑπὲρ Σινώπης οἰκοῦντας· ἐκεῖ δὲ καταμείνας γυναῖκα τῶν ἐγχωρίων ἔγημε Σύραν, ἑξ ἧς αὐτῷ γίνεται Γύγης.

Ὅτι Σαδυάττης (42) ὁ ἑσχατος βασιλεὺς Λυδῶν κατελύθη τρόπῳ τοιούτῳ. Ἦν τις ἐν Σάρδεσι Δασκύλου θεῖος τοῦ εἰς Πόντον ἀποχωρήσαντος, Ἄρδης ὄνομα, Γύγης παῖς· οὗτος Σαδυάττη τῇ βασιλεῖ ἐνέτυχεν (43) ἀγρόμενος ἀτεκνία δοῦναι οἱ μεταπεμφάμενῳ Δάσκυλῳ ἐκ τοῦ Πόντου θέσθαι παῖδα, ὥς μὴ ἔρημος αὐτοῖς ὁ οἶκος γένοιτο, αὐτοὺς μὲν ὄντος ἀπαιδοί, ἐκείνων δὲ οἰχομένων· ἐπιεικὲς δὲ ἤδη εἶναι σπένδεσθαι τοῖς Δασκυλοῖς· καὶ γὰρ τοὺς τοῦ βασιλέως προπάτορας (44) ἔφη καλεῖν αὐτοὺς εἰς Λυδίαν ἀπὸ τῆς φυγῆς. Ταῦτα δεομένη τῇ Ἄρδῃ δίδωσιν ὁ βασιλεὺς, καὶ ὅς ἐπὶ Δάσκυλόν πέμψας, εἰς Λυδίαν αὐτὸν ἐκάλει. Ὁ δὲ φιλοχρῶν οὐχ ὑπήκουσε· τὸν μέντοι παῖδα Γύγην ἐπέμψε, περὶ ἣ ἔτη γεγονότα. Τοῦτον ἐλθόντα δέχεται ὁ Ἄρδης καὶ παῖδα ἀπέδειξεν. Ἦν δὲ ὁ Γύγης κάλλιε τε καὶ μεγέθει διαφέρων, τὰ τε πολέμια γενναῖος, καὶ τῶν ἡλικίων μακρῷ τὰ πάντα ἀριστος, ἵππων τε καὶ ὄνων χρῆσιν ἤσκει. Καί τις ὑπὲρ αὐτοῦ λόγος ἐφοίτησεν πρὸς βασιλῆα, ὅς εἴη κατὰ τε ἔργα καὶ ἰδῆαν (45), εἴτε καὶ ὄντως ἐπαινοῦντος τοῦ λέγοντος, εἴτε καὶ ὑπὸ φθόνου, ὥς ἂν αὐτῷ κακὸν τι γένοιτο. Βασιλεὺς δὲ ἡσθεὶς μετεπέμψατο τὸν Γύγην, καὶ θεασάμενος ἡγάσθη τό τε εἶδος καὶ τὸ μέγεθος, ἐκείνους τε μετὰ τῶν ὀρυζήρων εἶναι. Ὀλίγου δὲ χρόνου καὶ αὐτὸς, ὥς

Ille autem non obtemperavit, haud se vidiſſe patrem aienſ; nam quo tempore interfectus eſſet, ipſum in utero adhuc fuiſſe; quare non eſſe cur iſtis nihil ad ſe pertinentibus ſe immiſceret. Meles autem ſolum vertens adminiſtrationem regni commiſit Sadyattæ, Cadyis filio, qui a Tylone genus ducebat; iſ exulis reſ tutatus eſt, et poſt triennium Babilone redeuntem excepit regnumque ei reſtituit fideliter.

Regnante Myrſo, Daſcylus, Daſcylī a Sadyatte necati filius, metuens ne ipſe quoque inſidiis ab Heraclidis appetetur, relicta Phrygia, ad Syros ſe contulit, qui ad Pontum ſupra Sinopen habitant; ibique ſedem ſignens ex indigenis mulierem Syram duxit, quæ Gygem filium ei peperit.

Sadyattes, Lydorum rex poſtremus, hunc in modum eſt eversus. Erat quidam Sardibus Daſcylī in Pontum digreſſi avunculus, Ardys nomine, Gygis filius. Hic, liberorum orbitatem agre ferens, ad Sadyattem regem accēſſit ex eoque petivit, ut Daſcylum ex Ponto advocare et in filii locum adoptare ſibi liceret; ne deſerta domus ſibi evaderet, ipſo prole carente, reliquis defunctis. Præterea æquum eſſe cum Daſcylis in gratiam redire: nam avum quoque regis in Lydiam eos ex exilio revocaſſe dixit. Hæc petens Ardys quum a rege obtinuſſet, Daſcylum miſſo nuntio in Lydiam arceſſivit. Ille vero in locis quos inhabitabat ſibi placens, non obſecundavit, filium tamen Gygem miſit annos natum circa duodeviginti. Hunc igitur venientem Ardys excepit et pro filio adoptavit. Erat Gyges pulchritudine corporis et proceritate inſignis, in bellicis ſtrenuus, et inter æquales longe omnibus rebus præſtantiffimus equorum armorumque uſu ſe exercebat. Venit etiam ad regem de eo ſermo, quam ille rebus gerendis atque forma excelleret, ſive quod ſincere qui id retulit laudaret, ſive invidia ductus, ut malum aliquod ei conflaret. Ceterum huiſ rex delectatus Gygem advocavit, et conſpicatus formam ejus admirabatur corporisque cuſtodibus accēſſit. At paullo poſt ipſe etiam rex fortitudinem juvenis ſuſpectans, ex aperto qui-

— 38 ἀπὸ Τύλωνος ὅστις] ἀπὸ Τυλῶν ὄντινα codex. De Tytis insulis in ſiau Perſico vel de Tylide Thraciæ urbe (Steph. Byz.) nemo cogitaverit. Non loci, ſed hominis vel gentis nomen deſideratur. In mentem venit pro ἀπὸ Τυλῶν ſcrib. ἀπ' Ἀτταλῶν, quod ob palæographicas et hitoricas rationes non improbable eſt. At præſtat: ἀπὸ Τύλωνος, ὅστις. Nam in ſeqq. memoratur Λιβὸς τοῦ Τυλωνίου γένους. Non dubito quin utroque loco eadem ſtirps ſit intelligenda. Auctorem vero huius ſtirpis indicasse mihi videtur Xanthus (fr. 16) apud Plinium XXV, 5: *Xanthus hitoriarum auctor in primo earum tradit, occisum draconis catulum revocatum ad vitam a parente, herbâ quam ballin nominat; eadem Thylenon* (l. Tylo-nem), *quem draco occiderat, reſtitutum ſaluti*. Ceterum Cadyſ Sadyattæ pater haud dubie diſtinguendus eſt a Cadye Ardys regis fratre. Nam conſentaneum eſt ex Ardys genere, Ardysque nepotem fuiſſe Melem regem, ſiquidem Heraclidæ reges omnes παῖς παρὰ πατρὸς regnum accepiſſe dicuntur (Herodot. I, 7). Sin ejusdem generis fuiſſent Meles et Sadyattes, non erat cur h. l. majores Sadyattis commemorarentur. — 39. βασιλεύοντος δὲ κτλ.] Apertum eſt iterum complura ab Excerptore omiſſa eſſe. — 40. Μύρσος] Hunc regem Eusebius non recenſet. Nomen ejus legitur apud Herodotum (I, 7), ubi: Κανδαυλὶς δὲ ὁ Μύρσου ὕστατος (ſc. τῶν Ἡρακλειδῶν). — 41. Σαδυάττης] Supra idem dicebatur Λυδάττης, ſolempni nominum vel potius ejusdem nominis formarum (ut *Androcottus* et *Sandrocotus*, *Atropates* et *Satropates*, *Ædætes* et *Sædætes* etc.) conſuſione. — 42. Σαδυάττης] Ἀδυάττης codex et hoc loco et infra denuo. Reliquis quiaque locis, ubi nomen in hoc fr. memoratur, codex habet Σαδυάττης, quod ubique exhibui. Herodoto eſt Κανδαυλὶς τὸν οἱ Ἕλληνας Μυρσίλον ὀνομάζουσι. Quæ deinde ſequuntur de ratione, qua Heraclidarum regnum a Gyge eversum ſit, item longe recedunt a notiſſimis illis quæ Herodotus aliique tradiderunt. — 43. ἐνέτυχεν δοῦναι οἱ] De hac conſtructione v. Steph. Thes. v. ἐντυχάνω p. 1187, A, ubi laudatur Plutarch. Pomp. c. 55: μεταπεμφάμενος τοὺς δικαστὰς ἐνέτυχε βοηθεῖν. — 44. προπάτορας] intellige Melem avum, qui Daſcylum invitaverat, ut in Lydiam e Ponto

φασιν, ὑποτοπήσας τὸ γενναῖον τοῦ νεανίσκου, ἐκ μὲν τοῦ φανεροῦ διαφθεῖρειν αὐτὸν οὐκ ἐβούλετο, μηδεμίαν ὑποψίας αἰτίας, ἐτέρῳ μὲντοι τρόπῳ, πόνους προστάτων χαλεπούς τε καὶ μεγάλους, ἐπὶ τε κάπρους καὶ ἄλλα θηρία στέλλων. Ἀπαντα θὲ Γύγης ῥώμη κατεργάζετο· κάπειτα ὅπ' αὐτὸν τούτων μεταβαλὼν (46) ὁ Σαδυάτης (47) ἔστεργεν αὐτὸν, θαυμάζων τὸ δραστήριον, καὶ τῆς πρόσθεν ὑποψίας λήξας γῆν αὐτῷ πολλὴν ἐνεχείρισεν. Ἐν ᾧ ἄριστα ἔπραξεν ὁ Γύγης. Ἐπεὶ δὲ αὐτὸν σφόδρα ἔστεργε καὶ πάντων μάλιστα προὔτιμα, πολλοὶ δὲ (48) διὰ φόβον ἤχθοντο οἱ καὶ ἐμέμφοντο τῷ βασιλεῖ, ὧν καὶ Λίξος τοῦ Τυλωνίου γένους (49). Οὗτος τὸν Σαδυάτην ἡτῆατο, οἷον τὸν Γύγην ἐλθρὸν πατέρων ὄντα μεγάλως ἀσπάζεται, καὶ πάντως (50) ἡγεμόνα ἀποδείξει. Ὁ δ' οὐ προσεῖγε τὸν νοῦν, ἀλλ' ὑπὸ φόβου φέρε ταῦτα λέγειν. Ἐπεὶ δὲ πολλάκις ταῦτα λέγων ὁ Λίξος οὐκ ἔπειθε, μαινέσθαι προσποιθεὶς, διὰ τοῦ Σάρδεων ἀστεος φοιτῶν (51) ἐβόα, ὅτι Σαδυάτην (52) τὸν βασιλέα κτείνειν μέλλοι Γύγης ὁ Δασκύλος. Ἐκ τούτων [γαμεῖν] ἐμελλε (53) Σαδυάτης τὴν Ἀρνώσσου θυγατέρα ὄνομα Τουδῶ τοῦ Μυσῶν (54) βασιλέως, ὅστις πόλιν Ἀρδύνιον (55) ἔκτισεν ἐν Θήβης πεδίῳ. Ἐπεὶ δὲ καιρὸς ἦν μετιέναι τὴν γυναῖκα, ἄρμα εὐζῆας καὶ Γύγην ἐπιβιβάσας ἐπ' αὐτὸ, ἐξέπεμψε παρὰ τὸν πενθερόν, ὡς ἂν κομίσειε τὴν νύμφην. Φασὶ δὲ τέρας (56) αὐτοῖς τοιόνδε συνενεχθῆναι· αἰετοὺς β' ὑπερμεγέθεις, ἡνίκ' ἐμελλον ἐξορμᾶν, ἐφίεσθαι ἐπὶ τὸν θάλαμον ἐνθα ἦν, τοὺς δὲ μάντις εἰπεῖν, ὅτι δυοῖν βασιλέων ἡ παῖς γυνὴ ἔσοιτο ἐν τῇ πρώτῃ νυκτί. Μετ' οὐ πολλὸν δὲ Γύγης παρῆν, καὶ τοῦ πατρὸς δόντος τὴν νύμφην ἀπεκόμεν· ὀχούμενος δ' ἐπὶ τοῦ ἄρματος ὁ Γύγης εἰς ἄρωτα ἐνέπεσε, καὶ καρτερεῖν οὐ δυνάμενος, ἐπειρᾶτο αὐτὴν καὶ τι καὶ προσεφιλορρονεῖτο. Ἡ δὲ μάλα καρτερῶς ἀναινομένη ἐξεπικραίνεται τε καὶ ἡττεῖται αὐτῷ πολλὰ καὶ δεινὰ. Ὡς δὲ ἀφίκετο παρὰ τὸν βασιλέα, πάντ' ἔπρασεν ὅσα ὁ Γύγης ἐποίει, καὶ ὡς μιγῆναι οἱ ἤθελεν. Ὁ δὲ ὀργισθεὶς ὥμοσε τῇ ὑστεραίᾳ Γύγην κτείνειν. Ταῦτα ἤκουσε θεράπεινα παρούσα ἐν τῷ δωματίῳ, στέργουσα σφόδρα τὸν Γύγην. Ἡ δὲ

dem perdere eum nolebat, quum causa non suppeteret, verum alio modo necem ei parabat magnos difficilesque labores imponens et contra apros aliasque belluas eum emittens. Sed hæc omnia Gyges robore suo confecit; et deinde ob ea ipsa Sadyattes, mutata sententia, dilexit eum, strenuitatem admirans, et prioris suspicionis oblitus multam ei terram dedit. Tum igitur præclara fortuna Gyges utebatur. Quum vero adamaret eum rex et reliquis longe antepone et, multi præ invidia graviter id ferentes regem reprehendebant. Inter quos etiam Lixus erat e gente Tylonis. Is Sadyattæ exprobrabat, quod Gygem, qui majorum esset inimicus, amore complecteretur et haud dubie summæ rerum præfecturus esset. Verum ad hæc non attendebat rex, præ invidia dici existimans. Lixus autem quum eadem sæpius repetens nihil proficeret, simulato furore per Sardes urbem discurrens vociferabatur necem regi a Gyge Dascyli filio intentari. — Post hæc Sadyattes uxorem ducere volebat Toudonem, Arnossi filiam Mysorum regis, qui Ardynium urbem in Thebes campo condiderat. Itaque ubi tempus aderat arcessendi mulierem, rex currum iungens eique Gygem imponens misit ad privignum, ut sponsam adduceret. Interea illis prodigium apparuisse fertur huiusmodi: aquilas duas maximas, quo tempore Gyges profecturus erat, supra cubiculum puellæ consedissee aiunt, indeque vales nuntiasse puellam duorum regum prima nocte fore uxorem. Nec multo post advenit Gyges, et tradente patre puellam abducit. Dum vero curru vehitur, amore ejus inflammatur, nec sui compos tentabat eam et amplecti studebat. Illa vero vehementer aversata exasperabatur multa que diraque minabatur. Et ad regem veniens omnia dixit quæ Gyges fecisset et quomodo consuescere secum voluisset. Quibus iratus ille postridie se Gygem interfectorum juravit. Hæc audit ancilla in cubiculo tunc præsens, quæ Gygem deperiens

rediret. — 45. [ἰδέαν] εἶδαν codex. — 46. μεταβαλὼν] μεταβαδὼν codex. — 47. Σαδ.] sic h. l. cod. — 48. δὴ] δὲ codex. — 49. τοῦ τυλωνίου γ. codex. Vide supra not. 38. — 50. πάντως] fort. πάντων. — 51. φοιτῶν] codex: φορῶν, superscripta litera υ, adeo ut fuerit φορῶν (φουτῶν, φοιτῶν). — 52. Σαδυάτην] sic cod. — 53. ἐμελλε] Supplevi vocem γαμεῖν. Deinde codex iterum Σαδυάτης. — 54. Τουδῶ τοῦ Μυσ.] τρυδωνοῦ Μυσῶν codex. Cf. Ptolemæus *Hephæstionis* ap. Phot. Bibl. p. 150 Bekk. (p. 195, 16 in Westermanni Mythogr.): Ὡς ἡ Κανδαύλου γυνή, ἥς Ἡρόδοτος οὐ λέγει τὸ ὄνομα, Νυσία (sic Bekk. et Westerm.; Νυσσία mgo; Μυσία vgo) ἐκαλεῖτο· ἦν καὶ δίκορον καὶ δρυοπεσάτην φασὶ γενέσθαι, τὸν δρακοντίτην κτησαμένην λίθον· διὸ καὶ αἰσθέσθαι τὸν Γύγην ἐξίοντα διὰ τῶν θυρῶν (v. Herodot. I, 8). Ἄλλοι Τουδῶν αὐτὴν καλεῖσθαι, οἱ δὲ Κλυτίαν, Ἄβας δὲ Ἀβρῶ ταύτην καλεῖσθαι. Σιγῆσαι δὲ τὸ ὄνομα φασὶ τῆς γυναικὸς τὸν Ἡρόδοτον, ὅτι οὐκ ἔρωμενος Ἡρόδοτος Πηλοπόννησος Νυσίας ὀνόματι ἐρασθεὶς, Ἀλικαρνασσίας τὸ γένος, ἐπεὶ μὴ τύχοι τῆς ἐταίρας, οὐκ ἀνεγόμενος βρόχῳ ἑαυτὸν ἀνήγγισσε. De nomine Τουδῶ Bahrius ad Herodot. I, 13: « Etruscum quid aut Umbrium sonare videtur. Vide Lanzi in *Saggio di ling. Etrusc.* II, p. 146. 149. 151 (ubi *Tute*, i. e. Τυδεύς), II, p. 808 (*Tuticus*, *Tudere*, i. e. *Tuder*). Add. C. O. Müller. *Etrusc.* tom. I, p. 334. Nam Tuscorum urbs memoratur *Tuder*. » Sed de his utrumque status, non dubitavi Τουδῶ reponere pro Τρυδῶ, quum literam o etiam in proxime antecedentibus in p abiisse viderimus. Nomen Νυσία probabiliter ortum est ex Μυσία. — 55. Ἀρδύνιον] Urbem nemo memorat præter Xanthum apud Stephan. Byz.: Ἀρδύνιον, πόλις ἐν Θήβης πεδίῳ, ὡς Ξάνθος ἐν Λυδιακῶν δευτέρῳ. Ex Nicolai loco colligitur Xanthum in secundo Lydiacorum libro narrationem deduxisse usque ad postremum regem Heraclidam. Libro primo eadem tractaverit quæ Nicolaus exposuit libro tertio (*Atyadarum historiam*). — 56. δὲ τέρας] δ' ἐτέρας codex. Mox pro ἐμελλον malim ἐμελ-

πάντ' ἐκείνῳ παραχρῆμα ἡγγεilen. Ὁ δὲ νυκτὸς ἐτι οὕτως περιδραμῶν τοὺς φίλους, κοινοῦται τὸν λόγον καὶ ἀξιοῖ (57) βοηθεῖν ὁρμῶντι κτείνειν τὸν βασιλέα. Προσανεμίμνησκε δὲ καὶ τῆς Ἀρδύος ἀρᾶς, ὅτι ἐπηράσατο τοῖς Δασκύλου φονεῦσι. Κρίνων δ' οὖν ἐκ τῶν παρόντων ἀνελείν Σαδουάτην μᾶλλον περ ἢ αὐτὸς ἀποθνεῖν ὑπ' αὐτοῦ, ἐπεὶ τοὺς πιστοτάτους τῶν φίλων ὑπὲρ τῆς ἀρᾶς, ἐπεὶ αὐτὸν, τῆς δὲ θεραπαινῆς τὰς θύρας τοῦ δωματίου διοιξάσης, ἐπεισελθὼν κτείνει καθεύδοντα Σαδουάτην (58) βασιλεύσαντα ἔτη γ' (59).

Ἐκθεν δὲ καθ' ἡσυχίαν μετεπέμπετο ἕκαστον τῶν φίλων καὶ τῶν ἐχθρῶν, ὡς τοῦ βασιλέως αὐτοὺς καλοῦντας, καὶ τοὺς μὲν ἀνῆρει οὐς ὥστε ἐναντίους ἔσεσθαι, τοὺς δὲ δῶρα δίδους ἐπικούρους ἐποιεῖτο. Ἐπει δὲ αὐτῷ πολλοὶ συνηλίσθησαν, ἐπιβατεύων τῆς ἀρχῆς πασσοῦδαι (60) ἐξοπλίζεται, καὶ ἐξέρχεται εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ συγκαλεῖ Λυδοὺς εἰς ἐκκλησίαν. Οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐπαράχθησαν, δυσανασχετοῦντες τὸ ἔργον, καὶ ἐπὶ Γύγῃ ὠρμῶντο· πραϋνόντος δ' αὐτοὺς ἐκείνου καὶ λόγον αἰτουμένου, ὡς ἂν διδάξῃ, τὸ πλῆθος περὶ ὧν ἠγνόει, μάλιστα τὸν θυρόδου ἐλξαν, τὰ μὲν ἀκούσαι τι σαφὲς ἐπιποθοῦντες, τὰ δὲ καὶ φοβοῦμενοι τοὺς δαίμονας, καὶ ἐπώπτησαν. Καὶ ἐπεμῖναν εἰς Δελφοὺς πευσόμενοι εἰ Γύγῃ στήσαντο ἑαυτῶν βασιλέα. Θεὸς δ' ἐκέλευσε τοσόνδε προειπῶν, ὅτι τοῖς Ἡρακλείδαις εἰς πέμπτην γενεάν ἔχει τίσις παρὰ τῶν Μερμναδῶν (61). Τοῦτεῦθεν Γύγης δὲ Δασκύλου Λυδῶν βασιλεύει, καὶ γαμῇ τὴν Μυστὴν γυναῖκα, ἣν τινα Σαδουάτης (62) ἠγάγετο, οὐδὲν μνησικαχῆσας ὧν αὐτοῦ κατεῖπε πρὸς ἐκείνην. Λίξον δὲ προεῖπεν εἰς ὅσῃ μὴ ἀφικνεῖσθαι ἐπομόσας, ἥ μὴν κατορύξειν αὐτὸν ἐν ᾧ ἂν ἴδοι χοιρίῳ πρῶτον. Ὁ δ' ἐξέτρεπε τὸν πάντα χρόνον καθ' ἑτέρας ὁδοὺς φοιτῶν, ἐφεύγοντος τῶν βασιλείων. Συλλαβεῖν δ' οὖν αὐτὸν ἐπιθυμῶν Γύγης, ὅμως οὐκ ἐβούλετο παρὰ τὴν ῥήτραν. Καὶ τις αὐτῷ τῶν φίλων ὑπέθετο, εἰ κατὰ τὰ συγχεῖμανα λαβεῖν αὐτὸν θέλοι, τρέψασθαι κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐς ἔθνος ἢν ἐκείνῳ διεξίεναι· αὐτὸς δ' ἔφη ταύτας γινώσκειν. Ὁ δὲ Γύγης ἐκέλευε τὸν ἄνθρωπον ἡγεῖσθαι· καὶ αὐτὸς ἐκείνῳ τὸ ἄρμα κατήλαυε (63). Καὶ πῶς αὐτῷ κατὰ δαίμονα συντυχάνει Γύγης ἐν ἐπικάμψει τῆς ὁδοῦ. Στενῆς δ' οὐσας, οὐκ ἔχων ὅπῃ τράπηται εἰς ὀφθαλμῶν τοῦ βασιλέως ὁ Λίξος, ὑποδύεται ὑπὸ τὸ ἄρμα καὶ κρύπτεται. Γύγης (64) δὲ προνοήσας ἐκπαῦ

omnia ei statim nuntiavit. Itaque multa adhuc nocte ad amicos discurrens, sermonem cum iis communicat, rogatque ut sibi regem interfecturo auxiliarentur. In memoriam etiam diras iis revocat quibus Ardys Dascyli percussores devovisset. Igitur ex re praesente censens Sadyattem interficere potius quam ipsum ab eo interfici, quum amicorum fidelissimos sibi adjunxisset, gladio armatus in regiam irruit, et in cubiculum, cujus fores ancilla aperuit, ingressus, dormientem interficit Sadyattem, qui tribus tunc annis regno potitus erat.

Inde a diluculo amicos et inimicos multa cum tranquillitate arcessivit, quasi rege vocante, atque eos, quos adversarios sibi fore putabat, occidit, alios donorum largitione auxilios sibi conciliavit. Quorum postquam magnum numerum congregaverat, regnum sibi vindicaturus festinanter armis se instruit et in forum progressus Lydos in concionem convocat. Qui primum quidem facinus istud indignantes tumultuabantur et in Gygem irruituri erant. Illo vero demulcente et loquendi veniam petente, ut quae ignorant ipsos edoceret, mox cessit tumultus, aliis disertius aliquid audire cupientibus, aliis etiam milites timentibus, factumque est silentium. — Deinde Delphos miserunt sciscitantes num Gygem sibi regem crearent. Jussit deus, addens simul hoc : ultionem Heraclidis venturam, quinta generatione ab Mermnadis. Dehinc Gyges Dascyli filius Lydis imperavit, et Mysam mulierem, quam antea Sadyattes sibi junxerat, uxorem ducit, nihil memor eorum, quae contra ipsum illa Sadyattae dixerat. Lixus autem denuntiavit, ne in conspectum sibi veniret, juravitque se eum de fossurum esse quo loco primum viderit. Ille igitur a regia prohibitus aliis semper viis incedebat, ut regis occursum elevitaret. Gyges vero eum comprehendere quidem, neque tamen contra edictum, cupiebat. Quare ex amicis quidam suggestit, ut, si salvo pacto eum prehendere vellet, in eas vias se converteret, quas ille percurrere solet, ipse bene notas haberet. Jussit itaque Gyges hominem istum ducem agere, ipse autem per monstratas vias curru vehebatur. Et forte fortuna Lixus in via flexu obviam fit, ubi propter angustias quum devertendo subducere se oculis regis non posset, currum subit ibique se abscondit. Quod animadvertens Gyges protrahi eum jubet. Et quum fecissent hoc

λεν. — 57. ἀξιοῖ] ἔτι codex. Deinde ὁρμῶν κτείνειν. Quomodo Herodotus rem narraverit, omnibus notum est. Mitto etiam quae de Gyge ejusque annulo mirifico narrat Plato De Rep. II, 3 alique. Propius ad nostra accedit Plutarchus qui bello Gygem contra Candaulem dimicasse refert in Qu. Gr. c. 45, ubi haec : Διὰ τὸ τοῦ Λαβραδίου Διὸς ἐν Καρίᾳ τὸ ἀγάλμα πλεκεν ἡμέρον, οὐκ δὲ σκῆπτρον ἢ κεραυνὸν πεποιήται· Ὅτι Ἡρακλῆς Ἰππολύτην ἀποκτείνας, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων πλεκεν αὐτῆς λαβὼν τὸν πλεκεν, Ὁμφάλῃ δῶρον δέδωκεν, οἱ δὲ μετ' Ὁμφάλῃν Λυδῶν βασιλεῖς ἐφορῶν αὐτὸν, ὡς τι τῶν ἄλλων ἱερῶν ἐκ διαδοχῆς παραλαβάνοντες· ἄχρι Κανδαυλῆς ἀπαξιώσας, ἐνὶ τῶν ἐταίρων φορεῖν ἔδωκεν. Ἐπεὶ δὲ Γύγης ἀποστάς ἐπολέμει πρὸς αὐτόν, ἦλθεν Ἀρσληὶς ἐκ Μυλίων ἐπίκουρος τῷ Γύγῃ μετὰ δυνάμει, καὶ τὸν τε Κανδαυλῆν καὶ τὸν ἐταῖρον αὐτοῦ διαφθείρει· καὶ τὸν πλεκεν εἰς Καρίαν ἐκόμισε μετὰ τῶν ἄλλων λαφύρων. κτλ. — 58. Σαδ.] κσ cod. — 59. ἔτη γ'.] ιζ' sec. Euseb. Comprehendi iis videntur anni Myrsi, quem omittit Euseb. — 60. πασσοῦδαι] κάσσοι δει cod. — 61. μερμναδῶν cod. De his cum Xantho consentit Herodotus I, 13, ubi vide. Ceterum pro προειπῶν λέγει velim προσειπῶν. — 62. Σαδ.] sic cod. — 63. κατήλαυε] καὶ ἤλαυεν codex. — 64. Γύγης] γήγης cod.

τος (2), ὑπ' ὀργῆς (3) καθεῖρξεν εἰς οἴκημα δῆσας σὺν ἱππῳ, καὶ τροφὴν οὐδεντέρῳ (4) εἰσέπειπε. Πισθεὶς σὺν λιμῷ δ' ἱππος, ἐφορμήσας τῇ παιδί, ἀναλώσας τε αὐτήν, καὶ αὐτὸς ὑπερον ἀπέθανε. Μετὰ ταῦτα ἐπισκαφείσης αὐτοῖς τῆς οἰκίσσεως, ἀπ' ἐκείνου δ' ἡῶρος ἐκαλεῖτο Ἱππου καὶ Κόρης.

52.

Exc. De insid. : Ὅτι Κυρηναῖος (1) οἱ Βάττου παῖδες Ἀρκεσίλαος ** πρὸς ἀλλήλους στασιάζοντες μάχην ἤγειραν Λίβυας ἐπ' αὐτοὺς ἐνεγκόντες. Καὶ ἡττῶνται Κυρηναῖοι· ἐπταχιλίοι γὰρ ἀπέθανον ἐν τῷ πολέμῳ. Ἀρκεσίλαος δ' ἐπὶ τούτοις φάρμακον πίνει· δυσθνητοῦντα δ' αὐτὸν δ' ἀδελφὸς ἤγχε (2) Λέαρχος. Τὸν δὲ Λέαρχον ἡ τοῦ Ἀρκεσίλαου γυνὴ κτείνει Ἐρυξί (3). Τὴν δὲ ἀρχὴν δ' τοῦ Ἀρκεσίλαου παῖς ἐκδέχεται Βάττος χαλῶς ὢν.

53.

Ibid. : Ὅτι Ἴωνες ἐν τῷ πρὸς Ὀρχομενίους πολέμῳ καταδραμόντες (1) αὐτῶν τὰς κώμας, γυναῖκας αἰχμαλώτους πολλὰς ἡγάγοντο· καταπαλλακούντες δ' αὐτὰς, παῖδας ἐξεγέννησαν. Ὑποτραφείσης δὲ τῶν νόθων νεότητος οὐκ ὀλίγης, δέσαντες οἱ γνήσιοι ἐκ τῆς χώρας αὐτοὺς ἐξανέστησαν. Οἱ δ' εἰς Θορικὸν τῆς Ἀττικῆς ἀποχωρήσαντες, ἡγεμόνας αὐτῶν προστεσάμενοι, δημοῦ τοῖς Ἴωσιν ἐξέπλευσαν (2). Συνήεσαν δὲ αὐτοῖς πολλοὶ Πελοποννήσιοι· σχόντες δὲ πρὸς τῷ Ἐρμῷ ταῖς ναυσὶ καὶ τινὰ νησίδα καταλαβόμενοι οὐχ ἐκὰς τῆς ἡπείρου, πολλῶν αὐτοῖς βαρβάρων ἐπιόντων, ἀντίειον κρατοῦντες, καὶ ἐπὶ τινὰ λόφον τῆς ἡπείρου περάσαντες τὸ [δὲ] μεταξὺ πᾶν χωνύναι διανοούντο. Κάνταῦθα τειχοδομεῖν καλόντος αὐτοὺς Μένεω τοῦ Κύμης τυράννου, ὃς τότε τῶν ταύτῃ χωρίων ἐκράτει, Οὐατίας, ἀδελφὸς αὐτοῦ, φίλιν καὶ ἐπιγαμίαν συντίθεται πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῷ κείνῳ καταλῦσαι, καὶ αὐτοῖς χώραν δοῦναι

angusta cella conclusit, neutri alimentum subministrans. Proinde urgente fame equus, in puellam impetu facto, eam consumpsit, neque secius ipse postmodum fame peritit. Deinde quum domus solo aequata fuisset, locus Equi ac Puellae ex re appellatus est.

52.

Cyrenæis Battii filii, Arcesilaus ejusque fratres, dissidentes inter se, pugnam excitarunt, Afris ab altera factione contra eos immissis. Ac clade afficiuntur Cyrenæi, quorum septem millia in eo bello interfecti sunt. Quo casu afflicto Arcesilaus potum venenatum hausit. Et quum prompta mors non afferretur, Learchus frater eum strangulavit. Learchum vero uxor Arcesilai Eryxo necavit. Regnum deinde suscepit filius Arcesilai, Battus III, qui pede claudus erat.

53.

Ionæ contra Orchomenios bellum gerentes, in vicos eorum incursione facta, multas mulieres captivas abduxerunt, quibus pro pellicibus utentes genuerunt liberos. Spuriiorum hæc juvenus sat numerosa quum adolevisset, metuentes sibi genuini e regione eam expulerunt. Illi in Thoricum Atticæ pagum digressi, creatis sibi ducibus, una cum Ionibus in Asiam navigarunt. Admixti iis erant multi Peloponnesii. Appellentes ad Hermum fluvium insulam quandam haud procul a continente sitam occuparunt, ac propulsata barbarorum, qui hostili impetu ipsos aggrediebantur, multitudine, in collem quandam continentis transgressi, spatium intermedium aggere jungere constituebant. Ibi quum murum ducere impedirentur a Menæo Cumæorum tyranno, cujus in potestate hæc regio erat, Uatias, frater ejus, amicitiae fœdus et connubiorum jus iis proposuit, ea conditione ut Mennis imperium illorum opera everteret atque agrum iis daret sufficientem. Illi igitur cum

ed. Wolf. De re cf. not. ad Heraclid. Pol. 1. — 1. ἀστωῖν] Suidas, αὐτῶν cod. — 2. αἰσχ. λάθρα] λάθρα αἰσχ. Suidas. — 3. ὑπ' ὀργῆς] ὑπὸ γῆς schol. Liban. — 4. οὐδεντέρῳ] Suid., οὐδεντέρου codex.

52. Cod. Escor. fol. 82, 18-24 r. — 1. Κυρηναῖος] κυρηναῖος codex. Post vocem Ἀρκεσίλαος lacunam notavi. Exciderit: καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ; nisi forte scribendum est ἐπ' Ἀρκεσίλαου. De re constat ex Herodoto IV, 160 (coll. Plutarchi. De mul. virt. p. 260, Polyæn. Strateg. VIII, 41). Arcesilaus II ὁ χαλεπὸς Battii secundi τοῦ εὐδαίμονος filius, discordias exercebat cum fratribus. Hi (Perseus, Zacynthus, Aristomedon et Lycus sec. Steph. Byz. v. Βάρκη), relictis Cyrenis, Barcen urbem conduunt, Afrisque persuadent, ut a Cyrenæis deficiant. Contra rebelles Arcesilaus exercitum educit, prælioque ad Leaconem oppidum commisso, septem millia Cyrenæeorum truckantur. Μετὰ δὲ τῷμα τοῦτο Ἀρκεσίλαου μὲν κάμνοντά τε καὶ φάρμακον πεπωκέντα ὁ ἀδελφεὸς Λέαρχος ἀποκνίγει, Λέαρχον δὲ ἡ γυνὴ ἡ Ἀρκεσίλαου δόλῳ κτείνει, τῇ οὐνομα ἦν Ἐρυξί. Διεδέξατο δὲ τὴν βασιλίην τοῦ Ἀρκεσίλαου ὁ παῖς Βάττος, χαλῶς ὢν καὶ οὐκ ἀρτίπους. Hæc Herodotus, quem Nicolaus h. l. consuluisse videtur. Arcesilaus II regnavit an. 550-540 sec. Reitz., 554-544 sec. Larcher. (v. Thirge De reb. Cyren. p. 173 not. 73). Quæ tempora quum non cadant in illud spatium, quod libro VII Nicolaus tractandum sibi sumit, et quum in sequentibus demum Ionum migratio exponatur, sponte intelligitur, Nicolaum in antecedentibus narrasse, quomodo post reditum Heraclidarum Minyæ eorumque socii primum in Theram, deinde in Libyam migraverint, eaque occasione omnem Battiadarum historiam subtexuisse. Similiter rem Diodorus instituit VIII, 29 et 30. Uterque in his securus fuerit Ephorum. — 2. ἀδελφὸς ἤγχε] ἀδελφοῦ γῆς codex. In antec. nota vocem δυσθνητοῦντα pro vulgari δυσθατοῦντα. Pro Λέαρχῳ apud Plutarchum et Polyænium I. l. est Λάαρχος, idque genuina forma Cyrenaica fuerit, eaque etiam Herodoto reddenda, ubi filii plerique ἀλάρχος, id quod ex ἄλάρχος, hoc vero ex λάαρχος depravatam esse cum Valcanario puto. Ceterum Plutarchus Learchum non fratrem Arcesilai, sed φίλον πομπρὸν dicit. — 3. Ἐρυξί] ἐρυξί codex.

53. Cod. Escor. fol. 82, 25 r. — 82, 15 vso. De re aliunde non constat. — 1. καταδραμόντες] καταδραμώντες cod. -- 2. Orchomenios Ionibus admixtos fuisse Herodotus quoque testatur I, 146: Μινῶι δὲ Ὀρχομενίῳ ἀναμειγχαται κτλ. Cf.

28.

αὐτάρχη. Οἱ δὲ ὠμολόγησαν ἐκείνοις τε καὶ τῶν Κυμαίων
 ὄσους (3) ἐδύναντο [ἐπηγάγοντο] (3), καὶ ἐπεξῆλθον ἐπὶ
 τὸν Μέννην. Ταχὺ δὲ καὶ τοῦ δήμου προσθεμένου αὐτῷ,
 νικήσας μάχῃ παραδίδωσι τοῖς Κυμαίοις τὸν ἀδελφόν· οἱ
 δ' ἐκ χειρὸς βαλόντες αὐτὸν κατέλευσαν, καὶ τὸν Οὐατίαν
 ἐστήσαντο βασιλέα. Ὁ δ' εὐθέως τὰς πρὸς Φωκαέας (4)
 συνθήκας ἡξίου ἐμπεδῶν, ἃς ὑπὲρ τῆς ἐκείνων ἐλευθε-
 ρίας συνέθετο· οἱ δ' ἐπέσθησαν καὶ τῆς γῆς ἔδωσαν.

54.

Ibid. : Ὅτι Λεωδάμας ἐβασίλευσε Μιλησίων, καὶ
 ἐν τοῖς μάλιστα ἐπηρεῖτο, δίκαιός τε ὢν καὶ τῇ πόλει
 καταθύμιος, εἰς δ' φόνον αὐτῷ βουλευσας Ἀμφιτῆρῃς ἐν
 ἑορτῇ Ἀπολλωνος ἀγοντα ἐκατόμβῃν τῷ θεῷ Λεωδά-
 μαντα (1) κατὰ τὴν δδὸν ἀπέκτεινεν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν
 αὐτοῦ σπασιωτῶν τὴν πόλιν κατέλαβετο, καὶ τύραννος
 ἐγένετο, ἰσχυρὶ προὔχων Μιλησίων. Οἱ δὲ Λεωδάμαν-
 τος παῖδες καὶ φίλοι νυκτὸς ἀπεχώρησαν εἰς Ἀσση-
 σὸν (2), ὑποδεχομένου αὐτοὺς προθύμως τοῦ ἐνόントς ἀρ-
 χοντος, ὄντινα Λεωδάμας πρότερον κατέστησεν. Μετ' οὐ
 πολὺ δὲ Ἀμφιτῆρῃς ἐπ' αὐτοὺς σὺν στρατῷ ἦλθε, καὶ
 προσκαθίσας ἐπολιόρκει. Οἱ δὲ μέχρι μὲν τίνος ταλαι-
 πωρούμενοι ἀντείχον· μετὰ δὲ ταῦτα εἰς μαντείον
 πέμψαντες ἐχρηστηρίαζοντο περὶ τοῦ πολέμου. Θεὸς
 δ' ἔφη, ἐκ Φρυγίας αὐτοῖς (3) ἥξειν βοηθοὺς, οἱ τίσιν τε
 πράττονται τοῦ Λεωδάμαντος φόνου, κακέινους τε καὶ
 Μιλησίους κακῶν ἀπαλλάξουσιν. Χρονιζομένης δὲ τῆς
 πολιούρχίας, ἀφικνοῦνται νεανίσκοι, Τόττης καὶ Ὀννης,
 ἐκ Φρυγίας, ἱερὰ ἔχοντες Καθείρων ἐν κίστει κεκαλυμ-
 μένα· ἐχόμενοι δὲ τῆς κίστεως ἀμφοτέροι, δ' μὲν ἐνθεν,
 δ' δὲ ἐνθεν, νυκτὸς ἔτι οὐσῃς προῆλθον εἰς τὸ τεῖχος, καὶ
 ἐκέλευον σφὰς δέγχεσθαι. Βαρυνόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν φυλάκων
 καὶ ἐρωτώμενοι τίνες εἶεν, ἔφασαν ὅτι κατὰ πρόσταξιν
 θεοῦ ἱερὰ ἐκ Φρυγίας κομίζοιεν ἐπὶ τῷ Μιλησίῳ τε καὶ
 Ἀσσησίῳ ἀγαθῷ. Οἱ δ' εἰς νοῦν βαλόμενοι τὸν χρη-
 σμὸν δέχονται τοὺς νεανίσκους. Ἔωθεν δ' εἰς ἐκκλη-
 σίαν συνῆλθον οἱ τε τοῦ Λεωδάμαντος παῖδες καὶ οἱ
 ἄλλοι ἅπαντες, καὶ τοὺς Φρύγας ἤροντο, οἷνινές τε
 εἶεν καὶ ἐφ' ὅτῳ ἤκοιεν. Οἱ δ' ἔφασαν, θεὸν (4) αὐτοῖς
 κελεῦσαι σὺν τοῖς ἱεροῖς εἰς Ἀσσησὸν ἐλθεῖν, τιμωροὺς
 ἑσομένους τοῦ Λεωδάμαντος φόνου, ὅστις αὐτοῖς εἶη
 ὁ Λεωδάμας· αὐτοὶ γὰρ οὐ γινώσκουσιν· καὶ κακῶν βύε-
 σθαι Μιλησίους καὶ Ἀσσησίους. Δεῖν οὖν, ὅπως ἂν
 ταῦτα γένοιτο (5) ἐπιτελῇ, θῆσαι τὰ νομιζόμενα αὐτοῖς.
 Οἱ δὲ ταῦτα ἀκούοντες ὁ πᾶς δῆμος ἐν χαρᾷ ᾔσαν·
 τοῖς γὰρ λογίοις σύνδρομα ἐφαίνετο. Ὑπέσχετό τε τὰ
 ἱερὰ ἰδρύσειν (6) παρὰ σφίσι καὶ τιμῆσειν, εἰ ταῦτα

Uatiae socii pacta iniierunt et Cumacorum, quot poterant in
 suas partes adducentes contra Mennein egressi sunt. Mox
 quum etiam populus se Uatiae adjungeret, proelio victor tra-
 trem Cumaeis tradidit, qui lapidibus e manu jactis eum obru-
 erunt atque Uatiam sibi regem crearent. Hic vero statim cu-
 ravit ut rata essent quae de Orchomeniorum libertate cum
 Phocaeensibus pepigerat. Obtemperarunt Phocaeenses isque
 terrae partem dederunt.

54.

Leodamas Milesiis imperavit, et quum justus esset et
 gratus civibus, summopere honorabatur. Tandem vero
 caedem ei per insidias parans Amphitres Apollinis festo hera-
 tombam deo ducentem Leodamantem in pompa interfe-
 cit, et cum factionis suae sociis urbem occupavit roboreque
 Milesiis superior tyrannide potitus est. Filii vero et amici
 Leodamantis noctu abcesserunt Assesum, ubi urbis praefec-
 tus, quem Leodamas olim constituerat, prompto animo
 eos excepit. Non multo post Amphitres cum exercitu contra
 eos egressus obsidione urbem cinxit. Oppidani per ali-
 quantum temporis multas perdurantes aerumnas resistebant,
 deinde vero miserunt qui de exitu belli oraculum consule-
 rent. Respondit deus venturos ipsis ex Phrygia auxiliores,
 qui ultionem de caede Leodamantis sumpturi, ipsosque et
 Milesios malis liberaturi essent. Interim quum duceretur
 obsidio, juvenes duo, Tottes et Onnes, ex Phrygia venerunt
 cum sacris Cabirorum in cista absconditis, quam ambo,
 alter hinc alter illinc, apprehensam ferentes, dum mox ad-
 huc erat, ad murum accesserunt, petieruntque ut in urbem
 inmitterentur. Quos quum custodes duris verbis increpan-
 tes interrogarent quinam essent, responderunt dei jussu
 se ex Phrygia sacra afferre, quae Assesii Milesiisque so-
 rent salutis. Tum illi in animum revocantes oraculum, ju-
 venes in urbem recipiunt. Orto diluculo in concionem con-
 gressi Leodamantis filii ceterique omnes ex juvenibus
 quaerunt quinam essent et cujus rei causa venissent. Illi
 deum dixerunt jussisse ipsos Assesum proficisci, ut caedem
 ulciscerentur Leodamantis (quicumque demum sit Leoda-
 mas, id enim se ignorare), simulque ut malis Milesios et
 Assesios liberarent. Ceterum ut perfici hoc posset, necessa-
 rium esse ut rite ex more ipsorum sacra facerent. Quibus
 auditis populus universus gaudio exsultabat; nam congruere
 haec cum verbis oraculi apparebat; ac polliciti sunt sacra
 Cabirorum se in urbe consecratos et religiose culturos, si

Pausanias VII, 2, 3: Ἰωσι δὲ τοῦ στόλου μετασχόντες... καὶ Ὀρχομήνιοι Μινυῖα συγγενεῖα τῶν Κόδρου παίδων. Teum ab Orchomeniis conditam esse idem memorat Pausanias III, 6, 3. V. Müller. *Min.* p. 399. — 3. ἐπηγάγοντο vel tale quid excidisse videtur; ὄσους scribi nolum. 4. Φωκαέας] φοκίους cod. Quum in antec. Phocaeensium mentio non facta sit, com-
 plura excerptor omiserit. Ad Phocaeenses et Uatiam referenda erit vox ἐκείνοις in verbis οἱ δὲ ὠμολόγησαν ἐκείνοις.

54. Cod. Escor. fol. 82, 15 vso — 83, 28 r. De rebus hoc fr. traditis aliunde non constat. — 1. Nomen Λεωδάμαντα ad marginem adscriptum; in contextu lacuna. — 2. Assesi oppidi in Milesiorum ditione siti mentionem faciunt Herodotus I, 19, 22; Stephan. Byz. s. v.; Parthenius Erot. 14; Polyæn. VI, 47. — 3. αὐτοῖς] αὐτοῦς cod. — 4. θεὸν] θεοῦ cod. — 5. γένοιτο] γένοιτο cod. — 6. ἰδρύσειν] ἱδρυσῇ cod.

γένοιτο. Ἐκ τούτου μετὰ τὰς ἱερουργίας ἐκάλεσαν αὐτοὺς οἱ Φρύγες ὀπλισαμένους πανστρατιᾷ χωρεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἡγουμένων τῶν ἱερῶν πρὸ τῆς φάλαγγος. Καὶ ἐποίησαν ταῦτα. Οἱ δὲ παρὶ Ἀμφιτρήν (7) ὑπαντιάσαντες, ὡς ἦδη πλησίον ἐγένοντο, εἰς φυγὴν ἐτράποντο, δέϊματος θεοῦ ἐμπεσόντος· οἱ δ' ἐπόμενοι τοὺς μὲν ἔσφαττον, τοὺς δ' ἐδίωκον (8), Ἀμφιτρήν δ' οἱ Λεωδάμαντος παῖδες κτείνουσι, καὶ ὁ πόλεμος καὶ ἡ τυραννὶς ἐπέπαυτο Μιλησίοις.

Ὅτι Ἐπιμένης μετὰ ταῦτα αἰσυμνήτης (9) ὑπὸ τοῦ δῆμου χειροτονεῖται, λαβὼν ἔξουσιν κτείνειν οὐς βούλεται· καὶ δὲ τῶν μὲν παίδων Ἀμφιτρήτος οὐδενὸς οἷός τ' ἦν ἐγκρατὴς γενέσθαι· ὑπεξῆλθον γὰρ παραχρῆμα δεισαντες· τὰ δὲ ὄντα αὐτοῖς ἐδήμυσσε, καὶ ἀργύριον ἐκήρυξεν, εἴ τις αὐτοὺς κτείνειν· τῶν δὲ κοινονῶν τοῦ φόνου τρεῖς ἀπέκτεινε, τοῖς δὲ ἄλλοις φυγὴν προσεῖπεν· οἱ δὲ ὄκνοντο. Οἱ μὲν δὲ Νηλεΐδαι κατελύθησαν ὧδε.

55.

Ibid. : Ὅτι μετὰ τὸ ἀγαγεῖν τὸ νάκος τοὺς Ἀργοναύτας τῷ Πελοπίδῃ, Ἰάσων εὐθὺς ἔλθων Πελοπίδῃ φόνον ἐβούλετο τῆς ἀρχῆς περὶ, Μῆδεῖα δ' αὐτῷ ὑπέστη ἀνδρῶτι τοῦτο πράξειν. Ταχὺ δὲ ταῖς ἐκείνου θυγατρῶσιν ἐν ὁμιλίᾳ γενομένη ἐπειθεν, ὅτι αὐταῖς τὸν πατέρα γηραιὸν ὄντα ἀνῆλθῃσι ποιήσῃσι διὰ φαρμάκων, εἰ μιν κατακόψασαι εἰς λιβήτα ζέοντα ἐμβάλοιεν· εἰς δὲ πίστιν τοῦ λόγου, ὡς φασί, παλαί' ἄττα κατακόψασα πρόβατα, νέα ἐκ παλαιῶν ἔποιε. Αἱ δὲ διὰ τοῦτο μάλιστα πεισθεῖσαι τὸν πατέρα ἐκτείναν· καὶ ὡς οὐδὲν ἐγίνετο ὦν προσδοκῶν, ἐν πένθει μεγάλῃ ἦσαν. Οἱ δὲ Ἰωλκοὶ ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἤχθησαν Μῆδεῖαν τε καὶ Ἰάσωνα, καὶ τοὺς μὲν φυγῇ ἐζημίωσαν· οἱ δ' εἰς Κόρινθον ἀπεχώρησαν· ταῖς δὲ παισὶ συνέγνωσαν ὑπὸ ἀνακίας ἐξαπατηθείσας· θανάτου γὰρ βυόμεναι τὸν πατέρα ἐκ γήρως, ἄχουσαι ἀπέκτειναν. Ἐπὶ δὲ τῷ Πελοπίδῃ τάφῳ ἄθλα ἐτέθη μέγιστα καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ ἡγάγοντο, ὡς ἂν καθαρὰς φόνου, οἱ ἄριστοι. Ἐκ Πελοπείας (2) δὲ Κύνκος ἐγένετο, ᾧ Ἡρακλῆς ἐμαχέσατο ἐν Ἰτώνῳ τῆς Ἀχαιᾶς· Ἀκαστος δ' ὁ Πελοπίδῃ ἐν Ἰωλκῷ ἐβασίλευεν, τοῦ πατρὸς τελευτήσαντος, Ἰάσωνος φυγόντος εἰς Κόρινθον σὺν Μῆδεῃ.

56.

Exc. De virt. : Ὅτι ἡ Ἀκάστου γυνὴ Πηλέως ἐρασθεῖσα, λόγους ὑπὲρ μίσεως εἰσφέρει· ἀναινομένου δὲ, δεισασα μὴ μιν κατεποι (1) πρὸς τὸν ἄνδρα, ὑποφάσασα αὐτὸν προδιαβάλλει (2) πρὸς τὸν ἄνδρα, ὡς

ista fierent. Deinde peracto sacrificio Phryges eos jusserunt cum universo exercitu in hostem egredi, dum sacra ante phalangem praeferrentur. Idque fecerunt. Contra exeunte Amphitrete, quum jam in propinquo erant copiae, divinitus incusso correpti terrore in fugam se dederunt. Illi vero tergis eorum insistentes alios trucidarunt, alios longius persecuti sunt. Amphitretem filii Leodamantis occiderunt. Atque sic bellum Milesiis compositum et tyrannis sublata est.

Post haec Epimenes summus reipublicae gubernator populi suffragiis creatus est, data occidendi potestate quoscunque vellet. Is ex filiis quidem Amphitretis ne uno quidem potiri potuit; nam metuentes sibi fuga illico se subdixerant; verum bona eorum publicavit, et praecanis voce praemium promissit, si quis eos interfecerit. Caedis participes tres occidit; reliquos in exilium egit. Hi igitur solum mutarunt. Atque sic Nelidarum imperium eversum est.

55.

Postquam Argonautae vellus aureum Peliae attulerant, Iason statim post reditum eadem Peliae moliebatur, ut regno ejus potiretur. Medea vero absque labore hoc ei perficiendum suscepit. Confestim igitur cum filibus Peliae colloquia jungens iis persuasit se patrem earum senem beneficiis juventuti restitutam esse, si ipsae dissectum in lebetem fervente plenum aqua injicerent. Uique fidem verbis faceret, oves nonnullas seniores dissecuit agnasque reddidit. His filiae quam maxime persuasae patrem occiderunt. Et quum nihil fieret eorum quae exspectaverant, magno dolore affectae sunt. Iolci vero ob facinus istud odio persequentes Medeam et Iasonem exilio mulctarunt. Exules abierunt Corinthum. Filiabus autem venia data est, ut quae prae animi simplicitate deceptae ab omni malo abhorruissent; nam ut mortem ex senio imminentem a patre arcerent, invitae eum necaverant. In Peliae vero sepulcro funebres ludos celebrantes praemia maxima posuerunt, atque filias ejus, utpote piaculo puras, duxerunt viri principes. Ex Pelopia Cynus natus est, cum quo Hercules ad Itonum Achaiae Thessalicae urbem pugnavit. Acastus autem Peliae filius regnum Iolci suscepit, quum pater defunctus esset, Iason vero exul Corinthum cum Medea abcessisset.

56.

(Atalante) Acasti uxor Pelei amore correpta, quum Peleum de stupro sollicitasset, nec persuadere ei potuisset, veritate rem Peleus ad maritum deferret, praecoccupare illum statuit. Itaque Peleum apud virum calumniatur, quasi stu-

— 7. Ἀμφιτρήν] ἀμφιτρήν cod. — 8. ἐδίωκον] ἐδίωκων cod. — 9. Haec adde paucis illis quae de aësymnetis composita habemus. V. Hermann. *Alterth.* § 63; Schömann. *Hist. jur. publ.* l. p. 89 et qui ibi laudantur.

55. *Cod. Escor. fol.* 83, 29 r. — 83, 15 vso. De re cf. Apollodor. I, 9, 27 ibique interpretes. — 1. ἐξοί, παλαί' ἄττα] φασιν, ὅλα ἄττα codex. — 2. Πελοπείας] Πελοπείας cod.

56 *Cod. Tur. fol.* 154, 4-12 vso. Eadem Suidas : Ἀταλάντη, Ἀκάστου γυνή, ἥτις Πηλέως ἐρασθεῖσα κτλ. Cf. idem v. Ἀκαστος. Reliqui auctores uxorem Acasti non Atalanten dicunt sed *Astydamiam* (Apollodor. III, 13, 3; schol. Arist. Nub. 1059 etc.) vel *Hippolyten* (Pindar. Nem. IV, 92. V, 46). — 1. κατεποι] sic codex et Suidas in optimis codd. Ante Orellium in editt. legebatur κατεποι. — 2. προδιαβάλλει] προδιαβάλλει cod. et vulgata ap. Suidam, ubi

εὐνηθῆναι (3) οἱ θέλοντα. Ὁ δὲ λόγον ὑφείσας ἐπεβούλευσε Πηλεΐ. Καὶ δὲ αἰσθόμενος, εἰς πόλεμον κατέστη πρὸς αὐτὸν, ἐπικαλεσάμενος βοηθοὺς τοὺς τε Τυνδαρίδας καὶ Ἰάσονα, ἐχθρὸν ὄντα ἐκείνῳ (4), φίλος αὐτὸς ὢν διὰ τὸ σύμπλους ἐν τῇ Ἀργεῖ γεγονέναι· καὶ τὴν τε Ἰωλκὸν αἰρεῖ καὶ τὴν Ἀκάστου γυναῖκα σφάττει.

57.

Ibid. : Ὅτι Λυκούργῳ τοιαύδε ἡ τελευταῖα τοῦ βίου ἐγένετο. Βουλόμενος, ὥς φασι, τὸν (1) θεὸν ἐρέσθαι περὶ τινων ὑπολοίπων νόμων, ὥρκωσε Λακεδαιμονίους ἀχρις ἐπάνεισι μὴδένα λῦσαι τῶν κειμένων. Ὅμοσάντων δ', ἐπεὶ χρηστηριαζόμενος ἤκουσε παρὰ τοῦ θεοῦ, ὥς εὐδαίμων ἡ πόλις ἔσοιτο, εἰ τοῖς ἐκείνου νόμοις ἐμμένον, ἔγνω μηκέτι ἐπανελθεῖν, τὸ βέβαιον τῆς φυλακῆς ἐκ τοῦ ὅρκου ποιησάμενος. Καταβὰς δὲ εἰς Κρίσαν αὐτὸν διεργάζεται (2). Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι, διὰ τε τὴν προτέραν ἀρετὴν καὶ τὴν τότε κριθεῖσαν περὶ τὸν θάνατον, ναὸν τε αὐτῷ ἐταμείναν, καὶ βωμὸν ἰδρυσάμενοι θύουσιν ὥς ἤρωι ἀνὰ πᾶν ἔτος (3). Περιφανῶς γὰρ δὴ (4) Σπαρτιάταις αἵτιος μόνος ἐγένετο τῆς εἰς ἄπαν ἀρετῆς τε καὶ ἡγεμονίας, οὐδὲν ἄμεινον τῶν ἄλλων πάλαι διακειμένους· οὐ μόνον ὅτι αὐτοῖς νόμους ἔθετο ἀρίστους, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀκοντας προτρέψατο χρῆσθαι αὐτοῖς τρόπῳ τοιῷδε. Δύο σκύλακας λαβὼν (5) ἀπὸ τῆς αὐτῆς μητρὸς ἔτρεφε, χωρὶς δὲ ἀλλήλων ἀνομοῖς ἦσεν, τὸν μὲν κατ' οἶκον, ὅσα τε διδοὺς καὶ τὴν ἄλλην λιχνεῖαν, τὸν δὲ ἐν κυνηγετοῖς θηρᾶν ἀναγκάζων καὶ στιθεύειν (6) ἐν ὄρεσιν. Ὡς δ' ἐκάτερος ἀδελφῶν ὅμοιος ἐγένετο τῇ τροφῇ, Σπαρτιάταις ἐκκλησιάζουσι πρὸς τοὺς περιόικους πολέμου περὶ, καὶ ἀμυχανούσι, παραγαγὼν ἀμφοτέρους εἰς μέσον, καὶ σὺν αὐτοῖς δόρκους τε καὶ ζωμούς (7) καὶ ὅσα ἐσκευασμένα, ἔλεξεν· « Ἄλλ' ὅτι μὲν, ὦ Σπαρτιάται, τοῦ εἶτε καὶ κακῶς πράττειν οὐκ ἄλλο ἐστὶν αἵτιον πλὴν τὸ ἔθελαι χρῆσθαι φαύλοις ἢ σώφροσι, πάρεστιν ὑμῖν ὁρᾶν. Οἶδε γέ τοι (8) (τοὺς σκύλακας δεῖξας) τῆς αὐτῆς μητρὸς ὄντες, ἐναντίως δὲ ἀλλήλοις τετραμμένοι, παρ' αὐτὸ τοῦτο ἀνόμοιοι ἐκβεβήκασιν. Ὁ μὲν γὰρ θηρᾶν μαθὼν, ὁ δὲ λιχνεύειν, οὐδὲν ἂν (9) ἀντὶ τοῦδε, εἰ παρείκοι, ποιήσειε. » Καὶ ἅμα προσέταξε τῷ κυνολογῷ μεθεῖναι ἐπὶ ἀμφοτέρους τὰ ἡτοιμασμένα. Τῶν δ' ὁ μὲν κατοικί-

prum sibi offerre voluisset : qui, uxoris calamitatis persuasus, insidias Peleo comparat. Sed Peleus, re intellecta, bellum Acasto infert, adscitis in auxilium suum Tyndaridis atque Iasone, qui Acasto infensus, Peleo autem ob expeditionis Argonauticæ societatem erat conjunctissimus. Horum auxilio Peleus expugnata Iolco Acasti conjugem necavit.

57.

Lycurgo ejusmodi vitæ exitus contigit. Quum Apollinem de quibusdam residuis legibus consultum ire vellet, Lacedæmonios jurejurando adegit, nullam ex constitutis legibus abrogaturos, antequam ipse redisset. Quo juramento ab omnibus præstito, Delphos profectus responsum ab Apolline retulit, fortunatam Spartam fore, quamdiu leges illius servaret. Hoc Lycurgus responso accepto nunquam posthac in patriam reverti constituit, ut ad perpetuum legum observantiam jurejurando obstrictos retineret cives. Igitur Crisam digressus mortem sibi conscivit. Cujus rei fama Lacedæmonem allata, Spartani virtutis causa, quam et in antea omni vita ac tum moriens præ se tulerat, templum ei aramque posuerunt, ubi quotannis perinde ac heroi sacrificant. Quippe citra controversiam virtutis in omnibus rebus gestis conspicuæ atque imperii unus hic auctor Spartanis fuit, quum antea nulla re ceteris præstarent : idque non eo solum, quod leges optimas iis constituit, sed etiam quod, illis ut uterentur, eos impulit hujusmodi ratione. Catulos duos eadem matre natos seorsim ac diverso quemque modo instituit; alterum in ædibus, obsoniis atque hujusmodi catillamentis alens; alterum venationibus assuefaciens, atque in montibus sub dio cubare cogens. Postquam uterque consentaneam educationi suæ indolem est sortitus, tum Lycurgus Spartanis, forte de bello adversos finitimos in conoione consultantibus atque magnopere anxius, ambos catulos in medium adduxit cum capreis ac jussulis et obsoniis apparatus, ac mox, « Enimvero, inquit, Spartani, animum ac fortunam uniuscujusque ex institutis, quibus usus sit, pendere, vel ex his catulis intelligi potest, qui quum sint eadem matre geniti, quia tamen diversa ratione instituti sunt, idcirco dissimiles ingenio exstiterunt. Hic enim venationi, ille catillamentis innutritus, si copiam feceris, nihil uterque aliud, quam quod didicit, facitaturus est. » Simul famulo, qui canes loro retinebat, imperat, utrumque ut di-

codex A προκαβάλλει exhibere videtur. In seqq. præpositionem πρὸς om. Suidas. — 3. εὐνηθῆναι] sic codex et Suidas. Valesius e conj. dedit συνενθῆναι. — 4. ἐκείνῳ] Suidas. ἐχθρὸν ὄντα, κάκιστον φίλος α. ὢν codex. De Peleo Argonauta v. Apollon. Rh. I, 91; Apollodor. I, 9, 16; Hygin. fab. 14; Orpheus Arg. 130. Sec. Apollodorum III, 13, 7 Peleus non statim post detectas insidias, sed post Thetidis nuptias natumque Achillem Iolcum expugnat. Cum Nicolai narratio cf. schol. Apoll. Rh. I, 224; Pindar. Nem. III, 59. De interiori harum fabb. ratione v. Müller. *Min.* p. 256. Ceterum quum Iasonis historiam, eatenus certe quatenus ad Argonautarum expeditionem pertinet, Nicolaus libro tertio jam exposuerit, nostro loco de antiquissimis his Thessaliæ regibus denuo egisse putandus est, ut viam sibi muniret ad eorum regum historiam, qui post Heraclidarum reditum in Thessalia regnarunt.

57. *Cod. Tur. fol. 154, 12 vso* — 155, 23 r. Eadem Suidas v. Λυκούργος. — 1. τὸν] artic. addidit Ceray. — 2. Cf. Plutarch. Lyc. 31 : τελευταῖα δὲ τὸν Λυκούργον οἱ μὲν ἐν Κίρρῳ λέγουσιν. — 3. Cf. Ephorus (fr. 19) ap. Strabon. VIII, p. 366; Herodot. I, 66; Aristot. ap. Plutarch. Lyc. 31; Pausan. III, 16, 6; Boeckh. C. Insc. I, no. 1256. 1362. — 4. δὴ] e Suida accitum. Mox cod. αἰτιόμενος pro αἵτιος μόνος. — 5. Eandem historiam narrat Plutarch. De educat. e. 4, p. 2; Instit. Lac. p. 22; Arsenius p. 343. — 6. στιθεύειν] Wesseling. ad Diodor. IV, 13. στιθεῖων codex et Suidas. — 7. ζωμούς] Suidas; ζώνας codex. — 8. οἶδε γέ τοι] Suidas; οἱ δὲ (non : δὴ) γε τοὺς σκύλακας codex. — 9. ἂν] ad-

ὡς ἐπὶ ταῦτον ἄρμησεν, ὁ δὲ θηράτωρ ἐπὶ τὸν δόρκον, καὶ καταλαβὼν (10) ἰσπάρατε. Καὶ Λυκούργος πάλιν, « Ταῦτα, ἔφη, νομίσατε, ὦ Σπαρτιῆται, καὶ εἰς ὑμᾶς τείνειν καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ἀνθρώπους· ὁποῖοις γὰρ ἂν ἔδωσι καὶ νόμοις χρῆσθε, τοιοῦτους ἀποβαίνειν ἀνάγκη πρὸς τε πόνους καὶ τρυφήν· πάντα γὰρ ἀνθρώποις μαθητὰ οἱ θεοὶ ἔδωσαν. » Ἐπειτα δὲ τῷ μὲν ποιεῖν ἐθέλειν τὸ λευθέρους εἶναι, καὶ τὸ εὖ (11) πράττειν καὶ κρατεῖν πάντων· τῷ δὲ ἡδυπαθεῖν τὸ τε δουλεύειν καὶ κακουργεῖν (12) καὶ μηδὲν ἀξίους εἶναι. « Ὁ μὲν τοιαῦτα λέγων προὔτρεπτε τοὺς Σπαρτιάτας μεταβαλεῖν τε τὸν καθιστάμενον τρόπον τοῦ βίου, καὶ βαλτίσει νόμοις ἐθισθῆναι. Οἱ δὲ πεισθέντες οὐ τῶν περιοίκων μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντων Ἑλλήνων διαφανῶς ἀριστοὶ ἐγένοντο, ἡγεμόνες τε συνεχῶς, ἐξ ὅτου παρεδέξαντο τοὺς νόμους, ἐπὶ ἑτῇ πεντακόσια (13), καὶ οὐ πολλοῦ χρόνου ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμειος.

mittat. Ac domesticus quidem recta ad obsonium ferri, venator vero capream persequi cepit, eamque comprehensam protinus laniavit. Tum Lycurgus, « Idem, inquit, Spartani, de vobis ac de ceteris porro omnibus existimate: cujusmodi enim institutis ac legibus utimini, ejusmodi ut ingenio ad laborem ac delicias existatis necesse est. Quippe hominibus id a deo datum est, ut quidvis sibi comparare discendo possint. Porro laborem comitari solet libertas atque imperium in ceteros: delicias vero servitus malaeque artes et contemptus sequuntur. » His sermonibus Lycurgus impulit Spartanos, ut, abjectis prioribus institutis, melioribus legibus adsuescerent. Qui Lycurgi consilium secuti non finitimos modo, sed omnes omnino Graecos virtute longe superaverunt, atque ab susceptis legibus continue per quingentos annos principatum Graeciae tenuerunt, ac brevi admodum temporis spatio maximam potentiam adepti sunt.

Τελος τοῦ ἔκτου λόγου Νικολάου Δαμασκηνοῦ.

Finis libri sexti Nicolai Damasceni.

[EK BIBA. Z'.]

58.

Exc. De ins.: « Ὅτι Κύψελος Βακχιάδης καὶ αὐτὸς ὢν ἐκ κήδους γυναικείου (1), πρῶτος κτείνειας τὸν τελευταῖον Ἰπποκλείδην (2) ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ τρόπον τοῦτ' οὕτως. Λόγιον ἦν (3) τοῖς Βακχιάδασι ὑπὸ τοῦ Κυψέλου τοῦ Ἀετίωνος καταλυθεῖσιν (4) τὴν ἀρχὴν ἀφαιρεθῆναι. Γενόμενον οὖν αὐτὸν καὶ ἐν σπαργάνοις εἶναι ὄντα ὑποπέμψαντες τῶν ὑπασπιστῶν τινὰς ἐκέλευον κτείνειν. Τῶν δὲ ἐπὶ τοῦτο ἐλθόντων ἐπὶ τὴν οἰκίαν καὶ μελλόντων ἀναιρεῖν, ὁρῶντας τὰς χεῖρας τὸ παιδάριον προσεμεῖδία τοῖς ἀνθρώποις· τοὺς δὲ οἴκτος εἰσῆλθε, καὶ ἔγνωσαν μηκέτι ἀναιρεῖν, ἀλλὰ φράσαντες τῷ πατρὶ τὰς ἀληθείας ἐκποδὸν ἀπέναι. Δόξαν δὲ οἱ μὲν εἶπαν, ὅς δὲ Ἀετίων εἰς Ὀλυμπίαν αὐτὸ ὑπεκτιθεται καὶ ἔτρεφεν, ὡς ἂν ἰκέτην τοῦ θεοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα θαρσύνσας εἰς Κλεωνὰς ἤγαγε, μεῖράκιον ἔτι ὄντα καὶ πολλῶν διαφέροντα τὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἀρετὴν. Ἀνὰ δὲ χρόνον ὁ Κύψελος βουλούμενος κατελθεῖν εἰς Κόρινθον, ἐχρηστή-

E LIBRO VII.

58.

Cypselus, ipse quoque Bacchiada genere materno, primus fuit tyrannus qui interfecto Bacchiadarum postremo, Hippoclide, in locum ejus succedens regno potitus est hunc in modum. Oraculo Bacchiadis responsum erat, fore ut a Cypselo Aetionis filio regno exuerentur. Igitur quum natus Cypselus in fasciis adhuc esset, submisserunt scutatorum nonnullos, qui eum interficerent. His ad domum ejus profectis caedemque jam patraturis, manus porrigens infans arridebat. Unde miseratio eos incessit, nec jam occidere infantem, sed re quae esset patri indicata, abscedere statuerunt. Ex decreto igitur hi rem indicarunt; Aetion autem in Olympiam clam expositum puerum ut dei supplicem educabat. Post haec ad fiduciam erectus Cleonas filium adduxit, puerum adhuc, forma et virtute inter multos insignem. Aliquanto post Cypselus, Corinthum redire volens, Delphis oraculum consuluit, et quum conveniens accepis-

didit, monente Bremio. — 10. καταλαβὼν] καταβαλὼν Suidas. — 11. καὶ τὸ εὖ πρ.] Suidas; λευθέρους εἶναι καὶ πράττειν... ἀξίους εἶναι codex. — 12. κακουργεῖν] κακοπραγματεῖν Suidas. — 13. ἐπὶ ἑτῇ πεντακόσια] Cf. Plutarch. Lyc. c. 29: Τοσοῦτον γὰρ ἐπύρευσεν ἡ πόλις τῆς Ἑλλάδος εὐνομίᾳ καὶ δόξῃ, χρόνῳ ἐτῶν πεντακοσίων τοῖς Λυκούργῳ χρησαμένη. c. 29: Τοσοῦτον γὰρ ἐπύρευσεν ἡ πόλις τῆς Ἑλλάδος εὐνομίᾳ καὶ δόξῃ, χρόνῳ ἐτῶν πεντακοσίων τοῖς Λυκούργῳ χρησαμένη. Eosdem νόμους, οὓς δεκατισσάρων βασιλέων μετ' ἐκείνων εἰς Ἄγιν τὸν Ἀρχιδάμου (399 a. C.) γενομένων οὐδεὶς ἐκίνησεν. Eosdem annos quingentos, termino ad quem non memorato, Plutarchus affert in Comp. Lyc. et Num. c. 4 et Instit. Lac. p. 239, contra in Arophetism. p. 194, B, hosce annos quingentos numerat usque ad Epaminondam in Laconiam irrupentem (369 a. C.). At praeferenda procul dubio sunt quae affert eo loco, quo ex professo de Lyurgo egit. Numerum 500 accuratius si definire auctor voluisset, ponendi fuissent anni 503, adeo ut Lycurgi epocha sit 399 + 503 = 902 a. C. sive 2X63 ante Olymp. 1. Qui quidem numerus optime quadrat cum iis quae de Ephori calculis in Fragm. Chronolog. expressi. Ephorum vero ducem fuisse Nicolai saepius jam indicavi.

58. Cod. Escor. fol. 82, 16 vso. — 84, 30 r. — 1. γυναικείου] γυναικίου cod. Amphion Bacchiada filiam pede claudam, Labda (Lambda Etym. M. p. 199, 25) nomine, habebat, quam quum nemo Bacchiadarum ducere vellet, in matrimonium accepit Aetion, Echecratis f., generis origine Lapitha et Caenides. Ita Herodotus V, 92, 4 in oratione Sositratum accepit Aetion, Echecratis f., generis origine Lapitha et Caenides. Ita Herodotus V, 92, 4 in oratione Sositratum accepit Aetion, Echecratis f., generis origine Lapitha et Caenides. Quod verum sit nomen nescio. Herodotus VI, 128 Hippoclidem Atheniensem, Agaristae Sicyoniæ proci, majoribus suis cognatum fuisse Cypseli tyranni dicit. Verum hoc non ad maternos, sed ad paternos Cypseli majores pertinet. — 3. Vide Herodot. V, 92, 5, ubi historia de servate Cypselo fusius, sed diverso modo exponitur. — 4. καταλυθεῖσιν] καταλυθεῖσιν cod. Mox ὁρῶντας cod. pro

ριάζετο ὁ) ἐν Δελφοῖς. Συμφέρουσιν δὲ δεξιόμενος τῇμιν οὐδὲν μελλήσας ἦκεν εἰς Κόρινθον, καὶ ταχὺ τῶν αὐτῶν ἐν τοῖς μάλιστα ἀγαθὸς ἦν, ἀνδρείος τε καὶ σώφρων καὶ δημιωφελὲς δοκῶν εἶναι παρὰ τοὺς ἄλλους Βακχιάδας ὑβριστὰς τε θντας καὶ βιαίους. Πολεμαρχήσας ὃ ἔτι μάλλον ἐπέτρεχθη, τῶν πώποτε ταύτην ἀρξάντων τὴν ἀρχὴν μακρῷ ἄριστος γενόμενος· τάλλα τε γὰρ ὀρθῶς ἔπραξε καὶ τότε νόμος καθεστῆκει Κορινθίοις τοὺς ἐν δικαστηρίῳ ἀλίσκομένους ἀπάγεσθαι πρὸς τὸν πολέμαρχον, καὶ καθεύρυνυσθαι τῶν ἐπιτιμιῶν ἕνεκα, ὧν καὶ αὐτῷ μέρος τι ἦν. Ὁ δὲ οὔτε καθεύρεῖ τινα πολίτην, οὔτε ἔδωκεν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀπέλυε δεξιόμενος (σ) ἐγγυητὰς, τῶν δὲ καὶ αὐτὸς ἐγένετο, πᾶσι δὲ ἤφει το αὐτῷ μέρος· ἐξ ὧν μάλιστα ἐν τῇ πλήθει ἐστέργετο. Ὅρων δὲ τοὺς Κορινθίους ἐβρωδῶς πρὸς Βακχιάδας διακειμένους, προστάτην δ' οὐκ ἔχοντας, ὃ χρυσάμενοι καταλύσειν αὐτοὺς, ἐπέδωκεν αὐτὸν, καὶ ἐδημαγωγῶναι τὸν πλῆθος, τὸν τε χρησάμενον λέγων, ὅτι ὑπ' αὐτοῦ πέπρωται καταλυθῆναι αὐτοὺς, ἀνθ' ὅτου καὶ πάλαι γενόμενον αὐτὸν δρμήσειαν ἀνελεῖν, καὶ νῦν ἐπιβουλεύειν, ἀλλ' οὐ δεδυνῆσθαι παρατρέφαι [τὰ] μοιρίδια. Οἱ δ' ἀσμένως προσέεντο τοὺς λόγους, τοῖς μὲν δυσμενεῖς ὄντες, τῇ δὲ εὖνοι, καὶ τὸ βέβαιον τοῦ κατορθώσιν τὸ ἔργον ἐκ τῆς περὶ αὐτὸν ἀνδρείας ἔχοντες. Τέλος δὲ συστήσας ἐταιρικὸν κτείνει βασιλεύοντα Πατροκλείδην, παράνομον ὄντα καὶ ἐπαχθῆ. Ταχὺ δὲ ἀντ' ἐκείνου ὁ δῆμος αὐτὸν βασιλεῖα κατέστησεν. Ὁ δὲ τοὺς τε φυγάδας κατὰγει, καὶ τοὺς ἀτίμους ὑπὸ τῶν Βακχιαδῶν γενομένους ἐπιτιμους πάλιν ἐποίησε· καὶ διὰ τοῦτο ἐχρήτο εἰς ὃ τι βούλοιο αὐτοῖς· εἰς τε ἀποικίαν ἐξῆγε τοὺς μὴ φίλους, ὅπως ἂν ῥῶον ἄρχοι τῶν λοιπῶν· ἔπειμψε δὲ εἰς τε Λευκάδα (7) καὶ Ἀνακτόριον, οἰκιστὰς αὐτῶν Πυλάδην καὶ Ἐρχιάδην τάζας, παιδάς αὐτοῦ νόθους· τοὺς δὲ Βακχιάδας φυγαδεύσας ἐδήμεισε τὰς οὐσίας αὐτῶν. Οἱ δὲ εἰς Κέρκυραν ἀπεχώρησαν. Κύψελος δὲ Κορίνθου πράως ἤρχεν, οὔτε δορυφόρους ἔχων, οὔτ' ἀποθύμιος ὢν (σ) Κο-

set responsum, nulla mora interposita venit Corinthum; ubi mox inter cives quam maxime honorabatur, quam strenuus et moderatus esset, populiue commodis consu- lere videretur in tanta reliquorum Bacchiadarum superbia et violentia. Ac magis adhuc civium amorem eo sibi conciliavit, quod Polemarchi munere itaungebatur, ut qui unquam hunc magistratum geassissent, cunctos longe superaret. Etenim tum cetera optime egit tum vero hocce. Lex apud Corinthios obtinebat, ex qua iudicio condemnati ad polemarchum adducebantur, a quo includebantur usque dum irrogatam solvissent multam, cuius pars aliqua ad ipsum redibat polemarchum. Ille vero nunquam nec includit civem aliquem neque vinxit, sed alios dimisit predes accipiens, pro aliis etiam ipse spondebat; omnibus autem suam multae partem remittebat. Unde maximo apud multitudinem favore pollebat. Ac videns Corinthios infestis esse in Bacchiadas animis, et duce destitutos caeque opera evertere regnum eorum possent, ipse aese obtulit, atque gratiam populi captabat, oraculum exponens, quo nuntiatum erat in fatis esse ab ipso Bacchiadarum imperium dissolvi; et quomodo illi propterea et olim recens natum occidere voluissent, et nunc sibi insidias pararent; at fati decreta non posse everti. Quos Corinthii sermones libenter admittebant, Bacchiadas exosi, erga Cypselum benevoli, ex ejusque virtute spem firmam habentes prosperi successus. Tandem coacto sodalicio, Patroclidem (*Hippoclidem*?), qui tunc regnabat legum violator virque molestus, interfecit; in cuius locum ipse statim rex a populo creatus est. Tum exules revocavit, honore a Bacchiadis imminutos in integrum restituit, eoque effecit ut ad quodvis iis uti posset. Adversantes in colonias deducendas ablegavit, quo facilius imperaret reliquis. Misit vero ad Leucadem et Anactorium condendas iisque Pyladem et Echiadem, filios spurios, praefecit. Bacchiadas in exilium eiecit ac bona eorum publicavit. Illi in Coreyam se receperunt. Cypselus vero Corinthiis imperavit clementer, nulloque se munias sa-

ὁρέγον τὰς. — 5. ἐχρηστιάζετο codex, et mox δημοφελὲς et βιβαίους. — 6. δεξιόμενος] δεξιόμενον codex; deinde Βακχιάδας. — 7. Λευκάδα] λευκά codex. Haec Corinthiorum colonias Cypseli temporibus deductas esse constat e Strabone p. 452. Sec. Plutarch. De sera num. vind. c. 7, p. 552 Apollonia, Anactorium et Leucadiorum Chersonesus sub Periandro colonis frequentata sunt. Quod de novis colonis denuo missis intelligere solent viri docti. V. Raoul-Rochette *Etabl.* III, p. 352; Kruse *Hellas*, II, 2, p. 185. Cf. Müller. *Dor.* I, 117. II, 155. Baeckh. ad C. J. I, p. 58. W. Müller. De Corcyraeorum rep. p. 19 sqq. De Pylade et Echiade (num forte Echinate?) filiis altum silentium. His duobus coloniarum ductoribus addendus est tertius Cypseli filius e Strabone et Scymno Chio. Strabo X, p. 452: Κορίνθιος δὲ πεμφθέντες ὑπὸ Κυψέλου καὶ Γαργάσου (γαργάσσου 5 codd.; I. Γόργου), ταύτην τε κατέσχον τὴν ἀκτὴν καὶ μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου προήλθον· καὶ ἦ τε Ἀμβρακία συνωκίσθη καὶ τὸ Ἀνακτόριον κτλ. Idem VII, p. 325: Αὕτη (sc. ἡ Νισόπολις)... Τόλγος (Τόργου v. l.; at Γόργου recte in Epitom.) τοῦ Κυψέλου κτίσμα. Scymnus. Ch. 453: Ἀμβρακία Κορινθίων Ἀποικίος ἐστίν· ὥκισεν δ' ὁ Κυψέλου Αὕτην πρότερον παῖς Γόργος. Gorgus hic item nothus Cypseli f. fuit, uti inde patet quod in fragmento nostro Cypselo quattuor filii, unus legitimus, Periander, et tres spurii fuisse dicuntur. Memoratur hic Gorgus paullo infra in fragm. 60, ubi codex pro ἡν γόργος praebet Καγόργος. Praeterea mentio ejus fit apud Aristot. *Polit.* V, 9, 22, ubi: Ψαμμίτιχου ὁ Γορδίου τρία ἔτη ἐτυράνησεν. Hunc enim *Gordiam* non diversum esse a Gorgo Cypseli filio fratreque Periandri docemur fragm. 60. Plutarchus in *Conviv. Sap.* VII, c. 17, p. 160, fratrem Periandri dicit Γοργίαν. Denique Antoninus Lib. c. 4 dicit: Τόλγος (sic mss., Γόργον correx. Westrm.) δὲ τὸν ἀδελφὸν (deb. υἱόν) Κυψέλου κατὰ τοὺς αὐτοῦ (Κραγαλιῶς) χρησμούς λαὸν ἐποίκων ἀγαγὲν εἰς Ἀμβρακίαν. Veram nominis formam esse Γόργος e duobus numis comprobatur. V. Raoul-Rochette *Annal. instit. arch.* I, p. 312. — 8. ὦν] ἡν codex. De re cf. Aristot. *Pol.* I, I. Ὁ μὲν γὰρ Κύψελος δημαγωγὸς ἦν καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν διετέλεσεν ἀδορυφόρος. Alia de Cypselo declamat Sosicles ap. Herodot. I, I. De optimatum expulsionem cf. Polyæn. *Strateg.* V, 31, I. Plutarch. *Lys.* c. 1; Dionys. Hal. A. R. III, 35; Liv. I, 32, a quibus Lacedaemonem et in Italiam abhisse dicuntur. Eo quod nostro loco traditur in Coreyam Bacchiadas profectus esse, optime explicatur bellum, quo postea Periander insulam expugnavit. V. W. Muller. De reb. Corcyr. p. 15.

ρηνθίοις. Βασιλεύσας δὲ ἔτη λ' (9) ἐτελεύτησε τέσσα-
ρας υἱοὺς καταλιπών, ὧν γνήσιος μὲν ἦν Περιάνδρος,
οἱ δὲ λοιποὶ νόλοι.

59.

Exc. De virt. : "Ὅτι Περιάνδρος· ὁ Κυψέλου υἱός,
τοῦ βασιλέως Κορινθίων, τὴν βασιλείαν παρὰ τοῦ πα-
τρὸς κατὰ πρεσβεῖον παραλαμβάνει, καὶ ὑπὸ ὁμότητος
καὶ βίας ἐξέτρεψεν αὐτὴν εἰς τυραννίδα, καὶ δορυφόρους
εἶχε τριακοσίους. Ἐκώλυε τε τοὺς πολίτας δούλους
κτεῖσθαι, καὶ σχολὴν ἀγεῖν, ἀεὶ τινα αὐτοῖς ἔργα ἐξευ-
ρίσκων. Εἰ δὲ τις ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς καθέζετο (1) ἐζημίου,
δεδωκὼς μὴ τι βουλεύοιτο κατ' αὐτοῦ. Λέγεται καὶ
ἄλλο αὐτὸν ἔργον ἄνομον ἐργάσασθαι, νεκρᾷ τῇ ἑαυ-
τοῦ γυναίκει μιγέντα ὑπ' ἔρωτος. Ἐστρατεύετο δὲ συν-
εχῶς, καὶ ἦν πολεμικός· τριῆρεις τε ναυπηγησάμενος
ἀμφοτέραις ἐχρήτο ταῖς θαλάσσαις. Φασὶ δὲ τινες αὐ-
τὸν καὶ τῶν ἐπὶ τὰ σοφῶν γεγενῆναι· τὸ δὲ οὐκ ἦν.

60.

Exc. De insid. : "Ὅτι Περιάνδρῳ τῷ τυράννῳ Κο-
ρινθίων γηραιῷ ᾗδ' ὄντι πάντες οἱ υἱεῖς (1) ἐτελεύτη-
σαν, ὧν Εὐαγόρας μὲν ἀποίκιαν εἰς Ποτιδαίαν ἐξαγα-
γών, Λυκόφρων δὲ τυραννίδα κατασκευαζόμενος παρὰ
τοῖς περιοίκις, Γόργος δὲ ἄρμα ἡνιοχῶν καὶ πεσὼν
ἐπὶ τράχηλον, Νικόλαος δὲ, ὅσπερ ἐδόκει μετριώτατος
εἶναι, ὑπὸ Κερκυραίων δολοφονηθεὶς τρόπῳ τοιῷδε.
Περιάνδρος βουλόμενος, τελευτήσαντος αὐτοῦ, μένειν τοῖς
ἐχθροῖς τὴν ἀρχὴν καὶ λογιζόμενος ὅτι αὐτῷ μὲν ἐπι-
θάντο Κορίνθιοι (2), Νικόλαον δὲ βασιλεύοντα ἀνάσχοιν-
το διὰ τὴν ἐπιεικειαν, ἔγνων ἀποχωρήσας αὐτὸς εἰς Κέρ-
κυραν Νικόλαον παραδοῦναι τὴν Κόρινθον. Αἰσθόμενοι
δὲ (ταῦτα) Κερκυραῖον τινὲς τὴν Περιάνδρου γνώμην,
καὶ ἄλευθεροῦν τὴν μητροπόλιν θέλοντες, τὸν τε Πε-
ριάνδρον εἰ ἀφίκοιτο ὀρρωδούντες, συστάντες κτείνουσι
τὸν Νικόλαον διαιτώμενον παρὰ σφίσιν. Ὁ δὲ Περιάν-
δρος ἀθρόας στρατεύμα, ἐνέβαλεν εἰς Κέρκυραν, καὶ
τὴν πόλιν ἐλὼν ν' τοῦς αἰτίους τοῦ φόνου ἀπέκτει-
νε, τοὺς δὲ τούτων (3) υἱεὺς πλείστους ὄντας ἐπέμψε

tellitio, minime Corinthiis invisus erat. Denique post re-
gnum annorum triginta diem obiit, quattuor relictis filiis,
ex quibus legitimus Periander, reliqui spurii erant.

59.

Periander Cypseli Corinthiorum regis filius ætatis privi-
legio acceptum a patre regnum crudelitate ac violentia in
tyrannidem vertit, quippe trecentos circa se satellites ha-
bebat. Civibusque interdixerat, ne mancipia coemerent,
neve in otio agerent, novitate operum quotidie eos vexabat.
Quodsi quem forte sedentem in foro reperisset, statim mul-
ctabat, metuens ne qua adversus se conspiratio iniretur. Aliud
quoque nefarium facinus patrasse dicitur, amoris scilicet
impotentia cum uxore jam mortua rem habuisse. Porro
bellicosus erat imprimis, crebrasque expeditiones suscipie-
bat, ac triremibus ædificatis utrumque tenebat mare.
Sunt qui hunc unum e septem sapientibus fuisse opinentur,
falso tamen.

60.

Periandro Corinthiorum tyranno, quum jam senex es-
set, omnes filii perierunt, Euagoras Potidæam coloniam
deducens, Lycophron tyrannidem apud pericæcos constitu-
turus, Gorgus ex curru quem regebat decedens, frangensque
cervicem, Nicolaus denique, qui omnium moderatissimus
esse videbatur, a Corcyraeis dolo necatus hunc in modum.
Periander quum post obitum suum penes filios regnum ma-
nere vellet, reputans ipsum hostiliter Corinthios aggressuros,
Nicolaum vero regem ob moderationem facile toleraturos
esse, ipse in Corcyram abire et Nicolao Corinthum tradere
decrevit. Quod Periandri consilium perspicientes Corcyraei
nonnulli, qui patriam in libertatem vindicaturi adventum
tyranni formidabant, concursu facto, Nicolaum apud ipsos
commorantem necarunt. Tum collecto exercitu, Periander
in Corcyram irrupit, et capta urbe viros quinquaginta ca-
dis auctores obtruncavit, eorumque filios, permultos nu-

la universum de Cypselo v. Muller. *Dor.* I, p. 164 sq. — 9. Consentit Aristoteles I. I. Viginti octo annos eitri-
buit Ensehius Chron. N. 1358.

59. *Cod. Turon.* fol. 155, 24 r. — 155, 2 vso. — Locum hunc exscripsit Suidas v. Περιάνδρος. — 1. καθέζοιτο] sic codex et Suid.; ἐκαθέζετο editt. De rebus cf. Ephorus (e quo sua Nicolaus hausisse putandus est) fr. 106; Aristot. I. I., Heracides Polit. fr. 5; Herodot. V, 92 ibique Behr.; Diogen. in Vit. Periandri (I, 94 sqq.); Müller. *Dor.* I, 166 sq. II, 73; Wagner. De Periandro. Darmstadt. 1831.

60. *Cod. Escor.* fol. 84, 1-30 vso. — 1. Quæ hoc fragmento de filiis Periandri traduntur, partim prorsus nova sunt, partim differunt ab iis, quæ narrat Herodotus (III, 50) et Diogenes Laertius (I, 94). Secundum hos Periander ex Melissa sive Lyside duos suscepit filios, Cypselum (cujus nomen unus Diogenes affert) et natu minorem Lycophronem. Illic propter matris cædem patri infensus e regia ejicitur; pulsus ab alia ad aliam domum confugit; deinde, vetante patre ne quis eum excipiat, volutatur sub porticibus. Tandem misertus pater in Corcyram juvenem ablegavit, unde postea senex Periander Corinthum ad regnum suscipiendum (cui alter filius, mente captus, impar erat) revocat. Sic Herodotus. Nicolai auctor de Lycophrone patri infenso ab eoque male habito similia narraverit, ita tamen ut pulsus ad pericæcos confugerit, ibique tyrannidem tyrannidi oppositurus occubuerit. Quæ reliqua Herodotus de Lycophrone exponit, ea Nicolaus Damascenus ad Nicolaum refert. — 2. Secundum Herodotum in Corcyram abiit Periander non propterea quod invidias Corinthiorum metuabat, sed quod Lycophron Corinthum proficisci nolebat, nisi pater se Corcyram conferret. — 3. τούτων] τούτου codex. Pueri Corcyraeorum numero trecenti erant, secundum Herodot. III, 48, 2.

πρὸς Ἀλυάττην τὸν Αὐδῶν βασιλέα ἐπ' ἔκτομῃ. Οἱ δὲ προσσχόντες (4) Σάμῳ ἰκίεται τῆς Ἡρας ἐγένοντο, καὶ αὐτοὺς Σάμιοι αἰσθόμενοι τὸ σύμπαν ἐρρύσαντο (5). Περιάνδρος δὲ Ψαμμητήχῳ Κέρκυραν παραδούς, ὅστις ἦν Γόργου (6) μὲν υἱός, ἀδελφίδους δὲ ἑαυτῷ, ἐπανῆλθεν εἰς Κόρινθον.

Ὅτι ἐκδέκτορα τῆς βασιλείας κατέλιπε (7) Περιάνδρος Κύψελον (8) τὸν Γόργου παῖδα, τοῦ σφετέρου ἀδελφοῦ, ὃς ἐκ Κερκύρας ἀφικόμενος ἐτυράννευσε Κορίνθου ἄχρι αὐτὸν συστάνας τινὲς τῶν Κορινθίων ἔκτειναν, βραχὺν χρόνον κατασχόντα τὴν τυραννίδα, καὶ τὴν πόλιν ἠλευθέρωσαν. Ὁ δὲ δῆμος τὰς τε οἰκίας τῶν τυράννων κατέσκαψε, καὶ τὰς οὐσίας ἰδήμειυσεν, ἀταφὸν τε ἐξώρισε τὸν Κύψelon, καὶ τῶν προγόνων τῶν τάφους ἀνορύξας, τὰ δὲ ἐξέριπεν· αὐτὸς δὲ παραχρῆμα κατεστήσατο (9) πολιτείαν τοιάνδε· μίαν μὲν ὀκτάδα (10) προβούλων ἐποίησεν, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν βουλὴν κατέλεξεν ἀνδρῶν θ'. Ζήτει ἐν τῷ Περιπολιτικῶν.

61.

Ibid. : Ὅτι Μύρων ὁ Σικυωνίων βασιλεὺς, ἀπὸ Ὀρθαγόρου κατάγων τὸ γένος, ἦν περὶ τὰ ἄλλα καὶ περὶ τὰς γυναῖκας ἀκόλατος· οὐ (1) λάθρα μόνον, ἀλλὰ καὶ φανερώς βιασάμενος ἤσχυεν· τελευτῶν δὲ καὶ τοῦ Ἰσοδήμου τοῦ ἀδελφοῦ γυναῖκα ἐμοίχευσεν. Ὁ δὲ ἤσθη- μένος, πρῶτερον μὲν ἠρύχαζεν, ἐλθόντι δὲ ἐκ Λιβύης (2) τῷ ἐτέρῳ ἀδελφῷ ἔφρασεν ἀδμονῶν. Ἦν δ', ὥς φασιν, αὐτὸς μὲν ἀπλοῦς τὸ ἦθος καὶ ἀκακος, ὁ δὲ Κλεισθένης (3) δόλιος. Καὶ ποτε πυνθανομένου τί χρὴ ποιεῖν, αὐτὸς μὲν εἶπεν οὐδ' ἂν μίαν ἡμέραν ἀνασχέ- σθαι τοιαῦτα παθὼν, ἀλλὰ δι' αὐτοχειρίας αὐτὸν τὸν (4) δράσαντα τιμωρήσασθαι. Ἐλεγε δὲ ταῦτα καὶ παρώ- ζυνε τὸν Ἰσοδήμον ἐπὶ τὸν Μύρωνα, ἐπιβουλεύων τῇ

mero, ad Alyatten Lydorum regem misit, in cujus unum castrarentur. Hi vero in Samum appellentes Juminis sup- plices facti, et a Samiis, qui totam rem compererant, ser- vati sunt. Periander, postquam Corcyram Psammeticho Gorgi fratris filio tradiderat, Corinthum est reversus.

Successorum regni Periander reliquit Cypselum Gorgi fratris filium, qui ex Corcyra Corinthum profectus tyran- nidem per breve tempus obtinuit, donec Coriathiorum non- nulli in factionem coeuntes eum necarunt urbemque libe- rarunt. Populus vero domus tyrannorum solo æquavit, bona eorum publicavit, Cypselum insepultum extra fines projecit, et majorum ejus ossa e sepulcris effossa dissipavit. Ac ipse confestim rempublicam sibi constituit hunc in modum : unam octadem præsidum fecit, ex reliquis se- natum elegit virorum (quadraginta) novem. *Quære in Exc. De rebus politicis.*

61.

Myron Sicyoniorum tyrannus, ab Orthagora genus du- cens, tum in reliquis tum circa mulieres flagitiosus erat, quas non clanculum modo sed palam etiam stuprans debo- nestavit. Postremo etiam Isodemi fratris uxorem adultera- vit. Quod ille sentiens primum quidem quietem agebat, ad- venienti autem e Libya fratri alteri rem narravit ingenti affectus mœnore. Et ipse quidem, uti ferunt, simplex indole et innocuus, contra Clisthenes vir vaser erat. Quærenti quondam quid faciendum sit, Clisthenes dixit ac certe ne per unum quidem diem tantam passurum contumeliam, sed sua ipsius manu ab auctore ejus poenas fuisse repetita- rum. Quibus verbis Isodemum in Myronem excitavit ini- diose, tyrannide se potiturum sperans, si Myrone inter-

— 4. προσσχόντες] προσχόντες codex. Sic etiam codex Florentinus Herodoti l. 1. : προσχόντων (προσχόντων cett.) δὲ εἰς Σάμον τῶν ἀγόντων τοὺς παῖδας Κορινθίων. — 5. Præter Herodotum de his conferendi Dionysius Chalcidensis (fr. 13) et Antenor ἐν Κρητικαῖς ap. Plutarch. De Her. mal. c. 22, p. 860, C. — 6. ἦν Γόργου] καγόργου codex. Cf. supra fr. 58, not. 7. — 7. κατέλιπε] κατέλειπε codex. — 8. Κύψelon] Aristoteles Pol. V, 9, 22 postremum Corinthi tyran- num diserte dicit Psammetichum Gordiæ filium. Num putemus Gorgum duos habuisse filios tum in Corcyra versantes, alterum Psammetichum, alterum Cypselum? Non credo. Nisi librarii sphalma est, Psammetichum, tyrannidem nactum, peregrinum istud nomen cum gentili familiæ permutasse putaverim. De Cypselo Periandri apud Diogenem filio, ex nostræ historiæ ratione cogitari nequit. — 9. κατεστήσατο] ἐστρατεύσατο codex. Posui verbum usitatum. Nicolaus fortasse scripsit ἐπὶτρατεύσατο, quod ad tradita propius accederet. — 10. ὀκτάδα] Numerus coherere videtur cum numero phylarum, quæ olim apud Corinthios obtinuerant, et sublata tyrannide, una cum aliis priscis institutis instauratæ fue- rint. Suidas v. πάντα ὀκτώ : ... οἱ δὲ οἱ Ἀλήτης κατὰ χρησµὸν τοὺς Κορινθίους συνοικίζων ὁκτώ φυλάς ἐποίει τοὺς πο- λίτας, καὶ ὁκτὼ μέρη τὴν πόλιν. In seqq. numerus ἀνδρῶν θ' aperte corruptus est; fortasse fuit ο' vel μθ. Ceterum quæ de Corinthiorum reip. ratione comperta habemus, vide ap. Müller. Dor. II, p. 151 sq. Verba Ζήτει... πολιτικῶν in codice male (ex margine) transposita leguntur in fine paginæ post verba : ἀπὸ Ὀρθαγόρου κατάγων τὸ γένος.

61. Cod. Escor. fol. 94, 30 vso — 85, 4 vso. De iis quæ h. fr. traduntur aliunde non constat. Pauca illa, quæ de Orthagoridarum tyrannide nota sunt, vide apud Müller. Dor. I, p. 161-164. Herodotus VI, 128 stemma exhibet hoc : Andreas (qui filius Orthagoræ fuisse debet); hujus filius Myron; hujus f. Aristonymus; hujus f. Clisthe- nis. Quod cum nostris minime quadrat, adeo ut in his sicuti in Corinthiacis diversos plane fontes Nicolaus (sive Ephorus) et Herodotus adhibuisse debeant. Ceterum Clisthenem non successione serie, sed vi tyrannidem obtinuisse, colligit etiam ex Aristotele potest, qui ita habet Polit. V, 10, 3 : Μεταβάλλει δὲ καὶ εἰς τυραννίδα τυραννίς, ὥσπερ ἡ Σικυωνίος ἡ τοῦ Μύρωνα, εἰς τὴν Κλεισθένους. Ubi brevis temporis, quo tyrannia erat penes Isodemum, qui Clisthenes suasse Myronem interfecit, rationem Aristoteles non habuit. — 1. Malim supplere : [δ:] οὐ. — 2. Λιβύης] λυδίας cod. — 3. Κλεισθ.] Κλεισθένης cod. l. 1. et infra; bis tamen recte scribitur Κλεισθένης. — 4. αὐτὸν τὸν] τὸν supplvi. —

τυραννίδι, τοῦ μὲν ἀποθανόντος, τοῦ δὲ θύειν τοῖς θεοῖς οὐκ ἂν (β) ἔτι δυναμένῳ διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ. Ὅπερ ἰδέξασαν. Ὡς γὰρ δ' Ἰσοδῆμος ἐκτείνει τὸν Μύρωνα ζ' ἔτη τυραννεύσαντα, εὐρὼν ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ πρὸς τὸν Κλεισθένη ἔφρασε μέγα στενάχας, ἐκείνος συν-ἔλθεσθαι ἀμφοτέροις ἔφη, τῷ μὲν θανόντι, ὅτι ὑπὸ τὰ δελφῶ πάθοι ταῦτα, ἐκείνῳ δ' αὖ, ὅτι τὸν ἀδελφὸν καίνας, οὐκ ἂν ἔτι δύναιτο (θ) τοῖς θεοῖς θύειν, ἀλλὰ δεῖν ἕτερον τοῦτο ποιεῖν. Ὁ δ' ἵνα μὴ τῆς ἀρχῆς διὰ τοῦτ' ἐκπέσοι, πεισθεὶς ἀληθῶς λέγειν αὐτὸν, ἐνιαυτὸν διαλιπὼν προσεβόητο κοινοῦν. Καὶ δ' μὲν τοῦθ' ὅπερ ἐτέγνωζεν κατειργάσατο διὰ τὴν εὐθήθειαν ἐκείνου, καὶ ἀμφοτέροις Σικυῶνος ἦρχον. Πολλὸ μόντοι μάλλον Κλεισθένη προσεῖχον οἱ ἄνθρωποι, ἅτε φοβερῶ ὄντι καὶ δραστηρίῳ, καὶ οἱ ἐκείνου φίλοι τούτῳ προσεχώρουν. Τελευτῶν δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς τὸν Ἰσοδῆμον ἀπαστέρησε τοῦδε τι τεχνάσας. Ἦν τις Χαϊρέδημος, ἀνὴρ τῶν αἰσίων Ἰσοδῆμου φίλος. Οὗτος ὄρων τὸν Κλεισθένη ἐργασιμώτερον, προσῶν περὶ φιλίας διελέγετο. Πολλὰ δὲ ἱσχυομένου, Κλεισθένης ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰς πίστιν ὦν (γ) ἔφη παρελθόντα Ἰσοδῆμῳ παραινεῖν ἀπειναῖσθαι διὰ τὸν φόνον, ὅπερ ἔθος ἦν ποιεῖν, ὥς καὶ θύειν αὐτῷ (καὶ) τὰ ἱερὰ ἐξέσται κεκαθαρμένῳ (δ), καὶ τοῖς ἐκείνου παισὶν ἀργεῖν εἰ δὲ μὴ, ἐνοχον ὄντα χαλεπῶς μὲν αὐτὸν ἐμμενεῖν τῇ τυραννίδι, χαλεπῶς δὲ ἐργόνοιας λείπειν. Ταῦτα λέγοντα ὁ Χαϊρέδημος ἐδέξατο, καὶ τῷ Ἰσοδῆμῳ συνεβούλευε, μεταστῆναι ἐπ' ἐνιαυτῶν. Ὁ δὲ οἷα ἀνὴρ ἀκακος, πεισθεὶς ἐπ' εὐνοίᾳ λέγειν αὐτὸν, ἀπεχώρησεν εἰς Κόρινθον, παραδοὺς Κλεισθένη τὴν τυραννίδα. Ὁ δὲ παραχρῆμα ἐξελθόντος διεβάλα-λεν ὥς μετὰ τῶν Κυβελιδῶν οἱ ἐπιβουλευόντα, ὅπως ἂν μόνος ἄρχοι. Καὶ διὰ τοῦτο στρατεύμα ἐπλόσας εἰσῆργε κατιόντα, καὶ αὐτὸς ἐτυράννι, βιαιότατος ὢν τῶν πρὸ αὐτοῦ καὶ ὠμότατος, καὶ βοηθείας πολλοῖς ἐκπέμπων, ὥς ἂν ἔχοι συμμάχους. Κατασχὼν δὲ τὴν ἀρχὴν ἐν καὶ λ' ἔτη (ο) ἐτελεύτησεν.

62.

Exc. De virt. . Ὅτι Μάγνης ἦν ἀνὴρ Σμυρναῖος, καλὸς τὴν ἰδέαν εἰ τις καὶ ἄλλος, ποιήσει τε καὶ μουσικῇ δόκιμος. Ἦσκητο δὲ καὶ τὸ σῶμα διαπρεπεῖ κόσμῳ, ἀλουργῇ (1) ἀμπεχόμενος, καὶ κόμην τρέφον ἤρως στροφίῳ (2) κεκορυμβομένην· περιήει τε τὰς πόλεις ἐπιδεικνύμενος τὴνποίησιν. Τούτου δὲ πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι ἥρων, Ἰύγης δὲ μάλλον τι ἐφλέγετο, καὶ αὐτὸν εἶχε παιδικά. Γυναϊκάς γε μὴν πάσας ἐξείκηνεν, ἐνθα ἐγένετο ὁ Μάγνης (3), μάλιστα δὲ τὰς Μαγνήτων, καὶ συνην αὐταῖς. Οἱ δὲ τούτων (4) συγγενεῖς, ἀχθόμενοι

fecto Isodemus fratris caede pollutus sacra agere non posset. Idque mox manifestum fecit. Nam quum Isodemus Myronem, qui septem tunc annos regnaverat, in adulterio cum uxore deprehensum occidisset, eamque rem multo cum gemitu Clistheni narraret, ille utriusque vicem se dolere ait, interfecti, quod a fratre haec passus esset, alterius, quod post fratricidium sacra offerre amplius non posset, sed alius pro eo hoc facere deberet. Isodemus igitur ne propterea regno excideret, vera fratrem dixisse persuasus, post anni spatium socium sibi assumpsit. Atque sic ille quod molitus erat, ob fratris stultitiam assecutus est; et ambo Siccyone regnarunt. Ceterum multo magis ad Clisthenem, utpote tremendum strenuumque, homines attendebant, ad eumque Isodemi amici transibant. Postremo etiam regno Isodemum spoliavit tale quid machinatus. Erat quidam Charidemus, e civibus unus, Isodemi familiaris. Is quum videret Clisthenem virum operosiorē esse, accedens ad eum de amicitia verba fecit. Multa illo pollicente, Clisthenes jussit eum ad fidem promissis conciliandam Isodemum hortari, ut propter caedem per anni tempus exularet, quo scilicet purgato deinceps sacra facere, filiisque in regno ipsi succedere liceret. Si minus, ipsum piculo obnoxium tyrannidem haud facile sustinere, neque filiis facile regnum relinquere posse. Haec proponentem Charidemus approbavit, et Isodemo suadebat ut per annum alio se conferret. Ille, utpote ab omni malitia alienus, benevolentiae esse consilium ratus, tradita Clistheni tyrannidem Corinthum abiit. At vix profectum statim Clisthenes calumniari cepit, quippe qui cum Cypselidis insidias sibi strueret, ut solus regnaret. Eoque praetextu exercitum instruens redeuntem arcebat solusque tyrannidem exercebat praedecessorum longe violentissimus et crudelissimus. Idem auxilia multis, quo socios sibi adjungeret, misit. Tandem post regnum annorum triginta et unius vita defunctus est.

62.

Magnes erat quidam Smyrnaeus vir, et formae decore et poesi ac musica conspicuus. Idem eleganti ornato formam corporis angebat: quippe purpurea amictus veste, et coma, quam promissam alebat, aureo strophio in altum collecta urbes circuibat, carmina sua publice recitans. Hujus amore, quum alii multi, tum Gyges maxime ardebat, habebatque eum in deliciis. Sed et omnes, ubicumque erat, mulieres, ac praecipue Magnetum feminas in amorem sui rapiebat Magnes, earumque concubitu utebatur. At mulierum pro-

5. οὐκ ἂν] οὐδὲν cod. — 6. δύναιτο] δύναιτο cod. — 7. ὦν ἔφη] ὦν ἔφη cod. In proxime antecedentibus pro ἐργασιμώτερον scr. videtur ἐργαστικώτερον. — 8. κεκαθ.] αὐτῷ καὶ τὰ ἱερὰ ἐξέσται καὶ κεκαθ. cod.; deinde καὶ τοῖς μὲν ἐκείνου, sed expuncta voce μὲν. Mox ἐμμενεῖν codex. — 9. ἔτη] vocem supplēvi.

62. Cod. Tur. fol. 155, 2-17 vso. Eadem Suidas v. Μάγνης et ex parte v. στροφίον. κόρυμβοι. ἀλουργίς. — 1. ἀλουργῇ] ἀλουργεῖ cod. — 2. στροφίῳ] στροφῶ codex et Suidas. De corymbo v. Creuzer. ad Xanthi. fragm. p. 235; Müller. Lat. II, p. 271. — 3. Μάγνης] Μάρις cod.; idem in sqq. Μάγνης. — 4. τούτων] Valesius. τούτου codex et Suidas.

ἐπὶ τῇ αἰσχύνῃ, πρόφασιν ποιησάμενοι, ὅτι ἐν τοῖς ἔπεσιν ἦσαν ὁ Μάγνης Λυδῶν ἀριστεῖαν ἐν ἵππομαχίᾳ πρὸς Ἀμαζόνας, αὐτῶν δὲ οὐδὲν ἐμνήσθη, ἐπαῖξαντες περικατέρρηξάν τε τὴν ἰσθίαν, καὶ τὰς κόμας ἐξέχειραν, καὶ πᾶσαν λώβην προσέθεσαν. Ἐφ' οἷς ἤλγησε μάλιστα Γύγης, καὶ πολλὰς μὲν (6) εἰς τὴν Μαγνήτων γῆν ἐνέβαλε, τέλος δὲ καὶ (6) χειροῦται τὴν πόλιν (7), ἐπανελθὼν δὲ εἰς Σάρδεϊς, πανηγύρεις ἐποίησας μεγαλοπρεπεῖς.

63.

Ibid. : Ὅτι Σαδυάτης ὁ Λυδῶν βασιλεὺς, Ἀλυάττει παῖς (1), ἦν μὲν τὰ πολέμια γενναῖος, ἄλλως δὲ ἀκόλαστος. Καὶ γὰρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν, γυναῖκα Μιλήτου, ἀνδρὸς δοκίμου, καλέσας ἐφ' ἱερὰ, βίᾳ ἤσχυνε, καὶ τὸ λοιπὸν αὐτὴν ἴσχει γυναῖκα. Ὁ δὲ Μιλήτος ἦν Μέλανος τοῦ Γύγου γαμβροῦ ἀπόγονος. Δυσανασχετῶν δ' ἐπὶ τούτοις, φεύγων ὄχλητο εἰς Δασκύλιον. Σαδυάτης δὲ κάκειθεν αὐτὸν ἐξέωσεν. Ὁ δὲ ἀπεχώρησεν εἰς Προκόννησον (2). Σαδυάτης δὲ ὀλίγον ὕστερον ἔγημεν ἐτέρας δύο γυναῖκας ἀλλήλαις ἀδελφάς, καὶ ἴσχει παῖδας, ἐκ μὲν τῆς Ἀττάλης, ἐκ δὲ τῆς Ἀδραμύνου νόθους (3), ἐκ δὲ τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς γνήσιον Ἀλυάττην.

64.

Ibid. : Ὅτι Ἀλυάτης ὁ Σαδυάττει υἱὸς, βασιλεὺς Λυδῶν, ἔως μὲν νέος ἦν, ὕβριστής ἦν καὶ ἀκόλαστος.

pinqui, quum hujusmodi infamiam ægre ferrent, præcedentes, quod Magnes, qui in suis carminibus Lydorum fortitudinem in equestri adversus Amazonas prælio cecinisset, nullam Magnetum mentionem fecerat, impetu facto vestem ejus disciderunt, comam raserunt, omnique acerbitate eum commulcarunt. Quam ob rem indignatus Gyges in agrum Magnesiorum frequenter irrupit, tandemque urbem cepit. Reversus autem Sardes, ludos edidit magnifico apparatu.

63.

Sadyattes Alyattis filius, Lydorum rex, erat ille quidem in bello fortissimus, sed alioquin intemperans. Namque sororem suam, nuptam Mileto, viro clarissimo, per speciem sacrificii accitum constuprasse per vim dicitur, eamque deinceps uxoris loco habuisse. Erat autem Miletus Melanis nepos ejus, qui Gygis gener fuerat. Qui quum eam injuriam ferre non posset, fugit Dascylium; unde postea a Sadyatte expulsus, Proconnesum se recepit. At Sadyattes paulo post alias duas, et quidem sorores ambas matrimonio sibi sociavit, quarum ex altera Attalem, ex altera Adramyn nothos suscepit; ex sorore autem sua filium legitimum sustulit Alyattem.

64.

Alyattes Sadyattis filius, Lydorum rex, in adolescentia quidem petulans fuit ac libidinosus; sed in virilem ætatem

— 5. μὲν] deest in edit. ; habet codex et Suidas. — 6. καὶ] addidi e Suida. — 7. Utrum Magnesia ad Sipylum, an Magnesia ad Mæandrum sita sit intelligenda, non satis liquet. De hac si cogitavit auctor, putari possit τὰ Μαγνήτων κάκια, quorum Archilochus ap. Strabon. XIV, p. 647 meminit, ea esse quæ a Gyge capta urbe perpersa sit. Etenim Cæsar (De carmin. elegg. p. 59 sqq.) et cum eo Westernmannus De Callisthen. p. 37 Magnesium eversam esse a Treibus statuunt re expeditione Cimmericorum, in qua sec. Herodotum (I, 6. 15), postremis Ardyis regis temporibus (c. Ol. 36, 4 vel 37, 1), Sardes captæ sunt. Jam vero quæ de Archilochi temporibus comperta habemus, non admittit ut Parius poeta illud urbis infortunium commemoraret, quod Ol. 37 demum accidisset. Quare illa Μαγνήτων κάκια ad alium quendam urbis casum anteriorem esse referenda. Ceterum omnia hæc incertissima sunt, neque admodum probabilia. Tempus quod Magnesiæ eversioni assignant in mera positum conjectura. Deinde Archilochi verba : Κλαίω τὰ Θασίων οὐ τὰ Μαγνήτων κάκια aptissime referuntur ad notum illud Magnetum infortunium, quod in proverbium abiit, et ante Archilochi ævum accidisse potest. Nec deest testimonium. Nam Plinius H. N. VII, 39 : *Candaules rex, ait, Bularchi picturam Magnetum excidit haud mediocris spatii, pari pendit auro*. Hæc e Pseudoxantho fluxisse olim statui cum Creuzero et Welckero. Vix recte. Nam Xanthus Caudaulis loco ponit Sadyatten, ut ex Nicolao discimus. Sed quantumque facienda sint, quæ Plinius de pictura Bularchi tradit, nihil video, cur de Magnesia Caudaulis vel prioribus temporibus eversa dubitemus. Apud Xanthum Nicolai sub Caudale et proxime antecedentibus regibus nulla sit belli mentio. Contra Ardyis Heraclida triginta millia equitum collegisse dicitur. Is igitur bellum gessisse aliquod videtur. Jam Orosius I, 21 ita habet : *Anno ante urbem conditam tricesimo (782 a. C.)... Amazonum gentis et Cimmericorum in Asiam repentinus incursus diu lateque vastationem stragemque edidit*. Annus vero 782 aperte incidit in annos 70, per quos Ardyis regnasse perhibetur. Facilis igitur conjectura est tunc Magnesium esse eversam. Quod si status, nihil impedit quin Callini poetæ tempore (sub Gyge et Ardye rege), sive is Archilochus paulo junior vel paulo antiquior fuerit, vires jam recuperaverit Magnesia, adeo ut bellum contra Ephesios gerere posset (Strabo XIV, p. 647). *Amazonæ* apud Orosium intelligendi sunt de copiis Sacarum Scytharumve. Ac nescio an ista Lydorum contra Amazonas ἀριστία, quam cecinit Smyrnæus rhapsodus neglecta Magnesiorum mentione, ad ipsum illud bellum quod contra Scythas Lydi sub Ardye rege gesserunt, sit referenda.

63. *Cod. Tur. fol. 155, 17-27*. Quæ fr. 63 et 64 leguntur brevius exhibet Suidas : Ἀλυάτης (deb. Σαδυάτης), Λυδῶν βασιλεὺς, ὅς ἦν μὲν τὰ πολέμια γενναῖος, ἄλλως δὲ ἀκόλαστος· καὶ γὰρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν ἤσχυνε. — 1. Ἀλυάττει παῖς] Sadyattes sec. Herodotum I, 16, Ardyis filius fuit; adeo ut excerptor noster errasse possit videri. Sororem Sadyattis *Lyden* vocat Xenophilus apud Anonym. De clar. mulierib. c. 8. — 2. Προκ.] Προκόννησον *cod.* — 3. Ab his Sadyattis filius Xanthus dixerit Attaliam et Adramyttium urbes conditas esse. Aliter Stephanus Byz. : Ἀδραμύντειον... κέκληται ἀπὸ Ἀδραμύντου κτιστοῦ, παιδὸς μὲν Ἀλυάττου, Κροίσου δὲ ἀδελφοῦ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν Πολιτικῇ καὶ ἄλλοι. Τινὲς δὲ ἀπὸ Ἑρμῶνος τοῦ Λυδῶν βασιλέως. Apud Xanthum Croesus jam præfectus Adramyttii urbis fuisse dicitur (fr. 65).

64. *Cod. Tur. fol. 155, 27-31 vso*. Suidas I. I. : Ἐγέννησε δὲ (sc. Sadyattes) Ἀλυάττην, ὅστις ἔως μὲν νέος ἦν ὕβριστής

ἐκβὰς δὲ εἰς ἄνδρα (1), σωφρονέστατος καὶ δικαιοτάτος. Ἐπολέμησε δὲ Σμυρναίοις, καὶ εἶλεν αὐτῶν τὸ ἄστυ.

65.

Ibid. : Ὅτι Ἀλυάττης ὁ Κροίσου πατήρ, τοῦ Λυδῶν βασιλέως, ἐπὶ Καρίαν στρατεύων, περιήγγειλε (1) τοῖς ἑαυτοῦ στρατὸν ἄγειν εἰς Σάρδεϊς ἐν ἡμέρᾳ ταυτῇ, ἐν ὅς καὶ Κροίσῳ, ὅστις ἦν αὐτοῦ πρεσβύτερος τῶν παίδων, ἄρχων (2) ἀποδεδειγμένος Ἀδραμυττίου τε καὶ Θήβης πεδίου. Ὁ δὲ, ὥς φασιν, ὑπὸ ἀκολασίας οὐχ ὁῖός τε ἦν, καὶ πῶς διεδέβλητο πρὸς τὸν πατέρα. Βουλόμενος δὲ ἐν τῷδε τῷ ἔργῳ ἀπολύσασθαι τὰς αἰτίας, καὶ ἀπορῶν ὁπόθεν μισθώσαιτο ἐπικούρους (μισθοῦτοίς γὰρ ἔχρωντο), ᾔλθεν ἐπὶ Σαδουάττην τὸν ἔμπορον (3), πλουσιώτατον Λυδῶν ὄντα, δανείζεσθαι βουλόμενος. Ὁ δὲ αὐτὸν πρῶτον μὲν (4) ἀναμένειν ἐκέλευσε πρὸ τῶν θυρῶν, ἄχρι λούσῃται· μετὰ δὲ, ἐντυγχάνοντι ἀπαρτίζεται, ὅτι πολλοὶ παῖδες εἶεν Ἀλυάττῃ, οἷς πᾶσιν εἰ δέησοι αὐτὸν ἀργύριον δίδοναι, οὐκ ἐξαρκέσει· οὐκ οὖν δοῦναι δεομένῳ. Κροίσον δὲ, ἀποτυχόντα τάνθρωπον, εἰς Ἐφεσον ἀπικέσθαι κατὰ ζήτησιν ἀργυρίου. Καὶ τότε μὲν. εὔχασθαι τῇ Ἀρτέμιδι, εἰ βασιλεύσειε, τὸν οἶκον ἅπαντα καθιερώσειν τοῦ ἐμπορίου. Ἦν δὲ τις Κροίσῳ φίλος, ἀνὴρ Ἴων, ὄνομα Παμφάγης (5), υἱὸς Θεοχαρίδου εὐ μάλα ἐπόρου. Οὗτος ὄρων τὴν Κροίσου σπουδὴν, ἐδείχθη τοῦ πατρὸς χιλίους στατήρας δοῦναι αἰ πόσῃ μηχανῇ· τυχὼν δὲ παρ' αὐτοῦ, δίδωσι Κροίσῳ. Ἀν' ὃν μέγαν τε αὐτὸν Κροίσος ὑστερον ἐποίησε, βασιλεὺς γενόμενος, καὶ εἰς τὴν ἀκρόπολιν εἰσαγαγὼν ἑμαῖαν αὐτῷ ἐδωκε μεστήν χρυσοῦν, τὸν δὲ τοῦ ἐμπορίου οἶκον Ἀρτέμιδι καθιέρωσε, καὶ αὐτὰ τὰ θεμέλια ἀποδόμενος διὰ τὴν εὐχὴν, ὥς μὴδὲν λείποιτο. Ὁ δὲ Κροίσος τοὺς χιλίους λαδῶν χρυσοῦς, στρατεύματά τε ἤγαγε, καὶ πρῶτος εἰς τὴν κυρίαν ἡμέραν ἄγων ἐδείξε τῷ πατρὶ, καὶ συνεισέβαλεν εἰς τὴν Καρίαν. Κρείττων δὲ (6) ἢ ἐκείνου τοῦ ἔργου τῶν αὐτὸν διαβαλλόντων γίνεται.

66.

Περὶ Κύρου βασιλέως Περσῶν, καὶ περὶ μεταστάσεως τῆς τῶν Μήδων βασιλείας εἰς Πέρσας.

Ὅτι ἐν τῇ Ἀσίᾳ τελευτήσαντος τοῦ Μήδων βασιλέως, ἐκδέχεται τὴν ἀρχὴν Ἀστυάγης ὁ παῖς, ὄντινα

progressus summa cum modestia et aequitate vixit. Idem Smyrnaeis bellum intulit, tandemque oppidum expugnavit.

65.

Quum Alyattes, Croesi Lydorum regis pater, bellum Caribus inferre vellet, praefectis suis, inter quos et Croeso, natu maximo, qui Adramyttio ac Thebes campo praefectus erat, mandavit, ut singuli praestituta die copias adducerent Sardes. At Croesus prae intemperantia segnis admodum et aliquis sinistra apud patrem fama erat. Sed quum eo in tempore liberare se infamia ac suspicione vellet, ceterum careret pecunia qua conducere milites posset (mercenario enim milite utebantur), Sadyattem mercatorem foenerandi gratia adiit, virum totius Lydiae opulentissimum. Qui primum quidem Croesum pro foribus opperiri, donec lavisset, iussit; deinde postulanti responsum dedit: Alyatti plures liberos esse, quibus omnibus si mutuam pecuniam dare opus sit, haudquaquam se suffecturum. Ita Croesus repulsam passus, Ephesum ad conquirendam pecuniam abscessit. Et tum quidem Dianae novisse dicitur, si quando regnum adeptus esset, cuncta se mercatoris bona ei consecraturum. Ceterum Pamphaes quidam erat Ephesi Theocharidae filius, viri apud Iones ditissimi, qui quum Croesi amicus esset, ejusque studium ac necessitatem intelligeret, omni ope a patre contendit, sibi ut mille aureos dare vellet. Quos quum impetrasset, statim Croeso tradidit. In cujus beneficii gratiam postmodum Croesus regnum consecutus, magnopere eum auxit atque ornavit, et in arcem introducto plenum auro plaustrum ei largitus est. Mercatoris autem illius bona Dianae sacravit, prout voverat, ipso etiam aedium solo divendito, ne quid reliquum superesset. Interim Croesus, acceptis mille aureis, copias conduxit, ac praefinita die primus ad patrem perduxit, cumque eo in Cariam est profectus. Cujus facinoris causa exinde calumniatoribus suis superior fuit.

66.

De Cyro Persarum rege et de Medorum imperio ad Persas translato.

In Asia Medorum rege (Astibara) defuncto, in regnum successit filius Astyages, qui post Arbacem omnium fortis-

ἦν καὶ ἀκόλαστος, ἐκβὰς δὲ ἐς ἄνδρα σωφρονέστατος καὶ δικαιοτάτος. Ἐπολέμησε δὲ Σμυρναίοις, καὶ εἶλε τὸ ἄστυ. Ex eodem Xantho sua hauserit Xenophilus ap. Anon. De mul. c. 8, ubi vide. — 1. ἄνδρα] ex Suidae cod. A; ἄνδρας codex.

65. Cod. Tur. fol. 155, 31 verso — 156, 26 r. — Suidas l. 1. : Οὗτος (Ἀλυάττης) δὲ γενῶ τὸν Κροίσον. Στρατεύσας δὲ ἐπὶ Καρίαν περιήγγειλε τοῖς αὐτοῦ στρατὸν ἄγειν ἐς Σάρδεϊς, ἐν ὅς καὶ Κροίσῳ, ὅστις ἦν αὐτοῦ πρεσβύτερος τῶν παίδων, ἄρχων ἀποδεδειγμένος Ἀδραμυττίου τε καὶ Θήβης πεδίου. ** Ἀλυάττου πολιορκούντος Πρίηνην φησὶν. Postrema haec multa in nostris Excerptis non leguntur. Neque sunt apud Suidam v. Κροίσος : Κροίσος, Λυδῶν βασιλεὺς, ὃς τὸ πρότερον ἄρχων ἔλαχεν Ἀδραμυττίου καὶ Θήβης πεδίου. Στρατεύσαντος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐπὶ Καρίαν περιήγγειλε τοῖς ἑαυτοῦ κτλ. — 1. περιήγγειλε] παρήγγειλε Coray e vulgata apud Suidam lectione; verum Suidae codd. A B recte praebent περιήγ. — 2. ἄρχων] e Suida; ἄρχην cod. Ex eodem Suida addidi τε post Ἀδραμ. — 3. ἔμπορον] sic Suidas; ἑπαρχον h. l. codex, sed infra ἔμπορον. Pro Σαδουάττη Suidas habet Ἀλυάττην. — 4. μὲν] codex et Suidas; deest in edit. — 5. Ἴων ... υἱὸς] Suidas corrupte Ἰωνόνος υἱός. Cf. Aelian. V. H. IV, 27 : ὅτι Παμφάγης ὁ Πριηνεὺς Κροίσῳ τῷ Λυδῷ, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ περιόντος, κράσιντα μὲν ἐδωρήσατο. Παραλαβὼν δὲ τὴν ἀρχὴν, μεστήν ἑμαῖαν ἀργυρίου ἀπέπεμψεν αὐτῷ. — 6. δὲ] τε codex.

66. Cod. Escor. fol. 85, 8 r. — 91, 8 r. De iis quae in hoc fragmento leguntur, Photius in Excerptis Ctesiae (fr. 29, 2)

μετὰ Ἀρβάκην λόγος ἔχει γυναιότατον γεγόναι. Ἐπὶ τοῦτου βασιλεύοντος ἡ μεγάλη γίνεται μεταβολή, καὶ ἦν εἰς Πέρσας ἐκ Μήδων περιτῆλθεν ἡ ἀρχή, δι' αἰτίαν τοιαύτην. Νόμος ἐγένετο ἐν Μήδοις, ὅστις πένης τροφῆς ἔνεκα προσή (1) ἀνδρὶ εὐτόρφ, ἑαυτὸν διδοὺς θῶκος τρέφοιτό τε καὶ ἀμπεχοίτο, ἴσα καὶ δοῦλον (2) νομίζεσθαι ἐκείνου· ἦν (3) δὲ μὴ παρέχοι ταῦτα δ λαβῶν, ἐξεῖναι παρ' ἄλλον ἀποχωρεῖν. Προσέρχεται δὲ τις μειρακίσκος, ὄνομα Κύρος, Μάρδος γένος, θεράποντι βασιλεῖω, ὃς ἦν ἐπὶ τοῖς καλλύνουσι τὰ βασιλεια. Ἦν δὲ ὁ Κύρος Τοσατραδάτου (4) παῖς, ὅστις ἐλῆστευεν ὑπὸ πενίας. Ἦ δὲ γυνὴ αὐτοῦ, Ἀργόστη (5) ὄνομα, ἡ Κύρου μήτηρ, αἰπολοῦσα ἔζη. Ἐκδίδωσιν οὖν αὐτὸν (6) ὁ Κύρος ἐπὶ τὸ τρέφεσθαι τῷ ἀνδρὶ, καὶ ἐκάλλυνε τὰ βασιλεια (7), καὶ ἦν ἐπιμελής. Βαλτίω οὖν αὐτῷ στολὴν ὁ ἐπιστάτης δίδωσι, καὶ ἐκ τῶν ἔξω εἰσάγαγεν εἰς τοὺς ἴσους καλλύνοντας παρὰ βασιλεῖ, καὶ τῷ τούτων ἐπιστάτῃ συνίστησι. Χαλεπὸς δ' ἦν οὗτος καὶ ἱμαστίγου πολλάκις Κύρον· καὶ ὃς ἀφίσταται παρὰ τὸν λυγνοφόρον· κακίανος αὐτὸν ἀπαπῆ (8), καὶ προσάγειται πλησίον βασιλέως, ἐν' ἐν τοῖς λυγνοφοροῦσιν αὐτῷ εἶη. Εὐδοκίμων δὲ καὶ ἐν τούτοις μετῆλθε παρὰ Ἀρτεμβάρην (9), ὅστις τῶν οἰνοχόων ἐπιστάται, καὶ αὐτὸς βασιλεῖ ὥρεγε πιεῖν τὴν φιάλην. Ὁ δὲ αὐτὸν προθύμως δέχεται, καὶ οἰνοχοεῖν καλεῖται τοὺς ὁμοτραπέζους βασιλέως. Οὐ πολλοῦ δὲ χρόνου ἐπεὶ ἔωρα αὐτὸν Ἀρτεμβάρης (10) εἶπεν καὶ ἐπιστρέφους διακονοῦντα καὶ τὴν φιάλην εὐσχημόνως ἐπιδιδόντα, πυθάνεται βασιλεὺς Ἀρτεμβάρου ὁπόθεν εἶη ὁ νεανίσκος. « Ὡς καλῶς οἰνοχοεῖ. » Ὁ δ' εἶπεν· « Ὡ δέσποτα, σὸς δοῦλος, Πέρσης γένος, ἐκ τῶν Μάρδων, τροφῆς δὲ χάριν ἑαυτὸν δεδοικώς μοι. » Ἦν δὲ ὁ Ἀρτεμβάρης πρεσβύτερος· καὶ ποτε δέχεται βασιλέως, ἐπεὶ ἐπύρεξε, μεθίναται αὐτὸν εἰς οἶκον ἔστ' ἂν ὑγιάνη. « Ἀντὶ δὲ ἱμαστοῦ, ἔφη, ὁ νεανίσκος ὅδε (Κύρον λέγων), δν σὺ ἐπαινεῖς, οἰνοχοήσει· υἱὸν δ' αὐτὸν κάγω ποιήσομαι, εὐνοῦχος ὢν, εἰ σοι τῷ δεσπότη οἰνοχοεῖν καταθύμιος γένοιτο. » Ταῦτα ἐπῆναι ὁ Ἀστυάγης· καὶ ὁ μὲν ἀπελύετο, πολλὰ ἐντεταλμένος Κύρῳ, καὶ φιλοφρονησάμενος ὡς ἂν υἱῷ. Ὁ δὲ παρυστὸς βασιλεῖ τὴν τε φιάλην ἐδίδου καὶ ὦνοχοεῖ νύκτα καὶ ἡμέραν, ὑπέφαινε τε πολλὴν σωφροσύνην καὶ ἀνδρείαν. Ὁ δ' Ἀρτεμβάρης ἐκ τῆς νόσου ταύτης θνήσκει υἱοποιησάμενος τὸν Κύρον. Δίδωσιν οὖν αὐτῷ ὁ Ἀστυάγης, ὡς ἂν υἱεῖ (11), τὸν σύμπαντα βίον Ἀρτεμβάρῳ καὶ ἄλλα πολλὰ δῶρα· μέγας τε ἦν καὶ ὄνομα αὐτοῦ πάντῃ διεφέρετο.

simus fuisse traditur. Eo regnante magna ista accidit rerum conversio, qua a Medis ad Persas imperium devenit ob causam huiusmodi. Lex apud Medos obtinet, ex qua pauper qui victus causa ad virum divitem accedit eique se tradit, ut nutriatur et amiciatur, eodem quo servus loco habetur. Quodsi dominus hæc non præstat, licet illi ad alium se conferre. Ea igitur conditione puer quidam, Cyrus nomine, genere Mardus, ad ministrum regium accedit, qui mundantibus palatium erat præfectus. Cyrus filius erat Tosatradæ (*Atradatae*), qui ob paupertatem latrocinium exercebat. Uxor ejus Argoste, mater Cyri, capras pascendo vitam sustentabat. Cyrus itaque quum ad victum querendum viro isti se elocasset, regiam mundabat, instansque ostendebat diligentiam. Splendidiorum igitur vestem ei præfectus dat, et ab his qui extera palatii curabant, ad eos qui intus apud regem mundabant, introducitur, horumque præfecto jungitur. Is vero severus erat ac sæpenumero Cyrum flagellabat. Quare hoc relicto Cyrus ad lampadariam transit, qui amore eum prosequitur et ad regem propius adducit, is qui lucernas præferunt accensens. Et quum inter hos quoque probaretur, deinde transit ad Artembarem, qui pincernis erat præfectus atque ipse regi phialam ad bibendum porrigebat. Is libenter Cyrum admittit et sociis mensæ regæ infundere jubet. Nec multo post quum Astyages scire et dextre ministrantem phialamque decore admodum porrigentem videret, querit ex Artembare rex, unde esset juvenis ille, qui tam egregie pincernæ munere fungeretur. Cui ille, « O domine, respondit, servus tuus est, Persa genere, Mardis oriundus, qui victus causa se mihi dedidit. » Ceterum Artembares jam senex erat, et quondam, quum febris laboraret, e rege petivit, ut domum se dimitteret donec recuperasset valetudinem. « Interim, inquit, pincernam pro me agat juvenis hic (Cyrum dicebat), quem tu collaudas, quemque ego, qui eunuchus sum, pro filio adoptabo, si tibi, domino meo, id gratum fuerit. » Comprobavit hoc Astyages. Ille vero abscessit multa Cyro demandans comiter et benevole, quasi filio suo. Igitur lateri regis adstans Cyrus phialam porrigebat et vinum infundebat diu nocteque, ac multam modestiam ostendebat et virtutem. Artembares autem e morbo moritur, postquam Cyrum testamento filium sibi instituerat. Quare Astyages ei, utpote filio, facultatem Artembaræ universam tradidit aliaque dona plerima addidit. Jam celeberrimus Cyrus erat et nomen ejus ubique divulgabatur.

nihil nisi hæc tradit : Φησιν οὖν αὐτίκα περὶ τοῦ Ἀστυάγους, ὡς οὐδὲν αὐτοῦ πρὸς γένος ἐχρημάτιζεν. — 1. προσή] προσή cod. — 2. δοῦλον] vel δοῦλος. δοῦλου cod. — 3. ἦν] ἦν cod. — 4. Τοσατραδάτου] infra pater Cyri nominatur Ἀτραδάτης. Unde h. l. fortasse scr. τοῦ Ἀτραδάτου. Apud Herodotum nomen bubulci, apud quem Cyrus educatur, est Μιτραδάτης. — 5. Ἀργόστη] Ἀργόστη codex. Ἀργόστης Persa memoratur ap. Ctesiam p. 151. Ἀργήστης ap. Æschyl. Pers. 300. — 6. αὐτόν] αὐτόν cod. Deinde malim : ἐκί τῷ — 7. ἐπιμελής] ἐπιμελητής codex. Quod si genuinum est, post vocem βασιλεια nonnulla exciderint; nam sententiarum junctio inconcinnaior. — 8. ἀπαπῆ] ἡγάπη cod. — 9. Ἀρτεμβάρης] Nomen hoc etiam in Herodotea de Cyro narratione occurrit I, 114. 115. 116, ubi nobilis est Medi, cujus filium Cyrus puer ludens male tractaverat. — 10. Ἀρτεμβάρης] Dicendum erat Ἀστυάγης. Sed nolui corrigere excerptorem. — 11. υἱεῖ] sic h. l.; modo erat υἱῷ. Deinde Ἀρτεμβάρῳ cod.

Ἦν δὲ Ἀστυάγη θυγάτηρ πάνυ γε γενναία καὶ εὐειδής, ἦντινα Σπιτάμας (12) δίδωσι τῷ Μῆδῳ ἐπὶ προικὶ πάσῃ Μῆδιᾳ. Κύρος δὲ μεταπέμπεται τὸν τε πατέρα Ἀτραδάτην καὶ Ἀργόστην τὴν μητέρα ἐκ Μάρδων. Οἱ δὲ ἤκον ἐπ' αὐτῷ μεγάλῳ ὄντι (13). Ἐξηγήσατο δ' αὐτῷ καὶ ἡ μήτηρ ὄνειρον, ὡς κύουσα αὐτὸν δοῖται κοιμηθεῖσα ἐν τῷ ἱερῷ, ἦνίκα ἐν Μάρδοις ἦν αἰπολοῦσα (14). — « Ἐδοξα γὰρ, ἔφη, οὐρῆσαι τοσοῦτον κύουσα, ὦ Κύρε, σέ, ὥστε ποταμοῦ μεγάλου βρέματα ὅμοιον γενέσθαι τὸ πλῆθος τοῦ οὐρου, καὶ κατακλύσαι πᾶσαν τὴν Ἀσίαν· βῆναι δὲ αὐτὸ ἄχρι θαλάττης. » Καὶ ὁ πατὴρ ἀκούσας κελεύει τοῖς ἐν Βαβυλῶνι Χαλδαίοις ὑπερβείναι. Κύρος δὲ τὸν λογιώτατον αὐτὸν καλέσας ἐξηγήσατο· καὶ δὲ ἀπακρίνεται μέγα τε εἶναι τὸ προφαινόμενον ἀγαθὸν καὶ τὴν πρώτην αὐτῷ τιμὴν φέρον ἐν Ἀσίᾳ· δεῖν δὲ κρύπτειν, ὥς μὴ Ἀστυάγης ἀκούσῃ· « χάκιστα γὰρ σέ τε ἀπακρινεῖ, κάμει τὸν κριτήρα αὐτοῦ. » Ὄμωσαν δὲ ἀλλήλους μῆθενι κατερεῖν τὴν ὄψιν μεγάλην τε οὖσαν καὶ οἶαν οὐκ ἄλλην. Ἐκ τούτου πολλὴ μείζων (15) ὁ Κύρος γενόμενος σατράπην τὸν αὐτοῦ πατέρα Περσῶν ἐποίησε, καὶ τὴν μητέρα πλούτῳ τε καὶ δυνάμει Περσίδων πρώτῃν.

Καδούσιοι δὲ τότε πολέμιοι ἦσαν βασιλεῖ, ἄρχοντα ἔχοντες Ὀναφέρνην (16), ὅστις προδίδους τὸ ἔθνος τὰ βασιλείῳ ἐφρόνει, καὶ πέμψας ἄγγελον παρὰ Ἀστυάγην ἤτειτο ἄνδρα πιστόν, ὡς σὺν αὐτῷ βουλευέσσει τὰ περὶ τῆς προδοσίας. Καὶ δὲ ἐκπέμπει Κύρον, ὡς ἂν πάντα συμπράξειεν· ἡμέρᾳ δὲ τεσσαρακοστῇ ὥρισεν αὐτῷ παρ' αὐτὸν εἰς Ἐκβάτανα ἀνελθεῖν. Καὶ ὁ τοῦ ὄνειρου κριτῆς παρεθάρρυνεν αὐτὸν εἰς Καδουσίου ἀπελθεῖν, καὶ φρονήματος ἐνεπέμπλα. Εἰσῆι δὲ Κύρον, ἅτε φύσει γενναῖον καὶ μεγαλόφρονα, ὡς χρὴ, θεοῦ συλλαμβανόμενον, Πέρσας ἀποστῆσαι, καὶ Ἀστυάγην πειρᾶσθαι τῆς ἀρχῆς παύειν, πιστεύειν τε τῷ Βαβυλωνίῳ τὰ θεῖα καλλίστα ἐξεπισταίμεν. Ἐθάρρυνον (17) δὲ ἀλλήλους· ὁ μὲν Βαβυλωνίος Κύρον ὅτι εἰμαρμένον εἶναι αὐτὸν κατακλύσαι Ἀστυάγην καὶ τὴν ἐκείνου βασιλείαν ἐλεῖν, καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα γινώσκειν· ὁ δ' αὖ Κύρος τὸν Βαβυλωνίον, ὅτι μεγάλων αὐτὸν καταξιώσει, γενομένων τούτων, ἵαν αὐτὸς βασιλεὺς γένηται. Ἐνεθυμειτο δὲ ὡς καὶ Ἀρβάκης παύσας Σαρδανάπαλλον πρότερον τὴν ἐκείνου τιμὴν ἀφελόιτο. « Καίτοι οὐτε Μῆδοι κρίσεως Περσῶν, οὐς ἐκεῖνος ἐπίστευσεν, οὐτε Ἀρβάκης φρονιμώτερος ἐμοῦ· τύχη δὲ καὶ μοῖρα κάμοι προδεδίκνυσιν (18),

Erat Astyagæ filia valde nobilis et formosa, quam Spitamæ Medo despondet, dote addita Media universa. Tum Cyrus Atradatem patrem et Argosten matrem e Mardis arcessit. Venerunt illi fortuna filii gaudentes. Atque somnium ei mater exposuit, quomodo gravida sibi visa sit, in fano dormiens quo tempore capras apud Mardos pasceret. — « Visa mihi sum, inquit, quum in utero te, Cyre, gestabam, tantam emittere urinæ copiam, ut magni amnis fluentis æquiparanda esset, totamque Asiam inundans ad mare usque profunderet. » Quod audiens pater Chaldaeis in Babylone vatibus ad interpretandum jubet proponi. Cyrus igitur vatem celeberrimum advocavit eique somnium narravit. Ille vero respondit bonum portendi permagnum et summam ei in Asia honorem afferens, verum celandum esse, ne audiat Astyages. « Nam ultimo supplicio et te et me interpretem afficeret. » Itaque iurejurando invicem promiserunt, nemini se somnium istud gravissimum et quale aliud nullum, dicturos esse. Deinde ad multo majorem Cyrus potentiam erectus, patrem suum Persarum satrapam constituit, matrem divitiis et dignitate primum inter Persicas mulieres locum tenere effecit.

Cadusii tunc hostili in regem animo erant. Præfectum habebant Onaphernem, qui prodens populum regis commodis prospiciebat; ac misso nuntio ab Astyage virum petebat, cum quo de proditiōis ratione iniret consilia. Mlaït rex Cyrum, quo ad omnia ille socio uteretur; diem autem quadragesimam definivit qua Ecbatana ad se reverti deberet. Somni quoque interpretes hortabatur, ut ad Cadusios proficisceretur, et fiducia eum implebat. Cyro autem, utpote viro strenno et magnanimo, cogitatio mentem subit, debere se, deo opitulante, Persas ad defectionem adducere, et tentare ut Astyagis regnum everteret, fidemque habere Babylonio quid dii portenderent optime scienti. Atque invicem se exhortabantur, Babylonius Cyrum, fati aīens destinatum esse, ut everso Astyagis regno ipse potiretur, idque certissime se compertum habere; Cyrus vero Babylonium, magna ei præmia pollicens, si his ita evenientibus ipse rex esset. Præterea reputabat Arsacem quoque Sardapallum olim ejecisse sibi quē honorem ejus vindicasse. « Et tamen neque Medi, quibus sisus ille rem aggressus est, Persis fortiores erant, neque Arbaces me prudentior. Ac quemadmodum illi, sic mihi quoque fortuna fatumque fu-

12. Σπιτάμας] Ἐπιστάμας codex. Spitamæ nupsisse Amytin Astyagis filiam, quam postea ipse Cyrus uxorem duxit, novimus ex Ctesia p. 45 b et 46 a. Ceterum hujus filiae mentio tam abrupte introducitur, ut nemo non agnoscat excerptorem. Ad nuptiarum illarum solennitatem Cyrus parentes suos advocasse videtur. In seqq. ἐπὶ πρ. πάσῃ M. bene habent. — 13. ἐπ' αὐτῷ μεγάλῳ ὄντι] Hæc mihi suspecta. Nisi excidit participium aliquod, fuisse puto: ἐπ' αὐτῷ μεγαλύνόμενοι. — 14. ἦν αἰπολοῦσα] ἡπολοῦσα codex. Oratio indirecta in media enuntiatione transit in directam. De re cf. Herodot. I, 107: Τὴν (Μανδάνην) ἰδοῦσα Ἀστυάγης ἐν τῷ ὕπνῳ οὐρῆσαι τοσοῦτον, ὥστε πλῆσαι μὲν τὴν ἐσωτοῦ πόλιν, ἐκπατακλῦσαι δὲ καὶ τὴν Ἀσίαν πᾶσαν. Ὑπερβόμος δὲ τῶν μάγων τοῖσι ὄνειροπόλοισι τὸ ἐνύπνιον ἐφοβήθη. Aliter Justinus I, 4: Hic (Astyages) per somnium vidit ex naturalibus filiam, quam unicam habebat, vitem enatam, cuius palmitē omnis Asia obumbraretur. — 15. μείζων cod. In antec. nota v. κριτήρα pro κριτῇ. — 16. Ὀναφέρνην] Infra τὸν ἀφέρνην. Apud Herodot. I, 121 seqq. Cyrus in Persidem ad parentes dimissus, suasore Harpago Persas ad defectionem adducit. — 17. ἐθάρρυνον] ὁ ἐθάρρυνον cod. — 18. προδεδίκνυσιν intransitive h. i. usurpatur, nisi scribi malis τύχην δὲ ἡ μοῖρα κάμοι προδεδίκνυσιν.

ὥσπερ ἄρα κακείνῳ. » Ταῦτα ἐνθυμουμένη ὑπὸν-
 τισε μεμαστιγμένους ἀνὴρ κόπρον ἐν κοφίνῳ ἐκφέρων,
 ἐπειδὴ ἐν τοῖς ὄροις γίνεται Καδουσίῳ· οἰωνισάμε-
 νος (19) καθυπερτίθεται τῷ Βαβυλωνίῳ. Ὁ δὲ ἐκέλευσε
 πυθέσθαι, τίς τε εἴη ὁ ἀνὴρ, καὶ ποδαπὸς γένος. Πυ-
 θομένην δὲ Κύρῳ ἀποκρίνεται ἐκεῖνος, ὅτι Πέρσης εἴη,
 Οἰδάρης (20) ὄνομα. Καὶ δὲ ἤσθη πάντῃ· ὁ γὰρ Οἰδάρης
 δύναται Ἑλλάδι γλώσσῃ ἀγαθάγγελος. Ἐφη δ' ὁ Βα-
 βυλώνιος πρὸς Κύρον, καὶ τὰλλα σύμβολα εἶναι ἄρι-
 στα, ὅτι τε Πέρσης ἐστὶ σοὶ πολίτης καὶ ὅτι κόπρον
 ἱππῖαν φέρει, ἥτις πλοῦτον καὶ δύναμιν προσημαίνει,
 ὥσπερ καὶ τοῦνομα λέγει. Ταχὺ δὲ τὸν ἀνθρώπον ὁ Κύ-
 ρος παραλαμβάνει, συνειναιὶ τε ἐκέλευεν αὐτῷ· ὁ δὲ
 πείθεται.

Ἐκ τούτου παρὰ Ὀναφέρνην (21) εἰς Καδουσίους ἦκε,
 καὶ πίστει λαμβάνει τε καὶ δίδωσι περὶ τῆς προδοσίας·
 ἐπανήκει τε εἰς Μηδίαν· τὸν δὲ Οἰδάρην (22) ἵππῳ τε
 καὶ στολῇ Περσίδι καὶ θεραπείᾳ ἐτίμησεν, εἶχέ τε πέ-
 λας, τὴν γνώμην ὁρῶν ἀγαθὴν, καὶ ἅμα τοῦ Βαβυλωνίου
 κελεύοντος διαλέγεσθαι αὐτῷ. Ἐκ δὲ τοῦ κατ' ὀλίγον
 ἐταιριζόμενος ἐποίητο καὶ σύμβουλον καὶ ποτ' εἰς λό-
 γους ἦλθε τοιοῦτους, ὡς ἄχθος τὸ δρᾶν (23) Πέρσης ὑπὸ
 Μηδῶν κακουμένους, καὶ ταῦτα οὐδὲν χείρους ὄντας τὰς
 φύσεις. Καὶ ὁ Οἰδάρης εἶπεν· « Ὁ Κύρε, οὐ γὰρ ἐστὶν
 ἀνὴρ τὰ νῦν μεγαλόφρων τε καὶ μεγαλογνώμων, δὲ
 παῖσαι Μηδῶν ἐβελήσῃσι τῶν κρείττωνων ἄρχειν ἀξιού-
 ντας. » Καὶ Κύρος ἔφη· « Πῶς οὐκ ἐστὶν, ὦ Οἰδάρη; »
 — « Ἔστιν μὲν ἴσως, ἀλλὰ πολλῇ καὶ κακῇ ἀτολίᾳ
 χρῆται, δι' ἣν οὐδὲν δρᾶ δύναμενος. » Καὶ ὁ Κύρος,
 ἐκπειρώμενος· « Εἰ δὲ φανείη τολμητὴς ἀνὴρ πῶς ἂν
 δύναίτο τοῦτο κατεργάζεσθαι; » Ὁ δὲ ἀποκρίνεται·
 « Πρῶτον μὲν Καδουσίους προσαγαγόμενος ἐθέλοντας·
 Πέρσης μὲν φιλοῦσι, Μηδῶν δὲ πᾶν μισοῦσι· ἔπειτα
 δὲ καὶ Πέρσης θαρρύνας τε καὶ δηλίσας περὶ μ' ὄντας
 μυριάδας, καὶ ἀτμένους ἂν ἐβελήσαντας δι' ἃ πάσχου-
 σιν (24) ὑπὸ Μηδῶν ἐπιτήδειοτάτῃ δ' αὐτοῖς πρὸς τοῦτο
 καὶ ἡ χώρα πετρώδης τε καὶ ὀρεινὴ (25) οὔσα, ἐφ' ἣν
 εἰ στρατεύειν Μηδοὶ θέλοιν, κακῶς ἀπαλλάξουσιν. » Κύ-
 ρος δὲ ἡρώτα· « Εἰ ἀνὴρ φανείη ταῦτα δρῶν, συνακ-
 κινδυνεύσεις αὐτῷ; » Καὶ ὅς· « Εἰ γάρ, ὦ Ζεῦ, ἔφη,
 μάλιστα μὲν σὺ εἴης δ' τοῖς (26) ἐγγειρῶν, ἐπειδὴ καὶ

turum portenditur. « Hæc apud animum reputanti, ubi ad
 fines Cadusiorum pervenerat, obiam fit vir, qui flagris carus
 erat, et sinum tunc in cophino exportabat. Quod omni-
 sum ratus Babylonio rem proponit. Is vero sciscitari jussit,
 quis et cujus vir esset. Sciscitanti ille respondit se Persam
 esse Cebarem nomine. Quibus Cyrus valde lætabatur. Nam
 Cebares græca lingua significat ἀγαθάγγελος, boni nuntius.
 Ac Babylonius Cyro dixit reliqua quoque signa faustissima
 esse : quod scilicet Persa ideoque civis tuus est, atque fa-
 mum effert equinum, quo divitiæ et potentia portenduntur,
 uti ipsum nomen indicat. Statim igitur hominem Cyrus as-
 sumit ac comitari se jubet; ille vero obtemperat.

Deinde in Cadusiorum terram ad Onaphernem venit, et
 postquam de proditiōne fidem dedit et accepit, in Mediam
 revertitur. Cebarem vero equo et veste Persica ceteroque
 cultu honoravit et circa se habebat, quum optime affectum
 videret, hortante simul Babylonio, ut cum eo colloqueretur.
 Sic paulatim familiaritatem cum eo contrahens consi-
 liorum socium fecit, et quondam in sermonem venit ho-
 jusmodi. « Quam grave est, inquit, Persas videre a Medis
 inique tractari, quum indole minime sint inferiores. » Ad
 quæ Cebares : « O Cyre, inquit, nullus nunc exstat vir
 generosus et magnanimus, qui impedire cupiat, ne diutius
 Medi fortioribus imperare velint. — « Quidni exstaret talis,
 Cebare? » — « Fortasse exstat, sed multa et misella ignavia
 prohibetur ne quid, etsi possit, aggrediatur. » Tum Cyrus
 explorans : « Sed fac prodire virum audacem; quomodo pos-
 sit rem perficere? » Respondet alter : « Primum Cadusios sibi
 adjungens, hand invitos, quum Persas ament, Medos ve-
 hementer oderint : deinde etiam Persas exhortans et in arma
 vocans, numero quadraginta fere millia, qui ob ea quæ a
 Medis patiuntur ad defectionem paratissimi sunt. Accedit
 huc, quod maxime idonea ad hoc est regio eorum rupibus
 montibusque intercepta, in quam si exercitum ducere Medi
 voluerint, male iis res cesserit. » Dein Cyrus quærit : « Si
 appareret vir hoc suscepturus, num periculi tu ei socius fore-
 res? » « Proh Jupiter, ait, utinam tu maxime vir sis ma-
 num his admovent, quandoquidem et pater tuus Persarum

— 19. οἰωνισάμενος] οἰωνισαμ. codex. Malim οἰωνισόμενος. Nota deinde vocem καθυπερτίθεται. Ceterum nexus sententiarum excerptorem redolet. — 20. Οἰδάρης] In sqq. codex plerumque Οἰδάρης, raro Οἰδάρης præbet. Posteriora hujus viri fata novimus ex fragmentis Ctesie p. 46 et Justino, I, 7 : *In initio regni Cyrus Sæbaren captivum socium, quem juxta nocturnum visum ergastulo liberaverat, comitemque in omnibus rebus habuerat, Persis præposuit, sororemque suam ei in matrimonium dedit.* Idem Justinus comparandus cum Nostris est I, 6 : *Lectis ille (Cyrus) epistolis (sc. Harpago ad defectionem exhortantis, uti apud Herodotum I, 123), eadem somnio adgredi jussus est, sed præmonitus, ut quem primum postera die obvium habuisset, socium captis assumeret. Igitur antelucano tempore ruri iter ingressus, obvium habuit servum de ergastulo cujusdam Medi, nomine Sæbaren. Hujus requisita regione, ut in Persis genitum audivit, demptis compedibus, assumptoque comite regreditur.* In universum Justinus de regno Medorum ejusque eversione narratio ita comparata est, ut partim ad Herodoteam, partim ad Ctesianam nostram proximè accedat, multa tamen etiam sibi propria habeat. Quare magna suspicio est Trojum Pompejum vestigia legisse Dinonem, cujus quantà apud Romanos auctoritas fuerit e Cornelii Nepotis testimonio (v. Dinon fr. 27, p. 94) colligitur. — 21. Ὀναφέρνην] διὰ τὸν ἀφέρνην cod. — 22. Οἰδάρην] Οἰδάρην cod. h. l. et in sqq. — 23. ὁρᾶν cod. — 25. δι' ἃ πάσχ.] διὰ τὰς σκῆς cod. Ante ἐβελήσαντες excidisse videtur ἀποσπῆναι. — 26. ὀρεινῇ] ὀρεινῇ cod. — 27. τοῖς pro τούτοις; e fonte ionico. Nisi scrib. τοῖς.

ἰ σὸς πατὴρ ἄρχει Περσῶν, καὶ σὺ ἐνασυλότατος (28) εἶ καὶ δυνατώτατος· εἰ δὲ μὴ, ὅστις οὖν ἂν εἴη (29). »

Ἐκ τούτου τὸ δλον βούλευμα ἐκκαλύπτει τε αὐτῷ ὁ Κύρος, καὶ συμβούλῃ χρῆται, ὁρῶν ἄνδρα φρόνιμον καὶ ἄνδρεον, καὶ ἐν αὐτῷ πάσας ἔχοντα τὰς ἐλπίδας. Καὶ ὁ συνεπῆνει τε καὶ συνεζώτρυνε, γνώμας τε ἀγαθὰς ὑφηγεῖτο, καὶ ὡς χρὴ πέμψαντα παρὰ Ἀτραδάτην τὸν πατέρα κελεύειν δπλίζειν Πέρσας, τῷ λόγῳ μὲν, ὡς ἔτοιμοι εἶεν βασιλεῖ ἐπὶ Καδουσίου, τῷ ἔργῳ δ' εἰς ἰπὸστασιν· ἔπειτα ὡς χρὴ παρὰ Ἀστυάγου αἰτήσασμενον θύμας ἔλθειν αὐτὸν εἰς τὴν Περσίδα, ὡς ἱερὰ εὐκαταὰ ὄψειεν ὑπὲρ Βαβυλῶνος καὶ τῆς ἐκείνου σωτηρίας, ἅμα δὲ καὶ τοῦ πατρὸς, ἐπειδὴ φαύλως ἔχει (30) ὑπὸ νόσου. « Εἰ δὲ ταῦτα πράξει, ἐγγχειρτέον ἔσται τῷ σύμπαντι ἀνδρείῳ. Οὐ τοι (31) δεινόν, ὦ Κύρε, καὶ ἀποκινδυνεύειν τῇ ψυχῇ μεγάλους ἐγγχειροῦντα ἔργοις, καὶ παθεῖν, εἰ αἰοί, τοῦτο δ' καὶ μὴδὲν ὁρῶντας ἀναμένει παθεῖν. » Ἦσθη τε οὖν ὁ Κύρος ἐπὶ τῇ γενναίῳτῃ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ἅμα θαρρύνων αὐτὸν καὶ τὸν ὄνειρον ἐξηγήσατο τῆς μητρὸς καὶ τὴν τοῦ Βαβυλωνίου γνώμην, ἣν εἶπε περὶ αὐτοῦ. Καὶ ὁ Οἰδάρης ἄτε ἀγγίλους πολὺ μᾶλλον αὐτὸν ἐζώτρυνε, καὶ διεκελεύσατο (31*) φυλάττειν τὸν Βαβυλωνίον, ὡς μὴ ἐξάγγελος εἴη βασιλεῖ τοῦ ὄνειρου, « εἰ ἴρα κτείνειν αὐτὸν οὐχ ὑπομένοις, ὅπερ ἦν ἄριστον. » Καὶ ὁ Κύρος· « Ἀποτρόπαιον [ἂν] εἴη τοῦτο γ', » εἶπεν. Συνεσιτοῦντο δὴ καὶ συνήσαν (**) Κύρου τὸ ἀπὸ τοῦδε δ' τε Οἰδάρης καὶ ὁ Βαβυλώνιος. Ἐν δέει δὲ ὦν ὁ Πέρσης, μὴ κατεῖποι πρὸς Ἀστυάγην ὁ Βαβυλώνιος περὶ τοῦ ὄνειρου, προσεποιήσατο ἱερὰ πάτρια νύκτωρ ἐπιτελεῖν τῇ σιλήνῃ, καὶ τὸν Κύρον ἤτησε θύματά τε καὶ οἶνον καὶ οἰκίας καὶ στρώματα καὶ τάλλα ὧν ἔδει. Ἡΐου δὲ Κύρον προτάξει τοῖς θεραπεύουσι παῖθεσθαι αὐτῷ. Καὶ ὁ προστάξει τε καὶ τῆς θυσίας οὐ μετέχεν, Οἰδάρης πηγήσαντος, [δς] παρασκευάζεται (32) τὰ ἐκ τῆς νύκτα καὶ στιβάδας βαθείας, ἐφ' ὧν εὐωχῆσονται, καὶ βόθρον ὥρυνεν ἐν τῇ αὐτοῦ σκηνῇ (33) βαθύτατον. Ἐπεὶ δὲ πάντα ἔπραξε, καὶ εὐώχῃσε τὸν Βαβυλώνιον καὶ ἐμέθυσεν, ὑπὲρ τε τὸν βόθρον αὐτῷ κοίτην στορέσας, ὡς κατακλίνοι ἐς ταύτην, ὥσεν αὐτὸν εἰς τὸν βόθρον κάτω. Συνέβαλε δ' αὐτῷ καὶ τὸν οἰκέτην. Καὶ ἅμα ὁρθρῶν Κύρου ἀπάραντος συνωδοῖτορε. Οὐ πολὺ δὲ προελθόντα ἐπεκρίθη τὸν ἄνθρωπον ὁ Κύρος· ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐφ' ἡ καταλελοιπέναι αὐτὸν ἔτι καθεύδοντα ὑπὸ μέθης. Ἀγανακτοῦντος δὲ τοῦ Κύρου, τελευταῖον ἐξέφηνε τάλῃθες, ὅτι αὐτὸν κτείνειν, ἐπειδὴ μόνῃν σωτηρίαν ταύτην ἔωρα Κύρου τε καὶ τοῖς Κύρου παισὶν οὔσαν. Λυπηθεὶς δὲ ἔβην ἐπὶ τοῖς πρᾶξι καὶ ἔτι μᾶλλον ὀργισθεὶς, ὥστε μακρὴν ποιεῖσθαι τὸν Οἰδάρην, αὖθις μετέγνω καὶ προσέειπε αὐτὸν, συμβούλῃ τε ἐχρήτο περὶ τῶν αὐτῶν. Τῇ δὲ τοῦ Βαβυλωνίου γυναὶ πυνθανομένην

præfectus est, et tu a violentia tutissimus es et potentissimus; sin minus tu, quicumque demum ille sit. »

Post hæc totum consilium ei Cyrus aperit, socioque utilis, virum prudentem et strenuum esse videns, et qui in ipso omnem spem repositam haberet. Ille vero collaudabat et excitabat probaque consilia suggerebat. Suadebat vero ut, misso nuntio, Atradaten patrem Persas armare juberet, verbo tenuis ut regi ad bellum contra Cadusios, reapse ut ad defectionem parati essent; deinde ut ab Astyage veniam peteret per dies aliquot in Persidem abeundi ad sacra votiva facienda pro rege ejusque salute, nec non pro patre ægro tante. « Hæc si obtinueris, toti operi manus admovenda est strenue. Neque sane mirum est, o Cyre, etiam de vita periclitari virum res magnas molientem, et pati, si opus fuerit, id quod etiam nihil peragentes pati sustinent. » Gaudebat Cyrus hac viri fortitudine, simulque ut fiduciam ei adderet, somnium matris, et quomodo id Babylonius interpretatus esset, exposuit. Tum Cebares, vir perspicax, multo magis eum excitabat, atque cohortatus est, ut caveret Babylonium, ne is regi somnium nuntiaret, « si quidem occidere eum non sustineas, quod sane consultissimum foret. » Ad quod Cyrus: « Facinus hoc esset averruncandum. » Igitur ab hoc inde tempore conversari cum Cyro ejusque convictu uti solebant Cebares et Babylonius. Verum metuens Persa ne ad Astyagem Babylonius somnium deferret, simulavit se noctu sacra Lunæ ritu patrio facturum, ad eaque e Cyro petivit hostias, vinum, ministria, stragula et cetera quibus opus erat. Præterea Cyrum rogavit ut famulos imperata ipsius exsequi juberet. Jussit ille et sacrificio non interfuit, adornante ita rem Cebare, qui tum reliqua noctu comparat, tum strata alta, in quibus epulentur, atque scrobem in tentorio suo effodit profundissimam. Quibus instructis, convivio Babylonium excepit et mero inebriavit, et, ubi in lectum supra scrobem ei stratum recumbit, in scrobem illam detrusit. Simul cum eo etiam famulum dejecit. Et orto diluculo cum Cyro proficiscens iter ingreditur. Nec longe progressum Cyrus de Babylonio quærens compellat. Ille primum quidem respondit se reliquisse eum e crapula adhuc dormientem. Irascente autem Cyro, postremum rem, quæ erat, fatetur, se occidisse eum dicens, quod hanc unam vidisset Cyro ejusque liberis fore salutem. Ob hæc morore Cyrus affectus et magis etiam iratus, adeo ut aditum Cebare amplius non permitteret, postea tamen, mutato animo, rursus admittebat eum, et consiliario, sicuti antea, utebatur. Uxori vero Babylo-

28. ἐνασ.] ἐνασυλότατος cod. Nota vocem. — 29. ὅστις οὖν ἂν εἴη] ὅστις ** vñ codex, relicto quattuor fere litterarum spatio. In margine notatum: « fort. οὐκ ἂν. » — 30. ἔχει] Malim ἔχοι. — 31. οὐ τοι] οὐτοι cod. Idem mox ἀναμένειν. — 31*. διεκελεύσατο] διεχλεύσατο codex. — * συνήσαν? — 32. δς παρασχ.] vel ὁ δ' π. scripsi pro τεχνήσαντος καρασκ. quod codex præbet. Deinde fort. leg. ἄλλα [εἰς τὴν] νύκτα. Mox οἰωχῆσονται cod. — 33. σκηνῇ] σκῆ cod.

περὶ τοῦ ἀνδρὸς εἶπεν, ὅτι ὑπὸ ληστῶν ἀποθάνοι καὶ ταφείη (34) ὑπ' αὐτοῦ.

Μετὰ ταῦτα παρὰ βασιλέα Κύρον ἀφικόμενον ὁ Οἰδάρης ἀνεδίδασκε καὶ ἐξώτρυνε τὰ βαθυλευμένα σφίσι δράκ καὶ πέμπειν τε εἰς Πέρσας καὶ ὀπλίζειν τοὺς ἐν ἡβῇ καὶ Ἀστυάγην αἰτεῖσθαι δοῦναι οἱ ἡμέρας ὥς τε τὰ ἱερὰ θύσειε καὶ τὸν πατέρα νοσηλεύσειε φαύλως ἔχοντα. Καὶ ὅς ἐπεισθῇ, τὰ τε ἄλλα σπλα χῆδῃ ἦν ἔτοιμα, καὶ ὁ Κύρος ἠτήσατο βασιλέα τὴν εἰς Πέρσας πορείαν, ὥς ἂν θύσειεν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἅμα τὸν πατέρα ἴδοι κακῶς διακειμένον. Ὁ δ' οὐ δίδωσιν αὐτῷ, ὑπ' εὐνοίας συνεῖναι θέλων· καὶ ὁ Κύρος ἐν ἀθυμίᾳ (36) ἦν Οἰδάρη δηλώσας ὥς ἀποτύχοι. Καὶ ὅς ἐθαρρύνετο αὐτὸν, καὶ αὐθις ἐκέλευε διαλιπόντα ἡμέρας δεῖσθαι αὐτοῦ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ τεύξεσθαι· δεῖν δὲ αὐτὸν θεραπεύειν προθύμως ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον· καὶ ἐπειδὴν δέχεται, δι' ἐτέρου τοῦτο ποιεῖν καὶ μὴ δι' αὐτοῦ. Καὶ ὁ μὲν ὤχετο παρὰ βασιλέα, καὶ τοῦ πιστοτάτου τῶν εὐνούχων ἐχρηζεν, ὅταν ἡ καιρὸς, αἰτήσασθαι αὐτῷ τὴν ἀφῆδον παρὰ βασιλέως. Ἐπεὶ οὖν ποτὲ ἑώρα βασιλέα ἐν πολλῇ ὄντα παιδιᾷ τε καὶ μέθῃ, νεύει τῷ εὐνούχῳ λέγειν βασιλεῖ, ὅτι Κύρος ὁ σὸς δοῦλος αἰτεῖται δοῦναι αὐτῷ ἅ ποτε εὗξάτο ἱερὰ ὑπὲρ σοῦ, ὅπως ἂν αὐτῷ εὐμενῆς εἴη, ὕσας, καὶ ἅμα τὸν αὐτοῦ πατέρα ἀσθενῶς ἔχοντα θεραπεῦσαι. Καὶ ὁ Ἀστυάγης καλέσας Κύρον καὶ μειδιῶν (38) δίδωσιν αὐτῷ ε' μῆνας ὁρίσας, τῷ δὲ ἕκτῳ ὅπως ἐπανάοι διακελεύσας. Προσκυνήσας [δὲ] καθίστησιν ἀνθ' ἑαυτοῦ Τιριδάτην (37) οἰνοχόον βασιλεῖ, ἄχρι αὐτὸς ἐπανάοι. Καὶ ἐπὶ Οἰδάρην ἤλθε γεγηθώς. Ὁ δ' αὐτὸν ἐκέλευσε παραχρῆμα τοὺς οἰκέτας συλλαβόντα ἀπαίρειν· καί, ἦν γὰρ αὐτὸς ἐπιμελητῆς, νύκτωρ πάντα εὐτεπείζει, καὶ ἔωθεν (38) εἰς Πέρσας ὁδοιπόρουν.

Ἡ δὲ τοῦ Βαβυλωνίου γυνὴ, ὅς τὸν ὄνειρον ἔφρασε Κύρω, προακηκοῦσα ἄρα παρὰ τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρὸς, ἡνίκα ἔζη, τὴν (39) ὄψιν, ἣντινα ἔφρασεν αὐτῷ ὁ Κύρος, τελευτήσαντος αὐτῇ τοῦ ἀνδρὸς, συνοικοῦσα τῷ ἐκείνου ἀδελφῷ, ἐκείνης τῆς νυκτὸς συναναπαυομένη ἤκουσε παρ' αὐτοῦ, ὅτι μέγας γενόμενος οἰχοίτο εἰς Πέρσας. Ἡ δὲ αὐτῷ διηγέτο τὸν ὄνειρον καὶ τὴν τούτου κρίσιν, ὥσπερ ἤκουσε παρὰ τοῦ ἀνδρὸς, ὅτι βασιλεύσει Περσῶν. Ἐωθεν δὲ ὁ ἀνὴρ ἀτερέμας ἔχε παρὰ Ἀστυάγην, καὶ δι' εὐνούχου ἐρόμενος τὴν εἰσοδὸν, πάντα ἀπήγγειλεν, ὥς ἀκούσειε παρὰ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς, ὅτι Κύρω ἐφράσθη ὑπὸ τοῦ ἀποθανόντος ἀνδρὸς θεολόγου πρὸς τὴν γενομένην ὄψιν βασιλεῦσαι, καὶ τοῦδ' ἕνεκα (40) ἄρα οἰχοίτο νῦν εἰς Πέρσας· οὐ πάλαι δὲ καὶ αὐτὸς ταῦτα ἀκηκοέναι παρὰ τῆς γυναικὸς· ἕκαστά τε σαφῶς διηγέσται τοῦ τὸν ὄνειρον καὶ τῆς κρίσεως (41). Ἐν πολλῇ δὲ συννόᾳ γενόμενος Ἀστυάγης πυθάνεται τοῦ Βαβυλωνίου, τί οὖν χρὴ ποιεῖν. Καὶ ὅς ἐφη· κτείνειν αὐτὸν

nii de marito sciscitanti dixit eum a latronibus interfectum et ab ipso esse sepultum.

Post hæc quum ad regem Cyrus venerat, CEbares quæcepissent consilia in animum ei revocabat, exhortans ut exsequeretur, ut scilicet missis ad Persas nuntiis juventem in arma vocaret, et ab Astyage dies aliquot sibi posceret, quo sacra faceret patremque morbo laborantem curaret. Quibus Cyrus obtemperans, ubi cetera jam parata erant, a rege in Persidem abeundi veniam petivit, ut sacra pro eo faceret simulque patrem viseret male habentem. At non permisit rex, pro sua in Cyrum benevolentia eum secum volens versari. Qua de repulsa Cyrus CEbarem certiorum faciens magnopere erat sollicitus. Ille vero animum ejus ad fiduciam erigebat, auctorque erat, ut, intermissis aliquot diebus, iterum peteret eadem; ac tum fore alii ut voti compos fieret. Interim debere eum regi servire multo quam antea alacrius, et precibus si adire eum vellet, id non ipsum sed per alium facere. Cyrus igitur in regiam se contulit, et fidissimum eunuchorum rogavit, ut, ubi tempus foret, pro ipso veniam abeundi a rege peteret. Itaque quum regem quondam hilarem admodum et appotum cerneret, nutu significavit eunuchis, ut diceret ei: « Cyrus servus tuus precatur, ut permittas ei quæ votis sacra pro te, quo benevolus ipsi sis, peragere, et simul curare patrem suum ægrotum. » Tum Astyages Cyrum advocat, et subridens ei quinque mensium spatium concedit, sexto autem redire jubet. Ille vero regem adorat et ipsis loco Tiridatem pincernam regi esse usque ad reditum suum constituit. Deinde lætus venit ad CEbarem, qui confestim, assumptis servis, jubet eum proficisci. Ipse curavit noctu omnia præparari; et primo mane in Persidem iter ingrediuntur.

Interea mulier Babylonii, qui somnium Cyro explicaverat, quum ipsa a marito, dum in viris adhuc esset, visum hoc illi a Cyro narratum audisset, et post obitum mariti fratri ejus nupsisset, noctu illa cum eo conquiescens comperit Cyrum ad magnam provectum potentiam in Persidem proficisci. Ipsa autem viro narravit somnium ejusque interpretationem, secundum quam Cyrus rex Persarum futurus esset, quemadmodum ex prioris marito audierat. Illucescente die vir intrepide ad Astyagen se contulit, et aditu per eunuchum petito, totam rem exposuit, quomodo ex uxore audisset maritum ejus defunctum, theologum, et somnii indicia nuntiasse Cyrum regno potiturum esse; atque hoc eum consilio nunc in Persidem proficisci dixit; nuper deum ipsum hæc e muliere comperisse. Singulaque de somnio ejusque explicatione accurate enarravit. Astyages, vehementer de his sollicitus, e Babylonio quærit quid sit faciendum. Ille Cyrum, simulac redierit, interfici jussit; nam

34. ταφείη] τὰ φείη cod. — 35. ἐν ἀθυμίᾳ] ἐν θυμῷ cod. Possis et: ἐν ἐνθ. Ceterum malim: ἐν ἀθ. ὡν Οἰδάρη ἐθάρμυνε. — 36. μειδιῶν] μηδιδῶν cod. Mox codex: ἐπ' ἀνέμοισι. — 37. ἀνθ' ἐ. Τιριδάτην] ἀπ' ἐ. Τιριδά cod. — 38. ἐωθεν] ἐωθεν cod. Mox pro ὅς τὸν codex ὥς τὸν. — 39. ἔζη τὴν] ἐζήτην cod. — 40. ἕνεκα] οὕνεκα cod. — 41. κρίσεως] χρηστίας cod.

ἐκπαυλόντα ὡς τάχιστα· μόνη γὰρ (42) αὕτη ἀσφάλεια ἂν εἴη. Καὶ δ' Ἀστυάγης ἀποπεμφόμενος τὸν Βαβυλόνιον μᾶλλον τι ἐνεθυμεῖτο τοὺς λόγους αὐτοῦ. Εἰς ἐσπεραν δὲ πίνων ἐκάλεισε τὰς παλλακίδας ὀρχηστρίδας οὐσας καὶ κιθαριστρίδας. Καὶ τις αὐτῶν ἄδουσα τοιαῦτ' ἔλεγεν· « Ὁ λέων (43) τὸν κάπρον ὑποχείριον ἔχων μεθῆκεν εἰς τὰς λόγμας τὰς ἑαυτοῦ, ἐν αἷς κρείττων γενόμενος πολὺν πόνον αὐτῷ παρέξει, καὶ τελευτῶν ἀσθενέστερος ὢν τὸν ἰσχυρότερον χειρώσεται. » Ταῦτα ἄδούσης ἐνθύμια ποιεῖται Ἀστυάγης ὡς τείνοντα εἰς αὐτόν. Παραχρῆμα δὲ πέμπει τ' ἱππεῖς ἐπὶ Κῦρον, οἷς ἐκέλευσεν αὐτὸν καλεῖν ὀπίσω· ἐὰν δὲ μὴ ἔπηται, τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντας φέρειν. Οἱ δὲ ὄχοντο, καὶ ἐπεὶ ἤκον παρὰ Κῦρον, ἔφρασαν τὰ παρ' Ἀστυάγους. Κάκεινος, οἷα ἀγγέλους, εἶτε καὶ Οἰδάρα παραינוῦντος, εἶπε· « Πῶς δ' οὐ μέλλω ἵναί, καλοῦντός με τοῦ δεσπότου; ἀλλὰ νῦν δεσπνήσατε, πρῶτ' δὲ χωρῶμεν παρ' αὐτόν. » Οἱ δὲ ταῦτ' ἐπήνουν. Ὁ δὲ Περσικῶς ὅπτα κατακόφας ἱερεῖα πολλὰ καὶ βοῦς, εἰστία τε τοὺς ἱππέας καὶ μεθύσκει· προαπέσταλτο δ' αὐτῷ ἄγγελος ἐπὶ τὸν πατέρα χιλίους ἱππεῖς κελεύων καὶ πεντακισχιλίους πεζοὺς ἐπὶ Ὑρβαν ἑτέραν (44) πόλιν πέμπειν πρὸ δόου κειμένην, τοὺς δὲ ἄλλους Πέρσας ὀπλίζειν αὐτὸν τάχιστα, ὡς βασιλεὺς προστάττοντος· οὐ γὰρ ἐδήλωσε τὸν ὄντα λόγον. Μετὰ δὲ τὴν ἐστίασιν εἰς ὕπνον τετραμμένων τῶν ἱππέων, αὐτὸς τε καὶ Οἰδάρας ὡς εἶχον ἀναβάντες ἐπὶ τοὺς ἵππους, ἀπελαύνουσι, καὶ ἤκον ἐπὶ τὴν Ὑρβαν ἔτι νυκτὸς οὔσης, καὶ ὀπλίζει δὲ Κῦρος τοὺς ἀνθρώπους· καὶ συντάττει τοὺς παρὰ τοῦ πατρὸς ἦκοντας ὡς εἰς μάχην· αὐτὸς μὲν ἐν τῷ δεξιῷ ἵσταται, καὶ Οἰδάρας ἐν τῷ εὐωνύμῳ. Καὶ δὲ οἷνος ἀνῆκε τοὺς παρὰ Ἀστυάγους πρῶτ' οἰχομένους, καὶ γνόντες Κῦρον διώκουσι. Καὶ ἤκον ἐπὶ τὴν Ὑρβαν, καὶ εὐρόντες ἐκτεταγμένον συμβάλλουσιν ὡς εἰς μάχην. Ἐνθα δὲ πρῶτον πολλὴν ἀνδρείαν (45) Κῦρος ἀποδείξάμενος σὺν τρισὶ Πέρσαις κτείνει περὶ σ' καὶ ν' ἱππεῖς· οἱ λοιποὶ δὲ φεύγουσι παρὰ βασιλέα καὶ ταῦτ' ἀπήγγειλαν. Καὶ δὲ παύσας τὸν μηρὸν εἶπεν· « Οἱ μοι ὡς πολλὰκις (46) γινώσκω ὅτι οὐ χρὴ κακοὺς εὖ ποιεῖν, δμῶς ἀλίσκομαι χρηστοῖς λόγοις, δε καὶ Κῦρον παραλαβὼν πολλῶν κακῶν (47), Μάρδον γένος, διεθρον τηλικούτων ἐποίησα κατ' ἑμαυτοῦ (48)· ἀλλὰ καὶ νῦν οὐ χαίρησι οἷς θέλει (49). » Καὶ παραχρῆμα καλέσας τοὺς στρατηγούς ἀθορίζει τὴν δύναμιν κελεύει. Ὡς δὲ ἡθοροίσθη εἰς ρ' μὲν πεζῶν μυριάδας, εἴκοσι δὲ ἱππέων, τρισχιλία δὲ ἄρματα, ἐλαύνει δὴ (50) ἐπὶ Πέρσας. Ἦδη δὲ ὀπλιστο καὶ αἱ ἡ στρατιὰ ὑπὸ Ἀτραδάτα πάντα εἰδότος (51)· καὶ ἦσαν ἅ μιν μυριάδες πελταστῶν, ε' δὲ ἱππέων (52), ρ' δὲ

solam hanc fore securitatem. Dimisso deinde Babylonio, curatius Astyages sermones ejus reputavit, et sub vesperam potans vocavit pellices saltatrices et citharistrias; quarum una canens dixit tale quid: « Leo aprum, quum in potestate haberet, dimisit in latibula sua, ubi viribus auctus multum ei laboris praebebit; et postremo, quum viribus inferior sit, tamen fortiolem subiget. » Haec illa canente, in animum induxit, ut quae ad ipsum pertinerent. Confestim igitur equites trecentos ad Cyrum misit, qui revocarent eum, et si non sequeretur, caput ejus abscissum reportarent. Hi profecti ubi ad Cyrum venerunt, mandata Astyagis nuntiant. Ille pro sua solertia, vel etiam suadente Cebare, respondet: « Quidam rediturus essem, vocante me domino meo? Sed nunc epulemini; cras mane ad regem proficiscemur. » Quod illis probantibus, Cyrus more Persico assatas dissecans hostias multasque boves, convivio excepit equites et inebriavit. Antea vero nuntium ad patrem ablegaverat, jubens eum equites mille quingentos et quinque mille pedites ad Hyrbam, urbem munitam, in via ipsi percurrenda sitam, mittere, reliquos autem Persas armis quam celerrime instruere, quasi rege ita mandante: nam veram rei rationem non aperuit. Ceterum post convivium equitibus somno se dantibus, Cyrus et Cebares, uti erant, conscensis equis, se propriunt, et nondum orto diluculo Hyrbam veniunt, ubi incolas Cyrus armat et cum Persis a patre missis in aciem componit. Ipse in cornu dextro, in sinistro Cebares collocatur. Interim quum qui ab Astyage venerant, crapulam edormivissent, re cognita, Cyrum persequuntur, et ubi Hyrbam venerunt, aciem instructam reperientes committunt praelium. Tunc primum Cyrus egregiae fortitudinis documentum edens, cum Persis suis circa ducentos et quinquaginta equites occidit. Reliqui fugam arripiunt et cladem regi nuntiant. Astyages vero semper feriens: « Quam saepe, inquit, ego expertus non esse malos beneficiis afflicteos, nihilominus tamen circumveniri me blandis verbis patior, qui Cyrum ex misellis caprariis excipiens, mardum genere, tantam mihi pestem comparavi. Sed etiam nunc non gaudebit iis quae molitur. » Ac statim advocatos duces exercitum congregare jubet. Et quum decies centum millia peditum et ducenta millia equitum, et currum tria millia collecta essent, contra Persas proficiscitur. Interea vero illic quoque exercitus ab Atradate de Cyri consiliis jam edocto instructus erat, trecenta millia

42. γὰρ] περ cod. — 43. Eadem paullo aliter adornata e Dinonis Persicis (fr. 7) narrat Athenaeus XIV, p. 633, C. — 44. Ὑρβαν] Urbs ignota, quantum sciam. Quid vox ἑτέραν, si genuina est, sibi velit, non perspicio. Scribendum pulo ἑταίραν, vel ἑχραν quod lat. expressi. — 45. ἀνδρείαν] ἀνδρείον cod. Deinde vox τρισὶ vix recte habet. Num τοῖς? — 46. καλλίστους cod. — 47. πολλῶν κακῶν κτλ.] Male haec procedunt. Durius jungeres πολλῶν κακῶν διεθρον. Fuisse pulo παραλαβὼν ἐξ αἰπόλων κακῶν. — 48. ἑμαυτοῦ] ἑμαυτὸν cod. Cum seqq. ἀλλὰ καὶ νῦν οὐ χαίρησι confer verba Astyagis ap. Herodotum I, 128: Ἄλλ' οὐδ' ὡς ὁ Κῦρος γε χαίρησι. — 49. θέλει] θέλη cod. — 50. ἐλαύνει δὴ] ἐλ. δὲ cod. — 51. εἰζότες cod. — 52. ἱππέων] sic margo; in textu ** von.

δρεπανηφόρα. Ὡς δ' εἰς ἐν συνῆλθε Κύρος ἡ δύναμις, παρήνεσε τούτους. Ζήτει ἐν τῷ Περὶ δημηγοριῶν.

Ἐκ τούτου αὐτὸς τε καὶ ὁ πατὴρ συνέταττον τὴν στρατιάν, καὶ Οἰθάραν ἀποφαίνουσι στρατηγὸν, ἄνδρα εὖδουλον καὶ δραστήριον, ὃς προκαταλαμβάνει μὲν τὰς στενοκόρους ὁδοὺς φυλακαῖς, καὶ τὰ ὑψηλότατα (53) ὄρη, τὸν δὲ ὄχλον ἐκ τῶν ἀτειχίστων πόλεων εἰς τὰς εὐερκεῖς μεταγεί, φρουρία δ' ἐνθα καιρὸς ἦν ἐντειχίζεται. Καὶ μετ' οὐ πολὺ Ἀστυάγης ἦκε σὺν τῷ στρατῷ καὶ τὰς ἐρήμους πόλεις κατέκαε· πρὸς τε Κύρον καὶ Ἀτραδάταν τὸν τούτου πατέρα πέμψας ἀγγέλους πολλὰ τε ἡπέλει καὶ ὠνείδιζε τὴν πρόσθεν πτωχεῖαν, ἐκέλευσε τε ὅπως παρ' αὐτὸν ἵεναι, δῆσειν γὰρ αὐτοὺς μόνον παρχαῖς πέδαις. « Εἰ δ' ἄλως σεσθε, ἔφη, κακοὶ κακῶς ἀπολεῖσθε (54). » Κύρος δὲ ἀποκρίνεται· « Οὐκ ἄρα σύγε, ὦ Ἀστυάγη, θεῶν δύναμιν ἤδεις, ὃς οὐκ ὁσθα (55) ὑπ' ἐκείνων τοὺς αἰπόλους ἐποτρυνθέντας ἐπὶ ταῖς (56) πράγμασι, οἷς ἐπέμεθα καὶ εἰς τέλος. Καὶ σοὶ παραινῶμεν, ὅτι ἡμᾶς καὶ αὐτοὺς εὖ ἐποίεις, θεῶν σοι ἐπὶ νοῦν ἀγόντων, ἀπάγειν τὴν δύναμιν καὶ Πέρσας ἐλευθέρους εἶν (57) κρείττους ὄντας Μήδων, ὥς μὴ τούτους δουλοῦμενος καὶ τῶν ἄλλων ἀποστερηθῇς. » Ταῦτα μὲν ὁ ἀγγελὸς ἀπήγγειλεν Ἀστυάγῃ. Ὁ δὲ ὑπ' ὀργῆς ἐξάγει τὴν στρατιάν (58) εἰς μάχην καὶ ἐκτάττει· αὐτὸς δὲ προεκάθητο ἀναβὰς διαμυρίου ἔχων δορυφόρους περὶ αὐτόν. Ἀντεπῆει δὲ Κύρος, Ἀτραδάτην μὲν ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι στησας, Οἰθάραν δὲ ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ· αὐτὸς δὲ (59) μετὰ τῶν ἀρίστων Περσῶν ἐν μέσοις ἦν. Ἐνθα δὲ δεινὴ μάχη γίνεται· καὶ πλείστους ἔκτεινε Κύρος τε καὶ οἱ λοιποὶ Πέρσαι. Σχετλιάζων δὲ ὁ Ἀστυάγης ἐπὶ τοῦ ὀρόνου εἶπεν· « Οἱ μοι τοὺς τερμινθοφάγους Πέρσας· οἳ ἀριστεύουσι. » Καὶ πέμψας ἡπέλκει τοῖς ἑαυτοῦ στρατηγοῖς, εἰ μὴ νικήσουσι τοὺς ἀντίους, οἳ πείσονται. Κάμνοντες δὲ οἱ Πέρσαι ὑπὸ πλῆθους πολεμίων, ἄλλων ἐπ' ἄλλους ἐπιόντων, κλιθέντες ἀναχωροῦσιν εἰς τὴν πόλιν, πρὸ ἧς ἐμάχοντο. Εἰσεληλυθότας (60) δὲ θαρρύνει Κύρος καὶ Οἰθάρας, ὅτι πλείους αὐτοὶ πολεμίων ἔκτειναν, καὶ παραινῶσι παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας εἰς Πασαργάδας τὸ ὑψηλότατον ὄρος ἀποπέμψαι, αὐτοὶ δὲ εἰς αὐρίον ἐπεξελθόντες τέλος ἐπιθεῖναι τῇ νίκῃ. « Πρόκειται γὰρ ἀποθανεῖν πᾶσιν, ἢν ἡττηθῶσι (61)· βέλτιον οὖν μετὰ τοῦ νικᾶν, εἰ δέοι παθεῖν τοῦτο, ἐλευθερώσαντας τὴν πατρίδα. » Ταῦτα εἰπόντος, ὀργῇ καὶ μίσος (62) παρίσταται πᾶσιν ἐπὶ Μήδους, καὶ ἔωθεν ἀναπετάσαντες τὰς πύλας ἐπεξίσσιν, ἡγουμένου Κύρου καὶ Οἰθάρᾳ. Ὁ δ' Ἀτραδάτης μετὰ τῶν γερόντων ἔρρυετο τὸ τεῖχος. Ἀντεπίασι δ' αὐτοῖς παμπληθεῖς Ἀστυάγου φάλαγγες σὺν ὀπλίταις τε καὶ ἵππεῦσι. Τῶν

peltastarum, quinque millia equitum et centum currus facti. Quibus copiis in unum congressis, concione eos Cyrus hortatus est. *Quære in Exc. De concionibus.*

Deinde ipse cum patre exercitum ordinat, et Cebarem, virum prudentem strenuumque, ducem constituit. Is viarum angustias montiumque cacumina custodiis præoccupat, atque multitudinem ex oppidis murorum præsidio destitutus in bene munita traducit, nec non nova munimenta, ubi opportunitas erat, exstruit. Haud multo post Astyages cum exercitu adveniens desertas urbes incendebat, et Cyro ejusque patri Atradales per nuntios multa minitabatur et pristinam exprobrabat mendicitatem. Jussitque eos reverentes ipsi se dedere. Quod si facerent, se gravibus compedibus solummodo eos vinciturum esse. « Sin capiemini, inquit, miseri misere peribitis. » Ad hæc Cyrus respondit: « Profecto haud tu, Astyage, vim deorum noveras, ignorans ab iis ipsis nos caprarios incitatos esse ad suscipienda hæc quæ ad finem usque persequemur. Atque hortamur te, quia tu ipse quoque nos beneficio afflicisti, ut dii te inducant, ut copias abducas liberosque esse sinas Persas Medis præstantiores, ne hos in servitutem redigere tentans etiam reliquis spolis. » Hæc nuntius quum retulisset, Astyages ira percitus exercitum ad prælium educit aciemque instruit. Ipse consensu throno, præsidebat viginti millibus satellitum stipatus. Contra progreditur Cyrus; Atradales satellitum stipatus. Contra progreditur Cyrus; Atradales dextrum, Cebares lævum cornu ducebant, ipse cum Persarum fortissimis in media acie collocatus erat. Prælium deinde acerrimum committitur, quo Cyrus et reliqui Persæ hostes quam plurimos occidunt. Tum lamentans in throno suo Astyages dixit: « Heu, Persæ isti terminthophagi, quam strenue rem gerunt! » Et per nuntios minabatur duci, nisi vincant adversarios, quanta sint passuri. Tandem Persæ hostium multitudine, aliis post alios progredientibus, oppressi, inclinata acie, in urbem, ante quam pugnabani, se recipiunt. Ingressos vero Cyrus et Cebares ad fiduciam erigebant, aientes majorem ab ipsis hostium numerum occisum esse, atque suadebant, ut liberos et mulieres in Pasargadas, montem altissimum, dimitterent, ipsi autem postridie denuo egressi colophonem victoriæ imponerent. « Nam si vincamur, omnibus est moriendum. Præstati igitur, hoc si patiendum sit, oppetere vincentes patriamque liberantes. » Ad hæc verba ira et in Medos odium animos omnium incessit, et summo mane portis apertis, Cyro et Cebare ducibus, contra hostem egrediuntur. Atradales cum senioribus murum urbis tutabatur. Contra exeant Astyages numerosæ phalanges peditum equitumque. Verum dum

— 53. ὑψηλότα cod. — 54. ἀπολεῖσθε] ἀπολεῖσθαι cod. — 55. ὁσθα cod. Ceterum hæc verba spectant ad ea quæ in antecedentibus Astyages dixit, excerptor vero omisit. Locutus rex fuerit eundem in modum quo Darius ad Alexandrum in Pseudocallisth. I, 36-38. 40 etc., ubi Darius se dicit μέγαν θεόν, θεῶν σύνθρονον, etc. Cf. etiam fragm. 7, ubi Semiramis παρὰ θεῶν τὰ κράτη ἔχουσα. — 56. ἐπὶ ταῖς] ἐπὶ ταῖς cod. In antec. οὐδὲν ποιεῖς pro ἐποίεις. — 57. εἶν] εἶν cod. — 58. στρατιάν cod. — 59. δὲ] τε cod. — 60. εἰσεληλυθότας cod. — 61. ἢν ἡττηθῶσι] ἢ ἡττηθεῖσι cod. In antec. malis προεῖσθαι; sed solemnitas hæc or. directæ et indirectæ confusio. — 62. μίσος cod.

δὲ μαχομένους, ἰ' μυριάδες ἐκπεριελθούσαι, καθότι ἔτα-
ξαν Ἀστυάγης, αἰρούσι τὴν πόλιν, καὶ Ἀτραδάτην πολλὰ
τραύματα ἔχοντα ἀναπέμπουσιν ἐπὶ βασιλέα (62). Γεν-
ναίως δὲ καὶ οἱ Κύρου ἀγωνισάμενοι φεύγουσιν εἰς Πα-
σαργάδας, ἐνθ' αὐτοῖς [τὰ] τέκνα καὶ γυναῖα ἦν. Ἀστυά-
γης δ' ἐπεὶ αὐτῶ ἤχθη δὲ Κύρου πατὴρ, ἔφη· « Οὗτος
οὐ δὴ μοι ἀγαθὸς σατράπης, ὃν ἐγὼ ἐτίμησα, τοιαύτας
χόριτας σὺν τῷ υἱεὶ ἀπεδώκατε. » Καὶ δὲ γέρων ἐκπνέων
ἦδεν· « Οὐκ οἶδ', ἔφη, ὧ δέσποτα, θστις θεῶν τήνδε τὴν
μανίαν ἐφώρμησε τῷ ἐμῷ παιδί· σὺ δὲ μή με αἰκίζου·
ταχὺ γὰρ ὧδ' ἔχων ἀποπνεύσομαι. » Καὶ δὲ ὤκτειρεν
αὐτὸν καὶ εἶπε· « Τοιγαροῦν σὲ ἐγὼ οὐδὲν αἰκίζομαι·
οὐδὰ γὰρ στί, εἰ σοι ὁ υἱὸς ἐπέισθη, οὐκ ἂν ταῦτα ἐπρα-
ξεν· ἀλλὰ καὶ θάπτειν σε καλεύω, οὐκ ὄντα ἐκείνῳ (63)
δμογνώμονα τῆσδε τῆς μανίας. » Τοῦτον μὲν οὖν ταχὺ
ἀποθανόντα (64) θάπτουσι καλῶς τε καὶ εὖ. Ἀστυ-
άγης δ' ἐπὶ Πασαργάδας ἔκειτο (65) διὰ στενῶν ὁδῶν.
Ἐνθεν δὲ καὶ ἐνθεν (66) λισσάδες πέτραι καὶ [τὸ] ὄρος
διερρωγὸς [καὶ] ὑψηλὸν ἦν· διὰ μέσου δὲ διεξίεναι τὰς
ἐμβολὰς Οἰβάρας ἐφύλαττε μυρίοις πηλταῖς· καὶ ἦν
ἀνέλπιστον διελθεῖν. Ἄ δὲ γνοῦς Ἀστυάγης ἐκπεριελθεῖν
ἐκέλευσε τὸ ὄρος δέκα μυριάσι ἐν κύκλῳ, εἰς δὲ εὐρόντες
ἀνοδὸν ἀνέρπουσι καὶ τῶν ἄκρων κρατοῦσιν. Οἰβάρας
δὲ καὶ Κύρος σὺν τῇ πλήθει παντὶ νύκτωρ φεύγουσιν εἰς
ἄλλο ὄρος χαμαλιώτερον τοῦ προτέρου. Εἶπετο δ' ἡ
Ἀστυάγῳ (67) στρατιὰ κατ' ἔχνος διώκουσα ἤδη μεταξὺ
τῶν ὄρων· ἐπ' ἣν δὴ τοῦτεῦθεν ἡ Ἀστυάγῳ στρατιὰ καὶ
ἐμάχετο πρὸς τὸ ὄρος ἀνιούσα μάλα εὐψύχως. Κρημνοὶ
δὲ παντὶ καὶ δρυμῶνες ἀγριελαῖοι τε (68) συνεχεῖς ἦσαν.
Γενναϊότερον δ' ἔτι οἱ Πέρσαι ἐμάχοντο, ἐνθεν Κύρου
ἐξορμώμενος, ἐνθεν Οἰβάρα, δὲ αὐτοὺς ἀνεμύνησκει παῖ-
δων τε καὶ γυναικῶν καὶ πατέρων γερόντων καὶ μητέ-
ρων, οὓς αἰσχροὶν εἶναι προεῖσθαι Μήδοις κατατέμνειν τε
καὶ αἰκίζεσθαι. Ὡς ἀκούοντες ἐρρώσθησαν, καὶ σὺν
ἀλαλαγμῷ κατιόντες χερμασί τε ἀπλέτοις βάλλοντες,
ἀπορία βελῶν, καταράσσουσιν ἐκ τοῦ ὄρους τοὺς πολε-
μίους. Καὶ πῶς Κύρος ἦκεν ἐπὶ τὸ πατρῷον οἶκμα
αὐτοῦ, ἐνθα αἰπολῶν, δτε μικρὸς ἦν, ἠύλιζετο. Καὶ ἐν αὐτῷ
ἔθυσεν ἄλευρα εὐρών (69) καὶ κυπαρίττου ὕλην δάφνην
τε ὑποθεῖς καὶ πῦρ ἐκτρίψας, ὥς ἂν κεκμηκὼς τε καὶ
ἀπόρως ἔχων. Εὐρύς δ' ἐκ δεξιᾶς ἡστραφέ τε καὶ ἐβρόν-
τησε. Κύρος δὲ προσεκύνησεν, οἰωνοὶ τε αἰσιοὶ ἐπὶ τῷ
οὐκῆματι αὐτῷ ἐζόμενοι προὔφαινον ὥς (70) εἰς Πα-
σαργάδας ἀφίκοιτο. Ἐκ τούτου δειπνοποιησάμενοι
ἐκοιμήθησαν ἐν τῷ ὄρει· καὶ τῇ ὑστέραια τοῖς οἰωνοῖς
πίσυνον ἐπικαταβαίνουσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἀνέρπον-
τας ἥδη εἰς τὸ ὄρος· καὶ ἐπολλὺ ἐμάχοντο ἀνδρείως.
Ἀστυάγης δὲ πενταχισμυρίου ἐπὶ τὸ ὄρος ἔστησε, καὶ
ἐκέλευσε (71) τοὺς κατορρωδοῦντας τὴν ἀνάβυσσον ἢ φεύ-
γοντας κάτω παρὰ σφᾶς ἀποκτείνειν. Ἀνάγκη οὖν ἐχό-

praelium committitur, centum millia circumvenientes, uti
constituerat Astyages, urbem capiunt et Atradatem multis
vulneribus saucium ad regem adducunt. Interea Cyri quo-
que copiae, quum strenuo pugnassent, fuga se in Pasarga-
das recipiunt, ubi liberi eorum et mulieres erant. Astyages
vero, ubi Cyri pater ad eum adducitur: « Hic tu egregius
satrapa, inquit, tales mihi honorum, quibus te ornavi,
cum filio tuo, gratias refers? » Et senex jam expirans:
« Nescio, domine, inquit, quis deorum istam filio meo
injecerit insaniam. Sed noli me contumelioso supplicio affi-
cere; nam uti nunc habeo, statim animam efflabo. » Et
rex miseratus eum dixit: « Haud te contumelia afficiam;
nam scio filium, si tibi obtemperasset, non fuisse hac factu-
rum; immo funere te honorari jubeo, ut qui ab insanis
filii consiliis alienus fueris. » Hunc igitur mox defunctum
rite et honorifice sepeliunt. Astyages autem Pasargadas ver-
sus tendit per vias angustas; nam hinc inde rupes abscissae
imminebant, atque mons ipse peraltus et præruptus erat.
Transitum vero per fauces CEbares cum mille gravis arma-
turæ militibus custodiebat, adeo ut omnis spes transcendendi
præcideretur. Quibus cognitis, Astyages circumire montem
jussit militum viginti millia, donec aditu reperto ascendere
et potiri cacumine possent. CEbares vero et Cyrus cum co-
piis universis noctu in alium montem, qui humilior erat,
confugiunt. Quorum vestigia premens sequebatur Astyagis
exercitus, qui jam erat inter montem utrumque, et deinde
fortiter pugnans in montem adscendit præcipitiis, dumetis,
oleastris ubique interseptum. Sed præclarior etiam Persae
pugnabant, hinc Cyro prorumpente, hinc CEbare, com-
monefaciente eos liberorum, uxorum, patrum: enim ma-
trumque, quos turpe foret a Medis sinere trucidari et
contumeliis affici. Quibus verbis ad audaciam erecti,
clamorem bellicum edentes in hostem descendunt et præ-
jacularum inopia lapidibus innumeris obruentes eum de
monte detradunt. Et forte Cyrus ad domum venit pater-
nam, in qua puer capras pascens olim habitaverat. Ibi sac-
ra fecit, farinam reprensit triticeam, cui ligna cupressi
laurique supposuit, eaque incendit ignem eliciens, sicuti
vir laborans et inopia pressus. Ac statim a dextra fulsit
Juppiter tonitruum. Cyrus vero deum adoravit. Atque aves
fausti augurii in domi tecto considentes portendebant cum
Pasargadas esse venturum. Deinde post cenam in monte
dormierunt. Postridie auspiciis freti contra hostes in mon-
tem jam ascendentem degrediuntur, ac diu pugnant forti-
ter. Verum Astyages quinquaginta millia ad montis radi-
cem collocaverat, mandatis additis, ut adscensum refor-
midantes et tergiversantes interficerent. Igitur necessitate

62*. βασιλέα] βασιλεια codex. In seqq. codex ἐφώρμησε pro ἐφώρμησε. — 63. ἐκείνῳ] ἐκείνον cod. — 64. ἀποθανόν-
των cod. — 65. ἔκειτο] εἶη cod. Ceterum hiulcam hujus loci orationem, ut passim, excerptorem arguere vix est quod
moneam. — 66. ἐνθεν] ἐθεν cod. — 67. ἀστυάγῳ cod. Mox est Ἀστυάγῳ in cod. — 68. ἀγριελαῖοι] ἀγριελαῖος
pro vgo. ἀγριελαῖα legitur etiam ap. Theophrast. H. Pl. II, 3. — 69. εὐρών] εὐρών καὶ κυπαρίττου codex. — 70. προὔ-

μενοι Μῆδοι τε καὶ οἱ σύμμαχοι ἀνῆσαν ἐπὶ τοὺς Πέρσας. Ἐνθα δὴ καμώντες (72) ὑπὸ τοῦ πλήθους οἱ Πέρσαι ἔρευρον ἐπὶ ἄκρον τὸ ὄρος, ἵνα αὐτοῖς αἱ γυναῖκες ἦσαν. Αἱ δὲ ἀνασυράμεναι ἐβόων· « Ποῖ φέρεσθε, ὦ κάκιστοι; ἢ ἄχρῃ ἂν εἰσδύητε ἔνθεν γεγέννησθε; » Διὰ τοῦτο ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ἔπειδ' ἂν εἰς Πασαργάδας ἀφίκηται, χρυσὸν δωρεῖται ταῖς Περσαῖσι γυναῖξιν· καὶ διανέμει ἐκάστη εἰς λόγον δραχμῶν εἴκοσιν Ἀττικῶν. Οἱ δὲ Πέρσαι, καταισχυθέντες ἐπ' οἷς εἶδον καὶ ἤκουσαν, ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ μετ' ὁρμῇ ἐπιδραμόντες ἐξωθοῦσιν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ κτείνουσιν οὐκ ἐλάττους ἑξακισμυρίων. Οὐ μὴν Ἀστυάγης ἀφίστατο τῆς πολιορκίας. Ζήτει ἐν τῷ Περὶ ἀνδραγαθημάτων καὶ στρατηγημάτων.

Πολλῶν δὲ ἀναμεταξὺ γενομένων, Κῦρος εἰς τὴν σκηνὴν παρελθὼν καθίζει εἰς τὸν τοῦ Ἀστυάγου θρόνον, καὶ τὸ σκήπτρον αὐτοῦ λαμβάνει. Ἐπευφήμησαν δὲ Πέρσαι· καὶ Οἰδάρης (73) αὐτῷ τὴν κίδαριν ἐπιτίθησιν, εἰπὼν· « Ἀξιώτερος σὺ γὰρ εἶ Ἀστυάγου φορεῖν, θεοῦ σοι διδόντος δι' ἀρετῆν, καὶ Πέρσας Μήδων βασιλεύειν. » Τὰ τε χρήματα πάντα εἰς Πασαργάδας ἀπεκρίμνον, ἐφ' ἑστώτος Οἰδάρη καὶ ἐπιμελητὰς καταστήσαντος. Ἀπλετα δ' ἦν καὶ ἡ οἱ Πέρσαι κατὰ σκηνὰς τρεπόμενοι τὰς ἰδιωτικὰς ὡφέλους. Καὶ μετ' οὐ πολὺ [ἦ] φήμη πάντῃ διήγγελλε τὴν Ἀστυάγου φυγὴν τε καὶ ἤτταν, ὥς τε ὑπὸ θεῶν τοῦ ἀφῆρηται τὸ κράτος. Καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀφίσταντο καὶ τὰ ἔθνη. Πρῶτος δ' [δ] Ὑρκανῶν ἀρχὼν Ἀρτασύρας ἦκε ἐμυριάδας ἄγων στρατιᾶς Κύρου, καὶ προσεκύνησεν, εἰπέ τε ἐτοίμην εἶναι καὶ ἄλλην πολλὴν πλείω, ἐὰν κελεύῃ· μετὰ δὲ, ὅτε Παρθυαῖος καὶ Σάκης καὶ Βάκτριος καὶ οἱ ἐφεξῆς ἅπαντες, ὥστε σπουδὴν εἶναι ἐκάστου τὸν ἕτερον φθῆναι θέλοντος· εἰς δ' Ἀστυάγης μετ' ὀλίγων ὑπολειφθεὶς, ἐπάξσαντος μετ' οὐ πολὺ Κύρου καὶ ἐκ τοῦ βράστου μάχῃ κρατήσαντος, αἰχμαλώτως ἐπ' αὐτὸν ἀγεται.

67.

Exc. De virt. : « Ὅτι Κῦρος ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἦν φιλοσοφίας, εἰ καὶ τις ἄλλος, ἔμπειρος, ἦντινα παρὰ τοῖς μάχοις ἐπαιδεύθη. Δικαιοσύνην τε καὶ ἀλήθειαν ἐδιδάχθη κατὰ δὴ τινὰς πατέρας νόμους καθεστώτας Περσῶν τοῖς ἀρίστοις· ὅς καὶ μετεπέμψατο Σίβυλλαν ἐξ Ἐφέσου τὴν Ἡροφίλαν καλουμένην χρησμοδόκον.

68.

Ibid. : « Ὅτι ὁ Κῦρος ὥκτειρε Κροῖσον τὸν Λυδῶν

coacti Medi eorumque socii contra Persas ascendunt. Tum prelio commisso Persæ ob hostium multitudinem recipiunt se versus cacumen montis, ubi uxores reliquerant. Illæ autem, sublata veste, clamare : « Quousque, ignavi, refugietis? num usque ingrediamini unde editi estis? » Propterea rex Persarum, quando Pasargadas venit, aurum inter mulieres Persicas distribuit, singulisque dat ad rationem viginti drachmarum Atticarum. Etenim Persæ pudore affecti iis quæ viderant audiverantque, in prælium redeunt et uno omnes impetu irruentes hostem de monte depellunt, nec minus quam sexaginta millia occidunt. Sed ne tum quidem Astyages ab obsidione destitit. *Quære in Exc. De rebus præclare gestis et De strategematis.*

Multis interea rebus gestis, Cyrus in tentorium ingressus in throno Astyagis consedit, ac sceptrum ejus in manum sumit, Persis acclamantibus. Cebares vero cidarim ei imponit, aitque : « Dignior tu Astyage, qui gestes eam, deo hoc tibi dante ob virtutem, atque Persas Imperare Medis. » Opes omnes Pasargadas deportabant, Cebares vero rei præfecto et procuratores constituente. Ingens vero etiam eorum multitudo erat, quæ privatorum tentoria perquirentes Persæ lucra faciebant. Nec multo post fama ubique divulgabat fugam Astyagis clademque, utque diu eum imperio exuisent. Quare homines singuli populique ab eo defecerunt. Ac primus Hyrcanorum satrapa Artasyras cum quinquaginta millium exercitu ad Cyrum venit eumque adoravit, et alias copias multo majores, si Cyrus jusserit, fore paratas dixit. Deinde Parthorum, Sacarum, Bactriorum, et ceterorum qui deinceps sunt populorum satrapæ venerunt certatim alter alterum studentes antevertere. Postremo Astyages cum paucis relictis, Cyro exercitum contra eum educente et prælio facile victore, captivus ad eum adducitur.

67.

Cyrus Persarum rex fuit inprimis philosophiæ peritus. quam apud Magos perdidicerat. Justitia quoque et veritate erat imbutus ex more institutoque optimatum apud Persas. Idem Herophilam Sibyllam, quæ oracula edebat, Ephesum accersivit.

68.

Cyrus quidem Crusi fortunam, utpote indignam hono-

φαίνοντο καὶ codex. — 71. In his iterum cum Ctesianis componere licet Justinum I, 6 : *Quod ubi audivit contractis undique auxiliis, ipse in Persas profisciscitur : et repetito alacrius certamine, pugnantibus suis, partem exercitus a tergo ponit, et tergiversantes ferro agi in hostes jubet : ac denunciat suis, ni vincerent, non minus fortes etiam post terga inventuros quam a frontibus viros : proinde videant, fugientibus hæc, an illa pugnantibus acies rumpenda sit. Ingens post necessitatem pugnandi animus exercitui et vis accessit. Pulsa itaque cum Persarum acies paulatim cederet, matres et uxores eorum obviam occurrunt : orant, in prælium revertantur. Cunctantibus, sublata veste, obscæna corporis ostendunt, rogantes num in uteros matrum vel uxorū velint refugere? Hac repressi castigatione, in prælium redeunt : et facta impressione, quos fugiebant, fugere compellunt.* — 72. μάχοντες; cod. — 73. Οἰδάρης] οἰαδάρης; codex.

67. Cod. Tur. fol. 156, 27-32 r.

68. Cod. Tur. fol. 156, verso — 168, 9 r. Ad prima verba in margine codicis leguntur hæc : Ὅρα τὰ περὶ Κροῖσον

βασίλεια διὰ τὴν οἰκίαν (1) ἀρετὴν. Καὶ οἱ Πέρσαι μεγάλῃ ἐνησαν πυρὰν Κροίσῳ ὑπὸ τινα ὑψηλὸν τόπον, ἀφ' οὗ ἐμελλον θεάσασθαι τὰ γινόμενα. Καὶ μετὰ ταῦτα Κύρος ἐξήλαunen ἐκ τῶν βασιλείων, καὶ ἡ δύναμις παρὴν ἅπασα, πολὺς τε θμιλος καὶ ἀστῶν καὶ ξένων. Ὀλίγον δ' ὕστερον θεράποντες ἦγον Κροίσον δεσμώτην, καὶ Λυδῶν δις ἑπτὰ (2). Ὡς δὲ ἐθεάσαντο Λυδοί, πάντες οἰμωγῇ καὶ στῶν ἀνέκλαυσαν, καὶ ἐπληξαν τὰς κεφαλὰς. Τοσοῦτος δ' ἐκ τοῦ θμιλου κωκυτὸς ἀνδρῶν ἁμῶ καὶ γυναικῶν μετὰ δακρύων καὶ βοῆς ἐξεφρέγη, ἐπόσος οὐδὲ ἀλισκομένης τῆς πόλεως. Τότε δὴ τις ἐν καὶ τὴν τύχην ἔκτειρε, καὶ Κροίσον ἐθαύμασε τῆς πρὸς τῶν ἀρχομένων (3) φιλίας. Ὡς περ γὰρ πατέρα ἐωρακότες, οἱ μὲν τὰς ἐσθήτας καταρρήγνυντο, οἱ δὲ τὰς κόμας ἐτίλλον· γυναικῶν δὲ ἡγήτορ πληθὺς μισρία μετὰ κομποῦ καὶ ὀλουγῆς. Αὐτὸς δὲ ἀδακρυς προσήει καὶ σκυθρωπός. Ὁ δὲ Κύρος, ταῦθ' ὁρῶν γινόμενα, οὐκ ἐχώλυε, βουλόμενος καὶ τοὺς Πέρσας οἰκτόν τινα λαβεῖν αὐτοῦ. Ὡς δὲ προῶν κατ' αὐτὸν γίνεταί ὁ Κροῖσος, ἐφθέγγετο μεγάλη τῇ φωνῇ, δεόμενος τὸν υἱὸν ἀχθῆναι οἱ, ὅς (4) οὐκέτι ἐπεπέρωτο τὴν φωνήν, εἰς ὅτου τὸ πρῶτον ἐφθέγγετο· ἦν δὲ καὶ ἄλλα ἔμφρων. Καὶ ὁ Κύρος ἄγειν ἐκέλευσε τὸν νεανίσκον. Καὶ μετ' οὐ πολὺ ἤγετο ἔπομένον αὐτῷ πολλῶν ἡλικίων. Θεασάμενος δὲ αὐτὸν ὁ Κροῖσος οὐκέθ' ὁ αὐτὸς ἦν, ἀλλὰ τότε πρῶτον ἐδάκρυσεν. Ὁ δὲ μετὰ κλαυθμοῦ καὶ βοῆς προσπεσὼν πρὸς τὸν Κροῖσον, « Οἱμοι, πάτερ, ἔφη, ἡ σὴ εὐσέβεια (5). Πότε δ' ἡμῖν οἱ θεοὶ βοηθήσουσιν (6); » Ἀποβλέψας δὲ εἰς τοὺς Πέρσας, « Ἄγεθ' », ἱκετεύω, κἄμῃ, ἔφη, καὶ συνεμπρήσατε· κἀγὼ γὰρ ὑμῶν πολέμιος εἰμὶ οὐχ ἤττον ἢ ὁ πατήρ. » Καὶ ὁ Κροῖσος, « Οὐκ ὀρθῶς λέγεις, ἔφη, μόνος γὰρ ἐγὼ τὸν πόλεμον ἐξήνεγκα, ὑμῶν δὲ καὶ τῶν ἄλλων Λυδῶν οὐδεὶς· ἐμὲ χρὴ καὶ τὴν τιμωρίαν ὑποσχεῖν. » Ἐμφρὺς δὲ τῷ πατρὶ ὁ νεανίσκος οὐκέτ' ἀφίστατο· ἀλλ' ὀδυρόμενος οἴκτου πάντα ἐνέπλησεν (7), ἀριεῖς (8) καὶ ἑαυτὸν ἄγειν ἐπὶ τὴν πυρὰν. « Οὐ γὰρ, ἔφη, λελεῖσθαι τῆς σῆς μοίρας, ὦ πάτερ. Εἰ δὲ νῦν με οὐκ ἐάσωσιν, ἀλλὰ προσδέχου με (9) ταχύ. Τίς ἐστὶ μοι τοῦ βίου, ἐλπίς; ὅς ἐξ ὅτου περ ἔφυγν, αἰεὶ μὲν σοὶ λυπηρὸς ἦν, αἰεὶ δ' ἐμαυτῷ· εὐτυ-

nis virtute, miserabatur. At Persæ Cræso ingentem pyram struxere in convalle supposita editissimo loco, ex quo erant omnia spectaturi. Nec multo post Cyrus ex regia processit cum universo exercitu; aderat etiam maxima turba tum civium, tum peregrinorum. Interjecto delinco modico tempore, Croesus cum quattuordecim Lydorum proceribus vinctus a satellitibus adducitur. Quem ubi conspexere Lydi, simul omnes ululatum ac gemitum sustulerunt ac capita percusserunt; tantusque ex omni turba virorum simul ac mulierum cum lacrimis et clamore luctus excitatus est, quantus ne urbe quidem capta fuerat. Ac tum certe aliquis et Cræsi vicem doluisset et subditorum erga eundem benevolentiam obstupisset. Prorsus enim ac si patrem conspexissent, alius vestem lacerabat, alius crines vellebat. Matronarum quoque præibat turba cum planctu atque ululatu. Ipse Croesus, oculis siccis, ore ad severitatem composito incedeabat. Quæ quum ita fieri cerneret Cyrus, nequam vetabat, quippe qui Persas Cræsi miseratione tangi maxime vellet. Postquam Croesus usque ad Cyri solium pervenit, contentissima voce petere cepit, ut coram se filius adduceretur. Is, ex quo primum loqui cœperat, expedita erat lingua, ac ceteroquæ non mediocri prudentia valebat. Igitur Cyrus juvenem acciri jubet. Qui quum paulo post adfuisset stipatus magno æqualium comitatu, conspiciat filium Cræsus jam non is qui antea erat, tuncque primum in fletum solutus est. At juvenis lacrimandus in patris amplexum ruens, « Heu, mi pater, inquit, quid pietas profuit tua! Equando dii auxilium nobis laturi sunt? » Deinde ad Persas conversus, « Me me, ait, abducite, eodemque rogo concremate, quippe haud minus quam pater vestri hostis sum. » Sed Cræsus, « Abstine, inquit, his verbis; solus enim egomet bellum intuli, ex vobis ac ceteris Lydis nemo; proinde me capite meo poenam luere par est. » Enimvero adolescens patrem artissime amplexus divelli non poterat, sed flens ac gemens miseratione omnes commovebat, se quoque ipsum duci ad rogam jubens. « Neque enim, aiebat, tuo, pater, fato superstes vivam. Quodsi forte hi nunc me arcebunt, at brevi te subsequar. Quæ enim spes vitæ mihi adhuc superest? qui, ex quo in lucem editus sum, semper tibi ac mihi ipse molestus fui. Ac prosperis quidem rebus

τὸν Λυδῶν βασιλέα. Ibidem in summa pagina notata sunt hæc : Ὁ γὰρ Κροῖσος ὅτε στρατεύσειν κατὰ Κύρου ἐμελλεν, ἐρωτήσαντι τὸν Ἀπόλλωνα εἰ τοῦ ἐχθροῦ περιέσται, [ὁ θεὸς] εἶπε· « Κροῖσος ἄλυν διαβάς μεγάλῃν ἀρχὴν καταπαύσει. » Τοῦτο ἦν ἀγνων, εἴτε τὴν οἰκίαν εἴτε [τὴν] τοῦ ἐχθροῦ. Ὅθεν ἀπατηθεὶς ὁ Κροῖσος, δοκῶν τὴν τοῦ ἀντιδίκου ἀρχὴν καταλύσειν, καταλέλυκε τὴν οἰκίαν ἀρχὴν, ὡς δὴ κατωθεν. Ceterum Orellius : « Nicolaus multum discrepat a narratione Herodotea I, 86, omnem inhumanitatis culpam a Cyro in Persas amoliens. Procul dubio et hic Xanthum Lydum ante oculos habuit Nicolaus; nam Ctesias, multa alioquin prodigiosa narrans, de rogo nihil habet, sed refert Cræsum in custodia tantum asservatum a Cyro, at quum tonitrum fulminaue irruissent, rursum fuisse solutum, tumque Cyrum vix tandem eum missum fecisse. » — 1. οἰκίαν] deest hæc vox in edit. — 2. δις ἑπτὰ Λυδῶν] « Ἡρόδοτος Λυδῶν δις ἑπτὰ παιδᾶς φησι. Καὶ Ἰσως τοιαύτη ἦν καὶ παρὰ τῷ Νικολάῳ ἡ γραφή. » CORAY. « Sed infra iterum habemus : καὶ σὺν αὐτῷ δις ἑπτὰ Λυδῶν. » ORELLI. — 3. τῶν ἀρχομένων] Bremi; πρὸς τοὺς ἀρχομένους codex; παρὰ τῶν ἀρχ. conj. Valesius. — 4. οἱ, ὅς] Vales.; οἱ αν codex. — 5. ἡ σὴ εὐσέβεια] Οὐκ ἔρωται τὸ χωρίον· ὤφειλε γὰρ κἀνταῦθα, ὡς ἐν τοῖς ἐχομένοις, πειστικῶς εἰπεῖν, Πού ἐστιν ἡ σὴ εὐσέβεια; ἢ Εἰς τί χρήσιμος ἡ σὴ εὐσέβεια; CORAY. Orellius proposuit τῆς σῆς εὐσεβείας. Quo nihil opus est, opinor. Assimilanda nostra aliis nominativis, qui in exclamationibus usurpantur. V. Matthiæ Gramm. § 311. — 6. βοηθήσουσιν] Valesius; βοηθήσωσιν cod. — 7. ἐνέπλησεν] ἀνέπλησεν dedit Coray. Inde a verbis ἑαυτὸν ἄγειν incipit folium 157, quod cum fol. 158 in codice transpositum nunc exstat post fol. 164. — 8. ἀριεῖς] ἐρείς voluit Orellius. — 9. με] Coray; μοι cod.

χρῶντα μὲν ἐκτρεπόμενος ὑπ' αἰδοῦς διὰ τὴν τότε μοι προσοῦσαν ἀφωρίαν τε καὶ λώθην· ἐπεὶ δ' ἡρξάμεθα δυστυχεῖν, τότε πρῶτον φωνὴν ἀφῆκα, καὶ μ' εἰς τοῦτο μόνον ἤρθρωσαν οἱ θεοὶ, ὅπως ἂν οὐδύρωμαι τὰς ἡμετέρας τύχας. » Ὁ δὲ πατήρ ἔφη, « Μὴ παντάπασιν, ὦ παῖ, σεαυτὸν ἀπογῆνῃς, νέος ὢν, καὶ πολλοῦ σοι ἔτι ὄντος τοῦ λοιποῦ βίου, ὅπου γε καί μοι λείπεται τις ἐλπίς θμῶς, καὶ οὐπω τὰκ θεοῦ ἀπέγνων. » Ἄμα δὲ ταῦτα λέγοντι προσήεσαν πολλαὶ δὴ τινες θεράπαιναι, κομίζουσαι ἐσθῆτας πολυτελεῖς καὶ ἄλλων παμπληθῆ κόσμον, ὃν ἐπεμψαν συγκαταχασόμενον αἱ τῶν Λυδῶν γυναῖκες. Ὁ δὲ, τὸν υἱὸν ἀσπασάμενος καὶ τοὺς ἐν κύκλῳ Λυδοὺς, ἐπὶ τὴν πυρὰν ἤει. Καὶ ὁ παῖς, εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖρας ἀνασχών, « Ὠναξ Ἄπολλον καὶ θεοὶ πάντες, εἴπεν, οὐστὶνας ὁ πατήρ ἐτίμησεν, ἔλθετε νῦν γε ἡμῖν βοηθοὶ, καὶ μὴ συναπόλλυται (10) Κροίσῳ πᾶσα ἀνθρώπων εὐσέβεια. » Ταῦτα εἰπόντα μόλις ἀπήγον οἱ φίλοι, βιαζόμενον εἰς τὴν πυρὰν αὐτὸν συνεμβαλεῖν (11). Κροίσου δ' ἐπιβαίνοντος αὐτῇ, ἡ Σίβυλλα ὤφθη ἀπὸ τινος ὑψηλοῦ χωρίου καταβαίνουσα, ἵνα καὶ αὐτῇ (12) ἴδῃ τὰ γινόμενα. Ταχὺ δὲ θοῦς διῆλθε (13) διὰ τοῦ ὁμίλου, ὅτι ἡ χρησμῶδός ἤκει, καὶ ἐν προσδοκίᾳ πάντες ἐγένοντο, εἰ τι πρὸς τὰ παρόντα θειάσειε. Καὶ μετ' οὐ πολλὸν ἔντονόν τι φθεγξαμένη βοᾷ·

Ὡ μέλει, τί σπευδεθ' ἂ μὴ θέμις; οὐ γὰρ ἔασει
Ζεὺς ὑπ᾽ αὐτοῦ Φοῖβός τε καὶ ὁ κλυτὸς Ἰφιδάρας·
Ἀλλὰ γ' ἐμῶν ἐπέων πείθεσθ' ἀψευδέσι χρησμοῖς,
Μὴ κακὸν οἶτον ὀλοίσθε παρὲκ θεοῦ ἀρραίνοντες (14).

Κῦρος δ' ἀκούσας ἐκέλευσε τὸν χρησμὸν διεξεργεῖν (15) τοῖς Πέρσαις, ὥς ἐξυλασθῆιεν ἀμαρτάνειν. Οἱ δὲ δι' ὑποψίας γίνονται, ὥς κατεσκευασμένης, ἵνα σώζοιτο Κροίσος. Ὁ δ' ἤδῃ ἐπὶ τῆς πυρᾶς καθῆστο, καὶ σὺν αὐτῷ δις ἑπτὰ Λυδοὶν· ἐν κύκλῳ δὲ Πέρσαι δῶδας ἔχοντες ἤπτον. Σιωπῆς δὲ γενομένης, στενάξας μέγα, εἰς τρίς ἀνακαλεῖται πάλιν (16) Σόλωνα. Καὶ ὁ Κῦρος ἀκούσας ἐδάκρυσεν, ἐννοηθεὶς ὅτι νεμεσητὰ δρᾷ, βιασθεὶς ὑπὸ Περσῶν, βασιλεία οὐδὲν ἐλάττωνα αὐτοῦ τὴν τύχην ἐμπιπράς. Συνεχέοντο δὲ ἡδὴ καὶ Πέρσαι τὰ μὲν ἐπὶ Κροίσῳ, τὰ δὲ ἐπὶ τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ, δρῶντες ἀχθόμενον ἐπὶ τοῦτοῖς, καὶ ἐκέλευον σώζειν Κροίσον. Ταχὺ δὲ Κῦρος πέμψας τοὺς ἀμφ' (17) αὐτὸν ἐκέλευσε τὴν πυρὰν σβεννύναι. Ἡ δὲ ἤθετο, καὶ οὐκέθ' ὄνόν· ἦν ἐξημμένη ἐν κύκλῳ προσιέναι τινά. Φασὶ δὴ Κροίσον, ἐμβλέψαντα εἰς τὸν οὐρανόν, εὐχασθαι τῷ Ἀπόλλωνι ἀρῆξαι οἱ, ὅποτε καὶ οἱ ἔχθροὶ σώζωιν αὐτὸν ἐθέλοντες οὐ δύναιντο. Χαιμῶν δ' ἔτυχε τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην ἐξ ἡοῦς (18), οὐ μὴν ὑετός γε. Κροίσου δ' εὐχασμένου ζοφερὸς ἐξαίφνης ἀήρ συνέδραμε νεφούμενος

tuis ob linguae, quo tunc tenebar, vitium tuum aspectum declinabam; postquam vero afflictæ res nostræ esse ceperunt, tum primum vocem edidi, quasi idcirco solum articulati loquelam dii mihi commodaverint, ut domesticas calamitates deflere loquendo possem. » At Cræsus, « Noli, inquit, fili, juvenis quum sis et adhuc longum tibi curriculum supersit vitæ, de rebus tuis penitus desperare, quando et mihi nonnihil etiamnum spei reliquum est, neque in deorum numine positam fiduciam prorsus abjici. » Hæc quum diceret, complures ancillæ superveniunt, vestes pretiosas et plurima omnis generis ornamenta afferentes, quæ Lydorum matronæ congerenda in rogam miserant. Itaque Cræsus filium ac reliquos circumstantes Lydos deosculatus, in pyram ascendit. Sed juvenis regius, manibus in celum sublati, « Rex, ait, Apollo, diique porro omnes, quos pater multum coluit, nunc saltem adeste nobis, nec perhibet cum Cræso omnis mortalium pietas. » Hæc fati vix ab amicis abduci potuit, quum sese in rogam una conjicere niteretur. Interim vero, dum Cræsus in pyram conscendit, ecce derepente Sibylla e sublimi quodam loco progredi ad spectaculum visa est, et statim diffuso per multitudinem rumore, valem adesse, cuncti expectatione arrecti erant, num quid super præsentī negotio vaticinaretur. Nec multo post carmine hæc fari cœpit :

O miseri, quæ tanta nefas insania suadet?
Jupiter obstat enim Phœbusque atque Amphiarus.
Verum desinite et nostris parete libentes
Consiliis, ne vos superum gravis ira sequatur.

Quæ quum audiisset Cyrus, Persis exponi oraculum jussit, quo a scelere deterrentur. Sed Persæ ad hoc comparatam fuisse Sibyllam suspicabantur, ut liberaretur Cræsus. Jam ille in pyra cum his septem Lydis consederat, et circum Persæ tædas gestantes pyram incendebant. Silentibus interea cunctis altum suspirans Cræsus ter Solonem appellare cœpit. Quo Cyrus audito illacrimatus est, quum apud se reputaret, facinus indignum committere se, qui regem nihilo olim inferiorem se ipso coactus a Persis cremaret. Jam vero etiam Persæ conturbari cœperant, quum partim Cræsum respicerent, partim regem suum super his dolentem; ac liberari Cræsum jubebant. Igitur Cyrus, missis e satellitio suo nonnullis, pyram ut restinguerent, imperavit. Sed quum illa arderet, et undique concepto igne nemini locus adeundi esset, tum Cræsus, oculis in cælum sublati, Apollinis opem precatus esse dicitur, quando hostes ipsi, qui servare se vellent, minime possent. Forte is dies tempestate a primo solis ortu excitata fœdus erat, absque imbris tamen. Tum vero, postquam Cræsus Apollinem

— 10. συναπόλλυται] συναπόλοιο Coray, συναπόλνται Orrelli. — 11. συμβαλεῖν] sic cod., συμβάλλειν edit. — 12. αὐτῇ] Vales; καὶ αὐτῇ ἴδῃ τὰ γινόμενάμενα (sic) codex. — 13. διῆλθε] sic cod.; ἦλθε edit. — 14. ἀρραίνοντες] Val., ἀρρίνοντες cod. — 15. διεξεργεῖν] διενεργεῖν edit. — 16. πάλιν] « Ἰσως ἐγράφετο ἀνακαλεῖται τὸν Σόλωνα, πλὴν εἰ μὴ τι ἐξεργή τοῦ χωρίου, πρὸς δὲ συνάπτοιτο τὸ πάλιν. CORAY. Scribendum puto πάλιν καὶ πάλιν, vel, quod item in usu est, πάλιν πάλιν. — 17. ἀμφ'] Val.; ἀρ' codex. Mox pro ἐξημμένην Corayus scribi mavult ἐξημμένη. — 18. ἐξ ἡοῦς] scrib. ἐξαίσιος opinatur Coray.

πάντοθεν (19), βρονταὶ τε γίνονται καὶ ἀστραπαὶ συνεχεῖς· τοσούτος δὲ κατερράγη ἑστὸς, ὥστε μὴ μόνον τὴν πυρὰν σβεσθῆναι, ἀλλὰ (20) καὶ τοὺς ἀνθρώπους μόλις ἀντέχειν. Κροίσῳ μὲν οὖν ταχὺ στέγασμα πορφυροῦν ὑπερέτεινον· τοῖς δὲ ἀνθρώποις τὰ μὲν ὑπὸ ζόρου καὶ λαίλαπος ταραττομένοις, τὰ δὲ ὑπὸ (21) ἀστραπῶν, [καὶ] καταπατομένοις ὑπὸ τῶν ἱππῶν, τραχυνομένων πρὸς τὸν φόρον τῶν βροντῶν, δείματα δαιμόνια ἐνέπιπτε, καὶ οἱ τε τῆς Σιδύλλης χρησμοὶ τὰ τε (22) Ζωροάστρου λόγια εἰσῆει. Κροῖσον μὲν οὖν ἐβόων ἐτι μᾶλλον ἢ πάλα σώζειν· αὐτοὶ δὲ καταπίπτοντες εἰς γῆν προσεκύκλουν, εὐμένειαν παρὰ τοῦ θεοῦ αἰτούμενοι. Φασὶ δὲ τινες Θαλῆν, προειδόμενον ἐκ τινῶν σημείων ὁμῆδρον γενησόμενον, καὶ (23) ἀναμένειν τὴν ὥραν ἐκείνην. Τὸν γε μὴν Ζωροάστρην (24), Πέρσαι ἀπ' ἐκείνου διέϊκον, μήτε νεκροὺς καλεῖν, μήτ' ἄλλως μιαίνειν πῦρ, καὶ πάλα τοῦτο καθεστὸς τὸ νόμιμον τότε βεβαιώσαντες. Κῦρος δ' εἰς τὰ βασιλεια Κροῖσον ἄγων παρεκάλεσε τε καὶ ἐφιλοφρονεῖτο, πειθόμενος εἶναι θεοσεβέστατον· ἐκέλευε τε, εἰ τι βούλεται οἱ γενέσθαι, μὴ ἀκνέειν, ἀλλ' αἰτεῖσθαι. Ὁ δὲ ἔειπεν· «ὦ δέσποτα, ἐπεὶ μέ σοι θεοὶ ἔδωκαν, σὺ τε χρηστὰ ἐπαγγέλλαις, αἰτοῦμαι σε δεῦναί μοι πέμψαι Πυθῶδε (25) τὰς πέδας τάσδε, καὶ τὸν θεὸν ἐρέσθαι, τί παθὼν ἐξηπάτα με τῶς χρησμοῖς ἐπάρας στρατεύειν ἐπὶ σέ ὡς περιεσόμενον; ἐξ ὅτου αὐτῷ τὰδε ἀκροθίνια πέμπω (δείξας τὰς πέδας)· καὶ τί δήποτε ἀμνημονοῦσι χάριτος οἱ τῶν Ἑλλήνων θεοί;» Κῦρος δὲ γελάσας καὶ τάδε ἔφη δώσειν, καὶ ἄλλων οὐκ ἀτυχῆσειν αὐτὸν μεζόνων. Κῦρος δὲ δαίτῳ χρόνου φίλον ἐπεποιήτο Κροῖσον, ἐξιών τε ἐκ Σάρδεων ἀπέδωκε παῖδας καὶ γυναῖκας, καὶ οὖν αὐτῷ ἐπῆγετο (26). Φασὶ δὲ τινες καὶ ἐπιτρέψαι ἂν αὐτῷ τὴν πόλιν, εἰ μὴ ᾤετο νεωτεριεῖν.

69.

Exc. De virt. : Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι περὶ ταῦτα ᾔσαν,

comprecatus est, repente dispersæ nubes conjungi atque obnubilare cælum cœpere; tonitrua etiam strepere et fulgura micare crebra, tantusque subito imbor effusus est, ut non modo pyram restinxerit, verum etiam spectatores pæne affligerit. Ceterum ipsi quidem Cræso brevi purpureum pallium arcendo imbri prætensum est: Persas vero, partim tenebris ac turbine, partim fulgurum crebritate conturbatos, conculcatos præterea ab equis, quos strepitus tonitruum efferaverat, religio ac metus divûm incessit: Sihyllæ quoque vaticinia ac Zoroastri oracula in mentem veniebant. Itaque clamitabant, multo, quam antea, contentius, ut Cræsus servaretur. Ipsi in terram proni pacem deorum supplices poscebant. Sunt qui dicant, Thaletem, quum ex quibusdam signis imbrem tum futurum prævidisset, monuisse Cræsum, bono animo ut esset, eamque horam exspectaret. At Persæ exinde sanxerunt juxta præcepta Zoroastri, ne cadavra cremare neque ignem contaminare posthac liceret, quod quum apud eos ex veteri instituto olim obtinuisset, tum magis confirmaverunt. Post hæc Cyrus introductum in regiam Cræsum consolari ac benigne alloqui cœpit, ratus virum diis carissimum esse, hortatusque est, ut, si quid vellet, poscere ne dubitaret. Tum Cræsus, «Quandoquidem, inquit, domin· dii me ditioni tuæ subjecere, ac tu præcipuam humanitatem mihi ostentas, per-mitte, quæso, hasce ut compedes mittam Delphos Apollinem rogaturus, quid causæ fuerit, cur me oraculis suis circumventum hortaretur ad bellum tibi inferendum, tanquam victor rediturus essem, cujus belli has ei primitias mitto (compedes, inquam): rogaturus præterea, num Græcorum dii officii ac gratiæ immemoresint.» Illis auditis, in risum solutus Cyrus, et hæc et alia quoque potiora concessurum se spondidit: ac brevi Cræsum in amicitiam recepit. Postremo Sardibus digrediens filios uxoresque ei restituit, eamque secum abduxit. Nonnulli etiam aiunt, Cyrum præfecturam Sardium traditum fuisse Cræso, nisi veritus esset, ne Lydi res novas concitarent.

69.

Interea Faustulus ad Amulium abducitur. Veritus enim ne

— 19. νερούμενος πάντοθεν] συνέδραμεν ἐνερούμενος οὐ πάντοθεν cod. Negationem ejecit Coray. νερούμενος dedit Valesius. — 20. ἀλλὰ] vocem supplevit Valesius. — 21. ὑπὸ ἀστρ.] ὑπὸ τῶν ἀστρ. edit. contra cod. auctoritatem. Mox v. καὶ supplevit Coray. — 22. τὰ τε] sic cod.; καὶ τὰ edit. — 23. καὶ] aut exciderunt nonnulla, aut pro καὶ fuit κελύσαι, monente Orellio. — 24. τὸν γε μὴν Ζωρ.] «Deest hic verbum aliquod, puto αἰδούμενοι aut quid simile, nisi legas τῷ γε μὴν Ζωροάστρῃ ἐπόμενοι.» Valesius. «Valesii conjecturam probat Coray. Grotius vertens *Zoroastri vero dictum illud ex hoc Persæ celebrare caperunt*, legisse videtur τὸ γε μὴν Ζωροάστρου Π., quomodo et Bremius legendum judicat.» Orellii. Nihil novandum puto. Verte: *Quod Zoroastrem attinet*. De hoc genus accusativis absolutis, quos vulgo dicunt, vide quos laudat Matthiæ Gr. p. 789 et Schremannus ad Isæum p. 331 — 25. Πυθῶδε] sic cod.; Πυθῶδε edit. — 26. ἐπῆγετο] Coray, ἀπῆγετο codex.

69. Cod. Tur. fol. 158, 9 r. — 159, 14 r. «Hæc cuncta (sc. fr. 69 et 70) ad verbum transcripta sunt ex Dionysio Halicarnassense (I, 82 sq. et II, 32 sq.), ex quo quædam etiam hic emendavimus. Mirum vero est, Nicolaum nostrum adeo securum fuisse, ut ex auctore et quidem æquali integras paginas furatus sit; sed omnino qui historiam universalem scribebat, multos scriptores compilare necesse habuit. Ejus generis sunt, quæ supra ex Ctesia descripta esse ostendimus. Ex Xantho etiam Lydo multa eundem accepisse, docent Stephani reliquiae. Nimirum properabat Nicolaus, ut historiam suam Herodi regi amico et ejus cognitionis studioso detexeret. Porro ex hoc furto satis colligitur, Damascenum posteriorem esse Dionysio Halicarnassense.» Valesius. «Corayus Nicolaum a plagii crimine vindicans suspicatur, insigne hoc Dionysii Halicarnassense fragmentum a librariis nescientibus, cujus id auctoris esset, inter Nicolai excerpta fuisse intrusum, quum minime verosimile sit, Nicolaum alias decori observantissimum, et historiæ scriptorem nihilo deteriore ipso Dionysio, tantæ fuisse impudentiæ, ut scriptoris coætanei opus ad verbum exscriberet pro suo venditans, idque dedicans Herodi, qui facillime potuisset fraudem delegere, usus quippe amicitia Agrippæ aliorumque Augustæ familiæ principum, quibus historia Dionysii, Romæ quippe versati et historicis æque ac rhetoricis, quos Romæ edide-

ὁ Φαυστύλος ἀπάγεται πρὸς Ἀμόλιον (1). Δεδοικώς γὰρ μὴ οὐ πιστὰ δόξῃ τῶ Νομέτορι λέγειν ὁ Φαυστύλος, ἀνευ σημείων ἐμφανῶν μεγάλου πράγματος μηνυτῆς γενόμενος, τὸ γνῶρισμα τῆς ἐκθέσεως τῶν βρεφῶν, τὴν σκάφην ἀναλαβὼν, ὀλίγον (2) ὑστερον ἐδίωκεν εἰς τὴν πόλιν. Διερχόμενον δ' αὐτὸν τὰς πύλας ταραχῶδώς πάνυ, καὶ περὶ πολλοῦ ποιούμενον μηδενὶ ποιῆσαι καταφανές τὸ φερόμενον (3), τῶν φυλάκων τις καταμαθὼν (ἦν δὲ πολεμίων ἐφόδου δέος, καὶ τὰς πύλας οἱ μάλιστα πεπιστευμένοι παρὰ τοῦ βασιλέως ἐφρούρου), συλλαμβάνει δὴ (4), καὶ τὸ κρυπτόν θ' τι δῆποτ' ἦν καταμαθεῖν ἀξιῶν ἀποκαλύπτει βίᾳ τὴν περιβολήν. Ὡς δὲ τὴν σκάφην ἐθεάσατο, καὶ τὸν ἀνθρώπων ἔμαθεν ἀπορούμενον, ἤξιον λέγειν, τίς ἡ ταραχὴ, καὶ τί τὸ βούλημα τοῦ μὴ φανερώς εἰσφέρειν (5) σκευῶς, οὐδὲν (6) δεόμενον ἀπορρήτου φορᾶς. Ἐν δὲ τούτῳ πλείους τῶν φυλάκων συνέρρεον· καὶ τις αὐτῶν γνωρίζει τὴν σκάφην, αὐτὸς ἐν ἐκείνῃ τὰ παῖδια κομίσας (7) ἐπὶ τὸν ποταμὸν, καὶ φράζει πρὸς τοὺς παρόντας. Οἱ δὲ συλλαβόντες τὸν Φαυστύλον (8) ἀγούσιν ἐπ' αὐτὸν τὸν βασιλέα καὶ διηγούνται τὰ γενόμενα. Ἀμόλιος δὲ, ἀπειλῇ βασιάνων καταπληξάμενος τὸν ἀνθρώπων, εἰ μὴ λέξει τὰς (9) ἀληθείας ἐκὼν, πρῶτον μὲν, εἰ ζῶσιν οἱ παῖδες, ἤρετο (10)· ὥς δὲ ταῦτ' ἔμαθε, τῆς σωτηρίας αὐτοῖς ὁστίς ὁ τρόπος ἐγένετο. Διηγισαμένου δὲ αὐτοῦ πάντα ὡς ἐπράχθη, « Ἄγε δὴ, φησὶν ὁ βασιλεὺς, ἐπειδὴ ταῦτα ἀληθεύσας ἔχεις, φράσον, ὅπου νῦν ἂν (11) εὐρεθῇεν· οὐ γὰρ ἔτι δίκαιοι εἰσιν ἐν βουκόλοις καὶ ἀδόξῳ βίῳ ζῆν, ἐμοίγε ὄντες συγγενεῖς, ἄλλως τε καὶ θεῶν προνοίᾳ σωζόμενοι. » Φαυστύλος δὲ τῆς ἀλόγου πραότητος ὑποψία κινηθεὶς, μὴ φρονεῖν αὐτὸν ὁμοία τοῖς λόγοις, ἀποκρίνεται ὥδε· « Οἱ μὲν παῖδες εἰσιν ἐν τοῖς ὄρεσι βουκολοῦντες, ὅσπερ ἐκείνων βίος, ἐγὼ δ' ἐπέμφοι παρ' αὐτῶν τῇ μητρὶ δηλώσω, ἐν αἷς εἰσὶ τύχαις. Ταύτην δὲ παρὰ σοὶ φυλάττεσθαι ἀκούων, δεῖσασθαι τῆς σῆς θυγατρὸς ἐμελλόν, ἵνα με πρὸς αὐτὴν ἀγάγοι. Τὴν δὲ σκάφην ἔφερον, ἵν' ἔχω δεικνύναι τεκμήριον ἐμφανές ἅμα τοῖς λόγοις. Νῦν οὖν ἐπειδὴ δεδοκαί σοι (12) τοὺς νεανίσκους δεῦρο κομίσαι, χαίρω τε, καὶ πέμψον οὐστίνας βούλει σὺν ἐμοί. Δεῖξω μὲν (13) οὖν τοῖς ἐλθοῦσι τοὺς παῖδας, φράσουσι δ' αὐτοῖς

absque certissimis signis in tantar rei indicio fides sua apud Numitorem laboraret, argumentum facti alveum ipsum, in quo expositi erant pueri, secum sumens mox ad urbem contendit. Eum portas trepide transeuntem, et quod ferebat studiose occultantem, unus custodum quum amadvertisset (erat enim suspicio belli et portæ per fideisimos regi servabantur) comprehendit, et, quidnam tantopere occultaret, scire cupiens, amiculum ei per vim detrahit, conspectoque alveo, postquam hominem turbatum hæcere sensit, quæ perturbationis causa esset, dicere jubet, quove consilio alveum, quem palam ferre liceat, sollicitè absconderet. Interim plures custodes confluere, quorum unus alveum agnoscit, quippe quo ipsemet pueros ad fluvium deportasset, remque iis, qui aderant, indicat. Ille correptus Faustus ad regem perducitur. Amulius perterritus hominem tormentorum metu, ni veritatem sponte aperiret, primum quidem interrogavit, viverentne pueri; quo comperto, amplius percontatur, quonam modo incolumes evasisent. Edoctusque omnia, prout gesta erant, « Age, inquit, quandoquidem vera hactenus es locutus, dic, ubinam inveniri modo possint; neque enim æquum fuerit, eos inter bubulcos ignobilem vitam agere, quum et mihi genere conjunctissimi sint, et deorum insuper providentiâ servati. » Ibi Faustulus ex nova et insolita regis mansuetudine suspicatus, aliud regem verbis præ se ferre, aliud in animo habere, in hunc modum respondit: « Juvenes quidem in montibus armenta pascunt, quæ illorum vitæ ratio est; me vero ad matrem suam miserunt, nuntiatum, quæ in statu eorum res sint. Quam quum apud te in custodia detineri audissem, filiam tuam rogare statueram, me ut ad illam duceret. Alveum vero mecum ideo attuli, ut orationem meam illustri hoc signo confirmare possem. Nunc vero, quando tibi visum est juvenes huc accersere, vehementer lætor. Proinde si quos ex tuis mittere mecum volueris, ego illis juvenes indicabo, quibus mandata tua exponant. »

rat, libris tum temporis celebratissimi, ignota esse non poterat. Cui viro doctissimo equidem prorsus assentior. Obvius. Atqui hæc longe petita. Verum haud dubie vidit Valesius. Ac quidni statuamus Nicolaum in antecedentibus laudasse auctorem suum, atque in congerendis historiis exemplum secutum esse Alexandri Polyhistoris, ipsissima auctorum suorum verba reddere soliti. Fieri quidem potuit, ut in codice folium aliquod suo loco motum ex Dionysii fragmentis in fragmenta Nicolai transmigraverit, idque exemplo codicis Escorialensis comprobari possit; sed ne tale quid nostro loco factum esse statuamus, eo impedimur, quod fragmento 70 suscripta leguntur: τέλος τοῦ ἐξ ὁδοῦ λόγου Νικολίου. Ζῆται τὰ λείποντα etc. — Ceterum græca nostra multis locis melius habent quam vulgatus Dionysii textus in editione Reiskiana, ubi horum Excerptorum ne mentio quidem fit. Codex noster in plerisque consentit cum optimo codice Vaticano, quem mirum in modum editores neglexerunt. — 1. Ἀμόλιον] Αἰμόλιον codex h. l., sed ceteris locis Ἀμόλιον, ut in Dion. cod. Vat. Pro Νομέτωρ in Dionys. edit. semper Νομίτωρ. — 2. ὀλίγον] ὀλίγον edit. Dion.; cum nostro facit cod. Vat., ut fere semper. Quod in singulis quibusque monere lædet. — 3. φερόμενον] λεγόμενον cod. et Dionys.; mutavit Gelenius. — 4. δὴ] τε Dionys. — 5. εἰσφέρειν] sic etiam cod. Vatic.; ἐκφέρειν edit. Dion. — 6. οὐδὲν] vox e Dionysio suppleta. — 7. κομίσας] e Dion.; γνωρίσας codex. — 8. Φαυστύλου] φαυστύλου cod. — 9. τὰς] Dion.; τῆς codex. Pro λέξει in edit. Dion. λέξη; cod. Vat. λέξοι. — 10. ἤρετο] Dion., εἰρετο codd. Deinde Dionysii edit. : ὥς δὲ τούτ' ἔμαθεν, ὅστις αὐτοῖς ὁ τρόπος τῆς σ. ἐγένετο, διηγισαμένου αὐτοῦ π. ὡς ἐπράχθη, ἥτις δὴ, φησὶν, κτλ. Cum nostro facit cod. Vat. — 11. νῦν ἂν] ἂν νῦν Dion. — 12. ἐπειδὴ δὲ δοκαί σοι] Dionys.; ἐπεὶ δὲ δοκαί τοὺς v. codex. — 13. δεῖξω μὲν] Dion., δεῖξομεν cod. Deinde post τοὺς παῖδας; in edit. legitur ἐγώ,

ἐλπίνοι τὰ παρὰ σοῦ. » Ὁ μὲν δὴ ταῦτ' ἔλεγεν, ἀναβολὴν εὑρέσθαι βουλόμενος τοῖς παισὶ τοῦ θανάτου, καὶ ἅμα αὐτὸς ἀποδράσεσθαι (14) τοὺς ἄγοντας, ἐπειδὴ ἐν τοῖς ὁρεσὶ γένηται, ἐλπίσας. Ἀμολίος δὲ τοῖς πιστοτάτοις τῶν φίλων (15) ἐπιστείλας κρύφα, οὓς ἂν ὁ συρφορδὸς (16) αὐτοῖς εἰζῇ, συλλαβόντας ὡς αὐτὸν ἄγειν, ἀποστέλλει διὰ ταχέων. Ταῦτα δὲ (17) διαπραξάμενος αὐτίκα γνῶμην ἐποιεῖτο, καλέσας τὸν ἀδελφὸν ἐν φυλακῇ ἀδέσμω ἔχειν, ἕως ἂν εὖ θῇται (18) τὰ παρόντα, καὶ αὐτὸν ὡς ἐπ' ἄλλω δὴ τινι ἐκάλει. Ὁ δὲ ἀποσταλεὶς ἄγγελος, εὐνοία τε τοῦ κινδυνεύοντος, καὶ ἑλέω τῆς τύχης, ἐπιστρέψας κατήγορος γίνεται Νομέτορι τῆς Ἀμολίου γνῶμης. Ὁ δὲ, τοῖς παισὶ δηλώσας τὸν κατειληφτότα κίνδυνον αὐτοῦς καὶ παρακλειυσάμενος ἄνδρας ἀγαθοὺς γενέσθαι, κερὴν ἄγων ὥπλισμένους ἐπὶ τὰ βασιλεια, τῶν τε ἄλλων πελατῶν καὶ ἑταίρων, καὶ θεραπείας πιστῆς χεῖρα οὐκ ὀλίγην. Ἦκον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῶν ἀγρῶν συνελθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἐκλιπόντες τὴν ἀγορὰν, ἔχοντες ὑπὸ ταῖς περιβολαῖς (19) ξίφη κεκρυμμένα, στίφος καρτερόν. Βιασάμενοι δὲ τὴν εἰσοδὸν ἀθρόα ὁρμῇ πάντες, οὐ πολλοὺς ἐκλίπαις φρουρουμένην, ἀποσφάττουσιν εὐπετῶς Ἀμόλιον, καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ἄκραν καταλαμβάνουσι (20). Ταῦτα μὲν οὖν (21) εἴρηται τοῖς περὶ Φάβιον· ἕτεροι δὲ οὐδὲν τῶν μυθωδεστέρων ἀξιοῦντες ἱστορικῇ γραφῇ προσήκειν, τὴν γε ἀπόθεσιν τὴν τῶν βρεφῶν οὐχ, ὡς ἐκελεύσθη, (22) τοῖς ὑπηρέταις, γενομένην, ἀπιθάνον εἶναι ῥεῖσι· καὶ τῆς λυκαίνης τὸ τιθασὸν (23), ἣ τοὺς μαστοὺς ἐπέτρεχε τοῖς παιδίοις, ὡς δραματικῆς μεστὸν ἀτοπίας διασφύρουσιν. Ἀντιδιαλλαττόμενοι δὲ πρὸς ταῦτα λέγουσιν, ὡς ὁ Νομέτωρ, ἐπειδὴ τὴν Ἰλουίαν (24) ἔγνω κύνεσσαν, ἕτερα παρασκευασάμενος παιδίᾳ νεογνῇ, διηλαζέτω τεκούσης αὐτῆς τὰ βρέφη, καὶ τὰ μὲν ὀνεία δέδωκε τοῖς φυλάττουσι τὰς ὠδίνας ἀποφέρειν (25), εἴτε χρημάτων τὸ πιστὸν τῆς χρείας αὐτῶν (26) πριάμενος, εἴτε διὰ γυναικίῳ τὴν ὑπαλλαγὴν ποιησάμενος (27)· καὶ αὐτὰ λαβὼν ὁ Ἀμόλιος θῶν δὴ τρόπῳ ἀναίρει (28), τὰ δὲ ἐκ τῆς Ἰλουίας γενόμενα περὶ παντὸς ποιούμενος ὁ μητροπάτωρ διασωζέσθαι, δίδωσι τῷ Φυστύλῳ.

70.

Exc. De virt. : Ὅτι τοῦ Ῥωμύλου, πληθυσμοῦ ἐνεῖν ἀνδρῶν, ἀρπαγὴν ποιησαμένου τῶν παρθένων, ὡς διεβοήθη τὰ περὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν παρθένων καὶ τὰ περὶ τοὺς γάμους εἰς τὰς πλησιοχώρους πόλεις, αἱ μὲν αὐτὸ τὸ πρᾶγθὲν πρὸς ὀργὴν (1) ἐλάμβανον, αἱ δὲ ἀφ' ἧς ἐπράχθη διαθέσεως, καὶ εἰς ὁ τέλος (2) ἐχώρησεν,

quod cum nostro om. cod. Vat. — 14. ἀποδράσεσθαι] ἀποδράσαι editt. Dion. — 15. φίλων] ὁπλοφόρων Dion., quod praestat. — 16. συρφορδὸς] Dion. συρφορδὸς cod. — 17. δὲ] supplevi e Dion. — 18. εὖ θῇται] Dion., ὠρθηται cod. — 19. περιβολαῖς] ἐαυτῶν addunt editt. Dion. In Vaticano quoque cod. vox deest. — 20. καταλαμβάνουσι] καταλαμβάνονται Dion. — 21. μὲν οὖν] hanc addidi e Dionysio ubi sic : Ταῦτα μὲν οὖν τοῖς περὶ τὸν Φάβιον (περὶ Φ. Vat.) εἴρηται. — 22. ἐκελεύσθη] ἐκελεύθη editt. Dion. — 23. τιθασδν] cod.; τιθασδν. Dion. — 24. Ἰλουίαν] Ἰλίν Dionys. — 25. ὀνεία τοῖς φ. τὰς ὠ. ἔδωκεν ἀποφέρειν editt. Dion. Cum nostro facit Vatic., nisi quod pro ἀποφέρειν male habet ἐπιφέρειν. — 26. τῆς χρ. αὐτῶν] αὐτῶν τῆς χρ. Dion. — 27. ποιησάμενος] μηχανησάμενος Dion. — 28. ἀναίρει] Dion., ἀναίρειται codex.

70. Cod. Tur. fol. 159, 14 r. — 159, 32 vso. Hæc transcripta e Dionysii A. R. II, 32 sq. — 1. πρὸς ὀργήν] δι' ὀργῆς editt. Dion. Cum nostro facit Vatican. — 2. εἰς ὁ τέλος] sic etiam Vatic. Vulgo εἰς τέλος, perperam.

Hæc ille eo consilio aiebat, ut eadem juvenum mora ac dilatione averteret; simul sperans, se ex manibus eorum, a quibus duceretur, facile in montibus fuga dilapsurum. Sed Amulius satellitum fidiissimos mittit cum occultis mandatis, ut a subulco demonstratos quam primum ad se pertrahant. Quibus ita constitutis, illico accitum fratrem in libera custodia detinere statuit, donec cuncta pro arbitrio suo composuisset. Confestim, nescio quo prætextu, illum evocat. At nuntius, ut qui periclitanti bene vellet, ac vicem illius miseraretur, mutato consilio, Amulii propositum Numitori aperit. Qui mox, præsentī periculo adolescentibus indicato, jussisque forti animo esse, cum clientum amicorumque et famulorum haud exigua manu armis instructa in regiam contendit. Sed et rusticorum, qui ex agris in urbem convenerant, multitudo valida relicto foro advolat, gladios sub veste tegens. Itaque omnes uno impetu, oppressis in aditu custodibus, qui pauci pro regia excubabant, Amulium facile obtruncant, arcemque occupant. Sic quidem Fabius rem narrat. Alii vero, qui fabulas ab historia longe submovendas existimant, negant verisimile esse, infantes, secus quam jussum sit, a ministris expositos; ad hæc mitem lupam ubera præhentem pueris tanquam rem fabularum figmentis simillimam explodunt, institutaque in diversum narratione aiunt: Numitorem, quum Iliam prægnantem deprehendisset, alios recens natos infantes ad id comparatos germanorum loco subjecisse post Iliæ partum; hos a parturientis custodibus fuisse asportatos, sive illi fidem venalem habuerint, sive muliebri astu circumventi sint; eosque ab Amulio qualicunque ratione necatos fuisse; natos vero ex Iliæ cura ac sollicitudine materni avi, qui eos omni ope servatos vellet, traditos esse Faustulo alendos.

70.

Postquam Romulus propter virorum multitudinem virgines rapuerat atque de ea re et de nuptiis virginum per finitimas urbes fama divulgata est, alii graviter eo facto commoveri, alii et consilium raptorum et exitum rei reputantes moderatius ferre. Res tandem in bellum multi-

ἀναλογιζόμεναι, μετρίως αὐτὸ ἔφερον. Κατέσκηψε δ' οὖν ἀνὰ χρόνον εἰς πολέμους, τοὺς μὲν ἄλλους εὐπετεῖς, ἕνα δὲ τὸν πρὸς Σαδίνους μέγαν καὶ χαλεπὸν. Οἷς ἅπασι τέλος ἐπιχολούθησεν εὐτυχές (3), ὥσπερ αὐτῷ τὰ μαντεύματα προεθέσπισε, πρὶν ἐπιχειρῆσαι τῷ ἔργῳ, πό- νους μὲν καὶ κινδύνους μεγάλους προσημαίνοντα, τὰς δὲ τελευταῖας αὐτῷ (4) ἔσεσθαι καλὰς. Ἦσαν δὲ (5) αἱ πρῶται πόλεις ἄρξασαι τοῦ πολέμου Καϊνίνη καὶ ἄλ- λαι (6), πρόφασιν μὲν ποιοῦμεναι τὴν ἀρπαγὴν τῶν παρθένων, καὶ τὸ [μὴ] (7) λαβεῖν ὑπὲρ αὐτῶν δίκας· ὡς δὲ τάληθες εἶχεν, ἀγθόμεναι (8) τῇ κτίσει τε καὶ αὐξή- σει τῆς Ῥώμης, δι' ὀλίγου πολλῇ γενομένη, καὶ οὐκ ἀξιοῦσαι περιιδεῖν κοινὸν ἐπὶ τοῖς περιοικοῖς ἅπασι κα- κὸν φυόμενον. Τέως μὲν οὖν πρὸς τὸ Σαδίνων ἔθνος ἀποστελλοῦσαι πρέσβει, ἐκείνους ἤξουν τὴν ἡγεμονίαν τοῦ πολέμου παραλαβεῖν, ἰσχύν τε μεγίστην ἔχοντας (9) καὶ χρήμασι πλείοσι δυναμένους, ἄρχειν τε ἀξιούντας τῶν πλησιόχωρων, καὶ οὐκ ἐλάχιστα περιυβρισμέ- νους (10) τῶν ἄλλων· τῶν γὰρ ἡρτασμένων αἱ πλείους ἦσαν ἐκείνων. Ἐπεὶ δ' (11) οὐδὲν ἐπέβαινον, ἀντικαθιστα- μένων αὐταῖς τὴν παρὰ τοῦ Ῥωμύλου πρεσβειῶν καὶ θεραπευσῶν λόγους τε καὶ ἔργους τὸ ἔθνος, ἀγθόμεναι τῇ τριβῇ τοῦ χρόνου, μελλόντων αἰ τῶν Σαδίνων καὶ ἀναβαλλομένων εἰς χρόνους μακροὺς τὴν περὶ τοῦ πο- λέμου βουλήν, αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς ἔγνωσαν τοῖς Ῥω- μαίοις πολεμεῖν, ἀπορῆν οἰόμεναι τὴν δύναμιν τὴν οἰκίαν (12), εἰ καθ' ἐν αἱ τρεῖς γένοιτο, μίαν αἰρῆσαι πόλιν οὐ μεγάλην. Ἐβουλεύσαντο μὲν ταῦτα, συνελ- θεῖν δ' οὐκ ἔφθασαν (13) εἰς ἐν ἅπασαι στρατόπεδον, προεξαναστάντων προχρηρότερον τῶν ἐκ τῆς Καϊνί- νης (14), οἵπερ καὶ μάλιστα δόκουν τὸν πόλεμον ἐνά- γειν. Ἐξεστρατευμένων (15) δὲ τούτων καὶ δρουντῶν τὴν ὁμορον, ἐξαγαγὼν τὴν δύναμιν ὁ Ῥωμύλος (16), ἀφυ- λάκτοις οὖσιν ἔτι τοῖς πολεμίοις ἀπροσδοκῆτως ἐπιτί- θεται καὶ τοῦ τε χάρακος (17) αὐτῶν ἀρτίως ἰδρυμένου γίνεται κύριος, τοῖς τε φεύγουσιν εἰς τὴν πόλιν ἐκ ποδὸς ἐπόμενος, οὐδέμῃ τῶν ἔδον πεπυσμένων τὴν περὶ τοὺς σφετέρους συμφορὰν, τεῖχος τε ἀφύλακτον εὐρὼν καὶ πύλας ἀκλείστους, αἰρεῖ τὴν πόλιν ἐξ ἐφόδου, καὶ τὸν βασιλέα τῶν Καϊνινιτῶν (18), ὑπαντήσαντα σὺν καρτερῇ χειρὶ, μαχόμενος (19) αὐτοχειρὰ κτείνει, καὶ τὰ δπλα ἀφαιρεῖται. Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον ἀλούσης τῆς πόλεως, τὰ δπλα παραδίδουσι τοὺς ἀλόντας κελεύσας, καὶ παῖ- δας εἰς διμηρεῖαν οὐς ἐβούλετο λαβεῖν, ἐπὶ τοὺς λοιποὺς (20) ἐχώρει. Γενόμενος (21) δὲ καὶ τῆς ἐκείνων δυνάμεως, ἐσκεδασμένης ἔτι κατὰ τὰς προνομὰς, τῇ παρ' ἐλπίδας

plex erupit, prægravante inter cetera Sabino. Quorum omnium felix exitus fuit, ut ei, antequam raptum virginum inchoasset, oraculis prædictum fuerat, laboris quidem ac discriminum plurimum, ceterum prosperos eventus fore. Primæ omnium bellum ei intulerunt Canina, alique (Antemna et Crustumium) prætexentes quidem ullionem virginum raptarum, sed revera ægre ferentes, conditam urbem brevi temporis spatio adeo increvisse, nec conaives- dum esse ratæ, finitimorum dum communi damno sureretur. Itaque principio quidem legationibus ad Sabinos missis pe- tierant, ut ductu auspicioque illorum bellum gereretur; quippe qui viribus atque opibus præpollerent, imperiumque in vicinos ad se pertinere contenderent, nec minus, quam ceteri, injuriam passi essent: certe enim raptarum virginum maxima pars e Sabinis erat. Sed quum nihil proficeret, obstantibus legatis Romuli, et gentis favorem verbis fa- ctisque exambientibus, pertarsi morarum, Sabinis consilium de suscipiendo bello in dies protrahentibus, decreverunt ipsi suis opibus bellum gerere; satis superque sibi virium esse arbitrati, collatis in unum trium civitatum copiis, ad unam haud maximam urbem expugnandam. Sed quo minus in una omnes castra convenirent, uti decreverant, Cro- nensium fecit præproperea eruptio; qui belli inferendi præ- cipui auctores erant. Hos a sedibus suis excitos ac Romani terminos agri populates, Romulus repente infestis signis invectus adhuc imparatos aggreditur, et vallo vixdum mu- nito vi politur, fugientiumque tergo inhærens, priusquam oppidani de suorum clade rescivissent, incustodita moenia ac portas patentes nactus, urbem primo impetu capit, regem ipsum cum valido juvenum globo occurrentem sua manu obtruncat spoliisque. Canina hoc modo capta, armis ademptis sumptisque pro arbitrio suo obsidibus in reliquos movit. Sed et horum copias in abigendis prædis adhuc disper-

— 3. εὐτυχές] sic et Vat., ἀγαθὸν vgo. — 4. αὐτῷ] αὐτῶν Dion. — 5. ἦσαν δὲ αἱ] Dionys.; ἦσαν δὲ καὶ αἱ codex. Μοι Dionysius τοῦ πρὸς αὐτὸν πωλόμεν. Dein pro Καϊνίνη codex: Κησίνη. — 6. καὶ ἄλλαι] καὶ Ἀντεμνα καὶ Κρουστουμνία (sic), Dionys. — 7. μὴ] om. Dion. — 8. ἀγθόμεναι] Hæc vox post γενομένην legitur ap. Dion. — 9. ἔχοντας... δυνα- μένους, ἀρχειν] Dionys.; ἔχουσαι... δυναμέναις, ἀρχήν cod. — 10. περιυβρ.] περιυβρισμένους cod.; τῶν ἄλλ. περιυβρ. σμένων Dion. — 11. ἐπεὶ δ' ἐπειδὴ δ' Dion. — 12. τὴν δυν. τὴν οἰκ.] τὴν οἰκ. δυν. codex. Deinde pro καθ' ἐν αἱ τρεῖς codex habet: κατ' ἕνα τρεῖς. — 13. ἐφθασαν] ὠφθησαν edit. Dion.; ἐφθασαν cod. Vat. — 14. Καϊνίνης] καϊνίνης cod. — 15. ἐνάγειν. ἐξεστρατ.] Dion.; ἐτάγειν. ἐκστρατευομένων cod. — 16. ἐξαγαγὼν... Ῥωμύλος] e Dionysio scri- pta. — 17. τοῦ τε χάρακος] τοὺς τε χάρακας cod. — 18. Καϊνινιτῶν] καϊνινιτῶν cod. — 19. μαχόμενος] μαχόμενον cod. — 20. λοιποὺς] Ἀντεμνιάτας Dionys. — 21. γενόμενος] γενομένης cod.

ἔφθορ, καθάπερ καὶ τῆς προτέρας, ἐγκρατῆς, καὶ τὰ αὐτὰ τοὺς ἀλόντας διαθείς, ἀπῆγεν ἐπ' οἴκου τὴν δύναμιν, ἄγων σκυλά τε ἀπὸ τῶν ἀποίκων (22) κατὰ τὴν μάχην, καὶ ἀκροθίνια λαφύρων θεοῖς (23).

Τέλος τοῦ ἑβδόμου λόγου τῆς Νικολάου Ἱστορίας. Ζῆτειτὰ λείποντα περὶ Ἑλληνικῆς ἱστορίας

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛ. ΤΟΥ ΙΗ' (ΙΓ').

71.

Constant. Porphy. De them. I, 3 : Τὸ δὲ νῦν καλούμενον Θρακήσιον θέμα πάλαι μὲν καὶ κατ' ἀρχὰς Ἀσία μικρὰ ὀνομάζετο... Θρακήσιοι δὲ ἐπεκλήθησαν ἀπὸ τῆς τοιαύτης αἰτίας. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Ἀλυάττου τοῦ τῶν Λυδῶν βασιλέως, ἀνὴρ τις μετὰ τῆς γυναῖκος καὶ τῶν αὐτοῦ τέκνων ἐκ Μυσίας τῆς τῶν Θρακῶν χώρας ὁρμώμενος, ἦς καὶ Ὀμηρος μνημονεύει λέγων οὕτως,

Μυσῶν τ' ἀγγεμάχων καὶ ἀγαυῶν Ἰππημολγῶν,

διεπέρασεν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀσίας εἰς χώραν τὴν λεγομένην Λυδίαν, καὶ κατόκησε πλησίον τῆς πόλεως Σάρδεων. Τοῦ οὖν βασιλέως πρὸς τῷ τῆς πόλεως τείχει καθειζομένου, διήρχετο ἡ γυνὴ τοῦ Θρακῆς, ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς βαστάζουσα στάμνον, ἐπὶ δὲ τῶν χειρῶν ἡλακᾶτην καὶ ἄτρακτον, ὅπισθεν δὲ πρὸς τὴν ζώνην ἵππος τις προτεδέδετο. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς κορυφῆς ὁ στάμνος ἦν μεστός ὕδατος, ἐν δὲ ταῖς χειρὶν εἰργάζετο νήσουσα ἐκ τῆς ἡλακᾶτης τὸν ἄτρακτον, ὅπισθεν δὲ πρὸς τὴν ζώνην ἡλαλούθει ὁ ἵππος ἀπὸ τῆς πηγῆς πεποτισμένος. Ταύτην ἰδὼν ὁ βασιλεὺς μεγάλως ἐθαύμασε, καὶ ἡρώτα πῶθεν καὶ τίς καὶ ποίας ἐστὶ πόλεως. Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο, Μυσηὶ μὲν εἶναι τὸ γένος, Θράκης δ' ἐστὶν αὕτη τὸ πολίχνιον. Λαβὼν οὖν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῆς γυναῖκος ἀρομὴν, πρεσβεῖαν πρὸς τὸν τῆς Θράκης βασιλέα ποιησάμενος, Κότυν ὀνομαζόμενον, ἐκεῖθεν ἔλαβεν ἄνδρας μετοίκους μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, ὅχλον ἱκανόν. [Ἐκ τούτου τοῦ γένους ὀνομάσθησαν οἱ τὴν μικρὰν

as nec opinantes adortus fudit ac fugavit, eodemque modo usus victoria, exercitum domum reduxit, detracta hostibus spolia ac votivas manubiarum primitias praefrens.

Finis libri septimi Historiarum Nicolai Damasceni. Quare quae desiderantur de rebus Graecorum.

E LIBRO XVIII (VIII).

71.

Quod nunc Thracesium thema appellatur, olim quidem et ab initio Asia minor vocabatur... Thracenses vero hac de causa vocati sunt. Alyatte apud Mysos regnante, vir quidam cum uxore et liberis egressus ex ea Thracum regione, cui Mysiae nomen est, cujusque Homerus isto versu meminit.

Mysorum pugnae genus et celebres Equimulgos, transiit in Asiae partem eam, quae Lydia dicitur, habitavit. que non longe Sardibus. Ac forte rege ad muros urbis considente, praeteriit illius Thracis uxor urnam gestans capite, manibus colum et fusum; zonae autem a tergo adjunctus erat equus. Urna, quae capite gestabatur, aquae erat plena, manibus vero fusum de colo devolvebat; equus qui zonae annexus sequebatur, ductus aequatum fuerat. Hanc rex conspectam miratus rogavit, unde veniret, quatenam, cujatis. Respondit, Mysam se, e modico Thraciae oppido. Hinc rex occasione sumpta, ad Thracum regem, cui tum Cotyi nomen erat, legatione missa impetrat inde colonos cum uxoribus ac liberis numero satis magno. [Ex hac natione appellati sunt Asiae minoris incolae Thracessii, quod sint operosi ac

— 22. ἀποίκων] Sic codex et Dionysius. Vox corrupta. ἀποικομένων Portus; ἀποθανόντων vel ἀλόντων Stephanus; ἀποκτανθέντων Casaubonus; περιοίκων dedit Corayus ita explicans : τοὺς τῆς Καϊνίνης κατοίκους καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν θύει τοὺς ὑπὸ Ῥωμαίων καταπολεμηθέντας. Quod si verum esset, simplicius foret scribere ἐποίκων. Sed ferri neutrum potest. — 23. λαφύρων θεοῖς] Dion.; θεοῖς λαφύρων codex.

71. Verbe græca dedi ex recensione I. Bekkeri (Constant. Porphy. vol. III, p. 22 ed. Bonn. 1840). — « Alio modo eandem historiam enarrat Herodotus V, 12, mulierem illam sub Dario Hystaspe (non sub Alyatte) cum duobus fratribus, Pigne et Mantye, e Pæonia ad flumen Strymonem sita Sardes venisse, Darium autem, admiratum illius populi sollertiam et assiduitatem, Megabazo præfecto Thraciæ per literas mandasse, ut Pæones e sedibus suis ad se transferat, cum liberis pariter et uxoribus. Nicolaum autem sua hausisse e Xanthio Lydo suspicatur doctissimus Corayus. » ORELL. in Supplem. p. 58. — Lydorum historiam e Xanthio Nicolaus narravit libris IV, VI, VII. Quod nostro loco legitur ἐν ἡ', quum procul dubio corruptum sit, mutandum dixeris in : ἐν ζ', præsertim quum probabile sit auctores Excerptorum Constantinianorum nonnisi priores libros septem Nicolai ob oculos habuisse. Sed fateor istam mutationem violentiorem esse; contra vero manu lenissima corrigi ἐν η'. Quem librum octavum Porphyrogenitus apud Stephanum Byzantium, quo uti solet, laudatum reperit. Tum vero consentaneum est rem narratam non e Xanthio fluxisse, sed ex alio auctore depromptam data occasione a Nicolao fuisse expositam. Nisi fallor, Nicolaus quoque narravit Pæones a Dario in Asiam transductos esse, eaque opportunitate de aliis dixit Thracibus, quos prioribus temporibus Alyattes in Lydiam advocaverit; atque historiunculam quam de Dario Herodotus narrat, ipse ad Alyatten retulit. Quod si est, optime quædrat libri numerus (ἐν η'). Nam quum Cyri historia libro VII legatur, verisimillimum est de primis Darii temporibus

Ἀσίαν οἰκοῦντες Θρακῆσιοι, διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐργονόμους, ἐργώδεις τε καὶ χειρωνακταί] Ταύτην δὲ τὴν ἱστορίαν Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς γράφει ἐν τῇ ιη' (1. η') αὐτοῦ βιβλίῳ, ὁ γεγωνὶς ὑπογραφεὺς Ἡρώδου τοῦ βασιλέως.

ΕΚ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΔΗΛΩΝ.

72.

Athenæus XIII, p. 593, A : Μυρρίνην δὲ, τὴν Σαμίαν, ἐταίραν Δημήτριος εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ὁ τῆς διαδοχῆς τελευταῖος, καὶ ἔξω τοῦ διαδήματος κοινωὺν εἶχε τῆς βασιλείας, οἷς φησι Νικόλαος ὁ Δαμασκηνός.

laboriosi et opere manuario victum sibi querentes]... Historiam narrat libro octavo Nicolaus Damascenus, qui scriba Herodis regis fuit.

E LIBRIS INCERTIS.

72.

Myrrhinam Samiam meretricem Demetrius (Polioretetes) habuit rex, postremus ex Alexandri successoribus, eamque, si diadema excipias, regni participem habuit, ut ait Nicolaus Damascenus.

73.

Josephus C. Apion. II, c. 7, p. 373 ed. Didot. : *Quia vero Antiochus (Epiphanes) neque justam fecit templi depredationem, sed egestate pecuniarum ad hoc accessit, quum non esset hostis, et socios insuper nos suos et amicos aggressus est, nec aliquid dignum derisione illic invenit : multi et di-*

gni conscriptores super hoc quoque testantur, Polybius Megalopolitanus, Strabo Cappadox, Nicolaus Damascenus, Timagenes et Castor chronographus et Apollodorus : qui omnes dicunt pecuniis indigentem Antiochum transgressum fœdera Judæorum et spoliasse templum auro argentoque plenum.

74.

Josephus A. J. XIII, 8, 4 : Ὑρκανὸς δὲ τὸν Δαυίδου τάφον ἀνοίξας, δὲ πλούτῳ τοὺς πώποτε βασιλεῖς ὑπερέβαλλε, τρισχίλια μὲν ἀργυρίου τάλαντα ἐξεκόμεσεν, δρμώμενος δ' ὑπὸ τούτων πρῶτος Ἰουδαίων ξενοτροφεῖν ἤρξατο. Γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς Ἀντίοχον φιλία καὶ συμμαχία· καὶ δεξιόμενος αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν, ἀφθόνως πάντα τῇ στρατιᾷ καὶ φιλοτίμως παρέσχε. Καὶ ποιούμενῳ τὴν ἐπὶ Πάρθους αὐτῷ στρατείαν συνεξώρμησεν Ὑρκανός. Μάρτυς δὲ τούτων ἡμῖν ἐστι καὶ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνός, οὗτος ἱστορῶν· « Τρόπαιον δὲ στήσας Ἀντίοχος ἐπὶ τῷ Λύκῳ ποταμῷ, νικήσας Ἰνδάτην τὸν Πάρθων στρατηγὸν, αὐτόθι ἔμεινεν ἡμέρας δύο, δευθέντος Ὑρκανοῦ τοῦ Ἰουδαίου διὰ τινὰ ἐορτὴν πάτριον, ἐν ᾗ τοῖς Ἰουδαίοις οὐκ ἦν νόμιμον ἐξοδεύειν. » Καὶ ταῦτα μὲν οὐ ψεύδεται λέγων.

Hyrcanus, aperto sepulcro Davidis, qui divitiis reges omnes anteibat, tria millia talentorum argenti inde extulit, et his opibus fretus Judæorum primus cepit externum militem alere. Inlit et cum Antiocho (Pio) amicitiam et societatem, eoque in urbem accepto, omnia exercitui abunde et magnifice subministravit. Quumque ille in Parthos expeditionem faceret, eum comitatus est Hyrcanus. De his vero testimonium nobis perhibet Nicolaus Damascenus, ita narrans : « At Antiochus, erecto tropæo ad Lycum fluvium, quum Indaten Parthorum ducem superasset, illic per biduum substitit, ad preces Hyrcani Judæi, quod forte inciderat patrium quoddam festum, in quo Judæis non licebat iter facere. » Et hæc quidem dicendo non falsus habetur.

74.

75.

Idem ib. XIII, 12, 6 : Πτολεμαῖος δὲ μετὰ τὴν νίκην προσκαταδραμὼν τὴν χώραν, ὁφίας ἐπιγενομένης ἐν τισι κώμαις τῆς Ἰουδαίας κατέμεινεν· ἃς γυναικῶν

75.

Ptolemæus (Lathurus) post victoriam (de Alexandro Judæorum rege deportatam) regionem populatus, vespere mansit in quibusdam Judææ pagis, quos feminarum et in-

in octavo libro fuisse sermonem. Deinde autem quum illa quæ de Mysia Thraciæ regione memorantur, aperte dicta sint in eam sententiam, ut Mysia Asiæ a Mysia Thraciæ nomen acceperit (quod eodem versu Homeri probare studet Posidonius apud Strabonem p. 296) : vel hinc colligitur non fluxisse hæc e Xanthi Lydiacis. Nam Strabo XII, p. 572 ab eis, qui Thraciam originem Mysis Asiæ tribuunt, diserte distinguit Xanthum, quippe qui Mysos Lydiæ originis populum esse statuerit. Ceterum qui sit iste Alyattes, nescio. De Cresi patre cogitari nolum, quum ad antiquiora tempora res pertinere debeat. Ex nostris vero fragmentis patet nomen Alyattis etiam inter Heracidas reges viguisse.

72. De Myrrhina cf. Idomeneus apud Athenæum XIII, p. 590, A.

73. Cf. Diodor. XXXIV, 1 ed. Didot., Castoris fr. 22.

74. Antiochi Sidetæ contra Parthos expeditio cadit in an. 129 a C. Vide Clinton. F. H. tom. III, p. 331. Cf. Appian. Syr. c. 68 ; Justin. XXXVIII, 10 ; Diodor. XXXIV, 15. 16.

75. In antecessantibus Josephus narravit, quomodo Alexander, Hyrcani f., post mortem Aristobuli fratris regnum

εὐρὴν μετὰς καὶ νηπίων, ἐκέλευσε τοὺς στρατιώτας ἀποσφάττοντας αὐτοὺς καὶ κρεουργοῦντας, ἔπειτα εἰς λέβητας ζέοντας ἐνιέντας τὰ μέλη ἀπάρχεσθαι. Τοῦτο δὲ προσέταξεν, ἵν' οἱ διαφυγόντες ἐκ τῆς μάχης καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐλθόντες παρκοφάγους ὑπολάβωσιν εἶναι τοὺς πολεμίους, καὶ διὰ τοῦτο ἔτι μάλλον αὐτοὺς καταπληγῶσι ταῦτ' ἰδόντας. Λέγει δὲ καὶ Στράβων καὶ Νικόλαος ὅτι τοῦτον αὐτοῖς ἐχρήσαντο τὸν τρόπον, καθὼς κατὰ προαίρεσιν.

76.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΖΓ'.

Idem ib. I, 3, 6 : Νικόλαος δὲ ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῇ ἐννεηκοστῇ καὶ ἑκτῇ βίβλῳ ἱστορεῖ περὶ αὐτῶν, λέγων οὕτως : « Ἔστιν ὑπὲρ τὴν Μινυάδα μέγα ὄρος κατὰ τὴν Ἀρμενίαν, Βᾶρις λεγόμενον· εἰς θ' πολλοὺς συμφυγόντας ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ λόγος ἔχει περισυῆθαι, καὶ τινὰ ἐπὶ λάρνακος ὀρούμενον ἐπὶ τὴν ἀκρώρειαν ὀκσεῖται, καὶ τὰ λείψανα τῶν ξύλων ἐπὶ πολὺ σωθῆναι. Γένοιτο δ' ἂν ἄσας, ὅτινα καὶ Μωυσῆς ἀνέγραψεν ὁ Ἰουδαίων νομοθέτης. »

77.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΓ'.

Athenæus X, p. 415, E : Νικόλαος δ' ὁ Περιπατητικὸς ἐν τῇ τρίτῃ πρὸς ταῖς ἑκατὸν τῶν Ἱστοριῶν, Μιθριδάτην φησὶ, τὸν Ποντικὸν βασιλέα, προδόντ' ἀγῶνα πολυφαγίας καὶ πολυποσίας (ἦν δὲ τὸ ἄθλον τάλαντον ἀργυρίου), ἀμφοτέρω νικῆσαι. Τοῦ μέντοι ἀθλοῦ ἐκστῆναι τῷ μετ' αὐτὸν κριθέντι Καλαμόδρῳ τῷ Κυζικηνῷ ἀθλητῇ.

78.

Idem VI, p. 252, F : Μιθριδάτου δ' ἀναγράφει κλέα καὶ Σωσιπάτρον, ἄνθρωπον γόητα, Νικόλαος δ' Περιπατητικὸς.

79.

Idem VI, p. 266, E : Νικόλαος δ' ὁ Περιπατητικὸς

tantum plenos nactus, militibus imperavit, ut eos jugularent et frustatim dissecarent, et quum membratim inventia aliena eos coniecissent, libamenta facerent. Hoc autem mandavit, ut qui ex prælio elapsi fuerint et ad ipsos venerint, hostes humana carne vesci arbitrarentur, idque videntes majore etiam terrore percuterentur. Strabo quoque et Nicolaus Ptolemæum eo quem dixi modo contra illos se gessisse referunt.

76.

E LIBRO XCVI

Nicolaus Damascenus libro nonagesimo sexto de his rebus narrat in hæc verba : « Est super Minyada in Armenia mons ingens, Baris dictus, in quem multos diluvii tempore confugientes fama est servatos esse, et quendam in arca vectum ad summum ejus jugum appulisse, lignorumque reliquias diu conservatas esse. Iste fortasse idem ille est de quo etiam scripsit Moyses Judæorum legislator. »

77.

E LIBRO CIII.

Narrat Nicolaus Peripateticus centesimo tertio Historiarum libro, Mithridatem Ponti regem, quum proposuisset edendi bibendique certamen, cujus præmium erat argenti talentum, in utroque certamine victoriam reportasse : at præmio tamen cessisse ei qui post ipsum secundas tulisse putatus est, Calamodryi Cyziceno athletæ.

78.

Mithridatis adulatorem fuisse Sosipatrum, hominem ridiculum, scribit Nicolaus Peripateticus.

79.

Nicolaus Peripateticus et Posidonius Stoicus in suis uter-

adeptus, prælio ad Jordanen fluvium cum Ptolemæo Lathuro commisso, ingentem cladem passus sit. Strabonis opus, quod h. l. et fr. 87 citatur, intellige τὰ Ὑπομνήματα Ἱστορικά.

76. Hæc Nicolaus narrationi de rebus Mithridatis inseruisse mihi videtur. Similiter Justinus XLII, 2 post memoratum bellum, quod Ortoadisti Armeniorum regi Mithridates intulit, pergit : *Sed quoniam in Armeniam transitum facimus, origo ejus paullo altius repetenda est. Condita est ab Armenio Iasonis Thessali comite, etc.* (Cf. Müller. *Min.* p. 281). Quom Justinus aliique originem Armeniæ ab Iasone Minya deducant, simile quid narraverit Nicolaus Μινυάδα regionem Armeniæ commemorans. Hanc enim librorum lectionem cum Müllero l. l. et Dindorfio in edit. nov. Josephi mutare in Μινυάδα non ausus sum. Sane quidem apud Plinium V, 31 legitur : *Attingit Galatia et Pamphylia Cabaliam et Mylias, quæ circa Barin sunt et Cyllanticum et Oroandicum Pisidiæ tractum.* Verum Baris hæc est Pisidiæ urbs (de qua v. Ptolem. V, 5, Hierocles p. 673 ibiq. Wessel., Stephan. Byz. s. v. Alia ejus nominis urbs Persica ap. Æschyl. Pers. 552), non vero mons Armeniæ. Quare, nisi incongrua plane Josephum miscere dicas, in vulgata acquiescendum est. Bochartus (Geogr. Sacra I, c. 3) Minyadis nomen derivare statuit ab Hebræorum *mini* vel *minni*, quam regionem cum *Ararat* (i. e. Gordiene) memorat Jeremias I, 27. Ceterum de Gordiæis montibus, in quos arca appulerit, v. Berosi fr. 7. De Bari monte ejusque nominis origine opiniones virorum doctorum vide in Steph. Thes. v. Βᾶρις p. 431.

77. Hoc fragmentum fugit priores Nicolai editores. Cf. Ælian. V. H. I, 27, qui inter ἀδελφάγους recenset Μιθριδάτην τὸν Ποντικὸν καὶ Καλαμόδρῳ τὸν Κυζικηνόν.

79. Acciderunt hæc an. 86 a. C., postquam Archelaus, dux Mithridatis, ad Chaeroneam cladem acceperat. Plura v. ap. Appian. Mithr. c. 47, p. 231 ed. Didot. Ipse Nicolaus sua ex Posidonio hausit.

τικός, καὶ Ποσειδώνιος ὁ Στωϊκός, ἐν ταῖς Ἱστορίαις, ἑκάτερος τοὺς Χίους φησὶν, ἐξανδραποδισθέντας ὑπὸ Μιθριδάτου τοῦ Καππάδοκος, παραδοθῆναι τοῖς ἰδίους δούλοις δεδεμένους, ἐν εἰς τὴν Κόλχων γῆν κατοικισθῶσιν.

80.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΡΑ'.

Athen. VIII, p. 332, F : Νικόλαος δ' ὁ Δαμασκηνός ἐν τῇ τετάρτῃ πρὸς ταῖς ἑκατὸν τῶν Ἱστοριῶν· « Περὶ Ἀπάμειαν, φησί, τὴν Φρυγιακὴν κατὰ τὰ Μιθριδατικά, σεισμῶν γενομένων, ἀνεφάνησαν περὶ τὴν χώραν αὐτῶν λίμναι τε αἱ πρότερον οὐκ οὔσαι καὶ ποταμοὶ καὶ ἄλλαι πηγαὶ ὑπὸ τῆς κινήσεως ἀνοικθῆσαι· πολλὰ δὲ καὶ ἠφρανίσθησαν. Τοσούτον τε ἄλλο ἀνέβλυσεν αὐτῶν ἐν τῇ γῇ πικρὸν τε καὶ γλαυκὸν ὕδωρ, πλεῖστον ὅσον ἀπυχούσης τῶν τόπων τῆς θαλάσσης, ὥστε ὁστρέων πλησθῆναι τὸν πλησίον τόπον ἅπαντα καὶ ἰχθύων τῶν τε ἄλλων, ὅσα τρέφει ἡ θάλασσα. »

81.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΡΖ'.

Idem V, p. 261, C : Νικόλαος δ' ἐν τῇ ἑβδόμῃ καὶ ἑκατοστῇ τῶν Ἱστοριῶν Σύλλαν φησί, τὸν Ῥωμαίων στρατηγόν, οὕτω χαίρειν μίμοις καὶ γελωτοποιοῖς, φιλόγελων γενομένον, ὥς καὶ πολλὰ γῆς μέτρα αὐτοῖς χαρίζεσθαι τῆς δημοσίας. Ἐμφανίζουσι δ' αὐτοῦ τὸ περὶ ταῦτα ἱλαρὸν αἰ ὑπ' αὐτοῦ γραφεῖσαι σατυρικαὶ κωμωδίαί τῃ πατρίῳ φωνῇ.

82.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΡΗ'.

Idem XV, p. 682, A : Νικόλαος δ' ὁ Δαμασκηνός ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν Ἱστοριῶν πρὸς ταῖς ἑκατὸν περὶ τὰς Ἄλπεις λίμνην τινὰ φησὶν εἶναι πολλῶν σταδίων οὔσαν, ἥς περὶ τὸν κύκλον πεφυκέναι δι' ἔτους ἀνθ' ἡδιστα καὶ εὐχρούστατα, ὅμοια ταῖς καλουμέναις κάλχαις.

83.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΡΙ'.

Idem XII, p. 543, A : Νικόλαος δ' ὁ Περιπατητικός ἐν τῇ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ τῶν Ἱστοριῶν Λεύκολλον

que Historiis narrant, Chios in servitutem redactos a Mithridate Cappadoce traditos esse propriis servis victos, ut in regionem Colchorum transportarentur.

80.

E LIBRO CIV.

Nicolaus Damascenus libro quarto ac centesimo Historiarum tradit, circa Apameam Phrygiæ temporibus Mithridatici belli post terræ motum in ea regione lacus eripisse, ubi nulli antea fuerant, itemque amnes ac fontes terræ concussu reclusos, multos contra, qui prius exsabant, evanuisse; tantam porro aquæ amaræ copiam scaturivisse eodem in agro, qui a mari plurimum aberat, et vicina loca ostræis ac ceteris id genus piscibus, quos mare alere solet, copplerentur.

81.

E LIBRO CVII.

Nicolaus libro septimo ac centesimo Historiarum refert, Sullam Romanum imperatorem adeo delectatum fuisse mimis et scurris, quum ridiculis ac jocis sammopere esset deditus, ut agri publici multa ejusmodi hominibus jugera largitus sit. Ac quantopere iis rebus delectatus sit, ostendunt comediæ satyricæ patria ab eo lingua conscriptæ.

82.

E LIBRO CVIII.

Nicolaus Damascenus Historiarum libro centesimo octavo circa Alpes lacum esse scribit in multa stadia patentem, in cujus ambitu nascantur quotannis flores odoris suavissimi, pulcherrimique coloris, similes eorum quos κάλχας (calthas latine) vocant.

83.

E LIBRO CX.

Nicolaus Peripateticus libro Historiarum decimo supra centesimum tradit Lucullum, quum Romam reversus, se-

80. Hæc quoque fluxerint e Posidonio, quem multum fuisse constat de terræ motibus, quæ partim sua ipse ætate acciderunt. V. Strabo VI, p. 276; I, p. 58 (Posidon. fr. 68, 6 et fr. 76). Justin. XL, 1 : *Sed sicut ab hostibus tuta Syria fuit, ita terræ motu vastata est, quo centum septuaginta millia hominum, et multæ urbes perierunt. Quod prodigium mutationem rerum portendere haruspices responderunt.* Pertinent hæc ad tempora quibus penes Tigra-nem Syriæ imperium erat (83—69).

81. Cf. Plutarch. Sulla c. 36 : Συνὴν μίμοις γυναιξὶ καὶ κίθαρισταῖς καὶ θυμηλικοῖς ἀνθρώποις ἐπὶ στυβάδων ἐπ' ἡμῶς συμπίνων.. ὅθεν καὶ τὴν νόσον... πολὺν χρόνον ἤγνόει κτλ. Nicolaus quoque de postremis Sullæ temporibus loquens hæc attulisse debet. Moritur Sulla an. 78.

82. Cf. Stephan. Thes. Gr. v. κάλχη.

83. Cf. Plutarchus in Lucull. c. 37.

ψῆσιν, ἀφικόμενον εἰς Ῥώμην, καὶ θριαμβεύσαντα, λόγον τε ἀποδόντα τοῦ πρὸς Μιθριδάτην πολέμου, ἐξο-
κεῖλαι εἰς πολυτελὴ διαίταν ἐκ τῆς παλαιᾶς σωφροσύ-
νης, τρυφῆς τε πρῶτον εἰς ἅπαν Ῥωμαίους ἡγεμόνα
γενίσθαι, καρπωσάμενον δυοῖν βασιλείην πλοῦτον, Μι-
θριδάτου καὶ Τιγράνου.

84.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ Π'.

Idem IV, p. 153, F : Νικόλαος δ' ὁ Δαμασκηνός,
εἰς τῶν ἀπὸ τοῦ περιπάτου φιλοσόφων, ἐν τῇ δεκάτῃ πρὸς
ταῖς ἑκατὸν τῶν Ἱστοριῶν, Ῥωμαίους ἱστορεῖ παρὰ τὸ
ἔειπνον συμβάλλειν μονομαχίας, γράφων οὕτως : « Τὰς
τῶν μονομάχων θέας οὐ μόνον ἐν πανηγύρεσι καὶ θεά-
τρους ἐποιοῦντο Ῥωμαῖοι, παρὰ Τυρρηγῶν παραλα-
βόντες τὸ ἔθος, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἐστιάσεσιν. Ἐκάλουν
γὰρ τινες πολλὰς ἐπὶ δεῖπνον τοὺς φίλους ἐπὶ τε ἄλ-
λαις, καὶ ὅπως ἂν δύο ἢ τρία ζεύγη ἴδοιεν μονομάχων,
ὅτε καὶ χορροσθέντες δεῖπνον καὶ μέθης εἰσεκάλουν τοὺς
μονομάχους, καὶ ὁ μὲν ἅμα ἐσφάττετο, αὐτοὶ δ' ἐκρύ-
πτουν ἐπὶ τούτῳ ἡδόμενοι. Ἡδὴ δέ τις καὶ ταῖς διαθή-
καις γέγραφε γυναῖκας εὐπρεπεστάτας μονομαχεῖν,
ὥς ἐκέκτετο ἕτερος δὲ παῖδας ἀνέθους ἐρωμένους ἐαυ-
τοῦ. Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἠνέσχετο ὁ δῆμος τὴν παρανομίαν
ταύτην, ἀλλ' ἄκυρον τὴν διαθήκην ἐποίησεν. »

85.

Josephus A. J. XIV, 1, 3 : Φίλος δέ τις Ὑρκανοῦ
Ἰουμαῖος, Ἀντίπατρος λεγόμενος, πολλῶν μὲν εὐπορῶν
χρημάτων, δραστήριος δὲ τὴν φύσιν ὦν καὶ στασιαστής,
ἂλλοτρίως εἶχε πρὸς τὸν Ἀριστόβουλον καὶ διαφόρως,
διὰ τὴν πρὸς Ὑρκανὸν εὐνοίαν. Νικόλαος μέντοι φησὶν
ὁ Δαμασκηνός τούτου εἶναι γένος ἐκ τῶν πρώτων Ἰου-
δαίων τῶν ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀφικόμενων.
Ταῦτα δὲ λέγει χαριζόμενος Ἡρώδῃ τῷ παιδὶ αὐτοῦ,
βασιλεῖ τῶν Ἰουδαίων ἐκ τύχης τινὸς γενομένη· περὶ
οὗ κατὰ καιρὸν δηλώσομεν.

86.

Idem ibid. XIV, 4, 3, p. 530 (de Pompeio lo-
quitur Hierosolyma obsidente) : Μάθοι δ' ἄν τις ἐν-
τεῦθεν τὴν ὑπερβολὴν ἧς ἔχομεν περὶ τὸν θεὸν εὐσεβείας
καὶ τὴν φυλακὴν τῶν νόμων, μηδὲν ὑπὸ τῆς πολιορκίας
διὰ φόβον ἐμποδιζομένων πρὸς τὰς ἱερουργίας, ἀλλὰ δις
τῆς ἡμέρας, πρωὶ τε καὶ περὶ ἐνάτην ὥραν, ἱερουργού-
ντων ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, καὶ μηδ' εἴ τι περὶ τὰς προσβολὰς
ὁυσκολον εἴη, τὰς θυσίας παρίεντων. Καὶ γὰρ ἀλούσης
τῆς πόλεως περὶ τρίτον μῆνα τῇ τῆς νηστείας ἡμέρᾳ,
κατὰ τὴν ἐνάτην καὶ ἑβδομηκοστὴν καὶ ἑκατοστὴν
Ὀλυμπιάδα, ὑπατευόντων Γαίου Ἀντωνίου καὶ Μάρ-
κου Τυλλίου Κικέρωνος, οἱ πολέμιοι μὲν εἰσπεσόντες
ἱεράτιον τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ, οἱ δὲ πρὸς ταῖς θυσίαις οὐδὲν

FRAGMENTA HISTOR. GR. — VOL. III.

peratis Mithridate et Tigraue regibus, triumphasset, et
rationem eorum, quæ gesserat, reddidisset, a pristina fru-
galitate ad sumptuosum ac delicatum victum descivisse,
primumque omnium Romanis ad luxum signa sustulisse,
quum duorum regum, Mithridatis ac Tigranis, opibus esset
potitus.

84.

E LIBRO CX.

Nicolaus Damascenus Peripateticæ sectæ philosophus li-
bro Historiarum decimo supra centesimum Romanos scribit
inter cœnandum gladiatorum paria committere solitos, his
verbis : « Gladiatorum autem spectacula non solum in pu-
blicis conventibus et amphitheatris edunt Romani, invecto
ab Etruscis more, sed etiam inter epulas. Itaque amicos
ad cœnam invitant interdum, tum ut alia, tum ut duo
triave gladiatorum paria dimicantia iis exhibeant. Igitur
postquam vino ac dapibus sese ingurgitarunt, introduci ju-
bent gladiatores; quorum ubi quis jugulatur, universi con-
vivæ plaudunt eo spectaculo exhilarati. Quidam etiam te-
stamento jussit mulieres formosas, quas emerat, ferro inter
se dimicare : alius item pueros impuberes, quos in deliciis
habuerat. Sed populus eam atrocitatem detestatus testa-
mentum eorum irritum esse jussit. »

85.

Erat Hyrcano amicus quidam Idumæus, nomine Anti-
pater, homo quidem multa abundans pecunia, natura vero
gnavus et seditiosus, qui alieno ab Aristobulo erat animo et
ab eò dissidebat ex sua in Hyrcanum benevolentia. Nicolaus
quidem Damascenus hujus genus a primoribus Judæorum,
qui in Judæam venerunt Babylone, deducit. Verum hoc
dicit in gratiam Herodis ejus filii, quem fors quædam ad
Judæorum regnum evexit : de quo suo tempore dicemus.

86.

Licet hinc discere quam immenso pietatis studio deum
colamus et quam observantes legum sinus, quod *sacerdo-*
tes ex obsidione nihil præ metu impediti fuerint quominus
sacra peragerent, sed bis quotidie, mane et hora nona,
rem divinam ad aram fecerint, neque, si quid in oppu-
gnatione difficile inciderit, sacrificia omiserint. Etenim
capta urbe, tertio mense, die jejunii, Olympiade centesima
septuagesima nona, Caio Antonio et Marco Tullio Cicerone
consulibus, quum vi ingressi hostes eos qui erant in fano
jugularent, tamen qui sacra procurabant nihilo secius rem

27

ἤττον ἱερουργούντες διατέλουν, οὔτε ὑπὸ τοῦ φόβου τοῦ περὶ τῆς ψυχῆς οὔτε ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἤδη φονευομένων ἀναγκασθέντες ἀποδρᾶναι, πᾶν δ' ὅτι δόει παθεῖν τοῦτο παρ' αὐτοῖς ὑπομένειν τοῖς βωμοῖς χρεῖττον εἶναι νομίζοντες ἢ παρελθεῖν τι τῶν νομίσμων. Ὅτι δὲ οὐ λόγος ταῦτα μόνον εἶσιν ἐγκώμιον ψευδοῦς εὐσεβείας ἐμφανίζων, ἀλλ' ἀλήθεια, μαρτυροῦσι πάντες οἱ τὰς κατὰ Πομπήιον πράξεις ἀναγράφαντες, ἐν οἷς καὶ Στράβων καὶ Νικόλαος καὶ πρὸς τούτους Τίτος Λίβιος, ὁ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας συγγραφεύς.

87.

Joseph. A. J. XIV, 6, 4, p. 534 : Περὶ δὲ τῆς Πομπήϊου καὶ Γαβινίου στρατείας ἐπὶ Ἰουδαίους γράφει Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς καὶ Στράβων ὁ Καππάδοξ, οὐδὲν ἕτερος ἑτέρου καινότερον λέγων.

88.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΙΔ'.

Athenæus VI, p. 252, D : Λικινίου δὲ Κράσσου, τοῦ ἐπὶ Πάρθους στρατεύσαντος, κολακά φησι γενέσθαι Νικόλαος ἐν τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ πρὸς ταῖς ἑκατὸν Ἀνδρόμαχον τὸν Καρρηνὸν, ὃ τὸν Κράσσον πάντα ἀνακοινοῦμενον προδοθῆναι Πάρθοις ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἀπολέσθαι. Οὐκ ἀτιμώρητος δ' ὑπὸ τοῦ δαιμονίου παρεῖθαι ὁ Ἀνδρόμαχος. Μισθὸν γὰρ λαβὼν τῆς πράξεως τὸ τυραννικὸν Καρρῶν τῆς πατρίδος, διὰ τὴν ὠμότητα καὶ βίαν ὑπὸ τῶν Καρρηνῶν πανοικίᾳ ἐνεπρήσθη.

89

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΙΖ'.

Idem VI, p. 249, A : Νικόλαος δ' ὁ Δαμασκηνὸς (εἷς δ' ἦν τῶν ἐκ τοῦ περιπάτου) ἐν τῇ πολυβίβλῳ Ἱστορίᾳ (ἑκατὸν γὰρ καὶ τεσσαράκοντά εἰσι πρὸς ταῖς τέσσαρσι), τῇ ἑκαίδεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ φησιν, Ἀδιάτομον, τὸν τῶν Σωτιατῶν βασιλεῖα (ἔθνος δὲ τοῦτο Κελτικὸν), ἑξακοσίους ἔχειν λογάδας περὶ αὐτὸν, οὓς καλεῖσθαι ὑπὸ Γαλατῶν τῇ πατρίῳ γλώττῃ σιλοδούρους τοῦτο δ' ἐστὶν Ἑλληνιστὶ εὐχολιμαῖοι. Τούτους δ' οἱ βασιλεῖς ἔχουσι συζῶντας καὶ συναποδνήσκοντας, ταύτην ἑκαίῃων εὐχὴν ποιούμενων· ἀνθ' ἧς συνδυναστεύουσι τε αὐτῷ, τὴν αὐτὴν ἐσθλὴν καὶ δίκαιαν ἔχοντες, καὶ

divinam facere perseverabant, neque metu vitæ amittendæ neque jam caesorum multitudine in fugam compulsi, quicquid pati necesse erat, illud ad aras ipsas sustinere melius putantes quam ut aliquid legibus patriis præscriptum omitterent. Quod autem ista non sint fabula, unice ad falsæ pietatis laudem ostendendam adhibita, sed veritas, testimonio sunt qui res a Pompeio gestas memorie prodiderunt, et inter eos Strabo et Nicolaus nec non Titus Livius, historiarum Romanarum scriptor.

87.

De his autem Pompeii et Gabinii contra Judæos expeditionibus scribit Nicolaus Damascenus et Strabo Cappadox, quorum alter nihil ab altero alienum refert.

88.

E LIBRO CXIV.

Licinii Crassi, ejus qui bellum intulit Parthis, adulterem fuisse tradit Nicolaus libro centesimo decimo quarto Andromachum quendam Carrenum, ab eoque Crassum, qui omnia consilia cum illo communicabat, proditum Parthis ac perditum fuisse; quod quidem scelus haudquam inultum dii reliquerunt. Nam quum in præmiam ac mercedem sceleris sui tyrannidem Carrarum, quæ ejus patria erat, accepisset Andromachus, ob crudelitatem ac violentiam a Carrenis cum omni familia crematus est.

89.

E LIBRO CXVI.

Nicolaus Damascenus Peripateticus in *Intimæ Historiarum* opere (sunt enim quattuor et quadraginta supra centum libri) libro centesimo decimo sexto narrat : Adiatonum regem Sotiatum (gens est Gallica) sexcentos circa se habuisse lectos homines, quos Galli Soldurios lingua patriæ vocant : ea vox Græcis devotos significat. Hi cum rege una et vitam agunt et moriuntur, quum eo semet ipsi voto obligaverint, in cujus gratiam ipsi quodammodo participes sunt regni, eodemque quum rege victi ac corporis cultu utun-

88. Fusius rem exponit Plutarchus in Crasso c. 20. Moritur Crassus an. 53. Quæ fr. 89 e libro 116 afferuntur, spectant ad annum 56. Quare suspicio nascitur altero loco libri numerum corruptum esse.

89. Petitum fragmentum ex narratione de P. Crassi in Aquitanos expeditione, Gallici belli anno tertio (56 a. C. v. Cæsar. B. G. III, 20 seq. Dio Cass. XXXIX, 46. Florus III, 10, 7. Orosius VI, 8). Crassus oppidum Sotiatum oppugnavit. Oppidani tandem petunt ut se in dedicationem Crassus recipiat. « *Qua re impetrata arma tradere jussi faciunt. Atque in ea re omnium nostrorum intentis animis, alia ex parte oppidi Adcantuannus, qui summam imperii tenebat, cum sexcentis devotis, quos illi Soldurios appellant (quorum hæc est conditio, uti omnibus in vita commodis una cum his fruantur, quorum se amicitia dediderint; si quid eis per vim acciderat, aut eundem casum una ferant, aut sibi mortem consciscant: neque adhuc hominum memoria repertus est quisquam, qui, eo interfecto*

συναποθνήσκουσι κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην, εἴτ' ἐν νόσῳ ταλευτήσῃ βασιλεὺς, εἴτε πολέμῳ, εἴτ' ἄλλως πως. Καὶ οὐδεὶς εἰπὼν ἔχει τινὰ ἀποδεικνύσαντα τούτων τὸν θάνατον, ὅταν ἦχη βασιλεῖ, ἢ διεκδύντα.

90.

Plutarchi. Brut. 53, 2 : Τὸν δὲ Βρούτον δ' Ἀντώνιος ἀνευρὼν τεθνηκότα τὸ μὲν σῶμα τῇ πολυταλεστάτῃ τῶν ἑαυτοῦ φοινικίδων περιβαλεῖν ἐκέλευσεν, ὕστερον δὲ τὴν φοινικίδα κεκλεμμένην αἰσθόμενος ἀπέκτεινε τὸν ὑφελόμενον. Τὰ δὲ λείψανα πρὸς τὴν μητέρα τοῦ Βρούτου Σερβιλίαν ἀπέπεμψε. Πορκίαν δὲ τὴν Βρούτου γυναῖκα Νικόλαος δ' φιλόσοφος ἱστορεῖ καὶ Οὐαλέριος Μάξιμος βουλομένην ἀποθάνειν, ὡς οὐδεὶς ἐπέτρεπε τῶν φίλων, ἀλλὰ προσέκειντο καὶ παρεφύλαττον, ἐκ τοῦ πυρὸς ἀνασπάσασαν ἄνθρακας καταπιεῖν καὶ τὸ στόμα συγχλίσασαν καὶ χύσασαν οὕτω διαφθαρῆναι. Καίτοι φέρεται τις ἐπιστολὴ Βρούτου πρὸς τοὺς φίλους ἐγκαλῶντος αὐτοῖς καὶ ὀλοφυρομένου περὶ τῆς Πορκίας, ὡς ἀμεληθείσης ὑπ' αὐτὴν καὶ προελομένης διὰ νόσον καταπιεῖν τὸν βίον. Ἔοικεν οὖν δ' Νικόλαος ἡγνοῦσθαι τὸν χρόνον, ἐπεὶ τό γε πάθος καὶ τὸν ἔρωτα τῆς γυναῖκος καὶ τὸν τρόπον τῆς τελευταῖας ὑπονοῆσαι δίδωσι καὶ τὸ ἐπιστάσιον, εἰπερ ἄρα τῶν γνησίων ἐστίν.

91.

Strabo XV, p. 719 : Προσθήη δ' ἂν τις τούτοις καὶ τὰ παρὰ τοῦ Δαμασκηνοῦ Νικολάου. Φησὶ γὰρ ὅπως ἐν Ἀντισχείᾳ τῇ ἐπὶ Δάφνῃ παρατυχεῖν τοῖς Ἰνδῶν πρέσβεισι, ἀφιγμένοις παρὰ Καίσαρα τὸν Σεβαστόν. Οὗς ἐκ μὲν τῆς ἐπιστολῆς πλείους δηλοῦσθαι, σωθῆναι δὲ τρεῖς μόνους, οὓς ἰδεῖν φησι, τοὺς δ' ἄλλους ὑπὸ μήκους τῶν ὁδῶν διαφθαρῆναι τὸ πλεόν. Τὴν δ' ἐπιστολὴν ἐλληνίζειν ἐν διφθέρᾳ γεγραμμένην, δηλοῦσαν, ὅτι Πῶρος εἰη γράφας· ἐξακοσίων δὲ ἄρχων βασιλέων, ὅμοις περὶ πολλοῦ ποιεῖτο φίλος εἶναι Καίσαρι καὶ ἔτοιμος εἰη δίοδόν τε παρέχειν δπη βούλεται, καὶ συμπράττειν ὅσα καλῶς ἔχει. Ταῦτα μὲν ἔφη λέγειν τὴν ἐπιστολὴν, τὰ δὲ κοιμισθέντα δῶρα προσενέγκαι ὡτὼ οἰκέτας γυμνοὺς ἐν περιζώμασι, καταπεπασμένους ἀρώμασιν· εἶναι δὲ τὰ δῶρα τὸν τε Ἑρμῆν ἀπὸ τῶν ὤμων ἀφρημένον ἐκ νηπίου τοὺς βραχίονας, ὃν καὶ ἡμεῖς εἶδομεν, καὶ ἐχίδνας μεγάλας, καὶ ὄφιν πηχῶν ἄκκα, καὶ χελώνην ποταμίαν τρίπηχυν, πέρδικα δὲ μείζον γυφός. Συντῆν δὲ, ὡς φασι, καὶ ὁ Ἀθήνησι κα-

tur. Ceterum quum rex sive morbo sive in prælio sive alia qua causa interiit, simul ipsis moriendi necessitas incumbit; neque adhuc hominum memoria repertus est quisquam, qui mortuo rege mori recusaverit.

90.

Bruti cadaver inventum Antonius pretiosissima snarum punicearum tunicarum involvi jussit, et furem, a quo eam subtractam sensit, interfecit. Reliquias autem ad matrem Bruti Serviliam misit. Porciam vero, Bruti uxorem, Nicolaus philosophus et Valerius Maximus memorant, quum mortis cupida ab amicis prohiberetur, qui ei adhærebant assidui eamque observabant, carbones ex igne arreptos deglutiisse, oreque clauso ita suffocatum periisse. Sane Bruti ad amicos epistola circumfertur, qua eos incusat casumque Porciæ deplorat, quæ ab ipsa neglecta propter morbum mortem sibi consciscere delegerit. Videtur igitur Nicolaus ignorasse mortis tempus, quando ea epistola, si quidem est genuina, morbum amoremque uxoris et mortis modum significat.

91.

His adjici possunt quæ a Nicolao Damasceno dicuntur. Narrat hic, se Antiochiæ ad Daphnen Indorum vidisse legatos, qui ad Cæsarem Augustum venerant. In epistola quidem plures fuisse memoratos, sed tres tantum superfuisse, quos ab se visos ait, ceteris longitudine itineris magna ex parte absumptis. Epistolam porro Græcam fuisse in membrana scriptam, in qua significaretur, Porum esse qui scriberet: quamvis sexcentis regibus imperaret, Cæsaris tamen amicitiam magni pendere, et paratum esse adiutum ei, quæcumque vellet, concedere, opemque, modo jus fasque sit, ferre. Hæc in epistola dicit contenta fuisse. Alata præterea esse dona ab octo servis nudis subligaculo cinctis et omni aromatum genere delibutis. Ea fuisse Herman brachitis truncum a puero, quem et nos vidimus, tum viperas ingentes et anguem cubitum decem et testudinem fluviatilem trium cubitum et perdicem vulture majorem. Aderat etiam, ut aiunt, is, qui semet ipse Athenis crema-

cus se amicitia devovisset, mortem recusaret), cum iis Adcantuannus, eruptionem facere conatus, clamore ab ea parte munitionis sublato, quum ad arma milites concurrissent, vehementerque ibi pugnatum esset, repulsus in oppidum, tamen uti eadem deditionis conditione uteretur, a Crasso impetravit. » Hæc Cæsar III, 22. E Cæsare, ut videtur, Nicolaus.

91. Cf. Dio Cass. LIV, 9. Fidem narrationis in dubium vocat, nescio quo jure, Bohlen. *Das alte Indien* tom. 1, p. 70, not. 222. — ἀπὸ Βαργόσης] « Nomen Βαργόσης frustra quæsi vi apud veteres. Videtur intelligenda urbs Barygaza, nobilissimum Indorum emporium, hodie Baroantsch. Vide Mannert. *Geogr.* tom. V, p. 181. » ORELII. Cf. Forbiger. *Geogr.* II, p. 506.

τακαύσας ἑαυτόν. Ποιεῖν δὲ τοῦτο τοὺς μὲν ἐπὶ κακοπραγία, ζητούντας ἀπαλλαγὴν τῶν παρόντων, τοὺς δ' ἐπ' εὐπραγία, καθάπερ τοῦτον· ἅπαντα γὰρ κατὰ γνώμην πράξαντα μέχρι νῦν, ἀπέναι δεῖν, μὴ τι τῶν ἀβουλήτων χρονίζοντι συμπέσῃ· καὶ δὴ καὶ γελῶντα ἔλασθαι γυμνὸν ἐπαληθευμένον ἐν περιζώματι ἐπὶ τῇ πυράν. Ἐπιγεγράφαι δὲ τῷ τάφῳ·

ZARMANOS XHGAN

INDOS APO BARGOSEHS

KATA TA PATRIA INDON EΘH

EATTON APAΘANATISAS KEITAI.

92.

EK TΩN BIBΛ. PKI' KAI PKΔ'.

Josephus A. J. XII, 3, 2: Ὅμοιον δὲ τι τούτων καὶ Μάρκον Ἀγρίππαν φρονήσαντα περὶ τῶν Ἰουδαίων οἶδαμεν. Τῶν γὰρ Ἰωνῶν κινήθεντων ἐπ' αὐτοὺς καὶ δεομένων τοῦ Ἀγρίππα, ἵνα τῆς πολιτείας, ἣν αὐτοῖς ἔδωκεν Ἀντίοχος ὁ Σελεύκου υἱωνός, ὁ παρὰ τοῖς Ἑλλήσι Θεὸς λεγόμενος, μόνοι μετέχωσιν, ἀξιούντων δ', εἰ συγγενεῖς εἰσὶν αὐτοῖς Ἰουδαῖοι, σέβασθαι τοὺς ἰδίους αὐτῶν θεοὺς, καὶ δίκης περὶ τούτων συστάσης, ἐνίκησαν οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς αὐτῶν ἔθεσι χρῆσθαι, συνηγορήσαντος πρὸς τοὺς Νικολάου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Ὁ γὰρ Ἀγρίππας ἀπεφάνετο μὴδὲν αὐτῷ καινίζειν ἐξείναι. Τὸ δ' ἀκριβὲς εἰ τις βούλεται καταμαθεῖν, ἀναγνώτω τῶν Νικολάου Ἱστοριῶν τὴν ἑκατοστὴν καὶ εἰκοστὴν τρίτην καὶ τετάρτην (1).

Idem ib. XVI, 2, 3: Τότε δὲ περὶ τὴν Ἰωνίαν αὐτῶν γενομένων (Agrippam et Herodem dicit ex Ponto reduces), πολὺ πλῆθος Ἰουδαίων, ὁ τὰς πόλεις ὥκει, προσήει, καιροῦ καὶ παρρησίας ἐπειλημμένοι· καὶ τὰς ἐπηρείας ἔλεγον, ἃς ἐπηρεάζοντο, μῆτε νόμοις οἰκείοις ὡμένοι χρῆσθαι, δίκας τε ἀναγκαζόμενοι δίδοναι κατ' ἐπὶ ἡμέραν τῶν εὐθυνόντων ἐν ἱεραῖς ἡμέραις, καὶ τῶν εἰς Ἱεροσόλυμα χρημάτων ἀνατιθεμένων ἀφαιροῖντο, στρατειῶν καὶ λειτουργιῶν ἀναγκαζόμενοι κοινῶν, καὶ πρὸς ταῦτα δαπανᾶν τῶν ἱερῶν χρημάτων,

vit: quod quidem alii in rebus adversis facere dicuntur, ut praesentia mala effugiant, alii in secundis rebus, quemadmodum hic, de quo agimus. Nam quum omnia ex sententia hactenus illi successissent, abeundum sibi censuit e vita, ne quid adversi accideret moranti diutius. Adeoque ridentem illum et nudum unctumque in rogam insillisse aiunt; ejus tumulto inscriptum esse:

HIC SITUS EST ZARMANUS CREGAN

INDUS E BARGOSA

QUI MORE INSTITUTOQUE INDORUM

SE E VITA EDUXIT.

92.

E LIBRIS CXXIII ET CXXIV.

M. quoque Agrippam similiter erga Judaeos affectum fuisse accepimus. Nam quum Iones adversus eos graviter concitati rogassent Agrippam, ut civitatis, quam eis dederat Antiochus Seleuci nepos, is qui a Graecis Deus est cognominatus, soli ipsi participes essent, postularentque, si quidem Judaei ejusdem generis esse vellent, ut eosdem quoque deos colerent: quum res in judicium venisset, causam obtinuerunt Judaei, ut suis moribus sibi vivere liceret, Nicolai Damasceni patrocinio usi. Agrippa enim pronuntiavit, nihil sibi innovandum videri. Quae si quis volet exactius cognoscere, is legat Historiarum Nicolai libros vicissimum tertium quartumque supra centesimum.

Tunc vero quum in Ioniam venissent, magna Judaeorum multitudo, qui urbes illas incolebant, ad Agrippam, occasione fiduciaque sumpta, se contulerunt: et apud eam de injuriis, quae sibi fierent, exposcebant, ut qui suis uti legibus prohibeantur, et sacris diebus in jus vocentur magistratum iniquitate, et pecuniis spoliarentur quas Hierosolyma mittere vellent, coganturque ad obeundam militiam et publica munera, et in ea sacras pecunias insumere, quibus semper soluti essent, quum ipsis Romani secundum

92. Quae sequuntur ex Josepho fragmenta fere omnia pertinent ad historiam Herodis. In qua quum Nicolaus non tam fidei narrationis, quam regis gloriae consuluisse perhibetur (Joseph. XVI, 7, 1. fr. 67), consentaneum est ea certissime ex Nicolao Josephum mutuatum dici, quae vel in laudem regis vel ad crimina ab eo avertenda afferuntur, ita tamen, ut simul aliorum narratio opponatur. Cadit hoc tum in alia nonnulla, tum in ea quae lib. XV, 6, 2 de causa dicuntur, cum Hyrcanum Herodes interfecerit. Qua exposita, Josephus subjicit: Ταῦτα δὲ γράφομεν ἡμεῖς ὡς ἂν ἐν τοῖς ὑμεινόμεσι τοῖς τοῦ βασιλέως Ἡρώδου περιεχέτω. Τοῖς δὲ ἄλλοις οὐ κατὰ ταῦτα συμφωνεῖ· τὸν γὰρ Ἡρώδην οὐκ ἐπὶ τοιοῦτοις δοκοῦσιν· ἀλλ' ἐξ ἐπιβουλῆς μάλλον Ἰρκανῶν τῇ αἰτίᾳ ἐπαγαγόντα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀποκτείνειν. κτλ. Quae non ita sunt intelligenda, ut Commentarios ab ipso rege de rebus suis in publicum editos a Josepho inspectos esse putemus; nam neque aliunde de his constat, nec omnino probabile est scribendis iis operam dedisse regem multis ad mortem usque negotiis districtum, cuique Nicolaus ἱστοριογράφος praesto adesset. Verum hic ipse Nicolaus, ut fidem dictis conciliaret, ad regiarum chartarum testimonia provocasse censendus est. Ceterum eundem plane auctorem redolent quae mox sequuntur apud Josephum XV, 7, 6, de animi altitudine, quam oratione ad Caesarem habita Herodes ostenderit. — (1) Ueberius rem Josephus suo loco exponit libro XVI, 2, 3. Quare hunc locum fragmento subjungimus.

ὧν ἀφείδθησαν αἱ, Ῥωμαίων αὐτοῖς ἐπιτρεφάντων κατὰ τοὺς οἰκείους ζῆν νόμους. Τοιαῦτα καταβούντων, παρητήσατο μὲν ὁ βασιλεὺς ἀκοῦσαι τὸν Ἀγρίππαν αὐτῶν δικαιολογουμένον. Νικόλαον δὲ τινὰ τῶν αὐτοῦ φίλων ἔδωκεν εἰπεῖν ὑπὲρ αὐτῶν τὰ δίκαια. Τοῦ δὲ Ἀγρίππα Ῥωμαίων τε τοὺς ἐν τέλει, καὶ βασιλέων καὶ δυναστῶν τοὺς παρόντας αὐτῷ συνέδρους ποιησαμένου, καταστάς ὁ Νικόλαος ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων ὤλεξεν (2).

93.

Idem ib. XVI, 7, 1 : Ὁ γὰρ Ἡρώδης, πολλοῖς ἀναλώμασιν εἰς τε τὰς ἐξω καὶ τὰς ἐν τῇ βασιλείᾳ χρώμενος [χορηγίας], ἀκηχοῦς ἔτι τάχιον, ὥς Ὑρκανὸς ὁ πρὸ αὐτοῦ βασιλεὺς, ἀνοίξας τὸν Δαυίδου τάφον, ἀργυρίου λάβοι τρισχίλια τάλαντα, κειμένων πολὺ πλειόνων ἔτι, καὶ δυναμένων εἰς ἅπαν ἐπαρκεῖσαι ταῖς χορηγίαις, ἐκ πλείονος μὲν δι' ἐννοίας εἶχε τὴν ἐπιχειρήσιν, ἐν δὲ τῇ τότε, νυκτὸς ἀνοίξας τὸν τάφον εἰσέρχεται, πραγματευσάμενος ἥκιστα μὲν ἐν τῇ πόλει φανερὸς εἶναι, παρειληφὼς δὲ τοὺς πιστοτάτους τῶν φίλων. Ἀποθέσιμα μὲν οὖν χρήματα, καθάπερ Ὑρκανὸς, οὐχ εὗρε, κόσμον δὲ χρυσοῦ καὶ κειμηλίων πολὺν, ὃν ἀνέλιετο πάντα. Σπουδὴν δ' εἶχεν, ἐπιμελεστέραν ποιούμενος τὴν Ἱερουσαν, ἐνδοτέρω τε χωρεῖν, καὶ κατὰ τὰς θήκας, ἐν αἷς ἦν τοῦ Δαυίδου καὶ τοῦ Σολομῶντος τὰ σώματα. Καὶ δύο μὲν αὐτῷ τῶν δορυφόρων διεφάρησαν, φλογὸς ἐνδοθεν εἰσιούσιν ἀπαντώσης, ὥς ἐλέγετο· περίφοβος δ' αὐτὸς ἐξῆι, καὶ τοῦ δέους ἱλαστήριον μνημα λευκῆς πέτρας ἐπὶ τῷ στομίῳ κατεσκευάσατο, πολυτελὲς τῇ δαπάνῃ. Τούτου καὶ Νικόλαος, ὁ κατ' αὐτὸν ἱστοριογράφος, μέμνηται τοῦ κατασκευάσματος, οὐ μὴν ὅτι κατῆλθεν, οὐκ εὐπρεπῆ τὴν πράξιν ἐπιστάμενος. Διατελεῖ δὲ καὶ τὰ ἄλλα τοῦτον τὸν τρόπον χρώμενος τῇ γραφῇ. Ζῶν τε γὰρ ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ συνὼν αὐτῷ, κεχαρισμένως ἐκείνῳ καὶ καθ' ὑπηρεσίαν ἀνέγραφε, μόνων ἀπτόμενος τῶν πρὸς εὐκλείαν αὐτῷ φερόντων, πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἐμφανῶς ἀδίκων ἀντικατασκευάζων, καὶ μετὰ πάσης σπουδῆς ἐπικρυπτόμενος· δὲ γε καὶ τὸν Μαριάμνης θάνατον, καὶ τῶν παίδων αὐτῆς, οὕτως ὡμῶς τῷ βασιλεῖ πεπραγμένον, εἰς εὐπρέπειαν ἀνάγειν βουλόμενος, ἐκείνης τε ἀσέλγειαν καὶ τῶν νεανίσκων ἐπιβουλὰς καταψεύδεται, καὶ διατετέλεκε τῇ γραφῇ τὰ μὲν πεπραγμένα δικαίως τῷ βασιλεῖ περιττότερον ἐγκωμιάζων, ὑπὲρ δὲ τῶν παρανομηθέντων ἐπιδουδασμένως ἀπολογούμενος. Ἐκείνῳ μὲν οὖν πολλὴν ἂν τις, ὥς ἔφην, ἔχοι τὴν συγγνώμην· οὐ γὰρ ἱστορίαν τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ ὑπουργίαν τῷ βασιλεῖ ταύτην ἐποιεῖτο.

patrias leges vivere permisissent. Hæc dum vociferantur, rogavit Herodes Agrippam, ut illorum rationes audire vellet, allegavitque quendam suum amicum, nomine Nicolaum, qui Judæorum causam ageret. Quumque assessores sibi advocasset Agrippa Romanorum primores et qui aderant reges et principes, Nicolaus pro Judæis dicere aggressus est.

93.

Herodes autem quum multas erogationes domi forisque faceret, audito, Hyrcanum, qui ante ipsum regnaverat, aperto Davidis sepulcro, tria inde millia talentorum argenti abstulisse, quum multo plura restarent sumptus quamvis magnos expletura, jam dudum quidem id imitari in animo habuerat. Hoc vero tempore noctu aperto monumento intrat, sollicitus, ne per urbem hoc innotesceret, ideoque amicorum nonnisi fidissimos assumpserat. Depositæ tamen pecunias, ut Hyrcanus, non invenit, sed multum in ornatu auri et gemmarum, quæ abstulit omnia. Voluit et ad diligentiores indagines interius penetrare ad conditoria corporum Davidis et Salomonis, sed duo ex ipsius comitatu perierunt, flamma, ut fertur, e penetralibus erumpente. Quis ipse territus piando facinori ad os monumenti opus struxit magni impendii e marmore. Et operis quidem hujus meminit Nicolaus, qui illa etate historiam scripsit, sed non et regis descensum illum commemorat, gnarus factum id non ex honesto esse, eundemque morem ubique in scribendis rebus servat. Nam quum vivente illo et regnante scriberet, regi, cujus gratiam magni faciebat, obsecutus est, eaque tantum attigit, quæ ad ipsius gloriam pertinerent. Contra vero, quæ haud dubie facta erant improbe, ea aut quæsito colore pinxit, aut obduxit silentio. Nam et Mariamnes filiorumque ejus cædem crudeliter a rege pertratam specie aliqua recti excolere quum vellet, illius impudicitiam, eorum etiam insidias confinxit. Atque ita passim in omni scriptione recte a rege Herode facta supra modum prædicat, peccata vero laboriose excusat. Sed ei forte aliquis veniam det; neque enim in posteritatis usum historiam scribebat, sed operam hanc regi gratificabatur.

(2) Sequitur Nicolai oratio longissima, quam apud ipsum Josephum legas.

Joseph. A. J. XVI, 9, 4 : Πέρας οὐδὲν ὁρῶν τῶν περισσώτων κακῶν (1), ἔγνω πάλιν εἰς Ῥώμην ἀποστέλλειν, εἴ τι δύναιτο μετριώτερον εὑρεῖν διὰ τε τῶν φίλων καὶ πρὸς αὐτὸν Καίσαρα τὴν ἐντυχίαν ποιησόμενος· καὶ οὕτως δὲ Δαμασκηὸς ἀπῆγε Νικόλαος.

Idem ib. XVI, 10, 8 : Τὰ γὰρ περὶ τὴν Νικόλαου πρεσβείαν ἀπέβη τοῦτον τὸν τρόπον. Ὡς ἀνῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην καὶ περὶ τὴν αὐτὴν ἐγένετο, πρῶτον μὲν οὐκ ἐφ' οἷς ἐληλύθει μόνον, ἀλλὰ καὶ Συλλαίου κατηγορεῖν ἤξiou. Καὶ οἱ Ἀραβες δῆλοι πρὸ τῆς ἐντυχίας ἦσαν ἀλλήλους πολεμοῦντες, καὶ ὑπονοστήσαντες ἐξ αὐτοῦ καὶ τῷ Νικόλαῳ προσελθόντες τὰς ἀδικίας ἀπάσας ἐμύηον, καὶ τῶν Ὀβοδῶν ὡς διαφθαρέτων πλείστων ἐκφανῆ τεκμήρια παρέχοντες. Ἦσαν γὰρ καὶ τῶν γραμμάτων αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀπόστασιν ὑφηρετοῦντες, καὶ διὰ τούτων ἤλεγχον. Ὁ δὲ Νικόλαος ἐπιτυχίαν ταύτην ὁρῶν αὐτῷ προσγεγεννημένην, δι' αὐτῆς ἐπραγματεύετο τὸ μέλλον, ἐπείγων ἔλθεῖν εἰς διαλλαγὰς Ἡρώδῃ ποιῆσαι Καίσαρα· σαφῶς γὰρ ἡπίστατο βουλομένῳ μὲν ἀπολογησασθαι περὶ ὧν ἐπραξεν οὐκ ἔσεσθαι παρρησίαν· ἐθέλοντι δὲ κατηγορεῖν Συλλαίου, γενήσεσθαι καιρὸν ὑπὲρ Ἡρώδου λέγειν. Συνεστῶτων οὖν ἐπ' ἀλλήλους καὶ δοθείσης ἡμέρας, Νικόλαος, παρόντων αὐτῷ τῶν Ἀρέτα πρέσβειων, τὰ τε ἄλλα κατηγορεῖ τοῦ Συλλαίου, τὴν τε τοῦ βασιλέως ἀπώλειαν λέγων καὶ πολλῶν Ἀράβων, χρήματά τε ὡς εἴη δεδανεισμένους ἐπ' οὐδὲν ὑγιᾶς, καὶ μοιχείας ἐξελέγχων οὐ τῶν ἐν Ἀραβίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ γυναικῶν· προσετίθει δὲ τὸ μέγιστον, ὡς ἐξαναστήσειε Καίσαρα, μηδὲν ἀληθὲς διδάξας ὑπὲρ τῶν Ἡρώδῃ πεπραγμένων. Ὡς δὲ ἤκουεν ἐπὶ τούτων τὸν τόπον, ὃ μὲν Καῖσαρ ἐξεῖργεν αὐτὸν τοῦτο μόνον ἀξιῶν ὑπὲρ Ἡρώδου λέγειν, ὡς οὐ στρατιὰν ἤγαγεν εἰς Ἀραβίαν, μηδὲ δισχιλίους καὶ πεντακοσίους ἀποκτείνειν τῶν ἐκεῖ, μηδὲ αἰχμαλώτους λάβοι τὴν χώραν διαρπάσας. Πρὸς ταῦτα ὁ Νικόλαος, « Ὑπὲρ τούτων, ἔφη, καὶ μάλιστα διδάξειν, ὅτι μηδὲν ἢ τὰ πλείστα γε αὐτῶν οὐ γέγονεν, ὡς σὺ ἀκήκοας, καὶ δίκαιον ἦν ἐπ' αὐτοῖς χαλεπῶς φέρειν. » Πρὸς δὲ τὸ παράδοξον Καίσαρος ἐνδόντος αὐτὸν ἀκροατὴν, τὸ δάνειον εἰπὼν τῶν πεντακοσίων ταλάντων καὶ τὴν συγγραφὴν, ἐν ᾗ καὶ τοῦτο ἦν προσγεγραμμένον, ἐξεῖναι τῆς προθεσμίας παρελθούσης ῥύσια λαμβάνειν ἐξ ἀπάσης τῆς χώρας, τὴν μὲν στρατείαν οὐκ ἐπιστρατείαν ἔλεγεν, ἀλλὰ δίκαιαν τῶν ἰδίων ἀπαίτησιν χρημάτων· καὶ μηδὲ ταχὺ ταύτην, μηδὲ ὡς ἐπείγεται αἱ συγγραφαὶ ** πολλὰς μὲν ἐπὶ Σατουρνίνου ἐλθόντα καὶ Οὐολόμνιον τοὺς τῆς Συρίας ἡγεμόνας, « τελευταῖον δὲ ἐν Βηρυτῷ τούτων ἐναντίον Συλλαίου τὴν σὴν τύχην ἐπομόσαντος,

Quum nullum tot malorum finem reperiret Herodes, constituit iterum Romam mittere, si quid amicorum gratia et precibus apud Caesarem impetrare aequius posset. Legationem suscepit Nicolaus Damascenus.

Nicolai legatio hunc in modum successit. Is postquam Romam et in aulam venerat, non ea tantum, quorum ergo missus, exsequi, sed ultro Syllaem accusare constituit. Nam Arabes, priusquam cum iis colloqueretur, aperte inter se dissentiebant, quorum nonnulli quum se a Sylla subduxissent, ad Nicolaum se applicuere, facta omnia injusta ei indicantes, manifestisque indicibus ostendentes, cum multis ex Obodae hominibus interfecisse: quum enim discessionem fecissent, subreptae erant literae, quibus ipsum redarguebant. Quam rem sibi valde opportunam videns Nicolaus, ea utebatur ad id quod sibi agendum erat, modis omnibus studens, ut Caesarem cum Herode in gratiam redire faceret. Certo enim sciebat, si vellet Herodis facta defendere, non habiturum audientiam; sin Syllaem accusare constitueret, fore ut occasio sibi daretur Herodis causam melius agendi. Contestata igitur lite dictaque die, Nicolaus, adstantibus sibi Aretae legatis, et alia Sylla obiciebat, et quod regi suo Arabumque multis perniciem attulisset, quodque ad perturbandum statum pecunias multo sumpsisset; eum etiam arguebat mulieres corruptas tam Romae quam in Arabia: et, quod maximum esset, adiciebat, Caesarem alienasse, quod ipsum nihil veri de rebus ab Herode docuerit. Ubi autem ad hunc locum ventum est, eum interpellabat Caesar, iubens hoc unum diceret de Herode, annon exercitum in Arabiam duxisset et bis mille et quingentos homines illic occidisset, et direpto agro abduxisset captivos? Ad haec Nicolaus, de his se vel maxime, ait, docere posse, haec partim nihil habere veri, partim non ita facta ut tu accepisti, nec ut ob ea merito succensere Herodi debeas. His praeter opinionem auditis, et Caesare attentior se praebente, quum narrasset de quingentis talentis mutuo datis, et de syngrapha, in qua cautum fuerat ut liceret Herodi, ubi dies praestituta cessasset, pigra capere ex universa Arabum terra, hanc expeditionem non expeditionem esse dixit, sed iustis de causis pecuniarum sibi debitarum exactionem. Neque tamen hoc festinanter decurrisse Herodem, sed post aditos aliquoties Syriae duces Saturnium et Volumnium: a denique, postquam apud Berytum his coram Sylla per tuam fortunam jurasset, omnino

94. Quae sequuntur, etsi non laudatis Nicolai historiis afferuntur, apponenda tamen curavimus, quod ad Nicolai res gestas pertinent et probabiliter magnam partem ex Nicolai opere deprompta sunt. — 1. Loquitur de Herode qui ob irrationem in Arabiam factam accusatus apud Caesarem, quum legati ad causam defendendam Romam missi re infecta re-

ἥ μὴν ἐντὸς ἡμερῶν τριάκοντα παρέξειν τα χρήματα καὶ τοὺς ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἡρώδου πεφευγότας. Ἄν οὐδὲν ποιήσαντος Συλλαίου, πάλιν ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας ἔλθειν Ἡρώδην, κακείνων ἐφέντων αὐτῷ λαμβάνειν τὰ ῥύσια, μόλις οὕτως ἐξελεῖν σὺν τοῖς περὶ αὐτόν. Ὁ μὲν δὲ πόλεμος, ὥς οὗτοι τραγωδοῦντες ἔλεγον, καὶ τὰ τῆς ἐπιστρατείας τοιαῦτα. Καίτοι πῶς ἂν εἴη πόλεμος, ἐπιτραφέων μὲν τῶν σὺν ἡγεμόνων, δεδωκυίας δὲ τῆς συνθήκης, ἡσθεημένου δὲ μετὰ τῶν ἄλλων θεῶν καὶ τοῦ σοῦ, Καίσαρ, ὀνόματος; Γὰρ περὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐξῆς ἤδη λεκτέον. Ἀησται τῶν τὸν Τράχωνα κατοικοῦντων τεσσαράκοντα τὸ πρῶτον, εἴτα αὖθις πλείονες, τὰς Ἡρώδου κολάσεις διαφεύγοντες, δριμητήριον ἐποιήσαντο τὴν Ἀραβίαν. Τούτους ὑπεδέξατο Συλλαῖος ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους τρέφων, καὶ χώραν ἔδωκε νέμεσθαι, καὶ τὰ κέρη τῶν ληστῶν αὐτὸς ἐλάμβανεν. Ὁμολόγησε δὲ καὶ τούτους ἐπὶ τοῖς ῥοκοῖς ἀποδώσειν κατὰ τὴν αὐτὴν τοῦ δανείου προθεσίαν, καὶ δύναται ἂν οὐκ ἐπιδείξει κατὰ τὸ παρὸν ἄλλον τινὰ τῆς Ἀράβων χώρας ἢ τούτους ἐξηρημένους, οὐδὲ πάντας, ἀλλ' ὅσοι μὴ λαβεῖν ἴσχυσαν. Οὕτως οὖν καὶ τοῦ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπιφθόνου συκοφαντήματος κεκηρηνότος, μέγιστον, ὦ Καίσαρ, κατάμαθε πλάσμα καὶ ψεῦσμα πρὸς τὴν σὴν ὀργὴν αὐτῷ ποιηθέν. Φημί γάρ, ἐπελθούσης ἡμῖν τῆς Ἀράβων δυνάμεως, καὶ τῶν περὶ Ἡρώδην πεσόντος ἐνός καὶ δευτέρου, τότε μόλις ἀμυνομένου, Νάχεσον τὸν στρατηγὸν αὐτῶν καὶ περὶ πάντε καὶ εἰκοσι συνέβη πεσεῖν τοὺς πάντας, ὃν ἕκαστον αὐτὸς εἰς ἑκατὸν ἀναφέρων διαχίλους καὶ πεντακοσίους τοὺς ἀπολωλότες ἔλεγε. »

Ταῦτα μᾶλλον ἐκίνησε τὸν Καίσαρα, καὶ πρὸς τὸν Συλλαῖον ἐπιστραφεὶς, ὀργῆς μεστός, ἀνέκρινεν, ὅπόσοι τεθνήκασι τῶν Ἀράβων. Ἀπορουμένου δὲ αὐτοῦ καὶ πεπλανῆσθαι λέγοντος, αἱ τε συνῆχαι τῶν δανείων ἀνεγνώσκοντο, καὶ τὰ τῶν ἡγεμόνων γράμματα, πόλεις τε ὅσαι ληστήρια κατητιώοντο. Καὶ πέρας εἰς τοῦτο κατέστη Καίσαρ, ὥς τοῦ μὲν Συλλαίου καταγινῶναι θάνατον, Ἡρώδην δὲ διαλλάττεσθαι, μετάνοιαν ἔφ' ὅς ἐκ διαβολῆς πικρότερον ἔγραψεν αὐτῷ πεπονθῶς, καὶ τι τοιοῦτον εἰπεῖν εἰς Συλλαῖον, ὥς ἀναγκάσειεν αὐτὸν ψευδεὶ λόγῳ πρὸς ἀνδρα φίλον ἀγκυμονῆσαι (3).

95.

Idem XVII, 5, 4, postquam appositum orationem Herodis, qua commissa scelera Antipatro filio exprobrat, pergit ita : Ταῦθ' ἔμα λέγων εἰς δάκρυα τρέπεται, λέγειν τε ἄπορος ἦν. Καὶ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς φίλος τε ὢν τοῦ βασιλέως, καὶ τὰ πάντα συνδιατιώμενος ἐκείνῳ, καὶ τοῖς πράγμασι, ὃν πραχθεῖεν τρόπον, παρατετυχῶς, δεηθέντι τῷ βασιλεῖ τὰ λοιπὰ

intra trigesimum diem se et nomen exsoluturum, et dediturum qui ex ditione Herodis in Arabiam profugerant. Et quum horum nihil Syllaes praestitisset, iterum ab Herode appellatos duces; quumque hi ei permisissent pignora capere, vix tandem cum suis profectum in Arabiam. Equidem hoc, inquit, est, quod tragice exaggerantes bellum appellant, atque ejusmodi erat ista expeditio. At quomodo bellum dicatur haec juris persecutio post impetratam a ducebus tuis veniam, idque ex praescripto cautionis, post violatum et deorum aliorum numen et tui, Caesar, nominis majestatem? Jam restat dicere, quae ad captos homines pertinent. Quum Trachonitae latrocinari coepissent, quadraginta primum, mox etiam complures, ne ab Herode ad supplicium raperentur, in Arabiam perfugerunt. Hos recepit Syllaes, et omnium hominum in damnum aluit, locumque ad habitandum dedit, imo et horum ex latrociniiis quaestus partem in se vertit. Eodem tamen juramento spopondit, hos se dediturum illa ipsa die, quae et pecuniae solvendae erat praestituta; nec potest ostendere in praesenti quenquam alium praeter hos ex Arabia abductum, ac ne hos quidem omnes, sed qui latebras reperire nequibant. Jam quum videris illud invidiae plenum de hominibus captis nihil esse nisi calumniam, rogo aliud, Caesar, cognoscas nequissimum figmentum et mendacium, quo usus hic est, ut te ad iram concitaret. Pro cognito enim affirmo, quum in nostras partes irrupisset Arabum exercitus, et eorum qui Herodi parebant unus atque alter perissent, tum demum, et non ante, sua tutante Herode, occubuisse Nacebum illorum ducem, et una homines non supra viginti quinque, e quorum iste singulis centenos faciens, bis mille et quingentos narrabat occisos. »

Caesarem jam ante nutantem haec maxime commoverunt; et ad Syllaem versus, jam manifestus irae, querit, quot Arabes interierint. Illo autem haerente et male se edoctum fatente, lecta est rei creditae cautio, lectae et ducum literae et civitatum querelae de latrociniiis. Tandem eo perductus est Caesar, ut capitis Syllaem damnaret, Herodi vero conciliaretur, ut quem jam pœniteret eorum quae calumniis inductus duriora ipsi scripserat; et Syllaem hoc quoque exprobraret, sese ejus falsis verbis adductum, ut in amicum veterem amicitiae officia exueret.

95.

Haec (in filium Antipatrum) dicenti Herodi obortae lacrimae finem dicendi fecere. Atque Nicolaus Damascenus, qui et regi amicus erat et convictor prope quotidianus, et plerisque suis rebus, de quibus agebatur, interfuerat, quum

dissent, in eumnis versabatur angustiis. — 2. Proximum Josephi locum (XVI, 11, 3), qui est de Nicolao Herodem exhortante, ne quid acerbius in filios ab Antipatro accusatos statuat, exscripsi ad fragm. 5, not. 11.

εἰπεῖν, ἔλεγεν ὅποσα ἀποδείξεων τε καὶ ἐλέγχων ἐχόμενα ἦν....

5. Νικόλαος ἀρξάμενος οἷς τε ὁ βασιλεὺς κατήρξατο λόγοις παλιλλογεῖν μειζόνως ἐκδινόντων, καὶ ὅποσα ἐκ βασιάνων ἢ μαρτυριῶν συνῆγε ** τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἐγκλήματος· μάλιστα δὲ τὴν ἀρετὴν ἐπιπολὺ ἐξηγεῖτο τοῦ βασιλέως ἥπερ εἰς τε τροφὰς καὶ παιδεύματα χρυσάμενος τῶν υἱέων, οὐδαμῶθεν εὗροίτο δησιφόρον αὐτὴν, περιπατῶν ἐτέροις ἀφ' ἐτέρων. Καίτοι γε οὐχ οὕτω θαυμάζειν τῶν προτέρων τὴν ἀβουλίαν· νεωτέρους γὰρ καὶ κακία συμβούλων διεφθαρμένους ἀπαλεῖψαι τὰ τῆς φύσεως δικαιώματα, ἀρχῆς θάσσον ἢ χρῆν μεταποιεῖσθαι σπουδάσαντας· Ἀντιπάτρου δ' ἂν δικαίως τὴν μιαιρίαν καταπλαγῆναι, μὴ μόνον ὑπὸ τοῦ πατρὸς εὐεργετηθέντα τὸν λογισμὸν, ὥσπερ τὰ ἰσβολώτατα τῶν ἐρπετῶν μὴ μαλαγθέντος, καίτοι γε κακείνοις τινὸς ἐγγινομένης μαλακίας τοῦ ἀδικεῖν τοὺς εὐεργέτας, ἀλλὰ μὴδὲ τὰς τύχας τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸ οὐ μιμητὴν αὐτῶν καταστῆναι τῆς ὁμότητος ἐμπαδὼν στήσαντος. «Καίτοι γε, ὦ Ἀντίπατρε, τῶν ἀδελφῶν μηνυτής τε ὢν τολμήσειαν αὐτὸς ἦς, καὶ ἐρευνητής τῶν ἐλέγχων καὶ κολαστής τῶν πεφωραμένων. Καὶ οὐ τοῦ ἐπ' ἐκείνοις ἐγκαλοῦμεν θυμῷ χρῆσθαι μὴ ἐλλείποντος, ἀλλὰ τοῦ μιμῆσθαι τὴν ἀσέλγειαν αὐτῶν σπουδάσαντος ἐκπεπλήγμεθα, εὐρίσκοντες κακείνα οὐκ ἐπ' ἀσφαλείᾳ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν ἀδελφῶν πεπραγμένα, ὅπως μισοπονηρίᾳ τῇ κατ' αὐτῶν φιλοπάτωρ εἶναι πεπιστευμένος, ἀδεεστέραν ἐπ' αὐτῷ κακουργεῖν παραλάβοις δύναμιν· ὁ δὲ καὶ τοῖς ἔργοις παρέστησας. Ἄμα δὲ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἀνῆρεις, ἐφ' οἷς ἤλεγχες πονηροὺς γεγονότας, καὶ τοὺς ὁμοπραγήσαντας αὐτοῖς οὐχ ὑπεδίδους, φανερόν τοις πᾶσι καθιστάς, ὡς καὶ συνθήκην πρὸς αὐτοὺς κατὰ τοῦ πατρὸς ποιησάμενος, ἐπανεῖλου κατηγορεῖν, βουλόμενος σοὶ τὴν ἐπιβουλήν τῆς πατροκτονίας κερδαίνεισθαι κατὰ μόνας, καὶ δυοῖν ἀγώνιον εὐφροσύνην καρπούμενος, τρόπου τοῦ σοῦ ἀξίαν, φανεροῦ μὲν τοῦ κατὰ τῶν ἀδελφῶν, ὃ καὶ ἡγάλλου ὡς ἐπὶ τοῖς μεγίστοις, καὶ ἦν ἄξιον οὕτω φρονεῖν, εἰ δὲ μή γε, σὺ χεῖρων ἦς κρύπτειν δόλον κατὰ τοῦ πατρὸς συντιθείς, ἐκείνους μὲν οὐχ ὡς τῇ πατρὶ ἐπιβεβουλευκός τις μισῶν (οὐ γὰρ ἂν ἐξώκειλας αὐτοὺς ἐπὶ πρᾶξιν παραπλησίαν), ἀλλ' ὡς διαδόχους τῆς ἡγεμονίας σου δικαιοτέρον ἂν γενομένους· τὸν δὲ πατέρα ἐπισφάζειν τοῖς ἀδελφοῖς *, ἵνα θάσσον ὡς ἐκείνων ἐπικαταψεύσαι μὴ ἐλεγχθῆς, καὶ ὢν αὐτὸς δίκας παρασχεῖν ἄξιος γέναιοι, ταύτην παρὰ τοῦ δυστυχοῦς εἰσπράξαι πατρός, ἐπινοῶν πατροκτονίαν οὐ κοινήν, ἀλλ' οἷαν μέχρι νῦν οὐχ ἱστορήσεν ὁ βίος· οὐχ υἱὸς γὰρ μόνον πατρὶ ἐβεβούλευες, ἀλλὰ καὶ φιλοῦντι καὶ εὐεργετηκότι, κοινῶν τῆς βασιλείας ὢν τοῖς ἔργοις καὶ διάδοχος προφανθεὶς, καὶ τὴν μὲν ἡδονὴν τῆς ἐξουσίας ἥδη προλαμβάνειν μὴ ἐπικεκυλιμένος, ἐλπίδα δὲ τὴν εἰσαῦθις γνώμην τοῦ πατρὸς καὶ γράμμασι προσηραλισμένος· ἀλλ' οὐκ ἄρα τῇ Ἡρώδου ἀρετῇ τὰ πράγματα, γνώμῃ δὲ καὶ πονηρίᾳ ἐκρινες τῇ ἑαυτοῦ, βουλόμενος

eum rogasset rex, ut reliqua adderet, quæ pertinerent ad criminum probationem, persequeretur....

5. Nicolaus accusationem a rege ceptam atrocius persequens, argumenta omnia ad eam firmandam, quæ ex questionibus aut testium fide haberi poterant, densavit. Impiis vero regis virtutem prædicabat, et merita in bene educandis instituendisque liberis, quorum ille non modo fructum perciperet nullum, sed inde in alias ex aliis incideret calamitates. Neque tamen adeo se mirari priorum filiorum temeritatem : fuisse enim juvenes, et a malis consultiorebus corruptos, ut majori quam oporteret fruendi imperii festinatione a naturæ legibus desciscerent. At Antipatri stupendum plane scelus, quem tot patris merita non flexerint, venenati in morem animantis, nisi quod hujus quoque generis aliquid creditur beneficiis emolliri ; nec fratrum miranda exempla absterruerint, quo minus eos imitaretur obfirmato in duritatem animo. Atqui tu ipse, inquit, Antipater, index fuisti facinoris fratrum, tu argumenta suppeditasti, tu in convictos ut animadverteretur fecisti. Nec id culpamus, quod in illis iram satiasti : sed hoc miramur, te tam subito æmulatum ipsorum improbitatem : et hinc discimus, quæ fecisti antea, in iis propositam fuisse non salutem patris, sed fratrum perniciem, dum insectando scilicet ipsorum malitiam id consecutus, ut patris amans filius credereris, majores inde vires et audaciam ad scelus aggrediendum sumeres. Docet hoc res ipsa. Fratres sustulisti ob ea quæ admiserant : conscios atque adjuutores eorum non dedidisti, ut facile appareat, te tacito cum his fœdere inito accusationem aggressum, nimirum, ut solus patricidii compos fieres, et duplicem, sed utramque tuo dignam ingenio perciperes voluptatem : palam quidem confectis fratribus, quo nomine, tanquam rem præclare gessisses, ultro gloriaris, nec injuria ; sin minus, tu illis pejores, qui clam patris vitæ insidiatus es, illos, non quod non patri moliti essent necem, odio habens (nam id si esset, non te obligasset eodem crimine), sed quod regni heredes essent justiores. Patrem autem interficere voluisti, scilicet fratribus superadditum, ut periculum effugeres, ne, quæ in eos calumnias es, delegerentur, et quæ tu meritis eras supplicia, ea de infelici patre exigeres : repertor non vulgaris patricidii, sed quale hactenus ignorat hominum vita. Non enim tantum patri filius insidiatus es, sed et amanti te, beneficiis ab eo affectus, re ipsa jam particeps regni et successor designatus : ita ut voluptatem imperii re ipsa jam perciperes, et spem plenæ possessionis certissimam haberes, conscripta patris voluntate. At tu non Herodis bonitate, sed pravitate ingenui tui res metiebaris, hoc agens, ut patri indulgentissimo par-

τοῦ πάντων σοι ὑπακούσαντος πατρὸς καὶ τὸ μέρος ἀφαιρῆσθαι· καὶ θν προσεποίου τοῖς λόγοις σώζειν, τοῖς ἔργοις τοῦτον ἀφανίσαι ζητῶν, καὶ μὴ μόνον αὐτὸς πονηρὸς καθιστάμενος, ἀλλὰ καὶ τὴν μητέρα οὖν ἐπενόεις πιμπλᾶς, καὶ στασιοποιῶν τὴν εὐνοίαν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τολμῶν θηρίον ἀποκαλεῖν τὸν πατέρα, παντὸς ἐρπετοῦ χαλεπωτέραν τὴν διάνοιαν κατεσκευασμένος, ἢ τὸν ἐκείνου ἰδὼν ἐπὶ τοὺς συγγενεστάτους καὶ τοὺς ἐπὶ τοσοῦτοις εὐεργέτας παρεκάλεις ἐπὶ συμμαχίαις φυλάκων, καὶ τέχναις ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν φρασσόμενος κατὰ τοῦ γέροντος, ὥσπερ οὐκ ἀρχούσης τοῦ τῆς διανοίας μίσος τὸ ὑποικουροῦν παραστήσαι. Καὶ νῦν ἐλγλυθας μετὰ βασάνους ἐλευθέρων, οἰκετῶν, ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ διὰ σέ γεγονυίας, μηνύσεις τῶν συνωμοτῶν, ἀντιλέγειν τῇ ἀληθείᾳ σπεύδων, καὶ οὐχὶ μόνον τὸν πατέρα ἀναιρεῖν μεμελετηκώς ἐκ τοῦ ἀνθρωπείου βίου, ἀλλ' ἤδη καὶ νόμον κατὰ σοῦ γεγραμμένον, καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ Οὐάρου, καὶ τοῦ δικαίου τὴν φύσιν. Οὕτως ἄρα τῇ ἀναίδειᾳ πέποιθας, ὥστε καὶ βασανίζεσθαι ἀξιοῖς, καὶ ψευδεὶς λέγων τὰς βασάνους τῶν προδεβασανισμένων, ἵν' οἱ μὲν βυόμενοί σου τὸν πατέρα ἐκκρουσθῶσιν τοῦ ἡλεθευκέναι, αἱ δὲ σὰι βάσανοι δοκῶσι πισταί. Οὐ βύση, Οὐάρε, τὸν βασιλέα τῆς ἐπηρείας τῶν συγγενῶν; οὐδὲ ἀπολεῖς πονηρὸν θηρίον, ἐπ' ὁλέθρῳ μὲν τῶν ἀδελφῶν εὐνοίαν προσποιούμενον τοῦ πατρὸς, ἐνθα δὲ μέλλοι κατὰ μόνας ταχέως ἀποίσεσθαι τὴν βασιλείαν, πάντων αὐτῷ θανασιμώτατον ἀναφαινόμενον; γνούς οἱ πατροκτονία κοινὸν ἐστὶν ἀδίκημα καὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ βίου, πεφηνυῖα οὐδὲν ἥσσαν ** ὥς τοῦ βεβουλεμένου, καὶ ὁ μὴ κολάζων ἀδικεῖ τὴν φύσιν. »

ε. Προσέτιθαι δὲ ἤδη τὰ τῆς μητρὸς Ἀντιπάτρου, ὅποσα πρὸς τινὰς ἦν κουφολογία γυναικείῳ εἰρημένα, μαντείας τε καὶ θυσίας ἐπὶ τῷ βασιλεῖ γεγονυίας, καὶ ὅποσα μετὰ τῶν Φερῶρα γυναικῶν. Ἀντιπάτρῳ ἡλελῆτο μετὰ οἴνου καὶ λύμης ἐρωτικῆς, τῶν τε βασάνων τὰς ἀνακρίσεις καὶ ὅποσα μαρτυριῶν ἐχόμενα· πολλὰ δὲ καὶ παντοῖα ἦν τὰ μὲν προητοιμασμένα, τὰ δὲ πρὸς τοῦ ὀξέως ἀπαγγέλλεσθαι τε καὶ βεβαιουθῆναι ἐξηρημένα.

95 a.

Idem XVII, 9,6 : Καὶ Ἀντίπατρος μὲν τοιάδε εἰπὼν, καὶ μαρτύρων παραστάσει τὰ εἰρημένα κρατύνμενος πολλοῖς τῶν συγγενῶν, παύεται τοῦ λέγειν. Ἀνίσταται δὲ Νικόλαος ὑπὲρ Ἀρχελάου καὶ εἶπεν, τὰ μὲν ἐν τῷ ἱερῷ γνώμη τῶν πεπονθότων ἀνατιθεῖς μᾶλλον ἢ ἐξουσίᾳ τοῦ Ἀρχελάου· τοὺς γὰρ ἐπὶ τοιοῦτο δρῶντας, οὐ μόνον τῷ καθ' αὐτοὺς ὑβρίζοντι εἶναι πονηροῦς, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀναγκάζοντι εἰς τὴν αἰμυ-

tem quæ ei restabat de imperio auferres, et cuius conservator vuleras dici, eum re ipsa conareris interficere : ac quasi non satis esset temet malum esse, matrem etiam tuis pessimis consiliis implevisti, et fratrum concordiam dissociasti. Atque patrem feram appellare ausus es, ipse pessimus serpentes exsuperans feritate animi, unde illud virus in proximos sanguine et tantorum tibi bonorum auctores in promptu esset, stipato satellitiis, armato astubus, nec virorum tantum sed etiam mulierum adversus senem, quasi tuus ille odio tam injusto insessus animus ad maleficia non sufficeret. Et nunc apparere hic audes, ut post tortos homines, liberos, servos, viros, feminas, tuam unius ob causam, post tot judicia eorum qui tecum conspiraverant, veritatem oppugnes : quasi, quod patrem rebus humanis voluisti eximere, parum sit, nisi insuper evertas legem in te scriptam, et Vari æquitatem et ipsam vim iustitiæ. Itane tuæ confidis audaciæ et confidentiæ, ut etiam tormentis temetipsum subjici velis, dum prius habitis quæstionibus fidem detrahis, ut illi scilicet, qui patrem tuum salvum voluerunt, mendaces habeantur, illis vero credatur quæstionibus, quas tu rexisti? Quando regem liberabis, Vare, a consanguineorum injuriis? quando exstingues portentum illud hominis, eum dico, qui in fratrum perniciem patris amorem simulavit, ac deinde, quum solus brevi regno esset potiturus, fata ejus maxime omnium præcipitare voluit? Scis quippe parricidium communem in humanum genus universum esse injuriam, et naturæ pariter ac vitæ hominum infestum, nec ideo minus ** ut tantum modo cogitatum; et qui non punit, naturæ ipsi facit injuriam. »

6. Addidit super hæc Nicolaus quædam a matre Antipatri muliebri garrulitate effusa, consultos vates et sacra facta, quibus rex devoveretur; et quæ in Pheroræ uxoris Antipater in vino atque amoris aestu proterve fecerat. Tum vero repetit, quæ tormentis et testimoniis comperta erant : multa autem et varia erant partim ex præmeditatione indicata, partim ex tempore et subinde confirmari reperta.

95 a.

Antipater talia locutus multisque e consanguineis ad ea quæ dixerat testimoniis suis firmanda adhibitis, finem dicendi fecit. Surrexit vero Nicolaus, qui Archelai causam egit, dixitque, illa quidem, quæ in templo facta, obstinatis potius eorum animis, qui passi sint, imputans quam Archelai potestati. Nam talia corptantes non eo tantum injustos esse, quod innocentes vexent, sed etiam quod pacis et æqui amantes in ultionem impellant. Hos autem

95 a. Interfecto Antipatro, mox defunctus est Herodes, qui secundo, quod paullo ante mortem scripserat, testamento successorem regni constituerat Archelaum filium. Is antequam Romam proficisceretur, ut Cæsar testamentum patris auctoritate sua confirmaret, Judæorum seditionem compescuit. Scilicet quum postulatis eorum non obtemperatum esset, festi tempore seditiosos in fano cætus habebant, adeoque se gerebant insolenter, ut vim vi Archelaus repel-

ναν αὐτῶν εὐγνώμοναῖν προαιρουμένους. Ὡς δὲ πολέ-
μια ἔδρων λόγῳ μὲν κατ' Ἀρχελαίου, τὸ δὲ ἀληθές
εἰς Καίσαρα, φανερόν ἐστιναι. Τοὺς γὰρ ὑβριοῦντας,
κωλύτας παραγενομένους καὶ ὑπ' Ἀρχελαίου πεπομφό-
τας, κτείναι ἐπιτιθεμένους, οὐτε τοῦ Θεοῦ οὐτε τοῦ
νόμου γὰρ ἐορτῆς ἐν φροντίδι γενομένους, ὧν Ἀντίπατρον
οὐκ αἰσχύνεσθαι ἐκδικητὴν καθιστάμενον ἐπὶ θεραπείᾳ
ἐχθρας τῆς αὐτοῦ πρὸς Ἀρχελαον, ἣ μίσει τοῦ ἀρετῇ
δικαίου. Οἱ παρελθόντες καὶ μὴ πρὸς διανοουμένους
ἄρχοντες ἀδίκων ἔργων, οἷδε εἰσὶν οἱ βιαζόμενοι καὶ μὴ
θέλοντας τοὺς ἀμυνομένους ἐφ' ὅπλα χωρεῖν. Ἀντιθεῖ
δὲ καὶ τὰ λοιπὰ πᾶσι τοῖς ἐν βουλῇ τῶν κατηγορούν-
· οὐδὲν γὰρ ὅτι μὴ οὐ μετὰ γνώμης τῆς αὐτῶν γεγενη-
· μένον αἰτία τοῦ ἀδικεῖν ὑπάγεσθαι. Οὐ τῇ φύσει τοιού-
· τως αὐτὰ γεγονότα πονηρὰ εἶναι, ἀλλὰ τῷ βλάψειν ἂν
δοκεῖν Ἀρχελαον. Τοσὴν δὲ αὐτοῖς εἶναι βουλὴν τοῦ
· ὑβριοῦντος εἰς ἄνδρα συγγενῇ, καὶ πατρός μὲν εὐεργέ-
· την, συνήθη δὲ αὐτοῖς καὶ διὰ παντὸς οἰκείως πεπολι-
· τευμένον. Τὰς γε μὴν διαθήκας ὑπὸ τε σωφρονούντος
· γεγράφθαι τοῦ βασιλέως, καὶ κυριωτέρας εἶναι τῶν γε-
· γραμμένων πρότερον, διὰ τὸ Καίσαρα δεσπότην τῶν ὅλων
· καταλελειφθαι πρὸς τὴν κρίσιν τῶν ἐν αὐταῖς γεγραμ-
· μένων· μιμήσεσθαι τε οὐδαμῶς Καίσαρα τὴν ἕβριν
· αὐτῶν, οἱ τῆς Ἡρώδου παντοίως ἀπολαύσαντες παρ'
· ὃν ἔζη καιρὸν δυνάμει, τὰ πάντα ἐπὶ ἕβριν γνώμης
· ἐπείγοντο αὐτοῦ, οὐδ' αὐτῶν περὶ τὸν συγγενῇ τοιού-
· τω γεγονότων. Οὐκοῦν Καίσαρά τε ἀνδρὸς ὑπ' αὐτῷ
· πειπολημένου τὰ πάντα καὶ φίλου καὶ συμμάχου κατα-
· λύσειν τὰς διαθήκας, ἐπὶ πίστει τῇ αὐτοῦ γεγραμμέ-
· νας, οὐδὲ μιμήσεσθαι κακίαν τὴν ἐκείνων τὴν Καίσα-
· ρος ἀρετὴν καὶ πίστιν, πρὸς ἅπασαν τὴν οἰκουμένην
· ἀνευδοίαστον γενομένην, καὶ μανίαν καὶ λογισμοῦ
· ἔκστασιν κατακρίνειν ἀνδρὸς βασιλέως, υἱεὶ μὲν ἀγαθῷ
· τὴν διαδοχὴν καταλειποτός, πίστει δὲ τῇ αὐτοῦ
· προσπεφυγτός· οὐτε ἁμαρτάνειν Ἡρώδην ποτὲ περὶ
· κρίσιν τοῦ διαδόχου, σωφροσύνη κεχρημένον ἐπὶ τῇ
· Καίσαρος γνώμῃ τὰ πάντα ποιεῖσθαι.

7. Καὶ Νικόλαος μὲν τοιαύδε διελθὼν, καταπαύει
τὸν λόγον. Καίσαρ δὲ Ἀρχελαον προσπεσόντα αὐτῷ
πρὸς τὰ γόνата φιλοφρόνως ἀνίστη φάμενος ἀξιώτατον
εἶναι τῆς βασιλείας.

96.

Joseph. A. J. XVII, 11, 3 : Τοιαῦτα δὲ τῶν Ἰουδαίων
εἰρηκότων, Νικόλαος τοὺς τε βασιλεῖς ἀπῆλλασσε τῶν
ἐγκλημάτων, Ἡρώδην μὲν, διὰ τὸ παρ' ὃν ἔζη χρόνον

homines verbo quidem in Archelaum patraasse hostilia, re
ipsa autem in Caesarem, uti pateat. Constat enim (inquit),
quos ad vim ac injuriam prohibendam Archelaus miserat,
occisos ab illis neque Deum neque fas dierum sanctissimo-
rum reverentibus. Etai sunt, quorum non potuit Antipa-
trum suscipere tutelam, sive ut odio in Archelaum suo
morem gereret, sive quod jus et æquum omne aversetur.
Certe qui adoriuntur alios, nihilque mali suspicantes inju-
riis laceant, hi sunt, qui nolentes cogunt sui locandi
causa ad arma recurrere. Tum reliquorum omnium, quæ
objecta fuerant, causam assignavit iis ipsis, qui consilio
erant accusatoribus. Nihil enim esse quod non illorum
instinctu factum jam in injuriæ tanquam ab Archelao
commissæ accusationem prodneatur : unde color queratur
injuriæ, quod non ipsis factum sit suavisibus. Neque ea per
se esse improba, sed in odium Archelai ita referri, ut im-
proba videantur. Tanto illos agi studio lædendi cognatum
hominem de ipsorum parente bene meritum et ipsos omni-
bus amicitiae officiis prosecutum. Testamentum a patre
factum bene mentis compote, et haud dubie posteriores
tabulas potiores esse prioribus, eoque magis, quod Casari
omnium, quæ in iis scripta sint, plenissimum arbitrium
relinquatur. Non timendum, ne horum iniquitatem Casar
imitetur, qui Herodis, ex cujus viventis potentia fructus
plurimos ceperint, nunc mortui voluntatem oppugnet, id-
que satis sibi consci, nequitiam se de Herode ita meritis,
ut Archelaus fuerit. Non eum esse Caesarem, qui viri amici,
bellorum socii, qui in omnibus ex Casare pendere semper
voluerit, rescindat testamentum suæ commissum fidei.
Multum ab horum malignitate abfuturam Caesaris vir-
tutem ac fidem toti humano generi testatissimas, neque id
in eum cadere, ut non sanæ mentis pronuntiet regem, qui
primum filio bono hereditatem reliquerit, deinde in hoc
ipsius Caesaris fidem imploraverit. Quando testamentum
condens Herodes ita sapuerit, ut Caesaris arbitratui cuncta
submitteret, in herede quidem eligendo desipere non po-
tuisse.

Hæc fere quum oratione percurrisset Nicolaus, finem di-
cendi facit. Casar autem Archelaum, qui se ad pedes ejus
abjecerat, comiter allevavit, regno dignissimum esse di-
cens.

96.

Quum autem Judæi ejusmodi orationem habuissent, Ni-
colaus reges de criminibus purgavit, Herodem quidem
quod nulla de re ab illis accusatus fuerit quamdiu viveret,

lens ter mille Judæos occideret. Post hæc Romam profectus præter alios etiam Nicolaum nostrum secum abduxit (Joseph. XVII, 9, 3). Eodem autem tempore Romam venit Antipas, alius Herodis filius, qui quum primo testamento hæres designatus esset, consilii cedens amicorum (inter quos Ptolemæus frater Nicolai), successionem regni surripere Archelao moliebatur. Re ad Caesarem delata, contra Archelaum verba facit Antipater, filius Salmones, quæ soror Herodis erat. Exprobrat autem adversario tum alia complura, tum illud maxime, quod in Judæos scelus commisisset, et quod antequam licuisset Caesaris venia, arbitratu suo res administrasset. His expositis subjungit Josephus quæ nostro fragmento leguntur.

96. In antecedentibus Josephus narravit quomodo Judæorum legati apud Caesarem de Herodis et Archelai servitia conquesti petiverint ut suis sibi legibus vivendi sub Romanorum tutela detur potestas.

τυχεῖν ἀκατηγόρητον, οὐ γὰρ δεῖν τοὺς ἐγκαλεῖν ἔχον-
τας ἐπὶ μετρίοις καὶ παρὰ ζῶντος τιμωρίαν λαβεῖν
δυναμένους ἐπὶ νεκρῷ κατηγορίαν συντιθεῖναι, τὰ δὲ
ὑπ' Ἀρχελάου πραχθέντα ὕβρει τῇ ἐκείνων ἀντιτίθει,
οἱ ὀριγνόμενοι πραγμάτων παρὰ τοὺς νόμους, καὶ
σφαγῆς ἀρξάντες τὴν κωλύειν ὑβρίζοντας προμηθουμέ-
ων, ἀμύνης γενομένης ἐγκαλοῖεν. Ἐνεκάλει δὲ νεωτε-
ροποιίας αὐτοῖς καὶ τοῦ στασιάζειν ἡδονὴν ἀπαιδευσίαν
τε τοῦ ἔπεισθαι δίκῃ καὶ νόμοις, ὑπὸ τοῦ θέλειν τὰ πάντα
ικεῖν. Ταῦτα μὲν οὖν Νικόλαος.

ΕΚ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΔΗΛΩΝ.

97.

Josephus Ant. Jud. I, 3 : Ἡσιόδός τε καὶ Ἑκα-
ταῖος καὶ Ἑλλάνικος καὶ Ἀκουσίλαος καὶ πρὸς τούτοις
Ἐφρορος καὶ Νικόλαος ἱστοροῦσι τοὺς ἀρχαίους ζήσαν-
τας ἐτη χίλια. Eadem Syncell. p. 43, A.

98.

Bekker. Anecd. Gr. p. 367, 24 : Ἀκολασία Θου-
κυδίδης ἔφη, ἀκολαστία δὲ Ἀλεξίς, ἀκολαστότατα δὲ
Ἀριστοτέλης, καὶ ἀκολαστότερα Νικόλαος.

ΒΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ.

99.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΑΓΩΓΗΣ.

Exc. De virt. : Ὅτι εἰς τιμῆς ἀξίωσιν οὕτω (1) προσ-
εῖπον οἱ ἄνθρωποι, ναοὶς τε καὶ θυγαῖς γεραίρουσιν,
ἐνέ τε νήσους καὶ ἡπείρους διηρημένους, καὶ κατὰ πό-
λεας καὶ ἔθνη, τό τε μέγεθος αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν
εἰς σφῆς εὐεργεσίαν ἀμειβόμενοι. Δυνάμειος γὰρ καὶ
φρονήσεως εἰς τὰ πρῶτα ἀνελθὼν οὗτος ὁ ἀνὴρ, πλεί-
στον μὲν ἤρξεν ἀνθρώπων τῶν διὰ μνήμης, μακροτά-
τους τε δροὺς ἐποίησατο τῆς Ῥωμαίων δυναστείας, εἰς
τε τὸ βεβαιότατον οὐ τὰ φύλα μόνον καὶ Ἑλλήνων καὶ
βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς διανοίας κατεστήσατο,
τὸ μὲν πρῶτον σὺν ἅπλοις, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ἀνευ
ἁπλῶν, ἐθελουσίους τε προσαγόμενος διὰ τὸ (2) μᾶλλον
εἶναι ἐνδῆλος γίνεσθαι τῇ φιλάνθρωπῃ, ἐπεισεν ἑαυτοῦ
ἐκπορεύεσθαι, ὥν δὲ (3) πρότερον οὐδὲ ὀνόματα ἠπίσταντο
οἱ ἄνθρωποι, οὐδὲ τις ὑπῆκοι ἐγένοντο διὰ μνήμης,
ἡμερωσάμενος (4), ὅποσοι ἐντὸς (5) Ῥήνου ποταμοῦ

neque fas esse ut qui apud æquos rerum judices accusare
et de vivente poenam sumere potuerint, mortuo accusatio-
nem conflarent ; quæ vero ab Archelao acta essent, ad illo-
rum improbitatem injuriasque referebat, qui quum res
contra leges affectassent, et illorum cædes facere cœpissent,
quibus curæ erat illos ab injurili prohibere, nunc de inju-
riis vindicatis quererentur. Hisque objecit rerum novarum
studium, quodque seditionibus delectarentur, ut qui justitiam
colere legibusque parere nescirent, quod in omnibus
vincere vellent. Et hæc quidem Nicolaus.

E LIBRIS INCERTIS.

97.

Hesiodus, Hecataeus, Hellanicus, Acusilaus, nec non
Ephorus ac Nicolaus veteres olim ad mille annos vitam
produxisse aiunt.

98.

Ἀκολασίς Thucydides dixit, ἀκολαστία vero Alexis,
ἀκολαστότατα Aristoteles, et ἀκολαστότερα apud Nicolaum
legitur.

VITA CÆSARIS.

99.

DE CÆSARIS INSTITUTIONE.

Huic viro cognomen *Augusti* in honoris testimonium
imposuerunt, templisque eum et sacrificiis venerantur per
insulas continentesque dispersi populi atque civitates, ut et
virtutes ipsius maximas et collata in se beneficia rependant.
Hic enim ille est, qui ad summum tam prudentiæ quam
potentiæ culmen evectus, omnium quos memoria comple-
ctitur hominum latissime regnavit et longissimis terminis
Romanum sepsit imperium, ac firmissime Græcorum bar-
barorumque non populos tantum sed animos etiam sibi ad-
junxit, primum quidem armis, mox vero etiam nulla usus
vi, sed volentes libentesque ad se pelliciens, quum huma-
nitate magis etiam quam viribus inclaruisset, vel iis obse-
quium persuasit, quorum antea ne nomina quidem nove-
ramus, quique nullius unquam per hominum memoriam
imperio subditi fuerant : nam quot populi trans Rhenum

99. Cod. Tur. fol. 160, 1 r. — 162, 32 v. — I, 1. οὕτω] sc. Σεβαστόν. V. Sueton. Octav. 7 ; Dio Cass. LIII, 16. 18 ; Oras. VI, 20 ; Censorin. D. N. 21 ; Ovid. Fast. I, 587 ; Calend. Prænest. ap. Orell. Inscr. II, p. 346. 382 ; Fesiale Campanum in Museo Rhenan. tom. IV, p. 630 ; Monum. Ancyrr. col. 18. — 2. διὰ τὸ μᾶλλον εἶναι] διὰ μᾶλλον τι
codex. Articulum addidit Valesius ; τι in εἶναι mutarunt Orellius et Corayus, qui ita dedit : προσαγόμενος διὰ δὲ τὸ μᾶλλον
εἶναι κτλ. Pro ἐνδῆλος fortasse ἐκδῆλος fuisse idem suspicatur Corayus. — 3. δὴ] Coray., δὲ codex. — 4. ἡμερωσάμενος]

κατοικοῦσιν, ὑπὲρ τε τὸν Ἰόνιον πόντον καὶ τὰ Ἰλλυριῶν γένη· Παννονίους αὐτοὺς καὶ Δάκας (8) καλοῦσιν. Ζήτει ἐν τῷ Περι ἀνδραγαθημάτων.

II. Περὶ δὲ τούτου τοῦ ἀνδρὸς φρονήσεώς τε καὶ ἀρετῆς ἰσχυρὰ δεῖξαι ὁπόσον δύναται, τὰ μὲν ἐκ τῆς πολιτείας ἦντινα ἐν τῇ πατρίδι ἐπολιτεύσατο, τὰ δὲ (1) κατὰ στρατηγίας μεγάλων πολέμων ἐγχωρίων τε καὶ ἀλλοθενῶν, ἀγώνισμα μὲν ἀνθρώποις πρόκειται λέγειν καὶ γράφειν, ὡς ἂν εὐδοκίμοιεν (2) ἐν καλοῖς ἔργοις. Καὶ τὸς δ' ἀφηγήσομαι τὰ πεπραγμένα, ἐξ ὧν οἷόν τε γινῶναι σύμψαισι τὴν ἀλήθειαν. Πρώτερον δ' αὐτοῦ τό τε γένος διέξειμι καὶ τὴν φύσιν, τοὺς τε γεννητάς, ἀφ' ὧν ἦν, τὴν τ' (3) ἐκ νηπίου τροφὴν τε καὶ παιδείυσιν, ἣ χρησάμενος τοσούδε ἐγένετο. Πατὴρ μὲν οὖν ἦν αὐτῷ Γάιος Ὁκταούσιος, ἀνὴρ τῶν ἐκ τῆς συγχλήτου. Οἱ δ' αὐτοῦ πρόγονοι, κατὰ τε πλοῦτον καὶ ἐπιείκειαν ὀνομαστώτατοι γενόμενοι (4), ὀρφανῷ ὄντι ἐκείνῳ τὰ χρήματα ἐλίποντο· [οἱ] καταστάντες δ' ἐπίτροποι ταῦτα διεφόρησαν· ὁ δὲ τῶν πρὸς αὐτοὺς δικαίων ἀποστάς, τοῖς περιλειφθεῖσιν ἤρκειτο.

III. Ὅτι Καῖσαρ περὶ ἐννέα ἔτη μάλιστα γεγωνὺς, θαυμά τε οὐ μικρὸν παρέσχε· Ῥωμαίοις, φύσεως ἀκρότητα δηλώσας ἐν τοιαύτῃ ηλικίᾳ, καὶ τοῖς ἀνδράσι πολλὺς ἐγγίνεται θόρυβος ἐν πολλῷ δμῶν δημογοροῦντι (1). Ἀποθανούσης δ' αὐτῷ τῆς τηθῆς, παρὰ τῇ μητρὶ ἐτρέφετο Ἀντία, καὶ τῷ ταύτης ἀνδρὶ Φιλίππῳ Λευκίῳ, ὃς ἦν ἀπόγονος τῶν τὸν Μακεδόνα Φίλιππον χειρωμένων (2). Παρὰ δὲ τῷ Φιλίππῳ ὁ Καῖσαρ, ὡς παρὰ πατρί, τρεφόμενος πολλὴν ὑπέφαινε ἐλπίδα, ἥδη τε (3) ἀξιοτίμος καὶ τοῖς ἡλιξιν ἐφαίνετο τοῖς εὐγενεστάτοις παισὶ· καὶ συνήεσαν πρὸς αὐτὸν παμπληθεῖς, οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ τῶν νεανίσκων, οἷς τὸ πράττειν δι' ἐλπίδος ἦν. Προὔπεμπον δὲ αὐτὸν πάμπολλοι ὁσημέραι καὶ μεिरαχίσκοι καὶ ἄνδρες καὶ ἡλικίαι παῖδες, εἴτε ἐφ'

habitant et supra mare Ionium, et Illyricæ originis gentes, quos Pannonios et Dacas vocant, omnes pacavit. *Quære in Excerptis de rebus fortiter gestis.*

II. Hic vir quantum præstiterit virtute et prudentia, quæ quum domi in administratione reipublicæ tum foris in difficillimis bellis et civilibus et externis eluxit, dictis scriptisque prosequi materia ingenii proposita est eorum, qui celebrando præclara facta ipsi gloriam sibi parare cupiant. Ego vero res ejus gestas ita enarrabo, ut verum omnibus pateat. Primum igitur de genere ejus atque indole dicam, qui ejus parentes ac quæ a prima ætate fuerit institutio, cujus beneficio tantus postmodum vir evasit. Pater ei Octavius senatorii fuit ordinis, cui quum majores et opibus et æquitate nobiles impuberi adhuc rem reliquissent, et eam tutores dissipassent, ipse jus suum illis remittens, residuis contentus vixit.

III. Annum ætatis circiter nonum agens Cæsar hanc mediocri admirationi fuit Romanis, quippe qui in tantilla ætate egregiæ indolis specimina ederet, ita ut et ab adultæ ætatis viris orationem habens ad multitudinem maximo applausu acciperetur. Porro mortua avia (Julia) edocatus est apud Atiam matrem et L. Philippum vitricum: qui quidem originem ab iis ducebat, qui Philippum Macedonem superaverant. Apud hunc velut alterum patrem edocatus Cæsar maximam spem ostendebat, jamque tum ab æqualibus suis, pueris nobilissimis, colebatur. Adjungebant se ei plurimi, inter quos et adolescentes non pauci, quibus capessendæ propediem reipublicæ spes erat, ac quotidie maxima frequentia juvenum ac virorum et æqualium puerorum deducebatur, sive equitatum extra urbem prodiret.

In codice hæc vox legitur post ἀνθρώποι. Transposuerunt eam Valesius et Corayus. — 5. ἐν τῷς Vales.; ἐν τοῖς codex. — 6. Δάκας] Meminit hujus loci Bernhardus ad Dionys. Perieg. 305, p. 593, de ratione disputans, qua Dacas a Gætis Romani distinxerint.

II, 1. δὲ] omis. codex. — 2. εὐδοκίμοιεν] e conj. Corayi; εὐδοκίμειν codex. — 3. τ'] om. codex. — 4. Cf. Sueton Octav. c. 3: C. Octavius a principio ætatis et re et existimatione magna fuit... Amplit innutritus opibus, honores et adeptus est facile et egregie administravit. Quæ de tutoribus ejus n. l. leguntur, aliunde non nota sunt. Articulum οἱ ante καταστάντες addidit Corayus.

III, 1. δημογοροῦντι] « Intelligit sine dubio orationem funebrem, quam Augustus vixdum decennis habuit in rostris de laudibus aviæ Juliæ; de qua re sic Suetonius Octav. 8: *Quadrimum patrem amisit, duodecimum annum agens aviam Juliam defunctam pro concione laudavit. Lege decimum annum agens ex Damasceno nostro. Sic Tiberius novem natus annos defunctum patrem pro nostris laudavit, teste Suetonio.* » VALESIIUS. Ego Suetonii loco nihil mutandum esse censeo. Nam primum cum eo facit Quinctilianus XII, 6, 1: *Cæsar Augustus duodecim natus annos aviam pro rostris laudavit.* Deinde satis sibi constat Suetonius pergens hunc in modum: *Quadriennio post, loco virili sumpta* (an. 49 a. C.), *militaribus donis triumpho Cæsaris Africano* (an. 46 a. C.) *donatus est, quamquam expertus belli propter ætatem* (cf. Nicol. c. 6). Anno vero 46 a. C. Octavius (natus die 23 Septembr. 63 a. C.) annos sedecim natus erat, adeo ut orationem habuisse debeat annos natus duodecim. Igitur si funebrem istam orationem Nicolaus quoque intellexit, quod addubitari vix potest, de anno quo defuncta sit Julia, aliter statuit aut adulandi causa sciens verum ignorare voluit, aut, quod malim, legendum: *περὶ ἐνδεκά*. — 2. « An potius *Περσεία* scribendum est? Etenim Q. Marcium L. F. Philippum bellum gessit cum Perseo Macedonum rege, et facilem victoriam Emilio Paulo successori tradidit. » VALESIIUS. At eundem Marcium Philippum jam Philippi regis temporibus in Macedoniam legatum esse constat ex Livio XXXIX, 48. XL, 2. 3. De nostro Philippo (L. Marcio L. f., Q. n., Philippo), qui Attiam viduam uxorem duxit, v. Dio XLV, 1; Vellejus II, 59, 3; Cicero Philipp. III, 6, 17; Appian. B. C. III, 10, 13; Plutarch. Cic. 41. Ovid. Fast. VI, 807. Pro *Atia* in Nicolai excerptis constanter scribitur *Ἀντία*, uno excepto loco, ubi: *Ἀτρία*. — 3. τε] *deest* in cod.; addidit Valesius. Fort. fuit καὶ δὲ. — 4. προσήει] Coray.; ἀσπεως προσήει codex.

ἱππασίαν ἔξω τοῦ ἄστεος προΐει (4), εἴτε παρὰ συγγενεῖς ἢ ἄλλους τινάς. Ἦσκει γὰρ καὶ τὴν ψυχὴν τοῖς καλλίστοις ἐπιτηδεύμασι, καὶ τὸ σῶμα ταῖς γενναίαις καὶ πολεμικαῖς μελέταις, καὶ τῶν διδασκόντων θῆττον αὐτὸς τὴν μάθησιν ἐπὶ τῶν ἔργων ἀπεδείκνυτο, ὥστε ἀπὸ τοῦδε καὶ ἐν τῇ πατρίδι πολλὸν ζῆλον ἐνέγκασθαι. Ἐξεστῆκει δὲ αὐτῷ καὶ ἡ μήτηρ, καὶ ὁ ταύτης ἀνὴρ Φίλιππος, ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν πυνθανόμενοι παρὰ τῶν διδασκάλων τε καὶ ἐπιμελητῶν, οὓς παρακατέστησαν τῷ παιδί, ὅ τι πράξειε, καὶ ὅποι πορευθεῖ, ἢ ὅπως διημερεύσειε, τὰς τε διατριβὰς μεθ' ὧν ποιήσαιοτο.

IV. Ἐν δὲ τῷ κατασχόντι ταραχῇ τὴν πόλιν ὑπεκπέμπει ἡ τε μήτηρ Ἀντία καὶ Φίλιππος Καίσαρα εἰς τὰ τῶν πατρῶων χωρίων. Κατέβαινε δὲ εἰς τὴν ἀγορὰν περὶ ἔτη μάλιστα γεγνῶς τεσσαρεσκαίδεκα, ὥστε ἀποθέσθαι μὲν αὐτὸν ἤδη τὴν περιπόρφυρον ἐσθῆτα, ἀναλαβεῖν δὲ τὴν καθαρὰν, σύμβολον οὖσαν τῆς εἰς ἀνδρας ἐγγραφῆς (1). Περίθλεπόμενος δ' ὑπὸ παντὸς τοῦ δήμου διὰ τε εὐπρέπειαν (2) καὶ λαμπρότητα εὐγενεῖας, ἔθουε τοῖς θεοῖς, καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν ἱερωσύνην εἰς τὸν Λευκίου Δομιτίου τόπον τετελευτηκός (3). Καὶ ὁ δῆμος μάλᾳ προθύμως ἐχειροτόνησε. Καὶ ὁ μὲν ἅμα τῇ μεταλλαγῇ τῆς ἐσθῆτος καὶ τῇ καλλίστῃ τιμῇ κοσμηθεὶς ἔθουε. Καίπερ δὲ κατὰ νόμον εἰς ἀνδρας ἐγγεγραμμένος, διεκώλυεν ἡ μήτηρ ἔξω τῆς αὐλείου (4) θύρας χωρεῖν, πλὴν ὅπῃ καὶ πρότερον, ὅτε παῖς ἦν, ἐφοῖτα, διαίταν τε τὴν αὐτὴν ἔχειν ἐπινάγκασε, κοιτάζεσθαι τε ἐνθα καὶ πρότερον ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ. Νόμῳ τε μόνον ἀνὴρ ἦν, τὰ δ' ἄλλα παιδικῶς ἐπεστατεῖτο. Τῆς δὲ ἐσθῆτος οὐδοτιοῦν ἐξήλλαξεν, ἀλλ' αἶε τὴν πάτριον ἀμπεύετο (5).

V. Ἐφοῖτα δὲ καὶ εἰς τὰ ἱερὰ ἐν ταῖς νομίμοις ἡμέραις νύκτωρ διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῷ ὥραν, ἅτε δὴ καὶ (1) πολλὰς γυναῖκας ἐκμήνας εὐπρεπείᾳ καὶ λαμπρότητι γένους. Ἐπιβουλευόμενος δὲ παρ' αὐτῶν, οὐδαμῇ ἐβραίνετο ἀλωτὸς ὢν· ἀλλὰ τὰ μὲν ἡ μήτηρ ἀπῆρκεν αὐτοῦ φυλάττουσα καὶ οὐδαμῶς μεθιέισα, τὰ δὲ καὶ αὐτὸς ἤδη ἔνουνος ὢν, ἅτε εἰς τοῦμπροσθεν τῆς ἡλικίας προῖων (2). Ἐνστάσης δὲ τινος ἐορτῆς Λατίνης, ὁπότε καὶ τοὺς ὑπάτους εἰς Ἀλβαν (3) τὸ ὄρος ἀναβαίνειν ἔδει, πατρίῳ θυσίας ἐνεκα, τοὺς δ' ἱερεῖς διαδόχους αὐτῶν τῆς δικαιοδοσίας εἶναι, καθίζει ἐπὶ τὸ βῆμα Καί-

sive ad propinquos aut alios quos viseret. Nam animum quidem optimis artibus, corpus vero generosis ac militariibus exercitationibus instruebat; et quæ didicerat facilius quam docentes ipsi in rem conferebat; quod vel maxime civitati eum admirabilem fecit. Enimvero eum sollicitè observabat mater Attia cum Philippo vitrico; quotidie a magistris et custodibus, quos puero apposuerant, inquirentes studiose, quid rei egisset, quo esset profectus, qua ratione diem transegisset, quibuscum denique esset versatus.

IV. Post hæc bello civili urbem turbante in villam paternam subductus est a parentibus. Inde annos circiter quattuordecim natus in forum descendit, posita prætexta togam puram indutus, quod virilis tirocinii argumentum est; omniumque civium oculis in eum defixis, ob oris speciem atque generis nobilissimi splendorem diis sacrificavit: et in collegium pontificum adscriptus est in locum L. Domitii (*Ahenobarbi*), qui e visvis abierat: quod quidem populus suis suffragiis libentissime jussit. Ita simul cum virili toga maximo sacerdotio ornatus, diis sacra faciebat. Ceterum tametsi inter tirones relatus esset ex more ac legibus Romanorum, nihilominus mater ex vestibulo eum progredi vetabat, nisi quo antea prætextatus ventitare consueverat, eodemque cultu illum habebat, et in eodem quo prius cubiculo cubare cogebat, prorsus legibus duntaxat tiro, cetera prætextati instar arctius habebatur. Vestitum porro nunquam mutavit, sed perpetuo patria veste amictus fuit.

V. Legitimis diebus templa deorum adibat sed noctu, quum formæ decore ac splendore generis plurimas mulieres in amorem sui raperet; sæpe vero ab iis tentatus nullis unquam artibus cessit; sed partim matris sollicitudo, quæ eum custodiebat, neque evagari sinebat longius, partim ipse semet sua prudentia muniebat, quippe qui ætate in dies progredieretur. Porro quum Latinæ feriæ adessent (quibus consules sacrificii patrii causa in montem Albanum egredi mos est, jurisdictione interim sacerdotibus mandata,) Cæsar medio in foro posita curuli sella cōsedit. Quem quidem

IV. 1. Togam virilem sumpsit Augustus die 18 Octobr. an. 706 a. u., 48 a. C. (teste Feriæ Cumano lin. 5.) panillo post pugnam Pharsalicam. Igitur natus tum erat Octavius annos quindecim. — 2. εὐπρέπειαν] e conj. Corayi; δὲ αὐτὴν εὐγενεῖαν καὶ λ. εὐγενείας codex. — 3. Intellige L. Domitium, C. f., Ahenobarbum, qui in pugna Pharsalica cecidit. V. Sueton. Nero 3; Cicero Phill. II, 11. 27. 29. V, 17; Vellejus II, 59, 3: Pontificatusque sacerdotio puerum honoravit (Cæsar). Ad sequentia: ὁ δῆμος... ἐχειροτόνησε v. Sueton. l. l. de iure sacerdotum creandorum a collegis ad populum translato. — 4. αὐλείου] alii cod.; mox παῖς ὢν et νέμων pro νόμῳ codex; correxit Valesius. — 5. τὴν πάτριον] « Percrebuerat hic mos ætate Ciceronis, ut nobiles adolescentes, ac pallium cum crepidis et mitella sumerent. Verba Ciceronis sunt in oratione pro Rabirio Posthumo: *Deliciarum causa et voluptatis non modo cives Romanos, sed et nobiles adolescentes et quosdam etiam senatores summo loco natos, non in hortis et suburbanis suis, sed Neapoli in celeberrimo oppido cum mitella sæpe videmus*, etc. Cf. Gellius N. A. XIII, 20. » VALESIIUS.

V. 1. ἅτε δὴ] e conj. Corayi. Codex: ὥραν ἀντὶ δὲ καὶ πολλὰ γ. ἐκμήνασα εὐπρ. Vocem καὶ, quam ejecit Coray., retinui. Aliorum conatus, quos Orellius affert, lubens omitto. — 2. προῖων] sic codex, non προσίων, quod Valesius dedit. — 3 Ἀλβαν] Ἀλβανόν edidit Valesius correcturus.

σαρ ἐν μέσῃ ἀγορᾷ. Προσῆσαν δ' ἄπλετοι ἄνθρωποι δικαιοδοσίας χάριν, πολλοὶ δὲ καὶ μηδενὸς πράγματος χάριν, θεωρίας ἕνεκα τοῦ παιδός· ἀξιοθέατος γὰρ πᾶσιν ἦν, καὶ μάλιστα ἐν τῇ τότε σεμνότητι καὶ ἀξίωμα προσεληφώς.

VI. Καίσαρος δὲ ἤδη καχειρωμένου μὲν τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ πολέμους (1), νενικηκότος δὲ καὶ περὶ Μακεδονίαν Πομπήϊον, ἡρνηκότος δ' Αἴγυπτον, ἐπαναπερῶντος δ' ἐκ τε Συρίας καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου, μέλλοντος δ' ἐπὶ Λιβύης χωρεῖν, ὡς τὰ λειπόμμενα τοῦ ἐκεῖ μεταστάντος (2) πολέμου καθέλοι, βουλόμενος συστρατεύειν αὐτῷ ὁ νέος Καίσαρ, ὡς καὶ πολεμικῶν (3) ἔργων ἐμπειρος εἴη, ἐπεὶ ἤσθετο ἐναντιουμένῃν Ἀντίαν τὴν μητέρα, οὐδὲν ἀντειπὼν ἡρέμα εἶχε. Ἀῆλος δ' ἦν καὶ ὁ πρεσβύτερος Καίσαρ ὑπ' εὐνοίας οὐδέπω βουλόμενος αὐτὸν στρατεύεσθαι, ὡς μὴ, τὴν τε δίαίταν ἐν ἀσθενείᾳ σώματι μεταβαλὼν καὶ ὅλην ἔξιν φαύλως διατεθείη. Διὰ μὲν δὴ ταῦτα τῆς στρατείας (4) παρελύετο.

VII. Ἐπεὶ δὲ κακύνον τὸν πόλεμον κατεργασάμενος Καίσαρ ἐπανῆλθεν εἰς Ῥώμην, σφόδρα ὀλίγοις τῶν ὑποπεσόντων αἰχμαλώτων συγγνοὺς, διὰ τὸ τοῖς πρότεροις αὐτοὺς μὴ σεσωφρονῆσθαι πολέμοις, συνηέχθη τοιόνδε. Ἦν εἰς τὰ μάλιστα Καίσαρι τῷ νέῳ συνήθης καὶ φίλος Ἀγρίππας, ἐν ταῦτῳ τε παιδευθεὶς, καὶ τινα ἔχων ὑπερβολὴν ἑταιρείας. Τοῦτου ἀδελφὸς Κάτωνι συνῆν, κατὰ τε φιλίαν σπουδαζόμενος, καὶ τοῦ Λιβυκοῦ πολέμου κεκοινωνηκώς, τότε δ' αἰχμάλωτος ἡρημένος. Τοῦτον, οὐδὲν πω (1) πρότερον αἰτήσας Καίσαρα, ἐβούλετο μὲν ἐξαιτῆσθαι, ὑπὸ δὲ αἰδοῦς ὤκνει, καὶ ἅμα ὁρῶν αὐτὸν, ὡς δέκεται πρὸς τοὺς ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ ἐαλωκότας. Θαρρήσας δ' οὖν ποτὲ, ᾗτησε καὶ ἔτυχεν. Ἐφ' οἷς περιχαρὴς ἦν τῷ αὐτοῦ φίλῳ τὸν ἀδελφὸν ἀνασσευκώς· ἐπηγείτο δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων, εἰς οὐδὲν πρότερον (2) καταθέμενος τὴν αὐτοῦ σπουδὴν καὶ ἐντευξίν ἥ εἰς φίλου σωτηρίαν.

VIII. Ἐκ τούτου τὰς θριαμβικὰς ἔχε πομπὰς Καίσαρ τοῦ κατὰ Λιβύην πολέμου, τῶν τε ἄλλων, οὓς ἐπολέμησε. Καὶ τὸν νέον Καίσαρα, υἱὸν ἤδη πεπονημένους (1), ὄντα δὲ τρόπον τινὰ καὶ φύσει διὰ τὸ ἐγγυτάτῳ τοῦ γένους εἶναι, ἐκέλευσε τῷ ἑαυτοῦ ἄρματι ἐπεσθαι, κόσμοις αὐτὸν στρατηγικῶς ἀσκήσας, ὡς ἂν αὐτοῦ σύσκηνον ἐν πολέμῳ γεγόνετα. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ταῖς θυσίαις, καὶ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς θεοὺς προσόδοις ἐγγύτατα ἴσθη, τοὺς τε ἄλλους εἰκεῖν προσέταττεν αὐτῷ. Καὶ ὁ μὲν ἤδη τὰς αὐτοκρατορικὰς ἐφέρετο τιμὰς, αἱ δὲ μέγιστα κατὰ τὸν Ῥωμαίων νόμον ἦσαν, καὶ ζηλωτὸς ἐν τῇ πατρίδι ἦν. Συνὼν δὲ ὁ παῖς αὐτῷ καὶ ἐν

plurimi jurisdictionis causa adierunt, multi causa demtaxat spectandi adolescentis confluxere, quippe omnium in se oculos convertebat, maxime eo in tempore, quum majestatem ac dignitatem quandam sibi adscivisset.

VI. Ceterum quum C. Julius Caesar Europea bella jam confecisset, ac Pompeium in Macedonia superasset, Egyptoque esset potitus, tandemque ex Syria et Euximo reversus ponto trajicere in Africam pararet, ut reliquum belli in eam partem translati conficeret: Octavius, qui avunculum in eo bello comitari cupiebat, quo usum rei militaris colligeret, postquam Attiam matrem ab eo consilio abhorere sensit, tum quidem quievit. Nam Caesar quoque avunculus ut ejus amantissimus, nondum illum proficisci ad bellum velle videbatur, ne adolescens corpore infirmo, metata repente ratione victus, morbum contraheret. His igitur causis expeditioni minime interfuit.

VII. Verum confecto hoc quoque bello quum Caesar Romam rediisset atque ex captivis paucissimos venia prosequeretur, eo quod prioribus bellis minime admoniti fuissent, hujusmodi quid tum temporis evenit. Erat Agrippa singulari amicitia ac præcipua quadam sodalitate cum Octavio conjunctissimus, quippe qui a puero simul educatus fuisset. Hujus frater M. Catoni acceptissimus ac bello Africo comes, tunc inter captivos erat. Cui Octavius veniam quidem impetrare cupiebat, sed quum præ pudore (nondum enim ab avunculo quidquam petierat), tum etiam gnarus, quam infenso animo in cives eo bello captos esset Caesar, identidem cunctabatur. Tandem vero, quum se ipse confirmasset, petiit et obtinuit; qua quidem re magnopere letabatur, quod amico fratrem restituisset. Sed a ceteris quoque non mediocriter laudabatur, eo quod gratia atque ambitione sua primum ad salutem amici esset usus.

VIII. Exinde Caesar ex bello Africo ac ceteris a se confectis bellis triumphum egit, et Octavium, quem sibi filium adoptaverat, quum ob cognationis vinculum pæne natura esset filius, currum suum prosequi jussit, ornatum domis militaribus, ac si in eo bello contubernalem habuisset. Pariterque in sacrificiis et quoties deorum templa adibat, juxta se proximum collocabat, utque ceteri ei concederent jubeat. Et jam C. Caesar imperatoris insignibus ornatus, qui honos Romæ maximus habetur, summo in honore apud cives erat. Ceterum Octavius, et in theatro et

VI, 1. πολέμους] fuisse videtur πολεμίους, monente Corayo et Bremio. — 2. μεταστάντος] sic codex, non καταστάντος ut editi. — 3. πολεμικῶν] editi., πολεμίων codex. — 4. στρατείας] Coray., στρατιᾶς codex.

VII, 1. οὐδὲν πω] Coray., οὐδέπω codex. — 2. Post πρότερον in codice vacuum duodecim fere literarum spatium, at non lacunam, sed literas erasas indicans.

VIII, 1. Testamentum, quo Caesar Octavium adoptavit, scriptum est die 13 Septembr. an. 709, teste Sueton. Cæs. 83. Tum vero jam peregerat Caesar bellum Hispanicum, ad quod profectum esse Nicolaus decimo demum capite narrat. Aut igitur verba υἱὸν ἤδη πεπονημένους mutanda in υἱὸν ἤδη ποιησόμενος, aut excidit ἐν τῇ ἑαυτοῦ γνώμῃ vel tale quid. Hoc etiam suadent quæ infra cap. 13 leguntur, ubi de Cæsare ex Hispania reduce loquens Nicolaus ait: Ἔγωγε

τοῖς θεάτροις (2) καὶ ἐν πότοις, δρῶν τε φιλανθρωπῶς ἐαυτῇ διαλεγόμενον οἷα τέκνη, καὶ μικρὸν ὅσον ᾗδῃ θεαρρηκῶς, πολλῶν αὐτοῦ δεομένων καὶ φίλων καὶ πολιτῶν αἰτεῖσθαι σφίσι παρὰ Καίσαρος, ὧν ἕκαστοι ἐν χρεῖᾳ ᾗσαν, ἐπιτηρῶν εὐκαιρίας μετὰ πάσης αἰδοῦς ᾗτετό τε καὶ κατώρθου, πλείστου τε ἀξίος πολλοῖς τῶν ἀναγκαίων ἐγένετο, φυλαττόμενος τὸ μήτε ἀκαίρως παρακαλεῖν, μήτε ἑλείνῃ προσάντως (3). Καὶ ὁ μὲν οὐκ ὀλίγα ζώπυρα καὶ φιλανθρωπίας ἄμα καὶ φρονήσεως φυσικῆς ἀπεδείκνυτο.

IX. Βουλόμενος δ' αὐτὸς ὁ Καῖσαρ καὶ ἐμπειρον τοῦ ἀγωνοθετεῖν (1) ἐν ταῖς τοιαύταις χορηγίαις εἶναι, δοῦν ὅτιον θεάτρον, τοῦ μὲν Ῥωμαϊκοῦ, ἐν ᾧ αὐτὸς παρῶν τὴν φροντίδα εἶχε, θατέρου δὲ Ἑλληνικοῦ, τούτου ἐπέτροφεν ἑκαίνῳ (2) τὴν ἀγωνοθεσίαν. Καὶ ὁ μὲν σπουδάζων ἐπιμελεῖαν τε καὶ φιλανθρωπίαν ἀποδείξασθαι ἐν καυματώδεσι καὶ μακροτάταις ἡμέραις, οὐδαμῶς τε ἀπίων, ἀχρι λύσειε τὴν θέαν, εἰς νόσον πίπτει, οἷα νῖος καὶ πόνων ἀπείρατος. Χαλεπῶς δὲ διακειμένον, πάντες μὲν ἐν φόβῳ ᾗσαν, ἀγωνῶντες εἴ τι πείσεται τοιαύτῃ φύσις, μάλιστα δὲ πάντων (3) Καῖσαρ. Διὸ πᾶσαν ἡμέραν ἢ αὐτὸς παρῶν αὐτῷ εὐθυμίαν παρεῖχεν, ἢ φίλους πέμπων, ἱατροῦς τε (4) ἀποστατεῖν οὐκ ἔδωκεν. Καὶ ποτε δεικνύοντι ἡγγεῖλέ τις, ὡς ἔκλυτος εἴη καὶ χαλεπῶς ἔχει· ὁ δὲ ἐκπηδήσας ἀνυπόδητος ἦεν, ἐνθα ἐνοσηλεύετο, καὶ τῶν ἱατρῶν ἐδεῖτο ἐμπαθέσθαι μεσστὸς ὦν ἀγωνίας, καὶ αὐτὸς παρεκάθητο ἀκατησάμενος δ' αὐτὸν εὐθύμως ἐγένετο.

X. Ἐπεὶ δ' ἀνέσφηνεν ἐκ τῆς νόσου, διαπεφυγὼς μὲν τὸν κίνδυνον, ἀσθενῶς δ' ἔτι διακείμενος τὸ σῶμα, στρατεύειν μὲν ἔδει Καίσαρα, ἐνθα διανοεῖτο τὸ πρότερον ἐπάγεσθαι καὶ τὸν παῖδα· τότε δ' οὐχ οἷός τ' ἦν διὰ τὴν προσπεσοῦσαν νόσον. Καταλιπὼν δ' οὖν αὐτοῦ πολλοὺς ἐπιμελητάς, ὡς δι' ἀκριβοῦς διατίτης φυλάττο, καὶ καὶ ἐντολὰς δοῦς, εἰ βωσθεῖη, ἐπισθαί οἱ, ὥχετο ἐπὶ τὸν πόλεμον. Ὁ γὰρ Μάρκῳ Πομπητῷ προσβύτατος παῖς, μέγα στράτευμα ἀθροίσας ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ παρὰ τὴν πάντων ἐλπίδα, διανοεῖτο ἐπαμῦναι (1) τῷ πατρὶ, καὶ τὴν ἐκαίνου ἦτταν ἀναμαχέσασθαι, εἰ δύναται. Ὑπολειφθεὶς δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ Καῖσαρ, πρῶτον μὲν (2) τοῦ σώματος ἐγκρατέστατα ἐπιμελήθη, καὶ ταχὺ ἀνερρώσθη· ἐπειτα δὲ τὴν ἐξοδὸν ἐκ τῆς πατρίδος ἐποιεῖτο ἐπὶ τὴν στρατιὰν κατὰ τὰς τοῦ θεοῦ ἐντολὰς· οὕτω γὰρ αὐτὸν ἐκάλει. Πολλῶν δ' αὐτῷ συνεκδημεῖν σπουδάζοντων, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἐν αὐτῷ ἐλπίδος, πάντας περισσάμενος καὶ τὴν μητέρα αὐτῆν, τοὺς ὠκυτάτους τῶν οἰκετῶν καὶ ἔρρωμενεστάτους ἐκλεξάμενος, συνέτεινε τὴν πορείαν, καὶ ἀπίστῳ τάχει χρησάμενος διέδραμε

in convivii assiduius illius comes, quum illum prorsus paterna benevolentia secum colloqui videret, jam paulisper animo erectior ac confirmatior, captata temporis opportunitate, verecunde apud avunculum intercedebat pro amicis ac civibus, qui ejus suffragio quidpiam obtinere a Cæsare volebant, nec difficile impetrabat; multisque adeo necessariorum maximo usui fuit, quum sollicito observaret, ne importune neve moleste avunculum interpellaret. Hæc tum et humanitatis et insitæ prudentiæ non obscura nec pauca specimina edebat.

IX. Sed quum C. Cæsar præbitionibus ludorum atque lujuscemodi editionibus adsuefacere illum vellet, duoque essent theatra, alterum Romanum, Græcum alterum: Romani quidem ipse curam sumpsit, Græci vero curationem Octavio delegavit. Qui quum operam daret impensius, suam ut industriam ac comitatem testificaretur, persideretque assidue usque ad finem spectaculi, idque maximo æstu ac diebus longissimis, tandem, utpote adolescens nondum assuetus labori, in morbum incidit; quo ingravescente cuncti timore pallebant, solliciti, ne quid ejusmodi indoles tristius pateretur: maxime autem omnium C. Cæsar sollicitus erat. Proinde quotidie aut ipsemet præsens adolescenti animum spemque addebat, aut amicos visiendi causa mittebat, medicosque ab eo vetabat discedere. Forte quadam die cœnanti nunciatum a quopiam est, adolescentem deliquium pati ac pessime se habere; statimque, ut erat discalceatus, e lecto exsilens, ad cubiculum, in quo æger curabatur, contendit, et pavens ac sollicitus medicos enixissime rogavit, ipse lecto adsedit, ac tandem recuperato puero magnopere est gavisus.

X. Porro quum Octavii morbi quidem discrimine liberatus, adhuc tamen infirmo corpore esset, Cæsar proficisci ad bellum in Hispaniam parabat, quo quidem puerum in contubernio suo deducere ante statuerat, sed ob conslatam ægritudinem haudquaquam poterat. Igitur appositis puero custodibus, qui accurata victus ratione illum regerent, datisque mandatis, quum vires collegisset, se ut sequeretur, ad bellum perrexit. Namque Cn. Pompeius Magni filius major natu, brevi temporis spatio præter omnium spem magnis copiis comparatis, vindicare patris necem in animo habebat, clademque ejus, quantum in se esset, resarcire. Sed Romæ relictus Octavius primum quidem omni diligentia corpus curavit, viresque brevi recuperavit; postea vero statim ad iter se accinxit ex mandatis avunculi (sic enim eum vocabat). Quumque plurimi sese ei comites ambitiose offerrent ob maximam spem quam in se ostendebat, rejectis omnibus atque in his matre ipsa, selecto ex famulis robustissimo quoque ac velocissimo, iter acceleravit, atque incredibili celeritate longissima spatia permen-

μὲν οὖν καὶ πρότερον παῖδα ἀποδείξει, δεδιὼς δὲ... συνέκρυψε τὴν γνώμην. Ἐν δὲ ταῖς διαθήκαις αὐτὸν υἱόυται. — 2. συνὼν ν. θεάτροις] Corayus. Codex: καὶ ἐν θεάτροις συνὼν δὲ ὁ παῖς. — 3. προσάντως] Citat locum Suidas: Προσάντως· ἐπίσημα. « Μήτε ἀκαίρως παρακαλεῖν μήτε προσάντως. »

IX, 1. ἀγωνοθετεῖν] Vales.; ἀγωνοδότην codex. — 2. τοῦτου... ἐκαίνῳ] Vales.; τούτου... ἐκαίνου codex. — 3. Καῖσαρ] ὁ K. edit. contra codicis auctoritatem. — 4. τε] sic codex, δὲ edit. Mox codex: δεικνύοντι.

X, 1. ἐπαμῦναι] Coray., ἐπείναι codex. Deinde εἰ δύναται Valesius pro ἢ δύνατο codicis. — 2. μὲν] e codice sup-

τὴν μακρὰν ὁδὸν (3), συνέγγυς τε ἦν Καίσαρι, διαπολεμικήτοι ἦδη τὸν σύμπαντα πολέμον ἐν μηνσὶν ἑπτὰ.

XI. Ἀφικόμενος δ' εἰς Ταρρακὼνα ἀπιστίαν παρέσχε, ὅπως ἀφίκοιτο ἐν τοσῶδε πολέμου ταραχῇ. Οὐχ εὐρὼν δὲ ἐνταῦθα Καίσαρα, πλείων πόνον καὶ κίνδυνον εἶχεν· ἀφίκετο δὲ εἰς Ἰδηρίαν πρὸς Καίσαρα περὶ πόλιν Καλπίαν (1). Καὶ ὁ μὲν ὅσα τέκνον περιβαλὼν (2), διὰ τε τὸ νοσοῦντα καταλειπομέναι καὶ ἐκ πολλῶν πολεμίων καὶ λησθηρίων περισσεωσμένον δρᾶν ἀδοκήτως, ἡσπάζετο, καὶ οὐδαμῇ μετρίει, δημοσίαιτόν τε εἶχεν· ἐπὶ αὐτοῦ (3) καὶ τὴν ἐπιμέλειαν ἅμα καὶ σύντασιν (4), ὥς πρῶτος τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης ἐξεληλυθόντων ἦκεν. Ἐπιμελὴς δ' (5) ἐποιεῖτο πρὸς αὐτὸν διαλεγόμενος ὑπὲρ πολλῶν ἀνακρίνειν, ἀποπειρώμενος αὐτοῦ τῆς διανοίας. Ὅρων δὲ εὐστοχον καὶ εὐσύνετον καὶ βραχυλόγον, αὐτὰ τε ἀποκρινόμενον τὰ καιριώτατα, ἔστεργε καὶ ὑπερησπάζετο. Ἐκ τούτου πλεῖν ἔδει ἐπὶ Καρχηδόνα· προσταχθὲν δ' αὐτῷ ἐμβαίνειν εἰς τὴν αὐτὴν Καίσαρι ναῦν σὺν πέντε δούλοις, αὐτὸς ὑπὸ φιλοστοργίας καὶ τρεῖς ἐταίρους πρὸς τοὺς δούλους ἐνεβίβατο· καὶ ἐδεδίει, μὴ τοῦτο γνούς Καίσαρ ἐπιμέμφετο. Τούναντίον δ' ἐγένετο· ἡσθη γὰρ ἐκεῖνος ἐπὶ τῷ εἶναι φιλέταιρον, καὶ ἐπήνεσεν, ὅτι ἀεὶ βούλεται παρεῖναι αὐτῷ τοὺς πάντων ἐπόπτας ἐσομένους ἄνδρας καὶ ἀρετῆς ἐπιμελουμένους, πρόνοιάν τε οὐ μικρὰν χρηστῆς δόξης ἐν τῇ πατρίδι ἦδη ποιοῖτο.

XII. Ἦκε δ' οὖν εἰς τὴν Καρχηδόνα Καίσαρ, ὡς τοῖς χρήζουσιν ἐντευζόμενος. Πολλοὶ δὲ συνεληλύθεσαν, οἱ μὲν δικαιοδοσίας χάριν περὶ ὧν εἶχον ἀμφιβολίαν πρὸς τινας, οἱ δὲ οἰκονομίας πολιτικῆς, οἱ δ' ὅπως ἂν τὰ ἅθλα τῶν ἡνδραγαθημένων λάβοιεν· περὶ ὧν ἐνέτυχεν (1). Ἄλλοι τε ἡγεμόνες πλείστοι συνεληλύθεσαν. Προσφεύγουσι (2) τῷ Καίσαρι καὶ Ζακύνθιοι μεγάλα ἐγκλήματα ἔχοντες, καὶ δεόμενοι βοηθείας. Ὁ δὲ τούτων προὔστη τε, καὶ διαλεχθεὶς ἀρίστα πρὸς Καίσαρα ἐν φανερῷ (3), τῶν τε αἰτιῶν αὐτοῦ ἀπῆλλαξε, καὶ προὔπεμψεν ἐπ' οἴκου ἡδομένους τε καὶ πρὸς πάντας αὐτὸν ἡμνοῦντας, σιτηρὰ τε ὀνομάζοντας (4). Ἐντεῦθεν πολλοὶ συνέρρεον προστασίας δεόμενοι, ὅς πλείστου ἀξίος γενόμενος, τῶν μὲν διέλυε τὰ ἐγκλήματα, ὅς δ' ἡτεῖτο δωρεάς, οὓς δ' εἰς ἀρχὰς προῆγε. Πάντες τε (5) ἀνὰ στόμα εἶχον τὴν τε (6) ἡμερότητα καὶ φιλανθρω-

sus, tandem laud procul castris avunculi pervenit, qui quidem septem mensibus bellum jam omne confecerat.

XI. Tarraconem ingressus, admiratione omnes perculit, quonam pacto in tanto bellorum tumultu advenisset. Nec tamen invento ibi avunculo, pluribus laboribus ac periculis conflictatus est, tandemque avunculum in Hispania assecutus est circa urbem Calpiam. At Caesar, qui eum aegrotum domi reliquerat, quum salvum ex hostium ac latrosum insidiis insperato videret, tanquam filium amplecti ac deosculari cepit. Neque vero eum dimittebat usquam, sed assidue in contubernio habebat, laudabatque ejus industriam simul et festinationem, quod primus eorum, qui ab urbe profecti erant, affuisset, eumque de multis rebus sedulo interrogabat, quo ingenii ac judicii periculum faceret. Sed quum sagacem et sollertem ac modici sermonis eaque solum, quæ ad rem pertinent, respondentem deprehenderet, magis ac magis illum in dies amabat. Hinc quum Carthaginem navigandum esset, jussus in avunculi navem cum quinque famulis conscendere, tres præterea sodales secum adduxit. Ac verebatur quidem, ne ab avunculo factum resciente objurgaretur; sed longe aliter res cecidit, siquidem ea re delectatus Cæsar juvenem laudavit eo, quod sodales diligeret et virtuti ac bonis artibus deditos testes omnium factorum secum habere semper vellet, atque optimam sibi famam apud cives comparare multum studeret.

XII. Venerat Carthaginem (*Hispaniæ*) Cæsar eo, ut adeuntibus copiam sui praberet; ac permulti eo conveniant partim jurisdictionis causa ob privatas controversias, partim ob negotia publica; quidam, ut præmia virtutis ac præclare factorum acciperent: de his igitur aditus illis dabat. Multi præterea alii duces in eam urbem confluerant. Tum Saguntini, qui maximis criminibus urgebantur et auxilio opus habebant, ad Octavium confugerunt; qui suscepta ipsorum causa quum palam apud Cæsarem prudenter disseruisset, eos impositis criminibus liberavit lætosque et præcones laudum suarum ac servatorem appellantes domum dimisit. Exinde complures patrociniis causa ad eum concurrere, quibus industriam suam approbavit; quippe alios calumniis et criminationibus liberabat, aliis præmia impetrabat, aliis magistratus; proinde erat in ore omnium

plevi. — 3. Cf. Suetonius Octav. 8 : *Profectum mox avunculum in Hispanias adversus Cn. Pompeii liberos, virum firmum a gravi valetudine, per infestas hostibus vias, paucissimis comitibus, naufragio etiam facto, subsecutus, magnopere demeruit, approbata cito etiam morum indole super itineris industriam.* Vellejus II, 29, 2 : (*Cæsar Octavianum dilexit ut suum, natumque annos XVII, Hispaniensis militiæ, adsecutum se, postea comitem habuit, nunquam aut alio usum hospitio quam suo, aut alio vectum vehiculo.* Cf. Dio Cass. XLIII, 41.

XI, 1. Καλπίαν] Strabo III, p. 140 Κάλπην dicit. Plura de his nominibus disputat Valesius ad h. l., quæ legere etiam est apud Holstenium ad Steph. Byz. v. Κάλπαι et Καρχηία. — 2. περιβαλὼν] Valesius; περιλαβὼν et mox νοσοῦντα pro νοσοῦντα, codex. — 3. αὐτοῦ] Valesius, αὐτόν codex. — 4. σύντασιν] Coray; σύνεσιν codex. — 5. Particulam δὲ de suo addidit Valesius.

XII, 1. ἐνέτυχεν· ἄλλοι] Coray; ἔτυχεν. ἄλλων codex. Οἱ δὲ περὶ ὧν ἔτυχεν ἄλλων ἄλλοι τε, κτλ. Vales. — 2. προσφεύγουσι] Valesius; προσφέρουσι cod. — 3. φανερῷ] Val.; φανεροῦ cod. — 4. ὀνομάζοντας] Coray; νομίζοντας cod. — 5. πάντες τε] πάντες τε τε cod. — 6. τὴν τε... φιλανθρωπ.] Valesius; τῆς (sic) τε ἡμερότητα φιλανθρωπ. Pommis etiam τὴν τε τῆς ἡμερότητας φιλανθρωπ. π.]

πάν καὶ τὴν ἐν ταῖς ἐντεύξεσι φρόνησιν. Αὐτὸς μὴν
Καῖσαρ εὐλα[βοῦμενος] ***.

(Λείπεται σελίδες δύο.)

100.

XIII. *** [ἀρ]γυροῦ κατὰ τὰ πατρία, οὔτε μεθυ-
σχομένοις νεανίσκοις παρῆναι, οὔτε πλείω χρόνον
συμποσίῳ παραγενέσθαι ἄχρις ἑσπέρας, οὐδὲ μέντοι
δειπνεῖν πρὸ δεκάτης ὥρας, ἔξω Καῖσαρος, ἡ Φιλίπ-
που, ἡ θυ γήμαντος αὐτοῦ τὴν ἀδελφὴν Μαρκέλλου,
ἀνδρὸς σωφρονεστάτου καὶ κατ' εὐγένειαν ἀρίστου Ῥω-
μαίων. Αἰδοῦ δ' ἦν πρέπειν (1) ἂν τις τῇ τοιγδε ἡλικίᾳ
ὑπολάβοι, διὰ τὸ ταῖς ἀλλαῖς ἀρεταῖς ἐν τῇ μετὰ ταύ-
την (2) τὴν γῶραν ὑπὸ τῆς φύσεως ἀποδεδοῦσθαι, διαφα-
νίσταται καὶ ἐν ἔργοις ἐδόγηται ἐν τῷ βίῳ παντί. Διὰ
τοῦτο καὶ μάλιστα Καῖσαρ αὐτὸν περὶ πολλοῦ ἐποίη-
σατο, καὶ οὐχ, ὥσπερ οἴονταί τινες, διὰ τὸ γένος μόνον.
Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ πρότερον παιδὰ ἀποδείξει, δεδιὼς
ὅτι, μὴ ἐλπίδι τοσαύτης τύχης ἐπαρθῆις, δ φιλεῖ τοῖς
εὐδαιμόνως τρεφομένοις ἐπέσθαι, ἐκλάβοιτο ἀρετῆς καὶ
ἐκδαιτηθείη, συνέκρυψε τὴν γνώμην, ἐν δὲ ταῖς διαθή-
καις αὐτὸν υἱοῦται, ἀπαιεῖ ὧν ἀρρένων παίδων, καὶ
κληρονόμον ἀποδεικνύσι τῆς τύχης πάσης· τετάρτην
δὲ μοῖραν τῶν χρημάτων τοῖς ἄλλοις διένειμε φίλοις τε
καὶ ἀστοῖς, ὅπερ ὕστερον ἐγένετο ὅλῳ (3).

XIV. Ἐδεήθη δὲ συγγραῖσαι αὐτῷ παρὰ τὴν μη-
τέρα ἰλθεῖν εἰς τὴν πατρίδα, καὶ δόντος, ὤχετο. Ὡς
δ' ἤκεν οὐχ ἐκὰς Ῥώμης εἰς Ἰάνουκλον, ὑπήντησεν
αὐτῷ σὺν πολλῶν πλήθει ἀνθρώπων δ λεγόμενος Γαίου
Μαρίου παῖς, σπουδαῖων εἰς τὸ γένος ἐγγραφῆναι,
καὶ τινὰς γυναῖκας προσειληφώς τῶν Καίσαρος, αἱ
ἐμαρτύρουν αὐτῷ τὴν εὐγένειαν. Οὔτε μὴν Ἀντίαν
ἐπισειν, οὔτε τὴν ταύτης ἀδελφὴν καταψεύσασθαι τοῦ
σφετέρου οἴκου· προσήπτετο γὰρ τὸ γένος (1) τὸ Καί-
σαρός τε καὶ τὸ Μαρίου, τῷ γε μὴν νεανίσκῳ ἐκείνῳ
οὐδὲν προσῆκον (2) ἦν. Ὡς τότε σὺν πολλῶν πλήθει
ὑπαντιάσας ἐσπούδαζε προσλαβεῖν καὶ τὴν τοῦ νέου
Καίσαρος γνώμην, εἰς τὴν τοῦ γένους ἐγγραφῆν. Πολλὴ
δ' ἐγένετο σπουδὴ καὶ τῶν συνόντων αὐτῷ πολιτῶν,
πειθομένων εἶναι παῖδα Μαρίου. Καῖσαρ δ' ἐν ἀπορίᾳ
ζεινῇ γενόμενος ἐσκόπει, τί χρὴ ποιεῖν· τό τε γὰρ
ἀσπάζεσθαι ὡς συγγενῇ, ὃν οὐκ ᾔδει, ὁπόθεν εἴη, οὐδ'
ἡ μήτηρ αὐτῷ συνεμαρτύρει, χαλεπὸν ἦν, τό τε διω-
θεῖσθαι τὸν νεανίσκον καὶ τὸ σὺν αὐτῷ πλήθος τῶν
πολιτῶν, ἄλλως τε καὶ αἰδοῦς ὄντι μεστῷ, πολλὴν δυσ-
χέρειαν εἶχεν. Ἀποκρίνεται γοῦν, ἡρέμα διωσάμενος

eximia ejus mansuetudo atque humanitas et in congressibus
prudentia. Porro ipse Caesar *cavens* ***.

(Desunt duæ paginæ.)

100.

XIII. *** argenti ex more majorum : neve adolescen-
tum comotationibus interesset; ne convivium usque ad
vesperam produceret; neve ante horam decimam cenaret,
nisi forte apud Cæsarem aut Philippum aut Marcellum,
qui sororem ipsius in matrimonio habebat, virum modestia
ac nobilitate præstantissimum. Jam verecundiam, quæ huic
maxime ætati convenire videtur (quoniam natura ceteras
virtutes hujus assecles esse voluit), semper præ se tulit, fa-
ctisque ipsis coluit, quoad vixit. Ea præcipue causa Cæsari
acceptus fuit, non ob nudam sanguinis propinquitatem,
ut quidam existimant. Ac jamdudum quidem Cæsar eum
adoptare decreverat. Sed veritus ne, spe tantæ fortunæ
elatus, quod adolescentibus in summa felicitate educatis
usu venire solet, corrumpetur, neve ab instituto virtutis
tramite defleceret, consilium suum occultavit; ac testa-
mento ipse masculæ proles expers eum in familiam nomen-
que adscivit, heredemque omnium bonorum instituit,
quadrante duntaxat amicis ac civibus relicto, uti postea
apparuit.

XIV. Tunc temporis Octavius ab avunculo petiit, sibi
ut visendæ matris copiam faceret : quo protinus impetrato
Romam profectus est. Ad urbem quum esset in monte Jani-
culo, occurrit ei nescio quis magna plebis frequentia sti-
patus, qui se C. Marii filium ferebat, eamque in familiam
adscribi ambibat. Idemque aliquot matronas Cæsaris ne-
cessarias sibi adjunxerat, quæ de suis natalibus testaren-
tur; sed neque Attiam, neque ejus sororem inducere potue-
rat, ut decus familiæ suæ mendacio proderent; quippe
Marii ac Cæsaris familiæ erant arctissima necessitudine con-
junctæ, quibus se juvenis ille prorsus alienus impudentis-
sime inserebat. Igitur ille cum frequenti turba Octavio tum
obviam factus, ejus quoque auctoritatem elicere ad generis
sui confirmationem studebat : nec minore studio eum se-
cuta plebs instabat, pro certo habens, illum C. Marii filium
esse. At Octavius, quid sibi agendum esset, incertus hæ-
rebat animo : nam et osculari eum hominem, quem neque
ipse, quis et unde esset, sciebat, neque mater agnoscebat,
molestum videbatur; ex alia parte juvenem cum tanta ci-
vium multitudine aspernari, homini præsertim verecundo
erat gravissimum. Tandem hujusmodi responso placide

Fr. 100. Cod. Tur. fol. 163; 1 r. — 163, 25 vso.

XIII. 1. πρέπειν] Val. πρέπει cod. — 2. ταύτην] Val. ταῦτα cod. — 3. Cf. Sueton. Cæs. 83.

XIV. 1. τὸ γένος τὸ] Valesius, τὸ γένος τοῦ γένος τὸ cod. «. Herophilus equarius medicus C. Marium septies consu-
lem avum sibi vendicando ita se extulit, ut veteranorum quam plures et municipia splendida collegiaque fere omnia pa-
trem eum adoptarent. Quin etiam quum C. Cæsar, Cn. Pompeio adolescente in Hispania oppresso, populum in
hortos suos admisisset, proximo intercolumnio pæne pari studio frequentia salutatus est. Ceterum decreto Cæsaris
extra Italiam relegatus, post ejus necem in urbem rediit et consilium interficiendi senatus cepit, quo nomine damnatus
a senatu in carcere strangulatus est, ut scribit Valerius Max. IX, 15. In Epitome T. Livii CXVI et apud Arrianum B.

τὸν ἄνθρωπον, ἔτι Καῖσαρ εἶη τοῦ γένους αὐτοῖς ἡγ-
μῶν, καὶ τῆς πατρίδος προστάτης, συμπάσης τε τῆς
Ῥωμαίων ἀρχῆς· δεῖν οὖν ὡς ἐκείνον βαδίζειν, καὶ δι-
δάσκειν περὶ τῆς συγγενείας, καὶ εἰ μὲν πείσειεν,
ὑπάρχειν εὐθὺς αὐτῷ καὶ σφῆς τοὺς τε ἄλλους οἰκείους
πεπεισμένους· εἰ δὲ μὴ, οὐδὲν αὐτοῖς εἶναι κοινόνημα
πρὸς αὐτόν· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ, πρὶν ἢ Καίσαρα τοῦτο
γινῶναι, μήτε προσεῖναι πρὸς αὐτόν, μήτε ὡς παρὰ συγ-
γενοῦς τι ἐπιζητεῖν τῶν δικαίων. Ταῦτα ἐμφρόνως ἀπο-
κρινόμενον καὶ οἱ συμπαρόντες ἐπήνουν, οὐδὲν δὲ ἤττων
δὲ νεανίσκος συμπροῦπεμψεν αὐτὸν δῆρι τῆς οἰκίας.

XV. Ὡς δ' ἤκεν εἰς Ῥώμην, κατὰ γειτοσύνην τῆς
Φιλίππου οἰκίας καὶ τῆς μητρὸς, καὶ τὴν δίαίταν εἶχε
σὺν ἐκείνοις, καὶ οὐκ ἄνευ τούτων διῆγε, πλὴν εἰ μὴ
ποτε καὶ αὐτὸς τῶν ἡλικιωτῶν τινὰς βούλοιοτο ἐστιᾶν·
τοῦτο δὲ σπάνιον ἦν. Διατρίβων δ' ἐν τῇ πόλει, ὑπὸ
τῆς βουλῆς ἀποδείκνυνται εἶναι τῶν πατρικίων.

Ὅτι ἐνῆψε καὶ ἐγκρατῶς διῆγεν ὁ νέος Καῖσαρ.
Θαυμαστὸν δὲ τι καὶ πολλοὺς συνήδασαν αὐτῷ οἱ φίλοι· ἐπ'
ἐνιαυτὸν γὰρ ὅλον ἐν τοιᾷδε ἡλικίᾳ, ἐν ᾗ μάλιστα σφρι-
γῶσιν οἱ νέοι, καὶ τούτων δ' ἔτι μάλλον οἱ εὐτυχεῖς,
ἀφροδισίων ἀπέχετο, φωνῆς ἅμα καὶ ἰσχύος προνοῶν.

Τέλος τῆς Ἱστορίας Νικολάου Δαμασκη-
νοῦ καὶ τοῦ Βίου Καίσαρος τοῦ νέου. Περὶ
ἀρετῆς καὶ κακίας.

101.

(Exc. De ins.) XVI : Ὅτι ὁ νέος Καῖσαρ τρίτον
ἄγων ἐν τῇ Ῥώμῃ μῆνα ἐνταυθοὶ λοιπὸν (1) παρεπε-
δήμει, ζηλούμενος μὲν ὑπὸ τῶν ἡλικίων καὶ φίλων, θαυ-
μαζόμενος δὲ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων, ἐπαινούμε-
νος δ' ὑπὸ τῶν παιδευτῶν. Τετάρτῳ δὲ μηνὶ (2) ἤκεν ἐκ
τῆς πατρίδος πεμφθεὶς ὑπὸ τῆς μητρὸς ὡς αὐτὸν ἀπε-
λευθερὸς τετραγαμέως καὶ πολλῆς ἀθυμίας μεστός,
ἐπιστολὴν κομίζων, ἐν ᾗ ἐγγράπτῳ (3), ὡς Καῖσαρ μὲν
ἐν τῇ συγχλήτῳ ἀποθάνοι ὑπὸ (4) τῶν περὶ Κάσιον
καὶ Βρούτον. Ἡξίου δὲ τὸν παῖδα ἐπανελθεῖν ὡς αὐτὴν·
ἀγνοεῖν γὰρ ἔφη καὶ αὐτὴ τὰ ποιοῦντα ἐσόμενα· δεῖν δὲ ἡδὴ
ἄνδρα γίνεσθαι, καὶ γινώμῃ τε ἃ χρὴ (5) φρονεῖν καὶ
ἐργῷ πράττειν, ἐπόμενον τῇ τύχῃ τε καὶ τοῖς καιροῖς.
Τοιαῦτα εἰδὼς τὰ παρὰ τῆς μητρὸς γράμματα· Ὅμοια
δὲ καὶ ὁ ταῦτα κομίζων ἀπήγγελλεν· ἔφη τε ὡς παρα-
χρῆμα Καίσαρος ἀναιρεθέντος πεμφθεὶς καὶ οὐδαμῇ
διατρίψοιεν, ὡς θάπτοντο ἔχοντες μαθὼν τὰ γινόμενα βου-
λεύσασθαι περὶ αὐτῶν· μέγαν (6) δ' εἶναι τὸν κίνδυνον

hominem dimisit : Cæsarem generis sui et patriæ totiusque
imperii Romani principem esse ; hunc adire eique genus
suum approbare illum oportere ; cui si id approbaverit,
statim se et ceteros agnatos ejus auctoritati accessuros ;
sin secus, nihil sibi cum ipso esse commune : interim vero,
priusquam Cæsarem adierit, ne se conveniat, neve, ut a
necessario, quidquam requirat. Hanc ejus responsionem,
quicumque aderant, magnopere laudarunt. Sed nihilomi-
nus eum juvenis domum usque prosecutus est.

XV. Romæ porro divertit Octavius juxta domum Phi-
lippi et matris Attiæ, quibuscum ut plurimum agebat con-
nabatque : nisi forte quum alios æqualium apud se convivio
excipere vellet, quod perraro faciebat. Dum in urbe mo-
ratur, senatusconsulto patribus adscriptus est.

Erat etiam sobrietate ac temperantia singulari ; quodque
admirabile est, anno integro, ut amici ejus testes sunt, in
ea ætate, in qua juvenum ac maxime beatiorum flagrantis-
sima libido esse solet, a venere abstinuit, voci simul con-
sulens ac robori.

*Finis historiæ Nicolai Damasceni et libri ejusdem
De vita Cæsaris Augusti, in Excerptis De virtutibus et
vitiis.*

101.

XVI. Cæsar junior mense tertio, inde a quo Romæ ver-
sabat, huc (Apolloniæ) profectus est, ubi commoran-
tem æmulabantur æquales et amici, admirabantur urbis
cives universi, laudabant magistri. Quarto autem mense
ex patria advenit missus a matre libertus, qui perturbatus
animoque dejecto literas attulit, in quibus scriptum erat
Cæsarem in senatu a Cassio et Bruto eorumque sociis esse
interfectum. Hortabatur filium ut ad se reverteretur ; ipsam
enim nescire quæ deinceps eventura essent ; necessa-
rium vero esse, ut virum jam se gereret, ut quæ faciendæ
essent consilio destinaret et re exsequeretur temporibus
fidens ac fortunæ. Hæc mater literis mandavit. Similia qui
eas attulerat nuntiavit, addiditque se statim post necem
Cæsaris ablegatum nec usquam in itinere moratum esse,
quo citius rebus compertis deliberare de iis posset. Magnum
imminere periculum, quod quomodo effugeretur ante

C. III, init. C. Amatius traditur. Forte quia Græcum Ἡροφίλου nomen in Latinum speciem mutaverat. Ejusdem me-
minit Cicero Ad Att. XIV, 6. » VALESIIUS. — 2. προσήκων] προσήκων cod.

Fr. 101. Cod. Escor. fol. 91, 9 r. — 105, 3 r.

XVI, 1. Vox λοιπὸν suprascripta est. Narratio Nicolai initio hujus fragmenti male contracta est. Ceterum nescio an ex
eadem v. ἐνταυθοὶ recte colligas Nicolaum quo tempore Vitam Aug. scripsit vixisse Apolloniæ. — 2. τετάρτῳ δὲ μηνί]
quarto mense, quem Apolloniæ debebat. Appianus B. B. III, 9 : Ἐκτον δ' ἔχοντι μῆνα ἐν τῇ Ἀπολλωνίᾳ ἀγγέλλεται περὶ
τὴν ἐσπέραν ὁ Καῖσαρ ἀναιρεμένος. Secundum hæc Octavius statim post reditum in Italiam Apolloniam minus foret. —
3. ἐγγράπτῳ codex. — 4. ὑπὸ δ] ὑπὲρ codex. Mox codex Κάσιος et hoc loco et in seqq. — 5. ἃ χρὴ] supplervi ἃ. Possit
etiam : τε χρῆναι. — 6. μέγαν] μέγα cod.

τοῖς τοῦ ἀντιρημένου συγγενεῖσι, ὃν δὲ πρῶτον σκοπεῖν (7) ὅπως διαφεύξεται· οὐ μικρὰν γὰρ εἶναι μερίδα τὴν τῶν σφαγέων, οἱ τοὺς Καίσαρος ἐλαύνουσι τε καὶ ἀναιρούσι. Ταῦτα ἀκούσαντες, ἐν πολλῷ θορύβῳ ἦσαν, μέλλοντες ὅσον οὕτως δειπνήσειν. Ταχὺ δ' ἡ φήμη καὶ τοῖς ἔξω διήγγελλε καὶ ἀν' ἅπασαν ἐφόδια τὴν πόλιν τάχιός μὲν οὐ δηλοῦσα, ὅτι μέντοι κακόν τι μέγα εἴη προσπειτωκός. Συνήσαν γοῦν πολλοὶ περὶ ἄκραν ἐσπεραν σὺν φωτὶ τῶν πρῶτων Ἀπολλωνιατῶν, διαπυθνόμενοι ὑπ' εὐνοίας ὅτι εἴη τὸ ἡγγεμένον. Βουλευομένων δὲ Καίσαρι μετὰ τῶν φίλων ἐδοξε χρῆναι τοῖς ἐπιφανιστάτοις δηλώσαι, τὸ πλῆθος δὲ ἀποπέμψασθαι (8). Καὶ ἐπεὶ ταῦτα ἔπραξαν, ὁμοῖα μὲν ἀπῆλθεν ὁ ὄχλος πεισθεὶς ὑπὸ τῶν πρῶτων, καιρὸν δ' ἔσχεν Καῖσαρ περὶ τῶν ὧν βουλευσάσθαι μετὰ τῶν φίλων, πόρρω τῆς νυκτός ἤδη διεληλυθίας, ὅτι ποιητέον εἴη, καὶ ὅπως χρηστὸν τοῖς πράγμασιν. Πολλῆς δὲ σκέψεως (9) γενομένης, οἱ μὲν παρήνουν τῶν φίλων ἐπὶ τὸ ἐν Μακεδονίᾳ στρατεύμαα χωρεῖν, ὁ προεξέπεμπετο (10) ἐπὶ τὸν Παρθικὸν πόλεμον (ἡγεῖτο δ' αὐτοῦ (11) Μάρκος Αἰμίλιος), καὶ σὺν αὐτῷ ἤκειν τάσφαλοις ἐνεκεν εἰς Ῥώμην ἐπὶ ἀμυναν τῶν σφαγέων· ὑπάρξειν (12) δὲ καὶ τοὺς στρατιώτας ὑπ' εὐνοίας τῆς πρὸς ἐκείνους τοῖς ἀχθόμενοις (13) προσγενήσεσθαι δὲ καὶ τὸν ἀπὸ τοῦ παιδὸς οἶκτον ὀρθέντος τῷ στρατῷ. Ἀλλὰ ταῦτα δυσχερὲς ὅπως φαίνεται ἀνδρὶ κομιδῇ νέῳ καὶ μεῖζον ἢ κατὰ τὴν παρούσαν ἡλικίαν τε καὶ ἀπειρίαν, ἄλλως τε καὶ ἀδῆλου ἐπιούσης (14) τῆς τῶν πολλῶν διανοίας, καὶ πολλῶν ἐρεστώτων ἐνθρῶν. Οὐκ ἐκράτει οὖν ἥδε ἡ γνώμη. Τιμωροί τε (15) εἶσεσθαι Καίσαρι προσεδόκων (16) οἱ καὶ ζῶντος ἀπῆλυσον τῆς τύχης, εἰς τε ἀρχάς καὶ πλοῦτον ὑπ' αὐτοῦ προηγμένοι διωρεάς τε μεγάλας ἔχοντες, καὶ οὐκ οὐδ' ἄναρ ἤλπισαν. Ἄλλων δὲ ἄλλα παραινούντων, ὥς ἂν ἐν ἀσκόποις καὶ ἀσταθμητοῖς πράγμασι, κράτιστον εἶναι ἐδοκεῖ Καίσαρι τὴν ὑπὲρ τῶν ὧν βουλὴν ἀναβαλεῖσθαι ἄχρι ἂν τοῖς καὶ γῆρας καὶ φρονήσει διαφέρουσι τῶν φίλων συμμείξας κοινονοῦς ποιήσαιτο τῆς γνώμης. Ἐδοκεν οὖν δεῖν ἡρέμα ἔχειν καὶ εἰς Ῥώμην βαδίζειν, πρότερον δ' ἐν Ἰταλίᾳ γενόμενον γινῶναι τὰ μετὰ τὴν Καίσαρος τελευτὴν ἐπισυμβάντα, καὶ μετὰ τῶν ἐκεῖ βουλευσάσθαι περὶ τῶν ὧν.

XVII. Καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸν πλοῦν παρεσκευάζοντο· Ἀλέξανδρος (1) δὲ ὑποτιμώμενος τὸ τε γῆρας καὶ τὴν ἀσθένειαν εἰς τὴν πατρίδα, τὸ Πέργαμον, ἀπελύετο. Ἀπολλωνιάται δὲ ἀθροισθέντες ἄχρι μὲν τίνος ἐδόκοντο Καίσαρος ὑπὸ φιλοστοργίας μένειν παρὰ σφᾶς· παρέξειν γὰρ αὐτῷ τὴν πόλιν εἰς ὅτι βούλεται, ὑπὸ τε τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας καὶ τῆς πρὸς τὸν τεθνηκότα εὐσεβείας· καὶ

omnia esset dispiciendum. Haud enim parvam esse factionem percussorum, qui necessarios Caesaris pulsuri sint vel interfecturi. Quæ quum audiissent, eo ipso fere tempore, quo jam accubitus ituri erant, summa eos invasit consternatio. Ac confestim fama rei ad externos quoque pervenit, totamque pervadens urbem certioris quidem nihil, attamen magnam accidisse calamitatem nuntiabat. Congrediebantur itaque complures summa jam vespere cum facibus primorum Apolloniatarum, ob benevolentiam sciscitantes quidnam esset nuntiatum. Deliberanti autem Cesari cum amicis placuit, ut præcipuos Apolloniatas certiores faceret, reliquam multitudinem re infecta dimitteret. Quo facto vix tandem a principibus persuasus populus recessit, atque multa jam nocte otium Caesar nactus est cum amicis deliberandi quid faciendum et quomodo rebus utendum esset. Instituentes igitur considerationem multifariam, nonnulli suadebant, ut in Macedoniam ad exercitum se conferret, qui Marco Emilio duce ad bellum Parthicum præmissus erat, eoque securitatis causa assumpto Romam ad cædem ulciscendam proficisceretur. Milites pro sua in J. Cesarem benevolentia percussoribus fore infestos; huc accessuram commiserationem quam filius ab exercitu conspectus excitaturus sit. At hæc difficilia esse videbantur viro admodum juveni, ac majora quam pro præsentis ejus ætate rerumque imperitia, præsertim quum de multitudinis affectione nihil compertum haberet, multique instarent inimici. Hæc igitur sententia non pervicit. Ultioresque Cesaria fore expectabant eos omnes, qui viventis adhuc fruebantur fortuna, ad dignitates et divitias ab eo provecti tantisque cumulati donis, quanta ne in somniis quidem sperassent. Aliis vero alia suadentibus, uti fit in inopinatis rebus et improvisis, consultiusimum Cesari videbatur, disferre de summa re consilium usque dum amicos ob senectutem et prudentiam suscipiendos conveniens socios deliberationis sibi adjungere posset. Interim quietem agere placuit Romanamque proficisci, prius vero in Italia explorare quæ necem Cesaris secuta sint, et cum versantibus ibi amicis consilia communicare.

XVII. Cesari igitur ejusque socii ad navigationem accingebantur. Alexander senectutem et infirmitatem prætexens Pergamum in patriam abscecit. Apolloniatae congressi aliquantisper Cesarem, quum vehementer amarent, rogabant, ut maneret apud se; nam urbem se ad quodcumque vellet præbituros ob suam tum in ipsum benevolentiam tum erga mortuum pietatem; simulque consultius fore di-

— 7. σκοπεῖν] σκοπεῖν cod. — 8. ἀποπέμψ.] αὐτοπέμψ. cod. — 9. σκέψεως] σκέψης cod. — 10. προεξέπεμπετο codex. — 11. ἡγεῖτο δ' αὐτὸν codex. Æmilium ille intelligendus videtur M. Æmilium Scaurus, quem Pompeius dictator exilio multaverat. — 12. ὑπάρξειν] ὑπάρχειν cod. — 13. τοῖς ἀχθ.] τοῖς ἀχθόμενοις cod. Nisi scrib. τούτοις. — 14. ἐπιούσης] ἐπιούσης codex. — 15. ἂν τι τιμωροί τε aliqua omissa esse videntur, quibus altera sententia introducebatur. — 16. προσεδόκων] προσεδόκων τε codex.

XVII. 1. Ἀλέξανδρος] Alexandrum inter Augusti præceptores me legere non memini. Ni fallor, pro Alexandro

αὐτῶν δὲ ἄμεινον εἶναι, τοσούτων ἐχθρῶν ἐφαστάτων, ἐν φίλῃ πόλει τὰ ἐσόμενα παραδοκεῖν. Ὁ δὲ βουλόμενος παρὼν τοῖς πραττομένοις καιροφυλακεῖν, οὐ παρέλυσεν τὴν γνώμην, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἔφη εἶναι ἀποπλεῖν Ἀπολλωνιάτας δὲ τότε (3) ἐπήνεσε, καὶ παρελθὼν εἰς τὴν ἀρχὴν, ἐλευθερίαν τε αὐτοῖς καὶ ἀτέλειαν ἄλλας τε οὐκ ὀλίγας χάριτας ἐπιδοῦς, καὶ εὐδαίμονα τὴν πόλιν ἐν τοῖς μάλιστα ποιήσας. Τότε δὲ μετὰ δακρύων αὐτὸν ὁ πᾶς δῆμος ἀποσπώμενον προὔπεμψε, θαυμάζων τὸ ἐν τῇ παρεπιδημίᾳ κόσμιον καὶ σῶφρον, καὶ ἅμα οἰκτεῖρων τὴν τύχην. Ἦλθον δ' ὡς αὐτὸν ἐκ τῆς στρατιᾶς οὐκ ὀλίγοι ἱππεῖς τε καὶ πεζοί, χιλιάρχοι τε καὶ ἑκατοντάρχαι (4) ἄλλοι τε πᾶσι πολλοὶ θεραπείας χάριν, οἳ δὲ [καὶ] κατ' ἰδίαν χρεῖας· οἳ τότε παρήνουν ἐπὶ τὰ ὄπλα χωρεῖν, καὶ αὐτοὶ ὑπισχνόυντο συστρατεύσειν τε καὶ ἄλλους προσποιήσειν ἐπεξίοντας τὸν Καίσαρος θάνατον. Ὁ δ' ἐπαινέσας αὐτοὺς, οὐδὲν δεῖν ἔφη ἐν τῷ παρόντι· ὅταν μέντοι καλῇ ἐπὶ τὴν τιμωρίαν, ἡξίου ἐτόιμους εἶναι. Οἳ δ' ἐπέλθοντο. Καίσαρ δ' ἀνήχθη τοῖς ἐπιτυχούσι πλοίοις, χειμῶνος ἔτι ὄντος σφαλερώτατα, καὶ διαβαλὼν τὸν Ἰόνιον πόντον, ἴσχει τῆς Καλαβρίας τὴν ἐγγιστα ἄκρην, ἐνθα οὐδὲν πω σαφὲς διήγγελλτο (5) τοῖς ἐνοικοῦσι [περὶ] τοῦ ἐν Ῥώμῃ νεωτερισμοῦ. Ἐκβᾶς οὖν ταύτῃ πεζὸς ὠδεύει ἐπὶ Λουπίας (6). Καὶ ὡς ἀρίκετο, ἐντύγχανει τοῖς ἐν Ῥώμῃ ὀαπτομένῳ Καίσαρι *, οἳ ἀπήγγελλον τὰ τε ἄλλα καὶ ὡς ἐν ταῖς διαθήκαις ὡς υἱὸς εἴη Καίσαρος (7) ἐγγεγραμμένους, καὶ τρία μέρη τῶν χρημάτων, τὸ δὲ τέταρτον τοῖς ἄλλοις εἰς δαπάνην, ἐξ οὗ καὶ τῷ δήμῳ δοίη κατ' ἄνδρα ε' καὶ ὁ δραχμὰς (8), ἐπισκῆψαι δὲ καὶ Ἀντίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ παιδὸς τῆς ἑαυτοῦ ταφῆς ἐπιμελεσθῆναι, ὅπως τε ὁ δῆλος βιασάμενος ἐν μέσῃ ἀγορᾷ αὐτὸν καύσειε τε καὶ θάψει· τοὺς δὲ περὶ Βροῦτον καὶ Κάσσιον σφαγεῖς κατειληφότας τὸ Καπιτώλιον φρουρεῖν, τοὺς τε δούλους καλεῖν ἐπ' ἐλευθερίᾳ συμμάχους· τῇ τε πρώτῃ ἡμέρᾳ καὶ δευτέρᾳ, καταπεπληγμένων (9) ἔτι τῶν Καίσαρος φίλων, πολλοὺς αὐτοῖς προσέχειν, ἐπεὶ δ' οἳ ἐκ τῶν περιοικίδων πόλεων κληροῦχοι, οὓς ἐκεῖνος κατώκισε τε καὶ ταῖς πόλεσιν ἐγκατέστησεν, ἦσαν παμπληθεῖς ὡς τοὺς περὶ Λέπιδον τὸν ἱπάρχην καὶ Ἀντωνίων τὸν συνύπατον Καίσαρος, ἐπεξίεναι (10) αὐτοῦ τὸν φόνον ὑπισχνουμένους, σχεδασθῆναι τοὺς πολλοὺς· ἐκείνους δὲ μονωθέντας μονομάχους τινὰς ἀθροίζειν καὶ ἄλλους, οἷς ᾔην ἀκήρυκτος ἐχθρὰ πρὸς Καίσαρα, οἳ τε τῆς (11) ἐπιβουλῆς ἐκοινώνουν. Καὶ τούτους μέντοι ὀλίγον ὕστερον καταδῆναι πάντας ἐκ τοῦ Καπιτωλίου πλάστεις λαβόντας παρὰ Ἀντωνίου

cebant, si, tot inimicis instantibus, in amica urbe Caesar eventus rerum expectaret. Ille autem quum praesens vellet tempora rerum observare, non mutavit sententiam, sed necessario sibi proficiscendum esse dixit. Apolloniatas vero et tunc collaudavit, et postea regno potitus libertatem iis et immunitatem aliasque haud paucas gratias concedens felicem quammaxime urbem reddidit. Tunc cum lacrimis populus universus aegre discedentem deduxit, admirans quam per commorationem ostendisset modestiam et moderationem, simulque lugens ejus fortunam. Convenerunt enim ex exercitu non pauci equites peditesque, tribuni et centuriones, et alii quamplurimi ministerii causa, nonnulli etiam privatum: qui arma capessere hortabantur, et ipsi pollebantur semet expeditioni adjuncturos esse aliisque persuasuros, qui secum necem Caesaris ulciscerentur. Octavius autem collaudans eos, nihil in praesenti indigere aiebat, verum quando vocaret ipsos ad vindictam, ut parati essent rogabat. Quibus illi acquieverunt. Tum Caesar navibus, quae ad manum erant, in altum evectus hiemis adhuc tempestate periculosissima, trajecto mare Ionio, in proximum Calabriae appulit promontorium, ubi nihil dum certius incolis de urbis rebus novis nuntiatum erat. Egressus ibi pedestri itinere Lupiam contendit. Quo quum advenerat, reperit qui funeri Caesaris interfuerant. Hi et reliqua nuntiaverunt et quomodo in testamenti tabulis pro filio a Caesare adoptatus et heres scriptus ex dodrante, reliqua opum pars aliis esset legata, ex qua etiam plebi urbanae troceos viritim sestertios destinasset; et quomodo Aetiae, matri Octavii, funeri sui curam demandasset; quomodo populus vi adhibita in medio foro corpus Caesaris concremasset et funere honorasset. Praeterea percussores, Bruti et Cassii socios, narrabant Capitolium occupasse, servosque, promissa libertate, advocasse; ac prima die et secunda, perterritis adhuc Caesaris amicis, multos illis se adjunxisse; ubi vero ex vicinis agris coloni, quos ibi habitatum missos Caesar urbibus imposuerat, tota multitudine ad Lepidum, magistrum equitum, et Antonium, Caesaris in consulatu collegam, venissent, eadem ejus se ulturos pollicentes: plurimos esse dissipatos; conjuratos vero sociis destitutos congregasse gladiatores nonnullos aliosque quibus implacabilis esset in Caesarem inimicitia, et qui insidiarum participes fuissent. Mox tamen hos quoque omnes e Capitolio deduxisse, quum fidem iis dedisset Antonius, qui magna jam

commemorandus erat Apollodorus, de quo Suetonius Aug. 89: *Magistro dicendi usus Apollodoro Pergameno, quem jam grandem natu Apolloniam quoque secum ab urbe juvenis adhuc eduzeat.* — 2. φίλῃ] φίλῃ cod. — 3. τότε] scrib. videtur καὶ τότε, nisi in seqq. pro ποιήσας fuit ἐποίησε. — 4. ἑκατοντάρχαι] ἑκατοντάρχαι codex; ne potius ἑκατοντάρχαι scriberemus, alii Nicolai loci movebant. Mox addidi καὶ. — 5. διήγγελλτο] διηγέλλτο codex; ne potius ἐκατοντάρχαι scriberemus, alii Nicolai loci movebant. Mox addidi καὶ. — 6. Λουπίας] λύππας codex. Λουπίας habet Appian. B. C. III, 10; idemque oppido nomen ap. Pausan. VI, 19, 9. (Λουπίας] φησὶ κειμένην Βρενησίου τε μεταξὺ καὶ Ὑδρουντος μεταβεβληκέναι τὸ ὄνομα, Σύβαριν οὖσαν τὸ ἀρχαῖον), Ptolem. III, 1; Strabo VI, p. 282. Mox post v. Καίσαρι lacunam notavi; excidit παροῦσι vel simile quid. — 7. Καίσαρος] vel Καίσαρι; Καίσαρι codex. — 8. ε' καὶ ὁ δρ.] sic etiam Appian. II, 143. — 9. καταπεπληγμένων] καταπεπληγμένων eudex. — 10. ἐπεξίεναι] ἐπεξίεναι codex. — 11. οἳ τε τῆς] addidi part. τε.

δύναμιν ἤδη μεγάλην ἔχοντας καὶ διαμεθύνοντας ἐν τῷ παρόντι τὴν ὑπὲρ Καίσαρος ἐπέξοδον· δ' ἀχαινοὶ αἰτίον ἔγένετο τοῦ ἀσφαλῶς ἐκ τῆς 'Ρώμης ὑπεξελεῖν (12) ἐς Ἄντιον· πολιορκηθῆναι δ' αὐτῶν ὑπὸ τοῦ δόχμου καὶ τὰς οἰκίας, ἡγεμόνος μηδενὸς ἐφεστώτος, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ πλήθους ὑπὸ τῆς περὶ Καίσαρα εὐνοίας δυσχεραίνοντος τὸν φόνον (13), καὶ μάλιστα ἐπειδὴ τὴν τε ἐσθῆτα εἶδεν ἡμαγμένην καὶ τὸ σῶμα νεοσφαγῆς ἐκκοιμίζομενον εἰς ταφὴν, ὅτε καὶ βιασάμενος θάψειεν αὐτὸ ἐν μέσῃ ἀγορᾷ.

XVIII. Ταῦτα ὡς ἤκουσε Καῖσαρ ὁ νέος εἰς τε δάκρυα καὶ οἶκτον ὑπὸ μνήμης τάνδρος καὶ φιλοστοργίας ἐρρῆν, καινότερόν τε τὸ πένθος ἐποίει. Πausάμενος δέ ποτε ἀνέμενεν ἕτερα γράμματα παρὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἐν 'Ρώμῃ φίλων, καίπερ οὐκ ἀπιστοῦν τοῖς τὰ γινόμενα ἀπηγγελέσιν· οὐ γὰρ ἐώρα διότι ἂν πλάσσαιτο τὰ ψεύδη. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀπῆρεν εἰς Βρεντέσιον· ἔγνω γὰρ οὐδένα ἐνόντα τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, πρότερον δ' ὑπιδόμενος (1) μὴ ὑπὸ τοῦ φρουροῦ ἢ πόλις, οὐκ εἰκὴ τὸν πλοῦν ἐκ τοῦ πέραν ἀπύθουνεν (2). Ἦκε δ' αὐτῷ καὶ παρὰ τῆς μητρὸς ἐπιστολὴ ἐν ᾗ ἐγγεγραπτο δέησις ἰσχυρά, ὡς τάχιστα ἀφικέσθαι καὶ ἑαυτὸν ἐκείνῃ τε ἀποδοῦναι καὶ τῷ σύμπαντι οἴκῳ, ὡς μή τις ἐπ' αὐτὸν ἐξωθεν ἐπιβουλὴ συσταίῃ παιῖδα Καίσαρος ἀναδεδειγμένον. Ἐδὴλου δ' ὅμοια τοῖς πρότερον ἡγγελέμοις, καὶ ὡς ἐπὶ τοῖς περὶ Βροῦτον καὶ Κάσσιον ἐξήγερται ὁ πᾶς (3) δῆμος δυσανασχετῶν ἃ δράσειεν. Ἀπέστειλε δ' αὐτῷ καὶ ὁ πατρῷος Φίλιππος, δεόμενος μὴ προσελθεῖν τῇ Καίσαρος κληρονομίᾳ, φυλάττειν δὲ καὶ αὐτὸ τοῦτομα, δι' ἃ πάθοι κείνος, ζῆν δ' ἀπαργμόνως καὶ ἀσφαλῶς (4). Ὁ δὲ Καῖσαρ ᾗδαι μὲν ὑπ' εὐνοίας ταῦτα παραινούντα, ἐγίνωσκε δὲ τάναντία, μεγάλα ἐπινοῶν ἤδη καὶ φρονήματος μεστός ὢν, ποιούμενος δὲ ἴδια πόνον καὶ κίνδυνον καὶ (5) ἀνδρῶν ἀπέχθειαν, οἷς οὐκ ἐμελλεν ἀρεστός φανεῖσθαι [καὶ] τοσοῦδε ὀνόματος καὶ ἀρχῆς παραχωρήσειεν ὅτῳ οὖν, ἄλλως τε καὶ τῆς πατρίδος συμπροθυμωμένης καὶ ἐπὶ τὰς πατρῷους τιμὰς καλοῦσης αὐτὸν ἐκ τοῦ δικαιοτάτου· καὶ γὰρ φύσει καὶ νόμῳ τὰς ἀρχὰς αὐτῷ προσήκειν, ἄγχιστα τοῦ (*) γένους ὄντι καὶ ὑπ' αὐτοῦ κείνου παιδοὶ τεθειμένῳ· καὶ τὸ ἐπεξελεῖν δ' αὐτῷ καὶ τιμωρῆσαι τοιαῦτα πεπονθότι πάντων εἶναι δικαιοτάτον. Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνει τε καὶ τὸν Φίλιππον γράφων ἀνεδίδασκεν οὐ μάλα πευόμενον. Ἀντία δὲ ἡ μήτηρ τὸ μὲν εὐχλεές τῆς τύχης καὶ τὸ μέγεθος τῆς δυναστείας ἔχαιρεν ὁρῶσα περιεληλυθός (6) τῷ ἑαυτῆς παιδί, εἰδὺς δὲ μεστόν τὸ πρᾶγμα φόβον τε καὶ κίνδυνον, καὶ

militum vi instructus, in praesentia ultionem Caesaris non fuisset persecuturus. Quare illis securis urbe egredi Antiumque se conferre licuisset. Ceterum domus eorum a populo obsessas esse, non sub duce aliquo, sed a sola multitudine ob suam erga Caesarem benevolentiam eadem ejus aegre ferente, idque tum maxime, quum vestem ejus sanguine inquinatam et corpus recens necati, dum ad sepulturam efferretur, conspexisset : quo tempore, vi adhibita, illud in medio foro funere honorassent.

XVIII. Quibus auditis Caesar junior memoria hujus viri et amore in lacrimas et lamentationem erumpens luctum renovavit. Quo demum sedato, alteras a matre et ab amicis, qui Romae erant, literas exspectabat; quamquam non diffidebat iis qui res gestas ei nuntiaverant. Nihil enim videbat cur mendacia illi finxissent. Post haec profectus est Brundisium. Jam enim noverat nullum ibi inesse hostem. Prius vero suspicatus ne occupata urbs ab hostium aliquo teneretur, non temere ex Apolloniae litore cursum huc dirigere voluerat. Tum allatae sunt a matre literae, in quibus enixe precabatur, ut oculus Romam veniens ipsi et familiae universae se restitueret, ne foris insidiis, utpote Caesaris filius adoptivus, appeteretur. Praeterea scripsit eadem quae ipse jam compererat, et quomodo contra Brutum et Cassium populus universus facinus eorum graviter ferens consurgeret. Philippus quoque vitricus literas misit, petens ne Caesaris adiret hereditatem atque ipsum etiam nomen caveret, propter ea quae iste perperussus esset; sed ut a publicis se negotiis abstineret vitam degeret securam. Verum Caesar quamvis nosset benevolentia ductum haec Philippum suadere, contraria tamen decrevit, magna jam moliens fiduciaque plenus, atque propria sibi faciens laborem et periculum et adversariorum inimicitiam, quibus minime gratus videri neque cuiquam tanto cedere nomine et imperio volebat, praesertim adjuvante ipsum favore civium et ad capessendos vocante honores paternos, idque iustissime; nam et natura et lege istas dignitates ad se pertinere censebat, quum genere Caesari proximus esset, ab eoque ipso in filii locum adoptatus; denique ulcisci tanta perperussus poenasque pro eo repetere omnium esse acquissimum. Haec cogitabat de iisque Philippum literis edocebat minime illum assentientem. Atia mater gaudebat quidem tantae fortunae gloriam imperique magnitudinem ad filium suum devenire videns, simul vero rem metus et periculi plenam esse intelligens et quae Caesar avunculus passus esset con-

— 12. ὑπεξελεῖν] ἐπεξελεῖν codex. — 13. φόνον] φόνον codex.

XVIII. 1. ὁ ὑπιδόμενος] scripsi; codex δ' ἐπειδόμενος. De eadem re sic Appian. III, 10 : Διέπλεκε τὸν Ἴόνιον, οὐκ ἐς τὸ Βρεντέσιον (οὐκ γὰρ τινα τοῦ ἐκείνῃ στρατοῦ πείραν εἰληπῶς, πάντα ἐφυλάττετο), ἀλλ' εἰς ἑτέραν... πόλιν... ἣ ὄνομα Λουπίαι. — 2. ἀπὸ πύθουνεν] ἀπῆθάνεν codex. — 3. πᾶς] παῖς codex. — 4. Eiusdem argumenti epistolam habes ap. Appian. III, 10, nisi quod eam Apolloniae, non in Italia Octavius accepit. Cf. Vellej. II, 60 : Non placebat Atiae matri et Philippo vitrico, adiri nomen invidiosae fortunae Caesaris; sed adserabant salutaria reipublicae terrarumque orbis fata conditorem servatoremque Romani nominis. Sprevit itaque caelestis animus humana consilia, et cum periculo potius summa, quam tuto humilia proposuit sequi, maluitque avunculo et Caesari de se quam vitrico credere, dictitans nefas esse, quo nomine Caesari dignus esset visus, semet ipsum videri indignum. Quae ex ipso Nicolao ducta esse diceret. — 5. καὶ] ἡ codex. Mox addidi καί. — * ἀγγιστάτω cod. — 6. περιεληλυθός] περιεληλυθός cod.

ἄμα ἑωρακῆτο Καίσαρα τὸν ἑαυτῆς θεῖον οἶα πάθαι, οὐ πάνυ προσίετο πάλιν· ἐρώκει δὲ μεταξὺ ἀμφοτέρων εἶναι τῶν γνωμῶν, τῆς τε τοῦ ἀνδρὸς Φιλίππου καὶ τοῦ υἱέος. Καὶ ἡ μὲν διὰ τοῦτο ἐν φροντίσει μυρίαίς ἦν, τοτὲ μὲν ἀνιωμαμένη, ἐπειδὴ τοὺς ἡρτημένους ἀριθμῆται κινδύνους τῶν συμπάντων ἄρχειν ἀξιοῦντι, τοτὲ δ' ἐπαιρομένη, ἐπειδὴ τὸ μέγεθος τῆς ἐξουσίας τε καὶ τιμῆς λογίζεται. Διὸ ἀποτρέπειν μὲν τὸν παῖδα οὐκ ἐτόλμα μεγάλους ἐγγειροῦντα καὶ ἐπὶ δικαίαν ἀμυναν ὥρμημένον, οὐ μὴν δὲ οὐδὲ συμπαρομᾶν διὰ τὸ ἄδηλον τοῦ δαίμονος· συνεχώρει δ' ὅμως τοῦνομα ἔχειν τὸ Καίσαρος, καὶ αὐτὴ πρώτη συνέτακτος ἦν. Πάντων δὲ τῶν φίλων καὶ περὶ τοῦδε ὁ Καῖσαρ πυθόμενος ἃ ἐφρόνου, οὐδὲν μελλήσας τύχῃ ἀγαθῇ καὶ ἐπ' εὐφύμῳ κληδόνι δέχεσθαι τοῦνομά τε καὶ τὴν υἱοθεσίαν, ἢ καὶ αὐτῷ (7) καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀρχὴ ἀγαθῶν ἦν, πολὺ δὲ μάλιστα τῇ πατρίδι καὶ σύμπαντι τῷ Ῥωμαίων γένει. Ἐπεμψε δὲ παραγρῆμα καὶ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ παρασκευὰς καὶ τὰ χρήματα ἃ προὔπεμψε Καῖσαρ πρότερον ἐπὶ τὸν Παρθικὸν πόλεμον. Καὶ ἐπειδὴ ἐκοιμήσθη, καὶ σὺν αὐτοῖς ὁ ἐτήσιος φόρος τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἐθνῶν, ἀρκούμενος Καῖσαρ τοῖς πατρώοις, τὰ δημοσία εἰς τὸ ταμείσιον τῆς πόλεως ἀπέπεμψε. Παρήνουν δὲ καὶ τότε αὐτῷ τῶν φίλων ἔνιοι ἃ (8) καὶ ἐν Ἀπολλωνίᾳ, χωρεῖν ἐπὶ τὰς ἀποικίας τοῦ πατρὸς καὶ τὰ στρατεύματα συγκροτεῖν, καὶ αἰνέους εἰς τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἔξοδον (9) ἄλλως τε καὶ τοῦ ὀνόματος μεγάλου **. Ἡδιστα γὰρ καὶ τοὺς στρατιώτας ἡγουμένου τοῦ Καίσαρος υἱέος ἀκολουθήσειν τε καὶ πάντα δράσειν· θαυμαστὴ γάρ τις αὐτοῖς πίστις τε καὶ εὐνοία ὑπῆρχε πρὸς ἐκείνους καὶ μνήμη ὧν συγκατεργάσαντο (10) ζῶντι, πόθος δὲ ἐπὶ τοῦ ἐκείνου ὀνόματος συναγωνίζεσθαι ἣν αὐτοὶ ἐκείνῳ πρότερον περιέθεσαν (11) ἀρχήν. Ἀλλὰ τῶνδε μὲν οὐδέπω ὁ καιρὸς ἐφαίνετο εἶναι· ἐσπούδαζε δὲ (12) νομίμως τὰς πατρίους ἀρχὰς μετῶν γνώμῃ συγκλήτου μὴ λαβεῖν δοῶσαν φιλοτιμουμένου μᾶλλον περ ἢ νομίμου. Διὸ τῶν φίλων τοῖς πρεσβυτάτοις τε καὶ ἐμπειρίᾳ προύχουσι μάλιστα ἐπείθετο (13), ἀπὸ τε Βρεντεσίου ὥρμησεν ἐπὶ Ῥώμης.

XIX. Ἐπιζητεῖ δὲ τοῦντεῦθεν ὁ λόγος ὅπως συστήσιν τὴν ἐπιβουλὴν οἱ σφαγεῖς ἐπὶ Καίσαρα, καὶ ὡς τὸ σύμπαν κατεργάσαντο, τὰ τε μετὰ (1) ταῦτα πραχθέντα, κινήθεντων τῶν δλων. Διέξιμι οὖν αὐτὴν τε πρῶτον καθ' ὅτι (2) ἐγένετο καὶ ὅπως, τὰς τε αἰτίας ὑφ' ὧν συστάσα τοσόνδε ἐπεξήλθεν· ἔπειτα δὲ περὶ τοῦ ἐτέρου Καίσαρος, οὗ ἕνεκα ὁδε ὁ λόγος ὥρμηται, ὅπως τε παρήλθεν εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐπειδὴ ἀντ' ἐκείνου κατέστη, ὅπως ἔργα πολέμου καὶ εἰρήνης ἀπεδείξατο. Ἦρξαν μὲν οὖν τῆς ἐπιβουλῆς ἄνδρες τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγοι, μετὰ δὲ ταῦτα πολλοὶ καὶ ὅσοι οὐτε πρότερον

spicata, rursus haud libenter admodum hoc admittēbat, et videbatur inter utramque fluctuare sententiam marili atque filii. Sic illa innumeris curis discruciabatur, modo dolore affecta, quando pericula enumeraret de summo imperio contendenti imminētia, modo gaudio elata, quando potentiae honorisque reputaret magnitudinem. Quare avertere quidem filium non audebat res magnas aggredientem justamque ultionem molientem, verumtamen neque etiam incitare eum, quod incerta sit fortuna, sustinebat. Concessit tamen ut nomen Caesaris assumeret, imo prima ipsa hoc collaudavit. Caesar vero postquam de his quoque omnes amicos, quid sentirent, consuluerat, nihil moratus bona fortuna faustoque omine nomen Caesaris et adoptionem adiit: quod tum ipsi tum omnibus hominibus honorum erat initium, prae ceteris autem patriae et Romanorum populo universo. Ac confestim in Asiam misit ad apparatus et pecunias, quae Caesar ad bellum Parthicum praemisera. Quibus reportatis una cum tributo annuo populorum Asiaticorum, Caesar, paternis opibus contentus, bona publica in fiscum Romam perferenda curavit. Ceterum tunc quoque amicorum nonnulli suadebant, quod jam Apolloniz susserant, ut in veteranorum colonias a patre deductas se conferret, milites ibi convocaret, eosque ad expeditionem pro ipso suscipiendam tum aliis modis tum magni Caesaris nominis recordatione excitaret; nam lubentissime exercitum etiam filium Caesaris ducem secuturum et imperata omnia facturum esse. Etenim mira quaedam apud illos fides vigeat et benevolentia erga Caesarem, et memoria rerum quae cum vivente peregerant, et desiderium sub huius nominis auspiciis una cum filio decertandi imperium, quod ipsi olim patri attribuerant. At horum nondum tempus esse videbatur. Porro legitime honores paternos petens sententiā cecatus non famam ambitiosi hominis potius quam legibus obtemperantis ferre studebat. Quare amicis aetate provecioribus et peritiam pollentibus obsecutus Brundisio Romam sese contulit.

XIX. In sequentibus narratio nostra exponet quomodo conflata in Caesarem percussorum conjuratio, et tota res peracta sit, et quānam deinceps gesta sint, concusa tota republica. Primum igitur ipsam persequar conjurationem, quem ad finem et quomodo facta sit, causasque dicam de quibus conflata in tantum evaserit; deinde vero de altero Caesare loquar, cujus causa hanc narrationem institui, quo modo scilicet ad regum pervenerit, et in illius locum subsecutus quānam bello et pace gesserit. Conjuratio initio conflata a paucis est; postea autem multi ejus participes

— 7. αὐτῷ αὐτὸς cod. In antecedentibus codex ἐπευφήμῳ κλῆδων. — 8. φίλων ἔνιοι ἃ καὶ φίλων οἱ καὶ codex. — 9. ἐξοδον] malim διεξοδον, ut supra. Deinde post μεγάλου lacunam notavi. Supplere possis τῇ μνήμῃ ἐποτρύνειν. Fort. erat: συγκροτεῖν τὰ ἐν ἐκείναις... ἄλλως τε καὶ τῇ τοῦ ὀνόματος μεγαλειότητι. — 10. συγκατεργάσαντο] συγκατεργασατο codex. — 11. περιέθεσαν] παρέθεσαν codex. — 12. Supplevi part. δέ. — 13. ἐπείθετο] ἐπίθετο codex.

XIX 1. τὰ τε μετὰ] τά τε μετὰ cod. — 2. καθ' ὅτι] καθότι vul.

ἐπὶ ἡγεμόνα μνημονεύονται συστῆναι. Φασὶ γὰρ τοὺς μετασχόντας τοῦ λόγου γενέσθαι ὑπὲρ π' (3)· ἐν οἷς μέγιστον ᾔδυνάτο Δέκμος (4) τε Βρούτος, φίλος ἐς τὰ μάλιστα ὢν Καίσαρι, καὶ Γάιος Κάσσιός τε καὶ Μάρκος Βρούτος, οὐδενὸς ἤττον παρὰ Ῥωμαίοις τότε ἐπαινούμενος· πάντες δὲ πρότερον ἀντιπολεμοὶ τε ἦσαν καὶ τὰ Πομπηίου ᾔδον (*)· ἐκείνου δὲ ἡττηθέντος, γενόμενοι ἐπὶ Καίσαρι, τὸ ἀπ' αὐτοῦ εἰρηκὼν (5) βίον εἶχον· οὐδὲ, καίπερ Καίσαρος φιλανθρώπως προσαγομένου ἕκαστον (6), ἐν τῇ διανοίᾳ τὸ δύσελπι αὐτῶν ἀφηροῦντο· ἀμνησικακός [γὰρ] ἦν (7) τὸ ἦθος πρὸς τοὺς κρατηθέντας διὰ τινὰ πραότητα. Καρπούμενοι δὲ τὸ ἀπ' ἐκείνου ἀνύποκτον, κατεχρήσαντο αὐτῶν εἰς τὸ μᾶλλον τι λανθάνειν ἐπιβουλεύοντες ἐπαγωγῶς τε λόγους καὶ ἔργους προσποιήτορας. Αἰτίαι δ' αὐτοὺς ἐνήγον ἐπιχειρεῖν τάνδρῃ οὐκ ἀπὸ μικρῶν διαφορῶν ἰδίᾳ τε ἑκάστους καὶ κοινῇ πᾶσι γενοῦναι. Οἱ μὲν γὰρ ἐλπίδος τι ἔχοντες, εἰ ἐκείνους ἐκποδῶν ποιήσαιτο, αὐτοὶ ἡγεμόνες ἀντ' ἐκείνου ἕσσεσθαι, τὴν ἐπιβουλὴν συνίστασαν, οἱ δὲ ὑπὸ ὀργῆς ὢν πάθοντες παρὰ τὸν πόλεμον, οἰκείων αὐτοῖς ἀπολλυλότην ἢ τὰ χρήματα ἀφηρεῖται ἢ ἀρχὰς ἐν τῇ πόλει, ἐνπικραίνοντο, καὶ τὸ ὀργιζόμενον ὑποκρυπτόμενοι τοῦ εὐκτατοῦς τι μετεποιούντο, ὥς δυσχεραίνοντες τὴν ἐνὸς ἀρχὴν, ζητοῖεν δὲ κατ' ἰσονομίαν πολιτεύεσθαι. Ἄλλα δὲ ἄλλοις αἰτία συνενεχθέντα ὑφ' ὧν ἔτυχε προφάσεων τὸ μὲν πρῶτον αὐτοὺς τοὺς δυνατωτάτους συνέστησεν, ἔπειτα πολὺ πλείους προσήγετο, τοὺς μὲν ἀντεπαγγέλτους (8) κατ' ἰδίᾳ ἐγκλήματα, τοὺς δὲ κατὰ σύμπραξιν ἑτέροις ἐκ τῆς πάλαι φιλίας πολὺ τὸ πιστόν ὑποφαινόντας καὶ κατὰ τοῦτο προσεταιριζομένους. Ἦσαν δὲ τινες οἱ κατ' οὐδέτερον, ἀλλὰ τῇ τε ἀξιώσει τῶν ἀνδρῶν συνεπιδιδόντες τὴν γνώμην, καὶ ἐκ τῆς πάλαι δημοκρατίας ἀχθόμενοι τῇ ἐνὸς ἰσχύϊ, ἀσμενοὶ τε (9), εἰ καὶ μὴ αὐτοὶ ἀρῆαι τοῦ πράγματος, ἀλλ' ἑτέρου γε ἄρξαντος συλλαβέσθαι τότε ἀγαπητῶς μετὰ τοιούτων ἀνδρῶν, εἰ (9) καὶ τι δέοι παθεῖν οὐκ ὀκνοῦντες. Πολλὰ δ' ἐξώτρυνε καὶ ἡ ἐκ παλαιῶν Βρούτοις ὑπόουσα εὐκλεια (10) τῶν προγόνων τοὺς ἀπὸ Ῥωμύλου βασιλεῖς (11) τῆς Ῥώμης καταλελυκῶν καὶ δημοκρατίαν πρῶτον καταστησαμένων. Οἱ τε φίλοι πρότερον ὄντες τῷ Καίσαρι οὐκέθ' ὁμοίως εὖνοι ἦσαν, εἰς ἴσον ἑαυτοῖς ὄρωντες τιμωμένους τοὺς πάλαι μὲν πολεμίους, ὑπ' ἐκείνου δὲ σωθέντας. Οὐ μὴν οὐδὲ αὐτοῖς ἐκείνοις τὸ εὖνον ὑπῆργεν, ἀλλ' ἐπίπροσθεν τῆς χάριτος γινόμενον τὸ ἀρχαῖον μίσος οὐχ ὧν εὖ ἐπαθον σωθέντες μνήμην ἐνεποιεῖ, ἀλλ' ὧν ἀπεστερήθησαν ἀγαθῶν κρατηθέντες ἐννοούμενοι παρωζύνοντο (12). Πολλοὶ δὲ καὶ αὐτῶν ἤχθοντο τὸ δι' ἐκείνου σεσῶσθαι, καίτοι γε ἀνονειδίστα αὐτοὺς

facti, et quot antea nunquam in ducem conjurasse memorantur. Nam supra octoginta fuisse dicunt, inter quos principes erant Decimus Brutus, Caesaris ex intimis amicis, et C. Cassius et M. Brutus, gratia tunc apud Romanos nemine inferior. Hi omnes antea adversarii fuerant et Pompeii partibus addicti. Quo debellato, quum in Caesaris potestatem venissent, in praesens quietem agebant; neque vero, quamquam humanitate et gratia singulos conciliare sibi Caesar studebat, malam spem animis expellebant. Et quum immemor injuriarum erga victos esset ingenita lenitate, illi in rem suam convertentes quod nihil Caesar ipsos suspectaret, abusi eo sunt, ut tanto facilius laterent insidiantes verbis blandis factisque simulatis. Causae vero ad manum viro admovendam eos induxerunt diversissimae privatim singulos et communiter omnes. Nonnulli quod sperabant, si Caesarem removissent, ipsos ejus loco imperio potituros esse, insidias parabant; alii ira propter ea quae per bellum passi essent, necessariis orbat, et opibus et muneribus, quibus in urbe functi erant, spoliati, exacerbabantur, sed iram hanc celantes, speciosius aliquid praese ferebant, alentes graviter se ferre unius viri imperium, atque hoc agere, ut ex juris aequilibrato respública regeretur. Aliae denique aliis causae erant ex obvio quoque praetextu repetitae; quae initio quidem nonnisi principes conjurationis jungebant, deinde vero multo plures adducebant, partim sponte sua venientes ob privatas criminationes, partim societate sua aliis vetustae amicitiae firmissimam fidem testaturos et propter hoc se conjuratis adjungentes. Erant etiam nonnulli, qui neutro horum, sed dignitate illorum virorum moti suffragabantur iis, atque veteris status popularis memores aegre ferebant unius viri potentiam, et quamquam ipsi rem non suscepturi fuissent, tamen ubi alius eam aggressus esset, tum alacres se adungere properabant cum ejusmodi viris, etiamsi pati aliquid deberent, haud cunctantes. Multum vero excitabat etiam quae ex antiquo tempore Brutis erat nobilis fama majorum, qui reges post Romulum Romanis imperantes everterant, primumque popolare regimen instituerant. Porro pristini Caesaris amici non ejusdem amplius benevolentiae erant, quod pari apud eum honore esse videbant eos, qui hostes olim fuerant et a Caesare servati. Verum ne his ipsis quidem sincera erat benevolentia, sed offuscans gratiam vetus odium non quare in servatos Caesar contulisset beneficiorum memoriam infigebat, sed quare victi bona amisissent recordantes exstimulabat. Multi etiam eo infensi erant, quod salutem suam Caesari deberent, quamquam ne minimo quidem probro ab eo

— 3. ὑπὲρ π'] Conspiratur est a sexaginta amplius, Sueton. Cæs. 80. — 4. Δέκμος] sic etiam ap. Appianum [libri pro Δέκμος. — * ᾔδων cod. — 5. ὑπὸ Καίσαρι... βίον] ὑπὸ καίρος; τὸ ἀπ' αὐτοῦ (ὑπὸ Καίσαρι ἐς τὸ παρατυχεῖν) εἰρην βίον εἶχον (εἰρήνην ἦγον;) codex. — 6. οὐδὲ γὰρ ἄλλως φιλανθρώπως προσαγομένου ἑκάστου codex. — 7. ἀμνησικακός γὰρ ἦν] μνησικακός ὢν. Mutato ὢν in ἦν, addidi particulam γὰρ. — 8. ἀντεπαγγ.] ἀντεπαγγ. codex. — 9. εἰ καὶ] fortasse ante εἰ excidit alterum καὶ. — 10. εὐκλεια] εὐκλεια codex. — 11. βασιλεῖς] βασιλεως codex. — 12. εὐνοούμενους codex. Fort. praestat εὐνοομένους παρωζύνει.

πάντα πεποιηκότε· ἀλλ' ὁμοῦ αὐτὸ τὸ ἐν χάριτος μέρει λαθεῖν τάδ' α (13) κατὰ πολλὴν εὐμάρειαν κρατοῦσιν ὑπῆρχε, σφόδρα ἐν τῇ διανοίᾳ ἐνὸν ἐλύπει. Καὶ μὲν δὴ κακείνα τὰ εἶδη αὐτῶν διάφορα ἦδη ἦν, τῶν τε συστρατευομένων πάλιν ἐν ἰδιωτῶν (14) μοίρᾳ τῶν τε ἡγεμόνων καὶ οὐ τιμῆς μεταποιουμένων· τὸ μὲν ὅτι συγκατελέλεκτο (15) εἰς τὸ ἀρχαῖον στρατιωτικὸν τὸ πολέμῳ ἀλοῦν, καὶ τοὺς ἴσους μισθοὺς ἔφερεν. Ἦχθοντο οὖν οἱ φίλοι ἐν ἴσῳ τιμώμενοι τοῖς ὑπ' αὐτῶν αἰχμαλώτοις γενομένοις, ἔστι δ' ὑφ' ὧν καὶ παρωθούμενοι τιμῆς. Πολλοῖς δὲ καὶ τὸ εὖ πάσχειν ὑπ' αὐτοῦ διαφερόντως ἀνιάρων ἦν κατὰ τε χρημάτων δόσεις καὶ ἀρχῶν συντάξεις, ὡς μόνου δυναμένου τοῦτο ποιεῖν, τῶν δὲ ἄλλων πάντων ἐν οὐδενὸς μοίρᾳ παρεωσμένων. Αὐτὸς τε ἐκείνος ἐπὶ πολλαῖς καὶ καλαῖς νίκαις ἀγαλλόμενος οὐκ ἀπεικόςτος, πλεόν τε ἢ ἀνθρώπος ἀζῶν ἦδη εἶναι, τοῖς μὲν πολλοῖς ἐθαυμάζετο, τοῖς δὲ μεγάλοις καὶ δυναστείας μεταποιουμένοις ἐπαχθὴς ἐδόκει εἶναι. Παντοδαπὰ οὖν συνέστη φῦλα ἐπ' αὐτὸν ἀνδρῶν μεγάλων, μικρῶν, φίλων, πολεμίων, στρατιωτῶν, πολιτικῶν, ἐκαστον προφάσεις ἰδίας εἰς τὸ ἔργον ὑποτιμωμένων (16) καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων ἐγκλημάτων ἐμπιστευόντων καὶ ταῖς παρὰ τῶν ἄλλων κατηγορίαις. Ἐκαστός τε (17) ἕκαστον συνιστάμενον παρωξύνον (18), καὶ τὸ εἰς ἀλλήλους βέλαιον ἐκ τῶν ἰδίων ὑπόντων πρὸς αὐτὸν (19) ἐγκλημάτων παρείχοντο. Δι' ὃ καὶ τοσούτων γενομένων τῶν συστάντων, οὐδεὶς ἐτόλμησε καταμνηῦσαι τὴν πρᾶξιν. Φασὶ δὲ τινες ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου γραμματικῶν (20) αὐτῷ ὑπὸ τοῦ δεδόσθαι μνηύον τὴν ἐπιβουλήν· ὃ μετὰ χεῖρας ἔχων πρὶν ἀναγνῶναι ἀπεσφάγη· μετὰ δὲ ἀποθανόντος ἀνευρέθη ἐν τοῖς ἄλλοις γραμματικῶν.

XX. Ταῦτα μὲν οὖν ὑστερον ἐγνώσθη· τότε δὲ [ἀλλαις] ἐπ' ἀλλαις (1) τιμαῖς αὐτῷ ψηφισομέναις τῶν μὲν χαρίζεσθαι βουλομένων, ἐνίῳ δὲ μετὰ ἐνέδρας δεχομένων τὰς ὑπερβεβλημένας καὶ εἰς ἅπαντας ἐκφερόντων, ὡς ἂν φόβος ὁμοῦ [καὶ] (2) ὑποψία ἐγγένοιτο ἐπαχθῆς, ὅδε ἔτε ἀπλοῦς ὢν τὸ ἦθος καὶ ἀπειρος πολιτικῆς τέχνης διὰ τὰς ἐκδήμους (3) στρατείας, ἡλίσκετο βραδίως τούτοις, ἐκ τοῦ εἰκότος οἴομενος γίνεσθαι τοὺς ἐπαίνους θαυμάζοντων αὐτὸν μᾶλλον περ ἢ ἐπιβουλευόντων. Μάλιστα δὲ τῶν ἐψηφισμένων ἐλύπει τοὺς ἐν τέλει τὸ καὶ τῶν ἀρχῶν ἄκυρον γενέσθαι τῆς καταστάσεως τὸν δῆμον, ἐκείνῳ δ' αὐτὰς ἀποδίδεσθαι οἷς βούλοιο διδόναι, ὥσπερ τὸ δόγμα ἐκέλευεν οὐ πρὸ πολλοῦ κεκυρωμένον. Παντοδαπαὶ δὲ καὶ ἐν τῷ δμίῳ λογοποιοῖαι διεφέροντο, ἄλλων ἄλλα διεξιόντων. Οἱ μὲν γὰρ ἔφασκον βασιλεῖον αὐτῷ ἐγνοῦναι συμπάσης γῆς καὶ θαλάττης Αἰγυπτίον ἀποδεικνύναι, ἐνθα βασιλῖδα Κλεοπάτραν αὐτοῦ τεκεῖν

affecti essent; at nihilominus illud ipsum, quod beneficii loco accepissent, quibus victores summa cum commoditate frui potuissent, cogitationi inhærens contristabat. His porro jam diverso modo hostiliter affectis ii accedebant, qui expeditionum socii fuerant vel gregarii vel ducum munere fungentes, neque ad honores promovebantur, quærentes illi, quod bello capti in veteres legiones cooptarentur et eadem mererentur stipendia. Graviter igitur amici ferebant, eodem se loco esse cum iis, quos ipsi in captivitatem rede-gissent, et a nonnullis eorum vel deturbari gradu honoris. Multos etiam accepta ab eo beneficia sive pecunie largitione sive munerum collatione morore afficiebant, quod solus ille hoc facere posset, ac reliqui omnes ut nullius momenti negligerentur. Denique ipse Cæsar multis ac præclaris victoriis se efferens haud immerito et plus se quam mortalem jam esse existimans, apud multitudinem quidem cum admiratione suspiciebatur, optimatibus vero et imperia ambientibus molestus esse videbatur. Sic multiplex in eum coorta est turba virorum magnorum, parvorum, amicorum, inimicorum, militarium, civilium, qui suos quisque prætextus ad rem afferebant, et ob proprias criminationes etiam aliorum fidebant accusationibus. Singulique singulos convenientes exstimulabant, fidemque mutuum ex his quæ privatim unicuique erant criminibus præbebant. Atque ita factum est, ut in tanto conjuratorum numero nemo rem deferre auderet. Quamquam nonnulli narrant paulo ante necem ei libellum insidiarum indicem a quo dam traditum esse, quem manu tenens, antequam legisset, interfectus est, quemque deinde ad mortuum inter reliquos codicillos reppererunt.

XX. Hæc igitur postea demum innotuerunt. Tum vero quum aliis super aliis honoribus ei decernendis alii gratificari vellent, nonnulli autem insidiosè insignes illos honores adeo admitterent, ut eos tamquam immodicos in vulgus efferrent, atque sic invidiam simul et suspicionem excitarent: Cæsar, utpote simplex indole et civilium machinationum ob expeditiones peregrinas parum peritus, facile iis circumventus est, ex æquo putans laudationes illas esse admirantium potius quam insidiantium. Omnium maxime vero inter decreta viros muneribus publicis fungentes illud offendi, quo etiam jus creandorum magistratuum populo ademptum, atque Cæsari data potestas est magistratus constituendi quoscumque vellet, sicuti senatus consulto paulo ante sancito jubebatur. Præterea varii apud plebem sermones fidei circumferebantur, aliis alia persequentibus commenta. Sic nonnulli dicebant statuisse eum regiam terræ universæ marisque in Ægyptum transferre, ubi Cleopatra

— [3. τάδ' α] τάδ' α codex. — 14. πάλαι ἐν ἰδίῳ τῶν codex. — 15. συγκατελέλεκτο] συγκατέτεκτο codex. In seqq. pro συντάξεις codex συμπρίξεις. — 16. ὑποτιμωμένων] ὑπό τινας μένων codex. — 17. ἕκαστός τε] ἕκαστός codex. — 18. παρωξύνον] παρωξύνων codex. — 19. αὐτὸν] αὐτῶν codex. — 20. De eadem re cf. Appian. 11, 116; Sueton. Cæs. c. 81; Dio Cass. 44, 18; Vellejus II, 57; Florus IV, 2, 94; Plutarch. Cæs. 65, 1, p. 881 ed. Didot.

XX. 1. Supplevi v. ἀλλαις uncis inclusam. — 2. καὶ] supplevi particulam sæpius a scriba nostro neglectam; nisi forte scribi malis φόβος ὁμοῦ ὑποψία ἐγγένοιτο. — 3. ἐκδήμους στρατείας] εὐδήμους στρατιᾶς cod.

παῖδα Κύρον (4) φοιτήσασαν εἰς εὐνὴν· ὅπερ αὐτὸς ἤλεγξεν ἐν ταῖς διαθήκαις ψεύδους ὄν. Οἱ δ' ἐν Ἰλίῳ τοῦτο ἔφασαν αὐτὸν μελλεῖν καθίστασθαι, διὰ τὴν παλαιὰν πρὸς τὸ Δαρδανιδῶν γένος συγγένειαν. Γενόμενον δέ τι καὶ τόσον παρώξυνε τὰ μάλιστα τοὺς ἐπ' αὐτὸν συνεστῶτας. Ἦν αὐτῷ χρυσοῦς ἀνδριάς, ὥσπερ ἐφηριστο, ἐπὶ τῶν ἐμβόλων (5). Τούτου διάδημα ὥφθη περὶ τῇ κεφαλῇ κείμενον· ὑπόπτως δὲ πάνυ πρὸς αὐτὸν ἔχουσι Ῥωμαῖοι, δουλείας οἰόμενοι εἶναι σύμβολον· ἐπελθόντες δὲ τῶν δημάρχων Λεύκιος καὶ Γάϊος ἐκέλευσάν τινα τῶν ὑπηρετῶν ἀναβαίνειν καθελεῖν (6) αὐτὸ καὶ ρῖψαι. Τοῦτο γενόμενον Καῖσαρ ὡς ᾔσθετο, καλέσας τὴν συγκαλήτον εἰς τὸ τῆς Ὀμονοίας ἱερὸν κατηγόρησε τῶν δημάρχων, φάσκων αὐτοὺς εἶναι τοὺς περιθέντας κρῆρα τὸ διάδημα, ὅπως ἂν ἐν φανερῷ αὐτὸν ὑβρίσειαν καὶ δοκοῖεν ἀνδραγαθίζεσθαι ἐπὶ τῇ ἐκείνου ἀτιμίᾳ, ὡς οὐκέτι (7) βουλῆς οὐτ' αὐτοῦ ἐπιστρεφόμενοι· μερίζοντες γνῶμης καὶ ἐπιβουλῆς εἶναι αὐτοῖς τὸ δρασθέν, εἴ πως δύναιντο εἰς τὸ πλῆθος αὐτὸν διαβαλόντες ὡς ἂν δυναστείας παρανόμου ἐρόντα (8) καὶ αὐτοὶ ἐξάρχοντες νεωτεροποιίας ἀποκτείναι. Ταῦτα εἰπὼν, συνδόξαν τῇ συγκαλήτῳ, ἤλασεν (9) αὐτοὺς φυγάδας. Καὶ οἱ μὲν ἔρχοντο φεύγοντες, ἔτεροι δ' ἀντ' αὐτῶν δῆμαρχοι ἐγένοντο· ὁ δὲ δῆμος ἐβόα βασιλεία τε αὐτὸν εἶναι καὶ ἀναδεῖσθαι μηδὲν ἔτι μέλλοντα, ἐπεὶ καὶ ἡ Τύχη αὐτὸν ἀνέδησεν (10). Ὁ δὲ πᾶν ἂν ἐφη χαρισάμενος τῷ δήμῳ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν τοῦτο [δ'] οὐποτε δώσειν, καὶ συγγνώμην ᾔτειτο εἰ ἀντιλέγει σώζων τὰ πάτρια· βούλεσθαι γὰρ τὴν ὑπατὸν ἀρχὴν ἔχειν νομίμως ἢ βασιλεῖαν παρανόμως.

XXI. Τοιαῦτα (1) μὲν δὴ τότε ἐλέγετο· μετὰ δὲ ταῦτα ἐορτὴ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐγένετο χειμῶνος, Λουπερχάλια (2) καλεῖται, ἐν ᾗ γηραιοὶ τε δμου πομπεύουσι καὶ νέοι, γυμνοὶ, ἀγλημιμένοι (3) τε καὶ διεξωσμένοι, τοὺς τε ὑπαντῶντας κατακερτομοῦντες καὶ τύπτοντες αἰγίαις (4) δοραῖς. Τότε δὲ ἐνστάσης, ἡγεμῶν ἡρέθῃ Μάρκος Ἀντώνιος· καὶ προΐει διὰ τῆς ἀγορᾶς, ὥσπερ ἔθος ἦν, συνείπετο δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλος ὄχλος. Καθημένῳ δὲ Καίσαρι ἐπὶ τῶν ἐμβόλων λεγομένων ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου, καὶ ἱμάτιον ἀλουργὲς ἀμπεχομένῳ, πρῶτον Λικίνιος δάφνινον ἔχων στέφανον, ἐντὸς δὲ διάδημα περιφανόμενον (5), προσέρχεται (ἦν γὰρ ὑψηλὸς ὁ τόπος ἐφ' οὗ Καῖσαρ ἐδημηγόρει, βασταρχεῖς ὑπὸ τῶν συναρ-

regina Cyrum filium Cæsari peperisset. Quod ipse testamento suo tamquam mendacium redarguit. Alii in Illo sedem regni constitutarum ferebant propter cognationem inde ab antiquo cum Dardanidis sibi intercedentem. Præterea hocce adversarios exasperabat quammaxime. Erat ei statua aurea ex populi decreto in rostris dedicata. Huic quondam diadema impositum conspexerunt; idque Romani vehementer suspectabant, servitutis esse signum censes. Et advenientes tribuni Lucius *Cæsetius Flavius* et Caius *Epidius Marullus*, unum ex ministris jubent adscendere detractumque diadema projicere. Quod quum comperisset Cæsar, convocato in Concordiæ templum senatu, tribunos accusavit, ab ipsis dicens diadema impositum esse, quo palam se contumelia afficerent et viros strenuos se ostenderent, nihil amplius neque senatus neque suam ipsius auctoritatem curantes. Altioris consilii et insidiarum huic facto subesse indicium, si quando possent se populi in invidiam ductum, utpote illegitimæ dominationis appetentem, ipsi rerum novarum auctores interficere. Quibus dictis senatu suffragante, exilio eos multavit. Illis igitur solum vertentibus alii tribuni substituti sunt. Populus vero acclamans jubebat Cæsarem regem esse, et diademate caput cingere nihil morari, quandoquidem ipsa Fortuna statuum ejus redimivisset. Ille autem declaravit omnia se populo gratificantem ob ejus in ipsum benevolentiam, hoc tamen nunquam concessurum esse; atque veniam petivit, si obloqueretur mores servaturus patrios; nam malle se consulare munus habere ex legum præscripto, quam regium imperium legum adeptum contemptu.

XXI. Ac tunc quidem talia dicebantur. Post hæc festum Romæ celebrabatur hiemis tempestate, Lupercalia vocant, in quo pompam ducunt seniores simul et juniores, nudi, uncti et præcincti, obviosque jocis lacescentes ac pellicibus verberantes caprinis. Hoc igitur instante festo, dux pompæ creatus erat Marcus Antonius. Procedebat ille per forum, uti mos erat, multa comitante plebe. Tum ad Cæsarem sedentem pro rostris in sella aurea et amictum toga purpurea, primum Licinius lauream tenens coronam, cui insertum diadema conspiciebatur, adscendit (erat enim editor locus, in quo Cæsar concionari solebat, a collegis elatus),

— 4. Κύρον] Corruptum nomen videtur ex Καισαρίωνα, ut apud reliquos scriptores Cleopatraz e Cæsare filius appellatur. Dio Cass. 47, 31: 'Ἦ τε Κλεοπάτρα... τὸν υἱὸν, ὃν Ἰπτολεμαῖον μὲν ὠνόμαζεν, ἐπλάττετο δὲ ἐκ τοῦ Καίσαρος τετοκέσθαι, καὶ διὰ τοῦτο Καισαρίωνα προσήγορευσεν κτλ. Cf. Sueton. Cæsar. 52; Plutarch. Cæsar. 49; Anton. 54, 71; Dio, 51, 6. De reliquis cf. Sueton. Cæs. 79: *Quin etiam valida fama percerebuit migraturum Alexandriam vel Ilium, et translati simul opibus imperii, exhaustaque Italia delectibus et procuratione urbis amicis permissa.* — 5. De hac historia ab aliis paulo aliter narrata v. Appian. II, 108; Plutarch. Cæsar. 61, 3; Dio Cass. 44, 4 et 9; Livius Epit. 116; Sueton. 79; Vellej. II, 68; Zonaras X, 11. — 6. καθελεῖν] καθαιλεῖν codex. — 7. ὡς οὐκέτι βουλῆς] ὥστε οὐτ' ἐκ βουλῆς codex. — 8. ἐρόντα] Dübnerus; εὐρόντα codex. — 9. ἤλασεν] ἤλασαν codex. — 10. ἀνέδησεν] ἐνέδωκεν codex. Deinde codex ὁ δὲ πᾶν ἀνέφηνε χαρ... τοῦτο οὐποτε.

XXI. 1. τοιαῦτα] τὰ αὐτὰ codex. — 2. Λουπερχάλια] λουπερχία codex. Ea quæ in seqq. narrantur, brevius et paulo aliter relata habes ap. Appian. II, 109; Plutarch. Cæsar. 61, Antonio 12; Dion. 44, 11; Sueton. 79; cf. Cicero Philipp. III, 5; V, 14; II, 34. — 3. ἀγλημιμένοι] ἀγλημιμένοι codex. — 4. αἰγίαις] αἰγίαις cod.; λαοίσις σκύτεσι Plutarch. II. II. — 5. ἐντὸς.. περιφανόμενον] στεφάνῳ δάφνης περιπεπλεγμένον Plutarch. Cæs. 61, 2. διάδημα δάφνης

χόντων) καὶ (σ) κατέθηκεν αὐτοῦ πρὸ τῶν ποδῶν τὸ δαδῆμα. Βοῶντος δὲ τοῦ δήμου, ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τίθεται· καὶ ἐπὶ τούτῳ Λέπιδον καλοῦντος τὸν ἱππάρχην, ὃ μὲν ὤκει· ἐν τούτῳ δὲ Κάσσιος Λογγίνος, εἰς τῶν ἐπιβουλευόντων, ὡς δῆθεν εὐνοῦς ὢν, ἵνα καὶ λανθάνειν μᾶλλον δύναιτο, ὑποφθὰς ἀνέλειτο τὸ δαδῆμα καὶ ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ ἔθηκε. Συνῆν δὲ καὶ Πόπλιος Κάσκας (7). Καίσαρος δὲ διωθουμένου καὶ τοῦ δήμου βοῶντος, ταχὺ προσδραμὼν Ἀντώνιος γυμνὸς ἀληλιμμένος (8), ὥσπερ ἐπόμπευεν, ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιτίθηται. Καίσαρ δὲ ἀνελόμενος αὐτὸ εἰς τὸν ὄχλον ἔρριψε. Καὶ οἱ μὲν τελευταῖοι ἐκρότησαν ἐπὶ τούτῳ, οἱ δὲ πλεῖστον ἐβόων δέχεσθαι καὶ μὴ διωδεῖσθαι τὴν τοῦ δήμου χάριν. Ἄλλοι γὰρ ἄλλην γνώμην περὶ τῶν δρωμένων εἶχον· οἱ μὲν γὰρ ἐδυσχέρινον, ἅτε θυναστείας δῆλωςιν (9) μείζονος ἢ κατὰ δημοκρατίαν· οἱ δὲ χαρίζεσθαι οἰόμενοι συνέπραττον· οἱ δὲ οὐκ ἔξω τῆς γνώμης αὐτοῦ διεθρόουν τούτῳ Ἀντώνιον (10) πεποιηκέναι· πολλοὶς δ' ἦν καὶ βουλομένοις βασιλέα αὐτὸν ἀναμφιλόγως γενέσθαι. Παντοδαπαὶ μὲν φῆμαι ἐν τῷ ὁμίλῳ ἦσαν. Τὸ δ' οὖν δεύτερον Ἀντωνίου ἐπιτιθέντος, ὃ δῆμος ἐβόησε «Χαῖρε βασιλεῦ» τῆς ἑαυτοῦ γλώττης. Ὁ δὲ οὐ δεχόμενος (11) ἐκέλευσεν εἰς τὸ τοῦ Καπιτωλίου Διὸς ἱερὸν ἀποφέρειν αὐτό· ἐκείνῳ γὰρ μᾶλλον ἀρμόττειν. Καὶ πάλιν ἐκρότησαν οἱ αὐτοὶ, ὥσπερ καὶ πάλαι. Λέγεται δὲ καὶ ἕτερος λόγος, ὡς ταῦτα ἐπραττεν Ἀντώνιος ἐκείνῳ μὲν, ὥς γε ᾤετο, χαρίζεσθαι βουλόμενος, αὐτῷ δὲ ἐλπὶδα μνόμενος εἰ γένοιτο ποιητὸς υἱός. Τελευταῖον δὲ ἀσπασάμενος Καίσαρα δίδωσι τῶν παρεστῶτων τισὶν ἐπιθεῖναι αὐτὸ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ πλεῖστον ἀνδριάντος Καίσαρος· οἱ δὲ ἐπέθεσαν. Ἐν δ' οὖν τοῖς τότε (12) οὐδενὸς ἤττον καὶ τότε πραχθὲν ἤγειρε θᾶττον τοὺς ἐπιβουλευόντας, πῖστιν ἐν ὀφθαλμοῖς μείζω παρασχὼν τῶνδ' ἃ (13) δι' ὑποψίας εἶχον.

XXII. Κίννας δὲ μετ' οὐ πολλὴ στρατηγῶν Καίσαρα παραιτησάμενος δόγμα ἐκύρωσεν κατιέναι τοὺς ἀπελαθέντας δημάρχους καὶ, ὥσπερ βούλεται ὃ δῆμος, πεπαυμένους τῆς ἀρχῆς ἰδιώτας εἶναι τῶν κοινῶν μὴ εἰργομένους (τῆς ἀρχῆς) (1). Καίσαρ δὲ οὐ διεκώλυε τὴν καθοδὸν· καὶ οἱ μὲν κατήεσαν (2). Ἀρχαιρεσίαι δ' ἦσαν ἐνιαύσιοι, ὑπὸ Καίσαρος ἀγόμεναι· αὐτὸς γὰρ εἶχε τὴν τούτων ἐξουσίαν, ὥσπερ ἐκέλευσε τὸ δόγμα· καὶ δὴ ἀποδείκνυσιν εἰς τὸ ἐπὶ τὸν ὑπάτου Οὐίδιον Πάνσαν (3), καὶ Αὔλον Ἰρτιον· εἰς δὲ τρίτον ἔτος Δέκμον (4) Βροῦτον, ἕνα τῶν ἐπιβούλων, καὶ Μουνάτιον Πλάγκον (5). Κατόπιν δὲ τούτου καὶ ἕτερον ἐπράχθη, ὃ

et ante pedes ejus diadema deposuit; dein clamante populo, in caput ponit. Contra hunc Cæsar Lepidum advocat magistrum equitum. Is vero moras nectebat. Interea Cassius Longinus, conjuratorum unus, bene se affectum simulans, quo lateret tanto facilius, detraxit diadema et in genua reposuit. Una cum eo erat etiam Publius Casca. Cæsare autem rejiciente diadema, populoque plaudente, confestim accurrens Antonius nudus unctus, sicuti erat in pompa, rursus imponit capiti. Tum detractum Cæsar in populum projecit. Ac postremi quidem ob id plausum ediderunt, sed propius adstantes clamabant, ut acciperet neque rejiceret donum populi. Etenim alii aliter de his sentiebant. Pars æque id ferebant, ut imperii signum majoris quam popularis status admitteret; pars gratificari volentes rem comprobabant. Alii haud absque ipsius Cæsaris sententia Antonium hoc fecisse dictitabant. Multis etiam laud invitum erat Cæsarem sine controversia regium tenere imperium. Tam varii inter multitudinem rumores spargebantur. Porro quum iterum Antonius diadema capiti Cæsaris admoveret, clamare populus: *Salve rex*. Ille vero recusans diadema Jovi in Capitolium mitti jussit, huic magis id convenire dicens. Ad quæ denuo iidem plauderant, sicuti antea. Ceterum alius quoque de his sermo fertur, ex quo Antonius illa fecit Cæsari quidem, uti sperabat, gratificaturus, sibi autem spem fovens, si forte pro filio ab eo adoptaretur. Postremo Cæsarem amplexus adstantibus quibusdam diadema tradidit, qui statum Cæsaris proximæ imposerent. Idque illos fecisse aiunt. Inter ea igitur quæ tunc evenerunt, etiam hoc imprimis conjuratos ad maturanda destinata consilia incitavit, quum majorem fidem eorum quæ suspicabantur oh oculos poneret.

XXII. Haud multo post prætor L. Cornelius Cinna, Cæsare precibus placato, decretum scribi curavit, quo pulsus tribunis permissum est, ut in patriam redirent, et ei populi voluntate, adempta potestate tribunicia, privati essent, sed a republica capessenda non arcerentur. Itaque, non refragante Cæsare, Romam tribuni redierunt. Mox Cæsar comitia annua magistratibus creandis habet (nam horum quoque ex decreto penes ipsum potestas erat), et in annum sequentem consules designat C. Vibium Pansam et A. Hirtium, in tertium annum Decimum Brutum, et conjuratis unum, et Munatium Plancum. Post hæc aliud accidit, quod vehementer conjuratos excitavit. Etenim fo-

στεφάνῳ περιεῖξας Ἀντώνιος Plut. Anton. 12, 1. — 6. καὶ] particulam de meo addidi. — 7. Κάσκας] κασιπὰς codex h. l. et infra. — 8. ἀληλιμμένος] ἀληλειμένος, codex. — 9. δῆλωσιν] δῆλωσι codex. — 10. Ἀντωνίου] Ἀντωνίου codex. — 11. οὐ δέχομενος] οὐδ' ἐχόμενος cod. — 12. τοῖς τότε] supplevi τοῖς. — 13. παρασχὼν τῶνδ' ἃ] παρασχόντων δ codex.

XXII. 1. τῆς ἀρχῆς] inclusi, ut abundantia, et probabiliter ex antecedentibus male repetita. — 2. κατήεσαν] Aliter Appian. II, 122, ubi Cassius et Brutus post mortem Cæsaris tribunos illos ex exilio revocandos esse censent. Sueton. c. 80: *Post remotos Cæsetium et Marullum tribunos, reperta sunt proximis comitiis complura suffragia consules eos declarantium...* Quod item de absentibus intelligendum esse videtur. — 3. Οὐίδιον Πάνσαν] ὄρεδον πᾶσα codex. — 4. Δέκμον] δέγγμον codex. — 5. Πλάγκον] πλάγκτον codex.

σφόδρα ἡγαίρε τοὺς συνεστῶτας. Ἀγορὰν κατασκευάζει μεγάλην καὶ ἀξιοπρεπῆ ἐν Ῥώμῃ, καὶ τοὺς τεχνίτας ἀθροίσας τὰ ἔργα εἰς τὴν κατασκευὴν διεπίπρασεν. Ἐν τούτῳ δὲ αὐτῷ προσῆλθον (η) οἱ Ῥωμαῖοι ἀριστοὶ τιμὰς φέροντες, ἄστινας τότε ἐψηφίσαντο ἐν κοινῇ. Τούτων δ' ἡγεῖτο μὲν ὁ ὕπατος, συνάρχων τότε αὐτῷ ὦν, κομίζων τὰ ἐψηφισμένα· βραδυσφόροι τε προήεσαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὸν δῆλον ἀνείργοντες· συνήεσαν δὲ τῷ ὑπάτῳ οἱ τε στρατηγοὶ καὶ δῆμαρχοι καὶ ταμίαι καὶ ἄλλαι πᾶσαι ἀρχαί· μετὰ δὲ ἡ σύγκλητος ἐν κόσμῳ εἴπετο καὶ ὁ λαὸς (7) ἀπειρος τὸ πλῆθος καὶ ὅσος οὐκ ἄλλας πολλὰ δὲ ἦ τε ἐκπληξίς ἦν καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν πρώτων, εἰς οὓς τὰ συμπάντων ἀνίρτητο κράτη, θαυμάζοντων ἄλλον κρείττω. Ὁ δὲ προσιόντων ἐκάθητο καὶ διὰ τὸ τοῖς ἐκ πλαγίου ὁμιλεῖν οὐτ' ἐπιστρέψας πρὸς αὐτοὺς τὸ πρόσσωπον οὐτε προσέειπεν, ἀλλ' ὁμοῦς διοικῶν ἃ ἐν χερσὶν εἶχεν, εἰς ὃ τῶν πλυσίων φίλων τις (8) εἶπεν, Ὅρα τοὺς ἐξ ἐναντίας προσιόντας· καὶ τότε ἀποθέμενος τὰ γραμματεῖα ἐπεστράφη (9), καὶ περὶ ὧν ἦλθον ἔκρουε. Συνόντες οὖν αὐτοῖς οἱ ἐπιβουλευόντες τὸ γεγονός (10) καὶ τοὺς ἄλλους τῆς πρὸς αὐτὸν δυσμενείας ἀνέπλησσαν καὶ αὐτοὺς ἤθη ἀχθόμενους· ὥρῃαν τότε καὶ οἱ ἐπὶ δαέθρῳ τῶν συμπάντων, μὴ τί γε ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐπιχειρεῖν τῷ ἀνδρὶ [βουλόμενοι] (11), καὶ προσεδόκων χειρώσασθαι αὐτὸν ἀνίκητον παντάπασι δοκοῦντα εἶναι· δυσὶ γὰρ καὶ τριακοσίαις μάχαις ἐδόκει συμβαλὼν εἰς ἱκεῖνον τὸν χρόνον ἐν τε Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ (12) οὐποθ' ἤττησθαι. Μόνος δὲ πολλὰκις ἐξῶν καὶ φαινόμενος αὐτῷς ἐλπίδα ἐνεδίδου τοῦ ἐπιβουλῇ ἀλώσιμος εἶναι· ἐμνησκοντο τε, εἰ πως παραλύσειαν αὐτοῦ τὴν ἀμφὶ τὸ (13) σῶμα φύλακην, λόγῳ τε κηλοῦντες ὡς χρεὼν εἶη ἱερὸν αὐτὸν πρὸς πάντων νομιζεσθαι πατέρα τε καλεῖσθαι τῆς πόλεως, καὶ ψηφίσματα περὶ τούτων γράφοντες, εἰ πως ἐκεῖνος τούτοις παραχθεὶς τῷ ὄντι πιστεύσειεν ὑπ' αὐτῶν στέργεσθαι, καὶ τοὺς δορυφόρους ἀπολύσειεν, οἴόμενος τῇ πάντων εὐνοίᾳ φυλάττεσθαι. Ὅπερ γεγόμενον πολλὰν αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον βασιάνην παρέσχε.

XXIII. Συνήεσαν δ' ἐν φανερωῇ μὲν οὐποτε βουλευόμενοι, λάθρα δὲ κατ' ὀλίγους εἰς τὰς ἀλλήλων οἰκίας· καὶ πολλὰ μὲν, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, ἐλέχθη τε αὐτοῖς καὶ ἐκινήθη, σκοπούμενοι τοσόνδε ἔργον ὅπως τε ἐπιθῇσονται καὶ ὅποι. Τινὲς μὲν οὖν εἰσέφερον διὰ τῆς ἱερᾶς καλουμένης ὁδοῦ ἰόντι ἐγχειρεῖν· ἐφοῖτα γὰρ πολλὰκις ἐκείνη· ἄλλοι δ' ἐν ταῖς ἀρχαιρεσίαις, ἐν αἷς αὐτὸν ἔδει καθιστάντα ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ τὰς ἀρχὰς διείναι τινὰ γέφυραν, διακληρωσάμενοι τὸ ἔργον ὅπως

rum amplum splendidumque Romæ ædificans Cæsar opifices convocaverat, iisque opera faciendæ elocabat. Dum his occupatur, accedunt principes Romanorum, decreta afferentes honorum, quos tunc communi consensu in senatu ei detulerant. Agmen ducebat *Antonius* consul, Cæsaris collega, manu tenens decreta; præbant lictores hinc inde plebem arcentes; consulem comitabantur prætores et tribuni et quæstores et reliqui omnes magistratus; sequebatur senatus decore incedens, et deinceps immensa numero multitudo et quanta nulla usquam alia. Stupendus erat splendor dignitasque primorum, qui quum summam totius imperii tenerent ipsi alium admirabantur præstantiorem. Accedentibus illis, Cæsar sedebat, et cum iis qui obliqui adstant colloquens ideoque faciem ab advenientibus aversum habens, quæ in manu erant negotia tractare pergebat, usque dum ex amicis quidam diceret: « Specta ex adverso accedentes. » Tum positis libellis ad illos se convertit, et de iis quorum causa venerant dedit aditum. Quibus quum interessent conjurati, ob casum illum etiam reliquos suo in Cæsarem odio implebant vel ipsos jam male affectos. Animis tunc ardebant vel ii, qui ad perniciem reipublicæ, non ad recuperandam libertatem manum viro injicere moliebantur, opportunitatemque exspectabant, qua domare possent eum qui insuperabilis esse omnibus videbatur: nam trecentis ac duobus præliis, quæ ad illud temporis in Asia et Europa commiserat, nunquam cladem tulisse putabatur. Jam quum solus sæpe exiret et conspiciendum se ipsis præberet, spes erat fore, ut insidiis circumveniretur. Nihilominus machinabantur si qua ratione corporis custodiam amovere possent, verbis eum demulcentes, quasi sacrosanctus ab omnibus censi et pater patriæ appellari deberet, atque decreta in hanc sententiam scribentes, num forte his seductus et revera se ab ipsis amari confidens omniumque benevolentia satis se custoditum putans satellites dimitteret. Quo demum facto, multa iis exsequendi consilia præbebatur facilitas.

XXIII. Ad deliberandum palam coitabant nunquam, sed clanculum bini vel terni in suas invicem domus. Ubi multa, ut consentaneum, dicta motaque sunt circumspicientibus tantam rem qua ratione et quo loco aggredierentur. Nonnulli igitur proponebant, ut invaderent per viam sacram euntem; sæpius enim illic transibat. Aliis placuit ut in comitiis magistratuum creandorum causa habendis, ubi Cæsari in campo ante urbem sito magistratus constituturo pons trans-eundus esset, ita rem peragerent, ut, divisus partibus,

— 6. Eandem historiam paullo aliter narrant Appian. II, 107; Sueton. Cæs. 78; Liv. Epit. 116.; Plut. Cæs. 60, 2; Dio Cass. 44, 8. — 7. λαὸς] πᾶς cod. Mox πολλοὶ cod. — 8. τῆς] C. Trebatius sec. Sueton. c. 68. — 9. Minus facete excusare Cæsarem student illi qui dicunt eum non assurrexisse ὅτι τῆς κοιλίας ἀκρατὴς ὑπὸ διαρροίας ἐγεγόνει, Dio Cass. 44, 8. Aliam excusationem affert Plutarch. Cæsar. 60, 2. — 10. Verti quasi scriptum esset διὰ τὸ γεγονός. A verbo ἐπιβουλευόντες accusativus τὸ γεγονός pendere nequit; suspicari autem licet verba συνόντες οὖν αὐτοῖς corrupta esse, scriptoremque dixisse: διασύροντες οὖν αὐτοὶ οἱ ἐπὶ τὸ γεγονός vel συκοφαντοῦντες δ' οἱ ἐπὶ τὸ κατὰ vel ejusmodi quid. Mox codex ὥρῃαν. — 11. βουλόμενοι] inserui; si nolis, scribe ἐπιχειροῦντες. — 12. Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ] Ἀσίαν Εὐρώπῃ codex. — 13. τὸ] τοῦ codex.

οἱ μὲν ὥσειν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γεφύρας, οἱ δὲ ἐπιδρα-
μότες κτείνειαν (1). ἄλλοι δὲ θύαν θέαι μονομάχων
ἀγωνοῦν· ὑπόγουσι δ' ἦσαν· ἐνθα καὶ ὅπλα δρᾶσθαι πα-
ρεσκευασμένα ἐπὶ τὴν πρᾶξιν ἀνύποπτον ἦν διὰ τὸν
ἀγῶνα. Οἱ πλείστοι δὲ παρῆγον ἐν τῇ βουλῇ συν-
εδρεύοντα κτείνειν, ἥνικα μόνος αὐτὸς ἐμελλεν ἔσεσθαι·
οὐ γὰρ συνεΐσασιν οἱ μὴ μετέχοντες αὐτῆς, πολλοὶ
δ' οἱ ἐπιβουλευόντες ὑπὸ τοῖς ἱματίοις ἔχοντες ἐγχειρί-
δια. Καὶ ἐκράτει ἥδε ἡ γνώμη. Συνέλαβε δὲ καὶ τύχη
τις εἰς τοῦτο, ποιήσασα ἡμέραν ῥητὴν αὐτὸν δρᾶσαι εἰς
ἣν (2) συνίσσιν οἱ ἐκ τοῦ συνεδρίου βουλευσόμενοι
περὶ ὧν αὐτὸς ἐμελλεν εἰσοίσειν. Ἐπεὶ δὲ ἐνέστη
ἡ κυρία ἡμέρα, συνήεσαν παρεσκευασμένοι τοῖς πᾶσιν.
Ἐγίνετο δὲ αὐτοῖς ἡ σύνδοσις εἰς τὴν Πομπηίου στοάν,
ἐνθα ἐκάστοτε (3) συνελέγοντο. Τῷ δ' ἄρα ὁ δαίμων διε-
δεκνυε τὰ ἐνθάδε (4) ὁποῖα εἴη, ὥς πάντα ἀστάθμητα
καὶ τῆς τύχης ἤττω, εἰς τὸ τοῦ ἐχθροῦ αὐτὸν ὑπάγων
χωρίον, ἐν ᾧ ἐμελλε πρὸ τοῦ ἐκείνου ἀνδριάντος νεκρὸς
κεῖσθαι, καὶ οὗ ζῶντος περιεγένετο, τούτου τεθνεῶτος
πρὸς τῇ εἰδῶλῳ ἀποσφάττεσθαι. Ἰσχυρότερον δὲ τι καὶ
ἡ μοῖρα, εἰ δὴ τις ἐπέστη τούτοις. Οἱ τε (5) γὰρ φίλοι
ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐκώλουν, διὰ τινος φήμας οἰωνιζό-
μενοι, πορεύεσθαι εἰς τὸ βουλευτήριον· ἱατροὶ τε διὰ
νόσον σκοτώδη (6) ἐκάστοτε συμβαίνουσιν αὐτῷ καὶ
τότε προσπεσούσαν· ἥ τε γυνὴ πάντων μάλιστα,
Καλποურνία θνομα, διὰ τινος ὄψεως ἐνυπνίων δειματο-
θεῖσα (7), ἐνέφω τε αὐτῷ καὶ οὐκ ἔφη ἔασιν ἐκείνης
ἐξιέναι τῆς ἡμέρας. Παραστάς δὲ Βρούτος, εἷς τῶν
ἐπιβουλευόντων, ἐν δὲ τοῖς μάλιστα φίλοις τότε νομιζό-
μενος, « Τί σὺ λέγεις, εἶπεν, ὦ Καῖσαρ; Καὶ σὺ
ὁ τηλικόσδε, γυναικὸς ἐνυπνίου καὶ ἀνδρῶν ματαίων
κληδόνι (8) προσσχών, ὑβρίσεις (9) τήν σε τιμήσαν
σύγκλητον, ἣν αὐτὸς συνεκάλεσας, οὐκ ἐξιών; Ἄλλ' οὐκ,
ἦν γέ μοι πείθῃ, ἀλλὰ ῥήμας τὰ τούτων ὀνειροπολήματα
πορεύσῃ· κἀθηται γὰρ ἐξ ἐωθινῶν σὲ περιμένονσα. »
Καὶ δὲ ἐπέισθη τε καὶ ἐξῆλθεν.

XXIV. Ἐν τούτῳ οἱ μὲν σφαγεῖς ὑπὲρτρέποντο,
τάττοντες αὐτοὺς οἱ μὲν εἰς πλῆσιν αὐτοῦ καθέδρας, οἱ
δὲ ἐξ ἐναντίας, οἱ δὲ κατόπισθεν. Οἱ δὲ ἱερεῖς θύματα
προσέφερον πρὸ τῆς εἰς τὸ βουλευτήριον εἰσόδου θυσομένῳ
τὴν ὑστάτην θυσίαν ἐκείνην. Καὶ ὅλον ὥς οὐκ ἐκαλλιέ-
ρει. Δυσθυοῦντες δ' οἱ μάντιες ἕτερα ἐφ' ἑτέροις θύματα
ὑπὲρλάττον, εἰ τι αὐτοῖς ἄμεινον ὦν (1) ἐσημαίνετο
φανείη· τελευτῶντες δὲ γαλεπῶς τὰς θεῶν ὄραν ἔφασαν,

alii de ponte eum detruderent, alii incurrentes jaculentem
confoderent. Nonnulli tempus quo ludi gladiatorum celo-
brarentur destinabant. Qui quidem tunc erant proximi, in
iisque armorum apparatus conspici suspicione carebat.
Plurimi autem suadebant, ut in senatu trucidarent, quando
solus futurus esset: nam in curiam non nisi senatores ad-
mitti, quorum multi forent conjurationis socii pugiones sub
veste gestantes. Atque haec sententia praevaluit. Ceterum
etiam fortuna quaedam adjuvavit, quae effecit, ut ipse Cae-
sar diem definitam indiceret, qua senatores de rebus ab
ipso proponendis deliberaturi essent. Ubi aderat dies indi-
cata, omnibus rebus instructi conveniunt in Pompeii por-
ticum, in quam interdum convocabantur. Unde numen
testatum fecit quænam rerum humanarum sit indoles et
natura, quam instabilia sint omnia et fortunæ arbitrio ob-
noxia: siquidem Cæsarem in inimici domum induxit, uti
mox ad statuam ejus jaceret cadaver, et quo vivo superior
fuerat, ejus mortui ad simulacrum jugularetur. At poten-
tius quiddam sane fatum est, quandoquidem vis fati cujus-
dam in his debet agnoscere. Nam et amici eum prohibe-
bant, ex omnibus quibusdam male augurantes, quomius
illa die in curiam se conferret; et medici propter vertigines,
quibus, quum sæpius laboraret, etiam tunc correptus est;
et ipsa denique Calpurnia uxor, quæ visis nocturnis ter-
rita, omnium maxime inhæsit ei amplexa, neque admissu-
ram sese dixit, ut foras illa die prodiret. Tum vero adstant
Brutus, ex conjuratis unus, Cæsariæ ex intimis, uti
putabant, amicus, « Quid tu dicis, inquit, Cæsar? Num
tu vir tantus, mulieris ad somnia futiliumque hominum
vaticinia attendens, senatum, qui honoribus te ornavit
quemque ipse tu convocasti, contumelia eo, quod domi
manes, afficies? Minime vero, mihi siquidem auscultes;
in eo, missis nugis istis somniorum, in curiam proficisce-
ris, ubi a mane inde exspectans te senatus consistet. » His
ille persuasus exiit.

XXIV. Interim percussores ita se disposerunt, ut alii
juxta sellam Cæsaris considerent, alii ex adverso, alii a
tergo. Aruspices vero victimas attulerunt pro introitu in
curiam sacra hæc facturo ultima. Ac manifestum erat eum
non litare. Infausta reperientes exta vates cum aliis alias
hostias permutabant, si forte meliora iis, quæ prioribus
portendebantur, apparerent. Postremo infausta esse signa
deorum declararunt; vindicem quandam aientis occulla-

XXIII. 1. Cf. Sueton. Cæs. 80: *Qui primum cunctati, utrum illum in campo, per comitia tribus ad suffragia vocantem, partibus divisus e ponte dicerent atque exceptum trucidarent; an in sacra via vel in aditu theatri adorirentur, postquam aditus Idibus Martiis in Pompeii curiam editus est, facile tempus et locum prætul-
runt.* — 2. ἦν] τὴν codex. — 3. ἐκάστοτε] ἐκάστοτε pro interdum etiam infra occurrit. Quamquam l. l. omisionem esse
aliquod putari possit, quibus illud ἐκάστοτε definiebatur. Appian. B. C. II, 115: *Θεαὶ δ' ἦσαν ἐν τῷ Πομπηίου θεάτρῳ, καὶ
βουλευτήριον ἐμελλε τῶν τις περὶ αὐτὸ οἶκος ἔσεσθαι, εἰς ὅς ἐπὶ ταῖς θείαις ὥδε γίγνεσθαι.* De loco cf. etiam codex Med.
in Dion. Cass. 44, 17: *ἐκεῖ γὰρ που (ad theatrum Pompeii) ἐν οἰκῇ τινι τοῦ περιτώου συνεδρεῖν ἐμελλον, ad quem
locum Gronovius: « Videtur locus ita ædificatus fuisse, ut ex arca columnis circumsepta ad aliquod quadrati latas disce-
dentes in curiam Pompeiam intrarent. »* — 4. τὰ ἐνθάδε] Dübner.; τὰ ἐθῆ codex. — 5. οἱ τε] οὕτε codex. — 6. νόσον
σκοτώδη] Hujus morbi meminit Plutarch. Cæsar. 60, 2, ubi eo excusare studet Cæsarem senatui decreta afferenti non
surgentem. — 7. δειματοθεῖσα] δειγματοθεῖσα codex. — 8. κληδῶσι codex. — 9. ὑβρίσεις] ὑβρίσεις codex.

XXIV. 1. ὦν] ὄν codex. In anteced. nota vocem δυσθυῖα, et in seq. v. δισπτον.

καί τινα ἀλάστορα ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐγκεκρυμμένον δίοπτον εἶναι. Ὁ δὲ ἀχθεσθεὶς ἀπεστράφη πρὸς δυόμενον τὸν ἥλιον· καὶ οἱ μάντιες πολλὸ μᾶλλον τοῦτο οἰώνισαντο. Παρόντες δὲ οἱ φονεῖς (2) ἤσθησαν ἐπὶ τούτοις. Ὁ δὲ Καῖσαρ, πολλὸ μάλιστα τῶν φίλων δεομένῳ ἀναβαλέσθαι τὸν σὺλλογον ἐκείνης τῆς ἡμέρας διὰ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν μάντεων, ἐκέλευσε (3) καὶ δὴ τοῦτο δρᾶν. Ταχὺ δ' αἱ ὑπερήται αὐτῷ ἐπέστησαν καλοῦντες καὶ λέγοντες ὅτι πλήρης ἡ βουλὴ εἴη. Καὶ ὁ μὲν εἰς τοὺς φίλους διέβλεπεν. Ὁ δὲ Βρούτος αὐτῷ πάλιν παραττάς, « ἴθι, ὦ ἀγαθέ, ἔφη, τοῖς λήροις τούτων χαίρειν φράσας, καὶ ὁ Καῖσαρ τε καὶ τῇ τοσαύτῃ ἀρχῇ διουκεῖν πρέπει, μὴ ἀναβάλλου, ἀσιον οἰωνόν τὴν σεαυτοῦ ἀρετὴν ποιοῦμενος. » Καὶ ὁ μὲν ταῦτα παραπεῖθων, ὁμοῦ τῆς δεξιᾶς λαβόμενος (ἐγγὺς δ' ἦν καὶ τὸ συνέδριον) ἤγεν αὐτόν. Ὁ δὲ εἶπετο σιωπῇ. Εἰσιόντα δὲ αὐτὸν ὡς εἶδεν ἡ σύγκλητος, ὑπανάστη εἰς τιμῆς ἀξίωσιν. Οἱ δὲ μέλλοντες ἐγχειρήσειν περὶ αὐτὸν ἦσαν. Πρῶτος δὲ πάντων ἐπ' αὐτὸν καθίετο (4) Τύλλιος Κίμβρος (5), ὃ ἔφρουγεν ἐβέλφορ ἐληλαμένους ὑπὸ Καίσαρος. Ἐν προσχήματι δὴ τοῦ ἀντιβολεῖν αὐτὸν λιπαρῶς ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ προσελθὼν ἤπτετο τῆς ἀναβολῆς, καὶ τι θρασύτερον εἰσώτας χεῖρας ἔχοντας ἐδόκει δρᾶν, ἐκώλυέ τε, εἰ βούλοιο ἀνίστασθαι καὶ ταῖς χερσὶ χρῆσθαι· ὀργιζομένου δ' ἐπιστροφῶς ἐκείνου, ἔργου εἶχοντο οἱ ἄνδρες, ταχὺ δὲ πάντες γυμνῶσαντες τὰ ἐγχειρίδια, ἐπ' αὐτὸν ὤρμησαν. Καὶ πρῶτος μὲν Σερούιλιος Κάσκας (6) κατὰ τὸν ἀριστερὸν ὦμον ὀρθῶ τῷ ξίφει παῖει μικρὸν ὑπὲρ τὴν κλεῖν, εὐθύνων ἐπ' αὐτὴν, ταραττόμενος δὲ οὐκ ἡδυνήθη (7). Καῖσαρ δ' ἀνέστη (8) ὡς ἀμυνόμενος ἐπ' αὐτόν· καὶ δὲ τὸν ἀδελφὸν βοᾷ Ἑλλάδι γλώττῃ ὑπὸ θυροῦς. Ὁ δ' ὑπακούσας ἐρείδει τὸ ξίφος κατὰ τῆς πλευρᾶς. Μικρὸν δὲ Κάσσιος ὑποφθὰς εἰς τὸ πρόσωπον ἐγκαρσίαν αὐτῷ πληγὴν δίδωσι· Δέκμοις δὲ Βρούτος ὑπὸ ταῖς λαγῶσι διαμπερὲς παῖει. Κάσσιος δὲ Λογγίνος ἑτέραν ἐπεκδοῦναι πληγὴν σπεύδων, τοῦ μὲν ἀμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τῆς Μάρκου Βρούτου χειρὸς. Μινούκιος (9) δὲ καὶ αὐτὸς τύπτειν Καίσαρα, παῖει Ῥούθριον εἰς τὸν μῆτρον. Ῥούκισάν τε μαχομένοις ἐπ' αὐτῷ. Πίπτει δὲ ὑπὸ πληθους τραυμάτων πρὸ τοῦ Πομπηίου ἀνδριάντος. Καὶ οὐδεὶς ἔτι λοιπὸν ἦν δὲ οὐχὶ νεκρὸν κείμενον ἔπαιεν, ὅπως ἂν καὶ αὐτὸς (10) δοκοῖν τοῦ ἔργου συνῆθαι, εἰς δ' ε' καὶ λ' (11) λαβὼν τραύματα ἀπέπνευσεν.

XXV. Κραυγὴ δὲ μυρία ἐφέρετο, τῶν μὲν ἐκ τοῦ συνεδρίου φυγόντων μετ' ἐκπλήξεως, ὅσοι μὴ μετεῖχον τοῦ βουλευμάτος, καὶ οἰομένῳ αὐτίκα καὶ ἐπὶ σφᾶς τὸ δεινὸν ἤζειν, τῶν δ' ἔξω Καίσαρι συνόντων (1) πάσης οἰο-

tum in extis victimarum esse perspicuum. Quod ægre ferens Cæsar quum ad occidentem se solem averteret, hoc ipsum multo magis ominosum esse vates augurabantur. Percussores præsentibus his lætabantur. Cæsar, enixe rogantibus amicis ut conventum in aliam diem differret, tandem etiam facere hoc volebat. Sed eodem tempore accedentes apparitores in curiam, quæ plena jam esset, invocant. Hæsitabundus Cæsar oculos in amicos defigit. At iterum adstans Brutus, « Age, inquit, o bone, nugas istas valere jubeas; quæ Cæsarem tantumque decent imperium, ea tractare ne differas; faustum augurium tuum tibi habe virtutem. » Idque persuadens, dextra ejus apprehensa, in curiam, quæ in propinquo erat, abduxit. Ille sequebatur taciturnus. Ingredientem ubi conspexit senatus, in honorem ejus assurrexit. Jam manum illaturi undique circumstabant. Primus ad eum prodiit Tullius Cimber, cujus fratrem Cæsar exilio multaverat. Is igitur quasi pro fratre obtestatur instanter, propius accedit, togamque apprehendens audacius aliquid quam pro viro intra vestem manus continente facere videbatur, atque sic impelliebat Cæsarem, quominus, si vellet, de sede assurgeret et manibus uti posset. Illo autem severiorem in modum irascente, aggredientes rem conjurali illico omnes in eum strictis gladiolis irruerunt. Primus Servilius Casca recto ferro humerum sinistrum ferit paullo supra jugulum, in quod direxerat ictum, sed præ perturbatione aberrans non tetigit. Surrexit Cæsar defensurus se; Casca vero fratrem vocat lingua græca clamans ob tumultum. Audiens ille ferrum infigit lateri. Paullulum antevertens eum Cassius in faciem infligit ictum transversum. Decimus Brutus inguen perfodit penitus. Cassius Longinus alterum addere ictum properans aberrat, manumque tangit Marci Bruti. Minutius Basilus item Cæsarem petens Rubrium Rufum in femore sauciat. Certantium de eo præbebant spectaculum. Tandem vulnere multitudine concidit ad statuum Pompeii; nec jam quisquam relinquebatur, quin exanimi jacentique ictum ingereret, ut ipse quoque particeps facinoris fuisse videretur, usque dum ille triginta quinque confectus vulneribus animam efflasset.

XXV. Clamor edebatur ingens partim ab iis qui conspirationis non conscii terrore perculsi e curia se proripiebant, et jamjam in ipsos quoque tempestatem istam irruituram opinabantur, partim ab iis qui Cæsarem comitati foras

— 2. φονεῖς] φρονεῖς cod. — 3. ἐκέλευσε] fuisse videtur ἐβέλησε. — 4. καθίετο] καθιῆ codex. Fortasse præstat κατῆσι. — 5. Κίμβρος] κίμμος codex. Τύλλιος Κίμβρος Plutarch. Cæsar. 66, 2. Τύλλιος Κίμβρος Appian. II, 117. Alii aliter, quos vide ap. Sturz. ad Dio Cass. 44, not. 98. — 6. μὲν Σερούιλιος Κάσκας] μὲν χίλων κασιπᾶς codex. — 7. Cf. Appian. II, 117 : Κάσκας δ' ἐφεστὼς ὑπὲρ κεφαλῆς, ἐπὶ τὴν σφαγὴν ἤρεισε πρῶτος· παρολισθὼν δὲ ἐνέτεμε τὸ στήθος. Plutarch. 66, 2 : πρῶτος δὲ Κάσκας ξίφει παῖει παρὰ τὸν αὐχένα πληγὴν οὐ θανατηφόρον οὐδὲ βαρεῖαν, ἀλλ', ὡς εἰκός, ἐν ἀρχῇ τοῦ μῆματος μεγάλου ταρχηθεῖς. — 8. ἀνέστη] ἀνέστη cod. — 9. Μινούκιος] μαννίκιος codex. — 10. αὐτὸς] οὗτος cod. — 11. ε' καὶ λ'] reliqui scriptores 23 vulnera memorant.

XXV. 1. Appian. II, 118 : Αἱ πλέονες ἀρχαὶ καὶ πολὺς ὄμιλος ἄλλος ἄλλων καὶ ξένων καὶ πολὺς θεράπων καὶ ἐξελεύθερος

μένων εἶναι τῆς βουλῆς τὸ ἔργον καὶ στρατεύμα μέγα (3) εἶναι τὸ ἐπὶ τοῦτο ἐληλυθός, τῶν δ' ἄλλων ἢ π' ἀγνοίας τοῦ γεγονότος πρὸς τὸ ἐξαπιναιὸν τοῦ θορύβου καὶ τὰ ἐν ὄψει δρώμενα (ταχὺ γὰρ οἱ σφαγεῖς τὰ ἐγχειρίδια ἡμαχμένα ἔχοντες * (3) δειματουμένους τε καὶ δρόμῳ φερομένων. Πάντα δ' ἦν φευγόντων πλέα μετὰ κραυγῆς. Ἐξάνεστη δὲ καὶ ὁ δῆμος οὐδενὶ σὺν κόσμῳ φεύγων ἐκ τοῦ θεάτρου (ἐτύγγανε γὰρ θεώμενος μονομαχίας), τὸ μὲν πραχθέν βεβαίως οὐκ εἶδός, ὑπὸ δὲ τῆς πάντοθεν βοῆς ταραττόμενος. Οἱ μὲν γὰρ ἔφασαν τὴν σύγκλητον ὑπὸ τῶν μονομάχων σφάττεσθαι, οἱ δὲ Καίσαρος ἀποσφαγέντος τὴν στρατιάν ἐφ' ἄρπαγην τῆς πόλεως τετράφθαι, ἄλλοι δὲ ἄλλα ὑπελάμβανον. Ἀκούσαι δ' οὐδὲν ἦν σαφές· ἄκριτος γὰρ τις ἐπείχε τάραχος εἰς ὁ τοὺς σφαγέας εἶδον, καὶ Μάρκον Βρούτον παύοντα τὸν θόρυβον καὶ θαρρεῖν παρακελυόμενον, ὡς οὐδενὸς κακοῦ γεγονότος· ἡ δὲ σύμπασα διάνοια ἦν, καὶ τὰ λόγῳ κομπαζόμενα τοῖς σφαγεῦσιν (4), ὡς τύραννον κτείνειναι. Ἐγένοντο δ' ἐν αὐτοῖς λόγοι, ὡς χρῆ καὶ ἄλλους ἀναιρεῖν, οἱ ἔμελλον σφίσιν ἐναντίως ἔσεσθαι καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς ἀγωνεῖσθαι· οὗς ἐπισχεῖν φασὶ Μάρκον Βρούτον, οὗ δίκαιον λέγοντα εἶναι, πρὸς οὗς ἐμφανῆ μὴ ὑπέστη (5) ἐγκλήματα, τούτους δι' ὑποψίας ἀποφανοῦς ἀποσφάττειν. Καὶ ἐνῖκα ταῦτα. Ἐξαΐξαντες δὲ τοῦν-τεῦθεν οἱ σφαγεῖς ἔφευγον θέοντες διὰ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸ Καπιτώλιον, γυμνά ἔχοντες τὰ ξίφη, ὑπὲρ κοινῆς ἐλευθερίας ταῦτα βωόντες εἰργάσθαι. Ἐΐπετο δ' αὐτοῖς πολλὸς μονομάχων καὶ οἰκετῶν ὄχλος, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο εὐτρετής. Διαδρομαὶ δ' εὐρεῖαι ἦσαν ἐν τε ταῖς ὁδοῖς καὶ κατ' ἀγοράν, διεξελλόντος ἤδη τοῦ λόγου εἰς τὸ πληθος, ὅτι σφαγῇ Καίσαρ· ἔωκει τε ἡ πόλις ἀλίσκομένη. Ἀναδύναντες δὲ εἰς τὸ Καπιτώλιον καὶ διανεμιάμενοι τὸ χωρίον ἐν κύκλῳ ἐφρούρουσαν, δεδοικότες, μὴ τὸ Καίσαρος στρατιωτικὸν αὐτοῖς ἐπίοι.

XXVI. Ὁ δὲ νεκρὸς ἐκεῖ (1) ἔκειτο ἔνθα ἔπεσαν ἀτίμως περὶφρονέας αἵματι, ἀνδρὸς ἐλάσαντος μὲν πρὸς ἐσπέραν ἄχρι Βρεττανῶν τε καὶ Ὀκεανοῦ, διανοουμένου δ' ἐλαύνειν πρὸς ἔω ἐπὶ τὰ Πάρθων ἀρχεῖα καὶ Ἰνδῶν, ὡς ἂν, κακέινων ὑπηκόων γενομένων, εἰς μίαν ἀρχὴν κεφαλαιωθείη γῆς πάσης καὶ θαλάττης τὰ κράτη· τότε δ' οὖν ἔκειτο, μηδενὸς τολμῶντος ὑπομένειν (2) καὶ τὸν νεκρὸν ἀναιρεῖσθαι. Οἱ μὲν γὰρ παρόντες ἐπεφεύγεσαν, οἱ δ' ἔξω ὄντες τῶν φίλων ἐκρύπτοντο ἐν ταῖς οἰκίαις· οἱ δ' ἐξήσαν μεταμφερόμενοι εἰς τε τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ σύνεγγυς χωρία. Παρέστη δ' αὐτῶ τῶν φίλων οὐδεῖς, πολλῶν ὄντων, οὔτε σφαττομένη οὔτε μετὰ ταῦτα, ὅτι μὴ Σαβίνος Καλούσιος καὶ Κηνω-ρίνος. Οὗτοι δὲ ἐπιφερομένων τῶν περὶ Βρούτον καὶ

erant, et commune totius senatus facinus esse magnum. que exercitum ad hoc conuenisse putabant; partim a reliquis rei ignaris et ob repentinum tumultum atque propter ea quæ suis oculis conspiciebant (nam statim percussores cruentos pugiones manu tenentes in publicum prodierunt) metu attonitis et luc illic discurrentibus. Omnia repleta erant fuga ac vociferatione. Exsurrexit etiam populus tumultuante e theatro prorumpens (nam ludæ gladiatorum tum spectabat), de re acta nondum certior factus, sed auditis undique clamoribus perterrefactus: alii dicebant senatum a gladiatoribus trucidari, alii exercitum, occiso Cæsare, ad urbem diripiendam se convertisse; alii alia credebant. Accuratius quid comperire non licebat. Anceps obtinebat terror donec percussores conspiciant et Marcum Brutum sedantem tumultus, bonoque animo eue jubentem: nihil enim accidisse funestum. Summa mens vero eorum quæ ille dicebat et reliqui percussores orationibus gloriabantur, hæc erat, tyrannum ab ipsis interfectum esse. Ceterum sermones inter eos facti sunt de reliquis quoque interficiendis qui adversaturi ipsis et de imperio rursus certaturi essent. Quod suadentes M. Brutus inlubuisse fertur, haud justum esse dicens in quos manifestæ criminationes non suppeterent, eos obscure suspicionis causa occidere. Eaque sententia pervicit. Deinde e curia prosilientes percussores cursim fugerunt per forum in Capitolium, nudos tenentes pugiones, pro communi omnium libertate clamantes hæc se perpetrasset. Sequebatur eos multa gladiatorum servorumque turba ad hoc ipsum instructa. Discursatio ingens in viis et foro erat, percrebrascante jam in vulgus sermone de Cæsare trucidato. Ab hoste captam urbem fuisse diceres. Isti vero in Capitolium ogressi, partibus divis, circumcirca locum custodiebant, metuentes ne milites Cæsaris se adorirentur.

XXVI. Interea corpus occisi jacebat ubi ceciderat, fræde inquinatum cruore, viri illius qui occidentem versus ad Britannos usque et Oceanum penetraverat, qui orientem versus ad Parthorum et Indorum regias expeditionem destinaverat, ut his quoque subactis in unum caput terre universæ marisque imperia conjungerentur. Tunc vero jacebat, nullo manere apud eum audente et tollere mortuum. Nam qui cum eo fuerant in curia, fuga se proriperant; quos foris habebat amicos, hi in domibus occultabant se, vel mutata veste urbem relinquentes in agros et propinquos locos sese subducebant. Ex tot amicis nemo ei adstabat neque dum jugulabatur neque postea, præter Sabinum Calvisium et Censorinum; sed hi quoque postquam irruentibus Bruti Cas-

αὐτὸν ἐπὶ τὸ βουλευτήριον ἐκ τῆς οἰκίας παρεπεπόμφεσαν. — 2. μέγα] μέγαν cod. — 3. ἔχοντες] Lacunam notavi. Platarch. Cæs. 67, 2: Οἱ δὲ περὶ Βρούτον, ὥσπερ ἦσαν ἐπὶ θερμοῖ τῷ φόνῳ, γυμνά τὰ ξίφη δεικνύντες ἅμα πάντες ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου ἐχώρουν εἰς τὸ Καπιτώλιον κτλ. Appian. II, 119: Οἱ δὲ σφαγεῖς... τὰ ἱμάτια ταῖς λαίαις ὥσπερ ἀσπίδας κατεκτείναντο, καὶ τὰ ξίφη μετὰ τοῦ αἵματος ἔχοντες, ἐβοηθόρουν βασιλεῖα καὶ τύραννον ἀνελθεῖν. Cf. infra. — 4. τοῖς σφαγεῦσιν] τοῖς σφαγεῦσιν cod. — 5. ὑπέστη] ὑπέστην cod.

XXVI. 1. ἐκεῖ] ἐπὶ cod. — 2. ὑπομένειν] ὑπομένειν cod.

Κάσιον μικρὸν ἀντιστάνας ἔφυγον διὰ τὸ ἐκείνων πλῆθος· οἱ δὲ ἄλλοι τὸ κατὰ σφᾶς περιέβλεπον· τοῖς δὲ καὶ βουλομένοις ἦν τὰ γιγνόμενα. Φασὶ γὰρ τοῖς τινὰ αὐτῶν εἶπεν ἐπὶ τῇ θηρῇ· « Ὁ ἄλλος τυράννου θεραπείας. » Οὐκίται δὲ δὴ τρεῖς (3), ὅσπερ ἦσαν πλησίον, ὀλίγον ὑπερον ἐνθήμενοι τὸν νεκρὸν εἰς φορεῖον οἰκάς ἐκόμιζον διὰ τῆς ἀγορᾶς δρώμενον, ἔθεν καὶ ἔθεν ἀνεσταλμένων τῶν παρακαλυμμάτων, αἰωρουμένας (4) τὰς χεῖρας καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ προσώπου πληγὰς. Ἐνθα οὐδεὶς ἀδακρυς ἦν, ὁρῶν τὸν πάλαι Ἰσα καὶ θεὸν τιμώμενον· οἰμωγὴ τε πολλὴ καὶ στενὴ (5) συμπαραπέμπετο ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὀλοφυρομένων ἀπὸ τε τῶν τεγῶν καθ' οὓς ἂν γίνοντο καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ προθύροις. Καὶ ἐπειδὴ πλησίον τῆς οἰκίας ἐγένετο, πολλὴ δὴ μεῖζων ὑπήντα κωχυτός· ἐξεπεπηδήκει (6) γὰρ ἡ γυνὴ μετὰ πολλοῦ ὄχλου γυναικῶν τε καὶ οἰκετῶν, ἀνακαλουμένη τὸν ἄνδρα, καὶ ἑαυτὴν ὀδυρομένη, ὅτι μάρτην προὔλεγε μὴ ἐξίνααι τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Τῷ δ' ἤδη μοῖρα ἐφειστήκει πολλὴ κριετῶν ἢ κατὰ τὴν αὐτῆς ἐλπίδα.

XXVI. Καὶ οἱ μὲν αὐτῷ τάρον ἡτῇρίζον, οἱ δ' αὐτόχειρες, πολλοὺς πρὸ τοῦ ἔργου ἐτοιμασάμενοι μονομάχους, ἥνικα μὲν ἐμελλον ἐγχειρήσειν, ἔδρυσαν αὐτοὺς ἐν ὁπλοῖς μεταξὺ τοῦ τε βουλευτηρίου καὶ τοῦ θεάτρου ἐν τῷ Πομπηίῳ περιπάτω. Ἦν δ' οὗτους εὐτρεπίζων Δέικμος Βροῦτος (1), προφάσει μὲν ὡς ἐπ' ἄλλο, συναρπάσαι δὲ τινὰ βουλούμενος, ὃς ἔφη, τῶν εἰς τὸ θέατρον συνιόντων μονομάχων, ὃς αὐτὸν ἐκείνῳ προαπεμίσθωσεν (ἀγῶνες γὰρ τότε ἦσαν· οὐς δὴ (2) καὶ αὐτὸς δώσειν μελλων προσεποιεῖτο φιλοτιμίως ἔχειν πρὸς τὸν τότε ἀγωνοθέτην)· τῷ δ' ἔργῳ ἡ παρασκευὴ ἐγένετο ἐπὶ τὸν φόνον, ὅν' εἴ τι ἀντικρούσεται τῶν Καίσαρι ἀμυνομένων, παρήϊα αὐτοῖς ἡ βοήθεια. Τούτους οὖν ἔχοντες κατεβαίνουν ἐκ τοῦ Καπιτωλίου καὶ ἄλλοι οἰκετῶν πλῆθος. Συγκαλέσαντες δὲ τὸν δῆμον διάπειραν ἔγνωσαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐν τέλει ποιήσασθαι, πῶς ἔχουσι γνώμης πρὸς αὐτοὺς, πότερον ὡς τυραννίδα παύσαντας ἀποδέξοντο ἢ ὡς φονέας ** μεῖζον (3) κακὰ ἀπ' αὐτῶν ἐπαρρησιάζεσθαι· οὐ γὰρ ἀπὸ μικρᾶς διανοίας καὶ παρασκευῆς γεγονέναι ταῦτα, οὔτε ὑφ' ὧν ἐπράχθη, οὔτε ἐπὶ οὓς ἡβουλήθη· μεγάλα γὰρ δὴ στρατόπεδα εἶναι τὰ Καίσαρος ἐπικουρικά, καὶ μεγάλους ἡγεμόνας τοὺς διαδόχους αὐτοῦ τῆς διανοίας ἀπολελειμένους. Σιγὴ δὲ τότε παρὰ τὸ ἀήθες ἐν θορύβῳ τῆς γνώμης πολλὴ ἦν (4), καραδοκούντων πάντων, ὅτι πρῶτον ὡς ἐν τῷ τοιῷδε τολμηθείη, καὶ ἄρξεις τῆς νεωτεροποιίας. Ἐν τούτῳ δὲ Μάρκος Βροῦτος, κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν τοῦ δήμου τὸ μέλλον προσδεχομένου, σωφροσύνην τε βίου διὰ παντὸς τιμώμενος κατὰ τε εὐκλειαν προγόνων, καὶ τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἐπιείκειαν εἶναι

sique sociis aliquantisper restiterant, propter multitudinem adversariorum in fugam se dederunt. Reliqui autem omnes nonnisi suae prospexerunt salutis; nonnullis etiam haud invitis res accidit. Certe unus eorum ad mortuum dixisse fertur: « Satis est praestiti tyranno obsequii. » Tandem servi tres, qui prope aderant, paulo post cadaver in lecticam impositum domum reportarunt per forum, ita ut, elevatis utroque latere aulæis, manus dependentes vulnæraque faciei conspicerentur. Tum virum videns pariter ac deum modo honoratum, nemo non lacrimabat; ingens eum lamentatio et gemitus utrinque prosequabatur plorantium in tectis, in viis, in vestibulis, ubicumque corpus transferencebatur. Ubi demum ad aedes Caesaris appropinquabat, tum vero multo major occurrebat ejulatus. Nam prosiluerat uxor cum mulierum servorumque multitudine, invocans nomen mariti, cum fletu se ipsam accusans, quod frustra eum praemonuisset ne domo die ista prodiret. At illi tum fatum jam instabat multo illud quam pro uxoris expectatione potentius.

XXVI. Ac hi quidem funus adornabant; percussores vero multos antea gladiatores collegerant, quos, ubi Caesari manus illaturi erant, armatos inter curiam et theatrum in Pompeii deambulacro collocaverant. Instruxerat eos Decimus Brutus, verbo tenus ut gladiatorem ex iis quæ eo die prodituri in theatrum conveniebant quendam, qui ipsi prius se accepta mercede elocasset, corripere (scilicet ludi gladiatorii tunc erant, quos quum ipse quoque edere vellet, simulabat se æmulatione ductum cum eo qui tunc edebat, contendere); re vera autem apparatus ille ad caedem pertinebat, ut, si quid adversi ex defendentibus Caesarem accideret, praesto adesset auxilium. His igitur gladiatoribus aliaque servorum caterva stipati e Capitolio descenderunt. Ac convocato populo, periculum ejus et magistratum facere voluerunt, quomodo essent affecti, utrum se ut liberatores et tyrannidas excepturi essent, an ut sicarios. ** mox majora etiam mala in rempublicam irruptura esse; nam haud parvo consilio et apparatu hæc facta esse neque eorum qui peregissent, neque eorum contra quos structa essent; magnos esse Caesaris exercitus auxiliares, ac magnos duces relictos, qui consilia ejus coepaque persequerentur. Tunc igitur propter rei novitatem altum in magna animorum perturbatione erat silentium, cunctis praestolantibus quidnam primum in tanto discrimine ausuri essent, quodnam rerum novarum foret initium. In hac populi futura expectantis tranquillitate M. Brutus, honoratus ille ob moderationem per totam ejus vitam conspicuam simulque ob gloriam majorum et quam ipsi tribuebant

3. Cf. Appian. II, 118 extr. Sueton. 82. — 4. αἰωρουμένας] αἰωρουμένων cod. Sueton. l. l.: *Exanimis, diffugientibus cunctis, aliquamdiu jacuit, donec lecticae impositum, dependente brachio, tres servuli domum retulerunt.* — 5. στενὴ] στενὴ codex; si genuina vox, addenda lexicis. In antec. Ἰσα καὶ θεοῦ. — 6. ἐξεπεπηδήκει] ἐξεπηδήκει codex.

XXVI. 1. Attingit hæc Appian. II, 122. — 2. δὴ] δὲ cod. — 3. Locus turbatus. Supplere possis Ὁ δὲ δῆμος ὑπελάμβανε vel simile quid. — 4. πολλὴ ἦν] πολλὴν codex.

δοκοῦσαν, ἔλεξε τοιαύδε. Ζήτει ἐν τῷ Περιδημηγορίῳ.

XXVII. Μετὰ δὲ τὴν δημηγορίαν ἀναχωρήσαντες πάλιν εἰς τὸ Καπιτώλιον ἐβουλεύοντο περὶ τῶν παρόντων ὁ χρῆς ποιεῖν. Ἐδοξε δ' οὖν αὐτοῖς πέμψαι πρέσβεις πρὸς τε Λέπιδον καὶ Ἀντώνιον, ὅπως ἂν πείσειαν ἔλθειν τε πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐν κοινῷ βουλευέσθαι περὶ τοῦ μελλόντος συνοίσειν τῇ πόλει, ὑπισχνέσθαι τε αὐτοῖς, πάνθ' ὅσα ἔχουσι παρὰ Καίσαρος, ἐν ὧραις μέρει κύρια ποιήσῃν, ὥστε τοῦτον γ' οὐνεκα μὴ διαφείρεσθαι. Τοῖς δ' ἤκουσιν ἐκείνοις ἔφασαν εἰς τὴν ὑστεραίαν ἀπόκρισιν δώσειν. Γενομένων δὲ τούτων περὶ δειλὴν ὁψιὰν πολλὴ μείζων κατέσχε τὴν πόλιν θόρυβος. Ἐκαστός τε τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐφυλάττετο τοῦ κοινοῦ ἤδη ἀφρηστικῶς, φοβούμενος τὰς ἑξαπίνης ἐπιβουλὰς καὶ ἐπιχειρήσεις (1), τῶν πρώτων ἐν ὅπλοις ὄντων καὶ ἀλλήλοις ἀντικαθημένων, σφίσι δὲ ἔτι ἀδύλου ὄντος τοῦ βεβαίως προστησμένου. Καὶ τότε μὲν ἐπεὶ νύξ ἦν, διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἦν μὲν ἐν ὅπλοις Ἀντώνιος ὑπατος ὢν· Λέπιδος δὲ ἀθροίσας οὐκ ὀλίγην στρατιὰν ἐπικούρων, διὰ μέσης ἀγορᾶς διεξήκει ἀμύνειν ἐγνώκως Καίσαρι. Ὡς δὲ τοῦτο γεγονός εἶδον οἱ πρότερον ἐνδοιάζοντες, συνέρρεον πρὸς αὐτοὺς μετ' ὅπλων κατὰ ἰδίᾳς ἐταιρείας, καὶ μέγα (2) στράτευμα ἐγένετο. Ἦσαν δὲ οἱ τοῦτο δεῖε ἔδρων οὐ βουλόμενοι φανεροὶ εἶναι χαίροντες ἐπὶ τῇ Καίσαρος τελευτῇ, ἀλλὰ τῷ συνίστασθαι μετὰ τούτων θεραπεύοντες τὴν ἐπεὶτα ἐλπίδα. Πολλὰ δὲ ἐπέμπετο καὶ εἰς τοὺς ὑπὸ Καίσαρος εὔπεπονότας ἢ πόλεων κατοικησίαις (3) ἢ γῆς κληρουχίᾳ ἢ χρημάτων νομαῖς, ὥς μέλλοι πάντα κινεῖσθαι, εἰ μὴ τι φανείη καὶ ἀπ' αὐτῶν καρτερόν. Πολλὰ δὲ καὶ ὀλοφύσεις καὶ ἱκετεῖαι πρὸς τοὺς ἐκείνου φίλους ἐγίνοντο, καὶ μάλιστα τοὺς συνεστρατευμένους πρότερον μνημονεύειν παρακλεσόμεναι, ὅς ὢν οἱ πάθοιεν ἐρημίᾳ φίλων. Συνέρρεον (4) δὲ ἡδὴ πολλοὶ κατὰ τὸ οἶκτον καὶ φιλότητα, καὶ χέρδη ἰδία δὲ καὶ νεωτερισμοῦ εὐρόντες, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ μαλακώτερα τὰ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐφαίνετο, καὶ οὐχ ὅποια τὸ πρότερον προσεδόκηθη κατὰ ὑπόνοιαν ἰσχύος μείζονος. Ἐλέγετο δ' ἡδὴ ἐκ τοῦ φανεροῦ, ὅτι χρῆ ἀμύνειν αὐτῷ μὴδὲ ἄλλως ποιεῖν μὴδὲ περιορᾶν ἀτιμώρητον τὸν φόνον (5). Ἄλλοι δὲ ἄλλα κατὰ συστάσεις ἀθροιζόμενοι ἔλεγον, οἱ μὲν πρὸς τῶνδε, οἱ δὲ πρὸς τῶνδε. Ὅσοι δὲ πολιτείας τι μετεποιούντο ἡδόμενοι ἐπὶ τῇ συμπάσῃ (6) μεταβολῇ, ἐκάχιζον τοὺς Καίσαρος σφαγίας, ὅτι οὐχὶ πλείους ἀνέλοιεν τῶν τότε ὑπόπτων, καὶ βέβαιον ἀποδοίεν σφίσι τὴν ἐλευθερίαν· πράγματα γὰρ αὐτοῖς τοὺς λειπομένους οὐκ ὀλίγα παρέξειν· ἦσαν δ' οἱ προμηθεῖα πλεονί δοκούντες καὶ πεῖρα τῶν ἐπὶ Σύλλα πρότερόν ποτε συμπεσόντων εἰδότες παρακλεσέσθαι ἐκ μέσου συστῆναι

acquitatem, dixit hunc in modum. *Quære in Exc. de concionibus.*

XXVII. Post concionem in Capitolium regressi deliberarunt in praesenti rerum statu quid faciendum sit. Placuit legatos mittere ad Lepidum et Antonium, quibus suaderent, ut ad ipsos venirent in templum, ibique in communi deliberarent quæ forent e republica; ac simul promittere se omnia quæ a Cæsare illi accepta tenerent, pro donis rata habituros esse, adeo ut ab hac saltem parte nihil dimiderent. Illi vero legatis dixerunt postridie se responsuros esse. Hæc quum sera vespera fierent, multo magis aucta est in urbe animorum perturbatio. Suis unusquisque rebus consulebat, deserta jam republica, metuens repetitas insidias et aggressiones; nam duces in armis erant castra castris opposcentes; necdum liquebat quinam firmo imperio rebus præfutura esset. Et tunc quidem, ubi nos venerat, digressi sunt. Postridie vero Antonius consul in armis erat; Lepidus haud mediocri collecta manu auxiliari, per medium forum prodiit cædem Cæsaris ulturus. Quod ubi viderunt qui dubii hucusque fuerant, sumptis armis cum suo quisque sodalicio ad eum confluebant, adeo ut magnus coiret exercitus. Ceterum erant qui metu hoc facerent, nolentes manifestum fieri suum de nece Cæsaris gaudium, atque eo, quod illis se adjungebant, spei futuri inservientes. Multum etiam missis nuntiis eos sollicitabant, quos beneficiis Cæsar, sive urbibus ad habitandum concessis sive agrorum distributione sive pecuniarum largitione, affecerat, omnia dicentes fore ut statu suo moverentur, nisi ab ipsis quoque fortius aliquid ederetur. Denique multis precibus et lamentationibus amicos Cæsaris adibant, eos maxime qui in expeditionibus ejus socii fuerant, meminisse jubentes, quantus vir qualia passus esset quod amicis fuisset destitutus. Sic frequentes jam confluebant, partim miseratione et amicitia ducti, partim vero sua sibi lucra etiam ex rebus novis fore putantes, præsertim quum remissius ab adversariis agi viderent nec uti antea majoris roboris suspicione exspectaverant. Jam palam profitebantur Cæsarem ulciscendum, neque aliter faciendum, neque committendum esse, ut cædem ejus impunem sinnerent. Alia alli in cætus ab his, ab illis congregati diclitabant. Qui vero liberam rempublicam asscrere volebant, facta rerum conversione gaudentes reprehendebant Cæsaris percussores, quod non plures eorum, qui suspecti essent, occidissent eoque libertatem stabilivissent: nam relictos haud parum negotii ipsis facturus esse. Nonnulli porro prudentia præstantes et peritia eorum quæ Sullæ temporibus olim acciderant edocti hortabantur,

XXVII. 1. ἐπιχειρήσεις] χειρήσεις cod. — 2. μέγα] μέγαν cod. Idem paullo post φανερόν εἶναι. — 3. κατοικησίαις] κατοικησίας cod. Formam κατοικησία non nisi ex Etym. M. novinus. V. Steph. Thes. v. κατοικεσία. — 4. συνέρρεον] συνέρρεων cod. Mox fort. scrib. ἐκ νεωτερ. — 5. τὸν φόνον] addidi articulum. — 6. συμπάσῃ] malim συμπόσῃ.

ἑμποτέρους· καὶ γὰρ τότε οἱ ἀπολωλένασι δοῦντες αὐτοῖς ἀναβαρρήσαντες τοὺς νενικηκότας ἤλασαν· πολλὸν οὖν πό-
νον παρέξειν Καίσαρα καὶ ἀπολωλότα τοῖς τε σφαγεῦσι
καὶ τῇ τούτων ἐταιρεία, μεγάλων στρατευμάτων ἐνεστώ-
των καὶ ἀνδρῶν ἐπ' αὐτοῖς δραστηρίων. Οἱ δὲ περὶ Ἀν-
τωνίου πρὶν μὲν παρασκευάσασθαι, διεπρεσβέοντο καὶ
διελέγοντο τοῖς ἐν Καπιτωλίῳ. Ἐπεὶ δὲ πλήθει δπλων
καὶ στρατιᾶς ἐθάρρησαν, διοικεῖν ἤξιον τὰ κοινὰ,
παύσαντες τὸν ἐν τῇ πόλει ταραχόν. Πρῶτον δὲ ἐν
σπίσι βουλήν προὔθεσαν ὅπως χρῆ ἔχειν πρὸς τοὺς σφα-
γείας, συγκαλέσαντες τοὺς φίλους. Τῶνδε Λέπιδος μὲν
ἀπερῆντο γνῶμην, πολεμεῖν ἀντικρυς αὐτοὺς καὶ
τιμωρῆν Καίσαρι· Ἰρτίος δὲ διαλέγεσθαι καὶ φιλίαν
τίθεσθαι. Ἄλλος δὲ τὴν ἐναντίαν εἶπε τῷ Λεπίδῳ, προσ-
θέμενος, ὥς καὶ ἀνόσιον εἴη περιορᾶν νήποινον τὸν
Καίσαρος φόνον, καὶ αὐτοῖς μέντοι οὐκ ἀσφαλές, ὅσοι
ἐκείνῳ ἦσαν φίλοι· καὶ γὰρ εἰ ἐν τῷ παρόντι ἡσυχά-
ζουσιν οἱ αὐτόχειρες, ἀλλὰ δύναμιν γε κτησάμενοι
χωρήσουσιν ἐπὶ πλέον. Ἀντωνίου δὲ τῇ Ἰρτίου προσθέ-
μενος γνῶμη, σώζειν αὐτοὺς ἤξιον. Ἦσαν δ' οἱ ἀπο-
πέμψασθαι παρακελευόμενοι ἐκ τῆς πόλεως ὑποσπόν-
δους (β).

XXVIII. Μετὰ δὲ θάνατον καὶ κηδείαν τοῦ μεγάλου
Καίσαρος συνεβούλευσαν οἱ φίλοι Καίσαρι τῶν νέων Ἀν-
τωνίον ποιήσασθαι φίλον καὶ τῶν πραγμάτων ἐπιμε-
λήτην. ** Πολλῶν (1) δὲ καὶ ἄλλων αἰτίων συμβάντων
πρὸς τὴν πρὸς ἀλλήλους διαφορὰν, ἐδόκει αὐτοῖς τὴν
ἐγθραν ἐξάπτειν μῆλλον πρὸς ἀλλήλους, διαφοράς μὲν
ὦν (2) πρὸς Καίσαρα, συμπτῶν δ' Ἀντωνίῳ. Καίσαρ
δ' οὐδὲν ὀρρωδῶν ἐκ τοῦ μεγαλόφρονος, θέας ἐποίει (3)
ἐνστάσης ἑορτῆς ἣν ὁ πατὴρ αὐτοῦ κατεστήσατο Ἀφρο-
δίτη. Καὶ αὐτοῖς προσελθὼν (4) σὺν πλείοσιν ἐτι καὶ φί-
λοις, παρεκάλει Ἀντωνίον, συγχωρῆσαι τὸν ὄϊνον μετὰ
τοῦ στεφάνου τίθεσθαι τῷ πατρί. Ὁ δ' ὅμοια ἠπειλή-
σει, εἰ μὴ τούτων ἀποστάς ἡσυχίαν ἀγοί. Καὶ δὲ ἀπῆει-
κε καὶ οὐδὲν ἠναντιοῦτο, κωλύοντος τοῦ ὑπάτου· εἰσόντα
γε μὴν αὐτὸν εἰς τὸ θέατρον ἐκρότεῖ ὁ δῆμος εὖ μάλα
καὶ οἱ πατρικοὶ στρατιῶται ἠχθημένοι (5) διότι τὰς πα-
τρῶας ἀνανεούμενος τιμὰς διεκωλύθη, ἄλλους τε ἐπ'
ἄλλους κρότους ἐδίδουν παρ' ὅλην τὴν θέαν ἐπισημαινό-
μενοι (6). Ὁ δὲ τὸ ἀργύριον ἡρίθμει τῷ δήμῳ· ὅπερ αὐτῷ
μεγάλην εὐνοίαν παρέσχεν. Ἐξ ἐκείνης δὲ τῆς ἡμέρας
μῆλλον τι φανερόν ἦν Ἀντωνίος δυσμενῶς ἔχειν πρὸς
Καίσαρα, ἐμποδῶν γενόμενος τῇ τοῦ δήμου σπουδῇ πρὸς

ut neutri se parti adjungentes, medios se inter utrosque col-
locarent : nam tunc quoque qui periisse viderentur, re-
sumptis animis victores expulisse. Multum igitur laboris
præbaturum Cæsarem etiam mortuum percussoribus eorum-
que factioni, magnis jam imminetibus exercitiis, quibus
duces præessent strenuissimi. Antonius autem ejusque socii
antequam ad exsequendum propositum accingerentur, mis-
sis legatis cum iis qui in Capitolio erant, collocti sunt. Et
armorum militumque copia fidentes rempublicam admini-
strare cæperunt, sedato in urbe tumultu. Primum vero,
convocatis amicis, deliberarunt inter se, quomodo erga
percussores ipsis agendum esset. Lepidus armis contra eos
dimicandum et Cæsaris necem ulciscendam esse censuit;
Hirtius transigi et amicitiam jungi voluit. Alius contrariam
sententiam cum Lepido faciens proposuit, neque pium esse
addens si inultam eadem Cæsaris sinerent, neque ipsi ejus
amicis alias securitatem fore; « nam si in præsentī, ait,
quiescunt interfectores, certe simul ac viribus aucti fuerint,
insolescent. » Antonius Hirtii sententiæ adstipulans ser-
vandos esse censuit. Erant etiam qui ex urbe dimittendos
esse pactis induciis existimarent.

XXVIII. Post necem et exsequias Cæsaris magni, fami-
liares suadebant Cæsari juniori, ut Antonium amicum sibi
conciliaret eumque rerum suarum procuratorem consti-
tueret. *** Præterea quum alia multa ad dissidium eorum
conferrent, ille a Cæsare alienus et cum Antonio faciens,
magis etiam excitare inimicitiam eorum videbatur. Cæsar
vero nihil reformidans præ animi altitudine, spectacula
adornavit, instante festo, quod pater Veneri *Gentrici* in-
stituerat. Ac denuo cum amicis compluribus ad Antonium
accedens petivit, ut sellam et coronam patri ponere sibi
permitteretur. Ille autem eadem quæ antea minabatur, nisi
ab his desistens quietem ageret. Abiit Cæsar neque quid-
quam contra molitus est, impediēte consule. Ceterum in
theatrum ingredientem ingenti plausu populus excepit et
patris commilitones, ægre ferentes eum paternos honores
renovaturum prohiberi; aliosque supra alius plausus edentes
per totum spectaculum populo dinumeravit; unde magnam sibi
benevolentiam conciliavit. Inde ab illa die manifestior erat
Antonii adversus Cæsarem simultas eo quod populi in eum

8. Plura excerptor omisit.

XXVIII. 1. Lacunam notavi. Codex altiorum — 2. διάφορος μὲν ὦν] Hæc intelligenda puto de Critonio tribuno. V. not. seq.
— 3. Ἀρρίαν. III, 58 : Θάξι δ' ἦσαν, ἃς Κριτωνίος ἀγορανομῶν ἐμελλε τελέσειν· καὶ ὁ Καίσαρ ἐς τὰς θέας τῷ πατρί τὸν τε χρύσειον
ἥθρον καὶ στεφάνον παρεσκεύαζεν, ὅπερ αὐτῷ κατὰ πάσας θέας ἐψηφίσαντο προτίθεσθαι. Τοῦ Κριτωνίου δὲ εἰπόντος, οὐκ ἀνέ-
βησαν τιμωμένοι Καίσαρος ἐν ταῖς αὐτοῦ δαπάναις, ὁ Καίσαρ αὐτὸν ἐς τὸν Ἀντωνίον ἦγεν, ὥς ὑπατον. Ἀντωνίου δὲ εἰπόντος,
εἰ τὴν βουλὴν ἐπαινοῖσιν, χαλεπήνας ὁ Καίσαρ, Ἀνάφερε, εἶπεν· ἐγὼ δὲ τὸν θρόνον, ἕως ἂν ᾗ τὸ δόγμα, προθήσω. Καὶ ὁ Ἀν-
τωνίας χαλεπήνας ἐκώλυσε. Ἐκώλυσε δὲ καὶ ἐν ταῖς ἐξῆς θέαις ἐτι παραλογώτερον, ἃς αὐτὸς ὁ Καίσαρ ἐτέλει, ἀνακειμένους ἐκ
τοῦ πατρὸς Ἀφροδίτῃ Γενετήρι, ὅπερ αὐτῇ καὶ τὸν νεῶν ὁ πατὴρ τὸν ἐν ἀγορᾷ ἅμα αὐτῇ ἀγορᾷ ἀνέτιθει. Τότε δὲ καὶ μάλιστα
μῶς ἦν σαρὰς ἐκ πάντων ἐς τὸν Ἀντωνίον ἐγγίγνετο κτλ. Cf. Dio 45, 6; Sueton. Cæs. 10 et 88; Plutarch. Anton. 16, 2;
August. ap. Plinium H. N. II, 23. De prioribus ludis, quos Critonius edidit, ipsum etiam Nicolaum exposuisse, colligas
ex verbis αὐτοῖς προσελθὼν κτλ. — 4. προσελθὼν] προσελθὼν cod. — 5. ἠχθημένοι] ἠσθημένοι cod. — 6. ἐπισημαιν.

αὐτὸν (7)· ἑώρα τε Καῖσαρ (8), ὅπως αὐτῷ ἐκ τῶν τότε παρόντων καταφανὲς γενόμενον, προστασίας δόμενος πολιτικῆς· ἑώρα δὲ καὶ τοὺς ὑπάτους ἐκ τοῦ φανεροῦ ἀνδεστώτας ἰσχύϊ τε πολλὴν ἔχοντας καὶ ἄλλην ἐτι σφίσι προσποιούντας. Καὶ γὰρ τὸ ταμιεῖον τῆς πόλεως, ὃ πολλῶν χρημάτων ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐνέπλησεν, ἐντὸς δυοῖν μηνῶν ἢ Καίσαρα τελευτήσῃ καὶ ἐποίησαν καθ' ἣν τύχοι πρόφασιν ἐν ἀκαταστασίᾳ πολλῇ πραγμάτων ἐκφοροῦντες ἀθρόον τὸ ἀργύριον, καὶ τοῖς σφαγεῦσι φίλοι ἦσαν. Μόνος δ' ἐτι λοιπὸς ἦν Καῖσαρ τιμωρὸς τῷ πατρί, διαμθενὲς Ἀντωνίου τὸ σύμπαν καὶ τὴν πρὸς τοὺς φονεῖς ἀγαπώντος ἀμνηστία. Συνήσαν οὖν πολλοὶ [μὲν] πρὸς αὐτὸν, οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ πρὸς τοὺς περὶ Ἀντώνιον καὶ Δολοβέλλαν. Ἦσαν δ' οἱ ἐν μέσῳ τὴν ἐχθρὰν ἀνάγοντες αὐτῶν καὶ πράττοντες τοῦτο*. Τούτων δ' ἦσαν κορυφαῖοι Πόπλιος, Οὐίδιος (9), Λεύκιος, πάντων δὲ μάλιστα Κικέρων. Καῖσαρ δὲ οὐκ ἀγνοῶν (10) ὄντινα τρόπον αὐτῷ συνίσαισι οὗτοι παροξύνοντες ἐπὶ Ἀντώνιον, οὐ διωθεῖτο, ὅπως αὐτῶν τὴν βοήθειαν φυλακὴν τε ἐρρωμενεστέραν περὶ ἑαυτὸν καταστήσειτο· ἥδει γὰρ ἐκάστους ἐλάχιστα μὲν τοῦ κοινοῦ προεστῶτας, περισκοποῦντας δὲ ἀρχὴν καὶ δυναστείαν, ὥς ἂν τοῦ ταῦτα κεκτημένου πρότερον ἐκποδῶν (11) ὄντος, αὐτοῦ δὲ κομιδῇ νεωτέρου καὶ οὐκ ἂν ἀνταρξάσαντος, ὥς γε ὑπολαμβάνειν, πρὸς τοσόνδε τάραχον, ἄλλων ἄλλα προσδοκῶντων καὶ ἰδίᾳ σφίσι δὲ δύναντο (12) κτωμένων. Ἀνηρημένης γὰρ τῆς εἰς τὸ κοινὸν γνώμης, κατὰ πολλὰ δὲ μέρη τῶν δυνατῶν διασχισμένων, καὶ ἐκάστων ἑαυτοῖς τὰ κράτη περιποιούντων τὰ σύμπαντα ἢ ὅποσα γοῦν δύναντο παρασπάσασθαι, πολυπρόσωπός τις (13) ἦν καὶ ἀλλόκοτος ἡ ταραχὴ. Καὶ Λέπιδος μὲν μοῖραν τινὰ τῆς Καίσαρος στρατιᾶς ἀπορρήξας, ἀνταίχετο καὶ αὐτὸς ἐξουσίας ἐν Ἰβηρίᾳ τῇ ἐπιτάδε, Κελτοὺς τε τοὺς γειτνώνοντας τῇ ἄνω θαλάττῃ κατέχων· τοὺς δ' ἐπέκεινα Μουνάτιος (14) Λεύκιος Πλάγκος (15) ὑφ' αὐτῷ ἐπεποιήτο σὺν ἐτέρῳ στρατῷ ὑπάτος καὶ αὐτὸς ἀποδεδειγμένος. Ἰβηρίας δὲ τοὺς ἐπέκεινα οἰκοῦντας Γάιος Ἀσίνιος (16), ἄλλου στρατοῦ ἀρχων, ὑπῆκτο. Δέκιμος δὲ Βρούτος τὴν ἰσόνομον ἐκράτει Γαλατίαν σὺν δυοῖν τάγμασιν, ἐφ' ὧν ἔμελλεν αὐτίκα μάλα χωρεῖν Ἀντώνιος· Μακεδονίᾳ δὲ Γάιος Βρούτος ἐφεδρος (17) ἦν, ὅσον οὕτω περαιωθεὶς ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐπ' αὐτήν, καὶ Συρίᾳ Κάσσιος Λογγίνος, ὅστις ἀπεδέδεικτο (18) τῆς Ἰλλυρίδος (19) στρατηγός. Τοσαῦτα μὲν στρατεύματα ἐν τῷ τότε συνειστήκει, καὶ τοσοῦτε ἀρχοντες, αὐτὸς τις ἕκαστος ἑαυτὸν ἐξίων τὴν τῶν ὄλων δυναστείαν εἶχειν, ἀνηρημένου παντὸς νομίμου καὶ δικαίου, κατ' ἰσχύϊ δὲ τὴν ἐκάστοις προσοῦσαν τοῦ

studiis impedimento erat. Videntque Caesar, quod e praesenti rerum statu clare elucet, indigere se praesidio aliquo publico; vidit etiam consules aperto resistentes magnaque potitos potentia maiora adhuc appetentes. Nam aerarium civitatis, quod multis opibus pater ejus impleverat, intra duos menses inde a morte Caesaris exhausserant, obvio quoque praetextu per summam rerum omnium confusionem pecunias dilapidantes; denique percussoribus amici erant. Sic solus adhuc reliquus erat Caesar paternae caedis vindex, quum Antonius totum hoc negligeret et concessam percussoribus rerum anteaerum oblivionem tueretur. Multi sane ad Caesarem accedebant, sed haud pauci etiam ad Antonium et Dolabellam; alii vero in medio positi hoc agebant, ut inimicitiam eorum conciliarent. Quorum principes erant Publius, Vibius, Lucius et praeter ceteris Cicero. Caesar etsi haud nescius quoniam consilio se convenirent hi, qui contra Antonium exstimulabant, non repulit tamen, ut eorum auxilio usus firmiore se custodia muniaret. Nam bene noverat singulos illos non salutis publicae curam agere, sed summum magistratum et imperium circumspicere, quum J. Caesar antea his potitus non amplius impedimento esset, ipse vero juvenis admodum, adeoque impar, uti putabant, tantis componendis turbis foret, aliis alia expectantibus et sibi singulis quae possent vindicantibus. Etenim sublata omni quae ad communem salutem spectaret cogitatione, virisque principibus in multas factiones divisus, singulisque affectibus aut summam imperii aut quantum ejus pertrahere ad se possent: multiformis et immanis erat rerum conturbatio. Lepidus parte quadam a Caesare exercitu avulso, et ipse imperium appetebat, Hispaniam teneas Citeriorem et Galliam quae mari superiori inuninet; ultiores Gallos L. Munatius Plancus in potestate habebat cum alio exercitu consul creatus. Iberiam ulteriorem tenebat C. Asinius Pollio, alius dux exercitus. Decimus Brutus in Gallia Cisalpina imperabat cum duobus legionibus, contra quas jam exire properabat Antonius. Macedoniam sibi vindicabat C. Brutus tantum nondum ex Italia in eam profectus, Syriam Cassius Longinus, qui Illyriae praetor designatus erat. Tanti exercitus tum contracti erant, tot duces constituti, quorum sibi quisque summam imperii asserere studebat, quum sublata esset omnis legum auctoritas et justitia, atque vi armorum, quibus quisque polleteret, res disacerperentur.

ἐπιστημην. cod. Μοχ ἡρήμαι cod. — 7. αὐτὸν] ἑαυτὸν cod. — 8. Καῖσαρ] καίσαρι cod. — 9. Οὐίδιος] Ὀφίσιος, ut supra. — 10. οὐκ ἀγνοῶν] οὐκ ἀγνοῶν cod. — 11. ἐκποδῶν] ἐμποδῶν codex. — 12. & δύν.] ἀδύν. cod. — * καὶ πάλιν πάλιν πάλιν codex. — 13. τοὺς δ' ἐπέκεινα Μουνάτιος] τοὺς δὲ κομηνούς cod. Lepido Caesar Galliam Narbonensem et Hispaniam finitimam tribuerat. Ulteriorem Galliam tenebat Munatius Plancus. Dio Cass. 43, 51, 45, 10. — 14. Πλάγκος] πλάγκος cod. Deinde πεποιήτο. — 15. Ἀσίνιος, altera v. littera superscripta, codex. — 16. ἐφεδρος] ἐφεδρος cod. — 17. ἀπεδέδεικτο] ἀπεδέδεικτο codex. — 18. Ἰλλυρίδος] Expectabas Κυρήνης, ut apud plurimos traditur, v. c. ap. Appian. III, 2. Neque tamen omnes inter se consentiunt. Sic Bithyniam Cassio assignatam a senatu esse dicit Dio Cass. 47, 21, ubi vide quae

πράγματος βραδευομένου. Μόνος δὲ Καίσαρ, ὃ τὸ σύμπαν κράτος κατελάλειτο (19) νομίμως κατὰ τ' ἐξουσίαν τοῦ πρότερον κακτημένου καὶ συγγένειαν, αἰμορὸς ὦν δυνάμεις ἡστινόςουν, ἐπλάζετο μεταξὺ αἰωρούμενος (20) φθόου τε πολιτικοῦ καὶ πλονεξίας τῶν (τε) ἐφεδρευόντων αὐτῷ καὶ τοῖς σύμπασι πράγμασιν· ἀπερ ὕστερον ἐπρυτάνευσεν ὀρθῶς τὸ δαιμόνιον καὶ ἡ τύχη. Ὁ δὲ Καίσαρ ἤδη καὶ περὶ τῆς ψυχῆς δεδοικώς, ἐνδύλου αὐτῷ τῆς Ἀντωνίου (21) γνώμης γιγνομένης, καὶ οὐδενὶ τρόπῳ δυνάμενος αὐτὸν μεταπεῖσαι, οἶκος καθήστο καιρὸν ἐπιτηρῶν.

XXIX. Πρώτη δ' ἐν τῇ πόλει κίνησις γίνεται ἐκ τῶν πατριῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν, ἀχθομένων ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀντωνίου περισφίλῃ, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν ἑαυτοῖς λογαπούντων, οἱ ἀμνημονοῦσι τοῦ Καίσαρος, τὸν ἐκείνου παῖδα προπηλακίζοντες περιορῶντες, ὃν ἐχρῆν ὑπὸ πάντων αὐτῶν ἐπιτροπεύεσθαι, εἰ τις δικαίος λόγος ἦ, οἷου. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀθρόοι γινόμενοι μᾶλλον τι (1) κατεμέφοντο σφᾶς συνιόντες ἐπὶ τῇ Ἀντωνίου οἰκίᾳ· τούτους γὰρ ἀκείνους ἐθάρρει (2)· καὶ τινὰς λόγους ἐποιεῦντο ἐκ φανεροῦ, διότι καλῶς ἔχει μετριώτερον αὐτὸν χρῆσθαι Καίσαρι, καὶ μεμνησθαι ὦν ἐπέσκηψεν ὁ πατήρ· καὶ γὰρ αὐτοῖς εὐσεβέστερον εἶναι μὴ περιορᾶν ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τὰ τυχεύοντα τῶν ἐκείνου ὑπομνημάτων (3) διασῶζειν, μή τι γὰρ τὸν παῖδα καὶ διάδοχον ὑποδείχθοντα, ἐκείνοις τε ὁρᾶν τὴν ὁμοφροσύνην ἐν τῷ παρόντι διὰ τὸ πλῆθος τῶν περιεστώτων ἐχθρῶν ὠφελιμωτάτην. Ταῦτα λεγόντων ὡς μὴ δοκοῖη ἐναντιοῦσθαι τῇ ὁρμῇ Ἀντωνίου (4), ἐπειδὴ καὶ δεόμενος αὐτῶν ἐτύγχανεν, εἶπε βούλεσθαι καὶ ταῦτα δοκιμάζειν, εἴ γε μετρίως ἀκείνους, τὴν τε προσήκουσαν αὐτῷ τιμὴν ἀπονέμει, ἔτοιμός τε εἶναι εἰς λόγους ἐλθεῖν, παρόντων ἐκείνων καὶ ἐπακροαμένων. Οἱ δ' ἐπήνουν, καὶ συνέθεντο αὐτὸν εἶεν εἰς τὸ Καπιτώλιον, καὶ μεσιτεύειν τὰς διαλλαγὰς, εἰ αὐτὸς ἐθέλοι. Συνέφη δ' οὖν, καὶ εὐθύς ἐξαναστὰς ὤχετο εἰς τὸ τοῦ Διὸς ἱερὸν, ἐκείνους τε ἐπεμψεν (5) ὡς τὸν Καίσαρα. Οἱ δὲ συνερρῶσαν ἄσμενοι πολλοὶ καὶ ἥλθον, ὥστ' ἐν ἀγωνίᾳ ἀκείνους γενέσθαι, ἀπαγγεῖλαντος τινὸς αὐτῷ, διότι πλῆθος ἦκει στρατιωτῶν ἐπὶ τὰς θύρας, οἱ δ' ἐντὸς εἶεν ζητοῦντες αὐτόν. Ὁ δὲ παραχθὲς, τὸ μὲν πρῶτον εἰς τι ὑπερῶν ἀπεχώρησε σὺν τοῖς φίλοις, οἱ δ' ἐτυχον παρόντες, καὶ τῶν ἐνθρόνων ἐκυνθάνετο διακύπτων ὃ τι βούλονται, καὶ τοῦ χάριν ἐληλύθοιεν, ἐγνωρίζε τε αὐτοὺς οἰκείους ὄντας στρατιώτας. Οἱ δ' ἀποκρίνονται ἐπὶ τῷ ἀγαθῷ αὐτοῦ τε

tur. Solus vero Caesar, ad quem legitime summum imperium ex voluntate ejus qui prius obtinuerat, et secundum cognationem pertinebat, destitutus ab omni potestate errabat inter invidiam fluctuans et avaritiam eorum, qui ipsi et summæ rerum insidiabantur. Quæ quidem postea recte moderatum est numen et fortuna. Interim Caesar, jam de vita sibi timens, quum mentem Antonii perspectam haberet nulloque pacto mutare posset, domi sedebat agendi expectans opportunitatem.

XXIX. Primus in urbe motus a patris commilitonibus profectus est, qui ægre ferentes quem Antonius ostendebat contemptum, initio quidem inter se sermones faciebant, ut qui Cesaris immemores essent atque filium ejus contumeliis affici paterentur, cui omnes se patrocinari deceret, si justii pique rationem haberent. Deinde vero frequentiores acrius se incusabant ad domum Antonii confluentes (his enim militibus Antonius quoque fidebat), et aperte nonnulli profitebantur decere eum Cesare moderatius uti, ac meminisse quæ pater ejus mandaverit: nam tum ipso pietate admoneri ne hæc despicerent, sed ut vel minima quæque ab eo in mandatis scripta observanda curarent; nedum ut filium ejus et successorem designatum tuerentur; tum illis conducere concordiam in præsentem propter inimicos undique imminentes utilissimam. Hæc dicentibus, ne refragari eorum studiis videretur Antonius, quoniam ope eorum indigebat, velle se respondit hæc probare, modo ille quoque moderatum se gereret debitumque sibi honorem tribueret; se paratum esse in colloquio venire, cui ipsi auditores interfuturi essent. Collaudabant hæc milites, ac convenit inter eos, ut Antonium in Capitolium deducerent, ibique, si ipse vellet, reconciliationis mediatores essent. Consentit Antonius et confestim exurgens in Jovis fanum proficiscitur, illos vero ad Cesarem misit. Qui hæc inviti magno numero confluentes ad domum ejus accesserunt, adeo ut in summa Cesar perplexitate versaretur, astante quodam militum multitudinem ad fores esse, aliosque intus eum querere. Qua in perturbatione primum quidem una cum amicis, qui tum presentes erant, in superiora ædium confugit, ac inde prospiciens interrogavit homines, quidnam vellet et cujus rei causa venissent. Respondent illi adesse se eorum causa quæ ipsi et toti fa-

affert Sturzian. — 19. κατελελ. καταλελ. codex. — 20. αἰωρούμενος] codex ἐωρούμενος. — 21. Ἀντωνίου] Ἀντωνίου cod.

XXIX. 1. μᾶλλον τι] μᾶλλον τι cod. — 2. ἀκείνους ἐθάρρει] Sc. Antonius e veteranis Cesarianis satellitium suum delegat. Conferre cum nostris liceat Appian. III, 29: Ἀκλιησαμένου δὲ αὐτοῦ (Ἀντωνίου) τῷ Καίσαρι πικρότερον, καὶ τῆς ἀκαλῆς ἐβουλεύσεως ἐς τὸ φανερὸν, ἐπὶ μᾶλλον ἀπαντες ὁρμηγγο. Καὶ οἱ τῆς προῦρας Ἀντωνίου ταξίαρχοι ἐστρατευμένοι τε Καίσαρι τῷ πρότερον, καὶ ἐς τὰ μέγιστα ὑπ' Ἀντωνίου τότε προτιμώμενοι, τὴν ὕβριν αὐτὸν ἐπισχεῖν ἤξιον καὶ διὰ σφᾶς καὶ δ' ἐκείνους, ὑπὸ Καίσαρι στρατευσάμενον, καὶ τῶνδε τῶν ἐκ παρόντων ἀγαθῶν κατ' ἐκείνου τυχεύοντα, κτλ. Cf. alteram similem militum ad Antonium orationem ibid. c. 32. Scilicet Appianus ab Nicolao differt eo, quod his reconciliatos Octavianum et Antonium narrat. Panceis rem tangunt Dio Cass. 45, 8; Plutarch. Anton. 16, 2. — 3. ὑπομνημάτων] Plutarch. Anton. 16, 1: Ἐλθε δὲ (Ἀντώνιος) καὶ τὰ βιβλία τοῦ Καίσαρος, ἐν οἷς ὑπομνήματα τῶν κακωμένων καὶ δεδογμένων ἦν ἀναγεγραμμένα. Cf. Vellejus II, 60. — 4. Ἀντώνιος] Ἀντωνίου codex. — 5. ἐκείνους τε ἐπεμψεν] ἐκείνους τε ἐπεμψεν codex.

καὶ τῆς ὅλης μερίδος, εἰ κακείνους θέλοι ἀμνησικαχεῖν (6) ὧν εἰργασται Ἀντώνιος· οὐδὲ γὰρ αὐτοῖς ἀρεστὰ γέγονε (7) ταῦτα· δεῖν δ' αὐτοὺς πᾶσαν ὀργὴν ἐκβαλόντας διαλλάττεσθαι ἀπλῶς καὶ ἀδόλως. Εἷς δ' αὐτῶν καὶ μεῖζονι τῇ βοῇ βοήσας θαρρεῖν ἐκέλευε, καὶ γινώσκειν ὅτι κληρονομία οἱ πάντες εἶεν αὐτοῦ· μεμνησθαι γὰρ τοῦ κατὰ γῆς πατρὸς Ἰσα καὶ θεοῦ, καὶ περὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ἅπαν ἂν δρᾶσαι καὶ παθεῖν. Ἄλλος δὲ μεῖζον ἐπιφθεγξάμενος καὶ Ἀντώνιον ἂν διαχρήσασθαι αὐτόχειρ ἔφη, εἰ μὴ τὰς Καίσαρος διαθήκας ἅμα καὶ βουλῆς Ἰσα φυλάττοι. Καὶ δὲ θαρρῶν ἤδη ἐπ' αὐτοῖς κατέβη τε (8) καὶ φιλοφρονηθεὶς ἤσθη ἐπὶ τῇ εὐνοίᾳ τε καὶ προθυμίᾳ. Ἐκείνοι μὲν αὐτὸν παραλαβόντες διὰ τῆς ἀγορᾶς λαμπρότατα ἦγον εἰς τὸ Καπιτώλιον, ἀμιγλῶμενοι τῇ σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους, οἱ μὲν ἤδη ἀχθόμενοι τῇ Ἀντωνίου δυναστείᾳ, οἱ δὲ κατὰ εὐσέβειαν τὴν πρὸς Καίσαρα καὶ τὸν ἐκείνου διάδοχον, οἱ δ' ἐλπίδος ἕνεκα τῆς ἀπ' αὐτοῦ, μεγάλην ὠφελήθησθαι σὺν τῇ δικαίᾳ προσδοκίᾳ, οἱ δὲ τιμωρίαν σπουδάζοντες γενέσθαι παρὰ τῶν σφαγῶν ὑπὲρ τοῦ φόνου, καὶ ταύτην μάλιστα γὰρ (9) πράξεσθαι διὰ τοῦ παιδὸς οἰόμενοι, εἰ συλλήπτωρ εἴη καὶ ὁ ὑπατος. Πάντες γὰρ μὴν παρήνουν αὐτῷ ὑπ' εὐνοίας προσιόντες μὴ φιλονεικεῖν, ἀλλὰ προσέχειν τῷ σφετέρῳ ἀσφαλεῖ, καὶ ὡς δύναιντο συμπροσλαμβάνειν βοηθοὺς, μεμνημένον ὡς σφαλερὸς εἴη ὁ Καίσαρος θάνατος. Ταῦτα ἀκούων Καῖσαρ, καὶ ὁρῶν τὴν τῶν ἀνθρώπων σπουδὴν οὐκ ἀπεικότως περὶ αὐτὸν, ἤκεν εἰς τὸ Καπιτώλιον, ἔνθα πολλοὶ πλείους ἑώρα πατρικὸς στρατιώτας, οἷς ἐθάρρει Ἀντώνιος, πολλὸν μᾶλλον εὐνοὺς αὐτῷ ὄντας, εἰ τε ἀδικεῖν περὶ αὐτὸν ἐγγειροίη. Ἐκ τούτου ἀπεχώρουν οἱ πλείους· περιλειφθέντες δὲ ἄμφω μετὰ τῶν φίλων διελέγοντο.

XXX. Ὅτι τοῦ Καίσαρος εἰς τὴν οἰκίαν ἀπίοντος μετὰ τὸ διαλλαγῆναι πρὸς Ἀντώνιον, μονωθέντα Ἀντώνιον αὐθις ἀνερθεῖσθαι, τὴν εὐνοίαν ὁρῶντα (1) παραπολὺ τοῦ στρατιωτικοῦ παντὸς ἀπονεύουσαν ὡς πρὸς [Καίσαρα] ἐκείνον μὲν γὰρ ἐποιοῦντο παιδὰ τε εἶναι καὶ διάδοχον ἀποδεῖγθαι ἐν ταῖς διαθήκαις τῷ τε ὀνόματι ὁμοίως προσαγορεύεσθαι, γενναίαν τε ὑποφαίνειν ἐλπίδα καὶ ἀπὸ τοῦ τῆς φύσεως δραστηρίου (2), εἰς δὲ ὁ Καῖσαρ ἀποβλέψας οὐχ ἤττον ἢ τὴν συγγένειαν ἀποδείξειεν αὐτὸν παῖδα, ὡς μόνον ἐγγύου αὐτοῦ τὴν τε σύμπασαν ἀρχὴν καὶ τὸ τοῦ οἴκου ἀξίωμα διασώζειν. Ὁ δὲ τότε ἐνθυμιαζόμενος Ἀντώνιος μετεγίνωσκε

ctioni suae salutis futura sint, si ipse quoque illas ab Antonio Injurias vellet oblivisci; neque sibi haec grata fuisse; debere autem eos, omni ira deposita, sincere et absque dolo reconciliari. Unus vero elatiore voce clamans, bono animo esse Caesarem, atque bene tenere jussit universos ipsius esse hereditatem: nam patris defuncti pariter atque dei se meminisse, atque pro successore ejus omnia facere patique fore paratos. Alius summa voce acclamavit se vel Antonium sua manu interfecturum, nisi Caesaris mandata simul atque senatus exsequeretur. Tum resumpta fiducia Caesar descendit et comiter eos amplexus laudavit ob propositam in se benevolentiam. Illi vero assumptes eum soleam pompa in Capitolium duxerunt alacritate inter se certantes, partim odio ducti in Antonii imperium, partim pietate erga Caesarem ejusque successorem, partim spe magnorum praemiorum, quae haud immerito ab eo exspectabant, partim desiderio ultionis, qua cadis poenae a percussoribus repeterentur, quas quammaxime a filio exactum iri, si adiutor ei consul esset, existimabant. Omnes certe ob benevolentiam ad Caesarem accedentes hortabantur, ne vellet altercari, sed hoc spectare, ut securitati factionis suae consulere et quae auxiliares adjungeret, memor quam fallax fuisset mors Caesaris. Quae audiens vidensque quanto studio se haud immerito prosequerentur, in Capitolium venit, ubi multo plures conspexit milites paternos, quibus fidebat Antonius, sed qui multo propensiores in ipsum erant, si forte injuria aliqua ab Antonio afficeretur. Deinde quum plurimi recessissent, Caesar et Antonius cum amicis relictis inter se collocuti sunt.

XXX. Caesare post reconciliationem domum revertente, Antonium narrat, quum solus esset, denuo ad iram excitatum esse, videntem multo magis in Caesarem incitare exercitus universi benevolentiam. Hunc enim contendebat et filium Caesaris esse et successorem ab eo in testamenti tabulis designatum, et eodem nomine appellari, et spem egregiam etiam indolis virtute ostendere, ad quam non minus atque ad cognationem Caesar respiciens pro filio eum adoptasset, ut qui solus ad conservandum imperium domusque dignitatem idoneus esset. Quae in animum inducens Antonius sententiam mutavit, factique eum posuit,

— 6. κακείνους θ. ἀμνησ.] κακείνους θ. μνησικαχεῖν codex. — 7. γέγονε] indicativum librarii esse puto. — 8. τε] γε codex. — 9. γε] τε codex.

XXX. Inter initium hujus capitis et finem antecedentis plura excerptor omisit. Idque lineola in codice indicatum est. Ad ea quae in seqq. narrantur de insidiis a Caesare structis Antonio, cf. Appian. III, 39. 40. Paucis rem absolvam. Plutarchus Anton. 16, 3: Μεθ' ἡμέρας ὀλίγας ἐνέπεσε λόγος, ὡς ἐπιβουλεύει Καῖσαρ αὐτῷ. Καῖσαρ δὲ ἀπαλογεῖτο μὲν, οἷα ἐκείνῳ δέ· καὶ πάλιν ἦν ἐνεργὸς ἡ ἐχθρά, καὶ περιθέντες ἄμφω τὴν Ἰταλίαν τὸ μὲν ἰδρυμένον ἐν ταῖς κατοικίαις ἦδη τοῦ στρατιωτικοῦ μεγάλως ἀνίστασαν μισοῖς· Sallust. Octav. 10: Hortantibus itaque nonnullis percussores ei subornavit. Hoc fraude deprehensa, periculum invicem metuens, veteranos simul in suum et reipublicae auxilium quantum potuit largitione contraxit. Vellejus II, 60: Mox etiam velut insidiis ejus pelitus (Antonius) scolas inanimare cepit, in qua turpiter deprehensa ejus vanitas est. Cic. Ep. XII, 23. Seneca De clementia I, 9. — 1. ὁρῶντα] ὁρῶν τοῦ cod. Prima haec oratione indirecta enuntiata excerptoris esse puta. Mox supplervi vocem Καίσαρα. — 2. δραστή·

καὶ ἡλλοίωτο τῇ γνώμῃ, καὶ μάλιστα ὅτε τοὺς Καίσαρος στρατιώτας ἐν ὄφθαλμοῖς εἶδεν ἑαυτὸν μὲν καταλειπόμενος, Καίσαρα δ' ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀθρόως προπέμποντας. Ἐδόκει δὲ τισὶ μὴ δ' ἀποσχέσθαι αὐτοῦ, εἰ μὴ ἐδεδίει τοὺς στρατιώτας, μὴ ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσαντες τιμωρίαν ποιοῖντο, καὶ ἀκονιτὶ (3) πᾶσαν αὐτοῦ τὴν μερίδα ἀφείλοντο. Κατελείπετο γὰρ ἀμφοτέροις στρατώματα ἐφεδροί. Ὁ μὲν δὲ τοιαῦτα λογιζόμενος ἐμελλέει (4) καὶ ὤκνει, καίπερ ἡλλοιωμένος τῇ γνώμῃ. Καίσαρ γε μὴν πιδανὸς ἀδόλως γεγενῆσθαι σφίσι τὰς διαλλαγὰς, ἐφοῖτα δὲσμεῖραι ἐπὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ὥσπερ ἔχρη, ὑπάτου τε δντος καὶ πρεσβυτέρου καὶ πατρικοῦ φίλου, τὴν τε ἄλλην πᾶσαν ἀπένεμε τιμὴν, καθότι ὑπέσμετο, εἰς δ' Ἀντώνιος τῆς δευτέρας ὑπῆρξεν αὐτὸς ἀδικίας τρόπῳ τοιῷδε. Ἀλλαξάμενος Γαλατίαν ἐπαρχίαν πρὸς Μακεδονίαν, μετεβίβαζε τὰς ἐν αὐτῇ δυνάμεις εἰς Ἰταλίαν· καὶ ἐπεὶ ἤκον, ἐξῆι ἐκ τῆς Ῥώμης ὑπαντησόμενος αὐταῖς ἄχρι Βρενταίου. Οἰόμενος δὲ καιρὸν ἐπιτήδειον ἔχειν πρὸς αὐτὸν ἐπενόει, διαδίδωσι λόγον, ὥς ἄρα ἐπιβουλεύοιτο. Καὶ τινὰς συλλαβὸν στρατιώτας ἔδωκεν ὥς ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεμφθέντας, ὅπως αὐτὸν ἀνέλοιον· ἡντίκετο δὲ Καίσαρα, οὐ μὴν ποι σαφῶς ἐδήλου. Ταχὺ δ' ἡ φήμη κατὰ τὴν πόλιν διήγγελλεν (5), ὥς ἐπιβουλεύειν δ' ὑπάτου, καὶ συλλαβὸν τοὺς ἐπ' αὐτὸν ἔχοντας, σύνδοξαι τε τῶν ἐκείνου φίλων εἰς τὴν οἰκίαν ἐγγίνοντο, καὶ στρατιωτῶν σὺν ὅπλοις μεταπέμψαι. Περὶ δὲ δεῖλην ὅψιαν ἔρχεται καὶ εἰς Καίσαρα ὁ (6) λόγος, ὅτι κινδυνύσειεν Ἀντώνιος ἀποσφατῆναι, καὶ μετεπέμπετο τοὺς φυλάξοντας αὐτὸν ἐκείνην τὴν νύκτα. Καὶ παραχρῆμα πέμψας ὥς αὐτὸν, ἔτοιμος ἔφη εἶναι καὶ αὐτὸς σὺν τῇ ἑαυτοῦ θεραπείᾳ παραγενόμενος πρὸς κοίτην αὐτοῦ τὰσφαλὲς παρέχειν, οἷηθεὶς ὑπὸ τῶν περὶ Κάσιον αὐτὸν καὶ Βρούτων ἐπιβεβουλεύσασθαι. Καὶ δὲ μὲν ταῦτα ἐφιλοθροπεύετο, οὐδὲν ὑπονοῶν περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων τε καὶ βεβουλευμένων. Ἀντώνιος δ' οὐδ' αὐτὸν παραδέξασθαι τὸν ἄγγελον ἀφῆκεν ἐν τῶν θυρῶν, ἀλλὰ ἀπεῖρξεν ἀτίμως (7). Ὁ δ' ἐπαυλὸν καὶ τι πλέον ἀκηχοῦς ἀπήγγελλε Καίσαρι, ὥς οὐδὲ τοῦνομα αὐτοῦ διαφέροιτο περὶ τὰς Ἀντωνίου θύρας ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ὥς αὐτὸς εἶη ὁ τοὺς φονέας πεπομφὸς Ἀντωνίῳ, οἱ δὲ καὶ δεσμῶται εἴεν. Ὁ δὲ ἀκούσας τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἀδοκῆτου ἠπίσται· μετὰ δὲ αἰσθόμενος τὴν διην γνώμην, ὥς ἐπ' αὐτὸν εἶη τετραμμένον, μετὰ τῶν φίλων ἐσχόπει δὲ τι χρὴ ποιεῖν. Ἦκε δὲ ὁ Φίλιππος καὶ Ἀτία (8) ἡ μήτηρ διαπορούμενοι τῷ παραδόξῳ, καὶ πυθνόμενοι τίς ὁ λόγος εἴη, καὶ τίς ἡ διάνοια τάνθρώπων· παρήνουν τε αὐτῷ ὑποχωρήσαι ἐκποδὸν ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἄχρι ταῦτα ἐξετασθέντα ἐκκαλυφθῆναι. Καὶ δὲ, ἄτε οὐδὲν ἑαυτῷ συνειδῶς τοιοῦτο, ἐνδείκνυν ὥστε (9) ἐκ μέσου εἶναι καὶ τρόπον τινὰ καταγινώσκειν ἑαυτοῦ· πλέον γὰρ οὐδὲν περαινέειν εἰς τὰ

praesertim quum suis oculis cerneret quomodo Caesariani milites, ipso relicto, frequentissimi Caesarem e templo domum deducerent. Neque continuisse se nonnullis videbatur, nisi timuisset, ne milites eum adorientes ultionem repetere, ac facili negotio totam ejus factionem ad se pertraherent. Relinquebantur enim utrique exercitus eventum rerum aucupantes. Hac igitur secum reputans cunctabatur ac moras nectebat, quamvis mutata jam sententia. Interim Caesar, sinceram fuisse reconciliationem persuasus, cotidie domum Antonii frequentabat, ut par erat, quum ille et consul esset et senior et amicus paternus, atque reliquum omnem, prouti promiserat, honorem ei habebat, donec denuo Antonius alteram injuriam prior intulit hunc in modum. Quum Macedoniam provinciam cum Gallia commutasset, copias e Macedonia in Italiam traduci jussit. Quae ubi appulerant, urbe exiit ut obviam iis proficisceretur usque ad Brundisium. Censensque tempus opportunum ad exsequenda consilia se nactum esse, rumorem sparsit de insidiis, quibus appetitus esset. Atque milites quosdam comprehendit et in vincula conjecit, utpote ad hoc ipsum, ut eum interficerent, immissos; auctorem vero Caesarem esse, quamquam non diserte profitebatur, subdicebat tamen. Confestim fama per urbem nuntiat consuli insidias structas, et aggressos eum sicarios comprehensos esse. Coetus fiebant amicorum domum ejus accurrentium, militesque in armis arcescebantur. Circa seram denique vesperam ad Caesarem quoque sermo venit, parum absuisse quin Antonius a sicariis interfectus esset, eumque corporis custodes in noctem accersere. Et statim Caesar quosdam ad domum ejus misit qui nuntiarent appropriatum se quoque cum ministerio suo ad lectum Antonii, ut securitati ejus prospiceret. Videlicet a Cassii et Bruti sociis insidias ei paratas esse putabat. Tanta Caesar humanitate eum prosequabatur, quae ille dictitaret ac machinaretur nihil suspicatus. Antonius vero ne nuntium quidem intra fores admitti volebat, sed arcebat ignominiose. Is igitur reversus quae accuratiora de re comperuerat, Caesari retulit, aiens ejus ne nomen quidem ad fores Antonii ab hominibus pronuntiari, quasi ipse percussor, qui jam vincti essent, Antonio immisisset. Quibus auditis Caesar primum quidem ob improvisum rei diffidebat; mox vero totum consilium contra ipsum directum esse sentiens, cum amicis, quid faciendum esset, circumspiciebat. Philippus quoque et Atia mater casu inopinato consternati, advenerunt, sciscitantes quae dicerentur et quid homo iste sibi vellet. Ac suadebant Caesari, ut per dies aliquot ex urbe discederet usque dum res explorata et patefacta esset. Ille vero nullius sibi facinoris conscius, grave ducebat si e conspectu se subduceret, eoque pacto se ipse quodammodo condemnaret; neque ad majo-

ρίου] δραστήριον cod. — 3. ἀκονιτὶ] ἀκὼν ἐτι cod. — 4. τε] ται καὶ ὠκνεῖ cod. — 5. διήγγελλεν] διήγγελεν cod. — 6. Καίσαρα δ'] καίσαρος cod. — 7. Sec. Appian. III, 39 ipse Caesar ad domum Antonii defensurus se venit. — 8. Ἀτία] sic h. l. Supra semper Ἀντία. — 9. ἐνδείκνυν ὥστε. [εἶναι] ἐνδεικνύωτο ἐκ μέσου εἶναι codex. Possis etiam ἐδεικνύωτο τῷ,

σφαλές ἐκποδῶν γινόμενος, ἀλλ' ἴσως καὶ διάρως (10) που μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἀναιρεθῆσθαι. Τότε μὲν οὖν ἐν τοιούτοις λόγοις ἦν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἔωθεν καθίζουσα ὥσπερ εἰώθει μετὰ τῶν ἑαυτοῦ φίλων, ἀναπεταννύουσα δὲ τὰς θύρας κελεύει τοῖς εἰωθόσι φοιτᾶν καὶ δεξιῶσθαι τῶν ἀστῶν καὶ ξένων καὶ στρατιωτῶν, καὶ (11) διελέγετο πᾶσιν, ὥσπερ καὶ ἄλλοτε εἰώθει, μηδὲν ἐναλλάζας τοῦ καθ' ἡμέραν ἔθους. Ἀντώνιος δὲ συνέδριον τῶν φίλων ἀθροίσας εἶπεν ἐν μέσοις, ὡς ἐπιβουλευόμενος καὶ πρότερον ὑπὸ Καίσαρος οὐκ ἄγνοοι, ἐπειδὴ δ' ἐμελλεν ἔξω τῆς πόλεως βαδίζειν ὡς (12) ἐληλυθὸς τὸ στρατεύμα, καὶ ἰσχυρὸν παρὰ σχοι τοῦτον καθ' αὐτοῦ. Καί τινα τῶν ἐπὶ τὴν σφαγὴν πεμφθέντων (13) ἀφικόμενον μηχαντὴν αὐτῷ γενέσθαι μεγάλας δωραίας, καὶ διὰ τοῦτο τοὺς μὲν συλλαβεῖν, ἐκείνους δ' εἰς τὸ παρὸν ἀθροῖσαι (14) συνέδριον, ὡς γινώσκας ἀκούσεις καὶ ὅπως χρηστὸν εἴη τοῖς παροῦσι. Ταῦτα εἰπόντος Ἀντωνίου ἐπυνθάνοντο οἱ σύνεδροι, ὅπου εἶπεν οἱ συνεληγμένοι ἄνθρωποι, ὡς τι γνοίεν παρ' αὐτῶν. Καὶ ὁ Ἀντώνιος προσποιηθεὶς μηδὲν τοῦτο εἶναι πρὸς τὸ παρὸν, ὡς δῆθεν ὁμολογουμένου τούτου, καὶ εἰς ἄλλα ἅττα ἐκτρέψας τὸν λόγον, ἐκαραδόκει μάλιστα εἰ τις εἴποι ὡς χρὴ Καίσαρα ἀμύνεσθαι καὶ μὴ ἡσυχάζειν. Σιωπῆς δ' ἐκ πάντων γενομένης [καὶ] συννοίας (15), διὰ τὸ μηδὲν ὄραν ἐν μέσῳ ἑλεγχον, εἶπέ τις ὡς ἂν εὐπρεπῶς διαλύσειε τὸν σύλλογον, ὅτι ἐπεικτικῶς προσήκει αὐτὸν φέρειν τε καὶ τίθεσθαι, καὶ μὴ τινα ταρχῆν ὑπατον δότα ἐγείρειν. Ὁ μὲν τοιαῦτα εἰπὼν τε καὶ ἀκούσας διέλυσε τὸν σύλλογον (16)· τρίτῃ δ' ἡ τετάρτῃ ἡμέρᾳ εἰς Βραντέσιον ὤρμησεν, ὡς παραλάβοι τὴν ἀφιγμένην στρατιάν· λόγος τε οὐδὲ εἷς ἦν περὶ τῆς ἐπιβουλῆς, ἀλλὰ οἰχομένου, διαλύουσι τὸ σύμπαν πρᾶγμα οἱ ὑπολειφθέντες ἐκείνου φίλοι, καὶ τοὺς λεγομένους συνεληγμένοι τῶν ἐπιβούλων εἶδεν οὐδεὶς.

XXXI. Καίσαρ δὲ καίπερ ἀπολελυμένος τῆς αἰτίας, οὐδὲν ἤττον ἡγανάκτει ἐπὶ τῇ λόγῳ, καὶ μεγάλης ἐπιβουλῆς εἰς αὐτὸν τοῦτο ἐποίειτο τεκμήριον· εἰ τε παροῦσα ἐτύγχανεν Ἀντωνίῳ ἡ στρατιὰ θεραπευμένη χρήμασι, ὥστε μὴ ἂν ὀκνήσαι καὶ ἐπιχειρεῖν αὐτῷ, [καὶ] ταῦτα (1) μηδὲν ἀδικούμενον, ἀλλ' ἀπὸ ἐτέρας ἐλπίδος ἐπὶ τοῦτο προαγόμενον· ὁ δὲ τὸν τε εἶναι ταῦτα συνθέντα καὶ ἐπὶ ἑτέρα χωρῆσαι καὶ ἐβελῆσαι ἂν ἔτι ἐξ ἀρχῆς, εἶπερ ἐνῆν αὐτῷ τοῦτο πράττειν τὸ ἀδεές (2) ἐκ τῆς στρατιᾶς ἔχειν. Ὁρῆς οὖν δικαίας ἐπίμπατο εἰς αὐτὸν ἄμα καὶ προνοίας περὶ αὐτοῦ, φανερᾶς τῆς ἐκείνου γνώμης γενομένης, πάντα τε (3) περισκοπῶν ἑώρα οὐχ ἡσυχαστέον ὃν ἑαυτῷ· οὐ γὰρ εἶναι τοῦτο ἀκίνδυνον· ἀλλὰ ζητητέον τινὰ ἐπικουρίαν ἀντίπαλον ἐκείνου δυνάμει τε καὶ ἐπινοίᾳ. Τοῦτο οὖν ἐνθυμούμενος ἔγνω χρῆναι φεύγειν ἐπὶ τὰς πατρῴους ἀποικίας,

rem securitatem facere quod procul abiret, sed fortasse ex urbe digressum tanto facilius se in occulto posse interfici. Tunc igitur in ejusmodi rerum consideratione versabatur. Postero die inde a mane sedet, uti consueverat, cum amicis suis, et aperiri fores jubet iis qui frequentare eum et salutare solebant, civibus, hospitibus et militibus, et cum omnibusque colloquitur, nihil mutata consuetudine quotidiana. Antonius autem, amicis in concilium convocatis, haud ignorare se dixit jam antea Caesaris insidius appetitum esse, ubi vero ex urbe ad exercitum in Italiam trajectum proficisci voluisset, tunc hanc se occasionem rei exsequendae illi praebuisse: at ex missis ad caedem sicariis unum, ut index rei fieret, magnis donis esse adductum; atque sic percussores comprehensos, ipsos vero ad hocce convocatos esse concilium, ut sententias audiret de ratione qua rebus praesentibus utendum esset. Quibus dictis, socii concilii quaeviserunt ex Antonio, ubinam essent comprehensi isti, quos interrogantes rem explorarent. Tum Antonius simulans nihil hoc facere ad rem praesentem, quoniam facinus in confesso esset, et ad alia quaeque orationem devertens, hoc maxime attendebat, si quis dicturus foret vindictam a Caesare sumendam, neque quiescendum esse. Verum quum omnium altum silentium multaue cogitatio esset, quod nullum viderent in medium prolatum facinoris indicium, tandem unus eorum dixit commodum fore dimitti ab eo concilium, quod deceret ipsum moderate rem ferre neque turbas excitare, quippe qui consul esset. Itaque his dictis et auditis Antonius concionem dimisit. Tertio autem vel quarto die post Brundisium contendit, ut traductum eo exercitum assumeret. Neque ulla quaestio de insidiis erat, sed, illo profecto, totam hanc rem relictis ejus amici diluvant, et qui comprehensi ex insidiatoribus dicebantur, nemo unquam vidit.

XXXI. Caesar vero etsi crimine exemptus, nihilominus aegre ferebat sparsos de ipso rumores, iisque insidiarum, quae sibi pararentur, indicium agnoscebat; et si praesto esset Antonio exercitus largitionibus ad obsequium adductus, haud eum cunctaturum putabat quin adoriretur se, idque nulla affectum injuria, sed alia spe ad hoc permotum. Nam manifestum esse eum qui ista machinatus esset, etiam alia aggressurum, idque voluisse jam inde ab initio, nisi facienti hoc ab exercitu metuendum fuisset. Igitur justae irae plenus in Antonium, cujus concilia in aprico erant, summa utebatur prudentia. Omnia autem circumspectans haud quiescendum sibi videbat; id enim absque periculo fieri non posse; verum quaerendum esse auxilium quoddam, quod potentiae ejus et molimini opponeret. Haec in animo volvens ad paternas confugere statuit colonias, quibus agros pater distribuerat urbiumque condidit

sed longius hoc ab acceptis recedit. — 10. διάρως] digressus, eodem sensu quo ἀπάρας. Alterum exemplum hujus usus non novi. — 11. supplēvi v. καὶ quam delevi in antec., ubi pro τῶν ἀστῶν codex habet καὶ ἀστῶν. — 12. ὡς] ὡς cod. — 13. πεμφθέντων] πεμφθέντα cod. — 14. ἀθροῖσαι] ἀθροίσας cod. — 15. καὶ] supplēvi. — 16. σύλλογον] σύλλογ cod.

XXXI. 1. καὶ ταῦτα] καὶ supplēvi. — 2. ἀδεές] οὐδέ; cod. Ceterum locus hic male sanus est. — 3. πάντοτε προσκομῶν cod.

αἷς ἔδωκε τὰς κληρουχίας δ πατὴρ αὐτοῦ καὶ οἰκιστῆς (*) ἰγνέτο τῶν πόλεων, ὡς ἀναμνήσας τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἐκείνου εὐεργεσιῶν, καὶ ὀδυρόμενος περὶ ὧν ἐκείνός τε ἔπαθε καὶ αὐτὸς πάσχει, λάθοι βοηθοὺς τούσδε, καὶ χρημάτων δόσεις προσαγάγοιτο. Τοῦτο γὰρ αὐτῷ μόνον καὶ ἀσφαλὲς ἔμα καὶ εὐκλειαν μεγάλην παρέξειν, ἀνασώσεσθαι τε καὶ τὸ τοῦ οἴκου κράτος· πολὺ γὰρ ἄμεινον εἶναι καὶ δικαιοτέρον μᾶλλον περ ἢ ὑπὸ τῶν μηδὲν προσηκόντων περιωθούμενον τῆς πατρῴας τιμῆς ἔτι καὶ προσαπολίσθαι ἀνόμως τε καὶ ἀδίκως, θν τρόπον καὶ δ πατήρ. Ταῦτα βουλευσάμενος μετὰ τῶν φίλων, καὶ θεοὺς θύσας τύχης ἀγαθῆς συλλήπτορας αὐτῷ γενέσθαι δικαίας καὶ εὐκλεοῦς ἐλπίδος, ὀρμησεν, οὐκ ὀλίγα ἐπιφερόμενος χρήματα, εἰς Καμπανίαν πρῶτον· [ἦν γὰρ ἐκεῖ ἡ (4)] ἑξήκοντα λεγεὼν καὶ ἡ ὀδὸς (οὗτω γὰρ τὴν σύνταξιν καλοῦσι Ῥωμαῖοι). Διαπειράσθαι δὲ πρότερον ἑδῶκει χρῆναι τῆς ἑξήκοντα (μεῖζον τε γὰρ αἰσχυρῶς)· ἐνδοθεὶς δὲ ταύτης τῆς ἀποσκευῆς, καὶ ἄλλων πολλῶν συνεληλυθότων ** (5). Καὶ ταῦτα αὐτῷ βουλευομένῳ καὶ τοῖς ἄλλοις συνεδόκει φίλοις, οἱ μετέχον τῆς στρατείας τῶν τε μετὰ ταῦτα πραγμάτων. Ἦσαν δὲ οὗτοι, Μάρκος Ἀγρίππας, Λεύκιος Μιχῆνας, Κόιντος Ἰουάντιος, Μάρκος Μοδιάλιος καὶ Λεύκιος (6). Εἰπόντο δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες καὶ στρατιῶται καὶ ἑκατοντάρχαι, καὶ οἰκετῶν πλήθος [καὶ] ὑποζυγίων (7) τὰ τε χρήματα κομιζόντων καὶ τὰς ἄλλας ἀποσκευὰς. Τῇ μητρὶ δ' οὐκ ἑδόκει τὴν γνώμην δηλοῦν, μὴ ὑπὸ φιλοστοργίας ἔμα καὶ ἀσθενείας, οἷα γυνή τε καὶ μήτηρ, μεγάλας ἐπινοίας ἐμποδῶν γένοιτο. Ἐλεγε μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ, (8) ἐπὶ τὰ ἐν Καμπανίᾳ βαδίζειν τῶν πατρῴων χρημάτων, ὡς κακῶνα ἀποδόμενος ἀθροίσαι τ' ἀργύριον καὶ εἰς ἃ προσέταξεν ὁ πατὴρ ἀναλοῖεν. Ἀλλ' ὁ μὲν οὐ πάντι τὸ πείθων αὐτὴν ἀνέλευε. Τότε δὲ Μάρκος Βρούτος καὶ Γάιος Κάσσιος ἐπὶ Δικαιαρχίαν ἦσαν· καὶ πυθόμενοι τὸ πλῆθος τῶν ἐκ Ῥώμης συνεληλυθότων Καίσαρι, καὶ τῶν ἀγγέλων ἐπὶ τι μεῖζον ταῦτα διηγουμένων, οἷα φιλεῖ γίνεσθαι, συνεταράχθησαν καὶ ἐν μεγάλῳ δαίματι ἦσαν, οἰόμενοι ἐπὶ σφᾶς εἶναι τὴν ἔξοδον. Καὶ φεύγουσι διὰ τῆς Ἀδριανῆς θαλάττης. Καὶ Βρούτος μὲν εἰς Ἀχαΐαν ἦκε, Κάσσιος δ' εἰς Συρίαν (9). Καίσαρ δὲ τῆς Καμπανίας εἰς Καλλιτίαν ἔλθων, ἑδέξαντο (10) αὐτὸν, ὡς εὐεργέτου παῖδα καὶ διὰ κλείστης τιμῆς ἦγον. Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἐγύμνου τὸν πάντα λόγον αὐτοῖς, καὶ παρεκάλεσε τοὺς στρατιώτας, ὡς ἀδίκως καὶ ὁ πατὴρ ἀποθάνοι καὶ αὐτὸς ἐπιβουλεύοιτο. Ταῦτα λέγοντος οἱ μὲν ἐκ τῆς βουλῆς οὐ πάντα εἰσέηκουον, ὁ δὲ δῆμος καὶ μάλα προθύμως καὶ εὐνῶς, καὶ τοῦτον ὥκτειραν, καὶ ἐπεβόων πολλὰ·

erat, ut beneficia Caesaris colonis in mentem revocans, et de his quae ille passus esset et ipse pateretur lamentans auxiliares conciliaret sibi nec non pecuniae largitione adungeret. Hoc enim solum securitatem simul et famam praeclearam praebiturum, domusque potentiam servaturum esse: multo hoc praestare et justius esse quam ab alienis prorsus hominibus paterno depelli honore, ac tandem etiam perire contra fas et jus, quemadmodum patrem suum. De his postquam cum amicis deliberaverat ac sacra fecerat diis faustae fortunae, ut adjuutores essent spei iustae et gloriose, magnam vim pecuniae secum ferens primum profectus est in Campaniam, ubi septima et octava erat legio (sic certum quoddam agmen militare Romani vocant). Prior autem exploranda videbatur legio septima, quippe cujus major esset existimatio; et quando haec colonia militaris ad partes suas accessisset, et alii multi convenissent ***. Probarunt hoc ejus consilium etiam reliqui amici, quos expeditionis illius et eorum quae deinde gessit socios habebat. Hi vero erant Marcus Agrippa, Lucius Maecenas, Quintus Juventius, Marcus Modialis et Lucius. Comitabantur eum etiam duces et milites et centuriones et servorum agmen et jumentorum, quae pecunias reliquumque apparatus portabant. Ceterum matri consilium suum declarare haud videbatur, ne praeter amore et imbecillitate, utpote mater et mulier, magnis cunctis esset impedimento. Profitebatur ergo in Campaniam se proficisci, ut venditis qui ibi essent fundis paternis, argentum colligeret, collectamque in ea quae demandasset pater expenderet. Deinde, quamquam matri non persuaserat, iter est ingressus. Marcus Brutus et Caius Cassius, qui tunc ad Dicarchiam erant, quum de multitudine eorum qui cum Caesare Roma profecti essent, comperissent, atque in majus rem nuntii, ut fieri solet, exaggerassent, turbati metuque percussi sunt, putantes eum contra ipsos expeditionem suscipere. Itaque aufugientes per mare Adriaticum Brutus in Achaiam, Cassius in Syriam se contulerunt. Caesar vero quum in Callatiam Campaniae urbem venerat, excipientes eum ut filium benefactoris in summo habebant honore. Postero die totam rem iis exposuit, militesque commonefecit quam injuste et pater necatus esset et ipse insidiis appeteretur. Haec dicenti senatores quidem non satis morem gerebant, populus autem animo prompto admodum et benevolo, Caesaremque miserati ac

* οἰκιστῆς] Dübner.; οἰκιστῆς codex. — 4. ἦν γὰρ ἐκεῖ ἡ] ἡ γὰρ ἑξήκοντα codex. Fortasse plura exciderunt. — 5. Hic quoque turbatum aliquid. De re cf. Appian. III, 40: Δείσας δὲ ὁ Καίσαρ μὴ μετὰ στρατιᾶς ἐπανελθὼν ἀπρὸς τὸν λαόν (Λυγώνιος), χρήματα φέρων εἰς Καμπανίαν ἦει, πείσων τὰς πόλεις οἱ στρατεύεσθαι τὰς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ὥκισμένας. Καὶ ἔπεισε Καλλιτίαν, ἐπὶ δ' ἐκείνῃ Κασιλίων, δύο τάσδε Καπύης ἐκατέρωθεν· ἐπιδούς δ' ἐκάστῳ δραχμὰς πεντακοσίας, ἦγεν ἐς μυρίους ἰδῆρας κτλ. Vellejus II, 61; Cicero ad Att. XII, 8; Philipp. III, 2. IV, 1. II, 39; Suetonius Octav. 10; Dio Cass. 45, 12. — 6. Qui sit Lucius ille nescio. Neque Quintus Juventius mihi notus est. Modialis nomen corruptum fuerit. Latebit vir gentis Madiae. — 7. καὶ ὑποζ.] addidi καὶ. — 8. δὲ] post Κάσσιο; inserui. — 9. ἑδέξαντο] ἑδέξαντο cod. Seduxit scribam

κας θαρρεῖν· εἰς ἅπαν γὰρ συλλήψεσθαι αὐτὸν (10) καὶ οὐ περιόψεσθαι, ἄχρι ἂν ἐν τῇ πατρίδι καταστήσῃ τιμῇ. Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν, δίδωσιν ἐκάστῳ φ' δραχμὰς, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ τοὺς βουλευτὰς συγκαλέσας παρεκάλει μὴ ἀπολείπεσθαι τῆς τοῦ δήμου εὐνοίας μεμνημένους. Καίσαρος, ὃς αὐτοῖς τὴν τε κατοικίαν καὶ τὴν τιμὴν περιέθηκε· πείσονται (12) δ' οὐκ ἐλάττω ἀγαθὰ ὑπ' αὐτοῦ· προσήκειν τε οὐκ Ἀντωνίῳ ἀλλ' ἑαυτῷ καὶ καρποῦσθαι τὴν ἀπ' αὐτῶν ὠφέλειαν καὶ χρῆσθαι τῇ δυνάμει τε καὶ τοῖς δπλοῖς. Καὶ μείζονι σπουδῇ ὥρμητο βοθεῖν αὐτῷ, [καὶ] συνάρασθαι πόνον τε καὶ κίνδυνον εἰ δέοι. Ὁ δὲ Καῖσαρ ἐπαίνεσας τὴν προθυμίαν παρεκάλεσε συμπροπέμψαι αὐτὸν καὶ τάσφαλές τῷ σώματι παρασχεῖν ἄχρι τῆς ἀστυγείτονος ἀποικίας. Ὁ δὲ δῆμος μάλα ἡδόμενος ἐπ' αὐτῷ ἀσμένως ὑπήκουσε, καὶ σὺν τοῖς δπλοῖς ἤγαγον εἰς τὴν δευτέραν ἀποικίαν. Ἀθροίσας [δὲ] καὶ τοὺς εἰς ἐκκλησίαν ὁμοία διελέχθη. Καὶ πείθει ἀμρότερα τὰ τάγματα εἰς Ῥώμην αὐτὸν παρὰ τὰς ἄλλας κατοικίας προπέμψαι, τὴν τε Ἀντωνίου βίαν, εἴ τι κινῶι, ἐρρωμένως ἀμύνεσθαι. Προσκατέλεξε δὲ καὶ ἄλλους στρατιώτας μεγάλους μισθοῖς, καὶ τοὺς μὲν νεολέκτους ἐγύμναζε τε καὶ ἀνεδίδασκε κατὰ τὴν ὁδὸν ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ πάντας, διαλεγόμενος ἐπὶ Ἀντώνιον ἔκειν. Πέμπει δ' ἑτέρους τῶν ἐπομένων φρονήσει τε καὶ τόλμῃ διαφέροντας εἰς τὸ Βρεντέσιον, εἰ πως δύναιντο καὶ τοὺς νεωστὶ ἔχοντας ἐκ Μακεδονίας στρατιώτας πείσαι τὰ αὐτῶν ἐλέσθαι μεμνημένους Καίσαρος τοῦ πατρὸς, καὶ μηδενὶ τρόπῳ καταπροδόντας τὸν ἐκείνου παῖδα. Εἰρητο δ' αὐτοῖς, εἰ ἐκ τοῦ φανεροῦ μὴ δύναιντο, ἀλλὰ ταῦτα γράψαντας διαρρίψαι πολλὰ χροῦ (13) ὥς διαράμνοιν εἰ ἄνθρωποι τὰ γράμματα ἀναγινώσκουσιν (14). Προέσκηψε δὲ καὶ τοῖς λοιποῖς ἐλπιδὼν ἐμπλήσας, ἡνίκα δύναμις αὐτῷ συνέσται, ὥς ἂν ἔλαιντο τὰ αὐτοῦ. Καὶ οἱ μὲν ὥχοντο.

Τέλος τοῦ βίου Καίσαρος

καὶ τῆς Νικολάου Δαμασκηνοῦ Συγγραφῆς.

ΠΑΡΑΔΟΞΩΝ ΕΘΩΝ ΣΥΝΑΓΩΓΗ.

ΕΚ ΤΟΥ ΣΤΟΒΑΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΥ.

102. IBHPEΣ.

V, 121 : Ἰβήρων αἱ γυναῖκες κατ' ἔτος ὃ τι ἂν ἐξυπνήσωσιν ἐν κοιτῇ δεικνύουσιν· ἄνδρες δὲ χειροτονητοὶ κρίναντες τὴν πλείστα ἐργασαμένην προτιμῶσιν·

nominativus qui praecedit absolutus, Καῖσαρ κτλ. — 10. αὐτὸν] sc. τὸν δῆμον, nisi forte αὐτῷ scribendum est. — 12. καί σονται] hoc quoque loco indicativum infinitivo ab excerptore substitutum esse puto. — 13. Idem narrat Appianus III, 31, sed ita, ut Romae hoc fieri jusserit, antequam in Campaniam proficisceretur. — 14. ἀναγινώσκουσιν cod. Drinde post v. προέσκηψε δὲ accusativus aliquis desideratur.

102. Seriem fragmentorum exhibemus ex adoratione Westermanni in Paradoxographis. Cf. Apostol. IX, 60; Arrian p. 263; Ephorus ap. Strabon. IV, p. 199; Ælian. V. H. XIV, 7; A. Gellius N. A. VII, 22.

clamando saepius bono animo esse jubebat; nam ad omnia se adiutores eum minimeque neglecturos esse, donec in honore paterno collocassent. Caesar vero in domum suam advocatis quingentos singulis dedit denarios, ac postidie senatores convocatos hortatus est, ne benevolentia se vicini a populo paterentur, memores Caesaris, cui coloniam et honorem quo ornati essent, accepta referrent, neque minoribus ipsum beneficiis eos affecturos esse promisit. Decere proinde non Antonium, sed ipsum frui commodis, quae copiis suis et armis praestare possent. His majori optulandi studio accensi, labores et pericula, si opus fuerit, una cum illo se subituros declararunt. Caesar autem, collaudata haec animorum alacritate, hortatus eos est, ut ad vicinas colonias comitantes ipsum securitatem corpori praebere. Lubentissime populus obsecundavit et in armis Caesarem ad proximam coloniam deduxit. Ubi in concionem multitudinis convocata, quum similia disseruisset, utrique legioni permadet, ut Romam se per reliquas colonias deducerent, et vim Antonii, si quid contra moliretur, fortiter propulsarent. Praeterea alios milites magna mercede collegit, et recens conscriptos in ipso itinere exerendo erudiebat modo per partes modo in commune omnes, contra Antonium se proficisci dictitans. Nonnullos autem comitum prudentia et audacia insignes Brundisium misit, ut milites e Macedonia nuper transvectos in suas ipsius partes trahere tentarent, exhortantes ut Caesaris patris memores essent neque ullo pacto filium ejus proderent. Quodsi ex aperto in colloquia venire non possent, jussit haec literis consignata multis locis disseminari, ut tollentes scripta milites legerent. Reliquos quoque spe replens eorum, quae largitum se imperio positum promittebat, adduxit ut suas partes amplecterentur. Et illi quidem profecti sunt.

FINIS VITAE CAESARIS

ET SCRIPTIOIS NICOLAI DAMASCENI.

MORUM MIRABILIUM COLLECTIO.

E STOBÆI FLORILEGIO.

102. IBERI.

Iberorum mulieres quotannis in publicum exhibent opera quae tela confecerant. Viri autem suffragis lecti de ipsis judicant, et quam earum plurimum elaborasse inve-

(2) Ἔχουσι δὲ καὶ μέτρον τι ζώνης, ἣ τὴν γαστέρα περιλαβεῖν ἂν μὴ δυναθῶσιν, αἰσχρὸν ἡγούνται.

103. TARTHESIOI.

XLIV, 41 : Παρὰ Ταρτησίοις νεωτέρῳ πρεσβυτέρου καταμαρτυρεῖν οὐκ ἔξεστι.

104. ΚΕΛΤΟΙ.

VII, 40 : Κελτοὶ οἱ τῷ Ὀκεανῷ γειννιώντες αἰσχροὶ ἡγούνται τοῖχον καταπίπτοντα ἢ οἰκίαν φεύγειν. (2) Πλημμυρίδος δὲ ἐκ τῆς ἔξω θαλάττης ἐπερχομένης μεθ' ἑπλῶν ἀπαντῶντες ὑπομένουσιν ἕως κατακλύζονται, ἵνα μὴ δοκῶσι φεύγοντες τὸν θάνατον φοβεῖσθαι.

105.

XLIV, 41 : Κελτοὶ σιδηροφοροῦντες τὰ κατὰ πόλιν πάντα πράττουσι. (2) Μελίῳ δ' ἐστὶν ἐπιτίμια κατὰ τοῦ ξένου ἀνελόντος ἢ πολίτην· ὑπὲρ τοῦ μὲν γὰρ θάνατος ἢ ζημία, ὑπὲρ τοῦ δὲ πολίτου φυγή. (3) Τιμῶσι δὲ μάλιστα τοὺς χώραν τῷ κοινῷ προσκτωμένους. (4) Τὰς δὲ θύρας τῶν οἰκιῶν οὐδέποτε κλείουσι.

106. ΟΜΒΡΙΚΟΙ.

VII, 39 : Ὀμβρικοὶ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς πολεμίους μάχαις αἰσχιστον ἡγούνται ἡττημένοι ζῆν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἢ νικᾶν ἢ ἀποθνήσκειν.

107.

X, 70 : Ὀμβρικοὶ θταν πρὸς ἀλλήλους ἔχουσιν ἀμφοδότησιν, καθοπλισθέντες ὡς ἐν πολέμῳ μάχονται, καὶ δοκοῦσι δικαιότερα λέγειν οἱ τοὺς ἐναντίους ἀποσφάζαντες.

108. ΑΕΥΚΑΝΟΙ.

XLIV, 41 : Αευκανοὶ δικάζονται ἀλλήλοις ὥσπερ ἄλλου τινὸς ἀδικήματος, οὕτω καὶ ἀσωτίας καὶ ἀργίας. Ἐὰν δὲ τις ἀσώτῳ δανεῖσας χρὸς ἐλεγχοῖ, στέρεται αὐτοῦ. Καὶ Ἀθήνησι δὲ τῆς ἀργίας εἰσι δίκαι.

109. ΣΑΥΝΙΤΑΙ.

XLIV, 41 : Παρὰ Σαυνίταις κατ' ἔτος οἱ τε ἡῖθεοί κρινονται δημοσίᾳ καὶ αἱ παρθένοι, ὃ δὲ κριθεὶς ἄριστος εἶναι λαμβάνει ἣν βούλεται, εἴτ' ὁ μετ' ἐκείνων δευτέρως καὶ οὕτως ἐφεξῆς.

niunt, ei primos honores deferunt. 2. Habent quoque zonam certae mensurae, intra quam si venter cuiusquam comprehendi nequeat, pro dedecore id habetur.

103. TARTESSII.

Apud Tartessios minori natu adversus majorem testimonium ferre non licet.

104. CELTÆ.

Celtæ Oceani accolæ pro dedecore habent, si quis muro aut domui ruenti se subducatur. (2) Quum Oceani aestus accedit, armis induti ei obviam eunt, subsistuntque donec mergantur, idque ne fugientes videantur quoquo modo mortem formidare.

105.

Celtæ gladiis cincti omnia reipublicæ negotia tractant. (2) Graviorem poenam apud eos luit, qui peregrinum, quam qui civem interemerit; illi enim mors irrogatur, huic exilium indicitur. (3) Ante omnes honore eos afficiunt, qui victoria potiti agrum aliquem publico acquisiverunt. (4) Januas aedium nunquam occlusas habent.

106. UMBRI.

Umbri turpissimum ducunt amissæ victoriæ superesse, sed ita statuunt, aut vincendum aut moriendum esse.

107.

Umbri, quum controversias inter se habent, armati, ut in bello, pugnant, et videntur justiore habere causam, qui adversarium interemerint.

108. LUCANI.

Lucani, tanquam criminis alicujus, etiam luxuriæ ignaviæque judicia agitant. Si quis convictus sit luxurioso mutuum dedisse, mutuo isto mulctatur. Athenis quoque ignaviæ judicia sunt.

109. SAMNITES.

Apud Samnites de adolescentibus et virginibus quotannis publicum habetur judicium. Quem eorum optimum esse sententia judicis pronunciarit, is sibi ex virginibus eligit uxorem, quam vult, deinde secundus ab eo alteram, et sic de ceteris fit deinceps.

103. Cf. Philostrat. Vit. Apoll. V, 1; Eustath. ad Dionys. Perieg. 337.

104. 2. Hæc hauserit vel ex Ephoro vel e Posidonio, quos de his laudat Strabo VII, p. 293, vel ex Aristot. Eth. Eudem. II, c. 1. Cf. Ælian. V. H. XII, 23.

105. Postrema leguntur etiam ap. Damascium in Append. ad Stobæi Floril. p. 74 ed. Gaisf. Ad § 2 cf. Casar. B. G. VI, 23; Aristot. Mirab. c. 85.

106. Contra Theopompus mollitiem Umbrorum notat ap. Athenæum XII, p. 527, F.

108. De Lucanorum moribus cf. Justin. XXXIII, 1.

109. Cf. Strabo V, p. 250.

110. ΔΑΡΔΑΝΕΙΣ.

V, 51 : Δαρδανεῖς, Ἰλλυρικὸν ἔθνος, τρις ἐν τῇ βίῳ λούονται μόνον, ὅταν γεννῶνται, καὶ ἐπὶ γάμοις, καὶ τελευτῶντες.

111. ΑΙΒΥΡΝΙΟΙ.

XLIV, 41 : Αἰβύρνιοι κοινὰς τὰς γυναῖκας ἔχουσι, καὶ τὰ τέκνα ἐν κοινῇ τρέφουσι μέχρις ἐτῶν πέντε· εἴτα τῷ ἑκτῷ συνενέγκαντες ἅπαντα τὰ παιδία τὰς δημοιότητος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἰκάζουσι καὶ ἐκάστῳ τὸν ὅμοιον ἀποδιδοῦσι πατρί· ἀφ' ἧς δ' ἂν ἀπολάβῃ τὸ παιδίον, ἕκαστος υἱὸν ὑπολαμβάνει.

112. ΑΥΤΑΡΙΑΤΑΙ.

LIV, 39 : Αὐταριᾶται τοὺς ἀδυνάτους τῶν στρατιωτῶν ἐν ταῖς ὁδοποιρίαις οὐδέποτε ζῶντας ἀπολείπουσιν.

113. ΒΟΙΩΤΟΙ.

XLV, 41 : Βοιωτῶν ἐνιοὶ τοὺς τὸ χρέος οὐκ ἀποδίδοντας εἰς ἀγαρὰν ἄγοντες καθίσαι κελεύουσιν, εἴτα κόφινον ἐπιβάλλουσιν αὐτοῖς· δ' ἂν κορινωθῇ, ἄτιμος γίνεται. Δοκεῖ δὲ τοῦτο πεπονθέναι καὶ ὁ Εὐριπίδου πατήρ, Βοιωτὸς ὢν τὸ γένος.

114. ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΙ.

Ibid. : Λακεδαιμονίοις τέχνας μανθάνειν ἄλλας ἢ τὰς εἰς πόλεμον εὐθέτους αἰσχρὸν ἔστιν. (2) Ἔστιν-ται δὲ πάντες ἐν κοινῷ. (3) Τοὺς δὲ γέροντας αἰσχύνονται οὐδὲν ἥττον ἢ τοὺς ἰδίους πατέρας. (4) Ὑμνάσια δ' ὥσπερ ἀνδρῶν ἔστι, οὕτω καὶ παρθένων. (5) Ξένοις δ' ἐμβιοῦν οὐκ ἔξεστιν ἐν Σπάρτῃ οὔτε Σπαρτιάταις ξενιτεύειν. (6) Ταῖς δὲ αὐτῶν γυναῖξι παρακελύονται ἐκ τῶν εὐειδεστάτων χύσθαι καὶ ἀστῶν καὶ ξένων. (7) Χρηματίζεσθαι δ' αἰσχρὸν Σπαρτιάταις. (8) Νομίσματος δὲ χρῶνται σκυτίνῳ· ἐὰν δὲ παρά τινι εὐρεθῇ χρυσὸς ἢ ἀργυρος, θανάτῳ ζημιούται. (9) Σεμνύνονται δὲ πάντες ἐπὶ τῷ ταπεινοῦς αὐτοὺς παρέχειν καὶ κατηχόους ταῖς ἀρχαῖς. (10) Μακαρίζονται δὲ μᾶλλον παρ' αὐτοῖς οἱ γενναῖως ἀποθνήσκοντες ἢ οἱ εὐτυχῶς ζῶντες. (11) Οἱ δὲ παῖδες νομίμους περὶ τινα βωμὸν περιόντες μαστιγοῦνται, ἕως ἂν ὀλίγοι λειφθέντες στεφανωθῶσιν. (12) Αἰσχρὸν δὲ ἔστι δειλῶν σύσκηνον ἢ συγγυμναστὴν ἢ φίλον γενέσθαι. (13) Κρίσις δὲ τῆς γεροντίας ἐπὶ τῷ τέρματι τοῦ βίου προτίθεται τοῖς τε εὖ ἢ κακῶς (καὶ καλῶς Or.) ζήσασιν. (14) Ὅταν δὲ στρατεύονται ἔξω χώρας, πῦρ ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἀγῆτορος Διὸς ἐναυσάμενος πυρφόρος λεγόμενος σύνεσι τῷ βασιλεῖ ἄσβεστον αὐτὸ

110. DARDANI.

Dardani, gens Illyrica, ter tantummodo in vita lavantur, quum in lucem recens editi sunt, quum nuptias contrahunt, quum fato sunt functi.

111. LIBYRNII.

Libyrnii uxores habent communes et liberos communiter alunt usque ad annum ætatis quintum. Anno autem sexto in unum convocant omnes pueros, atque tum ex similitudine ad quemlibet virorum conjecturam facientes, cuilibet similem patri filium assignant. Quem ita a matre infantem quisque accipit, eum filium suum esse putat.

112. AUTARIATÆ.

Autariatæ (*Illyrica gens*) milites per viam ægros imbecillesque factos in vivis nunquam reliquunt.

113. BOEOTI.

Quidam Boeotorum eos, qui non sunt solvendo, in formam adducunt et considerare jussis cophinum superinjiciunt; ac qui hac cophini poena affectus fuerit, ipse infamis fit. Quam poenam irrogatam etiam Euripidis patri, qui ex Boeotis oriundus erat, sunt qui existiment.

114. LACEDÆMONII.

Lacedæmonii inhonestum ducunt aliis operam navare artibus quam ad res bellicas pertinentibus. (2) Cibum omnes viri una capiunt. (3) Senes reverentur non secus ac parentes suos. (4) Ut viris, ita etiam virginibus sua sunt gymnasia. (5) Peregrinis Spartæ degere fas non est, nec Spartanum peregre proficisci. (6) Uxoribus suis potestatem faciunt prolem suscipiendi ex pulcherrimis tum civium tum peregrinorum. (7) Quæstum facere Spartano indecorum. (8) Numis utuntur ex corio; quodsi contingat aurum domi alicujus vel argentum deprehendi, morte poenam luit. (9) Maxima omnibus gloria, si se humiles et obedientes magistratibus suis præbeant. (10) Beatiores apud eos judicantur, qui præclaram mortem oppetunt, quam qui in magna prosperitate vivunt. (11) Pueri ex lege quadam aram (*Dianæ Orthiæ*) circumeuntes flagellantur, donec pauci ex iis reliqui perdurantes sub flagris coronas præmium auferunt. (12) Turpe est timidum aliquem contubernalem vel gymnasii socium vel amicum sibi jungere. (13) De iis qui probe et honeste vixerunt ad terminum vitæ (*post exactam vitæ annum sexagesimum*) judicium habetur, num senatorum consilio adscribendi sint. (14) Quum exercitus educitur extra limites regionis, sacerdos, qui ignifer dicitur, ab ara Jovis Dæstoris, ignem incendit quem a rege non proci-

110. Idem narrat Ælianus V. H. IV, 1. Cf. Strabo VIII, p. 310.

111. Cf. quæ similia de Libybus Tritonidis accolis leguntur apud Herodotum IV, 180.

112. Cf. Müller. *Min.* p. 408. Quod de Euripidis patre Nicolaus affert, aliunde non movimus, fictaque criminatio esse videtur. Moschopolus in Vit. Eurip. : Εὐριπίδης, Μνησάρχου καὶ Κλειτοῦς, οἱ φεύγοντες ἐς Βοιωτίαν μετακίησαν.

114. σ. σκυτίνῳ] Hæc ficta esse videntur Müllero *Dor.* II, p. 205. σιδηρῇ scr. Fischer.

τηρῶν. (16) Συνεκπέμπονται δὲ τῷ βασιλεῖ μάντιες καὶ ἰατροὶ καὶ ἀθληταί, οἷς ἐν ταῖς μάχαις ἀντὶ σαλπίγγων καὶ χροῦνται. Μάχονται δὲ ἰσπεφανωμένοι. (16) Ὑπανίστανται δὲ τῷ βασιλεῖ πάντες πλὴν τῶν ἐφόρων. Ὅμνυσι τε πρὸ τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς κατὰ τοὺς τῆς πόλεως νόμους βασιλεύσειν.

115. KPHTEΣ.

Ibid. : Κρήτες πρῶτοι Ἑλλήνων νόμους ἔσχον τοῦ Μίνως θεμένου, ὃς καὶ πρῶτος ἐθαλασσοκράτησεν. Προσεποιεῖτο δὲ ὁ Μίνως παρὰ τοῦ Διὸς αὐτοῦ μεμασθῆναι δι' ἐννέα ἐτῶν εἰς τι ὄρος φοιτῶν, ἐν ᾧ Διὸς ἀντρον ἐλέγετο, κάκειθεν αἰετίνους νόμους φέρων τοῖς Κρησὶ. Μέμνηται δὲ τούτου καὶ Ὅμηρος, ἐν οἷς λέγει·

Τοῖσι δ' ἐνὶ Κνωσσὸς μεγάλη πόλις, ἔνθα γε Μίνως ἐνέωρος βασιλεὺς, Διὸς μεγάλου δαριστής.

(2) Οἱ δὲ Κρητῶν παῖδες ἀγελαῖονται κοινῇ μετ' ἀλλήλων σκληραγωγούμενοι, καὶ θήρας καὶ δρόμους τε ἀνάντες ἀνυπόδητοι κατανούοντες, καὶ τὴν ἐνόπλιον πυρρῆχην ἐκπονοῦντες, ἥντινα πρῶτος εὔρε Πύρρῃχος Κυδωνιάτης Κρής τὸ γένος. (3) Συσσιτοῦσι δ' ἐν κοινῇ οἱ ἄνδρες τὴν αὐτὴν διαίταν ἔχοντες ἐξ ἴσου πάντες. Δῶρα δὲ αὐτοῖς ἐστὶν ὅπλα τιμιώτατα.

116. TEAXINES.

XXXVIII, 56 : Τελχίνες ἄνθρωποι ὀνομαζόμενοι τὸ ἀνέκαθεν Κρήτες, οἰκήσαντες [τε] καὶ ἐν Κύπρῳ, μεταναστάντες δ' εἰς Ῥόδον καὶ πρῶτοι τὴν νῆσον κατασχόντες, βάσκανοί τε σφόδρα ἦσαν καὶ φθονεροί· τεχνίται δὲ ὄντες καὶ τὰ τῶν προτέρων ἔργα μιμησάμενοι Ἀθηναῖς Τελχινίας ἀγαλμα πρῶτοι ἰδρύσαντο, ὥσπερ εἰ τις λέγοι Ἀθηναῖς βασκάνου.

117. KIOI.

CXXIII, 12 : Κίοι τοὺς ἀποθανόντας κατακαύσαντες καὶ ὀστολογήσαντες ἐν ὀλμῳ τὰ ὀστέα καταπτίσουσιν, εἴτα ἐνθέντες εἰς πλοῖον καὶ κόσκινον λαβόντες ἀναπλεύουσιν εἰς πέλαγος καὶ πρὸς τὸν ἀνεμὸν ἐξοδιάζουσιν, ὅχις ἂν πάντα ἐκφυσηθῇ καὶ ἀφανῇ γένηται.

118. TPIBALLOI.

LIV, 40 : Τριβαλλοὶ τέτταρας φάλκγγας ἐν ταῖς μάχαις ποιοῦνται, τὴν πρῶτην τῶν ἀσθενῶν, τὴν ἔχουμένην τῶν κρατίστων, τὴν τρίτην τῶν ἱππέων, τελευταίαν τὴν τῶν γυναικῶν, αἱ αὐτοὺς εἰς φυγὴν τρεπομένους κωλύουσι βλασφημοῦσαι.

remotus praefert, inextinctum servans. (15) Adjunguntur autem regi in bellum eunti vates, medici, tibicines : nam tibiis in bellis vice tubarum utuntur. Pugnantes autem coronis ornantur. (16) Regi assurgunt omnes praeterquam ephori. Jurat rex, antequam regnum adeat, imperaturum se juxta leges reipublicae.

115. CRETENSES.

Cretenses primi inter Graecos leges habuerunt a Minoe rege conditas, qui et primus maris imperio potitus est. Fingebat autem Minos se ab ipso Jove didicisse, quod per annos novem ad montem quendam commearat, ubi antrum Jovi sacrum erat, a quo reversus semper leges aliquas Cretensibus attulit. Cujus Homerus quoque meminit hisce versibus (Od. 19, 178) :

Inter illas est Gnosus, urbs magna, ubi Minos Novem annis imperavit, qui Jovis magni confabulator erat.

(2) Cretensium pueri in greges distributi communi duræque educationi adstringuntur; scilicet venationibus operam dant, per acclivia nudis pedibus discurrent, et armati ad saltationem pyrrhicham dictam magno labore assuefiunt, cujus inventor fuit Pyrrhichus Cydoniates, genere Cretensis. (3) Viri autem simul in publico cibum capiunt, eademque victus ratione aequaliter omnes utuntur. Dona apud ipsos plurimi aestimata sunt arma.

116. TELCHINES.

Homines illi, qui Telchines dicuntur, antiquitus Cretenses, postea Cyprum inhabitaverunt; hinc vero in Rhodum migrantes, primi eam insulam occuparunt, maligni admodum et invidi erant. Quumque artes mechanicas exercerent majorumque opera imitarentur, Minervæ Telchiniae (Lindiam intellige) statuam primi erexerunt, quod nomen sonat, ac si dicas : Minervæ praestigiatrix.

117. CII.

Cii (Ciani) mortuos quum cremarunt, ossa eorum colligunt, quæ in mortario contundunt. Tum in navigium imponentes in altum navigant, ubi per cribrum ea ad ventos dispergunt, donec omnia diffiantur et evanescent.

118. TRIBALLI.

Triballi quattuor ordines in acie instruunt : primum faciunt imbecillum, alterum ab eo fortissimorum quorumque, tertium equitum, ultimum mulierum, quæ in fugam versos conviciis sistant.

116. Cf Strabo XIV, p. 653; Welcker. *Tril.* p. 184 sq.

117. Κίοι] Corayus aut Κεῖοι (Cei ins. incolæ) aut Κιανοί (Cii urbis incolæ) scribendum esse putat. Quamquam Κία apud seniores etiam Ccos ins. (Zia hodie) nominata esse videtur. Certe Κία est in mappa insularum maris Ægei medio ævo delineata, quam ex codice Paris. Ptolemæi affert Brøndstedius Itiner. Gr. tab. XXIX, p. 92. Eademque forma usus esse videtur Ptolemæus V, 15; denique Philo II p. 540 ed. Mangey. Ceum ins. dicit Κίανον, quod item Κίαν potius fuerit quam Κίω, notante Schneidewino ad Heraclid. Pol. p. XXXVIII et 69. De Ceorum circa defunctos cura nonnulla habes in Heraclid. fr. 9. Etiam quæ n. l. narrantur a moribus eorum non abhorreere putat Schneidewinus. Westermannus de Cii urbis incolis cogitasse videtur. Ego quoque Ponti accolæ intelligo Ciosque pro Cianiis dici puto.

119. ΤΡΑΥΣΙΑΝΟΙ.

CXX, 24 : Καυσιανοί (Τραυσιανοί) τοὺς μὲν γενομένους θρηνοῦσι, τοὺς δὲ τελευτήσαντας μακαρίζουσιν.

120. ΤΑΥΡΟΙ.

CXXIII, 12 : Ταῦροι, Σκυθικὸν ἔθνος, τοῖς βασιλεῦσι τοὺς εὐνουστάτους τῶν φίλων συγκαταθάπτουσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποθανόντος φίλου ἢ μέρος ἢ τὸ ὅλον ἀποτέμνει ὧτίον, πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ τελευτήσαντος.

121. ΣΙΝΔΟΙ.

Ibid. : Σίνδοι τοσοῦτους ἰχθῦς ἐπὶ τοὺς τάφους ἐπιβάλλουσιν, ὅσους πολεμίους ὁ θαπτόμενος ἀπεκτονῶς ἦ.

122. ΣΑΥΡΟΜΑΤΑΙ.

XLIV, 41 : Σαυρομάται διὰ τριῶν ἡμερῶν σιτοῦνται εἰς πλήρωσιν. (1) Ταῖς δὲ γυναῖξιν πάντα πείθονται ὡς δεσποίαις. (2) Παρθένον δὲ οὐ πρότερον συνοικίζουσι πρὸς γάμον πρὶν ἂν πολέμιον ἄνδρα κτείνη.

123. ΓΑΛΑΚΤΟΦΑΓΟΙ.

V, 73 : Γαλακτοφάγοι, Σκυθικὸν ἔθνος, ὁμοιοὶ εἰσιν, ὥσπερ καὶ οἱ πλείστοι Σκυθῶν, τροφήν δ' ἔχουσι γάλα μόνον ἵππειον, ἐξ οὗ τυροποιούντες ἐσθίουσι καὶ πίνουσι, καὶ εἰσι διὰ τοῦτο δυσμαχώτατοι, σὺν αὐτοῖς πάντη τὴν τροφήν ἔχοντες. (1) Οὗτοι καὶ Δαρεῖον ἐτρέψαντο. (2) Εἰσὶ δὲ καὶ δικαιοτάτοι, κοινὰ ἔχοντες τὰ τε κτήματα καὶ τὰς γυναῖκας, ὥστε τοὺς μὲν πρεσβυτέρους αὐτῶν πατέρας ὀνομάζειν, τοὺς δὲ νεωτέρους παῖδας, τοὺς δ' ἡλικας ἀδελφούς. (3) Ὡν ἦν καὶ Ἀνάχαρσις, εἷς τῶν ἐπὶ τῶν νομισθεῖς, ὃς ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα ἱστορήσῃ τὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα. (4) Τούτων καὶ Ὁμηρος μέμνηται ἐν οἷς φησιν·

Μυσῶν τ' ἄγχεμάχων καὶ ἀναῶν Ἰππημολγῶν,
Γαλακτοφάγων ἀβίων τε, δικαιοτάτων ἀνθρώπων.

Ἀβίους δ' αὐτοὺς λέγει ἢ διὰ τὸ γῆν μὴ γεωργεῖν ἢ διὰ τὸ ἀόικους εἶναι ἢ διὰ τὸ χρῆσθαι τούτους μόνους τόξοις· βίον γὰρ λέγει τὸ τόξον. (5) Παρὰ τούτοις οὐδὲ εἷς οὔτε φθονῶν, ὥς φασιν, οὔτε μισῶν οὔτε φοβούμενος ἱστορήθη διὰ τὴν τοῦ βίου κοινότητα καὶ δικαιοσύνην. (6) Μάχιμοι δ' οὐχ ἥττον αὐτῶν αἱ γυναῖκες ἢ οἱ ἄνδρες, καὶ συμπολεμοῦσιν αὐτοῖς θταν δέη, καὶ διὰ τοῦτο Ἀμαζόνας γεννασιότατας εἶναι, ὥστε ποτὲ ἐλάσαι μέχρις Ἀθηνῶν καὶ Κιλικίας, οἱ τούτων παρῶντες ἐγγὺς τῆς Μαλιώτιδος λίμνης.

119. TRAUSIANI.

Causiani (Trausiani) eos, qui in lucem eduntur, deplorent; qui autem e vita excedunt, eos beatos judicant.

120. TAURI.

Tauri, gens Scythica, una cum regibus mortuis gratisque quosque eorum amicos humare solent. Rex vero quam amicum aliquem morte amittit, aut partem auriculæ aut totam eam abscindit, prout dignitas amici mortui merebatur.

121. SINDI.

Sindi quum quenquam sepeliunt, tum quot hostes in vita occiderit, totidem pisces ejus sepulcro injiciunt.

122. SAUROMATÆ.

Sauromatæ (Sarmatæ) per tres dies cibo se ita ingurgitant, ut repleantur. (2) Uxoribus in omnibus obtemperant tanquam dominabus. (3) Virgini non prius nuptias cono- dunt, quam hostem aliquem interfecerit.

123. GALACTOPHAGI.

Galactophagi, gens Scythica, in arduis non degunt, ut et plerique alii Scytharum. Victus eis solo equarum lacte constat, unde caseos conficiunt, atque eo tum potu tum cibo utuntur; itaque non facile bello superantur, quod commeatus ubique ipsis præsto sit. (2) Hi etiam Darium in fugam verterunt. (3) Sunt autem justissimi, et facultates et uxores communes habent: unde inter se seniores quosvis patres suos appellant, juniores filios, et æquales fratres. (4) Ex his oriundus Anacharsis in septem sapientum numero habitus, qui in Græciam venit, ut leges et instituta Græcorum disceret. (5) Meminit eorum etiam Homerus, ubi inquit (Il. 13, 5):

Mysorum cominus pugnantium et illustrium Hippomolgorum
Et Galactophagorum parco utentium victu, justissimorum hominum.

Ἀβίους autem vocat eos, sive quod terram non colerent, sive quod sine domibus degerent, sive etiam, quod hi soli arcus in bellis usurparent: arcus enim poetæ βίος dicitur. (6) Apud hos nemo invidia laborare aut odio flagrare aut metu percelli fertur, propter vitæ istam communionem et justitiam. (7) Bellicosæ autem ipsorum non minus mulieres sunt quam viri, quæ, ubi usus fert, una in prælium eunt; propterea etiam Amazonas fortissimas esse, adeo ut Athenas et in Ciliciam usque progressæ sint quod videlicet (Galactophagorum) horum vicinæ habitarent juxta Mæotidem paludem.

119. Rem Herodotus V, 4 narrat de Trausis, Thraciæ gente. Quare apud Nicolaum Τραυσιανοί pro Καυσιανοί scribendum esse proponit Corayus. Cf. Zenob. V, 25; Valer. Max. II, 6, 12; Porphy. De abst. IV, 18.

121. Pro ἰχθῦς Clavier., probante Corayo, improbante Orellio, legi voluit λίθους. Sindi, gens Scythica.

122. Cf. Herodot. IV, 117.

123. Cf. Hippocrat. tom. I, p. 84 ed. Coray., Herodot. IV, 59—76, Strabo VII, p. 296 ibique interpw. — « Verba ἀβίους δ' αὐτοὺς... τὸ τόξον in margine habet codex Parisinus, omisit Trinc.; scholion redolent Gaisfordio. Cf. Sturz. Byz. v. Ἀβιοί. » WESTERMANN.

124. ΚΟΛΧΟΙ.

CXXIII, 12 : Κολχοὶ τοὺς τελευτήσαντας οὐ θάπτουσιν, ἀλλὰ κρεμῶσιν ἀπὸ δένδρων.

125. ΚΕΡΚΕΤΑΙ.

XLIV, 41 : Κερκέται τοὺς ἀδικήσαντας ὅτιοι τῶν ἱερῶν ἀπείργουσιν. Ἐὰν δέ τις κυβερνῶν σκάφος διαμάρτη, προσιώντες ἐφεξῆς ἕκαστοι ἐμπτύουσιν αὐτῷ.

126. ΜΟΣΥΝΟΙ.

Ibid. : Μόσυνοι τὸν ἑαυτῶν βασιλέα τρέφουσιν ἐν πύργῳ κατάκλειστον. Ἐὰν δέ τις δόξῃ κακῶς ποτε βεβουλευσθαι, τῷ λιμῷ αὐτὸν ἀποκτείνουσι. Τὸν δὲ τρεφόμενον σίτον ἐξ ἴσου διακρίουσι, μέρος κοινῇ ἐξελόντες τοῖς ἀφικνουμένοις ξένοις.

127. ΘΥΝΟΙ.

XXXVIII, 38 : Θῦνοι τοὺς ναυαγούς φιλάνθρωπως δεχόμενοι φίλους ποιοῦνται, τῶν δὲ ξένων τοὺς μὲν ἀκουσίως ἐλθόντας σφόδρα τιμῶσι, τοὺς δ' ἐκουσίως κλάζουσιν.

128. ΦΡΥΓΕΣ.

XLIV, 41 : Φρύγες ὄρκους οὐ χρῶνται οὐτ' ὁμνύνται οὐτ' ἄλλους ἐξορκούντες. (2) Ἐὰν δέ τις παρ' αὐτοῖς γεωργικὸν βοῦν ἀποκτείνῃ ἢ σκευὸς τῶν περὶ γεωργίαν κλέψῃ, θανάτῳ ζημιούσι.

CXXIII, 12 : Φρύγες οὐ κατορύττουσι τοὺς ἱερεῖς τελευτήσαντας, ἀλλ' ἐπὶ λίθους δεκαπῆχας τίθασιν ὀρθούς.

129. ΛΥΚΙΟΙ.

XLIV, 41 : Λύκιοι τὰς γυναῖκας μᾶλλον ἢ τοὺς ἄνδρας τιμῶσι καὶ καλοῦνται μητρόθεν, τὰς τε κληρονομίας ταῖς θυγατρῶσι λείπουσιν, οὐ τοῖς υἱοῖς. (2) Ὃς δ' ἂν ἐλεύθερος ἄλῃ κλέπτων, δοῦλος γίνεται. (3) Τὰς δὲ μαρτυρίας ἐν ταῖς δίκαις οὐκ εὐθὺ παρέχονται, ἀλλὰ μετὰ μῆνα.

130. ΠΙΣΙΔΑΙ.

Ibid. : Πισδαὶ δειπνούντες ἀπάρχονται τοῖς γονεῦ-

124. COLCHI.

Colchi vita functos non humi sepeliunt, sed ab arboribus suspendunt.

125. CERCETÆ.

Cercetæ (*gens Colchica*) reos cujuscumque admissi criminis sacris interdunt. Si quis scapham gubernans impigerit, accedentes ordine singuli illum inspuunt.

126. MOSYNI.

Mosyni (*alii Mosynæci*) regem suum educant turri inclusum. Si quis judicatus sit minus bene in publicum consuluisse, eum fame enecant. Frumentum, quod ipsis ex agris provenit, æqualiter distribuunt, partem inde aliquam in commune conferentes pro peregrinis advenientibus.

127. THYNI.

Thyni (*Thraciæ populus*) naufragos homines humaniter excipiunt, et amicitia sibi devinciunt, et ex peregrinis eos, qui inviti ad eos deferuntur, eximie honorant; qui vero sponte accedunt, eos puniunt.

128. PHRYGES.

Phryges omni abstinent jurejurando, ita ut nec ipsi jurent, nec alios ad jurandum adigant. (2) Si quis apud eos bovem aratorem interfecerit, aut agriculturæ instrumentum surripuerit, morte mulctatur.

Phryges non defodiunt in terram sacerdotes mortuos, sed super columnas lapideas decem cubitorum erectos statuant.

129. LYCII.

Lycii plus honoris mulieribus quam viris deferunt, nominaque eis a matribus induntur. Itemque bonorum hæredes filias, non filios relinquunt. (2) Si quis liber condemnatus fuerit furti, pœna servitutis ei irrogatur. (3) Testimonia in causis non protinus ferunt, sed post mensem demum.

130. PISIDÆ.

Pisidæ convivantes parentibus epularum primitias libant

124. Cf. Ælian. V. H. IV, 1; Apollon. Rhod. III, 802 ibiq. schol.

126. Cf. Mela I, 19. Nymphodorus ap. schol. Apoll. II, 1015 sqq. Xenophon Anab. V, 4; Diodor. XIV, 30; Strabo XII, p. 549. — τὸν δὲ τρεφόμενον κτλ.] « Videntur hæc verba loco posita alieno ad fragmentum (128) de Phrygibus pertinere, quæ plane abhorreant a moribus Mosynorum, populi scilicet omnium, qui montes Moschicos in habitabant, immanissimi hospitibusque infestissimi, quippe qui, ut auctor est Strabo XII, p. 549, ἐπέβητο καὶ τοῖς ὁδοιποροῦσι, καταπηδῶντες ἐκ τῶν ἱερῶν. » CORAY ET ORELLIUS.

127. Ἀκουσίως... ἐκουσίως] libri ἐκουσίως... ἀκουσίως, quod mutavimus, Corayo et Orellio proponentibus. De Thynis cf. Strabo XII, p. 541, Eustath. ad Dionys. 795, Heraclid. Pont. Polit. fr. 18.

128. Cf. Socrates Hist. Eccl. IV, 28 : Φαίνεται δὲ τὰ Φρυγῶν ἔθνη σωφρονέστερα εἶναι τῶν ἄλλων ἔθνων· καὶ γὰρ δὴ καὶ σπακίαι Φρύγες ὁμνύουσιν· ἐπικρατεῖ γὰρ τὸ μὲν θυμικὸν παρὰ Σκύθαις καὶ Θρᾷ, τῷ δὲ ἐπιθυμητικῷ οἱ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον τὴν οἰκισὶν ἔχοντες πλέον βουλεύονται· τὰ δὲ Παφλαγόνων καὶ Φρυγῶν ἔθνη πρὸς οὐδέτερον τούτων ἐκίρρετῶς ἔχει· οὐδὲ γὰρ ἱπποδρομαὶ οὐδὲ θέατρα σπουδάζονται νῦν παρ' αὐτοῖς.

129. Ad § 1 cf. Herodot. I, 173; Nymphis fr. 13; ad § 3 Heraclid. Polit. fr. 15; Welcker. Trilog. p. 587.

σιν, ὡς ἡμεῖς θεοῖς παρασπονδίοις (περισπονδίοις Orelli). (2) Ἡ δὲ μεγίστη κρίσις ἐστὶ παρακαταθήκης· τὸν δὲ ἀποστερήσαντα θανατοῦσιν. (3) Ἐὰν δὲ μοιχὸς ἄλλῳ, περιάγεται τὴν πόλιν ἐπὶ θοῦ μετὰ γυναικὸς ἐπὶ ἡμέρας ταχτάς.

131. ΑΣΣΥΡΙΟΙ.

Ibid. : Ἀσσύριοι τὰς παρθένοὺς ἐν ἀγορᾷ πωλοῦσι τοῖς θέλουσι συνοικεῖν, πρώτας μὲν τὰς εὐγενεστάτας καὶ καλλίστας, εἴτα τὰς λοιπὰς ἐρεξῆς· ὅταν δ' ἔλθωσιν ἐπὶ τὰς φαυλοτάτας, κηρύττουσι, πόσον τις θέλει προσλαβὼν ταύταις συνοικεῖν, καὶ τὸ συναχθὲν ἐκ τῆς τῶν εὐπρεπῶν τιμῆς ταύταις προστίθενται. (2) Ἀσκοῦσι δὲ μάλιστα εὐθύτητα καὶ ἀοργησίαν.

132. ΠΕΡΣΑΙ.

Ibid. : Πέρσαι δὲ μὴ ποιεῖν ἔξεστιν οὐδὲ λέγουσιν. (2) Ἐὰν δὲ τις πατέρα κτείνῃ, ὑποβλητὸν αὐτὸν οἶονται. (3) Ἐὰν δὲ τινα προστάξῃ ὁ βασιλεὺς μαστιγῶσαι, εὐχαριστεῖ, ὡς ἀγαθοῦ τυχὼν ὅτι αὐτοῦ ἐμνήσθη ὁ βασιλεύς. (4) Ἄθλα δὲ λαμβάνουσι παρὰ τοῦ βασιλείου πολυτεχνίαν. (5) Οἱ δὲ παῖδες παρ' αὐτοῖς ὡς περ μᾶθημά τι τὸ ἀληθεύειν διδάσκονται.

133. ΒΥΑΟΙ.

Ibid. : Ἐν Βυαίοις Αἰθύουσιν ἀνὴρ μὲν ἀνδρῶν βασιλεύει, γυνὴ δὲ γυναικῶν.

134. ΜΑΣΟΥΛΙΕΙΣ.

Ibid. : Μασουλιεῖς Αἰθύουσιν ὅταν παλεμῶσι, τὰς μὲν νύκτας μάχονται, τὰς δ' ἡμέρας εἰρήνην ἄγουσι.

135. ΔΑΨΟΛΙΒΥΕΣ.

Ibid. : Δαψολίβυες ὅταν συναχθῶσι, πάντες ἅμα γαμοῦσιν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ μετὰ ὅσιν πλειάδος, καὶ μετὰ τὴν ἐστίασιν χωρὶς τῶν γυναικῶν κατακειμένων κατασβέσαντες τὸν λύχον εἰσέρχονται, καὶ ὁ τυχὼν ἦν ἂν τύχῃ λαμβάνει.

136. ΜΑΧΛΥΕΙΣ.

Ibid. : Μαχλυεῖς Αἰθύουσιν ὅταν πολλοὶ μνηστεύων-

perinde ut nos diis federum amicitiae praedibus. (2) Gravissimum apud eos iudicium depositi agitur, quod qui fraude invertere convictus fuerit, morte afficitur. (3) Si quis in adulterio comprehensus fuerit, is cum adultera asso insidens per urbem circumducitur, idque ad constitutum aliquot dierum spatium.

131. ASSYRII.

Assyrii virgines in foro vendunt quibuscumque eas sibi jungi desiderantibus. Primo veniunt nobilissimae et venustissimae, deinceps reliquae. Quum ventum tandem fuerit ad maxime deformes, per praeconeum divulgant, quantum quisque pecuniae accipiat, ut eam ducat. Atque ita pretium ex formosarum venditione redactum in elocandas deformes impendunt. (2) Exercent in moribus potissimum aequitatem et mansuetudinem.

132. PERSÆ.

Apud Persas quod factum turpe existimatur, id nec dictum honestum censent. (2) Si quis patrem necaverit, eum subdititium, filium existimant. (3) Si quem iusserit rex flagris caedi, is tanquam beneficio affectus gratias agit, quod ejus rex meminisset. (4) Quibus soboles numerosa est, id praemium eo nomine a rege ferunt. (5) Pueri apud ipsos vera dicere non secus atque disciplinam aliquam discunt.

133. BUAI.

Apud Buas, Libyæ gentem, vir inter viros dominalem gerit, mulier inter mulieres.

134. MASULIENSES.

Masulienses, Libyæ gens, quorum bellum gerunt, nocte quidem praelium committunt, interdum vero pacem servant.

135. DAPSOLIBYES.

Dapsolibyes ubi in unum convenere, universi simul apertas contrahunt eodem die, post occasum Pleiadum. Etiam post convivium, ad mulieres seorsim accumbentes extinctis luminibus adeunt, quamque earum forte quispiam nactus fuerit, eam uxorem ducit.

136. MACHLYENSES.

Machlyenses, gens Libyca, quorum multi simul eandem

131. Cf. Herodot. I, 196; Ælian. V. H. IV, 1 ibiq. Perizon. — εὐθύτητα] sic optimi codd.; reliqui βαθύτητα, cujus loco Corayus scribi voluit πραύτητα; *gravitatem* (βαρύτητα) vertunt Gesnerus et Cragius.

132. Cf. Herodot. I, 136; Strabo XV, p. 733.

133. Βυαοί] Υάλους codd. Paris.; Βύκοις Damasc. — « Quinam fuerint Βυαοί nescire se fatetur Coray. Fortasse legendum Βάγαιο vel Βόαιο a Βάγαι vel Βόαι, *Bagai*, oppido Numidiae haud longe ab Abiga flumine, qui ex Aurae monte defluit. Vide Wesseling. ad Aug. Itinerar. p. 37; vel etiam Βαχάας, quos in Marmarica Ptolemæus habet. » ORELLI. Fortasse leg. Ἀβύλλοις. V. Steph. Byz. s. v.

134. Codices Βασουλιεῖς; correxit Valesius. Eodem Μασουλιεῖς dicit Polybius VII, 19, 1. V. Steph. Byz. s. v. ibique interpr.

135. « Sine dubio legendum est Δαψολίβυες a Thapso, urbe Africae maritima inter Rhupinam et Rhampas, non procul a Syrte minore et Lepti parva, cujus nomen sepius a librariis corruptum in *Tasus*, *Dapous*, observat Ruperi in Var. lect. ad Silium Ital. III, 261. » ORELLI. Δαψιλόδοι. Damasc.

136. Vulgatam Ἰαχλυνεῖς correxit J. Voës. ad Melam I, 7, 37 ex Herodoto IV, 178.

ται γυναῖκα, παρὰ τῇ κηδεστῇ δειπνοῦσι παρούσης καὶ τῆς γυναίκος, πολλὰ δὲ σκαπτόντων ἐφ' ᾧ ἂν ἡ γυνὴ γέλασθ, τοῦτ'αυ συννοικεῖ.

137. ΣΑΡΔΟΛΙΒΥΕΣ.

Ibid. : Σαρδολίβυες οὐδὲν κέκτηνται σκεῦος ἔξω κῦλικος καὶ μαχαίρας.

138. ΑΛΙΤΕΜΝΙΟΙ.

Ibid. : Ἀλιτέμνιοι Λίβυες τοὺς ταχυτάτους αὐτῶν ἀφροῦνται βασιλεῖς, τῶν δ' ἄλλων τιμῶσι τὸν δικαιοτάτον.

139. ΝΟΜΑΔΕΣ.

Ibid. : Οἱ Νομάδες τῶν Λιβύων οὐ ταῖς ἡμέραις, ἀλλὰ ταῖς νυξίν αὐτῶν ἀριθμοῦσι τὸν χρόνον.

140. ΑΤΑΡΑΝΤΕΣ.

Ibid. : Ἀτάραντες Λίβυες ὀνόματα οὐκ ἔχουσιν. (2) Ἡλίω δὲ ἀνίσχοντι λοιδοροῦνται ὥς πολλὰ κακὰ ρήγναι. (3) Τῶν δὲ θυγατέρων ἀρίστας κρίνουσι τὰς κλείστον χρόνον μεμενηκυίας παρθένους.

141. ΠΑΝΗΒΟΙ.

CXXIII, 12 : Πάνηβοι Λίβυες, ὅταν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς ἀποθάνῃ, τὸ μὲν σῶμα κατορύττουσι, τὴν δὲ κεφαλὴν ἀποκόψαντες καὶ χρυσώσαντες ἀνατίθασιν ἐν ἱερῷ.

142. ΑΙΘΙΟΠΕΣ.

LXIV, 41 : Αἰθίοπες τὰς ἀδελφὰς μάλιστα τιμῶσι, καὶ τὰς διαδοχὰς μάλιστα καταλείπουσιν οἱ βασιλεῖς οὐ τοῖς ἑαυτῶν, ἀλλὰ τοῖς τῶν ἀδελφῶν υἱοῖς. Ὅταν δ' ὁ θαδεξόμενος μὴ ᾔῃ, τὸν κάλλιστον ἐκ πάντων καὶ παρμώτατον αἰροῦνται βασιλεῖα. (2) Ἀσχοῦσι δὲ εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην. Ἄθυροι δ' αὐτῶν αἱ οἰκίαι, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς κειμένων πολλῶν οὐδὲ εἰς κλέπτει.

143. ΙΝΔΟΙ.

CXXIII, 12 : Ἰνδοὶ συγκατακαίουσιν ὅταν τελευτήσωσι τῶν γυναικῶν τὴν προσφιλεστάτην. Αὐτῶν δὲ ἐκείνων ἀγὼν μέγιστος γίγνεται, σπουδαζόντων νικῆσαι ἐκάστην τῶν φίλων. [Τὸ αὐτὸ καὶ Ἡρόδοτος ἐν

sponsam ambient, apud sponsam petitae patrem cenant, prasente etiam puella. Dum vero multa dicteria fundunt, cui eorum puella arriserit, is eam ducit.

137. SARDOLIBYES.

Sardolibyes nullam supellectilem sibi parant praeter calicem et gladium.

138. ALITEMNII.

Alitemnii Libyes perniciosissimos eligunt reges : ex reliquis prout quisque maxime justus est, ita et dignitate eminet.

139. NOMADES.

Nomades, Libyum gens, in temporum dinumeratione non diebus, sed noctibus utuntur.

140. ATARANTES.

Atarantes Libyes nominibus propriis carent. (2) Soli orienti convicium faciunt, ut qui multa mala in lucem proferat et ostendat. (3) Ex filiabus optimas eas censent, quae tempore quam longissimo virgines manent.

141. PANEBI.

Panebi Libyes mortuo rege corpus reliquum terra condunt, caput autem trunco amputatum inaurantes in sacris statuunt.

142. AETHIOPEΣ.

Aethiopes sororibus potissimum honorem exhibent, et successionem tradunt reges, non suis, sed sororum filiis. Quodsi ex iis nullus supersit, cui succedere jus sit, tum pulcherrimum omnium et bellicosissimum regem deligunt. (2) Exercent ii praecipue pietatem et justitiam. Aedibus ipsorum nullae sunt januae, quumque in viis publicis multa posita sint, nemo eorum aliquid furatur.

143. INDI.

Indis mortuis jungitur in rogi uxore ex omnibus dilectissima una cremanda. Inter ipsas autem accerrimum certamen oritur, adjuvantibus quamlibet suis amicis, uti vincat. [Idem Herodotus libro quinto (c. 6) Historia-

137. Σαρδολίβυες codd. Parisin. ; vulgo Σορδολίβυες ; Damasc. Παρδοί Λίβυες. De colonia quam Sardus, Maceridis f., ex Libya in Sardiniam duxit, v. Pausanias X, 17, 2. Coray. fortasse legendum esse putavit Σαλδολίβυες a Saldis (Σαλδαί), urbe maritima Mauritaniae Caesarensis, hodie *Tedles* vocata et finitima hodiernae *Algeriae*.

138. Ἀλιτέμνιοι] sic cod. Paris. alter et Damascius : Ἀλιτέμιοι reliqui. Populus aliunde, ut videtur, non notus.

140. Vulgatam Ἀτάραντες ex Herodoto IV, 184 correxit Salmasius ad Solin. p. 292. Cf. Voss. ad Melam I, 8. λοῖζορύνται] Cf. Herodot. I. I. ; Diodor. III, 8 ; Strabo XVII, p. 822.

141. Panebi aliunde non noti. De re cf. quae de Issedonibus narrat Herodot. IV, 26 et quos ibi laudat Bæhr.

142. Cf. Herodot. III, 20 ; Strabo XVII, p. 822.

143. Ad § 1 cf. Strabo XV, p. 699, 714 ; Ælian. V. H. VIII, 18. Ad § 2 cf. Strabo XV, p. 709 ; Ælian. V. H. IV, 1 ; Bohlen. *Indien* II, p. 9.

πέμπτη ἱστοριῶν παρὰ Σκυθῶν τῶν ὑπερθευ Κρηστω-
ναίων γίνεσθαι λέγει.]

XLIV, 41 : Παρ' Ἰνδοῖς ἐάν τις ἀποστερηθῇ δανείου
ἢ παρακαταθήκης, οὐκ ἔστι χρίσις, ἀλλ' αὐτὸν αἰτιᾶ-
ται ὁ πιστεύσας. (2) Ὁ δὲ τεχνίτου πηρώσας χεῖρα
ἢ ὀφθαλμὸν θανάτῳ ζημιούται. Τὸν δὲ μέγιστα ἀδική-
σαντα ὁ βασιλεὺς κελεύει κείρασθαι, ὡς ἐσχάτης οὐσης
ταύτης ἀτιμίας.

144. APITONOI.

V, 50 : Ἀρίτονι τῶν ἐμψύχων οὐδὲν ἀποκτείνουσι.
Τὰ δὲ κεράμεια τῶν χρηστηρίων ἐν χρυσοῖς ἐλύτροις
φυλάττουσι.

145. ΠΑΔΑΙΟΙ.

IX, 52 : Ἐν Παδαίοις, Ἰνδικῷ ἔθνεϊ, οὐχ ὁ θύων,
ἀλλ' ὁ συνετώτατος τῶν παρόντων κατάρχεται τῶν
ἱερῶν. Αἰτεῖται δ' αἰετὰ παρὰ τῶν θεῶν οὐδὲν ἄλλο πλὴν
δικαιοσύνης.

146. ΠΡΑΥΣΙΟΙ.

XXXVII, 38. Πράυσιοι τοὺς ἀσυγεῖτοντας, ἐὰν
λιμῷ πιεσθῶσι, τρέφουσι.

147.

ΠΕΙΣΑΝΔΡΟΥ ΡΟΔΙΟΥ.

Ἀνδρὶ μὲν Ἰππαίμων ὄνομ' ἦν ἱππεὺς δὲ Πόδαργος
καὶ κυνὶ Θήραργος, καὶ θεράποντι Βάδης.
Θεσσαλός, ἐκ Κρήτης, Μάγνης γένος, Αἰμονος υἱός·
ὤλετο δ' ἐν προμάχοις δὲν Ἀρη συνάγων.

Τούτου τοῦ ἐπιγράμματος μέμνηται Νικόλαος ὁ Δα-
μασκηνὸς ὡς ἀρίστου.

rum apud Scythias, qui supra Crestonaeos habitant, fieri
tradit.]

Apud Indos si quis fraudatur mutuo aut deposito, actionem non habet, sed sibi culpam imputare debet, quod credidit. (2) Si quis artificem manu vel oculo privaverit, morte poenam luit. Qui gravissimo obnoxius delicto est, jubente rege tondetur, tanquam hoc extremæ sit ignominiae.

144. ARITONI.

Aritoni nullum animal mactant. Vasa figulina ad quotidianos usus parata in aureis involucribus custodiunt.

145. PADÆI.

Apud Padæos, gentem Indicam, non is qui sacrificat, sed prudentissimus omnium, qui præsto sunt, sacra aspicatur. Petitur autem a diis nihil aliud quam justitia.

146. PRAYSII.

Praysii vel Prasii vicinis fame afflictos alimento sustinent.

147.

PISANDRI RHODII.

Hippæmon vir dictus erat, sonipesque Podargus,
Therargusque canis, mancipiumque Babes :
Thessalus, e Creta, Magnes genus, Hæmone natus,
occidit, in primo dum movet arma loco.

Hujus epigrammatis meminit Nicolaus Damascenus tanquam optimi.

144. Pro Ἀρίτονι cod. Paris. A. præbet Ἀρίστονοι, Damascius Κρίτονοι. Nomen in reliq. græcis auctoribus haud obvium. Ἀρητίνου conj. Coray. At verum haud dubie vidit Censor Lipsiensis libri Orelliani, qui Ἀρίτονι nomen esse statuit populi Indici, cuius meminit Herodotus III, 100 : 'Ἐτέρων δὲ ἐστὶ Ἰνδῶν ὁδε ἄλλος τις τρόπος· οὕτε κτείνουσι οὐδὲν ἐμψυχον οὐδὲ τι σπεῖρουσι, οὐτε οἰκίας νομίζουσι ἐκτῆσθαι κτλ. Böhlen (*D. alle Indien*, tom. I, p. 319) Ἀρίτόνιοι vocem indicæ esse *Arhatas*, i. e. *venerabiles*, quo nomine sæpius signentur *Buddistæ*.

145. Παδαίοις] Vulgatam Παιδαλίοις correxit Valckenaer. ex Herodot. III, 99.

146. Πράυσιοι Straboni XIV, p. 702 sunt Πράσιοι. Cf. Arrian. Ind. c. 10.

147. Epigramma hoc cum lemmate adscripto exhibet codex Vaticanus Antholog. Palat. VII, 304. Quonam in libro Nicolaus hujus epigrammatis mentionem fecerit, nescio. Ceterum v. Jacobs. ad h. l. et Dübnerum in *Fragm. Pisandri* p. 12.

JUBA MAURITANUS.

Pompeianis proelio ad Thapsum (46 a. C.) in Africa debellatis, Juba, Numidiæ rex, Scipionis socius, desperata salute, ut vitaret, quæ in victos committi solent, ipse sibi mortem conscivit (Hirtius De bello Afric. c. 94; Appian. B. C. II, 100; Dio Cass. XLIII, 8). Filius ejus, Juba (1), historicus noster, puerulus adhuc, Cæsaris ornavit triumphum. Appian. B. C. II, 101: "Ἐνθα καὶ Ἰόβα παῖς, Ἰόβας δὲ συγγραφεὺς, βρέφος ὧν ἔτι, παρήγετο. Plutarch. Cæsar. c. 55: Τότε καὶ υἱὸς ὧν ἐκείνου, κομιδῇ νήπιος, ἐν τῷ θριάμβῳ παρήχθη, μαχαριωτάτην ἀλὺς ἄλωσιν, ἐκ βαρδάρου καὶ νομάδος Ἑλλήνων τοῖς πολυμαθεστάτοις ἐνέριθμος γίνεσθαι συγγραφεῦσι (2). De institutione pueri, qua sub Octaviani auspiciis usus esse videtur egregia, traditum nihil accepimus. Juvenis Octavianum in bellum contra æmulum secutus, post mortem Antonii (30 a. C.), Cleopatram Selenen, Cleopatraz reginæ ex Antonio triumpho filiam, a victore uxorem accepit, inque regnum paternum restitutus est (29 a. C.). Dio Cass. LI, 15: "Ἡ δὲ Κλεοπάτρα Ἰόβα τῷ τοῦ Ἰόβου παιδὶ συνώκησε. Τούτῳ γὰρ ὁ Καῖσαρ τραφέντι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ συστρατεύσασα μὲν οἱ, ταύτην τε καὶ τὴν βασιλείαν τὴν πατρῴαν ἔδωκε. Plutarch. Anton. c. 87: Ἀντωνίου δὲ γενεῶν ἀπολιπόντος ἐκ τριῶν γυναικῶν ἐπὶ τὰ παῖδας, ὁ πρεσβύτατος, Ἀντύλλος, ὑπὸ Καίσαρος ἀνγρεθὴ μόνος· τοὺς δὲ λοιποὺς Ὀκταβία παραλαβούσα μετὰ τῶν ἐξ

ἐαυτῆς ἔθρεψε· καὶ Κλεοπάτραν μὲν τὴν ἐξ Κλεοπάτρας Ἰόβα, τῷ χαριεστάτῳ βασιλείῳ, συνώκησεν. Cf. Strabo XVII, p. 828. Sueton. Calig. c. 26. — Quattuor annis post Augustus, finito contra Astures et Cantabros bello, Jubæ assignavit regna quæ Bocchus et Boguas ante tenuerant (Mauritaniam Tingitanam et Cæsariensem), ac præterea partem Gætuliæ. Dio Cass. LIII, 26: Πausαμένου δὲ τοῦ πολέμου τούτου... τῷ μὲν Ἰόβα τῆς Γαιτουλίας τινὰ ἀντὶ τῆς πατρῴας ἀρχῆς, ἐπαίπερ ἐς τὸν τῶν Ῥωμαίων κόσμον οἱ πλείους ἐσεγεγράφατο, καὶ τὰ τοῦ Βόρχου τοῦ τε Βογούου ἔδωκε (25 a. C.). Strabo XVII, p. 828: Μικρὸν μὲν οὖν πρὸ ἡμῶν οἱ περὶ Βόγον βασιλεῖς καὶ Βόρχον κατεῖχον αὐτὴν (Mauritaniam), φίλοι Ῥωμαίων ὄντες· ἐκλιπόντων δὲ τούτων, Ἰούδας παρέλαβε τὴν ἀρχὴν, δόντος τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος καὶ ταύτην αὐτῷ τὴν ἀρχὴν πρὸς τῇ πατρίᾳ. Idem VI, p. 288: Νυνὶ δ' εἰς Ἰούδαν περιέστηκεν ἡ τε Μαυρουσία καὶ πολλὰ μέρη τῆς ἄλλης Λιβύης διὰ τὴν πρὸς Ῥωμαίους εὐνοίαν τε καὶ φιλίαν. Regiam Juba constituit Jol urbem, quam magnopere auctam in honorem patroni Cæsaream (hodie Cherchel) denominavit. Strabo XVII, p. 831: Ἦν δὲ ἐν τῇ παραλίᾳ ταύτῃ πόλις Ἰὼλ ὄνομα, ἣν ἐπικτίσας Ἰούδας ὁ τοῦ Πτολεμαίου πατὴρ, μετωνόμασε Καيسάρειαν, ἔχουσιν καὶ λιμένα, καὶ πρὸ τοῦ λιμένος νησιόν. Μεταξὺ δὲ τῆς Καيسαρείας καὶ τοῦ Ἰρητοῦ μέγας ἐστὶ λιμὴν, ὃν Σάλδαν καλοῦσι· τοῦτο δ' ἐστὶν ὄριον τῆς ὑπὸ τῷ Ἰούβᾳ καὶ τῆς ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίοις. Plinius V, 1, 1: Promontorium Apollinis, oppidumque ibi celeberrimum Cæsarea, ante vocitatum Jol, Jubæ regia, a Divo Claudio coloniae jure donata. — Anno 6 p. Chr. Gætulorum contra Jubam exarsit seditio, quam compescuit Cornelius Cossus. Dio Cass. LV, c. 28: Γαιτοῦλοι, τῷ τε Ἰούβᾳ τῷ βασιλεῖ ἀγρόμενοι, καὶ ἅμα ἀπαξιοῦντες μὴ οὐ καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἀργεσθαι, ἐπανεστῆσαν αὐτῷ· καὶ τὴν πρόσχωρον ἐπόρθησαν, καὶ συχνοὺς καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐπιστρατεύσαντας σφρίσιν ἀπέκτειναν. Τὸ δὲ σύμπαν ἐπὶ τοσοῦτον ἐπηυξήθησαν, ὥστε Κορνήλιον Κόσσον, τὸν κατεργασάμενον σφᾶς, τιμὰς τε ἐπινικίους καὶ ἐπωνυμίαν ἀπ' αὐτοῦ λαβεῖν. Cf. Florus IV, 12, 40. Vellej. II, 116. Quo tem-

(1) De majoribus Jubæ dicere ad nos nihil attinet. De suspectæ fidei inscriptione (in qua regum series: Juba, Juba, Hiempsal, Gulussa, Masinissa) v. Sylloge epistol. Burmanni tom. II, p. 145 sq. Saxius in Onom. I, p. 178. Cf. infra. Jubæ sententiam ex qua familiæ suæ genus ab Hercule derivat, v. in fragm. 19. Ceterum vid. Sevin, *Recherches sur la vie et les ouvrages de Juba le jeune*, in *Mém. de l'Acad. d. Inscr.* tom. IV, p. 457 sqq.

(2) Ex alio fonte, cui fidem merito denegarunt, sua hausit Suidas: Ἰόβας, Λιβύης καὶ Μαυρουσίας βασιλεὺς, ὃν λαβόντες καὶ μαστιγώσαντες ἐπόμπησαν οἱ Ῥωμαῖοι, οὐ μὴν ἀνείλον, διὰ τὴν παιδείαν. Ἦν δὲ ἐπὶ Αὐγούστου Καίσαρος, καὶ τὴν Κλεοπάτρας θυγατέρα Σελήνην, ἣν ἐκ τοῦ Καίσαρος Γαίου (deb. ἐξ Ἀντωνίου) γενομένην ἐπεποίητο, γυναικα εἰλόρει. Συνήμας δὲ αὐτῷ Δίδυμος ὁ χαλκνέτερος, ὁ καὶ πολλὰ γράφας κατ' αὐτοῦ. Ἐγραψε πολλὰ πάνυ. Ad vocem μαστιγώσαντες; Welserus ap. Jungerm. ad Polluc. V, 88: « Puer admodum ductus fuit, et quæ tum flagrorum causa? neque ob eruditionem profecto puer servatus. Satis indicat Plutarchus, captivitatē demum eruditioni occasionem dedisse. Imaginem inter illustres Ursini reperies loco LXXVIII. Sed cave commentario fidem habere, qui quæ filii sunt, patri tribuit. » — Bernhardtus annotat: « Neque vero temere Suidas talia fingit. Mihi videtur quod de vindicta libertatis traditum invenisset, paulo pinguius ille accepisse. » Mihi declamationem rhetoris ejusdem redolere videtur.

(*) Alii aliter. Vid. quos laudat Forbiger. *All. Geogr.* tom. II, p. 873. n. 91. Ch. Lenormant in *Journal des débats*, 23 Jan 1844: « Un buste de marbre est découvert récemment à Cherchel, dans l'Algérie... c'est le portrait d'un homme dans tout l'éclat de la virilité, dont le front est orné du bandeau royal. Il offre une évidente ressemblance avec celui qu'on voit sur les monnaies du fils de Juba II, Ptolémée, second et dernier roi de la Mauritanie Tingitane. Cherchel est l'ancienne Cæsarea. »

pore hæc acciderunt, Cleopatra, ex qua Ptolemæum filium Juba suscepit, jam erat defuncta. Alteram uxorem rex duxerat Glaphyram, Archelai Cappadociæ regis filiam, quam mox repudiasset videtur. Scilicet apud Josephum (Ant. Jud. XVII, 13, 4) leguntur hæc : Παραπλήσια δὲ καὶ Γλαφύρα τῇ γυναίκεϊ αὐτοῦ (Archelai Judæorum regis) τυγχάνει, βασιλέως Ἀρχελαίου θυγατρὶ οὖσῃ, ἥ συνήκει, παρθένον λαβὼν, Ἀλέξανδρος Ἡρώδου μὲν υἱός, Ἀρχελαίου δὲ ἀδελφός· ἐπεὶ δὲ συμβαίνει τὸν Ἀλέξανδρον ὑπὸ πατρὸς τελευτῆσαι, Ἰούδα τῷ Λιβύων βασιλεῖ γαμεῖται· μεταστάντος (?) δὲ τοῦ Λιβύος, χρηρεύουσιν ἐν Καππαδοκίᾳ παρὰ τῷ πατρὶ Ἀρχέλαος ἄγεται, τὴν συνοικοῦσαν αὐτῷ Μαριάμνην ἐκβαλὼν. Quorum postrema : μεταστάντος δὲ κτλ., falsa esse recte Sevinus et Wernsdorfius monuerunt. Nam Glaphyra, ipso testante Josepho, defuncta est an. 7 p. C., dum Jubam longe ultra vitam deduxisse constat. Fortasse res ita expedienda est. Jubam suspicor non modo opus De expeditione Arabica Caio Cæsari dedicasse, sed ipsum etiam comitem se Caio adjunxisse, atque, quum in Syria cum eo commorabatur, duxisse Glaphyram, deinde vero, postquam Caius in Asia obierat (an. 4 p. C.), in Africam reversum esse, Glaphyram autem repudiatam et in Asia relictam. Jam fieri facile potuit, ut verbum μεταστῆναι in fonte Josephi de protectione regis positum esset, a Josepho autem minus attento de obitu ejus acciperetur. — Quousque vixerit Juba, accurate definiri nequit. In numis notantur anni XXXVI. XL. XLII. XLV. Quorum postremus incideret in an. 16 p. C. Porro apud Strabonem lib. VI, p. 288 leguntur hæc : Νυνὶ δ' εἰς Ἰούβαν περιέστηκεν ἡ Μαυριτανία. Igitur in vivis adhuc fuit Juba anno 18 p. C. : nam Strabonis librum quartum anno 18, librum sextum vero ante annum 19 (ante mortem Germanici) scriptum esse liquet ex lib. IV, p. 206 et lib. VI, p. 288. Idem Strabo lib. XVII, p. 828 ita habet : Ἰούδας μὲν οὖν νεώσ τι ἐτελεύτα τὸν βίον· διαδέδεκται δὲ τὴν ἀρχὴν υἱὸς Πτολεμαῖος, γεγονὼς ἐξ Ἀντωνίου θυγατρὸς καὶ Κλεοπάτρας. Idem p. 840 : ... Λιβύην δὲ ὑπὸ Ῥωμαίοις, ἐξω τῆς ὑπὸ Ἰούδα μὲν πρότερον, νῦν δὲ Πτολεμαίῳ τῷ ἐκείνου παιδί. At quonam anno librum decimum septimum scripserit Strabo, num anno 19 vel 20 vel etiam 21, non liquet. Proxime tamen a vero nos abesse puto si anno 19 vel 20 regem obiisse statuamus. Anno 24 jam regnasse Ptolemæum ex Tacito intelligitur, qui in Ann. IV, 23 : *Jamque tres, inquit, laureatæ in urbe statuæ, et adhuc raptabat Africam Tacfarinas auctus Maurorum auxiliis, qui Ptolemæo, Jubæ filio juvena incurioso, libertos regios et servilia ministeria bello mutaverant.* Idem Tacitus in Annal. IV, 5 (ad an. 23) dicit : *Mauros*

rex Juba acceperat donum populi Romani. Unde Wernsdorfius colligit Jubam anno 23 adhuc vixisse. At ex verbis Taciti minime id consequitur; nihilque obstat quin an. 23 Ptolemæus jam successerit in regno, quod quinquaginta ante annis Juba pater donum a Romanis acceperat.

Ceterum quanta Jubæ regis fama et auctoritas fuerit, ex honoribus in eum collatis licet augurari. Minus huc pertinet quod Mauri Jubam post obitum pro deo coluisse dicuntur (Minucius Felix p. 214 : *Et Juba Mauris volentibus deus est*; Lactant. De fals. rel. I, 11; Isidor. VIII, 11); nam eundem honorem etiam ceteris regibus, sive bonis sive malis, mores Mauritanie decernebant (*). Avienus vero laudem Jubæ canit in *Ora marit.*, v. 270 sqq., ubi de Gadibus :

.... Multa (inquit) et opulens civitas ævo vetusto, nunc egena, nunc brevis, nunc destituta, nunc ruinarum agger est. Nos hoc locorum præter Herculaneam solennitatem vidimus miri nihil. At vis in illis tanta vel tantum decus ætate prisca sub fide rerum fuit, rex ut superbus omniumque præpotens quos gens habebat forte tum Maurusia, Octaviano princeps acceptissimus et literarum semper in studio Juba, interfluoque separatus æquore, illustriorem semet urbis istius duumviratu crederet.

Quo de loco adscribam quæ docte disputat Wernsdorfius (Poet. Minor. vol. V, p. 502 ed. Lemaire) : « Jam de *Duumviratu* reipublicæ Gaditanæ, quem a Juba rege gestum perhibet Avienus. Id quidem non alio veteris scriptoris testimonio constat; potest tamen convenientibus quibusdam aliis monumentis illustrari. An verum usquequaque sit, Jubam *illustriorem se urbis illius Duumviratu credidisse*, equidem non pertenderim, id saltem pro certo habeam, pro magno Gaditanorum suoque ipsius in Cæsarem Augustum studio, atque ad tuendam hujus in populis Hispaniæ potestatem, oblatum duumviratus honorem non Gadium modo sed et plurium civitatum Hispaniæ suscepisse libenter gratumque habuisse. Erat enim urbs Gaditana inprimis addicta Cæsari, quod a Julio Cæsare, pa-

(*) Cyprianus De idol. vanit. c. 2 : *Mauri vero manifeste reges suos colunt, nec ullo velamento hoc nomen prætexunt.* Tertullianus Apolog. c. 24 : *Unicuique provinciæ et civitati suus deus est... ut Africæ Cælestis, ut Mauritanie reguli sui.* Errat Sevinus p. 462, qui Cyprianum et Tertullianum hæc excogitasse putavit ex iis quæ de Juba referuntur. Vide quæ de Libyis in defunctos reges religio sita leguntur, ap. Nicolaum Dam. fr. 115. Cf. etiam Spartian. in Severo c. 13 : *Horum igitur tantorum intersector (Severus) ab Afris ut deus habetur.*

cata Hispania, civitatem Romanam acceperat, teste Dione Cassio lib. XLI, et propterea *Augusta urbs Julia Gaditana* appellata (Plinius IV, 22), propter opes autem insigni præsidio rei Romanæ esse poterat. Mos erat, ut gentes et civitates extræ viros a Romanis illustres, qui eas primum rei Romanæ adiecissent, aut civitate Romana donassent, patronos sibi adoptarent. Eam ob causam Gaditani generum Cæsaris Augusti M. Agrippam patronum suum nuncuparunt, quod plurimi Gaditanorum nummi testantur, in quibus Agrippa *patronus* vel *parens* municipii Gadit. vocatur. Agrippa demortuo forte Gaditani, ut in eadem domus Cæsareæ tutela manerent, Jubam regem substituerunt: neque mihi dubium est, quum ei duumviratus honorem detulissent, simul patronum coloniae suæ designasse. Certe utrumque ei contigisse in alia urbe Hispaniæ maritima, Carthagine nova, demonstrat lapis antiquus ea in urbe repertus, cujus inscriptionem ex Reinesii Syntagm. p. 329, hic integram transcribam:

REGI JUBÆ REGIS
JUBÆ FILIO REGIS
HIEMPSALIS N. REG. GAV.
PRONEPOTI REGIS MASI
NISSÆ ABNEPOTI N. E. P. D. I.
II VIR QUINQ. PATRONO
COLONIÆ
COLONI ET INCOLÆ
LIBERTINI.

Singularias literas, quæ versu quinto occurrunt, Reinesius in indice interpretari tentat: *Nomini Ejus Ponendum Dicandumque Jusserunt*; Sponius: *Numini Ejus Plurimum Devoti Jusserunt*. Sed hæ formulæ minus videntur convenire verbis sequentibus, quibus tituli Jubæ continuantur. Itaque malo: *Nunc Etiam Publico Decurionum Jussu*. Quidquid id est, lapis hic dicatur *Jubæ Regi Duumviro Quinquennali, Patrono Coloniae*. Quod ipsum confirmat, qui plane idem præfert, nummus antiquus a Gesnero, Reg. min. gent. Tab. III, fig. 18, et a Liebio in Goth. num. p. 41 propositus, et Carthagini Novæ haud temere adscriptus, qui in adversa parte florem loti exhibet cum inscript. : JUBA
REX JUBÆ F. II V. Q., *duumvir quinquennalis*; in
aversa: CN. ATELLII PONTI. II V. Q. *pontifex, duumvir quinquennalis*, cum instrumentis pontificalibus quattuor. Ex quo intelligimus, Jubæ regis in duumviratu Carthaginis collegam fuisse Cn. Atellium, eumque pontificem. Qui monumentum superius ei posuerunt, dicuntur *coloni et incolæ libertini*. Frequens libertinorum nomen per colonias Hispanicas est. Ortum eorum et primam coloniam

tradit Livius lib. XLIII, 3, qui memorat homines super quattuor millia, qui se ex militibus Romanis et ex Hispanis mulieribus, cum quibus connubium non esset, natos profiterentur, ex Hispania per legatos senatum rogasse, ut. sibi oppidum, in quo habitarent, daretur. Senatum decrevisse, ut ex iis qui manumissi essent, Carteiam ad Oceanum deducerentur. Hanc coloniam libertinorum, quæ Carteiæ subcrevit, haud dubie aliæ deinceps secutæ sunt, quæ maritimas Hispaniæ urbes insederunt, fortasse etiam a colonis ex Africa missis et pari conditione natis, subinde auctæ sunt. *Libertinos municipii Suelitani* in Hispania Bætica nominat inscriptio ap. Reines. p. 131, et Spon. sect. V, p. 189, et Reinesius in Comment. ad hanc inscript. p. 136, item in Epist. XXXI ad Hosm. monet, in alia inscriptione Antiquariæ Hisp. reperta, p. CCCXCV, n. 7, et p. CCCXXVI, n. 8, pariter Libertinorum mentionem fieri. Fortasse Gaditana colonia æque ac Carthaginensis multos ejusmodi libertinos habuit, eosque e Mauritania Numidiaque traductos, unde ratio aliqua potuit esse, cur Jubam regem sibi Duumvirum et Patronum optarent. Gaditano Jubæ honori addere possumus alium, a peregrina gente ei exhibitum. Quippe Pausanias (I, 17, 2) memorat Athenis in gymnasio, quod Ptolemæum vocatur, *Jubæ Libyco* statuam fuisse positam. — Dictum regis servavit Quinctilianus (VI, 3, 90): *Juba... quærenti, quod ab equo suo esset adpersus, Quid tu, inquit, me Hippocentaurum putas?*

Hactenus de rege χαριστάτω; jam de scriptore videamus. Nam *studiorum claritate memorabilior etiam quam regno* fuit (Plinius V, 1. fr. 27); ἀνὴρ πολυμαθέστατος dicitur Athenæo (III, p. 83, B. fr. 25); Plutarcho est ὁ πάντων ἱστορικώτατος βασιλέων (Sertor. c. 9. fr. 19). Scripsit πολλὰ πάνυ, uti Suidas ait. Commemorantur:

1. Πρωμαῖκή ἱστορία, libris min. II. Fr. 1-20.
2. Ἀσσυριακά, libris II. Fr. 21-22.
3. Λιβυκά, libris min. III. Fr. 23-38.
4. De Arabia sive De expeditione Arabica. Fr. 39-67.
5. Physiologa. Fr. 68-69.
6. De Euphorbia herba. Fr. 27.
7. Περὶ ὀποῦ. Not. ad fr. 27.
8. Περὶ γραφικῆς (Περὶ ζωγράφων), libris min. VIII. Fr. 70-72.
9. Θεατρικὴ ἱστορία, libris min. XVII. Fr. 73-83.
10. Ὁμοιότητες, libris min. XV, Fr. 85-86.
11. Περὶ φθορᾶς λέξεως, libris min. II. Fr. 87.
12. Ἐπιγράμματα. Fr. 84.

Romanam Historiam ab antiquissimis tempori-

bus ad suam ætatem deduxisse videtur. Certe de Sullæ rebus sermo est fr. 18. Quod de Sertorio narratur fr. 19, incertum est utrum ad Λιδυκὰ an ad Ρωμαϊκὰ sit referendum. Ἀρχαιολογίαν Ρωμαϊκὴν nominat Stephanus Byzantius (fr. 15). Quod etsi per se minime probat ad antiquitates maxime Romanas Jubam attendisse, reliquiæ tamen, ut ita statuamus, persuadent. Magni ambitus historia non fuerit, nam libro secundo jam sermo erat de Numantia. Græce opus scriptum esse testatur Plutarchus in Comp. Pelop. c. Marc. (fr. 17) ubi : Ἡμεῖς, αἰτ, Λιδίῳ, Καίσαρι καὶ Νέπωτι, καὶ τῶν Ἑλληνικῶν τῷ βασιλεῖ Ἰόβῃ πιστεύομεν. Idem in Cæsar. c. 55 Jubam dicit ἐξ βαρβάρων καὶ νομάδος Ἑλλήνων τοῖς πολυμαθεστάτοις ἐνάριθμον γενέσθαι συγγραφεῦσι. Quæ scribens Plutarchus quum vix de una Romanorum historia cogitaverit, atque ipse ex aliis Jubæ libris deprompta afferat, etiam reliqua regis opera græce exarata fuisse statuendum erit, nisi peculiare rationes adsint, cur unum vel alterum latino sermone scriptum malueris.

De *Assyriorum historia*, in qua Berosum auctor secutus est, non habeo quod dicam.

In *Libyæ descriptione* Jubam Punicos auctores (v. c. Hiempsalem, de quo v. Sallust. B. Jug. c. 17) adhibuisse, quum per se probabile est, tum diserte testatur Amm. Marcellinus (fr. 29). Præterea ipsum regem suæ ditionis regiones et proximas diligenter excussisse ex fragmentis colligitur. Hujus igitur operis jactura præ ceteris dolenda.

De *Arabia* terrisque adjacentibus volumina scripsit ad Caium Cæsarem, Augusti filium, qui expeditionem Parthicam et Arabicam moliens (an. 1 a. C.), fama ejus terræ ardebat (v. fr. 51. 44. 46). Eandem ob causam Augustus ad commentanda omnia in Orientem præmiserat Dionysium Characenum (fr. 44). Juba num ipse illas regiones lustraverit, haud liquet, etsi veri non absimile esse videtur. Confidentius contendere licet eum multo studio congressisse quæcunque priores scriptores inde ab Alexandri ætate de plagis istis prodiderant. Fragmenta uni debemus Plinio, qui lib. VI, 27, 31 (fr. 44) in descriptione Arabiæ secutum se dicit Jubam regem et arma Romana. Quare non ea tantum, ubi expressa est Jubæ mentio, sed alia etiam plurima ex Nostro fluxisse putanda sunt. Latine opus scriptum fuisse Dodwellus (v. not. ad fr. 39) suspicatur propterea maxime, quod in iis quæ apud Plinium de paraplo Nearchi et Onesicriti ex Juba afferuntur, spatia Græcorum ad Romanorum milliaria sint revocata. Quod quidem argumentum caret pondere. Nam quum Plinius terrarum mensuras locorumque distantias e Græcis scriptoribus depromptas ubique fere ad passus

Romanos redegerit, quidni idem in Jubæ libris excerpendis fecisse censeatur?

Quantopere Noster rerum, quæ ad naturalem historiam pertinent, studiosus fuerit Arabica docent luculentissime. Iisdem peculiare opus dedicaverat, Φυσιολογία, uti videtur, inscriptum. Etiam de rustica nescio an aliqua composuerit (v. fr. 69). Ad artem medicam spectant libelli De opio et de euphorbia, miræ virtutis herba, quam in Atlante rex vel potius medicus regis Euphorbus indagaverat.

De arte pictoria, De pictoribus eorumque operibus multis exposuerat voluminibus, ex quibus nihil nisi duo de Parrhasio et Polygnoto fragmenta perdurarunt. Fortasse descriptio picturarum, quibus Polygnotus aliique monumenta Athenarum ornaverant, in causa fuit, cur amicum Augusti civitate donandum statuaque honorandum putarent Athenienses. Eorundem urbem altero Juba illustravit opere, ἱστορία θεατρική inscripto. Reliquiæ ejus fere omnes sunt de instrumentis musicis deque generibus saltationum. Verum de ipsis quoque poetis et de ratione qua argumenta sua tractaverint auctorem disseruisse colligas ex fragm. 83.

Libris, quibus Ὅμοιότητες titulus erat, similitudines, quæ inter diversorum populorum instituta moresque intercesserint, demonstrasse videtur.

In grammatico argumento versabatur opus Περὶ φθορᾶς λέξεως, sive De corruptione sermonis, scilicet græci. Commemoratur denique Juba artigraphus de rebus nonnullis quæ ad grammaticam latinam pertinent. Qui quum latinescripserit, a Vossio et Sevino diversus esse a Nostro videtur. Fortasse erraverunt viri doctissimi.

Hactenus de πολυμαθείᾳ Varronis Africani. Fidem ejus et auctoritatem in multis impugnavit Didymus ille χαλκέντερος, ὁ πολλὰ γράψας κατ' αὐτοῦ. Parum hoc me moveret, nisi fatendum esset nihil me in reliquiis deprehendisse, quod virum prodatur cum multiplicis eruditionis copia jungentem etiam acumen judicii et severitatem; contra nimis et anilis fere credulitatis vestigia sat frequentia deprehendes. Quæ quum ita se habeant, nescio quamquam re nisi regii nominis præstigio Juba inter ævi sui polyhistores eminuerit.

ΡΩΜΑΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

E LIBRO PRIMO.

1.

Steph. Byz. : Ἀβοριγίνες, ἔθνος Ἰταλικόν, ὡς Ἰόδας ἐν Ῥωμαϊκῇ ἱστορίᾳ πρώτη· « Μέχρι μὲν οὖν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου τὴν ἀρχαίαν Ἀβοριγίνην (1. Ἀβοριγίνων ὀνομασίαν) διέσωζον, Λατίνου δὲ βασιλεύσαντος ὁπῶα προσηγορεύθησαν. » Τὰ αὐτὰ καὶ Χάραξ. Aut Juba cum Dionysio confundit Stephani Epitomator, aut Juba exscripsit Dionysium Hal. in Ant. Rom. I, ubi : μέχρι μὲν οὖν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου τὴν ἀρχαίαν τῶν Ἀβοριγίνων ὀνομασίαν διέσωζον, κτλ.

2.

Idem : Λαδίνιον, πόλις Ἰταλίας, Αἰνείου κτίσμα· Ἰόδας ἐν πρώτῳ· ἀπὸ τοῦ τῆς βασιλείας θυγατρὸς Λαδινίας.

3.

Idem : Ξωτία, πόλις Ἰταλίας. Ἰόδας ἐν πρώτῳ Ῥωμαϊκῇ ἱστορίᾳ· « Ἀπὸ μὲν τῶν βορείων μερῶν ὁ Τίβερις· Ξωτία πόλις πλησίον. »

4.

Plutarchus Romul. c. 14, 13, de raptis Sabinis : Ἀρπασθῆναι δὲ φασιν, οἱ μὲν, τριάκοντα μόνας, ἐξ ὧν καὶ τὰς φρατρίδας ὀνομασθῆναι· Οὐαλέριος δὲ Ἀντίας ἐπὶ καὶ εἴκοσι καὶ πεντακοσίας· Ἰόδας δὲ τρεῖς καὶ ὀγδοήκοντα καὶ ἑξακοσίας παρθένοους.

5.

Idem ib. c. 15, 7 : Τὸν Ταλάσιον..., ὥσπερ Ἑλληνες τὸν Ὑμέναιον, ἀπόδοσις Ῥωμαῖοι τοῖς γάμοις. Quem morem nonnulli ab iis, quæ in raptu Sabinarum contigisse narrantur, derivari putant. Οἱ δὲ πλείστοι νομίζουσιν, ὧν καὶ ὁ Ἰόδας ἐστὶ, παράκλησιν εἶναι καὶ παρακλέουσιν εἰς φιλεργίαν καὶ ταλασίαν, οὐπὼ τότε τοῖς Ἑλληνικοῖς ὀνόμασι τῶν Ἰταλικῶν ἐπι-κεχυμένων. Cf. id. Qu. Rom. c. 31 : « Διὰ τί ὁ πολυθρόλλητος ᾄδεται Ταλάσιος ἐν τοῖς γάμοις; » Πότερον ἀπὸ τῆς ταλασίας; Καὶ γὰρ τὸν τάλαρον τάλαντον ὀνομάζουσι· καὶ τὴν νύμφην εἰσάγοντες, νάχος ὑποστρωνύουσιν· αὐτὴ δ' εἰσφέρει μὲν ἡλακάτην καὶ τὴν ἀτρακτον, ἐρίῳ δὲ τὴν θύραν περιστέφει τοῦ ἀνδρός. Ceterum hæc, sicuti alia nonnulla quæ de antiquitatibus Romanis traduntur, legi etiam poterant in libro Ὅμοιοι τῆς ἐνscripto, quo Græca cum Romanis Juba comparavit.

6.

Idem Rom. c. 17, 10 : Ἐάλω δὲ καὶ Ταρπῆιος προδοσίας ὑπὸ Ῥωμαίων διωχθεὶς, ὡς Ἰόδας φησὶ Ἰάλεαν Σουλπίκιον ἱστορεῖν.

7.

Plutarch. Numa c. 7, 6 : Δεύτερον (Νουμάς) δὲ τοῖς οὖσιν ἱερεῦσι Διὸς καὶ Ἄρεος τρίτον Ῥωμύλου προσκατέστησεν, ὃν Φλαμῖνα Κυρινάλιον ὠνόμασεν. Ἐκάλουν δὲ καὶ τοὺς προγενεστέρους Φλαμῖνας ἀπὸ τῶν περικρανίων πῶλων, οὓς περὶ ταῖς κεφαλαῖς φοροῦσι, πηλαμένας τινὰς ὄντας, ὡς ἱστοροῦσι, τῶν Ἑλληνικῶν ὀνομάτων τότε μᾶλλον ἢ νῦν τοῖς Λατίνοις ἀνακαχυμένων. Καὶ γὰρ ἂς ἐφόρουν οἱ βασιλεῖς λαίνας ὁ Ἰόδας χλαίνας φησὶν εἶναι καὶ τὸν ὑπηρετοῦντα τῷ ἱερεῖ τοῦ Διὸς ἀμφιθαλῆ παιδὰ λέγεσθαι Κάμιλλον, ὡς καὶ τὸν Ἑρμῆν οὕτως ἐννοιοῦ τῶν Ἑλλήνων Κάμιλλον ἀπὸ τῆς διακονίας προσηγόρευον.

8.

Idem ib. c. 13, 6 : Αὐτὰς δὲ τὰς πέλτας (τῶν Σα-

HISTORIA ROMANA.

1.

Aborigines, populus Italicus, ut Juba libro primo Historiæ Romanæ : « Usque ad tempora belli Trojani vetus Aboriginum nomen servarunt; imperante autem Latino, de hoc denominati sunt. »

2.

Lavinium, urbs Italiæ ab Ænea condita. Juba primo Historiæ Romanæ. Nomen habet a regis filia Lavinia.

3.

Ostia, urbs Italiæ. Juba primo Historiæ Romanæ : « A septentrionali parte Tiberis; Ostia urbs prope abest. »

4.

Raptas Sabinas aiunt hi triginta tantum, et ab iis nominatas curias; Valerius Antias quingentas viginti septem; Juba octoginta tres supra sexcentas virgines.

5.

Talasium Romani accinunt nuptiis; ut Hymenæum Græci... Plerique, inter quos etiam Juba, hunc Talasium

adhortationem esse ad laboris sedulitatem et lanificium, quod Græci talasiam dicunt, censent, quamquam nondum id temporis Italica verba cum Græcis confusa erant.

6.

Damnatus est etiam Tarpeius proditiōis a Romulo accusatus, ut Juba auctor est Sulpicium Galbam in Historia prodere.

7.

Deinde Numa flaminibus Jovis et Martis, tertium Romuli addidit, Quirinalēque dixit. Flaminum nomen etiam majoribus natu tributum tradunt, a pileis quibus capita operiebant, quasi pilamines : quia eo tempore plura quam hodie Græca vocabula fuerint Latinis intermixta. Quemadmodum etiam lænas, regum vestem, Juba χλαίνας esse ait : ac puerum Jovis sacerdoti ministrantem patrum et matrum, Camillum dici solitum, sicut et Græcorum nonnulli Mercurium a ministerio Camillum appellaverunt.

8.

Ipsas peltas ancilia appellant a figura; non enim ea est

λίω) ἀγκύλια καλοῦσι διὰ τὸ σχῆμα. Κύκλος γὰρ οὐκ ἔστιν οὐδὲ ἀποδίδωσιν, ὡς πέλτη, τὴν περιφέρειαν, ἀλλ' ἐκτομὴν ἔχει γραμμῆς ἑλικοειδοῦς, ἥς αἱ κεραῖαι καμπὰς ἔχουσαι καὶ συνεπιστρέφουσαι τῇ πυκνότητι πρὸς ἀλλήλας ἀγκύλον τὸ σχῆμα ποιοῦσιν· ἡ δὲ τὸν ἀγκῶνα, περὶ δὴν περιφέρονται. Ταῦτα γὰρ ὁ Ἰόδας εἴρηκε γλιχόμενος ἐξελληνίσαι τοῦνομα.

Subjicio h. l. reliqua, quæ de Romanis antiquitatibus e Juba afferuntur.

9.

Athenæus III, p. 98, B : Τὸν δὲ μῆνα τοῦτον (Φεβρουάριον) κληθῆναι φησιν ὁ Μαυρούσιος Ἰόδας ἀπὸ τῶν κατοικαίων φόβων κατ' ἀναίρεσιν τῶν δειμάτων, ἐν ᾧ τοῦ χειμῶνός ἐστι τὸ ἀκμαϊότατον, καὶ ἔθος τότε τοῖς κατοικομένοις τὰς χοὰς ἐπιφέρειν πολλὰς ἡμέραις.

10.

Plutarchus Qu. Rom. c. 24 : Διὰ τί τρεῖς τοῦ μηνὸς ἄρχας καὶ προθεσμίας ἔχουσιν, οὐ ταῦτ' οὐδὲ διάστημα τῶν ἡμερῶν μεταξὺ λαμβάνοντες; Πότερον, ὡς οἱ περὶ τὸν Ἰόβαν ἱστοροῦσιν, ὅτι ταῖς καλάνδαϊς ἐκάλουν τὸν δῆμον οἱ ἄρχοντες, καὶ κατήγγελλον εἰς πέμπτην τὰς ὀννας, εἰδοὺς δὲ ἡμέραν ἱερὰν ἐνόμιζον;

11.

Idem ib. c. 89 : Διὰ τί τὰ Κυρινάλια μωρῶν ἑορτὴν ὀνομάζουσιν; Ἡ δὲ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀποδεύκεισαν, ὡς Ἰόδας φησὶ, τοῖς τὰς αὐτῶν φρατρίας ἀγνοοῦσιν; Ἡ τοῖς μὴ θύσασιν, ὥσπερ οἱ λοιποὶ, κατὰ φυλὰς ἐν τοῖς Φουρνικαλίοις, δι' ἀσχολίαν ἢ ἀποδῆ-

rolunda, neque instar parmæ circulum explet, sed excisæ sunt in modum lineæ volutæ, cujus apices curvitatē habent, ac qua peltæ crassissimæ sunt, in se convertuntur formamque curvæ expriment : sive a cubito, quo gestantur, quem ἀγκῶνα Græci dicunt. Hæc enim Juba affert, cupiens vocabulum Græcæ linguæ vindicare.

9.

Februarius mensem nomen ait habere Juba Mauritanus a pavoribus, quos incutiunt inferi, quorum pavorem terculamenta depelluntur quo tempore summus urit hiemis rigor, ac moris tunc est per plures dies continuos mortuis ferre inferias.

10.

Cur tria principia menses habent non eodem dierum numero distincta? An Jubæ fides habenda est? is Calendis dicit populum fuisse a magistratibus vocatum, et ei indictas in quintum abinde diem Nonas : Idus autem diem sacrum habitam.

11.

Cur Quirinalia festum stultorum appellant? An quod dies iste his erat destinatus, ut Juba scribit, qui suam curiam ignorabat? Aut quod qui Fornacalibus feriis ob occupationes, peregrinationem vel ignorantem non sacrificassent in sua tribu, iis permissæ fuerunt istæ feriæ harum loco obeunda?

μίαν ἢ ἀγνοίαν, ἐδόθη τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τὴν ἑορτὴν ἐκείνην ἀπολαβεῖν;

12.

Idem ib. c. 4 : Διὰ τί τοῖς ἄλλοις Ἀρτεμισίους ἐπιεικῶς ἐλάφων κέρατα προσπατταλεύουσι, τῷ δ' ἐν Ἀδεντίνῳ βοῶν; Ἡ τοῦ παλαιοῦ συμπτώματος ἀπομνημονεύοντες; λέγεται γὰρ ἐν Σαβίνοις Ἀντρωνί Κορατίῳ βοῦς ἐκπρεπῆς ὄφει καὶ μεγέθει διαφέρουσα τῶν ἄλλων γενέσθαι· μάντεως δὲ τινος αὐτῷ φράσαντος, ὅτι τοῦ καθιερεύσαντος Ἀρτέμιδι τὴν βοῦν ἐκείνην ἐν Ἀδεντίνῳ πέπρωται μεγίστην γενέσθαι καὶ βασιλεύσει τῆς Ἰταλίας ἀπάσης τὴν πόλιν, ἔλθειν μὲν εἰς Ῥώμην τὸν ἀνθρώπον, ὡς θύσαντα τὴν βοῦν· οἰκέτου δὲ κρῖναι τῷ βασιλεῖ Σερούτῳ τὸ μάντευμα φράσαντος, ἐκείνου δὲ Κορνηλίῳ τῷ ἱερεῖ, προστάξαι τὸν Κορνηλίον τῷ Ἀντρωνί λούεσθαι πρὸ τῆς θυσίας ἀπὸ τοῦ Θύμβρεως· νενομίσθαι γὰρ οὕτω τοὺς καλλιεροῦντας. Ἐκείνον οὖν ἀπελθόντα λούσεσθαι, τὸν δὲ Σερούτιον φθάσαντα, θύσαι τῇ θεῇ τὴν βοῦν, καὶ τῷ ἱερῷ τὰ κέρατα προσπατταλεύουσαι. Ταῦτα καὶ ὁ Ἰόδας ἱστορῆκε καὶ Βάρρων· πλὴν ὅτι τοῦνομα τοῦ Ἀντρονὸς Βάρρων οὐ γέγραπεν, οὐδ' ὑπὸ Κορνηλίῳ φησὶ τὸν ἱερέως, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ νεοκόρου παρακρουσθῆναι τὸν Σαβίνον.

13.

Idem ib. c. 59 : Διὰ τί κοινὸς ἦν βιωμός Ἑρακλέους καὶ Μουσῶν; Ἡ δὲ γράμματα τοὺς περὶ Εὐάνδρον ἐδίδαξεν Ἑρακλῆς, ὡς Ἰόδας ἱστορῆκε; Καὶ τὸ πρᾶγμα σεμνὸν ἐνομίζετο, φίλους καὶ συγγενεῖς διδάσκοντων· ὥστε δ' ἤρξαντο μισθοῦ διδάσκειν, καὶ πρῶτος ἀνέφικε γραμματοδιδασκαλεῖον Σπώριος Καρ-

12.

Cur reliquis Dianæ fanis soliti cervorum cornua affigere, ei quod in Aventino est, bovum cornua affixerunt? Fortassis ut monumentum esset antiqui casus. Fuit quidam in Sabinis Antrō Coratius : is vaccam habebat magnitudine et forma reliquis præstantem : monitusque a vate quodam qui in Aventino bovem hanc Dianæ immolasset, ei fide summam potestatem deferre, urbemque ipsius Italiæ totius regno potituram, Romam se contulit bovis ibi mactandæ gratia : servus autem regi Servio clam id vaticinium, idque rex Cornelio pontifici indicavit : tum Cornelius Antrōsi mandavit ut ante sacrificium aqua Tiberis profluente esse ablueret ; sic enim legibus præscriptum esse litaturo : ita hic lotum abiit : interim Servius occasionem immolanda vaccæ in honorem Dianæ præcepit, mactataque cornua templo affixit. Hoc et Juba narrat, et Varro : nisi quod hic Antrōnis nomen non habet, deceptumque non a Cornelio sacerdote Sabinum, sed ab ædituo refert.

13.

Cur communis fuit ara Herculis et Musarum? An quia Evandrum litteras docuit Hercules, ut Juba narrat? Resque ea videbatur perhonestæ, quum litteras prisci amicis ac cognatis traderent. Sero capturnum est mercede doceri, primusque ludum litterarium aperuit Spurius Carbilus. Carbilii libertus ejus, qui primus uxorem dimisit.

ὕλιος ἀπελεύθερος Καρβιλίου τοῦ πρώτου γαμετῆν
ἐκβαλόντος.

14.

Idem ib. c. 78 : Διὰ τί τῶν οἰωνῶν ὁ καλούμενος
ἀριστερός, αἴσιος;... Ἡ μᾶλλον, ὡς Ἰόβας φησί, τοῖς
πρῶτος τὰς ἀνατολάς ἀποβλέπουσιν ἐν ἀριστερᾷ γίνεται
τὸ βόρειον; ὁ δὲ τοῦ κόσμου δεξιὸν ἐνιοὶ τίθενται καὶ
κατωτέρω.

15.

E LIBRO SECUNDO.

Steph. Byz. : Νομαντία, πόλις Ἰβηρίας. Ἰόβας ἐν
δευτέρῳ Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας.

16.

Steph. Byz. : Ἀρβάκη, πόλις ἐν Κελτιβηρίᾳ, ὡς
Ἰόβας. Τὸ ἐθνικὸν Ἀρβακαῖος.

17.

Plutarchus Comp. Pelop. c. Marcell. c. 1, 5 :
Ἀννίδαν δὲ Μάρκελλος, ὡς μὲν οἱ περὶ Πολύβιον λέ-
γουσιν, οὐδ' ἀπαξ ἐνίκησεν, ἀλλ' ἀήττητος ὁ ἀνὴρ δοκεῖ
διαγενέσθαι μέχρι Σκηπίωνος, ἡμεῖς δὲ Λιβίῳ, Καίσαρι,
Νέπωτι καὶ τῶν Ἑλληνικῶν τῷ βασιλεῖ Ἰόβα πιστεύο-
μεν, ἥτις τινὰς καὶ τροπὰς ὑπὸ Μαρκελλοῦ τῶν σὺν
Ἀννίδᾳ γενέσθαι· μεγάλην δ' αὐταὶ ῥοπήν οὐδεμίαν
ἐποίησαν, ἀλλ' εἴκει ψευδόπτωμά τι γενέσθαι περὶ τὸν
Λίβιον ἐν ταῖς συμπλοκαῖς ἐκείναις.

18.

Plutarch. Sulla c. 16, 10 : Ἐπεὶ δὲ ἀποκρουσθεὶς

14.

*Cur aves sinistrae quae dicuntur, in auspicio haben-
tur pro addicentibus?*... Aut potius versus ortum solis
invenientibus ad laevam est septentrionalis mundi plaga,
quam nonnulli dextram et superiorem mundi partem ap-
pellant? Haec est Juba opinio.

15.

Numantia, urbs Iberiae. Juba secundo Historiae Ro-
manae.

16.

Arbace, urbs Celtiberiae, teste Juba. Gentile Arbaceus.

71.

Hannibalem Polybius scribit nunquam a Marcello supe-
ratum, sed usque ad Scipionem invictum permansisse. Nos
Livio, Caesari, Nepoti, ac de Graecis scriptoribus regi Juba
credimus, Hannibalem aliquoties a Marcello victum fuga-
tumque, quae tamen victoriae ad summam rerum non ma-
ximum pondus attulerint, ut in illis conflictibus illiusse
peritus videri possit.

18.

Posteaquam repulsus Archelaus adversus Chæroneam
convertit, Sylla, orantibus qui in castris erant Chæro-

ἐκείθεν ὁ Ἀρχέλαος ὤρμησεν ἐπὶ τὴν Χαιρώνειαν, οἱ
συστρατευσάμενοι τῶν Χαιρωνέων ἐδέοντο τοῦ Σύλλα
μὴ προέσθαι τὴν πόλιν, ἐκπέμπει τῶν χιλιάρχων ἕνα
Γαβίνιον μετὰ τάγματος ἐνὸς καὶ τοὺς Χαιρωνεῖς ἀφίησι
βουληθέντας μὲν, οὐ μὴν δυνήθεντας φθῆναι τὸν Γα-
βίνιον. Οὕτως ἦν ἀγαθὸς καὶ προθυμότερος εἰς τὸ σώ-
σαι τῶν σωθῆναι δεομένων. Ὁ δὲ Ἰόβας οὐ Γαβίνιον
φησι πεμφθῆναι, ἀλλὰ Ἐρίκιον. Ἡ μὲν οὖν πόλις
ἡμῶν παρὰ τοσοῦτον ἐξέφυγε τὸν κίνδυνον.

19.

Plutarch. Sertor. c. 9, 5 : Sertorius Maurusius
contra Ascalim opitulans, τὴν Τίγγιν, εἰς ἣν ὁ Ἀσ-
καλις συνέφυγε μετὰ τῶν ἀδελφῶν, ἐξεπολιόρκησεν.
Ἐνταῦθα τὸν Ἀνταῖον οἱ Λίβους ἱστοροῦσι κεῖσθαι· καὶ
τὸν τάφον αὐτοῦ Σερτώριος διέσκαψε τοῖς βαρβάροις
ἀπιστῶν διὰ μέγεθος. Ἐντυχὼν δὲ τῷ σώματι πηλῶν
ἐξήκοντα μῆκος, ὥς φασί, κατεπλάγη καὶ σφάγιον ἐν-
τεμὼν συνέχουσε τὸ μνημα καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ τιμὴν
τε καὶ φήμην συνηύξησε. Τιγεννίται δὲ μυθολογοῦσιν
Ἀνταίου τελευτήσαντος τὴν γυναῖκα Τίγγιν Ἡρακλεῖ
συνελθεῖν, Σόφακα δ' ἐξ αὐτῶν γενόμενον βασιλεῦσαι
τῆς χώρας καὶ πόλιν ἐπώνυμον τῆς μητρὸς ἀποδείξαι,
Σόφακος δὲ παῖδα γενέσθαι Διόδωρον, ὃ πολλὰ τῶν
Λιβυκῶν ἐθνῶν ἐπύχουσαν Ἑλληνικὸν ἔχοντι στρατεύμα-
τῶν αὐτόθι κατοικισμένων ὑπ' Ἡρακλέους Ὀλβιανῶν
καὶ Μυκηναίων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀνακεῖσθαι τῇ Ἰόβα
χάρτι τοῦ πάντων ἱστορικωτάτου βασιλέως· ἐκείνου
γὰρ ἱστοροῦσι τοὺς προγόνους Διοδώρου καὶ Σόφακος
ἀπογόνους εἶναι. Ipsum Jubam de his monuisse sive
in Romana sive in Libyca historia nihil dubito.
Cf. Plin. Hist. Nat. V, 1, 1.

nensibus ne urbem suam destitueret, Gabinium tribunum
militum cum legione una eo mittit, dimissis etiam Cha-
ronensibus : sed ii quamvis anniterentur, non potuerunt
tamen Gabinium praevertre. Adeo bonus ille vir erat,
et ad salutem ferendam iis ipsis qui eam petebant celerior.
Juba non Gabinium, sed Ericium missum scribit. Tantulum
absuit quin patria nostra in periculum veniret.

19.

Sertorius Tingim urbem, in quam Ascalis confugerat cum
fratribus, expugnavit. Ibi Antaeum sepultum Afri narrant ;
et Sertorius quum barbaris tantam corporis ejus molem per-
hibentibus fidem non haberet, effosso monumento corpus
sexaginta, ut aiunt, cubitorum inveniens, obstupuit, ho-
stiaque mactata sepulcrum instauravit honoresque et famam
Antaei auxit. Perhibent Tigennitae, Antaeo mortuo, Hercu-
lem cum Tingi uxore ejus concubuisse ; inde natum Sophacem
regem ejus fuisse regionis et urbem matri cognominem
condidisse ; Sophaci filium fuisse Diodorum, qui ex Graecis
eo ab Hercule deductis Olbianis et Mycenæis exercitu con-
tracto, multas Africae gentes subegerit. Quae quidem gratiae
data sint Jubae, quo nemo regum alius fuit historiarum
peritior ; hujus enim majores a Diodoro et Sophace genus
traxisse creduntur.

20.

Athenæus VI, p. 229, C : Μέχρι γὰρ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων κεραμείοι σκεύεσιν οἱ δειπνοῦντες διηκονοῦντο, ὥς ψησιν ὁ ἐμὸς Ἰόδας. Μεταβαλόντων δ' ἐπὶ τὸ πολυτελέστερον Ῥωμαίων τὴν δίαιταν, κατὰ μίμησιν ἐκδιαιτηθεῖσα Κλεοπάτρα, ἢ τὴν Αἰγύπτου καταλύσασα βασιλείαν, τοῦνομα οὐ δυναμένη ἀλλάξει, ἀργυροῦν καὶ χρυσοῦν ἀπεκάλει κέραμον αὐτὸ, κέραμά τ' ἀπεδίδοδο τὰ ἀποφόρῃτα τοῖς δειπνοῦσι· καὶ τοῦτ' ἦν τὸ πολυτελέστατον.

ΑΣΣΥΡΙΑΚΑ

ἐν βίβλοις β'.

21.

Tatianus Or. adv. Gr. c. 58 : Βηρωσὸς δὲ ἐστὶν ἄνθρωπος ἱκανώτατος, καὶ τούτου τεκμήριον Ἰόδας, ὃς περὶ Ἀσσυρίων γράφων παρὰ Βηρωσοῦ φησι μεμαθηκέναι τὴν ἱστορίαν. Εἰσι δὲ αὐτῷ βίβλοι περὶ Ἀσσυρίων δύο. Tatiani locum repetit Euseb. P. E. p. 488, A. Vide fragmenta Berosi.

Clem. Alex. Str. I, 21, p. 142, 18 Sylb. (II, 83 Kl.) : Ἐν δὲ τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Σεδεκίου βασιλείας Ναβουχοδονόσορ πρὸ τῆς Περσῶν ἡγεμονίας ἔτεσιν ἐβδομήκοντα ἐπὶ Φοίνικας καὶ Ἰουδαίους ἐστράτευσεν, ὥς φησι Βηρωσσος ἐν ταῖς Χαλδαϊκαῖς ἱστορίαις. Ἰόδας δὲ περὶ Ἀσσυρίων γράφων ὁμολογεῖ τὴν ἱστορίαν. παρὰ Βηρωσσοῦ εἰληφέναι μαρτυρῶν ἀλήθειαν τάνδρι.

22.

Plinius H. N. VIII, 42, 64, p. 89 Tchn. : *Equum adamatum a Semiramide usque ad coitum Juba auctor est.* Hæc in Assyriacis narrari poterant, etsi

20.

Usque ad Macedonica tempora in convivis in vasis figulinis apponebatur cæna, ut ait popularis meus Juba. Postquam vero Romani ad sumptuosiores vitæ rationem se converterant, eorum exemplo Cleopatra, quæ Ægypti regnum evertit, in luxuria effusa, quum nomen mutare non posset, *argenteum aureumque fictile* (κέραμον) vocavit; et fictilia auferenda tradidit cenantibus: et erat hoc pretiosissimum.

HISTORIA ASSYRIORUM.

LIBRIS II.

21.

Berosus rerum testis optimus, uti e Juba colligitur, qui de Assyriis scribens ex Beroso historiam eorum se didicisse ait. Scripsit vero Juba de Assyriis libros duos.

Anno duodecimo Sedecie Nabuchodonosor, septuaginta annis ante Persarum imperium, contra Phœnices et Judæos expeditionem suscepit, ut Berosus dicit in Chaldaicis. At-

Plinius vel ex Libycis vel ex libris De expeditione Arabica hausisse videtur.

AIBYKA.

23.

E LIBRO TERTIO.

Plutarch. Par. m. c. 23 : Μετὰ τὴν Ἰλίου πόρην ἐξεβράσθη Διομήδης εἰς Λιβύην. Ἐνθα Λύκος ἦν βασιλεὺς, ἔθος ἔχων τοὺς ξένους ἄρει τῷ πατρὶ θύειν. Καλλιρρόη δὲ, ἡ θυγάτηρ, ἐραστὴσα Διομήδους, τὸν πατέρα προῦδωκε, καὶ τὸν Διομήδην ἔσωσε λύσασα τῶν δεσμῶν· ὁ δὲ, ἀμελήσας τῆς εὐεργετίας, ἀπίπλευσεν· ἡ δὲ βρόχῳ ἐτελεύτησεν· ὥς Ἰόδας ἐν τρίτῃ Λιβυκῶν.

De avibus Diomedis v. fr. 68 a.

24.

Athenæus III, p. 83, B : Αἰμιλιανὸς δὲ ἔλεγεν Ἰόδαν τὸν Μαυρουσίαν βασιλεῖα, ἄνδρα πολυμαθέστατον, ἐν τοῖς Περί Λιβύης συγγράμμασι, μνημονεύοντα τοῦ κιτρίου, καλεῖσθαι φάσκειν αὐτὸ παρὰ τοῖς Λίβυσι μῆλον Ἑσπερικόν, ἀφ' ὧν καὶ Ἡρακλῆα κομίσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ χρύσεια διὰ τὴν ἰδέαν λεγόμενα μῆλα.

25.

Plinius XIII, s. 29, p. 305, de citris arboribus Mauritanie : *Venumdatæ sunt et duæ a Juba rege pendentes: quarum alteri pretium fuit sestertium duodecies centena millia, alteri paullo minus.*

26.

Plinius H. N. V, 1, p. 304 ed. Tchn. : *Suetonius Paulinus, quem consulem vidimus, primus Romanorum ducum transgressus quoque Atlantem ali-*

que Juba de Assyriis scribens fatetur ex Beroso se historiam sumpsisse, veritatemque ejus viri narrationis testatur.

DE LIBYA.

23.

Post Ilii excidium Diomedes in Africam maris fluctibus ejectus est. Regnabat ibi Lycus Martis filius, qui peregrinos de more patri mactabat. Sed filia hujus Callirrhoe Diomedis amore capta patrem prodidit, Diomedemque vinculis exsolvit. Hic benefactricis nulla habita ratione avectus quum esset, Callirrhoe fune sibi mortem conscivit. Ex Juba tertio Libycorum.

24.

Æmilianus Jubam ait, Mauritanie regem, virum multiplici doctrina instructissimum, in Commentariis de Libya citrii mentionem facere, dicereque, ab Afris illud *Scorpiarium malum* vocari; a quibus etiam Hercules *aureus* illa, a colore sic dicta, mala in Græciam transportasset.

quot millium spatio, prodidit de excelsitate quidem ejus quæ ceteri : imas radices densis altisque repletas silvis incognito genere arborum, proceritatem spectabilem esse enodi nitore, frontes cupressis similes, præterque gravitatem odoris tenui eas obduci lanugine : quibus addita arte, posse quales e bomlyce vestes confici. Verticem altis etiam æstate operiri nivibus. Decumis se eo pervenisse castris, et ultra ad fluvium, qui Ger vocaretur, per solitudines nigri pulveris eminentibus interdum velut exustis cautibus, loca inhabitabilia fervere, quanquam hiberno tempore, expertum. Qui proximos inhabitent saltus, refertos elephantorum ferarumque et serpentium omni genere, Canarios appellari. Quippe victum ejus animalis promiscuum his esse, et divi dua ferarum viscera. Junctam Æthiopum gentem, quos Perorsos vocant, satis constat. Juba, Ptolemæi pater, qui primus utrique Mauritanie imperavit, studiorum claritate memorabilior etiam quam regno, similia prodidit de Atlante : præterque gigni ibi herbam, euphorbiam nomine, ab inventore medico suo appellatam. Cujus lacteum succum miris laudibus celebrat in claritate visus contraque serpentes et venena omnia, privatim dicato volumine. Præcedunt alia quædam de Atlante fabulosa, quæ ab Hannone in Periplo (§ 14 ed. Kluge) primum narrata esse videntur; Plinius sumserit e Juba. Plinium exscripsit Solinus c. 24 (ed. Traj. ad Rh. 1689), sed temerario illo, quo solet, modo. Quare rationem ejus non habemus. Ceterum hic statim subjicere liceat locum ex libro de Euphorbia superstitem.

27.

DE EUPHORBIA.

Plinius XXV, s. 28, p. 60 : *Invenit et patrum nostrorum ætate rex Juba (herbam), quam appellavit Euphorbiam, medici sui nomine. Frater is fuit Musæ, a quo Divum Augustum conservatum indicavimus... Sed Jubæ volumen quoque exstat de ea herba, et clarum præconium. Invenit eam in monte Atlante : specie thyrsi, foliis acanthinis. Vis tanta est, ut e longinquo succus excipitur : incisæ conto, subditis excipulis ventriculo hædino, humor lactis videtur effluere : siccatus quum coit, thuris effigiem habet. Qui colligit clarius vident. Contra serpentes medetur, quacunque parte percussa : vertice inciso, et medicamento addito. Ibi Gætuli, qui legunt, hædino lacte adulterant : sed discernitur igni. Id enim quod sincerum non est, fastidiendum odorem habet.*

Hujus βίβλιδιου meminit etiam Galenus Φαρμακ. κατὰ γένη lib. IX, c. 4, et Dioscorides lib. III, 96.

Jubæ libellum Περὶ ὀπῶν commemorat Galenus tom. II, p. 297. Cf. Stephan. Thes. v. εὐφώριον.

28.

Plinius VI, s. 36, p. 393 : *Nec Mauritanie insularum certior fama est. Paucas modo constat esse ex adverso Autololum, a Juba repertas, in quibus Gætulicam purpuram tingere instituerat.*

§ 37. *Sunt, qui ultra eas Fortunatas putant esse, quasdamque alias... Juba de Fortunatis ita inquisivit : sub meridie quoque positas esse prope occasum, a Purpurariis DCXXV mill. passuum, sic ut CCL supra occasum navigetur : deinde per LXXV mill. passuum ortus petatur. Primam vocari Ombrion nullis ædificiorum vestigiis : habere in montibus stagnum, arbores similes ferulæ : ex quibus aqua exprimitur, ex nigris amara, ex candidioribus potui jucunda. Alteram insulam Junoniam appellari ; in ea ædiculam esse tantum lapide exstructam. Ab ea in vicino eodem nomine minorem. Deinde Caprariam lacertis grandibus refertam. In conspectu earum esse Nivariam, quæ hoc nomen accepit a perpetua nive, nebulosam. Proximam ei Canariam vocari a multitudine canum ingentis magnitudinis ; ex quibus perducti sunt Jubæ duo : apparentque ibi vestigia ædificiorum. Quum autem omnes copia pomorum et avium omnis generis abundant, hanc et palmetis caryotas ferentibus, ac nuce pinea abundare. Esse copiam et mellis. Papyrus quoque et siluros in amnibus gigni : infestari eas belluis, quæ expellantur assidue, putrescentibus.*

29.

Plinius V, 10, p. 314 : *Nilus, incertis ortus fontibus, it per deserta et ardentia : et immenso longitudinis spatio ambulans, fama quoque tantum inermi quæsitum cognitus, sine bellis, quæ ceteras omnes terras invenere. Originem (ut Juba rex potuit inquirere) in monte inferioris Mauritanie, non procul Oceano habet, lacu protinus stagnante, quam vocant Nilidem. Ibi pisces reperiuntur alabætræ, coracini, siluri. Crocodilus quoque inde ob argumentum hoc Cæsareæ in Iseo dictus ab eo spectatur hodie. Præterea observatum est, prout in Mauritania nives imbresque satiaverint, ita Nilum increscere. Ex hoc lacu profusus indignatur fluere per arenosa et squalentia, conditque se aliquot dierum itinere. Mox alio lacu majore in Cæsariensis Mauritanie gente Massæsyllum erumpit, et hominum coetus veluti circumspicit, iisdem animalium argumentis : iterum arenis receptus conditur rursus XX dierum desertis ad proximos Æthiopes : atque ubi iterum senserit hominem, prosilit, fonte (ut verisimile*

est) illo quem Nigrin vocavere. Inde Africam ab Æthiopia dispescens, etiamsi non protinus populis, feris tamen et belluis frequens, silvarumque opifex, medius Æthiopus secat, cognominatus Astapus; quod illarum gentium lingua significat aquam e tenebris profluentem. etc. Cf. Solinum c. 32, p. 42.

Ammianus Marcellinus: *Rex autem Juba Punicorum confusus textu librorum, a monte quodam oriri eum exponit, qui situs in Mauritania despectat Oceanum: hisque indicitis hoc proditum ait, quod pisces et herbæ et belluæ similes per eas paludes gignuntur.*

Ex Libyæ descriptione petita videntur etiam ea quæ de elephantis e Juba produntur.

30.

Ælian. N. An. IX, 58: Λέγει δὲ ὁ Ἰόδας γενέσθαι μὲν αὐτοῦ τῷ πατρὶ πολυετῇ Αἰθύν ἐλέφαντα, κατιόντα ἐκ τῶν ἄνω τοῦ γένους· καὶ Πτολεμαῖω δὲ τῷ Φιλαδέλφῳ Αἰθιοπα, καὶ ἐκείνον ἐκ πολλοῦ βιώσαντα, γενέσθαι πρῶτον καὶ ἡμερώτατον, τὰ μὲν ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους συντροφίας, τὰ δὲ ἐκ τοῦ γένους πωλευθέντα. Σελεύκου τε τοῦ Νικάνωρος κτῆμα ᾄδει Ἰνδὸν ἐλέφαντα, καὶ μέντοι καὶ διαβίωναι τοῦτον μέχρι τῆς τῶν Ἀντιόχων ἐπικρατείας φησίν.

31.

Plinius H. N. VIII, 55, p. 56 Teln.: *Unguentariam quandam dilectam (ab elephanto) Juba tradit. Omnium amoris fuisse argumenta, gaudium a conspectu, blanditiæque inconditæ, stipesque, quas populus dedisset, servatæ et in sinum effusæ. Nec mirum esse amorem quibus sit memoria. Idem namque tradit, agnitum in senecta, multos post annos, qui rector in juvenia fuisset. Idem divinationem quandam justitiæ. Quum Bocchus rex triginta elephantis totidem, in quos sævire instituerat, stipitibus alligatos objecisset, procurstantibus inter eos qui lacesserent, non potuisse effici, ut crudelitatis alienæ ministerioungerentur.*

30.

Juba rex elephantum Libycum scribit patri suo fuisse, qui plura secula vixisset, nempe qui ei per manus traditus fuisset a majoribus. Et Ptolemæo Philadelpho Æthiopem elephantum fuisse qui ad multas ætates vixisset, ex hominum consuetudine simul et institutione mansuetissimum. Idem celebrat Indicum elephantum Seleuci, cognomine Nicanoris, qui usque ad Antiochorum imperium vixit.

32.

Societatis tuendæ ac prudentiæ exempla Juba scribit ab elephantis exhiberi. Venatores enim fossas quas ad ipsos capiendos faciunt, levibus sarmentis et festucis injectis obtegunt. Quum ergo elephantorum unus (nam multi simul ambulant) in fossam incidit, reliqui materiam congerunt,

32.

Plutarch. De sollert. an. c. 17, p. 972: Τό γε μὴν κοινωνικὸν μετὰ τοῦ συνετοῦ τοὺς ἐλέφαντας ἀποδείκνυσθαι φησιν ὁ Ἰόδας. Ὅρυγματα γὰρ αὐτοῖς οἱ θηρεύοντες ὑπεργασάμενοι λεπτοῖς φρυγάνοις καὶ φορυτῶν κούφῃ κατερέφουσιν· ὅταν οὖν εἰς ὀλισθῇ, πολλῶν ὁμοῦ πορευομένων, οἱ λοιποὶ φοροῦντες ὕλην καὶ λίθους ἐμβάλλουσιν, ἀναπληροῦντες τὴν κοιλότητα τοῦ ὀρύγματος, ὥστε βράδιαν ἐκείνῳ γενέσθαι τὴν ἔκβασιν. Ἱστορεῖ δὲ καὶ εὐχῇ χρῆσθαι θεῶν τοὺς ἐλέφαντας ἀδιόδακτως, ἀγνιζομένους τε τῇ θαλάσῃ, καὶ τὸν ἥλιον ἐκφανέντα προσκυνοῦντας, ὥσπερ χειρὸς ἀνατάσει τῆς προβοσκίδος. Ὅθεν καὶ θεοφιλέστατόν ἐστι τὸ θηρίον, ὡς Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ ἐμαρτύρησε. Κρατήσας γὰρ Ἀντιόχου, καὶ βουλόμενος ἐκπρεπῶς τιμᾶσαι τὸ θεῖον, ἀλλὰ τε πάμπολλα κατέθευσεν ἐπινίκια τῆς μάχης, καὶ τέσσαρας ἐλέφαντας· εἴτα νύκτωρ ὀνείρασιν ἐντυχῶν, ὡς τοῦ θεοῦ μετ' ὀργῆς ἀπειλοῦντος αὐτῷ διὰ τὴν ἀλλόκοτον ἐκείνῃν θυσίαν, ἱλασμοῖς τε πολλοῖς ἐχρήσατο, καὶ χαλκοῦς ἐλέφαντας ἀντὶ τῶν σφαγέντων ἀνέστησε τέσσαρας.

Cf. Plutarch. l. 1. c. 18: Ἐρωτες δὲ πολλῶν, οἱ μὲν ἄγριοι καὶ περιμανεῖς γεγόνασιν, οἱ δ' ἔχοντες οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων ὠραίσμων οὐδ' ἀναφρόδιτον ὁμιλίαν. Οἷος ἦν ὁ τοῦ ἐλέφαντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τοῦ ἀντιπρώτου Ἀριστοφάνει τῷ γραμματικῷ· τῆς γὰρ αὐτῆς ἥρων στεφανοπώλιδος, καὶ οὐχ ἥττον ἦν ὁ ἐλέφας διάδηλος· ἔφερε γὰρ αὐτῇ τῆς ὀπώρας αἰεὶ πρᾶτήρια παραπορευόμενος, καὶ χρόνον πολὺν ὕφιστατο, καὶ τὴν προβοσκίδα τῶν χιτωνίων ἐντὸς, ὥσπερ χεῖρα, παραβαλὼν, ἀτρέμα τῆς περὶ τὸ στῆθος ὥρας ἐψυεν.

33.

Plutarchus ibid. c. 25, 5, p. 978, E: Ἡ δὲ τῶν ἐλεφάντων ἱστορία, φίλε, τῶν εἰς τὰ ὀρύγματα φορούντων καὶ τὸν ὀλισθέντα διὰ χώματος ἀναδιδραζόντων, ἔκτοπος ἐστὶ δεινῶς καὶ ἀλλοδαπῇ, καὶ καθάπερ ἐκ

et lapides ingerunt, ut illapsus facile exire possit. Scribit etiam elephantos diis vota facere, quum se, nemine docente, mari lustrent, solemque orientem adorent, proboscide manus loco sursum erecta. Itaque etiam hoc animal diis est carissimum, ut Ptolemæus Philopator testatum fecit. Quum enim, victo Antiocho, vellet diis honorem splendide habere, præter alia ob partam prælio victoriam sacrificia, quattuor etiam elephantos immolavit: nocturnis autem territis insomniis, quod numen ei ob sacrificium illud inusitatum comminaretur, quum multis usus est piaculis, tum quattuor aëros elephantos pro occisis posuit.

33.

Narratio illa, amice, de elephantis qui in fossam delapsam congesta materia educant, nimis quam absurda est et aliena, tanquam e regio edicto jubens nos libris Juba

βασιλικῷ διαγράμματος ἐπιτάττουσα πιστεύειν αὐτῇ τῶν Ἰόδα βιβλίων· ἀληθὴς δ' οὐσα, πολλὰ δείκνυσιν τῶν ἐνάλων μὴδὲν ἀπολείπομενα τῷ κοινωνικῷ καὶ συνῆψι τοῦ σοφωτάτου τῶν χερσαίων.

34.

Philostratus De Vit. Apollon. c. 13 : Ἰόδας δὲ ὃς ἤρξε ποτε τοῦ Λιδυκοῦ ἔθνους, φησὶ μὲν ξυμπεσεῖν ἀλλήλοις ἐπ' ἐλεφάντων παλαι Λιδυκοῦς ἱππέας (εἶναι δὲ τοῖς μὲν πύργον ἐς τοὺς ὀδόντας κεχαραγμένον, τοῖς δὲ οὐδέν)· νυκτὸς δὲ ἐπιλαβούσης τὴν μάχην, ἤττηθη· καὶ μὲν τοὺς ἐπιστήμους φησι, φυγεῖν δὲ ἐς τὸν Ἀτλαντα τὸ ὄρος· αὐτὸς δὲ ἐλπεῖν τετρακοσίων μήκει ἐτῶν ὕστερον τῶν διαφυγόντων ἓνα, καὶ τούπισμον εἶναι αὐτῷ κοῖλον, καὶ οὐπὼ περιτετριμμένον ὑπὸ τοῦ χρόνου. Οὗτος ὁ Ἰόδας τοὺς ὀδόντας κέρατα ἡγεῖται, τῷ φύεσθαι μὲν αὐτοὺς ὄθεν περ οἱ κρόταφοι, παραθῆγεσθαι δὲ μὴδὲν ἐτέρῳ, μένειν δ' ὡς ἔφυσαν, καὶ μὴ, ὅπερ οἱ ὀδόντες, ἀκρίπτειν, εἶτα φύεσθαι.

Idem ib. c. 15 : Ἐγὼ δὲ εἶδον ἐν τοῖς Ἰόδα λόγοις, ὡς καὶ συλλαμβάνουσιν ἀλλήλοις ἐν τῇ θήρᾳ καὶ προΐστανται τοῦ ἀπειπόντος, κὰν ἐξέλωνται αὐτὸν, τὸ δάκρυον τῆς ἀλόης ἐπαλείφουσι τοῖς τραύμασι περιεστώτες ὥσπερ ἱατροί.

35.

Plinius H. N. VIII, s. 4, p. 54 Techn. : *Prædam ipsi (elephanti) in se expetendam sciunt solam esse in armis suis, quæ Juba cornua appellat, Herodotus... dentes.*

36.

Ex Juba sua hausit etiam Ælian. N. An. VII, 23 :

credere : quodsi vera est, ostendit multa marina animalia societatis studio prudentiæque nihil concedere terrestrium sapientissimo.

34.

Juba, Libyæ quondam rex, retulit equites Libyos elephantis insidentes olim inter se pugnasce, habuisseque alteram elephantorum partem turrin dentibus insculptam, alteram vero nihil : quumque nox pugnam diremisset, signo notatos succubuisse ait et in Atlantem montem confugisse : se vero post spatium annorum quadringentorum ex iis unum cepisse, qui aufugerant : illique insculptum in signe nondum extritum fuisse a tempore. Juba ille dentes cornua esse putat, eo quod nascentur inde, unde tempora initium ducunt, quodque nullum alium dentem contiguum habeant : maneat item ut nati sunt semel, neque quod fieri dentibus solet, excidant, ac rursus nascentur.

36.

Quum a quo injuriam acceperit leo, probe novit ulcisci ; et quavis ex eo non statim ultionem ceperit,

at certe et postea retinet similitatem, donec perfecerit suo in pectore.

Huic rei testimonio est Juba Maurus, pater illius, qui Romam missus est obses. Is quum aliquando expeditionem per desertam regionem faceret adversus gentes quæ ab se defecis-

sent, ex suo comitatu quispiam, quum præstanti nobilitate, tum egregia pulcritudine adolescens, rei venatoriæ peritus, leonem casu secundum viam animadversum sagitta appetens, non ab ictu directo aberravit, quin ei vulnus, non tamen mortem, intulit. Et quum expeditio acceleraretur, tum leo, vulnere excepto, statim se subdixit ; tum ille, qui vulnus ei infixisset, una cum ceteris discessit. Anno vertente exacto, Juba rebus, ad quas cum exercitu profectus fuisset, præclare gestis, eadem via regressus est ad eum locum, ubi leo vulnus exceperat. Is sane, etsi maxima hominum multitudo erat, istuc accedens ab invadendis tamen ceteris suum impetum sustentavit : illum duntaxat, qui se anno ante læsisset, corripuit, et furorem acerbissimum, quem tamdiu, quam dixi, servasset, in illum ipsum adolescentem, quem ab aliis internosset, effudit, atque eum dilaceravit, nec illum quispiam ab hac calamitate vindicare est ausus ; sed gravissima et valde horrenda leonis ira perterriti, urgente etiam itineris ratione, omnes præterierunt.

37.

De elephantum voce verbum στρυνύζειν usurpatum reperi apud Jubam.

38.

Λιβυφοῖτην, eum qui ad Libyces venit (Herculem), Juba dixit.

Ἀμύνεσθαι δὲ τὸν προαδικήσαντα ὁ λέων οἶδε· καὶ εἰ μὴ παραχρῆμα αὐτῷ τιμωρῆσαι,

ἀλλὰ γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὅρα τέλεσση, ἐν στήθεσιν ἐοῖσιν.

Καὶ τούτου μαρτύριον Ἰόδας ὁ Μαυρούσιος, ὁ τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις δημερεύσαντος πατὴρ. Ἠλαυνέ ποτε διὰ τῆς ἐρήμης ἐπὶ τινα ἔθνη τῶν ἀποστάντων, καὶ τις αὐτῶ τῶν παραθεόντων μεираκίσκος εὐγενὴς μὲν καὶ ὠραίος, ἤδη δὲ θηρατικὸς, λέοντά πως παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκφανέντα ἀκοντῶ βάλλει, καὶ σκοποῦ μὲν ἔτυχε καὶ ἔτρωσεν, οὐ μὴν ἀπέκτεινεν. Κατὰ σπουδὴν δὲ τῆς ἐλάσεως οὐσης, τὸ μὲν θηρίον ἀνεχώρησεν, παρέδραμε δὲ καὶ ὁ τρώσας καὶ οἱ λοιποί. Ἐνιαυτοῦ γε μὴν διελθόντος δλοκλήρου, ὁ μὲν Ἰόδας κατορθώσας ἐφ' ἃ ἐστάλη, τὴν αὐτὴν ὑποστρέφων ἔρχεται κατὰ τὸν τόπον, ἐνθα ἔτυχεν ὁ λέων τρωθείς. Καὶ ὄντος πλήθους καμπόλλου, πρόσσεισι τὸ θηρίον ἐκεῖνο, καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἀπέχεται, συλλαμβάνει δὲ τὸν τρώσαντα πρὸ ἐνιαυτοῦ, καὶ τὸν θυμὸν, ὅνπερ οὖν παρὰ τὸν χρόνον τὸν προειρημένον ἐφύλαττεν, ἀθρόον ἔχει, καὶ διασπᾷ τὸ μεираκίον γνωρίσας· ἐτιμώρησε δὲ οὐδεὶς, φοβηθέντες ὀργὴν λέοντος ἰσχυρὰν καὶ δεινὴν ἐκπληκτικὴν· ἄλλως τε καὶ ἡ πορεία ἡπειγεν. Cf. Plinius VIII, 16, 19.

37.

Pollux V, 88, ubi de vocibus animalium : Εὔρον μέντοι ἐγὼ... ἐπὶ ἐλεφάντων στρυνύζουσιν παρὰ Ἰόδα.

38.

Hesychius : Λιβυφοῖτην· τὸν ἐπιγινόμενον Λιδυσιν. Ἰόδας (sic Musurus. Cod. : τὸ ἐπιγινόμενον Λιδυσι-

ὥδας). Herculem intelligi monet vir d. ad h. l. De Hercule regum Mauritaniae proavo, v. fr. 19.

DE ARABIA
(ET VICINIS REGIONIBUS)

39.

Plinius H. N. VI, 26, p. 367 : *Sed priusquam hæc (sc. de Carmania ac Perside atque Arabia) generatim persequamur, indicare convenit, quæ prodit Onesicritus, classe Alexandri circumvectus in mediterranea Persidis ex India, narrata proxime a Juba : dein eam navigationem, quæ his annis comperta servatur hodie. Onesicriti et Nearchi navigatio nec (omnia) nomina habet mansionum, nec spatia : primumque Xylenopolis ab Alexandro condita, unde ceperunt exordium, juxta quod flumen aut ubi fuerit, non satis explanatur. Hæc tamen digna memoratu produntur. Arbis oppidum a Nearcho conditum in navigatione ea. Flumen Nabrum navium capax : contra insula distans LXX stad. Alexandria condita a Leonnato jussu Alexandri in finibus gentis, Argens portu salubri. Flumen Tuberum navigabile, circa quod Pasiræ. Deinde Ichthyophagi tam longo tractu, ut viginti dierum spatio prænavigaverint. Insula, quæ Solis appellatur, et eadem cubile Nympharum, rubens, in qua nullum non animal absumitur, incertis causis. Origens : flumen Carmaniae Hytanis, portuosum et auro fertile. Ab eo primum septemtriones apparuisse adnotavere. Arcturum nec omnibus cerni noctibus, nec totis unquam. Achæmenidas usque illo tenuisse. Æris et ferri metalla et arsenici et minii exerceri. Inde promontorium Carmaniae est, ex quo in adversa ora ad gentem Arabiæ Macas trajectus distat LM passuum. Insulae tres, quarum Oracla [Organa] tantum habitatur aquosa, a continenti XXV M. passuum. Insulae quattuor jam in sinu ante Persida. Circa has hydri marini vicenarum cubitorum adnantes terruere classem. Insula Acrotadus : item Gauratæ, in quibus Chiani gens. Flumen Hyperis in medio sinu Persico, onerariarum navium capax. Flumen Sitiogagus, quo Pasargadas septimo die navigatur. Flumen navigabile Heratemis : insula sine nomine. Flumen Granis, modicarum navium capax, per Susianen fluit : dextra ejus accolunt Deximontani, qui bitumen perficiunt. Flumen Zarotis ostio difficili, nisi peritis : insulae duæ parvæ : inde vadosa navigatio palustri similis, per euripos tamen quosdam peragitur. Ostium Euphratis. Lacum, quem faciunt Eulæus et Tigris juxta Characem. Inde Tigri Susa. Festos dies ibi agentem Alexandrum invenerunt septimo mense postquam digressus ab iis*

fuerat Patalis, tertio navigationis. Sic Alexandri classis navigavit.

Initio hujus loci vocem omnia supplevit Geier. ad Onescrit. fr. 26 (ubi v. not.); continua proposuerat Dodwellus. Quæ sequuntur apud Plinium de senioris ætatis juxta eandem oram navigatione item bonam partem fluxisse e Jubæ libris probabile est. Procul dubio autem Jubæ debentur quæ mox ex Nearcho Plinius affert :

Sect. 27 : *Carmaniae oram patere duodecies centena LM. passuum Nearchus scripsit. Ab initio ejus ad flumen Sabin centum M. passuum. Inde vineas coli et arva ad flumen Andanin, XXV M. spatium.*

Sect. 28 : *Onesicritus et Nearchus ab Indo anue ad sinum Persicum, atque illinc Babylonem Euphratis paludibus, scripserunt vices et quinquies centena M. passuum esse.*

Sect. 30 : *Euphrate navigari Babylonem e Persico mari CCCCXII M. passuum tradunt Nearchus et Onesicritus. Qui vero postea scripsere, a Seleucia CCCCXL mill. Juba a Babylone Characem CLXXV mill. passuum.*

Dodwellus in Dissertatione De Arriani Nearchi hæc annotat. « Vidimus hic Jubam spatia Græcorum omnia ad Romanorum milliaria redeigisse. Congruè admodum, quum regnaverit ipse in regione, quæ fuerat ante illum Romana provincia, et moribus pariter Romanis et linguæ etiam assueverat. Vel hinc mihi suspectum esse fateor, rectene illum eruditi vulgo Græcis scriptoribus accenseant. Tam enim Græcis plerisque ignota fuissent Romana milliaria, quam vice versa Græcorum stadia ignorabant Romani. Prædicto Plinii loco illud etiam constat, Nearchi sententiam atque Onesicriti a Juba fuisse explicatam. Ita scilicet, ut a sui regni scriptoribus atque lectoribus intelligeretur Romanis, qui longius aberant ab ea Africæ parte, qua linguæ Græcæ usus obtinuerit. » Cf. Salmasius Exercit. Plin. p. 837. V. introductio.

39 a.

Solin. c. 60 (al. 49) : *Indis omnibus promissa cæsaries, non sine fuco cærulei aut crocei coloris. Cultus præcipuus in gemmis ; nullus funerum apparatus. Præterea, ut Jubæ et Archelai regum libris editum est, in quantum mores populorum dissonant, habitus quoque discrepantissimus est. Alii lineis, alii laneis peplis vestiuntur ; pars nudi, pars obsceantantum amiculati, plurimi et flexibilibus libris circumdati. Vereor ne temere hoc l. Juba citetur.*

40.

Plinius VI, 32, p. 382 : *Sinus intimus, in quo Lea-*

nitæ, qui nomen ei dedere. Regia eorum Agra, et in sinu Læana, vel, ut alii, Ælana. Nam et ipsum sinum nostri Ælaniticum scripsere, alii Ælenaticum, Artemidorus Aleniticum, Juba Læaniticum. Circuitus Arabiæ a Charace Læana colligere proditur quadragies septies centena LXX M. Juba paullo minus quadragies centenis M. putat.

41.

Plinius VI, s. 33, p. 384 : *A sinu Ælanitico alter sinus, quem Arabes Æant vocant, in quo Heroum oppidum est. Fuit et Cambysus inter Nelos et Marchadas, deductis eo ægris exercitus. Gens Tyra, Daneon portus : ex quo navigabilem alveum perducere in Nilum, qua parte ad Delta dictum decurrit, sexagies et bis centena mill. passuum intervallo (quod inter flumen et Rubrum mare interest) primus omnium Sesostriis Ægypti rex cogitavit : mox Darius Persarum : deinde Ptolemæus sequens : qui et duxit fossam latitudine pedum centum, altitudine XL, in longitudinem XXVII mill. D passuum usque ad Fontes amaros. Ultra deterruit inundationis metus, excelsiore tribus cubitis Rubro mari comperto, quam terra Ægypti. Aliqui non eam afferunt causam, sed ne immisso mari corrumpetur aqua Nili, quæ sola potus præbet. Nihilominus iter totum terendo frequentatur a mari Ægyptio, quod est triplex : unum a Pelusio per arenas, in quo nisi calami defixi regant, via non reperitur, subinde aura vestigia operiente. Alterum vero duobus mill. passuum ultra Casium montem, quod a sexaginta mill. passuum redit in Pelusiacam viam. Accolunt Arabes Autei. Tertium a Gerrho (quod Adippon vocant) per eosdem Arabes sexaginta mill. passuum propius, sed asperum montibus, et inops aquarum. Eæ viæ omnes Arsinoen ducunt, conditam sororis nomine in sinu Charandra, a Ptolemæo Philadelpho qui primus Troglodyticen excussit, et amnem qui Arsinoen præfluit, Ptolemæum appellavit. Mox oppidum parvum est Aennum, pro quo alii Philoteram scribunt. Deinde sunt Azarei, ex Troglodytarum connubiis, Arabes feri. Insulæ : Sapirene, Scytala : mox deserta ad Myoshormon, ubi fons Tadnos. Mons Æas. Insula Jambe; portus multi. Berenice, oppidum matris Philadelphi nomine, ad quod iter a Copto diximus. Arabes Autei et Gebadei. Troglodytice, quam prisca Michoen, alii Midoen dicere. Mons Pentedactylos : insulæ Stenæ Deiræ aliquot, Halonnesi non pauciores : Cardamine, Topazos, quæ gemmæ nomen dedit. Sinus insulis refertus : ex iis quæ Mareu vocantur, aquosæ : quæ Eratonos, sitientes. Regum ii præfecti fuere. Introrsus Candeï, quos Ophiophagos vocant, serpentibus vesci assueti, neque alia*

regio fertilior earum. Juba, qui videtur diligentissime prosecutus hæc, omisit in hoc tractu (nisi si exemplarium vitium est) Berenicen alteram, quæ Panchrysos cognominata est : et tertiam, quæ Epidires, insignem loco. Est enim sita in cervice longe procurrente, ubi fauces Rubri maris VII mill. D passuum ab Arabia distant. Insula ibi Cytis, topazium ferens et ipsa.

42.

Idem VI, s. 34, p. 386 : *Insula Diodori et alia desertæ : per continentem quoque desertæ : oppidum Gaza, promontorium et portus Mossylicus, quo cinnamomum devehitur. Hucusque Sesostriis exercitum duxit... A Mossylico promontorio Ælaniticum mare incipere vult Juba, præter Mauritanias suas Gadeis usque navigandum Coro. Cujus tota sententia hoc in loco subtrahenda non est. A promontorio Indorum, quod vocatur Leptæaca, ab aliis Drepanum, proponit recto cursu præter Exustam, ad Malchu insulam quindecies centena mill. passuum esse. Inde ad locum, quem vocant Sceneos, CCXXV M. Inde ad insulam Adanu, centum quinquaginta mill. passuum. Sic fieri ad apertum mare decies octies centena LXXV mill. passuum. Reliqui omnes propter solis ardorem navigari posse non putaverunt. Quin et commercia ipsa infestant ex insulis Arabes Ascitæ appellati, quoniam bubulos utros binos sternentes ponte piraticam exercent sagittis venenatis. Gentes Troglodytarum idem Juba tradit Therothoas a venatu dictos, miræ velocitatis : sicut Ichthyophagos, natantes seu maris animalia : Bargas, Zageras, Chalybas, Sazinas, Syrecas, Daremas, Domozanos. Quin et accolas Nili a Syene non Æthiopum populos sed Arabum esse dicit usque Meroen. Solis quoque oppidum, quod non procul Memphi in Ægypti situ diximus, Arabas conditores habere. Sunt et qui ulteriorem ripam Æthiopiæ auferant, annectantque Africæ; ripas autem incolere propter aquam. Nos relicto cuique intelligendi arbitrio, oppida quo traduntur ordine utrinque ponemus.*

Recenset Plinius urbes in Arabiæ latere ex Bione. Deinde pergit :

Juba aliter : Oppidum in monte Megatichos, inter Ægyptum et Æthiopiam, quod Arabes Myrson vocavere. Deinde Tacompson, Aranium, Sesanium, Piden, Mamuda, Corambin, juxta eam bituminis fontem : Hammodara, Prosda, Parenta, Mama, Tessara, Gallas, Zoton, Graucomen, Emeum, Piddibotas, Hebdomontaconietas, Nomadas in tabernaculis viventes : Cysten, Pemmam, Gadaga-

len, Paloin, Primin, Nupsin, Daselin, Patin, Gambreves, Magasen, Segasmala, Cranda, Denna, Cadeuma, Thena, Batha, Alana, Macum, Scammos, Goram in insula : ab iis Abala, Androcalim, Seren, Mallos, Agocen.

Ex Africa latere tradita sunt eodem nomine Tacompos altera, sive pars prioris, Magora, Sea, Edosa, Pelenaria, Pyndis, Magusa, Bauma, Linitima, Spintum, Sydopta, Gensora, Pindictora, Agugo, Orsima, Suasa, Maumarum, Urbim, Mulou, quod oppidum Græci Hypaton vocarunt : Pagoargus, Zamines, unde elephantum incipiant : Mamblia, Berresa, Cetuma. (Fuit quondam et Epis oppidum contra Meroen, antequam Bion scriberet, deletum.)

43.

Plinius H. N. V, s. 10, p. 316 : Ditionis Ægypti (Nilus) esse incipit a fine Æthiopiæ Syene : ita vocatur peninsula mille passuum ambitu, in qua Castra sunt latere Arabiæ : et ex adverso insulæ IV Philæ, DC M. passuum a Nili fissura, unde appellari diximus Delta. Hoc spatium edidit Artemidorus, et in eo CCL oppida fuisse : Juba CCCC M. passuum.

44.

Idem VI, 27, s. 31, p. 377 : Charax oppidum Persici sinus intimum, a qua Arabia Eudæmon cognominata excurrit, habitatur in colle manu facto inter confluentes, dextra Tigrin, læva Eulæum, III mill. passuum laxitate. Conditum est primum ab Alexandro Magno : qui colonis ex urbe regia Durine (quæ tum interit) deductis, militumque inutilibus ibi relictis, Alexandriam appellari jusserat : pagumque Pellæum, a patria sua, quem proprie Macedonum fecerat, Flumina id oppidum expugnare. Postea Antiochus restituit, quintus regum, et suo nomine appellavit. Iterumque infestatum Pasines Sogdonaci filius, rex finitimorum Arabum, quem Juba satrapen Antiochi fuisse fulse tradit, oppositis molibus restituit : nomenque suum dedit, e munito situ juxta, in longitudinem III mill. passuum, in latitudinem paulo minus. Prius fuit a litore stadiis decem, et maritimum etiam ipsa inde portum habuit : Juba vero prodente, L M pass. Nunc abesse a litore CXX M. legati Arabum nostrique negotiatores, qui inde venire, affirmant. Nec ulla in parte plus aut celerius proficere terræ fluminibus invectæ. Magis id mirum est, æstu longe ultra id accedente non repercussas. Hoc in loco genitum esse Dionysium, terrarum orbis situs recentissimum auctorem, constat, quem ad commentanda onnia in Orientem

præmisit Divus Augustus, ituro in Armeniam ad Parthicas Arabicasque res majore filio. Noa me præterit, nec sum oblitus, sui quemque situs diligentissimum auctorem visum nobis in introitu hujus operis. In hac tamen parte arma Romana sequi placet nobis, Jubamque regem, ad eundem Caium Cæsarem scriptis voluminibus de eadem expeditione Arabica.

De Dionysio hoc Characeno aliunde parum constat. V. Bernhardt. ad Dionys. Perieg. p. 495.

45.

Idem VI, s. 31, p. 380 : Insula Asgilia ; gentes : Nocheti, Zurachi, Borgodi, Cataræi, Nomades. Flumen Cynos. Ultra navigationem incertam ab eo latere propter scopulos tradit Juba, prætermissa mentione oppidi Omanorum Batrasabbes, et Omanæ, quod priores celebrem portum Carmanir fecere ; item Omnæ et Athanæ quæ nunc oppida maxime celebrari a Persico mari nostri negotiatores dicunt. A flumine Canis, ut Juba tradit, mons adusto similis. Gentes Epimaranitæ ; mox Ichthyophagi.

Sequuntur quæ de animalibus, plantis, gemmis harum regionum ex Jubæ voluminibus citantur.

46.

Idem XXXII, s. 4, p. 317 : Juba in his voluminibus, quæ scripsit ad C. Cæsarem Augusti filium de Arabia, tradit mitulos marinos ternas heminas capere. Cetos sexcentorum pedum longitudinis, et trecentorum sexaginta latitudinis in flumen Arabiæ intrasse, pinguique ejus mercatores negotiatos, et omnium piscium adipe camelos perungi in eo situ, ut asilos ab his fugent odore.

47.

Idem VIII, 13, 13, p. 61 : Generat eos (dracones, a quibus elephantum expetuntur) et Æthiopia Indicis pares, vicenum cubitorum. Id modo mirum unde cristatos Juba crediderit. Asachæi vocantur Æthiopes apud quos maxime nascuntur. Narratur in maritimis eorum quaternos quinqueque inter se cratium modo implexos, erectis capitibus velificantes ad meliora pabula Arabiæ vehi fluctibus.

48.

Idem XXXI, s. 15, p. 288 : Juba in Troglodytis lacum, insanum malefica vi appellatum, ter die fieri amarum salsumque, ac deinde dulcem, totiesque etiam noctu, scatentem albis serpentibus vicenum cubitorum. Idem in Arabia fontem exi-

lire tanta vi, ut nulla mora pondus impactum respuat.

49.

Plinius VIII, s. 45, p. 78 : *Hominum sermones imitari et mantichoram in Æthiopia auctor est Juba.*

50.

Idem XII, s. 34, p. 273, de myrrhæ arbore : *Folium olivæ, verum crispus, et aculeatum; Juba olusatris.*

51.

Idem XII, s. 31, p. 270, de thuris arboribus : *Juba rex, iis voluminibus quæ scripsit ad C. Cæsarem Augusti filium ardentem fama Arabiæ, tradit contorti esse caudicis, ramis acerbæ maxime Pontici, succum amygdalæ modo emittere : talesque in Carmania apparere, et in Ægypto satas studio Ptolemæorum regnantium. Cf. Solinus c. 33, p. 45.*

52.

Idem XII, s. 40, p. 276 : *Peregrinos ipsa (sc. Arabia) mire odores et ad externos petit. Tanta mortalibus suarum rerum satietas est, alienarumque aviditas... Petunt igitur in Elymæos arborem bratum... Petunt et in Carmanos arborem strobum ad suffitus, perfusam vineo palmeo accendentes. Hujus odor redit a cameris ad solum jucundus, sed aggravans capita, citra dolorem tamen. Hoc somnum ægris quærunt. His commerciis Carrhas oppidum aperuere, quod est illis nundinarium. Inde Gabbam omnes petere solebant, dierum viginti itinere, et Palestinam Syriam : postea Characem peti coeptum ac regna Parthorum ex ea causa, auctor est Juba. Mihi ad Persas etiam prius ista portasse quam in Syriam aut Ægyptum videntur, Herodoto teste, qui tradit singula millia talentum thuris annua penitusse Arabes regibus Persarum.*

53.

Idem XIII, s. 7, p. 293 : *Et in Arabia languide dulces traduntur esse palmæ : quanquam Juba apud Scenitas Arabes præfert omnibus saporibus, quam vocant Dablan.*

54.

Idem XIII, s. 9, p. 296, de palmulis Thebaidis et Arabiæ : *Thebaidis fructus extemplo in cados conditur cum sui ardoris anima : ni ita fiat, celeriter exspirat : marcescitque non retastus furnis. Ex*

reliquo genere plebeiæ videntur. Syri et Juba truncata appellant.

55.

Idem XV, s. 28, p. 54 : *Juba auctor est quinquagenum cubitorum altitudine in Arabia esse eas (unedones arbores).*

56.

Idem XIII, 52, p. 314 : *Juba tradit circa Troglodytarum insulas fruticem in alto vocari Isidis crinem, corallio similem, sine foliis : præcisum, mutato colore in nigrum durescere : quum cadat, frangi. Item, alium qui vocatur charitoblepharon, efficacem in amatoriis : spathalia eo facere et monilia feminas : sentire eum se capi, durarique cornus modo, et hebetare aciem ferri. Quodsi sefellerint insidiæ, in lapidem transfigurari.*

57.

Idem XXV, s. 5, p. 46 : *Et Juba in Arabia herba revocatum ad vitam hominem tradit.*

58.

Idem XII, 22, p. 266 : *Ejusdem insulæ (Tyli) excelsiore suggestu lanigeræ arbores alio modo quam Serum. His folia infæcunda : quæ, ni minora essent, vitium poterant videri. Ferunt cotonei mali amplitudine cucurbitas, quæ maturitate ruptæ ostendunt lanuginis pilas, ex quibus vestes pretioso linteo faciunt. Arbores vocant gossypinos : fertiliore etiam Tylo minore, quæ distat XM. pass. Juba circa fruticem lanugines esse tradit, linteaque ea Indicis præstantiora. Arabiæ autem arbores, ex quibus vestes faciant, cynas vocari, folio palmæ simili.*

59.

Idem XXXIII, s. 40 : *Juba minium nasci et in Carmania tradit, Timagenes et in Æthiopia.*

60.

Idem XXV, s. 22 : *Sanduracham et ochram Juba tradit in insula Rubri maris Topazo nasci.*

61.

Idem XXXVI, s. 46 : *In Arabia quoque esse lapidem vitri modo translucidum, quo utuntur pro specularibus, Juba auctor est.*

62.

Idem XXXVII, s. 9 : *Juba auctor est et in quadam insula Rubri maris ante Arabiam sita nasci (crystallum), quæ Necron vocetur, et*

in ea, quæ juxta gemmam topazion ferat, cubitalemque effossam a Pythagora Ptolemæi regis præfecto.

63.

Plinius XXXVII, s. 18 p. 112 : *Æthiopici (smaragdi) laudantur, a Copto dierum trium itinere, ut auctor est Juba, acriter virides, sed non facile puri aut concolores.*

Idem ibid. p. 113 : *Juba est auctor smaragdum, quem cholan vocant, in Arabia ædificiorum ornamentis includi, et lapidem, quem alabastriten Ægyptii vocant. Complures vero e proximo, Laconicos in Taygeto monte erui, Medicis similes, et alios in Sicilia.*

64.

Idem XXXVII, s. 32, p. 121 : *Juba Topazon insulam in Rubro mari a continente diei navigatione abesse tradit, nebulosam et ideo quæsitam sæpe navigantibus, ex ea causa nomen accepisse. Topazin enim Troglodytarum lingua significationem habere querendi. Ex hac primum importatam Berenicæ reginæ, quæ fuit mater sequentis Ptolemæi (Philadelphi), a Philemone præfecto regis, ac mire placuisse, et inde factam statuam Arsinoæ Ptolemæi Philadelphi uxori quattuor cubitorum, sacratam in delubro, quod aureum cognominabatur.*

65.

Idem XXXVII, s. 35, p. 122 : *India... generat et Nilion, fulgore hebeti ac brevi, et quum intueare, falkaci... Juba in Æthiopia gigni tradit in litoribus amnis, quem Nilum vocamus, et inde nomen trahere.*

66.

Ælian. N. A. XV, 8 : Ἀριστος ἄρα δ' Ἰνδικὸς (μάργαρος) γίνεται, καὶ ὁ τῆς θαλάττης τῆς Ἐρυθρᾶς. Γίνεται δὲ καὶ κατὰ τὸν ἐσπέριον ὠκεανὸν ἐνθα ἡ Βρετανικὴ νῆσός ἐστι· δοκεῖ δὲ πως χρυσεωπότερος ἰδεῖν εἶναι, τὰς τε αὐγὰς ἀμβλυτέρας ἔχων καὶ σκοτωδεστέρας. Γίνεσθαι δὲ φησιν Ἰόδας καὶ ἐν τῷ κατὰ Βόσπορον πορθμῷ, καὶ τοῦ Βρετανικοῦ ἤττασθαι αὐτὸν, τῷ δὲ Ἰνδῷ καὶ τῷ Ἐρυθραίῳ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ἀντικρίνεσθαι. Ὁ δὲ ἐν Ἰνδῷ χερσαῖος οὐ λέγεται φύσιν ἔχειν ἰδίαν, ἀλλὰ ἀπογέννημα εἶναι χρυστάλλου, οὗ τοῦ ἐκ τῶν παγετῶν συνισταμένου, ἀλλὰ τοῦ ὀρυκτοῦ. Fortasse

66.

Optimus Indicus et in mari Rubro procreatus existimatur. Idem in occiduo Oceano, ubi insula Britannia est, nascitur, sed is magis fulvi coloris est, minusque splendidus. Juba in

antecedentia ex eodem Juba fluxerunt. Ceterum v. Schneider. et Jacobs. ad h. l.

67

Plinius IX, s. 56, p. 123 : *Juba tradit Arabicis concham esse similem pectini insecto, hirsutam echinorum modo; ipsum unionem in carne, grandini similem. Cf. fr. 1 Androstenis, ex quo Juba hausisse videtur.*

68.

PHYSIOLOGA.

Fulgentius Myth. II, 4 : *Concha etiam marina pingitur (Venus) portari, quod hujus generis animal toto corpore simul aperto in coitu misceatur, sicut Juba in Physiologis refert. — « Cod. Leid. concham... portare. Pertinet huc quod Hieroglyph. lib. II refert Horus : Hominem junctum mulieri significantes conchas pisces pingunt. Ipsæ enim in conchis genitæ paullo post in ipsis conchis mutuo junguntur. Nec alio, opinor, respexit Gallienus imperator in Epithal. : Brachia non hederæ, non vacant oscula conchæ » MUNK. Ex hoc opere fortasse petitum est fragm. de avibus Diomedeis, sicuti alia nonnulla, quæ de animalibus Libyæ in Libycis commemoravimus.*

68. a.

Plinius X, s. 61, p. 177 : *Nec Diomedæis præteribo aves : Juba catarractas vocat, eis exedentes oculosque igneo colore, cetero candidis, tradens. Duos semper iis duces : alterum ducere agmen, alterum cogere. Scrobes excavare rostro, inde crate consternere, et operire terra, quæ ante fuerit egesta : in his foetificare. Fores binas omnium scrobibus : orientem spectare, quibus exeant in pascua : occasum quibus redeant. Alvum exoneraturas subvolare semper, et contrario flatu. Uno hæc in loco totius orbis visuntur, in insula, quam diximus nobilem Diomedis tumulto atque delubro, contra Apuliæ oram, fulicarum similes. Advenas barbaros clangore infestant, Græcis tantum adulantur, miro discrimine, velut generi Diomedis hoc tribuentes ; cædemque eam quotidie pleno gutture mendentibus pennis perluant atque purificant : unde origo fabulae, Diomedis socios in earum effigies mutatos.*

Bosporo etiam freto nasci scribit, qui et Britanniciis inferioribus sint, et cum Indicis ac Erythræis nullo modo comparandi. Indicus terrenus dicitur naturam habere non propriam, sed futura esse crystalli, non gelu concrenentis, sed fossili.

69.

Geoponic. XV, 2, p. 1069 ed. Nicl. : 'Ιόδας δ' ὁ βασιλεὺς Λιβύων ἐν λάρνακι ξυλίνῃ φησὶ δεῖν ποιῆσθαι μελίσσας. Fortasse Juba etiam De re rustica scripsit.

ΠΕΡΙ ΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΖΩΓΡΑΦΩΝ.

70.

LIBER SECUNDUS.

Photius cod. 161, p. 103, a, 3o Bekk., Sopatrum dicit librum primum Eclogarum concinnasse ex Apollodori Περὶ θινῶν opere, ex Athenæo καὶ ἐκ τοῦ δευτέρου λόγου τῶν Περὶ γραφικῆς 'Ιόδα.

71.

Harpocratio v. Πολύγνωτος. Περὶ Πολυγνώτου τοῦ ζωγράφου, Θεσίου μὲν τὸ γένος, υἱοῦ δὲ καὶ μαθητοῦ Ἀγλαοφώντος, τυχόντος δὲ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας ἦτοι ἐπεὶ τὴν Ποικίλην στοὰν ἔγραψε προῖκα, ἢ, ὡς ἕτεροι, τὰς ἐν τῷ θησαυρῷ καὶ τῷ Ἀνακλείῳ γραφὰς, ἱστορήκασιν ἄλλοι τε καὶ Ἀρτέμιων ἐν τῷ Περὶ ζωγράφων καὶ 'Ιόδας ἐν τοῖς Περὶ γραφικῆς.

72.

E LIBRO OCTAVO.

Harpocratio : Παρράσιος. "Οτι μὲν ζωγράφος Παρράσιος, παντὶ δῆλον. 'Ιόδας δὲ ἐν ἡ' Περὶ ζωγράφων διεξέρχεται τὰ περὶ τὸν ἄνδρα, φησὶ δ' αὐτὸν εἶναι ὦν καὶ μαθητὴν Εὐήνορος, Ἐφέσιον δὲ τὸ γένος.

69.

Juba rex Libyæ apes facere in arca lignea jubet.

DE PICTURA ET PICTORIBUS.

71.

De Polygnoto picture, Thasio genere, Aglaophontis filio et discipulo, qui ab Atheniensibus civitate donatus est, quod gratis picturis ornavit Pœcilen porticum, sive secundum alios, Thesaurum et Anaceum, præter alios exposuerunt Artemon in libris De pictoribus et Juba in opere De pictura.

72.

Parrhasius pictor fuit, uti inter omnes constat. Juba, qui libro octavo De pictoribus de hoc viro exponit, eum fuisse dicit filium et discipulum Euenoris, Ephesium genere.

FRAGMENTA HISTOR. GR. — VOL. III.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

73.

E LIBRO QUARTO.

Athenæus IV, p. 175, D : Καὶ τὸ τρίγωνον δὲ καλούμενον ὄργανον 'Ιόδας ἐν τετάρτῳ Θεατρικῆς ἱστορίας Σύρων εὐρημά φησιν εἶναι, ὡς καὶ τὸν καλούμενον λυροφοίνικα σαμβύκην. Cf. Hesychius : Σαμβύκη, οὐ μόνον τὸ μουσικὸν ὄργανον, οὐ μένεται 'Ιόδας, ἀλλὰ καὶ πολιορκητικὸν, οὐ Βίτων.

Idem ib. : 'Ιόδας μὲν γὰρ ἐν τῷ προειρημένῳ συγγράμματι Αἰγυπτίους φησὶ λέγειν τὸν μόνον Ὀσίριδος εἶναι εὐρημα, καθάπερ καὶ τὸν καλούμενον φώτιγγα πλαγίαυλον. Cf. Neanthes fr. 5.

74.

Hesych. : Κλώπεια, ὄρχησις τις, ὡς 'Ιόδας ἐν τετάρτῳ Θεατρικῶν.

75.

LIBER DECIMUS SEPTIMUS.

Photius cod. 161, p. 104, b, 35 : Sopater Eclogarum librum undecimum collegit tum ex aliis operibus tum ἐκ τῆς 'Ιόδα τοῦ βασιλέως Θεατρικῆς ἱστορίας ἐπτακαίδεκάτου λόγου.

76.

Schol. Aristoph. Thesmoph. 1175 : Βαρβαρικὸν καὶ Περσικὸν ὄρχημα ὁκλασμα καλεῖται, περὶ οὗ 'Ιόδας μακρὸν πεποιῆται λόγον ἐν τοῖς Περὶ τῆς Θεατρικῆς ἱστορίας, ὥστε λελύσθαι τὴν Σελεύκου πρότασιν. Προτείνει γὰρ ἐν τῷ πρὸς Ζήνωνα προτατικῷ τὸ Περσικὸν ὄρχημα.

« Βάρβαρον καὶ φουσικὸν ᾄσμα. Καὶ Περσικὸν ὄρχημα, Suidas reliqua scholii parte omitta. Cod. Rav. : καὶ Περσικὸν τὸ κλάσμα καλεῖται καὶ τὸ Περσικὸν ὄρχημα. De voce ὁκλασμα cf. Pollux IV, 100,

HISTORIA SCENICA.

73.

Triangulum quoque Juba quarto libro Historiæ scenicæ Syrorum inventum esse ait, quemadmodum etiam *Sambucam* qui *Lyrophæntix* vocatur.

Juba in libro modo laudato ait *Ægyptios* dicere esse *monaulum* Osiridis inventum, pariterque *photingem*, qui vocatur, quæ obliqua tibia est.

74.

Clopea, saltatio quædam, teste Juba in quarto De rebus scenicis.

76.

Oclasma barbarica Persarum saltatio vocatur, de qua multus est Juba in libris Historiæ scenicæ.

de quo loco dixi ad Aristoph. fragm. 321. DINDORF. Fritzscheius malebat βαρβαρικὸν καὶ Περσικὸν τὸ ὄκλασμα καλεῖται, καὶ ἐστὶ Περσικὸν ὄρχημα. — θεατρικῆς] λατρικῆς codex. Emendavit Dindorf.

77.

Athenæus IV, p. 183, C : Τὸ δὲ ψαλτήριον, ὡς φησιν Ἰόδας, Ἀλέξανδρος ὁ Κυθήριος συνεπλήρωσε χορδαῖς, καὶ, ἐγγηράσας τῇ Ἐφεσίῳ πόλει, ὡς σοφώτατον τῆς αὐτοῦ τέχνης τοῦτ' ἐκ τῶν εὐρημάτων ἀνέθηκεν ἐν Ἀρτέμιδος. Μνημονεύει δ' ὁ Ἰόδας καὶ τοῦ λυροποίνικος καὶ τοῦ ἐπιγονείου, ὃ νῦν, εἰς ψαλτήριον ὄρθιον μετασχηματισθὲν, διασώζει τὴν τοῦ χρησαμένου προσηγορίαν. Ἦν δ' ὁ Ἐπίγονος φύσει μὲν Ἀμβρακιώτης, δημοποίητος δὲ Σικυωνίος· μουσικώτατος δ' ὢν, κατὰ χεῖρα δέχα πλήκτρον ἐψάλλε.

78.

Proverb. Appendix I, 56 in Paræmiogr. ed. Leutsch. et Schneidew. p. 387 : Βλίτυρι καὶ σκινδαφός· ταῦτα παραπληρώματα λόγων, εἰσι δὲ καὶ παροιμιώδη. Ἰόδας δὲ τὸν σκινδαφὸν ὄργανον λέγει μουσικόν, τὸ δὲ βλίτυρι χορδῆς μίμημα.

« Eadem cod. Vat. I, 14. Bodl. 237. Hesych., Suidas et Etym. M. s. v. βλίτυρι et βλήτυρι. Conf. de his verbis effutitius Reiffium ad Artem. IV, 2, 9, Lobeck. Aglaoph. p. 1331, Schol. Basilii in *Notices et Extr. Bibl. du roi* XI, 137. Archigeni has voces tribuit Galenus Diff. Puls. III, 3. Add. Fabric. ad Sext. Emp. p. 482, Menag. ad Diog. VII, 15, 7, Müller. ad Festum p. 356. « LEUTSCH. Cf. Dindorf. in St. Thes. v. Βλίτυρι.

79.

Athenæus IV, p. 177, A : Τῶν δ' ἐλύμων αὐλῶν

77.

Psalterium, ut Juba ait, Alexander Cytherius perfectius reddidit aucto fidium numero : et postquam in Ephesiorum urbe consenuit, instrumentum illud, ut solertissimum artis suæ inventum, in Dianæ templo consecravit. Meminit vero Juba etiam *tyrophænicis*, et *epigonii*, quod hodie quidem in psalterium rectum transformatum, servat tamen nomen ejus qui primus illo usus est. Fuit autem Epigonus nativitate quidem Ambraciota, civitate vero donatus a Sicyoniis, apud quos vitam agebat : qui, quum musicus esset peritissimus, nuda manu absque pectine fides pulsabat.

78.

Blityri et *Scindapsus*, de verbis inanibus et superfluis dicitur proverbialiter. Juba *Scindapsus* proprie esse dicit instrumentum musicum, *blityri* soni chordarum imitationem.

79.

Elymarum vero tibiæ etiam Callias meminit in Vincis. Julia vero has Phrygum esse ait inventum, et *scythalias* quoque vocari ob crassitiem, qua sunt scythalis similes. Uti vero illis etiam Cyprios ait Cratinus junior in Theramene.

μνημονεύει καὶ Καλλίας ἐν Πεδήταις. Ἰόδας δὲ τούτων Φρυγῶν εἶναι εὐρημα, ὀνομάζεσθαι δὲ καὶ σκυταλίας, κατ' ἐμφέρειαν τοῦ πάγους. Χρησθῆναι δ' αὐτῶν καὶ Κυπρίους φησὶ Κρατῖνος ὁ νεώτερος ἐν Θηραμένει.

80.

Idem IV, p. 182, E : Θηβαίων δ' εὐρημά φησιν εἶναι Ἰόδας τὸν ἐκ νεβροῦ κύλων κατασκευαζόμενον αὐλόν.

81.

Idem I, p. 15, A : Ἐκαλεῖτο δὲ φινίνδα ἀπὸ τῆς ἀφέσεως τῶν σφαιριζόντων· ἡ δὲ εὐρετὴς αὐτῆς, ὡς φησιν Ἰόδας ὁ Μαυρούσιος, Φαινένσιος ὁ παιδοτρίτης. Καὶ Ἀντιφάνης « Φαινίνδα παίζων ἦεις ἐν Φαινενσίῳ. »

Jubam probabiliter intellexit schol. in Demosth. De f. leg. p. 151 ed. Dobson. : Λέγει δὲ τὰς θιατρικὰς ἱστορίας συγγράψας, διὰ τοῦτο τοῖς τριταγμσταῖς τὰς ὑποκρίσεις τῶν δυναστευόντων παρέχεσθαι, ἐπειδὴ ἡττόν ἐστι παθητικὰ καὶ ὑπέρογκα.

82.

Athenæus XIV, p. 660, E : Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῆς Ἀθίδος Κλειδῆμος φύλον ἀποφαίνει μαγεύων ἔχοντων δημιουργικὰς τιμὰς, οἷς καὶ τὸ πλῆθος ἐνεργεῖν ἔργον ἦν. Οὐκ ἀπεικόντως δὲ καὶ Ἀθηνίων (Ἀθηναίων? Dindf.) ἐν Σαμόθραξιν, ὡς φησιν Ἰόδας, μάγειρον εἰσάγει φυσιολογούντα διὰ τούτων·

Οὐκ οἶσθ', ὅτι πάντων ἡ μαγευρικὴ τέχνη πρὸς εὐσέβειαν πλείστα προσενηνέχθη ὅλως; B. Τοιοῦτόν ἐστι τοῦτο; A. Πάνυ γε, βαρβαρε. Τοῦ θηριώδους καὶ παρασπόνδου βίου ἡμᾶς γὰρ ἀπολύσασα καὶ τῆς δυσχεροῦς ἀλληλοφραγίας, ἡγάγε' εἰς τάξιν τινὰ, καὶ τουτονὶ περὶ ἡμῶν ἐν νυνὶ βίῳ ζῶμεν. B. Τίνα τρόπον; A. Ἠρόσχε, καὶ γὰρ σοὶ φράσω. Ἀλληλοφραγίας καὶ κακῶν ὄντων συγχῶν, γενόμενος ἀνθρώπος τις οὐκ ἀδελτερός, θύσας ἱερῶν πρώτος ὥπτησεν κρέας.

80.

Thebanorum inventum Juba ait esse illud tibiærum genus, quæ ex hinnulorum cruribus conficiuntur.

81.

Phæninda, pilæ ludus, nomen habet a projectione indentium, sive quod inventor ejus, ut Juba Maurus ait, Phænæstius fuerat, exercitiorum magister.

82.

Hand absurde Athenion in Samothracibus, ut ait Juba, coquum inducit de natura (rerum ac hominis) sic dispartentem :

A. Nescisne eam artem quam nos profiteamur coqui pietatis rebus contulisse pariteram? B. Estne illa vero tanti? A. Certe est, barbare! Namque a ferinis perfractis moribus nos liberavit illa, et a sese invicem edendi rabie ad sanam duxit regulam, et eam ipsum quo nunc utimur vitæ modum imposuit. B. At quo pacto? A. Jam attende, eloquar. Pastus ex homine atque alia crebruerant mala; quum quidam exortus ingenio excellens homo inactare cepit victimam, carnem ignibus

Ὡς δ' ἦν τὸ κρέας ἥδιον ἀνθρώπου κρεῶν,
αὐτοῖς μὲν οὐκ ἐμασώντο, τὰ δὲ βοσκήματα
θύοντες ὥπων. Ὡς δ' ἀπαε τῆς ἡδονῆς
ἐμπειρίαν τιν' ἔλαβον, ἀρχῆς γενομένης
ἐπὶ κλεινὸν πῦρον τὴν μαγειρικὴν τέχνην.
Ὅθεν ἐτι καὶ νῦν τῶν πρότερον μνησθέντων
τὰ σκλάγχνα τοῖς θεοῖσιν ὀπτῶσιν φλογί,
ἄλας οὐ προσάγοντες· οὐ γὰρ ἦσαν οὐδέπω
εἰς τὴν τοιαύτην χρῆσιν ἐξευρημένοι.
Ὡς δ' ἦρεα αὐτοῖς ὕστερον, καὶ τοὺς ἄλας
προσάγουσιν ἤδη, τῶν ἱερῶν γεγραμμένων,
τὰ πάτρια διατηροῦντες, ἀπερ ἡμῖν μόνᾳ
ἅπασιν ἀρχὴ γέγονε τῆς σωτηρίας,
τὸ προσφιλοτεχνεῖν, διὰ τε τῶν ἡδυσμάτων
ἐπὶ κλεινὸν αὖθις τὴν μαγειρικὴν τέχνην.
B. Καινὸς γάρ ἐστιν οὗτος Παιλαίφατος.
A. Μετὰ ταῦτα γαστρίον τις ἀνδρὸς ἐμμένον
προϊόντος εἰσπνέγκατ' ἤδ' τοῦ χρόνου·
ἐρίφιον ἐτακέρωσε, πικτὸν διέλαθεν,
περικαυμάτιον διεγύγγρασ' ὑποκρούσας γλυκεῖ,
ἰχθὺν παρῆσαι κύλησεν οὐδ' ὀρώμενον,
λάχανον, τάρχιος πολυτελές, χόνδρον, μέλι.
Ὡς πολὺ τι διὰ τὰς ἡδονάς, ἃς νῦν λέγω,
ἀκείχ' ἕκαστος τοῦ φαγεῖν ἂν ἐτι νεκροῦ,
αὐτοῖς ἅπαντες ἤξιον συζῆν, ὄχλος
ἡβροῖζεν, ἐγένοντο αἱ πόλεις οἰκοῦμεναι
διὰ τὴν τέχνην, ὅπερ εἶπα, τὴν μαγειρικὴν.
B. Ἀνθρώπε χαῖρε, περὶ πόδ' εἰ τῷ δεσπότῃ.
A. Καταρχόμεν' ἡμεῖς οἱ μάγειροι, θύομεν,
σπονδάς ποιοῦμεν, τῷ μάλιστα τοῖς θεοῖς
ἡμῖν ὑπακούειν, διὰ τὸ ταῦθ' εὐρηκέναι
τὰ μάλιστα συντείνοντα πρὸς τὸ ζῆν καλῶς.
B. Ἐπερ εὐσεβείας οὐν ἀρεῖς παῖσαι λέγων.
A. Ἡμαρτον. B. Ἀλλὰ δεῦρό μοι εὐνεῖσθι
ἡμοί, τὰ τ' ἔνδον εὐτρεπῆ ποιεῖ λαβών.

V. Meinek. Comic. fr. tom. IV, p. 557 sq.

asare. Quæ quum humana saperet suavius,
om abstinerunt matuo, asarunt diis
mactatas pecudes. Experimentum sibi
semel ut voluptas dederat, hinc facto initio
artem coquendi in majus majusque auxerunt.
Unde et nunc, memores morum qui fuerant prius,
quæ diis sacrantur exta tradunt ignibus
sale non adhibito: nam principio non erat
usus salendi ad condituram cognitus.
Sed et hoc post illa placuit: inde jam salem
cibus adhibent; licet deorum in honoribus
priscos ritus servantes. Atque hoc unicum
nobis salutis exstitit primordium,
quod studio accenso ars semper consummatio
beret coquendi, multis suavitatibus.
B. Profecto hic nobis alter est Palaphatus.
A. Ergo paulatim procedente tempore
omasum factum nescio quis intulit,
tenerumque coctum cum suo sibi succo hædulum
inclusit in pericoma. [B.] Ad cantum tibiæ?
[A.] Piscem ambierunt, ut nequirerit conspici,
alcula, salsamentum, mella, olusculum.
Quum propter has, quas dixi, delicias procul
abessent caneti a carnis humanæ esibus,
sociare vitam libuit, populi colligi
cœpere, passim surrexerunt oppida:
artis quæ, ut dixi, nostræ sunt beneficia.
B. Salve homo mihi: perapte convenis hero.
A. Nos aspicamur, nos sacrificamus coqui,

Aliunde de Athenione comico non constat; et de
ætate ejus nihil decernit Meinekius. Suspicio
apud ipsum Jubam Athenionem degisse, eundem-
que esse cum eo, cujus in seq. fragmento mentio fit.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

83.

Athenæus VIII, p. 343, E: Ὀσφοράγος δ' ἦν καὶ
Λεοντεύς ὁ Ἀργεῖος τραγῳδός, Ἀθηνίως μὲν μαθητῆς,
οἰκέτης δὲ γενόμενος Ἰόβᾳ τοῦ Μαυρουσίω βασιλεῦς,
ὡς φησιν Ἀμάραντος ἐν τοῖς Περὶ σκηνῆς, γεγραφέναι
φάσκων εἰς αὐτὸν τὸδε τὸ ἐπίγραμμα τὸν Ἰόβαν, ὅτε
κακῶς τὴν Ὑψιπύλῃν ὑπεκρίνατο·

Μὴ με Λεοντῆος τραγικοῦ κινναρηγάτου ἦθος
λεύσσω· Ὑψιπύλῃς ἐς κακὸν ἦτορ ὄρα.
Ἥμην γάρ ποτ' ἐγὼ Βάκχῳ φίλος, οὐδέ τιν' ὥδε
γῆρυν χρυσολόβοις οὐσιν ἡγάσατο.
Νῦν δὲ με χυτρόποδες, κέρατ' αἰ καὶ ξηρὰ τάχνηα
χῆρσαν φωνῆς, γαστρί χαρίζομενον.

ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ.

84.

Athenæus IV, p. 170, E: Ζητητέον δὲ, εἰ καὶ
ὁ τραπεζοκόμος ὁ αὐτός ἐστι τῷ τραπεζοποιῷ. Ἰόβας
γάρ ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς Ὀμοιότησι τὸν αὐτὸν εἶναι φησι
τραπεζοκόμον καὶ τὸν ὑπὸ Ῥωμαίων καλούμενον
στρούκτωρα, παρατιθέμενος ἐκ δράματος Ἀλεξάνδρου,
ὃ ἐπίγραψεν Πότος·

Εἰς αὐρίον με δεῖ λαβεῖν αὐλητρίδα·
τραπεζοποιὸν δημιουργὸν λήφομαι.
Ἐπὶ τοῦτ' ἀπέστειλ' ἐξ ἀγροῦ μ' ὁ δεσπότης.

nos et libamus: quia di nobis maxime
sunt obsequentes, qui res tantas reperimus,
quibus adjuti homines ævum recte degerent.
B. De pietate quidem quod ais, mitte dicere.
A. Peccavi. B. Hic igitur mecum tu cibum cape:
inox intus recte tibi quæ tradentur, para.

83.

Obsonii lurco fuit etiam Leonteus Argivus, tragicus,
Athenionis discipulus, domesticus Jubæ regis Mauritanie,
ut tradit Amaranthus in libro De scena; ubi ait quum Hypsi-
pylen male egisset, scripsisse in eum Jubam tale epigramma:

Leontel tragici cinaræ lurconis ingenium
spectaturus, ne Hypsipyles ægrum pectus respice.
Fui enim ego quondam Baccho carus, nec ille sonos
cujusquam auro-percussis auribus probavit.
Nunc me vero pediculatæ ollæ siccatæ sartagine
privarunt voce, ventri gratificantem.

84.

Quærendum etiam, sitne idem τραπεζοποιός et τραπεζο-
κόμος. Juba enim rex, in Similitudinibus, eundem ait
esse τὸν τραπεζοκόμον et eum quem *structorem* Romani
vocant; citatque ex Alexandri fabula, cui titulus Compo-
tatio, hæc verba:

In crastinum me sumere oportet tibicinam:
τραπεζοποιῶν, artificem, sumam:
ad hoc me herus ex agro huc misit.

Ἐκάλουν δὲ τραπεζοποιὸν τὸν τραπέζων ἐπιμελητὴν καὶ τῆς ἄλλης εὐκοσμίας.

85.

E LIBRO QUINTODECIMO.

Hesych. : Κάρτη, εἶδος ἱματίου· παρὰ Ἰώβ (Ἰόβα Scal.) ἐν πεντεκαίδεκάτῳ Περὶ ὁμοιοτήτων.

Cf. Hesych. : Κόρτην· Πάρθοι ἐσθῆτα καλοῦσιν, ἣν λαμβάνουσι παῖδες εἰς ἄνδρας ἀφικόμενοι (ut Romani prætextam virilem).

ΠΕΡΙ ΦΘΟΡΑΣ ΛΕΞΕΩΣ.

86.

E LIBRO SECUNDO.

Photius et Suidas : Σκομβρίσαι, παρὰ Ἰόβα ἐν β' Φθορᾷ λέξεως, παιδιᾶς ἀσελοῦς εἶδος ἀποδίδεται καὶ κατὰ τὸ ἥτρον πλατεῖ τῷ ποδὶ πλήσσοντος ὡς φόνον ἐργάσασθαι. Cf. Hesych. v. βαθαπυγίζειν.

87.

Etym. M. p. 277, 38 : Διόνυσος.. οἱ δὲ Δεύνουσιν, ἐπειδὴ βασιλεὺς ἐγένετο Νύσσης· δεῦνον δὲ τὸν βασιλέα λέγουσιν οἱ Ἴνδοι, ὡς Ἰόβας.

88.

Hesych. Βρίγες, οἱ μὲν Φρύγες· οἱ δὲ βάρβαροι· οἱ δὲ σολοικισταί· Ἰόβας δὲ ὑπὸ Λυδῶν φαίνεται (scr. ἀποραίνεται) Βρίγα λέγεσθαι τὸν ἐλεύθερον.

SEDIS INCERTÆ.

89.

Hesych. : Κυλικίας, ἰδιώτης, ἀπὸ τόπου. Ἰόβας. Quæ quorsum spectent nescio. Κυλικίας locum in Illyria e Polemone memorat Athenæus XI, p. 462, B. Num de eodem etiam Hesychii glossa intelligenda? Cogitari possit de Callicranibus (de quibus v. Athenæus l. l.) vel de Siculis Cillicyriis, quod utrumque erat genus *helotum*. Quare nescio an pro ἰδιώτης in suspecta hac glossa olim fuerit εἰλωτες.

Vocant autem τραπεζοποιὸν eum, qui et mensas et alia curabat, ut ordine administrarentur.

85.

Carte, pallii genus, teste Juba l'bro decimo quinto De similitudinibus.

DE DICTIONIS CORRUPTIONE.

86.

Σκομβρίσαι. Juba libro secundo De corruptione dictionis vocem hanc significare dicit genus lascivi Iudi; quum quis planta pedis imum ventrem feriens strepitum edit.

90.

Hesych. : Τερέβινθος, πόλις. Ἰώβ (Ἰόβας?). Terebinthus urbs Hebræorum. Vid. interpretes.

91.

Herodian. p. 13, 30 : Κάνωβος. Οὐδὲν εἰς ἡκ λῆγον ὑπὲρ δύο συλλαβὰς τῷ ω παραλήγεται, ἀλλὰ μόνον ὁ Κάνωβος· τὸ γὰρ παρὰ τοῦ Ἰώβα (sic) κείμενον βαρβαρικὸν ὄνομα ναβωμὸς διὰ τοῦ μ γράσσεται.

Jubæ nomen Dindorfius reponendum suspicatur ap. Herodian. p. 11, 19, ubi codex : Ἀγροῦτας ἀπὸ Λιδυκῶν. Quem locum vide in fragmentis *Agroetæ*.

Servius ad Virg. *Æn.* V, 522 *objicitur* *Superius* (IV, 549) *de his particulis secundum Jubam artigraphum tractavimus*.

Ad lib. IV, 549 Servius ita : *Ob naturaliter brevis est sicut et αε et αυ; sed plerumque producuntur hac ratione : obicio, reicio, adicio; i habent vocalem sequentem quæ per declinationem potest in consonantem transire; ut objeci, rejeci. Ergo etiam antequam transeat, interdum fungitur officio consonantis, et præcedentem longam facit.*

Priscianus De metris Terent. p. 235, ex Asconio : *Juba ideo in secundo et quarto et sexto loco iambos non recepit nisi a brevi incipientes, quia in his locis feriuntur per conjugationem pedestrium metrorum. Et vult extrema pars pedum iambicorum celerior esse quomodo et ipsi iambi.*

Serioris ævi grammaticum h. l. laudari neque cum Juba rege confundendum censent Vossius et Sevinus. Quod neque affirmare neque negare auisim; etsi nihil impedit quominus Juba de lingua latina scripserit latine.

In codice Palatino n°. 129, qui ἐκλογὴς ἐκ διφύρων συγγραφέων continet, secundum *Recensionem codd. qui ex universa bibl. Vaticana selecti*, etc. (Lipsiæ 1803), inter alia inesse dicuntur Excerpta ex Theodoretō, Thucydide, *Joba*, Hippocrate, etc.

87.

Dionysus.. secundum nonnullos proprie est *Deungus*, id est rex *Nysæ*; nam *deunum* Indi regem dicunt, teste Juba.

88.

Briges. Juba demonstrat *Brigem* a Lydis dici liberam.

89.

Cylicias, privati (?) nomen, a loco quodam.

90.

Terebinthus, urbs; Juba.

91.

Nabomus, Ναβωμὸς, nomen barbaricum, apud Jubam occurrit.

ATHENODORUS TARSENSIS.

Athenodorus Tarsenses novimus duos, quorum utraque insignem inter stoicos philosophos locum tenuit. Alter, cui cognomen Cordylioni (1), senex vivebat Pergami, bibliothecae praefectus (2), usque dum Cato minor e Macedonia, ubi militans tum subsistebat, Pergamum transvectus precibus suis philosophum permovisset, ut Romam cum ipso abiret (3). Apud Catonem deinde ad diem usque supremum versatus est.

Alter Athenodorus Sandonis filius, Posidonii Rhodii discipulus, Apolloniæ inter praeceptores Augusti Caesaris, cum quo Romam deinde profectus est. De eo locus classicus apud Strabonem XIV, p. 675 : Ἀθηνόδωρος δύο· ὢν ὁ μὲν, Κορδύλιον καλούμενος... ὁ δὲ τοῦ Σάνδωνος, ὃν καὶ Κανανίτην φασὶν ἀπὸ Κώμης τινός, Καίσαρος καθηγήσας, καὶ τιμῆς ἔτους μεγάλης· κατιών τε εἰς τὴν πατρίδα ἤδη γηραιός, κατέλυσε τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν, καὶ οὕτως φερόμενην ὑπὸ τε ἄλλων καὶ Βοηθοῦ, κακοῦ μὲν ποικτοῦ, κακοῦ δὲ πολίτου, δημοκρατίας ἰσχύσαντος τὸ πλεόν. Ἐπῆρε δ' αὐτὸν καὶ Ἀντώνιος, κατ' ἀρχὰς ἀποδεξάμενος τὸ γραφεὲν εἰς τὴν ἐν Φιλίπποις νίκῃ ἔπος· καὶ ἐπὶ μᾶλλον ἤ εὐχέρεια ἡ ἐπιπολάζουσα παρὰ τοῖς

Ταρσεῦσι, ὥστ' ἀπαύστως σχεδιάζειν παρὰ χρῆμα πρὸς τὴν δεδομένην ὑπόθεσιν, καὶ δὴ καὶ γυμνασιάρχῃαν ὑποσχόμενος Ταρσεῦσι τοῦτον ἀντὶ γυμνασιάρχου κατέστησε, καὶ τὰ ἀναλώματα ἐπίστευσεν αὐτῷ. Ἐφωράθη δὲ νοστινάζοντος τὰ τε ἄλλα καὶ τοῦλαιον· ἐλεγχομένου δ' ὑπὸ τῶν κατηγορούντων ἐπὶ τοῦ Ἀντωνίου, παρητήτο τὴν ὀργὴν σὺν ἄλλοις καὶ ταῦτα λέγων, ὅτι Ὡσπερ Ὅμηρος ἐξύμνησεν Ἀχιλλεῖα καὶ Ἀγαμέμνονα καὶ Ὀδυσσεά, οὕτως ἐγὼ σε· οὐ δίκαιος οὖν εἰμι εἰς τοιαύτας ἀγασθαι διαβολὰς ἐπὶ σοῦ. Παραλαβὼν οὖν ὁ κατηγορὸς τὸν λόγον· Ἀλλ' Ὅμηρος μὲν, ἔφη, ἔλαιον μὲν Ἀγαμέμνονος οὐκ ἐκλεψεν, ἀλλ' οὐδὲ Ἀχιλλεύς· σὺ δὲ ὥστε δώσεις δίκην. Διακρουσάμενος δ' οὖν θεωρατείαις τισὶ τὴν ὀργὴν, οὐδὲν ἤττοσ διέτελεσεν ἄγον καὶ φέρων τὴν πόλιν μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦ Ἀντωνίου. Τοιαύτην δὲ τὴν πόλιν καταλαβὼν ὁ Ἀθηνόδωρος, τέως μὲν ἐπεχειρεῖ λόγῳ μεταγίνειν καθεῖνον καὶ τοὺς συστρατιώτας· ὥς δ' οὐκ ἀπέχοντο ὑβρεως οὐδεμιᾶς, ἐγρήσατο τῇ δοθείσῃ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐξουσίᾳ, καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς, καταγνοὺς φυγῇ. Οἱ δὲ πρῶτον μὲν κατετοιχογράφησαν αὐτοῦ τοιαῦτα·

Ἔργα νέων, βουλαὶ δὲ μέσων, πορβαὶ δὲ γερόντων.

Ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἐν παιδιᾷς μέρει δεξάμενος, ἐκέλευσε παρεπιγράψαι, — βρονταὶ δὲ γερόντων· καταφρονήσας δὲ τις τοῦ ἐπεικτοῦς, εὐλυτον τὸ κοιλίδιον ἔχων, προσέειπε πολλὴ τῇ θύρᾳ καὶ τῷ τοίχῳ, νύκτωρ παριὼν τὴν οἰκίαν. Ὁ δὲ τῆς στάσεως κατηγορῶν ἐν ἐκκλησίᾳ, τὴν νόσον τῆς πολέως, ἔφη, καὶ τὴν καχεξίαν πολλὰ χόλον σκοπεῖν ἔξεστι, καὶ δὴ καὶ ἐκ τῶν διαχωρημάτων. Οὗτοι μὲν Στωικοὶ ἄνδρες. Ἀκαδημαϊκὸς δὲ Νέστωρ (*) ὁ καθ' ἡμᾶς, ὁ Μαρκελλοῦ κατηγγεσάμενος, τὸν Ὀκταοῦτας παιδὸς, τῆς Καίσαρος ἀδελφῆς. Καὶ οὗτος δὲ προέστη τῆς πολιτείας, διαδεξάμενος τὸν Ἀθηνόδωρον, καὶ διέτελεσε τιμώμενος παρὰ τε τοῖς ἡγεμόσι καὶ ἐν τῇ πόλει.

Adde Lucian. Macrob. c. 21 (p. 643 Didot.) : Ἀθηνόδωρος Σάνδωνος Ταρσεὺς Στωικὸς, ὃς καὶ διδάσκαλος ἐγένετο Καίσαρος σεβαστοῦ θεοῦ, ὅς οὐ ἡ Ταρσέων πόλις καὶ φόρων ἐκουφίσθη, δύο καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη βίου ἐτελεύτησεν ἐν τῇ πατρίδι καὶ τιμὰς ὁ Ταρσέων δῆμος αὐτῷ κατ' ἔτος ἑκάστον ἀπονέμει ὡς ἔρην.

Fusebius Arm. Chron. ad Ol. 197, 1 (9 p. Chr.) : Athenodorus Tarsensis philosophus physicus (stolicus Hieron.) cognoscebatur. Cf. Syncell. p. 318,

(*) Hunc Vossius censet esse Nestorem, cujus Ἰππομήματα θεατρικὰ laudat Athenæus X, p. 413, C : Ἐνίκησε (sc. Ἡρόδοτος) ὁ Μεγαρεὺς σαλπικτῆς τὴν περίοδον δεκάκις, καὶ ἐδείκνυε καθήμενος, ὥς ἰσθαρεῖ Ν. ἐν τοῖς θεατρικοῖς ὑπομνήμασι. Nestoris nomen rependendum ap. schol. Eurip. Phœn. 13 (v. Lysimachi fr. 10 a).

(1) Strabo XIV, p. 675 : Ἄνδρες δ' αὐτῆς (sc. ἐκ Τάρσου) γέγονται τῶν μὲν στωικῶν Ἀντίπατρος τε καὶ Ἀρχίδημος καὶ Νέστωρ· ἐπὶ δ' Ἀθηνόδωροι δύο, ὢν ὁ μὲν Κορδύλιον καλούμενος, συνβίβασε Μάρκῳ Κάτωνι, καὶ τελευταῖα παρ' ἐκείνου, ὁ δὲ τοῦ Σάνδωνος, κτλ.

Cordylionis cognomentum egregie Hasius, v. cl., restituit grammatico in Cramerii Anecd. Parisin. I, p. 16, ubi ad codicis vocem correptam Κορδύλιω margo exhibet... νοδῶρος... λην κορ... λίων, i. e. Ἀθηνόδωρος ἐπὶ κλην Κορδύλιον.

(2) Diogen. L. VIII, 34 : (Ἰσίδωρος ὁ Πέργαμνος) ἐκμηθήσῃ φησὶν ἐκ τῶν βιβλίων τὰ κακὰ λεγόμενα παρὰ τοῖς Στωικοῖς ὑπ' Ἀθηνόδωρου τοῦ Στωικοῦ, πιστευθέντος τὴν ἐν Πέργαμῳ βιβλιοθήκην· εἴτα ἀντιτεθῆναι αὐτὰ, φωραθέντος τοῦ Ἀθηνόδωρου καὶ κινδυνεύσαντος.

(3) Plutarch. Cat. m. c. 10 : Ὑποβόμενος δ' Ἀθηνόδωρον, τὴν ἐπικαλούμενον Κορδύλιον, μεγάλην ἔξιν ἐν τοῖς Στωικοῖς λόγους ἔχοντα, διατρίβειν περὶ Πέργαμον, ἥδη γηραιὸν ὄντα, καὶ πάσαις ἐρρωμένιστατα ταῖς ἡγεμονικαῖς καὶ βασιλικαῖς συνθηγαῖς καὶ φιλικαῖς διαμεμαχημένον, οὐδὲν ὥρετο πέμπων καὶ τράφων περαίνειν πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ἔχων παρὰ τοῦ νόμου δεδομένην ἀποδείξιαν θυεῖν μνηῶν, ἐπλευσεν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπὶ τὸν ἄνδρα, πιστεύων τοῖς ἐν αὐτῷ καλοῖς μὴ ἀτυχῆσειν τῆς ἀγρας. Συγγνώμενος δὲ καὶ καταγωνισάμενος καὶ μεταστῆσας ἐκ τῆς προαρέσεως αὐτόν, ἦκεν ἄγον εἰς τὸ στρατόπεδον, περικαρῆς καὶ μεγαλοφρονῶν, ὥς τι κάλλιστον ἥρηνος, καὶ λαμπρότερον ὢν Πομπήϊος τότε καὶ Λευκόλλας ἐθνῶν καὶ βασιλείων καταστρέφοντο σὺν ὀπλίαις περικύοντες. Catonis ad Athenodorum iter moralis etiam in Moral. p. 777 (p. 919 ed. Did.).

Mem. ih. c. 16 Ἐπανκλῶν δ' εἰς Ἰώμην τὸν μὲν ἄλλον χρόνον κατ' οἶκον Ἀθηνόδωρος ἦ κατ' ἀγορὰν τὸν φίλοις παρσάμενος διέτελεσε. Cf. Plinius H. N. VII, 30.

C. Idem *Alexandrinus* dicitur ap. Cedren. p. 172. Mich. Glycas Ann. III, 206. Manasses v. 1872, coll. 1881. 1904. (Distinguendus a Nostro est Athenodorus, qui praeceptor vel familiaris erat Tiberii Claudii juvenis, de quo vide Augusti Cæsaris epistolam ap. Suetonium in Claudio c. 4.) Cf. Perizonius ad Ælian. Var. Hist. XII, 25, ubi: Καὶ ὁ Σεβαστός Ἀθηνόδωρος (τι ὄνατο). Dio Chrysostom. Orat. Tarsica prior, p. 408: Ἀθηνόδωρος ὁ πρῶτον γενόμενος, ὃν ᾗδετο ὁ Σεβαστός. Consiliis Athenodori obtemperasse Augustum refert etiam Zosimus in Hist. I, 5, 6 (unde sua habet Suidas v. Ἀθηνόδωρος, v. ibi Bernhardy). Pertinet huc quæ narrat Plutarchus, Apophthegm. Regg. p. 207, D: Ἀθηνόδωρ δὲ τῷ φιλοσόφῳ διὰ γῆρας εἰς οἶκον ἀφεισθῆναι δεσθῆναι συνεχώρησεν. Ἐπεὶ δὲ ἀσπασάμενος αὐτὸν ὁ Ἀθηνόδωρος εἶπεν, Ὅταν ὀργισθῇς, Καίσαρ, μηδὲν εἴπῃς μηδὲ ποιήσῃς πρότερον ἢ τὰ εἰκοσι καὶ τέτταρα γράμματα διαλθεῖν πρὸς αὐτόν, ἐπιλαβόμενος αὐτοῦ τῆς χειρὸς, Ἐτι σοῦ παρόντος, ἔφη, χρεῖαν ἔχω καὶ κατέγγεν αὐτὸν ὅλον ἑνιαυτὸν, εἰπὼν ὅτι Ἔστι καὶ σιγῆς ἀκίνδυνον γέρας. (Eadem in Cramerii Anecd. Parisin. II, p. 276.) Porro Dio Cassius LVI, 43: Ἀθηνόδωρος ἐν εἰρωῇ καταστέγω εἰς τὸ δωματίον αὐτοῦ (Augusti), ὡς καὶ γυναικὸς τινος, ἐσκομισθέντος, καὶ ἐξ αὐτοῦ ξιφῆρους ἐκπηδήσαντος καὶ προσεπειπόντος. Οὐ φοβῆ, μή τις σὲ οὕτως ἐσελθὼν ἀποκτείνῃ; οὐχ ὅπως ὠργίσθη, ἀλλὰ καὶ χάριν αὐτῷ ἔγνω. (Fusius hæc exponit Zonaras p. 544, B; v. Sturz. ad I. Dionis.) Idem Dio LII, 37, in oratione Mæcenæ ad Augustum (725 a. u. c.): Καὶ ἐκείνους (sc. τοὺς φιλοσοφεῖν προσποιομένους) φυλάσσεισθαι σε παραινῶ· μὴ γὰρ ὅτε καὶ Ἀρείου καὶ Ἀθηνόδωρου καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν πεπεράσαι, πίστευε καὶ τοὺς ἄλλους πάντας τοὺς φιλοσοφεῖν λέγοντας ὁμοίους αὐτοῖς εἶναι. Memoratur denique Athenodorus apud Plutarch. Qu. Conv. II, 1, 13, p. 634, F, ubi Timagenes ex Athenodoro quævisse dicitur εἰ φυσικὴ ἢ πρὸς τὰ ἔκγονα φιλοστοργία, et apud alios passim, quæ jam non excutio (*). Omnino enim parum liquet num recte Athenodoro inter historicos locum assignaverimus. Exstat sane locus Stephani Byzantii, ubi de Anchiale urbis conditore laudatur Athenodorus περὶ τῆς αὐτοῦ πατρίδος (fr. 1); quod ut non dubitavi ad Tarsensem Athenodorum referre, hoc tamen incertum, utrum Cordylio sit an Sandonis filius, an denique tertius aliquis intelligendus. Sandonis filio

(*) Peculiarem libellum de Athenodoro stoico scripsit J. H. Hoffmann. Lips. 1732, 4. Sevinius in *Mém. de l'Acad.*, tom. XIII.

DE TARSO PATRIA.

1.

Anchiale condita est ab Anchiale Iapeti filia, ut prodit

expressis verbis vindicatur liber ad Octaviam Augusti sororem scriptus, ex quo Mucii Scævola quoddam cognomentum commemorat Plutarchus. At nemo hinc certum argumentum petere ausit scriptum istud fuisse argumenti historici; potuit tractare locum ex philosophia morali petitum, quem exemplis auctor illustraverit; sicuti in opere Περὶ σπουδῆς καὶ παιδείας, cuius fragmentum legitur apud Athenæum XII, p. 519, B: Καὶ Ἀθηνόδωρος (nescio quid ἐν τῷ Περὶ σπουδῆς καὶ παιδείας Ἀρχύταν φησὶ τὸν Ταραντῖνον, πολιτικὸν ἄμα καὶ φιλόσοφον γενόμενον, πλείστους οἰκέτας ἔχοντα, αἰ τοῦτοις παρὰ τὴν οἰκίαν ἀφιμένους εἰς τὸ συμπόσιον ἔδεσθαι. Ἀλλ' οἱ Συβαριταὶ ἔχαιρον τοῖς Μελιταίοις κυνιδίοις, καὶ ἀνθρώποις οἷα ἀνθρώποις.

Haud minus infirmum iudicium de iis quæ de Sarapide ex Athenodoro afferuntur (fr. 4); quamquam quum alius accedat locus de Nabatæis Arabiæ Felicis, haud omni verisimilitudinis specie conjectura caret esse hæc omnia profecta ex opere vel geographico vel historico. De Oceano ejusque fluxu et refluxu (fr. 5) disputaverit in scripto physiologico (*).

ΠΕΡΙ ΤΑΡΣΟΥ ΠΑΤΡΙΔΟΣ.

1.

Steph. Byz.: Ἀγχιάλη, πόλις Κιλικίας, παρὰ τὰ

(*) Ex scriptis philosophicis præterea laudatur opus Περιπάτοι inscriptionum, quod quater citat Diog. Laertius (III, 3, de Platone: Ἀλλὰ καὶ ἐχορήγησεν Ἀθῆναις Δίονος ἀναίσκοντος, ὡς φησιν Ἀθηνόδωρος ἐν ὁδῷ Περιπάτων. V, 36: Θεόφραστος Ἐρέσιος, Μελάντα κανέως υἱός, ὡς φησιν Ἀθηνόδωρος ἐν ὁδῷ Περιπάτων. VI, 81, de Diogene: Τὸν δὲ φιλόσοφον Ἀθηνόδωρος φησιν ἐν ὁδῷ Περιπάτων δεῖ στυλῶν φαίνεσθαι διὰ τὸ ἀλείφεσθαι. IX, 41: Φησὶ δὲ Ἀθηνόδωρος ἐν τῇ Περιπάτων, ἐλθόντος Ἰπποκράτους πρὸς αὐτόν (Δημόκριτον) καλεῖσθαι κομισθῆναι γάλα, καὶ θεασάμενον τὸ γάλα εἰπεῖν εἶναι αἰγὸς πρωτοτόκου καὶ μελαίνης. Ὅθεν τὴν ἐκρίδααν αὐτοῦ θαυμάσαι τὸν Ἰπποκράτην).

Idem Stoicorum placita enumerans Athenodori meminit VII, 68. 121: 149. — Ἀθηνόδωρος ἐν τῷ Ἀριστοτέλους Κατηγορίαι ἐπιγραφόμενῳ βιβλίῳ ap. Simplic. in Aristot. Categ. p. 15 b. 5. 23 b. 41. 47 b. Porphyry. in Categ. p. 2 et 10, ubi ad Athenodorum rhetoricas suas artes Cornutus scripsisse dicitur. — Cf. Seneca phil. I, p. 224. 305. 307. 311 ed. Amstel. 1619.

Athenodori Eretriensis mentionem faciemus in fragmentis auctorum ætatis incertæ. Alios Athenodoros colligas e Vita Arati I et II; Quintilian. II, 17, 15; Philostrat. V. L. II. 14 p. 594. Suidas v. Ἀθηνόδωρος. Eudoc. p. 51. Plutarch. De fortun. Alex. or. II, 2 (p. 410 Didot.), De frat. amor. c. 11 (p. 586 ed. Did.) Stobæi Floril. 33, 5. Ælian. V. H. I, 25, et Plutarch. in Phocione. Plutarch. Sympos. VIII, 9. Plin. epist. VII, 27. Antholog. III, p. 369. Diog. L. VII. 38. Pausanias X, 9, 8. Euseb. in Chiron. Olympionic. Ol. 207. 208. 210. Plinius H. N. XXXIV, 8, 19.

Athenodorus in libro De patria sua testem apponens Dioclorum (Tarsensem?) grammaticum, qui ipse cum Molemaeo (VII Physcone?) rege consentit « Iapeti filio, ad.

λασσία τῇ Ἰάρσῳ καὶ Ζεφυρίῳ· ἔστι δὲ κτίσμα Ἀγχι-
αλῆς τῆς Ἰαπετοῦ θυγατρὸς, ὡς Ἀθηνόδωρος Περὶ τῆς
αὐτοῦ πατρὶδος γράφων, καὶ παρατιθεὶς Διόδωρον τὸν
γραμματικὸν συμφωνοῦντα Πτολεμαίῳ βασιλεῖ. « Γί-
νεται δ' Ἰαπετοῦ θυγάτηρ Ἀγχιάλῃ, καὶ κτίζει πόλιν
Ἀγχιάλην [πρὸς] Ἀγχιαλέα τὸν παρακείμενον ποτα-
μόν. Γεννᾷ δ' υἱὸν Κύδνον, ἀφ' οὗ ποταμὸς Κύδνος ἐν
Ταρσῷ· ὁ δὲ Κύδνος υἱὸν Παρθένιον, ἀφ' οὗ ἡ πόλις
μετονομάσθη Παρθενία. Μεταπεσόντος δὲ τοῦ ὀνόματος,
Τάρσος ἐκλήθη. »

Eadem ex parte in sua transcripsit Eustathius ad
Dionys. v. 875. Vulgaris traditio, ex qua Tarsus et
Anchiale a Sardanapallo uno et eodem die conditæ
feruntur, notissima est. A Græcis conditam Tar-
sum Strabo quoque dicit, alio tamen modo atque
Athenodorus. Τάρσος, αἶτ, κτίσμα τῶν μετὰ Τρι-
πολέμου πλανηθέντων Ἀργείων κατὰ ζήτησιν Ἰούς.
Cf Steph. Byz. v. Τάρσος. Jam quum Strabo bene
nosset libros Athenodori Sandonis filii, hic si illa
retulisset quæ Stephanus tradit, Strabonem ea
commemoraturum fuisse suspiceris. Quapropter
alium Tarsensem Athenodorum a Stephano laudari
non improbabile est. Diodorus ille grammaticus
ipse quoque, puto, Tarsensis est, ille scilicet, quem
Strabo p. 876, inter claros ejus urbis cives com-
memorat. In postremis scripserim ἀφ' οὗ ἡ πόλις
ἐκλήθη Π. Μεταπεσόντος δ. τ. ὄν. Τ. μετονομάσθη.

ΠΡΟΣ ΟΚΤΑΟΥΙΑΝ.

2.

Plutarch. Poplicola c. 17 : Τοῦτον τὸν ἄνδρα
Μούκιον ὀνομαζομένον πάντων καὶ Σκαυόλαν καλοῦντων,
Ἀθηνόδωρος ὁ Σάνδωνος ἐν τῷ πρὸς Ὀκταουίαν τὴν
Καίσαρος ἀδελφὴν καὶ Ὀψίγονον ὀνομάσθαι φησίν.

Anchiale est, quæ urbem condit Anchialen ad Anchialeum
fluvium sitam. Filium habuit Cydnum, a quo Cydus flu-
vius Tarsum interfluens nominatus est. Cydus filium ge-
nuit Parthenium, a quo urbs Parthenia vocata est, quæ
deinde mutato nomine appellata est Tarsus. »

2.

AD OCTAVIAM.

Mutium, quem omnes fere Scævolam cognominant,
Athenodorus Sandonis filius in iis quæ ad Octaviam Au-
gusti sororem scripsit, etiam Opsigonum dictum esse
prodit.

3.

Regnat Petræ semper aliquis e regia stirpe, rex vero ipse
aliquem ex sodalibus, qui frater vocatur, curatorem habet.
Legibus admodum bonis gubernatur. Athenodorus quidem
philosophus, sodalis noster, apud Peræos commoratus,
cum admiratione narrabat, multos se quum Romanos tum
alios peregrinos ibi invenisse, ac peregrinos quidem sæpe
forenses lites inter se atque adversus indigenas vidisse exer-

3.

Strabo XVI, p. 779, de Petra Nabatæorum urbe :
Βασιλεύεται μὲν οὖν (sc. ἡ Πέτρα) ὑπὸ τινος αἰ-
τῶν ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους· ἔχει δ' ὁ βασιλεὺς ἐπί-
τροπον, τῶν ἐταίρων τινὰ καλούμενον ἀδελφόν· σφόδρα
δ' εὐνομεῖται. Γενόμενος γοῦν παρὰ τοῖς Πετραίοις
Ἀθηνόδωρος, ἀνὴρ φιλόσοφος καὶ ἡμῖν ἐταῖρος, διη-
γεῖτο θαυμάζων. Εὐρεῖν γὰρ ἐπιδημοῦντας ἔφη πολλοὺς
τῶν Ῥωμαίων, πολλοὺς δὲ καὶ τῶν ἄλλων ξένων· τοὺς
μὲν οὖν ξένους ὁρᾷν κρινομένους πολλάκις, καὶ πρὸς
τοὺς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους· τῶν δ' ἐπι-
χωρίων οὐδένας ἀλλήλοις ἐγκαλοῦντας, ἀλλὰ τὴν πᾶσαν
εἰρήνην ἄγοντας πρὸς ἐαυτούς.

4.

Clemens Alexandr. Protrept. p. 14 ed. Syll. :
Οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν (τὸν Αἰγύπτιον Σάραπιν) ἱστοροῦσι
χαριστήριον ὑπὸ Σινωπέων Πτολεμαίῳ τῷ Φιλαδέλφῳ
τῷ Αἰγυπτίων πεμφθῆναι βασιλεῖ, δς λιμῷ τρυχόμε-
νους αὐτοὺς ἀπ' Αἰγύπτου μεταπεμψάμενος σίτον ἀνε-
κτῆσατο· εἶναι δὲ τὸ ξάναον τοῦτο ἄγαλμα Πλούτωνος,
ὃ δεξάμενος ὁ Πτολεμαῖος τὸν ἀνδριάντα καθίδρυσεν
ἐπὶ τῆς ἀκρας, ἣν οὖν Ῥακῶτιν καλοῦσιν, ἔθα καὶ τὸ
ιερόν τετιμῆται τοῦ Σαράπιδος, κατενιᾷ δὲ τοῖς τόποις
τὸ χωρίον (?). Βλίστιν δὲ τὴν παλλακίδα τελευ-
τήσασαν ἐν Κανώθῳ μεταγαγὼν ὁ Πτολεμαῖος ἐθίψεν
ὑπὸ τὸν προδεδηλωμένον στήκον. Ἄλλοι δὲ φασιν
Ποντικὸν εἶναι βρέτας τὸν Σάραπιν, μετῆχθαι δὲ εἰς
Ἀλεξάνδρειαν μετὰ τιμῆς πανηγυρικῆς. Ἰσίδωρος μόν-
ος παρὰ Σελευκῶν τῶν πρὸς Ἀντιόχειαν τὸ ἄγαλμα
μεταχθῆναι λέγει, ἐν σιτοδείᾳ καὶ αὐτῶν γενομένων
καὶ ὑπὸ Πτολεμαίου διατραφέντων. Ἄλλ' ὃ γε Ἀθηνό-
δωρος ὁ τοῦ Σάνδωνος ἀρχαίξειν τὸν Σάραπιν βουλευθείς
οὐκ οἶδ' ὅπως περιέπεσεν, ἐλέγξας αὐτὸν ἄγαλμα εἶναι

centes, oppidanos vero inter se nunquam criminationes ha-
buisset, sed summa semper usos esse tranquillitate.

4.

Sarapin scribunt fuisse munus missum a Sinop. n.ibus ad
Ptolemæum Philadelphum, qui eos fame laborantes misso
ex Ægypto frumento obligaverit. Esse autem effigiem Plu-
tonis. Ptolemæum acceptam statuam posuisse in promon-
torio, quod nunc appellant Racotim, ubi et Sarapidis coli
solet templum. Est autem ager iis locis vicinus. Blisti-
chin autem pellicem mortuam Canopi, translatam Ptole-
mæus in eo, cujus ante memini, sepelivit fano. Alii au-
tem Ponticam statuam dicunt esse Sarapim, translatam
autem fuisse honorifice Alexandriam a frequenti hominum
conventu. Isidorus solus, a Seleucensibus, qui sunt propter
Antiochiam, statuam fuisse traductam, qui ipsi quoque pe-
nuria frumenti laboraverant, et nutriti fuerant a Ptolemæo.
Ceterum Athenodorus filius Sandonis, quum vellet Sara-
pidis ostendere antiquitatem, nescio quomodo eo est pro-
lapsus, ut factam fuisse statuam argueret. Sesostrin quippe
ait Ægyptium regem quum plurimas Græcorum subjugasset
gentes, reversum in Ægyptum, artifices adduxisse multos.

γενητόν. Σίσωστρίν φησι τὸν Αἰγύπτιον βασιλέα τὰ πλεῖστα τῶν παρ' Ἑλλήσι παραστησάμενον ἰδνῶν, ἐπανελθόντα εἰς Αἴγυπτον ἐπαγαγέσθαι τεχνίτας ἱκανούς· τὸν οὖν Ὅσιριν τὸν προπάτορα τὸν αὐτοῦ δαιδαλθῆναι ἐκέλευσεν αὐτὸς πολυτελῶς· κατασκευάζει δὲ αὐτὸν Βρύαξις ὁ δημιουργὸς, οὐχ ὁ Ἀθηναῖος, ἄλλος δέ τις δμῶνυμος ἐκείνῳ τῷ Βρυαξίδι· ὃς ἔλη κατακέχρηται εἰς δημιουργίαν μικτῇ καὶ ποικίλῃ. Ῥίνημα γὰρ χρυσοῦ ἦν αὐτῷ καὶ ἀργύρου, χαλκοῦ τε καὶ σιδήρου καὶ μολύβδου, πρὸς δὲ καὶ κασσιτέρου, λίθων δὲ Αἰγυπτίων ἐνέδει οὐδὲ εἰς, σαπφείρου καὶ αἱματίτου θραύσματα σμαράγδου τε, ἀλλὰ καὶ τοπαζίου. Λεάνας οὖν τὰ πάντα καὶ ἀναμίξας ἔχρωσε κυάνῳ, οὗ δὴ χάριν μελάντερον τὸ χρῶμα τοῦ ἀγάλματος, καὶ τῷ ἐκ τῆς Ὀσίριδος καὶ τοῦ Ἀπιοῦ κηδείας ὑπολειμμένῳ φαρμάκῳ φυράσας τὰ πάντα διέπλασεν τὸν Σάραπιν· οὗ καὶ τοῦνομα αἰνίττεται τὴν κοινωνίαν τῆς κηδείας καὶ τὴν ἐκ τῆς ταφῆς δημιουργίαν, σύνθετον ἀπὸ τε Ὀσίριδος καὶ Ἀπιοῦ γενόμενον Ὀσίραπις. Cf. Plutarch. De Is. et Os. c. 28 sqq.

(4.)

Eustathius ad Dionys. v. 215 : Γαιτοῦλοι, ἔθνος

Oisirum itaque, a quo genus duxerat, iussit magnifice affabreque variatum effingi. Eum autem Bryaxes fecit opifex non Atheniensis ille (*de quo Pausanias* 1,40,6), sed alius quidam ejus nominis, qui ad opus faciendum mixta et varia usus est materia. Habebat enim ramentum auri et argenti et aeris et ferri et plumbi, stanni denique : nec ei ullus lapis deerat Ægyptius, nec sapphiri et hæmatitis fragmenta neque smaragdi neque denique topazii. Hæc ergo omnia levigata tritaque ac commixta cæruleo imbuunt colore. Qua de causa nigrior est color simulacri. Totum denique pharmaco ex sepultura Osiridis et Apis relicto oblinivit, atque sic finxit Sarapim, cujus nomen significat et funeris societatem, et opus quod factum est ex sepultura;

μέγιστον Λιβυκόν· τούτους Ἀθηνόδωρος Γαιτουλίου λέγει. Cf. Stephanus Byz. : Γαιτοῦλοι, ἔθνος Λιβύης. Ἀρτεμίδωρος Γαιτουλίου αὐτούς φησι. Artemidori nomen reponendum esse apud Eustathium, qui Stephanum exscribere solet, vix dubium.

5.

Strabo I, p. 6 : Ἡμεῖς δὲ τὸν μὲν πλείω λόγον περὶ τοῦ Ὀκεανοῦ καὶ τῶν πλημμυρίδων εἰς Ποσειδῶνιον ἀναβαλλόμεθα καὶ Ἀθηνόδωρον, ἱκανῶς διακρατήσαντας τὸν περὶ τούτων λόγον (Posidon. fr. 93).

Idem I, p. 55 : Περὶ μὲν οὖν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώσεων εἰρήχασιν ἱκανῶς Ποσειδωνίως τε καὶ Ἀθηνόδωρος.

Idem III, p. 173 : Ὡς περ Ἀθηνόδωρός φησι, εἰσπνοῇ τε καὶ ἐκπνοῇ τὸ συμβαῖνον περὶ τὰς πλημμυρίδας καὶ περὶ τὰς ἀμπώτεις εἶκεν.

Potuerunt hæc ab Athenodoro tractari in opere geographico; quanquam verisimilius est petita esse ex scripto ad physicam pertinente similique operis quod Περὶ ὤκεανῳ Posidonius magister scripserat.

compositum est nomen ex Osiride et Api, unde factum est Osirapis.

4.

Gætuli, Libyæ populus maximus; hos Athenodorus (1. Artemidorus) Gætulios dicit.

5.

Nos majorem questionis partem de oceano et ardu ad Posidonium atque Athenodorum rejicimus, qui de his satis copiose disputarunt.

De maris aestuatione reciproca sufficiunt quæ a Posidonio sunt et Athenodoro dicta.

Ut Athenodorus dicit, inspirationis et expirationis simile quippiam habet maris affluxus et refluxus.

DIONYSIUS PERGAMENUS.

DIODORUS SARDIANUS. THEODORUS GADARENUS.

Inter scriptores, qui Augusti ætate floruerunt, recensendus etiam Dionysius Pergamenus, Apollodori, qui magister Octavii fuerat, discipulus. De eo ita Strabo XIII, p. 625 : Μαθητὴν δ' ἔσχεν (sc. Ἀπολλόδορος ὁ Περγαμηνός) ἀξιόλογον Διονύσιον, τὸν ἐπικληθέντα Ἀττικόν, πολίτην αὐτοῦ· καὶ γὰρ σοφιστὴς ἦν ἱκανὸς καὶ συγγραφεὺς καὶ λογογράφος. Ex usu vocis συγγραφεὺς conjeceris eum historica quædam composuisse, de quibus aliunde non constat. De Dionysio tanquam rhetore cf. Westermann. *Gesch. d. gr. Bereds.* § 86, 13 (ubi delenda sunt quæ not. 14 de Attico rhetore ex Strabone l. l. afferuntur).

Strabo XIII, p. 627 : Ἄνδρες δ' ἀξιόλογοι (Sardibus oriundi) γεγονάσι τοῦ αὐτοῦ γένους, Διοδωροὶ δύο οἱ ῥήτορες, ὧν ὁ πρεσβύτερος ἐκαλεῖτο Ζωνᾶς, ἀνὴρ πολλοὺς ἀγῶνας ἡγωνισμένος ὑπὲρ τῆς Ἀσίας· κατὰ δὲ τὴν Μιθριδάτου τοῦ βασιλέως ἐφοδὸν αἰτίαν ἐσχηκώς, ὡς ἀφιστάς παρ' αὐτοῦ τὰς πόλεις, ἀπελύσατο τὰς διαβολὰς ἀπολογησάμενος· τοῦ δὲ νεωτέρου φίλου ἡμῖν γενομένου καὶ ἱστορικὰ συγγράμματα ἔστι, καὶ μέλη, καὶ ἄλλα ποιήματα, τὴν ἑρξίαν γραφὴν ἐμπαίνοντα ἱκανῶς.

Suidas : Θεόδωρος Γαδारेὺς, σοφιστὴς, ἀπὸ δούλων, διδάσκαλος γεγονὼς Τιβερίου Καίσαρος. Ἐπεὶ δὲ συνεκρίθη περὶ σοφιστικῆς ἀγωνισάμενος Ποτάμῳ καὶ Ἀντιπάτρῳ, ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ. Ἐπ' Ἀδριανοῦ Καίσαρος ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀντωνίου συγχλητικὸς ἐγένετο. Βιβλία δ' ἔγραψε Περὶ τῶν ἐν φωναῖς ζητουμένων γ'. Περὶ ἱστορίας α'. Περὶ θέσεως ἐν. Περὶ διαλέκτων ὁμοιότητος καὶ ἀποδείξεως β'. Περὶ πολιτείας β'. Περὶ Κοίλης Συρίας α'. Περὶ ῥήτορος δυνάμεως α', καὶ ἄλλα.

Verba ἐπεὶ δὲ... Ῥώμῃ laborant. « Cum Porto

legere malim ἔπειτα δὲ... » Küster. « Mihi sub finem videntur quædam intercidisse, Theodorus ut traditus sit in ipsa Roma habitasse et artem explicasse. » Bernhardy. Per tempus aliquod Rhodi docuerat. Quintilianus III, 1, 17 : *Præcipue in se converterunt studia Apollodorus Pergamenus, qui præceptor Apolloniæ Cæsaris Augusti fuit, et Theodorus Gadarenus, qui se dici maluit Rhodium : quem studiose audiisse quum in eam insulam secessisset dicitur Tiberius Cæsar. Hi diversas opinioniones tradiderunt, appellatique inde Apollodorei et Theodorei.* Ceterum jam puerum Tiberium instituerat secundum Sueton. Tiber. c. 57 : *Sæva ac lenta natura ne in puero quidem latuit : quam Theodorus Gadareus rhetoricæ præceptor et perspezisse primus sagaciter et assimilasse aptissime visus est, subinde in objurgando appellans eum πηλὸν αἵματι πεφυραμένον.*

Euseb. Chron. ad Ol. 187,2 (31 a. C., qui est Tiberii pueri annus duodecimus) : *Nicetes et Hybreas et Theodorus et Plutio nobilissimi artis rhetoricæ Græci præceptores habentur.*

Cf. Seneca Suasor. 3 p. 28 : *Tiberius ipse Theodorus offendebar Nicetis ingenio.* Idem Contr. 9 p. 167 : *Tu Apollodorum habuisti, cui semper narrare placet; ego Theodorum, cui non semper.* Quintilian. III, 1, 18 : *Plura scripsit Theodorus, cujus auditorem Hermagoram sunt qui viderint.* Strabo XVI, p. 759 : *Ἐκ δὲ τῶν Γαδάρων... καὶ Θεόδωρος, ὁ καθ' ἡμᾶς ῥήτωρ.* Cf. præterea Quinetil. II, 15, Theon. Progymn. p. 52; Longin. p. 10 (vel. Rh. Gr. tom IX, p. 100, et I, p. 243 ed. Walz.). Ad eundem pertinet locus mutilus in Demetrio De eloc. § 237 : *Περὶ δὲ τὴν λέξιν γίνεται τὸ ξηρὸν, ὅταν πρᾶγμα μέγα σμικροῖς ὀνόμασι ἀπαγγέλλῃ, οἷον ὡς ὁ Γαδारेὺς ἐπὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας φησὶ ***.*

E libro historico, *De Cælesyria*, sicuti e reliquis, nihil tulit ætatem.

STRABO AMASENSIS.

Strabo Amasensis antequam ad Geographias componendas se accingeret, Ὑπομνήματα ἱστορικὰ scripserat. Opus hoc per amplum fuit, uti discimus ex glossemate, quod apud Suidam v. Πολύβιος codex A. in margine exhibet, codex V. omisit, in reliquis libris cum Suidianis verbis contextum est : Ἰστέον ὅτι διαδέχεται τὴν Πολυβίου ἱστορίαν Ποσειδώνιος Ὀλβιοπολίτης σοφιστής· ἔγραψε δὲ καὶ Στράβων Ἀμασεὺς τὰ μετὰ Πολύβιον ἐν βιβλίοις (λόγοις cod. A.) μγ'. Ab ipso autem Strabone (XI, p. 755, v. infra) docemur librum primum τῶν μετὰ Πολύβιον fuisse quintum τῶν Ὑπομνημάτων : adeo ut totum opus constiterit libris quadraginta septem. Fragmenta ejus multo rariora quam ex tanta mole expectaveris. Quorum ultimum quum ad res anni 38 a. C. pertineat, patet Strabonem ad suam ipsius ætatem, fortasse usque ad annum quo Augustus imperio potitus est, narrationem deduxisse. Incertius est unde exordium fecerit. Quodsi priores libri quattuor narratione continua, ut probabile est, sequentibus juncta erant, initium petitum esse dixeris ab everso regno Macedonum, sive ab anno 168, quem primo consilio Polybius (v. III, 1, 9) Historiarum terminum sibi constituerat. At ne quid confidentius asseveremus, alio Strabonis (II, p. 70) loco impedimur, ubi, postquam Indicōn scriptores ad unum omnes plus minus ψευδολόγους esse dixerat, addit : καὶ ἡμῖν δ' ὑπὴρξεν ἐπιπλέον κατιδαῖν ταῦτα, ὑπομνηματιζομένοις τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις. « Quæ nescio, Casaubonus ait, an ita debeamus accipere, ut fuisse ab eo historiam Alexandri conscriptam intelligamus. Non enim alibi factam reperio ejus operis mentionem; et videntur posse illa accipi de iis, quæ quum alibi multis locis tum maxime libris tribus postremis de rebus gestis Alexandri scribit. » — « Sed mihi, Gerhardus Vossius inquit, altera sententia non minus verisimilis esse videtur. » Dicere licebat eam absque dubitatione præferendam esse, quippe quam verba Strabonis sponte suppeditent. Quodsi Strabo in libro secundo monere voluisset de iis quæ sequentibus demum libris de India aliisque regionibus, quas Alexandri exercitus triverunt,

exponuntur, pro καὶ ἡμῖν ὑπὴρξεν dixisset καὶ ἡμῖν ἔσται κτλ. Contra vero dubii hæremus utrum commentarii De rebus Alexandri peculiare opus constituerint, an libris illis quadraginta septem, quos supra vidimus, comprehensi fuerint, adeo ut auctor res inde ab Alexandro usque ad eversionem Corinthi gestas per quattuor volumina ratione compendiarie persequens quasi πρόναον quoddam posuerit earum historiarum quas grandiori stylo condidit. — Utinam benigniorem fortunam opus hoc expertum esset! Nam quam in geographiis laudamus in congerenda materia diligentiam, et in dijudicandis variorum narrationibus acumen et sinceritatem, easdem virtutes etiam in Historiis enituisse consentaneum est ac vel ex parvis earum reliquiis licet augurari. Sic fragm. 13 de eadem re Asinii Polionis et Hysicratis testimonia auctor adducit. Similiter fragm. 9 Timagenis auctoritate utitur. Diligentiam in eo quoque agnoscimus, quod, quum in Historiis de Parthorum institutis loquens quædam de synedrio Parthico vel omisisset vel aliter atque Posidonius narrasset, ea in Geographiis addenda esse censuit (fr. 2). Ceterum quibusnam lectoribus scripserit et quodnam in componendis Commentariis consilium stoicus noster philosophus secutus sit, ipse nos docet loco, quem jam subjicimus.

TESTIMONIA.

1.

Strabo I, p. 13, § 22, de opere suo geographicō loquens : Ἀπλῶς δὲ κοινὸν εἶναι τὸ σύγγραμμα τῶν δεῖ καὶ πολιτικὸν καὶ δημιουργεῖς ὁμοίως, ὥσπερ τὴν τῆς ἱστορίας γραφὴν. Κάκει δὲ πολιτικὸν λέγομεν ὅχι τὸν παντάπασιν ἀπαίδευτον, ἀλλὰ τὸν μετασχόντα τῆς τε ἐγκυκλίου καὶ συνήθους ἀγωγῆς τοῖς ἐλευθέροις καὶ τοῖς φιλοσοφοῦσιν· οὐδὲ γὰρ ἂν οὔτε ψέγειν δύναίτο καλῶς οὐτ' ἐπαινᾶν, οὐδὲ κρίνειν ὅσα μνήμης ἔξια τῶν γεγονότων, ὅτω μηδὲν ἐμέλησεν ἀρετῆς καὶ φρονήσεως καὶ τῶν εἰς ταῦτα λόγων. [* Οὕτως δὲ καὶ οἱ τοὺς λιμένας καὶ τοὺς περίπλους καλούμενους πραγματευθέντες ἀτελεῖ τὴν ἐπίσχεψιν ποιοῦνται, μὴ προστιθέντες ὅσα

1.

Omnino autem hunc commentarium communem oportet esse, et civilibus hominibus commodum, et in publicum utilem, quemadmodum et scriptionem historiae. Atque hic civilem vocamus, non qui prorsus sit ineruditus, sed qui disciplina circulari et liberalibus ac philosophantibus usitata

sit institutus. Nam qui nullum virtuti ac prudentiæ, atque iis quibus ista comparantur doctrinis studium impendit, neque vituperare quicquam recte, neque laudare, neque judicare potest, quænam facta sint digna memoria. (Sic ii qui portus et circumnavigationes quas vocant describere, imperfectam tractationem reliquerunt, non adjunctis quæ

ἐκ τῶν μαθημάτων καὶ ἐκ τῶν οὐρανίων ἃ συνάπτειν προσῆμα.] Διόπερ ἡμεῖς πεποιηκότες ὑπομνήματα ἱστορικὰ χρήσιμα, ὡς ὑπολαμβάνομεν, εἰς τὴν ἡθικὴν καὶ πολιτικὴν φιλοσοφίαν, ἐγνώμεν προσθεῖναι καὶ τήνδε τὴν σύνταξιν· ὁμοειδὴς γάρ καὶ αὕτη, καὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, καὶ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ὑπερχαίς. Ἔτι δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥνπερ ἐκεῖ τὰ περὶ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας καὶ βίους τυγχάνει μνήμης, τὰ δὲ μικρὰ καὶ ἄδοξα παραλείπεται, κἀνταῦθα δεῖ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀφανῆ παραπέμπειν, ἐν δὲ τοῖς ἐνδόξοις καὶ μεγάλους καὶ ἐν οἷς τὸ πραγματικὸν καὶ εὐμνημόνευτον καὶ ἡδὺ διατρίβειν.

2.

Idem II, p. 70 : Ἄπαντες μὲν τοίνυν οἱ περὶ τῆς Ἰνδικῆς γράψαντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ψευδολογοὶ γεγόνασι, καθ' ὑπερβολὴν δὲ Δηίμαχος· τὰ δὲ δεύτερα λέγει Μεγασθένης· Ὀνησίκριτος δὲ καὶ Νέαρχος καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι παραφελλίζοντες ἦδη· καὶ ἡμῖν δ' ὑπῆρξεν ἐκίπλεον κατείδειν ταῦτα ὑπομνηματιζόμενοι τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ.

1.

Josephus C. Apion. II, 7, de Antiocho Epiphane templum Judæorum expilante (Ol. 153, 1. 168 – 167 a. C.). Vide Nicolai Dam. fr. 50.

2.

LIBER SEXTUS.

(Τῶν μετὰ Πολύβιον βίβλος δευτέρα.)

Strabo XI, p. 515 : Εἰρηκότες δὲ πολλὰ περὶ

τῶν Παρθικῶν νομίζων ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν Ἱστορικῶν ὑπομνημάτων βίβλῳ, δευτέρα δὲ τῶν μετὰ Πολύβιον, παραλείψομεν ἐνταῦθα, μὴ ταυτολογεῖν δόξομεν τοσοῦτον εἰπόντες μόνον, ὅτι τῶν Παρθυαίων συνέδριόν φησι Ποσειδώνιος εἶναι διττόν· τὸ μὲν, συγγενῶν, τὸ δὲ σοφῶν καὶ μάγων, ἐξ ὧν ἄμφοιν τοὺς βασιλεῖς καθίστησιν. Vide not. ad Posidonii fr. 9.

3.

Josephus Ant. Jud. XIII, 10, 4, p. 506 : Κλεοπάτρα ἡ βασίλισσα πρὸς τὸν υἱὸν στασιάζουσα Πτολεμαῖον τὸν Λάθουρον ἐπιλεγόμενον κατέστησεν ἡγεμόνας Χελκίαν καὶ Ἀνανίαν, υἱοὺς ὄντας Ὀνίου τοῦ οἰκοδομήσαντος τὸν ναὸν τὸν ἐν Ἡλιοπολίτῃ νομῇ πρὸς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις δεδηλώκαμεν. Παραδοῦσα δὲ τούτοις ἡ Κλεοπάτρα τὴν στρατιάν, οὐδὲν ὄχρα τῆς τούτων γνώμης ἐπραττεν, ὡς μαρτυρεῖ καὶ Στράβων ἡμῖν ὁ Καππάδοξ, λέγων οὕτως· « Οἱ γὰρ πλείους οἱ τε συνελθόντες ἡμῖν καὶ οἱ ὕστερον ἐπιπεμπόμενοι παρὰ τῆς Κλεοπάτρας εἰς Κύπρον, μετεβάλλοντο παραχρῆμα πρὸς τὸν Πτολεμαῖον· μόνον δὲ οἱ ἐκ τῆς Ὀνίου λεγόμενοι συνέμενον Ἰουδαῖοι, διὰ τὸ τοὺς πολιτάς αὐτῶν εὐδοκίμεν μάλιστα παρὰ τῇ βασιλείᾳ Χελκίαν τε καὶ Ἀνανίαν. » Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Στράβων φησίν.

Ptolemæus Lathurus in Cyprum abiit an. 107 a. C. Quo referendum sit illud ἡμῖν, nescio.

4.

Tertullianus De anima c. 46 : *Seleuco regnum Asiæ Laodice mater nondum eum enixa prodidit, [ut] Euphorion pervulgavit. Mithridatem quoque ex somnio Ponti potitum e Strabone cognosco.*

COMMENTARIII HISTORICI.

2.

Quum multa de legibus et institutis Parthorum dixerimus in sexto Historicorum commentariorum libro, qui secundus est eorum, quibus Postpolybiana continentur, nunc ea prætermittimus, ne bis eadem dicere videamur. Id unum dicamus, Posidonio teste duplex esse concilium Parthorum, unum cognatorum, alterum sapientium et magorum : reges ex utroque deligi.

3.

Cleopatra regina a filio suo Ptolemaeo, cognomine Lathuro, dissidens, duces constituit Chelciam et Ananiam, Oniæ filios, ejus qui templum in Heliopolitana præfectura Hierosolymitani simile construxerat, prout alibi jam narravimus. Quum autem istis exercitum tradidisset Cleopatra, nihil absque eorum sententia faciebat, sicuti Strabo quoque Cappadox testatur ita dicens : « Plerique enim et qui nobiscum se contulerunt in Cyprum, et qui postea a Cleopatra eo missi sunt, confestim deficiebant ad Ptolemæum : soli vero ex Oniæ factione Judæi permanebant, eo quod cives eorum Chelcias et Ananias maxima essent in gratia apud reginam. » Et hæc quidem Strabo dicit.

e mathematicum ac celestium orbium doctrina erant anneclenda.) [*Hæc in fine ponenda videntur.*] Quamobrem nos, postquam historicos composuimus commentarios, utiles, ut quidem arbitramur, ad moralem ac civilem philosophiam, hoc quoque opus addere statuimus : est enim ejusdem formæ, et ad eosdem pertinet viros, maxime qui in aliquo sunt fastigio collocati. Tum quo modo ibi ea sola commemorantur, quæ sunt illustrium virorum ac vitarum, exiguis ac ingloriis omissis : eodem hic quoque parva et obscura prætereunda sunt ; in claris autem et magnis, et in quibus ad actiones faciens aliquid et memoriæ oblectationi aptum inest, immorandum.

2.

Omnes sane qui de India scripserunt, ut plurimum mendacia proferunt, præ ceteris vero Deimachus ; secundo loco ponendi sunt Megasthenes ; Onesicritus denique et Nearchus alique tales jam vel balbutiunt. Quod nobis plenius perspicere contigit, quum res Alexandri commentariis prosequeremur.

Cf. Appian. Mithrid. c. 9 : Καὶ δ' Ἀντίγονος ἐνύπνιον ἔδοξε πεδίον σπείραι χρυσῶν, καὶ τὸ χρυσίον ἐκτερίσαντα Μιθριδάτην (cui postea τοῦ Κτίστου cognomen) ἐς τὸν Πόντον οἴχεσθαι. Fusius hæc narrat Plutarch. Demetr. c. 4. Sicuti Appianus, eodem modo Strabo de bello Mithridatico expositurus, de initii regni Pontici et progressu pauca præmississe videtur.

5.

Josephus A. J. XIV, 7, 2, de divitiis in teimplum Hierosol. congestis : Οὐκ ἔστι δὲ ἀμάρτυρον τὸ μέγεθος τῶν προειρημένων χρημάτων, οὐδὲ ὑπὸ ἀλαζονείας ἡμετέρας καὶ περιττολογίας ἐπὶ τοσούτον εξαίρεται πλῆθος, ἀλλὰ πολλοὶ τε ἄλλοι τῶν συγγραφέων ἡμῖν μαρτυροῦσι καὶ Στράβων δ' Καππάδοξ οὕτω λέγων. « Πέμψας δὲ Μιθριδάτης εἰς Κῶ ἔλαβε τὰ χρήματα (an. 86 a. C.), ἅπερ ἔθετο ἐκεῖ Κλεοπάτρα ἡ βασιλισσα, καὶ τὰ τῶν Ἰουδαίων ὀκτακόσια τάλαντα. » Ἡμῖν δὲ δημόσια χρήματα οὐκ ἔστιν ἢ τὰ τοῦ Θεοῦ μόνον. Cf. Appian. Mithridat. c. 23.

6.

Josephus Ant. J. XIV, 7, 2 : Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ αὐτὸς ὁ Στράβων, ὅτι καθ' ὃν καιρὸν διέβη Σύλλας εἰς τὴν Ἑλλάδα πολεμήσων Μιθριδάτην, καὶ Λεύκουλλον πέμψαι ἐπὶ τὴν ἐν Κυρήνῃ στάσιν τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ὣν ἡ οἰκουμένη πεπληρωται, λέγων οὕτως. « Τέτταρες ἦσαν ἐν τῇ πόλει τῶν Κυρηναίων, ἥ τε τῶν πολιτῶν καὶ ἡ τῶν γεωργῶν, τρίτη δ' ἡ τῶν μετοίκων, καὶ τετάρτη ἡ τῶν Ἰουδαίων. Αὕτη δ' εἰς πᾶσαν πόλιν ἤδη παρεληλύθει, καὶ τόπον οὐκ ἔστι βραδίως εὐρεῖν τῆς οἰκουμένης, ὅς οὐ παραδέεσθαι τοῦτο τὸ φύλον, μὴδ' ἐπικρατεῖται ὑπ' αὐτοῦ. Τὴν τε

Αἰγυπτον καὶ τὴν Κυρηναίαν, ἅτε τῶν αὐτῶν ἡγεμόνων τυχοῦσαν, τῶν τε ἄλλων συχνὰ ζηλώσαι συνέβη, καὶ δὴ τὰ συντάγματα τῶν Ἰουδαίων θρεῖναι διαφερόντως καὶ συναυξῆσαι χρώμενα τοῖς πατρίοις τῶν Ἰουδαίων νόμοις. Ἐν γοῦν Αἰγύπτῳ κατοικία τῶν Ἰουδαίων ἐστὶν ἀποδεδειγμένη, χωρὶς καὶ τῆς τῶν Ἀλεξανδρόνων πόλεως ἀφώριστο μέγα μέρος τῷ ἔθνει τοῦτω· καθίσταται δὲ καὶ ἐθνάρχης αὐτῶν, ὃς διοικεῖ τε τὸ ἔθνος καὶ διαιτᾷ κρίσεις, καὶ συμβολαίων ἐπιμελεῖται καὶ προσταγμάτων, ὡς ἂν πολιτείας ἀρχὸν αὐτοτελοῦς. Ἐν Αἰγύπτῳ μὲν οὖν ἴσχυσε τὸ ἔθνος, διὰ τὸ Αἰγυπτίους εἶναι ἐξ ἀρχῆς Ἰουδαίους καὶ διὰ τὸ πλησίον ἕσσεσθαι τὴν κατοικίαν τοὺς ἀπελθόντας ἐκείθεν, εἰς δὲ τὴν Κυρηναίαν μετέβη, διὰ τὸ ταύτην δημορον εἶναι τῇ τῶν Αἰγυπτίων ἀρχῇ, καθάπερ τὴν Ἰουδαίαν, μάλλον δὲ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης πρότερον. » Στράβων δὲ οὖν ταῦτα λέγει. Cf. Plutarch. Lucull. c. 2.

7.

Plutarch. Sulla c. 26 : Σύλλα δὲ διατρίβοντι περὶ τὰς Ἀθήνας ἀλγῆμα ναρκῶδες μετὰ βράους εἰς τοὺς πόδας ἐνέπεσεν, ὃ φησιν ὁ Στράβων ποδάγρας ψελλισμὸν εἶναι. Διαπλεύσας οὖν εἰς Αἰθίψον ἐχρήτο τοῖς θερμοῖς ὕδασι, κτλ.

8.

Plutarch. Lucull. c. 28, de prælio ad Tigranocerta, quo Lucullus Tigranem devicit : Λέγεται δὲ τῶν μὲν πεζῶν ὑπὲρ δέκα μυριάδας διαφθῆναι, τῶν δὲ ἱππέων ὀλίγους παντάπασι διαφυγεῖν. Ῥωμαίων δ' ἑκατὸν ἐτρώθησαν, ἔπεσον δὲ πέντε. Τούτης τῆς μάχης Ἀντίοχος ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ Περί θεῶν γραφῇ μνησθεὶς, οὗ φησιν ἄλλον ἐφειρωσκέναί τοιανήν τὸν ἥλιον. Στράβων δ' ἕτερος φιλόσοφος ἐν τοῖς Ἰστο-

5.

Nec testibus caret magnitudo opum, quam memoravi-
mus, neque ex ostentatione nostra aut rem verbis exaggerandi studio in immensum adeo extollitur, sed tum alii multi ex scriptoribus testimonium nobis perhibent, tum Strabo Cappadox hisce : « Mithridates vero, ait, in Cōn misit, qui sibi inde pecuniam attulerunt, quam Cleopatra regina ibi deposuerat, ut et Judæorum talenta octingenta. » Nobis autem nulla est publica pecunia nisi quæ Deo sacra.

6.

Strabo alio in loco testatur Sullam, quo tempore in Græciam trajecit, bellum gesturus contra Mithridatem, Luculum misisse ad compescendam in Cyrene seditionem gentis nostræ, quæ orbem terrarum repleverat, ita dicens : « In urbe autem Cyrenæorum quattuor erant classes, una civium, altera agricolarum, tertia inquilinorum, et quarta Judæorum. Hæc autem jam in urbes universas invaserat, haudquæ facile est locum in toto orbe invenire, quin hoc genus hominum exceperit, et ab eo teneatur. Nam factum est ut et Ægyptus et Cyrenæa, utpote iisdem solitæ parere

dominis, aliæque multæ regiones eorum mores imitentur, magnumque Judæorum numerum peculiariter foveant et cum iis opibus crescant, patriis Judæorum ntes institutis. Etenim in Ægypto concessum est Judæis habitare, et magna pars urbis Alexandrinæ seorsum huic genti assignata est : quin et suos illis ethnarcha est, qui gentis res administrat et judicia exercet, curatque contractus et mandata, quasi esset reipublicæ suis legibus utentis princeps. Et in Ægypto quidem plurimum pollet hæc gens, quum Judæi ex Ægyptiis originem habeant, et quod ab iis digressi sedibus vicini sint : transgressa est autem in Cyrenæam, quod hæc finitima est Ægyptiorum ditioni, quemadmodum etiam Judæa, vel potius pars olim fuit regni Ægyptiaci. » Strabo igitur hæc dicit.

7.

Syllæ Athenis commoranti dolor cum torpore et gravitate pedes invasit, quem Strabo podagræ balbutiem vocat.

8.

Ferunt supra centum millia peditum ea clade absumpta, equitum perpaucos admodum evasisse. Ex Romanis vulnerati sunt centum, amissi quinque. Antiochus philocephorus

ρικοῖς ὑπομνήμασιν αὐτοῦ, λέγει τοὺς Ῥωμαίους αἰσχύνεσθαι καὶ καταγελᾶν ἐαυτῶν ἐπ' ἀνδράποδα τοιαῦτα δευθέντας δπλων.

9.

Josephus Ant. Jud. XIII, 11, 3, p. 510, de Aristobulo Hyrcani filio: Φύσει δ' ἐπικρατεῖ ἐλέγρητο, καὶ ἐρόδρα ἦν αἰδοῦς ἥτων, ὥς μαρτυρεῖ τοῦτο καὶ Στράβων ἐκ τοῦ Τιμαγένης ὀνόματος οὕτως· « Ἐπεικῆς τε ἐγένετο οὗτος ὁ ἀνὴρ καὶ πολλὰ τοῖς Ἰουδαίοις χρήσιμος· γάρων τε γὰρ αὐτοῖς προσεκτήσατο καὶ τὸ μέρος τοῦ τῶν Ἰουδαίων ἔθνους ὠκείωσατο, δεσμῶ συνάψας τῇ τῶν αἰδοίων περιτομῇ. »

10.

Idem ib. XIII, 12, 6, de proelio quod Ptolemaeus Lathurus cum Alexandro Hyrcani filio commisit. Vide Nicolai Dam. fr. 60.

11.

Idem ib. XIV, 3, 1: Μετ' οὐ πολὺ δὲ Πομπηίου εἰς Δαμασκὸν ἀφικόμενου καὶ Κοίλῃ Συρίαν ἐπιόντος, ἴκον παρ' αὐτὸν πρέσβεις ἐξ ὅλης Συρίας καὶ Αἰγύπτου καὶ ἐκ τῆς Ἰουδαίας. Ἐπεμψε γὰρ αὐτῷ μέγα δῶρον Ἀριστόβουλος, ἀμπελον χρυσῆν ἐκ πεντακοσίων ταλάντων. Μέννηται δὲ τοῦ δώρου καὶ Στράβων ὁ Καππάδοξ λέγων οὕτως· « Ἦλθε δὲ καὶ ἐξ Αἰγύπτου πρεσβεία καὶ στέφανος ἐκ χρυσῶν τετρακισχιλίων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἴτε ἀμπελος εἴτε κῆπος· τερπώλῃν ὀνόμαζον τὸ δημιοῦργημα. »

12.

Idem ib. XIV, 4, 3, de Pompeio Hierosolyma obsidente. Vide Nicolai fr. 62.

Idem ib. XIV, 6, 4, de Pompeii et Gabinii in Judæis expeditione. Vide Nicolai fr. 63.

In volumine De diis pugnae hujus mentionem faciens, nullam hujus similem a sole conspectam fuisse affirmat. Strabo, et ipse philosophus, in Historicis commentariis ait Romanis sui tum puduisse, seque ipsos derisisse, qui armis contra talia mancipia opus habuissent.

9.

Natura Aristobulus æquus erat et admodum verecundus, attestante etiam Strabone ex Timagene hisce verbis: « Æquum sese ostendebat hic vir ac valde Judæis utilem, quippe qui ditionem eorum ampliasset, et partem gentis Ityræorum circumcissionis fœdere devinctam illis adjunxisset. »

11.

Non multo post, quum Pompeius Damascum venisset et Cælen Syriam obiret, venerunt ad eum legati ex tota Syria et Ægypto et Judæa. Misitque ei ingens donum Aristobulus, vilem auream ex quingentis talentis. Meminit ejus mu-

13.

Idem XIV, 8, 3: Λέγεται δὲ ὑπὸ πολλῶν Ὑγκανὸν ταύτης κοινωνῆσαι τῆς στρατείας (Cæsaris in Ægyptum), καὶ ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον· μαρτυρεῖ δὲ μου τῶ λόγῳ Στράβων ὁ Καππάδοξ λέγων ἐξ Ἀσινίου ὀνόματος οὕτως· « Μετὰ δὲ τὸ τὸν Μιθριδάτην εἰσβαλεῖν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ Ὑγκανὸν τὸν τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερέα. » Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος Στράβων καὶ ἐν ἑτέρῳ πάλιν ἐξ Ὑψικράτους ὀνόματος λέγει οὕτως· Τὸν μὲν Μιθριδάτην ἐξελθεῖν μόνον, κληθέντα δ' εἰς Ἀσκαλὼνα Ἀντίπατρον ἐπ' αὐτοῦ, τὸν τῆς Ἰουδαίας ἐπιμελητὴν, τριπχιλίουσιν αὐτῷ στρατιώταις συμπαρασκευάσαι, καὶ τοὺς ἄλλους δυνάστας προτρέψαι, κοινωνῆσαι δὲ τῆς στρατείας καὶ Ὑγκανὸν τὸν ἀρχιερέα. Ταῦτα μὲν Στράβων φησίν.

Hypsicratem, Strabone paullo antiquiorem, Historias scripsisse ex hoc loco colligitur. De eo ita Lucianus Macrobi. c. 22, p. 643 ed. Didot.: Ὑψικράτης ὁ Ἀμεισηνός, συγγραφεὺς διὰ πολλῶν μαθημάτων γενόμενος, ἔτη δύο καὶ ἐνενηκόντα (βεβίωκεν). Ad historias vel geographias referenda etiam hæc: Strabo VII, p. 311, de Nomadibus Chersonesi Tauricæ: Οὐκ ἀπειταχτοῦσι δ' οἱ δυνάμει πεποισότες, ὥστε ἢ ἀμύνασθαι βραδίως ἐπιόντας ἢ κωλύσαι τὴν ἐξοδον. Καθάπερ Ἀσάνδρον ποιῆσαι φησιν Ὑψικράτης, ἀποτειχίσαντα τὸν Ἰσθμὸν τῆς Χερρονήσου, τὸν πρὸς τῇ Μαϊωτιδί, τριακοσίων ὄντα σταδίων, ἐπιστήσαντα πύργους καθ' ἑκάστον στάδιον δέκα (καθ' ἑκαστα στάδια δέκα conj. Coray., καθ' ἑκάστον στάδιον ἓνα Groskurd.).

Idem XI, p. 504: Ὁ Σχήφιος Μητροδόωρος καὶ Ὑψικράτης, οὐδὲ αὐτοὶ ἀπειροὶ τῶν τόπων γεγονότες, Γαργαρεῦσιν ὑμῶρους αὐτάς (τὰς Ἀμαζόνκας) φασὶν οἰκεῖν ἐν ταῖς ὑπαιρείαις ταῖς πρὸς ἄρκτον τῶν Καυκασίων ὄρων, ἃ καλεῖται Κεραύνια. Τὸν μὲν ἄλλον χρόνον καθ' αὐτάς αὐτουργοῦσας ἑκαστα, τὰ τε πρὸς ἄρκτον καὶ φυτουργίαν καὶ τὰ πρὸς νομάς, καὶ μάλιστα τῶν ἵππων, τὰς δ' ἀλκιμωτάτας [τῶν ἵππων] κυνή-

neris etiam Strabo Cappadox his verbis: « Venit etiam ex Ægypto legatio cum corona aureorum quattuor millium, et ex Judæa vitis sive hortus: quod opus τερπώλῃν (delectationem) nominabant. »

13.

Multi referunt Hyrcanum expeditionis (in Alexandrinos susceptæ) socium (J. Cæsari) fuisse, atque verbis meis testimonium perhibet Strabo Cappadox ex auctoritate Asinii ita dicens: « Postquam Mithridates (sc. Pergamensis; cf. Appian. Mithrid. c. 121) Ægyptum invasit, et cum eo Hyrcanus Judæorum pontifex. » Idemque ille Strabo alibi ex auctoritate Hypsicratis in hæc verba loquitur: « Mithridatem quidem solum profectum esse, Antipatrum vero Judææ procuratorem ab ipso Ascalonem accitum, cum tribus militum millibus auxilium ei tulisse, et ceteros dynastas partibus admovisse, atque expeditioni etiam Hyrcanum pontificem interfuisse. » Et hæc quidem Strabo narrat.

γειαίς πλεονάζειν καὶ τὰ πολέμια ἀσκεῖν· ἀπάσας δ' ἐπι κεκαῦσθαι τὸν δεξιὸν μαστὸν ἐκ νηπίων, ὥστε εὐπετὺς χρῆσθαι τῷ βραχίονι πρὸς ἐκάστην χρεῖαν, ἐν δὲ τοῖς πρώτοις πρὸς ἀκοντισμόν. Χρῆσθαι δὲ καὶ τόξῳ καὶ σαγάρῳ καὶ πέλτῃ, δορὰς δὲ θηρίων ποιεῖσθαι περίκρανά τε καὶ σκεπάσματα καὶ διαζώματα· οὗς δὲ μῆνας ἐξαιρέτους ἔχειν τοῦ ἔαρος καθ' οὓς ἀναβαίνουσιν εἰς τὸ πλεσιόν ὄρος τὸ διορίζον αὐτάς τε καὶ τοὺς Γαργαρέας.

Strabo XVII, p. 827 : Ἐνταῦθα δὲ (sc. ἐν τῇ τῶν ἑσπερίων καλουμένων Αἰθιοπῶν χώρᾳ) καὶ καμηλοπαρδάλεις φησὶν Ἰψικράτης (scr. Ὑψικράτης) γεννᾶσθαι καὶ ἑλέφαντας καὶ τοὺς καλουμένους Ῥίξεις, οἱ ταυροειδεῖς μὲν εἰσι τὴν μορφήν, κατὰ δὲ τὴν δίαίταν καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀλκὴν τὴν πρὸς μάχην ἑλέφασιν ὁμοίωσι· δράκοντάς τε λέγει μεγάλους, ὥστε καὶ πόαν ἐπιπεφυκέναι· τοὺς τε λέοντας τοῖς πώλοις τῶν ἑλεφάντων ἐπιτίθεσθαι· αἰμάξαντας δὲ φεύγειν, ἐπιουσῶν τῶν μητέρων τὰς δ', ἐπειδὴν ἴδωσιν ἡμαγμένους, κτείνειν· ἐπανιόντας δὲ τοὺς λέοντας ἐπὶ τὰ πτώματα, νεκροφαγεῖν. Βόγον δὲ, τὸν βασιλέα τῶν Μαυρουσίων, ἀναβάντα ἐπὶ τοὺς ἑσπερίους Αἰθιοπας, καταπέμψαι τῇ γυναικὶ δῶρα, καλὰ μούς τοῖς Ἰνδοῖς ὁμοίους, ὧν ἕκαστον γόνυ χοίνικας χωροῦν ὀκτώ· καὶ ἀσπαράγων δ' ἐμπερῇ μεγέθῃ.

Stephan. Byz. v. Αἰθιοπ : « Αἰθιοπες, τοὶ διχθὰ δεδαίκαται ἐσχατοὶ ἀνδρῶν » (Odys. I, 23). Οὐ γὰρ ἀληθὴς ὁ Ὑψικράτους λόγος, ὥς οὐδὲν εἰς οὐ λήγει παρ' Ὀμήρῳ εἰ μὴ τὸ καλαῦροφ (Il. XXIII, 845).

De ætate Homeri Hypsicrates laudatur in Vit. Hom. Iriart. p. 233 : Ὑψικράτης ἡλικιωτὴν (Ἡσιόδου Ὀμηρον γεγενέσθαι φησὶν). — Præterea Diogenes Laertius VII, 188, inter eos qui Περὶ πινάκων scripserint, præter Polemonem et Antigonum recenset *Hypsicratem*, sive nostrum διὰ πολλῶν μαθημάτων γενόμενον, sive alium. — Hypsicrates quidam, qui lingua Phœnicia scripsisse perhibetur Phœnicum historiam, quam Lætus græce verterit, commemoratur apud Tatianum Adv. Gr. c. 37 (v. fragm. Læti). *Hypsicratem quempiam*

grammaticum, cujus libri sane nobiles super his quæ a Græcis acceptæ sunt, de inepta etymologia vocis φαenerator, laudat Clovius Verus apud Gellium N. A. XVI, 12, 5. Cf. Varro L. L. V, 88, p. 34 ed. Müller. (Cohortem in villa Hypsicrates dicit esse græce χόρτον apud poetas dictam). Paulus De signif. verb. p. 8 ed. Müller (ubi vulgo laudatur Hippocrates).

14.

Plutarch. Cæsar. c. 63, de ostentis mortem Cæsaris portentantibus : Στράβων δὲ ὁ φιλόσοφος ιστορεῖ πολλοὺς μὲν ἀνθρώπους διαπύρους ἐπιφερομένους φεῖναι, στρατιώτου δὲ ἀνδρὸς οἰκέτην ἐκ τῆς χειρὸς ἐκβαλεῖν πολλὴν φλόγα καὶ δοκεῖν καίεσθαι τοῖς ὄρῳσιν, ὥς δὲ ἐπαύσατο, μηδὲν ἔχειν κακὸν τὸν ἀνθρώπον αὐτῷ δὲ Καίσαρι ὄνonti τὴν καρδίαν ἀφανῆ γενέσθαι τοῦ ἱερείου καὶ δεινὸν εἶναι τὸ τέρας· οὐ γὰρ ἂν φύσει γε συστήναι ζῶον ἀκάρδιον.

15.

Josephus Ant. Jud. XV, 1, 2, postquam de Hierosolymis a Sosio Antonii duce expugnatis (a. 38) exposuit, pergit : Ἀντώνιος δὲ λαβὼν αἰχμάλωτον τὸν Ἀντίγονον δέσμιον ἔγνω μέχρι τοῦ θριάμβου φυλάττειν. Ἐπεὶ δ' ἤκουσε νεωτερίζειν τὸ ἔθνος, καὶ τοῦ πρὸς Ἡρώδην μίσους εὐνοῦν Ἀντιγόνῳ διαμένον, ἔγνω τοῦτον ἐν Ἀντιοχείᾳ πελεκίσαι· σχεδὸν γὰρ οὐδαμῶς ἡρεμεῖν ἠδύναντο Ἰουδαῖοι. Μαρτυρεῖ δὲ μου τῷ λόγῳ Στράβων ὁ Καππαδόξ λέγων οὕτως· « Ἀντώνιος μὲν Ἀντίγονον τὸν Ἰουδαῖον ἀχθέντα εἰς Ἀντιόχειαν πελεκίζει· καὶ ἔδοξε μὲν οὗτος πρῶτος Ῥωμαίων βασιλεὺς πελεκίσαι, οὐκ οἰκθελὲς ἕτερον τρόπον μεταθεῖναι ἂν τὰς γνώμας τῶν Ἰουδαίων, ὥστε δέξασθαι τὸν ἀντ' ἐκείνου καθεστᾶμενον Ἡρώδην· οὐδὲ γὰρ βασιανιζόμενοι βασιλέα αὐτὸν ἀναγορεύειν ὑπέμειναν, οὕτω μέγα τι ἐφρόνουν περὶ τοῦ πρώτου βασιλείως. Τὴν οὖν ἀτιμίαν ἐνόμισε μειώσκειν τῆς πρὸς αὐτὸν μνήμης, μειώσκειν δὲ καὶ τὸ πρὸς Ἡρώδην μῖσος. » Ταῦτα μὲν ὁ Στράβων.

14.

Strabo philosophus narrat, multos homines ignitos per aerem deferri visos, calonem quendam ex manu multum flammæ effudisse visumque ardere, sed flammis cessantibus nihil habuisse mali. Ipso Cæsare immolante, hostiam corde carere visam, idque pro gravi ostento habitum, quod natura non ferat uti ullum animal sine corde sit.

15.

Antonius quum cepisset Antigonum (Judæorum regem), decreverat usque ad triumphum servare vinctum. Sed quum audiret rebus novis studere gentem, et præ Herodis odio benevolentiam erga Antigonum retinere, statuit eum

Antiochiæ securi ferendum : alloquin quiescere Judæi minime poterant. Verbis autem meis testimonium perhibet Strabo Cappadox, ita dicens : « Antonius Antigonom Judæam Antiochiam perductum securi ferit : et hic quidem Romanorum primus visus est regem securi percussisse, ratus non posse alia via flecti Judæorum animos, ut Herodem in illius locum suffectum agnoscere : nam ne tormentis quidem adigi poterant ut eum regem appellarent ; adeo magna illis opinio erat de priore rege. Fore igitur existimavit ut memoria ejus ignominia minueretur, et odium illorum in Herodem mitigaretur. » Sic igitur Strabo narrat.

CHÆRÈMON ALEXANDRINUS.

Suidas : Διονύσιος Ἀλεξανδρεὺς, ὁ Γλαύκου υἱός, γραμματικὸς, ὅστις ἀπὸ Νέρωνος συνῆν καὶ τοῖς μέχρι Τραϊανοῦ καὶ τῶν βιβλιοθηκῶν προὔστη κτλ... Ἦν δὲ καὶ διδάσκαλος Παρθενίου τοῦ γραμματικοῦ, μαθητὴς δὲ Χαιρήμονος τοῦ φιλοσόφου, ὃν καὶ διεδέξατο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Idem : Ἀλεξάνδρος Αἰγαῖος, φιλόσοφος περιπατητικὸς, διδάσκαλος Νέρωνος τοῦ βασιλέως ἄμα Χαιρήμονι τῷ φιλοσόφῳ.

Idem : Χαιρήμων τραγικός... Καὶ ἕτερος Χαιρήμων, γράψας Ἱερογλυφικά.

Strabo XVII, p. 806 : Ἐν δὲ τῇ Ἡλιουπόλει καὶ αἰῶς εἰδομέναι μεγάλοι, ἐν οἷς διέτριβον οἱ ἱερεῖς· μάλιστα γὰρ δὴ ταύτην κατοικίαν ἱερέων γεγόνειν φασι τοπαλαίων, φιλοσόφων ἀνδρῶν καὶ ἀστρονομικῶν· ἐκλελοιπε δὲ καὶ τοῦτο νυνὶ τὸ σύστημα καὶ ἡ ἀσκήσις. Ἐκεῖ μὲν οὖν οὐδεὶς ἡμῖν ἐδείκνυτο τῆς τοιαύτης ἀσκήσεως προσετώς, ἀλλ' οἱ ἱεροποιοὶ μόνον, καὶ ἐξηγῶνται τοῖς ξένοις τῶν περὶ τὰ ἱερά. Παρηκολούθει δὲ τις ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀναπλέοντι εἰς τὴν Αἴγυπτον Αἰλῶν Ἰᾶλλω τῷ ἡγεμόνι Χαιρήμων τούνομα, προσποιούμενος τοιαύτην τινὰ ἐπιστήμην· γελόμενος δὲ τοπλέον, ὡς ἀλαζῶν καὶ ἰδιώτης.

Vulgo statuunt Chæremone[m] philosophum Stoicum (fr. 4 init. et fr. 8), Neronis præceptorem, qui Dionysium scholæ successorem reliquit, eundem esse cum Chæremone, qui τῶν περὶ τὰ ἱερά ἐξηγητὴς Ælium Gallum in superiora Ægypti adscendentem comitatus est (*). Dubius hæret Bunsenius (Ægypt. tom. 1, p. 130). Etenim Galli comes tanquam vir stupidus-variusque perstringitur; Chæremone vero philosophus, ex quo vitam sacerdotum (**) describit Porphyrius De abstin. IV, 6

(*) De Chæremone poeta tragico vide Wagner. Fragm. poet. tragg. p. 121 sqq. Alius Chæremone (sic cod. Bamberg.; vulgo Oircammon), spado Nectanebi I, qui in labyrintho quadam refecit, laudatur apud Plinium H. N. XXXVI, c. 13 (vide Bunsen. Ægypt. tom. III, p. 89).

(**) Alius scriptor, qui de sacerdotibus scripsisse dicitur neque aliunde notus est, apud Suidam memoratur : Χάρων (Χαίρωνος Eudocia; Χαιρήμων?) ὁ Ναυκρατίτης. Ἱερεῖς τοὺς ἰν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ τὰ ἐρ' ἐκάστου πραγθέντα, κτλ.

(fr. 4), esse dicitur ἀνὴρ φιλαλήθης καὶ ἀκριβὴς ἐν τοῖς στοιχείοις πραγματικώτατα φιλοσοφῆσας. Ac sane quæ Porphyrius l. l. assert, accuratum et veracem scriptorem coarguunt. Præterea etiam chronologicæ rationes me adducunt, ut duos Chæremones distinguere velim. Nimirum Chæremone[m] Neronis præceptorem jure nostro statuimus vitam deduxisse ad an. 50 post Chr. (qui Neronis pueri annus decimus tertius) et ultro. Contra natales ejus qui Gallum comitatus est (an. 23 ante Chr. vel paullo post) ad annum 50 a. Chr., quod minimum est, referenda sunt. Igitur si de eodem homine Strabo et Suidas loqui censetur, Chæremone per centum minimum annos vixisse debet. Id vero haud probabile est. Quare duos esse Chæremones distinguendos censeo. Fortasse uterque de rebus Ægyptiis scripsit, facileque fieri potest ut non ad eundem omnia, quæ e Chæremone afferuntur, pertineant. Certe notandum est Porphyrium in libris De abstin. l. l. laudare philosophum Stoicum, contra in Epist. ad Anebonem (fr. 3) de theologia Ægyptiaca ex planetarum et zodiaci rationibus derivata excitare Chæremone[m] τὸν ἱερογραμματέα. Utrumque eundem esse censet Bunsenius, neque ego nego, quamvis minus etiam asseverare ausim.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ.

1.

Josephus C. Apion. I, 32 : Μετὰ τοῦτον ἐξετάσαι βούλομαι Χαιρήμονα. Καὶ γὰρ οὗτος Αἰγυπτιακῶν φάσκων ἱστορίαν συγγράφειν, καὶ προσθεὶς ταῦτο ὄνομα τοῦ βασιλέως, ὅπερ ὁ Μανέθης, Ἀμένωφιν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ῥαμέσσην, φησὶν εἶναι α κατὰ τοὺς ὕπνους ἢ Ἰσὶς ἐφάνη τῷ Ἀμένωφει, μεμφομένη αὐτὸν εἶναι τὸ ἱερὸν αὐτῆς ἐν τῷ πολέμῳ κατέσκαπται. Φριτιφάντην δὲ ἱερογραμματέα φάναι, ἐὰν τῶν τοὺς μολυσμοὺς ἐχόντων ἀνδρῶν καθάρῃ τὴν Αἴγυπτον, παύσασθαι τῆς πτοίας αὐτόν. Ἐπιλέξαντα δὲ τῶν ἐπισυνῶν μυριάδας εἴκοσι πέντε ἐκβαλεῖν. Ἠγεῖσθαι δ' αὐτῶν γραμματέας Μωϋσῆν τε καὶ Ἰούσηπον, καὶ τοῦτον ἱερογραμματέα· Αἰγύπτια δ' αὐτοῖς ὀνόματα εἶναι, τῷ μὲν

DE REBUS ÆGYPTI.

1.

Post hunc volo in Chæremone[m] inquirere. Hic enim Ægyptiacam se scribere historiam professus, afferensque idem nomen regis quod Manethon, Amenophin, et filium ejus Ramessem, ait α Isidem in somnis Amenophi apparuisse, de eo querentem, quod templum ipsius per bellum dirutum esset. Pluridiplantem vero sacrum scribam dixisse,

si de pollatis hominibus Ægyptum purgare vellet, fore ut liberetur a nocturnis terroribus. Atque ita morbidorum millia ccl. collegisse et e finibus ejecisse. Duces vero eorum fuisse scribas Moysen et Josephum, atque hunc sacrorum scribam : Ægyptia vero eis nomina esse, Moysi quidem Tisithen, Josepho vero Peteseph. Hos Pelusium venisse, ibique offendisse cccclxxx millia ab Amenophi relictā, quæ in Ægyptum transferre noluerit. Cum his icto fudere contra

Μωϋσεί Τισιθέν, τῷ δὲ Ἰωσήφῳ Πετεςήφ. Τούτους δ' εἰς Πηλούσιον ἐλθεῖν καὶ ἐπιτυχεῖν μυριάσι τριάκοντα ὁκτὼ καταλειμμέναις ὑπὸ τοῦ Ἀμενώφιος, ὃς οὐ θέλειν εἰς τὴν Αἴγυπτον διακομίζειν. Οἷς φιλίαν συνθεμένους ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον στρατεύσαι. Τὸν δὲ Ἀμενώφιν οὐχ ὑπομείναντα τὴν ἐφοδὸν αὐτῶν εἰς Αἰθιοπίαν φυγεῖν καταλιπόντα τὴν γυναῖκα ἔχουσαν ἢν κρυπτομένην ἐν τισὶ σπήλαιος τεκεῖν παῖδα, ὄνομα Μεσσήνην, ὃν ἀνδρωθέντα ἐκδιῶσαι τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὴν Συρίαν, ὄντας περὶ εἰκοσι μυριάδας, καὶ τὸν πατέρα Ἀμενώφιν ἐκ τῆς Αἰθιοπίας καταδιξάσθαι. »

Quæ sequuntur num ad idem opus pertineant, an singularibus scriptis tractata fuerint, non liquet.

2.

Porphyrus ap. Euseb. P. E. III, 4, p. 92, B : Χαίρημων μὲν γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι οὐδ' ἄλλο τι πρὸ τῶν δρωμένων κόσμων ἡγούνται, ἐν ἀρχῇς λόγῳ τιθέμενοι τοὺς Αἰγυπτίων, οὐδ' ἄλλους θεοὺς πλὴν τῶν πλανητῶν λεγομένων, καὶ τῶν συμπληρούντων τὸν ζωδιακόν, καὶ ὅσοι τούτοις παρανατέλλουσι· τὰς τε εἰς τοὺς δεκανοὺς τομάς καὶ τοὺς ὥροσκόπους καὶ τοὺς λεγομένους κραταιοὺς ἡγεμόνας, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα ἐν τοῖς ἀλμενιχακοῖς φέρεται, καὶ θεραπείαι παθῶν καὶ ἀνατολῆς καὶ δύσεις καὶ μελλόντων σημειώσεις. Ἐώρα γὰρ τοὺς τὸν ἥλιον δημιουργὸν φαμένους καὶ τὰ περὶ τὸν Ὅσριν καὶ τὴν Ἰσιν, καὶ πάντα τοὺς ἱερατικοὺς μύθους ἃ εἰς τοὺς ἀστέρας καὶ τὰς τούτων φάνεις καὶ κρύψεις καὶ ἐπιτολὰς ἐλιττομένους, ἃ εἰς τὰς τῆς σελήνης αὐξήσεις καὶ μειώσεις, ἃ εἰς τὴν τοῦ ἡλίου πορείαν, ἃ τὸ

γε νυκτερινὸν ἡμισφαίριον ἢ τὸ ἡμερινὸν ἢ τὸν γε ποταμόν· καὶ διὸς πάντα εἰς τὰ φυσικὰ, καὶ οὐδὲν εἰς ἀσωμάτους καὶ ζωσας οὐσίας ἐρμηνεύοντες. Ὡς οἱ πλείους καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐκ τῆς τῶν ἀστέρων ἀντήσαν κινήσεως, οὐκ οἷδ' ὅπως δεσμοῖς ἀλύτοις ἀνάγκῃ, ἢ εἰμαρμένην λέγουσι, πάντα καταδήσαντες, καὶ πάντα τούτοις ἀνάψαντες τοῖς θεοῖς. Οὕτω λυτῆρας τῆς εἰμαρμένης μόνους ἐν τε ἱεροῖς καὶ ἱστορίαις καὶ τοῖς ἄλλοις θεραπεύουσι. Eadem denuo tangit Euseb. p. 118, D.

3.

Porphyrus ap. Eusebius P. E. V, 10, p. 197, D : Πάνυ δὲ με θράττει, πῶς ὡς κρείττους παρακαλούμενοι ἐπιτάττονται ὡς χεῖρους· καὶ δίκαιον εἶναι ἀξιοῦντες τὸν θεράποντα, τὰ ἄδικοι αὐτοὶ κελευσθέντες ὁρᾶν ὑπομένουσι· καὶ καθαρῶ μὲν μὴ ὄντι ἐξ ἀφροδισίων οὐκ ἂν καλοῦντι ὑπακούσαι, αὐτοὶ δὲ ἄγειν εἰς παράνομα ἀφροδίσια τοὺς τυχόντας οὐκ ὀκνοῦσι. Καὶ ἀπὸ ἐμφύχων μὲν ἀποχῆς κελεύουσι δεῖν εἶναι τοὺς προφήτας, ἵνα μὴ τοῖς ὑπὸ τῶν σωμάτων ἄτμοις χραίνωνται, αὐτοὶ δὲ ἄτμοις τοῖς ἀπὸ θυσιῶν μάλιστα δελεάζονται, καὶ νεκρῶ μὲν ἀθιγῇ δεῖν εἶναι τὸν ἐπόπτην, διὰ νεκρῶν δὲ τὰ πολλὰ ζῶων αἱ θαυγαλγίαι ἐκτελοῦνται. Πολλὰ δὲ τούτων ἀλογώτερον, τὸ μὴ δαίμονι, εἰ τύχοι, ἢ ψυχῇ τεθνηκότος, αὐτῷ δὲ τῷ βασιλεῖ ἡλίῳ, ἢ σελήνῃ ἢ πνί τῶν κατ' οὐρανὸν, ἀνθρωπῶν τῷ τυχόντι ὑποχείριον ἀπειλὰς προσφέροντα ἐκφοβεῖν, ψευδόμενον, ἢ ἐκείνῃ ἀληθεύοντι. Τὸ γὰρ λέγειν, ὅτι τὸν οὐρανὸν προσπράξει, καὶ τὰ κρυπτά τῆς Ἰσίδος ἐκφανεῖ, καὶ τὸ ἐν Ἀβύδῳ ἀπόρρητον δείξει, καὶ τὴν βᾶριν στήσει, καὶ τὴν

Ægyptum expeditionem factam. Amenophin autem, impetum illorum non sustinentem, in Æthiopiam fugisse, relicta uxore gravida : quam, in speluncas quasdam abditam, puerum enixam esse, nomine Messenen, eumque adultum expulisse Judæos in Syriam, numero circiter ducenta milia ; et patrem Amenophin ex Æthiopia recepisce.

2.

Chæremon ac ceteri nec aliud quidquam ante mundos illos, qui sub adspectum cadunt, fuisse arbitrantur, quum eos, qui ab Ægyptiis inducuntur, ipso disputationum suarum initio ponant ; nec alios agnoscunt deos, quam quæ vulgo errantia sidera vocantur, quæque zodiacum implent, adeoque quotquot in eorum vicinia oriuntur. Quibus adjiciunt suas illas in decanos sectiones, horoscopus, quique fortes ac robusti duces nuncupantur, quorum non modo nomina, sed etiam morborum et calamitatum curationes, ortusque simul et occasus, futurorumque significationes in almenichiasticis continentur. Quippe videbat enim, qui solem universi architectum dicerent, ab illis non ea tantum quæ ad Osiridem Isidemque pertinent, sed etiam quidquid sacrarum fabularum erat, partim in stellis et earum adspectus, occultationes ortusque devolvi, partim in lunæ modo crescentis, modo senescentis varietatibus, partim in solis cursum, ac vel in diurnum vel in nocturnum hemisphaerium, vel in Nilum ipsum fluvium, cuncta denique in res naturales, nihil in corporea mole carentes viventes-

que naturas, ipsarum interpretatione conferri. Atque istorum etiam plerique, quod in nostra voluntate est ac potestate situm, ex siderum motu voluerunt suspensum esse, cuncta necessitate, quod ipsi fatum appellant, sic tanquam inexplicabilibus quibusdam vinculis nescio quo pacto constringentes, eademque rursus ad deorum istorum vim ac numen alligantes. Itaque non alios sive in templis sive in simulacris sive in aliis ejusmodi, quam qui fati leges solvant, venerantur.

3.

Me quidem tum vehementer angī sentio, ubi mecum ipse reputo, qui fieri possit, ut quorum veluti augustiorum ac diviniorem opem imploremus, ii tamen perinde ut humiliores et deteriores obediant : quique clientes ipsi suos æquitatem colere velint, eosdem injustis imperiis obsequi non pudeat : adeoque quum eorum vota precesque repudient, qui ad sese minus abs re venerea puri accesserint, obvios quosque tamen nefandam in venerem agere non erubescant. Porro vates illi quidem interpretesque suos rebus animatis abstinere jubent, ne corporeis exhalationibus inficiantur : sacrificiorum tamen, quæ ex animantibus fieri solent, vaporibus maxime capiuntur ; ac mortuum quidem ab sacrorum suorum inspectoribus tangi nefas esse statuunt, cæcis tamen victimis deorum evocationes partem maximam peraguntur. Quodque omnium absurdissimum est, non jam vulgari cuiquam dæmoni, aut defuncti animæ, sed ipsius-

μὴ τῷ Ὅσιριδος διασκηδᾷ τῷ Τυφῶνι, τίνα οὐχ ὑπερβολὴν ἐμπληξίας μὲν τῷ ἀπειλοῦντι, ἀ μὴτε οἷδε μὴτε δύναται, καταλείπει, ταπεινότητος δὲ τοῖς δεδουκόσιν οὕτω κενὸν φόβον καὶ πλάσματα, ὡς κομιδῇ πῦδες ἀνόητοι; Καίτοι καὶ Χαιρήμων ὁ ἱερογραμματεὺς ἀναγράφει ταῦτα, ὡς καὶ παρ' Αἰγυπτίους θρυλούμενα, καὶ ταῦτά φασιν εἶναι καὶ τὰ τοιαῦτα βιαστικώτατα. *Reliqua exscribere non vacat, quanquam nullus dubito quin ad ea quæ Chæremon narraverat, sint referenda. Ceterum eundem locum habes ap. Theodoretum Ther. p. 48, nec non ap. Iamblich. De mysteriis.*

4.

Porphyrus De abstin. IV, 6 : Τὰ γοῦν κατὰ τοὺς Αἰγυπτίους ἱερέας Χαιρήμων ὁ στωικός ἀρηγόμμενος, οὐ καὶ φιλοσόφους ὑπεκλῆσθαι φησι παρ' Αἰγυπτίους, ἐξηγῆται ὡς τόπον μὲν ἔλξαντο ἐμφιλοσοφῆσαι τὰ ἱερά. Πρὸς τὴν γὰρ τὴν δλὴν ὄρεσιν τῆς θεωρίας συγγενὲς ἦ παρὰ τοῖς ἱερείων ἀφιδρύμασι δαιτᾶσθαι παρῆχεν τι εὐτοῖς ἀσφάλειαν μὲν ἐκ τοῦ θεοῦ σεβασμοῦ, καθάπερ τινὰ ἱερὰ ζῶα, πάντων τιμώντων τοὺς φιλοσόφους ἡρεμαίους δὲ εἶναι, ὅτε τῆς ἐπιμιξίας κατὰ τὰς πανηγύρεις καὶ τὰς ἑορτάς συντελουμένης μόνον, τὸ δὲ λοιπὸν σχεδὸν ἀδάτων ὄντων τοῖς ἄλλοις τῶν ἱερῶν ἄγνουςαντας γὰρ εἶδει προσεῖναι καὶ πολλὴν ἀποσχόμε-

νους, καὶ τοῦτο ὥσπερ κοινὸς τῶν κατ' Αἴγυπτον ἱερῶν θεσμός ἐστιν. Ἀπειπάμενοι δὲ πᾶσαν τὴν ἄλλην ἐργασίαν καὶ πόρους ἀνθρωπίνους, ἀπέδωσαν δλον τὸν βίον τῇ τῶν θεῶν θεωρίᾳ καὶ θεάσει· διὰ μὲν ταύτης τὸ τιμίον καὶ ἀσφαλὲς καὶ εὐσεβὲς πορίζομενοι, διὰ δὲ τῆς θεωρίας τὴν ἐπιστήμην, δι' αὐφοῖν δὲ ἄσκησιν ἡθῶν κεκρυμμένην τινὰ καὶ ἀρχαιοπρεπῇ. Ἐὶ γὰρ αἰεὶ συνεῖναι τῇ θεῇ γνώσει καὶ ἐπιπνοῖα, πάσης μὲν ἐξωτῆθῃσι πλεονεξίας, καταστέλλει δὲ τὰ πάθη, διεγείρει δὲ πρὸς σύνεσιν τὸν βίον. Λιτότητα δὲ ἐπετῆδυσαν καὶ καταστολήν, ἐγκράτειάν τε καὶ καρτερίαν, τὸ τε ἐν παντὶ δίκαιον καὶ ἀπλεονέκτητον. Σεμνὸς δὲ αὐτοὺς παρῆχε καὶ τὸ δυσεπίμικτον· οἷγε παρὰ μὲν αὐτὸν τῶν λεγομένων ἀγνείων τὸν καιρὸν οὐδὲ τοῖς συγγενεστάτοις καὶ ὁμοφύλοις ἐπεμίνυντο σχεδόν, οὐδὲ ἄλλως θεωρούμενοι ὅτι μὴ πρὸς τὰς ἀναγκαίας συναγνεύουσι χρεῖας ἢ ἀγνευτήρια τοῖς μὴ καθαρεύουσιν ἄδута καὶ πρὸς ἱερουργίας ἅγια κατανεμόμενοι. Τὸν δὲ ἄλλον χρόνον ἀπλούστερον μὲν τοῖς ὁμοίοις ἐπεμίνυντο, τῶν δὲ ἐξωτικῶν τῆς θρησκείας οὐδὲν συνεβίουν. Ἐφραίνοντο δὲ αἰεὶ θεῶν ἢ ἀγαλμάτων ἐγγύς, ἥτοι φέροντες ἢ προηγούμενοι καὶ τάσσοντες μετὰ κόσμου τε καὶ σεμνότητος· οὐν ἕκαστον οὐ τύφος ἦν, ἀλλὰ τινος ἔνδοξος φυσικοῦ λόγου. Τὸ δὲ σεμνὸν καὶ τοῦ καταστήματος ἐωρᾶτο. Πορεία τε γὰρ ἦν εὐταχτος καὶ βλέμμα καθεστηκὸς ἐπατηθεύετο, ὡς ὅτε βουλευθεῖεν μὴ σκαρδαμύττειν· γέλως δὲ σπάνιος, εἰ δὲ ποὺ γένοιτο, μέχρι μειδιάσεως·

solis, siderum principi, lunæ reliquisque iis celestibus homo quivis e populi facie obnoxius minas intentat, atque ut eos ad vera dicenda compellat, falsum vanumque terrorem ostendit. Nam futurum denuntiare, uti vel celum ipsum quatit, vel Isis arcanum patefaciat, vel quod Abydi occultum latet dictumque nefas est, in lucem proferat, vel Egyptiacæ navis cursum inhibeat, vel in Typhonis gratiam Osiridis membra disjiciat : quidnam, obsecro, vel summum ad stuporem atque vecordiam ista quæ neque novit neque efficere potest comminanti, vel numinibus, quæ fictitius iste et inanis terror levicolorum pusionum more percellat, summam ad humilitatem reliquum fecit? Et tamen hæc omnia Chæremon, sacer ille scribe, tanquam Egyptiorum omnium pridem ore jactata conscripsit, quæ quidem uti ejusdem quoque generis cetera, ad vim diis afferendam potentissima esse dicuntur.

4.

De sacerdotibus Egyptiis scribens Chæremon Stoicus, quos apud eos existimari etiam philosophos inquit, templa sibi ipsos refert elegisse, in quibus degerent ac philosopharentur. Quippe et ad universam contemplationis deorum appetitionem cognatum esse videbatur, ut ad simulacra eorum assiderent; et id tum securos ipsos reddebat ex divina veneratione, quum omnes quasi sacra quædam animalia philosophos honore prosequerentur: tum quietem ipsis afferebat, quum in celebratibus tantummodo verendum cum aliquibus ipsis esset: reliquo vero fere tempore templorum aditus aliis non pateret: eo quod ad ea accedere aliter non possent, nisi caste se gessissent a

multisque aliis abstinuissent. Hæc siquidem quasi communis quædam templorum Egypti lex est. Omnibus autem hi officii laboribusque humanis repudiatis, totam vitam suam deorum et contemplationi et inspectioni dedicaverunt: ex inspectione enim honorem, tutelam et timorem: ex contemplatione scientiam, ex utrisque abditam quandam et quæ priscam dignitatem deceret, morum exercitationem sibi comparabant. Nam semper in divina cognitione et affectione versari, ab omni avaritia et insolentia excludit, affectus reprimunt, mentemque ad intelligentiam excitat. Parcimoniam item victusque tenuitatem et continentiam et tolerantiam exercebant, justitiamque in omnibus et equitatem. Venerabiles autem ex eo etiam reddebantur, quod parum admodum cum aliis versarentur. Nam in ipso castimoniam et purificationis tempore ne cum maxime quidem sibi cognatis et consortibus consuescebant; neque alias conspiciabantur nisi quum necessarii simul abstinentium usus requirerent: quippe quum penetralia impurus et non purgatis hominibus inaccessa, et ad sacrificandum sancta incolerent. Reliquo omni tempore liberius una cum similibus sui degebant; cum ceteris vero religionis expertibus commercium nullum habebant. Semper autem prope deos deorumque statuas vel ferre aliquid vel præsidere vel constituere cum modestia et gravitate spectabantur. Idque non fastus alicujus, sed naturalis rationis indicium erat. Nam gravitatem venerabilem etiam ex habitu ipso præ se ferebant. Incessus enim erat moderatus, adpectus sedatus, ut quandocumque voluissent, oculis minime nictarentur: risus admodum rarus atque ejusmodi, ut non ultra vultus

αἱ δὲ ἐντὸς τοῦ σχήματος χεῖρες. Καὶ σύμβολόν γε ἦν ἐκάστῃ τῆς τάξεως ἐμφαντικόν, ἣν ἔλαχεν ἐν τοῖς ἱεροῖς· πλείους γὰρ ἦσαν αἱ τάξεις. Δίαιτα δὲ λιτὴ καὶ ἀφελής· οἶνον μὲν γὰρ οἱ μὲν οὐδ' ὅλως, οἱ δὲ ὀλίγιστα ἐγεύοντο, νεύρων αἰτιώμενοι βλάβδας καὶ πλήρωσιν κεφαλῆς, ἐμπόδιον εἰς εὐρεσιν· ἀφροδισίων τε ἔφασαν αὐτὸν ὀρέξεις ἐπιφέρειν. Ταύτῃ δὲ καὶ τῶν ἄλλων εὐλαβὺς εἶχον. Ἄρτοις μὲν οὐδὲ ὅλως ἐν ταῖς ἀγνεῖαις χρώμενοι, εἰ δὲ ποτε μὴ ἀγνεύουσιν, σὺν ὑσώπῳ κόπτοντες ἤσθιον. Τὸ πολὺ γὰρ αὐτοῦ τῆς δυνάμεως καθαιρεῖν ἔφασαν τὸν ὑσώπον. Ἐλαίου δ' ἀπείχοντο μὲν ὡς τὸ πολὺ, οἱ πλείστοι δὲ καὶ παντελῶς, εἰ δὲ που μετὰ λαγάνων χρῆσαιντο, παντελῶς ὀλίγω, καὶ ὅσον παρηγορησαί τὴν αἰσθησιν.

Cap. 7. Τῶν μὲν οὖν ἐκτὸς Αἰγύπτου γιγνομένων βρωμάτων τε καὶ ποτῶν οὐ θέμις ἦν ἀπτεσθαι. Πολύς τις οὕτω τρυφῆς ἀπεκέλειστο τόπος. Τῶν δὲ κατ' αὐτὴν τὴν Αἴγυπτον ἰχθύων ἀπείχοντο πάντων, καὶ τετραπόδων ὅσα μώνυχα ἢ πολυσχιδῆ ἢ μὴ κερασφόρα, πτηνῶν δὲ ὅσα σαρκοφάγα· πολλοὶ δὲ καθάπαξ τῶν ἐμφύχων· καὶ ἐν γε ταῖς ἀγνεῖαις ἅπαντες, ὅποτε μὴδ' ὥν προσιέντο. Καὶ μέντοι καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἀσυκοφάνητον ἐποιοῦντο παραίτησιν· οἷον τῶν βοῶν τὰς θηλείας παρηγοῦντο, τῶν δ' ἄρρένων ὅσα δίδυμα ἢ κατὰσπιλα ἢ ἑτερόχροα ἢ παραλλάσσοντα τῇ μορφῇ ἢ δεδαμασμένα, ὡς ἦδη καθωσιωμένα τοῖς πόνοις, καὶ τιμωμένοις ἐμπερῆ, ἢ καὶ ὄντιον οἷον ἀπεικασμὸν

ἐξείη (ἐξίη Reisk.), ἢ ἑτερόφθαλμα ἢ πρὸς ἀνθρωπείαν ἐμφέριαν νεύοντα. Μυρία δ' ἄλλαι παρατηρήσεις καὶ τῆς περὶ αὐτὰ τέχνης τῶν καλουμένων μοσχοσφραγιστῶν, ἄχρι συντάξεων προάγουσαι βιβλιακῶν. Περιεργότερον δ' ἔτι περὶ τὰ πτηνὰ, οἷον τρυγὸν μὴ ἐσθίειν· ἰέραξ γὰρ, ἔφασαν, πολλὰχρὶ τὸ ζῶον συλλαβὴν ἀφίησιν, μισθὸν ἀποδιδούς μίξεως σωτηρίαν· ὡς ὦν μὴ λάθοιεν τοιοῦτόν περιπεσόντες, ἅπαν αὐτῶν περιστάνοτο τὸ γένος. Κοινὰ μὲν δὴ θρησκειαὶ τινες αὗται, κατὰ γένῃ δὲ τῶν ἱερέων διάφοροι, καὶ οἰκεῖαι καθ' ἑασὼν θεόν. Αἱ δὲ ἀγνεῖαι πάντων ἐκαθήζρευον. Ὁ δὲ χρόνος οὗτος, ὅποτε συνετελεῖν τι τῶν περὶ τὴν ἱερὰν μέλλαν θρησκείαν, προλαμβάνων ἡμερῶν ἀριθμὸν, οἱ μὲν οὖν καὶ τετταράκοντα, οἱ δὲ τοῦτων πλείους, οἱ δὲ ἑλᾶσους, οὐδέποτε μέντοι τῶν ἐπὶ λειπομένας, παντὸς μὲν ἐμφύχου ἀπείχοντο, παντὸς δὲ λαγάνου τε καὶ ὀσπρίου, πρὸ δὲ πάντων ἀφροδισίων ὁμιλίας γυναικείας· ἄρρενος μὲν γὰρ οὐδὲ τὸν ἄλλον χρόνον μετεῖχον. Τρίς δὲ τῆς ἡμέρας ἀπελούοντο ψυχρῶ, ἀπὸ τε κοίτης καὶ πρὸ ἀρίστου καὶ πρὸς ὕπνον. Εἰ δὲ ποτε συμβαίῃ καὶ ὀνειρώττειν, παραχρῆμα ἀπεκάβαιον λουτρῶ τὸ σῶμα. Ψυχρῶ μὲν οὖν καὶ κατὰ τὸν ἄλσιν ἐχρῶντο βίον, οὐ μὴν οὕτωςι πλεονάζον. Κοίτῃ δὲ αὐτοῖς ἐκ τῶν σπαδικῶν τοῦ φοίνικος, ἃς καλοῦσι βαῖς, ἐπέπλεκτο. Ξύλινον δὲ ἡμικυλινδρὸν εὖ λελεασμένον ὑπόθημα τῆς κεφαλῆς· ἥσκουν δὲ δίσκον καὶ πῖναν, καὶ ὀλιγοστίαν παρὰ πάντα τὸν βίον.

hilaritatem progredieretur : semper autem intra indumentum manus continebantur. Quin nota etiam erat singulis, quæ ordinem ac statum cuiusque (plures enim erant) significaret, quem in templis sortitus unusquisque fuerat. Victu tenui ac simplici utebantur. Vini enim alii nihil omnino, alii paucissimum adhibebant, ob nervorum lesionem quam inferret, capitisque repletionem, quæ contemplationi esset impedimento : tum quia venereorum appetitiones incitaret. Unde etiam in ceteris assumendis caute admodum se gerebant : panem enim in castimoniis nunquam gustabant ; quando vero abstinentiæ tempus non erat, cum hyssopo contusum edere consueverant : hyssopum enim vim ejus majori ex parte obtundere aiebant. Oleo plerumque omnes, plerique autem semper abstinebant : quodsi quispiam cum oleribus eo aliquando utebatur, id admodum paucum adhibebat, quantum tantummodo sensum mitigare aliquantulum posset.

Cap. 7. Ea porro quæ extra Ægyptum nascebantur esculenta et potulenta, attingere ipsis fas non erat : atque ita multum luxui locum exclusum habebant. Ab omnibus vero qui in Ægypto erant pisces, abstinebant, ab omnibus item quadrupediis, quæ solipeda aut multifida aut non cornuta essent : a volucribus etiam, quæ carnibus vrescerent. Multi ab omnibus quoque prorsus animalibus, et in purificationibus omnes abstinebant ; quippe quum ne ova quidem tunc ulla sibi esse edenda censerent. Quin etiam aliorum quoque multa ac sycophantica fere apud ipsos observatio erat. Feminas enim ex bobus in esu repudiabant : mares quoque si erant gemelli, si maculosi, si diversi coloris, si varii forma, si domiti jam essent, utpote qui consecrati jam essent laboribus, similesque iis quæ honorarentur : si quæcumque alia effigie

quippiam repræsentarent, si uno tantum oculo essent præditi, si ad humanam similitudinem tenderent. Innumerabiles alie observationes sunt, quæ ad eorum artem spectant, quæ μοσχοσφραγισται, id est vitularii seu vitulorum obsignatores, appellantur : quæ ad librorum usque compositiones processerunt. Id quod curiosius etiam circa volucres faciunt. Nam turturem, ut verbi causa hoc referam, sibi non esse comedendam putant. Accipitrem enim aiunt sepe, ubi eam avem comprehendit, incolumem dimittere, pro mercede comeditus salute condonata. Ne igitur in ejusmodi aliquam ex ipsis incendant, sibi toto earum genere interdiciendum consueverunt. Ac hi quidem communes omnibus cultus erant : alii pro sacerdotum genere diversi et singulis diis accommodati. Castimoniæ autem et purificationes in omnibus observantur. Tempus earum erat, quum aliquid in sacro cultu erant operaturi, numero dierum præfixum, quandoque duorum et quadraginta, quandoque plurium aut pauciorum : ita tamen ut nunquam a septenario deficeret. Tunc ab omnibus animatis abstinebant ; ab omni olere et legumine, in primis vero a congressu venereo mulieris : nam maris consuetudinem alio etiam omni tempore vitabant. Ter in die lavabantur frigida, quum cubitu surreterant, quum pransuri erant, quum cubitum ibant. Si forte autem contigisset, ut seminis fusione in somniis polluerentur, confestim lavacro corpus expiabant. Frigidò sane lavacro in reliqua vita etiam, non ita tamen frequenter utebantur. Cubile ipsis ex palmarum virgulis, quas appellant *bais*, intextum erat. Ligneus autem semicylindrus apte lavigatus capiti subiciebatur. Sitim et famem et parcum victum toto vitæ tempore exercebant.

Cap. 8 : Μαρτυρία δ' αὐτῶν τῆς ἐγκρατείας, ὅτι μῆτε περιπάτοις ἢ αἰώραις χρώμενοι διῆγον ἄνθρωποι, καὶ πρὸς μετρίαν ἰσλὺν εὐτονοῖ. Πολλὰ γοῦν κατὰ τὰς ἱερουργίας ἐνεδέχοντο βάρη, καὶ ὑπηρετήματα τῆς κοινῆς ἰσχύος μείζω. Διήρουν δὲ νύκτα μὲν εἰς ἐπιτήρησιν οὐρανίων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀγιστεῖαν, ἡμέραν δὲ εἰς θεραπείαν τῶν θεῶν, καθ' ἣν ἢ τρεῖς ἢ τετράκις, κατὰ τὴν ἑω καὶ τὴν ἑσπέραν μεσουρανοῦντά τε τὸν ἥλιον καὶ πρὸς δύσιν καταφερόμενον, τούτους ὑμνοῦντες· τὸν δὲ ἄλλον χρόνον πρὸς θεωρήμασιν ἦσαν ἀριθμητικοῖς τε καὶ γεωμετρικοῖς, ἐκπονοῦντες αἰεὶ τι, καὶ προσεξευρίσκοντες, συνόλως τε περὶ τὴν ἐμπειρίαν καταγιγνώμενοι. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐν ταῖς χειμερίαις ἐπετηδεύον ὠφί, φιλολογία προσαγρυπνοῦντες, ἅτε μῆτε πορισμοῦ ποιοῦμενοι φροντίδα, δεσπότου τε κακοῦ τῆς πολυτελείας ἀνυποτάκτους. Ὁ μὲν δὴ πόνος ὁ ἀνθρώπος τε καὶ διηνεχῆς καρτερίαν ἀπομαρτυρεῖ τοῖς ἀνδράσι, τὸ δὲ ἀνεπιθύμητον, ἐγκρατεῖαν. Οἱ γὰρ ἐν τοῖς ἀσεβαστάτοις ἐτίθεντο κλεῖν ἂν Αἰγύπτου, διευλαθούμενοι ξενικὰς τροφὰς καὶ ἐπιτηδεύματα· μόνους γὰρ ὁσίων ἐδόκει τοῖς κατὰ τὰς βασιλικὰς χρεῖας ἀπηναγκασμένοις. Πολὺς δὲ καὶ τούτοις ἦν λόγος ἐμμεῖναι τοῖς πατρίοις. Μικρὰ δ' εἰ καταγνωσθεῖεν παραβαίνοντες, ἀπηλαύνοντο. Καὶ τὸ μὲν κατ' ἀλήθειαν φιλοσοφοῦν ἐν τε τοῖς προφήταις ἦν καὶ ἱεροστολισταῖς καὶ ἱερογραμματεῦσιν, ἐτι δὲ ἑρμολόγοις. Τὸ δὲ λοιπὸν τῶν ἱερέων τε καὶ παστοφόρων καὶ νεωκόρων πλήθος καὶ ὑπουργῶν θεοῖς, καθαρεῖται μὲν ὁμολῶς, οὕτι γὰρ μὴν μετ' ἀκριθείας καὶ ἐγκρατείας τοσσηδε. Τοιαῦτα μὲν τὰ κατ' Αἰγυπτίους ὑπ' ἀνδρὸς φιλαλήθους τε καὶ ἀκριβοῦς ἐν τε τοῖς στωικοῖς πραγματικώτατα φιλοσοφῆσαντος μεμαρτυρημένα.

Eadem tradit Hieronymus Adv. Jovin. II, 13.
• Philonem Judæum illa quæ de Therapeutis

disputat, sumpsisse a Chæremone, mutatis quibusdam, e fragmine hoc colligebat Jablonski. Vide La Crozii Thes. Ep. I, p. 180. » RHODÆ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

Tzetzes Hist. V, 403 : 'Ὡς δ' ὁ Αἰγύπτιος ἱερογραμματεὺς Χαϊρήμων εἰδείξεν ἐν διδάγμασι τῶν ἱερῶν γραμμάτων, ὃ φοῖνιξ ἐξ τοῖς ἔτεσι καὶ ἑπταχισχίλοις θνήσκει παραγενόμενος ἐν τόποις τοῖς Αἰγύπτου.

Cf. Fragm. Chronolog. p. 191.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΟΜΗΤΩΝ.

Origenes C. Celsum I, 51 : 'Ανέγνωμεν δ' ἐν τῇ Περὶ κομητῶν Χαϊρήμωνος τοῦ στωικοῦ συγγράμματι τίνα τρόπον ἔσθ' ὅτε καὶ ἐπὶ χρηστοῖς ἐσομένοις κομηταὶ ἀνέτειλαν, καὶ ἐκτίθεται τὴν περὶ τούτων ἱστορίαν. Seneca Qu. N. VII, 5 : *Charimander (Chæremion?) quoque in eo libro quem De cometis composuit, ait Anaxagoræ visum grande insolitumque cælo lumen magnitudine trabis, et id per multos dies fulsisse.*

E SCRIPTO GRAMMATICO.

Apollon. Alexand. Περὶ συνδέσμων, ap. Bekk. An. p. 315, 13 : Τινὲς φασιν οὐ δέοντως αὐτοὺς (sc. τοὺς παραπληρωματικούς) συνδέσμους εἶρησθαι, εἴγε συνδέσεως λόγων οὐκ εἰσὶν αἵτιοι. Καὶ φησι Χαϊρήμων ὁ στωικός, ὡς κατὰ τι εἴησαν ἂν σύνδεσμοι· σύνδεσμον γάρ φησι καλεῖσθαι καὶ αὐτὴν φωνὴν [καὶ τὸ ἐξ αὐ]τῆς δηλούμενον, ὥς λόγῳ καὶ τὰ ἡμέτερα σχήματα, κτλ.

Cap. 8. Continentis siquidem eorum illud est, quod licet nullis neque deambulationibus neque gestationibus uterentur, non solum absque morbis vitam traducerent, verum etiam ita valde, ut moderatæ etiam ad labores vires supplerent : quippe quam onera in sacrorum operationibus sustinerent, atque ministeria obirent, quæ majora esse viderentur, quam ut communibus viribus convenirent. Notum in celestium observationem et quandoque in sanctificationem dividebant. Diem in deorum cultum distribuebant, in quo ter vel quater, mane et vespere, et quum medium coelum sol percurreret et quum ad occasum ferretur, hymnos in honorem eorum decantabant. Reliquo tempore contemplationibus arithmetiis et geometricis vacantes semper aliquid elaborabant atque excogitabant, in universumque in experientia versabantur. Eadem exercitatione uti in hiemalibus etiam noctibus consueverant studio literarum invigilantes, utpote qui neque proventus alicujus curam uliam haberent, et a servitute molestæ dominæ luxuriæ liberi essent. Labor sane indefatigabilis et assiduus tolerantiam, cupiditatum omnium vacuitas continentiam hominum manifestat ; quippe qui quum peregrinos mores et luxus vitarent, discedere ab Ægypto impium maxime esse cense-

rent. Solis enim iis id licere videbatur, qui negotia regia tractare essent coacti : quibus tamen ipsis patriorum institutorum tanta erat cura, ut si violare ea vel paullulum fuissent deprehensi, ejicerentur. Ac vera quidem philosophandi ratio apud prophetas et sacrificos et scribas, nec non etiam horologos servabatur. Cetera vero sacerdotum et ædituorum et ministrorum multitudo pure etiam ipsa et abstinenter vivebat, non ita exacta tamen diligentia ut illi. Atque hæc sunt quæ de Ægyptiis a viro veritatis studioso et accurato, qui inter Stoicos non inaniter sed solide admodum philosophatus est, prodita memoriæ sunt.

DE SACRIS LITERIS.

Ut Ægyptius sacrorum scriba Chæremone monstravit in præceptis de literis sacris, Phoenix post sex annos et septies mille moritur in Ægypti veniens loca.

DE COMETIS.

Legimus in Chæremonis stoici De cometis scripto, quomodo interdum etiam fausta cometæ præsignaverint, idque declarat exemplis ex historia petitis.

SELEUCUS ALEXANDRINUS.

Σέλευκος, Ἀλεξανδρεὺς, γραμματικὸς, δς ἐπεκλήθη Ὀμηρικὸς, ἐσοφίστευσεν δὲ ἐν Ῥώμῃ. Ἐγραψε ἐξηγητικὰ εἰς πάντα ὡς εἰπεῖν ποιητὴν. Περὶ τῆς ἐν συνοινύμοις διαφορᾶς. Περὶ τῶν ψευδῶς πεπιστευμένων. Περὶ τῶν παρ' Ἀλεξανδρεῦσι παροιμιῶν. Περὶ θεῶν βιβλία ρ', καὶ ἄλλα Σύμμιχτα. Hæc Suidas.

Hic Seleucus, opinor, is est, cujus Suetonius meminit in Tiberio c. 36 : *Quum soleret* (Tiberius) *ex lectione quotidiana quæstiones super cœnam proponere, comperissetque Seleucum grammaticum a ministris suis perquirere, quos quoque tempore tractaret auctores, atque ita præparatum venire : primum a contubernio removit, deinde etiam ad mortem compulit.* Certe Seleucus ille, quem sæpissime laudat Athenæus, quemque celebrem istum Suidæ grammaticum esse dubium vix est, non ante Augusti tempora floruisse, patet ex Athenæo p. 21, D : Τῆς δὲ κατὰ τοῦτον (Μέμφιν) ὀρχήσεως τῆς τραγικῆς καλουμένης πρῶτος εἰσηγητῆς γέγονε Βάθυλλος Ἀλεξανδρεὺς, ὃν φησι νομίσας ὀρχήσασθαι Σέλευκος. Bathyllum Augusti æqualem fuisse constat.

Ceterum nos Seleuci mentionem facimus propterea, quod Bίους scripsisse dicitur.

BIOL.

Harpocrates : Ὀμηρίδαι. Σέλευκος ἐν β' Περὶ βίῳ ἀμαρτάνειν φησὶ Κράττητα νομίζοντα ἐν ταῖς Ἱεροποιαῖς Ὀμηρίδας ἀπογόνους εἶναι τοῦ ποιητοῦ. Ὀνομάσθησαν γὰρ ἀπὸ τῶν ὁμηρίων, ἐπεὶ αἱ γυναῖκες ποτε τῶν Χίων ἐν Διονυσίοις παραφρονήσασαι εἰς μάχην ἦλθον τοῖς ἀνδράσι, καὶ δόντες ἀλλήλοις θυμῶν νυμφίους καὶ νύμφας ἐπάσαντο, ὧν τοὺς ἀπογόνους Ὀμηρίδας λέγουσιν. De re v. Welcker. Cycl. p. 161. 181.

Etiam philosophorum Vitas in Bίοις tractatas esse probabile. Certe Περὶ φιλοσοφίας librum citat Diog. L. III, 109 : Γέγονε καὶ ἄλλος Πλάτων φιλόσοφος, Ῥόδιος, μαθητὴς Παναιτίου, καθά φησι Σέλευκος ὁ γραμματικὸς ἐν πρώτῳ Περὶ φιλοσοφίας.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΟΛΩΝΟΣ ΑΞΙΩΝΩΝ.

Photius v. Ὀργεῶνες : Σέλευκος δ' ἐν τῷ ὑπομνήματι τῶν Σόλωνος ἀξίωνων ὀργεῶνας φησὶ καλεῖσθαι τοὺς συνόδους (συλλόγους Suid.) ἔχοντας περὶ τινος ἥρωας ἢ θεοῦ. Ἦδη δὲ μεταφέροντες καὶ τοὺς ἱεράς οὕτως καλοῦσιν· ὁ γοῦν Ἀντίμαχος ἐν τῇ Λυδῇ [γ'· « Ἐνθα] Καθάρνους θῆκεν ἀγακλείας ὀργεῖωνας. » Καὶ

ὁ Αἰσχύλος ἐν Μυσαῖς τὸν ἱερέα τοῦ Καΐκου προαγορεύων· « Ποταμοῦ Καΐκου χαῖρε πρῶτος ὀργεῶν, Εὐχαῖς δὲ σῶζεις δεσπότης Παιωνίαις. » Περὶ δὲ τῶν ὀργεῶνων γέγραφε καὶ Φιλόχορος. Eadem Suidas. Cf. Philoch. fr. 94.

ΣΥΜΜΙΚΤΑ.

Schol. Apoll. Rhod. II, 1055 : Στυμφαλίδες δὲ λέγονται αἱ περὶ αὐτὴν (τὴν Στυμφαλίδα λίμνην) ὄρνιθες, ἃς πλωῖδας εἶπεν Ἀπολλώνιος. Οὕτω δὲ αὐτὰς ὀνομάζει καὶ Σέλευκος ἐν Συμμίκτοις, καὶ Χάραν, αὐτοῦ τοῦ Ἀπολλωνίου γνώριμος ἐν τῷ Περὶ ἱστορίων τοῦ Ἀπολλωνίου.

Ex Συμμίκτοις fluxerint etiam hæc ap. Athenæum IV, p. 155, D : Σέλευκος δὲ Θρακῶν φησὶ τινὰς ἐν τοῖς συμποσίοις ἀγχόνην παίζειν, βρόχον ἀρτήσαντας ἐκ τινος ὕψους στρογγύλον, πρὸς δὲ κατὰ καθέτον προστίθεσθαι λίθον εὐπερίτρεπτον τοῖς ἐπιβαίνουσι. Διαλαγχάνειν οὖν αὐτοὺς, καὶ τὸν λαχόντα, ἔχοντα δρεπάνιον, ἐπιβαίνειν τῷ λίθῳ καὶ τὸν τράχηλον εἰς τὸν βρόχον ἐντιθέσθαι· παρερχόμενον δ' ἄλλον ἐγείρειν τὸν λίθον· καὶ ὁ κρεμνόμενος, ὑποτρέχοντας τοῦ λίθου, ἐν μὴ ταχὺ φθάσας ἀποτέμῃ τῷ δρεπάνῳ, τέθνηκε, καὶ οἱ ἄλλοι γελῶσι, παιδιὰν ἔχοντας τὸν ἐκείνου θάνατον (*).

(*) Opus Περὶ θεῶν respicit Porphyry. De abstia. II, 35 (Euseb. P. E. IV, 16, p. 155). Hinc fortasse etiam sua sumpsit Athenæus IV, p. 172, D : Παιμνάτων δὲ πρῶτον φησὶ μνημενεῖσαι Πανύσαν Σέλευκος, ἐν οἷς περὶ τῆς παρ' Αἰγυπτίοις ἀνθρωποθυσίας διηγείται, πολλὰ μὲν ἐπιθεῖναι λέγων πέμματα, πολλὰς δὲ νοσσοδὰς ὄρνεις, πρῶτον Στρησιχόρου ἢ Ἰδίου ἐν Ἀθλοῖς ἐπιγραφόμενος εἰρησέας. — Opus Περὶ τῶν παρ' Ἀλεξανδρεῦσι παροιμιῶν excerpsisse videtur Pseudo-Plutarchus, cujus superstes est Proverbiarum collectio, in qua ea maxime proverbia attulisse se dicit, quibus Alexandrini usi essent (ἐχρῶντο). V. Schneidewin. Paræm. præf. p. XXXV. — Præterea Seleucus scripsit Γλώσσας, quas laudat Athenæus p. 50 A, 52 E, 76 F, 77 D, 114 D, 487 A, 645 D, 678 A, C; Steph. Byz. v. Βρεντήσιον. — Περὶ Ἑλληνισμοῦ Athen. p. 367 A, et 398 A (lib. ε'). Ex iisdem libris, partimque ex commentariis in Homerum hausit Athen. p. 40 C, 114 D, 188 F, 267 C, 495 C, 500 B, 658 D, 678 C, 699 E. — *Homericæ dabunt* Schol. Od. α, 215. β, 190; II. α, 211. 340. 381. γ, 57. ι, 33. π, 272. 807. ω, 476; Eustath. in II. p. 225. 1024. 1179. 1271. Od. p. 1441. 1483. 1963. *Hesiodæ* (cf. Mütszell. De em. Theog. III, 2) schol. Hes. Opp. 94. 547. Scut. 415. Theog. 114. 160. 270. — Ap. schol. Aristophan. Thesm. 1175 : Σελ. ἐν τῷ πρὸς Ζήνωνα προτατικῷ. Thesm. 840. Προβάλλει δ' Ὀμηρικὸς ἐν τῷ πρὸς Πολύβιον προτατικῷ τὴν ἡ Ἑπερόβου μήτηρ. His adde Hesych. v. βούδιος, ἀσάχισις, κάρθανοι, στήριον, τιάλλακτον. Photius v. σησάμη. Eudoc. p. 386. Bekk. An. p. 224, 13. 608, 17.

THRASYLLUS MENDESIUS.

Thrasyllus Mendesium apud Pseudo-Plutarchum in libro De fluviis tanquam auctor Θρακικῶν et Αἰγυπτιακῶν operisque Περὶ λίθων laudatur. Quæri potest num opera illa omnino fuerint historica, an in solis fabulis ad magicas superstitiones pertinentibus se continuerint. Quid? quod scripta hæc nec non auctores, quos e solo isto De fluviis libello novimus, commentis ævi infimi deberi a multis censentur. Sed hoc quidem non satis mihi probari sæpius jam monui. Et quod Thrasyllum Mendesium attinet, quum dubium vix sit quin Plutarchus intellexerit Thrasyllum mathematicum illum, astrologum et philosophum Platonicum; qui Tiberii æqualis ac familiaris (*), artisque magicæ magister,

(*) Schol. Juvenal. Sat. VI, 575: *Thrasyllus multarum artium scientiam professus postremo se dedit Platonice sectæ, ac deinde mathesi, quæ præcipue viguit apud Tiberium, cum quo sub honore ejusdem artis familiarissimo vixit: quem postea Tiberius in insula Rhodo (a. 2 a. C.) præcipitare voluit in pelagum quasi conscium promissæ dominationis. Quem dolum quum præsensisset, fugit.*

Tacitus Annal. VI, 20: *Non omiserim præsagium Tiberii de Ser. Galba, tum consule: quem accitum et diversis sermonibus perlentatum, postremo Græcis verbis in hanc sententiam allocutus « Et tu, Galba, quandoque degustabis imperium, » seram ac brevem potentiam significans, scientia Chaldæorum artis, cujus adipiscendæ otium apud Rhodum, magistrum Thrasyllum habuit, peritiam ejus hoc modo expertus. Quoties super tali negotio consultaret, edita domus parte ac liberti vultus conscientia utebatur. Is literarum ignarus, corpore valido per avia ac derupta (nam satis domus imminet) præibat eum, cujus artem experiri Tiberius statuisset, et regredientem, si vanitatis aut fraudum suspicio incesserat, in subjectum mare præcipitabat, ne index arcani existeret. Igitur Thrasyllus iisdem rapidus inductus, postquam percunctantem commoverat, imperium ipsi et futura sollerter palefaciens, interrogatus, an suam quoque genitalem horam comperisset; quem tum annum, qualem diem haberet? lile, positus siderum ac spatia dimensus, hærrere primo, dein patrescere, et quantum introspiceret, magis ac magis trepidus admirationis et metus, postremo exclamat, ambiguum sibi ac prope ultimum discrimen instare. Tum complexus eum Tiberius, præscium periculorum et incoluntem fore gratatur, quæque dixerat oraculi vice accipiens, inter intimos amicorum tenet.*

Dio Cass. LV, 11: Θράσυλλον ἄνδρα πάσης ἀστρολογίας διπερυκτότα ἔχων Τιβέριος πάντα καὶ τὰ ἐαυτοῦ καὶ ἐκείνοις (Caio et Lucio) πεπωρωμένα ἀκριβῶς ἡπίστατο. Καὶ λόγος ἔχει ὅτι μελλήσας ποτὲ ἐν τῇ Ῥόδῳ τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τοῦ τείχους ὥσπειν, ἐπειδὴ μόνος αὐτῷ πάνθ' ὅσα ἐνενοεῖ συνῆδει, ὡς εἶδεν αὐτὸν σκυθρωπάσαντα, ἤρετο διὰ τί συνένοφεν; εἰπόντος δὲ κίνδυνόν τινα ὑποπτεῖν, θαυμάσας οὐκέτ' αὐτὸ ἐποίησεν. Οἶσω γὰρ πού πάντα ἐκεῖνος σαφῶς ᾔδει, ὥστε καὶ τὸ πλοῖον

anno 36 p. C. diem obiit, nihil video cur infitir eum et peculiaria opera quæ ad magica spectant conscripsisse, et in aliis operibus sæpius ad superstitiones istas attendisse. Dein vero Ægyptiacam historiam a Thrasylo, sicuti a Ptolemæo Men-

τὸ τὴν ἀγγελίαν τῷ Τιβερίῳ τῆς ἐς Ῥώμην ἀνακομιδῆς... φέρον πόρρωθεν κατιδὼν προσπλέον, προειπεῖν αὐτῷ ἃ ἀγγέλλειν ἐμελλε.

Sueton. Tiber. c. 14: *Thrasyllum mathematicum, quem ut sapientiæ professorem contubernio admovebat, tunc maxime expertus est, affirmantem nave prævisa gaudium afferri, quum quidem illum durius et contra prædicta cadentibus rebus, ut falsum et secretorum temere conscium, eo ipso momento dum spatiatur una, præcipitare in mare destinasset.*

Suetonius August. c. 98 (a. 14 p. C.): *Ex dilectis unum, Masgabam nomine, quasi conditorem insule (Caprearum), κτίστην vocare consueverat (Augustus): hujus Masgabæ, ante annum defuncti, tumulum quum ex triclinio animadvertisset magna turba multisque luminibus frequentari, versum compositum ex tempore clare pronuntiavit:*

Κτίστου δὲ τύμβον εἰσορῶ πυρούμενον.

Conversusque ad Thrasyllum, Tiberii comitem, contra accubantem et ignarum rei interrogavit, cujusnam poetæ putaret esse: quo hæsitante subjecit alium:

Ὁρᾶς φάεσσι Μασγάβαν τιμώμενον;

ac de hoc quoque consuluit. Quum ille nihil aliud responderet, quam, cujuscunque essent, optimos esse, cachinnum sustulit, atque in jocos effusus est.

Idem Tiber. c. 62: *Quod nisi eum (Tiberium) et mors prævenisset, et Thrasyllus consulto, ut aiunt, differre quædam spe longioris vitæ compulisset: plures aliquanto necaturus, ac ne reliquis quidem nepotibus parsurus creditur.*

Dio Cass. LVII, 15 (an. 16 p. C.) de Tiberio: Τῷ τε Θρασύλλῳ ἀεὶ συνὼν καὶ μαντεῖα τινὶ καθ' ἐκάστην ἡμέραν χρώμενος.

Idem LVIII, 27: Τότε μὲν γὰρ (Papirio et Plautio cos. an. 36 p. C.) ὁ Θράσυλλος, τῷ δ' ἐπὶόντι ἦρι ἐκείνος (Tiberius)... ἐτελεύτησεν.

Tacitus Annal. VI, 22: *A filio ejusdem Thrasylli prædictum Neronis imperium in tempore memorabitur.*

Cf. præferea Porphy. Vit. Plotin. c. 20; Cramer. Anecd. Parisin. II, p. 277; Themist. Orat. XII, p. 62. 108. 145. Sevin. *Recherches sur la vie et les ouvrages de Thrasyllus*, in *Mém. de l'Acad. des Inscrip.* tom. X; Fabricius Bibl. Gr. tom. II, p. 518; IV, p. 2. Quæ ad mathematica et musica scripta pertinent de industria omittimus. V. Porphy. in Ptolem. Mus. p. 266 (Θρ. ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐπὶ τόνων); Theon Smyrnæus p. 74 (Θρ. Περὶ τῆς ἐν ὀργάνῳ λέγων ἀρμονίας), 133. 137. 145; Nicomachus Gerasenus *Enchirid. harmon.* lib. I, p. 25; Achilles Tatius ad Arat. c. 16. 19. De nominis scriptura in codd. varia (Θράσυλλος, Θρασύλος, Θρασύλαος) v. C. Keil. *Specim. onomatolog.* p. 68 (Lips. 1840) et Mullach. in *Democriti operum fragmentis* (Berolin. 1843) p. 96.

desio, scriptam esse nescio an recte collegerim ex loco Clementis (v. fr. 3). Quæ præterea Thrasyllus de scriptis Platonis et Democriti, quæ in tetralogias divisit, et de mathematicis et musicis rebus composuit, a nobis aliena sunt.

ΠΕΡΙ ΛΙΘΩΝ. [ΘΡΑΚΙΚΑ.]

1.

Plutarchus De fluviis. 11 : Παράκεινται δ' αὐτῶν (τῶν Στρυμῶνι) ὄρη Ῥοδόπη καὶ Αἴμος. Οὗτοι ἀδελφοὶ τυγχάνοντες, καὶ εἰς ἐπιθυμίαν ἀλλήλων ἐμπεσόντες, ὁ μὲν αὐτὴν Ἦραν προσηγόρευσεν, ἡ δὲ τὸν ἀγαπώμενον Δία, μισοπονῆρας. Οἱ δ' ἀτιμούμενοι θεοὶ τὴν πρᾶξιν βαρέως ἐνεγκόντες, εἰς δμῶνυμα ὄρη μετέβαλον ἀμφοτέρους. Γεννῶνται δ' ἐν αὐτοῖς λίθων, Φιλάδελφοι λεγόμενοι, κόρακος τὴν χροάν, ἀνθρωπόμοιμοι· οὗτοι τεθέντες χωρὶς ἀλλήλων, καὶ ὀνομασθέντες, διαλύονται παραχρῆμα καὶ ἰδίᾳ· καθὼς ἱστορεῖ Θράσυλλος Μενδήσιος ἐν γ' Περὶ λίθων· μέμνηται δὲ τούτων ἀκριβέστερον ἐν τοῖς Θρακικοῖς.

Postrema καὶ ὀνομασθέντες κτλ. aperte corrupta sunt : fortasse δόσεε ἴσαι (vel εἰς ἐν συνίαισι) καὶ ἐνωθέντες διαλύονται παραχρῆμα, καὶ ἰδίᾳ τίθενται. Natalis Comes ita vertit, quasi post ἀκριβέστερον excidisset Ἰάσων δὲ Βυζάντιος, cuius Θρακικά in antecedentibus a Plut. citantur. Idque non caret veri specie.

Ad aliud Thrasylli scriptum de remediis magicis pertinent ea quæ habet Plinius H. N. XXXII, 5, 19 : *Decem vero cancris cum ocimi manipulo alligatis, omnes qui ibi sint scorpiones ad eum locum coituros magi dicunt : et cum ocimo ipsos cinerumve eorum percussis imponunt. Minus in his omnibus marini prosunt, ut Thrasyllus auctor est.* Nomina

tur præterea Thrasyllus in indice auctt. ad lib. II. IX. XXXI.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ.

2.

Idem ib. c. 16 : Νεῖλος ποταμός ἐστι τῆς Αἰγύπτου, κατὰ πόλιν Ἀλεξάνδρειαν. Ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Μῆλας ἀπὸ Μέλανος τοῦ Ποσειδῶνος· ὕστερον δ' Αἴγυπτος ἐπεκλήθη δι' αἰτίαν τοιαύτην· Αἴγυπτος, Ἡραίστου καὶ Λευκίππου παῖς, βασιλεὺς ὑπῆρχε τῶν τόπων· δι' ἐμφύλιον δὲ πόλεμον μὴ ἀναβαίνοντος τοῦ Νεῖλου, καὶ λιμῶ συνεχομένων τῶν ἐγχωρίων, ἔχρησεν ὁ Πύθιος τὴν εὐφορίαν, ἐὰν ὁ βασιλεὺς ἀποτρέσκειον θεοῖς τὴν θυγατέρα θύσῃ. Θλιβόμενος δὲ ὑπὸ τῶν κακῶν ὁ τύραννος, τοῖς βωμοῖς Ἀγανίπην προσήγαγε. Τῆς δὲ διασπασθείσης, ὁ Αἴγυπτος δι' ὑπερβολὴν τῆς λύπης ἑαυτὸν ἔρριψεν εἰς ποταμὸν Μέλαναν, ὃς ἀπ' αὐτοῦ Αἴγυπτος μετωνομάσθη. Προσηγορεύθη δὲ Νεῖλος δι' αἰτίαν τοιαύτην· Γαρμαθῶν, τῶν κατ' Αἴγυπτον βασίλισσα τόπων, ἀποβάλλουσα τὸν υἱὸν αὐτῆς, Χρυσόβαν, ἀκμῇ ἔφησον, μετὰ τῶν οἰκετῶν ἐθρήνηε συμπαθῶς τὸν προειρημένον. Ἰσίδος δ' αἰφνιδίως ἐπιρρανεύσεως, τὴν λύπην πρὸς καιρὸν ὑπερέβατο, καὶ προσπαθὴν χάριν σκηψαμένη, τὴν θεὸν ὑπεδέξατο φιλοφρόνως. Ἡ δὲ τὴν διάθεσιν τούτων ἀμείψασθαι βουλομένη τῆς εὐσεβείας, Ὅσιριν παρεκέλευσεν, ὅπως ἀγάγῃ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐκ τῶν καταχθονίων τόπων. Τούτου δὲ ταῖς δεήσεσι τῆς γυναικὸς συμπερινεχθέντος, Κέρβερος, ὃν ἐνίοι καλοῦσι Φοβερὸν, ὑλάκτισε· Νεῖλος δὲ, τῆς Γαρμαθῶνης ἀνὴρ, αἰφνιδίως ἐνθεος γενόμενος, ἑαυτὸν ἔρριψεν εἰς ποταμὸν καλούμενον Αἴγυπτον· ὃς ἀπ' αὐτοῦ Νεῖλος μετωνομάσθη. Γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος, κυνέων παρόμοιος, ὃν ἂν κύνες ἴδωσιν, οὐχ ὑλακτῶσι· ποιεῖ δὲ πρὸς τοὺς δαιμονιζομένους· ἅμα γὰρ προστεθῆναι ταῖς ῥίσιν, ἀπέρχεται τὸ δαιμόνιον. Γεννῶνται δὲ καὶ ὀλοῖ

DE LAPIDIBUS.

Adjacent Strymoni montes Rhodope et Hæmus, qui quum fratres essent, et invicem diligenter se, hic sororem suam Junonem ausus est dicere, illa vero amasium suum, Jovem, non sine impietate. Quam quum non pati possent dii, in cognomines montes utrumque transformarunt, in quibus nascuntur lapides *Philadelphii*, id est, fratres amantes, dicti, coracino colore, humani generis imitatores, qui separatim positi illico conjunguntur, et conjuncti statim separantur, ut narrat Thrasyllus Mendesius in tertio De lapidibus, et diligentius (*Iason*?) in Thracicis.

DE REBUS ÆGYPTIIS.

2.

Nilus Ægypti fluvius est juxta Alexandriam, qui dicebatur antea Melas a Melane, Neptuni filio, tandem vero vocatus est Ægyptus hanc ob causam. Ægyptus, Vulcani et Leucippes filius, Ægypti imperium tenuit; quum autem ob civile bellum non retrocederet Nilus, et fame premerentur indigenæ, respondit Pythius, fertilitatem tunc demum fu-

turam, quum rex averruncatricem diis natam sacrificasset. Aganippen igitur hic ad altaria duxit, mikeris et calamitatibus oppressus. Sed ea immolata, tantum animo Ægyptus dolorem concepit, ut se ipsum in fluvium Melanem præcipitem dederit, qui ab eo vocatus est Ægyptus. Sumpsit vero postea nomen Nili ea de causa. Garmathone, Ægypti regina, amisso Chrysochoa filio, nondum pubertatis ætatem ingresso, eum cum domesticis vehementer lugebat; quum, Iside ei subito apparente, mærorem ad tempus remittere coacta fuerit. Deam igitur humanissime excepit, similes præsentiam ejus sibi gratissimam esse; quæ quum debitas ejus pletati gratias reddere vellet, Osiridi præcepit, ut filium ex infernalibus locis reduceret. Eo autem ad mulieris preces se conformante, Cerberus, quem aliqui Phoberum (*Tremendum*) vocant, allatrarit; unde Nilus repetito percitus furore in Ægyptum fluvium incidit, qui ab eo deinceps Nilus est vocatus. Producitur in ipso lapis, fabæ speciem referens, quem statim ac canes viderint, non allatrant. Juvat a dæmone possessos; ubi enim admotus est naribus, expellitur subito dæmonium. Reperiturque

λίθοι, Κόλλωτες καλούμενοι· τούτους κατὰ τὴν ἀσέβειαν τοῦ Νεῖλου συλλέγουσι χελιδόνες κατασκαυάζουσι τὸ προσαγορευόμενον Χελιδόνιον τείχος· ὅπερ ἐπέχει τοῦ ὕδατος τὸν ῥοῖζον, καὶ οὐκ ἔφ' κατακλυσμῷ φθείρεσθαι τὴν χώραν· καθὼς ἰστορεῖ Θράσυλλος ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς.

Cf. Stobæus Florileg. C, 16, qui pauca ex his excerpit citato Thrasyllō. Ni fallor, postrema tantum ex Thrasyllō hausta sunt, de quibus cf. Plinius H. N. X, 33, 49: *In Ægypti Heracleotico ostio molem continuatione nidorum evaganti Nilo inexpugnabilem opponunt (hirundines) stadii fere unius spatii; quod humano opere perfici non posset. In eadem juxta oppidum Copton insula est sacra Isidi, quam ne laceret amnis idem, muniunt opere, incipientibus vernis diebus, palea et stramentis rostrum ejus firmantes, continuatis per triduum noctibus tanto labore, ut multas in opere emori constet.*

3.

Clemens Strom. I, p. 145 Sylb. (p. 335 Pott.): Ἰνεται ἡ ἐξοδος (sc. τῶν Ἰουδαίων) κατὰ Ἰναχον πρὸ τῆς Σωθιακῆς περιόδου ἐξεληθέντος ἀπ' Αἰγύπτου Μωυσέως ἔτεσι πρότερον τριακοσίοις τεσσαράκοντα ε'.

Ἀπὸ δὲ τῆς Μωυσέως στρατηγίας καὶ Ἰνάχου ἐπὶ τὸν Δευκαλίωνος κατακλυσμόν, τὴν δευτέραν λέγω ἐπομβρίαν, καὶ ἐπὶ τὸν Φαέθοντος ἐμπρησμόν, ἃ δὲ συμβαίνει κατὰ Κρότωπον, γενεαὶ τέσσαρες ἀριθμοῦνται· εἰς μέντοι τὰ ἑκατὸν ἔτη τρεῖς ἐγκαταλέγονται γενεαί.

Ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸν Ἰδης ἐμπρησμόν καὶ τὴν εὐρησιν τοῦ σιδήρου καὶ Ἰδαίους Δακτύλους, ἔτη ἑβδόμηκοντα τρία, ὥς φησι Θράσσυλλος.

Καὶ ἀπὸ Ἰδης ἐμπρησμοῦ ἐπὶ Γανυμήδους ἀρπαγὴν, ἔτη ἐξήκοντα πέντε.

Ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὴν Περσέως στρατείαν ὅτε καὶ

Ἰλαῦκος ἐπὶ Μελικέρτῃ τὰ Ἴσθμια ἔθηκεν, ἔτη πεντεκαίδεκα.

Ἀπὸ δὲ Περσέως στρατείας ἐπὶ Ἰλίου κτίσιν, ἔτη τριάκοντα τέσσαρα.

Ἐντεῦθεν ἐπὶ τὸν εἰσπλουν τῆς Ἀργεῶς, ἔτη ἐξήκοντα τέσσαρα.

Ἐκ τούτου ἐπὶ Θησέα καὶ Μινώταυρον, ἔτη τριάκοντα δύο.

Εἴτα ἐπὶ τοὺς ἐπτά ἐπὶ Θήβαις, ἔτη δέκα.

Ἐπὶ δὲ τὸν Ὀλυμπίασιν ἀγῶνα δν Ἡρακλῆς ἔθηκεν ἐπὶ Πέλοπι, ἔτη τρία.

Εἰς τε τὴν Ἀμαζόνων εἰς Ἀθήνας στρατείαν καὶ τὴν Ἑλένης ὑπὸ Θησέως ἀρπαγὴν, ἔτη ἑννέα.

Ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν Ἡρακλέους ἀποθέωσιν, ἔτη ὀνδεκα.

Εἴτα ἐπὶ τὴν Ἑλένης ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἀρπαγὴν, ἔτη τέσσαρα.

[Εἴτα ἐπὶ τὴν Τροίας ἄλωσην, ἔτη εἴκοσι.]

Ἀπὸ δὲ Τροίας ἀλώσεως ἐπὶ τὴν Αἰνείου κάθοδον καὶ κτίσιν Λαουινίου, ἔτη δέκα.

Ἐπὶ τε τὴν Ἀσκανίου ἀρχὴν, ἔτη ὀκτώ.

Καὶ ἐπὶ τὴν Ἡρακλειδῶν κάθοδον, ἔτη ἐξήκοντα ἑν· ἐπὶ τε τὴν Ἰφίτου Ὀλυμπιάδα, ἔτη τριακόσια τριάκοντα ὀκτώ.

Pro γενεαὶ τέσσαρες ἀριθμοῦνται vgo legitur γ. τεσσαράκοντα ἀρ., errore manifesto. Deinde ante verba ἀπὸ τῆς Τροίας ἀλώσεως patet lacunam esse. Quot anni supplendi sint, e reliquis numeris intelligitur. Ceterum ex hoc loco collegerunt Thrasyllum Chronica rerum Græcarum scripsisse ad exemplum Eratosthenis et Apollodori. Quod non pernego. Est tamen cur addubitaverim. Etenim annus, quo Judæos Ægypto exiisse Clemens statuit, non ab ipso Clemente, puto, computatus est, sed ex Ægyptiæ historiæ scriptore fluxit. Nam ratio qua annus ille ab periodi Sothiacæ initio computatur, uti ab

etiam alii lapides, *Collotes* dicti, quos hirundines adversus Nilī alluvionem colligunt, ut ex iis murum quem Chelidonium vocant, ædificent, ad cohibendos aquarum impetus et ut regio perpetuo diluvio non corrumpatur aut devastetur, ut tradit Thrasyllus in Ægyptiacis.

3.

Exitus Judæorum fit Inachi temporibus, exeunte A. C. Muse ex Ægypto annis 345 ante periodum Sothiacam (i. e. ante annum 1322 a. C.). 1667

A Mose Judæorum duce et ab Inacho usque ad Deucalionis diluvium, quod est secundum, et ad Phaethontis conflagrationem, quæ accidit Crotopi (regis Argivorum) temporibus, quattuor numerantur generationes, ita ut ternæ efficiant seculum (igitur 3 generationes = 133 1/3 anni). 1533

A diluvio ad Idæ incendium et ferri inventionem et Idaros Dactylos anni 73, ut Thrasyllus ait, . . . 1460

Et ab Idæ incendio ad raptum Ganymedis, anni 85. 1395

Hinc ad Persei expeditionem, quando etiam Glau-

cus Isthmia instituit propter Melicertem, anni 15. . . 1380

A Persei autem expeditione ad Trojam conditam anni 34. 1346

Hinc ad navis quæ Argo dicta est navigationem anni 64. 1282

Ab eo ad Theseum et Minotaurum anni 32. . . . 1250

Deinde ad Septem contra Thebas anni 10. . . . 1240

Hinc ad certamen Olympicum, quod in Pelopis honorem Hercules instituit, anni 3. 1237

Hinc ad Amazonum Athenas expeditionem, et ad Helenam a Theseo raptam, anni 9. 1228

Hinc ad Herculem inter deos relatum anni 11. . . 1217

Hinc ad Helenam ab Alexandro raptam anni 4. . . 1213

(Hinc ad Troja exitium anni 20). 1193

Hinc ad Æneæ descensum et Lavinium conditum anni 10. 1183

Hinc ad Ascanii regnum anni 8. 1175

Hinc ad Heraclidarum descensum anni 61. . . . 1114

Hinc ad Ipliti Olympiadem anni 338. 776

Christianorum chronologorum aliena esse solet, sic optime cadit in scriptorem Ægyptium. Is qui fuerit, ex ipso discimus Clemente l. l. p. 138, 19 ed. Sylb. (378 ed. Pott.), ubi Mosem Ægypto exiisse dicit sub Amasi rege, qui Inachi æqualis fuerit, ὡς ἐν τοῖς Χρόνοις ἀνέγραψεν ὁ Μενδήσιος Πτολεμαῖος (v. Apion. fr. 2; Manethonis fr. p. 577). Jam quum Thrasyllus Mendesium ipse quoque Ægyptiaca scripsisse dicatur, facile fieri potuit, ut quæ Ptolemæus de Amasi utpote Inachi æquali posuerat, Thrasyllus comprobare studeret, apposita rerum Græcarum chronologia ita adornata, ut Inachi ætas incidat in an. 345 ante initium Periodi Sothiacæ. Quare locum nostrum ex Αἰγυπτιακοῖς petitum esse suspicor. Thrasyllum vero a Clemente laudatum eundem esse cum eo qui De Democriti scriptis egit, inde eruo, quod quæ nostro loco de æra Trojana ponuntur, optime conciliari possunt cum iis quæ de Democriti natalibus ex Thrasylo affert Diogenes Laertius.

ΤΑ ΠΡΟ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ ΒΙΒΛΙΩΝ.

4.

Diogenes L. IX, 41 : Γέγονε δὲ τοῖς χρόνοις, ὡς αὐτὸς φησιν ἐν τῷ μικρῷ Διακόσμῳ, νέος κατὰ πρεσβύτην Ἀναξαγόραν, ἔτεσιν αὐτοῦ νεώτερος τετραράκοντα. Συντετάχθαι δὲ φησι τὸν μικρὸν Διάκοσμον ἔτεσιν ὕστερον τῆς Ἰλίου ἀλώσεως τριάκοντα καὶ ἑπτακοσίοις. Γεγόνει δ' ἂν, ὡς μὲν Ἀπολλόδωρος ἐν Χρονικοῖς, κατὰ τὴν ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα· ὡς δὲ Θρασύλος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Τὰ πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Δημοκρίτου βιβλίων, κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἐβδόμης καὶ ἐβδομηκοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἐν αὐτῷ, φησὶ, πρεσβύτερος ὢν Σωκράτους.

LEGENDA ANTE LECTIONEM DEMOCRITI.

4.

Erat, ut ipse in parvo Diacosmo refert, Democritus juvenis senescente Anaxagora, illo minor natu annis quadraginta. Parvum vero illum Diacosmum a se compositum refert anno post Trojæ excidium septingentesimo trigesimo. Natus itaque fuerit, ut ait Apollodorus in Chronicis, Olympiade octogesima (460 a. C.); ut autem Thrasyllus in eo libro qui inscribitur Legenda ante lectionem librorum Democriti, memorat, anno tertio septuagesimæ septimæ Olympiadis (470 a. C.), anno major natu quam Socrates.

5.

Constat, inquit (Demetrius in Nominibus cognominibus), Democritum Athenas quoque venisse atque ob despectum gloriæ agnosci noluisse : et cognovisse quidem Socratem,

Vides Democritum in computo suo ab æra Trojana proficisci. Idem fecerunt Apollodorus et Thrasyllus, quorum ille D. natum dicit an. 460, hic an. 470, quoniam illè Trojam captam ponit an. 1183, hic vero an. 1193, ut patet ex fr. 3. Uterque ab æra Trojana numerat annos 723. Idem fecit auctor Diodori (XIV, 11), qui D. natum refert an. 494. Nimirum proficiscitur ab æra Trojana ap. antiquiores scriptores usitata, anni 1217 (1217—723=494), uti monui tom. II, p. 24.

5.

Idem IX, 36 : Δοκεῖ δὲ (Δημόκριτος), φησὶ, καὶ Ἀθήναζε ἔλθεῖν καὶ μὴ σπουδᾶσαι γνωσθῆναι, δοξῆς καταφρονῶν. Καὶ εἰδέναι μὲν Σωκράτην, ἀγνωεῖσθαι δὲ ὑπ' αὐτοῦ· « Ἦλθον γάρ, φησὶν, ἐς Ἀθήνας καὶ οὐκ ἐμὲ ἔγνωκεν. » « Εἴπερ οἱ Ἀντερασταὶ Πλάτωνος εἰσι, » φησὶ Θρασύλος, « οὗτος ἂν εἴη ὁ παραγεγνημένος ἀνώνυμος, τῶν περὶ Οἰνοπίδην καὶ Ἀναξαγόραν ἕτερος, ἐν τῇ πρὸς Σωκράτην ὁμιλίᾳ διαλεγόμενος περὶ φιλοσοφίας, ᾧ, φησὶν, ὁ φιλόσοφος ὡς πεντάθλου ἔοικεν. »

6.

Idem IX, 38 : Δῆλον δὲ καὶ τῶν συγγραμμάτων ὅσος ᾤν (Δημόκριτος). Δοκεῖ δὲ, φησὶν ὁ Θρασύλος, ζηλωτῆς γεγονέναι καὶ τῶν Πυθαγορικῶν· ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ Πυθαγόρου μέμνηται, θαυμάζων αὐτὸν ἐν τῷ ὁμωνύμῳ συγγράμματι. Πάντα δὲ δοκεῖ παρὰ τούτου λαβεῖν καὶ αὐτοῦ δ' ἂν ἀκηκοέναι, εἰ μὴ τὰ τῶν χρόνων ἐμάχετο.

Idem IX, 45 : Τὰ δὲ βιβλία αὐτοῦ καὶ Θρασύλος ἀναγέγραφε κατὰ τάξιν οὕτως ὥσπερ καὶ τὰ Πλάτωνος, κατὰ τετραλογίαν. Sequitur scriptorum recens, quem non exscribo. Vide, qui fuse de his exponit, Mullachium in libro De Democrito p. 105

sed in ejus notitiam non venisse. Veni enim Athenas, inquit, et me nemo cognovit. « Si quidem Anterastæ Platonis sunt, ait Thrasyllus, hic esse videtur ille qui non nominatus aderat, diversus ab asseclis (Enopidis et Anaxagoræ, in colloquio cum Socrate disserens de philosophia, cui, ait, pentathlo similis videtur esse philosophus. »

6.

Constat autem vel ex scriptis Democriti ejusmodi fuerit. Videtur autem, ut ait Thrasyllus, et Pythagoreos æmulator : quin etiam ipsius Pythagoræ meminit, illum singulari admiratione venerans in libro cognomine. Adeo autem videtur ab illo accepisse omnia, ut, nisi temporum ratio obstaret, illum et audivisse putaretur.

Ceterum Democriti libros et Thrasyllus notavit atque in ordinem digessit sicuti Platonis, secundum tetralogiam.

sqq. Quemadmodum Democriti, sic etiam *Platonis scripta secundum tetralogias distributa adornaverat*. Diogen. L. III, 56 : Θρασύλος δὲ φησι καὶ κατὰ τὴν τραγικὴν τετραλογίαν ἐκδοῦναι αὐτὸν τοὺς διελόγους. Deinde singuli dialogi ex Thrasylli rationibus recensentur, usque ad § 61, ubi : Οὗτος μὲν οὕτω διαιρεῖ, καὶ τινες. Id. ib. III, 1 : Φασὶ δὲ καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ (Πλάτωνος) ἀνάγειν εἰς Κόδρον τὸν Μελάγχου, ὅτινες ἀπὸ Ποσειδῶνος ἱστοροῦνται, κατὰ Θρασύλου.

POTAMO MYTILENÆUS.

Potamo Mytilenæus patrem habuit Lesbionactem (*) philosophum, qui πλεῖστα φιλόσοφα scripsit (Suidas v. Λεσβώναξ). Patris filiiq. nomina exhibet inscriptio sellæ marmoreæ, in Lesbion. effosæ, cui insculpta leguntur hæc (v. Ambr. Firmin. Didot. *Notes sur un voyage dans le Levant*; Bœckh. C. I. II, p. 194) :

(*) Plehn. Lesb. p. 217 : « De eo apud Lucianum Desaltat. p. 69 hæc leguntur : Λεσβώναξ ὁ Μυτιληναῖος, ἀνὴρ καλὸς καὶ ἀγαθός, χειρσφόρος τοὺς ὀρχηστὰς ἀπεκάλει καὶ ἦν ἐκ τῆς θίαν αὐτῶν ὡς βελτίων ἀναστρέψων ἀπὸ τοῦ θεάτρου. Ad quem locum scholiasta ita scribit : Τοῦτον λέγει Λεσβώνακτα, οὗ καὶ ἄλλαι μελετᾶται ῥητορικαὶ φέρονται θαυμάσαι καὶ ἐνάμιλλοι Νικοστράτου καὶ Φιλοστράτου τῶν ἐν τοῖς ἱνωτίροις σοφισταῖς διαπρεπόντων, μάλιστα δὲ αἱ ἐρωτικαὶ ἐπιστολαὶ πολλὴν τὴν ἐκ τοῦ λόγου ἀποστάξουσιν ἡδονήν. Confodisse videtur grammaticus Lesbionactem Mytilenæum cum illo, cujus orationes XVI politicas legisse se testatur Photius, e quibus tres hodie supersunt. Exstat nummus in Lesbionactis honorem a Mytilenæis cusus, cum inscriptione ΛΕΣΒΩΝΑΞ ΗΡΩΣ (sic) ΝΕΟΣ. Vide Mionnet. III, p. 48, nr. 116. Commemorat nummum illum a Gallo quodam in dissertatione Parisiensi ann. 1754 impressa editum etiam Visconti in Icom. Gr. tom. III, p. 319. Is tamen in eo inscriptum esse dicit ΗΡΩΣ ΝΕΟΣ ΛΕΣΒΩΝΑΞ, quæ verba mire interpretatur : *heros novus Lesbii patronus*. Caput nummo insculptum Antinoi ab Hadriano dilecti esse putat creditque nomen ΛΕΣΒΩΝΑΞ Bacchi fuisse epitheton, quod ad dei illius cultum respicientes Antinoi indiderint Mytilenæi. » Cf. Bœckh. I. I. : « Ad eundem (Lesbionactem Potamonis patrem) referri Cargi nummum cum inscriptione ΗΡΩΣ ΝΕΟΣ ΛΕΣΒΩΝΑΞ, etiam post Visconti dubitationem censo (cf. Plehn. Lesb. p. 217) ; mire enim prodigi Mytilenæi in honoribus conferendis fuerunt, qui Theophanem defunctum inter deos retulerint : nec credo honores Agrippæ et Tiberio atque Agrippinæ et Germanico post obitum demum habitos esse. » Alius Lesbionactis Περὶ σχημάτων libellum Ammonio adjunxit Valckenarius.

ΠΟΤΑΜΩΝΟΣ

ΤΩ ΛΕΣΒΩΝΑΚΤΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΙΑ.

Inter claros viros Mytilenis oriundos Potamonem (*) recenset Strabo XIII, p. 617 : Ὑστερον δ' ἐγένετο χρόνοις πολλοῖς Διοφάνης ὁ ῥήτωρ· καθ' ἡμᾶς δὲ Ποτάμων καὶ Λεσβοκλῆς καὶ Κριναγόρας καὶ ὁ συγγραφεὺς Θεοφάνης. Magnum declamatorum commemorat etiam Seneca Suasor. c. 2. Hesychio Milesio et Suida testibus (v. Ποτάμων coll. v. Θεόδωρος Γαδαρεύς), sub Tiberio Romæ sophisticen exercuit, gratiaque apud Cæsarem magnopere polluit, adeo ut, quum aliquando in patriam rediret, hujusmodi literis a Tiberio instructus esse dicatur : Ποτάμωνα Λεσβώνακτος εἰ τις ἀδικεῖν τολμήσει, σκεψάσθω εἰ μοι δυνήσεται πολεμεῖν. Vixit annis nonaginta. Lucian. Macrob. c. 23 : Ποτάμων δὲ οὐκ ἄδοξος ῥήτωρ ἔτη ἐνενηκοντα (ἐβίωσεν). Descriptis ejus Suidas : Ἐγραψε Περὶ Ἀλεξάνδρου Μακεδόνος. Ὁρους (δρους codd.) Σαμίων. Βρούτου ἐγκώμιον. Καίσαρος ἐγκώμιον. Περὶ τελείου ῥήτορος. Ex quibus, præter locum ex Alexandri historia petitum, nihil tulit ætatem.

ΠΕΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ.

Plutarchus Alex. 61 : Alexander in Bucephali equi honorem Bucephaliæ ad Hydaspem condidit. Λέγεται δὲ καὶ κύνα, Περίταν ὄνομα, τεθραμμένον ἀποβαλὼν κτεῖσαι πόλιν ἐπώνυμον. Τοῦτο δὲ Σωτίων φησὶ Ποτάμωτος ἀκοῦσαι τοῦ Λεσβίου. Sotion probabiliter is est, qui Περὶ ποταμῶν καὶ λιμνῶν καὶ κρηνῶν παραδοξομένων scripsit. V. Westermann. Paradox. p. 183 sqq.

(*) « Cave Potamonem hunc Lesbium confundas cum Potamone Alexandrino, qui et ipse quidem sub Augusto et deinceps claruit, verum non rhetor sed philosophus fuit ac primus condidit sectam ἐκλεκτικὴν quæ ab eo Potamonica vocabatur, ut pluribus exposui libro De philosophorum sectis. » Voss. Hist. Gr. p. 233. Vide Diog. L. Proem. § 21 ; Simplic. in Aristot. De celo p. 149 b. 459 b. 160 ; Porphy. Vit. Plotin. c. 9.

Suidas : Ἀπίων ὁ Πλειστονίκου, ὁ ἐπικληθεὶς Μόχθος, Αἰγύπτιος, κατὰ δ' Ἑλικώνιον Κρήν, γραμματικὸς, μαθητὴς Ἀπολλωνίου τοῦ Ἀρχιερίου. Ἠκηκόει δὲ καὶ Εὐφράνορος γηραιοῦ καὶ ὑπὲρ ρ' ἔτη γεγονότος, Διδύμου δὲ τοῦ μεγάλου θρεπτός. Ἐπαίδευσεν δ' ἐπὶ Τιβερίου Καίσαρος καὶ Κλαυδίου ἐν Ῥώμῃ. Ἦν δὲ διάδοχος Θέωνος τοῦ γραμματικοῦ, καὶ σύγχρονος Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσεύς. Ἐγραψεν Ἱστορίαν κατ' ἔθνος καὶ ἄλλα τινά. Cf. Eudocia p. 63.

Ἀπίων ὁ Ποσειδωνίου legis apud Africanum, Syncellum et Justinum Martyrem (v. fr. 2). Pro Ποσειδωνίου Suidas exhibet Πλειστονίκου, idque rectius; quamquam patris nomen cum cognomine filii grammaticus confudisse videri postest; nam Ἀπίων, ὁ γραμματικὸς, ὁ Πλειστονίκης (al. πλειστονείκης) ἐπικληθεὶς dicitur Clementi (fr. 2). Cf. Gellius V, 14 (fr. 5) *Apion, qui Plistonices appellatus est*; id. VI, 8 (fr. 26.) : Ἀπίων, *Græcus homo, qui πλειστονίκης est appellatus*; Plinius H. N. XXXVII, 5, 19 (fr. 8), *Apion cognominatus Plistonices* (*) — De Μόχθος cognomine cf. Suidas v. Ἀντέρως : Ἀντέρως, ὁ καὶ Ἀπολλώνιος, Ἀλεξανδρεὺς, γραμματικὸς... ἀκουστὴς δ' ἦν Ἀπίωνος τοῦ Μόχθου. Apollonius Synt. p. 92 : Οἱ περὶ Ἀπίωνα τὸν Μόχθον. Schol. Arist. Pac. p. v. 778 : Σύνθηες ἦν τοῖς παλαιαῖς ἄδειν θεῶν τε καὶ ἥρώων γάμους. Σημειοῦται δὲ ταῦτα ὁ Μόχθος πρὸς τοὺς ἀθετοῦντας τὴν ἐν Ὀδυσσεΐ Ἀρκως καὶ Ἀφροδίτης μοιχείαν. — Id nominis Apionem tulisse, quia vir laboriosissimus

(*) LEHRIS. Qu. Ep. p. 23 not. : « Ο Πλειστονείκης tantum patris nomen esse ex more Latinorum (ut Apollonius Molo et similia, v. Sturz. Op. p. 14) alii recte monuerunt. Nec aliud quid credidisse putandi sunt qui hoc modo locuti sunt : *Apio, cognominatus Plistonices*, etc.; nam cognomen hoc etiam recte dicitur in Græcis. Ad Latinorum morem patris nomen per nominativum addere fortasse præcipue invaluit in iis, quibus frequentior cum Romanis consuetudo intercesserat, quod recte valet de Apione et de Apollonio rhetore. Deinde recte Græce loquentes item sic loqui non defugerunt. Imo hoc tam late patuit, ut e. g. Josephus non tantum Apollonius ὁ Μόλων dicat (Adv. Ap. II, 14, 36), sed etiam Μόλων (ib. II, 2, 33, 41). Si tam multa Apiones fuissent quam Apollonii, facile pro Apione Plistonicen haberemus. » — Quod Apionis magister dicitur Apollonius Archibii filius, id falsum esse ex Lexico Homericæ hujus Apollonii probare studeat Lachmann. De Babrio p. XI. « Ex quo libro, ait, apparet hunc Apionem auditorem fuisse, qui vanissima ejus commenta cum scholæ Aristarchæ disciplina conciliare non posset, et ne defunctum quidem acerbius reprehendere auderet : nam plerumque leniter subjicit : δύναται δὲ καὶ εἶναι, βέλτιον δὲ, οὐκ ἔστι δὲ, ἔστι δὲ μάλλον, ἡμῖν δὲ φαίνεται, rarius οὐχ ὕμνω, semel χακῶς p. 126, 1, semel γελοῖως p. 167, 4. »

fuerit, censent Vossius, Sturzius, alii (**). At male hoc quadrare in hominem circumforaneum potius quam assiduum et χαλκέντερον monens Lehrsius (l. l. p. 24) : « Quid, ait, si ideo potius dictum, quod erat ἀνὴρ φορτικὸς, homo insolens? »

Natus Apion in Oasi Ægypti (Joseph. C. Ap. II, 3). Ibi Samios Æschrioniæ tribus habitasse scimus ex Herodoto (III, 26). Fortasse ibidem etiam Cretenses consederant, ex quibus oriundus Apion; nam Cretensem vocat Heliconius (**). Juvenis Alexandriam se contulisse videtur, ubi grammaticis celeberrimis Apollonio et Didymo præceptoribus usus, scholæ Theonis successor exstitit, et civitate ab Alexandrinis donatus est (Joseph. l. l.). Deinde C. Cæsaris temporibus omnem Græciam pervagatus declamationibus suis, quas de Homeri carminibus habebat, magnam ubique famam sibi peperit (Seneca Ep. 88). Sub Tiberio Romæ docuit; Alexandriam reversus mox denuo Romam venit legatus, qui apud Caligulam imperatorem Judæos accusaret (Joseph. Ant. Jud. XVIII, c. 14 et 15); proventus jam ætate iterum Romæ scholas aperuit sub Claudio imperatore (qui regnavit a. 41-54 p. Chr.). Vidit eum Plinius *adolescens* (natus est c. an. 23). Vide fr. 28. Quæ de morte ejus tradit vel mentitus est Josephus, leguntur fragm. 24.

SCRIPTA APIONIS.

1. Ἱστορία κατ' ἔθνος. Suidas. Aliunde non nota.
2. Αἰγυπτιακά (fr. 1-14), libris V; vide fr. 2.
3. Τὰ κατὰ Ἰουδαίων (fr. 15-25).
4. De Alexandri regis laudibus (fr. 26).
5. Περὶ τῆς Ἀπικίου τρυφῆς (fr. 27).
6. Περὶ μάγου (fr. 28.)
7. De metallica disciplina. Index auctorum ad Plin. H. N. XXXV.

(*) Cf. Burigny in *Mém. de l'Acad. d. l. tom. XXXVIII*, p. 171 : « Peut-être voulait-on par-là désigner bien moins ses grands travaux littéraires, que l'ennui dont il accablait ses lecteurs. Du moins l'épithète que lui donne Africainus (fr. 2) en l'appellant περιεργότατος γραμματικὸν semble caractériser un littérateur aussi minutieux et frivole que laborieux. » — In mentem venire possit Apionem appellatum fuisse non μόχθον sed μόσχον, allusione facta ad nomen Ἀπίων ab Ἀπὶς voce derivandum.

(**) Suidas : Ἑλικώνιος, σοφιστὴς Βυζάντιος. Ἐγραφε χρονικὴν ἐπιτομὴν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ μέχρι Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐν βιβλίοις ι'.

8. Περὶ Ῥωμαίων διαλέκτου. Athenæus XV, p. 680, D.

9. Περὶ στοιχείων. Schol. in Dion. Gr. in Bekk. An. p. 764.

10. *Commentarii et glossæ in Homeri carmina* (*).

11. *Commentarii in Aristophanem*? Vide Schol. in Ar. Eq. 577.

Alia quæ ex Apione afferuntur, ad alios libros pertineant, quorum tituli nunc ignorantur.

De indole horum scriptorum audiamus, quæ disputat Lænasius l. 1. p. 3 : « Seneca Ep. 88 : *Apion grammaticus, qui sub C. Cæsare tota circumlatus est Græcia* (**) *et in nomen Homeri ab omnibus civitatibus adoptatus* (***), *aiebat*, etc. Fuit igitur sua ætate celeberrimus. Unde hæc gloria? Partim quidem ex vana hominis loquacitate, qui et sui ipsius præco esset et mirabilia quæque ad vulgi stuporem aucuparetur. Plinius H. N. præf. : *Apion quidem grammaticus, hic quem Tiberius Cæsar cymbalum mundi vocabat, quum propriæ* (****) *famæ tympanum potius videri posset*, etc. Hoc quid sit explicat Apuleius De orthogr. p. 5, Os. : *Cymbalum hya habet et similiter tympanum... Vulgatum est proverbium in eos, qui vana loquacitate improbe, importune inaniterque loquuntur, cymbalum Dodoneum, ut tintinnabulum, ut lebes, ut æs Dodoneum, ut pelvis ærea, ut tympanum mundi, ex Aristotele, Menandro, Xenophonte, Zenodoro, Cæcilio, Plinio, Suida et aliis. Lupus Anilus proin cymbalum appellat Uranium æmulum*. Ut clarius indicetur suæ ipsius gloriæ præconem fuisse Plinius maluit eum propriæ famæ tympanum dici : nec cymbalum, sed tympanum, quia hoc sonorum etiam præ illo. — *Vitium studiumque ostentationis* ei attribuit Gellius V, 14, et

(*) Lænas. l. 1. p. 33 : « Apionis Homerica duobus operibus continebantur, commentariis et glossis. Commentarii... ipso addito titulo nusquam laudantur. Sed fuisse et hinc sumpta esse omnia illa, quæ in glossis locum non habebant, non potest dubitari. » Plura de his sicuti de Crateteo Apionis Homerica interpretandi studio, de etymologiis ejus ceteraque grammatices scientia haud ita magna, apud ipsum legas Lehrsium docte uti solet hæc omnia pertractantem. Cf. etiam Ritschl in libro *Die Alex. Bibl.* etc. p. 142 sq. Ad nos hæc parum pertinent.

Ceterum ad Glossas referendum fuerit etiam locus Suidæ τ ἐγὼ τῆς, ubi ego. legitur ὡς Ἀπίων ἐν Ἐπιγράμμασι. Interpungendum post τ. Ἀπίων.

(**) Recte, opinor, hoc explicatur « quasi manibus gestatus et ut publica quadam pompa. » Non aptum *circulatus*.

(***) Verba hæc Lehrsium p. 18 ita accipit, ut Apionem lectionibus suis Homericis oppidorum plausus et admirationem excitantem *Homeric* cognomine exornatum esse statuat. Equidem cum Welckero Cycl. p. 197 de civilitas jure a multis oppidis in Apionem collato cogitare malim.

(****) Sic rectissime ex codd. vestigiis edidit Silligius pro *publicæ*.

esse ait *sanequam in prædicandis doctrinis suis venditorem* (fr. 5). Nec dubitari potest (tam conspirant diserta testimonia), quin hæc ejus venditatio ea fuerit, quæ quibusdam, veluti Plinio, stomachum moverit, aliis et nobis ipsis risum movere debeat. Sunt enim nimium quantum festiva et ridicula. Judæis infensus vitio dedit, nullos inter illos exstitisse doctrina præstantes : tum Græcos contra ponens Socratem, Zenonem, alios de principibus evocavit : εἶτα τὸ θαυμασιώτατον... αὐτὸς ἑαυτὸν προστίθῃσι καὶ μακαρίζει τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὅτι τοιοῦτον ἔχει πολίτην (Joseph. C. Ap. II, 12). Infestissimus illi Josephus; attamen hoc mentiri non poterat, nec mentitus est : nam Plinius quod memoriæ prodidit prorsus ejusdem notæ est : quippe *immortalitate a se donari scripsit, ad quos componebat* (Plin. l. 1.).

« Hoc studio veritatem rerum gestarum ab eo eversam esse, doctrinæ diligentiam posthabitam, et incredibilia tradita, quo vulgo imponeret, ut facile conjicias, sic veteres plerique crediderunt. Etenim Gellius V, 14 : *Sed in his quæ audivisse vel legisse sese dicit, fortasse a vitio studioque ostentationis fit loquacior* (fr. 5). Et Ælianus ex eo referens de Ibide immortalis, de qua tamen Apio ipse dubitaverat, addit : « Et mihi quidem prorsus patet rem esse ementitam, siquidem etiam illi videtur (fr. 11). Quare alio loco (fr. 12) referens ex eo, cervos esse quibusdam locis quaternis cornibus præditos, adjicit : εἰ μὴ παρατεύεται. Simillime Plinius, θαυμάσιον ἄκουσμα ex illo petens his verbis usus est : *Ut incredibile dictu, Apion gr. scriptum reliquit* (fr. 31). Restat Plinii de mendaciis ejus indignatio : *Quærat aliquis* etc. (Vide fr. 28). Sed priusquam de hac re moneamus, alia quædam Homerica proferamus, quæ ventosum hominem produnt. Athenæus p. 16, F (Eustath. 1397, 1426, 18) : Ἀπίων δὲ ὁ Ἀλεξάνδρεως καὶ ἀκηχόναί φησὶ παρὰ τοῦ Ἰθακησίου Κτήσωνος τὴν τῶν μνηστήρων πεττεῖαν οἶα ἦν, et describit deinde qualis fuerit. Quis, quæso, iste Cteso, ad quem refert auctorem, quasi ille oculis suis procos ludentes vidisset. Scilicet sic « mundus decipitur. » Habuit hoc Apion, ut se ipsum audisse aliquid vel vidisse diceret. Ibin immortalis Hermopoli sacerdotes ipsi ostenderant (fr. 12). Androclum cum leone ipsum sese in urbe Roma vidisse oculis suis confirmavit : *Ejus rei*, inquit, *Romæ quum forte essem, spectator fui* (fr. 5). De pueri et delphini amoribus historiolum sic exorsus erat : Αὐτὸς δ' οὐκ εἶδον περὶ Δικταρχίαν (fr. 6). Et viderat sine dubio multa, qui multas terras viderat, homo curiosus : attamen jam, opinor, satis cognitum habemus hunc ventilatorem, nec putabimus religioni ei fuisse nonnunquam etiam ocu-

lorum et aurium suarum auctoritatem ementiri, ut de se ipse loqueretur, et eo magis ad admirationem erigeret audientium animos. Sic de ludo calculorum, quo utuntur proci in Odyssea, illa lepide callida γροferens, se qualis fuerit in ipsa Ithaca a Ctesone audisse enarrabat (sive fuit Itathæ sive non fuit, sive audiit sive non audiit). Non novit vulgus hominum, nec quid hodie fiat observavit, qui talia admirationem et plausum excitare et vero etiam fidem invenire, quamvis sint inania, dubitet. Apion quidem prudentior erat et illud vulgus noverat melius. Et hoc unum testatum faceret, nisi satis superque undecunque eluceret, ne hoc quidem Josephum ultra id quod verum est dixisse, eum παρά πάντα τὸν βίον ὀχλαγωγὸν γεγονέναι (C. Ap. II, 1). Multo melius hominis imaginem percipimus, ubi eum non tam scribentem (quanquam idem mos et eadem partim res transibant in scripta) quam ad auditores, ut facere solebat, de Homero declamantem et Homerum explicantem fingimus. Etenim ad hoc totam Græciam peragravit (Sen. Ep. 88). Jam oculis meis video hominem hoc modo declamantem : *Homerum utraque materia consummata, Odyssea et Iliade, principium adjecisse operi suo, quo bellum Trojanum complexus est. Et hujus rei argumentum afferentem, quod duas literas in primo versu posuisset ex industria librorum suorum numerum continentes.* Sc. MH i. e. XLVIII (*). Stupent audientes rem novam et argute scilicet excogitatam, εὖ γὰρ acclamant, plaudunt impense. — Non plauserunt fortasse, sed religioso silentio auscultabant de ψυχομαντεία sua referenti : ut Homerum ex inferis excitaverit ad percontandum, qua patria, quibusque parentibus natus esset (fr. 28). Et Homerus non minus facilem se ei præbuisse videtur, quam Achilles Apollonio Tyanensi (Philostr. V. Ap. p. 153). Dixit enim; sed tamquam ἀπόρητον, et in vulgus efferri vetuit. Ergo non audere sese profiteri, quid responderit : impedire religione : « Εὐστομα κείσθω. » Tam scite ille elusit credulos.

« Facundia Apioni diserte tribuitur. Gellius VI, 8 : *Apion... facili atque alacri facundia fuit.* (Quod in sequentibus probat Lehrsius apponens nonnulla ex fragm. 5, 6, 26, quæ vide.) Ac elo-

(*) « Hoc referens Seneca l. I. utitur imperfecto : *Apion... aiebat :... argumentum affererebat.* Quo videtur significare hoc illum dicere solitum, quum ore Homerum explicaret. »

quentiæ sine dubio debebat præcipue, non calliditati solum, quod eum potissimum eligebant Alexandrini, qui Judæos apud Caligulam imperatorem incusaret (*). Qua causa simul factum est ut ejus nomen et ingenium præ aliis grammaticis in Christianorum doctiorum et indoctorum notitiam veniret. Induxerant eum qui cum apostolis et primis patribus disputans veterem religionem defenderet. Euseb. H. Eccl. III, 38, de scriptis Clementi Romano suppositis verba faciens : Ἡδὲ καὶ ἕτερα πολυεπὴ καὶ μακρὰ συγγράμματα ἔχθης καὶ πρώην τινὲς προήγαγον, Πέτρου δὲ καὶ Ἀπίωνος διαλόγους περιέχοντα. ὧν οὐδ' ὅλως μνήμη τις παρὰ ταῖς παλαιοῖς φέρεται. Festivus est Apion Plistonicensi in Recognitionibus Clementis quæ feruntur l. X, p. 151 (ed. Lambert. Gruteri, Colon. 1570) : ubi quidem non disputat cum Petro, qui adest; sed cum Clemente disputat in Epitome de rebus gestis Petri p. 391. » Hæc LEHRSIUS.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ.

Ἐν βιβλίοις ε'.

I.

F LIBRO TERTIO.

Josephus C. Apion. II, c. 2 : Φησὶ γὰρ (Ἀπίων) ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Αἰγυπτιακῶν τάδε. « Μωϋσῆς, ὡς ἤκουσα παρὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν Αἰγυπτίων, ἦν Ἡλιουπολίτης· ὅς, πατριόσι ἐθεσι κατηγγημένος, αἰθρίου προσευχὰς ἀνῆγεν εἰς ὅλους ἄγην ἡ πόλις περιτόλους, πρὸς ἀφελιώτην δὲ πᾶσαν ἀπέστρεψεν· ὧδε γὰρ καὶ Ἡλίου καίεται πόλις. Ἀντὶ δὲ ὀβελῶν ἔσθησε κίονας, ὑπ' οἷς ἦν ἐκτύπωμα σάφης, σκια δ' ἀπ' ἀκρων ἐπ' αὐτὴν διακειμένη, ὡς, ὅν ἐν αἰθέρι, τοῦτον αἶν τὸν δρόμον ἡλίου συμπεριπολεῖ. »

(**) « De ineptiis et mendaciis, quæ libro suo contra Judæos scripto in medium proferre haud reveritus est, non est quod dicamus, quum res fragmenta perinstrantū unicuique pateat. Josephus C. Ap. II, 1 : Τὰ μὲν γὰρ ἴσθι τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένων τοῖς ὑπ' ἄλλων εἰρημένους ὁμοία, τὰ δὲ λίαν ψυχρῶς προσέθηκεν, τὰ πλείστα δὲ βωμολοχίαν ἔχει καὶ πολλήν, εἰ δὲ τάληθές εἰπεῖν, ἀπειδευσίαν· ὡς ἂν ὑπ' ἀνθρώπου συγκείμενα καὶ φαύλου τὸν τρόπον καὶ παρὰ πάντα τὸν βίον ὀχλαγωγῶν γεγονότα. »

« De contemplatione ejus Judæorum judicium est ap. Niebuhrium H. Rom. I, p. 7, accuratius illud sub examen vocandum »

DE REBUS ÆGYPTIORUM.

I.

Apion in tertio rerum Ægyptiacarum dicit : « Moyses, ut accepi a grandioribus natu Ægyptiis, Heliopolitanus erat ;

qui patriis institutis obligatus, subdiales preces ad septa, qualia urbs habebat, reduxit : totam autem civitatem ad subsolanum convertebat ; ita enim Heliopolis sita est. Pro gnomonibus autem columnas statuit, quibus scaphæ forma subjecta erat ; ab harum vero summitatibus umbra

Τοιαύτη μὲν τις ἡ θαυμαστὴ τοῦ γραμματικοῦ φράσις, τὸ δὲ ψεῦσμα λόγων οὐ δεόμενον, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων περιφανές. De columnis istis vide doctam disputationem Moversii (*Phœnizien* tom. I, p. 296 sqq.).

2.

E LIBRO QUARTO.

Africanus ap. Euseb. P. E. X, 10 p. 490, B : Ἀπίων δὲ ὁ Ποσειδωνίου, περιεργότατος γραμματικῶν ἐν τῷ Κατὰ Ἰουδαίων βιβλίῳ καὶ ἐν τετάρτῃ τῶν Ἱστοριῶν φησὶ, κατὰ Ἰναχον Ἀργεὺς βασιλεῖα, Ἀμώσιος Αἰγυπτίων βασιλεύοντος, ἀποστῆναι Ἰουδαίους, ὧν ἡγεῖσθαι Μωσῆα. Eadem Syncr. p. 64, D, et 148, D; Justinus Coh. ad Gr. c. 9, ubi rex audit Ἀμασις. (Cf. not. ad Manethon. fr. 48.)

Tatian. Or. ad Gr. c. 59 (et Euseb. P. E. X, 11, p. 494, D) : Ἀπίων ὁ γραμματικὸς, ἀνὴρ δοκιμώτατος, ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Αἰγυπτιακῶν (πέντε δὲ εἰσιν αὐτῷ γραφαί), πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα φησὶ καὶ ὅτι κατέσκαψε τὴν Αὔραριν Ἀμωσις, κατὰ τὸν Ἀργεῖον γενόμενος Ἰναχον, ὡς ἐν τοῖς Χρόνοις ἀνέγραψεν ὁ Μενδήσιος Πτολεμαῖος.

Αὔραριν] μαρίαν Tatiani edd. vett.; Αὔραριν ms. Paris. λυαρίαν m. Mut. ἀθυρίαν Clem. Alex. Strom. I, p. 378, 21. Cf. Bæckh. *Manetho* p. 194 sqq.

Clem. Alex. Str. I, 22, p. 138, 19 Sylb. : Ἀπίων τοῖνον ὁ γραμματικὸς ὁ Πλειστονίχης ἐπικληθεὶς ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἱστοριῶν, καίτοι φιλαπεχθονίαν πρὸς Ἑβραίους διακείμενος, ἅτε Αἰγύπτιος τὸ γένος, ὡς καὶ κατὰ Ἰουδαίων συντάσσεται βιβλίον, Ἀμώσιος τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως μεμνημένος καὶ τῶν κατ' αὐτὸν πράξεων μάρτυρα παρατίθεται Πτολεμαῖον τὸν Μενδήσιον, καὶ τὰ τῆς λέξεως αὐτοῦ ὧδε ἔχει. Κατέσκαψε δὲ τὴν Αὔραριν Ἀμωσις κατὰ τὸν Ἀργεῖον

γενόμενος Ἰναχον, ὡς ἐν τοῖς Χρόνοις ἀνέγραψεν ὁ Μενδήσιος Πτολεμαῖος. »

Syncell. p. 63, A : Οἱ τε γὰρ ἐκ περιτομῆς πάντες Ἰωσηππὸς τε καὶ Ἰούστος, οἱ τε ἐξ Ἑλλήνων, Πολέμων, φημί, καὶ Ἀπίων Ποσειδωνίου (sic margo; Ποσειδώνιος libri) καὶ Ἡρόδοτος τὴν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν τοῦ Ἰσραὴλ κατὰ Φορωνέα καὶ Ἀπίδα τοὺς Ἀργεῖων βασιλεῖς συνέγραψαν, Ἀμώσεως βασιλεύοντος.

Verba Syncelli supinam auctoris arguunt negligentiam. Numerum libri apud Josephum (fr. 1) aut apud Tatianum, Africanum, Clementem (qui omnes pro uno valent) corruptum esse suspiceris, quum in uno eodemque libro de Moyse sermonem fuisse sit probabile.

3.

Josephus C. Apion. II, 2 : Ὁ δὲ γε πάντων πιστότατος Ἀπίων ὥριστο τὴν ἔξοδον (sc. τῶν Ἰουδαίων ἐξ Αἰγύπτου) ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐβδόμην Ὀλυμπιάδα, καὶ ταύτης ἔτος εἶναι πρῶτον, ἐν ᾧ, φησὶ, Καρχηδόνα Φοίνικες ἔκτισαν.

Aliena ab his plane tradidit fr. 2, ex Ptolemæo Mendesio. Hic sequitur *Lysimachum* (v. not. ad Lysimachi fr. 2), Judæorum derisorem.

4.

Idem ibid. paullo post : Τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν ἐλασθέντων τὸν αὐτὸν Λυσιμάχῳ σχεδιάσας (ἐνδεκα γὰρ αὐτοὺς εἶναι φησὶ μυριάδας), θαυμαστὴν τινα καὶ πιθανὴν ἀποδίδωσιν αἰτίαν, ἀφ' ἧς φησὶ τὸ σάββατον ὀνομασθαι. « Ὁδεύσαντες γὰρ (φησὶν) ἐξ ἡμερῶν ὀδὸν βουδῶνας ἔσχον, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τῇ ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀνεπαύσαντο σωθέντες εἰς τὴν χώραν τὴν νῦν Ἰουδαίαν λεγομένην, καὶ ἐκάλεσαν τὴν ἡμέραν σάββατον, σώζοντες τὴν Αἰγυπτίων γλῶτταν· τὸ γὰρ βουδῶνος ἄλγος καλοῦσιν Αἰγύπτιοι Σαββάτωσιν. »

in eam inciderebat, ita ut eundem cursum quem sol in æthere abolveret. » Atque hujuscemodi est admiranda illa hujus grammatici phrasis : mendacium autem verbis argui non desiderat, sed ex operibus Moysis abunde constat.

2.

Apion, Posidonii filius, curiosissimus grammaticorum, in libro *Contra Judæos* et in quarto *Historiæ Ægyptiacæ*, temporibus Inachi, Argivorum regis, et Amasi apud Ægyptios regnante, Judæos defecisse eorumque ducem Moysen fuisse tradit.

Apion grammaticus, vir insignis, in libro quarto *Historiæ Ægyptiacæ* (quinque ejus sunt libri) inter alta multa dicit *Auarim* evertisse Amasim regem, qui Inachi æqualis fuerit, ut in *Chronicis* tradat Ptolemæus Mendesius.

Apion grammaticus, cui Plistonice cognomen, libro quarto *Historiæ Ægyptiacæ* (quamquam ille inimico in Judæos animo est, utpote Ægyptius genere, adeo ut etiam librum *contra Judæos* scripserit) Amasis regis Ægyptiorum rerumque ab eo gestarum mentionem faciens, testem adducit Ptolemæum Mendesium, atque ad verbum ita scribit : Ex-

cidit *Athyriam* (*Auarim*) Amasis, Inachi æqualis, ut in *Chronicis* ait Ptolemæus Mendesius. »

Judæi omnes, ut Josephus et Justus, et Græci, ut Polemo et Apion Posidonii et Herodotus, Judæos Ægypto exiisse narrant Phloronei et Apidis, Argivorum regum, temporibus, regnante apud Ægyptios Amosi.

3.

Apion iste, fide nimirum dignissimus, accurate exitum definivit Olympiade septima, ejusque anno primo, quo, ut ait, Pœni Carthaginem condiderunt.

4.

Numerum pulsorum Judæorum Apion eundem quem Lysimachus commentus (ait enim fuisse eorum millia centum et decem) miram quandam et credibilem reddit causam, cur *Sabbatum* nominari dicit diem septimam. « Exacto enim, inquit, sex dierum itinere, inguinum ulceribus affecti sunt, et hac de causa septima die quieverunt incolumes in regione, quæ nunc Judæa vocatur : et appellarunt eam diem Sabbatum, servata Ægyptiorum voce ; nam inguinis dolorem Ægyptii vocant *Sabbatosin*. »

Ibid. paullo post : 'Ο δὲ θαυμαστὸς Ἀπίων διὰ μὲν ἑξ ἡμερῶν αὐτοὺς ἐλθεῖν εἰς τὴν Ἰουδαίαν προεῖρηκεν· πάλιν δὲ τὸν Μωϋσῆν εἰς τὸ μεταξὺ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀραβίας ὄρος, ὃ καλεῖται Σίναιον, ἀναβάντα φησὶν ἡμέραις τεσσαράκοντα κρυφθῆναι, καὶ κεῖθεν κατὰ βάντα δοῦναι τοῖς Ἰουδαίοις τοὺς νόμους.

E LIBRO QUINTO.

5.

Gellius N. A. V, 14 : *Apion, qui Plistonices appellatus est, literis homo multis præditus, rerumque Græcarum plurima atque varia scientia fuit. Ejus libri non incelebres feruntur, quibus omnium ferme, quæ mirifica in Ægypto visuntur audiunturque, historia comprehenditur. Sed in iis, quæ vel legisse sese dicit, fortassean vitio studioque ostentationis fit loquacior; est enim sane quam in prædicandis doctrinis suis venditor. Hoc autem, quod in libro Ægyptiacorum quinto scripsit, neque audisse neque legisse, sed ipsum sese in urbe Romana vidisse oculis suis confirmat. In circo maximo, inquit, venationis amplissimæ pugna populo dabatur. Ejus rei, Romæ quum forte essem, spectator, inquit, fui. Multæ ibi sævientes feræ, magnitudines bestiarum excellentes, omniumque invisitata aut forma erat aut ferocia. Sed præter alia omnia leonum, inquit, immanitas admirationi fuit; præterque omnes ceteros unius. Is unus leo corporis impetu et vastitudine terrificoque fremitu et sonoro toris comisque cervicum fluctuantibus, animos oculosque omnium in sese converterat. Introductus erat inter complures ceteros ad pugnam bestiarum datus servus viri consularis. Ei servo Androclus nomen fuit. Hunc ille leo ubi vidit procul, repente, inquit, quasi admirans stetit : ut deinde sensim atque placide tamquam noscitandus ad hominem accedit. Tum caudam more atque ritu adulantium canum clementer et blande movet, hominisque sese corpori adjungit; cruraque ejus et manus prope jam exanimati metu lingua leniter demulcet. Homo Androclus inter illa tam atrocis feræ blandimenta amissum animum recuperat : paulatimque oculos ad contuendum leonem refert. Tum, quasi mutua recognitione facta, lætos, inquit, et gratulabundos videres hominem et leonem. Ea re prorsus tam admirabili maximos populi clamores excitatos dicit, arcessitumque a Cæsare Androclum, quæsitumque causam, cur ille atrocissimus leo uni parciasset. Ibi Androclus rem mirificam narrat atque admirandam. Quum provinciam, inquit, Africam proconsulari imperio meus dominus obtineret, ego ibi iniquis ejus et quotidianis*

verberibus ad fugam sum coactus; et, ut mihi a domino, terræ illius præside, tutiores latebræ forent, in camporum et arenarum solitudines concessi : ac, si defuisset cibis, consilium fuit, mortem aliquo pacto quærere. Tum, sole medio, inquit, et arido et flagranti specum quandam nactus remotam latebrosamque, in eam me penetro et recondo. Neque multo post ad eandem specum venit hic leo, debili uno et cruento pede, gemitus edens, et murmura dolorem cruciatumque vulneris commiserantia. Atque illic primo quidem conspectu advenientis leonis territum sibi et pavefactum animum dixit. Sed postquam introgressus, inquit, leo, uti re ipsa apparuit, in habitaculum illud suum, vidit me procul delitescentem, mitis et mansues accessit; et sublatum pedem ostendere mihi et porrigere quasi opis petendæ gratia visus est. Ibi, inquit, ego stirpem ingentem, vestigio pedis ejus hærentem, revelli; conceptamque sanilem vulnere intimo expressi : accuratiusque, sine magna jam formidine, siccare penitus atque detergi cruorem. Ille tunc mea opera et medela levatus, pede in manibus meis posito, recubuit et quievit. Atque ex eo die triennium totum ego et leo in eadem specu eodemque victu viximus. Nam quas venabatur feras, membra opimiora ad specum mihi suggererat; quæ ego ignis copiam non habens, meridiano sole torrens edebam. Sed ubi me, inquit, vitæ illius ferinæ jam pertæsum est, leone in venatum profecto, reliqui specum : et viam ferme tridui permensus, a militibus visus apprehensusque sum, et ad dominum ex Africa Romam deductus. Is me statim rei capitalis damnandum, dandumque ad bestias curavit. Intelligo autem, inquit, hunc quoque leonem, me tunc separato, captum gratiam nunc mihi beneficii et medicinæ referre. Hæc Apion dixisse Androclum tradit, eaque omnia scripta circumlataque tabula populo declarat : atque ideo, cunctis petentibus, dimissum Androclum et pœna solutum, leonemque ei suffragiis populi donatum. Postea, inquit, videbamus Androclum et leonem, loro tenui revinctum, urbe tota circum tabernas ire : donari ære Androclum, floribus spargi leonem; omnes fere ubique obvios dicere : « Hic est leo hospes hominis, hic est homo medicus leonis. »

6.

Gellius N. A. VII, 8 : *Delphinos venercos esse et amasios non modo historiæ veteres, sed recentes quoque memorie declarant. Nam et sub Cæsariis, in Puteolano mari, ut Apion scriptum reli-*

Mirificus Apion sex quidem diebus Judæos in Judæam venisse antea dixit : rursus autem, Moysen consensu monte Ægyptum inter et Arabiam medio, qui Sinæus ap-

pellatur, quadraginta diebus delituisse dicit, indeque descendentem Judæis legea dedisse.

quit, et aliquot seculis ante apud Naupactum, ut Theophrastus tradidit, amatores flagrantissimi [quidam] delphinorum cogniti compertique sunt. Neque ii amaverunt, quod sunt ipsi genus; sed pueros forma liberali in naviculis forte aut in vadis litorum conspectos miris et humanis modis arserunt. Verba subscripsi Apionis, eruditi viri, ex Ægyptiacorum libro quinto: quibus delphini amantis et pueri non abhorrentis consuetudines, lusus, gestationes, aurigationes refert; eaque omnia sese ipsum multosque alios vidisse dicit: Αὐτὸς δ' οὖν εἶδον περὶ Δικαιαρχίαν δελφίνα ἐρωῶντα παιδὸς (Υάκινθος ἐκαλεῖτο) καὶ πρὸς παιδικὴν ψυχὴν πετρούμενος ἐντός. Ἄτάρ οὖν καὶ προσνηχόμενος ὁ ἰχθύς ἀνεδέχετο τὸν παιδᾶ ἐπὶ τῶν νώτων, καὶ τὰς ἀκάνθας περιστέλλων, ἵνα μὴ τοῦ ποθομένου χρωτὸς ἀμύξη φειδόμενος, ἱππεδὸν περιβεβηκότα μέχρι διακοσίων ἀνῆγε σταδίων· ἐξέχετο δὲ ὧν ἡ Ῥώμη καὶ πᾶσα ἡ Ἰταλία τῆς Ἀφροδίτης ξυνωρῶντες ἡνιοχούμενον ἰχθύν. *Ad hoc adjicit rem non minus mirandam. Postea, inquit, idem ille puer delphineromenos morbo affectus obiit suum diem. At ille amans, ubi sepe ad litus solitum adnavit, et puer, qui in primo vado adventum ejus opperiri consueverat, nusquam fuit, desiderio tabuit exanimatusque est; et in litore jacens inventus ab iis, qui rem cognoverant, in sui pueri sepulcro humatus est.*

« Quomodo hæc in Ægyptiaca aditum invenerint, videre licet ex Ælian. VI, 15 fin. (cfr. II, 6 init.). Similis enim Delphinus sub secundo Ptolemaeo Alexandriæ spectabatur. » LEHRs. Qu. Ep. p. 17.

E LIBRIS INCERTIS.

7.

Gellius N. A. X, 10: *Veteres Græcos annulum habuisse in digito accepimus sinistræ manus, qui minimo est proximus: Romanos quoque homines aiunt sic plerumque annulis usitatos. Causam esse hujus rei Apion in libris Ægyptiacis hanc dicit: quod insectis apertisque humanis corporibus, ut mos in Ægypto fuit, quas Græci ἀνατομάς appellant, repertum est, nervum quendam tenuissimum ab eo digito, de quo diximus, ad cor hominis pergere et pervenire: propterea non inscitum visum esse, eum potissimum digitum tali honore decorandum, qui continens et quasi connexus esse cum principatu cordis videretur.*

8.

Plinius H. N. XXXVII, 5, 19: *Theophrastus*

tradit in Ægyptiorum Commentariis reperiri regi eorum a rege Babyloniorum missum smaragdum munere IV cubitorum longitudine et trium latitudine. Et fuisse apud eos in Jovis delubro obeliscum e IV smaragdus, XL cubitorum longitudine, latitudine vero in parte quattuor, in parte duorum. Se autem scribente esse in Tyro Herculis templo stantem pilam e smaragdo, nisi potius pseudosmaragdus sit; nam ei hoc genus reperiri, etc... Apion cognominatus Plistonices paullo ante scriptum reliquit, esse etiam nunc in labyrintho Ægypti colosseum Serapin e smaragdo novem cubitorum. De re cf. Movers. Phœnizien I, p. 345 et p. 80.

Plinius l. l. XXXVI, 12, 17 inter eos, qui de pyramidibus scripserint, postremo loco nominat Apionem. — Adjungam locos duos ex grammaticis scriptis desumptos, qui ad res Ægyptias spectant: Etym. M. p. 329, 13: Ἐλεφαντίνη, ἡ Αἴγυπτος· καὶ φησιν Ἀπίων, ὅτι Ὀνουχίην χρὴ λέγειν· ὅτι καθάπερ ὄνυξ ἀφαίρεθεις ἐπιβλαστάνει, διώκων αὐξήσιν τὴν ἀραίρεσιν· οὕτως ὁ Νείλος ἀναλίσκόμενος εἰς τὰς ἀρούρας τοῖς θαπναυμένοις ἐπαναχεῖται καθ' ἑκαστον ἔτος ἀναλίσκόμενος καὶ πάλιν αὐτὰ πελαγίζων.

Reliqua quæ ex Apione laudat auctor Etym. M. ad grammatica pertinent. V. Et. M. p. 152, 5. 371, 28. 514, 21. 519, 46. 525, 6. 530, 21. 541, 21. 628, 39. 634, 43. 650, 1. 668, 23. 719, 40. 737, 55. Eustathius ad Od. δ', 563, p. 1509, 25, de campo Elysio disputans: Ἀπίων δὲ κατασκευάζει τὴν περὶ Κάνωβον καὶ Ζεφύριον πεδιάδα οὕτω (Ἠλύσιον πεδῖον) κληθῆναι παρὰ τὴν τοῦ Νείλου ἰλύν. Ἦν πολλὴν καταφέρων ἐκεῖνος προσέχουσε τὴν κάτω χώραν κατὰ Ἡρόδοτον πᾶσαν πάλαι ποτὲ πέλαγος οὖσαν· ὡς δὴλον, φησιν, ἐκ τῶν ἐκεῖ εὐρίσκομένων κογχυλίων καὶ λεπαδίων, ὡς καὶ περὶ Μέμφιν· καὶ σποπητέον, εἰ μὴ ὁ τοιοῦτος τοῦ Ἀπίωνος λόγος διὰ τῷ ἰ γράφει τὴν τοῦ Ἠλυσίου ἀρχουσαν· ὁ δ' αὐτὸς λέγει καὶ ὅτι πείρατα γαίης ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα φησιν οὐ τὰ πρὸς Ὀκεανόν, ἀλλὰ τὰ ἐκεῖ πρὸς τὴν κατὰ Νεῖλον θαλάσσην· καθὰ καὶ Αἰσχύλος, εἰπὼν· Ἔστιν πόλις Κάνωβος ἰσχύτης χθονός· πᾶσα γὰρ ἀρχαῖος ἰσχύτης χθονός· διὸ καὶ Μενελαίτης νομὸς ἐκεῖ, ὡς τῆς τοιαύτης γῆς ὑπὸ Μενελάῳ ποτὲ γενομένης. « Videntur etiam quæ sequuntur ex Herodoto III, 25 de fortunatorum insulis circa Oasin, qua ex urbe grammaticus noster natus erat, ab ipso Apione hic allata fuisse. » LEHRs. l. l. p. 26.

9.

Steph. Byz.: Ἀπόλλωνος πόλις, ἐν Αἰγύπτῳ πρὸς τῷ μέρει τῆς Λιδύνης, ἡ μικρὰ, ἥς μέννηται Ἀπίων· δευτέρα ἡ μεγάλη ἐν Αἰγύπτῳ.

9.

Apollonopolis parva, in Ægypto Libyam versus sita,

cujus meminit Apion; altera est Apollonopolis magna in Ægypto.

10.

Ælian. H. N. A. X, 29 : Ἴδιον δὲ ἐν Αἰγυπτίοις λόγοις ἰδεῖν καὶ ἐκεῖνο προσακήχοι· ὅταν ὑποκρύψῃται τὴν δέρην καὶ τὴν κεφαλὴν τοῖς ὑπὸ τῷ στέρνῳ πτεροῖς, τὸ τῆς καρδίας σχῆμα ἀπεμαίνατο. Ἄλλως δὲ καὶ ὅτι εἰς τοῖς ἐπὶ λύμῃ καὶ ἀνθρώπων καὶ καρπῶν ζώοις γεγενημένοις ἐχθίσται, ἥδη που καὶ ἄνω προεῖπον. Μίγνυνται δὲ τοῖς στόμασι, καὶ παιδοποιῶνται τὸν τρόπον τοῦτον. Λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι (καὶ ἐμέ γε οὐ βῆδῳς ἔχουσι πειθόμενον), λέγουσι γοῦν τοὺς ταῖς ταριχαῖαις τῶν ζώων ἐφεστῶτας καὶ δεινούς τήνδε τὴν σοφίαν, ὁμολογεῖν τὸ τῆς ἰδίας ἔντερον ἐξ εἶναι πῆχεων καὶ ἐνεήκοντα· διαβαίνειν δὲ κατὰ πῆχυν αὐτὴν προσακήχοι βαδίζουσιν· σελήνης δὲ ἐκλιπούσης καταμύει, ἔστ' ἂν ἡ θεὸς αὐτῆς ἀναλάμψῃ. Καὶ τῷ Ἑρμῇ δὲ, φασί, τῷ πατρὶ τῶν λόγων φιλεῖται, ἐπεὶ εἴκοι τὸ εἶδος τῆ φύσει τοῦ λόγου· τὰ μὲν γὰρ μέλανα ὠκύπτερα τῷ τε σιγῶν καὶ ἐνδον ἐπιστρεφόμενῳ λόγῳ παραβάλλοιτο ἂν, τὰ δὲ λευκὰ τῷ προφερομένῳ τε καὶ ἀκουόμενῳ ἥδη, καὶ ὑπέρητι τοῦ ἐνδον καὶ ἀγγέλω, ὥς ἂν εἴποις. Ὡς μὲν οὖν μακροβιώτατόν ἐστι τὸ ζῶον καὶ δὴ εἶπον. Λέγει δὲ Ἀπίων, καὶ ἐπάγεται τοὺς ἐν Ἑρμοῦ πόλει ἱερέας μάρτυρας, δεικνύοντας οἱ ἴδιον ἀθάνατον· τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐκεῖνῳ δοκεῖ τῆς ἀληθείας ἀφεστάναι πάμπαν, καὶ ἐμοὶ δὲ πάντως ἂν καὶ κατεφαίνετο ψευδὲς, εἰ καὶ ἐκεῖνῳ δοκεῖ.

11.

Ælianus N. An. XI, 40 : Λέγει δὲ Ἀπίων, εἰ μὴ τερατεύεται, καὶ ἐλάφους νεφροὺς τέτταρας ἔχειν κατὰ τινὰς τόπους. Λέγει δὲ ὁ αὐτὸς καὶ κατὰ τὸν Οἰνίδα (κατ' Ἀτωθίδα? V. Manetho p. 541, b) τὸν Μήνιδος βασιλεύοντα δικέφαλον γέρανον φανῆναι, καὶ εὐθερῆσαι τὴν Αἴγυπτον· καὶ ἐπ' ἄλλου βασιλέως τετρακέ-

10.

Ibidis etiam illam vim ex Ægyptiorum libris accepi; eam nimirum, quum in pennas, quæ sub pectus exsistunt, colum et caput abdiderit, cordis figuram exprimere. Quod vero animalibus omnibus, quæ hominibus et fructibus sunt pernicioſa, infestissime sint hæ aves, jam supra commemoravi. Eandem Ægyptii ferunt ore coire, et parere itidem. Dicunt præterea, quod mihi non facile persuadent, eos qui condiendis bestiarum cadaveribus præsumt eaque scientia præstant, Ibidis intestinum sex et nonaginta cubitorum esse affirmare; ipsam autem in lunæ defectione connivere, donec aucto rursus splendore fulgeat. Cruribus ad cubiti spatium distentis eam incedere aiunt; et Mercurio sermonis parenti Idcirco in amore esse, quod orationis speciem similitudinemque gerat: namque pennæ in ejus alis nigræ cum tacto adhuc et nondum emissio sermone comparari queunt; prolata vero orationi, quæ jam auditur, intimorum sensuum enunciatrici et interpreti, candidæ posunt conferri. Dixi etiam eam longissimæ vitæ, ut refert Apion atque in eam rem Hermopolis sacerdotes testes citat,

φαλον ὄρνιν, καὶ πλῆμυρῆσαι τὸν Νεῖλον ὡς οὖτοι, καὶ καρπῶν ἀφθονίαν γενέσθαι, καὶ εὐπορίαν ληΐων θαυμαστήν. Cf. Schneider ad h. l. Subjicio alia quædam de rebus mirabilibus, quæ probabiliter in Ægyptiacis Apion protulit.

12.

Plinius XXXI, 2, 18 : In Africæ lacu Apusci-damo omnia fluitant, nihil mergitur, item in Siciliæ fonte Phinthia, ut Apion tradit, et in Medorum lacu puteoque Saturni.

13.

Idem ibid. XXXII, 2, 9 : Apion maximum piscium esse tradit porcum, quem Lacedæmonii orthagoriscum vocant: grunnire eum, quum capiat

ΚΑΤΑ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

Nonnulla eorum quæ ex hoc scripto deprompta esse possunt, jam adscriptimus fragm. 3 et 4. Reliqua hæc sunt.

14.

Josephus C. Apion II, 3 : Καὶ τί γε δεῖ θαυμάζειν, εἰ περὶ τῶν ἡμετέρων ψεύδεται προγόνων (Ἀπίων) λέγων αὐτοὺς εἶναι τὸ γένος Αἰγυπτίους;

15.

Idem II, 4 : Τίνα τοίνυν ἐστὶ τὰ δεινὰ καὶ σχέλινα τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατοικοῦντων Ἰουδαίων, ἃ κατηγόρηκεν αὐτῶν (Ἀπίων), ἰδωμεν· Ἐλθόντες, φησὶν, ἀπὸ Συρίας ὥκησαν πρὸς ἀλίμενον θαλάσσαν, γαιτνήσαντες ταῖς τῶν κυμάτων ἐκβολαῖς.

Paullo post : Οὐ γὰρ ἀπορίᾳ γε τῶν οἰκησόντων τὴν μετὰ σπουδῆς ἐπ' αὐτοῦ πόλιν κτιζομένην Ἀλέξανδρος

qui immortalem ipsi Ibim ostenderint; sed hoc et Apion procul a vero abesse judicat, et ego similiter ab omni ratione abhorreere existimo, siquidem vel illi sic videtur.

11.

Apion, nisi nugatur, alicubi cervis quattuor esse reses prodidit. Et quum Cenis Menidis filius regnaret in Ægypto, gruem hicipitem esse visam, et feracitatem regionis secutam idem auctor est; item sub alio rege quadrupitem avem, et alluvione Nili secuta copiosiore quam alias unquam, fructuum et segetum admirabilem fertilitatem constitisse.

CONTRA JUDÆOS.

14.

Quid mirum si de nostris patribus mentitur Apion dicens eos genere Ægyptios esse?

15.

Videamus quænam sint illa gravia et non ferenda, de quibus Judæos Alexandriam habitantes Apion accusat. « E Syria, inquit, profecti sedes fixerunt ad importandam

τῶν ἡμετέρων τινὰς ἐκεῖ συνήθροισεν. Quod negat Josephus, affirmasse videtur Apion.

16.

Josephus II, 5 : Ὁδὲ Φιλομήτωρ Πτολεμαῖος καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Κλεοπάτρα τὴν βασιλείαν διήντην τὴν αὐτῶν Ἰουδαίους ἐπίστευσαν, καὶ στρατηγοὶ πάσης τῆς δυνάμεως ἦσαν Ὀνίας καὶ Δοσίθεος Ἰουδαῖοι, ὧν Ἀπίων σώσκει τὰ ὀνόματα, δέον τὰ ἔργα θαυμάζειν καὶ μὴ λοιδορεῖν, ἀλλὰ χάριν αὐτοῖς ἔχειν ὅτι διεσώσαντο τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἧς ὡς πολίτης ἀντιποιεῖται. Πολεμούντων γὰρ αὐτῶν τῇ βασιλείᾳ Κλεοπάτρα καὶ κινδυνεύοντων ἀπολέσθαι κακῶς, οὗτοι συμβάσεις ἐποίησαν, καὶ τῶν ἐμφυλίων κακῶν ἀπήλλαξαν. Ἀλλὰ « μετὰ ταῦτα, φησὶν, Ὀνίας ἐπὶ τὴν πόλιν ἤγαγε στρατὸν ὀλίγον, ὅντος ἐκεῖ Θέρμου τοῦ παρὰ Ῥωμαίων πρεσβευτοῦ καὶ παρόντος. » Ὁρθῶς δὲ ποίω, φαίην ἂν, καὶ μάλα δικαίως. Ὁ γὰρ Φύσκων ἐπικληθεὶς Πτολεμαῖος, ἀποθανόντος αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος, ἀπὸ Κυρήνης ἐξῆλθε Κλεοπάτραν ἐκβαλεῖν βουλόμενος τῆς βασιλείας, et filios regis, ut ipse regnum injuste sibi applicaret : propter hæc ergo Onias adversus eum bellum pro Cleopatra suscepit, et fidem quam habuit circa reges, nequaquam in necessitate deseruit. Testis autem Deus justitiæ ejus manifestus apparuit. Nam Physcon Ptolemæus, quum adversum exercitum quidem Onire pugnare præsumeret, omnes vero Judæos in civitate positos cum filiis et uxoribus capiens nudos atque vinctos elephantis subjecisset, ut ab eis concubati deficerent, et ad hoc etiam bestias ipsas inebriasset, in contrarium quæ præparaverat evenere. Elephantii enim relinquentes sibi appositos Judæos, impetu facto super amicos ejus, multos ex ipsis interemere. Et post hæc Ptolemæus quidem aspectum terribilem contemplatus est, prohibentem se ut illis noceret hominibus : concubina vero sua carissima, quam alii quidem Ithacam, alii vero Hirenem denominant, supplicante ne tantam impietatem perageret, ei concessit, et ex his, quæ jam egerat vel acturus erat, pœnitentem egit. Unde recte hanc diem Judæi Alexandriæ constituti, eo quod aperte a Deo salutem promeruerunt, celebrare noscuntur. Apion autem omnium calumniator, etiam propter bellum adversus Physconem gestum Ju-

deos accusare præsumpsit, quum eos laudare debuerit. Is autem etiam ultimæ Cleopatraræ reginæ Alexandrinorum meminit, veluti nobis improperans, quoniam circa nos fuit ingrata; et non potius illam redarguere studuit, cui nihil omnino injustitiæ et malorum operum defuit. Deinde pravos Cleopatraræ mores postquam perstrinxit, addit : Putasne gloriandum nobis non esse, si, quemadmodum dicit Apion, famis tempore Judæis triticum non est mensa... Si vero Germanicus frumenta cunctis in Alexandria commorantibus metiri non potuit, hoc indicium est sterilitatis ac penuriæ frumentorum, non accusatio Judæorum.

17.

Cap. 6 : Sed super hoc : « Quomodo ergo, inquit, si sunt cives, eosdem deos, quos Alexandrini, non colunt? » Cui respondeo, etc... Is (sc. Apion) autem seditionis causas nobis apponit... Derogare nobis Apion voluit, quia imperatorum non statuamus imagines.

18.

Cap. 7 : Admiror autem etiam eos, qui ei hujusmodi fomitem præbuerunt, id est Posidonium et Apollonium Molonem. (Ex his sumpsit sequentiâ.) In hoc enim sacrario (in templo Hierosol.) Apion præsumsit edicere asini caput collocasse Judæos, et id colere ac dignum facere tanta religione : et hoc affirmat fuisse depalatum, dum Antiochus Epiphanes et exspoliasset templum, et illud caput invenisset ex auro compositum multis pecuniis dignum. De origine hujus fabulæ v. Movers. l. l. p. 297.

19.

Cap. 8 : Alteram vero fabulam, derogatione nostra plenam, de Græcis apposuit. Dixit Antiochum in templo invenisse lectum et hominem in eo jacentem, et appositam ei mensulam maritimis terrenisque volatilium dapibus plenam, et quod obstupisset his homo. Illum vero mox adorasse regis ingressum, tamquam maximam sibi opem præbituri; ac procidentem ad ejus genua, extensa dextera poposcisse libertatem; et jubente rege, ut consideret, et diceret, quis esset, vel cur ibidem

mare in vicinia allisionis fluctuum. » Non propter inopiam habitatorum civitatis, quam studiosè edificabat, Alexander M. nostrorum aliquos illic congregavit.

16.

Ptolemæus autem Philometor et uxor ejus Cleopatra omne regnum suum commiserunt Judæis, factique sunt totius militiæ duces Onias et Dosithæus Judæi : quorum nomina cavillatur Apion, quum debuisset factorum potius admirari et non conviciari, sed gratias illis habere quod servarint Alexan-

driam, cujus civis videri vult et haberi. Quum enim bellum inferrent reginæ Cleopatraræ, et male pereundi discrimen adirent, isti fecerunt ut pax iniretur et mala intestina cessarent. Sed « postea, inquit, Onias ad urbem deduxit parvum exercitum, quum illic præsens adesset Thermus Romanorum legatus. » Id quod bene recteque admodum factum dixerim. Ptolemæus enim cognomine Physcon, mortuo suo fratre Ptolemæo Philometore, egressus est de Cyrene, eo animo ut Cleopatram e regno ejiceret.

habitaret, vel quae esset causa ciborum ejus, tum hominem cum gemitu et lacrymis lamentabiliter suam narrasse necessitatem. Ait, inquit, se esse Græcum: et dum peragraret provinciam parandi victus causa, correptum se subito ab alienigenis hominibus, atque deductum ad templum et inclusum illic, et a nullo conspici, sed cuncta dapium apparatione saginari. Et primum quidem hæc sibi inopinabilia beneficia visa attulisse lætitiā, deinde suspicionem, postea stuporem: postremum consulentem a ministris ad se accedentibus audisse legem ineffabilem Judæorum, pro qua nutriebatur: et hoc illos facere singulis annis quodam tempore constituto. Et comprehendere quidem Græcum peregrinum, eumque annuo tempore saginare, et deductum ad quandam silvam occidere quidem eum hominem, ejusque corpus sacrificare secundum suas solemnitates, et gustare ex ejus visceribus, et jusjurandum facere in immolatione Græci, ut inimicitias contra Græcos haberent: et tunc in quandam foveam reliqua hominis pereuntis abjicere. Deinde refert eum dixisse, paucos jam dies debitos sibimet superesse; atque rogasse; ut reveritus Græcorum deos, et superans in suo sanguine insidias Judæorum, de malis eum circumstantibus liberaret. Cf. Diodorus XXXIV, 1, qui ex parte eadem (ex Posidonio) affert.

20.

Cap. 9: Rursumque tamquam piissimos deridet adjiciens fabulæ inania facta. Ait enim illum retulisse, dum bellum Judæi contra Idumæos haberent longo quodam tempore, ex aliqua civitate Idumæorum qui in ea Apollinem colebat venisse ad Judeos, cujus hominis nomen dicitur Zabidus; deinde iis promisisse traditurum se eis Apollinem deum Doriensium, venturumque illum ad nostrum templum, si omnes ascenderent, et adducerent omnem multitudinem Judæorum. Zabidum vero

20.

Judeos quidem, inexpectata visione obstupefactos, quum procul quidem abessent, quiescere: Zabidum vero multa quiete ad templum venisse, et aureum detraxisse cantherii caput (ita enim scripsit, facetus videri volens), et rursus Doram velociter se contulisse.»

21.

Mentitur Apion et de juramento nostro, quod juremus per Deum, et cæli et terræ et maris creatorem, nemini fautores alienigenæ, præcipue si Græci fuerint.

22.

Velementer in Apione admiranda est eximia prudentia, etiam ob hoc quod mox dicitur. Nam iadiclo esse, affirmat, quod neque legibus justis utamur, neque Deum convenienter ejus naturæ colamus, hoc quod non impereamus, sed diversis potius gentibus serviamus, et in ipsa ci-

fecisse quoddam machinamentum ligneum, et circumposuisse sibi, et in eo tres ordines finxisse lucernarum, et ita ambulasse, ut procul stantibus appareret quasi stella per terram iter agens. Τοὺς μὲν Ἰουδαίους ἀπὸ τοῦ παραδόξου τῆς θεᾶς καταπεληγμένους, πόρρω μὲν ὄντας ἡσυχίαν ἔχειν· τὸν δὲ Ζάβιδον ἐπὶ πολλῆς ἡσυχίας εἰς τὸν ναὸν παρελθεῖν, καὶ τὴν χρυσὴν ἀποσύραι τοῦ κἀνωθνος κεφαλὴν (οὕτω γὰρ ἄστειζόμενος γέγραφε), καὶ πάλιν εἰς Δώραν κατὰ τάχος ἀπελθεῖν.

21.

Cap. 10: Καταφεύδεται δὲ (sc. Ἀπίων) καὶ ὄρκον ἡμῶν, ὡς ὁμνούντων τὸν θεὸν τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, μηδενὶ εὐνοῖσιν ἄλλοφύλῳ, μάλιστα δὲ Ἑλλήσιν.

22.

Cap. 11: Σφόδρα τοίνυν τῆς πολλῆς συνίσεως καὶ ἐπὶ τῷ μέλλοντι ρηθήσεσθαι θαυμάζειν ἑζὼν ἴσιν Ἀπίωνα. Τεκμήριον γὰρ εἶναι φησι τοῦ μήτε νόμος ἡμᾶς χρῆσθαι δικαίοις μήτε τὸν θεὸν εὐσεβεῖν ὡς προσῆκε, τὸ μὴ ἄρχειν, δουλεῖν δὲ μέλλον ἐθνεσι καὶ ἄλλοτε ἄλλοις, καὶ τὸ καρῆσθαι συμφοραῖς τισι περὶ τὴν πόλιν, αὐτῶν δηλονότι πολέως ἡγεμονικωτέρας ἐκ τῶν ἄνωθεν ἄρχειν, ἀλλὰ μὴ Ῥωμαίοις δουλεῖν συνεπισμένων.

23.

Cap. 12: Ἀλλὰ θαυμαστοὺς ἄνδρας οὐ παρρησίᾳ καμειν, οἷον τεχνῶν τινων εὐρετὰς, ἢ σοφίᾳ διαφέροντας. Καὶ καταριθμεῖ Σωκράτην καὶ Ζήνωνα καὶ Κλεάντην καὶ τοιοῦτους τινὰς· εἰτα, τὸ θαυμασιώτατον τῶν εἰρημένων, αὐτὸς ἑαυτὸν προστίθησι, καὶ μακαρίζει τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὅτι τοιοῦτον ἔχει πολίτην. Ἐκεῖ γὰρ αὐτῷ μάρτυρος ἑαυτοῦ. Τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἔπεισον ὀχλαγωγὸς ἐδόκει πονηρὸς εἶναι, καὶ τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διεφθαρμένος, ὥστε εἰκότως ἐλεῆσαι τις ἐν τῇ Ἀλεξάνδρειαν, εἴπερ ἐπὶ τούτῳ μέγα ἐφρόνει.

24.

Cap. 13: Ἐγκαλεῖ ὅτι ζῶα θύομεν, καὶ χοίρων οὐ

vitae calamitates quasdam perferamus, utique quum ipsi ex urbe primaria a multis retro sæculis imperare, sed non Romanis servire consueverint.

23.

Sed viros admirabiles non tulimus, veluti artium quarundam inventores, aut sapientia præcellentes. Atque enumerat Socratem, et Zenonem, et Cleanthen, aliosque hujusmodi: deinde, quod ex dictis maxime mirandum, semetipsum adjicit, et Alexandriam beatam prædicat, quæ civem habuerit tali ingenio præditum. Oportebat enim ipsum de se testimonium dare. Nam ceteris quidem circulator esse videbatur improbus, et vita et sermone pravus: adeo ut merito quis Alexandriam miseretur, si super isto sese effert.

24.

Vitio nobis vertit, quod animalia pro victimis mactamus,

ισθόμεν καὶ τὴν τῶν αἰδοίων χλευάζει περιτομήν. — Respondens inter alia Josephus etiam Ægyptios sacerdotes circumcidi, addit hæc : "Ὅθεν εἰκότως μοι δοκεῖ τῆς εἰς τοὺς πατέριους αὐτοῦ νομοῦς βλασφημίας δοῦναι δίκην Ἀπίων τὴν πρόπουσαν. Περιετμήθη γὰρ ἐξ ἀνάγκης, ἐλκώσας αὐτῷ περὶ τὸ αἰδοῖον γενεμῆς· καὶ μηδὲν ὠφελήθεις ὑπὸ τῆς περιτομῆς, ἀλλὰ σηπόμενος ἐν δειναῖς δόδυναις ἀπέθανεν.

25.

Tatianus Or. ad Gr. c. 44 : Τὰς περὶ τῶν κατ' Αἴ- γυπτον θεῶν δόξας Ἀπίωνος ἔχοντες παρ' ἑαυτοῖς, ὡς ἀθιωτάτους ἡμᾶς ἐκκηρύσσετε.

26.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

Gellius N. A. VI, 8 : Ἀπίων, Græcus homo, qui Πλειστονίκης est appellatus, facili atque alacri facundia fuit. Is quum de Alexandri regis laudibus scriberet : « Victi, inquit, hostis (sc. Darii) uxorem, facie inclyta mulierem, vetuit in conspectum suum deduci : ut eam ne oculis quidem contingeret. »

27.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΠΙΚΙΟΥ ΤΡΥΦΗΣ.

Athenæus VII, p. 294, F : Ἀπίων δ' ὁ γραμματικὸς ἐν τῷ Περὶ τῆς Ἀπικίου τρυφῆς, τὸν ἑλοπα καλούμενον τοῦτον φησιν εἶναι τὸν ἀκκιπῆσιον. De hoc Apicio, Tiberii æquali, gulæque studio infami, v. Athenæus I, p. 7, A; Seneca Cons. ad Helviam c. 10, Plinius H. N. XIX, 8, 41; Dio Cass. LVII, 19.

ΠΕΡΙ ΜΑΓΟΥ.

28.

Suidas : Πάσης· ὄνομα χύριον. Καὶ παροιμία· τὸ Πάσητος ἡμιοβόλιον. Ὁ δὲ Πάσης οὗτος μαλακὸς ἦν τὴν φύσιν, πάντων δὲ ἀνθρώπων ἐν μαγείᾳ

διενήνοχεν, ὅστε ἐκ τῶν ἐπασιζῶν αὐτοῦ καὶ δεῖπνα πολυτελῆ ὀρᾶσθαι, καὶ διακονομένους τινάς, καὶ πάλιν ἀφανῇ τὰ πάντα γίνεσθαι. Εἶχε δὲ καὶ ἡμιοβόλιον ἐκ μιᾶς (μνᾶς Bas. ἐκ μαγείας conj. Portus) αὐτῷ πεποιημένον, ὃ διαδιδόμενον ὑπ' αὐτοῦ τοῖς πιπράσκουσι, παρ' ὧν ᾗθελεν ὠνεῖσθαι, εἰ ᾗθούλετο, πάλιν παρ' αὐτῷ ἠύρισκετο. Καὶ Ἀπίων δὲ ὁ γραμματικὸς μνημονεύει αὐτοῦ ἐν τῷ Περὶ μάγου. Cf. Lobeck. Aglaoph. II, p. 970.

(ΜΑΓΙΚΑ ?)

28 a.

Plinius H. N. XXX, 2, 6 : Quærat aliquis quæ sint mentiti veteres magi, quum adollescentibus nobis visus Apion, grammaticæ artis, prodiderit cyncephaliam herbam, quæ in Ægypto vocaretur osyrites, divinam et contra omnia veneficia; sed si tota erueretur, statim eum qui cruisset, mori; seque evocasse umbras ad percontandum Homerum, quamvis patria quibusque parentibus genitus esset, non tamen ausus profiteri, quid sibi respondisse diceret. Cf. Welcker. Cycl. Hom. p. 196.

29.

Idem H. N. XXX, 11, 30, inter quartani re-media recenset scarabæum qui pilas volvit. Propter hunc Ægypti magna pars scarabæos inter numina colit, curiosa Apionis interpretatione, qua colligat solis operum similitudinem huic animali esse, ad excusandos gentis suæ ritus.

30.

Idem H. N. XXIV, 17, 102 : Anacampteronem (sc. herbam magicam dicit) celebrer arte grammatica paullo ante (intellige Apionem), cujus omnino tactu redirent amores vel cum odio depositi.

DE METALLICA DISCIPLINA

Apio grammaticus scripsisse dicitur ap. Plin. in indice auctorum ad lib. XXXV.

et non vescamur carnesuilla; et pudendorum circummisionem irridet

Unde jure mihi videtur Apion ob maledicta in patriæ suæ leges pœnas dedisse quas commueruit. Nam ex necessitate circumcisis erat, utpote ulceratus circa pudenda : et quum nihil ei profuerit circumcisio, sed putresceret, magnis doloribus exspiravit.

25.

Apionis de diis Ægyptiis opiniones foventes, tanquam impissimos nos clamoribus vestris exagitis.

DE APICII LUXURIA.

27.

Apion in libro De Apicii luxuria, quem piscem Græci elopa vocant, hunc esse ait accipenserem.

DE MAGO.

28.

Pases. Nomen proprium. Et proverbium : Pasetis semiobolus. Hic Pases ingenio molli fuit, sed omnes mortales arte magica superavit : itaque incantationibus suis effecit ut et cœnæ sumptuosæ conspicerentur et qui ad mensam ministrarent, eademque omnia rursus evanescerent. Habuit etiam semiobolum, arte magica ab ipso factum, qui quum ab ipso datus esset vendentibus, a quibus aliquid emere volebat, apud ipsum rursus inveniebatur, si vellet. Meminit ejus Apion grammaticus in libro De mago.

33.

INCERTA.

31.

Plinius H. N. XXXV, 10, 36, 88 : *Imagines adeo similitudinis indiscretæ pinxit (Apelles), ut incredibile dictu, Apion grammaticus scriptum reliquerit, quendam ex facie hominem addivinantem (quos metoposcopus vocant) ex iis dixisse aut futuræ mortis annos aut præteritæ.*

32.

Stephan. Byz. v. Κραστός· πόλις Σικελίας... Ἀπίων δὲ ὅτι μόνος Πολέμων (v. fr. 44, p. 127) ἔφη τὴν Λαίδα Κορινθίαν. Etiam v. Κάρασος Apion a Stephano laudatur. Qui locus pertinet ad interpretationem Hom. Il. 13, 363.

32.

Apion dicit solum Polemonem Laidem Corinthiam appellare.

THALLUS.

Eusebius Chron. p. 195 Mai. Chronica sua quum ex aliis scriptis consarcinasse dicit, tum e *Thalli* libris tribus *Memoriarum* (Ἱπομνημάτων ἱστορικῶν) ab *Ilio* capto usque ad *CLXVII Olympiadem* (Ol. 167,1 = 112 a. C.).

At e tertio libro (fr. 8) affertur res quæ pertinet ad Ol. 203, 33 post C. Igitur Eusebii locus corruptus est. Ne in græco Eusebio fuisse putemus σξζ' pro ρξζ', eo impedimur quod Thallus (fr. 2) jam laudatur a Theophilo. Porro Tertullianus dicit : ... *Juba et Apion et Thallus, et qui istos aut probat aut revincit Judæus Josephus*. Hinc sequeretur Thallum scripsisse ante Josephum. At nulla apud Josephum Thalli scriptoris mentio fit. Igitur in conjecturæ arbitrium res retruditur. Equidem pro ρξζ' fuisse puto σξζ', adeo ut ξζ' ex dittographia ejusdem sigli ortum sit. Itaque Chronica pertinuisset usque ad Ol. 207. 49 p. C. Hoc si largiaris, non est adeo improbabile Thallum nostrum esse libertum Tiberii, cujus meminit Josephus in Tiberii historia, XVIII, 6, 4 : Καὶ δὴ τις ἦν Θάλλος Σαμαρεὺς γένος, Καίσαρος δὲ ἀπαλεύθερος· παρὰ τούτου δάνεισμα μυριάδων ἑκατὸν εὐρόμενος (Ἀγρίππας) τῇ τε Ἀντωνίᾳ καταβάλλει τὸ ὀφειληθὲν χρέος κτλ. (*). In Syrum scriptorem bene cadunt historiæ Assyriæ (ol te τὰ Σύρια Κάστωρ καὶ Θάλλος, fr. 3), quæ diversa fuisse debent ab Ἱπομνημάτων ἱστορ. sive Chronicorum libris tribus, siquidem recte hos Eusebius ab *Ilio* demum capto initium sumpsisse tradit.

1.

Tertullian. Apolog. 10 : *Saturnum itaque, quantum literæ docent, neque Diodorus græcus aut Thallus neque Cassius Severus, aut Cornelius Nepos neque ullus commentator ejusmodi antiquitatum, aliud quam hominem promulgarunt.*

Lactantius I, 13 : *Omnes ergo non tantum poetæ, sed historiarum quoque ac rerum antiquarum scriptores hominem fuisse (Saturnum) consentiunt, qui res ejus in Italia gestas memoræ*

(*) *Thallum* quendam Cinese filium, Phocionis socium, commemorat Plutarch. Phoc. 13. Idem nomen proprium habes in Inscript. Att. ap. Bæckh. C. I. I, p. 320. 368. 370.

2.

Beli Assyriorum regis et Saturni Titanis Thallus meminit, aiens Belum una cum Titanibus pugnassee contra Jovem reliquosque deos, quos dicunt, Jovis socios. Verba Thalli : « Et Saturnus victus fugit Tartessum, Ogygis vero

prodiderunt; Græci, Diodorus et Thallus; Latini, Nepos et Cassius et Varro.

Minutius Felix in Octavio p. 24 ed. 1652 : *Saturnum enim principem hujus generis et examinis omnes scriptores vetustatis Græci Romanique hominem prodiderunt. Scit hoc Nepos et Cassius in historia, et Thallus ac Diodorus hoc loquuntur. Cf. etiam Justinus Cohort. ad Gr. p. 7.*

Qui fuerit Cassius Severus, quem Tertull. dicit, nescio. Fortasse intelligendus est Cassius Hemina, quem Annales hist. Rom. scripsisse constat. Cogitari etiam possit de Cassio Longino, quem Eusebius p. 195 tanquam Chronicorum auctorem inter fontes suos recenset. Idem Tertullianus c. 19 Thalli nomen inter alia enumerat : *Reseranda antiquissimarum etiam gentium archiva, Ægyptiorum, Chaldæorum, Phœnicum; advocandi municipum eorum per quos notitia (sc. temporum) subministrata est, aliqui, Manethon Ægyptius et Berosus Chaldæus, sed et Iromus Phœnix et Menander Ephesus et Demetrius Phalereus et rex Juba et Apion et Thallus, et qui istos aut probat aut revincit Judæus Josephus.*

2.

Theophilus Ad Autolyc. III, 29 : Βῆλου τοῦ Ἀσσυρίων βασιλεύσαντος καὶ Κρόνου τοῦ Τιτᾶνος Θάλλος μέμνηται, φάσκειν τὸν Βῆλον πεπολεμηκέναι σὺν τοῖς Τιτᾶσι πρὸς τὸν Δία καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ θεοὺς λεγομένους, ἐνθα φησὶν· « Καὶ Ὀγγυος ἡττηθεὶς ἐφυγεν εἰς Τάρτησον. » τότε μὲν τῆς χώρας ἐκείνης Ἀκτῆς κληθείσης, νῦν δὲ Ἀττικῆς προσαγορευομένης, ἥς Ὀγγυος τότε ἤρξε. » Καὶ τὰς λοιπὰς δὲ χώρας καὶ πόλεις, ἀφ' ὧν τὰς προσωνυμίας ἔσχον, οὐκ ἀναγκαῖον ἐγούμεθα καταλέγειν, μάλιστα πρὸς σὲ τὸν ἐπιστάμενον τὰς ἱστορίας.

Idem ibid. : Κατὰ γὰρ τὴν Θάλλου ἱστορίαν ὁ Βῆλος προγενέστερος εὐρίσκειται τοῦ Ἰλιακοῦ πολέμου ἔτεσι τκβ'.

Lactantius I, 23 : *Theophilus in libro De temporibus ad Autolycum scripto ait, in historia sua Thallum dicere, quod Belus, quem Babylonii et Assyrii colunt, antiquior bello Trojano fuisse invenitur CCCXXII annis.*

in terram quæ ab eo Ogygiæ nomen accepit, quæ regio tunc Acte vocabatur, nunc vero Attica dicitur; cujus regionis Ogyges tunc imperio potitus est. » Reliquas regiones (a profugis Titanibus nomen adeptas?) a quibusnam nomen habeant non est quod exponam, tibi maxime, qui novisti historias.

Ὠγυγος] δ' Ὠγος codd., quod correxit Niebuhr. (*Kl. Schrift.* p. 211) e Castore (fr. 1) ap. Euseb. p. 36 ed. Mai. Deinde quædam excidisse liquet. Explendam vero lacunam Niebulrius censet hunc fere in modum .. Ἐφυγεν εἰς Ἐρτησσόν, τότε μὲν τῆς χώρας ἐκείνης [Ταράρου λεγομένης, ὅσπερ] Ἀκτῆς κληθείσης κτλ. Nimirum Thallum fabulam de Titanibus in Tartarum præcipitatis eo explicasse quod rex eorum Ogygus Tartessum, quæ olim Tartarus dicta sit, fugerit; nominis mutationem istam illustrasse comparata Attica, quæ olim Acte dicta sit. Hoc autem exemplo usum esse, quod Ogygus Titan in mentem revocasset Ogygum Atticum. Nescio tamen an hoc nimis sit ingeniosum. Narravit Thallus, opinor, *Saturnum*, non vero Ogygum, Tartessum fugisse et in occidentali hac regione imperasse. (cf. Diodor. V, 56, Cic. N. D. 3, 17. Κρόνου τύρσις ap. Pindar. Ol. II, 70); addiditque haud dubie terram illam de eo Saturniam dictam esse; Ogygum vero in eam regionem fugisse, quæ tum Acte, ab ipso Ogygia (Charax ap. Steph. v. Ὠγυγία), postea Attica nominata sit. Itaque restituerim: Ἐνθα φησὶν « Κρόνος ἡττηθείς ἐφυγεν εἰς Ἐρτησσόν, Ὠγυγος δὲ εἰς τὴν ἀπ' αὐτοῦ δνομασθεῖσαν Ὠγυγίαν, τότε μὲν κτλ.

Bellum Trojanum Thallus ex more sui ævi assignaverit annis 1193-1184. Itaque Belus et initium regni Assyriaci refertur ad an. 1515 a. C. (1193+322). Finis imperii ex Ctesiae computo (quem seniores longe plurimi plus minus accurate reddere solent) incidit in annum 885 a. C. Eodem modo Thallum quoque statuisse censo. Igitur stetit Assyriorum regnum per annos 630 (10×63). Quæ est dimidia pars annorum 1260, quos Castor usque ad finem Sardanapalli exputat. Vide fragm. Chronol. p. 160. Ibidem vero monuimus catalogum regum Ass., quem Eusebius, Syncellus, Excerpta Barbara exhibent, ex duobus regum laterculis esse conflatum. Eodem spectat quod Alexander Polyhistor tradit (fr. 1), prosapiam Semiramidis pertinuisse usque ad Belum (vel Ballæum), a quo novus regum ordo incipit. Belus ille alter apud Eusebium appellatur Belochus (cujus filia est altera Semiramis sive Atossa); ab initio vero regni Assyriaci usque ad Belochum ex Eusebii numeris anni sunt 626. Vides igitur Belochi regno laterculum regum Assyriaci in duas partes æquales dispesci.

3.

Ab Ogyge, sub quo magnum illud primumque in Attica accidit diluvium, Phoroneo Argivis imperante, ut Acusilaus narrat, usque ad primam Olympiadem, anni colliguntur mille viginti. Sic enim rerum Atheniensium narratores, Hellenicus et Philochorus Atthidum auctores, et Assyriaci qui scripserunt Castor et Thallus, et Diodorus et Alexander

Thallus nonnisi alteram earum, certe quod anno attinet, agnovisse videtur (*); idque optime. Igitur summa annorum in Thallo quam proxime accessit ad computum Berosi. Is enim post Chaldaeos et Arabes reges recenset regum Assyriorum ann. 526 usque ad Phulum. Phuli, Tiglat-Pileasaris et Salmanassar annos e Beroso non enotavit Eusebius. Apud Samuelem, p. 16, iis tribuuntur anni 59. Horum vero successores Asordanus, Sammuges ejusque frater Sardanapallus apud Berosum regnant annis 60. Unde summa colligitur annorum 645. Fortasse etiam major foret consensus, si omnium regum numeros ex ipso Beroso Eusebius apposuisset. Ceterum in eo Thallus peccavit quod finem imperii Assyriaci ex Ctesiana chronologia constituit, ideoque centum fere et quinquaginta annis a Beroso recedit.

(3.)

African. ap. Euseb. P. E. X, 10, p. 489: Ἀπὸ Ὠγύγου, ἐφ' οὗ γέγονεν ὁ μέγας καὶ πρῶτος ἐν τῇ Ἀττικῇ κατακλυσμὸς, Φορωνέως Ἀργεῖων βασιλεύσαντος, ὡς Ἀκουσίλαος ἱστορεῖ, μέχρι πρώτης Ὀλυμπιάδος ἐτη συνάγεται χίλια εἴκοσι. Ταῦτα γὰρ οἱ τὰ Ἀθηναίων ἱστοροῦντες Ἑλλάνικὸς τε καὶ Φιλόχορος οἱ τὰς Ἀτθίδας, οἱ τε τὰ Σύρια Κάστωρ (fr. 15) καὶ Θάλλος καὶ Διόδωρος Ἀλέξανδρός τε ὁ Πολύειστος καὶ τινες τῶν καθ' ἡμᾶς ἀκριβέστερον ἐμνήσθησαν καὶ τῶν Ἀττικῶν ἀπάντων. Huic loco, ubi scriptores temere cumulantur, omnino nihil tribuendum est.

(4.)

Syncellus p. 92, B: Ταύτην (τῶν Ἀράβων βασιλείαν) Ἀσσυρίων μὰ διεδέξαντο βασιλεῖς... ἀπὸ τοῦ πρώτου αὐτῶν Βήλου ἕως τοῦ μὰ Μακροχολέρου τοῦ καὶ Σαρδαναπάλλου, ὡς συμφωνοῦσι πολλοὶ τῶν ἐπισήμων ἱστορικῶν, Πολύβιος καὶ Διόδωρος, Κεφαλίων τε καὶ Κάστωρ καὶ Θάλλος καὶ ἑτεροὶ. Hæc in Thallum non magis cadent, quam in reliquos, quos sueta arrogancia Syncellus recenset.

5.

Justin. Martyr. Coh. ad Gr. p. 10, A. Thallus inter eos ponitur, qui Moysis ὡς σφόδρα ἀρχαῖον καὶ παλαιὸν τῶν Ἰουδαίων ἀρχόντος meminerint. Conf.

(*) Quamquam cogitari etiam possit eum de altero Belo narrasse, quod Castor de primo Belo narrat.

Polyhistor, et nostri ævi nonnulli etiam accuratius quam Attici universi tradiderunt.

4.

Arabum reges exceperunt Assyrii reges quadraginta et unus a primo eorum Belo usque ad quadagesimum primum Macoscolerum sive Sardanapallum, sicuti uno ore affirmant plurimi historicorum præcipuorum, Polybius, Diodorus, Cephalion, Castor, Thallus, alii.

Castoris fr. 16. 17. Hoc quoque loco temere nomina scriptorum congesta esse jam alii monuerunt.

6.

Africanus ap. Euseb. P. E. X, p. 488, C : Κύρος Περσῶν ἐβασίλευσεν ὅς ἐστι Ὀλυμπιάς ἔχθη νῆ', ὡς ἐκ τῶν Βιβλιοθηκῶν Διοδώρου καὶ τῶν Θάλλου καὶ Κάστορος (fr. 5. 6, p. 158) Ἱστοριῶν, ἐτι δὲ Πολυβίου καὶ Φλέγοντός ἐστιν εὐρεῖν.

7.

Malala p. 157 ed. Bonn., de Cræso ad Halyn devicto et capto, quem Cyrus triumphans tripodi igneo imposuerit [Tripodem istum substituere rogo] : Ταῦτα δὲ ἰστέρησαν οἱ σοφώτατοι Θάλλης (scr. Θάλλος) καὶ Κάστορ καὶ Πολύβιος συγγραψάμενοι καὶ μετ' αὐτοῦ (1. αὐτῶν) Ἡρόδοτος δὲ ἱστοριογράφος ἄτινα

καὶ ὁ σοφὸς Θεόφιλος ἐχρονογράφησεν. Eadem Cedrenus, Ipsam narrationem exscripsimus in Castoris fr. 5 a. Ceterum num recte dicat Thallus et Castorem ita narrasse vehementer dubito. Quam temere Herodotus testis advocetur patet. Malala sua hausit ex Theophilo, quem laudat sæpissime.

8.

E LIBRO TERTIO.

Africanus ap. Syncell. p. 322, C, ad an. m. 5533, sive 33 p. Chr., Ol. 203, 1, quo anno Christus ad passionem venit : Καθ' ὅλου τοῦ κόσμου σκότος ἐπήγετο φοβερώτατον, σεισμῶ τε αἱ πέτραι διεσπάρηντο καὶ τὰ πολλὰ Ἰουδαίας καὶ τῆς λοιπῆς γῆς καταρρίφθη. Τοῦτο τὸ σκότος ἐκλείψιν τοῦ ἡλίου Θάλλος ἀποκαλεῖ ἐν τρίτῃ τῶν Ἱστοριῶν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ ἀλόγως. Cf. Phlegont. fr. ad Ol. 203, 4.

6.

Cyrus Persarum regno politus est Olymp. 55, 1, uti in Bibliotheca Diodori, et Thalli, Castoris, Polybii, Phlegontis historiis legere est.

a. Totum orbem terrarum caligo tegebat horrenda, ter-

ræque motu saxa sunt dirrupta et Judææ reliquæque terræ regiones plurimæ quassatæ. Illas tenebras solis eclipsin, absque ratione idonea, ut mihi videtur, Thallus appellat Historiarum libro tertio.

PAMPHILA EPIDAURIA.

Suidas : Παμφίλη, Ἐπιδαυρία, σοφὴ (φιλόσοφος καὶ ἱστορικὴ Eudoc.), θυγάτηρ Σωτηρίδου, οὐ λέγεται εἶναι καὶ τὰ συγγράμματα, ὡς Διονύσιος ἐν τῷ λ' τῆς Μουσικῆς ἱστορίας· ὡς δὲ ἕτεροι γεγράψαι, Σωκρατίδα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Ἱστορικὰ ὑπομνήματα ἐν βιβλίοις γ'. Ἐπιτομὴν τῶν Κτησίου ἐν βιβλίοις γ'. Ἐπιτομὰς ἱστοριῶν τε καὶ ἐτέρων βιβλίων παμπλείστων. Περὶ ἀμφισθητήσεων. Περὶ ἀφροδισίων, καὶ ἄλλων πολλῶν.

Eudocia post verba θυγάτηρ Σωτηρίδου ponit indicem librorum, et deinde addit : Τίνες δὲ πάντα ταῦτα εἰς τὸν αὐτῆς πατέρα ἀναφέρουσιν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ἐν τῇ λ' τῆς Μουσικῆς ἱστορίας, ὡς δὲ ἕτεροι εἰς Σωκρατίδαν τὸν ἀνδρα αὐτῆς. Ctesiae Epitomen ad Soteridam potius quam ad Pamphilē pertinere, nescio an colligere liceat ex Πολύωνος ἐπιστολῇ πρὸς Σωτηρίδαν (sic Reinesius correx. vulgatam Σωτηρίδαν) Περὶ τῆς Κτησίου κλοπῆς. De Socratida aliunde non constat. Socratem Argivum inter scriptores ætatis incertæ memorabimus.

Idem : Σωτηρίδας, Ἐπιδαύριος, πατὴρ Παμφίλης, ἥς τὰ Ὑπομνήματα ὑπέγραψεν (ὡς ὁ Διονύσιος ἐν λ' τῆς Μουσικῆς ἱστορίας, βιβλία γ' [I. λγ']).

Ἑπείγρ.] ἔγραψεν editt. ante Küsterum ; ἔγραψεν Küster. ; ᾧ τὰ Ὑ. ἔπεγραψαν Hemsterh. ; ὑπεγρ. e codd. V. E. reposuit Bernhardt., explicans : *adumbravit et argumenta commentariorum delineavit*, laudato Astio in Platon. Legg. p. 249. Dubito an recte.

Idem : Σωτηρίδας, γραμματικὸς, ἀνὴρ (I. πατὴρ) Παμφίλης, ἥ καὶ τὰς ἱστορίας περιῆψεν. Ἐγραψεν Ὁρθογραφίαν, Ζητήσεις Ὀμηρικές, Ὑπόμνημα εἰς Μένανδρον, Περὶ μέτρων, Περὶ Κωμωδίας, Εἰς Εὐριπίδην.

Photius Bibl. cod. 175, p. 119 Bekk. : Ἀνεγνώσθησαν Παμφίλης Συμμικτών ἱστορικῶν ὑπομνημάτων λόγοι γ'. Αὐτὴν ἀνδρὶ μὲν συνώκει, ὡς καὶ αὐτῇ τῶν Ὑπομνημάτων προοιμιαζομένη ἐπισημαίνεται· ᾧ καὶ ἰγ' ἐτὶ ἐκ παιδὸς συμβιωῦσα ἤδη τῆς ὑπομνηματικῆς ταύτης συγγραφῆς λέγει ἀπάρξασθαι, συγγράψαι δὲ ἅ τε παρὰ τοῦ ἀνδρὸς μάθοι, τὰ ἰγ' ἐτὶ συνεχῶς αὐτῷ συνοῦσα καὶ μὴδ' ἡμέραν μὴδ' ὥραν ἀπολειπομένη, καὶ ἀ παρ' ἄλλου τινὸς ἀκοῦσαι συνέβη τῶν παρ' αὐτὸν ἀφικνουμένων (πολλοὺς γὰρ φοιτᾶν

ὄνομα καὶ δόξαν ἔχοντας ἐπὶ παιδείᾳ), καὶ δὴ καὶ ὅσα βιβλίων αὐτὴ ἀνελέξατο. Ταῦτα δὲ πάντα, ὅσα λόγου καὶ μνήμης αὐτῇ ἀξία ἐδόκει, εἰς ὑπομνήματα συμμικτὰ καὶ οὐ πρὸς τὰς ἰδίας ὑποθέσεις διακεκριμένον ἑαστον διελεῖν, ἀλλ' οὕτως εἰχὲ καὶ ὡς ἑαστον ἐπὶ ᾧ ἀναγράφαι, ὡς οὐχὶ χαλεπὸν ἔχουσα, φησί, τὸ κατ' εἶδος αὐτὰ διελεῖν, ἐπιτερέστερον δὲ καὶ χαριέστερον τὸ ἀναμειγμένον καὶ τὴν ποικιλίαν τοῦ μονοειδοῦς νομίζουσα. Χρησίμων δὲ τὸ βιβλίον εἰς πολυμάθειαν εὖροι γὰρ ἂν τις καὶ τῶν ἱστορικῶν οὐκ ὀλίγα ἀναγκαῖα, καὶ δὴ καὶ ἀποφθεγμάτων καὶ ῥητορικῆς διατριβῆς, ἐνία καὶ φιλοσόφου θεωρίας καὶ ποιητικῆς ἰδέας, καὶ εἰ τι τοιοῦτον ἐμπέσοι. Αἰγυπτία δὲ τὸ γένος ἡ Παμφίλη, ἤκμασε δὲ καθ' οὗς χρόνους Νέρων ὁ Ῥωμαίων ἡχμαῖζεν αὐτοκράτωρ. Ἡ δὲ φράσις, ὡς ἐστὶν ἐκ τῶν προοιμίων συλλαβεῖν καὶ ἐν οἷς ἀλλοθί που ἰδιὸν τι λέγει, καὶ μέλιστα κατὰ τὴν διάνοιαν, ὅσα δὴ καὶ γυναικὸς ἔχουσιν οὕσα, τῆς ἀφελοῦς ἐστὶν ἰδέας, οὐδὲ τῇ λέξει πρὸς τὴν ἰδέαν ἀλλοτριουμένη. Ἐν οἷς δὲ τὰ τῶν ἀρχαιότερων ἀπομνημονεύουσα λέγει, ποικιλώτερον αὐτῇ καὶ οὐ καθ' ἐν εἶδος σύγκειται ὁ λόγος.

Photius cod. 161, p. 103, a, 35 : Ὁ δὲ δεῦτερος (sc. τῶν Ἐκλογῶν λόγος Σωπάτρου συνηθροίσθη) ἐκ τε τῶν Σωτηρίδα Παμφίλης Ἐπιτομῶν πρώτου λόγου καὶ καθέξης μέχρι τοῦ δεκάτου.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ.

1.

Diog. L. I, 24, de Thalete : Παρά τε Αἰγυπτίῳ γεωμετρεῖν μαθόντα φησὶ Παμφίλην πρῶτον καταγράψαι κύκλου τὸ τρίγωνον ὀρθογώνιον, καὶ ὅσαι βούν.

2.

Idem I, 63, de Chilone Lacedæmonio : Πρὸς τε τὸν ἀδελφὸν δυσφοροῦντα ὅτι μὴ ἔφορος ἐγένετο, αὐτοῦ ὄντος, « Ἐγὼ μὲν γὰρ ἐπίσταμαι, » εἶπεν, « ἀδικεῖσθαι, σὺ δὲ οὐ. » Γέγονε δὲ ἔφορος κατὰ τὴν πεντηκοστὴν πέμπτην Ὀλυμπιάδα· Παμφίλη δὲ φησὶ κατὰ τὴν ἑκτην. Καὶ πρῶτον ἔφορον γενέσθαι ἐπὶ Εὐθυδήμου, ὡς φησὶ Σωσιγόνης. Καὶ πρῶτος εἰσηγήσατο ἔφορος τοῖς βασιλεῦσι παραzeugνύναι. Cf. Euseb. Chron. ad Ol. 56, 4 : *Chilo unus e sapientibus septem ephorus fuit Lacedæmone.*

COMMENTARII HISTORICI.

1.

Ab Ægyptiis præcepta geometriæ doctum Thaletem primum descripsisse circuli triangulum rectis angulis, et immolasse bovem refert Pamphila.

2.

Chilo indignanti fratri quod ephorus ipse non sacer, quum ille fuisset, « Ego, inquit, pati injurias scio, tu nescis. » Fuit autem ephorus circa quinquagesimam et quintam Olympiadem : Pamphila autem circa sextam ait ; primumque ephorum fuisse archonte Euthydemum, auctor Sosicrates. Primus instituit ut ephori regibus adingerentur.

3.

E LIBRO SECUNDO.

Diog. L. I, 76, de Pittaco : Παμφίλη δὲ φησιν ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ὑπομνημάτων, ὡς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ὑρραῖον καθήμενον ἐπὶ κουρείου ἐν Κύμῃ χαλκεύς τις πέλεκυν ἐμβαλὼν ἀνέλοι. Τῶν δὲ Κυμαίων πεμφάντων τὸν φονέα τῷ Πιττακῷ, μαθόντα καὶ ἀπολύσαντα εἰπεῖν, « συγνώμῃ μετανοίας χρείσων. »

4.

Idem I, 90, de Cleobulo Lindio : Φέρεται δ' αὖ τῷ ἐν τοῖς Παμφίλης Ὑπομνήμασι καὶ ἀνιγμα τοῖον·

Εἰς ὁ πατήρ, παῖδες δυοκαίδεκα. Τῶν δὲ ἐκάστῳ παῖδες δις τριάκοντα διάνδιχα εἶδος ἔχουσαι· αἱ μὲν λευκαὶ ἕασιν ἰδεῖν, αἱ δ' αὖτε μέλιναι· ἀθάνατοι δὲ τ' εὐῶσαι, ἀποφθιγνύουσιν ἅπασαι.

Ἔστι δὲ ὁ ἐνιαυτός.

5.

E LIBRO QUINTO.

Idem I, 98 : Σωτίων δὲ καὶ Ἡρακλείδης καὶ Παμφίλη ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν Ὑπομνημάτων δύο φασὶ Περιάνδρους γεγενῆσθαι, τὸν μὲν τύραννον, τὸν δὲ σοφὸν καὶ Ἀμβρακιώτην. Τοῦτο καὶ Νεάνθης φησὶν ὁ Κυζικηρὸς, ἀνεψιούς τε εἶναι ἀλλήλοισι. Καὶ Ἀριστοτέλης μὲν τὸν Κορίνθιον φησιν εἶναι τὸν σοφόν· Πλάτων δὲ οὐ φησι.

6.

E LIBRO SEPTIMO.

Idem II, 24, de Socrate : Αὐτάρκης τε ἦν καὶ σεμνός. Καὶ ποτε Ἀλκιβιάδου, καθά φησι Παμφίλη ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῶν Ὑπομνημάτων, διδόντος αὐτῷ χώραν μεγάλην, ἵνα ἐνοικοδομησῇται οἰκίαν, φάναι, « καὶ εἰ ὑποδημάτων ἔδει, καὶ βύρσαν μοι ἐδίδους, ἵν' ἐμαυτῷ ὑποδήματα ποιησάμην, καταγέλαστος ἂν ἦν λαβών. »

3.

Pamphila in secundo Commentariorum Tyrhæum refert Pittaci filium, quum sederet in tonstrina Cumis, injecta securi a fabro ærario fuisse necatum : a Cumanis vero vinctum homicidam ad Pittacum missum, atque ab eo poena fuisse absolutum, dicente, quum rem cognovisset, veniam poenitentia esse potiore.

4.

Fertur in Commentariis Pamphilæ Cleobuli tale anigma :

Est genitor, proles cui sit bisena : sed horum calvis triginta bis, forma dispare, natæ,
hæ niveis totæ, fuscæ sed vultibus illæ;
atque immortales quum sint, moriuntur ad unam.

Est autem annus.

5.

Solonia atque Heraclides et Pamphila in quinto Commen-

7.

E LIBRO UNDECIMO.

Gellius N. A. XV, 23 : *Hellanicus, Herodotus, Thucydides, historiæ scriptores, in iisdem fere temporibus laude ingenti floruerunt, et non nimis longe distantibus fuerunt ætatibus. Nam Hellanicus initio belli Peloponnesiaci fuisse quinque et sexaginta annos natus videtur, Herodotus tres et quinquaginta, Thucydides quadraginta. Scriptum hoc est in libro undecimo Pamphilæ. Recte hæc in dubium vocavit Krügerus Leb. d. Thuc. p. 7. 28.*

8.

E LIBRO VICESIMO QUINTO.

Idem III, 23, de Platone : Φησὶ δὲ Παμφίλη ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ εἰκοστῷ τῶν Ὑπομνημάτων ὡς Ἀρκάδες καὶ Θηβαῖοι Μεγάλῃν πόλιν οἰκίζοντας παρεκάλουν αὐτὸν νομοθέτην. Ὁ δὲ μαθὼν ἴσον ἔχειν οὐ θέλοντας, οὐκ ἐπορεύθη.

9.

E LIBRO VICESIMO NONO.

Gellius N. A. XV, 17 : *Alcibiades Atheniensis quum apud avunculum Periclem puer artibus ac disciplinis liberalibus erudiretur, et arcessi Pericles Antigenidem tibicinem jussisset, ut eum canere tibiis, quod honestissimum tum videbatur, doceret : traditas sibi tibiis, quum ad os adhibuisset inflassetque, pudefactus oris deformitate abiecit infregitque. Ea res quum percrebuisset, omnium tum Atheniensium consensu disciplina tibiis canendi desita est. Scriptum hoc est in Commentario Pamphilæ nono et vicesimo. Cf. Plut. Alc. c. 2.*

tariorum duos alunt fuisse Periandros, tyrannum alterum, alterum vero sapientem, eumque Ambracioten. Idem Neanthes quoque Cyzicenus dicit, addens patruels sibi invicem fuisse. Porro Aristoteles Corinthium asserit fuisse sapientem, Plato negat.

6.

Frugi item erat et continens Socrates. Refert Pamphila in septimo Commentariorum, quum Alcibiades grandem illi aream ad construendam domum largiretur, dixisse : « At vero si calceamentis mihi opus esset, coriumque dares ut calceos mihi ipse conficerem, ridiculus essem, si acciperem. »

8.

Refert Pamphila in vicesimo quinto Commentariorum Arcadas ac Thebanos quum Megalopolim conderent, petiisse ab eo ut novæ civitati leges scriberet : sed certior factus eos æquabilitatem juris nolle admittere, non venit.

10.

Ælian. H. N. A. X, 29 : Ἴδιον δὲ ἐν Αἰγυπτίοις λόγοις ἰδεῶς καὶ ἐκεῖνο προσακῆκοι· ὅταν ὑποκρύψῃται τὴν δέρην καὶ τὴν κεφαλὴν τοῖς ὑπὸ τῷ στέρνῳ πτεροῖς, τὸ τῆς καρδίας σχῆμα ἀπεμαζέσθαι. Ἄλλως δὲ καὶ εἰς τοῖς ἐπὶ λύμῃ καὶ ἀνθρώπων καὶ καρπῶν ζώοις γεγεννημένοις ἔχθισται, ἥδη που καὶ ἄνω προεῖπον. Μίγνυνται δὲ τοῖς στόμασι, καὶ παιδοποιοῦνται τὸν τρόπον τοῦτον. Λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι (καὶ ἐμὲ γε οὐ βραδίως ἔχουσι πειθόμενον), λέγουσι γοῦν τοὺς ταῖς ταριχαῖαις τῶν ζῴων ἐφεστῶτας καὶ δεινοὺς τήνδε τὴν σοφίαν, ὁμολογεῖν τὸ τῆς ἰβίδος ἔντερον ἐξ εἶναι πῆχεων καὶ ἐνεθήκοντα· διαβαίνειν δὲ κατὰ πῆχυν αὐτὴν προσακῆκοι βαδίζουσιν· σελήνης δὲ ἐκλιπούσης καταμύει, ἔστ' ἂν ἡ θεὸς αὐθις ἀναλάμψῃ. Καὶ τῷ Ἑρμῇ δὲ, φασι, τῷ πατρὶ τῶν λόγων φιλεῖται, ἔπει ἔοικε τὸ εἶδος τῇ φύσει τοῦ λόγου· τὰ μὲν γὰρ μέλανα ὠκύπετρα τῷ τε σιγῶν καὶ ἔνδον ἐπιστρεφόμενῳ λόγῳ παραβάλλοιτο ἂν, τὰ δὲ λευκὰ τῷ προφερομένῳ τε καὶ ἀκουόμενῳ ἥδη, καὶ ὑπηρετῇ τοῦ ἔνδον καὶ ἀγγέλω, ὥς ἂν εἴποις. Ὡς μὲν οὖν μακροβιώτατόν ἐστι τὸ ζῶον καὶ δὴ εἶπον. Λέγει δὲ Ἀπίων, καὶ ἐπάγεται τοὺς ἐν Ἑρμοῦ πόλει ἱερέας μάρτυρας, δεικνύοντας οἱ ἴδιν ἀθάνατον· τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐκεῖνῳ δοκεῖ τῆς ἀληθείας ἀφεστάναι πάμπαν, καὶ ἐμοὶ δὲ πάντως ἂν καὶ κατεφαίνετο ψευδὲς, εἰ καὶ ἐκεῖνῳ δοκεῖ.

11.

Ælianus N. An. XI, 40 : Λέγει δὲ Ἀπίων, εἰ μὴ τερατεύεται, καὶ ἐλάφους νεφροὺς τέτταρας ἔχειν κατὰ τινὰς τόπους. Λέγει δὲ ὁ αὐτὸς καὶ κατὰ τὸν Οἰνίδα (κατ' Ἀτθίδα? V. Manetho p. 541, b) τὸν Μῆνιδος βασιλεύοντα διχέφαλον γέρανον φανῆναι, καὶ εὐθερῆσαι τὴν Αἴγυπτον· καὶ ἐπ' ἄλλου βασιλέως τετρακέ-

10.

Ibidis etiam filam vim ex Ægyptiorum libris accepi; eam nimirum, quum in pennas, quæ sub pectus existunt, colum et caput abdiderit, cordis figuram exprimere. Quod vero animalibus omnibus, quæ hominibus et fructibus sunt perniciose, infestissime sint hæ aves, jam supra commemoravi. Eandem Ægyptii ferunt ore coire, et parere ltidem. Dicunt præterea, quod mihi non facile persuadent, eos qui condiendis bestiarum cadaveribus præsumt eaque scientia præstant, Ibidis intestinum sex et nonaginta cubitorum esse affirmare; ipsam autem in lunæ defectione connivere, donec aucto. rursus splendore fulgeat. Cruribus ad cubiti spatium distentis eam incedere aiunt; et Mercurio sermonis parenti idcirco in amore esse, quod orationis speciem similitudinemque gerat: namque pennæ in ejus alis nigrae cum tacito adhuc et nondum emissio sermone comparari queunt; prolata vero orationi, quæ jam auditur, intimorum sensuum enunciatrici et interpreti, candidæ possumt conferri. Dixi etiam eam longissimæ vitæ, ut refert Apion atque in eam rem Hermopolis sacerdotes testes citat,

φαλον ὄρνιν, καὶ πλημμυρῆσαι τὸν Νεῖλον ὡς οὐποτε, καὶ καρπῶν ἀφθονίαν γενέσθαι, καὶ εὐπορίαν λήαν θαυμαστήν. Cf. Schneider ad h. l. Subjicio alia quædam de rebus mirabilibus, quæ probabiliter in Ægyptiacis Apion protulit.

12.

Plinius XXXI, 2, 18 : In Africæ lacu Apuscidamo omnia fluitant, nihil mergitur, item in Siciliæ fonte Phinthia, ut Apion tradit, et in Medorum lacu puteoque Saturni.

13.

Idem ibid. XXXII, 2, 9 : Apion maximum piscium esse tradit porcum, quem Lacedæmonii orthagoriscum vocant: grunnire eum, quum capiatur.

KATA IOΥΔΑΙΩΝ.

Nonnulla eorum quæ ex hoc scripto deprompta esse possunt, jam adscriptimus fragm. 3 et 4. Reliqua hæc sunt.

14.

Josephus C. Apion II, 3 : Καὶ τί γε δαὶ θαυμάζειν, εἰ περὶ τῶν ἡμετέρων ψευδεται πρόσηνον (Ἀπίων) λέγων αὐτοὺς εἶναι τὸ γένος Αἰγυπτίους;

15.

Idem II, 4 : Τίνα τοίνυν ἐστὶ τὰ δεινὰ καὶ σχίσματα τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατοικούντων Ἰουδαίων, ἃ κατηγορήκεν αὐτῶν (Ἀπίων), ἰδωμεν. « Ἐλθόντες, φησὶν, ἀπὸ Συρίας ὤκησαν πρὸς ἀλίμενον θάλασσαν, γυντῆσαντες ταῖς τῶν κυμάτων ἐκβολαῖς. »

Paullo post : Οὐ γὰρ ἀπορία γε τῶν οἰκησόντων τὴν μετὰ σπουδῆς ὑπ' αὐτοῦ πόλιν κτιζομένην Ἀλεξάνδρα

qui immortalem ipsi Ibim ostenderint; sed hoc et Apion procul a vero abesse judicat, et ego similiter ab omni ratione abhorreere existimo, siquidem vel illi sic videtur.

11.

Apion, nisi nugatur, alicubi cervis quattuor esse renes prodidit. Et quum CEnis Menidis filius regnaret in Ægypto, gruem hicipitem esse visam, et feracitatem regionis secutam idem auctor est; item sub alio rege quadricipitem avem, et alluvione Nili secuta copiosiore quam alias unquam, fructuum et segetum admirabilem fertilitatem extitisse.

CONTRA JUDÆOS.

14.

Quid mirum si de nostris patribus mentitur Apion dicens eos genere Ægyptios esse?

15.

Videamus quænam sint illa gravia et non ferenda, de quibus Judæos Alexandriam habitantes Apion accusat. « E Syria, inquit, profecti sedes fixerunt ad importunum

τῶν ἡμετέρων τινὰς ἐκεῖ συνήθροισεν. Quod negat Josephus, affirmasse videtur Apion.

16.

Josephus II, 5 : Ὁδὲ Φιλομήτωρ Πτολεμαῖος καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Κλεοπάτρα τὴν βασιλείαν ὅλην τὴν ἐαυτῶν Ἰουδαίους ἐπίστρεψαν, καὶ στρατηγοὶ πάσης τῆς δυνάμεως ἦσαν Ὀνίας καὶ Δοσίθεος Ἰουδαῖοι, ὧν Ἀπίων σκώπτει τὰ ὀνόματα, δέον τὰ ἔργα θαυμάζειν καὶ μὴ λοιδόρειν, ἀλλὰ χάριν αὐτοῖς ἔχειν ὅτι διεσώσαντο τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἧς ὡς πολίτης ἀντιποιεῖται. Πολεμούντων γὰρ αὐτῶν τῇ βασιλίᾳ Κλεοπάτρᾳ καὶ κινδυνεύοντων ἀπολέσθαι κακῶς, οὗτοι συμβάσεις ἐποίησαν, καὶ τῶν ἐμφυλίων κακῶν ἀπέλλαξαν. Ἀλλὰ « μετὰ ταῦτα, φησὶν, Ὀνίας ἐπὶ τὴν πόλιν ἤγαγε στρατὸν ὀλίγον, ὄντος ἐκεῖ Θέρμου τοῦ παρὰ Ῥωμαίων πρεσβευτοῦ καὶ παρόντος. » Ὅρθως δὲ ποιῶν, φαίην ἂν, καὶ μάλα δικαίως. Ὁ γὰρ Φύσκων ἐπικληθεὶς Πτολεμαῖος, ἀποθανόντος αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος, ἀπὸ Κυρήνης ἐξῆλθε Κλεοπάτραν ἐκβαλεῖν βουλόμενος τῆς βασιλείας, *et filios regis, ut ipse regnum injuste sibi applicaret : propter hæc ergo Onias adversus eum bellum pro Cleopatra suscepit, et fidem quam habuit circa reges, nequaquam in necessitate deseruit. Testis autem Deus justitiæ ejus manifestus apparuit. Nam Physcon Ptolemæus, quum adversum exercitum quidem Onie pugnare præsumeret, omnes vero Judæos in civitate positos cum filiis et uxoribus capiens nudos atque victos elephantis subjecisset, ut ab eis concubati deficerent, et ad hoc etiam bestias ipsas inebriasset, in contrarium quæ præparaverat evenere. Elephantum enim relinquentes sibi appositos Judæos, impetu facto super amicos ejus, multos ex ipsis interemere. Et post hæc Ptolemæus quidem aspectum terribilem contemplatus est, prohibentem se ut illis noceret hominibus : concubina vero sua carissima, quam alii quidem Ithacam, alii vero Hirenem denominant, supplicante ne tantam impietatem perageret, ei concessit, et ex his, quæ jam egerat vel acturus erat, pœnitentiam egit. Unde recte hanc diem Judæi Alexandriæ constituti, eo quod aperte a Deo salutem promeruerunt, celebrare noscuntur. Apion autem omnium calumniator, etiam propter bellum adversus Physconem gestum Ju-*

mare in vicinia allisionis fluctuum. » Non propter inopiam habitatorum civitatis, quam studiose ædificabat, Alexander M. nostrorum aliquos illic congregavit.

16.

Ptolemæus autem Philometor et uxor ejus Cleopatra omne regnum suum commiserunt Judæis, factique sunt totius militiæ duxes Onias et Dosithæus Judæi : quorum nomina cavillatur Apion, quum debuisset factorum potius admirari et non conviciari, sed gratias illis habere quod servarint Alexan-

FRAGMENTA HISTOR. CR. — VOL. III.

dæos accusare præsumpsit, quum eos laudare debuerit. Is autem etiam ultimæ Cleopatraræ reginæ Alexandrinorum meminit, veluti nobis improperans, quoniam circa nos fuit ingrata; et non potius illam redarguere studuit, cui nihil omnino injustitiæ et malorum operum defuit. Deinde prave Cleopatraræ mores postquam perstrinxit, addit : *Putasne gloriandum nobis non esse, si, quemadmodum dicit Apion, famis tempore Judæis triticum non est mensa... Si vero Germanicus frumenta cunctis in Alexandria commorantibus metiri non potuit, hoc indicium est sterilitatis ac penuriæ frumentorum, non accusatio Judæorum.*

17.

Cap. 6 : *Sed super hoc : « Quomodo ergo, inquit, si sunt cives, eosdem deos, quos Alexandrini, non colunt? » Cui respondeo, etc... Is (sc. Apion) autem seditionis causas nobis apponit... Dergare nobis Apion voluit, quia imperatorum non statuas imagines.*

18.

Cap. 7 : *Admiror autem etiam eos, qui ei hujusmodi fomitem præbuere, id est Posidonium et Apollonium Molonem. (Ex his sumpsit sequentia.) In hoc enim sacrario (in templo Hierosol.) Apion præsumsit edicere asini caput collocasse Judæos, et id colere ac dignum facere tanta religione : et hoc affirmat fuisse depalatum, dum Antiochus Epiphanes et exspoliasset templum, et illud caput invenisset ex auro compositum multis pecuniis dignum. De origine hujus fabulæ v. Movers. l. l. p. 297.*

19.

Cap. 8 : *Alteram vero fabulam, derogatione nostra plenam, de Græcis apposuit. Dixit Antiochum in templo invenisse lectum et hominem in eo jacentem, et appositam ei mensulam maritimis terrenisque volatiliis dapibus plenam, et quod obstupisset his homo. Illum vero mox adorasse regis ingressum, tamquam maximam sibi opem præbituri; ac procidentem ad ejus genua, extensa dextera poposcisse libertatem; et jubente rege, ut consideret, et diceret, quis esset, vel cur ibidem*

diam, cujus civis videri vult et haberi. Quum enim bellum inferrent reginæ Cleopatraræ, et male pereundi discrimen adirent, isti fecerunt ut pax iniretur et mala intestina cessarent. Sed « postea, inquit, Onias ad urbem deduxit parvum exercitum, quum illic præsens adesset Thiermus Romanorum legatus. » Id quod bene recteque admodum factum dixerim. Ptolemæus enim cognomine Physcon, mortuo suo fratre Ptolemæo Philometore, egressus est de Cyrene, eo animo ut Cleopatram e regno ejiceret.

33

habitaret, vel quae esset causa ciborum ejus, tum hominem cum gemitu et lacrymis lamentabiliter suam narrasse necessitatem. Ait, inquit, se esse Græcum: et dum peragraret provinciam parandi victus causa, correptum se subito ab alienigenis hominibus, atque deductum ad templum et inclusum illic, et a nullo conspici, sed cuncta dapium apparatione saginari. Et primum quidem hæc sibi inopinabilia beneficia visa attulisse lætitiā, deinde suspicionem, postea stuporem: postremum consulentem a ministris ad se accedentibus audisse legem ineffabilem Judæorum, pro qua nutriebatur: et hoc illos facere singulis annis quodam tempore constituto. Et comprehendere quidem Græcum peregrinum, eumque annuo tempore saginare, et deductum ad quandam silvam occidere quidem eum hominem, ejusque corpus sacrificare secundum suas solemnitates, et gustare ex ejus visceribus, et jusjurandum facere in immolatione Græci, ut inimicitias contra Græcos haberent: et tunc in quandam foveam reliqua hominis pereuntis abjicere. Deinde refert eum dixisse, paucos jam dies debitos sibimet superesse; atque rogasse; ut reveritus Græcorum deos, et superans in suo sanguine insidias Judæorum, de malis eum circumstantibus liberaret. Cf. Diodorus XXXIV, 1, qui ex parte eadem (ex Posidonio) affert.

20.

Cap. 9: Rursumque tamquam piissimos deridet adjiciens fabulæ inania facta. Ait enim illum retulisse, dum bellum Judæi contra Idumæos haberent longo quodam tempore, ex aliqua civitate Idumæorum qui in ea Apollinem colebat venisse ad Judæos, cujus hominis nomen dicitur Zabidus; deinde iis promississe traditurum se eis Apollinem deum Doriensium, venturumque illum ad nostrum templum, si omnes ascenderent, et adducerent omnem multitudinem Judæorum. Zabidum vero

20.

Judeos quidem, inexpectata visione obstupefactos, quum procul quidem abessent, quiescere: Zabidum vero multa quiete ad templum venisse, et aureum detraxisse cantherii caput (ita enim scripsit, facetus videri volens), et rursus Doram velociter se contulisse.

21.

Mentitur Apion et de juramento nostro, quod juremus per Deum, et cæli et terræ et maris creatorem, nemini fautores alienigenæ, præcipue si Græci fuerint.

22.

Vehementer in Apione admiranda est eximia prudentia, etiam ob hoc quod mox dicitur. Nam iadiclo esse, affirmat, quod neque legibus justis utamur, neque Deum convenienter ejus naturæ colamus, hoc quod non impereamus, sed diversis potius gentibus serviamus, et in ipsa ci-

fecisse quoddam machinamentum ligneum, et circumposuisse sibi, et in eotres ordines finxisse lucernarum, et ita ambulasse, ut procul stantibus appareret quasi stella per terram iter agens. Τοὺς μὲν Ἰουδαίους ἀπὸ τοῦ παραδόξου τῆς θεᾶς καταπεληγμένους, πόρρω μὲν ὄντας ἡσυχίαν ἔχειν· τὸν δὲ Ζάβιδον ἐπὶ πολλῆς ἡσυχίας εἰς τὸν ναὸν παρελθεῖν, καὶ τὴν χρυσὴν ἀποσύραι τοῦ κένθωνος κεφαλὴν (οὕτω γὰρ ἀστειζόμενος γέγραφε), καὶ πάλιν εἰς Δωρὰν κατὰ τάχος ἀπελθεῖν.

21.

Cap. 10: Καταφεύδεται δὲ (sc. Ἀπίων) καὶ ὄρνον ἡμῶν, ὡς ὁμνούντων τὸν θεὸν τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, μηδενὶ εὐνοῖσιν ἀλλοφύλῳ, μάλιστα δὲ Ἑλληνισιν.

22.

Cap. 11: Σφόδρα τοίνυν τῆς πολλῆς συνείσεως καὶ ἐπὶ τῷ μέλλοντι ῥηθήσεσθαι θαυμάζειν ἑξίόν ἐστιν Ἀπίωνα. Τεκμήριον γὰρ εἶναι φησι τοῦ μήτε νόμοις ἡμᾶς χρῆσθαι δικαίους μήτε τὸν θεὸν εὐσεβεῖν ὡς προσέτρεχε, τὸ μὴ ἄρχειν, δουλεῖν δὲ μέλλον ἐθνεσι καὶ ἄλλοις, καὶ τὸ κεχρησθαι συμφοραῖς τισι περὶ τὴν πόλιν, αὐτῶν δηλονότι πάλαις ἡγεμονικωτάτης ἐκ τῶν ἄνωθεν ἄρχειν, ἀλλὰ μὴ Ῥωμαίοις δουλεῖν συνεσπόμενων.

23.

Cap. 12: Ἀλλὰ θαυμαστοὺς ἄνδρας οὐ παρεσχέκαμεν, οἷον τεχνῶν τινων εὐρετὰς, ἢ σοφία διαφέροντας. Καὶ καταριθμεῖ Σωκράτην καὶ Ζήνωνα καὶ Κλεάνθη καὶ τοιοῦτους τινὰς· εἶτα, τὸ θαυμασιώτατον τῶν εἰρημένων, αὐτὸς ἑαυτὸν προστίθησι, καὶ μακαρίζει τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὅτι τοιοῦτον ἔχει πολίτην. Ἐκεῖ γὰρ αὐτῷ μάρτυρος ἑαυτοῦ. Τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἔπεισιν ὁχλαγωγὸς ἐδόκει πονηρὸς εἶναι, καὶ τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διεφθαρμένος, ὥστε εἰκότως ἐλεῆσαι τις αὐτὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἴπερ ἐπὶ τούτῳ μέγα ἐφρόνει.

24.

Cap. 13: Ἐγκαλεῖ ὅτι ζῆα θύομεν, καὶ χοίρων οὐκ

vitae calamitates quasdam perferamus, utique quum ipsi ex urbe primaria a multis retro sæculis imperare, sed nos Romanis servire consueverint.

23.

Sed viros admirabiles non tolimus, veluti artium quarundam inventores, aut sapientia præcellentes. Atque enumerat Socratem, et Zenonem, et Cleanthem, aliosque hujusmodi: deinde, quod ex dictis maxime mirandum, semetipsum adjicit, et Alexandriam beatam prædicat, quæ civem habuerit tali ingenio præditum. Oportebat enim ipsum de se testimonium dare. Nam ceteris quidem circulator esse videbatur improbus, et vita et sermone pravus: adeo ut merito quis Alexandriam miseretur, si super isto sese effert.

24.

Vitio nobis vertit, quod animalia pro victimis mactamus.

ἰσθίμεν καὶ τὴν τῶν αἰδοίων χλευάζει περιτομήν. — Respondens inter alia Josephus etiam Ægyptios sacerdotes circumcidi, addit hæc : Ὅθεν εἰκότως μοι δοκεῖ τῆς εἰς τοὺς πατρίους αὐτοῦ νομοῦς βλασφημίας δοῦναι δίκην Ἀπίων τὴν πρόπουσαν. Περιετμήθη γὰρ ἐξ ἀνάγκης, ἐκώσσεως αὐτῷ περὶ τὸ αἰδοῖον γενομένης· καὶ μηδὲν ὠφελήθεις ὑπὸ τῆς περιτομῆς, ἀλλὰ σηπόμενος ἐν δειναῖς ὁδύνας ἀπέθανεν.

25.

Tatianus Or. ad Gr. c. 44 : Τὰς περὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον θεῶν δόξας Ἀπίωνος ἔχοντες παρ' ἑαυτοῖς, ὡς ἀθεωτάτους ἡμᾶς ἐκκηρύσσετε.

26.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

Gellius N. A. VI, 8 : Ἀπίων, Graecus homo, qui Πλειστονίκης est appellatus, facili atque alacri facundia fuit. Is quum de Alexandri regis laudibus scriberet : « Victi, inquit, hostis (sc. Darii) uxorem, facie inclyta mulierem, vetuit in conspectum suum deduci : ut eam ne oculis quidem contingeret. »

27.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΠΙΚΙΟΥ ΤΡΥΦΗΣ.

Athenæus VII, p. 294, F : Ἀπίων δ' ὁ γραμματικὸς ἐν τῷ Περὶ τῆς Ἀπικίου τρυφῆς, τὸν ἔλοπα καλούμενον τοῦτον φησιν εἶναι τὸν ἀκκιπῆσιον. De hoc Apicio, Tiberii æquali, gulæque studio infami, v. Athenæus I, p. 7, A; Seneca Cons. ad Helviam c. 10, Plinius H. N. XIX, 8, 41; Dio Cass. LVII, 19.

ΠΕΡΙ ΜΑΓΟΥ.

28.

Suidas : Πάσης ὄνομα κύριον. Καὶ παροιμία· τὸ Πάσητος ἡμιωδόλιον. Ὁ δὲ Πάσης οὗτος μαλακὸς ἦν τὴν φύσιν, πάντων δὲ ἀνθρώπων ἐν μαγείᾳ

διενήνοχεν, ὥστε ἐκ τῶν ἐπαοιδῶν αὐτοῦ καὶ δεῖπνα πολυτελῆ ὁρᾶσθαι, καὶ διακονουμένους τινὰς, καὶ πάλιν ἀφανῆ τὰ πάντα γίνεσθαι. Ἔχε δὲ καὶ ἡμιωδόλιον ἐκ μιᾶς (μνᾶς Bas. ἐκ μαγείας conj. Portus) αὐτῷ πεποιημένον, ὃ διαδιδόμενον ὑπ' αὐτοῦ τοῖς πιπράσκουσι, παρ' ὧν ᾔθελεν ὠνεῖσθαι, εἰ ἠθούλετο, πάλιν παρ' αὐτῷ ἠδύσκετο. Καὶ Ἀπίων δὲ ὁ γραμματικὸς μνημονεύει αὐτοῦ ἐν τῷ Περὶ μάγου. Cf. Lobeck. Aglaoph. II, p. 970.

(ΜΑΓΙΚΑ ?)

28 a.

Plinius H. N. XXX, 2, 6 : Quærat aliquis quæ sint mentiti veteres magi, quum adolescentibus nobis visus Apion, grammaticæ artis, prodiderit cyncephaliam herbam, quæ in Ægypto vocaretur osyrites, divinam et contra omnia veneficia; sed si tota erueretur, statim eum qui cruisset, mori; seque evocasse umbras ad percontandum Homerum, quamnam patria quibusque parentibus genitus esset, non tamen ausus profiteri, quid sibi respondisse diceret. Cf. Welcker. Cycl. Hom. p. 196.

29.

Idem H. N. XXX, 11, 30, inter quartani remedia recenset scarabæum qui pilas volvit. Propter hunc Ægypti magna pars scarabæos inter numina colit, curiosa Apionis interpretatione, qua colligat solis operum similitudinem huic animali esse, ad excusandos gentis suæ ritus.

30.

Idem H. N. XXIV, 17, 102 : Anacampserotem (sc. herbam magicam dicit) celebrer arte grammatica paullo ante (intellige Apionem), cujus omnino tactu redirent amores vel cum odio depositi.

DE METALLICA DISCIPLINA

Apio grammaticus scripsisse dicitur ap. Plin. in indice auctorum ad lib. XXXV.

et non vescamur carne suilla; et pudendorum circumcisionem irritet

Unde jure mihi videtur Apion ob maledicta in patriæ suæ leges pœnas dedisse quas commoverit. Nam ex necessitate circumciscus erat, utpote ulceratus circa pudenda : et quum nihil ei profuerit circumcisio, sed putresceret, magnis doloribus exspiravit.

25.

Apionis de diis Ægyptiis opiniones foventes, tanquam impiissimos nos clamoribus vestris exagitis.

DE APICII LUXURIA.

27.

Apion in libro De Apicii Inxuria, quem piscem Græci *elopa* vocant, hunc esse ait accipenserem.

DE MAGO.

28.

Pases. Nomen proprium. Et proverbium : Pasetis semiobolus. Hic Pases ingenio molli fuit, sed omnes mortales arte magica superavit : itaque incantationibus suis effecit ut et cœnæ sumptuosæ conspicerentur et qui ad mensam ministrarent, eademque omnia rursus evanescerent. Habuit etiam semiobolum, arte magica ab ipso factum, qui quum ab ipso datus esset vendentibus, a quibus aliquid emere volebat, apud ipsum rursus inveniebatur, si vellet. Meminit ejus Apion grammaticus in libro De mago.

33.

INCERTA.

31.

Plinius H. N. XXXV, 10, 36, 88 : *Imagines adeo similitudinis indiscretæ pinxit (Apelles), ut incredibile dictu, Apion grammaticus scriptum reliquerit, quendam ex facie hominem addivinantem (quos metoposcopos vocant) ex iis dixisse aut futuræ mortis annos aut præteritæ.*

32.

Stephan. Byz. v. Κραστός· πόλις Σικελίας... Ἀπίων δὲ ἐστὶ μόνος Πολέμων (v. fr. 44, p. 127) ἔφη τὴν Λαίδα Κορινθίαν. Etiam v. Κάραστος Apio a Stephano laudatur. Qui locus pertinet ad interpretationem Hom. Il. 13, 363.

32.

Apion dicit solum Polemonem Laidem Corinthiam appellare.

THALLUS.

Eusebius Chron. p. 195 Mai. Chronica sua quum ex aliis scriptis consarcinasse dicit, tum e *Thalli libris tribus Memoriarum* (ὑπομνημάτων ἱστορικῶν) ab Ilio capto usque ad CLXVII Olympiadem (Ol. 167,1 = 112 a. C.).

At e tertio libro (fr. 8) affertur res quæ pertinet ad Ol. 203. 33 post C. Igitur Eusebii locus corruptus est. Ne in græco Eusebio fuisse putemus οὐδ' pro ρῆζ, eo impedimur quod Thallus (fr. 2) jam laudatur a Theophilo. Porro Tertullianus dicit : ... *Juba et Apion et Thallus, et qui istos aut probat aut revincit Judæus Josephus*. Hinc sequeretur Thallum scripsisse ante Josephum. At nulla apud Josephum Thalli scriptoris mentio fit. Igitur in conjecturæ arbitrium res retruditur. Equidem pro ρῆζ fuisse puto οὐδ', adeo ut ἕξ ex dittographia ejusdem sigli ortum sit. Itaque Chronica pertinuisent usque ad Ol. 207. 49 p. C. Hoc si largiaris, non est adeo improbable Thallum nostrum esse libertum Tiberii, cujus meminit Josephus in Tiberii historia, XVIII, 6, 4 : Καὶ δὴ τις ἦν Θάλλος Σαμαρεὺς γένος, Καίσαρος δὲ ἀπελεύθερος· παρὰ τούτου δάνεισμα μυριάδων ἑκατὸν εὐρόμενος (Ἀγρίππας) τῇ τε Ἀντωνίᾳ καταβάλλει τὸ ὀφειληθὲν χρέος κτλ. (*). In Syrum scriptorem bene cadunt historiæ Assyriæ (ὅς τε τὰ Σύρια Κάστωρ καὶ Θάλλος, fr. 3), quæ diversa fuisse debent ab ὑπομνημάτων ἱστορ. sive Chronicorum libris tribus, siquidem recte hos Eusebius ab Ilio demum capto initium sumpsisse tradit.

1.

Tertullian. Apolog. 10 : *Saturnum itaque, quantum literæ docent, neque Diodorus græcus aut Thallus neque Cassius Severus, aut Cornelius Nepos neque ullus commentator ejusmodi antiquitatum, aliud quam hominem promulgarunt*.

Lactantius I, 13 : *Omnes ergo non tantum poetæ, sed historiarum quoque ac rerum antiquarum scriptores hominem fuisse (Saturnum) consentiunt, qui res ejus in Italia gestas memoriæ*

(*) *Thallum* quendam Cinæ filium, Phocionis socium, commemorat Plutarch. Phoc. 13. Idem nomen proprium habes in Inscript. Att. ap. Bæckh. C. I. I, p. 320. 368. 370.

2.

Beli Assyriorum regis et Saturni Titanis Thallus meminit, aiens Belum una cum Titanibus pugnassee contra Jovem reliquosque deos, quos dicunt, Jovis socios. Verba Thalli sunt : « Et Saturnus victus fugit Tartessum, Ogygus vero

prodiderunt; Græci, Diodorus et Thallus; Latini, Nepos et Cassius et Varro.

Minutius Felix in Octavio p. 24 ed. 1652 : *Saturnum enim principem hujus generis et examinis omnes scriptores vetustatis Græci Romanique hominem prodiderunt. Scit hoc Nepos et Cassius in historia, et Thallus ac Diodorus hoc loquuntur*. Cf. etiam Justinus Cohort. ad Gr. p. 7.

Qui fuerit Cassius Severus, quem Tertull. dicit, nescio. Fortasse intelligendus est Cassius Hemina, quem Annales hist. Rom. scripsisse constat. Cogitari etiam possit de Cassio Longino, quem Eusebius p. 195 tanquam Chronicorum auctorem inter fontes suos recenset. Idem Tertullianus c. 19 Thalli nomen inter alia enumerat : *Reseranda antiquissimarum etiam gentium archiva, Ægyptiorum, Chaldæorum, Phœnicum; advocandi municipes eorum per quos notitia (sc. temporum) subministrata est, aliqui, Manethon Ægyptius et Berosus Chaldæus, sed et Iromus Phœnix et Menander Ephesius et Demetrius Phalereus et rex Juba et Apion et Thallus, et qui istos aut probat aut revincit Judæus Josephus*.

2.

Theophilus Ad Autolyc. III, 29 : Βῆλον τοῦ Ἀσσυρίων βασιλεύσαντος καὶ Κρόνου τοῦ Τιτᾶνος Θάλλος μέμνηται, φάσκων τὸν Βῆλον πεπολεμηκέναι σὺν τοῖς Τιτᾶσι πρὸς τὸν Δία καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ θεοὺς λεγομένους, ἐνθα φησὶν· « Καὶ Ὀγγυος ἡττηθεὶς ἔφυγεν εἰς Ταρτησσόν· ** τότε μὲν τῆς χώρας ἐκείνης Ἀκτῆς κληθείσης, νῦν δὲ Ἀττικῆς προσαγορευομένης, ἥς Ὀγγυος τότε ἤρξε· » Καὶ τὰς λοιπὰς δὲ χώρας καὶ πόλεις, ἀφ' ὧν τὰς προσονυμίας ἔσχον, οὐκ ἀναγκᾶν ἡγούμεθα καταλέγειν, μάλιστα πρὸς σὲ τὸν ἐπιστάμενον τὰς ἱστορίας.

Idem ibid. : Κατὰ γὰρ τὴν Θάλλου ἱστορίαν ὁ Βῆλος προγενέστερος εὐρίσκεται τοῦ Ἰλιακοῦ πολέμου ἔτσι τχβ'.

Lactantius I, 23 : *Theophilus in libro De temporibus ad Autolycum scripto ait, in historia sua Thallum dicere, quod Belus, quem Babylonii et Assyrii colunt, antiquior bello Trojano fuisse invenitur CCCXXII annis*.

in terram quæ ab eo Ogygiæ nomen accepit, quæ regio tunc Acte vocabatur, nunc vero Attica dicitur; cujus regionis Ogyges tunc imperio potitus est. » Reliquas regiones (a profugis Titanibus nomen adeptas?) a quibusnam nomen habeant non est quod exponam, tibi maxime, qui novisti historias.

Ὠγυγος] ὁ Γύγος codd., quod correxit Niebuhr. (*Kl. Schrift.* p. 211) e Castore (fr. 1) ap. Euseb. p. 36 ed. Mai. Deinde quædam excidisse liquet. Explendam vero lacunam Niebulrius censet hunc fere in modum :: Ἐφυγεν εἰς Ἐαργησσόν, τότε μὲν τῆς χώρας ἐκείνης [Ἐαργήσου λεγομένης, ὥσπερ] Ἀκτῆς κληθείσης κτλ. Nimirum Thallum fabulam de Titanibus in Tartarum præcipitatis eo explicasse quod rex eorum Ogygus Tartessum, quæ olim Tartarus dicta sit, fugerit; nominis mutationem istam illustrasse comparata Attica, quæ olim Acte dicta sit. Hoc autem exemplo usum esse, quod Ogygus Titan in mentem revocasset Ogygum Atticum. Nescio tamen an hoc nimis sit ingeniosum. Narravit Thallus, opinor, Saturnum, non vero Ogygum, Tartessum fugisse et in occidentali hac regione imperasse. (cf. Diodor. V, 56, Cic. N. D. 3, 17. Κρόνου τύρσις ap. Pindar. Ol. II, 70); addiditque haud dubie terram illam de eo Saturniam dictam esse; Ogygum vero in eam regionem fugisse, quæ tum Acte, ab ipso Ogygia (Charax ap. Steph. v. Ὠγυγία), postea Attica nominata sit. Itaque restituerim : Ἐνθα φησὶν « Κρόνος ἡττηθείς ἔφυγεν εἰς Ἐαργησσόν, Ὠγυγος δὲ εἰς τὴν ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθεῖσαν Ὠγυγίαν, τότε μὲν κτλ.

Bellum Trojanum Thallus ex more sui ævi assignaverit annis 1193-1184. Itaque Belus et initium regni Assyriaci refertur ad an. 1515 a. C. (1193+322). Finis imperii ex Ctesiae computo (quem seniores longe plurimi plus minus accurate reddere solent) incidit in annum 885 a. C. Eodem modo Thallum quoque statuisse censeo. Igitur stetit Assyriorum regnum per annos 630 (10×63). Quæ est dimidia pars annorum 1260, quos Castor usque ad finem Sardanapalli exputat. Vide fragm. Chronol. p. 160. Ibidem vero inonuinus catalogum regum Ass., quem Eusebius, Syncellus, Excerpta Barbara exhibent, ex duobus regum laterculis esse conflatum. Eodem spectat quod Alexander Polyhistor tradit (fr. 1), prosapiam Semiramidis pertinuisse usque ad Belum (vel Ballæum), a quo novus regum ordo incipit. Belus ille alter apud Eusebium appellatur Belochus (cujus filia est altera Semiramis sive Atossa); ab initio vero regni Assyriaci usque ad Belochum ex Eusebii numeris anni sunt 626. Vides igitur Belochi regno laterculum regum Assy. in duas partes æquales dispecsi.

3.

Ab Ogyge, sub quo magnum illud primumque in Attica accidit diluvium, Phoroneo Argivis imperante, ut Acusilaus narrat, usque ad primam Olympiadem, anni colliguntur mille viginti. Sic enim rerum Atheniensium narratores, Hellenicus et Philochorus Atthidum auctores, et Assyriaca qui scriperunt Castor et Thallus, et Diodorus et Alexander

Thallus nonnisi alteram earum, certe quod anno attinet, agnovisse videtur (*); idque optime. Igitur summa annorum in Thallo quam proxime accessit ad computum Berosi. Is enim post Chaldaeos et Arabes reges recenset regum Assyriorum ann. 526 usque ad Phulum. Phnli, Tiglat-Pileasaris et Salmassaris annos e Beroso non enotavit Eusebius. Apud Samuelem, p. 16, iis tribuuntur anni 59. Horum vero successores Asordanus, Sammuges ejusque frater Sardanapallus apud Berosum regnant annis 60. Unde summa colligitur annorum 645. Fortasse etiam major foret consensus, si omnium regum numeros ex ipso Beroso Eusebius apposuisset. Ceterum in eo Thallus peccavit quod finem imperii Assy. ex Ctesiana chronologia constituit, ideoque centum fere et quinquaginta annis a Beroso recedit.

(3.)

African. ap. Euseb. P. E. X, 10, p. 489 : Ἀπὸ Ὠγύγου, ἐφ' οὗ γέγονεν ὁ μέγας καὶ πρῶτος ἐν τῇ Ἀττικῇ κατακλυσμὸς, Φωρωνέως Ἀργείων βασιλεύσαντος, ὡς Ἀκουσίλαος ἱστορεῖ, μέχρι πρώτης Ὀλυμπιάδος ἔτη συνάγεται χίλια εἰκοσιν. Ταῦτα γὰρ οἱ τὰ Ἀθηναίων ἱστοροῦντες Ἑλλάνικὸς τε καὶ Φιλόχορος οἱ τὰς Ἀτθίδας, οἱ τε τὰ Σύρια Κάστωρ (fr. 15) καὶ Θάλλος καὶ Διόδωρος Ἀλέξανδρος τε ὁ Πολύσιτος καὶ τινες τῶν καθ' ἡμᾶς ἀκριβέστερον ἐμνήσθησαν καὶ τῶν Ἀττικῶν ἀπάντων. Huic loco, ubi scriptores temere cumulantur, omnino nihil tribuendum est.

(4.)

Syncellus p. 92, B : Ταύτην (τῶν Ἀράβων βασιλείαν) Ἀσσυρίων μὰ διεδεῖχοντο βασιλεῖς... ἀπὸ τοῦ πρώτου αὐτῶν Βῆλου ἕως τοῦ μὰ Μακροσχολέρου τοῦ καὶ Σαρδαναπάλλου, ὡς συμφωνοῦσι πολλοὶ τῶν ἐπισήμων ἱστορικῶν, Πολύβιος καὶ Διόδωρος, Κεφαλίων τε καὶ Κάστωρ καὶ Θάλλος καὶ ἕτεροι. Hæc in Thallum non magis cadent, quam in reliquos, quos sueta arrogantia Syncellus recenset.

5.

Justin. Martyr. Coh. ad Gr. p. 10, A. Thallus inter eos ponitur, qui Moysis ὡς σφόδρα ἀρχαῖον καὶ παλαιὸν τῶν Ἰουδαίων ἀρχόντος meminere. Conf.

(*) Quamquam cogitari etiam possit eum de altero Belo narrasse, quod Castor de primo Belo narrat.

Polyhistor, et nostri ævi nonnulli etiam accuratius quam Attici universi tradiderunt.

4.

Arabum reges exceperunt Assyrii reges quadraginta et unus a primo eorum Belo usque ad quadagesimum primum Macoscolerum sive Sardanapallum, sicuti uno ore affirmant plurimi historicorum præcipuorum, Polybius, Diodorus, Cephalion, Castor, Thallus, alii.

Castoris fr. 16. 17. Hoc quoque loco temere nomina scriptorum congesta esse jam alii monuerunt.

6.

Africanus ap. Euseb. P. E. X, p. 488, C : Κύρος Περσῶν ἑβασίλευσεν ὃς ἔται Ὀλυμπιάς ἤχθη vs', ὡς ἐκ τῶν Βιβλιοθηκῶν Διοδώρου καὶ τῶν Θάλλου καὶ Κάστορος (fr. 5. 6, p. 158) Ἱστοριῶν, ἐτι δὲ Πολυβίου καὶ Φλέγοντός ἐστιν εὐραῖν.

7.

Malala p. 157 ed. Bonn., de Cræso ad Halyn devicto et capto, quem Cyrus triumphans tripodi igneo imposuerit [Tripodem istum substituere rogo] : Ταῦτα δὲ ἱστορήσαν οἱ σοφώτατοι Θάλης (scr. Θάλλος) καὶ Κρόσιος καὶ Πολύβιος συγγραψάμενοι καὶ μετ' αὐτοὺς (l. αὐτῶν) Ἡρόδοτος δ' ἱστοριογράφος· ἄτινα

6.

Cyrus Persarum regno potitus est Olymp. 55, 1, uti in Bibliotheca Diodori, et Thalli, Castoris, Polybii, Phlegontis historiis legere est.

s. Totum orbem terrarum caligo tegebat horrenda, ter-

καὶ ὁ σοφὸς Θεόφιλος ἐχρονογράφησεν. Eadem Cedrenus. Ipsam narrationem exscripsimus in Castoris fr. 5 a. Ceterum num recte dicat Thallum et Castorem ita narrasse vehementer dubito. Quam temere Herodotus testis advocetur patet. Malala sua hausit ex Theophilo, quem laudat sæpissime.

8.

E LIBRO TERTIO.

Africanus ap. Syncell. p. 322, C, ad an. m. 5533, sive 33 p. Chr., Ol. 203, 1, quo anno Christus ad passionem venit : Καθ' ὅλου τοῦ κόσμου σκότος ἐπήγετο φοβερώτατον, σεισμῶ τε αἱ πέτραι διερρήγνυντο καὶ τὰ πολλὰ Ἰουδαίας καὶ τῆς λοιπῆς γῆς κατερρίφθη. Τοῦτο τὸ σκότος ἐκλείψιν τοῦ ἡλίου Θάλλος ἀποκαλεῖ ἐν τρίτῃ τῶν Ἱστοριῶν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ ἀλόγως. Cf. Phlegont. fr. ad Ol. 203, 4.

ræque motu saxa sunt dirrupta et Judææ reliquæque terræ regiones plurimæ quassatæ. Illas tenebras solis eclipsin, absque ratione idonea, ut mihi videtur, Thallus appellat Historiarum libro tertio.

PAMPHILA EPIDAURIA.

Suidas : Παμφίλη, Ἐπιδαυρία, σοφὴ (φιλόσοφος καὶ ἱστορικὴ Eudoc.), θυγάτηρ Σωτηρίδου, οὐ λέγεται εἶναι καὶ τὰ συγγράμματα, ὡς Διονύσιος ἐν τῷ λ' τῆς Μουσικῆς ἱστορίας· ὡς δὲ ἕτεροι γεγράφασι, Σωκρατίδα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Ἱστορικὰ ὑπομνήματα ἐν βιβλίοις γ'. Ἐπιτομὴν τῶν Κτησίου ἐν βιβλίοις γ'. Ἐπιτομὰς ἱστοριῶν τε καὶ ἐτέρων βιβλίων παμπλείστων. Περὶ ἀμφοισθητήσεων. Περὶ ἀφροδισίων, καὶ ἄλλων πολλῶν.

Eudocia post verba θυγάτηρ Σωτηρίδου ponit indicem librorum, et deinde addit : Τίνες δὲ πάντα ταῦτα εἰς τὸν αὐτῆς πατέρα ἀναφέρουσιν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ἐν τῇ λ' τῆς Μουσικῆς ἱστορίας, ὡς δὲ ἕτεροι εἰς Σωκρατίδαν τὸν ἀνδρα αὐτῆς. Ctesiae Epitomen ad Soteridam potius quam ad Pamphilē pertinere, nescio an colligere liceat ex Πολύωνος ἐπιστολῇ πρὸς Σωτηρίδαν (sic Reinesius correx. vulgatam Σωτηρίδαν) Περὶ τῆς Κτησίου κλοπῆς. De Socratida aliunde non constat. Socratem Argivum inter scriptores ætatis incertæ memorabimus.

Idem : Σωτηρίδας, Ἐπιδάυριος, πατὴρ Παμφίλης, ἥς τὰ Ὑπομνήματα ὑπέγραψεν (ὡς δὲ Διονύσιος ἐν λ' τῆς Μουσικῆς ἱστορίας), βιβλία γ' [1. λγ'].

Ἵγπερ.] ἔγραψεν editt. ante Kusterum; ἐπέγραψεν Kuster.; ὥ τὰ Ὑ. ἐπέγραψαν Hemsterh.; ὑπεγρ. e codd. V. E. reposuit Bernhardt., explicans : *adumbravit et argumenta commentariorum delineavit*, laudato Astio in Platon. Legg. p. 249. Dubito an recte.

Idem : Σωτηρίδας, γραμματικὸς, ἀνὴρ (1. πατὴρ) Παμφίλης, ἥ καὶ τὰς ἱστορίας περιῆψεν. Ἐγραψεν Ὁρθογραφίαν, Ζητήσεις Ὀμηρικὰς, Ὑπόμνημα εἰς Μέγανδρον, Περὶ μέτρων, Περὶ Κωμωδίας, Εἰς Εὐριπίδην.

Photius Bibl. cod. 175, p. 119 Bekk. : Ἀνεγκώσθησαν Παμφίλης Συμμίκτων ἱστορικῶν ὑπομνημάτων λόγοι η'. Αὕτη ἀνδρὶ μὲν συνώκει, ὡς καὶ αὐτῇ τῶν Ὑπομνημάτων προσιμαζομένη ἐπισημαίνεται· ὥ καὶ ιγ' ἐτὶ ἐκ παιδὸς συμβιωῦσα ἤδη τῆς ὑπομνηματικῆς ταύτης συγγραφῆς λέγει ἀπάρξασθαι, συγγράψαι δὲ ε' τε παρὰ τοῦ ἀνδρὸς μάθοι, τὰ ιγ' ἐτὶ συνεχῶς αὐτῷ συνοῦσα καὶ μηδ' ἡμέραν μηδ' ὥραν ἀπολειπομένη, καὶ ἂ παρ' ἄλλου τινὸς ἀκοῦσαι συνέβη τῶν παρ' αὐτὸν ἀφικνουμένων (πολλοὺς γὰρ φοιτᾶν

ἄνομα καὶ δόξαν ἔχοντας ἐπὶ παιδείᾳ), καὶ δὴ καὶ ὅσα βιβλίων αὕτῃ ἀνελέξατο. Ταῦτα δὲ πάντα, ὅσα λόγων καὶ μνήμης αὕτῃ ἀξία ἐδόκει, εἰς ὑπομνήματα συμμικτῇ καὶ οὐ πρὸς τὰς ἰδίας ὑποθέσεις διακεκριμένον ἕκαστον διελεῖν, ἀλλ' οὕτως εἰκῇ καὶ ὡς ἕκαστον ἐπῆλθεν ἀναγράφαι, ὡς οὐχὶ χαλεπὸν ἔχουσα, φησί, τὸ κατ' εἶδος αὐτὰ διελεῖν, ἐπιτερέστερον δὲ καὶ χαριέστερον τὸ ἀναμειγμένον καὶ τὴν ποικιλίαν τοῦ μονοειδοῦς νομίζουσα. Χρήσιμον δὲ τὸ βιβλίον εἰς πολυμαθεῖαν· εὖροι γὰρ ἂν τις καὶ τῶν ἱστορικῶν οὐκ ὀλίγα ἀναγκαῖα, καὶ δὴ καὶ ἀποφθεγμάτων καὶ ῥητορικῆς διατριβῆς, ἐνία καὶ φιλοσόφου θεωρίας καὶ ποιητικῆς ἰδέας, καὶ εἰ τι τοιοῦτον ἐμπέσοι. Αἰγυπτία δὲ τὸ γένος ἡ Παμφίλη, ἤκμασε δὲ κατ' οὐδὲ χρόνους Νέρων ὁ Ῥωμαίων ἡγεμὼν αὐτοκράτωρ. Ἡ δὲ φράσις, ὡς ἐστὶν ἐκ τῶν προσιμῶν συλλαβεῖν καὶ ἐν οἷς ἀλλοθί που ἰδιὸν τι λέγει, καὶ μέλιστα κατὰ τὴν διάνοιαν, οἷα δὴ καὶ γυναικὸς ἔχουσα, τῆς ἀφελοῦς ἐστὶν ἰδέας, οὐδὲ τῇ λέξει πρὸς τὴν ἰδέαν ἀλλοτριουμένη. Ἐν οἷς δὲ τὰ τῶν ἀργαιτέρων ἀπομνημονεύουσα λέγει, ποικιλώτερον αὕτῃ καὶ οὐ κατ' ἐν εἶδος σύγκειται ὁ λόγος.

Photius cod. 161, p. 103, a, 35 : Ὁ δὲ δεῦτερος (sc. τῶν Ἐκλογῶν) λόγος Σωπάτρω συνηθροίσθη) ἐκ τε τῶν Σωτηρίδας Παμφίλης Ἐπιτομῶν πρώτου λόγου καὶ καθελῆς μέχρι τοῦ δεκάτου.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ.

1.

Diog. L. I, 24, de Thalete : Παρὰ τε Αἰγυπτίων γεωμετρεῖν μαθόντα φησὶ Παμφίλην πρῶτον καταγράψαι κύκλου τὸ τρίγωνον ὀρθογώνιον, καὶ θῆσαι βούν.

2.

Idem I, 63, de Chilone Lacedæmonio : Πρὸς τε τὸν ἀδελφὸν δυσφοροῦντα ὅτι μὴ ἔφορος ἐγένετο, αὐτοῦ ὄντος, « Ἐγὼ μὲν γὰρ ἐπίσταμαι, » εἶπεν, « ἀδικεῖσθαι, σὺ δὲ οὐ. » Γέγονε δὲ ἔφορος κατὰ τὴν πεντηχοστὴν πέμπτῃν Ὀλυμπιάδα· Παμφίλη δὲ φησὶ κατὰ τὴν ἑκτὴν. Καὶ πρῶτον ἔφορον γενέσθαι ἐπὶ Εὐθυδήμῳ, ὡς φησὶ Σωσιπάτρης. Καὶ πρῶτος εἰσηγήσατο ἔφορος τοῖς βασιλεῦσι παραzeugνῶναι. Cf. Euseb. Chron. ad Ol. 56, 4 : *Chilo unus e sapientibus septem ephorus fuit Lacedæmone.*

COMMENTARI HISTORICI.

1.

Ab Ægyptiis præcepta geometriæ doctum Thaletem primum descripsisse circuli triangulum rectis angulis, et imolasse bovem refert Pamphila.

2.

Chilo indignanti fratri quod ephorus ipse non fecerit, quum ille fuisset, « Ego, inquit, pati injurias scio, tu nescis. » Fuit autem ephorus circa quinquagesimam et quintam Olympiadem : Pamphila autem circa sextam ait ; primumque ephorum fuisse archonte Euthydemo, auctor Sosicrates. Primus instituit ut ephori regibus adingerentur.

3.

E LIBRO SECUNDO.

Diog. L. I, 76, de Pittaco : Παμφίλῃ δὲ φησιν ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ὑπομνημάτων, ὡς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ὑρραῖον καθήμενον ἐπὶ κουρείου ἐν Κύμῃ χαλκεύς τις πέλεκυν ἐμβαλὼν ἀνέλοι. Τῶν δὲ Κυμαίων πεμφάντων τὸν φονέα τῷ Πιττακῷ, μαθόντα καὶ ἀπολύσαντα εἰπεῖν, « συγγνώμη μετανοίας χρείσσων. »

4.

Idem I, 90, de Cleobulo Lindio : Φέρεται δ' αὐτῷ ἐν τοῖς Παμφίλης Ὑπομνήμασι καὶ αἰνίγμα τοῖον·

Ἐξ ὁ πατήρ, καί τις δυοκαίδεκα. Τῶν δὲ ἑκάστη καί τις δις τριάκοντα διάνθηα εἶδος ἔχουσαι· αἱ μὲν λευκαὶ ἔασιν ἰδεῖν, αἱ δ' αὖτε μέλαινα· θάνατοι δὲ τ' εὐδῶσι, ἀποφινύθουσιν ἅπασαι.

Ἔστι δὲ ὁ ἐνιαυτός.

5.

E LIBRO QUINTO.

Idem I, 98 : Σωτῶν δὲ καὶ Ἡρακλείδης καὶ Παμφίλῃ ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν Ὑπομνημάτων δύο φασὶ Περιάνδρους γεγονέναι, τὸν μὲν τύραννον, τὸν δὲ σοφὸν καὶ Ἀμβρακιώτην. Τοῦτο καὶ Νεάνθης φησὶν ὁ Κυζικηνός, ἀνεψιούς τε εἶναι ἀλλήλοισι. Καὶ Ἀριστοτέλης μὲν τὸν Κορίνθιον φησὶν εἶναι τὸν σοφόν· Πλάτων δὲ οὐ φησὶ.

6.

E LIBRO SEPTIMO.

Idem II, 24, de Socrate : Αὐτάρκης τε ἦν καὶ σιμὸς. Καὶ ποτε Ἀλκιβιάδου, καθά φησι Παμφίλῃ ἐν τῷ ἑξῷ τῶν Ὑπομνημάτων, διδόντος αὐτῷ χώραν μεγάλην, ἵνα ἐνοικοδομήσῃται οἰκίαν, φάναι, « καὶ εἰ ἐποδημάτων ἔδει, καὶ βύρσαν μοι εἰδίδους, ἵν' ἐμαυτῷ ἐποδηματά ποιησαίμην, καταγέλαστος ἂν ἦν λαβὼν. »

3.

Pamphila in secundo Commentariorum Tyræum refert Pittaci filium, quum sederet in tonstrina Cumis, injecta securi a fabro ærario fuisse necatum : a Cumanis vero victum homicidam ad Pittacum missum, atque ab eo pœna fuisse absolutum, dicente, quum rem cognovisset, veniam pœnitentia esse potiore.

4.

Fertur in Commentariis Pamphilæ Cleobuli tale ænigma :

Est genitor, proles cui sit bisæna : sed horum calvis triginta bis, forma dispare, natæ,
hæc niveis totæ, fuscis sed vultibus illæ;
atque immortales quum sint, moriuntur ad unam.

Est autem annus.

5.

Solomon atque Heraclides et Pamphila in quinto Commen-

7.

E LIBRO UNDECIMO.

Gellius N. A. XV, 23 : *Hellanicus, Herodotus, Thucydides, historiæ scriptores, in iisdem fere temporibus laude ingenti floruerunt, et non nimis longe distantibus fuerunt ætatibus. Nam Hellanicus initio belli Peloponnesiaci fuisse quinque et sexaginta annos natus videtur, Herodotus tres et quinquaginta, Thucydides quadraginta. Scriptum hoc est in libro undecimo Pamphilæ. Recte hæc in dubium vocavit Krügerus Leb. d. Thuc. p. 7. 28.*

8.

E LIBRO VICESIMO QUINTO.

Idem III, 23, de Platone : Φησὶ δὲ Παμφίλῃ ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ εἰκοστῷ τῶν Ὑπομνημάτων ὡς Ἀρκάδες καὶ Θηβαῖοι Μεγάλῃν πόλιν οἰκίζοντες παρεκάλουν αὐτὸν νομοθέτην. Ὁ δὲ μαθὼν ἴσον ἔχειν οὐ θέλοντας, οὐκ ἐπορεύθη.

9.

E LIBRO VICESIMO NONO.

Gellius N. A. XV, 17 : *Alcibiades Atheniensis quum apud avunculum Periclem puer artibus ac disciplinis liberalibus erudiretur, et arcessi Pericles Antigenidem tibicinem jussisset, ut eum canere tibiis, quod honestissimum tum videbatur, doceret : traditas sibi tibiis, quum ad os adhibuisset inflassetque, pudefactus oris deformitate abiecit infregitque. Ea res quum percrebuisset, omnium tum Atheniensium consensu disciplina tibiis canendi desita est. Scriptum hoc est in Commentario Pamphilæ nono et vicesimo. Cf. Plut. Alc. c. 2.*

tariorum duos alunt fuisse Periandros, tyrannum alterum, alterum vero sapientem, eumque Ambracioten. Idem Neanthes quoque Cyzicenus dicit, addens patruels sibi invicem fuisse. Porro Aristoteles Corinthium asserit fuisse sapientem, Plato negat.

6.

Frugi item erat et continens Socrates. Refert Pamphila in septimo Commentariorum, quum Alcibiades grandem illi aream ad construendam domum largiretur, dixisse : « At vero si calceamentis mihi opus esset, coriumque daret ut calceos mihi ipse conficerem, ridiculus essem, si acciperem. »

8.

Refert Pamphila in vicesimo quinto Commentariorum Arcadas ac Thebanos quum Megalopolim conderent, petiisse ab eo ut novæ civitati leges scriberet : sed certior factus eos æquabilitatem juris nolle admittere, non venit.

10.

E LIBRO TRICESIMO SECUNDO.

Idem V, 36 : Ὁ δὲ Θεόφραστος γέγονεν ἀνὴρ συν-
ετώτατος καὶ φιλοπονώτατος καὶ, καθά φησι Παμφίλη
ἐν τῷ τριακοστῷ δευτέρῳ τῶν Ὑπομνημάτων, διδάσκα-
λος Μενάνδρου τοῦ κωμικοῦ.

CLAUDIUS CÆSAR.

Suetonius Claud. c. 42 : *Nec minore cura Græca studia secutus est, amorem præstantiamque linguæ occasione omni professus... Denique et Græcas scripsit historias, Τυρρηνικῶν viginti, Καρχηδονιακῶν octo. Quorum causa veteri Alexandriæ Museo alterum additum ex ipsius nomine; institutumque ut quotannis in altero Τυρρανικῶν libri, in altero Καρχηδονιακῶν, diebus statutis, velut in auditorio, recitarentur toti a singulis per vices.* De latinis Claudii historiis idem ibid. c. 41 : « In principatu quoque et scripsit plurimum et assidue recitavit per lectorem. Initium autem sumpsit historiæ post cædem Cæsaris dictatoris. Sed et transiit ad inferiora tempora, cœpitque a pace civili : quum sentiret neque libere neque vere sibi de superioribus tradendi potestatem relictam, correptus sæpe et a matre et ab avia. Prioris materiæ duo volumina, posterioris unum et quadraginta reliquit. Composuit et de vita sua octo volumina magis inepte quam inelegerat. Item Ciceronis defensionem adversus Asinii Galli libros satis eruditam. » — In universon cf. Joannes Antiochenus in Exc. Valesii p. 805 : « Ὅτι Κλαύδιος ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων τὴν μὲν ψυχὴν οὐ φαῦλος ἐγεγονέει, ἐν παιδείᾳ δὲ ἡσκέετο ὡς καὶ συγγράψαι τινά. — Laudatur Claudius aliquoties apud Plinium, qui latinas historias a pace civili exordientes ante oculos habuisse putandus est.

1.

Plinius H. N. XII, 12, 39 : *Peregrinos ipsa (Arabia) mire odores et ad externos petit. Tanta mortalibus rerum suarum satietas est, alienarumque aviditas. Petunt igitur in Elymæos arborem bratum, cupresso fusæ similem, ex albidis ramis, jucundi odoris accensam, et cum miraculo Historiis Claudii Cæsaris prædicatam. Folia ejus inspergere potionibus Parthos tradit. Odorem esse proximum cedro, fumumque ejus contra ligna alia remedio. Nascitur ultra Pasitigrin in finibus oppidi Sittacenæ, in monte Zagro.*

10.

Fuit Theophrastus vir summae prudentiæ et studii singu-

2.

Plinius H. N. V, 10, 11 : *Mareotis lacus a meridiana urbis parte, Euripo e Canopico ostio mittitur mediterraneo commercio, insulas quoque plures amplexus, triginta M. passuum trajectu, CL ambitu, ut tradit Claudius Cæsar.*

3.

Plinius H. N. VI, 9, 10 : *Universæ (Armeniæ) magnitudinem Aufidius quinquagies centena millia prodidit. Claudius Cæsar longitudinem a Dascusa ad confinium Caspii maris, XIII mill. passuum; latitudinem dimidium ejus, a Tigranocerta ad Iberiam.*

POLYÆNUS SARDIANUS.

Suidas : Πολύαινος Σαρδιανός, σοφιστής, γιγνόμενος ἐπὶ τοῦ πρώτου Καίσαρος Γαίου. Λόγους δικηνοὺς καὶ δικῶν ἤτοι συνηγορικῶν ὑποτυπώσεις. Θριάμβου Παρθικοῦ (Παρθικά Eudoc. p. 354) βιβλία γ', καὶ ἄλλα.

Πολύαινος Μακεδών, ρήτωρ. Περὶ Θηδῶν. Τακτικά βιβλία γ'.

Ex libris De triumpho Parthico, quam Polyænus Sardianus, Cæii Caligulæ æqualis, scripsit, nihil superstes. « Fortasse autem quum sophista fuerit et in causis dicendis se exercuerit, quæ de triumpho Parthico edidit non tam fuere commentarii historii quam orationes panegyricæ. » Vossius Hist. Gr. p. 238. Alter Polyænus Macedo, sub Divis fratribus florens, Strategematón libros octo (quos Τακτικῶν βιβλία γ' indicari, adeoque pro γ' scribendum esse ἢ Corayus putat, absque idoneo argumento) scripsit, uti constat. De libro historico Περὶ Θηδῶν aliunde non liquet, nisi putes Macedonem hunc eundem esse cum Atheniensi quem de re ad Thebarum regionem pertinente laudat Syncellus p. 151, C : Αἰγυπτίων μ' ἐδασίλευσεν Ἀμενώφθις ἔτη λδ'... Οὗτος δ' Ἀμενώφθις ἔστιν ὁ Μέμνων εἶναι νομιζόμενος καὶ φθεγγόμενος λίθος· ὃν λίθον χρόνοις ὕστερον Καμβύσης ὁ Περσῶν τέμνει, νομίζων εἶναι γοητεῖαν ἐν αὐτῷ, ὡς Πολύαινος δ' Ἀθηναῖος ἱστορεῖ. Cf. Chron. Pasch. p. 144; Attiaticista p. 129 et 130, ubi eadem e Polyæno narrantur. Wyttenbach. Bibl. crit. P. XI, p. 178. De re v. Letronnius La statue vocale de Memnon (Paris. 1833); Witzschel. in Pauly's Realencycl. v. Memnon, et qui ibi laudantur. De Polyæno M. rhetore v. Stobæus Floril. XLIII, 53. 55. 41, et Appendix e cod. Florentino III, 42.

laris, atque, ut scribit Pamphila tricesimo secundo Commentariorum libro, Menandrum comicum instituit.

JUSTUS TIBERIENSIS.

Justus, Pisti filius, Tiberiensis ex Galilæo, Judæus, Josephi æqualis et inimicus, auctor Χρονικοῦ Ἰουδαίων βασιλέων τῶν ἐν τοῖς στέμμασιν, quod pertinuit usque ad Trajani annum tertium, quo ipso diem Justus obiit. Quæ de eo comperta habemus pæne omnia leguntur in Vita Josephi c. 9. 17. 37. 65. 74. 75 et in Photii Bibl. codice 33, quem ipsum habes in Josephi editione Parisina (tom II, p. III), ad quam lectorem relegamus. Meminit ejus etiam Hieronymus et qui græce Hieronymum vertit Sophronius in Catal. scriptorum ecclesiast., quem exscripsit Suidas v. Ἰούστος, et Euseb. Hist. Eccles. III, 9. Apud Diogenem L. II, 41 ex eo afferuntur hæc: Κρινομένου δ' αὐτοῦ (Σωκράτους) φησιν Ἰούστος ὁ Τιβεριεύς ἐν τῷ Στέμματι (sic) Πλάτωνα ἀναθῆναι ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ εἰπεῖν, « νεώτατος ὢν, ὧν ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐπὶ τὸ βῆμα ἀναβάντων » τοὺς δὲ διακρίνας ἐκδοῦναι, Κατάβα, κατάβα [τουτέστι κατὰ θεοῖ]. — Denique Steph. Byz. v. Τιβεριάς. Ἐκ ταύτης ἥν Ἰούστος ὁ τὸν Ἰουδαϊκὸν πόλεμον τὸν κατὰ Οὐεσπεσιανοῦ ἱστορήσας. Videtur igitur præter Chronica (ex quibus petita sunt quæ leguntur ap. Syn-cell. p. 63, A. V. Apionis fr. 2), quæ perbreve rerum summarum narrationem exhibebant, alterum opus de bello Judaico conscripsisse; quamvis neque Photius neque Josephus mentionem ejus injiciant.

HERMOGENES TARSENSIS.

Suetonius Domit. c. 10: *Occidit item (Diocletianus) Hermogenem Tarsensem propter quasdam in historia figuras, librariis etiam qui eam descriperant cruci affixis.* De hoc Hermogene ejusque historiis disertius nihil traditur. Alter Hermogenes Tarsensis, notissimus rhetor, qui sub Marco Aurelio floruit, præter rhetorica etiam Περὶ Κόλης Συρίας βιβλ. β' scripsisse dicitur apud Suidam v. Ἑρμογένης. Sunt qui duos hosce libros fortasse ad alterum nostrum Tarsensem referendos esse suspicentur. Ceterum ex his quoque nihil superstes. Josephus inter eos qui de Judæis tamquam populo perantiquo dixerint, recenset Theophilum, Theodotum, Mnaseam, Aristophanem, Hermogenem, Euemerum, Cononem, Zopyrionem. Is antiquior aliquis Hermogenes fuisse videtur; idem fortasse, cujus *De Phrygia* opus laudatur apud schol. Apollon., et Zenobium. Cogitari possit de HERMOGENE SMYRNÆO, de quo inscriptio Smyrnæ reperta ita habet (Bæckh. C. II. I, N° 3311, p. 768):

Ἑρμογένης Χαριδίου ἡτρεῖν ἀναγράφας
ἐπὶ ἐπὶ ἐκδομῆτον ἔτεσιν καὶ ἰσσι, ἐπὶ βύβλοις.

Συνέγραψε δὲ βύβλια ἱατρικὰ μὲν οὗ, ἱστορικὰ δὲ Περὶ Ζμύρνης α'. β', Περὶ τῆς Ὀμήρου σοφίας α', καὶ πατρίδος α', Ἀσίας κτίσεων α'. β', Εὐρώπης κτίσεων α'. β'. γ'. δ', νήσων α', Ἀσίας σταδιασμῶν α', καὶ Εὐρώπης α', στρατηγημάτων α'. β'. Πίναξ Ῥωμαίων καὶ Σμυρναίων διαδοχῇ κατὰ χρόνους.

Ad hæc Bæckhius: « Hermogenem, Charidemii filium, Smyrnæum esse sponte patet, quum præsertim utrumque nomen Smyrnæ sit usitatum; Charidemios enim et Charidemianum tituli offerunt, Hermogenisque nomen ut in inscriptionibus Smyrnæis sæpissime reperitur, ita in nummis Smyrnæ satis frequens est. Medicum Hermogenem Smyrnæ habes N° 3350. Erasistrateorum schola Smyrnæ fuit duce Hicesio, parentium Strabonis ætate celeberrima, minus celebris postea (Strabo XII, p. 579): quare probabile est, Hermogenem Erasistrateum, cujus mentio fit ap. Galen. Simpl. medicam. I, 29, esse Smyrnæum; neque impedit quidquam, quominus hunc putemus nostrum Charidemii filium esse. Idem an alius sit Hadriani medicus Hermogenes, cujus meminit Dio Cassius (LXIX, 21), incertum est. Hermogenem medicum incertum quem perstringunt epigrammata Nicarchi et Lucillii Anthol. Palat. XI, 114. 257. Nostri patrem Charidemum Erasistrateum (ap. Cæcl. Aurelian. De morb. acut. II, 15) esse notat Fabricius (B. Gr. tom. XIII, p. 182 ed. pr.). Qui in nummis Smyrnæis nominantur Hermogenæ, quare omnes medici esse putentur, nulla causa est; unus et alter eorum manifesto eponymi magistratus habendi: ut prætor fuit Hermogenes, qui in nummo Neroniano comparet (Eckhel. D. N. II, p. 554): quamquam hi quoque potuerunt medici esse. Sed medici est certe is nummus in quo: Ερμογενῆς Τριχῆας, quum Tricca Thessaliæ urbs Æsculapii cultu et arte medica clarissima fuerit. Τριχῆας autem Meadio iudice significandæ Hermogenis patriæ causa adscriptum; qua tamen de re dubito. Nam Hermogenis nomen Smyrnæis adeo est usitatum, ut patria et ortu Smyrnæum illum quoque Hermogenem judicem; Τριχῆας igitur videtur potius agnomen esse ab urbe Tricca ob hujus ipsius medicam laudem traductum. Agnomina namque nomini addita Smyrnæ frequentissima esse ex titulis permultis. » — « Ad nominativum Ἑρμογ. ἀναγράφας etc. intellige: ὅδε ἐστίν: haud dubie apposita erat imago. » — οὗ] οὐ] lapis. Numerus secundum prægressum ἡτρεῖν ἀναγρ. (i. q. συγγράφας) ad solos refertur medicos libros. Igitur verum videtur, quod proposuit Corsinus, οὗ] scribens (Z pro B). — Περὶ Ὀμήρου πατρίδος] Smyrnæum credo Homerum probabat Hermogenes Smyrnæus. De scriptura νήσων cf. ad n. 3268. Ad νήσων sup-

plendum esse κτίσεων recte notat Küsterus. Idem ad Σταδιασμούς Hermogenis contulit Timosthenis libri indicem Σταδιασμών s. Σταδιασμούς (Marcian. Heracleot. p. 64 ed. Huds.; Steph. Byz. Ἀγάθη). — πίνωξ] Debebat πίνωξ e διαδοχῇν esse; sed tales errores non sunt sine exemplo : cf. n° 3278. Quod vulgo legebatur Ἰωνάων, ad Ionen (Antiochiam ad Daphnen sec. Steph. Byz.) referebat Küsterus : quod nihili esse non est quod demonstrem. Nec de philosophorum vel aliorum eruditorum successione cogitandum : significatur tabula, qua Romanorum et Smyrναeorum regum olim, mox magistratum, eponymorum haud dubie, ex ordine annorum proposita erat successio. Ceterum non male conjecit Küsterus, ipsum etiam Hermogenem fuisse prætorem, ideoque illam contexuisse tabulam. Et eponymo magistratu functos Smyρnæ unum et alterum Hermogenem esse monui jam supra. » Ηαc Βοεσκίus. Subjicio quæ ex Hermogene, quicumque sit, historica afferuntur.

ΠΕΡΙ ΦΡΥΓΙΑΣ.

1.

Schol. Apoll. Rh. II, 722 : Σαγγάριος, ποταμὸς Φρυγίας. Ὁ δὲ Μυρλεανὸς Σάγγαρον αὐτὸν λέγεσθαι φησιν. Ἐρμιογένης δὲ ἐν τῷ Περὶ Φρυγίας φησιν, Σάγγαν τινὰ ἀσεβήσαντα περὶ τὴν Ῥέαν, μεταβαλεῖν εἰς τοῦτο τὸ ὕδωρ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸν ποταμὸν Σαγγάριον ὀνομασθῆναι. Πλησίον δὲ αὐτοῦ ὀρείας Δήμετρος ἱερὸν ἔστιν, ὡς φησι Ξάνθος.

2.

Zenobius VI, 10 : Τὰ Ναννάκου· εἴρηται ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν θαυμαζομένων ἐπὶ παλαιότητι, ἢ ἐπὶ τῶν πολλὰ θρηνοῦντων. Νάννακος γὰρ ἐγένετο Φρυγῶν βασιλεὺς, ὡς φησιν Ἐρμιογένης ἐν τοῖς Φρυγίοις (Φρυγιακοῖς?), πρὸ τῶν Δευκαλίωνος χρόνων· δὲ προειδὼς

τὸν μέλλοντα κατακλυσμὸν, συναγαγὼν πάντας εἰς τὰ ἱερὰ μετὰ δακρύων ἱκέτευσεν. Ἡρώδης δὲ ὁ ἱατροποιὸς φησὶν· « Ἴνα τὰ Ναννάκου κλαύσῃ. »

Cf. Stephan. Byz. : Ἰκόνιον, πόλις Λυκαονίας πρὸς τοῖς ὄροις τοῦ Ταύρου. Φασὶν δτι ἦν τις Ἀνναξ, δὲ ἔζησεν ὑπὲρ τὰ τριακόσια ἔτη· τοὺς δὲ περίε μνητεύσασθαι ἕως τίνος βιώσεσθαι. Ἐδόθη δὲ χρησμὸς, δτι τούτου τελευτήσαντος πάντες διαφθαρήσονται. Οἱ δὲ Φρύγες ἀκούσαντες ἐθρήνουν σφοδρῶς· ὅθεν καὶ παροιμία· τὸ ἐπὶ Ἀνναχοῦ κλαύσειν (κλαῦσαι?), ἐπὶ τῶν λίαν οἰκτιζομένων. Γενομένου δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ Δευκαλίωνος διεφθάρσαν.

3.

Stephan. Byz. : Ἀζανοί, Φρυγίας πόλις... Τινὲς δὲ Ἀζάνιον αὐτὴν φασί, Ἐρμιογένης δὲ φησιν· « Οὐ δὲ οὕτως, ἀλλ' Ἐξουάνουν αὐτὴν καλεῖσθαι· λέγεται γὰρ παρὰ τὸν τόπον ἀγροικίας εἶναι, λιμοῦ δὲ γενομένου συνελθόντες οἱ ποιμένες ἔβυσον εὐδοσίαν γενέσθαι· οὐκ ἀκουόντων δὲ τῶν θεῶν, Εὐφορβος τὸν οὐρανὸν, ὁ ἔστιν ἀλώπηξ, καὶ ἔξιν, ὁ ἔστιν ἐχίνος, θῦσαι τοῖς δαίμοσιν· εὐαρεστηθέντων δὲ τῶν θεῶν, εὐδοσίαν γενέσθαι καὶ τὴν γῆν πολυκαρπῆσαι, τοὺς δὲ περιόλους πυθομένους ἱερέα καὶ ἄρχοντα αὐτὸν καταστήσαι. Ἐξ αὐτοῦ δὲ κληθῆναι τὴν πόλιν Ἐξουάνουν, ὁ μεθερμηνευμένον ἔστι ἐχίναλῳπηξ. » Ἔοικε δὲ μετηλλοιωθῆαι ἐκ τοῦ Ἐξουάνουν τὸ Ἀζάνιον.

4.

Plutarchus De fluvi. c. 17, 4 : Γενᾶται δ' ἐν αὐτῷ (Εὐρώτῃ) βοτάνη, καλουμένη Χαρίσιον, ἣν γυναικες, ἔαρος ἀρχομένου, τοῖς τραχήλοις περιάπτουσι, καὶ ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν συμπαθέστερον ἀγαπῶνται· καθὼς ἱστορεῖ Κλεάνθης ἐν α' Περὶ ὄρων. Μίμνηται δὲ τούτων ἀκριβέστερον Σωσθένης ὁ Κνίδιος, παρ' οὗ τὴν ὑπόθεσιν εἰληφεν Ἐρμιογένης. Ex quonam libro hæc fluxerint, nescio.

DE PHRYGIA.

1.

Sangarius, fluvius Phrygiæ. Asclepiades Myrleanus Sangarum dici ait. Hermogenes in libro De Phrygia narrat Sangam quendam, quum in Rheam peccasset, in hanc mutatum esse aquam, atque hinc fluvium appellari Sangarium. Prope eum montanæ Cereris fanum est, testante Xantho.

2.

Res Nannaci. Dictum proverbium de rebus vetustate admirandis, vel de iis qui multum plorant. Nannacus enim rex Phrygum (ut refert in libris De rebus Phrygicis Hermogenes) ante Deucalionis ætatem quum diluvium providisset, cogens suos in fanum, cum lacrimis diis supplicabat. Hinc Herodes iamborum scriptor : « Ut Nannaci, inquit, more plorem. »

3.

Azani, urbs Phrygiæ... Nonnulli eam vocant Azanium.

Hermogenes vero inquit : « Non oportet eam hoc modo, sed Exuanun appellari. Narratur enim circa hunc locum villas quasdam fuisse. Exorta autem fame, pastores qui convenerant pro fertilitate fecisse sacrificia. Diis autem non exaudientibus, Euphorbum uanun, quod vulpem, et ezin, quod echinum significat, daemonibus sacrificasse; tum diis placatis, terram alimenti copiam et multos fructus produxisse; accolæ vero, quum hæc cognovissent, eum sacerdotem et ducem constituisse, atque hinc urbem Exuanun appellatam esse, quod si interpreteris, Echinosvulpem denotat. Videtur autem vox Exuanun deinde abisse in Azanium.

4.

Nascitur in Eurota planta, Charisii ei nomen est, quam mulieres, ineunte vere, collo appendunt, et vehementius ita a viris amantur, ut auctor est Cleanthes primo De moribus. Meminit horum disertius Sosthenes Cnidius, a quo argumentum sumpsit Hermogenes.

MEMNON.

Grande Memnon opus de rebus Heracleæ Ponticæ, qua in urbe vel natus (*) vel versatus diutius esse videtur, posteritati mandare decreverat. At ne levissimum quidem superesset ejus vestigium, nisi fausta fortuna in manus incidisset Photii, qui octo librorum (IX–XVI) satis ampla nobis reliquit excerpta. Certe alium scriptorem qui Memnonis memoriam excitaverit novi neminem. Jam quum Herodori, Nymphidis, Promathidæ, Callistrati, qui item de Heracleæ vel fabulis vel historiis scripserunt, crebra apud scholiastas Apollonii Rhodii mentio fiat, de Memnone vero sit silentium, facilis conjectura est Memnonem ætate posteriorem fuisse Didymo aliisque ejus sæculi scholiorum scriptoribus. Eadem docet Photius. Is enim postquam dixerat librum Historiarum decimum sextum pertinere usque ad mortem Britagoræ (c. 46 a. C.), qui patriam a Romanis dirutam restauravit, addit : Τὰς δὲ πρώτας ἡ ἱστορίας καὶ τὰς μετὰ τὴν ἔκτῃν καὶ δεκάτῃν οὕτω εἰπεῖν εἰς θέαν ἡμῶν ἀφιγμένας ἔχομεν. — Vixerit Memno primo vel ineunte secundo post Christum seculo.

Priores libri octo Heracleæ historiam exhibent usque ad tyrannidem Clearchi (364 a. C.). Quomodo post annos octoginta quattuor eversus sit tyrannorum dominatus, auctor exposuit libro duodecimo. Totidem fere libris idem temporis spatium tractaverat Nymphis, quem præ ceteris ducem Memnon sibi sumpserit. Mentionem ejus injicit cap. 11 et 24; atque uno illo loco, ubi Nymphidis (fr. 17) et Memnonis de Dionysio tyranno narrationem conferre licet, optime inter se consentiunt.

Libris XIII et XIV narratio usque ad victum a Romanis Antigonum (280–188) deducitur. Varia in his et multiformis historia est. Nam suo nisu Heraclienses nihil tum quod quidem majoris momenti sit, peregunt; sed modo Ptolemæo Cerauno contra Antigonum, modo Nicomedi contra Zipetæ et Antiochum auxiliantur, modo Byzantios contra Gallos juvant, modo lites coloniarum et controversias filiorum Nicomedis componunt. Hæc igitur non tam Heracleæ historia est quam regni Macedonici, Bithynici, Gallorum. Augetur hæc narrationis varietas insertis digressionibus, quibus ad superiora tempora auctor ascendit. Sic cap. 20 regum Bithyniæ seriem persequitur; deinde, ubi ad annum devenit, quo Ro-

mani contra Antiochum in Asiam trajecerunt, historiam eorum inde a primis incunabulis usque ad præsentia tempora satis amplo excursu exponit. Quod quum a proposito alienum sit, nescio quo jure Photius dixerit Memnonem digressiones historiis suis non intexuisse nisi ubi necessitate quadam sit coactus (c. 60).

Similis ratio est libri decimi quinti ad istud usque tempus pertinentis, quo Cotta ad obsidionem Heracleæ profectus est. Exponit auctor quomodo factum sit ut Heraclienses, Romanorum amici quidem neque tamen cum Romanis neque cum Mithridate arma jungentes, mox Archelai dolo nolentes in partes Mithridatis traherentur, deinde Lamachi proditione urbs in manus Mithridatis veniret, atque sic hostili Romanorum exercitu peteretur. Hæc Photius narrat cap. 33, 36, 38, 42, 43. Reliqua ad Heracliensium res nihil attinentia in narratione versantur de bello Mithridatico, adjuncto de Nicææ originibus episodio.

Contra argumentum libri decimi sexti totum pertinet ad res Heracleæ patriæ, cujus obsidionem, occupationem, direptionem, eversionem, restaurationem uberrime Memnon exposuit. Plura Photius in suo volumine non repperit. Scilicet hæc maxime historiæ Heracliensis pars lectu digna senioribus visa fuerit.

Fides Historiarum Memnonis in universum est optima. Ubi cum aliis bonæ notæ scriptoribus eas conferre licet, ut in Mithridaticis cum Appiano, Plutarcho, Dione Cassio, in plerisque consentiunt; ubi dissentiunt, Memnonis testimonium sæpe præferendum (v. c. 57, 1; 31, 2); contra laborat Memnon rerum geographicarum ignorantia; vid. c. 19, 4, 41, 1 et præ ceteris c. 49, ubi Marsos, Pelignos et Marucinos supra Libyam in Gadium confiniis habitasse dicit; ac omnino de Romanorum historia pessimos auctores Græculos secutus esse videtur, ut ex iis quoque quæ de Romana ad Alexandrum legatione narrantur, suspicari licet (vid. c. 29, 3, cl. 29, 2).

De oratione ceteraque historiarum indole ita Photius (c. 60, 5) : Ἔστι δὲ ἡ συγγραφὴ βουνεχῆς μὲν καὶ τὸν λόγὸν μεταδιώκουσα χαρακτῆρα, οὐ μὴν οὐδὲ τοῦ σαφοῦς ἀμελοῦσα... καὶ λέξεσι δὲ, εἰ μὴ που σπανίως ἐξαλλαττούσαις, ταῖς συνήθεσι χρᾶται. Quod de verborum usu Photius ait (nam de hoc solo aliquatenus judicare nobis licet), ipsis confirmatur exemplis. « Voces et locutiones, Orellius (Memnon, *Histor. Exc.* Lips. 1816, p. V) inquit, plurimæ

(*) Cyzicenus Μέννων γραμματεὺς βουλᾶς καὶ δάμου memoratur in *inscr. Cyz. ap. Bæckh. C. J. II. n. 3794.*

insunt optimæ notæ, Herodotæ, Thucydideæ, Xenophontæ, quæ horum scriptorum lectorem assiduum et imitatore haud infelicem arguunt. Venatur tamen aliquando etiam dictiones poeticas et a communi loquendi usu remotas, v. v. cap. 1 παλαμναῖος, c. 2 ἐδηλήσατο sensu nocendi, ibid. καταδαπανώμενος νόσῳ, c. 4 ἐξ ἀνθρώπων ἀποπτάς, c. 6 πόθου ἐμπύρευμα etc.; quales autem quum in posteriore horum excerptorum parte non amplius inveniantur, suspicor equidem Memnonem in prioribus historiæ libris antiquiorem aliquem rerum Heracliensium scriptorem, Nymphidem v. c. tali fortassis genere scribendi usum, vel exscripsisse vel excerptisse saltem, ipsissimis illius verbis re-

tentis. » Affectatum istud dicendi genus in eadem operis parte arguunt hæc (c. 3, 2) : Σπένδει αὐτῷ καὶ τὰ ἀπὸ τῶν βλεπάρων δάκρυα καὶ τὰς ἀπὸ τῶν σπλάγγων οἰμωγὰς. Et paullo post : Ἐπιτελεῖ ἀγῶνας ἱππικούς, οὐχ ἱππικούς δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ σκηνικούς κτλ. Ea quin ad Memnonem vel potius ejus fontem referenda sint, dubitari nequit; incerti vero hæremus, num recentioris græcitatibus vocabula, quæ passim obvia fiunt (*) ipsi auctori an excerptori ejus tribui debeant.

(*) v. c. τελεῖν ὑπὸ τινα πρὸ τελεῖν τινι c. 12; δυσωπεῖσθαι precibus flecti c. 55; βελτίος c. 12; ἐκστράτευμα c. 15; δημοσιωνία c. 38; σκηνιεύεσθαι c. 51; quæ notavit Orellius l. l.

ΠΕΡΙ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ.

Λεγνώσθη βιβλίον Μένωνος Ισταρικόν, ἀπὸ τοῦ ὅ' (ε' cod. A.) λόγου ἕως ις'. Ἡ δὲ πραγματεία, ὅσα περὶ τὴν Ποντικὴν Ἡράκλειαν συνήνευθη, σκοπὸν ἀναγράφαι προτίθεται, τοὺς ἐν αὐτῇ τυραννήσαντας ἀναλεγόμεναι καὶ πράξεις αὐτῶν καὶ ἔθνη, καὶ τοὺς ἄλλων (αὐτῶν;) βίους καὶ τέλη οἷς ἐχρήσαντο, καὶ ὅσα τῶν εἰρημένων ἐξήρτηται.

ΕΚ ΤΟΥ Θ' ΚΑΙ ΤΟΥ Γ' ΒΙΒΛΙΟΥ.

I. Κλέαρχον μὲν οὖν ἐπιθέσθαι πρῶτον τυραννίδι κατὰ τῆς πόλεως ἀναγράφει. Φησὶ δὲ παιδείας μὲν τῆς κατὰ φιλοσοφίαν οὐκ ἀγύμναστον, ἀλλὰ καὶ Πλάτωνος τῶν ἀκροατῶν ἓνα γεγονέναι, καὶ Ἰσοκράτους δὲ τοῦ ῥήτορος τετραετίαν ἀκροάσασθαι· ὥμῳ δὲ τοῖς ὑπάρχουσιν καὶ μισαφρόν, εἴπερ τινὰ ἄλλον, ἐπιδειχθῆναι, καὶ εἰς ἄκρον ἀλαζονείας ἐλάσαι, ὥς καὶ Διὸς υἱὸν ἑαυτὸν ἀνείπειν, καὶ τὸ πρόσωπον μὴ ἀνέχεσθαι ταῖς ἐκ φύσεως χρωματίζεσθαι βαφαῖς, ἄλλαις δὲ καὶ ἄλλαις ἰδέαις ποικιλλόμενον ἐπὶ τὸ στιλπνόν τε καὶ ἐνερευθές (αἱ. ἐρευθές) τοῖς ὀρώσιν ἐπιφαίνεσθαι· ἐξαλλάττειν δὲ καὶ τοὺς χιτῶνας ἐπὶ τὸ φοβερόν τε καὶ ἀβρότερον. (2) Οὐ ταῦτα δὲ μόνον γενέσθαι κακόν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς εὐεργέτας ἀχάριστον καὶ πάντα βίαιόν τε καὶ τὰ ἄτοπα τολμηρόν· φῦναι δὲ καὶ δραστήριον τὸν παλα-

DE REBUS HERACLEÆ.

Memnonis historia, quam legi a libro nono usque ad decimum sextum, quæ circa Heracliam Ponticam acciderunt (id enim operis institutum est), exponit, tum urbis tyrannos, et res horum græstas moresque, tum vitam eorum et exitum et quæcumque eo pertinent, recensens.

E LIBRIS IX ET X.

I. Clearchus (ait) primus tyrannidem in hanc sibi urbem vindicavit, disciplinæ philosophicæ haud equidem rudis (e Platonis enim discipulis unus fuit, et quadriennium Isocrati oratori operam dedit), at enimvero crudelem, si quisquam alius, civibus se exhibuit et cruentum: et ad summum usque insolentiae processit, ut etiam Jovis se filium nominaret, nec colore genuino, quo natura faciem ejus tinxerat, contentus, subinde aliis atque aliis eam faciem illinebat, ut nitida et rubicunda intuentibus videretur: quin vestes quoque ad terrores et delicias permutabat. (2) Nec vero in his tantum improbus erat, sed etiam in benefactoribus ingratus et in omnibus violentus et ad res nefarias avarus.

Libri I—VIII quum prorsus interierint, loca vet. scriptorum, quæ ad Heracliam urbem ejusque historiam antiquiorem spectant, paucis indicare liceat. Collegit et exscripsit Orellius. Omnis, quæ leguntur in fragmentis Herodori, Nymphidis, Promathidæ, Callistrati, reliqua hæc sunt: 1, *De situ urbis*: Ptolemaus ap. Hudson. Geogr. min. tom. III, p. 29; Xenoph. Exp. Cyr. VI, 6, 2; Arrian. Peripl. Ponti Eux. 13, 3, p. 259 ed. Didot.; Scylax Peripl. p. 82 Gronov. — *Regionis descriptio*: Plin. H. N. VI, 1; Pomp. Mela I, 19, 50; Solin. Polyh. 45. — *Memorabilia naturæ*: acornitum, Antigone. Caryl. Mir. 131; Dionys. Perieg. 788 sqq., ibique Eustath.; Plin. H. N. XXVII, 2; Schol. Nicand. Alex. v. 13; *Isaurus Alexandrina*, Plin. H. N. XV, 30 (29); *quercus Herculis*, Plin. l. l. XVI, 89; *piscis*, Idem l. l. IX, 83; *mel*, Id. XXI, 54; Dioscorides De materia med. II, 103. — *Urbis descriptio et historiarum summa*: Strabo XII, 3, 6. — *Urbis primordia*: Menander Rhet. Encom. II, 3, p. 92 Heeren.; Scymn. Ch. v. 981; Pausan. V, 26, 6; Justin. XVI, 3; Strabo XII, 3, 4; Schol. Apoll. Rh. II, 746. — *Colonia*: Anonym. in Peripl. Ponti ap. Gronov. Geogr. p. 146 et 158; Scymn. Ch. 928. Cf. Spanhem. De usu et pr. numm. I, p. 576. — *Urbis fata ante Clearchi tyrannidem*: Justin. XVI, 3; Xenoph. Anab. V, 10, 1; Polyæn. Strateg. VI, 9, 3 sq.; Aristot. Polit. V, 6, 5; *Æneas Poliore*. c. 9 et 12. I, 1. De Clearcho. cf. Diodor. XV, 81, 4, XVI, 36, 3; Justin. XVI, 4 et 5 (ex Theopompo?); Polyæn. Strateg. II, 30; Plutarch. Ad princip. inerudit. c. 4, p. 781, D; Id. De fortun. Alex. c. 4, p. 338, B; Athenæus III, p. 85, A (Theopomp. fr. 200); Suidas v. Κλέαρχος; adde Epistolus, quæ sub Chionis nomine circumferuntur (edidit Orellius una cum fragm. Memnonis p. 130 sqq.). Ἰσοκράτους; V. Epist. VII Isocrat. ad Timotheum Clearchi f. — ἐπὶ τὸ φοβερόν] sc. Jovem imitans. Vid. Justin. l. l.

μναῖον ὃς ἂν ἐπιβάλοι, οὐ κατὰ τῶν ὁμοφύλων μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰ τι ἐν ἀλλοφύλοις ἐφρόνει πολέμιον. Βιβλιοθήκη μέντοι κατασκευάσαι πρὸ τῶν ἄλλων, οὐς ἡ τυραννὶς ἀπέδειξεν ὀνομάζεσθαι. (3) Τοῦτον δὲ ἐπιβουλὰς μὲν πολλὰς, πολλὰκις διὰ τὸ μαιφόνον καὶ μισάνθρωπον καὶ ὑβριστικὸν κατ' αὐτοῦ συστάσας διαφυγεῖν, ὅφρ' δὲ καὶ μολὶς ὑπὸ Χίωνος τοῦ Μάτριος, ἀνδρὸς μεγαλόφρονος καὶ κοινωνίαν πρὸς αὐτὸν τὴν ἐξ αἵματος ἔχοντος, καὶ Λέοντος καὶ Εὐξένωνος καὶ ἐτέρων οὐκ ὀλίγων συσκευασθῆναι πληγὴν καυρίαν ἐνεργεῖν, καὶ τελευτῆσαι πικρῶς ἀπὸ τοῦ τραύματος. (4) Ἐθυσεν μὲν γὰρ δημοτελεῖ θυσίαν ὁ τύραννος· οἱ δὲ περὶ τὸν Χίωνα, ἐκτιγῆδαιον εἶναι τὸν καιρὸν τῇ πράξει νομίσαντες, τῇ τοῦ Χίωνος χειρὶ τὸ ξίφος διὰ τῶν τοῦ κοινοῦ πολεμίου λαγόνων ἐλαύνουσιν. Ὁ δὲ, πολλῶν αὐτὸν καὶ πικρῶν ἀλγηδόνων κατατεινόντων, καὶ τοσούτων φασμάτων ἐκδειματουμένων (εἰδωλὰ δὲ τὰ φάσματα ἦν ὧν ἑκαῖνος μαιφόνως ἀνιρρήκει), οὕτω δευτεραῖος τὸν βίον κατέστρεψε, ζήσας μὲν ἔτη ἡ' καὶ ν', τούτων δὲ τυραννήσας ὀσκαίδεκα. (5) Εἶπεν δὲ τὴν Περσῶν ἀρχὴν Ἀρταξέρξης τότε, εἴτα καὶ Ὁχος ὁ ταύτην ἐκ πατρὸς ἐκδεξάμενος· πρὸς οὐς καὶ πολλάκις ἐτι ζῶν ὁ Κλέαρχος διεκρεσθεύσατο. Οἱ μέντοιγε ἀνηρηκότες τὸν τύραννον, μικροῦ πάντες οἱ μὲν ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων κατ' αὐτὸν τὸν τῆς ἐπιθέσεως καιρὸν, οὐκ ἀγεννῶς ἀνδρισαίμενοι, κατακόπησαν, οἱ δὲ καὶ ὕστερον συλληφθέντες καὶ πικραῖς τιμωρίαις ἐγκατεργήσαντες ἀνιρέθησαν.

II. Σάτυρος δὲ ὁ τοῦ τυράννου ἀδελφός, οἷα δὲ ἐπίτροπος καταλειφθείς τῶν παίδων Τιμοθέου καὶ Διονυσίου, τὴν ἀρχὴν υποδέχεται· ὅς ὡμοῦντι μὲν οὐ Κλέαρχον, ἀλλὰ καὶ πάντας τυράννους ὑπερέβαλεν. Οὐ μόνον γὰρ τοὺς ἐπιθεβουλευκότες τῷ ἀδελφῷ ἐτιμωρήσατο, ἀλλὰ καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ μὴδὲν συνήδει τοῖς γεγεννηκόσιν, οὐδὲν ἀνεκτότερον ἐδηλῆσατο, καὶ πολλοὺς ἀναίτιους κακούργων δίκας ἀπέχρησε. (2) Τοῦτον δὲ καὶ μαθημάτων τῶν τε κατὰ φιλοσοφίαν καὶ τῶν παντὸς βουλευρίου ἄλλου παντελῶς ὑπάρχει ἀπαράδεκτον, καὶ νοῦν δὲ πρὸς τὰς μαιφονίας μόνον ὀξύρροπον ἔχοντα φιλόανθρωπον μὴδὲν μὴδὲ ἡμέρον μήτε μαθεῖν ἐβλήσκει μήτε φῦναι ἐπιτήδειον. Ἀλλὰ πάντα μὲν ἦν οὗτος κάκιστος, εἰ καὶ χρόνος αὐτῷ κόρον λαβεῖν τῶν ἐμφολίων εἰμάτων καὶ τῆς μαιφονίας ὑπέβλεπεν· ἐπὶ δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὸ πρῶτον ἠνέγκατο. (3) Τὴν γὰρ ἀρχὴν τοῖς τοῦ ἀδελφοῦ παισὶν ἀνεκπρέαστον συντηρῶν ἐπὶ τοσούτον τῆς αὐτῶν κηδεμονίας λόγον ἐτίθετο, ὥς καὶ γυναῖκα συνῶν, καὶ τότε λίαν στεργομένη, μὴ ἀνασχέσθαι παιδοποιῆσαι, ἀλλὰ μηχανῇ πάσῃ γονῆς στέ-

Natura industrius ad caedes eorum quos impeteret, non tantum si quid hostile meditaretur contra populares, sed etiam in externos. Bibliothecam tamen comparavit, cujus laude antegreditur alios quos tyrannis famosae reddidit. (3) Hic insidias crebro multas propter caedes, immanitatem et injurias sibi structas effugit: sed vix tandem a Chione Matrìs filio (vir erat magnanimus et necessitudine sanguinis tyranno devinctus) et Leone et Euxenone ceterisque non paucis, conjuratione inita, vulnus letale accepit: cuius dolore acerbissimo est exstinctus. (4) Commune enim populi sacrum agebat tyrannus. Opportunam igitur occasionem se adeptos rati qui cum Chione conspiraverant, manu Chionis ense trans ilia communis patriae hostis adigunt. Qui inter multos et saevissimos cruciatus magis magisque ingravescens, et pavores a spectris incussos (erant autem simulacra eorum, quos crudelem in modum necaverat), altero die post vitam cum morte commutavit: quum vitae annos exegisset quinquaginta octo, et tyrannidem occupasset per annos duodecim. (5) Apud Persas tunc regno praerat Artaxerxes, et exinde Ochus, patris in imperio successor; ad quos saepenumero Clearchus, dum in vivis erat, legatos misit. Qui vero necis auctores tyranno fuerant, prope omnes, partim a satellitibus in ipso aggressionis articulo, ubi strenuos se viros gerebant, concisi, partim aliquanto post capti et atrocibus suppliciis, quae fortiter tolerarunt, affecti occubuerunt.

II. Satyrus autem tyranni germanus et tutor puerorum Timothei et Dionysii relictus imperium suscipit: qui non Clearchum solummodo, verum cunctos etiam tyrannos crudelitate superavit. Non enim de insidiatoribus fratris tantum vindictam sumpsit, sed etiam in liberos eorum, quum rei perpetratae conscii non essent, non minus saevit, atque ita a multis insonitibus maleficorum poenas exegit. (2) Fuit hic omnis doctrinae philosophicae et artium ingenuarum omnino expertus, ingenio ad saevitiam tantum propenso. Nec voluntas ei erat humanum aliquid et moderatum discendi, nec a natura indita facultas: sed per omnia erat pessimus, etiamsi tempus ipsum infringebat hominem, ut civilis tandem sanguinis et caedis eum satietas caperet. Amoris tandem fraterni primas tulit. (3) Nam ut dominatum nepotibus ex fratre integrum ab injuriis conservaret, adeo illorum rationem habuit, ut, licet conjugali uxoris, quam unice amabat, consuetudine uteretur, liberos tamen ex ea procreare nollet, sed omni arte hanc orbitatis

— 2. ἐπιβάλοι] H. Stephan. ; libri ἐπιβάλοιεν. — εἰ τι ἄλλοφ.] num εἰ τι ἐν ἄ. ? Orelli. εἰ τι ἐν ἄ. ? — 3. καὶ ἐτέρων] ut Leonidae et Antisthei, quos Suidas et Justin. l. l. afferunt. — 4. δημοτελεῖ θυσίαν] sc. Διονυσίων ὄντων, Diodor. XVI, 36. Cf. Chionis ἐπιστ. ultim. — ὀσκαίδεκα] Sic etiam Diodorus obitum tyranni memorans ad Ol. 106, 4 ($\frac{323}{3}$ a C.), occupatam tyrannidem ad Ol. 106, 1 ($\frac{321}{3}$).

II, 1. Σάτυρος] Ejus nulla mentio ap. Diodorum l. l., qui tutoris administrationem in annis regni Timothei comprehendit. V. Wesseling. — 2. ἐλεῦθ. ἄλλου] ἐλ. ἄλλον ἄλλου vulgata, ex dittographia (ἄλλου et ἄλλον), ni fallor, explicanda. Praestabit fort. scrib. ἄλλον — αὐτῷ κόρον λαβεῖν.] Haec corrupta. Orelli conj. αὐτόν. Possis αὐτῷ x. ἐνέβαλλε vel ἐμβάλων. — 3. κηρ. λόγον] τὸν λόγον vulg.

ρῆσιν ἑαυτῷ δικάσαι, ὡς ἂν μὴδ' ὄλως ὑπολίποι τινα ἐφεδρεύοντα τοῖς τοῦ ἀδελφοῦ πασι. (4) Οὗτος ἔτι ζῶν καὶ γῆρα βαρυνόμενος Τιμοθέῳ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων τοῦ ἀδελφοῦ ἐγγεῖριζεν τὴν ἀρχήν, καὶ μετὰ χρόνον οὐ πολλὸν ἀνιάτῳ πάθει καὶ γαλεπωτάτῳ συσχεθεῖς *. Καρκίνωμα γὰρ μεταξὺ βουβῶνός τε καὶ ὀσχέου ὑποφύει τὴν νομὴν πρὸς τὰ ἐνδον ἐπεδίδου πικρότερον· ἐς οὗ ἰχώρες ἀναστομωθείσης τῆς σαρκὸς ἐξέρρεον βαρὺ καὶ δύσοιστον πνέουσαι, ὡς μηκέτι μήτε τὸ ὑπηρετούμενον μήτε τοὺς ἰατροὺς τὸ τῆς σηπεδόνης στέγειν δυσῶδες καὶ ἀνυπόστατον. Καὶ συνεχεῖς δὲ ὀδύναι καὶ δριμυταῖαι βίον τὸ σῶμα κατέτεινον· ὅφ' ὧν ἀγρυπνίαις τε καὶ σπασμοῖς ἐξεδίδοτο, ἕως προκάψασα μέχρις αὐτῶν τῶν σπλάγγων τοῦ πάθους ἡ νομὴ τοῦ βίου ἀπέρρηξεν. (5) Ἐδίδου μὲν καὶ οὗτος ὥσπερ καὶ Κλέαρχος τελευτῶν τοῖς ὁρώσιν ἐννοεῖν, δίκας ἀπαιτεῖσθαι ὧν ὁμῶς τε καὶ παρὰ νόμῳ τὸς πολίτας διέθεσαν. Πολλὰ κίς γὰρ αὐτὸν φασὶν ἐν τῇ νόσῳ τὸν θάνατον ἐπελθεῖν αὐτῷ κατερχόμενον μὴ τυχεῖν, ἀλλὰ συγκαίς ἡμέραις τῇ πικρᾷ καὶ βαρεῖα καταδραπνόμενον νόσῳ, οὕτως ἀποτίσαι τὸ χρεὼν, ἔτη μὲν βιώσαντα πέντε καὶ ἐξήκοντα, ὧν ἡ τυραννὶς εἶχεν ζ'. Ἀγιστῆος δὲ τῆς καυτῆς Λακεδαιμονίων ἐβασίλευεν.

III. Ὁ δὲ Τιμοθέος παραλαβὼν τὴν ἀρχήν, οὕτω ταύτην ἐπὶ τὸ πραότερον καὶ δημοκρατικώτερον μετερρῆμιζεν, ὡς μηκέτι τύραννον ἀλλ' εὐεργέτην αὐτὸν, οἷς ἐπραττε, καὶ σωτήρα ὀνομάζεσθαι. Τὰ τε γὰρ χρεῖα τοῖς δανεισταῖς παρ' ἑαυτοῦ διελύσατο, καὶ τοῖς χρήζουσι πρὸς τὰς ἐμπορίας καὶ τὸν ἄλλον βίον τόκων ἀνευ ἐπήρκεσε, καὶ τῶν δεσποτηρίων οὐ τοὺς ἀνευθύνους μόνον ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν αἰτίαις διηφαίει. Καὶ δικαστὴς ἀκριβὴς ἦν ἑμῶς καὶ φιλάνθρωπος, καὶ τὰ ἄλλα χρηστός, καὶ τὰς ὑποθέσεις οὐκ ἀπιστούμενος. Ἐφ' οἷς καὶ τὸν ἀδελφὸν Διονύσιον τὰ τε ἄλλα πατριῶς περὶεπεν, καὶ κοινῶν μὲν εἶχεν αὐτίκα τῆς ἀρχῆς, ἐχομένως δὲ καὶ διάδοχον. (2) Οὐ μὴν ἀλλὰ γὰρ καὶ πρὸς τὰς πολεμικὰς τῶν πράξεων ἀνδρείως ἐφέρετο, μεγαλόφρων δὲ ἦν καὶ γενναῖος σῶμα καὶ ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς τῆς μάχης δικλῆσεις εὐγνώμων τε καὶ οὐκ ἄχαρις· πράγματα μὲν συνιδεῖν ἱκανός, ἐξικέσθαι δὲ πρὸς τὰ συνευραμένα δραστήριος, οἰκτίρμων τε τὸ ἦθος καὶ χρηστός, καὶ τῇ μὲν εὐτολμία δεινῶς ἀπότομος, τῇ δὲ μετρίῳ φιλάνθρωπός τε καὶ μετρίσιος. Διὸ σφόδρα μὲν περιῶν τοῖς πολεμοῖς φοβερός ἦν, καὶ πάντες αὐτὸν κατωρρῶδον, ἐπειδὴν ἀπεχθάνοντο, τοῖς δ' ἀρχομένοις γλυκύς τε καὶ ἡμερός. Ἐνθεν καὶ τελευτῶν πόθον αὐτοῦ κατέλιπε πολλόν, καὶ πένθος ἤγειρε τῷ πόθῳ ἐνάμιλλον. (3) Ὁ δὲ τούτου ἀδελφὸς Διονύσιος καίει μὲν τὸ σῶμα παυτελῶς, σπένδει δὲ αὐτῷ καὶ τὰ ἀπὸ βλεφάρων δάκρυα καὶ τὰς ἀπὸ τῶν σπλάγγων οἰμωγὰς, ἐπιτελεῖ δὲ καὶ ἀγῶνας ἱππικούς, οὐχ ἱππικούς δὲ μόνον,

et non gignendæ sobolis ceu pœnam sibi irrogaret: ne quem omnino insidiatorem nepotibus relinqueret. (4) Superstes adhuc, sed senio gravatus Timotheo, qui de pueris ætate præcessit, rerum summam tradit, nec multo tempore post difficillimo correptus morbo et immedicabili vitam finivit. Cancer enim int' r' inguen et scrotum enatus ad interiora pascendo subinde acerbius proserpebat: ex quo carne laxata, sanies gravissimos et intolerabiles expirans odores profuebat, ut nec ministri nec medici virulentissimum putredinis factorem sustinerent ac perferrent. Continentes autem et accerrimi dolores totum ejus corpus excarnificabant: quorum vigiliis et convulsionibus eousque mali contagio adaugescebat, donec ad ipsa viscera se insinuans vitam tyranno abruptit. (5) Quare hic non minus quam Clearchus animadvertentibus considerandum exhibuit, penas tandem exigi illorum quæ contra divina et humana jura immaniter in cives admisissent. Sæpe enim inter morbitorturas precatus dicitur, ut quamprimum se mors obrueret; voti tamen compos non ante factus, quam diuturni morbi vi et acerbitate consumptus eo modo fati debitum exsolvit, postquam sexaginta quinque in vita, in tyrannide septem annos compleverat. Tempestate illa regnum apud Lacedæmonios Agisilaus administrabat.

III. Timotheus igitur imperium adeptus ita ad moderationem magisque popularem statum illud reduxit, ut non ultra tyrannus, sed beneficus servator ob præclare merita nuncuparetur. Nam de suo nomina creditoribus expedit et inopia laborantibus sine fenore ad negotiationes et alios vitæ usus pecunias suppeditavit; nec modo insolens, sed etiam criminibus obnoxios carceribus exsolvit. Iudex accuratus erat simulque humanus, atque cetera vir bonus, consiliis suis nemini suspectus. Tali præditus animo fratrem Dionysium quum in aliis paterno amore et studio complexus est, tum statim imperii consortem ascendit, et successorem sibi destinavit. (2) Sed enimvero ad res bellicas quoque acri et qui virum decet animo ferebatur. Magno enim spiritu et generoso corporis et animi robore erat præditus. Verum etiam ad controversias bellorum dirimendas et componendas æquum bonumque se præbebat nec difficilem. Ad perspicuum res idoneus et ad exsequendum bene consideratus strenuus; ingenio et moribus clemens, misericors et benedictus; in periculis quidem adeundis ferox, at in cetera vita perquam humanus et comis. Ideo, quamdiu salva ei vita mansit, hostibus quammaxime formidabilem (ut omnes, quibuscum inimicitias susceperat, eum expavescerent), sed civibus suavem et mitem sese præstitit. Hinc accidit ut ad vitæ exitum vocatus ingens sui desiderium faceret reliquum, et parem desiderio luctum excitaret. (3) Germanus autem ejus Dionysius magnificis cadaver sumptibus tradit, et e suis fratri palpebris lacrimas ceu libans effudit, eque visceribus ei gemitus impendit. Ludos etiam eque

— 4. συσχεθεῖς] excidisse videtur v. θνήσκει. — στέγειν] Bekker. pro vulg. στέγειν ex Vat.; conjecerat Stephanus III, 1. δημοκρατικώτερον] Stephan. — ἐφ' οἷς] cod. A.; ἐν οἷς vulg. — 2. τελευτῶν] Ἡρόδ. ἐν πεντεκαίδεκα, Diolior. XVI, 36, 3; 88, 5. Moritur Ol. 110, 3 sive 338 a. C.

ἀλλὰ καὶ σκηνικοὺς καὶ θυμεικοὺς καὶ γυμνικοὺς· τοὺς μὲν αὐτίκα, τοὺς δὲ λαμπροτέρους καὶ ὕστερον.
Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡ θ' καὶ ἰ' τοῦ Μένωνος, ὡς ἐν ἐπιδρομῇ φάναι, διαγράφει ἱστορίᾳ.

ΕΚ ΤΟΥ ΙΑ' ΚΑΙ ΙΒ' ΒΙΒΛΙΟΥ.

IV. Τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος Διονύσιος ἡΐχησε ταύτην, Πέρσας ἐπὶ Γρανικῷ τοῦ Ἀλεξάνδρου μάχῃ καταγωνισαμένου καὶ παρασχόντος ἀδειαν τοῖς βουλομένοις αὖξιν τὰ ἑαυτῶν, τῆς τέως ἐμποδῶν πᾶσιν ἱστανίνης Περσικῆς ἰσχύος ὑποσταλλομένης. Ὑστερον αἱ ποικίλας ὑπέστη περιστάσεις, μάλιστα γὰρ τῶν τῆς Ἑρακλείας φυγᾶν πρὸς Ἀλέξανδρον περιφανῶς ἤδη τῆς Ἀσίας κρατοῦντα διαπρεσβευσμένων καὶ καθόδον καὶ τὴν τῆς πόλεως πάτριον δημοκρατίαν ἐξαίτουμένων. Δι' ἃπερ ἰγγὺς μὲν κατέστη τοῦ ἐκπεσεῖν τῆς ἀρχῆς· καὶ ἐξέπεσαν ἂν, εἰ μὴ συνέσει πολλῇ καὶ ἀγγιχοίᾳ καὶ τῇ τῶν ὑπάρχοντων εὐνοίᾳ καὶ θεραπείᾳ Κλεοπάτρας τοὺς ἀπειληθέντας αὐτῷ πολέμου διεφυγε, τὰ μὲν ὑπέκρινεν καὶ τὴν ὀργὴν ἐκλύων καὶ μεθοδεύων ταῖς ἀναβολαῖς, τὰ δὲ ἀντιπαρασκευαζόμενος. (3) Ἐπει δὲ ἡ θανάτῳ ἢ νόσῳ κατὰ Βαβυλῶνα γεγονώς Ἀλέξανδρος τὸν βίον διέδραμεν, Εὐθυμίας μὲν δὲ Διονύσιος ἀγάλμα τὴν ἀγγελλίαν ἀκούσας ἰδρύσατο, παθὼν τῇ πρώτῃ προσβολῇ τῆς φήμης ὑπὸ τῆς πολλῆς χαρᾶς, ὅσα ἂν ἡ σφόδρα λύπη δράσει· μικροῦ γὰρ περιτραπείας εἰς τὸ πεσεῖν ὑπῆλθη, καὶ ἄνους ὥφθη γενόμενος. (3) Περδίκκα δὲ τῶν ὄλων ἐπιστάτης, οἱ μὲν τῆς Ἑρακλείας φυγάδας πρὸς τὰ αὐτὰ καὶ τοῦτον παρώξυνον. Διονύσιος δὲ ταῖς ὁμοίαις μεθόδοις χρώμενος ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς πολλοὺς κινδύνους κατ' αὐτοῦ συστάντας πάντας διέδρασεν. Ἄλλ' ὁ μὲν Περδίκκας ὑπὸ τῶν ἀρχομένων μοχθηρὸς γεγονὼς ἀνῆρται, καὶ αἱ τῶν φυγᾶν ἐλπίδες ἐσβέννυντο· Διονύσιος δὲ πανταχόθεν τὰ πράγματα πρὸς τὸ εὐδαιμονίστερον μετεβάλλοντο. (4) Ἡ δὲ πλείστη ῥοπή τῆς εὐδαιμονίας δὲ δευτέρως αὐτῷ κατέστη γάμος. Ἠγάγετο μὲν γὰρ Ἀμαστριν· αὕτη δὲ ἦν Ὀξάρου θυγάτηρ· ἀδελφὸς δὲ ἦν οὗτος Δαρείου, δὴ καθελὼν Ἀλέξανδρος Στάτειραν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα γυναῖκα ἡγάγετο, ὡς εἶναι τὰς γυναῖκας ἀλλήλαις ἀνεψιάς, ἔχειν δὲ τι πρὸς ἑαυτὰς καὶ φίλτρον ἐξαίρετον, δὲ τὸ συντρόφους ὑπάρχει ταῦταις ἐνέφυσεν. (5) Ἀλλὰ ταύτην τὴν Ἀμαστριν Κρατέρω (τῶν φιλουμένων ἦν οὗτος ὡς μάλιστα) συναρμόζει· Ἀλεξάνδρου δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀποπτάντος καὶ Κρατέρου πρὸς Φίλιον τὴν Ἀντιπάτρου ἀποκλίναντος, γῶμῃ τοῦ λιπόντος Διονυσίου ἡ Ἀμαστρίς συνοικίζεται. (6) Ἐξ οὗ ἐπὶ μέγα ἡ ἀρχὴ αὐτῷ διήρθη πλούτου τε περιβολῇ τῇ διὰ τῆς ἐπιγαμίας προσθεῖσθαι καὶ ἰδίᾳ φιλοκαλίᾳ. Καὶ γὰρ καὶ τὴν τοῦ Διονυσίου πᾶσαν ἐπισκευὴν τοῦ Σικελίας τυραννήσαντος αὐτὸν ἐπῆλθε ἔξω-

stres, et præter hos gymnicos et thymelicos et scenicos : alios statim, alios cosque magnificentiores peregit postea.

Hæc nono et decimo libro (quatenus cursim ista perstringimus) Historia Memnonis describit.

E LIBRIS XI ET XII.

IV. Dionysius deinceps imperium suscepit idemque etiam auxit. Alexander enim, Persis ad Granicum profligatis, securam amplificandi ditiones suas occasionem patefecerat his qui vellent, quum quæ hactenus impedimento fuerat, Persarum potentia jam corrueret. Sed varias postea fortunæ vices expertus est, maxime quum Heracleæ exules, missitandis ad Alexandrum legatis, aperte jam Asia potitum, de reditu et patria reipublicæ administratione sollicitarent. Quare non multum absuit quin excidisset imperio; et excidisset sane, nisi prudentia et sagacitate mentis et benevolentia civium et suis erga Cleopatram obsequiis bella cum minis sibi denunciata effugisset: dum qua cedit, iramque mitigat, et dilationibus coercescit, qua etiam se munit, et contra præparat. (2) At posteaquam Alexander, dum Babylone agit, vitæ cursum absolvit vel nece violenta vel morbo extinctus, ubi nuncium Dionysius accepit, Lætitiae statuam consecravit: et ad primum famæ adventum eo affectus est modo præ exuberanti gaudio, quo summa hominem consternatio affecerit. Nam prope erat ut vertigine correptus prolaberetur et a sana mente conspiceretur alienus. (3) Hinc ubi Perdiccas summi imperii negotia procurabat, Heracleæ exules ad petita ab Alexandro etiam hunc instigantur. Dionysius vero, eadem fere qua prius utens agendi ratione, quamvis in acie novaculæ prope consisteret, pericula tamen, quæ plurima contra eum consurgebant, omnia effugit. Ac quum Perdiccas, quod improbe se gereret, ab iis quibus præerat, interimeretur, simul etiam spes exulum exstinguebantur. Proinde res Dionysio ab omni parte in statum feliciorum convertuntur. (4) Ad felicitatem vero plurimum ei attulit momenti secundum matrimonium. Amastrin enim duxit filiam Oxathiræ. Frater is erat Darii, quem Alexander imperio exuit, ejusque filiam Statiram uxorem sibi adjunxit. Patruales igitur erant hæc feminae, amore inter se eximio devinctæ: qui a communi educatione et convictu in animis ipsarum radices egerat. (5) Amastrin hanc Alexander, quum Statiram fecisset uxorem, Cratero (qui inter carissimos ei fuit) nuptum dederat. At quum, Alexandro rebus mortalium prope exemplo, Craterus ad Philam, Antipatro natam, animum adiceret, Amastris, desertore non invito, domum a Dionysio ducitur. (6) Ex quo ad magnum ei augmentum dominatus sese extulit, tum opum e nuptiis accessione, tum ipsius etiam principis studio et magnificentia. Inter alia Dionysii, qui Sicilia tyrannum egerat, omnem suppellectilem

IV, 2. θανάτῳ] φαρμάκῳ conj. Orelli., βριαίῳ θανάτῳ Schæfer. — 3. ἐπιστάτης] ἐπιστατοῦντος mavult Scaliger. — 4. Ὀξάρου] ὀξάρου vel ὀξάρου e cod. A. notat Bekker. Ὀξάρης nomen etiam exhibet vulgata in Symbio Chio v. 973, ubi novissimi editores e Strabone XII, p. 544 (addere possis Tzetzen XII, 473) scripserunt: Ὀξάρου. — πρὸς ἐαυτὸς] cod. A. corr.; vulg. πρ. ἑαυτὸν. — 5. Κρατέρῳ. συναρμόζει] V. Arrian. Exp. Alex. VII, 4. — ἀποπτάντος] ἀποστάντος.

νήσασθαι, τῆς ἀρχῆς ἐκείνου διαφθαρείσας. (7) Οὐ ταῦτα δὲ μόνον αὐτῷ τὴν ἀρχὴν ἐπεκράτουνεν, ἀλλὰ καὶ εὐπραγία καὶ εὐνοία τῶν ὑπάρχοντων, καὶ πολλῶν ὧν οὐκ ἐκράτει πρότερον ἡ κυριότης. Καὶ Ἀντιγόνῳ δὲ τὴν Ἀσίαν κατέχοντι λαμπρῶς συμμαχίσας, ὁπότε τὴν Κύπρον ἐπολιόρκει, τὸν ἀδελφιδοῦν Πτολεμαῖον (στρατηγὸς δὲ οὗτος ἦν τῶν περὶ τὸν Ἑλλησποντον) φιλοτιμίας ἀμοιβὴν εὗρατο παρ' Ἀντιγόνῳ γαμβρὸν λαβεῖν ἐπὶ θυγατρὶ· ἡ δὲ παῖς ἐκ προτέρων ἦν αὐτῷ γεγεννημένη γάμων. Οὕτω γοῦν εἰς μέγα δόξης ἀνελθὼν, καὶ τὸν τύραννον ἱπαξιῶσας, τὸ βασιλείως ἀντέλαβεν ὄνομα. (8) Φόβων δὲ καὶ φροντίδων ἐλευθεριάσας, καὶ ταῖς καθημεριναῖς τρυφαῖς ἐνδαιτηθεὶς, ἐξωγκώθη τε τὸ σῶμα καὶ τοῦ κατὰ φύσιν πολὺ πλεόν ἐλιπάνθη. Ὑψ' ὧν οὐ μόνον περὶ τὴν ἀρχὴν ῥαθυμίας εἶχεν, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴν ἀφυπνώσειε, βελόναῖς μακραις τὸ σῶμα διαπειρόμενος (τοῦτο γὰρ ἄκος μόνον τοῦ κάρου καὶ τῆς ἀναισθησίας ὑπάλειπετο) μόλις τῆς κατὰ τὸν ὕπνον καταπορᾶς ἐξάνίστατο. (9) Τεκνωσάμενος δὲ γ' παῖδας ἐκ τῆς Ἀμάστριος, Κλέαρχον, Ὁξάθρην καὶ θυγατέρα ὁμώνυμον τῇ μητρὶ, μέλλων τελευτᾶν ταύτην τε τῶν ὧν δέσποιναν καταλιμπάνει καὶ τῶν παίδων κομιδῇ νηπίων ὄντων σύντισιν ἐτέροις ἐπιτροπον, βιόους μὲν ἔτη ε' καὶ ν', ὧν ἐπὶ ἀρχῆς λ' ἐγνωρίζετο, πρῶτατος ἐν αὐτῇ, ὡς εἴρηται, γεγονὼς καὶ τὸ Χρηστός ἐπὶ κλησιν ἐκ τῶν ἡθῶν ἐνεργάμενος, καὶ πολλὴν πόθον τοῖς ὑπὸ χεῖρα καὶ πένθος λιπών. (10) Οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου ἐξ ἀνθρώπων ἀναχώρησιν τὰ τῆς πόλεως πρὸς εὐδαιμονίαν ἐφέρετο, Ἀντιγόνου τῶν τε παίδων Διονυσίου καὶ τῶν πολιτῶν οὐ παρέργως προνοούμενου. Ἐκείνου δὲ πρὸς ἕτερα τὰς φροντίδας τρεψαμένου, Λυσίμαχος πάλιν τῶν περὶ Ἡράκλειαν καὶ τῶν παίδων ἐπεμελεῖτο, δὲ καὶ Ἀμαστριν ποιεῖται γυναῖκα, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν λίαν ἔστερξε, πραγμάτων δὲ αὐτῷ προσπεσόντων, αὐτὴν μὲν ἐν Ἡρακλείᾳ λείπει, αὐτὸς δ' εἶχετο τῶν ἐπειγόντων. Εἰς Σάρδεῖς δὲ μετ' οὐ πολλὴν χρόνον, τῶν πολλῶν πόνων ῥάσας, μετεπέμψατο ταύτην, καὶ ἔστεργεν ὁμοίως. Ὅστερον δὲ πρὸς τὴν θυγατέρα Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου (Ἀρσινοῇ δὲ ἦν τὸ ὄνομα) τὸν ἔρωτα μεταθείς, διαζυγῆναι τὴν Ἀμαστριν αὐτοῦ παρέσχεν αἰτίαν, καὶ καταλιποῦσαν τοῦτον καταλαβεῖν τὴν Ἡράκλειαν. Ἐγείρει δὲ αὕτη παραγενομένη καὶ συνοικίζει πόλιν Ἀμαστριν.

enere in mentem venit, quando de imperio illius actum fuit. (7) Nec vero his tantum roborabatur ei potestas, sed etiam eo, quod prospero successu et favore civium utebatur, et imperium usurpabat in multos antea non subjectos. Porro Antigono Asiam tenenti praeclare auxiliatus quando Cyprus ille oppugnavit : Ptolemæum illius fratre natum (cui Hellesponti satrapiam commiserat) quasi præmium studii sui apud Antigonom invenit, ut generum illum haberet, filia, quæ ex priore fuerat suscepta conjugio, in matrimonium ei elocata. Itaque ad magnam elatus gloriam, tyranni nomen dedignatur et regis assumit. (8) Jamque metui et curis liberatus, quum in quotidianis vitam deliciis ageret, in crassam corporis molem excrevit, pinguedine supra naturæ modum adauctus. Unde evenit ut non modo negligenter regnum administraret, sed etiam somno oppressus aciculis oblongis in corpore fixis (id enim solum veteris et stuporis supererat remedium) vix tamen a soporis gravidine excitaretur. (9) Tribus autem ex Amastri liberis sibi procreatis, Clearcho, Oxathre et filia ejusdem cum matre nominis, jam morti propinquus uxori administrationem cunctam, et liberorum, qui adhuc teneræ admodum ætatis erant, tutelam (adjunctis quibusdam aliis) reliquit : quum vixisset annos quinquaginta quinque, in imperio autem conspicuus fuisset triginta. In quo se mitissimum (ut dixi) gessit, ita ut cognomen Benigni ex moribus referret, magnumque civibus desiderium et luctum post se relinqueret. (10) Nihilo tamen minus etiam post ejus a mortalibus discessum res civitatis in secundo fortunæ cursu permancebant, Antigono filiorum Dionysii et civium non obiter curam gerente. Qui ubi ad alia studium avertit, Lysimachus in acurationem Heracliensium et puerorum succcessit, qui etiam Amastrin uxorem sibi adscivit, et initio mirifice amavit : sed gliacentibus negotiis, illam Heracleæ relinquit, ipæque rebus urgentibus occupatur. Nec longo intervallo post, quum a laborum distractione quietem ageret, Sardes am accersitam pari amore complectitur : postquam vero ad Ptolemæi Philadelphi natam (imo : sororem), cui nomen Arsinoe, amorem transtulisset, causam Amastri præbuit disjunctionis, utque deserto illo Heracleam occuparet. Quo reversa Amastrin urbem (in Paphlagonia) erexit, et colonis frequentavit.

— 8. ἐξωγκώθη] cf. Nymphidis fr. 16. — 9. ἐπὶ ἀρχῆς λ' ἐγνωρ.] triginta duos sec. Diodor. XVI, 88, 5 et XX, 77, 1, quod rectius esse censet Wesselingius; Nymphis l. l. annos numerat triginta tres; hoc verum habeo. Ceterum n. l. error est, ut videtur, Photii vel librariorum, non vero Memnonis, qui cap. 9 ab anno 281 a. C. usque ad initium tyrannidis (364) annos numerat 84, quod quadrat cum calculis Diodori. — 10. Amastris sive Amestris (cf. Bæhr. ad Her. VII, 61) et Lysimachi connubium etiam Diodorus XX, 109, 7 memorat. — θυγατέρα Πτολ. τ. Φιλαδέλφ.] • Immo legendum ἀδελφ. pro θυγατέρα : duo enim Ptolemæi, frater et filius, hic confunduntur. Nam Arsinoe Ptolemæo Lagi filio fuit nata, fratremque germanum habuit Philadelphum, ut ex Plutarcho in Demetrio notum est. Nec tamen arbitror Memnonem hujus peccati esse auctorem. Id credere velant sequentia, quibus sæpe Arsinoes fratrem Ptolemæum Ceraunum (quem pater Lagida procreatum haud obscure indicat c. 12) commemorat. Malim eapropter culpam in alium, sive is Photius sive amanuensius fuerit, conferre. • Wesseling. Observ. Var. I, 26, p. 106. — πόλιν Ἀμαστριν] Cf. Steph. Byz. s. h. v. Strabo XII, p. 544; Scymnus Chius 973; Tzetz. Hist. XIII, v. 470. Ab Amazonē Amastri nomen urbis derivat Demosthenes Bithynus ap. St. Byz., alii sec. Tzetz. ab Amastri Xanthii filia.

V. Κλέαρχος δὲ ἀνδρωθεὶς ἤδη τῆς τε πόλεως ἤρχε, καὶ πολέμοις οὐκ ὀλίγοις, τὰ μὲν συμμαχῶν ἄλλοις, τὰ δὲ καὶ τοῖς ἐπιφερομένοις αὐτῷ, ἐξητάζετο· ἐν οἷς καὶ κατὰ Γετῶν Λυσιμάχῳ συστρατευόμενος ἑάλω τε σὺν αὐτῷ, καὶ ἀνεθνήσκου τῆς αἰχμαλωσίας ἐκείνου, καὶ αὐτὸς ὕστερον τῇ Λυσιμάχου προνοίᾳ ἐφίετο. (3) Οὗτος δὲ Κλέαρχος ἅμα τῷ ἀδελφῷ τῆς ἀρχῆς καταστάντες διάδοχοι, πρὸς μὲν ἡμερότητα καὶ χρηστότητα πολλὸν τοῦ πατρὸς ἐλάττους τοῖς ὑπηκόοις ἀπέβησαν, εἰς ἐκθεσμον δὲ καὶ μιαιφώτατον ἔργον ἐξέπεσον· τὴν γὰρ μητέρα, μηδὲν περὶ αὐτοὺς μέγα πλημμελήσασαν, μηχανῇ δεινῇ καὶ κακουργίᾳ ἐπιβῆσαν νηὸς θαλάσσης ἀποπνιγῆναι κατεργάσαντο.

VI. Δι' ἣν αἰτίαν καὶ Λυσιμάχος ὁ πολλὰκις βηθεὶς (Μακεδονίας δὲ ἱδασλευεν), εἰ καὶ τὴν Ἀμαστριν διὰ τὴν συνάφειαν Ἀρσινόης λιπεῖν αὐτὸν παρεσκευάσατο, ἄλλ' οὐν τοῦ τε προτέρου πόθου φέρων ἐν ἑαυτῷ τὸ ἐμπύρευμα, καὶ τὸ μυσαρὸν καὶ ὠμὸν τῆς πράξεως οὐκ ἀνασχετὸν ποιούμενος, στεγανώτατα μὲν τὴν αὐτῷ κατεῖχεν ἔνδον γνώμην, τὴν ἀρχαίαν δὲ φιλίαν πρὸς τοὺς περὶ Κλέαρχον τῷ σχήματι ἐπιδεικνύς, διὰ πολλῶν τε μηχανῶν καὶ τῶν τοῦ λανθάνειν στρατηγημάτων (κρύψαι γὰρ τὸ βουλούμενον δεινότητος ἀνθρώπων γεγενῆαι λέγεται) ἐν Ἡρακλείᾳ μὲν ὡς ἐπὶ τῷ τῶν δεζομένων συνοίσοντι παραγίνεται, πατὴρ δὲ στοργὴν τῷ προσωπεῖν τοῖς περὶ Κλέαρχον προβαλλόμενος, ἀναιρεῖ μὲν τοὺς μητροκτόνους, πρῶτον μὲν Κλέαρχον, ἔπειτα καὶ Ὀξάρτην, μητρικῆς ἀπαιτήσεως μιαιφονίας δίκας· καὶ τὴν πόλιν ποιησάμενος ὑπὸ τὴν πρόνοιαν τὴν αὐτοῦ, καὶ τὰ πολλὰ δὲ λαφυραγωγῆσας ὧν ἡ τυραννὶς ἡθροΐκει χρημάτων, ἀδεῖάν τε δοὺς δημοκρατεῖσθαι τοὺς πολλούς, οὐ ἐφίεντο, πρὸς τὴν ἰδίαν βασιλείαν ἐστέλλετο.

VII. Λυσιμάχος δὲ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν καταλαβὼν, οἱ ἐπαίνων μὲν τὴν Ἀμαστριν εἶχεν, ἐθαύμαζε δὲ αὐτῆς τὴν τε πρόποσιν καὶ τὴν ἀρχὴν, πρὸς ὅγκον αὐτὴν μέγεθος καὶ ἰσχυρὸν ὡς ἐκράτυνατο, ἐξαίρων μὲν τὴν Ἡρακλείαν, μέρος δὲ τῶν ἐπαίνων καὶ τὴν Τίον καὶ τὴν Ἀμαστριν, ἣν ἐπώνυμον ἤγειρεν ἐκείνη, ποιούμενος. (3) Καὶ ταῦτα λέγων τὴν Ἀρσινόην ἠρέθιζε δεσποτίν τῶν ἐπαινουμένων γενέσθαι· ἡ δὲ εἰδεῖτο τυχεῖν ὧν ἐπόθει. Καὶ ὁ Λυσιμάχος σεμνύνων τὸ δῶρον, κατ' ἀρχὰς μὲν οὐ προσέτετο· ἐκλιπαρηθεὶς δὲ χρόνῳ παρέσχεν. Ἦν γὰρ δεινὴ περιελθεῖν ἡ Ἀρσινόη, καὶ τὸ γῆρας ἤδη Λυσιμάχον παρεῖχεν εὐεπιχείρητον. (4) Δεξαμένη δ' οὖν ἡ Ἀρσινόη τῆς Ἡρακλείας τὴν ἀρχὴν, πέμπει τὸν Κυμαῖον Ἡρακλείδην, ἀνδρὰ μὲν εὖνον αὐτῇ, ἀπότομον δὲ ἄλλως καὶ δεινὸν ἐν βουλευμάτων ἐντροχίᾳ καὶ

V. Clearchus autem, ad virilem tunc aetatem progressus, et civitati Heracleæ præfuit, et in bellis non paucis, modo socia cum aliis arma jungens, modo aggredientes ipsum propulsans, vires tentavit. Inter quæ dum Lysimacho contra Gelas belligeranti operam navat, captus est cum rege, eoque ex captivitate soluto, ipse etiam prudentia Lysimachi postea est dimissus. (2) Verum Clearchus hic et frater in regno paterno successores, lenitate et beneficentia erga subditos patre longe inferiores evaserunt. Quid quod ad nefarium et execrabile facinus sunt delapsi. Matrem enim, quæ nihil in eos grande peccaverat, quom navi se commisisset, insigni conamento et flagitio mari suffocandam cecurrant.

VI. Quam ob causam Lysimachus, sæpius ille jam memoratus (in Macedonia autem tunc rerum potiebatur), etsi propter Arsinoes consuetudinem Amastrin a se abalienarat, quum tamen pristini amoris ceu igniculum ferret, et immane ac detestabile hoc scelus non tolerandum duceret: animi quidem apud se decreta quam arctissime continuit, antiquæ interim necessitudinis studium Clearcho ostentans: sed tamen arte multa et strategematis ad fallendum compositis (occultare enim quæ vellet, mortalium ingeniosissimus perhibetur), Heracleam, ceu publico recipientium commodo id fiat, ingreditur: et dum intimam patris affectionem larva quadam Clearcho eique addictis præ se ferret, parricidas illos e medio tollit, primo Clearchum, deinde etiam Oxallren: et sic justas maternæ cædis pœnas exigit. Hinc, ubi, redacta in clientelam suam civitate, opes tyrannorum dominiu collectas in prædam suam vertisset, et (quod diu exspectaverant) liberam civibus rempublicam restituisset, in proprium se regnum recepit.

VII. Reversus igitur ad sua, Amastrin laudibus extollere, ejusque mores et imperium demirari, ut hoc ad id magnitudinis, potentie et majestatis elatum corroborasset; unicæque prædicare Heracleam, sed ut in partem laudis venirent etiam Tius et Amastris, quam nomine suo celebrem illa condidisset. (2) Hæc crebro habens in ore, Arsinoem exstimulavit, ut urbem tantopere celebratarum dominium affectaret, quæque affectabat, sibi donari peteret. At is gravitatem muneris prætendens initio preces non admittēbat, sed tamen progressu temporis exoratus concessit. Ingeniosa enim ad circumveniendum fuit Arsinoe, et jam senectus ipsa mansuefactum dederat Lysimachum. (3) Potita igitur Heracleæ dominiu Arsinoe Heraclidem eo Cymæcom mittit, virum illius observantem et studiosum, sed aliqui præfractum et in consiliis dandis et exsequendis industrium

V. 1. συμμαχῶν ἄλλοις] cod. A.; σ. ἄλλοις vulg. — συστρατευόμενος] Scaliger., στρατευόμενος; libri. De bello hoc: Lysimachi v. Diodor. XXI, 11 sqq.; Pausan. I, 9. Droysen. *Hellenism.* tom. I, p. 588 sqq.

VI. τὸ βουλούμενον] τὸ βουλευόμενον A. Tuemur vulgatum, collato Thucyd. I, 90. VI, 24.

VII, 1. τὴν Τίον] urbs hæc Heracleotis subjecta ab Amastri distat stadiis viginti, ut discimus e Menippi Periplo Paphlagoniæ ap. Steph. B. v. Τίος. De Amastri cf. Droysen. *Hell.* I, p. 343. 462. 556. 609. II, 241. — 2. ἐπαινουμένων] A. ἐπαινων vulg. — 3. Ἡρακλείδην] sic scripsi pro vulg. Ἡράκλειτον; paullo infra c. 11, ubi idem recurrit, omnes libri Heraclidem exhibent. Num hic est Heraclides Cumanus historiæ Persarum auctor?

οξύτητι· ὁ δὲ τῆς Ἡρακλείας ἐπιβὰς, τὰ τε ἄλλα σφόδρα ἐπιστροφῶς τῶν πραγμάτων ἐξηγεῖτο, καὶ πολλοὺς αἰτίαις ὑποβάλλων τῶν πολιτῶν οὐκ ἐλάττους ἐτιμωρεῖτο, ὥς πάλιν ἀποβαλεῖν αὐτοὺς τὴν μόλις ἐπιπρᾶναι εὐδαιμονίαν.

VIII. Ὁ μὲντοι Λυσιμάχος περιδρομῇ Ἀρσινόης τον ἄριστον τῶν παίδων καὶ πρεσβύτερον Ἀγαθοκλέα (ἐκ προτέρων δὲ φῦς ἦν αὐτῷ γάμων) κατ' ἀρχὰς μὲν λανθάνοντι φαρμάκῳ, ἐκείνου δὲ κατὰ πρόνοιαν ἐξεμεθέντος, ἀναιδεστάτῃ διαχειρίζεται γνώμῃ· δεσμοτηρίῳ ἐμβαλὼν κελυεῖ κατακοπῇ, ἐπιβουλὴν αὐτῷ καταψεύσάμενος. Ὁ δὲ Πτολεμαῖος, ὃς αὐτόχειρ τοῦ μιάσματος ἐγενόετο, ἀδελφὸς ἦν Ἀρσινόης, καὶ ἐπώνυμον διὰ τὴν σκαιότητα καὶ ἀπόνοιαν τὸν κεραυνὸν ἔφερεν. (2) Ὁ τοίνυν Λυσιμάχος διὰ τὴν παιδοκτονίαν μισὸς τε δίκαιον παρὰ τῶν ὑπάρχων ἐλάβανε, καὶ Σέλευκος ταῦτα πυθόμενος, καὶ ὥς εὐχερὲς εἶη τοῦτον παραλῦσαι τῆς ἀρχῆς τῶν πόλεων ἀφισταμένων αὐτοῦ, μάχην συνάπτει πρὸς αὐτόν. Καὶ πίπτει ἐν τῇ πολέμῳ Λυσιμάχος παλτῷ βληθεὶς· ὁ δὲ βαλὼν ἀνὴρ Ἡρακλεώτης ἦν, ὄνομα Μαλάκων, ὑπὸ Σελεύκῳ ταττόμενος. Πεσόντος δὲ, ἡ τούτου ἀρχὴ προσωρήσασα τῇ τοῦ Σελεύκου μέρος κατέστη. Ἄλλ' ἐνταῦθα μὲν καὶ τὸ ἑβ' τῆς Μέμνονος ἱστορίας λήγει.

ΕΚ ΤΟΥ Γ' ΚΑΙ ΙΔ' ΒΙΒΛΙΟΥ.

IX. Ἐν δὲ τῷ ιγ' τοὺς Ἡρακλεώτας λέγει πυθόμενους τὴν ἀναίρεσιν τοῦ Λυσιμάχου καὶ ὥς εἶη ὁ τοῦτον ἀπεκτονῶς Ἡρακλεώτης, τὰς τε γνώμας ἀναρρῶννυσθαι καὶ πρὸς τὸν τῆς ἐλευθερίας ἀνδραγαθίζεσθαι πόθον, ἣν ὃ' καὶ π' ἔτεσιν ὑπὸ τε τῶν ἐμφυλίων τυράννων καὶ μετ' ἐκείνους ὑπὸ Λυσιμάχου ἀφῆρηντο. (2) Προσῆλθον οὖν πρότερον Ἡρακλεῖδῃ, πείθοντες αὐτὸν μὲν ἐκχωρεῖν τῆς πόλεως, οὐκ ἀπαθῇ κακίῳ μόνον ἀλλὰ καὶ λαμπροῖς δώροις ἐροδιαζόμενον, ἐφ' ᾧ τὴν ἐλευθερίαν ἐκείνους ἀναλαβεῖν. (3) Ὡς δὲ οὐ μόνον οὐκ ἐπειθον, ἀλλὰ καὶ εἰς ὀργὴν ἐκπεσόντα εἶδον καὶ τινὰς αὐτῶν καὶ τιμωρίαις ὑπάγοντα, συνθήκας θέμενοι πρὸς τοὺς φρουράρχους οἱ πολῖται, αἱ τήν τε ἰσοπολιτεῖαν αὐτοῖς ἔνεμον καὶ τοὺς μισθοὺς λαβεῖν οὖν ἐστέρηντο, συλλαμβάνουσι τὸν Ἡρακλεῖδην καὶ φυλακτόμενον εἶχον ἐπὶ χρόνον. Ἐκεῖθεν λαμπρὰς ἀδείας λαβόντες τῆς τε ἀχροπόλεως μέχρις ἐδάφους τὰ τεῖχη κατέβαλον, καὶ πρὸς Σέλευκον διεπρεσβεύοντο, τῆς πόλεως ἐπιμελητὴν προστησάμενοι Φώκριτον.

X. Ζηιοίτης δὲ ὁ Βιθυνῶν ἐπάρχων, ἐχθρῶς ἔχων Ἡρακλεώταις πρότερον μὲν διὰ Λυσιμάχον, τότε δὲ διὰ Σέλευκον (διάφορος γὰρ ἦν ἑκατέρῳ), τὴν κατ' αὐ-

et acrem. Illic quum pedem intulisset Heracleæ, quum cetera nimis rigide administravit, tum multos civium criminibus oneravit, nec pauciores supplicio affect; adeo ut felicitatem vixdum exortam cives denuo amitterent.

VIII. Ceterum Lysimachus fraude Arsinoes circumventus natu maximum et optimum filiorum Agathoclem, e priore sibi conjuge natum, primo quidem veneno clanculario, sed postea, hoc per vomitum rejecto, quum providisset ille insidias, sententia impudentissima damnatum necat. In carcerem enim compactum trucidari jubet, insidias sibi structas falso criminatus. Ptolemæus autem, qui sua manus scelus id perpetravit, frater erat Arsinoes, et Cerauni (*Fulminis*) cognomentum ab importunitate morum et recordia retulit. (2) Lysimachus igitur propter filii cædem in odio erat subditorum. Et Seleucus, his cognitis, et quod facile sit regno hominem excutere, civitatibus ab eo deficientibus, prælium cum eo (*ad Europædium*) conserit, in quo Lysimachus pilo trajectus occumbit: traiecit autem vir Heracliensis, nomine Malacon, Seleuco militans. Interempto Lysimacho, regnum ad Seleuci ditionem accessit. Ibi dedecimus Memnonis liber Historiarum desinit.

LIBRI XIII ET XIV.

IX. Libro decimo tertio narrat hæc: Heraclienses, ait, audito Lysimachi interitu, et quod a populari suo nex illi illata esset, animos confirmant, et pro libertatis recuperanda desiderio fortes se viros declarant: quam per annos octoginta quattuor tyranni domestici, et post eos Lysimachus ereptam tenebant. (2) Primum igitur Heraclidem conveniunt, et ut non tantum salvus et incolomis, sed etiam splendido munerum viatico instructus excedat, pristinam modo libertatem obtineant, suadent. At quum non modo non persuaderent, sed ira etiam tyrannum inflammari, et nonnullos de suis ad supplicia rapi ab eo viderent, pacto cum præsidii præctis inito, ut æquali in republica jure uterentur, et quibus fraudati essent stipendia reciperent, Heraclidem in vincula conjectum ad tempus custodiunt. Omni dehinc meta soluti, moenia arcis ad fundamenta usque diruunt, et missa ad Seleucum legatione, Phocritum civitatis principem et curatorem faciunt.

X. At Zipoetes, Bithyniæ regulus, Heracliensibus inferens jam antea Lysimachi, tunc vero Seleuci causa (nam cum utroque simultates habebat), excursionibus factis debi-

VIII, 1. Ἀγαθοκλέα] Cf. Strabo XIII, p. 623; Pausan. I, 10; Appian. Syr. 64; Justin. XVII, 1. Droysen. I. I. I. 638 sqq.

IX, 3. λαμπράς] olim λαμπράς; quare λαβόντες in μεταλαβόντες; mutari vult J. cobs. ad Achill. Tat. p. 880.

X. Ζηιοίτης] De hoc vide infra c. 20, Diodor. XIX, 60, 3 ibique Wesseling; Plutarch. Qu. Gr. c. 49, p. 302, E; Pausan. V, 12; Tzet. Hist. III, 530. Cf. Gronov. ad Liv. XXXVIII, 16; Clinton. F. H. tom. III, p. 411.

τῶν ἐπιδρομῆν, ἔργα κακώσεως ἀποδεικνύς, ἐποίειτο. Οὐ μὴν οὐδὲ τὸ αὐτοῦ στρατεύμα κακῶν ἀπαθείς ἱπράττον ἄπερ ἱπράττον, ἐπασχον δὲ καὶ αὐτοὶ ὧν ἰδρῶν οὐ κατὰ πολὺ ἀνεκτότερα.

XI. Ἐν τούτῳ δὲ Σέλευκος Ἀφροδισίον πέμπει διοικητὴν εἰς τὰς ἐν Φρυγίᾳ πόλεις καὶ τὰς ὑπερχειμῖνας τοῦ Πόντου. Ὁ δὲ, διαπραξάμενος ἃ ἐβούλετο καὶ ἐπανιών, τῶν μὲν ἄλλων πόλεων ἐν ἐπαίνοις ἦν, Ἡρακλειωτῶν δὲ κατηγορεῖ μὴ εὐνοικῶς ἔχειν τοῖς τοῦ Σέλευκου πράγμασιν. Ὑφ' οὗ Σέλευκος παροξυνθεὶς, τοὺς τε πρὸς αὐτὸν ἀφικομένους πρέσβεις ἀπειλητικοῖς ἐξερπύλλει λόγους καὶ κατέπληττεν, ἐνὸς τοῦ Χαμαιλέντος οὐδὲν ὀρρωδίσαντος τὰς ἀπειλάς, ἀλλὰ φασμέως « Ἡρακλῆς κάρρων, Σέλευκε » (κάρρων δὲ ὁ ἰσχυρότερος παρὰ Δωριεῦσιν). Ὁ δ' οὖν Σέλευκος τὸ μὲν ῥῆθ' οὐ συνήκεν, ὀργῆς δ' ὡς εἶχε, καὶ ἀπετρέπετο. Τοῖς δὲ οὕτε τὸ ἀναχωρεῖν οἴκαδε οὕτε τὸ προσμένειν λυσιτελεῖς ἐδόκει. (2) Ταῦτα δὲ Ἡρακλεῶται πυθόμενοι τὰ τε ἄλλα παρεσκευάζοντο καὶ συμμάχους ἤθροισαν, πρὸς τε Μιθριδάτην τὸν Πόντου βασιλέα διαπρεσβεύομενοι καὶ πρὸς Βυζαντίους καὶ Χαλκηδονίους. (3) Οἱ δὲ περιλειπόμενοι τῶν ἀπὸ Ἡρακλείας φυγάντων, Νύμφιδος, καὶ αὐτοῦ ἐνὸς ὑπάρχοντος τούτων, καθόδον βουλεύσαντος αὐτοῖς, καὶ βῆδ' ἂν εἶναι ταύτην ἐπιδεικνύσας, εἰ μὴδὲν ὧν οἱ πρόγονοι ἀπεστέρητο αὐτοὶ φανείν διοχλοῦντες ἀναλήψεσθαι, ἐπεισέν τε σὺν τῷ βῆτῳ, καὶ τῆς καθόδου δὲ ἐβούλευσεν τρόπον γεγεννημένης, ἧς τε καταχθάντες καὶ ἡ δεξαμένη πόλις ἐν ἐμοίαις ἡδοναῖς καὶ εὐφροσύναις ἀνестρέφοντο, φιλοφρόνας τῶν ἐν τῇ πόλει τούτους δεξιωσαμένων, καὶ μὴδὲν τῶν εἰς αὐτάρκειαν αὐτοῖς συντελούντων παραλειπόντων. Καὶ οἱ Ἡρακλεῶται τὸν εἰρημένον τρόπον τῆς παλαιᾶς εὐγενείας τε καὶ πολιτείας ἐπελαμβάνοντο.

XII. Σέλευκος δὲ τοῖς κατωρθωμένοις κατὰ Λυσιμάχου ἐπαρθείς, εἰς τὴν Μακεδονίαν διαβαίνειν ὤρμητο, πῶθεν ἔχων τῆς πατρίδος, ἐξ ἧς σὺν Ἀλεξάνδρῳ ἔστρατευετο, καὶ αὐτοῦ βίου τὸ λεῖπον διανύσαι, γηραιὸς ἦν ὢν, διανοούμενος, τὴν δὲ Ἀσίαν Ἀντιόχῳ παρατίσθαι τῷ παιδί. (2) Πτολεμαῖος δὲ ὁ Κεραυνός, τῶν Λυσιμάχου πραγμάτων ὑπὸ Σέλευχῳ γεγεννημένων, καὶ αὐτὸς ὑπ' αὐτὸν ἐτέλει, οὐχ ὡς αἰχμάλωτος παρορώμενος, ἀλλ' οἷα δὴ καὶ βασιλέως τιμῆς τε καὶ προνομίας ἀξιούμενος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑποσχέσει λαμπρυνόμενος, ἃς αὐτῷ Σέλευκος προὔτεινεν, εἰ τελευτήσκειν ὁ γεινόμενος, [αὐτὸν εἰς] τὴν Αἴγυπτον, πατρίαν οὖσαν ἀρχήν, καταγαγεῖν. (3) Ἀλλ' ὁ μὲν τοιαύτης κηδεμονίας ἤξιωτο· κακὸν δὲ ἄρα αἱ εὐεργε-

menta iis intulit. Exercitus tamen ejus, dum huic negotio incumbit, cladum non expers est, sed non multo infiores, quam infert, recipit.

XI. Sub hæc Seleucus Aphrodisium procuratorem in op-pida Phrygiæ et quæ adjacent Ponti mittit. Hic, rebus, quarum causa venerat, confectis, post reditum in aliarum quidem civitatum laude prolixus erat, Heraclienses autem criminabatur ut Seleuco parum addictos. Seleucus ergo, hoc irritatus, legatos ad se profectos fastidit, et minis increpitans terret. Quorum tamen unus, Chamæleon, nihil his percussus, ita regem compellat: Hercules κάρρων, Seleuce (κάρρων autem Doriensibus eum significat, qui est fortior). Quam vocem quum rex non intelligeret, concepta in ira persistens, se avertit. Legatis igitur neque domum redire neque illic manere operæ pretium videbatur. (2) Quæ quum Heracliensibus renunciarentur, tum ceteris se muniant, tum sociorum copias colligunt, legatis missis ad Mithridatem, Ponti regem, et Byzantios et Chalcedonios. (3) Porro exules ab Heraclea qui supererant, Nymphis quidam ex eorum numero, reditum eis suadens nec difficilem hunc esse demonstrans, si nihil eorum quæ majores amisissent moleste viderentur et turbulente reposcere, quam minimo negotio persuasit. Quare quum eo quo consuluerat modo felicem inveniret successum reditus, tum reducti, tum quæ recepit illos patria, in communi et æqua versabantur lætitia et voluptate. Nam et humanissime eos cives tractabant, et nihil eorum, quæ ad mediocrem vitæ sustentationem conducunt, deesse patiebantur. Hoc itaque modo Heraclienses in antiquum nobilitatis et gubernationis decus sese vindicarunt.

XII. At Seleucus, successu contra Lysimachium elatus, transitum in Macedoniam instituit, (impulit enim amor patriæ, ex qua cum Alexandro militatum iverat,) ibique reliquum vitæ tempus conficere destinans (nam senio confectus erat), Asiam filio Antiocho commendavit. (2) Ptolemæus autem Ceraunus, Lysimachii regno sub arbitrium Seleuci redacto, et ipse ei subjectus erat: nec tamen, ceu captivi loco, neglectum, sed, ut regia soboles, in honore et accuratione habitus; immo magnificis etiam promissis ornatus a Seleuco, fore ut defuncto parente (Ptolemæo Lagi) in paternum Ægypti regnum deduceretur. (3) Ita sane liberaliter et honorifice ille tractabatur: at hominem

XI, 1. κάρρων] H. Stephanus; καρῶν libri. Sophron ap. Apollon. Dysc. De pron. p. 355 Bekk.: Ἡρακλῆς τεοὺς κάρρων ἦν. Proverbium in superbo. Plura v. in H. Stephan. Thesaur. v. κρατύς. — ὀργῆς δ' ὡς εἶχε] « Est Herodotea phrasis, qua, ut lot aliis Herodoti, utitur Pausan. I, 42. V. Valckenar. ad Herodot. p. 412. » Schæfer. — 3. Νύμφιδος] v. fr. Nymphid. Introd. — εἰ μὴδὲν] A.; μὴδὲ vulg.

XII, 1. κατὰ Λυσ.] em. Rhodomannus; libri μετὰ. — Ἀντιόχῳ] em. Palmer.; libri Ἀντιγόῳ. — 2. [αὐτὸν εἰς] suppl. v. Sealiger. — 3. ἐπετέλουν] A., ἐπετέλουν celt. — Interfectus Seleucus anno vitæ 75mo, regni 32mo (Synell. p. 266) initio anni 280 a. C. Vide Clinton. ad h. an.

σίαι οὐκ ἐβελτίουν. Ἐπιβουλὴν γὰρ συστήσας, προσπεσὼν τὸν εὐεργέτην ἀναίρει, καὶ ἵππου ἐπιβάς πρὸς Λυσιμαχίαν φεύγει, ἐν ᾗ διάδημα περιθέμενος μετὰ λαμπρᾶς δορυφφρίας κατέβαινεν εἰς τὸ στρατεύμα, δεχομένων αὐτὸν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, καὶ βασιλέα καλούντων, οἱ πρότερον Σελεύκῳ ὑπάρχουν.

XIII. Ἀντίγονος δὲ ὁ Δημητρίου τὰ συνεγεγνημένα μαθὼν ἐπὶ Μακεδονίαν διαβαίνειν ἐπεχείρει πεζῶ καὶ νηϊτῇ στρατεύματι, προσθῆσαι σπεύδων τὸν Πτολεμαῖον. Ὁ δὲ Πτολεμαῖος τὰς Λυσιμαχοῦ νῆας ἔχων ἀπήντα καὶ ἀντιπαρετάττετο. (2) Ἦσαν δ' ἐν αὐταῖς ἄλλαι τε καὶ τῆς Ἡρακλείας αἱ μεταπέμπτοι, ἐξήρεις τε καὶ πεντήρεις καὶ ἄφρακτοι, καὶ οὐκτῆρης μία ἡ λεοντοφόρος καλουμένη, μεγέθους ἔνεκα καὶ κάλλους ἤκουσα εἰς θαῦμα· ἐν ταύτῃ γὰρ ἑκατὸν μὲν ἄνδρες ἕκαστον στοῖχον ἤρετον, ὥς ὀκτακοσίους ἐκ θατέρου μέρους γενέσθαι, ἐξ ἑκατέρων δὲ χιλίους καὶ ἑξακοσίους, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων μαχησόμενοι χίλιοι καὶ διακόσιοι, καὶ κυβερνήται δύο. (3) Τῆς οὖν συμβολῆς γενομένης, κρατεῖ Πτολεμαῖος τὸ ναυτικὸν τρεψάμενος τοῦ Ἀντιγόνου, ἀνδρείοτερον τῶν ἄλλων ἀγωνισαμένων αἱ ἦσαν ἐξ Ἡρακλεώτιδος αὐτῶν δὲ τῶν Ἡρακλεωτίδων τὸ ἐξαιρετον ἔφερον ἡ λεοντοφόρος οὐκτῆρης. Οὕτω κακῶς Ἀντίγονος τῷ στόλῳ πράξας, εἰς τὴν Βοιωτίαν ἀνεχώρησε. Πτολεμαῖος δὲ ἐπὶ Μακεδονίαν διέβη, καὶ βεβαίως ἔσχε τὴν ἀρχήν.

XIV. Αὐτίκα γοῦν τὴν οἰκίαν μᾶλλον ἐκφαίνων σκαιότητα, Ἀρσινόην μὲν, ὡς πάτριον τοῦτο τοῖς Αἰγυπτίοις, τὴν ἀδελφὴν γαμεῖ, τοὺς ἐκ Λυσιμαχοῦ δὲ παῖδας αὐτῇ γεγεννημένους ἀναίρει. Μεθ' οὗς ἀκείνην τῆς βασιλείας ἐξεκέρυξε. Καὶ πολλὰ καὶ παρὰ νομα ἐν θυαὶ διαπραζόμενος ἔτει, Γαλατικοῦ μέρους τῆς πατρίδος μεταναστάντος διὰ λιμὸν, καὶ Μακεδονίαν καταλαβόντων καὶ εἰς μάχην αὐτῇ συναψάντων, ἀξίως τῆς ὀμότητος καταστρέφει τὸν βίον, διασπαρχθεὶς ὑπὸ τῶν Γαλατῶν· ζῶν γὰρ ἐλήφθη, τοῦ ἐλέφαντος, ἐν ᾧ ὤγειτο, τρωθέντος καὶ καταβαλόντος αὐτόν. Ἀντίγονος δὲ ὁ Δημητρίου, [δ] ἡττηθεὶς τῷ ναυτικῷ, Πτολεμαῖον ἀνηρημένου, τὴν Μακεδόνων λαμβάνει ἀρχήν.

XV. Ὁ δὲ Σελεύκος Ἀντίοχος πολλοῖς πολέμοις, εἰ καὶ μόλις καὶ οὐδὲ πᾶσαν, ὅμως ἀνασωσάμενος τὴν πατρίαν ἀρχήν, πέμπει στρατηγὸν Πατροκλέα σὺν ἑκστρατεύματι εἰς τὴν ἐπιτάδε τοῦ Ταύρου. Ὁ δὲ Ἑρμογένην προσαίρειται τὸ γένος Ἀσπένδιον, ὃς ἐπὶ τὰ πόλεις ἄλλας καὶ ἐπὶ τὴν Ἡρακλείαν ὄρμητο εἰσβαλεῖν. Τῶν δὲ Ἡρακλεωτῶν πρὸς αὐτὸν διαπρεσβευσαμένων, τῆς χώρας ἀναχωρεῖ καὶ φιλίαν συντίθεται ἐπὶ τὴν Βιθυνίαν διὰ τῆς Φρυγίας τραπόμενος. Ἐνεδρευθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Βιθυνῶν, διεφθάρη τε αὐτὸς καὶ ἡ σὺν

improbum bene merita nihilo meliorem fecere. Nam benefactorem insidiis oppressum trucidat, et conscenso equo Lysimachiam profugit : ubi imposito sibi diademate, cum satellitum manu speciosissima ad exercitum tendit. Ibi necessitate compulsi eum recipiunt, et regem salutant, qui paulo ante Seleuco parebant.

XIII. Antigonus autem Demetrii filius, hoc intellecto casu, expeditionem suscepit in Macedoniam pedestribus et nauticis copiis, Ptolemæum antevenire properans. At Ptolemæus expeditas habens Lysimachii naves, instructa acie occurrit : (2) inter quas erant quum aliae, tum ab Heraclea accersitæ hexeres et penteres, et apertæ : et una ceteris, cui nomen Leonigeræ (a leonis imagine in aplustri posita), magnitudine et elegantia in admirationem veniens : in hac enim centum homines unumquemque remorum versum remigabant, adeo ut in unoquoque latere octingenti forent, in ambobus vero mille et sexcenti ; milites in tabulis mille ducenti ; præterea duo erant gubernatores. (3) Postquam in aciem descensum est, superior evadit Ptolemæus, in fugam versa Antigoni classe. Ubi fortius ceteris pugnarunt naves ex Heracleotide et palmam inter has tulit octoremis leonifera. Sinistram itaque fortunam classis expertus Antigonus in Boeotiam se contulit, Ptolemæus, transit in Macedoniam facto, jam firmiter regnum tenebat.

XIV. Statim igitur, ut improbitas ejus eo magis in oculos hominum incurrat, Arsinoen sororem, quod patrium hoc sit Ægyptiis prætendens, matrimonii fœdere sibi adstringit, et natos ei ex Lysimacho trucidat : quin mox etiam ipsam non citra contumeliam regno expellit. Quumque plurima contra deum hominumque leges intra biennium perpetrasset, accidit ut pars quædam Gallorum, fame ex patria migrare coacta, Macedoniam invaderet : a quibus, conserto prælio, rex vivus capitur, elephanto, quo vehebatur, sauciato excussus, et ab hostibus discerptus, dignum crudelitate sui exitum invenit. Antigonus autem Demetrii, qui pugna navali succubuerat, jam hoste sublato, Macedonia regnum occupat.

XV. Antiochus interim Seleuci filius, quum vix tandem multis bellis nec universum tamen patris regnum recuperasset, expeditam manum in citeriora Tauri mittit, Patrocle duce, qui Hermogenem, Aspendium genere, legatum sibi adoptat. Hic quum alias urbes tum Heracleum quoque infestare constituerat : verum Heracleensium legatione placatus, e finibus eorum excedit, et percussio amicitiae fœdere, per Phrygiæ agros in Bithyniam se convertit. Exceptus vero Bithynorum insidiis, una cum exercitu

XIII 2. ἑκαστον στοῖχον] em. Palmer.; ἑκατον στ. A; ἑκατόστοιχον cett.

XIV. extr. ἡττηθεὶς; A; ἡττήθη vulg.; addidi articulum. De rebus hoc cap. narratis v. Justin. XXIV, 2 sqq. et quæ ibi laudant interpp.

XV. Vide Droysen. *Hellenism*. tom. II, p. 249.

αὐτῷ στρατιᾷ, ἀνὺρὸς ἔργα τὸ καθ' ἑαυτὸν εἰς πολέμους ἀποδειξάμενος.

XVI. Διὰ ταῦτα δὴ ἐπιστρατεύειν ἐγνωκότος Ἀντιόχου κατὰ Βιθυνῶν, ὁ τούτων βασιλεὺς Νικομήδης διαπρεσβεύεται πρὸς Ἡράκλειαν συμμαχίαν αὐτῶν, καὶ τυγχάνει τῆς σπουδῆς, ἐν ὁμοίοις καιροῖς καὶ χρείαις τὴν ἀμοιβὴν ὑποσχόμενος. Ἐν τούτῳ δὲ Ἡρακλεῶται τὴν τε Κίερον καὶ τὴν Τίον ἀνεσώσαντο καὶ τὴν Θυνίδα γῆν, πολλὰ τῶν χρημάτων δαπανήσαντες· τὴν δὲ Ἀμαστριν (ἦν γὰρ καὶ αὕτη μετὰ τῶν ἄλλων ἀφρημένη) καὶ πολέμῳ καὶ χρήμασι βουληθέντες τέως ἀναλαβεῖν αὐτὴν οὐ κατώρθωσαν, τοῦ κατέχοντος αὐτὴν Εὐμένους Ἀριοβαρζάνῃ τῷ Μιθριδάτου παιδί προΐκα μᾶλλον παραδόναι ταύτην ἢ παρέχουσι χρήματα τοῖς Ἡρακλεώταις διὰ τὸ τῆς ὀργῆς ὑπαχθέντος ἀλόγιστον.

XVII. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἐκδέχεται τοὺς Ἡρακλεώτας ὁ πρὸς Ζιποίτην τὸν Βιθυνὸν πόλεμος, ὃς τῆς Θυνιακῆς ἐπῆρχεν Ὁράκης. Ἐν ᾧ πολέμῳ πολλοὶ τῶν Ἡρακλεωτῶν γενναίως ἀνδρισάμενοι κατεκόπησαν. Καὶ νικᾷ μὲν κατὰ κράτος ὁ Ζιποίτης, συμμαχίδος δὲ δυνάμεις τοῖς Ἡρακλεώταις ἐπελθούσης, φυγῇ τὴν νίκην καταισχύνει· οἱ δὲ ἡττημένοι τοὺς σφετέρους νεκροὺς ἀδεῶς ἀναλαβόντες καὶ καύσαντες, εἴτα καὶ πάντων κύριοι, περὶ ὧν ἦν ὁ πόλεμος, καταστάντες, καὶ τὰ δοτὰ τῶν ἀνηρημένων ἀνακομίσαντες εἰς τὴν πόλιν, ἐπιφανῶς ἐν τῷ τῶν ἀριστέων ἔθρῳ μνήματι.

XVIII. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Ἀντιόχῳ τῷ Σελεύκου καὶ Ἀντιγόνῳ τῷ Δημητρίου, μεγάλων ἐκατέρωθεν στρατευμάτων ἀντιπαραταττομένων, κινεῖται ὁ πόλεμος καὶ χρόνον συχρὸν κατέτριψε· συνεμάχει δὲ τῷ μὲν ὁ τῆς Βιθυνίας βασιλεὺς Νικομήδης, Ἀντιόχῳ δὲ πολλοὶ ἕτεροι. Οὕτω δὲ συρραγεῖς Ἀντιόχος Ἀντιγόνῳ, τὸν πρὸς Νικομήδην χειρίζεται πόλεμον· ὁ δὲ Νικομήδης ἀλλαχόθεν τε δυνάμεις ἀθροίζει, καὶ συμμαχεῖν πρὸς Ἡρακλεώτας διαπρεσβευσάμενος, τριήρεις τρικαίδεκα συμμάχους λαμβάνει, καὶ λοιπὸν ἀντικαθίσταται τῷ τοῦ Ἀντιόχου στόλῳ. Ἐπὶ χρόνον δὲ τινα ἀντικαταστάντες ἀλλήλοις, οὐδέτεροι μάχης ἤρξαν, ἀλλ' ἀπρακτοὶ διελύθησαν.

XIX. Ἐπεὶ δὲ Γαλάται πρὸς τὸ Βυζάντιον ἦγον καὶ τὴν πλείστην αὐτῆς ἐδήωσαν, τῷ πολέμῳ ταπεινωθέντες οἱ ἐν Βυζαντίῳ πέμπουσι πρὸς τοὺς συμμάχους δεόμενοι ὠφελείας. Καὶ παρέσχον μὲν πάντες ὡς εἶχον ἰσχύος, παρέσχον δὲ καὶ οἱ τῆς Ἡρακλείας (τοσοῦτον γὰρ ἡ πρεσβεΐα ἤτει) χρυσοὺς τετρακισχιλίου. (2) Μετ' οὐ πολὺ δὲ Νικομήδης τοὺς Γαλάτας, οἷς ἡ καταδρομὴ τῶν Βυζαντινῶν ἐγεγένητο, πολλάκις μὲν ἐπιχειρήσαντας [εἰς] τὴν Ἀσίαν περαιωθῆναι, τοσαυτάκις δὲ ἀποτυχόν-

internecone cœditur, quum strenui viri facinora, suo loco, in hostes edidisset.

XVI. Hac de causa Antiocho in Bithynos expeditionem instituentē, rex horum Nicomedes per legatos subsidium ab Heracliensibus petit et obtinet, impetrati gratiam se relaturum, ubi in simili necessitate tempus flagitet, pollicitus. Hac occasione Cierum et Tium et Thynidem terram multis expensis ad se reduxerunt. Amastrin interea (quæ et ipsa cum reliquis adempta fuerat) tam bello quam pretio recuperare dum percipiunt, successu carent felice: propterea quod qui illam tenebat Eumenes Ariobarzani, Mithridatis filio, gratis eam tradere quam pecunia revendere Heracliensibus mallet, vesania iræ subactus.

XVII. Sub tempus illud bellum adversus Zipeten Bithynum, qui Thyniacam cum imperio Thraciam obtinebat, Heraclienses excepit. Quo in bello Heraclæotarum bona pars fortiter dimicando cesa fuit. Et victoria quidem summa vi potitur Zipetes: sed ubi sociorum auxilia supervenerant Heracliensibus, fuga illam dehonestat. Ergo qui modo succubnerant, cadavera suorum asserunt et cremant secure: et exinde sub arbitrium suum redigunt de quibus bello disceptabatur; et ossa interfectorum in urbem relata magnifice in præclare meritorum de patria monumento condunt.

XVIII. Circa hæc tempora inter Antiochum Seleuci et Antigoni Demetrii movetur bellum: et dum magnos utrinque apparatus faciunt in copias militares, tempus satis longum consumitur. Alteri Nicomedes Bithyniæ rex operam navabat, Antiocho complures alii. Necdum eruptionem fecerat in Antigoni Antiochus, quum bellum adversus Nicomedem instituit. Hic igitur et aliunde auxilia colligit, et de belli societate Heraclæam missis legatis tredecim in subsidium triremes accipit, et tum demum classem suam Antiochi classi opponit. Etsi autem adversas aliquamdiu tenebant acies, neutri tamen pugnae initium faciunt; sed absque effectu tandem divelluntur.

XIX. Postquam vero Galli ad Byzantium delati maximam ditionis partem depopulabantur, fracti bello Byzantini, sociorum buc illuc missitantes auxilia implorant: et quisque pro virium modo suppeditat; Heraclienses etiam aureos quater mille (tantum enim legati petierant) subministrant. (2) Nec longum in medio spatium, quum Nicomedes Gallis, qui, incursalis Byzantinorum finibus, tametsi sæpenumero in Asiam trajicere conati, toties ab incepto desistere, adversantibus Byzantinis, coacti essent, certis tamen condi-

XVI. De rebus cf. Droys. I. I. p. 230. p. 173. 177.

XVII. Θυνιακῆς... Ὁράκης] *Thyni Thraces erant, quæ nunc Bithynia fertur*, Claudian. in Eutrop. II, 247. Accurata v. ap. Eustath. ad Dionys. Perieg. 795 (ex Arriano). — κατὰ κράτος] A; ἀνὰ κρ. vulg.

XVIII. extr. ἀπρακτοὶ] A; ἀπαράδεκτοι vulg.

XIX. I. τετρακισχιλίου] χιλίου Stephanus nescio unde. Mox afflidi voculam [εἰς].

τας, οὐκ ἀνεχομένους τὴν πρᾶξιν Βυζαντιῶν, ἐπὶ συνθή-
καις ὁμῶς παρασκευάζει περαιωθῆναι. Αἱ δὲ συνθήκαι·
Νικομήδης μὲν καὶ τοῖς ἔχγονοις αἰεὶ φίλα φρονεῖν τοὺς
βαρβάρους, καὶ τῆς γνώμης τοῦ Νικομήδους χωρὶς μη-
δενὶ συμμαχεῖν τῶν πρὸς αὐτοὺς διαπρεσβευμένων,
ἀλλ' εἶναι φίλους μὲν τοῖς φίλοις, πολεμίους δὲ τοῖς οὐ
φίλοις, συμμαχεῖν δὲ καὶ Βυζαντιοῖς, εἴ που δεήσει,
καὶ Τριανοῖς δὲ καὶ Ἡρακλειώταις καὶ Καλχηδονίοις καὶ
Κυρανοῖς καὶ τοῖς ἑτέροις ἐθνῶν ἄρχουσιν. (3) Ἐπὶ
ταύταις μὲν ταῖς συνθήκαις Νικομήδης τὸ Γαλατικὸν
πλῆθος εἰς Ἀσίαν διαβιβάζει· ὧν περιφανεῖς μὲν ἐπὶ τῷ
ἄρχειν ἑπτακαίδεκα τὸν ἀριθμὸν ἦσαν, οἱ δὲ καὶ αὐτῶν
τούτων προκεκριμένοι καὶ κορυφαῖοι Λεωννύριος ἦσθη
καὶ Λουτούριος. (4) Αὕτη τοίνυν τῶν Γαλατῶν ἡ ἐπὶ τὴν
Ἀσίαν διάβασις κατ' ἀρχάς μὲν ἐπὶ κακῷ τῶν οἰκητό-
ρων προελθεῖν ἐνομίσθη, τὸ δὲ τέλος ἔδειξεν ἀποκριθὲν
πρὸς τὸ συμφέρον. Ὦν γὰρ βασιλείων τὴν τῶν πόλεων δη-
μοκρατίαν ἀφελεῖν σπουδαζόντων, αὐτοὶ μᾶλλον ταύτην
ἐδεβαίου, ἀντικαθιστάμενοι τοῖς ἐπιτιθεμένοις. (6) Νι-
κομήδης δὲ κατὰ Βιθυνῶν πρῶτον, συμμαχοῦντων αὐτῷ
καὶ τῶν ἐξ Ἡρακλείας, τοὺς βαρβάρους ἐξοπλίσας, τῆς
τε χώρας ἐκράτησε καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας κατέκοψε, τὴν
ἄλλην λείαν τῶν Γαλατῶν ἑαυτοῖς διανεμαμένων. Οὗ-
τοι δὲ πολλὴν ἐπελθόντες χώραν αὐθις ἀνεχώρησαν,
καὶ τῆς αἰρεθείσης αὐτοῖς ἀπετέμοντο τὴν νῦν Γαλα-
τίαν καλουμένην, εἰς τρεῖς μοῖρας ταύτην διανείμαντες,
καὶ τοὺς μὲν Τρωγμοὺς ὀνομάσαντες, τοὺς δὲ Τολοστο-
βογίους, τοὺς δὲ Τεκτόσαγας. Ἐδείμαντο δὲ πόλεις,
Τρωγμοὶ μὲν Ἀγκυραν, Τολοστοβόγοι δὲ Ταβίαν, Τε-
κτόσαγες δὲ Πισινοῦντα.

XX. Ὁ δὲ Νικομήδης εἰς λαμπρὰν εὐδαιμονίαν ἀρ-
θεῖς, πόλιν ἑαυτῷ ὁμώνυμον ἀνεγείρει ἀντικρὺ Ἀστα-
κοῦ. Τὴν Ἀστακὸν δὲ Μεγαρέων ὤκησαν ἀποικοί,
Ὀλυμπιάδος ἱσταμένης ἱς', Ἀστακὸν ἐπὶ κλησιν κατὰ
χρησὸν θέμενοι ἀπὸ τινος τῶν λεγομένων Σπαρτῶν
καὶ Ἰηγεῶν τῶν ἀπογόνων τῶν ἐν Θήβαις, Ἀστακοῦ
τὴν κλησιν, ἀνδρὸς γενναίου καὶ μεγάλωφρονος. Αὕτη
πολλὰς ἐπιθέσεις παρὰ τε τῶν ὁμορουντῶν ὑποστάσα,
καὶ πολέμοις πολλάκις ἐντροχωθεῖσα, Ἀθηναίων αὐτὴν
μετὰ Μεγαρέας ἐπωκηκότων, ἔληξέ τε τῶν συμφορῶν
καὶ ἐπὶ μέγα δόξης καὶ ἰσχύος ἐγένετο, Δυδαλοῦ τῆνι-
καῦτα τὴν Βιθυνῶν ἀρχὴν ἔχοντος. (2) Οὗ τελευτήσαν-
τος ἄρχει Βοτείρας, ζήσας ε' καὶ ο' ἔτη. Τοῦτον δια-

tionibus transitum conciliavit. Conditionum formula hæc
erat : « Ut barbari Nicomedi ejusque posteris perpetuo ami-
citiae fœdere conjuncti manerent ; absque Nicomedis senten-
tia et voluntate nemini, a quo per legatos sollicitarentur,
in bellis opem ferrent, sed amicis hujus amici, et inimicis
hostes forent ; a Byzantinis etiam starent, si qua necessitas
incideret ; societatem præterea colerent cum Trianis et He-
racliensibus et Chalcedoniis et Cieranis et aliis nonnullis,
qui alias sub jurisdictione gentes haberent. » (3) His pacto-
rum legibus Nicomedes Gallorum multitudinem in Asiam
transmisit. Horum principes in imperio illustres septemde-
cim fuere, inter quos præcipui et summi Leonnorius et Luta-
rius. (4) Hæc igitur Gallorum in Asiam transmigratio primo
quidem ad incolarum detrimentum progressura existima-
batur ; sed exitus commodis ipsorum destinatum hoc
ostendit. Dum enim reges popularem civitatibus statum
abrogare satagunt, Galli hæc molientibus obsistendo magis
illam corroborant. (5) Nicomedes igitur contra Bithynos
primum, juvantibus etiam Heracliensibus, cum hac barba-
rorum manu, quam armis instruxerat, profectus, et pro-
vinciam subegit et concidit incolas : quod alioquin erat præ-
dæ, inter se dispartiti sunt Galli. Qui longe lateque terram
depopulati, retro tandem cesserunt et de subacta id sibi
amputarunt, quod nunc Galatiæ nomen habet, et in tres
partes distribuerunt. Alios enim Trogmios nominant, alios
Tolistobogios, alios Tectosages. Urbes etiam condiderunt :
Troghi Ancyram, Tolistobogii Tabiam, Tectosages Pesi-
nuntem.

XX. Nicomedes autem in conspicuo felicitatis gradu po-
situs de nomine suo exstruxit urbem e regione Astaci. Asta-
cum vero Megarensium colonia sub initium Olympiadis
decimæ septimæ frequentarat, Astacum oraculi jussu deno-
minatam ab Astaco quodam generoso et cordato viro, ex
eorum prosapia qui Sparti et Terrigenæ olim Thebis voca-
bantur. Hæc multum a finitimis appetita et accisa bellis,
Atheniensium colonis postmodum adjectis, vexationum
finem et incrementa gloriæ et potentie non mediocriter adepta
est, Dyddalo tunc inter Bithynos rerum potiente. (2) Quo
defuncto Botiras regnat ad septuaginta quinque annos ætate

— 3. ἐπὶ τῷ ἀρχειν] dedi, monente Bekkero ; libri ἐπὶ τῷ ἀ. — Λουτούριος] codicum lectionem Hæschel. de suo, ut vi-
detur, mutavit in notioiorem formam Λουτρίος. — 4. ταύτην ἐδεβαίου] cod. A ; vulg. αὐτὴν ἐ. — 5. Νικομήδης δὲ κ. τ.
λ.] Eichhorn. Hist. Ant. I, p. 613 interperandum censuit : N. δ. κ. Βιθυνῶν (πρῶτον συμμαχοῦντων αὐτῷ) καὶ (sc. κατὰ)
τῶν ἐξ Ἡρ. τ. βαρβ. ἐξοπλ. Quæ bene refellit Orelli p. 347 sq. — ἐδείμαντο δὲ πόλεις κ. τ. λ.] « Falsissimum hoc : nam, au-
ctore Plinio H. N. V, 42, oppida Tectosagum Ancyra, Trocmorum Tanium, Tolistoborum Pesinus : cum quo
consentiunt etiam Strabo XII, p. 567 et Ptolemæus V, 4. Talia non semel confundere Memnonem, scriptorem prorsus
ἀγνώστου, observant L. Holstenius ad Stephan. Byz. p. 263 et Wesseling. ad Antonini Itinerar. p. 202. » Orelli.

XX. 1. Ἀστακὸν] v. Raoul-Rochette *Établiss.* III, p. 233. Müller Dor. I, 120 *Minyn.* p. 291. — ἱς'] Ol. 18, 2. En-
seb. Arm. Cf. Soelbeer. *Tab. chron.* ad Olymp. 17, 1. — ἀπὸ τινος τῶν.. Σπαρτῶν] ἀπὸ Ἀστάκου τοῦ Πρωταγόρου καὶ νύμ-
φης Ὀδίας, Arrian. ap. Steph. Byz. v. Ἀστακος. — Δυδαλοῦ] De his regibus Bithyn. v. interpret. ad Appian. *Mithridat.*
c. 2 ; G. Syncell. p. 276 ; Sevin. *Recherches sur les rois de Bithynie* in *Mém. de l'Acad. d. Inscr.* tom. XVIII, p. 489
sqq. Vaillant. *Archæmenih. imperium* p. 298 sqq. et præ ceteris Clinton. F. H. tom. III, p. 410-420.

δύεται Βας ὁ υἱός, ὃς καὶ Κάλαν τὸν Ἀλεξάνδρου στρατηγόν, καίτοι γε λίαν παρασκευασμένον πρὸς τὴν μάχην, κατηγωνίσαστο, καὶ τῆς Βιθυνίας παρεσκευάσατο τοὺς Μακεδόνας ἀποσχέσθαι. Τούτου βίος μὲν ἐγεγόνει ἐτῶν α' καὶ ὁ, ὃν ἐβασίλευσε ν'. (3) Οὐ παῖς τῆς ἀρχῆς διάδοχος, Ζιποίτης, λαμπρὸς ἐν πολέμοις γεγὼνός, καὶ τοὺς Λυσιμάχου στρατηγούς τὸν μὲν ἀνελών, τὸν δὲ ἐπὶ μήκιστον τῆς οἰκείας ἀπελάσας ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ Λυσιμάχου, εἶτα καὶ Ἀντίοχου τοῦ παιδὸς Σελεύκου ἐπικρατέστερος γεγὼνός, τοῦ τε τῆς Ἀσίας βασιλεύοντος καὶ τοῦ Μακεδόνων, κτίζει πόλιν ὑπὸ τῷ Αὐπερῷ ὄρει, τῇ αὐτοῦ κλήσει ἐπώνυμον. Οὗτος βίου μὲν ἔτη ἐξ καὶ ἐβδομήκοντα, κρατήσας δὲ τῆς ἀρχῆς ὡτὼ καὶ τεσσαράκοντα, καταλείπει παῖδας τέσσαρας. Τούτων ὁ πρεσβύτερος τῶν παίδων Νικομήδης διαδέχεται, τοῖς ἀδελφοῖς οὐκ ἀδελφός ἀλλὰ δῆμιος γεγὼνός. Ἐκρατύνετο μὲντοι καὶ οὗτος τὴν Βιθυνῶν ἀρχήν, μάλιστα γὰρ τοὺς Γαλάτας ἐπὶ τὴν Ἀσίαν διαπεραιωθῆναι συναράμενος· καὶ πόλιν, ὡς προεῖρηται, τὴν αὐτοῦ προσηγορίαν ἀνέστησε φέρουσαν.

XXI. Οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον χρόνῳ πόλεμος ἀνερχάμην Βυζαντίους πρὸς Καλατιανούς (ἄποικοι δὲ οὗτοι Ἡρακλεωτῶν ἦσαν) καὶ πρὸς Ἰστριανούς περὶ Τόμειος τοῦ ἐμπορίου, ὃ τοῖς Καλατιανοῖς ὁμορον ἦν, μονοπωλίῳ τοῦτο διανοομένῳ κατασκευάσαι τῶν Καλατιανῶν. Διεπρεσβεύοντο οὖν πρὸς Ἡρακλεώτας ἐπὶ συμμαχίᾳ ἑκάτεροι· οἱ δὲ πολεμικὴν μὲν ῥοπήν οὐδετέρῳ ἐνεμον μέρει, διαλλακτῆριους δὲ ἄνδρας ἑκατέροις ἀπέστελλον, κἂν ἄπρακτος αὐτῶν ἡ σπουδὴ τότε γέγονε. Πολλὰ δὲ οἱ τῆς Καλατίδος ὑπὸ τῶν πολεμίων παθόντες ὕστερον εἰς διαλύσεις ἦλθον, ἀπὸ ταύτης τῆς συμφορᾶς οὐκέτι σγεδὸν ἀναλαβεῖν αὐτοὺς δυνήθentes.

XXII. Οὐ πολλοῦ δὲ πᾶν ῥυέντος χρόνου, ὃ τῶν Βιθυνῶν βασιλεὺς Νικομήδης, ἐπεὶ ὁ μὲν ἐκ προτέρων αὐτῷ γάμων γεγὼνός παῖς Ζηίλας φυγὰς ἦν πρὸς τὸν Ἀρμενίων βασιλέα, ταῖς τῆς μητρὸς ἑταίρας μηχαναῖς ἐλαθεῖς, οἱ δὲ ἐκ ταύτης αὐτῷ γεγονότες ἐνηπίαζον, πρὸς τῷ τελευταῖν γεγὼνός κληρονόμους μὲν τοὺς ἐκ τῆς δευτέρας γυναικὸς γράφει παῖδας, ἐπιτρόπους δὲ Πτολεμαῖον καὶ Ἀντίγονον καὶ τὸν δῆμον τῶν Βυζαντινῶν καὶ δὴ καὶ Ἡρακλεωτῶν καὶ τὸν τῶν Κιανῶν ἐπίστησιν. (3) Ὁ μὲντοι Ζηίλας μετὰ δυνάμεως, ἦν αὐτῷ τῶν Γαλατῶν οἱ Τολοστοδόγιοι θάρσους ἐπλήρουν, ἐπὶ τὴν βασιλείαν κατῆι. Βιθυνοὶ δὲ τὴν ἀρχὴν σώζουσιν τοῖς νηπίοις σπουδάζοντες τὴν μὲν τούτων μητέρα ἀδελφῷ συνοικίζουσι τῷ Νικομήδους, αὐτοὶ δὲ στρατεύμα παρὰ τῶν εἰρημένων ἐπιτρόπων λαβόντες ὑπέμενον τὸν Ζηίλαν· συγκαῖς δὲ μάχαις καὶ μεταβο-

producta. Ei filius Bas succedit qui etiam Calam, Alexandri copiarum praefectum, licet optime ad pugnam instructum, profligavit acie, et ut Macedones a Bithynia abstinerent, effecit. Vixit hic annos septuaginta et unum, et de iis quinquaginta regnum tenuit. (3) Successorem habuit filium Zipeten: qui clarus bellis e Lysimachi praefectis alium occidit, alium quam longissime a finibus suis depulit. Quin etiam ipso Lysimacho et posthac Antiocho Seleuci, qui Asiam tamen et Macedones imperio coercabant, superior factus urbem condit, ad Lyperum montem, nomine suo insignem. Hic ubi vitam in septuaginta sex et administrationem regni in quadraginta octo annos extenderrat, quattuor filios reliquit. Eumque in regno Nicomedes natus maximus excepit, qui fratribus non frater, sed carnifex erat. Confirmavit tamen etiam hic Bithyniae regnum, maxime eo, quod Galatas sedes in Asiam transferentes adjuvit, urbemque, ut jam indicatum est, sui nominis eduxit.

XXI. Interlapso hinc tempore aliquo, Byzantinis bellum adversus Calatianos (Heracleotarum colonia haec est) et Istrianos erupit, propter Tomin, emporium Calatianis vicinum, quod monopolium ex eo facere animo conceperant Calatiani. Propterea utrinque ad Heraclienses de belli societate mittitur legatio. At hi neutri parti bellicam opem tribuunt, sed legant ad utrosque, qui pacifice controversiam transigant. Tamen absque effectu hoc ipsis studium exivit. Multis igitur detrimentis affecti Calatidis incolae ad pacis demum conditiones descenderunt. Nec quidquam fere ab ista calamitate virium potuerunt recipere.

XII. Nec multum temporis effluxit, quum rex Bithynorum Nicomedes (postquam e priore ei natus conjugio Zeilas ad Armeniorum regem profugisset, expulsus novercae Etazetae machinis, cujus liberi adhuc in tenera aetate erant) morte jam imminente, ex altera natos uxore haeredes regni scripsit, et curatores Ptolemaeum cum Antigono et populo Byzantinorum, nec non Heracliensium Cianorumque designavit. (2) Zeilas autem cum instructa manu, cui e Galatis Tolistobogii animos augebant, in regnum paternum redit. At Bithyni, dum conservare dominatum parvulis satagunt, matrem horum Nicomedis fratri in matrimonium elocant, et ipsi accepto a curatoribus exercitu Zeilam operiuntur. Et crebris utrobique praeliis et vicibus usi, pacem

— 3. αὐτοῦ Λυσιμάχου] A.; αὐτὸν Λυσιμάχον cett. — κτίζει πόλιν] Steph. Byz.: Ζιποίτιον, ... πολ. Βιθυνίας, ἀπὸ Ζιποίτου βασιλέως.

XXI. συμμαχίᾳ] Stephanus; συμμαχίαν libri. — κἂν ἄπρ.] ei καὶ voluit Stephan.; καὶ Scaliger.; ἀλλὰ?

XXII. 1. μητρὸς] « Veram Zeilae, Prusiae et sororis Lysandrae matrem Consingim Plinius H. N. VIII, 40 (61), Ditzelen autem appellat Zeilae mortem ejus tragicam a cane rabido immissam referens ex Arriani Bithyniacis Chil. III, hist. 115. » Orelli. Vide Clinton. III, p. 412. Droysen. II, p. 283. — 2. θάρσους] vocem Scaligero suspectam uncis inclu-

λαῖς ἐκάτεροι ἀποχρησάμενοι, τὸ τελευταῖον κατέστησαν εἰς διαλύσεις, Ἑρακλεωτῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀριστευόντων, κἀν ταῖς συμβάσεσι τὸ συμφέρον καταπραττόντων. Διὸ Γαλάται ὡς ἐχθρὰν τὴν Ἑράκλειαν κατέδραμον ἔως Κάλλητος ποταμοῦ, καὶ πολλῆς κύριοι γεγονότες λείας οἰκαδὲ ἀνεχώρησαν.

XXIII. Βυζαντίους δὲ Ἀντιόχου πολεμοῦντος, τριήρεσι συνεμάχισαν τεσσαράκοντα οἱ Ἑρακλεῶται, καὶ τὸν πόλεμον παρεσκεύασαν μέχρις ἀπειλῶν προκόψαι.

XXIV. Συνέβη δὲ μετ' οὐ πολὺ ἐξ ἀνθρώπων Ἀριοβαρζάνην γενέσθαι, παῖδα Μιθριδάτην καταλιπόντα, καὶ ἐν διαφορᾷ πρὸς τοὺς Γαλάτας γεγονότα. Δι' ἣν αἰτίαν καταφρονήσαντες τοῦ παιδὸς οὗτοι, τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐσίνοντο. Καὶ ἀπορίας αὐτοῦς καταλαβούσης, ἀνελάμβανον οἱ ἀπὸ τῆς Ἑρακλείας, σίτον εἰς Ἀμισὸν πέμποντες, ἐξ ἧς ῥῆον ἦν τοὺς τοῦ Μιθριδάτου σιτηγεῖν ἑαυτοὺς καὶ ἐξακέισθαι τὴν ἐνδείαν. Διὰ ταῦτα πάλιν οἱ Γαλάται εἰς τὴν Ἑρακλεωτὶν ἐπεμψαν στράτευμα, καὶ ταύτην κατέτρεχον, μέχρις ἂν οἱ Ἑρακλεῶται διεπρεσβεύσαντο πρὸς αὐτούς. Νύμφης δὲ ἦν ὁ ἱστορικὸς ὁ κορυφαῖος τῶν πρέσβων, δε τὸν μὲν στρατὸν ἐν τῷ κοινῷ χρυσοῖς πενταχιλίοις, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἰδίᾳ διακοσίοις ὑποθεραπεύσας, τῆς χώρας ἀπαναστῆναι παρεσκεύασεν.

XXV. Πτολεμαῖος δὲ ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς, εἰς ἄκρον εὐδαιμονίας ἀναβάς, λαμπροτάταις μὲν δωρεαῖς εὐεργετῆν τὰς πόλεις προήγετο· ἐπεμψε δὲ καὶ τοῖς Ἑρακλεώταις ἀρτάβας πυροῦ πεντακοσίας, καὶ νεῶν αὐτοῖς Προκοννησίας πέτρας ἐν τῇ ἄκροπόλει Ἑρακλεῦς ἀνεδείματο.

2. Μέχρι τούτου φθάσας ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν τὴν ἐκβολὴν ποιεῖται· ὅθεν τε γένους ἔφυσαν, καὶ τίνα τρόπον τῆς Ἰταλίας ἐνταῦθα κατώκησαν, ὅσα τε εἰς τὴν τῆς Ῥώμης κτίσιν προὔλαβέ τε καὶ ἐπράχθη, καὶ τῶν ἐπαρξάντων αὐτῶν ἐπιτρέχων, καὶ πρὸς οὓς πολέμοις διηγωνίσαντο, καὶ τήν τε τῶν βασιλέων κατάστασιν, καὶ τὴν εἰς ὑπάτους τῆς μοναρχίας μεταβολὴν, ὅπως τε ὑπὸ Γαλατῶν Ῥωμαῖοι ἡττήθησαν, καὶ ἦλω ἂν ἡ πόλις, εἰ μὴ Κάμιλλος ἐπιβοηθήσας τὴν πόλιν ἐρρύσατο· (3) ὅπως τε ἐπὶ τὴν Ἀσίαν Ἀλεξάνδρῳ διαβαίνοντι καὶ γράψαντι ἡ κρατεῖν, ἐὰν ἄρχειν δύνωνται, ἡ τοῖς κρείττοσιν ὑπέκειν, στέφανον χρυσοῦν ἀπὸ ἱκανῶν ταλάντων Ῥωμαῖοι ἐξέπεμψαν· καὶ ὅς πρὸς Ταραντίνους καὶ Πύρρον συμμαχοῦντα τούτοις ἐπολέμησαν, καὶ τὰ μὲν παθόντες τὰ δὲ κακῶς τοὺς πολεμίους διαθέμενοι Ταραντίνους μὲν ὑπη-

ad extremum ineunt. Heraclienses et in pugnis illis excellerunt, et in compositione belli egere quae in rem forent. Idcirco Galatae Heracleam ut inimicam invaserunt ad Caltelem usque fluvium multaque ditati praeda domum repetierunt.

XXIII. Sub hac, Byzantinis inferente bellum Antiocho, quadraginta triremibus Heracleotae auxiliantur: et bonum factum est opera, ut ad minas tantummodo progressum haberet bellum.

XXIV. Nec longe post e vita mortalium eximitur Ario-barzanes, filiumque relinquit Mithridatem: cui lites cum Galatis intercessere. Quam ob causam hi, contempla pueri aetate, regnum ejus divexant. Quumque inopia rerum laborarent regii, Heraclienses eos sustentant, frumento Amisum advecto: unde satis facilis erat Mithridaticis victus copia et egestatis medela. Propter hac iterum Galatae hostiles in Heracleotidem copias mittunt: usquedum ab Heraclisibus per legatos mitigantur. Princeps autem legationis erat Nymphis, historiae scriptor: qui quum exercitum in comitum aureis quinquies mille, duces seorsum ducentis delinivisset, ut a finibus discederent, effecit.

XXV. Ptolemæus autem rex Aegypti, altissimum benignae fortunae gradum assecutus, magnificentissimis civitates muneribus demereri constituerat. Itaque etiam Heraclisibus quingentas artabas tritici misit, et templum Herculis e Proconnesio saxo in arce eis exstruxit.

2. Huc auctor progressus, ad imperium Romanum excursionem fecit; quo genere orti, quomodo hac Italiae loca insederint: quaeque ante urbem conditam evenerint et gesta sint; quos etiam principes habuerint, perstringit; quae cum aliis bella gesserint; quid condito regno acciderit: et ut tandem regia potestas in consulare mutata fuerit imperium: utque a Gallis Romani devicti, et capta esset urbs, nisi superveniens auxilio Camillus eam liberasset: (3) ut etiam Alexandro, in Asiam trajicienti, et per literas eis denuntianti, ut aut vincerent, si gerendo imperio essent idonei, aut potentioribus cederent, auream coronam, quae talentis non paucis constaret, miserint; ut bella gesserint adversus Tarentinos et Pyrrhum Epiroten, hos auxilio juvantem; ut qua patiendo qua inferendo clades hostes tan-

sit Orelli. Rationem idoneam desidero. — Κάλλητος] Κάλληα fluvium nominat Thucyd. IV, 75, Κάχητα Diodorus XII, 72, Κάλητα Arrianus in Periplo. De re cf. Droysen. II, 256.

XXV. ἀρτάβας πεντακοσ.] de Artaba Aegyptia, sicuti de Persica v. Wesseling. ad Diodor. XX, 99, Wurm. De pondere rat. p. 134. Vereor ut numerus artabatur recte se habeat. De re cf. Droysen. II, p. 355. — Προκοννησίας πετρ.] λίθου λευκοῦ σφόδρα ἐπαινουμένου, Strabo XIII, p. 558. — 2. ἦλω ἂν ἡ πόλις κ. τ. λ.] Hæc diversam a vulgari traditione narrationem arguere videri possint; at quæ est in his excerptoris breviloquentia, nihil premendum ducō. — Ἀλεξάνδρῳ γράψαντι κ. τ. λ.] de hoc commento v. St-Croix Examen d. histor. d'Alex. p. 479.

γάγοντο, Πύρρον δὲ τῶν τῆς Ἰταλίας ἀπήλασαν· (4) ὅσα τε πρὸς Καρχηδονίους καὶ Ἀννίβαν Ῥωμαῖοι ἐπράχθη, καὶ ὅσα πρὸς Ἰβήρων ἄλλοις τε καὶ Σκιπίωνι κατορθώθη, καὶ ὡς παρὰ τῶν Ἰβήρων βασιλεὺς ψηφισθεὶς οὐκ ἐδέξατο· ὅπως δὲ καταπολεμηθεὶς ἔφυγεν Ἀννίβας· καὶ ὡς πέραν τοῦ Ἰονίου Ῥωμαῖοι διέβησαν· καὶ ὡς Περσεὺς ὁ Φιλίππου τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν ἐκδεξάμενος, καὶ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα Ῥωμαῖοις γεγενημένας νεότητι κινῶν κατεπολεμήθη, Παύλου τὸ κατ' αὐτὸν ἀναστήσαντος τρόπαιον· ὅπως τε (πρὸς) Ἀντίοχον τὸν Συρίας καὶ Κομμαγηνῆς καὶ Ἰουδαίας βασιλέα δυσὶ μάχαις νικήσαντες τῆς Εὐρώπης ἐξέβαλλον. Τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς μέχρι τοῦδε δίδεισιν ὁ συγγραφεὺς.

XXVI. Ἀναλαβὼν δὲ γράφει, ὅπως Ἡρακλεῶται διαπρεσβευσάμενοι πρὸς τοὺς τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπὶ τὴν Ἀσίαν διαδεδυκέντας, ἀσμένως τε ἀπαδέχθησαν καὶ ἐπιστολῆς φιλοφρονούμενοι ἔτυχον, Ποπλίου Αἰμιλίου ταύτην ἀποστείλαντος, ἐν ᾧ φιλίαν τε πρὸς αὐτοὺς τῆς συγκαλήτου βουλῆς ὑπισχνεῖτο καὶ τὰ ἄλλα προνοίας τε καὶ ἐπιμελείας, ἐπειδὴν τινος αὐτῶν δέοιτο, μηδεμιᾶς ὑστερεῖσθαι. Ὑστερον δὲ καὶ πρὸς Κορνήλιον Σκιπίωνα τὸν τὴν Λιβύην Ῥωμαῖοις κτησάμενον διαπέμπουσι πρεσβεῖαν, τὴν ὁμολογημένην φιλίαν ἐπικυροῦντες. (2) Μετὰ ταῦτα δὲ πάλιν πρὸς τὸν αὐτὸν διαπρεσβεύονται, διαλλάττειν πρὸς Ῥωμαῖους ἐξιόντες τὸν βασιλέα Ἀντίοχον· καὶ ψήφισμα πρὸς αὐτὸν ἔγραψαν, παραινούντες αὐτὸν τὴν πρὸς Ῥωμαῖους διαλύσασθαι ἔχθραν. Ὁ δὲ Κορνήλιος Σκιπίων ἀντεπιστέλλων τοῖς Ἡρακλεώταις, ἐπιγράφει οὕτως· « Σκιπίων στρατηγὸς ἀνθύπατος Ῥωμαίων, Ἡρακλεωτῶν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν »· ἐν ταύτῃ τῇ τε πρὸς αὐτοὺς εὐνοίαν ἐπιθεβαίων, καὶ ὡς διαλύσαιτο Ῥωμαῖοι τὴν πρὸς Ἀντίοχον μάχην. Τὰ αὐτὰ δὲ Λευκίῳ Πόπλιος Κορνήλιος Σκιπίων ὁ ἀδελφὸς καὶ στρατηγὸς τοῦ ναυτικοῦ τοῖς Ἡρακλεώταις διαπρεσβευσάμενοις ἀντέγραψε. (3) Μετ' οὐ πολὺ δὲ πάλιν εἰς μάχην Ἀντίοχος Ῥωμαῖοις κατέστη, καὶ ἀνὰ κράτος ἡττηθεὶς ἐπὶ συνθήκαις διελύσατο τὴν ἔχθραν, αἱ καὶ τῆς Ἀσίας αὐτὸν ἀπάσης ἀπέργον, καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τῶν νηῶν συναφροῦντο τὸν στόλον, τῆς Κομμαγηνῆς αὐτῷ καὶ τῆς Ἰουδαίας εἰς ἀρχὴν ὑπολειπομένων. (4) Ἡ δὲ τῶν Ἡρακλεωτῶν πόλις πρὸς τοὺς ἐκπεπομένους παρὰ τῶν Ῥωμαίων τῶν στρατηγῶν διαδόχους τὰ αὐτὰ τε διεπρεσβεύετα, καὶ ταῖς ὁμοίαις ἀντεδεικνύοντο εὐνοίαις καὶ φιλοφρονήσεσι, καὶ τέλος συνθῆκαι προϋλθον Ῥωμαῖοις τε καὶ Ἡρακλεώταις, μὴ φίλους εἶναι μόνον ἀλλὰ καὶ συμμάχους ἀλλήλοις, καθ' ὧν τε καὶ ὑπὲρ ὧν δεσθεῖεν ἑκάτεροι. Καὶ χαλκοὶ πέντακες δύο τὰς ὁμολογίας ἴσας καὶ ὁμοίας

dem domuerint et Pyrrhum Italia expulerint; (4) quæque cum Carthaginiensibus et Annibale negotia confecerint; et quæ contra Hispanos quum alii tum Scipio Marte secundo peregerint; utque hic Hispanorum decreto rex appellatus, honorem non admiserit: ut debellatus Annibal fugerit; ut Ionium mare transmissum, et cum Perseo, Philippi in regno Macedonum hærede, dum sædus cum patre a Romanis percussum juvenili temeritate rescindit, sit debellatum, Emilio Paulo de ipso triumphante; ut Antiochum Syriæ et Comagenæ et Judææ regem, duabus pugnis infractum, ex Europa ejecerint. Illa igitur hucusque de imperio Romano commemorat auctor.

XXVI. Exinde propositam sibi historiam ita continuat: Heraclienses Romanorum duces in Asiam transgressos missis legatis conveniunt, qui comiter accepti literas humanitatis plenas ab Emilio Paulo retulerant, quibus et amicum ipsis fore senatum, nec ulla in re prudentiam Romanorum et curam (si quando his indigeant) defuturam pollicetur. Deinceps etiam ad Cornelium Scipionem, qui Africam Romanis bello asseruit, legationem misere, testatam prius amicitiam ut confirmarent. (2) Et posthæc eundem rursus per legatos orant, ut Antiochum in gratiam reponat apud Romanos: et perscripto ad regem plebiscito, ut bellum contra Romanos deponat, adhortantur. Cornelius etiam Scipio Heracleotis rescribens hac inscriptione utitur: *Scipio imperator procos. Romanorum, senatui populoque Heraclienstum salutem.* Et his literis benevolentiam erga ipsos ratam et firmam esse et bellum cum Antiocho solvisse Romanos affirmat. Eadem quæ Lucius etiam Publius Cornelius Scipio ejus frater et classis præfectus Heracliensibus post missam legationem respondit. (3) Brevi post Antiochus bellum adversus Romanos redintegrat, et proelio summis viribus commisso victus arma deponit, pacis conditionibus acceptis, quæ et tota eum Asia minore excludunt, et elephantis naviumque classe privant, Comagena et Syria et Judæa tantummodo relictis. (4) Heracliensium dehinc civitas ad imperatorum Romanorum, quos modo dixi, successores item legatos misit et eadem gratia et humanitate potitur: donec ad has tandem leges inter Romanos et Heraclienses processum est, ut non modo amicitiam inter se, verum etiam societatem, contra quos et quorum gratia opus sit, colant. Suntque fœderis hujus pacta ejusdem te-

— 4. βασιλεὺς ψηφ.] Cf. Liv. XXVII, 9. Polyb. X, 38. — τὸ κατ' αὐτὸν τρόπαιον] κατ' αὐτοῦ Scaliger; idem mox propositionem πρὸς, ut abundantem, expungit.

XXVI. 1. φιλοφρονούμενοι] Α. φιλοφρόνου μὲν vulg. — 2. πρὸς αὐτὸν ἔγραψαν] Α. προσαντέγραψαν vulg. — διαλύσασθαι] Α. διαλύεσθαι vulg. — Λευκίῳ] Α, Σελευκίῳ vulg. — 3. Κομμαγηνῆς αὐτῷ] Stephanus; K. αὐτῶν libri.

ἔφερον· ὦν δὲ μὲν παρὰ Ῥωμαίοις ἐν τῷ κατὰ τὸ Καπητώλιον ἱερῷ τοῦ Διὸς καθηλώθη, ὁ δὲ κατὰ τὴν Ἡράκλειαν, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ τοῦ Διὸς ἱερῷ.

ΕΚ ΤΟΥ ΙΕ' ΒΙΒΛΙΟΥ.

XXVII. Ταῦτα διεξελθὼν δὲ συγγραφεὺς κατὰ τὸ ιγ' καὶ ιδ' τῆς ἱστορίας εἰς τὴν ιε' εἰσβαλὼν, διηγείται, ὅπως Προυσίας ὁ Βιθυνῶν βασιλεὺς, δραστήριος ὦν καὶ πολλὰ πράξας, μετὰ τῶν ἄλλων καὶ Κίερον πόλιν Ἡρακλειωτῶν οὖσαν ὑφ' αὐτὸν ἔθετο τῷ πολέμῳ, ἀντὶ Κιέρου Προυσιάδα καλέσας. Ἐῖλε δὲ καὶ τὴν Τιον καὶ αὐτὴν ὑπήκοον αὐτοῖς οὖσαν, ὥστε ἐκ θαλάσσης εἰς θάλασσαν τὴν Ἡράκλειαν περιγράψαι. (2) Ἐφ' αἷς κάκεινεν κραταιῶς ἐπολιόρκει, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν πολιορκουμένων ἀπέκτεινεν, ἐγγὺς δ' ἂν καὶ ἡ πόλις τοῦ ἄλωνα κατέστη, εἰ μὴ ἐπὶ τῆς κλίμακος ἀναβαίνων Προυσίας, λίθῳ βαλόντος ἑνὸς τῶν ἀπὸ τῆς ἐπάλξεως, συνετρίβη τὸ σκέλος, καὶ τὴν πολιορκίαν τὸ πάθος διέλυσε. Φοράδην γὰρ ὁ βληθεὶς, οὐκ ἄνευ ἀγώνος, ὑπὸ τῶν Βιθυνῶν ἀνακομισθεὶς εἰς τὰ οἰκεία ἀνέστρεψε, κάκῃ βιοῦς ἔτη οὐ πολλὰ, καὶ χλωδὸς καὶ ὦν καὶ καλούμενος, τὸν βίον κατέστρεψεν.

XXVIII. Οἱ δὲ ὑπὲρ τὸν Πόντον Γαλάται, οὕτω τῶν Ῥωμαίων εἰς τὴν Ἀσίαν διαβεβηκότων, πόθον ἔχοντες πεῖραν λαβεῖν τῆς θαλάσσης προελεῖν ἐπεχείρουν τὴν Ἡράκλειαν, καὶ οὐ χαλεπὸν ἐνόμιζον· πολὺ γὰρ τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ὑφεῖτο καὶ πρὸς τὸ καταφρονούμενον ὑπέρρει. Στρατεύουσιν δὲ κατ' αὐτῆς ἀπάσαις ταῖς δυνάμεσιν, οὐδ' αὐτῆς συμμάχων ἀμελοῦσης, ἀλλ' εἰς ὅσα παρεῖχεν ὁ καιρὸς, παρασκευαζομένης. (2) Ἐπολιορκεῖτο μὲν οὖν αὕτη, καὶ χρόνος ἐτρίβετο, δὲ τοὺς Γαλάτας εἰς ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων συνήλαυε· θυμῷ γὰρ καὶ οὐ παρασκευῇ τῇ δεούσῃ Γαλάτης ἀνὴρ τὸν πόλεμον διαφέρεινοιδα. Πρὸς οὖν συλλογὴν τῶν ἐπιτηδελίων τὸ στρατόπεδον ἀπολελοιπότων, ἐκδραμόντες οἱ τῆς πόλεως καὶ ἀδοκῆτοις ἐπιπεσόντες αὐτό τε εἶλον καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον καὶ τοὺς ἐπὶ τῆς γῶρας σκεδασθέντας οὐ χαλεπῶς συνελάμβανον, ὥς μὴδὲ τὴν τρίτην μοῖραν τοῦ Γαλατικοῦ στρατεύματος εἰς Γαλατίαν ἀναστρέψαι. Ἐκ δὲ τοῦ κατορθώματος πάλιν εἰς τὴν προτέραν εὐκλειαν καὶ εὐδαιμονίαν ἐλπίδας ἐλάμβανον ἀναβῆναι.

XXIX. Ῥωμαίοις δὲ πρὸς Μάρσους καὶ Πιλιγνοὺς καὶ Μαρρουκίους (ἔθνη δὲ εἰσι ταῦτα ὑπὲρ Λιθύης κατοικημένα, Γαδεῖραν ὁμορα) δυσὶ τε τριήρεσι καταφράκτοις Ἡρακλεῶται συνεμάχυσαν, καὶ συγκατορθώσαντες τὸν πόλεμον καὶ πολλῶν ἀριστείων ἀξιωθέντες ἐνδεκάτῃ ἔτει πρὸς τὴν πατρίδα ἀνεκομίσθησαν.

noris et formæ in tabulas æneas relata duas : quarum altera penes Romanos in Capitolino Jovis templo, altera Heracleæ etiam ipsa in Jovis templo est affixa.

E LIBRO XV.

XXVII. Hæc postquam decimo tertio et decimo quarto Historiæ libris exposuit, decimum quintum exorsus hæc refert. Prusias (inquit) Bithynorum rex, mirifice industrius et gnavus multisque rebus gestis clarus, inter alia etiam Cierum, Heraclensis ditionis urbem, bello subiecit, pro Ciero Prusiadem nuncupans. Tium etiam eorundem jurisdictioni obnoxiam cepit, ut sic undique ab mari circumscriberet Heracleam. (2) Inde etiam violenta eam obsidione pressit, et plurimos obsessorum interfecit. Et jam prope erat ut urbs caperetur, nisi Prusiæ, dum scalis sursum nititur, lapide cujusdam de propugnaculis jacto crus fractum esset, et hic casus ab oppugnatione desistere eum coegisset. Ita enim percussus lectica non sine doloris acerbitate domum a Bithynis suis refertur : nec multis post annis, nomine et re claudius, finem vivendi fecit.

XXVIII. Nondum in Asiam Romani trajecerant, quum Galatæ, Ponti accolæ, maris tentandi cupiditate, Heracleam prius occupare conantur, non difficile id fore existimantes : siquidem de antiqua potentia multum jam deminutum, et ad contemptum prolabi sensim cœperat. Ideo universis eam copiis impugnant. Ipsa tamen sociorum interim non est immemor, sed, quantum occasio præsens facultatis concedit, se contra munit. (2) Obsidione igitur in tempus aliquod extracta, commeatum inopia in arctum coguntur Galatæ : ira enim, non apparatu necessario, bellum producere Galates novit. Quare quum ad comportandum necessaria castris abcessissent, cives eruptione facta inopinantes aggressi et castris potiuntur, et plurimos cædunt ; dispantes etiam per agros non multo negotio comprehendunt, adeo ut ne tertia quidem pars Galatici exercitus in Galatiam reversa sit. A quo successu ad pristinam emergendi fortunam et celebritatem spes conceperunt.

XXIX. Romanis etiam bello contra Marsos, Pilignos, et Marucinos (gentium harum sedes est supra Africam, in confiniis Gadium) duabus triremibus tectis Heracleæ auxiliantur. Et bello prospere confecto, multis eximiarum virtutis ornati præmiis, undecimo tandem anno in patriam sunt revecti.

XXVII. 1. τῷ πολέμῳ] τῷ abundat. Scaliger. — Προυσιάδα] urbem hanc ad Hypium fluvium prope Heracleam sitam infra (c. 41) confundit auctor cum altera Prusiade maritima quæ est ad Propontidem. — 2. κατέστρεψεν] A. μετέστρεψεν vulg.

XXVIII. 2. ἀδοκῆτοις] A. ἀδοκῆτως vulg. — εὐκλειαν] A. εὐλάβειαν vulg.

XXIX. Πιλιγνοὺς] A et alii quidam libri, quos laudat Hæschel. ; Πιλιγροὺς cod. Vat. et H. Stephan. — Μαρρουκίους] libri omnes, ut Hæschel. ait, Μαρρουκίους; Bekker. ed. Μαρουκίους. Quæ sequuntur, miram rerum geographiarum ignorantiam arguunt. — τε τριήρεσι] τετρήρεσι Stephan, fortassis recte.

XXX. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ πρὸς Ῥωμαίους βαρὺς Μιθριδάτῃ τῷ Πόντῳ βασιλεῖ συνέστη πόλεμος, φαίνοντιν λαβὼν αἰτίαν τὴν τῆς Καππαδοκίας κατάληψιν. Ταύτης γὰρ δι' ἀπάτης καὶ δοκῶν συμβατηρίων τὸν ἀδελφιδοῦν Ἀράθην συλλαβὼν ὁ Μιθριδάτης, αὐτοχειρίᾳ ἀποσφάξας, ἐκράτησε. Παῖς δὲ ὁ Ἀράθης ἐκ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μιθριδάτου Ἀριαράθου γεγέννητο. (2) Φονικώτατος δὲ ἐκ παιδὸς ὁ Μιθριδάτης ἦν· τὴν γὰρ ἀρχὴν τρισκαίδεκάτης παραλαβὼν μετ' οὐ πολλὴν μῆτιρα, κοινῶν αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς τῆς βασιλείας καταλειφθεῖσαν, δεσποτηρίῳ κατασχὼν, βίᾳ καὶ χρόνῳ ἐξηνάλωσε· καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀπέκτεινε. Κατεστρέψατο δὲ πολέμῳ καὶ τοὺς περὶ τὸν Φάσιν βασιλεῖς ἕως τῶν κλιμάτων τῶν ὑπὲρ τὸν Καύκασον, καὶ τὴν ἀρχὴν ἠΐξε, καὶ ἐπὶ μέγα ἀλαζονείας ἐξώγκωτο. Δι' ἃ μᾶλλον Ῥωμαῖοι τὴν αὐτοῦ διάνοιαν ὑποπτοῦν ποιοῦμενοι, τοῖς Σκυθῶν βασιλεῦσιν ἐψηρίσαντο τὰς πατρώας αὐτὸν ἀρχὰς ἀποκαταστήσαι. (3) Ὁ δὲ μετρίως μὲν τοῖς προσταττομένοις ὑπήκουε, συμμάχους δὲ Πάρθους καὶ Μήδους, καὶ Τιγράνην Ἀρμένιον καὶ τοὺς Σκυθικοὺς βασιλεῖς καὶ τὸν Ἰδθρα προσηταιρίζετο. Προστίθει δὲ καὶ ἑτέρας τοῦ πολέμου αἰτίας. Τῆς γὰρ ἐν τῇ Ῥώμῃ συγλήτου Νικομήδῃ τὸν ἐκ Νικομήδους καὶ Νύσσης βασιλέα Βιθυνίας καθιστώσης, Μιθριδάτης Σωκράτην τὸν Χρηστὸν ἐπικληθέντα Νικομήδει ἀντεκαθίστη. Ἐπεκράτει δὲ ὅμως ἡ Ῥωμαίων κρίσις καὶ ἄκοντος Μιθριδάτου.

XXXI. Ὑστερον δὲ Σύλλα καὶ Μαρῖοι περὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν πολιτείαν ἀναρριπισάντων τὴν στάσιν, τέσσαρας μυριάδας πεζῶν καὶ μυρίους ἵππείας Ἀρχελάῳ τῷ στρατηγῷ παραδούς ὁ Μιθριδάτης, κατὰ Βιθυνῶν ἐκίλευσε στρατεῦειν, καὶ κρατεῖ τῆς μάχης συμβαλὼν Ἀρχελαος, φεύγει δὲ καὶ Νικομήδης μετ' ὀλίγων. Ταῦτα μαθὼν Μιθριδάτης, παραγεγονότος αὐτῷ καὶ τοῦ συμμαχικοῦ, ἄρας ἀπὸ τοῦ πρὸς τῇ Ἀμασίᾳ πεδίου διὰ τῆς Παφλαγονίας ἦει, πεντεκαίδεκα μυριάδας στρατὸν ἐπαγόμενος· (2) Μάνιος δὲ, τῶν ἀμφοῖν Νικομήδῃν συστρατευομένων αὐτῷ μόνῃ τῇ τοῦ Μιθριδάτου φήμῃ διασχεδασθέντων, μετὰ Ῥωμαίων ὀλίγων ἀντιπατάσσεται Μνηοφάνει τῷ Μιθριδάτου στρατηγῷ, καὶ τραπεῖς φεύγει, πᾶσαν τὴν δύναμιν ἀποβαλὼν. (3) Ἐμβαλὼν δὲ σὺν ἀδείᾳ Μιθριδάτης εἰς τὴν Βιθυνίαν τὰς τε πόλεις καὶ τὴν χώραν ἀμαχίᾳ κατίσχε, καὶ τῶν ἄλλων δὲ πόλεων τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν αἱ μὲν ἡλίσκοντο αἱ δὲ προσεχώρουν τῷ βασιλεῖ, καὶ μεταβολὴ τῶν δυνάμεων ἀθρόα καθίστατο, Ῥοδίων μόνον

XXX. Post hac acerrimum Mithridatis *Eupatoris* adversus Romanos bellum conflatur. Cappadociae in speciem causa arripitur. Hanc enim Mithridates, quum Ariathem ex sorore nepotem, jurisjurandi pacifici dolo in potestatem reductum, sua manu obtruncasset, per vim sibi vindicaret. Ariathem hunc ex sorore Mithridatis genuerat Ariarathes.

(2) Mithridates vero a puero ad caedes propensissimus erat; nam quum tredecim annorum adolescens regnum accepisset, modico interlapso tempore, matrem regni consortem a patre destinam, dum carcere vinctam tenet, vi et temporis diuturnitate confecit; fratrem etiam necavit. Bello autem subegit reges circa Phasin, usque ad climata trans Caucasum: regnoque amplificato, magnum arrogantiae tumorem ostentabat. Quamobrem quum eo magis consilia ejus suspecta haberent Romani, senatus consultum fecerant, ut paterna regibus Scytharum (*deb. Phrygum*) regna restitueret. (3) At is moderate quidem mandatis obsequi: sed interim Parthos et Medos et Tigranem Armenium regesque Scytharum et Iberas Asiae in societatem belli adsciscere; alias etiam belli causas adjungere. Nam quum senatus Romanus Nicomedem, ex Nicomede et Nysa progenitum, Bithyniae regem instituisset, Mithridates Socratem Frugi cognomento ipsi opposuit. Praevaluit tamen electio Romanorum, Mithridate invito.

XXXI. Interjecto tempore, quum Syllae et Marii in re publica Romana seditio exarsisset, Archelaum copiarum ducem Mithridates quadraginta millia peditum et decem millia equitum in Bithynos ducere jussit, collatisque signis victor evadit Archelaus, et fugit cum paucis ipse etiam Nicomedes. Quo cognito Mithridates, quum sub manu essent auxiliares, castris e subjecto Amasiae campo motis, per Paphlagoniam iter facit centum et quinquaginta millia adducens. (2) Manius autem sub signis habens etiam Nicomedis copias (quae ad solam Mithridatis famam dissipantur), cum exigua Romanorum manu sese objecit Menophani, Mithridatis duci, et repulsus fugit, omni exercitu amisso.

(3) Secure igitur Bithyniam invadens Mithridates, et urbes et regionem citra pugnam oblinet: ceterarumque Asiae civitatum aliae capiuntur, aliae in fidem regis concedunt; et repente ingens fit rerum commutatio, Rhodii solummodo

XXX. 1. αὐτοχειρίᾳ] καὶ αὐτ. vult Orelli praeter necessitatem. De re cf. Justin. XXXVIII, 1. — 2. βίᾳ καὶ χρόνῳ, *tempore*, Sallust. ap. Serv. ad Virg. Aen. V. 295. — ἐξηνάλωσε] ἐξανάλωσε ex cod. A Bekk. post Stephan.; ἐξανήλωσε vult Orelli, sine causa. — τ. περὶ τ. Φάσιν βασιλεῖς] Cf. Strabo XI, p. 498; Justin. XXXVII, 3. — Σκυθῶν βασιλεῖσιν] Φρυγῶν βασ. em. Orelli, ex Appian. Mithr. c. 11 et 13. — 3. Μιθριδάτης ... ἀντεκαθίστη] sic em. Palmer. ex Appian. Mithr. c. 10; libri: Μίθρ. τὸν χρηστὸν ἐπικληθέντα Νικομήδῃν ἀντεκαθίστη. Socrates hic postea a Mithridate interfectus. V. Justin. XXXVIII, 5.

XXXI. 1. συμβαλὼν Ἀρχελά.] ad Amnium fluvium in Domanetide Paphlagoniae regione, ut testatur Strabo XII, p. 562. Cf. Appian. l. I. c. 17 sq. — 2. Μάνιος] A. B.; alii libri Μάριος. Manium (Aquillium, qui cum C. Mario a. 101 a. C. consul fuerat) tuetur Appianus l. I. De Mario cf. Plutarch. Mar. c. 34. — Ῥοδίων μόνον] Cf. Appian. c. 24 sqq. —

πρὸς Ῥωμαίους στεργόντων φιλίαν· δι' ἣν κατ' αὐτῶν Μιθριδάτης καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἐκίνει τὸν πόλεμον, εἰ καὶ τὸ πλεόν Ῥόδιοι ἔσχον, ὥς καὶ αὐτὸν Μιθριδάτην ναυμαχοῦντα ἐγγὺς τοῦ ἀλῶναι ἐλθεῖν. (4) Μετὰ δὲ ταῦτα μαθὼν Μιθριδάτης ὥς οἱ κατὰ τὰς πόλεις σποράδες Ῥωμαῖοι τῶν παρ' αὐτοῦ διανοομένων ἐμποδῶν ἴστανται, γράφει πρὸς πάσας, ὑπὸ μίαν ἡμέραν τοὺς παρ' αὐταῖς Ῥωμαίους φονεύειν. Καὶ πολλοὶ πεισθέντες, τοσοῦτον φόνον εἰργάσαντο, ὥς μυριάδας ὀκτὼ ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὸν διὰ ξίφους ὀλεθρον ὑποστήναι.

XXXII. Ἐρετρίας δὲ καὶ Χαλκίδος, καὶ ὅλης Εὐβοίας τοῖς τοῦ Μιθριδάτου προσθεμένοις, καὶ ἄλλων πόλεων αὐτῷ προσχωρούντων, καὶ μὴν καὶ Λακεδαιμονίων ἡττηθέντων, Σύλλαν ἐκπέμπουσιν οἱ Ῥωμαῖοι, ἱκανὴν αὐτῷ συνεκπέψαντες στρατιάν. Ὁ δὲ παραγεγὼς τῶν πόλεων τὰς μὲν ἐκουσίῳ μεταβαλλομένας, τὰς δὲ καὶ βίᾳ κατέσχευεν, οὐκ ὀλίγον στρατεύμα τῶν Ποντικῶν μάχῃ τρεψάμενος. Εἶπεν δὲ καὶ τὰς Ἀθήνας· καὶ κατέσκαπτο ἂν ἡ πόλις, εἰ μὴ θάττον ἡ σύγκλητος Ῥωμαίων τὴν τοῦ Σύλλα γνώμην ἀνέκοψε. (2) Συχνῶν δὲ παρατάξεων συνισταμένων, ἐν αἷς τὸ πλεόν εἶχον οἱ Ποντικοί, καὶ συμεταβαλλομένων τῶν πραγμάτων τοῖς κατορθουμένοις, ἔνδοια τοῖς βασιλικαῖς τῆς διαίτης ἐπέστη, ἀσώτως τε πρὸς ταύτην διακειμένοις καὶ ταμιεύειν τὰ κτηθέντα μὴ ἐπισταμένοις. Καὶ εἰς συμφορῶν ἂν ἐξέπεσον τὴν ἐσχάτην, εἰ μὴ ὁ Ταξιάρχης Ἀμφίπολιν ἐλὼν, καὶ διὰ ταῦτα τῆς Μακεδονίας πρὸς αὐτὸν μεταβαλλομένης, ἐκείθεν τὴν ἀφρονίαν ἐχορήγησε τῶν ἐπιτηδείων. (3) Οὗτος δὲ καὶ Ἀρχέλαος συμμιζαντες τὰ στρατεύματα ὑπὲρ τὰς ἑξ μυριάδας τὸ πλῆθος ἦγον, καὶ στρατοπεδεύονται κατὰ τὴν Φωκίδα χώραν, ὑπαντιάσαντες τῷ Σύλλᾳ. Ὁ δὲ καὶ Λούκιον Ὀρτήσιον ὑπὲρ τὰς ἑξ χιλιάδας ἄγοντα ἐξ Ἰταλίας συμπαράλαβὼν, ἀπὸ συχοῦ διαστήματος ἀντιστρατοπεδεύετο. Ἐπὶ σιτολογίαν δὲ παρὰ τὸ πρόπον τῶν περὶ Ἀρχέλαον τραπέντων, ἀπροόπτως Σύλλας ἐπιτίθεται τῷ τῶν πολεμίων στρατοπέδῳ, καὶ τοὺς μὲν εὐρώστους τῶν ἀλόντων αὐτίκα κτείνει, ἐξ ὧν δὲ φόβον ἐπιθέσεως οὐκ εἶχε, τούτους περιίστησι τῷ χωρίῳ καὶ πυρὰ κελεύει καίειν, ὥς τοὺς ἀπὸ τῆς σιτολογίας ἀφικνουμένους δέχοιντο μηδεμίαν ὑπόνοιαν παρεχόμενοι τοῦ πάθους· καὶ συνέβη ὥς ἐστρατηγῆθη, καὶ λαμπρὰν τὴν νίκην ἔσχον οἱ περὶ τὸν Σύλλαν.

XXXIII. Χίους δὲ ὥς Ῥόδιοις συμμαχήσαντας αἰτιασάμενος ὁ Μιθριδάτης, κατ' αὐτῶν Δορύλαον ἐκπέμπει, ὃς, εἰ καὶ πολλῷ πόνῳ, τὴν πόλιν κατέσχευε,

in amicitia Romanorum perdurantibus. Ideoque terra marique bellum contra ipsos movit Mithridates: Rhodii tamen superiores erant, adeo ut commisso praelio navali laud multum abesset quin ipse Mithridates caperetur. (4) Post hæc ubi intellexit Mithridates, cives Romanos per urbes Asiæ dispersos consiliis suis impedimento esse, ad omnes civitates scripsit, ut uno die universos apud se Romanos occiderent. Et pleraque dicto ejus audientes eadem tantam patrarunt, ut uno eodemque die octoginta millia gladio mortem oppeterent.

XXXII. Ubi vero Eretria et Chalcis adeoque tota Eubra ad Mithridatem sese applicarant, aliaque ad eum civitates transiverant, vicis etiam Lacedæmoniiis, Syllam cum jodo agmine Romani emittunt: cujus adventu civitates partim sponte deditionem faciunt, partim vi in potestatem ei veniunt. Nec exiguas Ponticorum copias fundit et fugat. Athenas etiam cepit: et solo urbs æquata esset, nisi ocus senatus Romanus Syllæ propositum infregisset. (2) Post crebros autem conflictus, in quibus prævalebant Pontici, quum felici jam successu res commutarentur, alimonia isopia regis incubuit, quod prodige victu abuterentur et acquisita recte dispensare nescirent. Et in extremam eventum osset calamitatem, nisi Taxiles, capta Amphipoli, ideoque Macedonia ad ipsum deficiente, largam cibarium facultatem inde subministrasset. (3) Hic et Archelaus, commisis agminibus, plus quam sexaginta millia hominum sub signis ducebant, et occursuri Syllæ in Phocide habebant stativa. Ille vero L. Flortensio adsumpto, qui sexies mille ex Italia adduxerat, satis longum in medio intervallum relinquit, castra ponit. Archelai autem militibus in composita ad frumentandum conversis improvise adortus castra, quæque robore pollentes cepit Sylla, statim occidit: a quibus autem nullus invadendi metus erat, hos loco circumdatos ignes accendere jubet, ut a pabulatione revertentes opprimerentur, nulla adversi casus suspitione præbita. Hoc ut prudenter ab imperatore provisum erat, feliciter exitit: magnificaque victoria potiuntur Syllani.

XXXIII. Chios tunc incusans Mithridates, quod Rhodii auxilia misissent, Dorylai opera impugnat: qui multo licet labore et urbem cepit, et agros Ponticis divisit, et cives

εἰ καὶ] « Aut excidit aliquid, aut legendum ἐν ῶ (sc. πολέμῳ). » Orelli. Nihil movendum; cf. εἰ καὶ cap. 25, 3. — μυριάδας ὀκτὼ] « Interfecta sunt 150,000, auctore Plutarcho in Sylla c. 48. Cum nostro facit Valerius Max. IX, 2, 3. Cf. Freinsheim. ad Flor. III, 5 et Reimar. ad Dion. Cass. tom. 1, p. 46. » Orelli.

XXXII. 1. εἰ μὴ ἡ σύγκλητος κ. τ. λ.] De his nihil ap. Plutarch. in Sylla, et Pausan. I, 20, neque ap. Appianum. — 2. κτηθέντα] alii lib. κτισθέντα. — 3. στρατεύματα] A; στρατεύμα vulg. — Λούκιον Ὀρτήσιον] corr. Scaliger, libri λουκίσιον Ὀρτίσιον vel λουβίσιον Ὀρτίσιον. — χιλιάδας] A., μυριάδας vulg.

XXXIII. 1. Χίους] cf. Appian. l. l. c. 45 eqq.

καὶ τὴν μὲν χώραν κατένειμας τοῖς Ποντικοῖς, τοὺς δὲ πολίτας πλοίοις ἐμβαλὼν, διέφερον ἐπὶ τὸν Πόντον. (2) Ἡρακλεῶται δὲ, ἐπεὶ φιλία αὐτοῖς πρὸς Χίους ἦν, ἐν τῷ παράπλῳ τὰς Ποντικάς νῆας, αἱ τοὺς αἰχμαλώτους ἦγον, ἐφορμήσαντες αὐταῖς οὐδ' ἀνθισταμέναις (οὐδὲ γὰρ ἐξήρκουν) κατήγον ἐπὶ τὴν πόλιν. Καὶ παραυτίκα τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν χορηγοῦντες ἀφθόνως τοῖς Χιώταις, τούτους ἀνελάμβανον, καὶ ὕστερον μεγαλοπρεπῶς δωρησάμενοι, ἐν τῇ πατρίδι ἀποκατέστησαν.

XXXIV. Ἡ δὲ σύγκλητος Φλάκκον Οὐαλέριον καὶ Φιμβρίαν πέμπει πολεμεῖν Μιθριδάτῃ, ἐπιτρέψασα καὶ Σύλλα συλλαμβάνειν τοῦ πολέμου, ὅμοια φρονοῦντι τῇ συγκλήτῳ· εἰ δὲ μὴ, τὴν πρὸς αὐτὸν πρότερον συνᾶψαι μάχην. Οὗτος κατ' ἀρχὰς μὲν ποικιλίαις ἐπάλας συμφοραῖς (λιμὸν τε γὰρ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς μάχης πταίσματα ἔσχε), κατῴρωσε μέντοι τὰ πλείω· διὰ δὲ Βυζαντιῶν ἐπὶ Βιθυνίαν διαβαλὼν, χάκεῖθεν ἐπὶ Νίκαιαν, τῆς πορείας ἔσται. Οὐατύως δὲ καὶ Φιμβρίας ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ διεπεραιώθη. (2) Φλάκκου δὲ δυσχεραίνοντος, οἱ Φιμβρίαν μᾶλλον, ἅτε δὴ φιλανθρώπως ἄρ-
χοντα, τὸ πλῆθος [ἄρχειν] ἡγάπα, καὶ διαλοιδοροῦ-
μενον αὐτῷ τε καὶ τῶν στρατιωτῶν τοῖς ἐπιφανέστε-
ροις, δύο τῶν ἄλλων πλέον εἰς ὄρη γὴν ἐξαφθόντες ἀπο-
σπάρττουσιν αὐτόν. Ἐφ' οἷς ἡ σύγκλητος κατὰ Φιμ-
βρίου ἡγανάκτησεν. Ὅμως οὖν τὴν ἀγανάκτησιν
χρῆσται, ὑπατεῖαν αὐτῷ ψηφισθῆναι διεπραξάτο.
Ὁ δὲ πάσης γεγωνὺς ἡγεμὼν τῆς δυνάμεως, τὰς μὲν
ἐκούσας τὰς δὲ καὶ βιαζόμενος τῶν πόλεων προσήγετο.
Ὁ δὲ τοῦ Μιθριδάτου υἱὸς, Ταξίλλην καὶ Διοφάντον
καὶ Μένανδρον τοὺς ἀρίστους τῶν στρατηγῶν ἔχων
μεθ' ἑαυτοῦ καὶ πολλὴν ἄγων δύναμιν, τῷ Φιμβρίᾳ
ὑπηντίαζε. (3) Τὰ μὲν οὖν πρῶτα τὸ ἐπικρατέστερον
αἱ βάρβαροι ἔφερον· Φιμβρίας δὲ ἀνασώσασθαι στρα-
τηγίᾳ τὰς ἐκ παρατάξεως ἑλαττωσίσεις διανοοῦμενος
(τὸ γὰρ πολέμιον ὑπερεῖχε πλῆθει), ὥς ἐπὶ τινα ποτα-
μὸν τῶν μαχομένων ἑκατέρα δύναμις ἤκει, καὶ μέσον
ἔμπον τοῦτον ἐποιήσαντο, ὁμοῦ περὶ τὸν ὄρθρον
βιγνέοντας, ἀπροσδόκητος δὲ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς
διαβαίνει τὸν ποταμὸν, καὶ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐν ταῖς
σκηναῖς κατεχομένων ἐπιπεσὼν μὴδ' αἰσθανομένου
κατέκτεινεν, ὀλίγων τῶν ἐν ἡγεμονίαις διαπεφυγόντων
τὸν ὄλεθρον καὶ τῶν ἱππέων. Μεθ' ὧν καὶ Μιθριδάτης
δὲ Μιθριδάτου, καὶ πρὸς τὸ Πέργαμον πρὸς τὸν πατέρα
Μιθριδάτην ἅμα τοῖς συνεπισπασαμένοις διασώζεται.
Οὕτως δὲ βαρείας τῆς συμφορᾶς καὶ λαμπρᾶς τοῖς βα-
σιλικαῖς συμπεσούσης, αἱ πλείσται τῶν πόλεων πρὸς
τοὺς Ῥωμαίους μετέθεντο.

XXXV. Μαρίου δὲ ἀπὸ τῆς φυγῆς ἀνασωθέντος εἰς
τὴν Ῥώμην, Σύλλας δεδιὼς (τῶν ἀντιστασιωτῶν γὰρ

navigiis impositos in Pontum distulit. (2) At Heraclenses,
quod amicitia ipsis cum Chiis intercessit, Ponticas in trans-
itu naves, quæ captivos vehebant, adorti, ne resistentes
quidem (non enim sat virium erat) in urbem deduxere. Et
tunc quidem large rebus necessariis suppeditatis reficiunt
Chios, postmodum vero eximii affectos muneribus in pa-
triam restituunt.

XXXIV. Sub ea Romæ senatus Valerio Flacco et Fim-
briæ bellum Mithridaticum committit, cum mandatis, ut
Syllam, si partes senatus tueatur, adjuvent: sin minus,
cum ipso prius manus conserant. Ille igitur cum variis
initio collectabatur sortis adversæ casibus: nam et famem
et Martis iniquitatem sustinuit; in plerisque tamen prospere
fortunæ successu usus. Perque Byzantium fines in Bi-
thyniam progressus, et inde Nicæam versus stativa habuit.
(2) At Flaccum, dum indigne fert, ab exercitu Fimbriæ
plus faveri, imperiumque ejus, utpote mitius et huma-
nius, præferri, ideoque et ipsum et militum nobiliores cri-
minatur, duo præ aliis ira inflammati trucidant. Quo no-
mine senatus Fimbriæ irasci quidem, sed tamen dissimulata
indignatione consulatum ei decernendum curare. Hic ergo
omnes sub imperio copias habens, civitates, alias voluntate
ipsarum, alias vi sibi adiunxit. Mithridatis autem filius,
cum Taxile et Diophanto et Menandro, ducum præstati-
ssimis, conjunctus, et magno agmine instructus, Fim-
briæ occurrat. (3) Et primo barbarorum vires præcellunt;
quare detrimenta in conflictu accepta strategemate resar-
cire cogitans Fimbria (hostis enim numero militum supe-
rior erat), quum ad flumen quoddam perventum esset,
quod utrumque exercitum divideret, imbre sub auroram
forte effuso, ex improvviso Romanus imperator fluvium
transgressus, hostes in tentoriis somno gravatos ita oppres-
sit, ut ne sentirent quidem: et magna strage edita, præ-
fectorum non multi et equites necem effugerunt. Inter
quos etiam Mithridates, regis filius, Pergamum ad patrem,
una cum iis qui simul fuga emergerant, salvus evasit.
Tam gravis igitur et insignis clades ubi regis accidit, plu-
rimæ civitates ad Romanos desciverunt.

XXXV. Interea Mario e fuga Romam reverso, metuens
Sylla (nam de inimicorum ejus factione ille erat) ne si-

XXXIV. 1. τοῦ πολέμου] em. Schæfer; libri τῷ πολέμῳ. — τῇ συγκλήτῳ] Hæc abundant. Scaliger. — τὴν πρὸς αὐτόν] τὴν abundat. Scalig. — 2. φλ. δυσχεραίνοντος] Cf. Appian l. l. c. 51 sq. — ἀρχειν] abundat; pro glossemate habet Orelli; uncis inclusit Bekker. — 3. ἀνασώσασθαι] A., ἀνασώσαι vulg. — τὸν ὄρθρον] τὸν omittit cod. A. — ἀπροσδόκητος] A. ἀπροσδοκῆτος vulg. — συνεπισπασαμένοις] cod. Margunius; συνεπιπασαμένοις ceteri.

ἦν ἐκεῖνος), μὴ τῇ ὁμοίᾳ φυγῇ τὴν εἰς αὐτὸν ὕβριν ἀποτίσῃ, πρὸς Μιθριδάτην διεπρεσβεύετο, συμβάσεις αὐτῷ τὰς πρὸς Ῥωμαίους ὑποβαλλόμενος. Τοῦ δὲ καὶ ταῖς συμβάσεσιν ἀσμενίσαντος, ἀφικέσθαι τε ἐπὶ ταύταις αἰτήσαντος, αὐτὸς προθύμως ἐπέλλετο. (2) Οὕτω γοῦν τῶν ἀναμεταξὺ ἀλλήλων προεληλυθόντων, Δάρδανον αὐτοὺς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ὑποδέχεται, καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς ὑποχωρησάντων ἡμολογίαι γίνονται, Μιθριδάτην μὲν Ῥωμαίοις ἐκχωρεῖν τῆς Ἀσίας, καὶ Βιθυνῶν δὲ καὶ Καππαδοκίας ἄρχειν τοὺς ἐκ γένους βασιλέας· βεβαιωθῆναι δὲ Μιθριδάτῃ τοῦ Πόντου παντὸς τὴν βασιλείαν, παρασχεῖν δὲ ἰδίως Σύλλᾳ τριήρεις π' καὶ τάλαντα τριαχίλια πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπὶ τὴν Ῥώμην κάθοδον· καὶ Ῥωμαίους μηδὲν ταῖς πόλεσι μνησικαχεῖσθαι, ἀνθ' ὧν μετεβάλλον εἰς Μιθριδάτην· (3) εἰ καὶ μὴ κατὰ τὰς ἡμολογίας τοῦτο συνέβη· πολλὰς γὰρ ὕστερον τῶν πόλεων ἐδουλώσαντο. Σύλλας μὲν οὖν οὕτω λαμπρῶς εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀφίκετο, καὶ Μάριος αὖτις τῆς πόλεως ὑπεχώρησε, καὶ Μιθριδάτης ἀνέστρεψεν οἶκαδε, πολλὰ τῶν διὰ τὴν ἐν ἧ κατηνέχθη συμφορὰν ἀποστάντων ἔθνων ἐξ ὑπαρχῆς χειρωσάμενος.

XXXVI. Παρὰ τῆς συκλήτου δὲ Μουρήνας ἡγεμῶν πέμπεται, καὶ Μιθριδάτης διαπρεσβεύεται πρὸς αὐτὸν, τὰς περὶ Σύλλαν ἡμολογίας ἅμα τε προτείνων καὶ βεβαιούς αἰτιῶν εἶναι. Ὁ δὲ μὴ θέμενος τῇ πρεσβείᾳ (καὶ γὰρ καὶ οἱ πρέσβεις, Ἕλληνας ὄντες καὶ τὸν βίον φιλόσοφοι, τὸν Μιθριδάτην μᾶλλον διέουρον ἢ συνίσταν) ὥρμητο ἐπὶ τὸν Μιθριδάτην· καὶ τῷ τε Καππαδοκίας Ἀριοβαρζάνῃ τὴν ἀρχὴν βεβαιωτέραν ἐποίει, καὶ ἐπὶ ταῖς εἰσβολαῖς τῆς Μιθριδάτου βασιλείας κτίζει πόλιν Ἐκίνειαν. (2) Ἐν τούτοις δ' τε Μουρήνας καὶ ὁ Μιθριδάτης διαπρεσβεύονται πρὸς Ἡρακλεῖωτας, ἀνὰ μέρος ἑκάτερος κατὰ τοῦ ἐτέρου καλῶν ἐπὶ συμμαχίᾳ. Τῶν μὲν οὖν Ῥωμαίων τὴν ἰσχὺν φοβερὰν ἔχοντο, ὥρρῳδον δὲ καὶ τὴν γεινίανσιν τοῦ Μιθριδάτου. Διὸ ἀποκρίνονται τοῖς παρ' αὐτῶν πρέσβεσιν, ὡς τοσούτων πολέμων ἀναρραγόντων μόλις ἀν τὴν ἰδίαν τηρεῖν δύνασθαι, μῆτι γὰρ ἐτέροις ἐπικυρεῖν. (3) Ἀλλὰ γὰρ Μουρήνα μὲν συνεβούλευον οὐκ ὀλίγοι πρὸς τὴν Σινώπην ὁρμᾶν, καὶ περὶ τοῦ βασιλείου κινεῖν τὸν πόλεμον, ὡς, εἰ ταύτην ἔλοι, τὼν λοιπῶν κρατήσει βραδίως. Ὁ δὲ Μιθριδάτης πολλῇ δυνάμει κατασφαιλισάμενος ταύτης εἰς αὐτοπρόσωπον πόλεμον καθεστῆκει. Καὶ πείραις μὲν ταῖς κατ' ἀρχὰς ἐπικρατέστερα ἦν τὰ τοῦ βασιλέως, εἶτα εἰς ἀγχώμαλον ἡ μάχῃ συνεστράφη, καὶ

mille, propter injurias in illum, sibi exilium irrogaretur, missa legatione de pace cum Romanis consilia Mithridati suggessit. Quo pacem cupide amplexo, et rogante, ut ad paciscendum convenirent, ille prompte se dat in viam. (2) Quumque per aliquod in medio spatium alter in alterius occursum processissent, Dardanum ad transigendum illis hospitium dedit. Ibi, jussis secedere ministris et comitibus, pacta fiunt in hunc modum: « Mithridates Romanis Asia concedat, Bithynis et Cappadocibus reges praesint gentiles, Mithridati totius Ponti regnum sit confirmatum; peculiariter vero Syllae expedit triremes octoginta et tria millia tantum, ad reditum, quem ipse Romam instituisset; civitatibus apud Romanos haud sit noxae, quod ad Mithridatem defecerint. » (5) Quamquam hoc juxta pacis formulam non habuit eventum; nam multas postea servili jugo oppresserunt. Honorifice dehinc Sylla in Italiam remeant, Mariusque denuo urbe excedit: et Mithridates ad sua se refert; multasque denuo gentes, quae propter adversam ejus fortunam desciverant, sub manum redegit.

XXXVI. Post haec Murena a senatu bello praeficitur. Ad quem legatos amandat Mithridates, pacis cum Sylla initia leges praetextens, et, ut ratae sint firmaeque, contendens. At is legationi non subscribens, (erant enim natione Graeci et vitae genere philosophi, qui plus culparent Mithridatem quam commendarent), in regem movit, et Ariobarzani regnum Cappadociae magis confirmat: et circa ingressum regni Mithridatici urbem condit Ecineam. (2) Inter haec Murena et Mithridates pro se quisque contra alterum Heraclienses de auxiliis sollicitant. Sed quum potentia Romanorum formidabilis videretur ipsis, et Mithridatis vicinitatem etiam timerent, legatis respondent: in tanta bellorum tempestate difficulter proprios se lares tueri, nedum aliis auxiliari posse. (3) Murenæ tamen non pauci dant consilium, ut Sinopen invadens de regia ipsa bellum moveat: si enim hanc ceperit, facile etiam cetera in potestatem ventura. At Mithridates, validis hac praesidiis communita, ipse bello gerendo incumbit. Interque initia, ubi ad manus ventum erat, regii viribus praepollent; postea fortunæ pugnae eue-

XXXV. 1. ἀποτίσῃ Scaliger; ἀπαιτήσῃ libri. — ὑποβαλλόμενος] « Non suggestum a Sylla Mithridati colloquium de pace, sed ab ipso Mithridate per Archelaum legatum enixe efflagitatum, testatur Appianus, quem vide c. 54-58 » Orelli. — 2. τῶν ἀναμεταξὺ] Num πρὸς τὰ ἀναμεταξὺ? — καὶ Βιθυνῶν] καὶ abundat. Scaliger. — κατενέχθη] A. κατενέχθησαν cett. XXXVI. 1. ἅμα τε] A; ἄτε cett. — ὁ δὲ μὴ θέμενος τῇ πρ.] V. Appian. c. 64. — καὶ γὰρ καὶ οἱ πρέσβεις etc.] « Auctore Appiano l. I. non legati, sed Archelaus, cui proditiōnis suspecto insidiatus fuerat Mithridates, ad Murenā confugas ipsū adversus regem irritavit. » Orelli. — Ἐκίνειαν] urbs aliunde non nota; nomen forte corruptum; cod. Marg. Ἐκίνειαν. — 2. καλῶν ἐπὶ συμμαχ.] sic ed. Bekk, vulg. κ. καὶ ἐπὶ σ. Stephanus vocem καλῶν tamquam glossēma expunxit, retinens καί.

εἰς ὅκνον ἢ μάχῃ τὸ πρόθυμον περιέστησε τῶν πολεμίων. Ἀπὸ καὶ Μιθριδάτης μὲν εἰς τὰ περὶ τὸν Φᾶσιν καὶ τὸν Καύκασον ἐτρέπετο, Μουρήνας δὲ ἀπῆρεν εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ τὰ οἰκεία ἕκαστος διστίθει.

XXXVII. Μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον Σύλλας ἐν Ῥώμῃ τελευτᾷ· καὶ πέμπουσιν ἡ σύγκλητος ἐπὶ μὲν τὴν Βιθυνίαν Αὐρήλιον Κότταν, ἐπὶ δὲ τὴν Ἀσίαν Λεύκιον Λεύκολλον, οἷς ἡ ἐντολὴ πολεμῆν Μιθριδάτῃ. Μιθριδάτης δὲ ἄλλον τε στρατὸν συχρὸν παρεσκευάζετο, καὶ τριήρεις μὲν ὧ, τῶν δὲ μικροτέρων νηῶν πεντηκοντέρων τε καὶ κερκούρων ἀριθμὸς ἦν οὐκ ὀλίγος. Διοφάντῳ δὲ τῷ Μιθάρου δύναμιν δοῦς, πέμπει πρὸς τὴν Καππαδοκίαν, φρουρὰς ταῖς πόλεσιν ἐγκαθιστάναι· εἰ δὲ Λεύκολλος εἰς τὸν Πόντον ἀφίκοιτο, ὑπαντάξιν καὶ τῆς πρόσω πορείας ἀπειργεῖν. (1) Αὐτὸς δὲ μεθ' ἑαυτοῦ πεζὸν μὲν στρατὸν ἦγε πεντεκαίδεκα μυριάδας, ἱππεῖς δὲ διαχιλίους ἐπὶ τοῖς μυρίοις· ἄρματα τε δρεπανηφόρα συνεπήγεν κ' καὶ ρ', καὶ πᾶσαν ἄλλην μηχανοποιὸν οὐκ ἐνδόουσαν πληθύν. Ἡπείγετο δὲ διὰ τῆς Τιμονιτιδὸς Παφλαγονίας εἰς τὴν Γαλατίαν, καὶ ἐναίτιος εἰς τὴν Βιθυνίαν ἀφικνεῖται. Λεύκολλος δὲ Κότταν μὲν ἐφορμῆν καλεῖται τῷ Καλχηδονίῳ λιμένι παντὶ τῷ ναυτικῷ.

XXXVIII. Τὸ δὲ Μιθριδάτου ναυτικὸν παραπλέον τὴν Ἡράκλειαν, παρ' αὐτῆς οὐκ ἐδέχθη, ἀλλ' ἀγορὰν μὲν αἰτήσαμένων παρέσχον· οἳ δὲ εἰκὸς, ἐπιμειζίας γενομένης, Ἀρχέλαος δ' τοῦ ναυτικοῦ στρατηγὸς συνέλαβε Σιληῶνα καὶ Σάτυρον ἐπιφανεῖς τῆς Ἡρακλείας ἀνδράς, καὶ οὐκ ἀνῆκεν ἕως ἂν ἐπεισε λαβεῖν πέντε τριήρεις συμμαχίδας εἰς τὸν κατὰ τῶν Ῥωμαίων πόλεμον. (2) Καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως (δπερ καὶ Ἀρχέλαος ἐμνηχάνετο) τὴν Ῥωμαίων ἀπέχθειαν ὁ Ἡρακλεώτης δῆμος ἐκτίσαστο. Δημοσιωνίας δὲ τῶν Ῥωμαίων ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι καθιστῶντων, καὶ τὴν Ἡράκλειαν διὰ τῆς εἰρημένην αἰτίαν ταύτας ὑπέβαλλον. (3) Οἱ δὲ, δημοσιωνία πρὸς τὴν πόλιν ἀφικόμενοι, παρὰ τὰ ἔθνη τῆς πολιτείας καὶ ἀργύριον ἀπαιτοῦντες τοὺς πολίτας ἐλύπουν, ἀρχὴν τινα δουλείας ταῦτο νομίζοντας. Οἱ δὲ, διαπρεσεύεσθαι δέον πρὸς τὴν σύγκλητον ὥστε δημοσιωνίας ἀπολυθῆναι, ἀναπεισθέντες ὑπὸ τινος θρασυτάτου τῶν ἐν τῇ πόλει τοὺς τελέωνας ἀφανεῖς ἐποίησαν, ὥς καὶ τὸν θάνατον αὐτῶν ἰγνοεῖσθαι.

XXXIX. Πολέμου δὲ ναυτικοῦ κατὰ Καλχηδόνα πόλιν Ῥωμαῖοις τε καὶ Ποντικοῖς συστάντος, καὶ περὶ δὲ δυνάμεως τῆς τε βασιλικῆς καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς εἰς μάχην ἀλλήλαις συρραγείας (ἐστρατήγει δὲ τῆς μὲν Κόττας, τῆς δὲ Μιθριδάτης), τρέπουσιν οἱ Βαστέρναι κατὰ τὸ πεζὸν τοὺς Ἰταλοὺς, καὶ πολὺν αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο. (2) Τὰ αὐτὰ δὲ καὶ περὶ τὰς ναῦς ἐγένετο, καὶ ὑπὸ μίαν ἡμέραν γῆ τε καὶ θαλάσση

quantur, tandem praeliandi tardium hostibus alacritatem animi deminuit. Ideo ad interiora circa Phasin et Caucasum se convertit Mithridates, Murena vero copias in Asiam traducit, et sua tum quisque administrat.

XXXVII. Nec longe post Sylla Romae e vivis migrat, et senatus in Bithyniam mittit Aurelium Cottam, in Asiam vero L. Lucullum, cum mandatis ut bellum Mithridati facessant. At Mithridates, quum alium in procinctu habens exercitum frequentissimum, tum triremes quadringentas, naviumque minorum, quas penteconteres et cerciros vocitant, non exiguum numerum, Diophantum Mithrae filium cum valida manu in Cappadociam dimittit, ut praesidia in urbibus collocaret et, si Lucullus Pontum ingrediatur, occurrat, et progressum ejus intercludat. (2) Ipse vero centum et quinquaginta millia peditum sub vexillis apud se retinet, et duodecim millia equitum, quos falcati sequuntur currus centum viginti, nec ulla machinarum omnis generis copia abest. Concitato igitur itinere per Timonitidem Cappadociam in Galatiam pergens, ad diem nonum Bithyniam attingit. Lucullus interim Cottam in Chalcedoniorum portu stationem habere jubet cum omni classe.

XXXVIII. Mithridatis autem classis Heracleam praeterlegens ab ea non recipitur, forum tamen venale rogantibus praebent: tum commerciis, ut fieri solet, initis, Archelaus, copiarum navalium ductor, Silenum et Satyrum, nobiles ex Heraclea viros, comprehendit, nec prius dimisit, quam persuasisset, ut quinque triremibus ipsum in hoc cum Romanis hello adjuverent. (2) Hoc facto (quod ipsum Archelaus veteratorie molitus erat) Romanorum inimicitiam populus Heracliensis sibi conciliavit. Quum igitur locationes publicorum reddituum Romani in aliis civitatibus instituerent, Heracleam quoque propter causam ante dictam, his exposuerunt. (3) Publicani igitur urbem ingressi, quum contra reipublicae morem argentum exigenter, in maerorem cives conjecerunt, qui servitutis initium hoc esse existimabant. Quare quum per legationem ad senatum Romanorum locationem vectigalium deprecari res postularet, ipsi a quodam in urbe audacissimo persuasi, publicanos e medio tollunt, tam secreto, ut de nece illorum nemini quidquam constaret.

XXXIX. Praelio dehinc navali ad Chalcedonem inter Romanos et Ponticos commisso, dum regis et Romanorum pedestres inter se confligunt acies (quarum huic Cotta, illi Mithridates praerat), Basternae Italorum pedites in fugam vertunt, et magnam edunt stragem. (2) Eadem fortuna etiam classis usa est: unoque die mare et terra cadaveribus

XXXVII. 1. πεντηκοντέρων] Bekker.; πεντηκοντήρων libri. — Μιθάρου] Libri Μιθάρῳ; legendum Μιθάρου vel Μιθάρεω. Scalliger. Appian. c. 69.

* τοῖς Ῥωμαίων διελελύμαστο σώμασι, διαφθαρέντων ἐν μὲν τῇ ναυμαχίᾳ ὀκτακισχιλίων, τετρακισχιλίων δὲ καὶ πεντακοσίων ἐαλωκότων τοῦ δὲ πεζοῦ στρατεύματος Ἴταλοι μὲν τριακόσιοι καὶ πεντακισχιλιοι, τῶν δὲ Μιθριδατείων Βαστέρναι μὲν περὶ τριάκοντα, τοῦ δὲ λοιποῦ πλήθους ἑπτακόσιοι. (3) Οὕτως ἀρθέντα τὰ Μιθριδατεία πάντων τὸ φρόνημα κατεδούλου. Αεὺκολλος δὲ ἐπὶ τοῦ Σαγγαρίου ποταμοῦ στρατοπεδεύων, καὶ μαθὼν τὸ πάθος, λόγοις ἀνελάμβανεν ἀθυμήσαντας τοὺς στρατιώτας.

XL. Τρεπομένου δὲ ἐπὶ Κύζικον σὺν μεγάλῳ φρονήματι Μιθριδάτου, καὶ πολιορκεῖν τὴν πόλιν βουλομένου, Αεὺκολλος ἐπακολουθήσας καὶ συμβαλὼν πολέμῳ νικᾷ τοὺς Ποντικούς ἀνὰ κράτος, βραχεῖ μὲν πλείους μυριάδας ἀνελών, τρισχιλίους δὲ καὶ μυρίους λαβὼν αἰχμαλώτους. Τὸ δὲ Φιμβριανῶν στράτευμα ὑπόπτως ἔχον, ὡς διὰ τὸ περὶ Φλάκκον τολμήμα οὐκ ἂν αὐτοὺς ἐτι νομίσειαν οἱ ἡγεμόνες εὐνοῦς, ἐπεμπον κρύφα πρὸς Μιθριδάτην αὐτομολίαν ὑπισχνούμενοι. (2) Ὁ δὲ Ἑρμαῖον τὴν πρόσκλησιν ἡγήσάμενος, ὡς νύξ ἐπέλαβεν, Ἀργελαὸν πέμπει βεβαιῶσαι τε τὰς ὁμολογίας καὶ τοὺς προσχωρήσαντας ἀγεῖν. Οἱ δὲ Φιμβριανοί, ἐπεὶ τοῦτοις Ἀργελάος παρεγένετο, αὐτὸν μὲν συνέλαβον, τοὺς δὲ σὺν αὐτῷ διεχειρίσαντο. (3) Ἐπὶ τούτῳ τῇ τοῦ βασιλέως ἀτυχίᾳ καὶ λιμὸς ἐπιπίπτει αὐτοῦ τῇ στρατιᾷ, καὶ πολλοὺς ἀπώλλυε. Πλὴν οὕτω πολλοῖς παθήμασι κάμων, Κυζίκου τῆς πολιορκίας τέως οὐκ ἀφίστατο· μετ' ὀλίγον δὲ πολλὰ καὶ παθὼν καὶ πράξας, ὅμως ἀνάλωτον λιπὼν τὴν πόλιν ἀνεχώρησε, τοῦ μὲν πεζοῦ Ἑρμαῖον καὶ Μάριον ἡγήσθαι καταστησάμενος, στρατὸν ὑπὲρ τρισμυρίους ἀγοντας, αὐτὸς δὲ διὰ θαλάσσης ποιοῦμενος τὴν ἀνάφευσιν. (4) Ἐπιβαίνοντος δὲ αὐτοῦ τῶν τριήρων, πολλὰ παθὼν ἰδεῖαι συνέπιπτον· οἱ γὰρ ἐμβαίνειν μέλλοντες εἰς αὐτὰς, τὰς μὲν ἤδη πεπληρωμένας τὰς δὲ καὶ μελλούσας κατεῖχον ἐξαρτῶμενοι· καὶ παρὰ τὸ πλῆθος τῶν τοῦτο δρώντων αἱ μὲν κατεδύοντο αἱ δὲ περιετρέποντο. (5) Τοῦτο Κυζικηνοὶ θεασάμενοι ὥρμησαν ἐπὶ τὰ τῶν Ποντικῶν στρατόπεδα, καὶ τοὺς ὑπολειφθέντας καματηροὺς διαφθείροντες, εἴ τι παρῆν ὑπολειμμένον τῷ στρατοπέδῳ, διήρπαζον. Αεὺκολλος δὲ διώξας ἐπὶ τὸν Αἰσηπον ποταμὸν τὸ πεζὸν ἀπροσδόκητος καταλαμβάνει, καὶ φόνον πολλὸν τῶν πολεμίων ποιεῖται. Μιθριδάτης δὲ ἀναλαβὼν ἑαυτὸν ὡς ἡδύνατο, Πείρινθον ἐπολιόρκει, ταύτης δὲ διαμαρτῶν, ἐπὶ Βιθυνίαν διαπεραιοῦται.

Romanis fœde oppletur, octo millibus in conflictu navali occisis, quattuor millibus et quingentis captis: de pedestri exercitu Italorum quinque millia et trecenti; a parte autem Mithridatis Basternæ circiter triginta, septingenti ex reliqua multitudine ceciderunt. (3) Hoc Mithridatis successu omnium animi servilem in modum concidere. Sed Lucullus ad Sangarium flumen castra habens, cognita ea clade, percultos militum animos verbis erexit.

XL. Ubi vero magno se spiritu ad Cyzicum Mithridates convertit, copias urbi admoveere cupiens, incumbit a tergo Lucullus, et infesta signa inferens, summa vi Ponticos prefligat. Aliquanto enim plures decem millibus in acie cecidit, et tredecim millia capit. Fimbrianus autem milites suspectos habens duces, quasi propter audacissimum in Flaccum facinus non amplius fidem ipsis habeant, tacite ad Mithridatem missitando, transitionem pollicentur. (2) Qui in loco ponens hanc ad se inclinationem, nocte oborta, Archelaum amandat, qui pacta confirmet, et ad partes regis se adiungentes adducat. At Fimbriani Archelaum ad ipsos profectum in vincula compingunt, et quæ cum eo venerat, manum conficiunt. (3) Post hoc regis infortunium etiam fames opprimit exercitum, et multis interitum affert. Tot tamen adversis ictus casibus, a Cyzici obsidione non abestit: sed brevi, licet multa perpeusus esset et eglasset, urbe non expugnata, recessit: et pedestri quidem agmini Hermæum et Marium præficit, qui triginta hominum millia ducebant; ipse autem per mare reditum instituit. (4) Ingressoque triremes multæ varietæque malorum formæ ei simul ingruerunt. Nam dum milites soluturi naves, quarum aliæ jam repletae, aliæ mox replendæ essent, confertim occupant, et undique illis adhærent, factum est ut præ multitudine inimicantium pars navium deprimeretur, pars etiam subverteretur. (5) Quod conspicati Cyziceni, impetu in castra Ponticorum facto, agros ibi relictos trucidant, et si quid supererat, diripiunt. At Lucullus, peditum agmen a tergo premens, apud Æsepon flumen assequitur de improvviso, magnamque hostium cædem peragit. Mithridates interim, collectis prouti licuit in Ponto viribus, Perinthum circumdedit et oppugnat, eaque non potitus in Bithyniam transmittit.

XXXIX. 2. γῇ τε καὶ θαλάσῃ] « Aut post θαλάσση excedit πάντα, aut legendum γῇ τε καὶ θάλασσα etc. » Orelli. — τριακισχιλίων δὲ] A. καὶ τετρ. viiij.

XL. 1. Αεὺκολλος] cf. Appian. c. 72 sqq., Plutarch. Lucull. c. 7. — βραχεῖ] codd.; βραχύ vulg. — 2. πρόσκλησιν] Stephanus; libri πρόσκλησιν vel κλήσιν. — ἐπέλαβεν] Schæfer; libri ἐπέλαβεν. — 3. Ἑρμαῖον] Eundem, ut videtur, Appianus c. 76 dicit Hermocratem. — Μάριον] « Marii hujus, minime confundendi cum celeberrimis illis Mariis, patre et filio, meminit Plutarchus in Lucullo c. 8 et Paul. Orosius Hist. VI, 2 (p. 373 ed. Havercamp.) : *Horum* (Famii et Magni) *hortatu Mithridates cum Sertorio, per legatos in Hispaniam missos, fœdus pepigit: Sertorius ad eum M. Marium firmandi fœderis causa misit. Quem rex apud se retentum brevi ducem fecit in locum Archelæ, qui se ad Syllam cum uxore liberisque contulerat. Marius et Eumachus duces a Mithridate adversus Lucullum missi, magno exercitu brevi congregato, cum P. Rutilio apud Chalcedona congressi sunt, eumque cum plurima exer-*

XLI. Ἐπει δὲ καὶ Βάρβας συγχρὺς Ἰταλῶν ἐπάγων ἦεν, καὶ μὴν καὶ Τριάριος δ' Ῥωμαίων ἡγεμὼν ἀνασκευασάμενος τῇ Ἀπαμείᾳ πολιορκεῖν ἐπέστη, οἱ Ἀπαμείας ἀντιστρώφοντες δσα ἡδύνατον, τέλος ἀνοίξαντες τὰς πόλεις τούτους εἰσεδέξαντο. Ἐξίλον δὲ καὶ Προῦσαν τὴν πόλιν ἣ Ῥωμαίων δύναιμι· ὑπὸ δὲ τὸν Ἀσιανὸν Ὀλυμπον διέκειτο αὕτη. (2) Ἐκεῖθεν δ' Τριάριος ἐπὶ Προουσιὰδα τὴν ἐπιθαλάσσιον μετὰ τῆς δυνάμεως παραγίνεται. Αὕτη δὲ Κίερος τὸ παλαιὸν ἑκαλεῖτο, ἐν ᾗ καὶ ἡ τῆς Ἀργεῶς ἀφίξις λέγεται καὶ ὁ τοῦ Ὑλά ἀφανισμὸς καὶ ἡ τοῦ Ἡρακλείους ἐπὶ τὴν τούτου ἀναζήτησιν πλάνη καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἕτερα. Παραγεγνῶστα δὲ βράδιος οἱ Προουσιεῖς ἐδέξαντο, τοὺς Ποντικούς διωσάμενοι. (3) Ἐκεῖθεν ἐπὶ Νίκαιαν φρουρουμένην Μιθριδάτει φρουρᾷ παραγίνεται. Οἱ δὲ Ποντικοὶ τὸν νῦν τῶν ἐν Νικαίᾳ συνιδόντες ἐπὶ Ῥωμαίους ἀποκλίνοντα, διὰ νυκτὸς πρὸς Μιθριδάτην εἰς Νικομήδειαν ἀνεχώρησαν, καὶ Ῥωμαῖοι ἀταλαιπώρως κρατοῦσι τῆς πόλεως. (4) Αὕτη δὲ ἡ πόλις ἡ Νίκαια τὴν μὲν κλῆσιν ἔχει ἀπὸ ναίδος νύμφης, ὄνομα λαχούσης τὴν Νίκαιαν, ἔργον δὲ γέγονε Νικαίων τῶν μετὰ Ἀλεξάνδρου μὲν συστρατευσάντων, μετὰ δὲ τὸν ἐκείνου θάνατον κατὰ ζήτησιν πατρίδος ταύτης τε κτισάντων καὶ συνοικισαμένων. Ἡ μὲν οὖν ναὶς ἡ Νίκαια λέγεται φῦναι Σαγγαρίου τοῦ κατὰ τὴν χώραν δυνάστου καὶ Κυβέλης· παρθενίαν δὲ μᾶλλον ἢ τὴν πρὸς ἄνδρα ποθοῦσα ὁμιλίαν, ἐν ὧρει καὶ θήραις τὸν βίον ἔσχε. (5) Ταύτην δὲ Διόνυσος μὲν ἦρα, ἐρῶν δὲ οὐκ ἐτύγχανε. Μὴ τυγχάνων δὲ μηχανεῖς τὸ λείπον τῇ γνώμῃ ἀναπληροῦν ἐπιχειρεῖ. Πλαροὶ τούτων τὴν κρήνην, ἀφ' ἧς εἰσθεν ἡ Νίκαια πίνευ, ἐπειδὴν ἀπὸ τῆς θήρας κοπυβαίη, ἀντὶ τοῦ ὕδατος οἶνου. Ἡ δὲ μηδὲν συνειδυῖα καὶ τὸ εἰσθὸς ποιοῦσα ἐμπορεῖται τε τοῦ ἐπιβούλου νάματος, καὶ ὑπηρετεῖ καὶ ἀκούσα τῶ βουλήματι τοῦ ἐραστοῦ. Μέθης γὰρ αὕτην καὶ ὕπνου λαβόντων, ὅ τε Διόνυσος αὐτῇ ἐπιμύνηται καὶ παιδὰς ἐξ αὐτῆς φῦει Σάτυρον τε καὶ ἑτέρους. (6) Οἱ δὲ Νικαιεῖς, οἱ τὴν πόλιν ἡγεῖραν καὶ συνώκισαν, Νικαίαν εἶχον πατρίδα Φωκίδος γείτονα· πρὸς ἣν καὶ πολλὰς στασιάζαντες ὑπ' αὐτῆς ἐκείνης ὑστερον τὴν πατρίδα ἀφῆρήθησαν, καταστροφὴν ταύτης καὶ ἀφανισμὸν τῶν ἐν τῇ Φωκίδι πολλῇ σπουδῇ καταπραξάμενων. Ἄλλ' ἡ μὲν Νίκαια οὕτω τε τὴν κλῆσιν καὶ

XLI. Postquam vero Barba validam Italorum manum adducens venisset, et Triarius insuper Romanorum dux motis castris Apameam obsideret, cives, quum aliquandiu pro viribus suis hostes sustinuissent, apertis tandem portis eos intro misere. Prusam etiam urbem Romanus exercitus capit. Jacet hæc ad Olympum Asiæ montem. (2) Hinc Prusiadem mari impositam cum exercitu petit: Cierum (*Cium*) olim nominabant. Quo etiam Argonautas appulisse et ibidem evanuisse Hylam, et Herculem, dum requirit eum, circumvagatum, multaque id genus alia contigisse fama est. Ut urbi appropinquavit, facile Prusienses eum receperunt, Ponticis ejectis. (3) Inde Nicæam, quam præsidium Mithridatis tenebat, proficiscitur. Pontici autem, intellecto, Nicæenses animis ad Romanos propendere, noctu se ad Mithridatem Nicomediam subducunt. Romani igitur sine molestia urbem potestati suæ subijciunt. (4) Hæc urbs nomen deducit a Naide quadam nympa, cui Nicææ nomen, et opus est Nicæensium, qui in Alexandri exercitu fuerunt, et post ejus interitum, dum patriam quæerunt, hac urbe a se condita et frequentata, in civitatem coaluerunt. Nais autem illa Nicæa Sangario loci regulo et Cybele nata fertur. Quæ quum majore virginitatis desiderio, quam consuetudinis cum viro, teneretur, in montibus et venatibus vitam egit. (5) Bacchus quidem amat puellam; sed hæc amorem frustratur. Quando igitur voti compos alia ratione fieri nequit, fallacis explere animi desiderium instituit. Nam fontem, ex quo Nicæa a venatione defessa bibere solebat, vino pro aqua replet. Eaque nihil suspicata, dum pro more suo bibit, fallacem intra se haurit liquorem, et sic quamlibet invita amanti cupiditati subservit. Mero enim et somno correptam Liber com- primit, et Satyrum ex ea liberosque alios suscipit. (6) Nicæenses autem, a quibus excitata est urbs et sedibus frequentata, primum patriam habuerant Nicæam Phocidi vicinam; sed, quod subinde rebellarent, Phocenses tandem patria eos expulerunt, et ut urbs eorum eversa deleteretur, magno perfecerrunt studio. Nicæa ergo hoc modo appellata

citus ipsius parte ceciderunt. Et fortassis Εὐμάχου nomen ab excerptore Memnonis vel potius librario corruptum fuit in Ἐρμαῖος. » ORELLI. — 5. διήραζον] A. διέφθειρον celt — ἀπροσδόκητος] codd.; ἀπροσδοκῆτως vulg.

XLI. 1. διέκειτο] Legend. *Schæfer.* — 2. Κίερος] debet scribere Κίος; nam ad Cium pertinet Hylæ historia. Cf. *Müller Min.* p. 293. « Sed eo, Palmerius ait, quod Κίος et Κίερος due urbes unum aliud nomen acceperunt (cf. c. 27), et utraque Prusias postea dicta est, æspissime erratum est in his vocibus. Memnonis errorem notat etiam Wesselingius ad *Itinerar.* Vet. p. 694. » Ceterum postea urbs vetus nomen recuperasse videtur; seculo duodecimo audit *Cibotos*. V. *Hammer. Gesch. der Osman.* I. p. 109. Cf. Clinton F. H. III, p. 415. — Προουσιεῖς] « Imo Προουσιεῖς, quod est patronymicum Prusiæ, quæ et Cius, de qua hic sermo. Προουσιεῖς autem Prusæ ad Olympum. Cf. Strabo et Stephanus. » *Valesius Emendat.* II, 2, p. 50. Ceterum ejusmodi grammaticorum distinctionibus haud multum tribuendum est. — 3. δὲ νυκτὸς] codd.; διὰ τῆς νυκτὸς vulg. — 4. γέγονε] ex conject. Stephani; γεγονὸς libri plurimi, γεγονὼς codex Stephani. — ναὶς ἡ Νίκαια] Eandem fabulam exponit Nonnus Dionys. lib. XV et XVI. — βίον ἔσχε] A.; βίον κατέσχε vulg. — 5. εἰσθεν] Malini εἰσθεῖ *Schæfer.* — ποιοῦσα] ed. Stephani et codd.; ποιοῦσα vulg. — Σάτυρον καὶ ἑτέρους] Ταύτην puellam ex Nicæa Bacchum procreasse dicit Nonnus XVI elx. — 6. Νίκαιαν... Φωκίδι γείτονα] V. Steph. Byz. v. Νίκαια.

τὴν οἰκοδομὴν ἔσχε, καὶ οὕτω προσεχώρησε Ῥωμαίοις.

XLII. Μιθριδάτης δὲ ἐν τῇ Νικομηδείᾳ διέτριβε. Κόττας δὲ βουλομένους τι τῶν προδιημαρτημένων ἀναλαβεῖν, ἤκεν ἀπὸ Χαλκηδόνος, ἐν ᾧ ἦττητο, πρὸς τὴν Νικομηδεῖαν, καὶ στρατοπεδεύει ν' καὶ ρ' σταδίων τῆς πόλεως ἄποθεν, τὴν συμβολὴν τῆς μάχης ὑπευλαβούμενος. Καταλαμβάνει δὲ Κότταν σπουδῇ πολλῇ αὐτόκλητος ὁ Τριάριος, καὶ Μιθριδάτου ὑποχωρήσαντος εἰς τὴν πόλιν, ἐκατέρωθεν ταύτην πολιορκεῖν τὸ Ῥωμαϊκὸν παρεσκευάζετο στράτευμα. (2) Ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπυνθάνετο δυσὶ ναυμαχίαις, τῇ μὲν περὶ Τένεδον τῇ δὲ κατὰ τὸν Αἰγαῖον, Λευκόλλου πολεμοῦντος, τοὺς Ποντικούς νενικῆσθαι, καὶ οὐκ ἀξιόμαχον αὐτὸν πρὸς τὴν παροῦσαν δύναμιν Ῥωμαίων ἡγεῖτο (τὴν ἐπίβασιν), τῷ στόλῳ εἰς τὸν Πόντον ἀνέπλει, καὶ σφοδρῶ χειμῶνι περιπεσών, τινὰς μὲν τῶν τριήρων ἀποβάλλει, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν πλείονων εἰς τὸν Ὑπιον ποταμὸν κατηνέχθη. (3) Ἐκεῖ δὲ διὰ τὸν χειμῶνα διατρίβων, Ἀμάμαχον τὸν Ἡρακλεωτὴν, φίλιαν ἔχων πρὸς αὐτὸν παλαίαν, μαθὼν ἄρχειν τῆς πολιτείας, πολλὰς ὑποσχέσεις εἶλκεν ὥστε παρασκευάσαι αὐτὸν ἐν τῇ πόλει παραδεχθῆναι. ἔπειτα δὲ καὶ χρήματα. (4) Ὁ δὲ ἀντεδίδου τὴν αἴτησιν, καὶ δημοβοιανὴν ἔξω τῆς πόλεως λαμπροτάτην παρασκευασάμενος τοῖς πολίταις, καὶ ταύτῃ μὴδὲ τὰς πύλας ἔχειν παρεγγυησάμενος κεκλεισμένας, μεθύσας τε τὸν δῆμον, ἐκ συνθήματος κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐρεστάναι λάθρα προπαρασκευάζει τὸν Μιθριδάτην. Καὶ οὕτως ἡ πόλις, μὴδὲ τὴν ἀφίξιν αἰσθημένων τῶν Ἡρακλεωτῶν, ὑπὸ χεῖρα Μιθριδάτῃ γίνεται. (5) Τῇ ἐπαύριον δὲ συγκαλέσας τὸ πλῆθος ὁ βασιλεὺς, καὶ φίλοις δεξιωσάμενος λόγους, καὶ τὴν εὐνοίαν πρὸς αὐτὸν παραινέσας σώζειν, τετρακισχιλίου δὲ φρουρῶν ἐγκαταστήσας καὶ φρουράρχον Κονναχόρικα, προφάσει τοῦ, εἰ Ῥωμαῖοι βουλευθεῖεν ἐπιβουλεύειν, τῆς πόλεως ἐκείνου ὑπερμαχεῖν καὶ σωτήρας εἶναι τῶν ἐνοικούντων. εἴτα δὲ καὶ χρήματα διανείμας τοῖς ἐν αὐτῇ, μάλιστα δὲ τοῖς ἐν τέλει, ἐπὶ τῆς Σινώπης ἐξέπλευσεν.

XLIII. Λεύκολλος δὲ καὶ Κόττας καὶ ὁ Τριάριος, οἱ Ῥωμαίων αυτοκράτορες στρατηγοί, ἐπὶ τῆς Νικομηδείας καθ' ἐν γένόμενοι, ὥρμητον εἰς τὸν Πόντον ἐμβαλεῖν. ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς ἡ τῆς Ἡρακλείας κατάληψις ἡγγέλθη, ἡ δὲ προδοσία οὐκ ἐγνώσθη, ἀλλὰ τῆς πόλεως ὅλης ἡ ἀπόστασις ἐνομίσθη, Λεύκολλον μὲν ἐδόκει μετὰ τῆς πλείστης δυνάμεως εἰς τὴν Καππαδοκίαν διὰ τῆς μεσογείου χωρεῖν ἐπὶ τὴν Μιθριδάτην καὶ τὴν πᾶσαν βασιλείαν, Κότταν δὲ ἐπὶ Ἡρακλείας, τὸν Τριάριον

et condita fuit : atque ita in Romanorum potestatem devenit.

XLII. Ceterum Mithridates Nicomediae subsistebat. Cotta autem, superiora damna resarcire volens, a Chalcedone, ubi succubuerat, Nicomediam copias transfert, et centum et quinquaginta stadia ab urbe castra metans, a dimicatione cavet. Ibi, magna adhibita festinatione, citatis itineribus Cottam sponte sua Triarius assequitur, et Mithridates in urbem se recepit. Tum uterque Romanus exercitus ad oppugnationem ejus se parat. (2) At rex, cognito gemino conflictu navali, qua circa Tenedum, qua in mari Aegeo, Ponticos a Lucullo victos, nec parem se ad occurrendum praesentibus Romanorum copiis esse, classem in Pontum retro movet; et gravi correptus tempestate, aliquot triremes amittit : ipse tamen cum plurimis in Hypium flumen defertur. (3) Hic quum tempestas enim moratur, audito, Lamachum Heracleiensem, quem antiquo amicitiae fœdere obstrictum haberet, ad reipublicae gubernaculum sedere, multis hominem promissis attraxit, ut sibi in urbem recipiendo operam daret. Pecunias etiam miserat hoc nomine. (4) Hic, quae rogaverat, illi praestat. Publico enim extra urbem epulo civibus splendidissime apparato, sub quod clausas se non habiturum portas fidem dederat, mero populum inescat, utque eo ipso die ex compacto Mithridates superveniat illis dat operam. Itaque, nemine Heracleiensi Mithridatis adventum sentiente, urbs in ejus arbitrium venit. (5) Postridie plebem rex convocata amicis hortatur verbis, utque fidem erga ipsum tueatur, hortatus, Conna-corigi cum praesidio quattuor millium urbem custodiendam tradit. Praetextus erat, defensurum se cives, si Romani quid contra moliantur, et conservaturum. Hinc distribuit in cives, et maxime in magistratus, pecuniis, versus Sino-pen navigationis cursum dirigit.

XLIII. Tum Lucullus et Cotta et Triarius Romanorum duces ad Nicomediam agminibus conjunctis in Pontum irruptionem facere destinarunt. At renuntiata Heracleae oppugnatione, quum de proditione necdum constaret, sed totius simul civitatis voluntate defectionem contigisse arbitrarentur, Luculli consilium erat, ut ipse cum robore exercitus per mediterranea et Cappadociam moveret in regem et totum ejus regnum; Heracleam oppugnaret Cotta; Tri-

XLII. 1. τι τῶν προδιημαρτ.] ed. Stephani et codd. ; τε τῶν διημαρτ. vulg. — Χαλκηδόνος] corr. Stephan. ; Καρχηδόνος libri. — 2. τὴν ἐπίβασιν] accusativus male adjectus; quare emendandum censuit Stephanus ita, ut in antecedentibus αὐτὸν mutaretur in αὐτοῦ. Bekkerus post ἡγεῖτο interpungens conjecit ἐπὶ Φᾶσιν. — Πόντον] emend. Palmer. ; πον-τὸν libri. — 3. φίλιαν... μαθὼν] A. ; καὶ φιλ... καὶ μαθ. vulg. — 4. καὶ ταύτῃ] Melius καὶ ἐν αὐτ. κάδ. Stephanus. — προπαρασκευάζει] ed. Stephani et codd. ; παρασκευάζει vulg. — 5. Κονναχόρικα] Ita Stephanus ; Κονναχόρικα cett. « Gallum hunc natione fuisse (ut bene observat de Brosses ad Sallust. Hist. III, not. 48, p. 338 Schlüter.) indicat terminatio ic, qua insigniti fuere ap. Gallos viri principes et optimates. Sic Orgetorix, Dumnorix, etc. » Orelli.

XLIII. ὁ Τριάριος] Ὁτριάριος; tum hic tum aliis locis longe plurimis Haeschel. et Bekker. — ἐπὶ... Ἡρακλίαν] sc. ad Ser-

δὲ τὸ ναυτικὸν ἀναλαβόντα περὶ τὸν Ἑλλησποντον καὶ τὴν Προποντιδα τὰς ἐπὶ Κρήτην καὶ Ἰδηρίαν ἀπεσταλμένους Μιθριδατείους ναὺς ὑποστρεφούσας λοχᾶν. (2) Μιθριδάτης δὲ ταῦτα ἀκούων παρεσκευάζετο καὶ διεπρεσβεύετο πρὸς τε τοὺς Σκυθῶν βασιλεῖς καὶ πρὸς τὸν Πάρθον καὶ πρὸς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Τιγράνην τὸν Ἀρμένιον. Ἀλλ' οἱ μὲν ἀπείπον, Τιγράνης δὲ ὑπὸ τῆς Μιθριδάτου θυγατρὸς πολλὰκις ἐνοχληθεὶς καὶ ἀναβαλλόμενος ὁμῶς ὑπέστη τὴν συμμαχίαν. Καὶ Μιθριδάτης διαφόρους πέμπων κατὰ Λευκόλλου στρατηγούς, καὶ τῆς συμπλοκῆς ἐπιγενομένης, πολύτροποι μὲν συνέβαινον αἱ μεταβολαί, ἐν τοῖς πλείστοις δὲ τὰ Ῥωμαίων ὁμῶς κατώρθου. (3) Ἡθύμει μὲν ὁ βασιλεὺς· ἀθροίσας δ' οὖν πεζῶν μὲν τέσσαρας μυριάδας, ἱππεῖς δὲ ὀκτακισχιλίου, ἐξέπεμψε Διόφαντον καὶ Ταξίλλην ἐπὶ τοῖς προσεταλμένοις. Τῶν δὲ τοῖς προλαβοῦσι συναφθέντων, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀκροβολισμοῖς ἀλλήλων οἱ πολέμιοι καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἀπεπειρῶντο· εἴτα ἱππομαχίαι συνέστησαν δύο, ὧν τὴν μὲν ἐνίκων οἱ Ῥωμαῖοι, τὴν δευτέραν δὲ οἱ Ποντικοί. (4) Τριβομένου δὲ τοῦ πολέμου, Λεύκολλος ἀγορὰν ἀζόντας εἰς Καππαδοκίαν ἐκπέμπει, καὶ μαθὼν Ταξίλλης καὶ Διοφάντος πεζοὺς ἐκπέμπουσι τετρακισχιλίους καὶ ἱππεῖς δισχιλίους, ἐφ' οἷς ἐπιθέμενοι ἀρπάζουσιν τοὺς ἀποκομίζοντας τὰς ἀγοράς. Καὶ συμβαλόντων ἀλλήλοις ἐπικρατέστεροι γεγόνασιν οἱ Ῥωμαῖοι. Πέμπαντος δὲ Λευκόλλου βοήθειαν τοῖς οἰκείοις, τροπὴ γίνεται βαρβάρων περιφανῆς. (5) Καὶ τῇ φυγῇ τούτων ἡ Ῥωμαίων δύναμις ὀδηγουμένη ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ περὶ Διοφάντων καὶ Ταξίλλην ἦκον, καὶ καρτερᾶς πρὸς αὐτοὺς τῆς μάχης γενομένης, ἐπ' ἄλγυν μὲν ἀντέσχον οἱ Ποντικοί, εἴτα τῶν στρατηγῶν πρῶτον ἀποχωροῦντων, πάντες ἐνέκλιναν, καὶ Μιθριδάτῃ τοῦ πταίσματος οἱ στρατηγοὶ αὐτάγγελοι παρεγένοντο, καὶ πολλὸ πλῆθος τότε τῶν βαρβάρων ἀπώλετο.

XLIV. Οὕτω Μιθριδάτῃ τῶν πραγμάτων περιφανῶς ἐποικυλιμένων, τῶν τε βασιλίδων γυναικῶν ἡ ἀναίρεσις ἐπιποιήτο, καὶ φεύγειν ἐκ τῶν Καβείρων αὐτῶν, ἐν οἷς διέτριβε, λάθρα τῶν ἄλλων ὑπηκόων ὁρμὴ γέγονε. Καὶ ἦλθε ἂν ἐν τῇ φυγῇ, τῶν Γαλατῶν ἐπιδιωκόντων, καίπερ τὸν φεύγοντα ἀγνοούντων, εἰ μὴ περιτυχόντες ἡμίονῳ χρυσὸν καὶ ἄργυρον τῶν Μιθριδατείων χρημάτων φερούσῃ, περὶ τὴν ἀρπαγὴν τούτων ἐσχόλασαν. Καὶ αὐτὸς εἰς Ἀρμενίαν διασώζεται.

XLV. Λεύκολλος δὲ ἐπὶ μὲν τὸν Μιθριδάτην Μάρκον Πομπήιον ἡγεμόνα ἐξέπεμψεν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ Καβείρων μεθ' ὧν ἡπείγετο τῆς δυνάμεως, καὶ τὴν πόλιν περικαθιστάμενος σφᾶς αὐτοὺς παραδεδωκότας τοὺς βαρβάρους ὑποσπόνδους ἔσχε καὶ τῶν τειχῶν ἐκυρίευσεν. (1) Ἐκεῖθεν δὲ πρὸς τὴν Ἀμισὸν παραγεγονώς, καὶ

rius autem, assumpta classe, missas in Cretam et Hispaniam Mithridatis naves in reditu circa Hellespontum et Propontidem interciperet. (2) Quibus Mithridates auditis in novos belli apparatus incumbit, et Scytharum reges Parthumque et generum suum Tigranem Armenium sollicitat. Ceteri quidem denegant : at Tigranes, licet diu cunctaretur, sæpius tamen a filia Mithridatis non sine molestia interpellatus, auxilia tandem promisit. Interim diversos contra Lucullum Mithridates præfectos dimittit, et commissis præliis variæ acciderunt fortunæ vices : in plerisque tamen prospera fortuna Romani usi sunt. Tum Mithridates, qui animum jam despondere cœpit, contractis quadraginta peditum et octo equitum millibus, Diophantum et Taxilen, ultra missos ante, dimittit. Qui quum ad antecessores accessissent, principio velitationibus fere assiduis hostiles exercitus inter se vires explorabant. Postea ad duas pugnas equestres deventum est, quarum altera Romani, altera Pontici victores abiire. (4) Dumque ita bellum ducitur, Lucullus in Cappadociam, qui commeatum inde adferrent, misit. Quo observato, Taxiles et Diophantus quattuor peditum et duo millia equitum contra mittunt, ut, insidiis in medio positis, impedimenta revertentibus adimerent. Ubi ad manus ventum, superant Romani, et subsidis a Lucullo missis, fuga barbarorum insignis committitur. (5) Quorum vestigiis insistentes Romani, ad ipsa Diophanti et Taxilis castra provehuntur. Ubi valido certamine inito, ad breve tempus obistere Pontici; mox ubi primi abscesserunt duces, tota inclinata est acies : et ipsi copiarum ductores nuntii cladis venerunt Mithridati. Occubuit tunc ingens barbarorum turba.

XLIV. Hunc ad modum fortuna Mithridatis in pejus divergente, et regiae uxores necatæ, et ex Cabiris, ubi aliquandiu se continuerat, clam suis rex fugam arripuit : in qua etiam captus esset, insectantibus Gallis, qui tamen regem ignorabant, nisi mula obviam facta, (quæ Mithridatis opibus, argento auroque onusta erat) diripiendo moram nexuissent. Itaque rex in Armeniam elabitur.

XLV. Lucullus autem adversus Mithridatem M. Pompeium mittit ducem, ipseque cum universis copiis in Cabiros movet, urbeque circumsessa, dum barbari certo se pacto ei permittunt, et ipsos in fidem accipit, et castello potitur.

(2) Hinc Amisum profectus, et ad deditionem cives cohort-

torium. Vide Plutarch. Lucull. c. 8. — 2 ἀναβαλλόμενος] « Rectius, opinor, ἀναβαλλόμενος. » Schæfer. — πολύτροποι] ἐπεὶ πολ. voluit Stephanus. — τὰ Ῥωμαίων] τὰ τῶν Ῥ. alii libri. — 4. συμβαλόντων] συμβαλλόντων alii. — 5. ὀδηγουμένη] Ἀ; βοηθουμένη vulg. — γενομένης] ed. Stephani et codd.; γεγεννημένης vulg.

XLIV. γυναικῶν ἡ ἀναίρεσις] Vide Appian. c. 82; Plutarch. Lucull. c. 18. — Καβείρων αὐτῶν] correx. Merschel; Καδύρων αὐτὸς libri.

ζεύων ἄποθεν, ὅλον ἔτραπε τὸν σκοπὸν εἰς τὸ τὰς ἐπὶ ταῖς χρεῖαις ἐξόδους εἶργειν τῶν πολιορκουμένων. Σπανίζοντων δὲ τῇ πόλει τῶν ἐπιτηδείων, πρεσβεία πρὸς τοὺς ἀποίκους ἐξεπέμπετο, τροφῆς δι' ὧν ἡ αἰτοῦσα χορηγίαν· οἱ δὲ τῇ πρεσβείᾳ ἡσμένιζον.

LXVIII. Πρὸ βραχέος δὲ ὁ Τριάριος τὸν Ῥωμαίων στόλον ἔχων, ὥρμησεν ἀπὸ Νικομηδείας ἐπὶ τὰς Ποντικὰς τριήρεις, ἃς προεῖπεν ὁ λόγος περὶ τε Κρήτην καὶ Ἰβηρίαν ἐξαποσταλῆναι. Μαθὼν δὲ τὰς υπολοίπους εἰς τὸν Πόντον ἀναχωρηκέναι (πολλὰ γὰρ αὐτῶν καὶ χειμῶν καὶ ταῖς κατὰ μέρος ναυμαχίαις εἰς διασθορὰν ἔδυσαν), καταλαμβάνει δὲ ταύτας, καὶ τὴν μάχην περὶ τὴν Τένεδον συγκροτεῖ, ἐβδομήκοντα μὲν ἔχων τριήρεις αὐτὸς, τῶν δὲ Ποντικῶν ἀγόντων βραχὺ δευῖσας τῶν ὀγδοήκοντα. (2) Ἐπεὶ δὲ συνέστη ὁ πόλεμος, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀντιῆχον οἱ τοῦ βασιλέως, ὕστερον δὲ τροπῆς αὐτῶν λαμπρᾶς γενομένης, τὸ Ῥωμαίων ἀνὰ κράτος ἐνίκησε στράτευμα, καὶ οὕτως ἅπας ὁ Μιθριδάτειος στόλος, ὅσος ἐπὶ τὴν Ἀσίαν αὐτῷ συνεζέπλευσεν, ἐάλω.

XLIX. Κόττας δὲ παρὰ τὴν Ἡράκλειαν στρατοπεδεύων ὅλην μὲν οὐ προσέβαλε τῇ πολιορκίᾳ τῶς τῷ στρατῷ, κατὰ μέρος δὲ προσῆγεν, ἐνίοις μὲν τῶν Ῥωμαίων, πολλοὺς δὲ προβαλλόμενος τῶν Βιθυνῶν. Πολύων δὲ καὶ τιτρωσκομένων καὶ ἀναιρουμένων, μηχανὰς εἰενόει, ὧν ἐδόκει τοῖς πολιορκουμένοις ἡ χελώνη φοβερωτέρα. (2) Ἐπάγει γοῦν ταύτην ὅλην τὴν δύναμιν συγκινήσας πύργῳ τινὶ ὑπόπτως ἔχοντι πρὸς τὸ παθεῖν. Ὡς δὲ ἅπαξ καὶ δευτέρον πληγείς οὐ μόνον παρὰ δόξαν διακαρτέρει, ἀλλὰ καὶ ὁ κριὸς τῆς ἄλλης ἐμβολῆς προαπεκλάσθη, εὐθυμίαν μὲν τοῖς Ἡρακλειώταις, ἀγωνίαν δὲ παρέσχε Κόττα διαταράττουσαν αὐτὸν, ὥς οὐκ ἂν ἡ πόλις αἰρεθείη ποτέ. (3) Τῇ ὕστεραίᾳ δ' οὖν πάλιν ἐπαγαγὼν τὴν μηχανὴν καὶ μηδὲν ἀνύσας, κατακαίει μὲν τὸ μηχανήμα, ἀποτεμνεί δὲ καὶ τὰς τῶν μηχανοποιῶν κεφαλὰς· καὶ φρουρὰν τοῖς τείχεσι καταλιπὼν, μετὰ τοῦ λοιποῦ πλῆθους εἰς τὸ καλούμενον πεδίον Λύκαιον διέτριβεν, ἀφρονίαν ἔχοντος τῶν ἐπιτηδείων τοῦ χωρίου· κακείθεν τὴν περὶ τὴν Ἡράκλειαν χώραν ἔπασαν ἐδῆου, εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν τοὺς πολίτας συνελάνθων. (4) Διεπρεσβεύετο γοῦν πάλιν πρὸς τοὺς ἐν Σκυθίᾳ Χερροννησίτας καὶ Θεοδοσιανούς καὶ τοὺς περὶ τὸν Βόσπορον δυνάστας ὑπὲρ αὐμαχίας· καὶ ἡ πρεσβεία ἀνέστρεφεν ἐμπρακτος. Τῶν δὲ πολεμίων ἐπικειμένων τῇ πόλει, οὐ πολὺ ἔλαττον αὐτῇ τὰ λυπούμενα ἔνδον ἐπετίθετο· οὐ γὰρ ἤρκοῦντο οἱ φρουροὶ οἷς διέζη τὸ δημοτικὸν, τύπτοντες δὲ τοὺς πολίτας χορηγεῖν ἢ μὴ ῥῆον ἦν αὐτοῖς ἐξ ἀνάγκης ἐκέλευον. Καὶ τῶν φρουρῶν ἔτι μάλλον ἦν χαλεπώτερος ὁ ἐφεσθηκὼς αὐτῶν Κοννακόρις, οὐκ ἀπειργῶν ἄλλ' ἐπιτρέπων τοῖς ὑπὸ χεῖρα τὴν βίαν. (5) Τεμὼν δὲ τὴν χώραν ὁ Κόττας, πάλιν προσβάλλει τοῖς τείχεσιν· ἀθύμους δὲ

metatus, totus in hoc est intentus, ut exitum ad res necessarias intercludat obsessis. Annuae igitur caritate oborta, dimissis ad colonias legatis, alimenta sibi venundari petunt. Et gratissima illis fuit hæc legatio.

XLVIII. At brevi ante Triarius Romana classe instructus a Nicomedia impetum fecerat in Ponticas triremes, quas supra dictum est versus Cretam et Hispaniam emissas. At quum reliquas in Pontum retro abire rescivisset (multæ enim de his et procella et pugnis, suo quæque loco, navilibus interierant), assecutus illas ad Tenedum, manus conserit; septuaginta ipsi triremes erant, Pontici autem haud multum infra octoginta agebant. (2) Commisso prælio, regi vim hostium initio sustinent: postea universis in fugam effusis splendidam Romanus victoriam consequitur. Atque ita classis Mithridatis tota, quanta in Asiam exiverat, subacta est.

XLIX. Cotta vero ad Heracleam castra habens, nondum toto oppugnationem exercitu aggressus erat: sed aliquos de Romanis particulatim admovebat, multos Bithyni nominis statuens in fronte. Dumque complures vulnerantur et opetunt, operibus et machinis animum adjicit: quarum testudo præ aliis formidinem incussit obsessis. (2) Totam igitur hanc vim admovet turri cuidam, ruinæ spem præferenti. Verum ubi semel atque iterum percussa non modo contra opinionem persisteret, sed etiam caput arietis a reliqua trabe distractum avelleretur, animus Heracliensium crescerem et perturbatus mœrore Cotta timere cœpit, ne nunquam urbs caperetur. (3) Postero etiam die, quum machina iterum impacta nihil proficeret, instrumentum illud concremat, et fabris capita præcidit; relictoque ad mœnia præsidio, cum cetera militum turba in campo, quod Lyceum vocant, stativa delegit: quo in loco larga erat victus copia: atque inde omni circa Heracleam regione devastata, in magnam cives difficultatem cogit. (4) Quare denuo ad Scythas Chersonesi incolas et Theodosianos et circa Bosporum dynastas de societate legationem mittunt, quæ non absque effectu revertitur. Dumque hostes urbi incumbunt, non multo minus ab internis vexatur molestiis. Præsidariis enim militibus id non satis erat, quo plebs urbana victitabat. Verberibus igitur mulctatos cives suppeditare, quæ in promptu non erant, per vim jubent. Quid? quod præsidariis longe importunior erat præfectus Connacorex, non modo non prohibens vim suorum, sed etiam libere permittens. (5) Tum agros populatus Cotta muros iterum adoritur. At quum segnes ad oppugna-

XLIX. 2. τὸ παθεῖν] τὸ πεσεῖν conj. Orelli. — 3. Λύκαιον] Ita Stephanus; λύκειον libri. — 4. ῥῆον] « Immo ῥάδιον. » Bekker. — τοῖς ὑπὸ χεῖρα] A; τῶν ὑπὸ χ. vulg. — τεμῶν] τέμνων var. lect.

τοὺς στρατιώτας πρὸς πολιορκίαν δρῶν, ἀπάγει τῆς τειχομαχίας, καὶ πέμπει καλῶν τὸν Τριάριον τάχος ταῖς τριήρεσιν ἀφικνεῖσθαι καὶ κωλύειν τὸν διὰ τῆς θαλάσσης ἐπιστισμὸν τῇ πόλει.

L. Λαβὼν οὖν ἃς εἶχεν ὁ Τριάριος, καὶ Ῥοδίου εἴκοσι ναῦς, ὧν σύμπαν τὸ πλῆθος εἰς τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα ἐτέλει, εἰς τὸν Πόντον διαβαίνει, καὶ μηνύει Κόττα καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὴν ἀφίξιν. Ὑπὸ δὲ τὴν αὐτὴν ἡμέραν Κόττας τε τοῖς τεῖχεσι τὸν στρατὸν προσῆγε, καὶ ὁ καταπλοὺς τῶν Τριαρίου νεῶν ἐπεφαίνετο. Συνταραχθέντες οὖν οἱ Ἡρακλεῶται πρὸς τὸ αἰφνίδιον τῆς τῶν νεῶν ἐφόδου, ναὺς μὲν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τριάκοντα καθεῖλον, οὐδὲ ταύτας ἀκριβῶς πληροῦντες, τὸ δὲ λοιπὸν πρὸς τὴν πολιορκίαν ἐτρέποντο. (2) Ἀνήγετο μὲν ὁ Ἡρακλεωτικὸς στόλος πρὸς τὰς ἐπιπλεύσας τῶν πολεμίων. Πρῶτοι γοῦν Ῥόδιοι (καὶ γὰρ ἐδόκουν ἐμπειρία τε καὶ ἀνδρεία τῶν ἄλλων προέχειν) ἐνεργήσαν ταῖς ἐξ Ἡρακλείας, καὶ παραχρῆμα μὲν κατέδυσαν Ῥοδίων μὲν τρεῖς, Ἡρακλεώτιδες δὲ πέντε· ἐπιγενομένοι δὲ τῇ ναυμαχίᾳ καὶ Ῥωμαῖοι, καὶ πολλὰ παθόντες καὶ ποιήσαντες τοῖς πολεμίοις, πλέον δὲ ὅμως κακώσαντες, ἐτρέψαντο τὰς ἐξ Ἡρακλείας καὶ φεύγειν ἠνάγκασαν πρὸς τὴν πόλιν, τέσσαρας ἀποβαλούσας καὶ δέκα· αἱ τρεψάμεναι δὲ πρὸς τὸν μέγαν ἐνωρμίζοντο λιμένα. (3) Ἀνίστη δ' οὖν καὶ τὸ πεζὸν τῆς πολιορκίας ὁ Κόττας. Οἱ δὲ περὶ τὸν Τριάριον ἀναγόμενοι καθ' ἑκάστην ἀπὸ τοῦ λιμένος, τοὺς σιτηγεῖν ὠρμημένους τοῖς πολιορκουμένοις ἀπεκώλυον· καὶ σπάνις χαλεπὴ τὴν πόλιν κατέειχεν, ὡς ὀδοήκοντα Ἀττικῶν τὴν λεγόμενην χοῖνικα τοῦ σίτου προκοψαί. (4) Ἐπὶ δὲ τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ λοιμὸς αὐτοῖς ἐπιτεσάν (εἶτε ἐκ τροπῆς ἀέρων, εἶτε ἐκ τῆς ἀσυνήθους διαίτης) ποικίλην ἐπὶ ποικίλαις παθημάτων ἰδέαις τὴν φθορὰν ἀπειργάζετο, ἐν οἷς καὶ Ἀμάχος πικροτέρῳ καὶ μακροτέρῳ τῶν ἄλλων ὀλέθρῳ διέφθαρτο. Ἦψτο δὲ μάλιστα καὶ τῶν φρουρῶν ἡ νόσος, ὡς ἀπὸ τρισχίλιων χιλίους ἀποθάνειν. Τοὺς Ῥωμαίους δὲ τὸ πάθος οὐκ ἐλάνθανεν.

LI. Καὶ ὁ Κοννακόρις κακοπαθὼν ταῖς συμφοραῖς ἔγνω τοῖς Ῥωμαίοις προδιδόναι τὴν πόλιν καὶ τῇ τῶν Ἡρακλεωτῶν ἀπωλείᾳ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν ἀλλάξασθαι. Συνελαμβάνετο δὲ αὐτῷ καὶ Ἡρακλεώτης ἀνὴρ, ζηλωτῆς τῆς Λαμάχου προαιρέσεως, Δαμωφέλῃς ὄνομα, φρούραρχος καὶ αὐτὸς τῇ πόλει μετὰ τὴν Λαμάχου φθορὰν καταστάς. Ὁ τοίνυν Κοννακόρις τὸν Κότταν μὲν, ὡς βαρὺν τὸ ἥθος καὶ ἀπιστον, ἐφυλάττετο, πρὸς τὸν Τριάριον δὲ συνετίθετο. Συνέτρεχε δὲ τούτοις καὶ Δαμωφέλῃς οὐκ ἐνδεέστερον. Καὶ λαβόντες συνθήκας, αἷς εὐδαιμονήσαιν αὐτοὶ ἥλιζον, πρὸς τὴν προδοσίαν

tionem remissisque animis videt milites, a conatu destitens, vocatum mittit Triarium, ut cum triremibus quamprimum advolet, et commeatus in mari facultatem oppidanis intercipiat.

L. Assumptis ergo Triarius quas habebat navibus et viginti Rhodiis, quarum summa quadraginta tres conficiebat, in Pontum trajicit, et adventus tempore Cottæ significato, eodem die exercitum ad moenia appellit Cotta, et immittens Triarii classis apparet. Tum repentino navium adventu Heraclienses turbati, triginta naves in mare deducunt; sed eas non satis complent. Reliqua multitudo ad propugnationem se convertit. (2) Dumque classis Heracliensium contra accedentes hostium naves in altum tendit, primi Rhodii, peritia et fortitudine aliis præcellere existimati, in Heracleoticas impressionem faciunt, et statim tres Rhodiorum et quinque Heracliensium deprimuntur. Deinde pugnae supervenientes Romani, multis acceptis damnis, pluribus tamen illatis, classem Heracliensium fundunt, et ad urbem fugere compellunt, quattuordecim navibus deperditis. Victrices autem in magnum subiere portum. (3) Peditatum etiam ab oppugnatione revocat Cotta. Triariani autem in dies singulos e portu subvecti, eos qui frumenta circumsessis importare conarentur, impediverunt. Ingens igitur annonæ caritas urbem tenuit, ut tritici choenix quæ dicitur ad octoginta Atticos procederet. (4) Et super alias æumnas etiam pestis homines invasit, vel ex aeris mutatione vel inconsumpta victus ratione existens, et per varias calamitatum formas varios hominum interitus efficiebat. Inter quos etiam Lamachus longe acerbior, quam alii, et lentior mortis cruciatu exstinguitur. Lues hæc maxime præsidarios corripiebat, ut de tribus millibus mille interirent. Nec Romanos latuit Heracliensium calamitas.

LI. Atqui Connacorex hac afflictionum mole fatiscens, urbem Romanis prodere, et Heracliensium exitio suam permutare salutem statuit. Operam huc conferebat etiam Heracliensis quidam, consiliorum Lamachi æmulator, cui nomen Damopheli, præsidio urbis et ipse a Lamachi interitu præfectus. At Connacorex a Cotta sane, ut homine moribus importunis et dubia fide, sibi cavet, cum Triario autem rem communicat: nec segnius in eodem cum his studio Damophelus decurrit, et acceptis pactorum conditionibus, quibus se beatos fore sperant, ad prodicionem se acci-

L. 2. Ῥοδίων μὲν τρεῖς] Ῥωμαίων μ. τρ. cod. Margun. — τοῖς πολεμίοις] « Malim πολεμίους. » Hæschel. — 3. ἀνίστη... Κόττας] « Sensus verborum hic esse videtur, Cottam copias suas ab urbe oppugnanda revocasse atque in arctius contraxisse, veritum ne Heraclienses fusi fugatique ac in urbem repulsi a Triario deque salute sua desperantes collectis viribus in ipsas impetum facerent, mari diremptas a Triarianis. Orelli. — 4. λοιμός] λιμός v. l. — ἐλάνθανεν] ἐλάβε- νεν v. l.

LI. 1. ἀλλήλιστα] alii ἐξάλλασθαι et ἀκαλλάσθαι. — Δαμωφέλῃς] ita Bekkerus h. loco et paullo infra; δαμοφελῆς A.

παρεσκευάζοντο. (2) Ἐξ ἐπιπολῆς οὖν τὰ πραττόμενα τοῖς προδόταις διέπιπτεν εἰς τὸν δῆμον. Εἰς ἐκκλησίαν οὖν ἡ πόλις συνέδραμον καὶ τὸν φρούραρχον ἐκάλουν. Βριθαγόρας δὲ τῶν ἐν δῆμῳ ἀνὴρ ἐπιφανὴς πρὸς Κοννακόρικα παραγεγονώς τὰ τε κατέχοντα τὴν Ἡράκλειαν διεξίει, καὶ εἰ κάκειν' ὁμοῦ, ἐπὶ κοινῇ πάντων σωτηρίᾳ διελάμβανεν Τριαρίῳ διαλέξασθαι. Ταῦτα Βριθαγόρου μετὰ πολλῆς οἰκτισμαμένου δεήσεως, διαναστάς ὁ Κοννακόριξ τοιαύτην μὲν συνθήκην ἀπέειπε πράττεσθαι, ἔχεισθαι δὲ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν κριττόνων ὑπεκρίνατο ἐλπίδων· καὶ γὰρ καὶ τὸν βασιλέα μαθεῖν διὰ γραμμάτων ὑπὸ Τιγράνου τε τοῦ γαμβροῦ φιλοφρόνως δεδέχθαι, καὶ οὐκ εἰς μακρὴν ἐκείθεν προσδοκᾶν τὴν ἀποχωρῶσαν βοήθειαν. (3) Ἄλλ' ἐκείνοις μὲν ταῦτα ὁ Κοννακόριξ ἐσκηνικεύετο· οἱ δὲ Ἡρακλεῷται τούτοις τοῖς λόγοις ἐξηπατημένοι (αἱ γὰρ αἰρετὸν τὸ ἐράσιμον) ὡς ἀληθεῖς τοῖς τερατευθεῖσιν ἐπίστευον. Ὁ δὲ Κοννακόριξ, ὡς ἡπατημένους ἔγνω, κατὰ μέσας νύκτας ἐπιθιδάσας ἡσυχῶς ταῖς τριήρεσι τὸ στράτευμα (αἱ γὰρ πρὸς τὸν Τριαρίον συνθήκαι κακῶν ἀπαθείς ἀπέναι, καὶ εἰ τι κεκεράσμενοι εἴησαν, μεθ' ἑαυτῶν ἀγειν ἐπέτρεπον), καὶ αὐτοὺς τούτοις συνεξέπλευσε. Δαμωφέλῃς δὲ τὰς πύλας ἀνοίξας εἰσχεόμενον τὸν Ῥωμαίων στρατὸν καὶ τὸν Τριαρίον εἰσεδέχετο, τοὺς μὲν διὰ τῆς πύλης, ἐνίοις δὲ καὶ τὴν στεφάνην ὑπερβαίνοντας. (4) Καὶ τότε τῆς προδοσίας οἱ Ἡρακλεῷται ἐπήσθον· οἱ μὲν σφᾶς αὐτοὺς παραδίδουσαν, οἱ δὲ ἐκτείνοντο, τὰ τε κειμήλια καὶ τὰ ἐπιπλά διηρπάξαν, καὶ πολλὰ τοὺς πολίτας ὁμοῦς ἐλάμβανε, μεμνημένων Ῥωμαίων, ὅσα τε παρὰ τὴν ναυμαχίαν πάθοιεν, καὶ ὅσα τεταλαιπωρηκότες ἐπὶ τῇ πολιορκίᾳ ὑπέστησαν. Οὐκ ἀπείχοντο γοῦν οὐδὲ τῶν ἐπὶ τοῖς ἱεροῖς πεφευγόντων, ἀλλὰ παρὰ τοῖς βωμοῖς καὶ τοῖς ἀγάλμασιν αὐτοὺς ἐσφατόν. (5) Διὸ πολλοὶ διαπίπτοντες ἐκ τῶν τειχῶν φόβῳ τοῦ ἀφύκτου θανάτου κατὰ πᾶσαν ἐσκεδάννυντο χώραν· οἱ δὲ αὐτομολεῖν πρὸς τὸν Κότταν ἠναγκάζοντο, ἐξ ὧν ἐκείνοις τὴν τε θλίψιν καὶ τὸν φόβον τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν διαρπαγὴν τῶν χρημάτων πυθόμενος ὀργῆς ἀνεπίμπλατο, καὶ διὰ ταχέων πρὸς τὴν πόλιν ἠπείχετο. Συνεχάλεπαινε δὲ καὶ τὸ στράτευμα, ὡς μὴ μόνον τὴν ἐπὶ τοῖς κατωρθωμένοις εὐδοξίαν ἀφρημένον, ἀλλὰ καὶ τῶν λυσιτελειῶν ἀπάσας παρὰ τῶν αὐτῶν διηρπασμένους. Καὶ εἰς μάχην ἂν τοῖς ὁμοφύλοις κατέστησαν ἀσπονδον καὶ κατεκόπησαν ἂν ὑπ' ἀλλήλων, εἰ μὴ ὁ Τριαρίος ἐπιγνοὺς τὴν ὁρμὴν αὐτῶν, πολλοὺς ἐκμειλίξας λόγοις τὸν τε Κότταν καὶ τὸν στρατὸν, καὶ εἰς τὸ κοινὸν τὰ κέρδη καταθεῖναι βεβαιώσας, τὸν ἐμφύλιον ἀνελίττει πολεμον.

LII. Ἐπεὶ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Κοννακόρικα κατεληφτότα τὴν Τίον καὶ τὴν Ἀμαστριν, αὐτίκα Κόττας τὸν Τριαρίον ἐκπέμπει ἀφαιρησόμενον αὐτὸν τὰς πό-

gunt. (2) Obiter autem quæ a proditoribus agebantur, in vulgus emanant. In concionem igitur urbs concurret, præsidique præfectus advocatur. Tum Britagoras, vir inter populares præcipuæ auctoritatis, Connacorige convento, quo loco sit Heraclea, edisserit, et si ille comprobet, de communi omnium salute cum Triario conferendum esse censet. Hæc quum miserabiliter, multis intermixtis precibus, perorasset Britagoras, surgens Connacorigis pacificationem eam suscipiendam esse negat, sed ut libertatis et melioris fortunæ spei inhærent, per simulationem suasit: etenim per literas se cognovisse, regem a Tigraue genero benigne susceptum, nec longum post intervallum sufficiens inde exspectare auxilium. (3) Hanc tum larvam scenicam illis prætendebat Connacorigis. Quare his verbis decepti Heraclienses (semper enim, quod adlubet, appetitur) astute conflictis, ut veris, fidem adhibuere. Connacorigis, ut in fraudem deductos videt, nocte intempesta, exercitu navibus imposito (per sœdus enim cum Triario initum salvis abire, et si quid lucris fecissent, secum asportare licebat), ipse cum militibus discedit. Damopheles autem, solutis portis, introfusus Romanorum exercitum et Triarium recepit: quorum alii per portam irrumpunt, nonnulli etiam muri pinnacula transcendunt. (4) Tum demum proditores se Heraclienses sentiunt; parque horum se dedit, pars trucidatur. Res in abdito repositæ et suppellectilia diripiuntur, et magna crudelitate in cives desævitur. Nam recurrit animo Romanis, quanta navali conflictu detrimenta accepissent, et quantas sustinuissent ærumnas in oppugnatione. Ideoque neque ab his, qui ad deum sacra confugerant, temperatum; sed juxta aras deorumque imagines supplices mactati. (5) Quocirca multi trans muros elapsi, mortis inevitabilis metu, per totam disperguntur regionem, nonnullis etiam ad Cottam transfugere coactis. A quibus ille de expugnatione urbis et hominum strage et direptione bonorum certior factus, ira totus exardescit, et quam celerrime ad urbem festinat. Moleste etiam simul tulit exercitus, quod non modo gloria rerum fortiter gestarum spoliati, sed etiam commodis universis fraudati essent ab iisdem. Ideo implacabili cum gentilibus certamine conserti mutuis se cædibus hausissent, nisi Triarius, concitatione illorum intellecta, multis placasset verbis Cottam, et in commune se lucra exhibiturum sancte promisso, bellum intestinum prohibuisset.

LII. Ubi vero audivit, Connacorigem Tium et Amastrin occupasse, sine mora Triarium Cotta dimisit, ut has illi urbes adimeret. Ipse interim, acceptis dedititiis et captivis,

ἐκκλησίᾳ cett. — βαρύν] A.; βάρβαρον cett. — 2. κάκειν' Steph. et codd.; κάκεινο vulg. — δεδέχθαι] δέχεσθαι A. — 3. κεκεράσμενοι] κεκεράσμενοι A. cf. Buttmann. Gramm. gr. II. p. 164. — 5. πυθόμενος] al. πειθόμενος. — ἀφρημένον] cunctend. Scalliger., ἀφρημένοι Hæschel., ἀφρημένων libri.

λοις· αὐτὸς δὲ τοὺς τε προσκεχωρηκότας ἀνδρας λαβὼν καὶ τοὺς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἀνθρώπους, τὰ λοιπὰ μετὰ πάσης διείπεν ὠμότητος. Χρήματα γούν διερευνώμενος οὐδὲ τῶν ἐν ἱεροῖς ἐφείδετο, ἀλλὰ τοὺς τε ἀνδριάντας καὶ τὰ ἀγάλματα ἐκίνει, πολλὰ καὶ καλὰ ὄντα· καὶ δὴ καὶ τὸν Ἡρακλέα τὸν ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀνήρει, καὶ σκευὴν αὐτοῦ τὴν ἀπὸ τῆς πυραμίδος, πολυτελείας καὶ μεγέθους καὶ δὴ καὶ ρυθμοῦ καὶ χάριτος καὶ τέχνης οὐδενὸς τῶν ἐπαινουμένων ἀπολειπομένην. (2) Ἦν δὲ βόταλον σφυρήλατον ἀπέφθου χρυσοῦ πεποιημένον· κατὰ δὲ αὐτοῦ λεοντῇ μεγάλῃ ἐκέχυτο, καὶ γωρυτὸς τῆς αὐτῆς μὲν ὕλης, βελῶν δὲ γέμων καὶ τόξου. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα καλὰ καὶ θαυμαστά ἀναθήματα ἐκ τῶν ἱερῶν καὶ τῆς πόλεως ἀφελὼν, ταῖς ναυσὶν ἐγκατέθετο· καὶ τὸ τελευταῖον πῦρ ἐνεῖναι τοῖς στρατιωταῖς κελεύσας τῇ πόλει, κατὰ πολλὰ ταύτην ἐνέπρησε μέρη. Ἐάλω δὲ ἡ πόλις ἐπὶ δύο ἔτη τῇ πολιορκίᾳ ἀντισχοῦσα. (3) Ὁ δὲ Τριάριος παραγεγὼς ἐν αἷς ἐπέσταλτο πόλει, Κοννακόρικι (οὗτος γὰρ τὴν τῆς Ἡρακλείας προδοσίαν ἐτέρων κατασχέσει συγκαλύπτειν διανοεῖτο) δούς ἄδειαν τῆς ἀναγωγῆσεως, καθ' ὁμολογίαν λαμβάνει τὰς πόλεις. Ὁ δὲ Κόττας ἄπερ εἰρήται διαπραξάμενος, τὸ μὲν πεζὸν καὶ τοὺς ἱππεῖς ἐκπέμπει Λευκόλλῳ, καὶ τοὺς συμμάχους ἀφῆκεν ἐπὶ τῶν πατρίδων· αὐτὸς δ' ἀνήγετο τῷ στόλῳ. Τῶν δὲ νεῶν, αἱ τὰ τῆς πόλεως λάφυρα ἦγον, αἱ μὲν κατάφορτοι γινόμεναι μικρὸν ἀποθεν τῆς γῆς διελύθησαν· αἱ δὲ, Ἀπαρκτίου πνεύσαντος, ἐξεβράσθησαν εἰς τὰ τενάγη, καὶ πολλὰ τῶν ἀγωγίμων ἀπεβάλοντο.

LIII. Λεόνιππος δὲ ὁ σὺν Κλεοχάρει παρὰ Μιθριδάτου τὴν Σινώπην ἐπιτραπεῖς, ἀπεγνωκὼς τῶν πραγμάτων, πέμπει περὶ προδοσίας πρὸς Λεύκολλον. Ὁ δὲ Κλεοχάρης ἔμα Σελεύκῳ (καὶ γὰρ οὗτος τῶν Μιθριδάτου στρατηγὸς ἰσοστάσιος τῶν εἰρημένων ἦν) τὴν Λεονίππου μαθόντες προδοσίαν, ἐκκλησίαν ἀθροίσαντες κατηγόρουσιν αὐτοῦ. Οἱ δὲ οὐ προσέεντο· ἰδόκει γὰρ αὐτοῖς εἶναι χρηστός. (2) Καὶ οἱ περὶ Κλεοχάρην δέισαντες τοῦ πλήθους τὴν εὐνοίαν, ἐξ ἐνέδρας νυκτὸς ἀποσφάττουσι τὸν ἄνδρα. Καὶ τὸ μὲν δημοτικὸν ἤχθετο τῷ πάθει, οἱ δὲ περὶ Κλεοχάρην τῶν πραγμάτων κύριοι καταστάντες τυραννικῶς ἤρχον, ταύτῃ νομίζοντες διαφυγεῖν τῆς ἐπὶ Λεονίππῳ μισοφονίας τὴν δίκην. (3) Ἐν τούτῳ Κησσωρῖνος ναύαρχος Ῥωμαίων, τριήρεις ἄγων πεντακαίδεκα σῖτον ἀπὸ Βοσπόρου τῷ Ῥωμαίων κομιζούσας στρατοπέδῳ, πλησίον Σινώπης κατῆρε· καὶ οἱ περὶ Κλεοχάρην καὶ Σέλευκον ἀνταναχθέντες Σινωπικαῖς τριήρεσιν, ἡγουμένου Σελεύκου, καθίστανται εἰς

cetera per omnem sævitiam administravit. Nam dum opes passim scrutatur, ne sacris quidem parcat. Status enim et imagines tam pulchras quam multas loco movit: quin etiam Herculem e foro, et ornatum ejus a pyramide, sumpta, magnitudine nec non opificio et arte nullo laudatissimorum operum inferiorem, sustulit. (2) Erat autem clava malleo cusa ex auro purissimo, et leonina ipsi circumfusa, corytusque ex eadem materia, arcu et sagittis refertus. Multa etiam alia æque miranda atque pulchra, e fanis et urbe sublata, navibus infersit. Ad ultimum jussis ignem immittere militibus, multis urbem partibus succendit. Ita capta et subacta est civitas, quum duos oppugnationem annos sustinuisset. (3) Sub hæc Triarius ad urbes sibi demandatas profectus, Connacorigi (is enim proditorem Heracleæ aliarum occupatione dissimulare animo præsumpserat) securitate abeundi facta, civitates sub conditionibus certis recipit. Cotta autem, rebus, quo dictum est, modo confectis, pedestres copias una cum equitatu Lucullo tradit, et sociorum auxilia in suam quæque patriam dimittit; ipse vero cum classe avehitur. Ibi navium, quæ urbis spolia vectabant, pars supra modum onerata haud procul a litore solvitur, pars, Aparctia vento contra flante, in vada procellis ejecta, pleraque asportandorum excussere.

LIII. Tum Leonippus, cui cum Cleochare Sinopes cura et tutatio commendata fuerat a Mithridate, re desperata, de proditione ad Lucullum mittit. At Cleochares cum Seleuco (nam hic quoque Mithridatis erat legatus, officii auctoritate cum ceteris æquatus) Leonippi proditorem odorati, advocata concione, hominem accusant: cives vero criminis hujus actionem non admittunt, quod probum esse existimabant. (2) Ideo Cleocharis factio, gratiam ejus apud plebem metuens, noctu ex insidiis hominem trucidant. Populus quidem hunc casum agere ferre; sed Cleochares cum suis rerum potiri et tyrannice res administrare, hac via parricidii in Leonippum penas subterfugituros se existimantes. (3) Interim Censorinus, Romanæ classis prætor, triremes agens quindecim, commeatum a Bosporo Romanorum castris advehentes, prope Sinopen appellit. Contra quem Cleocharis et Seleuci triremes Sinopicæ, ducta Se-

LII. 1. αὐτὸν τὰς πόλεις] Scaliger; αὐτῶν τ. π. libri. — τὴν ἀπὸ πυραμίδος] « Mirifice placet conjectura Jos. Scaligeri, τὴν ἐπὶ τῆς πυρ. Videtur scilicet ista Herculis statua reclinata fuisse pyramidi æneæ, cujus apici ad cusa videbatur clava cum leonina ex auro purissimo. Sensum bene expressit Gedoyus in versione sua Gallica: *Il y avait dans le marche un Hercule adossé contre une pyramide.* » Orelli. — 2. ἐνέπρησε] al. ὑπέπρησε. — 3. ἐξεβράσθησαν] ed. Stephan et codd.; ἐξεβάσθησαν vulgo.

LIII. 1. Κλεοχάρει] Strabo XII, p. 545 pro Cleochare nominat Βαρχίδην. — 3. τῷ Ῥωμαίων στρ.] A.; τῶν Ῥ. στρ. cett. — κατῆρε] A.; κατῆγε cett.

ναυμαχίαν· καὶ νικῶσι τοὺς Ἰταλοὺς καὶ τὰς φορτηγούς ἐπὶ τῷ σφῶν ἀφαίρουνται κέρδει. (4) Ἐπὶ ῥήθησαν οὖν οἱ περὶ Κλεοχάρην τῷ κατορθώματι, καὶ τυραννικώτερον ἔτι τῆς πόλεως ἔρχον, φόνους τε ἀκρίτους τῶν πολιτῶν ποιοῦντες καὶ τὰ ἄλλα τῇ ὁμότητι ἀποχρώμενοι. (5) Ἐγένετο δὲ καὶ στάσις πρὸς ἀλλήλους Κλεοχάρει καὶ Σελεύκῳ· τῷ μὲν γὰρ ἤρεσκε διακαρτερεῖν τῷ πολέμῳ, Σελεύκῳ δὲ πάντας Σινωπεῖς ἀναίρειν, καὶ Ῥωμαίοις ἐπὶ δωρεαῖς μεγάλαις παρασχεῖν τὴν πόλιν. Πλὴν οὐδέμια τῶν γνωμῶν κρίσιν ἔσχε, τὰ δὲ ὑπάρχοντα λαθραίως ναυσὶ στοργύλαις ἐνθήμενοι πρὸς Μαχάρην τὸν Μιθριδάτου υἱόν, ὃς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἦν, περὶ τὴν Κολχίδα ἐξέπεμνον.

LIV. Ἐν τούτῳ δὲ Λεύκολλος δὲ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ παραγίνεται τῇ πόλει καὶ κραταιῶς ἐπολιόρκει. Ἐκπρεσβεύτω δὲ καὶ Μαχάρης ὁ τοῦ Μιθριδάτου πρὸς Λεύκολλον περὶ φιλίας τε καὶ συμμαχίας. Ὁ δὲ ἀσάμηνος ἰδέχεται, εἰπὼν βεβαίους νομίζειν τὰς συμβάσεις, εἰ μὴ καὶ τοῖς Σινωπεῦσιν ἀγορὰν διαπέμποι. Ὁ δὲ οὐ μόνον τὸ κελεύσμενον ἔπραττεν, ἀλλὰ καὶ ἀπαρκεύαστο πέμπειν τοῖς Μιθριδαταίοις, ἐξαπέστειλε Λευκόλλω. (2) Ταῦτα οἱ περὶ Κλεοχάρην θεασάμενοι, καὶ τέλειον ἀπογόνους, πλοῦτον πολλὴν ταῖς ναυσὶν ἐνθήμενοι, καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐφέντες (ὑπὸ νύκτα δὲ ταῦτα ἐπράττετο) διὰ τῶν πλοίων ἔφυγον εἰς τὰ ἐσώτερα τοῦ Πόντου (Σάνηας δὲ καὶ Λαζοὺς ἐποίκους εἶχον τὰ χωρία), ταῖς ὑπολειφθεῖσαις τῶν νεῶν πῦρ ἐνέεντες. (3) Αἰρομένης δὲ τῆς φλογός, ἤσθετο Λεύκολλος τοῦ ἔργου, καὶ κλίμακας κελεύει προσάγειν τῷ τείχει. Οἱ δὲ ὑπερέβαινον· καὶ φόρος ἦν κατ' ἀρχὰς οὐκ ὀλίγος· ἀλλὰ τὸ πάθος Λεύκολλος οἰκτεῖρας, τὴν σφαγὴν ἐπέσχεν. Οὕτω μὲν οὖν ἦλθον καὶ ἡ Σινώπη· ἔτι δὲ ἡ Ἀμασεια ἀντείχεν, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ καὶ αὐτὴ προσεχώρησε Ῥωμαίοις.

LV. Μιθριδάτης δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ὀκτὼ ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Ἀρμενίας διατρίβων, οὕτω εἰς ὅσιν κατέστη Τιγράνου. Ἐπεὶ δὲ Τιγράνης ἐδυσωπήθη εἰς θάνατον αὐτὸν καταστῆσαι, μετὰ λαμπρᾶς τε τῆς πομπῆς ἀπῆλθεν καὶ βασιλικῶς ἐδεξιοῦτο. Ἐπὶ δὲ τρεῖς ἡμέρας ἀπορρήτως αὐτῷ ὁμιλήσας, ἔπειτα λαμπροτάταις ἐστίασεσι φιλοφρονησάμενος μυρίους δίδωσιν ἱππεῖς, καὶ ἐπὶ τὸν Πόντον ἐκπέμπει.

LVI. Λεύκολλος δὲ εἰς τὴν Καππαδοκίαν ἐληλυθὼς καὶ φίλον ἔχων τὸν ἐπάρχοντα ταύτης Ἀριοβαρζάνην,

leuci egressae, navali praelio decernunt : et victis Italis naves onerarias in suum duces lucrum auferunt. (4) Elatus igitur hoc successu Cleochaeres cum collega plus quam antea tyrannico urbem imperio premit. Nam causis legitimo iudicio non disceptatis, ad neces oppidanos rapiunt, et ad multa alia crudelitate sua abutuntur. (5) Accidit autem, ut in contraria scinderentur studia Cleochaeres et Seleucus. Ille enim persistendum in bello, hic, trucidatis Sinopensibus omnibus, urbem Romanis, magnifico remunerationis pacto, tradendam censebat. Atqui neutra sententia effectum habuit, sed quicquid possidebant, navibus onerariis furtim ingestum ad Macharem, filium Mithridatis, tum temporis in Colchide agentem, dimittunt.

LIV. Sub idem tempus Lucullus Romanorum imperator, ad urbem accedens, valido eam nixu oppugnat : cum quo Machares etiam amicitiae et societatis foedus per legationem petit. Is igitur, petitione benigne admissa, foedus pro firmo se habiturum respondit, si nullo Sinopenses commeatu juvet. Tum is non solum imperata facit, sed etiam destinata Mithridaticis ad Lucullum deferenda curavit. (2) Haec ubi Cleocharis factio videt, spem omnem abijciunt, magnisque in naves opibus congestis, et urbe ad direptionem militibus concessa (sub noctem ista fiebant), navigiis ad interiora Ponti, quae a Sanegibus et Lazis incoluntur, aufugiunt, quum reliquam classem incendissent. (3) Excitata igitur flamma, quid actum sit, Lucullus animadvertit, scalasque ad moenia adhibere jussit milites transcendunt. Fit primum caedes non exigua; sed misertus calamitatum Lucullus, ne saeviatur ulterius, interdicat. Ad hunc igitur modum etiam Sinope in Romanorum arbitrium venit. Repugnabat etiam Amasea, sed non multum intercessit spatii, quum etiam ipsa in Romanorum fidem concessit.

LV. Porro Mithridates annum et octo menses in partibus Armeniae demoratus nondum in generi conspectum admisus erat. Hic tamen exoratus tandem, ut coram se sistendi potestatem ei faceret, splendida cum pompa occurrit, et regali socerum magnificentia excipit. Ac triduum secreto cum eo transegit; lautissimis inde conviviis apparatus benevolentiam ei suam quum ostentasset, decies mille instructum militibus in Pontum remittit.

LVI. Inter haec Lucullus in Cappadociam ingreditur, et Ariobarzane terrae regulo utens amico, inopinate Euphra-

LIV. 1. Μαχάρης] Cf. Appian. c. 83; Plutarch. Lucull. c. 24. — καὶ τοῖς Σινωπεῦσιν] ex emend. Bekkeri; καὶ τισὶ Σ. libri. — Λευκόλλω] ex emend. Rhodomanni; Σελεύκω libri. — 2. ἐφέντες] al. ἐφέντες. — 3. ἐσώτερα] ἐσώτερα ed. Stephanus. — Σάνηας] Sanegas Palmerius eodem cum Zanis Ammiano Marcellino memoratis (XXV, 1) esse putabat. Contra quem Orellius affert testimonium Arriani in Periplo Pont. Eux. c. 11, 1, ubi haec : ἔθνη δὲ παρεμίσφαμεν τάδε.... οὓς Ξενοφῶν μὲν Δρίλλας ὀνομάζει, ἱμοὶ δὲ δοκοῦσιν οἱ Σάνοι οὗτοι εἶναι... et deinde : Ἀδασκῶν δὲ ἐχόμενοι Σανίγαι, ἡνπερ καὶ ἡ Σεβαστόπολις ὀκίσται. — Λαζοὺς] De his Procopius de Bello Goth. lib. IV cum alia tum haec scribit : Τῶν Λαζῶν οἱ πλείστοι ἀνῆκεστα πρὸς τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν δεινὰ πάσχοντες, καὶ διαφερόντως τοῖς ἀρχαῖσι τοῦ στρατοῦ ἐχθρόμενοι, ἐμῆδίζον ἐκ τοῦ ἐπιπλείστον· οὐ τὰ Πεσῶν ἀσπαζόμενοι, ἀλλ' αὐτοὺς ἀκαλλαξίοντες τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς καὶ τῶν δυσχερῶν, τὰ τίως μὴ παρόντα αἰρούμενοι. Haschel. — 3. ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ] libri ἀλλ' οὐ μετ' οὐ πολὺ.

LV. μέρεσι] Perplacet Orellii conjectura pro μέρεσι scribendum putantis ἔλασι; nam ita Plutarchus Lucull. c. 22 : ἔτιμος καὶ ὑπερηφάνος ἀπικιτάτω περιεῖδεν αὐτὸν (Tigranes Mithridatē) τρόπον τινὰ φρουρούμενον ἐν χωρίῳ ἐλώδει καὶ νοστροῖς. — κατέστη] leg. videtur καθίσταται. Stephan. — αὐτὸν καταστῆσαι] al. αὐτὸν x.

διέδωκε τὴν πόλιν, ἐν ᾗ τὰς τὴν Τυγράνου παλλακίδας φυλάττεσθαι μεμαθήκει, καὶ πολλὰ τῶν σφόδρα τιμίων. Καταλελοιπὲν δὲ καὶ τοὺς Τυγρανόκερτα πολιορκήσοντας, καὶ στρατεύματα ἄλλα ἐπὶ τῶν πολιτισμάτων τὰ σπουδαιότερα. (2) Οὕτω δὲ τῆς Ἀρμενίας κατὰ πολλὰ μέρη πολιορκουμένης, ἐπέμπε Τυγράνης ἀνακαλῶν Μιθριδάτην, καὶ στρατὸν δὲ περὶ τὴν πόλιν, ἐν ᾗ τὰς παλλακίδας ἔθετο, διέπεμπε· οἱ καὶ παραγεγόντες, καὶ τοξεία τοῦ Ῥωμαίων στρατοπέδου τὰς ἐξόδους διακλείσαντες, τὰς τὴν παλλακίδας καὶ τὰ τιμιώτατα τῶν κειμηλίων διὰ νυκτὸς προεξέπεμψαν. (3) Ἡμέρας δὲ ἀνασχούσης, καὶ τῶν Ῥωμαίων ἅμα [καὶ] τῶν Θρακῶν ἀνδρείως ἀγωνιζομένων, φόβος τε πολλὸς τῶν Ἀρμενίων γίνεται, καὶ ζωγρία τῶν ἀνηρημένων ἐάλωσαν οὐκ ἐλάττους· τὰ μέντοι γε προαποσταλέντα διεσώζετο πρὸς Τυγράνην.

LVII. Δύναμιν δὲ οὕτως ἀθρόαις ὁκτὼ μυριάδας κατέβαινε, τὴν τε Τυγρανόκερταν ἐξαιρησόμενος τῶν συνεχόντων καὶ ἀμυνόμενος τοὺς πολεμίους. Φθάσας δὲ καὶ ἰδὼν τὸ Ῥωμαίων ὀλίγον στρατόπεδον, ὑπεροπτικὸς ἤρπει λόγους, ὥς, εἰ μὲν πρεσβευταὶ παρείεν, πολλοὶ, φάμενος, συνῆλθον· εἰ δὲ πολέμιοι, παντελῶς ὀλίγοι· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐστρατοπεδεύετο. (2) Λεύκολλος δὲ τέχην καὶ μελέτην πρὸς τὴν μάχην παραταξάμενος, καὶ θαρρύνας τοὺς ὑπ' αὐτὸν, τρέπει τε τὸ δεξιὸν εὐθὺς κέρα, εἴτα τοῦτω συναπέκλινε τὸ πλῆσιον, ἐξῆς δὲ σύμπαντες. Καὶ δεινὴ τις καὶ ἀνεπίσχετος τοὺς Ἀρμενίους ἐπέσχε τροπή· καὶ κατὰ λόγον ἢ τῶν ἀνθρώπων εἴπετο φοβρά. (3) Τυγράνης δὲ τὸ διάδημα καὶ τὰ παράσημα τῆς ἀρχῆς ἐπιθείς τῷ παιδί, πρὸς τὴν τῶν ἐρυμάτων διαφεύγει. Ὁ δὲ Λεύκολλος πρὸς τὰ Τυγρανόκερτα ἀναστρέφας, προθυμότερον ἐπολιόρχει. Οἱ δὲ κατὰ τὴν πόλιν Μιθριδάτου στρατηγοὶ, τῶν ὅλων ἀπεγνωσότες, ἐπὶ τῇ σφετέρᾳ σωτηρίᾳ Λευκόλλῳ παρέδωκαν τὴν πόλιν.

LVIII. Ὁ μὲντοι Μιθριδάτης πρὸς Τυγράνην παραγεγόνως ἀνελάμβανε τὸ αὐτὸν, καὶ βασιλικὴν ἐσθῆτα περιετίθει τῆς συνήθους οὐκ ἑλαττωμένην, καὶ λαὸν ἀθροίζειν συνεβούλευεν, ἔχων καὶ αὐτὸς δύναμιν οὐκ ὀλίγην, ὥς πάλιν ἀναμαχούμενον τὴν νίκην. Ὁ δὲ πάντα τῷ Μιθριδάτῃ ἐπέτρεπεν, ἐν τε τῷ γενναίῳ καὶ συνετῷ τὸ πλεονέμενον αὐτῷ, καὶ [ὥς] μᾶλλον ἀντέχειν εἰς τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον δυναμένῳ. (2) Αὐτὸς δὲ πρὸς τὸν Πάρθον Φραδάτην διεπρεσβεύετο παραχωρεῖν αὐτῷ τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Ἀδιαβηνὴν καὶ

tem cum equitatu transit, et agmen ad urbem adducit, ubi Tigranis pellices, et de rebus pretiosis ac caris non pauca asservari didicerat. Copias etiam, quæ Tigranocerta oppugnent, et alias, quæ præcipua illic oppida tentent, relinquit. (2) Dum hoc modo Armenia multis oppugnatur partibus, mittit Tigranes, qui Mithridatem revocent. Exercitum etiam ad tutandam urbem, in qua pellices erant dispositæ, ire jubet. Qui quum eo venissent, interclusis sagittarum grandine exitibus e Romanorum castris, et concubinas, et gazas periculo exemptas noctu præmittunt. (3) Ubi illuxit, Romani et Thracæ certamine cum Armeniis fortiter imito, prolixam horum faciunt stragem, nec pauciores vivos capiunt, quam cædunt. Præmissa tamen ad Tigranem sola manent et salva.

LVII. Hic, octoginta millibus contractis, ut Tigranocertam ab urgentibus malis eripiat, propulsetque hostes, descendit. Confestim vero, ut Romanorum exilitatem vidit castrorum, superba per contemptum de iis verba jactat: « Si legati sunt, inquit, multi simul venerunt: sin hostes, perpauci. » Quibus dictis, castris locum deligit. (2) At Lucullus, singulari arte et studio instructa acie, suisque fiducia per cohortationem injecta, dextrum cornu statim in fugam agit: mox inclinatio fit in proximo; dehinc terga vertunt omnes. Grandem itaque et præcipitem Armeniis fugam capessunt, et pro hominum numero cædes sequitur. (3) Tigranes igitur, diademate et regni insignibus filio impositis, ad castellum quoddam fugam arripit. Lucullus vero, signis retro Tigranocerta versus motis, majore conatu in obsidionem incumbit. Tum Mithridatis in urbe legati, desperata rerum summa, Lucullo se dedidere, salutem pacti.

LVIII. Mithridates autem ad Tigranem reversus, fiduciam ei addit et ornatum regium, adsueti non viliorum, circumdat. Exercitus etiam colligendi proponit consilium (quum et ipse manum non contemnendam haberet), ut victoriæ damna bello recuperaret. Verum hic, dum plus virtutis et prudentiæ illi tribuit, et magis Romanorum bellis idoneum arbitratur, omnia Mithridati permittit. (2) Ipse interim, legatione ad Phradatem Parthum missa, Mesopotamiam et Adiabenen et magnas quas nominant

LVII. 1. Ἀριοβαζάνην] ita Stephanus; Hoeschel., Schottus et Bekker. Ἀριοβαζάνην. — προσήγε τὸν] emend. Schæfer; προσήγετο vulg. — 3. [καὶ] τῶν Θρακῶν] καὶ supplevi, monente Schæfero. — ζωγρία] Schæfer; ζωγρίας libri.

LVII. 1. ὁκτὼ μυριάδας] copiarum numeros longe majores ponit Plutarch. Lucull. 26. — ἐξαιρησόμενος.. ἀμυνόμενος] A.; ἐξαιρησόμενος.. ἀμυνόμενος vulg. — τὴν τε Τυγρανόκερταν] cap. 56, 1, et paullo infra urbs dicitur τὰ Τυγρανόκερτα, ut ap. Strabonem et Steph. Byz. Quid Memnoni placuerit, dubium. — 2. τοὺς Ἀρμενίους] ed. Stephan.; τοῖς Ἀρμενίοις vulg. — κατὰ λόγον...φοβρά] Accuratiore v. ap. Plutarch. Lucull. c. 28 sq.; cf. Appian. c. 85 sq.

LVIII. 1. ἐπέτρεπεν] al. ὑπέτρεπεν. — καὶ ὥς μᾶλλον...δυναμένῳ] Jacobsius ad Achill. Tat. p. 644. Libri: καὶ μᾶλλον ἀνέχειν εἰς τὸν π. "P. π. δυναμένον. — Φραδάτην] al. Φραάτην — Μεγάλους Αὐλώνας] « Fortassis intelligendi aulones

τοὺς Μεγάλους Αὐλῶνας. Ἀφικομένων δὲ πρὸς τὸν Πάρθον καὶ παρὰ Λευκολλοῦ πρέσβειων, τοῖς μὲν Ῥωμαίοις ἰδίᾳ φίλος εἶναι ὑπεκρίνατο καὶ σύμμαχος, ἰδίᾳ δὲ τὰ αὐτὰ πρὸς τοὺς Ἀρμενίους διετίθετο.

LIX. Ὁ δὲ δὴ Κόττας ὡς εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο, τιμῆς παρὰ τῆς συγκλήτου τυγχάνει Ποντικὸς αὐτοκράτωρ καλεῖσθαι, ὅτι ἔλοι τὴν Ἡράκλειαν. Διαβολῆς δὲ εἰς τὴν Ῥώμην ἀφικνουμένης, ὡς οἰκείων κερδῶν ἕνεκα τηλικαύτην πόλιν ἐξαφανίσει, μίσος τε δημόσιον ἐλάμβανε, καὶ ὁ περὶ αὐτὸν τοσοῦτος πλοῦτος φθόνον ἀνεκίνει· διὸ καὶ πολλὰ τῶν λαφύρων εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων εἰσεκόμισε ταμιεῖον, τὸν ἐπὶ τῷ πλούτῳ φθόνον ἱκρούων, εἰ καὶ μηδὲν αὐτοὺς πραότερους ἀπειργάζετο, ἀπὸ πολλῶν ὀλίγα νέμειν ὑπολαμβάνοντας. Ἐψηφίσαντο δὲ αὐτίκα καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τῆς Ἡρακλείας ἀφίεσθαι. (2) Θρασυμήδης δὲ τῶν ἐξ Ἡρακλείας εἰς κατηγορήσεν ἐπ' ἐκκλησίας τοῦ Κόττα, τὰς τε τῆς πόλεως εἰσηγούμενος πρὸς Ῥωμαίους εὐνοίας, καὶ εἰ τι ταύτης ἀποκλίνειν, οὐχὶ γνώμη τῆς πόλεως τοῦτο δρᾶν, ἀλλ' ἡ τινος τῶν ἐφεστηκότων τοῖς πράγμασιν ἐξαπάτη ἢ καὶ βία τῶν ἐπιτιθεμένων· ἀπωκίετο δὲ τὸν τε τῆς πόλεως ἐμπρησμόν, καὶ ὅσα τὸ πῦρ ἀφανίσαι· ὅπως τε τὰ ἀγάλματα Κόττας καθήρει καὶ λείαν ἐποιεῖτο, τοὺς τε ναοὺς κατέσπα, καὶ ὅσα ἄλλα δι' ὠμότητος ἑλθὼν ἐπεπράγει· τὸν τε χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον τῆς πόλεως ἀναγράφων ἀναρίθμητον, καὶ τὴν ἄλλην τῆς Ἡρακλείας ἣν ἐσφετέρισατο εὐδαιμονίαν. (3) Τοιαῦτα τοῦ Θρασυμήδους μετ' οἰμωγῆς καὶ θαυρύων διεληλυθότος, καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐκπλασθέντων τῷ πάθει (καὶ γὰρ παρῆλθε καὶ τὸ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος, ἄνδρες ὁμοῦ καὶ γυναῖκες μετὰ τέκνων, ἐν πενθίμοις ἐσθῆσεσι, θαλλοὺς ἱεσίου μετ' ὀλοφυρμῶν προτείνοντας), ἀντιπαρελθὼν ὁ Κόττας βραχέα τῇ πατρίῳ διελέχθη γλώττῃ, εἰτα ἐκαθέσθη. Καὶ Κάρδων ἀναστὰς, « Ἡμεῖς, ὦ Κόττα, » φησὶ, « πόλιν ελεῖν ἀλλ' οὐχὶ καθελεῖν ἐπετρέψαμεν. » Μετ' αὐτὸν δὲ καὶ ἄλλοι ὁμοίως Κότταν ἠτιάσαντο. (4) Πολλοῖς μὲν οὖν ἄξιος ὁ Κόττας ἐδόκει φυγῆς· μετριάσαντες δ' ἑμὸς ἀπεψηφίσαντο τὴν πλατύσημον αὐτοῦ· Ἡρακλειώταις δὲ τὴν χώραν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς λιμένας ἀποκατέστησαν, καὶ μηδὲνα δουλεύειν ψῆφον ἔθεντο.

LX. Ταῦτα Θρασυμήδους διαπραξαμένου, ἐπὶ τὴν πατρίδα μὲν τοὺς πολλοὺς ἐξέπεμψεν· αὐτὸς δὲ μετὰ Κριθαγόρου τε καὶ Προπύλου (παῖς δ' ἦν ὁ Πρόπυλος Κριθαγόρου) κατὰ τοὺς ἐξῆς ἐπιμένων χρόνους, τὰ

valles ditioni suae ut permittat, exposcit. Quum vero etiam Luculli ad Parthum legati venissent, Romanis seorsum amicum et socium se esse fingit, seorsum etiam eadem ad Armenium simulat.

LIX. Interea Romam Cotta reversus, honore a senatu afficitur, et Pontici cognomento, quod Heracleam cepisset, nobilitatur. At ubi sinistra ejus fama Romam pervenit, ut qui sui lucri causa tam eximiam urbem evertisset, in publicum incurrebat odium, invidiamque tantæ ei opes adaugebant. Cujus declinandi causa pleraque in ærarium spolia retulit, tametsi nihilo mitiores in se Romanos hoc efficeret, dum e plurimis eum pauca referre persuasum haberent. Captivos etiam Heracleæ statim dimittendos decreto publico sciverunt. (2) Thrasymedes insuper, Heracliensium unus, pro concione Cottam publice accusat et civitatis suæ erga Romanos benevolentiam commemorat : et si quid ab hac remiserint, non civitatis voluntate, sed magistratum fraude et adversariorum vi factum esse. Miserabili etiam querela ob oculos ponit urbis inflammationem, quotque et quanta incendium evastarit : utque simulacra Cotta destructa prædam sibi fecerit, et ædes sacras diruerit, et sexcenta alia crudelissimum in modum peregerit ; ad hæc auri et argenti infinitum prope numerum, ceteramque urbis felicitatem, quam in suum ille commodum averterit, recensebat. (3) His a Thrasymede cum lamentis et fletu commemoratis et optimatibus Romanorum ad commiserationem casus illius inflexis (accesserat enim captivorum quoque multitudo, viri et matronæ cum liberis, lugubribus vestimentis amicti, et supplices, cum ejulatu præ se tondentes olivæ ramos), progressus contra in medium Cotta, ubi pauca lingua patria disseruisset, resedit : et exsurgens Carbo : « Nos, inquit, Cotta, capiendam tibi, non excindendam urbem demandavimus. » Et post eum alii consimili in Cottam criminatione sunt inveci. (4) Multis igitur exilio dignus videbatur : moderatione tamen adhibita, latum ei clavum abrogant ; Heracliensibus vero agrum et mare et portus restituant, rogatione perlata, ut nemo horum servituti sit addictus.

LX. His ergo Thrasymedes confectis, plebem remisit in patriam : ipse vero cum Brithagora et Propylo, Brithagoræ filio, ad tempus dehinc subsistens, quæ patriæ usus exigeret, administravit ; peractisque aliquot annis, cum tribus

obvii transeuntibus Caspias portas, quorum meminit Isidorus Characenus in Mansionib. Parth. in Geograph. Hæscheli p. 187 : Ἐντεῦθεν ὑπερβάττων τὰς Κασπίας πύλας ἐστὶν αὐλῶν καὶ ἡ Χοαρήνη σταθμὸς ἐν ἡ Ἀπάμεια πόλις : vel etiam aulon ille inter Libanum et Antilibanum, de quo v. Polyb. V, et Hieronymum De nominib. locor. Hebraic. p. 149, tom. III ed. Valles Venet. » Orelli. — ὑπεκρίνατο] al. ἀπεκρίνατο.

LIX. 1. Ποντικὸς αὐτοκράτωρ] Mallin II. καὶ αὐτ. Schæfer. — ὑπολαμβάνοντας] Steph., codd. ; ὑπολαμβάνοντες vnlg. — 2. ἐπιτιθεμένων] al. ἐπιθεμένων. — ἀρνύσσει] em. ; Schæfer. ; ἀφανίσει libri. — 3. πατρίῳ] al. πατρώφ. — γλώττῃ] al. φωνῇ. — διελέχθη] em. Schæfer. ; διελέχθη libri. — Κάρδων κ. τ. λ.] Cf. Dio Cass. XXXVI, 23. — ἐπετρέψαμεν] al. ἐπετρέψαμεν.

λοιπὰ τῶν ἐπειγόντων καθίστατο· καὶ τινῶν ἐτῶν ἀνυσθέντων τρισὶν ἑπακτρίσιν εἰς τὴν Ἡράκλειαν ἐπανάγεται. Ἀφικόμενος δὲ πάντα τρόπον ἐπενόει ἀνοικίσεσθαι τὴν πόλιν, καθάπερ εἰς παλιγγενεσίαν ἀνακαλούμενος. (2) Ἀλλὰ πάντα πράττων μόλις εἰς ἀτακισχιλῶς, ἅμα τοῖς οἰκετικοῖς σώμασιν, συλλεγῆναι κατεπράξατο. Βριθαγόρας δὲ, ἥδη τῆς πόλεως αὐξομένης, ἐλπίδας ἐποίησατο πρὸς ἐλευθερίαν τὸν δῆμον ἀνεγεκεῖν· καὶ διαγεγονότων μὲν πολλῶν ἐτῶν, ἥδη δὲ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας εἰς ἓνα περισταμένης ἀνδρα, Γαῖον Ἰούλιον Καίσαρα, πρὸς τοῦτον ἡπείγετο. (3) Συνεπρέσβευον δὲ αὐτῷ ἄλλοι τέ τινες τῶν ἐπιφανῶν, καὶ ὁ υἱὸς Πρόπυλος. Γνωσθεὶς οὖν τῷ Καίσαρι Βριθαγόρας, καὶ διαπραξάμενος ἐγγυτέρῳ τῇ φιλίᾳ προσελθεῖν, δι' ὑποσχέσεως ἐγένετο· οὐ μὴν ἐξ ἐφόδου γε λαβεῖν τὴν ἐλευθερίαν ἡδυνήθη, ἅτε δὴ οὐκ ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἀλλ' ἐφ' ἑτέρα τοῦ Γαίου περιτρέχοντος. Οὐκ ἀφίστατο μέντοι γε Βριθαγόρας, ἀλλὰ περὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην αὐτὸς τε καὶ Πρόπυλος συμπεριεαγόμενος τῷ Καίσαρι ἐβόλετο παρ' αὐτοῦ, ὥς ἐπισταμιούμενον τὸν αὐτοκράτορα τῆς λιπαρήσεως αὐτὸν ἀποδέχεσθαι. (4) Δωδεκαετίας δὲ τὴν παρεδρίαν διαμετρούσης, καὶ περὶ τῆς εἰς Ῥώμην ἐπανόδου τοῦ Καίσαρος διανοομένου, ὑπὸ τε τοῦ γήρους καὶ τῶν συνεχῶν πόνων κατατρυχωθεὶς Βριθαγόρας τελευτᾷ, μέγα πένθος τῇ πατρίδι καταλιπών. Εἰς τοιοῦτον μὲν τέλος καὶ ὁ ἰς λόγος τῆς Μέμνονος ἱστορίας τελευτᾷ.

5. Ἔστι δὲ ἡ συγγραφὴ νουνεχῆς μὲν καὶ τὸν ἰσχνὸν μεταδιώκουσα χαρακτῆρα, οὐ μὴν οὐδὲ τοῦ σαφοῦς ἀμελοῦσα, εὐλαβουμένη δὲ καὶ τὰς ἐκβολάς, πλὴν εἰ μὴ πού τις ἀνάγκη συνυφάνειν καὶ τὰ ἐξωθεν ἐγκελεύεται τῆς προθέσεως. Οὐδὲ πρὸς ταύτην δὲ ἐπὶ τὸ συχνὸν ἀποκλίνει, ἀλλὰ τὸ κατεπείγον ἐπιμνησθεῖσα ἔχεται πάλιν εὐεπιστρόφως τῆς προτεθείσης αὐτῇ κατ' ἀρχὰς γνώμης. (6) Καὶ λέξεσι δὲ, εἰ μὴ που σπανίως ἐξαλλαττούσαις, ταῖς συνήθεσι χρᾶται. Τὰς δὲ πρώτας ἢ ἱστορίας καὶ τὰς μετὰ τὴν ἕκτην καὶ δεκάτην οὕτω εἰπεῖν εἰς θέαν ἡμῶν ἀφιγμένας ἔχομεν.

ouerariis navibus in patriam regressus, ceu ad alterum revocatam natalem, omni studio reparare contendit. (2) Verum, dum omnia molitur, vix, ut octo millia, vernis etiam annumeratis, colligerentur, effectit. Brithagoras autem, civitate jam augescente, populum in pristinam libertatem vindicandi spem facit: annisque elapsis haud paucis, Romanorum imperio jam ad unum C. Julium Caesarem devotulo, ad eum contendit. (3) Legationem cum eo obibant quum alii ex nobilitate, tum Propylus filius. Ibi notior factus Caesari Brithagoras, et propius in amicitiam admissus, promissionem quidem accipit; sed libertatem prima occasione recuperare nequit: quod non Romae, sed alibi terrarum Julius in negotiorum distractione versabatur. Non tamen ab incepto destitit Brithagoras, sed per totam fere orbem cum Caesare circumductus ipse et Propylus, in oculis ejus erat, ut non obscure imperator significaret, petitionem hominis se approbare. (4) Duodecim tandem annos in familiaritate Romanorum emensus, quum jam redire Caesar instituisset Romam, senecta et laborum assiduitate exhaustus Brithagoras, vitam finivit, et grandem patriae luctum a se reliquit. Hucusque perductus simul etiam liber decimus sextus Historiarum Memnonis finem habet.

5. Scriptio haec auctorem prodit intelligentem, tenuique dicendi generi addictum, non ita tamen ut negligat perspicuitatem. A digressionibus abstinet, nisi forte necessitas quaedam etiam quae extra propositum sita sunt subtexere jubeat; neque vero ubi huc deflexerit, multum diutius moratur, sed, urgentis memor negotii, reverti citius propositumque initio consilium resumere. (6) Verbis utitur usitatis, etsi raris quibusdam locis etiam immutantis vulgarem dictionem occurrunt. De octo libris prioribus et de his qui excipiunt sextum et decimum, quod eos nondum videre contigerit, non habeo dicere.

IX. 1. ἐπανάγεται] A.; ἄγεται vulg. — ἀνοικί[σεσθαι] A.; ἐνοικί[ζε]. vulg. — 3. ἐγένετο] al. ἐγίνετο. — 5. τοιοῦτον] al. τοῦτο. — 6. χρᾶται] al. χρῆται.

LIBER OCTAVUS.

A TRAJANO USQUE AD CONSTANTINUM MAGNUM.

98-306 p. C.

PHILO BYBLIUS.
ASPASIUS BYBLIUS.
FAVORINUS ARELATENSIS.
HADRIANUS CÆSAR.
ARRIANUS NICOMEDENSIS.
PHLEGON TRALLIANUS.
CEPHALION.
NICANOR ALEXANDRINUS.
TELEPHUS PERGAMENUS.
[IASON ARGIVUS.]
CHARAX PERGAMENUS.
CREPERIUS CALPURNIANUS
CALLIMORPHUS.
ANTIOCHIANUS.
DEMETRIUS SAGALASSENSIS.
[AMYNTIANUS.]
DAMOPHILUS BITHYNUS.
CHRYSEROS.

ATHENÆUS NAUCRATITA.
JUDAS.
SEVERUS IMPERATOR.
ASINIUS QUADRATUS.
NICAGORAS ATHENIENSIS.
LUPERCUS BERYTIUS
CALLINICUS.
EPHORUS CUMANUS.
NICOSTRATUS TRAPEZUNTIVS.
NICOMACHUS.
CALLICRATES TYRIUS.
THEOCLES.
ZENOBIA.
PORPHYRIUS TYRIUS.
DEXIPPUS ATHENIENSIS.
EUSEBIUS.
ONESIMUS.

PHILO BYBLIUS.

Suidas : Φίλων Βύβλιος, γραμματικός. Οὗτος γέγονεν ἐπὶ τῶν χρόνων ἐγγὺς Νέρωνος, καὶ παρέτεινεν εἰς μακρόν. Ὑπατον γοῦν Σεβήρον τὸν Ἑρέννιον χρηματίσαντα αὐτὸς εἶναι φησιν, ὅταν (εἰδέναι φ., ὅτε proponit Westerm.; legerim : χρημ. εἶναι φησιν, ὅταν αὐτὸς) ἦγεν οἱ ἔτος, ὀλυμπιάδι δὲ σκ'. Γέγραπται δ' αὐτῷ Περὶ κτήσεως καὶ ἐκλογῆς βιβλίων βιβλία ιβ', Περὶ πόλεων καὶ οὐς ἐκάστη αὐτῶν ἐνδοξοὺς ἤνεγκε βιβλία λ', Περὶ τῆς βασιλείας Ἀδριανοῦ, ἐφ' οὗ καὶ ἦν ὁ Φίλων, καὶ ἄλλα. Cf. Eudoc. p. 424.

Ὑπατον... κτήσεως) Pro his Eudocia ἔγραψε ἐπιγράμματα, βιβλία δ', Περὶ κτήσεως κτλ. — σκ' Clinton. ap. Gaisfordium ad h. l. scribendum conjicit σκδ' : nam Ol. 224 i, 119 p. Chr. consul fuit (L. Catilius) Severus. Natur igitur foret 42 p. Chr. De Hadriano (117-138) scripserit vivente adhuc imperatore. — καὶ ἄλλα] γέγονε δὲ καὶ ὑπατος παρ' αὐτοῦ Eudoc.

Cf. Suidas : Ἑρμιππος Βηρύτιος ἀπὸ κώμης μεσσηναίου, μαθητὴς Φίλωνος τοῦ Βυβλίου, ἐφ' οὗ ὤκειώθη Ἑρεννίῳ Σεβήρῳ ἐπὶ Ἀδριανοῦ τοῦ βασιλέως. — Παῦλος Τύριος, ῥήτωρ, γεγονὼς κατὰ Φίλωνα τὸν Βύβλιον· δς ἐπ' Ἀδριανοῦ τοῦ βασιλέως πρεσβεύσας μητρόπολιν τὴν Τύρον ἐποίησε. — Ἡρωδιανὸς Ἀλεξανδρεὺς, γραμματικός... γέγονε κατὰ τὸν Καίσαρα Ἀντωνίνον τὸν καὶ Μάρκον, ὡς νεώτερον εἶναι καὶ Διονυσίου τοῦ τὴν Μουσικὴν ἱστορίαν γράψαντος καὶ Φίλωνος τοῦ Βυβλίου (*).

SCRIPTA PHILONIS.

1. Περὶ τῆς βασιλείας Ἀδριανοῦ. Nihil superstes.

2. Φοινικικὴ ἱστορία s. Φοινικικά libr. VIII vel IX (fr. 1-8).

Περὶ Ἰουδαίων (fr. 5, 6). Pars Φοινικικῆς ἱστορ.

3. Περὶ στοιχείων Φοινικικῶν (fr. 9). Fortasse hæc quoque partem τῶν Φοινικικῶν constituerint.

Περὶ ἐθωθίων (?), quem librum de serpentum, ut videtur, religione ipse Philo memorat fr. 9, ubi v. not.

(*) Reliquos Philones recenset Fabricius Bibl. Gr. tom. IV, p. 750 sqq. ed. Harl. — Ad nos quodammodo pertinent, 1. *Philo Heracleota*, qui πρὸς Νύμφιν Περὶ θαυμασίων scripsit. Vide Vitam Nymphidis. — 2. *Philo Thebanus* ap. Plutarch. Alex. c. 46, et *Philo Althiopikῶν* auctor (Strabo II, p. 77; Antigon. Mirab. c. 160. Vide not. ad Onesicrit. fr. 5). — Adde *Philonem* quendam *sophistam*, cujus libellus exstat De septem mundi miraculis

4. Παράδοξος ἱστορία, libr. III, ab ipso Philone laudata, fr. 1, § 6.

5. Περὶ πόλεων καὶ οὐς ἐκάστη αὐτῶν ἐνδοξοὺς ἤνεγκε βιβλία λ' (fr. 11-18) (*).

6. Περὶ ἱατρῶν s. Ἱατρικά (fr. 19). Hæc nonnisi pars (liber IX) operis sequentis fuisse videtur.

7. Περὶ κτήσεως καὶ ἐκλογῆς βιβλίων βιβλία ιβ'.

8. Περὶ χρηστομαθείας. Etym. M. v. γέρας. « Fortasse pars prioris. » Fabric.

9. Περὶ Ῥωμαίων διαλέκτου. Etym. M. v. ἀλτήρ (**).

10. Τὰ ῥηματικά. Etym. M. vv. ἀβολήτωρ, αἶστος, ἀτμητος (**).

11. Τὸ ῥητορικόν. Etym. M. v. δέμα. (Num corrupte pro τὸ ῥηματικόν?)

12. Ἐπιγράμματα, libris IV. Eudocia.

[Περὶ διαφορᾶς σχημάτων. Quod opus, infimi ævi fœctum, cum Anmonio edidit Valckenarius, quem vide.]

Φοινικικῆς ἱστορίας sive Φοινικικῶν libros octo (Porphy. De abstin. II, 56) vel novem (Idem ap. Euseb. P. E. p. 31. Vide fr. 1, § 3), quibus Phœnicum doctrina theologica exponitur, ex scriptis Sanchoniathonis Phœnicis, qui Semiramidis æqualis fuerit, Philo in græcum sermonem se transtulisse dixit. Quod insigne esse men-

(*) Hoc opus in compendium redigit Serenus. Suidas : Σερήνος, ὁ καὶ Ἀλῖος χρηματίας, Ἀθηναῖος, γραμματικός. Ἐπιτομὴν τῆς Φίλωνος πραγματείας Περὶ πόλεων, καὶ τινες ἐφ' ἐκάστης ἐνδοξοὶ, βιβλία γ' Ἐπιτομὴν τῶν Φιλαξένου εἰς Ὀμηρον α'. Philonei operis epitome laudatur in Etym. M. v. Ἀρσινόη et Βουκράς. Serenum grammaticum, qui ἐν διαφόροις μέτροις δράματα διάφορα scripsit, memorat Photius cod. 280, p. 510 a. 10 ed. Bekk. Sereni Ἀπομνημονεύματα citat Stobæus in Florileg. IX, 15; V, 46, 47, 82; VI, 33, 36, 49; VII, 61; XIII, 28, 29, 42; XXI, 96; XXXIX, 17; XLIV, 41; XLVII, 20; LXII, 48; LXXII, 15; LXXV, 11; LXXX, 5; LXXXII, 10.

(**) Ex eo libro fortasse fluxit locus Jo. Lyd. De magistr. p. 28 ed. Paris. : Τὸ δὲ Βάρρωνος ἐπώνυμον τὸν ἀνδρῶν κατὰ τὴν τῶν Κελτῶν φωνήν, κατὰ δὲ Φοίνικας τὸν Ἰουδαῖον σημαίνει, ὡς Ἑρέννιος Φίλων.

(***) De rebus grammaticis, nescio ex quoniam libro petitis, Philo laudatur ap. Eustath. ad Hom. p. 73 C; 855 A; 907 A; 909 A; 1540, 4; 1698, 28; 1871, 48. Nescio an huc vel ad antiquiorem aliquem Philonem pertineat schol. Apoll. Rhod. III, 118 : ἐψιόωντο, ἐντὶ τοῦ ἱμαζόν. Φίλων δὲ ἐντὶ τοῦ ὠμίλου, κατὰ τὸ ἔπος. Adde Bekker. Anecd. p. 324.

dacium hodie nemo nescit (*), satisque constat auctorem nostrum veteres traditiones detorquendo ad sua quædam consilia accommodasse, diversa plane temere miscuisse, atque nomine Sanchoniathonis abusum esse, ut auctoritatem commentis suis conciliaret. Qua de re accuratius edoceri cupientem ad præclarum amandamus opus Moversii (*Phæn. Relig.* p. 88-147). Nos summa capita paucis tetigisse habebimus satis.

Scientiam rerum cælestium, legumque quæ mundum gubernant, ab *El* sive *Chon* deo profectam esse Phœnices sacerdotes statuebant. Quæ *El* primus docuerat, ea literis consignavit *Taautus*. Verum doctrina ista, quum perobscura esset, interpretibus egebat. Tales post multa sæcula exstiterunt *dii Surmubelus* et *Thuro*, qui commentariis suis *Taauti* scripta explicarunt similiter atque *Annedotes* apud *Babylonios* τὰ ἀπ' Ἀννῶν κεφαλαιωδῶς ῥηθέντα ἀνὰ μέρος ἐξηγήσασθαι dicuntur. — Hæc ex parte quidem eum in finem excogitata esse patet, ut τὰς ἱερατικῆς γραφαίς, quæ a sacerdotibus concinnatæ in templorum adytis asservabantur, divina vindicaretur origo. — Corpus horum scriptorum vocabatur *San-chon-iath*, סַנְחַנְיָאִת, i. e. *tota lex Chonis* (**). Collectionis nomen deinceps abiit in nomen collectoris (***), cuius ætatem in remotissima tempora relegabant. — Ex libris Sanchoniathoni seriore ætate adscriptis nonnullos recenset *Suidas*: Σαγχωνιάθων, Τύριος φιλόσοφος, ὃς γέγονε κατὰ τὰ Τρωϊκά. Περὶ τοῦ Ἑρμοῦ φυσιολογίας, ἥτις μετεφράσθη· Πάτρια Τυρίων τῇ Φοινίκων διαλέκτῳ· Αἰγυπτιακὴν θεολογίαν καὶ ἄλλα τινά. Quæ ne ex

(*) Qui de Sanchoniathone scripserunt, recensentur ap. *Fabric. Bibl.* I, c. 28 ed. Harl.; *Meusel. Bibl. Hist.* V, 2, p. 1 sqq.; *Orelli. Sanchon. fragm.* p. XII sqq.; *Creuzer. Symbol.* I, p. 110 ed. tert.; *Hoffmann. Lex. Bibl.* tom. III, p. 329. Nuper de fragmentorum falsitate disputarunt *Lobeck. Aglaoph.* p. 1264 sqq.; *Hengstenberg. Beiträge zur Einleitz in d. a. Testam.* tom. II, p. 210 sqq. 1836. et præ ceteris *Movers. Ueber d. Unächtheit, etc., in Jahrbücher. f. Theolog. u. christl. Philos.* 1836, Bd. I, p. 51-91. Idem in libro eruditissimo *Ueber die Religion d. Phœniz* Bonn. 1841. Cf. etiam *O. Müller. in Gött. G. Anz.* 1837, Nr. 52, *Benfey. in Jahns Annal.* 1837, tom. III, p. 322. De fraude *Wagenfeldiana* tacere præstat.

(**) *Movers. l. l.* p. 99: « Nicht wenig spricht für die Richtigkeit unserer Etymologie, dass sie erst die abgekürzten Wortformen Σουνιαίων bey Athen. III, p. 176, und *Suniatos*, Name eines Carthaginiensers bei Justin (XX, 5) zu erklären weis: denn in ihm ist der, regelrecht in die Mitte zwischen Nomen und dem dazu gehörigen Adjectiv gestellte Genitiv *Chon* ausgelassen, und nur סַנְיָאִת, die ganze *Sunna*, geblieben. » Deinde *M.* refellit nominis interpretationes ab aliis v. d. tentatas. Ceterum cf. *Euseb. P. E.*: Σαγχωνιάθων κατὰ τὴν Φοινίκων διάλεκτον φιλαλήθως τῇ παλαιᾷ ἱστορίᾳ ἐκ τῶν κατὰ πόλιν ὑπομνημάτων καὶ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναγραφῶν συναγαγὼν καὶ συγγραψας.

(***) Comparat *Movers. Vyasa*, sive collectorem librorum quos *Veda* Indi vocant, aliaque similia.

Philone hausta esse putemus, vel id impedire videtur, quod *Sanchoniathon*, non *Berytius*, uti *Philo* ait, sed *Tyrius* fuisse perhibetur. Atque *Tyrium* *Athenæus* quoque habere videtur, quippe cui civis est *Ulpiani Tyrii*. (*Athen.* III, p. 126, A: Ὁ Κύνουλκος ἐφη· ἐμπύπλαστο Οὐλπιανὲ χερσοδλάφου πατρὸς, ὃς παρ' οὐδενὶ τῶν παλαιῶν, μὰ τὴν Δῆμητρα, γέγραπται, πλὴν εἰ μὴ ἄρα παρὰ τοῖς τὰ Φοινικικὰ συγγεγραφόσι Σουνιαῖθωνι καὶ Μωχῶ τοῖς σοῖς πολιταῖς.) Contra *Sidonius* est ap. eundem *Suidam* p. 3241 ed. *Gaisf.*, ubi glossa hæc: Σαγχωνιάθης, Σιδώνιος (uti em. *Creuzer.* pro σιδώνιος) σοφός, τοῖς χρόνοις κατὰ Σεμίραμιν, ἔγραψε τῇ Φοινίκων διαλέκτῳ φυσιολογίαν καὶ ἄλλα τινά. Ex qua sententiarum discrepantia complures civitates Sanchoniathonem sibi vindicasse conjicias. Utut est, quum φυσιολογίαν inter *S.* scripta recenseant, hoc certe constat, fabulas cosmogonicas et quæ huc pertinent in libris sacerdotalibus physiologicæ esse explicatas. Ejus vero doctrinæ acerrimus adversarius exstitit *Philo*, homo ὁσος, qui *Euemeris* vestigia legens omnes, qui tum pro diis colerentur, mortales olim fuisse prædicabat. Ad quod probandum ut ἱερὰν ἀναγραφὴν *Euemeris* mentitus est, sic suum quendam *Philo* Sanchoniathonem excogitavit. Etenim scripta *Taauti* ita corrupta esse aiebat, ut veræ historiæ eorum, qui divinos honores adepti essent, in mysticas fabulas atque allegorias physiologicas abiissent. Primum horum falsariorum fuisse filium *Thabionis*, qui allegoricas suas ineptias tradidisset mysteriorum antistitibus, a quibus deinceps hæc doctrina summo studio exculta esset (*fr.* I, § 5-27). Tandem vero Sanchoniathoni contigisse, ut genuinam vetustis *Taauti* scriptis formam restitueret. Hos igitur libros Sanchoniathonis, quum per longum tempus sacerdotum fraude occultati latuissent, *Philo* sese reperisse et in lucem protraxisse contendit.

Jam quod sapientiam *Philoneam* attinet, nihil ea differt ab illa, quam ex *Euemero* *Diodori* bene novimus. Scilicet ubicunque fieri potest, priscam fabularum adorationem retinet, nisi quod allegorice dicta in communis vitæ historias traducit. Alia inepta interpretatione ita immutat, ut ad systema suum accommodentur. Sic *Casium* et *Libanum* montes in homines celsissimos, qui montibus istis nomen dederint, transformat; deas vero, quarum in honorem hierodulæ copiam sui obvis facere solebant, olim meretrices fuisse statuit; et sic porro. Omnes denique pro diis post fatum culti sunt ob beneficia in homines collata, quorum varia genera ex deorum nominibus, attributis atque cultus ritibus facili negotio licebat effingere.

Præterea *Philo*, summa suæ gentis antiqui-

tate superior, aliorum populorum se ostendit contemptorem. Sic in Græcos invehitur, quippe qui sua mythologumena non sibi debeant, sed scriptis sacerdotum Phœnicum, quorum commenta novis accessionibus exaggeraverint (fr. 1, § 28). Idque peculiari opere Παράδοξος ἱστορία inscripto demonstrare studuit (vide fr. 1, § 6). His non dissimilia fuerint, quæ de Judæis scripsit. Impudentiam eorum perstringere voluit Judæum dicens Phœnicum dialecto vocari Βάρβωνα (בר בון) i. e. *filium mendacii*. Porro quæ de Judæis Philo protulit, ea assensu suo comprobavit Porphyrius, acerrimus Judæorum Christianorumque adversarius. Nam Σαγγωνιαθών, Porphyrius ait, ἱστορεῖ τὰ περὶ Ἰουδαίων ἀληθέστατα, ὅτε καὶ τοῖς τόποις καὶ τοῖς ὀνόμασι συμφωνότατα (fr. 1, § 2 (*)). Quo argumento probabiliter ita usus est, ut eum, qui de locis et nominibus tam accurate doctum se ostenderet, etiam de *rebus* verissima tradere staret, eaque Judæorum narrationibus opponeret. Denique Judaicos libros impugnandi consilium vel ex illo Philonis commento apparet, quo Sanchoniathonem suum tanquam virum optimis ad tractandam Judæorum historiam subsidiis instructum introducit. Namque commentariis usum esse dicit Hierombali (*Gideonis*), Jehovæ sacerdotis, qui non multum post Moysem vixerit. Ceterum hoc maxime Philo egerit, ut omnem Judæorum theologiam a Phœnicibus profectam esse ostenderet. Quo quidem negotio tanto commodius fungi potuit, si ea, quæ nos jam in fragmentis legimus, omnia pro vere Phœnicicis vindicavit; quum tamen luce clarius sit multa iis admixta esse Hebraica, Ægyptiaca, alia. Unde fit ut Philonis narratio summa rerum labore confusionem. Ac præ ceteris quidem patet magnam partem eorum quæ de fabulis cosmogonicis leguntur, petita esse ex Ægyptiorum libro Hermetico, sive ipse Philo primus eum adhibuerit, sive alii ante Philonem diversa hæc conglutinauerint.

Quæ quamvis ita sese habeant, nihilominus reliquias Philonis permagni faciendas esse jure merito censent quicunque explorandis veterum populorum religionibus operam navant (**). — De reli-

quis Philonis operibus non est, cur sermonem instituamus.

für die Phœnizische Religion machen, kommt selbst den durch die Bearbeitung oder durch einseitige Auffassung des Eusebius getrübbten Göttergeschichten ein bedeutender Werth zu; ja es dürfte für die Phœnizische und Asiatische Götterlehre und Mythologie der Verlust weniger Schriften so sehr zu beklagen sein, als Philo neun Bücher phœnizischer und asiatischer Göttergeschichten, die er unter Sanchoniathons Namen herausgegeben hat. Sie umfaßten unser der Kosmogonie die Mythen der vorsemiramischen Zeit, der Phœnizier nicht nur, sondern auch der andern namhaften Völker, und so ohne Zweifel die syrische, babylonische, ägyptische Mythologie, die sich nicht weniger als die phœnizische zu einer euhemeristischen Behandlung eignet. Für den Haupttheil des Buches der phœnizischen Urgeschichte fand er insbesondere einen mannigfachen Stoff in den zahlreichen Mythen, wodurch die einzelnen phœnizischen Städte ihr hohes Alter und ihre Gründung durch die Götter feierten, von denen Nonnus mehrerlei aufbewahrt hat, und die schon in Strabons Zeit durch phœnizische Schriftsteller den Griechen bekannt geworden waren. Ausserdem knüpfen sich an die Gründung der alten Heiligthümer in Phœnizien und Syrien so viele Legenden, der ganze Kult und die Götterfeste waren mythisch gedeutet, kurz die ganze Götterlehre in Phœnizien local geworden, so dass ein Euhemerist wie Philo nur zu sammeln und zu deuten, nicht erst zu dichten brauchte, um eine dem rohen Character der phœnizischen Religion angemessene Göttergeschichte zu Stande zu bringen. Er benutzte dazu auch überall die *einheimischen* und nicht *griechische* Berichte. Was er von seinem Sanchoniathon sagt, er habe die heiligen Schriften, Tempelarchive und die Annalen der einzelnen Städte durchgeforscht, letztere ohne Zweifel um die localen Mythen, z. B. von der Gründung von Berytus, Byblus durch Saturn, von Tyrus durch Melcarth, zu bewahrheiten, muss von ihm selbst verstanden werden, wenigstens in so weit er überall die heiligen Sagen und die Literatur der Phœnizier in Anspruch genommen hat, etc. — p. 140: Wenn wir aber bei unsern dürftigen Quellen der phœnizischen Religion selbst den wenigen Resten von Philos Buch einen bedeutenden Werth beilegen, so würden sie diesen schon ansprechen, weil schon die Kenntniss der ziemlich vollständig mitgetheilten und sonst zum Theile unbekannten Gotternamen von Wichtigkeit ist, die, bei besonnener etymologischer Forschung und unter Vergleichung anderer Quellenberichte und verwandter religiöser Ideen, schon zu ansehnlichen Aufschlüssen kommen lassen. Dann enthalten diese Fragmente manche Mythen und Aufklärungen über phœnizische Gottheiten, bei denen gar kein Zweck einer Dichtung absehbar, und die frei von aller euhemeristischen Entstellung sind, so dass eine Kritik, die ihre Schranken hält und nicht in Willkür ausartet, ihnen nichts anhaben kann. Ja überhaupt lässt sich nicht nachweisen, dass irgend eine Mythe oder Göttergeschichte willkürlich von Philo erdichtet sei, und es bewahrt sich bei genauerer Nachforschung, dass auch die grössten Abgeschmacktheiten, die er den Göttern nachsagt, einen Anknüpfungspunct in dem Namen oder in dem Character derselben finden. »

(*) Cf. Theodoret. De cur. Gr. aff. serm. 2: Σαγγωνιαθών μὲν δὲ Βηρύτιος τὴν Φοινίκων θεολογίαν ἐξέγραψε· μετῆνεγκε δὲ ταύτην εἰς τὴν Ἑλλάδα φώνην Φιλων, οὐχ ὁ Ἑβραῖος, ἀλλ' ὁ Βυβλίος· τὸν δὲ Σαγγωνιαθώνα λίαν τεθαυμάχεν ὁ Πορφύριος.

(**) Movers l. I. p. 138: « Trotz allen den Mängeln, die es (das Philonische Buch) zu einer nicht zuverlässigen Quelle

ΦΟΙΝΙΚΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

1.

E PROOEMIO LIBRI PRIMI.

Eusebius Pr. Ev. I, 9, p. 30, D (p. 66 Gsf.) :
 Ἱστορεῖ δὲ ταῦτα (sc. τὰ Φοινικικὰ) Σαγγουνιάδων,
 ἀνὴρ παλαιότατος καὶ τῶν Τρωικῶν χρόνων, ὃς φασι,
 πρεσβύτερος, ὃν καὶ ἐπ' ἀκριβεῖα καὶ ἀληθείᾳ τῆς
 Φοινικικῆς ἱστορίας ἀποδεχθῆναι μαρτυροῦσι. Φίλων
 δὲ τούτου πᾶσαν τὴν συγγραφὴν ὁ Βύβλιος, οὐχ ὁ Ἐ-
 βραῖος, μεταβαλὼν ἀπὸ τῆς Φοινικίων γλώσσης ἐπὶ τὴν
 Ἑλλάδα φωνὴν ἐξέδωκε. Μέννηται τούτων ὁ καθ' ἡμᾶς
 τὴν καθ' ἡμῶν πεποιημένος συσκευὴν ἐν τετάρτῳ τῆς
 πρὸς ἡμᾶς ὑποθέσεως, ὅδε τῷ ἀνδρὶ μαρτυρῶν πρὸς λέξιν·

2. « Ἱστορεῖ δὲ (*) τὰ περὶ Ἰουδαίων ἀληθέστατα,
 ὅτι καὶ τοῖς τόποις καὶ τοῖς ὀνόμασιν αὐτῶν τὰ συμφω-
 νώτατα, Σαγγουνιάδων ὁ Βηρύτιος, εἰληφὼς τὰ ὑπομνή-
 ματα παρὰ Ἱεροβάβου τοῦ ἱερέως Θεοῦ τοῦ Ἰεωῦ·
 ὃς Ἀβελδάω (**) τῷ βασιλεῖ Βηρυτίῳ τὴν ἱστορίαν
 ἀναθεῖς, ὑπ' ἐκείνου καὶ τῶν κατ' αὐτὸν ἐξεταστῶν τῆς
 ἀληθείας παρεδέχθη. Οἱ δὲ τούτων χρόνοι καὶ πρὸ τῶν
 Τρωικῶν πίπτουσι χρόνων, καὶ σχεδὸν τοῖς Μωσέως
 κλησιάζουσιν, ὡς αἱ τῶν Φοινικίων βασιλέων μηνύουσι
 διαδοχαί. Σαγγουνιάδων δὲ κατὰ τὴν Φοινικίων διδ-

(*) Verba Ἱστορεῖ δὲ... Ἀσσυρίων βασιλίδος iterum appo-
 nit Euseb. p. 486 B.

(**) Sic 5 codd. : p. 486, B, est Ἀβελδάω; vulgo Ἀβελάλω,
 quod Tyrii regis nomen affert etiam Josephus A. J. VIII,
 5, 8. C. Ap. I, 17. 18.

PHOENICUM HISTORIA.

1.

Res autem istas Sanchuniatho quidam memoriae prodidit,
 vir antiquissimus, quemque ante Trojana tempora floruisse,
 summaque cum diligentiae tum veritatis laude Phoenicum
 historiam scripsisse testantur. Hujus scriptionem totam
 Philo, non Hebraeus ille, sed Byblius ex Phoenicum idioma-
 te Graecam in linguam conversam vulgavit. Ejusdem quoque
 meminit is, qui nostra memoria opus illud adversum nos
 mendacibus fraudibusque textum consarcinavit (*Porphy-
 rias*), dum libro quarto ipsum hujus testimonii sui prae-
 dicatione commendat.

2. « Rerum, inquit, ad Judaeos pertinentium historiam
 Sanchuniatho Berytius summa fide conscripsit, quippe quae
 cum eorum locis atque nominibus apprime consentiat, quum
 commentarios de rebus Judaeorum accepisset ab Hierom-
 balo (*Gideone*) Jehovae sacerdote, qui historiam suam de-
 dicaverat Abelbalo (s. *Abibalo*), atque tum ab ipso rege,
 tum ab iis quorum apud ipsum erat de scripturae veritate
 cognoscere, tanquam verus scriptor collaudatus est. Aetas
 vero horum virorum Trojanis temporibus antiquior proxime
 ad Moesam ipsum accedit, ut ex Phoeniciae regum serie quis
 auferre potest. Sanchuniatho autem, qui Phoenicia lingua
 veterem historiam partim ex singularium urbium actis,
 partim ex temporum monumentis collectam et coagmen-

λεκτον φιλαλήθως (*) τὴν παλαιὰν ἱστορίαν ἐκ τῶν
 κατὰ πόλιν ὑπομνημάτων καὶ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνα-
 γραφῶν συναγαγὼν δὴ καὶ συγγράψας ἐπὶ Σεμιράμεως
 γέγονε τῆς Ἀσσυρίων βασιλίδος, ἥ πρὸ τῶν Ἰλιακῶν,
 ἢ κατ' αὐτοὺς γε τοὺς χρόνους γενέσθαι ἀναγέγραπται.
 Τὰ δὲ τοῦ Σαγγουνιάδωνος εἰς Ἑλλάδα γλῶσσαν ἠρμή-
 νευσε Φίλων ὁ Βύβλιος. »

3. Ταῦτα μὲν ὁ δηλωθεὶς, ἀλήθειαν ὁμοῦ καὶ πα-
 λαιότητα τῷ δὴ θεολόγῳ μαρτυρήσας. Ὁ δὲ προῖων,
 οὐ τὸν ἐπὶ πάντων θεὸν, οὐδὲ μὴν θεοὺς τοὺς κατ' οὐ-
 ρανὸν, θνητοὺς δὲ ἀνδρας καὶ γυναῖκας, οὐδὲ τὸν τρό-
 πον ἀστέιους, οἷους δι' ἀρετὴν ἀξίον εἶναι ἀποδέξασθαι
 ἢ ζηλώσαι τῆς φιλοσοφίας, φαυλόττος δὲ καὶ μοχθη-
 ρίας ἀπάσης κακίαν περιβεβλημένους θεολογεῖ. Καὶ
 μαρτυρεῖ γε τούτους αὐτοὺς ἐκείνους εἶναι, τοὺς εἰσέτι
 καὶ νῦν θεοὺς παρὰ τοῖς πᾶσι νενομισμένους κατὰ τε
 τὰς πόλεις καὶ τὰς χώρας. Δέχου δὲ καὶ τούτων ἐκ τῶν
 ἐγγράφων τὰς ἀποδείξεις. Ὁ δὲ Φίλων, εἰς ἑνέα βί-
 βλους τὴν πᾶσαν τοῦ Σαγγουνιάδωνος πραγματείαν
 διελὼν, κατὰ τὸ προοίμιον τοῦ πρώτου συγ-
 γράμματος αὐτοῖς ῥήμασι προλέγει περὶ τοῦ Σαγ-
 γουνιάδωνος ταῦτα·

4. « Τούτων οὕτως ἐχόντων ὁ Σαγγουνιάδων, ἀνὴρ
 πολυμαθὴς καὶ πολυπράγμων γενόμενος καὶ τὰ ἐξ
 ἀρχῆς, ἀφ' οὗ τὰ πάντα συνέστη, παρὰ πάντων εἰδέ-
 ναι ποθὼν, πολλὴ φροντιστικῶς ἐμάστυε τὰ Ταῦτου,
 εἰδὼς ὅτι τῶν ὑφ' ἡλίῳ γεγονότων πρῶτος ἐστὶ Τάαυ-
 τος, ὁ τῶν γραμμάτων τὴν εὐρεσιν ἐπινοήσας, καὶ τῆς

(*) Theodoretus Ther. p. 28, qui hunc locum excrip-
 sit, habet ὁ κατὰ τὴν Φ. δ. φιλαλήθης.

tatam, singulari veritatis studio perscripsit, Semiramide,
 quam Iliacis temporibus vel antiquiorem vel aequalem fuisse
 memoraunt, apud Assyrios regnante, vixit. Ejusdem porro
 Sanchuniathonis opera Philo Byblius Graeco sermone do-
 navit. »

3. Haec ille, quibus istius theologi cum in scribendo ve-
 ritatem, tum etiam vetustatem nobis testatam reliquit. Ve-
 rum in operis suscepti progressu non jam deum universi
 moderatorem, immo ne caeli quidem incolae, sed viros
 quosdam ac mulierculas morti obnoxios, eosque non ea
 morum honestate, ut propter virtutem suscipi ac probari
 mereantur, aut ea praeditos sapientia, quae nos ad ipsorum
 aemulationem invitet, sed omnibus flagitiis et sceleribus
 coopertos nobis pro diis obtrudit, ac simul eos ipsos esse
 confirmat, qui passim etiamnum omnibus in oppidis atque
 regionibus deorum loco celebrantur. Quam tu rerum
 certas etiam ex illorum scriptis accipe probationes. Philo
 igitur, qui Sanchuniathonis opus universum novem in libros
 distribuit, ipso statim primi libri prooemio haec ad verbum
 de eodem auctore praefatur :

4. « Haec quum ita se haberent, Sanchuniatho, vir in pri-
 mis eruditus, quum operam in rerum plurimarum studio
 posuisset, quumque gentium omnium historiam jam usque
 a prima universi molitione nosse vehementer optaret, prae-
 cipuam quandam in pervestigandis Taauti scriptis diligen-
 tiam adhibuit, bene gnarus, omnium qui lucem hanc

τῶν ὑπομνημάτων γραφῆς κατάρξας, καὶ ἀπὸ τοῦδε ὡς περ χρησίδα βαλλόμενος τοῦ λόγου, ὃν Αἰγύπτιοι μὲν ἐκάλεσαν Θωῶθ, Ἀλεξανδρεῖς δὲ Θωῶ, Ἑρμῆν δὲ Ἑλληνας μετέφρασαν. »

Ταῦτα εἰπὼν ἐπιμέμφεται τοῖς νεωτέροις τοῖς μετὰ ταῦτα, ὡς ἂν βεβιασμένους καὶ οὐκ ἀληθῶς τοὺς περὶ θεῶν μύθους ἐπ' ἀλληγορίας καὶ φυσικὰς διηγήσεις τε καὶ θεωρίας ἀνάγουσι. Λέγει δ' οὖν προΐων·

6. « Ἄλλ' οἱ μὲν νεώτατοι τῶν ἱερολόγων τὰ μὲν γεγονότα πράγματα ἐξ ἀρχῆς ἀπεπέμψαντο, ἀλληγορίας δὲ καὶ μύθους ἐπινοήσαντες, καὶ τοῖς κοσμικοῖς παθήμασι συγγένειαν πλασάμενοι, μυστήρια κατέστησαν· καὶ πολλὴν αὐτοῖς ἐπὶ τῶν τύφον, ὡς μὴ βραδίως τινὰ συνορᾶν τὰ κατ' ἀλήθειαν γεγόμενα· ὁ δὲ συμβαλὼν τοῖς ἀπὸ τῶν αὐτῶν εὐρεθεῖσιν ἀκοκρύφους Ἀμμουμένων γράμμασι συγχειμένους, ἃ δὴ οὐκ ἦν πᾶσι γνώριμα, τὴν μάθησιν ἀπάντων αὐτὸς ἤσκησε· καὶ τέλος ἐπιθείς τῇ πραγματείᾳ, τὸν κατ' ἀρχὰς μῦθον καὶ τὰς ἀλληγορίας ἐκποδῶν ποιησάμενος, ἐξηνύσατο τὴν πρόθεσιν· ἔως πάλιν οἱ ἐπιγενόμενοι ἱερεῖς χρόνοις ὑστερον ἡσθησαν αὐτὴν ἀποκρύφειν, καὶ εἰς τὸ μυθώδες ἀποκαταστήσαι· ἐξ οὗ τὸ μυστικὸν ἀνεκύπτειν οὐδέπω φθάσαν εἰς Ἑλληνας. »

6. Τοῦτο εἰς τὴν φησὶν· « Ταῦθ' ἡμῖν εὐρηται ἐπιμελῶς εἰδέναι τὰ Φοινίκων ποδοῦσι, καὶ πολλὴν ἐξερευνησάμενος ὕλην, οὐχὶ τὴν παρ' Ἑλλήσι· διά-

φωνος γὰρ αὕτη καὶ φιλονεικότερον ὑπ' ἐνίων μᾶλλον, ἢ πρὸς ἀλήθειαν συνθεῖσα. »

Καὶ μεθ' ἑτέρα· « Οὕτως δὲ ἔχειν πεπεισθαι ἡμῖν παρέστη, ὡς ἐκείνος γέγραφε, τὴν διαφωρίαν ὁρῶσι τὴν παρ' Ἑλλήσι, περὶ ἧς μοι τρία περιλοτίζεται βιβλία τὴν ἐπιγραφὴν ἔχοντα παραδόξου ἱστορίας. »

7. Καὶ αὐθις μεθ' ἑτέρα ἐπιλέγει· « Προδιὰ-
 ὁρῶσαι δὲ ἀναγκαῖον πρὸς τὴν αὐθις σαφένειαν, καὶ τὴν τῶν κατὰ μέρος διάγνωσιν, ὅτι οἱ παλαιότεροι τῶν βαρβάρων, ἐξαιρέτως δὲ Φοίνικες καὶ Αἰγύπτιοι, παρ' ὧν καὶ οἱ λοιποὶ παρέλαβον ἀνθρώποι, θεοὺς ἐνόμισαν μεγίστους τοὺς τὰ πρὸς τὴν βιωτικὴν χρεῖαν εὐρόντας, καὶ κατὰ τι εὐποιήσαντας τὰ ἔθνη· εὐεργέτας τε τούτους, καὶ πολλῶν αἰτίους ἀγαθῶν ἡγούμενοι ὡς θεοὺς προσεκύνουν, καὶ εἰς τὸ χρεῶν μεταστάντας ναοὺς κατασκευασάμενοι στήλας τε καὶ βράδους ἀφέρουν ἐξ ὀνόματος αὐτῶν, καὶ ταῦτα μεγάλως σεβόμενοι, καὶ ἑορτὰς ἐνεμον αὐτοῖς τὰς μεγίστας Φοίνικες. (5) Ἐξαιρέτως δὲ καὶ ἀπὸ τῶν σφετέρων βασιλείων τοῖς κοσμικοῖς στοιχείοις καὶ τισι τῶν νομιζομένων θεῶν τὰς ὀνομασίας ἐπέθεσαν· φυσικοὺς δὲ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς λοιποὺς πλανήτας ἀστέρας καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ τούτοις συναφῇ θεοὺς μόνους ἐγίνωσκον, ὥστ' αὐτοῖς τοὺς μὲν θνητοὺς, τοὺς δὲ ἀθανάτους θεοὺς εἶναι. »

Ταῦτα κατὰ προοίμιον ὁ Φίλων διαστειάμενος, εἰς

adspexerant, Taautum literas principem invenisse ac scribendorum commentariorum auctorem fuisse: ab illo igitur quem ab Aegyptiis Thoyth, ab Alexandrinis Thoth nominatum, Graeci Ἑρμῆν, hoc est Mercurium, reddidere, Sanchuniathi, quasi a fundamento, narrationis eumpsit exordium.

His commemoratis recentiores illos, qui postea emeruerant, eo nomine reprehendit, quod quae de diis vulgo ferebantur, ad allegorias nescio quas et physicas explicationes, vi facta veritati, traducerent. Is ergo in progressu ita loquitur:

5. « Sed enim qui novissime rerum sacrarum disputationem attigere, quum eorum quae facta erant, ipso statim initio veritatem rejecissent, allegoriis quibusdam ac fabulis excogitatis, quumque rebus iis, quae hujus universi naturam consequuntur, affinitate conficta, mysteria densis obducta tenebris instituerunt, ne quis eorum, quae reapse gesta erant, veritatem intueri facile posset. Ille autem quum in arcanas quaedam Ammonearum stellarum literas incidisset, quae in interioribus templorum penetralibus repositae paucis tantum notae essent, omnium sententiam diligenti meditatione quaesivit, laetumque suscepti laboris exitum consequutus, quae in ipso aditu occurrebant fabulis cum allegoriis omnibus de medio sublatis, institutum opus suum ad perfectionem maturitatemque perduxit: donec qui post illum existerent sacerdotes, idem ipsum occultare denuo atque ad priscarum fabularum commenta revocare postea voluissent, unde mysticus ille sensus emerit, qui nunquam antea Graecorum animos occuparat. »

6. Quibus deinceps ista subiungit: « Haec tandem a nobis reperta sunt, quum vehementer cognoscendae Phoenicum historiae desiderio teneremur, ac posteaquam ingentem li-

brorum monumentorumque silvam cupide scrutati essemus, non eam tamen, quae penes Graecos erat, quod ipsam magna cum dissensione antiquorum, et contentione potius quam veritatis studio conflata a nonnullis esse perviderem. » Tum quibusdam interjectis: « Ad fidem, inquit, illis scriptis adhibendam, eo maxime quod oculis intueremur, Graecorum scriptorum dissidio adducti sumus, de quo tria nobis volumina, quorum inscriptio est: *de incredibili historia*, studiose ac diligenter elaboravimus. »

7. Ac rursum post alia nonnulla subdit: « Jam vero, quo illustrior habeatur magisque distincta rerum sequentium intelligentia, hoc etiam ante omnia ponere nos oportet, Barbarorum antiquissimos, Phoenices imprimis et Aegyptios, a quibus ceteri deinceps populi morem illum accepere, in maximorum eorum loco eos omnes habuisse, qui res ad vitam agendam necessarias invenissent, quibus beneficium aliquod in genus humanum contulissent. Eos nimirum, quos sibi plurimorum bonorum auctores esse persuaderent, ut deos adorarent, fatique defunctis existimantes templa stelaeque et virgas ipsorum nomine consecrarent, eaque praecipuo religionis cultu prosecuti Phoenices, sed et illis quoque dies longe celeberrimos dedicarunt. (8) In quo quidem eximium illud fuit, quod regum suorum nomina universi hujus elementis, ac quibusdam eorum, quibus divinitatem ipsi tribuebant, imponerent. Naturales porro deos, Solem, Lunam reliquasque stellas inerrantes, cum elementis ac ceteris cum iisdem affinitate conjunctis, nomen ex omnibus agnoscebant, ut mortales quidem alios, alios autem immortales deos haberent. »

Quibus Philo breviter in praefatio constitutis, ad Sanchu-

ἐπάρχεται τῆς τοῦ Σαγγουναίωθνος ἐρμηνείας, ὥδε πως τὴν Φοινικικὴν ἐκτιθέμενος θεολογίαν. (Postrema inde ab oī palaitatōi tanquam ex Clemente Alex. affert Cyrillus In Jul. VI, p. 205, E.)

2.

Idem ib., cap. 10 : Τὴν τῶν ὄλων ἀρχὴν ὑποτίθεται ἀέρα ζοφώδη καὶ πνευματώδη, ἣ πνοὴν ἀέρος ζοφώδους, καὶ χάος θολερὸν, ἐρεβώδες· ταῦτα δὲ εἶναι ἀπειρα, καὶ διὰ πολλὸν αἰῶνα μὴ ἔχειν πέρας. « Ὅτε δὲ, φασιν, ἡράσθη τὸ πνεῦμα τῶν ἰδίων ἀρχῶν, καὶ ἐγένετο σύγκρασις, ἣ πλοκὴ ἐκείνῃ ἐκλήθη πόθος. Αὕτη δὲ ἀρχὴ κτίσεως ἀπάντων. Αὐτὸ δὲ οὐκ ἐγίνωσκε τὴν αὐτοῦ κτίσιν· καὶ ἐκ τῆς αὐτοῦ συμπλοκῆς τοῦ πνεύματος ἐγένετο Μῶτ· τοῦτό τινες φασιν ἰλὺν· οἱ δὲ ὕδατώδους μίξεως σῆψιν. Καὶ ἐκ ταύτης ἐγένετο πᾶσα σπορὰ κτίσεως, καὶ γένεσις τῶν ὄλων. (2) Ἦν δὲ τινα ζῶα οὐκ ἔχοντα αἰσθῆσιν, ἐξ ὧν ἐγένετο ζῶα νοερὰ, καὶ ἐκλήθη Ζωφασημὴν (Ζωφισημὰν cod. H.), τοῦτ' ἴστιν οὐρανοῦ κατόπται. Καὶ ἀνεπλάσθη ὁμοίως ὡοῦ σχήματι. Καὶ ἐξέλαμψε Μῶτ ἥλιός τε καὶ σελήνῃ ἀστέρες τε καὶ ἀστροὰ μεγάλα. »

Τοιαύτῃ μὲν αὐτῶν ἡ κοσμογονία, ἀντικρὺς ἀθεότητα εἰσάγουσα. Ἰδωμεν δὲ ἐξῆς, ὡς καὶ τὴν ζωογονίαν ἱποστῆναι λέγει. Φησὶν οὖν·

3. « Καὶ τοῦ ἀέρος διαυγασαντος, διὰ πύρωσιν καὶ τῆς θαλάττης καὶ τῆς γῆς ἐγένετο πνεύματα καὶ νέφη καὶ οὐρανίων ὑδάτων μέγιστα καταφοραὶ καὶ χύσεις.

Καὶ ἐπειδὴ διεκρίθη καὶ τοῦ ἰδίου τόπου διεχωρίσθη διὰ τὴν τοῦ ἡλίου πύρωσιν, καὶ πάντα συνήντησε πάλιν ἐν ἀέρι τὰδε τοῖσδε, καὶ συνέρραξαν, βρονταὶ τε ἀπετελέσθησαν καὶ ἀστραπαὶ, καὶ πρὸς τὸν πάταγον τῶν βροντῶν τὰ προγεγραμμένα νοερὰ ζῶα ἐργηγόρησεν, καὶ πρὸς τὸν ἔχον ἐπτύρη, καὶ ἐκινήθη ἐν τε γῇ καὶ θαλάττῃ ἄρρεν καὶ θῆλυ. »

4. Τοιαύτῃ αὐτοῖς καὶ ἡ ζωογονία. Τούτοις ἐξῆς ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἐπιφέρει λέγων· « Ταῦθ' ἡρέθη ἐν τῇ κοσμογονίᾳ γεγραμμένα Τααῦτου καὶ τοῖς ἐκείνου ὑπομνήμασι, ἐκ τε στοχασμῶν καὶ τεκμηρίων ὧν ἐώρακεν αὐτοῦ ἡ διάνοια καὶ εὔρε καὶ ἡμῖν ἐφώτισεν. »

Ἐξῆς τοῦτοις ὀνόματα τῶν ἀνέμων εἰπὼν Νότου καὶ Βορέου καὶ τῶν λοιπῶν, ἐπιλέγει· « Ἄλλ' οὗτοί γε πρῶτοι ἀφίερωσαν τὰ τῆς γῆς βλαστήματα καὶ θεοὺς ἐνόμισαν, καὶ προσεκύουν ταῦτα, ἀπ' ὧν αὐτοὶ τε διεγένοντο, καὶ οἱ ἐπόμενοι, καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν πάντες, καὶ χοῶς καὶ ἐπιθύσεις ἐποίουν. »

5. Καὶ ἐπιλέγει· « Αὗται δ' ἦσαν αἱ ἐπίνοιαι τῆς προσκυνήσεως ὁμοιαὶ τῶν αὐτῶν ἀσθελεῖα καὶ ψυχῆς ἀτολμία. Εἴτα φησι γεγενῆσθαι ἐκ τοῦ Κολπία ἀνέμου, καὶ γυναικὸς Βάαν, τοῦτο δὲ νύκτα ἐρμηνεύειν, Αἰῶνα καὶ Πρωτόγονον, θνητοὺς ἀνδρας, οὕτω καλουμένους· εὐρεῖν δὲ τὸν Αἰῶνα τὴν ἀπὸ τῶν δένδρων τροφήν. Ἐκ τούτων τοὺς γενομένους κληθῆναι Γένος καὶ Γενεάν, καὶ οἰκῆσαι τὴν Φοινίκην· αὐχμῶν δὲ γενομένων τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν ὀρέγειν πρὸς τὸν ἥλιον. Τοῦτον γάρ,

anthonis interpretationem progreditur, his verbis Phœnicum theologiam edisserens.

2.

Principium universi Philo ponit aerem tenebrosam ac spiritu fœtum, seu mavis tenebrosi aeris flatum ac spiritum, chaosque turbidum altaque caligine circumfusum. Nec porro infinita esse, nullumque nisi longo sæculorum intervallo terminum habere. « Verum ubi spiritus, inquit, amore principiorum suorum flagrare cœpisset, eumque simul esset mixtio consecuta, nexum hunc mutuam Cupidinem appellarunt. Is quidem rerum omnium procreationis principium fuit. Spiritus vero suam ipsius procreationem minime agnoscebat. Ex hac illius conjunctione prodiit Mot (v. *Mov.* l. l. p. 134); id quod limum nonnulli, alii aqueæ mixtionis putredinem esse volunt, ex qua secular productionis semina, ipsaque adeo rerum universalum generatio exstiterit. (2) Ceterum animantia quædam erant omni sensu carentia, quæ postmodum intelligentia præditos amantes procrearunt. Eos illi Zophasemin, hoc est cæli contemplantiores, nominarunt, in ovi figuram conformatos. Illico autem Mot cum sole, luna, stellis, ac reliqua majorum astrorum multitudine emicuit. »

Hujusmodi a Phœnicibus mundi ortus ponitur qui omnem plane divinitatem exterminet. Jam qualis ab illis inventum animalium generatio videamus. Sic ergo philosophatur :

3. « Quum igneum splendorem aer emisisset, ex ardenti maris et terrarum inflammatione, venti, nubes, magnoque

ruentium impetu cœlestium imbrum ac nimborum effusiones exstiterent : quum autem hæc omnia, quæ distincta paullo ante, ac propter vehementiorem solis æstum a propria sede disjuncta fuerant, in eodem rursus aere concurrerent, atque alia cum aliis committerentur; tonitrua simul ac fulgura pepererunt : quorum ad tonitruum fragorem, descripti antea intellectu præditi animantes velut a somno excitati, horrendoque sonitu exterriti, inares pariter ac feminæ tam in terra quam in mari moveri cœpere. »

4. Ejusmodi est, quæ ab istis somniatur, animalium generatio, quam hæc ejusdem auctoris verba excipiunt : « Hæc in Taauti de mundi ortu commentariis scripta reperta sunt, quæ quidem ipse cum argumentis (v. *Mov.* p. 136) et conjecturis, quas mentis acie perviderat, excogitavit; tum eorum quoque faciem nobis lumenque prætulit. »

Mox Austri ac Boreæ ceterorumque ventorum nominibus appositis, ita prosequitur : « At illi omnium primi terræ germina consecrarunt, iisque deorum in loco habitis adorationis cultum tribuerunt, quibus vitam non ipsi modo, sed ipsorum etiam posterī, majoresque omnes tolerarunt, inferasque ac libamina perfecerrunt. »

5. « Atque hæc divini cultus cogitationes, inquit, cum illorum imbecillitate animique angustiis congruebant. Tum scribit, ex Colpia vento atque ejus uxore Baan, quam Græci νόκτα, h. e. noctem, interpretantur, Æonem ac Primogenitum, mortales ambo procreatos, Æonemque cibi ex arboribus petendi auctorem fuisse : qui ab illis geniti sint, eos Genus ac Progeniem appellatos, Phœnicem incoluisse,

φῃσι, θεὸν ἐνόμιζον μόνον οὐρανοῦ κύριον, Βεελσάμην καλοῦντες, ὃ ἐστὶ παρὰ Φοίνιζι κύριος οὐρανοῦ, Ζεὺς δὲ παρ' Ἑλλήσι. »

6. Μετὰ ταῦτα πλάνην Ἑλλήσιν αἰτιᾶται λέγων. « Οὐ γὰρ ματαίως αὐτὰ πολλαχῶς διστυλάμεθα, ἀλλὰ πρὸς τὰς αὐθις παρεκδοχὰς τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν ὀνομάτων, ἅπερ οἱ Ἕλληνες ἀγνοήσαντες ἄλλως ἐξεδέξαντο, πλανηθέντες τῇ ἀμφιβολίᾳ τῆς μεταφράσεως. »

7. Ἐξῆς φησιν· ἀπὸ Γένους Αἰῶνος καὶ Πρωτογόνου γεννηθῆναι αὐθις παῖδας θνητοὺς, οἷς εἶναι ὀνόματα Φῶς καὶ Πῦρ καὶ Φλόξ. « Οὗτοι, φησὶν, ἐκ πατριδῆς φύλων εὗρον πῦρ, καὶ τὴν χρῆσιν ἐδίδαξαν. Υἱοὺς δὲ ἐγέννησαν οὗτοι μεγέθει τε καὶ ὑπεροχῇ κρείσσονας· ὧν τὰ ὀνόματα τοῖς ὄρεσιν ἐπετέθη, ὧν ἐκράτησαν· ὡς ἐξ αὐτῶν κληθῆναι τὸ Κάσσιον, καὶ τὸν Αἰθιων καὶ τὸν Ἀντιλίβανον, καὶ τὸ Βραθύ. Ἐκ τούτων, φησὶν, ἐγεννήθησαν Μημηροῦμος καὶ ὁ Ὑψουράνιος (*)· ἀπὸ μητέρων δὲ, φησὶν, ἐχρημάτιζον τῶν τότε γυναικῶν ἀνέδην μισογμένων οἷς ἂν ἐντύχοιεν. »

(*) Ἐγεννήθησαν Μημηροῦμος] ἐγεννήθησα μὴ κροῦμος cod. E; ἐγεννήθη Σαμηροῦμος D. ἐγεννήθη σαμη κροῦμος F. G. ὁ καὶ Ὑψουράνιος E. F. G. Gaisford. Cum Boccharto p. 706 videtur legendum: ἐγεννήθη Σαμηροῦμος ὁ καὶ Ὑψουράνιος. Pluralis ἐχρημάτιζον etc. suadet post Ὑψουράνιος excidisse καὶ Οὐσως, qui tamquam frater Hyps. memoratur paullo post.

quumque vehementior aestus urgeret, in caelum manus ad solem sustulisse. Quippe deum hunc unum caeli moderatorem esse credebant, eumque propterea Beelsamen, i. e. Phœnicum lingua, caeli dominum, Græca vero Δία, i. e. Jovem, nominabant. »

6. Deinceps Græcorum his verbis traducit errorem: « Neque enim sine ratione pluribus ista modis explicate distinguenda putavimus, sed varias hac etiam in parte nominum quæ rebus attribuuntur rationes ac significationes secuti sumus, quæ Græci homines quum ignorarent, alieno sensu accipere, in errorem ambiguitate significationis inducti. »

7. Porro ex Genere Ævi et Primogeniti filio natos ait esse liberos morti similiter obnoxios, eosque Lucis, Ignis et Flammæ nominibus appellatos, qui quum ignem ex mutua lignorum collisione reperissent, ejusdem usum homines docuerint. Idem filios genuere, qui mole ac proceritate corporis vulgus hominum longe superarent, quorum nomina montibus iis attributa sunt, quos ipsi prius occuparant. Quare montes Cassius, Libanus, Antilibanus et Brathy (*Bratum ap. Plin., i. e. cypressus arbor; v. Mov. p. 577*) ab illis nomen accepere. Ceterum ab iis procreatus est Samemrumus, qui et Hypsuranius, (*et Usous*): qui a matribus ejusmodi appellationem invenere, mulierculis, inquam, illis, quæ sui copiam eo tempore obvio cuilibet impudentissime faciebant.

8. Jam vero Hypsuranium in insula Tyro domicilium suum collocasse, ac tuguriorum ex calamis cum junco papyroque contextis efficiendorum artem excogitasse, graves-

8. Εἰτά φησι τὸν Ὑψουράνιον οἰκῆσαι Τύρον, καλύδας τε ἐπινοῆσαι ἀπὸ καλαμῶν καὶ θρύων καὶ παπύρου· στασιάζει δὲ πρὸς τὸν ἀδελφὸν Οὐσων, ὃς σκέπην τῷ σώματι πρῶτος ἐκ δερμάτων ὧν ἴσχει συλλαβεῖν θηρίων εὔρε. Ραγδαίων δὲ γενομένων ὀμβρων καὶ πνευμάτων, παρατριβέντα τὰ ἐν τῇ Τύρῃ δένδρα πῦρ ἀνάψαι, καὶ τὴν αὐτῇ ὕλῃ καταφλέγει· δένδρου δὲ λαβόμενον τὸν Οὐσων καὶ ἀποκαλεῖσάντα πρῶτον τολμῆσαι εἰς θάλατταν ἐμδῆναι· ἀνερῶσαι δὲ δύο στήλας πυρὶ καὶ πνεύματι, καὶ προσπνῆσαι, αἵμα τε σπένδειν αὐταῖς ἐξ ὧν ἤγρευε θηρίων. Τούτων δὲ τελευτησάντων, τοὺς ἀπολειφθέντας φησὶ ράβδους αὐτοῖς ἀφαιρῶσαι, καὶ τὰς στήλας προσπνῆναι, καὶ τούτοις ἰορτάς ἄγειν κατ' ἔτος. (9) Χρόνος δὲ ὕστερον πολλοῖς ἀπὸ τῆς Ὑψουρανίου γενεᾶς γενέσθαι Ἀγρία καὶ Ἀλία, τοὺς ἀγρας καὶ ἀλείας εὐρετὰς, ἐξ ὧν κληθῆναι ἀγρευτὰς καὶ ἀλείας· ἐξ ὧν γενέσθαι δύο ἀδελφοὺς, σιδήρου εὐρετὰς καὶ τῆς τούτου ἐργασίας· ὧν θάτερον τὸν Χρυσῶρ λόγους ἀσκήσαι καὶ ἐπιδέας καὶ μαντείας· εἶναι δὲ τοῦτον τὸν Ἡφαιστον, εὐρεῖν δὲ καὶ ἀγκιστρον καὶ δόλεαρ καὶ ὀρμῆν καὶ σχεδία, πρῶτον τε πάντων ἀνθρώπων πλεῦσαι· διὸ καὶ ὡς θεὸν αὐτὸν μετὰ θάνατον ἐσεβάσθησαν· καλεῖσθαι δὲ αὐτὸν καὶ Δία μειλίχιον. Οἱ δὲ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοίχας φασὶν ἐπινοῆσαι ἐκ πλίνθων. Μετὰ ταῦτ' ἐκ τοῦ γένους τούτων γενέσθαι νεανίας δύο, καλεῖσθαι δὲ αὐτῶν τὸν μὲν Τεχνίτην, τὸν δὲ Γήϊνον Αὐτόχθονα. Οὗτοι ἐκ-

que cum Usou fratre inimicitias exercuisse tradit. Ac princeps quidem pellibus, quas feris ab se captis detraxerat, corpus tegere Usous instituit: quumque, turbulenta inebrium ventorumque tempestate coorta, ex Tyri arborum collisione ignis exarsisset, arbore, cujus ante ramos amputarat, navigii loco mari sese, nullo licet exemplo, committere ausus est. Geminus quoque cippus quum igni ventoque dedicasset, mox utrique adorationis cultum exhibuit, quoque venando ceperat ferarum sanguinem libavit. Posteaquam *aeternum* supremum isti omnes diem obiissent, qui superstites, inquam, remansere, virgas ac cippos in eorum honorem consecratos adorarunt, festosque dies solenni ritu quotannis peregerunt. (9) At vero multis post seculis, ex illius Hypsurani sobole Venator et Piscator nati sunt, qui piscationis ac venationis artem invenere, ac toti piscatorum venatorumque natium suum postea nomen indidere. Ab iisdem fratres procreati duo, qui ferrum ac multiplicem ferri usum reperere. Quorum alter Chrysor nomine, quem Vulcanum esse ait, plurimum operæ ac studii partim in eloquentia, partim in inventionibus ac divinandi artibus collocavit. Is etiam hanc atque escam, piscatorum lineam, ac tumultuarias rete invenit, primusque mortalium omnium navigavit. Quinobrem eum quoque post obitum instar dei colebant, ipsumque præterea Jovis μειλίχιου (*Melech? v. Meers p. 226*) nomine appellarunt, nec desunt etiam, qui ab ejusdem fratribus struendorum ex lateribus murorum ac parietum rationem excogitatam esse velint. Ab horum posteris geniti adolescentes duo, quorum unus Artífex, alter vero Terrestris Indigena nuncupatus. Hi quisquiliarum cum

νόσαν τῷ πληρῷ τῆς πλήθους συμμιγνύειν φορυτόν
καὶ τῷ ἡλίῳ αὐτὰς τεραίνειν, ἀλλὰ καὶ στέγας ἐξεύ-
ρον. (10) Ἀπὸ τούτων ἐγένοντο ἑτεροί, ὧν ὁ μὲν Ἀγρός
ἐκαλεῖτο, ὁ δὲ Ἀγρούηρος ἢ Ἀγρότης, οὗ καὶ ξάανον
εἶναι μάλα σεβάσμιον καὶ ναὸν ζυγοφορούμενον ἐν
Φοινίκῃ· παρὰ δὲ Βυβλίοις ἐξαίρετάς θεῶν ὁ μέγιστος
ὀνομάζεται. Ἐπενόησαν δὲ οὗτοι αὐλὰς προστιθέναι
τοῖς οἰκοῖς καὶ περιβόλαια καὶ σπήλαια. Ἐκ τούτων
ἀργόται καὶ κυνηγοί. Οὗτοι δὲ καὶ Ἀλῆται καὶ Τι-
τῆνες καλοῦνται. (11) Ἀπὸ τούτων γενέσθαι Ἄμμον
καὶ Μάγον, οἱ κατέδειξαν κόμας καὶ ποίμνας. Ἀπὸ
τούτων γενέσθαι Μισώρ καὶ Συδύκ (al. lib. Συδέκκ,
s. Σαδέκ), τούτῃσιν εὐλοῦν (εὐλογον Tour.) καὶ
δίκαιον· οὗτοι τὴν τοῦ ἀλλοῦ χρῆσιν εὔρον. Ἀπὸ Μισώρ
Τάαυτος, ὃς εὔρε τὴν τῶν πρώτων στοιχείων γραφήν·
ὃν Αἰγύπτιοι μὲν Θωώρ (l. Θωώθ; inversus ordo
supra legitur), Ἀλεξανδρεῖς δὲ Θωώθ, Ἕλληνες δὲ
Ἑρμῆν ἐκάλεσαν. Ἐκ δὲ τοῦ Συδύκ Διόσκουροι ἢ Κα-
βαίροι ἢ Κορύδαντες ἢ Σαμοθραῖες. Οὗτοι, φησί,
πρώτοι πλοῖον εὔρον. (12) Ἐκ τούτων γεγόνασιν ἑτε-
ροί, οἱ καὶ βοτάνας εὔρον, καὶ τὴν τῶν θακετῶν ἴσιν
καὶ ἐπωδάς. Κατὰ τούτους γίνεται τις Ἐλιῶν κα-
λούμενος Ὑψιστος, καὶ θήλεια λεγομένη Βηρούθ, οἱ
καὶ κατώκουν περὶ Βύβλον. Ἐξ ὧν γεννᾶται Ἐπί-
γειος ἢ Αὐτόχθων, ὃν ἕτερον ἐκάλεσαν Οὐρανόν· ὡς
ἐκ αὐτοῦ καὶ τὸ ὑπὲρ ἡμᾶς στοιχεῖον δι' ὑπερβολὴν
τοῦ κάλλους ὀνομάζειν οὐρανόν. (13) Γεννᾶται δὲ τούτῳ
ἀδελφῇ ἐκ τῶν προειρημένων, ἢ καὶ ἐκλήθη Ἰῆ, καὶ

διὰ τὸ κάλλος ἀπ' αὐτῆς, φησὶν, ἐκάλεσαν τὴν ὁμώνυ-
μον γῆν. Ὁ δὲ τούτων πατήρ ὁ Ὑψιστος ἐν συμβολῇ
θηρίων τελευτήσας ἀφαιρώθη, ᾧ χοὰς καὶ θυσίας οἱ
παῖδες ἐτέλεισαν. (14) Παραλαβὼν δὲ ὁ Οὐρανὸς τὴν
τοῦ πατρὸς ἀρχὴν, ἀγεται πρὸς γάμον τὴν ἀδελφὴν
Γῆν, καὶ ποιεῖται ἐξ αὐτῆς παῖδας τέσσαρας, Ἥλιον
τὸν καὶ Κρόνον, καὶ Βαίτυλον, καὶ Δαγῶν, ὃς ἐστὶ Σί-
των, καὶ Ἀτλαντα. Καὶ ἐξ ἄλλων δὲ γαμετῶν ὁ Οὐρανὸς
πολλὴν ἔσχε γενεάν. Διὸ χαλεπαίνουσα ἡ Γῆ τὸν Οὐρα-
νὸν ζηλοτυπούσα ἐκάκιζεν, ὡς καὶ διαστῆναι ἀλλήλων.
(15) Ὁ δὲ Οὐρανὸς ἀποχωρήσας αὐτῆς, μετὰ βίας ὅτε
καὶ ἐβούλετο ἐπιῶν καὶ πλησιάζων αὐτῇ, πάλιν ἀπηλ-
λάττετο· ἐπεχίρει δὲ καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς παῖδας διαφθεί-
ρειν· τὴν δὲ Γῆν ἀμύνεσθαι πολλάκις, συμμαχίαν
αὐτῇ συλλαξαμένην· εἰς ἀνδρας δὲ προελθὼν ὁ Κρόνος
Ἑρμῇ τῷ τρισεγίστῳ συμβούλῳ καὶ βοηθῷ χρώμενος,
οὗτος γάρ ἦν αὐτοῦ γραμματεὺς, τὸν πατέρα Οὐρανὸν
ἀμύνεται, τῇμαρῶν τῇ μητρί. (16) Κρόνῳ δὲ γίνονται
παῖδες Περσεφόνη καὶ Ἀθηνᾶ. Ἡ μὲν οὖν πρώτη
παρθένος ἐτελεύτα· τῇ δὲ Ἀθηνᾶς γνώμη καὶ Ἑρμοῦ
κατεσκεύασε Κρόνος ἐκ σιδήρου ἀρπην καὶ δόρυ. Ἐἶτα
ὁ Ἑρμῆς τοῖς τοῦ Κρόνου συμμάχοις λόγους μαγείας
διαλεχθεὶς πόθον ἐνεποίησε τῆς κατ' Οὐρανοῦ μάχης
ὑπὲρ τῆς Ἰῆς. Καὶ οὕτω Κρόνος τὸν Οὐρανόν, πο-
λέμῳ συμβαλὼν, τῆς ἀρχῆς ἤλασε, καὶ τὴν βασιλείαν
διεδέξατο. Ἐάλω δὲ ἐν τῇ μάχῃ καὶ ἡ ἐπέρastos τοῦ
Οὐρανοῦ σύγκοιτος ἐγκύμων οὔσα, ἣν ἐκδίδωσιν ὁ Κρό-
νος Δαγῶνι πρὸς γάμον. Τίεται δὲ παρὰ τούτῳ ὁ κατὰ

latitio luto miscendarum, utriusque vero solis calore ex-
siccandi et tectorum aedibus imponendi auctores fuere.
(10) Alios item duos procrearunt, quorum unus Agri, alter
Rustici sive Agricola: nomen accepit. Et huic quidem simu-
lacrū eximio cultu dedicatum est, addito quoque in Phoe-
nice templo, quod ab aliquot jugatorum boum paribus ge-
stabatur. Idem apud Byblios prae ceteris deorum maximus
elogio plane singulari nominatur. Ambo praeterea constru-
endis aedibus non solum atria, verum etiam ducta in orbem
septa cum speluncis addidere. Ab iis tam agricolarum quam
venatorum, qui canibus uterentur, genus propagatum. Iis-
dem Erronum ac Titanum attributum nomen. (11) Filios re-
liquere Amynon et Magum, quibus villarum gregumque
alendorum rationes feruntur acceptae. Ex istis nati Misor
ac Sydyce, hoc est solutus facilis ac justus, qui salis usum
reperere. Misor filium Taautum habuit, primorum in scri-
bendo elementorum inventorem quem Aegyptii Theor
(Thoth), Alexandrini Thoyt, Graeci Mercurium nomina-
runt. Ex Sydyce vero Dioscuri seu Cabiri seu Corybantes
seu Oeniques Samothracas originem accepere. Hos quoque
navigium primos excogitasse ferunt. (12) Ab iis procreati
alii, qui non herbas modo, sed etiam venenatorum mor-
sum curationem et incantationes inveniunt. Eorundem aetate
natus est Eliun quidam nomine Altissimus, itemque femina
Beruth appellata. Hi loca Byblos vicina tenuerunt ac Terre-
streum quendam sive Indigenam Coelum postea nuncupatum
generare, a quo etiam illud sublime elementum, quod supra
nos voluitur, propter eximiam pulchritudinis ac formae

speciem caelum vocarunt. (13) Is sororem habuit iisdem
parentibus natam, cui nomen Terra, quod propter singu-
larem ejus corporis venustatem cum ea, quam terram voca-
mus, postea communicarunt. Parens autem illorum Altis-
simus, quum ferarum congressione periisset, deorum in
numerus est relatus, quem libationibus ac sacrificiis liberi
coluere. (14) At Coelus ubi paternum in imperium succes-
sisset, Terram sororem matrimonio secum junxit, ex eaque
liberos quattuor suscepit, Elum, qui Saturnus dictus est, Be-
tylum, Dagonem, qui Sito, hoc est frumenti praeses, no-
minatur, et Atlantem. Ex aliis autem uxoribus ingentem
liberorum multitudinem genuit, id quod adeo grave et
acerbum Terrae accidit, ut zelotypia vehementiore succensa,
abs Coelo multis ante probris onerato divortium fecerit.
(15) Coelus autem, etsi ab ea discesserat, vi tamen quoties
libitum erat, eadem oppressa, domum sese denuo recipie-
bat. Verum quod susceptos ex ipsa filios interficere conare-
tur, Terra, convocatis auxiliariis copiis, ejus impetum saepe
propulsabat. Interea Saturnus, ubi virilem aetatem attigis-
set, Mercurii Trismegisti, qui ipsi a tabulis et codicillis
erat, consilio atque opibus, maternam ulturus injurias, Coelo
patri sese acriter objecit. (16) Idem liberos procreavit Pro-
serpinam et Minervam; ac prior quidem virgo diem obiit,
Minerva autem Mercurioque auctoribus, Saturnus falcem ex
ferro hastamque conflagavit. Tum Mercurius Saturni sociis
vehemens contra Coelum pro Terra dimicandi studium magi-
ciscantionibus injecit. Saturnus igitur, his instructus copiis,
bellum cum patre committit, eoque imperii finibus ejecto,

γαστρός ἐξ Οὐρανοῦ ἔφεραν, ὁ καὶ ἐκάλεσε Δημαρῶν. (17) Ἐπὶ τούτοις ὁ Κρόνος τεῖχος περιβάλλει τῇ ἑαυτοῦ οἰκῇ, καὶ πόλιν πρώτην κτίζει τὴν ἐπὶ Φοινίκης Βύβλον. Μετὰ ταῦτα τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Ἀτλαντα ὑπονοήσας ὁ Κρόνος, μετὰ γνώμης τοῦ Ἑρμοῦ εἰς βάθος γῆς ἐμβαλὼν κατέχρωσε. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον οἱ ἀπὸ τῶν Διοσκουρίων σχεδῶς καὶ πλοῖα συνθέντες ἐπλευσαν· καὶ ἐκρίβντες κατὰ τὸ Κάσσιον ὄρος ναὸν αὐτοῖσι ἀφιέρωσαν. (18) Οἱ δὲ σύμμαχοι Ἥλου τοῦ Κρόνου Ἑλσιμ ἐπεκλήθησαν, ὡς ἂν Κρόνιοι οὗτοι ᾗσαν οἱ λεγόμενοι ἐπὶ Κρόνου. Κρόνος δὲ υἱὸν ἔχων Σάδιδον ἰδίῳ αὐτὸν σιδήρῳ διεχρήσατο, δι' ὑπονοίας αὐτὸν ἐσχηκῶς, καὶ τῆς ψυχῆς, αὐτόχειρ τοῦ παιδὸς γενόμενος, ἐστέρηνεν. Ὡσαυτοὶ καὶ θυγατρὸς ἰδίας τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμεν· ὡς πάντας ἐκπεπληγχαὶ θεοὺς τὴν Κρόνου γνώμην. (19) Χρόνου δὲ προϊόντος Οὐρανὸς ἐν φυγῇ τυγχάνων, θυγατέρα αὐτοῦ παρθένον Ἀστάρτην μεθ' ἐτέρων ἀδελφῶν αὐτῆς δύο, Ῥέας καὶ Διώνης, δόλῳ τὸν Κρόνον ἀνελεῖν ὑποπέμπει· ἃς καὶ ἑλὼν ὁ Κρόνος κουριδίας γαμετὰς ἀδελφὰς οὖσας ἐποίησατο. Γυνεὺς δὲ Οὐρανὸς ἐπιστρατεύει κατὰ τοῦ Κρόνου Εἰκαρμένην καὶ Ὀραν μεθ' ἐτέρων συμμάχων, καὶ ταύτας ἐξοικειωσάμενος ὁ Κρόνος παρ' ἑαυτοῦ κατέσχεν. Ἐτι δὲ, φησὶν, ἐπενοήσε θεὸς Οὐρανὸς Βαιτύλια, λίθους ἐμφύχους μηχανασάμενος. (20) Κρόνον δὲ ἐγένοντο ἀπὸ Ἀστάρτης θυγατέρες ἐπτὰ Τιτανίδες ἢ Ἀρτεμίδες. Καὶ πάλιν τῷ αὐτῷ γίνονται ἀπὸ Ῥέας παῖδες ἐπτὰ, ὧν ὁ νεώτατος ἄμα τῇ γενέσει ἀφιερῶθη· καὶ ἀπὸ

Διώνης θήλειαι, καὶ ἀπὸ Ἀστάρτης πάλιν ἄρρενες δύο, Πόθος καὶ Ἑρως. Ὁ δὲ Ἀγών, ἐπειδὴ εἶρα σίτον καὶ ἄροτρον, ἐκλήθη Ζεὺς Ἀρότριος. Συδύκῳ δὲ, τῷ λεγομένῳ δικαίῳ, μία τῶν Τιτανίδων συνελαβοῦσα γενεὰ τὸν Ἀσκληπίον. (21) Ἐγεννήθησαν δὲ καὶ ἐν Περαιῇ Κρόνῳ τρεῖς παῖδες, Κρόνος ὁμώνυμος τῷ πατρὶ, καὶ Ζεὺς Βῆλος καὶ Ἀπόλλων. Κατὰ τούτους γίνονται Πόντος καὶ Τυφὼν καὶ Νηρεὺς, πατὴρ Πόντου. Ἀπὸ δὲ τοῦ Πόντου γίνεται Σιδὼν, ἡ καθ' ὑπερβολὴν εὐφωρίας πρώτη ἕμνον ὧδῆς εἶρε, καὶ Ποσειδῶν. (22) Τῷ δὲ Δημαρῶντι γίνεται Μελαχθρος, ὁ καὶ Ἡρακλῆς. Εἴτα πάλιν Οὐρανὸς πολεμεῖ Πόντον, καὶ ἀποστάς Δημαρῶντι προστίθεται· ἐπεισὶ τε Πόντῳ δὲ Δημαρῶς, τροποῦται τε αὐτὸν ὁ Πόντος. Ὁ δὲ Δημαρῶς φυγῆς θυσίαν ἤψατο. Ἐτεὶ δὲ τριακοστῷ δευτέρῳ τῆς ἑαυτοῦ κρατήσεως καὶ βασιλείας, ὁ Ἥλος, τούτ' ἐστὶν ὁ Κρόνος, Οὐρανὸν τὸν πατέρα λοχῆσας ἐν τόπῳ τινὶ μεσογείῳ, καὶ λαβὼν ὑποχείριον, ἐκτέμνει αὐτοῦ τὰ αἰδοῖα, σύνεγγυς πηγῶν τε καὶ ποταμῶν. Ἐνθα ἀφιερῶθη Οὐρανὸς, καὶ ἀπηρτίσθη αὐτοῦ τὸ πνεῦμα καὶ ἀπέσταξεν τούτῳ τὸ αἷμα τῶν αἰδολῶν εἰς τὰς πηγὰς καὶ τῶν ποταμῶν τὰ ὕδατα, καὶ μέχρι τούτου δείκνυται τὸ χωρίον.

23. Τοσαῦτα μὲν δὴ τὰ τοῦ Κρόνου καὶ τοιαῦτα γε τὰ σεμνὰ τοῦ παρ' Ἑλλῆσι βοωμένου βίου τῶν ἐπὶ Κρόνου, οὓς καὶ φασὶ γεγονέναι πρῶτον χρύσεόν τε γένος μερόπων ἀνθρώπων, τῆς μακαριζομένης ἐκείνης τῶν παλαιῶν εὐδαιμονίας. Πάλιν ὁ συγγραφεὺς τούτους ἐπιφέρει μεθ' ἑτέρα λέγων·

regnum capessit. Hoc in certamine capta Caeli concubina, cujus ille singulari amore flagrabat. Eam Saturnus Dagoni in uxorem dedit, apud quem susceptum ex Caelo fœtum enixa Demaroontem nominavit. (17) Tum vero Saturnus aedes suas muro cingit, Byblumque condit urbem Phœnicie principem. Mox Atlantem fratrem, quod cum suspectum haberet, suadente Mercurio alta terra defossum obruit. Per idem ferme tempus Dioscurorum nepotes quum tumultuariis ratibus navigisque conflatis navigarent, ad Cassium montem eiectione templum eo loco dedicarunt. (18) Jam vero socios Eli, qui Saturnus idem erat, Eloim quasi Saturnios appellarunt, qui ejusdem Saturni æquales etiam dicebantur. Porro Sadiidum filium Saturnus, quod secus aliquid de illo suspicaretur, gladio suo jugulavit, manusque paternas extincti sanguine cruentavit, ac paulo post filiam quoque suam capite truncavit, ut reliqui omnes dii hanc Saturni mentem penitus obstupescerent. (19) At Cœlus quum interim exularet, post aliquod temporis intervallum Astartem filiam virginem cum duabus aliis sororibus, Rhea nimirum ac Dione, summisit, quæ Saturnum fraude insidiisque tollerent. Verum Saturnus amore blanditiisque captas sorores ambas secum matrimonio copulavit. Quod ubi Cœlus audiisset, Fatum ac Pulchritudinem cum aliis sociis adversus eum expeditionem suscipere jussit, quam pariter utramque Saturnus illecebris delinitam apud se retinuit. Præterea Cœlus, inquit, deus Bætylia reperit, animatos lapides insolenti arte molitus. (20) Ceterum Astarte filias septem Titanidas sive Dianæ Saturno peperit, simulque Rhea totidem filios,

quorum postremus, ut primum lucem aspexit, consecratus est. Quin etiam ex Dione quidem puellas, ex Astarte vero mares præterea duos Cupidinem Amoremque suscepit. Dagon autem, quod frumentum et aratrum invenisset, Aratrius Juppiter nuncupatus est. Sydyco, quem justum interpretamur, una ex Titanidis, Æsculapium peperit. (21) Saturno præterea liberi tres in Peræa nati, Saturnus ejusdem cum patre nominis, Juppiter Belus, et Apollo. His propemodum æquales Pontus, Typho et Nereus Ponti pater. Ex Pontis Neptunus et Sido nascuntur. Sidonis autem ea suavitas et elegantia vocis erat, ut hymni modulate canendi artem princeps inveniret. (22) A Demaroonte Melcarthus (Melcarthus; Melicarthus), qui et Hercules, procreatur: moxque Cœlus ad Demaroontis sese partes adjungens, Pontis a quo defecerat, denuo bellum movet. At Pontus Demaroontem, qui magno impetu suos in fines incuberat, in fugam vertit; ille autem felicitis fugæ gratia sacrificium voluit. Porro Saturnus anno occupati regni altero supra triocsinum, ubi Cœlum patrem mediterraneo quodam in loco structis insidiis captum in potestatem habuisset, verenda ipsi juxta fontes fluviosque amputavit: quo loco Cœlus idem postea consecratus est. Tum vero dispersit ejus ac dissipatus spiritus est, et sanguis et vulnere defluens in vicinorum fontium ac fluviorum aquas distillavit et locos etiamnum ostenditur.

23. Hæc sunt quum Saturni, tum eorum quæ Saturni ætate vixerunt, decantati a Græcis ævi laudes egregiæ, quos etiam princeps atque aureum hominum articulat

24. « Ἀστάρτη δὲ ἡ μεγίστη καὶ Ζεὺς Δημαρῶν καὶ Ἄδωδος βασιλεὺς θεῶν ἐδασίλευον τῆς χώρας Κρόνου γνῶμη. Ἡ δὲ Ἀστάρτη ἐπέθηκε τῇ ἰδίᾳ κεφαλῇ βασιλείας παράσημον κεφαλὴν ταύρου· περὶν-στοῦσα δὲ τὴν οἰκουμένην εὗρεν ἀεροπετὴ ἀστέρα, ὃν καὶ ἀνελομένη ἐν Τύρῳ τῇ ἀγίᾳ νήσῳ ἀφίερωσε. Τὴν δὲ Ἀστάρτην Φοίνικες τὴν Ἀφροδίτην εἶναι λέγουσι. Καὶ ὁ Κρόνος δὲ περιῶν τὴν οἰκουμένην Ἀθηνᾶ τῇ ἑαυτοῦ θυγατρὶ δίδωσι τῆς Ἀττικῆς τὴν βασιλείαν. Λοιμοῦ δὲ γενομένου καὶ φθορᾶς, τὸν ἑαυτοῦ μονογενῆ υἱὸν Κρόνος Οὐρανῷ τῷ πατρὶ δλοκαρπῷ (1. δλοκαυ-τῷ), καὶ τὰ αἰδοῖα περιτέμνεται, ταῦτό ποιῆσαι καὶ τοὺς ἄμ' αὐτῷ συμμάχους καταναγκάσας. Καὶ μετ' οὐ πολὺ ἔτερον αὐτοῦ παῖδα ἀπὸ Ῥέας ὀνομαζόμενον Μοῦθ ἀποθανόντα ἀφιεροῖ. Θάνατον δὲ τούτων καὶ Πλού-τωνα Φοίνικες ὀνομάζουσι. (25) Καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ Κρό-νος Βύβλον μὲν τὴν πόλιν τῇ θεᾷ Βααλτίδι, τῇ καὶ Διώνῃ, δίδωσι, Βηρυτὸν δὲ Ποσειδῶνι καὶ Καθείροις Ἀγρόταις τε καὶ Ἀλιεῦσιν, οἱ καὶ τὰ τοῦ Πόντου λεί-ψανα εἰς τὴν Βηρυτὸν ἀφίερωσαν. Πρὸ δὲ τούτων θεὸς Τάαυτος (Ταυθὸς Gsf.) μιμησάμενος τὸν οὐρανὸν τῶν θεῶν (μιμ. τῶν συνόντων θεῶν Gsf. e 5 codd. τῶν οὐρανοέντων s. οὐρανίωνων?) ὤψεϊ, Κρόνου τε καὶ Δαγῶνος καὶ τῶν λοιπῶν, διετύπωσε τοὺς ἱεροὺς στοι-χείων χαρακτῆρας. (26) Ἐπενόησε δὲ καὶ τῷ Κρόνῳ παράσημα βασιλείας, ὀμμάτα τέσσαρα ἐκ τῶν ἐμπρο-σθίων καὶ ὀπισθίων μερῶν, δύο δὲ ἡσυχῇ μύοντα, καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων πτερὰ τέσσαρα, δύο μὲν ὡς ἱπτάμενα, δύο δὲ ὡς ὑφειμένα. Τὸ δὲ σύμβολον ἦν, ἐπειδὴ Κρόνος

κοιμώμενος ἔβλεπε καὶ ἐγρηγορῶς ἐκοιμᾶτο· καὶ ἐπὶ τῶν πτερῶν ὁμοίως, ὅτι ἀναπαυόμενος ἱπτατο καὶ ἱπτάμενος ἀνεπαύετο. Τοῖς δὲ λοιποῖς θεοῖς δύο ἐκάστῳ πτερῶματα ἐπὶ τῶν ὤμων, ὡς ὅτι δὴ συνίπταντο τῷ Κρόνῳ. Καὶ αὐτῷ δὲ πάλιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πτερὰ δύο· ἐν ἐπὶ τοῦ ἡγεμονικωτάτου νοῦ, καὶ ἐν ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως. (27) Ἐλθὼν δὲ ὁ Κρόνος εἰς νότου χώραν, ἄπασαν τὴν Αἴγυπτον ἔδωκε θεῷ Τααύτῳ (Ταυθῷ Gsf. hic et in sqq.), ὅπως βασιλείον αὐτῷ γένηται. Ταῦτα δὲ, φησι, πρῶτοι πάντων ὑπομνηματίσαντες οἱ ἐπὶ Σιδεὶ παῖδες Κάθειροι, καὶ ὁ ἴδιος (al. καὶ ὀδγος) αὐτῶν ἀδελφὸς Ἀσκληπίος, ὡς αὐτοῖς ἐνετείλατο θεὸς Τάαυτος. Ταῦτα πάντα ὁ Θεαῖων, δς πάμπρωτος τῶν ἀπ' αἰῶνος γεγονότων Φοινίκων ἱεροφάντης ἀλλη-γορήσας, τοῖς τε φυσικοῖς καὶ κοσμικοῖς πάθεισιν ἀνα-μίξας, παρέδωκε τοῖς ὀργεῶσι καὶ τελετῶν κατάρχουσι προφήταις· οἱ δὲ τὸν τύπον αὖξιν ἐκ παντὸς ἐπίνοοῦν-τες, τοῖς αὐτῶν διαδόχοις παρέδωκαν καὶ τοῖς ἐπεισ-άκτοις· ὧν εἷς ἦν καὶ Εἰσίριος (1), τῶν τριῶν γραμ-μάτων εὐρετῆς, ἀδελφὸς Χνᾶ τοῦ [πρώτου] μετονομα-σθέντος Φοίνικος. »

28. Εἴθ' ἐξῆς αὖθις ἐπιλέγει· « Οἱ δὲ Ἕλληνες, εὐφυῖα πάντας ὑπερβαλλόμενοι, τὰ μὲν πρῶτα πλείστα ἐξειδίωσαντο, εἶτα καὶ τοῖς προκοσμήμασι ποικίλως ἔστραγώδησαν, ταῖς τε τῶν μύθων ἡδοναῖς θέλγειν

ἦν καὶ εἰσίριος Α. ὧν εἷς ἐτι καὶ C. εἷς ἐτι καὶ D. E. F. G. εἷς ἱριος H ὧν εἷς ἦν καὶ Ἰσῖρις Steph. ὧν εἷς ἦν Ἰσῖρις Viger. γρ. ἱρις S. καὶ ἱριος V. » Gaisfd.

loquentium genus, ob jactatam illam veterum felicitatem nescopare solent. Verum noster hic scriptor interjectis quibusdam ita prosequitur :

24. « Astarte vero, quæ maxima nominatur, Juppiter Demaroon et rex deorum Adodus in ea regione Saturno consentiente regnarunt. Astarte capiti suo, tanquam insigne regni, tauri caput imposuit : quumque terrarum orbem peragraret, lapsum de cælo stellam reperit eamque in Tyro sancta insula consecravat. Ceterum hanc ipsam Astartem Phœnices Venerem esse memorant. At vero Saturnus, dum orbem lustrat universum, Minervæ filia totius Atticæ regnum tradit, ac diræ pestilentie inclementia exitioque com-motus, filium, quem unum ex legitima uxore susceperat, Cælo patri totum flammis consumptum immolat, tum sibi ipsa verenda circumscindit, sociosque omnes ad simile factum per vim adigit : nec multo post Muth filium, quem ex Rhea genuerat, vita functum consecrat, quem Phœnices modo Mortem, modo Plutonem appellant. (25) Deinde Saturnus Byblum urbem deæ Baaltidi, quæ etiam Dione vocabatur, Neptuno autem et Cabiris, Agricolis item et Piscatoribus Berytum urbem dedit, ubi Ponti reliquias iidem consecra-ant. Ante hos vero Taautus deus, cælestium deorum, Saturni, Dagonis reliquorumque vultus imitatus sacros si-gnorum characteres expressit. (26) Quin etiam insigne regni Saturno ejusmodi excogitavit, oculos in vultu binos ac toti-dem in occipite, quorum duo placide connivere ac nictare viderentur : alas item singulis in humeris geminas, ex qui-

bus explicatæ duæ, duæ vero contractæ ac demissæ forent. Atque oculorum symbolo significatum volebat Saturnum et dormiendo cernere et dormire vigilando ; alarum autem, et volare quiescendo et volando quiescere : ceteris autem diis alas in humeris duas tantum attribuit, quippe qui Saturnum ipsum volando sequerentur. Ad ejusdem Saturni caput alas propterea geminas affinxit, quarum altera mentis principa-tum, altera sentiendi vim indicaret. (27) Saturnus autem quum in Meridiem venisset, Taautum deum Ægypti uni-versæ regem creavit. Atque hæc principes omnium, inquit, Cabiri septem liberi Sydyk cum Æsculapio fratre octavo, ipsiusmet Taauti jussu in commentarios tabulasque retule-rant. Thabion autem, primus apud Phœnices ex omni me-moria sacrorum interpres, eadem allegoriis quibusdam in-terpretatus cum rerum naturalium et eorum, quæ passim hoc in mundo contingunt, affectionibus conjungens, prophe-tis orgia celebrantibus et sacrificiorum mysteriorumque prin-cipibus tradidit. Qui deinceps inanem hanc ostentationem, quam omni spe omnique studio augere conati erant, suis quoque successoribus et initiatis reliquere. Horum unus Isiris quidam fuit, trium literarum inventor, frater illius Chnæ, qui primus postea Phœnix vocatus est. »

28. Quibus postea hæc subjicit (Philo) : « At vero Græci, homines præ ceteris gentibus politi admodum et elegantis ingenii, primum quidem istorum pleraque sibi tanquam propria vindicarunt : sed quum aures atque animos fabula-rum voluptate permulcere vellent, novis eadem ac multi-

ἐπινοοῦντας παντοίως ἐποικίλλον. Ἐνθεν Ἡσίοδος ὅς τε κυκλικὸν περιηχημένοι θεογονίας καὶ γιγαντομαχίας καὶ Τιτανομαχίας ἔπλασαν ἰδίας καὶ ἑκτομάς, οἷς συμπεριφερόμενοι ἐξενίκησαν τὴν ἀλήθειαν. Σύντροφοι δὲ τοῖς ἐκείνων πλάσμασιν αἱ ἀκοαὶ ἡμῶν γενόμεναι, καὶ προληφθεῖσαι πολλοῖς αἰῶσιν, ὥς παρακαταθήκην φυλάσσουσιν, ἣν παρεδέξαντο μυθοποιῶν, καθάπερ καὶ ἀρχόμενος εἶπον, ἥτις συνεργηθεῖσα χρόνῳ δυσεξίτητον τὴν κατοχὴν αὐτοῖς εἰργασται, ὥστε τὴν μὲν ἀλήθειαν δοκεῖν λῆρον, τὸ δὲ τῆς ἀφηγήσεως νόθον, ἀλῆθειαν. »

28. Ταῦτα ἀπὸ τῆς Σαγχουνιάθωνος προκείμεῳ γραφῆς, ἐρμηνευθεῖσας μὲν ἀπὸ Φίλωνος τοῦ Βυβλίου, δοκιμασθεῖσας δὲ ὡς ἀληθοῦς ὑπὸ τῆς Πορφυρίου τοῦ φιλοσόφου μαρτυρίας.

3.

Porphyrus De abstin. II, 56, et ex eo Euseb. IV, 16, p. 156, A : Φοινίκης δὲ ἐν ταῖς μεγάλας συμφοραῖς ἢ πολέμων ἢ αὐχμῶν ἢ λοιμῶν ἔθουον τῶν φιλάτων τινὰ ἐπιψηφίζοντες Κρόνῳ. Καὶ πλήρης γε ἡ Φοινικὴ ἱστορία τῶν θυσάντων, ἣν Σαγχουνιάθων μὲν τῇ Φοινίκων γλώττῃ συνέγραψε, Φίλων δὲ ὁ Βύβλιος εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν δι' ὧν βιβλίων ἡρμήνευσεν.

Novem libri erant sec. Euseb. (fr. I). Quorum primus introductione, ut videtur, absumptus, reliqui octo Sanchoniathonis narrationem exhibuere.

4.

Eusebius Pr. Ev. IV, 16, p. 156, D : Ἐκ δὲ τοῦ πρώτου συγγράμματος τῆς Φίλωνος Φοινικτικῆς ἱστο-

plicibus postea commentorum, quasi ornamentorum, accessionibus supra modum exaggerarunt. Atque hinc Hesiodus et poetæ cyclici, quorum fabellis omnia circumsonant, propria sibi quædam Gigantum ac Titanum certamina sectionesque (v. Welcker. Cycl. p. 95) confinxere. Quæ quum illi passim et ubique jactarent, veritatem ipsam oppresserunt. Aures vero nostræ jam inde ab infantia illorum fictionibus assuetæ, et opinionibus per multa secula propagatis occupatæ, quam semel accepere fabularum vanitatem, perinde ac depositum aliquod, ut statim ab initio dixi, custodiunt, quod ab ipso tempore vires ac robur acceperit, possessionemque ita confirmavit suam, ut eam excutere longe difficillimum sit, jamque veritas ipsa nugurum, adulterinæ vero ac spuris narrationes loco veritatis habeantur. »

29. Verum satis ista sunt, quæ ex Sanchoniathonis operibus hucusque retulimus, quæ quum a Philone Byblio conversæ græceque reddita sunt, tum Porphyrii philosophi testimonio tanquam vera comprobantur.

3.

Phœnices in magnis calamitatibus vel belli vel siccitatis vel pestilentie ex carissimis aliquem Saturno sacrificandum destinabant. Multaque ejusmodi sacrificiorum exempla præbet Phœnicia historia, quam Phœnicum lingua Sanchoniatho conscripsit, Philo Byblius vero græce per octo libros interpretatus est.

ρίας παραθήσονται ταῦτα. Ἄ ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς ἐν ταῖς μεγάλας συμφοραῖς τῶν κινδύνων ἀντὶ τῆς πάντων φθορᾶς τὸ ἡγαπημένον τῶν τέκνων τοὺς κρατοῦντας ἢ πόλεων ἢ ἔθνους εἰς σφαγὴν ἐπιδιδόναι λύτρον τοῖς τιμωροῖς δαίμοσι· κατεσφάττοντο δὲ οἱ διδόμενοι μυστικῶς. Κρόνος τοίνυν, ὃν οἱ Φοινίκης ἤλ προσαγορεύουσι, βασιλεύων τῆς χώρας, καὶ ἕτερον μετὰ τὴν τοῦ βίου τελευτὴν εἰς τὸν τοῦ Κρόνου ἀστέρα καθιερωθεῖς, ἐξ ἐπιχωρίας νύμφης Ἀνωβρέτ λεγομένης υἱὸν ἔχων μονογενῆ, ὃν διὰ τοῦτο Ἰσοῦδ ἐκάλουν, τοῦ μονογενοῦς οὕτως ἔτι καὶ νῦν καλουμένου παρὰ τοῖς Φοινίξιν, κινδύνων ἐκ πολέμου μεγίστων κατελιγρότων τὴν χώραν, βασιλικῶς κοσμήσας σχήματι τὸν υἱὸν βασιμὸν τε κατασκευασάμενος κατέθυσεν. »

5.

Euseb. Pr. Ev. I, 10, p. 40, A : Ὁ δ' αὐτὸς (sc. Φίλων) ἐν τῷ Περὶ τῶν Ἰουδαίων συγγράμματι ἔτι καὶ ταῦτα περὶ τοῦ Κρόνου γράφει·

« Τάαυτος (Ταυθὸς Gsfd.), ὃν Αἰγύπτιοι Θωθ (Θωθ Gsfd. ex 2 codd.) προσαγορεύουσι, σοφίᾳ διενεγκὼν παρὰ τοῖς Φοινίξιν, πρῶτος τὰ κατὰ τὴν θεοσέβειαν ἐκ τῆς τῶν χυδαίων ἀπειρίας εἰς ἐπιστημονικὴν ἐμπειρίαν διέταξεν. Ὡς μετὰ γενεάς πλείους θεὸς Σουρμουβηλὸς Θουρώ τε, ἡ μετονομασθεῖσα Χούσαρβις (Εὔσαρβις Gaisf. ex 4 codd.), ἀκολουθήσαντες, κερκυρμένην τοῦ Τααύτου καὶ ἀλληγορίαις ἐπεσκιασμένην τὴν θεολογίαν ἐφώτισαν. »

Καὶ μετὰ βραχέα φησὶν·

« Ἐθος ἦν τοῖς παλαιοῖς ἐν ταῖς μεγάλας συμφοραῖς

4.

E libro primo Historiæ Phœniciæ Philonis apponam hæc : « Mos erat apud veteres in magnis calamitatibus eos penes quos aut civitatis aut gentis imperium esset, ut publicum cunctorum exitium redimerent, ad sacrificium aliquos diis infestis devovere. Hi vero mysticis cæremoniis mactabantur. Saturnus igitur, quem Phœnices *El* vocant, rex regionis, et post obitum in astrum ejus nominis consecratus, e puella indigena, cui Anobret nomen, filium habens unigenam, quem propterea *Jeud* nominabant (quæ vox etiam nunc apud Phœnices *unigenam* significat), periculis gravissimis ex bello regioni imminentibus, huncce filium regio cultu ornatum ad aram ad hoc extractam immolavit. »

5.

Idem Philo in eo libro, quem de Judæis scriptum reliquit, hæc præterea de Saturno commemorat :

« Τααύτος ille, quem Thoth Ægyptii vocant, quænam magna apud Phœnices sapientiæ laude floreret, quæ ad religionem cultumque deorum pertinebant, primus ex humilium ac plebeiæ caput inscientiæ vindicata, ac commodato ad scientiæ leges ordine exposuit. Cui quæm Surmubelus deus et Thuro, quæ mutato nomine Chesarthi appellata, longo ævorum intervallo succedissent, occultam ipseus et allegoriarum involutam umbris theologiæ illustrarunt. » Idem paullo post dicit :

« Hoc apud veteres in more positum erat, ut in sacris

τῶν κινδύνων ἀντὶ τῆς πάντων φθορᾶς τὸ ἀγαπημένον τῶν τέκνων τοὺς κρατοῦντας ἢ πόλεως ἢ ἔθλους εἰς σφαγὴν ἐπιδιδόναι, λύτερον τοῖς τιμωροῖς δαίμοσι. Κατεσφάττοντο δὲ οἱ διδόμενοι μυστικῶς. »

• Κρόνος τοῖνυν, ὃν οἱ Φοίνικες Ἦλον (vgo Ἰσραήλ. V. Gsfld.) προσαγορεύουσι, βασιλεύων τῆς χώρας, καὶ ὕστερον μετὰ τὴν τοῦ βίου τελευτὴν εἰς τὸν τοῦ Κρόνου ἀστέρα καθιερωθεὶς ἐξ ἐπιχωρίας νύμφης Ἀνωδρὲτ λεγομένης υἱὸν ἔχων μονογενῇ (ὃν διὰ τοῦτο Ἰεδοῦδ [al. Ἰρούδ s. Ἰεοῦδ] ἐκαλοῦν, τοῦ μονογενοῦς οὕτως ἔτι καὶ νῦν καλουμένου παρὰ τοῖς Φοίνιξι,) κινδύνων ἐκ πολέμου μεγίστων κατελιγφόντων τὴν χώραν, βασιλικῇ κοσμήσας σχήματι τὸν υἱὸν βωμῶν τε κατασκευάσας ἄσμενος κατέβησε. »

Priorem hujus fragmenti partem usque ad verba διδόμενοι μυστικῶς Moversius (l. l. p. 118) non tam Philoni vindicandam censet, quam Porphyrio (ex qua sua hausit Eusebius); verum inde a Κρόνος τοῖνυν ipsissima verba Philonis afferri. — Ceterum ex fragm. 4 colligas Philonis σύγγραμμα περὶ Ἰουδαίων partem Phœnicicæ historiæ fuisse: modo recte se titulus habeat. Nam proclivis suspicio est, caput hoc Phœnicicæ historiæ inscriptum fuisse: Περὶ τῶν Ἰουδαίων: eumque titulum confusum esse cum alio Philonis opere Περὶ Ἰουδαίων, ad quod sequens pertinet fragmentum.

6.

Origenes C. Celsum I, 15, p. 334 ed. Ben.: Ἐκαταίῳ τοῦ ἱστορικοῦ φέρεται περὶ Ἰουδαίων βιβλίον, ἐν ᾧ προστίθεται μᾶλλον ὥς σοφῶ τῷ ἔθνει ἐπὶ τοσούτων ὥς καὶ Ἐρέννιον Φιλωνα ἐν τῷ Περὶ Ἰουδαίων

reipublicæ calamitatibus, penes quos aut civitatis aut gentis imperium esset, si liberorum carissimi ultioribus dæmonibus jugulati sanguine quasi pretio publicum exitium pestemque redimerent. Qui vero tum ad sacrificium devotebantur, mysticis quibusdam ceremoniis jugulabantur. »

• Saturnus igitur, quem Phœnices *El* vocant, quemque post obitum in astrum ejusdem nominis consecraverunt, quum his in locis regnaret, ac filium unigenam ex nymphea quadam indigena, quam Anobretem vocabant, suscepisset, eumque propterea Jedud appellatum, quod ea vox apud Phœnices unigenam etiamnum significet, quumque gravissimum belli periculum universam in regionem incubisset, illum ipsum regio cultu ornatum ad aram ab sese prius erectam ultro immolavit. »

6.

Hecastel quoque circumfertur de Judæis libellus, in quo hujus gentis usque adeo sapientiam probat, ut Herennius Philo in suo De Judæis libro dubitet primum an illius historici scriptum illud sit, deinde addat, si quidem illius opus sit, verisimile esse illum fuisse captum veritatis specie quam præferre ei videbatur Judæorum doctrina, illique assensum præbuisse.

συγγράμματα πρῶτον μὲν ἀμφιβάλλειν, εἰ τοῦ ἱστορικοῦ ἐστὶ τὸ σύγγραμμα, δεύτερον δὲ λέγειν, ὅτι, εἴπερ ἐστὶν αὐτοῦ, εἰκὸς αὐτὸν συνηρπᾶσθαι ὑπὸ τῆς παρὰ Ἰουδαίοις πιθανότητος καὶ συγκατατεθεῖσθαι αὐτῷ (αὐτῶν?) τῷ λόγῳ. Cf. fragm. Hecat. Abderit.

E PHOENICICON LIBRO SECUNDO.

7.

Joh. Lydi De mens. ed. Hase p. 274: Οἱ δὲ Φοίνικες κατὰ τὸν τῆς δμῶνυμίας [τρόπον, εἴτε κατὰ τινα ἀ[λληγορ]ίαν, ἄλλως πως περὶ Κρόνου ἔχουσιν, ὥς ἐκ τῆς δευτέρας τῶν [Φο]ινικικῶν τοῦ Ἐρεννίου Φιλωνος [ἐστὶ λαβεῖν] καὶ βασιλεύσαι δὲ αὐτὸν ἡ ἱστορία πα[ρα]δίδοσιν, [ὥς ἐμπρο]σθεν ἀφηγησάμην, κ[ατά] τε τὴν Λιβύην καὶ Σικελίαν, [οἰκίσαι τε τοὺς τό]πους, καὶ [πᾶ]ν κτίσαι, ὥς ὁ Χάραξ φησὶ τ[ὴν] τότε μὲν λεγ[ομένην] Κρονίαν, νῦν δὲ Ἰερὰν πόλιν, ὥς [ἡ] Ἰσίγον[ος] περὶ Ἑλλην[ικῶν] θεῶν, καὶ Πολέμων καὶ Αἰσχύλος ἐν τῇ Αἰτνῇ π[αρα]δίδοσιν.

8.

Steph. Byz.: Νίσιδις, πόλις ἐν τῇ Περσίᾳ τῇ πρὸς τῷ Τίγρητι ποταμῷ. Φίλων ἐν Φοινικικοῖς Νάσιδις φησὶ διὰ τοῦ α'. Οὐράνιος δὲ διὰ τοῦ ε' Νέσιδις. Σημαίνει δὲ, ὥς φησὶ Φίλων, Νάσιδις τὰς στῆλας, ὥς δὲ Οὐράνιος, Νέσιδις, φησὶ, σημαίνει τῇ Φοινικῶν φωνῇ λίθοι συγκαίμενοι καὶ συμφορητοί.

(ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΦΟΙΝΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ.)

9.

Euseb. P. E. I, 10, p. 40, D: Ὁ δ' αὐτὸς πάλιν περὶ τῶν Φοινικῶν στοιχείων ἐκ τῶν Σαγχου-

7.

Phœnices contra, sive nominis similitudine ducti sive per allegoriam quandam, aliter de Saturno habent, quemadmodum ex libro secundo Phœniciorum Herennii Philonis licet deprehendere. Et regnasse eam historia tradit, sicut superius exposui, in Libya et Sicilia, incolisque frequentasse loca et condidisse urbem, ut Charax ait, quæ Cronia vocaretur tunc, nunc Hierapolis, quemadmodum Isignus de diis Græcis et Polemo et Æschylus in Ætina tradunt.

8.

Nisibis, urbs in Transeuphratensi regione quæ est ad Tigrim amnem. Philo in Phœnicis *Nasibin* per a litteram, Uranius *Nesibin* per e litteram scribunt. Vox *Nasibis*, ut Philo ait, columnas significat; Uranius vero inquit vocem *Nesibis* lingua Phœnicia significare lapides collectos et coacervatos.

(DE LITERIS PHOENICUM.)

9.

Jam considera cujusmodi ea sint, quæ idem Philo de literis Phœnicum ex Sanchoniathonis scriptis expressa

νιάθωνος μεταβαλὼν, θεὰ ὁποῖά φησι περὶ τῶν ἐρπυστικῶν καὶ ἰοδολῶν θηρίων, ἃ δὴ χρῆσιν μὲν ἀγαθὴν ἀνθρώποις οὐδεμίαν συντελεῖ, φθορὰν δὲ καὶ λύμην, οἷς ἂν τὸν δυσασθῆ καὶ χαλεπὸν ἰὸν ἐγγρίμψιεν, ἀπεργάζεται. Γράφει δὲ καὶ ταῦτα πρὸς λέξιν ὧδε πως λέγων·

« Τὴν μὲν οὖν τοῦ δράκοντος φύσιν καὶ τῶν ὄφρων αὐτὸς ἐξεθείασεν ὁ Τάαυτος, καὶ μετ' αὐτὸν αὐθις Φοινικές τε καὶ Αἰγύπτιοι· πνευματικώτατον γὰρ τὸ ζῶον πάντων τῶν ἐρπετῶν, καὶ πυρῶδες ὑπ' αὐτοῦ παρεδόθη· παρ' ὃ καὶ τάχος ἀνυπερέβλητον διὰ τοῦ πνεύματος παρίστησι, χωρὶς ποδῶν τε καὶ χειρῶν ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἔκτοσθεν, δι' ὧν τὰ λοιπὰ ζῶα τὰς κινήσεις ποιεῖται· καὶ ποικίλων σχηματῶν τύπους ἀποτελεῖ, καὶ κατὰ τὴν πορείαν ἁλικοειδὲς ἔχει τὰς ὁρμάς, ἐφ' ὃ βούλεται τάχος· καὶ πολυχρονιώτατον δὲ ἔστιν, οὐ μόνον τε ἐκδυσόμενον τὸ γῆρας νεάζειν, ἀλλὰ καὶ αὔξῃσιν ἐπιδέχεσθαι μερίζονα πέφυκε· καὶ ἐπειδὴν τὸ ὠρισμένον μέτρον πληρώσῃ, εἰς ἑαυτὸν ἀναλίσκεται, ὡς ἐν ταῖς ἱεραῖς ὁμοίως αὐτὸς ὁ Τάαυτος κατέταξε γραφαῖς. Διὸ καὶ ἐν ἱεροῖς τοῦτο τὸ ζῶον καὶ ἐν μυστηρίοις συμπαρεῖληπται. Εἰρηται δὲ ἡμῖν περὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις Ἑθωθίων (*) ὑπομνήμασιν ἐπιπλεῖον· ἐν οἷς κατασκευάζεται, ὅτι ἀθάνατον εἴη, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀναλύεται, ὥσπερ πρόκειται· οὐ γὰρ θνήσκει ἰδίῳ θανάτῳ, εἰ μὴ βίᾳ τινὶ πληγῇ τοῦτο τὸ ζῶον. Φοινίκες δὲ αὐτὸ Ἄγα-

(*) Ἑθωθίων Α. ἔθωθων F. G. ἡθωθων C. ἔθωθων H; ἔθωθων Scalliger. « Genitivum ὄφρων delitescere arbitror; nam de serpentum religione disputatio illa est. » Lovbeck. Aglaoph.

de reptilibus quibusdam ac venenum jaculantibus animalibus commemorat; quæ quum nullam hominibus utilitatem afferant, tum pestem iis atque interitum creant, in quos tetrum illud suum et exitiale venenum excusserint. Sic itaque ad verbum ille : « Tautus quidem draconis serpentumque naturæ divinitatem aliquam tribuebat, quam ejus opinionem Phœnices et Ægyptii postea comprobant. Enimvero genus hoc animalis præ cunctis reptilibus vi et copia spiritus abundare docet, ejusque naturam igneam esse, quod etiam propterea celeritatem, inquit, præ se fert omni exceptione majorem, quum neque pedum neque manuum neque alterius cujusquam exterioris membri adminiculum habeat, cujusmodi sunt quibus ad motum reliquæ animantes uti solent. Præterea varias ac multiplices corporis formas ostendit, ac sinuosis intortum spiris, sese, quum libuerit, incitato vibrat impetu. Diurnæ admodum vitæ est, nec solum exuto senio juvenescit, verum etiam majora corporis simul ac virium accipit incrementa, donec tandem confecto certo quodam annorum curriculo in se ipsum iterum dissolvatur, quemadmodum in sacris etiam tabulis ideum Tautus scriptum reliquit. Id quod in causa fuit, cur hoc animalium genus in sacris pariter atque mysteriis adhiberi soleret. De hoc autem in commentariis, quos Ethothia inscripsimus, pluribus a nobis disputatum est, ubi ipsum immortale esse et in sese denuo, quemadmodum ante dicebam, resolvi demonstravimus. Nec etiam ejusmodi animal, nisi vi quadam percussum ante fuerit, morte natu-

θὸν δαίμονα καλοῦσιν. Ὅμοίως καὶ Αἰγύπτιοι Κνήρ ἐπονομάζουσι· προστιθέασιν δὲ αὐτῷ ἱέρακος κεφαλὴν διὰ τὸ πρακτικὸν τοῦ ἱέρακος. Καί φησιν ὁ Ἐπίμεις [ὁ πῆεις cod. A. H.] ἀλληγορῶν (ὁ ὀνομασθεὶς παρ' αὐτοῖς μέγιστος ἱεροφάντης καὶ ἱερογραμματεὺς ὃν μετήφρασεν [εἰς Ἑλλάδα φωνήν, hæc plurimi codd. om.] Ἄρειος Ἑρακλεοπολίτης) κατὰ λέξιν οὕτως· « Τὸ πρῶτον ὃν θεϊότατον ὄφρις ἔστιν ἱέρακος ἔχων μορφὴν ἀγνὴν ἐπίχαρις· ὃς εἰ ἀναβλέψῃ, φωτὸς τὸ πᾶν ἐπλήρου ἐν τῇ πρωτογονίᾳ χώρα αὐτοῦ· εἰ δὲ καμμύσει, σκότος ἐγίνετο. Ἐμφρασιν διδούς ὁ Ἐπίμεις, ὅτι καὶ διάπυρρον ἔστι διὰ τοῦ φάναι διήγασε· φωτὸς γὰρ ἰδίῳ ἔστι τὸ διαυγάζει. » Παρὰ Φοινίκων δὲ καὶ Φερεκύδης λαβὼν τὰς ἀφορμὰς ἱερολογῆσεν περὶ τοῦ παρ' αὐτῷ λεγομένου Ὀφίωνος Θεοῦ καὶ τῶν Ὀφιονιδῶν, περὶ ὧν αὐθις λέγομεν. Ἐτι μὲν οἱ Αἰγύπτιοι τῆς αὐτῆς ἐννοίας τὸν κόσμον γράφοντες, περιφερῶς κύκλον ἀεροειδῆ καὶ πυρρὸν χαράσσουσι, καὶ μέσα τεταμένον ὄφιν ἱερακόμορφον (οἶονεῖ συνεκτικὸν ἀγαθὸν δαίμονα addit Joh. Lyd. De mens. III, 50, ubi eadem), καὶ ἔστι τὸ πᾶν σχῆμα, ὡς τὸ παρ' ἡμῖν Θῆτα· τὸν μὲν κύκλον κόσμον μηχανῶντες, τὸν δὲ μέσον ὄφιν συνεκτικὸν τοῦτο ἀγαθὸν δαίμονα σημαίνοντες. Καὶ Ζωροάστρης δὲ ὁ μάγος ἐν τῇ Ἑρᾷ συναγωγῇ τῶν Περσικῶν φησὶ κατὰ λέξιν· « Ὁ δὲ θεὸς ἔστι κεφαλὴν ἔχων ἱέρακος. Οὕτως

p. 1340. Titulum desidero ex nomine dei Θῶθ, s. Θωῶ, *deus serpens* (v. *Mov.* p. 500) formatum. — Ceterum verba inde a πνευματικώτατον γὰρ usque ad ἀναλίσκεται leguntur etiam ap. J. Lydum De mens. III, 17, non nominato fonte.

rali exstinguitur. Atque illud quidem Phœnices bonum dæmonem, Ægyptii vero Cneplum similiter nuncupant, eidemque caput accipitris ob præcipuam quandam ejus volucris vivacitatem addiderunt. Quin etiam Epæis Θρ, qui summus ab iis sacrorum interpres ac scriba nominatur, quemque Arius Heracleopolites Græca lingua donavit, sic ad verbum allegorice rem istam exposuit : « Unus omnium maxime divinus erat serpens ille, qui accipitris formam præ se ferebat, idemque ad aspectu jucundissimus, quippe enim ubi oculos aperuisset, continuo primogeniæ suæ regionis loca omnia luce complebat : sin autem commoveret, illico tenebræ succedebant. Ac natura quidem igneam illud esse vi ipsa verbi δηγάζειν, id est *illustrabat*, Epæis manifeste declaravit; lucis enim τὸ διαυγάζειν, hoc est *illustrare*, proprium est. » Pherecydes autem occasione ex Phœnicibus arrepta, theologicam de illo numine, quod Ophionem ipse nuncupat, deque Ophionidis instituit disputationem, nos autem de illis aliquid etiam postea subjiciemus. Ceterum Ægyptii mundum eodem consilio depingentes, rotundum circum aerio colore, flammisque sparsum exprimuunt, cujus in medio serpens extensus accipitris forma collocatur. Ac tota quidem figura Græco Theta persimilis, ita nimirum, ut circulo mundum exhibeant, serpente autem medio illum utrique conjungente, bonum dæmonem significant. At vero Zoroastres Magus in sacro Persicorum rituum commentario, hæc totidem verbis habet : « Deus autem est accipitris capite, princeps omnium, expers interitus, sem-

ιστιν ὁ πρῶτος ἀφθαρτος, αἰδίας, ἀγέννητος, ἀμερής, ἀνομοιότατος, ἡνίοχος παντὸς καλοῦ, ἀδωροδόχτος, ἀγαθῶν ἀγαθώτατος, φρονίμων φρονιμώτατος· ἐστὶ δὲ καὶ πατὴρ εὐνομίας καὶ δικαιοσύνης, αὐτοδίδακτος, φυσικὸς, καὶ τέλειος, καὶ σοφὸς, καὶ ἱεροῦ φυσικοῦ μόνος εὐρετής. » Τὰ δὲ αὐτὰ καὶ Ὀστάνης φησὶ περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Ὀκτατεύχῳ.

Πάντες δὲ τὰς ἀφορμὰς παρὰ Ταύτου λαβόντες, ἐφυσιολόγησαν, ὥσπερ πρόκειται. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα στοιχεῖα τὰ διὰ τῶν ὄψεων, ναοὺς κατασκευασάμενοι, ἐν αὐτοῖς ἀφίερωσαν, καὶ τούτοις ἑορτὰς καὶ θυσίας ἐπέτελουν καὶ ὄργια, θεοὺς τοὺς μεγίστους νομίζοντας καὶ ἀρχηγούς τῶν ὄλων. » Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ὄψεων.

ΠΑΡΑΔΟΞΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ.

10.

Suidas : Παλαίφατος, Ἀθουδηνὸς, ἱστορικός. Κυπριακὰ, Δηλιακὰ, Ἀττικὰ, Ἀραβικὰ. Γέγονε δὲ ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος· παιδικὰ δὲ Ἀριστοτέλους τοῦ φιλοσόφου, ὡς Φίλων ἐν τῷ εἰ' στοιχείῳ τοῦ Περὶ παραδόξου ἱστορίας βιβλίου α', καὶ Θεόδωρος ὁ Ἰλιεύς ἐν δευτέρῳ Τρωϊκῶν.

ἐν τῷ υ' στοιχ., et deinde πρώτου βιβλίου.. Eudocia. Küsterus scribi voluit aut ὡς Φίλων ἐν τῷ περὶ π. i. βιβλίῳ πρώτῳ, aut ἐν τῷ εἰ' στοιχ. τ. π. π. i. βιβλίῳ πρώτῳ. Bernhardt redintegrandum censet : πλὴν καὶ οὕτως ἔγραψε (quæ verba ex glossa antecedente huc transfert) περὶ π. ἱστορίας, ὡς Φίλων ἐν τῷ* στοιχείῳ τοῦ πρώτου βιβλίου; Philonemque statuit Palæphati mentionem fecisse in libris De urbis virisque illustribus. Verum quum constet Philonem ἱστορίαν παράδοξον tribus libris (vid. fr. 1, 6)

piternus, sine ortu, sine partibus, maxime dissimilis, omnis boni moderator, integerrimus, bonorum optimus, prudentium prudentissimus, legum æquitatis et iustitiæ parens, se tantum præceptore doctus, naturalis, perfectus sapiens, et sacræ vis physiciæ unus inventor. » Eadem insuper Ostanus de illo tradit in eo, quod Octateuchum inscripsit volumine.

Reliqui autem omnes principem illum secuti, de rerum natura, quemadmodum ante dictum est, philosophati sunt : ac primis elementis serpentium forma, in templis quæ construxerant, solenni ritu dedicatis quum sacrificia, tum festos quoque dies et orgia celebrarunt, quod illos deorum maximos esse rerumque omnium principes ac moderatores putarent. » Verum hæc de serpentibus satis.

HISTORIA MIRABILIUM.

10.

Palæphatus, Abydenus historicus, scripsit Cypriaca, Delica, Attica, Arabica. Vixit sub Alexandro Macedone, et Aristotelis philosophi deliciæ fuit, ut auctores sunt Philo libro primo De historia Mirabilium, et Theodorus Iliensis libro secundo Troicorum.

scripsisse, eamque versatam esse in sugillandis Græcorum de diis fabulis : probabile sane est eum Palæphati Atheniensis, qui de rebus mythicis earumque interpretatione varia scripsit, itemque Troicorum auctor fuit, mentionem injecisse; Suidam vero, qui in distinguendis Palæphatis dubius hæret, ad Abydenum retulisse, quæ ad mythographum pertinent. Ceterum ordo alphabeticus ab ejusmodi libro abhorrere videtur. Fortasse igitur scribendum : ἐν τῷ τῆς τριτεύχου τῆς περὶ παρ. i. βιβλίου α'.

ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΟΥΣ ΕΚΑΣΤΗ ΑΥΤΩΝ ΕΝΔΟΞΟΥΣ ΗΝΕΓΚΕ.

11.

Steph. Byz. : Μεγάλη πόλις... Ἔστι καὶ Ἰβηρίας Μεγάλη πόλις, ὡς Φίλων.

12.

Idem : Ἀγάθη, πόλις Λιγύων ἢ Κελτῶν. Σκύμνος δὲ Φωκαίων αὐτὴν φησιν ἐν τῇ Εὐρώπῃ. Τιμοσθένης δὲ ἐν τῷ Σταδισμῷ Ἀγαθὴν Τύχην αὐτὴν φησιν. Εἰ δ' οὕτω λέγοιτο, καὶ δεῦνοιοι* ἂν ὡς ἐπιθετικὸν, ὡς τὸ Ἡραῖον τεῖχος καὶ Ἡραῖον, καὶ Ἑρμαῖος λόφος καὶ Ἑρμαῖος. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη πόλις, ὡς Φίλων, Λιγυστιῶν, ἀπὸ λίμνης Λιγυστίας*. Τάχα δ' ἡ αὐτὴ ἐστὶ τῇ πρώτῃ, ὡς Εὐδόξος· βαρύνεται δέ.

13.

Idem : Ἀρτέμιτα, νῆσος Τυρρηνικὴ παρὰ τὴν Αἰθαλίαν νῆσον, ὡς Φίλων.

Ἐγέστα, πόλις Σικελίας, ἐνθα θερμὰ ὕδατα, ὡς Φίλων, ἀπὸ Ἐγέστου τοῦ Τρωός.

DE URBIBUS ET QUOS QUÆQUE EARUM VIROS ILLUSTRÉS TULERIT.

11.

Megalopolis, urbs Iberiæ, ut Philo ait.

12.

Agathe, urbs Ligurum sive Celtarum. Scymnus Phocænsium in Europa coloniam dicit. Timosthenes in Stadiasmo Agathen Tychen (Bonam Fortunam) appellat. Quodsi vero ita dicitur, etiam accentum in ultima syllaba vox Ἀγαθὴ, utpote adjectivum, habuerit, quemadmodum Heræum tichos et Heræum, Hermæus lophos et Hermæus dicitur. Est vero etiam alia urbs Agathe Ligurum, Philone teste, quæ a lacu Liguriæ distat **. Fortasse autem eadem quæ prior est, ut Eudoxus. Accentum in penultima habet.

31.

Artemita, insula Tyrrhenica prope Æthiam insulam, Philone teste.

Segesta, Siciliæ urbs, ubi aquæ calidæ, Philone testante, ab Segeste Trois filio nomen habet.

14.

Steph. Byz. : Ἀνδανία, πόλις Μεσσηνίας... Τὸ ἔθνικόν Ἀνδανιεύς, ὡς Φίλων ἐν τῇ Περὶ πόλεων.

Φαραί, πόλις Μεσσηνίας... Ἔστι δ' ἄλλη Κρήτης, ἀποικὸς τῆς ἐν Μεσσηνίᾳ, ὡς Φίλων.

Ἀζανία... μοῖρα τῆς Ἀρκαδίας... Ἔστι καὶ Μεσσαλίας (?) ἄλλη, ὡς Φίλων.

Ἀνθεΐα, πόλις Πελοποννήσου, πλησίον Ἀργούς, ὡς Φίλων.

Ἀράμπη... ἔστι καὶ τρίτῃ τῆς Ἀργολίδος, ὡς Φίλων.

Βοῦρα, πόλις Ἀχαΐας... Ἐκ ταύτης ἦν Πυθείας, ζωγράφος, οὗ ἔστιν ἔργον δ ἐν Περγᾶμῳ ἑλέφας, ἀπὸ τοιχογραφίας ὧν, ὡς Φίλων.

Ἀθηναί, πόλεις κατὰ μὲν Ὀρον πέντε, κατὰ δὲ Φίωνα ἑξ.

Κῦνος, ἐπίνειον Ὀποῦντος, ὡς Φίλων καὶ Παυσανίας (X, 1, 2).

15.

Idem : Ἀργουρά, πόλις Θεσσαλίας, ἡ πρότερον Ἀργισσα... Τὸ ἔθνικόν δὲ ἔδει Ἀργουραῖος, ὡς καὶ Φίλων. Ἀπολλόδωρος δὲ (fr. 152) κτλ.

Μελίταια, πόλις Θητταλίας... Θεοπόμπος δὲ Μελίτειαν αὐτὴν φησιν... Ἐφορος λ'· « Οἱ δὲ τύραννοι τῶν Φερῶν καὶ Μελιταίων, φίλοι πρότερον ὑπάρχοντες. »

Μελίτεια. Φίλων οὕτω γράφει, τὰ αὐτὰ πράγματα τῇ εἰρημένῃ προσάπτων.

Βουθή, πόλις Ἰλλυρίας, ὡς Φίλων, διὰ τὸ Κάδμον ἐπὶ ζεύγους βοῶν δχοούμενον ταχέως ἀνύσαι τὴν ἐς Ἰλλυριοὺς ὁδόν.

Δυρράχιον, πόλις Ἰλλυρικῇ, Ἐπίδαμνος κληθεῖσα ἀπὸ Ἐπιδάμου. Τούτου θυγάτηρ Μελίσσα, ἥς

καὶ Ποσειδῶνος Δυρράχιος· ἐφ' ἧς ἔστιν ἐν Ἐπιδάμῳ τόπος Μελισσώνιος, ἐνθα Ποσειδῶν αὐτῇ συνῆλθεν. « Μετὰ δὲ τὸν Ῥιζονικὸν [κόλπον] Λίσσος ἔστι πόλις καὶ Ἀκρόλισσος καὶ Ἐπίδαμνος Κερκυραίων χτίσμα, ἡ νῦν Δυρράχιον ὁμωνύμως τῇ χειρρονήσῳ πρότερον λεγομένη, ἐφ' ἧς ἱστυαί, » ὡς Φίλων (Στράβων?). Eadem Constant. Porphyrogenit. De them. II, 9.

15. a.

Eustath. ad Dionys. 752 : Ὅτι Φρούροι Σκιπκὸν ἔθνος βαρυτόνως, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ φρουροῦ, ὅπερ ὀξυνόμενον δηλοῖ τοὺς φύλακας. Τινὲς δὲ Φρῦνοι γράφουσιν ὁμωνύμως τῇ ζῳφῳ· φρῦνοι γὰρ, καθὰ καὶ ὁ Φίλων γράφει, οἱ βάρταχοι.

16.

Stephan. Byz. : Βόσπορος, πόλις Πόντου κατὰ τὸν Κιμμέριον κόλπον, ὡς Φίλων.

Ἀμισός... [τὸ ἔθνικόν] Ἀμισηνός· λέγεται καὶ Ἀμισίος, ὡς Φίλων ἐν τῇ Περὶ πόλεων.

Τίος, πόλις Παφλαγονίας τοῦ Πόντου, ἀπὸ Τίου ἱερέως, τὸ γένος Μιλησίου, ὡς Φίλων.

Μυοῦς, πόλις Ἰωνίας, ὡς Φίλων.

Ἀντισσα, πόλις Λέσβου... ἐφ' ἧς Τέρπανόρος δ' Ἀντισσαῖος, διασημώτατος κιθαρωδὸς, ἀπὸ Ἀντίσσης τῆς Μάκαρος θυγατρὸς· ἐν τοῖς Φίλωνος. Ἔστι καὶ νῆσος μία τῶν Κυκλάδων (?), καὶ τρίτῃ Ἰνδικῇ, ἣν ἀναγράφει Φίλων καὶ Δημόδαμας ὁ Μιλήσιος. V. Berkel. ad h. l.

Ἀλικαρνασσός, πόλις Καρίας... Ἐκαλεῖτο δὲ Ἰσθμός καὶ Ζεφύριον, ὡς Φίλων, καὶ Ζεφυρία.

Τελμισσός, πόλις Καρίας, ὡς δὲ Φίλων καὶ Στράβων (p. 665), Λυκίας· ἔστι γὰρ ἀμφοτέρων ὄριον μετὰ Δαίδαλα.

14.

Andania, urbs Messeniæ. Gentile Andaniensis, ut Philo in libris De urbibus.

Pharre, urbs Messeniæ. Alia in Creta est, Messeniæ colonia, ut Philo ait.

Azania, pars Arcadiæ. Est etiam Azania Massiliæ, teste Philone.

Anthea, urbs Peloponnesi, prope Argos, ut Philo.

Lampe, urbs Argolidis, ut Philo.

Bura, urbs Achaïæ. Hinc oriundus Pytheas pictor, cujus opus est Pergami elephas in muro pictus, ut Philo ait.

Athenæ urbes secundum Orum quinque, secundum Philonem sex numerantur.

Cynus, Opuntis navale, ut Philo et Pausanias aiunt.

15.

Argura, urbs Thessaliæ, quæ prius Argissa. Gentile debet esse Arguræus, ut etiam est apud Philonem.

Melitæa, urbs Thessaliæ. Theopompus Meliteam scribit. Ephorus libro trigésimo : « Tyranni Pherarum et Melitæenses, qui amici prius fuerant. » — Meliteam Philo quoque scribit eadem res ei attribuens.

Buthoe, urbs Illyriæ, ut Philo ait, nomen inde habet,

quod boum iugo vehens Cadmus celeriter iter in Ilyriam absolvit.

Dyrrachium, urbs Illyrica, prius Epidamnus dicta ab Epidamno, cui filia fuit Melissa, ex qua Neptunus genuit Dyrrachium. Ab eadem locus quidam Epidamni Melismonius vocatur, ubi Neptunus cum eo rem habuerat. « Post Rinnicum sinum urbs Lissus est et Acrolissus et Epidamnus Corcyæorum colonia, quæ nunc Dyrrachium vocatur, sicut chersonesus in quo sita est urbs » (verba Strabonis, lib. VII), sicut Philo monet.

16.

Bosporus, urbs Ponti ad sinum Cimmerium, ut Philo docet.

Tius, urbs Paphlagoniæ ad Pontum, nomen habet a Tio sacerdote, genere Milesio, ut Philo auctor est.

Antissa, urbs Lesbi, e qua Terpander Antissæus cithæroedus celeberrimus. Nominata urbs ab Antima Macæri filia, uti est in Philonis libris. Est etiam Antissa inter Cyclopes insulas et... tertia Indica, quam notavit Philo et Demodæus Milesius.

Halicarnassus, urbs Cariæ. Vocabatur olim Istimanus et Zephyrium, Philone teste, et Zephyria.

Ὀλβία, πόλις... Παμφυλίας, ὡς Φίλων.

Αἰγείρα... Φίλων δὲ φησι Κιλικίας πόλιν εἶναι Αἰγείραν.

17.

Steph. B. : Α α ο δ ἰ χ ε ι α, πόλις τῆς Συρίας, ἡ πρότερον Λευκὴ ἀκτὴ λεγομένη καὶ πρὸ τούτου Ῥάμιθα. Κεραυνωθείς γάρ τις ἐν αὐτῇ ποιμὴν ἔλεγε Ῥαμάνθας, τουτίστιν ἀφ' ὧσους ὁ θεός· ῥάμαν γὰρ τὸ ὄψος, ἄθας δὲ ὁ θεός. Οὕτω Φίλων.

Γέρασα, πόλις τῆς Κοίλης Συρίας, τῆς τεσσαρεσκαίδεκαπόλεως (τῆς χώρας δεκαπόλεως conj. Berkel., laudato Plinio V, c. 18). Ἐξ αὐτῆς Ἀρίστων ῥήτωρ ᾠστῆος, ὡς Φίλων, καὶ Κήρυκος σοφιστῆς καὶ Πλάτων νομικός ῥήτωρ, πᾶσαν παιδευσιν ὡς μίαν ἀποστοματίζων καὶ ἐν συνηγορίαις καὶ παρεδρευταῖς καὶ θρόνοις τὴν ὁρθότητα τῶν νόμων ἐπιτηδεύων.

Ἑλαία... Ἔστι καὶ πόλις Φοινίκης Ἑλαία μεταξὺ Τύρου καὶ Σιδῶνος, ὡς Φίλων.

Ἰόπη, πόλις Φοινίκης, πλησίον Ἰαμνίας, ὡς Φίλων, ὡς δὲ Διονύσιος, Παλαιστίνης.

Μαρσύα, πόλις Φοινίκης, ὡς Ἀλέξανδρος καὶ Φίλων.

Βαβυλὼν, Περσικὴ πόλις, μητρόπολις, Σελευκία καλουμένη, κτίσμα Βαβυλῶνος, ἀνδρὸς σοφοῦ, παιδὸς Βήλου (v. l. Μήδου, quod etiam ap. Eustath.) σοφιστάτου, οὐχ ὡς Ἡρόδοτος, ὑπὸ Σεμιράμιδος· ταύτης γὰρ ἀρχαιοτέρα ἔτισι χιλίαι δύο, ὡς Ἑρένιος. Pro χιλίαι δύο (αβ') ap. Eustathium ad Dionys. v. 1005, qui Stephan. exscripsit, est : χιλίαι ὀκτακοσίαις (αω'). Pro Ἑρένιος cod. Rhed. Ἑρρένιος; complures codices Ἑράννιος, Eustath. in Dion. nomen

auctoris tacet; verum in Hexam. p. 233 legi Οὐράνιος ex Allatio refert Reinesius.

18.

Idem : Ἄσπις, πόλις Λιθύης, ὡς Φίλων.

ΣΕΡΗΝΟΥ ΕΠΙΤΟΜΗ.

18 a.

Etym. M. p. 207, 40 : Βουκεράτης, κρήνη ἐν Πλαταιαῖς, ἥτις ὠνόμασται. Πόλυβος ἐξ Ἄργους ἐπέκτισε Πλαταιὰς μετὰ τὸν ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμὸν, βοδὲς αὐτῷ ἡγουμένης κατὰ χρησμὸν, ὥς ποτε Κάδμω· ἦν ἐκεῖσε κατακλιθεῖσαν τῷ κέρατι πατάξαι τὴν γῆν, καὶ κρήνην ἀναφανῆναι, ἣν ἀπὸ τοῦ κέρατος τοῦ βοδὲς Βουκεράϊδα καλεῖσθαι. Οὕτω Θέων ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι τοῦ α' Αἰτίου (Αἰτίων;) Καλλιμάχου. Οὕτω καὶ Σερῖνος (l. Σερῆνος) ἐν τῇ Ἐπιτομῇ τῶν Φίλωνος περιπόλων (l. Περὶ πόλεων). Πολυίδου (δς Πολυίδου;) λέγει τὸ χρησμὸν.

18 b.

Idem p. 149, 50 : Ἀρσινόη, πόλις ἐν Συρίᾳ ἐπὶ βουνῷ κειμένη· ἐπὶ δὲ τοῦ βουνοῦ πηγὰς ἐξερεύγεται (l. ἐξερεύγεσθαι) πλείονας, καὶ ποταμοὺς γίνεσθαι μεγάλους, ἀφ' ὧν ἡ πόλις ὠνόμασται· ἄρσαι γὰρ τὸ ποτίσαι· ἀφ' οὗ καὶ ἄρσιν δὲ τὴν γυναῖκα ποτίζων τῇ σπορᾷ. Οὕτω Σερῖνος (l. Σερῆνος) ἐν τῇ Ἐπιτομῇ τῶν Φίλωνος. Quæ de voce ἄρσιν interponuntur, non ex Sereno, sed ex Herodiano ἐν τῷ Περὶ γάμου καὶ συμβιώσεως fluxerint, uti conjicias ex Etym. M. v. ἄρσιν. Arsinoen hanc notare videtur Stephan. Byz. :

Telmessus, urbs Cariae, vel, ut Philo et Strabo dicunt, Lyciae. Utriusque enim est limes post Dædala.

Olbia, urbs Pamphyliæ, teste Philone.

Ægira, Ciliciæ urbs, teste Philone.

- 17.

Laodicea, urbs Syriæ, quæ prius Leuce Acte vocabatur, et primum Ramitha. Quidam enim pastor fulmine ictus dixit *Ramanthas*, hoc est *ab alto deus*; *Ramam* enim altitudinem, *athas* vero deum significat. Sic Philo.

Gerasa, urbs Cœlesyriæ, una ex quattuordecim (*decem*?) hujus regionis urbibus. Ex hac oriundi sunt Aristoteles rhetor urbanus, uti Philon ait, et Cerycus sophista, et Plato caudicus, omnem disciplinam ut unam memoriter exponens, et in causarum patrocinis et inter assessores et in cathedris legibus recte applicandis studens.

Elæa etiam Phœniciae urbs est inter Tyrum et Sidonem sita, ut Philo ait.

Jope, urbs Phœniciae, prope Jamniam, ut Philo auctor est. Secundum Dionysium vero urbs Palestinae est.

Marsya, urbs Phœniciae, ut Alexander et Philo.

Babylon, Persica urbs, metropolis, quæ Seleucia vocabatur. Conditæ est a Babylone, viro sapiente, Beli sapientissimi filio, non vero a Semiramide. Nam Babylon urbs mille

et duobus (*octingentis*?) annis antiquior est Semiramide uti ait Herennius.

18.

Aspis, urbs Libyæ, ut Philo auctor est.

SERENI EPITOME.

18 a.

Bucerais : fons apud Platæenses sic dicitur. Polybus ex Argis denuo incolis Platæas frequentavit post Deucalionis diluvium, bovem ex oraculi jussu ducem sequens, sicuti alio tempore Cadmus. Hanc isto loco decumbentem aiunt cornu feruisse terram, eoque fontem excitasse, quem a bovis cornu Buceraidem appellaverint. Sic Theon in Commentariis ad Ætiorum Callimachi librum primum. Sic etiam Serenus in Epitome operis Philonis De urbibus. Oraculum illud Polydus dedit.

18 b.

Arsinoe, urbs Syriæ in clivo sita, in quo fontes erumpere aiunt complures, eosque magnos evadere fluvios, a quibus urbs nomen habet; nam ἄρσαι est *irrigare*. Inde etiam ἄρσιν (*mas*) dicitur, quippe qui feminam irrigat semine. Sic Serenus in Epitome Philonis.

Ἀρσινόη... τρίτη, πόλις Συρίας ἐν Αὐλῶνι· ἡ περίμετρος αὐτῆς στάδια ὀκτακισχίλια (!). Damasceno agro urbem proximam fuisse Berkeliu conjicit e Strabone XVI, 755 : Ὑπὲρ δὲ τοῦ Μαρσίου ἐστὶν ὁ καλούμενος Αὐλῶν βασιλικὸς καὶ ἡ Δαμασκήνη χώρα διαφερόντως ἐπαινουμένη. Ceterum ignota urbs. Cf. Dröysen. *Hellen.* II, p. 700.

ΠΕΡΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΚΤΗΣΕΩΣ.

E LIBRO NONO,

quo τὰ ἱατρικὰ continebantur.

19.

Schol. Oribasii in Maji Class. auct. tom. IV, p. 11 : Οἱ περὶ Διονύσιον τὸν κυρτόν] Ὁ Φίλων ἐν τῷ θ' Περὶ βιβλιοθήκης κτήσεως (κτίσεως lib.) καὶ Ἑρμιππος ἐν τῷ ε' Περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν ἱατρῶν καὶ ὁ Σωρανὸς ἐν ταῖς τῶν ἱατρῶν διαδοχαῖς εἰ καὶ ὀξυτόνως λέγεται, κυρτός ὡς φοξός, διὰ σωματικὴν ἀσθένειαν, βαρυτόνως δὲ, ὡς ἱππος, πύργος, ἐπεὶ ἐκ μεσογείου πόλεως τῆς Αἰγύπτου λεγομένης Κύρτου ὑπῆρχεν, ἢ, ὡς φασὶ τινες, διὰ τὸ ἀλίσκεσθαι τοὺς ἀντιλέγοντας ὑπ' αὐτοῦ ὥσπερ τοὺς ἰχθύς ὑπὸ τῶν ἀλιευτικῶν κύρτων.

Cf. Stephan. Byz. : Κύρτος, πόλις Αἰγύπτου ἐν τῇ μεσογείῳ. Ἐκ ταύτης Διονύσιος ἦν διάσημος ἱατρὸς ἀπὸ τῆς πατρίδος, οὐκ ἀπὸ τοῦ σώματος Κυρτός ὀνομαζόμενος, οὗ μέμνηται Ἑρέννιος Φίλων ἐν τῷ Περὶ ἱατρικῶν. Ὁ τόνος τοῦ μὲν ἔθνικοῦ ὀξὺς διόφωτος τῷ πάθει, τοῦ δὲ κυρίου τῆς πόλεως βαρὺς, ὡς τὸ Πόντος καὶ χόντος. Cf. Hermippus fr. 73 a, p. 52.

20.

St. B. v. Δυρράχιον : Ἑρέννιος Φίλων ἐν τοῖς ἱατρικοῖς Δυρραχηνὸν ἀναγράφει Φιλωνίδην οὕτως· « Ἀσκληπιάδης ἀκουστάς ἔσχε Τίτον Αὐφίδιον Σικελὸν καὶ Φιλωνίδην Δυρραχηνὸν καὶ Νίκωνα Ἀκραγαντῖνον. »

DE COMPARANDA BIBLIOTHECA.

(DE MEDICIS.)

19.

Philo libro nono De comparanda bibliotheca et Hermippus libro quinto De claris medicis et Soranus in Medicorum successionibus dicunt Dionysium vocari tum κυρτόν (*gibbosum*), oxytone ut φοξός, propter corporis imbecillitatem, tum Κύρτον, paroxytone, ut ἱππος, πύργος, quod ex Cyrtō Ægypti interioris urbe oriundus fuit, vel, ut nonnulli tra-

Καὶ πάλιν· « Φιλωνίδης δὲ ὁ Δυρραχηνὸς ἤκουσε μὲν Ἀσκληπιάδου, ἱατρούσας δὲ ἐν τῇ πατρίδι ἐνδόξως συνετάξατο βιβλία με' . »

ASPASIUS BYBLIUS.

Suidas : Ἀσπάσιος Βύβλιος, σοφιστής, συγγραῦν Ἀριστείδη καὶ Ἀδριανῷ. Ἐγραψε Περὶ Βύβλου, Περὶ στάσεων ἐσηματισμένων, Μελέτας, Τέχνας, Ὑπομνήματα, Λαλίδας, Ἐγκώμιον εἰς Ἀδριανὸν τὸν βασιλέα καὶ εἰς ἄλλους τινάς. Cf. Eudoc. p. 67. — « Byblii sophistæ videntur judicia de Atticis oratoribus esse quæ apud Photium (cod. 265) p. 492, schol. Hermog. tom. V, p. 517, et schol. Æschin. C. Tim. p. 105,9 exstant. » Bernhardt. Adde Hermog. De f. orat. in Bekk. Anecd. p. 1463 not. (Ὁ γράφων μὲν, μὴ περὶ τὴν κρίσιν δὲ πραγματευόμενος ἐνὶ περῷ, φαίη τις ἂν, καὶ ὀφθαλμῷ ἐναδρύνεται, καὶ τοῖς τῶν ἑαυτοῦ πονημάτων πταισμασιν ἤττον ἐφιστάνει, ὥσπερ ὁ Πολέμων καὶ ὁ Ἀσπάσιος καὶ ὁ τῆς Γάζης Προκόπιος, ἀκαίρως μὲν καὶ κατακορῶς χρώμενος ταῖς τροπαῖς καὶ ἐπιθέτοισ ἐν τοῖς λόγοις, ὑπεραττικίζων δὲ καὶ ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς.) Ulpian. ad Demosth. Lept. p. 11. Cf. Westermann. *Gesch. d. gr. Bereds.* § 94, 14. — Præter Byblium Suidas alios duos Aspasios affert, *Aspasium Ravennatem*, qui sub Alexandro Mammææ vixit, et *Aspasium Tyrium*, incertæ ætatis. De hoc ita Suidas :

Ἀσπάσιος Τύριος, σοφιστής, ἱστορικός. Ἐγραψε Περὶ Ἠπείρου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἱστορίαν σύμμικτον ἐν βιβλίοις κ', Περὶ τέχνης ῥητορικῆς καὶ ἄλλα. In his, nisi fallor, pro περὶ Ἠπείρου scribendum est Περὶ Τύρου. Fortasse auctor ejus non diversus est ab Aspasio Byblio. Denique nescio an interponendum sit post verba ἐν αὐτῇ, ita ut duo laudentur opera, De Tyro libri et Historia miscellanea.

dunt, quod adversarios suos disputando ceperit, sicut pisces κύρτοις, *nassis*, capiuntur.

20.

Herennius Philo medicos recensens memorat Philonidem Dyrrhachenum verbis hisce : « Asclepiades auditores habuit Titum Aufidium Siculum et Philonidem Dyrrhachenum et Niconem Agrigentinum. » Et iterum : « Philonides Dyrrhachenus audivit Asclepiadem, et medicinam in patria urbe magna cum laude exercens libros composuit quadraginta quinque. »

FAVORINUS ARELATENSIS.

Suidas : Φαβωρίνος, Ἀρελάτου τῆς ἐν Γαλλίᾳ πόλεως, ἀνὴρ πολυμαθὴς κατὰ πᾶσαν παιδείαν, γεγὼνός δὲ τὴν τοῦ σώματος ἔξιν ἀνδρόγυνος, ὃν φασιν ἐρμαφροδίτον· φιλοσοφίας μαστὸς, ῥητορικῇ δὲ μᾶλλον ἐπιθέμενος· γεγονὼς ἐπὶ Τραϊανοῦ τοῦ Καίσαρος, καὶ παρατείνας μέχρι τῶν Ἀδριανοῦ χρόνων τοῦ βασιλέως. Ἀντεφιλοτιμεῖτο γοῦν καὶ ζῆλον εἶχε πρὸς Πλούταρχον τὸν Χαιρωνέα ἐς τὸ τῶν συνταττομένων βιβλίων ἀπειρον. Γέγραπται γοῦν αὐτῷ φιλόσοφός τε καὶ ἱστορικῆς, ὧν πολλὸς ἀριθμός. Ἔστι δὲ καὶ τῶν βιβλίων αὐτοῦ ταῦτα· Περὶ τῆς Ὀμήρου φιλοσοφίας. Περὶ Σωκράτους καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἐρωτικῆς τέχνης. Περὶ Πλάτωνος. Περὶ τῆς διαίτης τῶν φιλοσόφων· καὶ ἄλλα. Οὗτος ἔγραψε καὶ Γνωμολογικά.

Plura de Favorini persona, vita, declamationibus, scriptisque rhetoricis et philosophicis afferunt Philostratus in Vit. Soph. I, c. 8, p. 206 sq. ed. Kayser. (coll. p. 75, 8. 206, 21. 232, 25. 249, 30. 350, 6. 380, 22); Lucian. Eunuch. c. 7, Demonact. c. 12 et 13; Dion. Cass. LXIX, 3; Suidas v. Ἀδριανός; Spartian. Vit. Hadrian. c. 16; Gellius N. A. II, 22. XI, 5. XIV, 1 et 2. XVI, 3. XVII, 10. 12. XX, 1; Plutarch. Moral. p. 334 et 896 ed. Didot; Galen. tom. I, p. 6. IV, p. 317. 368. Phrynichus v. πλόκιον, p. 260 Lobeck; Bekker. Anecd. Gr. p. 37, 31; Stobæus in Florileg. 4, 91. 14, 11 et 12. 22, 39. 29, 69. 49, 14 et 18. 57, 10. 62, 43. 64, 27. 65, 8. 66, 3 et 6. 94, 29. 95, 14. 105, 62. 108, 76. 115, 17 et 22. 24. 116, 44. 119, 16; S. Maximus tom. II, p. 566. 610. 627. 571. 590. 635; Anton. Melissa lib. I, c. 52. 70. lib. II, c. 17. Cf. Gregorius Commentt. II De Phavorino. Lauban, 1755, 4, et Forsham. Dissertat. De Phavorino. Abo, 1789, 4. Fabricius, Bibl. Gr. tom. III, p. 173 sqq. ed. Harl.; Emperius De oratione Corinthiaca falso Dionis Chrysostomo adscripta. Brunsvig. 1832, p. 12 sqq.; Bæhr. in *Paulys Realencycl.* v. *Favorinus*.

Inter scripta Favorini duo memorantur, quæ ad historiam pertinent : Παντοδαπὴ ἱστορία sive Παντοδαπαὶ ἱστορίαι sive Παντοδαπὴ ὅλη ἱστορικὴ, et Ἀπομνημονεύματα. Historia Omnigena ordine digesta erat alphabetico, ut colligitur e Photii cod.

161, ubi Sopater Eclogarum librum tertium hausisse dicitur e Favorini Παντοδαπῆς ὅλης ἱστορ., ἐκ τοῦ ν καὶ ξ καὶ καθεξῆς, πλὴν τοῦ ταῦ, μέχρι τοῦ ω. Quæ e libro octavo afferuntur, de Platone et de Pythagora sunt; adeo ut in hoc libro ad litteram π devenisse auctor videatur. Quodsi de eodem Platone etiam secundus liber citatur (fr. 21), probabiliter pro ἐν β' scribendum est ἐν η'. Fragmenta tantum non omnia apud Diogenem Laertium et Stephanum Byzantium leguntur. Epitome hujus, opinor, operis, laudatur semel (fr. 51). Alterum opus, quod Ἀπομνημονεύματα inscribitur, ex uno Diogene Laertio novimus. Quare non audeo discernere, num argumentum operis in sola historia philosophica versatum sit, an de aliis quoque rebus sermo fuerit. — Laudatur denique Favorinus Περὶ τῆς Κυρηναϊκῆς πολέως (fr. 52); sed quaeritur utrum peculiare opus, an locus ἱστορίας παντοδαπῆς significetur, an denique cum Bernhardy reponendum sit II. τῆς Κυρ. πολιτείας, *De secta philosophorum Cyrenaicorum*.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ.

E LIBRO PRIMO.

1.

Diogenes L. I, 79 : Γέγονε δὲ καὶ ἕτερος Πιττακὸς νομοθέτης, ὃς φησι Φαβωρίνος ἐν Ἀπομνημονεύματων πρώτῳ καὶ Δημήτριος ἐν Ὀμωνύμοις, ὃς καὶ μικρὸς προσηγορεύθη.

2.

Idem IX, 20, de Xenophane Colophonio : Δοκεῖ δὲ * πεπραῖσθαι ὑπὸ τῶν Πυθαγορικῶν Παρμενίσκου καὶ Ὀρεστάδου, καθά φησι Φαβωρίνος ἐν Ἀπομνημονεύματων πρώτῳ.

3.

Idem VIII, 73, de Empedocle : Ἔτι τε πολλὰς τῶν πολιτῶν ἀπροίκους ὑπαρχούσας αὐτὸν προικίσαι διὰ τὸν παρόντα πλοῦτον· διὸ δὲ πόρφυραν τ' ἀναλαβεῖν

COMMENTARIII.

1.

Fuit et alter Pittacus legislator, cujus et Favorinus in primo Commentariorum et Demetrius in Cognominibus meminuit, qui et minor appellatus est.

2.

Creditur Xenophanes Colophonius a Pythagoreis Parmenisco et Orestade, ut Favorinus in primo Commentariorum ait, venisse (?).

3.

Multis itidem civium, quæ sine dote erant, dotem de-

αὐτὸν καὶ στρόφιον ἐπιθέσθαι χρυσῶν, ὡς Φαβωρίνος ἐν Ἀπομνημονευμάτων πρώτῳ· ἐτι τ' ἐμβάδας χαλκᾶς καὶ στέμμα Δελφικόν. Cf. Neanthis fr. 22, p. 6.

Diog. L. VIII, 53 : Ἐγὼ δ' εὗρον ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι Φαβωρίνου οἷ καὶ βούν ἐθυσσε τοῖς θεωροῖς ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐκ μέλιτος καὶ ἀλφίτων, καὶ ἀδελφὸν ἔσχε Καλλικρατίδην.

Idem VIII, 63 : Αὐτοὺς δὲ τούτους τοὺς Καθαρμοὺς (sc. Ἐμπεδοκλέους) ἐν Ὀλυμπίᾳ διαρραψωδῆσαι λέγεται Κλεομένην τὸν βραψωδὸν, ὡς καὶ Φαβωρίνος ἐν Ἀπομνημονεύμασι.

4.

Idem II, 23 : Καὶ Πυθώδε ἰλθεῖν (sc. Σωκράτην) Ἀριστοτέλης φησὶν· ἀλλὰ καὶ εἰς Ἰσθμὸν, ὡς Φαβωρίνος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων.

5.

Idem II, 39 : Φαβωρίνος δὲ φησιν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων μὴ εἶναι ἀληθῆ τὸν λόγον τὸν Πολυκράτους κατὰ Σωκράτους· ἐν αὐτῷ γὰρ, φησὶ, μνημονεύει τῶν ὑπὸ Κόνωνος τειχῶν ἀνασταθέντων, ἃ γέγονεν ἔτεσιν ἐξ τῆς τοῦ Σωκράτους τελευτῆς ὕστερον. Καὶ ἔστιν οὕτως ἔχον. Ἡ δ' ἀντωμοσία τῆς δίκης τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον· ἀνάκειται γὰρ ἔτι καὶ νῦν, φησὶ Φαβωρίνος, ἐν τῷ Μητρώῳ· « Τάδε ἐγράφατο καὶ ἀντωμόσατο Μέλητος Μελήτου Πιτθεὺς Σωκράτει Σωφρονίσκου Ἀλωπεκῆθεν· ἀδικεῖ Σωκράτης, οὗς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καὶνὰ δαυμόνια εἰσηγούμενος· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων. Τίμημα θάνατος. » Cf. fr. 38.

disse Empedoclem de copia divitiarum, ideoque et purpuram eum induisse, et strophium aureum circumdeditisse Favorinus in primo Commentariorum auctor est; crepidas item aereas et Delphicam sumpsisse coronam.

In Favorini Commentariis reperi Empedoclem et bovem mactasse legatis ad festum missis confectum ex melle et farina, fratremque habuisse Callicratidem.

Eas ipsas Expiationes (Empedoclis carmen) cecinisse fertur Cleomenes rhapsodus, quemadmodum et Favorinus in Commentariis ait.

4.

Aristoteles Socratem et Delphos venisse narrat : Istimum quoque Favorinus in primo Commentariorum adiisse refert.

5.

Favorinus in primo Commentariorum genuinam non esse Polycratis in Socratem orationem tradit, quod in ea facta sit mentio murorum a Conone instauratorum : id vero factum esse dicit sexto anno post mortem Socratis. Atque ita se res habet. Formula accusationis erat his verbis concepta : servatur enim hactenus, ut tradit Favorinus, in Metroo : « Hanc accusationem detulit et iurejurando confirmavit Meletus Meleti filius Pittheensis adversus Socratem Sophronisci filium Alopecensem : jura violat Socrates, quos ex majorum instituto suscepit civitas, deos esse negans,

6.

Idem III, 10 : Τὸν μέντοι Πόλλιν (qui Platonem vendiderat) λόγος ὑπὸ τε Χαερίου ἡττηθῆναι καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Ἐλίχῃ καταποντωθῆναι, τοῦ δαιμονίου μηνίσαντος αὐτῷ διὰ τὸν φιλόσοφον, ὡς καὶ Φαβωρίνος φησιν ἐν πρώτῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων. Cf. fr. 24.

7.

Idem III, 25 : Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων Φαβωρίνου φέρεται ὅτι Μιθριδάτης ὁ Πέρσης ἀνδριάντα Πλάτωνος ἀνέθετο εἰς τὴν Ἀκαδημίαν καὶ ἐπέγραψε, « Μιθριδάτης ὁ Ῥοδοδάτου Πέρσης Μουσῆς εἰκόνα ἀνέθετο Πλάτωνος, ἣν Σιλανίων ἐποίησε. »

8.

Idem V, 75, de Demetrio Phalereo : Πολλὰ δὲ καὶ κάλλιστα τῇ πατρίδι ἐπολιτεύσατο. Καὶ γὰρ προσόδοις καὶ κατασκευαῖς ἠύξησε τὴν πόλιν, καίπερ οἷα εὐγενῆς ὢν. Ἦν γὰρ ἐκ τῆς Κόνωνος οἰκίας, ὡς Φαβωρίνος ἐν πρώτῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων φησὶν, ἀλλ' ἀστὴ καὶ εὐγενεῖ συνῴκει Λαμῖα τῇ ἐρωμένη, καθάπερ δ' αὐτὸς ἐν τῷ πρώτῳ φησὶν· ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Κλέωνος πεπονθέναι ἐν τῷ δευτέρῳ ἱστορεῖ.

E LIBRO SECUNDO.

9.

Idem V, 21, de Aristotele : Φησὶ δὲ Φαβωρίνος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων ὡς ἐκάστωι λέγει, « ᾧ φίλοι, οὐδεὶς φίλος. » ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἐξόκτῳ τῶν Ἠθικῶν ἔστι.

alia vero nova dæmonia inducens : contra jus et fas juvenes corruptit. Poena illi mors. »

6.

Pollidem a Chabria superatum et postea in Helice fusum submersum fama est, ex ira numinis propter læsum Platonem, ut Favorinus quoque in primo Commentariorum meminit.

7.

In primo Commentariorum Favorini fertur Mithridates Persa Platonis statuum in Academia locasse ita inscriptam : Mithridates Rhodobati filius Persa Musis imaginem Platonis dicavit Silanionis opus.

8.

Demetrius Phalereus diu atque præclare rempublicam administravit : namque et redditibus et ædificiis civitatem auxit, quamvis ignobilis. Erat enim, ut Favorinus in primo Commentariorum ait, ex Cononis familia, sed amicam habuit civem Atticam nobilem Lamiam, ut idem auctor est in libro primo : sed et a Cleone eum perperam esse in secundo tradit.

9.

Refert Favorinus in secundo Commentariorum Aristotelem crebro dicere solitum, « Cui amici, amicus nemo. » Id etiam legitur in libro septimo ejus de Moribus.

10.

Φησὶ δὲ καὶ Φαβωρίνος ἐν δευτέρῳ Ἀπομνημονευμάτων ὡς Ἀριστοτέλης αὐτοῦ (sc. Σπυσιππου) τὰ βιβλία τριῶν τάλαντων ὠνήσατο.

11.

Ding. L. VI, 88, de Cratete Thebano : Χάρειν δ' αὐτοῦ Φαβωρίνος ἐν δευτέρῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων φέρεται. Φησὶ γάρ, Παρακαλῶν περὶ τοῦ τὸν γυμνασιάρχου, τῶν ἰσχυῶν αὐτοῦ ἤπτετο· ἀγανακτοῦντος δέ, ἔφη· « Τί γάρ οὐχὶ καὶ ταῦτα σά ἐστι καθάπερ καὶ τὰ γόνατα ; » Ἐλεγέ τ' ἀδύνατον εἶναι ἀδιάπτωτον εὑρεῖν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν βοῇ δὲ καὶ σαπρὸν τινα κόκκον εἶναι.

E LIBRO TERTIO.

12.

Idem III, 40, de Platone : Καὶ ἐταλεύτα μὲν δὲν εἶπομεν τρόπον, Φιλίππου βασιλευντος ἔτος τρισκαίδεκατον, καθὰ καὶ Φαβωρίνος φησιν Ἀπομνημονευμάτων τρίτῳ· ὅφ' οὐ καὶ ἐπιτιμηθῆναι φησιν αὐτὸν Θεόπικμος.

Alium locum libri tertii vide fr. 17.

E LIBRO QUINTO.

13.

Idem III, 62 : Νοθεύονται δὲ τῶν διαλόγων ὁμολογούμεως Μίδων ἢ Ἰπποτρόφος, Ἐρυξίας ἢ Ἐρασίστρατος, Ἀλκυῶν, Ἀκέραιοι ἢ Σίσυφος, Ἀξίλοχος, Φαίλακες, Δημοδόκος, Χελιδὼν, Ἐδδόμη, Ἐπιμενίδης· ὧν ἡ Ἀλκυὼν Λεόντος τινος εἶναι δοκεῖ, καθὰ

10.

Spensippi libros Aristotelem tribus talentis emisse Favorinus in secundo Commentariorum auctor est.

11.

Cratetis Thebani facetum quiddam Favorinus in secundo Commentariorum refert. Ait enim, Quum pro quodam intercederet apud gymnasii principem, ejus coxas tetigit : illo indignante, Quid enim, ait ille, nonne et ista tua sunt sicut et genua? Dicebatque fieri non posse ut inveniretur qui lapsus non sit, sed veluti in malo Punico granum semper aliquid esse putridum.

12.

Moritur Plato quo diximus modo, tertio decimo Philippi regis anno, ut Favorinus in tertio Commentariorum refert, a quo et objurgatum fuisse illum Theopompus auctor est.

13.

Ex dialogis qui Platoni inscribuntur, hi sine ulla controversia adulterini sunt : Midon sive Hippotrophus, Eryxias sive Erasistratus, Alcyon, Acephali sive Sisypus, Axioclus, Phaeaces, Demodocus, Chelidon, Septima, Epimenides. Ex his Alcyon Leontis cujusdam esse fertur, ut Favorinus in quinto Commentariorum dicit.

φησὶ Φαβωρίνος ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων.

14.

Idem IX, 23, de Parmenide : Καὶ δοκεῖ πρῶτος πεφωρακέναι τὸν αὐτὸν εἶναι Ἑσπερον καὶ Φωσφόρον, ὡς φησὶ Φαβωρίνος ἐν πέμπτῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων· οἱ δὲ Πυθαγόραν. Καλλίμαχος δὲ φησὶ μὴ εἶναι αὐτοῦ τὸ ποίημα. Λέγεται δὲ καὶ νόμους θεῖναι τοῖς πολίταις, ὡς φησὶ Σπυσιππος ἐν τῷ Περί φιλοσόφων. Καὶ πρῶτος ἐρωτῆσαι τὸν Ἀχιλλέα λόγον, ὡς Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ.

E LIBRIS INCERTIS.

15.

Idem III, 48 : Διαλόγους τοίνυν φασὶ πρῶτον γράψαι Ζήνωνα τὸν Ἐλεάτην· Ἀριστοτέλης δ' ἐν πρώτῳ Περί ποιητῶν Ἀλεξάμενον Στυρέα ἢ Τήιον, ὡς καὶ Φαβωρίνος ἐν Ἀπομνημονεύμασι.

16.

Idem VIII, 90, de Eudoxo Cnidio : Ὅτε δὲ συνέγενετο ἐν Αἰγύπτῳ Χονούφιδι τῷ Ἡλιουπολίτῃ, δ' ἄπὸς αὐτοῦ θοιμάτιον περιελιγμένον. Ἐνδοξον οὖν αὐτὸν ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον ἐφασαν οἱ ἱερεῖς ἔσεσθαι, καθὰ φησὶ Φαβωρίνος ἐν Ἀπομνημονεύμασιν.

PANTODAPHN HISTORIA.

E LIBRO OCTAVO.

17.

Idem VIII, 12, de Pythagora, : Λέγεται δὲ καὶ πρῶτος κρέαςιν ἀσχῆσαι ἀθλητάς, καὶ πρῶτον γ' Εὐ-

14.

Primus Parmenides animadvertisse fertur eundem esse Vesperum atque Luciferum, ut Favorinus in quinto Commentariorum ait; alii Pythagoram dicunt. Callimachus autem negat ejus poema esse. Fertur civibus quoque suis tulisse leges, ut Spensippus in libro De philosophis ait. Primus item argumentatione usus esse dicitur ea quae appellatur Achilles, ut Favorinus ait in Omnimoda historia.

15.

Dialogos primum Zenonem Eleaten scripsisse ferunt : Aristoteles vero in primo De poetis Alexamenum Styreum sive Teium, sicut et Favorinus in Commentariis tradit.

16.

Eudoxus Cnidius quum adhuc in Aegypto cum Chionuphide Heliopolitano esset, Apis illius pallium circumlambit. Celebrem ergo illum fore sed non longævum ex eo ostento sacerdotes dixere, ut Favorinus in Commentariis refert.

OMNIGENA HISTORIA.

17.

Fertur Pythagoras primus athletas nutrisse carnibus, et in his primum quidem Eurymenem, ut in tertio Commen-

ρυμένην, καθά φησι Φαβωρίνος ἐν τρίτῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων, τῶν πρότερον ἰσχάσι ξηραῖς καὶ τυροῖς ὑγροῖς, ἀλλὰ καὶ πυροῖς σωμασκούντων αὐτοὺς, καθάπερ δ' αὐτὸς Φαβωρίνος ἐν ὁγδόῃ Παντοδαπῆς ἱστορίας φησίν.

18.

Diog. L. VIII, 47 : Ἐρατοσθένης δέ φησι, καθὼ καὶ Φαβωρίνος ἐν τῇ ὁγδόῃ Παντοδαπῆς ἱστορίας παρατίθεται, τοῦτον (Πυθαγόραν) εἶναι τὸν πρῶτον ἐντέχνως πυκτεύσαντα ἐπὶ τῆς ὁγδόης καὶ τετταρακοστῆς Ὀλυμπιάδος, κομήτην καὶ ἀλουργίδα φοροῦντα· ἐκκριθέντα τ' ἐκ τῶν παιδῶν καὶ χλευασθέντ' αὐτίκα προσβῆναι τοὺς ἀνδρας καὶ νικῆσαι. Δηλοῦν δὲ τοῦτο καὶ τοῦπίγραμμά ὅπερ ἐποίησε Θεαίτητος·

Πυθαγόρην τινά, Πυθαγόρην, ὦ ζεῖνε, κομήτην,
ἄλόμενον πύκτην εἰ κατέχεις Σάμιον,
Πυθαγόρης ἐγὼ εἰμι· τὰ δ' ἔργα μου εἰ τιν' ἔροιο
Ἥλειών, φῆσαι αὐτὸν ἄπιστα λέγειν.

Τοῦτον δ' Φαβωρίνος φησιν ὅροις χρῆσασθαι διὰ τῆς μαθηματικῆς ὕλης, ἐπὶ πλέον δὲ Σωκράτην καὶ τοὺς ἐκείνῳ πλησιάζαντας, καὶ μετὰ ταῦτ' Ἀριστοτέλην καὶ τοὺς στωικοὺς. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν οὐρανὸν πρῶτον ὀνομάσαι κόσμον καὶ τὴν γῆν στρογγύλην ὡς δὲ Θεόφραστος, Παρμενίδην ὡς δὲ Ζήνων, Ἡσίοδον. Τούτῳ φασιν ἀντιπαράσσεσθαι Κύλωνα καθάπερ Ἀντιλόχον Σωκράτει.

19.

Idem VIII, 15 : Τῶν ἐξακοσίων οὐκ ἐλάττους ἐπὶ τὴν νυκτερινὴν ἀκρόασιν ἀπήντων αὐτοῦ (Πυθαγόρου).

tiorum ait Favorinus, antea caricis siccis et molli caseo et tritico solitos corpora nutrire, ut ait idem Favorinus in octavo Omnimodæ historiæ.

18.

Pythagoram Eratosthenes, quem et Favorinus in octavo Omnimodæ historiæ libro testem citat, primum fuisse tradit, qui quadragesima octava Olympiade secundum artem pugilatu certaverit, comatum atque purpuratum; prohibitumque puerorum certamine atque irrisum, continuo viros petiisse ac vicisse. Declarare autem hoc etiam epigramma, quod fecit Theætetus :

Hospes, Pythagoram si, Pythagoramque comatum,
nosti percelebrem tu pugilem Samium,
Pythagoras ego sum : mea sed si facta rogaris
Eleum, dices hæc superare fidem.

Hunc Favorinus ait definitionibus per mathematicam usum materiam, frequentius id fecisse Socratem et qui ab eo fluxere, postmodum autem Aristotelem ac Stoicos. Primumque cælum appellasse mundum, terramque rotundam : id autem Theophrastus Parmenidi, Zeno Hesiodo assignant. Huic aiunt adversatum esse Cylonem, quemadmodum Antilochum Socrati.

19.

Haud minus sexcentis erant qui noctu ad Pythagoram

καὶ εἰ τινες ἀξιοθεῖεν αὐτὸν θαύσασθαι, ἔγραφον πρὸς τοὺς οικεῖους ὡς μεγάλου τιθὸς τετυχηκότας. Μεταποντινοὶ γε μὴν τὴν μὲν οἰκίαν αὐτοῦ Δήμητρος ἱερὸν ἐκάλουν, τὸν στενωπὸν δὲ μουσεῖον, ὡς φησι Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῆς ἱστορίαις.

20.

Idem III, 24, de Platone : Οὗτος πρῶτος ἐν ἔρωτῇ λόγον παρήνεγκεν, ὡς φησι Φαβωρίνος ἐν ὁγδόῃ Παντοδαπῆς ἱστορίας· καὶ πρῶτος τὸν κατὰ τὴν ἐκάλυσιν τῆς ζητήσεως τρόπον εἰσηγήσατο Λεωδάμαντι τῷ Θασίῳ.

21.

Idem III, 57 : Εἰσι τοίνυν, φησίν, οἱ πάντες αὐτῶν γνήσιοι διάλογοι ἔξ καὶ πεντήκοντα, τῆς μὲν Πολιτείας εἰς δέκα διαιρουμένης — ἣν καὶ εὕρισκασθαι σιγῶν δλην παρὰ Πρωταγόρα ἐν τοῖς ἀντιλογικαῖς φησι Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῆς ἱστορίας β' (1. ἡ) — τῶν δὲ Νόμων εἰς δυοκαίδεκα.

22.

Idem III, 37, de Platone : Φησὶ δ' Ἀριστοτέλης τὴν τῶν λόγων ἰδέαν αὐτοῦ (Πλάτωνος) μεταξὺ ποιήματος εἶναι καὶ παζοῦ λόγου. Τοῦτον μόνον παραμένει Πλάτωνι Φαβωρίνος πού φησιν ἀναγινώσκοντι τὸν περὶ ψυχῆς, τοὺς δ' ἄλλους ἀναστῆναι πάντας.

23.

Idem III, 3 : Καὶ ἐγεννήθη (Πλάτων) κατὰ τινὰς ἐν Αἰγίνῃ ἐν τῇ Φειδιάδου οἰκίᾳ τοῦ Θάλητος, ὡς φησι

audiendum confluebant : ac si qui presentia illius frui meruissent, scribebant suis tanquam magnum quiddam ac præclarum consecuti. Metapontini nempe illius domum Cereris delubrum vocabant, angiporumque Museum, ut Favorinus in Omnimodis historiis tradit.

20.

Primus Plato, ut Favorinus ait in octavo Omnigenæ historiæ, argumentationem per interrogationes introduxit, primusque inquisitionis modum analyticum Leodamanti Thasio præinduxit.

21.

Sunt, ut aiunt, omnes Platonis dialogi, de quibus nihil ambigitur, quinquaginta sex, Republica in decem divisa libros (quam et apud Protagoram totam ferme inveniri in Contradictionibus tradit Favorinus in secundo (octavo) Omnigenæ historiæ), Legibus in duodecim divisâ.

22.

Orationis Platonice genus inter carmen et pedestrem orationem medium tenere ait Aristoteles. Hunc solum Platoni assedissee Favorinus quodam loco ait, quum librum de Anima recitaret, reliquos vero omnes surrexisse.

23.

Plato natus est secundum quosdam in Ægina in Phiadæ domo, ejus qui Thaletis filius fuit, ut Favorinus ait

Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἄλλων παμφθέντος κληροῦχου, καὶ ἐπανελθόντος εἰς Ἀθήνας, ὁπόδ' ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐξεβλήθησαν βοηθούντων Αἰγινήταις.

24.

Diog. L. III, 19 : Παρέδωκε δ' αὐτὸν (sc. Διονύσιος δ' τύραννος Πλάτωνος) Πόλλιδι τῷ Λακεδαιμονίῳ κατὰ καιρὸν διὰ πρεσβείαν ἀφιγμένῳ, ὥστε ἀποδοῦναι. Καὶ κείνος ἀγαγὼν αὐτὸν εἰς Αἰγιναν ἐπίπρασκεν. Ὅτε καὶ Χάρμανδρος Χαρμανδρίδου ἐγράψατο αὐτῷ δίκην θανάτου κατὰ τὸν παρ' αὐτοῖς τεθέντα νόμον, τὸν πρῶτον ἐπιβάντα Ἀθηναίων τῇ νήσῳ ἀκριτον ἀποθνήσκειν. Ἦν δ' αὐτὸς ὁ θείς τὸν νόμον, καθά φησι Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. Εἰπόντος δέ τινος, ἀλλὰ κατὰ παιδιάν, φιλόσοφον εἶναι τὸν ἐπιβάντα, ἀπέλυσαν. Cf. fr. 6.

E LIBRIS INCERTIS.

25.

Idem VIII, 83 : Ἀλκμαίων Κροτωνιάτης. Καὶ αὗτος Πυθαγόρου διήκουσε καὶ τὰ πλεῖστα γ' ἱατρικὰ λέγει, ὅμως δὲ καὶ φυσιολογεῖ ἐνίοτε, « Δύο τὰ πολλὰ ἐστὶ τῶν ἀνθρώπων. » Δοκεῖ δὲ πρῶτος φυσικὸν λόγον συγγεγραφέναι, καθά φησι Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, καὶ τὴν σεληνὴν καθόλου ταύτην ἔχειν αἶδιον φύσιν.

26.

Idem II, 11, de Anaxagora : Δοκεῖ δὲ πρῶτος, καθά φησι Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, τὴν

Ὅμηρου ποιήσιν ἀποφύνασθαι εἶναι περὶ ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης· ἐπὶ πλέον δὲ προστεῖναι τοῦ λόγου Μητρόδωρον τὸν Λαμψακηνὸν, γνώριμον ὄντα αὐτοῦ, ὃν καὶ πρῶτον σπουδάσαι τοῦ ποιητοῦ περὶ τὴν φυσικὴν πραγματείαν.

27.

Idem II, 1, de Anaximandro : Εὗρε δὲ καὶ γνώμονα πρῶτος καὶ ἔστησεν ἐπὶ τῶν σκιοθήρων ἐν Λακεδαίμονι, καθά φησι Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, καὶ ὠροσκόπια κατεσκεύασε.

28.

Idem V, 5, de Aristotele : Ὁ δ' οὖν Ἀριστοτέλης ἐλθὼν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τρία πρὸς τοὺς δέκα τῆς σχολῆς ἀφηγησάμενος ἔτη ὑπεξῆλθεν εἰς Χαλκίδα, ἔβουρμένδοντος αὐτὸν τοῦ ἱεροφάντου δίκην ἀσεβείας γραψαμένου, ἢ Δημοφίλου, ὃς φησι Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, ἐπειδὴ περ τὸν ὕμνον ἐποίησεν εἰς τὸν προεირημένον Ἑρμείαν, ἀλλὰ καὶ ἐπίγραμμα ἐπὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀνδριάντος τοιοῦτον·

Τόνδε ποτ' οὐχ ὁσίως παραβὰς μακάρων θέμιν ἀγνὴν
ἔκτεινε Περσῶν τοξοφόρων βασιλεῦς,
οὐ φανερώς λόγῳ φρονίος ἐν ἀγῶσι κρατήσας
ἄλλ' ἀνδρὸς πίστις χρυσάμενος δολίου.

29.

Idem V, 9, de eodem : Τοῦτον πρῶτον Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ λόγον δικανικὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ συγγράψαι φησὶν ἐπ' αὐτῇ ταύτῃ τῇ δίκῃ καὶ λέγειν ὡς Ἀθῆνησιν

Ὅττιν' ἐπ' ὀγχνη γράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σῦκῳ.

in Omnigena historia, patre ipsius eo cum aliis misso colono, Athenasque reverso quum a Lacedaemoniis, qui Egi-
metis opem tulerunt, expulsi sunt.

24.

Dionysium (Neanthes narrat) Pollidi Lacedaemonio, qui per id temporis legatus ad ipsum venerat, Platonem tradi-
disse venundandum. Eum ille in Aeginam abductum ven-
didit. Quo tempore Charmander Charmandridis filius eum
capitis reum fecit. Secundum promulgatam enim apud
eos legem capitale erat, si quis Atheniensium eam insulam
adiisset : atque ipse eam legem tulerat, ut Favorinus me-
morat in Omnigena historia. Ceterum quom a quodam
fuisset per jocum dictum, philosophum eum esse qui ascen-
disset, absolutum dimiserunt.

25.

Alcmaeon Crotoniata. Hic quoque Pythagorae auditor
fuit et ut plurimum quidem in medicina versatur, interdum
tamen etiam de natura disputat, ubi dicit, *Duo pleraque
sunt rerum humanarum.* Fertur autem primus de na-
turae ratione scripsisse, ut Favorinus in Omnigena tradit
historia, lunamque hanc sempiternam habere naturam
dixit.

26.

Videtur Anaxagoras, ut Favorinus in Omnigena historia
testatur, primus Homeri carminum argumentum esse
dixisse virtutem et justitiam : eamque rationem pluribus

exposuisse Metrodorum Lampsacenum, ejus familiarem,
qui etiam primus operam dederit illustrandis iis quae in Ho-
merica poesi pertinent ad rerum naturalium cognitionem.

27.

Primus Anaximander gnomonem invenit, ipsumque La-
cedaemone in loco captandae umbræ idoneo statuit, ut ait
Favorinus in Omnigena historia : eo conversiones solis et
aequinoctia notantur. Horoscopia quoque fabricatus est.

28.

Aristoteles Athenas profectus quum illic tredecim annos
scholae praefuisset, clam Chalcidem concessit, quod ab Eu-
rymedonte hierophanta impietatis accusatus esset, sive,
ut Favorinus ait in Omnigena historia, a Demophilo, quia
hymnum in eum quem praediximus Hermiam scripserit,
et ejusmodi praeterea epigramma statuæ Delphis positae
incidi curaverit :

Rex hunc Persarum dominusque sagittiferorum
occidit, violans jusque nefasque, virum.
Nam neque collato certamine vicit aperte,
insidiosus hominis sed famulante fide.

29.

Aristotelem primum orationem judicialem pro se ipso
scripsisse, quum hujus criminis argueretur, Favorinus in
Omnigena historia auctor est, ac dixisse, Athenis
Et pyra nata pyris, ficusque in ficubus exstant.

30

Diog. L. IV, 54, de Bione Borysthenita : Καί ὑστερόν ποτε ἔμπροσθεν εἰς νόσον, ὡς ἔφασχον οἱ ἐν Χαλκίδι — αὐτόθι γάρ καὶ κατέστρεψε — περιέκτα λαβεῖν ἐπέισθη καὶ μεταγινώσκειν ἐφ' οἷς ἐπλημμέλησεν εἰς τὸ θεῖον. Ἀπορία δὲ καὶ τῶν νοσοχομούντων δεινῶς διετίθετο, ἕως Ἀντίγονος αὐτῷ δύο θεράποντας ἀπέστειλε. Καὶ ἡκολούθει γὰρ αὐτῷ ἐν φορείῳ, καθά φησι Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ.

31.

Idem IV, 63, de Carneade : Οὐτός ποτε Μέντορος τοῦ Βιθυνοῦ μαθητοῦ ὄντος καὶ παρ' αὐτὸν ἐλθόντος εἰς τὴν διατριβήν, ὡς ἐπεῖρα αὐτοῦ τὴν παλλακὴν ὁ Μέντωρ, καθά φησι Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, μεταξὺ λέγων παρώδησεν εἰς αὐτόν.

Πολεῖται τις θεῖρο γέροντος Διὸς νημερτῆς, Μέντορι εἰδόμενος ἦεν θέμας ἦδὲ καὶ αὐδὴν· τοῦτον σχολῆς τῆσδ' ἐκκεκρυχθαι λέγω.

καὶ ὃς ἀναστὰς ἔφη·

Οἱ μὲν ἐκήρυσσον, τοὶ δ' ἠγείροντο μάλ' ὤκα.

32.

Idem V, 77, de Demetrio Phalereo : Ἐπιβουλεύεις γὰρ ὑπὸ τινων δίκην θανάτου οὐ παρὼν ὤφλεν. Οὐ μὴν ἐκυρίευσαν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸν ἰὸν ἀπήρυγον εἰς τὸν χαλκόν, κατασπάσαντες αὐτοῦ τὰς εἰκόνας καὶ τὰς μὲν ἀποδόμεινοι, τὰς δὲ βυθίσαντες, τὰς δὲ κατακόψαντες εἰς ἀμίδας· λέγεται γὰρ καὶ τοῦτο. Μία δὲ μόνη σώζεται ἐν ἀκροπόλει. Φαβωρίνος δὲ φη-

30.

Postremo Bion incidens in malam valetudinem, ut dixerunt qui erant in Chalcide — illic enim et obiit — ligaturas suscipere inductus est et penitentiam agere super his quæ peccarat in Deum. Eorum vero inopia qui infirmum curarent et foverent dire cruciatus est, donec Antigonus duos illi famulos misit. Secutusque est eum in lectica, ut Favorinus tradit in Omnigena historia.

31.

Carneades aliquando, quum Mentor Bitlynus discipulus atque auditor pellicem ipsius tentasset, ut Favorinus refert in Omnigena historia, inter dicendum in illum Mentorem sic jocatus est :

Tetricus hic quidam versatur homuncio et idem vanus inersque senex, par Mentori membra loquclamque : Exterminato, præco, nostra hunc ex schola.

At ille continuo exsurgens intulit :

Præcones clamant : conciti protinus illi.

32.

Demetrius Phalereus a nonnullis circumventus insidiis, absens capitis damnatus est. Neque tamen ipsum comprehendere potuerunt, sed virus suum in æra evomuerunt et statuas, quas dejectas partim vendiderunt, alias summerserunt, aliasque conflaverunt in matulas : nam hoc quoque fertur. Una autem sola servata est in arce. Fecisse autem

σιν ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ τοῦτο ποιῆσαι τοὺς Ἀθηναίους Δημητρίου καλεῦσαντος τοῦ βασιλέως. Ἀλλὰ καὶ τῷ ἔτει τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐπέγραψαν ἀνομίας, ὡς Φαβωρίνος.

33.

Idem IX, 34, de Democrito : Φαβωρίνος δὲ φησιν ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ λέγειν Δημόκριτον περὶ Ἀναξαγόρου ὡς οὐκ εἶπεν αὐτοῦ αἱ δοῖαι αἱ τε περὶ ἑλίου καὶ σελήνης, ἀλλ' ἀρχαῖαι, τὸν δ' ὑφηγήσθαι διασύρειν τ' αὐτοῦ τὰ περὶ τῆς διακοσμῆσεως καὶ τοῦ νοῦ, ἐχθρῶς ἔχοντα πρὸς αὐτὸν ὅτι δὴ μὴ προσήματο αὐτόν.

34.

Idem VI, 25, de Diogene Cynico : Καὶ ποτε Πλάτωνα ἐν δειπνῷ πολυτελεῖ κατανοήσας ἑλάας ἀγάμενον, « Τί, φησὶν, ὁ σοφὸς εἰς Σικελίαν πλεύσας τῶν τραπέζων τούτων χάριν, νῦν παρακειμένων οὐκ ἀπολαύεις; » Καὶ ὁ, « Ἀλλὰ νῆ τοὺς θεοὺς, φησὶ, Διόγενες, κἀκεῖ τὰ πολλὰ πρὸς ἑλάας καὶ τὰ τοιαῦτα ἔγρημν. » Ὁ δὲ, « Τί οὖν ἔδει πλεῖν εἰς Συρακοῖδας; ἢ τότε ἡ Ἀττικὴ οὐκ ἔφερεν ἑλάας; » Φαβωρίνος δὲ φησιν ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ Ἀριστοκκῶν εἶπεν τοῦτο.

35.

Idem VI, 73, de eodem : Μηδὲν τε ἔσποπον εἶναι ἐξ ἱεροῦ τι λαβεῖν ἢ τῶν ζώων τινὸς γεύσασθαι· μηδ' ἀνόσιον εἶναι τὸ καὶ τῶν ἀνθρωπείων κρεῶν ἐφασθαι, ὡς δὴλον ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἔθων καὶ τῇ ὁρῇ λόγῳ

hoc Athenienses Demetrio jubente rege, Favorinus auctor est in Omnigena historia. Sed etiam annum, quo Archon fuit, ἀνομίας (illegitimi imperii) nomine appellarunt, auctore Favorino.

33.

Refert Favorinus in Omnimoda historia Democritum de Anaxagora dixisse, non illius esse, quæ ejus dicuntur de sole ac luna opiniones, verum illo antiquiores, ipsumque sibi ea furatum esse : carpere item quæ ille de mundi compositione et mente dixisset, infesto adversus illum animo, quod scilicet ipsum non recepisset.

34.

Diogenes, quum vidisset aliquando Platonem in lauto convivio olivis vescentem, Quid, inquit, sapiens vir in Siciliam hujusmodi mensarum gratia profectus, appositis modo non frueris? Et ille, At hercle, inquit, Diogenes, et illic oleis et reliquis ejusmodi ut plurimum vesebar. Et ille, Quid igitur, inquit, Syracusas navigare oportebat? an tunc Attica oleas non ferebat? Favorinus in Omnigena historia Aristippum hoc dixisse tradit.

35.

Diogenes nihil esse iniquum dixit ex templo quippiam auferre aut quodvis gustare animal : neque nefas esse humanis vesci carnibus, atque ex peregrinarum gentium consuetudine liquere : atque recta ratione omnia in omnibus

πάντ' ἐν πᾶσι καὶ διὰ πάντων εἶναι λέγων. Καὶ γὰρ ἐν τῷ ἄρτῳ κρέως εἶναι καὶ ἐν τῷ λαχάνῳ ἄρτου, καὶ τῶν σωμάτων τῶν λοιπῶν ἐν πᾶσι διὰ τινων ἀδῆλων πόρων καὶ ὀγκων εἰσκρινομένων καὶ συνατμιζομένων, ὡς δῆλον ἐν τῷ Θυέστη ποιεῖ, εἰ γ' αὐτοῦ αἱ τραγωδίαι καὶ μὴ Φιλίσκου τοῦ Αἰγινήτου ἐκείνου γνωρίζουσι ἢ Πασιφώντος τοῦ Λουκιανοῦ, ὃν φησι Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ μετὰ τὴν τελευταίην αὐτοῦ συγγράφαι.

De *Parmenide* locum vide in fr. 14 et 38.

36.

Diog. L. IX, 50, de Protagora: Διήκουσε δ' ὁ Πρωταγόρας Δημοκρίτου. Ἐκαλεῖτό τε Σοφία, ὥς φησι Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ.

37.

Idem II, 20, de Socrate: Καὶ Ἀριστοφάνης αὐτὸν κυμαίνει ὡς τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιοῦντα. Καὶ γὰρ πρῶτος, ὥς φησι Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, μετὰ τοῦ μαθητοῦ Αἰσχίνου ῥητορεύειν ἐδίδαξε.

38.

Idem II, 38: Ἀπηνέγκατο μὲν οὖν τὴν γραφὴν (contra Socratem) ὁ Μέλητος· εἶπε δὲ τὴν δίκην Πολύευκτος, ὥς φησι Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. Συνέγραψε δὲ τὸν λόγον Πολυκράτης, ὥς φησι Ἐρμύππος. Hoc negat Favorinus in *Ἀπομνημονευμάτων* libro I (v. fragm. 5).

39.

Idem IX, 29, de Zenone Eleata: Οὗτος καὶ τὸν

Ἀχιλλεῖα πρῶτος λόγον ἠρώτησε· Φαβωρίνος δὲ φησι Παρμενίδην καὶ ἄλλους συγχούς.

Præterea Diogenes Favorinum laudat, IX, 87, de modis Pyrrhonianis. Hoc fragmentum referri debet ad decem libros Περὶ τρόπων Πυρρωνείων, de quibus vide Gellium N. A. XI, 5.

40.

Stephan. Byz. v. Αἰθίοψ· Τὴν γὰρ Αἰθιοπίαν γῆν πρώτην φασὶ παγῆναι· πρῶτοι καὶ θεοὺς ἐτίμησαν καὶ νόμοις ἐχρήσαντο. Ὀνομάζουσι δὲ αἰτίους τούτων Μίθραν καὶ Φλεγύαν (Φλεγύας libri), ἀνδρας Αἰθίοπας τὸ γένος, ὡς Φαβωρίνος.

41.

St. B.: Ἀκτιή. Οὕτως ἡ Ἀττικὴ ἐκαλεῖτο ἀπὸ Ἀκταίου τινός. Ἀνὴρ δὲ ἦν αὐτόχθων, ὡς Φαβωρίνος, ὃς ἐβασίλευσεν ἐκεῖ καὶ ἀφ' ἐαυτοῦ οὕτω τὴν χώραν ὠνόμασε καὶ τοὺς λαούς.

42.

St. B.: Ἀραχωτοί, πόλις Ἰνδικῆς, ἀπὸ ποταμοῦ Ἀραχωτοῦ, ῥέοντος ἀπὸ τοῦ Καυκάσου, ὡς Φαβωρίνος καὶ Στράβων ἐνδεκάτῃ (p. 513).

43.

St. B.: Αὐταριάται, ἔθνος Θεσπρωτικόν· Χάραξ ἐν ἐβδόμῃ Χρονικῶν καὶ Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπαῖς καὶ Ἐρατοσθένους.

44.

St. B.: Βισαλία, πόλις καὶ χώρα Μακεδονίας, ἀπὸ Βισάλτου τοῦ Ἡλίου καὶ Γῆς. Περὶ ταύτην οἱ λαοί.

et per omnia esse dicens. Namque et in pane carnes esse et in olera panem, quum et reliqua corpora in omnibus per occultos quosdam meatus ac tumores ingerantur atque una evaporent, sicut in Thyeste declarat, si quidem ipsius sunt tragediæ et non Philisci Æginetæ ipsius familiaris sive Pasiφοντί Luciani filii, quem scribit Favorinus in *Omnigena* historia post obitum ejus scripsisse.

36.

Audivit Protagoras Democritum, vocabaturque Sapia, ut Favorinus in *Omnimoda* historia refert.

37.

Exagitur Socrates ab Aristophane, ut qui deteriorem causam superiorem faceret. Primus quippe, ut Favorinus in *Omnigena* scribit historia, cum Æschine discipulo artem dicendi docuit.

38.

Accusationem contra Socratem ad iudices detulit Melitus; orationem accusatoriam in iudicio dixit Polyæctus, ut Favorinus ait in *Omnigena* historia; scripserat vero eam Polycrates, ut Hermippus tradit.

39.

Zeno Eleates etiam primus syllogismo usus est qui Achil-

les appellatur, quamvis Favorinus Parmenidem et alios plures proferat.

40.

Æthiopiam terram omnium primam formatam esse dicunt. Ac primi Æthiopes deos coluerunt legibusque uti sunt, quarum auctores Mithram et Phlegyam, Æthiopes genere, appellant, testante Favorino.

41.

Acte. Sic Attica vocabatur ab Actæo quodam, viro indigena, qui ibi regnavit atque regionem ejusque incolas de suo nomine appellavit, teste Favorino.

42.

Arachoti, in India, nomen habent ab Arachoto fluvio, qui de Caucasio defluit, ut Favorinus tradit et Strabo libro undecimo.

43.

Autariatæ, gens Thesprotica. Charax Chronicorum libro septimo, Favorinus in *Historia Omnigena* et Eratosthenes.

44.

Bissaltia, urbs et regio Macedoniae, nomen habet a Bissalte, Solis et Terræ filio. In hac regione qui capiuntur le-

γολ σχεδὸν πάντες ἀλίσκονται δύο ἡπατα ἔχοντες, ὡς Θεόπομπος ἔχει καὶ Φαβωρίνος.

45.

St. B. : Κρεμμύων, κώμη Κορίνθου. Εὐδοξος ἔκτῃ Γῆς περιόδου. Ὁ πολίτης Κρεμμυώνιος. Ἐν ᾗ μυθεύουσι τὰ περὶ τὴν Κρεμμυώνιον ἔν, ἣν μητέρα τοῦ Καλυδωνίου κάπρου φασὶ καὶ ἓνα τῶν Θησέως ἀθλων. Φαβωρίνος δὲ ἐστὶ τοῦ Ἑρυμανθίου καὶ τοῦ Καλυδωνίου μήτηρ ἦν. Τὸ δὲ κύριον ὄνομα αὐτῆς ἑκαλειτο Φαῖα.

46.

St. B. : Σφακτηρία... Ἔστι καὶ νῆσος Σφακτηρία, ἥ μνημονεύει Πausanias ἐν τρίτῃ Περιηγήσει· Ἑλλάδος (III, 5, 5). Ἐκαλειτο καὶ Σφαγία, ὡς Φαβωρίνος.

47.

St. B. : Χελιδόνιοι, ἔθνος Ἰλλυρικόν... εἰσὶ καὶ Χελιδόνιοι πέτραι, ὧν πολλάκις ἐμνήσθημεν. Δύο δὲ εἰσὶ κεκλημέναι, ἡ μὲν Κορύδελα, ἡ δὲ Μελανίπεια, ὡς Φαβωρίνος ἐν ταῖς Παντοδαπαῖς.

48.

St. B. : Ὁ Ξεανὸς, ὁ ποταμὸς ὁ περιέχων τὴν γῆν Φαβωρίνος ἐν ταῖς Παντοδαπαῖς ἱστορίαις. « Προσαγορεύουσι δὲ τὴν ἔξω θάλατταν ἐκεῖ μὲν οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων Ὁξεανόν, οἱ δὲ τὴν Ἀσίαν οἰκοῦντες Μεγάλην θάλατταν, οἱ δ' Ἑλληνας Ἀτλαντικὴν πύλαγον. » Ἐκλήθη δ' οὕτω παρὰ τὸ ὠκέως νάειν, ὅ ἐστι βεῖν.

49.

Julius Valerius De reb. Alex. I, c. 13, in Pseu-

docallisthen. ed. Didot. : *De ea* (sc. *de institutione Alexandri M.*) *si quid inquirere curiosius voles, sat tibi, lector, habeto græcum Favorini librum, qui Omni genere historiæ superscribitur. Illic etiam generis Alexandri inveneris seriem, cui generis principium præstitisse ferunt Oceanum et Thetidem, exinque fluxisse per Acrisium Danaumque atque Persea multosque alios in Perdiccæ genera vel Philipporum. Nam ne Olympiadi quidem secus propago generosa est : cui diligentia pari a mundi principio per Saturnum atque Neptunum, tum etiam Telamona seriem generis atlexuit, ad tertiumque Neoptoleum docet prosapiam defluxisse, cujus [uxor] Anasafia (sic) mater Olympiadis cluit. Cf. idem I, 42; Pausanias I, 11.*

50.

Etym. M. p. 711, 48 : Σητάνειοι... Φαβωρίνος δὲ περὶ παντοδαπῆς ὕλης οὕτως. « Τητάνειος αἶτος » δηλοῖ δὲ ἡ λέξις τὸν καθαρόν· καὶ σητανεῖους πυροὶ, ἐπετεῖους. Ὡρος.

ΕΠΙΤΟΜΗ.

E LIBRO QUARTO.

51.

St. B. : Ῥοπιεῖς, ἔθνος, οὗ μέμνηται Φαβωρίνος ἐν Ἐπιτομῇ τετάρτῃ, τῆς Παμφυλίας.

52.

(ΠΕΡΙ ΚΥΡΗΝΑΪΚΗΣ ΠΟΛΕΩΣ.)

St. B. v. Ἀλεξάνδρεια. Τὸ ἔθνικὸν Ἀλεξανδρείς... Δίδυμος δὲ παρατίθεται χρῆσιν ἐξ Ἐρατοσθένους τὸ Ἀλεξανδρίτης. Φαβωρίνος δὲ ἐν τῷ περὶ Κυρηναϊκῆς πόλεως Ἀλεξανδρεῶν τὴν φησὶ.

pores fere omnes duo habent jecora, ut Theopompus narrat et Favorinus.

45.

Cremmyon, vicus Corinthi. Eudoxus sexto Periodi. Civis Cremmyonius. Hic illa de sue Cremmyonia contigisse perhibent, quam matrem apri Calydonii statuunt, et unum ex Thesei certaminibus. Tradit vero Favorinus, eam Erymanthii et Calydonii apri matrem fuisse, quæ nomine proprio Phæa sit appellata.

46.

Sphacteria etiam iusula est, cujus meminit Pausanias tertio Periegeseos Græciæ. Vocabatur etiam Sphagia, ut Favorinus tradit.

47.

Chelidoni, gens Illyrica. Sunt etiam Chelidonis petrae, quarum sæpius meminimus. Duæ sunt; altera Corydela, altera Melanippia vocatur, ut Favorinus in Omnigenis.

48.

Oceanus fluvius terram ambiens. Favorinus in Omni-

gena historia : « Appellant autem externum mare multi quidem ex barbaris Oceanum; qui vero Asiam incolant, Magnum mare; Græci denique, Atlanticum pelagus. » Sic autem vocatum fuit quod celeriter fluat.

50.

Favorinus in Omnigena silva : « Horum frumentum. »

EPITOME.

51.

Rhopenses, Pamphyliæ gens, cujus meminit Favorinus libro quarto Epitomes.

(DE CYRENAÏCA URBE.)

52.

Alexandria. Gentile Alexandrea. Didymus vero ex Eratosthene citat formam *Alexandrites*. Favorinus autem De Cyrenaica urbe *Alexandriotes* dicit.

Bernuarius ad Suidam v. Φαβωρίνος legendum censet Περὶ Κυρηναϊκῆς πολιτείας, *De Cyrenaica secta*, librumque hunc partem vel appendicem fuisse operis in quo de Socrate ejusque discipulis auctor egerit.

HADRIANUS CÆSAR.

Ælius Spartianus in Hadrian. c. 16 : *Famæ celebris Adrianus tam cupidus fuit, ut libros vitæ suæ, scriptos a se, libertis suis literatis dederit, jubens ut eos suis nominibus publicarent : nam Phlegontis libri Adriani esse dicuntur.* Inter Phlegontis scripta libros *De vita Hadriani* non memorat Suidas v. Φλέγων, ipsumque Hadrianum laudat

Dio Cassius. Reliqua Hadriani scripta prosaica et poetica nihil curamus.

ΒΙΟΣ ΑΔΡΙΑΝΟΥ.

Ælius Spartianus in Hadriano c. 7 : *Nigrini insidias, quas ille sacrificanti Adriano, conscio sibi Lusio et multis aliis, paraverat, quum eum etiam successorem sibimet Adrianus destinasset, evasit. Quare Palma Terracinæ, Celsus Baiis, Nigrinus Faventiæ, Lusius in itinere, senatu jubente, invito Adriano (ut ipse in Vita sua dicit) occisi sunt.*

Dio Cassius LXIX, 11 : Ὁ γὰρ Ἀντίνοος ἦν μὲν ἐκ Βιθυνίου, πόλεως Βιθυνίδος, ἦν καὶ Κλαυδίουπόλιν καλοῦμεν· παιδικὰ τε αὐτοῦ ἐγεγόνει, καὶ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἐτελεύτησεν· εἴτ' οὖν εἰς τὸν Νεῖλον ἐκπεσὼν, ὡς Ἀδριανὸς γράφει, εἴτε καὶ ἱερουργηθεὶς, ὡς ἀλήθεια ἔχει.

ARRIANUS NICOMEDENSIS.

Historica opera præter Expeditionem Alexandri et Indica Arrianus scripsit hæc :

1. Τὰ μετὰ Ἀλέξανδρον βιβλ. ι'.
2. Τὰ περὶ Τιμολεόντα τὸν Κορίνθιον.
3. Τὰ περὶ Δίωνα τὸν Σαρακαύσιον.
4. Βιθυνιακὰ ἐν βιβλ. η'.
5. Παρθικά ἐν βιβλ. ιζ'.
6. Ἀλανικὴ ἱστορία.
7. Βίον Τιλλιόρου τοῦ ληστοῦ.

Historiam successorum Alexandri novimus e Photii excerptis, quæ in Didotiana Arriani editione leguntur pag. 241 sqq. (*). Libros De rebus Timoleontis et Dionis, Photius in præfatione Bithynicorum ab Arriano commemoratos invenit, non ipse, quantum scio, vidit, neque alius disertam eorum mentionem injicit. Haud magis constat de Vita Tillibori latronis, cujus meminit Lucianus in Alexandro c. 4, p. 327 ed. Didot. Is enim ut excuset se, quod hominis execrabilis facinora memorie mandare suscepit, ita dicit : 'Ἄλλ' ἦν τις

(*) Photii excerptis adde hæc : Bekk. An. p. 179, 26 : ὧς εὐσθῆναι, γενικῇ. Ἀρριανὸς πρώτῳ « Εἰ δὲ ψευθεῖημεν τῆς ἐπὶ τῷ παιδί τοῦ Ἀλεξάνδρου προσδοκωμένης ἐπιβουλῆς. » ἀντὶ τοῦ ἀποτύχοιμεν.

Idem p. 131, 19 : Γνωσιμαχῶ· ἀπαξ ἐχρήσατο τῇ λέξει Ἀρριανὸς ἐν πάσῃ τῇ πράξει αὐτοῦ, ἐν δευτέρῳ τῶν μετ' Ἀλεξάνδρον « Οἱ δὲ γνωσιμαχήσαντες ὑπέδυσαν τὰ ἐπαγγελλόμενα. »

Idem p. 173, 29 : Σισίνης, Σισίνου κλίνει τὸ ὄνομα Ἀρριανός. Ἐχρήσατο δ' αὐτῷ ἐν πάσῃ τῇ πραγματείᾳ τετραχῶς. Σισίνης δὲ ὁ Φραταφένου παῖς. Ἐν μόνῳ δὲ τῷ δευτέρῳ λόγῳ τῶν μετὰ Ἀλεξάνδρον εὐρίθη τὸ ὄνομα. Ὁμοίως καὶ Ἀππιανὸς ἐν Ἰλλυρίδι Σισίνου καὶ Σισίνην φησίν.

Idem p. 130, 25 : Βουλεύω· ἐνεργητικῇ διαθήσει κέχρηται ὁ Ἀρριανὸς ἐν πᾶσιν. Ἐν πέμπτῳ τῶν μετὰ Ἀλεξάνδρον « Σὺ δὲ εἶναι τὸν βουλευόντα τε ὑπὲρ τῶν ὄλων τὰ συμφορώτατα, καὶ ἐπαγγέλλοντα πᾶν ὃ τι περὶ ἀν' ἐλλογισμῶ τυχρ συμβουλευθέν· » ἵνα τὸ μὲν βουλευὼν πρόσωπον καὶ ἐνεργοῦν ἐνεργητικῶς προσφέρηται, τὸ δὲ ἐνεργούμενον καὶ βουλευόμενον παθητικῶς.

« In Catalogo Scipionis Tertii apud Labbeum Bibl. nov. mss. p. 385, tanquam adhuc in Italiæ Bibliothecis exstantia memorantur Arriani Parthica, Alanica, Historiæ de rebus post Alexandrum, et Bithynica. » Fabricius B. Gr. tom. III, p. 279 ed. pr.

PARTHICA.

LIBRIS XVII.

1.

Lecti sunt Arriani *Parthicorum libri septemdecim*. (Hic item omnium optime *res gestas Alexandri* regis Macedonia conscripsit. Aliud item opus de Bithynia patria

ἡμῖν ταύτην ἐπιφέρει τὴν αἰτίαν, ἔχομεν καὶ αὐτοὶ ἐς παράδειγμά τι τοιοῦτον ἀνενεγκεῖν· καὶ Ἀρριανὸς γὰρ ὁ τοῦ Ἐπικτήτου μαθητῆς, ἀνὴρ Ῥωμαίων ἐν ταῖς πρώτοις καὶ παιδείᾳ παρ' ὄλων τὸν βίον συγγενόμενος, ὁμοίων τι παθὼν ἀπολογησάιτ' ἂν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν. Τιλλιόρου γοῦν τοῦ ληστοῦ κάκεινος βίον ἀναγράφει ἠξίωσεν· ἡμεῖς δὲ πολὺ ὀμωτέρου ληστοῦ μνήμην ποιησόμεθα, ὅσω μὴ ἐν βλαῖς καὶ ἐν ὄρεσιν, ἀλλ' ἐν πόλεσιν οὗτος ἐλήστευσεν, οὗ Μυσίαν μόνην οὐδὲ τὴν Ἰδὴν κατατρέχων, οὐδὲ ὀλίγα τῆς Ἀσίας μέρη τὰ ἐρημώτερα λεηλατῶν, ἀλλὰ πᾶσαν ὥς εἰπὼν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐμπλήσας τῆς ληστείας τῆς αὐτοῦ. — In *Alanica historia* (v. Phot. in fr. 1) bellum enarravit Arrianus, quod ipse Cappadociæ præfectus (an. 136 p. C.; v. Dio Cass. LXIX, 15) gesserat feliciter. Fragmentum ejus libri in codice Mediolanensi Arti Tacticæ annexum est, quod in Parisina Arr. editione dedimus p. 250. Superest ut quæ e libris De Bithynia et ex historia bellorum Parthicorum sparsa per varios scriptores afferuntur, in unum congeramus.

ΠΑΡΘΙΚΑ.

ΕΝ ΒΙΒΛ. ΙΖ'.

1.

Photius Bibl. cod. 58 : Ἀνεγνώσθη Ἀρριανῷ Παρθικά ἐν βιβλίοις ιζ' (Οὗτος δὲ συντάττει πάντων ἄμεινον καὶ τὰ κατὰ Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα, ἐπεὶ δὲ καὶ ἄλλην πραγματείαν, τὰ πάτρια τῆς Βιθυνίας, ἐξ ἧς καὶ αὐτὸς ἔφυ, ἐπιγράφας τὸ βιβλίον Βιθυνιακὰ· συγγράφεται δὲ καὶ τὰ κατὰ Ἀλανούς, ἣν ἐπέγραψεν Ἀλανικὴν.) Διέρχεται δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ τοὺς πολέμους, οὓς ἐπολέμησαν Ῥωμαῖοι καὶ Πάρθοι, Ῥωμαίων αυτοκράτορος ὄντος Τραϊανοῦ. Φησὶ δὲ τὸ Πάρθων γένος Σκυθικόν, ἀποστῆναι δὲ τῆς τῶν Μακεδόνων ἐπικρατείας, ἅμα Περσῶν καταστραφέντων, πάλαι δουλωθέν, δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἀρσάκης καὶ Τη-

(hinc enim natus est) composuit, *Bithynicorum* titulo. Scripsit etiam res ab Alanis gestas, quam historiam *Alanicam* inscripsit.) In primo illo opere bella a Parthis et Romanis gesta refert, ductu atque auspicio Trajani imperatoris. Vult Parthos a Scythiis originem ducere; Macedonum autem imperium excussisse, Persis una rebellantibus, quum prius servitutem servissent, hac de causa. Arsaces et Tiridates fratres erant, Arsacidæ, a filio Arsacis Phriapita genus du-

ριδάτης ἤστην ἀδελφῷ Ἀρσακίδαι, τοῦ υἱοῦ Ἀρσάκου τοῦ Φριαπίτου ἀπόγονοι. Οὗτοι Φερεκλέα τὸν ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ βασιλέως (Θεὸν αὐτὸν ἐπὶ κλήν ὠνόμαζον) σατράπην αὐτῶν τῆς χώρας κατασάντα, ἐκεῖ τὸν ἑταρον τῶν ἀδελφῶν αἰσχυρῶς ἐπέειρασε βιασάμενος, οὐκ ἐνεγκόντες τὴν ὕβριν, ἀνεῖλόν τε τὸν ὑδρίσαντα, καὶ ἱερίους πέντε τὴν πρᾶξιν ἀνακοινωσάμενοι· καὶ τὸ ἔθνος Μακεδόνων ἀπέστησαν, καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἤρξαν, καὶ ἐπὶ μέγα δυνάμειος ἤλασαν, ὥς καὶ Ῥωμαίοις ἀντιρρόπους μάχας θέσθαι, ἐνίοτε δὲ καὶ μεθ' ἑαυτῶν τὴν νίκην ἔχοντας τοῦ πολέμου ἀπελθεῖν. Πάρθους δὲ φησὶν ἐπὶ Σεσωστρίδος τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως καὶ Ἰανδύσου τοῦ Σκυθῶν ἀπὸ τῆς σφῶν χώρας Σκυθίας εἰς τὴν νῦν μετοικῆσαι. Οὗς δὲ Ῥωμαῖοι αὐτοκράτωρ Τραιανὸς κατὰ κράτος ταπεινώσας ὑποσπόνδους ἀφῆκεν, αὐτοὺς αὐτοὺς τὸν βασιλέα καταστησάμενος.

Cf. Syncell. p. 284, B : 'Επὶ (ἐν codd.) τοῦτου τοῦ Ἀντιόχου (sc. sub Antiocho sive Seleuco Callinico) Πέρσαι τῆς Μακεδόνων καὶ Ἀντιόχων ἀρχῆς ἀπέστησαν, ὑπ' αὐτοὺς τελούντες ἀπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ κτίστου διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Ἀρσάκης τις καὶ Τηριδάτης ἀδελφοὶ τὸ γένος Βακτροντες ἀπὸ τοῦ Περσῶν Ἀρταξέρξου ἰσατράπευσον Βακτρίων ἐπὶ Ἀγαθοκλέους Μακεδόνης ἐπάρχου τῆς Περσικῆς. Ὅς Ἀγαθοκλῆς ἐρασθεὶς Τηριδάτου, ὥς Ἀρριανὸς φησιν, ἐνὸς τῶν ἀδελφῶν, καὶ τὸν νεανίσκον σπουδάζων ἐπιβουλεύσαι, διαμαρτυρῶν ἀνῆρθέη παρ' αὐτοῦ καὶ Ἀρσάκου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύει Περσῶν Ἀρσάκης, ἀφ' οὗ οἱ Περσῶν βασιλεῖς Ἀρσακίδαι ἐχρημάτισαν, ἐτη β', καὶ ἀναιρεῖται καὶ μετ' αὐτὸν Τηριδάτης ἀδελφὸς ἐτη λζ'. Zosimus I, 18 : Ἀντιόχου τῶν ἀνω σατραπειῶν ἀρχόντος, Ἀρσάκης δὲ Παρθυαῖος διὰ τὴν εἰς τὸν ἀδελφὸν Τηριδάτην ὕβριν ἀγανακτήσας, πόλεμον πρὸς τὸν Ἀντιόχου σατράπην ἀράμενος, αἰτίαν δίδωκε τοῖς Παρθυαίοις ἐκβαλοῦσι Μακεδόνας εἰς ἑαυτοὺς τὴν ἀρχὴν περιστῆσαι. Diversas narrationes vide apud Justin. XLI, 4. XII, 4; Strabon. XI, p. 515. — Verba Photii τοῦ υἱοῦ Ἀρσάκου τοῦ Φριαπίτου fortasse ita intelligenda, ut Phriapita (si recte nomen habet) filius fuerit Arsacis ejus, qui Persarum rex fuit sub nomine Artaxerxis II. Id enim suadent verba Syncelli (V. Droysen. *Hellen.* II, p. 328). Nomen *Priapites* idem est quod apud Justin. XLI, 5, *Priapatus* scribitur: *Tertius Parthis rex Priapatus*

fuit, sed et ipse Arsaces dictus. Pro *Pherecle* Synellus habet *Agathoclem*, nescio an nominis corruptione, an Agathoclem regem, cujus in hisce historiis Arrianus memoraverit, cum Pherecle confundens. Justinus XLI, 4 et XII, 4, *Andragoram* (*Mandragoram* v. l.), memorat tanquam nobilem Persam, Parthique satrapam, unde postea *originem Parthorum reges habuere*. De genuino hujus satrapæ nomine non constat. Raoul-Rochetti opinionem impugnatur Droysen. l. l. p. 328. — 'Επὶ Σεσωστρίδος] Cf. Malala p. 26 Bonn : Καὶ ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτὸν (Sesostridem) ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον ἐκ τῆς χώρας τῆς Σκυθίας ἐπελῆξάτο ἀνδρῶν νεανίσκων πολεμιστῶν χιλιάδας α'· οὐσίνας μετανάστες ποιήσας ἐκέλευσεν αὐτοὺς οἰκεῖν ἐν Περσίδι, δόσας αὐτοῖς χώραν ἐκεῖ οἷαν αὐτοὶ ἐπελῆξαντο. Καὶ ἔμειναν ἐν Περσίδι οἱ αὐτοὶ Σκυθαὶ ἐξ ἐμείνου ἕως τῆς νῦν· οἱτινες ἐκλήθησαν ἀπὸ τῶν Περσῶν Πάρθοι, ὃ ἐστὶν ἐρμηνεύμενον Περσικῇ διαλέκτῳ Σκύθαι. Eadem Cyrillus p. 35, A; Cedrenus, p. 36 Bonn. Suidas v. Σωστρις. Justin. XLI, 1 : *Parthi... Scytharum exules fuere... Scythico sermone Parthi exules dicuntur*. Malalæ interpretationem tnetur Pott. in *Ersch u. Gruber. Encycl.* sub v. *Indogerman. Sprache* p. 52, et Droysen. l. l.

E LIBRO SECUNDO.

2.

Stephan. Byz. : Ζηνοδότιον, πόλις Ὀσροήνης πλησίον Νικοπορίου. Ἀρριανὸς Παρθικῶν δευτέρῳ. Τὸ ἔθνικὸν Ζηνοδότιος καὶ Ζηνοδοτεὺς καὶ Ζηνοδοτίνος ἐπιχωρίως. Hæc probabiliter ex eo loco desumpta, quo de Crassi in Parthos expeditione sermo erat. Cf. Dio Cass. XL, 13, ubi inter urbes a Macedonibus in his regionibus conditas unum Zenodotium non defecisse ad Crassum narratur. Apud Plutarch. in Crasso (c. 17) urbs appellatur Ζηνοδοτία (Ζηνοδοτίαν ἐκάλουν τὴν πόλιν οἱ Ἕλληνες. Quæ e Plutarcho exscripta leguntur in Pseudoappian. Hist. Parth. tom. III, p. 27 ed. Schwgh.).

E LIBRO QUARTO.

3.

Idem : Γάζακα, πόλις μεγίστη τῆς Μηδίας, ὥς Κουάδρατος ἐν ὀγδόῳ Παρθικῶν. Ἀρριανὸς δὲ κώμην

centes. Hi Phereclum ab Antiocho rege (quem Deum cognomento appellabant) terræ eorum satrapam constitutum, quod altero fratre abuti per vim fœde conaretur, contumeliam non ferentes necarunt; conscis etiam aliis quinque. Gentæque ad defectionem a Macedonibus perducta, imperium ipsi arripuerunt, magnamque sunt potentiam consecuti adeo, ut vel cum Romanis æquo saepe Marte contenderint; interdum etiam victoria bello potiti superiores discesserint. Narrat ad hæc Parthos Sesostridis Ægyptiorum

regis tempore, et Iandysi Scytharum, ex Scythia in eum quem nunc tenent locum demigrasse. Quibus Trajanus Romanorum imperator per vim fractis, fœdere icto, regem constituit.

2.

Zenodotium, urbs Osroenes, prope Nicophorium. Arrianus Parthiæ secundæ.

3.

Gazaca, urbs maxima Mediæ, sec. Quadratum in octavo

μεγάλην αὐτὴν φησιν ἐν Παρθικῶν τετάρτῳ καὶ ἐνικῶς τῆς Γαζάκου λέγων. Τὸ ἐθνικὸν Γαζακηνός, ὡς τοῦ Μάζακα Μαζακηνός. Cf. Ammian. XXIII, 6. Apud Strabon. XVI, p. 523, legitur Γάζα, quod corruptum esse et Γάζακα pro Γάζα καὶ restituendum videri monuerunt vv. dd. Cf. Forbiger. *Geogr.* p. 593, not. 7 et 8.

E LIBRO SEXTO.

4.

St. B. : Χολοβητηνὴ, μοῖρα Ἀρμενίας. Ἀρριανὸς ἔκτῳ Παρθικῶν « Τιγράνης ἀρχόμενος ἀρχεται σατράπης. Ἡ δὲ χώρα ἥς ἐπῆρχε Χολοβητηνὴ ὀνομάζεται. » Τὸ ἐθνικὸν ὁμοίως διὰ τὴν πρόληψιν τῆς ἐν τῷ πρωτοτύπῳ τούτου. Regio aliunde non nota. Nisi fallor, est regio Armeniæ ad Araxam sita quam Κολθηνὴν vocat Ptolemæus.

E LIBRO OCTAVO.

5.

Idem : Ἑλέγεια, χωρίον πέραν Εὐφράτου. Ἀρριανὸς ἐν Παρθικῶν η'. Τὸ ἐθνικὸν Ἑλεγεύς, ὡς Σελευκιεύς. Cf. Dio Cass. LXVIII, 18. LXXI, 2; Plinius V, 20, 24. Forbiger. p. 605.

E LIBRO NONO.

6.

Idem : Λιβαναί, πόλις Συρίας, ταῖς Ἀτραίς γειτνιάουσα. Ἀρριανὸς Παρθικῶν ἐννάτῳ. Libanæ, opinor, eadem est urbs quæ apud Polybium V, 51 vocatur Λίβα.

E LIBRO DECIMO.

7.

Idem : Φάλγα, κώμη μέση Σελευκείας τῆς Πιερίας καὶ τῆς ἐν Μεσοποταμίᾳ. Ἀρριανὸς ἐν ἰ Παρθικῶν (Παρθενικῶν, i. e. Παρθυηνικῶν, cod. Rhedig.).

Parthicorum. Arrianus vero in quarto Parthicorum magnum vicum esse dicit et singulari numero dicit τῆς Γαζάκου.

4.

Cholobetene, pars Armeniæ. Arrianus sexto Parthico- rum : « Tigranes primum fuit satrapa; regio vèro, cui præerat, Cholobetene vocatur. »

5.

Elegia, oppidum trans Euphratem situm, teste Arriano in octavo Parthico- rum.

6.

Liba, urbs Assyriæ, Atris finitima. Arrianus Parthico- rum libro nono.

7.

Phalga, vicus medius inter Seleuciam Pieriæ et Seleu-

Ἡ δὲ φάλγα γλώσση τῇ ἐπιχωρίῳ τὸ μέσον ὀηλοῖ. Τὸ ἐθνικὸν Φαλγηνός καὶ Φαλγαῖος. Ad hæc Berkelius : « Vide Bochartum p. 106. Φάλιγα dicitur Isodoro, qui emendari potest : habet enim Ἄλλα pro ἄνω. »

8.

Idem : Χωχὴ, κώμη πρὸς τῷ Τίγριδι ποταμῷ. Ἀρριανὸς δεκάτῳ « Καὶ βασιλεὺς δ' ἐξελαύνει ἐκ Σελευκείας οὐ πρόσω τοῦ ποταμοῦ τοῦ Τίγριδος ἐς κώμην ἥ τινι Χωχὴ ὄνομα. » Τὸ ἐθνικὸν δύναται καὶ Χωχηνός καὶ Χωχαῖος, ὡς τὰ παρακείμενα χωρία, [Καρραῖος], Καρρηνός, Βατναῖος, Βαττηνός. Cf. Ammian. XXIV, 6, ubi *Coche* locus audit. V. not. Nicolai Dam. fr. 13.

E LIBRO UNDECIMO.

9.

Idem : Νάαρδα, πόλις Συρίας πρὸς τῷ Εὐφράτῃ, ὡς Ἀρριανὸς Παρθικῶν ἐνδεκάτῳ. Τὸ ἐθνικὸν Νααρδηνός τῷ ἐγχωρίῳ τύπῳ. Cf. Josephus A. J. XVIII, 9, 1. 9, 9 (ubi Νέαρδα); in Tab. Peut. *Naharra*. Plinius VI, 26, 30 : *Hipparenum*, juxta fluvium *Narragam*, qui dedit civitati nomen, ubi Mannertus (*Geogr.* V, 2, p. 283) *Hipparenum* esse putat græcum nomen pro Babylonio *Narraga* (*Naarda*).

10.

Idem : Θεβηθὰ (Θεβιδὰ codd.), φρούριον Μεσοποταμίας. Ἀρριανὸς ἐνδεκάτῳ. Ὁ οἰκῆτωρ Θεβηθηνός, ὡς Ἀμαθα, Ἀμαθηνός. Locus ignotus. *Dibitach* locum non longe a Tigridis ripa orientali in mappa sua notat Reichartus, nescio qua nisis auctoritate.

E LIBRO DECIMO TERTIO.

11.

Idem : Δόλβα, πόλις τῆς Ἀδιαθηνῆς. Ἀρριανὸς ἐν Παρθικῶν. Τὸ ἐθνικὸν Δολβαῖος καὶ Δολβηνός. Non nota urbs. Fortasse ad *Dolomenem* regionem, quam Strabo p. 736 dicit, pertinet.

ciam Mesopotamiæ. Arrianus decimo Parthico- rum. *Phalga* lingua indigenarum *medium* significat.

8.

Choche, vicus ad Tigridem fluvium. Arrianus libro decimo : « Et rex educit e Seleucia urbe non longe a Tigride flumine in pagum cui Choche nomen. »

9.

Naarda, urbs Syriæ ad Euphratem, ut Arrianus ait Parthico- rum undecimo.

10.

Thebetha, castellum Mesopotamiæ. Arrianus undecimo.

11.

Dolba, urbs Adiabenæ. Arrianus decimo tertio Parthico- rum.

12.

St. B. : Χαζηνή, σατραπεία πρὸς τῷ Εὐφράτῃ τῆς Μεσοποταμίας. Ἀρριανὸς ἐν τρισχαιδεκάτῳ Παρθικῶν · « Ἐν ταύτῃ τῇ Ὀλβίᾳ καὶ τὰ πεδία τῆς Χαζηνῆς σατραπείας (codd. σατραπείου) ἐπὶ μάλιστα ἐποτεταμένα. » Cf. Strabo XVI, p. 736.

13.

Idem : Ἡ φαίστου νῆσοι, τῆς Ἀδιαθηνῆς. Ἀρριανὸς ἐν Παρθικῶν. Τὸ ἔθνικόν, Ἡραιστονησιώτης.

E LIBRO DECIMO SEXTO.

14.

Idem : Ἀκρα... Δεκάτη ἐστὶ καὶ περὶ τοῦ Τίγρητος (Πίγρητος codd. Palat.) Ἀκρα. Ἀρριανὸς ἐκκαίδεκάτῃ.

Idem : Ὁ ραθα, πόλις τῆς ἐν Τίγρητι Μεσσηνίας. Ἀρριανὸς Παρθικῶν ἐκκαίδεκάτῃ. Τὸ ἔθνικόν Ὁραθινός. Oratha urbs eadem est quam *Ur* appellat Marcellin. XXV, 8 (cf. Genesis 11, 28).

E LIBRO DECIMO SEPTIMO.

15.

Idem : Ἄτραι, πόλις μεταξὺ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος. Ἀρριανὸς ἐκκαίδεκάτῳ Παρθικῶν. Cf. supra fr. 6. De Atris a Trajano obsessis v. Dio Cass. LXVIII, 31. Cf. LXXI, 10. Herodian. III, 23, Ammian. XXV, 8.

E LIBRIS INCERTIS.

16.

Suidas v. Ἀμφίλογον : Ἀρριανός. « Ἀξιδάρην δὲ ἐπὶ ἄρχειν χρὴ Ἀρμενίας, οὐ μοι δοκεῖ εἶναι σε ἀμφίλογον. »

12.

Chazene, satrapia ad Euphratem in Mesopotamia. Arrianus Parthicorum libro decimo tertio : « In hac Olbia etiam campi Chazenes satrapiae longissime porrecti. »

13.

Vulcani insulae Adiabenes. Arrianus decimo tertio Parthicorum.

14.

Acra ad Tigridem. Arrianus decimo sexto.

Oratha, urbs Mesenes ad Tigridem. Arrianus Parthicorum decimo sexto.

15.

Atræ, urbs inter Euphratem et Tigridem sita. Arrianus decimo septimo Parthicorum.

16.

Arrianus : « Quin autem Axidarem Armeniæ praeses

Idem v. Γνώσις : Ἀρριανὸς ἐν Παρθικῶν · « Περὶ Παρθαμασίρου δὲ οὐχὶ Ἀξιδάρου εἶναι, ἀλλὰ ἐαυτοῦ τὴν γνώσιν· ἐπὶ πρῶτος παραβαίνων τὰ συγκαίμενα ἔτυχε τῆς δίκης. »

Παρθαμασίρου] Bernh. ; Πάρθου Μαρσίρου vel Μασίρου codd. Vulgo est Παρθαμάσις; sed Fronto p. 268 item habet *Parthomasiri regis*, notante Bernhardy, qui de re annotat hæc : « Trajanus Parthamasirim Armeniorum regem armis expulsum deinde supplicem sibi factum nefarie, si Frontoni p. 248 credimus, jussit trucidari : cujus facinoris causam noluit in Axidarem, Armeniæ præfectum (vid. v. ἀμφίλογον) derivari. » Ἀξιδάρην Dio Cassius LXVIII, 16 vocat Ἐξηδάρην. Cf. idem ib. c. 18 sqq.

17.

Eustathius ad Dionys. v. 916 : Ὑπέρχεται τῆς Ἀντιοχείας μ' σταδίους ἡ ἀδομένη Δάφνη, κατοικία μὲν μετρία, ἄλλος δὲ μέγα ἔχουσα συνηρεφές, ὃ κύκλος π' σταδίων, διαρρεόμενον πηγαίῳ ὕδασι, ἐνθα ἐπανηγύριζον οἱ ἑγχώριοι· ὅπου καὶ τίμενος ἄστυλον. Ἀρριανὸς δὲ περὶ τούτων οὕτω γράφει· « Ἐν Δάφνῃ τῇ πρὸς Ἀντιοχείᾳ ἄλλος τι ἱερὸν Ἀπόλλωνος, καὶ αὐτὴ ἐκείνῃ Δάφνῃ δέικνυται, ἣν τινες γῆθεν ἀνασχεῖν λέγουσιν ἐπὶ τῇ Δάφνῃ τοῦ Λάδωνος, ἡ φεύγουσα τὸν ἐραστὴν Ἀπόλλωνα ἠΐστα τὸν ὑπὸ γῆν ἀφανισμόν καὶ ἔτυχε τῶν εὐχῶν. »

In Daphne hac Trajanus sacrificia peregit, templumque condidit (v. Malala p. 272. 275 ed. Bonn). Quare Parthicus fragmentum assignavi. Quanquam tantum non omnia quæ ex Arriani libris deperditis Eustathius affert, ex Bithynicis historiis fluxerunt, atque etiam in Ponti ostio Daphne erat (v. Eustath. l. l.) : adeo ut noster quoque locus ex Bithynicis depromi potuerit, ubi de Pontica Daphne loquens auctor etiam alterius Daphnes mentionem injecerit.

oporteat, non debes, mea quidem sententia, dubitare. »

Arrianus in Parthicis : « Quod autem attinet ad Parthamasirum, hanc non esse Axidari, sed suam ipsius sententiam. Ille enim quum primum pactis non steterit, debitas eum penas luisse. »

17.

Stadiis quadraginta supra Antiochiam sita est celebris illa Daphne, modici ambitus locum habitationibus suis comprehendens, sed magnum habens lucum umbrosum, octoginta stadiorum ambitu, fontium aquis irrigatum, ubi festa solennia indigenæ celebrant. Ibidem etiam sanum est asyllum. Arrianus de his ita scribit : « Daphnæ prope Antiochiam locus est Apollini sacer, atque illa ipsa laurus monstratur, quam nonnulli e terra prodiisse dicunt in honorem Daphnes Ladonis filiæ, quæ Apollinem amore ejus captum fugiens subter terram abscondi precata votique compos facta sit. »

18.

Malala Chron. XI, p. 273 ed. Bonn. : Καὶ ἐξηλθεν ἀπὸ Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης πόλεμον κατὰ Περσῶν κινήσας ὁ αὐτὸς Τραϊανὸς· καὶ ἐνίκησεν αὐτοὺς κατὰ κράτος τῇ τρίτῃ τούτῳ. Μαθὼν ὅτι διαφθονεῖται τῷ Σανατρούκιῳ, βασιλεῖ Περσῶν, ὁ ἴδιος αὐτοῦ ἐξάδελφος Παρθεμασπάτης, πέμψας πρὸς αὐτὸν ὑπενόθευσεν αὐτὸν Τραϊανὸς βασιλεὺς, ταξάμενος δοῦναι αὐτῷ τὴν βασιλείαν Περσῶν, ἐὰν συμμαχήσῃ αὐτῷ. Καὶ ὑπονοθευθεὶς ἦλθε πρὸς αὐτὸν νυκτός· καὶ λαβὼν αὐτὸν εἰς τὸ ἴδιον αὐτοῦ μέρος μετὰ τοῦ πλήθους αὐτοῦ ὁ κτετός θεοτάτος Τραϊανὸς, ὥρμησε κατὰ τοῦ Σανατρούκιου, βασιλέως Περσῶν. Καὶ πολλῶν Περσῶν πεσόντων, συνελάβετο τὸν Σανατρούκιον, βασιλέα Περσῶν, φεύγοντα· καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν. Καὶ ἐποίησεν ἀντ' αὐτοῦ βασιλέα Περσῶν τοῖς ὑπολειφθεῖσι καὶ προσπεσούσιν αὐτῷ Πέρσαις ὁ αὐτὸς Τραϊανὸς κατὰ τὰς συντάξεις ὀνόματι Παρθεμασπάτην, υἱὸν Ὁσθρόου, γράψας τῇ συγκλήτῃ τῇ ἐν Ῥώμῃ, ὅτι τοσαύτην καὶ ἀπειρον γῆν καὶ ἀμετρα διαστήματα ἀφεστηκότα τῆς Ῥώμης διοικεῖν οὐκ ἀντεχόμεθα, ἀλλὰ παράσχωμεν αὐτοῖς βασιλέα ὑποταταγμένον τῇ τῶν Ῥωμαίων κράτει. Καὶ ἀντέγραψεν αὐτῷ ἡ σύγκλητος ἀπὸ Ῥώμης ἅπαντα ποιῆσαι ὡς δ' ἂν βούληται καὶ αὐτὸς συνίδῃ συμφέρειν τῇ Ῥωμανίᾳ. Καὶ ἐβασίλευσε Περσῶν ὁ Παρθεμασπάτης. Τὸν δὲ πόλεμον καὶ τὴν κατὰ Περσῶν νίκην τοῦ θεοτάτου Τραϊανοῦ ὁ σοφώτατος Ἀρειανὸς ὁ Χρονογράφος ἐξέθετο, ἱστορήσας καὶ συγγραψάμενος πάντα ἀκριβῶς. De re cf. interpretes ad Dion. Cass. LXVIII, 30.

18.

Trajanus Antiochia discedens contra Persas arma movit; quos tali commento penitus profligavit. Graves intercedebant inimicitiae inter Sanatruclum (i. e. Chosroem I), Persarum regem, et patruelem ejus Parthemaspatem (*Parthemaspatem*, Dio Cass.). Trajanus itaque Imperator, ubi hoc resciverat, in partes suas Parthemaspatem sollicitavit; pollicitus se ei, si se belli socium adjungeret, Persarum regnum daturum. Accepit conditionem Parthemaspatem, nocturne cum suis ad Trajanum accessit. Hunc itaque sibi adiungens, Sanatruclum Persarum regem adoritur: Persisque plurimis in proelio cadentibus, Sanatruclius rex fugam capessit, captusque tandem interficitur. Huic igitur in regno Persarum Parthemaspatem, Osroes filium, ex pacto regem suffecit, Persis qui supererant ad pedes ei proidentibus. Senatum vero Romanorum de his certiore faciens: « Has, inquit, regiones tantas quum sint, tantoque intervallo a Roma dissitae, tenere non possumus: itaque regem potius iis constituamus imperio Romano subiectum. » Rescripsit ei senatus: « Imperatori integrum esse, pro arbitrio suo de rebus omnibus decernere, juxtaque ac ipse Romaniae utile fore judicaverit. » Sic itaque Parthemaspatem Persarum rex factus est. Haec autem de bello Persico et divi Trajani victoria Arrianus sapientissimus chro-

19.

Suidas v. ναῦς: Ἀρριανός: « Τραϊανὸς ὁ βασιλεὺς περῶν τὸν ποταμὸν, ὃ νῆας εἶχε. Τέσσαρες δὲ ἔφερον τὰ σημεῖα τὰ βασιλικά, αἵτινες καὶ τὴν στρατηγίδα καλοῖς μακροῖς ἐξηρητημένην ἐφέιλκον. Εἶχε δὲ ἡ ναὺς μῆκος μὲν κατὰ τρίτην μάλιστα, εὖρος δὲ καὶ βάθος καθ' ὁλόκληρον, ὅσον μεγίστη Νικομηδὺς ἢ Αἰγυπτία· ἐν ἧ ἐπεποιήτο βασιλεῖ ἀποχωρῶντα ἐνδοναυτῆματα. Αὕτη δὲ τὰ τε ἀκροστόλια ἔφερε, καὶ ἐπ' ἄκρῳ τῷ ἱστίῳ τὸ βασιλικὸν ὄνομα, καὶ ὅσοις ἄλλοις βασιλεὺς γεραιρεται, χρυσῷ ἐγκεχαραγμένα. Νενέμητο δὲ τρίχα τὸ πᾶν ναυτικόν, ὥς μὴ τῷ ξυνεχεῖ πλόῳ ταραττόντο. »

Cf. Idem v. ἀκροστόλια· Ἀρριανός: « Τὰ δὲ ἀκροστόλια τῆς βασιλίδος νῆος χρυσῷ. » De navigatione quam Trajanus in Tigride mare versus instituit, lege Dion. Cassium lib. LXVIII, 28 sqq.

20.

Stephan. Byz.: Βόρσιππα, πόλις Χαλδαίων, αὐδετέρως, ἰερὰ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος, λιουργεῖν μέγα. Λέγεται καὶ θηλυκῶς. Οἱ πολῖται Βορσιππηνοί. Ἀρριανὸς δὲ Βορσιππείας αὐτοὺς φησι. Cf. Strab. p. 739; Justin. XII, 13; Joseph. C. Apion. I, p. 1045. Forbiger Geogr. p. 623.

21

Idem: Σωφηνή, γῶρα τῶν πρὸς Ἀρμενίαν, ὡς Στράβων (XVI, p. 532)· παρὰ δ' Ἀρριανῷ Σωφηνὴν τετρασυλλαβῶς.

22.

Idem v. Τύρος: Ἀρριανὸς καὶ τὰ Ἀναθα (sic editi. Ἀνάθα codd.) Τύρον καλεῖ. Locum hunc *Anathan*

nographus literis mandavit et usquequaque peracurate exposuit.

19.

Arrianus: « Trajanus Imperator quinquaginta navibus flumen trajecit: quarum quattuor imperatoria signa ferentes, navem praetoriam funibus longis alligatam traherent. Haec vero longitudinem propemodum triremis habebat, latitudinem vero et profunditatem navis onerariae, quam habet maxima Nicomedia vel Aegyptia: in qua Imperatori parata erant conclavia, quot satis essent. Haec et aplustria ferebat, et in summo velo nomen imperatoris, ceteraque quae Imperatori tribuuntur insignia auro insculpta. Totae vero classis trifariam divisa erat, ne si continuo ordine naves sibi invicem succederent, cursus turbaretur. »

20.

Borsippa, urbs Chaldaeorum, neutro genere, Apollini sacra et Dianae. Magnae ibi sunt officinae linteis conficiendis destinatae. Dicitur etiam genere feminino. Cives Borsippeni. Arrianus vero Borsippenses vocat.

21.

Sophene, regio Armeniae finitima, uti Strabo dicit; apud Arrianum vero Sophanene, quattuor syllabis, legitur.

22.

Arrianus Anatha locum Tyrum appellat.

vocat Ammian. Marc. XXIV, 1; Ἀναθὺ Isidor. p. 4; τὸ Ἀνάθων φρούριον ap. Theophyl. Simocat. IV, 90. V, 1. 2; Βέλουνα ap. Ptolem., Φαβοῦσαι ap. Zosimum III, 14; nunc *Anah*, in Euphratis insula castellum. V. Forbiger p. 637, ubi noster locus addendus.

ΒΙΘΥΝΙΚΑ

EN BIBAIOIS H'.

24.

Photius Bibl. cod. 93 : Ἀνεγνώσθη τοῦ αὐτοῦ τὰ Βιθυνικά, ἐν βιβλίοις ὁκτώ, ἐν ὅς τὰ τε μυθικά τὰ περὶ Βιθυνίας καὶ τάλλα, ὅσα συνέστη περὶ αὐτὴν, εἰς λεπτὸν ἀναγράφει, τῇ πατρίδι δῶρον ἀναφέρων τὰ πάτρια. Νικομήδειον γάρ τι τὸ γένος αὐτοῦ ἐν ταύτῃ τῇ συγγραφῇ διορίζει, ἐν αὐτῇ τε γεννηθῆναι καὶ τραφῆναι καὶ παιδευθῆναι, καὶ ἱερέα τῆς Δήμητρος καὶ τῆς παιδὸς αὐτῆς, αἷς καὶ τὴν πόλιν ἀνακείσθαι φησι, χρηματίσσι. (2) Μένονται δὲ ἐν ταύτῃ τῇ συγγραφῇ καὶ ἑτέρων πραγματείων. Ὡν ἡ μὲν, ὅσα Τιμολέοντι τῷ Κορινθίῳ κατὰ Σικελίαν ἐπράχθη, διαλαμβάνει· ἡ δὲ τὰ Δίῳ τῷ Συρακουσίῳ ὅσα ἀξιοφήγητα ἔργα ἐπετελέσθη, ἡνίκα τὰς Συρακούσας καὶ πᾶσαν Σικελίαν ἀπὸ τοῦ δευτέρου Διονυσίου, ὃς ἦν παῖς τοῦ προτέρου, ἡλευθέρου, καὶ τῶν βαρβάρων, οὗς ὑπὲρ τοῦ βεβαίως τυραννεῖν Διονύσιος ἐπηγάγετο. (3) Φαίνεται δὲ τετάρτην γράφων τὴν τῆς πατρίδος ἀφήγησιν· μετὰ γὰρ τὰ περὶ Ἀλέξανδρον καὶ Τιμολέοντα καὶ Δίωνα [μετὰ τὰς περὶ αὐτοὺς ἱστο-

ρίας] ἢ δὲ αὐτῷ ἡ συγγραφὴ ἐξεπονήθη, ἐξ ἀρχῆς μὲν, ἀφ' οὗ γράφειν ἰσχυσε, ταύτην ἐνστήσασθαι καὶ συντάξαι τὴν ὑπόθεσιν βουλευθέντι, τῆς δὲ παρασκευῆς τῷ ἐνδεῶς αὐτὸν ἔχειν παρατεινάσης τὸν χρόνον· ταύτην γὰρ αὐτὸς τῆς ἐπὶ τούτῳ βραδυτῆτος ἀποδίδωσιν αἰτίαν. (4) Ἀρχεται μὲν οὖν, ὥσπερ εἴρηται, ἀπὸ τῶν μυθικῶν τῆς ἱστορίας, κάτεισι δὲ μέχρι τελευτῆς τοῦ ἐσχάτου Νικομήδους, ὃς τελευτῶν τὴν βασιλείαν Ῥωμαίοις κατὰ διαθήκας ἀπέλιπεν, οὕτω βασιλευμένοις μετὰ τὴν τοῦ Ταρκυνίου ἐξέλασιν.

E LIBRO PRIMO.

25.

Stephan. Byz. : Ὀλυμπος, ὄρος Μυσίας. Ἀρριανὸς Βιθυνικῶν πρώτῳ. Οἱ οἰκοῦντες Ὀλυμπηνοί.

E LIBRO SECUNDO.

26.

Etym. M. : Ἀφῆσιος Ζεὺς ἐν Ἀργεὶ τιμᾶται. Εἴρηται δὲ ὅτι Δευκαλίων τοῦ κατακλυσμοῦ γενομένου διαφυγὼν, καὶ εἰς τὴν ἄκραν τῆς Ἀργεὺς διασωθεὶς, ἰδρύσατο βωμὸν ἀφῆσιου Διὸς, ὅτι ἀφείθη ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ. Ἡ δὲ ἄκρα ὕστερον Νεμέα ἐκλήθη, ἀπὸ τῶν Ἀργεὺς βοσκημάτων ἐκεῖ νεμομένων. Οὕτως Ἀρριανὸς ἐτυμολογεῖ ἐν τῷ β' τῶν Βιθυνικῶν.

E LIBRO QUINTO.

27.

Stephan. Byz. : Βιθυόπολις, πόλις ἀπὸ Βίθυος. Τὸ ἐθνικὸν ὠφεῖλα Βιθυοπολίτης· εἶδρον δὲ Βιθυνα-

BITHYNICA.

LIBRIS OCTO.

24.

Legi *Bithynica ejusdem libris octo*, quibus de Bithynia fabulosas narrationes ceteraque ad eam pertinentia accurate perscribit : patriæ nimirum patriam historiam offerens. Nicomedia enim genus se ducere hoc opere ostendit ; eaque in urbe natum, altum literisque imbutum, sacerdotium Cereris ejusque filia Proserpinæ (quibus sacram esse urbem scribit) gessisse. (2) Meminit vero hoc ipso in libro et aliorum operum : quorum alterum quidem *Timoleonis Corinthii res in Sicilia gestas* continet; alterum vero *res Dionis Syracusani* memoratu dignas refert, quum Syracusas hic omnemque adeo Siciliam a Dionysii secundi, qui primi filius fuit, tyrannide liberavit, insuperque a barbaris, quos, ut tyrannidem firmaret, Dionysius eo adduxerat. (3) Apparet vero hoc opus, quo patriam descripsit, post Alexandri Magni, Timoleonis et Dionis rerum gestarum historias, quarto loco confectum esse. Quanquam enim quum primum vires ad scribendum nactus esset, hoc argu-

mentum tractandum sibi proposuisset, serius tamen id absolvisse, quoniam materia necessaria tum nondum congesta esset. Hanc enim ipsemet cessationis causam affert. (4) Incipit igitur, uti jam diximus, a mythicæ historiæ temporibus, descendit vero usque ad finem Nicomedis ultimi, qui moriens Romanis regnum testamento reliquit, qui quidem Romani jam inde a Tarquinii expulsionem regibus parere desierant.

25.

Olympus, mons Mysiæ. Arrianus Bithynicorum primo. Incolæ Olympeni.

26.

Juppiter ἀφῆσιος (*dimissor, liberator*) Argis colitur. Etenim Deucalion quum e diluvio salvus evadens in Argolidis promontorium appulisset, Jovi liberatori, quod diluvii periculo ipsum liberasset, aram ædificavit. Promontorium postea appellata est *Nemea (pascua)*, quod Argus ibi pecora pasceret. Sic Arrianus vocem interpretatur Bithynicorum libro secundo.

27.

Bithyopolis, a Bithya nomen habet. Gentile debebat

πολίτης παρὰ Ἀρριανῶν ἐν πέμπτῳ Βιθυνιακῶν. Δεῖ δὲ τοῦ Βιθυνόπολις εἶναι Βιθυνοπολίτης.

Βιθυόπολις] Βιθυνόπολις codd. plurimi, ut videtur. Βιθυνόπολις cod. Rhedig. Βιθυόπολις Salmassius propter sequens Βιθυοπολίτης. Tres nominis formæ fuisse videntur : Βιθυόπολις, Βιθυνιάπολις, Βιθυνόπολις. Probabiliter eadem est urbs, quæ ab aliis vocatur Βιθύσιον (v. Strabo p. 565, Pausan. VIII, 9, Stephan. s. v. etc.).

28.

St. B. : Νικομήδειον, ἐμπόριον Βιθυνίας. Ἀρριανὸς πέμπτῳ Βιθυνιακῶν.

29.

Idem : Μεγαρικὸν, πολίχινον, δὲ συγκαταλέγεται ταῖς Βιθυῶν πόλεσιν. Ἀρριανὸς πέμπτῳ. « Ἀστακός τε καὶ Ἡραία καὶ τὸ Μεγαρικόν. » [Τὸ] ἔθνικόν Μεγαρικός. De Heræa cf. Demosthenes in quarto De rebus Bithyniorum, apud Steph. Byz. v. Ἡραία.

Idem : Ἀστακός, πόλις Βιθυνίας, ἀπὸ Ἀστάκου τοῦ Ποσειδῶνος καὶ νύμφης Ὀλβίας, ὡς Ἀρριανὸς ἐν Βιθυνιακοῖς ἱστορεῖ.

E LIBRIS INCERTIS.

30.

Eustathius in Hom. II. ε. 408, p. 429 : Ἐνταῦθα δὲ χρήσιμον καὶ τὸ τοῦ Ἀρριανοῦ εἰπόντος ἐν Βιθυνιακοῖς, ὅτι « ἀνιόντες εἰς τὰ ἄκρα τῶν ὄρων Βιθυνοὶ ἐκάλουν πᾶσαν τὴν Δία καὶ ἄρτι τὸν αὐτόν. » Ὁμοίως καὶ Ἡρόδοτος (IV, 59) τὸ, « Καλεῖται Ζεὺς ὑπὸ Σκυθῶν ὀρθότατα Παπαῖος. » Ἐξ ὧν συνάγεται θεῖον εἶναι τινα λέξιν τὸ πάπας καὶ πάππος καὶ τὰ τοιαῦτα. Cf. Diodor. III, 58, 4 : Ἄρτιν, ὕστερον ἐπικληθέντα Πάπαν. V. Bæhr. ad Herodot. I. I. et in indice ad v. παπαῖος.

esse Bithyopolites; at reperi Bithyniopolites apud Arrianum in quinto De rebus Bithyniæ. De Bithynopolis gentile formandum est Bithynopolites.

28.

Nicomedium, emporium Bithyniæ. Arrianus quinto De rebus Bithyniæ.

29.

Megaricum, oppidulum, quod inter Bithyniæ urbes recenset Arrianus libro quinto : « Astacus, Heræa et Megaricum. »

Astacus, urbe Bithyniæ, ab Astaco Neptuni et Olbiæ nymphæ filio, sicut Arrianus in Bithynicis refert.

30.

Facit huc quod Arrianus in Bithynicis tradit, nempe Bithynos in montium cacumina ascendere, ibique Papam invocare Jovem itemque Altum eundem.

31.

Arrianus fabulatur ad Sangarii fluvii ripas Bacchum,

31.

Eustath. in Dionys. 939 : Ὅτι ὁ Διονύσιος ἐπιτόμῳ ἐγκωμίῳ τὴν Ἀραβίαν σεμνύνας, κατὰ τὸ προεχὲς ἐπάγει μῦθον, ὅτι ὄντως ἐκεῖ Ζεὺς τὸν Διόνυσον ἐλύσατο παρὰ μηροῦ εὐραφέος· ἀφ' οὗ καὶ Εἰραφώτης, ὡς προερέθη, ἐκλήθη κατὰ τινος. Τοῦτο δὲ Ἀρριανὸς ἐπὶ Σαγγαρίῳ μυθοπλαστεῖ, λέγων ὅτι πρὸς ταῖς δὲχθαις τοῦ Σαγγαρίου ἔρρηξε τοὺς δεσμούς τοῦ Διὸς ὁ Διόνυσος ἤδη τρώφιμος ὢν.

32.

Idem in II. η, 459, p. 691 ed. Rom. : Ὁ Πρίηπος οὐ μόνον ἐν τῷ η λέγεται, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ α Πρίαπος, καὶ διὰ τοῦ ε δὲ Πρίεπος παρὰ Ἀρριανῶν ἐν Βιθυνιακοῖς, παρ' ᾧ καὶ εἰς ἥλιον ἀλληγορεῖται ὁ Πρίεπος διὰ τὸ γόνιμον.

33.

Idem in II. γ, 275, p. 414, 13 : Τὸν ἥλιον δὲ ταμίαν τῶν ὀρχων ἐνταῦθα καλεῖ ὡς πάντα ἐφορῶντα. Διὸ καὶ Βιθυνοὶ, ὡς Ἀρριανὸς ἱστορεῖ, διας ἐδίκαζον καθεζόμενοι ἀντίοι τοῦ ἡλίου, ὡς ἂν ὁ θεὸς ἐποπταῖοι.

34.

Idem in II. ο, 302, p. 1017 Rom. : Μιαστῶν οὐκ ἔστιν οὐδὲ ἔχνος τῆς σπερματικῆς κορυφήσεως οὐδὲ σπερματώσεως, ὡς καὶ οὐδὲ ἄλλων τινῶν. Ἔστι γὰρ κατὰ τὸν μύκητα καὶ τὸ ὕδρον τὸ καὶ γεράνειον κατὰ τινος, καὶ ἡ ἑλιξ καὶ ἡ πτέρις δὲ, ἣν ἐννοεῖ βλάστην καλοῦσιν, ὡς καὶ Ἀρριανὸς δηλοῖ ἐν Βιθυνιακοῖς. Hæsit sua Eustathius ex Athenæo II, p. 62, F, nisi quod fortasse Arriani mentionem de suo adiecerit. Certe in Epitom. Athenæi Arrianus non citatur. Ceterum v. Stephan. Thes. v. βλήχρον et βλήχρον.

quum jam altitils ad maturitatem sæctos pervenisset, rupine Jovis vincula.

32.

Dicitur non solum Πρίηπος, sed etiam Πρίαπος, et Πρίεπος apud Arrianum in Bithynicis, ubi Priæpus allegorice de sole intelligendus esse dicitur propter fecunditatem.

33.

Solem Homerus hoc loco juramentorum fidei arbitrum dicit, utpote omnia inspicientem. Quare Bithyni quoque, ut Arrianus narrat, quando lites disceptabant, in solem conversi sedebant, ut sic deus inspiceret.

34.

Fungi neque vestigium germinationis seminalis neque semen ullum producant, sicuti etiam aliæ quædam plantæ: nam quod de fungis, idem valet de tubere sive geranio secundum nonnullos, de helice et de filice, quam nonnulli black-non vocant, sicuti etiam Arrianus in Bithynicis tradit.

35.

'Eustathius ad Dion. 140 : Τὸν δὲ Θρακικὸν τοῦτον Βόσπορον οἱ μὲν φασὶν εἶναι τὰ κατὰ Χαλκηδὸνα καὶ Βυζάντιον στενά. Φησὶ γοῦν περὶ τίνος ὁ Ἀρριανὸς εἶναι « Ἐλαύνει ἐπὶ Χρυσόπολιν, ἐνθα ὑπὸ νύκτα περάσας τὸν Βόσπορον » καὶ τὰ ἐξῆς. Οἱ δὲ μάλιστα τὰ ἐνθα ποῦ τοῦ καλουμένου Ἀνάπλου. Τοῦτον δὲ τὸν Βόσπορον ἐνήξατο, φησὶ, ποτὲ ἡ Ἰὼ βουλαῖς Ἑρας δάμλις οὔσα. Διὸ καὶ Βόσπορος λέγεται, ὁνοεῖ βοὸς πόρος ἐκείνης τῆς οἰστοπλῆγος, περὶ ἧς Ἀρριανὸς οὕτω φησὶ : « Πορθμὸς ὁ κατὰ Χαλκηδὸνα καὶ Βυζάντιον, ὁ ποτε Μύσιος, διότι Μυσοὶ ἀντιπέραν ὤκουν τῆς Θράκης ὑστερον δὲ Βόσπορος, ἐπὶ τῇ συμφορᾷ τῆς Ἰούς, ἣν κατὰ μῆνιν Ἑρας οἰστρηθεῖσαν εἰς τοὺς χώρους τούτους ἀφικέσθαι καὶ ταύτῃ διαπεραιώσασθαι οἱ μῦθοι ἐποίησαν. » Λέγει δὲ δ' αὐτὸς καὶ εἶναι « κατὰ τινὰς οὐκ ἀπὸ τῆς ῥηθείσης βοὸς ὁ τοιοῦτος Βόσπορος, ἀλλ' ἀπὸ τινος ἐτέρας ὀνόμασται, ἥτις, φησὶ, Φρυγῶν ἐπικειμένων ἐμβάλλει ἀδεῶς εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ περαιῶνται ἐβλαβὸς τὸν κατὰ Καλχηδὸνα καὶ Βυζάντιον Βόσπορον· καὶ οὕτω καθηγμένων ἐκείνοις γίνεται κατὰ τινὰ θεωρίαν (ἤγουν μαντείαν), ἥτις διεκελεύετο βοῦν ἡγεμόνα καταστῆσαι τῆς δόδου. Ὁ καὶ ποιήσαντες ἐκείνοι διαπεραιώσαντο ἀσφαλῶς. Καὶ μνῆμα (φησὶ) τοῦ πόρου τούτου ἔστικε χαλκῇ, ὑστέρῳ ποτὲ χρόνῳ ὑπὸ Χαλκηδονίων ἰδρυθεῖσα. Καὶ τάχα ἐκ ταύτης καὶ τις ἐκεῖ τόπος καλεῖται Δάμαλις ἕως νῦν. » Pro Δάμαλις (δαμάλιος var. l.; δαμάλη m.) Bernhardtus ex duobus codd. dedit Δαμάλιον, eamque formam haud dubie referri ait ad τεμενικά, quæ Lobekius uberrima disputatione complexus sit ad Phryn. p. 367 sqq. At vulgatam Δάμαλις tueretur

35.

Thracicum Bosporum nonnulli esse dicunt maris inter Chalcedonem et Byzantium angustias. Sic Arrianus de quodam dicit : « Proficiscitur versus Chrysopolin, ubi noctu Bosporum trajiciens etc. ; » alii vero superiorem maxime Anapli, quem vocant, partem hoc nomine designant. Hunc Bosporum, ait, natando olim trajecit Io Junonis consiliis in juvenem transformata. Atque hinc Bosporus dicitur, quasi tractus bovis illius aestro agitata, de qua Arrianus ita scribit : « Fretum inter Chalcedonem et Byzantium, olim Mysium, a Mysis in Thraciæ litore habitantibus, deinde vero Bosporus vocabatur ab Iōs casu, quam per Junonis iram aestro agitatam in hosce locos venisse ibique trajecisse fabulæ perhibent. » Idem vero addit : « Secundum nonnullos non ab hac quāmodo dixi bove Bosporus, sed ab alia quadam nomen habet, quæ, Phrygibus invasione urgentibus, audacter in mare se præcipitavit, atque incolumis Bosporum, qui inter Chalcedonem et Byzantium est, trajecit ; atque sic dux illis exstitit juxta oraculum, quod bovem viæ ducem constitui jubebat. Quod facientes illi absque damno transierunt. Cujus tractus monumentum exstat bos anea quam postero tempore Chalcedonii consecrarunt. De hac

FRAGMENTA HISTOR. GR. — VOL. III.

reliqui auctores, qui hujus loci mentionem faciunt, Nicetas Chon. Man. Com. p. 140, A ; Leo gramm. p. 490, A ; Cinnamus p. 58, A ; Tzetzes Chil. I, 829. Polybius IV, 43 et 44 locum illum Boῦν appellat. Cf. Anthol. Palat. VII, 169 ; Gillius De Bospor. Thracico 3, 9 ; Forbiger Geogr. p. 390.

36.

Idem ib. 322 : Ὅτι οὐ μόνον Εὐρωπαῖοι Μυσοὶ, ἀλλὰ καὶ Ἀσιανοί. Ὁ Ἀρριανὸς τῶν Εὐρωπαϊῶν Μυσῶν ἀποίκους λέγει τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ὀλυμπηνοὺς Μυσούς, οἵτινες Μυσοὶ ὀνομάζονται ἢ ἀπὸ Μυσοῦ τοῦ Διὸς ἢ ἀπὸ ἐτέρου Μυσοῦ υἱοῦ Ἀργανθῶνης τῆς γενναίας, τῆς ὀρεσιβίου, ἢ ἀπὸ τοῦ φυτοῦ τῆς μυσῆς ἢ τοῦ μυσοῦ (ἀμφοτέρως γὰρ λέγεται), ὅπερ τὴν δῶζην δηλοῖ κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν Λυδῶν, ὡς καὶ ὁ γεωγράφος (Strabo p. 572) φησίν.

7.

Idem ibid. : Ὅτι Θρᾷκες οὐ μόνον Εὐρωπαῖοι, ἀλλὰ καὶ Ἀσιανοί, κατὰ τὴν Ἀρριανοῦ ἱστορίαν λέγοντος, ὅπερ Φρύγας καὶ Μυσούς, οὕτω δὲ καὶ Θρᾷκας ἐξ Εὐρώπης διαβῆναι εἰς Ἀσίαν μετὰ Πατάρου τινὸς ἡγεμόνος, ὅτε οἱ Κιμμέριοι τὴν Ἀσίαν κατέτρεχον, οὓς ἐκβαλόντες ἐκ Βιθυνίας οἱ Θρᾷκες ὥκησαν αὐτοί· καὶ τάχα ἐκ τῶν τοιούτων Θρακῶν πλατυθέντων καὶ τὸ νῦν λεγόμενον Θρακῆσιον τὴν κλῆσιν εὑρήκεν. Ὁ δ' αὐτὸς Ἀρριανὸς καὶ Θρᾷκην τινὰ ἱστορεῖ νύμφην σοφὴν ἀμφὶ ἐπωδὰς τε καὶ φάρμακα, καὶ ὅταν τὰ μὲν ἐλκύσαι (ἐκλύσαι?) τῶν παθημάτων φαρμάκοις, τὰ δὲ ἐργάσασθαι ὅποια τις καὶ ἡ Μήδεια ἱστέρηται καὶ ἡ Ἀγαμέδη καὶ ἡ θρυλουμένη Κίρκη· καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς Θρᾷκης δοκεῖ ὀνομάσθαι ἡ χώρα, Πέρκη ποτὲ καλουμένη.

fortasse etiam locus quidam ibi Danalis vocatur etiam nunc. »

36.

Sunt non modo Europæi Mysi, sed etiam Asiatici. Arrianus Europæorum Mysorum colonos esse dicit Olympenos in Asia Mysos, qui Mysi nominantur vel a Myso Jovis filio, vel a Myso alio, Arganthones illius strenuæ et montivagæ filio, vel a planta myso sive mysa (utrumque dicere licet), quæ Lydorum lingua abietem significat, ut Strabo quoque dicit.

37.

Thracæ non solum Europæi sunt, sed etiam Asiatici, secundum Arrianum, ubi dicit, quemadmodum Phryges et Mysos, sic etiam Thracæ ex Europa in Asiam transiisse Patara quodam duce, quo tempore Cimmerii in Asiam invaserant, quos e Bithynia pellentes Thracæ ipsi hanc regionem occuparunt. [Ac fortasse de hisce Thracibus latius deinceps dispensis Thracesium quod nunc dicius nonien accepit (v. Constant. Porphy. De them. i).] Idem Arrianus memorat etiam Thracen quendam puellam sapientem incantationum et herbarum scientia, qua mala et adducere et avertere poterat, sicuti de Medea vel Agamede vel fa-

38

Ὁ αὐτὸς λέγει καὶ ὅτι ἔθος ἦν Θραζῇ πολλὰς ἔχειν γυναῖκας, ὡς ἂν ἐκ πολλῶν πολλοὺς ἔχοιεν παῖδας, καὶ τὸ ἔθος αὐτοῖς γενέσθαι φησὶν ἀπὸ βασιλείας αὐτῶν Δολογkou, ᾧ παῖδες πολλοὶ ἐκ πολλῶν γυναικῶν ἐγένοντο.

38.

Eustath. ad Il. λ, 739 p. 881, 60, post memoratas Agameden et Medeam veneficas : Ἀρριανὸς δὲ καὶ Κροχοδίχην τινὰ ἱστορεῖ οὐδὲν ἥττον γυναῖκα γοητεύτριαν. Cf. Eustath. p. 1493, 48. 1657; 52.

39.

Steph. Byz. : Ἀβρεττήνη, χώρα Μυσίας, ἀπὸ Βρετίας νύμφης. Τὸ ἐθνικὸν Ἀβρεττηνός, ὡς Ἀρριανὸς φησιν. Cf. Strabo XII, p. 574, 576; Plinius V, 30, 33.

40.

Eustath. ad Dionys. 809 : Ἀρριανὸς δὲ φησιν, ὅτι « Θυνὸς καὶ Μυσὸς υἱοὶ ἦσαν Ἀργανθώνης, ἥτις καλὸν τι χοῦμα νύμφης ἦν, ἀφ' ὧν Θυνὸς μὲν Θυνίαν οἰκίσας ἀφ' ἑαυτοῦ ὠνόμασε, Μυσοὶ δὲ ἐπὶ τῷ Μυσοῖ ὠνομάσθησαν. »

41.

Idem ib. 793 : Τοὺς δὲ Βιθυνοὺς καὶ ναυτικωτάτους ἱστοροῦσι γενέσθαι ποτὲ, καὶ τὴν αὐτῶν γῆν πάμπορόν τε καὶ εὐδενδρον εἶναι φασί, καὶ λιθοτομίας ἔχουσιν πολυλαχοῦ, καὶ χρυστάλλους ἐν ὄρεσι φύουσιν, καὶ ἄλλα πολλὰ ἔχουσιν ἀγαθὰ. Ἡρόδοτος (VII, 75) δὲ λέγει Θραζῆας διαδάντας εἰς Ἀσίαν κληθῆναι Βιθυνοὺς, καὶ εἶναι παρ' αὐτοῖς χρηστήριον Ἄρεος. Λέγεται δὲ καὶ ὅτι τὴν ἀπὸ Βοσπόρου γῆν ἕως ἐπὶ Ῥήδαντα Βιθυνοὶ ποτε κα-

mosa illa Circe narrat : et ab hac Thrace ei videtur regio quæ prius Perce appellabatur, nomen traxisse. Idem Arrianus moris esse apud Thracas dicit plures ducere uxores, quo ex multis multos liberos suscipiant; atque morem istum iis esse a Dolonco rege, cui ex multis uxoribus multi fuerunt liberi.

38.

Arrianus Crocodicen quandam mulierem laud minis (Medea) præstigiatrix memorat.

39.

Abrette, regio Mysiæ, a Brettia nympha. Gentile Abrettenus, ut Arrianus ait.

40.

Arrianus dicit : « Thynus et Mysus filii erant Arganthones, quæ pulchrum erat puellæ negotium; horum alter, Thynus, Thyniam, quam incolis frequentaverat, de suo nomine appellavit; Mysi autem de Myso nuncupati sunt. »

41.

Bithynos olim classe valuisse tradunt atque terram eorum fecundissimam et arboribus bene consitam esse aiunt, et lapicidinas multis in locis habere et crystallos in montibus gignere, aliisque bonis divitem esse. Herodotus narrat Thracas qui in Asiam transgressi sint, Bithynos ap-

πέστον. Τὴν δὲ αὐτοῦ ἐπέκεινα ἐπὶ Πόντον ὀρεινὴν οἱ Θυνοὶ ἔσχον ἄχρι ποταμοῦ Κάλητος, ὡς εἶναι ὁμόρους τοὺς τε Θυνοὺς καὶ τοὺς Βιθυνοὺς, οὕτω καλουμένους ἀπὸ τινων ἀδελφῶν ἐπιφανῶν Θυνοῦ καὶ Βιθυνοῦ, παῖδων Φινέως κατὰποίησιν (ἥτοι ποιητῶν καὶ θετῶν), καθά φησιν Ἀρριανὸς, ὃς καὶ γνήσιον παῖδα Φινέως ἱστορεῖ Παφλαγῶνα, ἐξ οὗ χώρα Παφλαγονία. Καὶ γῆν λέγει Ῥηδαντίαν τὴν πρὸς τῷ Ψ' ἑλλίῳ ποταμῷ, καὶ δημιουργόν τινα ἱστορεῖ παρὰ Βιθυνοῖς Δαίδαλον καλούμενον, οὗ ἔργον ἐν Νικομηδείᾳ γενέσθαι θαυμαστὸν ἀγαλμα Στρατίου Διός. Λέγει δὲ ὁ αὐτὸς Ἀρριανὸς καὶ ὅτι ἄλλοι Ὀδρύσου παῖδας φασὶ τὸν Θυνὸν καὶ τὸν Βιθυνὸν, ὧν ἡ χώρα ὁμώνυμος. Eustath. in Il. p. 125, 30, exempla παρηγήσεως afferens : καὶ Ἀρριανός : « Φύναι Φινέα. » Alia nonnulla ex h. l. excerpit Eudocia p. 103.

42.

Eustath. in Il. p. 123, 35 : Φησὶ γὰρ ἡ τοῦ Ἀρριανοῦ ἱστορία ὅτι Βριάρεως, Γῆς καὶ Οὐρανοῦ παῖς, θαλαττοκρατήσας ὁρμητηρίῳ ἐχρήσατο Εὐδοίᾳ τῇ νήσῳ, κακείθεν ὁρμώμενος κατεστρέψατο τὰς Κυκλάδας, ὃς καὶ Αἰγαίῳ ὠνόμασται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Οὗτος δὲ καὶ αἰτίαν παρασχέιν λέγεται τῷ Αἰγαίῳ πελάγει εἰς ἐπὶ πονυμλίαν. Σῆμα δὲ αὐτοῦ δεῖκνυσθαι κατὰ τὸν Ῥυνδαχὸν ποταμὸν οὐ πόρρω θαλάσσης λόρον τινά, καὶ τοῦτον ἐπικαλεῖσθαι Αἰγαίῳινος, καὶ ἀπὸ τοῦ λόρου τούτου πίδακας ἐκδιδόναι ἑκατὸν καὶ ταύτας καλεῖσθαι παλάμας Βριάρεω. Excerpit locum Eudocia p. 144.

In seqq. Eustathius memoria lapsus, ut videtur, dicit : Οὐδὲ ὁ μυθικός Βριάρεως φίλα φρονεῖ τῷ πατρὶ ἢ Κρόνῳ ὅντι κατὰ τὸν Ἀρριανὸν ἢ Ποσειδῶνι κα-

pellatos, apud eosque Martis oraculum esse. Dicitur etiam Bithynos occupasse quondam regionem quæ a Bosporo usque ad Rhebantem fluvium pertinet, ulteriorem vero ad Pontum montuosam Thynos obtinuisse usque ad Caletem fluvium, adeo ut Thyni et Bithyni essent finitimi; nomen vero eos habere a Thyno et Bithyno fratribus, Phineæ filius per adoptionem, ut Arrianus ait, qui etiam genuinum Phineæ filium affert Paphlagonem, a quo Paphlagonia regio appellata. Porro regionem ad Psillum fluvium sitam Rebantiam dicit, atque artificem quandam apud Bithynos, Dedalum nomine, memorat, cujus opus Nicomediæ sit admirabile signum Jovis Stratii. Idem Arrianus refert apud alios referri Odrysi filios esse Thynum et Bithynum, a quibus regiones nominatæ sint.

42.

Arrianus ita narrat : Briareus, Cæli et Telluris filius, maris imperium tenens, Eubœa insula sede atque arce utebatur, unde proficiens Cycladas sibi subiecit. Ab hominibus Ægeon vocabatur. Ab eodem mare Ægeum nomen suum traxisse dicitur. Monumentum ejus monstrari aiunt ad Rhyndacum fluvium laud procul a mari collem quandam, qui Ægeonis vocatur, ex eoque caelum profuerunt scatebras, quas appellant Manus Briareæ.

τά τινας. Cf. Eustath. ad Dion. 132 : Αἰγαῖον δὲ πῆλαγος, ὡς τισι δοκεῖ, λέγεται παρὰ τὰς ἐν Εὐβοίᾳ Αἰγὰς, τόπον οὗτω καλούμενον, ἐνθα τοὺς τοῦ Ποσειδῶνος ἱπποὺς ἀναπαύει ὁ ποιητής· οἱ δὲ παρὰ τὸν Αἰγαῖον τὸν Ὀμηρικόν.

43.

Eustath. ad Il. β, 754, p. 336, 12, ad verba "Ὅρκου γὰρ δεινοῦ Στυγὸς ὕδατος] Κατὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀρριανοῦ καὶ Βιθυνίας ποταμὸς Ὅρκος ὀνομα, θες ἡρωιδέστατος ὄρκων τοῖς ἀεὶ ἐνομίζετο, πρὸς βίαν εἰς τὰς ῥίνας ἑλκων τὸν ἐπίορκον, εἰ μὴ δρόμῳ ἐξεπέδησεν.

44.

Idem ad Il. ε, 150, p. 532, 34 : Ὁ μὲν Ὑπεῖρων ἐκ μόνῃς τῆς ὑπεῖρ προθέσεως παρῆχται... οὗτω δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀνά ἱσως ὁ Ἄνιος... Ἐκ δὲ τῆς ἐπὶ Ὑπιοῦ δὲ παρὰ Ἀρριανῷ ποταμός. Eustathius ut reliquis locis, sic hic quoque Bithyniaca ante oculos habuerit; quanquam Hypius fluvius memoratur etiam in Ponti Eux. Periplo c. 13, 2, ubi libri mss. et editi. perperam exhibent Ὑπιοῦς.

45.

Idem in Il. β, 857, p. 364, 1 : Ἀρριανὸς δὲ τοιαῦτα περὶ Ἀλιζώνων ἱστορεῖ· « Οὗς Ὀμηρος ἐν Νεῶν καταλόγῳ φησὶν Ἀλιζῶνας, Βιθυνοὶ εἰσιν, ὧν Ὀδῖος καὶ Ἐπίστροφος ἤρχον. Καὶ ἡ Ἀλύβη, ἐν ᾗ λέγει ἄργυρου γενέθλην εἶναι, παραδείκνυται, καὶ οὐκ ἀμαυρὰ ὑπόμνησις ἄργυρίων ἔργα ὑπολειμμένα ὁρᾶται. Ἀλιζῶνες δὲ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, φησὶ, καλοῦνται ὅτι πανταχῶθεν θαλάσῃ περισιρῶνται, ἀπὸ μὲν ἀρχαυ καὶ

43.

Secundum Arriani historiam in Bithynia quoque fluvius est, qui Horcus (*jusjurandum*) appellatur. Is horribilissimum ejus regionis incolis jusjurandum est, atque vi in voragines abripit pejerantem, nisi cursu se proripuerit.

44.

Quemadmodum Hyperon ex sola praepositione ὑπέρ fortur, sic fortasse Anius quoque ab ἀνά, et ab ἐπὶ Hypius, qui apud Arrianum memoratur fluvius.

45.

Arrianus de Halizonibus ita habet : « Quos Homerus in Navium catalogo Halizones dicit, Bithyni sunt, ii quibus Hodius et Epistrophus imperabant; atque Alybe, in qua argenti esse fontem dicit, ostenditur, neque obscura admonitio argenti fodinae sunt, quas etiamnum cernere licet. Halizones autem, ait, homines isti nominantur, quod quasi zona undique mari cinguntur, nimirum Ponto Euxino ab septentrione et oriente, meridiem versus et austrum Astaceno sinu, qui prope Nicomediam est, occidentem et Zephyrum versus Propontide et Bosporo, adeo ut major regionis pars fere chersonesus sit et justissime mari cingi

ἀνατολῆς τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ, πρὸς μεσημβρίαν δὲ καὶ νότον τῷ Ἀστακηνῷ κόλπῳ τῷ πρὸς Νικομήδειαν, πρὸς δὲ δύσιν καὶ Ζέφυρον τῇ Προποντίδι καὶ τῷ Βοσπόρῳ, ὡς μὴ πόρρῳ χειρρονήσου εἶναι τὰ πολλὰ αὐτῶν, καὶ δικαιοτάτα λέγεσθαι διεξῶσθαι θαλάσῃ. » Ὁ δὲ αὐτὸς Ἀρριανὸς λέγει καὶ τὸν ῥηθέντα Ὀδῖον Ῥοδοίτην ποτὲ καλεῖσθαι, εἴτα εἰς Ῥόδιον μεταπεσεῖν, εἴτα Ὀδῖον κληθῆναι.

46.

Idem ad Dionys. 809 : Ταύτην δὲ τὴν μεγάλην Φρυγίαν καὶ ἱππόδοτον λέγει (Dionysius) καὶ λιπαράν. Ὀλβιωτάτους δὲ τοὺς Φρύγας καὶ Ἀρριανὸς ἱστορεῖ, λέγων καὶ ὅτι λέγονται Φρύγες παλαιότατοι ἀνθρώπων γενέσθαι, καὶ ὅτι μαίνονται τῇ Ῥεῇ, καὶ πρὸς Κορυδάντων κατέχονται (ἤγουν κορυθαντιῶσι δαιμονῶντες). Ὅταν δὲ κατάσχη αὐτοὺς τὸ θεῖον, ἐλαυνόμενοι καὶ μέγα βοῶντες καὶ ὀρχούμενοι προθεσπίζουσι τὰ μέλλοντα, θεοφοροῦμενοι καὶ μαίνόμενοι.

47.

Idem ib. 791 : Ἀρριανὸς δὲ οὕτω γράφει περὶ τῶν τοιούτων· « Ἐπέκεινα Σαγγαρίου ὁμοιοι Παφλαγόνων Μαριανδύνοι, ἐνθα πόλις Ἡράκλεια πεπολίσται, ὅπου Κιμμέριοι πόαν φαγόντες ἀκόνιτον ἐδυστύχησαν. Ἦν γὰρ αὐτοῖς πάτριον τὸ ποτρυφαῖν. »

48.

Idem ib. 772 : Ἀρριανὸς δὲ τοὺς περὶ Μεσσοποταμίαν Ἀσσυρίους λέγει, ἐν ὅς φησὶ τοὺς πρὸς Εὐφράτη ποταμῷ Ἀσσυρίους, ἔσται ἐπὶ Νίνων καὶ Βαβυλῶνα, καθ' ὧν Ἀμαζόνες ἐστράτευσαν, Εὐρυπύλης ἔγγυμνης αὐτῶν. Καὶ τοὺς Καππαδόκας δὲ οὕτω ποτὲ ἱστορεῖ λέγεσθαι, ἐν ὅς φησὶ Καππαδόχα παιῖδα Νινύου,

dicatur. » Idem Arrianus Hodium, quem Homerus dicit, olim Rhodaeten appellatum refert, quod nomen deinde in Rhodium, postremo in Hodium abierit.

46.

Phrygiam magnam Dionysius equis feracem et pinguem terram appellat. Arrianus quoque Phryges beatissimos dicit, narratque eos hominum omnium esse antiquissimos, et in honorem Rhæ insanire furore Corybantic afflato. Quodsi vero numen eos corripuerit, cursitantes et vociferantes astantesque futura vaticinantur divino instinctu et insaniam.

47.

Arrianus ita scribit : « Trans Sangarium fluvium finitimi Paphlagonum sunt Mariandyni, apud quos Heraclea urbs exstat, ubi Cimmerici cicutam quum edissent herbam, calamitate affecti sunt. Nimirum gramine vesci iis mos erat. »

48.

Arrianus Assyrios Mesopotamiae incolas dicit, quo loco memorat Assyrios ad Euphratem fluvium usque ad Ninum et Babylonem habitantes, contra quos Amazones sub Euryppyle expeditionem susceperint. Idem vero etiam Cappadoces quondam Assyrios appellatos esse dicit, quo loco

38.

ἐφ' ὅτῳ Ἀσσύριοι μεταβαλόντες τὸ ὄνομα Καππαδόκαι ὠνομάσθησαν.

49.

Eust. ad Dion. 378 : Τὴν δὲ βηθεΐσαν Ἐνετίαν... νῦν μὲν Βενετίαν φασκέν, καθότι καὶ Ἀρριανὸς φησιν ὅτι « Ἐνετοὶ πονήσαντες ἐν μάχῃ τῇ κατὰ Ἀσσυρίους καὶ ἀποπεράσαντες εἰς Εὐρώπην ὤκισθήσαν πρὸς Πάδῳ τῷ ποταμῷ, καὶ τῇ ἐπιχωρίῳ γλώττῃ Βενετοὶ εἰς τοῦτο ἔτι ἀντὶ Ἐνετῶν κληίζονται, καὶ Βενετία ἡ γῆ ἥντινα νέμονται. »

50.

Idem v. 805 : Τούτους τοὺς Βέβρυκας ἱστορεῖται μεῖζω δοκεῖν ἔχειν τὰ σώματα ἢ καθ' ἡλικίαν ἀνθρώπου, παρ' οἷς καὶ ὁ Βέβρυξ ἐκείνος Ἀράντας, « ὅ τὸ μὲν μῆκος εἰς ὀκτὼ λέγεται πήχεις, εὖρος δὲ, ὡς Ἀρριανὸς φησιν, ὅσον τοσῶδε μῆκει ἐς κουφότητα ζύμμετρον (ἤγουν ὅσον ἦν ζύμμετρον πρὸς τοὺς ὀκτὼ πήχεις τοῦ μῆκους εἰς τὸ κούφως βαίνειν τὸν ἀνθρώπον). Κατὰ δὲ τοσούτου ἀνδρὸς νικηφόρος γέγονεν εἰς μονομαχίαν συστάς νεανίας ἐτῶν ιζ'. »

Etiā quæ sequuntur de Bebryce Danaide, a qua regio Bebrycia nomen habeat, sicuti reliqua plurima, quæ de his regionibus, non nominato fonte, Eustathius affert, ex eodem Arriano fluxisse putanda sunt.

51.

Idem ib. 767 : Ἀρριανὸς δὲ οὕτω φησίν· « Χαλκύδας πρῶτοι ἀνθρώπων αἰτίαν ἔχουσι χαλκεύσασθαι. »

inemit Cappadocis Ninya nati, a quo Assyrii Cappadoces appellati sint.

49.

Quam diximus Henetiam nunc Venetiam appellamus, sicuti etiam Arrianus dicit. « Etenim Heneti, ait, prælio contra Assyrios commisso cladem ferentes in Europam transierunt et ad Padum fluvium sedes fixerunt, ubi lingua indigena Veneti etiamnum pro Henetis vocantur, et Venetia regio quam incolunt. »

50.

Bebryces narrantur majora quam pro vulgari hominum natura habere corpora; apud quos exstitit etiam Behryx ille Arantas, cui longitudo corporis ad octo cubitus fuisse perhibetur, latitudo vero, ut Arrianus dicit, quanta ad motus facilitatem tantæ proceritati congrueret. Et cum ejusmodi mollis viro juvenis annorum septemdecim certamine singulari congressus victoriam deportavit.

51.

Arrianus ita dicit : « Chalybes primi hominum auctores feruntur artem arariam tractandi.

52.

Talis est Scytharum regio universa, de quibus Arrianus

52.

Idem ad Dion. 669 : Σκυθῶν δὲ ἡ τοιαύτη πᾶσα γῆ, περὶ ὧν Ἀρριανὸς, ὅτι « σιτοφάγοι ποτὲ καὶ ἀροτῆρες ὄντες καὶ οἰκίας οἰκοῦντες καὶ πόλεις ἔχοντες, ἐπειδὴ ὑπὸ Θρακῶν ἐπλήγησαν, μετέβαλον τὰ πρότερον ἦθῃ, καὶ ἀρὰς ἐπηράσαντο μεγάλας, μήποτε οἰκίαν ἔτι δείμασθαι, μήτε ἀρότῳ γῆν ἀναρρῆξαι, μήτε πόλεις δομῆσασθαι, μήτε κτῆμα κειμήλιον ἐπικτήσασθαι, ἀλλ' οἴκους μὲν ποιήσασθαι ἀμάσας, τροφὴν δὲ κρέα θήρεια, πόμα δὲ ταῦτ' οὗ καὶ τροφὴν τὸ γάλα, θρέμματα δὲ κεκτῆσθαι μόνα, ἀπερ ἀγεσθαι αὐτοῖς ἐμελλεν ἀλλήν γῆν ἐξ ἄλλης ἀμείβουσι· καὶ ἀπὸ τούτων ἀντὶ γεωπόνων γενέσθαι νομάδας. »

53.

Idem in II. v, 1, p. 916, 23 : Ἀρριανὸς δὲ φησιν ὅτι οἰκοῦσι τὴν Ἀσίαν οἱ Ἀβιοὶ Σκύθαι αὐτόνομοι διὰ πενίαν καὶ δικαιοσύνην.

54.

Idem in Dion. 783 : Περὶ τούτου (de Iride fluvio) ὁ Ἀρριανὸς ταῦτά φησιν· « Αἰῶμος βασιλεὺς Σκυθῶν, οὗ υἱὸς Ἐρίδιος, ἀφ' οὗ ὁ Ποντικὸς ποταμὸς κληθεὶς Ἐρίδιος ὕστερον εἰς τὸ δεξιώτερον μετωνομάσθη Ἴρις.

55.

Steph. Byz. : Γετία, ἡ χώρα τῶν Γετῶν. Ἰττῆς γὰρ τὸ ἐθνικόν, οὐ τὸ κύριον. Ἔστι δὲ Θρακικὸν ἔθνος... καὶ κτητικῶς λέγεται Γετικὸς... Ἀρριανὸς δὲ Γετηνὸς αὐτοὺς φησι. In Anabasi Arrianus populum vocat Γέτας. Vocem Γετηνὸς pro adjective κτητικῷ usurpaverit, nisi forte Ἀρριανὸς h. l., ut sæpius, corrupte citetur pro Πριανός.

dicit : « Olim frumento vescabantur, agrosque arabant, dumque in urbibus inhabitabant; deinde vero quum a Thracibus pulsati essent, priorem vitæ rationem mutarunt. et cum dira execratione jurarunt nunquam se domum edificaturos neque aratro terram scissuros, neque urbes condituros, neque ullam suppellectilem pretiosiorē unquam possessuros, sed domus loco currum habituros, pro cibo carnes ferinas, pro potu simul atque cibo lac, nec quidquam possessuros præter pecora quæ secum ducerent, aliam cum alia regione permutantes. Atque ab eo inde tempore ex agricolis nomades evasisse. »

53.

Arrianus dicit in Asia habitare Abios Scythas, populum liberum sui que juris ob paupertatem et justitiam.

54.

De Iride fluvio Arrianus hæc habet : « Hæmus Scytharum rex filium habuit Eridium, a quo Ponticus fluvius nominatus est Eridius, quod nomen postea abiit in Iris. »

55.

Getia, Getarum regio. Nam Geta gentile est, non vero proprium; est vero Thracicus populus. Possessive dicitur Geticus. Arrianus autem Getenos eos appellat.

56.

St. B. : Τριήρες, ἔθνος, ἀπὸ Τριήρου τοῦ Ὁμαδριάρου καὶ Θράκης παιδὸς, ὡς Ἀρριανὸς ἐν Βιθυνιακοῖς. Cf. id. v. Τρῆρος.

57.

Eustath. ad Il. η, 166, p. 673, 45 : Ἐνυάλιος δὲ κατὰ μὲν τοὺς πλείους δὲ πολεμικὸς ἀπὸ τῆς Ἐνυοῦς. Τινὲς δὲ ὥσπερ τὴν Παλλάδα διὰ φόνον τοῦ Πάλλαντος, οὕτω καὶ τὸν Ἐνυάλιον διὰ τι τοιοῦτον κεκλῆσθαι φασιν. Ἀρριανὸς γοῦν ἱστορεῖ ὅτι ἔλθων Ἄρης εἰς τὰ τῆς Θράκης χωρία, ὅπου τὰ οἰκεία ἦν τῷ Ἐνυάλῳ, ἤθελε ξενισθῆναι· ὁ δὲ οὐκ ἤθελε δέχεσθαι, φάμενος οὐκ ἀνξινίσαι ἄλλον ἢ δὲ κρείσσων αὐτοῦ τὰ πολέμια ἔλθοι. Καὶ δὲ· « Ὡρα σοι ξενίζειν ἐμὰ, καθότι κρείσσων σοῦ φημί τὰ πολέμια εἶναι. » Τοῦ δὲ Ἐνυαλίου ἀποφάσκοντος, ἔρχεται εἰς χεῖρας καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς μάχης ἐκταθείσης, τέλος δὲ Ἐνυάλιος πίπτει ὑπὸ τῷ Ἀρεῖ, πληγείς ἐκπῶ τῇ ῥομφαίᾳ. Διὸ καθότι μέγα τοῦτο ἄθλον ὁ Ἄρης νῖος ὧν ἐξετέλεσεν, ἐκαλεῖτο ἐπ' αὐτῷ Ἐνυάλιος. Eadem, citato Arriano, attingit Tzetz. Chil. XII, 791.

58.

Idem in Dionys. 828 : Ἐθνος δὲ γυναικεῖον αἱ Ἀμαζόνες πρὸς τῷ Θερμῳδόντι, διὸ καὶ ἀπὸ μητέρων ἐγενεαλογεῖντο, καθάπερ Ἀρριανὸς ἱστορεῖ.

Idem ib. : Ὅτι δὲ αἱ Ἀμαζόνες πολλοὺς ἐν Ἀσίᾳ κατέσχον τόπους ποτὲ, δηλοῦσι καὶ κρῆναί τινες Ἀμαζόνων ὀμώνυμοι, καὶ μὴν καὶ πόλεις, ὅσων ἡ Ἐφεσος αὕτη, ἡ Ἀναία, ἡ Μύρινα, ἡ Αἰολικὴ Κύμη. Ἔστι δὲ καὶ Ἐλαία τόπος πρὸς τῇ Νικομηδείᾳ κατὰ τὸν Ἀρ-

ριανὸν ἀπὸ Ἐλαίας Ἀμαζόνος· καὶ πρὸς τῷ Πόντῳ δὲ Θίβα, τόπος διὰ τοῦ ἐχθρὸν τὴν παραλήγουσαν, ἀπὸ μιᾶς τῶν ὑφ' Ἡρακλέος ἀναιρεθεισῶν Ἀμαζόνων σχοῦσα τὴν κλῆσιν, « ὧν αἱ διάφοροι (τούτέστιν αἱ ὑπερέχουσιν) καὶ ἀξιολογώτεραι, κατὰ τὴν τοῦ Ἀρριανοῦ ἱστορίαν, εἰσὶν αὗται πρὸς ὄνομα, Τράλλα, Ἴσοκράτειρα, Θίβα, Πάλλα, καὶ ἄλλαι. »

59.

Stephan. Byz. : Ἀμαζόνειον, τόπος ἐν τῇ Ἀττικῇ... Ἔστι καὶ ἄλλο διὰ τοῦ x Ἀμαζονικὸν ἐν Βοιωτίᾳ. Ἔστι καὶ ἐν Βιθυνίᾳ Μαζαῖον κατὰ παραφθοράν, ὡς Ἀρριανὸς ἐν Βιθυνιακοῖς. Τὸ ἐθνικὸν Μαζαεὺς, ὡς Μιδαεὺς καὶ Δορυλαεὺς.

60.

Eustath. ad Dionys. 549 : Ὅτι ἐντὸς τῆς Μαιώτιδος νῆσος ἀπειρεσίῃ ἐστήρικται, ἣν καλοῦσι Ταυρικὴν, ἐν ἣ Φαιναγόρα καὶ Ἐρμωνάσσα, Ἰώνων ἀποικοὶ πόλεις, ὧν ἡγήσατο Φαιναγόρας τις καὶ Ἐρμων, ἀφ' ὧν οἱ τόποι καλοῦνται. Ἀρριανὸς δὲ οὕτω φησί· « Φαιναγόρεια, ἣν ἔκτισε Φαιναγόρας ὁ Τῆιος, φεύγων τὴν τῶν Περσῶν ὕβριν· ἐτι δὲ Ἐρμωνάσσα ἐπὶ Ἐρμωνάσῃ τῇ γυναικὶ Σημάνδρου Μυτιληναίου τινός, οὗ τινὰς τῶν Αἰολέων εἰς ἀποικίαν μεταστῆσαντος καὶ θανόντος ἐν τῇ τῆς πόλεως οἰκισμῷ, ἡ γυνὴ τῆς τε πόλεως ἐγκρατὴς ἐγένετο, καὶ τὸ ἑαυτῆς ὄνομα τῇ πόλει ἐπέθετο. »

61.

Idem ib. 803 : Κατὰ δὲ τὴν Ἀρριανοῦ ἱστορίαν ἐπώνυμός ἐστιν ἡ τῶν Χαλκηδονίων πόλις τῇ Κρόνου

56.

Trieres (Treres), a Triere, Ombriarei et Thraces filio, ut Arrianus ait in Bithynicis.

57.

Enyalios secundum plurimos Mars dicitur ab Enyo; nonnulli autem sicuti Palladem a Pallantis caede, sic Enyalium quoque similem ob causam nomen habere narrant. Arrianus scilicet ita refert : « Mars in Thraciae veniens regiones, ubi Enyalios habitabat, hospitio excipi ab eo voluit. Ille vero excipere noluit, dicens se non admittere hospitem nisi qui virtute bellica ipsum superaverit. Tum Mars : « Jam igitur hospitium mihi concedes; nam ego me praestantiorum te esse rebus bellicis contendo. » Quod illo negante, ad manus veniunt, et postquam diu certarunt, postremo Enyalios recidit a Marte romphae ictu percussus. Arduum hoc certamen quod juvenis adhuc Mars confecisset, Enyalios hinc nominatus est. »

58.

Amazones mulierum est populus ad Thermodontem; quare etiam a matribus generis seriem recensere solebant, ut Arrianus narrat.

Amazones multos in Asia locos tenuisse probant fontes Amazonum cognomines, nec non urbes, ut Ephesus, Anava,

Myrina et Cyme Aelica. Est etiam Elea locus ad Nicomediam, Arriano teste, ab Elea Amazone nomen ducens, et ad Pontum Thiiba locus (per i litteram in penultima), qui nominatus est ab una Amazonum ab Hercule interfectarum, inter quas praecipuae et clarissimae secundum Arriani historiam fuerunt Tralla, Isocratea, Thiiba, Palla, aliae.

59.

Amazonium locus in Attica. Est etiam in Beotia quod per c litteram dicitur Amazonicum. Porro in Bithynia quod per corruptionem abilit in Mazzeum, ut Arrianus in Bithyniacis refert. Gentile Mazaeus, ut Midaeus, Dorilaueus.

60.

Intra paludem Maetidem insula porrigitur ingens, quam vocant Tauricam, in qua Phenagora (Phanagoria) et Hermonassa urbes, Ionum coloniae, quae deductae sunt Phenagora et Hermone ducibus, a quibus etiam nuncupatae sunt. Arrianus vero ita dicit : « Phanagoria, quam condidit Phanagoras Teius, Persarum fugiens insolentiam; praeterea Hermonassa, quae vocatur de Hermonassa uxore Semandri Mytilenaei, qui quum Aeoles nonnullos in coloniam deduxisset, et dum urbs condebatur, esset defunctus, uxor ejus imperio urbis polita est eique suum ipsius nomen imposuit. »

ὡς Χαλκηδόνι, ἀφ' οὗ πρῶτα μὲν ὁ ἐκαὶ που βρέων ποταμὸς ἐκλήθη Χαλκηδὼν, ἔπειτα ἡ πόλις, Δωριέων ἀποικησάντων ὑστέροις χρόνοις, ὁμώνυμος γίνεται τῷ ποταμῷ. Ἰστορεῖ δὲ ὁ αὐτὸς καὶ ὅτι τοῖς Χαλκηδονίοις ἀποφράς νομίζεται παντὸς μηνὸς φθίνοντος ἐνάτη (ἤγουν ὡς τοῖς Ἀττικοῖς ἀρέσκει, αἱ εἰκοσταὶ πρῶται τῶν ὅλων μηνῶν ἀπαίσιοι αὐτοῖς κρίνονται), διότι ἐν τοιαύταις ἡμέραις ἄλλας τε δυστυχίας αὐτοὶ ἔπαθον, καὶ Φαρνάβαζος δὲ ὁ Πέρσης τοὺς αὐτῶν παῖδας ἐκτεμὼν εἰς τὸν Δαρεῖον ἀνέπεμψε. Κατασκήψαι δὲ φησιν αὐτοῖς καὶ νόσον ἐκ θεομηνίας, τὸ αὐτοὺς τὰ σφῶν ἀποτέμνειν αἰδοῖα, διότι θυσιῶν τινων κατημέλησαν.

62.

Steph. Byz. Ἀλμῆνη, πόλις πρὸς τῇ Εὐξείνῳ πόντῳ, ὡς Ἀρριανός. Τὸ ἐθνικὸν Ἀλμῆνιος, ὡς Παλλήνιος, ἢ Ἀλμηνίτης, ὡς Σινωπίτης. Urbs aliunde non nota; Ἀρμένη et Ἀμελητὸς membrantur in Anonymi Peripl. Ponti Euxini. § 24 et 17. Hic vel ille locus ap. Arrianum intelligendus. Gail. tom. III, p. 42, nostrum locum tanquam e Periplo Arriani desumptum posuit. Nescio quam ob causam, quum nulla ibi ejus mentio fiat, et commodissime ad Bithynica referatur.

63.

Eustathius ad Dion. 270 : Ὅτι Εὐρώπη ἡ χώρα ἐξ Εὐρώπης λέγεται, καθὰ καὶ ὁ Λυκόφρων (v. 1398) φησιν· ἀφ' ἧς ὁ Σαρπηδὼν, ὡς Ἰστορεῖ Εὐριπίδης ἐν Ῥήσῳ (v. 29). Ἀγῆνορος δὲ αὕτη θυγάτηρ, ἣν Ταῦρος· ὁ τῆς Κρήτης βασιλεὺς ἐλγίστατο, ναυμαχίᾳ τὴν Τύρον ἐλὼν. Σημειῶσαι δὲ ὅτι ἄλλος ἐστὶν οὗτος παρὰ

61.

Secundum Arriani historiam Chalcedoniorum urbs nomen traxit a Saturni filio Chalcedone, a quo primum fluvius qui ibi est Chalcedon appellatus sit, deinde vero fluvii nomen urbi inditum, quam Dorienses postero tempore condiderunt. Idem Arrianus apud Chalcedonios narrat nonum ante finem mensis cujusque diem haberi nefastum, sive, ut Attici dicerent, diem vicesimum primum uniuscujusque mensis infaustum esse ab iis censer, quod eo die tum alia passi sint infortunia, tum Pharnabazus Persa filios eorum castraverit et ad Darium miserit. Præterea etiam morbum ex deorum ira, quod sacra quædam neglexissent, eos invasisse, quo ad pudenda sibi præscindenda adigerentur.

62.

Almene (*Armene*?) urbs ad Pontum Euxinum, ut Arrianus refert. Gentile Almenius, quemadmodum Pallenius, vel Almenites, quemadmodum Sinopites.

63.

Europa terra nomen habet ab Europa, ut Lycophron dicit. Ejus filius fuit Sarpedon, testante Euripide in Rheso. Ipsa vero Europa fuit Agenoris filia, quam Taurus Cretæ rex, quum navali prælio Tyrum cepisset, captivam abduxit. Ceterum nota hunc Sarpedonem diversum esse a Lycio. Nam Sarpedon, Europæ, quam modo dixi, filius, frater

τὸν Λύκιον Σαρπηδόνα. Σαρπηδὼν μὲν γὰρ οὗτος, ὁ τῆς ῥηθείσης Εὐρώπης, ἀδελφός ἐστι Μίνως καὶ Αἰακοῦ κατὰ τὸν Ἀρριανόν· ὁ δὲ ἐκ Λυκίας Σαρπηδὼν ὁ Ὀμηρικὸς οὐκ ἂν εἴη τούτῳ σύγχρονος.

64.

Idem ad Il. β, 814, p. 356, 28 : Ἰστορεῖ δὲ ὁ γεωγράφος καὶ ὅτι Βάτεια ἀπὸ Βατείας προσηγόρευται, τῆς Δαρδάνου γυναικὸς, ἧς καὶ Ἀρριανὸς μνημένος φησιν ὅτι Ἀδράνδος ἐκ Σάμου τῆς Θρακίας ἐλθὼν τὰς τοῦ Τεύκρου βασιλείως θυγατέρας ἔγημε, Νησῶ καὶ Βάτειαν, καὶ ἐκ μὲν τῆς Νησῶς ἦν αὐτῷ θυγάτηρ Σίβυλλα ἡ μάντις (ἀφ' ἧς καὶ ἄλλαι γυναῖκες ὅσαι ἐγένοντο μαντικαὶ, Σίβυλλαι ἐλέγοντο, οὐχ ὡς πρὸς αἵματος αὐτῇ οὖσαι, ἀλλὰ διὰ τὴν ὁμοίαν θεομανίαν τυχοῦσαι τῆς ἐπικλήσεως), ἐκ Βατείας δὲ Ἐριχθόνιος καὶ Ἴλος.

65.

Idem in Dion. 391 : Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ μὲν μῦθος τῇ Κἀδμῳ προσοικήσασαν Ἀρμονίαν Ἀρεὸς καὶ Ἀρρεδίτης γενεαλογεῖ. Ἀρριανὸς δὲ Ἀσιανὴν τε αὐτὴν οἶε καὶ Δαρδάνου ἀδελφὴν· φησὶ γὰρ ὅτι «Κἀμος ὑπὸ τοῦ πατρὸς κατὰ ζήτησιν τῆς ἀδελφῆς Εὐρώπης σταλείς καὶ πλανώμενος περιπετὴς γέγονεν Ἀρμονίᾳ τῇ τοῦ Δαρδάνου ἀδελφῇ, ἀρπάσας δὲ καὶ εἰς τὰς νῆας ἐνθήμενος προσέσχε τῇ Βοιωτῶν γῇ, ἐνθα Ὀθρεῖον ἐγένετο ἀρχηγός, πλούτῳ τε εὐδοκιμῶν καὶ τῇ ἄλλῃ σοφίᾳ.»

66.

Idem ad Hom. Il. δ, 407, p. 490 ed. Rom. : Ἐκ τῶν βηθέντων Θηβαϊκῶν πολέμων παροιμία ἐξ-

fuit Minols et Æaci secundum Arrianum, cujus æqualis esse vix possit Homericus ille ex Syria Sarpedon.

64.

Narrat Strabo Batiam (in agro Trojano locum) nomen habere a Batia, Dardani uxore, cujus Arrianus quoque mentionem faciens Dardanum e Samothracia profectum narrat Teucri regis filias uxores duxisse, Nesonem et Batiam, atque e Nesone filiam suscepisse Sibyllam vatem (a qua reliquæ mulieres, quotquot fatidicæ fuerint, Sibyllæ nominatæ sint, non inde quod sanguine junctæ illi, sed quod similiter divino instinctu vaticinatæ sint, nomen illud ferentes), e Batia autem filios genuisse Erichthonium et Ilium.

65.

Tenendum est ex vulgari fabula Harmoniam, quæ Cadmo nupsit, Martis et Veneris filiam dici. Arrianus vero eam Asiaticam novit et Dardani sororem. Dicit enim : «Cadmus a patre ad quarrendam Europam sororem emissus, dum vagus oberrat, incidit in Harmoniam Dardani sororem, raptamque ac navi impositam in Bæotiorum regionem abduxit, ubi Thebanorum princeps exstitit, vir divitiis clarus et sapientia.»

66.

Ex Thebaicis illis bellis ortum est proverbium, quod de inutilibus usurpatur, *Cadmea victoria*, quandoquidem

πισεν ἐπὶ τῶν ἀλυσιτελῶν τὸ Καδμεία νίκη, ἐπειδὴ, φασί, Θηβαῖοι τὰ πρῶτα νικήσαντες ὕστερον ὑπὸ τῶν Ἐπιγόνων ἡττήθησαν. Ἀρριανὸς μέντοι ἐν τοῖς Βιθυνιακοῖς, ὡς καὶ προσεβλήθη, ἐπὶ μεγίστης νίκης τὴν παροιμίαν ἐδέξατο.

Eustath. ad Il. p. 361, 1 : Καδμείαν νίκην οἱ μὲν ἄλλοι οὐκ ἐπαινοῦντές φασι... Ἀρριανὸς δὲ τὴν μεγάλην καὶ ὁ φασὶ κατ' ἀκρας νοεῖ διὰ τὸ ἀκρῶς ἡττηθῆναι τοὺς περὶ τὸν Πολυνείκην ὑπὸ τῶν Καδμείων, ὡς μόνον παρῖσθῆναι τὸν Ἀδραστον.

67.

Idem ad Dion. 517 : Ὁ δὲ Ἀρριανὸς ἄλλως φησί· « Πάριος υἱὸς Ἰασίωνος, ὃ ἐπώνυμον τὸ ἐν Ἑλλάσποντῳ Πάριον ὡς οἰκιστῇ. »

Idem ibid. : Ἀρριανὸς δὲ φησὶ καὶ ὅτι Θάσος ἀπὸ Θάσου καλεῖται, Ποσειδῶνος υἱοῦ· καὶ ὅτι ἐκαλεῖτο ποτε καὶ Χρυσὴ νῆσος διὰ χρυσεῖα μέταλλα, ὧν καὶ Ἱπρόδοτος μέμνηται (IV, 46).

68.

Idem ad Il. β, 824, p. 354, 14 : Ἐπεὶ δὲ, φησὶ (sc. Στράβων), Λυκίοι οἱ περὶ Ζέλειαν, διὰ τοῦτο καὶ Λυκάων ἀρχηγὸς αὐτῶν καὶ Ἀπόλλων αὐτοῖσι τιμᾶται Λυκηγενής. Λέγει δὲ καὶ Ἀρριανὸς οὕτω· « Ζέλεια ἢ καὶ Λυκία, καὶ ὁ Ἀπόλλων ἐπὶ τῇδε τῇ Λυκίᾳ Αὐχίος· διὸ καὶ Πανδάρου πατὴρ Λυκάων, οὐ πόρρω τοῦ τοιοῦτου ἔθνους πεσόντος τοῦ ὀνόματος· καὶ Λυκογενεῖ Ἀπόλλωνι ἐκεῖνος εὐχεται τῷ ἐπιχωρίῳ (Il. δ, 119). »

69.

Idem ad Dion. 874 : Ὅτι Κίλικες τὸ ἔθνος, καθά φησιν Ἀρριανὸς, ἀπὸ Κίλικος τοῦ Ἀγήνορος, ὃς ἐκ Φοινίκης κατὰ ζήτησιν Εὐρώπης σταλεῖς καὶ πολλὴν γῆν πλανηθεὶς οὐδενὶ μὲν ἔχκει τῆς παιδὸς ἐνέτυχε, τὴν δὲ

πολλὴν τῆς Κιλικίων γῆς κατασχὼν ἀπ' ἑαυτοῦ τὴν ἐπωνυμίαν τῇ χώρᾳ δέδωκεν.

70.

Idem ib. 498 : Ἀρριανὸς δὲ φησὶ· « Κρής, οὗ Κρήτη ἐπώνυμος, ὁ τὸν Δία κρύψας ἐν δρεὶ Δικταίῳ, ὅτε Κρόνος ἐμάστευεν, ἐθέλων ἀφανίσαι αὐτόν. »

71.

Idem ib. 530 : Ἡ Μῆλος περὶ τὸ Κρητικὸν πέλαγος, ἀπὸ τινος ἑνὸς Μήλου κληθεῖσα κατὰ τὴν τοῦ Ἀρριανοῦ ἱστορίαν.

72.

Idem ib. 511 : Ἐκαλεῖτο δὲ ποτε (Salamis ins.) Κυχρεία, ἀπὸ τινος Κυχρέως, οὗ καὶ Λυκόφρων (v. 451) καὶ Ἀρριανὸς (Ῥιανός?) μέμνηνται, ὃς Ὅφιν μὲν ἐπεκλήθη διὰ τραχύτητα τρόπου, ἀπηλάθη δὲ τῆς νῆσου ὑπὸ Εὐρυλόχου.

Hæc e Stephano Byzant. fluxisse videntur, ubi : Κυχρεῖος πάγος, περὶ Σαλαμίνα. Σοφοκλῆς Τεύκρω. Ἀπὸ Κυχρέως τοῦ Σαλαμίνος καὶ Ποσειδῶνος, ὃς Ὅφιν ἐπεκλήθη διὰ τὴν τραχύτητα τῶν τρόπων· ὃν λυμαινόμενον τὴν νῆσον ἀπῆλασεν Εὐρύλοχος· ἐδέξατο δ' ἐν Ἐλευσίνι Δημήτηρ καὶ ἀμφίπολον ἐποίησεν· ἀπ' αὐτοῦ δὲ καὶ ἡ Σαλαμὶς Κυχρεία ἐκλήθη, ὡς Στράβων (IX, p. 393). Cf. Apollodor. III, 12, 6; Diodor. IV, 72; Pausan. I, 36, 1; Tzetzes ad Lyc. 110 et 451, ubi de eadem re Euphorio (p. 53 Meinek.) laudatur. Cf. idem ad Lyc. v. 175; et Etym. M. p. 707. 42 : Σαλαμὶς πόλις ἀπὸ Σαλαμίνος τῆς Ἀσωποῦ θυγατρὸς, [supplet Meinek. : ἥτις Ποσειδῶνι μιγεῖσα ἔτεκε Κυχρεία] ὃς ἐλθὼν εἰς Σαλαμίνα καὶ εὐρὼν Ὅφιν βασιλεὺς ἀνείλε καὶ αὐτὸς ἐβασίλευε.

73.

Idem ib. 525 : Ἀρριανὸς δὲ περὶ ταύτης φησιν,

Thebani primum victores deinde victi sunt ab Epigonis. Quanquam Arrianus in Bithynicis, de maxima aliqua victoria, sicuti jam antea significavi, proverbium illud accepit.

Cadmeam victoriam reliqui non in bonam partem accipere solent... Arrianus vero egregiam summamque victoriam ea locutione significari putat, quod summa clade Polyntices ejusque socii a Cadmeis affecti sint, adeo ut unus Adrastus ex iis superstes fuerit.

67.

Arrianus dicit : « Parius, Iasionis filius, a quo Parium Hellesponticum, utpote a conditore, nomen ducit. »

Arrianus narrat Thasum insulam a Thaso Neptuni filio nominari; olim nominatam etiam esse Chrysen insulam ob auri metalla, quorum Herodotus quoque meminit.

68.

Arrianus quoque dicit : « Zela, quæ etiam Lycia nominatur; atque de hac Lycia Apollo Lycius ibi colitur; porro Pandari pater Lycaon dicitur, quod nomen non ita longe a gentis nomine abest. Denique Lycogenem Apollinem utpote patriæ suæ deum precibus Pandarus invocat. »

69.

Cilices secundum Arrianum nomen habent a Cilice Agenoris filio, qui e Phœnice ad quærendam Europam emissus, quum multas terras perlustrasset, nec ullum puellæ vestigium deprehendisset, majorem partem Cilicium regionis occupavit, ac suum ipsius nomen terræ huic indidit.

70.

Arrianus dicit : « Cres, a quo Creta nomen habet, Jovem in Dictæo monte abscondidit, quo tempore Cronus de medio tollere volens eum quærebat. »

71.

Melus, insula maris Cretici, a Melo quodam secundum Arriani historiam nomen accepit.

72.

Salamis insula olim Cychrea nominabatur a Cychreo quodam, cujus et Lycophron et Arrianus meminerunt. Is, Draco ob morum asperitatem cognominatus, ab Eurylorho insula pulsus est.

73.

Arrianus dicit : Delus insula, quæ, quum olim natatilis

ἔτι « Δῆλος ἡ πάλαι πλωτὴ οὖσα ἔσθη, ὅτε ἡ Λητὴ ἐπέβη αὐτῆς διδύμους ἔχουσα παῖδας. »

74.

Eustath. in Il. γ, 17, p. 375, 3 : Οὐ μὴν καὶ λεον-
τῆς προσκυῶς πᾶν λεγθεῖη ἐνάπτεσθαι ὁ ἀνδρεῖος
κατὰ τὸν πάλαι Ἡρακλῆην ἢ κατὰ τὸν ὑστερον Ζεῦλαν
τὸν παρὰ τῷ Ἀρριανῷ. In antecedentibus sermo est
de locutionibus proverbialibus παραλέγειν ἐνεῖσθαι
de viro ποικίλῳ, ἀλωπεκῇ ἐνεῖσθαι, de viro κερδα-
λέῳ, etc. etc.

75.

Tzetzes. Chil. III, v. 950 :

Ὁ τοῦ Ζειποῖτου μὲν υἱὸς, ἐκείνος Νικομήδης,
ὁ κτίσας Νικομήδειαν, πατὴρ ὁ τοῦ Προυσίου,
Προυσίῳ ἔχοντος ὅστούν ἐν τοῖς ὁδόντας πάντας...
Οὗτος ὁ τοῦ μονώδοντος τούτου πατὴρ Προυσίου,
τοῦ Κτήτορος τῆς πόλεως Προύσης τῆς παρ' Ὀλύμπῳ,
ὁ Νικομήδης ὁ ῥηθεὶς μέγιστον εἶχε κύνα,
ἐκ γένους ὄντα Μολοσσῶν, πιστότατον ἐκείνῳ.
Οὗτος ποτε τὴν δέσποιναν σύζυγον Νικομήδους,
μητέρα τοῦ Προυσίου δὲ, Ζιήλου καὶ Αὐσανδρας,
τὴν Διτικῆλῃν κλησιν μὲν, ἀπὸ Φρυγῶν δὲ γένους,
συμπαίζουσαν τῷ βασιλεῖ, νομίσας πολέμιαν,
ἐσπάσατο περιγανὼν τὸν δεξιὸν τὸν ὦμον,
καὶ ταύτης σάρκα καὶ ὀσά συντρίψας τοῖς ὁδοῦσιν.
Ἡπερ θανοῦσα παρ' αὐταῖς ἀγκάλαις βασιλέως
Νικομηδείᾳ τέθαπτο μεγαλοπρεπεστάτως
ἐν τάφῳ ἀπὸ λίθου μὲν, ἀλλ' ἐγκεχυρωμένῳ.
[Ὁς τάφος παρεξήρκεσε μέχρι καὶ Θεοφίλου,
ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Μιχαὴλ πατὸς τοῦ Θεοφίλου,
τούτον ἐκδιωρῶντάς τινες τῶν τυμβωρύχων,
σῶον ἐφεύρον τὸν νεκρὸν τῆς γυναικὸς ἐκείνης
ἐν ἱματίῳ χρυσεργεῖ συμπερισταμένον.
Ὅπερ λαβόντες καὶ πυρὶ βαλόντες καὶ χωνεῖα
χρυσοῦ λίτρας ἠνέγκαντο πρὸς ἑκατὸν τρεῖς δέκα.]
Ταῦτα περὶ θανάτου τε καὶ γυναικὸς τοῦ τάφου.
Τὸν κύνα δὲ γενόμενον ἐξ ὀρθαλμῶν ἐκείνου
στοργῇ τοῦ βασιλέως τε καὶ γυναικὸς τῇ λύπῃ
λόγος ἐμφέρεται πολλοῖς τὸν βίον ἀποπνεύσαι.
Ἀρριανὸς Βιθυνικοῖς γράφει τὴν ἱστορίαν.

isset, fixa est quando Latona cum gemellis suis in eam
egressa est.

74.

Leoninam gestare haud inepte diceretur vir fortis ad
modum veteris Herculis, vel inter recentiores ad modum
Ziela, de quo Arrianus narrat.

75.

Zipti filius ille Nicomedes,
Nicomediae conditor, pater Prusiae illius,
qui in unum os concretos dentes omnes habebat,
hic igitur Prusiae unidentis pater,
Prusae urbis ad Olympum conditor,
Nicomedes, quem dixi, maximum habebat canem
e Molossorum genere, domino fidelissimum.
Is quondam dominam, Nicomedis uxorem,
matrem Prusiae Ziela, et Lyandrae,
Ditizelen nomine, genere Phrygiam,
cum rege ludentem, inimicam putans,
convellit, dexterum rictu corripiens humerum

Quod Prusias, Nicomedis I filius, Zipetae nepos,
monodus ille fuisse dicitur, falsissimum est, neque
Arriani sed Tzetzae error putari debet. Prusias ὁ
μονόδους filius fuit Prusiae IV τοῦ Κυνηγοῦ, anno
149 a. C. defuncti (Livius ep. 50; Valer. Max. I,
8, 12), ideoque a Nicomedis filio sex distat gene-
rationibus. Porro Prusam urbem non ab eo, quem
Tzetzes dicit, sed a Prusa quodam Croesi aequali
conditam esse refert Strabo XII, p. 564. Plin-
ius vero V, 32, Prusa, ait, ab Annibale sub
Olympo condita. Vide Clinton. F. H. III, p. 412.
De re cf. Plinius VIII, 40, 61 : *Memoratur et Ni-
comedis Bithyniae regis (canis), uxore ejus Consingi*
(sic) *lacerata propter lascivorem cum marito jocum.*
Secundam Nicomedis uxorem *Etazetam* dicit
Memnon c. 22. Cf. Droysen. *Hellen.* II, p. 283.

75 a.

Tzetzes Chil. I, 798, de Hannibale :

Αὐτὸς δὲ φάρμακον πῶν ὀνήσκει πρὸς Βιθυνίαν,
πρὸς τὴν χωρίον Αἰδύσσαν καλούμενον τῇ κλήσει,
δοκῶν θανεῖν εἰς Αἰδύσσαν πατρίδα τὴν οἰκίαν·
ἦν γὰρ Ἀννίβα τις χρησμός οὕτω που γεγραμμένος·
Αἰδύσσα κρύψει βαλὸς Ἀννίβα δέμας.

Ad haec schol. in Cramer. Anecd. III, p. 353 :
Πρὸς τὴν χωρίον Αἰδύσσαν] τὸ νῦν καλούμενον τὰ Βου-
τίου, ὡς Ἀρριανὸς ἐν Βιθυνιακοῖς γράφει.

Cf. Steph. Byz. : Αἰδύσσα, φρούριον Βιθυνίας ἐπι-
θαλάσσιον. Plinius V, 45; Pausanias VIII, 11.

INCERTÆ SEDIS.

76.

Eustathius ad Dion. 222 : Τινὲς δὲ Νεῖλόν φασί
ὀνομάσθαι ἀπὸ Νεῖλου τινὸς ἀπογόνου Ἀτλαντος, βα-
σιλευσάντος τῶν ἐκεῖ. Ἄλλοι δὲ, ὅτι Μέλας πρότερον
καλούμενος μετεκλήθη Νεῖλος ἀπὸ τινος Νεῖλου βασι-

et carnes ejus atque ossa contundens dentibus.

Quare in ipsius ulnis regis mortua
Nicomediae sepulta est splendidissime;
in sepulcro lapideo quidem, sed inaurato.
Haec de morte mulieris et sepulcro.
Canem vero, quem ab oculis rex removisset,
regis desiderio, et praemore ob necem mulieris
animam efflasse multi perhibent.
Arrianus in Bithynicis historiam hanc consignavit.

75 a.

Hannibal veneno hausto moritur in Bithynia
ad Libysam locum quem sic nominant,
putans se in Libysa sua patria obitum.
Erat enim Hannibali oraculum in hanc sententiam :
« Libysa teget gleba Hannibalis corpora. »

76.

Nonnulli Nilum nominatum esse dicunt a Nilo Atlantis
nepote, qui ibi terrarum regnaverit. Secundum alios Melas
prius appellatus fluvius deinde Nili nomen accepit a Nilo,

λικού παιδὸς ἐκεῖ βίψαντος ἑαυτόν. Τινὰς μέντοι ἀπό τινος Νειλασίου κεκλήσθαι, οὕτως αὐτὸν εἰπόντας, οὐκ εὖ λέγοντας ἀπελέγχει ὁ Ἀρριανός.

Fortasse ἐν τοῖς Μετὰ Ἀλέξανδρον Ptolemæi et Perdicæ historia ansam dedit ut in hæc excurre- ret auctor. Quanquam quæ de Ægyptiorum ad Pontum coloniis feruntur, etiam in Bithyniacis oc- casionem de his disserendi præbere poterant.

77.

Eustath. in Il. p. 101, 38 : Τοιοῦτον δέ τι καὶ ὁ κρατερός, ὡς δηλοῖ παρ' Ἀρριανῶν τὸ « Θηβαίων ἐγέ- νητο κρατερός », ἤγουν περιεγένετο τῶν Θηβαίων καὶ, αὐτόχρημα εἰπεῖν, ἐκράτησεν.

78.

Idem 1005 : Τοὺς δὲ Πέρσας, ὧν μετρόπολις ἡ Βα- βυλῶν, Κηφῆναί ποτε καλεῖσθαι φησιν ὁ Ἀρριανός. Hæc ad Parthica retuleris.

79.

Suidas v. βουλυτός : Ἀρριανός· « Γίνεται μάχη κρατερὰ ἔστε ἐπὶ βουλυτὸν ἀγχώμαλος. » Occurrit vox βουλυτός in Exp. Al. II, 3, in Ind. c. 41. Nostrum locum e Parthicis petiit esse opinatur Bernhar- dyus.

Juvene regio, qui in fluvium se dederat præcipitem. Eos vero, quia Nilasio quodam, quem dicunt, vocatum esse per- hibent, erroris coarguit Arrianus.

77.

Arrianus ait : « Thebanis superior fuit. »

78.

Persas, quorum metropolis Babylon, olim Cephlenes ap- pellatos esse Arrianus dicit.

79.

Arrianus : « Ad vesperam usque æquo Marte acerrime pugnatum est. »

80.

Id. v. ἐπαινέτης : Ἀρριανός· « Τοῦ δὲ ζῆν κόσμῳ δρωμένου ἐπαινέτης καὶ τοῦ ἀκοσμήτου ἐν τῷ παραυ- τῇ ἐπιτιμητής, καὶ τοῦ ἐσύστερον κολαστήρ (sic e codd. ABYE Bernhardyus; vgo κολαστής). » Simi- lia habes in Exp. Alex. IV, 29 : Καὶ αὐτὸς ἐφειστή- κει θεατῆς καὶ ἐπαινέτης τοῦ ζῆν προθυμῆς περαιομέ- νου, κολαστῆς δὲ τοῦ ἐν τῷ παραχρῆμα ἐλλιποῦς.

81.

Eustath. ad Dion. 939, p. 886 ed. Bernh. : Ἀρρι- ανός δὲ καὶ διφθέρας καθάπτεσθαι λέγει.

82.

Idem in Il. η, 171, p. 674, 9 : Τὴν δὲ ῥηθεῖσαν αἰτίαν τοῦ κλήρου ἀναπτύσσει που καὶ ὁ Ἀρριανός, λέγων περὶ τίνος ὅτι εἰς κλῆρον τοὺς δαῖνα καθίστασθαι ἐδικαίου, οὐ θέλων ὡς γέρας αὐτὸ τῷ ἐτέρῳ ἀπονεύμα- σθαι, οὐδὲ ἀτιμῶσαι τὸν οὐ προκριθέντα εἰς μάχην.

Idem in Il. γ', 204, p. 405, 17 : Τὸ ξαναγεῖν (ὅπερ ταῦτόν ἐστι τῷ προξενεῖν) γενικῇ συντάσσει ὁ Ἀρριανός.

Apud Steph. Byz. v. Ἀζωρος pro vulgata (quam retinuit Westermannus) Ἀρριανός lege Ῥανός (e cod. Rhedig. et aliis nonnullis) sc. ἐν Θεσσαλι- κοῖς.

80.

Arrianus : « Eorum quæ recte et decenter fiebant, lau- dator ; quæ secus, in præsens verbis reprehensor, deinde vindex exsistebat. »

81.

Arrianus etiam διφθέρας καθάπτεσθαι, pellibus indui, dicit.

82.

Hanc quam dixi sortitionis causam Arrianus quoque ali- cubi explicat dicens quandam in sortem certos aliquos vo- candos esse censuisse, quod noluerit alteri hoc tanquam honorem assignari, alterum autem offendi eo quod ipse ad pugnam subeundam non delectus sit.

Verbum ξαναγεῖν (quod idem significat atque προξενεῖν) genitivo jungit Arrianus.

PHLEGON TRALLIANUS.

Suidas : Φλέγων Τραλλιανός, ἀπελευθερός τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος (οἱ δ' Ἀδριανοῦ φασιν), ἱστορικός. Ἐγραψεν Ὀλυμπιάδας ἐν βιβλίοις ις' (ἔστι δὲ μέχρι τῆς σκ' Ὀλυμπιάδος τὰ πραχθέντα πανταχοῦ), τὰ δ' αὐτὰ ἐν βιβλίοις η', Ἐκφρασιν Σικελίας, Περὶ μακροβίων καὶ θαυμασίων, Περὶ τῶν παρὰ Ῥωμαίοις ἑορτῶν βιβλία γ', Περὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ τόπων καὶ ὧν ἐπικέκληνται ὀνομάτων, Ἐπιτομὴν Ὀλυμπιονικῶν ἐν βιβλίοις β', καὶ ἄλλα.

Phlegontem Hadriani fuisse, non vero Augusti libertum, ut Suidas putasse videtur, in aprico est. De vita hujus scriptoris accuratius quiddam non traditur. Libertum liberti nostri fuisse Aelium Maurum refert Spartianus in Severo c. 20.

Quod scripta Phlegontis attinet, ex parte superstites sunt libelli Περὶ θαυμασίων et Περὶ μακροβίων, quos una cum fragmento de ludorum Olympiorum institutione unus servavit codex miscellaneus sæc. X, olim Palatinus, Vaticanus, Parisiensis, nunc denuo Heidelbergensis, ex quo Phlegonte primus descripsit ediditque G. Xylander (Bas. 1568, 8). Iterum codicem excussit Bastius (v. *Lettre critique à M. Boissonade. Paris, 1805, p. 59 sqq.*). Initium libri Περὶ θαυμασίων in Ms. desideratur. Scriptum De longævis ita priori opusculo subjicitur, ut nulla sit separatio. Ad finem leguntur : Φλέγοντος Τραλλιανοῦ ἀπελευθέρου Καίσαρος Περὶ θαυμασίων καὶ μακροβίων. Tale quid Suidam fefellisse videtur.

Opus chronologicum secundum Photium (v. infra) inscribatur Ὀλυμπιονικῶν καὶ Χρονικῶν συναγωγῇ; apud Stephanum Byz. titulus modo Ὀλυμπιάδες (ut ap. Suidam), modo Χρονικά. Pertinuisse usque ad Ol. 229 (qua diem Hadrianus obiit), præter Suidam Eusebius (Chron. p. 195 Mai) quoque tradit, qui inter fontes suos recenset *Phlegontis, liberti Cæsaris, XIV libros, quibus Olympiades 229 continentur* (*). At pro XIV lege XVI, ut Suidas tradit. Nam sæpius laudatur liber decimus quintus; unde patet verba Eusebii traxisse vitium. Epitomen hujus operis vel ipse

(*) E. Phlegonte fluxisse Olympionicarum apud Eusebium recensum censet Niebuhrus (*Kl. Schriften*, p. 211). Attamen quæ Eusebius de Olympiorum institutione habet, non esse Phlegontis, sed alius auctoris ex comparato Phlegontis fragm. 1 intelligitur. Singulorum autem victorum recensum ex eodem fonte Eusebius hausit, ex quo fluxerunt antecedentia. Rei indicium etiam ex eo elicueris, quod Phlegon. fr. 5 Icarum vocat Ὑπερασία, Eusebius vero Ὑπερησία. Ceterum Eusebium in Olympionicis contexendis præter alios etiam Phlegontem adhibuisse non negamus.

Phlegon vel alius quidam confecit libris duobus. Quodsi apud Suidam legitur : τὰ δ' αὐτὰ ἐν βιβλ. η', et deinde post alia : Ἐπιτομὴ Ὀλυμπιονικῶν ἐν βιβλ. β', utraque hæc ad idem opusculum pertinere puto, Suidam vero male distinxisse propterea, quod in auctore, unde alterum titulum deprompsit, scribæ errore legebatur ἐν βιβλ. η' pro ἐν βιβλ. β'. Ceterum de ratione horum Chronicorum ita habet Photius cod. 97 :

Ἀνεγνώσθη Φλέγοντος Τραλλιανοῦ, ἀπελευθέρου τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, Ὀλυμπιονικῶν καὶ Χρονικῶν συναγωγῇ. Προσφωνεῖ τὸ σύνταγμα πρὸς Ἀλκιβιάδην τινὰ, ὃς εἰς τὴν εἰς τὴν φυλακὴν τεταγμένων τοῦ Ἀδριανοῦ. Ἀρχεται δὲ τῆς συναγωγῆς ἀπὸ τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος, διότι τὰ πρότερα, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι σχεδὸν τι πάντες φασιν, οὐκ ἔτυχεν ὑπὸ τίνος ἀκριβοῦς καὶ ἀληθοῦς ἀναγραφῆς, ἀλλὰ ἄλλο τι ἄλλος τῶν ἐπιτυχόντων καὶ οὐ συμφώνως ἔγραψαν, ὅσοις καὶ γράψαι πεφιλοῦνται. Τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν τοῦ συγγράμματος, ὥσπερ ἔφημεν, ἀπὸ τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος ποιεῖται, κάτεισι δὲ, ὡς αὐτὸς φησι, μέχρι τῶν Ἀδριανοῦ χρόνων. Ἐμοὶ δὲ ἀνεγνώσθη μέχρι τῆς ρα' Ὀλυμπιάδος... Sequitur fr. 12. Deinde pergit : Ἔστι δὲ τὴν φράσιν οὔτε λίαν χαμαιπετὴς οὔτε τὸν Ἀττικὸν ἐς τὸ ἀκριβὲς διασώζων χαρακτῆρ. Ἄλλως τε δὲ καὶ ἡ περὶ τὰς Ὀλυμπιάδας καὶ τὰ ἐν αὐταῖς τῶν ἀγωνισμάτων ὀνόματα καὶ πράξεις καὶ ἡ περὶ τοὺς χρησμοὺς ἀκαιρος φιλοτινία τε καὶ φιλοτιμία, εἰς κόρον ἀπάγουσα τὸν ἀκροατὴν καὶ μηδὲν ἄλλο τῶν ἐν τῷ λόγῳ προκύπτειν συγχωροῦσα, ἀηδῇ τε τὸν λόγον δεικνύει καὶ χάριτος οὐδὲν ἔχειν παρατίθησι. Χρησμοὶ δὲ παντοίοις ἐς ὑπερβολὴν ἐστὶ κεχορηγμένοι.

Eandem indolem prodit opus De Mirabilibus, de quo rectissime Westermannus (*Paradoxogr. p. XL*) : « Omnium miraculorum collectionum, si Pselli ineptias excipias, hæc longe est ineptissima, anili sapientia ac superstitiosa garrulitate plenissima, ab historię fide alienissima. Si quid habet pretii, hoc solis debet antiquorum quos continet reliquiis, quales sunt, ut simul omnes nominem, Antigonus, Antisthenes, Apollonius, Callimachus, Clitarchus, Craterus, Dicæarchus, Dorotheus, Eumachus, Hesiodus, Hiero nescio quis Alexandrinus sive Ephesus, Hippostratus, Megasthenes, Theopompus Sinopensis, quo item referantur per me licet versus Sibyllini, quibus auctor noster nihil prius habet, nihil antiquius. » Hæc Westermannus, qui in nitidissima sua *Paradoxographorum* editione *Mirabilibus* et *Longævis Phlegontis* etiam Clonicorum fragmenta subiunxit.

De reliquis Phlegontis scriptis quæ Suidas recenset aliunde non constat. In nullum eorum cadere videtur epistola Hadriani, quam ex Phlegontis libris affert Flavius Vopiscus in Saturnino (v. fr. 65), nisi forte credas eam depromptam esse ex Vita Hadriani, quam sub Phlegontis nomine Imperator in publicum emisisse dicitur (Ælius Spartianus in Hadrian. c. 16) (*).

ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣ Η ΧΡΟΝΙΚΑ.

E LIBRO PRIMO.

I.

Δοκεῖ (**) μοι χοῖναι εἰπεῖν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τὰ Ὀλύμπια τεθῆναι συμβέβηκεν. Ἔστι δὲ ἥδε. Μετὰ Πείσον καὶ Πέλοπα, ἔτι δὲ Ἡρακλέα, τοὺς πρώτους τὴν πανήγυριν καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν Ὀλυμπίᾳσιν ἐνστήσαντας, ἐκλείποντων τῶν Πελοποννησίων τὴν θρη-

(*) « Libellum qui inscribitur γυναικας ἐν πολεμικοῖς συνεταὶ καὶ ἀνδραταί, descriptum ab Holstenio ex cod. Mediceo, item a Tychsenio ex cod. Escorialense et editum ab Heerenio in *Bibliothek d. alt. Litt. u. Kunst* fasc. 6 Gott. 1789, Phlegontis esse videri adnotavit Holstenius in fronte apographi sui, in eandemque sententiam Heerenius quoque concessit. Nollem factum. Nam ut mittam, a nullo antiquo scriptore tale quid Phlegonti tribui, ipsum et dicendi et narrandi genus a Phlegonte vehementer discrepat. » West. l. I. p. xli.

Inter Historicorum ævi Hadrianei recensendus esse videri possit etiam Sabinus. Etenim in schol. ad Aristid. tom. III, p. 500 ed. Dindorf., leguntur hæc: Ταῦτα δὲ καὶ Πλούταρχος καὶ Σαβίνος καὶ πάντες οἱ τὸν Περικλέους βίον γράφοντες λήγουσιν. Verum Sabinum quoque Vitam Periclis data opera scripsisse ex verbis scholiastarum non sequitur, neque nullum opus historicum, contra vero Commentarii in Thucydidem Sabinum tribuuntur. Suidas: Σαβίνος, σοφιστής, γενοῦνς ἐπὶ Ἀδριανῷ Καίσαρος. Ἐγράψεν εἰσαγωγὴν καὶ ὑποδείξεις μελετητικῆς ὧλης, εἰς βιβλία δ'. Εἰς Θουκυδίδην καὶ Ἀποστίλῳ (?) ὑπομνήματα καὶ ἑτέρα τινα ἐξηγητικά. Commentarium in Thucydidem etiam scholiasta l. I. intellexit.

(**) Hæc in codice post reliqua Phleg. scripta ponuntur, præfixo titulo Περὶ τῶν Ὀλυμπίων.

OLYMPIADES SEU CHRONICA.

1.

Exponenda mihi videtur causa, ob quam Olympia institui contigit. Est autem hæc. Post Pisum, Pelopem atque Herculem, qui primi solennem conventum ac certamen Olympicum instituerant, quum Peloponnesii eam festivitatem aliquamdiu intermisissent, per id scilicet tempus quod ab Iphito ad Coræbum usque Eleum duodeviginti Olympiadem numerat, certamenque neglexissent, seditio in Peloponneso est coorta. Ibi Lycurgus Spartanus, Prytanidis, Eurypontis, Soi, Proclis, Aristodemi, Aristomachi, Cleodei, Hylli, Herculis et Deianiræ, et Iphitus, Hæmonis aut (ut alii perhibent) Praxonidæ filius ab Hercule prognati, Eleus domo, ac Cleosthenes, Cleonici filius, Pisæus, ut populum ad concordiam pacemque reducerent, quum Olympicam festivitatem statuerunt ad pristinam formam redigere, tum certamen gymnicum edere. Itaque Delphos miserunt qui

ασιάν χρόνῳ τινί, εἰς δὲ ἀπὸ Ἰφίτου Ὀλυμπιάδες ὀκτὼ πρὸς ταῖς εἴκοσι καταριθμοῦνται εἰς Κόροιβον τὸν Ἡλεῖον, καὶ ἀμελησάντων τοῦ ἀγῶνος, στάσις ἐνέστη κατὰ τὴν Πελοπόννησον. Λυκοῦργος δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος, υἱὸς ὦν τοῦ Πρυτάνεως, τοῦ Εὐρυπώντος, τοῦ Σόου, τοῦ Προκλέως, τοῦ Ἀριστοδήμου, τοῦ Ἀριστομάχου, τοῦ Κλεοδαίου, τοῦ Ὑλλου, τοῦ Ἡρακλέους καὶ Διανειράς, καὶ Ἰφίτος ὁ Αἰμόνος, ὡς δὲ ἔνιοι Πραξωνίδου, ἐνὸς τῶν ἀπὸ Ἡρακλέους, Ἡλείος, καὶ Κλεοσθένης ὁ Κλεονίκου Πεισάτης, βουλόμενοι εἰς ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην τὸν πλῆθος αὖθις ἀποκαταστήσαι, τὴν τε πανήγυριν τὴν Ὀλυμπικὴν ἐγνωσαν ἀνάγειν εἰς τὰ ἀρχαῖα νόμιμα καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐπιτελέσαι. Στέλλονται δὲ εἰς Δελφούς χρησόμενοι τῷ θεῷ, εἰ σφίσις συνεπαίνοι ταῦτα ποιῆσαι. Ὁ δὲ θεὸς ἀμεινον ἐφη ἔσεσθαι ποιούσιν. Καὶ προσέταξεν ἐκχειρίαν ἀγγεῖλαι ταῖς πόλεσιν ταῖς βουλομέναις μετέχειν τοῦ ἀγῶνος. Ὡς περιεπαγγελθέντων κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὁ δίσκος ἐγράφη τοῖς Ἑλλαδοδίκαις, καθ' ὃν ἔδει τὰ Ὀλύμπια ἀγεῖν. Οὐκ ἄγαν δὲ προσεσμένῳ τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ δυσχεραίνοντων τῶν (1) Πελοποννησίων, λοιμὸς ἐπιγενομένος καὶ φθορὰ καρπῶν ἐλυμαίνετο αὐτούς. Οἱ δὲ ἀποστελλαντες (2) πάλιν τοὺς περὶ τὸν Λυκοῦργον ἡτοῦντο τοῦ λοιμοῦ παῦλαν καὶ ἴασιν τινα. Ἢ δὲ Πυθία χρᾶς τάδε·

Ὁ γῆς ἀκρόπολιν κάσσης Πελοπηίδᾳ κλεινὴν
ναίοντες, πρόσθεις τε βροτῶν πάντων καὶ ἀνδραταί,
φράζεσθ' ἐξ ἐμῆθεν χρησμένων θεοῦ, ὅτι κεν εἰπω.
Ζεὺς ὑμῖν τελετῆς μῆνιν ἔχει ἣν διέτρησεν,
οὐκ ἐν' ἀτιμάζοντες (3) Ὀλύμπια πασινάνακτος (4)
Ζηνὸς — τοῦ πρώτος μὲν ἰδρύσατο καὶ θέτο τιμὴν
Πείσοος, καὶ μετὰ τόνδε Πέλοψ, ὅτε δῆμον ἔβαινε (5)

1. τῶν τε cod. — 2. ἀποστάντες cod.; em. Westerm. — 3. ἀτιμάζοντες? Krause. — 4. πασινάνακτος cod., superscripto πα. — 5. δημονναῖαν cod. Ἑλλάς mascul. e Sophocle laudat Antiatic. Bekker p. 97, 4. Id si minus placet, legas ὅτε δὴ μόλεν αἶαν, id quod dicere licet pro ὅτε δὴ μόλ' ἐς αἶαν. Westermann. conj. : ὁ δ' ἀρ' ἔλλαχεν αἶαν Ἑ. s. Ἡλιᾶν, vel ὅτε δὴ λάχεν αἶαν Ἡ.

deum percontarentur, an hoc eorum probet consilium. Is respondit, bona eventura, si id exsequantur: jussitque ferias indicii urbibus, quæ certaminis vellent esse participes. Quo oraculo in Græcia renuntiato, discus etiam conscriptus est a Græcorum iudicibus, quos ipsi Hellanodicas vocant, formam agendorum Olympiorum indicans. Ceterum Peloponnesios non admodum id certamen gratum habentes, molestique id ferentes, pestis invasit, frugumque perniciēs afflixit. Itaque denuo Lycurgus ejusque socios ad oraculum ablegarunt, qui pestis amolitionem ac remedium poscerent. Pythia vero sic respondit:

O qui telluris famoas totius arcei
Mortales inter nataque et laude supremi
Incolitis, quæ fata dei cauo discite jussu,
Neglecta altitonans irascitur ob sacra vobis
Juppiter, immenso qui maximus imperat orbi.
Cujus Olympia vos culta spoliastis avito:
Quæ princeps Jovis ut Pias celebraret honorem

Ἑλλάδα, θῆκε δ' ἔπειτ' ἔροτιν καὶ ἔπαθλα θανόντι
Οἰνομάῳ, τρίτατο δ' ἐπὶ τοῖς παῖσι Ἀμφιτρώωνος
Ἡρακλῆς ἐτέλεσσε ἔροτιν καὶ ἀγῶν' ἐπὶ μήτρῳ
Τανταλίδῃ Πέλοπι φθιμένῳ — τὸν δῆποθεν ὑμεῖς (6)
λείπετε καὶ τελετήν. Ἦς χλωσάμενος κατὰ θυμὸν
ᾤρσε κακὸν (7) λιμὸν παρὰ τοῖς καὶ λοιμὸν, ὃν ἔστι
παῦσαι ἀνορθώσαντας ἑορτὴν τῷ πάλιν αὐθις.

Ταῦτα ἀκούσαντες ἀπήγγειλαν τοῖς Πελοποννησίοις, οἳ
δὲ ἀπιστήσαντες τῷ χρησμῷ ἀπέστειλαν πάλιν καὶ
αὐτοὶ ἀπὸ κοινοῦ δόγματος ἐπιστρεφέστερον ἐπερωτή-
σοντας τὸν θεὸν περὶ τῶν χρησθέντων. Ἡ δὲ Πυθία
λέγει τάδε·

Ὡ Πελοποννήσου ναέται, παρὰ (8) βωμὸν ἰόντες
θῦετε καὶ πείθεσθε τὰ κεν μάντις ἐνέπωσιν,
Ἡλείων πρόπολοι, πατέρων νόμον ἰθύνοντες.

Τούτων χρησθέντων οἱ Πελοποννήσιοι ἐπέτρεψαν τοῖς
Ἡλείοις ἀγῶνα τιθέναι τῶν Ὀλυμπίων καὶ ἐξεχειρίαν
ἀγγέλλειν ταῖς πόλεσι. Καὶ Ἡλείοι δὲ μετὰ ταῦτα
βουλόμενοι βοηθεῖν Λακεδαιμονίοις, στέφανος ἐπολιόρ-
κουν, πέμψαντες εἰς Δελφούς ἐμαντεύοντο. Καὶ χρῆ
ἢ Πυθία τάδε·

Τῶν αὐτῶν ῥώσθε πάτρην, πολέμου δ' ἀπέχεσθε,
κοινοδίκου φίλης (9) ἡγούμενοι Ἑλλήνεσσιν,
ἔστ' ἂν πενταέτης (10) ἔλθῃ φιλόφρων ἐνιαυτός.

6. sic Sopingius pro vg. . Πέλοπι Τανταλίδῃ δῆτοθεν ὑμῖν
λείπει. — 7. κακὴν Xyl. nescio an e cod. — 8. περὶ vgo.
παρὰ Euseb. p. 141 Mai, ubi et hoc et sequens Pythiae re-
sponsum affertur, neque tamen id e Phlegonti desumptum,
ut e reliquo narrationis apud Euseb. tenore intelligitur.
— 9. sic Euseb., φίλας editt. Phlegont. — 10. εἴτ' (i. ἔστ' ἂν)
ἐνὶ τριόδοις gr. Euseb., quanquam nostra legisse videtur in-
terpret. Armen.; nam vertit Majus: ut cum annua cele-

Χρησθέντων δὲ τούτων τοῦ μὲν πολεμεῖν ἀπέσχοντο,
τῶν δὲ Ὀλυμπίων τὴν ἐπιμέλειαν ἐποιούντο. Καὶ ἐστέ-
φετο μὲν οὐδεὶς ἐπὶ πέντε Ὀλυμπιάδας· τῇ δὲ ἕκτῃ ἐδο-
ξεν αὐτοῖς μαντεύσασθαι, εἰ στέμματα περιδῶσι τοῖς
νικῶσι, καὶ πέμπουσι τὸν βασιλέα Ἴφιτον εἰς θεοῦ.
Ὁ δὲ θεὸς ἔφη τάδε·

Ἴφιτε, μῆλειον καρπὸν μὴ θῆς ἐπὶ νίκῃ,
ἀλλὰ τὸν ἄγριον ἀμφιτίθει καρπῶδη ἑλαιῶν,
ὃς νῦν ἀμφέχεται λεπτοῖσιν ὑφάσμασ' ἀράχνης.

Παραγενόμενος οὖν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, πολλῶν ἐν τῇ
τεμένει κοτίνων ὄντων, εὐρὼν ἓνα περιεχόμενον ἀρα-
χνίους περιωκοδόμησεν αὐτὸν, καὶ τοῖς νικῶσιν ἐκ τῆς
του ἐδόθη ὁ στέφανος. Πρῶτος δ' ἐστεφανώθη Δαί-
κλῃς Μεσσήνιος, [ὃς] τῇ ἐβδόμῃ Ὀλυμπιάδι στάδιον
ἐνίκα.

2.

Stephan. Byz. : Γέργις, πόλις Τροίας... ὁ πολίτης
Γεργίθιος, τὸ θηλυκὸν Γεργίθια· ἀπ' οὗ Γεργίθια ἡ χρη-
σμολόγος Σίβυλλα, ἥτις καὶ τετυπώτο ἐν τῷ νομί-
σματι τῶν Γεργίθιων, αὐτῇ τε καὶ ἡ σφίγξ, ὡς Φλέ-
γων ἐν Ὀλυμπιάδων πρώτῃ.

3.

Idem : Διὸς ἱερὸν, πολίχινον Ἰωνίας μεταξὺ Λαβέδου
καὶ Κολοφῶντος. Τὸ ἐθνικὸν Διοσιερίτης, ὡς Φλέγων
ἐν πρώτῃ Ὀλυμπιάδων (sic Holsten.; ὀλυμπιάδος
codd.; ὀλυμπιάδι edd.).

britate gaudium annuum redeat. Mutavit quidam lectio-
nem, quem offendeat ille πενταέτης ἐνιαυτός. Similiter ap.
Phlegont. margo codicis : ἔστ' ἂν ἐνὶ συνόδοις ἔλθῃ.

Institut : post huncque Pelops, quo Græcia rege
Floruit, unanimesque habuerunt mœnia cives,
Enomao instituit certamina lumine casso.
Tertius hæc Pelopi satus Amphitruone dicavit
Tantalidæ, grati servans pia jura nepotis.
Hæc sacra et ludos abolere hos Juppiter ausis
Iratu pestem immisit diramque famemque.
Verum instauratis cessabant hæc mala sacris.

Peloponnesii, ubi hoc eis renunciatum oraculum fuit, ei
fidem derogantes, denuo communi de sententia miserunt
ipsi, qui accuratius deum de oraculo interrogarent. Pythia
autem hæc retulit :

O Peloponnesi cives, altaria circum
Ite, sacris factisque animis advertite dicta
Vatum, qui leges et jura paterna sequuntur,
Vatum Eleorum monitis parete volentes.

Hoc oraculo accepto Peloponnesii concesserunt Eleis, ut
certamen Olympicum instituerent, et ferias urbibus de-
nunciarent. Porro autem postea temporis Elei, quum opi-
tulari vellent Lacedæmonis Helos urbem oppugnantibus,
Delphos consultum miserunt. Et respondit Pythia in hanc
sententiam.

Exsortes belli patriam defendite vestram,
Et pacis Græciæ communia jura docete
Auctores, anni veniant dum gaudia quinti.

Hoc oraculo dato, Elei bello abstinuerunt, et Olympia ce-
raverunt. Quinque Olympiades ita sunt exactæ, ut coro-
naretur nemo. Sexta placuit oraculum scitari, an victoribus
coronæ essent imponendæ, eamque ob rem missus ad fa-
num dei rex Iphitus. Deus sic est fatus :

Iphite, victorem malo donare caveto.
Verum silvestris fructu redimitor olivæ
Quem circum teneris inclusit aranea filis.

Quum ergo venisset Olympiam, inque luco multi rami
oleastri, unum eorum deprehendens araneis circumdatum,
ædificio cinxit : atque ea ex arbore corona data est victo-
ribus. Primus coronatus est Daicles Messenius, Olympiade
septima stadio victor.

2.

Gergis, urbs Troadis. Civis Gergithius, et feminino ge-
nere Gergithia. Ex ea urbe oriunda Gergithia fatidica Sibylla,
quæ etiam expressa cernitur in nummis Gergithiorum, una
cum Sphinge, ut Phlegon tradit in primo libro Olympi-
adum.

3.

Dioshieron, Ioniæ oppidulum inter Lebedum et Cokhrionem.
Gentile Dioshierites, ut Phlegon ait primo libro Olympi-
adiadum.

E LIBRIS INCERTIS.

4.

Idem : Δυσπόντιον, πόλις Πισαίας, ἀπὸ Δυσπόντου τοῦ Πέλοπος, παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐξ Ἑλίδος εἰς Ὀλυμπίαν. Ἀπὸ ταύτης Ἀντίμαχος ἦν Ὀλυμπιονίκης, νικήσας ἐν Ὀλυμπιάδι [δ'] στάδιον. Φλέγων ἐν Ὀλυμπιάδι δ'· « Ἀντίμαχος, Ἡλείος ἐκ Δυσποντίου στάδιον. » Καὶ ἐν κζ'· « Δάϊππος Κροτωνιάτης πύξ, * Ἡλείων (1. Ἡλείος) ἐκ Δυσποντίου τέθριππον. » Excidisse nomen patet, ut Ἀρχιδάμας (Pausan. 6, 18, 4) aut Τηλέμαχος (id. 6, 13, 6) aut aliud, monente Westermanno.

5.

Idem : Ὑπερασία, πόλις, ἥς τὸ ἔθνικὸν Ὑπερασίου. Φλέγων εἰκοστῇ τρίτῃ Ὀλυμπιάδι. Pausanias IV, 15, 1 : ... τῆς τρίτης Ὀλυμπιάδος καὶ εἰκοστῆς, ἣν Ἰάκρος Ὑπερησιεύς ἐνίκα στάδιον. In Eusebii Olympionicarum catalogo p. 144 : Ὀλυμπ. κγ'. Ἰάκριος Ὑπερσισιεύς (sic). Stephanus quoque alteram hanc gentilis formam affert v. Ὑπερησία, ubi gentiles Ὑπερησιεῖς, apud Theopompum vero Ὑπερασσιεῖς vocari dicit.

6.

Idem : Σινώπη, πόλις διασπαρσάτῃ τοῦ Πόντου, κτίσμα Κρητίου καὶ Κώου, ὡς φησι Φλέγων. Libri : Κτίσμα Μακρίτου Κώου. Non multo emendationem Stephanum habuit Eustathius, qui ad Diny. Per. 772 : Κτίσμα κατὰ τινὰς Κριτίου ἀνδρὸς Κώου. Hinc Κριτίου ap. Steph. edidit Westermann. Vocem ἀνδρὸς de suo addidit Eustathius, vitiosa ap. Stephanum suum lectione seductus. Nam voce Κώου non patria Critiae, sed aliud viri nomen significatur. Nimirum ita habet Scymnus Chius v. 949 (ed. Mein.), quo loco de coloniis Sinopen deductis loquitur : Μετὰ Κιμμερίους Κῶος, πάλιν δὲ Κρητίνης, οἱ γενόμενοι φυγάδες δρων Μιλησίων.

4.

Dyspontium, Pisæa urbs, a Dysponto Pelopis filio nomen nacta, ad viam quæ Elide Olympiam ducit, sita est. Ex ea oriundus Antimachus Olympionica, Olympiade quarta stadio victor. Phlegon in quarta Olympiade : « Antimachus Eleus ex Dyspontio stadio. » Idem in Olymp. vicesima septima : « Daippus Crotoniates, pugilatu, ** Eleus ex Dyspontio, quadrigis. »

5.

Hyperasia, urbs (Achaia), cuius gentile Hyperasiensis. Phlegon Olympiade vicesima tertia.

6.

Sinope, urbs clarissima a Coe et Crete condita, ut Phlegon tradit.

7.

Lenus, Pisatarum regio. Civis Lenarus. Phlegon in Olympiade quadragesima octava.

Οὗτοι συνοικίζουσι δ' αὐτὴν, ἥνίκα Ὁ Κιμμερίων κατέδραμε τὴν Ἀσίαν στρατός. Codex habet Κριτίνης; Meinekios reposuit Κρητίνης, cuius noninis exemplum affert ex Herodoto VII, 165 et 190, coll. Parthenio Erat. 13, Plutarch. Prov. I, 57. Res pertinet ad Ol. 36 vel 37. V. Raoul-Rochette. *Etablist.* III, p. 331.

7.

Idem : Ἀῆνος, χώρα τῶν Πισαίων. Ὁ πολίτης Ἀηναῖος. Φλέγων τεσσαρακοστῇ ὀγδόῃ Ὀλυμπιάδι. Nomen gentile in nummo Caracallæ exstat, monente Holstenio.

7 a.

African. ap. Euseb. P. E. X, 10, p. 488, C : Κύρος Περσῶν ἐβασίλευεν, ᾧ ἔτει Ὀλυμπίας ἤχθη νε', ὡς ἐκ τῶν Βιβλιοθηκῶν Διοδώρου καὶ τῶν Θάλλου καὶ Κάστορος ἱστορῶν, ἔτι δὲ Πολυβίου καὶ Φλέγοντος ἐστὶν εὐρεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐτέρων οἷς ἐμέλησεν Ὀλυμπιάδων.

E LIBRO OCTAVO.

8.

Idem : Αὐγούσαι, πόλις ἐν Κιλικίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. Οἱ πολῖται Αὐγουστανοί. Φλέγων ἐν Ὀλυμπιάδων (vgo. Ὀλυμπιάδι) η'.

9.

Idem : Κρέμη, πόλις Πόντου. Φλέγων ὀγδόῃ Χρονικῶν. Urbs ignota, nisi forte eadem est quæ Κρῶμνα.

E LIBRIS INCERTIS.

10.

Idem : Νίσιδις, πόλις Αἰγύπτου. Φλέγων ἑκατοστῇ τεσσαρακοστῇ Ὀλυμπιάδι. Urbs ignota, quantum sciam.

7 a.

Cyrus Persarum rex factus est quo anno Olympias acta est quinquagesima quinta, ut legere licet in Bibliotheca Diodori, in Historiis Thalli et Castoris, in Polybio et Philongo aliisque qui ad Olympiadum annos res expendere student.

8.

Augustæ, urbs in Cilicia et Italia. Cives Augustani Phlegon octavo libro Olympiadum.

9.

Crete, urbs Ponti. Phlegon libro Chronicorum octavo.

10.

Nisibis, urbs Ægypti. Phlegon in Olympiade centesima quadragesima.

11.

Idem : Βέλιτρα, πόλις Ἰταλίας, οὐ Ῥώμης ἀπωτέρω, ὥς φησι Φλέγων Ὀλυμπιάδι ροδ'.

12.

Photius cod. 97: Ἐμοὶ δὲ ἀνεγνώσθη μέχρι τῆς ροδ' Ὀλυμπιάδος, ἐν ᾗ ἐνίκη Ἐκατόμνως Μιλήσιος στάδιον καὶ δίαυλον καὶ δπλίτην, τρίς, Ὑψικλῆς Σικυώνιος δόλιγον, Γάιος Ῥωμαῖος δόλιγον, Ἀριστωνυμίδας Κῶος πένταθλον, Ἰσίδωρος Ἀλεξανδρεὺς πάλην, ἄπτωτος περίοδον, Ἀτυάνας Ἰπποκράτους Ἀδραμυτίου παῖς πύξ, Σφοδρίας Σικυώνιος παγκράτιον, Σωσιγενὴς Ἀσιανὸς παίδων στάδιον, Ἀπολλοφάνης Κυπαρισσιεὺς παίδων πάλην, Σωτήριχος Ἡλείος παίδων πύξ, Κάλας Ἡλείος παίδων παγκράτιον, Ἐκατόμνως Μιλήσιος δπλίτην (οὗτος ἐν τῇ αὐτῇ τὰ τρία ἐστεφανώθη, στάδιον, δίαυλον, δπλίτην), Ἀριστολόχος δ' Ἡλείος τέθριππον, Ἀγήμενος Ἡλείου κέλως, Ἑλλανίκου Ἡλείου συνωρίς, τοῦ αὐτοῦ πωλικὸν τέθριππον, Κλητία Ἡλείου πωλικὴ συνωρίς, Καλλίππου Πηλίου πωλικὸς κέλως.

Λεύκολλος δὲ Ἀμισὸν ἐπολιόρκει, καὶ Μουρήναν ἐπὶ τῆς πολιορκίας καταλιπὼν μετὰ δυοῖν ταγματίοις αὐτὸς μετὰ τριῶν ἄλλων προήγεν ἐπὶ Καθεύρων, ὅπου διεχείμαζε. Καὶ Ἀδριανὸν ἐπέταξε πολεμῆσαι Μιθριδάτῃ καὶ πολεμήσας ἐνίκησε. Καὶ σεισμοῦ ἐν Ῥώμῃ γενομένου πολλὰ ταύτη· συνέπεσε. Καὶ ἄλλα δὲ πλείστα ἐν ταύτῃ ξυνηγέθη τῇ Ὀλυμπιάδι. Καὶ Ῥωμαίων τῷ τρίτῳ αὐτῆς ἔτει ἀπετιμήθησαν μυριάδες ἐνενήκοντα καὶ μία. Καὶ Σινατρούκην τὸν Πάρθων βασιλέα τελευτήσαντα διεδέξατο Φραάτης δ' ἐπικληθεὶς Θεός. Καὶ Φαῖδρον τὸν

Ἐπικούρειον διεδέξατο Πάτρων. Καὶ Οὐεργίλιος Μάρων δ' ποιητὴς ἐγεννήθη τούτου τοῦ ἔτους εἰδοῖς Ὀκτωβρίαις, τῷ δὲ τετάρτῳ ἔτει Τιγράνης καὶ Μιθριδάτης ἀθροίσαντες πεζοὺς μὲν τέσσαρας μυριάδας, ἱππείας δὲ τρεῖς, καὶ τὸν Ἰταλικὸν αὐτοὺς τάξαντες τρόπον, ἐπολέμησαν Λεύκολλῳ· καὶ νικᾷ Λεύκολλος, καὶ πεντακισχίλιοι μὲν τῶν μετὰ Τιγράνου ἐπεσον, πλείους δὲ τούτων ἡχμαλωτίσθησαν χωρὶς τοῦ ἄλλου σύγκλυδος ὄχλου. Καὶ τὸ Καπιτώλιον ἐν Ῥώμῃ Κάτλος καθέλωσε. Καὶ Μέταλλος ἐπὶ τὸν Κρητικὸν πόλεμον ὁμήσας τρία τάγματα ἔχων ἦλθεν εἰς τὴν νῆσον καὶ μάχῃ νικήσας τὸν Λασθένη αὐτοκράτωρ ἀνηγορεύθη, καὶ τειχέρεϊς κατέστησε τοὺς Κρήτας. Καὶ Ἀθηνόδορος πειρατὴς ἐξ ἀνδραποδιστάμενος Δηλίου τὰ τῶν λεγομένων θεῶν ἑόανα διελευμήνατο· Γάιος δὲ Τριάριος τὰ λελωθμένα τῆς πόλεως ἐπισκευάσας ἐτείχευσε τὴν ἄλῃον.

13.

Stephan. Byz. : Ταρραχίνη, πόλις Ἰταλίας. Φλέγων Ὀλυμπιάδι ἑκατοστῇ ὀδοδοκαστῇ πρώτῃ, ὅτι παιδίον ἐκ δούλης γενόμενον τῇ ἐνάτῃ καὶ τεσσαρακοστῇ τῆς γενέσεως τὸν προσαγορεύσαντα ἀντιπροσαγορεύσαι, ἐφ' οἷς τοὺς μάντις προσαγορεύσαι ὀλεθρον.

E LIBRO DECIMO TERTIO.

14.

Origenes C. Cels. II, 14 : Φλέγων μέντοι ἐν τρισκαιδεκάτῳ ἢ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ οἶμαι τῶν Χρονικῶν καὶ τὴν περὶ τινῶν μελλόντων πρόγνωσιν ἔδωκε τῷ Χριστῷ.

11.

Veliitra, urbs Italiae, non procul a Roma, ut ait Phlegon in Olympiade centesima septuagesima quarta.

12.

Equidem legi usque ad CLXXVII Olympiadem, qua victor fuit Hecatomnos Milesius stadii cursu et diauli et armato cursu ter; Hysicles Sicyonius dolicho; Caius Romanus dolicho; Aristonymias Cus pentathlo; Isidorus Alexandrinus lucta, citra lapsuum periodo; Atyanas Hippocratis Atramytei filius pugilatu; Sphodrias Sicyonius pancratio; Sosigenes Asianus puerorum stadio; Apollonophanes Cyparissius puerorum lucta; Soterichus Eleus puerorum pugilatu; Calas Eleus puerorum pancratio, et armato cursu Hecatomnos Milesius. Ter hic eodem die coronatus est, stadio ejusque recursu et armato cursu. Aristolochus Eleus quadriga victor, equo singulari Agemon Eleus. Hellenico Eleo biga cessit et equuleorum quadriga. Cletias Elei equuleorum biga fuit, et Callippi Pelei singularis equuleus.

Lucullus eo tempore Amisum obsidebat; sed Murena in obsidione cum duabus legionibus relicto, ipse eum tribus aliis adversus Cabiros duxit et in hibernis ibidem castra locavit. Idem Hadrianum cum Mithridate confligere jubet, quo etiam praelio superior fuit. Romae terra movit, multaque affixit, et alia praeterea plurima hac Olympiade contigerunt. Ejus anno tertio cense sunt Romae myriades

nonaginta et una. Sinatruce Parthorum rege extincto successit Phraates cognomento Deus; et Phaedrum Episcureum Patron exceptit. Virgilius item Maro hoc ipso anno Idibus Octobris natus est. Quarto vero hujus Olympiadis anno Tigranes et Mithridates, collectis peditum quadraginta millibus, equitum triginta, instructaque Romanorum more acie, cum Lucullo dimicantes victi sunt; cassis e Tigranis copiis quinque millibus et his pluribus captis praeter ceteram hominum colluviem. Capitolium Romae Catulus dedicavit: et ad Creticum bellum profectus cum triginta legionibus Metellus, insulam eam tenuit: ubi et manu cum Lasthene conseruit, victor imperator est appellatus, Cretensibus intra oppidum murosque compulsa. Athenodorus pirata Deli incolas captivos abducens, deorum qui vocantur signa destruxit; at Caius quidam Triarius urbis ruta caesa instaurans, Delum muro cinxit.

13.

Tarracina, urbs Italiae. Phlegon in Olympiade centesima octogesima prima notat infantem ex aerva natum, die nona et quadragesima natiuitatis alloquentem rursus allocutum esse: ob quae vates perniciem praedixisse.

14.

Phlegon in decimo tertio vel in decimo quarto, ni fallor, Chronicorum libro rerum quarundam futurarum praescientiam Christo attribuit.

15.

Euseb. Chron. ad Ol. 203, 1 : *Jesus unctus dominus noster, secundum prophetias de eo prolatus, decimo nono regnantis Tiberii anno venit ad passionem. Quod quidem circa tempus etiam in aliis Græcorum memoriis hæc ad verbum narrata reperimus : solem videlicet defecisse, Bithyniam terræ motu esse concussam, maximamque Nicææ partem prostratam. Atque hæc profecto cum iis congruunt, quæ in Vivifici nostri passione acciderunt. Quin adeo Phlegon Olympiadum scriptor hac ipsa de re tertio decimo libro sic loquitur : « Ducentessimæ tertiæ Olympiadis anno quarto tanta fuit solis defectio, quantam nemo antea cognoverat. Sextus quippe diei hora nox adeo offusa est, ut in cælo stellæ viderentur. Magnus quoque terræ motus in Bithynia fuit, Nicææque pars magna ruit. » Sic prædictus vir ait.*

Syncellus p. 324, D, ex Eusebio : Ἰησοῦς ὁ Χριστός ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ κύριος ἡμῶν, κατὰ τὰς περὶ αὐτοῦ προφητείας ἐπὶ τὸ πάθος προῆει ἔτους ιβ' τῆς Τιβηρίου βασιλείας. Καθ' ὃν καιρὸν καὶ ἐν ἄλλοις μὲν Ἑλληνικοῖς ὑπομνήμασιν εὐρομεν ἱστορούμενα κατὰ λέξιν ταῦτα : « Ὁ ἥλιος ἐξέλιπε· Βιθυνία ἐσείσθη· Νικαίας τὰ πολλὰ ἔπεσεν· » ἀ καὶ συνάδει τοῖς περὶ τὸ πάθος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν συμβεβηκόσι. Γράφει δὲ καὶ Φλέγων ὁ τὰς Ὀλυμπιάδας (sc. συναγαγὼν) περὶ τῶν αὐτῶν ἐν τῷ ιγ' β' ῥήμασιν αὐτοῖς τάδε : « Τῷ δ' ἔτει τῆς σβ' Ὀλυμπιάδος ἐγένετο ἐκλειψις ἡλίου μεγίστη τῶν ἐγνωρισμένων πρότερον, καὶ νύξ ὥρα ἔκτη τῆς ἡμέρας ἐγένετο, ὥστε καὶ ἀστέρας ἐν οὐρανῷ φανῆναι. Σεισμός τε μέγας κατὰ Βιθυνίαν γενόμενος τὰ πολλὰ Νικαίας κατεστρέψατο. » Καὶ ταῦτα μὲν ὁ δηλωθεὶς ἀνὴρ. Cf. idem p. 222, D, ex Africano : Φλέγων ἱστορεῖ ἐπὶ Τιβηρίου Καίσαρος ἐν πανσελήνῳ ἐκλειψιν ἡλίου γεγενῆσθαι τελείαν ἀπὸ ὥρας ἑκτῆς μέχρις ἐνάτης· δῆλον ὡς ταύτην. Eadem habent Maxim. schol. ad Dionys. Areop. epist. 7 ; Orig. in Matth. tract. c. 29 et 35 ; Cels. II, 33 ; Paul. Diacon. Hist. misc. VII, p. 254 ed. Bas. 1569 ; Jo. Malal. p. 240, 18 ed.

16.

Neocæsarea, Pontica urbs. Civis Neocæsarensis, ut Phlegon testatur libro decimo quinto Olympiadum.

17.

Scordisci et Scirtii, gentes Pæoniæ, ut Phlegon testatur in decimo quinto libro Olympiadum.

18.

Terbetia, urbs Siciliæ. Cives Terhetini. Phlegon Olympiadum libro decimo quinto.

19.

Phurnita, urbs Libyæ. Incolæ Phurnitani. Phlegon decimo quinto Olympiadum.

20.

Testatur etiam Phlegon in libro Olympiadum decimo

Bonn. ; Chronic. Paschal. p. 219, C. 222, C ed. Paris.

F LIBRO DECIMO QUINTO.

16.

Steph. Byz. : Νεοκαισάρεια, Ποντική πόλις. Τὸ ἐθνικὸν Νεοκαισαρεὺς, ὡς Φλέγων πεντεκαίδεκάτῳ Ὀλυμπιάδων (πεντ. ὀλυμπιάδος Ald., πεντεκαίδεκάτῃ ὀλυμπιάδι vulg.). Οἱ αὐτοὶ καὶ Ἀδριανοπολῖται.

17.

Idem : Σχορδίσχοι καὶ Σκίρτιοι, ἔθνη Παιονίας, ὡς Φλέγων ἐν πεντεκαίδεκάτῃ Ὀλυμπιάδων.

18.

Idem : Τερβητία, πόλις Σικελίας. Οἱ πολῖται Τερβητῖνοι. Φλέγων ἐν Ὀλυμπιάδων πεντεκαίδεκάτῳ.

19.

Idem : Φουρνίτα, πόλις Λιβύης. Οἱ οἰκητορες Φουρνιτανοί. Φλέγων πεντεκαίδεκάτῳ Ὀλυμπιάδων.

20.

Constant. Porphyrog. Them. II, 12 : Μαρτυρεῖ δὲ καὶ Φλέγων ἐν Ὀλυμπιάδων πεντεκαίδεκάτῃ, ὅτε ἐβασιλεύετο ὁ Βόσπορος Κότυϊ τῷ Βοσποριανῷ βασιλεῖ, ᾧ καὶ διάδημα ἐκέλευσε φορεῖν ὁ Καῖσαρ, καὶ τὰς πόλεις αὐτῷ καθυπέταξεν, ἐν αἷς συναριθμεῖ καὶ αὐτὴν Χερσῶνα.

21.

Stephan. Byz. : Ὀλυμπίειον, τόπος ἐν Δήλῳ, ὃν κτίσαντες Ἀθηναῖοι χρήμασιν Ἀδριανοῦ νέας Ἀθήνας Ἀδριανὰς ἐκάλεσαν, ὡς Φλέγων ἐν Ὀλυμπιάδων πεντεκαίδεκάτῳ.

SEDIS INCERTÆ.

22. 23.

Idem : Ἐλβονδῖς, πόλις μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Κυρήνης. Τὸ ἐθνικὸν Ἐλβονδῖτης, ὡς Φλέγων.

Idem : Μαϊανδρούπολις, Μαγνησίας πόλις, ὡς Φλέγων ἐν Ὀλυμπιάσι.

quinto Bosporum sub dominatu fuisse Cotyis Bosporani regis, cui Cæsar jussit diadema gestare, urbesque ejus ditioni subjecit, in quibus connumerat hanc etiam Chersonem.

21.

Olympieum, locus in Delo, quem instaurantes Atheniensis Hadriani opibus Novas Athenas Hadrianas vocarunt, uti Phlegon a Olympiadum libro decimo quinto.

22. 23.

Elbondis, urbs inter Ægyptum et Cyrenen sita. Civis Elbondites, ut Phlegon ait.

Mæandropolis, Magnesie urbs, cujus Phlegon in Olympiadibus meminit.

24.

St. B. : Μοτινηοί, χωρίον Ἰδερίας, ἄποικον Ῥωμαίων. Πολύβιος τρίτῳ (c. 40, 8). Φλέγων δὲ Μοτινηὸν αὐτὴν φησι.

25.

Idem : Πικεντία, πόλις Τυρρηνίας. Φλέγων δὲ Πίκεντον αὐτὴν φησι.

26.

Idem : Τέρινα, πόλις Ἰταλίας καὶ ποταμὸς δμῶνυμος, κτίσμα Κροτωνιατῶν, ὡς Φλέγων.

27.

Idem : Ὤστια, πόλις Ἰταλίας... Τὸ ἔθνικόν δύναται καὶ Ὤστιανὸς καὶ Ὤστιάτης. Φλέγων δὲ Ὤστιους αὐτοὺς καλεῖ λέγων. « Παρέλαβε δὲ τὴν Ὤστιῶν πόλιν. »

28.

Euagrius Hist. Eccl. I, 20, p. 275, 21, de colonis ex Græcia Antiochiam ad Orontem missis : Εἰ δὲ τῷ περισπούδαστον ταύτας εἰδέναι, ἰσθόρηται περιέργως Στράβωνι τῷ γεωγράφῳ (XVI, p. 750), Φλέγοντι τε καὶ Διοδώρῳ τῇ ἐκ Σικελίας, etc.

ΠΕΡΙ ΜΑΚΡΟΒΙΩΝ.

29.

1. Περὶ τῶν ἑκατὸν ἑτη ζήσαντων. Οἱ ἑκατὸν ἑτη ζήσαντες Ἰταλῶν, ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν ἀποτιμήσεων ἀναζητήσαντες οὐ παρέργως ἐμάθομεν. Λούκιος Κορνήλιος, Κορνίου υἱὸς, πόλεως Πλακεντίας. Λούκιος Γλαύκειος Οὐῆρος, Λουκίου υἱὸς, πόλεως Πλακεντίας. Λούκιος Οὐετούστιος Σεκουῖνδος, Λουκίου υἱὸς, πόλεως

Πλακεντίας. Λούκιος Λικίνιος Πάλος, Λουκίου ἀπελευθερός, πόλεως Πλακεντίας. Λούκιος Μάρκελλος, Λουκίου υἱὸς, πόλεως Πλακεντίας. Λούκιος Οὐεττίας, Μάρκου υἱὸς, [πόλεως] Βριζέλλων. Λούκιος Κουσσώνιος, Λουκίου υἱὸς, πόλεως Κορνηλίας. Λούκιος Γαμίνιος, Λουκίου υἱὸς, πόλεως Βελείας. Γάιος Πορτῆσιος Φρόντων, Σέξτου υἱὸς, πόλεως Βονωνίας. Γάιος Νώνιος Μάξιμος, Ποπλίου υἱὸς, πόλεως Βριζέλλων. Γάιος Ἀμούριος Τεῖρων, Γαίου υἱὸς, πόλεως Κορνηλίας. Γάιος Καστοπούδης, Τίτιου υἱὸς, πόλεως Πάρμης. Γάιος Οὐάτιος Τέρτιος, Σπορίου υἱὸς, πόλεως Πλακεντίας. Γάιος Ἰούλιος Πόθος, πόλεως Ῥαβέννης. Γάιος Οὐαλέριος Πρίμος, Κοίντου υἱὸς, πόλεως Βελείας. Καίσελλας Κύρος, πόλεως Πλακεντίας. Κατία, Γαίου θυγάτηρ, πόλεως Φαουεντίας. Πόπλιος Φούλβιος Φρύξ, Λουκίου ἀπελευθερός, πόλεως Πολλισίας. Πόπλιος Νέβιος, Λουκίου υἱὸς, πόλεως Βασιλείας. Πόπλιος Δικένιος Δημοσθένης, Ποπλίου ἀπελευθερός, πόλεως Ἀριμίνου. Πετρωνία Κοίντου, Λουκίου ἀπελευθερά, πόλεως Πλακεντίας. Πόλλεια Πώλλα, Σπουρίου θυγάτηρ, πόλεως Αἰτωσίας. Μάρκος Οὐιλώνιος Σεῦρος, πόλεως Οὐελείας. Μάρκος Τερέντιος Ἀλβιος, Μάρκου ἀπελευθερός, πόλεως Πλακεντίας. Μάρκος Ἀντώνιος, Λουκίου υἱὸς, πόλεως Πλακεντίας. Μάρκος Τάλπιος Οὐίταλλς, Μάρκου υἱὸς, πόλεως Πλακεντίας. Μάρκος Ἀκχέλιος, Μάρκου υἱὸς, πόλεως Βονωνίας. Μάρκος Νιρέλλιος, Γαίου υἱὸς, πόλεως Πάρμης. Τίτος Οὐίβιος Θάλβιος, Σπορίου υἱὸς, πόλεως Πάρμης. Τίτος Αἰμῆλιος Κοίντου υἱὸς, πόλεως Ῥηγίας (l. Ῥηγίου). Τίτος Οὐετεράνιος, Ποπλίου υἱὸς, πόλεως Βονωνίας. Τίτος Νομίριος, Τίτου υἱὸς, πόλεως Πλακεντίας. Τίτος Σερούιος Σεκουῖνδος, Τίτου υἱὸς, πόλεως Βονωνίας. Τίτος Πετρώνιος, Σπορίου υἱὸς, πόλεως Πλακεντίας. Τίτος Ἀντώνιος, Μάρκου υἱὸς, πόλεως Ῥηγίου. Τίτος

24.

Motieni, castellum Iberiæ, Romanorum colonia, teste Polybio. Phlegon vero Mutienum dicit.

25.

Picentia, urbs Etruriæ. Phlegon Picentum eam vocat.

26.

Terina, urbs et fluvius Italiæ, a Crotoniatis condita, teste Phlegonte.

27.

Ostia, urbs Italiæ. Gentile esse potest Ostianus et Ostiates. Phlegon vero Ostios eos vocat in hisce : « Occupavit vero Ostiorum urbem. »

28.

Si quis accuratius eas cognoscere studet, plenissime de his dixerunt Strabo geographus, Phlegon et Diodorus Siculus.

DE LONGÆVIS.

29.

1. De his qui centum annos vixerunt. Itali, qui centum annos vixerunt, quos ex ipsis Censuum commentariis conquisitos, non obiter deprehendimus : L. Cornelius

Cornii fil. L. Glaucius Verus, L. F. L. Vetustius Secundus, L. F. L. Liciunius Palus, L. libertus. L. Acilius Marcellus, L. F. Omnes hi, urbe Placentini. L. Vettius M. F. Brixellensis. L. Cussonius, L. F. urbe Cornelia. L. Gaminius, L. F. Velia. C. Portensius Fronto, Sexti F. Bononia. C. Nonius Maximus, P. F. Brixellis. C. Amurius Tiro, C. F. Cornelia. C. Castopudes, Titii F. Parma. C. Valius Tertius, Sp. F. Placentia. C. Julius Pothus, Ravenna. C. Valerius Primus, Q. F. Velia. Cæselius Cyrus, Placentia. Catia, C. F. Farentia. P. Fulvius Phryx, L. libertus, Pollentia. P. Nevius, L. F. Basilea. P. Decennius Demosthenes, P. libertus, Arimino. Peltronia Quinti, L. liberta, Placentia. Pollia Polla, Sp. filia, Ætosia. M. Vikonius Severus, Velia. M. Terentius Albius, M. libertus. M. Antonius, L. F. M. Talpius Vitalis, M. F. omnes Placentini. M. Accelius, M. F. Bononia. M. Nirellius, C. F. T. Vibius Thalbius, Spurii F. Parmenses. T. Æmilius, Q. F. Rhegio. T. Veteranius, P. F. Bononia. T. Numerius, T. F. Placentia. T. Servius Secundus, T. F. Bononia. T. Petronius, Sp. F. Placentia. T. Antonius, M. F. Rhegio. T. Erasinus Pollio, C. F. Bononia. T. Camorius Tertius, T. F. Fidentia. Turella Forcensis, C. liberta, Bononia. Q. Cassius Rufus,

Ἐρούσιος (Ἐρούκιος? Meurs.) Πολλίων, Γαίου υἱός, πόλεως Βονωνίας. Τίτος Καμόριος Τέρτιος, Τίτου υἱός, πόλεως Φειδευτίας. Τουρέλλη Φόρησις (?), Γαίου ἀπελευθέρα, πόλεως Βονωνίας. Κούιντος Κάσιος Ῥούφος, Κούιντου υἱός, πόλεως Ῥηγίου. Κούιντος Λουκρίτιος Πρίμος, Κούιντου υἱός, πόλεως Ῥηγίου. Κούιντος Οὐέλιος, Ποπλίου υἱός, πόλεως Βελίας. Ἀντωνία Σεκούδα, Ποπλίου θυγάτηρ, πόλεως Βελίας. Ἀλβατία Σαθίνα, πόλεως Πάρμης. Σαλουία Οὐάργνα, Ποπλίου θυγάτηρ, πόλεως Βασιλείας. Βεβία Μαρχέλλα, Σέξτου θυγάτηρ, πόλεως Ὀρτισίας. Βασκία Ἀστικώσου, Μακεδὼν ἀπὸ Φιλίππων. Βόννης Τόνου, Παροικοπολίτης, Μακεδὼν. Φρόντων Ἀλδουτίου, Μακεδὼν ἀπὸ Φιλίππων. Σάρκη Σκίλα, Μακέτις, Ἀμφιπολίτης. Αἰδέσιος Δίξα, Παροικοπόλεως, Μακεδὼν. Βίθους Διζάστου, Παροικοπόλεως τῆς Μακεδόνων. Ζαικεδένης Μουκάσου, Παροικοπολίτης, Μακεδὼν. Μάντις Καιπιόζου, Μακεδὼν ἐξ Ἀμφιπόλεως. Ἀλεξάνδρος Δημητρίου, Τιανὸς ἀπὸ Πόντου καὶ Βιθυνίας. Γάζα Τίμωνος, Τιανὴ ἀπὸ Πόντου καὶ Βιθυνίας. Χρήστη Ἀντιπάτρου, Τιανή. Χρυσὸν Θεοφίλου, Τιανή. Ἰέρων Ἰέρμωνος, Τιανός. Μούχακος Μουκαντίου, Νικομηδεὺς Βιθυνίας. Λούκιος Φιδικλάνιος Νέπος, Σινωπεύς. Ἀλούκιος Ἀπιλιούτας, ἀπὸ Λουσιτανίας πόλεως Ἰντερανησίας. Ἀμβάτος, Δοκουρίου υἱός, τῆς αὐτῆς πόλεως. Κάμαλος, Καντολγουνίου υἱός, τῆς αὐτῆς πόλεως. Κέλτιος, Πελλίου υἱός, πόλεως Ἀπειλοκαρίου. Ἀρρουντίος, Ἀππίου υἱός, πόλεως Κονιμβριγισίας. Ταμφίος, Κελτίου υἱός, πόλεως τῆς αὐτῆς. Δοκκούριος, Ἀλουκίου υἱός, πόλεως Αἰδουροβιγυγισίας.

II. Οἱ ἀπὸ ἑκατὸν τεσσάρων ἐτῶν μέχρι ἑκατὸν δέκα ἀπογραφάμενοι. Γάιος Ληλίδιος Πρίμος, πόλεως Βονωνίας, ἔτη ἑκατὸν ἐν. Κλωδία

Ποτέστα, Γαίου ἀπελευθέρα, πόλεως Βονωνίας, ἔτη ἑκατὸν ἐν. Κουσινία Μόσχος, Γαίου ἀπελευθέρα, πόλεως Κορνηλίας, ἔτη ἑκατὸν ἐν. Κερεωνία Οὐερηκούδα, Ποπλίου ἀπελευθέρα, πόλεως Κορνηλίας, ἔτη ἑκατὸν ἐν. Λιουία Ἀττική, Ποπλίου ἀπελευθέρα, πόλεως Πάρμης, ἔτη ἑκατὸν ἐν. Βουρία Λυγναίνης, πόλεως Πάρμης, ἔτη ἑκατὸν ἐν. Γάιος Σάμπιος, Γαίου υἱός, πόλεως Βελίας, ἔτη ἑκατὸν δύο. Κούιντος Κορνήλιος, Κούιντου υἱός, πόλεως Ῥηγίου, ἔτη ἑκατὸν δύο. Τίτος Ἀντώνιος, Τίτου υἱός, πόλεως Πάρμης, ἔτη ἑκατὸν δύο. Κοκνανία Μούσα, πόλεως Κορνηλίας, ἔτη ἑκατὸν τρία. Δημόκριτος Ἀδωκρίτης ἔτη ἑκατὸν τέσσαρα· ἐτελεύτησεν δὲ τροφῆς ἀποσχόμενος. Κτησίβιος ὁ ἱστοριογράφος ἔτη ἑκατὸν τέσσαρα· ἐν περιπτῶν δὲ ἐτελεύτα, ὡς Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς Χρονικοῖς δεδήλωκεν. Ἰερώνυμος ὁ συγγραφεὺς πολλοὺς μὲν χρόνους ἐν ταῖς στρατείαις ἀνατλήσας, πλείστοις δὲ τραύμασιν ἐν πολέμοις περιπεσὼν ἐτελεύτησεν βιώσας ἔτη ἑκατὸν τέσσαρα, ὡς φησιν Ἀγαθαρχίδης ἐν τῇ ἐννάτῃ τῶν Περὶ τῆς Ἀσίας ἱστοριῶν Γάιος Λαλλίας Τιωναῖος (Τιωναῖος Xyl.), Λουκίου υἱός, πόλεως Βιωνίας (Βονωνίας? W.), ἔτη ἑκατὸν πέντε. Πόπλιος Κουσέντιος Σφυρίων, Ποπλίου ἀπελευθέρος, πόλεως Βονωνίας, ἔτη ἑκατὸν πέντε. Τίτος Κοττίνας Χρῦσαντος, Τίτου ἀπελευθέρος, πόλεως Φαουεντίας, ἔτη ἑκατὸν πέντε. Μάρκος Πομώνιος Σεβήρος, Μάρκου υἱός, πόλεως Ταννητάνης, ἔτη ἑκατὸν πέντε. Σέξτος Νέβιος, Σέξτου υἱός, πόλεως Πάρμης, ἔτη ἑκατὸν πέντε. Λούκιος Αἴλιος Δωρόθεος, Λουκίου ἀπελευθέρος, πόλεως Βονωνίας, ἔτη ἑκατὸν ἐξ. Γάιος Πομπόσιος Μοντιανός, Ποπλίου υἱός, ἔτη ἑκατὸν ἐπτά. Πόλλα Δωνάτα, Σέξτου θυγάτηρ, πόλεως Βονωνίας, ἔτη ἑκατὸν δέκα. Μονναντία Προκούλα, Λουκίου θυγάτηρ, πόλεως Ῥηγίου, ἔτη ἑκατὸν δέκα.

Q. F. Q. Lucretius Primus, Q. F. Regini. Q. Velius, P. F. Velia. Antonia Secunda Publii F. Velia. Albatia Sabina, Parmensis. Salvia Varena, P. F. Basilea. Bebia Marcella, Sexti filia, Ortisia. Bascia Asticosi, Philippis Macedoniae. Bonzes, Toni F., e Paracopoli Macedo. Fronto Albutii, Macedo Philippensis. Sarce Scitae, Macetis Amphipolita. Edesius Dizae, e Paracopoli Macedo. Bithys Dicastae, e Paracopoli Macedo. Zacedenthes Mucasi, eadem patria. Mantis Caprezi, Macedo ab Amphipoli. Alexander Demeitri, TIANUS a Ponto et Bithynia. Gaza Timonis, Tiana, indidem. Chresta Antipatri, Tiana. Chrysium Theophili, Tiana. Hiero, Hieronis F., TIANUS. Muzacus Mucantii, e Nicomedia Bithyniae. L. Phidiclanus Nepos, Sinopenensis. Alucius Apiliuta, Lusitanus, urbe Interanensis. Eademque urbe Ambatus Docurii F. et Camalus Cantolgunii F. Celtius Pellii F., urbe Apilocario. Arruntius Appii F., urbe Conimbrigesia, et eadem Tamphius, Celtii F. Duccurius Alucii F., urbe Eburubisynesia.

II. Qui ab annis centum et quattuor usque ad centum et decem protraxisse vitam annotati sunt. C. Leledius Primus, annos CI. Clodia Potesta, C. liberta, totidem, Bonnoniensis. Cusinia Juvenca, C. liberta, Corneliensis, au-

nos CI. Cereonia Verecunda, P. liberta, ipsa quoque Corneliensis, annos totidem. Livia Attica, P. liberta, et Buria Lychnaenis, Parmenses, annos vixerunt totidem. C. Samphius, C. F. annos CII., Veliae natus. Q. Cornelius, Q. F., Regini. T. Antonius, T. F. Parmensis, totidem. Cornania Musa, annos CIII., Corneliensis. Democritus Abderites, annos CIV : mortuus est abstinentia cibi. Totidem annos vixit Ctesibius, historiae scriptor, et (ut in Annalibus Apollodorus refert) inter deambulandum vivendi finem fecit. Agatharchides libro Historiae Asiae nono scribit, Hieronymum historicum, quum is et temporis multum in expeditionibus bellicis tolerasset, et in pugnis permulta accepisset vulnera, annos natum totidem, decessisse. C. Lallias Tioneus, L. F., vitam produxit per annos CV, urbe natus Bionia. P. Quisentius Sphyrio, P. libertus, Bononiensis : T. Cottinas Chrysantus, T. libertus, Faventinus. M. Pomponius Severus, M. F., urbe Tannetana. Sext. Nevius, Sext. F., urbe Parma : omnes totidem. L. Aelius Dorotheus, L. libertus, Bononiensis, annos CVI. C. Pomposius Montianus, P. F., annos CVII. Polla Donata, Sexti filia, Bononiensis, annos CX. Munantia Procula L. P. Regini, totidem.

III. Οἱ ἀπὸ ἑκατὸν δέκα ἐτῶν μέχρι ἑκατὸν εἴκοσι ἀπογραφάμενοι. Τίτος Πουρένιος Τούτος, Λουκίου υἱός, πόλεως Κορνηλίας, ἔτη ἑκατὸν ἑνδεκά. Λούκιος Ἀντίστιχος Σωτήριχος, Λουκίου ἀπελευθερος, πόλεως Ῥαβέννης, ἔτη ἑκατὸν δέκα τρία. Λούκιος Πέτρου, πόλεως Κορνηλίας, ἔτη ἑκατὸν δέκα τέσσαρα. Ἰουλίᾳ Μοδεστίνη, πόλεως Κορσιολῶν, Πριμοπιλαρίου ἀπελευθέρα, καθ' ἡμᾶς ἔτι οὖσα, πόλεως Βριζέλλων, ἔτη ἑκατὸν εἴκοσι.

VI. Οἱ ἀπὸ ρλ' ἐτῶν μέχρι ρμ' ἀπογραφάμενοι. Λούκιος Τερέντιος, πόλεως Βονωνίας, ἔτη ρλς'. Φαῦστος, Καίσαρος δούλος, ἐκ Σαβίνων, ἀπὸ Πραιτωρίου Παλλαντιανοῦ, ἔτη ρλς', ὃν καὶ αὐτὸς ἐθεασάμεν Ἀδριανῷ τῷ Καίσαρι ἐπιδειχθέντα (1). * Ἀργανθώνιος, ὁ τῶν Ταρτησίων βασιλεὺς, ὡς ἱστορεῖ Ἡρόδοτος καὶ Ἀνακρέων ὁ ποιητής, ἔτη ρν'. Σίβυλλα ἡ Ἐρυθραία ἐβίωσεν ἔτη ὀλίγον ἀποδέοντα τῶν χιλίων, ὡς αὐτὴ φησιν ἐν τοῖς χρησμοῖς τόνδε τὸν τρόπον·

Ἄλλα τί δὴ πανόδυτος ἐπ' ἄλλοτρίοισι πάθεσι
θέσφατα φοιᾷζω, λυσώδεα μοῖραν ἔχουσα,
οἷστρου δὲ σφετέρου καταγεύομαι ἀλγινόντος
ἐννεοσμέν (2) αἰετὶ χαλεπὸν κατὰ γῆρας ἔχουσα,
μαινομένη μὲν ἐνὶ θνητοῖς καὶ ἅπαντα λέγουσα,
πάντα δ' ὑπὲρ προΐδουσα βροτῶν δυσανάσχετα κῆδῃ.
Καὶ τότε μοι φρονέσας Λητοῦς ἐρικυδέος υἱός

1. « Post epideichnenta, si vera est capitis inscriptio et verus numerus ρν', novum caput incipit, quo pertinent etiam quae habet de Epimenide Diog. Laert. 1, 10, 111: Καὶ ἐπανελθὼν ἐπ' οἴκου μετ' οὐ πολὺ μετήλλαξεν, ὥς φησι Φλέγων ἐν τῷ Περὶ μακροβίων, βιοὺς ἔτη ἑπτὰ καὶ πενήκοντα καὶ ἑκατὸν, ὡς δὲ Κρήτες λέγουσιν, ἐνὸς δέοντος τριακόσια, ὡς δὲ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος ἀκηχόεαι φησι, τέτταρα πρὸς τοῖς πενήκοντα καὶ ἑκατὸν. » Westerm. — 2. ἐνεία μὲν γενεαὶς conj. 18. Voess.; ἐκ νεαρῶν μὲν αἰετὶ Xylander.; ἐν δεκάτῃ γενεᾷ Salmasius.

III. Qui ab annis CX usque ad CXX progressi in Commentariis memorantur. T. Purennius Tutus, L. F. Corneliensis, annos CXI. L. Antistichus Soterichus, L. libertus, Ravennas, CXIII. Lucius Petri, Corneliensis, CXIV. Julia Modestina, Corsiolis urbe nata, liberta Primpilarii, nostra adhuc aetate superstes, urbe Brixellis, annos CXX.

IV. Qui ab CXXX annis usque ad CXL vixisse anno tuti sunt. L. Terentius, Bononia, annos CXXXVI. Faustus, Caesaris servus, e Sabinis, a Praetorio Pallantiano, annos CXXXVI. Quem et ipsi vidimus, Hadriano Caesari exhibitum. Arganthonius Tartessorum rex, ut Herodotus (I, 163) et Anacreon poeta narrant, annos CL. Sibylla Erythraea, annos vixit non multo pauciores mille. Quod ipsa in Oraculis in hunc modum indicat:

Sed quid flebilibus non nostra incommoda verbis
Vaticinor, rabie fatali concita mentem?
Quin stimulos nostri potius contrecto furoris?
A teneris semper mala sors me exercuit annis.
Adque senectutis prorexit damna molestae.
Inter ego vesana homines, non credita cuiquam
Fata cano et duros casus, bene gnara futuri.
Idcirco invidia Latonae filius acri
Correptus, mihi fatidicamque infensus ob artem,
Corporis hanc animam misera de compede solvet,

μαντοσύνης, παθὲν δὲ κατοικήσας (3) ὅλον κῆρ,
ψυχὴν ἐκλύσει δεσμευομένην ἐνὶ λυγρῷ
σώματι, σαρκοτυπῇ διοιστεύσας γεγαῖαν (4).
Ἐνθ' ἄρα μοι ψυχὴ μὲν ἐς ἕρα πιστευθεῖσα (5),
πνεύματι συγκαρθεῖσα βροτῶν εἰς οὐατα πέμψαι
κληθόντας ἐν πυκνοῖς αἰνίγμασι συμπλεγθεῖσας·
σῶμα δ' ἀεικeliώς ἀταρον πρὸς μητέρας αἰῆς
κείσεται· οὐ γάρ τις θνητῶν ἐπὶ γαῖαν ἀμῆσει,
οὐδὲ τάφῳ κρύψει· κατὰ γὰρ χθονὸς εὐρυδείης
δύσεται αἷμα μέλαν τερασαιομένοιο χρόνοι.
Ἐνθεν δὴ πολλὰς ἀναδύσεται ἔρνεα ποίης,
ἡ καταδοσκομένων μύλων εἰς ἥπατα δύσα
ἀθανάτων δεῖξει βουλευμάτα μαντοσύνηςαι.
Σαρκῶν δ' ὀρνίθες πτεροεῖμονες (6) αἰεετὶ πάσονται,
μαντοσύνην θνητοῖσιν ἀληθεῖα ποιπνύσουσι.

Διὰ τούτου τοῦ χρησμοῦ ἀποδείκνυται δέκα γενεαὶ αὐτὴν κατ' ἀνθρώπους γεγενῆσθαι, καὶ μετὰ τὴν ἀναγίγρησιν τὴν ἐκ τοῦ ζῆν, τῆς μὲν ψυχῆς κατὰ τὸν αἶρα φερομένης καὶ προσπιπτούσης τοῖς (7) ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων λαλουμένοις, παρασκευάσειν τὰς γινομένας κληθόντας διὰ τῶν λόγων, τοῦ δὲ σώματος ἀτάφου γενομένου τὰ μὲν ὀρνεα τῶν σαρκῶν φαγόντα τὴν διὰ τῆς ὀρνιθσκοπίας μαντείαν διασπυμαίνειν, τοῦ δὲ ὑπολοίπου μέρους εἰς τὴν γῆν σπέντες καὶ τὰ κτήνη φαγόντα τῆς φθορῆς πᾶσιν τὴν ἡπατοσκοπικὴν εἰς τὸν βίον εἰσάγειν τέχνην. Τὴν δὲ γενεὰν Σίβυλλα ἱστορεῖ ἐτῶν ἑκατὸν δέκα ἐν τῷ χρησμῷ τῷ πρὸς Ῥωμαίους περὶ τῶν ζωνίων θεωριῶν, ἃ Ῥωμαῖοι σεκουλάρια καλοῦσι. Τὸν γὰρ συμμάχων αὐτῶν καὶ κοινωνῶν μὴ ἐμμενόντων ταῖς συνθήκαις, ἀλλὰ πυκνὰ μεταβαλλομένων καὶ πο-

3. κατοικτίας? Meursius. — 4. Sic Salmas et Voess. pro σαρκοτυπῇ διοιστεύσας γεγαῖαν. — 5. Westerm. pro τῆς πιστευθεῖσα. — 6. Sic West.; πτεροεῖμονες coddex, πετροεῖμονες Xylander; πετροδύμονες Schneider. — 7. Sic West. pro τῶν τούτων λαλουμένων.

Infesta carnem ferus interimetque sagitta.
Et mea tunc liquidas anima ut transibit in auras.
Auribus humanis vento permixta volucris,
Fata canet, caecis ambagibus obscurata.
At supra matrem corpus deformae jacebit
Tellurem: neque enim id quisquam mandare sepulcro,
Ingestaque volet mortalis condere terra.
Quae laxata calore meum tamen inde crocurem
Hauriet, hinc varias saecundaque proferet herbas:
Unde jecur pecudum subiens vis certa futuri,
Consilia ostendet gnaris occulta deorum.
Atque meas carnes, subeunt quae saxa volucres,
Quum carpent, ventura procul mortalibus edent.

Hoc oraculo indicatur, Sibyllam istam decem aetates inter homines exegisse: et, postquam e vivis excessit, animam in aera elatam effecisse ut ad aures hominum omnia ei sermones de futuris acciderent: cadavere autem inssepulto jacente, aves ejus carnibus vescentes, auspicio ventura indicare: reliqua parte computrescente, et terram pertrante, pecudes, quae et terra eae herbas depascunt, divinationem, quae e jecinorum fit inspectione, inter homines introducturas. Ceterum aetatem Sibylla annis CX definit in oraculo Romanis dato de ludis, quos ipsi Seniores vocant. Quum enim ipsorum socii et amici non sta-

λεμούντων αὐτοῖς, ἡ Σίβυλλα ἐχρησμάδισεν, ἐπιτε-
λεσθεισὼν τῶν θεωριῶν τούτων ὑποταγήσασθαι τοὺς
ἀρεστώτας Λατίνους. Εἰσὶν δὲ οἱ χρησμοὶ οἷδε (1) :

Ἄλλ' ὅπταν μῆκιστος ἔκη (2) χρόνος ἀνθρώποισι
ζῶσι, εἰς ἑτέων ἑκατὸν (3) δέκα κύκλον οὐδέσας (4),
μυμήσθαι, Ῥωμαῖε, καὶ εἰ μάλα λήσει ἐπυτοῦ (5),
μυμήσθαι τάδε πάντα, θεοὶ μὲν ἀθανάτοισι
ῤῆϊν (6) ἐν πεδίῳ παρὰ Θύβριδος ἀπλετοὶ ὕδωρ,
ὅππῃ στείνότατον, νύξ ἡνίκα γαῖαν ἐπέλθῃ
ἡλίου κρύφαντος τὸν φάος· ἔνθα σὺ ῤῆζειν
ἐπὶ παντογόνους (7) Μοίραις ἄρνας τε καὶ αἶγας,
κυανέας δ' (8) ἐπὶ ταῖσδ' Ἐλλειθυίας ἀρέσασθαι
παυδοκόους θυέσσιν, ὅππῃ θέμις. Αὐτὴ δὲ γαίῃ
κλήθμεν γοτρώς τε καὶ ὕς ἱρεῦσιτο μέλαινα (9)·
πάνταυκοι (10) ταῦροι δὲ Διὸς παρὰ βωμὸν ἀγέσθων
ἡματι, μὴδὲ τε νυκτί· θεοὶ γὰρ οὐρανίδαισιν (11)
ἡμέριος πέλεται θυνέων τρόπος, ὥς δὲ καὶ αὐτοῖς (12)
ἱρεῦν. Δαμάλης δὲ βοδὸς δέμας ἀγλαὸν Ἦρῃς
δεξέσθω νῆος παρὰ σεῦ. Καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων,
δοτε καὶ ἡἷλος κυκλήσκειται, ἴσα δεδέχθω (13)
θυμὰτα Ἀθητοῖδης, καὶ αἰδιδόμενοι τε Λατῖνοι
παιῶνες, κοῦροις κοῦρῶσι τε νῆον ἔχουσιν
ἀθανάτων. Χωρὶς δὲ κόρα χορὸν αὐταὶ ἔχουσιν (14),
καὶ χωρὶς παιδῶν ἀρσῆν στάχους, ἀλλὰ γονήων
πάντων ζῶντων, οἷς ἀμφιβάλῃ ἐτι φύτι·
αἱ δὲ γάμου ζεύγλαισι δεδμημένοι ἡματι κείνων

1. Quæ sequuntur etiam Zosimus II, 6, assert. — 2. ἔκη
Salm. — 3. ἑκατοντάδα Gallæus et Salm. At vide Ideler.
Chronol. tom. II, p. 86. — 4. οὐδέσας Zosim. — 5. οὐ μάλα
λήσει ταυτοῖς Zos. οὐ μάλα λήσεται αὐτὸς Mitscherlich. οὐ
μάλα λήσεται αὐτὸν Bekker. — 6. ῤῆζειν Zos. — 7. ποντογόν-
ους Zos. — 8. Ῥομ. Zos. — αἶγας κυανέας, ἐπὶ ταῖς δ' Mitsch.
— 9. sic Zos.; Phlegontis codex: πληθόμενῃ χώρῳς ὅς ἱερ.
— 10. ζάλευκοι Zos. — 11. μὴδ' ἐπὶ... οὐρανίοισι Zos. —
12. αὐτοῖς Zos. — 13. sic Zos.; αἶσα δέχθω Phleg. — 14.
ἔχουσιν conj. Heynius.

rent pactis, sed crebro novas res tentarent, et bellum in-
ferrent: cecinit Sibylla, si hæc spectacula ederentur,
Latines, qui defecerant, subditum iri. Oraculi hic est
tenor:

Viginti et centum revolutis protinus annis
(Quæ sunt humanæ longissimâ tempora vitæ)
Hæc memori tam mente tibi, Romane, teneto;
Hæc age, quantumvis obliviscare teipsum.
Qua campus flavas undosæ ad Tibridis undas
Stringitur, angustis et circumscribitur oris,
Ilic tu, sub terras ubi Titan lampada condet,
Obscuræ noctis sese intenduntque tenebræ,
Omnigenis placâ immortalia numina sacris:
Atque agnos Parcis, nitidas et cæde capellas.
Cæruleas etiam veneraberis Ilithiyas,
Rite sacris factis, faustæ quæ partibus adsunt.
Atram frugiferæ Telluri deinde dicabis
Gratus ovem: tauros emmentes ad Jovis aram
Tum statues, radiis quum sol terrestria lustrat:
(Non noctu; nam cœlitibus sacra rite feruntur,
Quum lux alma diæ cœlum terrasque retextit.)
Pulchraque Junonis donetur bucula templo.
Quin etiam Titan Latonia proles Apollo
Piacetur sacris; cantent Peana Latini,
Atque ob choros ducant: puerique etate vigentes
Parte alia, atque alia florentes vere puellæ
Etatis, nondum caris genitoribus oris.

γυνὴ Ἦρῃς παρὰ βωμὸν ἀοιδίμον ἐδριόωσαι
δαίμονα λισσέσθωσαν, ἀπασὶ δὲ λύματα (1) δοῦναι
ἀνδράσιν ἢ δὲ γυναῖτι, μάλιστα δὲ θηλυτέraisιν.
Πάντες δ' ἐξ οἰκοῖο φερέσθων ὅσα κομίζειν
ἐστὶ θέμις θνητοῖσιν ἀπαρχομένοις βιότοιο,
δαίμοσι μαλιχίοισιν ἱάσυστα καὶ μακάρεσσιν
Οὐρανίοις (2). Τὰ δὲ πάντα τεθησαυρισμένα κείσθω,
ὅρα τε θηλυτέρῃσι καὶ ἀνδράσιν ἐδριόωσιν
ἐνθεν πορσύνῃ μεμνημένοις. Ἡμασι δ' ἔστω
νυξ τ' ἐπισπυτέραισι θεοπροπίους (3) κατὰ θώκους
παμπληθὺς ἀγυρις, σπουδῇ δὲ γέλωτι (4) μεμύχθω.
Ταῦτά τοι ἐν φρεσὶ σῇσιν (5) αἰεὶ μεμνημένοις εἶναι,
καὶ σοὶ πᾶσα χθὼν Ἰταλὴ καὶ πᾶσα Λατίνων (6)
αἰὲν ὑπὸ σκήπτροισιν ὑπαρχέντων ζυγὸν ἔξει.

ΠΕΡΙ ΘΑΥΜΑΣΙΩΝ.

30.

« Narrationis caput deest. Videtur summa hæc
esse: Philinnium, Demonstrati et Charitūs filiam,
clam cum hospite Machata etiam vita functam
consuevisse, idque nutricem deprehendisse. » XV-
LAND.

** εἰς τὸν ξενῶνα προσπορεύεται ταῖς θύραις καὶ καιο-
μένου τοῦ λύχνου κατημένην ἰδὼν τὴν ἄνθρωπον παρὰ
τῇ Μαχάτῃ· οὐκ ἔτι δὲ καρτερήσασα πλείονα χρό-
νον διὰ τὸ θαυμαστὸν τῆς φαντασίας τρέχει πρὸς τὴν
μητέρα καὶ βοήσασα μεγάλη τῇ φωνῇ, Χαριτοὶ καὶ Δη-
μόστρατε, ὥστε δεῖν ἀναστάντας ἐπὶ τὴν θυγατέρα αὐ-
τοῦς μετ' αὐτῆς πορεύεσθαι· περφηέναι γὰρ ζῶσαν, εἶναι
τε μετὰ τοῦ ξένου διὰ τινὰ θεῖαν βούλησιν ἐν τῷ ξενῶνι.

1. δὲ λύματα] θαλήματα conj. Sylburg ad Zosim. Mox θη-
λυτέρῃσι Zos. — 2. οὐρανίδαις Zos. — 3. ἐπισπυτέρῃσι θεο-
πρόπτοις Zos. — 4. γέλως τε Zos. — 5. φρεσὶν ᾗσιν Zos. —
6. Λατίνῃ Zos.

Atque verecundæ matronæ luce sub ista
Curvatis celebrem genibus Junonis ad aram.
Concipientque deam, et sacrata placula silvant
Vir mulierque, magis tamen istæc femina debet.
Ista domo sibi quisque ferat, quæ fas jubet almis
Primitias offerre diis, et fausta precari.
Pro se quisque virum sibi condita in ædibus istæc
Asservet, festis castus promatque diebus.
Lulibus his, noctesque per has ad fana deorum
Turba hominum festiva adsitque, et seria risu
Temperet, as iduisque adsit cereberrima sacris.
Horum non ullo te oblivio tempore tangat.
Itala sic tellus tibi cuncta omnisque Latinus
Serviet, et pavidam mittet tua sub juga collum.

DE MIRABILIBUS.

30.

** per fores in diversorium exit: et ardente lucerna, videt
illam sedentem apud Machaten. Neque diutius se continens,
ob spectri miraculum, ad matrem occurrit, magnaue vo-
ciferatione inclamans, Charito et Demostrate, surgere eos
jussit, secumque ad filiam accedere. Hanc enim sibi vivam
esse visam, et dei cujusdam voluntate esse in diversorio
cum hospite. Charito, quum sermonem incredibilem audi-
visset, principio nuncii magnitudine et tumultuatione nu-

30.

Ἰῆς δὲ Χαριτοῦς παράδοξον λόγον ἀκούουσας συνέβη τὴν ψυχὴν τὸ μὲν πρῶτον ἐκπλαγῆ γενομένην ἐκλυθῆναι διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀγγελίας καὶ διὰ τὴν ταραχὴν τῆς τροφῆς, μετὰ μικρόν δὲ μνησθεῖσαν τῆς θυγατρὸς κλαίνει, τὰ δὲ ἔσχατα καταγνῶναι τῆς πρεσβυτιδος μα- νίαν, κελεύειν τε ἀπαλλάττεσθαι ἀπ' αὐτῆς ταχέως. Ὀνειδίζουσας δὲ τῆς τροφῆς καὶ λεγούσας μετὰ παρη- σίας, ὡς μὲν φρονεῖ τε καὶ υἱῆς ἔστιν, ἡ δὲ δι' ὄκνον οὐ βούλοιο τὴν ἰδίαν θυγατέρα ἰδεῖν, μόλις ἡ Χαριτὴ τὰ μὲν βιασθεῖσα ὑπὸ τῆς τροφῆς, τὰ δὲ εἰδῆσαι βου- λομένη τὸ συμβεβηκὸς παραγίνεται πρὸς τὰς θύρας τοῦ ξενώϊου· διὰ [δὲ] τὸ γεγονέναι πλείονα χρόνον, ὡς ἂν δευτέρας ἀγγελίας (num ὡς ἂν ὥρας δευτέρας ἀπὸ τῆς ἀγγ.) συντελεσμένης, ὅψε ποτε ἦκεν ἡ Χαριτὴ. Διὸ συνέβαιεν ἐκείνους μὲν ἡδὴ ἀναπαύεσθαι. Ἀνακύψασα δ' οὖν ἡ μήτηρ τὰ μὲν ἱμάτια καὶ τὸν τύπον τῆς ὄψεως ἐνόμιζεν ἐπιγινώσκειν, τὴν δὲ ἀληθειαν ἐξετάσαι κατ' οὐ- δένα τρόπον δυναμένη τὴν ἑσυχίαν ὥστο δεῖν ἔχειν· πρῶι γὰρ ἤλπιζεν ἀναστᾶσα καταλήψεσθαι τὴν ἀνθρω- πον· ἂν δὲ ὑστερήσῃ, διερωτήσῃ τὸν Μαχάτην περὶ πάντων· οὐ γὰρ ἂν ποτε ψεύσασθαι τηλικαύτην πρᾶξιν ἐρωτώμενον αὐτὸν· διόπερ σιωπήσασα ἀπῆλθεν. Ὁρ- θρου δὲ γενομένου τὴν μὲν εἴτε διὰ θεῖαν βούλησιν εἴτε κατ' αὐτοματισμὸν λαθοῦσαν ἀπελθεῖν συνέβη, τὴν δὲ παραγινόμενὴν διὰ τὴν ἀπόλυσιν δυσφορεῖν· τῷ νεανί- σκῳ δὲ τῷ ξένῳ πάντα ἐξ ἀρχῆς ἐξηγησάμενην ἀξιοῦν περὶ τὰ γόνατα περιπλεκόμενην τοῦ Μαχάτου τὴν ἀλή-θειαν εἰπεῖν μηδὲν ἀποκρυψάμενον. Ὁ δὲ νεανίσκος ἀγωνιάσας τὴν ἀρχὴν μὲν διεταράχθη, μόλις δὲ ποτε τὸ ὄνομα διεσάφησεν, ὅτι Φιλίννιον εἶη· καὶ τὴν ἀρχὴν διηγῆσάτο τῆς εἰσόδου, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς ἐδή-λωσεν ὡς ἤκει (ὡς εἶχεν Leopardi), ὅτι λάθρα τῶν γεννησάντων ἔφη παραγίνεσθαι πρὸς αὐτὸν, τὰ τε υπολειμμένα ὑπὸ τῆς ἀνθρώπου, βουλόμενος πη-σαι τὸ πρᾶγμα πιστὸν, ἀνοίξας τὸν ῥίσκον, ἐξαιρεῖ, τὸν τε δακτύλιον τὸν χρυσοῦν ὃν ἔλαθε παρ' αὐτῆς καὶ τὴν στηθοδεσμίδα ἣν ἀπολεοῖται τῇ πρότερον νυκτί. Ὡς δὲ εἶδεν ἡ Χαριτὴ τηλικαῦτα σημεῖα, ἀναδοῶ καὶ διαρρήξασα ἐαυτῆς τὰ τε ἐνδύματα καὶ τὸ ἱμάτιον, ἀπὸ τε τῆς κεφαλῆς ῥίψασα τὸν κεκρύφαλον, πεσοῦσα τε εἰς τὴν γῆν καὶ περιχυθεῖσα τοῖς γυνώρισμασιν ἐξ ἀρχῆς ἐπολεῖ τὸ πένθος. Θεωρῶν δὲ ὁ ξένος τὸ γινόμενον καὶ πάντας ὄντας ὑπερπαθεῖς καὶ θρηνοῦντας, ὥσανεῖ νῦν μέλλοντας κατορύττειν τὴν ἀνθρωπον, συνεχεῖτο καὶ παρεκάλει δεόμενος παύεσθαι, ἐπαγγελλόμενος ἐὰν παραγῇται δείξειν αὐτῇ. Ἡ δὲ πεισθεῖσα καὶ ἐντε-λαμένη αὐτῷ φροντίζει μὴ παρέργως τῶν ἐπηγγελμέ-νων ἀπελύθη πρὸς αὐτήν. Νυκτὸς δὲ ἐπιγενομένης καὶ τῆς ὥρας οὕσης, καθ' ἣν ἡ Φιλίννιον εἰώθει παραγι-νεσθαι πρὸς αὐτὸν, οἱ μὲν προσετήρουν εἰδῆσαι θέλοντες τὴν ἀφίξιν· ἡ δὲ ἦκεν. Εἰσελθούσας δὲ κατὰ τὸν εἰθι-σμένον καιρὸν καὶ καθεζομένης ἐπὶ τὴν κλίνην οὐδὲν προσποιηθεὶς ὁ Μαχάτης, ἐξετάσαι δὲ τὸ πρᾶγμα βου-λόμενος, τὸ πλέον οὐ πιστεύων, εἰ νεκρᾷ πλησιάζει οὐ-τως ἐπιμελῶς παραγινόμενῃ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ἐπὶ δὲ δειπνούσης μετ' αὐτοῦ καὶ συμπινοῦσας, ἀπίστως εἶχεν οἷς ἐκαίνοι προήγγειλαν· ὥστο δὴ νεκροῦκάτας τι-νάς διωρυχέαι τὸν τάφον καὶ πετρακέναι τὰ ἱμάτια καὶ τὰ χρύσια τῷ πατρὶ τῆς ἀνθρώπου. Βουλόμενος οὖν τὴν ἀκρίβειαν εἰδῆσαι, πέμπει τοὺς παῖδας λάθρα καλοῦντας αὐτούς. Ταχέως δὲ παραγενομένων τοῦ τε Δημοστράτου καὶ τῆς Χαριτοῦς, ἰδόντων τε αὐτὴν καὶ

faceret, quæ ab ea fuerant relicta, aperto risco protulit, annulum quem ab ea acceperat aureum, et fasciolam pec- toralem, quam superiore nocte reliquerat. Charito ubi tanta vidit signa, exclamavit; scissisque vestibus, et vitta a capite projecta, in terram concidit, indicibus circumfusa luctum ab initio repeliit. Hospes ista cernens, quom omnes in summo essent dolore ac lamentarentur, quasi nunc sepelienda ipsis Charito esset: animo conturbato conso- lari eam copit, ut finem ejulandi faceret rogans, pro- mittensque illam, si rediret, ei monstraturum: quibus Charito mota verbis, mandato, ut operam daret diligen- ter, quo promissa impleret, domum abiit. Ut nox facta est, et hora appellit, qua Philinnium solebat ad ipsum ventitare, exspectarunt sane illi adventum: ipsa autem venit. Quæ quum consueto tempore esset ingressa, et in lecto consedisset, Machates nihil præ se ferens, rem mox ipsam explorare cupiens, præsertim ut qui nequaquam crederet se cum mortua rem habere, quæ tam accurate eo- dem temporis articulo ad se veniret, ad hæc etiam secum ederet atque biberet: itaque etiam iis fidem non haberet, quæ ab illis narrabantur, putaret quosdam eorum, qui mortuos effodere solent, effosso sepulcro vestes et aureum mundum patri puellæ vendidisse. Cupiens ergo rem certio perspicere, pueros occulte mittit accitum eos. Quum autem confestim venissent Demonstratus et Charito, vidissentque

triciis consternata, animi est passa deliquium: mox filie recordata, fleuit: tandem insanire nutrice dixit, atque abire jussit celeriter. Nutrice vero ipsi exprobrante, quod præ ignavia suam filiam videre negligeret (nam se quidem sanam esse, atque animo sibi constare), ægre tandem Charito partim a nutrice coacta, partim videre cupiens quid rei accidisset, ad fores hospitii se confert: idque sero, quod multum effluxisset temporis, dum secundus nuntius perfer- tur (sive et secunda jam hora a primo nuntio exacta esset). Quo factum est ut illi jam quiescerent. Mater igitur con- tuita, vestes quidem et lineamenta vultus visa sibi est agno- scere. Quum autem nulla esset veritatis rei perscrutandæ ratio, quiescendum sibi duxit, sperans se mane surrecturam, filiamque deprehensuram; aut, si serius veniret, e Ma- chata totam rem cognituram: neque enim mentiturum eum, si de tanta re interrogaretur. Itaque silens abiit. Prima luce illa, sive dei quodam nutu sive casu aliquo, abiens fe- fellit. Mater autem, quum advenisset, ægre admodum tulit, quod eam non offenderet: adolescenti autem, et hospiti, re tota ab initio exposita, genua amplexa Machatæ, homi- nem obsecravit, ut nihil occultans veritatem proderet. Adole- scens, animo anxius, initio quidem perturbari, vixque demum nomen edere, esse eam inquires Philinnium: tum principium introitus exponere, et mulieris cupiditatem, quæ se clam parentes ad ipsum venire dixisset. Utque rei fidem

faceret, quæ ab ea fuerant relicta, aperto risco protulit, annulum quem ab ea acceperat aureum, et fasciolam pec- toralem, quam superiore nocte reliquerat. Charito ubi tanta vidit signa, exclamavit; scissisque vestibus, et vitta a capite projecta, in terram concidit, indicibus circumfusa luctum ab initio repeliit. Hospes ista cernens, quom omnes in summo essent dolore ac lamentarentur, quasi nunc sepelienda ipsis Charito esset: animo conturbato conso- lari eam copit, ut finem ejulandi faceret rogans, pro- mittensque illam, si rediret, ei monstraturum: quibus Charito mota verbis, mandato, ut operam daret diligen- ter, quo promissa impleret, domum abiit. Ut nox facta est, et hora appellit, qua Philinnium solebat ad ipsum ventitare, exspectarunt sane illi adventum: ipsa autem venit. Quæ quum consueto tempore esset ingressa, et in lecto consedisset, Machates nihil præ se ferens, rem mox ipsam explorare cupiens, præsertim ut qui nequaquam crederet se cum mortua rem habere, quæ tam accurate eo- dem temporis articulo ad se veniret, ad hæc etiam secum ederet atque biberet: itaque etiam iis fidem non haberet, quæ ab illis narrabantur, putaret quosdam eorum, qui mortuos effodere solent, effosso sepulcro vestes et aureum mundum patri puellæ vendidisse. Cupiens ergo rem certio perspicere, pueros occulte mittit accitum eos. Quum autem confestim venissent Demonstratus et Charito, vidissentque

γενομένων τὸ μὲν πρῶτον ἀφώνων τε καὶ ἐκπλαγῶν διὰ τὸ παράδοξον τῆς ὄψεως, ὕστερον δὲ ἀναβοησάντων μέγα καὶ περιπεσόντων τῇ θυγατρὶ, τότε ἡ Φιλίνιον τοσαῦτ' εἶπεν αὐτοῖς· « ὦ μῆτερ καὶ πάτερ, ὡς ἀδίκως ἐφθονισάτε μοι μετὰ τοῦ ξένου ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας γενέσθαι ἐν τῇ πατρῷᾳ οἰκίᾳ λυποῦσαν οὐδὲν· τοιγαροῦν ὑμεῖς μὲν πενήθησθε ἐξ ἀρχῆς δὲ τὴν πολυπραγμοσύνην, ἐγὼ δὲ ἀπειμι πάλιν εἰς τὸν διατεταγμένον τόπον· οὐ γὰρ ἀνευθείας βουλήσεως ἦλθον εἰς ταῦτα. » Τοσαῦτα εἰπούσα παραχρῆμα ἐγένετο νεκρά, ἐξετέτατό τε ἐπὶ τῆς κλίνης ἐμφανὲς τὸ σῶμα. Τῆς δὲ μητρὸς περιχυθείσης καὶ τοῦ πατρὸς περὶ αὐτὴν καὶ θυροῦ πολλοῦ κατὰ τὴν οἰκίαν γενομένου διὰ τὸ πάθος, ὡς ἀνηκέστου γεγονότος θεάματος, ἅμα τε ἀπίστου συμπτώματος, ταχέως ἐγένετο διὰ πόλεως τὸ πρᾶγμα περιδότηον καὶ μοι προσηγγέλῃ. Τὴν μὲν οὖν νύκτα ἐκείνην διακατέσχον ἐγὼ τοὺς ὄχλους ἀθροισμένους ἐπὶ τὴν οἰκίαν, εὐλαβηθεὶς μὴ τις εἴη νεωτερισμὸς διαδεδομένης τοιαύτης φήμης. Ὁρθρου δὲ βαθείας πλήρης ἦν τὸ θέατρον. Ῥηθέντων δὲ πάντων κατὰ μέρος ἔδοξε πρῶτον εἰσελθεῖν ἐπὶ τὸν τάφον ἡμᾶς καὶ ἀνοίξαντας εἰδῆσαι, πότερον εἴη τὸ σῶμα ἐπὶ τῆς κλίνης ἢ κεκνὸν τόπον εὐρήσομεν· οὐδὲ γὰρ ἐξάμηνος ἐγγίνοι τῷ θανάτῳ τῆς ἀνθρώπου. Ἀνοιχθείσης δὲ ὑφ' ἡμῶν τῆς καμάρας, εἰς ἣν πάντες οἱ οἰκεῖοι μεταλλάσσοντες ἐτίθεντο, ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων κλινῶν ἐφάνη τὰ σώματα κείμενα, τῶν δὲ παλαιέτερον τετελευτηκότων τὰ ὅσα, ἐπὶ μόνῃς δὲ ἥς ἡ Φιλίνιον ἐτέθη καὶ συνέβη ταφῇαι εὐρομεν ἐπικείμενον τὸν δακτύλιον τὸν σιδηροῦν, ὃς ἦν τοῦ ξένου, καὶ τὸ χρυσόκλυστον ποτήριον,

ἃ περ ἔλαβε παρὰ τοῦ Μαχάτου τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερῶν. Θαυμάσαντες δὲ καὶ ἐκπλαγέντες εὐθέως παρεγενόμεθα πρὸς τὸν Δημόστρατον εἰς τὸν ξενῶνα ὀφόμενοι τὴν νεκρὰν, εἰ κατ' ἀλήθειαν ἐμφανὲς ἔστιν. Ἰδόντες δὲ χαμαὶ κειμένην εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἡθροϊζόμεθα· τὰ γὰρ γεγονότα μεγάλα τε ἦν καὶ ἀπίστα. Θυροῦ δὲ ὄντος νεανικοῦ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν καὶ σχεδὸν οὐδενὸς δυναμένου κρῖναι τὰ πράγματα, πρῶτος Ὑλλος, ὁ νομιζόμενος παρ' ἡμῖν οὐ μόνον μάντις ἀρίστος, ἀλλὰ καὶ οἰωνοσκόπος κομφὺς εἶναι, τὰ τε ἄλλα συνευκαλῶς ἐν τῇ τέχνῃ περιττῶς, ἀναστὰς ἐκέλευεν τὴν μὲν ἀνθρωπον κατακαλεῖν ἐκτὸς δρίων (οὐ γὰρ συμφέρειν ἔτι ταύτην ἐντὸς δρίων τεθῆναι εἰς γῆν), ἀποτροπιάσασθαι δὲ Ἑρμῆν Χθόνιον καὶ Εὐμενίδα, εἴτα οὕτω περικαθαίρεσθαι πάντας, ἀγνίσαι δὲ καὶ τὰ ἱερὰ καὶ ὅσα θεοῖς χθονίους νομίζεται ποιῆσαι συνάσασεν. Ἐμοὶ τε ἰδίᾳ εἰς περὶ τοῦ βασιλείως καὶ τῶν πραγμάτων, θύειν τε Ἑρμῆ, Δί τε Ξενίῳ καὶ Ἄρει, καὶ συντελεῖν ταῦτα μὴ παρέργως. Ταῦτα δὲ ἀποφνημαμένου τούτου τὸ μὲν συνταχόν ἡμεῖς ἐπράττομεν, ὁ δὲ ξένος ὁ Μαχάτης, πρὸς ὃν παρεγίνετο τὸ φάσμα, ὑπ' ἀθυμίας ἑαυτὸν ἐξήγαγε τοῦ ζῆν. Ἐὰν οὖν σοι φαίνεται περὶ τούτων γράφειν τῷ βασιλεῖ, ἐπίστεilon καλῶς, ἵνα καὶ τῶν σωματῶν τινὰ τὸν ἱστορούντων τὰ κατὰ μέρος ἐξαποστείλω σοι. Ἑρρωσο.

31.

Ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἱέρων ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἡ Ἐφέσιος καὶ ἐν Αἰτωλίᾳ φάσμα γενέσθαι. Πολύκριτος γὰρ τις τῶν

ipseam, et primo quidem muti ac consternati adstitissent, admirabili spectaculo attoniti, deinde autem magnum sustulissent clamorem, et filiam fuissent circumplexi, ibi tum Philinnium hæc eis dixit : « O mater et pater, quam injuste invidistis mihi, ut cum hospite essem per triduum in domo paterna, absque ullo maleficio. Proinde vos denuo lugebitis, propter vestram curiositatem : ego autem rursum abeo ad locum mihi designatum ; non enim absque divina voluntate huc veni. » Hæc locuta, fuit illico mortua, corpusque ejus conspicuum per lectum est extensum. Matre autem circumfusa, ac patre, cadaveri, magnoque coorto tumultu in ædibus atque ejulatu ob istam rem, quum et immedicabile spectaculum accidisset et incredibilis casus : statim fama rei urbem pervasit, et ad me allata est. Istam igitur noctem ego turbam hominum, quæ ad ædes eas confluerat, distinui, veritus ne quid novarum rerum tentaretur, tali fama dissipata. Summo mane referunt hominibus fuit theatrum ; omnibus singulatim narratis, placuit ut primo omnium irremus ad sepulcrum, eoque aperto videremus, cadaverne in sandapila esset, an vero vacuum locum inveniremus : nondum enim sex menses a morte mulierculæ elapsi erant. Postquam aperuimus cameram, in quam omnes istius familiæ defuncti reponebantur, aliis quidem in culcitris conspeximus cadavera sita, et ossa eorum qui ante spatium temporis longius fuerant mortui : in ea sola, in quam reposita et sepulta fuerat Philinnium, invenimus jacentem annulum ferreum, qui fuerat hospitis, et poculum inauratum,

quæ illa primo die a Machate acceperat. Admirati atque stupentes præ admiratione, statim ad Demonstratum in diversorium nos contulimus, ut videremus an re vera cadaver mulieris conspiceretur. Quod quum vidissemus humi jacere, in concionem convenimus : nam et magna erant quæ evenerant, et incredibilia. Quum autem in concione tumultus existeret ingens, ac nemo fere negotium dijudicare posset ; primus Hyllus, qui apud nos non ariolus modo optimus, sed et augur præclarus habebatur, atque in arte divinandi abunde omnia habebat perspecta, surgens, mulieris cadaver jussit extra fines sepeliri (neque enim conducere ut iterum intra eos in terram deponatur) ; Mercurium vero terrestrem et Furias placari ; tum omnes purgari, lustrari etiam sacra, et justa fieri diis Manibus, mandavit. Mihique privatim præcepit, ut pro imperatore et republica rem sacram facerem Mercurio, Jovi Hospitali ac Marti, eaque accurate conficerem. Hæc illo effato, nos quod jusserat executi sumus. Machates autem ille hospes, ad quem spectrum commearat, præ mærore mortem sibi conscivit. Proinde si statueris hæc de re ad imperatorem scribere, significa id per litteras mihi, ut etiam quosdam eorum, qui singula perlustrarunt, ad te mittam. Vale.

31.

Narrat etiam Hiero, sive Alexandrinus is est, sive Ephesius, in Ætolia spectrum exstitisse. Polycritus quidam de civibus, a populo genti Ætolæ præfectus (ipsi Ætolarcham

πολιτῶν χειροτονήθη ὑπὸ τοῦ δήμου Αἰτωλάρχης, ἐπὶ τρία ἔτη τῶν πολιτῶν αὐτὸν ἀξιοσάντων διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἐκ προγόνων καλοκαγαθίαν. Ὡν δὲ ἐν τῇ ἀρχῇ ταύτῃ ἀγεται γυναῖκα Λοκρίδα καὶ συγκοιμηθεὶς τρισὶ νυξὶ τῇ τετάρτῃ τὸν βίον ἐξέλιπεν. Ἡ δὲ ἀνθρωπος ἔμεινεν ἐν τῇ οἰκίᾳ χηρεύουσα, ἥνικα δὲ ὁ τοκετὸς ἤπειγε, τίκτει παιδίον αἰδοῖα ἔχον δύο, ἀνδρείον τε καὶ γυναικεῖον, καὶ τὴν φύσιν θαυμαστῶς διηλλαγμένον· τὰ μὲν ἄνω τοῦ αἰδοίου δόλοκληρὰ τε καὶ ἀνδρώδῃ ἦν, τὰ δὲ περὶ τοὺς μηροὺς γυναικεῖα καὶ ἀπαλώτερα. Ἐφ' ᾧ καταπλαγέντες οἱ συγγενεῖς ἀπήνεγκαν εἰς τὴν ἀγορὰν τὸ παιδίον καὶ συναγαγόντες ἐκκλησίαν ἐβουλεύοντο περὶ αὐτοῦ, θύτας τε καὶ τερατοσκοποὺς συγκαλέσαντες. Τῶν δὲ οἱ μὲν ἀπερῆναντο διάστασιν τινα τῶν Αἰτωλῶν καὶ Λοκρῶν ἔσεσθαι χειρωρίσθαι γὰρ ἀπὸ μητροδὸς οὗσης Λοκρίδος καὶ πατρὸς Αἰτωλοῦ· οἱ δὲ δεῖν ὦντο τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα ἀπενεγκόντας εἰς τὴν ὑπερορίαν κατακαῦσαι. Ταῦτα δὲ αὐτῶν βουλευομένων ἐξαίφνης φαίνεται ὁ Πολύκριτος ὁ προτεθνηκώς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πλησίον τοῦ τέκνου ἔχων ἰσθῆτα μέλαιναν. Τῶν δὲ πολιτῶν καταπλαγέντων ἐπὶ τῇ φαντασίᾳ καὶ πολλῶν εἰς φυγὴν τραπομένων παρεκάλεσε τοὺς πολίτας θαρρεῖν καὶ μὴ ταράττεσθαι ἐπὶ τῷ γεγονότι φάσματι. Ἐπεὶ δὲ ἔλῃς τὸ πλεόν τοῦ θορύβου καὶ τῆς ταραχῆς, ἐρθέγξατο λεπτῇ τῇ φωνῇ τάδε· « Ἐγὼ, ἄνδρες πολῖται, τῷ μὲν σώματι τέθνηκα, τῇ δὲ εὐνοίᾳ καὶ τῇ χάριτι πρὸς ὑμᾶς ζῶ. Καὶ νῦν πάρεμι πρὸς ὑμᾶς (πέισας suprl. Leor., παραιτησάμενος West.) τοὺς κυριεύοντας τῶν κατὰ γῆν ἐπὶ τῷ συμφέροντι τῷ ὑμετέρῳ. Παρακαλῶ τοῖνυν ὑμᾶς, πολῖτας ὄντας ἐμοῦ, τοῦ μὴ ταράττεσθαι μηδὲ δυσχεραίνειν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ

γεγονότι φάσματι. Δέομαι δὲ ὑμῶν ἀπάντων, κατευχόμενος πρὸς τῆς ἐκάστου σωτηρίας, ἀποδοῦναι μοι τὸ παιδίον τὸ ἐξ ἐμοῦ γεγεννημένον, ὅπως μηδὲν βίαιον γένηται ἄλλο τι βουλευσαμένων ὑμῶν, μὴ δ' ἀρχὴ πραγμάτων δυσχερῶν καὶ χαλεπῶν διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ φιλονεκίαν ὑμῖν γένηται. Οὐ γὰρ ἐνδέχεται με περιδεῖν κατακαυθὲν τὸ παιδίον ὑπ' ὑμῶν διὰ τὴν τῶν ἐξαγγελόντων ὑμῖν μάντεον ἀποπληξίαν. Συγγνώμην μὲν οὐ ὑμῖν ἔχω, ὅτι τοιαύτην ὄψιν ἀπροσδόκητον ἑωρακότες ἀπορεῖτε πῶς ποτε τοῖς παροῦσι πράγμασιν ὀρθῶς γρήσεσθε. Εἰ μὲν οὖν ἐμοὶ πεισθήσεσθε ἀδεῶς, τῶν παρόντων φόβον καὶ τῶν ἐπερχομένων κακῶν ἔσσεσθε ἀπηλλαγμένοι· εἰ δὲ ἄλλως πῶς τῇ γνώμῃ προσπεσῖσθε, φοβούμαι περὶ ὑμῶν, μήποτε εἰς ἀνηκέστους συμφορὰς ἀπειθούντες ἡμῖν ἐμπέσητε. Ἐγὼ μὲν οὖν διὰ τὴν ὑπάρχουσαν εὐνοίαν δὲ ἔζων καὶ νῦν ἀπροσδοκήτως παρὼν προεῖρξα τὸ συμφέρον ὑμῖν. Ταῦτ' οὖν ὑμᾶς ἀξίῳ, μὴ πλείω με χρόνον παρέλκειν, ἀλλὰ βουλευσαμένους ὀρθῶς καὶ πεισθέντας τοῖς εἰρημένους ὑπ' ἐμοῦ δοῦναι μοι μετ' εὐφημίας τὸ παιδίον. Οὐ γὰρ ἐνδέχεται μοι πλείονα μηχανεῖν χρόνον διὰ τοὺς κατὰ γῆν ὑπάρχοντας δεσπότας. » Ταῦτα δὲ εἰπὼν ἡσυχίαν ἔσχεν ἐκ' ὀλίγον, παραδοκῶν ποίαν ποτὲ ἐξοίσουσιν αὐτῷ γνώμην περὶ τῶν ἀξιουμένων. Τινὲς μὲν οὖν ὦντο δεῖν ἀποδιδῆναι τὸ παιδίον καὶ ἀφοσιώσασθαι τὸ τε φάσμα καὶ τὸν ἐπιστάντα δαίμονα, οἱ δὲ πλείστοι ἀντέλεγον, ἐπὶ σχολῆς δεῖν βουλευσασθαι φάσκοντες, ὥς ὅπως μεγάλου τοῦ πράγματος καὶ οὐ τῆς τυχοῦσης αὐτοῖς ἀπορίας. Συνιδὼν δὲ αὐτοὺς οὐ προσέχοντας, ἀλλ' ἐμποδίζοντας αὐτοῦ τὴν βούλησιν, ἐρθέγξατο αὖθις τάδε· « Ἀλλ' οὐκ ἔγωγε, ὡς ἄνδρες πολῖται, ἐὰν ὑμῖν συμβαίῃ τῇ τῶν δυσχε-

vacant), est designatus per triennium, civibus eum ad hoc unusus deposcentibus, ob virtutem a maioribus ad ipsum propagatam. Eum gerens magistratum Polycritus uxorem ducit Locridem: cum qua ut tres dormivit noctes, quarta extremum vite diem morte confecit. Mulier domi vidua mansit; et quum partus tempus appetiisset, infantem peperit binis pudendis, masculino ac feminino, mirifice omnino monstrum: quæ supra pudenda erant partes, solidæ erant, et masculæ: quæ circum femora, feminea et tenera. Perterriti hoc casu propinqui, fœtum in forum protulerunt; advocataque concione, et coactis sacrificulis atque monstrorum inspectoribus, de eo deliberarunt. Horum alii pronunciarunt, dissidium aliquod Ætolorum et Locrensium portendi. Fœtum enim divisum esse, matris Locridis, ac patris Ætoli. Alii censuerunt, matrem cum fœtu extra fines Ætoliarum deportari ac cremari debere. Dum hæc consultantur, subito Polycritus, pridem mortuus, in concione exsistit prope infantem, atra amictus veste. Is perterritos cives eo spectro, et plerosque fugam facientes, bono jubet esse animo, neque ob hanc apparitionem conturbari. Postquam tumultus majori ex parte sedatus fuit, tenui voce ita dixit: « Ego, cives, corpore mortuus, benevolentia et favore erga vos vivo; et nunc adsum coram vobis, venia eorum qui subter terræ imperant, commodi vestri causa. Hortor itaque vos, cives meos, ne tumultuemini neve ob

tam mirabilem apparitionem aliquid capiat is molestie. Obtestor autem unumquemque vestrum, per suam ipsius salutem, ut mihi ex me genitum infantem reddatis; ne quid violentum contingat, in aliam vobis discedentibus sententiam: neve, contendendi mecum studio, difficultatem atque adversarum rerum fiat exordium. Non enim fieri potest ut negligam istam injuriam, si, secuti stupiditatem vatum vestrorum, infantem cremetis. Ignosco sane vobis, quod, improvise hoc monstro conspecto, dubitatis quid sit agendum. Quodsi mihi obtemperatis, metu præsentis et independentibus malis tuto liberabimini: sin alio sententia vestra inclinabit, metuo ne, dum mihi dicto audientes esse non vultis, in extremas incidatis calamitates. Atque ego quidem ea, quam vivus erga vos gessi, ductus benevolentia, nunc quoque non exspectatus adsum, et, quid in rem sit vestram, monui. A vobis autem peto, ne diutius me trahatis, sed re recta via putata, mihi obsequamini, et bono cum omni infantem tradatis: non enim licet mihi longiorem moram producere propter dominos, qui sub terra sunt. » Hæc locutus, aliquantulum quievit, exspectans quid ad postulata sua essent responsuri. Non defuerunt qui tradendum ei infantem, itaque et monstrum, et qui apparuisset genium, averruncandum esse censerent. Sed maxima pars eam sententiam impugnabat; ac per oïium de re tanta, et quæ haberet explicatus difficillimos, deliberandum contendebat

ρεστέρων διὰ τὴν ἀβουλίαν, μὴ ἐμὲ αἰτιάσθαι, ἀλλὰ τὴν τύχην τὴν οὕτως ἐπὶ τὸ χεῖρον ὑμᾶς ποδηγούσαν, ἥτις ἐναντιούμενη καμνοὶ παρανομεῖν ἀναγκάζει με εἰς τὸ ἴδιον τέκνον. » Τοῦ δὲ ὄχλου συνδραμόντος καὶ περὶ τὴν ἄρσιν τοῦ τέρατος ἔχοντος, ἐπιλαβόμενος τοῦ παιδίου καὶ τοὺς πλείστους αὐτῶν ἀνείρξας ἰταμώτερον διέσπασέ τε αὐτὸ καὶ ἤσθιε. Κραυγῆς δὲ γενομένης καὶ λίθων ἐπ' αὐτὸν ἐκριπτομένων ὑπελάμβανον τροπὴν αὐτοῦ ποιήσασθαι. Ὁ δὲ ἄπληκτος ὢν ὑπὸ τῶν λίθων τὸ σῶμα πᾶν τοῦ παιδίου κατανάλωσε πλὴν τῆς κεφαλῆς καὶ αὐτίκα ἀφανὴς ἐγένετο. Δυσφορούντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τοῖς γενομένοις καὶ ἐν ἀπορίᾳ καθεστηκότων οὐ τῇ τυχεύσει, βουλομένων τε ἀποστείλαι εἰς Δελφοὺς, φθέγγεται ἡ κεφαλὴ τοῦ παιδίου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κειμένη καὶ λέγει χρησμῷ τὰ ἀποθησόμενα·

Ὁ πολυκρίτητον ναίων χθόνα λαὸς ἀπείρων,
μὴ στείχ' ἐς Φοῖβου τέμενος ναόν τε θυῶν,
οὐ γὰρ σοι καθαρεῖ χέρεσσι αἵματος αἰθέρ' ἔχουσιν,
ἀλλὰ μῦσος προπάροιθε ποδῶν ἐντοσθε καλεούθου.
Φράζεο δ' ἐξ ἐμέθεν, τρίποδος δ' ἀπέειπε κέλευθον·
μαντοσύνης πᾶσαν γὰρ ἐπετμήην σοι καταλέξω.
Ἦματι γὰρ τοῦτω περιτελλομένου ἐναιτοῦ
ῥίστασι πᾶσιν θάνατος, ψυχαὶ δὲ βίονται
Λοκρῶν Αἰτωλῶν τ' ἀναμῖξ βουλῆσιν Ἀθῆνης,
οὐδ' ἀναπαύλῃσις (1) κακοῦ ἔσσεται, οὐδ' ἡβάνος.
Ἦν γὰρ φεκάδες φόναι κατὰ κρᾶτα κέχυνται,
νῆξ δ' ἐπὶ πάντα κέκυνθε, μέλας δ' ἐπιδέδρομεν αἰθέρ' (2).
αὐτίκα νῆξ δ' ἔρεβος πᾶσαν κατὰ γαῖαν ὥρπων,
χῆροι δ' οἶκαι πάντες ἐπ' οὐδεὶ γυῖα κλινούσιν,
οὐδὲ γυνὴ πένθος ποτὶ λείφεται, οὐδὲ νύ παῖδες

1. οὐδ' ἀναπαύλῃ τις Bast., οὐδ' ἄρ' ἀνάβλῃσις Schaefer. ex Iliad. 2, 380. — 2. αἰθρῇ Xyl.

Cernens ergo Polycritus, eos sibi animum non advertere, sed consilium ipsius impedire, rursum ita locutus est : « Itaque ergo, cives, si quid ob consilii pravitatem vobis adversi eveniet, non mihi id, sed fortunæ, imputate, quæ vos ita ad deteriora ducit : quæ, mihi quoque adversa, in prolem meam me nefarium reddit. » Concurrente ad hæc verba turba, et tollere monstrum conante, arripens infanlem, et plerosque ferocius abigens, discerpit eum, ac voravit. Clamorem multitudo sustulit, lapidibusque eum coniectis arce ægre aggressa est : verum ille, nullis saxorum obnoxius ictibus, totum infantis copus, dempto capite, absumpsit, subitoque evanuit. Quod factum quum Ætoli ægre ferrent, et in anxietatem haud mediocrem venirent, Delphosque mittere vellent, caput infantis in solo jacens loquitur et oraculo futura indicat :

O populoæa colens famosas natio terras,
Non lucos adeas Phœbi, et fragrantia templa :
Namque manus tibi pollutæ tolluntur in auras,
Ante pedesque nefas positum via publica tangit.
Mitte iter ad tripodes, atque ex me discite futura :
Nam tibi fata canam, quæ sint venturaque dicam.
Hæc ubi lux primùm revoluta illuxit anno,
Corpora Locrorum simul Ætolûmque Minervæ
Passim morte atra stermentur plurima jussu,
Interitus animæ expertes post funera vivunt.
Nec requies erit ulla mali, vel parvula, vobis :
Nam jam nunc cædis stillæ caput omne præcrant,

ἐν μεγάροις γούσσι φίλους πατέρας περιφύντες·
τοῖον γὰρ τότε κύμα κατέδραμε πᾶσι κατ' ἀκρῆς.
Αἱ αἱ πατρίδ' ἐμὴν αἰεὶ στένω αἰνὰ παθοῦσαν,
μητέρα τ' αἰωνάτην, ἣν ὕστερον ἐκλυσεν αἰὼν.
Νῶνυμόν τε θεοὶ γένεσιν θῆσυσιν ἀπαντες
Λοκρῶν τ' Αἰτωλῶν θ' ὅ τι που καὶ σπέρμα λίποιτο,
οὐκ ἐμὴν κεφαλὴν λίποι αἰὼν, οὐδὲ νύ πάντα
σώματος ἡράνικεν μέλε' ἀκρίτα, λείπε δὲ γαῖαν.
Ἀλλὰ γ' ἐμὴν κεφαλὴν θέμεν ἦοι φαινομένηρι,
μηδὲ θ' ὑπὸ ζοφερῇν γαῖαν κατακρυπτόμεν ἔνδον·
αὐτοὺς δὲ προλιπόντας ἐν χώρον μετόπισθεν
στείχειν εἰς ἄλλον χώρον καὶ λαὸν Ἀθῆνης,
εἰ τίνα που θανάτιο λύσιν κατὰ μείραν εἴησθε.

Ἀκούσαντες δὲ οἱ Αἰτωλοὶ τοῦ χρησμοῦ γυναίκα μὲν καὶ τὰ νήπια τέκνα τοὺς τε ὑπεργήρυκας ὑπεξέθεντο οὐ ἕκαστος ἐδύνατο, αὐτοὶ δὲ ἔμενον καρδοκοῦντες τὸ ἀποθησόμενον. Καὶ συνέβη τῷ ἐξῆς ἔτει Αἰτωλοῖς καὶ Ἀχαρναῖσι συστῆναι πόλεμον καὶ φθορὰν πολλὴν ἑκατέρων γενέσθαι.

De Ephesio sive Alexandrino *Hierone*, ex quo hæc ineptiæ petuntur, aliunde non constat. Meursius scribi voluit *Hero*. Constat sane de Alexandrino *Herone mechanico* ; sed quomodo ad hunc nostra potueris referri non video.

32.

Ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἀντισθένης ὁ Περιπατητικὸς φιλόσοφος, Ἀκείλιον Γλαβρίωνα τὸν ὑπατον μετὰ πρεσβευτῶν Πορκίου Κάτωνος καὶ Λουκίου Οὐαλερίου Φλάκκου παραταξάμενον Ἀντιόχῳ ἐν Θερμοπύλαις γενναίως τε ἀγωνισάμενον βιάσασθαι ῥῖψαι μὲν τὰ δπλα τοὺς μετ' Ἀντιόχου, αὐτὸν δὲ τὰ μὲν πρῶτα εἰς Ἑλλάτιαν (cod. Ἱταλίαν; em. Meursius) μετὰ πεντακο-

Omnia nox tegit, et nimbus superincidit ater.
Quisque domi viduus sua membra in limine ponet.
(Nulla virum mulier lugēbit, nulla parentes ;
Uaque amplexa suos dēlebit funera proles :)
Uaque adeo cunctos letalis proluit æstus.
Neu patriam semper gemo, tam crudelia passam ;
Et miseram matrem, quæ mortem postmodum obivit.
Obscuros etiam superi, et sine nomine ponent,
Ætolo et Locro quidquid de semine fiet :
Vita meo capiti superat quia, nec mea membra
Protinus a terris abolevit cuncta recedens ;
Vos caput auroræ jubeo hoc exponere luci.
Nec terræ infossum nigris celare cavernis :
Atque exhinc patria jubeo migrare relicta,
Palladis ad populumque et cultas pergere terras,
Effugium leti si quod fors fata ministrent.

Audito hoc Ætoli oraculo, uxores, infantes et senio proVectos exposuerunt, quo quisque potuit : ipsi manserunt domi, et, quid futurum esset, expectaverunt. Contigit autem ut anno proximo inter Ætolos et Acarnanes bellum existeret, et utrinque magna fieret clades.

32.

Narrat etiam Antisthenes philosophus Peripateticus, Aciliūm Glabriorē consulem cum legatis Porcio Catone et L. Valerio Flacco, prælio congressum cum Antiocho apud Thermopylas, acriter pugnasse, et milites Antiochi coegisse arma abjicere. Ipsum Antiochum primum cum quin-

σίων ὑπασπιστῶν φυγεῖν, ἐκεῖθεν δὲ πόλιν εἰς Ἑρεσον ἀναγκάσαι ὑπεξελθεῖν. Ὁ δὲ Ἀκείλιος Κάτωνα μὲν εἰς Ῥώμην ἀπέστειλεν ἀπαγγελοῦντα τὴν νίκην, αὐτὸς δὲ ἐπ' Αἰτωλοῦς καθ' Ἡράκλειον ἐστράτευσεν, ἣν ἐξ εὐμπεδοῦς ἔλαβεν. Ἐν δὲ τῇ παρατάξει τῇ γενομένη πρὸς Ἀντιόχον ἐν Θερμοπύλαις ἐπιφανέστατα σημεῖα ἐγένετο Ῥωμαίοις. Ἐπιφανέντος γὰρ Ἀντιόχου καὶ φυγόντος τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἐγένοντο οἱ Ῥωμαῖοι περὶ ἀναίρεσιν τῶν ἐκ τῆς σφετέρως δυνάμεως πεπτωκότων καὶ περὶ συλλογὴν λαφύρων τε καὶ σκύλων καὶ αἰχμαλώτων. Βούπλαγος δὲ τις, τῶν ἀπὸ Συρίας ἱππάρχης, τιμώμενος παρὰ τῷ βασιλεῖ Ἀντιόχῳ, ἔπεσε καὶ αὐτὸς γενομένης ἀγωνισάμενος. Ἀναίρουμένων δὲ τῶν Ῥωμαίων πάντα τὰ σκύλα καὶ μεσοῦσας τῆς ἡμέρας, ἀνέστη ὁ Βούπλαγος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἔχων τραύματα δέκα δύο, καὶ παραγεγόνως εἰς τὸ στρατοπέδον αὐτῶν ἀνέειπε λεπτῇ τῇ φωνῇ τούσδε τοὺς στίχους·

Παῦσαι σκυλεύων στρατὸν αἶδος εἰς χθόνα βάντα·
ἤδη γὰρ Κρονίδης νεμεσᾷ Ζεὺς μέρμερα λεύσσω,
μηνίει δὲ φόνῳ στρατιᾶς καὶ σοῖσιν ἐπ' ἔργοις,
καὶ πέμψει φύλον θρασυκάρδιον εἰς χθόνα τὴν σὴν,
οἷ σ' ἀρχῆς παύσουσιν, ἀμείψῃ δ' οἷά γ' ἔρεας.

Ταραχθέντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἐπὶ τοῖς βρθεῖσιν διὰ ταχέων συνήγαγον τὸ πλῆθος εἰς ἐκκλησίαν καὶ ἐβουλεύοντο περὶ τοῦ γεγονότος φάσματος. Ἐδοξεν οὖν τὸν μὲν Βούπλαγον παραχρῆμα μετὰ τὰ λεχθέντα ἐπὶ ἀποπνεύσαντα κατακαύσαντας θάψαι, καθαρὸν δὲ ποιήσαντας τοῦ στρατοπέδου θῆσαι Διὶ Ἀποτροπαίῳ καὶ πέμψαι εἰς Δελφοὺς ἐρωτήσαντας τὸν θεόν, τί χρὴ ποιεῖν. Πα-

ραγενομένων δὲ Πυθιδε τῶν θεωρῶν καὶ πυθναομένων τί ποιητέον, ἀνέειπεν ἡ Πυθία τόνδε τὸν χρησμὸν·

Ἴσχεο νῦν, Ῥωμαῖε, δίκη δέ τοι ἔμμενος ἔστω,
μή σοι ἐφορμήσῃ Παλλὰς πολὺ φέρτερον Ἀρῇ,
χρηρῶσθ' ὁ ἀγοράς· σὺ δὲ, νήπιε, πολλὰ μογήσας
ἔξαι ἐς χώρην τὴν σὴν πολὺν ὄλβον ὀλέσας.

Ἀκούσαντες οὖν τοῦ λόγου τούτου τὸ μὲν ἐπιστρατεύσαι ἐπὶ τινὰ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικούντων ἀπέγνωσαν τὸ παράπαν, ἀναξυζήσαντες δὲ ἀπὸ τοῦ προειρημένου τόπου παρεγόνοντο ἐπὶ Ναύπακτον τῆς Αἰτωλίας, ὃ ἐστὶν ἱερὸν κοῖνον τῶν Ἑλλήνων, εὐτρεπίζοντες θυσίας δημοτελεῖς, ἀπαρχὰς τε ἐξ ἔθους. Τούτων δὲ ἐπιτελουμένων ὁ στρατηγὸς Πόπλιος ἔμμανης γενόμενος καὶ παρὰ φρῶν ἀπορθέγγεται πολλὰ τινὰ ἐνθουσιωδῶς, τὰ μὲν ἐν μέτρῳ, ἔστι δ' ἃ καὶ καταλογίζην. Διαγγεθέντος δὲ τῷ πλῆθει τοῦ πράγματος συνέθεον πάντες πρὸς τὴν σκηνὴν τοῦ Ποπλίου, ἅμα μὲν ὑπαγωνίζοντες καὶ ἐκπεπληγμένοι ἐπὶ τῷ τὸν κράτιστον αὐτῶν καὶ δυνάμενον ἀφηγεῖσθαι μετ' ἐμπειρίας ἡττυχέναι, ἅμα δὲ ἀκούειν βουλόμενοι τὰ λεγόμενα, ὥστε τινὰς αὐτῶν πιεσθέντας βριατότερον ἀποπνιγῆναι. Τὰ μὲν οὖν ἐν μέτρῳ βρθέντα ὑπ' αὐτοῦ, ἔτι ὄντος ἐν τῇ σκηνῇ, ἔστι τάδε·

Ὁ πατὴρ, οἷόν σοι λυγρὸν φέρεῖ Ἀρῇ Ἀθήνῃ,
ἥνικα πορθήσας Ἀσίην πολυύλβον ἴκηαι
Ἰταλίην ἐς γαίαν, εὐστεφανοῦς τε πόλιν.
Θρινაკίην νῆσον πολυήρατον, ἣν κτίσατο Ζεὺς.
Ἦξει γὰρ στρατὴρ πολυφέρτατος, ὁδριμόθυμος,
τῆλ' ὅθεν ἐξ Ἀσίας, ὅθεν ἡλίου ἀντολαὶ εἰσιν,
καὶ βασιλεὺς διαβάς στεινὸν πόρον Ἑλλησπόντου
δρκα πιστὰ ταμεί πρὸς κοῖραν Ἠπειρώτῃν,
ἔξει δ' εἰς Ἀσίην (?) στρατὴν ἀνάρηθμον ἀγέρας

gentis satellitibus Elateam (v. Livius 36, 19) fugisse, inde compulsulm Ephesus discedere. Acilius (ut is narrat) Catonem, victoriæ nunciandæ causa, Romam misit; ipse in Aetolos movit, et Heracleam adortus, nullo negotio cepit. In pugna autem apud Thermopylas Romanis signa illustrissima sunt facta. Nam quum se ostendisset ipsis Antiochus ac fugisset, postriedie Romani se colligendis iis, qui ab ipsorum parte ceciderant, tum legendis spoliis atque exuviis et captivis dederunt. Ibi Buplagus quidam Syrus, qui magno in pretio apud Antiochum fuerat, turmamque equorum duxerat, fortiterque prælians ceciderat, Romani vero quum spolia omnia legerent, media die e mortuis surrexit, vulneribus affectus duodecim, et in castra eorum advenit, atque hos versus exili voce pronuntiavit:

Desiste ad manes turbam spoliare profectam:
Succenset Jupiter jam nunc, facta impia cernens,
Iratu cadem ob legionis, et ob tua facta,
Immanem gentemque tuas immittet in oras,
Imperio tibi quæ tua facta rependat adempto.

Perturbati his verbis duces, celeriter multitudinem in concionem convocarunt, ac de spectro consularunt. Placuit ut Buplagus, statim a recitatis versibus extinctus, cremaretur ac sepeliretur; lustraretur exercitus, Jovi Averuncatori sacrum fieret; mitterenturque Delphos, qui, quid agendum esset, perquirerent. Consultoribus Pythia sic respondit:

Desine nunc, Romane, et jus fac sit tibi cordi,

Ne longe majori instructum robore Martem
Immittat Pallas tibi, qui fora civibus atrox
Atque domos viduet. Post multos, stulte, labores
Amisiss opibus repetes tua limina magna.

Quo audito, Romani omne consilium expeditionis in aliquem Europæ habitatorem suscipiendæ abjecerunt; et, motis castris, a dicto loco Naupactum venerunt, Aetoliæ urbem, ubi commune est Græcorum templum; ibique sacrificia publica et primitias de more adornarunt. Hac quum celebrarentur, imperator Publius, insaniam correptus, multa divino animi instinctu pronuntiavit, quadam versibus, alia soluta oratione. Quæ res quum esset indicata multitudini, omnes ad Publii tentorium concurrerunt, simul et conderati atque dolore affecti, eo quod optimus ipsorum dux atque peritissimus in eam devenisset miseriam: et cupientes audire quæ diceret. Et tantus fuit concursus, ut quidam vehementius pressi suffocarentur. Versus, quos ille pronuntiavit, quum esset adhuc in tentorio, hi sunt:

Eheu quam dirum Pallas tibi, patria, Martem
Immittet, postquam Ausonias remearis ad urbes,
Devastata Asia natale solumque beata,
Thrinaciamque, dum quam rex fundavit, amaram.
Nam procul ex Asia, quæ sunt Hyperionis ortus,
Adveniet gravis atque animis exercitus ingens,
Trajectoque freto rex angustis Helleponti
Cum domino Epîri firmissima foderat junget,
Inque Asiam innumero conflatas milite turbas

πάνθοθεν ἐκ τ' Ἀσίας ἡδ' Εὐρώπης ἐρατεινῆς,
καὶ σε δαμά, χήρους δ' οἴκους καὶ τείχεα θήσει,
δουλοσύνην δ' ἐπὶ πᾶσιν ἐλευθερὸν ἡμᾶρ ἀπούρας
τεύξει μνημόδος οὐνεκ' Ἀθηναίης μεγαθύμου.

Ἀντιόχον δὲ τοὺς στίχους τούτους ὥρμησεν ἐκ τῆς σκηνῆς ἐν γιγνῶνι καὶ ἀπερβέγγετο καταλογόδην τάδε· « Μηνύμεν, ὦ ἄνδρες στρατιῶται καὶ πολῖται, διαβάνας ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν νικῆσαι ὑμᾶς τὸν βασιλέα Ἀντίοχον ναυμαχῆσαντάς τε καὶ πεζῇ παραταξαμένους, κυριεῦσαι δὲ τῆς ἐπιτάβης τοῦ Ταύρου χώρας πάσης καὶ τῶν πόλεων τῶν ἐκτισμένων ἐν αὐτῇ, ἐκβαλόντας τὸν Ἀντίοχον εἰς Συρίαν, ταύτην δὲ παραδοθῆναι καὶ τὰς πόλεις τοῖς Ἀττάλου υἱοῖς, Γαλάτας δὲ τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ Ἀσίᾳ παραταξαμένους πρὸς ὑμᾶς ἡσασθῆναι, τῶν δὲ γυναικῶν καὶ τέκνων καὶ τῆς ἀποσκευῆς πάσης κυριεῦσαι ὑμᾶς καὶ ἀγαγεῖν εἰς τὴν Εὐρώπην, τοὺς δὲ κατοικοῦντας ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὴν παραλίαν Θρᾷκας τῆς τε Προποντιδῶς καὶ Ἑλλησπόντου ἀναλῶουσιν ὑμῖν ἀπὸ τῆς στρατείας ἐπιθεσιν ποιήσασθαι περὶ τὴν τῶν Αἰνιῶνων χώραν καὶ τινὰς διαχθέραντας ἀρελέσθαι μέρος τι τῆς προνομῆς, διασωθέντων δὲ τῶν ἄλλων καὶ κυμισθέντων εἰς Ῥώμην ἔσεσθαι συνθήκας πρὸς βασιλέα Ἀντίοχον, ἐφ' ᾧ χρήματα μὲν εἰσίοιαι καὶ χώρας τινὸς ἀποστήσεται. » Ἀναγορεύσας δὲ ταῦτα ἀνεκεκράγει μεγάλην τῇ φωνῇ λέγων τάδε· « Ἐκ τῆς Ἀσίας ὁρῶ διαβαινοῦσας δυνάμεις χαλκοστέρνους καὶ βασιλέας ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένους καὶ ἔθνη παντοδαπὰ ἐπὶ τὴν Εὐρώπην, ἵππων τε κτύπον δοράτων τε ψόφον καὶ φόνον αἱματοφόρτον λεηλασίαν τε δεινὴν πτώσεις τε πύργων καὶ τειχῶν κατασκαφὰς ἐρημίαν τε χθονὸς

ἀμυθῆτου. » Ταῦτα δὲ εἰπὼν ἔλεξεν ἄλλους ἐν ἔπεισι τάδε·

Ἦνικά Νισαῖοι χρυσάμπυνες ἀργεῖται ἱπποὶ
βῶσιν ἐπὶ χθόνα διαν, ἐὴν προλιπόντες ἐφέδρην,
οὐς ποτ' ἐν ἄστει τεύξει Συρρακοσίαν πολυούλῳ
Δαίδαλος Ἡετίων, φιλίαν πολυήρατον αὐλῶν,
δαῖτ' ἐπὶ χαλκῇ, δεσμοὶ δ' ἐπὶ δεσμὸν ἱαλλεν,
χρύσεον ἐν δ' αὐτὸν πᾶσιν Ἵπερίονος υἱὸν
ἤρμοσεν ἀκτίνεσσι καὶ ὁμμασι μαρμαίροντα·
καὶ τότε σοὶ, Ῥώμη, χαλέπ' ἄλγεα πάντα τελεῖται.
Ἦξει γὰρ στρατὸς εὐρύς, ὅς οὐ (l. δ σου) χθόνα πᾶσαν
[ὀλέσσει,

χρῶσει δ' ἀγοράς, ἄστυ δὲ τε πυρπόλα θήσει,
αἵματι δὲ πλήσει ποταμούς, πλήσει δὲ καὶ ἄδην,
δουλοσύνην τ' οἰκτρήν, στυγερήν, ἀτέκμαρτον ἐφέσσει.
Οὐδὲ γυνὴ πόσιν ἐν γ' ὑποδέξεται ἐκ πολέμοιο
νοστήσαντ, αἰδῆς δὲ καταχθόνιος, μελανέμων,
ἔξει ἐνὶ φθιμένοισιν ὁμοῦ τέκνα μητρὸς ἀπούρας,
Ἄρης δ' ἄλλοδαποὶς περιθήσει δούλιον ἡμᾶρ.

Ἀπορβεγξάμενος δὲ ταῦτα ἐσιώπησεν καὶ πορευθεὶς ἔξω τοῦ στρατοπέδου ἀνέβη ἐπὶ τινα ὄρυν. Ἐπακολουθήσαντος δὲ τοῦ ὄχλου προσεκαλέσατο αὐτοὺς καὶ εἶπε τάδε· « Ἐμοὶ μὲν, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι καὶ οἱ λοιποὶ στρατιῶται, καθήκει τελευτήσαντι ὑπὸ λύκου πυρροῦ εὐμεγέθους καταβρωθῆναι ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὑμεῖς δὲ τὰ ρηθέντα ὑπ' ἐμοῦ γινώσκετε συμβησόμενα ὑμῖν πάντα, τεκμηρίοις χρώμενοι τῇ νῦν ἐσομένῃ ἐπιφανείᾳ τοῦ θηρίου τε καὶ τῇ ἐμῇ ἀναιρέσει, ὅτι ἀληθὴ εἴρηκα ἐκ τινος θείας ὑποδείξεως. » Τοσαῦτα δὲ εἰπὼν ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀποστήναι καὶ μηδὲνα κωλύσαι τὸ θηρίον προσελθεῖν, φάσκων, ἐὰν ἀποστρέψωσιν, οὐ συνοίσειν αὐτοῖς. Ποιήσαντος δὲ τοῦ πλήθους τὸ προσταχθῆναι οὐκ εἰς μακρὰν παραγίνεται ὁ λύκος. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν δ

Ex Asia, Europæque educet finibus amplæ.

Te subiget, viduasque domos, murosque relinquet;

Servitioque premet, spe libertatis adempta.

Atque hæc ob sævam fient Tritonidis iram.

His pronunciatis tunicatus e tentorio se proripuit, et soluta oratione ita est locutus: « Significamus, milites atque cives, vos ex Europa in Asiam digressos, Antiochum regem terra marique commissis superasse præliis; subegisse quidquid est citra Taurum regionis, et urbium in ea conditarum, expulso in Syriam Antiocho; regionem eam et urbes Attali filius vos tradidisse; Galatas, qui in Asia degunt, vobiscum pugna congressos succubuisse; mulieres eorum, liberos et omnia impedimenta vos cepisse et in Europam duxisse. A Thracibus vero, qui in Europa oram Propontidis et Hellespontis accolunt, redeuntibus vos apud Æniam regionem invasum iri, et eos nonnullis occisis partem prædæ vobis erepturos: reliquis salvis Romam perlatis cum rege Antiocho fœdus exstiturum, ea conditione, ut si certam pendat pecuniam, et quadam regione cedat. » His dictis, magna voce in hæc verba clamavit: « Video ex Asia trajicere exercitus ferreis pectoribus, regesque in unum conductos, et gentes varias in Europam, strepitumque equorum, et hastarum fragorem, eandem cruentam, praxlationem gravem, ruinam turrium, et murorum dejectiones, ac evastationem immensæ terræ. » Secundum hæc rursum versus protulit, quorum hæc fuit sententia:

Nisææ quando frenis auroque superbæ

Egredientur equæ propriis de sedibus albæ

(Arte Syracusis quas in locupletibus olim

Dædalus Eetion jucundæ nobile pignus

Fecit amicitiae, præsepia ad ærea stantes,

Aureaque inter se connectunt vincula cunctas:

Quis super insignis radiis, oculosque coruscans,

Invehitur famosi Hyperionis inclyta proles):

Tum gravium te, Roma, attinget summa malorum.

Nam magnus veniens exercitus omnia perdet.

Civibus orbabit fora, et urbes igne cremabit,

Sanguineque implebit rivos, et sanguine manes,

Servitioque premet, spe libertatis adempta.

Nulla virum e bello reducem tunc femina diro

Excipt; Pluto nigro sed tristis amictu

Sub terras rapiet natos matresque patresque.

Marsque peregrinis coget servire relictos.

Sic fatus conticuit: egressusque castris quercum quandam conscendit; sequentemque multitudinem advocans, hæc dixit: « Mihi quidem, Quirites ceterique milites, convenit ut a lupo rufo magno vorer hodie. Vos autem scitote, eventura vobis omnia, quæ prædixi: ac vera me, numine quodam demonstrante, prædixisse, hoc certissimo intelligite signo, quod mox lupo adest, et me interficiet. » Hæc locutus, discedere eos jussit, et lupo non impedire quominus accessit, dicens, si eum arcerent, male id ipsis versurum. Obtemperante dictis multitudine, paulo post ac-

Πόπλιος κατέβη ἀπὸ τῆς δρυὸς καὶ ἔπασεν ὑπτιος, ὃ δὲ λύκος ἀνασχίσας αὐτὸν κατεδαίνυτο πάντων ὀρώντων. Ἀναλώσας δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ πλήν τῆς κεφαλῆς ἐτράπετο εἰς τὸ ὄρος. Προσελθόντος δὲ τοῦ ὄχλου καὶ βουλομένου ἀνελεσθαι τὰ ἀπολελειμμένα, κτερίσαι τε αὐτὸν νομίμως, ἡ κεφαλὴ κειμένη ἐπὶ τῆς γῆς ἀνείπε τοὺς στίχους τούτους·

Μη ψαῦ' ἡμετέρης κεφαλῆς· οὐ γὰρ θέμις ἐστίν,
οἷσιν Ἀθηναίη χόλον ἄγριον ἐν φρεσὶ θῆκεν,
ἄπτεσθαι θείοιο καρήματος· ἄλλὰ πέπαυσο,
μαντοσύνην τ' ἐπάκουσον, ἀληθέα ἥπερ ἔρεϊ σοι.
Ἦξει γὰρ χθόνα τήνδε πολὺς καὶ καρτερός Ἄρης,
ὃς λαὸν μὲν ἐνοπλον ὑπὸ σκότον ἀίδι πέμψει,
ῥήξει δ' αὖ λιθίνους πύργους καὶ τείχεα μακρά,
ἄλθον δ' ἡμέτερον καὶ νῆπια τέκν' ἀλόχους τε
μάρψας εἰς Ἀσίην ἄξει διὰ κύμα περήσας.
Ταῦτά σοι εἰρήκεν νημερτέα Φοῖβος Ἀπόλλων
Πύθιος, ὃς μοι ἐν κρατερὸν θεράποντ' ἐπιπέμψας
ῥήγαντες εἰς μακάρων τε δόμους καὶ Περσεφονείας.

Ἀκούσαντες δὲ τῶν ἐπῶν τούτων οὐ μετρίως ἐταράχθησαν, ἰδρυσάμενοί τε αὐτὸν Ἀπόλλωνος Λυκίου καὶ βωμόν, ὃνπερ ἔκειτο ἡ κεφαλὴ, ἐνέδησαν εἰς τὰς ναῦς καὶ ἀπέπλεον ἕκαστος ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν πατρίδας. Καὶ συνέβη ἅπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ Ποπλίου ῥηθέντα γενέσθαι.

33.

Ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἡσίοδος καὶ Δικαίλαρχος καὶ Κλίταρχος (1. Κλέαρχος) καὶ Καλλίμαχος καὶ ἄλλοι τινὲς περὶ Τειρεσίου τάδε. Τειρεσίαν τὸν Εὐήρους ἐν Ἀρκადίᾳ ἄνδρα ὄντα ἐν τῷ ὄρει τῷ ἐν Κυλλήνῃ ὄφεις ἰδόντα ὀχεύοντας τρώσαι τὸν ἕτερον καὶ παραχρῆμα μεταβα-

λεῖν τὴν ἰδέαν· γενέσθαι γὰρ ἐξ ἀνδρὸς γυναῖκα καὶ μιγθῆναι ἀνδρὶ. Τοῦ δὲ Ἀπόλλωνος αὐτῷ χρήσαντος, ὡς ἐὰν τηρήσας ὀχεύοντας ὁμοίως τρώσῃ τὸν ἕνα ἔσται οἷος ἦν, παραφυλάξαντα τὸν Τειρεσίαν ποιῆσαι τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ῥηθέντα καὶ οὕτως κομίσασθαι τὴν ἀρχαίαν φύσιν. Δίδος δὲ ἐρίσαντος Ἦρα καὶ φαμένου, ἐν ταῖς συνουσίαις πλεονεκτεῖν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀνδρὸς τῆς τῶν ἀφροδισίων ἡδονῆς, καὶ τῆς Ἦρας φασκούσης τὰ ἐναντία, δόξαι αὐτοῖς μεταπεμφαμένοις ἐρίσθαι τὸν Τειρεσίαν διὰ τὸ τῶν τρόπων ἀμοτέρων πεπειρᾶσθαι. Τὸν δὲ ἐρωτώμενον ἀποφῆνασθαι, διότι μοιρῶν οὐσῶν δέκα τὸν ἄνδρα τέρπεσθαι τὴν μίαν, τὴν δὲ γυναῖκα τὰς ἐννέα. Τὴν δὲ Ἦραν ὀργισθεῖσαν κατανύξαι αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ποιῆσαι τυφλόν, τὸν δὲ Δία δωρησθαι αὐτῷ τὴν μαντικὴν, καὶ βιῶν ἐπὶ γενεὰς ἐκπτά.

34.

Οἱ αὐτοὶ ἱστοροῦσι, κατὰ τὴν Λαπιθῶν χώραν γενέσθαι Ἐλάτῳ τῷ βασιλεῖ θυγατέρα, ὀνομαζομένην Καϊνίδα· ταύτῃ δὲ Ποσειδῶνα μιγέντα ἐπαγγεῖλασθαι ποιῆσειν αὐτὴν ὃ ἀνέβη, τὴν δὲ ἀξιώσαι μεταλλάξαι αὐτὴν εἰς ἄνδρα, ποιῆσαι τε ἄρτων. Τοῦ δὲ Ποσειδῶνος κατὰ τὸ ἀξιωθὲν ποιήσαντος, μετονομασθῆναι Καϊνέα.

35.

Καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ δὲ τῇ πρὸς Μαϊάνδρῳ ποταμῷ ἐγένετο ἀνδρόγονος, ἀρχόντος Ἀθηνησιν Ἀντιπάτρου, ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ Μάρκου Βινικίου καὶ Τίτου Στατιλίου Ταύρου, τοῦ Κουρβίνου ἐπικληθέντος. Παρ-

cessit lupus, quem quum videret Publius, de quercu descendit et supinus concidit. Lupus autem eum laniavit et voravit, omnibus videntibus : quumque, praeter caput, omnia consumpsisset, montem petiit. Porro turba accedente, et reliquias tollere ac sepelire, uti leges jubebant, volente; caput, humi jacens, hoc carmen pronunciauit :

Non continge caput nostrum; fas non sinist illos.
Quos animo infenso Jovis odit filla Pallas,
Contrectare caput sacrum : tu tangere cessa,
Et, quae vera canam tibi nunc, oracula serva.
Dirus in has mittet Mars agmina fortia terras,
Qui nigrum armatas turbas demittet ad Orcum;
Prosternetque solo turres, et moenia longa :
Nostras divitias, teneram et cum conjuge prolem
Abripiens, Asiae vehet ille per aequor in oras.
Haec tibi fata canit veracia Phœbus Apollo
Pythius : is forti misso me, crede, ministro
Ad sedes duxit, quas obtinuerunt beati.
Qua manes inter Proserpina candida regnat.

Quod quum audivisset multitudo, non leviter perturbata, fanum posuerunt Apollini Lycio sive Lupino, aramque eo loco, ubi caput jacebat. Tum, navibus conscensis, domum quisque suam navigarunt. Ceterum evenerunt omnia, quae erant a Publio praedicta.

33.

Hesiodus, Dicæarchus, Clearchus, Callimachus, alii- que nonnulli, de Tiresia hæc narrant. Tiresiam, Eueris

filium, in Arcadia quum esset mas in monte Cyllene, serpentum, quos coire videbat, alterum vulnerasse : illicoque, mutato sexu, in feminam mutatum esse, ac cum viro concubuisse. Monitum autem oraculo Apollinis, ut, quum coeantes serpentes iterum deprehendisset, alterum itidem sanciret, ita enim in pristinum sexum rediturum, observata opportunitate, consilio dei fuisse obsecutum, itaque recuperasse pristinam naturam. Porro Jove cum Junone altercante, illoque contendente, plus voluptatis e re venera feminas percipere quam viros, Junone contrarium asserante; placuisse ut accitus ea de re pronunciaret Tiresias, utpote utrumque sexum expertus. Hunc interrogatum respondisse, decem in partes voluptate illa divisa, unam viro, mulieri novem obtingere. Junonem iratam cum oculis confossis excæcasse; Jovem ei vaticinandi artem dono dedisse, et vitam septem seculorum.

34.

Idem perhibent, apud Lapithas Elato regi filiam misse, nomine Cænidem : cum hac Neptunum congressum, promississe, facturum se ei quodcumque vellet : ipsam petisse, ut ab eo in virum mutaretur, fierique invulnerabilis ; praestitisse id Neptunum, nomenque viro Cæneus factum.

35.

Antiochiæ etiam, quæ est ad Mæandrum sita, homo mixto sexu, quem androgynum appellant, fuit, archonte Athenis Antipatro, Romæ M. Vinicio, et T. (deh. M.) Sta-

θένας γὰρ γονέων ἐπισήμων τρισκαδεκάτης ὑπάρχουσα ὑπὸ πολλῶν ἐμνηστεύτο, οὐσα εὐπρεπής. Ὡς δ' ἐνεργυήθη ᾧ οἱ γονεῖς ἐβούλοντο, ἐνστάσης τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου, προΐναι τοῦ οἴκου μέλλουσα αἰφνιδίως πό-νου ἐμπεσόντος αὐτῇ σφοδρῶτάτου ἐξεβόησεν· ἀναλα-βόντας δὲ αὐτὴν οἱ προσήκοντες ἑθεράπευσαν, ὡς ἀλγί-ματα ἔχουσαν κοιλίας καὶ στέρθους τῶν ἐντός· τῆς δὲ ἀλγηδόνος ἐπιμενούσης τρισὶν ἡμέραις ἐξῆς, ἀπορίαν τε πᾶσι τοῦ πάθους ποιοῦντος, τῶν πόνων οὐτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρας ἐνδοσιν λαμβανόντων, καίτοι πᾶσαν μὲν θεραπείαν αὐτῇ προσφερόντων τῶν ἐν τῇ πόλει ἱατρῶν, μηδεμίαν δὲ τοῦ πάθους δυναμένων αἰτίαν εὑρεῖν, τῇ τετάρτῃ τῶν ἡμερῶν περὶ τὸν ὄρθρον μείζονα τῶν πό-νων ἐπίδοσιν λαμβανόντων, σὺν μεγάλῃ οἰμωγῇ ἀνα-κραγούσης, ἄφνω αὐτῇ ἀρσενικὰ μόρια προέπεσε, καὶ ἡ κόρη ἀνὴρ ἐγένετο. Μετὰ δὲ χρόνον εἰς Ῥώμην ἀνελήθη πρὸς Κλαύδιον Καίσαρα, ὃ δὲ τούτου ἕνεκα τοῦ σημείου ἐν Καπετωλίῳ διὰ Ἀλεξισάκῳ ἰδρύσατο βωμόν.

36.

Ἐγένετο καὶ ἐν Μηουανίᾳ, πόλει τῆς Ἰταλίας, ἐν Ἀγριπίνῃς τῆς Σεβαστῆς ἐπαύλει ἀνδρόγυνος, ἀρχον-τος Ἀθήνησι Διονυσόδωρου, ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ Δέξιμου Ἰουνίου Σιλανῶ τορκουάτου καὶ Κοίντου Ἀτε-ρίου Ἀντωνίνου. Φιλοτίς γάρ τις ὀνόματι παρθένος, Σμυρναία τὸ γένος, ὥραία πρὸς γάμον ὑπὸ τῶν γονέων κατεγγεγυημένη ἀνδρὶ, μοριῶν αὐτῇ προφανέντων ἀρ-ρενικῶν ἀνὴρ ἐγένετο.

37.

Καὶ ἄλλος δὲ τις ἀνδρόγυνος κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρό-νους ἐγένετο ἐν Ἐπιδαύρῳ, γονέων ἀπόρων παῖς, ὃς

lilio Tauro, cui Corvini cognomentum fuit, consulibus (an. 797 a. U; 45 p. C.). Etenim virgo quaedam, parentibus nata illustribus, quum annorum esset tredecim, multis pro- cis petita ob pulchritudinem, postquam de parentum sen- tentia desponsata esset, nuptiarum die appetente domo progressura, subito dolore vehementissimo correpta exclamavit. Domestici eam reductam in ardes ita curaverunt, ut quæ doloribus ventris et conversionibus intestinorum labor- rret. Sed dolore per triduum continuum permanente, omnibusque eum ob casum anxiiis, cruciatibus neque inter- diu neque noctu remittentibus, quum omnes ejus urbis medici ipsam curarent, nullam tamen affectus causam in- venirent: quarta die sub auroram, intendentibus se acrius doloribus, puellaque magno cum ejulatu exclamante, sub- ito virilia prodierunt, ac e virgine vir est factus: qui ali- quanto post Romam fuit ad Claudium Casarem adductus: atque hic, prodigii illius causa, in Capitolio Jovi Aver- runco aram posuit.

38.

Alius fuit Androgynus Mevanæ, quæ est urbs Italiæ, in diversorio Agrippinæ Augustæ, præside Athenis Dionysio- doro (Ol. 208, i. an. 805 a. U., 56 p. C.), Romæ D. Junio Silano Torquato et Q. Haterio Antonino consulibus. Nam

ἐκαλεῖτο πρότερον Συμφέρουσα, ἀνὴρ δὲ γενόμενος ὠνομάζετο Συμφέρων, κηπουρῶν δὲ τὸν βίον διήγαν.

38.

Καὶ ἐς Λαοδίκειαν δὲ τῆς Συρίας γυνή, ὀνόματι Αἰ- τητῇ, συνοικοῦσα τῷ ἀνδρὶ ἔτι μετέβαλε τὴν μορφήν καὶ μετνωμασθῇ Αἰτητὸς ἀνὴρ γενόμενος, ἀρχοντας Ἀθήνησι Μακρίνου, ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ Λουκίου Λαμία καὶ Αἰλιανοῦ Οὐέτερος (1. Λουκίου Αἰμυλίου Αἰλιανοῦ καὶ [Λουκίου Ἀντιστίου] Οὐέτερος). Τοῦ- τον καὶ αὐτὸς ἐθεασάμην.

39.

Ἐγεννήθη καὶ ἐπὶ Ῥώμῃς ἀνδρόγυνος, ἀρχοντας Ἀθήνησιν Ἰάσσος, ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ Μάρκου Πλαυτίου καὶ Σέξτου Καρμινίου, ** (1) Ὑψαίου καὶ Μάρκου Φουλβίου Φλάκκου· δι' ἣν αἰτίαν ἡ σύγκλητος ἐκέλευσεν τοὺς ἱερομνήμονας ἀναγνῶναι τοὺς Σιδύλλης χρησμούς, καὶ ἐξηγήσαντο τοὺς χρησμούς. Εἰσὶν δὲ οἱ χρησμοὶ οἷδε·

(1) « Recte Meursius intellexit duas historias diversas in unam coaluisse. Scribi vult Μάρκου Πλαυτίου καὶ Σεντίου Αἰ- γουρίνου ex fast. cons. s. a. 909. 157; sed ibi legitur *M. Cio- nius Silvanus C. Serius Augurinus*. Fort. pertinent hæc ad a. 751. 2, ubi in fast. *M. Plautius M. f. A. n. Silvanus. L. Caninius Callus*, ut scribendum sit Μάρκου Ἰδαντίου καὶ Λουκίου Κανινίου. Deinde excidit præter alia nomen archon- tis Attici et consulis prænomen atque nomen Μάρκου Πλαυ- τίου. Namque in fast. ad a. 628. 125. *M. Plautius Hy- psæus. M. Fulvius M. f. Q. n. Flaccus*. Ὑψαίου restituit Meurs., vulg. Μάρκου Πλατίου καὶ Σέξτου Καρμινίου, Υψαίου, καὶ Μ. Φ. « WESTERM. Carmen cum Westermanno in- tactum fere relinquimus. « Ego ita verti, ut qui in nugis difficilibus nugari libere statuisseni. » XYLANDER.

virgo quædam, Smyrnæ nata, Philotis nomine, quum ma- tura viro nuptum tradita esset a parentibus, masculino enato membro, in virum abiit.

37.

Eodemque tempore Epidauri alius fuit androgynus, na- tus inopibus parentibus, qui nomen prius erat Sympherusa; in virum autem mutatus, Sympheron cæpit vocari, vi- tamque colendis hortis triviti.

38.

Quin et Laodiceæ, quæ est in Syria, mulier Æteta no- mine, etiamnum cum marito degens, e femina vir exstitit, cui nomen Ætetus: archonte Athenis Macrino, Romæ consulatum gerentibus Æmiliano Eliano et L. Antistio Vetere (an. 868 a. U., 116 p. C.). Hunc ipse quoque vidi.

39.

Fuit et Romæ androgynus, archonte Athenis Iasone: Romæ M. Plautio et Sexto Carminio cons. ** Hypsæo ac M. Fulvio Flacco consulibus. Quam ob causam senatus jus- sit, a sacerdotibus Sibyllæ oracula recitari, atque exponi. Sunt autem hæc:

"Ὅσα τέρα καὶ ὅσα παύματα δαίμονος ἀλσος
 ἰσθὺς ἐμὸς λύσει, τάδ' ἐνὶ φρεσὶν αἰεὶ νοήσας,
 'Ρώμη ἐγὼ πῖσυνος· καὶ τοὶ ποτε φημί γυναῖκα
 ἀνδρόγυνον τέξασθαι ἐχοντά περ ἄρσενά πάντα,
 νηπίαχοι θ' ὅσα θηλυτέραι φαίνουσι γυναῖκες.
 Οὐκ ἔτι δὴ κρύψω, θυσίας δέ τοι ἐξαγορεύσω
 προφρονέως Δῆμητρι καὶ ἁγνῇ Περσεφονείῃ.
 Ἰστώ δ' αὕτη ἄνασσα θεά, τὰ μὲν εἰκε πύθαι
 σεμνοτάτῃ Δῆμητρι καὶ ἁγνῇ Περσεφονείῃ.
 Θησαυρὸν μὲν πρῶτα νομίσματος εἰς ἐν ἀθροίσας,
 ὅττι θέλεις ἀπὸ παμφύλων πόλεων τε καὶ αὐτῶν (ἀστέων?),
 μητρὶ Κόρῃ Δῆμητρι κέλευ θυσίαν προτίθεσθαι.
 Αὐτὰρ δημοσίᾳ κέλομαι σε τρεῖς ἐννέα ταύρους
 φανάς ἡυκέρους θύμεν λευκότεριχας, αἱ κεν
 ὑμῆτέρας γνῶμῃ καλλεῖ προπερέσσεται ὥσιν.
 Παῖδας, ὅσας πάρος εἶπα, κέλευ Ἀχαιοὶ τάδ' ἔρδειν
 ἀθανάτῃ βασιλίσσαν ἐπευχομένης θύεσσιν
 σεμνῶς καὶ καθαρῶς· τότε δὴ μετέπειτα δεγέσθω
 ἡμετέδ' ἄρ' ὑμετέρων ἀλόχων ἱρ', αὐτὰρ ἐπ' αὐτοῖς
 ἰσθ' ἐμῷ πῖσυνος λαμπρὸν φάος αἶδε φερόντων
 σεμνοτάτῃ Δῆμητρι, τοῦ δευτέρου αὐταὶ (αὐτὰ Xyl. αὐτε W.)
 [λαβοῦσαι

τρεῖς τόσα νηφαλὰ πάντα πυρὸς μαλεροῖο τιθέντων,
 ὅσαι ἐπισταμένως θυσίαν γρααὶ προτίθενται.
 Προφρονέως δ' ἄλλαι Πλουτωνίδι τόσσα λαβοῦσαι,
 ὅσαι ἐν ἡλικίᾳ νεοθαλέα θυμὸν ἔχουσιν
 νηπίαχοι, σεμνὴν Πλουτωνίδα παντοδίδακτον
 ἐν πάτρᾳ εὐχέσθων μῖμνεν πολέμου κρατέοντος,
 λήθην Ἑλλήνεσσι πεσεῖν πόλεός τε καὶ αὐτῆς.
 Θησαυρὸν δ' ἔταροι καὶ παρθένοι ἐνθα φερόντων,
 ἰσθ' ἑοιπαγεῖ νυμφράσματα ποικίλα σεμνῇ,
 Πλουτωνὶ κοσμεῖτο ὅπως σχέσις ᾗσι κυκοῖσι.
 Προφρονέως δ' ὅτι κάλλιστον καὶ εὐκτὸν ἐπ' αἶαν
 ὥς θνητοῖσιν ἰδέσθαι ἐπέπλετο, καὶ τὸ φέρεσθαι

ἰσθ' σύμμικτον δῶρον βασιλῆϊδι κούρῃ·
 αὐτὰρ δὲ ἂν Δῆμητρι καὶ ἁγνῇ Περσεφονείῃ,
 γαίαις ὑμετέρας ἀπερυκέμεναι ζυγὸν αἰεὶ,
 Αἰδῶνι Πλούτωνι βοὸς κυανότεριχος αἶμα,
 λαμπροῖς εἰμασί κοσμητοῖς μετὰ ποιμένος, ὅστις
 ἡμῶσι πῖσυνος βοὸς ἄρτεμος αὐτός· ὁ δ' ἴσται
 ὅσοι τ' ἄλλοι ὁμοῦ πῖσυνος κατὰ πατρίδ' ἴσται·
 μὴ γὰρ ἀπιστόφιλος θυσίαισιν ἀνὴρ παρεπέσθω·
 ἔξω δ' ἐνθα νομιστὸν ἐπέπλετο φωτὶ τάδ' ἔρδειν,
 νοῦπιστοι καταδαῖτον ἔχειν θυσίαν, κατὰ δ' αὐτῇ
 ὅστις ἂν ἡμετέρων χρησμὸν ἴδρῃς ἐς τὸδ' ἴκηται
 σεμνὸν Φοῖβον ἀνακτα μετελθῆτω ἐν θυσίαισι,
 προφρονέως βωμοῖς ἐπὶ πῖονα μηρία καύσας,
 αἰγῶν παλλεύκων νεάτην· ἀτὰρ οἴδατε πάντες,
 λισσέσθω Φοῖβον παιήονα πρῶτα πυκάσας,
 ἱετῆρες πίπτοντες ὅπως ἴδρῃς ᾗσι κακαιο·
 νοστήσας δ' ἀπὸ τοῦ βασιλῆϊδα πόντιναι Ἥρην,
 ἄργῃν βοῦν θυῶν πατρίοισι νόμοισι κατ' αἶσαν,
 ἡμῖν αἶμα γένει προπερέστεραι ὥσ' ἐνὶ λαοῖς,
 καὶ νήσων ναῖται τὴν ἀντιπάλων (τῶν ἀγγιγῶν?) δὲ αἰ
 αἶαν (εἰν?)·

οὐ δόλῳ, ἀλλὰ βίᾳ Κυμαῖδα πρόφρονες αὐταί,
 νάσσονται σεμνῆς βασιλῆϊδος οἷς ἐτίθενται,
 ἐν πατρίοισι νόμοις Ἥρας ἑσάνον τε κατ' οἶκον,
 ἔξει δ' ἂν μύθοισιν ἐμοῖς· τάδε πάντα τίθηται,
 σεμνοτάτῃ βασιλίσσαν ἐπέλθῃς ἐν θυσίαισιν·
 ἐν πολλῷ χρόνῳ αὐτὸς ἐρ' ὕστερον ὅς κεν ἐπ' αὐτοῖς
 νηφαλὰ κεν βέτας ὅσαι ἡμέραι εἰς ἐναυτὸν.
 Ὅς κε τάδε βέξει, κείνου κράτος ἔσεται αἰεὶ.
 Νηφαλίμων ἀρνῶν τε ταμῶν χθονίοις τάδε βέξον,
 ἥμος ἂν ἦδ' ἔχος μεγαλήτην οὐκ ἀπάντη
 ἔσσοδοτᾶν ἑσάνησιν καὶ τὰλλ' ὅς ἐλεεσάτω,
 ἐν πετάοισιν ἐμοῖς ὑπὸ κερκίδος ἄμφι καλύπτῃ·
 ἡμερτὸς σε βάλεν γλαυκῆς ἐλάας πολυκάρπου,

*Omnia prodigia et fatales ordine casus
 Tela mea expedit, si condita mente tenebis,
 Roma mihi parens. Nam partum femina quondam
 Ancipitis sexus edet, cui nulla viridis
 Membra absint sexus: sed et omnia protinus adsint
 Conspectienda, gerunt quæ prima ætate puellæ.
 Disce quibus jam tunc operandum sit tibi sacris
 Et Cereri et natæ Cereris: num dicta facessas,
 Ipsa mihi testis fuerit regina monenti.
 Persephone in primis castæ, et Cereri venerandæ,
 Thesaurum ex multis cura componere numinis,
 Sive voles ex omnigenis hunc urbilibus auctum:
 Hunc Cereri sacrum pones, propitiumque dicabis.
 Hinc coram populo novies ter ducere vaccas
 Pulchras, cornutas, nitidas candore pilorum,
 Et quas vos cunctis forma præstare putetis.
 Et totidem ritu peragant hæc sacra Pelægo,
 Reginam leti exsortem celebrentque puellæ
 Et pure et caste. Nec non uxoribus inde
 A vestris stabiles divæ exhibeantur honores,
 Hæ, telæ rursus nostræ concepta tenentes,
 Magnificæ Cereri splendentia lumina gesticent:
 Ter totidem jactentque in flammis sobria sacra,
 Quæ ritus vetulæ norunt, formamque sacrorum.
 Ast aliæ totidem Plutonidi munera mittant,
 Quarum ætas tenera: et gravis mens libera curis,
 Et venerandam orent Hecaten, ac cuncta scientem,
 Ut surgente domi maucat dea maxima bello,
 Ne patriæ atque sui Græcos oblitio tangat.
 Inde ferant alii gazam, junctæ hisque puellæ,
 Licia divino varia et circumdata malo,
 His exornatus compescat uti mala Pluto.
 Tum quod præ cunctis pulchrum atque optabile tellus*

*Educat, id malo cunctum, textoque feratur
 Munus reginæ, Cerere est quæ nata puellæ.
 Jamque deas, ut servitii miseranda precatus
 Advertant patria vestra iuga: sanguine nigro
 Plutoni Diti tum cornucopiæ bovis, omnes
 Vestibus ornatos nitidas, et pastor ut adsit
 Ipse bovis ductor, nec non alii quoque vestra
 Parentes nutrit quos patria religioni.
 Nemo etenim sacris incredulus impius adsit.
 Turba profana foras, divum decedite templis.
 Tractent sacra pii, et qui nostra oracula calient,
 Illi Clario caste sacris operentur, et aris
 Pinguis caprarum candentium sumina ponant,
 Velatoque deum capite ante altaria proni
 Suppliciter pacem Paxona poscite votis.
 Hinc regina deum Juno placanda precando.
 Vacca tibi ritu patrio mactabitur alba,
 Matronæque canant illam, celebrentque tuarum
 Præcipuæ, et si quas medio tenet insula ponto.
 Non asti, sed vi Cumanam quippe coactam
 Illæ habitant terram, venerandæ patria quarum
 Reginæ Junonis habet sculptum simulacrum.
 Ipsa aderit, si nostra illam præcepla secutus,
 Rite coles a me monstratis jam tibi sacris,
 Insuper agnorum quoque sobria sacra quotannis
 Exhibeas, lucas anni totius in omnes,
 Manibus assidua cum religione deinceps.
 Sic tibi propitiâ divo faciliemque tenebis:
 Cetera sub radiis velo occultata videbis
 In foliis nostris * * *
 Te desiderium quia dulce feracis olivæ
 Corripuit, folia accipies medicamen ab illa
 Dum mala felici decedant tristitia fine.*

ἀγλαὰ φύλλα λαβοῦσα λύσιν κακοῦ ἤμος ἂν ἔλθῃ
ἡμῖ χρόνος μάλα κείνος, ἐν ᾧ ποτε τὰλλα νεόγνη·
πρωσθῆτε παύσει σε κακῶν, ἅμα δ' Ἑλλάδος ἐκ γῆς·
αὐτὰρ σὺ μεταβάσας ἐποτρύνεις ἀγορεύσαι.

40.

Ἐν δὲ Μεσσήνῃ οὐ πρό πολλῶν ἐτῶν, ὥς φησιν Ἀπολλώνιος, συνέβη πίθον λίθῳ πεποιημένον βραγῆναι χειμῶνων βίαι καὶ ὕδατος πολλοῦ ἐπενεχθέντος, προχυθῆναι δὲ αὐτοῦ κεφαλὴν τριπλασίαν τῆς ἀνθρωπίνης· τοὺς δὲ ὀδόντας ἔχειν διστοίχους· ἀναζητούντων δὲ τίνος εἴη ἡ κεφαλὴ, δηλῶσαι τὴν ἐπιγραφὴν· « Ἴδεω » γὰρ ἔγχεράρακτο. Ἔτερον οὖν δημοσίᾳ κατασκευάσαντες πίθον ἐνέθεσαν καὶ ἀσφαλέστερον ἐκχέδυσαν τὸν ἥρωα οἱ Μεσσήνιοι, τοῦτον ἰδόντες ὄντα, περὶ οὗ φησιν Ὀμηρος·

Ἴδεω θ' ὅς κάρτιστος ἐπιχθονίων γένετ' ἀνδρῶν,
τῶν τότε· καὶ ῥα ἀνακτος ἐναντίον εἰλετο τέξον
Φοῖβου Ἀπόλλωνος, καλλιφύρου εἴνεκα νύμφης.

41.

Ἐν Δαλματίᾳ τε ἐν τῇ τῆς Ἀρτέμιδος καλουμένῃ σπηλαίῳ ἔστιν ἰδεῖν πολλὰ σῶματα, ὧν τὰ τῆς πλευρᾶς ὅστ' ὑπερβάλλει ἑκακάδεκα πῆχεις.

42.

Ἀπολλώνιος δὲ ὁ γραμματικὸς ἱστορεῖ, ἐπὶ Τιβερίου Νέρωνος σεισμὸν γεγενῆσθαι καὶ πολλὰς καὶ ὀνομαστάς πόλεις τῆς Ἀσίας ἀρδην ἀφανισθῆναι, ἃς ὕστε-

ρον ὁ Τιβερίος οἰκίει δαπάνῃ πάλιν ἀνύρωσεν. Ἀν' ὧν κολοσσὸν τε αὐτῷ κατασκευάσαντες ἀνέθεσαν παρὰ τῷ τῆς Ἀφροδίτης ἱερῷ, ὃ ἔστιν ἐν τῇ Ῥωμαίων ἀγορᾷ, καὶ τῶν πόλεων ἐκάστης ἐφεῖς ἀνδριάντας παρέστησαν.

43.

Ἐπαθον δὲ καὶ τῆς Σικελίας ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ οὐκ ὀλίγαι πόλεις καὶ τὰ πλησίον Ῥηγίου. Ἐσείσθη δὲ οὐκ ὀλίγα καὶ τῶν ἐν Πόντῳ ἔθνων. Κατὰ δὲ τῆς γῆς τὰς διαστάσεις ἐφάνη σωμάτων μεγέθη, ἃ ἐκπλαγέντες οἱ ἐπιχώριοι κινῆσαι μὲν ὤκνησαν, δείγματος δ' ἕνεκεν ἐπεμψαν εἰς τὴν Ῥώμην ὀδόντα ἐνός, οὐ ποδιαῖον μόνον, ἀλλ' ὑπερβάλλοντα καὶ τοῦτο τὸ μέτρον. Ἐπιδείξαντες δὲ Τιβερίῳ οἱ πρέσβεις εἶροντο, εἰ βούλεται κομισθῆναι τὸν ἥρω πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ πρὸς ταῦτα ἐμφορῶν ἐβουλεύσατο, μήτε τῆς γνώσεως τοῦ μεγέθους ἑαυτὸν ἀποστερήσας, τὸ τε ἀνόσιον τῆς νεκροσυλίας παραιτησάμενος. Γεωμέτρην γάρ τινα τῶν οὐκ ἀφανῶν, Πυλῆρον ὀνόματι, τιμώμενον ὑπ' αὐτοῦ διὰ τὴν τέχνην, καλέσας πρόσωπον ἐκέλευσε πλάσαι πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ ὀδόντος. Ὁ δὲ σταμῆσάμενος, ἤλκινον ἂν γένοιτο τὸ τε σύμπαν σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τῷ τοῦ ὀδόντος ὄγκῳ, ἐργασάμενος διὰ ταχέων ἐκόμισε τῷ αὐτοκράτορι. Κάκεινος εἰπὼν ἀρκεῖσθαι τῇ θέᾳ ταύτῃ, ἀποπέμπει τὸν ὀδόντα ἐκεῖσε θῶν καὶ ἐκομίσθη.

44.

Οὐ χρὴ δὲ ἀπιτεῖν τῷ εἰρημένῳ, ἐπεὶ καὶ τῆς Αἰ-

Exoptata dies vobis, votisque petita
Quae solvat tandem ærumnis, reddatque quietem.
Hæc tu me terris excitam fata Pelasgis
Eventura tibi quondam prædicere cogis.

40.

Messenæ ante annos non multos, ut Apollonius auctor est, dolium ex lapide confectum, vi tempestatum et alluvione copiosæ aquæ, ruptum est; et ex eo dolio effusum caput, triplæ ad humanum quantitatis, duos habens dentium ordines. Quum vero quaereretur cuius id fuisset: inscriptio id manifestavit. Erat enim inscriptum, ΙΔΕΩ, Ἴδεω. Publico itaque sumptu aliud dolium Messenii curaverunt, inque id caput reposuerunt: atque accuratius herois ejus reliquias coluerunt, quum viderent hunc esse, de quo Homerus (II. 9, 558) ita scripsit:

Idæ, mortales valido qui robore cunctos
Temperstate illa superavit: quique decoram
Ob sponsam, rigidum tulit imperterritus arcum,
Aggressus telis magno contendere Phæbo.

41.

In Dalmatia quoque, in spelunca quæ Dianæ dicitur, videre licet multa corpora, quorum costæ: edecim ulnas excedunt.

42.

Apollonius grammaticus narrat, Tib. Neronis a-tate terræ motum fuisse, quo multe ac celebres Asiæ urbes funditus

deletæ sint, quas deinde Tiberius suo sumptu instauravit. Propter quod beneficium Asiani colossum ei confecerunt, ac posuerunt in foro Romano, pone fanum Veneris, et singularum deinceps urbium statuas subjunxerunt.

43.

Sed et Siciliæ non paucae numero urbes eo terræ motu afflictæ fuerunt, et loca Rhegio vicina: et Ponticæ eum non paucae gentes senserunt. Enimvero quibus locis terra a se divulsa fuit, ingentia sunt reperta cadavera, quorum magnitudine stupefacti incolæ, non ausi ea loco movere, indicii causa Romam miserunt dentem uni exemptum, qui pedis mensuram non attingit modo, sed etiam superavit: quem legati Tiberio ostendentes, simul etiam quarsiverunt, velletne ad se heroem, cuius is fuerat, afferri? Ibi Tiberius prudenter consilium eo direxit, ut neque cognitione magnitudinis se ipsum privaret, et spoliandorum cadaverum flagitium evitaret. Insignem quendam geometram, nomine Pulchrum, quem ob artem apud se honorifice habebat, accitum, faciem jussit fingere, proportionem denti respondentem. Qui dimensus, dentis quantitate perspecta, quanta facies, et quæ totius corporis moles futura esset, celeriter opus absolvit, et ad imperatorem attulit, isque sufficere sibi hoc spectaculum dicens, dentem eo unde erat allatus remisit.

44.

Neque est huic fides deroganda narrationi, quum in Ægypto

γύπτου Αἴτραι εἰσὶν τόπος, ἐν αἷς δαίνονται σώματα οὐκ ἐλάττω τούτων, οὐ κεκρυμμένα γῇ, ἀλλ' ἐμφανῆ ἀφειμένα, οὔτε συγκέχυται οὔτε συμπεφόρηται, ἀλλ' ἐν τάξει κεῖται, ὥς γνωρίσαι προσελθόντα τοῦτο μὲν μηρῶν ὅσῃ, τοῦτο δὲ κνημῶν καὶ τῶν ἄλλων μελῶν. Διὸ οὐ γὰρ οὐδὲ τοῦτοις ἀπιστεῖν, ἐννοουμένους ὅτι κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ φύσις ἀκμάζουσα ἅπαντα ἐγγὺς θεῶν ἐκουροτρόφει, μαραινομένου δὲ τοῦ χρόνου, συμμεμάρανται καὶ τὰ μεγέθη τῶν φύσεων.

45.

Καὶ τὰ ἐν τῇ Ῥόδῳ δὲ παρελήφμεν ὅσῃ τηλικαῦτα τὸ μέγεθος, ὥς παραβαλλομένους τοὺς νῦν ἀνθρώπους πολὺ καταδεστέρους εἶναι.

46.

Ὁ δὲ αὐτὸς φησιν, πλησίον Ἀθηνῶν νῆσόν τινα εἶναι, ταύτην δὲ τοὺς Ἀθηναίους βούλεσθαι τειχίσαι· σκάπτοντας οὖν τοὺς θεμελίους τῶν τοίχων εὗρεν σορὸν ἐκαστὸν πηχῶν, ἐν ᾗ εἶναι σκελετὸν ἴσον τῇ σορῷ, ἐφ' ᾗς ἐπιγέγραπται τὰδε·

Τέθαμμ' ὁ Μακρόσειρις ἐν νήσῳ μακρᾷ,
ἐτη βιώσας πεντάκις τὰ χίλια.

47.

Εὐμάχος δὲ φησιν ἐν Περιηγῇσι, Καρχηδονίους περιταφρεύοντας τὴν ἰδίαν ἐπαρχίαν εὗρεν ὀρύσσοντας δύο σκελετοὺς ἐν σοροῖς κειμένους, ὧν τοῦ μὲν εἰκοσιτέσσαρας εἶναι πῆχεις τὴν σύνθεσιν, τοῦ δὲ ἑτέρου εἰκοσιτρεῖς.

quoque locus sit, Litrae appellatus, ubi corpora istis non minora ostenduntur, non obruta terra, sed in conspectu posita : neque confusa aut conturbata ea, sed ordine suo collocata : ut, qui accedit, cognoscere possit, quae femur ossa sint, quae crurum aut aliorum membrorum. Itaque ne haec quidem aliena a vero putanda : sed cogitandum est quod initio natura, vicens viribus, omnia deorum naturae aemula educavit; successu autem temporis, quum emarcesceret, naturarum quoque quantitates decreverunt.

45.

Sed et Rhodi accepimus ossa tanta esse, ut comparati cum iis nostri homines sint multo minores.

46.

Idem ait, prope Athenas esse quandam, quam Athenienses quum vellent muris munire, dum foderent fundamenta, invenerint sepulcrum longitudine centum cubitorum, atque intus cadaver, ad ossa usque absumptum, cum inscriptione :

Sepultus ego Macroisiris in longa insula
Vitae peractis annis mille quinquies.

47.

Eumachus in Periegesi seu Orbis terrarum enarratione, scribit, Carthaginenses, quum circum suam provinciam agerent fossam, dum tertiam exhauriunt, incidisse in duo

48.

Θεόπομπος δὲ φησιν ὁ Σινωπεὺς ἐν τῷ Περὶ σεισμῶν, ἐν τῷ Κιμμερικῷ Βοσπόρῳ αἰφνιδίως σεισμοῦ γενομένου, τὸν παρ' αὐτοῖς τινα ἀναρραγῆναι λόγον καὶ ἀναβαλῆναι ὅσῃ ὑπερμεγέθη, ὥστε τὴν σύνθεσιν τοῦ σκελετοῦ πηχῶν εὗρεθῆναι εἰκοσιτεσσάρων. Ταῦτα δὲ φησιν τὰ ὅσῃ τοὺς περιοικούντας βαρβάρους εἰς τὴν Μαίωπιν ῥίψαι λίμνην.

49.

Παιδίον πρὸς Νέριον ἐκομίσθη τετρακέφαλον, ἀνίλογα ἔχον καὶ τὰ ἄλλα μέλη, ἀρχοντος Ἀθήνησι Θρασύλλου, ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ Ποπλίου Πετρανίου Τουρπιλιανοῦ καὶ Καισωνίου Παῖτου.

50.

Καὶ ἕτερον ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὅμου κεφαλὴν ἐκπεφυκυῖαν ἔχον.

51.

Ἐγένετο σημεῖον παράδοξον ἐπὶ Ῥώμῃς, ἀρχοντος Ἀθήνησι Δεινοφίλου, ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ Κάντου Οὐτρανίου καὶ Γναίου Πομπηίου Γάλλου. Ῥακίῳ γάρ Ταύρου, ἀνδρὸς στρατηγικοῦ, τῆς γυναικὸς θεράπειαν τῶν τετιμημένων ἀπεκύχσει πίθηκον.

52.

Κορνηλίου Γαλλικανοῦ ἡ γυνὴ παιδίον ἔτεκε, κεφαλὴν ἔχον Ἀνούβιδος ἐπὶ Ῥώμῃς, ἀρχοντος Ἀθήνησι Δημοστράτου, ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ Αἰλίου

ossea cadavera, condita arcis : quorum alterius compages longa fuerit viginti quattuor cubitos, alterius viginti tres.

48.

Theopompus Sinopensis in libro De terrae motibus scribit, in Bosporo Cimmerico subita terrae concussione quendam colliculum dissiluisse, ejectaque ingentia fuisse ossa, ita ut compage eorum in morem humani corporis composita, longa ea fuerit viginti quattuor cubitos ; atque circum accedentes barbaros ossa ea in Maotidem abjecisse paludem.

49.

Ad Neronem allatus est infans quadriceps, respondentibus proportionem etiam ceteris membris, Athenis praefecto Thrasyllo, Romae P. (deb. C.) Petronio Turpiliano et C. Caesonio Pauto (813 a. U., 61 p. C.) consulibus.

50.

Natus est et alius, caput habens e sinistro enatum numero.

51.

Athenis praefecto Dinophilo, Romae Q. Veranio et C. Pompeio Gallo consulibus (801 a. C. 49 p. C.), Ravis Tauri, viri praetorii, uxoris ancilla Romae simiam peperit.

52.

Cornelii Gallicani uxor Romae infantem partu edidit. capite Anubidis, Athenis praeside Demostrato, Romae A.

Λικινίου Νερούα Σιλανιανού καὶ Μάρκου Ουεστίνου Ἀττικῶ.

53.

Γυνὴ ἀπὸ πόλεως Τριδέντου τῆς Ἰταλίας ἀπεκύνησεν ὄφεις ἐσφαιρωμένους, ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ Δομετιανῶ Καίσαρος τὸ ἑνάτον καὶ Πετιλίου Ῥούφου τὸ δευτέρον, ἐν Ἀθήναις ἀναρχίας οὔσης.

54.

Ἐν Ῥώμῃ διψφαλὸν τις ἀπεκύνησεν ἔμβρυον, δ ὑποθήκας τῶν θυοσκῶν εἰς τὸν Τίβεριν ποταμὸν ἐνεβλήθη, ἄρχοντας Ἀθήνησιν Ἀδριανῶ τοῦ αὐτοκράτορος γενομένου, ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ αὐτοκράτορος Τραϊανῶ τὸ ἕκτον καὶ Τίτου Σεξτίου Ἀφρικανῶ.

55.

Δωρόθεος δέ φησιν ὁ ἱατρὸς ἐν Ὑπομνήμασιν, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ κατ' Αἴγυπτον κίναidon τεκεῖν, τὸ δὲ βρέφος ταριχευθὲν χάριν τοῦ παραδόξου φυλάττεσθαι.

56.

Ἐν Γερμανίᾳ ἐν τῷ στρατῷ τῶν Ῥωμαίων, δς ᾗν ὑπὸ Τίτῳ Κουρτίλῳ Μαγκίᾳ, τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐγένετο. Δούλος γὰρ στρατιώτου ἔτεκεν, ἄρχοντας Ἀθήνησιν Κόνωνος, ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ Κοίντου Οὐλουσίου Σατορνίνου καὶ Ποπλίου Κορνηλίου Σκιπίωνος.

57.

Καὶ Ἀντίγονος δὲ ἱστορεῖ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μίαν γυ-

ναῖκα ἐν τέτρασι τοκετοῖς εἴκοσι τεκεῖν καὶ τὰ πλεῖστα τούτων ἐκτραφῆναι.

58.

Καὶ ἑτέρα τις γυνὴ κατὰ τὴν αὐτὴν πόλιν πάντε ἐν ἐνὶ τοκετῷ ἀπεκύνησε παῖδας, τρεῖς μὲν ἄρρενας, δύο δὲ θηλείας· οὗς αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς (1. Ἀδριανὸς ex Dig. 34, 5, 8. *Meurs.*) ἐκέλευσεν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων τρέφεσθαι· πάλιν δὲ μετ' ἐνιαυτὸν ἄλλα τρεῖς ἡ αὐτὴ γυνὴ ἔτεκεν.

59.

Ἰππόστρατος δέ φησιν ἐν τῷ Περὶ Μίνῳ, Αἴγυπτον ἐκ μιᾶς γυναικὸς Εὐρυόπης τῆς Νείλου πεντήκοντα υἱοὺς γεννῆσαι.

60.

Δαναὸς τε ὁμοίως ἐκ μιᾶς γυναικὸς τῆς Νείλου Εὐρυόπης πεντήκοντα θυγατέρας ἔσχεν.

61.

Κρατερὸς δέ φησιν, ὁ Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως ἀδελφός, γινώσκειν τινὰ ἄνθρωπον, ὃν ἐν ἐπτά ἔτεσι παῖδα γενέσθαι καὶ μετράχιον καὶ ἄνδρα καὶ γέροντα καὶ γήμαντα καὶ παιδοποιήσασμενον ἀποθανεῖν.

62.

Μεγασθένης δέ φησιν, τὰς ἐν Παλαίᾳ (1. Πανδαίᾳ) κατοικούσας γυναῖκας ἐξαετῆς γινομένης τίττειν.

63.

Εὐρέθῃ ἐν Σαύνῃ, τῆς Ἀραβίας πόλει, ἱπποκένταυρος

Licinio Nerva Silaniano (*Siliano*) et M. Vestino Attico consulibus (817 a. U., 65 p. C.).

53.

Mulier Tridenti urbe Italiae nata, serpentes enixa est, globi in morem convolutos, Romae Domitiano Caesare IX et Petilio Rufo II consulibus, Athenis magistratu vacantibus (835 a. U., 83 p. C.).

54.

Romae quaedam bicipitem edidit foetum, qui aruspicum jussu in Tiberim amnem est abjectus : Athenis praeside Hadriano, qui deinde Imperator est factus ; Romae, Trajano imperatore VI et T. Sextio Africano consulibus (864 a. U., 112 p. C.).

55.

Dorotheus medicus in Commentarios suos retulit, Alexandriae in Aegypto cinædum peperisse : fortum conditum miraculi causa, asservari.

56.

In Germania, in exercitu Romano, quem T. Curtilius Mancius duxit, servus militis peperit : Athenis Conone praeside, Romae Q. Volusio Saturnino et P. Cornelio Scipione consulibus (808 a. U., 56 p. C.).

57.

Seu et Antigonus (*Virab.* c. 110) narrat, Alexandriae

mulierem quandam quattuor partibus XX foetus edidisse, quorum major pars enutrita sit.

58.

Eademque in urbe alia mulier quinque infantes una peperit, tres masculos, duas feminas, quos suis sumptibus ali jussit Trajanus (*Hadrianus*) imperator : eademque mulier, circumactio exinde anno, tres infantes peperit.

59.

Hippostratus in libello De Minoe, Aegyptum perhibet ex una uxore Euryopa, Nili filia, quinquaginta filios procreasse.

60.

Itemque Danaus ex unica Euryopa, Nili filia, quinquaginta tulit filias.

61.

Craterus, Antigoni regis frater, novisse se scribit quendam hominem, qui spatio septennii et puer fuerit, et adolescens et vir et senex, et uxorem duxerit et progenerata prole mortuus sit.

62.

Megasthenes auctor est, mulieres Pandæae habitantes, sex annos natas parere.

63.

Arabiarum urbe est Sauna. In ea inventus est hippocentaurus

ἐπὶ ὁρους μάλα ὑψηλοῦ, ὃ ἐστὶ γέμον φαρμάκου θανα-
σίμου. Καλεῖται δὲ τὸ φάρμακον ὁμώνυμον τῇ πόλει,
ὁξύτατον δὲ καὶ ἀνυτικώτατον τῶν ὀλεθρίων καθέστηκε.
Τὸν δὲ ἵπποκένταυρον συλλαβὼν ὁ βασιλεὺς ζῶν ἀπο-
πέμπει σὺν ἑτέροις δώροις πρὸς Καίσαρα εἰς τὴν Αἴ-
γυπτον. Τροφή δὲ ἦν αὐτοῦ κρέα. Οὐ φέρων δὲ τὴν με-
ταβολὴν τοῦ ἀέρος τελευτᾷ, καὶ οὕτως ὁ ἐπαρχὸς τῆς
Αἰγύπτου ταριχεύσας ἀπέστειλεν εἰς Ῥώμην. Καὶ
πρῶτον ἐν τοῖς βασιλείοις ἀπεδείχθη, τὸ μὲν πρόσω-
πον ἀγριώτερον τοῦ ἀνθρωπίνου ἔχων, χεῖρας δὲ καὶ
τοὺς τούτων δακτύλους τετριχωμένους, πλευρὰ δὲ
συναφῇ τοῖς πρῶτοις σκέλεσι καὶ τῇ γαστρὶ. Ὅπλα
δὲ ἦσαν αὐτῷ ἵππου στερεὰ καὶ ἐπίξανθοι χαίται,
καίπερ ὑπὸ τῆς ταριχεύσεως συμμελαινόμεναι τῷ δέρματι.
Μέγεθος δὲ ἦν οὐχ οἷοίπερ οἱ γραφόμενοι, οὐδ' αὖ πάλιν
μικρόν.

64.

Ἐν δὲ τῇ προειρημένῃ πόλει Σαῦνῃ ἐλέγοντο καὶ
ἕτεροι εἶναι ἵπποκένταυροι. Τὸν δὲ πεμφθέντα εἰς Ῥώ-
μην εἰ τις ἀπιστεῖ, δύναται ἱστορησαί· ἀπόκειται γὰρ
ἐν τοῖς ὀρίοις (ὄρτοις Xyl., ὀρείοις, *horreis*, Meurs.,
θησαυροῖς Bochart.) τοῦ αὐτοκράτορος τεταριχευμένου,
ὡς προείπον.

E SCRIPTO INCERTO.

65.

Flav. Vopiscus in Saturnino init. : *Ac ne quis
mihi Ægyptiorum irascatur, et meum esse crelat
quod in literas retuli, Adriani epistolam ex libris
Phlegontis, liberti ejus, proditam, ex qua penitus
Ægyptiorum vita detegitur, indidi :*

in monte admodum excelso, qui letali abundat veneno :
cui veneno idem est cum urbe nomen. Omnium pestifero-
rum acutissimum atque efficacissimum. Hippocentaurum
rex quum cepisset vivum, cum donis ad Cæsarem aliis in
Ægyptum misit. Vescabatur carnibus : sed aeris mutati
impatiens, mortuus est. Eum conditum præfectus Ægypti
Romam misit ; primumque in palatio est monstratus. Facies,
quanquam humana, fuit ei truculentior : manus et earum
dígiti pilis intecti ; latera ventri et prioribus pedibus con-

« *Adrianus Aug. Serviano Cos. S. — Ægyptum
quam mihi laudabas, Serviane carissime, totam
didici, levem, pendulam et ad omnia famæ mo-
menta volitantem. Illi qui Serapin colunt, Chri-
stiani sunt, et devoti sunt Serapi, qui se Christi
episcopos dicunt. Nemo illic archisynagogus Ju-
dæorum, nemo Christianorum presbyter non ma-
thematicus, non aruspex, non aliptes. Ipse ille
patriarcha quum Ægyptum venerit, ab aliis Sera-
pidem adorare, ab aliis cogitur Christum. Genus
hominum seditiosissimum, vanissimum, injurio-
sissimum : civitas opulenta, dives, secunda, in qua
nemo vivat otiosus. Alii vitrum conflant ; ab aliis
charta conficitur ; alii linyphiones sunt : omnes
certe cujuscumque artis et videntur et habentur.
Podagrosi quod agant habent : habent cæci quod
faciant : ne chiragrici quidem apud eos otiosi vi-
vunt. Unus illis deus est. Hunc Christiani, hunc
Judæi, hunc omnes venerantur gentes. Et uti-
nam melius esset moratu civitas, digna profecto sui
profunditate, quæ pro sui magnitudine totius
Ægypti teneat principatum. Huic ego cuncta con-
cessi, vetera privilegia reddidi, nova sic addidi,
ut præsentis gratias agerent. Denique ut primum
inde discessi, et in filium meum Verum multa
dixerunt, et de Antonino quæ dixerunt, comperisse
te credo. Nihil illis opto, nisi ut suis pullis alan-
tur, quos quemadmodum fœcundant, pudet dicere.
Calices tibi alassontes (versicolores) transmis-
i, quos mihi sacerdos templi obtulit, tibi et sorori
meæ specialiter dedicatos, quos tu velim festis die-
bus conviviis adhibeas. Caveas tamen ne his Afri-
canus noster indulgenter utatur. »*

64.

Feruntur in nominata urbe etiam alii hippocentauri esse.
Sed eum, qui Romam missus est, si quis non credit, videre
potest. Repositus est enim in horreis Imperatoris, conditus,
ut dixi.

CEPHALION.

Photius Bibl. cod. 68, p. 34 ed. Bekk. : Ἀνεγνώσθη Κεφαλίωνος (sic Bekk. Κεφαλαίωνος vulg.) σύντομον ἱστορικόν. Ἀρχεται ἀπὸ τῆς βασιλείας Νίνου καὶ Σεμιράμεως, καὶ κάτεισι μέχρι τῶν τοῦ βασιλέως Ἀλέξανδρου χρόνων. Συμπεραίνεται δὲ αὐτοῦ ἡ ἱστορία ἐν λόγοις θ' κατ' ἐπωνυμίαν τῶν θ' Μουσῶν, Κλειτοῦς, Θαλείας, Παλυμνίας, Μελπομένης, Τερψιχόρης, Εὐτέρπης, Καλλιόπης, Ἐρατοῦς, Οὐρανίης· ἐν ἧ καὶ τὰ κατὰ Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα διέξεισιν. Ἔστι δὲ τὴν φράσιν ἰωνίζων, καὶ τοῦ προσήκοντος πλέον τῇ συνηθείᾳ ἀπογρῶμενος, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν ἄξιον θαυμάσαι καὶ ζηλωσαι ἐνδοικνύμενος πλὴν τῆς κατὰ τὴν ἱστορίαν μαθήσεως. Οὗτος τὸ μὲν γένος αὐτοῦ καὶ πατρίδα, ὡς αὐτὸς ἐκείνός φησιν, ὥσπερ Ὅμηρος ἀποσιωπᾷ, ὅτι δὲ διατρέβων ἐν Σικελίᾳ φυγῆς ἔνεκα τὴν ἱστορίαν συνέταξεν, ἀποφαιίνεται, τὸ μὲν ἀναγκαῖον, πατρίδα εἰπεῖν καὶ γένος, παρεῖς, τὸ δὲ καὶ μικροφυχίαν ἐμφαίνειν ἐν μνήμῃ πεποιητῶς. Καὶ τὸ ἐκ τόσων δὲ καὶ τόσων συνειλέχθαι αὐτῇ τὴν ἱστορίαν σεμνύνεσθαι οὐ πάνυ ψυχῆς τὸ μικρολόγον τε καὶ τὴν παιδαριώδη φιλοτιμίαν ἀποσειομένης ἀπόδειξις. Φησὶ δ' ὁμοῦ τὸν πρῶτον αὐτῇ τῆς ἱστορίας συνειλέχθαι ἐκ λόγων μὲν φο', ὧν πατέρας λ' καὶ α' ἀπομνημονεύει· τὸν δὲ δεύτερον ἐκ βιβλίων σή', συγγραφέων δὲ κς' καὶ τὸν τρίτον δὲ ἐκ βιβλίων μὲν χ', συγγραφέων δὲ λβ'· καὶ τὸν πέμπτον δὲ ἐκ βιβλίων μὲν σ', συγγραφέων δὲ κς' (κα' vel κδ' cod. Ven.)· τὸν δὲ ἕκτον ἐκ βιβλίων μὲν **, συγγραφέων δὲ **. τὸν δὲ ἕβδομον ἐκ βιβλίων μὲν **, συγγραφέων δὲ **. τὸν δὲ ὄγδοον ἐκ βιβλίων μὲν **, συγγραφέων δὲ **, καὶ τὸν ἔννατον δὲ ἐκ βιβλίων μὲν **, συγγραφέων δὲ τριάκοντα· ἐν οἷς καὶ ἡ Κεφαλίωνος ἱστορία.

Idem cod. 70 (p. 35, a, 3), de Diodori Siculi Bibliotheca : Ἔστι δὲ πολλῶν πλατύτερος τοῦ Κεφαλίωνος, ἐν οἷς τοὺς αὐτοὺς χρόνους συμβαίνει αὐτοῖς ἀναγράφειν.

Idem cod. 161 (p. 104, b, 13), de Sopatris Eclogis : Δέκατος δὲ (λόγος) συνηθροίσθη ἐκ τε τῆς Κεφαλίωνος Ἐρατοῦς, διαλαμβανούσης τὰ κατὰ Ἀλέξανδρον.

Suidas : Κεφαλίων ἢ Κεφάλων, Γεργίθιος, ῥήτωρ καὶ ἱστορικὸς, γεγονὼς ἐπὶ Ἀδριανοῦ. Ἐφυγε δὲ τὴν πατρίδα δι' ἀπέχθειαν δυναστῶν, καὶ ἐβίω ἐν Σικελίᾳ. Ἐγραψε Παντοδαπὰς ἱστορίας ἐν βιβλίοις θ', ἅτινα ἐπιγράφει Μούσας, Ἰάδι διαλέκτῳ· Μελετὰς τε ῥητορικὰς καὶ ἄλλα τινὰ (καὶ ἄλλα πολλὰ Eudocia p. 268).

Duos Cephaliones Suidas confundit, nostrum scilicet, qui patriam suam ambiciose celavit, et Cephalionem Gergithium, de quo vidimus supra p. 68

sq. — De rhetoricis Cephalionis scriptis aliunde non constat. — In Musarum libris novem (quos Eusebius quoque inter fontes suos recenset in Chron. p. 195 ed. Mai.) auctor ab Assyriorum historia exorsus descendit usque ad mortem Alexandri; qui finis historiarum aptissimus est. Quodsi apud Photium in cod. 161 Cephalion res Alexandri in Erato (i. e. in libro VIII sec. cod. 68) narasse dicitur, quum idem in cod. 68 ad Uraniam, postremam Musarum, referatur, alterutro loco erratum est. Aut Erato pro Urania in cod. 161 posuit memoria lapsus; aut in cod. 68, Erato Musa collocanda est ultima. Lobeckius in Aglaophamo p. 997 utrumque locum conciliari inter se posse censuit, si Alexandri historiam libro octavo cœptam, nono absolutam esse statuamus. Id vero propterea minus est probabile, quod Photius de libro nono dicit : ἐν ᾗ καὶ τὰ κατὰ Ἀλέξανδρον, adeo ut ne nonus quidem liber Alexandri historia totus absumptus sit. — Num præterea peculiare De Alexandro opus Cephalion scripserit, idque ipsum inter libros, ex quibus Musa nona compacta sit, recensuerit, an de alio Cephalione cogitari præstet, tu videas.

Fragmenta quæ de Assyriorum historia servata habemus, multæ levitatis virum coarguunt. Reliqua pertinent ad Græcas fabulas, quas auctor in iisdem Musarum libris ἀμούσως sanequam interpretatus est. Cum Palæphato similibusque mythorum explicatoribus componitur apud Tzetzem in Exeg. II. p. 4 : Κεφαλίων καὶ Παλαίφατος καὶ Δομνίνος περὶ τῶν ἡρώων καὶ τεραστίων ῥητορικῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ οὐ φυσικῶς ἢ μαθηματικῶς ἡλληγόρησαν. Idem ad Lycophr. v. 177 (p. 26) : Ἀλληγορεῖν ἐπιστάμεθα ὑπὲρ καὶ Παλαίφατον καὶ Δομνῖνον καὶ Κεφαλίωνα καὶ Ἡράκλειτον καὶ τοὺς ἄλλους.

ΙΣΤΟΡΙΑΙ

EN BIBAOIS ENNEA.

LIBER PRIMUS.

ΚΑΕΩ.

I.

Syncell. p. 167, A : Ὅτι δὲ ἀσυμφώνως οἱ τῶν Ἑλλήνων ἱστορικὸι γεγράφασι περὶ τῶν χρόνων καὶ τῶν βασιλέων τούτων, παρέστω Κεφαλίων ἐπίσημος εἰς,

οὐχ ὁ τυζών, οὐτω φάσκων· « Ἀρχομαι γράφειν ἀφ' ὧν ἄλλοι τε ἐμνημόνευσαν καὶ τὰ πρῶτα Ἑλλάνικός τε ὁ Λέσβιος καὶ Κτησίης ὁ Κνίδιος, ἔπειτα Ἡρόδοτος ὁ Ἀλικαρνασεύς. Τὸ παλαιὸν τῆς Ἀσίας ἐβασίλευσαν Ἀσσυρίοι, τῶν δὲ ὁ Βήλου Νίνος. » Εἴτ' ἐπάγει γένει-
σιν Σεμιράμειος καὶ Ζωροάστρου μάγον ἔτη τε νῆ' τῆς Νίνου βασιλείας. Μεθ' ὃν Βαβυλῶνα, φησὶν, ἡ Σεμι-
ραμεις ἐτείχισε, τρόπον ὡς πολλοῖσι λέλεχται, Κτησίᾳ, Ζήνωνι (Ι. Δεῖνωνι), Ἡροδότῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτούς·
στρατείην τε αὐτῆς κατὰ τῶν Ἰνδῶν καὶ ἤτταν, καὶ
ἔτι τοὺς ἰδίους ἀνείλεν υἱοὺς καὶ ὑπὸ Νίνου τῶν παι-
δων ἐνὸς ἀνθρώπου, τοῦ διαδεξαμένου τὴν ἀρχήν. Καὶ
μεθ' ἕτερα· « Καὶ τῶν λοιπῶν εἰς α, ἐτῶν ἀριθμὸν
ἔρχον, παῖς παρὰ πατρός ἐκδεχόμενος τὴν ἀρχὴν καὶ
ἔχων ἤττον αὐτῶν οὐδὲ εἰς ἐτελεύτησεν (διετέλεσεν?)
ἐτῶν κ'· τὸ γὰρ ἀπόλεμον καὶ ἀφιλοκίνδυνον καὶ γυναι-
κῶδες αὐτοῖς ἦν ἀσφαλές. Ἐνδον γὰρ ἔμενον, οὐδέ τι αὐ-
τοῖς ἐνεργον (ἦν ἔργον codd.; ὦν ἔργον Scal. Dindf.;
ἐν ἔργ. Mai) ἐκρήσσετο, οὐδὲ ἑώρα τις αὐτοὺς πλὴν αἶ-
τε παλλακίδες καὶ τῶν ἀνδρῶν οἱ γυναικῶδες. Τοὺς δὲ
βασιλεῖς τούτους εἰ τις εἰδῆσαι βούλεται, Κτησίᾳς ἐστὶν
ὁ λέγων ὀνόματα αὐτῶν κ' οἶμαι καὶ γ'. Ἐμοὶ δὲ ἡ γραφή
τί τερπνὸν ἢ τί χάριεν ἤμαλλον ἔξειν, ὀνομακλήδην
ἄνευ πράξεων βαρβάρους φωνῶντι τυράννους δειλοὺς
καὶ μαλακοὺς (*) ; » Πρὸς οἷς ἐπάγει τὰ περὶ τῶν ἐτῶν
αὐτῶν· « Ἐτέων δὲ ὄντων ἀπὸ Νίνου τεσσαράκοντά
που καὶ χ' Βέλιμος ἐβασίλευσεν Ἀσσυρίων. Καὶ
ἀφικεῖται Περσεὺς ὁ Δανάης εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ,
ναῦς ἄγων ρ'. Ἐφευγε δὲ Περσεὺς Διόνυσον τὸν Σε-
μέλης υἱέα. » Καὶ μετέπειτα· « Ὑστέρη δὲ γενεῇ κατὰ
Πανύαν ἀρχοντα ὁ τῶν Ἀργοναυτῶν στόλος ἐπλευσεν
ἐπὶ τε Φάσιν καὶ Μηδείῃν τὴν Κολχίδα, καὶ Ἡρακλῆα
πλανηθέντα ἀπὸ τῆς νεὸς διὰ τὸν ἔρωτα τὸν Ὑλά λέγουσι
περὶ τοὺς Καππαδόκας ἀληθῆναι. » Καὶ αὖθις· « α, δὲ
ἐτέων ἀπὸ Σεμιράμειος εἰς Μητράϊον (Ι. Μιθραῖον) βα-
σιλέα ἂν ἀριθμοὶ τὸ περιτελλόμενον· [ἐφ' οὗ vel simile
quid excidit] Μηδεία Κολχίς ἀνεχώρησεν Αἰγέως, ἧς
υἱὸς Μῆδος, ἐξ οὗ Μῆδοι καὶ ἡ χώρα ἐκλήθη Μῆδεια. »
Εἴτ' α, φησι· « Μητράϊου δὲ τὴν ἀρχὴν διαδέχεται Ταύ-
τανος (Ι. Τεύταμος), ζῶν καὶ αὐτὸς κατὰ ἔτη τὰ Ἀσσυ-
ρίων καὶ νόμους. Καὶ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐγένετο οὐδὲ
ἐπὶ τούτου καινὸν ἔργον· Ἀγαμέμνων δὲ καὶ Μενέ-
λαος οἱ Μυκηναῖοι ἐστρατεύσαντο σὺν Ἀργείοις καὶ
τοῖσι ἄλλοις Ἀχαιοῖς τῆς εἰς Ἰλῖον πόλιν Πριάμου
τοῦ Φρυγῶς στρατηγίης. »

Eusebius Chron. p. 41 Mai : CEPHALIONIS HISTO-
RICI DE REGNO ASSYRIORUM. — « Ea scribere aggre-
dior, quorum alii quoque meminerunt, in primis
Hellanicus Lesbius et Ctesias Cnidius, nec non He-
rodotus Halicarnassensis. Principio Assyrii domi-

(*) Post μαλακούς codd. præbent βαρβάρους οὓς; quæ
eiecerunt editores Syncelli; apud Eusebium est mollius
et prope silvestrium (θηριώδεις). Scripserim : καὶ βαρβάρῳ
ἴσους, quod ad traditas literas proxime accedit.

nati sunt Asiæ, ex quibus erat (deb. : his autem)
Ninus Belides : quo regnante multe res et facinora
maxima contigerunt. » Deinde addit Samiramidis
genituram : itemque (narrat) de Zaravaste, mago
Bactrianorum rege, et de bello quo hic a Samira-
mide superatus est : de annis denique quibus Ninus
regnavit, duobus videlicet supra quinquaginta, nec
non de ejus obitu. Postea regnantem Samiramin
Babylonis mœnia excitavisse (ait) ea ratione, quæ
a multis dicta est, nempe a Ctesia, a Zenone, ab
Herodoto aliisque deinceps. Præterea Samiramidis
narrat expeditionem in Indiam, ejusque cladem et
fugam : credem etiam filiorum suorum ab ipsamet
patratam : utque eadem a filio item suo Ninys in-
terempta sit, postquam annis duobus supra quadri-
ginta regnasset. Hic vero, qui in imperium successit,
a Cephalione dicitur nihil dignum memoria ges-
sisse. Tum reges alios singillatim recenset, quorum
dominationem mille annis mansisse docet, potestate
a patre ad filium manante; neminemque eorum
minus viginti annis (sceptum) tenuisse. « Nam im-
bellis et quieta et feminea eorum indoles tutos cau-
tosque servabat : quippe qui penetralibus se contine-
bant, nihilque agebant atque a nemine præterquam
a pellicibus et a viris effeminatis conspiciebantur.
Si quis tamen avet hos reges apprimè cognoscere,
Ctesias diserte eos nominatimque recenset, quod ego
quidem sciam, tres supra viginti. Sed enim qua ego
voluptate vel animi jucunditate barbara nomina
appellem, cassa omnino gestis præclaris, tyranno-
rum, inquam, imbecillum et mollium et prope sil-
vestrium? » Deinde addit anno istius dominationis
quadragesimo supra sexcentisimum, rege Assyrio-
rum Belimo, Perseum Danaes (filium) centum na-
ves ad illorum regionem appulsiſſe. Fugam scilicet
arripuerat Perseus a Baccho victus Semel filio.
Deinde omisso Perseo Bacchique triumpho, ait,
sequiore ætate, imperante apud Assyrios Παπυα,
classem Argonautarum venisse ad Phasim amnem
et ad Colchidem Medeam : tum et Herculem insano
Hylæ amore correptum, nave relicta Cappadociam
versus, ut aiunt, errabundum contendisse. Dicit præ-
terea : si quis mille annos a Samiramide ad Mi-
thræum numeret, eum rationes constare deprehen-
surum. Ab Ægeæ rege discessit (sc. Mithræi tempo-
ribus) Medea Colchis femina saga. Hujus filius erat
Medus, unde regio Media dicta, Mithræi, inquit,
imperium excipiebat successor Teutamius, qui ad
mores legesque Assyriorum vitam suam exiebat,
nihilque novi per eum fiebat. Agamemnon et Men-
elaus Mycenæi expeditionem cum Argiis faciebant
adversus Ilium urbem, in qua Priamus Phry-
giam militarem præfecturam gerebat. Priami (exemplar
quoque literarum ad Teutamum circumfertur ejus-

modi) : « Militari vi, inquit, in regione tua a Græcis irruentibus appetitus sum, belloque certatum est varia fortuna. Nunc vero et filius meus Hector extinctus est, et aliorum multa proles ac strenua. Copiarum igitur valido sub duce nobis suppétias mitte. » Hinc dicerte ait missum esse a Teutamo auxilium ducemque exercitus Memnonem, Tithoni filium, quem insidiis exceptum Thessali interemerunt. Ait postea diserte, Sardanapallum anno tertio decimo supra millesimum Assyriorum regem creatum : cuius et exitum memorat. Tum, sublato Sardanapallo, Assyriorum imperium a Varbace extinctum et ad Medos esse translatum. Hæc omnia Cephalion.

Verba exemplar quoque literarum.. ejusmodi Maius supplevit e Syncell. p. 155, A, ubi : Φέρται δὲ καὶ ἀντίγραφος τῆς Πριάμου ἐπιστολῆς.

2.

Moses Chorenens. I, c. 16, p. 47 : Ea igitur æstâte semper in aquilonis partes, ad urbem æstivam, quam ipsa in Armenia condidit, profecta (Semiramis), Assyriæ Ninivesque præfecturam Zoroastri Mago Medorum principi dedit. Quumque id ita per longum tempus fecisset, universum tandem imperium suum ejus fidei commisit. A filii autem suis propter impuros et meretricios mores sæpe atque acriter reprehensa, cunctos interfecit præter Ninyam natu minimum, atque amicis et procis suis imperium atque thesauros dispertiens, filios nihili pendebat. Quippe vir ejus Ninus, non, ut fertur, mortuus in Ninives regia ab ea sepultus erat, sed ubi impudiciam ejus ac mores flagitiosos perspezit, relicto regno, in Cretam confugit. Quum vero filii ejus adoluisent, atque intelligentia præditi essent, de omnibus hisce rebus eam commonuerunt, eo animo, ut diras ejus libidines coercerent atque efficerent ut regnum et thesauros filiis suis traderet. Quod ea graviter ferens, universos, ut supra diximus, præter unum Ninyam trucidavit. Ceterum quum Zoroastres in reginam deliquisset, et dissidium inde exoriretur, bello eum Semiramis lacessit : Medus enim dominari et rerum potiri per vim ipse cogitabat. Ingravescente autem bello, Semiramis a Zoroastre in Armeniam fugam cepit, atque pœnas luit; Ninyas enim occasionem nactus matrem necavit, ipseque Assyriæ et Ninivæ impe-

ritavit. Et jam quidem Semiramidis mortem, unde ei et quomodo contigerit, declaravimus.

QUOD CERTUM SIT SEMIRAMIDEM PRIMO BELLUM INDIS INTULISSE ET DEINDE IN ARMENIA INTERIISSE.

Cephalionem autem in memoria habeo, ne multis irrisus sim. Is enim, ut alii multi, primum Semiramidis ortum, tum ejus adversus Zoroastrem bellum, ubi, ut refert, Semiramis victoriam adeptæ est, ac deinde bellum Indicum exponit. Nobis autem id certius videtur, quod Maribas Catinensis ex Chaldaicis libris indagavit. Namque is luculenter res tradit, et belli causas explicat. Ad hæc nostræ etiam regionis fabulæ eruditissimo Syro testimonium dant quæ hîc (sc. in Armenia) Semiramidis mortem narrantes, eam pedibus fugisse tradunt, et siti accensam, aquam petiisse ac potasse; ad armatos etiam appropinquasse, torquesque in mare projecisse, unde dictum id natum est, Monilia Semiramidis in mari.

Idem I, c. 4, p. 14 : Ejusdem rei testis est Cephalius (1. Cephalion), qui in capite quodam hæc dicit : « Principio nostri operis propagines singulas instituius sigillatim subtexere ex regis tabulariis : sed mandata ab regibus accepimus ignobilium ac nequam inter veteres hominum memoriam prætermittere, enumerareque fortes solum ac sapientes rerumque potitos progenitores, neque tempus inutiliter absumere, » et cetera.

Antecedit fragmentum (12) Abydeni de regibus Assyriis qui ante Belum regnasse dicuntur.

(3.)

Syncellus p. 92, B : Ταύτην Ἀσσυρίων μὲν διεδέξαντο βασιλεῖς, οἱ καὶ ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ γοῖς καθολικοῦ ἔτους κόσμου ἔληξαν εἰς τὸ δροεῖ ἔτος τοῦ κόσμου, διαρχέσαντες ἔτη δια αὐτὸ ἀπὸ τοῦ πρώτου αὐτῶν Βήλου ἕως τοῦ μὲν Μακροσκολέρου τοῦ καὶ Σαρδανάπαλλου, ὡς συμφωνοῦσι πολλοὶ τῶν ἐπισήμων ἱστορικῶν, Πολύβιος καὶ Διόδωρος, Κεφαλίων τε καὶ Κάστωρ καὶ Θάλλος καὶ ἕτεροι. — Memoria lapsum Syncellum esse ex antecedentibus patet.

4.

Joan. Malala Chron. p. 40, 1 ed. Bonn. : Κτίσει δὲ (sc. Κάδμος) καὶ πόλιν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ μεγάλην, ἥντινα ἐκάλουν εἰς ἴδιον ὄνομα Κάδμειαν. Καὶ βασιλεύει δ' αὐτὸς Κάδμος ἐκεῖ ἀνεκαλέσατο δὲ ἐκ τῆς ἐξορίας

3.

(Arabes) exceperunt in imperio Assyriorum reges 41, summam potestatem anno 3,216 adepti, et 4,675, amiserunt, quum illud tenuissent annis integris 1,460 a primo eorum Belo usque ad Macoscolerum, qui primus supra quadragesimum exstitit et Sardanapalus, prout plerique nobiles

historici Polybius, Diodorus, Cephalion, Castor, Thallus et alii testantur, dictus est.

Urben etiam magnam in Bœotia Cadmus condidit, quam de nomine suo Cadmeam vocavit, in eaque sedem regni posuit. Et Tiresiam, philosophum Bœotium, ab exilio re-

τὸν Τειρεσίαν, Βοιώτιον ὄντα φιλόσοφον, τὸν θηρολέτην, ὄντα πλούσιον καὶ χρήμασι καὶ ἀξίᾳ καὶ σοφίᾳ. "Ὅστις παρεισθήγαγε δόγμα τοῖς Ἑλλήσι τὸ αὐτομάτως φέρεσθαι τὰ πάντα καὶ ἀπρονόητον εἶναι τὸν κόσμον· καὶ οἱ ἱερεῖς συνεσκευάσαντο αὐτὸν, καὶ ἐξωρίσθη εἰς τὸ ἱερὸν Δαρναίου Ἀπόλλωνος, ὡς γυναικώδεις ἔχων φρένας, καὶ πολυπραγμονῶν πῶς μιγνυμένη γυνὴ μετὰ ἀνδρὸς συλλαμβάνει, καὶ ἡ φύσις τοῦ αἵματος μερίζεται εἰς δστέα καὶ σάρκα καὶ φλέβας καὶ νεῦρα καὶ αἷμα, καὶ ζωογονεῖται βρέφος καὶ τίττεται· ἅτινα ὁ σοφώτατος Κεφαλίων συνεγράψατο. Cf. Cedrenus p. 23. Etiam reliqua quæ de Cadmo narrantur maiorem partem ex Cephalione petita fuerint. Eiusdem scilicet sunt farinæ. At sordes istas omnes asferre h. l. tædet.

5.

Idem p. 42 sqq. : Postquam Cadmus senex ex Cadmea urbe in Cithæronem excesserat, imperio potiri tentat Dionysus, sed prælio commisso victus a Pentheo in vincula conjicitur; mox tamen Agaves materteræ precibus libertatem recuperat. Deinde Pentheum ex insidiis interficiendum curat, eoque scelere perpetrato Thebas venit, ut regnum capessat. At alienati ab eo cives προετρέψαντο παρακαλέσαντες τὸν Λυκοῦργον, ἄνδρα σοφὸν, εἰπόντες αὐτῷ τὰ συμβάντα. Καὶ ὠπλίσατο κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐκβάλλει αὐτὸν ἐκ τῆς Καδμείας πόλεως καὶ τῆς Βοιωτίας. Καὶ γνοὺς τοῦτο ὁ Διόνυσος, ὅτι ὠπλίσατο κατ' αὐτοῦ, ἔφυγε τὸν Λυκοῦργον· καὶ εἰς Δελφοὺς ἀπελθὼν ἐκεῖ τελευτᾷ. Καὶ ἐτέθη τὸ λείψανον τοῦ αὐτοῦ Διονύσου ἐκεῖ ἐν σορῷ· καὶ τὰ ὅπλα δὲ αὐτοῦ αὐτὸς ἐκεῖ εἰς τὸ ἱερὸν ἐκρέμασε, καθὼς Δείναρχος ὁ σοφώτατος συνεγράψατο περὶ τοῦ αὐτοῦ Διονύσου. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ σο-

φώτατος Φιλόχορος (fr. 22) τὰ αὐτὰ συνεγράψατο, ἐν ᾗ ἐκθέσει εἶπε περὶ τοῦ αὐτοῦ Διονύσου· « Ἔστιν ἰδεῖν τὴν ταφὴν αὐτοῦ ἐν Δελφοῖς παρὰ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν χρυσοῦν. Βάθρον δὲ τι εἶναι ὑπονοεῖται ἡ σορὸς, ἐν ᾗ γράφεται· Ἐνθάδε κεῖται θανὼν Διόνυσος ἐκ Σεμῆλης. » Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ σοφώτατος Κεφαλίων τὰ αὐτὰ ἐν τῷ ἰδίῳ συγγράμματι ἐξέθετο. — Philochori et Dinarchi (poetæ Delii ut videtur. V. Euseb. Chron. I, p. 29. Demetrius Magnes ap. Dion. Hal. De Din. c. 1) mentio ex ipso fluxerit Cephalione.

6.

Malala p. 45 : Μετὰ οὖν τὴν τελευταίαν τοῦ Κάδμου, βασιλείᾳ τῆς Βοιωτίας, ἐβασίλευσεν ὁ Νυκτεὺς. Οὗτος ἔχει θυγατέρα, ἱέρειαν τοῦ ναοῦ Ἡλίου, ὀνόματι Ἀντιόπην· ἥτις ἐδιδάχθη τὴν ἡλιακὴν εὐχὴν, ἥτοι μυσταγωγίαν τῶν Διονυσιακῶν βακχευμάτων, καὶ κείθεν ἐλέγτο βράχην. Ὁ δὲ αὐτῆς πατήρ, ὁ Νυκτεὺς, εἶχεν ἀδελφὸν ὀνόματι Λύκον, βασιλέα τοῦ Ἀργαῶ· ὅστις Λύκος βασιλεὺς εἶχε συγκλητικὸν ὀνόματι Θεόδοον, υἱὸν γενόμενον Βρόντονός τινος (Θεόδοον... Βράτωνος Cedren. p. 24 C. Θεοδόωντα Jo. Antioch. ap. Tzetz. Hist. I, 13), ἐξαδελφὸν τῆς Δίρχης, ἐκ τοῦ γένους τοῦ Πίκου Διὸς καταγομένου. Ὁ αὐτὸς δὲ Θεόδοος ὁ συγκλητικὸς κατὰ τάγμα ἔλθων ἐκ τοῦ Ἀργαῶ ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἡλίου παρακοιμήθη, καὶ ἑωρακὼς τὴν ἱέρειαν Ἀντιόπην, εὐπρεπιστάτην οὖσαν καὶ εὐμήκη, ἐβλήθη εἰς ἔρωτα αὐτῆς καὶ παραμείνας ἐν τῷ ἱερῷ προσάσει τοῦ τάγματος τῆς εὐχῆς, ὡς συγγενῆς αὐτῆς, ὑπονοθεύσας ἔφθειρεν αὐτὴν καὶ ἔγχεον ἐποίησε· καὶ φοβηθεὶς τὸν Νυκτέα, βασιλέα τῆς Βοιωτίας, ἀνέγworησεν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χώραν. Μαθὼν δὲ ὁ Νυκτεὺς βασιλεὺς, ὁ ταύτης πατήρ, ἐπὶ ἐφάρῃ, ἔλαβεν αὐτὴν ἐκ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐξετάσας αὐ-

vocavit. Erat hic belluarum occisor, ditissimus opibus, vir sapiens item magnique nominis; qui et Græcos docuit omnia fortuito ferri, mundumque nulla numinis providentia gubernari. Deinde vero conspiciatione in illum facta a sacerdotibus, in Daphnæi Apollinis templum relegatus est, ut qui effeminati esset animi, et curiosius rimaret, quo pacto femina ex maris concubitu concipiat, et quomodo sanguinis natura in ossa, carnes, venas, nervos et in sanguinem ipsum distribuatur, et quonam modo fœtus in utero vivus efformetur et in lucem prodeat. Quæ quidem de eo prodidit sapientissimus Cephalion.

5.

Lycurgum virum sapientem, cui quæ acciderint aperiunt, in auxilium advocant. Is contra Dionysum arma sumens ex Cadmea urbe Bæotorumque finibus eum pellere instituit. Quo cognito, Dionysus fuga sibi consuluit, et Delphos profectus diem ibi obiit: ibidem etiam reliquiæ ejus in loculo positæ sunt, et ipse arma sua in templo suspenderat, ut memorie prodidit sapientissimus Dinarchus. Eadem etiam habentur apud sapientissimum Philochorum, quo loco ille de Dionysio ait: « Cernere licet ejus sepulcrum

Delphis juxta Apollinem aureum; basis vero quardam putatur ejus esse locus, in quo scriptum legitur: *Hic jacet mortuus Dionysus Semeles filius*. » Eodem modo Cephalion quoque sapientissimus de his in opere suo exposuit.

6.

Cadmo Bæotorum rege defuncto regnavit Nycteus. Hæc filia erat Antiope, Solis templi antistes, quæ solares preces et Bacchanalium ritus sacros edocta, hinc deinde baccha appellata est. Pater ejus Nycteus fratrem habuit, Lycum nomine, Argivorum regem. Is in regno suo habuit virum nobilem, Theoboum nomine, Brontæon cuiusdam, Dirces patruelis, et Pici Jovis genere oriandi, filium. Theobous autem ex proposito Argis profectus in Solis templum, ut ibi incubaret, et conspiciatus sacerdotem Antiope, forma staturaque pulcherrimam, deperire cepit. Et commoratus in templo sub specie religionis, quum cognatus puellæ esset, illectam eam vitia vitæ gravemque fecit. Metuens deinde sibi a Nycteo Bæotiarum rege, in patriam suam reversus est. Nycteus autem de stupra filia certior factus et templo extractam interrogavit, et eaque comperuit vitiatam esse a Theoboo, qui e primoribus

τὴν ἔμαθε παρ' αὐτῆς τὸν φοροῦν Θεόδοον, ὅτι ἐκ τῶν συγχλητικῶν ἐστὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λύκου καὶ τῆς αὐτοῦ γυναίκος γένος. Ἄγνων δὲ ὁ Νυκτεὺς, ὁ πατὴρ αὐτῆς, ὅτι ἔγκυός ἐστιν, ἐπεμψεν αὐτὴν εἰς τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἀδελφόν, τὸν Λύκον, βασιλέα τοῦ Ἀργούς, ἵνα ἐξετάσῃ καὶ αὐτὸς τὸ πρᾶγμα τῆς φοροῦσας αὐτῆς, καὶ εἰ ἀληθὲς ἐστίν, ὅτι ἐκ τοῦ Ἀργούς ἐστὶν ὁ αὐτῆς φοροεὺς, καὶ αὐτὴν τιμωρήσεται, ὡς φθαρεῖσαν ἱέρειαν αὖσαν, καὶ ἐκείνον δὲ ἀμύνεται, ὡς τοιοῦτόν τι τολμήσαντα κατὰ ἱερατικοῦ σώματος. Ὁ δὲ βασιλεὺς Λύκος εἰσαγαγὼν τὴν αὐτὴν Ἀντιόπην εἰς ἐξέτασιν, καὶ ἐωρακώς αὐτῆς τὴν εὐπρέπειαν, καὶ μαθὼν ὅτι ἐγκυός ἐστιν, ἤλευσεν αὐτὴν, λέγων ὅτι δεῖ περιμεῖναι, ἄχρις οὗ τέκῃ, καὶ τότε τιμωρήσασθαι αὐτὴν, ὡς ἱερατικὸν ὑδρίσασαν σχῆμα. Ὁ δὲ αὐτὸς Λύκος βασιλεὺς εἶχε γυναῖκα τὴν Δίρκην· καὶ παραδοὺς αὐτῇ τὴν Ἀντιόπην εἶπεν αὐτὴν φυλάττεσθαι παρ' αὐτῇ, ἄχρις οὗ τέκῃ· ὁ δὲ Λύκος βασιλεὺς ἦν θεὸς τῆς Ἀντιόπης. Ἡ δὲ αὐτὴ Ἀντιόπη ἐγέννησε δύο υἱοὺς, οὓς τινες ἐκάλεσαν Ἀμφίον καὶ Ζῆθον. Καὶ ἐρρήφοντα γεννηθέντα τὰ βρέφη κατὰ κέλυσιν τοῦ Λύκου βασιλέως ἐν τῇ κώμῃ τῇ λεγομένῃ Ῥασθέα (1. Ἦρας θεᾶς) πλησίον τοῦ Κιθαιρωνίου ὄρους. Οὐστίνας παῖδας οἴκου χάριν ἔλαβε παρὰ τῶν ριπτόντων τὰ αὐτὰ βρέφη Ὀρδίων τις γεσηπόνος, ἅπαις ὢν, γνούς ὅτι τέκνα ὑπῆρχον τῆς ἱερείας Ἀντιόπης. Ἦδει γὰρ αὐτὴν ὡς ἱέρειαν· καὶ ἀνεθρέψατο αὐτά. Μετὰ δὲ χρόνον πολέμου κινήθησαν τῇ Ἀργείῳ χώρᾳ, ἐξῆλθεν ὁ Λύκος βασιλεὺς ἐπὶ τὸν πόλεμον· καὶ ἐχρόνισε πολέμων. Ἡ δὲ Δίρκη, τοῦ Λύκου βασιλέως γυνὴ, λογισμένη ὅτι οὐκέτι μετὰ τὸν τοκετὸν ἐτιμωρήσατο τὴν αὐτὴν Ἀντιόπην, ἀλλ' εἶασεν αὐτὴν, ὡς ἑρῶν αὐτῆς καὶ λάθρᾳ μιγνύμενος μετ' αὐτῆς, ὡς εὐπρεπεστάτης,

λαβοῦσα αὐτὴν μετὰ ὀλίγων στρατιωτῶν ὡς ἐπὶ χώραν ἀπῆλθεν ἐπὶ τὸ Κιθαιρωνίον ὄρος ἐν τῇ κώμῃ διου οἱ αὐτῆς υἱεῖς ἦσαν ἀνατραφέντες. Τοῦτο δὲ ἀγνοοῦσα ἡ Δίρκη, καὶ ἐξαγαβοῦσα ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ταῦρον ἄγριον, καὶ πῆξασα δῶδα ἐν τοῖς αὐτοῦ κέρασι, τὴν Ἀντιόπην ἐκέλευσε δεθῆναι, καὶ τὸν σχοῖνον εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ταύρου ἐλιγῆναι, καὶ οὕτως συρῆναι τὴν Ἀντιόπην ὑπὸ τοῦ ταύρου καὶ ἀπολέσθαι. Καὶ ἀκούσαντες πάντες οἱ τοῦ αὐτοῦ κτήματος τὸν μέλλοντα γίνεσθαι τῆς Ἀντιόπης θάνατον καὶ τοὺς αὐτῆς ὀλολυγμούς, ἐξῆλθον ἐκ τοῦ Δέρας Θείας (1. Ἦρας θεᾶς) χωρίου οὕτως λεγομένου· ἦσαν δὲ ἐν πληθεί πολλοὶ ἐν αὐτῷ ἄγριοι· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ δύο υἱοὶ τῆς Ἀντιόπης ἦσαν μετ' αὐτῶν ἅμα τῷ ἀναθρεψαμένῳ αὐτοὺς Ὀρδίῳ γεωργῷ. Καὶ παρεκάλουν τὴν Δίρκην μὴ τοιοῦτω μὲν ἀνελεῖν αὐτὴν· ἡ δὲ ἐξείπεν αὐτοῖς ὅτι ἱέρεια ἦν τοῦ Ἥλιου, καὶ ἐφθάρη καὶ ἐγέννησε δύο παῖδας ἐκ πορνείας, καὶ δεῖ αὐτὴν τιμωρηθῆναι. Καὶ ἀκούσαντες οἱ τῆς Ἀντιόπης υἱοὶ, Ζῆθος καὶ Ἀμφίων, παρὰ τοῦ ἀναθρεψαμένου αὐτοὺς Ὀρδίωνος ὅτι ἡ μήτηρ αὐτῶν ἐστὶν ἡ μέλλουσα τιμωρεῖσθαι, ἡ Ἀντιόπη, συναθροίσαντες πᾶσαν τὴν ἀγροικικὴν χώραν, ἅμα αὐτοῖς ἀπελθόντες ἐφόνευσαν τοὺς στρατιώτας, καὶ λαβόντες τὴν Δίρκην ἀφείλοντο ἃ ἐφόρει βασιλικά κοσμήματα, καὶ ἔλυσαν τὴν Ἀντιόπην. Καὶ λυθεῖσα τῶν δεσμῶν ἡ Ἀντιόπη ἐπέτραιψε τοῖς ἰδίοις αὐτῆς παισιν, Ἀμφίον καὶ Ζήθῳ, φονεῦσαι τὴν Δίρκην· καὶ λαβόντες τὴν Δίρκην ἔδωσαν εἰς τὸν αὐτὸν ἄγριον ταῦρον, καὶ συρεῖσα ὑπὸ τοῦ ταύρου ἡ Δίρκη ἀπώλετο. Ὁ δὲ ταῦρος ἐκ τῆς ἐλασίας ἐδίψησε, καὶ εὐρὼν πηγὴν ἔστη πεινῶν· καὶ κοπεῖσα ἡ σχοῖνος εἶασε πλησίον τῆς πηγῆς τὸ λείψανον τῆς Δίρκης· καὶ ἐκλήθη

Lyci fratris sui, et ex uxoris ejus genere esset. Nescius tamen eam jam praegnantem esse, ad Lycum fratrem Argivorum regem misit, ut ipse etiam examine facto de stupro, inquireret an auctor ejus esset ex Argivis suis aliquis: quod ita esse si comperisset, ut Antiopa parnas daret violatae a sacerdote pudicitiae, simulque in eum animadverteret, qui tale quid in sacerdotale corpus committere ausus esset. Rex autem Lycus quum de Antiopa quaestionem institueret, observata ejus forma, et quum gravidam esse comperisset, misericordia motus, manere eam jussit, usquedum partum edidisset, poenas deinde laturam temerati sacerdotii. Interim Lycus eam Dircae uxori tradidit ad partum usque custodiendam. Peperit vero Antiopae gemellos, quos Amphionem et Zethum appellavit. Natos vero infantes Lycus rex in loco qui Junonis deae dicitur ad Cithaeronem montem exponi jussit. At misertus eorum Ordion quidam agricola puerulos accepit ab iis, quibus eos exponendi cura commissa erat: quumque prole careret ipse, atque etiam sciret, eos matrem habere Antiopam, quam sacerdotem esse cognoverat, suppeditavit ipse infanlibus alimoniam. Postea, quum bellum Argivis motum esset, Lycus rex in militiam profectus est, quae diutius eum detinuit. Dirce vero, uxor Lyci regis, reputans eum nondum punisse Antiopam post puerperium, sed sinere eam,

quippe qui amore captus clanculum cum puella hac formosissima consuesceret: paucis stipata militibus, eam sibi sumpsit comitem, tanquam in rus secederet; et versus Cithaeronem tendens montem, in vicum, ubi Antiopae filii enutriti erant, devenit. Quod ignorans Dirce taurum silvestrem ex regione illa adduci jussit, cujus cornibus facem adaptans, collo ejus fune circumligato, Antiopam ei alligari jussit, ut a tauro sic distracta periret. Audientes vero qui in vico illo habitabant, destinatum Antiopae supplicium ejusque ejulatus, egressa est numerosa rusticorum turba, quos plurimos Junonis deae vicus habebat, inter quos erant etiam Antiopae filii ambo, et qui eos enutriverat Ordion agricola. Quumque rogarent Dircen, ne tali supplicio Antiopam objiceret, illa dixit eam, quum Solis sacerdos esset, castitatem violasse et ex illicito concubitu filios duos peperisse, adeoque supplicium hoc promeruisse. Amphion autem et Zethus, ubi ab altore suo Ordione didicerant matrem suam esse Antiopam illam supplicio destinatum, collectis in unum regionis illius rusticis, egressi sunt cum iis; et occisis militibus, comprehensam Dircen regalibus suis ornamentis spoliaverunt, Antiopamque vinculis exsolverunt. Soluta illa filiis suis, Amphioni et Zetho, imperat ut Dircen e medio tollerent. Illi correptam tauro feroci alligant, a quo raptata perit. Taurus autem ex cursu siti-

ἡ αὐτὴ πηγὴ ἐκ ἐκείνου ἕως τῆς νῦν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ἢ Δίρκῃ. Καὶ λοιπὸν ὁ Ζῆθος καὶ ὁ Ἀμφίων ἔλαβον τὴν ἑαυτῶν μητέρα, τὴν Ἀντιόπην, καὶ ἔφυγον ἐπὶ τὴν ἰδίαν χώραν αὐτῶν, τὴν Βοιωτίαν, καὶ ἐκαὶ ἀναφανέντες ἐγνώσθησαν τοῖς Βοιωτοῖς. Ὁ δὲ αὐτῶν πάππος ὁ Νυκτεὺς, ὁ βασιλεὺς τῆς αὐτῆς Βοιωτίας χώρας, γεγήρακε, καὶ νόσῳ βληθεὶς τελευτᾷ. Καὶ λοιπὸν μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ Νυκτεῶς βασιλείας οἱ τῆς Βοιωτίας πάντες ἤττησαν αὐτοὺς βασιλεῦσαι αὐτῶν τὸν Ἀμφίονα καὶ τὸν Ζῆθον, ὡς ἐκ γένους βασιλικοῦ ὑπάρχοντας τοῦ Νυκτεῶς. Καὶ ἀνηγορεύθησαν βασιλεῖς, καὶ ἔδασκευσαν ὁ Ἀμφίων καὶ ὁ Ζῆθος τῆς Βοιωτίας χώρας οἱ μουσικοί. Καὶ εὐθὺς Ἀμφίων ὁ λυρικὸς κτίζει πόλιν μεγάλῃν πάνυ, δωδεκάπυλον, τὴν πρῶν μὲν οὖσαν κώμην λεγομένην Ἐγγέλειαν· ἣν ὠνόμασαν οἱ αὐτοὶ ἀδελφοὶ πόλιν Θήβας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ αὐτῶν πατρὸς κατὰ κίλευσιν τῆς αὐτῶν μητρὸς, τῆς Ἀντιόπης. Καὶ ἔδασκευσαν ἐπὶ πολλὰ τῶν Θηδῶν· καὶ λοιπὸν ἐκλήθη ἡ αὐτὴ (1. αὐτὴ ἡ) χώρα Θῆβαι. Ὁ δὲ Λύκος βασιλεὺς, ὁ τῆς Δίρκης ἀνὴρ, ὁ θεῖος αὐτῶν, ἔτελευτα ἐν τῷ πολέμῳ. Ἄτινα συνεγράψατο Κεφαλίων μετὰ ἀληθείας· ὁ γὰρ σοφώτατος Εὐριπίδης ποιητικῶς ἐξέθετο δρᾶμα κτλ.

7.

Malala p. 88 : Μετὰ οὖν νβ' ἐτὶ τοῦ τελευτῆσαι τὴν Πασιφάνην ἐστὶ τὰ κατὰ τὴν Φαίδραν, καθὼς ὁ σοφώτατος Δομνίνος ὁ χρονογράφος ὑπεμνημάτισε... Ὁ δὲ Θησεύς ὁ βασιλεὺς ἀκούσας τὰ θρυλλούμενα ἐν τῇ πόλει περὶ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς ἰδίας Φαίδρας, ἐλυπεῖτο πρὸς αὐτήν· καὶ ἀγανακτῆσας κατὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ Ἰππολύτου οὐκ ἔδειξεν αὐτοῖς· λαθὼν δὲ ταῦρον

vit; et reperio fonte, bibiturus adstitit. Porro contigit ut, rupto fune, Dirces cadaver prope fontem istum relictum jaceret : hinc ab indigenis fons iste etiam nunc Dirce in regione illa appellatur. Post hæc Amphion et Zethus cum Antiopa matre in Bœotiam patriam fugerunt, ibique Bœotis immotuerunt. Nycteus autem avus eorum, Bœotiae rex, ex morbo senex interiiit. Post cujus obitum Bœoti omnes Amphionem et Zethum rogabant, ut Nycteo regi, a quo genus ducebant, ipsi in regno succederent. Itaque reges salutati musici hi, Amphion et Zethus, Bœotis imperabant. Ac statim Amphion lyricus urbem peramplam condidit, duodecim portas habentem, quum antea vicus fuisset Enchelea dictus. Urbem hanc matris jussu a Theoboi patris nomine Thebas vocarunt, in eaque per multos annos regnarunt. Tota deinde in circuitu regio ab urbe Thebæ appellata est. Rex interim Lycus, illorum avunculus, in bello mortuus est. Sic verè hæc tradidit Cephalion.

7.

Annis quinquaginta duobus post mortem Pasiphaes acciderunt quæ de Phædra traduntur, sicuti Dominus sapientissimus literis consignavit... Rex Theseus, ubi audivit quæ de uxore sua Phædra disseminabantur in populum, moleste hæc de ea ferebat, filioque suo Hippolyto succe-

leukon edowken autōn thusias tō Pōseidōni, kataρώμενος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰππολύπον καὶ αἰτούμενος κακῶς αὐτὸν ἀπολέσθαι. Καὶ συνέβη μετὰ μῆνας τρεῖς ἐν τῷ ἐξελθεῖν τὸν Ἰππολύτον εἰς θήραν ἐπιπικρον καὶ διῶραι σύαγρον, τοῦ ἵππου αὐτοῦ προσκόψαντος ἐξεσπλίσθη καὶ ἔπεσε χαμαί, κατέχων τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου, καὶ εὐλιγέντος τοῦ λωριῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐσύρῃ ὑπὸ τοῦ ἵππου· πληγὴν δὲ λαθὼν ἐν τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ εἰσηνέχθη ὑπὸ τῶν δούλων εἰς τὴν πόλιν ἐν τῷ παλατίῳ· καὶ τῇ ἐκτῇ ἡμέρᾳ ἐκ τῆς πληγῆς τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς τελευτᾷ· ἦν δὲ ἐτῶν κβ'. Ὁ δὲ Θησεύς βασιλεὺς πενθῶν αὐτὸν ἐξεῖπε τῇ Φαίδρᾳ τὴν ἑαυτοῦ λύπην, ὀνειδίζων αὐτήν, εἰρηκῶς αὐτῇ καὶ τὰ θρυλλούμενα ἐν τῇ πόλει καὶ τῇ χώρᾳ ἔνεκεν τοῦ Ἰππολύτου καὶ αὐτῆς. Ἡ δὲ Φαίδρα ἀκούσασα ταῦτα ἐξωμόσατο αὐτῷ μὴ εἰδέναι τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ ἀποκειμένην αὐτῷ καὶ μάτην τὴν λαιδορίαν ταύτην τοῦς τῆς πόλεως φημίσει ὑπονοήσαντας. Ὁ δὲ Θησεύς μὴ πεισθεὶς αὐτῇ, αἰσχυρόμενος δὲ καὶ τὴν σύγκλητον αὐτοῦ, ἐποίησεν αὐτὴν ἐπὶ ὄψεως, κελεύσας μηκέτι αὐτῷ ὁρᾶσθαι, λυκούμενος δὲ καὶ διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἰδίου αὐτοῦ υἱοῦ· ἐπύλει γὰρ αὐτόν. Ἡ δὲ Φαίδρα ὡς πάνυ σῶφρων, ὀλιβομένη δὲ καὶ διὰ τὴν ψευδῆ κατηγορίαν τῶν τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας, καὶ τοῦ ἀνδρὸς τὸν ἀποδιωγμὸν ἀισχυρομένη, ἑαυτὴν ἀπεχρήσατο, καὶ τελευτᾷ οὖσα ἐτῶν λθ', καθὼς Κεφαλίων ὁ σοφώτατος συνεγράψατο ταῦτα, λέγων ὅτι μάτην περὶ τῆς σῶφρονος Φαίδρας τὴν κατὰ Ἰππολύτον πόθον ἐμυθολόγησαν, ποιητικῶς περὶ τῆς αὐτῆς πλάσσαντο. Malalas Cephalionem nonnisi e Dominino novit, ex quo plurima sua de fabulis Græcorum mutuatus est. Ipse Domininus præter Pæphatum unicum Cephalionem adhibuerit.

sebat, illis tamen rem non aperuit. Sed taurum album Neptuno immolans filium suum exsecratus diris devovit. Hippolytus vero tribus mensibus post venatum egressus, dum eques aprum insequitur, equo forte cespitante excussus, in terram pronus cecidit; et habentis lævæ manus digitis implicatis, ab equo rapiebatur; capiteque sic vulnèratum servi in urbem deportarunt, ubi in palatio sex diebus post ex vulnere illo moritur. Annos tum natus erat viginti duos. Theseus autem lugens illum dolores suos Phædra aperuit, eamque conviciis onerat dicens quæ per urbem ærus de ejus cum Hippolyto commercio spargerentur. Quibus auditis, Phædra jurejurando addito affirmavit ignota hæc sibi esse, ac rumores ab imperito vulgo de Hippolyto jactatos esse falsos vanosque. Theseus vero fidem non adhibens et primores populi reveritus, ex adpectu eam removit, visumque suum fugere jussit in perpetuum. Ipse interim fatum filii, quem dilexerat, misere lugebat. Phædra vero, innocentie suæ sibi conscia, ægre etiam ferens se ob falsum populi rumorem a conjuge suo ejectum esse, pudore victa sibi met ipsi mortem conscivit, annum ægis tricesimum monum, sicuti hæc literis prodidit sapientissimus Cephalion, qui poetas etiam perstrinxit, ob ea quæ de castissimæ Phædræ et Hippolyti amoribus vanissime fabulati sint.

8.

Malala p. 164 : Δηιάνειραν νεώτερός τις ὀνόματι Ἀχελῷος, υἱὸς Ποσειδωνίου, συγχλητικῷ τοῦ Τυδέως, ἐμνηστεύσατο. Ὁ δὲ Ἀχελῷος πρὸ τοῦ γάμου ἐφθειρε τὴν Δηιάνειραν λάθρᾳ, καὶ μετὰ ταῦτα λέγει τῷ πατρὶ αὐτῆς τῷ Οἰνεΐ· « Οὐκ ἄλλως λαμβάνω τὴν θυγατέρα σου, εἰ μὴ παραχωρήσεις μοι τὸ βασιλείῳ σου δισσαῖν. » Ὁ δὲ οὐκ ἐπέσθη αὐτῷ· καὶ λοιπὸν σὺν τῷ ἰδίῳ πατρὶ ἀντήρην ὁ Ἀχελῷος τῷ Οἰνεΐ καὶ ἐπολέμησεν αὐτῷ. Καὶ ἠναγκάσθη ὁ Οἰνεὺς προτρέψασθαι ἐκ τῆς Φθίας χώρας στρατηγὸν γενναῖον, Ἡρακλέα τὸν λεγόμενον Πολύφημον, συνταξάμενος δίδόναι αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα τὴν Δηιάνειραν. Ὅστις κατελθὼν μετὰ τῆς ἐνόπλου αὐτοῦ στρατῆς συνέβαλε πόλεμον μετὰ Ποσειδωνίου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀχελῷου. Καὶ

εἰς τὴν συμβολὴν ἕρπει ὁ Πολύφημος τὸν Ποσειδώνιον ἀνείλε, τὸν πατέρα Ἀχελῷου· διὰ τοῦτο δὲ ἐξέθεντο οἱ ποιηταὶ ὅτι τὸ κέρας τοῦ Ἀχελῷου ἀπέσπασεν ὁ Ἡρακλῆς, ὅπερ ἐστὶ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ δύναμιν· καὶ ἑωρακῶς τὸν ἴδιον αὐτοῦ πατέρα πεσόντα, φεύγει ἔφιππος· διὸ καὶ γράφουσιν αὐτὸν ἵπποκένταυρον. Καὶ ἐν τῷ καταδιώκειν αὐτὸν τὸν Πολύφημον Ἡρακλέα στραφεὶς τοξεύει αὐτὸν κατὰ τοῦ μαστοῦ· καὶ εὐθέως ὁ Ἡρακλῆς ἀντετόξευσε τὸν Ἀχελῷον, ὥς περᾶ τὸν ποταμὸν ὀνόματι Φορβάν. Καὶ φιδλωθεὶς ὁ Ἀχελῷος κατηνέχθη ἀπὸ τοῦ ἵππου εἰς τὰ βεῖθρα τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἀπώλετο. Καὶ μετακλήθη ἔκτοτε ὁ αὐτὸς ποταμὸς ἀπὸ τῶν τῆς Αἰτωλίας χώρας Ἀχελῷος ἕως τῆς νῦν, καθὰ Κεφαλίων ὁ σοφὸς ἐξέθετο. Ὁ δὲ Πολύφημος Ἡρακλῆς ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ μαστοῦ μεθ' ἡμέρας τινὰς τελευτᾷ.

8.

Deianiram juvenis quidam Achelous nomine, filius Posidonii, qui Tydeo ex consiliariis erat, desponsam sibi habens, ante nuptias clanculum vitiauit : deinde vero Ceneo, patri ejus, dixit, « Filiam tuam non ducam nisi et regi administrationem mihi concesseris. » Ceneo autem renuente, Achelous cum patre suo bellum ei infert. Necessitate igitur adactus Ceneus in auxilium sibi ex Plithia regione Herculem, qui et Polyphemus dictus est, vocavit : cui in uxorem se daturum filiam suam promisit. Polyphemus itaque cum exercitu veniens, in Posidonium filiumque ejus Acheloum arma movit. In ipso autem congressu Po-

lyphemus Posidonium Acheloi patrem gladio peremit. Unde poetæ fabulantur Herculem Acheloi cornu avulsisse, patrum scilicet auxilium. Achelous, ubi patrem caesum vidit, fugam in equo capessit, unde etiam Hippocentaurum fuisse fingunt. Fugientem autem Acheloum dum Polyphemus insequitur, conversus Achelous, sagitta in eum emissa, juxta mamillam vulnerat. Polyphemus autem Acheloum, dum Phorbam fluvium trajecit, sagitta vicissim petivit : qua confossus Achelous ex equo in fluvium deturbatus ibidem perit. Flumen itaque istud Ætoli Acheloum ad hunc usque diem vocant, sicut auctor est sapiens Cephalion. Polyphemus quoque paucis diebus post ex vulnere in mamilla accepto mortuus est.

NICANOR ALEXANDRINUS.

Suidas : Νικάνωρ, ὁ Ἑρμείου, Ἀλεξανδρεὺς, γραμματικὸς, γεγονὼς ἐπὶ Ἀδριανοῦ τοῦ Καίσαρος, ὅτε καὶ Ἑρμιππος ὁ Βηρύτιος. Περὶ στιγμῆς τῆς παρ' Ὀμήρου καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν διαφορᾶς ἐν τῇ διανοίᾳ. Περὶ στιγμῆς τῆς καθόλου, βιβλία ἐξ. Ἐπιτομὴν τούτων, βιβλίον ἐν. Περὶ στιγμῆς τῆς παρὰ Καλλιμάχου. Κωμωδοῦμενα. Περὶ ναυστάθμου. Περὶ τοῦ ὤναξ. [Περὶ στιγμῆς,] καὶ ἄλλα. [Ἐφ' ἧ πραγματεία σκωπτόμενος πρὸς τινων Στιγματίας ἐκαλεῖτο· οὐ γὰρ δῆπου ὡς δοῦλος οὕτως ἐσκώπτετο. Hæc om. codd. A. V. Habet E in margine.]

« Opus Περὶ τῆς Ὀμηρικῆς στιγμῆς ab iis qui scholl. in Il. Veneta compilarunt esse adhibitum, eorum docet subscriptio. Idem per brevitatem affertur Περὶ στιγμῆς, a quo distinguendus videtur liber Περὶ τῆς καθόλου στιγμῆς, laudatus ille ab Arcadio in Villosioni Epp. Vinar. p. 116 et excerptus a schol. Dion. Thrac. p. 758 sqq. Quamobrem expungendum in novissimis Περὶ στιγμῆς temere repetitum. » Bernhardt. Sæpissime hoc Περὶ στιγμῆς laudatur in schol. ad Il. β, 212. γ, 46. 239. 318. 428. δ, 83. 148. ε, 245. 297. ζ, 445 et in extr. η, 171. θ, 307. ι, 47. 153. 538, λ, 100. 186. 413. μ, 295. ρ, 42. Cf. Eustath. in Od. p. 20. 107. 302. Inter historicos autem Nicanori locum damus propter opus *De Alexandria* (fr. 1). Præterea laudatur Nicanor ἐν Μετονομασίαις (fr. 3-6). Quæritur num idem hic sit cum Hermiæ filio; nam quibus locis diserta hujus operis mentio fit, iis apud Stephanum Byz. simpliciter laudatur Nicanor, apud Athenæum vero (fr. 4) Νικάνωρ ὁ Κυρηναῖος. Vossius non distinguit, sed Hermiæ filium Cyrenis oriundum vixisse Alexandriæ censet. Id recte fieri, eo indicari putaveris, quod Stephanus Byz. (fr. 3) de Tibure laudat Nicanorem *Hermiæ filium*, eodemque loco Tibur olim *Polystephanum* vocatum esse tradit. Quæ quidem optime cadunt in Μετονομασίας Nicanoris, quæ aliis locis a Stephano citantur. Attamen restat dubitatio. Nam Stephani locus l. nescio an excerptoris culpa mutilus sit. Deinde quum apud

schol. Apoll. Rhod. (fr. 15) citentur Νικάνωρ καὶ Ἀρχέμαχος ἐν Μετωνομασίαις, idque facillime ita intelligatur, ut titulus libri ad utrumque auctorem in eodem argumento elaborantem pertineat, apud scholiastam vero Apollonii non soleant citari auctores Didymo juniores: hinc diversum potius Nicanorem Cyrenæum ab Hermiæ filio esse aliquis conjiciat. Nihilominus ut Hadriani æqualem Μετονομασίας scripsisse censeam, movet me Sebastopolis mentio in fragm. 12. Restat ut memoremus Nicanorem Hermiæ f. πρὸς Ἀδριανὸν γράφοντα laudari de urbe Ægypti (fr. 2). Quænam scriptio his indigetur, num de Alexandria opus, an fortasse illud De mutatis nominibus, an aliud, nescimus (*).

ΠΕΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.

E LIBRO PRIMO.

1.

Stephan. Byz. v. Ἀλεξάνδρεια· Νικάνωρ δὲ ὁ Ἑρμείου ἐν τῇ Περὶ Ἀλεξανδρείας πρώτῃ ταῦτα πάντα κυροῖ, καὶ τὸ Ἀλεξανδρίνος καὶ τὸ Ἀλεξανδρίτης, ὡς μέντοι τὸ Ἀλεξανδρεώτης.

ΠΡΟΣ ΑΔΡΙΑΝΟΝ.

2.

Idem: Ἀθλίβις, πόλις Αἰγύπτου· ὁ πολίτης Ἀθλίβιτης. Νικάνωρ δ' ὁ Ἑρμείου ἐν ἡ πρὸς Ἀδριανὸν γράφων διὰ τοῦ ρ φησὶν Ἀθλίβις. Οὕτω καὶ Στράβων (17, p. 802). Eadem urbs ap. Hecateum (fr. 280) Ἀθάρραβις vocatur. Quare opus τῶν Μετονομασιῶν indicari opineris.

3.

Idem: Τίβυρις, πόλις Ἰταλίας... Τὸ ἔθνικόν Τι-

(*) Distinguendus ab Nicanore nostro est Nicanor, Varone antiquior, qui vitam Alexandri scripsit. (V. Fragm. Scriptt. Alex. M. p. 152 sq., ubi etiam de Nicanore Samio, qui Περὶ λίθων scripsit, de Nicanore Μιξαῖο deque Nicanore Cyprio, qui vulgo laudatur pro *Nicagora* Cyprio (ap. Arnob. IV, 29), monui. Adde Nicanorem Hieropolitam, τὸν νέον Ὀμπρον apud Steph. Byz. v. Ἱεράπολις.

DE ALEXANDRIA.

1.

Nicanor Hermiæ filius libro primo De Alexandria et *Alexandrinus* et *Alexandrites* probat, non vero formam *Alexandreotes*.

AD HADRIANUM.

2.

Athlibis, urbs Ægypti. Civis Athlibites. Nicanor autem Hermiæ filius in libro ad Hadrianum scripto per r litteram Athribis dicit, sicuti Strabo quoque.

3. Tiburis (Tibur), urbs Italiae. Gentile Tiburtinus. Nica-

δουρίτων. Νικάνωρ δ' ὁ Ἑρμείου Τίβουρα ταύτην καλεῖ, καὶ τὸ ἰθνηκὸν Τιβουρίνος· δ καὶ ἀναλογώτερον. Ἐν ᾗ Τιβουρίνιον τέμενος. Αὕτη Πολυστέφανος ὠνομάζετο πρότερον. Quod ad priscum nomen Πολυστέφανος attinet, aut Stephanus errasse videtur, aut epitomator perperam verba Stephani contraxit, aut aliter Nicanor, aliter Strabo statuit. Etenim apud Strabonem V, p. 238 ita legitur : Ἀμφότεραι δ' αἱ πόλεις αὗται (Τίβουρα καὶ Πραίνεστος) τῇ αὐτῇ προσεβρυμέναι τυγχάνουσιν ὀρεινῇ· διέχουσι δ' ἀλλήλων ὅσον σταδίους ἑκατόν... Φασὶ δ' Ἑλληνίδας ἀμφοτέρας· Πραίνεστον γοῦν Πολυστέφανον καλεῖσθαι πρότερον.

METONOMASIAI.

4.

Athenæus VII, p. 296, D : Νικάνωρ δὲ Κυρηναῖος ἐν Μετονομασίαις τὸν Μελικέρτην φησὶ Γλαῦκον μετονομασθῆναι.

5.

Harpocratio : Ἀκὴ· πόλις αὕτη ἐν Φοινίκη· Δημόσθενες ἐν τῷ πρὸς Κάλλιππον (§ 20, ubi vgo legitur Θράκη)· ἦν Νικάνωρ ὁ Περὶ μετονομασιῶν γεγραφὼς καὶ Καλλίμαχος ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι τὴν νῦν Πτολεμαίδα καλουμένην φασὶν εἶναι· Δημήτριος δὲ ἰδίως τὴν ἀκρόπολιν τῆς Πτολεμαίδος πρότερον Ἀκὴν ὠνομάσθαι φησὶν. Eadem fere, missa Nicanoris mentione, Suidas v. Ἀκὴ et Lex. Seguer. p. 364. Cf. Etym. M. p. 47. Wesseling. ad Diodor. XV, 41, Claudius Julius ap. Stephan. v. Ἀκὴ.

6.

Steph. B : Πάρος... Νικάνωρ δὲ ἐν ταῖς Μετονομα-

nor vero Hermiæ filius Tibura eam vocat, et gentile Tiburinus, quod utique congruentius. Ibi lucus est Tiburinus. Eaque urbs (imo : Præneste) Polystephanus olim dicebatur.

NOMINUM MUTATIONES.

4.

Nicanor Cyrenæus in Nominum mutationibus Melicertem postea Glaucum nominatum esse dicit.

5.

Ace, urbs Phœniciz. Demosthenes Or. adv. Callippum. Eam Nicanor, qui De nominum mutationibus scripsit, et Callimachus in Commentariis eandem esse dicunt, quæ nunc Ptolemæis appellatur. Demetrius autem proprie arcem Ptolemaidis olim Acen vocatam fuisse tradit.

6.

Parum Nicanor in Nominum mutationibus olim vocatam esse dicit Pactiam, Demetriadem, Zacynthum, Hyriam, Hyleessam, Minoam, et Cabarniu a Cabarno, qui Cereri raptum filiz indicavit.

7.

Hyde, urbs Lydiæ. Leander, quem Nicanor testem in

σiais κεκλησθαὶ φησιν αὐτὴν Πακτίαν, Δημητριάδα, Ζάκυνθον, Ὑρίαν, Ὑλήεσσαν καὶ Μινώαν καὶ Κάδαρ- νιν ἀπὸ Καδάρνου τοῦ μηνύσαντος τὴν ἀρπαγὴν τῇ Δήμητρι τῆς θυγατρὸς.

7.

Idem : Ὑδρ, πόλις Λυδίας... Λεάνδρος δ' (lege δν) Νικάνωρ παρατίθησι ἐν Μετονομασίαις, τὴν αὐτὴν Ὑδρην καὶ Σάρδεις φησιν.

8.

Idem : Ὀλυμπία ἡ πρότερον Πῖσα λεγομένη... λέγεται καὶ Ἀρπιννα, ὡς Νικάνωρ, ἀπὸ τῆς Οἰνομάου μητρὸς.

9.

Idem : Παρρασία... Νικάνωρ δὲ Παρβασίαν φησιν αὐτὴν κακλησθαι διὰ τὴν Λυκάονος εἰς τὸν Δία παρανομίαν.

10.

Idem : Τάναϊς... Τινὲς δὲ καὶ τὸν ποταμὸν Ἀχεσίην εἶναι καὶ Ἰαξάρτην, ἐλληνίσθαι δὲ τὰ πολλὰ τῶν βαρβαρικῶν ὀνομάτων, ὡς Νικάνωρ φησί.

11.

Idem : Δῆλος... ἐκαλεῖτο δὲ Κύνθος ἀπὸ Κύνθου τοῦ Ὠκεανοῦ... καὶ Ἀστερία καὶ Πελασγία καὶ Χλαμυδία· τινὲς δὲ ὅτι Ζάκυνθος ἐκαλεῖτο, κακῶς εἰδότες. Κεκλησθαι δὲ αὐτὴν καὶ Σκυθιάδα Νικάνωρ φησιν.

12.

Idem : Διοσκουριάς, μία τῶν ἐν Λιβύῃ Λευκῶν νήσων... Ἔστι καὶ ἑτέρα περὶ τὸν Πόντον, ἥτις Σεδα-

Nominum mutationibus adducit, Hyden eandem atque Sardes esse dicit.

8.

Olympia olim Pisa dicta; appellatur etiam Arpinna de matre Cœnomai, ut Nicanor testatur.

9.

Parrhasiam Nicanor primum Parbasiam dictam ait propter Lycaonis in Jovem impietatem (α παραβαίνειν, jus et legem transgredi).

10.

Tanaim nonnulli eundem cum Acesine et Iaxarte esse, atque plurima nomina barbarica ad græcum sermonem accommodari dicunt, ut Nicanor.

11.

Delus appellata est Cynthus a Cyntho Oceani filio, et Asteria et Pelasgia et Chlamydia. Nonnulli vero Zacynthum vocatam tradunt perperam. Verum etiam Scythiadem nuncupatam esse testatur Nicanor.

12.

Dioscurias, una insularum Albarum Libyæ. Est etiam

στόπολις καλεῖται, καὶ πρότερον δὲ Αἶα ἐπικλήσκετο, ὡς Νικάνωρ.

13.

Steph. Byz. Ἰμέρα, πόλις Σικελίας... Ἔστι καὶ ποταμὸς Ἰμέρας, ὡς Νικάνωρ.

14.

Idem : Ἀλάβαστρα, πόλις Φρυγίας. Ἡρόδοτος (?). Ἐν ταύτῃ λίθος διάσημος, ὥς φησι Νικάνωρ.

• Nemo aut geographorum aut historicorum oppidum hoc nomine in Phrygia agnoscit, imo neque Herodotus, cujus testimonium adducit Stephanus, de eo mentionem fecit. Omnes unanimiter illud in Ægypto collocant. V. Ptolemæus IV, 5, Plinius V, 9. Ceterum quia Alabastrites lapis macularum similitudine et vario interincto colore Synnadicum, qui ex Synnada Magnæ Phrygiæ oppido deportabatur, examussim referebat, et ad eundem ut plurimum usum adhibebatur, hinc videtur factum, quod nonnulli Synnadicum illum sive Phrygium lapidem Alabastriten appellaverint, et Alabastra ex Ægypto in Phrygiam transtulerint. » BERKEL. De *Synnadis* olim *Synnaeis* dictis v. Steph. Byz. s. v.

15.

Schol. Apoll. Rhod. IV, 262 : Κόσμηξ δὲ ἐν πρώτῳ Αἰγυπτιακῶν, καὶ Λέων ἐν πρώτῳ τῶν πρὸς τὴν μητέρα, καὶ Κνωσσός ἐν α΄ Γεωγραφικῶν τῆς Ἀσίας, πάντων ἀρχαιοτάτους Αἰγυπτίου φασι, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ πρώτῃ κτισθῆναι πόλιν Θήβας. Καὶ Νικάνωρ δὲ τούτοις συμφωνεῖ καὶ Ἀρχέμαχος ἐν ταῖς Μετωνυμίαις καὶ Ξεναγόρας ἐν πρώτῳ Χρόνων.

TELEPHUS PERGAMENUS.

Julius Capitolinus in Vero c. 2 : *Audivit (Verus) Scaurum grammaticum latinum, Scauri filium, qui grammaticus Adriani fuit; Græcos, TELEPHUM, Hephæstionem, Harpocratonem. Telephum hunc, Veri magistrum, Pergamenum fuisse, cujus opera grammatica et historica apud Suidam recensentur, recte procul dubio statuit Salmasius. Certe Didymo fuisse juniorem liquet ex schol. Il.*

alia ad Pontum, quæ nunc Sebastopolis vocatur, cui prius Ἰᾱε nomen erat, Nicanore teste.

13.

Himera, Siciliæ urbs. Est etiam fluvius Himeras, ut Nicanor ait.

14.

Alabastra, urbs Phrygiæ. Herodotus (*Herodorus* ? *Hero-*

x, 53, ubi lectionem αἶαντα contra Didymum defendit. Atque imperatorum Romanorum tempora arguit liber Telephi de Augusteo Pergameno. *Diz-tam* Telephi grammatici commendat Galenus de tuenda sanit. V, 6. Alius Telephus est pater Philæ, Coi poetæ, qui Alexandri M. temporibus floruit (Suidas v. Φιλητᾶς et Phot. Bibl. cod. 239, p. 319, 13). Porro Herma in *Castro-nuovo* reperta, quæ in Museo Vaticano asservatur, inscriptionem exhibet hancce :

IUNONI HISTORIÆ

TELEPHUS ET PRISCUS L. D.

Quodsi Telephus hic noster est Pergamenus, de Prisco mihi non constat; sin Priscum putes historicum illum, qui sub Theodosio vixit (quod minus probabile), de alio quodam Telepho cogitari debet. Ceterum de inscriptione hac v. Visconti in *Museo Chiaramonte* p. 68, Creuzer. *Hist. Kunst.* p. 258 not. De scriptis Telephi ita habet Suidas : Τήλεφος, Περγαμηνός, γραμματικός. Ἐγραψε καὶ αὐτός (ἔγρ. κανόνας conj. Hemsterh.), ἐν οἷς παρατίθεται πόσα χρή εἰδέναι τὸν γραμματικόν. Περὶ τῶν παρ' Ὀμήρῳ σχημάτων ῥητορικῶν βιβλία β'. Περὶ συντάξεως λόγου Ἀττικῶν βιβλία ε'. Περὶ τῆς καθ' Ὀμηρον ῥητορικῆς. Περὶ τῆς Ὀμήρου καὶ Πλάτωνος συμφωνίας. Πουκλῆς φιλομαθείας βιβλία β'. Βίους τραγικῶν καὶ κωμικῶν. Βιβλιακῆς ἐμπειρίας βιβλία γ', ἐν οἷς διδάσκει τὰ κτήσεως ἀξία βιβλία. Ὅτι μόνος Ὀμηρος τῶν ἀρχαίων ἐλληρίζει. Περὶ ἡγήσεων Περγᾶμου. Περὶ τοῦ ἐν Περγᾶμῳ Σεβαστείου βιβλία β'. Περὶ τῶν Ἀθηνῆσιν δικαστηρίων. Περὶ τῶν Ἀθηνῆσιν νόμων καὶ ἔθων. Περὶ τῶν Περγᾶμου βασιλέων βιβλία ε'. Περὶ χρήσεως, ἥτοι ὀνομάτων ἐσθῆτος καὶ τῶν ἄλων οἷς χρώμεθα· ἐστὶ δὲ κατὰ στοιχεῖον. Περὶ τῆς Ὀδυσσεύς πλάνης. Ὀκυτόκιον· ἐστὶ δὲ συναγωγή ἐπιθέτων εἰς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἀρμοζόντων, πρὸς ἑαυτὸν εὐπορίαν φράσεως, βιβλία δέκα.

Initio hujus loci verba ἔγραψε καὶ αὐτὸς in cod. V. leguntur post verba : τὸν γραμματικόν. • Quam scripturam si contendimus cum ea conclusione glossæ, quam idem codex instituit, non dubitari licebit quin studiosi homines varia marginibus al-leverint nescio quibus e fontibus petita. Unum

dianus?). Ad eam lapis pellucidus reperitur, ut ait Nicanor.

15.

Cosmes De rebus Ægyptiis primo, et Leo primo Ad matrem, et Cnosus primo Geographorum Asiæ, omnium antiquissimos Ægyptios esse, primamque in Ægypto Thebas urbem conditam esse. Nicanor quoque et Archemachus in Nominum mutationibus cum his concinunt.

tamen ambigas istudne additamentum ad βιβλιακῆς ἐμπερίας libros, ἐν οἷς... ἀξία βιβλία [καὶ παρατίθεται πόσα γρῆ εἰδέναι τὸν γραμματικόν], an ad ὤκυτόκιον pertinuerit. Priori sententiae favet καὶ ὡς olim lectum pro ὅτι ante μόνος. » BERHARDY. Nisi egregie fallor, locus mutilus in hanc sententiam restituendus est : γραμματικὸς ἔγραψε καὶ αὐτὸς Γραμματικόν, βιβλ., ἐν οἷς κτλ., vel potius Γραμματικόν ἔγραψε καὶ αὐτὸς γραμματικὸς, βιβλ. » ἐν οἷς. Nimirum opus, quod Γραμματικὸς inscribatur, a grammatico nostro compositum esse liquet e schol. II. x, 545 : Χαριέντως διαστῆλλουσι βραχὺ ἐπὶ τὸ λάβετον, ἵνα τὸ ἐξῆς πειστικῶς λέγεται, κατὰ δύνταες δμιλον Τρώων. Οὕτως καὶ Τηλέφος ἐν τῇ ᾗ τοῦ Γραμματικοῦ ἀξιοῖ. » Εἰ γὰρ μὴ οὕτως, φησὶ, ἀναγνῶμεν, ἐπιταραχθήσεται ἡ διάνοια. — κατὰ στοιχεῖον] Hæc in cod. V. leguntur post v. πλάνης. Unde probari Bernhardyus censet perperam intrusum fuisse titulum Περὶ τῆς Ὁδ. πλάνης. » Nam copulari debuisse ait libros γρήσεως et ὤκυτόκιον demonstrant voces interpositæ eis τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἀρμολόγων. » At hæc quidem voces, quum de epithetis, quæ uni eidem rei, quæcumque sit, tribui apte possint, intellexerim, nihil demonstrare mihi videntur. — In postremis codex V. verba ὤκυτόκιον... δέκα in margine adscripta habet, dum textus præbet hæc : ὤκυτόκιον Τηλέφου. Τοῦτο δὲ ἐστὶν ἄξιον καὶ κτήσεως πρὸς εὐπορίαν φράσεως καὶ ἐράσμιον.

Ex scriptis quibus historiam et antiquitates Pergami tractavit, nihil superstes. Ad libros Περὶ τῶν Ἀθ. δικαστηρίων, νόμων καὶ ἐθῶν, duo sunt loci, ut videtur, referendi :

1.

Schol. Aristoph. Plut. 725 : Ἐπωμοσία ἐστὶν ἀπόδοσις αἰτίας, δι' ἣν οὐχ ὑπαντᾷ τις πρὸς τὴν δίκην. Ἐπερίδης. » Καὶ ἐμοὶ μὲν συμδᾶσης ἀρρωστίας, καὶ ὑπομοσθείσης ταύτης τῆς γραφῆς, ἀνεβλήθη ὁ ἀγών. » Οὕτως δὲ Τηλέφος.

» Verum ex hoc ipso Hyperidæ loco patet, ὑπωμοσίαν potius, in principio saltem hujus membri quam ἔπωμοσίαν fuisse appellandam. » ΗΕΜΣΤΕΡΝ.

1.

Ἐπωμοσία, jusjurandum quod dabat is qui causam afferbat, cur ad præscriptam diem iudicio adesse non potuerit. Hyperides : » Εἰ quum agra valetudine tum laborarem, jurejurando de veritate hujus causæ interposito, iudicium in aliam diem dilatum est. » Sic Telephus.

2.

Præterea considerandum est quod affert Telephus qui dicitur Pergamenus, secundum quem ἐπιστάτης apud Posthomericos vox est judicialis atque technica quædam. Etenim sūt epistatæ, ait, Athenis ex prytanibus unus, qui præest per noctem diemque unam, neque diutius neque bis

Reliqua quoque quæ duo scholiastæ ad locum Aristophanis de voce ἔπωμοσία proferunt, confusione ὑπωμοσίας et ἔπωμοσίας niti, tertium vero scholiastam meras nugas proferre pluribus exponit Schœmannus De comitiis p. 165.

2.

Eustath. ad Odys. p. 455, p. 1827, 49 : Προσενθυμητέον δὲ καὶ Τηλέφου τοῦ, ὡς ἱστορεῖται, Περγαινοῦ, ὅτι κατὰ τὴν ἐκείνου παράδοσιν νομικὴ τις ἦν λέξις ἢ τεχνικὴ ἐν τοῖς μεθ' Ὁμήρου δὲ ἐπιστάτης. » Γίνεται γὰρ, φησὶν, ἐπιστάτης Ἀθήνησιν ἐκ τῶν πρυτάνεων εἷς, ὃς ἐπιστατῇ νύκτα καὶ ἡμέραν μίαν, καὶ πλείω χρόνον οὐκ ἔστιν, οὐδὲ δις τὸν αὐτὸν γενέσθαι, τὰς τε κλείεις ἐν οἷς [τοῦ ἱεροῦ ἐν ᾧ Suidas] τὰ χρήματά εἰσι, φυλάττει καὶ τὰ γράμματα τῆς πόλεως καὶ τὴν δημοσίαν σφραγίδα. Κληροὶ δὲ καὶ προέδρους ἐξ ἐκάστης φυλῆς ἕνα, πλὴν τῆς πρυτανεύουσας, καὶ πάλιν ἐκ τούτων ἐπιστάτην ἕνα. »

Ex eodem Telepho fluxerint Suidiana v. Ἐπιστάτης, ubi plenius verba redduntur. V. Aristotelis fr. 23, tom. II, p. 113, ubi lin. 1 scribas : ἐτι μὴν (τὰ γράμματα τῆς πόλεως κτλ., deletis in linea 4 verbis : (τῆς πόλεως addit Telephus).

3.

Ælian. N. A. X, 42 : Μύρμηκας εἶδος θανατηφόρου φασὶν εἶναι τι, καὶ Λαέρτην ὄνομα ἔχειν τόνδε τὸν μύρμηκα τὸν προειρημένον· καὶ σφήκας δὲ τινὰς ἐκάλουν Λαέρτας. Λέγει ταῦτα Τηλέφος ὁ κριτικὸς (ὁ κρητικὸς, ὁ κρῆς v. l.), ὁ ἐκ τοῦ Μυσίου Περγαινοῦ. De re v. Schneid. ad Ælian. IV, 27. Ex quoniam opere hæc fluxerint, tu videas. Præterea Telephus laudatur in schol. ad Iliad. δ, 133. ο, 668. x, 53 et 545.

PALLAS.

Porphyrius De abstinentia. II, 56 : Καταλυθῆναι δὲ τὰς ἀνθρωποθυσίας σχεδὸν τὰς παρὰ πᾶσι φησι Πάλλας ὁ ἀριστος τὰ περὶ τῶν τοῦ Μέθρα συναγαγὼν μυστηρίων, ἐφ' Ἀδριανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος. Cf. Id. II, 56.

eodem hoc munere fungi licet; custodiebat claves templi in quo pecunia publica reposita erat, et scripta civitatis et sigillum publicum. (Quum vero prytanes senatum et populum cogeant, epistata novem) proedros e singulis tribubus singulos sortiebatur, excepta tribu cujus tunc erat prytania. Ac rursus ex his novem unum epistatam sortiebatur.

3.

Mortiferum genus quoddam formicarum esse dicitur, quæ Laertæ nuncupantur; eodemque nomine vespas quasdam appellarunt. Hæc ait Telephus criticus ex Mysio Pergamo oriundus.

CHARAX PERGAMENUS.

Suidas : Χάραξ Περγαμηνὸς, ἱερεὺς καὶ φιλόσοφος, ὡς εὔρον ἐν ἀρχαίῳ βιβλίῳ ἐπίγραμμα οὕτως ἔχον·

Εἰμι Χάραξ ἱερεὺς γεραρῆς ἀπὸ Περγάμου ἀκρης,
ἐνθα ποτὶ πολέμειεν Ἀχίλλει πολιπόρθῃ
Τήλερος, Ἡρακλῆος ἀμύμωνος υἱὸς ἀμύμων.

Ἔστι δὲ τῶν κατ' Αὐγουστον πολλῶ νεώτερος. Μέννηται γοῦν ἐν τῷ β' τῶν βιβλίων Αὐγούστου ὡς πάλαι γενομένου Καίσαρος καὶ ἐν τῷ ζ' Νέρωνος καὶ τῶν μετ' αὐτὸν βασιλευσάντων. Ἐγραψεν Ἑλληνικῶν ἱστοριῶν βιβλία μ'. [Ἐγραψεν ἱστοριῶν βιβλ. μ', καὶ πολλὰ φιλόσοφα, ἐν οἷς καὶ Συμφωνίαν Ὀρφῆως καὶ Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος περὶ τὰ λόγια Eudocia p. 437.]

Pro τῶν κατ' nonnulli codd. τῶν μετὰ. — Ἑλληνικῶν] Ἑλληνικῶν τε καὶ ἱστορ. codd. tres. Ἑλλ. τε καὶ Ἰταλικῶν supplend. esse censet Westermanus in Bioogr. p. 229.

Charax Pergamenus(*), sacerdos et philosophus, vixisse mihi videtur temporibus Hadriani, Antonini Pii et M. Aurelii Antonini. Conjectura nititur loco M. Aurelii Antonini, qui lib. VIII, 25 de vitæ humanæ imbecillitate questus, οἱ δὲ δριμεῖς ἐκείνοι, αἱτ, ἢ προγνωστικοὶ ἢ τετυφωμένοι ποῦ; οἷον δριμεῖς μὲν Χάραξ (al. Χιάραξ) καὶ Δημήτριος ὁ Πλατωνικὸς καὶ Εὐδαίμων καὶ εἰ τις τοιοῦτος. Quibus verbis ridet sapientiam astrologorum, physiognomicorum, magorum. Characem vero nostrum ab istis doctrinis minime alienum fuisse, arguunt interpretationes, quas veterum fabulis in Historiis suis adhibuit. Sic hippodromi Olympici adorationem componit cum septem planetis et cum zodiaco, qui gubernat τῶν ἀνθρώπων τὸν παροδικὸν τοῦ βίου δρόμον (fr. 17). Trahere huc licet etiam vellus Argonautarum, quod Characi fuit liber pergamenteus, in quo ratio aurum arte chemica conficiendi demonstrabatur. Hæc studia astrologica, chemica, physiognomica inde a Marci Imp. temporibus eximio fervore colebantur; nec improbable Characem sacerdotibus eorum annumerandum esse. Præterea nescio an

(*) Distinguendus a nostro Joannes Charax grammaticus, cujus meminerunt Etym. M. v. εἶπον, p. 302, 22; Eustath. ad Hom. p. 1600, 17; Orion Etym. p. 191, 11 ed. Sturz.; Anonymus De artium et discipl. invent. e cod. Coisl. (V. Fabric. B. Gr. IX, p. 601 ed. pr.); Bekk. Anecd. Gr. p. 1179. 1290. 1149. Cramer. Anecd. Par. IV, p. 210, 29. 352, 4. Oxon. I, p. 199.

recte conjecerim Parthacem illum, ignotum aliunde scriptorem, cujus Italica Herodianus laudat, librorum culpa ortum esse ex Charace. Quodsi est, ætatem Nostri ultra Antonini tempora remove non licet.

Opera Characis memorantur Ἑλληνικά, Ἰταλικά, Χρονικά. Hellenica num sola an juncta Italicis quadraginta libros complexa sint, propter rationem verborum Suidianorum dubium est. Verum prolixam admodum narrationem Hellenicorum fuisse inde patet, quod nono libro nonnisi ad reditus Heraclidarum tempora auctor devenerat. Ac omnino Charax in mythicæ ætatis expositione præ ceteris versatus esse videtur. Certe quæ supersunt fragmenta eo pertinent fere omnia, et disertis verbis ab Eustathio (ad Odys. δ, 450, p. 1504, 57) cum Palæphato et Heraclito componitur. Cf. idem ad Od. τ, 163, p. 1859, 44, ubi Palæphatum dicit ἀνδρα σοφὸν θεραπεύσαντα μύθους πρὸς ἱστορίαν, εἰς δ καὶ τις Ἡράκλειτος ἐπόνῃσατο, ἔτι δ καὶ Χάραξ. Euagrius Scholast. Eccl. Hist. V, 24 : Ὅσα δὲ εἴτε μυθώδη εἴτε μετὰ τῶν ἀληθῶν γεγένηται Ἑλλήνων τε καὶ τῶν ἀρχαίων βαρβάρων πρὸς ἑαυτοῖς τε καὶ πρὸς ἐκείνοις διαγωνιζομένων, ἢ εἰ τι καὶ ἄλλο ἐξεργάσθῃ εἰς τοῦ ἀνθρώπου ἱστορίαν εἶναι, Χάρακι τε γέγραπται καὶ Θεοπόμπῃ καὶ Εὐφώρῃ καὶ ἄλλοις ἀναρίθμους.

ITALICA expressis verbis memorantur semel (fr. 19). — Quodnam sit opus cujus libro secundo Augusti ὡς πάλαι γενομένου, septimo libro Neronis ejusque successorum mentionem fecisse a Suida perhibetur, nescio. — In Hellenicis et Italicis quæ fusius auctor exposuerat, ea in compendium redacta tradidit in Chronicis, quorum libri laudantur duodecim. Libro sexto tractabat tempora Philippi et Alexandri; libro decimo inter alia de bello, quod in Hispania contra Viriathum Romani gesserunt (an. 148 sqq.), sermo erat.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

E LIBRO SECUNDO.

I.

Stephan. Byz. : Ταίναρος, πόλις ἀπὸ Ταινάρου τοῦ Γεραιστοῦ μὲν ἀδελφοῦ, Διὸς δὲ παιδός. Ὅς πλείων σὺν Καλάδρῳ τῷ ἀδελφῷ καὶ τόπον τῆς Πελοποννήσου

HELLENICA.

1. Tænarus urbs a Tænara Geræsti fratre, Jovis filio, qui

cum Calabro fratre navigans Peloponnesi locum occupavit. ibique Neptuno fanum sacravit quod Tænarum vocant

καταλαβών τινα Ποσειδῶνος ἱερὸν ἰδρύσατο, δ καλεῖται Ταίναρον... Εἰσὶ δὲ καὶ Ταίναριοι Θῆβαι, ὡς Χάραξ ἐν Ἑλληνικῶν δευτέρῳ.

2.

Stephan. Byz. v. Ἀδράστεια· Ἔστι δὲ καὶ Τρωάδος Ἀδράστεια τόπος, ἀπὸ Ἀδραστείας θυγατρὸς Μελάσῳ, τοῦ Ἰδης, τῆς πρώτου βασιλευσάσης ἐν Τροίᾳ, ὡς Χάραξ Ἑλληνικῶν δευτέρῳ. Stephanum exscripsit Eustath. ad. Il. β, 828, p. 355, 19.

3

Idem: Ἰδῆ, Τροίας ὄρος... ἀπὸ Ἰδης βασιλίσσης, ὡς Χάραξ. — In Troade versans subjungo fragmentum de Neandria urbe.

4.

Idem: Νεάνδρεια, πόλις Τρωάδος ἐν Ἑλλησπόντῳ, ὡς Χάραξ. Cf. Theopomp. fr. 310; Strabo XIII, p. 604; Scylax p. 36. De situ urbis disputat Forbiger *Alt. Geogr.* I, p. 144.

E LIBRO TERTIO.

5.

Constantin. Porphyrog. De adm. imp. c. 24: Ταύτην (sc. τὴν Ἰσπανίαν) κεκλησθαί φησιν (sc. Χάραξ) Ἰβηρίαν ἐν Ἑλληνικῶν γ'. « Τὴν δὲ Ἰσπανίαν Ἕλληνες τὰ πρῶτα Ἰβηρίαν ἐκάλεον, οὕτω ξύμπαντος τοῦ ἔθνους τὴν προσηγορίαν μεμαθηκότες, ἀλλ' ἀπὸ μέρους τῆς γῆς δ' ἐστὶ πρὸς ποταμὸν Ἰβηρα καὶ ἀπ' ἐκείνου ὀνομάζεται, τὴν πᾶσαν οὕτω καλοῦντες. » Ὑστερον δὲ φασιν (φησιν;) αὐτὴν μετακεκλησθαι Ἰσπανίαν.

Sunt etiam Tænaræ Thebæ, ut Charax ait Hellenicorum libro secundo.

2.

Adrastea, locus Troadis, ab Adrastea filia Melissi, qui natus est ex Ida, quæ prima in Troade regnavit, ut Charax tradit Hellenicorum secundo.

3.

Ida, mons Troadis, ab Ida regina appellatus, sec. Characem.

4.

Neandria Troadis ad Hellespontum urbs, ut Charax ait.

5.

Hispaniam Charax Hellenicorum libro tertio dicit olim Iberiam esse vocatam: « Hispaniam Græci primum appellarunt Iberiam, quum totius gentis nomen nondum didicissent, sed partem tantum regionis ad Iberem fluvium sitam ab eoque appellatam nosset, a qua totam appellarunt Iberiam. » Postea vero eam mutato nomine Hispaniam appellatam esse ait.

6.

Charax libro quarto narrat hæc: « Agamedes Stympthali in Arcadia rex, duxit Epicasten, ex qua filium habebat

Ἰβηρα] Ἰβηρίαν libri. — Idem Πανωνίαν pro Ἰσπανίαν. Πανίαν voluit Bandurius, testem adducens Sosthenem, qui in Ibericis (ap. Plut. De fluv. c. 16) Πανίαν appellatam esse dicit a Pane regionis ejus præfecto. Quæ antecedunt apud Constant., vide in Chronicorum libro decimo.

E LIBRO QUARTO.

6.

Schol. Aristoph. Nub. 508: Οὕτως δ' Χάραξ ἐν τῷ « δ' Ἀγαμήδης ἄρχων Στυμφίλῳ τῆς Ἀρκადίας ἐγάμει Ἐπικάστην, ἥς παῖς ἦν Τροφώνιος σκότιος. Οὗτοι τοὺς τότε πάντας ὑπερεβάλλοντο εὐτεχνίᾳ, τὸν τε ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος ναὸν ἡροδόδησαν· ἐν Ἡλίδι δὲ ταμείον χρυσοῦν κατεσκευάσαν Ἀυγεία· ᾧ παραλείψαντες ἄρμον λίθινον, νυκτὸς εἰσιόντες ἐκλεπτον τῶν χρημάτων ἅμα Κερκυόνη, δὲ ἦν γνήσιος Ἀγαμήδους καὶ Ἐπικάστης υἱός. » Ὡς δὲ ἡπόρει λίαν Ἀυγείας, ἐπιδημήσαντα Δαΐδαλον αὐτόσε κατὰ φυγὴν Μίνωος ἐλιτάνευσεν ἐξιχνεῦσαι τὸν φῶρα. Ὁ δὲ παγίδας ἔστησεν, αἷς περιπεσὼν Ἀγαμήδης ἀναίρεται. Τροφώνιος δὲ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τεμὼν πρὸς τὸ μὴ γνωρισθῆναι, ἅμα Κερκυόνη φεύγει εἰς Ὀρχομένον. Ἀυγείου δὲ κατὰ κέλυσιν Δαΐδαλου πρὸς τὴν τῶν αἱμάτων ἔκλυσιν (1. ἔχλυσιν Ald.) ἐπιδιώκοντας, καταφεύγουσιν ὁ μὲν Κερκυὼν εἰς Ἀθήνας, ὡς Καλλιμάχος [fr. 143 Benti.]·

δὲ ἔφυγεν μὲν

Ἀρκαδίην, ἡμῖν δὲ κακὸς παρενάσσατο γείτων·

ὁ δὲ ἕτερος εἰς Λεβιάδειαν τῆς Βοιωτίας, οὗ κατοῦρχὴν ποιησάμενος οἰκησιν διετέλει. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ μαντεῖον ἀτρεκέως ἐφάνη αὐτόσε. Καὶ θύουσιν αὐτῷ ὡς θεῷ. Παρέλιπε δὲ υἱὸν Ἀλκανδρον. » Cf. reliquas quas schol. habet narrationes, Eudoc.

Trophonium e clandestino concubitu susceptum. Hi cunctos qui tunc erant artifices dexteritate superabant, atque Delphis templum Apollinis exstruxerunt; in Elide vero thesaurum aureum edificarunt Augeæ. In eo autem quum lapidis compagem reliquissent, nocte ingredienti ex opibus furtim auferre aliqua solebant una cum Cercyone, qui legitimus erat Agamedis et Epicastæ filius. Quare perplexus Augeas Dædalum, qui Minoem fugiens ad eum devenerat, summo opere rogavit, ut furem investigaret. Hic igitur laqueos collocavit, quibus captus Agamedes periit. Trophonius autem, ne fur agnosceretur, caput ei abscidit et cum Cercyone aufugit Orchomenum. Quum vero Angias Dædali jussu effluentis sanguinis vestigia legens persequeretur eos, Cercyon Athenas fugit, ut Callimachus ait,

Qui fugiens venit

ex Arcadia, nobisque malus adhabitat vicinus.

Trophonius vero Lebadeam se contulit in Boeotiam, ubi subterraneum domicilium sibi construxit, in eoque vitam exegit. Post obitum ejus veridicum oraculum ibi apparuit, atque sacra ei, tanquam deo, peragunt. Filium reliquit Alcandrum. »

p. 404; Herodot. II, 126. Siebelis ad Pausan. IX, 37, et prae ceteris Müller. *Min.* p. 94 sqq. 153 sq., qui suspicatur Characem hancce narrationem junxisse aliquo modo cum traditione Aegyptiaca, (quam Herodotus habet), quum Græca cum Aegyptiis misceat etiam fr. 11.

7.

Stephan. Byz.: Φήγεια, πόλις Ἀρχαδίας, ἀπὸ Φηγέως βασιλέως, ὃς Χάραξ Ἑλληνικῶν δ'· « Φηγεὺς δ' ὁ ἀδελφὸς τοῦ Φορωνέως ἔκτισε πόλιν Φήγειαν, ἢ πρὶν Ἐρύμανθος ἐκαλεῖτο. » Ὑστερον δὲ Ψωφίς ὠνομάσθη, ὡς ἐροῦμεν, ἀπὸ τῆς μητρὸς.

Postrema mutila; supplenda ex Pausania VIII, 24, 1, ubi Eryx Sicanus Psophidem filiam gravidam tradidisse narratur Lycortæ παροικοῦντι ἐν πόλει Φηγίᾳ, πρὸ δὲ τοῦ Φηγέως τῆς βασιλείας Ἐρυμάνθω καλουμένη· ἐπιτραφέντες δὲ αὐτοῖσι Ἐγέφρων καὶ Πρόμαχος Ἡρακλέους τε ὄντες καὶ τῆς γυναικὸς τῆς Σικανῆς μετέθεντο τῇ Φηγίᾳ τὸ ὄνομα Ψωφίδα ἀπὸ τῆς μητρὸς. Cf. Stephan. B. v. Ψωφίς... ἀπὸ Ψωφίδος τῆς Ἐρυκος θυγατρὸς. Verba ὡς ἐροῦμεν ad Stephanum quam ad Characem pertinere malim.

E LIBRO SEPTIMO.

8.

Idem v. Δώριον: Μέννηται τῆς Δωρίδος τῆς Θεσσαλικῆς Χάραξ ἐν ζ', τῇδε γράφων περὶ Θεσσαλοῦ τοῦ Αἰάτου νικήσαντος τοὺς ἐν Ἀργὴ Βοιωτοὺς· « Ὁ δὲ Θεσσαλὸς οὐδὲ τὴν τετάρτην μοῖραν τῆς ἐπωνυμίας μετέβλεν, ἀλλ' Ἰστιαῖωτιν αὐτὴν, ὡς πρὶν, καλεῖσθαι εἶπαι. Κεῖται δὲ πρὸς δυσμῶν τῆς Πίνδου. Δῶρος δὲ αὐτὴν ὁ Ἕλληνας εἴληγε τὰ πρῶτα καὶ Δωρὶς ἀπ' ἐκείνου ἐκαλεῖτο πρότερον, ὕστερον δὲ Ἰστιαῖωτις μετονομάσθη. »

Vox Αἰάτου nihili est. Thessalus modo Herculis, modo Iasonis, modo Hæmonis f. dicitur. Αἴμωνος reponendum esse suspicabatur Berkelius. Sed quum etiam quarta sit narratio, ex qua Thessalus Thes-

7.

Phægea, urbs Arcadiæ, a Phægeo rege, ut Charax ait Hellenicorum libro quarto: « Phægeus, frater Phoronei, Phægeam urbem condidit, quæ prius Erymanthus appellabatur. » Postea vero Psophis nominata est, ut suo loco dicemus, a Psophide Echephronis et Promachi matre.

8.

Meminit Doridis Thessaliæ Charax libro septimo, ubi de Thessalo Aëci filio, qui Boeotos Arnen Thessalicam obtinentes vicit, scribit hunc in modum: « Thessalus vero neque quartæ Thessaliæ partis nomen mutavit, sed Histiaeotidem eam sicuti antea appellari sinebat. Sita vero est ad Pindi partem occidentalem. Primus eam Dorus Hellenis

protius fuit (Vellej. Paterc. 1, 3, coll. Herodot. VII, 176), nonnulli ex Thesprotica Aëcidarum familia patrem Thessalo invenerint. Scripserim igitur Αἰακοῦ. Ceterum de toto hoc loco adeundus Müllerus *Dor.* 1, p. 27 sqq. *Min.* p. 378. Fragmentum *Hellenicis* vindicavi; Westermannus in indice Steph. tribuit *Chronicis*, quod fieri non posse patet ex ratione chronologica, qua res inter singulos Chronicorum libros distribuuntur.

E LIBRO NONO.

9.

Idem v. Ὑλλεῖς· Ἔστιν Ὑλλίς καὶ φυλὴ Ἀργαῶν καὶ Δωριέων καὶ Τροιζηνίων. Ὁ φυλῆτης Ὑλλεῖς. Χάραξ θ'· « Καὶ Παμφύλιοι καὶ Ὑλλεῖς. » V. Müller. *Dor.* II, p. 77. Hæc quoque ad Chronica refert index edit. Westermanni.

E LIBRIS INCERTIS.

10.

Eustath. ad Hom. II. σ, 491, p. 1156, 30: Τὰς δὲ πόλεις ταύτας τὰς δύο, Ἀγαλλίας τις, Κορυραῖος ἀνὴρ, Ἀθήνας φησὶν εἶναι καὶ Ἐλευσίνα, προέργον οὕτω τὸ εἶκος τοῦ λόγου· γάμους γὰρ καὶ θυεναίους ἐν Ἀθήναις πρῶτον ἀγθῆναι ὑπὸ Κέρκροπος, ὅθεν καὶ δεφυτὴ τὸν Κέρκροπα λέγεσθαι ὁ Χάραξ φησὶν, διότι τὸ νομίμως ἐκ δυοῖν φύεσθαι δι' αὐτὸν ἐπέργων ὁ ἀνθρωποι τῇ τοῦ γάμου εὐρέσει. Eadem brevis et Characis mentione ommissa Schol. Venet. ad II. σ, 491, ubi: Ἀγαλλίας ὁ Κορυραῖος ὁ Ἀριστοφάνει γνωστός. Contra in schol. Victoriano ad II. σ, 483, ubi eadem, adjecta Characis mentione, leguntur, laudatur Δάλις ἡ Κορυραία. Lege Ἀναγαλλίς, quam Corcyræam grammaticam laudat Athenæus I, p. 14, D. Agallia filia fuerit. Commentarios in Homerum alii patri, alii filia tribuisse videntur, sicuti Pamphilæ grammaticæ scripta a nonnullis ad patrem ejus referebantur. Cf. Eustath. in II. σ, 509, p. 1159, 3, ubi iterum laudat de eadem re grammaticum verbis:

filius sorte obtinuit ab eoque Doris olim appellabatur, postea vero nomine mutato Histiaeotis vocata est. »

9.

Hyllis etiam tribus est apud Argivos, Dorienses et Troezenios. Tribulis Hyllensis. Charax libro nono: « Et Pamphilii et Hyllenses. »

10.

Duas hasce urbes (in *clypeo Achillis*) Agallias quidem Corcyræus Athenas esse ait et Eleusinem, eo comprobare sententiam studens quod nuptias et hymenæas Athenis primum acta sint sub Cecrope: unde etiam duplici natura præditum eum vocari Charax ait, quod legitime et duobus nasci per eum homines dīdicerint inventionis nuptiarum.

'Ο Κυρκυραῖος σοφός. Wolf. Prolegg. p. 216; Welcker. *Cycl.* p. 193 n.

11.

Tzetzes ad Lyc. 111 : 'Ελθὼν γὰρ (ὁ Κέρκωρ) ἀπὸ Σάως πόλεως Αἰγύπτου τὰς Ἀθήνας συνήκισε. Σαῖς δὲ κατ' Αἰγυπτίους ἡ Ἀθηνᾶ λέγεται, ὡς φησι Χάραξ. Eadem Eudocia p. 252.

12.

Anonymus De incredib. c. 15, p. 324 in Mythogr. ed. Westermann : Περὶ Ἰοῦς καὶ Ἀργου. Ἰὼ ἡ Ἀρίστωρ ἱερᾶτο τῇ 'Ηρᾷ. Πρὸ γάμου δὲ κυήσασαν γνούς ὁ πατὴρ (οὗ γὰρ ἔτι αὐτῇ ἡ ὄψις παρθένιος ἦν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀφροδισίου ἀκμῆς μείζων καὶ καλλίων αὐτῆς ἐφαίνετο, ὡς καὶ βοῦς ὑπὸ τῶν Ἀργείων ἐπονομάζεσθαι), ἐγαλέπειναι τε καὶ ἐν φρουρᾷ εἶχεν αὐτήν, φύλακα ἐπιστήσας αὐτῇ τὸν τῆς μητρὸς ἀδελφὸν Ἀργον. Καὶ ὁ μὲν Ἀργος αὔπνοος ὢν καὶ πάντα ἀφυκτος οὐδαμῶς αὐτὴν ἀνίει, ὅθεν καὶ Πανόπτης ἔσχεν ἐπικλησιν. Τῶν δὲ ἐπιχωρίων Ἑρμάων, βουλομένης Ἰοῦς, λαθὼν κτείνει τὸν Ἀργον, ἡ δὲ Ἰὼ ἐλευθερωθεῖσα φεύγει σὺν τοῖς πράξασιν ἐπιβᾶσα νεὸς φορτίδος, ὑπὸ δὲ χειμῶνος φορηθεῖσα ἀνὰ τὸ πέλαιος, δ καλεῖται Ἰόνιον, καὶ πολλαχοῦ προσπελασθεῖσα εἰς Ἀερὶαν ἐκομισθῆ καὶ θεὸς ἐνομήσθη διὰ τὸ κάλλος. Οὕτω Χάραξ ἐν Ἑλληνικοῖς. Cf. Palæphat. fab. 43. Apollodor. II, 1, 3.

13.

Idem ib. c. 16 : Περὶ Διονύσου. Ὁ Χάραξ οὕτω φησιν, ὅτι Σεμέλη ἡ Κάδμου θυγάτηρ λέγεται κυῆσαι πρὸ γάμου· ἐν δὲ ταῖς γοναῖς κεραυνοῦ κατασκήψαντος, αὐτὴ μὲν ἠφρανίσθη, τὸ δὲ βρέφος περιμένετο. Ἐκείνην μὲν οὖν, ὅποια ἐπὶ τοῖς διοβλήτοις λέγεται,

θεῖας μοῖρας λαχεῖν ᾤθησαν καὶ Θουώην ὠνόμασαν, τὸν δὲ παῖδα θεοτάτον ὄντα ὁ Κάδμος, διότι ἐκ πυρὸς ἐσώθη, περιεῖπε, καὶ τίθεται αὐτῷ Αἰγυπτίου Διονύσου πατρὶον ὄνομα. De Cadmo *Ægyptio* cf. Diodor. I, 23, 4.

14.

Eustath. ad Dionys. Perieg. 689 : Ὁ Χάραξ τὸ χρυσοῦν δέρμα μέθοδον εἶναι λέγει χρυσογραφίας μεμβράνας ἐμπεριειλημένην, δι' ἣν, ὡς λόγου ἀξίαν, τὸν τῆς Ἀργούς καταρτισθῆναι στόλον φησί. Cf. Suidas v. δέρας : Τὸ χρυσόμαλλον δέρας... βιβλίον ἦν ἐν δέρμασι γεγραμμένον, περιέχον ὅπως δεῖ γίνεσθαι διὰ χημείας χρυσόν· εἰκότως οὖν οἱ τότε χρυσοῦν ὠνόμαζον αὐτὸ δέρας, διὰ τὴν ἐνέργειαν τὴν ἐξ αὐτοῦ. Eadem Suidas v. χημεία, Eudoc. p. 108, Favorin. v. δέρας et Anonym. Περὶ ἀπίστων p. 321 in Mythographis Westermanni. Suidam sua sumpsisse ex Joanne Antiochense monet Salmasius ad Solin. p. 772, B. Cf. Müller. *Min.* p. 172.

15.

Schol. ad Dionys. 687 : Χάραξ δὲ φησι πολλαῖς ναυσὶν ἐκπλεῦσαι τοὺς Ἀργοναύτας, ὧν ἀποπλανηθεῖσα μία ναὺς προσηράχθη τῇ Μαίωτιδι. Οἱ δὲ ἐμπλέοντες Τέλις καὶ Ἀμφίτος ἡνίοχοι τῶν Διοσκούρων ὄντες αὐτόθι μείναντες ἤρξαν, ἀφ' ὧν συνέβη τοὺς ἐνοικοῦντας ἐκεῖσε Ἠνιόχους καλεῖσθαι. Ὅθεν καὶ Διοσκοουρίας ἦν ἐκεῖσε λεγόμενη ἡ πόλις.

Eustathius ad Dionys. l. 1. : Ἠνίοχοι καὶ οἱ Ζύγοι, ἔθνος ἀγριώτατον, ὡς ἡ ἱστορία φησὶν, Πελασγῶν ἔκγονοι. Ἱστορεῖ δὲ Χάραξ τοὺς Ἀργοναύτας οὐ μὴ νῆϊ κατὰ τὸν πολλὸν περὶ τῆς Ἀργούς λόγον, ἀλλὰ πολ-

11.

Cecrops e Sai *Ægypti* urbe in Atticam veniens, hominibus e pagis in unam urbem congregatis, Athenas condidit. Sais vero apud *Ægyptios* Minerva dicitur.

12.

De Io et Argo. Io, Arestoris filia, Junonis erat sacerdos. Quamquam gravidam ante nuptias pater cognovisset (neque enim virginis speciem amplius habebat, sed Veneris flore et maturitate major et venustior quam pro virgine esse videbatur; adeo ut etiam *bas* ab Argivis cognominaretur), ægre id ferens in custodia eam detinebat, custodemque ejus constituit matris fratrem Argum. Is quum nunquam dormiret neque effugere sibi quidquam pateretur, minime eam dimittebat; unde etiam *Panoptes* (*omnia cernens*) cognomen tulit. Verum ex indigenis Hermaon, volente Ione, clam Argum interfecit, atque Io libertati reddita cum caedis auctoribus, conscensa nave actuaria, fugam arripuit. Tempestate autem per mare Ionium, quod vocant, *delala*, multique locis appulsa, tandem in Acriam (*Ægyptum*) venit, ubi pro dea habita esse propter formæ pulchritudinem. Sic Charax narrat in Hellenicis.

13.

De Baccho. Charax ita habet : « Semele Cadmi filia ante nuptias gravida facta, in puerperio fulmine tacta perit, infans vero superstes fuit. Illam igitur, sicuti de Jove tactis dici solet, divini sortis participem factam putarunt, Thyonenque vocarunt; infantem vero qui divinam originem eo quod e flammis servatus esset, quam maxime arguebat, Cadmus summo studio tuebatur, eique de Baccho *Ægyptio*, avo suo, nomen imposuit. »

14.

Charax vellus aureum fuisse dicit methodum chrysographiæ membranis inclusum, ob quam utpote rem magnam Argus expeditio instructa sit.

15.

Charax ait multis navibus profectos esse Argonautas, quarum una aberrans in Maotidis oram impiegit. Vectores Telchin et Amphitum, Dioscurorum aurigas, ibi remanentes imperasse, ab hisque incolæ hujus regionis Heniochos vocari. Hinc etiam Dioscurias urbe ibi nominata est.

Heniochi et Zygii, gens ferocissima, ut historia tradit, Pelasgorum posterii sunt. Narrat Charax Argonautas non

λοις πλοίοις εἰσπλεῦσαι τὸν Εὐξείνιον. Καί τινες αὐτῶν ἀποπλανηθῆναι, καὶ ἐν μιᾷ τῶν νηῶν εἶναι τοὺς τῶν Τυνδαριδῶν ἡνιόχους, ἥτοι τοὺς τῶν Διοσκούρων, ἀφ' ὧν κληθῆναι τὰ ἔθνη τοὺς Ἠνιόχους καὶ τοὺς Τυνδαρίδας· ναὶ μὴν καὶ τὴν Διοσκούριδα χιώραν, τὸν τοῦ Εὐξείνου μυχόν, ἤγουν τὸν ἔσχατον πρὸς τῇ Κολχικῇ Τραπεζοῦντι πλοῦν. Cf. Strabo XI, p. 496; Justin. XLII, 3; Plinius VI, 5.

16.

Schol. ad Dionys. Perieg. 64, de columnis Herculis : Ὄνομα δὲ τῇ μὲν Εὐρώπῃ κατὰ μὲν βαρβάρους Κάλπη, κατὰ δὲ Ἑλλήνας Ἀλύβη· τῇ δὲ Αἰθυκῇ κατὰ μὲν Ἑλλήνας Κυνηγετική, κατὰ δὲ βαρβάρους Ἀβεννα (Ἀθίνα var. l.), ὡς Χάραξ ἱστορεῖ. Αἴται δὲ πρότερον Κρόνου ἐλέγοντο στήλαι, διὰ τὸ μέχρι τῶν τῆδε ὀρίζεσθαι ὅθεν τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ. Δεύτερον δὲ ἐλέχθησαν Βριάριω, ὡς φησιν Εὐφορίων, τρίτον δὲ Ἡρακλέους.

Eadem Eustathius suppresso nomine auctoris. Cf. Müller. Dor. I, p. 452 et quos laudat, Forbiger *Alte Geogr.* tom. II, p. 866 sq. Quæ mox subjunguntur : Φασὶ δὲ οἱ καὶ Ἡρακλέους βάρειος καλοῦνται (sc. columnæ), corrigere : Ἡ. βάρεις (i. e. πύργους) καλοῦνται. Similiter Toupius ad Suidam v. Καινοπρεπὲς emendavit : Ἀποκλείει τὰς ὄχθας δι' αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ, ἐκατέρωθεν σκευάσας βάρεις (vgo Δαρείους).

17.

Jo. Lydus frgm. De menss. p. 274 ed. Hase : Καὶ βασιλεῦσαι δὲ αὐτὸν (sc. τὸν Κρόνον) ἡ ἱστορία παραδίδωσι... κατὰ τε τὴν Αἰθύνην καὶ Σικελίαν, [οἰκίσαι τε τοὺς τό]πους καὶ [πόλιν] κτίσαι, ὡς ὁ Χάραξ φησὶ, τ[ὴν] τότε μὲν λεγ[ομένην] Κρονίαν, νῦν δὲ Ἱερὰν πόλιν, ὡς Ἱσίων[ος] περὶ Ἑλληνικῶν θεῶν καὶ Πολέμων

una nave, ut vulgata de Argo fabula perhibet, sed compluribus in Pontum Euxinum innavigasse. Nonnullas vero a via aberrasse, quarum in una fuisse Tyndaridarum sive Dioscurorum aurigas (ἡνιόχους), a quibus Heniochi et Tyndaridæ gentes nomen habeant; nec non Dioscuridem regionem, quæ in ultimo Euxini Ponti recessu ad Trapezuntem Colchicam sita est, hinc appellatam esse.

16.

Europæa Herculis columnæ apud barbaros Calpe, apud Græcos Alybe; Libyca vero apud Græcos Cynegetice, apud barbaros Abenna vocatur, ut Charax narrat. Hæ primum Saturni columnæ nominabantur, quod hucusque regnum ejus pertineret; deinde dicebantur Briarei columnæ, ut Euphorio ait, tum vero Herculis.

17.

Saturnus traditur regnasse in Sicilia, locosque ibi incolis frequentissime urbemque condidisse, Charace teste, quæ primum Cronia appellata sit, nunc vocetur Hierapolis, ut Isidorus De diis Græcis et Polemo et Æschylus in Ælîna (in Ælîas) tradunt.

(fr. 102) καὶ Αἰσχύλος ἐν τῇ Αἴτνῃ (l. Αἰτναίαις) π[αραδιδόασιν]. Supplementa sunt B. Hasii.

18.

Malala p. 81, 11 ed. Bonn. : Μετὰ δὲ Τρωῶν ἐβασίλευσε τῶν Φρυγῶν ὁ Ἴλιος· ἐν αὐτῷ δὲ τῷ καιρῷ ἐλαλεῖτο ἡ νίκη τοῦ ἀγῶνος Πέλοπος τοῦ Λυδοῦ καὶ Οἰνομάου τοῦ Πισαίου, ἐπιτελεσθεῖσα ἐν τῇ Ἡλιακῇ ἑορτῇ. Ἄτινα συνεγράψατο Χάραξ ὁ ἱστορικός.

19.

Malala p. 175 : Equestre certamen bigis primus celebravit Enyalios (*Eualius* Cram. An.; l. *Enalios*), Neptuni filius, qui Libyen, Ius et Jovis Pici filiam, duxerat et Africæ partem subactam de nomine uxoris Libyam nominaverat. Sic Callimachus in Ætisi (quem Malalas ex ipso Charace adduxerit. Fragg. 6 item Callimachi testimonio Charax utitur) : Μετ' αὐτὸν δ' Ἐριχθόνιος ἐπετέλεσε τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἄρμασι τετραπῶλοις· διὸ καὶ περιδότης ἐγένετο, καθὰ ἐν ταῖς Χάρακος ἐμφέρεται ἱστορίαις· ὅς συνεγράψατο καὶ ταῦτα, ὅτι τοῦ ἵπποδρομίου τὸ κτίσμα εἰς τὴν τοῦ κόσμου διοίκησιν ἀποδομήθη, τοῦτ' ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης· τὰς δὲ δεκαδύο θύρας τοὺς δώδεκα οἴκους ἱστορήσε τοῦ ζωδιακοῦ τοῦ διακοῦντος τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τῶν ἀνθρώπων τὸν παροδικὸν τοῦ βίου δρόμον. Τὸ δὲ πέλμα τοῦ ἵπκου τὴν γῆν πᾶσαν εἶναι, τὸν δὲ εὐρίπον τὴν θάλασσαν ὑπὸ τῆς γῆς μεσαζομένην, τὸν δὲ ἐπὶ τὰς θύρας καμπτόν τὴν ἀνατολὴν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν σφενδόνην τὴν δύσιν, τὰ δὲ ἑπτὰ σπάτια τὸν δρόμον καὶ τὴν κίνησιν (τῆς ἀστρονομίας) τῶν ἑπτὰ ἀστέρων (τῆς μεγάλῃς ἀρκτοῦ).

Eadem ex Characis Historiis afferuntur ab Anonymo in Cramerii Anecd. Parisin. tom. II, p. 291 (ubi mendas quamplurimas ex Malala, Chronico Paschali et Cedreno, tum in his tum in aliis tollere

18.

Post Troum Phrygibus imperavit Ilius. Hoc ipso tempore sermonibus celebrabatur victoria illa, quam Pelops Lydus cum CEnomao Pisata certans ludis Eliacis reportavit. Quæ libris consignavit Charax historicus.

19.

Post Enyalium (*Enalium*) Erichthonius (*CEnomao*) certamen hoc equestre quadrigis peregit : unde magnum sibi nomen comparavit, sicuti scriptum reliquit Charax. Qui præterea addit exstructum fuisse hippodromum ad formam universi, nempe ut cælum, terram et mare repræsentaret : fores duodecim ad zodiaci domus duodecim retulit, qui terras et maria gubernat vitæque hominum transitoriam. Porro aream hippodromi terram, euripum (s. *spinam*) mare in media terra positum; flexum qui ad ostia, orientem; qui ad fundam, occasum; septem denique spatia motum et cursum astronomicum septem planetarum (et ursæ majoris) designare censet.

editor potuisset) et in Chron. Pasch. p. 208 ed. Bonn., coll. Cedreno p. 147. — Ἐριχθόνιος | Οἰνόμαος Anecd. Paris.: fortasse rectius. — σπάτια] nomen pure latinum; sic Cedrenus. σπαθία Malala et Chron. Alex.; σπαθία Anecd. Parisin. — τὸν δρόμον κτλ.] sic etiam An. Paris.; Chron. Alex.: τὴν κίνησιν τὴν ἀστρώων τῶν ἑπτὰ ἀστέρων καὶ τῆς μεγάλης ἀρκτου. Cedrenus nihil nisi hoc: τὸν δρόμον τῶν ἑπτὰ πλανητῶν; idque præferendum. Ceterum quæ similia Malalas in antecedentibus disputat de ludorum significatione allegorica, bonam partem ex eodem Charace fluxerint.

20.

Suidas v. Ὅμηρος · Ὅμηρος δὲ ποιητὴς Μέλῃτος τοῦ ἐν Σμύρνῃ ποταμοῦ καὶ Κριθίδος, ὡς δὲ ἄλλοι, Ἀπόλλωνος καὶ Καλλιόπης τῆς Μούσης, ὡς δὲ Χάραξ ὁ ἱστορικὸς, Μαίονος ἢ Μητίου καὶ Εὐμήτιδος μητρὸς, κατὰ δ' ἄλλους Τηλεμάχου τοῦ Ὀδυσσεύος καὶ Πολυκάστου τῆς Νέστορος. Ἔστι δ' ἡ τοῦ γένους τάξις κατὰ τὸν ἱστορικὸν Χάρακα αὕτη · Αἰθούσης (Θωώσης Agon) Θράσσης Λίνος, τοῦ δὲ Πίερος, τοῦ δ' Οἰάγρος, τοῦ δ' Ὀρφεύς, τοῦ δὲ Δρῆς (Ὀρτης Ag., Δωρίων Proclus), τοῦ δὲ Εὐκλέης (Εὐκλῆς Pr., Ἀρμονίδης Ag.), τοῦ δ' Ἰδμονίδης, τοῦ δὲ Φιλοτέρπης (hunc om. Agon), τοῦ δ' Εὐφρημος (Χαρίφημος Pr.), τοῦ δ' Ἐπιφράδης, τοῦ δὲ Μελάνωπος, τοῦ δ' Ἀπελλῆς (Ἀπελλαῖος Ag.), τοῦ δὲ Μαίων, δὲ ἦλθεν ἕκτα ταῖς Ἀμαζόσιν ἐν Σμύρνῃ, καὶ γήμας Εὐμητὴν τὴν Εὐέπους τοῦ Μνησιγένοῦς (scr. Μελησιγένοῦς) ἐποίησεν Ὅμηρον. Fuse de his disputarunt Lobeck. Aglaopham. p. 323 sq. et Welckerus *Cycl. Hom.* p. 147. Characis stemma, cum quo in plurimis consentiunt Agon Hom. et Proclus, ex Ephoro fluxisse videtur.

ITALICA.

21.

Eustath. ad Hom. II. IX, 48, p. 734, 48 : Κατὰ

20.

Homerus poeta, Meletis, fluvii Smyrnæ; vel, ut alii, Apollinis et Calliopes Musæ filius; vel, ut Charax historicus tradit, Mæonis aut Metii et Eumetidis matris; ut alii, filius Telemachi, qui patrem habuit Ulyssem; et Polycastæ Nestoris filiz. Est autem series generis Homerici hæc secundum Characem historicum : Æthuse Thraciæ mulieris filius fuit Linus; hujus Pierus; hujus Cæger; hujus Orpheus; hujus Drex; hujus Euclæes; hujus Idmonides; hujus Philoterpes; hujus Euphemus; hujus Epiphraides; hujus Melanopus; hujus Apelles; hujus Mæon, qui cum Amazonibus Smyrnam venit, et ducta uxore Eumetide, Euepūs Mnesigenis filii filia, procreavit Homerum.

ITALICA.

21.

Secundum Heraclidem Alexandrinum quemadmodum a κατὰ fit πάτος, a στείδω, στίδος, sic ab ἐλεύθω ἐλευθος, et

γάρ τὸν Ἀλεξάνδρεα Ἡρακλείδην, ὡς πατὴρ πάτος, στείδω στίδος, οὕτως ἐλεύθω ἐλευθος, καὶ πλεονασμῷ τοῦ κ λέυθος, ὃ λόγῳ καὶ τὴν Αὐλωνίαν Χάραξ Καυλωνίαν φησὶν ἐν Ἱταλικαῖς · « Οὕτω δὲ, φησί, καὶ τὰ ἀνθήλια κανθήλια. » Cf. Steph. Byz. : Καυλωνία... ἣν Αὐλωνίαν Ἐκαταῖος καλεῖ διὰ τὸ μέσσην αὐλῶνος εἶναι κτλ. Similia multa congescit Welcker. *Trilog.* p. 130.

Apud Herodianum p. 19, 9 ed. Dindf., leguntur hæc : Ἔστιν Ἰς [καὶ] τῆς Ἱταλίας, ὡς Πάρθαξ ἐν τῷ β' τῶν Ἱταλικῶν · « Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο εἰς τὴν Ποσειδωνίαν ὁ Ἡρακλῆς · ἐστὶ δὲ ποταμὸς Ἰς καλούμενος μέγας. » Fort. Πάρθαξ corruptum est ex Χάραξ. Attamen nescio an Parthacis ejusdam indicetur scriptum poeticum. Certe postrema, si ἐστὶ in ἐστὶν mutaveris, trimetrum efficiunt. Fort. igitur in antec. legendum : Ἐχει δὲ · « Ἀφίκετο Ποσ. ὁ Ἡρ. Similiter in antec. apud Herod. legerim : Οὕτω καὶ Σκύμνος (Σκυθῖνος?) ἐν τῷ τῆς Ἀσίας Περίπλῳ (scripto prosaico. V. Mein. ad Scym. Ch. p. xx) εὐρέθη ἔχειν τάδε · « Κελένδερις κτλ. vel ἔχειν · « Ἐἴτα Κελένδερις, pro vg. ἔχεται κελ.

22.

Etym. M. p. 525, 39 : Φασὶ γάρ ποτε τὸν Διόνυσον ἐπὶ τὸν πρὸς Τυρσηνοῦς ἀπώντα πόλεμον τοὺς γεγρακότας τῶν Σειληνῶν μετὰ τῆς ἀχρήστου ἡλικίας ἐν Ἱταλίᾳ καταλιπεῖν · τοὺς δὲ τραπῆναι ἐπὶ ἀμπελων ἐπιμέλειαν, καὶ εὖοινον γενέσθαι τὴν Ἱταλίαν · τοὺς δὲ γεωργοὺς οἱ Ἱταλοὶ κολώνους ἐκάλουν · ὡς καὶ ἰδρύσασθαι τοιαῦτα ἀγάλματα οἰνοφοροῦντα ἐν ἀσχοῖς. Ἐσπούδαζον δὲ, καὶ ἀς ἔκουν πόλεις οἱ Ἱταλοὶ, τιμὴν ταύταις παρέχιν, ἀνιστάντες δαίμονα τινα ὡς πρεσβύτην ὁμοιον Σειληνῷ, ἵνα καὶ τῇ κοινῳνίᾳ τῶν ἱερῶν συγκαθῶσιν. Αἱ δὲ πέδαι περιτιθέμεναι δηλοῦσι τὸ ὑπήκοον, τῷ συνδεδέσθαι αὐτοῖς τὰς πόλεις τὰς ἐχούσας τὰ τοιαῦτα ἀγάλματα. Ταῦτα εἴρηται Χάρακι ἱστοριογράφῳ.

addita litera κ pleonastice, κλέυθος. Qua ratione etiam Auloniam Charax Cauloniam dicit in Italicis. « Eodem modo, ait, etiam κανθήλια dicunt pro ἀνθήλια. »

22.

Ferunt Bacchum quondam ad bellum contra Tyrrenos profecturum Silenos, quotquot eorum senio decrepiti erant, cum inutili ad bellum ætate in Italia reliquisset. Hos vero ad vinearum culturam se convertisse, atque sic vini feracem evasisse Italiam. Agricolas vero Itali colonos vocabant. Quare etiam imagines personarum vinum ferentium in utribus collocare solent, et honorem urbibus, quas Itali illi incolebant, habendum curabant, signum dæmonis, qui senem et Sileni formam referebat, erigentes, ut eas etiam sacrorum communitate sibi adjungerent. Vincula autem quod ei circumdantur, significat subjectas esse et quasi vinculis conjunctas ipsis urbes, quæ ejusmodi imagines habent. Dicit hæc Charax historicus.

ΧΡΟΝΙΚΑ.

E LIBRO PRIMO.

23.

Stephan. Byz. : Ὠγυγία... ἐλέγετο καὶ ἡ Ἀττικὴ πᾶσα Ὠγυγία, ὡς Χάραξ φησὶν ἐν τοῖς Χρονικοῖς.

24.

Idem : Αἴγυπτος καὶ ἡ χώρα καὶ ὁ ποταμὸς ἐκλήθη ἀπὸ Αἰγύπτου, ὡς Χάραξ· « [Αἰγύπτος] Βήλου παῖς ὢν καὶ Ἀερίας τῆς καὶ Ποταμίτιδος, βασιλεύσας ἔτη τετταράκοντα τρία. » Locut. mutilus.

25.

Idem : Παρρασία, πόλις Ἀρκαδίας... κέκληται ἀπὸ Παρρασοῦ, ἐνὸς τῶν Λυκαόνος παίδων. Χάραξ δὲ κτίσμα Πελασγοῦ ἐν πρώτῳ Χρονικῶν οὕτω· « Πελασγὸς Ἀρέστορος παῖς τοῦ Ἐκδάσου τοῦ Ἀργου μετοικήσας ἐξ Ἀργους εἰς τὴν ἀπ' ἐκαίνου μὲν τότε Πελασίαν, ὕστερον δὲ Ἀρκαδίαν κληθεῖσαν, ἐβασίλευσεν ἔτη εἴκοσι πέντε καὶ πόλιν Παρρασίαν ἔκτισε. »

E LIBRO SECUNDO.

26.

Idem : Ἀγρίαι, ἀρσενικῶς, ἔθνος Παιονίας μεταξὺ Αἴμου καὶ Ῥοδόπης... Λέγονται καὶ Ἀγριᾶνες... Τὸ κτητικὸν Ἀγριανικὸς, ὡς Χάραξ ἐν δευτέρῳ Χρονικῶν.

27.

Idem : Ἀστυρα, πόλις Μυσίας... Ἔστι καὶ πόλις Φοινίκης κατὰ Ῥόδον, ἐν ἣ ἐτιμαῖτο ἡ Ἀθηνᾶ Ἀστυρίς. Ἔστι καὶ Βοιωτίας πρὸς ταῖς Ποτνιαῖς, ὡς Χάραξ ἐν δευτέρῳ. Urbem Bæotiæ ex Phœnicia repetiverit Charax.

CHRONICA.

23.

Universa quoque Attica appellabatur Ogygia, ut Charax in Chronicis ait.

24.

Ægyptus et regio et fluvius ab Ægypto nomen habet, ut Charax ait : « Ægyptus Beli filius et Aeriz, quæ et Potamitis dicebatur, regno potitus per annos quadraginta tres. »

25.

Parthasia, nrbs Arcadiæ, nomen habet a Parrhaso, uno ex Lycaonis filiis. Charax vero a Pelasgo conditam dicit in primo Chronicorum libro ita scribens : « Pelasgus Arestoris filius, Ecbasi nepos, Argi pronepos, ex Argis migravit in regionem quæ tunc ab ipso Pelasgia, postea Arcadia vocata est, ibique annis viginti quinque regnavit atque Parthasiam urbem condidit. »

26.

Agriæ, genere masculino, gens Pæoniæ inter Hæmum et

28.

Idem v. Ἀθῆναι· Φησὶ Χάραξ, ὅτι ὁ Θησεὺς τὰς ἑνδεκα πόλεις τὰς ἐν τῇ Ἀττικῇ συνοικήσας εἰς Ἀθήνας συνοικία ἐορτὴν κατεστήσατο.

E LIBRO TERTIO.

29.

Idem : Λάρανδα, πόλις Λυκαονίας· ὁ πολίτης Λαρανδεύς. Χάραξ τρίτῳ Χρονικῶν.

E LIBRO QUARTO.

30.

Idem : Ἡφαιστία, πόλις ἐν Ἀθήνῃ. Ἐκαταῖος Εὐρώπῃ. Χάραξ δ' ἐν δεκάτῳ Χρονικῶν φησιν, ὅτι Μυρωναῖοι τῶν Πελασγικῶν ὑποσχέσεων οὐ φροντίσαντες ἀπέκλεισαν τῇ Μιλτιάδῃ τὰς πύλας, κακείνος πολιορκίᾳ περιεστήσατο αὐτούς. Τῶν δ' (1. Ἑρμῶν δ') Ἡφαιστιῶν τύραννος ὢν, φοβηθεὶς τὴν δύναμιν, ἔφη χαρίζομενος τοῖς Ἀθηναίοις φίλοις οὐσὶν ἐμπεδοῦν τὰ ὁμαλῆγηθέντα ὑπὸ τῶν Πελασγῶν, καὶ ἀμαχίᾳ παρέδωκε τὴν πόλιν.

Ἐν δεκάτῳ] scribe ἐν δ'. Hoc enim postulant tempora Miltiadis. Libro decimo jam sermo est de temporibus quibus contra Viriathum Romani pugnauerunt. — ὑποσχέσεων pro vulg. ὑποθέσεων correxit Valckenar. — περιεστήσατο] παρῆστήσατο codd.; quod retinentes editores scripserunt τὴν πολιορκίαν... αὐτοῖς. Cf. Müller. *Min.* p. 446, 3. Historiam (ex ipso Charace nostro, ut suspicatur Rhodius De Reb. Lemnior. p. 47) narrat Zenobius Prov. III, 85 : Ἑρμῶν εἰς χάρις : Πελασγοὶ τινες τὴν Αἴμνον οἰκοῦντες ἦλθον ἐν ναυσὶν ἐς Βραυρῶνα τῆς Ἀττικῆς, καὶ τὰς γυναῖκας ἐκείθεν ἤρ-

Rhodopen. Vocantur etiam Agriæ... Possessivum Agriæ-nicus, ut Charax in secundo Chronicorum.

27.

Astys, Bæotiæ oppidum prope Potnias, ut Charax ait libro secundo.

28.

Ait Charax Theseum quum undecim, quæ in Attica erant civitates in unam Athenarum urbem conjunxisset, festum instituisse quod συνοικία vocant.

29.

Laranda, urbs Lycaoniæ. Civis Larendensis. Charax tertio Chronicorum.

30.

Hephæstia, urbs Lemni, ut Hecataeus in Europa ait. Charax vero in quarto Chronicorum refert Myrinæos, Pelasgica promissa flocci facientes, Miltiadæ portas clausisse, illum vero obsidione urbem cinxisse. Tum Hermon, Hephæstiensium tyrannus, copias ejus metuens, Atheniensibus, utpote amicis, gratificans, dixit se Pelasgorum pacta sancire, et sine prælio iis urbem tradidit.

πασαν. Λοιμῶ δὲ περιπεσόντες προσετάρχθησαν δίκας δίδοναι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ οὕτως ἀπαλλαγῆσθαι τοῦ λοιμοῦ. Κελευόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐκλιπεῖν τὴν Ἀἴμνον, εἶπον οἱ Πελασγοί, εἴ τις αὐθημερὸν Ἀθήνηθιν Βορέα χρησάμενος, κατακλεῦσαι εἰς τὴν Ἀἴμνον, ἐκστήσονται τῆς χώρας αὐτῶν. Ὑστερον δὲ Δαρείου τοῦ Πέρσου περὶ Θράκην ὄντος καὶ πάντα χειρουμένου τὰ περὶ, Μιλτιάδης Ἀθηναῖος ἐκ τῆς Χερρονήσου ἀφείκει εἰς τὸ πέλαγος καταλαμβάνει τὴν Ἀἴμνον, καὶ πρὸς τοὺς Πελασγούς ἔφη, Βορέα χρησάμενος αὐθημερὸν ἦκειν. Ἐρμῶν δὲ βασιλεύον τῶν Πελασγῶν ἐξέστη τῆς χώρας, τῇ μὲν ἀληθείᾳ τοῦ Δαρείου τὴν δύναμιν φοβηθεὶς, προσποιησάμενος δὲ ἐκὼν δίδοναι τοῖς Ἀθηναίοις τὴν χάριν. Cf. Diodor. Exc. Vatic. XIX, 10, 6. Interpret. ad Herodot. VI, 36; Cornel. Nepot. Miltiad. c. 1.

E LIBRO SEXTO.

31.

St. Byz. : Ὀρεός, πόλις Εὐβοίας... Τούτου τὸ ἐθνικὸν διὰ τῆς εἰς διφθόγγου γράφεται Ὀρεΐτης... Μένονται τοῦ ἐθνικοῦ καὶ Χάραξ ἐν Χρονικῶν ἐκκαίδεκάτῳ. « Ἀθηναῖοι ἄμα Χαλκιδεῦσι τοῖς ἐν Εὐβοίᾳ καὶ Μεγαρεῦσι στρατεύσαντας εἰς Ὀρεὸν Φιλιστίδην τὸν τύραννον ἐπέκτειναν καὶ Ὀρεΐτας ἠλευθέρωσαν.

Pro ἐν Χρονικῶν ἰς' olim fuerit ἐν τῷ 1° Chr., unde alii fecerunt solenni confusione ἐν τῷ 1°. Nam ad tempora Philippi et Alexandri, quæ sexto libro exponebantur (vid. seq. fragm.) res pertinet. De Philistide tyranno Oritarum a Philippo constituto v. Demosthen. p. 119, 22. 126, 11. 248, 15. 252, 17; Strabo X, p. 445.

32.

Idem : Φράδα, πόλις ἐν Δράγγαις, ἣν Ἀλέξανδρος Προφθασίαν μετωνόμασεν, ὡς Χάραξ ἐν ἑκτῷ Χρονικῶν.

31.

Charax Chronicorum libro sexto : « Athenienses cum Chalcidensibus Euboeæ et Megarensibus contra Oreum profecti Philistidem tyrannum interfecerunt Oritasque in libertatem vindicarunt (an. 341 a. C.). »

32.

Phrada, urbs in Drangis, quam Alexander Prophthasiam mutato nomine vocari jussit, uti Charax ait sexto Chronicorum.

33.

Autariatæ, gens Thesprotica. Charax septimo Chronicorum, Favorinus in Omnigenis et Eralosthenes.

34.

Alaburium, urbs Syriæ. Charax octavo Chronicorum.

35.

Philotera, urbs ad Troglodyticen sita, a Satyro condita.

E LIBRO SEPTIMO.

33.

Idem : Αὐταριᾶται, ἔθνος Θεσπρωτικόν. Χάραξ ἐν ἑξῶμῃ Χρονικῶν καὶ Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπαῖς καὶ Ἐρατοσθένους.

E LIBRO OCTAVO.

34.

Idem : Ἀλαβούριον, πόλις Συρίας. Χάραξ ὀγδόῃ Χρονικῶν.

35.

Idem : Φιλωτέρα, πόλις περὶ τὴν Τρωγλοδυτικὴν, Σατύρου κτίσμα. Ἀπολλόδορος δὲ Φιλωτερίδα καλεῖ. Ἔστι καὶ κοιλὴ Συρίας Φιλωτέρα, ὡς Χάραξ ἐν ὀγδόῃ Χρονικῶν. Τὸ ἐθνικὸν ταύτης Φιλωτερίος, διὰ τὸ τινὰς καὶ Φιλωτερίαν αὐτὴν εἰρηκέναι. Τῆς δ' Αἰγυπτίας Φιλωτερίτης, διὰ τὸ σύνγηθες τοῦ ἐπιχωρίου τύπου.

E LIBRO DECIMO.

36.

Constantin. Porphyg. De adm. imp. c. 24 : Πόθεν εἰρηται Ἰσπανία; ἀπὸ Ἰσπανίου γίγαντος οὕτω καλουμένου, Ἰσπανίαι δύο τῆς Ἰταλίας ἐπαρχίαι, ἡ μὲν μεγάλη, ἡ δὲ μικρά. Ταύτης ἐμνήσθη Χάραξ ἐν ἰ' Χρονικῶν. « Ἐν Ἰσπανίᾳ τῇ μικρᾷ τῇ ἑξ Λουσιτανῶν πάλιν ἀποστάντων ἐπέμνηθ' ὑπὸ Ῥωμαίων στρατηγοῦς ἐπ' αὐτοὺς Κύιντος ». Ὁ αὐτὸς ἑμοῦ περὶ τῶν δύο. « Κύιντος ὁ τῶν Ῥωμαίων πολέμαρχος ἐν ἀμφοτέραις ταῖς Ἰσπανίαις, ἡσώμενος ὑπὸ Οὐριάρθου σπονδὰς πρὸς αὐτὸν ἐποίησται. »

37.

Stephan. Byz. : Ἄρσα, πόλις Ἰσπανίας, ὡς Χάραξ ἐν δεκάτῃ Χρονικῶν.

Apollodorus vero Philoteridem vocat. Est etiam Cælesyriæ urbs Philotera, ut Charax refert octavo Chronicorum. Hujus gentile Philoterius est, quod nonnulli urbem etiam Philoteriam vocant; gentile vero urbis Egyptiæ est Philoterites, quæ forma apud indigenas invaluit.

36.

Unde dicitur Hispania? Ab Hispano hujus nominis gigante. Hispaniæ duæ Italiæ provinciæ, altera magna, altera parva. Hujus meminit Charax libro decimo Chronicorum : « In Hispaniam minorem, exteriorem, Lusitaniam rursus deficientibus, a Romanis exercitus dux missus est Quintus. » Idem de utraque simil : « Quintus, qui in utraque Hispania belli præfecturam gerebat, a Viriatho superatus fœdus cum illo iniit. »

37.

Arsa, urbs Hispaniæ, ut Charax decimo Chronicorum.

41.

38—39.

Steph. Byz. : Σάλυες, ἔθνος Λιγυστικόν, πολεμῆσαν Ῥωμαίοις, ὡς Χάραξ ἐν δεκάτῳ Χρονικῶν.

Idem : Κοσίανα, φρούριον Παλαιστίνης. Χάραξ ἐν δεκάτῳ, ἐν τῇ παραλλῇ τῆς Συρίας.

E LIBRO UNDECIMO.

40.

Idem : Δῶρος, πόλις Φοινίκης... Χάραξ ια'· « Τρύφων, ἐν Δώρῳ τῆς Κοίλης Συρίας πόλει πολιορκούμενος ὑπ' Ἀντιόχου, ἐφυγεν εἰς Πτολεμαίδα, τὴν Ἀκὴν λεγόμενῃν. »

E LIBRO DUODECIMO.

41—42.

Idem : Φιδήνη, πόλις Ἀλβανῶν. Τὸ ἔθνικόν Φιδηνάσιος. Ἔοικε καὶ Φίδηνα λέγεσθαι, ὡς Ῥάβεννα, καὶ Φιδηνάτης, ὡς Ῥαβεννάτης· οὕτω γὰρ Χάραξ ιβ' κέχρηται Φιδηνάτης.

Idem : Κούριοι, ἔθνος Σαδίνων, πολεμῆσαν Ῥωμαίοις. Χάραξ ιβ'.

E LIBRIS INCERTIS.

43—47.

Idem : Ἀνθάνα, πόλις Λακωνικῇ, μία τῶν ἑκατόν... Χάραξ Ἀνθήνην αὐτὴν φησιν.

Idem : Ἀμοργὸς, νῆσος μία τῶν Κυκλάδων. Λέγεται καὶ Ἀμόργιον, ὡς φησι Χάραξ.

38—39.

Salges, Ligurum gens, quæ contra Romanos bellum gessit, ut Charax ait decimo Chronicorum.

Cosiana, castellum Palæstinæ, ut Charax ait libro decimo, in Syriæ ora maritima.

40.

Dorus, urbs Phœniciæ. Charax libro undecimo : « Trypho in Doro Cœlesyriæ urbe ab Antiocho obsessus, in Ptolemaklem, quæ Ace vocatur, confugit. »

41—42.

Fidenæ, urbs Albanorum. Gentile Fidenæus. Videtur etiam Fidena dici, sicut Ravenna, et Fidenates, sicut Ravennates. Sic enim Charax in duodecimo, gentili *Fidenates* utitur.

Curii, gens Sabinorum, quæ contra Romanos belligeravit. Charax libro duodecimo.

43—47.

Anthana, una ex centum Laconiz oppidis. Charax eam Anthenen vocat.

Amorgus, una ex Cycladibus insulis. Dicitur etiam Amorgium, Charace teste.

Idem : Ἰερὰ, νῆσος ἐν τῷ Κρητικῷ πελάγει, ὡς Χάραξ.

Idem : Τέμβριον, πόλις Φρυγίας. Χάραξ δὲ Τύμβριον αὐτὴν φησι.

Idem : Ἰσαυρα, οὐδετέρως, πόλις Ἰσαυρίας μεταξὺ Λυκαονίας καὶ Κιλικίας πρὸς τῷ Ταύρῳ. Χάραξ δὲ θηλυκῶς.

48.

Idem : Ἀλάβανδα, πόλις Καρίας, ἥ ποτὲ Ἀντιόγεια. Ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Ἀλαδάνδου τοῦ Εὐίππου, ὡς Χάραξ. Ἔστι καὶ ἑτέρα πόλις Καρῶν εὐτυχεστάτη, ἀφ' ἧς ἡ παροιμία, Ἀλάβανδα Καρῶν εὐτυχεστάτη. Κτίσμα δὲ Καρὸς ἦν, ἀπὸ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ κληθεῖσα τοῦ γεννηθέντος ἀπὸ Καλλιρρόης τῆς Μαιάνδρου, μετὰ νίκην ἵππομαχικὴν, καὶ κληθέντος Ἀλαδάνδου, ὃ ἐστὶ κατὰ τὴν Καρῶν φωνὴν Ἰππόνικος· ἄλλα γὰρ τὸν ἵππον, βάνδα δὲ τὴν νίκην καλοῦσιν. Quod Cares *ala*, idem Perrhæbi *phala* dixerint. Hinc explicaverim Stephani locum : Φάλαννα, πόλις Περραιβίας... Ἐκαταῖος Ἱστοριῶν α' Ἰππείαν αὐτὴν καλεῖ.

49—51.

Idem : Ἑβραῖοι. Οὕτως Ἰουδαῖοι ἀπὸ Ἀβραμῶμος, ὡς φησι Χάραξ.

Idem : Ἀγδάτανα, πόλιν Συρίας. Ἡρόδοτος τρίτῳ (cap. 4 et 92). Οἱ δὲ νῦν Βατάνειαν αὐτὴν καλοῦσι. Τὸ ἔθνικόν Βατανεῶται, ὡς Ῥαφάνεια Ῥαφανεῶται. Δημήτριος δὲ φησιν Ἀγδάτανα διττὰ, τὰ τῆς Μηδίας, τὰ δὲ τῆς Συρίας. Κτησίας δὲ πανταχοῦ τῶν Περσικῶν τὰ παρὰ Μήδους Ἀγδάτανα διὰ τοῦ α

Hiera, insula in mari Cretico, ut Charax ait.

Tembrium, urbs Phygæ. Charax vero Tymbrim eam dicit.

Isaura, neutro genere, urbs Isauriz inter Lycaniam et Ciliciam ad Taurum sita. Charax Isauram feminino genere dicit.

48.

Alabanda, urbs Cariz, quæ quondam Antiochia. Nomen habet ab Alabando Euippi filio, uti Charax perhibet. Est item alia urbs Carum fortunatissima, de qua proverbium est : *Alabanda Carum fortunatissima*. A Care condita est, et a filio ejus, quem e Callirrhoe Mandri filia suscepit, denominata, qui post victoriam equestri prælio reportatam Alabandus dictus est, quod Carum lingua Hipponicum denotat : *ala* enim equum, et *banda* victoriam dicitur.

49—51.

Hebræi Judæi vocantur ab Abramome, ut Charax ait.

Agbatana, Syriæ oppidum. Herodotus libro tertio. Nunc vero Bataneam dicunt. Gentile, Bataneotæ, ut a Raphanea fit Raphaneotes. Demetrius autem inquit gemina esse Agbatana, altera Mediæ, altera Syriæ. Ctesias in Persicis ubique Medorum urbeni per a litteram scribit, *Agbatana* :

γράφει. Παρὰ δὲ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τοῦ εὖ τὸ Περσικόν, ὡς δευχθήσεται. Παρὰ Χάρακι δὲ καὶ αὕτη διὰ τοῦ ε, ἦν καὶ Ἐπιφάνειάν φασι κεκληθῆσθαι.

Et. Byz. : Ζαρίασπα ἢ Ζαριάσπη, πόλις Βακτριανή. Στράβων ἐνδεκῆτη (p. 514). Ὁ ἑκαλεῖται καὶ Βάκτρα. Χάραξ δὲ οὐδετέρως τὰ Ζαρίασπα.

52—53.

Idem : Κάμικος, πόλις Σικελίας, ἐν ᾗ Κώλακος ἦρχεν ὁ Δαιδάλου **. Χάραξ δὲ Ἰνυκον ταύτην φησιν. Non dixit Charax Camicum eandem cum Inyco esse; sed quum alii Camicum Cocali sedem regiam dicant, Characem pro eo posuisse Inycom. Sic locum ab excerptore turbatum intelligendum esse jam Cluverius monuit. V. Berkel. ad h. l. Cum Charace facit Pausanias VII, 4, 6.

Idem : Ἀχραδινή, νῆσος ἔχουσα πόλιν πρὸς ταῖς Συρακούσαις, ἣν ἐπολιόρχησε Μάρκος ὁ Ῥωμαίων στρατηγός· ἀλλὰ καὶ Ἀχραδινὴ μοῖρα Συρακουσῶν. Χάραξ δὲ χώραν αὐτὴν καλεῖ καὶ νῆσον.

54.

Idem : Ἀζίλις, πόλις Λιβύης. Οἱ δὲ περὶ Σαλούστιον οὐ πόλιν, ἀλλὰ τόπον φασὶ καὶ παταμόν εἶναι. Τινὲς δὲ Ἀζιριν μετὰ τοῦ ρ λέγουσι τὸν χώρον. Χάραξ δὲ Ἀζιρον λέγει αὐτήν. Hujus loci Charax mentionem fecerit eo loco, ubi de Cyrenis a Batto conditis egit. V. Herodot. IV, 157. Müller *Min.* p. 343.

55.

Idem : Τροϊζήν, πόλις Πελοποννήσου. Ἔστι καὶ ἄλλη

Τροϊζήν ἐν Μασσαλίᾳ τῆς Ἰταλίας, ἣν Χάραξ Τροϊζηνίδα χώραν φησί. Cf. Eustath. ad II. 2, 561, p. 287, 12 : Ἔστι δὲ, φασί, καὶ ἑτέρα (Τροϊζήν) ἐν Ἰταλίᾳ Μασσαλιωτικῇ. Expectabam ἐν Γαλλίᾳ. Ceterum locus ignotus, nisi idem forte est cum *Tauroente* quem Apollodorus dicit ap. Steph. B. v. Ταυρόεις.

56—58.

Idem : Ἀβοριγίνες, ἔθνος Ἰταλικόν, ὡς Ἰόδας ἐν Ῥωμαϊκῇ ἱστορίᾳ πρώτῃ· « Μέχρι μὲν οὖν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολέμου τὴν ἀρχαίαν Ἀβοριγίνων ὀνομασίαν διέσωζον, Λατίνου δὲ βασιλεύσαντος, οὕτω προσηγορεύθησαν. Τὰ αὐτὰ καὶ Χάραξ.

Idem : Ἀλθα, πόλις Ἰταλίας. Κλίνεται δὲ Ἀλθας, ὡς Χάραξ.

Idem : Ἀρδεα, κατοικία τῆς Ἰταλίας. Στράβων πέμπτῃ (p. 228). Ἐκλήθη ἀπὸ ἐνὸς τῶν παίδων Ὀδυσσεὺς καὶ Κίρκης. Αὕτη Τροία ἐλέγετο, ὡς Χάραξ. « Dionysius Hal. A. R. I, p. 43, testatur castra, sive *χάρακα*, quæ apud Laurentum in Italia primo posuit Æneas, *Trojam* ab eo fuisse appellatam. Unde nescio, an non ejus locum respexerit et male detruncaverit hic Stephanus. » HOLSTENIUS.

59.

Idem : Ἀλλόβρογες, ἔθνος δυνατώτατον Γαλατικόν, ὡς Ἀπολλόδορος. Πολύβιος δὲ διὰ τοῦ ε αὐτοὺς καλεῖ Ἀλλόβριγας, Χάραξ δὲ διὰ τοῦ ο μικροῦ Ἀλλόβρογας· οἱ πλείους δὲ διὰ τοῦ υ.

sed apud antiquos urbs Persica per e litteram scribitur, uti demonstrabitur. A Charace autem hæc quoque Syria: urbs per e scribitur, quam etiam Epiphaniam vocatam esse dicunt.

Zariaspa sive Zariaspe, urbs Bactriana, quæ etiam Bactra vocabatur. Charax vero neutro genere τὰ Ζαρίασπα dicit.

52—53.

Camicus, urbs Siciliæ in qua Cocalus regnavit, ad quem Dædalus venit. Charax vero (de Dædalo ad Cocalum in Siciliam veniente loquens) pro Camico ponit Inycom.

Achradine, insula urbem habens ad Syracusas, quam Marcus Marcellus Romanorum dux obsidione cinxit. Est etiam Achradine pars Syracusarum. Charax eam et regionem et insulam dicit.

54.

Azills, urbs Libyæ. Sallustius vero non urbem, sed locum et fluvium esse dicit. Nonnulli Azirim per r litteram locum hunc vocant. Charax autem *Azirum* dicit.

55.

Troezen, urbs Peloponnesi. Est etiam alia Troezen in Massiliotica Italia (*Gallia*), quam Charax Troezenidem regionem dicit.

56—58.

Aborigines, gens Italica, ut Juba in primo Romanæ historiæ : « Usque ad Troicum bellum antiquum Aboriginum nomen servarunt, deinde a Latino rege Latini nominati sunt. » Eadem etiam Charax.

Alba, urbs Italiæ, genitivo casu est Ἀλθας, ut Charax.

Ardea, Italiæ colonia. Strabo libro quinto. Nomen habet ab uno filiorum Ulyssis et Circes. Hæc olim Troja appellabatur, uti Charax auctor est.

59.

Allobryges, gens Gallica potentissima, ut Apollodorus. Polybius eos per i litteram *Allobriges*, Charax vero per o breve *Allobroges* vocat.

SCRIPTORES BELLI PARTHICI

QUI APUD LUCIANUM IN LIBRO DE HISTORIA RECTE SCRIBENDA COMMÉMORANTUR.

CREPERBIUS CALPURNIANUS POMPEIOPOLITANUS (fr. 2). CALLIMORPHUS MEDICUS (fr. 3). ANTIOCHIANUS (fr. 13). DEMETRIUS SAGALASSENSIS (fr. 15). ANONYMUS MILESIUS (fr. 4). ANONYMUS CORINTHIUS (fr. 12). PHILOSOPHUS QUIDAM STOICUS (fr. 4). ALII ANONYMI (fr. 5-11 et 14).

C. HERMANNUS in edit. libelli Luciani p. XIV : « Bellum Parthicum, quod a L. Vero Aug. per duces Avidium Cassium, Martium Verum et Statium Priscum intra quadriennium præclarissimis rebus gestis profligatum, tantas historicorum adulationes atque ineptias provocarat, ut temperare sibi Lucianus non posset, quominus acerba earum nugurarum censura instituta, rectiores ejus rei tractandæ leges ex antiquorum exemplis depromptas adque sobriam et severam artis disciplinam accommodatas publice ad imitandum proponeret. Cujus belli et causas et eventus brevissime tradere constitui; pluribus, etiamsi per hujus præfationis angustias liceret, propter auctorum inopiam non possem. Nam quamlibet magnum fuisse numerum eorum, qui de eo scripserunt, nostro e libro apparet, imbecilliores tamen ad unum omnes fuisse videntur, quam ut ad nostra usque tempora durare possent; quorum ne nomina quidem, quotquot eorum tacere Lucianus maluit, novimus. Neque enim huc Iamblichus pertinet, de quo Photius cod. 94 agit (v. not. ad fr. 14); neque de Antiocho illud affirmare ausim, quem eo tempore historiam scripsisse narrat Philostratus in *Vitis Sophist.* II, 4, p. 570, neque de Arriano, cujus Parthica laudat Stephanus Byz. v. Ἑλέγεια, neque de Asinio Quadrato, quem Parthici belli scriptorem passim testem citant illarum rerum auctores. Παρθευηνικά libros suos scripserat, quo nomine aliquoties laudantur a Stephano Byzantio. Qui si idem fuit, quem historiam Romanam mille annorum usque ad Philippum Augustum quindecim libris Ionica dialecto scripsisse Suidas auctor est, respici sane a Luciano non potuit. Vixerunt præterea illa ætate Polyænus orator et Ælius Aristides rhetor, quorum ille in *Strategematum* Præf. lib. I et VI, hic præsertim in *Sacris sermonibus* (*), i. e. in somniis,

(*) V. c. Serm. I, tom. I, p. 281 ed. Jebb. : Δωδεκάτη ἐξόκουσ' Ἀντωνίνων τὸν αὐτοκράτορα τὸν πρεσβύτερον καὶ τὸν τῶν πολεμίων βασιλέα σπονδὰς καὶ φιλίαν ποιεῖσθαι πρὸς ἄλλήλους, προσιόντων δὲ τῶν περὶ Βολόγγεσσιν φωνῇ εἶναι οὐκ ὀλίγην καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ἐλληνίζειν κτλ.

illius belli mentionem injiciunt, neuter tamen ita, ut ad interiorum ejus notitiam profici quidquam inde possit. Quem autem copiosissime illud libro LXXI exposuisse consentaneum est Dionem Cassium, ejus e magno naufragio pauca tantum a Xiphilino fragmenta servata sunt. Neque ipse Lucianus alio loco ejus belli meminit, nisi quod *Pseudom.* c. 27 simulati illius Glyconis vaticiniis fretum Severianum Gallum Romanorum ducem Armeniam invasisse ait, quo cum exercitu ad internecionem cæso vana illius oracula reperta esse. Posteaquam enim Hadrianus Aug. vix imperium adeptus, omisis quæ Trajanus de Parthis ceperat, cum Vologeso II Parthorum rege pacem fecerat ita, ut Armenia sui juris esset, quæcunque præterea trans Euphratem essent, Parthorum ditioni accederent (*Æl. Spart. V. Hadrian.* c. 5) : per annos circiter XLIV tranquillus ab illa regione imperii status fuit. Sub mortem denique Antonini Pii Aug. quum Vologesus III Parthorum rex, qui a. 149 p. Chr. patri successerat (Tychsen. De numis vet. Pers. Comm. IV, p. 42), occupandæ Armeniæ consiliis haud dubio prodidisset, missus ad firmandos sociorum animos Severianus cum legione ad Elegiam Armeniæ castellum ab Osroë, ut Lucianus nostro in libro c. 21, vel ut in *Pseudom. l. l.*, ab Othryade aliquo cæsus est. Ejusdem hæc nomina viri esse Solano placet; non tamen persuasit Reimaro, qui ad Dion. Cass. LXXI, 2, Othryadem quidem Parthorum ducem, Osroem autem regulum esse vult ex stirpe Arsacidarum Armeniæ a Parthis impositum, quo deinde pulso restitutum esse a Romanis Soranum ex Dionis fragmento apud Suidam (v. Μάρτιος) et Iamblichi loco ap. Phot. I, l. probabiliter Valesius collegit. Nam quum Vologesus ipse Syriam quoque, fugato Atidio Corneliano, qui eam tum administrabat (*Jul. Capit. Vit. M. Anton.* c. 8), hostili impetu cepisset, Lucius Verus Aug. ejus belli curam sibi imponi passus est. Qui etsi ipse nunquam ultra Euphratem processerit, plurimum autem temporis hiemem Laodiceæ, æstatem apud Daphnen, reliquam anni partem Antiochiæ in de-

licii egerit (Jul. Cap. Vit. L. Veri c. 7), adeo tamen per legatos ejus strenue bellum administratum est, ut fugato ad Europum Parthorum exercitu, Avidius Cassius Vologesum a sociis desertum insecutus Babylonem usque perveniret, mox Seleucia, quia fidem Romanis datam non servasset, direpta et incensa, in Mediam quoque penetraret et Ctesiphontem Vologesi regiam solo æquaret; Stautius Priscus autem captis Artaxatis Armeniam vindicaret (Jul. Cap. M. Anton. c. 9). Regem Armenis datum numi testantur (Patin. Imp. Rom. Num. p. 204; Beger. p. 77); quem Soæmum fuisse videri modo indicavi. L. Verus Aug. triumphans Romam rediit. Imperatorum utriusque et Armeniaci et Parthici nomen ob id bellum delatum est. Quod quum statim ab initio imperii M. Antonini L. Veri Augg. per quadriennium gestum sit, integros annos 162-165 occupasse videtur; quod si nostrum libellum sub ipsum belli exitum scriptum esse supra (*) comprobavimus, ipso a. p. Chr. 165, U. c. 918 scriptum consentaneum est, quo tempore Lucianus, si circiter a. p. Chr. 120 natus esse statuimus, quadragessim quintum ætatis annum maxime agebat. »

Cap. 1-13 Lucianus in universum agit de historiæ conscribendæ fine et consilio, quod a plerisque illius ævi historicis perperam considerari intellexis-

(*) Scilicet pag. xii Hermannus monet Lucianum jam novisse quidem belli Parthici exitum victosque in ipsa Media hostes (c. 30), nondum tamen, quo tempore librum scriberet, rediisse legiones nec triumphum actum esse (c. 31, fr. 14). Ibidem postquam demonstravit Lucianum rem suam non ita usquequaque pertractasse, nec tam perpolitum libellum esse, ut elegantissimi viri ingenium ubique agnosceret, addit hæc : « Nec mihi quidem dubium est, quin aliquanto majoris operis ipse ab initio consilium animo susceperit, mox sive amicorum impatientia victus, affectum librum, non perpolitum in vulgus ediderit; nisi fortasse eam festinationis causam fuisse existimas, quod metuerit, ne si diutius in illo negotio desudaret, eorum, quibus in priori opusculi parte perstringendis tanto cum studio immoratus esset, historiæ, quæ earum imbecillitas esset, ut flores vere nati, antequam edere librum suum posset, evanescerent. »

ANONYMUS MILESIUS.

1.

Jam equidem narrabo quæ memini nuperrime in Ionia ex historicis quibusdam, et mehercule in Achaia quoque, non ita pridem audire idem hoc bellum narratione persequentibus. Et per ego vos Gratias obsecro, nemo his quæ dicentur fidem derogat: vera enim esse dejerare etiam possum, si urbanum esset iurjurandum scripto interponere. Unus quidem illorum aliquis a Musis etiam initium fecit, precatus deas, ut manum scriptioni secum admoveant. Videtur quam concinnum principium et apte conveniens histo-

riæ. Quibus absolutis, ad peccata in ipsa rei tractatione fere commissa singularibus quibusdam exemplis illustranda transit, et ita quidem, ut primum agat de prava et servili veterum scriptorum æmulatione doctrinæque ostendendæ studio (c. 14-19), deinde de propriis quorundam vitiiis in dictione vel dispositione conspicuis disserat (c. 20-23), postremo omnium gravissime perstringat eos qui in ipsa inventione rerumque gestarum expositione vel negligentia vel inepto delectu vel tumida jactatione mendaciisque peccavissent.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΜΙΛΗΣΙΟΣ.

1.

Lucianus Quom. hist. conscrib. c. 14, p. 260 ed. Didot. : Ἐγὼ δ' οὖν καὶ διηγήσομαι ὅποσα μνηστῆται ἔναγχος ἐν Ἰωνίᾳ συγγραφῶν τινῶν, καὶ νῦν Δία ἐν Ἀχαΐᾳ πρῶν ἀκούσας τὸν αὐτὸν τοῦτον πόλεμον διηγουμένων· καὶ πρὸς Χαρίτων μηδεὶς ἀπιστήσῃ τοῖς λεγθησομένοις· ἦτι γὰρ ἀληθὲς ἐστὶ καὶ ἐπωμοσάμην, εἰ ἄσπετον ἦν ὄρκον ἐντιθέναι συγγράμματα. Εἰς μὲν τις αὐτῶν ἀπὸ Μουσῶν εὐθὺς ἤρξατο παρακαλῶν τὰς θεὰς συνεράψασθαι τοῦ συγγράμματος. Ὁρᾷς ὡς ἐμμελής ἡ ἀρχὴ καὶ περὶ πόδα τῇ ἱστορίᾳ καὶ τῷ τοιοῦτῳ εἶδει τῶν λόγων πρέπουσα; Ἐἵτα μικρὸν ὑποβάς Ἀχιλλεὺς μὲν τὸν ἡμέτερον ἄρχοντα εἰκάσας, Θερσίτην δὲ τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα, οὐκ εἰδὼς ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἀμείνων ἦν αὐτῷ, εἰ Ἐκτορα μάλλον ἢ Θερσίτην καθήρει, καὶ εἰ πρόσθεν μὲν ἔφευγεν ἰσθλός τις,

εἰδῶκε δὲ μιν μέγ' ἀμείνων.

Εἴτ' ἐπῆγεν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ἐγκώμιον, καὶ ὡς ἄξιός εἴη συγράψαι τὰς πράξεις οὕτω λαμπρὰς οὕσας. Ἦδη δὲ κατιῶν ἐπῆναι καὶ τὴν πατρίδα τὴν Μίλητον, προστιθεὶς ὡς ἀμείνων ποιοῖ τοῦτο τοῦ Ὀμήρου μηδὲν μνησθέντος τῆς πατρίδος. Εἴτ' ἐπὶ τέλει τοῦ προοιμίου ὑπισχνεῖτο διαρρηδῆναι καὶ σαφῶς, ἐπὶ μείζον μὲν ἀρεῖν τὰ ἡμέτερα, τοὺς βαρβάρους δὲ καταπολεμήσειν καὶ αὐτὸς, ὡς ἂν δύνηται· καὶ ἤρξατό γε τῆς ἱστορίας οὕτως, αἵτις ἅμα τῆς τοῦ πολέμου ἀρχῆς διεξιών· « Ὁ γὰρ

riæ, quodque tale orationis genus deceret? Tum paulum progressus Achilli quidem nostrum principem (L. Verum) comparabat, Thersitæ autem regem Persarum, ignarus tanto sibi præstantiorem futurum fuisse Achillem, si Hectore potius quam Thersiten interemisset, et si ante quidem fugisset fortis aliquis, hunc autem « egisset multum præstantior alter. » Deinde subjunxit de se ipso encomium quoddam, quamque dignus sit scriptor claris adeo rebus gestis. Jam vero progressus Miletum laudabat patriam suam, subiciens melius hac in re facere se quam Homerum, qui mentionem patriæ nusquam injecerit. Deinde in fine proömii pollicetur disertis verbis et clare, se elaturum in majus res nostras, barbaros autem, quantum in se esset,

μιαρώτατος καὶ χάριστα ἀπολούμενος Οὐολόγεσος ἤρξατο πολεμεῖν δι' αἰτίαν τοιάνδε. »

Καὶ νῆ Δία ἐν Ἀγ.] Sensus : Ionum loquacitati multa ignoscas; at a Græciæ hominibus, qui ad Atticorum exemplum se componere solent, monstra ista historiarum, quæ in seqq. nobis ostendit Lucianus, proficisci potuisse jure mireris. Ceterum innuit Lucianus Historias Corinthii, de quo v. fr. 12. — Ἀμεινον... τοῦ Ὀμήρου] Contra in hoc quoque Homerum imitandum duxit Cephalion Musarum auctor (v. supra). — Αἴτια ἅμα κτλ.] « Ad Herodoti videlicet Thucydidiſve exemplum, quorum ille : τὰ τε ἄλλα, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἐπολέμησαν ἄλλήλοισι, hic autem (I, 23) : διότι δ' ἔλυσαν, τὰς αἰτίας ἔγραφα πρῶτον. » HERMANN.

ΚΡΕΠΕΡΙΟΣ ΚΑΛΠΟΥΡΝΙΑΝΟΣ ΠΟΜΠΗΙΟΥΠΟΛΙΤΗΣ.

2.

Idem c. 15 : Οὗτος μὲν τοιαῦτα. Ἐτερος δὲ Θουκυδίδου ζηλωτὴς ἄκρος, οἷος εὖ μάλα τῷ ἀρχετύπῳ εἰκασμένος, καὶ τὴν ἀρχὴν ὡς ἐκείνος σὺν τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι ἤρξατο, χαριεστάτην ἀρχῶν ἀπασῶν καὶ θύμου τοῦ Ἀττικοῦ ἀποπνέουσιν. Ὅρα γάρ. « Κρεπέριος Καλπουρνιανὸς Πομπηίουπολίτης ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Παρθυαίων καὶ Ῥωμαίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος εὐθὺς ξυνιστάμενου. » Ὡστε μετὰ γε τοιαύτην ἀρχὴν τί ἂν σοι τὰ λοιπὰ λέγοιμι, ὅποια ἐν Ἀρμενίᾳ ἰδημηγόρησε τὸν Κερκυραῖον αὐτὸν ῥήτορα παραστησάμενος, ἢ ὅσον Νισιθηνοὶς λοιμὸν τοῖς μὴ τὰ Ῥωμαίων αἰρουμένοις ἐπήγαγε παρὰ Θουκυδίδου χρησάμενος θλον ἄρδην πλὴν μόνου τοῦ Πελαγονικοῦ καὶ τῶν τευχῶν τῶν μα-

κρῶν, ἐν οἷς οἱ τότε λοιμώξαντες ὤκησαν; Τὰ δ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Αἰθιοπίας ἤρξατο, ὥστε καὶ ἐς Αἴγυπτον κατέβη καὶ ἐς τὴν βασιλείας γῆν τὴν πολλήν, καὶ ἐν ἐκείνῃ γε ἔμεινε εὖ ποιῶν. Ἐγὼ γοῦν θάπτοντα ἔτι αὐτὸν καταλιπὼν τοὺς ἀθλίους Ἀθηναίους ἐν Νισίβι ἀπῆλθον ἀκριβῶς εἰδὼς καὶ ὅσα ἀπελθόντος ἐρεῖν ἐμελλε. Καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο ἐπεικῶς πολὺ νῦν ἔστι, τὸ οἰεσθαι τοῦτ' εἶναι τοῖς Θουκυδίδου εὐκρίτα λέγειν, εἰ ὀλίγον ἐντρέψας τὰ αὐτοῦ ἐκείνου λέγοι τις, [μικρὰ κἀκεῖνα, ὅπως καὶ αὐτὸς ἂν φαίης, οὐ δὲ αὐτὴν ἴδια]. Κἀκεῖνο ὀλίγου δεῖν παρέλιπον· ὁ γὰρ αὐτὸς οὗτος συγγραφεὺς πολλὰ καὶ τῶν θπλων καὶ τῶν μηχανημάτων, ὡς Ῥωμαῖοι αὐτὰ ὀνομάζουσιν, οὕτως ἀνέγραψε, καὶ τάφρον ὡς ἐκείνοι καὶ γέφυραν καὶ τὰ τοιαῦτα. Καὶ μοι ἐννόησον ἤλίκον τὸ ἀξίωμα τῆς ἱστορίας καὶ ὡς Θουκυδίδῃ πρέπον, μετὰ τῶν Ἀττικῶν ὀνομάτων τὰ Ἰταλιωτικὰ ταῦτα ἐγκείσθαι, ὥσπερ τὴν κορυφὴν ἐπικοσμοῦντα καὶ ἐμπρέποντα καὶ πάντως συνάδοντα.

Κρέπεριος κτλ.] Thucyd. init. : Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος εὐθὺς καθισταμένου. *Pompeiopolis*, scriptoris patria, nam Cappadociæ fuerit urbs an altera ejusdem nominis in Cilicia haud liquet. — Τὸν Κορυκαῖον αὐτὸν κτλ.] « Iisdem fere verbis, quibus apud Thucydidem I, 32 sqq., Corcyraeorum orator ad populum Atheniensem utitur, illum in Armenia concionatorem quandam disseverent commentum esse ait. Et Solano quidem *Armenium* oratorem videtur indicare, qui a Romanis auxilium iisdem verbis peteret, quibus Corcyraei ap. Thuc. ab Atheniensibus petunt. Equidem *Parthicum* potius crediderim oratorem, qui regulum Armenum iisdem verbis ad fœdus ineundum sollicitaret, contra ad Corin-

bello et ipsum oppressurum : atque incipiebat hoc modo historiam : « *Impurissimus enim ille et pessimis exemplis periturus Vologesus bellare cepit propter causam ejusmodi.* »

CREPEREUS CALPURNIANUS POMPEIOPOLITANUS.

2.

Hic quidem talia. Alius vero Thucydidis æmulus absolutissimus scilicet et quammaxime ad archetypi sui similitudinem compositus, initium itidem ut ille a suo nomine fecit, elegantissimum omnium exordium, et quod thymum Atticum redolet. Ecce enim : « *Crepereius Calpurnianus Pompeiopolitanus descripsit bellum Parthorum et Romanorum, ut inter se pugnarent; initio facto ab eo tempore, quo constatum est.* » Et post tale exordium quid reliqua tibi dicam, quales in Armenia conciones habuerit, in medio producto ipso illo Corcyraeorum oratore, aut qualem Nisibenis, quod Romanas partes non essent se-

cuti, pestilentiam immiserit, sumptam mutuo confertim totam a Thucydide, excepto solo Pelasgico et longis manibus, in quibus habitabant tum pestilentia correpti? Ceterum et ipsa inceperat ab Æthiopia, ita ut deinde in Ægyptum descenderet, et in regis terras plurimas, et bonum factum, quod in illis mansit. Equidem sepelientem illum in Nisibi miseros Athenienses relinquens discessi, quam accurate nossem, quæ etiam post meum discessum dicturus esset. Nam rursus hoc etiam valde frequens nunc est, ut putent hoc esse Thucydideis similia dicere, si quis paucis immutatis ipsa illius verba proferat [minuta et illa, ut ipse quoque dixeris, non... propria]. Illud parum aberat quis omitterem : idem enim hic scriptor multa etiam armorum et machinarum genera, ut Romani illa nominant, ita in scriptum retulit, fossam ut illi, et pontem et similia latine dicens, non græce. Et cogita mihi, quæ sit historiae illius dignitas, et quam deceat Thucydidem, inter Attica nomina Italica ista interposita esse, quæ prætextæ instar purpuræ ornatum addant et decus, omninoque cum illis conveniant.

thiorum exemplum concionantem Romanum, qui id foedus quominus fieret, impedire studeret. » HERMANN. — Λοιμὸν κτλ.] « Et has quidem conciones fictas ab isto esse, dubium esse nequit. Pestilentiam autem hoc bellum cum illo, quod Thucydides descripserat, revera communem habuit, quanquam longe diverso et ortu et incremento, adeo ut ad describendam eam minime verbis Thucydideis uti aliquis posset. Neque enim, ut illa ap. Thuc. II, 48, in Æthiopia nata est, sed in Babylonia, ut ait Jul. Capitol. Vit. Veri c. 8, ubi in templo Apollinis ex arcula aurea, in quam miles forte incidisset, spiritum pestilentem evasisse atque inde Parthos orbemque impleisse dicit. Neque inter Parthorum fines constitit, sed Romam usque pertinuit, perque totum orbem Romanum tanta cum vehementia grassata est, ut vehiculis cadavera sint exportata sarracisque, et multa hominum millia eo morbo consumerentur et multi ex proceribus, quod e Jul. Capit. Vit. M. Antonin. c. 13 et Lucian. Pseudom. c. 36 bene Solanus observavit. Quodsi quis scripta hæc esse existimet ante luem illam latius propagatam, ut quam L. Verus demum in eas provincias, per quas redierit, secum deferre visus sit, haud sane is inepte statuatur, præsertim quum hunc ipsum libellum ante belli exitum a Nostro conscriptum esse e cap. 31 constet; præferenda tamen esse videtur Solani sententia, ironicas gratias historico illi Lucianum agere, qui pestilentiam, quæ jamjam Romanorum quoque imperium invadere cepisset, intra hostium fines subsistere jusserit, quasi eo facto et ipsa vis mali inhiberi potuisset. — *Nisibin*, Mygdoniæ, Mesopotamiæ partis, caput, Tigridi propinquam, quum a Trajano expugnata esset, mox rursum defecisse iterumque a Lusio captam esse, Dio Cassius LXVIII, 23, 30 narrat; præterea de fide ipsorum adversus Romanos nihil constat. Inde a Veri tamen ævo in Romanorum potestate eam mansisse, recte inde

colligere videtur Mannertus (*Geogr.* V, 2, p. 296), quod postea a Severo munita magnoque honore est affecta (Dio Cass. LXXV, 3). » HERM.

ΚΑΛΛΙΜΟΡΦΟΣ ΙΑΤΡΟΣ.

3.

Idem c. 16 : Ἄλλος δέ τις αὐτῶν ὑπόμνημα τῶν γεγονότων γυμνὸν συναγαγὼν ἐν γραφῇ κομιδῇ πεζὸν καὶ χαμαιπετὲς, ὅλον καὶ στρατιώτης ἂν τις τὰ καθ' ἡμέραν ἀπογραφόμενος συνέθεκεν ἢ τέκτων ἢ κάπηλός τις συμπερινοστῶν τῇ στρατιᾷ. Πλὴν ἀλλὰ μετρώτερος γε δ' ἰδιώτης οὗτος ἦν, αὐτὸς μὲν αὐτίκα δῆλος ὢν ὅς ἦν, ἄλλω δέ τινι χαρίεντι καὶ δυνησμένῳ ἱστορίαν μεταχειρίσασθαι προπεπονηκώς. Τοῦτο μόνον ἠτιασάμην αὐτοῦ, ὅτι οὕτως ἐπέγραψε τὰ βιβλία τραγικώτερον ἢ κατὰ τὴν τῶν συγγραμμάτων τύχην· « Καλλιμόρφου ἱατροῦ τῆς τῶν χοντοφόρων ἔκτης ἱστοριῶν Παρθικῶν » καὶ ὑπεγράπτο ἐκάστη δ' ἀριθμός· καὶ νῆ Δία καὶ τὸ προοίμιον ὑπέρφυχρον ἐποίησεν οὕτως συναγαγὼν· οἰκεῖον εἶναι ἱατρῷ ἱστορίαν συγγράφειν, εἰ γε δ' Ἀσκληπιὸς μὲν Ἀπόλλωνος υἱός, Ἀπόλλων δὲ Μουσηγέτης καὶ πάσης παιδείας ἀρχὼν· καὶ ὅτι ἀρξάμενος ἐν τῇ Ἰάδῃ γράφειν οὐκ οἶδα ὅτι δόξαν αὐτίκα μάλα ἐπὶ τὴν κοινὴν μετέλθεν, ἡτρεῖν μὲν λέγων καὶ πείρην καὶ ὁκόσα καὶ νοῦσοι, τὰ δ' ἄλλα ὁμοδαίτα τοῖς πολλοῖς καὶ τὰ πλείστα οἷα ἐκ τριόδου.

Καλλιμόρφου] Idem nomen in Inscript. Aphrodisiensis ap. Bæckh. C. I. II, p. 526.

ANONYMOI.

4.

Idem c. 17 : Εἰ δέ με δεῖ καὶ σοφοῦ ἀνδρὸς μνησθῆναι, τὸ μὲν ὄνομα ἐν ἀφανεί κείσθω, τὴν γνῶμην δὲ ἐρῶ καὶ τὰ πρόηκιν ἐν Κορίνθῳ συγγράμματα, κρείττω πάσης ἐλπίδος· ἐν ἀρχῇ μὲν γὰρ εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ προοιμίου περιόδῳ συνηρώτησε τοὺς ἀνα-

CALLIMORPHUS MEDICUS.

3.

Alius quidam ex illo numero commentarium eorum quæ gesta fuerant nudum scripto congegit, pedestrem valde et humilem, qualem etiam iniles, quæ sunt quotidie literis mandans, composuisset, faberre aut caupo aliquis circummigrans cum exercitu. Verum enimvero tolerabilior sane hic inductus erat, ipse quidem statim qualis esset manifestus, sed qui alii venusto homini et tractandæ historiæ perito laborem præcepisset. Illud solum in eo reprehendi, quod ita inscripserat libros suos tumidius quam consentaneum esset libelli conditioni : « *Callimorphi, medicorum et contatorum, historiarum Parthicarum* » et subscriptus erat uniuscujusque libri numerus. Etiam, me

Juppiter, proœmium supra modum insulsum fecit, hac ratione concludens : familiare esse medico scribere historiam, siquidem Æsculapius ipse sit Apollinis filius, Apollo autem musageta et eruditionis omnis princeps. Postremo etiam illud reprehendi, quod quum incepisset Ionica consuetudine scribere, nescio quo consilio ad communem subito transiit, primum ἡτρεῖν dicens et πείρην et ὁκόσα et νοῦσοι, reliqua vero qualia in usu multitudinis sunt et pleraque quasi e trivio petita.

ANONYMI.

4.

Si vero me oportet sapientis etiam viri mentionem facere, nomen quidem illius in obscuro jaceat; dicam vero consilium et libros nuper Corinthi editos, expectatione omni præstantiores. In principio enim, statim prima proœmii pe-

γινώσκοντας λόγον πάνσοφον δεῖξαι σπεύδων, ὡς μόνῳ ἂν τῷ σοφῷ πρέποι ἱστορίαν συγγράφειν. Ἔτα μετὰ μικρὸν ἄλλος συλλογισμὸς, εἴτα ἄλλος· καὶ δὴ ἔν ἅπαντι σχήματι συνηρώτητο αὐτῷ τὸ προοίμιον. Τὸ τῆς κολακείας ἐς κόρον, καὶ τὰ ἐγκώμια φορτικὰ καὶ κομιδῇ βωμολοχικὰ, οὐκ ἀσυλλόγιστα μέντοι, ἀλλὰ συνηρωτημένα καθεύνα. Καὶ μὴν καθεύνο φορτικὸν ἔδοξε μοι καὶ σοφῷ ἀνδρὶ καὶ πύγωνι πολὺ καὶ βαθεῖ πρέπον, τὸ ἐν τῷ προοίμιῳ εἰπεῖν ὡς ἐξαιρετον τοῦτο ἔξει ὁ ἡμέτερος ἄρχων, οὐ γὰρ τὰς πράξεις καὶ φιλόσοφοι ἤδη συγγράφειν ἀξιοῦσι· τὸ γὰρ τοιοῦτον, εἴπερ ἄρα, ἡμῖν ἔδει καταλιπεῖν λογιζέσθαι ἢ αὐτὸν εἰπεῖν.

Ὅνομα ἐν ἀφανεί κείσθω] *Hermann.* : « Vix me aberrare a vero arbitror, hunc philosophum si eundem esse credam cum illo, cujus in *Eunucho* quoque c. 10 silentio prætereundum esse nomen censuit; quem scilicet, sive ob reliquas ejus ingenii dotes, sive quod is magna apud procères quosdam fama et auctoritate polleret, notare in vulgus Lucianus nolle. » Stoicum esse patet.

5.

Idem c. 18 : Καὶ μὴν οὐδ' ἐκείνου ὅσον ἀμνημονῆσαι, ὅς τοιάνδε ἀρχὴν ἤρξατο· « Ἐρχομαι ἐρέων περὶ Ῥωμαίων καὶ Περσίων », καὶ μικρὸν ὕστερον· « ἔδει γὰρ Πέρσῃσι γενέσθαι κακῶς », καὶ πάλιν· « ἦν Ὀσρόης, τὸν οἱ Ἕλληνες Ὀξυρρόην ὀνυμέουσι, » καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα. Ὅρῃς; ὅμοιος αὐτὸς ἐκείνῳ, παρ' ὅσον ὁ μὲν Θουκυδίδῃ, οὗτος δὲ Ἡροδότῳ εὐ μάλα ἔωκει.

riodo, interrogatione aggressus est lectores suos, studuitque sapientissimam rationem ostendere, solum nempe sapientem decere historiam scribere. Deinde paullo post alius syllogismus, mox alius; omne denique exordium per quaestiones syllogisticas in omni figura digestum erat. Adulationi usque ad nauseam studuerat; laudes importunae qualesque ne scurrant quidem decerent; quanquam ne illæ quidem syllogismis expertes, sed ad argumentandi concludendique leges rite et ipsæ compositæ. Verum illud quoque putidissimum mihi visum est, et quod minime decuerit philosophum barbaramque canam et promissam, quod in exordio exitium illud principi nostro accidisse dixit, quod res ejus gestas jam philosophi quoque conscribere dignarentur. Tale quid enim, si modo vere dici potuit, nobis potius existimandum relinquere quam ipsum dicere oportebat.

5.

Neque illius immemorem esse fas sit, qui tali initio usus est : *Venio dicturus de Romanis et Persis*, et paullo post : *Debebat enim Persis male evenire*, et rursus : *Erat Osroes, quem Græci Oxzyrhoen vocitant*, et alia id genus multa. Vident' simillimus hic illi (de quo secundo locum dictum est); nisi quod is Thucydidem, hic autem Herodotum quammaxime referebat.

6.

Alius, qui fama celebratus esset ob dicendi peritiam,

6.

Idem c. 19 : Ἄλλος τις αἰόδιμος ἐπὶ λόγων δυνάμει Θουκυδίδῃ καὶ αὐτὸς ὅμοιος ἢ ὀλίγω ἀμείνων αὐτῷ, πάσας πόλεις καὶ πάντα ὅρη καὶ πεδιά καὶ ποταμούς ὀρμηνεύσας πρὸς τὸ σαφέστατον καὶ ἰσχυρότατον, ὡς ᾤετο· τὸ δὲ ἐς ἐχθρῶν κεφαλὰς ὁ ἀλεξίκακος τρέψαι· τοσαύτη ψυχρότης ἐντὴν ὑπὲρ τὴν Κασπίαν χιὼνα καὶ τὸν χρύσταλλον τὸν Κελτικόν. Ἡ γοῦν ἀσπίς ἡ τοῦ αὐτοκράτορος δὴν βιδίῳ μόγῃς ἐξηρμηνεύθη αὐτῷ, καὶ Γοργῶν ἐπὶ τοῦ ὀμφαλοῦ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἐκ κυανοῦ καὶ λευκοῦ καὶ μελανοῦ καὶ ζώνῃ ἰριοειδῆς καὶ δράκοντες ἐλικηδὸν καὶ βοστρυχιδόν. Ἡ μὲν γὰρ Οὐολογέσου ἀναξυρίς ἢ ὁ χαλινὸς τοῦ ἵππου, Ἡράκλειος, ὅσαι μυριάδες ἑπτῶν ἑκαστον τούτων, καὶ ὅσα ἦν ἡ Ὀσρόου κόμη, διανέοντος τὸν Ἰγγρητα, καὶ ἐς ὅλον ἄντρον κατέφυγε, κιττοῦ καὶ μυρρίνης καὶ δάμνης ἐς ταῦτο συμπεφυκότων καὶ σύσκιον ἀκριβοῦς ποιούντων αὐτό. Στάζει ὡς ἀναγκαῖα τῇ ἱστορίᾳ ταῦτα, ὧν ἄνευ οὐκ ἂν ᾔδει μὲν τι τῶν ἐκεῖ παρχθέντων.

20. Ἐπὶ γὰρ ἀσθενείας τῆς ἐν τοῖς χρησίμας ἢ ἀγνοίας τῶν λεκτέων ἢ τὰς τοιαύτας τῶν χωρῶν καὶ ἄντρον ἐκφράσεις τρέπονται, καὶ ὁπόταν ἐς πολλὰ καὶ μεγάλα πράγματα ἐμπέσωσιν, εἰοκασιν οἰκέτη νεοπλούτῳ, ἄρτι κληρονομήσαντι τοῦ δεσπότη, ὅς οὔτε τὴν ἐσθῆτα οἶδεν ὡς χρὴ περιβαλέσθαι οὔτε δεῖν ἔσθαι κατὰ νόμον, ἀλλ' ἐμπτηδῆσας, πολλὰκις ὀρνίδων καὶ στείων καὶ λαγῶν προκειμένων, ὑπερμεμπέλαται. ἔνους τινὸς ἢ ταρίχους, ἔστ' ἂν διαρραγῇ ἐσθίαν. Οὗτος δ' οὖν, ὃν προείπον, καὶ τραύματα συνέγραψε

Thucydidi et ipse vel par vel paullo superior, oppida omnia omnesque montes, campos, fluvios descriperat accuratissime et gravissime, ut sibi quidem videbatur; id vero lostium in capita Averuncus convertat! tantum inerat frigus Caspica nive et glacie Celtica vehementius. Sic clypei l'eri Imperatoris descriptionem uno volumine vix absolverat, qualis Gorgo in umbilico, ejusque oculi e cæruleo et albo nigroque compositi, balteus autem iridis colore insignis draconesque per spiras et cincinnos intorti. Vologesi autem Parthorum regis braccæ equive frenum, Hercules quot versuum millia illorum unumquodque occupavit! et quales visi sint Osrois capilli, quum Tigrin ille transnaret, et in quale specus confugerit hedera myrtoque et lauro obstitum, quæ quum in unum coaluissent, umbram illi densissimam inducerent. Jam mihi vide, quam illa historie necessaria; quæ nisi accuratissime descriptæ essent, nihil quidquam nossemus eorum quæ illic gesta sunt.

Nam quum imbecilliores sint, quam ut utilia recte tractare queant, nec ea quæ oporteat dici, norint, ad ejusmodi sese situm antrorumque descriptiones convertant. Qui si quando in magnas res multas repente inciderunt, similes se præstant servo, ad quem modo hereditas a domino rediit, divitiarum adhuc inusuelo, qui nec vestem novit quemadmodum injicere oporteat, nec cibum acit capere rite et ex ordine, sed sæpe, relictis, si quæ appositæ sunt alites carnesque suillæ vel leporinæ, in pulmentum aliquod

πάνυ ἀπίθανα καὶ θανάτους ἀλλοκότους, ὥς εἰς δάκτυλον τοῦ ποδὸς τὸν μέγαν τρωθεῖς τις αὐτίκα ἐτελεύτησε, καὶ ὥς ἐμβόησαντος μόνον Πρίσκου τοῦ στρατηγοῦ ἐπὶ καὶ εἰκοσι τῶν πολεμίων ἐξέθανον. Ἐτι δὲ καὶ ἐν τῷ τῶν νεκρῶν ἀριθμῷ, τοῦτο μὲν καὶ παρὰ τὰ γεγραμμένα ἐν ταῖς τῶν ἀρχόντων ἐπιστολαῖς ἐψεύσατο· ἐπὶ γὰρ Εὐρώπῳ τῶν μὲν πολεμίων ἀποθανεῖν μυριάδας ἐπὶ καὶ τριάκοντα καὶ ἐξ πρὸς τοῖς διακοσίοις, Ῥωμαίων δὲ μόνους δύο, καὶ τραυματίας γενέσθαι ἐννέα. Ταῦτα οὐκ οἶδα εἰ τις ἂν εὖ φρονῶν ἀνάσχοιτο.

Πρίσκου] Intellige Statium Priscum, L. Veri legatum, per quem res in Armenia prospere gestæ et bellum Parthicum confectum. Jul. Capitol. Vit. M. Aurel. c. 9, et L. Veri c. 7.

7.

21. Καὶ μὴν χάκεινο λεκτέον, οὐ μικρὸν ὄν· ὅπου γὰρ τοῦ κομιδῆ Ἀττικὸς εἶναι καὶ ἀποκεκαθάρθαι τὴν φωνὴν ἐς τὸ ἀκριβέστατον ἤξιωσεν οὗτος καὶ τὰ ὀνόματα μεταποιῆσαι τὰ Ῥωμαίων καὶ μετεγγράψαι ἐς τὸ Ἑλληνικόν, ὥς Κρόνιον μὲν Σατουρνῖον λέγειν, Φρόντιν δὲ τὸν Φρόντωνα, Τιτάνιον δὲ τὸν Τιτιανὸν, καὶ ἄλλα πολλῶν γελιοτέρα. Ἐτι ὁ αὐτὸς οὗτος περὶ τῆς Σευηριανοῦ τελευταῖας ἔγραψεν ὥς οἱ μὲν ἄλλοι ἅπαντες ἐξηπάτηνται οἰόμενοι ξίφει τεθνάναι αὐτὸν, ἀποθάνοι δὲ ὁ ἀνὴρ σιτίων ἀποσγόμενος· τοῦτον γὰρ αὐτῷ ἄλυπτον δοξάει τὸν θάνατον· οὐκ εἰδὼς ὅτι τὸ μὲν πάθος ἐκείνο πᾶν τριῶν, ὅμαι, ἡμερῶν ἐγένετο, ἀπόσιτοι δὲ καὶ ἐς ἐβδόμην διαρκουσιν οἱ πολλοί, ἐκτὸς εἰ μὴ τοῦθ' ὑπερλάβοι τις, ὥς Ὁσρόης τις εἰστήκει περιμένων, ἔστ' ἂν Σευηριανὸς λιμὴν ἀπολῃται, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐπῆγε διὰ τῆς ἐβδόμης.

Σευηριανοῦ τελευταῖς] « Sua se manu occidisse Severianum, quum ad Elegiam Armeniæ castellum ab Osroe Parthorum duce in angustias compulsus esset, mox e cap. 25 et 26 apparebit; idque vel ex hostibus comperiri potuit; de genere tantum mortis, quum pauci vel nulli superstites illi cladi essent, parum inter scriptores constitisse videtur. A Parthis occisum non credam; nam quod Dio Cass. LXXI, 2 legionem cum ipso duce sagittis confectam deletamque esse narrat, de necessitate potius quam de genere leti intelligendum arbitror. » HENR.

8.

22. Τοὺς δὲ καὶ ποιητικοῖς ὀνόμασιν ἐν ἱστορίᾳ χρωμένους ποῦ ἂν τις θεῖ; τοὺς λέγοντας « ἐλέλιξε μὲν ἡ μηχανή, τὸ τεῖχος δὲ πεσὼν μεγάλως ἐδόυπησε », καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ μέρει τῆς καλῆς ἱστορίας· « Ἐδεσσα μὲν δὴ οὕτω τοῖς ὅπλοις περιεσφυαργεῖτο καὶ ὀσθος ἦν καὶ κόναθος ἅπαντα ἐκείνα, » καὶ ὁ στρατηγὸς ἐμερμήριζεν ὅπως τρώπῳ μάλιστα προσάγαγοι πρὸς τὸ τεῖχος. Εἶτα μεταξὺ οὕτως εὐτελεῖ ὀνόματα καὶ δημοτικὰ καὶ πτωχικὰ πολλὰ παρενεβέβυστο, τὸ « ἐπέστειλεν ὁ στρατοπεδάρχης τῷ κυρίῳ, » καὶ « οἱ στρατιῶται ἠγόραζον τὰ ἐγγεγῆκοντα, » καὶ « ἦδη λελουμένοι περὶ αὐτοὺς ἐγίγνοντο », καὶ τὰ τοιαῦτα· ὥστε τὸ πρᾶγμα εἰκότως εἶναι τραγικῶς τὸν ἕτερον μὲν πόδα ἐπ' ἐμβότου ὑψηλοῦ βεβηκότι, θατέρῳ δὲ σάνδαλον ὑποδεδεμένῳ.

Subjungit Lucianus (c. 23) aliud incongruentiæ in scriptis historicis obviæ exemplum. Nonnullos etiam esse ait, qui exordia splendida tragicque fastus plena et ultra modum longa conscribant,

salsamentumque irrui eoque se opplet, donec rumpatur edendo. Et is quidem, de quo modo dixi, vulnera quoque conscripsit omnino incredibilia mortisque genera prorsus abszona : unum aliquem, vulnere in pedis pollice accepto, extemplo exspirasse; et ubi clamorem tantum Priscus dux sustulisset, viginti septem ex hostium numero in animi deliquium incidisse. Præterea autem mortuorum quidem in numero ea quoque quas imperatorum in literis conscribi solent, mentiundo superavit. In prælio enim ad Europum hostium interfectos esse ait trecenta septuaginta millia ducentos sex; Romanorum autem tantummodo duos, vulneratosque esse novem. Hæc nescio an sana mente præditus quisquam tolerare possit.

7.

Neque vero illud silentio prætereundum est, non exigui res momenti. Nam qui ipse quam maxime Atticus esset sermoneque uteretur purissimo et ab omni vitio remoto, Romanorum quoque nomina Attica facere in Græcæque convertere formas haud indignatus est : adeo ut Cronium diceret Saturninum, Phrontin autem Frontonem, Titanium qui Titianus esset, et reliqua multo etiam risu digniora. Præterea idem ille de Severiani obitu scripsit reliquos omnes deceptos esse, qui gladio eum occubuisse arbitrarentur; mortuum autem esse inedia; hoc enim illi

mortis genus omnium maxime doloris experts visum; ignorans totius illius calamitatis tempus trium fere dierum spatio contineri, qui autem inedia mori constiterint, plerumque vel ad septimum usque diem vitam ducere : nisi quis illud scilicet sibi persuaserit, stetisse Osroen expectantem donec inedia Severianus consumeretur, ideoque per septem dies signa inferre noluisse.

8.

Illos autem quonam quis loco habeat, qui poeticis adeo verbis utuntur in historia? qui dicunt : Tremefecit mania tormentum, et illa ingenti cum fragore conciderunt; et rursum in alio bellæ historiæ loco : Jam igitur Edessa armorum sonitu circumstrepebatur, erantque stridor fremorque ista omnia, et : Dux versat sub pectore curas, qua maxime ratione ad muros accedat. Tum vero hæc inter ipsa media inculcata erant multa huiusmodi vocabula exilia et vulgaria, quæque e mendicorum consuetudine hausta putares, ut v. c. Tribunus militum domino nostro per literas nuntiauit, et : Mercabantur milites quæ ad victum necessaria essent, et : Jamque toti quum essent, ad illos se converterunt, eoque de genere alia; ut similia res esset tragædo, qui altero quidem pede alto cothurno nitatur, alterum autem sandalio devinctum gerat.

adeo ut sanequam mira te in sequentibus auditorum speres; ipsum vero historiae corpus deinde exhibere pusillum, exile et ignavum.

9.

Verum hæc peccata, quæ ad elocutionem et dispositionem pertinent, tolerari adhuc possunt; ægrius feras historicum qui in locorum descriptione distantiarumque notatione negligentem se præbuerit. Sequitur exemplum c. 24 :

Εἰς γοῦν οὕτω βριθύμενος συνήγαγε τὰ πράγματα, οὔτε Σύρῳ τινὶ ἐντυχὼν οὔτε τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο τῶν ἐπὶ κουρείων τὰ τοιαῦτα μυθολογούντων ἀκούσας, ὥστε περὶ Εὐρώπου λέγων οὕτως ἔφη· « Ἡ δὲ Εὐρώπος κεῖται μὲν ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ σταθμοὺς δύο τοῦ Εὐφράτου ἀπέχουσα, ἀπώκισαν δὲ αὐτὴν Ἑδεσσαῖοι. » Καὶ οὐδὲ τοῦτο ἀπέχρησεν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμὴν πατρίδα τὰ Σαμώσατα ὁ αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ἀράμενος ὁ γενναῖος αὐτῇ ἀκροπόλει καὶ τείχεσι μετέθηκεν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, ὡς περιωρίσθαι αὐτὴν ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν ποταμῶν, ἐκατέρωθεν ἐν χερῶν παραμειδομένων καὶ μονονουχί τοῦ τείχους ψαυόντων.

Ἑδεσσαῖοι] • Europus Syriæ oppidum in regione Cyrrestice, ipsi Euphrati proximum, prælio hoc ipso in bello illic commisso insignitum (c. 20 et 28). Nomen duxisse videtur a cognomine Macedoniæ oppido, quapropter ab Alexandro potius primisve Seleucidis conditum esse verisimile est, quam ab Edessenis, quorum posteriori tantum ævo ad altius fastigium potentia est evecta. Cf. Spanhem. De usu et præst. numism. Diss. II, p. 127; IX, p. 602; Bayer. Hist. Regni Osroenes numis illustr. p. 6 qq. • HERM. Cf. Droysen. Hellenism. II, p. 686.

9.

Unus eorum, qui ne colloquium quidem unquam cum Syro aliquo instituisse, neque, quod aiunt, in tonstrinis de ejusmodi rebus confabulantes audisse videtur, tam negligenter res gestas congressit, ut, quum de Europo dissereret hæc diceret : *Europus autem sita est in Mesopotamia, duobus mansionibus ab Euphrate dirempta; condita autem est ab Edessenis*. Et ne hoc quidem illi suffecit : sed meam quoque patriam Samosata in eodem libro præclarus iste auctor sua ipsius manu sublatam una cum arce mœnibusque in Mesopotamiam transtulit, adeo ut ab utroque amne (Euphrate et Tigride) includeretur, qui utraque ex parte quam proxime præterlaberentur et tantum non mœnia attingerent.

10.

Illud quoque, mehercule, sanequam probabiliter idem ille de Severiano narravit, fide insuper data, profecto semet audisse ex eorum aliquo, qui ex ipsa clade aufugissent. Neque enim gladio illum occumbere voluisse, nec venenum haurire, nec laqueum sibi nectere, sed tragicum aliquod sibi mortis genus excogitasse et ipso consilio inauditum. Forte fortuna enim habuisse illum pocula vitrea maximi modi, ipsiusque vitri pulchritudine conspicua. Quum au-

10.

Cap. 25 : Νῆ Δία καίκεῖνο κομιδῇ πιθανὸν περὶ τοῦ Σευηριανοῦ ὁ αὐτὸς οὕτως εἶπεν ἰπομοσάμενος, ἥ μὴν ἀκούσαι τινοὺς τῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαφυγόντων· οὔτε γὰρ ξίφει ἐθελῆσαι αὐτὸν ἀποθανεῖν οὔτε φαρμάκου πιεῖν οὔτε βρόχου ἄσθασθαι, ἀλλὰ τινα θάνατον ἐπινοῆσαι τραγικὸν καὶ τῇ τόλμῃ ξενίζοντα· τυχεῖν μὲν γὰρ αὐτὸν ἔχοντα παμμεγέθη ἐκπώματα ὑάλινα τῆς καλλίστης ὑάλου· ἐπεὶ δὲ πάντως ἀποθανεῖν ἔγνωστο, κατὰξαντα τὸν μέγιστον τῶν σχύφων ἐνὶ τῶν θαυμάτων χρησεσθαι εἰς τὴν σφαγὴν ἐντεμόντα τῇ ὑάλῳ τὸν λαίμῳ. Οὕτως οὐ ξιφίδιον, οὐ λογχάριον εὔρεν, ὡς ἀνδρεῖός γε αὐτῷ καὶ ἥρωϊκὸς ὁ θάνατος γένοιτο.

26. Εἴτ' ἐπειδὴ Θουκυδίδης ἐπιτάφιόν τινα εἶπε τοῖς πρώτοις τοῦ πολέμου ἐκείνου νεκροῖς, καὶ αὐτὸς ἠγήσατο χρῆναι ἐπείπειν τοῦ Σευηριανῷ· ἅπασι γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν οὐδὲν αἰτίον τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ κακῶν, τὸν Θουκυδίδην, ἡ ἀμιλλα. Θάψας οὖν τὸν Σευηριανὸν μεγαλοκρεπῶς ἀναβιδάζεται ἐπὶ τὸν τάφον Ἀφρανίου τινα Σίλωνα ἐκατόνταρχον, ἀνταγωνιστὴν Περικλέους, δὲ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἐπερρητόρευσε αὐτῷ ὥστε με, νῆ τὰς Χάριτας, πολλὰ πάνυ δακρῦσαι ὑπὸ τοῦ γέλωτος, καὶ μάλιστα ὅποτε ὁ ῥήτωρ ὁ Ἀφράνιος ἐπὶ τέλει τοῦ λόγου δακρῦων ἅμα σὺν οἰμωγῇ περιπαθεῖ ἐμμένητο τῶν πολυτελῶν ἐκείνων δειπνῶν καὶ προπόσεων, εἴτα ἐπέθηκεν Αἰλάντειόν τινα τὴν κορωνίδα· σπασάμενος γὰρ τὸ ξίφος, εὐγενῶς πάνυ καὶ ὡς Ἀφράνιον εἰκόδῃ, πάντων δρώντων ἀπίσπραξεν ἐξυτὸν ἐπὶ τῷ τάφῳ, οὐκ ἀνάξιος ὢν, μὰ τὸν Ἐνυάλιον, πρὸ πολλοῦ ἀποθανεῖν, εἰ τοιαῦτα ἐρρητόρευε. Καὶ τοῦτο ἔφη ἰδόντας τοὺς παρόντας ἅπαντας θαυμάσαι καὶ ὑπεραινέσαι τὸν Ἀφράνιον.

tem omnino mori apud animum suum constitnisset, confrecto eorum calicum maximo, uno e fragmentis usum esse in cædem, ita ut vitro jugulum incideret. Adeone non gladium, non hastam vilissimam nancisci potuit, ut virili saltem atque heroico mortis genere occumberet !

Deinde quoniam Thucydides funebrem orationem dixit iis qui in illius belli initio mortui essent, et ipse Severiani memoriam oratione celebrandam esse existimavit. Omnes enim hi auctores æmulandum sibi sumunt eum, qui illorum in Armenia malorum nullam culpam sustinet, Thucydidem. Sepulto enim magnifice Severiano, oratorem in tumulto constituit Afranium quendam Silonem centurionem, Periclis scilicet æmulum, qui tot taliaque de illo declamavit, ut equidem, per Gratias! multum sane lacrimaverim præ risu : omnium autem maxime, quum orator iste, idem ille Afranius, sub finem orationis lacrimans ipse atrocissimo cum gemitu meminisset sumptuosarum illarum epularum atque propinationum. Inde coronida orationi suæ, qualem Ajax olim, imposuit. Stricto enim ense admodum generose et ut æquum erat Afranium, in conspectu omnium semet in tumultu jugulavit. Eoque viso obstupuisse ait qui adfuissent omnes, laudibusque ad cælum usque sustulisse Afranium.

ὡς Ἀφράνιον εἰκὸς ἦν] • His verbis Lucianus perstringit historici illius insipientiam, qui quum in ipso duce occidendo mortis genere usus esset omnino absono et indigno, jam obscurum aliquem hominem ex ipsa militum turba mortem finxisset oppotentem vere honestam et viro forti dignissimam. Et hac tantum ratione excusari potest Luciani cavillatio, quem latere non potuerint ejusmodi devotionis passim a Romano milite edita exempla. Sic v. c. juxta Othonis rogum quosdam militum interfecisse se narrat Tacitus Hist. II, 49; neque ob metum, sed æmulatione decoris et caritate principis. Omnino igitur tenendum, non centurionem illum, sed historicum a Luciano irrideri, qui de ignoto homine ea et dicta et facta mentitus esset, quæ ab ejus persona prorsus abhorrent. » HENR.

11.

Sunt etiam qui magna negotia et memoratu digna prætermittant aut obiter tangant, minima quæque copiosa narratione prosequantur.

C. 28 : Ἐγὼ γοῦν ἤκουσά τινας τὴν μὲν ἐπ' Εὐρώπῳ μάχην ἐν οὐδ' ὁλοῖς ἑπτὰ ἔπεισι παραδραμόντος, εἰκοσι δὲ μέτρα ἢ ἑτι πλείω ὕδατος ἀναλωκότος ἐς ψυχρὰν καὶ οὐδὲν ἡμῖν προσήκουσαν διήγησιν, ὡς Μαῦρος τις ἱππεὺς Μουσάκας τοῦνομα ὑπὸ δῖφους πλανώμενος ἀνὰ τὰ ὄρη καταλάβοι Σύρους τινὰς τῶν ἀγροίκων, ἄριστον παρατιθεμένους, καὶ ὅτι τὰ μὲν πρῶτα ἐκείνοι φοβηθεῖεν αὐτόν, ἔτα μέντοι μαθόντες ὡς τῶν φίλων εἶη κατεδέξαντο καὶ εἰστίσαν· καὶ γὰρ τινα τυχεῖν αὐτῶν ἀποδεδημηκότα καὶ αὐτόν εἰς τὴν τῶν Μαύρων, ἀδελφοῦ αὐτῶ ἐν τῇ γῇ στρατευομένου. Μῦθοι δὲ μετὰ τοῦτο μακροὶ καὶ διηγήσεις, ὡς θηράσειεν αὐτὸς ἐν τῇ Μαυρουσίᾳ καὶ ὡς ἴδοι τοὺς ἐλέφαντας πολλοὺς ἐν τῇ αὐτῇ συννεμομένους καὶ ὡς ὑπὸ λέοντος ὀλίγου δεῖν καταβρωθεῖν, καὶ ἡλίους ἰχθύς ἐπρίατο ἐν Καίσαρειᾳ· καὶ ὁ θαυμαστός συγγραφεὺς ἀφείλεται

11.

Sic audiui unum aliquem, qui totum illud ad Europum prælium commissum vix septem versibus et ne iis quidem integris perstrinxit, viginti autem vel adeo plures clepsydras impendit in narrationem frigidam et quæ nihil ad nos pertineat, ut Maurus aliquis eques, nomine Mausacas, quum sitiens montes pererraret, rusticos aliquot Syros deprehenderit, qui prandium sibi apparassent, utque primum quidem illi timuerint ipsam, deinde autem, ubi amicum esse cognovissent, hospitio acceptum prandio suo adhibuerint; forte fortuna enim unum ex illis et ipsum quondam iter faciē in Mauritiam, quum frater ipsius in illis terris stipendia mereret. Inde fabulæ longæ narrationesque, quomodo ipse venationi operam dederit in Mauritania, utque viderit una pascentes elephantos multos, parumque abfuerit ut a leone devoraretur; et quam miræ magnitudinis pisces emerit Casareæ. Eximiusque ille historicus, missis immanibus illis, quæ ad Europum interea fiebant, cædi-

ἐν Εὐρώπῳ γιγνομένας σφαγὰς τοσαύτας καὶ ἐπελάσεις καὶ σπονδὰς ἀναγκαίας καὶ φυλακὰς καὶ ἀντιφυλακὰς, ἄχρι βαθείας ἑσπέρας ἐφεισθήκει ὁρῶν Μαλχίωνα τὸν Σύρον ἐν Καίσαρειᾳ σκάρους παμμεγέθους ἀξίου ἀνούμενον· εἰ δὲ μὴ νῦν κατέλαβε, τάχ' ἂν καὶ συνεδείκνυε μετ' αὐτοῦ ἔδῃ τῶν σκάρων ἐσκευασμένων. Ἀπερ εἰ μὴ ἐνεγέγραπτο ἐπιμελῶς τῇ ἱστορίᾳ, μεγάλα ἂν ἡμεῖς ἡγοηκότες ἦμεν, καὶ ἡ ζημία Ῥωμαίοις ἀφόρητος, εἰ Μουσάκας ὁ Μαῦρος διψῶν μὴ εὔρε πειν, ἀλλ' ἀδειπνος ἐπανήλθεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Καίτοι πόσα ἄλλα μακρῶ ἀναγκαιότερα ἐκὼν ἐγὼ νῦν παρίημι; ὡς καὶ αὐλητρὶς ἦκεν ἐκ τῆς πλησίον κώμης αὐτοῖς, καὶ ὡς δῶρα ἀλλήλοισι ἀντέδωσαν, ὁ Μαῦρος μὲν τῷ Μαλχίῳ λόγῃ, ὁ δὲ τῷ Μουσάκᾳ πόρπῃ, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα τῆς ἐπ' Εὐρώπῳ μάχης αὐτὰ δὴ τὰ κεφάλαια.

τὰς ἐν Εὐρώπῳ κτλ.] • Nihil præterea constat de hoc prælio ad Europum commisso, quamvis cruentum acerrimumque fuisse hoc ex loco colligere liceat. Victores ex acie recessisse v. cap. 20 apparet. Quum loca ipsa considero, verisimillimum mihi fit, hac pugna illud effectum esse, ut Romanis, Euphrate superato, Mesopotamiam invadere liceat. Exiguo enim intervallo ab Europo distat oppidum Zeugma, quod nomen accepit a ponte, quo ibi junctus est Seleuci Nicatoris jussu Euphrates. Quo ponte quominus Romani uterentur, hoc prælio impedire voluisse Parthos existimo; victos autem ad inducias faciendas coactos esse, nimirum ut ipsi incolumes trans fluvium recipere sese possent — nam de νεκροῖς ὑποσπόνδοις h. l. cogitare nolis — atque inde præsidia in utraque, puto, fluvii ripa disposita nostro ex loco constat. » HENR.

ANONYMUS CORINTHIUS.

12.

Cap. 29 : Ἄλλος, μάλα καὶ οὗτος γελοῖος, οὐδὲ

bus, incursionibusque et induciis necessitate coactis, prædisque ab utraque parte dispositis, ad seram usque vesperam Malchioni Syro, dum Casareæ scaros ingentes exiguo pretio coemit, spectator adstitit; scilicet, nisi nox occupasset, cœnare etiam cum illo paratus: jam enim cocti erant scari. Quæ nisi accuratissime in historiæ opus recepta essent, gravia sane nos fugissent; simul autem jactura Romanis fuisset intolerabilis, si Maurus ille Mausacas sitiens, quod biberet non invenisset incœnatusque ad castra rediisset. Quanquam quot alia magis etiam necessaria sciens nunc omitto! v. c. quomodo etiam tibicina ad ipsos venerit proximo ex pago, utque munera sibi invicem dederint, Maurus nimirum Malchioni hastam, is autem Mausacæ sibilam, aliaque id genus multa, ipsam scilicet pugnam ad Europum commissæ summam.

12.

Alius, multum is et ipse ridendus, qui ne altero quidem

τὸν ἕτερον πόδα ἐκ Κορίνθου πώποτε προβεβηκώς οὐδ' ἄχρι Κεγχρεῶν ἀποδημήσας, οὔτι γε Συρίαν ἢ Ἀρμενίαν ἰδὼν, ὥδε ἤρξατο—μέμνημαι γάρ· «ὦτα ὀφθαλμῶν ἀπιστότερα· γράψω τοίνυν & εἶδον, οὐχ ἃ ἤκουσα.» Καὶ οὕτως ἀκριβῶς ἅπαντα ἐωράκει, ὥστε τοὺς δράκοντας ἔφη τῶν Παρθυαίων (σημείων δὲ πλήθους τοῦτο αὐτοῖς· χιλίους γὰρ οἶμαι ὁ δράκων ἀγεί) ζῶντας δράκοντας παμμεγέθεις εἶναι γεννωμένους ἐν τῇ Περσίδι μικρὸν ὑπὲρ τὴν Ἰβηρίαν, τούτους δὲ τέως μὲν ἐπὶ κοντῶν μεγάλων ἐκδεδεμένους ὑψηλοῦς αἰωρεῖσθαι καὶ πόρρωθεν ἐπελαυνόντων δόος ἐμποιεῖν, ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔργῳ ἐπειδὴν ὁμοῦ ἴωσι, λύσαντες αὐτοὺς ἐπαφίαι τοῖς πολεμίοις· ἀμείλει πολλοὺς τῶν ἡμετέρων οὕτω καταποθῆναι καὶ ἄλλους, περισπειραθέντων αὐτοῖς, ἀποπνιγῆναι καὶ συγκλασθῆναι· ταῦτα δὲ ἐφεισὼς δρᾶν αὐτὸς, ἐν ἀσφαλεῖ μέντοι ἀπὸ δένδρου ὑψηλοῦ ποιούμενος τὴν σκοπὴν. Καὶ εὖ γε ἐποίησε μὴ ὁμῶς χωρήσας τοῖς θηρίοις, ἐπεὶ οὐκ ἂν ἡμεῖς οὕτω θαυμαστὸν συγγραφία νῦν εἴχομεν καὶ ἀπὸ χειρὸς αὐτὸν μεγάλη καὶ λαμπρὰ ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ἐργασάμενον· καὶ γὰρ ἐκινδύνευσε πολλὰ καὶ ἐτρώθη περὶ Σοῦραν, ἀπὸ τοῦ Κρανείου δῆλον ὅτι βαδίζων ἐπὶ τὴν Λέρναν. Καὶ ταῦτα Κορινθίῳ ἀκούοντι ἀνεγίνωσκε τῶν ἀκριβῶς εἰδόντων, ὅτι μὴδὲ κατὰ τοῖχου γεγραμμένον πόλεμον ἐωράκει. Ἀλλ' οὐδὲ ὅπλα ἐκείνους γε ἤδει οὐδὲ μηχανήματα οἷα ἐστὶν οὐδὲ τάξεις ἢ καταλοχισμῶν ὀνόματα· πάντῃ οὖν ἡμελεῖν αὐτῷ πλαγίαν μὲν τὴν φάλαγγα, ἐπὶ κέρως δὲ λέγειν τὸ ἐπὶ μετώπου ἄγειν.

pede unquam Corintho excessisset neque Cenchreas usque iter fecisset, nedum Syriam aut Armeniam oculis usurpasset, hoc (memini enim) initium fecerat: *Oculorum testimonium præstantius aurito; scribo igitur quæ vidi, non quæ audiivi*. Tamque accurate viderat omnia, ut dracones Parthorum (numeri id apud illos signum; millenos enim, puto, draco ducit) vivos esse dracones diceret ingentes, qui nascerentur in Perside paullo supra Iberiam; eosque primum quidem ad magnos contos alligatos sublimis tolli hostibusque, dum appropinquant, e longinquo terrorem injicere, deinde prælio commissio, quando concurritur, laxatos immitti; quo pacto oppido multos e nostris devoratos aliosque, quos circumfusi spiris suis irretissent, suffocatos esse atque elisos. Hæc autem coram sese vidisse, quanquam e loco tuto ab altissima arbore speculantem. Sapiens vero ille, qui non cominus congressus sit cum belluis illis; alioquin enim tam admirando nobis scriptore carendum esset, qui adeo sua ipse manu præclaras res multas hoc in bello gessit; etenim pericula subiit plurima vulnusque accepit circa Suram, scilicet dum ad Lernam tendit a Carne. Et hæc audientibus Corinthiis recitavit, qui accurate nossent, ne pictum quidem in pariete unquam bellum ab illo visum. Sed ne armorum quidem novit tormentorumque species, neque cohortium distributionumve per ordines nomina cognita habuit; qui multum scilicet curavit, equam transversam diceret quæ directa esset acies, vel in cornu ducere appellaret quod dici in frontem oporteret.

ANTIOXIANOS.

13.

Cap. 30: Εἷς δὲ τις βέλτιστος ἅπαντα ἐξ ἀρχῆς ἐς τέλος τὰ πεπραγμένα, ὅσα ἐν Ἀρμενίᾳ, ὅσα ἐν Συρίᾳ, ὅσα ἐν Μεσοποταμίᾳ, τὰ ἐπὶ τῷ Τίγρητι, τὰ ἐν Μηδίᾳ, πανταχοσίους οὐδ' ὅλοις ἔπεισι περιλαβὼν συνέτρεψε καὶ τοῦτο ποιήσας ἱστορίαν συγγεγραφεῖν φησί. Τὴν μέντοι ἐπιγραφὴν ὀλίγου δεῖν μακροτέραν τοῦ βιβλίου ἐπέγραψεν· «Ἀντιοχίανου τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερόνικου» — δολιχὸν γάρ που οἶμαι ἐν παλαιῇ νεκρῇ — «τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ καὶ ἐν Μηδίᾳ νῦν Ῥωμαίοις πραχθέντων ἀφήγησις.»

ANONYMOS.

14.

Cap. 31: «Ἦδη δ' ἐγὼ τινος καὶ τὰ μέλλοντα συγγεγραφότος ἤκουσα, καὶ τὴν λῆψιν τοῦ Οὐολογέσου καὶ τὴν Ὀσρόου σφαγὴν, ὡς παραβληθήσεται τῷ λέοντι, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸν τριπόθητον ἡμῖν θρίαμβον. Οὕτω μαντικῶς ἅμα ἔχων ἐσπευδεν ἤδη πρὸς τὸ τέλος τῆς γραφῆς. Ἀλλὰ καὶ πολὺν ἤδη ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ὥκισε μεγέθει τε μεγίστην καὶ κάλλει καλλίστην· ἐπὶ μέντοι ἐπισκοπαὶ καὶ διαβουλευεταὶ εἴτε Νίκαιαν αὐτὴν ἀπὸ τῆς νίκης χρὴ ὀνομάζεσθαι εἴτε Ὀμόνοϊαν εἴτε Εἰρηνίαν. Καὶ τοῦτο μὲν ἐστὶ ἀκριτον καὶ ἀνώνυμος ἡμῖν ἢ καλὴ πόλις ἐκείνη, λήρου πολλοῦ καὶ κορυζῆς συγγρα-

ANTIOCHIANUS.

13.

Unus autem aliquis, omnium præstantissimus, universas res gestas a principio usque ad finem, quotquot et in Armenia et in Syria et in Mesopotamia et ad Tigrin et in Media gesta sunt, conscripsit ita ut quingentis et ne uno quidem integris versibus omnia complecteretur; quo facto historiam se conscripsisse prædicat. Titulo tamen librum inscripsit ipso fere volumine vastiore: *Antiochiani, in sacro certamine Apollinari victoris* (puer enim, puto, quondam vicerat dolicho), *rerum in Armenia et Mesopotamia Mediaque modo ab Romanis gestarum narratio*

ANONYMUS.

14.

Jamque audiui, qui futura quoque conscripsisset: Volgesi captivitatem cædemque Osrois, quomodo leoni obijciatur, omniumque extremum ter quaterque desideratum nobis triumphum; adeo ille vaticinandi simul facultate usus, ad finem operi imponendum festinavit. Quid quod urbem quoque jam condidit in Mesopotamia et magnitudine et pulchritudine conspicuam; quanquam adhuc deliberat hæretque incertus, Niceam illam a victoria appellari oporteat, an Homoneam, Ireniamve. Et hac quidem de re nondum decretum est adhucque carendum nobis tam pulchræ urbis nomine, omni nugarum stoliditatisque, quæ

φιχῆς γέμουσα· τὰ δ' ἐν Ἰνδοῖς πραχθισόμενα ὑπέσχετο ἤδη γράψειν καὶ τὸν περίπλου τῆς ἔξω θαλάττης, καὶ οὐχ ὑπόσχεσις ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ προοίμιον τῆς Ἰνδικῆς ἤδη συντέτακται, καὶ τὸ τρίτον τάγμα καὶ οἱ Κέλτοι καὶ Μαύρων μοῖρα ὀλίγη σὺν Κασσίῳ πάντες οὗτοι ἐπεραιώθησαν τὸν Ἰνδὸν ποταμόν· ὃ τι δὲ καὶ πράξουσιν ἢ πῶς δέξονται τὴν τῶν ἐλεφάντων ἐπέλασιν, οὐκ εἰς μακρὰν ἡμῖν ὁ θαυμαστός συγγραφεὺς ἀπὸ Μουρίζιδος ἢ ἀπ' Ὁξυδρακῶν ἐπιστελεῖ.

τὰ μέλλοντα συγγεγραφότος] « Minime, Hermannus ait, arbitror intelligendum esse cum Solano Iamblichum, qui ap. Phot. cod. 94 omne illud sese bellum exitumque ejus prædixisse jactat. Magus ille et scriptor eroticus; hic historicus vel potius rhetor, qui quum artis magis ostentandæ gratia, quam ut res gestas posteritati traderet, ad conscribendam historiam accessisset, moræ impatiens ficto ex ingenio exitu opus suum absolvere, quam fine truncum librum publicare maluit, non vaticinandi arte fretus, sed ne debita sibi laude auditorumque plausibus diutius carendum esset. Quid quod ea, quæ prædixisse se voluit Iamblichus, re vera acciderant; illum fefellit eventus; neque enim Vologesus captus est, nec cæsus Osroes; triumphus sane actus, sed serius et quem ne Lucianum quidem tum jam vidisse consentaneum sit; nam, si quid cavillationis inest in illo τριπόδης, desiderium

potius triumphii, quam triumphum ipsum, quæ sententia est Wielandi et Belini, rideri a Nostro existimo. » — Ὁμόνοια] Bene Solanus animadvertit spectari *concordiam Augustorum*, M. Aurelii et L. Veri, multum illam non nummis tantum, sed sophistarum quoque studiis illo tempore celebratam. » Hermannus. Νίχαια] Animo historici obversabatur Nicæa urbs Indiæ, quam Alexander M. post victoriam condiderat (Arrian. V, 19), uti monent Lehmannus et Hermannus : « Alexandri enim ad expeditionis similitudinem belli hunc exitum effectum esse quem fugiat? »

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΑΓΑΛΑΣΣΕΥΣ.

15.

Cap. 32 : Τοιαῦτα πολλὰ ὑπὸ ἀπαιδευσίας ληροῦσι, τὰ μὲν ἀξιώματα οὕτε δρῶντες, οὕτ' εἰ βλέποιν κατ' ἀξίαν εἰπεῖν δυνάμενοι, ἐπινοοῦντες δὲ καὶ ἀναπλάττοντες, ὃ τι καὶ ἐπ' ἀκαιρίμην γλώσσαν, φασίν, ἔλθῃ, καὶ ἐπὶ τῷ ἀριθμῷ τῶν βιβλίων ἐτι σεμνυνόμενοι καὶ μάλιστα ἐπὶ ταῖς ἐπιγραφαῖς· καὶ γὰρ αὖ καὶ αὗται παγγέλοιαι τοῦ δεῖνος Παρθικῶν νικῶν τοσάδε· καὶ αὖ· Παρθίδος πρῶτον, δεύτερον, ὡς Ἀτθίδος δῆλον ἐστὶ. Ἄλλος ἀστειότερον παρὰ πολὺ—ἀνέγνω γάρ—Δημητρίου Σαγαλασσέως Παρθονικὰ.

historico inesse potest, refertæ; in India autem quæ gerentur jam se scripturum pollicitus est, classemque exterum mare circumvectam. Neque in promissis ille substitit, sed Indicorum jam præmium absolutum est; ac legio tertia et auxilia Gallica Maurorumque manus exigua cum Cassio doce omnes Indum fluvium jam superarunt. Quas autem res gesturi sint, aut elephantorum quomodo sint impetum excepturi, ea non multo post nobis admirabilis ille scriptor « Μορίτις aut ab Oxysdracis per literas nuntiabit.

DEMETRIUS SAGALASSENSIS.

15.

Ejusmodi multa nugantur præ ignorantia, neque cernentes ea quæ visu digna sunt, neque, si cernerent, enarrandis pro rei dignitate pares; excogitantes autem et effingentes quidquid in importunas, ut aiunt, buccas veniat. Præterea in numero quoque librorum suorum ostentationem præ se ferunt, tum autem inprimis librorum in titulis : nam hi quoque prorsus sunt ridiculi : illius *Parthicarum Victiarum* tot volumina; et rursus : *Parthidos primum, secundum*, scilicet ut Ἀτθίδος; alius multo etiam elegantius — legi enim — *Demetrii Sagalassensis Parthonica*.

DAMOPHILUS. CHRYSEROS.

ATHENÆUS. JUDAS. SEVERUS.

DAMOPHILUS.

Suidas : Δαμόφιλος, φιλόσοφος, σοφιστής· ὃν ἀνε-
θρέψατο Ἰουλιανὸς ὁ ἐπὶ Μάρκου τοῦ βασιλέως ὑπατος
(a. U. 928. M. Salvus Julianus)· γράψας πάμπολλα,
ἐξ ὧν ταῦτά μοι εὐρηται ἐπὶ ταῖς τῶν βιβλίων θήκαις·
Φιλόδοτος πρῶτος περὶ ἀξιοκτήτων βιβλίων, πρὸς Ἀδ-
λιον Μάξιμον· Περὶ βίου ἀρχαίων· καὶ ἕτερα πάμπολλα.

πρῶτος] ἢ conj. Küster.; α', i. e. *liber unicus*,
conj. Toup. Eudocia p. 134 post v. σοφιστής sic
habet : γέγραφε περὶ ἀξιοκτήτων βιβλίων· περὶ βίων
ἀρχαίων κτλ. Apud Suidam περὶ βίου Küsterus de-
dit e mss. Pariss.; antea legebatur, sicuti apud Eu-
dociam, περὶ βίων; fortasse fuit περὶ βιβλίων ἀρχαίων.
Quamquam ad vulgatam referre possis Damophili
ὁμοιώματα ἢ βίου θεραπείην καὶ γνώμας Πυθαγορι-
κὰς, quas Holstenius edidit Lugdun. 1639.

Ceterum inter historicos num recte Damophilo
locus assignatur, parum liquet. Quæ sub ejus no-
mine traduntur, hæc sunt :

Euagrius Hist. Eccl. VI, 1, p. 445 : Δαμόφιλος
μὲν φησι τὰ κατὰ Ῥώμην ἀναγράφων, Πλούταρχον τὸν
Χαιρωνέα σαφῶς εἰπεῖν, ὅτι διὰ ταύτην μόνην ἐσπεύ-
σαντο πρὸς ἀλλήλας ἀρετὴ τε καὶ τύχη.

Julianus in Misopogone p. 358, C : Δαμόφιλος
τῷ Βιθὺν ὡς πεπονηταὶ συγγράμματα τοιαῦτα, ἐν οἷς
δρεπόμενος ἐκ τῶν πολλῶν, εἰργάσατο λόγους ἡδίστους
νέῳ φιληκῶς καὶ πρεσβυτέρῳ.

Joan. Lydus IV, 2, p. 248 ed. Roeth. : Ὁ γε
μὲν Δημόφιλος (scr. Δαμόφιλος) πρῶτον αὐτὸν (sc.
Ἰανὸν) βούλεται οἶκους καὶ πυλεῶνας κατασκευάσαι
καὶ ἀπὸ τῆς ἱανούας (θύρας) Ἰανουάριον ὀνομασθῆναι,
ἔχειν δὲ αὐτὸν καὶ ἀδελφὴν Κασαμήνην. Cf. Athenæus
XIV, p. 692, D; Macrobi. Saturn. I, 7, II, p. 36.

Stephanus Byz. : Ψιτταχὴ, πόλις παρὰ τῷ Τί-
γριδι, ἐν ᾗ τὸ φυτὸν τῶν ψιττακίων, ὡς Δαμόφιλος.
Cf. Ψιττακινή regio ap. Aristot. Ausc. Mir. c. 35.

Damophilus De urbe Roma scribens, Plutarchum Cha-
ronensem eleganter dixisse refert, anius urbis Romæ gra-
tia virtutem ac fortunam pacto inter se fœdere convenisse.

Damophilus Bithynus hujusmodi scripta composuit, in
quibus multos auctores decerpens narrationes condidit tum
juveni studioso tum seniori lectori suavissimas.

Damophilus Janum primum domus et vestibula con-

CHRYSEROS NOMENCLATOR.

Theophilus Ad Autolyc. III, 26 ed. Wolf. :
Χρύσερος ὁ Νομεγλάτωρ, ἀπελεύθερος γενόμενος Μ.
Αὐρηλίου Οὐήρου (an. 180 p. C.)· ὃς ἀπὸ κτίσεως
Ῥώμης μέχρι τελευτῆς τοῦ ἰοῦ πατρωνος αὐτοκρά-
τορος Οὐήρου σαφῶς πάντα ἀνέγραψε καὶ τὰ ὀνόματα
καὶ τοὺς χρόνους.

« E verborum vicinia Chryserotem patet nomina
regum, consulum, tribunorum, ædiliū, impe-
ratorum ad obitum M. Aurelii Veri consignasse,
insuperque quot quisque regum et imperatorum
annos mensesque regnaverit, addidisse. Hujus
nomen scriptoris Casaubono (ad Ælii Spartiani
Hadrian. c. 20) Χρύσερος vel Χρύσερος est, Chri-
stoph. Wolfio Χρύσερος. Suidas, Χρυσάριος, inquit,
ὄνομα χύριον· verum quum Eros, Erotis, liberti
alicujus nomen sit (Cic. Ad Att. XIV, 21. XV, 15.
XVI, 2), quin Χρύσερος, ὠτος, recte dicatur, nullus
dubito; de accentu, nimirum utrum Χρύσερος
oporteat an Χρυσέρος, quum παιδέρος scribatur et
δύσερος, parum liquet. Alterum (Χρύσερος) cur
Casaubonus conjecerit, ignoro, nisi forte e lecto
Plutarcho nomen illud memoriæ inhæsit. De Chry-
serote etiam Scaligerum consule ad Euseb. N° 2195
(Ol. 239,4. a C. 180). » Hæc EBERT. in Dis-
Sicul. p. 153.

ATHENÆUS NAUCRATITA.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΣΥΡΙΑ ΒΕΒΑΣΙΛΕΥΚΟΤΩΝ.

Athenæus V, p. 221, A : Ἐπεινῶ... τὸ γινώ-
μενον παρ' Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ τῆς Συρίας συμ-
πόσιον. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος οὗτος ἦν Ἀντιόχου τοῦ

struxisse et a janua Januarius nominatum esse. Esse ejus
sororem Casamenem.

Psittace urbs ad Tigridem, in qua Psittaciorum planta,
ut Damophilus tradit.

DE SYRIÆ REGIBUS.

Laudo equidem convivium a'ud Alexandrum Syriæ

Ἐπιφάνους υἱὸς ὑποβλήθεις, δι' ὃ εἶχον μῖσος πάν-
τας ἀνθρώπων εἰς Δημήτριον· περὶ οὗ ἱστορήσεν ὁ ἐταί-
ρος ἡμῶν Ἀθήναιος ἐν τοῖς Περὶ τῶν ἐν Συρίᾳ βασι-
λευκῶν. Τὸ οὖν συμπόσιον τοῦτο τοῖονδε τι ἐγένετο.
Διογένης δ' Ἐπικούρειος, ἔξιν ἔχων ἱκανὴν ἐν ὅς με-
τεχειρίζετο λόγοις, τὸ μὲν γένος ἦν ἐκ Σελευκείας τῆς
ἐν Βαβυλῶνι, ἀναδοχῆς δ' ἐτύγχανε παρὰ τοῦ βασι-
λέως, καίτοι τοῖς ἀπὸ τῆς στοᾶς λόγοις χαίροντος.
Ἐπολυῶρει οὖν αὐτὸν ὁ Ἀλέξανδρος, καίπερ ὄντα τῷ
βίῳ φαῦλον, ἔτι δὲ βλάσφημον καὶ βάσκανον, ἐνεκὰ τε
τοῦ γελοίου μηδὲ τῶν βασιλέων ἀπεχόμενον· καὶ αἰτη-
σάμενῳ αὐτῷ φιλοσοφίας ἀλλοτρίαν αἰτήσιν, ὅπως
πορφυροῦν τε χιτωνίσκον φορῇ καὶ χρυσοῦν στέφανον,
ἔχοντα πρόσωπον ἀρετῆς κατὰ μέσον, ἧς ἱερεὺς ἡξίου
προσαγορεύεσθαι, συνεχώρησε καὶ τὸν στέφανον προσ-
χαρισάμενος. Ἄπερ ὁ Διογένης, ἔρασθεὶς τινος λυσι-
δοῦ γυναικὸς, ἐχαρίσατο αὐτῇ. Ἀκούσας δ' ὁ Ἀλέξαν-
δρος, καὶ συναγαγὼν φιλοσόφων καὶ ἐπιστήμων ἀνδρῶν
συμπόσιον, ἐκάλεσε καὶ τὸν Διογένη· καὶ παραγενόμε-
νον ἡξίου κατακλίνεσθαι, ἔχοντα τὸν στέφανον καὶ τὴν
ἐσθῆτα. Ἀκαστρον δ' εἶναι εἰπόντος, νεύσας εἰσαγαγεῖν
ἐκέλευσε τὰ ἀκούσματα, ἐν ὅς καὶ ἡ λυσιπῶδὸς εἰσῆλθεν
ἐστεφανωμένη τὸν τῆς ἀρετῆς στέφανον, ἐνδύσα καὶ τὴν
πορφυρᾷν ἐσθῆτα. Γέλως οὖν πολλοῦ καταρραγέντος,
ἔμεινε ὁ φιλόσοφος, καὶ τὴν λυσιπῶδὸν ἐπαινῶν οὐκ
ἐπαύσατο. Τοῦτον τὸν Διογένη ὁ μεταλαβὼν τὴν βασι-
λείαν Ἀντίοχος, οὐκ ἐνέγκας αὐτοῦ τὴν κακολογίαν,
ἀποσπαγγῆναι ἐκέλευσεν.

Apud Suidam v. Τίμαιος glossa exstat hæc :
Ἐγραψε περὶ Συρίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πόλεων καὶ βα-
σιλέων, βιβλία γ'. De Timæi Siculi historia Syria
nihil constat. Fortasse Timæus cum Athenæo nostro
confunditur.

regem celebratum : eum Alexandrum dico, qui Antiochi
Epiphaniis filius erat supposititius propter omnium ho-
minum adversus Demetrium odium : de quo exposuit fa-
miliaris noster Athenæus in libris quos *De Syriæ Regibus*
edidit. Erat autem convivium huiusmodi. Diogenes Epi-
cureus, satis in ea doctrina quam amplexus erat versatus,
Seleucia oriundus Babylonica, benigne acceptus fuerat
a rege, Stoicorum licet placita magis probante. Hunc igitur
in honore habebat Alexander, tametsi et vitam agen-
tem parum honestam, ad hæc maledicam et invidum, et
risus movendi causa ne regibus quidem parcentem. Qui
quum a rege petisset rem a philosophia quidem satis alienam,
ut sibi liceret tunicam gestare purpuream, et auream coro-
nam, quæ in medio præferret Virtutis imaginem, cuius sa-
cerdos ipse volebat appellari; non modo concessit ei rex,
sed et coronam insuper dono dedit. Quas res Diogenes,
quum amore teneretur mulieris cuiusdam lysiadae (*id est*,
Bacchanalium cantatricis), dono illi dedit. Quod ubi rex

JUDAS.

« Judas historicus et theologus De septuaginta
apud Daniele hebdomadibus plenissime dispu-
tavit et chronographiam superiorum temporum
usque ad decimum Severi perduxit annum, ut
trahit Eusebius Hist. Eccles. VI, 7, ac Nicephorus
IV, 34, e Latinis item Hieronymus in Catal. scriptt.
illustr. c. 52. » Vossius p. 285.

SEVERUS IMPERATOR.

Severus imperator num græce an latine De vita
sua rebusque gestis scripserit, non traditur. Græco
sermone usum esse probabiliter statuit Vossius. Certe
imperator latinis græcisque literis eruditissimus
fuisse dicitur ap. Spartian. in Severo c. 1. Cf. Dio
Cass. LXXVI, 17. Aurel. Victor in Severo p. 211
ed. Paris. 1681 : *Latinis literis sufficienter instru-
ctus, græcis sermonibus eruditus. Punica eloquen-
tia promptior, quippe genitus apud Leptim pro-
vinciæ Africæ.*

1.

Spartianus in Vit. Severi c. 3 : *Tribunatum ple-
bis Marco imperatore decernente promeruit, eum-
que severissime exertissimeque egit. Uxorem tunc
Martiam duxit, de qua tacetur in Historia vitæ
privatæ : cui postea in imperio statuas collocavit.*

ΒΙΟΣ ΣΕΒΗΡΟΥ.

2.

Herodian. II, 9 : Ἠγεῖτο δὲ Παίωνων πάντων...
Σεβήρος ἀνὴρ τὸ μὲν γένος Αἰῶν, ἐς δὲ τὴν τῶν πρα-
γματῶν διοίκησιν γενναῖος ἄμα καὶ θυμοειδής, σκληρῶ
τε βίῳ καὶ τραχεῖ ἐνειθισμένος, πόνοις δὲ ἀντέχων ῥᾶστα,

rescivit, philosophorum aliorumque insignium virorum
convivium instituit, ad illudque Diogenem quoque vocavit :
ab eoque, ut venit, postulavit, ut corona et veste illa or-
natus accumberet. Qui quum dixisset, fore id ab illo tem-
pore locoque alienum; nutu dato rex intromitti cantores
jussit : quorum in numero intravit etiam lysiada, coronam
virtutis in capite gestans, atque etiam purpuram illam
vestem induta. Tum multo oborto risu, nihil turbatus phi-
losophus, laudare lysiadam coepit, nec laudandi finem fecit.
Hujus Diogenis maledictam non ferens Antiochus,
Alexandri in regno successor, jugulari hominem jussit.

VITA SEVERI.

2.

Præerat Pannoniis universis Severus, genere quidem
Afer, sed ad res administrandas alacris atque animosus
dureque vitæ ac asperæ insuetus, laboribusque sufficiens
facillime : tum in excogitando acutus, tum in excogitato

νοῆσαι τε ὄζυς, καὶ τὸ νοηθὲν ἐπιτελεῖσαι ταχύς. Οὗτος τοίνυν παρὰ τῶν ἀγγελλόντων πυθανόμενος τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν μετέωρον φερομένην ἀρπάσαι **, καταγνοὺς τοῦ μὲν βαθυμίαν, τοῦ δὲ δυσπραγίαν τῶν πραγμάτων **. Ἀνέπειθε δὲ αὐτὸν ὀνειράτα τοιαύτην τινὰ ἐλπίδα ὑποσημαίνοντα, χρησμοὶ τε καὶ ὅσα εἰς πρόγνωσιν τῶν μελλόντων σύμβολα φαίνεται, ἅπερ πάντα ἀψευδῆ καὶ ἀληθῆ τότε πιστεύεται, ὅταν εἰς τὴν ἀπόβασιν εὐτυχηθῇ. Τὰ μὲν οὖν πολλὰ εἰς τὸ ῥηθὲν αὐτὸς τε συγγράψας (συνέγραψεν? Stephan) ἐν τῷ καθ' αὐτὸν βίῳ καὶ δημοσίαις ἀνέθηκεν εἰκόσι. Τὸ δ' οὖν τελευταῖον καὶ μέγιστον, ὅπερ αὐτῷ καὶ τὴν ἐλπίδα πᾶσαν ὑπέφαινε, ὅναρ οὐδ' ἡμῖν παραλείπετον. Κατὰ γὰρ καιρὸν δὲν ἀπηγγέλη Περτίναξ παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, μετὰ τὸ προσελθεῖν καὶ οὕσαι ὁ Σεβῆρος καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς Περτίνακος βασιλείας ὄρκον ἀφωσιώσασθαι, ἐπανελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐσπέρας καταλαβούσης, εἰς ὕπνον κατηνέχθη, μέγαν δὲ καὶ γενναῖον ἵππον βασιλικῶς φαλαρίαις κεκοσμημένον ὥρῃθι βλέπειν, φέροντα ἐποχούμενον τὸν Περτίνακα διὰ μέσης τῆς ἐν Ῥώμῃ ἱερᾶς ὁδοῦ. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀγορᾶς ἐγένετο, ἔνθα ἐπὶ τῆς δημοκρατίας πρότερον ὁ δῆμος συνίων ἐκκλησίαζεν, ὥρῃθι τὸν ἵππον ἀποσεῖσαι μὲν τὸν Περτίνακα καὶ ῥίψαι, αὐτῷ δὲ ἄλλως (ἄσσον?) ἐστῶτι ὑποδύναι τε αὐτὸν καὶ ἀράμενον ἐπὶ τοῖς νώτοις φέρειν τε ἀσφαλῶς καὶ στῆναι βεβαίως ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς μέσης, εἰς ὕψος ἄραντα τὸν Σεβῆρον, ὡς ὑπὸ πάντων δρᾶσθαι τε καὶ τιμᾶσθαι. Μένει δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ ἡ τοῦ ὀνειράτος εἰκὼν μεγίστη χαλκῷ πεποιημένη. Cf. de eodem somnio Dio Cass. LXXIV, 3. Alia somnia v. ibid. et ap. Spartian. in Vit. Severi c. 1. 3. 10. 22.

3.

Spartianus Vit. Pescennii Nigri c. 4 : *In Vita sua Severus dicit, se, priusquam filii sui id ætatis haberent, ut imperare possent, ægrotantem id in animo habuisse, ut, si quid forte sibi accidisset, Niger Pescennius eidem et Clodius Albinus succe-*

derent, qui ambo Severo gravissimi hostes exstiterunt. Unde apparet quod etiam Severi de Pescennio iudicium fuerit. Si Severo credimus, fuit glorie cupidus Niger, vita fictus, moribus turpis, ætatis provecctæ, quum imperium invasit : ex quo cupiditates ejus excusat.

Jul. Capitolin. in Vit. Clodii Albini c. 7 : *Ad imperium (Albinus) venit natu jam grandior, et major Pescennio Nigro, ut Severus ipse in Vita sua testatur.*

Idem ib. c. 9 : *Et Severus quidem ipse hæc de eodem loquitur, ut eum dicat turpem, malitiosum, improbum, inhonestum, cupidum, luxuriosum. Sed hæc belli tempore vel post bellum, quando ei jam velut de hoste credi non poterat : quum et ipse ad eum quasi ad amicissimum frequentes miserit literas, et multi de Albino hene senserint, et Severus ipse Cæsarem suum eundem appellari voluerit, et quum de successore cogitaret, hunc primum habuerit ante oculos.*

Idem ib. c. 11 : *Vini sane parcum (Albinus) fuisse dicit (Ælius Cordus), quod Severus negat, qui eum asserit ebrium etiam in bello fuisse. Cum suis etiam nunquam cœnavit, vel propter vinolentiam, ut dicit Severus, vel propter morum acrimoniam.*

Dio Cass. LXXV, 7, postquam cladem Albini mortemque narravit, addit : *Λέγω γὰρ οὐχ ὅσα Σεβῆρος ἔγραψεν, ἀλλ' ὅσα ἀληθῶς ἐγένετο. Sec. Cassium Albinus se ipse interfecit. Alteram narrationem, quæ etiam Severi fuerit, ex qua a servo percussus semivivus ad Severum adductus est, v. ap. Capitolin in Albin. c. 9 et Spartian. in Sever. c. 10.*

Spartian. in Severo c. 18 : *Philosophiæ ac dicendi studiis satis deditus (Severus), doctrine quoque nimis cupidus, latronum ubique hostis, vitam suam publicamque ipse composuit ad fidem, solum tamen vitium crudelitatis excusans.*

perficiendo velox. Is igitur ex nuntiis audiens Romanum imperium controversum accipere (*Salvium Julianum et Pescennium Nigrum*), quum alterum (*Julianum*) ignavium esse, alterum (*Nigrum*) minus secundo successu uti cognovisset, (*ipse rerum potiundi cepit consilium*). Impellebant autem ipsum somnia quædam spes ejusmodi ostentantia et oracula ceteraque quæ præsignendis futuris signa apparent, quæ quidem omnia vastacia et certa tunc creduntur quum eventum prosperum sortiuntur. Plurima quæ huc faciunt Severus in Vita sua literis consignavit, et publicis consecravit imaginibus. Sed postremum et præcipuum quod ipsi spem summam ostendebat somnium, nec nobis prætermittendum. Quo enim tempore nuntiatum fuit Pertinacem suscepisse imperium, quum pro-

diisset ac sacrificasset Severus, et pro Pertinacis imperio jurejurando perfunctus fuisset, reversus domum, vespera insecuta, in somnum prolapsus, magnam et generosum equum, imperialibus phaleris ornatum, cernere sibi visus est, qui ferret invehentem Pertinacem per mediam Romæ viam Sacram. Sed postquam ad initium fori pervenit, ubi in populari statu prius populus conveniebat in concione, visus ei est equus excussisse Pertinacem et projecisse, sibi autem forte adstanti subisse et tergo susceptum tuto ipsum ferre, et in medio foro pede firmo consistere sublimem tollens Severum ut conspiceretur ab omnibus et honore afficeretur. Manet vero etiamnum in loco illo somnii hæc imago ingens, ex ære facta.

ASINIUS QUADRATUS.

Suidas : Κοδράτος, Ῥωμαῖος ἱστορικός. Ἐγραψεν Ἰάδῃ διαλέκτῳ Ἱστορίαν Ῥωμαϊκὴν ἐν βιβλίῳ ιε', ἐπιγραφὴν δὲ Χιλιετηρίδα, καὶ περιέχει ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἕως Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαμαίᾶς υἱοῦ Καίσαρος.

Asinius Quadratus (fr. 1 et 31, et Euagrius H. Eccl. V, 24), quem vulgo simpliciter appellant *Quadratum* (Κοδράτον Suidas; Κουάδρατον reliqui. Cf. Κουαδράντης et Κοδράντης et similia), duo saltem condidit opera, quorum alterum, Παρθικὰ vel Παρθυηνικὰ inscriptum per octo minimum libros narravit historiam belli Parthici, quod Lucius Verus Avidio Cassio duce (161-165 p. C.) et deinde Severus gesserunt, simulque quæ superioribus temporibus, inde a Trajani certe imperio (uti e Pacori mentione, fr. 6, colligas) contra Parthos gesta erant, auctor complexus est. Alterum opus libris quindecim constans, Χιλιετηρίς inscribebatur; sic recte, puto, Suidas; apud Stephanum Byzantium titulus est Ῥωμαϊκὴ χιλιὰς (fr. 22. 23) vel Ῥωμαϊκὴ χιλιερχία (fr. 25). • Nempe historia erat usque ad annum urbis millesimum; quo millenarius agō a Philippis imperatoribus maximo fuit apparatu celebratus [an. 248 p. C.]. Hoc minus perspexit Suidas, qui perduxisse historiam ait usque ad Alexandrum Maminæ filium (qui regn. an. 222-235 p. C.). » Vossius. — Quodsi millesimus urbis annus in initia regni Alexandri incidit, origines urbis referendæ forent ad Olymp. 1 (776 a. C. — 224 p. C.). Fuisse qui ita computarent, tum veterum testimoniis constat; tum aliunde colligitur (v. Porphy. fr. de regg. Maced. extr.). Quare errasse Suidam minus confidenter dixerim. Fierique potuit ut prisco illi computo innitens Asinius usque ad primos Alexandri Severi annos historias suas deducens Χιλιετηρίδα istam collegerit. Igitur usque dum meliora docear, Asinium Quadratum non sub Philippis (244 sqq. p. C.), sed a Marcii Aurelii temporibus usque ad regnum Alexandri (160-230) floruisse

censeo. Romanæ historiæ præter eos, qui in fragmentis laudantur, meminit etiam Euagrius in Histor. Eccl. V, 24 : Καὶ Εὐσέβιος δὲ ἀπὸ τοῦ Ὀκταδιανοῦ καὶ Τραϊανοῦ καὶ Μάρκου λαβὼν ἕως τῆς τελευταίας Κάρου κατήντησε. Γέγραπται δὲ περὶ τῶν χρόνων τούτων ἑνία Ἀρριανῶ τε καὶ Ἀσινίῳ Κουαδράτῳ. Dialecti Ionicæ vestigium superest in fr. 23.

ΠΑΡΘΙΚΑ.

E LIBRO PRIMO.

1.

Stephan. Byz. : Γηλὺς, ἔθνος, οὗ μέμνηται Ἀσίνιος Κουάδρατος ἐν πρώτῳ Παρθικῶν. Ὁξύνεται δὲ. Cf. Dionys. Perieg. 1019, ubi Γηλοὶ dicuntur, aliis Γῆλοι, Γηλαῖοι. Vide Steph. Thes. v. Γηλός. Forbiger Geogr. p. 594.

2.

Idem : Μαυρούσιοι καὶ Μαῦροι, ἔθνος μέγα Λιθύης, ὡς Κουάδρατος ἐν πρώτῳ Παρθικῶν.

E LIBRO SECUNDO.

3.

Idem : Ζωβίδαι (Ζωβίδαι Ptol. 6, 5), ἔθνος πλεῖστον Καρμανίας. Κουάδρατος ἐν Παρθικῶν δευτέρῳ.

4.

Idem : Γερμανίκεια, πόλις Εὐφρατησίας. Κουάδρατος ἐν τρίτῳ Παρθικῶν χωρίον αὐτὴν φησι. Ὁ πόλις Γερμανικεύς.

E LIBRO TERTIO.

5.

Idem v. Ταρσός : Ἔστι καὶ Τάρσα κόμη ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ, ὡς Κουάδρατος ἐν τρίτῳ Παρθικῶν. • Ἀπὸ δὲ Σαμοσάτων κατὰ ῥοὴν ἰόντι ἔσον σταδίου ἑκατὸν πεντήκοντα Τάρσα κόμη πολυάνθρωπος ὥκαίτο ἄνω τοῦ ποταμοῦ σταδίου πεντεκαίδεκα. »

DE BELLO PARTHICO.

1.

Gelys, gens Mediæ, cujus meminit Asinius Quadratus libro primo Parthicorum. Accentu notatur in ultima.

2.

Maurusii et Mauri, gens magna Libyæ, ut ait Quadratus in primo Parthicorum.

3.

Zobidæ, gens Carmaniae finitima. Quadratus secundo Parthicorum.

4.

Germanicea, oppidum Euphratesiæ. Quadratus tertio Parthicorum castellum nominat. Oppidanus Germanicensis.

5.

Est etiam Tarsa vicus ad Euphratem, ut Quadratus tertio Parthicorum : « A Samosatis juxta fluvii cursum eunti circiter stadia centum quinquaginta Tarsa vicus hominibus frequens incolebatur, supra fluvium stadia quindecim. »

6.

St. Byz. : Ὡτηνῇ, μοῖρα Ἀρμενίας. Κουάδρατος ἐν Παρθικῶν τρίτῳ. « Ὁ δὲ τῆς Ἀρμενίας βασιλεὺς Πάκορος ἐν τούτῳ περὶ Ἀρτάξατα καὶ τὴν Ὡτηνῇ τῆς Ἀρμενίας διάγων. » Τὸ ἐθνικὸν δ' αὐτὸς ἐν τῷ δευτέρῳ [ἐν ἔκτῳ fr. 8]. « Περί δὲ Κύρον ποταμὸν (1. παρὰ τῷ Κ. π.) Ὡδαρηνοὶ τε καὶ Ὡτηνοὶ νέμονται, μέγα μέρος Ἀρμενίας ὄντες. » De Pacoro rege (moritur circ. 112 p. C.) v. Dio Cass. LXVII, 10.

E LIBRO QUARTO.

7.

Idem : Φράσπα, Μηδίας πόλις. Κουάδρατος Παρθικῶν τετάρτῳ. Τὸ ἐθνικὸν Φρασπηνός, κατὰ τὸ ἔθος τῆς χώρας.

E LIBRO SEXTO.

8.

Idem : Ὡδαρηνοὶ, μέρος Ἀρμενίας περιεχόμενον Κύρῳ ποταμῷ, ὅστις Εὐφράτην παραλλήλως ἔχει. Μείνεται δ' αὐτῶν καὶ Κουάδρατος ἐν ἔκτῳ (δευτέρῳ supra fr. 6) Παρθικῶν. « Παρὰ δὲ Κύρῳ ποταμῷ Ὡδαρηνοὶ [τε] καὶ Ὡτηνοὶ νέμονται, μέγα μέρος Ἀρμενίας ὄντες. »

E LIBRO SEPTIMO.

9.

Idem : Θελαμουζία, φρούριον τῆς παρ' Εὐφράτης Ἀραβίας, ὡς Κουάδρατος ἐν Παρθικῶν ἑξδόμῃ. Τὸ ἐθνικὸν Θελαμουζαῖος.

E LIBRO OCTAVO.

10.

Idem : Γάζακα, πόλις μεγίστη τῆς Μηδίας, ὡς

6.

Otene, pars Armeniæ. Quadratus Parthi-
corum tertio : « Armeniæ rex Pacorus interim ad Artaxata et Otene in Armenia commorans. »

7.

Phraaspa, Mediæ urbs. Quadratus Parthi-
corum quarto.

8.

Obareni, pars Armeniæ, ad Cyrum fluvium, qui Euphratem ex parallelo habet. Eorum vero Quadratus quoque in sexto Parthi-
corum meminit : « Prope Cyrum fluvium Obareni et Otene habitant, magnam partem Armeniæ ob-
tinentes. »

9.

Thelamuza, castellum Arabiæ Euphrati propin-
quæ, teste Quadrato in septimo Parthi-
corum. Gentile Thelamuzæus.

10.

Gazaca, urbs Mediæ maxima, cujus meminit Quadratus libro octavo Parthi-
corum. Arrianus vero libro quarto Par-

Κουάδρατος ἐν ὀγδόῳ Παρθικῶν. Ἀρριανὸς δὲ καὶ μὴν μεγάλην αὐτὴν φησιν ἐν Παρθικῶν τετάρτῳ καὶ ἐνικῶς τῆς Γάζακου λέγων. Τὸ ἐθνικὸν Γάζακηνός. Pro Parthi-
cōn codd. Palatin. Παρθενῶν, quod ortum ex Παρθυνηκῶν.

11.

Idem : Μασχάνη, πόλις πρὸς τῶν Σχηνιτῶν Ἀράδων. Κουάδρατος ὀγδόῳ Παρθικῶν (Παρθενικῶν cod. Rh.). Τὸ ἐθνικὸν Μασχανεύς.

E LIBRO NONO.

12.

Idem : Σόλυμα, πόλις Ἀσσυρίων, μετὰ τὴν ἑλ-
σιν τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις κτισθεῖσα, ὡς Κουά-
δρατος ἐνάτῳ Παρθικῶν. Τὸ ἐθνικὸν Σολυμηνός.

13.

Idem : Συρβανή, νῆσος ἐν τῷ Εὐφράτῃ, ὡς Κουάδρατος ἐν τῷ ἐνάτῳ Παρθικῶν. Τὸ ἐθνικὸν Συρ-
βανηνός.

14.

Idem : Τιγρανόκερτα, πόλις σὺδτετέρως πρὸς Ἀρμενίαν, ἀπὸ Τιγράνου βασιλέως Ἀρμενίας. Κουά-
δρατος ἐνάτῳ. « Καὶ ὥκησι τὰ Τιγρανόκερτα τὸ δ' ἐστὶ τῇ Παρθυαίων φωνῇ Τιγρανούπολις. » Τὸ ἐθ-
νικὸν Τιγρανοχέρται.

E LIBRIS INCERTIS.

15.

Idem : Βόγγυαι, ἔθνος τοῖς Καρρηνοῖς παραχέι-
νον, μέσον Εὐφράτου καὶ Κύρου ποταμοῦ, ὡς Κουά-
δρατος.

thi-
corum magnum vicum appellat, secundum singularis
numeri casum Gazaci adducens. Gentile, Gazacenus.

11.

Maschane, urbs prope Scenitas Arabes. Quadratus in
octavo Parthi-
corum. Gentile Maschanensis.

12.

Solyma, urbs Assyriorum post templi Hierosolymis exci-
dium condita, ut Quadratus nono Parthi-
corum.

13.

Syrbane, insula in Euphrate. Quadratus nono Parthi-
corum. Gentile Syrbanenus.

14.

Tigranocerta, neutro genere, urbs Armeniæ, a Tigra-
ne Armeniæ rege nomen habet. Quadratus libro nono : « El
habitavit Tigranocerta ; id est Parthorum dialecto Tigrano-
polis. »

15.

Bonchnæ, gens Carrenis finitima, inter Euphratem et
Cyrum fluvium, teste Quadrato.

16.

St. Byz. : Γίνδαρα, κώμη πρὸς τῇ Ἀντιοχείᾳ. Τὸ ἔθνικόν Γινδαρεύς. Κουάδρατος δὲ Γινδαρίου ἐφη.

17.

Idem : Μέση τῶν ποταμῶν, χώρα μεταξὺ Εὐφράτου καὶ Τίγριδος, καὶ Ἀδιαβηνὴ ἐκαλεῖτο, ὡς ἱστορεῖ Κουάδρατος. Τὸ ἔθνικόν Μεσσοποταμίτης.

18.

Idem v. Μεσσηνή : Ἔστι καὶ χώρα Περσίδος Μεσσηνί δι' ἐνὸς σ, ὑπὸ τῶν δύο ποταμῶν Εὐφράτου καὶ Τίγριδος μεσαζομένη, ὡς Ἀσίνιος Κουάδρατός φησι.

19.

Idem : Τάπυρροι (i. q. Τάपुरοι), οὐ πόρρω Ὑρκανίας ἔθνος. Κουάδρατος Τάπουρρά φησι. Τὸ ἔθνικόν Ταπουρραῖοι.

20.

Julius Capitolinus in Vero c. 8 : *Fuit (L. Verus) ejus fati, ut in eas provincias, per quas rediit (e Syria) Roman usque, luem secum deferre videretur. Et nata fertur pestilentia in Babylonia; ubi de templo Apollinis ex arcula aurea, quam miles forte inciderat, spiritus pestilens evasis; atque inde Parthos orbemque complesse. Et hoc non Lucii Veri vitio, sed Cassii, a quo contra fidem Seleucia, quæ ut amicos milites nostros receperat, expugnata est. Quod quidem inter ceteros etiam Quadratus belli Parthici scriptor, incusatis Seleucenis qui fidem primi ruperant, purgat.*

De templo Apollinis] « Addit Ammianus libro XXIII, *Apollinis Chomei*. Sed quis ille Apollo Chomeus? Noli dubitare quin sit legendum *Chochæus* vel *Chochæus*. Seleucia enim illa etiam Coche dicta teste ipso Ammiano l. XXIV : *Quibus Coche, quam Seleuciam nominant, haud longius disparatur. Inde Apollo χωχᾱῖος.* » SALMAS. V. Steph. Byz. v. Χωχῆ. Res pertinet ad an. 166 p. C.

16. -

Gindara, vicus prope Antiochiam. Gentile Gindarensis. Quadratus vero Gindaros dixit.

17.

Mesopotamôn, regio inter Euphratem et Tigridem, etiam Adiabene vocabatur, ut narrat Quadratus.

18.

Est etiam regio Persidis Mesene, per simplex s, media inter duo flumina, Euphratem et Tigridem, sita, cujus meminit Asinius Quadratus.

19.

Tapyrri, gens haud procul ab Hyrcania degens Quadratus Tapurra dicit. Gentile Tapurrai.

21.

Vulcatius Gallicanus in Avidio Cassio c. 1 : *Avidius Cassius, ut quidam volunt, ex familia Cassiorum fuisse dicitur, per matrem tamen avo genitus Avidio Severo, qui ordines duxerat, et post ad summas dignitates pervenerat. Cujus Quadratus in Historiis meminit, et quidem graviter, quum illum summum virum et necessarium reipublicæ asserit, et apud ipsum Marcum Antoninum prævalidum.*

ΡΩΜΑΙΚΗ ΧΙΛΙΕΤΗΡΙΣ

E LIBRO SECUNDO.

22.

Steph. Byz. : Ἀνθιον, πόλις Ἰταλίας. Κουάδρατος ἐν δευτέρᾳ Ῥωμαϊκῇ χιλιάδῳ. Ὁ πολίτης Ἀνθιανός, ὡς ὁ αὐτός.

E LIBRO QUINTO.

23.

Idem v. Ἰβηρίαι, de gentilis nominis formis exponens : Παρὰ Κουαδράτῳ ἐν Ῥωμαϊκῇ χιλιάδῳ εἴ ἐστιν Ἰβήροισιν οὕτω· « Καὶ τοὶ Λίγυσι θ' ἄμα καὶ Ἰβήροισι πολεμέοντες. » Eadem Constantin. Porphy. De adm. imp. c. 27, p. 109 ed. Bonn.

E LIBRO DUODECIMO.

24.

Idem : Θαψίπολις, πλησίον Καρχηδόνας (sic cod. Rhedig.; vulgo Χαλκηδόνας). Τὸ ἔθνικόν Θαψιπολίτης. Κουάδρατος δυσοκαιδεκάτῳ Ῥωμαϊκῇ (sic cod. Rhedig.; edit. Ῥωμαϊκῶν. Supple. Χιλιάδος vel Χιλιαρχίας vel Χιλιετηρίδος).

E LIBRO DECIMO QUARTO.

25.

Idem : Ὀξύδιοι, μοῖρα Λιγύων. Κουάδρατος τεσσαρεσκαιδεκάτῳ Ῥωμαϊκῇ χιλιαρχίας.

ROMANORUM CHILIARCHIA.

22.

Anthium, urbs Italiæ. Quadratus secundo Chiliadis Romanæ. Gentile Anthianus, teste eodem.

23.

Apud Quadratum in quinto Chiliadis Romanæ legitur forma Ἰβήροισι, ubi ait : « Cum Liguribus simul et Iberis belligerantes. »

24.

Thapsipolis, prope Carthaginem. Gentile Thapsipolites. Quadratus duodecimo Historiæ Romanæ.

25.

Oxybii, pars Ligurum, teste Quadrato in libro decimo quarto Chiliarchiæ Romanæ.

E LIBRIS INCERTIS.

26.

St. Byz. : Γερούνιον, πόλις Ἰταλίας. Κουαδράτος δὲ Γερυνίαν ταύτην καλεῖ. Τὸ ἔθνικόν Γερούνιος.

27.

Idem : Δάλμιον, πόλις Δαλματίας μεταξύ Ἰλλυρίας καὶ Ἰταλίας... Ἀππιανὸς δὲ τὴν πόλιν Δέλμινον, Κουαδράτος δὲ Δάλμινον. Φασὶ δὲ αὐτοὺς καὶ Δαλμάτας.

28.

Idem : Πήλιον. Ἔστι καὶ Πήλιον Ἰλλυρίας πόλις, ἥς μέμνηται Κουαδράτος. Τὸ ἔθνικόν Πηληνός.

29.

Dio Cassius LXX, 3 : Κουαδράτος δὲ γηραιὸν μέν φησιν αὐτὸν (Antoninum Pium) τελευτῆσαι, τὴν δὲ τελευτὴν ἠδίστην αὐτῷ κατ' ἴσον ὕπνῳ τῷ μαλακωτάτῳ γενέσθαι.

30.

Zosimus V, 27 : Μητρόπολις δὲ Φλαμινίας (sc. ἡ Ῥαβέννη) πόλις ἀρχαία, Θεσσαλῶν ἀποικία, Ῥήνη κληθεῖσα διὰ τὸ πανταχόθεν ὑλασι περιρρεῖσθαι, καὶ οὐχ, ὡς ὁ Ὀλυμπιόδωρος ὁ Θηβαῖός φησι, διὰ τὸ Ῥῶμον, ὃς ἀδελφὸς γέγονε Ῥωμύλῳ, τῆς πόλεως ταύτης οἰκιστὴν γεγονέναι. Κουαδράτῳ γάρ, οἶμαι, θετέον ἐν τῇ κατὰ τὸν βασιλέα Μάρκον ἱστορίᾳ τοῦτο περὶ τῆς πόλεως ταύτης διεξελθόντι.

31.

Agathias I, 6, p. 27 ed. Bonn. : Οἱ δὲ Ἀλεμανοί, εἶγε χρὴ Ἀσινίῳ Κουαδράτῳ ἔπεσθαι, ἀνδρὶ Ἰταλιώτῃ καὶ τὰ Γερμανικὰ ἐς τὸ ἀκριβὲς ἀναγεγραμμένων, ζυγκλυδὲς εἰσιν ἀνθρώποι καὶ μιγάδες, καὶ τοῦτο δύναται αὐτοῖς ἡ ἐπωνυμία. Germanicum bellum (an. 166 sqq.) fortasse singulari opere Asinius Quadratus tractavit.

26.

Gerunium, urbs Italiae, quam Quadratus Geryniam vocat.

27.

Dalmium, urbs Dalmatiae inter Illyriam et Italiam. Appianus eam Delminum, Quadratus vero Dalminum vocat.

28.

Pelium etiam Illyriae urbs est, cuius meminit Quadratus.

29.

Quadratus senem Antoninum diem obiisse tradit, mortemque ei dulcissimam, quasi suavissimo somno fuisse.

NICAGORAS ATHENIENSIS.

Suidas : Νικαγόρας, Μνησαίου ῥήτορας, Ἀθηναῖος, σοφιστής. Γέγονε δὲ κατὰ Φίλιππον τὸν Καίσαρα. Βίους ἐλλογίμων, Περὶ Κλεοπάτρας τῆς ἐν Τρωάδι, Πρεσβευτικὸν πρὸς Φίλιππον τὸν Ῥωμαίων βασιλέα. Eadem Eudoc. p. 309.

Cf. idem : Μαῖωρ, Ἀράβιος, σοφιστής, ἔγραψε Περὶ στάσεων βιβλία γ'. Συνεχρόνισε δὲ Ἀφίνη καὶ Νικαγόρᾳ ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Καίσαρος καὶ ἐπάνω.

Idem : Μινουσιανὸς, Νικαγόρου τοῦ σοφιστοῦ, Ἀθηναῖος, σοφιστής, γεγονὼς ἐπὶ Γαλιηνῷ. Τέχνη ῥητορικὴν, καὶ Προγυμνάσματα, καὶ λόγους διαφόρους.

Philostratus Vit. Sophist. c. 27, p. 271 ed. Kayser. : Νικαγόρου δὲ τοῦ σοφιστοῦ μητέρα σοφιστῶν τὴν τραγοῦδιαν προκειπόντος, διαρροῦμενος ὁ Ἰππόδρομος (Larissæus, sophista) τὸν λόγον, « Ἐγὼ δὲ, ἔφη, πάτερα Ὀμηρον. »

Idem ibid. c. 33, p. 275 : Περὶ δὲ Φιλοστράτου τοῦ Λημνίου... καὶ περὶ Νικαγόρου τοῦ Ἀθηναίου, ὃς καὶ τοῦ Ἐλευσινίου ἱεροῦ κήρυξ ἐστέφθη, καὶ Ἀφίνης ὁ Φοῖνις ἐφ' ὅσον προὔβη μνήμησ τε καὶ ἀκριβείας, ὡς ἐμὲ δεῖ γράφειν· καὶ γὰρ ἂν καὶ ἀπιστηθεῖην ὡς χαρισάμενος, ἐπειδὴ φίλτα μοι πρὸς αὐτοὺς ἦν.

Præterea in Porphyrii libro I τῆς Φιλολογ. ἀκροάσεως ap. Euseb. P. E. p. 464 Nicagoras tanquam unus ex interlocutoribus introducitur. Porro obiter mentionem ejus injicit Himerius Ecl. VII, p. 166 ed. Wernsdorf.

LUPERCUS BERYTIUS.

Suidas : Λούπερκος, Βηρύτιος, γραμματικὸς, γεγονὼς μικρῷ πρὸ τοῦ Κλαυδίου τοῦ δευτέρου Καίσαρος χρόνων. Ἐγράψεν Περὶ τοῦ ἂν γ', Περὶ τοῦ ταῶς, Περὶ τῆς Καρίδος, Περὶ τοῦ παρὰ Πλάτωνι ἀλεκτρονός, Κτίσιν τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ Ἀρσινόητου, Ἀττικὰς λίξεις, Τέχνην γραμματικὴν, Περὶ γενῶν ἀρρητικῶν καὶ θηλυκῶν καὶ οὐδετέρων βιβλία γ', ἐν οἷς πολλὰ κατωδοκιμεῖ Ἡρωδιανῷ.

30.

Flaminiae metropolis est Ravenna, prisca sane urbs, colonia Thessalorum, Rhene dicta, quod eam aquae ab omni parte circumfluent; non autem propterea, velut Olympiodorus Thebanus ait, quod Renuus, Romuli frater, hujus urbis conditor fuerit. Nam Quadrato, opinor, assensuendus est, qui in historia Marci (Aurelii Antonini) imperatoris id commemoravit.

31.

Aleman, si Asinio Quadrato, homini Italo, qui res Germanicas accurate conscripsit, credimus, conveniunt ei colluvies; quod et nomen eorum indicat.

CALLINICUS PETRÆUS.

Suidas : Καλλίνικος, Γαίτου, ὁ καὶ Σουκτώριος ἐπικληθεὶς, σοφιστής, Σύρος· ὡς δὲ τινες Ἀράβιος, τὸ δὲ ἀληθές Πετραῖος· σοφιστεύσας ἐν Ἀθήναις. Ἐγραψε πρὸς Λοῦπον Περὶ κακοζηλίας ῥητορικῆς, Προσφωνητικὸν Γαλιηνῶ, Πρὸς Κλεοπάτραν, Περὶ τῶν κατ' Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν βιβλία δέκα, Πρὸς τὰς φιλοσόφους αἰρέσεις, Περὶ τῆς Ῥωμαίων ἀνανεώσεως, καὶ ἄλλα τινὰ ἐγκώμια καὶ λόγους (*).

Idem : Γενέθλιος, Γενεθλίου, Παλαιστίνος ἐκ Πετρῶν, σοφιστής, μαθητὴς Μινουκιανοῦ καὶ Ἀγαπητοῦ, ἀντιπαιδεύσας κατὰ τὰς Ἀθήνας Καλλινίκῳ τῷ διασήμῳ (**).

Idem : Ἰουλιανὸς, Δόμνου, ἀπὸ Καισαρείας Καππαδοκίας, σοφιστής, σύγχρονος Καλλινίκου τοῦ σοφιστοῦ, γεγονὼς ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως.

Ex libris decem *De Alexandria historiis* nihil est servatum præter ea quæ ex Porphyrio Suctorium secuto affert Hieronymus. Vid. Porphyr. fr. 7, § 2. Probabile vero est etiam reliqua quæ de Lagidarum

(*) Σουκτώριος] Bernhardt. e codd. AV. dedit Σουττώριος. Aldus nomen mutavit in Σουτώριος, sutorius. Syrium potius nomen fuerit *Suctorius* Callinicus est etiam apud Hieronymum in Daniel. — Κακοζηλίας] Suidas s. h. v. : Καλλίνικος ἔγραψεν ὁ Σύρος Περὶ κακοζηλίας ῥητορικῆς. — Γαλιηνῶ] sic codd. Jonsius Histor. Phil. III, 14, 5. Γαλιῶν codd. A; Γαλιήνῳ BVE. Sic Γαλιήνου pro Γαλιηνῶ codd. perperam etiam s. v. Ἐφορος et Μινουκιανός. — φιλοσόφους] Sic ex AE Bernhardt. ; φιλοσόφων vgo. Sec. Libanium in Ep. 1 ad Aristenetum Callinicon urbs Mesopotamiæ (quæ sec. Chron. Alex. a Seleuco II an. 242 a. Chr. condita est) nomen habet a Callinico sophista, qui ibi sit occisus (cf. Thomas Mag. p. 345, 10 Ritschel). De his vide quæ disputat Droysenius *Hellen.* II, p. 602 et 705 sq.

(**) Scripta ejus recensens Suidas ait : ἔγραψε... καὶ μελέτας, ὧν ἑστὶν Ὁ ἀπολὶς ἑαυτὸν ἀποκηρύττων μετὰ τὴν τῶν *θηρῶν* κατασκαφὴν. Argumentum hujus μελέτης erat, opinor, historia Clitomachi Thebani, quam narrat Pseudocallisthenes I, 46, ubi : Τοῦ δὲ κήρυκος πυθομένου αὐτοῦ τίς καλεῖται, καὶ ποίας πόλεως τυγχάνεις, ἵνα σε ἀγορεύσω; εἶπεν· « Κλειτόμαχος μὲν καλούμενος πόλιν δ' οὐκ ἔχω. » Narrationem hanc postea demum in Pseudocallisthenem illatam esse satis liquet; fortasse ex Genethlio.

IN PATRIA ROMÆ.

Nec loci hujus ingenium æque ad aliud quam ad imperium accommodatum, neque aliud usquam solum tanti imperii capax fuit. Tributorum exactio neque nobis in immedice cupiditatis quæstum, neque in pendendum damnum exsolvitur; sed in bellatores milites erogata, rursum per eos in conferentium potestatem redit; ita ut potius mutua dari pecunia, quam solvi vectigalia videantur. Alexander nihil sane grandius illis, qui cum Clearcho militia

historia Porphyrius habet ex eodem fonte fluxisse. Quæ quum optimæ sint notæ, vehementer Callinici opus desideramus. Eodem referenda est mentio Callinici apud Hieronymum Præfat. in Danielum : *Ad intelligendas autem extremas partes Danielis multiplex Græcorum historia necessaria est, Suctorii (Sertorii Voss.) videlicet Callinici, Diodori, Hieronymi, Polybii, Posidonii, Claudii Theonis et Andronici cognomenti Alypii, quos et Porphyrius esse secutum se dicit.* Quænam sit Cleopatra, ad quam scripsisse dicitur, vel cui libros De Alexandria dedicavit, nescio. Haud magis constat de declamatione Περὶ Ῥωμαίων ἀνανεώσεως. Fortasse huc pertinet fragmentum, quod Leo Allatius edidit in Exc. Var. Græcorum sophist. et rhetor. p. 256 (et deinde Orellius una cum Philonis Byzantii libello De VII orbis spectaculis. Lips. 1816, p. 37) :

ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ

ΕΚ ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ ΡΩΜΗΣ.

Οὐτε ἡ καθ' ἑμᾶς γῇ πρὸς ἕτερον οὐδὲν εὐαρμοστός· εἶπεν, πλὴν βασιλείας, οὔτε ἡ βασιλεία πρὸς ἄλλο χωρίον οὐδὲν πλὴν ταύτης ἐχώρησεν. Ἡ δὲ τῶν φόρων σύνταξις οὐθ' ἡμετέρα πλεονεξία γίνεταί, οὔτε τῶν διδόντων ζημία, ἀλλ' εἰς τὸ μάχιμον γένος δαπανωμένη, δι' ἐκείνων πάλιν εἰς τοὺς διδόντας ἐπάνεισιν, ὥστε δανείσμασι προσεοικέναι τὸ διδόμενον μᾶλλον, ἢ φόρων ἐπαγωγῇ. Ἀλέξανδρος μὲν γὰρ οὐδὲν τῶν περὶ Κλέαρχον σεμνότερον διεπράξατο, ἀνδρῶν κρατήσας ἀνδρεία συντρόφων, ἐκκλίνας τοὺς εἰδότες νικᾶν, πρὸς δὲ Πέρσας ἀγωνισάμενος τοὺς παιδευθέντας ἡττάσθαι· ταῦτόν παθὼν τοῖς ὄναρ εὐτυχοῦσιν, ἐν τῇ τῆς εὐτυχίας ἀκμῇ καταλύσας αὐτὴν, καὶ τοσούτον ἄρξας τὸν ἅπαντα χρόνον, ὅσος ἡμῖν οὐκ ἀρκεῖ τὴν ἡμετέραν ἐπελθεῖν. Τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς εἰρηται, τυφλῶν εἶναι ζημίαν τὸ μὴ τὸν ἥλιον βλέπειν· ἐγὼ δ' ἂν ἐπὶ τῶν θεωμένων φῆσαι· μί, τὴν ἴσῃ εἶναι ζημίαν, εἰ τις μὴ ταύτην θεάσαιοτο,

nomina dederunt, devictis hominibus effeminatis, patrauit, dum examinata bello pectora victoriasque parare sueta declinans, cum Persis vinci minime nesciis certamen instituerit; similia passus is, qui per insomnia sunt fortunati, in ipso felicitatis flore principatu destructo. Qui tamdiu regnavit, quamdiu nostrum imperium peragrari vix potest. Multorum itaque sermone pervulgatum est, magnum damnum carcis esse, solem non adspicere. Verum ego dixerim, eos qui vident, non minus accipere detrimenti, si Romam non viderint. Et qui lucis hujus non fruuntur, qui urbem nostram aspectu non usurparunt, vitam

καὶ τῶν παρελθόντων εἰς φῶς ὅσοι μὲν ἀπείρατοι τῆς ἡμετέρας ἔμειναν, νόθον τινὰ βίον, ὡς εἰπεῖν, διαντλοῦσιν, ὅσοι δὲ ἐν πείρᾳ γεγέννηται, γνήσιοι τοῦ βίου μέτοχοι, καὶ πλέον τῶν ἐτέρων διαλλάττουσιν, ἢ τῶν βεβήλων οἱ τελεσθέντες.

Alia declamatio epidictica, ὁ μεγάλος βασιλικὸς λόγος, memoratur apud Menandrum De encom. in Walz. Rhett. Gr. tom. IX, p. 217 (coll. p. 245), et inde ap. Josephum Racendytum in Synopsi rhetor. ap. Walz. tom. III, p. 549, ubi sic : θεωρήσεις δὲ πάλιν, πότερον ἔνδοξον αὐτοῦ τὸ γένος ἢ οὐ· καὶ μὲν ἔνδοξον ἦ, ἐπεξεργάσῃ τὰ περὶ τούτου· ἐὰν δὲ ἄδοξον ἦ, ἢ εὐτελές, μεθείς καὶ τούτο ἀπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως τὴν ἀρχὴν ποιήσῃ, ὡς Καλλίνικος ἐποίησεν ἐν τῷ μεγάλῳ Βασιλικῷ.

EPHORUS CUMANUS.

Suidas : Ἐφορος, Κυμαῖος, ἱστορικὸς, ὁ νεώτερος. Ἐγραψε τὰς Γαλιηνῶ ἱστορίας ἐν βιβλίοις κζ'. Κορινθιακά. Περὶ τῶν Ἀλευαδῶν, καὶ ἄλλα. Liber De Aleuadis pertinet non ad Ephorum, sed ad Euphotionem. Idem statuo de Corinthiacis, quæ vix diversa fuerint ab Euphotionis libro Περὶ Ἰσθμίων.

NICOSTRATUS TRAPEZUNTIUS.

Euagrius Hist. Eccles. V, 24 : Νικοστράτου τε τοῦ σοφιστοῦ τοῦ ἐκ Τραπεζούντος συγγράψαντος τὰ ἀπὸ Φιλίππου τοῦ μετὰ Γορδιανὸν ἐκτίθεται ἕως Ὀδαϊνάθου τοῦ ἐκ Παλμύρας καὶ τῆς Οὐαλεριανοῦ πρὸς Πέρτας ἀφίξεως.

NICOMACHUS.

(DE REBUS GESTIS AURELIANI.)

Flavius Vopiscus in Aureliano c. 26 : *Post hæc Palmyram iter flexit, ut ea oppugnata, laborum terminus fieret. Sed in itinere a latronibus Syris male accepto frequenter exercitu, multa perpressus est, et in obsidione usque ad ictum sagittæ perditatus est. Epistola ipsius exstat ad Mucaporem missa, in qua de ejus belli difficultate ultra pudorem imperialem fatetur : « Romani me modo dicunt bellum contra feminam gerere, quasi sola mecum Zenobia et suis viribus pugnet, ac non ho-*

stium, quantum, si vir a me oppugnandus esset, in conscientia et timore longe deteriore. Dici non potest quantum hinc sagittarum, qui belli apparatus, quantum telorum, quantum lapidum : nulla pars muri est quæ non binis et ternis balistis occupata sit : ignes etiam tormentis jaciuntur. Quid plura? Timet quasi femina, pugnat quasi pœnam timens; sed credo adjuturos Rom. remp. deos, qui nunquam nostris conatibus defuerunt. » Denique fatigatus et præ malis fessus, literas ad Zenobiam misit, deditionem illius petens, vitam promittens: quarum exemplum indidi : « Aurelianus imperator Rom. orbis, et receptor Orientis, Zenobie ceterisque quos societas tenet bellica. Sponte facere debuistis id quod meis literis nunc jubetur : deditionem præcipio impunitate vitæ proposita, ita ut illic, Zenobia, cum tuis agas vitam, ubi te ex senatus amplissimi sententia collocavero. Gemmas, argentum, aurum, sericum, equos, camelos in ærarium Rom. conferatis. Palmyrenis jus suum servabitur. » Hac epistola accepta, Zenobia superbius insolentiusque rescripsit quam ejus fortuna poscebat. Credo ad terrorem : nunc ejus quoque epistolæ exemplum indidi. « Zenobia regina Orientis Aureliano Augusto. Nemo adhuc præter te quod poscis literis petiit. Virtute faciendum est quidquid in rebus bellicis est gerendum. Deditionem meam petis, quasi nescias Cleopatram reginam perire maluisse quam in qualibet vivere dignitate. Nobis Persarum auxilia non desunt, quæ jam speramus; pro nobis sunt Sarraceni, pro nobis Armenii. Iatrones Syri exercitum tuum, Aureliane, vicerunt: quid igitur si illa venerit manus quæ undique speratur? Pones profecto supercilium, quo nunc mihi deditionem, quasi omnifariam victor, imperas. » Hanc epistolam NICOMACHUS se transtulisse in Græcum ex lingua Syrorum dicit ab ipsa Zenobia dictatam. Nam illa superior Aureliani græca missa est. « Censent Savaro ad Sidonium et Meursius ad Nicomachum, eundem esse (Nicomachum nostrum), qui vitam Apollonii Tyanei consignavit, de qua sic Sidonius Epp. VII, 3 : Apollonii Pythagorici etiam, non ut Nicomachus senior e Philostrato, sed ut Tuscus Victorianus e Nicomachi schedio exscripsit, quia jusseras, misi. » Vossius, p. 288. Quod sane verisimillimum est. Quare etiam ea quæ Flavius Vopiscus 22 sqq. de Tyana urbe et de Apollonio, Aureliano, cui subito adstitisse dicitur, ad clementiam in victos hortante, reliquis fusius exponit, ex eodem Nicomacho hauserit.

spuriam quandam, ut ita dicam, exantlaverunt; qui vero eam experimento cognoverint, ut par est, vitæ participes

sunt, præcelluntque aliis magis, quam profanis ii qui mysteriis sacrorum initiati sunt.

CALLICRATES TYRIUS.

(DE VITA REBUSQUE AURELIANI.)

Flavius Vopiscus Aurel. c. 4 : *Matrem quidem ejus (Aureliani) Callicrates Tyrius, Græcorum longe doctissimus scriptor, sacerdotem templi Solis in eo vico, in quo habitabant parentes, fuisse dicit, habuisse quin etiam nonnihil divinationis, adeo ut aliquando marito suo jurgans ingesserit, quum ejus et stultitiam increparet et vilitatem, « En imperatoris patrem; » ex quo constat illam mulierem scisse fatalia. Idem dicit auspicia imperii Aureliano hæc fuisse : primum pueri ejus pellem serpentem plerumque cinxisse neque unquam occidi potuisse, postremo ipsam matrem, quæ hoc viderat, serpentem quasi familiarem occidere noluisse. His accedit quod ex palliolo purpureo, quod Soli sui temporis imperator obtulerat, sacerdos mulier crepundia filio fecisse perhibetur. Addit etiam illud, quod vinctum fasciola Aurelianum aquila innoxie de cunis levaverit et in aram posuerit, quæ juxta sacellum forte sine ignibus erat. Idem auctor est, vitulum matri ejus natum miræ magnitudinis, candidum, sed purpurantibus maculis, ita ut haberet in latere uno avem, in alio coronam. Multa superflua in eodem legisse meminimus, quippe qui asseverat etiam, rosas in ejusdem mulieris chorte nato Aureliano exisse purpureas, odoris rosei, floris aurei.*

THEOCLES.

(VITÆ CÆSARUM.)

Flavius Vopiscus in Aurel. c. 6 : *Refert Theoclius (l. Theocles s. Theoclus), Cæsarianorum temporum scriptor, Aurelianum manu sua bello Sarmatico uno die quadraginta et octo interfecisse; plurimis autem et diversis diebus ultra nongentos quinquaginta : adeo ut etiam ballistia pueri et saltatiunculus in Aurelianum tales componerent, quibus diebus festis militariter saltarent :*

*Mille, mille, mille decollavimus,
unus homo mille decollavimus,
mille vivat qui mille occidit.
Tantum vini habet nemo
quantum fudit sanguinis.*

Hæc video esse perfrivola; sed quia supra scri-

ptus auctor ita eadem ut sunt latine, suis scriptis inseruit, tacenda esse non credidi. Idem apud Maguntiacum tribunus legionis sextæ Gallicanæ, Francos irruentes, quum vagarentur per totam Galliam, sic adflixit, ut trecentos ex his captos, septingentis interemptis, sub corona vendiderit. Unde iterum de eo facta est cantilena :

*Mille Sarmatas, mille Francos
semel et semel occidimus.
Mille Persas quærimus.*

Præterea Flav. Vopiscus ad Græcos scriptores provocat in Aurel. c. 15. 16. 24; ubi aut Theocles aut Nicomachus aut Callicrates intelligendus esse videtur; aut denique Asclepiodotus quidam, qui ipse quoque idem argumentum Diocletiani et Constantii temporibus tractasse videtur.

ASCLEPIODOTUS.

Vopiscus Aurel. c. 44 : *Verconius Herennius, præfectus prætorio Diocletiani, teste Asclepiodoto, sæpe dicebat, Diocletianum frequenter dixisse, quum Maximiani usperitatem reprehenderet, Aurelianum magis ducem esse debuisse quam principem. Nam ejus ferocitas eidem displicebat. Mirabile fortasse videtur quod compertum Diocletiano Asclepiodotus Celsino consiliario suo dixisse perhibet. Sed de hoc posteri judicabunt. Dicebat enim quodam tempore Aurelianum Gallicanas consuevisse Druidas, sciscitantem utrum apud ejus posteros imperium permaneret : tum illas respondisse dixit, nullius clarius in republica nomen quam Claudii posterorum futurum. Et est quidem jcm Constantius imperator ejusdem vir sanguinis, cujus puto posteros qd eam gloriam quæ a Druidibus prænuntiata sit pervenire.*

ZENOBIA.

Trebellius Pollio in Triginta tyr. c. 30, de Zenobia, Palmyrenorum regina : *Ipsa latini sermonis non usquequaque ignara, sed ut loqueretur pudore cohibita; loquebatur et ægyptiace ad perfectum modum. Historiæ Alexandrinæ atque orientalis ita perita, ut eam epitomasse dicatur; latinam autem græce legerat. « Sed, credo, epitomen si quam fecit, juveni suæ memoriæ scripserat, non in usus publicos. » VOSSIUS p. 280.*

DEXIPPUS ATHENIENSIS.

Quæ de Dexippo traduntur, paucis exponit Niebuhrius (Præfat. ad Exc. Dexippi, in Corp. Script. Hist. Byz. vol. 1, p. XVI) hunc in modum:

« *Publius Herennius Dexippus* (1), Ptolemæi f. (2) Atheniensis, pago Hermensis, e Cerycum gente (3), summos in civitate honores adeptus est, rex creatus atque archon eponymus; splendideque agonotheatæ munere Panathenæis functus; clarus orator atque historiarum scriptor; propter quas fortunæ simul atque industriæ dotes statux æ honore ornatus est, cujus basis cum titulo exstat. Sed longe præclariorem sæculorumque memoria dignum honorem sibi comparavit quo tempore, effusus in Græciam per Propontidis claustra Herulis, captisque Athenis, cives secum in saltus invios ex urbis clade profugos confirmavit; bellique ab iis dux constitutus, advectæ in Atticæ oram Romanæ classi, cui Cleodamus præerat, conjunctus, ultionem de barbaris aliquam sumpsit, tribus millibus ex ipsorum numero per occasionem interfectis (4). Quo facto vir eximius post quingentos annos Athenienses armis desuetos ad rem gloriamque militarem revocavit: Mithridatico enim bello non sua neque sponte arma moverat infelix civitas. Quum igitur de hac Dexippi gloria titulus statux sileat, creditum est prius positam esse quam illam adipisceretur: cui opinioni facile accederem, si historia ævi, « quam partim ex libris, partim e vita hauerit, » ut epigramma prædicat, diversa esse posset ab illa omnis ævi, cujus notitiam ex Eunapio et Photio habemus. Ea in primo Claudii Gothici Aug. anno desinebat; Athenarum autem cladem Syncellus, qui hoc Dexippi opus legebat, sub Galieno contigisse refert: neque si eam cum continuatore Dionis (5), quem Zonaras sequitur, biennio serius accidisse statuamus, ut illo ipso Claudii anno primo, 269, acciderit, difficultas expediretur. Ita aut fingendum erit priorem exstitisse editionem, de qua nemo quicquam tradidit, aut concedendum, lævam hominum in honoribus æstimandis mentem eum, quo ad majorum gloriam elatus est, propterea neglexisse, quia, tumultuarie a con-

gregata multitudine collatus, nullum in fastis urbanis locum haberet: librorum famam extulisse, res fortiter gestas silentio transmisisse: — rem, propter ejus ævi pravitatem, plane non incredibilem.

« Vitam usque ad Probi principatum perduxit, quum jam sub Valeriano claruisset (6).

« Dexippi opera, quæ ad historiam pertinebant, tria legit Photius (7): de quibus singulis agendum est.

« I. Τὰ μετὰ Ἀλέξανδρον, libris quattuor comprehensa; ex quibus notissimam satrapiarum divisionem recitat Photius; scriptoremque in universum cum Arriano consentire docet. Ad hanc Macedonicam historiam referenda esse quæ ill. Maius inventa in codicis palimpsesti paginis 81. 82. 100. 101 edidit, uno verbo monuisse ad probandum sufficit: siquidem oratio Hyperidis, sive adsumpta sive ficta, belli Lamiaci tempus spectat.

« II. Χρονικήν ἱστορίαν, sive annales (8), quam Photius σύντομον ἱστορίων vocat, per Olympiades, archontumque et consulum fastos ab historiæ initiis, omissis tamen fabulosos primordiis, usque ad Claudii Gothici annum primum deducti, præcipua circa temporum rationem cura adhibita. Horum duodecim liber a Stephano ethnicographo citatur (9); ubi Herulorum mentio certissime comprobatur locum de quo agitur non multum ab operi fine afuisse: constat igitur scriptorem his duodecim « chartis omne ævum explicuisse. » Ex hisce annalibus Syncellum quæcunque e Dexippo habet petiisse arbitror: at Constantiniana excerpta illis prorsus aliena sunt: neque enim prolixas orationes capere potuisset breviloquens annalium ratio, qui fere singulis libris sæculum comprehendebant: unde Trebellius Pollio (10) Dexippum omnia breviter persecutum esse scripsit.

« III. Igitur eclogas de legationibus ad Σκυθῶν pertinere jam Vossius perspexit (11): eademque earum ratio est quas ex titulo de sententiis edidit ill. Maius. Σκυθικὰ, de bello Scythico vertere debebam; quoniam illud intelligitur, quod, ceptum sub Decio, usque ad Aureliani pacem duravit.

« Orationem Dexippi, scribendique genus, ingenti laude effert Photius, eo usque ut *Thucyd-*

1. « Nomen integrum exhibet inscr. 380 Corp. inscr. græc. — 2. Sic inscriptio: nam Suidas s. v. Δέξιππος, Dexippum patrem illi tribuit. — 3. Vid. Bræckh. ad Inscr. — 4. Hanc rei gestæ seriem, paululum ab illa diversam, quam Gibbonius, nunquam sine honoris præfatione noninandus, excogilavit, nunc demum, editis ab ill. Maio excerptis de sententiis (fr. 23) constituere licet. » — 5. In eclogis quas ill. Maius edidit., Coll. Vat. II, p. 240. — 6. Eunapius Vita Por-

phyrii in f. — 7. Cod. 82. — 8. Eunapius in Hist. (v. infra p. 671). Idem Vita Porphyrii. l. 1. — 9. s. v. Ἐλουρα. — 10. Gordian. 2. — 11. De histor. Græc. p. 212. — 12. Præf. ad coll. Vatic. II. p. XXVIII.

dem perspicue loquentem dicat, quæ mira est viri prudentis a vero aberratio. Nemo enim in eo quicquam præter inanem degeneris ævi rhetorem agnosceret, ut mirum sit qui tam puerilia sectetur, inter res arduas positum. magna gessisse.

DE DEXIPPO TESTIMONIA.

Corp. Inscr. tom. I, p. 439, N° 380. Inscriptio Athenis reperta prope fontem, in basi marmorea, quæ olim statuam sustinuerat Q. Epicteti, postea sublatam.

Κατὰ τὸ ἐπερώτημα τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς καὶ τῆς βουλῆς τῶν Ψ'Ν καὶ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, τὸν ἀρξάντα τὴν τοῦ βασιλείως ἐν Θεσμοθέταις ἀρχήν, καὶ ἀρξάντα τὴν ἐπώνυμον ἀρχήν, καὶ πανηγυριαρχήσαντα καὶ ἀγωνοθετήσαντα τῶν μεγάλων Παναθηναίων, οἰκοθεν ἱερέα παναγῇ, Πόπλιον Ἑρέννιον Δέξιππον Πτολεμαίου Ἑρμείου, τὸν ῥήτορα καὶ συγγραφέα, ἀρετῆς ἕνεκα οἱ παῖδες.

Ἀληθὴ καὶ μύθοισι καὶ ἐν βουλαῖσι κρατίστους

Ἄνδρας ἀγακλειτοὺς γέγοντο Κεντροπῆ·

Ὅν ἓνα καὶ Δέξιππον, ὃς ἱστορίην ἐταθῆσας

Αἰῶνος δολιχὴν ἀτρεκέως ἔγραπεν.

Καὶ τὰ μὲν αὐτὸς ἐπέειδε, τὰ δ' ἐκ βίβλων ἀναλίσας

Εὐράτο παντοίην ἱστορίης ἀτραπὸν.

Ἦν μέγα κλεινὸς ἀνὴρ, ὃς νοῦ ἀπο μυρίον ὄμμα

Ἐκτείνας, χρόνιους πρήξιας ἐξεμαθεν.

Φῆμὶ μὲν περιβώτος ἀν' Ἑλλάδα, τὴν ὁ νεανθὴς

Αἶνος Δέξιππῳ δῶκεν ἐφ' ἱστορίῃ.

Τοῖνεκα δὴ καὶ παῖδες ἀγακλειτὸν γενετῆρα

Μορφέντα λίθον θῆκαν ἀμειδόμενοι.

Statua hæc superstiti posita videtur ab ipsius filii, non a pueris Atticis, ut erat qui putaret. Hinc v. 11 : παῖδες ἀγακλειτὸν γενετῆρα. Dux exercitus fuisse in hoc titulo non dicitur, licet in priore parte ejus honores accurate enumerentur : igitur hic titulus illo anno videtur vetustior esse, contra quam Corsino visum est. Senatus nunc est virorum DCCL, quod novum prorsus : lectio tamen verissima est. Post Claudium, atque, ut ego arbitror, inde ab Hadriano, institutis tredecim tribubus, senatus ad pristinum D numerum, additis paucis præterea aliis, redactus est, quod multi testantur tituli, et ex Pausania quoque colligitur (I, 3, 4) : postea cur auctus sit numerus, nescimus. — Mox formula ἀρξάντα... ἀρχὴν docet universum archontum collegium thesmothetarum nomine venisse ea ætate. — Herennius hereditarium sacerdotium habuit, quod ex Cerycum gente fuit. Cf. De Herenniis N° 190, et nota N° 353 Herennium hieroce-

rycem esse Ἑρμειον, ut noster Dexippus est Ἑρμειος. De versibus cf. Jacobs. in Animadv. ad utramque Anthologizæ editionem. » Βοκσκη.

Suidas : Δέξιππος, Δεξίππου, ὁ Ἑρέννιος χρηματίας, Ἀθηναῖος ῥήτορ, γεγονὼς ἐπὶ Βαλεριανοῦ καὶ Γαλλιανοῦ καὶ Κλαυδίου δευτέρου καὶ Αὐρηλιανοῦ, τῶν βασιλέων Ῥωμαίων.

Trebellius in Gallien. c. 23 : *Gotthi Cyzicum et Asiam, deinceps Achaia omnem vastarunt et ab Atheniensibus duce Dexippo, scriptore horum temporum, victi sunt.*

PHOTIUS cod. 82 : Ἀγεγνώσθη Δεξίππου τὰ μετὰ Ἀλεξάνδρον, ἐν λόγοις τέσσαρσιν. Ἀγεγνώσθη δὲ αὐτοῦ καὶ ἕτερον σύντομον ἱστορικόν, μέχρι τῆς Κλαυδίου ἐπιτρέχον τὰς κεφαλαιώδεις πράξεις βασιλείας. Ἀγεγνώσθη δὲ αὐτοῦ καὶ τὰ Σκυθικά, ἐν οἷς αἱ Ῥωμαίων αὐτῷ καὶ Σκυθῶν ἀναγράφονται πρὸς ἀλλήλους μάχαι τε καὶ ἀξιόλογοι πράξεις. Ἔστι δὲ τὴν φράσιν ἀπεριττός τε καὶ ὀγκω καὶ ἀζιῳματι χαίρων, καὶ (ὡς ἂν τις εἴποι) ἄλλος μετὰ τινος σαφηνείας Θουκυκίδης, μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς Σκυθικαῖς ἱστορίαις.

Diversorum Dexipporum, ut videtur, scripta confundit Tzetzes Chil. IX, 274 :

Δέξιππος ὁ φιλόσοφος, μύστης ὢν Ἰαμβλίου

πολλὰ μὲν συνεγράψατο καὶ ἕτερα βιβλία,

ὢν τῷ ἐνὶ ἐντέρῳ τῷ εἰς Κατηγορίας·

ἔγραψε δὲ καὶ Σκυθικά, ἃ μέχρι νῦν οὐκ οἶδα,

καὶ ἕτερα ὡς εἶρηκα· μόνον τὸ ἐν δ' ἀνέγνω.

Cf. Maius in Collect. Nov. Vatic. tom. II, p. 346 not.

Eunapius in Vit. Porphyrii snb fin. : Τοὺς χρόνους (τοῦ Πορφυρίου βίου) ἐς Γαλλιανὸν καὶ Κλαυδίον εἰκάζειν συνέβαιεν, Τάχιστόν τε καὶ Αὐρηλιανὸν καὶ Πρόβον· καθ' οὓς ἦν καὶ Δέξιππος ὁ τὴν Χρονικὴν ἱστορίαν συγγράψας, ἀνὴρ ἀπάσης παιδείας τε καὶ δυνάμεως λογικῆς ἀνάπλεως.

Eunapii De Chronicis Dexippi locum vide in fragmentis.

ΤΑ ΜΕΤΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

1.

Photius cod. 82 : Ἀρχεται δὲ (sc. Δέξιππος) ἐν τοῖς μετὰ Ἀλεξάνδρον ἀπ' αὐτῆς τῆς τοῦ βασιλείως τελευτῆς, καὶ διεξέειπεν ὅπως εἰς τὸν ἀδελφὸν Ἀλεξάνδρου τὸν Ἀριδαῖον, ὃς ἦν ἐκ Φιλίνης τῆς Λαρισσαίας τῷ Φιλίππῳ γεγεννημένος, ἡ τῶν Μακεδόνων ἀρχὴ πε-

pus ab ipso regis excessu inchoat; refertque ut ad Alexandri fratrem Arideum (qui ex Philine Larissæa Philippo natus fuerat) Macedonum regnum devenerit; ad illum,

RES SUCCESSORUM ALEXANDRI.

1.

Rerum post Alexandrum gestarum narrationem Dexip-

ρίεσθαι εἰς αὐτόν τε καὶ εἰς τὸν μέλλοντα Ἀλεξάνδρου παῖδα τίκεσθαι ἐκ Ῥωξάνης (ἐν γαστρὶ γὰρ ἔχουσα καταλείπειτο) καὶ εἰς τοὺς ἀμφὶ Περδίκκην, οἱ κρίσει τῶν Μακεδόνων ἐπετρόπευον αὐτοῖς τὴν ἀρχήν. Διέξεισι καὶ ὅπως ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου διενεμήθη ἀρχή. Τὰ μὲν οὖν τῆς Ἀσίας οὕτω· Πτολεμαῖος δ' Ἀάγου Αἰγύπτου πάσης καὶ Λιβύης καὶ τῆς ἐπέκεινα γῆς, δπόση Αἰγύπτῳ συνάπτει, ἀρχεῖν ἐτάχθη· ὁ δὲ τῶ βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ ἐπὶ τῇ σατραπείᾳ ταύτῃ τεταγμένους Κλεομένης ὑπαρχος Πτολεμαίῳ ἀποκατέστη. Λαομέδων δὲ ὁ Μυτιληναῖος Σύρων ἡγεῖσθαι ἀπεφάνθη, καὶ Φιλώτας μὲν Κιλικίας, Πίθων δὲ Μηδίας, Εὐμένης δὲ Καππαδοκίας τε καὶ Παφλαγονίας καὶ τῶν ἐπὶ τὸν Εὐξείνιον πόντον κατιόντων μέχρι καὶ εἰς Τραπεζοῦντα, Ἀντίγονος δὲ Παμφυλίων καὶ Κιλικίων μέχρι Φρυγίας, Καρῶν δὲ Ἀσανδρος, Μένανδρος δὲ Λυδῶν, Λεώνταος δὲ τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας. Καὶ τῶν μὲν Ἀσιανῶν οὕτω· τῶν δ' Εὐρωπαίων Θράκης μὲν καὶ Χερρονήσου Λυσίμαχος, Ἀντίπατρος δὲ ἐπὶ πᾶσι Μακεδόσι καὶ Ἑλλήσι καὶ Ἰλλυρίοις καὶ Τριβαλλοῖς καὶ Ἀγριᾷσι καὶ ὅσα τῆς Ἠπείρου ἔξειτι Ἀλεξάνδρου στρατηγὸς αὐτοκράτωρ ἐτέτακτο. Τὴν δὲ κηδεμονίαν καὶ ὅση προστασία τῆς βασιλείας Κράτερος ἐπετρέπη, ὁ δὲ πρῶτιστον τιμῆς τέλος παρὰ Μακεδόσι· Περδίκκας δὲ τὴν Ἠφαιστίνων χιλιάρχιν. Ἦσαν δὲ ἄρχοντες Ἰνδῶν μὲν ἀπάντων Πῶρος καὶ Ταξίλης· ἀλλ' ὁ μὲν Πῶρος οἱ ἐν μέσῳ Ἰνδοῦ ποταμοῦ καὶ Ὑδάσπου νέμονται, Ταξίλης δὲ τῶν λοιπῶν. Πίθων δὲ τις τῶν τούτοις ὁμῶρων ἡγεῖτο, πλὴν Παροπαμισσαδῶν. Οἱ δὲ συνάπτοντες Ἰνδοῖς, ὅσοι ὑπὸ τοῖς Καυκασίοις ὄρεσι νέμονται, Ὁξιάρτη τῷ Βακτριῳ, ὃς ἦν Ῥωξάνης πατὴρ, εἰς ἀρχὴν ἀπενεμήθησαν· ἥς ἐτέχθη παῖς

μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς Ἀλεξάνδρου θάνατον, ᾧ τὸ Μακεδόνων πλῆθος τοῦ πατρὸς τὴν προσηγορίαν Ἀλεξάνδρον ἔθεντο. Ἀραχωσίων δὲ καὶ Γαδρωσίων ἐκῆρχε Σιδύρτιος, καὶ Στασάνου δ' Σόλιος Ἀρείων καὶ Δράγων ἡγεῖτο. Φιλίππου δὲ ἦν ἀρχὴ Σογδιανοὶ καὶ Ῥαδαφέρους (Ἰ. Φραταφέρους) Ὑρκανία καὶ Νεοπολέμου (deb. Τληπολέμου) Καρμανία. Πέρσαι δὲ ὑπὸ Πευκέστη ἐτάχθησαν. Τὴν δὲ Σογδιανῶν βασιλείαν Ὀρώπιος (?) εἶχεν, οὐ πάτριον ἔχων ἀρχὴν, ἀλλὰ δόντας αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου· ἐπεὶ δὲ τύχη τις αὐτῷ συνέπεσεν, ἐπαναστάσεως αἰτίαν φεύγοντι, παραλυθῆναι τῆς ἀρχῆς, τότε κοινῶς (ἐκείνους;) αὐτῶν τὴν ἀρχὴν εἶχε. Βαβυλωνίων δὲ καὶ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν Τίγρητος καὶ Εὐφράτου, τῶν μὲν Σέλευκος, τῆς δὲ Μεσοποταμίας Ἀρχέλαος ἦρχε. Τοσσοδε ἀριθμὸς ἔθνων τε καὶ ἔθνεσι ἀρχόντων ἦν, ὅτε Περδίκκας μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν τὰς ἀρχὰς ἐνεῖμε. Καὶ τὰ ἄλλα διέξεισιν ἐν πολλοῖς, ὡς κἀν τούτοις Ἀρριανῷ κατὰ τὸ πλείστον σύμφωνα γράφων. De re v. Droysen. *Hellenism*. tom. I, p. 48 sqq.

Cf. Schol. Lucian. p. 19 ed. Jacobitz. : Περδίκκας, Πτολεμαῖος καὶ Σέλευκος] Οὗτοι οἱ τρεῖς διάδοχοι ἦσαν Ἀλεξάνδρου, καὶ ὁ μὲν Περδίκκας συνδυάσει Ἀριδαίῳ τῷ βασιλεύοντι μετ' Ἀλεξάνδρου, ἀσθενεῖ ὄντι, τὴν βασιλείαν, ὁ δὲ Πτολεμαῖος ἦρχεν Αἰγύπτου, καὶ Σέλευκος τῶν περὶ Βαβυλῶνα τόπων, ὡς ἱστορεῖ Δέξιππος.

2.

Exc. Vatican. De sentent. (cod. p. 81. 82. 101. 102) p. 319-323 ed. Mai., p. 29-24 ed. Niebuhr. in Corp. Scr. Byz. tom. I : *** τὸ αὐχμημα,

inquam, et Alexandri filium, qui exspectabatur de Roxane, quæ prægnans relicta fuerat, itemque ad Perdiccam et socios, qui Macedonum decreto pro dictis regibus imperium procurabant. Narrat deinceps, ut Alexandri regnum sit divisum. Asiæ quidem hoc modo : Ptolemæo Lagi filio totius Ægypti et Libyæ et omnis ultra hanc regionis Ægypto adjacentis imperium datum : Cleomenes vero, ab Alexandro rege huic satrapie impositus, vicariam Ptolemæo præstare operam iussus est. Laomedon Mytilenæus Syriam tenuit ; Pithon vero Mediam ; Eumenes Cappadociam et Paphlagoniam gentesque ad Pontum Euxinum sitas usque ad Trapezuntem. Antigonus Pamphylis et Cilicibus præfectus est usque ad Phrygiam ; Asandro Cares obvenērunt, Lydi Menandro. Leonatus Phrygiam Hellesponticam obtinuit. Atque ita quidem Asia distributa. In Europa vero Thracia et Chersonesus Lysimacho cessit ; Antipater præfuit universæ Macedoniæ et Græciæ, Illyrii item et Triballis atque Agrianis, iisque omnibus, quibus in Epiro fuerat ab Alexandro adhuc superstitibus cum summa potestate imperator præpositus. Curatoris porro officium quæque ad regiam pertinebant tutelam, Cratero mandata, quod summum est apud Macedones dignitatis culmen. Perdiccas Hephaestionis chiliarchiam tenuit. Indorum omnium præfecti Porus et Taxiles fuere. Ac Poro quidem quæ

Indum inter et Hydaspem fluvios jacent, Taxilo vero reliqua sunt attributa. Pithon quidam horum finitimis imperavit, exceptis Paropamisadis, Qui vero Indis contermini sunt sub Caucasii montibus incolentes, Oxyartæ Bactriano, Roxanes patri, obtigerunt. Hac Roxane filius natus est, post Alexandri patris obitum, quem æque parentis nomine Alexandrum Macedones appellarunt. Arachosii et Gedrosii Silyrtius præfuit. Stasanor Solensis apud Arios et Drangos regnavit. Philippus Sogdianis imperavit, ut Radaphernes (*Phrataphernes*) Hyrcaniæ, et Neoptolemus (*Tleptolemus*) Carmaniae. Persæ Peucestæ paruerunt ; Sogdianorum regnum Oropius tenuerat, non a patre relictum, sed ab Alexandro acceptum ; qui postquam in eam calamitatem incidit, ut perduellionis reus regno excoactus esset, tum ille (*Philippus*) imperium Sogdianorum obtinuit. Babyloniorum vero ejusque regionis, quæ media Tigrim inter et Euphratem fluvios sita est, ita distributum imperium, ut illis quidem Seleucus, Mesopotamiæ vero Archelaus imperaret. Hic itaque gentium eorumque præfectorum recensens, ubi Perdiccas post Alexandri excoactum regna distribuit. Reliqua quoque, sicuti hæc, fuisse persequitur Dexippus, in plerisque cum Arriano consentiens.

2.

*** quam nacta est gloriam non diminuens, sed præter-

δ κείνηται μὴ καταλύσασα, πρὸς δὲ τῷδε καὶ ἄρχειν ἐτέρων δικαιοῦσα, καὶ γινώσκουσα ὡς πολυπραγμοσύνη μὲν βεβαιούται ἀρχὴ πᾶσα, ἀπραγμοσύνη δὲ φθείρεται· εἰκοτὸ τε ἂν οὐδαμῶς τις, ἀνδρὶ εἰκῶς προτιμᾶσθαι ἐτέρων ἀξιοῦντι καὶ μεῖζον ἐς τὸ κοινὸν φρονεῖν, καταλύειν εἰς ἑαυτὸν τὴν κοινὴν εὐκλειαν, εἰ μὴ τῷ συμβᾶντι ἐξωσθῇ (Nieb., ἐξισώσθη cod.). Μηδὲ τὸν μὲν ἀντίπαλον δοῖαι ἐπιθεραπεύειν (δοξαίτε θερ. ? Nieb.), παρορᾶν δὲ τὸ τε ἡμέτερον (ὕμ. ? N.) φρόνημα καὶ τὴν ἐκ τοῦ θεοῦ ὑπουργίαν, ἣν χρὴ πύσαντες (ἢ χρὴ πιστεύσαντας ? Bekk.) δι' αὐτῶν νοήσασθαι· περιέσται γὰρ ὑμῖν τὸ τῆς δαιμονίας σπουδῆς μὴ ἀναξίους φανῆναι, καὶ τὰ τε ἔτοιμα ἐς τὸ ὑπακούειν οἰκειώσασθαι, καὶ τὰ ἐτι μέλλοντα σὺν ἐκπλήξει τοῦ ἀδήλου προσάγεσθαι. Σωφροσύνη δὲ ἀνδρῶν τοῖς τε ἐκ τῆς τύχης προζημιόμενοις εὖ χρῆσασθαι, καὶ ἅμα συνέσει ἐς τὰς πράξεις ἰόντας μὴ παρίεσθαι τῶν κοινῶν τὸ ἐφεσθηκός, μηδὲ μεταστάντων εἰς μεταμέλειαν ἔκειν τοῦ παροφθέντος. Ἀρετὴ ἡ μὲν πρωτότης ἐν τῷ τὰ κράτιστα εἶναι γινῶναι, δευτέρα δὲ ἡ ἐν ἔργοις. Ἀμφοῖν δὲ ὁ παρὼν καιρὸς δεῖται, καὶ τοῦ γε πράττειν ἐτοιμοτάτου, ὡς ἢ γε ἀνευ τοῦ προμηθεύς σὺν τῷ κνεῖν μέλλοις χρηστὸν μὲν οὐδὲν ἦνεγκε, τοὺς δὲ χρησαμένους πολλὰς ἐκ' οὐδενὶ μετρίῳ ἔσπηλε. Ταπειναὶ μὲν οὖν φύσεις οὐκ εὐπαράκλητοι ἐς σπουδὴν τῶν ἀρίστων, διότι παραδειγμάτων τε καλῶν ἀμοιροῦσιν ἰδίων τε καὶ πατέρων τῶν ἑαυτῶν, καὶ τῇ σφῶν μὲν ἀνανδρείᾳ βραθυμοτέρας κέχρηται ταῖς ἐπιτηδεύσεσιν. Οἷς δὲ ἡ ἀρετὴ διὰ τε αὐτῶν καὶ προπατόρων ἐκτῆθη, φόβου αἰσχύνης μάλλον

ἢ ὄκνου ἐς τοὺς κινδύνους ἡττῶνται, καὶ ἐβελοντεῖ τὸν τῶν καλῶν πόνον ὑφίστανται.

β'. Ὅτι φέρει αἰσχύνην ὁμοίως θράσει τε ἀλογίστω τῆς μὴ προσηκούσης εὐκλείας ὀρέγεσθαι, καὶ διαδοχὴν ἔργων ἀρίστων ἀνανδρίᾳ ἐν ἑαυτῷ καταλύσαι.

γ'. Ὅτι οὐ ταῦτ' οὐδ' εὐβουλία καὶ ὄκνος· ὁ μὲν γὰρ σὺν τῷ περιδεῖ διαμέλλει, ἡ δὲ τὰ κράτιστα ἐλομένη ὥρμησεν ἐς τὰ ἔργα.

δ'. Ὅτι τοῖς ἀνδρείᾳ χρωμένοις ἐς τὰ ἔργα τὸ θεῖον συνέπεται.

ε'. Ὅτι ἰσχυρότατον στάσις ταραῖα εὐεξίαν καὶ εὐταξίαν φεῖραι πόλεως τε καὶ στρατοπέδων. — Ἐνθα δὲ καὶ ἄλλα τῶν ἀνεπίστων ἀνθρώποι κατεργάζονται· τόλμη γὰρ πρὸ δυνάμεως πιστεύσαντες ἐπὶ τοῖς πολέμοις — τῶν αἰετῶν μοχλοῦντων. — Ἀνέγκλητοι δὲ σύμμαχοι, κἂν ἐλάττους ᾖσιν, ἅμα προθυμίᾳ συμφορώτεροι ἢ πλήθει περιόντες, ὑποπτοὶ ὑπελείποντο.

ς'. Ὅτι τοὺς πραγμάτων μεγάλων προστασίαν ἐξ ἀρχῆς ἐλομένους οὐδὲ ἐθέλοντας ἔστι κινδύνων ἕξω καὶ πολέμων εἶναι· νομίζοντες γὰρ οἱ ἐν τῷ παρόντι ἰσχύοντες τῶν ἀρετῇ διαφερόντων οὐκ ἀκινδύνους τὰς ἡσυχίας, σὺν τῷ περιδεῖ τοῦ μήποτε ὑπ' αὐτῶν ἀχθῆναι (ἀρχθῆναι ? Bekk.), καὶ μὴ κινουμένοις ἐπέρχονται, βεβαιωτάτην σφίσιν ἀσφάλειαν εἶναι νομίζοντες, εἰ κἂν ταῖς δοκούσαις ἀπραγμοσύναις τὰ ἰσχυρὰ προκαταλήθονται. Ἀριστον δὲ τὸ μέλλον δέος ἔστω (ἔσω ? B.) τοῦ παρόντος ἐν ἀσφαλεῖ θέσθαι, καὶ μὴ ἀναμείναντας προπαθεῖν κακῶς οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἀμύνεσθαι· βέλτιον γὰρ τὸ μὴ συμβησόμενον προελπίσαντας φυλάσασθαι,

ea aliis quoque imperare contendens, ac probe gnara intento in multa studio omne regnum stabiliri, desidia autem subverti. Neque quisquam qui se ceteris antestare ac dignitate in rep. fulgere velit, publicam gloriam sua culpa imminui æquo animo feret, nisi rerum necessitate cogitur. — Neque adversario videamini obsequi, vestram autem confidentiam abjicere, deque etiam auxilium spernere, quo fretos bono animo vos esse oportet. Quippe reliquum vobis erit, ut ne divina cura indigni videamini, atque ut omnes, qui ad obediendum parati sunt, vobis adjungatis; eos qui cumtiantur incertorum casuum metu, concilietis. Est autem humanæ temperantiæ, bonis a fortuna oblati recte uti, simulque sapienter negotia tractando haud negligere futuram publicarum rerum sortem, neque, si res aliter ceciderint, rem omissam ægre ferre. Prima virtus est, quid optimum sit, recte dispicere; proxima in agendo versatur: utraque autem præsens tempus indiget, et præterea promptissimo opere. Nam agendi mora consilio destituta nihil utile efficit; imo ii qui ita se gerunt, non mediocria detrimenta capere solent. Qui ergo humiliore loco nati sunt, haud facile ad studium rerum optimarum hortando impelluntur: carent enim illustribus exemplis, sive suis propriis sive parentum. Et hi quidem ob suam ignaviam socordius vitæ rationes instituunt; quibus vero et sua et majorum suorum virtus inest, si in periculis timori magis turpitudinis, quam pigritiæ, obnoxii sunt, ultroque honestos labores excipiunt.

2. Æque turpe est stulta audacia incongruam gloriam appetere ac præclari operis exercitationem propria ignavia omittere.

3. Alia est matura deliberatio, alia segnitias: namque hæc cum timore restitit, illa ubi optime decrevit, ad opus incumbit.

4. Audentes manumque operi admoventes deus adjuvat.

5. Nihil validius seditione est ad bonum publicum perturbandum, atque ad civitatis castrorumque ordinem subvertendum. — Hinc alia quoque insperata homines faciunt. Audacia enim potius quam viribus confisi in bellis — hominum semper ærumnosorum. Inculpati autem socii, etiamsi pauciores numero, tamen alacritate utiliores quam numero præstantes, ut suspecti deferbantur.

6. Qui semel magnarum rerum regimini præfuerunt, iis, ne si velint quidem, carere periculis bellisque licet. Etenim illi, qui præsentī potentia pollent, existimantes, intutam esse præclarorum virorum quietem, meliusque perciti, ne summa rerum priventur, etiam ubi nullæ res novæ moventur, vigilant, atque ita firmissimam sibi securitatem fore existimant, si in pace quoque munitum, ut ita dicam, locum præoccupant. Optime autem facit, qui a futuro timore in præsentia cavet neque se patitur ante lædi, ne postea paribus viribus repugnare non possit. Præstat enim id etiam, quod futurum non est, præsentientem cavere, quam spe quietis ignaviam propriam fovere, præsentique

ἢ ἀπραγμοσύνης ἐλπίδι τὸ ἀνάνδρον * αὐτὸν θεραπεύσαντας καὶ τὴν παροῦσαν ἀρχὴν ἀποθεμένους, ἐν τοῖς δαινοῖς ἀθεμενέει ἐνδοῦναι. Προφυλακὴ δὲ τοῦ μέλλοντος ἀδείαν κτίζεται.

ζ'. Ὅτι ἐν τοῖς πολέμοις μάλιστα αἱ τῆς τύχης πλεονεξίαι ἄλλοτε ἐπ' ἄλλους δρῆν ἐχουσι, κατὰ τὸ αἰετὶ συμβαῖν περιήκουσαι. Κάλλιόν τε ὑμῖν ὑπὲρ τοῦ ποιῆσαι μᾶλλον ἢ παθεῖν αἰρεῖσθαι τὸ ἀγώνισμα. Καλοῖς δὲ ἔργοις αἰετὶ συνέπεται καλὸς ἔπαινος, ὥς τὰ γε ἐναντία φήμην ἀναξίαν ὑμῶν ἔχει τῆς εὐκλείας. Ταῦτα τοῦ Ὑπερίδου.

[Suidas v. Ἐπιμᾶλλον : Δέξιππος· « Τῶν δὲ τινων τοῖς Ὑπερίδου λόγοις ἐπιμᾶλλον ἀχθέντων. »]

η'. Ὅτι [οὐ] χρηταὶς ἡδίσταται ἀκροάσεσιν ἀγομέ- νους συνεῖναι ταῖς δυσχερεῖαις ἐπὶ τῶν πράξεων, ἀλλ' ἔως περ ἔστι τις αἰδέα, βουλῇ χρωμένους τὸ βέλτιον αἰρεῖσθαι, μὴ δὲ σφαλέντας μεταμέλειαν ἔχειν τοῦ γνωσθέντος. Ἀμαθία γὰρ οὐκ ἐπαινέται, διότι καὶ σφάλ- λεται· εὐβουλία τε ἄριστον, ἐπειδὴ ξύνεσις ἔστι τοῦ μέλλοντος· τὸ τε γὰρ συμφέρον λογισμῷ ἐπέγνυι, καὶ τὸ ἐναντίον προμαθοῦσα ἐφυλάττο. Αἱ δὲ ὀξείαι καὶ ἀπερίσκεπτοι ἐγχειρήσεις ταχείας καὶ τὰς μεταμελείας ἤνεγκαν. Ἡ τε τῶν λόγων ἰσχύς, ἐλπίδων μὲν καὶ ἐπιθυμιῶν νικηθεῖσα, ἐς μὲν τὴν παρατυχία πειθῶ εὖ συγκεῖσθαι ἐδοξεν, ἔργῳ δὲ οὐ συνήνεγκεν. Ὁρέγεται δὲ εἰρήνη μὲν τοῦ εὖ γινῶναι, πόλεμος δὲ μάλιστα· κἂν τύχῃ μὲν τοῦ προσήκοντος, ἐλάχιστα ἡ οὐδὲν ἂν σφάλ- λουτο, διαμαρτῶν δὲ πλείους καὶ παντὶ χροῦτ' ἂν τῷ ἐναντίῳ. Παραινῶ δὲ τοῖς...

θ'. Ἐλπίσαμεν.. μὴ.. ἐπὶ μεγάλας... εἰσαυθίς φι- λίας διδόντες.

ι'. Ὅτι ἐν τοῖς.. πολέμοις τὸ μὲν χρηστὸν ἐτέρων, τὸ δὲ δυσχερὲς ἴδιον [τῶν] διακινδύνευο [όντων] γίνε- ται. Ἀμεινον δὴ.. ὑπερπρονήσαντας ἐκδέχασθαι.. πεῖ- ραν. Εἰ δὲ τις θράσει ἀλογίστω.. [ἐ]ῖναι πρὸς πόλεμον ἡγεῖται, εἰ τὴν Ἀλεξάνδρου [συμ]φορὰν... σκεψάσθω τὸ.. πεῖραν φοβερόν.. καὶ τὴν.. παρασκευάζει.. δοκεῖ καὶ ὁ ἐπι.. το διαφερόντως.. κινδύνους εὐτολμος.. τι προμηθεὶς μαλακίαν ἡγοῦντο... τὸ δὲ.. ὄντος καὶ ἡ δόξα.. πρὸς μὴ βουλόμενον ἐκ.. καὶ τὸν τοῦ ἐπικινδύν.. καὶ

ἐκ τοῦ δὲ.. διότι οὗτος.. βόμῃ καὶ παρασκευῇ [ὑπὲρ] τῆς αὐτῶν ἐλευθερώσεως μεῖζονα ἀνθρωπίνης ἐλπίδος ἐννοήσαντες πρᾶξι ἐπεχείρησαν. Ἀρετὴ γὰρ καὶ παρασκευῇ τῆς Μακεδόνων δυνάμεως ἀναμφιλόγως πάντας ἀνθρώπους ὑπερβαλλούσης, οἱ δὲ, καίπερ ἀρρωστίᾳ τῇ οἰκείᾳ οὐδὲ τῶν πολεμίων τοῖς προσώκοις ἀξιομάχοι νομιζόμενοι, προθυμίᾳ τῇ σφετέρᾳ καὶ πόθῳ τῆς παλαιᾶς εὐπραξίας ἐς τὸ ἂν τοῖς [ἀντιστή- ναι? N.] Μακεδόσι κατὰ παρασκευὴν ὥρμηθησαν.. χρῆ δὲ.. μὲν προπαθόντας καὶ ὥς ἀπὸ τῆς ὁμοίου α.. τοῖς.. νήσας καὶ δωρεὰς εἰκυίας ἀντιδίδοναι καὶ ὅπα.. αὐθις ζήλῳ τῶν προσγενομένων ἐπεδρεύειν ἐν τῷ εὖ ποιεῖν.

ια'. Ὅτι πιστοῦται εὖνοια συμμάχων, μάλιστα δὲ τοὺς προῦπάρξαντας χάριτος, ἥ κα.. τοὺς τὴν μετου- σίαν ἤξειν.. τῶν ὁμοίων ἐπὶ τὰς εὐεργεσίας τρέπονται· χρεῶσται.. τοῖς ἐπαγγελθεῖσι παρ' ἡμῶν ἤδη τιθέμε- νοι.. μὴ συναίνειν· καὶ πρεσβευομένοις παρὰ τοὺς βασι- λεῖς σπουδῇ πάσῃ συν.. ἡμῶν καὶ τῶν.. ἐλλει.. τὰ δὲ πληθῇ ὥς τῶν τούτων.. πρέσβειν βουλομένοις τὴν εὐθὺς ἡκίστους ὄντες.. ἐφ' ἐαυτὸν..

ιβ'. Ὅτι οἱ δει.. συγχωρήσεως οὐ δεῖται.. σφετερω- θέντες εἰ δοξάζετε.. τὸ αὐτὸ πείραν.. ἐτοιμας.. σοὶ δὲ γνώριμον.. δ: ἐπιτάττομεν.. ὥς αὐτῶν πραγμάτων συμφορ.. κάλλιστα.. καιροῦ τυχοῦσιν καὶ εἰ.. σὺν μὲν τῷ.. τούτου βλαβεράς.. ἐπ' ἀμφοτέροις καὶ σὺν τῷ δι- καίῳ καὶ ἅμα συμφέροντι.. ἀσφάλειαν βεβαίως ὄντες· πολέμου δὲ παρασκευὴ φυλακὴ εἰρήνης βεβαιότατη· τὰ γὰρ.. μέχρι τούτου οὐκ ἀν.. δὲν πράζειν.

ιγ'. Ὅτι.. οἱ κρατήσαντες ἡττηθῆναι...

Quæ leguntur § 1-7 petita sunt ex oratione Hyperidis, qua Athenienses, post nuntiatam mor- tem Alexandri, ad bellum contra Macedones sus- cipiendum excitavit. Quæ sequuntur § 8 ex Pho- cionis, ni fallor, oratione, qua dissuadebat bellum, deprompta sunt.

potentia omissa, quum mala deinde ingruerint, infirmitate laborare. Etenim futuri cautio securitatem parit.

7. In bellis præpotentia fortunæ modo huc modo illic transgreditur, pro præsentē semper eventu vices alternans. Ceteroquin honorificentius vobis erit, si ob faciendum, quam si ob patiendum aliquid, certamen susceperitis. Jam egregia facinora semper subsequitur clara laus, contraria autem facta indignam pariunt claritate vestri nominis existimationem. Hæc sunt Hyperidis.

[Dexippus ait : « Quin autem nonnulli Hyperidis verbis magis offenderentur. »]

8. Hand decet orationum suavitatem seductam in rebus exsequendis difficultate laborare; sed donec aliqua tranquillitas est, deliberato consilio oportet meliora eligere, ne postea detrimentum passi rem præcognitam vana poeniten-

tia requiramus. Inscitla illaudabilis est, quia errore proba- bitur: prudentia est optima, quia futuri præscia est, et quid sit utile, ratiocinando cognoscit, contrarium autem prævisum vitat. Subitanea atque inconsiderata incepta ce- lerem poenitentiam provocant. Eloquentiæ vis, si spei alicui vel cupiditati sit obnoxia, e vestigio quidem persuadere videtur, re vero ipsa non prodest. Pax bono consilio eget, multo vero magis bellum: in quo si quis verum providerit, rarissime aut nunquam offendit: qui secus facit, contraria plerumque sorte utitur. Hortor autem. . . .

ΧΡΟΝΙΚΑ.

Eunapius (qui Dexippum continuavit) in Exc. De sent. p. 56 ed. Niebuhr. : Δεξιππῷ τῷ Ἀθηναίῳ κατὰ τοὺς Ἀθηναίων ἀρχοντας, ἀπ' οὗ παρὰ Ἀθηναίους ἀρχοντας, ἱστορία συγγέγραπται, προσαριθμουμένων τῶν Ῥωμαϊκῶν ὑπάτων καὶ πρό γε αὐτῶν ὑπάτων καὶ ἀρχόντων ἀρχαμένης τῆς γραφῆς. Τὸ δὲ ἐν κεφάλαιον τῆς ἱστορίας τὰ μὲν ἀνωτέρω καὶ ὅσα τὸ ποιητικὸν νέμεται γένος, ἐφεῖναι καὶ ἐπιτρέψαι τῷ πιθανῷ καὶ μᾶλλον ἀναπεῖθοντι τὸν ἐντυγχάνοντα, τὰ δὲ προϊόντα καὶ ἐπὶ πλεόν μαρτυρούμενα συνενεργεῖν καὶ κατακλεῖσαι πρὸς ἱστορικὴν ἀκρίβειαν καὶ κρίσιν ἀληθεσίαν. Βιάζεται γοῦν καὶ συναριθμεῖται τὸν χρόνον εἰς τε τὰς Ὀλυμπιάδας περιγράφων καὶ τοὺς ἐντὸς ἐκάστης Ὀλυμπιάδος ἀρχοντας. Πρόθρυα δὲ κάλλους ἀνάμεσα προθεῖς τῆς συγγραφῆς, καὶ προϊὼν τὰ τε ἐνδον ἐπιδείξας σεμνότερα, τὸ μὲν μυθώδες καὶ λίαν ἀρχαῖον ἀραιεῖ, καὶ ἀφῇσιν ὅσπερ φάρμακον παλαιὸν καὶ ἀδόκιμον εἰς τοὺς συνταθεικότες· Αἰγυπτίους δὲ χρόνους ἀναλεγόμενος καὶ συνωθούμενος ἐπὶ τὰ πρῶτα καὶ τελώτερα (παλαιότερα conj. Bekk.) τῶν παρ' ἐκάστοις ἀρχῶν, τοὺς ἡγεμόνας καὶ πατέρας τῆς ἱστορίας ἐκτίθῃσιν, ἐνδηλὸς ὦν καὶ σχεδὸν τι μαρτυρούμενος, ὅτι τῶν ἀπιστουμένων ἕκαστον ἕτερος προλαβὼν εἴρηκεν. Καὶ περιφέρει γε τὴν ἱστορίαν ἐκ πολλῶν καὶ παντοδαπῶν τῶν ταῦτα εἰρηκότων ὅσπερ βωπόν τι καὶ ποικίλον καὶ χρῆσιμον εἰς ἐν μυροπώλιον τὴν ἰδίαν ἐξήγησιν κατακειλισμένην καὶ συνηγμένην. Πάντα δὲ, ὅσα πρὸς τε τὸ κοινὸν ἀπάντων ἀνθρώπων ἀξιόλογα καὶ κατ' ἀνδρα

δι' ἀρετὴν περιττοῦ τινος ὀνόματος τετυχηκότα, λάθρως ἐπιδραμῶν καὶ διαθόμενος τῷ λόγῳ, τελευτῶν εἰς Κλαύδιον καταλύει τὴν συγγραφὴν, καὶ Κλαυδίου τῆς βασιλείας ἔτος τὸ πρῶτον, ἐς δὲ καὶ τῆς βασιλείας ἤρχετο καὶ ἐτελεύτα, ἐνιαυτὸν ἀρχῆς Ῥωμαίων ἐνα· οἱ δὲ καὶ ἕτερον αὐτῷ χαρίζονται. Ἔττα Ὀλυμπιάδας καταλογίζεται τόσας καὶ τόσας καὶ ὑπάτους καὶ ἀρχοντας ἐπὶ ταύταις, τὴν χιλιάδα τῶν ἐτῶν ὑπεβαλὼν, ὅσπερ ἀγωνίων, εἰ μὴ πολλῶν λίαν ἐτῶν ἀποδοῖη λόγον τοῖς ἐντυγχάνουσιν.

Ἐγὼ δὲ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον εἰς νοῦν βαλόμενος, ὑπ' αὐτοῦ Δεξιπποῦ ταῦτα ἔχων ἐκδιδάσκεισθαι καὶ συλλαμβάνειν, ὅσος καὶ ἥλικος δὲ κίνδυνος κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον ἱστορίαν γράφειν, καὶ πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας ὁμολογεῖν, ὅτι ταῦτα οὐκ ἔστιν ἀληθῆ κατὰ τοὺς χρόνους, ἀλλὰ τῷ μὲν οὕτως, τῷ δὲ ἐτέρως ἔδοξε, καὶ περιφανῶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖν, ὅσπερ ἐκεῖνος, ὅτι χρονικὴν ἱστορίαν γράφων πλανωμένην τινὰ καὶ μαστὴν τῶν ἀντιλεγόντων ὅσπερ ἀπρόεδρον ἐκκλησίαν ἐκτίθῃσιν τὴν γραφὴν, ὀξέως δὲ καὶ τῆς Βοιωτίας ἀκούων παροιμίας, ὅτι οὕτως αὐλεῖν οὐ πρέπει, κάκεῖνα προσελογιζόμεν, ὅτι τέλος ἱστορίας καὶ σκοπὸς ἀριστος τὰ πραχθέντα ὅτι μάλιστα δίχα τινὸς πάθους εἰς τὸ ἀληθὲς ἀναφέροντα γράφειν, οἱ δὲ ἀκριβεῖς λογισμοὶ τῶν χρόνων, ὅσπερ ἀκλῆτοι μάρτυρες αὐτομάτως ἐπεισίνδοντες, εἰς ταῦτα ὠφελοῦσιν οὐδέν. Pluribus in hanc sententiam disputatis, mox iterum Dexippi mentio fit in hisce : Κωλύει μὲν γὰρ ἴσως οὐδὲν καὶ περιττόν τι μαθεῖν, ἄλλως τε καὶ, ὥς φησιν αὐτὸς Δέξιππος, τῶν

CHRONICA.

Dexippus Atheniensis historiam composuit secundum seriem archontum Atheniensium, inde ab illis certe temporibus, a quibus esse apud Athenienses archontes coeperunt. Simulque cum iis etiam consules Romanos ex ordine adscripsit. Ceterum quum ante consulum et archontum tempora scriptum exordiat, hoc unum maxime sibi proposuit historicus, ut antiqua nimis et quae a poetarum gente traduntur, probabilitati suae permittat et prout cuique lectori videbitur, esse sinat : posteriora autem, quae testimoniis magis abundant, conferat ad historicam severitatem et sub verioris criticae regulas redigat. Cogit igitur digeritque tempus juxta Olympiadum seriem juxtaque occurrentes in unaquaque Olympiade archontes. Jam pulcherrimo historiae suae prooemio proposito, pergit porro, et ipsum scripturae corpus venustius adhuc ostendens, fabulosa quidem et prisca nimis rescat, atque apud horum auctores tanquam pharmacum vietum et reprobatum, otiosa esse sinit : Aegyptiaca vero tempora supputans atque ad antiquiores purioresque, qui sunt apud quamque gentem, fontes revocans, principes patresque historiae in medium profert : plane demonstrans ac propemodum testimoniiis comprobans, unumquodque ex his incredibilibus alium ex alio historico fuisse mutuatum. Ipse autem e multis et omnigenis, qui de his rebus scripserunt, historiam conficit : cinnum veluti varium et perthivum ad unicam pigmentarii officinam, ad

suam videlicet narrationem, cogens atque cumulans. Omnia vero, quae sive generatim inter homines illustria, sive singillatim ob alicujus virtutem praestante fama incluserunt, celeriter percurrens atque in suam lucubrationem adsumens, finem historiae facit in Claudii anno primo, quo is regnum et auspicatus est et finivit, anno uno Romanis imperitans : quanquam nonnulli duos ei imperii annos largiuntur. Deinde Olympiadum numerum supputat et archontum consulumque, annorum chiliadem exhibens, laboriose admodum aestuans, nisi permultorum annorum lectoribus suis rationem reddiderit. Ego vero, qui de hoc opere lucubrando consilium cepi, ab ipso quidem Dexippo discere potui et cognoscere, quale quantumque periculum sit per annos singulos historiam deducere, ac porro lectoribus confiteri, hoc et illud secundum temporum rationem non vere esse dictum, sed alius aliter esse visum, atque ita se ipsum perspicue coarguere, ut reapse Dexippo accidit, quod historiae chronicae quivis auctor fallacem quandam et plenam repugnantiarum, seu concionem praeside carentem, edit scriptionem : Bæoticum quoque proverbium auditurus, quod sic tibiis sonare non licet. Denique et illud mecum reputavi, finem historiae scopum optimum esse, ut res gestae, duce omnino veritate, absque ullo affectu scribantur : accuratos autem temporum calculos, si velut testes non advocati adsint, praedictae rei nihil prodesse.

Nisi forte inania etiam discere animus fert : praesertim quum chronici scriptores, ut ait ipse Dexippus, vel omnes

μὲν χρονικῶν ἢ πάντων ἢ τῶν πλείστων διαπεφωνημένων, τῶν δὲ ὑπερόρων καὶ φανερῶν πράξεων συμπεφωνημένων.

3.

Syncellus p. 177, D : Ἡρακλειδῶν κάθοδος Ὑλλου τοῦ πρεσβυτέρου παιδὸς Ἡρακλέους ἡγουμένου τῆς κατὰ Πελοποννησίαν μάχης, ἣτις ἐπεκράτησεν ἱκανοῖς ἔτεσι μεταξὺ Πελοποννησίων καὶ τῶν Ἡρακλειδῶν. Τότε Ῥόδος ἡ νῆσος οἰκίζεται παρὰ Λακεδαιμονίων, ὡς Δέξιππος (Ζεύσιππος Goar.) ἱστορεῖ, μετοικησάντων ἐκ Πελοποννήσου διὰ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν ἐπίθεσιν.

4.

Idem p. 263, D : Ἀλέξανδρος οὖν κ' ἄγων ἔτος, κατὰ Δέξιππον, πᾶσαν ἄσκησιν ἡσκημένος σωματικῇ, αὐτοῦ τε γνησιώτατος Ἀριστοτέλους γεγονώς τοῦ δαιμονιώντος φοιτητῆς, ἐπὶ τὴν πατρίαν παρῆλθε βασιλείαν.

Antecedit apud Syncellum locus de majoribus Alexandri inde a Carano. Hunc quoque, sicuti ea quæ deinceps de Alexandro ipso, deque ejus successoribus usque ad eversum a Romanis imperium sequuntur, omnia e Dexippo fluxisse, a Syncello autem ex Eusebio petita esse censuit Scaliger, ideoque omnia hæc tanquam Dexippi excerpta in græcum suum Eusebium recepit. In Scaligeri autem arbitrio acquiescentes etiam hodie viri docti, qui hujus loci mentionem faciunt, Dexippum laudare solent. Id vero perperam fit. Ex Eusebio Armen. certo nunc constat locum Syncelli non esse petatum ex Eusebio. Comparatis autem inter se quæ de Macedonum regibus apud Syncellum et Eusebium leguntur, facile intelligitur utriusque narrationem ex eodem fonte derivari, adeo ut locis haud paucis singula verba apud utrumque legantur eadem. Hunc vero fontem Dexippum esse vel propterea negaveris, quod Eusebius (p. 195) data opera duces suos recensens, Dexippi mentionem non injecerit. Contra vero Porphyrium di-

sertis verbis testatur suppeditasse sibi quæ de Alexandri in Macedonia successoribus tradidit. Ex eodem Porphyrio etiam ea fluxisse, quæ de majoribus Alexandri Eusebius et Syncellus exhibent, consentaneum est. Quanquam Syncellus sua non ex ipso Porphyrio sed ex Africano vel ex alio chronographo descripsit.

5.

Syncellus p. 334, C : Ἐν τοῦτοις τοῖς χρόνοις (sc. Claudii imperatoris) ἐφάνη τὸ ὄρνεον δ Φοινίς, καθὼς ἱστοροῦσιν Αἰγύπτιοι, πρὸ χνδ (χν δὲ codd. A B) ἔτων φανείς, ὡς καὶ Δέξιππος συμφωνεῖ. Hæc alibi non traduntur, quantum scio. Numerus χνδ corruptus fuerit. Fort. fuit χιλίων τετρακοσίων ἑξακοντα. De phœnice ave quæ sub Tiberio an. 34 p. C. visa esse dicitur, v. Tacit. Ann. VI, 28.

E LIBRO DECIMO.

6.

Stephan. Byz. v. Δυρράχιον : Δέξιππος δὲ ἐν Χρονικῶν ι' φησὶν οὕτω : « Καὶ Μακεδόνων τὴν μὲν Ἐπίδαμνον, εἰς ὕστερον δὲ Δυρράχιον μετονομασθεῖσαν, πόλιν τῆς Μακεδονίας μεγάλην καὶ εὐδαίμονα οὔσαν, κατὰ κράτος αἰροῦσιν. Eadem e Stephano Constantinus Porphyry. De them. II, 9.

7.

Idem : Σουχχαιοί, ἔθνος Μαυρούσιον, ὡς Δέξιππος Χρονικῶν δεκάτῃ. Nescio an horum *Succhæorum urbs Succabar* (Ζουχάβαρι Ptolem.), *colonia Augusta*, ap. Plinium V, 2, 1, et oppidum *Sugabarritanum* in Mauritania ap. Ammian. 29,5 (cf. Forbiger. Geogr. p. 878).

8.

E LIBRO DUODECIMO.

Idem : Ἐλουροι, Σκυθικὸν ἔθνος, περὶ ὧν Δέξιππος ἐν Χρονικῶν ιε'.

vel certe plurimi invicem dissideant in rebus illustribus ac manifestis, quas per se ipsas in controversiam nemo revocat aut diffinitur.

3.

Heraclidarum descensus, Hylo, seniore Herculis filio, belli adversus Peloponnesios duce. Quod quidem bellum per annos sat multos inter Peloponnesios et Heraclidas viguit. Tunc Lacedæmonii, Heraclidarum invasione afflicti, ut Dexippus auctor est, Peloponneso migrantes Rhodum insulam incolis frequentarunt.

4.

Alexander vicesimum agens annum... regnum paternum suscepit.

5.

His temporibus (Claudii I imperatoris) apparuit phœnix

avis, ut Ægyptii fabulantur, quæ apparuerat etiam ante annos 654. Concinit etiam Dexippus.

6.

Dexippus Chronicorum libro decimo ita scribit : « Et Macedonum Epidamnus, quæ postea Dyrrhachium nominata est, urbem Macedoniæ magnam et opulentam, vi capiunt. »

7.

Succhæi, populus Maurus, ut Dexippus ait, Chronicorum libro decimo.

8.

Heluri (*Herules*) gens Scythica, de quibus Dexippus Chronicorum libro duodecimo.

9.

Lampridius in Alexandro Severo c. 49 : *Dexippus dicit eum (Alexandrum Severum) cujusdam Martiani filiam duxisse, eundemque ab eo Cæsarem nuncupatum : verum quum vellet insidiis occidere Alexandrum Martianus, detecta factione, et ipsum interemptum et uxorem abjectam. Idem dicit fuisse patrum Antoninum Heliogabalum Alexandri, non sororis uxoris ejusdem filium.*

Occidere Al. Martianus] « Tu vero lege Herodianum, qui invidia hujus facti atrocissimi Mammæam onerat. » *Casaub. — abjectam*] « in Africam relegatam. » *Idem. — fuisse patrum*] « Scimus hoc falsum : sed vellem exstarent græca Dexippi verba : nam fortasse illa quasi præteriens aut aliud agens legit Lampridius. » *Idem.*

10.

Jul. Capitol. in Gordianis c. 9 : *Appellato igitur Gordiano imperatore, juvenes qui auctores hujus facinoris erant, statuas Maximini dejecerunt, imagines perfrugerunt, nomen publicitus eraserunt, ipsum etiam Gordianum Africanum appellarunt. Addunt quidam Africani cognomentum Gordiano idcirco inditum, non quod in Africa imperare cœpisset, sed quod de Scipionum familia originem traheret. In plurimis autem libris invenio et hunc Gordianum et filium ejus pariter imperatores appellatos, et Antoninos cognominatos; alii vero Antonios. Post hoc Carthaginem ventum cum pompa regali et fasciis laureatis; filiusque legatus patris, exemplo Scipionum, ut Dexippus Græcæ historiæ auctor ait, gladii potestate succinctus est.*

11.

Idem ib. c. 19 : Cordus dixit uxorem eum (Gordianum juniorem) nunquam habere voluisse. Contra Dexippus putat ejus filium esse Gordianum tertium, qui post hoc cum Balbino et Pupieno sive Maximo puerulus adeptus est imperium.

Id. c. 23 : Dexippus quidem asseverat ex filio Gordiani tertium Gordianum esse natum.

Idem ibid. c. 2 : Gordiani non, ut quidam imperiti scriptores loquuntur, duo sed tres fuerunt, idque docente Arriano scriptore Græcæ historiæ, docente item Dexippo Græco uuctore, potuerunt addiscere, qui, etiamsi breviter, ad fidem tamen omnia persecuti sunt.

21.

Idem in Maximo et Balbino c. 1 : Quum igitur duo consulares et eminentes quidem viri, Maximus et Balbinus (quorum Maximus a plerisque in hi-

storia reticetur, et loco ejus Pupieni nomen infertur, quum et Dexippus et Arabianus Maximum et Balbinum dicant electos contra Maximinum post Gordianos, quorum alter bonitate, virtute alter ac severitate, clari habebantur) ingressi essent curiam etc

Pro Arabianus lege Arrianus, uti est in c. 2 et 7. Scriptor hic, Dexippi, ut videtur, æqualis, (et fortasse Arrianus consul a. U. 995 sub Gordiano imp.) aliunde non notus est, nisi quod Eusebius (Hist. Eccles. V, 24), postquam dixerat Eusebium in Historia Romana ab Octaviano et Trajano progressum esse usque ad mortem Cari, addit : Γέγραπται δὲ περὶ τῶν χρόνων τούτων ἕνα Ἀρριανῶ τε καὶ Ἀσινῶ Κουαδράτῳ.

Idem ibid. c. 15 : Dexippus Græcorum scriptor Maximum et Balbinum imperatores dicit factos contra Maximinum post Gordianos duos et a Maximo victum Maximinum, non a Pupieno.

Ibid. c. 7 : Sane quod nullo in loco tacendum est, quum et Dexippus et Arrianus et multo alii Græci scripserunt, Maximum et Balbinum imperatores contra Maximinum factos, Maximum autem cum exercitu missum, et apud Ravennam bellum parasse, Aquileiam autem nisi victorem non vidisse : Latini scriptores non Maximum, sed Pupienum contra Maximinum apud Aquileiam pugnassee dixerunt, eundemque vicisse : qui error unde natus sit scire non possum, nisi forte idem est Pupienus qui et Maximus. (Est M. Clodius Pupienus Maximus.)

13.

Jul. Capitolinus in Maximino jun. c. 6 : Denique quum caput Maximini pilo circumferretur, et ex hoc ingens gaudium esset, prope par erat, quod et filii caput pariter portaretur. Addit Dexippus tantum odium fuisse Maximini, ut, interfectis Gordianis, viginti viros senatus creaverit, quos opponeret Maximino : e quibus fuerunt Balbinus et Maximus, quos contra eum principes fecerunt. Idem addidit in conspectu Maximini jam deserti a militibus Anolinum præfectum prætorio ipsius et filium ejus occisum.

14

Idem in Maximo et Balbino c. 16 : Sub his pugnatum a Carpis contra Mæsos fuit, et Scythici belli principium et Histricæ excidium eo tempore; ut autem Dexippus dicit, Histricæ civitatis. Dexippus Balbinum satis laudat, et dicit forti animo militibus occurrisse atque interfectum; ut mortem non timeret : quem in omnibus disciplinis instructum fuisse dicit. Maximinum vero negat ejusmodi

virum fuisse, qualem Græci plerique dixerunt. Addit præterea, contra Maximum Aquileiensem tantum odium fuisse, ut de crinibus mulierum suarum arcubus nervos facerent, atque ita sagittas emitterent. Dexippus et Herodianus, qui horum principum historiam persecuti sunt, Maximum et Balbinum fuisse principes dicunt delectos a senatu contra Maximinum post interitum duorum Gordianorum in Africa, cum quibus etiam puer tertius Gordianus electus est.

Cf. Eusebius Histor. Eccl. V, 24 : Καὶ Δεξιππὸς δὲ πλείστα περὶ τούτων πεπόνηται, ἀπὸ μυθικῶν ἀρξαμένων καὶ λήξαντι ἐς τὴν Κλαυδίου τοῦ μετὰ Γαλιηνὸν βασιλείαν· ὃ συναπειληπταὶ περὶ ὧν Κάρποι καὶ ἔτερα βάρβαρα ἔθνη κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Θράκην καὶ Ἰωνίαν διαπολεμοῦντες ἐπραξαν.

15

Trebellius in Triginta tyrannis c. 32 : *Docet Dexippus, Titum tribunum Maurorum, qui a Maximino inter privatos relictus fuerat, timore violentæ mortis, ut alii dicunt, invitum vero et a militibus coactum, ut plerique asserunt, imperasse, atque hunc intra paucos dies post vindictam defectionem, quam consularis vir Magnus Maximino paraverat, a suis militibus interemptum. Imperasse autem mensibus sex.*

16.

Syncellus p. 376, A : Σκύθαι περαιωθέντες οἱ λεγόμενοι Γότθοι τὸν Ἰστρον ποταμὸν ἐπὶ Δεκίου πλείστοι τὴν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν κατενόησαν. Οὗτοι τοὺς Μουσούς φεύγοντας εἰς Νικόπολιν περιέσχον· Δέκιος δὲ ἐπελθὼν αὐτοῖς, ὡς Δέξιππος ἱστορεῖ, καὶ τρισμυρίους κτείνας ἐλαττοῦται κατὰ τὴν μάχην, ὡς καὶ τὴν Φιλιππούπολιν ἀπολέσαι ληφθεῖσαν ὑπ' αὐτῶν καὶ Θράκας πολλοὺς ἀναιρεθῆναι. Ἐκανιοῦσι δὲ Σκύθαι· ἐπὶ τὰ σφέτερα δ' αὐτὸς Δέκιος ἐπιθέμενος ἀναιρεῖται ἐν Ἀβρότῃ, τῷ λεγομένῳ φόρῳ Θεμβρωνίῳ, σὺν τῷ παιδί διὰ νυκτὸς ὁ θεομάρχος. Οἱ τε Σκύθαι μετὰ πλείστον αἰχμαλώτων καὶ λαφύρων ἐπανέρχονται. Καὶ τὰ

16.

Scythæ qui Gothi appellantur, Istro trajecto, Romanum imperium sub Decio multitudine sua depopulabantur. Hi Mæsos, qui Nicopolim confugerant, obsidione cinxerunt : sed Decius, ut ait Dexippus, impressione in eos facta, etsi triginta millia occidit, nihilominus prælio inferior discessit, ita ut Philippopolim quoque ab his captam amiserit, et magna Thracum multitudo perierit. Scythas autem qui in patriam se referebant persequens impius Decius circa Abrytum in loco quod Forum Thembronium dicitur, cum filio noctu trucidatur : quamobrem Scythæ cum magno captivorum atque exuviarum numero discesserunt. Exin exercitus Gallum exconsulem et Volusianum Decii filium im-

στρατοπέδα βασιλέα πάλαι τινὰ γενόμενον ἔπατον Γάλλον ἀναγορεύουσιν ἄμα Βολουσιανῷ τῷ Δεκίου παιδί· οἱ καὶ βασιλεύουσι, κατὰ Δέξιππον, μῆνας ιη' πράξαντες οὐδὲν ἀξιόλογον· κατὰ δὲ ἄλλους τινὰς ἑτη γ' καὶ καθ' ἑτέρους ἑτη β'. — Syncellus hæc, sicuti reliqua, procul dubio e Chronicis Dexippi, non vero ex Scythicis historiis, petivit.

16 a.

Cram. Anecd. Paris. II, p. 153, 20 : Μέχρι τούτου (i. e. usque ad Praxidamantem (Πρασιδάμας cod.) Alexandrinum, Olymp. 249 stadio victorem) τὴν τῶν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφὴν εὗρομεν. Καὶ ὁ μὲν Εὐσέβιος ταῦτα. Ἄλλοι δὲ χρονογράφοι καὶ Δέξιππος ὁ Ἀθηναῖος καὶ τῶν ἐφεξῆς Ὀλυμπιάδων τῶν τε ἐν αὐταῖς νικησάντων μέμνηται. Ἀμείλει τὴν χρονικὴν ἱστορίαν ὁ Δέξιππος μέχρι τῆς διακοσιοστῆς ἐξηκοστῆς δευτέρας Ὀλυμπιάδος (269 p. C.) συγγραφάς, Διονύσιον Ἀλεξανδρέα φησὶν ἐπὶ ταύτης νικῆσαι.

ΣΚΥΘΙΚΑ.

17.

Exc. De sentent p. 323 ed. Mai., p. 21 ed. Niebuhr. : *** τύχας ἀνδρῶν καὶ καταστάσεις πόλεων καὶ ἐθνῶν νεωτερίζουσαι ἐλάττους τε ὁμοίως καὶ διαφερόντως περὶ εἰρήνην πόλεμον συμβαίνουσιν ἄγοντας τοῦ χρόνου μηδεμιᾶς· ἀλλὰ μετατρέποντας ἄλλη ἀλλοῦς πρὸς τε τὸ ἀμεινόν· καὶ μὴν τὰ γιγνόμενα ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις ἀριστοὶ γνῶμην (γνῶναι? B.) οἱ μὴ γαλεποὶ δέξασθαι τὰς ἐξאלλαγὰς τῶν ἡμερῶν καὶ χρόνων· μὴδὲ ἐτῶν τούτους ὅσοι πολέμου τε καὶ στρατοπέδων ἐξηγοῦνται μνήμη προγενομένων ἔχειν ἐπὶ τὰ συμφορώτατα ἐκάστους καὶ τοῖς προσπίπτουσιν κακοῦ.. τῆς τῶν ἱστορηθέντων νεωτέρων τε καὶ παλαιωτέρων.. πρὶν δὲ τοὺς κατα..

κατ' ἀνθρώπους ἥς ἀπορῇ λύσις.. ἡ γὰρ ἰσχύοντες κατὰ τῶν τι.. τῶ συνέχοντι ἐν.. ἡ ἀπεκνήμη.. ὡς ἀλλοίσκεσθαι δέον.

Corruptissima hæc ex præfatione operis petita esse videntur.

peratores creaverunt : qui regnaverunt, ut ait Dexippus, menses octodecim, nullo insigni facinore edito; secundum alios regnarunt annis tribus, secundum nonnullos annis duobus.

16 a.

Usque ad Olymp. 249, qua Praxidamas vicit, Olympiades recensitas invenimus apud Eusebium. Alii chronographi inter eosque Dexippus sequentes quoque Olympiades nominæ eorum qui his vicerunt, consignant. Et Dexippus quidem Chronica sua deduxit usque ad Olympiadem ducentessimam sexagesimam secundam, qua Dionysius Alexandrinum vicisse refert.

18.

Exc. De strategem. c. IV Ἐκ τῶν Δεξιππου.

Πολιορκία Μαρκιανουπόλεως.

Μαρκιανούπολιν, τὸ δὲ ὄνομα Τραϊανῷ τοῦ βασιλέως τὴν ἀδελφὴν ἐνδεδωκέναι τῇ πόλει λέγουσιν οἱ ἐγγράφιοι· ταύτην δὲ οὖν τὴν πόλιν οἱ Σκύθαι ὡς δὴ κατὰ κράτος ἐλώσιμον εἶναι νομίσαντες, ἀπείχον μὲν τῆς εὐθὺ προσβολῆς, λίθους δὲ ὅτι πλείστους παρεφόρουν πρὸ τοῦ τεγίσματος, ὡς χύδην καὶ σωρηδὸν κατανεντημένοι ἀφθόνοι ὑπάρχειν χρῆσθαι. (2) ὥροντο γὰρ φόνον τε πολλὸν ἐπὶ τοῦ τείχους οὕτω συμβῆσθαι, καὶ τῶν πολέμιων ἐν τῷ φυλάσσεσθαι μᾶλλον ἢ ἐν τῷ ἐπιχειρεῖν ὄντων, βρασύνην τὴν πόλιν αἰρήσειν. (3) Τοῖς δὲ ἐν τῷ ἄσται πάλαι τε παρεσκευαστοῖς εἰς πολιορκίαν ἐπιτήδεια, καὶ Μάξιμος, ἀνὴρ γένος μὲν τῶν ἀπόρων μεταβου * φιλοσοφία δὲ ἄρα συζῶν, οὐ μόνον στρατηγοῦ, ἀλλὰ καὶ στρατιώτου ἀγαθοῦ ἔργα ἐν τῷ τότε ἔτοιμος ὢν ἐπιδείκνυσθαι, ἐπεθεάρνυνε τε ἑκάστους καὶ παρῆναι, (4) ὅτε δὲ ἐκ χειρὸς ἀκροβολίζοντο οἱ πολέμιοι, τοῦ ἀμύνεσθαι ἀπεχομένου ὑπὸ ταῖς ἐπάλξεσιν ἰσταμένους ἔχειν σφῶν αὐτῶν φυλακὴν, τὰς τε ἀσπίδας προῖσχομένους καὶ ὅσα δύναται στέγειν καὶ ἀποκρούεσθαι τὰς τῶν ἐναντιῶν βολάς. (5) Ὡς δὲ ἰκανῶς ἔχειν ἰδόκει τοῖς βαρβάροις τῆς τῶν λίθων παρασκευῆς, ἄθροοι περιχυθέντες ἐν κύκλῳ τὸ τεῖχος, οἱ μὲν ἀκόντια μετίσταν, οἱ δὲ λίθοις ἠκροβολίζοντο τοὺς ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων, καὶ συνεχεῖα [ἐχρῶντο] τῶν μεθι-

μένων, ὡς χαλάζει τῇ πυκνοτάτῃ προσοικεῖναι κατὰ τὸ ἐπάλληλον τῆς φορᾶς. (6) Οἱ δὲ γε εἰσω τοῦ ἄστεως, σφᾶς τε αὐτοὺς κατὰ τὸ θύνατον καὶ τὸ τεῖχος ἐφύλασσον· ἀπείχον δὲ τοῦ ἀμύνεσθαι, ἥπερ αὐτοῖς προσετέτακτο. (7) Ὡς δὲ ἐπ' οὐδενὶ ἔργῳ λαμπρῷ ἦ τε τῶν λίθων ἐκενώθη τοῖς βαρβάροις παρασκευῇ, καὶ ὅσα ἐκ χειρὸς ἢ ἀπὸ τόξου ἀκόντια, ἢ τε ἐλπίς αὐτοῖς τοῦ σὺν οὐδενὶ πόνῳ τὴν πόλιν αἰρήσειν ἀνάλωτο, ἀθυμία δὲ εἶχοντο, καὶ τῶν στρατηγῶν ἀνακαλεσάντων ἀπήεσαν, οὐ πόρρω τῆς πόλεως τὴν στρατοπεδείαν ποιούμενοι· καὶ γὰρ ἦν τῆς ὁρας ἀμφὶ ἡλίου δυσμάς. (8) Διαλιπόντες δὲ ἡμέρας οὐ μᾶλα συνῆλθε καὶ ἐπελθόντες αὐθις καὶ περιστάντες ἐν κύκλῳ τὸ τεῖχος ἠκροβολίζοντο· ὅτε δὲ Μάξιμος τοῖς ἐν τῷ ἄσται καιρὸν εἶναι τῆς ἐπιθέσεως ἐπηγγέλλετο. (9) Γίνεται δὲ οὕτω· καὶ ἀναθαρρήσαντες διὰ τὴν ἐν τῇ προτέρᾳ τῶν βαρβάρων ἀπρακτον ἀναχώρησιν, βοήν τε ἤραν καὶ λίθους καὶ ἀκόντια, ὡς εἶχον, μετίσταν· (10) οἰαζοῦν πυκνῶν ἀλλήλοις ἐφεστηκότων τῶν βαρβάρων καὶ διὰ τὸ ἀπρσοδόκητον τοῦ ἀντίπαλον ἂν σφίσιν ἄνωθεν τι ἀπαντήσαι οὐκ ἐς τὸ ἀκριδὲς πεφραγμένων, [πρὸς δὲ καὶ ἀθρόαις ταῖς βολαῖς, καὶ ταῦτα ἐκ μετεώρου βαλλομένων,] καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντιῶν, οὐδὲ ἐθέλοντας ἦν ἁμαρτεῖν τοὺς ἀπὸ ἄστεως. (11) Βιαζόμενοι δὲ οὖν οἱ Σκύθαι καὶ μὴ ἀντιδρᾶν ἔχοντες τοὺς Μυσσοὺς, διὰ τε τὰς ἐπάλξεις καὶ τὴν ἐκ τῶν θυρῶν καιροφυλακὴν, ἀπαγορεύοντες πρὸς τὰς πληγὰς, καὶ ὅς οὐκ ἦν αὐτοῖς περαιτέρω καρτερεῖν, ἀνεχώρησαν ἀπρακτοί.

DE BELLO SCYTHICO.

18.

Ex Dexippi Historiis. Obsidio Marcianopolis.

Marcianopoli urbi a Trajani imperatoris sorore Marcia nomen inditum esse indigenæ dicunt. Hanc igitur urbem quum vi capi posse Scythæ (i. e. Gothi) putarent, non continuo tamen in muros impetum fecerunt, verum lapides quamplurimos ante moenia contulerunt, qui passim acervatimque cumulatim largam usibus copiam suppeditarent. (2) Et enim opinabantur et cædem in moenibus collocatorem ingentem eo modo futuram, et hostibus ad tuendum se ipsos magis quam ad aggradiendum obsessores intentis, urbem se facili negotio expugnaturus esse. (3) Oppidani vero jam antea quæcumque ad obsidionem sustinendam necessaria essent apparaverant, atque Maximus, vir genere quidem e pauperum (?) familia oriundus, studiis vero philosophiæ innutritus, non solum ducis munere, sed etiam militis egregii officio fungi tunc paratus, animos singulorum erigebat et confirmabat, eosque hortabatur, (4) ut, dum eminus hostes jacularentur, ipsi a propugnando abstinere, sed tuerentur se pinnis murorum scutisque prætentis, et si quibus aliis muniri corpora ac retundi hostium missilia possent. (5) Jam ubi lapidum copiam sufficientem coercuisse sibi Scythæ videbantur, confertim circa moenia circumfusi partim jaculis partim lapidibus collocatos in propugnaculis petebant, tantaque missilium cre-

britas erat et continuïtas, ut grandini densissimæ fort æquiparanda. (6) Oppidani vero et murum et se ipsos, quantum ejus fieri poterat, salvos præstabant, a propugnando autem, prouti jussum erat, abstinabant se. (7) Itaque quum absque ullo emolumento lapidum apparatus et reliquorum copia telorum, quæ manu vel arcu emittuntur, exhausta Scythi essent, atque spes urbis nullo labore capiendæ evanisset, despondere animos cœperunt. Quare a ducibus revocati abierunt, nec procul ab urbe castra metati sunt: jam enim ad finem dies vergebat, sole occidente. (8) Intermissis deinde diebus haud ita multis, de novo aggressi ac murum undique circumstantes, velitationem instaurarunt. Tum vero Maximus adesse oppidanis auxilium propugnandi hostis opportunitatem. (9) Igitur impetum faciunt, ac fiduciam assumentes ex eo, quod in priori aggressionē barbari re infecta recesserant, sublato clamore bellico, lapides et jacula prout quisque poterat temere in hostem intorquent. (10) Videlicet quum conferti et conglobati inter se barbari adstarent, et propterea, quod desuper hostile quiddam iis venturum minime exspectabant, non satis corpora munissent, [præterea etiam crebris ictibus et quidem desuper peterentur,] denique ingens esset hostium multitudo: fieri omnino non potuit, ut vel volentes oppidani irritum telum aliquod emitterent. (11) Ita quum Scythæ opprimerentur et par pari Mysis referre nequirent propter pinnarum tutamina scutorumque præsidia opportuna, fatentes se diutius non posse ictus sustinere, re infecta abcesserunt.

13.

Excerpta hæc De strateg. ex codice Sanctæ Lauræ, in Atho monte monasterii, descripsit Minoydes Minas, primumque edidimus ad calcem Josephi tom. II. — 1. Cf. quæ leguntur apud Jordanum De reb. Get. c. 16: *Qui (Gothi) ductu Ostrogothæ regis mox Danubium vadati et secundo Mæsiam populati, Marcianopolim ejusdem patriæ urbem famosam metropolim aggrediuntur diuque obsessam accepta pecunia ab his qui in-erant, relinquere (sec. Dexippum Gothi ἀπαγορεύοντες ἀνεχώρησαν ἀπρακτοί). Et quia Marcianopolim nominavimus, libet aliquot de ejus situ breviter intimare. Nam hanc urbem Trajanus imp. hac re edificavit, ut fertur, eo quod Marcie sororis suæ puella, dum lavat in flumine illo, quod nimie limpiditatis saporisque in media urbe oritur, Potami cognomento, exindeque vellet aquam haurire, casu vas æneum, quod ferebatur, in profundum cecidit, metalli pondere gravatum, et longe post emerit: quod certe non erat usitatum, aut vacuum sorberi aut certe semel voratum undis respuentibus renatare. His Trajanus sub admiratione compertis, fontique numinis quiddam inesse credens, conditam civitatem germanæ suæ nomine Marcianopolim nominavit.* ἀπείχον μὲν] Dübner.; ἐπείχον μὲν cod. — κατανενημένοι] Dübner.; κατανεμειμένων (sic) apographum — 2. μάλλον ἢ ἐν τῷ ἐπιχ. κτλ.] μάλλον πάντες (πάντας vel πάντ' conj. Minas) ἐπιχειρεῖν ὄντων ῥάστων ἢ τὴν πολ. αἰρ. codex. — 3. μεταβου] sic cod.; num τῶν ἀπόρων μετοίκων? τῶν εὐπόρων καὶ μεγάλων? — 4. ὅτε δὴ] ὅτε δὲ cod. — αὐτῶν φυλακῇ. Hic in margine apographi (incertum an etiam codicis) adscriptum: ἐκ τῶν ἀκροβολιστῶν. Incipit cod. fol. 75. — 5. τῆς τῶν λίθ.] fortasse excidit τὰ ante τῆς; quamquam ferri vulgata potest. — μεθίσαν] μετίσαν cod. — ἡκροβολίζοντο] in margine notatur: ἐκ τῶν ἀκροβολιστῶν. — ἐχρῶντο supplevi. — 6. ἥπερ] Minas; εἰπερ codex. — 7. εἶχοντο, ut infra V, § 9. codex ἔσχοντο; — 9. προτέρᾳ] προτεραιᾶ conj. Minas. — μεθίσαν] μεθης an codex. — 10. τοῦ ἀντίπαλον] Dübner.; τοῦ ἀντιπάλου cod. — πρὸς δὲ καί.. ἐκ μετεώρου βαλλομένων.] Hæc uncis inclusi, utpote quæ sententiam in-

turbant. Ab epitomatore male inculcata. — 11. δὴ οὖν] δηλοῦν codex.

19.

Exc. De sentent. p. 324 ed. Mai., p. 22 ed. Nieb.

Ὅτι Δέκιος, βασιλεὺς Ῥωμαίων.. εἶχεν τὴν Θράκιον δύναμιν.. ὀρρωδῶν [μὴ τι νεώ]τερον γένηται περὶ τῆς ἀρχῆς τὴν κατάστασιν.. ἐπιστολῆς.. εἰς αὐτοὺς ἐπεξιέναι τοῖς πολεμίοις.. βουλόμενον τῆς δι' ἀνθρώπων οὐκ ἐμφαιν..ους ἄγειν· μὴ περαιτέρω πράσσοντες ἀνθρωποὶ ἀπο.. οὐκ εὐκαίρου προθυμίας τὴν πείραν λίθωσι.. πρὸς τὴν.. ἐπικουρίαν παραγίνεσθαι. Καὶ δὲ μὲν.. βασιλέως ἡμεροδρόμου φέρων τὴν..

Πρίσχω, δς δὴ τῆς τῶν.. ὠν.. ἐπὶ τε εἰρήνης τὰ πολλὰ ἐχρημάτισε.. τὰ τοῦ πολέμου· τὸ δὲ.. δς δὲ τότε πόλεμος.. ἐμήνυσαν. Καὶ ἐπεὶ ἡθροίσθησαν.. ἐδῶλον γὰρ ἡ γραφὴ ταῦτα.

• Ὅτι ποθοῦμεν.. ὧ ἄνδρες.. ἀσφαλὲς ὄφει τῶν δρόνων.. μενον. Ἐπεὶ δὲ.. μὲν.. πορευόμενοι.. δὲ κατὰ πολλὰ σκεδασθέντες.. ἀναγκαῖον διδασκῇ· ἅμα τῇ... πράττοντες ἂν ὑμεῖς.. ἐμοί· εἰ γε.. διὰ τί.. εἰ τις ὑμῶν διαμέλλοιτο· ἐξαγγέλλεται γὰρ.. νεότητι οὐ κατὰ καιρὸν θαρροῦντας, καὶ τούτῳ ἐκπληξιν ἐς τοὺς ἐναντίους ἔξειν νομίζοντας, οἳ αὖθις πολέμῳ ἀπειράτους, εὐταλότερον αὐτοῖς μάλλον ἢ προμηθέστερον παρὰ τὴν ἀπουσίαν τῶν προαγωνισμάτων συνίσθαι. Καὶ ἔστι μὲν ἀπάντη (οὐ πάντη? Β.) ὑπαίτιος ὑμῶν ἡ ἐπιχείρησις διότι καὶ ὑπὲρ καλῶν ἔργων συνευζαίμεν ὅ ἂν καὶ πείρα δύνασθαι συμπορωτάτους γενέσθαι. Ἐπίσκεμμαι δὲ ὅς ἐν τοῖς πολεμίοις τὸ ἀνδρεῖον μετὰ μὲν ἐμπειρίας ἰσχυρὸν, ἀνευ δὲ τούτου ἀσθενές· καὶ θρασύτης λογισμῶν ἄμοιρος ἡ δὲ (ἡδὴ?) σὺν τῷ μὴ κατὰ καιρὸν εὐτόλμῳ ἔσφαλε. Κράτιστοι δὲ οἱ συνέσει τὸ διάφορον τῶν ἐκδησομένων εἰδότες μάλλον ἢ θυμῷ ἐς τὰς μάχας καθιστάμενοι. Παραίνωμὴ δὴ ἐς τὸ ἔτοιμον τῆς γνώμης καὶ τοῦ πληθους τὸ ἀβέβαιον ἰδόντας, τοῦ κοινοῦ τῆς ἀσφαλείας ὑφέσθαι· ἀποκινδυνεύεται γὰρ ὑμῖν σωτηρία οὕτως ἐς μηδὲν δέον, καὶ θράττεσθαι ἢ διανοία ὑμῶν δοῖε μάλλον ἢ ἐπιβούλιος περὶ τῆ πάσης πόλεως τοῦ ἐκδησομένου ἔχουσα τὴν πείραν. Ὑπαίτιος δὲ ὁμοίως ὅ τε ἀνανδρία τὸν ἐρεσθηκότα ἀγῶνα ἐξιστάμενος, καὶ ὁ θρασύτητι ἐς τοὺς [μὴ] προσήκοντας κινδύνους ἰὼν, [παρὸν] βίον σὺν ἀσφαλείᾳ σώζεσθαι.

19.

Nuntiatur enim, eos juventuti intempestive confidentes atque hinc terrorem hosti tanquam belli imperito se incensuros existimantes, audacius quam prudentius sine prævia exercitatione depugnare paratos. Non est quidem quaquaversus molitio vestra culpabilis, quoniam in rebus gloriosis versatur; optamus autem ipso etiam experimento vos fieri apprimè utiles. Nimirum vigor animi in bellis cum disciplina conjunctus validum scutum est, infirmum autem, si illa careat; tum et audacia sine recto consilio præ-

terque idoneum tempus ferociens, in perniciem ruit. Porro fortissimi evadunt non tam ii qui impetu cæco feruntur, quam qui futurorum eventuum momenta ponderare queant. Auctor autem vobis sum, ne, dum mentis vestræ alacritatem, multitudinis autem inconstantiam respicitis, totidem reip. negligatis. Sic enim vestra salus nullo cum emolumento periclitaretur fractusque magis vester animus videretur, quam sollers in urbis universæ cura vel conjiciendorum eventuum peritus. Æque culpabilis est, qui meticuloso animo oblatum sibi certamen respuit, atque ille, qui insana audacia in aliena pericula semet conjicit, ubi tuto vivere licebat.

Λογισμῷ δὲ πιστεύων ἀνὴρ βεβαιότερος ἢ ἀμαθίας σχήματι (λήματι B.) πρὸς τὰς ἀδύλους φοράς τῶν πραγμάτων ἐξορμώμενος. Αἱ τὲν τοῖς πολέμοις συντυχίαι ἢ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον τὴν τόλμαν διδόναι ἐξιοῦσιν ἐς τοὺς κινδύνους, ἢ ἀδείας περιουσίαν τὴν μετὰ τοῦ ἀσφαλούς σύνεσιν παρέχονται, ὅς καὶ σὺν δέει τι μᾶλλον ἡπειγμένως ἢ προμηθεῖα πράξει.

« Λογίζόμενοι δὲ τάδε μὴ ἴτε πρὸς ἀνδράς ἐς ἀγῶνα κατ' ἐρημίαν τῶν συλληφόμενων ἔγυρᾷ δυνάμει ἐξιόντας (ἐπιόντας? B.) καὶ πολλῇ μὲν ἱππῳ, πολλοῖς δὲ ὀπίταις καὶ ψιλοῖς παρεσκευασμένους, ἔτι δὲ πείραν πολέμικην φοβερούς καὶ σωματίων ὄφει δεινούς, καὶ ὅλων ἀνασείσει, ἀπειλαῖς τε καὶ βοῇς μεγέθει ἱκανωτάτους προεκφοβῆσαι τοὺς πρῶτον ἐς αὐτοὺς ἰόντας. Μὴ δὲ πρὸς τοὺςδε ἀποκινδυνεύσητε, ἐξὼν ἀπὸ τῶν τιγῶν σὺν ἀσφαλείᾳ ἀμύνεσθαι. Καὶ γὰρ ἡ ἐλπίς τοῖς πρῶτον ἐς μάχην ἰοῦσιν ἰσχυρόν τι ἐδοξεν εἶναι καὶ προσαγωγώτατον ἐς κατόρθωσιν· ἀλλ' ἐν τοῖς περιφανέστατοις ὤφθη *, ὅταν τῷ ἀληδ. (ἀληθεῖ N.) μάχηται. Εὐδὴλον δὲ δῆπου, οἶμαι, ὥς καὶ τοῖς ἐξ Ἰσοῦ οὔσιν ἄνευ στρατηγικοῦ κατὰ μόνας ἀποκινδυνεύειν σφαλερώτατον· τὸ δὲ ὑπὸ ἡγεμονίᾳ τε ἀγεσθαι καὶ ἐς κοινωσίαν ἤκειν ἐτέροις τοῦ κινδύνου ἐν τε ἐνθυμήσεσι καὶ τοῖς ἔργοις ἀσφαλέστατον, βραδίαν ἔχον τὴν παρὰ τοῦ πλάτος ἐπανόρθωσιν. Κρεῖττον τε σὺν ἐτέρῳ κατορθοῦντας δοῦξ ἔλαττον ἔχειν, ἢ δίχα τοῦ προμηθεύς κατὰ μόνας ἐπιχειρήσαντας σφαλεῖναι. Καὶ ἀπόντος μὲν πολὺ ἀπὸ σφῶν τοῦ ἐπιδοηθήσεντος, οἷα δὲ μονωθέντας, δρᾶσαι τι σὺν εὐχερεῖα σύγγνωνμον· ἀνδρῶν δὲ οὐκ

ἄπωθεν ὄντων ἄριστα πολέμῳ ὁμιληκότων καὶ πείραν παρασχομένων τοῦ νικᾶν, καὶ ταῦτα τὸ ἀδεῖς ἐς τοὺς κινδύνους ἐν τῷ διὰ μέσου ἐκ τῆς τῶν ταχυρότητος ἔχοντας, πράξει τι παρὰ τὴν τοῦ ἀρχοντος καταίνεσιν, καὶ τῷ ἄμεινον ἐκδοῖ, οὐκ ἀνεπίκλητον ἐφάνη διὰ τε τὸ δυσπειθὲς τὸ περὶ τὸν προσταξάντα, καὶ οἷτι σὺν τῷ ἀμφιβολῷ τοῦ κινδυνεύματος ἐπεχειρήθη.

« Εἰ δέ τις προστατεῖν τε καὶ ἐνδοιατημάτων τέρψους ἀποστερούμενος ἄχθεται, καὶ ὅσα πλούτου ἐγκαλλωπίσματα, γνῶτω τὸ μὲν ἀλγεινὸν εἰς ὀλίγον τε καὶ ἐν ὀλίγῳ τὴν αἴσθησιν οἶσον, οἷα δὲ ἐν οἰκοδομαῖς κείμενον, καὶ ἡμῶν οὐ διὰ μακροῦ ἐπιστησομένων, ὥς (τῶν? B.) κωλύσαι τε τὸν παντελῆ τούτων ἀφανισμόν καὶ ἀναλαβεῖν αὐτὰ βαψίλειαν τῆς ἐκ τούτου χορηγίας οὐκ ἀδυνάτων, τὸ δὲ τῆς σφετέρως σωτηρίας ἐπικίνδυνον οὐκ ἱσχύοντος. Ὅθην τῇ παραυτίκα ἀχθρόν τι τὸ εἰς ἅπαν ἀσφαλὲς ἀντιτιθεῖς οὕτω λογισθῆναι, διότι μὴδὲ ἐς πάντας, ἀλλ' ὅσοι δυνατοὶ τὸ λυπηρὸν τὴν ἀναφορὰν ἔχει, παρ' οἷς πλούτῳ ἰσχύουσι καὶ ἄνευ τοῦ ἡμετέρου ταχέια τῶν ἀφαιρεθέντων ἢ διόρθωσις. Πανστέρων δὲ οὖν ἡμῖν τῆςδε τῆς ὁμῆς, εἰ μὴ τε ἑαυτοῖς ἐπιβούλῳ καὶ ἐς τὸν ἀρχοντα ἐναντίως πράσσετε, καὶ εἰσὼ τειχῶν μενετέον. Ἡμεῖς δὲ οὔτε τῇ παρασκευῇ οὔτε ταῖς γνώμαις τῆς τῶν κοινῶν σωτηρίας ἀφεστηκότας ὀλίγων ἡμερῶν ἐπιστησομένους ἅμα τῇ δυνάμει ἐλπίζετε, καὶ εἰσὼ τειχῶν τὰ ἐς τὴν τοῦ ἔξωθεν ἀγῶνος κατόρθωσιν ἡμῖν μελήσει. Προποδεύονται δὲ οὐ πόρρω τοῦ ἀληθοῦς εἶναι τὸ ἐπάγγελμα ἐκ τῶν πρὸς Νικοπόλει πραχθέντων, εἰ γε μὴ μεγαληγορεῖσθαι δεήσει. Χρὴ δὲ ἐν τοῖς μεγίστοις τῶν

Vir qui mentis nixus consilio est, constantiam magis servat, quam is qui imperitorum ritu incerto rerum cursui se committit. Casus bellici vel coactam audaciam iis suppeditant, qui pericula adeunt, vel oblata immunitate prudentiam cum securitate exhibent; ita ut jam necesse non sit subito potius opere quam proviso consilio agere.

« Haec igitur reputantes, ne certamen ineat ipsi anxiliis destituti adversus homines qui fortibus copiis praevaleant, quique multo equitatu multoque gravis levisque armaturae milite instructi sunt: contra homines, inquam, peritia quoque bellica formidabiles et corporum aspectu terrificos, tum et armorum sonitu et minis et profunditate clamoris valde idoneos ad eos territandos, qui primo cum iis praeliantur. Adversus hos, inquam, ne acie periclitari velitis, quandoquidem mœnibus tuto vosmet potestis protegere. Etenim spes magnum habere efficacique momentum videtur in iis qui primum in praelium prodituri sunt ad rem gerendam feliciter; verum ea in clarissimis viris decepta est, quum verae rerum rationi repugnat. Sed enim exploratum mihi videtur, cum paribus quoque sine duce singillatim tentare belli aleam periculosissimum fore: secus autem duce regi, periculique socios adascere tum in deliberando tum in agendo tutissimum est, quoniam de proximo suppetiae adsunt. Et quidem praestat, re bene cum socio gesta, paulo minorem gloriam consequi, quam inprudenter et solitarie agentes a proposito aberrare. Sane si longe absit is, a quo magnopere juvari possimus, tunc a nobis solitariis procliviter fieri ali-

quid, ignoscibile est: verum enimvero si prope adsint viri bello egregie exerciti et victoriis aduerti; et si praesertim a periculo, obiecta mœnium firmitate, interim tuti simus; tunc qui aliquid praeter ducis dictamen facit, etiamsi id forte evenierit, culpabilis est, tum propter inobedientiam, tum quia se in ambiguum discrimen coniecit.

« Quodsi quis suburbanis suis hortorumque amenitatibus atque ejusmodi divitiarum ornamentis spoliatus mœret, is velim sciat, molestiam quidem brevem exiguamque sensus fore: tum quia in aedificiis vertitur, tum quia brevi nos aderimus ad prohibendam horum omnimodam vastitatem, fructusque eorum affluentes aliquando recuperare possumus, neque vestrae salutis discrimen semper manebit. Quare unusquisque cum praesenti molestia per brevi perpetuam securitatem contendens, seum reputet, incommodum hoc non ad omnes pertinere, sed ad eos qui divitiis affluunt, et qui sine nostra etiam ope detrimenta sua facile instaurabunt. Ergo a praecipiti hoc consilio desistite; nisi forte in vosmet ipsi conjuratis, et nisi a duce aperte deficitis; atque intra mœnia consistite. Nos autem neque armis neque voluntate publicam salutem deserturos, paucosque post dies adfuturos cum exercitu speratote; vobisque intra mœnia manentibus, curae nobis fore pugnam fortiter in aperto campo cernendi. Porro constat sponsonem nostram haud procul veritate consistere, ex iis quae apud Nicopolim gesta fuerunt; quin opus ulla jactantia sit. Oportet autem, quum de summa re agitur, iis uti consiliariis et adiutoribus, qui

ἀγώνων τούτοις συμβούλους τε ἅμα καὶ βοηθοὺς χρῆσθαι, οἳ ἂν ἐν τοῖς φθάνουσιν ἔργοις σαφὴ τοῦ συμφέροντος ἐπιδείξωνται τὴν δόλῳσιν, ἐμπειρίαν ἔργων καὶ πρὸς....

Prima huius fragmenti pars tam lacera est, ut de singulorum sensu verborum certius aliquid asseverari nequeat. In universum tamen satis patet narrari, quomodo Decius ad Priscum, Philippopolitanorum a Scythis obsessorum ducem (v. Jornandes De rebus Get. c. 18), epistolam miserit, qua hortabatur imperator, ne contra hostem exirent praelio periclitaturi, antequam ipse cum exercitu advenisset (250 p. C.). Hanc epistolam deinde in concione, ut videtur, Priscus recitavit. De obsidione Philippopolis vide fr. 20.

20.

Exc. De strategem. c. V: Ἐκ τῶν Δεξιππου. Πολιορκία Φιλίππου πόλεως.

Τὴν Φιλίππου πόλιν, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη μεθόριος μὲν τῆς Θρακῶν καὶ Μακεδόνων γῆς, κεῖται δὲ ἐπὶ τῷ Ἐβρῷ ποταμῷ, οἰκιστὴν δὲ αὕτῃ γενέσθαι λέγουσι Φιλίππον τὸν Ἀμύντου, Μακεδόνων ἄρχοντα, ἅρ' οὗ δὴ καὶ τὸ ὄνομα τῇ πόλει ἐγένετο. (2) ταύτῃ δὲ οἱ Σκύθαι ὡς ἀρχαιοτάτῃ καὶ μεγίστῃ προσέβαλλον ἐς πολιορκίαν. Ἐπολεμεῖτο δὲ αὐτοῖς ὁ πόλεμος ὧδε. (3) Ὑπερφέροντες τῶν κεφαλῶν τὰς ἀσπίδας τῶν μεθιμένων ἐν σκέπῃ εἶναι, κύκλῳ τῆς πόλεως περιήσαν, καταθεώμενοι δὴν εὐαποτείσχιστον ἦ καὶ ἐπίβατον ἐν τῇ προσαγωγῇ τῶν κλιμάκων ὑπάρχει διὰ στενότητά ἢ καὶ χθαμαλότητά τῶν τειχῶν. (4) Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐποιοῦντο προσβολὰς ἐπ' ἀκροβολισμοῖς καὶ τοξεύμασι· οἱ δὲ ἄνωθεν ἡμύνοντο καρτερῶς, δὴ πελά-

ζοιεν οἱ πολέμιοι. (5) Αὐθις δὲ αὐτῆς πόλεως ἐπεύραον, κλιμάκας πηξάμενοι καὶ μηχανὰς· τὰ δὲ μηχανήματα ἦν ξύλα πεπηγῶτα τετραγώνῳ, ἐπιτεχνήματα οὐκ αἰσίου ἐμφερῆ· καὶ αὐτῶν βύρσας ὑπερτείνοντες, ὡς πατὴς τοῦ μεθιμένου ἀδελφῶς ἔχειν προσιπτόντες ταῖς πόλεσι, σφῶν δὲ τὰς ἀσπίδας προβεβλημένοι, καὶ μετακινούμενοι αὐτὰ τροχοῖς καὶ μογλῖαις. (6) Οἱ δὲ τινες ξύλα προμήκη, σιδήρῳ καταπεπραγμένα, ὡς μὴ ἐκτραυέσθαι ἐν τῇ προσβολῇ, μετακινούμενοι ἐπείρου ἀναράσσειν τῷ τείχει· ἕτεροι δὲ κλιμάκας προσιρῶντες τὰς μὲν ἐπ' εὐθὺ πεπηγυῖας, τὰς δὲ ὑποτρόχους κινούμενας ἐπὶ θάτερα· αἱ δὲ ὅτε προσάγοντο, κάλους ἀπ' ἄκρων τῶν κλιμάκων ἠρτημένοι ἀνέπτυσσον ὡς ὀρθοῦμένας ἐπιβάλλειν τοῖς τείχεσιν. (7) Ἦσαν δὲ οἱ καὶ πύργους ἐξυλόμενοι τῷ τείχει ὑποτρόχους ἐπὶ γῆν, ὡς πελάσσαιεν, ἐπιβολῇ γεφυρῶν τὴν διάβασιν ἀπὸ τούτων ἐξ ἰσοπέδου ποιήσαντες. Καὶ ἤδε μὲν αὐτοῖς ἀφρονία μηχανημάτων. (8) Ἀντήρουν δὲ πρὸς ἕκαστα οἱ Θραῖες, τὰ μὲν τινα τῶν μηχανῶν λίθοις μεγάλαις ἀμαξιαίοις συναράσσοντες αὐτοῖς ἀνδράσι, τὰ δὲ καὶ καταπιμπράντες δοχοῖς καὶ θείῳ καὶ πίσσῃ· τῶν δὲ κλιμάκων κατεκυλίνδουν δοχοὺς ἐγκαρσίας καὶ λίθους, ὡς ὑπὸ τῇ βιαίᾳ φορᾷ τὰς ἀσπίδας τῶν ἐπαγόντων καὶ τὰς κλιμάκας ἐν τῇ ἐμβολῇ ἀποθραύεσθαι. (9) Ὡς δὲ οὐδὲν ἐπλεονέκτου ταῖς μηχαναῖς οἱ πολέμιοι, ἀθυμία δὲ εἶχοντο, καὶ βουλήν τιθεμένοι ἥ δὲ πολέμειν, ἐδοκεῖ χώματα χεῖν μετέωρα πρὸς τὴν πόλιν, ὡς εἶναι σφῖσιν ἐπίσου πρὸς τοὺς ἐναντίους μάχεσθαι. (10) Ἔχοντες δὲ ὧδε· ξύλα ἐκ τῶν πέριξ οἰκοδομημάτων συνερόσαν, καὶ προβεβλημένοι πρὸ σφῶν τὰς ἀσπίδας, ἐπέβαλλον αὐτὰ εἰς τὴν τάφρον κατ' εὐθὺ καὶ παράλληλα, ὅπως συμβαίνει. (11) Ποιήσαντες δὲ ταῦτα, χεῖν καὶ ὅλην παντοίαν ἐπερόρουσαν μεταξύ τοῦ χεῖλους ἑατέρου τῆς

praecedente opera manifestam ediderint utilitatis suae demonstrationem; agendi peritiam et...

20.

E Dexippi Historiis. Obsidio Philippopolis.

Philippopolis in confiniis Thraciae et Macedoniae ad Hebrum fluvium sita est; condidisse urbem traditur Philippus Amyntae filius, Macedonum rex, a quo etiam nomen adeptus est. (2) Hanc igitur urbem Scythiae adorti obsidione cinxerunt. Gestum vero bellum est hunc in modum. (3) Clypeos supra capita sustinentes, ut tuti essent ab iis quae desuper in ipsos conjicerentur, urbem circumibant, spectantes ubi circumvallari facile ob angustiam, vel scalis admotis conscendi murus ob humilitatem posset. (4) Ac primum quidem jaculatorum et sagittariorum velitatione oppidanos lacescebant. Hi vero fortiter hostem, ubicumque appropinquaret, propulsabant. (5) Altera deinde aggressionem Scythiae ipsam urbem tentarunt scalis atque machinis. Quae quidem machinamenta erant ligna quadrata, ita inter se compacta, ut domuncularum speciem praeseferrent. His pelles superinduxerant, ne damnum afferrent quae in portas aggredientes dejicerentur. Scuta autem praetendentes, rotis atque vectibus machinas promovebant. (6) Nonnulli ligna pra-

longa et, ne confringerentur in oppugnatione, ferro munita in altum attolentes muro illidere tentabant. Alii scalas applicabant partim rectas, partim rotis instructas et plicatas bifariam, quas ubi advenissent, funibus ex summis scalis dependentibus explicabant, adeo ut in reclarum modum muris apponerentur. (7) Erant etiam qui ligneas turres rotis item impositas adducebant, ut, ubi muro appropinquassent, jactis pontibus de plano transire ex iis in murum possent. Atque haec quidem Scythiae erat copia machinarum. (8) Quibus singulis Thracas suam opponebant industriam. Etenim partem machinarum magnis lapidibus plaustralibus una cum viris pessumdabant, partem etiam facibus, sulphure ac pice incendebant. In scalas autem devolvebant trabes transversas atque lapides, qui impetus vi et scuta admoventium et scalas ipsas confringebant. (9) Quum itaque machinis hostes nihil proficerent, dejectis erant animis. Tum deliberantibus quid faciendum esset, visum est aggresse jaccere contra urbem sublimis, quorum opera pede plano cum hoste congredierentur. (10) Jaciebant vero hunc in modum: nimirum trabes ex vicinis aedificiis congestas, praetentis scutis sese tuentes, in fossam injiciebant rectas et alteras juxta alteras, uti fieri solet. (11) Quo peracto, aggre-

τάφρου. Καὶ οὕτω ταχίαν εἰργάσαντο τοῦ χώματος τὴν ἀβύσσιν. (12) Ὅρῳντες δὲ τὸ πραττόμενον οἱ Θρᾷ-
κας, καὶ ὅτι πρὸς σφᾶς τὸ χῶμα ἀντετιχέτο, ξύλα
πηξάμενοι καὶ τούτοις σανίδας προσαρτήσαντες, πρό-
βλημα μετέωρον ἐπὶ τῷ τεχνίσματι ἤγειρον. (13) Καὶ
ἐπὶ τῷδε ἐμνηχανήσαντο τοιόνδε· καθῆκαν ἀπὸ τοῦ τεί-
χους νύκτωρ ἀπὸ κάλων, ὑπ' αὐτὸ που τὸ ἡσυχάζον,
ἄνδρα εὐτολμόν τε καὶ γενναῖον, δόντες αὐτῷ φέρειν
ἐπὶ τὸ χῶμα δῆδον ἡμμένῃ καὶ σκεῦος, ἵνα πίττα τε
ἦ καὶ θεῖον καὶ τὰ τοιαῦτα. (14) Ἐμβάλλει δὴ οὖν
τὸ πῦρ τοῖς ἀνέχουσι τὸ χῶμα ξύλοις, καὶ ἀθρόα γί-
νεται καέντων τοῦ χώματος ἡ κατάπτωσις. (15) Ἐπεὶ
δὲ καὶ ἐν τούτοις μείον εἶχον οἱ Σκυθαὶ, ἰδόκει αὐτοῖς
κτείνειν τὰ ἀρχεῖα τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν αἰχμαλώ-
των ὅσοι νόσφ' ἡ χρόνῳ διὰ γῆρας ἐκακοπάθουν· κτεί-
ναντες [δ'] ἐνέβαλον εἰς τὴν τάφρον, καὶ ὕλην παντοίαν
ἐπαφόρουν. Τὰ δὲ σώματα ἄρτι τριταῖα γινόμενα
ὄψος οὐ μέτριον παρῆχον ἐξοιδούντα τῷ χώματι.
(16) Οἱ δὲ Θρᾷκες μέρος τι τοῦ τείχους διακόψαντες,
ὅσον εἰς μέγεθος πυλίδος στενῆς, εἰσφόρουν κατὰ τοῦτο
παρὰ σφᾶς ὅσαι νύκτες τὸν χρόνον· ὥς δὲ πάντῃ ἀποροι
τῇ γνώμῃ ἐγίνοντο οἱ βάρβαροι, ἰδόκει ἀναχωρεῖν.
Καὶ τοῦτο τῇ πολιουρχίᾳ τέλος τοῖς Σκυθαῖς ἐγένετο.

Quæ hoc fragmento narrantur de Gothis ab ob-
sisione Philippopoleos re infecta discedentibus,
aliunde, quantum scio, comperta non habebamus.
Statuendum igitur est Gothos primo quidem impetu
nihil proficientes, relicta Philippopoli, in alias Mœ-
siæ urbes arma vertisse, deinde vero, victo deni-
que et interfecto Decio, iterum Philippopolitanos
aggressos atque urbe potitos esse. Nam captam
a Gothis Philippopolim præter alios ipse etiam
narrat Dexippus apud Syncellum p. 376 (v. fr.
16). Cf. Ammianus XXXI, 5: *Ceciderunt... im-
peratores Decii pater et filius. Anchialus capta et
tempore eodem Nicopolis. Post clades acceptas ex-
cisa est Philippopolis.* Quo loco quæ de Anchialo
et Nicopoli eodem fere tempore sub Decio a Scy-
this appetitis leguntur, quæri potest num recte
dicta sint. Nam secundum Trebellium in Claudio
c. 12 ex urbes Claudii et Quintilli temporibus
(270 p. C.) vastatæ sunt. Trebellius vero ducem
in his secutus esse videtur optimum harum rerum

testem, Dexippum nostrum, cujus ipso illo loco
mentionem injicit. Ceterum quum etiam Decii
temporibus Nicopolim Scythæ aggressi, sed ab
imperatore repulsi sint, uti colligitur ex Dexippi
fragm. 19 extr. (collato Jornande l. l.: *Cnica, rex
Gothorum, Nicopolim accedit, quæ juxta Iatrum
fluvium est constituta... ubi Decio superveniente
imperatore, tandem Cnica in Hæmoniae partes re-
cessit*), facile fieri potuit ut Ammianus hoc cum
altero Scytharum in Nicopolim impetu, quem eo-
dem anno fecerunt, quo Anchialus sub Claudio
vastata est, confunderet. — 2. πόλεμος ὧδε] πολ.
ὡς δὲ ὑπερφ. codex. — 3. μεθιμένων] μεθειμένων
codex. — Verba sequentia ita delineavit Minas ut
in codice exarata spectantur. Ductus litterarum
simillimi iis, quos exhibent codicis Valesiani sive
Peiresciani excerpta Περὶ ἀρετῶν et codicis Vati-
cani excerpta Περὶ γυναικῶν (cf. L. Dindorf. in
præfat. ad Diodor. vol. II). Ductus autem voca-
buli ab ipso librario non intellecti (quod indicat
accentuum ommissio) sonant ενοκεπτεῖναι, quod esse
ἐν σπέτῃ εἶναι vidit Dübnerus. — 5. αὐτῆς] Düb-
ner. αὐτῆς codex; αὐτοὶ voluit Minas; fortasse leg.
αὐτῆς τῆς πόλεως. — καὶ μετακινούντες] Participia in
hac descriptione pro temporibus finitis ponuntur.
— 6. προσερίδοντες τὰς] προσηρίδοντας codex. —
ὑποτρόχους] ὑπὸ τροχοῖς codex et h. l. et mox ite-
rum. — ἀπ' ἀκρων τῶν] ἀπαιρόντων codex. — 7.
πελάσαιεν] πελάσοιεν codex. — ποιήσοντες] Minas.
ποιήσοντας codex. — 8. ἀνδράσι] Circa hæc incipit
cod. fol. 76. — 9. ἤ δεῖ] εἶδει codex; ἤδη Minas;
ceterum malim τί δεῖ ποιεῖν, etsi hoc paullo longius
ab acceptis recedit. — χρόν] χρόν codex. — 10.
πρὸ σφῶν] Minas. πρὸς σφῶν cod. — κατ' εὐθὺ] καὶ
εὐθὺ codex. — 12. σανίδας] Minas. σανίδα codex. —
ἤγειρον] ἔγειρον codex. — 13. ἐπὶ τῷδε] Minas; ἐπὶ
τόδε codex. — 15. μεῖον] σημείον codex. — κτεί-
ναι] καὶ codex. Sin retines καὶ, neque ab ipso Epi-
tomatore oratio turbata est, pro ἐνέβαλλον et ἐπς-
φόρουν infinitivus modus reponendus. Post κτεί-
ναντες addidi particulam δέ.

silvamque variam inter utrumque fossæ labium ingerebant.
Atque sic celeriter moles excrecebat. (12) Verum Thraces
ubi aggerem istum contra ipsos strui conspexerant, trabes
impingentes tabulasque iis applicantes propugnaculum sub-
lime in muro excitabant. (13) Præterea vero etiam hoc
machinati sunt. Etenim sub ipsam fere noctem concubiam
funibus demittunt virum audacem et generosum, quem in-
censa face aggeri admoventia atque vase picis, sulphuris,
aliarum hoc genus rerum pleno instruxerant. (14) Is igitur
ignem injicit trabibus, quæ aggerem sustinebant. Incensæ
confestim tota moles corruit. (15) Postquam igitur etiam

hæc minus successerant Scythiis, placuit mactare juvenem
inutilia et captivos morbo vel senio confectos. Mactatos
deinde in fossam jecerunt, silvamque variam ingesserunt.
Quæ quidem cadavera quum inde a die tertio extumescere
cepissent, altitudinem aggeris haud mediocriter augebant.
(16) At Thraces, perrupta muri parte tantæ magnitudinis,
quanta portæ est angustæ, per eam quaque nocte aggerem
in urbem inferebant. Tum vero barbari summa consilii
inopia laborantes recedendum esse decreverunt. Atque ita
obsidionem Scythæ solverunt.

21.

Exc. De sentent. p. 328 ed. Mai., p. 26 ed. Nieb. :

« .. καὶ καρτερίᾳ οἱ πόλεμοι μᾶλλον ἢ πλήθει κρίνονται. Ἡμῖν δυνάμεις τε οὐ φαῦλη (δισχίλιοι γὰρ οἱ σύμπαντες ἡθροίσθημεν), καὶ τὸ χωρίον ἐρυμνότερον, ὅθεν δρυμωμένους χρῆ τούδε πολεμίου κακοῦν σποράσι τε ἐπιτιθεμένους καὶ τὰς παρόδους αὐτῶν ἐνεδρεύοντας· ἐξ ὧν κρατούσι μὲν ἡμῖν τῷ τρόπῳ τούτῳ ῥώμῃ ἔσται, καὶ δέος οὐ μέτριον παρέχουσαν τοῖς ἐναντίοις· συνισταμένων δὲ ἀντιστησόμεθα, προ... ὅπλων οὐ φαῦλον τὸ ἐρυμνὸν τοῦ χωρίου καὶ τήνδε τὴν ὕλην ἔχοντες. Οἱ τε ἐναντίοι ἐκ διαφορῶν προσβάλλοντες οἷα οὐ πάντα καταφανέως ταράσσονται, οὐκ ἐν τῇ ἰσῳ τρόπῳ τοῖς πρόσθεν πολέμοις, τάξιν τε αὐτῶν λύοντες καὶ οὐθ' ὅπου τὰ τοξεύματα καὶ ἀκόντια μετιέναι χρῆ εἰδότες, καὶ τῶν τε ἀφιεμένων ἀτυχήσουσι, καὶ ὑφ' ὧν ἐτι μᾶλλον κακώσονται. Ἡμεῖς τε τῇ ὕλῃ πεφραγμένοι ἐπίσκοπα καὶ ἐξ ὑπερδεξιῶν μεθήσομεν, καὶ ἀσφαλέστεροι μὲν εἰς τὸ δρᾶν ἐσόμεθα, οὐ ῥῆστοι δὲ βλάπτεσθαι. Περὶ δὲ αὐτῆς ὁμοῦθεν μάχης, εἰ δὴ καὶ αὐτῆς δεῖσαι, ἐκεῖνο χρῆ λογιζέσθαι, ὥς οἱ μέγιστοι κίνδυνοι μεγίστας καὶ προθυμίας παρέχονται, καὶ ἐν τῷ ἀπόρῳ τῆς σωτηρίας ἡ ἀντίτασις ἐτοιμοτέρα, καὶ πολὺ τὸ ἀνέλπιστον ἐξέβη, βιαζομένων τε ὑπὲρ τοῦ ἀμυγᾶνου καὶ ἀμυνομένων ὑπὲρ τῶν σπουδῆς ἀξίων τιμωρίας ἐλπιδι. Οὐδὲ γὰρ ἔστιν ὅτω ἂν πρὸ ἡμῶν μείζους γένοιτο ὑποθέσεις τῆς ἀγανακτήσεως, οἷα δὴ γεῖναι τῶν ἡμετέρων καὶ πόλεως ὑπὸ τῶν ἐναντίων κατεσχημένης. Συνεπιθίοντο δὲ ἂν αὐτοῖς καὶ ὅσοι ἀνάγκῃ ἄκοντες συστρατεύουσιν, ὅτε τὴν

ἡμετέραν ἐφοδὸν αἰσθόιντο, ἄλευθρίας τῆς σφετέρης ἐλπίδι.

« Πυνθάνομαι δὲ καὶ τὴν βασιλείας δύναιμι τὴν ναυτικὴν οὐχ ἑκάς εἶναι ἀρῆξουσιν ἡμῖν, ἢ συνταχέντας συνεισβαλεῖν κράτιστα. Καὶ ἐπὶ τῷδε ἡγούμεαι ὡς καὶ τοὺς Ἕλληνας ἐς τὸ αὐτὸ τοῦτο πρόθυμον ἐπάγομεν. Αὐτοὺς δὲ δὴ ὦν οὐκ ἔξω κινδύνου οὐδὲ εὐτυχέστερον πράττων ἐπὶ ταῦτα ἵεμαι, ἀρετῆς ἐπιθυμῶν καὶ διακινδυνεύων, τὰ τιμωτάτα δὲ θέλων περιποιήσασθαι καὶ ἐς ἑμαυτὸν μὴ καταλῦσαι τῆς πόλεως τὴν ἀξίωσιν. Καὶ παραινῶ ὧδε γινώσκειν. Ἐπεισὶ μὲν ἡ τελευταῖα πάντας ἀνθρώπους καταλῦσαι τὸν βίον, ἐν τοῖς περὶ τῆς πατρίδος ἀγῶσιν ἄθλον κάλλιστον καὶ δόξαν αἰδίων φέρων. Εἰ δὲ τίνα καὶ ἐπὶ τοῖς εἰρημῶν τοῦ τῆς πόλεως πταίσμα ἐκπλήσσει, καὶ δι' αὐτὸ ἄθυμός ἐστιν, ἴστω τὰς τε πλείστας τῶν πόλεων ἐξ ἐνέδρας ὑπὸ τῶν πολεμίων ἡρημέναις.... καὶ τῶν ἀντιστάντων αὐτοὺς τὸ ἀντίπαλον ἐρημοθέοντας. οὐδὲ τοῦ βαρβαρικοῦ ἐπιτίθεσθαι. Καὶ τῷ... ἀνθισταμένῳ συνισόμεθα... οὐ τῇ παρῳδῇ χρῆσονται ἀθρόον.... ἱκανοὶ εἴημεν· ἀναχωρήσομεν ἐς τὸ μετέωρον σὺν ἀσφαλείᾳ.... μένων ἐπιθησόμεθα, καὶ τούτῳ τῶν ἐναντίων αἱ ἀπορίαι πρὸς ἡμῶν ἔσονται.

« Συστήσεσθαι δὲ ἡμῖν καὶ ἐκ τῆς τύχης τὸ εἶδος ἀγέῃ· ἡ τε γὰρ ὑπόθεσις δικαιοσύνη, καθ' ἣν ἀμυνόμεθα τοὺς προαδικήσαντας, καὶ τὸ δαιμόνιον ταύτῃ ὡς ἐπὶ πολὺ βραβεύει τὰ ἀνθρώπεια, προθυμότερον δὲ συμφορὰς ἐλαττωσάτω καὶ ἐς τὰ ἀμείνων συνάρασθαι. Καλὸν δὲ γνωρίσαι τὸ πάτριον ἡμῶν σχῆμα, καὶ αὐτοὺς τοῖς Ἕλλησιν ἀρετῆς καὶ ἄλευθρίας γενέσθαι παράδειγμα, καὶ παρὰ τε τοῖς οὖσι καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις εὐκλείας

21.

« .. et fortitudine magis bella quam numero militum cernuntur. Nobis non poenitendæ copiae sunt; his enim mille cunctum censemur: locus vero munissimus, unde discurrentibus licet nobis hostes male mulcare, dum palantes agredimur, eorumque itineribus insidiamur. Quibus artibus facti superiores, et vires augebimus, et non modico adversariis terrori erimus: qui si in aciem processerint, resistemus, quia praeter arma non est inutilis hæc loci munitio nilva: siquidem hostes diversis partibus incurrentes, nos haud satis sibi exploratos pertimescent; neque pari jam conditione pugnabunt; et solvent ordines; ac dum neque sagittas neque jacula ad certum scopum emittent, et vanos ictus edent, et a nobis potius lædentur, qui nemore protecti certissima tela ex opportunissimis locis jaculabimur, tuti ad feriendum, alienis vero ictibus minime expositi. Jam ad ipsum praelium quod altinet, si forte id patrare opus fuerit, reputandum est, a maximis periculis maximum animi vigorem suppeditari: et quanto salus incertior est, tanto contentionem acriorem fieri. Multa etiam insperata eveniunt, dum pro rebus arduis contendimus et cara quæque protegimus spe ultionis. Age vero neque ante nos quisquam majoris iræ materiam habuit, qui videlicet genus nostrum et urbem in potestate hostium videmus. Tum et alii, qui coacti cum hostibus militant, in hos arma convertent, si-

mulac incursionem nostram cognoverint, de sua quoque libertate sperantes.

« Audio regis quoque navales copias haud procul esse, opem nobis ferentes; quibuscum nos consociati praclarissime praelium inibimus. Insuper existimo Græcos quoque ad eandem animorum alacritatem a nobis excitatum iri. Ego vero ipse haud me periculo submovens, neque beatior sorte ulens, in hanc belli aleam descendendo virtutis ergo, laudique res carissimas, et ne urbis dignitatem in me ipso dedecorem: vobisque auctor sum, ut cum animis vestris sic reputetis: mortem scilicet omnes homines vita spoliare; verumtamen in certaminibus pro patria obundis pulcherrimum præmium gloriamque immortalem secum ferre. Quodsi quem, propter ea quæ diximus, captivitas urbis terribat atque idcirco prostrato animo est, is cogitet, plerasque urbes hostium insidiis esse captas... ad altiora loca incolumes recedemus. Atque ita hostium difficultates e re nostra erunt.

« Jam et ipsa fortuna in nostris jure meritoque partibus esse debet, quia justissima est belli causa, dum aggredientes repellimus. Tum et Deus sic plerumque humana gubernat, ut calamitosos libentissime sublevet ac meliore sorte donet. Interest etiam nostræ meminisse patriæ dignitatis, nosque ipsos Græciæ virtutis ac libertatis exemplar proponere, sempiternamque laudem a praesentibus posterisque consequi, dum reapse demonstramus, vigorem Atheniensium nulli

ἀειμνήστου μετασχῆν, ἔργῳ δεικνύντας, ὥς καὶ ἐν ταῖς συμφοραῖς τὸ φρόνημα τῶν Ἀθηναίων οὐχ ἤττηται. Σύνθημα δὲ τοῦ πολέμου παιῖδας καὶ τὰ φίλτατα ποιησάμενοι καὶ τὰ ταῦτα διασώσασθαι, ἐς τὴν ἀντίστασιν συντατῶμεθα, θεοὺς ἐφόρους ἀρωγούς ἐπικαλεσάμενοι. » Καὶ ὁ μὲν τοιαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοῖς τε λεχθεῖσι πολὺ ἐπερρώσθησαν (δυνατὰ ἐς τὴν ἀντίστασιν τὰ εἰρημένα), καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐξηγεῖσθαι σφῶν αὐτῶν ἤξιον.

Ὅτι τῶν τὰ ἀρίστα προελομένων ἡ προθυμία, καὶ τὸ ἔργον μὴ συνακολούθησιν, ἐπαινῆται.

Ὅτι ἀλγεινότερα ἀνδρὶ ἀρχὴν ἔχοντι τοῦ παντός ἡ ἀποτυχία μᾶλλον ἢ ἐκάστῳ ἡ καθ' αὐτὸν κάκωσις· τῷ γὰρ ἰδίῳ περιγραφῇ ἡ τύχῃ τοῦ συμβάντος, εἰς δὲ τὸν ἀρχοντα προσγῶρεῖ τοῦ συνενεχθέντος ἡ αἰσθησις. Ῥοπή δὲ οὐκ ἐλαχίστη πεπειθὸς τῇ (sic) γνώμῃ παραπλησίως ἔχει· καὶ τὸ εἶδος τούτου οὐκ ἀπε.. γεῖν ἐπ' εὐνοία. Καὶ παρίσταται δ' ἐμοὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν θαρρεῖν, ἀφ' ὧν καὶ τὸ δυσχερές ὠρμήθη.

Ὅτι φησὶν ὁ Δέξιππος πρὸς τοὺς Ἑλληνας δημηγορῶν· « Καὶ μὴ τῷ παραστῇ ὥς.. τῆς σωτηρίας ὑμῶν με.. ὅψε περι.. τήν.. ἡν. Ἐγὼν τε γὰρ τὰ κοινῇ λυσίτελῃ.. ἄλλος καὶ πρᾶξαι... ἐπαίτιος οὗτος ἐστὶν ἐπισκέψασθαι τὰ συνοδόντα καὶ... ἀνὴρ ἐκ τοῦ δικαίου τὴν ἀρχὴν ἔχων καὶ πολιτῶν ἀρίστα πεῖθαι * * *

De re, ad quam hoc fragmentum (Dexippi oratio ad Athenienses, qui, urbe capta, cum illo profugerant) pertinet, præter Zosimum (I, 39, 1) cf. Trebellius in Gallieno c. 13: *Inter hæc Scythæ per Euxinum navigantes, Istrum ingressi, multa gravia in solo Romæ fecerunt. Quibus compertis, Gallienus Cleodamum et Athenæum Byzantios instaurandis urbibus muniendisque præfecit. Pugnatum est circa Pontum, et a Byzantiis ducibus victi sunt Barbari. Veneriano item duce, navali bello Gotthi superati sunt, tum ipse Venerianus militari periiit morte. Atque inde Cyzicum et Asiam, deinceps Achaïam omnem vastarunt, et ab Atheniensibus duce Dexippo, scriptore horum temporum, victi sunt. Unde pulsi*

per Epirum, Acarnaniam, Bæotiam, pervagati sunt (an. 267 p. C.).

22.

Trebellius in Claudio c. 12: *Quo (Claudio) ad deos atque ad sidera demigrante, Quintillus frater ejusdem... suscepit imperium. Sub hoc barbari qui superfuerant, Anchialo vastata, conati sunt Nicopolim etiam obtinere. Sed illi provincialium virtute obtriti sunt. Quintillus autem ab brevitate temporis nihil dignum imperio gerere potuit. Nam septimadecima die, quod se gravem et serium contra milites ostenderat ac verum principem pollicebatur, eo genere quo Galba, quo Pertinax, interemptus est. Et Dexippus quidem Quintillum (Claudium vgo) non dicit occisum, sed tantum mortuum: nec tamen addidit morbo, ut dubium sentire videatur.*

23.

Exc. De strateg. c. VI, p. 15: Ἐκ τῶν Δεξιππου. Σίδης πολιορκία.

Ἐπολιορκούν οἱ Σκύθαι τὴν Σίδην· πόλις δὲ αὕτη τῶν ἐν Λυκίᾳ. Ὡς παρασκευὴ τε πᾶσα ἦν ἀφθονος εἰς τὴν πόλιν καὶ πλῆθος ἀνδρῶν οὐ νωθῶς ἀποτρέμενων τοῦ ἔργου, μηχανὰς ἐποιοῦντο, καὶ προσῆγον τῇ τεύχει. (2) Οἱ δὲ καὶ πρὸς ταύτας ἀντήρουν, καθιέντες δὲ καὶ κωλύματα. Πύργους δ' ἐπὶ τούτῳ ζύλου ἰσομετρήτους τῷ τεύχει κατεσκευάζον καὶ ἐκίνουν ὑποτρόχους ὥς ἐγγὺς ἴστασθαι. (3) Προεβέβλητο δὲ τῶν πύργων οἱ μὲν σίδηρον ἐπὶ λεπτὸν ἐληλασμένον καὶ ἐπὶ πολὺ τῶν ζύλων καταπεπηγότα, οἱ δὲ δέρριν καὶ δὲ πυρὶ οὐχ ἁλώσιμα. (4) Ἀντεμνηχάνσαντο δὲ καὶ οἱ ἐκ τοῦ

1. De Sides Pamphyliæ urbis obsidione aliunde non constat; res in idem, opinor, tempus cadit, quo Anchialus Thraciæ urbs capta est. Jornandes c. 20 Gothos refert regnante Gallieno in Asiam involantes devastasse Ephesum, Trojam, Anchialum (quod de Anchiale Ciliciæ urbe intelligendum esse videtur), Dexippum secutus Trebellius in Claudio c. 12: *Sub hoc (Quintillo) barbari Anchialo vastata conati sunt*, etc. (fr. 22). — 1. εἰς τὴν πόλιν] Dübner. εἰς τὴν πόλιν] Minas. κτείνον] ἐκ τῶν τροχῶν cod. — 3. δέρριν] δέρρις?

22.

E Dexippi Historiis. Sidæ obsidio.

Scythæ Siden, quæ Lyciæ urbs est, obsidentes, quum largus omnis generis apparatus intra muros esset, atque multitudo virorum ad defendendam urbem paratissimorum, machinas fabricarunt easque ad mœnia adduxerunt. (2) Verum his quoque oppidani restiterunt demittentes quæcunque impedimento esse possent. Tum Scythæ turres ligneas ejusdem cujus murus erat altitudinis construxerunt, quas rotis impositas quam proxime admovere. (3) Munierunt vero turres alii ferri tabulis tennibus, quas ad ligna locis plurimis affixerunt, alii pellibus ceterisque rebus, quæ igne vastari haud facile possunt. (4) Contra oppidani tale quid excogitarunt. Ligna permagna erigebant ubi impetum fa-

cladibus exstingui. Tesseram vero pugnae liberos nostros et carissima quæque atque horum salutem nobis proponentes, in aciem prodeamus, custodum deorum ope implorata. » Sic ille concionatus est. Athenienses autem, dictis magnopere confirmati (nam pugnae stimulus concio subjecerat), ut se in aciem duceret, ipsum rogabant.

Studium exsequendi rem optime deliberatam, etiamsi opere interdum cassum fiat, nihilominus commendatur.

Homini magistratum gerenti publica calamitas magis molesta est, quam suum cuique infortunium. Nam privatum hominem rei publicæ fortuna leviter tangit; verum tantum ad magistratum sensus quoque ejus pertinet. Jam licet mihi ex eadem re lætitiā capere, unde olim molestia orta est...

Dexippus in concione ad Græcos sic ait.... vir justum imperium consecutus atque optime remp. gerens * * *

ἀσπεως τοιόνδε· σανίδας μεγάλας ὀρθίας προστησάμενοι καθ' ὅτι ἐμμελλον οἱ ἐναντίοι ποιήσασθαι τὴν προσγωγὴν τῶν μηχανῶν, (5) καὶ αὐτὴν ἐγκάρσια ξύλα καὶ ἱκρία ταύταις παραπήξαντες, μέσαις αὐταῖς ἐτεταίονοντο θυρίδας, ὅσον εἰς ὑποδοχὴν ἀνδρὸς τὴν ἀχρὶ στέρνου, ὡς ὑπερέχοντας αὐτῶν κατὰ ὕψος ἐκ μετεώρου ἔχειν ἀμυνασθαι. (6) Ποιήσαντες δὲ ταῦτα ἐκ μετεώρου καθίσαν ἀρτῶντας κύκλῳ ἐφεστρίδας τε καὶ νάχη, ὡς ἂν τὰ τοιαῦτα προβλήματα μήτε εὐφλεκτα εἴη καὶ τῇ ἀπαλότητι αὐτῶν κατέχοι τὰ προσπηγνύμενα, οὐκ ἀντικύπτοντα τῇ βίᾳ πληγῆς. Γενομένης δὲ πείρας ἐπὶ τούτοις ἐκατέρωθεν καὶ μάχης κρατερῆς, ὡς ἀπρακτος ἦν τοῖς Σκύθαις ἡ διατριβὴ καὶ οὐδὲ ἐν προῦχώρει εἰς ἐλπίδας, ἀνεχώρουν.

24.

Exc. De legat. p. 11. ed Niebuhr. Bonn. : "Ὅτι Αἰρηλιανὸς κατὰ κράτος νικήσας τοὺς Ἰουδοῦγγους (*) Σκύθας, καὶ κατὰ τὴν τοῦ Ἰστροῦ περαιοσιν εἰς τὴν ἀποφυγὴν πολλοὺς τούτων ἀνελὼν, οἱ λειπόμενοι εἰς σπονδὰς ἤκον καὶ πρὸς ἐλπίαν ἐστελλαντο. Ἦν δὲ αἰτήσιν τῆς εἰρήνης ἐδόκει μὴ σὺν τῷ ἄγαν περιδεεῖ καὶ καταπεπληγῶτι ἐκ τῆς ἡττης ποιεῖσθαι, ὡς ἂν ὑπάρχοι σφίσι καὶ τῶν πρόσθεν φοιτῶντων χρημάτων παρὰ Ῥωμαίων ἡ ἀποδοχὴ, μὴ ἐς τὸ ἀδελὲς πάντη τῶν ἐναντίων καθίσταμένων. Ὁ δὲ Ῥωμαίων βασιλεὺς Αἰρηλιανὸς

6. Verba ἀρτῶντες... εὐφλεκτα εἴη, non nominato auctore exhibet Suidas v. ἐφεστρίδες. Pro μήτε Suidas praebet μῆ. (*) E Dexippo hauserit Suidas : Ἰουδοῦ γγοι, ὄνομα ἔθνους. « Οἱ δὲ ἐπεραύσαντο τὸν Ἰστρον, δόντων ἐκόντων εἶναι τὴν διόδον Ἰουδοῦγγων ἐχθροὶ τῷ πρὸς Ῥωμαίους. »

ὡς ἐπύθετο ἀφικμένην τὴν Ἰουδοῦγγων πρὸς ἐλπίαν, εἰ τὴν ὑστεραίαν φήσας χρηματοῖν περὶ ὧν ἤκουσι, διέταττε τοὺς στρατιώτας ὡς ἐς μάχην, ἐκπληκτικῶς εἰνεκα τῶν ἐναντίων. Ἐπεὶ δὲ καλῶς εἶχεν αὐτῷ ἡ διακόσμησις, ἐπὶ βήληαυ βήματος μετέωρος βέβηκε, καὶ ἀλουργίδα ἀμπεχών, τὴν πᾶσαν τάξιν ἐποίει ἀμφ' αὐτὸν μονοειδῆ. Παρεστῆσαντο δὲ καὶ τῶν ἐν τέλει δοσι ἀρχάς τινες ἐπιτετραμμένοι, σύμπαντες ἀρ' ἔπαιον. Κατόπιν δὲ βασιλεὺς τὰ σήματα ἦν τῆς ἐπιλέκτου στρατιῆς· τὰ δὲ εἰσιν αἰετοὶ χρυσοὶ καὶ εἰκόνες βασιλῆιοι καὶ στρατεπιδῶν κατάλογοι γράμμασι χρυσοῖς δηλούμενοι· ὃ δὲ σύμπαντα ἀνατεταμμένα προφαινετο ἐπὶ ἐυστῶν ἡργυρωμένων. Ἐπὶ δὲ τούτοις ὤδε διακοσμηθεῖσιν Ἰουδοῦγγους ἤξισεν [παρελθεῖν]. Τοὺς δὲ συνέβη θαμβήσασθαι ἰδόντας καὶ ἐπὶ πολλὴ σιγῇ εἶχεν. Ἐπεὶ δὲ σφισιν ἐκ τοῦ βασιλεὺς ἀπεδόθη λέγειν, διὰ τινος ἐρμηνεύας ἔλεξαν τοιαῦτα· « Οὐτὲ τῇ ἐπὶ καιροῦ συμβάσει κακοπραγίᾳ ἡμῶν παρὰ τὸ εἶδος καταπεπληγότες, οὔτε δυνάμειος ἐνδεῶς ἔχοντες ἢ καὶ πολέμων ἀπειροὶ καθιστάμενοι, ἀσθενείας εὐπρεπείᾳ κατὰ τὸ ἡμῖν αὐτοῖς μόνους συμφέρον ἐκ τῆς εἰρήνης σπεύδμεν· ἀλλὰ περίεσσι μὲν ἡμῖν τοσούτων τῆς ἐν τοῖς πολέμοις περιουσίας κλήθους εἰνεκα καὶ ἰσχύος, ὥστε μέρει ἐλαχίστῳ τὰς πρὸς Ἰστροὺ πόλεις ἐπιλάθοντες Ἰταλίαν μικροῦ πᾶσαν κατελήφαμεν, ἱππικῇ μὲν στρατεύσαντες ἐς μυριάδας δ', καὶ τούτων οὐ μισθῶν οὐδὲ ἀσθενῶν, ἀλλὰ Ἰουδοῦγγων καθαρῶς, ὧν πολλὸς ἐφ' ἱπομαχίᾳ λόγος. Ἀσπίδα δὲ ἄγομεν διπλασίαν δυνάμειος τῆς ἱππικῆς, οὐδ' ἐν τούτοις ταῖς ἐτέραις ἐπιμηξίαις ἐπισκιάζοντες τοῦ σφετέρου στρατοῦ τὸ ἀνταγωνιστῶν. Ἐχοντες δὲ καὶ οὗτο παρσκευῆς διακρίνε-

cturi hostes essent. (5) His deinceps transversas trabes et tabulas applicarunt, in mediis autem fecerunt ostiola, ejus magnitudinis, ut virum usque ad pectus excipere possent. Hoc igitur modo altius quam hostes positus e sublimi propugnare licebat. (6) Præterea ex alto demisere et circumcirca alligarunt cilicia atque vellera, quippe cujusmodi munimenta et inflammati difficilia essent et mollitie sua vim illisorum infringerent neque ea reprecuterent. Post hæc quum utrumque rei periculum facientes pugnassent strenue, Scythæ vero operam et tempus frustra impenderent nec quidquam ex voto iis procederet, soluta obsidione hostes abierunt.

24.

Imperator Aurelianus (an. 270 p. C.) quum Juthungos Scythas acie devicisset, et multos eorum in ipso Istri trajectu fugientes interemisset, reliqui bellum frædere finire voluerunt, et legatos miserunt. Neque tamen cum nimio timore nimisque perturbatione, quasi clade sua percussis pacem sibi petendam esse ducebant, ne tributo, quod antea Romani penderant, hostibus ab omni metu solutis, in posterum privarentur. Sed Romanorum imperator Aurelianus, ut Juthungorum legatos advenisse intellexit, quum dixisset, se cum his postridie acturum de his, quorum causa legati venerant, hujusmodi hostibus terroris injiciendi gratia militum aciem conducta die tanquam ad pugnam instruxit. Ut

illi recte se habere viae erat exercitus dispositio, altum suggestum sublimis, purpura indutus, ascendit, et omnem exercitum, qui ipsum circumstabat, in formam lunæ disposuit. Aderant et ex his, qui in exercitu imperia habuerant, omnes ab equis. A tergo imperatoris erant signa coadunati exercitus. Hæc vero erant aquilæ aureæ et imagines imperatorum, et eorum qui militie nomina dederant, catalogi et enumerationes, aureis litteris perscriptæ. Quæ omnia explicata et illustri loco posita in hastis argentatis conspicua erant. His ita præparatis Juthungos jussit adesse. Ut hæc viderunt, obstupefacti longo tempore silentium tenuerunt. Postquam ab imperatore illis dicendi facultas data est, ita per interpretem locuti sunt : « Neque quia ad veram fortunam, quæ nobis hoc tempore contigit, ultra modum animos nostros abiecit et percussit, aut quia destituti copiis et viribus sumus, aut rei militaris Imperiti, infirmitatem nostram honesto prætextu tegentes, neque quidquam nisi utilitatem nostram spectantes, ad pacem festinamus. Sed multas nobis adhuc suppetunt ad bellum gerendum facultates, sive multitudo militum, sive viribus opus est. Nam et minima nostri parte urbes ad Istrum sitas invadescentes, parum absuit quin omnem Italiam ceperimus. Quædraginta equitum millia in pugnam educimus, quæ non ea convenis aut imbecillibus, sed ex Juthungis pure constant, quorum in equestri prælio magna fama est. Peditem autem

σθαί, οὐ διαγινώσκωμεν ἐς ἀντιλογίαν ἤκειν τῆς συμφορᾶς πέρι. Οὐ διὰ τὸ μὴ κατὰ κράτος νενικῆσθαι, κατὰ δὲ τὸ ἀδύνατον τοῦ ἐκδοχομένου εἰρήνην πολέμου προτιμῶμεν, εἰκάζοντες καὶ ὑμῖν ὡς γένοιτ' ἂν διὰ γνώμης πρὸς Ἰουδούγγους εὐ παρασχόν τῆς πρόσθεν διαφορᾶς συμβῆναι, ὅα δὲ ὑπόσσης καὶ παλαιᾶς ἀμφοῖν τοῖν γενεῖν πρὸς ἀλλήλα πίστεως ἐς τὸ ἡσυχάζειν, δι' ἣν χρὴ τὴν ἐπὶ καιροῦ διαφορὰν ἀπερίσκεπτον ἐν τῷ παρόντι καταλύσαντας πρὸς τὸ παλαιότερον καὶ λυσiteloῦν μετατίθεσθαι ἐκατέρω. Ἐν τε τῷ πολέμῳ οὐκ ἐπὶ πλείστον ταῖς καταδρομαῖς ληϊζόμενοι, ἀλλ' ὅσον ἐς ἀφορμὴν τῶν ἐπιτηδείων ἀγαπώντες τὴν ἀθροισιν, μέχρη τῆς γυνόμενης μάχης ἡσυχία τὸν καιρὸν διατρίβωμεν, ὡς τοῖς ἐπιστοῦσιν ὑμῖν σὺν τῇ βμετέρᾳ δυνάμει τὸ καθ' αὐτοὺς ἀνταξάντας. Ὁ δὲ καὶ νῦν ποιεῖν παρσκευασμένα· καὶ τὸ τε βμετέρον πρὸς πάντα κίνδυνον ἐκ τούτου δδεύστερον ἔξει, καὶ τῶν μεγίστων στρατοπέδων συνελθόντων οὐδ' ἥτισον ἑτέρα χεὶρ ἀξιώμαχος ἡμῖν νομισθήσεται. Εἰ δέ τις τῇ εὐτυχίᾳ τοῦ πολέμου ἐπαίρομενος ὀλίγηρός ἐστι πρὸς τὴν σύμβασιν, γνώτω οὐ βεβαίως πράγματι θρασυνόμος, καὶ ὅτι ἐπὶ παντὶ φέρον (σφαλερὸν? Ν.) τῆς δοκούσης εὐπραγίας ἡττηθέντας καὶ πρὸς τὴν παρούσαν τῆς τύχης ἀκμὴν ἀποκλίναντας τῶν ἐμεινόνων ἐζηροτῆσθαι μόνων ἐλπιδόν, καὶ ὑπὸ τοιαύταις ἀνομίαις (ἀνοίαις? Β.) τῆς τε πρὸς θάτερον μεταβολῆς ὑπεριδεῖν καὶ συμμαχίαν εὐκαιρον διδομένην παραιτῆσθαι. Περύκασι τε αἱ μελλοῦς στρατιαί, παρὰ μὲν τὴν πρώτην θάρσει οικείας δυνάμειος ἐπαίρομεναι καὶ

ἐλαχίστη προμηθεῖα χροῖσθαι, σὺν καταφρόνῃσι τῶν ἀντιπολεμούντων ἐπὶ τὰς μάχας πορεύεσθαι καὶ κατὰ τὸ ἀδύνακτον ὡς ἐπὶ πολὺ τὸ ἥττον εἶχειν, αἱ δὲ τῷ αἰφνιδίῳ καὶ παρ' ἐλπίδα χωρήσαντι λογισμῷ τε ἀσφαλεῖ καὶ περισυσίᾳ δυνάμειος βεβαίως χρῆσθαι δυσμαχώτατοι τοῖς ἀντιπάλοις γίνεσθαι. Σὺν δὲ τοιαύτῃ ἐλπίδι καὶ ἡμεῖς, διχῇ τὴν δύναμιν διελόντες τὸ πρῶτον, καὶ ἐν τῷ ποταμῷ τὰ πολλὰ τύχῃ μᾶλλον ἢ ἀρετῇ βμετέρᾳ σφαλέντες, οὐκ ἀπροσδόκητοί ἐσμεν ἀλλὰ νῦν, ἅμα τῷ τοῦ μέλλοντος προμηθεῖ, οὐχ ὑπόσφατοι ὑμῖν γενέσθαι. Κράτιστον δὲ τούτων εἶνεκα δι' εἰρήνης αἰρεῖσθαι ὑμᾶς τὰς ἐκ τῆς δημοσίας ὠφελείας, καὶ τὰ τοῦ πολέμου πράγματα σὺν ἡμῖν τίθεσθαι, τῇ τε παρ' ἡμῖν συμμαχίᾳ ῥωσθέντας πλέον εἶχειν πρὸς τοὺς ἐπιδόντας. Εἰ δὲ ταῦτα ποιεῖν ὧδε κρίναιτε, ὑπάρχειν ἡμῖν δικαίον καὶ ὅσα ἐν χρυσῷ ἀσκήμου τε καὶ ἐπιστήμου δόσει καὶ ἀργύρῳ παρ' ὑμῖν ἐφοῖτα ἐπὶ φιλίας βεβαίωτητι. Ἀπειπαμένων γάρ, ὅσα ἐχθροὺς ἀμυνόμενοι, καθότι δυνατόν πολεμήσομεν. » Πρὸς ταῦτα δ' Ῥωμαίων βασιλεὺς ἔλεξεν ὧδε· « Εἰ μὲν [μὴ] ἐς ἀφανὲς καθέντες τὴν γνώμην ὑμῶν, περὶ ὧν πρεσβεύεσθε, ἐδιδάσκετε, οὐθ' ἡμῖν τοῖς ἐκδεξαμένοις τὸν λόγον χαλεπὴν παρείγετ' ἂν τὴν ἀπόκρισιν. Ἐπεὶ δὲ τὰ εἰρημμένα ἐς μὲν εὐπρέπειαν σύγκειται, ἔργῳ δὲ ἐναντίως ἔχει, πῇ μὲν εἰρήνης μνημονεύοντων, ὅτε δ' αὖθις πόλεμον ἐπανατεινομένων ὑμῶν, ὧν συγγεῖν εἰκάτε ἐκάτερον ἐκ θατέρου, ἀμφίβολον καὶ ἡμῖν καθίσταται πρὸς ὃ τι χρὴ πρῶτον ἀποκριναμένους μὴ ἀμαρτάνειν. Λέλειπται

duplicem equitatus numerum producimus; in his quoque nulla peregrinorum admixtione invictum agminis eorum robur deminuentes. Itaque quanquam huiusmodi apparatu ad dimicandum instructi, minime tamen de eventu decertandum esse ducimus. Non autem quia victi sumus, sed propter eventum incertitudinem, pacem bello praepo-nimus, praesertim quum vos quoque, data occasione, ad componendas simultates cum Iulianis propensos esse suspicemur, quoniam aliqua inter utramque gentem antiqua et inveterata ad quietem mutuo colendam fides exstat. Quamobrem oportet inconsiderate susceptum hoc tempore dissidium deponere, et ad antiquam concordiam, quae est utrisque utilior, redire. Et in ipso bello quidem non admodum crebras incursiones facientes praedas egimus, necessarias res comparare qua occasio tulit studentes, ceteroquin usque ad hanc proximam pugnam in otio et quiete tempus contrivimus, et quando hostes vestri in vos irruerunt, contra ipsos una cum vestro exercitu in acie stetimus. Quod et adhuc nunc facere parati sumus, ut vestrum periculum levemus nostro, et tutius vobis sit. Nam conjunctis maximis nostris exercitibus, nulla alia manus par nobis in conserenda pugna censebitur. Sin autem quis prospero rerum in bello successu elatus contemnit et alienas ac pace: sciat, se haud satis firma et stabili re inniti, sed in summum discrimen adduci, quicumque, secundae fortunae specie victus et praesenti felicitati confusus, sola meliorum successuum spe nitatur, quique in ea animi immoderata elatione ad mutationem rerum non advertat et suppetias opportune sibi oblatas respuat. Ex quo fere ita comparatum est, ut

propriarum virium fiducia praecipue majores copiae fretae, minima providentia in rebus suis utentes, ad pugnandum accedant et hostes contemptui habeant, a quibus minime sibi caventes superantur. Quae vero in repentinis et insep-ratis casibus consilio tuto et virium praestantia cum firmitudine utuntur, magna cum difficultate ab hostibus expugnari possunt. Hujus rei fiducia, quamvis, acie bipartita ad fluvium, fortuna potius quam vestra virtute nobis cladem intuleritis, haud spe destituti sumus, diligenter posthac nostris rebus cautione adhibita, fore ut nos sustinere minime valeatis. Itaque potius est, ut vos commoda, quae ex pace proveniunt, percipiat, et junctis nobiscum bellicis viribus, nostris auxiliis confirmati, superiores vestris hostibus, si qui vos adoriantur, evadatis. Quod si ita fieri debere judicaveritis, quod auri facti vel infecti vel etiam argenti a vobis antea nobis redibat, ad amicitiae confirmationem vos praestare aequum est. Si id denegaveritis, vos qua hostes ulciscemur, et quantum in nobis erit, bello persequemur. » Ad haec Romanorum imperator haec dixit: » Siquidem aperte et dilucide vestram sententiam exponentes, ea, de quibus legati estis, nos docuissetis, nobis, qui vestrum sermonem excepimus, ad eum minime dubia aut difficilis praebita esset responsio: sed quoniam haec quae dicta sunt, decorum quid et honestum praeseferunt, re ipsa vero secus se habeant, quum modo pacis mentionem faciatis, modo rursus bellum minemini et intendatis, quorum utrumque in utroque confundere et involvere videmini, dubitationem nobis attulistis, cui primum debeamus respondere, ne in aliquo offendamus. Sed aliquid tamen etiam

δέ τι καὶ ἐκ τῶν παρόντων βουλευσασθαι· χρὴ γὰρ τῷ
 ζιττῷ τούτῳ λόγῳ διελόντας ἀπαντᾶν πρὸς ἄμφω· εἰ
 μὲν γὰρ καθαρῶς εἰρήνην ἐπαγγέλλασθε, τί δεῖ με-
 μνησθαι χρημάτων αἰτήσεις; καίτοι κἀν τούτῳ οὐ σὺν
 τῷ προχείρῳ ἢ βουλῇ τοῖς νενικηκόσιν πρὸς τὴν ἀρνη-
 σιν ἢ τὴν καταίνεσιν. Εἰ δέ ἐτι σκοπεῖν ὑμῖν πρὸς τὸ
 συμφέρον καὶ τὰς ἐκ τοῦ πολέμου πλεονεξίας ἡγείσθε
 τὴν συμβασιν, καὶ ἡττηθέντες ὥσπερ δασμοὺς παρ'
 ἡμῶν ἀπαιτήσοντας ἤχετε, τῆς βραστώνης τὸ τερπνόν,
 ὅσον εἰρήνῃ δίδωσιν, ἐκ παντὸς μεταδίδωκεν ἡμᾶς νομί-
 ζοντες, ἔχεσθε τῆς ὁμοίας τῇ πρόσθεν ἐπιχειρήσεως,
 μηδ' εἰς εὐεργεσίας λόγον προῖσχύμενοι τοῦ πολέμου
 τὴν καταλυσιν αἰτεῖτε μισθὸν τῆς συγχωρήσεως, ὥνῃ-
 τῃν καὶ οὐκ ἐθελούσιον ποιούμενοι τὴν παροῦσαν ἐς τὴν
 φιλίαν πρόκλησιν. Οὐ γὰρ δὴ πολέμων ἀπείρους ὄντας
 ἡμᾶς τῷ πληθει τῆς πολλὰ δὴ κομπασθείσης ὑπ' ὑμῶν
 δυνάμεως ἐκπλήξετε· οὐδὲ πλούτῳ λαφύρων Ἰταλικῶν
 ἐπικομιζόμενοι (1), ἀδεῶς ἐπ' οἴκου πορεύσεσθε· ἀλλὰ
 δῆλαι μὲν ὑμῶν αἱ πεζαὶ παρασκευαί, οὐκ ἄδηλοι δὲ
 αἱ τῶν ἱππέων, πρὸς ἃς ἐς τρόπον τὸν δυνατόν ἀντιστη-
 σόμεθα. Τολμῶμέν τε γὰρ μετ' ἀσφαλείας, καὶ ἀναχω-
 ροῦμεν σὺν προμηθείᾳ, οἷα δὴ λογισμῷ ἡγεμόνι ἐς
 πάντα χρώμενοι, ὅς ἡ ἰσχύς βεβαιωτάτη, καὶ ἐμπειρίαν
 πολεμικῶν ἔργων διαφερόντως ἔχοντες. Ὑμεῖς δὲ μετὰ
 τοῦ προχείρου ἔπιτε, καὶ διαμαρτάνοντες τῶν ἔργων
 διὰ τὸ μὴ προσκῆσθαι ἐφ' ᾧ δεῖ ἐλθεῖν, πείραττῃν βλά-
 βην τοῦ προπετοῦς φερόμενοι μεταγινώσχετε. Τοῖς γὰρ
 ζῆσει ἐς τὰς πράξεις, μὴ [συνέσει], συμφερομένοις ἀνάγκη
 τοῦ βελτίστου ἀμαρτάνειν. Καὶ ταχέϊται μὲν ὑμῶν αἱ

(1) πλοῦτον ἐπικομιζ. H.; πλούτῳ ἐπικομπαζόμενοι N.

ἐπιχειρήσεις, δι' ὀλίγου δὲ αἱ μεταμέλειαι. Καὶ τὸ σύμ-
 παν κατὰ τὸ εἶδος θαύματος ἀπῆλλαται, ἀντικάλους
 ἡμῖν τυγόντας καὶ ἡθῶν ἀνομοίων καὶ ἐς τὰς γνώμας
 πρattoμένων διεστάναι οὐκ ἀποπεποιηκῶς (2), καὶ ὑμᾶς
 μὲν ἀμαθίᾳ, ἡμᾶς δὲ λόγῳ συνεῖναι, σὺν ᾧ μάλιστα
 καὶ τὸ κρατεῖν τοὺς ἡσσοὺς τῶν πλειόνων περιγίνεται,
 συνέσει πρὸ δυνάμεως πιστεύοντας. Τοῦς τε πλείονας σὺν
 τῷ ἀλογίστῳ διὰ μάχης ἰόντας κἀκίον ἀμυνᾶσθαι (3),
 ἔργου πείρα μᾶλλον ἢ λόγου κομπωδεστέρα προσπαθῆ-
 σει διδάσκεισθε, βλέψαντες ἐς τὰ Σκυθῶν πάθη· μετὰ
 σαφαστάτων γὰρ τεκμηρίων καὶ οὐκ ἀμάρτυρα λέγομεν.
 Οὗτοι δὴ τριάκοντα μυριάσι στρατοῦ ἐφ' ἑκατέρᾳ τὰς
 ἡπείρους σκεδασθέντες πάθῃ τῇ δυνάμει ἡττήθησαν
 πρὸς ἡμῶν, καὶ λαμπρὰ τοῖς νενικηκόσιν ὑπελείποντο
 τῆς οἰκίας ἀρετῆς ὑπομνήματα, ὧν τὴν εὐκλειαν ἐς τὸ
 παντελὲς ἔχομεν νῦν τε καὶ ἔπειτα, τῷ χρόνῳ συμπα-
 θέουσιν. Τὰς τε Ἀλαμανῶν (4) συμφορὰς ἄγειν * σφᾶς
 τοῦ προχείρου τῷ ἀναρριφθέντι τῆς ἐπιχειρήσεως τα-
 χυτέραν καὶ δι' ὀλίγου ἔθεντο τὴν μετάγνωσιν. Ἡμεῖς τε
 ἐπὶ ταῖς πλημμελείαις ὑμῶν, αἷς εἰς ἡμᾶς ἐπλημμελή-
 σατε, οὐκ ἀποχρῆν ἡγοῦμεθα ἢν ἐπάθετε τιμωρίαν, εἰ
 μὴ καὶ τὸν Ἰστρον ὑπερβάντες ἐν ὁροῖ τοῖς ὑμετέροις
 τὴν ὁργὴν ὡς προαδικήσαντας ὑμᾶς (5) ἀποπλήσαιμεν.
 Πόλεμον γὰρ ἐπὶ σπονδαῖς ἀκήρυκτον ἐφ' ἡμᾶς ἡγεί-
 ρατε, ἐγκλήματα μὲν ὡς εἰς προαδικήσαντας εἰπεῖν οὐκ
 ἔχοντες, ἐπιθυμίας δὲ τισι καὶ ἐλπίσι κουφισθέντες,
 σὺν αἷς ὁμιλος ἀλόγιστος ἐπαίρεται, στρατιᾶς καὶ πο-

2. ἀπεικώτως? — 3. ἀμύνασθαι? Hæsch., ἀπαλλάττεσθαι?
 B. δαμνᾶσθαι? Mai. — 4. Sic Nieb. pro γαλιμόνων. Locuss
 mutilus. — 5. ὧν προηδίκησατε ἡμᾶς? B.

in praesentia considerare licet. Oportet enim, divisa duplici
 vestra oratione, in utramque partem occurrere. Si enim
 pure et sincere pacem denuntiaretis, quid attinuit pecunia-
 rum exactionis meminisse? etiamsi victoribus non satis con-
 staret, an denegarent aut concederent, quod ab illis petitur.
 Si vero ex pace etiam commodis vestris et exspectatis belli
 lucris consulere censetis, et quanquam victi quasi tributa
 a nobis petitis, nihil magis nos amplecti et persequi quam
 voluptatem ex otio, quod pax tribuit, existimantes: ean-
 dem vos quam antea superbiam ostenditis, tantumque ahe-
 stis ut beneficii loco belli cessationem habeatis, ut etiam
 mercedem pacis postuletis, et venalem, non spontaneam
 adhortationem ad amicitiam, quam nunc proponitis, facia-
 tis. Non enim nos tanquam bellorum rudes et imperitos
 magnitudine tantarum, quas vos jactatis, virium perterre-
 facietis. Neque vero spoliis Italicarum opum onusti impune
 domum revertitis: vestrae pedestres copiae nobis sunt notae,
 neque equestres ignotae, quibus quantum in nobis erit qua-
 cumque via resistemus. Audemus enim cum securitate, re-
 cedimus cum providentia, et in omnibus rebus prudentia
 duce utentes, quae plurimum valet, usu et rei militaris
 peritia praestamus. Vos cum ardore et promptitudine ag-
 gredimini, deinde rerum adeptione frustrati, quia qua pro-
 gredi oportebat, non ante providistis, damnum experientia
 ipsa ex vestra temeritate reportantes poenitentia ducimini.
 Qui enim fervidius quam prudentius ad res gerendas ferun-

tur, hos optato rerum successu destitui necesse est. Co-
 natus et aggressiones vestrae sunt subitae et repentinae et brevi
 post poenitentia. In universum non est quod miremur, vos
 quum adversarii nobis sitis et diversorum morum, etiam
 rerum gerendarum consiliis a nobis distare * et vos teme-
 ritate, nos consilio congregi, quo paucioribus quoque non
 raro plures vincere contigit, dum prudentia potius quam
 viribus nitebantur. Plures autem temere et imprudenter
 proelium ineuntes malo affici, re ipsa potius quam verbo-
 rum elegantiore ornatu docemini Scytharum mala intuentes.
 Manifestissimis enim indiciis et testimoniis nota testataque
 dicemus. Illi exercitu trecentorum millium hominum ab
 utraque parte ripae expositorum pugnantes, omnibus viri-
 bus sunt a nobis deleti et superati. Cujus nostrae virtutis
 clara victoribus relicta sunt monumenta, ex quibus immor-
 talem nobis gloriam et nunc et sequenti tempore duraturam
 peperimus. Alemanorumque (?) calamitatis (meminisse
 decet), quorum temerariam et inconsultam ad aggre-
 diendum irruptionem celeris brevi post poenitentia est
 consecuta. Et vero pro his, quae in nos admittistis et com-
 meruistis, eas quas lulistis prenas minime sufficere judica-
 vimus, nisi quoque, trajecto Istro, in vestris ipsorum
 finibus iram nostram in vos, qui nos priores injuria affe-
 cistis, explevissemus. Bellum enim, dum adhuc fides
 erat, ultro et non indictum adversum nos excitastis. El-
 quum, quod nobis objiceretis, non haberetis, quia vobis

λέμου ἀντιλαμβάνεσθε. Ὅθεν οὐκ ἔξω προσδοκίας ἀγομεν καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ ἔσεσθαι ἡμῖν ἀρωγὰ, οἷα δὴ ἡμῶν μὲν θεσμὸν τὸν ἐπὶ σπονδαῖς οὐκ ἀτιμασάντων, Ἰουθοῦγγων δὲ ἀδίκων ὁδὸν τε ἐφ' ἡμᾶς ἐλθόντων, καὶ δροκούς καὶ πᾶσαν πίστewς βεβαιότητα παρὰ φαῦλον τιθειμένων. Τοῖς τε αὖ φθάνουσι κατορθώμασιν τὸ μέλλον λαμβάνοντες, καὶ περὶ τῶν ἐσομένων οὐκ ἀπεικόντως πρὸς τοῖς εἰρημμένοις χρηστὰ δοξάζομεν. Ἡ μὲν γὰρ ἐπ' εὐπραγίᾳ ἐλπίς θάρσος φέρει, φόβον δὲ ἢ ἐπὶ τῷ ἐναντίῳ. Λογισμῷ τε ἡγεμόνι πρὸς τὰς πράξεις χρῶμενοι, τὰς τε δόξας τῶν συμβησομένων οὐκ ἀδασανίστως προσιέμεθα, κἀν τοῖς παρούσιν, οἷα ἀνδρες ἀθληταὶ κινδύνων τῶν ἀρίστων, οὐκ ἐκπληττόμεθα ταῖς τοῦ πολέμου χαλεπότησιν, ἐξ ὧν τὸ ἐλπίζόμενον κέρδος οὐκ ἀσθενὲς καὶ περιττότερον τῆς ἀχθιδόνος. Τὸ γὰρ πλῆθος ὑμῶν σώμασί τε ἥκιστα ἰσχύει καὶ φρονήμασιν. Ἀπειληπταὶ γὰρ Ῥοδανοῦ (Ἡριδανοῦ? Val.) μὲν εἰσω καὶ τῶν ἡμετέρων ὁρίων· σπανίῳ δὲ ἀγορᾷ συνεχόμενον καὶ τῇ ἄλλῃ ταλαιπωρήσει, τοῖς ἀλγεινοῖς τοῖς μὲν ἤδη σύνεστι, τοῖς δὲ μέλλει. Καὶ προκαμὸν ἐν τῷ δαί μοχθεῖν ἀτολμότερον ἔσται καὶ χρῆσθαι αὐτῷ παρῆξει ἀμαχεῖ ὃ τι ἂν βουλόμεθα, ὥς ἂν πρὸς τὴν χρόνιον διατριβὴν ἀπειρηκότε. Ὅθεν ὑμῖν τε τὸ πᾶν περιφανῶς κινδυνεύεται, καὶ ἡ τῆς εἰρήνης ὑμῶν αἵτησις ἐπ' εὐπρεπείᾳ τοῦ φόβου σύγκειται, ὅπως ἂν τὸ σφέτερον δέος ἐπηλυγάζησθε. Ὅν τι δαί προσίσθαι, καλῶς ὑπάρχον πανταχόθεν ἀποκλεισθεῖσιν ὑμῖν τῆς οἰκαδὲ πορείας καὶ οἶον εἰσὼν πυλῶν ἀπειλημμένοις χρῆσθαι εὖ τε καὶ μὴ, ὅπως ἂν ἔχωμεν πρὸς ὑμᾶς διανοίας; » Ἐπὶ τούτοις λεγθεῖσιν

ἐκ τοῦ βασιλείως κατεπλάγησάν τε Ἰουθοῦγγοι, καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς κατὰ τὰς ἐλπίδας ἐπράττετο, παντελῶς τῶν σπονδῶν ἀπογνώσει ἐχόμενοι παρὰ τοὺς σφετέρους ἀπεχώρησαν.

Ὅτι ἐπὶ Αὐρηλιανοῦ οἱ Βανδῆλοι κατὰ κράτος ἡττηθέντες παρὰ Ῥωμαίων πρὸςθεῖαν ἐποίησαντο πρὸς Ῥωμαίους περὶ διαλύσεως πολέμου καὶ συμβάσεως. Καὶ πολλὰ ἀναμεταξύειπόντων ἀλλήλων, τοῦ τε βασιλέως καὶ τῶν βαρβάρων, διελύθη μὲν ὁ σύλλογος, τῇ δὲ ὑστεραία τὸ τε πλῆθος τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν αὐθις ἤθροίσθη, καὶ ἐρομένου βασιλέως, ὃ τι σφίσι περὶ τῶν παρόντων λῶν ἔναι δοκεῖ, κρινόντες τὴν εὐτυχίαν τὴν ὑπάρχουσαν προμηθεῖα τῆς ὑπὲρ τῶν δυνάμεων ἀσφαλείας διασώσασθαι, καὶ βοῇ τὸ βουλούμενον σημαίνοντες, σύμπαντες ἐς τὴν κατάλυσιν τοῦ πολέμου ἐχώρησαν. Καὶ οἷδε μὲν ὧδε συνεχέχθησαν γνώμη· οἱ δὲ τῶν βαρβάρων βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες, ἤκοντες καθότι σφίσι προειρημένον, ἔδωσαν δημήρους σφῶν αὐτῶν, οὐ τὰ δεύτερα ἀξιώσεως καὶ τύχης. Οἱ τε γὰρ βασιλεῖς τοὺς παῖδας ἐκάτεροι διδόναι ἐς τὴν δημηρείαν, ἐνδοιάσαντες οὐδὲν, καὶ ἔτεροι ἅμα αὐτοῖς οὐ μάλᾳ πόρρω ἀξιώσεως. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἐχώρησάν τε πρὸς σύμβασιν, καὶ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. Συνεμάχουν δὲ ἀπὸ τῆσδε Ῥωμαῖοι Βανδῆλων ἱππεῖς εἰς δισχιλίους (*), οἱ μὲν τινες

(*) « Hinc oritur mihi suspicio Dexippi esse fragmentum, quod anonymum v. διοσημία citat Suidas : « Παρήσαν δὲ οἱ δισχιλίοι (χιλίοι codd. AYC.) Σκύθαι, πάσης ἐξέτεροι διοσημίας (ἴτοι ἀστραπῆς ἢ κρηστήρος ἢ κεραυνοῦ ἢ σκηπτοῦ ἢ διάττοντος ἀσέτρος.) » Μαι.

nullam injuriam feceramus, in spes et cupiditates quasdam erecti, quibus vulgus imperitum effertur, exercitu comparato, nos aggredimini. Quare speramus, deum nobis auxilio futurum. Sanctitatem enim foederum minime derisui et ludibrio habemus. Iuthungi contra iniqua ratione nos adorantur, et iusjurandum et cetera quantumvis firma fidei vincula pro nihilo ducunt. Equidem ex rebus ad voluntatem nostram fluentibus, quid consecuturum sit conjicientes, eventus rerum non absque veri similitudine, ex his quae ante dicta sunt, lartos fore, exspectamus. Etenim ex secundis rebus spes fiduciam affert, contraria autem timorem. Prudentia duce in rebus administrandis utentes, quae accidere possunt, non nisi re bene perpensa, opinione praecipimus, et in praesentia tanquam viri gravibus quibusque periculis exercitati, belli difficultatibus non terremur, quibus non levia commoda, sed laboribus longe majora comparantur. Nam vulgus vestrum neque corporis neque animi viribus pollet. Inklusum enim inter Rhodanum et nostros fines, alimentorum penuria aliisque incommodis laborans, multis malis hoc ipso tempore premitur, aliis mox premetur. Fractum et debilitatum, quia sine intermissione laborat, minus audet et timidius est. Itaque diuturnioris tum stultitiae tum operae nescimus sese nobis sine praedio praebit paratum subire, quicquid de eo statuere voluerimus: ex quo omnes vestrae res in apertum discrimen adducuntur. Tota autem vestra pacis petitio nihil est nisi decorum timoris praetextum, quo metum vestrum tegere cupitis. Quam

cur accipiamus, data nobis occasione vos undique ab reducto exclusos et quasi intra claustra coercitos bene aut male habendi, utcumque nobis pro animi nostri erga vos affectu videbitur? » Illis ab imperatore dictis, Iuthungi valde sunt consternati, quumque minime negotium, ut speraverant, conficissent, pace prorsus desperata, ad sua redierunt.

Sub Aureliano (an. 271 p. C.; Aureliani an. 2) Vandali a Romanis acie superati sunt. Itaque legationem ad Romanos decreverunt, quae de bello pacificatione finiundo ageret. Et quum multa inter se imperator et barbari disseruissent, solum est colloquium. Postridie multitudo militum Romanorum rursus convenit, et quum eos imperator interrogasset, quid illis optimum esse videretur, quum statuerent praesentem prosperitatem tueri et rerum, quibus potiebantur, fruitioni prospici oportere, suam de ea re voluntatem voce significaverunt et universi in sententiam finiendi belli iverunt. Sic igitur inter illos convenit. Itaque barbarorum reges et principes venerunt, et ut illis erat praecceptum, ex suis obsides qui non in secundis partibus fortunae et dignitatis haerebant, dederunt; uterque enim rex et proximi dignitate una cum ipsis sine mora filios suos pro obsidibus tradiderunt. His legibus ad pacta et conventiones ventum est, et foedera sunt inita: Vandali Romanis duo mille equites auxilios ex foedere suppeditabant, quorum nonnulli ex tota exercitus multitudine delecti et in belli societatem adscripti, alii spontaneam militiam subeuntes nomina dederunt. Reliquus Vandalorum exercitus, salvus et incolu-

αἰρετοὶ ἐκ τοῦ πλήθους ἐς τὴν συμμαχίαν καταλεχθέντες, οἱ δὲ καὶ ἐθέλοντες ἑκούσιον στρατιάν ὑποδύμενοι. Ὁ δὲ λοιπὸς Βανδήλων ὁμιλος ἐπ' οἴκου ἐκομίζετο, παρέχοντας τοῦ Ῥωμαίων ἄρχοντος ἀγορὰν ἔσπε ἐπὶ τὸν Ἰστρον. Καὶ τὸ μὲν πλεῖστον αὐτοῦ ἀπαθὲς διεσώθη· ὅσοι δὲ παραβάσει τῶν σπονδῶν ἐπὶ λείας συλλογὴν ἀφθόνως ἀπεσκεδάσθησαν, ἀνῆρέθησαν σύμπαντες ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν ξενικῶν στρατοπέδων, οὐ μείους γενομένοι πεντακοσίων. Οἷα γὰρ δὴ διὰ φιλίας τῆς χώρας πορευόμενοι, καὶ θάρσει τῆς γενομένης πρὸς Ῥωμαίους εἰρήνης ἐπαρθένας, τῆς πάσης τάξεως προεξαιρόντες κατὰ τινες αἰφνιδίους ἐπιδρομὰς προσέβαλλον γνώμη τοῦ ἄρχοντος, καὶ οὐκ ὀλίγα τῆς χώρας ἐκακούργουν. Καὶ τὸ ἔργον τοῦτο τὸν ἐργασάμενον παρὰ τῷ βασιλεῖ κατατοξευθῆναι *. Οἱ δὲ λοιποὶ Βανδήλων διεσκεδάσθησαν καὶ ἀπενόστησαν ἐπ' οἴκου. Βασίλευς δὲ Ῥωμαίων τὴν πλείστην δυνάμειος τῆς περὶ τῆς καὶ ἱππικῆς ἐκπέμπει ἐπ' Ἰταλίας. Καὶ διαλιπὼν οὐ μάλ᾽ αὖτε συγνῶν ἡμερῶν, τὴν τε ἀμφ' αὐτὸν τάξιν ἐταιρικὴν, καὶ ὅση δορυφορία τοῦ ἄρχοντος, τῶν τε συμμάχων ὅσοι ἦσαν Βανδήλων, καὶ τοὺς δημευεῖν αὐτῷ δοθέντας παῖδας ἐπαγόμενος, καὶ αὐτὸς ἐπὶ Ἰταλίας ἐξήλαυε σπουδῇ διὰ τὴν τῶν Ἰουθούγγων αὐθις παρουσίαν.

25.

Jornandes De rebus Get. c. 22 : *Geberichus primitians regni sui in Vandalica gente extendere cupiens contra Visumar eorum regem, (Asdingorum e stirpe, quæ inter eos eminet, genusque indicat bellicosissimum, Dexippo historico referente, qui eos ab Oceano ad nostrum limitem vix in anni spatium pervenisse testatur præ nimia terrarum immensitate) etc.*

mis conservatus, Romanorum Imperatore vitæ necessaria usque ad Istrum iis præbente, domum rediit. Sed quicumque ab exercitu violatis fratribus, ad prædandum et rapinas faciendas longius excesserunt, omnes a duce exterarum copiarum (erant autem non minus quam quingenti) sunt caesi et perempti. Hi enim specie amicitiae, fiducia pacis cum Romanis factæ elati, nullo servato ordine, venia a suo duce impetrata in repentinas quasdam incursiones eruperant et non pauca regionum loca, qua iter habuerant, vastaverant et damnis affecerant. At ille, qui tantum facinus admisit, est ab eorum rege jaculis confectus. Reliqui Vandalorum separati domos suas repetierunt. Romanorum vero Imperator, præmissa majore parte suarum copiarum, sive pedestrium sive equestrium, non longo post est eas subsecutus intervallo, et secum cohortem auxiliatorum retinens, omnes hastatos, qui ejus custodiam agebant, una cum Vandalis, quotquot illi auxiliarii aderant, et pueris, qui illi obsides dati erant, magna celeritate in Italiam contendit, in quam Juthungi denuo irruerant.

26.

Dexippus : « Equus ejus ita institutus erat, ut et sine

SEDIS INCERTÆ.

26.

Suidas v. Ἴππος : « Δέξιππος : « Ὁ δὲ Ἴππος οὐκ ἦσκητο ἄρα καὶ ἀνὺ ἡνίας ἐλαυνόμενος τε οὐκ ἔπαυεσθαι, καὶ βάδην προϊόντος πρῶτα ἴστασθαι, καὶ ἐκκλίνοντος, ὅπως περιστάται καὶ κυκλώσεται, εὐαπέστατα ἐπιστρέφειν. » Hæc ex Parthiis fluxisse suspicor. Cf. equus egregie doctus, quem Angarus Osoeroenus Trajano donum misit, ap. Dio Cass. LXVIII, 18.

27.

Idem : Παραπολύ, ἀντὶ τοῦ πάνυ, παντελῶς. Δέξιππος : « Παραπολὺ ἀπελείποντο τοῦ πείσεσθαι τοῖς εἰσηγουμένοις ἡσυχίαν ἀρεῖσθαι. »

28.

Idem : Πατασσοῦση, ὑπὸ δειλίας κλονουμένη. Δέξιππος : « Ἦν δὲ τοῦ καθηγουμένου πρὸς πᾶν τὸ ἀπαγγελλόμενον ἐκπληξίς· ὑπὸ γὰρ ἐμφύτου δειλίας καὶ ἀπειρίας τῶν πολεμικῶν ἀναπεπταμένοις μὲν τοῖς ὡπλ., τεθορυβημένοις δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς, πατασσοῦση δὲ τῇ καρδίᾳ, ἀεὶ τι ἀκούσεσθαι ἐλπίζων, τοῖς ἀρχομένοις κατὰ δόληος ἦν ὡς φυγῇ χρῆσεται. »

29.

Idem v. Ἀπὸ δὲ et εὐθαρσῶς : Δέξιππος : « Ἀπὸ δὲ τούτων πάντων ἀναπειθόμενος τῶν πλεονεκτημάτων, πάντα τὸν ἀνθιστάμενον τιθεὶς ἐν δευτέρῳ, εὐθαρσῶς ἐπήει· συνηνεχθῆτην δὲ ἄμφω ἀλλήλοις. »

30.

Idem v. Παραχρήμα : « Καὶ ὡς ἐν τῷ παραχρήμα ὠρμηγνὸν τε (τότε? Bernh.) ἐξίεναι καὶ ψήρι-

habenis velocissime ferretur, et illo pedetentim incedente, placidissime staret, et declinante ut locum aliquem circumiret, agilissime se converteret. »

27.

Dexippus : « Multum aberat ut iis qui pacem suadebant, obtemperarent. »

28.

Dexippus : « Dux vero ad quemvis nuntium, qui afferbatur, animo expavescebat. Quum enim ob insitam timiditatem et rerum bellicarum imperitiam arrectis esset auribus oculisque attonitis et corde palpitante, quasi identidem novi aliquid auditurus, milites, quibus præerat, manifeste inde conjiciebant, eum fugam animo meditari. »

29.

Dexippus : « His igitur rebus omnibus, quibus inter ceteros præstare se sentiebat, adductus, omnesque adversarios impares sibi judicans, fidenti animo eum adortus est. Ambo igitur in mutuum certamen ruerunt. »

30.

Dexippus : « Quum autem subito impetum cepissent ad bel-

σματοι τὴν στρατείαν ἐκύρωσαν, ὥρμητό τε (τε del. censet Bernh.) πᾶς ἐς τὴν ἐπιχείρησιν. » Δέξιππος φησι.

31.

Idem v. 'Ρωμαίων ἀρχή. « Αὕτη τῆς Ἀσσυρίων καὶ Περσῶν καὶ Μακεδόνων τῶν πρὶν μακρῷ ὑπερῆρεν ὀρισαμένη πέρατα ἰαντῆς πρὸς μὲν ἔω Ἰνδοῦς καὶ Ἐρυθρὰν θάλατταν καὶ Νεῖλον καὶ Καταρράκτας καὶ λίμνην Μαιωτίν· ὅσα δὲ πρὸς δυσμὰς * Ὡκεανόν τε αὐτὸν, ὃν δὴ μῦθον εἶναι τοῖς ἔργοις ἐδηλώθη, μηδὲ ἄλλως ἢ πρὸς ψυχῶν γίαν τοῦνομα αὐτοῦ παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἀδεσθαι· εἶγε καὶ ἡ Βρεττανῶν χώρα, ἣν περιρρέων νῆσον ἐργάζεται, νῦν εὐρεθεῖσα ἐν πέρασι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἀριθμεῖται. Λεγέτω μὲν οὖν, ὅτω δοκεῖ, ὡς ἀναμφίλογοι τῶνδε πρὸς τὰ παλαιὰ καὶ ὑπερβολαί, πλήθει τε χειρὸς τῶν ἐπελθόντων εἰκάζοντι καὶ τολμαῖς ἐκατέρων καὶ στρατηγήσει καὶ μηχανήσεων ἐπινοίαις καὶ τῶν ἀντιπολεμησάντων ἀρετῇ. » Δέξιππος.

« Ὅτι τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν αἴτιον αὐξηθῆναι τὸ φιλόμαχον ἔθνος (τοῦ ἔθνους conj. Niebuhr.) καὶ τὸ εὐσυντακτον τῆς δυνάμεως. Πάντες γὰρ οἱ πρὸς ἐσπέραν θυμικώτεροί εἰσι τῶν ἐπὶ βάτερα κατοικούντων. Περι-

ταίνει δὲ Ῥωμαίοις το τεταγμένον ἐν τῷ ἔργῳ καὶ τεχνικόν, ὃ καὶ Γαλατῶν ἐπεκράτουν, καὶ ἐν τοῖς πρὸς τοὺς δυνάμεις πολέμοις τριβέντες καὶ περιόντες (l. τριβέντες, περιῆσαν) τῶν [μὲν] βαρβάρων τῇ συντάξει, τῶν δὲ Ἑλλήνων φύσει καὶ ἀνδρείᾳ. »

Utrumque locum exscripsi. Uter ad Dexippum pertineat dubitari potest. Etenim vulgo legitur Δέξιππος δὲ (pro quibus Niebuhrius dedit : Δέξιππος φησιν ὅτι κτλ.), adeo ut posterior locus ad Nostrum referendus sit. At particula δὲ deest in codd. AV ap. Gaisford. Quare Dexippi mentionem ad priorem locum retulit Bernhardus. Plurimae Suidas praeposit, non postposit nomen auctoris. Ceterum nescio an fuerit : Δέξιππος δ' i. e. Χρονικῶν βιβλίῳ δ'.

32.

Idem v. Σεμνόν. Δέξιππος· « Σεμνὸν γὰρ αὐτὸν ἀπέφαινε τά τε ἄλλα καὶ ὅτι οἱ δὲ πατὴρ εὖ στρατηγήσειε.

ARRIANUS.

Vide Dexippi fragm. 11 et 12.

lum proficiscendi, et expeditionem illam publice decrevisset, et quilibet ad rem aggrediendam cupide se compararet... »

31.

« Romanorum imperium regna tam Assyriorum et Periarum quam Macedonum veterum longo intervallo superavit, limitibus constitutis versus orientem Indis, mari Rubro, Nilo, Catarractis et palude Maotide; ad occidentem vero (Rhenus et Danubius et) Oceano ipso, quem fabulam esse, neque nisi ad delectationem a poetis nomen ejus decantari rebus ipsis declaratum est : siquidem etiam Britannorum regio, quam circumfluens insulam effecit, nunc inventa in finibus imperii Romani numeratur. Concedat igitur, ab hoc imperio citra controversiam res veterum superari, si cui libeat et ingentes copias adversariorum contendere et au-

daciam utrorumque disciplinamque militarem, postremo machinarum inventa et hostium virtutes. » Dexippus.

« Causam, quare imperium Romanorum adeo fuerit auctum, fuisse bellicam fortitudinem gentis et disciplinam militarem. Omnes enim occidentales sunt animosiores iis qui ex altera parte habitant. Sed Romani et ordine et arte in bellis excellunt, qua etiam Gallos vicerunt; et in bellis contra finitimos exercitati, barbaros quidem sollertia, Graecos vero natura et fortitudine superarunt. »

32.

Dexippus : « Auctoritatem ei conciliabant quumalia, tum etiam illud, quod pater ejus laudabiliter exercitum duxisset. »

PORPHYRIUS TYRIUS.

Eusebius (Chron. p. 195 Mai.) primum Chronicorum librum excerpisse se dicit tum ex aliis auctoribus, quos nominatim recenset, tum *e Cassii Longini octodecim libris, quibus Olympiades CCXXVIII complexus est, ... e Porphyrii denique nostrae ætatis philosopho, ab Illo capto usque ad Claudii dominationem* (i. e. usque ad Ol. 262, 1; 269 p. C.).

Horum alter, si Niebuhrium audias (*Kleine Schriften* I, p. 188) non diversus fuerit a Dionysio Cassio Longino, multifariæ viro eruditionis (πολυμᾶθης καὶ χρητικὸς appellatur ap. Suid. v. Λογγίνος, et περιπατοῦν μουσεῖον ap. Eunap. Vit. Porphy. p. 7 Boisson.), Porphyrii nostri magistro, quem supplicio Aurelianus imperator affecit (an. 273 p. C. Zosimus I, 56. Cf. P. J. Schardam Diss. De vit. et script. Longini in Ruhnken. Opusc. p. 306 ed. Friedem.). Suidas quidem inter opera Longini Chronica non recenset, neque aliud quidpiam ad historiam propius pertinens affert præter scriptum, cui titulus erat: *Τίνα παρὰ τὰς ἱστορίας οἱ γραμματικοὶ ὡς ἱστορικά ἐξηγοῦνται*. Sed non id egit grammaticus, ut omnia Longini opera recenseret, idque ipse fatetur titulus recensitis clausulam subiiciens: καὶ ἄλλα πολλὰ. Sic v. c. omisit per amplum opus, supra viginti complectens volumina, quod inscribatur Φιλολόγοι, et cuius compendium fuisse videntur Φιλολόγου ἱστορίας libri quinque, quos Suidas inter scripta Porphyrii recenset. (*)

Quodsi vero ex hac parte nihil est quod Niebuhrii conjecturæ refragetur, illud tamen ipsum etiam Niebuhrium offendit, quod Cassius Chronicis suis nonnisi 228 Olympiades (**) complexus sit. Expectabas eum ad suam ipsius ætatem Annales perduxisse. Porro quæ hinc oritur dubitatio nescio an augeatur loco Gellii in N. A. XVII, 21, ubi hæc: *Vixisse (Homerum statuunt) annis post bellum Trojanum, ut Cassius in primo Annalium de Homero atque Hesiodo scriptum reliquit, plus centum atque sexaginta annis*. Quod nisi fortasse ex Cassii Heminæ Historia Romana fluxisse putaveris (cui opinioni res tradita parum favet), non

(*) Idem opus laudat Eusebius, qui in Præp. Ev. p. 464-468 e Porphyrii libro primo τῆς Φιλολόγου ἀκροάσεως per amplum locum adjecit de furtis ac plagiiis scriptorum. Ex eodem fonte Clemens Alex. in sexto Stromatum libro, ubi idem argumentum proluxe admodum tractat, hausisse putandus est.

(**) Progressus auctor fuerit usque ad Ol. 229, 2. 138 p. C., sive usque ad mortem Hadriani.

novi equidem Cassium aliquem, ad quem illud referri apte possit, præter illum, cuius Chronica Eusebius adhibuit. Quare pronior sum in eam sententiam, ut Auli Gellii supparem fuisse, Annalesque ejus usque ad ipsius auctoris tempora pertinuisse censeam. (†)

Porphyrii Chronica ex uno Eusebio accuratius novimus. Excerpsisse ex iis testatur quæ habet de temporibus Lagidarum regumque Macedonicorum. Præterea vero etiam Seleucidarum laterculum ex eodem fonte petitum esse luce clarius est. Utinam Eusebius in excerpando minus parcum paulloque diligentior se præstitisset. Sæpius enim accidit ut personas, res annosque pessime misceat, ne dicam quod in delectu rerum enotandarum subactum iudicium desideratur. Vel sic tamen hæc Porphyrii fragmenta inter sui generis reliquias locum longe principem absque controversia obtinent (*).

Chronologica nonnulla e libro XII (**) operis, quod Κατὰ Χριστιανῶν Porphyrium scripsisse constat, Hieronymus affert in Commentar. ad Daniel., ubi in præfatione ita habet: *Ad intelligendas autem*

(†) Eundem puto Tertullianus in Apolog. c. 19 Cassium Severum dicit, et cum Cornelio Nepole, Diodoro, Thallo componit. V. Thalli fr. 1.

(*) Letronnius *Inscr. de l'Ég.* p. 72 de fragmento, quod est de Lagidarum temporibus: « Le fragment de cet auteur, que nous a conservé Eusèbe, donne, comme on sait, de la dynastie des Lagides, un tableau chronologique d'une exactitude qui n'a été bien reconnue et sentie que depuis la découverte de certains papyrus grecs-égyptiens. Tous les détails de ce fragment, tels que la succession et la durée des règnes, l'usage des doubles dates pour ceux de Philométor, d'Evergète II, de Soter II, d'Alexandre I, de Cléopâtre, concordent merveilleusement avec les dates de ces papyrus; et l'on ne peut douter que l'auteur de ce tableau n'ait eu sous les yeux, en les composant, une suite de documents originaux et contemporains. » — Similiter regum Macedonicorum laterculum Niebuhrius (*Kl. Schrift.* p. 221) appellat eine unvergleichliche Urkunde.

(**) Hieronymus in Daniel. init. tom. III, p. 1073: *Contra Prophetam Daniele duodecimum librum (sc. operis Contra Christianos) scripsit Porphyrius, nolens eum ab ipso, cuius inscriptus est nomine, esse compositum: sed a quodam qui temporibus Antiochi, qui appellatus est Epiphanes, fuerit in Judæa: et non tum Daniele ventura dixisse, quam illum narrasse præterita. Denique quidquid usque ad Antiochum dixerit, veram historiam continere: si quid autem ultra opinatus sit, quia futura nescierit, esse mentitum. Cui solertissime responderunt Eusebius Cæsariensis episcopus tribus voluminibus (i. e. libris XVIII-XX,) Apollinarius quoque uno grandi libro, hoc est vicesimo sexto, et ante hos ex parte Methodius.*

extremas partes Danielis multiplex Græcorum historia necessaria est, Suctorii Callinici, Diodori, Hieronymi, Polybii, Posidonii, Claudii Theonis, et Andronici cognomentis Alypii, quos et Porphyrius esse secutum se dicit. Ex Callinici Suctorii libris decem De Alexandria fluxerint, quæ de Iagidarum temporibus Porphyrius in Chronicis suis exposuit (vid. fragm. 7, § 2, not. 2).

Quod attinet Porphyrii Φιλόσοφον Ιστορίαν ἐν βιβλ. δ' (Suidas), fragmenta ejus conjungenda sunt cum Vita Pythagoræ, quam fausta fortuna etsi mutilam nobis servavit. De opere isto ita Eunapius Proem. p. 2 ed. Boiss. : Τὴν φιλόσοφον Ιστορίαν καὶ τοὺς τῶν φιλοσόφων ἀνδρῶν βίους Πορφύριος καὶ Σωτίων ἀνελεῖξαντο· ἀλλ' ὁ μὲν Πορφύριος (οὕτως συμβάν) εἰς Πλάτωνα ἐτελεύτα καὶ τοὺς ἐκείνου χρόνους, Σωτίων δὲ καὶ καταβάς φαίνεται, καίτοι γε ὁ Πορφύριος ἦν νεώτερος. « Non enim distinguendum esse inter τοὺς βίους φιλοσόφων et τὴν Φιλόσοφον Ιστορίαν patet ex Cyrillo C. Jul., qui e libro τῆς Φιλ. Ιστορίας locos affert qui in Vita Pythagoræ, quam habemus, adhuc leguntur. (Vide Holstenii Dissert. De scriptis Porphyrii cap. VIII, et Vitam Pythag. p. 32. 18. 21. 12. 27 ed. Holst.). Comparare licet etiam Damascii Ιστορίαν φιλόσοφον (Suidas v. Δαμάσκιος et Δῶρος), de qua Küsterus ad Suid. : « Hujus operis partem fuisse Vitam Isidori philosophi, ex qua proluxa apud Photium excerpta leguntur, recte viri docti conjecerunt. Supra enim v. Γρηγόριος ἀδελφ. Suidas fragmentum ex Damascii Historia philosophica adducit, quod αὐτολεῖται quoque legitur apud Photium in Excerptis e Vita Isidori. » — Ceterum etiam in Historia philosophica ad tempora rerum et virorum accurate definienda attendisse Porphyrium, colligitur vel ex iis quæ habet Eusebius Chron. p. 139 : Ὁ Πορφύριος ἐν τῇ πρώτῃ τῆς Φιλοσόφου Ιστορίας ὁδῇ

πῶς ἐπιτέμενται πρὸς λέξιν· « Ἀπὸ τῆς ἀλώσεως Ἰλίου ἐπὶ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν ἀπόδοον ἔτη π' φησὶν εἶναι ὁ Ἀπολλόδωρος· ἀπὸ δὲ τῆς καθόδου εἰς τὴν Ἰωνίας κτίσιν ἔτη ἐξήκοντα, ἐντεῦθεν εἰς Λυκούργον ἔτη ἑννέα καὶ ἑκατὸν καὶ πενήκοντα, ἀπὸ δὲ Λυκούργου εἰς τὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν· τὰ δὲ πάντα ἀπὸ τῆς ἀλώσεως Ἰλίου ἐπὶ τὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα ἔτη ἑπτὰ καὶ υ'. » Similiter Aristoxenus (fr. 23) in Vita Pythagoræ, ubi de παλιγγενεσίᾳ epochis sermo est, tempora inde a Troja usque ad Pythagoram supputat. Ad eundem locum pertinent quæ apud Suidam leguntur v. Ὁμηρος : Πορφύριος δὲ ἐν τῇ Φιλοσόφῃ Ιστορίᾳ πρὸ ρλβ' (annis ante Olymp. 1 Homerum floruisse dicit). Ἐτέθη δὲ αὕτη μετὰ τῇ Τροίᾳ ἔλωσιν ἐνιαυτοῖς ὕστερον υ'. — Librum secundum nemo excitat. In libro tertio De vita Socratis exponebatur. V. Theodoret. Therap. lib. I; Socrat. H. Eccl. III, 23; Nicephor. Call. X, 36; Cyrill. C. Julian. VI, p. 208 (Aristox. fr. 28). Stephan. Byz. v. Γάδρα. — Libro quarto De Platone sermo erat. Cyrill. lib. VIII. Eodem pertinent quæ blaterat Ἰτζετς Chil. XI, 533. VII, 495. 540. 576. — Librum nescio quem ejusdem operis indicat Malala p. 56 Bonn. : Τὸν δὲ Πλούταρχον τὸν Χερωνήσιον (i. e. τὸν Χαίρωνέα), sc. de vetere Græcorum barbarorumque philosophia disserentem, Πορφύριος ἐν τῇ Φιλοσόφῃ αὐτοῦ χρονολογία ἐδόξασεν. (Malala, ut Sallustium et Ciceronem τοὺς σοφιστάτους Ῥωμαίων ποιητὰς fuisse dicit, sic alios scriptores diversissimos appellat χρονογράφους.)

« Gregor. Abulpharagius in Hist. dynast. p. 84 Porphyrium nominat Syrum et inter alia ejus scripta librum Historiæ philosophorum laudat, cujus tractatus quartus exstet syriace. » Rhenkensis, laudante Bernhardyo ad Suid. v. Πορφύριος.

ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ.

I.

Syncell. p. 261, D : Ὁ περὶ τῆς βασιλείας Μακεδόνων λόγος διὰ τὴν ἀρετὴν Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῖς φιλομαθέσι περὶ ταῦτα σπουδάζουσιν ἀναγκαῖος πέφυκε. Προκείμεθα γοῦν κεφαλαίων ὧς ὑπὸ μίαν σύνοψιν ἀρχόμενος ἀπὸ Καραίνου τοῦ πρώτου βασιλέως Μακεδόνων ἕως Ἀλεξάνδρου. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον γένος τοῖς βασιλεῦσι τῶν Μακεδόνων εἰς Ἡρακλῆα ἀναφέρεται. Μετὰ γὰρ τὴν ἄλωσιν Τροίας ἔτισιν π' Ἡρακλεΐδαι κατέσχον τὴν Πελοπόννησον, ἐξ ὧν αἱ τῶν Κερυνθίων καὶ Λακεδαιμονίων βασιλεῖαι

FRAGMENTA HIST. GR. — VOL. III.

REGES MACEDONUM.

I.

De regno Macedonum propter Alexandri et Philippi patriæ virtutem in harum literarum studiosorum gratiam sermo nobis instituendus est. Igitur regum eorum recensum concipiendo modo sub unum oculorum subiciemus conspectum, et a Carano orientis usque ad Alexandrum M. progrediemur. In Herculeum itaque generis originem primam Macedonum principes referunt. Annis etenim a Trojana clade octoginta Peloponnesum occupaverunt Heraclidae, a quibus Corinthiorum et Lacedæmoniorum regna primitus instituta; postera vero ætate paucis Heraclidarum adhuc

πρώται συνέστησαν. Χρόνους δὲ ὕστερον περὶ τὰ τέλη τούτων ἢ τῶν Μακεδόνων ἤρξατο βασιλεῖα οὕτως.

Κάρανος (1) ὁ Ἀργεῖος ἀδελφὸς ὧν Φειδῶνος, ἐνὸς τῶν ἀπ' Ἡρακλείους καταγόντων τοῦ γένους καὶ τῆς Ἀργείας βασιλεύοντος, σπουδάζων ἐαυτῷ χώραν κατακτήσασθαι δύναμιν ἤθροισε παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἐκ τῆς ὅλης Πελοποννήσου, μεθ' ὧν τοῖς ὑπὲρ Μακεδονίαν τόποις ἱπιστρατεύσας, συμμαχήσας ἅμα καὶ τινι τῶν Ὀρεστίων λεγομένων δυνάστη περὶ τὴν χώραν κατὰ τῶν πλησιοχώρων βαρβάρων, τὴν ἡμίσειαν ἔλαβε χώραν καὶ πόλιν ἤγειρε κατὰ χρησὸν καὶ βασιλείαν ἐν αὐτῇ συνέστησεν, ἣν οἱ κατὰ γένος ἐξ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν διεδέχοντο. Οὗτος ὁ Κάρανος ἀπὸ μὲν Ἡρακλείους ἰα' ἦν, ἀπὸ δὲ Τημένου τοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Ἡρακλειδῶν κατελθόντος εἰς Πελοπόννησον ἐβόμοις. Γενεαλογούσι δ' αὐτὸν οὕτως, ὥς φησιν ὁ Διόδωρος, [καὶ add. Scallig. perperam] οἱ πολλοὶ τὴν συγγραφείαν, ὧν εἷς καὶ Θεόπομπος· Κάρανος Φειδῶνος τοῦ Ἀριστοδαμίδα τοῦ Μέρποπος τοῦ Θεοστίου (Θεοστίου codd.) τοῦ Κισσίου (Κισσὺ B.) τοῦ Τημένου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου (Κλεοδάτου A. Κλεοδίου B.) τοῦ Ὑλλου τοῦ Ἡρακλείους. Ἐνιοὶ δὲ ἄλλως, φησὶ, γενεαλογούσι, φράσκοντες εἶναι Κάρανον Ποιάντος τοῦ Κροίσου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Εὐρυδιάδα τοῦ Δεβάλλου (Δαιδάλλου cod. B.) τοῦ Λαχάρου τοῦ Τημένου, δὲ καὶ κατῆλθεν εἰς Πελοπόννησον. Οὗτος ὁ Κάρανος λ' ἐτὶ ἐβασίλευσε· μεθ' ὃν Κοῖνος παῖς ἔτη κη'. Μετὰ δὲ τούτων ὁ υἱὸς Τυριμμάς ἔτη με', καὶ τὴν λοιπὴν τῆς Μακεδονίας προσελάβετο χώραν, καὶ καθ' ὅλου τὴν βασιλείαν ἠξίωσεν. [Εἶτα Περδίκκας ἔτη μη'. m.] Εἶτα Ἀργεῖος παῖς (Τυριμμά h. v. delet m.) ἔτη λδ', μεθ' ὃν Φίλιππος υἱὸς Ἀργεῖου ἔτη λε'. Πρὸς οἷς Ἀλκέτας ὁ Φιλίππου υἱὸς ἔτη.... [Pro his Scaliger: Πρὸς οἷς Ἀερόπας ὁ Φιλίππου υἱὸς ἔτη κγ'. Ἀλκίετας ἔτη κη']. Εἶτ' Ἀμύντας υἱὸς Ἀλκίετου ἔτη [μδ' suppl. Scal.]. Ἐξῆς

superstitibus, Macedonum regnum hoc ordine principium habuit.

Caranus Argivus, Phidonis Argivorum regis, eorum unius, qui ab Hercule genus ducunt, frater, provinciae sibi comparandae cupidus ex fratris viribus et tota Peloponneso acie conflata et in superiorem Macedoniae provinciam expeditione suscepta, Orestarum ita dictorum principi cuidam loco illo cum vicinis bello decertanti operam locat et auxiliariis armis sub eo meretur; acquisitae deinde regionis partem dimidiam sibi victor vindicat et oraculi monitu civitate constructa regnum instaurat, quod ordine deinceps posteritenuerunt. Caranus iste ab Hercule undecimus, a Temene vero et Heraclidis in Peloponnesum olim irrupentibus septimus numeratur. Generis ejus seriem, teste Diodoro, scriptorum plerique, quorum unus est Theopompus, ita describunt. Caranus, Phidonis frater, filius Aristodamidae, filii Meropis, filii Theostii, filii Cissii, filii Temenis, filii Arisomarchi, filii Cleodaei, filii Hylli, filii Herculis. Aliter, inquit iterum, generis laterculum disponunt alii, Caranum Patantis filium asserentes ex Cræse nati, cujus pater Cleodæus, Cleodæi Enrybiadas, tum hujus Deballus, hujus iterum Lachares ac hujus Temenus, qui in Peloponnesum descendit. Caranus iste annis triginta regnum tenuit; quem Cænus filius annis viginti octo excepit; post hunc Tyrimmas annis 45, qui reliquam Macedoniam imperio adiunxit et quaqua versus auxit. [Deinde Perdiccas annis 48;] tum Argeus filius annis 34; successit Philippus Argeus natus annis 25, [deinde Aeropus annis 23, Alcetas Philippi annis 28], tum filius Alcetae Amyntas annis [42], tum Alexander

FRAGM. I. Quæ de regibus Macedonum apud Eusebium et Syncellum leguntur, ex eodem promanarunt fonte. Nam rationes chronologicæ eadem in re summa sunt apud utrumque; et in eo capite quod est de Alexandri in Macedonia successoribus, ambo in singulis verbis sæpè numero consentiunt. In Syncello nulla est auctoris, ex quo hæc petita sint, facta mentio; Eusebius vero in ea parte, ubi Alexandri successores recenset, Porphyrium tanquam fontem suum proficitur. Consentaneum igitur est quæ de antiquioribus Macedonum regibus antecedunt, item ex Porphyrio esse deprompta. — I. In margine codicum h. l. legitur regum laterculus hicce: Κάρανος ἀπὸ Πελοποννήσου ἐκτός Ἀργους βασιλεῖαι Μακεδόνων (hæc om. B.). Κάρανος ἔτη λ'. Κοῖνος (κοινὸς B. κυνὸς A.) ἔτη κη'. ὁμοῦ νη'. Τυριμμάς μγ' (με' Goarus). ἀργ'. Περδίκκας μκ'. ρα'. Ἀργαῖος λδ'. (λα' A.) ρπε'. Φίλιππος λε'. (ιε' m.) ρζ'. (σ' G.). Ἀερόπας κγ'. (ιγ' m.) σιγ'. Ἀλκίετας κη'. σμα'. Ἀμύντας μδ'. σπγ'. Ἀλέξανδρος μδ'. (μγ' m.) τκς'. Περδίκκας κγ'. τμβ'. Ἀρχέλαος ιδ'. τγγ'. Ὀρέστης γ'. τζς'. Ἀρχέλαος δ'. το'. Ἀμύντας δ' (α B.) τοδ'. Πανσανίας α'. τοε'. Ἀμύντας ε'. (β' m.) τοζ'. Ἀργαῖος β'. (Ἀργαῖος β' om. A.) τοθ'. Ἀμύντας ια'. τζ'. (ις' τζβ' B.). Ἀλέξανδρος α'. (δύο m.) τζβ'. Πτολεμαῖος ἔτη γ' τζε'. (Hæc de Ptolemaeo om. A. In B est πτολομαῖος.) Περδίκκας ς'. υα'. Φίλιππος κγ'. υθδ'. Ἀλέξανδρος (ὁ Φιλίππου add. B) ιδ'. υλς'. Φίλιππος Ἀριδαῖος ζ'. (ἀριδαῖος ις' B. δας ζ' G.) υμγ'. Κάσανδρος (κασσανδρος A.) ιδ'. υεβ'. Παῖδες Κασάνδρου (κασσανδρου A.) γ'. (δ m.) υεγ'. Δημήτριος Ἀντιγόνος υα'. Ὑπέρτος μῆνας ζ'. (υοδ' addit m.) Αυσίμαχος ε'. (ε', μῆνας ε' B.) υοζ'. Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνὸς β'. υοθ'. Μελίττος μῆνας β'. Ἀντίπατρος ἡμέρας με'. Σωσθένης β'. υπα' om. A.) Ἀντίγονος ὁ Γονατὴς μδ'. (μδ' om. A.) εμγ'. Καὶ ἀναρχίας ἔτη β'. (φκζ' m.) Δημήτριος υἱὸς Ἀντιγόνου ι' (ι' καὶ B.). φκζ'. (φκζ' m.) Ἀντίγονος ιδ'. (ιδ' om. A.) φλζ'. (φμβ' m.) Φούσκος (Φιλίππος m.) μδ'. φζ' α'. (φ... A.) Φίλιππος (Περσέως m.) ι'. χα'. Περσέως (Ψευδοφίλιππος m.) μῆνας γ'. (γ' om. A.) Reliquos regum laterculos, qui sunt apud Eusebium in Canone et pag. 255 et in Eusebii Barbaris in subjecta tabella composuimus. — Et Syncelli et Eusebii locus mutilus est, ita tamen ut in plerisque alter ex altero possit redintegrari. Supplementa uncis inclusimus. Nihil Eusebius tradit de majoribus Carani; sed scriptum de iis fuisse in libro, quem ob oculos habebat, testantur verba: *Et Macedonum quidem genus hæc ratione a probata fidei scriptoribus ad Herculem usque refertur*. Syncellus de his laudat Diodorum et Theopompum. Utriusque scriptoris mentionem ex Porphyrio fluxisse puta. Jam quod ipsam chronologiam attinet, quanquam uterque laterculus

Ἀλέξανδρος Ἀμύντου [ἔτη μὲν Scal.]. Οὗτος κατὰ τὴν Ξέρξου διάβασιν Πέρσας ἔδωκεν ὕδωρ καὶ γῆν. Οὗτος ἔσχε δύο υἱούς, Περδίκκαν καὶ Ἀμύνταν, ὧν Περδίκκας μὲν ἐβασίλευσεν ἔτη [χγ' Scal.]. Ἀμύντας δὲ πάντα τὸν βίον ἰδιωτικῶς ζήσας κατέλειπεν υἱὸν Ἀριδαίου, οὗ παῖς γέγονεν Ἀμύντας ἑτερος δμῶνυμος τῷ πάππῳ, περὶ οὗ ἐξῆς λεγθήσεται, πῶς ἐπὶ τὴν βασιλείαν παρῆλθε. Μετὰ γὰρ Περδίκκαν Ἀρχελαὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη ιδ', πρὸς δὲ καὶ Εὐριπίδης δραγωδοποιὸς παραγεννηθεὶς πάντα τὸν χρόνον διῆξε τιμώμενος παρ' αὐτοῦ. Ἀρχελαῦ δ' ἀναιρεθέντος διεδέξατο τὴν βασιλείαν Ὁρέστις υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δ'. Ὅν ἀνέλεν Ἀερόπας (Ἀρχελαὸς m.) ἐπίτροπος καὶ ἐβασίλευσε μετ' αὐτὸν ἔτη δ'. Μεθ' ὃν Ἀμύντας ἔτος α' βασιλεύσας ὑπὸ Μακεδόνων ἐξεβλήθη. ** Καὶ Ἀμύντας ὁ προορηθεὶς καθεύχον (l. κατήχον) υἱὸς μὲν Ἀριδαίου τοῦ υἱοῦ Ἀμύντου τοῦ Ἀλεξάνδρου, καθ' ὃν, ὡς προεῖρηται, γέγονεν ἡ Ξέρξου διάβασις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. [supplet m. : Διεδέξατο Πανσανίας ἔτος α', εἰτα Ἀμύντας ἔτη ε', εἰτα ἄλλος (Ἀρχελαὸς β', εἰτα ἄλλος Ἀμύντας γ').] Ἀμύντου τοίνυν τούτου βασιλεύσαντος ἔτη ιβ' διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Ἀλέξανδρος, υἱὸς αὐτοῦ πρῶτος, ἔτος α'. Μετὰ δὲ τούτων Πτολεμαῖος ἤρξεν ὁ λεγόμενος Ἀλωρίτης, ἀλλότριος τοῦ γένους, ἔτη γ'. Τούτον ἀνελὼν Περδίκκας υἱὸς καὶ αὐτοῦ Ἀμύντου [κατέσχεν τὴν βασιλείαν ἔτη ζ'. Εἴτα Φίλιππος m.] ἔτη χγ' κρατήσας τῆς βασιλείας Μακεδόνων, δεόντως τε ἅπαντα πρῆξας καὶ κατὰ τάξιν μεγίστην πασῶν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπῃ ἀναδείξας τὴν Μακεδόνων ἀρχήν. Οὗτος τοὺς περὶ τὴν χώραν ἅπαντας ἐδουλώσατο πολέμιους, βουληθεὶς καὶ αὐτοὺς Ἑλληνας ὑπὸ χεῖρα ποιήσασθαι, μεγάλῃ κτησάμενος δύνειν, καὶ Τριβάλλους

Amyntæ filius [annis 44], qui circa Xerxis expeditionem Persis aquam et terram dedit. Hic filios duos habuit Perdiccam et Amyntam, quorum prior annis [23] regnavit; Amyntas vitam agens privatam filium reliquit Aridaum, ex quo natus Amyntas alter ejusdem cum avo nominis, de quo in sequentibus disseretur, qua ratione ad regnum evectus fuerit. Perdiccæ etenim regni successor exstitit filius Archelaus annis 14, ad quem Euripides tragediarum scriptor profectus vitam omnem apud eum exegit summis honoribus felicem. Archelao sublato, regnum suscepit Orestes annis quattuor; quem procurator Archelaus occidit et solium annis 4 occupavit; post quem Amyntas anno unico regno potitus a Macedonibus ejectus est. [Post hunc regnat Pausanias anno uno.] Deinde in regnum restitutus est quem diximus Amyntas, Aridæi filius, Amyntæ nepos, pronepos Alexandri ejus, sub quo in Græciam Xerxes suscepit expeditionem. [Redux Amyntas regnavit annis 5, deinde Argeus annis 2, tum Amyntas iterum 12.] Amynta isto annis 12 sceptris potito filius ejus major Alexander imperium tenuit anno uno; post quem imperavit Ptolemæus ab ejus genere alienus, Alorites dictus, annis [3]; quo perempto Perdiccas alter Amyntæ filius [annis sex. Philippus demum] regnum Macedonum annis 23 assecutus est. Regnum cum virtute et ordine administravit et Macedonicam potestatem omnium per Europam maximam effecit. Hostes circa se positos omnes imperio subjecit, Græcosque ipsos sub jugum mittere aggressus est, magnamque nactus potestatem, Triballos quo-

manens est, neque in singulis numeris Eusebii et Syncelli libri consentiant, patet tamen majora temporum spatia ab utroque eodem modo definita esse. Etenim Eusebius ait reges 24 usque ad mortem Alexandri regnasse per annos 453. Unde sequitur Carani annum primum referendum esse ad Olymp. 1,1 = 776 a. C. Idem vero initium posuit Syncellus: μὲν τοῦ νῦν, τῆς ἀρχῆς Ἀλεξάνδρου, αἱ, γίνεται χρόνος ἀπὸ μὲν πρώτης Ὀλυμπιάδος καὶ αὐτῆς ἀρχομένης, καθ' ἣν Ῥώμιος Ῥώμην κτίει ἔτη υκ', ἀπὸ δὲ Τροίης ἁλώσεως ἔτη ω'. Verba καθ' ἣν... κτίει eiecit Scaligerus ut inepta. At fuisse scriptores, antiquiores potissimum, qui Romam conditam esse statuerint Olymp. 1, ex his colligitur quæ attuli in Fragm. Chron. p. 177. Quibus addere nunc licet vetus schol. Vatican. et Neapol. ad Eurip. Troad. 330 : Τινὲς εἶσι καὶ τὴν Ῥώμην καὶ τὴν Καρχηδόνα ἐπὶ τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος κτισθῆναι. (Cf. Timæus ap. Dion. Hal. I, 74, et Ephori computum in Fragm. Chron. p. 127.) Apud Syncellum numeri υκ' et ω' aperte corrupti sunt. In margine quidam emendavit ωλγ' e. ωκῆ'. Hinc nancisceremur :

4231	an. mundi Syncell.	1171 a. Chr.	Trojæ excidium,
4726	"	" 776 "	" Olympias prima,
5159	"	" 343 "	" Alexandri an. primus.

Nihil inde lucramur. Nam patet emendatorem illum numeros accommodasse ad perversam istam Chronologiam quam ipse Syncellus in Canone suo adoptavit, antiquo autem scriptori nemo vellet obtrudere. Pro υκ' patet lenissima mutatione corrigendum esse υμ' (440+336=776). Pro ω' scribendum foret ωμῆ', si ad aram Trojanam anni 1184 numerus adoptari debet. Sed quoniam ea quæ de Romæ conditæ anno traduntur, antiquiorem scriptorem (Theopompum) produunt, verisimilius sane est, Trojanam quoque aram esse antiquiorem illam an. 1208 (quam cum Ephoro etiam Theopompus secutus sit); adeo ut pro ω' scribendum esset ωοδ'. Porphyrius sane vulgarem aram an. 1184 sequitur; at monendum est Porphyrium sæpius diversorum auctorum calculos attulisse, quos Syncellus et Eusebius interdum confuderunt, uti ex pluribus locis colligitur. — Singula regna in priore laterculi parte ad veram historiam revocari æqueunt ob testimoniorum penuriam et laterculorum discrepantiam. Primus rex, cujus tempora definiri quodammodo possunt, Archelaus est. Hunc Diodorus (XIV, 37, 5) diem obiisse dicit Lachete archonte, an. 399 a. C. Igitur si Carani annus primus est an. 776 a. C., usque ad mortem Archelai (399) numerantur anni 378. Ex Eusebio p. 169 colligitur anni 377. Deest annus. At huc, ubi supplendus sit. Perdiccæ pro annis 22 dandi sunt 23, uti sit in laterc. IV, V, VIII, et ex Marsya et Philochoro testatur Athenæus V, p. 217. E. Igitur Diodorus cum Eusebio de summa annorum, qui sunt usque ad mortem Archelai, optime concinit. Probabiliter etiam emendandus ex Eusebio Diodorus. Etenim Archelaum regnasse Diodorus dicit septem annis usque ad an. 399. Idem vero (XIII, 49) regem hunc memoravit in re, quæ pertinet ad an. 410. Quare jam Palmerius pro ἑτη

ὑποτάξας. Ἐπ' αὐτοῦ Πλάτων μὲν τελευταῖα κατηγγεράσας, Ἀριστοτέλης δ' ὁ Σταγειρίτης Νικομάχου παῖς ἦνθαι, οὗ καὶ ἀκροατὴς γέγονεν Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου τούτου παῖς ἐξ Ὀλυμπιάδος γαμετῆς, ἣν Ἑλληνέες φασιν ἐξ Ἀχιλλέως τοῦ Θέτιδος φέρειν τὸ γένος. Φίλιππος οὗτος πρὸ μικροῦ χρόνου τῆς τελευταῖας τὸ Βυζάντιον ἐπολιόρχησε· συμμαχοῦντων δὲ Βυζαντίοις Ἀθηναίων διὰ Χάρητος στρατηγοῦ ἀποτυχὼν δὲ Φίλιππος ἐπὶ Χερρόνησον χωρεῖ, καὶ ταύτην λαβὼν ἐπανῆλθε. Τότε καὶ Ἀθηναῖοις σπένδεται βασιλεύσας, ὥς προλέλεκται, ἐτη χγ', καὶ ἀναίρεται ὑπὸ Πausaniou κατὰ τὴν ρ' [leg. ρα'. mgn : ρθ' e Sync. computo] Ὀλυμπιάδα ἀρχομένην, καθ' ἣν Ἀλέξανδρος παῖς ἐβασίλευε Μακεδόνων. Μετὰ γὰρ τὸν πατέρα Φιλίππον ἀναδέδεικται κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος Δαρπίου Ἀρσάμου Περσῶν βασιλέως, μετὰ Κύρον γεγονότος. Μέχρι τοῦ νῦν, τῆς ἀρχῆς Ἀλεξάνδρου, γίνεται χρόνος ἀπὸ μὲν πρώτης Ὀλυμπιάδος καὶ αὐτῆς ἀρχομένης, καθ' ἣν Ῥωμύλος Ῥώμην κτίζει, ἐτη υκ' [υλγ' m.], ἀπὸ δὲ Τροίας ἁλώσεως ἐτη ω' [ωκη' m.].

que subiecit. Ejus ætate Plato senio confectus moritur, Aristoteles autem Stagiritis, patre Nicomacho natus, florebat, cujus auditor fuit Alexander Philippi ex conjugē Olympiade filius, quam proprium genus in Achillem Thetide natum Græci narrant retulisse. Philippus iste brevi ante obitum intervallo Byzantium obsedit. Atheniensibus vero armis et opibus Byzantios Charete duce juvantibus, spe frustratus, ad Chersonesum applicat, eaque capta remeavit in patriam; quo tempore etiam fœdus ac pacem cum Atheniensibus iniit; demumque regnum, ut supra diximus, annis 23 moderatum a Pausania occisus est Olympiade 111 ineunte, qua filius Alexander Macedonum imperium suscepit; mortuo quippe patre rex declaratus est circa Darii filii Arsamis post Cylum principem Persarum regis annum primum.

Ab Olympiadis primæ exordiis et a Roma ab Romulo condita ad præsens usque Alexandri imperium annorum 420 [440] medium spatium interjectum est; a Trojæ vero excidio annorum 800 [872?].

2.

Eusebius Chron. lib. I, p. 169 ed. Mai : MACEDONUM REGES. Postquam Assyriorum opes corruerunt extincto Sardanapallo rege ultimo Assyriæ, Macedonum se tempora sistunt.

Ante primam Olympiadem Caranus rei acquirendæ cupidus copias ex Argivis aliisque partibus Peloponnesi contraxit, atque in Macedonum fines expeditionem suscepit, Eadem tempestate bellum gerens Orestarum rex cum finitimis suis, nomine Eordensis, Carani opem imploravit ea conditione ut ei mediam (l. dimidiam; ἡμισίαν Sync.) regni sui partem concederet, rebus Orestarum compositis. Jam vero quum rex promissa fecisset, regionem illam obtinuit, ibique annis triginta dominatus est. Huic grandi ætate confecto successit filius nomine Cœnus, regnavitque annis duobus de triginta. Deinde Pyrimmas annis tribus cum quadraginta. Postea Perdiccas annis quadraginta duobus. Hic proferendi regni cupidus, legationem Delphos misit. Tum paucis verbis interpositis, subdit (quis? Diodorus?)

regnasse Perdiccam annis octo et quadraginta (an. 42 supra), ab eoque dignitatem ad Argæum devenisse : quem regno annis triginta unoque perfunctum excepit Philippus, cujus regnantis habentur anni triginta tres. Huic successit Aeropas annis viginti. Mox Alcetas annis octodecim sceptro potitus est. Postea Amyntas annis novem cum quadraginta. Exin Alexander annis quattuor et quadraginta. Hinc regnavit Perdiccas annis viginti duobus (l. tribus), Archelaus annis septendecim, Aeropas annis sex, ** Pausanias anno uno, ****, Ptolemæus annis tribus, Perdiccas annis quinque, Philippus annis viginti quattuor, Alexander plus duodecim annis cum Persis certavit.

Et Macedonum quidem regum genus hac ratione a probatæ fidei scriptoribus ad Herculeum usque refertur. Jam a Carano, qui primus Macedonicum regnum conflavit ac tenuit, ad Alexandrum qui Asiam subegit, censentur reges XXIV, anni vero CCCCLIII. Hique singillatim ita se habent.

U' legi voluit U'; id quod Eusebii loco nunc confirmari dixeris. Quamquam sunt quæ suadeant rectius Archelao tribui annos *quattuordecim* (vid. latere. V. VII. VIII. Clinton. tom. II, Appendix). De his et de reliquorum numerorum in laterculis IV. V. VI. VII. VIII fluctuatione non disputo. Quam infirma semper hæc chronologia fuisse vel apud antiquiores scriptores videtur, ex Athenæo intelligitur, qui (V, p. 217, D) Perdiccam II regnasse tradit secundum Nicomedem (addo : et sec. Marm. Par.) annis 41; sec. Theopompum annis 35; sec. Anaximenem an. 40; sec. Hieronymum annis 28 (ut in latere. I. II. III), secundum Marisam et Philochorum annis 23 (ut ap. Euseb. I. I.). Nimirum antiquissimam Macedonum historiam eodem modo constituisse videntur quo mythica adornare solent. Ceterum quisque intelligit laterculos IV-VIII ex eodem computo esse profectos. Contra vero diversos calculos exhibet Eusebius in Canone et Auctor Excerpt. Barbar. (v. lat. I. II. III). Secundum hos Carani annus primus Olympiadem primam superat annis 26, ita ut usque ad mortem Alexandri non 453, sed 489 anni computentur. Res ita explicanda. Initium regni Macedonici in ἀναγπασις pendebant ex chronologia regum Argivorum, ita ut epochæ reditus Heraclidarum et Carani Heraclidæ certo quodam cycolorum numero distinerentur. Quodsi igitur Heraclidarum reditus ponebatur annis 126 post æram Trojanam anni 1217 (i. e. anno 1191), atque ab reditu H. quinque cycli (5×63=315) numerabantur, initium Carani incidit in an. 778. Sin vero a Trojana epocha ad reditum H. ex altero computo pro 126 annis nonnisi 90 anni putabantur, et ab hac epocha usque ad Caranum quinque cycli numerabantur : sequitur ut pro anno 778 obtineas annum 812, ideoque regum tempora augenda essent annis triginta sex. De singulis regnis ad Clintonem (F. H. II, p. 220 sqq.) relegasse satis habeo.

Sequitur p. 170 regum laterculus., cujus numeros exhibet columna IV in tabula quam subjicimus.

	I. EUSEBII Canon.	II. EUSEBII Laterculus lat. p. 225.	III. EUSEBII p. 77.	IV. EUSEBII Laterculus p. 170.	V. EUSEBII Laterculus Gr. p. 225.	VI. EUSEBIUS p. 169.	VII. SYNCELLUS.	VIII. MARCO eodd. Syn- cell.
1. Caranus.	28	28	28	30	30	30	30	30
2. Coenus.	12	12	12	28	29 (l. 28)	28	28	28
3. Tyrinmas.	38	38	38	43 (l. 45)	45	43	45	45 s. 43
4. Perdiccas I.	51	51	51	48	48	42 et 48	*	48
5. Argeus.	38	38	38	38 (l. 31)	32 (l. 31)	31	34 (l. 31)	31 s. 34
6. Philippus I.	38	38	26	33 (l. 35)	35	33	35	35
7. Aeropus.	26	26	38	20	23 (l. 20)	20	**	23 [deb. 20]
8. Alcetas.	29	29	29	18	28 (l. 18)	18	**	28 (18)
9. Amyntas I.	50	50	50	42	42	49	**	42
10. Alexander I.	43	43	43	44	44	44	**	44
11. Perdiccas II.	28	28	28	23	23	22 (l. 23)	**	23
12. Archelaus.	24	23	24	24 (l. 14)	14	17	14	14
	405	404	405	391. (378)	(378)	377. (378)		(381) [378]
13. Orestes.	3	3	3	3	3	6	4	3
14. Aeropus (sive Archelaus).	4	6	1 1/2	4	4		4	4
15. Amyntas II.	1	1	3	1	1	**	1	1
16. Pausanias.	1	1	1 1/2	1	1	1	**	1
17. Amyntas II, iterum.	6	6	**	6	5 (l. 6)	**	**	5
18. Argeus.	2	2	3	2	2	**	**	2
19. Amyntas II, tertium.	18	18	18	18 (l. 12)	12	**	12	11
20. Alexander II.	1	1	2	1	1	**	1	1
21. Ptolemæus Alorites.	4	3	3	3	3	3	**	3
22. Perdiccas III.	6	6	6	6	6	5	**	6
23. Philippus II.	26	26	26	26 (l. 23)	23	24	23	23
24. Alexander III. M.	12	12 1/2	13	12 [13]	12 [13]	12 1/2	12	12
	489	489 1/2		(453)	(453)	= Summa: an. 453. "		(453)

3.

SynceLL. p. 264, B': (*) Θάπτεται οὖν τὸ σῶμα (Ἀλεξάνδρου) σταλὲν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὑπὸ Ἀριδαίου ἀδελφοῦ αὐτοῦ πρὸς πατρός, δε μετὰ Ἀλεξάνδρον ἦρξε Μακεδόνων, μετονομασθεὶς ὑπ' αὐτῶν Φίλιππος, σὺν Ἀλεξάνδρῳ ἐκ Ῥωξάνης τῆς Δαρειοῦ (deb. Ὁξυάρτου) παιδὸς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἐγγὺς ἐστὶ ζ'.

Ὅσα μὲν οὖν ἐχρῆν πρὸ τῆς Ἀλεξάνδρου βασιλείας περὶ τῆς Μακεδόνων ἀρχῆς παραθέσθαι, συνοπτικῶς ἤδη προτίθεται μέχρις αὐτοῦ. Λοιπὸν δὲ καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν διαδεξαμένους τὴν ἡγεμονίαν ἐπιστοχότερους ἀξίον

3.

Sepelitur igitur corpus Alexandri Alexandriam delatum ab Aridæo fratre, qui ex eodem patre natus erat, et post Alexandrum imperavit Macedonibus (a quibus Philippi nomen ei inditum est) una cum Alexandro, Roxanes Dario (Oxyarte) natæ et Alexandri Magni filio, annis ferme septem.

Quæ Alexandri regnum antecedentia de Macedonum imperio apponenda videbantur brevi compendio usque ad regnum ejus jam præmisimus. Nunc insigniores viros, qui post eum imperium exceperunt, brevi narratione recen-

εἰπεῖν καὶ αὐτοὺς ἐν κεφαλῇ. Μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν διαιροῦνται τὴν ἡγεμονίαν Μακεδόνων μὲν, ὡς ἤδη λέλεκται, Ἀριδαῖος ἀδελφὸς αὐτοῦ πρὸς πατρός ἐκ Φιλίνης τῆς Θετταλῆς, ὁ ἐπικληθεὶς Φίλιππος, πόβη τῶν Μακεδόνων τῇ πρὸς πατέρα Φίλιππον, καὶ Ἀλέξανδρος, παῖς Ἀλεξάνδρου ἐκ Ῥωξάνης τῆς Ὁξυάρτου. Ἔτ᾽α καὶ οἱ λοιποὶ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστος, ὧν οἱ προὔγοντες ἦσαν Πτολεμαῖος ὁ Λάγου κληρωσάμενος τὴν Αἰγύπτου βασιλείαν, Σέλευκος ὁ Νικάτωρ [ἐπὶ] Συρίας καὶ Κιλικίας μέχρι Βαβυλῶνος, Περδίκκας ὁ λαβὼν παρὰ Ἀλεξάνδρου τὸν δακτύλιον (τὸ δακτυλίδιον G.) ἐπὶ τῆς μεγάλης τάττεται Φρυγίας, Λυσίμαχος τὴν εἰς δεξιὰ τοῖς πλεόουσιν τὸν Πόντον ἡγεμονίαν παραλαμβάνει, Ἀντίγονος Φρυγίας τῆς μικρᾶς καὶ Παμφυλίας καὶ Λυκίας ἀρχεῖ, Εὐμένης Παφλαγονίας καὶ Καππαδοκίας κληροῦται, Κάσανδρος δ' Ἀντιπάτρου σὺν τῇ πατρὶ τὴν Ἀριδαίου καὶ Ἀλεξάνδρου διοικεῖ βασιλείαν ἐν Μακεδόσι, καὶ τῆς Ἑλλάδος κρατεῖ. Ταῦτα πάντα συντρέχει κατὰ τὴν ριδ' (1) Ὀλυμπιάδα, καθ' ἣν ἀρχομένην ἢ πρὶν ἀρξασθαι τὸν Ἀριδαῖον Ὀλυμπίας κτείνει ἢ Ἀλεξάνδρου μήτηρ ἢ παρὰ Αἰαχοῦ σταλείσα τοῦ βασιλέως Ἰπείρου, ἢ τοῦτον φυγοῦσα καὶ πρὸς Μακεδόνας ἐλθοῦσα· διττῶς γὰρ ἰστορεῖται.

2. Τοῦτον μὲν οὖν ἀνελοῦσα σὺν τῇ γαμετῇ ἐβδόμῳ ἔτει (2) τῆς μετὰ Ἀλεξάνδρον βασιλείας αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ μετὰ βραχὺν χρόνον ἀναιρεῖται ὑπὸ Κασάνδρου τοῦ Ἀντιπάτρου· βασιλεύει δὲ Μακεδόνων ἀρξαμένη σὺν δύο παισὶν Ἀλεξάνδρῳ, τῷ τε ἐκ Φαρσίνης (Βαρσίνης m.) τῆς Φαρναβάζου Ἡρακλεῖ καλουμένῳ καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ προρρηθέντι ἐκ Ῥωξάνης τῆς θυγατρὸς Ὁξυάρτου Βακτρῶν βασιλέως, οὗς καὶ αὐτοὺς ὁ Κάσανδρος ἀνελών, τὴν δὲ Ὀλυμπιάδα καὶ ἀταφον ἐκρίψας, ἑαυτὸν Μακεδόσι βασιλέα ἀνηγόρευσε, γῆμας τὴν Φιλίππου τοῦ βασιλέως (γαμετὴν) Θεσσαλονίκην, καὶ βασιλεύσας ἐτὶ θ', φθινάδι τε νόσῳ διαλυθεὶς [ἔθανεν] ἐπὶ τρισὶν υἱοῖς, Φιλίππῳ, Ἀλεξάνδρῳ καὶ Ἀντιπάτρῳ.

3. Ὡν Φίλιππος πρῶτος ἦρξε μετὰ Κάσανδρον τὸν

sere operæ pretium existimamus. Igitur post obitum Alexandri, imperium Macedonum dividunt, uti diximus, Aridaeus ejus frater, a Philippo patre e Philina Thessalia susceptus, cui Philippi cognomentum Macedones Philippi patris desiderio indiderunt, et Alexander, Alexandro Magno et Roxane Oxyartæ filia oriundus. Tum etiam reliqui pro se quisque partem regni accipiunt. Quorum insigniores erant Ptolemæus, Lagi filius, Ægypti regnum sortitus; Seleucus Nicator Syriæ et Ciliciæ usque ad Babylonem; Perdiccas vero, cui annulum Alexander tradiderat, Phrygiæ Magnæ præfectus; Lysimachus regionem quæ a dextra Pontum innavigantibus sita est, obtinuit; Antigonus Phrygiæ minori, Pamphyliae et Lyciæ imperavit; Eumenes Paphlagoniam et Cappadociam in sortem accepit; Cassander, Antipatri filius, una cum patre regnum Aridaei et Alexandri in Macedonia administrat, atque Græciæ præest. Hæc omnia incurrunt in Olympiadem 114, cujus sub exordio vel paullo ante exordium Aridaem interficit Olympias, mater Alexandri Magni, quæ ab Eæco Epiri rege missa vel fugiens cum (utrumque scilicet traditur) in Macedoniam venerat.

2. Hunc igitur postquam una cum conjugē interfecerat regni post Alexandri M. obitum ab eo suscepti anno septimo, paullo post ipsa quoque a Cassandro Antipatri filio occiditur. Regnavit vero per tempus illud cum duobus Alexandri M. filiis, quorum alter erat Hercules e Barsine Pharnabazi filia natus, alter Alexander, quem diximus, e Roxane Oxyartis Bactrorum regis filia susceptus. Quos et ipse Cassander e medio tollens, Olympiadem vero etiam insepultam projiciens Macedonum se regem proclamavit; ac Philippi regis filia Thessalonice in matrimonium ducta regnoque potitus per annos undeviginti, tandem morbo tabido consumptus moritur, tribus relictis filiis, Philippo, Alexandro et Antipatro.

3. Quorum primus post Cassandrum patrem Philippus

FRAGM. 3. — § 1. ριδ' [ριε' dedit Scaliger. Ad hæc Goarus : « Character Ms. inter ρια' et ριδ', ob characterum affinitatem et similitudinem obscurus Scaligero legitur ριε' » At Dindorfius quoque exhibet ριε'. Quanquam patet debere esse ριδ'. In seqq. codex : ἀρχομένη ἢ πρὶν; quod Dindorf. correxit in ἀρχομένην ἢ πρὶν. Vel sic tamen, si historiam spectes, inepta proferuntur. Ut ad verum locus accedat, refingi possit : ... κατὰ τὴν ἀρχομένην, καὶ πρὶν ἀρξασθαι τὸν Ἀριδαῖον. [Τὸν δὲ Ἀριδαῖον] Ὀλυμπίας κτείνει κτλ., adeo ut diceret auctor provinciarum distributionem factam esse Olymp. 114, 1 (i.e. in illud tempus cadere quod inter mortem Alexandri et initium Olymp. 114, 2, sive inter d. 11 Junii et d. 13 Julii anni 323, interjectum est), et ante initium regni Aridaei, quippe quod computetur ab initio Olymp. 124, 2. At vereor ne operam perdamus. Ni fallor, locus Syncelli recte se habet, et ineptiæ admirabili auctoris æκρίσις debentur. Etenim ex temerario Syncelli computo (p. 270, A), anni 19 Olympiadis et Cassandri numerantur ab anno mundi 5178, i.e. ab Ol. 114, 1; adeo ut eades Aridaei vel eidem anno vel exeunti anno 113, 4 auctor assignasse debeat. Jam igitur quum apud Porphyrium provincias distributas legeret Ol. 114, 1 exeunte, absurde his admiscuit suas harrulationes de Aridaei Ol. 114, 1 ab Olympiade occiso. — 2. ἐβδόμῳ ἔτει] Sec. Justin. XIV, 5 : *Eurydice et rex occiditur sex annis post Alexandrum potitus regno*. Accuratius Diodorus XIX, 11, 5 Aridaem interfectum esse dicit βασιλέα γεγεννημένον ἔξ ἐτὶ καὶ μῆνας τέσσαρας, ἀρχόντῃ Demogene, Olymp. 115, 4, 317. Igitur si ab Ol. 114, 2. 323 (Jul.) proficiscimur, pertinebit regnum Aridaei usque ad octobrem an. 317. Ceterum apud Porphyrium Aridaei λογίζεται ἐτὶ ζ', uti ait Euseb. fragm. 3. Olympias vero in Pydna urbe capta a Cassandro est τοῦ ἔτους ἀρχομένη (Diodor. XIX, 50, 1) anni 315 (non vero an. 316, ut Droysen *Hell.* I, p. 252 statuit). Olympias igitur regnavit per septemdecim fere menses; quorum priores octo expiunt annum septimum Aridaei, reliqui in Cassandri annis novemdecim comprehenduntur, v. Euseb. *Ann.* in fr. 3

πατέρα Μακεδόνων, ἐν Ἐλατείᾳ θανών, Ἀντίπατρος δὲ Θεσσαλονίκην ἀνελών, τὴν ἰδίαν μητέρα, συμπαράστουσαν Ἀλεξάνδρῳ τὰ δελφῶν περὶ τῆς βασιλείας, εἰς Πόντον φεύγει πρὸς Λυσίμαχον καὶ ἀνακρίεται ὑπ' αὐτοῦ, καί περ γῆμας θυγατέρα αὐτοῦ. Ἀλέξανδρος δὲ Λυσάνδραν τὴν Πτολεμαίου γαμεί, παρὰ Δημητρίου δὲ ἀναίρεται τοῦ Πολιορκητοῦ, συμμαχήσειν κατὰ Ἀντιπάτρου τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ τούτων προσκαλεσάμενος, καὶ ἄρχει Μακεδόνων Δημήτριος. Ὁ Ἀντιγόνου μὲν παῖς οὗτος, τοῦ τὴν μικρὰν κληρωσαμένου Φρυγίαν, ὡς ἂνωτέρῳ προαίρηται, φοβερωτάτου δὲ τῶν τότε κατὰ τὴν Ἀσίαν βασιλέων, ὃς καὶ ἐν Φρυγίᾳ θνήσκει πάντων αὐτῷ διὰ φόβον (3) ἐπιτεθέντων [τῶν] δυναστῶν, ἔτη ιγ' τῆς βασιλείας κρατήσας, Πολιορκητῆς δὲ ἐπικληθεῖς, διὰ τὸ μετὰ θάνατον Ἀντιγόνου τοῦ πατρὸς ἐν Ἐφέσῳ διασωθῆναι φυγὰς, ἡνίκα τῆς Ἀσίας ἀποσφαλεῖς ὥφθη δεινότερος ἐν τῇ πολιορκίᾳ, βασιλεύσας ἀπάντων τῶν τῆνικαυτὰ οὗτος τῆς μὲν Ἀσίας τῆς μικρᾶς ἔτη ιζ', Μακεδόνων δὲ ε' ἐβασίλευσεν ἔτη μόνα, μετὰ τὸ ἀνελεῖν Ἀλέξανδρον τὸν Κασάνδρου.

4. Καὶ ἐκβάλλεται τῆς ἀρχῆς ὑπὸ Πύρρου βασιλέως Ἡπειροῦ, υἱοῦ μὲν Αἰακοῦ τοῦ Ἡπειρώτου δυνάστου, διαδεξαμένου τὴν Ἡπειρωτικὴν ἀρχὴν ἀπ' αὐτοῦ, εἰκοστοῦ δὲ καὶ τρίτου ἀπὸ Ἀχιλλέως τοῦ Θέτιδος καὶ Πηλέως, ἀνδρὸς καὶ χειρὶ δυνατοῦ καὶ εὐδουλίας (εὐδουλία G.) στρατηγικοῦ· ὃς Πύρρος ἐκβαλὼν Δημήτριον, ὡς προσηκούσης αὐτῇ τῆς Μακεδόνων ἀρχῆς μετὰ τὸ γένος Φιλίππου διὰ Ὀλυμπιάδα τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ κτίστου μητέρα φέρουσιν ἐκ Πύρρου τοῦ καὶ Νεοπτολέμου παιδὸς Ἀχιλλέως τὸ γένος, ἐκράτησε Μακεδόνων μῆνας ε'. Λυσίμαχος δὲ ὁ Θετταλὸς, Ἀγαθοκλῆους παῖς, εἷς τῶν Ἀλεξάνδρου δορυφόρων, Θράκης τε καὶ Χερρονήσου τῆς λοιπῆς τε βασιλεύων ὁμόρου χώρας, τῶ Πόντῳ καὶ τῇ Μακεδονίᾳ ταύτῃ ἐπιδραμὼν ὡς γείτοιν (4), Πύρρον μὲν διεδέξατο, αὐτὸς δὲ ἐβασίλευσε Μακεδόνων ἔτη ε' (β' m. male) καὶ μῆνας ε'. Οὗτος ἡττηθεὶς ἐν τῇ πρὸς Σέλευκον τὸν Νικάτορα μάχῃ, βασιλεῖα Συρίας καὶ Ἀσίας, τὸν αἰγμάλωτον ἐλόντα καὶ τὸν Πολιορκητὴν Δημήτριον, ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς.

Φανεροῦ δὴ ὄντος τοῦ τρόπου, καὶ δὴ Ἀντιγόνος τε ὁ τῆς μικρᾶς Φρυγίας καὶ Παμφυλίας καὶ Λυκίας ἄρχας εὐθὺς μετὰ Ἀλέξανδρον τέθνηκε, καὶ ὅπως ὁ τούτου παῖς Δημήτριος δόλῳ κρατήσας Μακεδόνων ὑπὸ Πύρρου ἐξεβλήθη, αἰγμάλωτός τε ἀλοῦς ὑπὸ Σελεύκου ἐν Κιλικίᾳ τηρούμενος βασιλικῶς θνήσκει, καὶ αὐθις ὁ Λυσίμαχος Πύρρον ἐκβαλὼν Μακεδόνων ἐβασίλευσεν

Macedonibus imperavit. Hoc Elateæ defuncto, Antipater matrem suam Thessalonicen, quod Alexandrum fratrem in regno arripiendo adjuvaret, interfecit, et post cædem in Pontum fugit ad Lysimachum, a quo occiditur, quamvis filiam ejus haberet uxorem. Alexander vero Lysandram, Ptolemæi filiam, ducit; imox interficitur a Demetrio Poliorcete, quem contra Antipatrum fratrem minorem (*majorem*) auxilio advocaverat. Sic Demetrius Macedonum regno potitur. Erat is filius Antigoni illius Phrygiam minorem, uti supra diximus, sortiti, regumque omnium tunc summe tremendi, qui in Phrygia cecidit, quum omnes dynastie timentes sibi in eum irruissent, postquam annis octodecim regno præfuisset. [*Reperit Syncellus hæc*: Demetrius vero filius post mortem Antigoni patris fuga Ephesum incolumis elapsus est, qui, etsi Asia universa excidisset, omnium tunc regum maxime timendus esse videbatur propter ejus in urbibus obsidendis peritiam, unde etiam Poliorcetes erat cognominatus.] Hic Asiæ minori imperavit annis septemdecim, Macedonibus vero sex tantum annis post cæsum Cassandri filium Alexandrum.

4. Atque ejicitur regno Demetrius a Pyrrho, Epiri rege, Æaci filio principis Epirotæ, cui in Epiri regno successerat vicesimus tertius inde ab Achille Pelei et Thetidis filio, vir manu strenuus et consilio pollens imperator. Is igitur Pyrrhus Demetrium eiecit, quoniam scilicet post exstinctum Philippi genus ad ipsum regnum pertineret propter Olympiadem, Alexandri M. conditoris matrem, quæ a Pyrrho sive Neoptolemo Achillis filio genus duceret. Imperavit Macedonibus per menses septem. Successit ei Lysimachus Thessalus, Agathoclis filius, qui olim inter satellites Alexandri fuerat, tunc vero Thraciam et Chersonesum ac regionem finitimam tenens, in Ponticas regiones et in ipsam Macedoniam utpote vicinam invaserat. Regnavit apud Macedones annis quinque mensibusque sex. Tandem victus prælio contra Seleucum Asiæ et Syriæ regem commisso, qui Demetrium quoque Poliorcetem captivum tenebat, regno excidit.

Jam igitur exposita ratione, qua Antigonus, Phrygiæ minoris et Pamphyliæ et Lyciæ rex, proxime post Alexandrum diem obierit, et quomodo filius ejus Demetrius Macedonum imperio dolis potitus a Pyrrho sit ejectus, idemque a Seleuco captus in Cilicia libera sub custodia vitam finiverit, et rursus Lysimachus, ejecto Pyrrho, Macedonum

3 διὰ φόβον] sic pro διαφόρων correxi ex Porphyrio Eusebii, qui in Excerptis de regg. Syriæ ita habet: φοβερωτάτος δὲ τῶν τότε βασιλέων γέγονε, καὶ θνήσκει περὶ τὴν Φρυγίαν, πάντων αὐτῷ διὰ φόβον τῶν δυναστῶν ἐπιτιθεμένων, τετάρτῳ ἔτει τῆς ριη' Ὀλυμπ. Eusebius de his in capite de regg. Macedonum nihil habet, neque Porphyrius habuerit. Syncellus vero, quum de primis Syriæ regibus separatim sermonem instituere nolle, hoc loco ista infarsit. Idem valet de seqq., quæ, quum in mirum in modum Syncellus detorserit, adscribam. Scilicet Porphyrius ap. Euseb. pergit: Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Δημήτριος φυγὰς εἰς τὴν Ἐφέσον διασώθη, καὶ τῆς Ἀσίας ἀπάσης ἀποσφαλεῖς πάντων δεινότερος βασιλεὺς ἔδοξεν εἶναι ἐν τῇ πολιορκίᾳ. ἀπ' οὗ δὴ καὶ Πολιορκητῆς ἐπεκλήθη. Βασιλεῖς δὲ καὶ αὐτὸς ἔτη ιζ'. — 4. Eusebius (fr. 4, § 4) ita: Ἀλεξάνδρου γεγονώς δορυφόρος, Θράκης δὲ τότε καὶ Χερρονήσου βασιλεύων, εἰς γείτονα καὶ ὁμόρου τὴν Μακεδονίαν ἐπιδραμὼν κτλ. — Quod inde a

ὑπὸ Σελεύκου τε τοῦ Νικάτορος καταπολεμηθεὶς ἐκπέπτωκε τῆς ἀρχῆς· ὑπολείπεται δεῖξαι καὶ Σέλευκον ὅπως τῆς βασιλείας ἔτυχε. Πτολεμαῖος δ' Λάγου πρῶτος τῆς Αἰγύπτου μετὰ Ἀλέξανδρον βασιλεύσας ἔτη μ', ἐλθὼν εἰς Παλαιάζαν συνάπτει μάχην Δημητρίῳ τῷ Ἀντιγόνου, καὶ νικήσας ἀναδείκνυσιν Σέλευκον βασιλέα Συρίας καὶ τῶν ἀνω τόπων. Σέλευκος δ' ἀναβὰς μέχρι Βαβυλωνίας καὶ κρατήσας τῶν βαρβάρων βασιλεύει ἔτη λβ' (λγ' m.). διὸ καὶ Νικάτωρ ἐπεκλήθη.

5. Τῷ γοῦν λβ' (λγ' m.) ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ο' (ς) τῆς ὅλης ζωῆς, Λυσίμαχον ἐκβαλὼν τῆς Μακεδονικῆς ἀρχῆς, ἐπαρθεὶς δὲ ἐπὶ τῇ νίκῃ (εὐθὺς ἐπὶ τῇ νίκῃ Euseb.) καὶ αὐτὸς ἀναιρεῖται πρὸς (ὑπὸ Scal.) Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, τοῦ Κεραινοῦ λεγομένου, μέλλων καὶ Μακεδόνων ἀρχεῖν, καὶ κρατεῖ Μακεδόνων Πτολεμαῖος.

6. Οὗτος δ' Λάγου καὶ Εὐρυδίκης παῖς τῆς Ἀντιπάτρου Σέλευκον ἀνελὼν εὐεργέτην τε ὄντα ἑαυτοῦ καὶ ἐκφυγῆς ὑποδεξάμενον, [μετ'] ἔτος ἓν καὶ μῆνας ε' ἀναιρεῖται καὶ αὐτὸς, Γαλάταις πολεμῶν, κατακοπεῖς μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ τῶν ἐλεφάντων.

7. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τούτους τῶν Γαλατῶν ἐπιχειμένων τῇ Μακεδονίᾳ καὶ λεηλατούντων αὐτὴν, (suppl. ex Euseb.: γίνεται ἀναρχία,) διὰ τὸ πολλοὺς ἐπεμβαίνοντας τῇ βασιλείᾳ πρὸς βραχὺ κρατεῖν καὶ ἐκπίπτειν αὐτῆς. ὧν εἷς καὶ Μελέαγρος, ἀδελφὸς Πτολεμαίου Λάγου, πρὸς ὀλίγας ἡμέρας δυναστεύσας καὶ ἐκπεσὼν ὡσαύτως δὲ καὶ Ἀντίπατρος ἡμέρας τεσσαράκοντα πέντε· μεθ' οὗς Σωσθένης· ἔτι δὲ Πτολεμαῖος· πρὸς δὲ τούτοις Ἀλέξανδρος καὶ Πύρρος δ' Ἡπειρώτης. Οἱ πάντες ἔτη τρία κατὰ Διόδωρον.

8. Ἀντίγονος δ' Γονατῆς ἐπικληθεὶς διὰ τὸ ἐν Γόνου τῆς Θεσσαλίας τραφῆναι, υἱὸς Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, βασιλεύει Μακεδόνων ἔτη μδ', προβασιλεύσας ἔτη δώδεκα (l. δέκα) τῆς Ἑλλάδος, καὶ μετὰ ταῦτα τῆς Μακεδονικῆς ἀρχῆς σὺν τῇ Ἑλλαδικῇ ἀντιποιησάμενος ἐν κράτος (l. εἰς ἓν κρ. vel ἐγκρατῶς).

9. Μετὰ τοῦτον δ' υἱὸς Δημήτριος ἔτη ι' βασιλεύσας τελευτᾷ καταλιπὼν Φίλιππον υἱὸν νήπιον.

10. Τούτου ἐπίτροπος Ἀντίγονος κατασταθεὶς δ' Δημητρίου κρατεῖ Μακεδόνων ἔτη ιδ', κατὰ δὲ τὸν Διόδωρον ἔτη θ'. Μεθ' οὗ δ' Φίλιππος αὐξήθεις ἀπέλαβε τὴν πατρῴαν ἀρχήν, καὶ ἥρξεν ἔτη μβ'.

11. Τούτου τελευτήσαντος διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Περσεύς ἔτη ι' ἢ θ' (l. μῆνας θ', uti est p. 282, B), κατὰ τινὰς ὕστατος βασιλεὺς Μακεδόνων γεγωνὺς ὑποχείριός τε Ῥωμαίοις καὶ τὸν βίον οἰκτρῶς καταστρέψας κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Μακκαδαίων.

rex evaserit, deinde vero a Seleuco Nicatore debellatus imperio exutus sit: reliquum est ut ostendamus quae ratione Seleuco regnum obvenierit. Ptolemaeus Lagi filius primus in Aegypto dominatus est annis quadraginta. Is Gazam velorem profectus contra Demetrium Antigoni filium pugnam committit, victorque Seleucum Syriae et superiorum locorum regem declarat. Seleucus autem usque in Babyloniam progressus, devictis barbaris, unde Nicatoris cognomen tulit, per annos regnat triginta duos.

5. Anno igitur regni tricesimo secundo (tertio), aetatis vero septuagesimo quinto, Lysimachum regno Macedonico eiecit. Verum elatus victoria (vel: statim post victoriam) quum jam regnum ipse suscepturus esset, a Ptolemaeo Lagi filio, quem Ceraunum vocant, interficitur, ac dominationem apud Macedones Ptolemaeus sibi vindicat.

6. Lagi ille et Enrydices Antipatro natae filius postquam Selencum, qui beneficiis ipsum affecerat, fugientem olim excipiens, sustulerat, per annum unum mensesque quinque regno potitus occidit et ipse in proelio contra Gallos, quo una cum copiis suis elephantisque trucidatur.

7. Per haec tempora Gallis in Macedoniam irruentibus ac praedando infestantibus eam, anarchia regnum laborat. Accidit enim ut complures regiam potestatem aucupantes, vix comparatam rursus amitterent: quorum unus erat Meleager, frater Ptolemaei Lagi, post paucos dies regno exutus. Simili modo Antipater diebus quadraginta quinque potitus imperio excidit; post hos Sosthenes; porro Ptolemaeus, nec non Alexander et Pyrrhus Epirota. Qui cuncti per tres annos regnarunt, uti Diodorus auctor est.

8. Deinde Antigonus, Gonatas dictus, quod Gomis in Thessalia educatus esset, Demetrii Poliorketae filius, Macedonibus imperavit. Is in universum regnavit annis quadraginta quattuor, quorum per priores decem Graeciae regnum obtinuerat, antequam cum Graeca dominatione Macedonicam strenue sibi vindicaret.

9. Post hunc Demetrius filius regnat annis decem, mox etiamque filium tenerae aetatis reliquit Philippum.

10. Hujus tutor Antigonus constitutus, Demetrii (Pulchri) filius, Macedoniam administrat per annos 12, vel potius, Diodoro (XXII, 4) auctore, per annos 9. Post hunc Philippus adultus paternum regnum suscipiens regnat annis 42.

11. Huic vita defuncto Perseus successit per annos decem mensesque novem. Is secundum nonnullos Macedonum principum postremus exstitit, et a Romanis bello captus Maccabaeorum aetate vitam misere finivit.

verbis πανορεῦ δὲ ὄντος usque ad verba βασιλείας ἔτυχε legitur antecedentium summarium, non habet Eusebius. Sequentia (Πτολ. ὁ Λάγου κτλ.) exstant ap. Euseb. in capite de regibus Syriae (§ 4), unde huc traduxit Syncellus. — 5. ο' septuaginta, sec. Arrian. Syr. c. 63; septuaginta quattuor, sec. Justin. XVII, 1. — § 11. Sequitur ap. Sync. locum per amplius de Romanorum in victis clementia deque Paulli Aemilii triumpho. Quem Syncellus vel auctor ejus ex Diodoro adfluxit, uti patet ex Diodor. Ex c. De virt. lib. XXX, 8. Ibidem c. 9 Syncelli hunc locum excerptum habes.

4.

Exc. Euseb. p. 62 Scalig.; tom. II, p. 129 in Cramerii Anecd. Paris.

Ἡ Μακεδονικὴ βασιλεία ἀπὸ τῶν Πορφυρίου τοῦ καθ' ἡμῶν φιλοσόφου.

Μετὰ δὲ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου Μακεδόνων ἔβασλευσαν οἷδε, τῆς Μακεδονίας καὶ Ἑλλάδος. — Ἡ τῶν Μακεδόνων ἀρχὴ ἄχρι τῆς ὑπὸ Ῥωμαίων καταλύσεως τοῦτον διήρκησε τὸν τρόπον. Ἀριδαῖος ὁ Φιλίππου καὶ Φιλίνης τῆς Θετταλῆς, ὃν οἱ Μακεδόνες πόδῳ τοῦ Φιλίππου γένους Φιλίππον προσαγορεύσαντες βασιλέα ἀνέδειξαν μετὰ Ἀλέξανδρον, καίπερ ἐξ ἑταίρας γεγονότα, καὶ ἄφρονα συνειδότες εἶναι, διαδέχεται τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ ἔραμεν, Ὀλυμπιάδος τῆς ριδ' ἔτει δευτέρῳ (1). Λογίζεται δὲ αὐτῷ ἔτη ζ'. Ἐπέζησε γὰρ ἄχρι ἑκατοστῆς πεντεκαδεκατῆς Ὀλυμπιάδος ἔτους τετάρτου. Κατέλιπε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος παῖδας Ἡρακλέα τε ἐκ Βαρσίνης τῆς Φαρναβάζου, Ἀλέξανδρόν τε ἐκ Ῥωξάνης τῆς Ὀξυάρτου τοῦ Βάκτρων βασιλέως.

2. Ἀριδαῖον μὲν οὖν Ὀλυμπιάς ἔκτεινεν ἡ μήτηρ Ἀλέξανδρου· αὐτὴν δὲ καὶ τοὺς δύο παῖδας Ἀλέξανδρου Κάσανδρος ὁ Ἀντιπάτρου ἀναιρεῖ, τὸν μὲν αὐτὸς φονεύσας, τὸν δὲ Βαρσίνης Πολυσπέρχοντα πείσας Ὀλυμπιάδα δὲ καὶ ἄταφον ἐκρίψας, ἀνέπειν ἑαυτὸν Μακεδόνων βασιλέα. Καὶ ἀπὸ τοῦδε καὶ τῶν ἄλλων σατραπῶν ἕκαστος ἔβασλευσε, τῆς Ἀλέξανδρου γενεᾶς διασπαρμένης. Ἰγῆμας δὲ Θεσσαλονίκην τὴν Φιλίππου, βασιλεύον ἐπέβίω ἔτη ιθ', καὶ φθινάδι νόσῳ ἐπιπνῶν ἐβλήθη.

3. Τοῦτον διαδέχονται οἱ παῖδες, Φιλίππος [καὶ Ἀλέξανδρος] καὶ Ἀντίπατρος, ὅτινες ἔτη τρία καὶ μῆνας ζ' (1) ἔβασλευσαν μετὰ τὸν πατέρα· πρῶ-

4.

Eusebii Chron. Armen. ex versione A. Maii, p. 171 sqq :

Macedonum post Alexandrum reges. — Porphyrii æqualis nostri qui adversus nos philosophus erat.

Post Alexandrum Philippi Macedonibus dominati sunt hi, Macedonia nimirum et Helladi. Macedonici regni, antequam id Romani exstingerent, hæc ratio fuit. Aridæus Philippi et Philinnæ Thessalæ : quem Macedones ob Philippiæ familiæ studium Philippum nuncupaverunt, regemque post Alexandrum constituerunt, licet is ex alia (ἐκ τῆς ἑταίρας) natus esset, ejusdemque dementiam exploratam habent : hic, ut diximus, in imperium succedit Olympiadis 114 anno altero. Numerantur ejus anni septem (codex h. l. octo) : regnatum enim ab eo est usque ad Olympiadis 115 annum quartum. Jam Alexander superstes filium suscepit Herculem e Pharsine (mgo : Barsine) Pharnabasi filia, tum Alexandrum e Roxane Oxyartæ Bactrianorum regis filia, qui obeunte Alexandro Philippi, statim in regno [Aridæi] lucem aspexit.

2. Aridæum Olympias occidit mater Alexandri : hanc autem, quæ Macedonibus imperabat, nec non utrumque Alexandri filium sustulit Casander Antipatri : et alterum quidem ipse per se confecit, alterum vero, qui erat e Pharsine, a Polysperchonte occidendum curavit : Olympiadem vero insepultam projecit, sequæ in Macedonia regno magnopere confirmavit. Ex eo tempore ceteri quoque præfecti, sublato jam Alexandri genere, regna sibi adseruerunt. [Casander] uxorem sibi copulavit Thessalonicam Philippi : eregitque regnans annos 19, donec tabido morbo consumptus obiit. Hujus tempora protenduntur (computato illo item anno quo post Aridæum Olympias regnavit) ab Olympiadis anno primo usque ad Olymp. 120 annum tertium.

3. Huic succedunt liberi sui Philippus, Alexander atque Antipater, qui annis tribus mensibusque sex post parentem regnaverunt. Et primus quidem Philippus,

FRAGM. 4. § 1. *not.* 1. Ὀλ. ριδ' ἔτει δευτέρῳ] Si ipsum anni hujus initium etiam chronologiæ suæ initium Porphyrius posuit, proficiscendum nobis est a die 13 mens. Julii an. 323. Hinc usque ad pugnam ad Pydnam, quæ pugnata est die 22 mensis Junii an. 168 a. Chr., spatium est annorum 154, mensium 11, dierum 9. Apud Porphyrium, ubi Sostheni pro duobus annis nonnisi unum, ut debet, assignaveris, summa colligitur annorum 154, mensiumque 11 1/2. Hæc igitur quadrant optime, ut de initio a quo profecta sit computatio, liquere mihi videatur. Eosdem reges Macedonum usque ad Philippum V, denuo Eusebius ex alio auctore recenset in capite De regibus Thessalorum. In hoc laterculo (quem Porphyrii fragmento subjungimus) usque ad finem Philippi V numerantur anni 144, menses quinque; accuratius apud Porphyrium ad eundem terminum sunt anni 144, menses 3 1/2. Verum quantumvis laterculi de summa annorum consentiant, de singulis regnis persæpe haud levis est discrepantia, quæ augebatur eo ipso, quod eandem summam annorum efficere studebant. Scilicet si scribarum culpa numerus aliquis corruptus erat, nec summa quæ postulabatur erui posset, corrupta hæc corruptendis aliis curabant, obviisque regnis temere tot annos vel addebant vel denebant, quod computus flagitare videbatur. — Tale quid etiam in primis regnis nostri laterculi factum esse debet. Nimirum ab Aridæo usque ad mortem Lysimachi apud Porphyrium exputantur anni 41, mensesque octo (eadem summa conflat in Regg. Thess.). Jam vero quum Lysimachi eadem in mensem Junium an. 280 incidere accurate Porphyrius indicaverit, idque aliunde etiam confirmare liceat : sequitur initium Aridæi cadere in mensem Octobrem anni 323. Ratio vero flagitat, ut calculi procedant a mense Julio; ideoque h. l. tres desiderantur menses; qui quo translati fuerint, non latet. Etenim Philippo V ap. Porphyrium dantur anni 42, quum esse debeant anni 41, mensesque novem. In Regg. Thessal. transducti videntur in tempus anarchiæ et Demetrii Gonatæ. Exciderunt autem in regnis filiorum Cassandri vel Demetrii; his enim Porphyrius tribuit 9 annos, 6 menses; dum Olympiadum anni ita ponuntur, quasi decem annis integris regnasent. Quare in subjecta tabula, ut computi ratio intelligatur, regno filiorum tres menses addidi.

§ 3. *not.* 1. ἔτη τρία καὶ μῆνας ἑξ] In laterc. Regg. Thess. regnasse dicuntur 2 annis, 10 mensibus. Ibidem Demetrio dantur 6 anni et 6 menses, dum Porphyrius ei nonnisi sex annos tribuit. At veriorum computum de Pyrrhi regno præbere laterculum regum Thess. ex Plutarcho (Demetr. c. 44), ubi Demetrius ἐκταταῖαν regnasse traditur, censemus cum Clintono et Droysenio. Igitur sex istos menses filiorum Cassandri ad regnum Demetrii transtulimus; Cassandri vero filius præter 3 annos, qui relinquuntur iis, delimus menses tres ob causas in not. antec. expositas. —

τος μὲν Φίλιππος, καὶ ἐν Ἑλατείᾳ ἀποθνήσκει (3). Ἀντίπατρος δὲ Ἀλεξάνδρῳ τῷ παιδί συμπράττουσαν ἀνελὼν τὴν μητέρα Θεσσαλονίκην εἰς Λυσίμαχον ἔφυγε, καὶ τῶν ἐκείνου θυγατέρων γήμας τινὰ (3) ὁμοίως ἀνηρέθη πρὸς αὐτοῦ Λυσίμαχον. Ἀλεξάνδρος δὲ γαμῇ μὲν Λυσάνδρῳ (4) τὴν τοῦ Πτολεμαίου, πρὸς τε τὸν νεώτερον (5) πολεμῶν ἀδελφὸν εἰς συμμαχίαν ἐπικαλεῖται Δημήτριον τὸν Ἀντιγόνου, δῶν Πολιορκητὴς ἦν ἐπὶ νῦν-μον, ἀναιρεῖται δὲ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ Μακεδόσιν αὐτὸς ἄρχει Δημήτριος. Τῶν οὖν παίδων Κασάνδρου τῆς ἀρχῆς ἔτη λογίζονται ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς ἑκατοστῆς [εἰκοστῆς ἄχρι] τοῦ τρίτου ἑκατοστῆς εἰκοστῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος.

4. Δημήτριον δὲ ἔξ ἔτη βασιλεύσαντα Μακεδονίας Πύρρος ἐκθάλλει τῆς Ἠπείρου βασιλεὺς, τρίτος καὶ εἰκοστός (1) ἀπ' Ἀχιλλέως τοῦ Θέτιδος ὦν, ὡς ἂν αὐτῷ προσηκούσης τῆς ἀρχῆς μετὰ τὸ Φίλιππου γένος δι' Ὀλυμπιάδα τὴν Ἀλεξάνδρου μητέρα κακείνην ἐκ Πύρρου τοῦ [καὶ] Νεοπτολέμου γενομένην. Ἐπτά δὲ μῆνας (2) ἄρχει Μακεδόνων. Τῷ δὲ ὀγδόῳ τοῦτον Λυσίμαχος διαδέχεται ὁ Ἀγαθοκλέους Θετταλὸς ὦν ἐκ Κρανῶνος, καὶ Ἀλεξάνδρου γεγὼνός δορυφόρος, Θράκης δὲ τότε καὶ Χερρονήσου βασιλεύων, εἰς γείτονα καὶ ἄμωρον τὴν Μακεδονίαν ἐπιβραμὼν, διεδέξατο. Οὗτος Ἀρσινόῃ πεισθεὶς τῇ γυναικί, Ἀγαθοκλέα τὸν υἱὸν ἐκ τοῦ ζῆν ἤρε. Βασιλεῦει δὲ Μακεδονίας ἔτη ε', καὶ μῆνας ζ'. Ἦττάται δὲ ἐν τῇ περὶ Κόρου πεδίον μάχῃ τῇ πρὸς Σέλευκον τὸν τῆς Ἀσίας βασιλέα, δῶν Νικάτωρ ἐπικλῆσις ἦν, ὅτε καὶ τοῦ ζῆν ἀπαλλάττεται.

qui Elateæ mortem cum vita commutavit. Tum Antipater faventem Alexandro puero Thessalonicam matrem suam interemit, confugitque ad Lysimachum, a quo etsi unam e filiabus in matrimonium acceperat, nihilominus pari neci traditus est. Alexander autem uxore ducta Lysandra Ptolemæi, coorto sibi bello cum minore fratre, auxiliatorem invocavit Demetrium Antigoni, cognomento Obsessorem, a quo etiam occisus est: regnavitque apud Macedones Demetrius. Igitor anni, quibus a Casandri liberis regnatum est, numerantur ab Olympiadis 120 quarto anno usque ad Olymp. 121 an. tertium.

4. Jam Demetrius postquam regnasset annis sex ab Olympiadis 121 anno quarto usque ad Olympiadis 123 annum primum, Pyrrhi Epirotarum regis viribus dejectus est. Regnabat hic vigesimus tertius post Achillem Thetidis filium, censebaturque a Philippi genere ad se imperium [Macedoniæ] recidere, propter Olympiadem Alexandri matrem, Pyrrhi amitam, filiam Neoptolemi (v. Græca). Is septem mensibus Macedonia potius est Olympiadis 123 anno secundo: octavo autem [mense] successit Lysimachus Agathoclis filius, ex Cranone Thessalus, atque [olim] Alexandri satelles. Hic autem quum Thraciæ et Chersonesi regno jam potiretur, proxima finitimæque regionis Macedoniæ tyrannidem in subita invasit. [Is et] Arsinoæ uxoris instinctu Agathoclem filium suum vita exuit, regnavitque ab Olymp. 123 anni alterius mense quinto (3) usque ad Olymp. 124 annum tertium: nempe annis quinque, mensibus sex, donec in Cori planitie prælio cæsus est a Seleuco Asia rege, cognomento Nicanore.

2. ἐν Ἑλατείᾳ ἀποθνήσκει.] Cf. Pausanias IX, 7, 3: Τῶν δὲ οἱ (sc. Κασσάνδρῳ) παίδων Φίλιππον μὲν τὸν πρεσβύτατον, ὡς μετ' οὐ πολὺ παρέλαβε τὴν ἀρχὴν, ἀπήγαγεν ὑπολαβοῦσα νόσος φθινόωδε. Id. Elateæ (quo contra Demetrium rei profectus esse videtur) accidisse e nostro loco di cimus. Ad hunc Philippum Demochares legationem obiit. V. Seneca De ira III, 26 (Demochar. fr. in tom. II, p. 446, not. 3); Droysen. *Hellen.* I, p. 565. — 3. τινὰ] sc. Eurydicea. V. Justin. XVI, 2. Droysen. I. I. p. 566. 577 sq. 613. — 4. Λυσάνδρῳ] Hæc esse debet Ptolemæi Soteris ex Eurydice, secunda uxore, filia, quam novimus postea (post an. 292) nupsisse Agathocli Lysimachi filio. V. Pausan. I, 9, 6. I, 10, 3; Plutarch. Demetr. c. 31. Droysen. I, p. 555. not. 3. — 5. τὸν νεώτερον ἀδελφόν] Expectabas τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν; nam Alexandrum Cassandri filium nati minimum fuisse testatur Pausanias IX, 7, 3, idque ex ipsa etiam historia ejus colligitur. V. Droysen. I, p. 577 not. Pro πολεμῶν Scaliger habet Πτολεμαῖον.

§ 4. not. 1. τρίτος καὶ εἰκοστός.] Pausanias I, 11 narrat a Pyrrho Achilles filio usque ad Tharypum Pyrrhi regis proavum decem esse γενεάς. Cum nostro loco componendum fragmentum Alexandriadias ap. Jul. Valer. sive Pseudo-callisth. I, 43, ubi series hæc est: 1. Æacus; 2. Peleus; 3. Achilles; 4. Pyrrhus; 5. Pielus; 6. Eubius; 7. Nessus; 8. Argus; 9. Xanthus; 10. Arete; 11. Priamus; 12. Tryinus (?); 13. Erimachus; 14. Lycus; 15. Castor; 16. Dromon; 17. Phocus; 18. Arymbas (sic leg. pro *Melrias*); 19. Neoptolemus; 20. Tharypus (sic I. pro *Charopus*). Hactenus fragmentum. Addenda sunt nota nomina: 21. Alcetas; 22. Arymbas; 23. Æacides; 24. Pyrrhus. Ceterum semel notasse sufficiat eum cui græca Eusebii excerpta debemus, plerumque omisisse notationem Olympiadum. — 2. ἐπτά δὲ μῆνας.] In capite De reg. Thess. Pyrrho assignantur 4 anni et 4 menses; in subjecto autem laterculo 3 anni 4 menses. Posterior lectio vera est. At nonnisi quattuor hos menses primus laterculi auctor Pyrrho tribuerat; hoc inde colligitur, quod resectis istis annis tribus, summa annorum usque ad mortem Lysimachi plane concinit cum numeris Porphyrii. Anni vero tres propterea superadditi sunt, quod Antigono Gonatæ pro 37 annis nonnisi 34 annos dederat. Contra Porphyrii laterculus quum in regno Ant. Gonatæ eundem errorem habeat, deficientes illos tres annos addidit regno Antigoni Dosonis, ut infra videbimus. — 3. mense quinto] Quodsi Lysimachi regnum incipit mense quinto Olymp. 123, 2, ejus successor vero Ptolemæus regnavit usque ad mensem quintum Olymp. 125, 1, uti in § 5 auctor dicit: sequitur duobus his regibus expleri annos septem. At Lysimacho tribuuntur anni 5, menses 6, Ptolemæo annus unus, menses quinque. Hinc nonnisi 6 anni, 11 menses conflantur. Error inest in annis regnorum, non vero in notatione Olympiadum, quæ tum h. loco tum infra in Antigoni Gonatæ et Dosonis temporibus genuinis Porphyrii calculos indicat. Lysimacho pro annis 5, mens. 6 dandi sunt an. 5, mens. 7, uti recte habet Chronicon Samuelis Antiensis. Numeris hunc in modum correctis, Porphyrius, ut auctor laterc. regg. Thessalorum, ab Aridæo usque ad mortem Ptolemæi exputat annos 43 mensensque unum. Quodsi deinde Samuelis Ptolemæo tribuit annum 1, mens. 9, pro an. 1, mens. 5, dissensus ille inde ortus est, quod auctor in græcis literam ε' crebro errore confudit cum litera θ'. Syncellus in Canone p. 270 de superioribus regnis cum Por-

ε. Εὐθύς δ' ἐπὶ τῇ νίκῃ (1) Σέλευκον Πτολεμαῖος ὁ τοῦ Λάγου καὶ Εὐρυδικῆς παῖς τῆς Ἀντιπάτρου, ὃ Κεραυνὸς ἐπικλήσις ἦν, εὐεργέτην τε ὄντα ἑαυτοῦ, καὶ ἐκ φυγῆς ὑποδεξάμενον, ἀνελών, ἤρξεν αὐτὸς Μακεδόσιν. Ὅσπερ Γαλάταις πολεμῶν ἀνῆρέθη, βασιλεύσας ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ε'.

α. Τὸν δὲ Πτολεμαῖον Μελέαγρος (1) ὁ ἀδελφὸς διεδέξατο. Μακεδόνες δ' αὐτὸν τῆς ἀρχῆς εὐθύς ἐκβάλλουσιν ἄρξαντα δύο μῆνας ὡς ἀνάξιον φανέντα. Καὶ ἀντ' αὐτοῦ ποιοῦνται βασιλέα Ἀντίπατρον, ἀδελφιδοῦν μὲν ὄντα Κασάνδρου, υἱὸν δὲ Φιλίππου (2), κατὰ ἀπορίαν γένους βασιλικοῦ. Πέντε δ' αὐτὸν καὶ τεσσαράκοντα ἡμέραις ἄρχοντα Σωθένης τις τῶν δημοτικῶν ἐξελαύνει ὡς ἀδύνατον στρατηγεῖν, Βρέννου τοῦ Γαλάτου ἐπιόντος τοσούτου πολέμου. Καὶ αὐτὸν οἱ Μακεδόνες Ἐτησίαν ἐκάλεσαν, ὅτι χρόνῳ τοσῶδε οἱ ἐτήσιναι πνέουσι. Σωσθένης δὲ Βρέννον ἐξελάσας, καὶ δλων δύο ἔτων προστάς τῶν πραγμάτων ἀποθνήσκει.

7. Καὶ γίνεται ἀναρχία Μακεδόσι, διὰ τὸ τοὺς περὶ Ἀντίπατρον καὶ Πτολεμαῖον καὶ Ἀριδαῖον (1) ἀντιποιεῖσθαι μὲν τῶν πραγμάτων, ὁλοσχερῶς δὲ μηδένα προστῆναι, ἀπὸ δὴ τοῦ Πτολεμαίου ἐπὶ τὸ τέλος τῆς ἀναρχίας, τοῦτ' ἔστιν, ἀπὸ ραδ' Ὀλυμπιάδος ἔτους τετάρτου, ἄχρι τῆς ραδ', Πτολεμαίου μὲν τοῦ Κεραυνοῦ β', ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ε' ἄρξαντος, Μελεάγρου δὲ μῆνας

5. *Sed enim illico post eam victoriam Ptolemæus e Lago et Eurydice filia Antipatri natus, cognomento Ceraunus, Seleucum, cujus beneficiis usus erat et ad quem extorris confugerat, de medio tollit, et Macedoniam sibi vindicat. Idem tamen in prælio adversus Gallos obit, postquam anno uno et mensibus quinque regnaverat. Ejus ergo regnantis tempora a quarto anno Olympiadis 124 pertinent usque ad mensem quintum anni primi Olympiadis 125.*

6. *Ptolemæo successit frater ejusdem Meleager, cui tamen Macedones binis mensibus exactis potestatem, qua indignus visus est, abrogaverunt, adscito rege Antipatro nato ex Casandri fratre, illo nempe Philippi: neque enim altius e regia stirpe repertus est. Is rerum potitur diebus quadraginta quinque, donec a Sosthene quodam pulsus est, quia ductando exercitui impar videretur, Brenno Gallo adventante cum ingentibus copiis. Illum Macedones Etesiam vocitaverunt, quia nempe etesiae tanto temporis spatio flant. Jam Sosthenes Brennum quoque profligavit, rerumque summa duobus omnino annis administrata, obiit.*

7. *Exin Macedonia rege carebat, propterea quod Antipater et Ptolemæus et Aridæus rerum curam gerabant, ita tamen ut nemo supremam potestatem obtineret: scilicet a Ptolemæo usque ad interregni finem, nempe ab Olympiadis 124 anno quarto usque ad Olymp. 126; hinc cognoscimus regnavisse Ptolemæum Iracundum anno uno cum mensibus quinque, Meleagrum mensibus duobus, Antipatrum quinque et quadra-*

phyrto consentit; Lysimacho annos sex, Ptolemæo annum unum tribuit, vitans fractiones annorum. Codices quidem pro annis sex præbent ἐτη γ'; sed hoc corrigendum esse in ἐτη ς' ex additis annis mundi intelligitur.

§ 5. *not.* 1. εὐθύς | Syncellus in fragm. 3 habet: ἐπαρθείς δ' ἐπὶ τῇ νίκῃ καὶ αὐτὸς (Σέλευκος) ἀναίρειται πρὸς Πτολεμαῖον. Similiter Memnon apud Photium cod. 224: Σέλευκος δὲ τοῖς κατὰ Ἀνσιμάχου ἐπαρθείς εἰς τὴν Μακεδονίαν διαβαίνειν ὤρμητο. « Mallem tamen apud Syncellum εὐθύς δὲ ἐπὶ ex Porphyrio. » Clinton. II, p. 237 not. Inter Seleuci et Ptolemæi eadem septem admodum menses intercedunt, teste Justino XVII, 2. Seleucus vero perit Oct. 124, 4, mense Januarii an. 280; Ptolemæi sunt reliqui menses decem qui currunt usque ad finem mens. Octobris anni ejusdem. Tempus quod ad solum Ptolemæum pertinet, ex Clintoni sententia indicari voluit auctor in Eusebio Scalygeri, ubi hæc: Μακεδῶνων ἐβασίλευσε Πτολεμαῖος ὁ καὶ Κεραυνὸς μῆνας θ', μεθ' ὃν ἐβασίλευσε Μελέαργος μῆνας γ'. Idem Clintonus laudat Eusebium Pontaci in quo *annis annis* adscribitur Ptolemæo. Sed nihil distribuendum, præsertim quum nulla ibi fiat Seleuci mentio. In utraque editione truncatos habes numeros. Legebatur olim ἔτος α', μῆνας β', uti apud Samuelem Anensem; quod ipsum, uti supra monuimus, corruptum est ex ἔτος α', μῆνας ε'.

§ 6. *not.* 1. De seqq. pauca Syncellus habet in fragm. 3. Iterum hæc exponit in Canone suo p. 270, ubi sæpius ad verbum Eusebium nostrum exprimit. Totum locum adscribo: Τὴν Μακεδονίαν ἀρχὴν Μελέαργος παραλαμβάνει μετὰ τὴν ἀντίρρην Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὃν εὐθύς ἐκβάλλουσι Μακεδόνες μετὰ μῆνας δύο, ὡς ἀνάξιον φανέντα, καὶ ἀντ' αὐτοῦ βασιλεύουσιν (sic pro βασιλείᾳ ποιοῦσι) Ἀντίπατρον ἀδελφιδοῦν μὲν Κασάνδρου, υἱὸν δὲ Φιλίππου, δι' ἀπορίαν γένους βασιλικοῦ. Ὅν μετὰ πέντε (supple: καὶ τεσσαράκοντα) ἡμέρας Σωσθένης δημοτικὸς ἐξήλασεν ὡς ἀδύνατον στρατηγεῖν, Βρέννου (1. Βρέννου) τοῦ Γαλάτου ἐπιόντος αὐτοῖς, ὃν Σωσθένης ἐκδιώξας κρατεῖ καὶ αὐτὸς ἐτη δύο τῶν Μακεδόνων. Τούτου θανόντος ἀναρχία γέγονε. Τῶν δὲ πραγμάτων προϊστάντο οἱ ἐξ Ἀντιπάτρου καὶ Πτολεμαίου καὶ Ἀριδαίου (deh.: οἱ περὶ Ἀντίπατρον κτλ.). Τοῦ δὲ Ἀντιπάτρου ζώντος (?) καὶ τοῖς πράγμασιν ἐπιβουλευόντος Ἀντίγονος, υἱὸς Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ καὶ Κεφίλλας (1. Φίλλας) τῆς θυγατρὸς Ἀντιπάτρου, μεταποιεῖται τῆς Μακεδόνων ἀρχῆς ἐτη μδ', ὃς ἐν Ἰόνῳσι (1. Γόνουσι) τραεῖς τῆς Θετταλίας Ἰονατὰς ἐπεκλήθη. Ἦν δὲ καὶ πρὸ τοῦ βασιλεύσαι Μακεδόνων ἐτη δώδεκα (sic Sync. etiam supra; leg. ex Euseb. δέκα) βασιλεύσας. Οὗτος τῆς πάσης Ἑλλάδος ἐγκρατὴς ἐκυρίευσεν ζήσας ἐτη πγ'. — 2. υἱὸν δὲ Φιλίππου | De hoc Philippi (pro quo infra Lysimachus nominatur), Cassandri fratre, aliunde non constat, quantum e quidem sciam.

§ 7. *not.* 1. τοὺς περὶ Ἀντίπατρον καὶ Πτολεμαῖον καὶ Ἀριδαῖον | De his fere nihil compertum habemus, nisi quod Polyænus IV, 6, 17 memorat pugnam Antipatri cum Antigono Gonata commissam. Antipater ille idem est, qui ante Sosthenem per dies aliquot regnaverat. Apud Syncellum (fr. 3) recensentur: Μελέαργος... Ἀντίπατρος... μεθ' οὗς Σωσθένης ἐπὶ δὲ Πτολεμαῖος πρὸς δὲ τούτοις Ἀλεξάνδρος καὶ Πύρρος ὁ Ἡπειρώτης· οἱ πάντες ἐτη τρία κατὰ Διόδωρον. At Pyrrhus cum Alexandro filio inde a vere anni 280 in Italia erat. Aut igitur auctori obversabantur ea quæ post reditum ex Italia Pyrrhus contra Antigonom Gonatam gessit, aut Pyrrhi mentio ad illud tempus pertinet, quo Ptolemæus Ceraunus rex politus est. Nam tunc quoque Pyrrhum armis Macedonicum imperium recuperare studuisse colligitur ex Trogi Prolog. lib. XVII: *Ptolemæus cognomine Ceraunus, creatus ab exercitu rex, Macedoniam occupavit; bella cum Antiocho et Pyrrho composuit, datis Pyrrho auxilios, quibus et contra Romanos.* — 2. τοῦ ῥατοῦ χρόνου εἰς

Ἀντιπάτρου δὲ ἡμέρας με', Σωσθένους δὲ ἔτη β', καὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου εἰς ἀναρχίαν λογισθέντος (2).

8. Τοῦ δ' Ἀντιπάτρου τοῖς πράγμασιν ἐπιβουλευόντος, Ἀντίγονος, δαδημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ καὶ Φίλας τῆς Ἀντιπάτρου θυγατρὸς υἱός, μεταποιεῖται τῆς ἀρχῆς, δὲ ἐν Γόνις τῆς Θεσσαλίας γενόμενός τε καὶ τραφεὶς Γονατᾶς ἐπεκαλεῖτο (1). Λογίζεται δὲ αὐτῷ τὰ πάντα ἔτη τῆς βασιλείας τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα. Ἦν γὰρ βασιλεὺς καὶ πρὶν τῆς Μακεδονίας κρατῆσαι, δλοῖς ἔτεσι δέκα πρότερον. Οὗτός ἐστιν ὁ τὴν Ἑλλάδα ἐγκρατῶς χειρῶσάμενος. Καὶ βιοῖ μὲν τὰ πάντα ἔτη τρία καὶ ὀγδοήκοντα, τελευταῖα δὲ τῆς ρλ᾽ Ὀλυμπιάδος ἔτει πρώτῳ (2).

ginta diebus, Sosthenem duobus annis, reliquum vero tempus interregno esse occupatum.

8. *Quum autem Antipater reipublicæ insidias moliretur, Antigonus natus e Demetrio Obsessore Philaeque Antipatri filia, imperti cepit habenas. Huic, Goni Thessalis educato, ideoque Gonatæ dicto, adscribuntur regni anni omnino tres [quattuor Aucher.] supra quadraginta. Is enim Macedonia nondum sibi adserta, decimo jam anno regnabat, rex nimirum appellatus anno altero Olympiadis 123: tum Macedoniam primo anno Olympiadis 126 [obtinuit]. Hic est qui Helladem valida manu sibi subdidit. Idem vitam prorsus ad tertium supra octogesimum: annum produxit, exstinctusque est Olympiadis 135 anno primo.*

ἀναρχίαν λογισθέντος.] Anarchiæ tempus sec. summarium Euseb. Arm. est annorum duorum. Igitur a Ptolemaeo Cerauno usque ad finem anarchiæ: numerantur an. 5, mens. 8½, qui pertinent a mens. Junio anni 281 usque ad Jan. an. 275, sive ab Olymp. 124, 3 mense undecimo usque ad Ol. 136, 1 mensem septimum (Januar.), quo regnum suscipit Antigonus Gonatas. Hæc igitur bene inter se concinunt. Verum si a Perseo retro numeros supputaveris, initium Gonatæ cadit in Januar. an. 276. Idque rectius habere omnia clamant. Igitur unus annus abundat. Quodsi Porphyrium corrigere licet (nam ipse Porphyr. erravit, non vero excerptor, ut ex nol. seq. colligitur), Sostheni pro duobus annis nonnisi unus assignandus esse videtur Clinto et Droysenio, uti fit in Regg. Thess. Sin Sostheni annos duos tribui malis, interregnum anni unius fuisse statuendum foret. Idque eo commendatur, quod in sumario græco notatur ἀναρχίας ἔτος α' μῆνας β'. Fuisse puto: ἔτος α' ἡ β' (sicuti vice versa in fragm. 3 aperto errore legebatur ἔτη ι' ἢ θ' pro ἔτη ι' μῆνας θ'). Noli duobus illis mensibus patrocinari allato Thess. Regg. laterculo, in quo anarchiæ sunt anni 2 mensesque 2. Hi, sicuti menses duo qui Antigoni annis 34 ibidem adduntur, minime sunt documentum ἀναρχίας chronologicæ. Nam quum in superioribus regnis menses nonnullos omissos esse, nihilominus vero summam annorum totius laterculi bene habere viderimus, ommissa illa alicubi supplenda erant, suppleta vero hoc sunt loco. In Canone Eusebii et apud Samoelem auctoremque Exc. Barb. tempus anarchiæ annis Antigoni Gonatæ comprehenditur, cui pro 34 annis Porphyrii tribuuntur anni 36, unde liquet duos subesse anarchiæ annos, quos Eusebius plane uti Eusebianus Porphyrii textus tribuit annis 125, 3 et 125, 4. Contra in Exc. Barb. quum nonnisi 35 anni Gonatæ tribuantur, anarchiæ annus unus prodit. Non debet Droysenius l. 1. Eusebii Canonis fidere eoque duce Antigoni Gonatæ initium ad Ol. 125, 3 referre. Denique addo Diodorum ap. Sync. inde a Meleagri regno usque ad finem anarchiæ nonnisi tres annos, rotundius, puto, numerasse. Sec. Porphyrium emend. sunt 3 anni, 3 menses.

§ 8. 1. δὲ... Γονατᾶς (Γονατᾶς cod.) ἐπεκαλεῖτο] « Sed eam explicationem e ratione temporum redarguit Niebahr. (Kl. Schrift. 1, p. 227), patrem Antigoni ostendens, quando filium genuit, nondum Thessaliam neque adiisse neque in potestate habuisse. Quare γονατᾶς ipse habet pro voc. Macedonico confertque novi græcismi vocem γονατᾶς, quæ latinam ferream significat circa genu positam. Sed ab eo vocabulo quum non videatur formari potuisse γονατᾶς, ita ut significet ejusmodi generalis cinctum, dicere malim Antigonum a vitio gentium, sicut Antiochum Grypum a naso, cognomen adeptum. Ceterum in eadem qua Porphyrius sententia versatus est Stephanus Byz., quum gentile urbis Thessaliæ formari etiam Γονατᾶς scripsit: τὸ ἑθνικὸν καὶ Γονατᾶς, δ καὶ παράλογον διὰ τὸν τόπον, non aliud ejus, satis scio, evanescit in promptu habens præter cognomen Antigoni, cujus ipse quem miratur accentus cavillandi vocabulum prodere ei debebat. Vera enim prosodia est non γονατᾶς, neque, ut est ap. Eus. l. 1., γονατᾶς, et ap. Steph. B. v. Ἀντιγόνου, Γονάτου, sed Γονατᾶς. » L. DINDORF. in Steph. Thes. II, p. 709, A. — 2. In notandis Antiochi Gonatæ et Antiochi Dosonis temporibus mira est apud Eus. calculorum confusio. Nimirum annos sexaginta sex, quibus regnarunt Ant. Gonatas, Demetrius II et Antigonus Doson, ita distribuit ut Gonatas regnasse dicatur annis 34, Demetrius an. 10, Ant. Doson an. 12.; Olympiades autem ita notavit, ut Antigono Gonatæ dentur anni 37; Demetrio et Ant. Dosoni anni 19, id est Demetrio anni 10, Dosoni anni 9. Vera ratio est ea, quæ Olympiadum annis indicatur, altera falsa est. Primus error latet in temporibus Antigoni Gonatæ, cujus regnum decurrit annis tribus, quos deinde, ut summa annorum, quæ desiderabatur, erueretur, addidit regno Dosonis. Originem erroris paucis exponam. Scilicet Demetrius Macedonia ejectus (287 April.) et in Asiam transgressus in manus Seleuci venit hieme sequente, sive circa Januar. vel Februar. an. 286. Ol. 123, 2. Sic ex collatis inter se locis Plutarchi in Demetr. c. 48 et Pyrrho c. 12 recte tempus rei constituit Clinto. II, p. 234. Eundemque annum (123, 2) etiam Porphyrius notat in latin. Mortuus vero Demetrius est nondum expleto captivitatis anno tertio (Plutarch. Dem. 52). Nos ex more chronologorum plenos annos tres numeramus, mortuumque assignemus initio an. 283. Patre libertate orbato, Antigonus in Græcia regnum administravit; titulum vero regiam filium plissimum a morte demum patris assumpsisse consentaneum est. Igitur regnavit a captivitate Demetrii per annos 47, a morte ejus cum regis titulo per annos 44. Posteriorem numerum notat Medius ap. Lucian. Macrob. c. XI: Ἀντίγονος... πρὸ Μακεδόνων (hoc minus accurate) ἐβασίλευσεν ἔτη, ἐβίωσε δὲ π'. Regnum Macedonia recuperavit decem annis post patris captivitatem (286), idque tenuit per ann. 37. Jam vero alii decennium istud, quod Macedonicam dominationem antecedit, computarunt a morte Demetrii (283): quo commisso, anni Macedonici 37 reducti sunt ad an. 34. Deinde error errorem traxit. Nonnulli ab eodem anno 283 in calculis profecti sunt, ita tamen ut eum non pro anno fatali Demetrii, sed pro captivitate anno primo haberent: undesequebatur, mortem Demetrii ab anno 283 descendere ad an. 280. Ita enim Porphyrius in Regg. Syr. § 2 Demetrium obiisse dicit Ol. 124, 4 (124½), annos natum 54. Eodem modo jam Plutarchi auctor computaverat, nec non Appianus in Syr. c. 54. Namque Plutarchus in Dem. c. 5 ait anno 312. Ol. 117, 1, Demetrium. ad Gazam prælio victum, natum fuisse annos 22 (sic etiam Appian.). vixisse eum annis 54 refert loco supra laudato

9. Ὁν διαδέχεται υἱὸς Δημήτριος, ὃς καὶ πᾶσαν τὴν Λιβύην ἔλαβε, Κυρήνης τε ἐκράτησε, καὶ κατέσεν ἐτῶν δέκα (1). Γῆμας δὲ τινὰ τῶν αἰχμαλώτων, καὶ Χρυσίδα προσιπών, Φίλιππον ἐξ αὐτῆς ἔσχε τὸν πρῶτον πολέμησαντα Ῥωμαίοις καὶ κακῶν αἰτίων Μακεδόνι γενομένον.

10. Φίλιππον μὲν οὖν ὀρρανεύμενον ἐπετρόπευεν Ἀντίγονος ἕτερος ἐκ τοῦ βασιλείου γένους, ὃ Φούσκος ἐπώνυμον ἦν. Δίκαιον δὲ τὸν Φούσκον εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ὀρώντες οἱ Μακεδόνες ἐστήσαντο βασιλεύειν, καὶ τὴν Χρυσίδα (1) αὐτῷ ἤρμωσαν. Ὁ δὲ παῖδων γενομένων ἐκ τῆς Χρυσίδος, οὐκ ἀνεθρέψατο, τὴν ἀρχὴν τῷ Φιλίππῳ περισώζων (παρασ. Scal.), ὃ δὲ καὶ παρέδωκεν ἀποθνήσκων, ἐπιτροπεύσας μὲν ἐπ' ἔτη 15' (2), ζήσας δὲ πάντα ἐτὶ μβ'. Ἦν δὲ (3) τοῦ Δημητρίου υἱός, ὃν οἱ Μακεδόνες Καλὸν ἐπωνόμαζον. [Ὁ δὲ Φίλιππος]

9. *Huic successit filius Demetrius, qui Libyam universam subegit, Cyrenen item occupavit; hisque patrie ditioni additis, monarchie novam rationem fundavit, atque annis decem dominatus est, ducta uxor captiva quadam, cui nomen fecit Aureole, de qua filium suscepit Philippum, illum scilicet qui primus cum Romanis bello certavit, et Macedonica calamitatis causa fuit.*

10. *Jam vero Philippi patre orbati solertem tutelam gessit quidam ex regio genere, cognomine Phuscus, qui mox propter tutelam equo jure administratam rex constitutus est, Aureola quoque collocata eidem in matrimonium. Is tamen filios, quos ex Aureola suscepit, haud aluit, ut imperium Philippo fraude procul adservaret, quod vita excedens in eum transtulit. Demetrius (Demetrii filius em. ingo) cognomento Pulcher, mortuus est anno altero Olympiadis 130 [132?]. Regnum deinde recidebat in Philippum, cujus curator et custos praedictus Antigonus erat, qui quidem Olympiadis 139 anno quarto diem supremum obiit, postquam annis duodecim curatorem egerat, et duobus vixerat cum quadraginta. Jam Philippus custode*

igitur vixit Demetrius ab an. 332—221: quod est falsissimum, uti vel ex natalibus Antigoni filii (319 a. C.) intelligis. Contra Diodorus XIX, 69, 1 (ex Hieronymo?) de Demetrio 22 annos nato loquitur in re quae pertinet ad Ol. 116, 3. Itaque vitae anni 54 recte se habeant, sed numerandi sunt ab an. 337—283 Jun. Denique quod Porphyrius in Regg. Syr. § 2 Demetrium captum esse dicit Ol. 123, 4. 123 (pro 123, 2), id falsum esse vel ex iis quae praecedunt ap. Porphyr. colligitur. Idem etiam nostro loco, ubi recte dicit Antigoni regem appellatum esse Olymp. 123, 2 (287-286), indicat in eundem annum cadere captivitatem Demetrii. Nihilominus alter numerus, sc. Ol. 123, 4, non est librarii error, sed ipse Porphyrius eum in auctore aliquo invenisse debet, quum satis quadret cum altero, in Regg. Mac., ubi Antigonus Gon. regnum suscepisse dicitur 126, 1. 275 Jan. (pro 125, 4), sive decem annis post patris captivitatem. Videmus itaque in Regg. Mac. et Syr. tres misceri computos et diversis fontibus profectos: primus (ex quo Demetrius mortuus est Ol. 124, 1, et Antigonus nonnisi 34 annos regnat) tribus annis aberrat; alter (ex quo Demetrius captus est Ol. 123, 4, Antigonus regnum suscepit Ol. 126, 1) ad verum propius accedit, quanquam etiam ipse adulteratus est; de origine hujus computi dicemus in not. ad Regg. Syriac; tertius denique sincerus computus est, ex quo Demetrius captus dicitur Ol. 123, 2, et initium Antigoni, si retro numeros Porphyrii supputaveris, incidit in Ol. 125, 4. Fieri potest ut Porphyrius diversos hos calculos notaverit quidem, non vero miscuerit. Diversorum enim auctorum sententias in medium prolatas esse colligas e fragm. 3, ubi Syncellus ait Antigoni Dosonem regnasse annis duodecim, secundum Diodorum vero annis novem. Quem utrumque calculum apud Eusebium ita confusum habes, ut regno Antigoni adscribantur quidem anni duodecim, Olympiades vero ita notentur, quasi novem tantum annis regnari. Hoc igitur procul dubio excerptoris culpa factum est. — Restat ut de initio regni Antigoni Gonatae apponam testimonium in Vita IV Arati p. 60 in Bion. Western. : Παρέλαβε τὴν ἀρχὴν περὶ τὴν ῥακ' Ὀλυμπιάδα (i. e. inter 481 Jul. — 476 Jul.). Cf. Vit. I Arati p. 54: Ἐγὼνε δ' Ἀντίγονος κατὰ τὴν ῥακ' Ὀλυμπιάδα. Quomodo fiat ut in Canone Eusebii 36 anni Antigono tribuantur, dixi in antecedentibus.

§ 9 not. 1. ἐτῶν δέκα] Cf. Polyb. II, 44 : Δημητρίου βασιλεύσαντος δέκα μόνον ἔτη καὶ μεταλλάξαντος τὸν βίον περὶ τὴν πρῶτην διάβασιν εἰς Ἰλλυρίδα Ῥωμαίων (an. 229. Postumio Albino, Cn. Fabio cos.). Quod Eusebius dicit : ὃς καὶ πᾶσαν Λιβύην (i. e. omnem regionem quae est inter Cyrenen et Aegyptum) ἔλαβε, Κυρήνης τε ἐκράτησε, idem sic habet Syncell. p. 271, B : Μακεδόνων γ' ἐβασίλευσε Δημήτριος υἱὸς Ἀντιγόνου ἔτη ι'. Οὗτος Λιβύης πάσης καὶ Κυρήνης ἐκράτησε, τὴν πατρῶν τε ἀρχὴν ἀνεκτέσαστο. His diversa plane confunduntur. Nam Demetrius, qui Cyrenen abiit, non est noster rex, sed D. ὁ Καλὸς, Demetrii Poliorcetae et Ptolemaidis filius, frater Antigoni Gonatae, et ex Olympiade Larissaea pater Antigoni Dosonis. Vide Regg. Thess. fr. 5. Justin. XXVI, 3; Niebuhr. I. l. p. 231. Droysen. I. l. p. 215. 293. sqq.

§ 10. not. 1. Χρυσή[δα] Cf. Etyim. M. : Δώσων οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ υἱὸς Ἀντιγόνου, ὃς υἱὸς Δημητρίου, ὃς ἔγχε Χρυσίδα τὴν μητέρα Φιλίππου τοῦ ὑπὸ Ῥωμαίων γενομένου... ἐλρηται δὲ διὰ τὸ φιλότιμον καὶ διὰ τὸ πολλὰ διδόναι καὶ χαρίζεσθαι. Cognomen Φούσκος probabiliter est Macedonica vox, quae quid significet, nescio. — οὐκ ἀνεθρέψατο] non ita eduxit, ut Philippo eos opponeret, quasi regnum sibi vindicatos. Nescio an hoc sensu auctor dixerit : οὐκ ἀντεθρέψατο. — 2. 16'] Quomodo factum sit ut 12 anni pro novem Antigono tribuantur diximus supra. Laterculus Regg. Thess. II. I. recte habet annos novem; sed quod Porphyrius in Antigoni temporibus peccavit, idem auctor laterculi Regg. Thess. in Pyrrhi regno commisit. Novem annos etiam Diodorus ap. Sync. notavit (v. fr. 3). Antigonus post pugnam ad Sellasiam commissam citato itinere in Macedoniam reversus ibique cum Illyriis praelio congressus τῇ μὲν μάχῃ κατῴρωσε, τῇ δὲ παραλῇσι καὶ κραυγῇ... ἐκθύμως χρησάμενος, εἰς αἵματος ἀναγωγὴν ἐμπεσών μετ' οὐ πολὺ νόσφον τὸν βίον μετέλλαξε, Polyb. II, 70. Cf. Plutarch. Cleom. c. 27. 30. Pugna ad Sellasiam pugnata est circa mensem Junium an. 221. Olymp. 139, 3 exeunte. V. Droysen. II, p. 549. Ex Porphyrii numeris retro supputatis Philippus regnum suscepit initio anni 220. Idemque initium ex Polybio et Livio computari docet Clinton. II, p. 243. — 3. ἦν δὲ] sic correx. Niebuhr. pro vulgata ὁ δὲ. Deinde inserui : ὁ δὲ Φίλιππος. Ceterum mentionem patris Antigoni non in fine, sed initio hujus segminis expectabas. Turbatum aliquid esse, et Demetrii Pulchri mentionem ex alio loco huc translata, ac primum nonnisi ad marginem adscriptam fuisse, inde colligis, quod alio modo haec in graecis nostris, alio in latinis adornata sunt. Secundum latina in graecis post verba παρέδωκεν ἀποθνήσκων, pergendum fuisset hunc in modum : Ἦν δὲ τοῦ Δημητρίου υἱός, ὃν οἱ Μακεδόνες Καλὸν ἐπωνόμαζον, ὃς ἐτελεύτησε τῷ β' ἔτει τῇ ρλ' (ρλβ') Ὀλυμπιάδος. Ἦ δὲ βασιλεία ἐλ. Φιλίππου μετέλληεν, οὐ ἐπιτροπος καὶ ἐπιμαλητής ὁ προειρημένος Ἀντίγονος ἦν, ὃς τελευτᾷ ἔτε δ' τῆς ρλθ' Ὀλυμπιάδος, ἐπιτροπεύσας μὲν ἐπ' ἔτη θ', ζήσας δὲ πάντα

χωρίς τοῦ ἐπιτρόπου ἀπὸ τῆς ρμ' Ὀλυμπιάδος ἀρχεῖν ἤρξατο· καὶ ἐβασίλευσεν ἔτεσιν ὀλοῖς δύο καὶ μ'· τελευτᾷ δὲ δευτέρῳ ἔτει τῆς ρνθ' (1. ρν') Ὀλυμπιάδος, νη' τὰ ὀλα βιούς ἔτη.

11. Περσεύς δὲ υἱὸς τοῦ Φιλίππου Δημήτριον τὸν ἀδελφὸν ταῖς πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ διαβολαῖς ἀποκτείναντας βασιλεύει ἔτεσι δέκα καὶ μῆσιν ὀκτώ. Ἐπὶ γὰρ τῆς ρνθ' Ὀλυμπιάδος τοῦ τετάρτου ἔτους Λεύκιος Αἰμίλιος πρὸς (στρατηγὸς ὤπατος?) τοὺς Μακεδόνας περὶ τὴν Πύδναν εἶλε κατὰ κράτος. Περσεὺς δὲ εἰς τὴν Σαμοθράκην ἐφυγεν. Εἶτα ἔχουσιν παρέδωκεν αὐτὸν δέσμιον τοῖς πολεμίοις, κἀκείθεν εἰς Ἀθήνῃς μετατεθεὶς καὶ τηρούμενος μετὰ πέντε ἔτη ἐτελεύτα.

12. Τὰ δὲ τῶν Μακεδόνων ἐπὶ τούτου κατελύθη. Καὶ αὐτοὺς Ῥωμαῖοι τότε μὲν αὐτονόμους ἀφῆκαν, αἰδούμενοι ὁῶσαν ἀγαθὴν καὶ μέγεθος ἀρχῆς τῆς Μακεδόνων.

13. Ἐτεὶ δὲ ἑνεακαίδεκάτῃ, ἐπὶ τῆς ρνζ' Ὀλυμπιάδος, εἰς ἔτος τρίτον, Ἀνδρίσκος τις υἱὸν αὐτὸν ψευδόμενος εἶναι Περσέως, καὶ Φίλιππον αὐτὸν μετονομάσας, καθ' (καὶ cod. παρ' Scal.) ὃ καὶ Ψευδοφίλιππος ἐκαλεῖτο, κρατεῖ Μακεδονίαν, Θρᾷκας λαβὼν συμμαχοῦς. Ἐνιαυτὸν δὲ κρατήσας, ἐκ παρατάξεως μὲν [ἡττηθεὶς] φεύγει εἰς τοὺς Θρᾷκας, ἐκδοτός δὲ παρ' ἐκείνων δοθεὶς ἀναπέμπεται δέσμιος εἰς τὴν Ῥώμην.

14. Ῥωμαῖοι δὲ Μακεδόνας ἀχαρίστους γενομένους, διὰ τὸ συλλαβέσθαι τῷ Ψευδοφίλιππῳ, ὑποφόρους ἐποίησαν, ἔτει τετάρτῳ τῆς ρνζ' Ὀλυμπιάδος. Γίνονται οὖν μετ' Ἀλέξανδρον τὸν μέγαν ἀπὸ τῆς ριδ' Ὀλυμπιάδος ἔτους δευτέρου, ἄχρι τῆς ρνζ' τετάρτου ἔτους, ἐν ᾧ καταδουλώθησαν Μακεδόνες, τὰ πάντα ἔτη ροδ', ἔτους τῆς Μακεδονικῆς βασιλείας ροδ'.

15. α' Ἀριδαῖος δ καὶ Φίλιππος ἔτη ζ'.

β' Κάσσανδρος ἔτη ιθ'.

γ' Κασσάνδρου παῖδες ἔτη γ', μῆνας ζ'.

δ' Δημήτριος δ Πολιορκητὴς ἔτη ζ'.

ε' Πύρρος μῆνας ζ' (1. ζ').

ς' Λυσίμαχος ἔτη ε', μῆνας ε' (supra ζ').

ζ' Πτολεμαῖος δ Κεραυνὸς ἔτος α', μῆνας ε'.

η' Μελέαγρος (ἔτος α', quod dele), μῆνας β'.

θ' Ἀντίπατρος Λυσιμάχου (supra Φιλίππου) ἔτος α' (1. δ' Ἑτησίας), ἡμέρας μεί.

ι' Σωσθένης ἔτη β'.

ια' Ἀναρχίας ἔτος α' μῆνες β'. (aliter latin.)

ιβ' Ἀντίγονος δ Γονατᾶς ἔτη λδ'.

ιγ' Δημήτριος δ Καλὸς ἔτη ι'.

ιδ' Ἀντίγονος δ Φωσκάς ἔτη ιδ'.

ιε' Φίλιππος ἔτη μβ'.

ισ' Περσεὺς ἔτη ι', μῆνας η'.

ιζ' Αὐτονομίας ἔτη ιθ'.

ιη' Ψευδοφίλιππος ἔτος α'.

remoto regnum auspicatus est Olympiade 140, tenuitque annis quadraginta duobus. Obiit denique secundo anno Olympiadis 159 (1. 150), annos octo et quinquaginta natus.

11. *Philippi filius Perseus, Demetrio fratre interfecto, annis decem cum mensibus octo regnavit. Namque centesimæ et quinquagesimæ secundæ Olympiadis quarto anno Lucius Æmilius Macedonicas vires ad Pydnam fregit (codex: Leucippus et Acilius Macedonum Pydnæ oras vi occupaverunt); Perseus autem primum in Samothraciam confugit, mox se hostibus sponle dedit, translatusque Albam sub custodia vitam agebat, donec post quinquennium decessit.*

12. *Macedonum res sub eo finem acceperunt: quamquam adhuc Romani liberis illis suisque juris esse permiserunt, honoris ergo dignitatisque propter famam eximiam gloriosi victoriosque imperii Macedonum.*

13. *Sed enim post decimum nonum annum, qui fuit centesimæ et quinquagesimæ septimæ Olympiadis tertius, Andrisus quidam lepide se Persei filium dictitavit, adscito etiam Philippi nomine, unde et Falsus Philippus vocatus est. Is ope Thracum fretus Macedonia dominatum occupavit tenuitque anno uno, donec praelio superatus ad Thraces confugit, a quibus proditus, Romam vinculus traducitur.*

14. *Tunc demum Romani spreto Macedones, qui Philippo studuissent, stipendiarios eos fecerunt Olympiadis 157 anno quarto. Itaque post Alexandrum, regni quidem Macedonici, usque ad tempus quo id tributo subiectum est, atque ad Romanorum dominatum, ab Olympiadis 114 anno altero ad Olympiadis 157 annum quartum, numerantur omnino Olympiades quadraginta tres cum duobus annis; summa autem annorum est CLXXIV.*

15. *Reges vero Macedonum post Alexandrum Philippi fuerunt hi.*

1. *Aridæus idemque Philippus annis VII.*

2. *Cassander annis XIX.*

3. *Cassandri filii annis III, mensibusque VI.*

4. *Demetrius Obsessor annis VI.*

5. *Pyrrhus mensibus VII.*

6. *Lysimachus annis V, mensibusque V.*

7. *Ptolemæus Ceraunus anno I mensibusque I.*

8. *Meleager mensibus II.*

9. *Antipater Lysimachi (supra Philippi), diebus XLV.*

10. *Sosthenes annis II.*

11. *Interregni anni II.*

12. *Antigonus Gonatas annis XXXIV. (cod. XXXIII.)*

13. *Demetrius annis X.*

14. *Antigonus Physcus annis XII.*

15. *Philippus annis XLII.*

16. *Perseus annis X, mensibusque VIII.*

17. *Liber tatis cum legibus propriis anni XIX.*

18. *Falsus Philippus anno I. Post quos Romani.*

ἔτη μβ'. Vertit hæc Niebhaurius, monetque fieri non potuisse ut Demetrius Pulcher diem obierit Ol. 130, 2. Scribendum esse censet Ol. 132, 2, suffragante Droysenio l. i. II, p. 248. 314.

(5.)

Eusebii Chron. Armen. p. 180 sqq. ed. Mai :

THESSALORUM REGES.

1. *Thessali et Epirotæ diu paruerunt iisdem qui Macedonibus præsidebant; a Romanis autem libertatem cum jure utendi suis legibus adepti sunt post Philippum in Thessalia armis Titi Romanorum ducis profligatum. Sed et ipsi demum stipendiarii Romanorum facti sunt eadem qua Macedones causa.*

Jam vero post obitum Alexandri his quoque Ariæus, qui et Philippus, imperavit annis septem. Huic successit Casander Epirotarum et Thessalorum rex annis novemdecim. Tum Philippus ejus filius mensibus (cod. h. l. annis) quattuor. Deinde et hujus fratres Antipater et Alexander annis duobus mensibusque sex. Item Demetrius Antigoni (cod. Antipatri) annis sex totidemque mensibus. Postea Pyrrhus annis quattuor totidemque mensibus (infra: tribus annis quattuor mensibus). Deinde Lysimachus Agathoclis annis sex. Mox et Ptolemæus cognomento Ceraunus anno uno mensibusque quinque. Quem excepit Meleager mensibus duobus. Post quem Antipater Lysimachi quinque et quadraginta diebus. Post quem Sosthenes anno uno. Consecutum est interregnum duobus annis et mensibus totidem. Exin dominatus est Antigonus De-

metrii annis triginta quattuor, mensibusque duobus. Circa hos annos Pyrrhus receptis in deditionem Antigoni copiis, paucisque locis potitus, prælio deinde Dardii a Demetrio filio Antigoni debellatus est (1) rebusque exutus. Brevi tempore post, extincto Antigono, regnavit ejus filius Demetrius annis decem. Post hunc Antigonus Demetrii ejus, qui Cyrenen profectus est, et Olympiadis, filix Polycteti Larissæi, annis novem. Hic Achæis suppetias validas ferens Cleomenem Lacedæmonum tyrannum prælio superavit, Spartanosque libertate donavit, ac divinos prope honores apud Achæorum gentem promeritus est. Post hunc Philippus Demetrii regnavit annis XXIII cum mensibus novem (2): tum prælio in Thessalia a Tito duce Romani exercitus debellatus est. A Romanis autem libertatem potestatemque utendi suis legibus acceperunt Thessali itemque reliqui Græci qui vectigal Philippo pendebant.

2. *Et primo quidem anno (3) nulli principes in Thessalia fuerunt; deinceps vero principes annui suffragiis publicis legi cæperunt. Primus autem creatus est Pausanias Echecrati Pheræus (4). Deinde Amyntas Cratis Pierius (5), quo imperante Titus Romam reversus est. Deinde Eacides Callix Metropolitanus. Deinde Epidromus Andromachi Larissæus, mensibus octo; reliqua autem ejus anni parte Eunomus Polycteti Larissæus, mensibus quattuor. Rursus (6) Eunomus anno uno. Deinde Eaci-*

FRAGM. 5. Locum hunc adscripsimus, etsi non est Porphyrii. Cujusnam sit, nescio. Fortasse et Thallo fluxit, quem inter fontes suos Eusebius recenset. — 1. *Prælio deinde Dardii (Dardæ Aucher.) a Demetrio filio Antigoni debellatus est.* Justinus XXVI, 2: *Antigonus... bellum Atheniensibus infert. In quo quum occupatus esset, interim Alexander, rex Epiri, ulcisci mortem patris Pyrrhi cupiens, fines Macedoniæ depopulatur. Adversus quem quum reversus a Græcia Antigonus esset, transiit militum destitutus, regnum Macedoniæ amittit. Hujus filius Demetrius puer admodum, absente patre, reparato exercitu, non solum amissam Macedoniam recipit, verum etiam Epiri regno Alexandrum spoliatur.* Eusebius pro Alexandro Pyrrhum non minans male excerptisse auctorem suum videtur. Quod deinde Justinus et Eusebius dicunt Demetrium illum fuisse filium Antigoni Gonatæ, id negat Droysenius II, 179, 216. Nam matrem Demetrii Philam, Seleuci I filiam, non nupsisse Antigono antequam bellum inter Antigonom et Antiochum fuisset compositum (an. 278), adeo ut Demetrius victor (circ. an. 266) vix duodecimum ætatis annum egisset. Itaque intelligendum esse censet Demetrium fratrem Antig. Gonatæ, vel potius Demetrium τὸν Καλὸν. Ceterum nihil video cur Antigonus Philam ducere non potuerit antequam controversiæ cum Antiocho conflarentur. *Derdium vel Dardia*, Macedoniæ locus aliunde non notus. *Derdas*, virorum Macedonum nomen, sæpius obvium. V. Steph. Thea. s. v. et Droysen. II, p. 215. — 2. *annis XXIII cum mensibus novem* [codex h. l. *annis III c. m. novem*. Sed infra recte annis XXIII etc. Pertinent hi ab anno 220 Jan. usque ad 197 Sept. sive ad Olymp. 145, 4 mens. tertium. Pugna ad Cynoscephalas ex Livii narratione pugnata esse debet circa mens. Junium anni 197, sive exeunte Olymp. 145, 3. Noster auctor illos annos 23 novemque menses usque ad pacem constitutam numerasse videtur. — 3. *Primo quidem anno*] i. e. Olymp. 146, 1, non vero 145, 4, ut Niebuhrus p. 243 computat; nam infra Philippus diem obiisse dicitur Ol. 152, 2, anno Phyrini, qui decimus septimus erat Thessalorum præfectus: unde sequitur primum præfectum creatum esse Ol. 146, 2. 195. Quanquam initium anni Olympici non idem fuerit cum initio anni Thessalici. — 4. *Pausanias Pheræus*] Pausaniam Pheræum, principem civitatis, Livius XXXVI, 9 in rebus anni 191 memorat; hunc eundem esse cum nostro censet Niebuhr. p. 243. — 5. *Pierius Pierensis* Aucher. Monet Niebuhrus Pierios Philippo paruisse. Probabiliter indicari urbem Thessalicam; fortasse eam, quam Stephanus memorat: Πηρεῖα, Θεσσαλίας χωρίον, τὸ ἐνικὸν Πηρεὺς. Titus *veris initio* anni 194 Elateæ Corinthum profectus est, ubi conventum edixerat. Deinde Elateam rediit. Post hæc in Chalcidem profectus est, ibique conventum Euboicarum civitatum habuit. Quibus peractis, Demetriadem se contulit, ubi non liberandæ modo civitates erant, sed ex omni colluvione et confusione in aliquam tolerabilem formam redigendæ. Dehinc in Epirum abiit, unde in Italiam trajecit. Sic Livius XXXIV, 48 sqq. Hinc facile colligitur, e Thessalia Titum proficisci non potuisse ante mens. Julium an. 194, sive ante init. Ol. 146, 3, qui annus est Eacidae præfecti (non vero 146, 3, ut Niebuhr. putavit). — 6. *Rursus*] i. e. primum suffectus est in quattuor menses anni, Ol. 147, 1, cujus eponymus Epidromus erat. Deinde in annum sequentem creatus, Ol. 147, 2. 192, cujus ipse erat eponymus.

des *Calliæ Metropolitanus* anno altero (7). Deinde *Pravilus* (infra *Praviles*) *Phaxiæ Scotussæus*. Deinde *Eunomus Polycleti Larissæus* anno altero. Deinde *Androsthene*s *Idalii Gyrtonius*. Deinde *Thrasymachus Alexandri Atracius* (*Artacius* cod.). Deinde *Leontomenes Damothonis* (8) *Pheræus*. Deinde *Pausanias Damothonis Pheræus* (9). Deinde *Theodorus Alexandri Argivus* (10). Deinde *Nicocrates Phaxini Gortynensis* (11). Deinde *Hippolochus* (12) *Alexippi Larissæus*. Deinde *Phyrinus Aristomenis Gomphensis*.

3. Eo anno *Philippus rex* obiit in Macedonia, potestate in filium *Perscum* translata. Is *Thessalis* imperaverat, uti dictum est, annis [viginti] tribus cum mensibus novem, Macedonibus autem annis omnino quadraginta duobus et mensibus novem (13). Jam vero a centesimæ et quartæ decimæ Olympiadis anno altero, quo tempore rebus præpositus est *Philippus* (*Aridæus*), usque ad *Philippum Demetrii* extinctum, cujus obitus incidit in centesimæ et quinquagesimæ Olympiadis annum alterum, cum quinque mensibus, conflantur anni CXLIV, mensesque quinque (i. e. 323 Juli — 179 Dec.).

Thessalorum regum summa.

1. *Aridæus* idemque *Philippus*, annis VII.
2. *Casander* annis XIX.
3. *Philippus* mensibus IV.
4. *Antipater* et (codex : *Antipater* qui et) *Alexander* annis II et mensibus VI.
5. *Demetrius* annis VI et mensibus VI.
6. *Pyrrhus* annis III et mensibus IV.

7. *Lysimachus* annis VI.
8. *Ptolemæus* idemque *Ceraunus* anno I et mensibus VII (supra : mss. V).
9. *Meleager* mensibus II.
10. *Antipater* diebus XLV.
11. *Sosthenes* anno I.
12. *Interregnum* annis II et mensibus II.
13. *Antigonus* annis XXXIII (leg. XXXIV ut supra) et mensibus II.
14. *Demetrius* annis X.
15. *Antigonus* annis IX.
16. *Philippus* annis XXIII et mensibus IX. Deinde copiarum duces hi :
1. *Pausanias*. (Ol. 146, 2. 195.)
2. *Amyntas*. (Ol. 146, 3. 194.)
3. *Æacides*. (Ol. 146, 4. 193.)
4. *Epidromus*. (Ol. 147, 1. 192.)
5. *Eunomus*. (Ol. 147, 2. 191.)
6. *Æacides alter*. (Ol. 147, 3. 190.)
7. *Praviles*. (Ol. 147, 4. 189.)
8. *Eunomus alter*. (Ol. 148, 1. 188.)
9. *Androsthene*s. (Ol. 148, 2. 187.)
10. *Thrasymachus*. (Ol. 148, 3. 186.)
11. *Leontomenes*. (Ol. 148, 4. 185.)
12. *Pausanias*. (Ol. 149, 1. 184.)
13. *Theodorus*. (Ol. 149, 2. 183.)
14. *Nicocrates*. (Ol. 149, 3. 182.)
15. *Hippolochus*. (Ol. 149, 4. 181.)
16. *Cleomachides*. (Ol. 150, 1. 180.)
17. *Phyrinus*. (Ol. 150, 2. 179.)
- Philippus*. (Ol. 150, 2. 179 exeunt.)

Huius *Epidromi* prætoris *Thessalorum* in rebus an. 192, meminit *Livius* XXXV, 39. — 7. anno altero] infra : *Æacides alter*. Dicere voluit : *Æacides* iterum, δεύτερον vel αὐτίς. — 8. *Laontomenes* codex. Alterum nomen *Damothonis*, fuerit *Δαμοθόου*. Nomen *Δαμοθοῖδας* occurrit ap. *Pausan.* IV, 24, 1. — 9. *Pheræus*] Ex *Aucheri* vers. additum. — 10. *Argivus*] Maius Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν prætoris huius patriam fuisse censet. *Niebuhr.* mavult intelligere Ἄργος τὸ Ὀρεστικόν; addens tamen apud *Stephanum* etiam *Argos Thessalicum* memorari; fortasse etiam pro *Argivus* fuisse *Atracius*. — 11. *Gortynensis*] *Cortunensis* ed. Ven. *Cotunensis* ed. Mediol. Hoc si verius est, *Niebuhrus* proponit *Cylinensis*. (St. B. : Κύτινα, πόλις Θεσσαλίας. Ὁ πολίτης Κυτιναῖος). — 12. *Hippolochus*] Idem, ut videtur, cum eo, cujus *Livius* meminit XXXVI, 9 (ad an. 191). In seqq. nomen *Phyrinus* vix genuinum est. — 13. quadraginta duobus et mensibus novem] Chronologia postulabat ut scriberetur quadraginta et uno etc. Nam post *Philippi* annos 23, menses 9, recensentur 18 anni libertatis, quorum postremo moritur *Philippus*; unde summa efficitur an. 41, m. 9; qui pertinet ab an. 220 Jan. usque ad 179 exeunt. sive Ol. 152, 2, ut ipse auctor dicit rectissime. — Ceterum huc usque *Eumenes* prætores *Thessalicos* recensuit, quod *Macedonicorum* regum chronologiæ illustrandæ essent. Nam postea quoque *Thessalorum* prætores creatos esse, exemplis demonstrat *Niebuhrus* p. 246.

	EXC. BARB.		SAMUELIS.		EUSEBIUS, p. 256.		EUSEBII CANON.		REGG. THESS.		PORPHYRIUS.		NUMERI CORRECTI.		
	Annl.	Annl.	Annl.	Annl.	Annl.	Annl.	Olymp.	Annl.	Annl.	Annl.	Olymp.	Annl.	Olymp.	A. Chr.	Annl.
Philippos III Arideus	7	7	7	7	7	7	144,2	7	7	7	114,2—115,4	7	114,2—115,4	323 Juli. 13.	7
Olympias et Cassander	19	19	19	19	19	19	116,1	19	19	19	116,1—120,3	19	116,1—120,4	316 Juli.	19
Philippos IV	4	4	4	4	4 (gr. 3.)	4	120,4	4	4	4	120,4—121,3	3	120,4—121,3	297 Juli.	3 [3]
Antipater et Alexander	5	5	5	5	6	6	121,4	5	6	6	121,4—123,1	6	121,3—123,1	294 Oct.	6
Demetrius I	6	7	7	7	7	[3]	123,1	7	[3]	4	123,1	7	123,1	287 April.	7
Pyrros	5	5	5	5	5	6	123,2	5	6	6	123,2—124,3	5	123,2—124,3	287 Nov.	5
Lysimachus	2	1	9 (l. 5).	1	1	1	124,3	2	1	5	124,3—125,1 m. quintum.	1	124,3—125,1	281 Juni.	1
Ptolemæus Ceraunus	7	2	2	2	2	2		2	2	2	125,1	2	125,1	280 Nov.	2
Meleager	2	1	1	1	1	1		1	1	1	125,1	1	125,1	279 Jan.	1
Antipater	2	2	2	2	2	2	125,1	2	1	1	125,1	2	125,1	279 Feb.	1
Sothenes	2	2	2	2	2	2		2	2	2	125,2	2	125,2	278	2
Interregnum	35	36	36	36	36 (gr. 44.)	36	125,3	36	34	2	126,1—135,1	34	125,4—135,1	276 Jan.	37
Antigonus Gonatas	10	10	10	10	10	10	134,2	10	10	10	135,1—137,4	10	135,1—137,4	239 Jan.	10
Demetrius II	15	15	15	15	15 (gr. 12.)	15	137,1	15	9	9	137,4—139,4	12	137,4—139,4	229 Jan.	9
Antigonus Doson	5*	42	42	42	42	42	140,4	42	41	9	139,4—150,2	42	139,4—150,2	220 Jan.	41
Philippos V	10	10	10	10	10 (gr. 9.)	10	151,2	10	144	5	152,4	10	150,2—152,4	179 Oct.	10
Perseus											152,4		152,4	168 Jun. 22.	10
Ptolemaeus ad Ptocham											157,4		157,4	168—149	19
Libertatis anni											157,4		157,4	149—148	1
Pseudophilippus											Summa : 174		Summa : 174		174
											i. e. 323 149		i. e. 323 149		
											322 148		322 148		

Scaliger Exc. Eus. p. 61. Cramér. An. Par. II, p. 125 :

Ἀσίας καὶ Συρίας βασιλεῖς οἱ μετὰ τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον.

1. Φιλίππου τοῦ [καὶ] Ἀριδαίου ἕκτον ἔτος κατὰ-γοντος (ἄγοντος Scal.) τῆς βασιλείας ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς πεντεκαίδεκάτης Ὀλυμπιάδος ἔτει τρίτῳ Ἀντίγονος δ' πρώτος ἐβασίλευσε τῆς Ἀσίας καὶ ἤρξε μὲν ἔτεσιν ὀκτωκαίδεκα, τὰ πάντα βιώσας ἕξ καὶ ὀγδοήκοντα (1). Φοβερώτατος δὲ τῶν τότε βασιλέων γέγονε· καὶ θνήσκει περὶ τὴν Φρυγίαν, πάντων αὐτῷ διὰ φόβον τῶν δυναστῶν ἐπιθεμένων, τετάρτῳ ἔτει τῆς ἑκατοστῆς ἐννακαὶ δεκάτης Ὀλυμπιάδος (2).

2. Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Δημήτριος φυγὰς εἰς τὴν Ἐφεσον διεσώθη· καὶ τῆς Ἀσίας ἀπάσης ἀποσφαλεῖς, πάντων δεινότητος βασιλεὺς ἔδοξεν εἶναι ἐν τῇ πολιορκίᾳ· ἀρ' οὐ δὴ καὶ Πολιορκητῆς ἐπεκλήθη. Βασιλεύει δὲ καὶ αὐτὸς ἔτη ιϛ'. (Excidit folium.)

[Syncell. p. 273, D : Δημήτριον τὸν Πολιορκητὴν δ' Σέλευκος λαθὼν ἐν Κιλικίᾳ βασιλικῶς τηρεῖσθαι προσέταξεν, ἕως θανάτου ὑπὸ χειρὰ τὴν τῆς Ἀσίας ἀρχὴν κτησάμενος.]

Eusebii Chronicon Armenicum ex versione Ang. Maji, p. 183 :

Asianorum et Syrorum reges.

1. Quum Philippus Aridæus sextum jam regni annum exigeret, centesimæ et quintæ decimæ Olympiadis tertio anno, Antigonus primus imperavit Asiaticis, regnavitque annis XVIII, donec octogesimo ætatis anno consumptus est. Hic omnium regum per id tempus multo horrendissimus fuit, peritque in Phrygia, exercitibus (δυνάμεων pro δυναστῶν) undique, qui ab eo sibi timebant, in eundem irruentibus, centesimæ et decimæ nonæ Olympiadis quarto anno.

2. Ejus vero filius Demetrius, fuga se proripiens Ephesum, salutem consuluit, Asia cuncta ab eo deficiente. Hic quidem omnium regum acerrimus in obsidendi urbibus visus est, ideoque Obsessoris cognomen retulit. Regnavit annis septemdecim, vizit omnino quattuor supra quinquaginta. Centesimæ vigesimæ Olympiadis primo anno cum patre regnaverat [jam] biennio (1), quod item tempus ad annos ejus imperantis septemdecim pertinet. Captus a Seleuco ductus est in Ciliciam centesimæ et vigesimæ [tertiæ] Olympiadis (2) quarto anno, at-

FRAGM. 6, § 1, *not.* 1. ἕξ καὶ ὀγδοήκοντα] *octoginta* in latinis. Sec. Hieronymum Cardianum (fr. 3, tom. II, p. 453) ἐτελεύτησεν ἐτῶν ἐνὸς καὶ ὀγδοήκοντα. Fortasse igitur apud Porphyrium legendum ἐν καὶ ὀγδ. Ser. Appian. Syr. c. 55 moritur ὑπὲρ ὀγδοήκοντα ἔτη γεγονώς. Quæ sequuntur, φοβερώτατος κτλ., ea in caput de regibus Macedonum transtulit ineptique delorsit Syncellus (vide fr. 3). — 2. τετάρτῳ ἔτει 'Ολ. ριθ'] Pugna ad ipsum incidit in initium Olymp. 119, 4 (an. 301 æstat.). V. Diodor. XX, 113. Clinton. ad an. 301. Chronographus noster totum hunc annum numerat Antigono; nam si usque ad pugnam ad ipsum octodecim regni annos complevisset, initium caderet in Olymp. 115, 2. 319, sive in quintum, non vero in sextum annum Aridæi. Igitur regnum Antigoni pertinet ad initio Olymp. 115, 3 usque ad finem Olymp. 119, 4 (318 Juli.). Ceterum cur τῆς βασιλείας initium referatur ad an. 318, mirari licet. Droysenius *Hellen.* I, p. 697 causam rei in eo invenit, quod an. 318 Eumenes Asia occidentali Antigono cesserit. Accuratius, puto, tempus, a quo tanquam Asiæ regem Antigonus se gesserit, indicat Diodorus XVIII, 73, ubi narrato prælio navali, quo Clitum Antigonus oppressit (an. 318 æstat. vel auct.), subjicit hæc : Ἀντίγονος μὲν οὖν τῆς ἀπὸ τῆς συμφορᾶς περιβαλὼν τοὺς πολεμίους μεγάλην ἐπὶ στρατηγίᾳ καὶ συνέσει δόξαν ἀπηνέγκαστο. Θαλαττοκρατῆσαι δὲ ἔσπευδε καὶ τὴν τῆς Ἀσίας ἡγεμονίαν ἀδμήριτον περιποιήσασθαι.

§ 2. *not.* 1. *cum patre jam regnaverat biennio*] Regis nomine Demetrium salutaverat anno 306 post victoriam ad Salaminem, uti constat (Plutarch. Dem. 18, 1). Sed hoc nihil ad nos. Secundum Plutarchum (Dem. c. 28) Antigonus, quum hostes jam in propinquo essent, fatum præsentiens, τὸν υἱὸν ἀπέδειξε τῷ πλήθει καὶ συνέστησε διάδοχον. Hoc sec. Plutarchum paucis diebus ante pugnam ad ipsum Ol. 119, 4 factum est. Droysenius I, p. 697 statuit hoc factum esse postremis diebus Olymp. 119, 3, atque chronologum totum hunc annum tanquam primum Demetrii annum numerasse; secundum vero annum quod cum patre regnaverat, intelligit paucos illos dies qui labuntur usque ad prælium commissum Ol. 119, 4; nam totum hunc annum a Porphyrio tribui adhuc Antigono. Sed vereor ne sic argutus quam verius pauci dies in biennium chronologicum extrahantur. Imo fuisse debent qui Demetrium cum patre vivente per duos fere annos regnasse tradiderint; quanquam de hoc aliunde non magis constat, quam de βασιλείας annis ab Olymp. 115, 3 numerandis. Nam sic demum quæ de septemdecim annis Demetrii traduntur cum vera chronologia conciliari possunt. Nimirum supra vidimus captum esse Demetrium Ol. 123, 2. 286 Jan.; hinc si septemdecim annos numeraveris, initium cadit in Ol. 119, 1. 303 Jan. Jam vero facillime accidit, ut aliquis Demetrii annos illos septemdecim inde ab morte Antigoni numeraret, ideoque Demetrium captum diceret Ol. 123, 4. 285 Juni. Ejusmodi errorem in fontibus suis Porphyrius invenit atque enotavit. Atque hinc pendet alter error in regibus Macedonum (fr. 4), ubi decennium quod est inter Demetrii captivitatem et Antigoni Gonatæ regnum, ita ponitur ut exeat in Ol. 126, 1. 275 Jan. Ex iis quæ in antecedentibus Porphyrius dicit, illud quod de anno quo captus sit legitur, explicationem non admittit. Nam etiamsi *biennium* illud ex Droysenii ratione accipere velis, tamen Ol. 123, 4 non esset decimus septimus, sed duodevicesimus Demetrii annus. — De tertio errore, ex quo Demetrius mortuus esse dicitur Ol. 124, 4, quemque etiam apud Plutarchi auctorem et Appianumprehendimus, dixi supra. Niebuhrius *Kl. Schftl.* p. 223 posteriorem numerum mutari voluit in Ol. 124, 2, totumque hunc locum in Græcis Porphyrii ita fere habuisse statuit : Καὶ βίον μὲν ἔτη νδ', βασιλεῖαι δὲ ἔτη ιϛ', μόνος μὲν ἀπὸ τῆς 'Ολ. ρα', ἔτους α' συναρθμεῖται δὲ αὐτῷ ὁ χρόνος θυσὶν ἐτῶν, ἃ σὺν τῷ πατρὶ ἐβασίλευσε. Καὶ ἦν ὑπὸ Σέλευκου ἐν Κιλικίᾳ 'Ολ. ρηγ' ἔτει δ', βασιλικῶς τε φυλαχθεὶς τῷ β' ἔτει τῆς ρηδ' 'Ολ. ἀπέθανεν.

4. [Syncell. p. 266, C : Πτολεμαῖος ὁ Λάγου πρῶτος τῆς Αἰγύπτου μετὰ Ἀλέξανδρον βασιλεύσας ἔτη μ', ἔλθων εἰς Παλαίγασαν συνάπτει μάχην Δημητρίῳ τῷ Ἀντιγόνου, καὶ νικήσας ἀναδείκνυσιν Σέλευκον βασιλέα Συρίας καὶ τῶν ἄνω τόπων. Σέλευκος δ' ἀναβὰς μέχρι Βαβυλωνίας καὶ κρατήσας τῶν βαρβάρων βασιλεύει ἔτη 35· διὸ καὶ Νικάνωρ ἐπεκλήθη.]

que apud illum regio more in liberali custodia habebatur, donec quarto anno Olympiadis vigesima quartæ supra centesimam obiit. Hunc exitum Antigoni et Demetrii res habuerunt.

3. Jam vero Lydorum regionibus qua ad Thraciam pertinent imperavit Lysimachus, superioribus autem partibus Syriæque Seleucus: quorum uterque jam inde a primo anno Olympiadis centesimæ et quartæ decimæ eas dominationes obtinuit. Sed enim Lysimachi res prætermittere satius est; a Seleuco autem quid quæve ratione actum sit narrabimus.

4. *Ægypti primus rex Ptolemæus Veterem Gazam delatus Demetrium Antigoni filium superavit: quo facto regem Syriæ et superioribus partibus Seleucum imposuit. Tum vero Seleucus inter Barbaros ullertius proventus, victoria regnum confirmavit, ex eaque dictus est Nicanor (seu Victor), sceptroque politus est annis triginta duobus, orsus videlicet a centesimæ et decimæ septimæ Olympiadis anno primo, desinensque in centesimæ et vigesimæ quartæ annum quartum, vita ad annum usque septuagesimum quintum producta, quo insidias a familiari suo Ptolemæo, cognomento Cerauno, passus interit.*

5. Successit filius Antiochus ex Apame (1) Perside, nuperius appellatus Soter (nempe Servator), qui centesimæ et vigesimæ nonæ Olympiadis anno primo obiit, postquam annis LXIV vixerat; regnaverat autem annis XIX a centesimæ et vigesimæ quintæ Olympiadis primo anno, usque ad tertium vigesimæ nonæ supra centesimam. Nati sunt ei e Stratonice Demetrii masculus Antiochus et feminæ Stratonice atque Apame, quarum Apamem Magas (2) duxit uxorem, Stratonicem autem rex Macedoniæ Demetrius.

6. Prædicto Antiocho Soleri vita juncto successit in imperium Antiochus cognomento Deus, orsus a centesimæ et vigesimæ nonæ Olympiadis quarto anno, vitamque annis adhuc XV (cod. XIX) propagans: implicatus in morbum decessit Ephesi (1) centesimæ et trigessimæ quintæ (1. tertię) Olympiadis tertio anno, postquam annis omnino quadraginta vixisset. Filios suscepit duos Seleucum, cognomento Callinicum, et Antiochum (2), filiasque duas e Laodice Achæi (3), quarum alteram Mithridates, alteram Ariarathes (4) duxerunt uxores.

§ 5. *not.* 1. *Apame*] Apamem hanc Artabasi filiam dicit Strabo XII, p. 578; Spitamenis filiam Arrianus Exp. VII, 4, et Malala p. 198 (ubi codd. Πιθαμένην). Cf. Droysen. I, p. 606. — 2. *Magas*] Nomen hoc in cod. Arm. abiit in *Darao*. Pausanias I, 7, 3: Μάγας ἦδη γυναῖκα ἔχων Ἀπάμην Ἀντίχου τοῦ Σελεύκου θυγατέρα ἐπεισεν Ἀντίχον παραβάνα ἃς οἱ ὁ πατὴρ Σέλευκος ἐποίησατο συνθήκας πρὸς Πτολεμαῖον ἐλαύνειν εἰς Αἴγυπτον. Hanc Apamem Justinus XXVI, 3 Arsinoen vocat. Errat Hyginus Poem. astron. II, 24, ubi de hujus Arsinoes et Magæ filia, Berenice, Ptolemæi III uxore, leguntur hæc: *Ptolemæus Berenicen, Ptolemæi et Arsinoes filiam, sororem suam, duxit uxorem*. V. Droysen. II, p. 244.

§ 6. *not.* 1. *Ephesi*] Non Ephesi, sed in propinqua aliqua urbe Antiochum obiisse Droysenius (II, p. 339) censet, quod Ephesum tunc Egyptii tenuerint. — 2. *Antiochum*] *Antigonum* codex et li. l. et in seqq. Est Antiochus Hierax. — 3. *Laodice Achæi*] Aliter, sed falso, Polyæn. VIII, 50: Ἀντίχοιο; ἔγχευ Λαοδίκην ὁμοπάτριον ἀδελφήν. Cf. Appian. Syr. 65. Hieronym. in Daniel. c. XII, 5. Achæum tanquam ducem copiarum Seleuci Nicatoris commemorat Polyæn. IV, 17, una cum Andromachio, qui ejus filius fuisse putandus est, ipseque filium Achæum habuit. Achæi senioris filia altera erat Antiochis, mater Attali I. Vid. Strabo XIII, p. 624, A. Niebuhr. I. l. p. 258; Droysen. I. l. II, p. 317. 324. 339 sqq., et de juniore Achæo idem p. 56. 61. 428. 521. 532. Quod ad Laodicen attinet, haud semel cum aliis ejusdem nominis feminis confusa est. Distinguendæ sunt, ut Niebuhrus p. 363 docet, hæc: *Laodice I*; uxor Antiochi Θεοῦ, filia Achæi. — *Laodice II*, uxor Seleuci II, filia Andromachi, neptis Laodices I. — *Laodice III*, uxor Mithridatis, filia Laodices I. — *Laodice IV*, uxor Antiochi III, filia Laodices III. — *Laodice V*, soror Laodices IV, quam Mithridates primum Hieraci destinasse videtur, post cladem ejus Achæo II dedit. — 4. *Ariarathes*] *Arathes* codex. Quod mutavi, quamquam formam Ἀράθης præbent etiam libri Maccab. I, 15, 22. Filia Ariarathæ desponsa est Stratonice, teste Diodoro XXXI, 19, 6. De nomine filiæ alterius, quæ Mithridati IV nupsit (an. 242 sec. Droys. p. 355), non constat. Matrimonium commemorat Justinus XXXVIII, 5, ubi Mithridates Eupator dicit: *Phrygiam... quam et proavo suo Mithridati Seleucus Callinicus in dotem dedisset*.

7. *Post eum major natu Seleucus, cognomento ut dixerimus Callinicus, regnum tertio anno Olympiadis centesimæ et trigesimæ tertix auspicalus est, tenuitque ad alterum usque annum centesimæ et trigesimæ*

§ 7. *not.* 1. XXI] Sic etiam Sulpicius Severus II, 28: *Post hunc Seleucus filius cognomine Callinicus annis unum et viginti.* Malala (ex Pausania chronographo) p. 229 Bonn. Callinico tribuit annos 24. Verum in quomodo Callinici regno statim transeat ad annos 36 Antiochi Magni, intelligitur annis 24 Seleuci II comprehendi annos tres Seleuci Cerauni: adeo ut Callinico item 21 anni relinquuntur. Contra Canon astron. et Euseb. in Can. nonnisi 20 annos ei assignant. Neque plures ipse Porphyrius exputat Olympiadum annis 133, 3—138, 2. Statuendum igitur complevisse Seleucum annos 20, currente vicesimo primo diem obiisse. Ceterum quæ de Seleuci temporibus ex ubere fonte pauca Eusebius deprompsit, et quæ Justinus ex Trogo misellus brevior contraxit, cum prologo Trogi ad lib. XXVII aliaque nonnullis hic illic sparsis testimoniis, fere omnia sunt quæ de gravissima hac Seleuci et Antiochi Hieracis historia comperta habemus. Data opera eam refingere studuit Niebulhrius l. l. p. 267 sqq. Ita tamen hoc fecit, ut ordinem rerum et apud Justinum et apud Porphyrium vel ejus Excerptorem perturbatum esse censeret. Deinde idem argumentum retractans Droysenius (II, p. 349 sqq.), adorationem historiarum qualem Niebulhrius dederat, prorsus reliquit; idque sane jure merito; nam chronologicam rerum seriem haud recte a viro ιστορικωτάτῳ constitutam esse, ex iis quæ Droysenius p. 356 affert, nemo non intelligit. Ipse tamen etiam Droysenius non Justinum solum sed Porphyrium quoque et Trogum tempora rerum miscuisse putat. At fefellit, opinor, virum doctissimum speciosa Niebulhriana conjectura probabilitas. Qua remota, nihil est cur Porphyrium et Trogum, nec non, si unum vel alterum exceperis, Justinum, seriem rerum pervertisse censeamus. Igitur historiam Seleuci paucis delineabo, ita ut ordinem, quem ipsi testes suppeditant, nusquam relinquam. — [Ol. 133, 3—134, 1. 240—244] Ptolemæi III contra Seleucum bellum, ex quo revocatur domestica seditione. — [243] *Post discessum Ptolemæi adversus civitates quæ defecerant ingentem classem comparat... Classem navfragio amittit... Plurimæ Asiæ civitates imperio ejus se restitunt.* Justin. XXVII, 2. — [242] Antiochum duobus præliis in Lydia vincit. *Porphy.* — 242. Callinicopolin condit. Chron. Alex. ad Olymp. 134, 1 (244 a. C.). 'Ἐπὶ Κατοῦλλου καὶ Ἀλδίνου (qui coæs. erant a. 242) Σέλευκος Καλλινικός Καλλινικὸπολιν κτίζει (Consulum nomina, non vero Olympiadis annos verum rei tempus indicare ex aliis Chronici locis colligitur. Cf. fragm. 7, § 2 not. 5.) — Mithridates Antiochi partibus accedit. Eo socio et Gallorum operâ utens Antiochus fratrem clade afflicto ad Ancyram. *Porphy.* Cf. Trogus Prolog. XXVI: *Seleucus Ancyrae victus est a Gallis.* Phylarch. (fr. 29) ap. Athen. XIII, p. 593, E: Μόλις ἐκ τῆς ἐστῆς εὐσώθη. Polyæn. IV, 10, 6 narrat Seleucum mutata veste fugisse usque in Ciliciam. 'Ἐπεὶ δὲ πολὺ πλῆθος συνῆλθεν ἱππέων καὶ πεζῶν, τότε τὴν βασιλικὴν στολὴν ἀναλαβὼν, ἐαυτὸν τοῖς στρατιωταῖς ἔδειξεν. Antiochus aliquantisper credebat Seleucum cecidisse, testante Plutarch. Moral. p. 489, A. Fugam istam Porphyrius significat verbis: *profligatus evanuit.* De Myse amica prælio capta, deinde per Rhodios, qui captivam emerant, Seleuco restituta, v. Polyæn. VIII, 61. Ceterum hujus pugnae memoriam cum alio prælio contulavit Justinus. V. infra. — Ol. 134, 4. 241. Asia minore ejectus Seleucus, collectis viribus, Syriam tutari studet, novosque reprimere conatus Ptolemæi, qui (Seleuco in Asia occupato) Damascum occupaverat atque Orthosiam obsidione cingebat. Urbem obsessam Seleucus liberavit. *Porphy.* Deinde vero cladem ab Ægyptiis passus esse videtur. Nam Justinus XXVII, 2: *Victus prælio... trepidus Antiochiam confugit. Inde ad Antiochum fratrem literas facit, quibus auxilium ejus implorat, oblata ei Asia inter fines Tauri montis in præmium late operæ... Interea Ptolemæus Evergetes quum Antiochum in auxilium Seleuco venire cognovisset, ne cum duobus uno tempore dimicaret, in annos decem cum Seleuco pacem facit* (a. 241). — Rebus sic cum Ptolemæo et Antiocho compositis, mox contra defectores eis τὴν ἀνω Ἀσίαν expeditionem paravit. Nimirum in Parthia Arsaci defectionis impunitatem Seleuci et Antiochi discordia dedit... (Arsaces) accepta opinione Seleucum a Gallis victum esse, solutus regis metu, imperium gentis invasit... Non magno deinde post tempore Hyrcanorum quoque regnum occupavit, atque... grandem exercitum parat, metu Seleuci et Theodoti Bactrianorum regis. Sed cito morte Theodoti metu liberatus... cum filio ejus et ipso Theodoto fœdus ac pacem facit. Nec multo post cum Seleuco ad defectores persequendos veniente congressus victor fuit. Hæc Justinus XLI, 5. Ad tempus expeditionis definiendum facit locus Agatharchidis (fr. 19, p. 196): 'Ἦλθε μὲν εἰς Συρίαν (Stratonice, Seleuci Θεοῦ soror) ἐκ Μασσαονίας, καταλιπούσα τὸν ἐαυτῆς ἄνδρα Δημήτριον. Σελεύκου δὲ γαμεῖν αὐτὴν οὐ θέλησαντος, ὅπερ ἐκείνη προσεδόχησεν, κοινοῦναι δὲ τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος στρατείαν αὐτοῦ, τὰ περὶ τὴν Ἀντιόχειαν ἐνεωτέρισεν. Cf. Justin. XXVIII, 1: *Velut matrimonio pulsa, sponte sua ad fratrem Antiochum (sic) discedit, eumque in mariti bellum impellit.* Jam quum Demetrius ex superinducta uxore Philippum susceperit an. 238, repudiare alteram non potuit post annum 239. Itaque in Syriam Stratonice venerit circa an. 240, pace inter fratres et Ptolemæum jam composita. Non ita multo post (an. 239 vel 238) Babylone contra Arsacem Seleucus profectus fuerit. Nec infeliciter initio rem gessisse videtur, quandoquidem Strabo (XI, p. 513) ait: Ἀρσάκης τὸν Καλλινίκον φεύγων Σέλευκον εἰς τοὺς Ἀσσιακὰς ἐχώρησεν. Deinde vero prælio victus, ulterius belli fortunam non tentavit; *novis motibus in Asiam revocatur.* Justin. XLI, 5. Motus illos Stratonice in Syria movebat, juvante, ut videtur, Antiocho et Ptolemæo. Reversus Seleucus Antiochiam capit, et Stratonice in Seleucia urbe occidit (Agatharchid. l. l.). Hæc circa an. 236 accidisse videntur. Interea Antiochus, ut Gallis suis mercedes suppedicaret, Phrygiam tributis oneravit; nec non, rupta pace, contra fratrem duces militum emittebat (ut rebellibus auxilio essent?). Seleucus vero, seditione in Syria coercita, adversus fratrem in Asiam tendit. Ibi Antiochus jamjam periculum, ut videtur, commissurus a Gallis suis rebellantibus desertus aggre Magnesium evadit; postero tamen die, assumptis Ægyptio præsidio, quod erat Magnesiæ (et placata Gallorum seditione), pugna vincit. Sic *Porphyrius.* Justinus XXVII, 2. Parthicam expeditionem et turbas Syriæ ne verbo quidem memorat, sed post ea, quæ supra adscripsimus, pergit: *Sed pax ab hoste data interpellatur a fratre, qui conducto Gallorum mercenario exercitu pro auxilio bellum, pro fratre hostem imploratus exhibuit. In eo prælio virtute Gallorum victor quidem fuit: sed Galli, arbitrans Seleucum in prælio cecidisse, in ipsum Antiochum arma vertere, liberius depopulaturi Asiam, si omnem stirpem regiam exstinxissent. Quod ubi sensit Antiochus, velut a prædonibus auro se redimit, societatemque cum mercenariis suis jungit.* Videlicet cum Gallorum defectione, quæ sola ad hæc tempora pertinet, Justinus miscet ea quæ in pugna ad Ancyram commissa accidisse narrantur. — Post victoriam illam Antiochus uxorem duxit Zitelæ filiam regis Bithynorum. *Porphy.* — Deinde Antiochum victorem Gallosque aggreditur Attalus (rex Bithynie Eumenes, iterum

octava Olympiadis, atque ita annis XXI dominatus est. Ei mortuo succedit filius Seleucus cognomento Ceraunus. Atque hæc quidem ita se habuerunt.

harilans Justinus). *Nec difficile saucios adhuc ex superiore congressione... superat.* Justin. XXVII, 3. Eandem Attali victoriam Niebuhrius (non item Droysen p. 416) intellexisse videntur Polybius XVIII, 24, 7; Strabo XIII, p. 62; Livius XXXVIII, 16; Polyæn. IV, 19; Front. I, 11, 15. — *Victo Antiocho, quum Eumenes majorem partem Asiæ occupasset, ne tunc quidem fratres perditio præmio propter quod bellum gerebant, concordare potuerunt, sed... in mutuum exilium bellum reparant.* Justin. XXVII, 3. Nimirum Antiochus, quum Asia minore jam ab Attalo excluderetur, per Cappadociam in Mesopotamiam atque ultra, Syriam versus penetravit (circa. an. 230). Nam tale quid præcessisse debet iis quæ leguntur apud Polyæn. IV, 17 : Ἀντίοχος ἐφυγεν... εἰς τὴν Μέσσην τῶν ποταμῶν. Ὅτε καὶ αὐτὸν (sc. ex Mesopotamia porro fugientem) τὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρη διελθὼντα φίλος ὢν Ἀρσάκης ὑπέδεξατο. Στρατηγοὶ Σαλεύκου Ἀχαιοὶ καὶ Ἀνδρόμαχος μετὰ πολλὰς δυνάμεις ἐδίωκον. Πολλὴ αὐτῶν ἐγένετο ἡ παράταξις. Τέλος τρωθεὶς Ἀντίοχος ὑποφύγει εἰς τὴν ὑπερκειμένην ὑπὸρεται. Sequitur ap. Polyæn. strategema, quo usus Antiochus quater mille ex Seleuci militibus trucidavit. Neque tamen is successus bellum diremit. Denuo in fugam conversus Antiochus in Cappadociam retrocessit. Etenim pergit Justinus : *In eo (bello) Antiochus denuo victus multorum dierum fuga fatigatus, tandem ad socerum (in Trogi fonte, Phylarcho, fuerit κηδεστὴν, affinem, id est h. l. sororis suæ maritum. Niebuhri.) suum, Ariamnem, regem Cappadociæ procehitur. A quo quum primum benigne exceptus esset, interjectis diebus, cognito quod insidiæ sibi pararentur, salutem fuga quæsit.* Cf. Trogi Prolog. XXVII : *A Callinico fusus in Mesopotamia, Antiochus insidiantem sibi effugit Ariamnem.* Vestigils ejus instilisse Seleuci copias consentaneum est usque in Asiam minorem. Ibi in Lydia bis armis motis debellatus est Olymp. 137, 4. 229. Tunc etiam circa Choloen (Lydiæ lacum prope Sardes) certavit cum Attalo (Seleuci tum socio). *Denique Olymp. 138, 1. 328 Attalum in Thraciam usque fugiens post pugnam in Caria (in Caria Thracica ad Pontum) putratam vita excessit.* Hæc Porphyrius. Thracica Ponti ora tunc in Ptolemæi potestate erat (Monum. Adulitan.). Quare Justinus l. 1. : *Igitur quum profugo nusquam tutus locus esset, ad Ptolemæum hostem... decurrit. Sed Ptolemæus... servari eum arctissima custodia jubet. Hinc quocumque Antiochus... deceptis custodibus, elabitur, fugiensque a latronibus occiditur.* Cf. Trogi Prolog. : *Ut postea custodes Tryphonis (i. e. Ptolemæi III) sc. effugit. Quo a Gallis occiso, Seleucus quoque frater ejus decessit.* Polyb. V, 74 : Ἀντίοχος ὁ μεταλλάξας τὸν βίον περὶ Θράκην. De mortis ratione v. Phylarch. ap. Plin. H. N. VIII, 42, Elian. VI, 44. Niebuhr. p. 285. Droysen. p. 425. — Hæc series est rerum, quam Porphyrius, Trogius et Justinus suppeditant. Droysenius in primo fratrum bello Orthosiam urbem obsidione liberatam esse statuit antequam Seleucus ad Ancyram cladem accepisset. Niebuhrius sane falsis suis temporum calculis coactus erat ut ita statueret; Droysenius vero cur Porphyrius errasse putaret, causam non video. Deinde in altero fratrum bello ut alio ordine res Droysenius disponeret, causa erat Niebuhrii conjectura, qua locum corruptum in Trogi prologo XXVII emendare studuit. Verba ita habent : *Septimo et vicesimo volumine continentur hæc : Seleuci bellum in Syria adversus Ptolemæum. Item in Asia adversus fratrem suum Hieracem : quo bello Ancyra victus est a Gallis. Utque Galli, Pergamo victi ab Attalo, Zieiam Bithynum occiderint. — Ut Ptolemæus eum denuo captum interfecit : et Antigonus Andro prælio navali oprobra vicerit. — Ut a Callinico fusus in Mesopotamia Antiochus insidiantem sibi effugit Ariamnem, dein postea custodes Tryphonis. Quo a Gallis occiso Seleucus quoque frater ejus decessit, majoremque filiorum ejus Apaturius occidit.* In his pro Ptolemæus eum Gronovii codices quinque præbent Ptolemæus adeum. Inde Niebuhrius p. 260 eliciendum esse censuit Achæum (Laodices patrem et Seleuci ducem). In v. denuo latere loci nomen suspicatur. Magnam hæc, si palæographicas rationes spectas, veri ferunt speciem. At fugit Niebuhrium cladem in Mesopotamia, quæ deinceps a Trogo memoratur, Antiocho illatam esse ab ipso illo Achæo, ut e Polyæno l. 1. docemur. Itaque captus antea Achæus esse non poterat. Animadvertit hoc Droysenius; nihilominus tamen et Niebuhrii conjecturam et Polyæni testimonium retinuit, utrumque ita concilians, ut temporum rationes a Trogo perversas esse statuat. Conjecit igitur Achæum tum esse captum, quum ad Magnesiam Antiochus Seleuci exercitum vicit, atque his anteriorem fuisse fugam qua Antiochus ex Mesopotamia per Armeniam in Asiam M. se receperit. Quod quomodo in singulis adnaverit, apud ipsum legas velim Droysenium. Ego non video cur in gratiam conjecturæ, quæ ex ipsa historia confirmari nequit, tantas excitemus turbas, et negligentia Trogi incusemus; præsertim quum minime constet, an omnino verba : *Ut Ptolemæus... interfecerit*, ad Seleuci historiam pertineant. Mihi ita potius de prologo Trogi statuendum esse videtur. Tres erant libri vicesimi septimi partes. In prima Trogi narravit Seleuci bellum contra Ptolemæum et Antiochum usque ad tempus quo Antiochus Gallique ab Attalo victi, et Zieias, socer Antiochi, a Gallis occisi sunt (cf. Phylarch. fr. 31). Zieias quo anno perierit non constat; hoc tantum serie chronologica docemur, accidisse rem non ita multum ante expeditionem quam in Mesopotamiam Ant. suscepit, sive ante 230. — In secunda parte auctor narravit res, quas Ptolemæus post pacem cum Seleuco factam (a. 241) contra Cyrenæos et contra Antigonom Egyptiorum potestatem venerat. At jugi novi mox impatientes Cyrenæi rebellaverunt. Nec improbabilis est Niebuhrii p. 232 et Droysenii p. 361 sententia, Cyrenaicam fuisse domesticam illam seditionem, quæ Ptolemæum (an. 244) ex Asia revocaverit. Ceterum Cyrenæi non statim a rege reduce subacti sunt, inio libertatem recuperarunt, et post turbas intestinas tandem optime ordinata civitas florere cepit. Hujus autem rei auctores fuerunt Megalopolitani duumviri, Ecdemus et Demophanes, Philopæmenis pueri magistri, deinde exules Arcesilai philosophi Academicæ familiares, et philosoφίαν μέγιστα τῶν κατ' ἐκείτους ἐπὶ πολιτείαν καὶ πράξεις προσάγοντες. Οὗτοι καὶ τὴν ἐαυτῶν πατρίδα τυραννίδος ἀπὸ τῶν ἀπακτευνόντων Ἀριστοδῆμον κρήρα παρασκευάζοντες, καὶ Νικοκλέα τὸν Σικωνίων τύραννον Ἀράτω συνεξέβαλον (an. 252), καὶ Κυρηναίους δεηθεῖσιν, τεταραγμένων τῶν κατὰ τὴν πόλιν καὶ νοσούντων, πλεούσαντες εὐνοίαν ἔβητο καὶ διεκώσμησαν ἀρίστα τὴν πόλιν. Hæc Plutarch. Philop. c. 1. Cf. Arat. c. 5. Eadem Polybius X, 25 (25), 3, ex quo hæc apponam : Ἐπὶ δὲ Κυρηναίων αὐτοὺς μεταπεψαμένους, ἐπιφανῶς προύστησαν καὶ διεκώσμησαν αὐτοῖς τὴν ἐλευθερίαν. Cf. Niebuhr. p. 231; Droysen. p. 362 sq. Jam vero quum in Monum. Adulitano Libya inter possessiones Ptolemæi recenseatur, subactam denique Cyrenen esse intelligitur. Et ad exitum hujus contra Cyrenæos belli refero verba Trogi Pompeji, quæ hactenus in modum refingo : *Ut Ptolemæus Eudemum (ad eum denuo codd.) captum interfecerit.* Verum ducis nomen est Ecdemus, quod

8. Verumtamen vivente adhuc Callinico Seleuco, Antiochus (1), minor natu frater, quietis sortisque suæ impatiens, adiutorem favitoremque nactus est Alexandrum (2), qui et urbem Sardes tenebat et Laodices matris suæ frater erat: denique et Gallis auxiliarius usus est. Duobus præliis Seleucus in Lydia victoriam nactus est, ita tamen ut neque Sardes caperet neque Ephesum, quam urbem Ptolemæus (3) præsidio insidebat. Deinde in Cappadocia atque adversus Mithridatem, novo prælio coorto, tum militum ejus viginti millia cæsa a barbaris sunt, tum ipse profligatus evanuit.

9. Ptolemæus vero, qui et Tryphon (1), Syriæ regiones cum Damasco occupavit, Orthosiamque (2) obsidione cinxit, quæ quidem soluta est centesimæ et trigesimæ quartæ Olympiadis anno tertio, Seleuco illuc ap pulso.

10. Frater autem Callinici Antiochus Magnam Phry-

giam peragrans, tributis incolas onerabat. Quin et contra Seleucum copiarum duces mittebat, quo tempore quum a barbaris suis satellitibus se prodi consisset (1), horum manibus elapsus parvo comitatu Magnesiæ evasit: crastinaque die Ptolemæi auxilii fretus prælium felici Marte consuevit: tum et Zielex filiam nuptiis sibi copulavit. Deinde anno quarto Olympiadis centesimæ et trigesimæ septimæ in Lydia bis armis motis debellatus est. Tum etiam circa Choloen certavit cum Attalo. Denique primo anno Olympiadis trigesimæ octavæ supra centesimam, Attalum in Thraciam usque fugiens, post pugnam in Caria (2) patratam, vido excessit. Jam et Seleucus cognomento Callinicus frater Antiochi postero anno extinctus est.

11. Huic successit filius Alexander, qui maluit dici Seleucus (1), ab exercitu autem Ceraunus (2) vocitatus est. Is habuit etiam fratrem nomine Antiochum

in libris mss. abiit in *Ecdelum*, *Eudemum*, *Eudamum*, notante Droysenio p. 306. Hæc accidisse debent aut eodem anno quo Ptolemæus pacem cum Seleuco iniit (241), aut anno sequente. Nam sequitur ap. Trogum prælium cum Antigono Gonata commissum; Gonatas vero mortuus est anno 239 init. Ceterum pro corrupto illo: *Ut (vgo et) Antigonom Andro* (i. e. ad Andrum) *prælio navali oprona* (v. l. *prona*) *vicerit*, Droysenius scribendum putat *prælio navali pervicerit*. Quod non est probabile. In *oprona* latet ducis nomen proprium. Nec dubito quin dux iste fuerit *Sophron*, quem Epheso, nobilissimæ Asiæ urbi, quæ tum in Ægyptiorum potestate erat, a Ptolemæo III præfectum fuisse scimus ex Phylarcho (fr. 23) ap. Athen. XIII, p. 593, B. Jam quæritur num scribendum sit: *Ut Antigonus... Sophrona vicerit*, an: *Ut Antigonom... Sophron vicerit*. Antigonom vicisse puto. Nam accusativus *Sophrona* nihil offendit, imo placet sibi auctor in hoc græcismo (cf. v. c. *Conona* Prol. 8. 9; *Sidona*, 10; *Area*, 25; *Philometora*, 36; *Eupatora*, 37), adeo ut in ipsa formæ hujus insolentia genuinam Trogi manum agnoscamus. Consequitur pro *Antigonom* respondendum esse *Antigonus*. Unicus testis, qui præter Trogum pugnam mentionem faciat, Plutarchus est in Pelopid. c. 2: Βέλτιον δ' Ἀντίγονος ὁ γέρον, ὅτε ναυμαχεῖν περὶ Ἀνδρόν ἐμελλεν, εἰπόντος τινός, ὅτι πολὺ πλείους αἱ τῶν καλεµένων νῆες εἴεν, « Ἐπεὶ δ' αὐτὸν, ἔφη, πρὸς πόδας ἀντιστήσεις; » In his optime quadrat illud ὁ γέρον, nam an. 240 Antigonus natus erat annos septuaginta octo vel novem. Deinde vero ex dicto hoc colligitur secutam esse pugnam, in qua non cladem tulerit Antigonus, sed numerum copiarum arte supplens imperatoria vicerit. Repetit historiam Plutarchus in *Apophthegm.* Imp. p. 183, D (Μέλλων δὲ ναυμαχεῖν πρὸς τοὺς Πτολεμαίου στρατηγούς etc.), et in libro *De ratione qua quis se ipsum absque invidia laudet*, c. 16 p. 545, A, nisi quod posteriore loco legitur: Ἀντίγονος... ἐν τῇ περὶ Κῶν ναυμαχίᾳ etc. Et ad Con ins. pugnam commissam esse etiam Moschion testatur apud Athen. V, p. 206, E, ubi commemorat Ἀντιγόνου ἱερὰν τριήρη, ἣ ἐνίκησε τοὺς Πτολεμαίου στρατηγούς περὶ Λευκόλλαν τῆς Κῶας. Quamquam de Leucollæ promontorio Coi insulæ non constat. Videntur igitur duæ pugnae, altera ad Cón, altera ad Andrum, distinguende esse. Plutarchi parum intererat hanc an illam nominaret, modo in utraqûe Antigonus victor abierit. Confundi vero tanto poterant facilius, si utraqûe eodem fere tempore pugnatæ est. Neque hoc veri specie caret. Certe cum victoria ad Cón insulam reportata paullo antequam Demetrius in regno succederet, optime quadrat quod in sequente libro Trogus narrat, Demetrium in Asia Cariam sibi subjecisse (nam recte Niebuhrium ap. Trogum pro in *Asiam Cariam* emendasse in *Asia Cariam*, non est dubium). Droysenius II, p. 218 victoriam ad Cón pertinere putat ad an. 263, dubitans tamen. — Hæc igitur Trogus in secunda parte libri XXVII exposuit. Deinde in Syriam Asiamque minorem revertens, Seleuci et Antiochi bellum secundum usque ad mortem fratrum narravit. Hæc paullo fusius annotanda erant, ut fidem Porphyrii nostri tueremur.

§ 8. not. 1. *Antiochus*] codex et hoc loco et in seqq. semper *Antigonus*. — 2. *Alexandrum*] sic Aucher; *Alexandriæ* Majus. Ceterum hunc Alexandrum aliunde non novimus. — 3. *Ephesum... Ptolemæus... insidebat*] Ptolemæus, Ptolemæi Philadelphii filius nothus, juvante Timarcho Milesiorum tyranno, a patre deficiens Ephesum occupaverat quo tempore in Syria regnavit Antiochus Deus. V. Trog. Pomp. Prolog. XXVI. Ptolemæo isto occiso, Ephesus in Ægyptiorum potestatem rediit, eique præfectus est Sophron. V. Phylarch. ap. Athen. XIII, p. 593, B.

§ 9. not. 1. *Typhon*] Vulgo hoc nomine notatur Ptolemæus Evergetes II. Non subesse excerptoris errorem, patet ex Trogo Pomp. in Prolog. XXVII. — 2. Igitur neque Damasco neque Orthosia Ptolemæus in priore expeditione contra Seleucum suscepta potitus erat.

§ 10. not. 1. Apud Aucherum legitur: *verum a suis voluptariis ministris barbaris traditus est*. — 2. in Caria] Non de Asiæ Caria cum Niebuhrio cogitandum, sed de Thracica, super Odessam ad Pontum sita. Arrian. Peripl. Pont. Eux. § 24, 3: Καρὼν λιμὴν, καὶ ἡ γῆ ἐν κύκλῳ τοῦ λιμένος Καρία καλεῖται. Eadem Anonymus B in Peripl. Pont. § 18 in Gall. Geogr. min. tom. III, p. 226. Cf. Steph. Byz. Καρὸς κῆποι, χωρίον Θράκης, ὡς Θεόδοτος v. Quibus idem locus indicari videtur. Antiochus in Bithyniam, terram amicam, se recepisse, hinc in Thraciam trajecisse videtur. Aliter Droysen. II, p. 426, Arriani et Anonymi immemor.

§ 11. not. 1. *maluit dici Seleucus*] Regno potitus Seleuci nomen assumpsisse videtur. Nomen *Alexandri* habet etiam Malalas p. 299, ubi post Callinicum recensetur Ἀλέξανδρος ὁ Νικάτωρ, ἐτὴ λς'. Anni 36 pertinent ad Antiochum Magnum. Cf. supra § 7 not. 1. — 2. *Ceraunus*] Ceraunus a vulgo vocabatur, sicut Seleucus Callinicus Πύργων cognomina-

Quum tribus annis Seleucus patrum imperium rexisset, a quodam Nicanore Gallo (8) in Phrygia ex insidiis interimitur circa Olympiadis centesimæ trigesimæ nonæ annum primum.

12. Successorem habuit Antiochum fratrem, quem Babylone accitum creavit regem exercitus, quique Magni cognomentum sortitus est, atque annis XXXVI (1) imperavit, a centesimæ scilicet et trigesimæ nonæ Olympiadis anno alteriusque ad centesimæ et quadragessimæ octavæ item alterum. Is Susa profectus atque in superiores satrapias, manu cum Elymæis consorta, internecione cæsus est, relictis duobus liberis Seleuco et Antiocho (2).

13. Ex his Seleucus in patris locum suffectus est anno tertio Olympiadis centesimæ et quadragessimæ octavæ, annisque duodecim (1) in imperio superfuit, usque ad Olympiadis [centesimæ] quinquagesimæ primæ annum primum, vixitque omnino annis sexaginta (2).

14. Extincti locum Antiochus frater insedit, cognomento Epiphanes, rebusque præfuit annis undecim (1), a tertio nimirum anno centesimæ et quinquagesimæ primæ Olympiadis ad primum usque quinquagesimæ quartæ supra centesimam. Epiphane Antiocho adhuc superstite, regnum adibat filius duodennis (2) Antiochus cognomento Eupator, qui anno uno mensibusque sex (3) cum patre vivebat.

16. [Syncell. p. 290, D: Οὗτος ὁ Δημήτριος ὑπὸ Σαλεύκου τοῦ πατρὸς δοθεὶς ὁμηρος εἰς Ῥώμην, φυγὼν εἰς Τρίπολιν Φοινίκης ἐν ἡμέραις* παρεγένετο, καὶ ἐπιβλῶν Λυσίαν τε ἐπίτροπον Ἀντιόχου τοῦ παιδὸς ἀναίρει καὶ αὐτὸν Ἀντίοχον, παραδόξως ἐν ταῖς θλαῖς (ἐν ὀλίγαις?) ἡμέραις τοσαύτην κατακτείναντος ἀρχήν. Κατὰ τοῦτου Πτολεμαῖος τε συμμαχεῖ Ἀλεξάνδρῳ διὰ μισθοφόρων ξένων καὶ Ἀτταλὸς ὁ Περγᾶμου βασιλεὺς ὁ καὶ κατὰ γὰρ αὐτὸν πρὸς τὸν ἀντιταττόμενον ὁ Δημήτριος τελευταῖα ἰδ' ἔχει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ κρατεῖ τῆς Συρίας Ἀλέξανδρος ὁ ὑποταγμένος ἔτη ε', καὶ ἀναίρειται πολεμῶν τῷ Πτολεμαίῳ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καταγόντι τὸν Δημήτριον ἐπὶ τὴν βασιλείαν Συρίας· συμπέπτει δὲ καὶ ὁ Πτολεμαῖος καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον θνήσκει.]

15. Mor Demetrius, quem Seleucus pater Romanis obsidem tradiderat, fuga se Roma subducens ad Phœniciz urbem Tripolim appulit, Lysiam pueri tutorem cum ipso Antiocho peremit, regnumque invasit Olympiadis centesimæ et quinquagesimæ quartæ anno quarto, idque retinuit usque ad centesimæ quinquagesimæ septimæ Olympiadis annum quartum (1. tertium). Huic Soler cognomentum fuit, mansitque imperium annis duodecim (1): tandemque coorto sibi regni causa prælio adversus Alexandrum, quem mercenarii milites prætereaque Ptolemaei regisque Attali copias firmabant, vita orbatus est.

batur (Polyb. II, 78). In actis publicis Seleucus III appellatur Σωτήρ. V. Poccok. Inscript. ant. c. 1, p. 4. 18. Droysen. II, p. 520. — 3. a quodam Nicanore Gallo] Breviator Nicanorem cum Apaturio, quem omisit, confundit. Polyb. IV, 48, 8: Ὑπερβαλὼν δὲ μεγάλῃ δυνάμει τὸν Ταύρον καὶ δολοφονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀπατουρίου τοῦ Γαλάτου καὶ Νικάνορος μετρίλαξε τὸν βίον. Hieronymus in Daniel. c. 11 (e Porphyrio): Quum Seleucus (Ceraunus) major frater tertio anno imperii esset occisus in Phrygia per dolum Nicanoris et Apaturii, exercitus qui erat in Syria Antiochum fratrem ejus cognomento Magnum de Babylone vocavit ad regnum. Appian. Syr. 66: Σαλεύκῳ μὲν δὴ ἀσθενεὶ τε ὄντι καὶ πινόμενῳ καὶ δυσπειθῇ τὸν στρατὸν ἔχοντι, ἐπεβούλευσαν οἱ φίλοι διὰ φαρμάκων, καὶ ἐς ἔτη δύο μόνῃ ἰδασίλευσαν. Sulpicius Sever. l. 1.: Seleucus filius annos tres. Chronicorum scriptores, ut annorum fractiones vitent, computant ita: Sel. II regnat an. 20; Sel. III regnat an. 3; aut (sicut Exc. Barb.) Sel. II regnat an. 21; Sel. III regnat an. 5, pro an. 20 1/2 et 2 1/2. = 23. Cf. etiam Polyb. IV, 48.

§ 12. 1. XXXVI] XXXVII, sec. Appian. Syr. 66 et Sulpic. l. 1. Mortuus est ineunte anno trigesimo septimo. V. Clinton. III, p. 314 sq. — 2. Antiocho] Alius Antiochus, filiorum natus maximus, quem natum esse an. 221 Clintonus exputat, jam mortuus erat an. 193. Vid. Liv. XXXV, 13. 15. Alios duos filios, Ardyn et Mithridatem, qui item ante patrem obisse debent, commemorat Livius XXXIII, 9.

§ 13. 1. duodecim] Sic etiam Appianus l. 1. Sulpicius II, 28: Seleuco mortuo anno imperii duodecimo, regnum frater Antiochus, qui obses Romæ fuerat, accepit. — 2. sexaginta] Error subest, siquidem Antiochus frater natus major natus demum est an. 221. Unde sequitur Seleucum Ol. 151, 2 non ultra 47 annos posse exegisse. V. Clinton. l. 1.

§ 14. 1. undecim] Sic Hieronymus quoque in Dan. c. 11. (Hieronym. Opp. tom. III, p. 1121) et Sulpicius l. 1. In Exc. Barb. sunt novem (ἐννέα confusum cum ἑνδεκά). Apud Malalam p. 205 anni duodecim. Accuratus Appian. Syr. 66 eum regnasse dicit ἔτη δώδεκα οὐ πλήρῃσιν. — 2. duodennis] novennis sec. Appian. Syr. 46. 66. — 3. anno uno mensibus sex] Duo anni ei numerantur ap. Joseph. A. J. XII, 10, 1, itemque in Canone Eusebii. Porphyrius Olympiadum annos ita adornat, ut Antiochi Epiphanis annus postremus sit Ol. 154, 1, Demetrii annus primus Ol. 154, 4, adeo ut Olymp. 154, 3, 1/2, quo currente mortuus est Antiochus Eupator, totus ei assignetur. Diem vero Ant. Eupator obiit autumno an. 162; nam Demetrius statim post mortem Cn. Octavii Roma aufugit (Polyb. XXXI, 19): Cn. Octavius autem mortuus est an. 162 (Obsequens c. 74).

§ 15. 1. duodecim] Eodem modo Polybius III, 5. Undecim annos ei tribuit Josephus A. J. XIII, 2, 4.

17. [Cf. Syncell. p. 292, C : Τοῦ Ἀλεξάνδρου τούτου τοῦ προσηθέντος υἱοῦ Ἀντίοχου τοῦ Ἐπιφάνους πεσόντος ἐν τῇ πρὸς Πτολεμαῖον μάχῃ μερίζεται ἡ τῆς Συρίας ἀρχὴ εἰς τε Δημήτριον τὸν τοῦ Δημητρίου υἱὸν ὀρμώμενον ἐκ τῆς Σελευκίας καὶ εἰς τὸν υἱὸν Ἀλεξάνδρου ὀρμώμενον ἐκ Συρίας καὶ Ἀντιοχείας Ἀντίοχον. Ἀλλὰ τούτων ὁ Δημήτριος Δημήτριος τάχιστα νικήσας χειροῦται τὴν ἀρχὴν ἐπὶ γ' ὅθεν καὶ Νικάνωρ ἐκλήθη. Στρατεύσας δὲ ἐπ' Ἀρσάκην εἰς Βαβυλῶνα αἰχμάλωτος γίνεται ὑπὸ Ἀρσάκου καὶ εἰς τὴν Παρθικὴν ἀναχθεὶς ἐφρουρεῖτο σιδηρωθεὶς· ὅθεν καὶ Σιδηρίτης ἐλέγετο ὑστερον.]

16. Itaque Alexander Syria politur anno tertio Olympiadis centesimæ quinquagesimæ septimæ, regnatque annis quinque (1), donec quarto (1. tertio) centesimæ et quinquagesimæ octavæ morte occumbit beligerans cum Ptolemæo, qui Demetrio Demetrii filio opem ferebat prope urbem Antiochiam : quippe ibi pugna pugnata est, quo in tumultu Ptolemæus ipse desideratus est.

17. Exinde bellum sustentavit (1) Demetrius, quem diximus Demetrii filium. Quum igitur manus conseruissent Demetrius qui Seleucia, et Antiochus Alexandri filius qui a Syria Antiochiaque urbe adventabat, superior discessit Demetrius, primoque anno Olympiadis centesimæ et sexagesimæ regni habenas capessivit. Mox altero anno (2) copias contra Arsacem Babylonem atque in superiores provincias educebat; tum sequente anno, qui tertius erat centesimæ et sexagesimæ Olympiadis, eundem captum Arsaces transferri ad Parthos atque in custodia haberi iubebat. Is Nicenor (nempe Victor) dictus est ob Antiochum Alexandri filium victum: tum etiam Siripides (3), quia ferrea vinculus compede abductus est atque in custodia adservatus.

18. Demetrii vero frater natus minor nomine Antiochus, in urbe Sida educatus, ex qua cognomentum quoque Sidetis (1) reportavit, fratris cladem et vincula edoctus, Sida relicta, ad occupandam Syriam profectus est centesimæ et sexagesimæ Olympiadis quarto anno (2), idque regnum tenuit annis novem. Hic Judæos vi subdidit, obsessæque urbis mœnia evertit, et gentis optimates occidit centesimæ et sexagesimæ secundæ Olympiadis anno secundo (3). Tum quarto (4) Olym-

§ 16. 1. *quinque*] Consentit Joseph. XIII, 4, 8. Deinde pro *donec quarto* leg. *donec tertio*. Mortuum esse Balam Ol. 158, 3. 146 exeunte, colligitur etiam e Ptolemæi Philometoris temporibus, atque inde, quod in Maccab. I, 10, 21 res refertur ad an. 167 ær. Seleucid. V. Clinton p. 375. Eusebius in Canone (et Exc. Barb.) Alexandro Balæ tribuit annos decem (Ol. 157, 4-160, 1); idem in regum laterc. pag. 260, annos 9, mens. 9; Samuelis Aniensis annos 9, menses 10. Comprehenduntur his numeris tempora Alex. Balæ et filii ejus Antiochi et Tryphonis sive Diodoti usque ad an. 140 a. C.

§ 17. 1. Historiam annorum quinque, quibus post necem Alexandri Demetrius et Antiochus et Typhoea de Syria regno contendeant, Eusebius pessime omisit. De Demetrii rebus quæ ex Porphyrio traduntur, apte componi possant cum iis quæ tradunt Josephus, Diodorus et Livius (uterque ex Posidonio Syrio), et Justinus. Vide quæ notavimus ad Diodori De insid. fr. 25 in tom. II, p. XX. Diversam, neque vero, opinor, præferendam chronologiam sequitur auctor lib. Maccab. Hanc Clintonus adoptavit p. 326 sqq. — 2. *altero anno*] Ol. 159, 2. $\frac{159}{2}$. Sec. Maccab. I, 14, 1 expeditio Parthica incidit in an. 172 ær. Seleuc. = 140 a. C. sive Ol. 159, 4 $\frac{159}{4}$. — 3. *Siripides*] Σιδηρίτης Syncellus; at non Græcum, sed Syrum esse vocabulum (sicuti *Bala* et *Zabina*) monet Niebuhrus p. 298. Deducendum nomen a voce Chaldaica *sér* (hebraice *serdh*), i. e. catena, ut *Siripides* sit *catena vinculus*.

§ 18. 1. *Sidetis*] Steph. B. : Σίδη, πόλις Παμφυλίας... Ὁ πολίτης Σιδήτης. Prideaux vol. III, p. 391, Vaillant Imp. Seleucid. p. 168, alii, nomen hoc a Syriaca voce, quæ *venatorem* significat, deducere voluerunt. V. Wyttenbach. ad Plutarch. Moral. p. 184, D. — 2. *Olymp.* 160, 4] Incipit ejus regnum exeunte Ol. 160, 3, quem annum pro more suo Porphyrius totum assignat decessori. Computum ex Josepho XIII, 8, 2 et Maccab. I, 16, 14-16 instituit Clinton. III, p. 330, ubi vide. — 3. *Ol.* 162, 2] Is est septimus annus Antiochi Sidetis. Josephus vero XIII, 8, 2 ait : Ἀντίοχος τῇ Ἰουδαίᾳ ἐνέβριζε τετάρτῳ μὲν ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, πρώτῳ δὲ τῆς Ἑρκανοῦ ἀρχῆς. Addit : Ὀλυμπιάδι ἑκατοστῇ καὶ ἑξήκοντῃ καὶ δευτέρῳ (ἑκατ. καὶ ἑξ. δευτέρῳ in edit. Dindorfii. Quod non minus corruptum foret). Leg. cum Hudsono : Ὀλυμπιάδος ρεῖα ἔτει δευτέρῳ. Eusebius in Canone Hierosolymorum obsessionem notat ad annum quintum Antiochi, Ol. 162, 1. Bellum illud supra anni tempus durasse ex Josephi narratione colligitur (an. 134 Febr. — 133 Octobr. s. Ol. 161, 4 sec. Clinton.). Quodsi igitur Porphyrius Olymp. 162, 2 finem belli assignavit, restat duorum annorum differentia. Antiochum muros urbis diruisse etiam Diodorus (e Posidonio) tradit lib. XXXIV, 1, 5 (τὰ τεῖχη περιέειπεν). Josephus I. I. : καθεῖλε δὲ καὶ τὴν στερᾶν τῆς πόλεως. Quod vero addit Porphyrius : *et gentis optimates occidit*, discrepat a narratione Diodori et Josephi (cum quibus comparandus Plutarch. Moral. p. 184, F), qui benignissimum victis se regem præbuisse narrant. Niebuhrus I. I. p. 299 Porphyrii testimonium præferendum censet, in Josephi narratione vanitatem scriptoris agnoscit, qui gentis suæ infortunia celare studeat. Sed num simile quid etiam de Posidonio, Judæorum adversario potius quam amico (v. Posid. fr. 14, p. 256), statuere licebit? — 4. *Olymp.* 162, 4] $\frac{162}{4}$ a. C. Consentit Livius Epit.

(Cod. fol. 193) ** κῆσαι αἰχμάλωτον βασιλικῶς ἐρύλαττεν.

19. Ἦν Ἀντιόχῳ ** καὶ τοῦ Σελεύκου τούτου νεώτερος υἱὸς δ' Ἀντίοχος δ' ἐν Κυζικῇ παρὰ Κρατερῶ τῷ εὐνούχῳ τρεφόμενος διὰ δέος τοῦ Δημητρίου, ὃς διὰ τούτου Κυζικηνὸς ἐπεκλήθη.

20. Ὁ τοίνυν Δημήτριος ἀπολυθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀρσάκου, ὡς εἴρηται, καὶ κατελθὼν, βασιλεύει. Πτολεμαῖος δὲ ἀγανακτήσας, ὅτι τῷ Πηλουσίῳ προσέβαλεν ὁ Δημήτριος, ἅτε τῶν κατ' Αἴγυπτον πραγμάτων ἐχόμενος, πέμπει βασιλέα τῆς Ἀσίας Ἀλέξανδρον, ὡς υἱὸν Ἀλεξάνδρου, ὃς διὰ τὸ ὡς ἀγοραστὸς εἶναι νενομίσθαι τοῦ Πτολεμαίου, Ζαβινᾶς ἐπεκλήθη πρὸς τῶν Σύρων. Συμβολῆς δὲ περὶ Δαμασκὸν γενομένης, ἥττηθείς ὁ Δημήτριος φεύγει εἰς Τύρον, καχεῖ κωλυόμενος εἰσελθεῖν, πλοῖω ἐπιβὰς κατεκόπη, βασιλεύσας πρὸ μὲν τῆς αἰχμαλωσίας ἔτη τρία, μετὰ δὲ τὴν κάθοδον ἔτη δ'.

viadis centesimæ et sexagesimæ secundæ centum viginti millibus (5) militum irruebat in eum Arsaces, qui strategemate etiam usus fratrem ejus Demetrium captivitate solum emittebat in Syriam. Antiochus autem dum ingruente hieme (6) barbaros angusto loco persequitur, in pugna æstu vulneratur et obiit anno ætatis quinto supra trigesimum. At ejus filium tenera ætate Seleucum (7), qui erat in patris comitatu, Arsaces captivum abduxit regioque more custodiendum curavit.

19. Ceterum Antiocho quinque liberi nati sunt, tres nempe mares et feminæ dux. Prior itemque altera filia Laodice audiverunt, uno nomine duabus communi. Tertius Antiochus, quem itemque sorores morbus exstinxit. Quartus Seleucus, quem cepit Arsaces. Quintus tandem Antiochus idemque Cyzicenus, qui quum apud Craterum eunuchum aleretur, terrore Demetrii Cyzicum se fuga contulit cum Cratero aliisque Antiochi famulis.

20. Itaque quum alter quidem [frater] cum sororibus diem supremum obiisset, solus autem natus minimus superesset Antiochus, qui et ejus [fugæ] causa Cyzicenus appellatus est; denuo Demetrius, ab Arsace expeditus, anno altero (1. quarto) (1) centesimæ et sexagesimæ secundæ Olympiadis regno præesse cæpit, post annos decem in captivitate transactos. Statimque a postliminio Ægypto mentem intendens Pelusium profectus est: sed mox resistente sibi Ptolemæo Physcone pedem retulit: namque et exercitu, cui erat invisus, parum alacri ad bella utebatur. At vero Ptolemæus ira flagrans, misit regem Asianis Alexandrum filium Alexandri, seu dictitatum Alexandri filium, qui quum emptus a Ptolemæo putaretur, Zabinæ cognomen apud Syros nactus est (2). Prælio prope Damascum inito victus Demetrius Tyrum confugit: verum illuc prohibitus ingredi, dum fugam navi molitur, cæsus interijt (3) centesimæ et sexagesimæ quartæ Olympiadis anno primo: adeo ut regnaverit ante captivitatem annis tribus, post reditum autem annis quattuor (4).

59, ubi bella inter Antiochum Syriæ et Phraatem Parthorum regem gesta memorantur in anno M. Perpennæ consulis, i. e. an. 129. Cf. de hoc bello Appian. Syr. 68; Josephus XIII, 8, 4; Justin. XXXVIII, 10; Diodor. XXXIV, 15-17; Posidonii fr. 19-21. — 5. centum viginti millibus] Fortasse non exaggeratum numerum esse monet Niebuhrus. — 6. hieme] Dec. an. 129 vel Jan. an. 128. Justin. I. 1: Propter multitudinem hominum exercitum suum Antiochus per civitates in hiberna diviserat; quæ res exitii causa fuit etc. Sed vere demum (τῆς ἐαρινῆς ὥρας τῇ χλιᾷ τηκούσης τὸν χιόνα Diod. 34, 15) prælium, quo cecidit Antiochus, commissum est. — 7. Seleucus] Athenæus IV, p. 153, A e Posidonii (fr. 19) libro XVI (in quo de Antiochi Sidetis expeditione sermonem fuisse scimus), de Seleuco rege ab Arsace capto narrat. Putabam Athenæum Seleucum regem cum Demetrio Nicatorē rege, qui eodem fere tempore e captivitate dimissus est, confudisse. Meliora nostro loco docemur. Seleucus ille est Antiochi Sidetis filius, quem perperam Athenæus βασιλέα dixit.

§ 20. 1. quarto] sic pro vulgata altero scribendum esse ex antec. numeris patet. — 2. Nummi Alexandri Zabinæ supersunt cum notis annorum 184. 185. 186. 187 ær. Sel. (Ol. 162, 4—163, 3), ut eodem adhuc anno, quo reversus Demetrius regnum suscepit, Alexander ei oppositus sit. — 3. cæsus interijt] Cf. Justin. XXXIX, 1; Josephus XIII, 9, 3; Livius Epit. 60; Appian. Syr. 68. — 4. annis quattuor] In antecedd. auctor dixit Demetrium regnum suscepisse Olymp. 162, 4. (122 a. C.; 184 ær. Sel.). Itaque anni quattuor pertinent usque ad Ol. 163, 3 (124 a. C.; 187 ær. Sel.). Et hunc annum ne explevit quidem Demetrius. Nam supersunt nummi tum Demetrii tum Antiochi Grypi cum nota anni 187 (Vaillant. p. 188. Frølich. p. 89). Igitur paullo post initium anni 187 diem obierit Demetrius; deinde Seleucus regnaverit per menses aliquot (annum ei tribuit Porphyrius); exeunte anno 187 (circa m. Aug. an. 135 a. C.; Ol. 163,

21. Διαδέχεται δὲ τὸν Δημήτριον Σέλευκος ὁ υἱός, καὶ εὐθὺς ἐκ διαβολῆς τῆς μητρὸς ἀποθνήσκει. Ἀντίοχος δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος παραλαμβάνει τὰ πράγματα τῆς εἰκοστῆς ἐξηκοστῆς τετάρτης Ὀλυμπιάδος ἔτει δευτέρῳ, καὶ τρίτῳ ἔτει νικᾷ τὸν Ζαβινῶν. Ὁ δὲ τὴν ἤτταν μὴ ἐνέγκας φαρμάκῳ ἑαυτὸν διεχρήσατο. Βασιλεύει δὲ ἔτη ια', ἄχρι τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς ἑκατοστῆς ἐξηκοστῆς ἑκτῆς Ὀλυμπιάδος. Συνριθμεῖται γάρ ὁ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Σελεύκου ἐνιαυτὸς τῆς ἀρχῆς εἰς τοῦτον. Ἐκαλεῖτο δὲ Γρυπὸς καὶ Φιλομήτωρ. Κατιόντι δὲ τῷ ὁμομητρίῳ ἀδελφῷ Ἀντίῳχῳ (ἀγιντράχῳ cod.) καὶ ἀνεψίῳ τὰ ἐκ πατρὸς, τῷ ἐπικληθέντι Κυζικηνῷ, περὶ οὗ πρὸ ὀλίγου εἰρήκαμεν, ἐκχωρεῖ τῆς ἀρχῆς ἀπελθὼν εἰς τὴν Ἀσπενδὸν, ὅθεν καὶ Ἀσπένδιος ἐκλήθη ὁ αὐτὸς καὶ Γρυπὸς καὶ Φιλομήτωρ ἐπικαλούμενος.

22. Τοῦ τοίνυν Ἀντίοχου εἰς τὴν Ἀσπενδὸν ἐκχωρήσαντος, ἄρχει ἀπὸ τῆς ρζ' Ὀλυμπιάδος ἔτους τοῦ πρώτου ὁ Κυζικηνὸς Ἀντίοχος. Τῷ δὲ δευτέρῳ ἔτει τῆς αὐτῆς Ὀλυμπιάδος κἀταίει πάλιν ἀπὸ τῆς Ἀσπένδου ὁ Ἀντίοχος· καὶ κρατεῖ μὲν αὐτὸς τῆς Συρίας, ὁ δὲ Κυζικηνὸς τῆς Κοίλης. Διαιρεθεῖσιν δὲ τῆς ἀρχῆς, ὁ μὲν Γρυπὸς παρατείνει ἄχρι τῆς ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος τοῦ τετάρτου ἔτους, ἔτη μετὰ τὴν καθόδον ἐπικίχσας δεκαπέντε, ὡς ἄρχει τὰ πάντα εἴκοσι ἕξ, ἑνδεκα μὲν καθ' ἑαυτὸν, πεντεκαίδεκα δὲ τῆς ἀρχῆς διηρημένης.

23. Ὁ δὲ Κυζικηνὸς κρατήσας ἀπὸ τῆς ρζ' ἔτους πρώτου τελευτᾷ ἔτει πρώτῳ τῆς ρσ' Ὀλυμπιάδος, βασιλεύσας μὲν ἔτη ιη', βριόως δὲ τὰ πάντα ἔτη ν'. Τελευτᾷ δὲ τοῦτον τὸν τρόπον. Ἀποθανόντος γὰρ τοῦ Γρυπὸς

21. *Demetrium consecutus est filius ejusdem Seleucus, qui statim matris calumniis interemptus est* (1). *Res ergo ad Antiochum minorem natu fratrem recidebant centesima et sexagesima quarta Olympiadis anno altero. Is anno tertio Zabinam fregit, qui ne cladi superesset, veneno mortem hausit* (2). *Regnavit autem [Antiochus] annis undecim usque ad centesimam sexagesimam sextam Olympiadis quartum annum* (3): *eoque numero unicus etiam annus concluditur, quo frater ejus Seleucus potestatem relinquit. Idem vocitatus est Grypus (id est aduncus) itemque Philometor. Hic adventante Antiocho, qui materno genere frater erat, paterno autem patruelis, et cognomento, ut paullo ante diximus, Cyzicenus, potestate abdicata pergebat Aspendum; quamobrem etiam Aspendius appellatus est idem cui Grypo et Philometori agnomen erat.*

22. *Postquam Antiochus Aspendum secesserat, rerum potiebatur centesima sexagesima septima Olympiadis anno primo Cyzicenus Antiochus. Sed enim mox secundo anno ejusdem Olympiadis redibat Aspendo Antiochus, Syriamque occupabat, praeter quandam partem Cyziceno adhuc obnoxiam. Ergo imperium bifariam divisum est: quod Grypus usque ad centesimam septuagesimam Olympiadis quartum annum innsedit, annis post reditum quindecim in regia potestate versatus: ita ut annis omnino sex supra viginti* (1) *regnaverit, nempe undecim imperio integro, quindecim bifariam diviso.*

23. *Jam ipse Cyzicenus a centesima sexagesima septima Olympiadis primo anno dominatus est, primo autem centesima septuagesima prima defunctus, postquam annis octodecim* (1) *regnauerat, et quinquaginta*

4 init.) Antiochus Grypus successerit. Hinc liquet et historiae et sibi ipsi repugnare Porphyrium, qui Demetrium mortuum esse dicat Olymp. 164, 1. Non subesse librarii errorem ex seqq. numeris patet, nec non ex comparato Livio colligo, qui eodem modo rem adornasse videtur. Nam quae leguntur in Epit. 60: *Motus Syriae referuntur, in quibus Cleopatra Demetrium virum suum et Seleucum filium, indignata quod occiso patre ejus a se injussu suo diadema sumpsisset, interemit*: ea collocantur in anno Q. Metelli consulis, i. e. 124 a. C., Olymp. 164, 1. Ceterum Porphyrius finem Demetrii ad Olymp. 164, 1 detulit propterea, quod initium Antiochi Grypi assignavit Olymp. 164, 2. In posteriore hoc numero causa erroris quaerenda est. Etenim ex genuina chronologia ita statuendum, ut Ol. 163, 4 sit Demetrii annus primus; Ol. 164, 1, regni anno secundo, Alexandram Zabinam debellaverit; Olymp. 164, 2 denique primus sit annus, quo, recuperato patrio regno (Justin. 39, 2), solus absque aemulo imperaverit. Hunc primum recuperati regni annum Porphyrius sumpsit pro anno quo Seleuco successerit, ideoque Zabinae cladem anno sequenti, Ol. 164, 3, attribuit. Ceterum recte Porphyrius ab Ol. 164, 2, usque ad discessum Demetrii undecim exputat annos; inde ab initio regni forent anni tredecim; id quod infra etiam Josephi testimonio confirmabimus. V. § 22, not. 1. — 4. Post v. ὑπὸ τοῦ ἐν codice vacuum spatium vocum duarum triumve.

§ 21. not. 1. *interemptus est*] V. Justin. XXXIX, 1; Appian. Syr. 69; Livius Epit. 60. — 2. *Aliter de his narrat Justinus XXXIX, 2. Cf. Josephus XIII, 9, 3. — 3. Olymp. 166, 4*] i. e. 113 a. C., 200 aet. Sel. Secundum Justinum l. l. Antiochus Grypus, postquam Cleopatram matrem suam vel potius furiam sustulerat, octo annis quietem habuit... *Natus deinde tibi est aemulus regni frater ipsius Cyzicenus. Cleopatrae nuntius ultimus notam habet anni 191 Sel. (122 a. C., Ol. 164, 3); in primo numo nostro Ant. Cyziceni notatur annus 199 (114 a. C., Ol. 166, 3). Ex his igitur colligis Cleopatram obtisse currente anno 191, et octo annis post (199 Sel.) jam regis titulum sibi vindicasse aemulum Ant. Grypi, qui anno sequente (200 Sel.) regno cedens Aspendum abiit. De re cf. etiam Appian. Syr. 69.*

§ 22. not. 1. *sex supra viginti*] Constat sibi Porphyrius. Sed duobus annis eum errasse supra (§ 20) videmus. Consequitur Grypum non 26 annis, sed 28 regnasse, adeo ut omne temporis spatium ab initio regni usque ad mortem sit annorum viginti novem. Atque sic Josephus XIII, 13, 4: Ἀντίοχος ὁ Γρυπὸς ἐπικληθεὶς ἀποθνήσκει ὑπὸ Ἡρακλείωνος ἐπιβουλεύης βιώσας μὲν ἔτη τεσσαράκοντα καὶ πέντε, βασιλεύσας δ' ἑνέα καὶ εἴκοσι. Itaque natus est Demetrius Ol. 159, 3. 141.

§ 23. not. 1. *octodecim*] In subjecto laterculo latino nonnisi septemdecim numerantur, idque ex Porphyrii calculo rectius habet. Nam ab Ol. 167, 1-171, 1 inclusive, sunt anni 17. Quamquam accesserit fortasse pars Olympiadis 166, 4, adeo ut currente anno duodevicesimo defunctus sit.

Ἀντίοχου κατὰ τὸν εἰρημένον χρόνον, Σέλευκος ὁ τοῦ παιᾶς ἐπελθὼν μετὰ δυνάμεως πολλὰς πόλεις προσηγάγετο. Ἀντίοχος δὲ ὁ Κυζικηνὸς προσπαγῶν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας τὴν δύναμιν, καὶ παραταξάμενος, ἐνίκηθ' ἐξενεχθεὶς δ' ὑπὸ τοῦ ἱπποῦ αὐτοῦ πρὸς τοὺς πολέμους, καὶ μέλλων συλλαμβάνεσθαι, ἑαυτὸν ἀπέσφαξε. Τῆς δὲ βασιλείας ὁ Σέλευκος ἐγκρατὴς γενόμενος παρέλαβε τὴν Ἀντιόχειαν.

24. Πρὸς δὲ τοῦτον ἐπολέμει τοῦ Κυζικηνοῦ υἱὸς γενόμενος Ἀντίοχος. Γενομένης δὲ μάχης ἐν τῇ Κιλικίᾳ περὶ πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Μόψουεστιαν, ἐνίκησεν ὁ Ἀντίοχος. Σέλευκος δὲ φυγὼν εἰς τὴν πόλιν, καὶ πυθόμενος τοὺς ἐγχωρίους, ὅτι διεγνώσκουν αὐτὸν ζῶντα κατακαῦσαι, φθάσας ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν.

25. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ κληθέντες Δίδυμοι, Ἀντίοχος τε καὶ Φίλιππος, ἐπιφανέντες μετὰ δυνάμεως καὶ τὴν πόλιν βίᾳ χειρωσάμενοι μετέλθον τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀδελφοῦ, κατασκάψαντες τὴν πόλιν. Ἐπελθὼν δὲ ὁ τοῦ Κυζικηνοῦ υἱὸς μάχῃ αὐτοὺς νικᾷ. Καὶ τούτων Ἀντίοχος μὲν ὁ τοῦ Σελεύκου ἀδελφὸς ἀπὸ τῆς μάχης ἐλαύνων τὸν ἱππον καὶ καταφυγὼν εἰς τὸν Ὀρόντην, ὑπὸ τοῦ βείθρου κατεφθάρη.

26. Λοιπῶν δὲ ὄντων τῶν ἀμφισβητούντων περὶ τῆς βασιλείας Φιλίππου, τοῦ Σελεύκου μὲν ἀδελφοῦ, υἱοῦ δὲ τοῦ Γρυπτοῦ Ἀντίοχου, Ἀντίοχου δὲ τοῦ παιδὸς τοῦ Κυζικηνοῦ, ἀπὸ τρίτου ἔτους τῆς ροα' Ὀλυμπιάδος ἀρξάμενοι καὶ δυνάμεις ἀξιολόγους ἔχοντες καὶ μέρους τῆς Συρίας ἐπικρατοῦντες, διεπολέμουν πρὸς ἀλλήλους

ginta (2) vitam produxerat. Porro necis ejus ratio ejusmodi fuit. Grypo Antiocho eo quod diximus tempore fatis functo, Seleucus hujus filius adducto exercitu urbes plurimas subigebat. At vero Cyzicenus Antiochus contractis Antiochiæ copiis manus infelici Marte conseruit: tum equo inter hostes elatus, quum jam capiendus esset, educto gladio ipse sibi vitam exhausit (3). Quo facto regnum universum cum ipsa Antiochia in Seleuci potestatem redactum est.

24. Contra eum tamen bellum aluit residuus Cyziceni filius Antiochus (1). Reapse prælio in Cilicia prope urbem Mopsuestiam patrato victoriam Antiochus adeptus est. Seleucus autem in urbem fuga elapsus, sciscitabatur a civibus num se agnoscerent (2). Quumque se agnitus audisset, ne vivus combureretur, manus illico sibi attulit.

25. Tum fratres ejus, qui Gemini dicebantur, Antiochus et Philippus (1), cum exercitu advenientes in urbem ceperunt, fratrisque ulciscendi causa eandem subverterunt. Hos tamen Cyziceni filius armis petiit ac debellavit: atque ex his quidem Antiochus Seleuci frater pugna equo admissio excedens temere in Orontem amnem delapsus vortice haustus perit (2).

26. Reliqui erant, qui de regno inter se decertarent, Philippus Seleuci frater, Grypo Antiocho natus, et Antiochus Cyziceni filius. Hi orsi ab anno tertio (1) Olympiadis centesimæ septuagesimæ primæ, non sine delectis exercitibus Syriæ partem singuli tenebant, bellum-

— 2. *quinquaginta*] Si mortuus est Ol. 171, 1 exeunte, 95 a. C., natus est an. 144 a. C., septem annis antequam pater ejus Antiochus Sidetes regnum suscepit. Clintonus pro *quinquaginta* (v') scribi vult *quadraginta* (μ'), ut a rege demum patre genitus sit. — 3. De morte Cyziceni cf. Josephus XIII, 13, 4 et Appianus Syr. 69.

§ 24. *Antiochus*] i. e. Antiochus Eusebes. Rem ita narrat Josephus XII, 13, 4: Μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ Κυζικηνοῦ παιᾶς Ἀντίοχος ὁ Εὐσεβὴς καλούμενος παραγενθὼν εἰς Ἀραδὸν καὶ περιθήμενος διάδημα πολεμαῖ τῷ Σελεύκῳ, καὶ κρατήσας ἔβησεν αὐτὸν ἐξ ἀπάσης τῆς Συρίας. Ὁ δὲ φυγὼν εἰς Κιλικίαν καὶ γενόμενος ἐν τῇ Μόψου ἐστία, πάλιν αὐτοὺς εἰσέπραττε χρήματα. Ὁ δὲ τοῦ Μόψου ἐστίας δῆμος ἀγανακτήσας, ὕψην αὐτοῦ τὰ βασίλεια καὶ διέτρεψεν αὐτὸν μετὰ τῶν φίλων. Appian. Syr. 69: Βίαιος καὶ τυραννικώτατος ὢν ἐν Ἑστίᾳ Μόψου τῆς Κιλικίας κατεπρήσθη κατὰ τὸ γυμνάσιον. — 2. Græca li. 1. non satis intellexisse videtur interpres Armeniacus.

§ 25. *not. 1. gemini. Antiochus et Philippus.*] Hos e Tryphana Ptolemai VIII filia Grypus suscepit. Quinque ei fuerunt filii: 1. *Seleucus*, de quo vidimus in § 24. Is in numis sine anni nota nominatur βασιλεὺς Σελ. Ἐπιφανὴς Νικάτωρ (Vaillant. p. 211 sqq.). 2. 3. *Philippus*, in numo: βασ. Φιλ. Ἐπιφανὴς Φιλᾶδελφος (Vaillant. p. 228), et *Antiochus major*, qui item βασ. Ἀντ. Ἐπιφανὴς Φιλᾶδελφος. 4. *Demetrius*, ὁ Εὐκαίρος λεγόμενος (Joseph. XIII, 13, 4); in numo: βασ. Δημ. Φιλομήτωρ Εὐεργέτης Καλλίνικος (Vall. p. 220). 5. *Antiochus minor*, ὁ κληθεὶς Διόνυσος (Joseph. XIII, 15, 1); in numo: βασ. Ἀντ. Θεὸς Ἐπιφανὴς Νικηφόρος (Froelich. p. 113). Demetrii et Antiochi minoris mentio ap. Eusebium desideratur. — 2. Josephus XIII, 13, 4 hæc ita narrat: Ἀντίοχου δὲ τοῦ Κυζικηνοῦ παιδὸς βασιλεύοντος τῆς Συρίας, Ἀντίοχος ὁ τοῦ Σελεύκου ἀδελφὸς ἐκφέρει πόλεμον πρὸς αὐτὸν, καὶ νικηθεὶς ἀπόλλυται μετὰ τῆς στρατιᾶς. Μετὰ δ' αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Φίλιππος ἐπιθέμενος διάδημα μέρους τινὸς τῆς Συρίας ἐβασίλευσε. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάβουρος τὸν τέταρτον αὐτοῦ ἀδελφὸν Δημήτριον τὸν Εὐκαίρον λεγόμενον ἐκ Κνίδου μεταπεμφόμενος κατέστησεν ἐν Δαμασκῷ βασιλεῖα. Τούτους δὲ τοὺς δυσὶν ἀδελφοῖς καρτερώς ἀντιστάμενος Ἀντίοχος ταχέως ἀπέθανε. Λαοδικὴ γὰρ ἔλθων σύμμαχος τῇ τῶν Γαλαθῶν βασιλείᾳ Πάρθου πολεμοῦσιν μαχόμενος ἀνδρείως ἔπεσε, τὴν δὲ Συρίαν κατεῖχον οἱ δύο ἀδελφοὶ Δημήτριος καὶ Φίλιππος. Deinde Demetrius hic contra Philippi arma movit; at a sociis Philippi, Stratone Berœæ tyranno, Azizo Arabum duce et Mithridate Sinæ (num *Acinace*?), Parthorum præfecto, victus et in Parthiam a Mithridate abductus est (Joseph. XIII, 14 3). Post hæc quartus Philippi frater, Antiochus minor, cognomine Dionysus, τῆς ἀρχῆς ἀντιποιοῦμενος, εἰς Δαμασκὸν παραγίνεται, καὶ τὸν ἐκεῖ πραγμάτων ἐγκρατὴς γενόμενος ἐβασίλευσεν. Hic quum in Arabiam expeditionem suscepisset, per absentiam ejus Philippus Damasco urbe proditione potitur, sed ipsis proditoribus suspectus rursus ejicitur. Antiochus autem paullo post proelio contra Arabes commisso cecidit. Joseph. XIII, 15, 1.

§ 26 *not. 1. anno tertio Olymp. 171.*] Sic e græcis reposui pro *anno primo*. Ol. 171, 1 mortuus est Ant. Cyzicenus, ut supra vidimus. Igilur quæ de Seleuco et Antiocho fratribus narrantur, pertinent ad Ol. 171, 2. 95 a. C. Reliqua quæ Grypus contra Demetrium et Antiochum minorem et contra Antiochum Eusebem bella gessit, ad sequentes annos pertinent. Fieri tamen vix potest ut h'ennio hæc omnia gesta sint, quanquam Eusebius Philippo nonnisi duos annos tribuit

περὶ τῆς Συρίας. Καὶ ἡττηθεὶς δ' Ἀντίοχος εἰς Πάρθους ἀπέφυγε, καὶ ὕστερον Πομπηίῳ ἑαυτὸν ἐνεχείρισεν, ὡς ὑπ' αὐτοῦ καταχθισόμενος εἰς τὴν Συρίαν. Ὁ δὲ λαβὼν παρὰ τῶν Ἀντιοχείων χρήματα, τοῦ μὲν οὐκ ἐφρόντισεν, αὐτόνομον δὲ τὴν πόλιν εἶασε. Περὶ πάντων δὲ ἐπ' αὐτὸν (Scal., αὐτοῦς cod.) Μενέλαον καὶ Λάμπωνα καὶ Καλλιμανδρον Ἀλεξανδρέων, ὅπως, Πτολεμαίου τοῦ Διονύσου τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκστάντος, αὐτὸς ἐλθὼν τῆς Αἰγύπτου βασιλεύσῃ μετὰ τῶν θυγατέρων τοῦ Πτολεμαίου, νόσῳ συσχεθεὶς ἐτελεύτησε.

27. Καταλύεται δὲ καὶ Φίλιππος δ' τοῦ Γρυποῦ καὶ Τρωφάνης τῆς Πτολεμαίου τοῦ ὀγδόου υἱὸς δ' προεირημένος· καὶ κατιέναι θέλοντα αὐτὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον (μετεπέμψαντο γὰρ καὶ τοῦτον τότε οἱ Ἀλεξανδρεῖς ἐπὶ τὴν ἀρχήν) Γαβίνιος δ' τῆς Συρίας ἀρχὼν Ῥωμαῖος, ἐπαρχὸς ὢν τοῦ Πομπηίου, ἐπέσχε. Καὶ οὕτως ἡ βασιλικὴ διαδοχὴ ἢ κατὰ Συρίαν ἀχρι τούτων φθάσασα καταλύθη.

28. Εἰσὶν οὖν ἐφεξῆς Ἀσίας καὶ τῆς Συρίας βασιλεῖς οἷδε·

α'. Ἀντίγονος ἐβασίλευσε τῆς Ἀσίας ἔτη ιη'.

β'. Δημήτριος δ' Πολιορκητὴς τῶν τε ἄνω τόπων καὶ Συρίας ἔτη ιζ'.

γ'. Σέλευκος δ' Νικάτωρ ἔτη λβ'.

δ'. Ἀντίοχος δ' Σωτὴρ ἔτη ιθ'.

ε'. Ἀντίοχος δ' Θεὸς ἔτη ιε'.

ς'. Σέλευκος δ' Καλλινίκος ἔτη κα'.

ζ'. Σέλευκος δ' Κεραυνὸς ἔτη γ'.

η'. Ἀντίοχος δ' Μέγας ἔτη λς'.

θ'. Σέλευκος δ' Φιλοπάτωρ ἔτη ιθ'.

ι'. Ἀντίοχος δ' Ἐπιφανὴς ἔτη ια'.

que pro Syria [universitate] gerebant, donec superatus Antiochus ad Parthos se fuga recepit (2). Idem postea (3) per Pompeium intercessorem agebat, ut in Syriam reduceretur; verum hic, pecunia ab Antiochenis accepta, nullam illius curam gessit, urbiq[ue] libertate frui concessit. Interim et Alexandrini missis legatis Menelao, Lampone et Callimandro rogabant illum (4), ut, digresso (58 a. C.) Alexandria Ptolemæo Dionysio, Egypti regnum una cum Ptolemæi filiabus capesseret. Verum ipse morbo gravatus interiit.

27. Imperio excidit etiam Philippus, de quo antea diximus, Grypi filius ac Tryphænæ Ptolemæo octavo genitæ. Idem quum averet Egyptum adire, propterea quod ipsum quoque per id tempus Alexandrini cives ad imperium accersebant, Romanus Syriæ proconsul (57 a. C.) Gabinius, Pompeii legatus, negotium disturbavit. Igitur Syriaticorum regum successio hactenus deducta finem nacta est.

28. Sunt autem Asianorum et Syrorum reges singulatim hi:

1. Asianis imperavit Antigonus annis XVIII.

2. Demetrius Obsessor superioribus regionibus et Syriæ annis XVII.

3. Seleucus Nicanor annis XXXII.

4. Antiochus Soter annis XIX.

5. Antiochus Deus annis XV.

6. Seleucus Callinicus annis XXI.

7. Seleucus Ceraunus annis III.

8. Antiochus Magnus annis XXXVI.

9. Seleucus [Philopator] annis XII.

10. Antiochus Epiphanes annis XI.

in laterculo latino (in græco numerus excidit); quod deinde ex Eusebio transit in Samuelem Aniensem et Excerpta Barbara; adeo ut statuendum foret Tigranem Syriam non anno 83, sed 92 a. Chr. occupasse. Ejusmodi errorem si in Eusebio non miramur, a Porphyrio certe alienum fuisse persuasum est. Neque ego erraverim, pro ἔτη β' corrigendum esse jubens ἐτη ιθ', qui pertinet ab an. 94 usque ad exeuntem annum 83 a. C., quo Tigranes Syriam, vel saltem majorem ejus partem occupavit. — 2. Aliter Josephus l. 1, qui Antiochum Eusebem in pugna contra Parthos cecidisse refert. Appianus c. 69 de morte ejus nihil tradit; hoc tantum de eo habet: αὐτὸν ἐξήλασε τῆς ἀρχῆς Τυγράνης. Hæc ita videntur conjungenda esse, ut contra Antiochum Syri Tigranem advocaverint; Antiochus vero Syria pulsus ad Laodiceam se contulerit, eique contra Parthos auxiliarios prælio sit occisus. — 3. Idem postea etc.] Hæc sicuti reliqua fere omnia excerptorem produnt negligentissimum. Sic h. l. ne verbo quidem de Tigrane monuit multos per annos Syria potito. Ceterum Antiochus qui regnum a Pompeio poposcit, non fuit Eusebes Cyziceni filius, quem prælio cecidisse Josephus testatur, sed Eusebis e Seleene filius, Antiochus Asiaticus, ut disertè ait Appianus c. 69. Is puer adhuc erat an. 75, quo cum fratre Romam venerat. Cicero in Verr. II, 4, 27: Reges Syriæ, regis Antiochi filios, pueros scitis Romæ nuper fuisse, qui venerant non propter Syriæ regnum, nam id sine controversia oblinebant, ut a patre et majoribus acceperant, etc. Patrem et filium Justinus quoque confundit lib. XL, 2: Pompeius (Antiocho Cyziceni filio) poscenti regnum respondit, ne volenti quidem Syriæ, nedum recusanti daturum se regem, qui octodecim annos, quibus Tigranes Syriam tenuit, in angulo Ciliciæ latuerit. Eisdem annos octodecim habet lib. XL, 1: Accitus (Tigranes) in regnum Syriæ per octodecim annos tranquillissimo regno politus est. Rectius Appianus Syr. c. 48: ὁ Τυγράνης ἤρχε Συρίας... ἐπὶ ἑτῶν τεσσαρεσκαίδεκα, i. e. ab an. 83 usque ad an. 69, quo a Lucullo victus est. Justinus anni octodecim, monente Clintono p. 340, minus accurate numerantur ab an. 83 usque ad annum 66 exeunt., quo Pompeius pacem Tigrani concessit. Eodem modo etiam Porphyrius statuit. Quod etsi disertis verbis non traditur, facile tamen colligi potest. Etenim in subjecto laterculo græco Eusebius ait, annos regni Syriaci inde ab Antigono (318 a. C.) esse 274, inde a Seleuco autem (312 a. C.) computari annos 239. Numeri illi inepti sunt, neque vero corrupti. Nimirum ad annos illos 239 addidit Antigoni annos 19 et Demetrii Poliorcetis annos 17, atque sic obtinuit summam an. 274. A Seleuco autem usque ad finem Philippi sec. Eusebius nonnisi 221 anni colliguntur (Cf. Exc. Barb.: Sub Philippo novissimo Syrorum regnum dissipatum est... permanens per annos CCXXXI): supersunt anni octodecim; hi sunt anni Tigranis, quos recensuisse Porphyrium liquet ex laterculo latino, ubi, omisso illo summano in græcis servato, in fine leguntur: Post quos Romani. — 4. In his sicuti in seqq. diversæ personæ confunduntur; quod demonstrare studui in not. ad Diodor. Exc. Escorial. p. XXV.

ια'. Ἀντίοχος ὁ Εὐπάτωρ ἔτος α', μῆνας ς'.
 ιβ'. Ἀντίοχος ὁ Σωτήρ ἔτη ιβ'.
 ιγ'. Ἀλέξανδρος ἔτη ιε' (leg. ε').
 ιδ'. Δημήτριος Δημητρίου ἔτη γ'.
 ιε'. Ἀντίοχος ὁ Σιδήτης ἔτη θ'.
 ις'. Δημήτριος αὐθις ἔτη δ'.
 ιζ'. Ἀντίοχος ὁ Γρυπὸς ἔτη κς'.
 ιη'. Ἀντίοχος ὁ Κυζικηνὸς ἔτη ιη'.
 ιθ'. Φίλιππος ὁ τοῦ Γρυποῦ ἔτη β' [leg. ιβ'], ἐψ'
 οὗ ἡ κατὰ Συρίαν ἀρχὴ κατελύθη.
 Συνάγεται οὖν ὁ τῆς βασιλείας τῆς ὑπὸ Μακεδόνων
 χρόνος ἀπὸ μὲν τοῦ Ἀντιγόνου εἰς ἔτη σοδ', ἀπὸ δὲ Σε-
 λεύκου τοῦ Νικιάτορος ἔτη σλθ'.

11. *Antiochus hujus filius anno I et mensibus VI.*
12. *Demetrius Soter annis XII.*
13. *Alexander annis XV (leg. V).*
14. *Demetrius Demetrii annis III.*
15. *Antiochus Sidetes annis IX.*
16. *Demetrius iterum annis IV.*
17. *Antiochus Grypus annis XXVI.*
18. *Antiochus Cyzicenus annis XVII (supra XVIII, ut in gr.).*
19. *Philippus Grypi annis **, sub quo Syriacæ dominationi finis est impositus. Post quos Romani.*

REGUM SYRIÆ LATERCULUS.

	EUSEBII ARM. CANON		PORPHYRIUS.		NUMERI CORRECTI.			
	Anni.	Olymp.	Anni.	Olymp.	Anni.	Olymp.	A. Sel.	A. C.
Antigonus.			18	115,3 — 119,4	17	115,3		(Aug.) 318
Demetrius Poliorc. post patris obitu- tum regnat.			15	(120,1) — 123,4	14 $\frac{1}{2}$	119,4		(Aug.) 301
Idem moritur.				124,4	32	124,1		(Jan.) 283
Seleucus Nicator.	32	117,2	32	117,1 — 124,4	19	117,1	32	Oct. 312
Antiochus Soter.	19	125,2	19	125,1 — 129,3	15	124,4	51	Jan. 280
Antiochus Theus.	15	130,1	15	129,4 — (133,2)	20	129,3	66	(Jan.) 261
Seleucus Callinicus.	20	133,4	21 (20)	133,3 — 138,2		133,2		(Jan.) 246
Orthosiam obsidione liberat.				134,3.		134,3		242
In Lydia duobus præliis fratrem vincit.				137,4		137,4		229
Antiochus Hierax in Thracia moritur.				138,1		138,1		228
Seleucus Ceraunus.	3	138,4	3	(138,3) — 139,1	3	138,3	86	(Aug.) 226
Antiochus Magnus.	36	139,3	36	139,2 — 148,2	36	139,2	89	(Aug.) 223
Seleucus Philopator.	12	148,3	12	148,3 — (151,2)	12	148,2	126	(Oct.) 187
Antiochus Epiphanes.	11	151,3	11	151,3 — 154,1	11	151,2	137	(Aug.) 175
Antiochus Eupator.	2	154,2	1 $\frac{1}{2}$ (2)	(154,2 — 154,3)	2	154,1	149	(Dec.) 164
Demetrius Soter.	12	154,4	12	154,4 — (157,3)	12	154,3	151	(Nov.) 162
Alexander Bala.	10	157,4	5	157,3 — (158,3)	5	157,3	162	(Aug.) 150
[Demetrius Nicator. Antiochus. Trypho].			*	*	*			
Demetrius Nicator.	3	160,2	3	160,1 — (160,3)	3		172	140
Demetrii expeditio Parthica.				160,2		160,2	173	139
Demetrius a Parthis capitur.				160,3		160,3	175	(Nov.) 128
Antiochus Sidetes.	9	161,1	9	160,4 — 162,4	9	160,3	175	(Feb.) 138
Hierosolyma capit.				162,2		161,4	180	(Oct.) 133
Mors Sidetis.				162,4		162,4	184	Feb. 128
Demetrius Nicator iterum.	4	163,2	4	162,4 — 164,1	3	162,4	184	Feb. 128
Seleucus.					(3)	163,3	187	Feb. 125
Antiochus Grypus.	12	164,2	11	164,2 — 166,4	13	163,4	187	(Aug.) 125
Zabinam vincit.				164,3		164,1	189	124
Aspendum abit.				166,4		164,4	200	Juli. 112
Antiochus Cyzicenus solus.	(18)	167,2	1	167,1		167,1	200	Juli. 112
Ant. Grypus et Ant. Cyzicenus.			15	167,2 — 170,4	15	167,2	201	111
Mors Ant. Grypi.				170,4		170,4	216	96
Antiochus Cyzicenus, iterum solus Moritur.			1	171,1	1	170,4	216	96
				171,1		171,1		95
Antiochus Eusebes. Seleucus. An- tiochus Grypi filius.				(171,2)		172,2		95
Antiochus Eusebes. Philippus.	2	171,4 — 172,1	12	171,3				94
Tigranes.			(18)		14	174,2	229	83

7.

Scaligeri Exc. Euseb. p. 59. Cramer. Anecd. Paris. II, p. 120 :

Οἱ μετὰ Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδὸνα Αἰγυπτου καὶ Ἀλεξανδρείας βασιλεύσαντες. Ἀπὸ τῆς Πορφυρίου γραφῆς.

Τελευτᾷ μὲν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης Ὀλυμπιάδος, ἄρξας ἔτη τὰ σὺμπαντα δώδεκα. Διαδέχεται δὲ τὴν βασιλείαν Ἀριδῆος ὁ μετονομασθεὶς Φίλιππος, ἀδελφὸς δὲν Ἀλεξάνδρου οὐχ ὁμομήτριος· γέγονε γὰρ ἐκ Φιλίνης τῆς Λαρισσαίας τῷ Φιλίππῳ. Βασιλεύει δὲ ἐπὶ ἔτεσιν ζ', καὶ ἀναίρεται ἐν τῇ Μακεδονίᾳ διὰ Πολυσπέρχοντος τοῦ Ἀντιπάτρου (1) υἱοῦ.

Πτολεμαῖος δὲ ὁ Ἀρσινόης καὶ Λάγου υἱὸς μετ' ἐνιαυτὸν (2) [καὶ διὰ] τῆς εἰς Φίλιππον ἀναγεγραμμένης ἡγεμονίας σατραπῆς εἰς Αἴγυπτον πέμπεται. Καὶ σατραπεύει μὲν τὰ πρῶτα ἔτη ζ' καὶ δέκα, βασιλεύει δὲ ἔτη τρία καὶ εἴκοσι, ὥστε τὰ πάντα μ' λογιζέσθαι αὐτῷ ἄχρι τῆς τελευτῆς. Ἐπεὶ δὲ ζῶν ἐτι τῆς ἀρχῆς παρεχώρησε τῷ υἱῷ Πτολεμαίῳ τῷ ἐπικληθέντι Φιλαδέλφῳ, ὅσο ἔτη ἐπέζησε τῷ παιδί τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένῳ· οὐκ ἐτι δὴ τεσσαράκοντα, τριάκοντα δὲ καὶ ὀκτὼ τὰ τοῦ πρώτου Πτολεμαίου, δὲ Σωτῆρα ἐπεκάλουν, λογιζόμενοι.

Τοῦτον διαδέχεται Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς ὁ ἐπικληθεὶς, ὡς ἔφαμεν, Φιλάδελφος. Καὶ ζῶντος μὲν ἐτι τοῦ πατρὸς, δύο πληροὶ τῆς βασιλείας ἔτη, ἀποθανόντος δὲ, [ἐξ] (vox deest in cod.; ὀκτὼ dedit Scal.) καὶ τριάκοντα. Ὡς καὶ τούτῳ ὀκτὼ καὶ τριάκοντα τοὺς τῆς βασιλείας ἐνιαυτοὺς ἴσους τοῖς τοῦ πατρὸς ἀποδίδοσθαι.

Τοῦτον διαδέχεται τρίτος Πτολεμαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Εὐεργέτης, καὶ βασιλεύει ἔτη πέντε καὶ εἴκοσι (3).

Ὁν ὁ τέταρτος διαδέχεται Πτολεμαῖος ὁ κληθεὶς Φιλοπάτωρ, καὶ βασιλεύει ἔτεσιν ὀκτὼ ἐπτακαίδεκα (4).

Ὁ δὲ μετ' αὐτὸν πέμπτος Πτολεμαῖος, Ἐπιφανὴς μὲν ἐπικλήθη, βασιλεύει δὲ τέσσαρσι καὶ εἴκοσι ἔτεσιν (5).

7.

Eusebius Chron. Armenicum ex versione Ang. Maii p. 114 :

Quinam post Alexandrum Macedonem Aegypti Alexandrinæque urbis regnum tenuerint. E Porphyrti libris.

Hunc Alexandrum Macedonem centesimæ et quartæ decimæ Olympiadis anno secundo regni successor excepit Aridæus, qui Philippus dictus est, frater quidem Alexandri, haud ex eadem tamen matre : nam de Philinna Larissæa suscepit eum Philippus. Is regnavit annis VII, donec a Polysperchonte Antipatri filio in Macedonia interemptus est.

Ptolemæus Arsinoes et Lagi filius post annum ex quo Philippus imperium obtinuerat, ad præfecturam Aegypti mittitur, eaque primum potestate fungitur annis XI : deinde supremam regis dignitatem invadit annis XXIII, ita ut ante ejus obitum anni omnino effluerint XL. Hic tamen adhuc superses in filium suum Ptolemæum, cognomento Philadelphum, transulit imperium, biennioque vitam produxit cum filio regnante : quare jam haud quadraginta, sed octo supra triginta putabantur anni Ptolemæi primi cognomento Soteris.

Hunc successor consecutus est Ptolemæus filius, cognomento, ut diximus, Philadelphus, qui parente superstite regnum biennio administravit, eoque mortuo, annis XXXVI : prorsus ut ipse, non secus atque parens, octo ac triginta annis regnasse dicendus sit.

Tertius ei successit Ptolemæus cognomento Euergetes, qui mansit in potestate annis XXV.

Hunc quartus Ptolemæus excepit, cognomento Philopator, qui regnavit annis XVII.

Mox quintus Ptolemæus, cognomento Epiphanes, regnum tenuit annis XXIII (leg. XXIV).

Fragn. 7. § 1. Ἀντιπάτρου] Non Antipatri filius Polysperchon, sed Simmiæ fuit, ut ait Arrian. Exp. II, 12, 2. III. 11, 9. — 2. μετ' ἐνιαυτὸν κτλ.] Rectius in lat. anno ex Phil., etc. ; quod quidem, si historiam spectes, parum accurate se habet ; sed statuendum est Alexandrinum auctorem, ex quo sua Porphyrius hausit, regnorum annos more Aegyptio ita computasse ut mortem Alexandri sive initium regni Aridæi componat cum initio anni Aegyptiaci, quo regnum Aridæus suscepit, i. e. cum die XII mensis Nov. (d. I. m. Thoth.) an. 324 ; quemadmodum fit in Canone Astronomico. Primus annus Ptolemæi eadem ratione computatur a primo die mensis Thoth anni 323. Itaque recte se habent latina : post annum ex quo Philippus, etc. In græcis verba καὶ διὰ correctorem produnt, qui computum hunc non intellexit. — Ceterum errat Eusebius in Canone Ptolemæo I annos 40, ejus filio 38 annos assignans. V. Clinton. III, p. 379 ; Droysen. Hell. I, p. 693. — 3. πέντε καὶ εἴκοσι.] Sic etiam Can. Astron. In subjuncto laterculo male : XXIV. Male etiam Eusebius in Canone annos XXVI notat. Quodsi in monumento Adulitano notatur Ptolemæi III annus 27, id ita explicandum, ut Ptolemæum II per postremos regni annos filium sibi associasse statuamus. Mortuus est Euergetes incunte Olymp. 139, 3, exeunte anno 222 a. C., uti Clintonus exputat, adhibito Polybio (V, 34. XV, 25) et Plutarcho (Cleom. 32-34). — 4. ἐπτακαίδεκα] Sic etiam Canon. Astron. et Eusebius in Canone. Infra male : XXI. — 5. τεσσα καὶ εἴς.] Sic etiam Can. Astron. et Euseb. in Can. In latinis corrupte : XXIII, et in laterculo : XXII. Hieronymus ad Daniele m. c. XI : Ptolemæo Philopatore mortuo adversum filium ejus, qui tunc quattuor annorum erat et vocabatur Ptolemæus Ἐπιφανῆς, rupto fadere movit exercitum (Antiochus). Hæc adscripti, quod Hieronymus l. l. chronologica sua e Porphyrio potissimum depromere solet. Secundum Justin. XXX, 2 Philopator moritur relicto quinquenni ex Eurydice (Arsinoe) sorore filio. Igitur quattuor annos tum exegerat, agebat vero quintum, uti monent Clinton. III, p. 384 et Letronn. Insc. de l'Égypte, I, p. 265. Idem Hieronymus, l. l. c. XI : Antiochus... Aliam suam Cleopatram per Euclem

2. Τούτου παῖδες δύο Πτολεμαῖοι μετ' αὐτὸν τὴν ἀρχὴν διαδεχόμενοι, ὃ τε πρεσβύτερος ὁ κατ' ἐπὶ κλησὶν Φιλομήτωρ, καὶ ὁ νεώτερος ὁ ἐπικαλούμενος Εὐεργέτης δεύτερος. Ἀμφοῖν δὲ ἔτη τέσσαρα καὶ ἐξήκοντα (1) λογίζονται. Ὑφ' ἐν γὰρ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἐτάξαμεν, ὅτι διαστασιάζοντων πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐναλλάξ βασιλεύοντων, σύγχυσις περὶ τοὺς χρόνους γέγονεν. Ἀρχεῖ μὲν γὰρ ὁ Φιλομήτωρ πρότερος ἔτεσιν ἑνδεκα μόνος. Ἀντιόχου (2) δ' ἐπιστρατεύσαντος Αἰγύπτῳ, καὶ περιελόντος αὐτοῦ τὸ διάδημα, οἱ Ἀλεξανδρεῖς τῷ νεωτέρῳ ἐπέτρεψαν τὰ πράγματα, καὶ διώξαντες Ἀντιόχον ἐρρύσαντον τὸν Φιλομήτωρα, καὶ ἐχρημάτισεν αὐτοῖς [ἔτος] Φιλομήτορος [μὲν] ιδ' (ις' Scal.), Εὐεργέτου δὲ α' (3). Ὁμονοοῦσι δὲ ἄχρι τοῦ ἑπτακαίδεκάτου. Ἀπὸ δὲ τοῦ ὀκτωκαίδεκάτου μόνου χρηματίζει τοῦ Φιλομήτορος.

2. Hujus duo filii Ptolemæi in imperium deinde succedunt, quorum major natus Philometor, minor autem Euergetes secundus dicebatur. Utriusque simul anni numerantur LXL (1. LXIV). Nos enim horum annos in unam seriem contulimus, propterea quod ipsis bello inter se decertantibus seque regno vicissim pendentibus temporum permixtio secula est. Primus regnat Philometor annis XI. Mox Antiochus, oppressa armis Egypto, eundem diademate spoliabat. Tum Alexandrini regiam potestatem ad minorem (fratrem) deferrebant, pulsoque Antiocho, ipsum Philometorem expediabant: dicebatur autem his Philometoris annus duodecimus (XVII mgo) Euergetis primus. Hinc potestate æquata usque ad decimum septimumque annum perrectum est. Mox ab octavo decimo unius Philometoris nomen scribeba-

Rhodium septimo anno (sc. regni) adolescenti despondit Ptolemæo, et tertio decimo anno tradidit, data ei doli nomine omni Coele Syria et Judæa (cf. Appian. Syr. c. 5. Polyb. XVIII, 34. Livius XXXIII, 40). Cum Porphyrii vel Hieronymi calculo componendus Chron. Alexandrin. p. 255 ad Ol. 145, 2 (Ptolem. Epiphan. an. 7): Ἰὺδ Περφυρίου καὶ Μαρκέλλου. Ἀντίοχος βασιλεὺς Συρίας φιλωθεὶς Πτολεμαίῳ τῷ Ἐπιφανεὶ σπονδὰς πρὸς αὐτὸν ἐποίησας καὶ Κλεοπάτραν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐκδίδωσι (despondit) τῷ Πτολεμαίῳ εἰς γυναῖκα, παραχωρήσας αὐτῷ φερνὴς ὀνόματι Συρίαν καὶ Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν καὶ Ἰουδαίαν. Purpurio et Marcellus consules sunt Ol. 146, 1. 196. a. C. Hunc annum ponere debebat; isque est annus septimus Epiphanis in Canone Eusebii, cujus computum etiam Chron. Alex. reddere puto. Falso vero esse Eusebii numeros inde patet quod in regnis Ptolemæi II et III annis Eusebii erravit. — Ceterum de Ptol. Epiphanē cf. Porphyrius (in interpretat. Danielis) ap. Hieronymum in Dan. c. XI: Porphyrius dicit... Ptolemæum Epiphanem, qui Seleuco sit molitus insidias et adversus eum exercitum præparaverit et veneno sit interfectus.

§ 2. not. 1. De summa annorum 64 consentiunt Canon. Astron. et Euseb. Can. Uterque Philometori 35, Euergetæ II 29 annos tribuit. — 2. Ἀντιόχου] Cf. Hieronym. ad Daniel c. XI: Quum ipse obtulisset pacem Ptolemæo et fuisset dux fœderis, post est ei molitus insidias. Ptolemæum autem hic non Epiphanem significat, qui quintus regnavit in Egypto, sed Ptolemæum Philometorem, filium Cleopatæ sororis Antiochi, cujus hic avunculus fuit. Et quum post mortem Cleopatæ Eulæus Eunuchus, nutricius Philometoris, et Lenæus Euergetum regerent, et repelerent Syriam, quam Antiochus fraude occupaverat, ortum est inter avunculum et puerum Ptolemæum prælum. Quumque inter Pelusium et montem Casium prælum commisissent, victi sunt duces Ptolemæi. Porro Antiochus parcens puero et anticitiis simulans ascendit Memphim, et ibi ex more Egypti regnum accipiens, puerique rebus se providere dicens, cum modico populo omnem Egyptum subjugavit sibi, et abundantes aliquæ uberrimas ingressus est civitates. Fecitque quæ non fecerunt patres ejus et patres patrum illius. Nullus enim regum Syriæ ita vastavit Egyptum, et omnes eorum divitias dissipavit, et tam callidus fuit, ut prudentes cogitationes eorum, qui duces pueri erant, sua fraude subverteret. Hæc Porphyrius sequens Suctoniorum (Calpurnius sc.) sermone laciniosissimo prosecutus est, quæ nos brevi compendio diximus. — 3. α'] (i. e. πρώτων.) Sic scripsi pro Ev. Deinde post v. αὐτοῖς addidi ἔτος, et post v. Φιλομ. particulam μὲν. Pro ιδ' quod recte codex præbet, Scaliger habet ις'. Etiam in cod. Arm. ad marginem notatur numerus ις'. Ceterum locus noster paullo plenius exhibetur apud Syncellum p. 284, unde eum in Eusebium suum p. 68 Scaliger transtulit. Verba sunt: Πτολεμαίου τοῦ Ἐπιφανοῦς ἀποθανόντος καὶ ἔτι τῆς βασιλείας αὐτοῦ, δύο παῖδες αὐτοῦ Πτολεμαῖοι τὴν ἀρχὴν μετ' αὐτὸν διεδέξαντο, ὃν ὁ πρεσβύτερος Φιλομήτωρ ἐπεκλήθητο, ὁ δὲ νεώτερος Εὐεργέτης. Πρὸς ἀλλήλους δὲ στασιάζοντες ἐναλλάξ (ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Scal.) ἐβασίλευσαν. Διὸ καὶ σύγχυσις γέγονε περὶ τοὺς χρόνους αὐτῶν. Πρώτος γὰρ ὁ Φιλομήτωρ μόνος ια' ἔτη ἐβασίλευσεν, εἰτα ὑπὸ Ἀντιόχου ἐξεδίδη [Inser. Οὗ] ἐπιστρατεύσαντος κατ' αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἀφελόντος αὐτοῦ τὸ διάδημα, κρατεῖ τῶν πραγμάτων Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης, ὁ νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Φιλομήτορος, γνῶμη τῶν Ἀλεξανδρέων. Διώκεται δὲ (καὶ) Ἀντίοχος, λυτρωθέντος καὶ τοῦ Φιλομήτορος καὶ (καὶ) λυτρωθέντος τοῦ Φιλομήτορος, ὁμοῦ; βασιλεύουσιν οἱ δύο ἀπὸ τοῦ ιβ' ἔτους ἕως τοῦ ις'. Ἐχρημάτισον παρ' Ἀλεξανδρείᾳ τὸ ιδ' τοῦ Φιλομήτορος ἔτος πρώτον ἔτος τοῦ Εὐεργέτου. Καὶ ἐβασίλευσαν οἱ δύο ἐν ὁμοσίᾳ ἀπὸ τούτου τοῦ ιβ' ἔτους τοῦ Φιλομήτορος ἕως τοῦ ις' ἔτους αὐτοῦ, ἔκτου δὲ τοῦ Εὐεργέτου. Καὶ πάλιν στασιάζουσι κατ' ἀλλήλους, καὶ χρηματίζει ἀπὸ τοῦ ιη' ἔτους μόνου τοῦ Φιλομήτορος ἡ κατ' Αἴγυπτον ἀρχὴ, παραχωρήσαντος τῷ ἀδελφῷ τὴν Λιβύην καὶ Κυρήνην ἀρχὴν μετὰ τὴν ἐν Κύπρῳ μάχην, καθ' ἣν ἐλαττωθεὶς ὁ νεώτερος Πτολεμαῖος ἀδελφῷ ἔμεινε, φιλικήνως αὐτῷ χρησαμένου τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ μὴ μόνον τὴν εἰρημένην αὐτῷ ἐγχωρήσαντος (συχρ. Scal.) χώραν ἀλλὰ καὶ σίτου πλεονέκτους λαμβάνειν κατ' ἐνιαυτὸν, τοῦτο μὲν διὰ χρηστότητα καὶ εὐγένειαν φυσικὴν, τοῦτο δὲ, ὡς φασί, διὰ τὸν ἀπὸ τῶν Περσέων φόβον ὑπερασπιζομένων αὐτοῦ. Κρατεῖ γοῦν ὁ αὐτὸς Φιλομήτωρ μετὰ τὸ ις' ἔτος ἄλλα ἔτη ιη'. Οὐ κατὰ τὴν Συρίαν ἀποθανόντος (ἐγκρατὴς γὰρ καὶ τῶν ἐκείσε γέγονε τόπων), μετακληθεὶς ἐκ Κυρήνης ὁ Εὐεργέτης λεγόμενος δεύτερον κρατεῖ τῆς Αἰγύπτου, λοιπὰ ἔτη xθ' μόνος μετὰ (τὸν αὐτὸν Scal.) θάνατον τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ, ὡς γίνεσθαι τὸν ἅπαντα χρόνον τῶν ἐκείνων ἀδελφῶν λέ' καὶ xθ' ἦτοι ἔτη ἑδ'. Διόδωρος δὲ φησιν ὅτι ιε' ἔτη ὁ νεώτερος Πτολεμαῖος ἐβασίλευσε μετὰ τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν, πολλὰς τε παρανομίας διεπράξατο, τὴν τε ἰδίαν ἀδελφὴν Κλεοπάτραν γήμης καὶ πολλοὺς περιβαλὼν ψευδῶς, ὡς ἐκβουλεύοντας αὐτῷ, καὶ τοὺς μὲν ἀναίρων, τοὺς δὲ συκοφαντίας φουγαδῶν καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἀφαιρούμενος. Quod e Diodoro additum (v. fragm. Diod. tom. II, p. 582 Didot; qui locus jungendus cum lib. XXXIII, cap. 6, ubi eadem fere r. Exc. De virt. leguntur), id non ita intelligendum, quasi Siculus pro 29 annis nonnisi 15 posuisset, sed indicabatur anni 146. Nov. — 132 Nov., post quos regno ejectus Cyprium Ptolemæus aufugit; mox tamen inde rediit.

Ἀφαιρεθέντα γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸν πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ νεωτέρου κατάγουσι Ῥωμαῖοι. Καὶ ἀρχεῖ μὲν αὐτὸς τῆς Αἰγύπτου, τῷ δὲ ἀδελφῷ τῆς Λιβύης τὴν ἀρχὴν ἐγγειρίζει, καὶ μόνος ἀρχεῖ δεκαοκτὺ. Ἀποθανόντος δὲ ἐν Συρίᾳ (καὶ γὰρ καὶ ἐκείνων ἐγκρατὴς ἦν τὸν τόπων) μετακληθεὶς ἐκ Κυρήνης ὁ Εὐεργέτης, καὶ βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς, τὰ ἐτὴ αὐτοῦ ἀναγράφει ἀφ' οὗ πρῶτον βασιλεὺς ἐνομίσθη, ὡς δοκεῖν μετὰ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴν ἀρξάντα αὐτὸν ἔτεσιν εἴκοσι πάντε ἀνατιθέναι ἑαυτῷ τέσσαρα καὶ πενήκοντα. Τὸ γὰρ τριακοστὸν ἔκτον τοῦ Φιλομήτορος, δέον προσαγορεύεσθαι τῆς τούτου βασιλείας πρῶτον, αὐτὸς εἰκοστὸν πέμπτον προσέταξε γράφεσθαι. Καὶ οὕτως ἀμφοτέρων μὲν ἐξήκοντα τέσσαρα, τοῦ μὲν Φιλομήτορος λ', τὰ δ' ὑπολειπόμενα τοῦ Εὐεργέτου. Ἡ δ' ὑποδιαίρεσις ἐν τοῖς κατὰ μέρος ποιῇ πλάνην.

3. Πτολεμαίου δὲ τοῦ δευτέρου Εὐεργέτου ἐκ Κλεοπάτρας γίνονται υἱοὶ δύο Πτολεμαῖοι καλούμενοι. Ὁ μὲν πρεσβύτερος Σωτὴρ ἐπέκαλεῖτο, ὁ δὲ νεώτερος Ἀλεξάνδρος. Βασιλεὺς δὲ πρότερος (1) ὁ πρεσβύτερος ὑπὸ τῆς μητρὸς ἀναδειχθεὶς. Δοκῶν δὲ αὐτῇ εἶναι περθίνιος, ἀχρὶ μὲν τινος ἡγαπᾶτα. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἀρχῆς τοὺς φίλους τῶν γονέων ἀπέσφαξεν, ὑπὸ τῆς μητρὸς διὰ τὴν ὁμότητα τῆς ἀρχῆς καθαρῆθη, καὶ εἰς Κύπρον ἐφυγαδεύθη. Τὸν δὲ νεώτερον ἡ μήτηρ ἐκ Πηλουσίου (2) μεταπεμφθεὶς βασιλεὺς ἀπέδειξε σὺν ἑαυτῇ. Συνεβασίλευεν οὖν ὁ νεώτερος τῇ μητρὶ, τῶν χρηματισμῶν ἀναπερομένων εἰς ἀμφοτέρους. Καὶ ἐνδέκατον μὲν Κλεοπάτρας ἀνηγορεύθη, ὄγδοον δὲ Πτολεμαίου Ἀλεξάνδρου. Συνανέλαβε γὰρ ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς τοῦ ἀδελφοῦ βασιλείας εἰς ἑαυτὸν τοὺς χρόνους ἀφ' οὗ τῆς Κύπρου ἐβασίλευσε. Καὶ τοῦτο ζώσης τῆς Κλεοπάτρας τὸ ἔθος (ἔτος cod.) περιῆν· εἰς μόνον δὲ ἤρξατο μετατίθεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον μετὰ τὸν ἐκείνης θάνατον τὰ συμβόλαια (3). Ὅκτω καὶ δέκα τοὺς πάντας ἀντιλαβόμενος τῶν σκῆπτρων ἐνιαυτοὺς, ἀφ' οὗ κατῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἐξ καὶ

tur. Quum enim minor natus frater majorem imperio deduxisset, hic a Romanis reductus est: qui Egypti quidem dominationem capessit, fratri autem Libyam regendam concedit. Solus igitur regnum obtinet, in eoque manet annis XVIII. Post hunc denique in Syria exstinctum (is enim eam quoque regionem ditio tenuit) Cyrene arcessitus Euergetes rexque appellatus annos suos inde putare incipit ex quo rex habitus fuerat: ita ut fratre moriente, videretur ipse regnavisse jam annis XXV ejusdemque anni censeantur LIV. Namque annum Philometoris trigesimum sextum, qui dicendus erat sui regnantis primus, ipse vigesimum quintum scribi jussit. Ita fuit utriusque simul anni LXI (1. LXIV); Philometoris quidem XXXV, reliqui Euergetis. Quod si hi segregentur separatimque putentur, error in rationes incurrit.

3. Ptolemæo Euergeti secundo nati sunt filii duo ex Cleopatra, uterque nomine Ptolemæus, sed major natus cognomento Soter, minor Alexander. Major natus primus imperat, matris præsidio regnum adeptus: cui quum obsequens esse videretur, aliquamdiu certe matre benevolente usus est. Decimo sexto (ita mgo; XV text; lege: decimo) tamen regni anno, exstimulante animi crudelitate, patris matrisque suæ familiares occidit: quo facto, matris jussu dejectus imperio est, fugaque in Cyprum evasit. Minorem nam acciuit mater Pelusio urbe, secumque regem constituit. Regnavit ergo cum matre minor, communicato utrique imperii nomine: et Cleopatrac quidem dictus est annus XI, Ptolemæi vero Alexandri octavus: namque et hic fratris quoque tempora sibi sumpsit, a quarto illius regnantis anno, quo tempore ipse in Cyprios dominari cæperat. Alque hæc consuetudo viguit vivente Cleopatra: qua exstincta, ad unum Alexandrum signa honoris deferri cæperunt. Hic annos omnino octodecim, postquam Alexandriam venerat, imperium retinuit: dicebatur tamen annum jam sextum supra vigesimum imperare.

§ 3. not. 1. Verba Ἀλέξανδρος... πρότερος omisit Scaliger. Aucherus vertit: Regnat ergo primum major a matre in regnum admotus: existimabat enim eum subjectiorem sibi fore; ad tempus itaque diligebatur a matre. Cleopatra priorior erat in minorem filium, Alexandrum; quare hunc sibi regni socium adungere voluit; sed a populo coacta est, ut filium majorem Sotem, matri invisum, eligeret (v. Pausan. I, 91; Justin. XXXIX, 3). Antequam populo cederet, Cleopatram per tempus aliquod solam regnasse Letronnius (Inscr. I, p. 58 sq.) colligit ex Posidonii fragm. (68) ap. Strabon. II, p. 99, ubi de Eudoxo Cysiceno agens Posidonius ait: Τελευτήσαντος δ' ἐκείνου (Ptolemæo Euergete II) τὸν βίον, Κλεοπάτραν τὴν γυναῖκα διαδέξασθαι τὴν ἀρχὴν· πάλιν οὖν καὶ ὑπὸ ταύτης πεμψῆναι (ut Africam circumnavigaret) τὸν Εὐδοχὸν μετὰ μείζονος παρασκευῆς. Vides unam Cleopatram nominari, non vero Cleopatram ejusque filium, uti debebat auctor, si junctum tum regnasset. Quamquam statuere possis, narratorem nonnisi Cleopatram, missa filii mentione, commemorasse, quod penes eam paullo post mortem mariti omnis fere regia potestas esset. Idem Posidonius Eudoxum ex navigatione redisse dicit οὐκ ἐπὶ Κλεοπάτρας ἡγουμένης, ἀλλὰ τοῦ παιδός. Quæ similiter intelligenda sunt de eo tempore quo Ptolemæus, matri inimicissimus, potestatem regiam ad se unum pertrahens matrem ab imperii negotiis removerat. Confirmatur res papyro Musei Parisini, in quo sextus Ptolemæi annus ita notatur, ut nomini Ptolemæi jungatur non matris, sed uxoris nomen (v. Letronn. I. I. p. 60). Chronologi harum rerum, quum nonnisi inimicitiarum et usurpationis documenta sint, rationem non habuerunt. — 2. ἐκ Πηλουσίου] Pausanias I, 9, 2: Ἀλέξανδρον ἦκοντα ἐκ Κύπρου (qui e Cypro aderat in Ægypto) ποιούσιν βασιλεῖα. Letronnius p. 61: « Cleopatre méditant le coup qui devait la délivrer de Soter II et lui ramener son autre fils, sentit qu'il lui importait de l'avoir près d'elle, afin qu'il pût profiter sur le champ des dispositions favorables des Alexandrins: elle le fit donc venir de Chypre à Peluse pour y attendre l'effet de ses machinations et se trouver prêt à l'événement. De ces deux circonstances, sans nul doute mentionnées par Porphyre, Eusèbe n'en a conservé qu'une. » — 3. τὰ συμβόλαια] signa honoris in latinis, adeo ut Armenius inter-

εἰκοσι βεβασιλευκῶς ἐχρημάτισε· τῷ δὲ ἐνεακαιδεκάτῳ τοῖς στρατεύμασιν (4) ὀργισθεὶς ἐξῆλθε συλλέξων ἐπ' αὐτοὺς δύναμιν εἰς Αἴγυπτον. Οἱ δ' ἐπιδιώξαντες, ἡγομένου Πύρρου (Τύρρου Scal.) συγγενοῦ τῶν βασιλέων, κατεναμάχησαν αὐτόν, καὶ φεύγειν ἠνάγκασαν μετὰ γυναικὸς καὶ θυγατρὸς τῆς Λυκίας εἰς πόλιν Μύραν· ὅθεν εἰς Κύπρον μεταπηδήσας, καὶ καταπολεμηθεὶς ὑπὸ ναυάρχου Χαιρέου, θνήσκει.

4. Μετὰ δὲ τὴν τούτου φυγὴν, πρὸς τὸν πρεσβύτερον Πτολεμαῖον τὸν Σωτήρα οἱ Ἀλεξανδρεῖς πρεσβεύοντες παραδιδόασιν ἅλιν τὴν βασιλείαν αὐτῷ ἐκ Κύπρου καταπλεύσαντι (1). Διαγενομένων δὲ ἄλλων ἐτῶν ἑπτὰ πρὸς μῆσιν ἕξ (τοσαῦτα γὰρ ἐπέζησε μετὰ τὴν κάθοδον), ὁ πᾶς χρόνος ὁ μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀμφοτέρων θάνατον εἰς τοῦτον ἀναφέρεται, τὸν μὲν ἀριθμὸν σώζων λέ' ἐνιαυτῶν πρὸς μῆσιν ἕξ, διωκτικῶς δὲ κατὰ τὴν ἀλήθειαν εἰς μὲν τὸν Σωτήρα Πτολεμαῖον κατὰ διαφόρους χρόνους δεκαεπτὰ ἔτη καὶ μῆνας ἕξ, εἰς δὲ τὸν δεύτερον, τὸν καὶ Ἀλεξάνδρον, τοὺς μῆσους, ὧν ἦρξεν ὁ πρεσβύτερος, ἐνιαυτοὺς δεκαοκτὼ, οὓς καίτοι μὴ δυνηθέντες ἐκ τῆς ἀναγραφῆς ἀφανίσαι, τὸ ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς ἀπαλείφουσι. Προσέκρουσε γὰρ αὐτοῖς διὰ τινος Ἰουδαϊκᾶς ἐπικουρίας. Οὐ γὰρ ἀριθμοῦσι τούτους τοὺς χρόνους, τοὺς δὲ πάντας τὰ ἕξ καὶ τριάκοντα ἔτη (2) τῷ πρεσβυτέρῳ προσνέμουσι. (3) Πάλιν τοὺς ἕξ μῆνας τοὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρεσβυτέρου, οἱ συνεπεπλήθουν τὰ τριάκοντα ἕξ ἔτη, μὴ ἀποδόντες Κλεοπάτρα τῇ θυγατρὶ μὲν τοῦ πρεσβυτέρου, γυναικὶ δὲ τοῦ νεωτέρου, ἥτις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἀντελάβετο τῶν πραγμάτων· οὐδὲ γὰρ Ἀλεξάνδρῳ τῷ μετ' αὐτῆς ἡμέρας ἀρξάντι ἰθ', τὰς ἰθ' ἡμέρας ἀποδιδόασιν. Οὗτος δὲ υἱὸς μὲν ἦν τοῦ νεωτέρου Πτολεμαίου τοῦ καὶ Ἀλεξάνδρου, προγονὸς δὲ Κλεοπάτρας· καταμείνων δὲ ἐν Ῥώμῃ, τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δυναστείας ἀνδρῶν ἐρῆμου γενομένης, μετὰ κλήτος ἦλθεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ γήμας τὴν προεξηρμένην Κλεοπάτραν, παραλαβὼν

Decimo nono anno in copiarum praefectos ira concepla, viros adversus eos contraheret in Aegypto. Hi vero cum insecuti sunt, duce Tyrro regum consanguineo. Mox navali quoque praelio conserto, ipse summo discrimine elapsus cum uxore et filia in Lyciorum urbem Myram fuga se proripuit. Inde etiam quum Cyprum aufugeret, bello appetitus a Chazrea navarcho periiit.

4. *Interim post hujus fugam Alexandrini, missis oratoribus, seniori ejusdem fratri Ptolemaeo Soleri denuo regnum offerebant, qui Cypro reversus est. Hinc septem anni sexque menses labuntur: totidem enim is superfuit post reditum. Tempus autem universum post patris obitum in ipsum confertur, adscripto integro numero annorum XXXV mensiumque VI. Sane Ptolemaeo Soleri tribuendi essent ex intervallo anni XVII mensesque VI, alteri autem, scilicet Alexandro, anni octodecim, his videlicet interjecti quibus major natu regnavit (neque enim hi octodecim de albo telli potuerunt, licet pro viribus deleantur: cui rei Judaeorum quoque studia obfuerunt): verum, ut dixi, temporum (Alexandri) rationem non habent, universosque annos XXXVI de majore fratre recitant. (3) Sex praeterea menses ab obitu senioris fratris reliquos, quibus annus trigesimus sextus absolvitur, haud conferunt in senioris filiam Cleopatram, uxorem minoris, quae patre exstincto regia negotia procuravit: neque item Alexandro, qui regnavit cum ea diebus XIX, hos ipsos dies XIX tribuunt. Porro hic Alexander filius erat minoris Ptolemaei sive Alexandri, privignus autem Cleopatrae, atque in urbe Roma habitabat: quumque ea tempestate stirps regia virilis in Aegypto deficeret, accitus venit Alexandriam sibi que uxorem copulavit quam antea dixi Cleopatram, invitaque muliere*

pres legiasse videatur τὰ σύμβολα. — 4. στρατεύμασιν] Armenius interpres legit στρατηγούς; nam vertitur: copiarum duces. Leirronnius p. 64 fortasse fuisse putat τοὺς ἀποστάσι στρατεύμασι. Complura Eusebius omiserit. Justinus 39, 4: Cui (Alexandro) quum occultis insidiis exitium machinaretur (Cleopatra), occupata ab eodem interficitur. Pausanias I, 9, 3: Τοῦ δὲ ἔργου (facinus Alexandri dicit) φωραίνοντας καὶ Ἀλεξάνδρου φόβῳ τῶν πολιτῶν κρύγοντος, οὗτος Πτολεμαῖος κατήλθεν... καὶ Θηβαίους ἐπολέμησε ἀποστάσι. Parricidium Alexandri causa fuisse videtur rebellionis militaris. Ceterum locum hunc Syncellus quoque p. 290 (unde sua Scaliger Exc. Euseb. p. 70) e Porphyrio excerpit negligenter. Ita habet: Αἰγύπτου καὶ Ἀλεξανδρείας ἡ βασιλεὺς Πτολεμαῖος (ὁ Φούσκων, hoc de suo Syncellus intulit inepte) ἔτη γ'. — Οὗτος καὶ Σωτὴρ ἐκκαλεῖτο· υἱὸς δὲ ἦν τοῦ Εὐεργέτου Πτολεμαίου καὶ Κλεοπάτρας πρεσβύτερος. Τοῦτον ἡ μήτηρ τῇ ἑ' ἐταῖ τῆς βασιλείας ἀπήλασε· καὶ ἦν βασιλεύων ἐν Κύπρῳ· τὸν δὲ νεώτερον υἱὸν αὐτῆς καὶ ἀδελφὸν τούτου Ἀλεξάνδρον ἀνέδειξε βασιλεὺς ἐν αὐτῇ· ὅς καὶ ἐβασίλευσεν Ἀλεξανδρείας ἔτη ις' (deb. ιη') καὶ διωκθεὶς ὑπὸ τῶν στρατευμάτων εἰς Λυκίας πόλιν Μύραν φεύγει μετὰ γυναικὸς καὶ θυγατρὸς, κἀκεῖθεν εἰς Κύπρον μετὰ παῖδα (παῖδων ingo.) καὶ ἀναίρεται (lege ex Porphyrio: εἰς Κύπρον μεταπηδήσας ἀν.) ὑπὸ ναυάρχου Χαιρέου πολεμούμενος. Μεθ' ὃν πάλιν τῷ ἀδελφῷ παραδόντες Πτολεμαῖῳ Σωτῆρι ([τῷ] καὶ Φούσκῳ δι' ὅγκον τοῦ σώματος κληθέντι) τὴν βασιλείαν, ἀνεδέξαντο δεύτερον βασιλεία οἱ Ἀλεξανδρεῖς ἐπὶ ἄλλα ἔτη η'. Οὗτοι ἔτη λγ' (deb. λς'), ἄτινα μετὰ τὴν ἀναίρεσιν ὄντα Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὧδε συντάττονται. Postrema turbata, et in hanc sententiam refingenda: ἄλλα ἔτη η' ἄτινα... τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ [τοῖς προτέροις αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ] συντάττονται, ὧς ὁμοῦ εἶναι ἔτη λς'.

§ 4. not. 1. Infra in regum laterculo Ptolemaeus appellatur Φιλάδελφος. Hoc cognomen inditum esse Ptolemaeo e Cypro in regiam reduci egregie monet Leirronnius l. i. p. 66, allatis verbis Justini l. i. 1. Revocatoque Ptolemaeo regnum redidit, quod neque cum matre bellum gerere voluisset, neque a fratre armis repetere, quod prius rocupisset. — 2. ἕξ καὶ τριάκοντα] Consentit Can. astron. et Clemens Alex. Strom. I, p. 331, D. Eusebius quoque in Can. summum annorum habet eandem, sed aliter eam distribuit. Primum Soleri dat annos 17 et menses sex; deinde Alexandro annos decem; tum reduci Soleri annos octo.

τε παρ' ἀκούσης (1) τὴν ἐξουσίαν, ἐννεακαίδεκα (2) διαγενομένων ἡμερῶν ἀνείλεν αὐτὴν, καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἐνόπλων ἐν τῷ γυμνασίῳ διὰ τὴν μαιφονίαν συνεχόμενος ἀπώλετο.

6. Τοῦτον τὸν Ἀλέξανδρον διαδέχεται Πτολεμαῖος δ' ἐπικληθεὶς νέος Διόνυσος (1), υἱὸς (2) μὲν ὢν Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος, ἀδελφὸς δὲ τῆς εἰρημένης Κλεοπάτρας, οὗ τῆς ἀρχῆς ἐτι καὶ λογιζονται. Τούτου θυγάτηρ Κλεοπάτρα, ὑστάτη τῆς Λαγιδῶν γενεᾶς, ἥς ἐτι ἀριθμᾶται τῆς ἀρχῆς δύο καὶ εἴκοσι. Οὐδ' αὐταὶ αἶδε αἱ βασιλῆαι τὸν εἰρμὸν τῶν χρόνων ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τελους κατὰ τὸ ἐξῆς ἀναγραφόμενον ἔσχον, ἀλλ' ἐγένετό τις αὐτῶν ἐν ἑκατέρῳ διὰ μέσου παρὲνθεσις εἰς ἄλλους. Ἐπὶ (τε) γὰρ τοῦ νέου Διονύσου εἰς τὰς αὐτοῦ θυγατέρας, Κλεοπάτραν τὴν καὶ Τρύφαναν (3) καὶ Βερενίκην, τριετὴς ὥς [εἰς] βεβασλευκίας ἀνεγράφη χρόνος, εἰς μὲν ἀμφοτέρας ἐνιαυτὸς εἷς, ἡ δ' ἐξῆς μετὰ τὸν Κλεοπάτρας τῆς καὶ Τρυφάνης θάνατον διετία εἰς μόνην Βερενίκην, ἕνεκα τοῦ τὸν μὲν Πτολεμαῖον εἰς Ῥώμην ἀπηρκεῖναι (4), καὶ τοῦτον ἐκεῖ διατετριφέναι τὸν χρόνον, τὰς δὲ θυγατέρας, ὡς οὐκέτ' ἐπανήκοντος τοῦ πατρὸς, ἀντεῖληφθαι τῶν πραγμάτων, συνεπισπωμένης (5) ἑαυτῇ κατὰ [τούτους] χρόνους τῆς Βερενίκης ἄνδρας τινὰς συγγενεῖς τοὺς συνάραντας, μέχρι δτου παραγενομένου ὁ Πτολεμαῖος ἀπὸ Ῥώμης τῆς μὲν πρὸς τὴν θυγατέρα διαθέσεως ἐπελάβετο, στυγίσας δ' αὐτὴν διὰ τὰ πραχθέντα τοῦ ζῆν ἐστέρησεν.

7. Ἐπεὶ γε (1. ἐπὶ δὲ) τῆς Κλεοπάτρας τὰ πρῶτα τῆς θυναστείας ἐτι εἰς ἐκείνην τε καὶ τὸν προσδύτερον αὐτῆς ἀδελφὸν ἀνενέγκη Πτολεμαῖον, τὰ δ' ἐξῆς εἰς ἐτέρας (1. ἐτέρους), διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Τελευταῖων (1) δ' νέος Διόνυσος ἐπὶ καιοὶ τέτρασι, Πτολεμαίοις δυοὶ καὶ Κλεοπάτρῃ καὶ Ἀρσινόῃ, διέταξε τοῖς προγεγεσμένοις αὐτοῦ καιοὶ Πτολεμαίῳ καὶ Κλεοπάτρῃ τὴν ἀρχήν. Ὡς συμβασλευόντων τετραετὴς διεγένετο χρόνος.

imperium sibi vindicavit. Mox et illam post novendecim dies interfecit: tum ipse quoque turbæ armatorum in gymnasio implicitus propter nefandum suum parricidium interemptus est.

6. *Huic Alexandro successit Ptolemæus, cui cognomen fuit Novus Dionysus, Ptolemæi Soteris filius, prædictæ Cleopatæ frater. Hujus imperantis numerantur anni XXI. Filia ejusdem Cleopatra Lagidarum generis postrema fuit; ejusque imperantis recitantur anni XXII. Neque tamen hæ dominationes continentem temporis seriem ab initio ad finem per se seorsimque descriptæ tenent; verum inter se implicitæ aliæ alias vicissim occupant. Nam sub novo Dionysio, filius ejus Cleopatæ, quæ et Tryphæna, atque Berenicæ regni triennium attributum est; duabus quidem annis unus; post obitum vero Cleopatæ seu Tryphænæ, biennium uni Berenicæ. Nimirum accedit ut Ptolemæus Romam profiscisceretur, ibique aliquamdiu subsisteret; filia autem, quum pater rediturus non videretur, regni gubernaculum sibi vindicarent, tum aliquot consanguinei Berenicæ opem ferentes cum ea rebus præessent: donec Ptolemæus Roma reversus est, qui mox pietatis affectuumque erga filiam oblitus resque ab ea gestas exosus, eandem morte multavit.*

7. *Regnante Cleopatra, primos quidem imperii annos ipsi fratrisque ejus natu maximo Ptolemæo tribuebant: deinceps aliis ob ejusmodi causam. Novus Dionysus vita excessit, quattuor liberis relictis, Ptolemæis nempe duobus et Cleopatra atque Arsinoe. Idem majoribus natu liberis imperium ita legavit, ut Ptolemæus et Cleopatra simul regnarent. Hinc quadriennium exa-*

§ 5. *not.* 1. ἀκούσης] sic e latinis correxit Letronnius pro vg. ἐκούσης. — 2. ἐννεακαίδεκα] Eodem modo Aprianus B. C. I, 102, ubi vide. Cf. Cicero De rege Alex. p. 49.

§ 6. *not.* 1. νέος Διόνυσος] Duas habemus inscriptiones (Nº 72 et 89 ed. Letr.), in quibus Ptolemæus vocatur Νέος Διόνυσος, Φιλοπάτωρ καὶ Φιλάδελφος. In tertia inscriptione (Nº 81 Letr.) rex vocatur: Πτολεμαῖος Φιλοπάτωρ καὶ Φιλάδελφος. Igitur epitheton νέος Δ. quum addi vel omitti posset in actis publicis, non constituit titulum regium, quem itaque exhibent verba φιλοπάτωρ καὶ φιλάδελφος, et ex his κατ' ἐξοχήν id quod primo ponitur loco, φιλοπάτωρ. Vide Letronnium II, p. 82 sq. Apud Strabonem et Ciceronem rex nominari solet *Auletes*, quod cognomen a populo Alexandrino ei inditum est, sicuti Euergetes II a vulgo vocabatur *Physcon*, Pt. Soter II *Lathyrus* (i. e. cicer), Alexander I *Cocces* (*rudicundus*, ap. Strab. 17, p. 794) vel Παρεΐσακτος (*intrusus*, Strab. ib.). Quæ omnia ab actis publicis aliena sunt. V. Letronn. I. l. p. 78 sq. — 2. υἱὸς] filius illegitimus. Nam Βερενίκη (quam Porphyrius Κλεοπάτραν dicit) μόνη γνησία οἱ (Soteri II) τῶν παίδων ἦν, Pausan. I, 9, 3. — 3. Κλεοπάτραν τὴν καὶ Τρύφαναν] Strabo XVII, p. 796 ait: Τοῦτον μὲν οὖν (Ptol. Auleten) οἱ Ἀλεξανδρεῖς ἐξέβαλον. Τριῶν δ' αὐτῶν θυγατέρων οὐσῶν, ὡς μία γνησία ἡ πρεσβυτάτη, ταύτην ἀνδείκναι βασιλίσσαν· υἱοὶ δ' αὐτοῦ δύο νῆπιοι τῆς τότε χρείας ἐξέπικτον τελως. Ex Porphyrio autem patet non tres sed quattuor filias fuisse, neque unam, sed duas post patris expulsionem regnum obtinuisse. Error inde natus, quod Cleopatra Tryphæna per breve tantum tempus una cum Berenice regnaret, simulque altera esset Cleopatra filia, celeberrima illa, cui Φιλοπάτωρ cognomen fuisse ex inscriptione stelæ Turinensis compertum habemus. Dio Cassius (XXXIX, 57. 58) quoque post pulsum Ptolemæum, Berenicen regnasce dicit, missa mentione Cleopatæ. V. Clinton. III, p. 394, not. 4; Letronn. II, p. 71. — 4. De fuga Ptolemæi (an. 53) v. Trog. Pomp. Prolog. 40; Liv. Epit. 104; Dio Cass. XXXIX, 12-16; Plutarch. Cat. min. 35. Eodem tempore Ptolemæus, frater Ptol. Auletæ qui in Cypro regnabat, venenumumpsit; Plutarch. Cat. min. 36. De hoc v. Val. Maxim. IX, 4; Dio Cass. XXXIX, 22. De restitutione Auletæ v. Dio Cass. I. l. c. 55. 57. 58; Liv. Epit. 105; Plutarch. Anton. c. 3. Cicero Ep. ad Fam. I, 1. 2. 4. 5. 7. 8. — 5. συνεπισπωμένης ἑαυτῇ] Hac in latinis haud recte se habent. De re v. Strabo XVII, p. 796; Dio Cass. I. l. c. 57.

§ 7. *not.* 1. Mortuum esse mense Maji an. 51 ex Ciceronis Ep. ad fam. VIII, 4 colligitur. V. Clinton. I. l. p. 395, m. 46.

Καὶ τοῦτο διέμεινεν ἂν καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς τὸ ἔθος, εἰ μὴ Πτολεμαῖον παραδάντα τὰς τοῦ πατρὸς ἐντολάς καὶ μόνον τῆς ἡγεμονίας ἀντιποιεῖσθαι βουλόμενον ἢ μοῖρα τοῦ ζῆν μετέστησεν (2) ἐν Αἰγύπτῳ καταναυμαχηθέντα ὑπὸ Ἰουλίου Καίσαρος Κλεοπάτρας συλλαμβανομένου.

8. Μετὰ δὲ τὴν ἀπώλειαν Πτολεμαίου, ὁ νεώτερος ἀδελφὸς Κλεοπάτρας συνεθρονίσθη τῇ ἀδελφῇ Πτολεμαίῳς καλούμενος, γνῶμη Καίσαρος, καὶ ἐξημένησε τὸ πέμπτον ἔτος Κλεοπάτρας τὸ καὶ πρῶτον Πτολεμαίου, καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα, μέχρι τῆς ἀναιρέσεως αὐτοῦ (3), ἄλλα δύο.

9. Τελευτήσαντος δὲ καὶ τούτου ταῖς Κλεοπάτρας ἀπάταις τῇ τετάρτῳ μὲν αὐτοῦ, τῆς δὲ Κλεοπάτρας ὀγδόῳ, ὁ μεταγενέστερος εἰς μόνην Κλεοπάτραν ἀνεγράφη (1) χρόνος, ἕως ἐτῶν πεντεκαίδεκα. Τὸ δ' ἐκατείδεκατον ὀνομάσθη τὸ καὶ πρῶτον, ἐπειδὴ τελευτήσαντος Λυσιμάχου (Λυσανίου ἢ Scal.) τῆς ἐν Συρίᾳ Χαλκίδος βασιλείας, Μάρκος Ἀντώνιος ὁ αὐτοκράτωρ τὴν τε Χαλκίδα καὶ τοὺς περὶ αὐτὴν τόπους παρέδωκε τῇ Κλεοπάτρᾳ· καὶ ἀπὸ τοῦδε καὶ τὰ τούτων ὕστερα (ἔτερα Sc.) ἔτη μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ δευτέρου, ὁ καὶ τελευταῖον ἐγένετο Κλεοπάτρας, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον προστιθεμένου τοῦ ἀριθμοῦ, ἐγράφετο, ὥς γενέσθαι τὸ δεύτερον καὶ εἰκοστὸν αὐτῆς τὸ καὶ (τὸ κ' Sc.) ἔβδομον (2).

10. Ἀπὸ δὲ Κλεοπάτρας Ὀκτάουιος Καῖσαρ ὁ καὶ Αὐγουστός τὴν ἀρχὴν διαδέχεται κρατήσας Αἰγύπτου τῇ ἐπ' Ἀκτίῳ μάχῃ, κατὰ τὴν ἑκατοστὴν ὀγδοηκοστὴν τετάρτην (deb. ρπζ') Ὀλυμπιάδα, ἐν ἔτει δευτέρῳ. Ἀπὸ τῆς ἑκατοστῆς ἑνδεκάτης (deb. ριδ') Ὀλυμπιάδος ἔτους πρῶτου, ἀφ' οὗ Ἀριδαῖος ὁ καὶ Φίλιππος διεδέξατο τὴν ἀρχὴν, ἐπὶ τὴν ἑκατοστὴν ὀγδοηκοστὴν τετάρτην Ὀλυμπιάδα, καὶ ταύτης ἔτος δεύτερον, Ὀλυμπιάδες γίνονται ἑβδομήκοντα τρεῖς καὶ ἑνιαυτός. Τούτων ἔτη σζγ' (1). Τσαυτὰ δὲ καὶ ἀριθμεῖται τὰ ἔτη τῶν ἐν Ἀλέξανδρῳ βασιλευσάντων ἐπὶ τῆς Κλεοπάτρας τελευτῆς.

11. Οἱ Πτολεμαίων χρόνοι τῶν μετὰ Ἀλέξανδρον βασιλευσάντων Αἰγύπτου. Ἀλέξαν-

chum est. Id vero institutum mansisset, nisi Ptolemæum, qui neglecto patris mandato uni sibi regnum adserere natus est, fatalis necessitas vilit orbasset navali prælio implicatum in Ægypto adversus Iulium Cæsarem qui Cleopatras suppetias tulit.

8. Post necem Ptolemæi minor frater, dictus item Ptolemæus, cum Cleopatra sorore consors regni fuit, jussu Cæsaris. Scribebatur autem quintus annus Cleopatras et primus Ptolemæi. Hinc alii consecuti sunt usque ad hujus necem anni duo.

9. Quo Cleopatras insidiis perempto quarto sui anno et Cleopatras octavo, reliquum tempus Cleopatras uni adscriptum est ad quintum decimum usque annum. Sextus autem decimus nuncupatus est etiam primus. Namque in Syria mortuo Lysimacho rege Chalcidis, Marcus Antonius imperator Chalcidem cum provinciis Cleopatras attribuit. Exin anni quoque reliqui usque ad vigesimum secundum, qui fuit postremus Cleopatras, eadem ratione aucto numero scribebantur, uti Cleopatras annus secundus supra vigesimum idem esset et septimus.

10. Porro autem Octavianus Cæsar, qui et Augustus, Actiaco prælio regnum a Cleopatra abstulit anno altero Olympiadis octogesimæ quartæ (deb. octogesimæ septimæ) supra centesimam. Nunc inter centesimæ undecimæ (deb. decimæ quartæ) Olympiadis annum primum, quo Aridenes idemque Philippus successit in imperium, et centesimæ octogesimæ quartæ Olympiadis annum alterum, septuaginta tres Olympiades annusque unus interjacent, nempe anni CCXCIII. Totidem vero supputantur anni regum urbis Alexandria usque ad Cleopatras excessum.

11. Tempora igitur Ptolemæorum sic omnino se habent. Alexander Macedo primo anno Olympiadis cen-

— 2. Cf. Liv. ep. 102; Hirtius Bell. Alex. c. 31; Plutarch. Cæs. c. 49; Dio Cass. XLII, 43. — 3. Cf. Joseph. XV, 4, 1. Paucis annis post etiam Arsinoe a Cleopatra necatur. V. Dio Cass. XLVIII, 24; Appian. B. C. V, 9.

§ 9. *not.* 1. εἰς μόνην Κλεοπάτραν ἀνεγράφη κτλ.] « Il s'ensuit que, quoique Césarion, son fils, ait régné conjointement avec elle, la double date n'eut point lieu pour ce règne simultané. César étant mort peu de temps après l'avènement du jeune prince, Cléopâtre crut pouvoir impunément le priver de cette part de la souveraineté... Le règne simultané de Cléopâtre et de Césarion ou Ptolémée César doit, selon toute apparence, avoir été compris entre l'an IX de Cléopâtre (3 sept. de l'an 45) et l'an XVI (1 sept. de l'an 37), époque où commence celui d'Antoine. C'est dans cet intervalle de sept ans que doit se placer la date de la sièle de Turin, qui appartient au règne de Cléopâtre et du fils de César. » LETRONNE II, p. 91 et 93. — 2. Porphyrii testimonium confirmat numus, in quo Cleopatras et Antonii imaginibus adscriptum : βασιλίσσης Κλεοπάτρας. ἔτους κα' τοῦ καί σ'. V. Letronn. II, p. 90. Causa hujus mutationis in eo maxime posita, quod Antonius pro marito se Cleopatras geassit. Cf. Servius in Æn. VII, 684 : Nam Antonius, Augusti sorore contempta, postquam Cleopatram duxit uxorem, monetam ejus nomine in Anagnia (f. Alexandria. Letron.) civitate jussit ferri. Nummus Mus. Vienn. ap. Eckhel. D. N. IV, 23 : Κλεοπάτρα γυνὴ Μάρκου αὐτοκράτορος τρίτον. Vide quæ de his exponit Letronnius II, p. 92 sq.

§ 10. *not.* 1. Intervallum ann. 293 recte habet, consentitque Can. Astron. At perperam hoc spatium computatur ab Olymp. 111, 1, ad Ol. 184, 2 (336—43), quasi ab Alexandri M. initio auctor profectus esset. Post verba ὁ δὲ Φίλιππος ap. Scal. uncis inclusa leguntur Ἀλέξανδρος ὁ Φίλιππος; quæ ipsius Scalligeri glossa fuerit, quam suppeditavit perversus ille, quem notavimus, computus.

δρος ὁ Μακεδὼν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς ἑνδεκάτης Ὀλυμπιάδος βασιλεύει, κτίζει τε Ἀλεξάνδρειαν τὴν πρὸς Αἰγύπτῳ. Ὁ δὲ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ χρόνος ἔτη ιβ', μῆνες ζ'.

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἔτη μ'.

Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἔτη λη'.

Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης ἔτη κδ' (deb. κε', ut supra.)

Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ ἔτη κα' (deb. ιζ' ut supra).

Πτολεμαῖος ὁ Ἐπιφανὴς ἔτη κδ'.

Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ ἔτη λα' (deb. λς', ut supra.)

Πτολεμαῖος ὁ νεώτερος Εὐεργέτης ἔτη κθ'.

Πτολεμαῖος (ὁ Φύσκων), ὁ καὶ Σωτήρ, ἔτη ις' (l. ιζ'), μῆνες ζ' (deb. ἔτη ι').

Πτολεμαῖος ὁ καὶ Ἀλέξανδρος, ἐξωσθέντος [ὅπου τῆς] μητρὸς τοῦ πατρὸς (deb. ἀδελφοῦ) αὐτοῦ, ἔτη **.

Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος κατελθὼν ἀπὸ τῆς φυγῆς, ἐξωσθέντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἔτη η'.

Πτολεμαῖος ὁ Διόνυσος ἔτη λ'.

Πτολεμαίου θυγάτηρ Κλεοπάτρα ἔτη κβ'.

Κατὰ ταύτην Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ πρῶτος ἐμὴν ἀρχῆσιν Ῥωμαίων. Μεθ' ὃν Καῖσαρ Σεβαστὸς Ὀκτάουιος, ὁ καὶ Αὐγούστος, Κλεοπάτραν ἐλὼν καθεῖλε τὴν τῶν Πτολεμαίων ἀρχήν, οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη σζγ'. Ταῦτα καὶ τὰ παρ' Αἰγυπτίους.

tesima undecima regnum auspicatur. Is Alexandriam in Aegypto condit. Diuturnitas imperii ejus anni XII, mensesque VII. Post eum Alexandriae totique Aegypto dominati sunt hi:

Ptolemæus Lagi annis XL.

Ptolemæus Philadelphus annis XXXVIII.

Ptolemæus Evergetes annis XXIV (leg. XXV, ut supra).

Ptolemæus Philopator annis XXI (l. XVII, ut supra).

Ptolemæus Epiphanes annis XXIV (sic m.; XXII text.).

Ptolemæus Philometor annis XXX (deb. XXXV).

Ptolemæus junior cognomento item Evergetes annis XXIX.

Ptolemæus Physcon cognomento Soter annis XVII cum mensibus VI (deb. annis X).

Ptolemæus idemque Alexander, qui a patris sui matre exagitatus est (vide gr.), annis III (l. XVIII).

Ptolemæus Philadelphus a fuga redux postquam Alexandria pulsus fuerat, annis VIII.

Ptolemæus Dionysus idemque Philadelphus annis XXX.

Ptolemæi filia Cleopatra annis XX (l. XXII).

Ea regnante C. Julius Cæsar summum principatum Romanorum invasit. Post hunc Cæsar Sebastus Octavianus, qui et Augustus, interfecta Cleopatra, Ptolemæorum imperium sustulit, qui annis CCXCV (l. CCXCIII) regnaverant.

OLYMP.	A. C.	AN. REGNI.		REGES.
				PTOLEMÆUS I SOTER, an. 40.
114,2	323	1		Ptolemæi I Æg. præfecti annus primus.
115,4	317	7		Aridæus moritur.
118,2	307	17		Ptol. præfecti annus ultimus.
118,3	306	18		Ptol. regis annus primus.
123,3	286	38		" " annus 21 ^{mus}
123,4	285	39		Ptol. regni socium sibi filium jungit.
124,1	284	40		Ptol. moritur.
				PTOLEMÆUS II PHILADELPHUS, an. 38.
123,4	285	1		Ptol. cum patre regnat annis 2.
124,1	284	2		" "
124,2	283	3		Ptol. solus regnat annis 36.
133,1	248	38		Ptolemæus moritur.
				PTOLEMÆUS III EUEGETES, an. 25.
133,2	247	1		Ptolemæi III annus primus.
139,2	223	25		Ptolemæi III annus ultimus
				PTOLEMÆUS IV PHILOPATOR, an. 17.
139,3	222	1		Ptol. IV annus primus.
143,3	206	17		Ptol. IV annus ultimus.
				PTOLEMÆUS V EPIPHANES, an. 24.
143,4	205	1		Ptol. V (quinquennis) patri succedit mense octobr.
145,2	199	7		Antiochus Cleopatram filiam Ptolemæo despondet.
146,4	193	13		Ptol. Cleopatram ducit.
149,3	182	24		Ptol. annus ultimus (moritur octobr. 181).
				PTOLEMÆUS VI PHILOMETOR solus an. 11.
149,4	181	1		" "
152,2	171	11		" "
		PTOL. VI.	PTOL. VII.	PTOL. VI et PTOL. VII EUEGETES II junctim an. 6
152,3	170	12	1	" "
153,4	165	17	6	" "
				PTOLEMÆUS VI iterum solus an. 18.
154,1	164	18	(7)	Ptolemæi VII regis Cyrenes an. primus.
158,2	147	35	(24)	Ptolemæi VI, annus ultimus. Moritur a. 146, ineunte regni anno 36 ^{mo} .
		PTOL. VII.		PTOLEMÆUS VII EUEGETES II, e Cyrene redux, annis 29.
158,3	146	1	25	Ptol. VII reducis annus primus.
165,3	118	29	53 (54)	Ejus annus ultimus. Moritur a. 117.

OLYMP.	A. C.	AN. REGNI.			REGES.
		CLEOPATRA.	PTOL. VIII.	ALEX. I.	
165,3	117 118 108	1 4 10	1 4 10	(1) (7)	CLEOPATRA EJUSQUE FILIUS MAJOR PTOLEM. VIII, SOTER II, annis 10. " " Alexandri I in Cypro στρατηγού annus primus. Ptol. VIII pulsus in Cyprum abit.
168,2	107 (106)	11	(11)	(8) 1	CLEOPATRA EJUSQUE F. MINOR PTOLEMÆUS IX, ALEXANDER I, annis 18. In actis publ. pro Alex. anno primo notatur annus octavus, annumeratis annis στρατηγίας Cypriacæ.
172,3	90 (89)	28	(28)	(25) 18	Cleopatra ab Alex. necatur initio regni anni 19 ^{mo} (a. 89 a. C.). Alexander regno pulsus in Lyciam aufugit; mox in Cypro perit.
172,4	89 (88)		(29) 1		PTOLEMÆUS VIII SOTER II IN REGNUM RESTITUTUS, an. 7, mens. 6. Pro anno 1 in actis publ. notatur an. 29 ^{mo} , quasi continuo regnasset inde ab anno 117 a. C.
174,2	83 (82)		(35) 7		Ptolemæi VIII annus septimus.
174,3	81		(36) 8		Ptolemæi VIII moritur currente anno octavo.
174,3	81				CLEOPATRA (s. BERENICE), Ptol. Soteris filia, Alexandri I vidua, regnat mens. sex. Ab Alexandro II privigno et marito necatur.
174,4	81				PTOLEMÆUS X ALEXANDER II, Alexandri I filius, cum uxore regnat diebus 19.
174,4	81 (sept.) 58	PTOL. XI 1 24			PTOLEMÆUS XI PHILOPATOR II (sive DIONYSUS sive AULETES) annis 24. Ptolemæi (octo vel novem annos nati) annus 1. Ptol. Alexandria pulsus Romam abit.
	58	(24)	1		CLEOPATRA-TRYPHENA ET BERENICE absente patre regnant tribus annis.
	57	(25)	1		Cleopatra et Berenice simul. Cleopatra h. an. moritur.
	56	(26)	2		Berenice sola regnat. " "
181,2	55	27	1		PTOLEMÆUS XI in regnum restitutus, annis 3 et quod excurrit.
181,4	53	29	3		" "
182,1	52	(30)	(4)		" "
					Currente anno quarto moritur (an. 51 Mai.).
182,1	51 (mai.)	1	1		CLEOPATRA PHILOPATOR, et PTOLEMÆUS XII, frater Cleopatraz natu major, annis 4.
182,4	48	4	4		" " Ptolemæus in Nilo perit decemb. an. 48. 183,1.
183,1	47	5	1		CLEOPATRA ET PTOLEMÆUS XIII, frater minor, annis 4.
183,4	44	8	4		" "
					" "
184,1	43	9	1		CLEOPATRA (ET PTOLEMÆUS CÆSARION), annis 7.
185,3	37	15	7		" "
185,4	36	16	sive 1		CLEOPATRA CUM M. ANTONIO, annis 7.
187,1	31	21	6		Anni hi duplici modo notantur.
187,2	30	22	7		" " Cleopatra moritur mens. septembri an. 30. Ol. 187, 3. Regnaverat 21 annis 5 mensibus.

EUSEBIUS. ONASIMUS.

Eusebius historiam imperatorum Romanorum composuit inde ab Augusto usque ad mortem Cari (283 p. C.), uti refert Euagrius Hist. Eccles. V extr. Scripserit auctor sub Cari successore Diocletiano (283-303). Dialecto usus est Ionica, ut patet ex uno quod superest fragmento.

Excerpt. Constant. Περὶ στρατηγημάτων, quæ edidimus ad calcem Josephi p. 12 :

ΕΚ ΤΩΝ ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΒΙΒΛ. Θ'.

Πολιορκία Θεσσαλονίκης ὑπὸ Σκυθῶν.

Οἱ δὲ Θεσσαλονικεῖς οὕτε ἐν τῷ τοιοῦτῳ ἄδρανές τινες εὐρέθησαν. Ἀλλὰ τοῖσι ἐτοίμοισι εὐρισκομένοισι δπλισάμενοι συστάντες, τοὺς τε βιωμένους ἐς στεῖνα (ἐσθῆιν cod.) ἀπῆρξαν, καὶ ἐν τῇ ταραχῇ αὐτῇ τῶν βαρβάρων τινὰς συναρπάζουσι· τὸ δὲ πολλοῖσι τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἔξω κειμένοισι πρόφασιν (πρόδασιν cod.) τῆς ἀνακομιδῆς. Παρεχόμενοι γὰρ οἱ βάρβαροι ὑπὲρ τοῦ κομίσασθαι τοὺς σφετέρους πολλοὺς τῶν εἰλον λαβόντες ἀπέδωκαν. Οὐχ ὅτε ἦσαν φθάντες οἱ βάρβαροι ἵδσθε τῇ σφετέρῃ στρατῇ πᾶσαν τὴν πόλιν περιστοιχίσασθαι, (καὶ) οἱ ἀνὰ τὴν πόλιν οὐδὲν ὑπὸ τοῦ ἀπροσδοκῆτου ἀμβλυνθέντες, οὐδὲ * * *.

Pro τὸ δὲ πολλοῖσι scripserim, ταύτῃ πολλοῖσι πρόφασιν ἀνακομιδῆς παρεχόμενοι· οἱ γὰρ βάρβαροι κτλ. — Thessalonice a Scythis oppugnata est sub Valeriano secundum Zosimum I, 29, vel sub Gallieno sec. Trebellium Pollion. in Gallien. c. 5. Deinde iterum a Scythis Thessalonice obsessa sub Claudio imperatore, teste Zosimo I, 43. — Quo nostra pertineant, nescio. Ceterum si recte statui nostrum Eusebium Diocletiani temporibus floruisse, distingui ab eo debet Eusebius scholasticus, Troili sophistæ sectator, qui Gainæ Scythæ res gestas (377-400) carmine epico per quattuor libros cecinit (Euagrius Hist. Eccles. XIII, 6).

ONASIMUS.

Suidas : Ὀνάσιμος, Κύπριος ἢ Σπαρτιάτης, ἱστορικὸς καὶ σοφιστὴς τῶν ἐπὶ Κωνσταντίνου (Κωνσταντίνου cod. B.) γενομένων. Ἐγραψε Στάσεων διαίρεσεις, Τέχνην δικανικὴν πρὸς Ἀψίνην, Περὶ ἀντιρρητικῆς τέχνης, Προγυμνάσματα, Μελέτας, Ἐγκώμια, καὶ ἄλλα πλεῖστα.

Cf. idem : Ἀψίνης, Ὀνασίμου τοῦ σοφιστοῦ Ἀθηναίου, σοφιστὴς νεώτερος τοῦ Γαδαρέως Ἀψίνου. Num Atheniensis hic idem cum Spartano vel Cyprio?

Idem : Ὀνήσιμος· ὠφέλιμος· καὶ ὄνομα κύριον.

Historica Onasimi vel Onesimi Suidas verbis καὶ ἄλλα πλεῖστα comprehendisse videtur. Vitam Probi imperatoris conscriptam esse ex Flavio Vopisco discimus.

VITA PROBI.

1.

Flav. Vopiscus de Proculo c. 12, p. 966 ed. Schrevel. : *Hic tamen (Proculus) quum etiam post honores militares se improbe et libidinose, tamen fortiter ageret, hortantibus Lugdunensibus, qui et ab Aureliano graviter contusi videbantur, et Probum vehementissime pertimescebant, in imperium vocatus est ludo pœne et joco, ut Onesimus dicit : quod quidem apud nullum alium reperisse me scio. Nam quum in quodam convivio ad latrunculos luderetur, atque ipse decies imperator exisset, quidam non ignobilis scurra, « Ave, inquit, Auguste ; » allataque lana purpurea humeris ejus junxit, eumque adoravit : timor inde consciorum, atque inde jam exercitus tentatio et imperii. Non nihilum tamen Gallis profuit. Nam Alemannos, qui tunc adhuc Germani dicebantur, non sine gloriæ splendore contrivit, nunquam aliter quam latrocinandi pugnans modo. Hunc tamen Probus fugatum usque ad ultimas terras, et cupientem in Francorum auxilium venire, a quibus originem se trahere ipse dicebat, ipsis proidentibus Francis, quibus familiare est ridendo fidem frangere, vicit et interemit.*

EX EUSEBII HISTORIARUM LIBRO IX.

Thessalonice a Scythis obsessa.

Neque in hoc ignavos se Thessalonicensēs ostenderunt, sed iis qui parati inveniebantur, in armis se adiungentes pressum hostem in angustias compulerunt, in eoque tu-

multu barbaros nonnullos corripunt. Qua quidem re multis civibus, qui hostis in potestate erant, reditum in patriam paraverunt. Nam Barbari, ut suos recuperarent, multos captivos reddiderunt. Neque quando barbari exercitu suo universam urbem subito cinxerunt, res improvisa animos civium fregit, neque * * *.

2.

Fl. Vopiscus, de Bonnosio, c. 14, p. 970 ed. Schrevel. : *De hoc (Bonnoso) Aurelianus sæpe dicebat : « Non ut vivat natus est, sed ut bibat. » Quem quidem diu in honore habuit causa militiæ. Nam si quando legati barbarorum undecunque gentium venissent, ipsis propinabat, ut eos inebriaret, atque ab his per vinum cuncta cognosceret. Ipse quantumlibet bibisset, semper securus et sobrius, et, ut Onesimus scribit scriptor Vitæ Probi, adhuc in vino prudentior. Habuit præterea rem mirabilem, ut quantum bibisset, tantum mingeret : neque unquam aut ejus pectus aut venter aut vesica gravaretur.*

3.

Idem in Caro c. 4 : *Cari patria sic ambigue a plerisque proditur, ut præsumpte veritatem dicere nequeam quæ illa vera sit. Onesimus enim, qui diligentissime Vitam Probi scripsit, dicit Romæ illum et natum et literis eruditum; sed Illyricianis parentibus fuisse contendit; sed Fabius Cerilianus, qui tempora Cari, Carini et Numeriani solertissime persecutus est, neque Romæ, sed in Illyrico genitum, neque Pannoniis, sed Pænis parentibus asserit natum.*

4.

Idem ibid. c. 7. : *Ubi primum accepit imperium, consensu omnium militum bellum Persicum quod Probus parabat, aggressus est, liberis Cæsaribus nuncupatis, et ita quidem ut Carinum ad Gallias tuendas cum viris lectissimis destinaret; secum vero Numerianum adolescentem cum lectissimum tum etiam disertissimum duceret. Et dicitur quidem sæpe*

dixisse se miserum, quod Carinum ad Gallia principem mitteret, neque illa ætas esset Numeriani, ut illi Gallicanum, quod maxime constantem principem quærit, crederetur imperium. Sed hæc alias. Nam exstant jam literæ Cari, quibus apud præfectum suum de Carini moribus queritur, ut appareat verum esse quod Onesimus dicit, habuisse in animo Carum ut Carino Cæsareum abrogaret imperium.

5.

Idem in Carino, c. 16 : *Carinus homo omnium contaminatissimus, frequens corruptor juventutis (pudet dicere quod in literas Onesimus retulit), ipse quoque male usus genio sexus sui.*

Idem ib. c. 17 : *Audiebat pater ejus quæ ille faceret, et clamabat : « Non est meus. » Statuerat denique Constantium (qui postea Cæsar est factus, tunc autem præsidatum Dalmatiæ administrabat) in locum ejus subrogare, quod nemo tunc vir melior videbatur; illum vero (ut Onesimus dicit) occidere.*

CLAUDIUS EUSTHENES.

Flav. Vopiscus in Carino c. 18 : *Hic trium principum finis fuit, Cari, Numeriani et Carini : post quos Diocletianum et Maximinianum principes dii dederunt, jungentes talibus viris Galerium atque Constantium... quorum vitam singulis libris Claudius Eusthenius (l. Eusthenes), qui Diocletiano ab epistolis fuit, scripsit. Græce scripserit homo Græcus.*

